

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Thronus Dei Maria Deipara

Spinelli, Pietro Antonio

Coloniæ Agrippinæ, 1696

[urn:nbn:de:hbz:466:1-46853](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-46853)

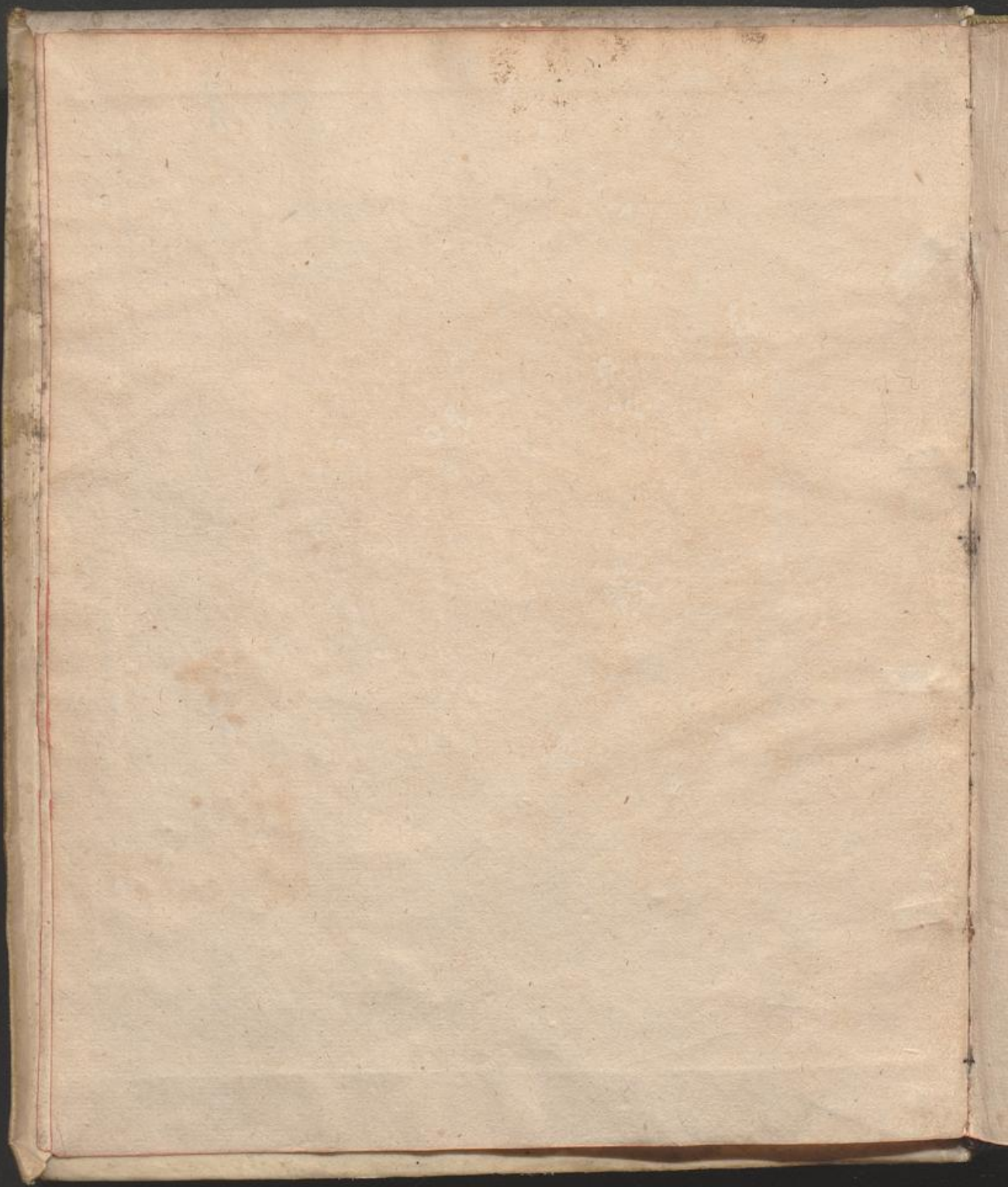

Th. 2777.

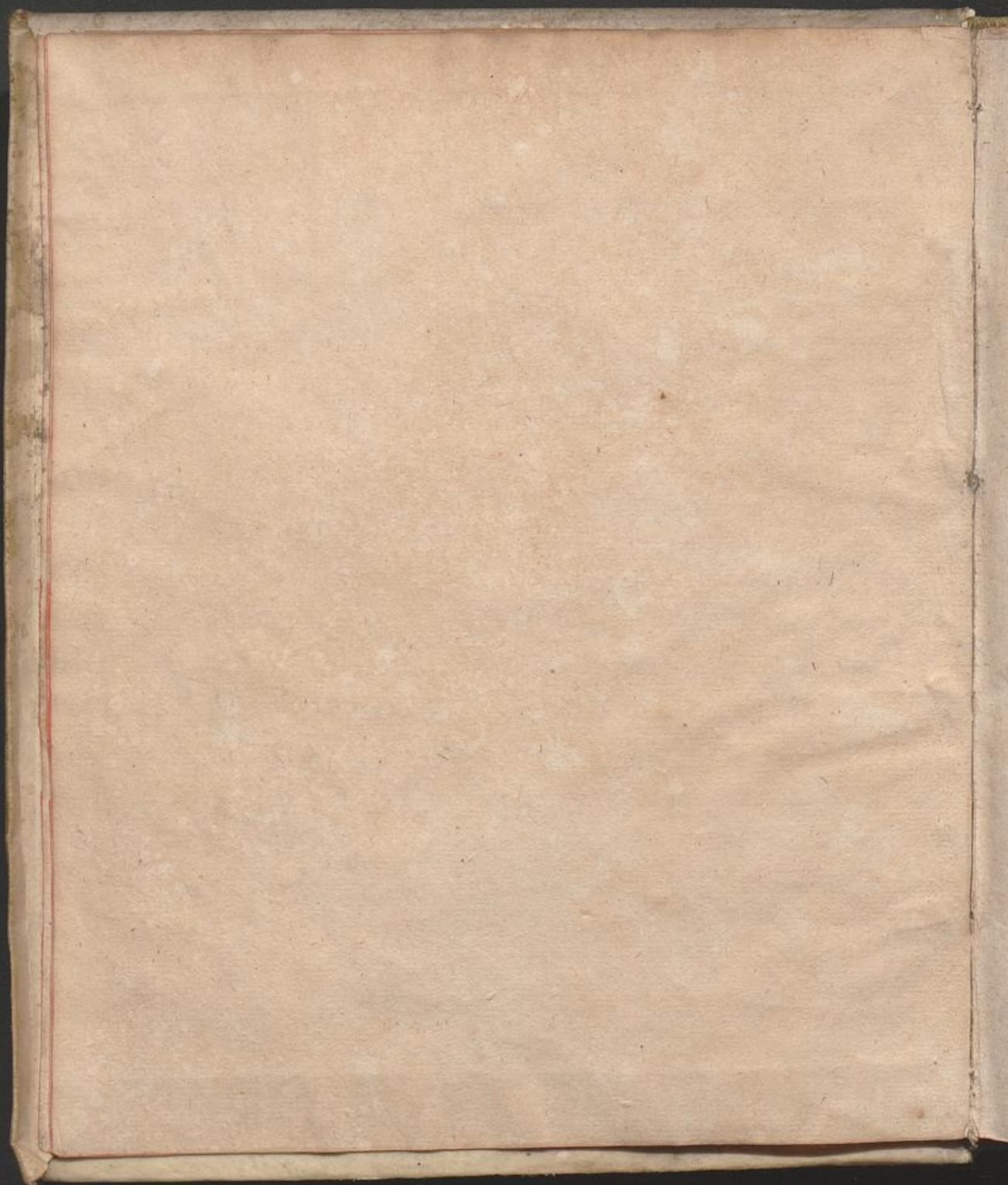

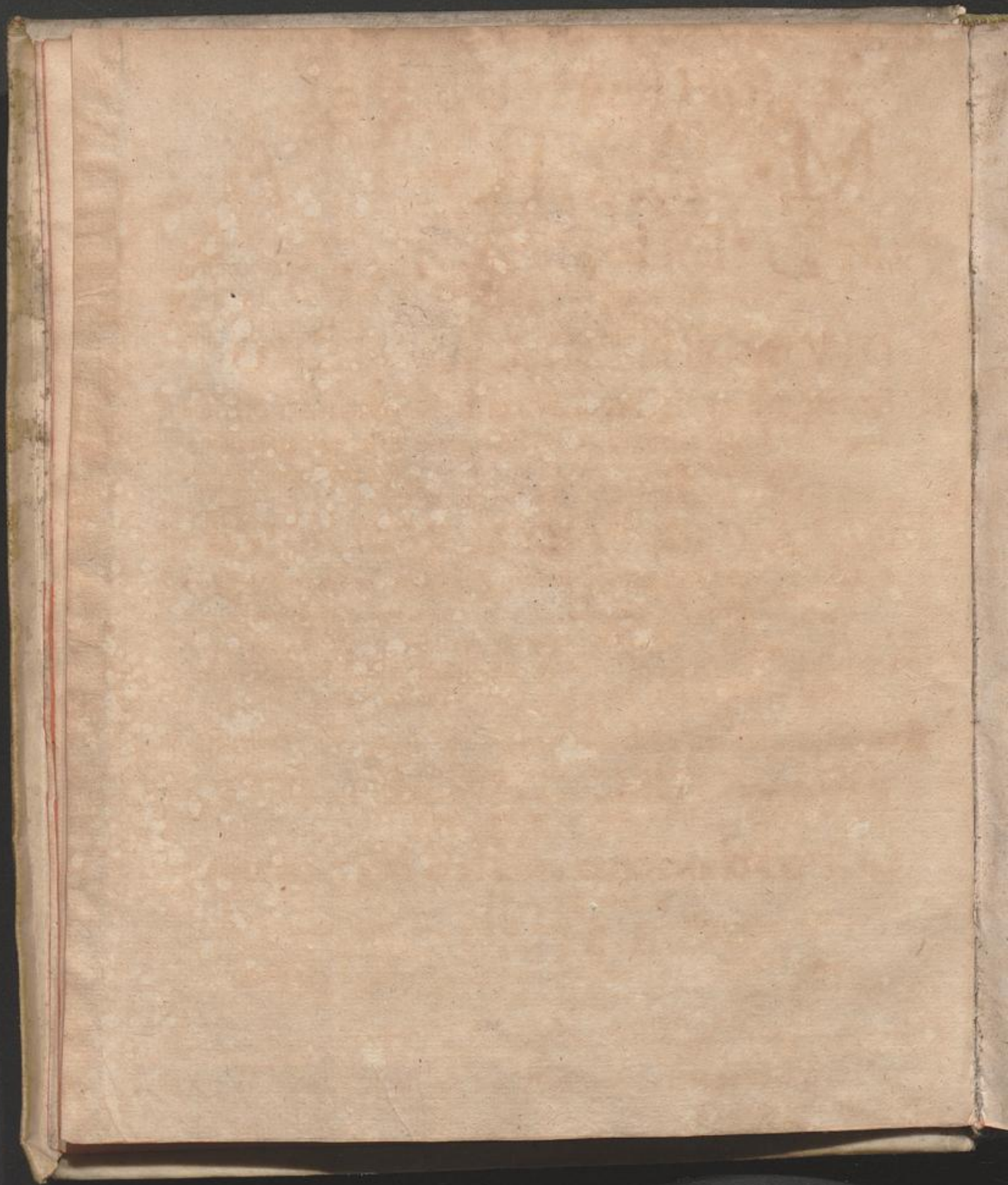

et dextera ipsius amplexabitur me.

THRONUS DEI
M A R I A
D E I P A R A,

EXHIBENS

DIVÆ MATRIS ANGELOS

Supereminētis Excellētiā, sublimem cœli
terræque Reginæ Potentiā, Thesaurariæ donorum gratia-
rumque Liberalitatem, Virtutum omnium abundantiam,
multiplicitatemque Perfectionum:

QUA IGITUR FIDUCIA RELIGIONIS

ac Venerationis cultu & laudum encomiis in omnibus &
& singulis ejusdem Festivitatibus; & occurrentibus undecunque Pane-
gyribus adeundus sit,

EX VARIIS, EISQUE ADMIRANDIS DEIPARÆ BENEFICIIS,
Miraculis & Exemplis, Templis ac Festivis Diebus eidem dicatis
copiosissimè

EX SACRIS LITERIS, SANCTIS PATRIBVS PROBATISQUE AVCTO-
ribus, ac rationibus Theologicis ostenditur, & quadruplici Indice Capitum,
Locorum S. Scripturæ, Exemplorum & Miraculorum, ac denique
Rerum memorabilium demonstratur.

AVCTORE

R. P. PETRO ANTONIO SPINELLO, NEAPOLITANO
Collegii Societatis JESU. Paderbornæ 1703

Nunc denno in Germania cum Appendice Elogiorum Deiparæ editus,

CVM INSIGNI AVCTORIS ENCOMIO.

Cogitare de Illa, sensus est consummatus, & qui vigilaverit propter Illam
citò securus erit. Sap. 6.

COLONIÆ AGRIPPINÆ.

Apud VVILHELMUM & FRANCISCUM METTERNICH, Bibliopgr
An der hohen Schmir und unter goldin Waagen, Anno M. DC. XCVI.

APPENDIX
AD HOC DE SANCTISSIMÆ VIRGINIS
Laudibus opus, quâ illa continentur
ELOGIA DEIPARÆ EX SACRIS LITERIS JUXTA
Vitæ ejus seriem digesta.

QUADRUPLEX ITEM TRACTATUS.

- PRIMUS**, *In Salutationem Angelicam, ternis in singula verba adnotatiunculis distinctus. Ad Cap. 5.*
SECUNDUS, *De Exemplis, ac variis Deipara Miraculis. De peccatorum conversionibus. De pœnis eorum, qui in Deiparam injuriis fuere. Deque Hostium Ecclesia internecione, Deipara virtute factis. Ad Cap. 20.*
TERTIUS, *De Festis Diebus Deipara dicatis, De Templis diversis in locis, ac temporibus eidem erectis. Ad Cap. 29.*
QUARTUS, *De sacris utriusque sexûs Virginibus, qui virginitatis vexillum à Deipara erectum sunt secuti. Ad Cap. 32.*

QUADRUPLEX TOTIUS OPERIS, ATQUE APPENDICIS INDEX.

- PRIMUS**, *Capitulum hujus Operis, Tractatum, ac precipuarum rerum, quæ in iis continentur, juxta eorum seriem.*
SECUNDUS, *Locorum sacra Scriptura, qui in hoc Opere explicantur.*
TERTIUS, *Exemplorum ac Miraculorum Deipara, quæ in hoc Opere, ejusque Appendice describuntur.*
QUARTUS, *Rerum memorabilium, quæ hic tractantur, ordine Alphabetico.*

AUGUSTISSIMÆ
CÆLI TERRÆQUE
IMPERATRICI

MARIÆ,
THRONO CHERUBICO

CRUCIFORMI, ET CÆLESTI: (a)

THRONO REGALI SANCTI SAN-
ctorum, qui omnia sub Deo Sanctitate superat: (b)

THRONO PALAM DIVINO;
in quo qui confedit, ille omnibus nobis fellam in eo
cælestem confecit: (c)

THRONO VERE REGIO, THRONO
GLORIOSO, THRONO SANCTO: (d)

THRONO CHERUBINIS SVBLI-
MIORI: (e)

THRONO EXCELSO: (f)
THRONO SVMMOS SVPERANTI
THRONOS: (g)

† 2

THRONO

ELOGIUM
R. P. PETRI ANTONII
SPINELLI,
E SOCIETATE IESV.

PETRUS ANTONIUS SPINELLUS, natione Italus, patriâ Neapolitanus, Caroli Ducis Seminaræ filius, natus est anno M. D. LV. & ab ipsâ vitæ rationalis aurorâ ad excellentem quandam sanctimoniam aspiravit. Septennis Deo se votâ virginitate sacravit. Octennis se lecto per hiemem nudus subducebat clam omnibus, ut B. Virginem recitato illius Officio coleret. Duodecennis, patrem per lacrymas inflexit, ne se vinculis conjugalibus, quæ illi jam tum moliebatur, implicaret. In calamitosos adeo erat liberalis, ut cum aliud non suppeteret, detractum sibi indusium clam illis projiceret. Rude famulitium domi Catecheticis præceptis informabat. Subinde ad studia litterarum admotus, in egenos convertebat decimas ejus census, quem ad usus vitæ necessarios à parentibus accipiebat; refragantrique Oeconomo, & rei familiaris dispendium repræsentanti, suggessit nulum locupletius ærarium esse Divino. Hinc fiebat, ut sæpe rationibus subductis, aliquid superesset ultra summam; id quod vel ideo cedebat egenis. Per eam ætatem ad munditiam cordis tam sedulò invigilabat, ut affirmarent curiosissimi inspectores, nihil se in illo deprehendere, quod esset culpæ affine. Decumbenti famulo vilissima quæque præstitit obsequia, haudquaquam passus ab illis se excludi. His prolusionibus ad Societatem formatus, in eam ab Alphonso Salmerone cooptatus est die xxii. Martii, Anno M. D. LXXIII, & suis insalutatis Nolam ad Tirocinium advolavit. In primo ingressu sigillum sanctæ Crucis ligneum sibi ad collum appendit, tesseram vitæ susceptæ, quâ moneretur idem-ridem, ne in arrepto consilio langueret. Eam ipsam crucem exacto vitæ cursu intulit in sepulcrum. Exhibat Tiro sine pallio, & obsonato-rem onustus cophino sequebatur domum, quæ ille coëmisset, bajula-
turus

ELOGIUM.

turus Lapidēs & cæmenta ad fabricam, agens ante se jumentum, publicè convehbat: & quò erat unumquodque munerum abjectius, eò alacrius ipse subibat. Translatus ad studia, domi præibat exemplo cæteris ad omnem pietatem, sui que despicientiam; frequens in communi cœnaculo pœnas à se repetere, vivere mendicato, humi ad aliorum pedes sordida in lacerna cibum capere; foras etiam egressus, per mediam Neapolim, inter frequentes consanguineos viros Principes, in lacera veste, scuticâ instructus, post asinum triumphabundus incessit. Sodalitium eo tempore sub Conceptæ Virginis invocatione collegit, longè celeberrimum. Neapoli Philosophiam primum & Theologiam; hanc etiam mox Romæ exposuit: quo tempore visus est aliquando ingens lucis radius ab ipsius in Schola explicantis vultu promicare, atque inde in reliquum corpus derivari. Exinde Sociis gubernandis addictus, Romano primum Collegio, dein Neapolitano Rector præfuit. Et hîc quidem præter curas domesticas, iterum ac tertio per hebdomadem instituendos suscepit Zingaros, fecem plebis: ipse pueros vicatim convocare; ipse labarum Catecheticum manu præferre, pios hymnos præcinere; in angiportus se cum agmine puerorum injicere, Christianæ rudimenta doctrinæ explicare. Bis Neapoli Professorum Domum; bis ipsam Provinciam Neapolitanam, semel Romanam Præpositus Provincialis gubernavit. Societatis Sacerdotes Setiæ in tertiâ probatione instituit. Post Claudii præpositi Generalis obitum, Romam venit ad comitia, quibus erat successor eligendus. Hîc eum lethifer morbus incessit, & brevi confecit. Ipse rationibus suis pridem subductis, omni pietatis exercitatione se ad obitum comparavit. Ad Deum eo tempore suavissima frequenter colloquia dirigebat. Paulò ante discessum, ad beatam Æternitatem aspirans, brachiis nunc expansis, nunc ante pectus contractis, suspirabat. Cum Deiparâ salutis suæ negotium totâ semihorâ transegit, illud ingeminans: *O Domina mea. quæ docuisti me à juventute mea, usque in senectam & senium ne derelinquas me!* Mox per tres horæ quadrantes, qui reliqui fuere, Angelos ad DEI laudes invitavit illis verbis: *Laudate Dominum omnes virtutes ejus; laudate eum omnes Angeli ejus!* ac demum in illis verbis, *Subvenite Angeli Dei,* placidâ morte conquievit, Romæ, die xiv. Decembris, anno salutis M. DC. XV. ætatis LX. Societatis XLII. Corpus seorsum à reliquis

AVTHORIS.

quis in ligneo conditorio compositum est, ob clarissimam, quam apud omnes collegerat, sanctitatis opinionem.

Enimverò Vir fuit tenerimà in DEUM ac Cælites pietate. Venerabilis Eucharistiæ reverentissimus : quam cum aliquando Sectiæ populo divideret, toto vultu radiare conspectus est, & insignem specie puellum in ciborio circumferre, ac divini quippiam odoris è pectore exhalare. Secundùm DEUM unicè colebat DEIPARAM, & tamquam matrem habebat. Septies Laureranam ejus Ædem invisit; pedes aliquando, & victu mendicato. Animi in Magnam Matrem sui monumentum posteritati dedit Opus hoc egregium de ipsius laudibus, Neapoli priùs vulgatum typis *Tarquini Longi*, anno M. DC. XIII, in folio, ut ajunt, quod Coloniae deinde recudi curavit *Ioannes Gymnicus*, anno M. DC. XIX, in 4, nuncque iterum præter alias alibi editiones, prælo subjecit, multorum desideriis facturus satis, ejusdem officinæ heres *Ioannes Busæus*. sed redeamus ad Operis laudatissimi Auctorem. Sacra Sanctorum pignora crebrò ac religiosè visibat; & initurus quopiam iter, ab illis benedictionem, posthabitis atque insalutatis consanguineis, expetebat. Indicam expeditionem impensissimo studio ambivit; cujus consequendæ spe dejectus, animam, cogitationesque ad inveniendas in patriâ Indias convertit. Paupertatis fuit, si quis umquam, studiosissimus. Attritis refartisque vestibus semper utebatur. Vestem unam internam totos XVIII annos, sæpius resectam, gestavit; calceos unos totum quinquennium. Imagines Sanctorum rudiori formatas opere amabat; pretiosas apud se morari haud patiebatur. In gravi annonæ caritate, ne quid Domui, cui præerat, deficeret, consuetas egenibus dari eleëmofynas duplicabat; peritissimus negotiator cum DEO. Suum pauperibus indusium, suum lecti stragulum dividebat. A fratre suo S. R. E. Cardinali accersitus aliquando, quo tempore lancibus abluendis occupabatur, renunciavit, ut tantisper, dum illo perfungeretur officio, exspectaret. Tam demissè, mansuetèque cum omnibus agebat, ut numquam distingueres, discipulus esset, an Magister; Præses, an subditus. Numquam de quoquam, nisi meliorem in partem, loquebatur. Mirâ patientiâ tolerabat adversa: jamque opinio invaluerat, oportere, qui vellet à Spinello referre beneficium peculiare, maleficio singulari quopiam illi priùs illato id provocare. Virginalem Castimoniam, quam voverat infans, illibatam

**

DEO

ELOGIVM.

DEO moriens repræsentavit. Illam ut tueretur, ita sensus frænabat, ut numquam feminæ, quamvis sibi proximo sanguinis vinculo conjunctæ, vultum intueretur. Vocabulis tenerioribus, licet aliàs honestis, ita abstinebat, ut cum posceret necessitas rem significari, mutuata ex alio idiomate nomina minus obnoxia adsciceret. Nulla illi dies immunis transiit à verberatione, aut cilicio. Iejunabat per Adventum, & quater hebdomadatim per annum; pervigiliis item omnibus B. Virginis, & Sanctorum Tutelarium, quos habebat complures. Vix quaternas horas dormiebat, & humi id quidem, vel nudo superassere, quod si in lecto, culcitra facturâ ita utebatur conglobatâ, ut nihilo esset assere mollior; insisternebatque non raro lapillos, aut alia ad tormentum. Tantus erat Crucis, quam sibi principio desponderat, amator. Laudavit Spinellum publicâ panegyri, quæ exstat Italicè impressa, Franciscus Albertinus è Societate Jesu, Philosophiæ ac Theologiæ Neapoli multos annos Professor.

Hæc ferè totidem verbis in Bibliotheca Scriptorum Societatis Jesu *Philippus Alegambe*; quibus illud addi debuit, ad Operis præsentis commendationem sanè illustre, quod *Cæsar Dengenius* in sua Neapoli sacra memorat pag. 231: nimirum chartam, quæ pro imprimendo eodem veniebat, solam fuisse ab aquis intactam, teste Typographo, cum reliqua charta omnis in navî permaduisset: idque bis evenisse. Plura de laudatissimo Scriptore alibi leguntur, ex eo quoque magnoperè æstimando, quòd à R. P. Bernardino Realino, notæ sanctitatis Viro, mirum in modum amatus æstimatusque fuerit, uti ex hoc triplici ejusdem Epigrammate licet colligere.

I.

Dulcis amor IESU, MARIÆ connexus amor,
Dulcia Cœlicolis gaudia quanta parit!
Sponsi amor, ac Sponsæ gratissima Nomina ludunt:
Una caro, una fides, spiritus unus alit.
Hæc, SPINELLE, mei melior pars altera, sentis:
Ingenii pia sunt hæc monumenta tui.

II. Spina

II.

*Spina Rosa juncta est. SPINELLI o gratia quanta!
 E calo MARIAM cui celebrare datur!
 Angelicos audire choros, quæ gaudia terris?
 Felix, qui tanto es dignus honore! Vale.*

III.

*Alma Madre di Dio, Vergine insieme,
 Chi può nel tuo splendor gli occhi affissare?
 Dolce sempre, ne mai turbato MARE,
 Qual Navicella di solcarlo teme?
 Chiar a Stella del Ciel, sicura speme,
 Che Notte mai ove tu sei non pare:
 Alto TRONO, onde sol Gratie donare
 Suol quel SIGNOR, che tutto il Mondo preme.
 Hor che tue lodi nobilmente scrive
 Purgata Penna del mio caro Amico,
 Gode il mio Core, è tutto allegro vive.
 Ma che poco avvertito il mio Cor dico?
 Festa fa il Cielo, e di là vuol ch'arriue
 In Terra ancora il celebrarsi antico.*

APPROBATIONES OPERIS.
ADM. R. P. PRÆPOSITI GENE-
RALIS.

CLAUDIUS AQUAVIVA
SOCIETATIS IESV PRÆPO-
SITVS GENERALIS.

Vm Opus hoc de Virginis Beatissimæ
Deiparæ Mariæ laudibus, & Appen-
dicem Elogiorum ejusdem, à P. PETRO
ANTONIO SPINELLO ejusdem Societa-
tis Theologo compositum, tres nostræ Societatis
Theologi, quibus id commissimus, recognoverint,
& in lucem edi posse probaverint; facultatem con-
cedimus, ut typis mandetur, si iis, ad quos pertinet,
ita videbitur. In quorum fidem has litteras manu
nostrâ subscriptas, & sigillo nostro munitas dedi-
mus. Romæ, 30 Martii, 1613.

CLAUDIUS AQUAVIVA.

CEN.

CENSURÆ NEAPOLITANÆ.

VOLVMEN hoc de Laudibus Deiparæ Virgini-
nis, sub Throni Dei typo mirabiliter adumbrata,
summâ prorsus arte, ac ingenio elucubratum, exi-
miâ Sanctorum Patrum eruditione refertum, stylo perito
dispositum, facundâque sermonis elegantia expressum, ab
Admodum Rever. P. PETRO ANTONIO SPINELLO, So-
cietatis IESU Theologo celeberrimo, nunc in Regno Nea-
politano Provinciali meritissimo compositum, ad fidelium
instructionem, pro erga Cæli Reginam excitandâ pietate,
illâque nutriendâ, augendâ, & custodiendâ, in lucem pro-
dire, præluinque mereri jure optimo duxi.

Magister Cornelius Tiroboscus, Prædicatorum Ordinis,
Neapoli in Archiepiscopali Curia Theologus.

Imprimatur.

PETRUS ANTONIUS Ghibertus Vicarius Generalis.

FACULTAS R. P. PROVINCIALIS,
ET PRIVILEGIUM CÆSAREUM.

Ego *Godefridus Otterstedt*, Societatis Iesu
per Rhenum inferiorem Præpositus
Provincialis, factâ mihi potestate ab
Adm. R. P. *Ioanne Paulo Oliva*, Vicario
Generali, *Mariam Deiparam, Thronum Dei*, à R. P.
Petro Antonio Spinello Societatis nostræ Sacerdote
scriptam, pridemque censam ac probatam, recudi
permitto à *Ioanne Busæo*, Cive & Bibliopola Colo-
niensi, eique jus Cæsarei Privilegii usurpandi cate-
nus indulgeo, ut eo invito librum eundem nemo
recudere, nemo intra S. Romani Imperii fines, &
hæreditarias S. Cæsareæ Majestatis Provincias
importare, aut venum exponere audeat. Confir-
mandæ facultati Sigillum Officii mei appressi, &
nomen meum subscripsi. Colonia, XIII anuarii,
Anno M. D C. L X I I I.

GODEFRIDUS OTTERSTEDT, m.p.

APPRO-

APPROBATIO CENSORIS.

Non indiget novâ Censurâ Marianum istud Opus Adm. R. P. Petri Antonii Spinelli, è Societate IESV, natalibus, literis, eximiâque morum probitate, atque innocentia clarissimi, utpote quod pridem habet omnium eruditæ Pietatis amantium Approbationem; & jure optimo à Bibliothecæ Marianæ Conditor, HIPPOLYTO MARACCIO, Præclarissimum, Plenissimûmque appellatur. Nisi tamen me amor, & animus fallit, legetur illud ipsum deinceps libentius, æstimabiturque haud paulò ampliùs, ob adjunctum Editioni huic postremæ, Auctoris breve illud quidem, sed succi solidaque laudis plenum Elogium; unde eximia Viri virtus, & merita clariùs innotescant. Ita scribebam & sentiebam, Colonia Vbiorum, die XX. Martii, Anno Christiano M. DC. LXIII.

FERDINANDVS STROBELIVS, S. T. D.
Ecclesiæ Metropolitanæ Canonicus, Censor
Librorum Ordinarius.

CAN-

CANDIDO LECTORI.

Pus hoc , cui titulus MARIA DEIPARA
THRONUS DEI, cū eidem Deiparæ in
Prooemio libri sit dicatum, nullam præ-
fert Epistolam dedicatorem , quæ in
fronte de more præmittatur. Quicquid verò, pie
Lector, præmonendus sis, ex Præfatione intelliges.
Vt tamen brevi compendio, quæ in hoc Opere tra-
ctantur, universa cognoscas, subjectum Indicem
tum Capitum , tum etiam præcipuarum rerum,
juxta Capitum ordinem , veluti totius Operis Pe-
riochem, eidem præfiximus; copiosorem enim re-
rum memorabilium Indicem, ordine Alphabetico
dispositum, ad calcem Operis rejecimus.

INDEX

INDEX CAPITUM HUIUS OPERIS, ET PRÆCIPUA- RVM RERVM, QVÆ IN IIS CONTI- nentur, juxta eorundem seriem.

	P refatio ad Lectorem, & Auctoris con- siliū.		
	Elenchus Auctorum, qui in hoc opere citantur, vel quorum testimonia as- feruntur.		TERTIUM PRÆCIPUUM AR- gumentum , quod decem proximis capitibus continetur, quo quatuor illa propter quæ Thro- ni Angelici ex Dionysio Arcopagita hoc nomen sunt adepti, longe præstan- tius in Deipara inveniri de- monstratur.
	Admonitio ad Lectorem de testimoniis Aucto- rum, quibus in hoc opere utimur.		
	Prooemium ad Virginem sanctissimam Deiparam Mariam operis nuncupatio, ejusdemque sup- plex, ac demissa invocatio. pag. 1		Gratia magnitudo Virgini Deipara devinitus in Cap. 4. sua immaculata Conceptione collata, Cap. 4. pag. 23 De præclarissimo, ac mellifluo Nomine Mariae num. 11
Cap. 1.	Sedis, seu Throni multiplex in sacris præsertim li- teris usurpata significatio, & quibusnam se- dis, thronive Dei nomen tribuatur. Cap. 1. pa- gina 3		Gratia immensitas Virginis Deipara, quam in Cap. 5. sua ab Angelo Annuntiatione, cum filium Dei concepit, est consecuta: multiplex etiam gaudendi ratio ab eodem Angelo voce illa A- VE ei significata; varii quoque typi, ac nomi- na, quibus ejusdem Deipara, qua Dei Mater est dignitas exprimitur, Cap. 5. pag. 30 Deiparam omnium dominam, ac Reginam esse, num. 5 Vocem AVE in salutatione Angelica idem esse quod gaude num. 11 Varii typi, ac symbola Deipara, qua Mater Dei est, sunt autem, quæ sequuntur, n. 22
Cap. 2.	PRIMUM ARGUMENTUM , Quo mystico di- vina sedis, seu throni typo, cuius S. Ioannes in Apocal. cap. 4. meminit, beatissimam Virgi- nem Deiparam subindicari ex prolatis in eam rem sanctorum Patrum, sacrarumque littera- rum testimoniis comprobatur. Cap. 2. pag. 7 Virginem Deiparam aliquo symbolo intel- lectam in visione Apoc. 4. num. 1 Throno eburneo Salomonis, & Throno Sa- phirino Ezechielis; quin etiam alii in locis sacrarum literarum, ubi mentio fit de Dei Throno, seu solio, Virginem Deiparam adum- brari, quæ omnia singillatim examinantur à num. 8 & deinceps.		Paradisus voluptatis. 26 Civitas Dei. 26 Domus sapientia. 26 Aula Dei. 28 Thalamus sponsi. 29 Liber grandis, novus, & obsignatus. 30 Ferculum Salomonis. 31 Mons Dei. 31 Medium terra. 33 Fons hortorum, & puteus aquarum viven- tium. 37 Fons lucis. 37 Cælum Domini. 37 San-
Cap. 3.	SECUNDUM ARGUMENTUM Qua Throni Dei nomine interdum censetur beatissima Virgini Deipara peculiari ratione tribui. Cap. tertio. pag. 18 Deipara est Cælum, num. 1 Quomodo figuretur per columnam nubis. num. 5		

INDEX

- Sanctuarium Dei. *ib.*
 Tabernaculum sui Creatoris. *ibid.*
 Tabernaculum federis. *ibid.*
 Templum Domini. *38*
 Sacramentum Spiritus sancti. *ibid.*
 Sanctissima Trinitatis nobile triclinium.
 Mensa panum propositionis. *40*
 Thronus aureus. *41*
 Arca Federis. *42*
 Arca testimonii. *ibid.*
 Eximia Deipara tum corporis, tum anima
 pulchritudo, *n. 52*
 Cap. 6. Altitudo gloria ad quam beatissima Virgo Dei-
 para in sua Assumptione est euecta, Cap. 6
 pag. 77
 Deipara super omnes Sanctos Chororum fa-
 cit separatim, *n. 4*
 Deipara magno excessu omnes sanctos supe-
 rat in gloria, *n. 7*
 Cap. 7. Deipara plus gratia, & gloria ipsa una ob-
 tinet quam reliqui Sancti, & Angeli simul,
 num. 11
 Virginis purissima Deipara perpetua impeccabi-
 litas, quam Dei beneficio est consecuta, ex
 qua huius divini throni perpetua in Deo
 FIRMITAS apparet, cap. 7 pag. 91
 Deipara nullum admisit peccatum actua-
 le, *n. 3*
 Deipara non contraxit peccatum origina-
 le, *n. 4*
 Symbola, & figura ex sacris litteris de-
 prompta, quibus Deipara Conceptio immac-
 ulata variis modis praesignificatur, nume-
 ro 12
 Deipara singulariter confirmata in gratia
 in sui Conceptione, *n. 22*
 Fames in Deipara à sui Conceptione extin-
 ctus, *n. 14*
 An Deipara iustitiam originalem habue-
 rit, *Cap. 3.*
 Virgo sanctissima Deipara pra aliis puris crea-
 turis Deum in se excepit, atque ad homines
 detulit, eique maxime vicina fuit, tum an-
 te Christi incarnationem, tum praecipue in
 ipsa incarnatione, cum ex ea Christus Do-
 minus corpus suum, quod in Cruce pro nobis
 est immolatum, & in sanctissima Eucharis-
 tia nobis exhibetur suscepit, capite octavo,
 pag. 98
 Deipara sanctitas an. e Christi incarnatione
 nem, & quomodo Deo ex voto consecrata fuit
 in templo, *n. 6*
 Deipara cum Christo vicinitas in Incar-
 natione, & de admirabili mysterio Incarna-
 tionis, *n. 13*
 Christi humanitas ac sacratissima vestimen-
 ti metaphoram significatur, *n. 18*
 Corpus Christi, quod in Eucharistia exhi-
 betur in Incarnatione ex Deipara formatum
 num. 19 *Cap. 9*
 Omnis vitae cursu Virgo Deipara filio familiari-
 ter proxima, ejusque eximia erga Christum
 charitas, cap. 9 pag. 127 *Cap. 10*
 Virginis Deipara in filii Passione vicinitas, & de
 gladio doloris, qui eo tempore ipsius animam
 pertransiit, cap. 10 pag. 138 *Cap. 11*
 Virginem Deiparam ob doloris gladium, qui in
 Christi passione ejus animam pertransiit,
 Martyrum premium affectam, cap. 11 de cau-
 sa diem sabbati illi dicatum, & insignis quoque
 ejus constantia tempore Domini Passione,
 cui omnium prima Christus ab inferos redi-
 vitus apparuit, cap. 11 pag. 148 *Cap. 12*
 Virgo Deipara in caelum assumpta cum filio om-
 nium proxima in gloria collocatione, cap. 12,
 pag. 158
 Opera misericordiae perfectissimo modo à
 Deipara Christo exhibita, *n. 8* *Cap. 13*
 Virginis Deipara ad exceptendum Deum super-
 naturalis, eaque amplectissima pra aliis puris
 creaturis capacitas, cap. 13 pag. 170
 QUARTUM PRINCIPALE AR-
 gumentum viginti capita complectens, quo
 ea, quae de divino throno in sacra Apocaly-
 psi dicuntur, in Virginem Deiparam optime
 convenire ostenditur.
 Virginem Deiparam inter puras creaturas in di-
 vina praedestinatione praelectam, ac dignitate
 primam, primo etiam loco à S. Ioanne in hac
 visione recenseri, cap. 14 pag. 171 *Cap. 14*
 Deum optinens per Virginem Deiparam pecu-
 liari ratione cognosci, ab eaque denominari,
 cap. 15 pag. 183 *Cap. 15*
 Iris in circuitu throni visa, divinam misericor-
 diam, per Virginem Deiparam in humanum
 genus effundendam, significat, cap. 16 pag. 188
 Deiparam caeli Fenestram, Scalam, atque
 Portam, nec non radicem sanctam esse, nume-
 ro 9
 Deipara in publicis orbis calamitatibus
 Dei misericordiam implorare non cessat, *n. 10*
 Praestantissimi quoque tum veteris, tum novi te-
 stamenti *Cap. 17.*

CAPITUM

framenti sancti per viginti quatuor Seniores
adumbrati in circuitu Virginis Deipara esse,
eique obsequi, & gratias agere dicuntur, cap.

17.

pag. 204

Cap. 18. Sanctorum IOACHIM, & ANNE Virginis
Deipara Parentum eximia sanctitas, cap. 18

pag. 215

Cap. 19. Quatuor Evangelistae in quatuor animalibus
designatos, Virginis Deipara praestantiam ce-
lebrare; Haereticorumque contra eam blasphemias
redarguere, cap. 19

pag. 221

Cap. 20. E Virgine sanctissima Deipara tanquam de divi-
no throno fulgura, voces, & tonitrua; Mira-
cula scilicet, & Admonitiones, tum suaves,
tum terribiles ad peccatores convertendos
proficisci, cap. 20

pag. 224

Miracula, quae in sacratissima Christi in-
carnatione in Deipara utero ex purissimis e-
jus sanguinibus facta, emicant, n. 2

Deipara ipsa, quae ratione sit praestantissi-
mum mundi miraculum, n. 6

Miracula, quae per Deiparam in hominum
utilitatem fuerunt, n. 11

Lues inguinaria saevissima Roma per Dei-
para imaginem depulsa, n. 18

Basiliscus Roma pestilentem exhalans spi-
ritum Deipara ope sublatus, n. 19

S. Iohanni Damasceno manus à Deipara re-
stituitur, n. 20

Sancti aliquando invocati, Deipara iussu,
beneficia contulere, n. 21

Cur in nonnullis plura, quam in aliis Dei-
para templis miracula sunt, n. 24

Miracula, quae in nonnullis Deipara tem-
plis eius invocatione fiunt, n. 25

Conversiones peccatorum per Deiparam
multipliciter fieri, n. 36

Fructus, quem Deipara in conversione a-
nimarum per Religiosorum Ordines Prædica-
torum, & Minorum efficit, n. 37

Fructus ex Deipara per Societatem Iesu in
animarum conversione, n. 41

Deipara S. Gregorium Thaumaturgum in
fide instruendum curat, n. 47

Aliqui à Deipara clementer increpati resi-
piscunt, n. 48 & seq.

Nonnulli in Deiparam impii membrorum
privazione, vel etiam morte mulentur, nu-
mero 54

Petrus Aragonius ex Carmelitano templo
versus quod tormenta aenea displicenda cu-
ra usat, aenea pila ictus occubuit.

Miraculum S. Mariae ab Arcu prope Nea-
polim in Nolana diocesi, n. 57

Ecclesia hostes Deipara eam protegentes
miseri perierunt, n. 59

Iulianus Apostata à S. Mercurio Deipara
iussu interemptus, n. 59

Ex sanctissima Virginis Deipara vita, verbisque
similiter ex eius sacratissimo utero aucto
Christus Dominus prodit, fulgura mica-
re, vocesque ac tonitrua personare, capite 22

pag. 269

Deipara suo exemplo omnes illustrat, n. 1

Deipara virtutes praclarissimas, n. 2

Virtutes Deiparae heroicam fuisse, n. 6

Virtutes Theologicae, quae in Deipara reful-
gent, n. 7

Religionis virtus, quae in Deipara elucet,
num. 11

Virtutes Cardinales, n. 12

Mortificatio, n. 18

Clementia, & Mansuetudo, n. 19

Virginitas, n. 20

Humilitas, n. 21

Oratio, actus item vitae activae, & contem-
plativae, quae non à somno quidem intercipieba-
tur, sacrarumque litterarum cognitio, ac me-
ditatio, n. 22

Deipara propter bonum exemplum balsa-
mum aromatizans dicitur, n. 22

Christus Dominus ex Virgine Deipara,
tanquam ex suo Throno procedens, fulgura
vocis, & tonitruum appellatione apte potest in-
telligi, n. 38

Cap. 21. Virginis Deipara potestas efficacissima, & forti-
tudo invicta ad omnes demonum vires fun-
ditus everteudas, sub typo tonitruorum è di-
vino Throno procedentium, ac primo quomo-
do id effecerit gignendo Christum, qui Isaia
vigesimo septimo dicitur: Gladius durus,
grandis, & fortis debellaturus Leviathan,

cap. 12

pag. 298

Christus per humanitatem à Deipara ac-
ceptam demonem vicit, n. 5

Christi de demone victoria sub typo gladii
Domini visitantis super Leviathan, Isa. 27

num. 2

Insignis victoria, qualem Christus Dominus de
demonem per carnem à sanctissima Virgine
Deipara acceptam retulit, aliis metaphoricis
ex sacris litteris desumptis ostenditur, cap. 23

pag. 311

Christi de demone victoria sub typo
†† 2

Ham

INDEX

- Humi extrahentis Lerviat ham lob 40. n. 1*
Item sub typo manus educantis aspidem. I. fa. 11. n. 4
Christus infans multipliciter Satana spolia detraxit. n. 5
Christi in mundum adventu obmutescunt oracula. n. 10
Christi de damone victoria in Gedeone. qui Madiamitas profligavit. praefigurata. 3. numero. 14
Item in Davide. qui Goliath prostravit. n. 16
- Cap. 24. *Qua ratione Virgo Deipara tartarei Draconis caput in seipsa contriverit. Et cunctas in Orbe haereses sola interemerit: qua etiam ratione in aliis. iis praesertim. qui peculiari eam pietate prosequuntur. illud conerit. Et de fortissimis mulieribus. quae in veteri testamento ejusdem Virginis typum gesserunt. Capite 24. pag. 322.*
Deipara cunctas haereses sola interemit. numer. 4.
Deipara in nobis Dagonem vincit. n. 6.
Deipara juvat nos in morte. n. 8.
Deipara in multiplici virga figuratur. numer. 9.
Eorum exempla. qui in morte singulari Deipara beneficio sunt adjuti. n. 12.
Deipara in fortissimis feminis Esther. Judith. Debora praefigurata. n. 16.
Deipara per Auroram significatur. n. 18.
- Cap. 25. *Passionis Dominica tempore. Virgo Deipara filio ad Aquilonarem partem astitit. ut impetus demonis per Aquilonem significati. per eam comprimi intelligamus. Capite vigesimo quinto. pag. 335.*
- Cap. 26. *Septem Angelorum Principes Throno Dei. sub typo septem lampadum ardentium affantes. reliquosque Angelos Virginem Deiparam venerari. Et omnibus obsequiis prosequi. Cap. 26. pag. 338.*
Virginem sanctissimam Deiparam omnium Iustorum esse Matrem. Cap. 27. pag. 348.
Deipara est Mater viventium. n. 3.
Deipara est Mater Iustorum. n. 7.
- Cap. 28. *Virginem Deiparam Iustorum esse Matrem. tum quia Christi Domini est Mater. tum quia in Ioanne ab eodem Christo sunt ei peculiariter in filios traditi. tum etiam quia eorum salutem multipliciter promovit. Capite 28. pag. 354.*
Christus Deipara in Ioanne Iustos in filios tradidit. n. 5.
- Deipara ad Iustorum salutem multipliciter cooperatur. n. 8.*
Deipara Mater est divina gratia. pulchra dilectionis fidei. Et sancta spes. n. 11.
- Cap. 29. *Virgo Deipara Iustorum Mater. egregie matris munera in homines praestat. Et quam ratione illi respondendum. Dies quoque Festi. Templaque ab Ecclesia ei dicata. multiplex item cultus eidem decretus. Capite vigesimo nono. pag. 362.*
Deipara in domibus sibi dicatis innumeros egentes. Et agrotos sublevat. n. 6.
Qua erga Deiparam a nobis praestanda. numer. 10.
Quanam Ecclesia in Deipara honorem facienda decreverit. n. 11.
Dies festi in Deipara honorem decreti. ibidem.
Elenchus festorum Deipara. Et quibus diebus recolantur de eorum vero singulis plenius in tract. de festis. n. 13.
Sabbatum Deipara perpetuo ritu dicatum. Et a quo tempore. Et quam ob causam. numero. 14.
Templa Deipara erecta. n. 23.
Templa Deipara ante ejus Conceptionem. ibidem.
Templa dum in terris Deipara ageret. vel certe Apostolorum tempore ei dicata. numero. 26.
Lauretana ades. ibidem.
Templa in India Deipara. adhuc superstitionis. n. 29.
Templa. qua Deipara post ejus in Caelum assumptionem. propagata jam ubique gentium Christi fide. sunt extructa. numero trigesimo primo.
De multiplici in Ecclesia cultu Deipara sancito. n. 34.
Varia precum genera. quibus Ecclesia Deiparam invocat a n. 34. ad 38.
Processiones in Deipara honorem decretas. num. 39.
Stationes ad Deipara templa. n. 40.
Peregrinationes ad Deipara templa. ibidem.
Religiones. Urbes. Portus. Insulae a Deipara nomen accepere. n. 41.
Litaniae. aliaeque preces in Deipara honorem compositae. n. 42.
Deipara Imagines. ac Reliquiae in Ecclesia praeipuo cultu insignes. n. 43.
Reliquiae crinum. lactis. ac vestium Deiparae. n. 44.

CAPITULUM.

va ubinam locorum afferuntur, num. 48. & seqq.

Virginem Deiparam humani generis esse Advocatam, Sanctorumque omnium in terra degen-
tium preces peculiari ratione apud filium pro-
movere. Cap. 30. pag. 406.

Deipara est mediatrix nostra ad interceden-
dum n. 6.

Deipara patrocinium apud Christum esse effi-
cacissimum, n. 8.

E gloriosissima virginis Deipara in calopraesentia
magnum Beati qui eam vident gaudium ac-
cedere. Cap. 31. pag. 410.

Virginem Deiparam, qua intemerata virginita-
tu sua exemplo in terris virginibus omnibus
singulari ratione praluxit, singulari pariter
ratione in calu virginum omnium Principem
esse atque Reginam. Cap. 32. pag. 425.

Virginis in encomia, ac primum ex sacri-
literis, aliisque auctoribus, n. 5.

Virgines Angelis assimilantur, n. 9.

Deipara virgo puritate omnes tum homi-
nes, tum Angelos superat, n. 11.

Figura & Prophetia de virginitate Deipa-
ra, n. 13.

Virginitas Deipara aliquibus Gentilibus
praestentur, n. 20.

Exempla animalium, qua absque concubitu
procreantur, n. 21.

Virginitas Deipara Deo gratissima, & voto
ei consecrata, & a quo tempore, n. 23.

In lege Evangelica innumeros utriusque se-
xus homines Deipara virginis exemplo, ac patro-
cinio illibatam virginitatem, complures al-
ios perpetuam continentiam coluisse, numer.
27.

Deipara in virginitate primatus varii ti-
tuli exprimitur, n. 30.

E Virgine Deipara tanquam a Dei throno vocem
prodire, qua omnes Dei servi ad divinas lau-
des invitantur. Cap. 32. pag. 448.

SECUNDA PARS

DE PIETATE AC DEVOTIONE,

QUA B. VIRGO DEIPARA MARIA A NOBIS

colenda est.

Quia capitibus, seu rationibus
ad pietatem, ac devotionem erga
Virginem Deiparam excitari de-
beamus. Cap. 34. pag. 452.

Deipara quatenus Christi
mater, quanto eam diligenda, n. 5.

Deipara in nos beneficia, qua contulit, & qua
exspectamus, n. 6.

Deipara ut mater viventium diligenda, nu-
mer. 11.

Deipara devotio est bonum honestum, utile, ac
delectabile, n. 12.

Religiosorum familia Deipara protectione glo-
riantur, n. 13.

Deipara devotio signum est praedestinationis.
n. 17.

Deipara miracula quadam admirabilia ex
Elbarto, n. 24.

Sanctis omnes, plerisque, etiam Principes viros vir-
ginis Deipara devotissimos, ac studiosissimos
fuisse, & nonnullorum exempla, qua hanc de-
votionem suadent. Cap. 35. pag. 466.

Sancti aliquot, viri item nonnulli insignes,
Deipara studiosissimi, n. 1. & seqq.

S. Nicolaus Episcopus, n. 3.

S. Martinus Episc. ibid.

S. Gerardus Episcopus in Hungaria; & martyr,
n. 4.

S. Anno Archiepiscopus Colonienfis, ibid.

Carthusianorum Ordo, ibid.

S. Bernardus Abbas, n. 5.

S. Dominicus, & Ordo Fradicorum, & de Ro-
sario, n. 6. & 7.

S. Franciscus, & Ordo Minorum, & de corona,
n. 8. & 9.

S. Antonius de Padua, n. 10.

II 3

S. Tho-

CAPITULUM.

S. Thomas Aquin. n. 11
 S. Bonaventura n. 12
 S. Albertus Carmelita, n. 13
 S. Maria de Ognies,
 B. Andreas Carmelita Episc. Fesulan. 14
 S. Catharina Sen. n. 15
 S. Vincentius Ferrerius.
 S. Bernardinus Senensis, n. 17
 B. Laurentius Iustinianus Patriarcha Venetus;
 n. 18
 Dionysius Carthusianus, ibid.
 B. Ignatius Loyola, & Societ. Iesu, n. 19. & seqq.
 S. Franciscus Xavierius, n. 29
 B. Consalvus Sylvester.
 B. Stanislaus Kostka.
 B. Aloysius Consaga.
 S. Carolus Borromaeus Cardinalis Archiepiscopus
 Mediolanensis, n. 33
 B. Philippus Nerius Fundator Congregat. Ora-
 torii.
 Constantinus Imperator, & Civitas Constanti-
 nopolitana, n. 53
 Narses Dux Iustiniani Imperat. ibid.
 Ludovicus Pius Imper. n. 36
 S. Henricus Imper. ibid.
 S. Stephanus Rex Hungaria, n. 37
 Ioannes Comnenus Imperator Constantinopolita-
 nus, ibid.
 Henricus Infans Portugalliae, & Indica naviga-
 tio, n. 38
 Quibus animi affectibus, pietatisq. operibus de-
 votio erga Virginem Deiparam sit exercenda,
 & peculiariter de amore, reverentia, congra-
 tulatione, atq. fiducia erga eandem. Cap. 36.
 pag. 495
 Formula offerendi se B. Virgini Deipara.
 Ad amorem erga Deiparam quamnam permo-
 veant, n. 5
 Ad reverentiam erga Deiparam quamnam ex-
 citent, n. 8
 Congratulatio erga Deiparam exercenda.
 Ad fiduciam erga Deiparam quamnam exci-
 tent, n. 19
 Varia beneficiorum exempla, quae ad 12. gene-
 rare vocantur, quibus Deipara suam erga nos be-
 nignitatem declarat, & nostram in eisdem, aliisq.
 rebus in se fiduciam excitat, n. 24
 De primo beneficiorum genere, quod est se in-
 vocantibus opem impartire, ibid.
 De secundo, quod est ab hostibus in visibilibus,
 & visibilibus curari, n. 25

De tertio, quod est peccatores ad poenitentiae
 sacramentum perducere, n. 28
 De quarto, quod est à certo interitu servare,
 n. 30
 De quinto, quod est à multiplici vita disci-
 mine eximere, n. 31
 De sexto, quod est in rei familiaris inopia sub-
 levare, n. 33
 De septimo, quod est in sterilitate laborantes
 prole donare, n. 35
 De octavo, quod est à persecutionum mole-
 stis eripere, n. 38
 De nono, quod est in rebus etiam parvis beni-
 gne exaudire, n. 40
 De decimo, quod est ingenio rudibus scientiam
 conferre, n. 41
 De undecimo, quod est martyres confortare, n.
 44
 De duodecimo, quod est in omnibus necessitati-
 bus praesidio esse, n. 46
 De Virgini Deipara virtutibus imitanda.
 Cap. 37. pag. 521
 Deipara imitanda primo in exacta divina le-
 gis observatione, n. 4
 Secundo, Deipara imitanda in humilitate
 profundissima, n. 6
 Tertio, Deipara imitanda in virginitate spu-
 rissima, n. 7
 Quarto, Deipara imitanda in exitu erga
 Christum Amore, n. 8
 Quinto, Deipara imitanda, quod in ea religio-
 sa vita exempla reluceant, n. 10.
 Virginitatem Collegium Ierusalem sub Instituti-
 one Deiparae, n. 18
 Obsequia in Virgini Deipara honorem exhib-
 enda, Cap. 38. pag. 534
 Deipara precibus invocanda, & quomodo,
 n. 2
 Missa de Deipara eidem gratia, n. 6
 Preces, quae pro cuiusq. pietate recitari possunt,
 n. 8
 Ratio commendandi se B. Dei genetrici sum-
 mane, item vesperti, n. 9
 Deipara alutanda in ingressu, & egressu do-
 mo, n. 10
 Deiparae Tempora aduenda, Imagines colenda,
 Festa eius preparatione aliqua praevenienda, Pre-
 ces in eius honorem fundenda praerogativa S. Lita-
 tio Angelica.
 Quam per privatas preces preparatio ad
 Deiparae Festa praecolenda fieri possit.

Exem-

CAPITULUM

Exempla, eorum qui peculiare preces Deiparae offerre consueverunt, n. 16

Exempla de Salutatione Angelica, n. 17. ad 22

Preces aliae, atque obsequia, quae Virgini Deiparae exhiberi possunt, Cap. 39. pag. 546

Offitium B. Virginis, n. 1

Litania B. Virginis, n. 3

Rosarium Deiparae, & de ejus nomine, Auctore, praedicandi ratione, ac multiplici utilitate, n. 4

Exempla, seu miracula in iis, qui Rosarium precitarunt, Deiparae operata, n. 5

Corona Deiparae, n. 12

Miracula in iis, qui coronam recitabant, Deiparae pavore exhibita, n. 13

Corolla, in qua ter Oratio Dominica, & duodecies Salutatio Angelica repetitur, n. 14

Mortificationes, & corporis afflictiones in honorem Deiparae, n. 17

Eorum exempla, qui jejunium, vel aliud pietatis opus propter Deiparam excercebant

Imperatorum, & Regum in Deiparam pietatis Sabbato, vel alio eidem dicato diebus, numer. 19

Deiparae miracula, & beneficia in eos, qui jejunium, vel aliam mortificationem in ejus honorem suscepere, n. 20

Opera misericordiae, tam spiritualia, tam corporalia in honorem Deiparae, n. 23

De Congregationum Virginum Deiparae utilitate ac fructu multiplici, Cap. 40. pag. 562

Origo Congregationum Deiparae, quae in Societate Jesu nostrum domicilium habentur, n. 3

Congregationum in unumversum antiquissima olim institutio, n. 10

Congregationum, quae Neapoli in Societate Jesu domicilium habentur, numerus, earumque fructus, n. 13

Epilogus totius operis, n. 20

Praxi eorum, quae in superioribus capitulis de pietate ac devotione, erga Virginem Deiparam fusius habentur, quae seorsim ad piorum usum excudi possent.

INDEX

INDEX RERUM, QUÆ IN HVIVS OPERIS APPENDICE CONTINENTUR JUXTA EARUNDEM

SERIEM.

E Logia Virginis Deipara ex sacra scriptura & sancti Patribus de prompta, & juxta vitam ejus seriem digesta, pag. 583.
Obsecrationes ad Deiparam per ejus vitam mysteria, & Preces, quibus eas concludere possumus, n. 7. & 8.

**TRACTATUS IN SALU-
tationem Angelicam,**
pag. 588.

Salutationis Angelicæ explicatio tertiæ in singula verba adnotatiuncula distincta, numer. 1.

De nomine Iesu sanctissimo duodecim considerationes, quarum singula tertiæ punctu constât, n. 6.

Quomodo singula Salutationis Angelicæ verba singulis Deipara festis, quæ ad duodecim revocavimus, accommodari possint, numer. 11.

**TRACTATUS DE EXEMPLIS,
ac miraculis Deiparæ, septem
Sectionibus distinctus.**
pag. 596.

Varia Deipara miracula ex diversis Auctoribus, sect. 1. n. 1.

Miracula aliquot à viris sanctitate præclaris invocatione Deipara alia exhibita, quæ in se ipsis sunt experti, sect. 2. n. 10.

Miracula Deipara ceteris in Templis edita, sect. 3. n. 14. ad 24.

Admirabilis complurium peccatorum conversiones per Deiparam facta, sectione 4. numero 25.

Aliqui à Deipara elementer puniti, seu alia ratione admoniti respiciunt, section. 5. numer. 31.

Vidua in sceleribus obstinati miserabilis interitus, n. 36.

Nonnulli in Deiparam impii, membrorum privatione, vel etiam morte mulantur, sect. 5. n. 37.

Hæretici, aliq. Ecclesiæ hostes Deiparam pro-
regente miserè perierunt, sect. 7. n. 42.

Victoria navali de Turcibus an. 1571. Deipara præ-
cibus parata, n. 60.

Conflagratio hospitii mortuæ Virginis, & quam-
plurimorum miserandus interitus. Quorun-
dam item admirabilis ab incendio per Deipa-
ram salus an. 1611. n. 62.

**TRACTATUS DE FESTIS,
ac Templis Deiparæ.**
pag. 614.

Imaculata Conceptio Deipara die 8. Decemb.
n. 1.

Revelationes de festo Conceptionis Deipara co-
lebrando, n. 2.

Nativitas Deipara 8. Sept. n. 3.

Præsentatio Deipara 21. Novembri, nu-
mer. 4.

Annunciatio Deipara 25. Marti, n. 5.

Visitatio Deipara 2. Jul. n. 6.

Purificatio Deipara 2. Februar. n. 7.

Assumptio Deipara cum vigilia, & octav. 15.
August. n. 8.

Festum S. Maria ad Nives 6. Augusti nu-
mer. 10.

Festum omnium Sanctorum 1. Novembri nu-
mer. 11.

Complura Deipara festa; quæ variis in locis
celebrantur, ibid.

Despon-

INDEX RERUM

Dispensatio Deiparae 22. Ianuar. in Gallia, ibid.

Dedicatio S. Mariae ad Martyres. Roma 13. Maji, ibid.

Expectatio partus Deiparae 18. Decemb. in Hispania, n. 21

Festum Deiparae à Constantinopoli, seu Oligiria, quod feria tertia Pentecostes celebratur, n. 13

S. Mariae Angelorum, seu de Portiuncula 2. Augusti n. 14

S. Mariae à Carmelo decimo sexto Iulii, ibidem.

Commemoratio Sanctae Mariae de victoria 7. Octobris, & festum Rosarii dominica 1. Octobris, ibidem.

Festum dolorum Deiparae, n. 15

Festum Gaudiorum Deiparae, ibid.

Festa duo depositionis vestium Deiparae in Urbe Constantinopolitana 2. Iulii, & die ultima Augusti, n. 16

Solemnitas recollectionis festorum Deiparae Lovanii Dominica prima Sept. ibid.

DE TEMPLIS DEIPARAE dicatis, num. 17

Templa Deiparae in Urbe Roma siue sanctorum reliquii siue miracula, siue aliqua alia ratione illustrata n. 18. ad 34

Varia Templa in subjectis Regionibus Deiparae sacra in quibus ea commemorantur, quae in illis praestata, vel animadversione digna videntur, n. 34

In urbe Neapolitana, n. 40

In reliqua Italia, n. 53

In Sicilia, & Insulis Italiae adjacentibus, n. 55

In Hispania, n. 57

In Gallia & Belgio, n. 65

In Germania, Anglia, & Septentrionis Regionibus, n. 68

Constantinopoli, & in aliis Orientis, & Africae Regionibus, n. 72

Apud Barbaras nationes variis in locis, numer. 78

TRACTATUS DE UTRIUSQUE

sexus Virginibus, qui Apoc. 14. ante sedem Dei, hoc est, ante Deiparam canticum novum concinere dicuntur in octo sectiones distributus, pag.

708.

Innumerabilia Virginitatis utriusque sexus multitudo, qui in lege Evangelica virginis vexillum à Deipara erectum sunt secuti, sect. 1. n. 1

Ingeni multitudo eorum, qui coelibem vitam duxerunt, ex quibus complures virgines exiit, n. 5

Virorum exempla, qui Deiparam imitantes incorruptum virginis florem custodierunt, sect. 2. n. 13

Exempla virorum, qui pro castitatis integritate tuenda, quamvis graviter, & interdum ad mortem usque impugnant, strenue tamen decertarunt, sect. 3. n. 22

Nonnullorum exempla, qui mori maluerunt, quam illicito concubitu morbo suo mederi, numer. 29

Mulieres, quae Deiparam secuta virginali castimonia claruerunt, & martyrii palmam sunt adeptae, sect. 4. n. 30

Mulierum exempla, quae pro virginitate tuenda atrocissimum tormentum, & acerbissima neci se exposuerunt, sect. 5. n. 41

Virginum exempla, quae propter tuendam pudicitiam seipsas deformarunt, n. 46

Qua ratione complurium Virginum pudicitia Christi praesidio ab improborum vi, vel in ipso prostibulo sit conservata, section. sexta, numer. 47

Mulieres, quae exemplo Deiparae virginis florem in violarum Christo obtulerunt, & ex hac vita in pace ad caelestem spem commigrarunt, sect. 7. n. 54

Conjuges, qui licet matrimonii legibus astricti, virginali tamen florem illam conservarunt: si etiam, qui aliquot in conjugio suscepti liberi, vitam deinde castam concedi voluntate duxerunt; vel qui conjugii viam funesto secundae nuptiae deterrebat, sect. 8. n. 72

Conjuges, in quorum matrimonio virginis castimonia in utroque enituit, n. 72

†††

Conja-

CAPITUM

Coniuges, qui ante matrimonium consumma-
tum, altero coniuge dimisso, ad religionem se con-
sulere, n. 77

Virgines nuptiis tradita, quae ut corporis inte-
gritatem custodirent, viris continentiam persua-
serunt, n. 79

Coniuges, qui aliqua suscepta prole pari inter-
se voluntate continentiam coluere, n. 81

Vidua, quae ad secundas nuptias nulla ratione
adduci potuerunt, n. 85

Index eorum, quorum vita, seu gesta in hac de
virginibus tractatione memorantur, alphabetice
ordine disposita.

SENTENTIAE SCRIPTURAE SACRAE
quae in hoc libro de virginibus B. Despara laudi-
bus praclarissimae, & in eius Appendice ex pro-
fesso, vel obiter explicantur, seu aliqua ratione
Despara sanctissima accommodantur.

INDEX EXEMPLORVM, seu Miraculo-
rum B. MARIAE Virginis, quae in hoc opere,
& in eius Appendice continentur.

INDEX RERVM MEMORABILIVM, quae
in hoc libro de Despara continentur, ordine al-
phabetico.

PRÆFA-

PRÆFATIO AD LECTO- REM, ET AVCTORIS CONSILIVM.

Pio Lectori Auctor Spiritus Sancti gratiam, &
sanctissimæ Virginis Deiparæ patrociniū.

*Occasione
huius Li-
bri de Vir-
ginis laudi-
bus con-
scribendus.*

CUM de septem Principibus An-
gelorum ante Deum astantibus,
opus à me olim inchoatum, con-
scriberem, in explicationem rerū
præcipuarum præclarissimæ illius
visionis, quæ c. 4. & 5. sacrae Apocal. continetur,
incidi, in qua Deus optimus, quatenus Ecclesia
sua: paternæ providentiæ administrat, sese cum
futuris in eadem Ecclesia successibus S. Joanni
ostendit: itaq; de causâ variis typis, ac symbolis
singulæ celestis aulæ partes, quippe quæ ad
huius administrationis executionem spectant,
diligentissime describuntur. Hanc igitur visio-
nem attentius perferutanti venit in mentem
querere, an eorum typorum aliquo Deiparæ
semper Virgo subindicaretur.

Neque enim facile adduci poteram, ut cre-
derem a discipulo, quem diligebat Jesus cui
Virgini de Cruce pendens matrem Virginem
commendavit, cum tam multa illius Aulæ o-
stendisset, eam silentio præteriri potuisse, ac ne
typo quidem significationem aliquam datam
esse ejus, quæ in illa celesti Curia, inter omnes
creaturas, secundum Christum, principatui
tenet; quæque pro Ecclesia, cunctisque fide-
libus tanquam omnium Advocata Dei miseri-
cordiam (quæ ad ejus erga Ecclesiam provi-
dentiam in primis pertinet) jugiter implorare
non desinit. Cum igitur ipsas illas partes animo
versarem, typosque omnes excuterem, ac ser-
taret diligentius, visum mihi tandem est divi-
næ sedis involucto, quam sanctus Joannes
græcè *Θεοτοκος* appellavit, Deiparam ipsam esse
descriptam. Ac dum argumenta ad id proban-
dum inquirerem, longe plura sese obtulerunt,
quam ut brevi digressionem, sicut constitueram,
comprehendi possem.

Cum vero ex altera parte vehementer opta-
rem in eo, quod de septem Principibus Ange-
lorum conscriberem, volumine de Virgine
Deiparæ excellentia (quam iidem septem Prin-
cipes officiosissime venerantur, & colunt; cui
etiam nos tam multis nominibus obstricti su-

mus) nonnihil attingere: hinc factum est, ut
oblatam aliquando occasionem avidissime ar-
ripuerim, ex altera vero cum tam longam di-
gessionem nollem in idem opus interere,
statui pauca quædam in capite 16. libri 1. de se-
ptem Angelis, ubi de divina sede 4. capite Apo-
cal. egi, conjicere, rationesque quibus Throno
illo Virginem beatam significari probatur,
breviter, strictimque perstringere, sed justam
ea de re disputationem in separatam con-
ferre volumen. Atque hoc illud est, quod eu-
dimus præfati, tantisper seposita, quam de
septem Angelis institueram, tractatione; do-
nec huic de beatæ Virginis laudibus Operi su-
premam manum imponam, quo in opere my-
stico illo Dei Throno Virginem Deiparam sig-
nificatam quatuor præcipuis argumentis pro-
bare conabor, ad quæ nonnulla referam, qui-
bus Deiparæ Laudes continentur, & præconia
quæ ex capitum huius Libri Indice cognosci
facile poterunt.

Primum igitur argumentum, tum ex SS. PP.
qui Throni Dei nomine Deiparam appellant,
tum ex SS. litteris, in quibus eadem virgo hoc
typo adumbratur, depromptum est 2. quod ea,
quibus in divinis oraculis Throni Dei nomen
tribuitur (ejusmodi sunt *Cælum* Isa. 66. *Columna*
nubis Eccl. 1. 4. & similia) V. Deip. usq; adeo
congruunt, ut ipsa mystice cælum sit, & Colu-
na nubis, & reliqua, ac proinde Dei thronus me-
rito nuncupetur. 3. quod throni, qui tertium su-
premæ Hierarch. ordinē constituunt ex Dion.
Arcopag. c. 7. Cœlestis Hierarch. & S. Th. 1. p. q.
108. art. 5. ad 6. suum adepti sunt nomē, propter
quaduplicem, quam cum sedibus materialibus
habent similitudinem. In nostris enim sedibus
spectari potest, 1. (ut verbis utar S. Th.) situs,
quo terrâ elevantur. 2. Firmitas qua quis in eis
firmiter sedet. 3. quod sedere, qui in sede desetri
potest, & cui nihil est sua sede vicinior, suscipiat
4. deniq; figura superius aperta ad sedentē exci-
piendū Sed hæc omnia respectu Christi Dei nostri
multo melius, longeq; præstātius, quā in thronis

*Throni
unde dicitur,*

††† a

An-

Angelicis, & in ceteris omnibus creaturis Deiparæ insunt, quod licet inficiari nemo possit, propter multiplicem tamen laudem Deiparæ materiam, quæ in iis explicandis, confirmandisq; continetur, capitibus omnino decem argumentum hoc pertractamus. Quartum, & posterum argumentum erit ex iis, quæ de divino throno in sacra Apocal. scribuntur: siquid ea omnia sanctissimæ Virgini per allegoriam competere, uno & viginti capitibus ostendimus, in quibus alia quoque virginis encomia persequemur.

Ad extremum in posteriore hujus operis parte septem capitibus de pietate, ac devotione, qua eandem Deiparam colere, ac venerari debemus, agendum erit.

Cum vero aliquot hujus Operis capita multo evaserint longiora, quam initio putabamus: cumq; jam non esset integrum propter operis, ac rerum, de quibus agitur, dispositionem semel factam, ea in plura dividere, ut tamen Lector unico veluti contuitu, quæ in his capitibus longioribus continebantur, cognosceret; summarium, quod esset veluti Capitis periocha, iisdem præfiximus.

Porro huic operi Appendicem addendam duximus, qua illa continentur. Primum Elogia quæ Deiparæ vitam intexerunt. Deinde quatuor tractatus, quos ad ejusdem Virginis laudes pertingere existimavimus. Primus in salutationem Angelicam ternis in singula ejus verba adnotatiunculis distinctus, quem anno 1692. Neapoli Italico sermone edidimus. Alter Exemplorum, ac Miraculorum Deiparæ. Tertius de Festis diebus, ac templis eidem Virgini dicatis. Quartus de ingenti virginum utriusq; sexus multitudine, qui Deiparæ virginitatem sunt imitati. Hæc autem quamvis ad librum, & ad Deiparæ, quæ sub typo throni celebratur, laudem præconia pertineant; quia tamen aliqua alia in iis fusius pertractantur, ne in ipso opere longius digredi videamur, commodius visum est ad calcem libri in Appendicem rejicere.

Elogia vero illa juxta Deiparæ vitæ seriem in Litaniarum formam, una cum suis precibus disposita anno humanæ sal. 1585. Neapoli in lucem edidimus, quæ postea non tantum Romæ anno 1587 & rursus anno 1595. verum etiam in Belgio recusa prodierunt: nunc vero Elogia tantum idcirco recudere volumus, tum quod Deiparæ vitam, atque præconia ex variis sacra-

rum litterarum locis summatim complectantur, tum etiam, quod usui esse possint iis potissimum, qui sabbatis de eadem Deipara ad Congregationum sodales verba faciunt, ut de ea meditandum aliquid iisdem proponant, quod qua ratione ex illis erui possit, nonnihil ante Elogia præmonemus.

Video me materiæ dulcedine allecsum magnam fatis atque arduam suscepisse provinciam & necessariis destitutum præsidis vastum Deiparæ virginis præconiorum pelagus ingressu id oneris subuisse, quod vel sapientissimi, sanctissimiq; Doctores reformidarunt. Nam S. Bern. eximie vir sapientiæ, ac sanctimonie ser. 4. de Assum. virg. Non est equidem, inquit, quod me magis delectet, sed nec est, quod terreat magis, quam de gloria Virginis Mariæ habere sermonem: ut licet de ea loqui gestians omnes, tamen quicquid dicitur de indicibili, eo ipso quod dici poterit, minus gratum sit, minus placeat, minus acceptetur: & mox: Quamam poterit lingua, etiam si Angelica sit, dignis extollere laudibus Virginem matrem, matrem autem non cuiuscunq; sed Dei. S. Augustinus serm. 35. de Sanctis: Quid nos tantilli, inquit, quid actione pusilli, quid in Virginis laudibus referemus? cum et si omnium nostrum membra vererentur in linguas, eam laudare sufficeret nullus. & Anselmus lib. de excellent. Virg. cap. 2. Ea, inquit, quæ incunantur de Virgine vera existunt, tanta laudis materia sunt reposita, ut quicumq; in laudando eam morari desiderat, necesse sit, ut facultas ejus magnitudi rei, & veritati succumbat. & S. Bernardus Senensis tom. 3. serm. 2. de glorioso nomine Mariæ initio: Nemo, inquit, pertingere ad laudem gloriosa Virginis potest, quæ omnium hominum, & vocis excellit, & superat intellectum.

Quare merito Petrus Damianus, cum de ea ageret: Impar, inquit, est ibi omne humana lingua præconium. Immo ne Angelos quidem eam digne laudare posse, Bernardus supra citatus, alique sancti Patres merito affirmant.

Epiphanius enim de ea agens: Cui prædicanda, inquit, neque hominum, neque Angelorum lingua sufficit. Et Damascenus: Eam, inquit, non hominum lingua, non mundo sublimior Angelorum mens sat dignis laudibus efferre potest, per quam Domini gloriam in tucri nobis datum est. & Ildesolfus. Credere oportet, quod hæc Virgo mater ineffabilis est, & hodie omni modo celestis ita illustratur gloria, ut nullis in terris possit digne laudibus venerari.

Bernard.
Difficile est
de Virginis
laudibus,
ac dignitate
agere.

Pet. Dam.
ser. de Na-
tivitate Virg.
Bernard.

Epiph. ora-
tione de
laud. Virg.
Damasc.
orat. 1. de
Assumpt.

Ne Angeli
quidem
Virginem
digne lau-
dare pos-
sunt.
Non à lau-
danda Vir-
gine cessan-
dum.

3. Sed an propterea, quod Virginis Deiparæ laudes sint immodicæ, nosq; indigni, qui eam laudemus, ideo ab ejus laudibus abstinendum? Audiamus, quid Damascenus, quid alii de hoc sentiant. Damascenus enim, ubi Angelos ipsos Virgini laudandæ pares non esse pronuntiasset hæc verba subiicit: Quid ergo? an quia eam prodignitate laudare minime possumus, ideo eam in re reprehensibilem fecimus? minime sane. Quin potius temperata motu cupiditate, contextuq; una ex u. roq; corolla cum sacra reverentia, tremente manu, ac cupido an. mo viles ingenio nostri primitias Regi matri de universa natura bene merita grato, candidoq; animo tanquam debitum quoddam persolvemus. Sic ille, quo loco exemplum affert iustici illius, qui cavis manibus exceptam aquam Regi obtulit, cui gratissimum fuit exiguum illud munus non ab exiguo animo profectum.

Sophronius inter opera Hieronymi serm. de Assumpt. Et quamvis non sit speciosa laus in ore peccatoris, noli cessare à laude, quia inde tibi promittitur venia, unde & omni ut, ut laudes, & Bern. de Virg. gloria: Licet, inquit, dignum aliquid sterili concipere cogitatio, aut inervata locutio parturire non possit, de ea tamen silere devotio non patitur.

Horum adeo tantorum virorum, vel exemplo, vel testimonio confirmatus, & ejusdem Virginis benignitate, atq; ope fretus ad ejus laudes enarrandas animum applicui: malui enim de præstantissimæ Virginis Deiparæ præconis aliquid quoad possem, vel balbutiendo conari, quam quoad deberem nihil attingere; præsertim cum in ejus grata recordatione verseretur, cujus spiritus super me dulcis. Ideoq; miram in hominum animos dulcedinem pietatis instillat, & ex illius laudum celebratione, juxta illud Ecclesiæ. Qui me elaciant, vitam æternam habebunt, fructus exultat uberimus. Ideo Ansel. de excellent. Virg. c. i. Quomodo, inquit, fieri potest, ut ex memoria laudum ejus salus non proveniat peccatorum, cujus uterui factus est via ad sanandum peccatores venienti Salvatori. Honor præterea Deiparæ (ut probat S. Thomas ex illo Prox. 17. Gloria filiorum Patres eorum) redundat in Christum nostrum Redemptorem: Sicut enim, inquit Bernard. cum filium honoramus, à laudibus matris non recedimus, ita dubium non est, quicquid in laudibus matris proficimus, ad filium pertinere.

Sane Bernardus suam ad Virginem laudan-

dam indignitatem respiciens, cœlitus sibi auxilium mitti optabat, cujus hæc ipsa verba sunt: Vehementer timeo, ne jam jam audiam ad me dictum: quare tu enarras justitias meas, & assumis testamentum meum per os tuum: utinam & mihi de superno altari non quidem carbo unus, sed ingens globus igneus afferatur, qui videlicet multam, & inveteratam prurientis oris mei rubiginem ad plenum excoquere sufficiat, quatenus Angelis ad Virginem, & Virginis ad ipsum gratia invicem, ac casta colloquia dignus habear meo qualicumque replicare sermone.

Multo igitur magis mihi necessarii ad scribendum de sanctissima Dei Genitrice, tum pietatis, & sanctimonie, tum ingenii, & eloquentiæ præsidii destituito ejusdem Deiparæ opem in hac de ea tractatione perficienda implorare necesse est: ut ejus auxilio tantum opus aggrediar, atq; ad finem usq; perducam.

4. Cæterum in hoc operis vestibulo piæ Lectorem aliqua monitum velim. nos ad rerum confirmationem, in rebus quoq; perspicuis, & sine ulla controversia inter Catholicos receptis multa Patrum testimonia congerere, eaque totidem verbis in medium afferre: quamvis enim eorum sensum scholastico more paucis referre potuissimus; ipsorum tamen integræ sententiam citare maluimus, siue quia eorum sensum aperit luculentius, siue quia tot, tantorūq; virorum auctoritate major etiam nostris dictis fides accedit: siue etiam, ut in ipso tot PP. quasi fonte degustentur ea, quæ illi ad Virginis commendationem, uno veluti ore diversis interdum allatis rationibus (ex quibus varia quoq; eaq; præclara de Virgine obiter indicantur) protulerunt, præsertim cum ille præcipuus finis nostri sit operis, ut quæ dicimus sanctorum PP. sententiis tanquam admimentulis suffulta universa nitantur. Deinde neque huic operi supervacaneum, neque Lectori molestum existimavimus, si interdum quædam Patrum testimonia ubi opus erit, vel ad diversas res probandas, vel ad eorum, de quibus agitur, connexionem repetiverimus. Cæterum qualis, quantaque sit vis, atq; auctoritas testimoniorum, quibus in hoc opere utimur, eorum præsertim, quæ aliquaratione in controversiâ revocari possunt, in subjecta admonitione perspicue constabit.

Voces quoque, quæ in scholis, vel apud Patres ipsa consuetudine tritæ sunt, interdum usurpare maluimus, ne si politiores, elegantioresque substituerentur, eorum, quæ afferre vo-

Bern. ho. 3.
super mi-
sus est peti-
t de cælo opem
ad Virgi-
nem cele-
brandam.

Cur pluri-
morum
PP. testi-
monia ad
verbum
integra ef-
ferantur.

Cur inter-
dum ali-
quorū PP.
sententia
variis oc-
casionibus
repetantur

Cur inter-
dum Scho-
lastici us-
antur vo-
leba-

lebamus vim, atq; sensum minus exprimerent, ac declararent: quin etiam dictione ipsa non ad elegantiam exornata, sed ad res, quæ tractantur apte appositæ; exprimendas accommodata pro nostra tenuitate usi sumus; in huiusmodi enim rebus cultior orationem nemo iure exigere potest, vel debet. Bonorum siquidem ingeniorum insignis est indolis, ut ait S. Aug. in verbis verum, amare, non verba; nam & Cicero Romanæ eloquentiæ pater à Philosopho eruditionem requirit; eloquentiam vero, si non habet, non admodum flagitat, modo complectatur verbis, quod vult, & dicat plane, quod intelligatur, præsertim quia omne, inquit idem Cicero, quod de re bona dilucide dicitur, mihi præclare dici videtur, istiusmodi autem res dicere ornate velle puerile est, plane autem, & perspicue expedit, posse docti, & intelligentis viri, sic Cicero S. vero Basilii in Epist. ad Diodorum: Inaffectata, inquit, dictionis simplicitas, decora mihi videtur, & conveniens professioni Christiani hominis, cuius est non ad ostensionem magis scribere, quam ad publicam utilitatem.

Non omnia
Virginis
præconia
hic contem-
nuntur.

5. Neq; vero animus mihi est omnia Virginis ornamenta longe, lateq; diffusa hoc tantulo volumine perstringere: Effet enim, ut est in proverbio, Atlanticum mare cotyla exsorbere, præsertim cum Virginis laudes, ut supra ex PP. dicebamus, Angelicam ipsam intelligentiam sua magnitudine excedant. Sed præclare mecum actum mihi putem, si, cum Deiparam sub divini throni symbolo Apoc. c. 4. adumbratâ aliquot argumentis probaverim, nonnulla etiam de eadem Viigine apponam, quæ quarumcunq; elucubrationum mearum quasi pigmentis, ingeniisq; pertenui illo quidem, sed tamen aliquo penicillo, eadem Virgine dyce efformentur, ac colerentur: non quod maiorem SS. Virgini, quæ ut canit Ecclesia: Felix est, & omni laude dignissima, gloriam his scriptis asserere me posse existimem, præsertim post tot illustrium Auctorum, sive veterum, sive recentiorum monumenta, quorum omnium ingenia in Virginis laudibus celebrandis egregie defudarunt; sed ut ei per exiguam immensi debiti partem aliqua ratione persolvere, atq; obsequantiam quamplu-

rimam me illi debere cognosco, significatione aliquam ostendere valeam. Nam & Baptista Mantuanus l. i. Partheni, id ipsum eleganter sic cecinit.

Nulli adeo virax animi solertia, nulli
Tam felix aderit florentis gloria lingua,
Vt MARIA possit laudes aquare loquendo,
Quæ data sunt illi, nunquam mortalibus ullis
Antea concessis, nec post concedet Olympus.

6. Solvamus igitur cum Moyse calceamenta de pedibus nostris, carnalium nimirum cogitationum (ut ait Bern.) involucria deponamus, & ad hanc visionem magnam videndam, hæc ad Virginis laudes celebrandas ejus confisi patrocinio reverenter aggrediamur; & quando laudem non esse speciosam in ore peccatoris sacræ admonent litteræ, nos, qui Deiparæ præconia sive scriptis mandare, sive (id quod omnes deberent) verbis efferre cupimus, nostrum ab omni peccatorum labe animum abstergere curemus: ipsius Virginis profundam humilitatem integritatē ab omnibus carnis illecebris puritatem, ardentissimum erga Deum amorem, cæterasq; ejus virtutes pro viribus imitandas suscipiamus: Summa enim religio est, ut ait August. imitari quod colimus. Recte quoq; monet S. Ildefonsus, ut imitemur Matrem Virginem, quam laudamus: Quoniam, inquit, non tantum illi prodest nostra laudatio, quantum nobis ejus imitatio: unde sponso magis placet imitator devotus, quam laudator ociosus: tamen vera laudatio cordis, imitatio est operis. ita Ildefonsus. sic enim evensio hujus mortalis vite curriculo ejus auxilio, ductuq; perveniamus ad filium in beata illa Civitate, ubi, ut verbis utar Gregorii, est dies æternus, & unus omnium spiritus, ubi est certa securitas, & secunda æternitas, & æterna tranquillitas, & tranquilla felicitas, & felix suavis, & suavis jucunditas. Quod ipse præstare dignetur, qui ex eadem Virgine pro nobis dignatus est nasci. Neapoli nomis Martii

Quales ad
Virginem
laudandā
esse debemus.

ANNO HUMANÆ SALUTIS.
MDCXIII.

ELENCHUS AUCTORUM QVI IN HOC OPERE DE VIRGINIS

Beatissimæ Deiparæ Mariæ Laudibus præclarissimis citantur vel quorum testimonia usurpantur, adjecto quo vixerunt, vel scripserunt tempore. his vero de quorum scriptis aliquid infra præmonendum duximus, Asterileum præfiximus.

A De Treuerensis claruit sub Gregorio VII. annum Domini circiter 1075
Alanus de Insulis floruit Anno 1194
Albericus Magnus Ord. Prædicat. obiit an. 1280

* Albericus Castellanus Venetus Ord. Prædic. claruit anno 1521
Albertus Crantius floruit anno 1517
Albinus Flaccus cognomento Aleuinus Caroli Magni Præceptor anno 770
Alexander Alensis Ord. Min. obiit anno 1245
Alfonfus Ciacconus Ord. Præd. vixit an. 1595
Alfonfus Salmeron unus ex decem primis Patribus Societatis Iesu obiit anno 1585. ætatis 70
Alfonfus Toftatus Episcopus Abulensis claruit anno 1440
* B. Amadeus Ord. Minor. floruit sub Sixto IV. anno 1476
S. Ambrosius obiit anno Domini 399
Ambrosius Ansbertus. Ordinis sancti Benedicti claruit sub Arnolde Principe anno Domini 890 ex Tritemio
Ambrosius Catharinus Ord. Præd. Compse Archiepiscopus obiit an. 1552
Ambrosius Morales claruit anno Dom. 1572
Anastafius Bibliothecarius claruit anno Domini 860
S. Andrea Passio apud Surium tomo 6. à Presbyteris, & Diaconis Achaia circa annum Domini 65. con scripta.
* Andreas Cretensis Archiepiscopus claruit circa annum 580. ex Genebrardo.
Andreas Casariensis Episcopus claruit circa an.

num 600
Andreas Fulvius vixit anno 1570
S. Anselmus Cantuariensis Episcopus obiit anno 1109
S. Antoninus Ordinis Prædicatorum Archiepiscopus Florentinus obiit anno 1459. ætatis 70
Antonius Bonfinius an. 1485
Antonius Cordubensis Ordinis Minorum anno 1560
Antonius Gallonius ex Congregatione Oratorii claruit an. 1600
Aponius floruit sub Ludouico Imperatore. anno 810
Arator Poeta Christianus vixit an 546
Arelæ Episcopus Casariensis claruit post Andream Casariensem. ex cuius comment. artis in Apocalypsim explicationem in eandem confect.
Aristoteles Philosophus moritur anno 3. olympiadis 114. ætatis 63
Arnobius claruit circa annum 300
Arnoldus Vuyon Belga auctor operis, quod dicitur lignum vite Ordinis sancti Benedicti Congregationis Cassinensis claruit anno Domini 1600
S. Athanasius obiit anno Domini 371. ex Socratæ Historia.
Athenagoras floruit anno Domini 180
Auctor imperfecti in Mathæum vixit post tempora Theodosii circa an. 400 quemadmodum insinuat homil. 37 & 49
* S. Augustinus obiit an. 433 ætatis 76
Aurelius Cassiodorus obiit ex Tritemio, & Sixto Senensi an. Dom. 576. ætatis 97

S. Ba.

Basilii Magni moritur an. Dom. 382
 Basilii Seleucia Episcopus vixisse videtur anno Dom. 451. nam in Concilio Chalcedonensi actione 4. mentio habetur Basilii Seleucia Episcopi in communionem Ecclesiam cum quatuor aliis Episcopis recepti.
 Bartholomaeus Cassaneus claruit anno Domini 1576
 Bartholomaeus Marlianus claruit anno 1566
 Bartholomaeus Platina obiit anno 1481
 Beda venerabilis moritur anno 732 aetatis 72 ex Tritemio. Alii dicunt eum pervenisse ad annum Dom. 766. cuius meminit in Epitome, qui erat aetatis ejus 94
 Benedictus Pererius Soc. Iesu obiit an. 610
 * S. Bernardus obiit an. 1153 aetatis 63
 S. Bernardinus Senensis Ord. Min. obiit anno Domini 1444. aetatis 64
 Bernardinus de Busto Ord. Min. vixit circa annum Domini 1480
 Bibliotheca sanctorum Patrum secundo edita est anno 1589
 Blondus Foroliviensis vixit circa an. 1480
 * S. Brigitta, vel Birgitta revelationibus insignis obiit anno 1273
 Blasius Viegas Societatis Iesu obiit anno Domini 1599
 Boetius obiit anno Dom. 533
 S. Bonaventura Ord. Min. obiit an. 1273
 Breviarium Romanum Pii V. Pontif. Maxim. jussu editum est anno 1568
 Brocardus Ordinis Praedicatorum claruit anno 1283 cuius anni meminit 1. part. descript. Tertia sancta cap. 7
 S. Bruno Carthusianorum Institutor obiit anno 1101.

Caelius Pannonius floruit circa annum Domini 1540
 Carolus Sigonius floruit anno 1570
 Casar Baronius Cardinalis ex Congregatione Oratorii obiit anno 1609
 * Casarius Ordinis Cisterciensis suos Dialogos exemplorum conscribere tempore Honorii Papa III. anno 1222. ex libro suo 10. Exemplor. cap. 48
 Christophorus de Castro Societatis Iesu in Historia Deipara, superstes est hoc anno Domini 1613
 Chronica Ordinis Minorum sancti Francisci a Marco Vlyssiponensi Episcopo Portuensi ex eodem Ordine assumpto, qui claruit an. 1563.

Christophorus Clavius Societatis Iesu obiit anno 1612
 Chrysippus Presbyter Ierosolymitanus vixit circa an. Domini 500
 Cicero claruit annis circiter 50 ante Christi adventum.
 Cisterciensis Ordinis liber de viris illustribus.
 Claudius Rosa Ordinis Praedicatorum, qui legendam sanctorum, ex vicis eorundem a Iacobo de Voragine editis confecit, claruit circa annum Domini 1550
 Clemens Alexandrinus floruit sub Severo anno 200.
 Columella sub Claudio Principe circa ann. Domini 50
 Compendium Minorum.
 Concilium Ephesinum anno 431
 Concilium Claremontanum anno 1094
 Concilium Toletanum decimum an. Dom. 656.
 Concilium Tridentinum an. 1563 absolutum.
 Conformatas S. Francisci edita a Bartholomaeo de Pifa Ordinis Minorum, quas anno Domini 1390. Capitulo generali Fratrum minorum auctor ipse obtulit.
 Constantinus Magnus, qui orationem habuit ad sanctum Caecum apud Eusebium, obiit anno Domini 334
 Cornelius Janenius claruit anno 1570
 Cornelius Schultingius, qui Bibliothecam Ecclesiasticam edidit, vixit anno 1596
 * S. Cyprianus martyrio coronatur sub Valeriano anno 259
 S. Cyrillus Alexandrinus claruit an. 445
 S. Cyrillus Ierosolymitanus obiit anno 389

Dionysius Areopagita ex Baronio tomo 2. ad annum Domini 109. obiit anno aetatis 110. extremo tempore Traiani, vel sub Adriano, qui imperare cepit anno Dom. 119
 Dionysius Carthusianus claruit an. 1472
 Dion. Cassius claruit sub Alexandro Severo circa annum Domini 225. Dionis historiam in compendium redegit Ioannes Xiphilinus, qui vixit circa an. 1080.
 Dioscorides claruit sub Iulio Casare annos circiter 50. ante Christum adventum.
 S. Dominici vita apud Sarrum tom. 4. edita a Theodorico de Appoldia Ordinis Praedicatorum, qui vixit anno 1285
 S. Ephrem floruit circa annum 380
 S. Epiphanius Episcopus Salaminae claruit anno

AUCTORUM.

anno Domini 394. ex Hieronymo in Catalogo
obit anno Domini 406
* Epiphanius Presbyter Constantinopolitanus
claruisse existimatur circa annum Domini
1250. citatur enim à Nicephoro lib. 2. hist. cap.
23
Evagrius Scholasticus historicus suam historiam
Ecclesiasticam absolvit anno 9. Mauriti, qui
est annus Domini 602
Eucherius Episcopus Lugdunensis claruit anno
456. ex Marcellino in Chronico
S. Eulgius martyr martyrio affectus anno Dom.
859
S. Evodius Episcopus Antiochenus obiit anno
Domini 71. ex Baronio
Eusebius Caesariensis vixit anno 336
Eusebius Emisenus vixit circa annum Domini
356
Euthymius Zigabonus monachus circa an. Dom.
1100
Euthychianus in narratione Theophili apud Su-
rium ex Februarii circa annum 600

Felix Ordinis Prædicatorum, qui psalmos
verit, vixit an. 1520. ex Sixto Senensi
Ferdinandus Castilius Ordinis Prædicatorum
vixit anno 1584
Fortalicium fidei à quodam Ordinis Minorum
conscriptum an. Dom. 1459
Franciscus Arias Societatis Iesu obiit an. 1605
Franciscus Costerus Societatis Iesu vivit in hunc
usque annum 1643
Franciscus Mayro Ord. Minor. anno 1320
Franciscus Ribera Societatis Iesu obiit an. 1591
Franciscus Suarez Societatis Iesu in hunc an-
num superstes.
Franciscus Sachinus Societatis Iesu vivit hoc
anno 1613
Franciscus Titelmannus Ordinis Minorum obiit
anno 1537
Franciscus Toletus Cardinalis Societatis Iesu, o-
bit anno 1596
Franciscus Turrianus Societatis Iesu obiit anno
1084
Fulbertus Carnotensis Episcopus claruit anno
1086
S. Fulgentius floruit sub Symmacho Papa, & A-
nastasio Imperatore circa annum 500

Gabriel Biel floruit anno 1494
S. Gelasius Papa obiit an. Dom. 498

* B. Gertrudis, cuius Revelationes citantur, obiit
anno 1290
Georgius Cedrenus anno 1110
Georgius Nicomedensis à quibusdam dictus Gre-
gorius vixit circa an. 700
Georgius Trapezuntinus claruit anno 1475
Germanus Patriarcha Constantinopolitanus
floruit anno 730
Gilbertus Genebrardus vixit an. Dom. 1590
Glossa Ordinaria à Strabo Monacho Fuldensi. e-
dita circa annum 840
Glossa Interlinearis ab Anselmo Laudunensi
Gallo edita circa annum 1110
Gotfridus Viterbiensis vixit circa an. 1136
S. Gregorius Magnus obiit anno 604. ex Onu-
phrio
B. Gregorius Papa II. obiit anno 751
B. Gregorius Papa VII. obiit anno 1085
* S. Gregorius Nazianzenus obiit anno Christi
390. aut 391. cum an. 90. & eo amplius ætatis
annos pervenisset.
* S. Gregorius Nyssenus frater S. Basilii claruit
an. Dom. 380
* S. Gregorius Thaumaturgus claruit anno
240
S. Gregorius Turonensis obiit anno 594. ex Baro-
nio
Guaricus Abbas Igneus claruit an. 1300
Guilielmus Durandus ex Onuphrio claruit an.
1286
Guilielmus Parisiensis claruit sub Friderico II.
circa annum 1250
Guilielmus Peryte seu Parvus vixit circa annum
1170. ex Martino del Rio in Cantica

Hilgrinus Cardinalis Sabinensis vixit an-
no 1233
Haymo Episcopus Halberstadiensis Alcuini au-
ditor obiit anno 834. ex Tritemio
Hesychius Presbyter Ierosolymitanus claruit sub
Honorio Imperatore anno 400
* S. Hieronymus moritur anno 422
Hieronymus Angelica, qui Historiam Laur eta-
nam edidit, vixit anno 1525
Hieronymus Oforius Episcopus Algarbiensis obiit
anno Dom. 1580 ætatis 74
Hieronymus Rubens vivit hoc anno 1613
Hieronymus Platus Societatis Iesu obiit anno
1592
S. Hilarius Pictaviensis Episcopus obiit anno Do-
mini 372
Hippolytus Episc. & mart. claruit sub Severo an.
220

††††

Homa-

ELENCHUS

Homerus Poeta vixit centum circiter annos post
bellum Trojanum
Honorius Augustodunensis Presbyter claruit ex
Onuphrio anno 1124
Horatius Poeta claruit tempore Augusti.
Hugo Cardinalis Ordinis Prædicatorum claruit
anno 1262
Hugo de sancto Victore obiit anno 1140

S. Iacobus Apostolus auctor Liturgia pro Chri-
sto necatus anno Christi 63 qui erat septi-
mus Neronis

Iacobus Almainus Senonensis claruit 1515
Iacobus Christopholanus claruit anno 1490
Iacobus Gretserus Societatis Iesu superstes hoc
anno 1613
Iacobus Laynez unus ex primis decem Patribus
Societatis Iesu obiit anno 1565
Iacobus de Vitriaco Cardinalis obiit anno Domi-
ni 1244

Iacobus de Voragine Ord. Præd. claruit 1290
Idiota ex Genebrardo claruit tempore Leonis
Papa IV. circa annum Domini 847. aliis ta-
men post sancti Bernardi aetatem floruisse vi-
detur

S. Iguacius martyr coronatur martyrio ad ann.
Domini 110

B. Ignatius Loyola Fundator Soc. Iesu in lib. ex-
ercitiorum obiit anno 1565

S. Ildesphus Tolitanus Archiepiscopus obiit an-
no 669. ætatis 60

Innocentius Papa III vixit an. Dom. 1215

Ioachim Abbas claruit an. 1200. nam in Com-
mentariis in Apocalypsim mentitur anni 1193.
quo erat Massana

Ioannes Andreas Canonista floruit anno 1540

Ioannes Azor Societatis Iesu obiit anno 1603

Ioannes Baptista Mantuanus Ordinis Carmeli-
tarum vivebat anno 1499

Ioannes Baptista de Tuso Episcopus Acyranus
ex Clericis Regularibus qui Chronica eorum
dem edidit, vixit hoc anno 1613

Ioannes Baptista Villalpandus Societatis Iesu o-
biit anno 1608

Ioannes Belerh, qui Rationale divinarum officio-
rum edidit, vivebat anno 1328

Ioannes Cassianus obiit 438 ex Onuphrio

* S. Ioannes Chrysostomus moritur an. 409. ex
Prospero

Ioannes Cuiuspalates historicus vixit annum Do-
mini circiter 1070

Ioannes Duns cognomento Scotus Ordinis Mi-

norum claruit anno 1308

Ioannes Patriarcha s. Ierosolymitanus, non ille
tempore Hieronymi, sed alius, qui floruit circa
annum 795 creatus ab Adriano I. de Mona-
sterio montis Carmeli, iuxta Nicephorum Epi-
scopum Constantinopolitanum in Chronolo-
gia tripartita

S. Ioannes Damascenus floruit circa an. 750

Ioannes Dominici Ordinis Prædicatorum Cardi-
nalis obiit anno 1488

Ioannes Diaconus, qui vitam S. Gregorii scripsit
floruit anno 860

Ioannes de Lucena Societatis Iesu obiit an. 1600.

Ioannes Gerson obiit anno 1410

Ioannes Mariana Soc. Iesu adhuc superstes

Ioannes Molanus vixit anno 1568

Ioannes Nauclerus scripsit historiam ab Orbe cõ-
dito ad annum 1500

Ioannes Petrus Maffeus Societatis Iesu obiit anno
1603

Ioannes de Pinela Societatis Iesu vixit hoc ipsa
anno 1613.

Ioannes Polancus Soc. Iesu obiit an. 1577

Ioannes Raulinus Ordinis Cluniacensis, claruit
circa annum Domini 1480

Ioannes Tretemius Ordinis S. Benedicti claruit
Alexandro VI. Pontifice an. Dom. 1494

Ioannes Vassus anno 1560

Ioannes Viguerius Ordinis Prædicatorum vixit
anno 1560

Ioannes Zonaras vixit anno 1110

Iosephus Iudæus claruit Imperatoribus Vespasian-
o, & Tito, & pervenit usque ad annum
14. Domitianus ex lib. 20. de antiquit. Iu-
dæorum, qui erat annus Christi 97. juxta Euse-
bium

Iosephus Stephanus Valentinus vixit an. 1584

S. Irenæus Episc. Lugdunensis obiit circa an. 205

S. Isidorus Episcopus Hispalensis obiit anno 638.
ex Onuphrio

S. Iustinus martyr claruit an. Dom. 165

Iustus Lipsius claruit anno 1590

Iuvenalis Poeta vixit sub Domitiano anno Do-
mini 90

Lactantius Firmianus claruit sub Constan-
tino anno 312

B. Laurentius Iustinianus Patriarcha Venetus
moritur an. Dom. 1434. ætatis 74

Laurentius Surius Carthusianus obiit an. 1578

S. Leo Papa Magnus moritur anno 461

Leo Castricius vixit circa an. 1567

Leo

AUCTORUM.

Leo Ostiensis, qui *Chronicam Cassinensem* edidit
claruit anno 1088

Lucanus Poëta Cordubensis moritur sub Nerone
circa annum Domini 60

Lucius Florus vixit circa annum Dom. 140. ex
prologo sue historię

Lucas Tudenſis vixit circa annum 1200

Ludovicus Bloſius claruit anno 1540

Marcus Antonius Muretus obiit an. 1585.
Marcus Antonius Sabellius historicus
floruit anno 1498

Marianus Victorius floruit circa an. 1572

Marsilius Ficinus claruit circa an. 1490

S. Martialis martyr claruit circa annum Dom.

74
Martialis Poëta claruit sub Domitiano circa an-
num 90

Martinus Cromerus vixit circa an. 1548

Martinus del Rio Soc. Iesu moritur an. 1610

Martinus Polonus Ordinis Prædicat. vixit anno
Domini 1300

Martyrologium Romanum iussu Gregorii XIII.
editum anno 1584

S. Maximus Episcopus Taurinensis claruit anno
465. ex Rationio in notis martyrologii ad diem
25. Iunii

* B. Mechthildis, cuius Revelationes celebrantur,
claruit anno 1300

Monologium Græcorum

* S. Methodius martyr martyrio coronatur sub
Decio & Valeriano circa an. Dom. 255

Michael Glycas vixit 1119. ex Onuphrio

Missale Romanum iussu Pii V. editum an. 1570

Navarus, cuius nomen Martinus Alpizo-
veta obiit anno 1586 ætatis 95

Nicephorus Callistus ex Genebrardo lib. 4. *Chro-
nol.* claruit anno 1311. sub Andronico Seniore,
cui suam historiam dicavit

Nicetas Choniates pervenit usq. ad an. 1204. ex
Onuphrio

Nicolaus Lyranus Ordinis Minorum claruit sub
Ioanne XXI. an. 1320

Onuphrius Panuinus Ordinis Eremitarum
obiit anno 1568

Origenes pervenit ad tempora Valeriani, obiit ex
Eusebio anno Christi 256 ætatis 79

Ovidius Poëta sub Augusto Imperatore vixit

Paulus Diaconus claruit anno Domini 813
Paulus Morigia Ordinis Iesuatorum vixit
anno 1580

Paulus Orosius claruit anno 425

Panormitanus, cuius nomen est Nicolaus de Ta-
deschis vulgo Abbas vixit anno 1424

Pantaleon Diaconus Constantinopolitanus vi-
xit circa annum 830

Plebartus de Temesuar Ordinis Minorum edidit
STELLARIVM B. Virginis, illudque dicavit
Sixto IV. qui sedit anno 1471

Petrus Andreas Matthiolus claruit circa annum
Domini 1510

Petrus de Aliaco Cardinalis claruit circa ann.
Domini 1416

Petrus Canisius Soc. Iesu obiit anno 1597

Petrus Faber, unus ex primis decem Patribus So-
cietatis Iesu obiit anno 1546

S. Petrus Chrysologus circa annum Domini 500.
nam serm. 145. meminit huius anni, in quo vi-
vebat

Petrus Comerſtor magister historię scolasticę flo-
ruit sub Fridrico I. anno 1160

Petrus Cluniacensis Abbas claruit anno 1130

B. Petrus Damianus Cardinalis monachus S.
Benedicti pervenit ad annum 1080, ex Trice-
mio & Onuphrio

Petrus Galatinus Ordinis Minorum perfecit li-
brum de Arcanis Catholica veritatis anno
Domini 1516

Petrus Gelasius in Martyrologium notas edidit,
vixit anno 1582

Petrus Lombardus Magister Sententiarum cla-
ruit anno 1140

Petrus de Natalibus Auctor Catalogi Sancto-
rum claruit circa annum 1490

Petrus Ribadeneira Soc. Iesu obiit an. 1612. æta-
tis 87

Petrus Stephanus de Templis Neapolitanus scri-
psit anno 1560

Philippus Bergomas claruit anno 1503

Philo vixit circa annum Domini 50

Plinius sub Traiano vixit circa an. Dom. 105

Plutarchus floruit circa annum 122. ex Eusebio
in *Chronico*

Polydorus Virgilius claruit an. Dom. 1503

Pompejus Hugonius vixit anno 1588

Pontificale Romanum novissime editum est iussu
Clementis VII. anno 1595

* Pratum spirituale, quod Sophronio Patriarcha
Ierosolymitano tribuitur, editum est circa an-
num Domini 610

†††† 2

Prima-

ELENCHUS

Primasius Vicensis Episcopus vixit anno Domini 440

Proclus Episcopus Constantinopolitanus ex Episcopo Cyprieno Chrysostomi discipulus floruit anno 438. ex Onuphrio

Procopius Gazeus ex Sixto Senensi. & Genebrardus vixit circa annum 495

Promptuarium miraculorum B. Virginie in libris quibus dicitur sermones discipuli, ejus auctor fuit Ioannes Herlois Ordinis Predicatorum, & vixit anno Domini 1450

Prudentius Poeta floruit sub Gratiano Imperatore anno 380. ex Tritemio

Rabanus Maurus claruit anno 855

Rabbi Abenezza circa annum 400

Rabbi Hakados vixisse videtur sub Severo & Avonino circa annum 217. Genebrardus vero lib. 3. Chronolog. ponit eum circa annum Domini 712

Raphael Volaterranus claruit anno 1503

Richardus à S. Victore claruit anno 1130

Raymundus Generalis Ordinis Predicatorum floruit anno 1375

Rodolphus Agricola claruit sub Frederico III. anno 1485

Ruffinus Aquilejensis vixit circa annum 390

Rupertus Abbas Tuitiensis claruit an. 1124. sub Henrico IV. ex Tritemio

Sanctus Pagninus Ordinis Predicatorum obiit anno 1541

Scala Coeli, hunc librum edidit Ioannes Egidius, sive Ioannes Iunior Ordinis Predicatorum, qui vixit anno 1406

Sebastianus Barrada Societatis Iesu vixit hoc anno 1613

Sedulius Poeta Christianus floruit sub Theodosio Iunioris anno 430. ex Tritemio

Seneca claruit sub Nerone circa an. Dom. 60

Septuaginta Interpretes claruerunt temporibus Eleazari summi Iudaorum Pontificis & Ptolemaei Philadelphi II. Regis Aegypti Olympiade 114. ante Christi natiuitatem anno 280

Sergius Hagipolita vixit circa annum 650

Severus Sulpitius claruit anno 420

Sibylla Cumana anno 270. ante Christi aduentum ex Tatiano oratione contra Gracos

Segebertus Gemblacensis Ordinis S. Benedicti, vixit tempore Henrici IV. Imperatoris usque ad annum 1120. ex Tritemio

* Simeon Metaphrastes vixisse videtur inter annum Domini 900. & 1000

Sixtus Senensis Ordinis Predicatorum Bibliothecam sanctam scripsit anno 1566

Socrates historicus claruit anno 430

Selinus vixit anno Domini 122

* Sophronius, cui tribuitur sermo de Assumptione Deiparae, vixit aetate S. Hieronymi

* Sophronius, cui tribuitur Pratum spirituale, Patriarcha Ierosolymitanus peruenit ad annum Domini 636. ex Onuphrio

Sozomenus floruit anno Theodosii 31. Christi aetate 438. ex Onuphrio

Speculum Exemplorum Magnum ab Henrico Gran Germano circa an. 1480. editum

Speculum humanae salutis, citatur in Speculo Exemplorum distinctione 9. ejus Auctor ignoratur

Suidas vivebat anno 1018. ut ipsemet ait in suo opere, in voce, Adam

Synodus sexta anno 680. & inchoata, & 681. absoluta

Synodus septima, quae est 2. Nicena circa annum 771

Sirabo claruit tempore Augusti

Supplementi Gabrielis Auctor vixit circa annum 1300

B. M. Teresa à Iesu Carmelitarum Discalcentorum Fundatrix obiit anno 1582

Tertullianus vixit anno Christi 222. ex Pamelio, cum jam quadragenarius anno Christi 198. conversus esset ad Christi fidem

Theodoretus Episcopus Cyri moritur tempore Leonis senioris Imperatoris, ex Gemudio ad annum 460

Theophanes historicus circa annum 900

Theophylactus floruit circa annum 885. ex Onuphrio

Thesaurus Concionatorum à Thomae de Trugillo Ordinis Predicatorum, qui floruit anno 1578

S. Thomas Aquinas Ordinis Predicatorum obiit anno 1274

Thomas Bozium ex Congregatione Oratorii obiit anno 1610

Thomas Cantuariensis Ordinis Predicatorum in lib. Apum floruit annum circiter 1260

Thomas Esajelus Ordinis Predicatorum claruit anno Domini 1560

Thomas Sances Societatis Iesu obiit 1609

Thomas

AUCTORVM

Thomas de Vio Cardinalis Cajetanus Ordin.
Prædicatorum obiit anno 1534. ætatis 66.
Tilmannus Bredenbachius, qui Collationes sa-
ras exemplorum scripsit, vixit anno 1584.
Titus Livius Historicus floruit Augusti tempo-
re, & moritur anno quarto Tyberii ex Euse-
bio in Chronicis.

Valerius Maximus claruit sub Tyberio Im-
peratore ad quem suum opus scripsit.
Varro Romanus moritur nonagenarius
anno 15. Augusti.
Victor Viicensis floruit anno 487.
Wilhelmus Abbas. Sancti Theodorici, qui vitam
S. Bernardi Abbatis scribere cepit, claruit
anno 1120.

* Vincentius Beluacensis Ordinis Prædicatorum, Speculum historiale conscripsit ab Orbe
condito usque ad annum 1244.
S. Vincentius Ferrerius Ordinis Prædicatorum
obiit anno 1418.
Virgilius Ceparius Societatis Iesu vivit hoc ipso
anno 1613.
Virgilius Poeta claruit sub Augusto.
Vitus Fratrum Prædicatorum, quem librum edi-
dit quidam Ordinis Prædicatorum, nomine
Gerardus Semoicensis circa annum Domini
1265. Auctore Ferdinando Castiglia initio 1.
part. Chron. S. Dominici.
Vuardus tempore Caroli Magni circa annum
800.

Ad extremum in hoc, quem descripsimus, Auctorum Elencho illud animad-
vertendum est. Nos, tamen complurium Auctorum Testimoniis in Historicis
præcipue narrationibus usi fuerimus: quorundam tamen nomina consultò in
hoc Elencho prætermisisse tum brevitaris studio, tum etiam quia in iisdem
exemplis eorum nomina, à quibus sunt excerpta, semper ponan-
tur, unde Lector eos facile cognoscere
poterit.

ADMONITIO AD LECTOREM DE
NON NVLLORVM AVCTORVM TESTI-
monii, quibus in hoc opere utimur, ac de eorum
vi, & auctoritate.

*Quorum-
nam au-
ctorum te-
stimonia
in hoc ope-
re affe-
rantur.*

Utinam in hoc de sanctissimæ Virg. laud. opere, illud potissimum spectaverimus, ut, quæ dicebatur omnia, probatissimorum auctorum testimoniis confirmarentur; operæ pretium me facturum duxi, si in hoc operis veluti vestibulo prius lectorem præmonerem, quæ ad aliquorum testimoniorum auctoritatem, atque pondus cognoscendum magnopere conferrent. Enimvero cum me non lateat opuscula quædam inter opera Cypriani, Hieronymi, Augusti & aliorum haberi, quæ viri docti, vel dubitant, vel omnino negant, eorum esse quibus vulgo ascribuntur, idcirco ab iis citandis, quæ nullius probati auctoris esse, quæque incertæ fidei, & obscuræ auctoritatis vita sunt, consilio abstinuimus: quæ vero aliis quidem auctoribus, sed iis tamen tribuuntur, qui ad confirmanda, quæ dicimus, merito afferri possunt, ex iis interdum testimonia petimus sub nomine eorum ferè, inter quorum opera circumferuntur. Sed cur eorum potius nomina usurpem, ea est ratio: quod in miram rem hanc ad trutinam revocare, rationesque expendere, & inter viros doctos ferre iudicium, nec instituti operis sit nec ita expeditum, ac facile, ut non iustum volumen exigat. Cum vel inter eruditos viros de ejusmodi opusculis, cuiusnam Auctori tribuenda sint, non satis constet, quemadmodum Lovanienses exactissimi operum Augustini indagatores in censura Generali, tom. 10. operum S. Augustini in ipso fronte præfixa monent; estque omnibus in promptu recentiores consulere, qui id in plerisque scriptoribus accuratè examinant, ut Marianus Victorius in Hieronymo, Lovanienses in Augustino, in aliis aliis. Quædam verò opuscula, quæ veritate roborata, & ab aliis quæque probatis auctoribus ad assequendum ea

quæ in controversiam veniunt, afferri solent, breviter examinate, interdum eorum vim, atque auctoritatem aliqua ratione confirmare studuimus: vel etiam aliquid indicare quod ad eorum auctores illustrandos pertinere videretur, quod hic recandide Lector monitum volui, ne quoties occasio incidit, (incidit autem frequenter) semper mihi monendus sis, quod & mihi operosum, & tibi permolesum foret.

2. Illud præterea nosse te velim, me in allegandis auctoribus, his præsertim, quorum testimoniis identidem utor, ne longiori locorum citatione te diu afficiatur, consilio aliquid prætermittere, quod tamen à quovis in sacrorum Doctorum scriptis vel medio-riter veritate facile subintelligi potest: exempli causa cum Andrea Cretensi, Damasceni, Petri Damiani, & similium orationes de Dormitione, de Nativitate absolute citamus, eas esse intelligimus, quas de Deiparæ Dormit. vel Nativ. iidem auctores conscripserunt, præsertim quia ex his aliqui, Damasc. scilicet & Andreas non de aliorum, sed tantum de Deiparæ Dorm. egerunt. Eadem quoque ratione sermonem illum, quem S. Bernardus non minus pie, quam luculenter de Deiparæ habuit super verba illa Apocal. 12. *Signum magnum apparuit in Cælo*, brevitatis studio hac forma citare solemus, *Bernardus sermone signum magnum*. Sanctus quoque Bonaventura Deiparæ addictissimus inter alia suæ in eandem Virginem pietatis monumeta opus edidit præclarissimum, quod Deiparæ plurima encomia sacrarum litterarum & Sanctorum testimoniis confirmata continet; ejus titulus *Speculum B. Virginis*, hoc verò nos frequenter allegamus sub hac forma (Bonaventura in speculo.)

S. Antoninus Archiepisc. Florent. sacre Theol.

Ratio citandi auctores, qua in hoc opere usi sumus.

Theologiæ summam in partes quatuor, & Chronicorum opus in partes tres divisam edidit. nos brevitati studentes Chronica sic citamus 1. vel 2. vel 3. p. hist. titul. &c. At verò cum summam Theologiæ allegamus, ferè semper ad numerum partis nihil adiecimus ut subintelligatur citari pars Summæ Theologiæ, præteriti quia ea, quæ de B. Virg. habet S. Antoninus præcipue in 4. part. tit. 15. continentur; historia verò ejusdem ad quartam partem non pertingit.

Atque his de ratione citandi auctores indicatis, ad auctorum judicium accedamus: & ceritè reliquis, qui in superiori Elencho recensentur auctoribus prætermissis, de iis, dumtaxat eodem ordine alphabeti. agamus, & eaque tantum proponamus, quæ nec Lectori scitu ingrata, & ad rem, de qua agimus, magnopere conducere visa sunt.

3. Albertus Castellanus Venetus Ord. Prædicatorum ann. Dom. 1521. Italico sermone, edidit piissimum Rosarii Deip. librum in quo Rosarii institutionem, præcandi rationem, ejusdem Rosarii, leges, ac Indulgentias commemorat, deinde ad singulas tum orationes dominicas, tum salutationes Angel. quæ 15. Rosarii decadibus continentur; suam cuique meditationem sacrarum litterarum testimoniis appositè explicatam, ac roboratam apponit, adjectis totidem è regione earundem meditationum imaginibus ad pietatem excitandam accommodatissimis, quæ meditationes ipsas exprimunt, & ob oculos ponunt, ad calcem verò libri quamplurima miracula, & beneficia Rosarium recitantibus à Deipara exhibita subnectit.

B. Amadeus Ord. Minorum sanctitate conspicuus, quemadmodum videre est in Chronicis Ord. Minorum part. 3. lib. 6. cap. 30. claruit sub Sixto IV. cujus fuit Confessorius ad annum se. è Dom. 1475. Is librum Revelationum edidit, ubi in primo raptu septem Principes Angelorum divino throno astantes, ac Deiparam singulariter venerantes sibi ostensos memorat, id quod nos in hoc opere cap. 26. referemus. Cæterum de eodem B. Amadeo, ejusque visionibus in opere de septem Angelis uberius disputavimus: cum enim constat nonnulla ab aliquo alio juxta proprium sensum conficta in earundem revelationum librum adjecta esse, quod aperte testatur auctor Chronicorum Ord. Minorum lo-

co citato; hanc tamen, quam nos afferimus visionem neque suppositiciam, neque vitiatam, sed germanam, ac sinceram esse illud argumento est, quod Petrus Galarinus vir ex eadem Minorum familia eruditissimus, quique non multò post B. Amadeum, anno nimirum 1500. floruit, ac proinde sincera, & intacta eum habuisse illarum visionum exemplaria, verisimile. hanc ipsam visionem, ut propriam B. Amadei in suis in Apocalypsi Commentariis, quos manuscriptos in Monasterio Aræ Cœli Romæ vidimus, ad sua confirmanda affert: deinde cum hæc in ipso visionum limine prima omnium (quippe, quæ tempore reliquas præcessit) collocetur, nemo facillè suspicabitur eam in ipso libri vestibulo depravatam.

4. Andreas Cretensis inter Ecclesiasticos scriptores Græcos celebris, ejus testimonium ex orationibus de Dormitione Deiparæ, de salutatione Angelica in hoc opere usurpamus, diversus est, teste Baronio in notis Martyrologii, ab Andrea Cretensi Monacho, qui ob cultum sanctarum Imaginum sub Constantino Copronymo martyr occubuit, de quo in Martyrologio Romano die 17. Octobris. Cum verò apud aliquos non satis constet, quis fuerit, & quo tempore Andreas noster Cretensis claruerit, cum aliqui illum Jerosolymitanum, aliqui Cretensem appellant, aliqui verò duos Andreas esse arbitrentur: cumque Canisius lib. 5. de B. Virg. cap. 30. sub Justiniano Imperatore, qui imperare cepit anno 528. Gennadius verò lib. 3. Chronologiæ sub Pelagio II. Pontifice, qui sedit anno 579. illum collocet, operæ pretium existimavi in gratiam Lectoris, illius Elogium ex Menologio Græcorum 4. nonas Julii à Reverendissimo Federico Merio Episcopo Thermularum ad verbum conversum hic inferere: ex eo enim difficultates omnes facili negotio dissolvuntur. Illud autem sic habet: Andreas Jerosolymitanus, qui Cretæ Archiepiscopus fuit, cum in Civitate Damasco natus esset, litterarum disciplinæ secretum tradidit, in quibus adeò profecit, ut à Theodoro Patriarcha Clericus sanctæ Civitatis fuerit ordinatus, & ab eodem Subscriba, seu Amanuensis constitutus; à quo etiam missus est Constantinopolim, ut in synodo celebranda suo nomine interesset: qui propter suam eruditionem, & lingu-

Auctorum
testimonia.

singularem virtutem Diaconus etiam magnæ Dei Ecclesiæ ordinatur: & paulò post Orphanorum etiam alendorum cura illi demandatur. deinde Archiepiscopus etiam Crætæ constituitur, & tandem cum in quadam Insula Hieriso nuncupata prope Mytylenem reperiretur, vita functus est, relictis compluribus opusculis Ecclesiæ Dei proficuis, hæc in Græcorum Menologio.

5. S. ATHANASII sermo de Deiparâ habetur tom. 3. operum ejusdem sub hac inscriptione: *S. Athanasii in Evangelium de sanctissima Deipara sermo, in quo Annuntiationis, & incarnationis mysteria recensentur*, sic ibi.

Baronius
Ad ratio-
nes dubi-
tandi, an
hic sermo
sit S. Atha-
nasii re-
spondetur.

Hunc sermonem Baronius tom. 1. annal. ad an. Dom. 48. & in notis Martyrol. ad diem 25. Mart. & ad diem 15. Aug. negat esse Athanasii. Primò, quòd ibi Nestorii hæresis, quæ post Athanasii ætatem exorta est, impugnetur iisdem planè verbis, quibus postea Concilium Ephesinum contra Nestorium est usum: in eo enim sermone duas naturas in unam personam inconfuse, immutabiliter, atque indivisim convenisse asseritur. Secundo, quoniam, si huius orationis auctor, in quam tam dilucidè Nestorii error impugnatur, esset S. Athanasius, Patres Concilii Ephesini ejus auctoritate in damnando Nestorio, usi fuissent. Tertiò, obijcere quispiam posset huius orationis auctorem Beatissimam Virginem appellare *θεοτόκεν* hoc est, Deiparam, quod nomen à concilio Ephesino longè post Athanasium est illi tributum. Addit tamen Baronius sermonem illum esse Cyrilli, vel alterius Theologi insigniter eruditi. Alii vero sermonem illum omnino Athanasii esse affirmant. Ità Petrus Camptius libro 5. de B. Virg. cap. 30. & complures alii eum tanquam Athanasii sermonem citare solent, id quod mihi magis probatur, tum quia in Brev. Romano iussu Pii V. edito, idem sermo in festo Assumpt. Deiparæ sub nomine Athanasii legebatur, teste Baronio in notis Martyrol. ad 15. Aug. & norunt omnes, qui divinum officium recitarunt (quamvis hoc tempore in breviario Clem. VIII. auctoritate recognito eo die legatur sermo S. Damasceni) tum etiam, quia Michael Glycas historicus, qui vixit anno 1119. & plures alii Græci cum magni Athanasii esse agnoscunt, teste Canisio loc. cit. & Thoma Bozio lib. 9. de signis Eccl. cap. 7. tum denique, quia ipsa dictio, ac ratio, qua

de his agit, prodit auctorem Cyrillo, & Concilio Ephesino antiquiorem, ut mox dicemus.

6. Ad rationes vero, quæ pro opposita sententia afferbantur, facile responderi potest. Ad primam dicimus, potuisse errorem illum, quem postea Nestorius propagavit, ætate S. Athanasii ab aliquo alio disseminatum pululare; nam in ipso Athanasii symbolo eadem hæresis cum hæresi Eutychetis in Concil. Chalcedonensi damnata, similibus ferè verbis jugulatur, cum enim ageretur de Christi persona duas habente naturas, sic dicitur: *Qui licet Deus sit, & homo, non duo tamen, sed unus est Christus; Vnus autem non conversione divinitatis in carnem, sed Assumptione humanitatis in Deum. Vnus omnino non confusione substantiæ, sed unitate personæ.* Quæ quidem omnia aliquando tamen uberius in sermone illo Athanasii habentur. Verisimile quoque est Patres non Ephesini tantum, verum etiam Chalcedonensis Conc. In Nestorio, & Eutychete damnandis verba illa ab Athanasio celeberrimo quidem Theologo libenter mutatos, quem admodum etiam Patres Conc. Arausiacani II. contra Pelagianos in suis definitionibus integras sententias ex August. desumpserunt, quod exemplo quoque S. Hieronymi libr. 2. Comm. in Matth. confirmatur. Is enim cum in Christo inter operationes, quæ à natura divina, & à natura humana proficiuntur, diversitatem animadvertisset, confessum contrahæresim, quam postea Nestorius docuit, subjicit in hunc modum: *Non quod personam Domini separemus, sed quo modo opera ejus inter Deum, hominemque divisa sunt, ostendamus.* & S. Ambrosius, qui ante tempora Conc. Ephesini, & Chalcedonensis vixit in libr. de Incarnat. Dominicæ sacramento cap. 6. non tantum hæresim de duabus in Christo personis à Nestorio postea evulgatam, & in Conc. Ephesino damnatam, verum etiam disertis verbis, & pluribus testimoniis hæresim Eutychetis, & Dioscori unam tantum naturam in Christo ponentium, & à Conc. Chalcedonensi postea damnatam refellit, & execratur, quin etiam in quodam libro se illam legisse commemorat. At si quis accuratè sermonem illum S. Athanasii conferat cum hoc capite S. Ambrosii, non solum in inscriptione operis, verum etiam in aliis multis eos convenire inveniet: quin etiam uterque Conc.

Niceni

Niceni eo in loco meminit, & cerè scimus S. Ambrosium ex Basilio multa penè ad verbum desumere solitum, ut videre licet in Hexameron. quare eundem Ambrosium ex hoc Athanasii sermone aliqua mutuarum existimare possumus. Ex quo licet colligere sermonem illum Cyrillo multò antiquiorem fuisse, & jure optimo S. Athanasio tributum quemadmodum etiam impietas Arianis multis annis antequam à Conc. Niceno damnaretur, à S. Petro Episc. Alexandrino, & martyre rejecta est, quæ ante ejus etiam ætatem pullulare cepit. Nam S. Thomas 1. p. qu. 32. art. 1. ad 1. Originem fontem Arianorum appellat: & quæst. 32. art. 1. ad 5. quendam Arii errorem tribuit etiam Origini, quæ eo quidem omnia spectant, ut intelligamus aliquas hæreses; antequam in conciliis damnarentur, pullulasse, & à Patribus zelo fidei impugnatas, quod ipsum contigit in Nestor. hæresi, à S. Athanasio in hoc sermone rejecta.

S. Athanasii auctoritas approbata.

Ad secundam respondeo: Patres Conc. Ephesini procul dubio S. Athanasii auctoritatem Nestorio opposuisse. Nam S. Cyrillus unus ex antesignanis Conc. Ephesini in Epistola ad Achacium, quæ extat in 1. p. ejusdem Conc. num. 22. Athanasium allegat contra Nestorium, & ut mox dicemus, non aliunde, quam ex hac oratione testimonium petere videtur.

B. Virgo ante Conc. Ephesinū, Deipara nomine appellari consuevit.

7. Ad tertiam verò respondetur cum nostro Canisio lib. 3. de B. Virg. cap. 19. vocem *θεοτόκου* non fuisse ab Ephesina synodo primum excoGITATAM, sed ab antiquis Patribus veluti per manus traditam, & acceptam, & ab eadem synodo novo, ac peculiari studio, uti res postulat, approbatam, atque sancitam. Et sanè facile id probatur auctoritate Patrum, qui ante Conc. Ephesinum claruerunt, à quibus Deiparæ nomen usurpatur, nam ut præteream hanc Athanasii orationem, de cujus auctoritate instituta est hæc disputatio. Idem S. Athanasius in Dial. 4. de S. Trin. introducit Apollinarium hæreticum quærentem ab orthodoxo: *Hominem igitur genuit Maria? cui orthodoxus: Nudum dumtaxat hominem, nequaquam, sed Deum, qui hominem induerat, & mox: Quomobrem etiam Deipara est Maria.* sic ibi. & S. Greg. Nazianz. ob singularem divinarum litterarum scientiam Theologi cognomentum consecutus, longè ante Ephesinam synodum in orat. 51. quæ est epist. 1. ad

Cledonium, in quam Elias Cretensis Commentarium edidit, cum invehitur contra Apollinaristas hæreticos, impietatem quandam (quam postea evomuit Nestorius) apertè infectatur: *Neque enim inquit, hominem à divinitate separamus, sed unum, & eundem profite-mur, & mox: Sequitur S. Mariam DEIPARAM non credit, extra divinitatem est, sic Nazianz.* S. Epiphanius in orat. de Deip. crebro hoc nomine eam reverenter appellat illis præsertim verbis: *S. Maria Virgo DEIPARA beata tu inter mulieres;* & mox: *Tu quidem DEIPARA, quæ VERBUM EX TE INCARNATUM peperisti.* Theodoretus lib. 4. hæreticarum fabularum aliorum Patrum auctoritate qui ante Ephesinam synodum vixerunt, cujusmodi sunt Basilius & Chrysostomus, vocem hanc Deiparæ recipiendam probat. His addè Originem, & Eusebium lib. 2. de vita Constantini cap. 42. qui eadem voce Deiparæ utuntur.

Verum audiamus S. Cyrillum Alexand. paucis omnem hanc controversiam dirimentem. Is enim in epist. ad Achacium, quæ est in synodo Ephesina p. 1. epist. 22. disertè testatur à S. Athanasio, aliisque Patribus Deiparæ nomen B. Mariæ tribui his verbis: *Compario æterna memoris Episc. Athanasium sepius illam Deiparam appellare, atque etiam beatos Patres nostros Theophilum, Basilium, Gregorium, Atticum, & alios præterea non paucos, qui per id tempus vixerunt, sanctos Episcopos. Denique nemo opinor ex Orthodoxorum numero illam Deiparam nominare dubitavit, quandoquidem verum est Emmanuelem Deum esse.* sic Cyrillus. ubi apertè hunc sermonem esse Athanasii indicare videtur, neque enim alibi sæpius ab Athanasio Deiparæ nomen usurpatur, quam in hoc sermone.

Ex dictis ergo satis constat DEIPARÆ nomen à S. Athanasio in hac orat. usurpari potuisse, & a Cyrillo citatam esse contra Nestorium; quibus addo græcum idioma in conflandis hujusmodi nominibus plurimum excellere: & ut aliquid, quod ad rem nostram spectat proferamus: Aristoteles cum in lib. 1. de hist. animalium cap. 5. egisset de distinctione animalium, quæ pariunt perfectum animal, vel ova; deinde lib. 4. de partibus animalium illa cap. 10. & 11. animalium vocat vivipera ista ovipera, & lib. 4. de gener. animal. cap. 6. non solum memorat animalia Vivipera, verum etiam Multipara, quæ sci-

+++++

licet,

Epiphanius.
Theodore.

licet, multos foetus uno pattu edunt, & sanctus Basilius hom. 7. in hexameron cum ageret de productione animalium ex aquis memorat animalia ovipera, quae graece appellantur *ovotoca*.

Quid ergo mirum, si sancti Patres, etiam ante Ephesinam synodum strenue asserentes contra Apollinaristas, aliosque haereticos, VERBUM PATRIS ex utero, & in utero sanctissimae Virginis humanitatem suscepisse, eam Dei matrem praedicarint? quod certe ab initio nascentis Ecclesiae tanquam de fide receptum nemo inficiari potest. Ex hoc autem facili negotio eleganter concinnarunt vocem *Deiparae* hoc est DEIPARAE, quam Dei Genitrici aptarunt; quamque postea sacra Ephesina synodus sua auctoritate sanxit, atque probavit.

S. Augustini sermones de B. Virgine Lovanenses in Augustinum. Bibliotheca veterum Patrum.

8. S. Augustini tractatus aliquot in hoc opere citantur, de quibus breviter agendum. Ac primum quidem S. Augustini liber de Assump. B. Virginis qui est serm. 34. de Sanctis, & primus de Assum. à Doctoribus Lovanensibus editus tom. 9. operum ejusdem juxta censuram libro praefixam ab eisdem, agatur esse Augustini, eaque de causa in Appendicem tract. 8. est reiectus. Auctor tamen Bibliothecae homiliarum, & sermonum praeceptorum Patrum tomo 4. bibliothecae in homiliis dici Assumptionis ad marginem hujus libelli, qui ibidem inter Augustini homilias in eum diem reponitur hom. 4. tanquam germanus Augustini agnoscitur his verbis: *Liber de Assumptione habetur tom. 9. operum Augustini. Et vel stylus ipsius dicitur esse ejus, Et viri doctissimi de eo nihil dubitant.* sic ibi. Quicquid tamen sit, clarissimi alicujus Theologi esse videtur, teste Baronio in notis Martyrolog. ad diem 15. Augusti, & ab Auctoribus saepe citari solet sub nomine Augustini. In eodem tom. 9. tractatus super *Magnificat*, qui in editione Lovanensi in appendice collocatur, & est tract. 24. à Doctoribus Lovanensibus incerti auctoris esse dicitur.

In tom. 10. ejusdem S. Augustini serm. 17. in Natali Dom. quamvis aliqui dubitent num sit Augustini: à Lovanensibus tamen inter Augustini sermones reponitur, non tamen ea certitudine, qua indubitati ejus sermones, ideoque non est in Appendicem reiectus quia continentur ea, quae Augustini esse praecise agant.

In eod. tom. 10. serm. 18. de Sanctis, qui est secundus de Annunc. in Breviario Romano jussu Pii V. Clementis VIII. recognito sub nomine Augustini praenotatur die 8. & 9. Septem. Doctores certe Lovanenses non audent negare illum esse Augustini, dicunt tamen eum a quibusdam D. Fulgentino Doctores praecellissimo tribui.

Sermo 35. de sanctis, qui est secundus de Assumptione à Lovanensibus in Appendicem tom. 10. serm. 38. reiectus, negatur esse Augustini, quod citet Isidorum opere de vita & obitu sanctorum, qui longe post Augustini aetatem vixit tamen alicujus clarissimi Theologi, teste Baron. in notis Martyrol. ad diem 15. Aug. Addunt idem Lovanenses in appendice serm. 38. sermonem illum in ploribusque manuscriptis exemplaribus tribui Fulberto Carnotensi Episcopo viro doctissimo, & Virginis Deiparae studiosissimo, qui clauis ann. 1086.

9. S. Bernardus complures loculentissimos illos quidem de Virg. Deipara sermones habuit, qui in 1. tom. ejusdem operum habentur, eoque in hoc opere non raro allegamus. In 2. vero tom. exiis, de quibus ambigitur, num sint germana Bernardi opera, quidam est sermo de B. Maria, cujus initium est: *Ave Maria gratia plena* Sermones item quatuor super *Salve Regina* recensentur, in quibus complura de B. Virgine praecleara enarrantur. Verum quicquid de his sit, in eod. 2. tom. sub finem, sermo quidam habetur hac inscriptione praenotatus: *S. Bernardi ad gloriosam Virg. Mariam deprecatio, et laus elegantissima.* quem si quis in dubium revocare velit, num verè D. Bernardo tribuatur, testem profero S. Bonaventuram, qui recens à Bernardi aetate fuit, quippe qui sequenti saeculo floruit, ac proinde cum germanos Bernardi libros non ignorasse verisimile est, quem admodum etiam ad germanos Augustini libros dignoscendos Bedae testimonium, qui tribus post Augustinum saeculis claruit, asserti solet à Doctoribus Lovanensibus. Itaque S. Bonaventura partem hujus deprecationis ad Virg. sub Bernardi nomine allegat in speculo de B. Virg. cap. 8. & deinde cap. 9. celebre illud beneficium à Deipara in Theophilum collatum tanquam à Bernardo relatum affert, quod nescio, an apud Bernardum alibi quàm in hac deprecatione reperitur.

S. B. K.

S. Brigitta Revelatio-
nes.

Bonifacius
IX. Ponti-
fex.

Martinus
V. Pontifex

Ioannes
Cardinalis
de Turre-
cremata.

Casarij li-
ber mira-
culorum.

Tritemius

S. Cypria-
ni sermo de

S. BRIGITTA, vel Birgitta ex clarissima Regum Sueciae stirpe, divinarum Revelationum, seu visionum volumen edidit praeclarissimum, quarum visionum, ac Revelationum honorifice meminerunt Bonifac. Papa IX. in bulla Canonizationis ejusdem, & Martinus V. in confirmatione ejusdem bullae Canonizationis. eas Revelationes insignium Theolog. complures, cum adhuc viveret S. Brigitta, examinerunt, & post ejus mortem plurimi, inter quos fuit Joan. Card. de Turre cremata pietate & doctrina indylutus, diligenter excusserunt: omnesque constanter affirmant, eas à Deo processisse, quemadmodum videre licet in Defensorio earundem Revelationum initio ipsarum impresso, edito à Joanne Cardinali de Turre cremata, ubi e. 1. eos omnes, quibus recognoscendi has visiones munus est demandatum nominatim recenset, eorumque probationem refert, ut propterea Canis. lib. 1. de B. Virg. c. 7. affirmet S. Brigittae multa fuisse arcana divinitus patefacta, & maximorum hominum auctoritate Romanae Ecclesiae calculo ita probata, ut apud catholicos quidem defensione nequaquam egeant, & Lud. Bloisius in Monili spirituali ca. 14. eas propterea magnificat. Qui verò plura in harum Revelationum commendationem desiderat, legat ea, quae in fronte ejus operis à Turre cremata, & ab alijs desumpta praemittuntur.

IO CASARIUS natione Germanus ex quo plurima & miracula, & exempla in hoc opere excerptimus, Ord. Cisterciensis, vir (ut verbis utat Tritemij de scriptoribus Ecclesiasticis) devotus, & in regulati disciplina praecipuus, atque in divinis scripturis longa exercitatione studiosus, illustrium miraculorum, & historiarum memorabilium narrationem in modum dialogorum instar S. Gregorij Papae, de ijs, quae sua ferè aetate memoratu digna contigerant, accuratè conscripsit, qua in re quàm fideliter suo munere sit functus facile intelligi potest ex praefatione in hos libros, ubi sic ait: *Testis est mihi Dominus, nec unum quidem Capitulum in hoc dialogo me finxisse, quod si aliquando forè aliter sunt gesta, quàm à me scripta magis videntur imputandū esse, à quibus mihi sunt relata.* Idem indicat libr.

3 cap. 33. S. CYPRIANI sermo de Nativit. Christi primus est in libro qui inscribitur de cardina-

libus Christi operibus, in eo sermone occasione Nativit. Virginis sanctissimae Puerperae privilegia recenset. Caterum, quia de hujus libelli auctore, an scilicet sit Cyprianus, cui ascribitur aliqui dubitant; ea de re Jacobi Pamelij viri eruditissimi, qui in Cyprianum annotationes edidit, sententiam afferam, ejus planè verbis in adnotatione ad hunc librum, sic ergo ait: *De hujus libri auctore, quamquam certi nihil pronūciare possum, quod mihi defuerint exemplaria manuscripta: pro Cypriano tamen facere videntur, tum voces, phrasae, & schemata quadam toto operi interjecta, tum frequens inculcatio baptismi sanguinis, & martyrij latronu, Tractatu de Scella, & Magu, de cena Domini, & passione Christi. Et certè ejus summi, sit scriptū constat aetate Cornelij & Cypriani, atq; ad eandem auctoritatem memoratur sic ille.*

ET EPIPHANIUS Presb. Constantinop. vi- tam Deiparae litteris mandavit, ejus fragmē- tum Nicephorus lib. 2. c. 23. cum de moribus forma, & statura Deiparae ageret, ad verbum refert. Epiphanius autem in hac vita conscribenda, quemadmodum de se ipse testatur, magna diligentia usus est in Graecis auctoribus, & perlegendis, & examinandis, ut de vita Deiparae non solum credibilia, sed etiam certa, firmaque conscriberet.

R. GERTRUDIS, cujus Revelationes interdum citamus, alia fuit à S. Gertrude virg. sorore S. Beggæ, & filia Pipini primi Ducis Brabantiae, quae ex Sigeberto obiit an. 664. ejus memotia in Martyrol. adnotatur die 17 Martij. Nostra autem Gertrudis natione Germana opus insigne Revelationum edidit coelestis doctrinae, ac suavitatis refertissimum, quod in *insinuationes divinae pietatis* inscribitur: & cum esset nobili genere filia Baronis Hakeborensis à primae aetate sanctimonialis in coenobio Rodardesdoiffiense ord. S. Benedicti Congregationis Hilsaugensis reformatae Cluniaensis, electa est in Abbatissam postea destructo suo monasterio, ac translato ad monasterium Helfiae ad suburbium Eislebij, ibi sancto sine quievit anno 1290. ex Arnolde Vuyonio libr. 5. ligni vitae c. 89. ex praefatione libri ejus Revelat. Harum revelationum Ludovicus Bloisius in Monili spirituali honorifice meminit, & ex ijs complures ad spiritualem animarum consolationem recitat.

Nativitat.
Domini.

Epiphan.
Presb. Con-
stant no-
politanae
de vita
Deiparae
Nicephor.
Epiphan.

12. S. Gregorii Nazianzeni Tragedia *Christus patiens*, à Card. Baronio tomo 1. annal. ad annum Christi 34. tribuitur ex sententia aliquorum Apollinari Episc. Laodiceano: verum plerique omnes cum Canisio lib. 4. de B. Virg. cap. 30. & cum Sixto Senensi, in bibliotheca sancta lib. 4. in Gregorio Nazianzeno, aliisque eam Nazianzeni esse asseruunt: quare Jacobus Billius, qui adnotationes in Nazianzenum accuratissimas edidit, id ne in controversiam quidem vocat, sed inter carmina Nazianzeni primo loco eam collocat: quin etiam omnia, quae nomine Nazianzeni inscribuntur, inquit Billius, ipsius sunt, prater Metaphrasim in Ecclesiasten, & significationem in Ezachielem.

S. Gregorius Nyssenus in homilia de humana Christi generatione multa de Deipara parentibus, eorum sterilitate, aliisque ad Deipara infantiam, praesentationem in Templo, ac desponsationem spectantibus memoriz prodidit, eaque non temere è medijs trivis, sed, ut ipse ait, ex historia quadam tamen incerti auctoris accepta esse dicit, quod & compluribus alijs historiis omni fide dignis evenisse nemo ignorat, ut nimirum nomen auctoris propter varios casus exciderit, eam tamen suo calculo dignam existimavit, quam suae illi homiliae insereret. Illud verò minime silentio involvendum est, historiam illam, quam incerti auctoris historiam latine vertit Nysseni interpres, Simeon Metaphrastes in oratione de ortu, & dorm. Deiparae, arcanam, & occultam à Nysseno vocari, testatur: Id quod majorem etiam huic historiae fidem conciliat. Ceterum eadem historia à Nysseno allata, complures graves Auctores assequuntur, quos una cum Nysseno suis locis in hoc libro citavimus.

S. Gregorius Thaumaturgus in orat. de Annuntiatione gratiae Thesaurum, quo Deipara fuit repleta pulchre declarat, Ea oratio in bibliotheca Guilielmi Cardin. Sirleti pietate, ac doctrina clarissimi asservabatur, teste Bozio lib. 9. de signis Ecclesiae cap. 7.

13. S. Hieronymus allegari solet à nobis, tum in iis operibus, quae circa omnem dubitationem ejus sunt, tum etiam in quibusdam quae in controversiam vocantur, ejusmodi sunt in tomo 7. editionis Mariani Victorii,

Commentarii in psalmos, & in tom. 9. tum sermo de Assum. tum etiam liber de ortu seu Nativ. S. Mariae. Et ut de his nonnulla moneamus, Commentarios quidem in psalmos, quamvis Sixtus Senensis lib. 4. bibliot. sanct. neget esse Hieronymi: Marianus tamen Victorius, qui diligentissime Hieronymi opera examinavit in censura tomo 7. operum Hieronymi praefixa, multis in utramque partem allatis rationibus, tandem concludit, apud doctos viros quanam sit sententia, verior nondum planè esse compertum, & ex sententia Pii V. summi Pont. volumen illud in Psalmos inter opera Hieronymi genuina sex tomis comprehensa, & inter opera ab eo aliena, quae duobus postremis continentur, veluti dubium locari tomo 7. ipse tamen Marianus ex sua sententia eos Commentarios Hieronymi esse affirmat, atque argumenta in contrarium adducta solvit.

Sermo de Assumpt. B. Mariae Virginis ad Paulam, & Eustochium olim tom. 4. operum Hieronymi, in hac verò Mariani Victorii editione tom. 9. epist. 10. continetur. Hunc sermonem Baronius in notis in Martyrologi ad diem 15. August. & in tom. 1. Annal. ad annum Dom. 48. neque Hieronymi, neque Sophronii, sed alicujus Auctoris, qui sub Concilio Ephesini, & Chalcedonensis tempora vixerit, esse existimat, illo ductus argumento, quod auctor ille multum versetur in evitendis Nestorii, atque Eutychetis haeresibus, quae longè post tempora Hieronymi, atque Sophronii in Ecclesiam irruerunt. At hæc Baronii ratio mihi quidem minimè videtur urgere, quemadmodum manifestè patet ex iis, quae uberius supra differuimus, cum de S. Athanasio, qui Hieronymo antiquior fuit, sermone ageremus. Is in eo sermone impia, quae postea Nestorii, & Eutychetis fuerunt dogmata, ab alijs quidem antea disseminata infectatur: similiter igitur fecisse Sophronium potuit: Baronii objectioni alio modo occurrit Bozsius l. 9. de signis Ecclesiae cap. 7. Hieronymus, inquit, & Nestorius ambo vivebant, Theodosio juniore imperante: & quamvis error Nestorii post obitum Hieronymi aperte in publicum prodierit Constantinopoli, quid vetat paulo ante coepisse disseminari, vel predicari? sic ille.

Marianus vero Victorius in censura tom. 9. operum S. Hieronymi praefixa, de hoc sermone

mone sic statuit: *Sermo*, inquit, *de Assumptione B. Mariæ Virginis ad Paulam, & Eustochium*, græci potius quam latini hominis est, quippe cum latine scribere exercitatus haud sit, & græcum hominem latine in eo loquentem videre liceat. Sophronii autem esse D. Hieronymi, illius scilicet, qui Hieronymi catalogum de scriptoribus Ecclesiasticis græcum redidit pro compertissimo habetur. Hæc ille. Huius Sophronii perhonorificè Hieronymus meminit in Catalogo de script. Eccles. eum virum apprimè eruditum vocat, & aliquot sua opuscula in græcum translulisse testatur. Mihi quidem Mariani sententia magnopere probatur: nam græcum esse ejus sermonis auctorem, satis ipsum sermonis exordium ostendit, eum scilicet initio excuset, quod latino utens eloquio sermonem exhortationis gratia habeat: eum quoque familiarem Hieronymo illud indicat, quod familiariter ad Paulam, & Eustochium Hieronymi discipulas sermonem dirigat, & communis eruditorem sententia, teste Mariano, qui eum Sophronio tribuit, in re vetustissima id satis confirmat.

14. Cæterum quicquid sit de nomine auctoris, certum est, ejusmodi sermonem ab aliquo viro gravi, & erudito editum esse, & apud Latinos paulo post Hieronymi ætatem, qui anno Domini 422. ex hac vita migravit, fuisse celeberrimum. Etenim sanctus Petrus Chrysologus, qui anno Domini circiter 500. florebat, integritas planè sententiarum ex eo sermone de Assumptione in suis sermonibus ad verbum exscripsit, quod, ut facilius à quovis perspiciatur, sententiarum initia, & paginas editionis Romanæ indicabo. ejusmodi sunt illa pag. 80. *Talibus decebat Virginem oppignorari muneribus, &c. Quæ dedit cælis gloriam, &c. Semper Angelis cognata virginitas. In carne præter carnem vivere, &c. Gratia cæteris per partes, Mariæ vero simul se tota infudit plenitudo gratiæ, &c.* Hæc quoque omnia ad verbum habet Chrysologus serm. 143. qui est de Annunciatione, & pag. 76. in serm. Sophronii: *Pæver cælum, super terram, &c.* quæ sequuntur. Hæc eadem verba paucissimis immutatis habet idem Chrysologus serm. 140.

Sanctus quoque Ildefonsus, qui obiit anno 669. plurima ex eodem Sophronii sermone ad verbum suis de Assumptione sermonibus inseruit, cuius rei, ut reliqua omittam, uno, vel altero exemplo contentus ero, exempli

gratia pag. 68. *Quid Virgo post Ascensionem egavris, &c. Gabriel*, inquit, *custodivit, & Ioannes ei deseravit, &c.* Hæc Ildefonsus habet sermone 1. & 6. de Assumptione pagina 75. *Si gaudium est in cælo super uno peccatore, multo magis pro tanta Virginis gloria.* Idem habet Ildefonsus sermone 1. de Assumptione pag. verò 76. *Deipara plùtquam martyr dicitur, quod Ildefonsus sermone 2. de Assumpt. & alii postea usurparunt.* Ecclesia quoque in officio Eccles. in die Assumptionis nonnulla ex hoc sermone decerpit, tale est illud pag. 68. *Hæc est Virgo, quæ sola interemit universam hæreticam pravitatem.* pag. 69. *Hodie Mariæ Virgo cælos ascendit. Gaudete, quia cum Christo regnat in æternum, & pag. 70. Festivitatem gloriosa Virginis devotissime celebremus.*

S. Thomas 3. p. q. 27. art. 5 in argum. sed contra, ex hoc sermone sub nomine Hieronymi citat illud: *Cæteris per partes datur gratia, Mariæ tota se infundit gratiæ plenitudo, quod usurpat sanctus Ildefonsus serm. 6. de Assumpt. & Petrus Damianus serm. de Assumpt. Nec silentio præteribo in hoc sermone illud pag. 71. Habetis in ea Virgine magisteria probitatis expressa, & quæ sequuntur, ad verbum desumptum ex Ambrosio lib. 2. de Virg. Ambrosii enim opera eo tempore vulgata erant, nam ea citat S. Augustinus.*

15. Ad extremum animadvertendum est, post hunc, de quo diximus, Sophronii sermonem in eod. tom. 9. Hieronymi, proximè sequi alterum de Assumptione sermonem, cuius sententiæ aliquot inveniuntur in tom. 10. S. Augustini in serm. 35. de Sanctis, quem diximus à Lovaniensibus tribui Fulberto Episcopo Carnotensi: illud, etiam in hoc sermone *Lacta enim, &c.* quæ sequuntur, ad verbum habet S. Ildefonsus serm. 7. de Assumpt. Quæ omnia eo spectant, ut intelligamus antiquissimos esse huiusmodi sermones, tantæque semper auctoritatis fuisse, ut ex iis Patres in suis scriptis, & Ecclesia in officio multa desumpserint.

In eodem tom. 9. operum S. Hieronymi est libellus de Nativitate S. Mariæ. Hunc Hieronymi esse Marianus minimè agnoscit. quin etiam Canus l. b. 11. de locis Theol. cap. 6. & Sixtus Senensis libro. 2. Biblioth. san. in Matthæo eum recipiunt. Verum quicquid sit de ejus huiusmodi auctore, certe quæ ibi leguntur omnia ferè uno vel altero dempto, deprehenduntur apud gravissimos Patres. Epiphanius hæc. 78.

& 79. Gregorium Nyssenum orat. de hum. Christi generat. Germanum Patriarcham Constantinopolitanum orat. de Præf. Deip. Damascenum lib. 4. cap. 15. Gregorium Nicomediensem orat. de Præf. Deip. Simeonem Metaphrastem orat. de ortu, & dorm. Quorum quidem omnium testimonia assero, cum hunc libellum diversis in locis huius operis cito: quin etiam ad huius libelli historiam spectare videntur aliquot ex citatis auctoribus, cum enim loquuntur de parentum Deiparæ sterilitate, quibus sanctissimæ filiae conceptio ab Angelo est prænuntiata divinitus, hanc allegare videntur historiam Epiphanius enim hæres. 75. *Historia*, inquit, *Mariæ, & traditiones habent, quod dictum est patri ipsius Ioachim uxori suæ concepit, & Nyssenus loc. cit. Virginis pater, ut ex historia quadam incerti auctoris accepti fuit insignis quidam Ciris.* Et Metaphrastes loc. cit. citat Nyssenum dicentem: *Audi vi arcinam quandam, & occultam historiam de ea hæc narrantem.* Denique auctor imperfecti in Matth. homilia 1. *Nam sicut historia quadam, inquit, non incredibilis, neque irrationabilis docet, quando gesta sunt, quæ refert Lucas, &c.* Et certe liber, quem Gelasius C. S. Romana Ecclesia 15. distin. vocat librum de Nativ. Salvatoris, & de S. Maria, & obstertrice Salvatoris, & ait esse Apocryphum non est hic, sed ille, qui ex Epiphanio hæres. 26. stirps Mariæ dicebatur, & portento sa quædam commenta, & aniles fabulas hæreticorum Gnosticorum continebat, quod facile probari potest. In hoc enim libello nihil de Christi nativitate, nihil de obstertricibus, quæ nulla fuit, continetur: sed ferè omnia ea sunt, quæ apud alios probatos auctores invenire licet. Quod si tempore Conceptionis Deiparæ ex Iosepho lib. 15. de antiqu. Jud. cap. 12. summus Iudeorum sacerdos erat Simon Boëthi Alexandrinus filius, hoc non est dissentaneum ab eo, quod habetur in hoc libro, ubi Isachar ea tempestate Pontifex dicitur: potuit enim Isachar esse ex principibus sacerdotum, qui in ordine vicis suæ tunc ministrabat, & propterea Pontifex appellari, non tamen esse summum Pontifex, cum præter summum Sacerdotem, alii quoque Pontifices appellari consueverint, ut videre licet in sacra Evangeliorum historia. Consule ea de re nostrum Christophorum à Castro in historia Deiparæ in Catalogo Auctorum, ubi de Hieronymo agit, hic enim libel-

lum hunc ab omni calumnia facile vindicat.

16. Idiota, qui Christianæ humilitatis ergo. nomen suppressit suum, & Idioræ præter nomen habuit nihil, licet à Genebrardo repopatur tempore Leonis Papæ IV, qui sedit ann. 847. mihi tamen cum quibusdam recentioribus accuratè rem omnem perpendenti omninò vixisse videtur post tempora S. Bernardi, qui an. Dom. 1133. ex hac vita migravit: siquidem ex Bernardo aliqua interdum ad verbum mutatur, ut videre licet in lib. contempl. B. Virg. ubi 12. *stellas coronæ Deiparæ ad verbum ex Bernardo sermone Signum magnum delumplit, & in e. 5. alia quoque ex eodem decerpisse videtur.*

S. Joan. Ch. 7. ost. sermonem de Deipara habuit egregium, quem Ecclesia legit infra octavam Nativitatis B. Virginis.

B. Mechuldis sanctimonialis Beate Gertrudis non tantum carne, sed & spiritu, & professione soror, ab ipsa infantia Deo dicata, vixit in monasterio Hellsæ Ordinis sancti Benedicti Congregationis Hirsaugensis reformatæ Cluniacensis in oppido Eislebio, ubi spiritu prophetiæ illustris lib. Revelat. edidit, hoc titulo prænotatum: *Liber gratia spiritualis visum, ac revelationum Beate Metildis ad fidelium instructionem*, obit miraculis, sanctitate, ac spiritu prophetico clara anno Domini circiter 1300. ex Arnoldo Wyonio lib. 5. lignivitat cap. 90. quanti verò fecerit ejus Revelationes Ludovicus Blosius, facile intelligi poterit ex ejus Monili spirituali, ubi earum aliquot recenset, & de ea cap. 14. præclarissimum reddit testimonium.

Sanctus Methodius martyr maximè illustris Olympi primum, postea Tyri Episcopus orationem edidit luculentissimam in hypapanthem Domini, in qua maxima Deiparæ præconia ex professo commemorat. ejus orationis fragmentum, ubi de Deipara agitur ex bibliotheca Cardinalis Sirletti Græcè habet, ac in latinum etiam transtulit noster Petrus Canisius libro 1. de B. Virginis, cap. 2. & libro 5. cap. 31.

Pratum Spirituale vide infra Sophronius.

17. Simeon Metaphrastes appellari consueverint, ut magno studio, ac diligentia conficit. ejus encomia complurium doctissimorum virorum testimonio confirmata periculus est Aloysius Lippomanus sub initium de vitis Sanctorum, ubi

ubi testatur apud Græcos, eum beatorum catalogo ascriptum, ab usque vigesimo septimo Novembris festum ejusdem diem celebrari. quin etiam in Concilio Florentino sessione septima die 25. Octobris honorifice à Patribus Latinis allegari. Is ergo insignem orationem de oritur, & educat. Deiparæ, ac de reliqua ejus vita usque ad dormitum dedit, quam refert Surius tomo 4. die 15. Augusti sed ut intelligamus Metaphrasti hæc omnia diligenti discussione fuisse explorata, atque adeo fidem ei non vulgarem habendam, audiamus, quæ idem Metaphrastes in illius orationis primo veluti vestibulo memorie prodidit his verbis: *Narratio harum rerum, quæ in hac oratione scribuntur, non erit nobis absque fide dignis testibus: nec sumetur ex personis quibuslibet, sed quam viri, quibus jure credendum est, & qui simul cum doctrina egregiam quoque vitam attulerunt, diligenter composuerunt: Gregorius, inquam, Nyssenus, Athanasius Alexandrinus, Dionysius Areopagita, & multi alii, qui nec sunt vulgares, ut diximus, eruditionis, & sunt vitæ admirabiles. Hæc Metaphrastes.*

Sophronius, cui sermo de Assumptione Deiparæ inter opera Hieronymi tomo 9. tribuitur. Hieronymo fuit æqualis, cujus meminit idem Hieronymus in Catalogo Scriptorum Ecclesiasticorum, eumque ibi appellat virum apprime eruditum, additque aliquot ejusdem Hieronymi opuscula in Græcum eleganti sermone transluisse: an verò sermo de Assumptione Beatæ Virginis sit Sophronio tribuendus, vide supra, ubi de Hieronymo.

Sophronius Patriarcha Jerosolymitanus sanctissimus juxta, ac doctissimus fuit, ejus epistola synodica ad Sergium Patriarcham Constantinopolitanum, ubi de sanctissima Trinitate, ac de Dominicæ Incarnationis mysterio egregie agit in sexta synodo actione undecima eodem Concilio flagitante perlecta est. Hæc tribuitur PRATUM SPIRITUALE ex memorabilibus sanctorum Patrum exemplis collectum, quos idem Sophronius tunc sophista, hoc est sapiens dictus, postea Patriarcha Jerosolymitanus peregrinatione, una cum Joanne Moscho suscepta invenit, ac perlustravit. Quoniam verò Pratum hoc spirituale à Joanne Moscho conscriptum ad eundem Sophronium peregrinationis comitem

dirigitur: quemadmodum in libri præfatione in capite 77. & aliis in locis cerni potest, factum est, ut is liber Sophronii dicatur, eidemque tribuatur. quæ de re consulendus est doctissimus Aloysius Lippomanus in præfatione eidem Prato spirituali præfixa. Eius porro libri magna est auctoritas, nam ex LIMONARIO (quod latine Pratum vocatur) Sophronii Episcopi Jerosolymitani exemplum pro cultu sanctarum Imaginum (quod extat cap. 431 Prati) ad verbum affertur in secundo Synodo Nicæna act. 4. Idem rursus exemplum adducitur act. 5. ejusdem Synodi, ubi quoque aliud subnectitur ex cap. 180. ejusdem Prati. Damascenus etiam lib. 1. pro Imaginibus ex Limonario ejusdem Sophronii exemplum se proferre testatur.

18. Thomas Cantipratensis, seu Cantipratanus natione Brabantinus, genere nobilis, teste Carthusiano libro contra pluralitatem beneficii articulo septimo. Alberti Magni discipulus Episcopus Suffraganeus Cameracensis, vir testis Trithemio de Script. Eccles., non solum pius, ac devotus, verum etiam in divinis scripturis, & in secularibus literis egregie doctus fuit. Is libro secundo miraculorum, ac memorabilium exemplorum sui temporis ex apum proprietatibus mysticè ad hominum bene vivendi rationem explicatis conscripsit, singula exemplis, quæ sua fere ætate contigerant, quæque vel viderat ipse, vel ab hominibus fide dignis acceperat, confirmavit: hinc opus ipsum liber apum appellatur. in plurimis etiam quo magis eorum firma sit veritas, Incarnationis Dominicæ annum, quo gesta, Civitatem, vel pagum, in quo gesta sunt, ac non raro personarum nomina adjicit: idem quoque auctor vitam Beatæ Christinæ mirabilis, & Beatæ Luthgardis, quas Surius tomo 3. ponit litteris mandavit. & sanè complures honorificam de eorum mentionem faciunt, nam Jacobus de Vitriaco Cardinalis in vita B. Mariæ Oegniacensis apud Surius 23. Junii eum fide dignissimum, alii magistrum consummatissimum, alii aliis titulis eum exornant, ut propterea ejus exempla magnam sibi auctoritatem apud eruditos comparant.

VINCENTIUS BELUACENSIS tantus fuit, Vincent. inquit Trithemius de scriptoribus Ecclesiasticis, ut post se, necdum habuerit parem si ardua, spectulum. qua scripsit opuscula ex multis laboriose collecta

ADMONITIO AD LECTOREM.

lecta aqua lance cum aliis ponderemus. Sic Tri-
temius. Is quamplurima Deiparæ collegit mi-
racula, (quorum nonnulla in hoc opere ex-
scripsimus) eaque sanè fide digna. nam et si
Vincentius propter multiplicem rerum uber-
tatem, ac diversitatem, quas in suo qua-
druplici Speculo Naturali, Morali, Doctri-
nali, & Historiali ex diversis collegit, ali-
qua, ut est in tanta rerum, de quibus agit va-
rietate, ac multitudine, non adeò selecta
suis scriptis inferuerit: tamen quod spectat
ad exempla, ac Deiparæ miracula idem ipse

libro 7. Specul. Historial, capite 81. non sine
delectu ea in suum opus intulisse proficitur
his verbis: *Post Assumptionem suam Beatissima
Virgo multis miraculis per diversas Orbis partes,
diversis quoque temporibus clarificata est. Ex
quibus quædam fide digna, & à religiosis viris
approbata, ad ipsius honorem, & legentium edi-
ficationem huic operi inferere volumus breviter
in hunc modum. Sic ille. & à Mariali Ma-
gno, exemplorum, quæ refert, ini-
tium facit.*

MARIA

MARIA DEIPARA THRONVS DEI DE VIRGINIS BEATISSIMÆ

DEIPARÆ MARIÆ LAUDIBUS PRÆCLARISSIMIS,

*Sub typo Divini throni in Apocalypsis cap. 4. adumbrata: Deque pietate, ac devotione, qua eadem
Deipara à nobis colenda est.*

AUCTORE
PETRO ANTONIO SPINELLO NEAPOLITANO
E SOCIETATE IESU.
PROOEMIUM

AD VIRGINEM SANCTISSIMAM DEIPARAM

Mariam operis nuncupatio.

Eiusdemque supplex, ac demissa invocatio.

I quo tempore de septem Principibus Angelorum divino throno astan-
tibus (qui tamen Angelorum primi, administratorij certè, Apostolo *Hebr. 1.*
teste, sunt spiritus,) scribere institueram, vereri merito poteram ad tam
sublimem, & à nostris sensibus maximè remotam tractationem aggredi;
propterea quod ab eorum, de quibus scripturus eram similitudine, ac
imitatione, quam longissimè abessem; ac tum pro eorum sanctitate, atque
præstantia, tum pro mea tenuitate, seu infantia potius, ad eorum orna-
menta, vel animo concipienda, vel verbis explicanda, & vitæ integritatem, & ingenij soler-
tiam, & eloquentiæ ubertatem mihi deesse intelligerem: quanto mihi timendum est ve-
hementius, Virgo sanctissima, quæ ipsius Dei Mater, & Angelorum omnium es Regina, ne
maximam subeam temeritatis notam, si inopiæ, & imbecillitatis meæ conscientia admoni-
tus ad tuas laudes præstantia singulares, magnitudine immensas, multitudine innumera-
biles coner accedere? Quippe quæ, (ut Patrum verbis utar) *a Ansel. de Concept. Virg. c. 18. b D. Tho. p. 1. q. 26. ar. 6. ad 4. c Damas. orat. 2. de Assumpt. d Epiph. orat. de laud. Virg. e S. Berna. Senen. 10. 2. serm. 51. art. 3. ca. 8. f Andr. Cret. orat. 1. de dorm. 1. Reg. 6.* *a ea puritate nites, quæ maior sub
Deo nequit intelligi: quæque Mater Dei cum sis, dignitatem obtines propemodum infinitam, c. ideo
quæ ne si omnes quidem toto orbe dispersæ lingua in unum coëant, tuas laudes oratione consequi pos-
sent cum ipsa omnium encomiorum leges excedas, d. cui prædicandæ neque hominum lingua, neque
Angelorum est satis: e. Tanta siquidem tua est perfectio, ut soli Deo cognoscenda reseruetur: f. ut pro-
pterea solus Dei sit te pro dignitate laudare. Quo circa quamvis nihil optassem ardentius,
quam ut de te aliquid, ac de tuis amplissimis laudibus scribendo conarer attingere, meam-
que erga te pietatem, atque observantiam testarer litteris, ad quod excitabar, tum quodam
desiderii impetu, atque amoris erga te incensibilis stimulis: tum etiam pia quadam beneficio-
rum recordatione non solum in genus humanum universum, sed in me ipsum abs te colla-
torum, præsertim quod tu, Virgo Beatissima, è mundi me fluctibus, ac procellis, in tran-
quillissimo, ac tutissimo Religionis Societatis Iesu filij tui portu collocasti: à scribendo
tamen & retrahebar conscientia multiplicis imbecillitatis, atque exilitatis meæ, & retarda-
bar reverentiâ tui, & Ozæ Sacerdotis, quod ad Dei Arcam temere manum extendere, &*

A

declina-

declinata sustinere ausus esset, subito interitu deterrebar, ne tuas, Virgo sanctissima, quæ ipsius Divinæ Sapientiæ vivens Arca fuisti, laudes ingenij mei culpa, contaminata lingua, atque anima culparum sordibus inquinata deterrerem: *neque enim est speciosa laus in ore peccatoris.* Quo factum est, ut animus meus ab hoc de te scribendi desiderio omnino conquiesceret, præsertim cum multi, & præstantes viri non solum superioribus seculis, sed hac nostra etiam ætate præclarissima de tuis Laudibus, plenissimaque volumina egregie ediderint. Quoniam verò dum opus de septem Principibus Angelorum in conspectu Dei astantibus, quod dudum inchoaveram, molior, visionemque illam explico, quam S. Ioannes narrat sacræ Apocal. cap. 4. ubi typis quibusdam & symbolis Divina Maiestas, & Cælestis Aulae amplitudo, atque apparatus describitur; dumque etiam, atque etiam mecum cogito, ac inspicio attentius, an eorum typorum aliquo ipsa Virgo Deipara, quæ secundum Christum, curiæ illius es omnium præcipua, expressa sis: reperire mihi sum visus sub Divinæ sedis, thronivæ mystico illo typo potissimum adumbratam, atque significatam te esse: quam rem dum multorum Patrum auctoritate, ac testimoniis, qui hoc te nomine reuerenter appellant confirmare nitor, rationumque momenta ad idem probandum expendo, in illis explicandis tanta se obtulit laudum tuarum vbertas, tanta præstantia, ut in iustum volumen excreverent. Hinc itaque factum est, ut quasi voce quadam expergescens, nihil habuerim antiquius, quam ut animus ad tuas laudes enarrandas adicerem. Sed quia huic operi perficiendo propter ea, quæ commemoravi, imparem me sentio; ex alia verò parte nova illa occasione excitatus gestitamus laudes tuas efferre, liceat mihi idem tibi, quod devotus Bernardus filio tuo in suo iubilo dicebat,

*Cum dignè loqui nequeam,
De te tamen nō sileam.
Amor facit ut audeam,
Cum de te solum gaudeam.*

*Amor tuus dulcissimus,
Et verè suavisissimus,
Plus millei gratissimus.
Quàm dicere sufficimus.*

*Verba
sunt Eph
ram in ora
de Deipa
ra quibus
vivitur Ec
clesia.*

*Bernard.
ser. 1. de
Adventu.*

Idcirco ad tuam opem in hac de te tractatione mihi confugiendum existimavi, ut tuis auspicijs, atque prædijs, opus hoc ad optatum finem perducatur. Ut igitur dignum aliquid de te eloqui possim, dignare me servum tuum humilem laudare te Virgo sacrata: tuo enim patrocinio fultus, tui auxilij spe erectus, tuo præsidio confirmatus, immensum laudu tuarum Oceanum perexigua mei ingenij cymba ingredi non dubitabo; & te duce, quæ maris es Stella, hanc nostram disputationem facilem habituram cursum mihi facile polliceor. Ea porro omnia in hanc formam redacta, non quod tuo nomine digna sint, sed profectò, ut ex tuo nomine dignitatem aliquam consequantur, non alij, quàm tuo nomini, Augustissima Cæli Regina, dicare volui, ac consecrare, & in claritate, ac splendore eiusdem tui nominis apparere. Spectabis ergo, Virgo Mater Beatissima non donum per se tenuissimum, tuisque meritis omnibus ex partibus impar, neque offerentis indignitatem, ac demerita, sed benignitatem eam, quam tibi dilectissimus filius tuus, idemque Deus noster cumulatissime, atque abundantissime est elargitus, qua munera qualiacunque, etiam exigua, facili vultu aspicere non dedignaris, Meque licet multis nominibus tanto patrocinio indignum, perge tamen, Virgo Beatissima, solita tua charitate in omni vita ad extremum usque spiritum foueri, ac tutari; & tandem à Dæmone hoste sæuissimo protegere, & hora mortis suscipere dignare, ut in suum Regnum per te me recipiat, qui per te datus est mihi Iesus Christus filius tuus qui cum Patre, & Spiritu sancto vivit, & regnat in sæcula sæculorum Amen.

SEDIS

SEDIS SEV THRONI MULTIPLEX

in Sacris præsertim litteris usurpata significatio, & quibusnam Sedes, Thronive Deinomen tributur.

CAPUT PRIMUM.

DE Virginis Deiparæ Laudibus amplissimis sub Divini Throni symbolo Apocalypsis cap. 4. adumbrata tractaturus, ut res ordine progrediatur, primum breviter ostendam, quid Throni nomine significari, quibusque divini Throni nomen in divinis oraculis tribui soleat: Deinde Virginem sanctissimam eodem Apoc. cap. 4. per Dei sedem, Thronumve jure optimo subintelligi, & Patrum auctoritate, & argumentorum vi, ac pondere fufius demonstrabo: atque huc nonnulla, quibus Deiparæ quædam continentur laudes, derivare pro mearum virium tenuitate conabor: Demum rationem, qua idem Thronus à nobis reverenter sit adeundus, pietatem nimirum, qua Deiparam venerari debemus, uberius indicabo. Itaque quod in re tanta fieri necesse est, ejusdem Virginis ope, cuius auxilio divina oracula multo magis, quam hominum ratione, & ingenio indagantur, suppliciter, obnixque implorata, ut nobis de se rudi quidem ingenio & exili oratione loquentibus, præsto esse non dedignetur; rem ipsam exordiamur.

Thronus sive Sedes, sive solium, vel cathedra (quibus vocibus eadem fere est subiecta notio) multa tum apud sacros, tum etiam apud profanos auctores metaphoricè significant. Quia enim in Throno dum sedent Reges sui imperii maiestatem præferunt; Iudices, qua populis ius dicunt, potestatem exercent; Præceptores quoque, ac Magistri suam inde doctrinam auditoribus tradunt: & quia in sede identidem quiescere solemus, sive ad reficiendas vires labore defatigatas, sive ad quippiam attentius mente pervestigandum, ex quo illud Philosophi prodiit: *Sedendo, & quiescendo animus fit prudentior.*

Hinc factum est, ut Thronus primò significet imperium, ac dominium cum auctoritate coniunctum. Hinc metaphoricæ notioni ad stipulatur Hieronymus, is enim epist. 140.

ad Principium in illud Psalm. 44. *Sedes tua in seculum seculi: Thronum, inquit, Christi, intelligo imperium eius, iuxta illud, De fructu ventris tui ponam super thronum tuum.* Præterea Christus Dominus Psalm. 109. Mar. ult. Heb. 1. & alibi sæpe ad dexteram Patris sedere dum dicitur, ea metaphora significatur regnare, omniumque Iudex esse supremus tanta cū dignitate, ut in eodē Throno cum Patre sit. Quare Leo 1. de Ascen. cū ageret de Christi natura humana. Neque ullis inquit, sublimitatibus modū suæ prouocationis habitura, nisi æterni Patris recepta consessu illius gloria sociaretur in Throno, cuius natura copulabatur in filio: qua de re plenius S. Tho. 3. par. q. 58. Et quidē sedere ad dextram Dei idem esse quod regnare, indicat Apostolus 1. Corint. 15. ubi alludēs ad illud Psalm. 109. *Sede à dextris meis donec ponam inimicos tuos scabellum pedū tuorum,* de Christo sic infert, *Oportet illum regnare donec ponat omnes inimicos sub pedibus eius.* ubi Regnare, dixit pro eo quod David dixerat *sedere*, & Luc. 1. Gabriel Angelus ad beatissimā Virginem de Christo sic loquitur, *Et dabit illi Dominus Deus sedē David Patris eius, & regnabit in domo Iacob in æternū.* Lucifer enim Thronum imperii cū insolentius, atq; ambitiosius appetere Isa. 14. dicebat in corde suo: *In cælum ascendā, super astra Dei exaltabo solium meum, sedebo in monte testamenti, in lateribus Aquilonis, ascendā super altitudinē nubium, similis ero Altissimo.* In eadem quoque significatione sumitur, & illud Apoc. 2. *Scio ubi habitas, ubi sedes est Satana,* hoc est ubi suam tyrannidē, & dominium Satanas veluti ex Sede exercet; & ubi à scelestissimis hominibus colitur, illos ad omnē nequitia incitando. Ex quibus omnibus perspicuè liquet per Thronum, imperium, & dominium significari. Thronus 2. Secundo Thronus, iudicantis auctoritatem, & iudiciariam significat potestatem, ut patet Prov. 20. *Rex qui sedet in solio iudicii, dissipat omne malum intuitu suo.* Hinc Christus le. sus Matt. 25. cū de iudicio futuro verba faceret;

Psalm. 132.

Psalm. 109.

Mar. ult.

Hebr. 1.

Leo.

S. Thom.

1. Cor. 15.

Psalm. 109.

Luc. 1.

Isa. 14.

Apoc. 2.

Thronus

iudiciaria

potestatem

significat

Prover. 2.

Matth. 25.

- ret: Cum veneris, inquit, Filius hominis in maiestate sua, & omnes Angeli eius cum eo, tunc sedebitis super sedem maiestatis sue, &c. & Ioel 3. Ascendat super sedem maiestatis sue, quia ibi sedebat, ut iudicaret omnes gentes in circuitu, & Matth. 19. in prae-miū pollicetur Apostolis iudiciaria potestate super thronos exercenda illis verbis: Vos qui sequuti estis me, in regeneratione cum sederit filius hominis in sede maiestatis sue, sedebitis & vos super sedes duodecim iudicantes duodecim tribus Israel. quare Gregor. hō. 29. in Euang. Sedere, inquit, iudicatus est: stare vero pugnātū, vel adiutū. Stephanus ergo in labore certaminis positus, statem videt, quā adiutorem habuit: sed hūc post Ascensionem Marcus sedere scribit: quia post Ascensionis suae gloriā iudex in fine videbitur. Ita ille. Ideo ad ambitionē retundendā Ecclesiastici 7. dicitur: Noli quārere à Domino ducatū, neq; à Rege cathedrā honoris, hoc est (ut explicat Lyranus) potestatem iudicandi.
- Thronus doctrinam significat.** Tertio significat doctrinam, seu Magisterij auctoritatem, hinc Hieronymus lib. 4. in Mar. cap. 23. explanans illud, Super cathedram Moysi sederunt Scribae, & Pharisei. Per cathedrā, inquit, doctrinā legis intelligit: ergo & illud quod dicitur in Psal. 1. In cathedra pēsilentia non sedet, & cathedrā vendentiā colūbas evertit, doctrinā debemus accipere. Sic Hieronymus, & Christus Dominus cū inter homines docuit, crebrō sedisse commemoratur, sic Matt. 5. in monte discipulos, & Luc. 5. de navicula turbas docebat.
- Thronus à motu cessationem significat.** Quarto significat Thronus sessionem ipsam corporis, nimirum in certo quodam situ quietem, & ab incessu, motu & cessationem: atque ex hac notione intelligi quoq; posset non tantum corporis, sed & animi quies, cupiditatum, ac perturbationū tranquillitas, consilium, prudentia, sapiens ac matura cōfessio, quemadmodū probat Pierius ex vulgato illo, Romanus sedendo vincit, hoc est sapientia, & consilio hostes debellat. Idem quoq; Pierius li. 43. Sedis hieroglyphicum perennitatis, æternæq; quietis symbolum tum pluribus cōfirmat, tum in primis nummo quodam antiquo, in quo erat Romanæ simulachrū in sede cum annulis, cuius inscriptio, Roma æternitas: hoc enim de Romano imperio sibi veteres illi Quirites pollicebantur, de quibus Poëta ex persona Iovis:
- Virg. lib. 8. Ene. Hic ego nec metas rerum, nec tempora pono: Imperium sine fine dedi.
- August. Quamvis idem Poëta, ut animadverit August. ser. 29. de verbis Domini, quod adulatione
- ne ex persona Iovis promiserat semper futurum; veritate ex persona sua non tacuit periturum, cum alibi dixit:
- Non res Romana, perituraq; Regna.
- Quæ de Throni significatione attulim⁹ cōfirmari possunt auctoritate S. Tho. 3. par. q. 58. art. 2. ubi explicat quomodo Christo cōveniat sedere ad dextram Patris, docetq; sessionis nomine duo posse intelligi, quietem videlicet & præterea regiā, vel iudiciaria potestati: utroq; autem modo Christo competere ad dextrā Patris sedere; uno quidem modo in quantum, inquit, æternaliter manet incorruptibilis in beatitudine Patris, quā eius dextera dicitur: alio modo in quantum Patri conregnāt, & ab eo habet iudiciariam potestatem: sicut ille, qui confidet Regi ad dextram, assidet ei in regnando, & iudicando.
3. Ex his omnibus facillē colligitur quid per thronū Dei intelligendū sit, cum enim præpotens Deus in sua divina natura corporis nēbra non habeat, Thronus illi non nisi metaphorice convenire potest: significat igitur Thronus Dei divinæ naturæ excellentiā, quā in se ipso Deus ab æterno est, & immobiler quiescit, ac supremum eiusdē in res creatas omnes dominium, & iudiciaria auctoritatē: quæ omnia cū stabili quiete, & æternitate possidet, ita ut nihil supremā eius potestatem aliqua ratione concutere, vel labefactare queat. Hinc Psal. 46. Regnabit Deus super gentes, Deus sedet super sedem sanctam suam, &c. & Psal. 28. Sedebit Dominus Rex in æternum, id est, dominabitur in omnem æternitatem, in pacifica, ut vulgo dicitur, possessione. Quare Dionysius Areopagita c. 9. de Div. nom. cum de divino statu, seu sede inquireret. Quid vero, inquit, de divino statu, siue sede dicamus? Quidnam aliud, nisi Deum in se manere, & constanter in una eademq; natura, quā sit immobilis, fixum esse, ac firmiter locatum? eodēq; modo, & in eodē agere? atque per id quod ipsi immutabile est, & quod ipsum immobile est, ab omni sui mutatione, ac motu ònne solutū esse, & liberū atq; id ratione quadam, quā essentiam superat. Is enim omnium & status, & sessionis auctor est, qui omni sessioni, atque statui antecellit, in eodē omnia constants, dum ex suorum bonorū quiete, atque cōstitutione immota servantur. Hæc Dionys. Areopagita. Quare Deus sæpe à sanctis Prophetis in throno residere cōspectus est; ita 3. Reg. 22. à Michæa, & Ezech. 1. Dā. 7. & ut reliqua omittā. Ita. 6. Deus ipse visus est super solū excelsū & elevatum, quod expendens Chrysostomus hō.

in hæc verba, querit cur cum dixisset, solium excelsum, adiecit, & eleuatum, & responder, per hoc diuinæ dignitatis eminentiam declarari: Excelsum enim respectu inferiorum dici: Eleuatum vero significare sublimitatem in se, ipsius natura diuina incomprehensibile etiam secluso quocumque respectu, quam nec cogitatione concipere, nec verbis eloqui quisquam potest. hæc ex Chrysostomo. Iam vero tametsi Dei sedes ita accipiatur, pleraque tamen sunt, quibus in diuinis oraculis, & apud Patres, sedes Dei nomen tribuitur: & vt omittam beatissimam Virginem, quæ singulari quadam ratione Dei thronus appellatur, quod toto hoc opere uberior ostendemus, cælum ipsum sedes Dei appellatur, quemadmodum Psal. 10. Dominus in templo sancto suo, Dominus in cælo sedes eius: & Isa. 66. ait Dominus, Cælum sedes mea, terram autem scabellum pedum meorum. Quod S. Stephanus Actor. 7. cum Iudeis loquens adducit. & Christus Dominus Matth. 23. agens de iuramento, idem repetit: Qui iuratis, inquit, in cælo, iuratis in throno Dei, & in eo qui sedet super eum & Matth. 5. Ego autem dico vobis, non iuratis omnino neque per Cælum, quia thronus Dei est: neque per terram, quia scabellum est pedum eius: quæ verba explicans S. Augustinus lib. 1. de sermone Domini in monte ca. 17. Non oportet, inquit, opinari quod dictum est, cælum thronus Dei est, terra scabellum pedum eius, quod sic habeat Deus sollocata membra in cælo & in terra, vt nos cum sedemus: sed illa sedes Dei iudicium significat, & quoniam in hoc vniuersi mundi corpore maximam speciem cælum habeat, & terra minimam, tamquam praesentior sit excellenti pulchri: maxime vis diuina, minimam vero ordinet in extremis, atque infimis, sedere in cælo dicitur, terramque calcare. Spiritualliter autem sanctas animas cæli nomine significat, & terra peccatrices: & quoniam spiritualis, omnia iudicat, ipse autem à nomine iudicatur, conuenienter dicitur sedes Dei: peccator vero, cui dictum est, terra es, & in terram ibis: quia per iustitiam meritis digna tribuentem, in infimis ordinatur, & qui in lege manere noluit, sub lege puniatur: congruenter accipitur scabellum pedum Dei, hæcenus Augustinus.

Verum quia Isa. 40. ubi vulgata editio habet: Quis mensus est pugillo aquas, & cælos palmo ponderauit? Quis appendit tribus digitis molem terræ? Septuaginta interpretes legunt: Quis mensus est manu aquam, & cælum palmo? & omniem terram pugillo: Querunt Athanasius, &

Hilarius, si Deus cælum palmo, terram pugillo metiatur; quomodo dicatur cælum sedes Dei esse, & terra scabellum pedum eius & respondet S. Athanasius libro de unita, & sempiterna substantia Trinitatis, per hoc incomprehensibilem diuinitatis virtutem significari, ipsamque universa implere, & continere exteriorius & interiorius, & ubique præsentem esse. Hilarius verò lib. 1. de Trinitate, inquit, etiam si ad opinionem religiosa intelligentia proficit: tamen plus significationis introspiciendus sensu continet, quam exceptus auditu: nam conclusum palmo cælum, rursum Deo thronus est: & terra Dei pugillo contenta, eadem & scabellum pedum eius est: ne in throno, & scabello secundum habitum confidentis protensio speciei corporea possit intelligi, cum id quod sibi thronus, & scabellum est, rursum illa ipsa infinitas potens palmo, ac pugillo apprehendente concluderet: sed vt in his cunctis dignitatibus creaturarum Deus intrat, & extrat, & supereminens, & internus, id est circumfusus, & infusus, in omnia nosceretur, cum & palmo, pugilloque continens potestatem naturæ exterioris ostenderet, & post pauca. Atque ita totus ipse intrat, extraque continens neque infinitus abesse à cunctis, neque cuncta ei, qui infinitus est, non inessent. Hæc ex Hilario.

Angeli Dei
5 Angeli etiam dicuntur sedes Dei. Quare sedes dicitur Gregorius libro 2. moralium capit. 21. super illud Micheæ ad Achab 3. Reg. 22. Vidi Dominum 3. Reg. 22. sedentem super solium suum: Solium Dei (inquit Gregorius) Angelica sunt potestates, quarum mentibus altius praesidens, inferius cuncta disponit. Richardus, sedem Dei Apocal. 4. interpretatur esse Angelos sanctos Augustinus in Psal. 98. Cælum Dei, quod sedes Domini dicitur, mentes Angelorum sunt. & Glossa interlinearis, solium excelsum Dei Isa. 6. Angelos esse dicit, in quibus Deus sedet, & per quos iudicia decernit. Cæte Cherubim inter Angelos sedes Dei appellatio interdum tribuitur ipsis Cherubim, qui secundum dicuntur ordinem supremæ hierarchiæ efficiunt atque ita Psal. 79. Qui sedes super Cherubim manes festinare coram Ephraim: similiter & Psal. 98. Psal. 98. Qui sedet super Cherubim moueatur terra: & Isa. 37. Domine exercituum, Deus Israel, qui sedes super Cherubim tu es Deus solus omnium regnorum terra. & Daniel. 3. Benedixtus es, qui intueris Dan. 3. abyssos, & sedes super Cherubim: nam & in Arca Exod. 25. Dei iussu ex utraque parte oraculi erant duo Cherubim auei, qui expandentes alias, utrumque latus propitiatorij, quo operienda

rienda erat Arca, tegebant, & inde Deus opti-
mus se locuturum ad Moysen supra propi-
tatorium, ac de medio duorum Cherubim, qui
erant super Arcam testimonij, promisit, ac pro-
inde quasi supra Cherubim sedere dicebatur.
Epiphani. Hinc est quod aliqui, ut Epiphanius sermo ad
laud. Deip. Deiparam ipsam appellant thronū
Dei Cherubicum. Nec solum ipsi Cherubim se-
Tertius or- dis Dei nomine insigniuntur, sed & tertius or-
do supremo do supremæ hierarchiæ à Dionysio Areopagi-
hierarch. ta cap. 6. coelest. hierar. & à sacris Doctoribus
throni di- thronorum nomine, quod latine sedem sonat,
cuntur. peculiariter vocatur, à divina videlicet in eis
Dionys. perfectissima inhabitatione; Ipsi enim throni
Gregor. (inquit Gregor. hom. 34. In Euang.) tanta diu-
nitatis gratia replentur, ut in eis Dominus sedeat, &
per eos sua iudicia decernat. unde & per Psalmi-
stam dicitur, Sedes super thronum, qui iudicas a-
quitatem. Sic Gregor. Potrò de sacro thronorū
S. Thom. ordine videndus est S. Tho. 1. part. quæstio. 108
Dionys. art. 5. ad 6. ubi ex doctrina Dionysij cap. 7. coe-
lest. hier. vult ordinē illum Angelicū, Thronos
appellari per convenientiā, ut loquitur S. Tho-
mas, ad materiales sedes, in quibus ex eodē D.
Thoma, quatuor præcipuē spectantur. Primò
sitū, quia sedes elevatur super terrā. Secundo
firmitas. Tertio suscipere sedentē, ita ut in ea
gelici cum defeceri possit, ei que esse vicinā. Quanto figura
sedibus sic superius aperta ad excipiendum sedentem;
conueniunt quæ omnia quomodo Thronis Angelicis ac-
commodentur cap. 4. ubi explicabimus.

Animaiu- Anima quoque iusti sedes dicitur Sapientiæ,
st sedes Sa- quod plerique confirmant ex Sapientiæ cap. 7.
pientia di- ubi enim editio vulgata de divina Sapientia
citur, & habet illud, in animas sanctas se transfert, alia
quare Sap. littera inquit Hugo Cardinalis in Isa. 66. legit,
7. Anima iusta thronus est Dei. Quare Augustinus
Hugo. in Psa. 121. super ista verba: Quoniam illic sede-
August. runt sedes in iudicio. id tanquā ex sacris litteris
acceptum affert: Dicitur est, inquit, alio loco ani-
ma iusti thronus Sapientiæ, id est in anima iusti
sedet Sapientia tanquam in sella sua, tanquam in
Gregor. throno suo, & inde indicat quicquid indicat. sic
Augusti. & Gregor. hom. 38. in Euang. hunc lo-
Ildefons. cum sic citat: Salom. aut, anima iusti sedes est sa-
Bernard. pientia. & Ildefonsus ser. 2. de assumpt. eandē
sententiā ex scriptura se proferre asserit. & S.
Bern. ser. 27. in Cantica, cum ostendere vellet,
animam iusti esse cælum ex illa Isa. 66. Cælum
Isa. 66. mihi sedes est, illud, inquit, Cælum potius sedes Dei
est, de quo alibi apertius scriptura commemorat,
Anima (inquiens) iusti sedes est Sapientia, sic Bern.

Et verò iure optimo sanctorum animæ Dei se-
des nominantur. Primò, (& est ratio Bernardi)
quoniam cum cælum Isa. 66. Sedes Dei vocetur,
sancti vero cælum sint, quia cum apostolo
2. Cor. 10. in carne ambulantes non secundum
carnē militanti; & illud eiusdem Philip. 3. opere
ac virtute clamant, Nostra conuersatio in cælis
est, seu ut ex græca voce πολυτεμνα significan-
tius ad rem nostram vertit Tertulianus libro 3.
contra Marcionem, & legit interdum sanctus
Hieronymus, & Cassianus collat. 3. c. 6. Man-
patus noster in cælis est; ipsi quoque Sancti sedes
Dei iure dici possunt. Huc accedit illud Bern.
loco citato, animam sanctā esse cælum. Quo-
nam habet, inquit, solem, intellectum; Lunam si-
dam: astra, virtutes: vel certe sol, iustitia, cælus, aut
feruens charitas; & luna continentia. Quomodo
enim claritas luna non nisi à sole est: sic ab ipso cha-
ritate seu iustitia, continentia meritis nullum est;
& quomodo stella in nocte lucent, in die latent: sic
vera virtus, quæ sape in prosperis non apparet, emi-
net in aduersis. Illud sane cautela est, hoc necessita-
tis: ergo virtus est sydu. & homo virtutum, cæ-
lum. Hactenus S. Bern. Secundo, quemadmo-
dum Regem in throno sedentem omnes ob-
servant, & colunt; ita in anima iusti, in qua sin-
gulariter resplendet, Deus colitur, & adoratur.
Quare de magno Antonio sanctum Paulum
Eremitarum primum alloquente, Hieronymus
in vita eiusdem. Pauli sic scribit: Ant. quasi Chris-
tum in Paulo videns, & in pectore eius Deum
venerans, ultra respondere nihil ausus est. Tertio
cum ex Psa. 88. iustitia, & iudicium preparatio
sedis Dei sunt: meritò iusti, qui à iustitia cotien-
da huiusmodi nomē invenerūt, Deo sedē præ-
parantes, sedis Dei nomine decorantur. Hinc
Patres viris iustis sedis Dei nomē attribuunt,
& ut plerisque præterea, Ambrosi Andr. Cæsa-
riensis, & Aretas super Apocalypsis c. 4. sedem
Dei interpretantur Sanctos: quoniam in eis
residet, & quiescit Deus, & Origines homil. 1.
Genes. Quod, inquit, dicit, Cælum mihi sedes est,
ut sciamus, quia in his, quorum in cælis con-
uersatio est, Deus requiescit, & residet: in his
autem, qui adhuc terrenum propositum gerunt,
ultima pars eius providentia inuenitur. Quod
in pedum appellatione figuratiter invenitur,
Ex quibus si qui foris studium, ac desiderium
sumperint fieri cælestes perfectione vita, & alti-
tudine intellectus, efficiuntur etiam ipsi sedes Dei
& mox; Sed & illi quorum thesaurus in cælo est,
cælestes dici possunt: etiam sedes Dei: quoniam ibi
est

Sap. 7.

Bernard.

Isa. 66.

2. Cor. 10.

Philip. 3.

Tertul.

Hieronym.

Cassian.

V

sa

de

su

cu

cle

ce

ce

ce

ce

ce

ce

ce

ce

ce

ce

ce

ce

ce

ce

ce

ce

ce

ce

ce

ce

ce

ce

ce

ce

ce

ce

ce

ce

ce

ce

ce

ce

ce

ce

ce

ce

ce

ce

ce

ce

ce

ce

ce

ce

ce

ce

ce

ce

ce

ce

ce

ce

ce

ce

ce

ce

ce

ce

ce

ce

ce

ce

Augustin.

Psal. 121.
Genes. 3.

Virgines

sancta se
des Dei
sunt. Offi-
cium Ec-
clesiasti-
cum.Ecclesia
sedes Dei
nomen
tribuitur.
August.

est cor eorum, ubi est thesaurus eorum. hæc Ori-
genes, & August. lib. 1. de serm. Dom. in monte
ca. 17. ut supra diximus, tractans illud: Cælum
thronus Dei est. Spiritualiter, inquit, sanctas ani-
mas cæli nomine significat. Idem in Psal. 121. su-
per illud: Quia illic sederunt: sedes in iudicio:
Cælum, inquit, mihi sedes: qui sunt isti, nisi iusti?
Vnde facti sunt Cælum: quia iustificati: quomodo
peccator factus est terra, cui dictum est, Terra es,
& in terram ibis: sic iustificati facti sunt cælum,
portauerunt Deum. & de ipsis Deus coruscabat
miracula: tonabat terrores: pluebat consolationes.
Idem August. in Psal. 98. super illud, Qui sedes
super Cherubim, moveatur terra: Cælum, inquit,
non hoc quod oculis nostris suspicimus, valde pre-
tiosum est Deo: Cælum Dei, anima sancta sunt:
cælum Dei, mentes omnes servorum eius sunt, de
quo dictum est cælum mihi sedes. Nec silentio
prætereundum est, ecclesiam peculiari quadã
ratione de sanctis mulieribus ac de Virginitibus
præcipuè idem in Officio Ecclesiastico
canere ad eas ex persona Christi, Veni electa
mea, & ponam in te thronum meum: fortasse
propter puritatem virginem, aut continentiam,
seu vidualem, seu coniugalem, quæ maximè
mulierum præclarum est ornamentum; for-
tasse etiam propter devoti feminei sexus cog-
nomen ab Ecclesia mulieribus merito in-
ditum: deuotio enim animam peculiari qua-
dam ratione efficit, ut thronus sit, in quo sede-
re, ac conquietare dicatur Deus.

7. Ecclesia item ipsa, quæ cætus est quidam,
& congregatio fidelium, Dei sedes dicitur,
quare Augustinus lib. 13. contra Faustum ca.
13. Ecclesiam Christi, quæ omnibus apparet,

& eminet, vult apud Ierem. cap. 17. prædici, &
esse sedem gloriæ exaltatam, de qua apud A-
postolum, Templum enim Dei sanctum est, quod
estis vos. Atque ita Beda, Abbas Ioachim, &
Rupertus sedem Dei, Apoc. 4. interpretantur
Ecclesiam triumphantem, vel militantem.

Denique thronus divinæ Sapientiæ in co-
lumna nubis esse perhibetur Eccl. 24. Ego, in-
quit, in altissimis habitans, & thronus meus in
columna nubis. Per columnam porro nubis De-
us in deserto filiis Israël ducatum præbēs, eo-
que ab æstu solis protegens ad terram promif-
sionis perduxit, & in eadem columna nubis
Psal. 98. loquebatur ad eos. Dicitur porro se-
des Sapientiæ esse in columna nubis, propter
sublimitatem, qua à terra altius eléyatur: &
quoniam inde multa admirabilia mysticè o-
peratur, fulgura scilicet ad illuminandas ho-
minum mentes; tonitrua ad corda obdurate
concutienda; gratiarum pluvias ad irrigandas
fidelium animas, quare Dan. 7. cum nubibus
cæli veniebat filius hominis, & Psal. 103.
Qui ponis nubem ascensum tuum. Nec illud præ-
tereundum ex supra dictis initio capitis ipsam
Dei maiestatem, & potentiam per Dei thro-
num significari, ut ait Carthusianus super A-
poc. cap. 1.

Cum igitur Dei thronus tam multa in sa-
cris litteris significet, totque Patrum sententia
tam multis aptè conveniat: reliquum est, ut
illud accuratè peruestigemus, quam ratione
Virgo Deipara in 4. illo Apocalypsis capite
divinæ sedis, seu throni typo adumbrata in-
telligatur.

Beda.
Abb. Ioach.
Rupert.Eccles. 24.
Columna
nubis Dei
thronus
dicitur.

Psal. 98

Dan. 7.
Psal. 103.
Dei Maie-
stas thro-
nus Dei
appellatur.
Apoc. 1.

Apoc. 4.

PRIMUM ARGUMENTUM

QUO MYSTICO DIVINÆ SEDIS, SEU THRONI TYPO, CIVIS

S. Ioannes in Apocalypsi cap. 4. meminit, Beatissimam Virginem Deiparam
subindicari, ex prolatis in eam rem sanctorum Patrum, sanctarum-
que litterarum testimoniis comprobatur.

CAPUT II.

SYMMARIUM.

Virginem Deiparam aliquo symbolo intellectam
in visione Apoc. 4. num. 1.
Throno eburneo Salomonis & throno sapphirino
Ezechielis, quoniam etiam alius in locis sacrarum

litterarum, ubi mentio fit de Dei throno seu sa-
lio, Virginem Deiparam adumbrari, qua om-
nia sigillatim examinantur à n. s. & deinceps.

QVO FACILIOR NOBIS earum rerum sit expli-
catio, quas ad sanctissimam Vir-
ginem

Apoc. 4.

ginem Dei genitricem ex hoc, quem huic operi præscripsimus, Apocalypsis loco, pertinere existimamus. præcipue autem, quod divinæ sedis, throni vè nomine adumbretur; præstiterit primum celeberrimam illam visionem à S. Ioanne in sacra Apocalypsi c. 4. & 5. descriptam in summam brevem coactam, & huc translata, sub unum velut aspectum dare lectoribus. Deinde diligenter disquirere, atque investigare, num S. Ioannes in ea visione eandem Virginem Deiparam præstiterit; an aliquo typo, & quonam subindicaverit; sic enim fiet, ut his in ipsa fronte accuratè perspectis, commodius quivis cōsequi possit, quæ prima quasi subtegmina ducamus huiusce nostræ disputationis; quæ deinceps è suis initiis subtexta consequenter, eodem filo ad finem vsque pertere meditemur; ut, quo ad eius fieri possit, singula congruenter unum in corpus quam aptissimè coalescant, & media primis, mediis extrema respondeant.

Visio cap.
4. & 5.
Apoc. bre-
viter re-
sponsetur.

Et sanè cum S. Ioannes in sua Apocalypsi librum illū admirabilem sigillis septē obsignatum ab Agno resignari vidisset, perspicuè prævidit haud dubiis rerum futurarum significationibus varium pro tempore Ecclesiæ statū, & maxime commemorabiles utriusq; temporis eventus, & prosperos, & adversos, ex ordine notari, ut quodq; sigillū resignasset Agnus. Cūq; ad hæc enarranda aggrediretur divinæ maiestatis vim, atq; amplitudinē adorandā, singulasq; cælestis curiæ partes (ante cuius cōspectū hæc fieri divinitus sibi sunt patefacta) aliis, atq; aliis appositissimis typis accuratè, diligenterq; est executus, atq; ob oculos prope modū posuit. Scribit enim vidisse se positū in cælo sedē, Deumq; simile aspectui lapidis iaspidis, & sardinis illi insidentē? & circa sedē, iridē similem visioni smaragdinae, vidisse viginti quatuor seniores stolis albis amictos, multis claros insignibus, sedē, seu thronū circumfusus, è quo fulgura micabant, voces, ac tonitrua personabant: vidisse lampades septē ardentes ante thronū, qui sunt (inquit ipse) septem spiritus Dei: vidisse in conspectu sedis mare vitreū simile crystallo: Quatuor verò illa animalia senis alis prædita, plena oculis ante, & retro (quorum primū leoni, secundum vitulo, tertium homini, quartum simile aquilæ volanti dicitur) trifagii hymnū cōtinenter concinentia in medio, & in circuitu throni fuisse testatur. In capite postea quintò narrat in dextera sedentis in throno fuisse librum conscriptū in-

Apoc. 5.

tus, & foris, sigillis septem signatum, quē nemo aperire, nemo ne respicere quidem poterat, deinde vidisse se in medio throni animalium, & seniorum Agnū statem tanquam occisum habentem cornua septem, & oculos septem, qui sunt (inquit ille) septem spiritus Dei missi in omnē terram ab Agno porro apertus est liber, quo recluso seniores, & quatuor animalia suppliciter coram Agno procumbentes, canticum novum in eius laudem concinuerunt: multitudo quoque Angelorū, qui stabant in circuitu throni & animalium, & seniorum, & erant millia millium, & omnis creatura in cælo, & super terrā, & sub terrā, & in mari Agnum pariter collaudarunt. Hæc summa est illius visionis; quæ enim ad singulorum sigillorum resolutionem S. Ioanni sunt ostensa fuisse sequentibus capitibus ab eodem describuntur.

2. Hac ponò visione Deus optimus, ex sacra Apoc. interpretibus, quatenus Ecclesiæ suæ summa providentia paternè prospicit, eamque sua sapientia administrat, se exhibuit; ideoque maiestas eius ex nobilissima curia, qua magnificentissimè stipatus erat, indicatur. Eaque recensentur in primis, quibus divina eius in homines providentia declaratur, cuiusmodi est eius pulchritudo, iustitia, misericordia. Iaspis enim divinæ naturæ pulchritudinem, quæ iustorum est præmium, quo ad bonum allicimur: Sardius, propter rubrum colorem, divinā iustitiam, qua à malo deterremur: Iris verò Dei misericordiam præseferit. His accedunt, & alia, quæ supra commemoravimus, viginti quatuor nimirum seniores, septem Angeli divino throno astantes, & reliqua, quibus quodammodo quasi administris ad suā providentiæ, vel manifestationem, vel executionē utitur. De quibus omnibus quoniam, vel divinū thronum circumstare, vel aliqua alia ratione ad illum spectare dicuntur, nobis infra à cap. 14. & deinceps sigillatim quid significant, quæ ratione ad Deiparam pertineant, quam per hunc thronum significari existimamus, diligenter, & copiosè agendum erit; hic verò satis sit ea attigisse.

Deiparam in visione Apoc. 4. non fuisse à S. Ioanne prætermisissam, sed aliquo symbolo subintellectam.

His cognititis, sentio sanctissimam Virginem in hac visione, ubi tā accuratè singula cælestis aulae partes describuntur, à S. Ioanne minimè prætermisissam, Sed symbolo aliquo intelligi.

Explicatur Scopu
narrata
visionis
Apoc. 4.

3. Virgini
aliquo
symbolo
Apoc. 4.
quo intelligi.

quo indicatam. Neque enim verisimile videtur à B. Ioanne, qui tam multa coelestis aulae, tamque praeclara spectacula fuisset diligenter persecutus, solam Virginem fuisse praeteritam, & eam Virginem, qua secundum Deum nihil in terris habetur illustrius, & in quam ipse Virgo scriptor egregius singulari pietatis, & obleru-vitiae studio ferebatur. Multa porò sunt, quae nos in hanc sententiam adducunt. Primum in hac visione, ut supra dixi, Deus optimus, ut Ecclesiae suae providens ostenditur, eaque quibus eius providentia, vel manifestatur, vel exercetur, recoluntur, praecipue quoque coelestis aulae partes recenseantur. Hinc lectissimi quique Sancti veteris & novi testamēti per viginti quatuor seniores, quatuor Evangelistae per quatuor animalia, septem Principes Angelorum throno Dei astantes per septem lampades significati ponuntur; & reliqua, à quibus ne nimis longū faciam, supersedeo. Sed Beatissima Virgo coelestis Ierusalem pars est longè praestantissima, quippe quae praeter omnibus puris creaturis principem apud Christum Regem obtinet locum; & cum corporis, tum animi similitudine omnium proximè ad eundem Christum accedit; in qua ipsum Dei Verbum caro factum est. Et quod ad efficientiam, & progressionē spectat diuinae in homines, & Ecclesiam suam prouidentiae, nemo est qui ignoret, ipsam Virginem apud Christum jure materno primas pro Ecclesia, eiusque membris intercedendi partes agere: cum Mater sit iustorum, peccatorum Advocata, Mater item misericordiae, per quam Deus soam in homines vberimè effudit misericordiam; hac verò misericordia, Dei prouidentia, cuius propriū est misereri semper, & parcere, praecipue ostenditur, qui etiā omnipotentia sua parcendo maximè (ut ait Ecclesia,) & miserando manifestat: per Deiparam etiam tot, tantaque suae Ecclesiae quotidie beneficia largitur: quod cum inconfesso sit apud omnes, nos in praesenti id pro certo supponimus infra suo loco, ut Virginis laudes magis celebremus, copiosius ostensuri. Quare in mystico hoc Sanctae Ecclesiae corpore, cuius caput est Christus; ipsa collum, quod ceteris membris eminet, & per quod omnis à capite virtus deriuatur in membra appellatur: ut iure optimo Apoc. 12. quemadmodum ait Bernardus, *sub eius tanquā mediatricis pedibus luna, qua nonnunquam propter susceptū à sole splendore Ecclesiam huius temporis à Christo sole iustitia suis radiis illustratur*

significat, constituta legatur. Quod idem animaduertit S. Anton. 4. part. tit. 17. c. 20 §. 2. ubi de Virgine explicat illud Eccl. 24. *In Ierusalem potestas mea*, hoc est in Ecclesia: *Quoniam Ecclesia, inquit, iure sub pedibus est Virginis, nō tantum sub eius patrocinio, verum etiam sub eius est dominatione, ac potestate.* Ergo cū sit pars secundū Christū omnium nobilissima, per quam Deus suam prouidentia, & in homines misericordia peculiari ratione exercet, praecipue cōmemoranda videbatur.

Secunda ratio

Secundo quemadmodum in sacris litteris veteris testamenti, & Ecclesia vniuersa, & singuli eius status, & praecipue quaedam personae, quae ad Ecclesiae fundamenta petinere videbantur, variis figuris, ac Prophetarum vaticiniis praenunciantur. (Hinc Domini praecursor Ioannes Baptista, hinc Apostoli duodecim, & pleraque alia praemonstrata sunt,) & quemadmodum etiam in nouo testamento in sacra Apocalypsi non tantum ea, quae ad futurum militantis Ecclesiae statum, verum etiam, quae ad coelestem Ierusalem spectant, ipsi etiam duodecim Apostoli, & praecelariores quaedam personae quatuor scilicet Evangelistae, septem spiritus ante Deū astantes, & alia eiusmodi sub variis imaginum integumentis, ac symbolis, ut à Prophetis fieri solet, describuntur: ita & Virgo Deipara, quae ratione maternitatis Christo filio est cōiunctissima, quae in Ecclesia ad Christi oeconomia omnium maximè pertinet, quae totius coelestis patriae decus est, & ornamentum longè praecelissimum; in veteri quidem testamento ita mysticis praefigurata miraculis, & oraculis est praenuntiata prophetis, ut à Hieronymo in Michea c. 6. Vaticinium dicatur Prophetarum, quod ipsum plerique quos in c. 17. afferemus, affirmant Patres, & praesertim Ber. hom. 2. super *Missus est*, & in ep. 174. qui utrobique plurimas de Virgine affert figuras, plurimas prophetias. Ergo & in sacra Apocalypsi, quae & noui testamenti arcana continentur, & augustissima Dei Ecclesiae suae prouidentis maiestas cum tota sua coelesti curia typicè describitur, ipsam etiam suis typis adumbratam esse, nemo inficari poterit.

Hieron.

Bernard.

Tertio inter huius visionis symbola aliquid aptissime congruere Virgini demonstratur, ut ex sequētibz perspicuum fiet, igitur eo symbolo subindicatam eam esse confitendum est. Ceterum expectandū nō erat, ut Deipara Virgo disertis verbis quasi proprio nomine hic exprimeretur; cum & ipse Christus nō nisi sub

Tertia ratio

B

agni

Joan. 7.

Missale Romanum.

Apoc. 12. Bernard.

*B. Virg. euv
proprio. no
mine Ap.
4. non ex
primatur.
ad 10. 4.
3.*

*Iris ali.
quaratio
ne B. Vir
ginis si
gnificat.
Genes. 9.
Beatus.*

*Apoc. 4.
Ambros.
Iris mise
ricordia di
vina sym
bolum.
Thronus
Apoc. 4. B.
Virginis est
symbolum.
Pet. Dam.
Apoc. 19.
Bernard.
Apoc. 4.*

agni symbolo in hac visione nominetur: tota enim fere hæc visio, quæ à cap. 4. Apoc. ad octavum vsq; excurret, ostensa est Per illustres significationem notas, & rerum nobis notarum imagines, quibus varia, quæ S. Ioanni aperire volebat Deus, adumbrantur. hinc mentio sedis seu throni, similitudinis lapidis, sardinis, & smaragdi, idis, septem lampadum ardentium, viginti quatuor seniorum, quatuor animalium, maris vitei, libri signati, Agni habentis cornua septem, & oculos septem & aliorum huiusmodi. Quare satis est si Deipara sub aliquo typo subintelligatur. Hoc autem posito, tum illud inquirendum restat sub cuius rei symbolo significata sit, & sanè non incongruè per iridem thronum ambientem posset quispiam dicere: iam adumbrata: Iris enim cum in signum fœderis post diluvium data hominibus, divinam misericordiam significare solet: at B. V. mater est misericordiae, & velut signum, seu prænuncia fuit misericordiae per Christum filium eius hominibus præstitæ. Quod si Beda in Apoc. 4. per iridem in circuitu throni Sanctos significari existimat, quod Ecclesiam suam intercessionem vndiq; rursus, multò magis id in B. virginem convenire nemo est, qui dubitet, atq; adeò per iridem significari posse. Verum et si nò inferior, per iridem Virginem intelligi posse: hic tamen Apocalypsis 4. indis nomine divinam misericordiam cum Ambrosio, & aliis significatam censeo, cum præsertim, & alio typo apertissime Virgo ipsa subintelligi possit. 4. Mea igitur sententia est Beatis. Virginem per Dei sedem, quæ græcè θρόνος Apoc. 4. legitur significatam esse: quod diuenter explicandum, probandumq; in hac disput. suscepi, atq; ea est sententia Petri Damiani in serm. de Nat. Virg. ubi illud, *Ex throno exiit.* Apoc. 19. explicat de Virgine prodiisse, & Bernard. de Virg. qui habetur tom. 2. suor. oper. explicans illud Apoc. 4. *De throno procedebant fulgura,* &c. pariter de Virgine intelligit, ut dicemus infra, & videtur esse valde consonum sententiæ complurium Patrum, quos in hoc capite tabo, qui eam Dei Thronum absolute appellant præsertim quia Thronus nò quilibet sedem, sed magnificentius quoddam solium significat, id, quod rectè advertit Augustin. in Psalm. 121. super illa verba, *quia illic sederunt sedes in iudicio,* verba Augustini sunt: *Sedes dicitur quia gratia dñi appellent. θρόνος græci solas dicunt tanquam honorabiles.* sic Augustinus.

Nos autem quatuor præcipuis argumentis hanc sententiam hoc ordine confirmabimus.

Primum ostendemus sanctis Deipara à S. S. Patribus thronum Dei simpliciter appellari, & in sacris litteris per thronum figurari. Deinde propterea, quod in divinis oraculis, vel etiam apud Patres nonnulla in rebus creatis propter sui excellentiam throni Dei nomine, ut c. x. d. xi, nuncupantur; horum etiã appellationem præcipua quadam ratione in sanctissimã Virginem cadere demonstrabimus. Ad hæc cum Angelorum ordo, qui throni appellantur, per convenientiam (ut verbis utar S. Thom. par. 1. q. 108. a. 5. ad 6. ex Dionysio c. 7. de coelesti hier.) ad materiales sedes explicetur, quæ de hac convenientia pluribus ibi persequitur S. Thomas, excellentiori ac perfectiori ratione Beatissimæ Virginis convenire probabimus; ac proinde Dei throni nomine singulari quadam ratione præ reliquis appellandum; deniq; quæ in sacra Apocalypsi de hac Dei sede, seu throno dicuntur (quæ ad duodecim fere reuocantur capita) Beatissimæ Virginis peculiariter ita congruere, vel aptari, ut per illam Dei sedes non obscure significari videatur. Sed antequam ad nostræ sententiæ confirmationem progrediamur, expedienda est quædam difficultas. Dicit enim quispiam, esto per Dei sedem in hoc loco Ap. 4. à Petro Damiano, & Bernardo B. Virgo intelligatur; ab aliis tamen interpretibus, & numero pluribus, & auctoritate non imparibus in eum Apocalyp. locum sedes Dei aliis modis explicatur.

Primo enim sedes Dei ex Ambrosio, Andrea Casariensi, Areta, & Anselmo, sunt Sancti, in quibus tanquam in throno residet Deus. Secundo ex Ruperto, in apoc. c. 1. sunt Angeli ex Richardo & Angeli, & Ecclesiæ Doctores, atq; Pastores. Tertio ex Beda, Abbate Iohachim. atq; Ruperto, est Ecclesiæ triumphans, vel militans. Quarto deniq; ex Lyrano, & S. Antonio p. 1. histor. tit. 16. ca. 1. §. 2. est auctoritas, & potestas Dei Ecclesiæ regentis. Ad huius nodi explicationem constituendum est ex August. lib. 12. confess. ca. 18. & seq. quem S. Thom. 1. par. q. 1. art. 10. sequitur, nullum esse inconueniens, etiã secundum litteralem sensum in divinis litteris plures eiusd. litteræ esse sensus, propter Dei, qui auctor est sacrae Scripturæ, infinitatem, qua omnia simul suo intellectu comprehendit. Quare etiã si omnes illæ quatuor interpretum sententiæ veræ essent, nò propte-

*Throni
nomine
virginem
exprim.
quatuor
rationum
generibus
comproba
tur.*

*S. Thomas
Dionysius.*

Obiectio.

Pet. Dam.

Bernard.

Apoc. 4.

Sedes Dei

ex Sandi

varie su

mitur.

Ambros.

And. Cas.

Areta.

Anselm.

Rupertus.

Richard.

Beda.

Abb. la.

Rupertus.

Lyrano.

S. Anton.

August.

S. Thomas

Obiectio

reß. S. scri

ptura plu

res posse

se sensui.

litterales.

propterea minus vera redderetur interpreta-
tio illa, qua B. Virginem per thronum intelli-
gitur. Adhuc quamvis in hunc locum Apo-
calypsis non ita multi auctores per Dei thro-
num Virginem significari dicant, nullus tamen
id negat & præterea innumeri ferè Patres do-
ctrina, & auctoritate præstantes, quos mox af-
feremus, Virginem sanctissimam Dei thronum
reuerentes appellant, siue cum de ea sermonẽ
faciunt siue cum alios diuinarũ literarũ locos,
vbi throni diuini mentio fit, exponunt: quare
eorum sensum, & interpretationem aptissimè
huic etiam loco Apocalypsis accommodare
licebit, præsertim cum firmis rationib⁹ id ipsũ
afluatur. Accedit quod si Sancti, siue singuli
per se se, siue omnes in vniuersũ siue doctores,
& Pastores, siue ipsi Angeli, siue Ecclesia ipsa,
vt existimant allati auctores, per hanc sedem
significentur: hoc ipsum de beatiss. Deipara
multò magis affirmare necesse est, quæ præ
cæteris est sanctissima, vt cap. 5. dicemus, & ex
Theologorum doctrina, omnes prærogatiuas,
quæ in cæteris Sactis reperiuntur (modo sexui
non repugnant) ipsa in se vna cõplectitur, præ-
sertim cum in Ecclesia militanti dũ videret, &
nunc post mortẽ in triumphanti, secundum
Christum, primum dignitatis locum obtineat.

B. Virginẽ
per Dei
thronum
Apoc. 4.
potius quã
quidvis a-
liud ex-
primi.

Verum si rem totam accuratius expendamus, quamquã non incongruè ea omnia, quibus
sedis Dei nomen ab Auctoribus illis tribuitur
aliis in locis sacrarum literarum saltem al-
legoricè per Dei sedem significari possint: hic
tamen Apoc. 4. aliquid aliud, nimirum B. Vir-
ginẽ adnotatã existimamus. cum enim Sancti,
& Angeli. Doctores item, & Pastores, Ecclesia
quoque ipsa militans, & triumphans per alios
tipos in hac visione commodius indicentur.
Certè aliquid aliud per Dei sedẽ accipi debere,
fitendum est; præsertim cum sanctis Virginem
in ea visione: vt supra ostendim⁹, prætermis-
sã esse nulla ratione credibile sit; neque quicquã
sit, quod subintelligi aptius possit. Sancti verò
præcipui tum veteris, tũ noui testamenti in vi-
ginti quatuor seniores significatur: quatuor
Euangelistę in quatuor animalib⁹; reliqua verò
animarũ sanctarũ multitudo in mari vitreo, vt
bene docet Pererius in illum locũ Apo. & in
hos omnes sunt reliqui Doctores, & Pastores.
Quod verò ad Angelos spectat, septem quidẽ
Angelorũ principes per septem lãpades arden-
tes exprimuntur; reliqui autem Angeli c. 5. de-
scribuntur sub nomine multitudinis Angelo-

Pererius.

rum, qui erant millia millium: neque vlla ratio
vrget, cur iterum in eadem visione sub typo
throni poni debuerint. Deinde licet Dei maie-
statem per Dei thronum alibi in sacris literis
significari vltro cõcedamus, in hoc tamen ca-
pite aliquid à Deo distinctũ indicari existimo.
Cum enim hæc Dei sedes cum quodam veluti
apparatu, & emphasi, quasi aliquid peculiari
animaduersione dignum cõmemoretur, super
quam sedere dicitur De⁹, similiter viginti qua-
tuor seniores, quatuor animalia, & reliqua, quæ
sedem ambiunt, quæ celebrant, seu aliqua ra-
tione cõmendant, diligenter describat S. Ioan-
nes: hoc sanè sedis apparatu non tam potesta-
tem, maiestatemq; diuinã, quæ à Deo non di-
stinguitur, quàm rem aliquã ab insidente Deo
seiuictã significare voluit, quæ videtur sen-
tentia interpretũ illorum quos supra citauim⁹,
variè Dei thronum in hoc loco accipientium,
tanquã aliquid à Deo diuersum; & ita Ap. c. 12.
filius mulieris amictæ sole, raptus scribitur ad
Deum: & additur, *Et ad thronum eius*, quasi ali-
quid ab eo diuersum, vt c. 31. dicemus plenius.
Et Ap. 19 post voces cælituum de damnatione
Babylonis Deũ collaudatium, *Et vox de throno
exiit dicens: Laudẽ dicite Deo nostro omnes serui
eius, & qui timeis eũ pusilli, & magni*, qua ostẽ-
ditur thronus à cælitibus post quorum laudes
loquitur, & ab illis omnibus seruis Dei pusillis,
& magnis, quos inuitat ad Dei laudem distin-
gui: immo etiam ab ipso Deo, quem vox ipsa
de throno prodiens appellat Deum nostrum,
præsertim quod Apoc. 21. post vocem aliã de
throno prodeuntem subiicitur statim: *Et dixit,
qui sedebat in throno: Ego sedens in throno ab
ipso throno distinguitur*, quare thronus vide-
tur fuisse creatura rationis particeps, quippe
quæ loqui inducitur. Deo præ cæteris proxima:
reliquis Angelis, & Sactis, quos ad Deũ laudã-
dum excitat, superior: & hæc aptissimè dici-
tur esse Deipara, vt docet Petrus Damianus ser. de
Natiu. Virg. Hanc tamen rationẽ c. 33. plenius
expendemus. Atque hæc de sententijs eorum,
qui aliter hunc locũ sunt interpretati. Reliqui
est vt probemus meritò hoc loco Deiparam præse-
per thronũ Dei significari. Cæterum illud præ-
monendum videtur, quod ad ea omnia quæ in in-
toto hoc opere pertractabimus, cõducit, licet mystico
in hac materia, vbi de sanctissimæ Virg. præ-
rogatiuis agitur, ex scripturę locis etiam in sen-
su mystico argumētũ ducere. Quod etiam do-
ctè animaduertit noster Franciscus Suarez tũ-
tertia.

Apoc. 12.

Cap. 31

Apoc. 19.

Cap. 33.

Ex scri-

ptura sen-

tent. etia

in sensu

argumen-

tari licet

in hac ma-

2. in 3. parte, disp. 4. sect. 2. cum Ecclesia ipsa huius scripturæ loca B. Virgini accommodat, & à Patribus, qui de Virgine scripserunt, passim id fiat; ut videre est apud Sanctos Bernardum, Bonaventuram, Bernardinum Senensem, Carthusianum, Hugonem & alios, qui in Canticum de Rio in Commentariis in Cantica. 6. Quod igitur sub typo diuinæ sedis, vel throni Beatissima Virgo subintelligatur; primū argumentum sit ex auctoritate S. S. Patrum, qui de laudibus eiusd. agentes inter alia præclara, illam Deithronum appellant: etenim Deus ipse in eius anima ab instanti immaculatæ Conceptione perpetuū ac perfectū refedit per copiosissimam gratiā, cuius fuit, etiam ante filii incarnationem plenissima, teste Angelo, qui eā, & gratia plenam, & inuenisse gratiam apud Dominum asseruit: imō S. Bernardinus Senensis tom. 3. serm. 11. art. 2. cap. 1. illud Psalmi 121. *Surge Domino in requiem tuam*, explicat de beatis jubilantibus, & Dominum exhortantibus obuiam ire suæ genitrici in assumptione, & sic ait: *Vocant Beati Virginem gloriosam requiem Christi, non tantum quia in ea nouē mēfibus requieuit, sed etiam quia plus per quietum amorem requieuit in ea, quā in tota alia creatura rationali: sicut Ecclesi. 24. ipsa B. Virgo testatur: & qui creauit me, requieuit in tabernaculo meo. Ita S. Bernardinus. Cæterum præter hanc perfectissimā inhabitationem in eius anima per gratiam, in eius præterea utero excauit. (inquit Damascenus) & purissimū sanguinem eiusdem Virginis sibi carnem animatam anima rationali, & intellectuāli construxit, atque nouē mēfibus Christus Dominus. (in quo, Coloss. 2. complacuit omnī plenitudinē diuinitatis habitare corporaliter, in eodem utero permansit, quem virgineo partu editum Deipara vberē de celo pleno lactauit, & infantem toties ipsa in sinu fouit, atque in ulnis gestauit, & ad hanc Virginis dignitatem declarandā iam inde ab Apostolorum temporibus ipsa cū filio inter eius brachia refidēte depingi solet: quod à S. Luca Evangelista, & ab aliis consequenter factum, imagines Virginis ab ipsdē depictæ quæ in Ecclesia religiosè asseruantur, perspicuè testantur. Hinc merito S. S. Patres eam, ut dixi, Dei thronum absolute appellant, non tantum eo tempore, quo in terris Christū gestauit, sed etiā nunc ipsi in celo regnanti hoc nomen tribuendum docent, quod ex subiectis auctoritatibus perspicuum fiet.*

**PATRYM TESTIMONIA DEIPARAM
Thronum Dei appellantium.**

IN primis Ecclesia in quadam antiph. in die Natiuitat. B. Virg. sic canit: *Natiuitatem hodiernam perpetua Virginis Genitricis Dei Maria solemniter celebremus, quia celsitudo Throni processit: quasi diceret, quia natiuitate Virgo illa processit, quæ est THRONVS celsissimus: vel processit celsitudo illa, quæ est THRONVS: vel illa, quæ summum est THRONI fastigium.* *Offic. Eccl. in die Nat. Deipara.*

In Litanis Deiparæ, quæ Laureti decantari solent, Sænes sapientia appellatur.

S. Iacob. Apostolus in Liturgia, quam 6. Synodus vniuersalis canon. 32. allegat, & habetur de consecratione dist. 1. c. Iacobus, *Deus noster, inquit, tuum uterum THRONVM fecit.* *Quia significat illud, quæ celsitudo throni processit. Lit. Lanr. S. Iacobus. Method.*

Methodius orat. in hypapantem Domini Virginem vocat SEDREM gloriosam, Deoque dignam; quæ solis mentis oculis conspici possit.

S. Athanasius in sermo. in descriptionem B. Mariæ, & S. Ioseph apud Metaphrastem, & refertur à Surio die 27. Decembris tom. 6. vbi S. Athanasius mysteria scrutatur loci, in quo Deipara Christum peperit, & inter alia sic ait: *Parua illa domus Ecclesia figuram continebat, præsepe verò altaris: & mox: Dominus, inquit, Iesus Pontifex formam in se gerebat, THRONVS autem Dei per Virginem Mariam figurabatur, hæc ille.* *Athanas. Metaphr. Surius.*

Ephrem sermo. de laud. Virg. eam salutando: *Aue, inquit, THRONVS Creatoris mei gloriosissime Epiphani. serm. de Laud. Deip. Deipara, inquit, etiam celorum virtutes in stuporem conuertit: Obstupuerunt omnes Angeli, Cherubim, ac Seraphim, & exhorrescebant: Spectabant Virgine, Cælum, & THRONVM, & formidabant, dum conspicerent eum, qui principio caret, descendente à Throno Cherubico, in VTERO VIRGINEO SEDERE. Et iterum: Aue gratia plena, quæ thronū Cherubicum diuinitatis fulgore superas: & iterum; Stupendum inquit, miraculum in Cælis ALTER THRONVS CHERUBICVS. Et rursum: THRONVS, inquit, es diuinitatis, quæ Coruscantem in Cælo, & in terra solem habes Christum: supra verò idem Epiphani. Anna, gratia, interpretatur. & grauidā effusa Cælum, & THRONVM CHERUBICVM peperit sanctam puellam Mariam: illa enim reperitur esse Cælum, Templum, & THRONVS, & iterum: Thronum cruciformem, & cælestē eam vocat; Dico, inquit, illā esse Cæli, THRONO.* *Ephrem. Epiphani. B. Virgo vocatur thronus cherubici.*

Bernard.
Bonaven.
Bern. Sen.
Carthus.
Hugo.
Mar. de
Rio.
B. Virgin.
thronum
Dei appel-
lari au-
thoritate
Patrum
probat.
Bernard.
Senens.
Psal. 131.

Ecclesi. 24.

Damasc.
lib. 3. de fi-
de ortho-
doxa c. 2.
Coloss. 1.

Offic. Eccl.
in die Nat.
Deipara.

Quia si-
gnificat il-
lud, quæ
celsitudo
throni pro-
cessit.
Lit. Lanr.
S. Iacobus.
Method.

Athanas.
Metaphr.
Surius.

Ephrem.
Epiphani.

B. Virgo
vocatur
thronus
cherubi-
cus.

THRONVM SIMVL. & Crucem, extendens enim sanctas vlnas Domini portauit THRONVS CHERUBICVS, crucis formis, & caelestis. sic Epiphanius.

Hieronymus libr. aduersus Heluidiu, beatissimam Virginem non tantum filij, qui in castris suis visceribus resedit, sed propter singularem, & copiosam prae omnibus puris creaturis gratiam, Dei templum, & Spiritus sancti Sedem appellat.

Chrysostomus in sermo. de Virg. inter titulos, quibus sanctissimam Virginem salutatur. Aene inquit, THRONVS.

7 Augustinus libr. de Assumpt. initio. Sola, inquit, meruit Deum, & hominum parturam suscipere, facta THRONVS Dei, & aula Regis aeterni: secundum quod nos docuisti per sanctos tuos Patriarchas, Prophetas, & Apostolos, figuris. & sermonibus, quibus credimus, & certi sumus, quia nunquam sefellisti, qui nec fallere, nec felle nonisti.

Aug. & infra de beata Virg. THRONVM, inquit, Dei thalamum Domini, domum, atque tabernaculum Christi dignum est ibi esse, ubi ipse est. ita Augustinus.

Ildefonsus. serm. 3. de Assumpt. de hac ipsa solennitate agens: Hodie, inquit, audiuit illam vocem blandientis sese maiestatis, qua dicitur, Veni electa mea, & ponam super te Thronum meum, quia concupuit Rex speciem tuam, ad quam suam vocem credimus, quod gaudens, & exultans soluta est beata illa anima, & perrexit ad Dominum, ubi facta est ipsa THRONVS, qua fuerat in carne templum diuinitatis. idem serm. 2. de Assumpt. THRONVS, inquit, beatissima Virginis preparatus ante mundi constitutionem, in die Assumptionis celsior, glorificatur etiam ab Angelis: nec immerito, quoniam, & ipsa facta est THRONVS Dei, & Thalamus, in cuius vtero veniens sapientia Dei Patris, Verbum caro factum est, & habitauit in nobis.

Hesych. homilia 2. de laud. Virgini, lux, inquit, omni grati animi lingua saluta Virginem, & post pauca: Alius Dei THRONVM appellat, alius templum matris caelo, alius CATHEDRAM non inferiorem Cathedra Cherubica, alij arcem, arca Noe latiore, longiore, & illustriorem.

Andr. Cret. Andreas Cretensis orat. 2. de dorm. Virg. THRONVM excelsum eam appellat.

Damasce. Damasceus orat. 1. de dorm. Tu, inquit, es SOLIUM illud Regium, cui assiterunt Angeli Dominum, & effector em insidentem cernentes. & oratio. 1. de Natiuitat. manus Virginis Deum gestantes, & genua vocat THRONVM Cherubi-

nis sublimiorem, quibus manus dissolutae, & genua debilia confortantur.

Bruno sermone de Annunciatione eam THRONVM Dei appellat.

Georgius Nicomed. orat. de oblat. Deip. THRONVM gloriosum vocat.

Rupertus libr. 5. in Cant. initio illud: Ego dormio, & cor meum vigilat, de Deipar. explicans, & ad eam sermonem dirigens, & caelum, inquit, Dei, unica SEDES Domini.

Bernardus in sermone quodam de beata Maria, & habetur tom. 2. suorum operum. loannes, inquit, in Apocalypsi de THRONO ait, scilicet. de MARIA, procedebant fulgura, & voces, & tonitrua, quia Mater filij Iesu Christi parabolat, a-nigmata, legalia, mirifica gesta, dicta, opera audius edidit, fidelius credidit, sincerius, luculentius, que alij edidit, haec Bernardus.

Bonauentura in speculo B. Virg. cap. 5. Caelum est, inquit, Maria, cum qua caelesti puritate, caelesti claritate, caelestibus alijs virtutibus abundauit: tum quia SEDES Dei altissima fuit, teste Propheta, Dominus in caelo parauit sedem suam, & cap. 8. cum Virgine loquens. Tu, inquit, es THRONVS ille indeficiens, THRONVS in aeternum, THRONVS filij Dei, de quo Pater per Prophetam ait, THRONVS tuus sicut sol in conspectu meo, & sicut luna perfecta in aeternum, & verè in aeternum: ita Bonauentura.

S. Bernardus Senensis tom. 3. concion. serm. 11. art. 3. cap. 1. citat illud Psalmi, quod Propheta in persona Domini loquens dicit: & Thronus eius sicut sol in conspectu meo, & sicut luna perfecta in aeternum, & testis in caelo Iaelin: THRONVS siquidem Dei filij, inquit ille, Mater illius est, qua in conspectu eius sicut sol fulgens est, quantum ad gloriam animae, & sicut luna perfecta in aeternum, quantum ad gloriam corporis sine defectu: proinde gloria resurrectionis fidelis est testis & art. 1. ca. 2. citat pro assumptione illud 2. Reg. 3. quomodo iurauit Dominus David, & ut eleuetur thronus eius super Iudam, & Ierusalem. THRONVS, inquit, iste, in quo sedet. & requieuit David manu fortis, & vultu desiderabilis Iesus Dei filius, fuit gloriosa Virgo Maria, quae eleuata fuit ad altitudinem Regni, ut de ea dici possit, quod non solum dominatur à Dan usque Bersabea sed dominatur à mari gratiae, usque ad mare gloria, & à summe influxuum diuinorum, usque ad terminos orbis terrarum super omnem creaturam regnans. sic S. Bernardus, & infra: Hac exaltatio Virginis praeiusta fuit Isai. 6.

2. Reg. 3. Reg. 3. quomodo iurauit Dominus David, & ut eleuetur thronus eius super Iudam, & Ierusalem. THRONVS, inquit, iste, in quo sedet. & requieuit David manu fortis, & vultu desiderabilis Iesus Dei filius, fuit gloriosa Virgo Maria, quae eleuata fuit ad altitudinem Regni, ut de ea dici possit, quod non solum dominatur à Dan usque Bersabea sed dominatur à mari gratiae, usque ad mare gloria, & à summe influxuum diuinorum, usque ad terminos orbis terrarum super omnem creaturam regnans. sic S. Bernardus, & infra: Hac exaltatio Virginis praeiusta fuit Isai. 6.

Psalm. 78. Isai. 6. B 3 Vide

Vidi Dominum sedentem super SOLIVM, quia immobiliter requieuit super Virginem gloriosam Mariam excelsum quidem, & eleuatum ratione dignitatis latissima. hucusque S. Bernadinus.

Atque hæc de multorum Patrum testimonijs, qui Deiparam Dei thronum absolute prædicant: reliquum est, vt ex sacris literis ea proferamus, quibus Virgo beatissima per Dei thronum ex sanctorum Patrum sensu significatur.

DEIPARAM DEI THRONVM IN
sacris literis sapè significari.

8. ET primum quidem complures ex Patribus eam in celebri illo Throno eburneo auro fuluo nimis conuestito à sapientissimo Salomone facto figuratam dicunt; candor enim soliditatis, & pretium eboris B. Virginis puritatis, quæ, vt ait Anselm. maior sub Deo nequit intelligi. & virtutum eius soliditatem, ac priuilegiorum inestimabile pretium: aurum verò fuluum nimis, charitatis eius ardorem eximium ostendebant: quibus ipsa velut præclara quædam sedes veri Salomonis Christi Domini, qui est pax nostra, tot admirabilibus insignibus decorata est, cui quidem rectè illud de hoc throno quadrat elogium: *Non est factum tale opus in vniuersis regnis. Thronum hunc eburneum de B. Virgine explicant Bonauentura in spec. B. Virg. c. 2. Thronus, inquit, Salomonis est Maria grandis omnino in gratia, & in gloria. & Lyran. in expof. moral. 3. Reg. 10. & S. Antonius 4. part. tit. 15. c. 44. 6. 7. & Petr. Dam. egregium serm. de hoc throno Salomonis habuit in Natiui. beatæ Virginis, vbi illum Virgini eleganter accommodat, & subiicit: Fecit inquit, THRONVM, vterum videlicet intemerata virginis, in quo SEDIT illa maiestas. Hanc sessionem filij, & probauit, & cognouit Pater. ipso dicente: Tu cognouisti sessionem meam, & Thronus tuus Deus in seculum seculi, & Thronus iste sicut sol in conspectu tuo, & post pauca: Et vox de THRONO exiuit, dicens: Laudè dicite Deo nostro omnes sancti eius: & ex THRONO, inquit, hæc est, ex Virgine, laus Angelorū prorumpit, & hominum, quia dum hic restituitur, ille refarcitur, virique gratiarum debent deuotionem. Nost quidnam dicat, qui sedet in throno? Ecce non a facio omnia, felix THRONVS, in quo sedet Dominator Dominus, in quo, & per quem non solum omnes, sed omnia renouantur*

Hactenus Petrus Damianus; Qui postea reliqua in throno illo à Salomone facta de Virgine luculenter exponit; & inter alia, explicans quàm grandis sit: *Quid, inquit, grandius Virgine Maria, quæ magnitudinem summæ Diuinitatis intra sui ventris clausit arcanum? Attende Seraphim, & in illius superioris naturæ superuola dignitatem, & videbis quicquid maius est, minus Virgine, solumque opificem opus eius supergredi.*

9 Neque solum in throno illo Salomonis Dei matrem figuratam voluit Auctores grauiissimi, sed crebri etiam in Prophetis. vbi de folio, seu throno Dei habetur mentio significatam docent. Nam Isaia 6. per SOLIVM excelsum, & eleuatum: super quod Dominus ab Isaia sedere cōspicitur, beatam Virginem intelligit S. Bernardinus loco citato: & ad hoc respiciens Damascenus orat. 2. de dorm. Virginem alloquens. Tu, inquit, es SOLIVM illud regium, cui asisterunt Angeli, Dominum, & effectorem insidentem cernentes. nisi malis Damascenum spectare ad thronum apud Danielem cap. 10. Aspiciebam donec throni positi sunt, & antiquus dierum sedet, mille millium ministrabant ei, & decies milles centena milia asistebant ei. Andreas Cretensis ad eundem Isaia locum respiciens oratione 2. de dorm. B. Virg. eam THRONVM excelsum appellat.

S. Bonauentura in spec. B. Virg. cap. 7. Dominum illam, in cuius folio Dominus sedere visus est ab Isaia. vult esse B. Virginem, in cuius mentis folio Dominus requieuit; & exclamat Bonauentura, O verè beatissimum, o verè stabilissimum SOLIVM: Hoc solium excelsum est in intellectu, eleuatum in affectu, excelsum quoque inter homines eleuatum super homines: excelsum est gratia, eleuatum in gloria. In SOLIO mentis Maria Dominus sedet, & domus corporis Maria plena erat maiestatis eius. hæc ex Bonauentura.

Isaia etiam 16. habetur, Preparabitur, inquit, in misericordia SOLIVM. Agno dominatori terra, & sedebit super illud in veritate. Hoc solium diuinæ misericordiæ est B. Virgo, vt ait Bonauentura in spec. B. Virg. cap. 8. & Pelbartus de Temesuar in stellaris virginis lib. 12. part. 2. art. quomodo autem Dei misericordia per Virginem conferatur, plenius dicemus in cap. 16.

Illud etiam Ierem. 17. SOLIVM gloria altitudinis

B. Virgo so- tudinis à principio, locus sanctificationis nostra,
luna glo- expectatio Israel Domine: licet Lyranus Ierem.
ria. 17. de celo empyreo altissimo, ubi Deus se
Lyran. videndum exhibet sanctis; Gloſſa verò in-
Gloſ. in- terlinearis Ierem. 14. & Lyranus ibidem de
terlo. templo Salomonis. Augustinus etiam lib. 13.
Lyran. contra Faustum cap. 13. de Ecclesia, ut iupe-
August. riori capite dixi, intelligitur Galatinus ta-
Cap. n. 7. men lib. 7. de arcanis catholicæ veritatis cap.
Galatin. 18. illa omnia de sanctissima Virgine ad lite-
ram eleganter sic interpretatur. Per SOLIVM,
inquit, Gloria gloriosam Virginem Matrem Mes-
ſia intelligi arbitror, quæ cum ſi in cæleſti gloria
ſuper omnes choros Angelicos exaltata, recte di-
citur SOLIVM aliuuans. (id eſt ſedes Dei altissi-
mi, ſuper quam diuina ſedet maiestas) dicitur
vero SOLIVM gloria, quæ ſicut ſedes orna: ac
regio more parata ſedentis magnificentiam. ac
maieſtatem indicat: ita Deus in B. Virgine aſſen-
ſurus erat gloriam ſuam: & claritatem: ipſe enim
Chriſtus eſt lux vera, quæ illuminat omnem ho-
minem, additur SOLIVM gloria à principio (id eſt
ab initio immaculata Conceptionis, quæ ſuit ſine
vllis labo peccati.) hæc ex Galatino. Quod
autem de beata Virgine id intelligendum ſit,
probat non ſolum ex dictis, & præterea aucto-
ritate cuiusdam Rabbi Hakados magnæ a-
pud Hebræos auctoritatis, quem Hebræi
honoris cauſa appellant Rabbi Hakados, id
eſt, magiſtrum noſtrum ſanctum, dicentis
Matrem Meſſie eſſe SEDEM, quam Deus con-
ſtruxit, ut in ea ſederet Rex Meſſias ad offen-
dendam omnibus mortalibus maieſtatis ſuæ
gloriam: ſed etiam id confirmat Galatinus ex
verbis illis: expectatio Israel Domine, quæ ibi
proximè ſubnectuntur; vera enim expectatio
Iſraël non erat, niſi Meſſias, qui ex matre ſua
ſanctiſſima proditurus erat.

Rabbi Ha- 10. Thronus quoque ſapphirinus Ezech. 1.
kados. quid aliud, quàm beatam Virginem præſigni-
ficat? Sic enim legimus: & ſuper firmamen-
tum quod erat immanens capiti eorum, nimirum
quatuor animalium, quaſi aſpectus lapidis ſap-
phiri ſimilitudo THRONI, & ſuper ſimilitudinem
THRONI ſimilitudo quaſi aſpectus hominis de-
ſuper: Per firmamentum enim plerique An-
gelos: per thronum verò ſapphirinum aliqui,
ut S. Antonius 4. part. ti. 15. cap. 44. § 7. & Pe-
trus Galatinus lib. 7. de arcanis cap. 18. B. Vir-
ginem ſuper choros Angelorum euectam ac-
cipiunt, & S. Bonaventura in ſpec. B. Virg. c. 11.
Iſſa, inquit, eſt THRONVS ILLE SAPPHIRINVS,

quæ, ſicut in Ezech. legitur, ſuper firmamentum
Angelicum exaltatus eſt. Dicitur autem B.
Virgo ſimilis ſapphirus propter intemeratæ
virginitatis gloriam, & omnimodam purita-
tem: tota enim erat cæleſtis: Sapphirus enim
ex Plinio lib. 37. cap. 9. cærulei, id eſt, cæleſtis
coloris eſt, & aureis punctis collucet: Beatissi-
ma verò Virgo quidni cæleſtis; quam ſol ve-
ſtit; ſtellæ coronant, ſub curus pedibus luna
ipſa ſubiicitur? In hoc verò ſapphirino thro-
no conſpicitur quaſi aſpectus hominis, id eſt,
Chriſtus Dominus ex Virgine cõceptus, in
cuius vtero nouem menſium ſpacio, tanquam
in ſede pretioſiſſima, reſedit.

Apud Ezechielem præterea capit. 44. de
porta orientali ſic habetur, Porta hac clauiſa
erit, non aperietur, & vir non tranſibit per eam,
eritq; clauiſa Principi: Princeps ipſe ſEDEBIT in
ea, vel ut veniunt lepruaginta, & legit Ambro-
ſius de inſtitut. Virg. cap. 6. & erit clauiſa, quia
Dux ipſe ſEDEBIT in ea: Porta iſta orientalis
clauiſa ex contentu eccleſiæ, & Patrum iplam
ſanctiſſimam Deiparam ſignificat, in qua ex
Ambroſ. lib. citat. cap. 7. ſedit Chriſtus corpo-
raiter, & ex qua exiit; erat verò ad Orien-
tem, quoniam verum lumen effudit, & genuit
nobis Orientem; de quo Zaharias, Ecce vir
oriens nomen eius, peperitq; ſolem iſtituæ.
Idem Ambroſius capit. 8. De Chriſto, inquit,
dicitur eſt ad Eccleſiam, Quoniam confortauit
ſeras portarum tuarum, & ſuam portam cor-
forare non potuit? ſed confortauit profecto, & ſer-
uauit intactam, quam ſemel clauiſi ſanctus, &
verus, qui habet clauem David qui claudit, &
nemo aperit. Hæc ex Ambroſio. Hieronymus
verò in Apologia ad Pammachium pro libris
aduerſus Iovinianum cap. 4. agens de beata
Virgine: Hæc eſt, inquit, Porta Orientalis, ut
ait Ezechiel ſemper clauiſa, & lucida, operiens in
ſe, vel ex ſe proferens ſancta ſanctorum, per quem
ſe iuſtitia, & Pontifex noſter ſecundum ordinem
Melchizedech ingreditur, & egreditur: quæ enim
enim clauiſa erat, viſum perpetuam virginita-
tem indicabat, ita enim canit Eccleſia, & do-
cet Hieronymus loco citato, & in Ezechiel.

44. Origines homilia 2. ex varijs in Iſaia
tom. 3. Ambroſius locis citatis, Auguſtinus
ſermone 2. de Natiuitat. Dom. Chryſoſto-
mus orat. de Annunciat. Epiphanius orat. de
laud. Virg. Andreas Cretenſis orat. 2. de dorm.
& orat. de Annuncia. Chryſippus homil.
de Deipara. Damalcenus lib. 4. de fide
ortho.

Plin.

Apo. 12.

Ezech. 44.

B. Virgo

orientalis

Sapientia

interpr.

Ambroſ.

Ambroſ.

Ambroſ.

Ambroſ.

Ambroſ.

Ambroſ.

Ambroſ.

Ambroſ.

Ambroſ.

Ambroſ.

Ambroſ.

Ambroſ.

Ambroſ.

Ambroſ.

Ambroſ.

Ambroſ.

Ambroſ.

Ambroſ.

Ambroſ.

Ambroſ.

Ambroſ.

Ambroſ.

Ambroſ.

Ambroſ.

Ambroſ.

Ambroſ.

Ambroſ.

Ambroſ.

Ambroſ.

Ambroſ.

Ambroſ.

Ambroſ.

Ambroſ.

Ambroſ.

Ambroſ.

Ambroſ.

Ambroſ.

Ambroſ.

Ambroſ.

Ambroſ.

Ambroſ.

Ambroſ.

Ambroſ.

Ambroſ.

Ambroſ.

Ambroſ.

Ambroſ.

Ambroſ.

Ambroſ.

Ambroſ.

Ambroſ.

Ambroſ.

Ambroſ.

Ambroſ.

Ambroſ.

Ambroſ.

Ambroſ.

Ambroſ.

orthodoxa cap. 15. & orat. 1. de Nativ. Virg. & alii complures. Et licet per eam Princeps, id est, Christus transierit: perpetuo tamen, etiam in ipso partu, fuit causatus: ipse enim Christus, ut

Aug. lib. 1.
de pñe ad
Catechu-
menos c. 4.
n. 7. Interp.
in Ezech.
44. Bern.
serm. 2.
super mis-
susest, &
serm. 4. de
Assum.
Apoc. 1.
Dan. 3.
B. Virgo
thronus
Regni Dei.

Lyran.
Collof. 4.

Matth. 2.
Psalm. 42.
70. Inter-
pr.
B. Virgo
firmis mu-
solium
Hieron.
Genebrar.
Felix.
Sanctes
Pag. Hugo
Cardi.

Sap. 8.
B. Virgo di
citur rega
nox in suo
cursu mediu
iter haberet
Lyran.
lan/en.

ut eleganter ait Augustinus, Virginis filius, & Vir-
ginum sponsus, attulit matri fecunditatem, sed
non abstulit virginitatem; immo causam per-
petuæ virginitatis refert Propheta, iuxta se-
ptuaginta Interpretum versionem citatam,
quia, inquit, Dux iste SEDEBIT in ea. Deum e-
nim, ex Bernardo, huiusmodi decetbat natiuitas,
qua non nisi de Virgine nasceretur, talis congrua-
bat, & Virgini partus, ut non pareret nisi Deum.
In hac porta Orientali SEDERE dicitur à Pro-
pheta ipse Princeps: ergo in sanctissimæ Dei-
paræ vtero virgineo, tanquam in throno ma-
gnificentissimo, sibi que gratissimo resedit ipse
Christus Princeps Regum terræ. Apoc. 1.

11. Daniel 3. tres pueri in fornace quasi ex
vno ore Deum collaudantes in hymno inter
alia sic Domino concinebant: *Benedictus es in
templo sancto gloria tua & superlaudabilis, &
super gloriosus in secula, Benedictus es in throno
Regni tui, & superlaudabilis, & super exaltatus
in secula.* Lyranus in hunc locum, illud: *Bene-
dictus es in templo sancto gloria tua*, explicat de
humanitate sanctissima Christi, in quo ex A-
postolo Collof. 1. *inhabitat omnis plenitudo di-
vinitatis corporaliter*; Illud verò *Benedictus es
in throno Regni tui*, hoc est, inquit Lyranus, in
Virgine, quæ ex speciali modo coniuncta est Deo
ratione maternitatis, & dicitur proprie ipsius
THRONUS, quia in gremio eius sedet quando re-
cepit munera à Regibus Matth. 2. sic ille.

Psalm. 32. ubi in vulgata ex septuaginta 'e-
gimus, de preparato habitaculo suo respexit super
omnes qui habitant terram. S. Hieronymus ex
Hebræo vertit: *De firmamento SOLIO suo prospex-
xit*; ita etiam Genebrardus, & Felix, ac sanctus
Pagninus de habitaculo SEDITIONIS suæ. Hoc au-
tem habitaculum, quod ex Hebræo dicitur so-
lium, explicans Hugo Cardinalis inter alias
significationes interpretatur de B. Virgine,
quam dicit Deum præ aliis parasse ad habi-
tandum: de qua respexit super omnes, qui ha-
bitant terram, id est, super omnes peccatores.

12. Porro illa Sapientie verba ca. 18. Cum,
B. Virgo di inquit, quietum silentium contineret omnia, &
citur rega nox in suo cursu medium iter haberet, omni-
lis sedes. teni sermo tuus de Cælo à regalibus SEDIBUS, du-
rus debellator in mediam exterminii terram pro-
lan/en. stitit; hæc (inquam) Sapientie verba, quæ

Lyran. & Iansenius ad litteram intelligunt de
pcepto, quo Ægyptiorum primogenita vni-
ueria sunt interfecta in exitu Israël de Ægy-
pto; Ecclesia tamen in missa, & in officio ec-

clesiastico in festis natalitiis Domini, ad Chri-
sti natiuitatem, quæ circa noctis mediū con-
tigit, refert: in quo lenis omnipotens sermo
Dei, id est, Christus Dominus Verbum Pa-
tris, caro factum de Virginis vtero aduenit: li-
cet enim filius Dei dicatur, non tantum ver-
bum, sed etiam sermo, ut docet Augustinus in
Ioan. 17. tract. 108. in illa verba: *Sermo tuus vo-
catus est*, & Cyprianus lib. 2. contra Iudeos ca.
5. & alii: tamen sermo valde accommodatè
dicitur de verbo incarnato, tum quia sermo
apud nos solet dici ipsum verbum vocale, ni-
mirum verbum mentis voce conuersum, &
expressum tum quia videtur significare ora-
tionem ex pluribus vocibus compositam, ita
Christus Dominus merito Dei sermo appe-
latur: est enim verbum Patris nostra humani-
tate vestitum ex duobus constans natura. Cū
autem dæmon fortis armatus custodiret at-
rium suum, & in alto silentio, ac pace essent o-
mnia, quæ possidebat, cūque densissimæ
peccatorum, & præsertim idololatricæ tenebræ
universum orbem terrarum (si vix unum lu-
dææ angulū excipias) occupassent; ipse Chri-
stus, omnipotens sermo Dei, media iam nocte,
(ut veritas figuræ responderet) natus est de
sacratissima Virgine, quam merito cælum, ut
cap. seq. dicemus, & de eius vtero virgineo, quæ
REGALIS SEDES Sapientis vocat, & ad proli-

gandas æthereas potestates, ac diripienda vasa
fortis, fortior ipse, & durus debellator proflin-
vit: de Christo enim recens nato, ut cap. 23.
pluribus ostendimus, intelligitur illud Isaïæ
8. *Voca nomen eius accelera, spolia detrahite, se-
stina prædari, quia antequam sciat puer vocare
Patrem suum, & matrem auferetur fortitudo
Damasci*: Et illud Isaïæ 11. *Et delebitur infans* Isa. 11.
ab ubere super foramine aspidis: Idem quoque
de Christo infante prædixit Sibylla Cumæa Sibyl. Ca-
ma. Virg.
apud Virgilium Ecloga 4.

At tibi prima puer nullo munuscula cultu. Eccl. 4.
Et infra:
Occidet, & serpens, & fallax herba veneni,
Occidet, Assyrium vulgo nascetur amomum.
Hoc autem de Christo oraculum ex Sibyl-
la Cumæa esse desumptum, dixit Constanti-
nus in oratio. ad sanctum Cetum ca. 20. apud
Eusebium, & probat Augustinus libro 5. August.
de

Offic. Eccl.
in Antiph.
Dom. 4.

Dom. infr.
ob. Nat.
in mis-
sa vig. &
infra ed.
Eph.
August. in
Ioan. 17.
Cyprian.

Christus
sermo Pa-
tris dicitur.
Luc. 11.

Christus
adhuc in-
fantis damo-
nis regnu
eruit.
Isa. 8.

Sibyl. Ca-
ma. Virg.

de Civitat. cap. 27. ex illo eiusdem Eclogæ.

Vltima Cumas venit iam carminis ætas.

offic. Eccl.

Huius enim sanctiss. Virginis parvus, ut canit Ecclesia, exiit salutis exordium. Et interfectio primogenitorum Ægypti, in qua liberati sunt filij Israël de ergastulo Ægyptiorum, figura fuit liberationis nostræ ex dura dæmonis servitute in Christi adventu perficiendæ; ideo illud Sap. 18. ad utramque significandum meritis referri potest.

Deipara vocatur excelsus thronus

Exponitur introitus missæ in Dominica infra oct. Epiph.

Hebr. 1. Agg. 7.

Psal. 99.

Ierem. 31.

Matth. 1.

In officio

13 Ecclesia quoq; Deiparam thronum Dei excelsum eleganter appellare videtur in Dominica infra octavam festi Epiphaniæ, cum Magistella duce intrantes domum invenerunt puerum cum Maria matre eius, hoc est in eius ulnis, tanquam in præclarissimo throno residentem: eo enim die Ecclesia missæ introitum sic auspiciat: *In excelsis Throno vidi sedere virum quem adorant multitudo Angelorum psallentes in unum.* Per hunc vero thronum excelsum satis patet Deiparam accipiendam esse, in cuius sinu Magi, nomine Ecclesiæ, Christum qui ab Angelis adoratur, & videntur; & ipsi pariter adorant. Postquam enim Verbum caro factum est, Angeli jugiter adorant virum, hoc est Christum, qui Deus est, & homo; quem, cum primum carnem suscepit, omnes iussi fuerant adorare; teste Apostolo ad Hebr. 1. *Et cum iterum,* inquit, *introducitur primogenitum in orbem terra, dicit: Et adorant eum omnes Angeli Dei.* Quod cernens Ecclesia in altitudine temporum impletum, tanquam rem quandam novam, diuq; cunctis gentibus desideratam, tota lætabunda in dicto Missæ introitu in hanc exultationis vocem prorumpit, eaq; de causa omnes ad Dei laudem, & obsequium excitat versiculo illo Psal. 99. qui ibi subnectitur. *Lubilate Deo omnis terra, servite Domino in latiss.* Quin etiam hac voce *Viri* Christus à Magis adoratus non tantum verus homo assertus, verum etiam in ea ætate, quamvis infans, & in matris gremio reclinatus, Vir tamen fuisse cunctis sapientia, & gratiæ plenitudine perfectissimus, prædicatur, iuxta illud de Christi conceptione Iere. 31. *Femina circumdabis virum:* Quod autem thronus ille sit Deipara, illud argumentum est; quia Ecclesia virum hunc in excelsis throno ab Angelis adoratum, non aliter his Epiphaniæ diebus est conspicata, quam per Reges Magos; Magi vero non alibi, quam inter brachia matris cum qua puerum invenerunt, quæq; ut supra dixi, ab Ecclesia celsitudo

throne dicitur; & celsissimus Dei thronus, iam Nativitas tum fuisse c. 5. & 6. à nobis ostenditur. Quibus B. Virg. consonat versiculus ille psal. 95. ex versione Psal. 95. quæ utitur Psalterium Romanum: *Adorate Dominum in aula sancta eius, quem versiculum Ecclesia in Officio Epiphaniæ toties usurpat;* quam enim ibi excelsus thronum; hic aulam Dei sanctam nominat. invit enim nos, ut cum sanctis Magis Dominum adoremus in matris sinu, quam David appositissima metaphora, propter eius dignitatis amplitudinem, ac sanctimoniam, *Aulam sanctam Dei* vocat. quare Ecclesia à David edocta in quadam solemnium Officium precatone, sic ait: *Deus qui virginalem aulam Ecclesiæ, B. Maria Virginis, in qua habitaret, eligere dignatus est;* & SS. Patres Ambrosii Augustinus, & alij, August. quos cap. seq. afferemus, Dei genitricem aulam Dei appellare consueverunt. Quod autem Ecclesia verba illa: *In excelsis Throno vidi sedere virum:* de Magis, qui Christum in matris gremio viderunt, intelligat, ex eo colligitur: tum quia hoc mysterium per eos dies ab Ecclesia recolitur; tum etiam, quia Ecclesia agere videtur de celebri Christi apparitione, & adoratione, quæ sanè per Magos est illi delata. In Leo. *Magis namque,* inquit Leo sem. 2. de Epiphaniæ. *vocationis nostræ, fide q; primitias agnoscimus, & quem in festiuitate Nativitatis Virgo peperit, in festiuitate eius declarationis mundus agnouit.* ita sanctus Leo: quo circa, & ipsum Epiphaniæ nomen ab apparitione est inditum. Neque enim Ecclesia verba hæc de pastorum adoratione pronunciat, qui eum inter duo animalia invenerunt positum in præsepio, throno minime excelsis, quin etiam adeo humili, & diverso ab eo, in quo eius gloriam, ut ait Joannes cap. 22. inter Seraphim olim conspexerat Isai. in cap. 6. huius prophetiæ, ut Abacuch id. Ioan. 12. ipsum spiritu prænotens in stuporem, paulo Isai. 6. remq; adductus exclamavit, iuxta versionem Abacuc. 3. septuaginta, quæ Ecclesia de mysterio præsepit, ubi à Pastoribus est inventus, legit: *Domine,* inquit, *audisti auditum tuum, & timui, co. sile.* In officio rati opera tua, & expaui. In medio duorum animalium innotescis? quo circa non ab re aliqui cunctis meditantur Christum Dominum qui in die nis. Nativitatis pastores Iudaorum primitias, (sic enim eos vocat Fulgentius sem. 3. de Epiphaniæ. Fulgentius) Sinagagæ nomine ad eum venientes quasi familiariter, ac domesticè in incunabilis præsepis jacens admiserat, in die tamen Epiphaniæ Magos gentium primitias velut iolennnes

lennes earum legatos quodammodo honorificentius excipere voluisse; quippe qui throno omnium, quos siue in cœlis siue in terris habebat, magnificentissimo infidens, inter brachia nimirum matris, se eis adorandum exhibuit. Et hoc quidem complures Patres expressè testantur, Ambrosius serm. 1. de Epiphania, Mater, inquit, paru molli blanditur gremio, eum adorandum Magis ingerit. Chrysostomus homil. 8. in Matth. Inuenerunt, inquit, Magi puerum cum Maria, quæ eum in suo gremio collo-

Ambros.

Chrysost.

cavit. his astipulatur Hilari. Arelaten. homil. 1. de Epiphania, Eusebius Emisenus in cap. 2. Matth. Puer, inquit, in sinu matris erat, & Euthym. in Matth.

2. Quando, inquit, ingressi sunt Magi, Virgo Christum super genua habebat.

Ex quibus omnib. liquido apparet Deiparam thronum Dei ab Ecclesia, & Patribus appellari, & per Dei thronum in sacris litteris aptè significari.

SECUNDVM ARGVMENTVM,

QVÆ THRONI DEI NOMINE INTERDV M CENSETVR,

Beatissime Virgini Deipara peculiari ratione tribui.

CAPVT III.

SVMMARIVM.

Deipara est Cœlum. num. 1.

Quomodo figuretur per columnam nubis. n. 5.

Secunda ratio, quæ Virgi. throni Dei nomen conuenire prebatur,

Ecundum argumentum quo probamus per thronum De beatissimam Virginem significari illud est; quod eorum nomen, quibus throni Dei interdum tribuitur appellatio, B. Virgini singulari ratione conueniant; ut per antonomasiam thronus Dei appellandus videatur; quod in hoc capite sic demonstrare conabimur. Sedes Dei, ut c. 1. dicebamus, appellatur interdum cœlum: Angeli quoque sancti, iustorum animæ, & Ecclesia ipsa Dei thronus vocatur: columna item nubis divinæ Sapientiæ thronus dicitur: sed B. Virgo, vel iisdem nominibus in diuinis oraculis, & à sanctis Patribus appellatur, vel eminentiori modo ea continet, ob quæ hæc omnia sedes Dei dicuntur, quod si divina maiestas interdum throni Dei nomine significatur, profecto inter puras creaturas in Deipara maiestas Dei potissimum relucet: ergo ipsa singulariter præ omnibus est thronus Dei.

DEIPARA SIGNIFICATVR per Cœlum.

B. Virgo dicitur Cœlum.

In primis ipsa Virgo sanctissima sæpe dicitur à Sanctis, Cœlum, propter suam eximiam celsitudinem, claritatem, firmitatem, incorruptionem, amplitudinem, puritatem, propter suam caelestem in terris conuersationem, & supra reliqua, præstantiam; & quia Christum

solem iustitiæ nobis detulit. Simul etiam quia veluti cœlum in hæc inferiora, multa in nos bona suis precibus, & meritis influit, atque impetrat: quin etiam instar cœli mentem habuit omnibus diuitiarum, honorum, & deliciarum cupiditatibus superiorem: hæc enim sunt, quæ in mortalium animis veluti terreni vapores, & exhalationes in inferiori regione ventos, ac perturbationum procellas gignunt; ad celestem tamen regionem minimè pertingunt. S. Iacobus Apostolus in sua huiusmodi ad Deiparam: Tuum, inquit, uerum thronum fecit, & tuum ventrem latorem, & ampliore cœli reddidit. Et idcirco Bern. ser. 2. super Salus Regina, Virginem per firmamentum dividens aquas ab aquis, quod Genes. 1. initio creasse scribitur: Deus significat ostendit his verbis: Et opera manuum eius annunciat firmamentum; Fiat, inquit, firmamentum, & diuidat aquas ab aquis. Omnibus firmamentum firmius firmamentum tu Domine; quæ eum, quæ cœli capere non poterant, cepisti, & concepisti; portasti, & non defecisti; genuisti, aluisti, pauisti, māmasti, & educasti. Tu in medio aquarum diuisisti aquas ab aquis, affectus uidelicet æternorum ab affectibus temporalium. Posuisti Deus in hoc firmamento solem, & Lunam, Christum, & Ecclesiam, & stellas, prærogatiuas gratiarum multas sic Bern. & Epiphani. ser. de laud. Deipar. cum dixisset uterum Virginis esse cœlum septem circulis constans, illisque capaciorem, ita subiicit: Dico, inquit, illam esse cœlum, thronum simul, & crucem, extendens enim sanctas uenas Christum portauit. & infusa Gabriel salutem Virgini, Aus gratia plena; quæ est

Hila. Arel. Euseb. E. miss. Euthym.

S. Iacobus

Bernard.

Virgo Dei.

para per

firmamen-

tum signi-

ficatur.

Genes. 1.

Psal. 18.

Rup. S. A.

Quæ cœ-

lum se-

des.

Epiphani.

belli-

am.

est splendidum cœlum, quæ habet radium de cœlo lucidis facibus coruscantem, utpote solem Christum hæc Epiphanius, S. Athanasius sermone in descriptionem sanctissimæ Mariæ, & S. Ioseph apud Metaphrastem, & habetur in Surio tom. 6. die 25. Decembris, loquens de virginitate Deiparæ post partum: Non inquinatum fuit, inquit, secundum illud Cœlum, nisi, immaculatum vni Mariæ Dei capax effectum. Methodius oratione in hypapantem, Deiparam vocat eam, qui loco comprehendendi non potest, cœlum verè comprehensibile.

Chrys. ser. Chrysostomus serm. de Annunt. B. Virg. inducit Deum mittentem Gabrielem ad Deiparam his verbis: *Vade, inquit, ad alterum thesaurum.* Cœlum, quod est in terra & in alio sermone de B. Virgine, illam in hunc modum salutatur: *Aue Cœlum, Proclus Episcopus Constantin.* de Deipara: *Hæc, inquit, Ancilla, & Mater, August.* Virgo, & Cœlum. Augustin. serm. 18. de Sanctis: *Quid, inquit, dicam? si Cœlum te vocem, altior es; si Dominam Angelorum, per omnia esse probaris.* Hefychus homil. 2. de B. Virg. loquens cum Christo: *Si tu, inquit, es gemma, merito illa est arca; & qui sol existis, necessario Virgo vocabitur cœlum ita Hefychus.*

And. Cret. 2. Andreas Cretensis oratione in Annunciationem Virginis: *Salve, inquit, Cœlum, soli gloria cœlestis tabernaculum: imò vocat eam domicilium Cœlo præstantius.* Damascenus orat. 1. de Natiuit. Hodie, inquit, exterrera natiuitate cœlum Deus condidit, cœlo illo longe diuinius: nam qui in illo solem effecerat, ex hoc iustitia sol ortus est. & orat. 2. de Natiuit. ægens de Virgine: *Cuius, inquit, venter cœlum est, & orat. 2. de dorm. Virgo immaculata cum esset animatum cœlum, in cœlestibus tabernaculis collocatur.* Rupertus lib. 5. in Cantica initio, vocat eam: *Cœlum Dei, veram sedem Domini.* Quod Vir. S. Antoninus 4. part. tit. 15. cap. 4. §. 2. docet cœlum sit appellari firmamentum, & cap. 22. §. 9. ex sedes Dei, phicat illud Isai. 66. *Cœlum mihi sedes est, & simili terra scabellum pedum meorum: Calum, inquit, est Virgo quoad animam totam calefem, plenam claritate, & sideribus virtutum, in qua propter maximam eius puritatem requiescit Deus, & in corpore eius terreno humili, & fructifero, tanquam in scabullo steterunt pedes eius; id est, humanitas Christi in ventre eius assumpta, ibi sol maximus iustitiae Christus Deus noster; & quem calis capere non poterant, suo gremio conueniunt. ita S. Antoninus. Bonauentura in spe-*

*culo B. Virg. cap. 5. Cœlum, inquit, est Maria, tum quia cœlesti puritate, cœlesti claritate, cœlestibus aliis virtutibus abundauit; tum quia iedes Dei altissima fuit, teste Propheta, qui dicit, Dominus in cœlo parauit sedem suam. hæc Bonauentura. Idem confirmatur ex iis Patribus, qui dicunt vterum Virginis cœlo capaciorem; quos cap. 13. afferemus, ubi de supernaturali capacitate Virginis ad excipiendum Deum agemus. Apostolus verò 1. Cor. 13. inth. 15. quodammodo eam cœlum appellare videtur, cum primum hominem dicit de terra terrenum, secundum autem, id est, Christum, de cœlo cœlestem, quem Galat. 4. dixit factum ex muliere: ergo mulier hæc, ex qua formatus est secundus homo cœlestis, mysticum quoddam est cœlum, quamvis non ignorem Apostolum in sensu litterali Christum appellare cœlestem ratione Verbi, quod de cœlo descendens, humanæ naturæ in vtero Virginis Deiparæ est, vnitum. Ad hæc sapientia 18. Deipara non obsecratur cœlum esse indicatur illis verbis: *Cum quietum silentium cōtinerent omnia, & nox in suo cursu medium iter haberet, omnipotens sermo tuus de cœlo à regibus sedibus, durus debellator in mediam exterminis terram profiliuit, quod de Christi quoque natiuitate intelligi posse diximus capite superiori, ac proinde quemadmodum vterus Virginis regales sedes, ita ipsa Deipara cœlum ibi nominatur.* Quo circa Ambrosius de Instit. Virg. cap. 5. Isaias, inquit, exultans dicit, *Ecco Virgo concipiet, & pariet filium, & vocabitur nomen eius Emanuel, quod est interpretatum, Nobiscum Deus; unde hoc munus non de terra viique, sed de cœlo vas sibi hoc, per quod descenderet Christus elegit, & sacrauit templum pudoris.* Ita Ambrosius de Virgine, quam vocat cœlum. Et sane sicut cœlum sole, luna, & astris, quæ cunctis sunt conspicua, ornatur; illud tamen cœli dignitatem magis commendat, quia Deus, quamuis ubique locorum sit, peculiariter tamen ratione in cœlis esse dicitur, ut propterea Christus nos sic orare docuerit, *Pater noster, qui es in cœlis.* Ita tot inter ornamenta, Deiparam nihil æquè decorat, atque ipsum Deum in se concepisse, & habuisse, Propterea mulier illa Apocalyp. 12. (quæ Deiparam in sensu saltem allegorico significat, ut cap. 31. dicemus) apparuit veluti signum magnum in cœlo, ad cuius ornatum sol, quo amicitur, & luna, quam calcatur, & stellæ, quæ eam*

Apostolus Virginem cœlum esse indicat.

Cap. 13.

1. Cor. 13.

Galat. 4.

Sap. 18.

Cap. 26 nu. 12.

Ambros. 1. a. 7.

Apoc. 12.

Cap. 31 nu. 1. & 2.

coronant, certatim concurrere videntur: id tamen, quod eam in primis commendat, & quod in ea erat præcipuum, nimirum Deum in se concepisse, & hoc non ex virili opera, sed virtute Spiritus sancti, tanquam quid ineffabile, periphrasi illa, *habentis in utero*, exprimitur; sic enim legimus, *Signum magnum apparuit in Cælo, mulier amicta sole, & luna sub pedibus eius, & in capite eius corona stellarum duodecim, & in utero habens*, hæc ibi. sic enim illud (*habens in utero*) ponderat S. Bernardus Seneusis tom. 3. ser. 1. de nomine glorioso Mariæ art. 1. c. 3. Quod ipsum indicari videtur Cant. 4. cum dicitur: *Quam pulchra es amica mea, oculi tui columbarum, absq; eo quod intrinsecus latet*: filius enim, qui intrinsecus in utero latuit, pulcherrimam reddidit B. Virginem: ex hoc enim vera Dei genitrix est effecta, quæ est dignitas quædam infinita, quemadmodum c. 5. dicemus.

Cap. 5. Damascen. B. sol. 44. Quare Damasc. orat. 1. de Natiuitate. *Hæc femina, inquit, summo Regi Deo tanquam fimbriis aureis circumamictam virtutum elegantiam offerit Spiritus sancti gratia coronatam, cuius gloria ab intus: Dei enim genitricis gloria interna est, nimirum fructus ventris*. sic ille. Illud porro quod sequitur: *Clamabat percutiens, & cruciabat, ut pariat, in sensu tantum mystico aptatur Deiparæ*; significat enim antiquorum Patrum, & ipsius Virginis, antequam Christum conciperet, vehemens desiderium, quo Dominicæ Incarnationis desiderio flagrabant, illaq; summis animi clamoribus à Deo efflagitabant: ideo enim Christus Agg. 2. dicitur, *desideratus cunctis gentibus*, & Gen. 49. *Desiderium collum aeternorum*: si enim de Christi pativitate in sensu historico loquamur, Virgo sanctissima quæ admodum absque carnis voluptate Christum concepit, ita absque ullo dolore illum peperit, iuxta illud Isa. 66. *Antequam parturiret peperit, quod Isaiæ testimonium ad hoc confirmandum affert Damascenus lib. 4. de fide*

B. Virgini c. 15. Præterea si Angeli, in quibus Deus requiescit, propter naturæ præstantiam, & peculiari-
Throni Dei ter throni, qui sunt tertius ordo supremæ hierarchiæ, propter similitudinem, ut diximus, ad materiales sedes: & Cherubim propter scientiæ, quæ præditi sunt, plenitudinem (sic enim eorum nomen interpretari licet) sedes dicuntur Dei: Quamto magis hoc nomine præ illis appellabitur Deipara, quæ omnibus Angelis pu-

ritate præcellit, quæ ut dicunt S. Iacobus, & S. Chrysostomus in liturgia: *Et honoratior Cherubim, & gloriosior incomparabiliter est Serachim*, in qua Deus præstantissimo modo, non in anima tantum, sed in utero etiam singulariter requieuit, in qua, ut in sequentibus videbimus, excellentiori quadam ratione Thronorum Angelicorum proprietates invenire licet, quæ sapientiæ, & scientiæ plenitudine omnibus Cherubim antecellit. Quocirca Bernardus de Virginis cælesti super omnes Sapientia ser. in Apoc. 12. *Luce, inquit, Maria sole perhibetur amicta, quæ profundissimam divinam Sapientiam, ultra quam credi valeat penetravit abyssum; ut quantum sine personali unione creatura condito patitur, luci illi inaccessibili videatur immersa*. & ab Epiphanio, & Hesychio locis citatis vocatur: *aliter thronus Cherubicus*. & à Damasceno orat. 1. de Natiuitate. *Thronus Cherubinis sublimior*. & Epiphanius ser. de laud. Virg. Angelos confrens cum Virgine respectu Christi illos vocat scabellum pedum Christi: *Exercitus, inquit, qui sunt scabellum pedum Christi procedentes, nec contingere possunt; hæc verò labra labris coniungens incomprehensum salutabat*. sic ille. S. Augustinus ser. 14. de Natu. Dixit, inquit, *Angelus Maria, Dominus tecum, plusquam mecum: ita est Dominus tecum, ut sis in corde tuo, sis in utero tuo, adimpleat mentem tuam, adimpleat carnem tuam*. Cæterum de sanctissimæ Virginis cum Christo familiaritate, quæ Angelos longè superat, uberior agemus c. 8.

4. Quod si anima iusti sedes Dei dicitur Sapientiæ 7. Patres item Ecclesiæ, & Doctores à Richardo sedis Dei nomine significari dicuntur; quanto magis Deipara sanctissima per Dei sedem intelligenda est, quæ inter iustos principem apud Christum obtinet locum? & propterea Ildefonsus serm. 2. de Assumpt. probare volens Deiparam esse thronum Dei, *Si enim, inquit, anima cuiuslibet iusti sedes est Sapientia, teste scriptura, multo magis huius beatissima Virginis anima, quam Spiritus sanctus sic implevit, etiam ante Conceptionis horam, ut saluaretur ab Angelo, Ave Maria gratia plena, quam postea filius Dei sic replevit, sicq; possedit, ut in ea Verbum caro fieret*. De qua Anselmus in invocatione Matris Virginis, *Sancta, inquit, & inter sanctos post Deum singulariter sancta*. Si ergo Sancti thronus Dei dicuntur, ipsa verò est singulariter Sancta.

S. Iacob.
S. Chrysost.

Bernard.

Epiphanius.
Hesychius.
Damascenus.
Epiphanius.

Augustinus.

Cap. 18. B.
Virgo magis quam anima iusti
sancti throni
Dei nuncupari debet.

Ildefonsus.

Anselmus.

Ita singulariter quoque erit thronus Dei, quare Petrus Damianus serm. de Assumpt. Sanctam sanctarum vocat, & Andreas Creten-
 Andr. sis de dorm. Virg. O sancta inquit, & sancta
 Cret. sanctior. & omnis sanctitatis sanctissime thesau-
 Damas. re. Damascenus orat. 2. de dorm. Cernere, in-
 quit, mihi videor hanc sanctis sanctiorem, &
 sacra sacratorem, pijs pietate prastantorem,
 Bernard. &c. Bernardus serm. de aquæ ductu, ut pro-
 baret magnam vim, & efficacitatem precum
 Eccles. 35. Virginis, citat illud: Oratio iusti penetrat co-
 habetur o- los, & subdit: Et quis iustus si non Maria iusta,
 vasso hu- de qua sol iustitia oritur est nobis: S. Bernardinus
 militantis tom. 3. serm. 11. art. 3. cap. 1. Sicut, inquit, filius
 se penetrat Maria est sanctus sanctorum; ita constat quod
 Mater, qua ipsum portauit, est sancta sanctarum,
 Prouerb. in qua erat ille pretiosus thesaurus, tabernaculū
 15. oratio. Dei, thronus Dei, atque thalamus Dei, hæc S.
 nes iusto- Bernardinus. Et quoniam de sanctis virgini-
 rum exau- bus, necnon interdum de aliis sanctis mu-
 dies. lieribus illud peculiariter canit Ecclesia ex
 S. Bernar- persona Christi: Veni electa mea, & ponam in
 dinus. te thronum meum. S. Ildesonus serm. 3. de As-
 Ildesonus. sumpt. eadem verba B. Virginii a Deo dicta
 existimat in eius Assumptione. Et sanè po-
 tiori iure id dici potest de ipara, quæ Virgo
 est virginum, & virginitatis primiceria, quod
 fusc ostendimus cap. 32. & inter sanctas
 Cap. 32. mulieres mulier per antonomasiam quan-
 dam dicitur Genes. 3. & mulier fortis Prou-
 31. & a Christo mulier sæpè est compellata.
 Accedit eodem quod omnia omnibus sanctis
 Cap. 5. concessa dona: id quod cap. 5. ostende-
 mus (modo sexui non repugnet) præstan-
 tissimo modo reperiuntur in Deipara, tum
 propter eius singularem dignitatem, qua est
 Dei genitrix: tum etiam propter similem quo-
 3. Thom. dammodo rationem, qua S. Thom. 1. par. q.
 108. art. 5. docet, superiores Angelos per ex-
 cessum continere inferiorum perfectiones,
 B. Virgo ergo etiam ipsa Deipara excellentius, quam
 non sicut alii Sancti thronus Dei appellabitur. Iam
 quam Es- verò si Ecclesia sedis Dei nomine insigni-
 tura. tur, quidni beatissima Virgo sic appelletur,
 Throni Dei quæ olim in Ecclesia militante, & nunc in
 nomen me triumphante secundum Christum præstan-
 tissimum est Ecclesiæ membrum, & sum-
 mum in cælis præ Angelis, & Sanctis adepta
 est locum? Quare honorificentissima illa,
 quæ in Canticis de Christi sponsa, hoc est
 Ecclesia, dicuntur elogia, beatissimæ quo-
 que Virginii congruere, tanquam sponse,

præ cæteris Christo dilectissimæ, non tantum
 per accommodationem: sed etiam in sensu
 aliquo à Spiritu sancto intento, docet Andr.
 Creten. orat. 2. de dorm. Virg. Te, inquit,
 Canticorum liber prædescribens, mysticè significa-
 uit. Idem quoque tradunt omnes fere, qui
 Cantica interpretantur: præsertim Honorius
 Honor. Aug. Augustudon, qui circa annum 1120. clauit: gust.
 in libro, quem inscripsit, Sigillum Mariæ,
 Gulielm. Gulielmus Parisiensis in Comment. Cant.
 Rupert. Rupertus Tuitiensis in Cant. & lib. 7. de glo-
 riam Trinitatis, & processione sancti Spui-
 tus cap. 13. Dionysius Carthusianus in Cant.
 Aponius, qui ante 800. circiter annos floruit
 Aponius. lib. 2. in Cant. qui etiam in fine Cantico-
 rum, infelicem pronunciat, qui hoc non
 credit.

5. Iam verò thronus Dei dicitur esse in co-
 lumna nubis: nam Eccles. 24. divina Sapien-
 tia de se ipsa ait: Ego in altissimis habitavi, &
 thronus meus in columna nubis. Et quidē thro-
 nus hic divinæ Sapientie in columna nubis
 aptissime de B. Virgine dicitur: quemadmo-
 dum Hugo in illum locum, & in Isa. 66. ex-
 plicat: Divina autem Sapientia attribuitur,
 seu appropriatur filio Dei, iuxta Apostolum
 1. Cor. 1. vbi Christum dicit Dei virtutem, &
 Dei sapientiam, de qua appropriatione ex
 August. lib. 15. de Trinit. cap. vii. S. Thom. 1. par. q. 39. art. 7. & 8. Cum verò Dei
 Verbum ex virgine carnem assumens in eius
 vtero resederit, cuiusque vlnis deferri volue-
 rit, meritò ipsa peculiaris est divinæ Sapi-
 entie thronus. Hic porro thronus esse di-
 citur in columna nubis, quæ solis ardorem
 temperat, terramque irrorat, atque fecundat.
 Et quemadmodum ad tenebras depellendas
 fulgura, & ad obdurata hominum corda con-
 cutienda, tonitrua subinde existunt ex nubi-
 bus, ita Virgo sanctissima hæc omnia my-
 sticè operatur in iis qui eius amore, ac de-
 uotione tenentur; quemadmodum facile
 quivis ei aptare poterit. Dicitur etiam nubes
 non quidem terrestris, & pondere gravis,
 vel obscura, sed levis, iuxta Isa. cap. 19. Ecce Isa. 19.
 Dominus ascendet super nubem levem, & ingre-
 dietur Ægyptum, & commovebuntur simula-
 cra Ægypti à facie eius, est etiam nubes luci-
 da, iuxta Psalm. 77. & deduxit eos in nube diei: Psalm. 77.
 quæ omnia de Virgine accipienda esse do-
 cent Patres; Nubem enim levem, Isaia 19.
 de Virgine intelligunt Chrysostomus ora-
 tione

Ambros.
Hieronym.
Procop.
Gaz.
B. Virgo
quomodo
dicitur
nubes le-
vis.

Ambros.
Est levis.

Cap. 23.

Chrysipp.

Helich.

B. Virgo

dicitur

nubes dei

Psalm 77

Epiphani.

Proclus.

Hieron.

Virgo fi-

guratur

per nube-

culam.

3. Reg. 18.

tionem in Annunciatione: Ambrosius serm. 5. in Psal. 118. & de instir. Virg. cap. 13. Hieronymus, & Procopius Gazeus in Ita. 19. Nubes quidem, quoniam ex Ambrosio, pluit in terras gratiam Christi, & quia pluit in nobis pluuiam spiritualem, temperamentum flagrantiae corporalis, ut corporis omnes restinguantur ardores, atque interna mentis humescat: Hae pluuias, inquit Ambrosius, Eva restrinxit appetentiam, hoc unguentum facitorem hereditatis erroris absterfit. Levis est haec nubes, quae ex eodem Ambrosio, & Hieronymus, nullo humani seminis pondere est praeuata, Levis etiam ex Ambrosio, quia leuauit hunc mundum de graui facore peccatorum, quae remissionem peccatorum videri gestabat: denique eleuauit loannem in vtero constitutum, qui ad vocem eius exiliuit, & infans exultauit in gaudio prius sensus deuotione, quam spiritus infusione vitalis animatus: haec ad verbum ex Ambrosio. Quomodo autem Christus super hanc nubem leuem ascendens simulacra Aegypti deiecit, ca. 23. exponemus. Beatissimam quoque Virginem nubem vocat Chrysippus hom. 2. de Deip. Aue, inquit, nubes pluuias, potum animis sanctorum exhibentis, & Helichius hom. 2. de Deip. Nubem eam dicit pluuias incorruptas continentem. De nube vero dici, de qua Psal. 77. Epiphanius serm. de laud. Virg. Ave, inquit, gratia plena, Nubes columna similis, quae Deum habes, qui populum deduxit per desertum, & iterum O B. Virgo nubes, inquit, es lucida, quae fulgur de caelo lucidissimum ad illuminandum mundum deduxisti, Christum: nubes caelestis, quae donum spiritus sancti in se ipsa reconditum deduxit in mundum, & umbra spiritus sancti in uniuersam terram ad producendum fructum dei fructum cum impetu demisit. haec Epiphanius, Proclus Episcopus Constantinopol. de Deipara: Haec, inquit, verè levis nubes, quae super Cherubim sedentem in corpore suo gestauit. Hieronymus in illum Psalmum: Certe, inquit, nubem leuem debemus sanctam Mariam accipere: pulchre dixit in nube dies: nubes enim illa non fuit in tenebris, sed semper in luce. Ita Hieronymus. Haec est nubecula illa parua 3. Reg. 18. quasi vestigium hominis, propter suam insignem humilitatem, quae ascendebat de mari, id est ex parentibus, in hoc procelloso, & amaro saeculo degentibus: sed altior, & leuior ipso saeculo: in qua vestigium hominis, id est Christi, qui ex ea carnem suscepit, apparuit;

& grandem, atque optatissimam toti populo attulit pluuiam, ipsum scilicet Christum, de quo Isa. 42. 47. Rorate caeli de super, & nubes pluant iustum. Haec est nubes, quae solem ipsum vestiuit, scilicet Dei filium, carne sua, iuxta illud Ezech. 42. Solem nube tegam, & vicissim ab eo gloria fuit vestita, iuxta illud Apoc. cap. 12. Mulier amicta solo.

Quare Bernardus serm. Signum magnum, cum ad beatissimam Veginem loqueretur de Christo. Ita, inquit, manet, & tu in eo, & vestis eum, & vocaris ab eo: & vestis eum substantia carnis, & vestis illo gloria sua manifestatus, vestis solem nube, & sole ipsa vestiris. Georgius vero Nico. orat. de Praesent. Virg. vocat illam nubem in qua sedens is, qui ingreditur super nubes caelestes, destruxit simulacra, quae colebantur ab Aegyptiis. At verò dicitur columna nobis, & in Altissimis; in Altissimis quidem tum propter caelestem eius adhuc in terris degentis conuersionem, tum etiam propter iummam Virginis dignitatem, atque praestantiam ab his terrenis longè seiunctam, & super omnia euectam; ut in sequentibus capitibus ostendemus. Columna autem propter rotundam, atque exactam, nec non omni ex parte praecipuo artificio diuinitus elaboratam, atque omnibus numeris absolutam, virtutum, & donorum omnium perfectionem, vitaeque sanctimoniam, cuius patrocinio per mundi huius desertum, ad caelestem Ierusalem deducimur, quare Andre. Cretensis orat. 2. de Deipar. O columna, inquit, viuifica non carnalem per lucem deducens Israëlem, qui fugatur, sed spirituales, qui deducuntur ad inerrantem lucem cognitionis diuinitus illuminans facibus. O nubes tota lucida, & mons umbrat, non adumbrans ingratis populum Iudeorum, sed delectum Dei populum, genem sanctam matris tuae sedis illustratam. Et ideo Hieron. in Psal. 77 (ut dixi) de ea exponit illud Et deduxit eos in nube dies. Propterea S. Bernardinus tom 3. serm. 1. art. 1. cap. 3. vult Deiparam figuratam in columna nubis, quae protegibat, & obumbrabat populum, Et aliquando, inquit, praecedebat, aliquando sequebatur, aliquando suber ferebatur, ut mysticè patrocinia multiplicia beatae Virginis indicantur, erga populum electorum, & omnium Christianorum. haec S. Bernardinus. Sanè columna illa nubes Exod. 12. filiis Israëli in deserto ad terram promissionis contendentibus non solum Virgo est

Ezech. 42.
Apoc. 12.

Bernard.

Georg.

Nico.

B. Virgo co-

lumna

nubis in

altissimis,

& quare

columna.

Andre.

Cret.

Hieron. 1.

Psalm. 77.

S. Bernard.

inus.

Exod. 12.

Exod. 13.

viam

columna
ostendens
locum ca-
strorum.
Num. 9.

viam ostendendo ducem se praestitit, & à solis ardore protegit; verum etiam statione sua locum castrorum ostendebat. Num. 9. quæ omnia spiritualiter Virgo operari solet in suis devotis. Quando ergo ad loca, in quibus peccandi sunt occasiones, incitatis, sanè ille non est locus tibi à Virgine ostensus; cum ibi sit mysticè scorpio, dipsas, & serpens flatu adu-

Dent. 8.

rens, de quibus Deuter. 8. Virgo enim ea loca ad castrametandum nobis ostendit, quæ animæ quieti, ac profectui sunt opportuna, quo circa eius consilium attenta mente excipendum, eius sequenda vox est, ut nos admonet

Bonavent.

Bonaventura in spec. B. Virg. cap. 3. Maria est nobis columna nubis, iuxta illud Psalmi, Deum xii eos in nube, quia tanquam nubes protegit ab aestu divina indignationis; & ab aestu diabolica tentationis, sicut dicitur in Psalmo, Expandit nubem, &c. Maria quoque est columna ignis in no-

Psal. 77.

bia est de seculi huius illuminans mundum, citatque illud Bernardi, Tolle corpus hoc solare, quod illuminat mundum, ubi dicitur: Tolle Mariam hanc maris stellam, quid nisi caligo involvens, um-

bramortis, ac densissima tenebra relinquantur. hæc ex Bonaventura de Virgine, quæ dicitur columna nubis, & ignis, & quemadmodum Exo. 14. in vigilia matutina respexit, inquit, Dominus super castra Egyptiorum per columnam ignis, & nubis, interfecit exercitum eorum, & subvertit rotas currum, ferebanturq; in profundum: Ita Deus per Deiparam tamquam per fenestram cæli, & per mysticam columnam ignis, & nubis, respiciens dæmonis vires, & potentiam penitus evertit, quod fusiùs c. 22. & sequentibus ostendemus.

Quod si denique dicas in Dei sede plerumque Dei maiestatem, auctoritatemque significari: hoc quidem negari non potest; attamen in nulla pura creatura ita relucet Dei gloria, atque maiestas; divina item attributa, præsertim potentia, sapientia, & bonitas, sicut in Virgine Deipara, ut propterea S. Bernardinus tom. 3. conc. 61. art. 6. ca. 4. dicat, Deiparam appellari Psal. 8. Dei magnificentiam, quod fusiùs ostendemus ca. 15. ubi proprius erit huius rei tractandæ locus.

Bernard.
Exod. 14.

Cap. 22.
Dei maiestas in Virgine ostenditur.

S. Bernard.
Psal. 8.
Cap. 15.

TERTIVM PRÆCIPVVM ARGV- MENTVM QUOD DECEM PROXIMIS CAPITIBUS CONTINE-

tur, quò quatuor illa propter quæ Throni Angelici ex Dionysio Areopagita hoc nomen sunt adepti, longè præstantiùs in Deipara inveniri demonstratur,

GRATIAE MAGNITVDO VIRGINI DEIPARAE DIVINITVS IN SV A
immaculata Conceptione collata, & de Gloriosissimo iuxta,
ac Suavissimo nomine MARIA.

C A P V T I V.

Tertiaria-
tio, quæ ex
compara-
tione thro-
norum
Angelico-
rum Virgo
Dei thro-
nus a strui
Dionys.

ERTIVM principale argumen-
tum, quo ostendimus beatif-
simam Virginem per Dei thro-
num intelligi, sit ex iis, quæ sa-
cri Doctores de tertio ordine
supremæ hierarchiæ, qui Thro-
ni dicuntur, scribunt; præcipuè Dionys. c. 7 de
Cœlesti hierarchia, ubi eorum proprietates ex
eorundem nomine sic investigat: Thronorum,
inquit, summorum, & excelsum nomen decla-
rat id, quod ab omni terrena humilitate sine ad-
mixtione secretum est, quod ad superiora divino
studio fertur, nec in infimis vllis rebus habuit:
sed totum vivit in eo, qui verè summus est, immo-

biliter, firmiterq; hæret: divinumq; aduentu sine
vlla motione, atque materia recipit: ac Deū por-
tat, officio seq; ad ea, quæ divina sunt, capienda pro-
pensum est: hæc Dionys. Ex cuius doctrina col-
ligit S. Thom. 1. par. q. 108. art. 6. ad 6. Thro-
norum Angelicorum ordinem per conue-
nientiam (ut ipse ait) ad materiales sedes ex-
poni: in quibus quatuor docet considerari in quibus
posse, primò situm, quia eleuantur à terra; & throni
throni ita eleuantur, ut rationes rerum im-
mediatè in Deo cognoscant, secundò firmi-
tatem; in sedibus enim quis firmiter sedet: libus sedib;
sed hic è converso ait evenire, ipsi enim thro-
ni firmantur per Deum: tertio quod sedes su-
cipiat

S. Thom.

Quatuor
in quibus
throni
Angelici
materiam
assimila-
tur.

scipiat sedentem, & in ea deferri possit; ita & throni Deum in se ipsis familiariter suscipiunt, & eum quodammodo ad inferiores ferunt. Ex quo S. Thomas artic. 6. ad 1. & 2. deducit, nomine thronorum designari in illis habitationem Dei, & propinquitatem ad eundem; nihil enim sedenti propinquius, quam sua sedes, quare figuram sedis, quæ est superius aperta, ad suscipiendum sedentem: ita & throni sunt per promptitudinem aperti ad suscipiendum Deum, eiq. se simulandum, hæc ex D. Thom. Ex hac Dionysii, & S. Thomæ doctrina huiusmodi argumentum conficitur: Quatuor illa, quæ materialibus sedibus insunt, nimirum situs, seu eleuatio à terra, Firmitas, Excipere sedentem, & Figura; ex quorum similitudine Angelorum ordo, qui throni dicuntur ex Dionysio Areopagita, & S. Thomæ, nomen hoc inueniunt; eximia quædam ratione, & excellentius, perfectiusque præ omnibus puris creaturis in Deiparam conueniunt; ergo ipsa singulariter præ aliis præstantissimè non modo Dei thronus est appellanda. Antecedens per singulas partes ex sacris litteris, & SS. Patribus breuiter probari possit, cum ea contineat, quæ apud Catholicos abque controversia sunt receptissima. Verùm quoniam in horum probatione pleraque quæ ad Virginis dignitatem celebrandam faciunt, continentur, constitutum verò nobis est, ut initio dicebamus, huius disputationis occasione de Virginis laudibus aliquid perscribere: nemo sit, qui meretur, si in his accurandis confirmandis aliquantulum imporemur, ut ad hæc capita non nullas ex amplissimis Virginis laudibus reuocare possimus. Et quod attinet ad situm altissimum huius diuinæ sedis, Beatissimæ nimirum Virginis, illud statuendum est primò; præstantiam unius creaturæ supra aliam, & propinquitatem eiusdem ad Deum sumendam præcipue ex præstantia in donis supernaturalibus, in habitu nimirum gratiæ, & ex præstantia in visione beatifica, quod patet ex S. Thomæ 1. par. quæst. 109. artic. 4. ubi docet, Torum ordinem prælationis primò, & originaliter esse in Deo; participari autem à creaturis secundum quod Deo magis appropinquat: maximam verò perfectionem, & perquam maximè Deo appropinquatur, vult esse in creaturis frequentibus Deo: unde inferri in solut. 3. Ange-

lum, qui est inferior ordine naturæ, præesse etiam dæmonibus illis, qui superiores eo sunt ratione naturæ. Hæc ex sancto Thomæ.

2. Hoc constituto sic argumentari licet: situs throni esse debet, ut ab humo se attollat: & quoniam Deus. Iob 11. *Excelsior cælo dicitur*, & à sublimitate naturæ Altissimus per antonomasiam sæpe appellatur, ut Psalm.

90. *Qui habitat in adytis Altissimi*. & Psalm. 112. *Qui sicut Dominus Deus noster, qui in altis habitauit*; ideo Dei solium Ila. 6. *excelsum dicitur*, & eleuatum, & Ecclesiast. 24. de diuina Sapientia cum dixisset: *Ego in altissimis habitauit*; inde inferri altissimam sedem.

At beatissima Virgo dignitate, & meritis suam amplitudinem super omnes puras creaturas ita exulit, ut illas omnes multis spatiis antecellat. Ergo quod spectat ad rationem suam, quàm sublimissimè est erecta; ac proinde hæc prima sedis conditio cumulatè in illa repetitur. Minor huius argumenti, B. Virginem super omnes puras creaturas, siue Angelos spectes, siue homines, celatissimum locum adeptam, præter alios, docet Ecclesiast. in Antiphona illa, quæ ait, *Natiuitatem B. Mariæ soleniter celebramus, quæ consuetudo throni processit*: ubi vocat eam in abstracto, *celatissimam throni*; nimirum thronum celatissimum, ut cap. 2. dixi, de quo pulchrè S. Bernardinus Senensis tom. 3. serm. 2. art. 1. cap. 2. ubi docet Virginem gloriosam ad culmen triplicis dignitatis euectam, ut scilicet eius regnum sit altissimum, latissimum, & sempiternum, & quidem de altitudine eius explicat illud Psalm. 8. *Eleuata est magnificentia tua super cælos*, vult enim B. Virginem fuisse singularem magnificentiam Dei, & super cælos, id est, super Angelos vniuersos, eleuatam de latitudine verò, & firmitate eius regni S. Bernardinus fuisse probat, de quo nos alibi agemus. Sed licet hoc apud catholicos satis sit exploratum; liber tamen in honorem Virginis quid de hoc ex sacris litteris senserint Patres, & Theologi in medium afferre. Sanè triplicem Virginis statum, seu triplicem gratiæ eius perfectionem cum S. Thomæ 3. par. quæst. 27. artic. 5. ad 2. spectare possumus. Primum in immaculata

sui Conceptione, secundum in eius ab Angelo annunciatione, cum Dei filium in ea-

fus

Throni conditiones allate Virgini magis quam Angelis tertie hierarchia congruunt.

Virginis sublimitas super omnes puras creaturas.

S. Thom.

Iob 11.

Psalm. 90.

Psalm. 112.

Isa. 6.

Ecclesiast. 24.

Cap. 2. m. 6.

Psalm. 8.

S. Thom.

stis suis visceribus concepit : Tertium in sui glorificatione, cum ad Dei dexteram est assumpta.

Virginis gratia in instanti Conceptionis omnem gratiam omnium Angelorum & hominum superat. Primavatione maternitatis Dei.
S. Thom.

Damasc.
3. Age nunc in singulis videamus gratiæ præstantiam, quæ in Virgine invenitur, & quidem in immaculata sui Conceptione beatissima Virgini à præpotenti Deo infusam esse ampliozem gratiam, quàm ea sit, ad quam pervenerunt Angeli, & pro meritorum diversitate perveniunt homines. Probatum prius ex fine, ad quem erat præelecta, & ex privilegio in sua conceptione ei collatis; cum enim Virgo sanctissima ad singularem, & eximiam dignitatem Matris Dei, propter quam Christo secundum humanitatem propinquissima erat futura, esset prædestinata: ideo, ut ait S. Thom. 3. par. q. 27. artic. 5. Majorem præ cateris gratia plenitudinem obtinuit: & quamvis in sua Conceptione adhuc non esset Christo coniuncta per maternitatem: divina tamen prædestinatione ad aliam ordinem habebat, ad quam in sua Conceptione per gratia plenitudinem disponebatur: vult enim S. Thom. loco supra citato ad 4. in Conceptione, seu (ut ipse dicit) in sua sanctificatione: Virginem habuisse perfectionem, inquit, gratia quasi dispositivam, per quam reddebatur idonea ad hoc quod esset Mater Christi: ita sanctus Thom. Quod satis indicare videtur Damascenus orat. 1. de Nativitate. Exultate, inquit, montes, hoc est, ratione prædita natura, quæque ad spiritualis contemplationis fastigium assurgitis: siquidem clarissimus Dei mons paritur, mons (inquam) ille, qui collem omnem, ac montem, id est Angelorum & hominum sublimitatem exuperat: ex quo citra ullam manuum operam corporeo modo excindi voluit lapis angularis Christus, una persona distinctus naturæ copulans, divinitatem mirum, & humanitatem, Angelos, & homines, Gentiles, & carnalem Israël in unum spirituales Israël. sic ille. & infra ad Virginem sermonem dirigens. Tota spiritus thalamus es, gratiarum pelagus. Tota pulchra, tota Deo propinqua: ipsa namque Cherubinos superans, ac supra Seraphinos erecta, propinqua Deo extitit. O miraculum omnium miraculorum maxime novum, mulier Seraphinis sublimior effecta est. hæc Damascenus. Et huius Deiparæ sublimitatis rationem pulchre reddit in orat. 1. de dorm. Virg. Omnium, inquit, bonorum insitum, medium, & finis: secretas item, ac vera confirmatio in illa semine experta Conceptione, in

illa divina habitatione, in illo denique à labe omni remoto Partu posita fuit. hæc Damascenus: quia dicat, omnia quæ initio Virgini collata fuere, propter futuram Dei maternitatem eidata sunt; fuit enim Paradisus spiritualis, cœlestis, omnibus delicijs refertissimus, secundo Adæ cœlesti, quemadmodum Paradisus ille terrestris primo Adæ fuerat præparatus. Ex quo bene colligimus, ut scholasticorum verbis utar, iuxta nostrum modum intelligendi prius secundum rationem Virginem esse prædestinatam, ut esset Mater Dei, quàm ut tanta ei gratia decerneretur, quæ tanta fuit in Conceptione, quanta eam decebat, quæ futura erat Dei mater.

4. Et propterea Bonaventura in specu. B. Virg. cap. 3. applicat ei illud Ecclesi. 1. Omnia flumina (scilicet gratiarum) mirantur in mare. id est in B. Virginem: id verò quod sequitur, in mare non redundat: Aliqui exponunt, quia hæc gratiarum flumina Matris Dei dignitatē ad quam erat ipsa electa, non excedunt. Ita Suarez tom. 3. in 3. par. disput. 18. sect. 4. & disp. 1. sect. 3. ubi egregie id explicat: pulchre enim hoc expressit Bernardus serm. signum magnum, agens de corona duodecim stellarum in capite Deiparæ: Dignum, inquit, planè stellis coronari caput, quod & ipsis longè clarius micans, ornet eas potius, quàm ornetur ab eis. Ambros. lib. 2. in Lucam, agens de magnitudine fidei à Deo beatissimæ Virgini tributa, qua ante incarnationem Angelo nuncianti credidit se virginem parituram, eam rationem reddit, quæ, & reliquis Deiparæ virtutibus, quibus à Deo cumulatissime ornata fuit, optime congruit: Nec mirum, inquit, si Dominus redempturus mundum operationem suam inchoavit à Matre: ut per quam salus omnibus parabatur, eadem prima fructum haberet ex pignora. sic Ambros. Bernardus hom. 2. super missus est: Proinde inquit, factus hominum, ut homo fieret nasciturus de homine, talem sibi ex omnibus debuit deligere, imò condere Matrem: qualem & se decore sciebat: & sibi nouerat placituram. & Damascenus orat. de Nativ. Virg. ad sanctos Ioachim, & Annam: Vos, inquit, Angelis superiorem: ac nunc Angelis dominantem filiam extulistis: quoniam in ipso eius ortu, seu Conceptione ante annunciationem Angelis gratiæ magnitudine præstabat, postea verò eorundem Domina est effecta. Deinde in immaculata Conceptione tantæ gratiæ copiam, adiuncto speciali nitidine

Virgo prius ratione electa, ut esset Mater Dei quanto maiorem gratiam, quam habuit. Bonavent. Ecclesi. 1.

Suarez.

Bernard.

Ambros.

Bernard.

Damasc.

Ex mag-

D

Dei

gratia im-
maculata
Conceptionis, & au-
xiliorum
nullum
peccatum
actuale
commisit
Concil.
Trid.

S. Thom.

S. Thom.

August.

Bernard.

Plenitudo
gratia in
Deipara.
S. Thom.

Dei auxilio, ac prouidentia est consecuta, vt non solum à peccato originali immunis fuerit; verum etiam (ex sacro Conc. Trident. sess. 6. can. 23.) nullum vnquam actuale peccatum, ne veniale quidem, commiserit; imò nec committere potuerit; cum tamen reliqui, vt habet idem Tridentinum sess. 6. capit. 21. quantum uis sancti, & iusti in leuia saltem, & quotidiana, quæ etiam venialia dicuntur peccata, aliquando cadant: Tantam (inquam) gratiam est adepti, vt fomitis motus inordinatos B. Virgo nullos vnquam senserit; vt omnes Theologi cum S. Thoma art. 6. docent: imò non tantum in Annunciatione, quod concedit S. Thomas; sed in ipsa etiam Conceptione, vel (vt alij dicunt) prima sanctificatione totaliter ei fomes fuerit extinctus, quod cum Alenfi 3. par. q. 9. membr. 2. artic. 5. sentiunt plerique præsertim qua ab originali culpa eam præseruatam existimant: quæ omnia vt perfectio, & conatur ali quodam modo fiant, magnam gratiæ intentionem, & perfectionem requirunt, vt colligitur ex D. Tho. 3. par. q. 27. artic. 6. ad 1. Ergo ex hoc privilegio ab instanti immaculæ Conceptionis Virgini concessio, ad quod nullus sanctus in præfenti vita peruenit, inferre licet, maiorem tunc illi gratiam tributam fuisse, quam vllus vnquam sanctorum aliquando habuerit. Equidem tota hæc gratiæ perfectio respondet dignitati illius, quæ in Matrem Dei præelecta iam fuerat. quod confirmatur auctoritate August. lib. de natura, & gratia c. 36. de Virgine agens: *Inde, inquit, scimus quod ei plus gratia collatum fuerit ad vincendum arum ex parte peccatum: quod concipere, ac parere meruit eum, quem constat nullum habuisse peccatum.*

5 Quare Bernardus epist. 174 ad Canonicos Lugdunenses: *Fuit, inquit, proculdubio Mater Domini ante sancta, quam nata. & mox: Ego puto, quod & copiosior sanctificationis benedictio in eam descendit, quia ipsius non solum sanctificaretur: sed & vitam ab omni deinceps peccato custodiret immunem, quod memini alteri in natis mulierum creditur esse donatum: & post pauca: Sanctus igitur ortus, quoniam immensa prodians ex utero sanctitas, sanctum fecit illum.* hæc Bernardus. Qui ex hoc quod nunquam in vita peccauit, colligit copiosorem, & immensam Virgini gratiam, ad huc in Matris utero existentis. Sanctus verò Thomas opusc. 8. docet Virginem plenam fuisse gratia quantum ad tria,

Primo quantum ad animam. Secundo quantum ad redundantiam gratiæ animæ ad corpus, de quo concepit filium Dei. Tertio quantum ad refusionem in omnes homines, quorum salutem iuvat: & de prima plenitudine dicit eam in anima habuisse omnem plenitudinem gratiæ, Primo ad vitandum omne peccatum; & affert auctoritatem allegatam ex Augustino in lib. de natura, & gratia. Secundo ad omnium virtutum opera exercenda, & ideo datam vult in exemplum omnium virtutum. S. Bernardinus tom. 3. scim. 11. artic. cap. 1. *Mens, inquit, domus Domini, ipsa. 2. eleuabitur super omnes colles, quia Virginis altitudo sublimissima est super summos: latissima super cunctos: & firmissima, & concussa, vt moueri non possit.* His consonat, quod sicut præcursor Domini dictus est Ioannes, quod gratiam sonat, quia Christum Iesum, per quem gratia, & veritas facta est Ioann. 1. & de cuius plenitudine nos omnes accipimus, præcursebat; & venerat ut testimonium perhiberet de lumine, digito Christum demonstrans: ita non sine diuino consilio Mater Virginis vocata est Anna; quæ, vt notat Epiphanius sermone de Laud. Virg. & Damascenus orat. 1. de Natiuitate, gratiam pariter sonat; vt intelligeremus Deiparam, quam Anna erat paritura, futuram gratia plenam, & quæ inueniret gratiam apud Deum, quod illi Gabriel dixit; & quia Christum gratiæ fontem nobis attulit, quodammodo gratiam in omnes deriuauit, vt ait S. Thomas 3. part. q. 27. artic. 5. ad 1. Sicut ergo Ioannes gratiæ Christi plenitudinem significauit, ita Anna ubertatem gratiæ Virginis indicauit. Confirmatum hoc ipsum est admirabili ratione, qua Deipara secundum carnem est concepta; quippe quæ ex parentibus senibus, ac diuturna sterilitate laborantibus, assiduis precibus, ieiunijs, ac voto nuncupato prolem à Deo expetentibus, tandem Angelo eam illi prænunciante, singulari Dei munere progenita est, quod ex sanctis Patribus capitul. 8. fusiùs ostendemus. At verò in veteri testamento tamen aliqui viri Dei beneficio, cuius perfecta sunt opera, ex sterilibus parentibus exorti scribantur: nullam tamen aliam mulierem ex sterilibus primo partu editam legimus, præter hanc, quæ Dei Genitrix erat futura; vt ex ipso conceptionis modo eius præstantia indicaretur.

6 Secundo probatur, nam hoc ipsum in secunda funda-

August.

S. Bernard.

S. Anna.

Epiphanius.

Damascenus.

Ioannes.

Epiphanius.

Damascenus.

Luce.

S. Thomas.

Cap. 8. n.

13.

ratio ex f- fundatione templi à Salomone extructi non
 gura tēpli obfcurè figuratum est: de quo legimus 3. Re-
 Salomonis gum cap. 5. *Præcepit, inquit, rex, nimirum Salo-*
 3. Reg. 5 mon, ut tollerent lapides grandes, lapides pretiosos
in fundamentum templi, & quadrarent eos: &
quamvis, quanta fuerit horum lapidum ma-
 3. Reg. 7 gnitudo ibi non exprimitur, illam tamen col-
ligere licet ex fundamentis domus suæ à Salo-
 Villalpand. *monè ex ædificatæ, de quibus 3. Reg. 7. Funda-*
menta, inquit, de lapidibus pretiosis, lapidibus ma-
 Magnitu- *gnis decem, suo octo cubitorum, cubitus autem, ut*
do lapidū *probat noster Villalpandus in Ezechielem, cō-*
pretios. *tinet ex nostris palmis duos, & semis; quare la-*
in funda- *pides erant viginti quinque, siue viginti palmo-*
mentum *rum. Et sanè fundamenta Virginis, nimirū vir-*
templi. *tutes, & privilegia, quæ in cōceptione imma-*
Apoc. 21. *culata accepit, fuerunt nobilissima, omni lapide*
Cant. 6. *pretioso ornata, instar cœlestis Ierusalem, cu-*
i. Cor. 3. *ius fundamenta legimus Apoc. 21. duodecim*
esse lapides pretiosos: Virgo enim dicitur pul-
chra, & decora sicut Ierusalem Cant. 6. ergo in
pretiosis lapidibus est fundata: & quamvis 1.
Cor. 3. Iusti quoque templum Spiritus sancti
dicantur; B. tamen Virgo peculiari quadā rati-
one per antonomasiam templum Dei dicitur,
vt testatur Ecclesia in pluribus Antiphonis:
Magnus, inquit, hereditatis mysterium: Templū
Dei factus est uterus nesciens virum.
 Virg. tem- 7. Cum igitur Beatissima Virgo Maria singu-
 plum Dei lari ratione verè templum Dei animatum à
 animatiū. Chrysofomo, & alijs Patribus, quos capite
 Chrysofo. sequenti citabimus, vocetur; & in illo templo
 1. Reg. 7. Salomonis (vt Patres dicunt) præfigeretur;
 sequitur in eius fundamenta, quæ in imma-
 culata conceptione sunt iacta, lapides pretio-
 sos inæstimabilis magnitudinis, & pretii esse
 positos; quorum tanta est dignitas, atque pre-
 tium, ne in cultu quidem fastigiorum, nedum
 fundamentorum adhiberi conspiciamus in alijs
 communium hominum ædificijs. Huius-
 modi porro lapides pretiosos in fundamentis
 iactos dicimus immensitatem gratiæ iustifi-
 cantis, & heroicas ac pretiosissimas virtutes
 infusas: Dona item Spiritus sancti, & privile-
 gia singularia; quæ omnia tunc Virgini in tā-
 to, & tā intenso gradu fuere collocata, vt neque
 in Angelis, neque in perfectissimis viris ullo
 unquam tempore in ea intentione invenire li-
 ceat, vt capite vigesimo primo vberius dice-
 mus. Quod si spectemus ea, quæ in templi ædi-
 ficationem præparavit David, quàm multa
 quàm magnifica, quàm pretiosa fuerint, faci-

lè intelligemus, quæ Deus in sanctissimam
 Virginem templum suum animatum congef-
 serit. Nam de templo ædificando 1. Paralip. 12
 David dicebat: *Ecce ego in paupertate mea præ-*
 1. Paralip. *paravi impensas domus Domini auri talenta cen-*
tum millia: argenti mille millia talentorum, avis,
 1. Paralip. *& ferri non est pondus. Omnemque 1. Paralip.*
 29. *pretiosum lapidem, & marmor parium a-*
 abundantissimè. Quod si aurum, & argentum ad
 calculum nostræ pecuniæ revocare velimus,
 centum millia auri talenta, mille sexcentos o-
 ctoginta tres milliones scutatorum, vt vocant
 pecuniæ Romanæ: argenti verò mille millia
 talentorum, mille quadringentos quadragin-
 ta milliones scutatorum conficiunt, ut docet
 noster Villalpandus in Ezech. tom. 3. Appara-
 Villalpand. *tabul. 1. de numismatis, & Ponderibus pag. 426*
 & tabula 2. Idq; probat libro 2. de ponderi-
 bus, & numismatis disput. 4. cap. 13. & seque.
 pag. 408. Rationem porro tam magnifici ap-
 paratus reddit ipse David 1. Paral. 29. vbi de
 templo construendo sic loquitur: *Opus namq;*
grande, neque enim homini preparatur habitatio
sed Deo. ita de eximia Virginis conceptione ni-
hil mirum est, si tam gloriosa prædicentur; ne-
que enim homini præparabatur habitatio, sed
Deo.

8. Tertiò probatur in Pl. 86. *Gloriosa, inquit*
 David, *dicta sunt de te Civitas Dei. & quam al-*
 am (inquit Damascenus oration. 1. de dorm.
 Virg.) *Dei incircūscripti, & pugillo omnia conti-*
 nentis, Civitatem intelligimus, quam eam, qua
 verè ac modo naturam superante Dei verbum, &
 Deum citra ullam circumscriptionem suscepit, de
 qua gloriosa ab ipso Domino dicta sunt. Omnia e-
 nim in virgine (vt ait Germanus Patriarcha
 Cōstantinopolitanus orat. de Zona Virginis)
 sunt admirabilia & vires naturæ excedentia, in
 qua Deus suam exercuit potentiam, Fecit enim
 in me magna qui potens est ita Germanus, & An-
 dreas Cretensis orat. 2. de dorm. Virg. *Quid e-*
 nim ex ijs, quæ sunt longè maxima non in ea pro-
 cessit: cū maxima virtutis abundantia, atque ita
 in huius mysticæ civitatis fundatione canitur
 ab ipso David Dei potentia, atque bonitas, &
 simultorius orbis læritia in Pl. 47. cū ait,
 Magnus Dominus, & laudabilis nimis in ciuita-
 te Dei nostri in monte sancto eius, fundatur exal-
 tatione universa terra, mons Sion, ladera Aquil-
 onis, Civitas Regis magni, ad quod Ecclesia
 alludit eū ait, *conceptio tua Dei Geni-*
 trix gaudium annuntiavit universo mundo.

1. Paralip.

1. Paralip.

Villalpand.

1. Paralip.

Tert. ratio
quod fun-
damenta
Virginis in
montibus
sanctis.
Psalm. 86.
Damascen.
German. Pa.

And. Cre.

Psalm. 47

De

De

*Offic. Eccl.
Psal. 86.* De fundamentis porro huius Ciuitatis in Ps. 86. dicitur: *Fundamenta eius in montibus sanctis*: nimirum fundamenta, & initia gratiæ, & priuilegiorum Virginis, in Conceptione eiusdem iacta esse in culmine sanctitatis, ad quam alij sancti perueniunt: & ratio subditur: *Diligit Dominus portas Sion super omnia tabernacula iacob*. istam nimirum Virginis Conceptionem,

*Diligit
Dominus
portas Sion
Psal. 86.*

Eccles. 24.

S. Thom.

Psal. 115.

*Quarta
ratio ex
auctorita-
te Sancto-
rum.
S. Gregor.
Virgo dici-
tur mons
Domini
in virtute
montium.*

quæ veluti ianua est ad reliquum vitæ Virginis spatium; diligit super reliquos Sanctos, qui comparantur ad Virginem, ea proportione, quam tabernacula, quæ sunt habitacula, quæ loco mutari possunt, habent ad Ciuitatē stabili firu fundatam. Neque id mirum, quia, ut in eodem Psalmo habetur: *Homo natus est in ea, & ipse fundauit eam altissimus*: quasi dicat illud Ecclesiastici 24. *Qui creauit me requieuit in tabernaculo meo*: maternitas enim Dei, ad quam erat prædestinata, radix fuit immensæ gratiæ, quam accepit in ipsa Conceptione, ut etiam indicat S. Thomas 2. par. quæstio. 27. artic. 5. in corp. & ad 1. Verum si portarum nomine, quod numero multitudinis exprimitur, utramque portam, & eam, qua in hanc vitam ingredimur, hoc est Conceptionem; & eam, qua à vita egredimur, hoc est mortem, significatam velimus; sanè Deus nullius alterius puri hominis utramque portam diligit; cum altera earum, qua in peccatis concipimur, odio digna sit; & pretiosa tantum in conspectu Domini sit mors sanctorum eius; At verò Deiparæ per Sion significatæ, ambas portas diligit; & eam, qua absque labe per conceptionem in vitam est ingressa, & eam, qua ex hoc mundo rectā in cælum per mortem est egressa.

9. Quartò hoc ipsum auctoritate Sanctorum confirmatur, qui magnitudinem gratiæ Virginis ante annuntiationem prædicant. S. Gregorius in 1. Reg. cap. 1. de B. Uirgine docet vaticinatum Isaiam, cum cap. 2. dixit: *Et erit preparatus mons domus Domini in vertice montium*; unde colligi potest plenitudinem gratiæ, quæ in alijs fuit vertex, & culmen, B. Virgini fuisse basim, ac fundamentum: Mons quippe (inquit Gregorius) in vertice montium fuit beatissima Virgo Maria, qua omnem electā creaturā altitudinem electōnis suā dignitate transcendit. An non mons sublimis Maria: qua, ut conceptionem æterni Verbi pertingeret, meritorum verticem supra omnes Angelorum choras, usque ad solium Davidicæ rexitis? sic Gregorius. Loquitur,

aurem de gratia B. Virginis prius quàm Christum conciperet, cui attribuitur Damascenus ora. 1. de Natui. *Virgo, inquit, mons est ille, qui collem omnem, ac montem, id est Angelorum, & hominum sublimitatem exuperat: mons in quo beneplacitum est Deo habitare in eo*. ita Damascenus. S. Epiphanius sermone de laudibus Virginis, *Au, inquit, gratia plena, qua Cherubicum thronum diuinitatis fulgore superas*. Bernardus sermone *Signum magnum, in eo, inquit, quod tam reuerenter, atque officiosissime ab Archangelo salutata est, ut iam in regali solio supra omnes cælestium ordines regionum exaltata carnere videretur*. Idem Bernardus hom. 2. super misit est. *Quam verò aliam, inquit, requirebat Salomon cum dicebat. Mulierem fortem quis inueniet? quod est dicere, si ita de manu femina pendet, & nostra omnium salus, & innocentia restitutio, & de hoste victoria, sic enim legerat Deum promississe, & ita videbatur congruere, ut qui vicerat per feminam, vinceretur per ipsam, fortis omnino necesse est, ut prouideatur, qua ad tantum opus posse esse idonea. At ne hoc quæsisse putetur desperando, subit propheta, Procul & de vltimis finibus pretium eius, hoc est non vile, non paruum, non mediocre, non denique de terra, sed de cælo, nec de cælo proximo terre pretium fortis huius mulieris, sed à summo cælo egressio eius*. hæc ex Bernardo. Sophronius inter opera Hieronymi sermone de Assumptione Beata, & gloriosa Virgo Maria quamuis dudum incomparabilis esset vniuersis, qua sub cælo sunt virginibus, ut decanter posset ea se suscipere diuinitatis admixtionem salua utraque natura, tamen cum gratia repletur, cum Spiritu sancto perfunditur, cum virtute altissimi obumbratur, sit pressior meritis celsis, sublimior fastigijs, pulchrior sanctitate, gloriosior suorum prærogatiuis meritorum, ita ut nullis iam visibus sit ipsa eademque mancipanda, nisi diuinis. hæc ille. B. Laurentius Iustinianus sermone de Natui. S. Mariæ, illam, inquit, profectò adhuc in Matris utero decubantem, admauit verbum, sibi in genitricem ilegit, ut pote superabundanti iam benedictione prænata, iamq; sancti Spiritus magisterio deputatam, & vult plus amatam, quàm vllum Angelum, vel hominem: sed gratia, ut docent Theologi, responderet amor, quo Deus prosequitur creaturam amatam, & est quasi obiectum eius: ergo maior illi gratia in matris utero infusa est, quàm habere Angelum, & bea-

Damasc.

Epiph.

Bernard.

Prov. 31.

Sophron.

B. Laur.

Iust.

S. Vincent. & beati. Idem docet S. Vincentius serm. 1. de
Psal. 41 Nativit. B. Mariæ, & affert illud Psal. 41. Flu-

Luc. 1. minis impetus latificat Civitatem Dei: hinc est
& in salutatione vocatur Gratiâ plena, non tã-
tùm qualis futura esset in filii cõceptione, sed
qualis tunc esset: hac enim gratiæ plenitudi-
ne digna effecta est, ut Christum cõciperet, ei-
usque dignum esset tabernaculum. idque satis
ostenditur ex græco verbo *κεχαριτωμένη*, quod
est præteriti temporis, & à latino interprete
vertitur, Gratiâ plena, idque de gratia, qua tunc
plena erat ante Christi cõceptionem, quam-
vis quia eum mox cõceptura erat, id accipiant

Ambrosi. Augustin. Sophron. Chrysol. Beda. Rupert. Athana.

S. Thom. Sophron.

Chrysol.

Luc. 1. Ildesfons.

Pet. Dam.

Hierony. Num. 33.

Virg. Ioda-
ni dicitur
ab Hiero-
nymo.

huius numeri mysterio pervenimus ad regna ca-
lorum; sub quo Dominus, atque Salvator à primo
Patriarcha pervenit ad Virginem, quasi ad IOR-
DANEM, qua pleno gurgite fluens Spiritus sancti
gratias redundabat. hæc Hieronymus. Idem in
Psal. 18. hanc Virginis supra reliquos San-
ctos præstantiam non obscure indicat, cum
Mariam in Psalmo solem appellatam etiam
ante Christi incarnationem docet, ut quemad-
modum inter stellas omnes sol magnitudine,
splendore, & efficacia longè illis præcellit;
sic & Deipara inter sanctos gratiæ immensita-
te, & virtutum prærogatiuis, & beneficiorum
magnitudine cunctis præstet, verba Hierony-
mi hæc sunt: *In sole posuit tabernaculum suum,
in sole in vero sancta Maria Virgini; Maria in-
terpretatur stella maris: lumen solis magis lucet,
quàm stellarum, sol iustitia Dominus (ut ait Pro-
pheta) Orietur vobis sol iustitia, quod est Chri-
stus; illuminavit sol iste stellam, id est, Mariam,
ut esset sicut SOL, ideo posuit tabernaculum suum
in sole quando corpus assumpsit ex vero suo. ita
Hieronymus. Petrus Damianus sermone de
Assumpt. B. Virgin. exponens illud Cant. 3.
Quasi virgula sumi ex aromatibus myrrha, &
thuris, & universi pulveris pigmentarii: Univer-
sus, inquit, pulvis pigmentarius in Virgine prote-
ctus est quando in ea virtutum conuentus reue-
rendum sibi thalamum consecravit, & si ceteris
per partes spiritus affuit, Maria tamen tota ple-
nitudo gratia pervenit: ideo à Sophronio serm.
de Assumptione vocatur hortus deliciarum,
in quo sunt confita omnium florum genera, &
odora menta virtutum, & S. Thomas opusc. 8.
in salutatione Angelica docet meritò ab An-
gelo Gabriele B. Virginem reverenter salutatã
illis verbis: Ave gratia plena, quia excedebat
Angelos in plenitudine gratiæ, etiã priusquàm
Verbũ ex ea carnem sumeret, quæ magis est in
B. Virgine quàm in aliquo Angelorum. ita
S. Thomas.*

Pet. Dam.
in Ps. 18.

Malach. 4.

Pet. Dam.

Cant. 3.

Virgo dicitur

virgula

sumi

Sophron.

S. Thom.

Virgo ma-

iori gratia

ornata;

quã An-

geli etiam

ante incar-

nationem.

DE PRAECLARISSIMO AC MELLI- SSIMO NOMINE MARIA.

Q UINTA ratio ducitur ex etymologia sa-
cratissimi nominis Maria, quo Deipara
cum nasceretur Angeli admonitu à paren-
tibus est appellata, tum ad præclarissimam mu-
nera declaranda, propter quæ à præpotenti
Deo in mundi totius utilitatem erat præordi-
nata, tum ad eius singularem præstantiam in-
dicandam, quam in Conceptione acceperat.

D 3

& ad

Nysseus. & ad quam erat postea evehenda : quod eleganter expressit Nysseus orat. de Nat. Dom. Anna, inquit, filiam vocavi Mariam, ut ipso etiam nomine testaretur munus acceptum à Deo; *Nicephor.* quod repetit Nicephorus lib. 1. c. 7. & Chrysologus serm. 142. *Chrysolog.* Ante causam, inquit, dignitas Virginis annuntiatur ex nomine, nam Maria habet sermone, latine Domina nuncupatur. sic ille. Verum ut hoc altius intelligatur, ostendam primum multiplicem huius sacri nominis notionem, illudque iure optimo Deiparæ inditum, deinde eiusmodi nomen longe ante in orbe præfiguratum, ac præcognitum fuisse; quin etiam ipsis Deiparæ parentibus ab Angelo præsignificatum, postremo afferam in medium eiusdem nominis virtutem, ac potentiam dignitate amplissimam, efficacitate præstantissimam.

Maria
quid signi-
ficet, &
quot mo-
dis sumatur.

Ambros.

Epiphan.

Hieron.

Ergo Maria, quemadmodum ex Patribus, quos afferemus animadvertunt non pauci, multa significat, & ut omitam illud Ambrosij de Instit. Virg. cap. 5. ubi Speciale, inquit, Maria Domini hoc nomen invenit, quod significat Deus ex genere meo. sic ille. Certè apud Hebræos nomen est dissyllabum, & pronunciatur Mir iam. cuius posterior syllaba iam, mare significat; prior verò iuxta multiplicem, (ut Hebræi loquuntur) radicem, ex qua deduci potest, multa quoque sonat, nos hac in re quid S. Epiphanius, & S. Hieronymus Hebraici sermonis peritissimi, quos reliqui omnes sequuntur, tradiderunt, in medium afferemus. Epiphanius ora. de laud. Virg. Mariam, inquit, interpretari solemus Dominam, atque etiam spem, peperit enim Dominum, qui est spes totius mundi, nempe Christum: rursum nomen illud Maria interpretatur *myrrha* maris; Myrrham verò (dicit aliquis) quod ego etiam aio, de immortalitate, eo quod paritura esset geminam immortalem in mari, hoc est in mundo; Mare autem dicit universum mundum, cui Virgo serenitatem, & tranquillitatem contulit, dum portum peperit Christum. Rursum itaque præclara puella Maria nomen interpretatur illustrata, utpote quæ illustrata sit à filio Dei, & cunctos usque ad terminos terra credentes Trinitati illuminaverit. hæc tenet Epiphanius. S. Hieronymus verò in lib. de nominibus hebraicis in Exodo eorum etymon tradens. Maria, inquit, illuminatrix mea, vel illuminans eos, aut *smirna* maris, vel *stella* maris; & in Matthæo, Mariam, inquit, dicamus sonare *stellam* maris, siue *amarum* ma-

re: sciendum quod Maria sermone Syro Domina nuncupatur. sic Hieron. Ad quæ reuocari fere possunt, quæ de hoc sacro nomine alij quoque Patres locupletissime tradidit. Quocirca, reliquis omisitis, quadruplex huius nominis videtur præcipua notio; valet enim idem quod Domina maris, idem quod stella, seu illuminatrix maris, idem quod *smirna* græcè, latine myrrha maris, denique idem atque amarum mare.

12. Et ut à posteriori dictione, quæ est mare, Nomen ducatur initium, quæ in qualibet ex illis quatuor notionibus invenitur, ea quidem interdum reddi potest in recto casu, cum nimirum amarum mare dicimus, interdum in obliquo, cum Dominam, vel stellam, vel myrrham maris efferimus: quod si priori modo sumatur sanè Deipara ipsa mare merito nuncupatur, primum propter plenissimam gratiarum omnium, ac sancti Spiritus charismatum vbertatem, ac copiam. Cum enim congregationes aquarum Deus Genes. 1. appellat Maria, cumque Spiritus sancti dona in sacris litteris sæpe, sed præsertim Ezech. 46. nomine aquæ mundæ, & Ioan. 7. fluminum appellatione significantur, profectò Deipara Spiritus sancti donis vberimè affluens, Mare iure optimo vocatur, quod eleganter Albertus Magnus supermissus est docuit. Congregationem, inquit, aquarum vocavit Deus Maria: locus autem omnium gratiarum vocatur Maria. & Bonaventura in specul. cap. 3. Maria, inquit, mare est gratiæ affluendo, eique idem Bonaventura, ut suprà dicebamus, aptat illud Eccles. 1. Omnia flumina intrant in mare, hoc est, omnia gratiarum genera Angelorum, Patriarcharum, Prophetarum, Apostolorum, & reliquorum Sanctorum in B. Virginem influunt. Damascen. orat. 1. de dorm. propterea Deiparam vocat abyssum gratiæ. Carthusianus lib. 3. de laud. Virg. art. 30. Maria, inquit, interpretatur mare, quia sicut nullus valet guttas maris dinumerare, sic misericordiam, gratia excellentiam, gloriamque Maria nullus valet exprimere. hæc ille. Eadem docet S. Antoninus 4. par. tit. 15. cap. 14. §. 2. & profectò quemadmodum Deus per hoc Deiparæ pacatissimum quidem mare, nec vllis unquam procellis obnoxium, nullo recipro- cationis æstu exagitatum ad nos leniter adu- uigare dignatus est, ita & nos per compen- diosum eiusdem maris cursum accedere pro- pterimus ad Deum, ut per eam nos recipiat, qui per

Genes.

Ezech. 46.
Ioan. 7.

Albert.
Mag.

Bonavent.
Specul.

Damasc.

Carthus.

S. Anton.

per illam datus est nobis. Deinde Virgo sanctissima Mare, & quidem amarissimum dici potest, propter eos, quibus Christo in cruce patienti compassa est dolores, magnitudine immanes, multitudine innumerabiles, quos expendens Ieremias Thren. 2. sub typo deus & ara à Chaldeis Ierusalem, Deiparam sic affatur: *Magna est velut mare contritio tua, quis medebitur tui?* & Bonaventura loco citato de nomine Deiparæ agens. *Maria, inquit, amara est filio compatiendo; quod etiam fusiùs profectur S. Antoninus loco citato. Demum idem Bonaventura: Deipara, inquit, mare est amarum diabolum submergendo, quemadmodum mare rubrum amarum fuit Aegyptiis in ipso submersis. O quam amara, & timenda est Maria demonibus. Unde Bernardus, non sic timent hostes, visibiles quasi castrorum multitudinem copiosam sicut aërea potestates Maria vocabulum patrocini, exemplum, fluunt, & pereunt sicut cera à facie ignis ubique, inveniunt huius nominis recordationem, deuotam inuocationem, sollicitam imitationem sic Bonau.*

13 At si reliquas Mariæ interpretationes, quib. in obliquo Mare dicitur, intueamur, cum Dominam, vel Stellam, vel Myrrham maris eam interpretamur, per Mare humanam naturam, cui Deipara opem affert, intelligi existimamus, quemadmodum dicebat Epiphanius loco citato, & Ildesont. *serm. 1. de Assumpt. cum enim mare sit amarissimum, & ventorum turbinibus vndique expositum, ideo humanæ naturæ conditionem peccatorum felle vitiatam, cordis mœrore circumfusam, acerrimis demonum tentationibus, variisq; huius vitæ calamitatibus, quasi ventorum flantibus vndiq; exagitata recte indicat. At verò Virgo beatissima cum Dei sit parens non tantum est hominum Domina, verum etiam eorum amaritudinem in dulcedinem vertit, illosq; tanquam maris stella in turbulentissimo huius vitæ mari degentes illuminat, & ad portum dirigit, ac serenitatem eis affert, & tanquam myrrha incorruptionem eisdem suis precibus confert, quod Epiphanius, cuius verba supra attulimus luculenter docet, eique consentit Ambrosius lib. de inuit. Virg. c. 5. vbi de nomine Mariæ agens, *Venit, inquit, Dominus in amaritudine humana fragilitatis, ut conditionis amaritudo dulcesceret Verbi celestis suauitate, & gratia temperata.* sic ille.*

Maria 14 Verum ad priorem huius etymologiæ

dictionem, quæ multa sonat, accedentes, quam ratione Deipara Domina, stella, & myrrha maris dicatur; tametsi breuiter id attigerimus, aliquantò vberius ostendimus. Et quod spectat ad nomen Domine, præter Epiphanius, & Hieronymum supra citatos, omnes ferè Patres hanc etymologiam afferunt. *Chrysologus serm. 142. Maria, inquit, hebraeo sermone, latine Domina nuncupatur. Vocat ergo Angelus Dominam, ut Dominatoris Genetricem trepidatio deferat seruitutis, quam nasci, & vocari Dominam ipsa sui germinis fecit, & impetrauit auctoritas.* hæc Chrysologus. Eucherius etiam lib. 2. Instructionum: *Maria illustrata, siue stella maris; genuit enim mundi lumen, sed sermone Syro Domina appellatur. eadem verba habet Isidorus lib. 7. etymolog. cap. 10. & Beda lib. 1. in Lucam cap. 3. Damascenus verò lib. 4. de fide: Itaque, inquit, Gratia (nam hoc sonat Anna vocabulum) Dominam parit, id enim Maria nomine significatur: nam reuera Domina facta est omnium creaturarum, cum conditoris omnium effecta est mater. sic ille. & Arn. Carnoten. tract. de laud. Virg. Maria, inquit, lingua syriaca Domina dicitur: Christus Dominus, Mar a Domina: & licet ipsa se Christo profiteatur Ancillam, hoc seruitutis genus omni regno sublimius esse intelligit: Constituta quippe est super omnem creaturam, & quicumque læs curuat genua Matri quæque pronus supplicat, & filij gloriam cum matre non tam communem iusto, quam eandem. sic Arnoldus. His consentiunt Bonaventura in speculo cap. 3. & S. Antoninus 4. par. tit. 15. cap. 14. qui Mariæ nomen Dominam sonare volunt. Quod autem ipsa non tantum nomine, sed re ipsa Domina ac Regina sit omnis, cum sit vera Dei genitrix, sequenti capite fusè ex Patribus ostendemus.*

15 Quod verò ad nomen stellæ maris pertinet, Hieronymus non tantum in lib. de nomin. Hebr. ut supra diximus, verum etiam in Psalm. 12. id docet illis verbis: *In sole posuit tabernaculum suum: in sole, in vtero Sanctæ Mariæ Virginis: Maria interpretatur stella maris; lumen solis magis lucet, quam stellarum: sol iustitia Dominus, ut ait Propheta, Orietur vobis sol iustus, quod est Christus: illuminauit sol iste stellam, id est Mariam, ut esset sicut sol, ideo posuit tabernaculum suum in sole, quoniam corpus assumpsit ex utero suo.* sic Hieronymus. Hanc eandem stellæ maris interpretationem in nomine Mariæ agnoscunt Eucherius, Isidorus, & Beda

norma
Domina
significat.

Chrysost.

Eacher.

Isidorus
Beda.

Damasc.

Arnoldus
Carnoten.

Bonavent.
S. Anton.
Cap. 5.

Hieron.

Maria
stella ma-
ris.

Psal. 18
Maria sol
Malach. 4

Eucher.

supra

Bernard.

Mum. 34.

suprà citati. Ildefonsus quoque serm. 1. de Assumpt. ipsa, inquit, stella maris, quam hodie eorum suis recipit sedibus, appellatur; quia secundum verbum hebraicum MARIA, ita interpretatur. Hinc agere dilectissimi, ut lucifer ille, qui nescit occasum, oriatur in cordibus vestris, dum in hoc saeculo estis. Nam mare prorsus seculum est. Stella autem beata Virgo Maria, de qua ortus est ille, per quem illuminatur omnis mundus: Hinc securus accedite ad laudem Virginis, & illumina mini, quoniam ipsa est per quam vera lux in mare huius seculi refluxit. hæc ille. Sed luculenter Bernardus Virginis studiosissimus homil. 2. super missus est. Maria, quod interpretatum maris stella dicitur, & Matri Virgini valde conuenienter aptatur, ipsa namque aptissime sideri comparatur, quia sicut sine sui corruptione sidus suum emittit radium, sic absque sui lésione Virgo pariter filium, nec sideri radium suum minuit claritatem, nec Virginis suam filius integritatem. ipsa effigitur nobilis illa stella ex iacob orta, cuius radius uniuersum orbem illuminat, cuius splendor, & præfulget in supernis, & inferos penetrat, terras etiam perlustrans, & calefaciens magis mentes quam corpora; fruens virtutes, excoquit vitia: ipsa (inquam) est præclara, & extrema stella super hoc mare æneum, & spatiosum necessario subleuata, micans meritis, illustrans exemplis. Quisquis intelligit in huius seculi profluuium magis interprocellas, & tempestates fluctuare, quam per terram ambulare, ne auerias oculos ab huius sideris fulgore, si non vis obrui procellis. Si insurgat venti tentationum, si incurras scopulos tribulationum respice stellam, voca MARIAM: si tractanda, aut auaritia, aut carnis illecebra nauiculam concussit mentis, respice ad Mariam; si criminum immanitate turbatus, conscientia sceleris confusus, iudicii horrore perterritus, barnathro incipias absorberi tristitia, desperationis abyssu, cogita Mariam. In periculo, in angustiis, in rebus dubiis, Mariam cogita, Mariam inuoca, non recedat ab ore, non recedat à corde, & ut impetres orationis eius auxilium, non deseras conuersationis eius exemplum. ipsam sequens non deuias, ipsam rogans non desperas, ipsam cogitans non erras, ipsa tenente non corruis, ipsa protegente non metuis, ipsa duce non fatigaris, ipsa propitia peruenis, & sic in temetipso experieris; quia nomen Virginis MARIA, id est, stella maris. Idem Bernardus serm. de Natiu. Virg. Tolle corpus hoc solare, quod illuminat mundum ubi dies? Tolle Mariam hanc maris stellam, mare utique

Magni & spaciofi, quid nisi caligo inuoluens, & umbra mortis, & densissima tenebra relinquuntur? hæc Bernardus. Sanctus etiam Thomas opusc. 8. Conuenienter inquit, vocatur Maria illuminata in se, & illuminatrix in alios quantum ad totum mundum, ideo assimilatur soli, & Luna. & infra: dicitur Maria stella maria; sicut nauigantes ad portum diriguntur per stellam maris, ita Christiani diriguntur ad gloriam per Mariam. sic S. Thom. Denique Ecclesia in celeberrimo illo hymno sic Deiparam reuerenter salutat.

S. Thom.

Officium Ecclesia. Aneum.

Aue maris STELLA,
Dei Mater alma; & mox;
Solue vincla reis,
Profer LVMEN cæcis,
Mala nostra pelle,
Bona cuncta posce.

16 Ceterum stellæ maris nomen Deiparæ multipliciter conuenire satis patet: primum siquidem Ecclesiam suæ doctrinæ luce colustrauit; quod cap. 19. diligenter ostendimus, eamque propterea Doctoium aureolam attulit inferemus. Deinde præclarissimarum virtutum fulgore, atque exemplis ut dicebat Bernardus, adeo coruleat, ut ad sui imitationem prouocet uniuersos, cuius vita incipit, ut canit Ecclesia, cunctas illustrat Ecclesias; de eius porro heroicis virtutibus copiose cap. 21. de earumque imitatione cap. 37. agemus. Denique sicut stella maris, quam Polarem appellamus; eis, qui nauigant inter maris procellas, ac tytes, etiam ionis lumine subiato, cursum præmonstrat, eosque dirigit; ita sanctissima Virgo in tenebrosioris uitæ huius Oceano iactatos, & scelerum tenebris undique circumfusus, modo ad eam subinde respiciant, eamque precibus inuocent, certum tenere cursum docet, & ad portum salutis appellere, quod eleganter Bernardus, Epiphanius, ac sanctus Thomas, quos supra attulimus, docent. Illud quoque minime prætereundum S. Antonium 4. part. tit. 15. cap. 14. §. 2. præ ostendere, quomodo Deiparæ congruant ea, quæ de stella maris, quam Polarem vocamus, tradunt Astrologi: hæc enim in cauda Virgæ minoris sita, omnium stellarum, quæ videntur proxima Polo, loco Poli, qui minimè visui patet, sumi solet; est enim ex ipsa Cœli substantia, non secus atque aliæ stellæ. Et quoniam hic ver-
tex, ut verbis utar Poetæ, nobis semper sublimis,

Cap. 19.

Bernard.

Cap. 21.
Cap. 37.

S. Anton.

Virg.

Virgil.

mis, ea stella in nostro hoc hemispherio de-
gentibus nunquam occidit; magnetem, fer-
rumque magnete oblitum ad se attrahit, Nau-
tas dirigit, & circa eam reliquæ stellæ assidue
moveri videntur: ita Deipara sanctissima
Christo omnium est proxima; eius vitæ con-
uersatio tametsi in terris degeret, tota erit cœ-
lestis; reliquis omnibus, Sanctis, quàm longis-
simo intervallo præcellit; lapidea, ac ferrea
peccatorum pectora sua virtute trahit, in hoc
mari nauigantes dirigit; & ut verbis utar

Bernard.

Bernardi sermone 2 de Pentec. ad illam sicut
ad medium, sicut ad arcam Dei, sicut ad verum
causam sicut ad negotium seculorum respiciunt,
& qui in Cælo habitant, ut resarciantur. &
qui in inferno, ut eripiantur, & qui præcesserunt,
ut propheta fideles innemantur, & qui sequuntur, ut
glorificentur. Franciscus quoque Mayro lon-
gè ante sanctum Antoninum in sermon. de
creatione animæ B Virginis, plurimas stellæ
maris conditiones Deiparæ eleganter accom-
modat, docetque quemadmodum circa Pô-
lum septem vertuntur stellæ, ita Deiparam ad
dexteram sui confidentem, septem Angelos
ante Deum astantes circumambire; quod v-
berius cap. 26. expendemus, ad rigoremque
Astrologorum examinabimus illud de septem
stellis Polum ambientibus.

Cap. 26.

Nomen quoque *MARIÆ* idem est, quod
myrtha maris. Myrtha verò cum propter a-
maritudinem sibi insitam corpora à lue, ac
mortalitate præseruet, & veteres demortuo-
rum corpora ea condite consueverint; ideo
apud sacros Doctores christianæ mortifica-
tionis symbolum est; quæ tametsi in uauis,
vilissima est contra peccatorum luem. Deipa-
ræ verò hæc notio dupliciter aptari potest:
primò ratione sui; quia, ut supra demonstraui-
mus, mare quoque appellatur; & quamvis ipsa
ab omni peccatorum corruptione libera sem-
per extiterit, ad Dei tamen gloriam, & ad imi-
tationem filii mortificationem egregie coluit,
quod cap. 21. ostendemus. Deinde myrtha di-
ci potest, respectu nostri; quibus ipsa ex Epi-
phanio, quem supra citauimus, incorruptio-
nem suis precibus, & meritis impetrat.

Cap. 21.

Epiphan.

Maria no-

men præfi-

guratum,

& multo

ante præ-

cognitum,

Denique amarum mare, quod erat vltima
notio huius sacri nominis satis explicatum
est ex his, quæ supra de Mari disseruimus.
Sed ostendamus iam nomen hoc Ma-
riæ aliquando præfiguratum, & multo anti-
us præcognitum, ac ipsi Deiparæ parentibus

præfiguratum, quod erat secundo loco de
hoc sacro nomine tractandum. Et quidem

Exo. 15. Maria Prophetissa soror Moysis præ-

Exod. 15.

stantissimi videlicet Prophetæ, ac Iudæorum

Ducis, ac legislatoris, soror quoque Aaron,

Clement.

Alexan-

drinus.

summi Sacerdotis, mulier ex Clemente Alex-

andrino libr. 4 Stromat. sapientia insignis, de

merso Pharaone cum Ægyptus in mari ru-

bro sumpto tympano reliquis mulieribus cum

tympanis, & choris, post eam egressis præci-

Nysenus.

Chryso-

logus.

nabatur: *Cantemus Domino gloriosa enim magni-*

ficus est equum, & ascensorem eius desecit in

mare: quo circa eam Deiparæ typum gessisse

non tantum re, sed ipso etiam nomine docent

complures Patres, Nysenus libr. de Virgin. cap. 6.

Nysenus.

Chryso-

logus.

S. Antoninus 4. part. tit. 15. cap. 14. §. 2. quin etiam eam in

S. An-

tonin.

veteri testamento Virginem fuisse docent

Nysenus, Ambrosius, & Chrysologus locis ci-

Nysenus.

Ambrosi-

Chryso-

tatis, quippe quæ non à marito, sed à fratre

cognominatur. At verò Deipara Virgo puris-

August.

sima Christi summi Sacerdotis, populi que si-

delis Ducis, ac Legislatoris, vera mater, &

August.

affectu, ac natura soror ex Augustino libro 17.

de Civitat. cap. vltim prima in nouo testamen-

to prophetissa fuit; Prophetissam enim eam

Isaias cap. 8. per prænotionem Spiritus ex Ba-

Isa. 8.

Basilii

filio, & aliis quos c. sequent. citabimus, appel-

lat: quæ inchoata humani generis liberatione

in incarnatione, iam in utero suo peracta, in-

telligensque prostratum Pharaonem inferna-

lem veluti præclara Tympanistris, quo no-

August.

mine vocatur ab Augustino sermone 17. de

natali, exultavit in Spiritu, Decique gratias

agens cecinit: Magnificat anima mea Domini um, Luc. 1.

& quæ sequuntur. Quare Aponius libro 6. in Aponius.

Cantica illam in veteri testamento, hanc in

novo virginis Principes facit: Quæ, inquit,

capere Ecclesia genas mirandas efficere int. grita-

tem seruando.

18. Neque Deus optimus nomen hoc so-

lùm præfigurari, verum etiam evulgari voluit:

& ut omittam Rabbi Hakados Iudæorum

doctissimum apud Galatinum libro 7. de ar. Maria no-

Maria no-

men apud

num Consulem,

contendit Mariæ Martis Ethnecor

Messiæ nomen contineri Isaïæ 9. illis verbis: quoque ce

Et multiplicabitur eius imperium,

certè apud Ieremiam

Ethnicos non omnino ignotum illud fuisse Galatim.

multa restantur: In primis Sibylla Erithræa 14. 9

libr. 8. oraculorum cum multa de Christo va

Sibyl. orac.

ticinaretur, de eius matre illud adiecit.

E

Et

Et brevis egrediens *MARIÆ de Virginis*
aluo.

Exorta est noua lux.

Plinius Et Argonautæ cum templum excitassent
Cedrenus. longè nobilissimum, oraculumque consuluis-
sent, cui nam dicari deberet, hæc ab eo ipsos
acceperisse scribit Cedrenus in compendio.

*A*ssidua virtute decus sublime parate,
Atque unum (sic mando) Deum, qui cuncta
gubernat

Cælesti residens solio colite, atque timete.

Illius æternum, atque ante omnia sæcula Ver-
bunt

Nescia Virgo viri nostras emittet in auras,
Quod veluti igniferus impulsus sagitta procellis
Edomitum reddet diuino munere mundum.

Huius cui MARIÆ nomen sanctissima ma-
ter

Agnoscat templum proprium sibi rite dica-
tum.

Quod quidem oraculum veteres illi æreis
litteris in marmore impressis in ianue fronte
expositum posteritati transmissere, sed veri-
tatis igrari Cacodæmonis impulsu Rheæ,
quam Deorum matrem fabulabantur, illud
consecrarunt, quod postea Zenone Impera-

Zeno Im-
per.

S. Proco-
pius M.

to ad veræ Dei genitricis cultum est tradu-
ctum, hæc ex Cedreno. Cuius narratio proba-
tur etiam auctoritate S. Procopii inclyti Chri-
sti martyris, qui in persecutione Diocletiani
eoram Flabiano Iudice, cum fidei Christianæ
rationem redderet, ut Christi incarnationem
Ethnicorum testimonio confirmaret, ex ip-
sorum Annalibus quandam profert Iasonis
Argonautarum principis historiam de tem-
plo ab eo in arce Atheniensi posito, quod ab
oraculo delphico Dei genitrici consecrandum
acceperat, ubi nomen MARIÆ ab eodem ora-
culo prædictum apertè habetur, quemadmo-
dum susè dicemus tract. de Templ. Deip. ex
Metaphraste apud Sur. tom. 4. die 28. Iulii in
S. Procopii vita, ex qua in Synodo Nicena se-
cunda exemplum quoddam pro veneratione
sanctarum magnitum depromitur, ut eius vi-
ræ auctoritatem magni faciendam esse intelli-

Tract. de
Templ.
Deip. Me-
tafrast.
Surius.

Damasc.

gas Damascenus præterea in oratione de iis,
qui in fide decesserunt de nostris mysteriis,
quæ aliqua ratione Ethnicis cognita fuere,
nonnulla proferens, subiicit in hunc modum:
Alii, inquit, Verborum ex Virgine, atque adeo
nomen ipsius enunciarunt; MARIA enim, ait
quidam, nomen puella. sic Damascenus.

19. Neque verò silentio prætereundum est
quod annum Domini circiter 1220. Hono-
rio III. Pontifice Maximo. & Friderico II.
Imperatore, ac Ferdinando Castellæ Rege
contigisse narrat Rodericus Sanctius in sua
historia hispanica part. 2. cap. 40. Huius, in
quit, gloriosi Ferdinandi Regis tempore (ut scri-
bit Martinus Consentinus) quoddam mira-
bile ad Catholica nostra fidei defensionem acci-
disse fertur. Nam cum apud Toletum quidam
Iudeus gratiæ ampliandæ vineam suam rupem
comminuisset, in medio saxi concauitas reperi-
ta est, ubi liber erat folia lignea habens descriptus
tribus linguis, Hebrais, Græcis & latinis, scriptus
verò quasi unus psalterii videbatur. Hic liber
de triplici mundo differebat, ab Adam usque ad
Antichristum. Principium verò tertii libri inci-
piebat à Christo, sic exordiens. In tertio mundo
filius Dei nascetur in mundo ex Virgine MARIA
patieturq; pro hominum salute, hæc ille, qui hæc
historiam ex Martino Polono desumpsit in suo
Chronico expurgato cap. 187. ubi etiam addit,
Iudeum illum cum sua familia ad Chnflum
conuersum, eam citat Canisius libr. 2. de B. Canisius
Virg. cap. 7. Ex quibus satis patet longè ante
Deiparæ natiuitatem eius nomen literis con-
signatum. Hoc quoque Deiparæ nomen à
parentibus non casu, neque humano confi-
lio, sed Angeloeis illud significante cum e-
ius conceptionem illis prænunciavit, impo-
situm testatur liber de Natiuitate Virginis
inter opera Hieronymi, & indicat Ambro-
sius de instit. Virg. cap. 5. Id expresse affirmat
S. Antoninus 4. par. tit. 15. cap. 14. ante fete. S. Ant.
nim sicuti nomen Isaac diuinius prædictum
est Abraham Genes. 17. & nomen Iohannis Ba-
pistæ ipsi Zachariæ Luc. 1. ita hoc singulare
amoris, & diuinæ providentiæ signum aliis
concessum, non est Deiparæ denegatum, ut
rectè animaduertit Suarez 3. par. tom. 2. disp. Suarez
7. sect. 1. nam ut sapienter Ambrosius libr. 2. Ambros.
in Lucam. Habent, inquit, hoc merita Sancto-
rum, ut à Deo nomen accipiant, quod multis
exemplis probat, præsertim cum hoc nomen
MARIÆ post nomen Iesu tantam habeat
contra Satanæ tentationes, & mundi peri-
cula virtutem, ut omnes experimur, & infra
dicemus, tantam significationem mysti-
cam, ut diximus, tantam etiā suauitatem, ut
merito à Bonaventura in speculo cap. 3. dul- Bonavent.
cissimum, ab aliis mellissimum appelletur.

20. Reliquum est, ut de huius sacri nomi-

ais

Plato. nis præstantia, atque virtute aliquid differamus, quod tertium erat ex iis, quæ de eo dicenda proposuimus, atque illud initio statuitur, quod Plato in Cratylō, & complures Philoſophi animaduertunt, sapientis eſſe nomina rebus imponere, quæ rerum naturis congruant, eaque de cauſa ſacri Interpretes Adamum, utpote ſapientiſſimum, & naturarum omnium apprimè gnarum, Gen. 2. nominibus ſuis cuncta animantia appellaiſſe tradunt.

Maria ratione etiam nominis perfectiſſima. Cum ergo ſacrum hoc nomen Mariæ ex ſua etymologia, ut vidimus, myſterius ſit reſerendiſſimum, totque ac tanta ſignificet, illudque diuino conſilio Virgini ſanctiſſimæ fuerit impositum, conſequens eſt Deiparam vndeque perfectiſſimam nominis ſui notionem adæquare, eiſque ſe ipſa egregiè reſpondere, atque adeo ex ipſo etiam nomine illius præſtantiam rectè colligi. neque illud myſterio vacare videtur, quod Viegas in Apoc. c. 12. cōm. 2. ſect. 1. obſeruauit, quemadmodū Dei nomen hebræicè eſt tetragrammaton, ſeu quadrilitterum, deriuatum ab eſſe, de quo Hieronymus epiſtol. 128. & 136. ita & nomina Ieſu, & Mariæ hebræico idiomate eſſe pariter tetragrammata, ſeu quadrilittera, quod ad eorum dignitatem ipectare videtur. Et nomen quidem Ieſu, quod Ieſuag hebræicè à ſalute deducitur, Sanctes Pagninus hebræici ſermonis peritiſſimus in ſuo hebræico dictionario in radice laſaph ex quatuor literis, Iod, Scin, Vau, & Ghain conſtare docet, quamuis alij, inter quos eſt Bellarminus in exercitatione Grammatica hebræa ſuper plal. 34. verſ. 7. Ieſu Suagh pronuntiandum, & quinque literis ſcribendum contendunt. At verò Mariæ nomen à multiplici radice, ut diximus, deductū citra omnem controuerſiam apud hebræos quatuor literis nimirum Mem, Reſ, Iod, & Mem cōiunctur: puncta. n. quæ apud eos vocè vocalium ſubeunt, inter literas non connumerantur. Quod ſi Dei nomen tetragrammaton, inſolubile propter eius reuerentiam apud Hebræos erat, certè & Deiparæ nomen non abique magna reuerentia efferendum eſt, quod ſatis docuit S. Gerardus Episcopus in Hungaria, & martyr, qui Hungaros ita inſtituit, ut nomen hoc minime pronuntiarent, ſed Dominam vocarent, quòd ſi eius nomen protuliſſent, ſtatim flexis genibus, & demiffis capibus ſe ſe inclinarent, ut eſt in eius vita apud Surium die 24. Septembr. qui viſus in

reliquis Chriſtiani orbis prouincijs inoleuit, cuncti enim noſtram Dominam eam vocant, & ad eius nomen reuerenter caput aperient, quim etiam non deſunt, qui velint Archangelum Gabrielem ob Virginis reuerentiam initio ſalutationis à proprio Deiparæ nomine abſtiniſſe, poſtea tamen cum præ humilitate Deipara turbata eſſet in ſermone eius, ſubieciſſe, *Ne timeas Maria.* Caniſius quoque libro 1. ca. 1. inter alia, quæ ad nominis Mariæ commendationem aſſert: Hebræi, inquit, inter arcana ſua celeberrimum ducunt, unam inter creaturas longe perfectiſſimam eſſe, ipſi Miratona hoc eſt principem facierum appellant, quia ſemper ſtes ante faciem ſummi Imperatoris, & ſus habeat ad ipſius præſentiam benemeritos introducendi. Animaduertum eſt autem ab eruditis, *MARIE* nomen cum illo (*Miraton*) hauſperperans conuenire, cum numerus, & literis collectis reſpondeat, & ſupputanti ſummam efficiat 999. nō genitorum nonaginta nouem. hæc Caniſius. Et hæc eadem ex Georgio Veneto in harmonia mundi canon. 1. tom. 5. aſſert Viegas loco citato, id quod huiusmodi doctorum auctoritate allatum ſic explico.

Quemadmodum numerus beſtiæ Apocal. 17. eſt ſexcenti, & ſexaginta ſex, ſenarius enim in ſacris literis eſt numerus laboris, ad quem Antichriſti ſectatores perueniunt, triplicatus autem inſignem laboris imperfectionem non tantum ſuperficalem, ſed ſolidam, & æternam, veluti trina diſenſione conſtantem indicat, & quemadmodum nomen ſanctiſſimum Ieſu, ex Beda in commentarijs in Lucam, græcè numerum habet octingentorum octoginta octo, quod eius literas ſupputanti ſatis liquet, & ipſa Sibylla prædixit in cſirmine apud Siſtum Senenitem in bibliotheca ſancta, libro 2. V. Sibylla: numerus enim octonarius ad reſurrectionem, & gloriam ſpectat, triplicatus autem oſtendit ſolidam reſurrectionis gloriam, atque æternam, ad quam Chriſtus ſuos perducit: ita numerus nominis Deiparæ nongentorum nonaginta nouem magnam præſert dignitatē, nō venarius enim ex ternario, qui diuinis perſonis conuenit, numero perfectiſſimo ter repetito conſtat, & Angelorum ordinibus propter ſanctiſſimæ Trinitatis honorem ex Dionyſio cap. 6. cœleſtis hierarchiæ, eſt attributus, quare indicat Deiparam totam cœleſtem, & Angelicā, quæ tamen ſi Angelis longè præſtet,

inter res tamen creatas ad eximiam Deiparæ puritatem, & sublimitatem declarandam nihil est Angelis magis accommodatum; triplicatus autem nouenarius hanc Deiparæ præstantiam insignem, & solidam ostendit.

Exod. 15. 21. Quod si Deiparæ nomen græcè, vel latine vestatur, totidem litteris cum nomine Iesu constar, Septuaginta enim Exod. 15. græcè nomen istud reddidit Μαρία sex litterarum, & indeclinabile cum accentu in vltima: eodem etiam modo illud venit sanctus Lucas Evangelista in suo Evangelio, (quamvis in Actis Apostolorum illud declinet.) At *in dōs ge x ec ē si diphthongus soluator, quem admodum facit Sibylla in sua Actioſtichide, quam reſcit Auguſtinus lib 18 de Civitat. ca. 23 sex litteris conſtat. Apud Latinos verò vtrumque nomē quinque litteris effertur, quibus ſanctus Antoninus 4. part. tit. 15. cap. 14. §. 4. & ſequentibus, & capit. 22. §. 9. multa myſteria aprat, inter quæ vult iis litteris quincuplicem Deiparæ dignitatem indicari, quarum qualibet ab iſſdem litteris inchoatur, quod fuſe ipſe probat, ut nimirum Deipara ſit Mater vniuerſorum, Arca fœderis, Regula viatorum, laculum inimicorum, ſcilicet infernaliū, Advocata peccatorum. Quā illuſtre verò Deus ſacrum Mariæ nomen reddiderit, illudque virtute ac efficacia in cunctis hominum neceſſitatibus præditum effecerit, complures Patres non minus piè, quā vetè doct. Chryſologus ſermone 146. cum commemoraviſſet Mariam Prophetiſſam Virginem ſoſorem Moysi, quæ tranſito mari rubro cæteris mulieribus præcinit, de nomine Deiparæ hoc proferit elogium. Nomen hoc Prophetia germanum eſt, hoc renaſcentibus ſalutare, hoc virtutis inſigne, hoc puacitiae decus, hoc iudicium caſtiſſimæ, hoc Dei ſacrificium, hoc hoſpitalitatis virtus, hoc collegium ſanctitatis: merito ergo maius Chriſti nomen eſt hoc maternum. hæc Chryſologus. Methodius orat. in hypapantem: tuum, inquit, Dei genitrix nomen divinis benedictionibus, & gratis omni ex parte refertur. S. Bonaventura in ſpeculo B. Virg. c. 8. eam alloquens: Quia Dominus, inquit, nominatiſſimus, ſuiſ ſamoſiſſimus ſamoſiſſimè eſt te cum, ideo & tu eſ ſamoſiſſima. & nominatiſſima ſecum Tu bene ſignata eſ per illam Ruth, de qua legitur ſic. Sit exemplum virtutis in Ephraim, & habeat celebre nomen in Bethleem. id eſt, in Eccleſia. O celeberrimi nominis Maria, quomo-*

do poſſet nomen tuum non eſſe celebre, quæ etiam deuoti nominari non poſſunt ſine nominantis pietate, teſtatur tuus Bernardus dicens: O magna, opia, o multum laudabilis Maria, tu nec nominari poteſ, quin accendat, nec cogitari quidem, quin recreet affectus diligentium te, tu nunquam ſine dulcedine diuinitus tibi in ſua pia memoria portas ingrediſ. Maria ergo, fratres, optime ſignata eſt per illam ſamoſiſſimi nominis ſamnam Iudith, de qua ſcriptum eſt. Nec erat, qui de ea loqueretur verbum malum. hæc Bonaventura.

22. Quin etiam Dei genitricis nomini illud verè congruit, quod eidem Iudith ſub typo Deiparæ dictum eſt: g-mus cap. 13. libr. Iudith. Benedicta eſ tu ſil a à Domino Deo excelſo præ omnibus mulieribus ſuper terram. Benedictus Dominus, qui creauit cælum & terram, qui te direxit in vulnera capius Principis inimicorum noſtrorum, quia hoc eſt NOMEN tuum ita magnificauit, ut non recedat laus tua de ore hominum, qui memores fuerint virtutis Domini in æternū: pro quibus non peperciſti anima tua propter anguſtias, & tribulas onem generis tui: ſed ſubueniſti ruina ante conſpectum Dei noſtri, & dixit omnis populus ſia: ſia: Idiota in libr. contempl. de Virg. Mar. cap. 5. ad eandem Virginem ſermonem dirigens, de hoc nomine eleganter in hunc modum loquitur: Vocabitur tibi nomen nō, & ſanctum o beatiffima Virgo MARIA, quod os Domini ſilicet, filius Dei, qui eſt os patris per Angelum, nomen nominauit, videlicet, gratia plena. Poſtea minus laudat verò nomen MARIA expreſſit dicens: Ne timeas Act. MARIA dedit enim tibi Virginis Maria tota ſuper ſancta Trinitas nomen, quod poſt nomen ſuper benedicti filii tui eſt ſuper omne nomen, ut in nomine tuo genuſcūctatur, vti manifeſtè patet, cœleſtium, terreſtium, & infernorum, & omnis lingua conſueatur huius ſanctiſſimi nominis gratiam, gloriam, & virtutem. Non enim eſt in illo alio nomine poſt nomen ſuper benedicti filii tui tam potens adiutorium, nec eſt vllum aliud nomen datum ſub cælo hominibus poſt dulce nomen Ieſu, ex quo tanta ſalus hominibus refundatur, quia ſuper omnia ſanctorum nomina, reſicit lapſos, ſanctos languidos, illuminat cæcos, penetrať duos, recreat feſſos, vngit agoniſtas, & iugum diaboli extrudit. Fama tui ſanctiſſimi nominis, clariffima Virgo, MARIA, prius clauſa fuit, quā adiu in mundo morata fuiſſet, ſeu poſt Aſſumptionem tuam in Cælum diuulgata fuit per omnia mundi climata: nam in prædicatione Apoſtolorum, ita

Bernard.

Iudith. 5.

Iudith.

Idiota.

Nariane.

men inſig.

no, & ſa-

lutare, t-

inſig, ni-

lum nominat.

verò nomen

MARIA

Act.

MARIA

ſuper ſancta

Trinitas

nomen,

quod poſt

nomen ſu-

per benedicti

filii tui eſt

ſuper omne

nomen, ut

in nomine

tuo genuſcū-

ctatur, vti

manifeſtè

patet, cœleſ-

tium, terreſ-

tium, & om-

nis lingua

conſueatur

huius ſanctiſ-

ſſimi nomi-

nis gratiam,

gloriam, &

virtutem.

Non enim

eſt in illo

alio nomi-

ne poſt no-

men ſuper

benedicti

filii tui

tam pote-

ns adiuto-

rium, nec

eſt vllum

aliud no-

men dat-

um ſub cæ-

lo homi-

nibus po-

ſt dulce

nomen

Ieſu, ex

quo tanta

ſalus ho-

minibus

refundatur,

quia ſuper

omnia ſan-

ctorum no-

mina, reſ-

ciet lap-

ſos, ſanctos

languidos,

illuminat

cæcos, pe-

netrat du-

ros, recreat

feſſos, vngit

agoniſtas,

& iugum

diaboli

extrudit.

Fama tui

ſanctiſſimi

nominis,

clariffima

Virgo, MAR-

IA, prius

clauſa fuit,

quā adiu

in mundo

morata

fuiſſet, ſeu

poſt Aſſump-

tionem tu-

am in Cælum

diuulgata

fuit per om-

nia mundi

climata: nam

in prædica-

tione Apoſ-

tolorum, ita

omnem

omnem terram exiuit sonus tui sanctissimi nominis, & manifestum toti mundo factum est. Tanta virtutis, & excellentie est tuum sanctissimum nomen, Beatiſſima Virgo, ut ad invocationem ipsius caelum videat, terra lateatur, Angeli congaudeant, daemones contremiscant, & infernus conturbetur. Tanta est virtus tui sanctissimi nominis, o semper benedicta Virgo MARIA, quod mirabiliter emollit, & penetrat duritiem cordis humani. Ideo scribitur lucerna Domini spiraculum hominis, quia in vestigat omnia secreta mentis: sic etiam dicere tibi possumus, lucerna Domini, id est, MARIA, quia docet, & magistra maris interpretaris, spiraculum hominis, quia peccator per te respicit in spem veniae, & gratiae, quia inuestigat, id est, inuestigare facit omnia secreta mentis, id est, abscondita cordis. O misericordissima Virgo MARIA, ego sceleratissimus peccator talis sum, & talem me feci, quod nomen meum praefusione non ausim nominare, quia nomen Christi habebam, sed nunc peccatoris. Ideo adiuuare me digneris, piissima Virgo MARIA, ut Christianus re, & nomine euadam, & sic perseverando, gratiam, te & tuum filium Regem aeternum laudandi, obtineam in vitam aeternam. Amen. haec tenus Idiota.

Canisius

Non immerito igitur noster Canisius lib. 1. de beata Virgine cap. 1. de hoc nomine agens: Si alium aliud, inquit, venustum, praeclarum, & gratiosum nomen ulli contigit mortalium, quod scribi, legi, decantari, pingi, sculptis, meretur, id MARIA nomen videri potest, dignum sane quod in omnium oculos, aures, & mentes incurrat, magnam cum reuerentia, & priuatim, & publice nominetur sic ille: & sapientia fidelium consuetudo hoc sacrum nomen depictum in Templis, & in domibus religiosè veneratur.

Efficacia
nominis
Maria
Bernard.

23. Ceterum de praestantissima huius sancti nominis in cunctis temptationibus virtute, atque efficacia, pulchre Bernardus hom. 2. super missus est, quem supra fuisse citauimus: sed ea, quae huc spectant non inutile erit repetere. Si insurgant, inquit, venti temptationum: si incurras scopulos tribulationum, respice stellam, voca Mariam: si iracundia aut auaritia, aut carnis illacebra nauticula conuulserit mentis, respice ad Mariam: si criminum immanitate turbatus, conscientia facilitate confusus, iudicii terrore, barbaro desperationis incipias turbari, vel absorberi, & tristari: In periculis, in angustiis, in rebus dubijs Mariam cogita, Mariam inuoca, non recedat ab ore, non recedat a corde, haec Bernardus.

Cui consonat illud, quod habet S. Brigitta lib. 1. reuelatio. cap. 9. ubi Deipara haec de suo nomine eidem reuelavit. Filius, inquit, meus quantum etiam honorauit nomen meum audi. Nomen meum est MARIA, sicut legitur in Evangelio. Hoc nomen cum Angeli audiunt gaudent in conscientia sua, & reuerentur Deo, qui per me, & mecum talem gratiam fecit, & quod videns ipsi humanitatem filij mei in Destate glorificatam illi, qui in purgatorio sunt ultra modum gaudent, tanquam ager in lecto jacens, si audierit ab aliquibus verbis solari, & quod ei placet in animo, quod statim exultat. Angeli etiam boni auditis hoc nomine, statim appropinquant magis iustis, quibus dati sunt ad custodiam, & gaudent de profectu eorum, quia omnibus hominibus Angeli boni dati sunt ad custodiam, & Angeli mali ad probationem non sic quod ipsi Angeli separentur à Deo, sed anima sic seruiunt, ut non relinquunt Deum, sed iunguntur in conspectu eius, & tamen inflammant, & incitant animam ad agendum bonum. Omnes etiam Daemones reuerentur hoc nomen, & timent, qui audientes hoc nomen, MARIA, statim relinquunt animam de unguibus quibus tenebant eam. Sicut enim aut quae in pradam unguet, & rostrum habet, si audierit sonum aliquem relinquit pradam, & cum nihil operis sequi videt, statim reuertitur ad eandem: sic Daemones audito nomine meo, statim relinquunt animam, quasi terrentur, sed iterum aduolant, & reuertuntur ad eam, quasi sagitta velocissima, nisi aliqua emendatio subsequatur. Nullus etiam tam frigidus ab amore Dei est, nisi sit damnatus, si inuocauerit hoc nomen hac intentione, ut nunquam reuertatur veli ad opus solium, quod non discedat ab eo statim diabolus, & nunquam amplius reuertitur ad eum, nisi resumpserit voluntatem peccandi mortaliter. Tamen quandoque permittitur ei turbare eum propter maiorem remunerationem eius, sed non possidere. haec ibi. Quocirca iure optimo de hoc Deiparae nomine illud Psalm. 68. de Civitate Ierusalem, quae eiusdem Virginis typus est, pronunciarum intelligo. & qui diligunt nomen eius habitabunt in ea: quasi qui hoc nomen pie venerantur, & colunt sub tutissimo Deiparae patrocinio, tanquam in munitissima urbe, inhabitaturi sint, quod exemplo Rachelis puellae Rachelis Iudaeae confirmatur, quae beatissima Mariae dea ad nomen magna cum laetitia audire gestiens, & cursum ad eiusdem nominis reuerentiam tendens, & factum per leemoinas erogare solita, tandem miro modo Deiparae ad Christi fidem Deiparae ope est conuersa, & conuersa

S. Brigitta

Psalm. 68.

E s

cunctis

cunctisque difficultatibus superatis sanctimonialium Monasterium est ingressa. quod uberior ex Thoma Cantipratensi lib. 2. apum cap. 20. part. 14. referemus tractatu de miraculis Deiparæ.

24. His omnibus subjiciam exemplum quoddam idoneis testimoniis egregie confirmatum. accidit enim anno Domini 1173. tempore Theodorici Flandriæ Comitis in Monasterio S. Bertini apud Urbem S. Audomari in Archiepiscopia Belgij Provincia, sub Leone dicti Cœnobij Abbate, cuius rei monumentum extat in tabula affixa basi d. regione facelli beatissimæ Virginis Mariæ, quo exemplo aperte declaratur quantum Virgini sanctissimæ cordi sit pietas, ac religio erga eius nomen: hoc porro exemplum cum apud Vincentium Beluacensem in Speculo historiali lib. 7 c. 116. ponatur, totidem verbis mihi referendum duxi; quo, nulla re addita, vel dempta, maiori sinceritate illud lectori proponatur; sic autem habet.

*Quinque
rosæ Mariæ
laudes, ac
nomen in-
dicantes d.
Ioseph Mo-
nachus ca-
pulo post o-
bitum pro-
grediuntur.*

Archiepiscopus Cantuariensis Ecclesia olim à Curia Romana reuerens in Abbatis S. Bertini, qua est apud S. Audomarum, hospitatus est; & die crastina audius in capitulum sermonem adificationis cum fratribus habuit, quo finito eis indicavit, quia cum esset apud Benuentum audisset: à quodam viro religioso, qui de partibus Ierosolymitanis erat, quod in illa terra quinque psalmos incipientes à singulis litteris nominis Beata Maria in honore & memoriam ipsius frequentare multis consueverant, scilicet Magnificat, Ad Dominum cum trib. laus. Retribue, in conuertendo, Ad te leuauit, singulis Ave Maria promittentes: erat autem ibidem in Conuentu S. Bertini quidam Monachus, Ioseph nomine qui hoc vigilanter audiuit, & quotidie post matutinas prædictos psalmos in honorem B. Mariæ decantare cepit. Accidit igitur, ut quadam nocte surgentibus fratribus ad vigilas ille frater Ioseph nomine non interesset choro psallentium; Superior vero chorum circumiens cum laterna, ubi eum non inuenit, ad lectum cuius eius perrexit, ibique eum defunctum reperit, conuocati autem fratres accurrunt stupentes, & lugentes, vultumque et discooperientes, inuenerunt quinque flores rosarum; unus egrediebatur de ore, & lingua eius, duo de oculis; duo de auribus. Latantes pro tali miraculo tulerunt eum in chorum, & facie discooperita cum recentibus rosas diligenter inuenientes, in rosa, qua de ore exibat, inuenerunt scriptum MARIA: Tenuerunt ergo illum per septem dies, donec tres Episcopi conuenerent, quorum unus

fuit Atrebaccensis Episcopus, qui fuit Abbas Cisterciensis, & multi alij Clerici, & Laici, qui viderunt magnalia Dei. hæc Vincentius. Ceterum qua ratione in illis rosas initium quinque psalmorum, quos Ioseph recitare solebat, descriptum fuerit, narratur plenius in Speculo exemplorum, distinct. 9. num. 119 ubi hoc ipsum Iosephionis factum ex libro exemplorum beatæ Virginis describitur: cum enim reliqua quæ supra ex Vincentio retulimus posita essent, hæc subiunguntur: Superior, inquit, eius monasterij, qui frater Iosephionis erat in nocte S. Andrea anno 1173. ubi cognouisset dictum Iosephionem ad matutinas cantandas in choro non adfuisse, sumpta laterna iuit in dormitorium, ubi eum præcedens Vespere viderat ire dormitum; cumque venisset in dormitorium ante fratris sui lectisternium inuenit eum in lecto sed mortuum; vultusque ex ore eius rosam mira pulchritudinis excreuisse, similem quoque rosam vultu ex quoque oculorum suorum, atque aurium exortam. Super rosam autem in ore radicam habebatur inscripta prima littera nominis MARIA, atque primus versus huius psalmi Magnificat: super rosam autem in dextro oculo radicam littera A, primus quoque versus psalmi. Ad Dominum cum tribularer habebatur inscriptus super rosam sinistri oculi R, & primus versus psalmi Retribue: super rosam dextra auris littera I, atque primus versus psalmi. In conuertendo: super rosam sinistra auris littera A, atque primus versus psalmi. Ad te leuauit. Cum autem his admirabilibus visis stuperet Superior, cum magno timore ad chorum eueniret, visaque fratribus nuntiavit. Cumque fratres ad spectaculum conuenerent, visum miraculo, miro timore conterriti, monachum ante dictum attingere verebantur; sed mox miserunt nuntium, & intimabant Episcopo sub cuius stabant domino, qui referens gratias Deo, ac beatæ Mariæ matri eius, multum exaudi o miraculo est gaudius, eo quod sic Deo & gloriose Mariæ eius deuote seruantes solent remunerari, Episcopo quoque induit Episcopalis sollemnem processionem cum facibus, cum crucibus, atque ibi iubilulis ordinauit, sicque cum conuenerunt, atque Clericorum sollemnem Collegio venit ad lectum Iosephionis monachi iam mortui: eundem autem rosam de ore iam dicti monachi, qua trahentis manum facile subiequebatur, atque cum suo vigore, & decore incorrupta manebat, fidei in crystallo quodam formosæ artificiosæ, ac reuerenter inclusam super altare reponi, ubi ad miraculi euidenciam ab omnibus posset videri,

*Speculo ex-
emplorum*

ca. 16.

cetera vero rose mox educta aruerunt, atque pri-
stinam pulchritudinem amiserunt. Episcopus vero
suscepit corpus ante summum altare, quod in
honorem beatae Mariae fuerat consecratum, hono-

re debito sepeliuit; ubi ad declarandam elemē-
tiam Virginis, & deuoti ministri eius meritum o-
stendendum, plura postmodum miracula conti-
gerunt. haec in speculo exemplorum.

GRATIAE IMMENSITAS, QVAM VIR-
go Deipara in sua ab Angelo Annunciatione cum Filium Dei concepit est conse-
cuta: multiplex etiam gaudendi ratio ab eodem Angelo voce illa AVE, ei
significata, varij quoque typi, ac nomina, quibus eiusdem Deiparae,
qua Dei Mater est, dignitas exprimitur.

CAP V T V.

SYM MARI VM.

Deiparam omnium Dominam, ac Reginam esse.
nu. 5.

Vocem AVE in saluione Angelica idem esse, quod
gaude. nu. 11.

Varij typi, ac symbola Deiparae qua mater Dei est,
sunt autem quae sequuntur. nu. 22.

Paradisus voluptatis. nu. 23.

Civitas Dei. nu. 25.

Domus Sapientiae. nu. 26.

Aula Dei. nu. 28.

Thalamus Sponsi. nu. 29.

Liber grandis, nouus, & ob signatus. nu. 29.

Periculum Salomonis. nu. 30.

Mons Dei. nu. 31.

Medium terrae. nu. 32.

Fons hortorum, & puteus aquarum viventium.
nu. 33.

Fons lucis. nu. 37.

Caelum Domini. nu. 37.

Sanctuarium Dei. nu. 37.

Tabernaculum sive creaturis. nu. 37.

Tabernaculum sacerdotum. nu. 37.

Templum Domini. nu. 38.

Sacrarium Spiritus sancti. nu. 38.

Sanctissima Trinitas in nobis Triclinium. nu. 38.

Mensa panum propositionis. nu. 40.

Vrba aurea. nu. 41.

Arca Testamenti. nu. 42.

Excelsa Deiparae tum corporis anima pulchritu-
do. nu. 52.

Quod si de gratia in Annunciatione Virgi-
ni Deiparae collata loquamur, quando ve-
ra Dei genitrix est effecta, & ratione materni-
tatis habet actu singularem coniunctionem
cum filio gratiae auctore, tantamque gratiae
plenitudinem obtinuit, ut verbis utar sancti
Thomae 3. part. quaest. 27. art. 5. in corp. & ad 1.
ut eum, qui est plenus omni gratia in se recep-
it, eumque pariendo, quodammodo gratiam
in omnes deuauit; facile ex hoc non solum e-
ius supra omnes puras creaturas praestantiam

quam in sua Conceptione ei tributam dixi-
mus; verum etiam praeter illam, praerogatiuam
quandam eximiam, & immensum gratiae au-
gmentum in hac filii Dei Conceptione illi col-
latum intelligemus. In primis sanctus Tho-
mas 1. part. quaest. 23. art. 6. agens, num Deus
possit meliora facere ea, quae facit, in solutione ad
4. docet, B. Virginem ex hoc, quod est Mater Dei
habere quandam dignitatem infinitam, ex bono infi-
nito, quod est Deus, & ex hac parte non posse ali-
quid fieri melius ea, sicut non potest aliquid melius
esse Deo h. c. D. Thomas Albertus Magnus a-
pud sanctum Antoninum 4. part. tit. 15. c. 20. §. 9.
Nō potest, inquit, intelligi maior gratia partici-
pāri creaturae, quam esse Mater Dei. Idē habet Bo-
nauentura in 1. sentent. dist. 44. in expos. text.
in fine: Virginē, inquit, quo ad conceptionē prolis,
& quia fuit Mater Dei, quo nihil nobilius cogita-
ri potest, sic tantam habuisse bonitatis dignitatem
quod nulla mulier amplius capere potuit: si enim o-
mnes creaturae, quācumque ascenderent in gra-
dibus nobilitatis, essent praesentes, omnes deberent
reuerentiā Matri Dei sic Bonauent. qui in hoc
sensu in speculo B. Virg. c. 8. ipsa, inquit, est, quae
maiorē Deus facere non posset, maiorem mināntem
facere posset Deus, maius caelum posset facere Deus
maiorē matrem, quā Matrem Dei, non posset facere
Deus. Ita Bonauent. & verō quam incompre-
hensibilis à nobis sit tanta Dei genitricis digni-
tas, mox pluribus ostendemus. Hinc oritur
ratio, quare Virginis excellentiam nec oratio-
ne explicare, nec mente omnino consequi pos-
simus: etenim vocabula, quae in sacris litteris
ex rebus nobis notis ad eius dignitatem me-
taphoricè declarandam adhibentur, per par-
tes Virginis praestantiam utriusque signifi-
cant: atque ita per Nardum odoniferam eius
humilitatem; per Altare thymiamatis, oratio-
nis sublimitatem, atque fragrantiam; per
Candelabrum aureum, charitatis feruentissi-
mae pretium inestimabile; per virgulā summi ex-

S. Thom.

Materni-

tas Dei est

quandam

dignitas

infinita

Alb. Mag.

S. Anton.

Bonauent.

Cant. 6.

Eccles. 2. 4.

S. Bernard.

Virginis
maxima
dignitas
Deipara
nom. ne
significa
tur
Con Ephes

Augustin.
D. Thom.
Materni-
tas Dei
dignitas à
nobis in
compre-
hensibilis.
S. Bernard.
dinus.
Eccles. 1.

Damas.

Andr. Cret.

universis aromatis, virtutum omnium plenitudinem, cum imitanda boni odoris sanctitate coniunctam; & sic per alia symbola alias Virginis prerogativas exprimere conamur; i-
deo Soli, Lunæ, stellis, Auroræ, Catrorum aciei ordinatæ, & sexcentis aliis in farris litteris assimilatur propterea dicitur. Quasi cedrus exaltata sum in libano, Quasi cyressus in monte Sion; & similia quàm plurima, quorum tamè nullum per se, neque omnia simul Virginis excellentiam exquant. Quodd pulchre animaduertit S. Bernardinus Sensis tom. 3. serm. 1. de nomine Virginis inquit: Sicut D. um ipsum, inquit, non uno tantum nomine nominamus, sed multis, ut sic eius incomprehensibilitatem enūciemus; sic gloriosam Virginem multis nominibus designamus; & nunc lucem, nunc solem, & huiusmodi nominare solemus, ut si ad sublimitatem eius cognoscendam aliquantulum peringamus, ita ille.

2 Vnum est, quod Virginis dignitatem præcipue commendat, & est magnum illud nomen, TETRACOS, hoc est DEIPARA, quod tanto studio Sacrum Concilium Ephesinum contra Nestorij impietatem descendit. Sed ut hoc perfectè à nobis cognoscatur. Deus ipse, cuius Mater est, comprehendendus esset. At verò quia Deus clarè quidem videtur per lumen gloriæ, ab ipsomet tributum, potest; comprehendendi tamen, ut docent Theologi cum S. Augustino epist. 109. & cum S. Thoma 1. par. q. 12. art. 7. ne à Beatiss quidem potest, nisi à se solo: idè Deiparæ excellentia plenè à nobis cognosci nequit. Hinc S. Bernardinus Sensis tom. 2. serm. 5. 1. art. 3. c. 1. de B. Virg. Tanta, inquit, fuit perfectio eius, ut soli Deo cognoscenda referretur, iuxta illud Eccles. 1. Ipse creauit illam in Spiritu sancto vidit, dinumerauit, & mensus est; scilicet, ipse Deus solus. ita ille. Idem tom. 3. serm. 12. art. 2. cap. 2. loquens de Virginis assumptione: Porro, inquit, soli B. Virgini, & filio suo nota sunt in plenitudine delicta, amplexu mutuum, quod eundem habet filium, & sponsum. hæc S. Bernardinus: propterea à Damasceno orat. 2. de dorm. Virg. dicitur vitæ thesaurus, abyssus gratiæ: quasi nobis veluti abyssus impenetrabilis, & non comprehensibilis. & Andreas Cretensis orat. 1. de dorm. B. Virg. Quam, inquit, Dei tantum est laudare pro dignitate, qui quas nouit rationibus in ea fecit miracula. idem Andreas. Si quid, inquit, quod nos superat in ea diuina operata est gratia, nemo mi-

retur intuens ad nouum, & inestimabile, quod in ea per actum est mysterium ab omni infirmitate infinitus infinitè exemplum. Augustinus super Magnificat tom. 9. cum de hoc mysterio ageret: Dubium, inquit, non est celestium gaudiorum, & æterna dulcedinis quàm miram, atque incredibilem suauitatem Virgo ipsa concepit, quādo illud æternum lumen cum toto maiestatis sue fulgore in eam descendit, & quem non capit mundus totum se intra viscera Virginis collocauit: audacter pronuncio quod nec ipsa plenè explicare possit, quod capere possit; sed Spiritu sancto docente didicerit, sic sua per humilitatem tegere. hæc Augustinus. Et Rupertus lib. 3. in Cant. 4. Rupert. verba illa: Quam pulchra es amica mea, oculi tui columbarum, ab; q; de hoc sacrisecus latet, Virginis pulchritudini soli Deo plenè cognita, quæ nos latet, sic accomodat: Igitur, inquit, oculi tui columbarum; & hæc vera pulchritudo est absque eo quod intrinsecus latet, quod solus in te Deus; nobis autem quia inexploratum, idcirco ineffabile, imò incognabile est: si enim Apostolus raptus ad tertium cælum audiuit arcana verba, quæ non licet hominibus loqui; quāto magis tu, Regina cælorum, per sepe celestibus interfuisti: quippe quam circumsteterunt obsecraticum vice gloriam Deo concinentes Angeli, & inter hæc didicisti, vel assequuta es aliquid, quod latet, & latere nos debet. hæc Rupertus. Anselmus de excell. Virg. cap. 2. Hoc solum, inquit, de sancta Virgine prædicari, quæ Deum mater est, excedit omnem alitudinem, quæ post Deū dicitur, vel cogitari potest; & altissimum quid habet ad contemplandum, & rummandum mens humana. ita Anselmus. Bernardus nomil. 4. super missus est: Quid est, inquit, & virtus Altissimi obumbrati tibi? qui potest capere capiat: quis enim, excepta fortassis illa, quæ hoc sola in se felicissime meruit experiri, intellectu capere, ratione discernere possit, qualiter splendor illa inaccessibilis virginis, esse visceribus infuderit, & vili, inaccessibilem accedere ad se ferre potuisset, de portuncula eiusdem corporis, cui se animas contempnauit, reliqua massa umbraculum fecerit; & fortasse propter hoc maxime dictum est obumbrabit tibi; quia te, nimirum in sacramento erat, & quod sola per se Trinitas in sola, & cum sola Virgine voluit operari, soli datum est nosse, cui soli datum est experiri. hæc Bernardus. Idem habet S. Bernardinus Sensis tom. 1. conc. 6. S. Bernard. art. 2. cap. 22. cuius verba infra afferam.

3 Ex hac dignitate maternitatis Dei deducitur,

nitudo Vir-
gini ex ma-
ternitate
Ducēssa
S. Thom.
Cyprian.
Epiphani.
Augustin.
S. Thom.
S. Thom.
Bernard.
Anselm.

citur, quod sicut ratione unionis hypostaticæ
debetur humanitati Christi summa gratia, &
gloria; ita ratione maternitatis Dei multa suo
modo, & secundum ordinem diuinæ sapien-
tiæ Virgini debentur, præsertim magna quæ-
dam gratiæ plenitudo, & ita S. Thom. 3. part.
quæst. 27. art. 5. in corp. Beata, inquit, Virgo
Maria propinquissima Christo fuit secundum hu-
manitatem, quia ex ea accepit humanam natu-
ram, & ideo præ ceteris maiorem debuit à Chri-
sto gratia plenitudinem obtinere, & quæst. 7. art.
10. explicat plenitudinem gratiæ Virginis fuisse,
quia scilicet, habebat gratiam sufficientem
ad illum statum, ad quem erat eleuata à Deo.
ut esset Mater unigeniti ius. Quare Cyprian.
serm. de Natiuit. Christi: *Vi matri*, inquit, pla-
nitudo gratia, ut Virgini abundantior gratia de-
batur. & Epiphanius serm. de laud. Deiparæ:
Quomodo, inquit, Virgo inuenitur esse cælestis
sponsa, & mater, quæ donorum ante nuptialium
nomine Spiritum sanctum accepit, dotis uero gra-
tia Cælum una cum Paradiso. Et Augustinus
lib. de natura, & gratia c. 36. inde inferit plus
gratiæ Virgini collatum ad omne peccatum
vincendum, quia nimirum concipere, & pa-
tere meruit Christum. Idem initio libri de As-
sumptione Virginis: *Huius*, inquit, dignitatis,
& gratia effectum nec cor concipere, nec lingua
ualet exprimere: & mox: *Ineffabilis sanctificatio*
nis gratia quantum in corpore ualuerit Virginis,
illi soli notissimum, qui de ipsius naturæ naturam
suscepit, quam conatui: & mox. De tanta, in-
quit, sanctitate loqui totum ut est, impossibile est
omni lingua humana. hæc Augustinus Simili-
ter & D. Thomas 3. par. q. 27. art. 4. im-
peccabilitatem B. Virginis. & art. 5. plenitudi-
nem gratiarum in eadem; & art. 6. sanctifica-
tionem eius in utero inde deducit, quia futu-
ra erat Mater Dei. atque ita Anselmus de
Concept. Virg. cap. 18 Decernerat, ut ea pari-
tate, quæ maior sub Deo nequit intelligi, Virgo illa
niteret, cui Deus Pater unicum filium suum,
quem de corde suo aequalem sibi genitum, tanquā
se ipsum diligebat, ita dare disponebat, ut natura-
liter esset unus, idemque communis Dei Patris, &
Virginis filius; & quam ipse filius substantialiter
facere sibi Matrem eligebat, & de qua Spiritus
sanctus volebat, & operaturus erat, ut conciperetur,
& nasceretur ille, de quo procedebat. hæc
Anselmus, cui consonat Bernardus epistol. 174
Decurrit, inquit, Reginam Virginum singularis
priuilegio sanctitatis absque omni peccato ducere

vitam, quædam peccati mortisque pararet per
empiozem, minus uita, & iustitia omnibus obti-
neres. Idem serm. de Aqua ductu: Ne steteris in-
quit, uel inter Angelos Virgo sancta, sublimius
aliquid tuo sibi ministerio propinandum terra si-
tioni prestola:ur. Paululum cum pertransieris eos,
inuenies quem diligit anima tua. Paululum, in-
quam, non quia non incomparabiliter superomi-
neat, sed quod inter eum, & ipso: medium n. hil
inuenias, & ita Intuere quomodo usque ad An-
gelos plenitudine gratia, super Angelos autem su-
perueniente Spiritu sancto Maria peruenit: &
mox, Magnum est Angelo ut minister sit Domi-
ni: sed Maria sublimius quiddam meruit, ut sis
Mater, tantoq. excellentior facta munere singulare,
quanto differentius præ ministris nomen acce-
pit. ita Bernardus. Idem sermone signum ma-
gnum: iam in eo, inquit, quod iam reuerenter, at-
que officiosissime ab Archangelo salutata est, ut
jam in regali solo supra omnes cælestium ordi-
nes legionum exaltatam cernere uideretur, &
paulo minus adoraturus fœminam, qui solebat ab
hominibus hætenus æquanimiter adorari, excel-
lentissimum nobis Virginis nostra meritum, & sin-
gularis gratia commendatur. Idem homil. 4 su-
per missus est: Si iuxta Salomonem, inquit, filius
sapientie gloria est Patris, quanto magis gloriosum
est. matrem ipsius efficit sapientia. ita Bernardus.
B. Laurentius Iustinianus sermone de Assumpt. B. Lau. Iu-
tani, inquit, dignitate ceteris est effecta excellen-
tior, quanto propinquior erat Verbo, S. Bernardi S. Bernar-
nus tom. 3. conc. 61. art. 2. c. 4. Mater Domini diuus.
nostri Iesu gloriosa Maria tanto melior est An-
gelis effecta, quanto præ omnibus creaturis hære-
ditauit, ut obtineret dignissima matris nomen. un-
de Propheta ait: Eleuata est magnificentia tua
super cælos Deus, magnificentia eni in Dei dicta
est Virgo Maria. hæc S. Bernardinus. Damasc.
cenus orat. 1. de dorm. cuius uerba præcedenti
capite etiam citauimus. Omnium, inquit, bono-
rum initium, & medium, & finis, securitas item,
ac uera confirmatio in illa seminis experta con-
ceptione, in illa diuina in habitatione, in illo de-
nique à labe omni remotio partu posita fuit ita
Damascenus. & Basilus Selenciæ Episcopus
oratio. de Annunciat. Si Petrus, inquit, ob id
beatus appellatur, Regniq. cælorum clauis ser-
titus est, quod Christum Dei filium palam con-
fessus esset, quomodo ea super omnes beata prædi-
canda non est, quæ illum parere promeruit, quem
ille confessus fuerat. Si Paulus electionis uas co-
gnominatus est, propterea quod uenerabile Chri-
sti

Cant. 3.

Prouer. 10

B. Lau. Iu-

Bin-

S. Bernar-

dinus.

Psal. 8.

Damasc.

Basil. Sele.

F

Si

Properea quod venerabile Christi nomen ubique terrarum circumferret, & promulgaret; quale nam vas censenda est Deipara Virgo, quæ non manna, ut urna illa aurea, sed cælestem panem, qui fidelibus in cibum, & potum exhibetur, utro complexa est? hæc ille.

Nulli gratia donum 4. Ex hac Dei maternitate deducitur etiam illud, apud omnes Theologos receptissimum; Nullum gratiæ donum alicui puræ creaturæ esse concessum, quod simili, vel perfectiori modo non fuerit Virgini collatum, nisi sexui repugnet quare gratiæ omnes virtutes, & privilegia in sanctis divisa, in una Virgine congregata inveniuntur. Hinc Bernardus epist. 174. Quod itaque vel paucis mortalium constat fuisse collatum, fas certe non est suspicari tanta Virgini esse negatum, per quam omnis mortalitas

Eccles. 24. emerit ad vitam. Idem super illud (In plenitudine sanctorum detentio mea) omnium ordinum sanctorum charismata singulatim esse affert in Deipara, cuius verba capite sequenti afferemus. Idem serm. 4. super Salve Regina, explicans de Virgine illud Cant. 4. Mille clipei

Cant. 4. pendunt ex ea, omnis armatura fortium: Non est dubium, inquit, te benedicam, intellectum, & affectum, & actum super omnes mortales Decalogum habuisse, & observasse; unde prorsus mille clipei ex te pendere dicuntur; decalogus enim sex cognitiones in affectum dilatur, quasi denarius quadratur, & parit centonarium, sed denarius solidus in operationem deductus millonarius est, & non solum clipei pendunt ex ea, sed & omnis armatura fortium: Nihil est enim virtutis, quod ex te non resplendeat, & quicquid singuli habuerunt Sancti, in sola possidisti. Leclulus

Cant. 3. es Salomonis, de quo in Cantico, in leclulum Salomonis, sexaginta fortes ambiunt ex fortissimis Israel, omnes tenentes gladios, & ad bella doctissimi. sic ille. B. Bonavent. in speculo B. Virg. c. 3. & 7. idem eleganter, & optime probat, & c. 3. Maria, inquit, dicitur mare propter affluentiam, & copiam gratiarum; unde scriptum est Eccles. 1. Omnia flumina intrant in mare, dum omnia charismata Sanctorum intrant in Mariam, flumen gratia Angelorum, Patriarcharum, Prophetarum, Apostolorum, Martyrum, Confessorum, & Virginum intrant in Mariam, quid mirum si omnis gratia in Mariam confluit, per quam tanta gratia ad omnes defluxit: unde

Eccles. 24. ipsa optime dicere potest illud Eccles. 24. in me omnis gratia via, & veritatis, in me omnis spes via, & virtutis. ita Bonaventura, Ipsa e-

nim Mater est eius, qui est via, veritas, & vita. Bernardus serm. Vginum magnum, duodecim prærogativas gratiarum quibus singulariter Maria adornatur; de quibus dixerat: Dignum plane stolis coronari caput, quod & ipsi longe clarius micans ornet eas potius, quam ornatur ab eis. hæc Bernardus. Albertus Magnus super missus est: Congregationes, inquit, aquarum vocavit Deus Maria, locus autem omnium gratiarum vocatur MARIA: sic Albertus, ad quod ipsum ante Albertum alluisse videtur Petrus Chyrológus serm. 140. cuius verba cap. 27. afferemus. idem Albertus in lib. de B. Maria Virg. cap. 69. 70. & 71. dicit, principium ex terminis per se notum esse, Virgini perfectius collatas esse omnium Sanctorum gratias, quod refert, & probat S. Antoninus 4. par. tit. 15. cap. 16. §. 2. & Franciscus Suarez 3. par. tom. 2. disputat. 1. sect. 2. hoc intelligit ex terminis Mariæ, & Filij, qui sit Deus, & principium omnis gratiæ, quod pulchre Methodius orat in hypapantem explicat: Euge, euge, inquit, quæ debitorem illum habes, qui omnibus mutuatur, Deo enim universi debemus, tibi autem etiam ille debet, proinde qui dixit. Honora Patrem tuum, & matrem tuam, ut is decretum à se promulgatum observaret, & alios excederet, omnem matri, & gratiam, & honorem impendit. sic Methodius. Petrus Damianus serm. de Natiuit. B. Virgine ei accommodat, ut diximus cap. 2. Thronum Salomonis eburneum, qui 3. Reg. 10. dicitur fuisse grandis: Quid grandius, inquit Damianus, Virgine Maria, quæ magnitudinem summæ divinitatis intra sui ventris conelusi arcum? Attende Seraphim, & in illius superioris naturæ superiorem dignitatem, & videbis quicquid maius est, minus Virgine, solumque opificem opus illud supergredi.

5. Hæc etiam maternitas Dei, quæ est suprema quædam coniunctio cum persona Verbi infinita, non est tantum coniunctio carnalis, ut bene animadvertit Suarez disput. 1. sect. 2. sed etiam spiritualis: Quia licet (ut ipse ait) media conceptione carnis su facta; tamen ad Deum ipsum aliquo modo terminatur: quam coniunctionem Sanctus Thomas par. 2. quæst. 103. art. 4. ad 2. vocat affinitatem ad Deum, & propterea docet maximam reuerentiam (quæ appellatur hyperdulia) excellentiorem quidem quam aliis Sanctis deberi B. Virgini.

DEI.

DEIPARAM OMNIUM DOMINAM,
ac Reginam esse.

Ande ratione maternitatis ad bona filij, est omnium Dominus, eam habere singulare ius ex Athanasio, Damasceno, Anselmo, & alius; quos mox citabimus, ideoque esse Reginam, ac Dominam omnium: nam & Psalm. 44. sic eam vocat, cum dicit: *Assistit Regina à dextris tuis in vestitu deaurato circumdacta varietate*: quæ verba de B. Virgine interpretantur Athanasius, & alij, quos capite sequenti citabimus: quod ipsum nomen Mariæ indicat, quæ significat Dominam, quem admodum ex Hieronymo de nominibus Hebraicis in Mathæo, & alijs superioribus capitibus diximus; & præfigurata est in Sara, quæ antea vocabatur Sarai; quod idem sonat, quod Dominam, vel Principem mea: sed postea à Domino mutata si est nomen Genes. 17. & vocata est, Sacra id est Dominam, vel Princeps absolute absq; addito pronominis (Mei) quasi universaliter Dominam, & Principem: & propterea ab Ecclesia salatur: *O gloriosa Domina uem; Salve Regina. Ave Regina Cælorum, & Domina Angelorum*: Hinc est quod Cant. 3. in ferculo Salomonis, quod, ut infra dicam, Deiparam adhibebat, Ascensus erat purpureus, significat enim Virginem sanctissimam ad regiam dignitatem, & potestatem (*cuius insigne*, inquit Ambrosius in Luc. 23. est purpura): censuram, ideo Basilus, & Chrysostomus in suis Liturgiis crebro eam Dominam nostram vocat. Methodius orat. in hypapantem docet sacrum Mariæ caput à Deo coronatum esse: Ephraem orat. de B. Virgine: *Reginam omnium*; & iterum; *Dominam Principem, atque Reginam præstantissimam, & per quam benedictam dominarum Dominam purissimam, & mox: Reginam, ac Dominam cunctis sublimem*; & iterum; *Reginam supernorum Cuius, & Dominam Angelorum eam appellat*. Athanasius serm. de B. Virg. Quia ipse Christus, inquit, Rex est, & Dominus; Mater quæ eum genuit, & Regina, & Dominam verè conjetur Nazianzenus in Tragedia de Christo patre, sic eam affatur.

Andr. Cret. Damasc. Regina, Domina generis humani bonum. 6 Andreas Cretensis omnium hominum Dominam vocat: quibus consonat Damascenus lib. 4. de fide cap. 15. Itaque, inquit, gratia (nam hoc sonat Anna vocabulum) Dominam parit, hoc enim Maria nomen, ne significatis; verè

enim rerum omnium conditarum Domina esse: ita est cum Creatoris mater existit. & infra: Si propriè, ac verè Dei genitrix & Domina, quæ omnium creaturarum dominatrix, Ancilla, & mater omnium conditoris effecta. Idem orat. 1. de Nativit. ad sanctos Ioachim, & Annam: *Vos Angelis superiorem, at nunc Angelis dominantem filiam in lucem extulistis, & orat. 2. de Assumpt. Oportebat Dei matrem, ea qua filij erant possidere, atque ab omnibus rebus constitis, ut Dei matrem, & ancillam adorari*. Petrus Chyrollogus sermo. 142. Maria, inquit, hebreo sermone, latine Domina nuncupatur: nasci, & vocari Dominam ipsa sua germinis, id est Christi filij fecit, & impetravit auctoritas, & sicut Epiphanius hæc, 57. ait: Si Christus Leonis catulus, pro Epiphanius fecit etiam Genitricem eius leonam dixerim: Unde infert Virgini non contigisse secundum partum: ita si Christus est Rex, profecto mater eius est Regina. Deipara porro auctoritatem apud Christum esse maximam indicat Athanasius in sermo. de Deipara, ubi ait: *Eam esse Reginam secundum sexum femininum*, quali dicat, teneri omnes ei reuerentiam exhibere, tanquam omnium rerum Reginæ, & potestatem impetrandi à filio maximam habere, qualem habet regina vxor, vel mater Regis, quod ex Athanasio animaduertit Suarez tom. 2. in 3. part. disput. 2. sect. 2. propterea Augustinus serm. 35. de sanctis: *Iustificare*, inquit, debet notitia humana hanc verè facere Reginam Cælorum pro eo quod regem peperit Angelorum. & infra: De te, inquit, quicquid dixerò mirer laus est, quam dignitas tua meretur: & mox. Si Dominam Angelorum vocem, per omnia te esse probabis. Germanus orat. de oblat. Deip. introducit Zachariam excipientem Virginem Primam à parentibus Deo in templo oblatam, & spiritu prophetico futuram matris Dei in ea dignitatem agnoscentem, eique dicentem: *Ades dum Domina omnium terræ genarum: ingredi in gaudium Domini tui*. & infra, illud psalmi 82. contra eos, qui Virgini obloquebantur, sic accommodat: *Erubescant, inquit, & deficiant, & poreant, & cognoscant, quia nomen est tibi Domina*. Anselmus de excell. Virg. cap. 9. Mariam iure materno, ait, cælo, terræq; cum filio suo esse præsidem, & capit. 7. Scribat, inquit, Virgo dæcurso habentis vna spatio in latitudinem Regni cælestis nesciura seque post filium omni creaturæ coniunctum, terrestrem, & infernam perent;

- Bernard.** iure dominaturam. Bernardus sermo. Signum magnum, agens de humilitate Virginis, & de eius exaltatione: Merito, inquit, facta est nobilissima prima, quia cum prima esset, omnium se se nobilissimam faciebat: merito facta est omnium Domina, quia omnium ex se exhibebat ancillam: merito denique super Angelos exaltata est, & c.
- Rabbi Haccados.** hęc S. Bernardus. Rabbi Haccados magnę apud Iudęos opinionis ad petitiones Antonini Consulis Matrem Messię Dominam absoluit, ac rursus omnium prophetarum Dominam, & magistram fore docet. S. Thomas opusc. 8. de plenitudine gratię Virginis, quam dicit esse totius sanctissimę Trinitatis nobile triclinium: & ideo, inquit, conuenienter Maria syriacę, Domina, interpretatur.
- Petr. Dam.** Petrus Damianus erm. de Natiuit. Fecit, inquit, in te magna qui potens est, & data est tibi
- Bonauent.** omnis potestas in celo, & in terra. Bonauentura in speculo capit. 3. Virgo, inquit, reuera est Domina celestium, terrestrium, & infernorum: & illud Esther 15. quę duas famulas secum habuit cum ad Assuerum adiuit, eleganter exponit de natura Angelica, & humana, quę Virgini famulantur. Idem in speculo capit. 8. explicat illud Ecclesiast. 24. In Ierusalem potestas mea, id est, in Ecclesia militante, inquit, & triumphante potestatem habet mater potentissimi Creatoris, Rupertus libro 3. in Cantic. 4. ad Deiparam tanquam ad pręcipuam sponsam, & amicam pertinere vult illud: Coronaberis de cubilibus leonum, & de montibus pardorum: & subiicit: ita, inquit, coronaberis Virgo, ut in celo Regina Sanctorum: & in terris regina sis regnorum: item predicabitur de te, quod sis mater Christi: ac proinde Regina Caelorum, totum iure possidens filij regnum. Ita Rupertus. sanctus Antoninus 4. par. titul. 15. cap. 22. §. 9. Maria propter Christum imperatrix, & monarcha est mundi, & cap. 20. §. 2. de Deipara interpretatur illud Ecclesiast. 24. Et in Ierusalem potestas mea, id est, in Ecclesia, quoniam luna, inquit, quę Ecclesiam significat Apoc. 12. sub pedibus est Virginis, non tantum sub eius patrocinio: verum etiam sub eius est dominatione, ac potestate. S. Bernardus Senensis tom. 1. concil. 61. artic. 1. capitul. 7. probat Dei genitricem hereditario iure omnium, quę sunt infra Deum, habere regale dominium, & inclitum obtinere principatum: quoniam Christus Dominus eius filius in primo, inquit, instanti sua conceptionis monarchiam totius promouit, &

obtinuit vniversi, & tom. 2. concil. 3. artic. 2. capit. 1. probat B. Virginem esse Reginam, & Dominam Cęli, & capitul. 2. dominari etiam Dominis omnibus; omnium quoque factum esse patronam, & Aduocatam. Idem ait Idiota lib. 1. contempl. de Virg. ca. 1. ideo in coelis eam habere singularem aliquem splendorem, vel aliquid aliud, quod sit velut insigne regię dignitatis, & diadema regni in cap. seq. demonstrabimus.

8 Et quod miraculo non caret hanc Virginis excellentiam cum concepit Deum significasse videntur Druides apud Gallos sapientissimi, qui multis annis ante Christi Incarnationem Carnuti Vrbe Gallię Lugdunensis, aram posuerunt hoc titulo insignem: VIRGINI PARITURÆ, vbi nunc magnificentissima in Deiparę honorem est extructa Basilica. Egyptij item ante Christi aduentum, Virginem in lecto, & infantem in pręsappio collocare, & adorare soliti fuere, ex Ieremia Propheta, qui apud eos exulauit admonitione, quod tracta. de templ. Deip. vberius demonstrabimus. I. mod. vt bene probat Suarez tom. 2. in 3. part. disput. 12. sect. 2. Deipara ab initio seculi tam in ecclesia triumphante, quam in militante aliquo modo adorata fuit; verisimile enim putat eam ab Angelis Beatis, in Verbo clarę cognitam, quoniam ad eorum statum pertinebat cum perpetuō futura esset Domina eorum, & Regina, & videtur colligi ex D. Thoma 3. part. q. 30. art. 2. ad 3. si solutio cum ratione expendatur. Certę S. Brigitta in suis reuelationibus in sermone angelico cap. 4. dicit Angelos diuinitus ab initio eam futuram cognouisse, eamq; dilexisse, ac de ea gauisos esse. S. Vincentius serm. 2. de Natiui. Virg. agens de eius conceptione ait: non credatis, inquit, quod fuerit sicut in nobis, qui in peccatis concepimur, nascimur, & nutrimur: sed statim postquam corpus Virginis fuit formatum, & anima creata, tunc fuit sanctificata: ideo sit festum de eius conceptione, quia facta est lux sanctificationis in ea, & statim Angeli in Cælo fecerunt festum Conceptionis. hęc S. Vincentius, quoniam scilicet Virgo in in eius Conceptione pręuidebant eam Dei genitricem futuram.

Ad hęc quando concepit filium singulare gratia augmentum gratię, & singularem perfectiōnem sanctificationis pręter omne meritum à immenso Deo accepit propter pręsentiam diuini Verbi ex ea carnem fumentis, iuxta illud Angeli; consecutus

Spiritus

Luc. 1. Spiritus sanctus superueniet in te: & de hoc augmento in conceptione filii nullus sine temeritate, ut ait Suarez disput. 18. sect. 4. dubitare potest: quare Beda hom. de Visitatione: Quis, inquit, dicere, quis assequi sufficit, quia tunc gratia spiritum Dei generis repleuit, cum tanta in matre praecursoris lux domi celestis emisit.

S. Bernard. 9. S. Bernardinus Senensis tom. 1. concil. 61. art. 1. cap. 12. hoc ipsum eleganter sic explicat: Quod Deus, inquit, generet Deum, nulla requirebatur in Deo dispositio, cum ei ex natura conueniret, ut per viam naturae intellectus produceret Verbum per omnia sibi aequale. Sed quod famina conciperet, & pareret Deum, est, & fuit miraculum: oportuit enim, ut sic dicam, scem nam eleuari ad quandam aequalitatem diuinam per quandam quasi infinitatem perfectionis, & gratiarum: quam aequalitatem creatura nunquam experta est: unae (ut credo) ad illam abyssum impenetrabilem omnium charismatum Spiritus sancti, qua in B. Virgine descenderunt in hora diuina Conceptionis intellectus humanus, vel angelicus nunquam potuerunt attingere, & cum Virgo diceret, Quomodo fiet istud, &c. Angelus respondit se tantum mysterium ignorare, dicens: Spiritus sanctus superueniet in te, & virtus Altissimi obumbrabit tibi: quasi dicat, quod à me quare ignoras? sed aeterna sapientia Doctor, qui sibi ipsum hoc Altissimum mysterium reueruauit, se per illuminatissimam experientiam edocebit. hanc d.

Luc. 1. Bernardinus. & ideo Ecclesia in quadam oratione, sic dicit: Omnipotens sempiterna Deus qui Gloriosa Virginis matris Mariae corpus, & animam, ut dignum filii tui habitaculum effici mereretur Spiritu sancto cooperante preparasti, &c.

Offic. Eccl. Et Andreas Cretensis orat. 2. de dorm. respiciens ad praecellissima dona, quibus Deipara ornata fuit, eius pulchritudinem tantam fuisse dicit, ut Deus illam desideraret: quod significatur Psalm. 44. Et concupiscet Rex decorem tuum: verba And. ad Deiparam haec sunt: Tu es terra, qua est verè desiderabilis, Rex enim desiderauit gloriam tua pulchritudinis, & amauit diuitias tuae virginitatis, & in te habitauit, & inter nos fixit tabernacula, & per te Deo, & patri nos reconciliavit. quare meritò

Andr. Cret. Vincentius libr. de laud. Virg. ut refert Canisius libr. 5. de Deipara c. 30. citans ex Fulgentio de B. Virgine: Tali ergo, inquit, ac tanta persona, nihil tandem ad honorem cumulum accedere maius posset, quam ut Dei filium Virgo conciperet, & Virgo mater ederet. & S. Bernardi-

Psalm. 44. nus Senensis tom. 2. concionum sermo. 51. artic. 3. capit. 1. dicit, B. Virginem actu illo fidei, & obedientiae, quo Angelo Christi Incarnationem annuncianti assensit, & assentiendo se se condigne disposuit, ac de congruo meruit, ut esset Mater Dei, plus meruisse, quam meruerunt omnes Angeli, & Sancti in omnibus actibus suis, quia scilicet (ut explicat Suarez disput. 18. sectio. 4. eo actum meruit saltem de congruo eam dignitatem, cui excellentior gratia, & gloria quodammodo debebatur: verba S. Bernardini haec sunt: Si quis, inquit, considerat virginis consensus ad tantum mysterium finalem terminum, & claudet intelliget quod omnis dignitas, & perfectio inclusa in hoc, quod est esse matrem Dei, tam mente, quam carne comprehendatur in eo: quod quidem transcendit in merito in infinitum, quicquid aliud sub Deo homine cogitari, vel dici potest. Si igitur terminus tam ineffabilis fuit suo merito proportionatus, oportet quod meritoria perfectio huius consensus fuerit perfectioni sui termini proportionata. Ex his igitur colligi potest Quamuis Virgine Beatam in conceptionis filii Dei consensu plus meruisse, quam omnes creaturas, tam Angelos, quam homines in cunctis actibus, moribus, ac cogitationibus suis: nempe omnes, qui meruerunt, nihil aliud potuerunt mereri, nisi secundum varios status, & gradus gloriam sempiternam: hac autem Virgo in illo admirando consensu meruit totalem fomitus extinctionem, dominium, Angelis & primatum totius orbis, plenitudinem omnium omnibus, gratiarum, omnium virtutum, omnium donorum, & hominum omnium beatitudinum, omnium fructuum spiritibus, cunctarum scientiarum interpretationes sermonum, spiritus prophetia, discretionum spirituum, operationes virtutum: meruit fecunditatem in virginitate, maternitatem filii Dei: meruit quod sit stella maris, porta caeli, & super omnia, quod Regina misericordia nuncupetur, ac talis nominis consequatur effectum, unde merito Prouer. ult. de Pröu. 31. ipsa B. Virgine Salomon ait: Mulier filia congregauit de uirtutibus, ut supergressa es uniuersa: haec tenet S. Bernardinus.

Canisius. 10. Et S. Augustinus serm. 18. de Sanctis ad August. illa verba: Ecce auxilla Domini. O salix, inquit, obedientia, de qua dictum est: melior est obedientia, quam sacrificium. Haec est omni sacrificio gratior, haec voluntas cunctis hostiis acceptior, propter hanc beatam eam dicent omnes generationes. Ita Augustinus. Adde tot, tantaque diuinitus in hac admiranda filii Dei conceptione eam 1. Reg. 16.

accepisse, ut Virgo humillima, Spiritu sancto
vigente, ne tot, tantisque beneficijs ingrata
videretur; Deum magnificans, in hæc verba
prioruperit: *Eccē enim ex hoc beatam me dicent
omnes generationes, quia fecit in me magna, qui
potens est; de quo Augustinus super Magnificat,
tō. 9. Fecit, inquit, mihi magna, magnū fuit, ut
Virgo sine virili semine filium conciperet, & ma-
ter fieret sui plasmatoris fecit mihi: quod enim
in ea ad omnium salutem factum est, hoc privile-
gio dilectionis ad eius gloriam singulariter est
ordinatum, & ideo dixit, magna, quia myste-
rium incarnationis Verus super omnia constat
esse ineffabile, hæc Augustinus.*

S. Antonin. Hinc est quod S. Antoninus 4. par. tit. 15.
cap. 17 §. 1. Foris inquit, in ipso conceptu, vel
partu sibi datum est ad horam, ut videret myste-
rium huiusmodi, ut in patria, sicut Paulus vidit

B. Virgo in Deum in rapto, & pro illa hora fuisset fides, & vi-
torum in so. ita S. Antoninus, qui citat Albertum hoc
hac vita colligentem ex verbis Bernardi homil. 4.
vidit Deū super missus est, ubi ait: illi solum datum est nos-
per essen- se, eius solum datum est experiri, & infra: quate-
tiā: nus qui tantum Patris est notus, sit & illi. ita

Cyprian. Bernardus & confirmatur ex Cypria. sermone de
Natiuit. ubi de Virgine ait in hunc modum:
Virgo, inquit, carnis, & mentis integritate insi-
gnis: spiritalis & corporali, intus, & extra Christi
presentia fruebatur. sic Cyprianus: & certe p. e.
ac probabiliter affirmari potest, interdum
in hac vita Virginem eleuatam fuisse ad vi-
dendum clarē diuinam essentiam breui tem-
pore præsertim post diuini verbi in eius ve-
tero Conceptionem, quemadmodum colligi-
tur ex citatis auctoribus: & præterea
in Christi gloriosa Resurrectione, post
illam Dominicæ Passionis procellam, &
solitudinem illius tridui, in quo eius ani-
ma doloris gladio est transfixa, quando ei
omnium primæ, ut capit. 11. ostendimus,

Cap. 11. Christus ab inferis rediit apparuit;
hoc enim dignitati, & statui B. Virginis erat
valde contentaneum. Neque enim privile-
gia Virginis omnia expressē ponuntur in la-
ceris litteris, sed satis fuit declarari Matrem
Dei, ex quo reliqua conijcere, & colligere
licet, præsertim cum plerique de Paulo, &
Moysē affirment vidisse eos Deum per essen-
tiam, quod concedit S. Thomas 1. par. q. 12.
art. 11 & complures ex Patribus idem asse-
runt: ergo Virgini id non erat denegandum.

S. Thom. Hoc quoque de Virgine affirmat Ioannes
Randin.

Raulinus tom. 2. serm. de Sanctis serm. 46. & Raulin.
citatur Linconiensis libr. 4. Angelicæ hierar-
chie cap. 6. Idem docet Suarez in 3. par. tom. 2. Suarez.
& disput. 19. sect. 4. & citatur Dionysius Car-
thulianus super Dionysium Areopagitam
de cælesti hierarchia art. 8. & Gersonem al-
phab. 15. tit. 8. & alphab. 88. tit. 9. & alios. Gerson.
Kupertus 3. in Cant. in illa verba: *Oculi tui* Ruperus.
columbarum, vult Virginem perfectius ad ter-
tium cælum raptam vidisse arcana, quam
Paulum & Bernardum. serm. de B. Virgine, qui Bernard.
habetur tom. 2. suorum operum: *Credendum* Cant.
est, inquit, Christum frequenter matrem suam
ad montem myrrha, & ad collem iherus sublimas-
se, in cellam vinariam occultasse, sui prout nouit,
& voluit gloriam despicere, & super cælestem re-
uelasse notitiam. hæc ibi. Dionysius vero Car-
thulianus Virginis studiosissimus in 1. sen-
tent. dist. 16. q. 2. huic quæstioni sic respon-
det. Dicendum res, quod prædictissima Virgo
quandiu vixit in corpore adhuc mortali, fuit
viatrix, quamvis certissime credatur interdum
raptam in diuinis gloria Dei, usque ad summam
Trinitatis visionem, per speciem multo vtiq; cla-
riorem: & (ut putat) multo frequentius, ac diutius
nam quam Paulus, aut Moyses: reducitur tamen ab
huiusmodi contemplatu, ambulabat per fidem,
& fuit viatrix, atq; promeruit, & profecit in ex-
ercitiis, actibusq; virtutum, & sic erant in gra-
tia: & vix in sermone de Assumptione sanctus fa-
ciatur Hieronymus nouis quousque cremabitur ar-
doribus, ad filij quoque sui clarissimum, & inde-
ficientem intuitum affectuosissime suspirant, hæ-
c tenos Carthulianus.

Vocem Ave initio Salutationis Angelica idem
esse quod Gaudet multiplicem quoque in An-
nuntiatione gaudere rationem
Deiparam habuisse.

11 Sed, & præstantiam, quam in filij Con-
ceptione affecuta est Virgo beatissima
non obscurè indicatam existimo in noua illa
salutatione: *Ave gratia plena, Dominus tecum,*
benedicta tu inter mulieres à S. Gabriele;
Quam benedixit libris, contra hæreses capit.
25. vocat. Archangelum Demurgi, hoc est, o-
mnium opificis) noua legatione officiosis-
simè et allata, & totius sanctissimæ Trinita-
tis nomine pronuntiata, Diuinoque consi-
lio à S. Luca in sua Evangelica historia ad
Virginis præconia mortuibus declaranda
litteris

Maxima
Dei para-
excellen-
in salu-
tionem ang-
lica in-
ca. 11.
litteris.

Ambros. litteris consignata; eam enim Ambrosius lib. 1. in Lucam Benedictionis novam formulam appellat, eamque nunquam lectam, nusquam antea compertam, soli Maria servatam fuisse tradit. Quod ipsum ex Ambrosio, Beda in comm. in Luc. & ante Ambrosium Origenes homil. 6. in Luc. observant. Quare de hac salutatione Sophronius in sermone de Assumptio *Non simplex*, inquit, *vel consueta fuit ista salutatio: sed omnia admiratione digna: siquidem venerationis fuit delatio, oblatio muneris, famulus obsequij.* Idem habet Chrysologus sermone 140. Petrus vero **Petr. Dñ.** Damianus sermo. 3. de Nativitate Virginis: *Onomum*, inquit, *est inauditum Angelica salutationis obsequium: plenam appellat gratia, quia ipse ad eam descendebat, per quem omnis mundo collata est gratia.* Et Ephraem in oratione de Deipara, hanc Angelicam salutationem præclaram, & exquisitissimam celebrat in hunc modum: *Reple, inquit, os meum gratia dulcedinis tuae o Domine. Et illumina mihi mentem o gratia plena: move linguam meam, et labia ad laudes tibi alacriter, laetisq; animo decantandas, et præferam dulce illud melos Angelicum longe celebratissimum, quod Angelus Gabriel in Nazareth servula habitus ad te Virginem, matremq; Dei mei integerrimam, clamans cecinit, salutationem (inquam) maxime congruentem, atque decentem, et dignissimam mundi salutem, cunctarumq; animarum medelam, atque tutelam: hæc ille. Bernardus homil. 2. super missus est. Iniungitur, inquit, nova legatio Angelo Gabrieli, et novam virgo professio virtutem, novo salutationis honoratur obsequio: antiqua excluditur maledictio mulierum: novam nova mater accipit benedictionem. hæc Bernardus, & B. Laurent. Justinianus: Merito, inquit, Angelus ad Virginem mittitur, ut novam gratiam novi partus, nova salutatione differeret. Ex quibus omnibus cur Angelus Gabriel nova salutandi ratione in hac sua ad Virginem legatione sit usus, plures rationes cuilibet colligere non erit difficile.*

Ave idem 12. Et ut huius salutationis reliqua verba in præsentia omittam, cum ea alibi in locis huius operis fere expendantur; de primo tantum, quod est, Ave, aliquid mihi dicendum existimaui, & sanè vox illa, Ave, initio salutationis ab Angelo posita, veri, ac solidi gaudii causam Virgini adesse significavit; quod Angelus verbis, quæ subiecit, numero paucissimis, sensu tamen ingenium Deiparæ præ-

coniorum plenissimis, satis declaravit, cum eam gratia plenam, & cum qua Dominus singulari ratione esset, quam etiam inter mulieres benedictionis primas consecutam pronuntiavit: quæ tamen enim Græca vox *Χαίρε* apud Lucam, & Salve significet, & Ave; Latini tamen iam inde ab exordio nascentis Ecclesiæ non absque divino nutu vertere misuerunt Ave; quod ex Festo de verborum significatione idem est, quod Gaudere: quo indicarent Angelum Gabrielem tantæ legationis nuncium, Evangelii initia auspiciatum fuisse à voce lætitiæ, quæ tum sanctissimæ Virgini, tum etiam toti naturæ humanæ (cuius personam in Christi incarnatione Virginem gessisse auctor est sanctus Thomas 3. par. quæst. 30. art. 1. Jobuentura erat nam & in Christi ortu Angelus hoc ipsum mysterium Pastoribus annuncians, eiusdem lætitiæ meminit illis verbis: *Ecco Evangelio vobis gaudium magnum, quod erit omni populo: & Deipara de hoc eodem mysterio agens, ingenti lætitiæ perfusam testatur cum diceret: Et exultavi spiritus meus in Deo salutari meo.* Atque in hunc sensum complures Patres ex græcis, & latinis illud, Ave, accipiendum docuerunt. Basilii enim homilia de humana Christi generatione: *Marin*, inquit, *edocta, et iussa est ab Angelo Gaudere: similiter, & Nyssenus in homil. de humana Christi generatione: huius annunciatum ab Angelo ad Virginem gaudii, eleganter meminit illi opponens dolorem denunciatum Eve: Tunc ad Virginem, inquit, missus est Gabriel, qui ei diuinæ voluntatis arcanum aperiret, his autem sanctissimis verbis usus est, Ave gratia plena Dominus tecum: contraria hac est oratio illis vocibus, quas prima mulier audiuit, tunc enim illa doloribus propter peccatū damnata est, nunc autem in hac per Gaudium dolor expellitur: in illa molestia partum præcesserunt, hinc partum lætitiæ præannunciat. hæc Nyssenus, & Euthymius in proœmium Lucæ: *Eva*, inquit, *iussa est habere maiorem, Maria autem Gaudium maiori contrarium.* & Andreas Cretensis orat. de Annunc. Decuit, inquit, lætis ut præconij Gabriel Reginam salutarer, quæ & lætitiæ organum, & immensi Gaudii est Gematrix. ipsum vero Ave, salutis consilium, & immensi Gaudii præconiū vocat. Iustinus martyr præclarissimus, & antiquissimus in colloquio cum Triphone iudæo. *Homo*, inquit,*

Luc. 1.

Festo.

S. Thom.

Luc. 2.

Luc. 3.

Basilias.

Nyssenus.

Gen. 3.

Euthym.

Andr.

Cret.

quit, natus de Virgine, ut per quam viam fraude serpentis subintravit inobedientia, per eandem sequeretur venia. Cum enim integra virgo esset Eva, conceptio verbo serpentis inobedientiam mortem peperit. At Virgo Maria postquam concepit fidem cum Gaudio adferente sibi Gabriele Latum nuncium respondit, fiat mihi secundum verbum tuum sic ille. & Procopius Gazeus in Gen. 3. Gabriel, inquit, orationem inchoauit per Ave, & causam Latitia subdit, cum ait Dominus tecum: Eva peccando tristitiam à serpente, traxit, quam in peccatores transfudit: Maria gaudium, & salutem toti mortalium generi obnunciavit: humani generis in peccationem, in quam deuenerat fugauit.

Procop.
Gaz.

Qua salu-
tatio for-
mula vsus
sit Ange-
lūs in he-
braea lin-
gua.
Luc. 1.

Neque verò illorum sententiæ aspulor, qui Angelum hebraicè cum Virgine loquentem, salutatione hebraeis consueta, quæ verbis illis, Pax tibi continetur vsu fuisse affirmant; quam S. Lucas græcè scribens per verbum *χαιρε*, expressit. In cuius rei confirmationem afferunt interpretem Syriacum euangelii S. Lucæ, qui illud, *χαιρε*, Pax tibi, vertit. Cæterum pluris faciendi sunt tot, tantique Patres citati, qui initio Angelicæ salutationis Gaudium, atque lætitiā virginis significatam disertis verbis affirmant: quamuis enim in illa salutatione hebræorum, Pax tibi, is, qui salutatur gaudere, & bono esse animo iubeatur; tamen S. Lucas, qui in cap. 24. sui Euangelii Christi, salutationem post resurrectionem hebraicè similiter cum Apostolis loquentem græcè vertit, Pax vobis; quemadmodum S. Ioan. c. 20. sui Euangelii, si Angelus in Virgine hebraico idiomate annuncianda, eadem salutandi formula vsus esset, utique non, Ave, sed, Pax tibi, græcè reddidit; nam & S. Marcus cap. 14. & Græcus S. Matthæi interpres ca. 26. eodem verbo *χαιρε*, Christum à Iuda, & à Christo sanctas illas mulieres Matth. 28. salutatas ponunt. Ex quibus duplicem salutandi formulam apud Hebræos in vsu fuisse colligi potest: quarum alteram, quæ apud Græcos *χαιρε*, apud Latinos, Ave, redditur, Angelus in Virgine annuncianda vsurpauit: quod magis confirmatur ex libro Tobie cap. 5. ubi in editione vulgata latina (nam in textu græco Tobie nulla salutationis formula habetur) legimus salutationem Archangeli Raphaëlis ad Tobiam seniore cæcum verbo precantis ei gaudium in hunc modum factam: Saluauit,

Luc. 24.

Ioan. 20.

Marc. 14.

Matth. 28.

Tob. 5.

inquit, eum, & dixit, Gaudium tibi sit semper. 14. Et quamuis vox illa, Ave, seu, gaude, precantis, seu optantis esse possit, & affirmantis in hac tamen salutatione Angelica ad Virginem, quemadmodum animaduertit Salmeron tom. 3. tractat. 5. Maldonatus, & Toletus in Luc. capitu. 1. annotat 45. & alii, non est precantis, sed affirmantis id, quod iam tunc Virgo beatissima habebat, & præ-nunciantis illud, quod mox cumulatissime acceptura erat, Gabriel enim celestis Parnymphus gratiæ plenitudinem, qua ob mysterium Incarnationis in eius utero geiendum iam prædita erat, admiratus, prius quam sua legatione fungeretur, Virgini sanctissimæ gratulandum, & honorificentissimis verbis, ac studiis quæsitis (quasi laudum eius præconia nulla oratione consequi posset) sibi eam officiosissime salutandam existimauit. Ergo veluti Dominam seruus, ac Dei sponsam, veramque Dei matrem mox futuram Dei nuncius, ac minister illis verbis: Ave gratia plena, Dominus tecum, benedicta tu inter mulieres reuerenter alloquitur: quibus verbis brevi quodam compendio eius doctes, ac laudes utcumque complecti conatus est. Hinc factum, ut Virgo humillima, Deipara & in oculis suis parua in hac insolida, & ex humiliter honorifica salutatione, qua tanta de se litaturæ præconia ab Angelo prædicari audiebat, turbata sit: nam & turbata dicitur non in salutari Angelo, cuius visioni, ut cap. 26. dicemus, Angelus assuetus erat, sed in sermone eius: cogitabat quæ illi esset ista salutatio, quemadmodum rectè docuit Origenes homil. 6. in Luc. Chrysostomus oratione de Natiuit. Sancti Ioannis Chrysost. Baptiste S. Bonauentura in meditationibus Bonæ vitæ Christi cap. 4. Lyrani in Lucam, Lyrani & Græcus quidam Interpres in catena S. Græci Thomæ. Vnus tantum B. Laurentii lusi interpreti in sermone de Annunciat. verba audiuntur: Turbata, inquit, est non ex Angelico s. n. aspectu, quasi insolito: quippe qua iugiter visitabatur ab Angelis: sed ob excellentiam diuini præsentis, quod propria merita præcellere videbatur: Consuevit namque humilitas sicut semper stare humiliter sub se ita difficile fidem accommodare eis, quæ sunt ipsi præ eam esse consentur. hæc ille Bernard. verò tal. hom. 4. supermissus est; pulchre docet Virginitatem turbatam, non tamen perturbatam. Quod turbata, inquit, est, verecundia fuit virginis: quod non perturbata, fortitudinis: quod tacuit,

& co.

Et cogitavit prudentia: cogitabat autem qualis esset ista saluatio. Sciebat prudens Virgo, quia saepe Angelus sasana transfiguratur in Angelum lucis, Et quia humilis erat, Et simplex, nihil tale penitus a S. Angelo sperabat. ita Bernardus. Et cetero Angelus ille apud Danielem cap. 10. quem Cassianus collat. 8. cap. 13. & Theodoretus, ac Pereria in Daniele existimant fuisse Gabrielem cum se Danieli videndum obrulisset, tantum ei, eiusque comitibus terrorem incussit, ut hi in locum absconditum aufugerint. Danielis vero, qui admirabilibus Dei & Angelorum apparitionibus affluens erat, species (ut eius verbis utar) immutata est in eo, & emarcuit, nec habuit quicquam virum, & audiens Angelum jacebat consternatus, & vultus eius harebat terræ, at Virgo beatissima propter eximiam animi fortitudinem nihil tale passa legitur.

Rationes
quare Vir-
gini gau-
dium in-
annunc.

Bernard.

August.

15. Ceterum Virgini Deiparæ multiplex erat causa gaudendi, ut propterea Angelus verbum illud Ave, quod est, Gaude, in sua salutatione sibi præmittendum existimavit, non tantum ob ea, quæ subiecit, quia videlicet gratia plena, quia Dominus cum illa, quia benedicta inter mulieres, verum etiam ob ea, quæ mox adiecit. Invenisti gratiam apud Deum, ecce concipies, Et paries filium Altissimi; Et Spiritus sanctus superveniet in te, Et virtus Altissimi obumbrabit tibi. Siquidem invenit, inquit Bernardus homil. 3. in missus est, gratiam, quam ipsa quærebat, Et nullus ante ipsam invenire potuit, Dei videlicet, Et hominum pacem, mortis destructionem, vite reparationem. Ita Bernardus, & de suis castis visceribus ipsa per Saram figurata (cuius nomen Dominam sonat, genuit nobis filium Dei, verum nostrum Isaac, hoc est, iuxta nominis etymologiam, risum, & vniuersæ terræ gaudium. Quare Augustinus sermone 18. de Sanctis, Eua, inquit, luxit, Maria exultavit, Eua lachrymas, Maria gaudium in venire portavit, quia illa peccatorem, ista edidit innocentem.

Ad hæc Deiparæ gaudendum erat propter eximias prærogativas, charismata, atque privilegia, quæ præpotens Deus non tantum supra omnem cursum naturalem, verum etiam supra omnem communem ordinem supernaturalem in eam singulariter contulerat, quæ ipsamet cum agnosceret, ingentis gaudij materiam sibi attulisse affirmavit, cum dixit; Ecce exultavit Spiritus meus in Deo salutari meo,

quia respexit humilitatem Ancilla sua, ecce enim ex hoc Beata me dicent omnes generationes: quoniam fecit mihi magna qui potens est.

16. Gaudebat præterea, quoniam maledictio in humanum genus per Eam inuecta, moeror item, atque ærumna in benedictionem, gaudium, atque lætitiā per eius partum erant commutanda. Hinc Augustinus loco citato: Per cuius partum, inquit, mutatur natura protoplastorum, deletur, Et culpa; & infra Causam inuolenscentis errati miraculum noui partus eiecit, Et Eua plantam Maria cantus exclusit. Quin etiam à miseris, & maledictionibus, in quas propter peccatum filij Adam inciderunt, immunis extitit; omnes enim in peccatis concipimur, omnes fomitem peccati, & seuientem membrorum legem patimur, ab omni culpa veniali omnino cauere non possumus; omnes in terram, de qua sumpti sumus, reuertimur; feminis vero in poenam illud irrogatum est, ut in dolore pariant filios, neque illud silendum est, sterilitatem in veteri lege communi Iudeorum opinione adeo probro habitam, ut quemadmodum testatur sanctus Hieronymus in Isaia cap. 57. & Sanctus Augustinus quæstio. 42. in Exod. maledicta censeretur sterilis, quæ semen non faceret in Israël. hoc est, inquit Bernardus homil. 3. supermissus est) opprobrio, & contemptui habebatur, tanquam inutilis, & infructuosa. At vero Deipara singulari Dei privilegio ab his omnibus libera fuit; quippe quæ originalem culpam nulla ratione contraxit, fomitem peccati omnino caruit, nulla culpa actuali, quamvis leuissima, inquinata est: & licet, ut filio suo similis esset, eas quas Theologi pœnalitates vocant, quæ nullam inuoluunt culpæ imperfectionem, sed magnam meritum præbent materiam, subierit; ideoque mortem obierit, eius tamen corpus non vidit corruptionem, cum post triduum, ex Damasceno oratione 2. de dormitatione gloriosa, resurrexerit, & anima, & corpore nunc assumpta regnet in Coelis. appositè igitur Damascenus loco citato Deiparam cum Eua confert his verbis: Eua, quæ serpentis suggestioni assensum præbuit, parius dolore, & mortis sententia damnatur, & in infernorum collocatur penetralibus. Hanc autem verè Beatam, quæ Dei verbo aures præstitit, Et Spiritus sancti operatione repleta est, atque ad Archangeli spiritualem salutationem sine voluptate, & virili consortio Dei filium concepit, Et sine dolore aliquo peperit, ac

Quod exi-
mys dona-
ta fuerit
privilegiis
Deipara
Eua ma-
ledictionē
in benedi-
ctionem
conuertit.
August.

Hieron.
August.

Bernard.

Deipara
anis malo-
dictionis
expers.

Damasc.

Bernard.

Genes. 2.

Maria pe-

perit sine

dolo.

Isaia 66.

Damasce.

August.

Deipar. de

demonis,

et haretici

prauitate

trium

phauit.

Genes. 3.

Cap. 24.

Costerus.

Barrada.

Aue mu-

tat nomen

Eua.

totam se Deo consecrauit, quomodo mors deuora-
ret? quomodo inferi susceperent? quomodo corru-
ptio inuaderet corp⁹ illud, in quo vita suscepta est?
Huic res illa plana, et facili ad cœlum parata est
via. hæc Damascenus. Quod autem ad muli-
rum maledictionem illam spectat, de ea Ber-
nardus hoc. 3. super missus est, ad eandem cō-
uersus Virginem eam sic alloquitur: *Benedicta*
tu in mulieribus, quia illam generalem maledicti-
onē euasisti. quia dictum est, in tristitia paries fili-
os. Et nihilominus illam, quæ secutum est Maledi-
ctio sterilitis in Israël. Ac singularem consecuta es
benedictionem ut nec sterilis maneat nec cum do-
lore parturiret, peperit. Enim verò quem
admodum ipsa absq; carnis delectatione filio
concepit, ita absq; doloris sensu eundem pe-
perit. iuxta Isaia vaticinium cap. 66. *Antequā*
parturiret, peperit, hoc est ante partus dolores
filium enixa est: quem Isaia locum ad hoc de-
monstrandum affert Damas. lib. 4. de fide ca.
15. De hoc etiam eleganter Augustinus loco
citato: *præsumit, inquit, illud Eua infelicitatis e-*
logium, quod dicitur, in dolore paries filium, quia i-
sta in lætitia Dominum peperit. Duo siquidem
quàm longissimè inter se distita coniunxit: nā
& Genitricis dignitatem obtinuit, quæ sterili-
tatis opprobrium eo tempore tantopere for-
midatum euasit, & virginalem pudicitiam nō
amissit; quin & virginitatis vexillum voto conse-
cratum extulit, ut innumera postea virginum e-
xamina eius exemplo virginitatem Deo dicārint
ac proinde inter conjugatas, Virgo, inter virgines
verò de Spiritu sancto fecunda extitit. Neque ve-
rò illud tenuis lætitiæ materiam eidē præbuit, quod
cum tartareo, ac truculento dracone, eiusquæ semi-
ne inimicitias a Deo Gen. 3. postius continenter e-
xercuit, quod noxium eius caput plane contritura
ac de omni haretica prauitate triumphatura e-
rat, iuxta illud Ecclesia. *elogium ante multa an-*
norum (a) pla decanatum quemadmodum capi,
24. dicemus Gaude Maria Virgo cunctas hæreses
sola interemisti in vniuerso mundo.
17. Nec verò silentio hoc est prætereundū;
nonnullos, ex quibus est noster Franciscus Co-
sterus in meditationibus super Aue maris
stella, & Barrada libro septimo capite septimo
in voce illa. Aue, initio salutationis Angelicæ
posita, existimare diuino nutu factum esse ut
interpret initio salutationis Angelicæ hac vo-
ce, Aue, poti⁹ quàm illis, Gaude, vel lætare, quæ
tamen idē significant, vsus sit. Cum enim vox
hæc Aue, opponatur huic voci, Eua, (scribitur
namque) idem, sed transpositis, immò eti-

am inuersis litteris) per hoc veluti anna-
gramma quoddam inuersum indicari vo-
lunt Deiparam, cui ab Angelo dictum est
Ave, oppositum eorum malorum, quæ in
terrarum orbem Eua invexerat, intulisse, at-
que adeò Eux maledictionem, in Benedi-
ctionem, merorem in gaudium, ærumas
in consolationem, miseriam in felicitatem
mortem in vitam; peccatum in gratiam, poe-
nam in gloriam per Christum, quem ipsa
nobis ex suis castis visceribus edidit, feliciter
commutasse: quin etiam per hanc Angeli
salutationem inchoatam ab Aue, (quod est
Eua inuersum) dum sanctissima Virgo Ma-
ter Dei efficitur, significari videtur in vete-
ris Eux locum, quæ hominibus exitio fuit,
Mariam humauo generi maximè saluta-
rem subrogari. Quare Bernardus ieremone
in signum his verbis eleganter expressit.
Sic nimirum prudensissimus, & clementissimus
Artifex, quod quassatum fuerat non confregit,
sed utilis omnino refecit: ut videlicet noua
nouum formaret Adam ex veteri, & Eua
transfunderet in Mariam.

18. Hinc factum est, ut ex vna parte aliqua
quidem analogia, sed longè dissimilis inter E-
uam, & Deiparam inueniatur, ita ut Eua ab
Epiphanio (ut dicemus) dicatur figura Dei-
paræ: nam quod illa in naturali hominum
propagatione exhibuit, hoc Deipara multò
melius, multoq; præstantius in supernaturali
filiorum Dei procreatione efficit: illa enim ex
Adam formata facta est in adiutorium simile
ipsi Adæ, & dicta est cunctorum Mater viuē-
tium, cum tamen cunctorum morientium ex
Ruperto lib. 3. de Trin. capit. 26. potius dicen-
da esset mater, ex hac verò formatus est Chri-
stus nouus & cœlestis Adam, eumque pari-
endo facta est mater verè viventium, eorum
nimirum, qui in spiritualem vitam denuo na-
scuntur, cui carnem ex suis visceribus præben-
do facta est ei in nostra redemptione, in adiu-
torium & ad humani generis salutem, quem-
admodum cap. 17. dicemus, multifariam est
cooperta. Quocirca Epiphanius hæres. 78.
Beata, inquit, mater Dei Maria per Eua signi-
ficatur, quæ per anigma accepit, ut mater viuē-
tium diceretur: illa enim mater viuētiū vo-
cata est etiam postquam audiuit terra es, & in
terram reuerteris: post transgressionem ab illa E-
ua omnis hominum generatio deducta est in terra
hic autem verò a Maria hac visa mundo geni-

ta est ut uiuentem gigneret, & fieret Maria mater uiuentium: Eua datum est operire corpus sensibile propter nuditatem sensibilem, Maria uero datum est à Deo, ut pareret nobis Agnū & ex gloria ipsius Agni fieret nobis ueluti à uellere sapientia per uirtutem ipsius indumentum incorruptibilitatis. hæc ille.

Inter Eua
& Deiparam
antithesis.
Damasce.

19 Ex altera uero parte inter Euam, & Deiparam magna inuenitur antithesis; cum in illius præuicatione, superbia, imprudentia (quam Damascenus orat. de dorm. incautā simplicitate uerbis serpentis nimium credulam uocat) Gula delectatio, perfidia, & inobedientia appareant, ac in Virgine sanctissima dum Incarnationis mysterium cum Angelo tractat, oppositæ uirtutes, nimirum humilitas, prudentia, quæ sapienter Angelo respondit; uirginitatis studium, quæ uersa carnis oblectamenta, etiam ea, quæ in coniugio licent, sibi penitus interdixit. Fides, & obedientia præcipue elucet: Illa ad peccandum induxit uinum

Rom. 5. Adam, per quem ex Apostolo Rom. 5. peccatū in hunc mundum intrauit, & per peccatum mors & ita in omnes homines mors pertransiit, in quo o. mnes peccauerunt: Hæc carnem, in qua redempti sumus, subministrat. Christo, per quem homines (ut uerbis utar Apostoli loco citato) reconciliationem, abundantiam gratiæ, & donationis, & iustitiæ accipientes in uitā regnabunt, quod si Eua à serpente vincitur, eiudem serpentis caput per Deiparam conteritur, quo circa de hæc inter Euam, & Deiparam antithesis egregie Patres omnes loquuntur. Irenæus lib. 5. c. 19. Sicut Eua seducta est per angelicum sermonem (id est, diaboli) ut effugeret Deū, sic Maria per Angelicum sermonem euangelizata est, ut portaret Deum, & suasa est obedire Deo, uti Virgini Eua, Virgo Maria fieret aduocata: & quem admodum astrictum est morte genus humanū per Virgine, soluitur per Virginem aqua lance disticta: uirginalis inobedientia per uirginalem obedientiam Tertullianus libro de carne Christi c. 17 Quod Eua credendo serpenti deliquit, Maria Gabrieli credendo deleuit. & Epiphanius loco citato, Eua mortis causa facta est hominibus, Maria uero causa est uitæ, per quam genita est nobis uita, & per hanc filius Dei aduenit in mundū, & ubi abundauit peccatum, ibi superabundauit & gratia, & unde illata est mors, illuc processit, & uita, ut uita pro morte fieret, & qui per mulierē nobis uita factus est, mortē ex muliere inducā exclauaret, & quoniam illic Eua cum adhuc es-

set uirgo per inobedientiam transgressa est, & contrario per Virginem obedientia gratia facta est, annunciatu aduentu in carne de Cælo, & uita æterna. hæc Epiphanius. Idem oratione de Deipara: Angeli, inquit, accusabant Euam, nunc uero Mariam gloria prosequuntur; quæ mulierum infirmitatem uere gloriosam reddidit; quæ lapsam Euam erexit; & Adam de paradiso delectum in cælos misit, quæ paradisum clausum aperuit, & per latronem rursum Adamum complantauit. sic ille. Et Chrysippus oratione de Deipara introducit dæmonem dum uidet nos per mulierem reuocatos ad filiorum adoptionem, quam initio habebamus, hæc secum loquentem: Mulier mecum efficit, ut in genus humanum tyrannidem occuparem, & mulier me à tyrannide deturbauit: Antiqua Eua me erexit in alium, Nova deiecit. hæc ille. Sophronius in sermone de Assumpt. Maria, inquit, uere gratia plena, per quam largo sancti Spiritus imbore superfusa est omnis creatura; & ideo (inquit) benedicta tu in mulieribus, id est, plus benedicta, quam omnes mulieres: ac per hoc quicquid infusum est maledictionis per Euam, totum abstulit benedictio Mariæ. hæc Sophronius. Bernardus sermone 2. Pentecost. Misus est, inquit, coluber ueniosus à diabolo, ut uenenum per aures mulieris in ipsius mentem transfunderet, & sic resunderet in totius posteritatis originem. Misus est interim Gabriel Angelus à Deo, ut uerbum Patris per aurem Virgini in ventrem, & mentem ipsius eructaret, ut eadem uia intraret, & antidotum quæ uenenum intrauerat. sic ille. Hieronymus in epist. 22. Mors per Euam, uita per Mariam. Augustin. serm. 18. de Sanctis cum multa in hanc sententiam præclare differuisset, quæ alibi citabimus, subdit: Mater generis nostri poenam intulit mundo: Genitrix Domini nostri salutem attulit mundo: pro inobedientia enim obedientia commutatur, fides pro perfidia compensatur. & lib. 3. de symb. ad catec. cap. 4. Per feminam mors, per feminam uita; illa poculum a serpente propinatum libenter accepit, & viro tradidit, ex quo simul mereretur occidi; hæc gratia cælesti de super infusa, uitam protulit, per quam caro mortua possit resuscitari: Ecclesia quoque in quodam hymno canit.

Quod Eua tristitia abstulit,
Tu reddis almo gremio.

Denique Nyssenius homilia de humana Christi generatione, quem supra citauimus, idcirco Angelum ab Aue, quod est, Gaude,

G 2

suam

Chrysip.

Hieron.
Augustin.

Procopius
Gazens.

Cap. 27.

Tertullian.

Chrysolog.

Genes. 1.

Epiphani.

Aue quo-
modo idē

suam salutationem auspicatum testatur, vt
Virginem Beatissimam Eux opponeret; pri-
mum enim verbum contra Euam à Deo pro-
nunciatum Genes. 3. fuit illud: *Multiplicabo a-
rumnas tuas*, quoniam initium fuit mortis: at
sanctissimæ Virgini, quæ initium exitit vitæ
primum verbum, quod ei dicitur merito est A-
ue, seu Gaude. Quod ipsum insinuat Procopi-
us Gazens supra allatus. & hæc in præsentia
dicta sint; hanc enim ipsam de Deiparæ cum
Eua comparisonem c. 27. vberius expēdemus
Quæ verò mala in sua prævaricatione Eua ad-
misit, Tertullianus in lib. de habitu muliebri
cap. 1. cum muliere loquens paucis verbis ita
complexus est: *Tu es diaboli ianua; tu es arboris
illius resignatrix; tu es diuina legis prima deser-
trix; tu es quæ eum suafisti, quem diabolus ag-
gredi non valuit; tu imaginem Dei hominem tam
facile elisisti; propter tuum meritum id est, mortē
etiam filius Dei mori habuit.* hæc Tertullianus.
Cui consonat Chrysologus serm. 79. *Mulier
inquit, mali causa, peccati auctor, via mortis, se-
pulchri iustus, inferni ianua, lamenti necessitas
tota, ob hoc nascuntur lachrymæ, mancipantur
mœroribus, gemitibus addicuntur, & in lamentis
tantum sortes sunt, quantum viribus inueniun-
tur infirma.* Hæc autem omnia per Deiparam
vt satis liquet, emendata sunt. Hinc est, quod
Bonauentura in specul. cap. 8. dicit: *Coruum
Genes. 8. fuisse infidelem, quoniam emissus non
reduit; Columbam verò fidelem sic & Eua infide-
lissima mediatrix perditionis, Maria fidelissima
mediatrix salutis fuit inter summū Noë, & mun-
dū spirituale diluuiū submersū.* ita Bonauentu-
ra. Ex quibus omnibus, si rem ipsam per vo-
ces significatam spectemus, merito dicitur E-
ua mutari in Aue (id quod litterarum inversio
significat) ad quod spectans Ecclesia in hym-
no illo, cuius initium est *Aue Mariæ stella* sic
canit.

*Suauis illud Aue
Gabrielis ore
Funda nos in pace
Mutans nomen Eua*

Neq; hoc est nouum apud Patres, vt ex lite-
ris in hunc, aut illum modum vel exaratis, vel
dispositis sacra interdum mysteria colligant;
vt videre est apud Epiphaniū hæres. 62. Sa-
bellianorū vbi de a & eleganter philosopha-
tur & quædā iustitiam non iniucunda, quæ
apud eundē loco citato videri possunt.

Ad extremum circa eandem vocē, Aue,

nōnulli quandam notionem, seu deductionē quodam-
modo afferunt ad pietatem, & ad sensus varietatem
magis, quā ad solidam veræ etymologiæ tru-
tinam accommodatā, vt scilicet ab A quæ parti-
cula est priuatiua, & V A, quod mulieriam tum
apud Græcos, tum etiā apud Latinos sonat, de-
rivetur, ita vt Aue idem sit, quod abique uæ; at
que adeo hac voce in fronte salutationis ab
Angelo posita Deipara ab omni uæ aliena fi-
gnificetur. ita S. Bonauentura in speculo B. V. c. 2. *Personemus*, inquit, illud *Aue*, quo imitatio
est nostræ redemptionis, ab omni uæ merito V. Maria
in principio salutationis dicitur. *Aue* uique ab-
sque uæ, à quo fuit immunissima. & infra. *Omnes
dicamus ei Ave, omnes oremus, ut propter suū dul-
cissimum Ave, nos oret liberari: ab omni uæ, per
Dominum nostrum Iesum Chr. filium suum.* hæc
Bonauentura. Idem etiā habet S. Antonin. 4 p
tit. 15. c. 13. §. 4. Caterū rationem hanc, si vo-
cem ipsā spectemus, vltro concedimus iuxta
exactam etymologiæ notionem minimè esse
deductā; uæ enim cum diphthongo, Aue au-
tem abique ea scibitur: deinde apud Latinos
A, tametsi in nonnullis vocibus, vtpote Amēs
hoc est sine mente. Auius, sine via, particulæ
priuatiuæ munus exerceat, vniuersitatem nō
est particula priuatiua, sicut apud Græcos. La-
tinæ verò vocis deductio ex græco idiomate
petenda non videtur, siquidem, vt monet Hiero-
nymus lib. de traditionibus Hebraicis in Ge-
nesim. *Nemo*, inquit, *in altera lingua, quempiā
vocans etymologiam vocabuli sumit ex altera
& ideo Hebraicum nomen, non Græcam, verum
Hebraicam habere debet rationem.* ita Hiero-
nymus, ex altera verò parte huiusmodi vo-
cum accommodationes quantumvis ex pere-
grina lingua desumptæ, si in illa ipsa re fun-
damentum habeant, & ab auctoribus graui-
bus usurpentur, reici nequaquam debent: sci-
mus enim Hieronymum in fine libri secundi
aduersus Iovinianum etymologiam Romæ,
quæ à Romulo denominationem sortita est
ex Græca tamen, atque Hebraica lingua af-
ferre: siquidem ad ipsam Romanam apostro-
phem faciens: *Roma* inquit, *aut fortitudinis
nomen est apud Græcos, aut sublimitatis, iuxta
Hebræos, serua, quod diceris, virtus te excelsam
faciat, non voluptas humilē.* Quin etiam Sibyl-
la ex Palladio in Lusacia c. 18. Romæ, quæ
mille, & ducentis annis pulcherrima fuerat,
& frequentissima, deuastationem per Go-
thos illatam prædicans, & ad eius Lati-
num

Bonauent.

S. Anton.

etymologi-
a ex altera
lingua qui
modo peti
possit.

Hieronym.

Epiph.
Ies.
apoc.
cos.
cun-
sona-
Cy-
lero.
Eph.
Am-
Cap.
Aug.
Gir.

Latinum nomen, Græca tamen significatione alludens: *Fiet*, inquit, *πόμνη hoc est vicus, non Roma*. & Nazianzenus orat. 42. quæ est 2. in Sanctum Pascha, quamvis doceat nomen Pascha apud Hebræos Transiitum significare; commendat tamen eorum explicationem, qui eiusdem nominis etymon è Græca lingua petentes, illud ἀπό τῆς πάσης, quod est pati, deducunt; ideoque ab eo quod Christus passus est, Pascha appellatum existimant. verba Nazianzeni cum de nomine Paschæ ageret hæc sunt. *Hoc Pascha*, inquit, *ab Hebræis iuxta eorum linguam nominatur (quæ vox transiitum sonat) historica quidem ratione propter Israëlitarum ex Aegypto in Chanaan Regionem suam, & migrationem; sin autem spirituales sensum spectemus, propter nostram ex his inferioribus ad superiora, atq; ad promissionis terram progressionem, & ascensum, quod verò in multis scriptura locis accidisse comperimus, ut vocabula quædam ab obscuriori sensu, ad apertiorum; atque ad duriore sono ad elegantiores, commodioresque immutata sint; idem hic quoque contigisse animadvertimus, quidam salutis passionis nomen hoc esse arbitrati, ac deinde per littera φ in τ & χ in κ mutationem, hanc vocem ad linguam Græcam accommodantes, hunc diem Pascha nominarunt. Atque hæc vox postea consuetudine, atque usu confirmata est; multitudine videlicet hoc verbum, ut magis pium calculo suo comprobante, hæc Nazianzenus. Neq; hic contendendo Pascha ab eo, quod est pati, derivatum; cum Hieronymus, in cap. 26 Matt. Phise inquit, non à passione, ut quidam arbitrantur; sed à transitu nominatur. sic ille. Sed id solum ostendo, eiusmodi nominum derivationes, atque accommodationes à Patribus interdum usurpari Epiphanius hæresi 29. nomen Iesu, quod est Iesum, non tantum Saluatorem, sed etiam medicum significare ex Græca etymologia docet, quod etiam Cyrillus Ierosolymitanus catechesi 10. & Basilus in asceticis tradiderunt, & nos c. 20. aliquid de hoc dicemus. & Ambrosius lib. 1. de Abraham cap. 3. cum Augustino lib. quæst. super lib. ludic. 37 & Gregorio lib. 30. Moral. cap. 13. mysterium numeri trecentorum Gedeonis commilitonum (qui tamen Hebræi, & in libro Hebraica lingua conscripto recensentur) inuestigat, ex T littera, quæ apud Græcos crucis figuram exprimit, & hunc numerum significat, atque hæc quidem omnia eo spectant, ut*

ostendamus Patres interdum ex peregrina lingua aliquot mysteria scrutatos esse.

21 Et sanè si in hac voce rem ipsam penitus introspeciamus, dum Deiparæ dicitur Ave, quod est Gaude, seu lætare, omnis planè uxor, seu miseræ immunis ostenditur: neque enim aliter perfectè gaudere posset, ideo enim Tobias oculis captus cum S. Raphaël in sua salutatione gaudium ei precatus esset, respondit: *quale gaudium mihi erit, qui in tenebris sedeo, & lumen cæli non video*. Sed si quispiam quærat à quonam uxor seu miseria libera, & immunis fuerit. Respondendum videtur à tribus præcipuè miseris eam alienam fuisse, nimirum à uxor culpæ originalis, à uxor cuiuscumque culpæ actualis, quamvis leuissimæ, & à uxor fomitibus peccati, quem perpetuò extinctum habuit, ut c. 7. dicemus, quare non in congruè ab iis, qui singula huius salutationis verba festis B. Virginis accommodari docuerunt, quemadmodum & nos alibi diximus huiusmodi Ave, seu Gaude Conceptioni immaculatæ peculiariter accommodari posse tradunt; soli enim Virgini inter puros homines in sua conceptione lætandum est, cum singulari Deiprius legio caruerit originali culpa, quæ aliis luctum meritò affert propter multiplices eius ærumnas, ac miseras, quas S. Iob tragico quodam stylo c. 3. libri sui sub variis metaphoris vberius persequitur, & deplorat, quemadmodum plerique Interpretes cum Gregorio in illum locum tradiderunt.

TYPI ALIQVOT, SEV SYMBOLA, quibus Deiparæ Virginitas præstantia, qua Dei mater est significatur.

DEINQUE ad Deiparæ dignitatem aliqua 22 ex parte declarandam, quam ex Conceptione filij Dei est adeptæ, qui in eius utero ex Deiparæ purissimis ipsius sanguinibus carnem suscepit, sacris litteris, & SS. Patribus variis typis, ac nominibus metaphoricis ductis, tum ex rebus, quæ in usum hominum veniunt, tum ex rebus Deo consecratis appellatur, seu significatur. Quare Bernardus serm. 3. Bernardus super Salve Regina plura nomina, quibus Deipara nominari solet, recenset his verbis. *Non solum Cælum, & firmamentum Domina verum intelligitur, sed aliis nominibus con-*

G 2

uenien-

uenienter appellatur, & rerum vocabulis designatur, ipsa tabernaculum Dei, Templum, Domus, Atrium, Cubiculum, Thalamus, Sponsa, Filia, Arca diluuii, Arca testamenti, Vrna aurea, Manna, Virga Aaron, Vellus Gedeonis, Porta Ezechielis, Ciuitas Dei, Caelum, Terra, Sol, Luna, Stella matutina, Aurora, Lucerna, Tuba, Mons, Fons, Hortus, Lilium conuallium, Desertum; ipsa est terra promissionis lactis, & melle manans. Stella maris; Nautis quoque, via in mari, Sagena, Vineæ, Ager, Arca, Horreum, Stabulum, & Praesepe, Subingale, Apotheca, Aula, Turris, Castra, Acies, Populus, Regnum, Sacerdotium, Ouis pascua, Paradisus, Palma, Rosa, Flumen, Portus, Columba, Columna, Vestis, Margarita, Candelabrum, Mensa, Corona, Sceptrum, Panis, Oleum, Vinum, Arbor, Virga, Cedrus, Cypressus, Platanus, Cinnamonum, Balsamum, Myrrha, Theus, Oliua, Nardus, Crocus, Fistula, Calamus, Storax, Soror, & Mater est; & ut breuiter concludam de hac, & ob hanc, & propter hanc totus munus factus est, & hac gratia Dei plena est, & per hanc homo redemptus est, Verbum Dei caro factum est, Deus humilis, homo sublimis, huc utque Bernardus. Similia encomia apud compiores leguntur de Deipara, vt videre est apud Andream Cretensem, Epiphanium, & alios. Nos aliqua hic commemorabimus, additis Patrum testimoniis, quicquid ita vocare solent, adiecta interdum breui explicatione, quod etiam ad ea, quæ in vniuerso hoc opere dicuntur conducet, cum crebro de his, quæ Virgini tribuuntur, ipsarum variis occasionibus mentio sit faciendæ; quare, & lectorem huc remittimus.

Typi quibus Mater Dei exprimitur.

Typi verò, seu symbola, quibus Deipara quatenus mater Dei est, exprimitur, quæque in præsentia explicanda suscepimus, hæc sunt.

- Paradisus voluptatis.
- Ciuitas Dei.
- Domus Sapientia.
- Aula Dei.
- Thalamus sponsi.
- Liber grandis, nouus, & ob signatus.
- Ferculum Salomonis.
- Mons Dei.
- Medium terra.
- Fons hortorum, & puteus aquarum viuentium.
- Fons lucis.
- Caelum Domini.
- Sanctuarium Dei.

Tabernaculum sui Creatoris.
Tabernaculum fidei.
Templum Domini.
Sacrarium Spiritus sancti.
Sanctissima Trinitas nobis iriclinum.
Mensa panis propositionis.
Vrna aurea.
Arca testimonij.

PARADISVS VOLVPTATIS

IMPRIMIS Deipara dicitur, PARADISVS VOLVPTATIS Gen 2, quam Deus omnibus gratiæ voluptatibus cumulauit, quæque summam hominum voluptatem, ac delicias nobis protulit, ideo sanctus Iacobus in sua Liturgia Virginem sic affatur: Tibi, quæ es templum sanctificatum, PARADISVS spiritualis, &c. vniuersa creatura gratulatur. Ephraem oratione de Deipara ad eandem: Ave, inquit, PARADISE deliciarum, totiusque amantatis, & immortalitatis: Ave lignum vite gaudium, & voluptas. Chrysippus oratione de Virgine: Ave, quæ es HORTVS Patris. Andreas Cretensis oratione de Annuntiatione Deiparam dicit esse: Intellectualem vniuersi salutis nostræ ligni PARADISVM, quæ ipsius Horti Edem colonum, Christum (inquam) Dominum intra se habet figuris in ea aëumbratum, qui ineffabili quadam potentia fluminis instar viuiparum vterum tuum egressus, quatuor velut initus per Euangelium suum orbis faciem irrigauit ita Andreas. Iuem: Gaude, inquit, sancta terra virginea, ex qua nouus Adam formatur, qui vterem Adam seruat. Damascenus orat. 2. de doim. Vug Hodie, inquit, Eden noui Adam PARADISVM suscepit animatum, in quo sublata est condemnatio, in quo plantatum est lignum vite, in quo operata sunt nostra nuditas. Idem oratione 1. de doim. In hoc PARADISO, inquit, non patuit serpentis aditus: hæc Damascenus. Proclus Episcopus Constantinopolitanus de Deipara: Hæc, inquit, spiritualis est secundi Adam PARADISVS. Ambrosius in psalmum primum: Inter multa, inquit, ligna, quæ erant speciosa ad aspectum, & bona ad escam, etiam lignum vite terra produxit in medio PARADISI, vt cætera ligna eius viriditate florent. Quid esse hoc lignum dicimus, nisi per quod nobis salus venit? & lignum hoc TERRA produxit, quia cum Virgo generauit, quæ erat terra, & mox. Iesus est lignum vite, lignum sapientia plantatum in vtero Virginis voluntate Patris. hæc Ambrosius. Rupertus libr. 4. in Cant. pulchre ea, quæ de Paradiso terrestri in sacra Genesi scribuntur, Virgini

Virgini accomodat, & fusè prosequitur; quomodo nimirum Virgo sit nouus Paradisus celestis à Deo plantatus, & quo modo in ea formauerit hominem, & ex ea cunctarum germina gratiarum, & cunctarum exemplaria virtutum produxerit; Christum quoque, qui est lignum vitæ, & fluuius, ex ea egressus sit, qui lætificat Ciuitatem Dei, qui inde diuiditur in quatuor Euangelia. Bernardus sermone 2. de Aduentu, cum Deiparam per virgam significari probasset, subiicit, eam esse lignum vitæ: *o verè, inquit, LIGNVM VITÆ quod solum fuit dignum portare fructum salutis: hæc i-*

Bernardus
Eccles. 40.

Bonauent.
Bernardus
Eccles. 40.

Bernardus
Eccles. 40.

Bernardus
Eccles. 40.

Petr. Dam.
Eccles. 40.

Petr. Dam.
Eccles. 40.

Petr. Dam.
Eccles. 40.

Petr. Dam.
Eccles. 40.

Petr. Dam.
Eccles. 40.

Petr. Dam.
Eccles. 40.

Petr. Dam.
Eccles. 40.

Petr. Dam.
Eccles. 40.

Altissimus, in quibus ipse reperit prauitatem? nunquid in constellatione, vel scintillatione stellarum quodam alia conuertuntur? in sanguinem, alia cadunt de celo, alia in tenebras obscurantur? nunquid in aere, vel igne, vel aëni? Nequaquid, quia nō in igne Dominus; non in commotione Dominus; non in spiritu Dominus si verax est ille, qui curru igneo, & equis igneis est assumptus in Caelum. Nunquid in aquis, ubi furans, & tortuosus leuiathan immoratur, aut in terra, qua sub maledicto Adæ spinas emittit, & tribulas? Non est LOCVS VOLVPTATIS, nisi uterus Virginis. Ex hoc egreditur humanitate, quia vestitus cilicio nostra mortalitatis visibilis humanis oculis apparuit, & de Virgine virgam, de libro autem generationis lineam faciens, diuinitatis hamum inuenit, quem carne operuit virginali, ut draco capere damnum. magnus illectus ad carnem ferrum diuini numinis subsentiret. hucusque Damianus. Sanctus Chrysostomus oratione in Annunciatione introducit Deam mittentem Gabrielem ad Virginem, eiūque dicentem: *Vade ad PARADISVM meam ratione pradiam. Et Sophronius de Assumptione: Verè inquit, Virgo HORTVS DELITIARVM, in quo consita sunt vniuersa florum genera, & odoramenta virtutum, sicque conclusus, ut nō sciat violari, neque corrumpi ullis insidiarum fraudibus. Fons itaque signatus sigillo totius Trinitatis, ex quo fons vitæ manat, in cuius lumine omnes videbimus lumen, cuius perfecta emissio vteri supernorum ciuium omnium est Paradisus, hæc ille. Quid tū ergo Deipara sit paradisus, cuius emissiones sunt Paradisi, hoc est, quæ nobis Christum genuit, qui est nostra beatitudo; quod infra vberius declarabimus.*

CIVITAS DEI.

25 **H**æc est Ciuitas Dei psalm. 47. nimirum filij Dei qui inter tres diuinas personas peculiari quadam ratione Deus noster ob assumptam humanitatem dicitur; & ita Bernardus sermone 2. de Assumpt. vocat illam, CASTELLVM IESV. Georgius Nicom sermone de oblatio. vocat CIVITATEM DEI animatam. Chrysostomus loco citato ex persona Dei ad Gabrielem Archangelum: *Vade, inquit, ad animatam Ciuitatem. Cuius est Virginem sanctissimam de qua loquitur Propheta: Gloriosa ciuitas sunt de te Ciuitas Dei: sic etiam appellatur à S. Antonino 4. part. tit. 15. cap. 3. §. 1. & 2. Est enim Deipara CIVITAS summa, à Deo singulariter munita, pulcherrima, omni virtutum, & gratiarum genere tanquam spiritualibus diuitijs amplissima.*

Qua Virgo.
Et hamo
capituli da-
mon.

Chrysost.

Sophron.

Virgo dici-
tur Ciui-
tas Dei no-
stri.
Psalm. 47.
Bernardus
Georg.
Nico.
Chrysost.

DOMVS SAPIENTIAE.

Virgo dici-
tur Domus
sapiencia.

Proverb. 9.
Hildefons.
Bernard.

Pet. Dam.

Hieron.

And. Cret.

Georg. Nic.
Bonaue-
Psal. 92.

Genes. 28.

Cap. 7.

Isa. 2.

Ezech. 43.

Cap. 7.

Bonaue.

Per Virgi-

nem dona-

Spiritus S.

quaram.

Prov. 9.

Isa. 11.

Hec propter Verbi inhabitationem cum carnem suscepit dicitur Domus, quam sapientia edificavit sibi, in qua excidit columnas septem, immolavit victimas suas; miscuit vinum, & proposuit mensam Proverb. 9. De Deipara enim id explicat Hildefonsus ser. 3. de Assumpt. & Bernardus sermone 9. ex parvis. Quid est, inquit, in ea septem columnas excidere, nisi ipsam sibi dignum Habitatulum fide, & operibus preparare. Petrus Damianus sermone de Natiuitate similiter de Virgine exponit; quam dicit esse Domum columnis septem sustentatam, septem scilicet donis Spiritus sancti dotatam. Hieronymus in Isa. 3. & lib. contra Heluidium, vterum Deiparæ vocat sacri ventris hospitium, cuius nouem mensibus habitator fuit Iesus Andreas Cretensis orat. in salutatione Angel. consecratum vocat Regis Palatium, vnicum illius, qui nusquam capitur, habitatulum. Georgius Nicom. orat. de oblat. Domum gloriosam vocat. Similiter Bonauentura in speculo c. 8. de ea vult dici psalm. 92. Domum tuam decet sanctitudo Domine. Et Patriarcha Iacob. Genes. 28. de eadem pronuntiavit: Non est hic aliud, nisi Domus Dei, & Porta Cæli, de quo nos fusi c. 7. Ad hanc domum in monte Domini, atque adeo ab omni fluiorum inundatione, & hostium incursione tutam nos inuicem inuitare debemus iuxta illud Isa. 2. Venite, & ascendamus ad montem Domini, & ad Domum Dei Iacob: de qua Domo pulchre Ezech. 43. Hac est lex Domus in summitate montis, omnis finis eius in circuitu sanctum sanctorum est; omnia enim Virginis sanctissima sunt, quod vberius cap. 7. ostendimus. Nec illud prætereundum, quod Bonauentura docet in speculo cap. 6. agens quo modo per Virginis preces ad septem Spiritus sancti dona, quibus hæc Domus fulcitur aspirare possimus; sic enim ait: Spiritus sanctus Mariam per Domum conuenientissime signauit, quam sibi sapientia increata cum septem columnis septem donorum Spiritus sancti excellentissime edificauit. Quisq. ergo columnas Spiritus S. ceperit desiderare, ipse formam colunarum in ista Domo poterit inuenire, quæ pro columnis huiusmodi debet cum magnis desiderijs, & precibus conuenire. Similiter quicumque septiformem Spiritus S. gratiam adipisci desiderat, ipse florem Spiritus S. in virga querat; Per virgam enim ad florē, per florē ad spiritum in ipso requiescentem peruenimus. Per Mariā ad

Christum accedimus, & per Christum gratiam Spiritus sancti inuenimus, propter quod beatus Bernardus alloquens B. Bernardus, ait, Per te accessum habeamus ad filium, o benedicta inuentrix gratia, Genitrix vita, Mater salutis, ut per te suscipiamus nos, qui per te datus est nobis, huculque Bonauentura.

27 Eadem Virgo sanctissima ob eximium puritatis candorem, & insignem virtutum soliditatem ac pretium inestimabile ab omnium morum asperitate, & obscuritate tersum, atq. politum psalm. 44. sub domorum eburnearum nomine exprimitur, à quibus prodire vestimenta Messiae, id est sacratissima Christi humanitas vestimenti nomine significata, vt videre est Isa. 63. illis verbis: Quare rubrum est indumentum tuum? vt Tertullianus exponit lib. 4. contra Marcionem, & apud Apostolum Philip. 2. Habitu inuentus vt homo: habitum enim hic significare vestimentum docet Augustinus lib. 83. quæst. 73. quod plenius cap. 8. ostendimus. Hæc (inquam) Christi humanitas sub vestis metaphora omnium gratiarum virtutumque præstantia, quasi pretiosorum aromatum odore redolens ex Virgine est deprompta, ait enim David in spiritu ad Christum; Myrrha, & gutta, & casta à vestimentis tuis à domibus Eburneis, quare mirum non est, si hæc vestimenta ita sua uolentia domibus eburneis, id est Virgini, à qua sunt desumpta, & in quam diu fuerit reposita, tantam omnium virtutum fragrantiam impertierint. illud quoque quod sequitur: Ex quibus (nimirum domibus eburneis) delectauerunt se filia Regum in honore tuo; optime ijs, quæ de Virgine dicimus, congruunt: quasi dicat; Animas fideles, præferim Virgines, per filias Regum significatas, in his domibus, hoc est sub exemplo, & patrocinio Deiparæ degentes, delectatione, ac voluntate castissima ipsi Messiae placituras, in eius honorem sua omnia dirigentes. De magnitudine porro huius Domus. Methodius oratione in hypapante cum Virgine loquens: Celeberrimam, inquit, Prophetæ nos erudiens, quam prorsus sis incomprehensibilis, ait: Quam magna est Domus Dei, & ingens locus habitationis eius; magnus, & non habet finem; excelsus, & immensus. hæc ille.

AULA DEI.

28 Hæc est Aula Dei amplissima, de qua Ecclesia: Deus, qui virginalem Aulam Dei.

Beata

Officium Beata Maria Virginis in qua habitares, elegere dignus es, in hac Aula iubemur adorare Deum Psalm. 95. ubi eodem legimus: Adorare Dominum in atrio sancto eius: in Pfalterio Romano, ex cuius versione in Breuiario desumptæ sunt fere Antiphonæ, & versiculi; habetur: Adorate Dominum in Aula sancta eius, quod in versiculis Officii Epiphaniæ crebro canitur, quare Ambrosius de instit. Virg. cap. 7. Dei Aulam eam vocat, Mirum non est, inquit, præ cæteris Ioannem locutum fuisse mysteria divina, cui præsto erat Aula celestium Sacramentorum. Idem epist. 79. Aulam Regis æterni, & epist. 82. in fine Aulam regalem nominat. Arnobius in Psal. 14. eam virginem Aulam dicit. S. Fulgentius sermone de sancto Stephano, Christum ait trabea carnis indutum, de Aula veri virginis egressum. Et Augustinus serm. 17. de Natali Domini virginalem Aulam, & in lib. de Assump. Aulam Regis æterni vocat. Anselmus de excel. Virg. in cap. 1. & 3. appellat Aulam, in qua Deus corporaliter habitaturus erat Chrysippus homil. de Beata Maria loquens cum Christo, Surge Domine in requiem tuam; tua enim requies est virgo, & uterius tua requies, quæ a tibi Cubile efficitur, & habitatione, ita Chrysippus. Bonaventura in speculo Beate Virginis cap. 8. Maria, inquit, singulariter tam corpore, quam anima, est Aula Domini, & Ecclesia in quadam oratione sic Deum precatur, Omnipotens sempiternus Deus, qui gloria Virginis Mariæ corpus, & animam, ut dignum filij tui Habitaculum effici mereretur, Spiritu sancto cooperante preparasti, &c.

Thalamus Sponsi.

29 **H**æc Psalm. 18. est Thalamus Sponsi, ex quo ipse Christus, tamquam Sponsus Virgo dicitur processit, & ita illam appellat Augustinus sermone 2. de Annunciatione, & sermone 14. de Nativitate Domini. Epiphanius sermone Psalm. 18. de Laud. Deiparæ, & de ea exponit locum Augustinus psalmi citatum. Chrysostomus oratio. in Antiphani. nuntiatio. Deum loquentem Gabrieli inducit his verbis, Abi, inquit, ad Thalamum Divinae humanitatis meæ; abi ad cubiculum ortus mei secundum carnem. Augustinus tractatu primo in primam Ioannis, illius Sponsi, inquit, Thalamus fuit uterius Virginis, quia in illo utero virginali continentur sunt duo, Sponsus, & Sponsa, Sponsus, Verbum, Sponsa, Caro, quia Verbum

Caro factum est. sic ille Proclus Patriarcha Constantinopolitanus de Deipara, Hæc, inquit, Thalamus est, in quo Verbum humanam carnem sibi desponsavit. Thalamum appellant Bernardus sermone de Adventu Anselmus de excellent. Virginis capit. 1. & Andreas Cretensis in oratione in salutationem Angelicam, Gaude, inquit, Thalamus, in quo sibi Christus humanitatem Sponsam aduenxit. Sanctus Antoninus 4. part. tit. 15. c. 21 § 1. Vterum virginalem Thalamum Sponsi vocat Cyprianus serm. de Christi Natiuitate, loquens de Deipara, Spiritus sanctus, inquit, sanctimoniam Thalamum honorabat.

LIBER GRANDIS, NOVVS, & obsignatus.

Hæc est liber grandis Isa. 8. quin etiam novus iuxta septuaginta, in quo scriptum est stylo hominis, Velociter spolia deirahæ, cito pradare. De quo Andreas Cretensis oratione 2. de dorm. loquens cum Deipara, Tu es, inquit, Liber verè virginitatis, qui in te tacite fuit inscriptus. Verbi paterni, vincto calamo spiritus. Tu sola verè es novi Testamenti volumen à Deo scriptum, quod Deus ante fecit cum hominibus. Ita Andreas. Et Damascenus oratione 2. de dorm. vocat eam volumen novum, in quo ineffabiliter Deus Verbum sine manu scriptum fuit Idem oratione 1. de Natiuitate. Hodierno die is, qui omnia efficit Deus Verbum, quod Pater ex pectore eruditavit, Librum novum condidit Dei lingua à spiritu, tanquam calamo quodam in ipso conscribendum; qui quidem homini litterarum perito datus est, nec tamen ab eo legitur: Neque enim Ioseph Mariam cognovit, neque ipsius mysterii potentiam. hæc Damascenus Georgius Nicomed. in oratione de oblat. Deiparæ, ad ipsam illud Isaie 29. relect: Eam, inquit, indicavit Liber obsignatus, quem nullus, Isa. 29. legit sciens. Litterarum præter eum, qui obsigna vit & serva vit supra rationem, cum charta significavit purissima, in qua Verbum sine scriptis impressum scilicet fraudis chyrographum. hæc Georgius Ephrem. in Ephrem oratione de laud. Deiparæ, ad legis tabulas spectans, vocat eam tabulam scriptam, legem mortalibus afferentem, & chartam divinissimam Eusebius Cæsariensis lib. 7. de demonstr. Euangel. cap. 3. Novus, inquit, Liber de Adventu Dei, qui continet natalia Christi filij prophetis Mariæ, S. Antonin. 4. p. tit. 15. cap. 5. S. Antonin beatam

Proclus.

Bernard.
Anselmus.

S. Anton.

30
Virgo li-
ber scri-
ptus Isa. 8.
est Chri-
stus.
Andr.
Cret.

Damasc.

Georg.

Nico.

Ephrem.

Euseb.

Isa. 8.

beatam Virginem dicit esse librum illum gra-
dem Isaie 8. ubi scriptum est Verbum incar-
natum: Illam autem prophetissam, quā Isa-
loco citato dicit concepisit filium, cui non ē
inditum: *Accelera spolia deirabare, festina prada*
ri, Deiparam Virginem esse ex Basilio in Isa-

Basilius
Nazianz.
Cap. 23.

FERCULVM SALOMONIS.

30
Virgo Fer-
culum est
Salomonis
Cant. 3.

Hec est Ferculum, seu vehiculum, in
quo Regia magnificentia gestabatur
Rex Salomon, quod ipse Salomon Can-
ticor. 3. *Fecit sibi de lignis libani, columnas ei-
us fecit argenteas, reclinatorium aureum, ascen-
sum purpureum, media charitate construxit pro-
pter filias Ierusalem.* De Virgine enim id ex-
plicat Andreas Cretensis oratione secunda
de dorm. Honorius in sigillo, & Gulielmus
Peryte apud Martinum del Rio in Cant. 3.
Ideo Georgius Nicom. in orat. de oblat. vo-
cat eam vehiculum (id est, Ferculum Re-
gium) similiter & S. Antonius 4. part. tit. 15.
cap. 44 §. 7. Merito autem Deipara in hoc Sa-
lomonis ferculo adumbratur, quam verus Sa-
lomon Christus sapientia Patris, & pax no-
stra fecit sibi, hoc est in proprium usum con-
struxit, ut in eius corde spiritualiter corporali-
ter autem in eius utero, atque vltis dignissimis
gestaretur, ligna verò libani, ex quibus fercu-
culum illud constabat, erant, ex glossa interli-
neati: *Fortia, cel/a, spiciosa, odorifera, impubili-
lia, atque candida.* Et his quidem lignis singula
res, heroicæ, atque eximie Deiparæ virtutes,
quarum aliquas in cap. 21. attingemus, quibus
eius spiritualis structura constabat, significan-
tur. Virginis enim virtutes erant ad omnem
hostium impetum sustinendum fortes, prote-
ritate sua cœlo proximæ, spirituali pulchritu-
dine de coræ ad sui dilectionem, vel ipsum
Deum, qui concupiscit speciem eius, allicien-
tes; boni exempli odore flagrantēs; contra om-
nem cariem atque putredinem diuinitus ita
munita, ut essent prorsus inamissibiles. quod
non nisi peculiari Dei privilegio obtineri po-
test. Denique puritate sua, atque candore om-
nibus cōspiciat, & illustres. Columnas porro
argenteas, quibus pondus structuræ Ferculi
innititur, septem fuisse opinari licet, si nu-
merum spectemus earum, quas Prouerb. 9.
Sapientia excidisse scribitur, cum sibi domum
ædificauit, easque sancti Spiritus dona niti-
dissima intelligemus, quæ ex D. Thoma 2. p.

S. Anton.

Cant. 3.

Glossa
interli.

Cap. 21.

Psal. 44

Prou. 9.

S. Thoma

2. q. 68. art. 1. dantur, ut quis promptius mo-
ueatur à Spiritu sancto, quæ dona repercul-
sa argenti instar sonum edunt a tribulationis i-
gne in Deipara illustriora sunt reddita, iuxta
illud psalm. 11. *Argentum igne examinatum,*
probatum terra, purgatum sepius. Huius ter-
culi reclinatorium fuit autem, & per illud
accipi potest tum Deiparæ uterus, qui regio
decore tanquam auro fulgebat, in quo no-
uem mensibus Christus est reclinatus: tum
etiam ipsa anima Virginis, in qua per gratiam
perpetuò resedit Christus, & flagranti cha-
ritate tanquam auro fuluo nimis rutilat. As-
census est purpureus, siquidem virtute san-
guinis Christi, cuius efficaciam præstantissi-
mo modo Virgo est consecuta, meritorum
suorum verticem in sublime supra omnes e-
rexit: quare cap. 8. de ea dicitur, *Qua est ista,*
qua ascendit de deserto delituit affluens innixa
super dilectum suum. Fuit quoque Ascensus e-
ius purpureus, quoniam ad altissimam in cæ-
lis sedem ascendit non absque labore, atque
sui mortificatione, ut cap. 12. dicemus, pluri-
ma pro Christo patiendo, cuius animam iux-
ta Simeonis vaticinium in Christi morte do-
loris gladius ita petransiit, ut Bernardus, &
complures alii, eam pluriquam martyrem ap-
pellare non dubitent, quemadmodum cap.
21. ostendimus, quin etiam, ut ex quadam re-
velatione refert S. Bonauentura in meditat.
vitæ Christi cap. 3. *Nullam gratiam, donum, vel*
virtutem habuit Virgo sanctissima à Deo sine
*magno labore, continua oratione, ardenti deside-
rio, profunda deuotione, multis lacrymis, & mul-
ta afflictione, excepta gratia, qua primum in vis-
ero sanctificata fuit.* hæc ibi. Denique Ascensus
purpureus indicat regiam dignitatem, cuius
potestatis insigne est purpura, ad quam dig-
nitatem fuit euecta, facta Regina Cœlorum,
& Angelorum, ac reliquorum omnium Do-
mina. Media denique huius ferculi charitate
construit propter filias Ierusalem, interna
enim misericordiæ viscera huius Virginis tan-
ta erga omnes dilectione flagrant, ut chari-
tate constata sint, ita ut nemo sit, qui se ab-
scandat à calore eius, Non enim (inquit Ber-
nardus ferm. 1. de Assump.) *dubitare potest, o-*
mnino in affectum charitatis transisse Maria
viscera, in quibus ipsa, qua ex Deo est charitas,
noem mensibus corporaliter requieuit, præcipue
tamen erga filias Ierusalem, eas nimirum, qui ad
cōsolationem

Psal. 11
Cant. 1.

Virgo
cur n
Dei
Psal.

Cap. 12.

And.

Cret.

Aba.

Geo.

Danc.

Nico.

S. G.

1. R.

S. Be.

Dan.

Dei.

absc.

Col.

ne m.

Inst.

Chr.

Dai.

Hie.

An.

Geo.

Au.

Epi.

Th.

ret.

Rup.

He.

B. L.

Inst.

Cōsolationem

coelestem Ierusalem affectu, & desiderio aspirant:
hi enim in hoc ferculo amplissimum præsidium, atque patrocinium experiuntur, cum hæc mater sit viuensium, & omnium Aduocata. quæ omnia vberius cap. 16. 27. & 30. persequemur. Quod si intelligas media huius ferculi confrata esse iis, quæ ad eius charitatem, & amorem alliciunt; sanè tot, tantaque sunt in Virgine sanctissima, quæ nos ad eius dilectionem inuitant, de quibus c. 34. agemus, ut nullos fere sit, etiam si in peccatis versetur, qui aliquo affectu erga Virginem non feratur. Atque hæc de Salomonis ferculo, in quo Deipara significatur, dicta sint.

MONS DEI

Virgo dici 31 **H**æc propter suam in prærogatiuis sublimatam super terrenos affectus asurgens Cælo proxima eminens omnibus conspicua, quam sibi Deus singulariter elegit: *Mons est Dei, Psalm. 67. In quo beneplacitum est Deo habitare in eo, etenim Dominus habitabit in finem.* Ita illum appellant Andreas Cretensis oratione 2. de dorm. & oratione de Annunciat. additque eam esse Montem adumbrantem, de quo Abacuch 3. Georgius Nicom. orat. de oblat. Virginis, & Damascenus orat. 1. de dorm. dicit esse Montem pinguem, S. Greg. in 1. Reg. 5. de Natiuitat. Montem Dei. S. Gregorius super 1. Reg. 5. eam Montem in vertice montium Isa. 2. dictam putat, quia super Angelorum choros meritorum verticem erexit. S. Bernardus tom. 3. serm. 11. art. 2. cap. 2. quem capite superiori citauit.

De hoc Monte Dan. 2. sine manibus abscissus est lapis, id est. Christus Dominus sine viri opera. Id enim ita explicat Irenæus libr. 3. contra hæreses cap. 28. Iustinus Martyr in dialogo cum Triphone, Chrysippus Presbyter. Ierol. hom. de beata Virgine, & Damascenus orat. 1. de Natiuitat. & orat. 1. de dorm. Hieronymus in epistol. 22. & in Dan. 2. Andreas Cretensis, & Georg. Nicom. locis citatis. Augustinus in concione ad Catechumenos contra Iudæos, Paganos, & Hæreticos. Epiphanius sermone de Virgin. Laud. Theodoretus in Daniele, Rupertus libro 1. in Dan. cap. 6. Hesychius homil. de laud. Virg. Beatus Laurentius Bernardus loc. citat. Noster Pererius in Iustinian.

Dan. lib. 2. quin etiam S. Hieronymus epist. 22. animaduertit, ideo lapidem hunc dici abscissum sine manibus, quia manus accipiuntur pro opere nuptiarum, iuxta illud Cant. 2. *Laus eius sub capite meo, & dextera illius amplexabitur me.* Christus porro est lapis firmissimus de Virgine abscissus probatus 1. Petr. 2. *Pretiosus, & angularis, qui facit utraque vnum,* & cui omne spirituale ædificium innititur, qui contriuit statuam illam Nabuchodonosoris per visum obiectam, quæ quatuor præcipuas Monarchias, Chaldaeorum, Persarum, Græcorum, atque Romanorum significabat; siue, ut ait Augustinus tract. 1. in primam Ioannis epistolam, qui confregit omnia regna terrarum, id est, dominationes Idolorum, & demoniorum, & factus est Mons magnus, & impleuit vniuersam terram, ei que data est omnis potestas in Cælo, & in Terra.

MEDIUM TERRÆ.

32 **H**æc Psalm. 73. appellatur Medium *Psalm. 63. terræ.* Ita Bernardus sermone 2. in Bernard. festo Pentecostes: *Tunc, inquit, operabatur sancta Medium litem nostram in medio terræ, in vtero videlicet, terra Virginis Mariae, qui mirabili proprietate terra paræ. medium appellatur: ad illum enim tanquam ad medium, sicut ad Arcam Dei, sicut ad verum causam, sicut ad negotium seculorum respiciunt, & qui in Cælo habitant, & qui in inferno, & qui nos præcesserunt, & nos qui sumus, & qui sequuntur, & nati natorum, & qui nascuntur ab illis; Illi qui sunt in Cælo, ut resarciantur, & qui in inferno, ut eripiantur; & qui præcesserunt, ut Propheta fideles inueniantur, qui sequuntur, ut glorificentur, & infra: In te Angeli laetitiam, iusti gratiam, peccatores veniam inuenerunt in æternum, merito in te respiciunt oculi totius creaturæ, quia in te, & per te, & de te benigna manus omnipotentis quæ quæ creaturæ recreauit. hæc tenus Bernardus.*

FONS HORTORVM, ET PVTEVS
Aquarum viuientium.

33 **H**æc est Cant. 4. Fons hortorum, & Ph. Cant. 4. *us aquarum viuientium, quæ fluit Fons hortorum impetu de Libano, quibus sanctorum animæ terram, & omnes quasi coelestis Regis horti amoenissimi, illi quidem, ac regio cultu, manuque conseruati, vberissime irrigantur, ac fecundantur: Maria.*
H 2 & quæ.

& quoniam quadruplex potissimum est aquæ usus, sicut extinguere; foides abluere, irrigare hortos; cibos denique decoquere. Sane Deipara aquam illam viventem, hoc est, Christum Dominum ex suo utero protulit, in eoq; diu gestauit, seruauit ac demum virginico nixu inde eum in omnium utilitatem iudit, per quem tanquam per aquam vehementissimus nostræ concupiscentiæ ardor refrigeratur; putridissimæ criminum nostrorum maculæ eluuntur; cor nostrum quod Psalm. 101. veluti fœnum aruit ad germinandum, flore quæ ac fructus producendos fecundatur; opera denique nostra insulsa illa quidem, ac cruda, nec digna, quæ diuinis epulis inferantur, ita excoquantur, ut vel ipsi Deo gratissimi saporis sint. Hinc ergo fit, ut Deipara, ex qua talis aqua scaturit. *Fons hortorum, ac puteus aquarum viventium*, iure optimo dici possit. Quod si aquæ viux nomine Spiritus sanctus intelligatur, quo typo eum Christus Dominus Ioan. 7. illis verbis expressit. *Qui credit in me flumina de ventre eius fluent aqua viua*; quod Evangelista exponens subiicit, *Hoc autem dixit de spiritu, quem accipientes credentes in eum*, quandoquidem sancto etiam Spiritui, ut est in eius sequentia, quadruplex ille aquæ effectus tribuitur; dicitur enim *in afflu tēperies*, lavare sordida, rigare arida, fouere frigida & quodāmodo decoquere; in Sap. 9. per Spiritum sanctum correctæ sunt semitæ corum, qui sunt in terris, & quæ Deo placent didicerūt homines, rectè quoque hac ratione Deipara, quæ, ut infra dicemus, ab ecclesia, & à Patribus Spiritus sancti Sacramentum appellatur, & cuius meritis, ac precibus, quemadmodum cap. 28. ostendemus, in homines eiusdem Spiritus sancti gratia copiosè, ac veluti perenniter denuatur, fontis, ac putei nomine censerit, ac nuncupari poterit.

Hinc SS. Patres, cum ratione Christi, qui ex eius utero prodiiit, tum etiam ratione Spiritus Sancti Charismatum, quæ eius intercessione abundè in nos promanant, fontem eam appellant. Methodius in hypapantem, Deiparam sic affatur, *Salus humanitatis filii Fontis, salus humanitatis umbraculum*. Sanctus Epiphanius oratione de Deipara. *Auspicant, gratia plena quæ fidentes perennis fontis dulcedine satias*. Sanctus Ephraem orat. de laud. Deip. ipsam fontem gratiæ & totius coniolationis appellat. Chrysostomus,

Aue, inquit, quæ es Puteus semper vivens aqua. Sophronius inter opera Hieronymi sermone de Assumptione, agens de Deipara: sic, inquit, exiit Christus ex Virgine, ut esset, sicut Ezechiel faretur porta omnino clausa, unde canitur in eisdem Canticis de ea, *Hortus conclusus, Fons signatus*; Emissiones sua Paradisus; verè hortus deliciarum, in quo consistunt universa florum genera, & odoramenta virtutum; siq; conclusus, ut nescias violari, neque corrumpi illa insidiarum fraudibus. Fons itaq; signatus sigillo totius Trinitatis, ex quo fons vita manat, in cuius lumine omnes videbimus lumen, quia iuxta Ioannem, ipse est, qui illuminat omnem hominem venientem in hunc mundum; cuius profectus emissio vitorum superiorum eorum omnium est Paradisus, hæc Sophronius. Ilde- fontis sermone quarto de Assumptione, eam Fontem signatum, & Puteum aquarum viventium vocat. Damascenus oratione secunda de dormit. Sepulchrum Deiparae alloquens: *Vbi est, inquit, Fons ille, ex quo vita orta est* Rupertus in Cantica, Deiparam ait esse Fontem hortorum, id est fontem Ecclesiarum. Sanctus Bernardus tom. 1. concione 61. art. 2. cap. 1. Deiparam docet esse Fontem hortorum, & Puteum aquarum, cuius non deficiunt aquæ Iai. 58. propter gratiarum plenitudinem, quæ est in Virgine; Quo circa Deipara merito figurata dicitur in fonte illo Paradisi, qui Genes. 2. irrigabat universam superficiem terræ, & ex Paradiso dividitur in quatuor capita, & Cantic. 4. dicitur. *Fons signatus*, tum propter perpetuam virginitatem, ut omnes fide Patres observant, quos capit. 32. afferemus: tum quia nullus in ea tartareo serpenti patuit aditus, quemadmodum animaduertit Sophronius verbis citatis; de quo nos capit. 7. Deipara quoque in somnio illo Mardochei per Esther figuratur; dicitur enim Esther 10. *Parvus fons, qui crevit in flumem*, & in lucem solemq; conuersus est, & in aquas plurimas redundauit. Esther est, quam Rex accepit uxorem, & voluit esse Reginam hinc factum est, ut à Damasceno term. 1. de Natiuitat. & ab aliis vocetur Fons lucis, de quo infra cap. 21. quæ re intelligi quoque potest figurata in aquis illis, quæ Iosue 15. appellantur *Fons solis*; Iosue, qui etiam Hieronymus in epist. ad Fabiolam in Iordane fluuio significatam Deiparam vult. *Quadragesima duo, inquit, mansiones, per quas*

Sophron.

Ezech. 44

Cant. 4

Psalm. 101

Ioan. 1

Iudefons

Damasc.

Rupertus

S. Bernard.

Iai. 58

Genes. 2

Cantic. 4

Cap. 32

Cap. 7

Esther 10

Damasc.

Cap. 21

Iosue

Hieronym.

S. Bernard.

Iai. 58

Genes. 2

Cantic. 4

Cap. 32

Cap. 7

Esther 10

Damasc.

Cap. 21

Iosue

Hieronym.

Num. 33. quae Israeliticus populus venit ad Iordanem, sunt quadraginta duo generat ones Abraham ad Christum. & mox: sub quo numero Dominus, ac quae Saluator à primo Patriarcha peruenit ad Iordanem, quae pleno gurgite fluens aquis spiritus sancti re iundabatur. sic Hieronymus.

Aqueductus. 35 Huc accedit, Deiparam merito Aqueductus gratiarum coelestium gratiarum vocat Ecclesiast. 24 ubi ex eius persona hæc dici intelliguntur: sicut à quadructu exiit de Paradiso, dixi, rigabo hortum meum plantationum, & inebriabo prae me fructum. Quare Bernardus integrum sermone de Aqueductu habuit, ubi Deiparam esse Aqueductum diuinorum gratiarum elegantè offendit, & post multa: Propterea, inquit, tam tempore humano generi fluente gratia defuerunt, quod nec dum intercederet, ut quo loquimur tam desiderabilis Aqueductus, sic ille.

Hinc humani generis hostis æquè infensissimus, ac callidissimus sub Holofernis persona Iudith 7. Aqueductum ad Bethuliam capiendam obstruere nititur, nimirum, ut fidelium animam in suam redigat potestatem ad Deiparam perfugium, ac clientelam adiutorum præcludere conatur, cui tamen fortiter, ac strenuè resistere debemus.

Deiparam quoque significauit Cisterna illa iuxta portam Bethlehemi sita, cuius aquam 2. Reg. 23. David cum esset in præsidio contra Philistæos castè amertus concupuit, allatamque à tribus viris fortibus, qui in Philistinorum castra irruerant, libavit Domino; Atque id satis appositè interpretatur Methodius: in hypantem, ubi Deiparam his verbis alloquitur: Tu Bethlehemitica illa Cisterna, quam uelut uita refoclitatem David desiderauit, ex qua immortalitatis posulm cunctis emanauit, sic ille. Et uero sicut Cisterna aquarum est receptaculum subterraneum, & amplum, quod aquam de celo pluuiam excipit; eamque purissimam seruat: pari etiam ratione Deipara uberes coelestium donorum imbres, & immensam gratiæ copiam in sua anima, quasi in vase, humilitate profundissimo, & capacitate amplissimo excipit, & absque ullo peccati puluere, ac ceno retinet, omnesque eius participes sua intercessione efficit. manet uero illa iuxta Bethlechem, quæ domum panis sonat, quia panem de celo uerum, quo uescimur, nobis ditulit. hoc referri potest illud quod obseruat S. Antonius 4. part. tit. 15.

Deipara quare per Cisternam significatur.

cap. 2. Deiparam figuratam esse in Bersabee Salomonis matre, cuius nomen idem est, quod Puteus septimus, propter gratiarum omnium, quæ aquarum nomine significantur, plenitudinem septimi putei numero expressam, quæ in Dei parente continetur, quamuis uulgata legat non Bersabee, sed Bethsabee, quod idem est, quod Domus iuramenti, quod Deipara etiam faciliè accommodatur.

36 Quantum uero huic sacro fonti debeamus, faciliè quis intelliget, si perpendat, non solum eius aqua nostrorum animarum hortos irrigari, uerum etiam ex eo fonte nostrum Paradisum emanasse. quod pulchre Cantico 4. significatur illis uerbis: Hortus conclusus, sicut sponsa Hortus conclusus, sicut sponsa. Emphases tua parauit: quæ uerba etiam Sophronius imene de Assumptione. Cuius inquit, emissio ueri supernorum ciuium omnium est Paradisus, idque iure optimè Vago enim sanctissima ex tuo uirgineo utero Deum protulit, & hominem Christum Dominum, in quo, ut docent Theologi, omnis nostra beatitudo, quam in celis expectamus, tum essentialis, tum præcipua accidentalis continetur, iuxta illud Ioan. 10. Per me si quis introierit, Ioan. 10. saluabitur, & ingredietur, & egredietur, & pascua inueniet. Atque ea causa fuit cui rationi tametsi Limbam subeunti diceretur à Christo, Luc. 23. Hodie metum eris in Paradiso, quod ibi Paradisus sit, ubi Christus claræ suæ diuinitatis uisionem præbet. Nostra quoque beatitudo torrentis metaphora apud significatur, Psal. 36. 31. Inebriabuntur ab ubertate domus tua, & torrente voluptatis tua potabis eos, hic autem torrens ex eo fonte profluxit, propterea enim Psal. 126. David mercedem nostram quam post somnum mortis expectamus, circumscubere uidetur per fructum huius uentris: Cum dederit, inquit, dilectis suis somnum, ecce hereditas Domini sibi merces, fructus uentris, quod cap. 15. expresse expendemus: quamuis illud (fructus) apud septuaginta sit genitiui casus, & idem ualeat ac si diceret, Hereditas Domini est merces, quæ est ipse fructus uentris, hoc est Christus filius matris suæ. huc spectasse uidetur Bonaventura cum in Litanis B. Virginis eam deliciarum Dei DAVIDICAM, & coelestis curie PRINCERNAM uocat. Quo circa eundem Christo sanctissimæ Virginis filio eamque Offic. East. elegit.

Ex Deipara: nomen: noster Paradisus: cant. 4. Sophroni.

Psalm. 36.

Psalm. 126.

Cap. 15.

70. Inter.

Bonavent.

Offic. East.

Se nascenti dedit socium,
Conuescenti in edulium,
Se morienti in precium,
Se regnanti dedit in primum.

Ideo & nos eidem Deiparæ immortales gratias agamus, habeamusque hoc nomine, quod Christum nostrorum scelerum pretium, nostræ refectiois cibum, nostræ gloriæ præmium ex suo sacratissimo utero in omnium utilitatem protulerit. quod S. Antonius 4. par. tit. 15. cap. 17. §. 4. agens de Misericordia, quam Deipara hominibus exhibuit, non minus pie, quam verè his verbis docuit: *Maximum etiam effectum misericordia nobis impendit, quia nobis miseris, & captiuis. & mendicis dedit filium suum Deum; Captiuis in pretium; famelicis in viaticum; laborantibus in primum; infirmis in medicamentum. & cum ipso dedit nobis regnum caelorum. & omne bonum.* Hæc S. Antonius: quæ cum ita sint, exclaimare possumus, ac Deiparæ dicere: *Hortus conclusus; fons signatus, Emissiones tuæ Paradisus.*

S. Anton.

Cant. 4.

FONS LUCIS.

³⁷ **H**ÆC est fons lucis, de quo Esther 10. *Parvus, inquit, Fons, qui crevit in fluvium, & in lucem, solemque conuersus est, & in aquas plurimas redundauit. & ita eam* Epiphanius oratione de laudibus Virginis, Helychius homil. 2. de S. Maria; & Chrysippus homil. de Deipara; & Damascenus orat. 1. de Natiuitate Virginis. Methodius oratione in hypapantem. Epam oratione de Deipara, quorum verba cap. 21, ubi de hoc plenius agetur, referemus.

Virgo dicitur Fons lucis.
Esther 10.
Epiphanius.
Helychius.
Chrysippus.
Damascenus.
Methodius.
Cap. 21.

COELVM DOMINI.

HÆC Psal. 113 dicitur: *Coelum Cæli Domino, Coelū enim appellatur à S. Iacobo in Liturgiā à Chrysostomo serm. de laudib. Virg. & Epiphanius serm. de laudib. Virg. & ab aliis ut diximus ca. 3. ubi copiose ostendimus, quia nam ratione Deipara coelum appelletur.*

Virgo Cæli
Cæli
Domini.
Psal. 113.
S. Iacob.
Chrysost.
Epiphanius.

SANCTVARIVM DEI, TABERNACULUM SUI Creatoris, TABERNACULVM Fœderis.

HÆC est Sanctuarium Dei Exod. 15. *Tabernaculum sui Creatoris Eccles. 24. Tabernaculum fœderis Exod. 31. factum iuxta exemplar in monte monstratum: Quando (ut*

Exod. 15.
Eccles. 24.
Virgo dicitur
San-

verbis utar Bernardi) *Patribus cœlestis promissa, & mysticis præfigurata miraculis, oraculis ac Tabernaculis præfigurata prophetis S. Athanasius serm. de Deipara dicit: Verbum in ea suum Tabernaculum posuisse Andreas Cretensis sanctissimum Verbi omnium Creatoris Tabernaculum eam appellat. Chrysostomus orat. de Annuntiatione Sanctuarii Dei paratum vocat, & Exod. 16. Habitaculum diuino Verbo dignum. Damascenus orat. 1. de Natiuitate vocat viuum, & statio- ne prædicitur Dei Tabernaculum, de quo Andr. Psal. 45. Sanctificauit Tabernaculum suum Cret. Altissimus. Idem orat. 1. & 2. de dormit. eam Tabernaculum illud vocat, ex quo vita principium duxit. Similiter & Georgius Nicom. orat. de oblat. vocat Tabernaculum, quod est capax essentiae immaterialis, quod nostrum, quod ceciderat, erexit Tabernaculum. Augustinus lib. de Assumpt. D. Thomas 3. par. q. 27. art. 2. argum. sed contrā, de Virgine exponit Psal. 45. Sanctificauit Tabernaculum suum Altissimus, & Psal. 18. In sola posuit Tabernaculum suum. Anobis in Psal. 14. Damascenus verò oratio. 1. de dorm. vult eam figuratam in Tabernaculo Abraham; loquens enim cum Virgine: Nam Tabernaculum, inquit, Abraham te apertissime indicabat: etenim verbo diuino in ventre tuo tanquam Tabernaculo habitans, humana natura subcinericium panem, hoc est sui primitias, ex puris tuis sanguinibus obtulisti diuino igne quodammodo coctas, panemque efflas, atque in diuinis istius personae existentes, & ad veram corporis animati animam rationalem, intellectuales substantias venientes. ita Damascenus. Idem orat. 1. de Natiuitate. Cedat, inquit, illud spiritus Tabernaculum, quod Moyses in deserto ex pretiosa, atque omnis generis materia construxit, atque etiam ante istud Patri Abrahami Tabernaculum viuo, & ratione prædico Dei Tabernaculo. Hoc enim non actionis duntaxat, ac potentia diuina conceptaculum fuit, verum essentia ratione ipsiusmet personae filij, ac Dei. sic Damascenus. Huic Tabernaculo optime conuenit illud, quod de Ecclesia dicitur Isa. 4. Et Tabernaculum erit in umbraculo dei ab æstu, & in securitatem, & absconsonem à turbis, & à pluuia: In Deipara enim tutissimum perflugium habemus ab æstu tentationum, omniq; alia periculorum procella, iuxta illud Psal. 26. Quoniam abscondit me in Tabernaculo suo, in die malorum protexit me in abscondito tabernaculi sui.*

TEM-

TEMPLUM DOMINI SACRARIVM
Spiritus sancti sanctissima Trinitatis
nobile eructum.

modum Virgo sanctissima sanctitatem consecra-
tur, sanctumque & admirabile, ac summo Deo di-
gnum Templum existit. Idem orat. 1. de Natiu.
Virg. Templum Dei sanctum, quod Princeps Sa-
lomon (id est, Christus) construxit, & habitavit,
non auro & inanimatis lapidibus ornatum, virum
auri loco spiritu fulgens, pro lapidibus autem pre-
tiosis margaritam ingentis pretij Christum ha-
bens: quin etiam orat. 2. de dorm. Virg. Sepul-
chrum eundem Deipara vocat, Divinum tem-
plum. Petrus Damianus serm. 3. de Natiuit.
Hodie prodijt ex utero matris, qua Templum fieri
meruit divinitatis. Anselmus inuocatione
Virginis, Templum misericordiae vocat cum
Augustino serm. 2. de Assumpt. Bernardus
serm. 1. de Assumpt. Nec in mundo dignior locus
fuit virginis uteri Templo, quo Maria Dei fi-
lium suscepit. S. Antoninus 3. part. tit. 21. c. 4. §. 1.
accommodat Virgini illud Psal. 47. Suscepimus
Deus misericordiam tuam in medio templi tui,
id est, Virginis Deiparae: & quoniam templum
locus est immunitatis, & venerationis, ac o-
blationum, hinc infert peccatores magnam in
Virgine immunitatem sperare, eamque vene-
rari, ac per eam suas oblationes Deo offerre
debere S. Brigitta lib. 3. revelatio. c. 6. habet
quomodo Virgo dicatur, Templum Salomo-
nis, eademque applicat proprietates illius tem-
pli, vide superiori capite quomodo virtutes
Virginis praeclarissimae per lapides pretiosos,
& expensas ingentes in templo Salomonis
factas adumbrantur. Et quemadmodum in
templo Salomonis duo erant altaria, ut ani-
maduertit Augustinus serm. 225. de tempore:
In illo, inquit, quod foris erat animalium eade-
batur sacrificium, in illo vero altari, quod intus
erat Thymiamatis offerebatur incensum: ex
quo colligit Augustinus Deum à nobis (qui
mysticè templum Dei sanctum ex Apostolo
1. Cor. 3. esse debemus) duplex sacrificium
querere, unum ut simus casto corpore, aliud
ut mundo corde, ut in exteriori altari, id est,
corpore nostro afferantur opera bonae in cor-
de odore suauitatis redoleat cogitatio sancta,
& in illo altari iugiter quotidianus ignis arde-
bat, quod ignem charitatis, quem in corde ha-
bere debemus, significat, haec ex Augustino.
Ita in Virgine sanctissima, qua templum
fuit Domini, duo haec altaria perfectissime
inveniuntur, unum Thymiamatis, in quo per
orationem intus, alterum sacrificiorum,

Pet. Dam.

Anselm.

Augustin.
Bernard.S. Anton.
Psal. 47.S. Brigitta
3. Reg. 6.Augustin.
1. Cor. 3.

7. Reg. 6. 38 Hec per Templum Domini 3. Reg. 6.
Virgo est figuratur, & ita eam vocat Ecclesia in
Templum Antiphona: Magnum, inquit, haereticis myste-
rium, Templum Dei factus est uterus nesciens vi-
rum, & alibi, Templum Domini, Sacrarium Spi-
ritus sancti: quae verba desumpta sunt ex Hie-
ronymo lib. aduersus Heluidium, ubi eam
Templum Domini corporis, & Sacrarium
vocat Spiritus sancti: Et in hymno ex Sedu-
lio.

Domus pudici pectoris,
Templum repente sui Dei.

S. Iacob. S. Iacobus in Liturgia vocat Templum san-
ctificatum. Epiphanius serm. de Deipara: O B.
Maria Caelum, Templum, & thronus diuinita-
tis: & iterum Templum appellat impollutum.
Chrysost. Chrysostomus in sua Liturgia animatum Dei
Templum nominat. Ambrosius epistol. 82.
vocat corporale Dei templum, in qua corpo-
raliter habitauit plenitudo diuinitatis. Ger-
man. Patriarcha Constantinopolitanus ora-
tione de oblat. Deiparae. In templo intueamur, in-
quit, quemadmodum Templum Domini anima-
tum templo inanimato dedicatur. Augustinus ser-
m. 17. de Natiuit. Domini loquens de incarna-
tione sic ait: Per fidem Christus in templum pu-
doris, hoc est sanctissimam virginem intrauit. Cy-
ril. Alex. Georg. Cyrillus Alexandrinus homil. 6. contra Nesto-
rium Templum indissolubile: similiter & Geo-
rgius Nicom. orat. de oblat. Virg. quasi dicant,
non erat dissolubile, quale erat templum Sa-
lomonis, de quo intelligebant Iudaei illud: sol-
uite templum hoc, à Christo tamen prolatum
de templo corporis sui. Petrus Chrysolog. ser-
m. 144. Virgo, inquit, factum est magnum Deitatis
Templum, qua erat pusillum humanitatis hospi-
tium. Ildesontus in sermonibus de Assumpt.
vocat eam serm. 1. Dei Templum, in quo pro
salute hominum omnium Deus homo immo-
latus, & sermo 3. Templum Diuinitatis. &
serm. 6. merito Domini Templum, Spiritus
sancti sacrarium, & appellatur, & creditur. &
serm. 9. Tabernaculum gloriae, Templum cae-
leste. Andr. Cretensis in salutationem Angeli-
cam, illam magnificum diuinae gloriae Tem-
plum, Hefychius serm. 3. de Deipara Tem-
plum Coelo maius appellant. Damascenus
lib. 4. de fide orthodox. cap. 15. Ad hunc, inquit,

- in quo per sui mortificationem se ipsam extra Deo immolabat igne charitatis flagrantissima semper succensa. Hinc est quod Cant. 3. Deipara comparatur *virgula sumi ex aromatis* *bus myrrha. & thuris*, quæ mortificationis, & orationis sunt symbola, quemadmodum cap. 21. plenius dicemus. Sanctus Antoninus loco citato Mensam panum propositionis, & reliqua, quæ in templo erant Deiparæ virtutibus eleganter accommodat, quod nos cap. 21. afferemus.
39. Illud tamen silentio minimè prætereundum; Deiparam non tantum ratione filij Dei, qui ex eius utero carnem suscipere, in eoque nouem menses degere est dignatus, Dei templum, & sanctuarium appellari; verum etiam ratione Spiritus sancti, de quo filius Dei in Matris utero ex sacris litteris conceptus dicitur, quod Angelus Virgini præsignificauit illis verbis: *Spiritus sanctus superueniet in te*, peculiari ratione Sacrarium Spiritus sancti, & Sedem Spiritus sancti reuerenter nominari; si enim ex Apostolo 1. Corint. 6. membra ipsa iustorum templum sunt Spiritus sancti, qui est in eis: quin etiam à S. Thoma 3. part. q. 25. art. 6. organa eiusdem Spiritus sancti per eos operantis esse perhibentur; quanto potiori iure Deiparæ corpus Templum, & Organum sancti Spiritus, & insuper eam, in cuius utero Christi corpus Spiritus sancti virtute est formatum, eiusdem Spiritus sancti Sacrarium dicemus unà cum Ecclesia in quadam Antiphona. & Ildesonso serm. 3. & 4. de Assumpt. quare Hieronymus libro contra Heluidium, qui Deiparæ perpetuam virginitatem negabat, contra hanc eius impietatem sic exclamabat: *Tu Templum Domini corporis succendisti, tu contaminasti Sacrarium Spiritus sancti?* & in eodem libro eam vocat Sedem Spiritus sancti, & S. Cyprianus in serm. de Christi Natiuit. Nec recesserat, inquit, à venerabili pectore matris Spiritus sanctus ad verbum Gabrielis elapsus; possidebat Domum suam, & Templum, quod sibi consecrauerat adornabat, seruabat Sacrarium suum, & sanctimonia Thalamum honorabat.
- hæc Cyprianus. & Bernardus sermone 4. de Assumpt. *Qua*, inquit, *vel Angelica puritas dignitati illi audeat comparari; qua digna fuit Spiritus sancti Sacrarium fieri, & Habitaculum filij Dei.* Ildesonsus serm. 6. de Assumpt. *Qua*, merito, inquit, *Domini Templum, Spiritus sancti Sacrarium, & appellatur, & creditur.*

Quoniam verò, ut Sacri loquuntur Theologi, sanctissimæ Trinitatis opera ad extra sunt indiuisa, idcirco corporis Christi conceptio licet Spiritui sancto, qui est amor Patris, & Filij tribuatur, cum opus fuerit ex maximo Dei amore; & licet solus filius sit incarnatus, à tota tamen sanctissima Trinitate, ut docent Theologi cum S. Thoma 3. part. q. 32. art. 1. & 2. in utero Virginis peracta est. Quare Ecclesia in quadam collecta ait: *Patrem æternum gloriosa Virginis corpus, & animam, ut dignum filij sui habitaculum esset mereretur Spiritu sancto cooperatione preparasse*, eaque de causa Deipara teste S. Thoma opusc. 8. dicitur: *totius Trinitatis nobile Triclinium*, quo titulo eam compellat S. Bonauentura in laude B. Virginis rhythmica, quæ in tomo 2. opusculorum habetur, idque singulati ratione præ aliis iustis. Nulli enim sanctorum ascribi potest, quod Gabriel Angelus soli Deiparæ tribuit. Virum, inquit, Altissimi obuiabit tibi. *Quod nascetur ex te sanctum, vocabitur filius Dei, Spiritus sanctus superueniet in te.* quare Bernardus serm. 3. super missus est, in illa verba: *Dominus tecum*, docet, non solum In, sed etiam Cum Maria, fuisse Dominum Patrem, cuius filium concepit, & Dominum filium, quem carne sua induit, & Dominum Spiritum sanctum, de quo concepit, qui cum Patre & Filio, eius uterum sanctificauit. Idemque Bernardus serm. 3. de Annunciatione affirmat, Deiparam gratiâ plenam, singularem, & generalem gratiam accepisse: *Sola*, inquit, *generalem gratiam singulariter accepisti, nam sola præ omnibus gratiam inuenisti Singularem, quod sola hanc inuenisti plenitudinem. Generalem, quod de ipsa plenitudine accipians uniuersi* sic Bernardus.

Mensa Panum Propositionis.

Hæc est illa Mensa panum propositionis Exod. 15. quæ Levit. 24. dicitur: *Mensa purissima*; fuit enim Virgo sanctissima instar illius mensæ omni puritate mundissima ex lignis setim, virtutibus nimirum præclarissimis constans: cur autem eximie Virginis virtutes lignis setim comparentur, infra ubi de Arca dicemus: fuit etiam auro purissimo inaurata, charitate videlicet seruenti fulgida, duplici cincta corona, altera quam vocant auream, quæ gloria essentialis, quæ in Dei clara visione, & amore est posita, significatur, quam in celo

cælo Deipara præ omnibus puris creaturis maximam est assecuta: altera vero, quæ aureola nuncupatur, quam triplicem cumulatissimè Deipara est adepta Virginum nimirum aureolam, Doctorum & Martyrum, vel aliquid Martyrum aureola præstantius propter gladium doloris, qui in Christi passionem eius animam petrant fuit, de quibus cap. 6. vberius.

In hac mensa repositus est panis vivus nostris necessitatibus propositus: qui de cælo descendit: super panes verò ponebatur divino iussu thus lucidissimum quod Christi divinitatem in cuius honorem adoleri solet, significabat. Ideo Deipara à Patribus Mensa panis propositionis dicitur, quam Methodius in hypapantem vocat, *Alatre animatum panis vita*, id est, sanctissimæ Eucharistiæ Epiphanius sermone de laud. Virg. eam dicit Fidei Mensam intellectualem, quæ panem vitæ nobis supeditavit. Georgius Nicomed. orat. de oblat. Virgin. Mensam, quæ porrat vitam, in qua vitæ nostræ panis propositus Ambrosia pavit eos, qui illius fuerunt participes Damascenus orat. 1. de dorm. Virg. illam vocat Mensam, ex qua ille panis vitæ, ac cœlestis pullulavit, & orat. 2. de dorm. animatam mensam appellat. Quoniam verò contra nostrorum hostium sævitiam tantum præsidium nobis est repositum in Christi corpore percipiendum, quod in sacrosancta Eucharistia continetur, & de hac mensa Deipara fuit de umpsit: idcirco meritò David de ea Psal. 22. pronunciat: *paraisti in conspectu meo Mensam adversus eos, qui tribulant me*. Neque enim panis hic super substantialis Eucharistiæ in Deipara tanquam in mensa fuit solum aservatus, verum etiam ex eius substantia sancti Spiritus opera fuit confectus. Cæterum quibus typis corpus Christi in sanctissima Eucharistia exhibitum ex Deipara in Incarnatione desumptum fuisse significetur capite 8. vberius ostendimus.

VRNA AVREA COELESTE Manna continens.

41 **H**æc Exod. 16. est Vrna aurea in Arca fœderis asseruata suavisissimum illud cœleste Manna continens, ita illam appellant Epiphanius serm. de lau. Virgin. Andreas Cretensis serm. de dormit. & orat. de Annuntiatione, *Salve, inquit, Vrna aurea, qua eum fers, qui dulce Manna reddit ac mel à petra ingrato Uraclis elicuit. Et Basilus Seleuciæ*

Episcopus orat. de Annunt. Virgo non Manna, ut illa vrna aurea, sed cœlestem panem, qui fidelibus in cibum, & potum exhibetur, vtero cōplexa est. Ephrem orat. de laud. Virg. eam nominat vnam pulcherrimam, quæ verum Manna gestat, similiter & Georg. Nicom. orat. de oblat. Virg. & Damasc. orat. 2. de dor. qui in orat. 2. eam dicit dulcem Mannæ vnam.

ARCA FœDERIS, SEV ARCA testimoni.

42 **H**æc est Arca fœderis, seu Testimonii quæ Exodi 25. sic dicta est, quod in ea tabulæ legis, per quam Deus Exod. 34. cum Iudæis fœdus percussit, & in qua testatur erat, quid ab ijdem fieri vellent, paræ asservarentur, iure autem optimo Deiparam hoc symbolo adunibratam docent plerique Exod. 25. SS. Patrum, cum misic in illam quadrent, quæ de fœderis Arca scribuntur; quod prius, quam à nobis demonstretur, afferendi sunt Patres, qui eam per Arcam significatam volunt. Et quidem Ecclesia in quodam hymno de ea sic canit:

*Beata mater munere,
Cuius supernus artifex,
Mundum pugillo continens,
Ventris sub Arca clausus est.*

Methodius orat. in hypapantem vocat eam Arcam animatam nostri legislatoris Dei. Athanasius serm. de Deipara, eodem nomine eam appellat. Ambros. serm. 81. Deiparam Arcam fœderis, in qua tabulæ testamenti erant comparat. Ephrem orat. de Deipara, Arcam veram eam nominat. Epiphanius serm. de Deipara: *Aue, inquit, gratia plena, gloria Arca spiritualis*. Chrysostomus in Liturgia Deiparam, sic alloquitur: *Omnium Deus incarnatus in te sacrosancta Arca, ut dixit iustus David. Andreas Cretensis orat. 2. de dormit. inuitat omnes ad Deiparæ venerationem. Ecce enim, inquit, Dei gloria noua Arca, in qua est Vrna aurea, & virga Aaron, qua germinavit, & tabula Testamenti. & rursum: Tabernaculum legis exemplar accipit Arcam supermundanam, cuius figura erat Arca legalis. Idem orat. de Annunc. ad Deiparam: Salua sis, inquit, noua gloria Arca, in qua Dei spiritus delapsus quiescit, Arca, in qua noua sanctificatio gloria. Hesychius Presbyter Ierosolymitanus homil. 2. de Deipara afferens verba illa Psalmi: *Surge in requiem tuam tu, & Arca sanctificationis tuæ. Si tu, inquit, & loquitur cū Christo, es gemma, & illa est Arca.* Georgius Nicom.*

Ephrem.

Georg. Nicom.
Damasc.

Arca fœderis dicitur Dei-

paræ.

Exod. 25.

Exod. 34.

Offic. Eccl.

Arca fœderis dicitur Dei-

paræ.

Exod. 25.

Exod. 34.

Offic. Eccl.

Arca fœderis dicitur Dei-

paræ.

Exod. 25.

Exod. 34.

Offic. Eccl.

Arca fœderis dicitur Dei-

paræ.

Exod. 25.

Exod. 34.

Offic. Eccl.

Arca fœderis dicitur Dei-

paræ.

Exod. 25.

Exod. 34.

Offic. Eccl.

Arca fœderis dicitur Dei-

paræ.

Exod. 25.

Exod. 34.

Offic. Eccl.

Arca fœderis dicitur Dei-

paræ.

Exod. 25.

Exod. 34.

Offic. Eccl.

- Georgius.** Nicomediensis orat. de oblat. Deipar. Arcā sanctificationis eam vocat. Ildesons. serm. 1. de Assumptione agens de Virgine: *Arcā*, inquit, dicitur noui testamenti, in qua *verus Deus* uersatus non in figura, & in enigmate, sed in veritate.
- Damasce.** 43. Damascenus carmine de Annuntiatione eam appellat *uiam Dei Arcam*, quam prophetarum manus non tangit. Idem orat. 2. de dormit. sic ait: *Hodie sacra, & animata Arcā Dei uiuentis, quæ suum in uero concepit creatorem requiescit in templo Domini, quod nullus est exstructum manus, & Dauid exultat eius parens & in eo choros ducunt Angeli, & quæ sequuntur. & infia. Iubilemus in Arcā Domini toto animo, & muri cadent lerichuntini contrariarum inquit, potestatum infesta munitiones: & orat. 1. de Natiuit. Agnoscat, inquit, Arcā undiq; auro confecta, & Manuifera illa Vrina aurea & Candelabrum, & Mensa, ac denique vetera omnia quæ nihil habent, quod cum hac (id est cum Deipara) comparari possit: etenim exemplaris aduersionis typo ornata sunt; hoc est, ut rectè animaduertit Billius in illum locum Damasceni Arcam, Vinam, Candelabrum, & cetera eiusdem generis eo nomine in honore fuisse, quod Virginis sanctissimæ typum gereient. Bernardus serm. de B. Virg. qui habetur tom. 2. suorum oper. vult Arcam fœderis significasse Arcam gratiæ sanctitatem Mariæ. Lyrannus in morali expositione super Exod. cap. 25. singula, quæ in arca erant B. Virgini accommodat. Bonauentura in Speculo cap. 9. ad Deiparam refert illud 3. Regum 8. *Intulerunt Sacerdotes Arcam fœderis Domini in locum suum.* Idem Bonauentura in Speculo cap. 2. de Deipara explicat illud Psalm. 131. *Surge in requiem tuam, tu & Arcā sanctificationis tuæ.* S. Bernardus Senensis tom. 3. serm. 12. articulo 1. capi. 3. Deiparam vult esse Arcam sanctificationis cui consentit S. Antoninus 4. parte. tit. 15. ca. 2. & cap. 14. §. 4. B. Laurentius Iustinianus sermo de Natiuit. Viig. An non, inquit, Maria testamenti Arcā verissima diuinis manibus fabricata, auro vestita mundissimo, virtutum gemmis ornata, ac imputribilibus lignis spiritualiter facta, testamenti tabulas, frondentem virgam, & suauissimum in se manna continuit?*
- Forma ar.** 44. Quod verò ea, quæ spectabant ad Arcā B. Virg. aptissime in Deiparam vniuersa conueniant, facile ostenditur ex iis, quæ in sacris litteris figurabatur. Exod. 25

quidem omnia ad capita fere septem reuocari possunt. Primum Arcā eorum omnium, quæ in veteri testamento diuino imperio fabricata, & in Tabernaculo, vel in Templo collocata sunt, cuiusmodi fuisse Mentia panum propositionis, Candelabrum aureum, Altare thymiamatis, & similia, præstantissimum quid fuisse sanè videtur; quippe quæ dignissimum, hoc est sancta sanctorum adepta locum. Secundò, constructa erat ex lignis setim, quæ in Arabiæ desertis enascuntur, & quidem pulcherrima sunt fortissima, imputribilia, leuia, atque candida, teste Hieronymo in Isaïæ cap. 41. & in Iosif. cap. 3. Tertiò, deaurata erat auro mundissimo intus, & foris. Quartò, Corona aurea illi inerat per circuitum. Quintò, annulos habebat quatuor aureos in angulis, vectesque duos de lignis setim auro conuersitos, quibus ferebatur. Sextò, operiebatur Arcā Propitiatorium, seu oraculo de auro mundissimo; si autem dicebatur, quod cum inde cum Moyse loqueretur Deus, oracula, seu responsa diuina reddebatur, ac populo propitius reddebatur. Septimò duo quoque Cherubim (qui ex Hieronymo in Ezechielis cap. 10. plenitudinem scientiæ sonant) aurei productiles ex utraque parte oraculi versis vultibus se mutuò aspicientes, expansis alis utrumque latius propitiatorij tegebant; & quoniam inde supra propitiatorium, ac de medio duorum Cherubim responsa dabat Deus, propterea super Cherubim sedere dicebatur Psalm. 79. *qui sedes super Cherubim.* Idem Psalm. 98. & Isaï. 37. Erant præterea in Arca, teste Apostolo Heb. 9. Vrina aurea, & Viga Aaron, quæ fronderat & tabula testamenti, seu legis Dei digito scriptæ.

45. Atque hæc quidem omnia mysticè in Deipara sanctissima cumulatissimè reperiri, quamuis inficiari possit nemo; nos tamè pro instituti nostri ratione simplici dumtaxat explicatione, ac locorum, quibus copiosè hæc probamus, significatione, qua ratione Deiparæ accommodari possint breuiter ostendemus. Principio quidem Deipara cum in diuina prædestinatione inter omnes puras creaturas dignitate sit prima, quod c. 14. vberius demonstrabitur, & multiplicibus donis, ac privilegiis præ cunctis sit euecta, quod ex hoc cap. & superiori, ac sequen. liquidd apparet; præstantissimum quoque locum, tum in militati, tum etiam in triumphanti Ecclesia consecutam perspicua

Cap. 2.
Bernard. spieus consecratione conuincitur, de quo c. 12. quo circa Bernardus serm. 1. de Assumpt. Nec in terris locus dignior vteri vaginalis templo, in quo filium Dei Maria suscepit: nec in coelis regali solio, quo Mariam hodie Mariæ filius sublimauit.

Ligna se-
tim v-
tuus sunt
Deipara. Secundò ligna setim pretiosa, ac imputribilia, ex quibus Arca constabat, Deiparæ virtutes heroicas illas quidem, & in summo, ex quibus virtutibus spiritualis eius animæ structura conficitur, nobis ob oculos ponunt: in iis porro virtutibus eminentissimis Deiparæ etiam dum erat in vita, omnes puras creaturas longè præbat: Angeli enim, ut verbis utar S. Antonii 4. part. tit. 1. c. 17. §. 4. habent virtutes inamissibiles, sed non meritorias præmij efficientiæ. Viatores homines sancti habent virtutes meritorias, sed amissibiles, (quod intellige de iis, qui in gratia non sunt confirmati, qui tamè à peccatorum venialium putredine non suere immunes) Beata autem Maria habuit cum Angelis virtutes inamissibiles, & cum Sanctis viatoribus meritorias, & sic etiam excellentius cunctis eas habuit. Ita S. Antoninus. Accedit eodem quòd omnis corruptionis, atque spiritualis putredinis culpæ, quamuis leuissimæ expers omnino, immunisque sic fuit, ut lignis setim incorruptilibus constare merito dici posset. De Virginis verò virtutibus præclarissimis c. 21. vberius differemus.

S. Anton. Quòd si ligna setim ad corpus etiam Deiparæ referre velimus; dicimus cum Galatino lib. 7. de arcans c. 4 & 12. per ea ligna imputribilia significari sanctissimæ Virginis corpus non vidisse corruptionem; siquidem post mortem tertia die animæ iterum vnitum in coelum commigravit: quin etiam Suarez tom. 2. in 3. part. disput. 2. sect. 2. ex sententia omnium, qui de B. Virgine scripserunt, affirmat, Deiparæ corpus fuisse in sua specie, & sexu maximè perfectum: quia enim ex illo corpore Christi corpus formandum erat, ad Dei prouidentiam pertinuit accommodare medium finis, & materiam aptam præparare: Deinde debebat Christum, eiusque Genitricem non solum moribus, sed etiam corporis perfectione, & affectibus esse inter se quàm simillimos; hæc enim similitudo, & ad conciliandum amorem, & ad maiorem perfectionem pertinet; quod S. Brigittæ reuelatum est lib. 1. cap. 50. & 51.

Galatin. **46** Ad rogabit quispiam, cum quadruplex

S. Brigitt.
Corporis
Christi, sit ex Philosophorum, ac Medicorum sententia humani corporis constitutio, quàm complexiorem vocant, phlegmatica nimirum, cholericæ, melancholicæ, & sanguineæ, quod per amens nam ex his temperamentum Christi corpus sanctissimum ex virginis sanguinibus Spiritus sancti opera formatum, sortitum sit, ut hinc Deiparæ etiam complexionem, quæ ex diuina prouidentia Filio quàm simillima præparabatur, intelligamus. Ad quod respondendum videtur Christum Dominum sanguineæ complexionis temperamento prædictum fuisse; tum quòd hæc constitutio omnium optima est, cum calore, & humido abundet, quibus, teste Aristot. lib. de long. & breu. vitæ c. 3. & Galeno in Aphorism. commen. 13. vita potissimè continetur, ac fouetur: tum quòd plurimum sanguinis, quem pro nobis funderet, habere voluit: tum denique quòd hæc etiam ratione nos magis amauit, seque nobis magis amabilem reddidit, quæ duo huic complexionis peculiariter tribuuntur. Quare in Canticis cap. 5. sanguineæ complexionis color ei tribuitur, quo se sorori sponsæ castissimo amore, cuius ibi fit mentio, cum diligenti, maximè amabilem exhibebat, sic enim legimus *Qualis est dilectus tuus ex dilecto* (hoc est dilectissimus) *o pulcherrima mulier! Dilectus meus candidus, & rubicundus, electus omnibus:* Quòd licet mysticum puritatis, & charitatis colorem præcipuè significet, corporalem etiam speciosi præ filiis hominum spōsi constitutionem satis nobis indicat. Cuius rei figura præcessisse videtur iu David, qui 1. Reg. 17. congressurus cum Goliath non abre-
1. Reg. 17. à Spiritu sancto dicitur: *Adolescens fuisse rufus, & pulcher aspectu,* quo nobis ob oculos poneret Christum, cuius Sathana hoste læuissimò, eumque sua morte superandum ex amore, quo nos prolequebatur, cuius symbolum erat rubicundus ille color David, processisse. Hinc multi, teste Suarez loco citato, colligunt Deiparam propter optimam corporis complexionem cum magna animi moderatione coniunctam nunquam in verum, ac proprium morbum incidisse: quare Sophronius in epistola synodica, quæ habetur in 8. Synodo act. 11. dicit: Virginis corpus ab omni contagione fuisse liberum, eiusque carnem immaculatam, & purissimam vocat. Et hoc ipsum confirmatur ex similitudine, quàm habet cum Christo: etenim Christus non habuit
Sophron.
6 Synodo

Basilius.
Athanas.
S. Thom.
Caietan.

mo:bum, ex D. Basilio in regulis breuioribus interrogat. 177. & Athanasio lib. de Incarnatione Verbi, & S. Thoma 3. par. q. 14. art. 4. Idque egregie docet Caietanus tom. 2. opusc. c. 13. de spismo B. Virginis. *Dissonum*, inquit, *ratiōi est B. Virginem agnitūdem aliquam*

Salatin.
Abusilem

Abulensis quæst. 13. in cap. 12. *Leuit.* ubi absque fundamento contrarium ex parte sentit.

Virginis
charitas
per aurum
arca ex-
primitur
Cap. 9.
Cap. 21.
Missale
Remanum

47. Tertiū, aurum mundissimum, quo Arca intus, & foris circumtectā erat, ardentem Virginis caritatem indicat, qua Deum intus & ximos foris prosequēbatur, de qua cap. 9. & 21. vel etiam vitam intus contemplatiuam, & foris actiuam significat; in vtraque enim Deipara egregie enituit, de quo cap. 21. ut propterea in eius Assumptione euangelium legatur, ubi Martha, & Maria Magdalena virtutū huius vitæ typus commemorantur, vel etiam sanctitas Deiparæ innuitur, quæ interiori, & exteriori cultu Deum venerabatur; de ipsa enim

Psal. 44.

Psal. 44. *Omnis gloria eius filia regis ab intus*, extrā verò proximos bono vitæ suæ odore, & exemplo edificabat, ideoque balsamum aromatizans dicitur, de quo cap. 21. vtrumque enim vero spiritali corde esse debet, ut sicut anima constamus, & corpore, ita internas animi virtutes cum externis actionibus bonis iungere satagamus, quo solidus internæ sanctitatis fructus externis actibus admixtus hominem omni ex parte absolutum ostendat.

Cap. 21.

Vel denique eximiam Deiparæ pulchritudinem, tum animæ, tum corporis nobis ob oculos ponit, de cuius pulchritudine aliquantū plenius mox agemus.

Aurea corona sum-
mum, *Vir-*
ginis im-
perium.
Aurea
annulia
Mariæ
prompti-
tudo assi-
milatione.
Ezech. 1.
Rom. 8.

Quartū, corona aurea in circuitu, quæ est Regiū insignis, ipsam, cum sit vera Dei genitrix, Sanctorum omnium, & Angelorum Reginam, ac totius mundi Dominam ostendit, quod suprà in hoc capite demonstrauimus.

48. Quintū, Annuli quatuor aurei cum vectibus duobus auro conuestitis significant Deiparæ promptitudinem, qua facili à Spiritu sancto mouebatur, maiorem certè quàm animalia illa Ezechiel. 1. quæ vbicumque erat impetus spiritus, illuc gradiebantur: si enim ex Apostolo Roman. 8. *Qui spiritu Dei aguntur, ij sunt filij Dei*: quantò magis Virgo beatissima in cunctis suis actionibus maiorem Dei gloriæ semper spectabat, & Dei spiritu agebatur,

quæ Dei erat singulariter filia, sponsa, ac Patrens? nec incongruè dici potest per quatuor annulos, & duos vectes, & per aurum, quo vectes erant circumtecti, septem sancti Spiritus dona significari, quibus anima ex D. Thoma p. 12. quæst. 68. promptus ex impetu Spiritus sancti ad opera virtutum mouetur. Dubitari enim à nemine potest, quin his septem donis præ cunctis cumulatiſſimè perfusa Deipara fuerit, ut non incongruè Bernardus, atque alij columnis illis septem, quas Sapientia excidit Prover. 9. cum edificauit sibi domum, septem dona Spiritus sancti significari existimant, quibus Deipara cum produceretur, prædita fuit.

Sextū, Propitiatorium aureum est ipsa Deipara, quæ mortalium omnium Patrona charitatis auro rutilans Deum contra hominum scelera iustè succensum placare, ac propitiū reddere neutiquam cessat. Quare Methodius oratione in hypapantem sic eam allatur. *Tu propitiatorium, per quod Deus humanam naturam indutus mortalibus apparuit.* S. Ephrem oratione de laudibus Virg. ipsam Propitiatorium uniuersæ terræ vocat. & Andreas Cretenſis oratio. 2. de dormit. eam commune Propitiatorium, & commune reconciliatorium appellat: ceterū de hoc fusi cap. 16. ubi per eam Dei misericordiam in nos effundi ostendimus, compluresque eius rei typos afferemus. &c. 30. ubi eam Aduocatam, ac Mediaticem ad intercedendum Sanctorum testimoniis, multisque exemplis demonstrabimus.

49. Septimū, duo Cherubim ex auro productiles, qui erant in Arca, plenitudinem scientiæ, quam Cherubim nomen importat, in Deipara ostendunt. *Maria enim* (inquit Bernardus serm. Signum magnum) *tunc solo prohibetur amicta, quæ profundissimam diuinā Sapientia, ultra quam credi potest, penetravit abyssum, ut quantum sine personali unione creatura conditio patitur, luci illi inaccessibili videatur immersa.* hæc ille. Dionysius Carthusianus super illud Cant. 5. *Ego dormio, & cor meum vigilat, sapientiam Deiparæ infusam vocat splendidissimam, & exuberantissimam.* Et S. Bernardinus tom. 2. serm. 51. art. 1. cap. 2. *Tanta, inquit, sapientia clariſſimè à Deo super infusa est Virgini, quod hæc septem perfectè intelligebat secundum quosdam. Primo, naturam creatam rationalem. Tertiū, naturam creatam spiritualem. Quartū, naturam incrematam diuinalem. Quintū, omnia, quæ*

S. Thom.

Bernard.

Prover.

Propiti-

torium

aureum

Maria

Method.

S. Ephrem

And. Cre-

tenſis

Cap. 16.

Cap. 30.

Cherubim

Sciētia plē-

nitudinē

in Deipar-

ostendunt.

Bernard.

Apost. 12.

Dionys.

Carthuf.

S. Bernard.

Isa. 7.

Cap. Sing.

qua

quæ erant fugienda, & spernenda. Sexto, omnia, quæ erant sequenda, & amplectenda. Septimo, per quem modum, & ad quantum gradum omnia essent odienda, vel diligenda, hæc S. Bernardinus.

Offic. Eccl. Neque hoc cuiquam mirum videri debet: si enim S. Ioannes Euangelista in ultima cena super pectus Domini recubens *fluens Euangelij*, ut in eius festo canit Ecclesia, de ipso sacro Dominici pectoris fonte potavit: quanto maiorem sapientiæ copiam habuisse existimanda est Deipara, quæ novem mensibus Christum in utero gestavit, & totos triginta tres annos eius doctrina est imbuta; quemadmodum c. 9. dicemus: quocirca & Apostolorum, Evangelistarumque Magistra fuit, de quo cap. 19. Ad hæc cum Lyrano in morali expositione Exod. 25. dici potest duos Cherubim assistentiam Angelorum Beatæ Virginis famulantium significare: quæ verò ratione Angeli omnes, & peculiariter septem illi præcipui, qui diuino throno assistunt, Deiparam venerentur, eique reuerenter obsequantur cap. 26. exponemus.

Exod. 25. Denique Manna, virga Aaron, & tabulæ legis, quæ in Arca erant repositæ Christum Dominum, qui in utero Virginis novem mensibus fuit, adumbrant, Christi enim Corpus, quo suavissimè vescimur, per Manna dulcissimum, eiusdem Anima, in qua teste Apostolo

Coloss. 2. sunt omnes thesauri Sapientiæ & scientiæ absconditi per legem, Divinitas verò per virgæ domini symbolum aptè exprimitur. Vel etiam dici potest in tribus illis tria quoque præclarissima quibus Deipara prædita est, significari; in Manna enim Deiparæ misericordia dulcissima, qua materno affectu apud filium homines defendit, atque excusat, de qua nos cap. 18. commodè indicatur. In legis tabulis diviniæ legis servandæ studium, atque amor, quo ipsa adeo tenebatur, ut cum David

psalm. 30. dicere posset: *Deus meus volui, & legem tuam in medio cordis mei*, quod nonnullis exemplis cap. 37. ostendimus. In virga denique Regia potestas, ac dominium enitet, quod à filio cunctis est prælata creaturis; hæc etiam virga, Isaiæ 30. percussus pauebit Assur, hoc est eius potestate tartarei draconis caput

Isa. 30. conteretur, de quo cap. 24. **Cap. 24.** Singula, Quod si cætera, quæ de Arca fœderis in divinis litteris leguntur, expendamus, ea quoque Deiparæ congruere inueniemus, ex

ijs nonnullatantum recensemus.

Primo quidem de Arca 3. Regum 8. habemus illatam eam fuisse à Sacerdotibus in locum suum, in Salomonis templum, nimirum intra sancta sanctorum, quod Bonaventura in speculo B. Virginis eius Assumptioni accommodat, quæ Deipara super omnes Angelorum choros dignissimo loco à summo Sacerdote Christo Domino est collocata, cui consonat illud psalm. 131. *Surge Domine in requiem tuam, tu & Arca sanctificationis tuæ*, per hanc autem Arcam sanctificationis à Christo in requiem æternam exceptam Deiparam intelligunt Chrysostomus, Andreas Cretensis, Hefychius, Damascenus, Georgius Nicomediensis, Bonaventura, S. Bernardinus, & S. Antoninus locis supra citatis: ut propterea illud Apocalyp. 11. *Et apertum est Templum Dei in Cælo, & visa est Arca testamenti eius in Templum eius*, de Deipara rectè explicari possit, quemadmodum c. 20. dicemus.

Secundò ex propitiatorio Arce Deus responsa se daturum pollicitus est Moyfi Exod. 25. & 1. Regum 14. Saul consulere volens divinum oraculum, Sacerdoti dicebat: *Applica Arcam Domini & Deus per Deiparam hominum Advocatam nostras preces exaudiet*, ut capit. 50. dicemus, & per eam suæ misericordiae responsa reddidit, de quo cap. 18.

Tertio in deserto filij Israël cum ad terram promissionis contenderent Numer. 9. *Ad imperium Domini proficiscebantur, & fgebant in tabernaculo, & tentoria*, & Numer. 10. *Proficisci sunt de monte Domini viam trium dierum, Arca autem fœderis Domini præcedebat eos per dies tres providens castrorum locum*: ita & nos ad Imperium Domini omnes nostras actiones componamus, Deiparam verò tanquam Arcam Dei invocemus, ut sua intercessione nobis locum manendi provideat, nosque in hoc anticipati ad Cælum itinere dirigat.

51. Quod cum filij Israël transitori essent Iordanem, ut ad terram promissionis pervenirent, Sacerdotibus, qui Arcam fœderis portabant, Iordanem ingressis, divise sunt eque Iordanis, & populus per arenam alueum transiit: eodem modo aquæ tribulationum huius mundi Deiparæ patrocinio ita dividuntur, & extenuantur, ut inoffenso pede divini auxilio fulti per eas transire valeamus.

conversus
B. Virg. 46.
commo-
dantur.
3. Reg. 8.
Bonavent.

Psalm. 131

Chrysost.
Cretensis
Hefychius
Damasc.
Georg. Ni-
com.
Bonavent.

S. Bernardinus.

S. Antoninus.

Apoc.

Exod. 21.

1. Reg. 14.

Cap. 30.

Cap. 18.

Numer. 9.

Numer. 10.

Exod. 14.

dicerebat

- dicebat Moyses: Surge Domine. & dispensur inimici tui. & fugiant qui oderunt te. à facie tua: cum autem deponeretur aiebat: Revertare Domine ad multitudinem exercitus Israel: Quæ Bernard verba explicat S. Bernardinus Senensis tomo 3. serm. 11. art. 1. c. 2. de Deipara, quam vult in Arca Moyfi præmonstratam. Hic enim, inquit, Num. 10. verbis Num. 10. mysticè innuitur, quod quando elevata fuit Virgo gloriosa ad cælestia regna, Daemonis potentia imminuta est, & dissipata: unde pro illa dici potest illud Ecclesiastici: Superborum, & sublimium colla propria virtute calcas. hæc S. Bernardinus. cui addere possumus verba illa Moyfi, cum deponeretur Arca, ostendere Dei misericordiam ad nos cum hac mytica Arca reueriti.
- Iosue 6. Damasc. Sexto, muri Ierichuntini Ios. 6. Arca Domini circumlata clangentibus tubis corruerit, quod Damascenus orat. 2. de dor. his verbis de Deipara exponit: Iubilamus in Arca Domini Dei toto animo, & muri cadent Ierichuntini, contrariarum, inquit, potestatum infesta munitiones.
2. Reg. 5. Septimo, Arca Dei à Philistæis capta 1. Reg. 5. Idolum Dagon evertit, ei que caput ac manus præcidit. Azotios, reliquosque populi Dei hostes percussit, & multis plagis affecit, quod mysticè fit cum per Deiparam demonis caput, viresque atteruntur, ut eos, qui Deiparæ pietatē exercent, ab hostibus seruet incolumes, quod multis exemplis c. 20. planum fiet.
- Cap. 20. Octauo, percussio Ozæ super temeritate, qua extendit manum ad Arcam Dei, ut teneret eam 2. Reg. 6. nobis satis indicat quanta cum reuerentia Deiparam tractare debeamus, ad quod spectat Damascenus carmine de Annunc. cum Deiparam appellat: *Prænam Dei Arcam, quam profanorum manus non tangit.*
6. Reg. 6. Nono 1. Reg. 6. de viris Bethsamitibus, ed quod vidissent Arcam Domini, percussit Dominus de populo septuaginta viros, & quinquaginta milia plebis, ut intelligamus quamlibet in Matrem Dei irreuerentiam, tametsi aliis videatur levis, non futuram in multam, quod compluribus exemplis in tractatu de Miraculis aperte ostendimus.
- DEIPARAE EXIMIA TVM CORPORA, tum anima pulchritudo.**
- Quæ de Deiparæ præstantia exposuimus symbola, ea sunt, ut ipsius, & corporis, & anime pulchritudinem satis nobis indicare videatur: quare operæ pretium duxi in præ-

sentia de vtraque Virginis forma, aliqua in medium afferre: & quamquam pulchritudo formæque corporis exterior bonum est cadu-
ci, de qua quidam sic cecinit.

Forma bonum fragile est, quantumque accedis ad annos

Fit minor, & spatio carpitur ipsa sua.

Quæ etiam ex Boetio lib. 3. de Consolat. prof. 8. triduanæ febris igaiculo potest dissolui, & de causa à Nazianzeno orat. 31. Temporis ac morbi ludibrium appellatur; Dei tamen donum est, quod ex August. lib. 15. de Ciuit. Dei c. 22. Quamuis sit temporale, carnale, & infimum bonum, propterea tamen illud Deus largitur etiam malis, ne magnum bonum videatur bonis, quo fit, ut eiu. modi Dei quale quale donum in Deipara quoque extitisse Patrum complures constanter affirmant, & rationum monumenta persuadeant, quod ex iis, quæ dicemus planum fiet.

Et ut inde ducatur initium, unde pulchritudinis ratio petitur, ea ex Alberto apud S. Antonin. 4. par. tit. 15. c. 11. in debita corporis quantitate, & qualitate, in eleganti membrorum dispositione, & proportionem, & in coloris venustate sita est: quibus omnibus cum Deipara, ut dicemus, prædita egregie fuerit, consequens etiam est, eam præstanti corporis forma, & insigni pulchritudine ornatam pariter fuisse. Iam huius rei Patrum testimonia afferamus. Nazianzenus in Tragedia, Christus patiens, Nazian

Eben, pudicas inter, & pulcherrimas, Atque venerandas prima, Virgo eadem, & parvam Maria.

Et rursum ex persona Chori.

O Virgo, forma quæ nitore ceteras Præis, pusilla nobilis, quæ basulans Infantem in utero (ut tu refers) tuo Deum, Thesaurum eodem basulasti maximum.

S. Ephrem oratione de Deipara eam Virgine pulcherrimam vocat, quæ cæli manna gestat. Epiphanius oratione de Laudibus Virgin. ad eam sermonem dirigit his verbis: *Quæ solo Deo excepto cunctis superior existis, Formosior es ipsi Cherubim, & Seraphim, & omni exercitu Angelico.* Andreas Cretenensis oratione de dormit. Deiparam sic alloquitur: *Eximia pulchritudo, à Deo sculpta statua, rectè descripta, Vni Archetypi Imago.* Georgius Nicom. orat. de oblatione Deiparam sic affatur: *O pulcherrima pulchritudo omnium pulchritudinum: O Dei geni-*

genitrix pulcherrima omnium summum orna-
mentum.

Richardus 53 *Richardus de sancto Victore in Cantica*
de S. Vi- cap. 26. docet amoris signem, & interiorem
Hors. candorem. exterius in Virgine lucere, vt quæ

puritatem Angelicam habuit, vultum etiam
Angelicum haberet; eiꝛue accomodat illud

Cant. 4. *Tota pulchra es amica mea.* Albertus
Magn^o nō min^{us} piē quā^m solidē ac sapiēter
et solet in libro de B. Virg. apud Dionysium
Cathacianum lib. 1. de laudib. Virg. art. 3.
Quemadmodum. inquit. *corus Christi* quod

Galenus albo, & rubro, qui à Galeno in complexionem temperatam constituitur, corpori bene disposito convenit, & hic fuit in Virgine, de cuius filio **Cant. 5.** dicitur: *Dilectus meus candidus, & rubicundus*; quamquam si mysticè, id de anima intelligatur, candor designat puritatem, Rubor autem charitatem, quæ virtutes puras, & charitas fuerunt in Virgine in summo. Capilli verò Deiparæ, ex Alberto, & Constantino medico fuere temperatè nigri: quoniam perfectissima corporis humani dispositio, quæ prædita fuit Deipara, exigit cerebrum calidum, & siccum; à calore enim oritur velocitas apprehendendi; à siccitate verò firmitas retinendi; ex tali autem cerebri dispositione color niger in capillis, & in oculis oritur: oculi porro nigri sunt clariores ad videndum, ac proinde nobiliores, propter sensuum utilitatem: quare in Canticis, ubi spiritualis pulchritudo per exteriorum compositionem deicribitur, sic habemus cap. 5. *Coma ut sicut elata palmarum, nigra quasi coruus*. hæc ex sancto Antonino, & Alberto iisdem fere verbis; quamvis Epiphanius apud Nicephorum, quem infra afferemus, velit colorem Beatæ Virginis fuisse triticeum, capillos verò flavos.

Abulensis. 55 Abulensis quoque paradoxo 2. capit. 101 Deiparæ pulchritudinem astruit ea ratione; *Quoniam pulchritudo*, inquit, *attestatur super bonam complexionem, quæ est signum & causa efficax boni ingenij, cum phantasmata rectè disposita intelligenti subseruiant*. Recentiores quoque hoc idem de pulchritudine Virginis affirmant, & rationibus confirmant Canisius libro primo de beata Virgine, cap. 13. Suarez tomo 2. in 3. part. disputat. 2. sect. 2. Barrada libr. 6. cap. 9. Denique sancta Brigitta in serm. Angel. cap. 13. *Quemadmodum*, inquit, *Deus & Angeli de Virginis anima venustate gratulabantur in Caelis, ita etiam gratissima eius corporis pulchritudo omnia eam cernere cupientibus, utilis fuit, & consolatoria in terris*. & libro 5. post interrogat. 9. Christus Dominus singula suæ genitricis membra laudibus extollit, & mysticè eorum pulchritudinem declarat, & libro 1. cap. 51. Matri suæ hæc dixisse scribitur: *Angeli considerant alter alterius pulchritudinem, & pulchritudinem omnium animarum, & omnium corporum admirantur: sed anima tua pulchritudinem vident esse super omnia, quæ creata sunt, & corporis tui honestatem excellere omnes homines, quæ creata sunt, & sic omnes Angelos, & om-*

nia, quæ creata sunt, excellit pulchritudo tua. hæc ibi.

56 Cæterum insignem corporis Deiparæ delineationem, ac formam Epiphanius Presbyter Constantinopolitanus accuratè nobis ob oculos ponit apud Nicephorum, libr. 2. hist. cap. 23. Epiphanius autem fides meritò haberi potest; is enim in græcis auctoribus excurrendis magno se studio vsum affirmat, ut de vita Deiparæ non tantum credibilia, sed vera etiam, ac firma proferret relictis quibudam malæ fidei auctoribus; Nicephori verba ex Epiphanio hæc sunt; *Sacratissima Deipara mores, formæque & staturæ eius modus talis* (inquit Epiphanius) *fuit, erat in rebus omnibus honesta, & gravis, pauca admodum, eaque necessaria loquens, ad audiendum facilis; & per quam affabilis, honorem suum, & venerationem omnibus exhibens, staturæ mediocris* (quamvis sint qui etiam aliquantulum mediocrem longitudinem excessisse dicant:) *decenti dicendi libertate adæquatus homines omnes videri sine risu, sine perturbatione, & sine iracundia maxime. Colore fuit triticeum referente, capillo flavo, oculis acerbis, subflavis, & tanquam oleæ colore pupillas in eis habens; supercilia ei erant inflexa, & decenter nigra; Nasus longior, labia florida, & verborum iuavitate plena; & acies non rotunda, & acuta, sed aliquantio longior; Manus simul, & digiti longiores: erat denique fastus omnis expertus, simplex, minimeque vultus fugiens, nihil molities secum trahens, sed humilitatem præcellentem colens, Vestimentis, quæ ipsa gestavit, coloris nativi contenta fuit, id quod etiam nunc sanctum capitis eius velamen ostendit, & ut paucis dicam, in rebus eius omnibus multa divinitus inerat gratia*. hæc Epiphanius apud Nicephorum: cui consonat Cedrenus in compendio historiæ; Anselmus quoque eadem habet. Et verò imago Deiparæ à S. Luca coloribus expressa, quæ Romæ in S. Maria Maiore piè colitur huic Epiphanijs descriptioni mysticè congruere videtur.

57 Huc etiam ipse etat Maiestas gloriæ, quæ Deipara cum adhuc inter mortales degeret, ostensa dicitur magno Dionysio Areopagitæ, de quo Carthusianus in 2. sentent. dist. 16. quæst. 2. cum de missione Spiritus sancti ageret, quærit utrum huiusmodi gloriæ manifestatio in Deipara divinitus facta appellari possit visibilis sancti Spiritus missio, atque hæc subiicit: *In opusculo*, inquit, *quod de laudibus e-*

Deiparæ forma & mores.
Nicephorus Epiphanius

Carthusianus Dionysius Areopagita

Dionysius Areopagita

Cedrenus Anselmus

Summa 3 Virg. in vii manifestat. Carthusianus

leſſime Maria edidimus & ſcripturis ſide dignis
reſuli, & probaui, quod Diuinus Dionyſius qua-
dam vice terram ſanctam intrauit, & Ioannem
acceſſit Apoſtolum rogans, ut eum ad ſanctiſſima
Virginis Chriſtiſera præſentiam, & conſpectum
introducere dignaretur, quo ſacto illuſtriſſima, ac
honestiſſima Virgo in tanto ſplendore ſublimitate,
& gloria oſtenſa fuit magno Dionyſio, quod præ-
ſtupore ruens in terram deſecit: & reuerſus ad
ſe dixit: Niſi ex ratione, & ſide cognoſcerem in-
uiſibilem Deum, non aliam putarem Deitatem,
quam Virginem hanc ſublimem. An verò appari-
tio, ac manifeſtatio illa, que utique ſacta fuit ad
declARATIONEM EXIMIA ſanctitatis, dignitatis, ac
gratia præclariffima Virginis, debeat dici viſibilis
miſſio Spiritus ſancti, diſputantibus deſero: Mihi
tamen videtur, quod immò, & forſan, ut pie cre-
dendum cenſetur frequenter ita oſtenſa eſt, at-
que circumdata lumine copioſiſſimo improviſe in-
uenta, præſertim cum & alia quadam viriſque
ſexus perſona ſic circumdata luce ſuperua ut vi-
ſibili interdum inuenta, ac viſa legantur. hæc
Carthuſianus, qui in ſer. 2. de Nat. Virg. citat
Epiſtolam Dionyſij Areopagitæ, ubi hoc to-
tum narrat. Hanc verò Epiſtolam, quod ad
hæc, que tractamus, faciat hic totidem ver-
bis aſcribendam duximus.

SERVVS, ET NOVISSIMVS
unſus Dionyſius electiſſimo vaſi cœ-
lico Paulo Præceptor, &
Principi. S.

NON credidi (conſiteor) coram Deo, Prin-
ceps mi maxime extra Deum ſummum,
& optimum eſſe, haberi etiam, neque ab
hominibus poſſe percipi, quam ego oculis non tan-
tum mentis ſed corporis vidi perſpexi, at que pro-
prijs oculis intuitus ſum Deiformem, atque ſupra
omnes cœlicos Spiritus ſanctiſſimam Matrem
Chriſti Jeſu Domini noſtri, quam mihi benigni-
tas Dei, & clementia Saluatoris, & gloria maie-
ſtatis Deiformis Virginis Matris eius. Quoniam
eum à Ioanne vertice Euangelij, & Prophetarum,
qui in corpore habitans quaſi ſol fulget in cœlo,
duſus fui ad Deiformem præſentiam altiſſima
Virginis, tantus me immenſus diuinus ſplendor
circumfulſit exterius, & plenius irradiavit inte-
rius: tanta etiam in me omnium odoramento-
rum ſuper abundauit fragrantia, ut nec corpus in-
felix, nec ſpiritus poſſet totius, ac tanta felicitatis
inſignia ſuſtinere. Deſecit cor meum, deſecit ſpi-
ritus meus tanta gloria magnitudine oppreſſus. Ab-

ſtor qui aderat in Virgine Deum, ſi ſua diuina
mente concepta non me docuiſſent, hanc verum
Deum eſſe credidiſſem, quoniam nulla videri poſ-
ſet maior gloria Beatorum, quam felicitas illa,
quam ego infelix nunc, tunc verò feliciſſimus de-
guſtaui. Gratias ago ſummo, atque optimo Deo,
diuinaque Virgini, & eminentiſſimo Apoſtolo Io-
anni, & tibi Eccleſia vertici, atque Principi
triumphanti, qui mihi talia clariſſimè, & elemē-
tiſſimè præſtiſtiſti. Vale. hæcenus Epiſtola Dio-
niſij, de cuius auctoritate an ſit Dionyſij, non
eſt noſtrum in præſentia decernere, ſanè Epi-
ſtolæ Dionyſij Areopag. ad Ioan Apoſtolum
meminit Adrianus Papa in 2. Epiſtola ad Ca-
rolum cap. 36.

58. Nunc ad alia, quibus Deiparæ pulchritu-
do demonſtratur accedamus: & in ſacris quidē
literis ſæpiſſime tum Deipara ipſa, tum etiam
ea, quæ Deiparæ typum gerunt à pulchritudi-
ne commendantur; quæ tamen ſpiritualē
animæ eius pulchritudinem præcipuè ſigni-
ficent, corporalem tamen eiſdem ſpeciem,
atq; decorem nobis etiam indicant. nam teſte
Ambroſio lib. 2. de Virginibus, ipſa corporis
Deiparæ ſpecies ſimulachrum fuit mentis fi-
gura prohibitis: ſatis igitur erit lecos oſtende-
re, præſertim Canticorum, in quibus ſub typo
ſponſæ Deiparam peculiariter intelligi ex Pa-
trum ſententia alibi diximus. Igitur Cant. 1. ex
perſona Deiparæ pronunciat: *Nigra ſum, ſed
formoſa ſilia Ieruſalē*: quæ verba Eccleſia ſæ-
pe in officio eiſdem repetit, ruſum dicitur:
Pulcherrima inter mulieres. Cant. 1. & 5. ruſum
Cant. 1. *Pulchra ſunt gena tua ſicut turturis, collū
& ſcui monſtia*; & iterum: *Ece tu pulchra es
amica mea*: *Ece tu pulchra es, oculi tui colum-
barū*. & Cant. 2. *Surge amica mea, & mox: Oſten-
de mihi faciem tuam, ſonet vox tua in auribus
meis, vox enim tua dulcis, & facies tua decora*.
Cant. 4. *Quam pulchra es amica mea quam pul-
chri eſt ſingula que corporis ſponſæ partes, o-
culos, capillos, dentes, labia, genas, collum, v-
bera præclaris quibuſdam ſymbolis ex inſti-
tuto commendat. denique concludit: Tota pul-
chra es amica mea, & macula nō eſt in te*. Cant.
6. *Pulchra es amica mea, & ſuavis, & decora, ſi-
cut Ieruſalem*; & iterum: *Pulchra ut luna*. Cant. 7.
Quam pulchri ſunt grefſus tui, & iterum: *Quam
pulchra es, & quam decora chariſſima in delitijs*.
eiusque ſtaturā, vbera, guttur peculiariter ex-
tollit: quare Pſal. 44. *Aſiſis Regina à dextris*
tuis; de qua mirum nō eſt ſi ſubijcitur inſiā; &

Pulchritudo
de Deipara

Ambroſi.

Cant. 1.

Cant. 1.

Cant. 2.

Cant. 4.

Cant. 7.

Pſalm. 44.

K

com-

Bonauent. concupiscit Rex decorum tuum. Bonauentura in Sap. 7. speculo c. 3. illud Sap. 7. quod de deum Sapientia effertur; est enim hac speciosior sole, de Deipara dici posse affirmat. Idem c. 14. quem admodum supra diximus. illud Leuitic. 24. Sumetis fructus arboris pulcherrima, Christum intelligit Deiparæ pulcherrimæ fructum.

Ad hæc Deipara in typis quibusdam insigni decore, ac pulchritudine præditis, quos in hoc capite eidem accommodauimus, figuratur; hoc est Genes. 2. in Paradiso adeo pulchro, ut à voluptate nomen acceperit: In ferculo eiusdem Salomonis, Cant. 3. In arca auro mundissimo intus, & foris circumtectâ: In Throno eiusdem Salomonis eburneo, de cuius magnificentia, & pulchritudine 3. Regum. 10. pronuntiatur, Non est factum tale opus in universis Regnis.

Maria 59 Hæc ipsa Deiparæ pulchritudo confirmatur ex similitudine perfectissima, quam habuit cum Christo; quem ex Psalmo 44. fuisse Pas. 44. speciosum forma præstans hominum. utpote à Chrysost. Spiritu sancto formatum, omnes docet; Chrysostomus hom. 18. in Matth. Augustinus, & Cassiodor. Cassiodorus in Psalmo 44. Ambrosius lib. 1. de Virg. Hieronymus lib. 1. in Matth. Bernardus Hieronym. serm. 1. in festo Assumpt. inter genitum autem, & generantem similitudo intercedit, nisi ex aliquo accidente impediatur; & hæc est ratio

Caletan. Alberti Magni verbis supra allatis, & Caletani tomo 2. opusc. 13. de psalmo B. Virg. Quin etiam perfectio complexionis naturalis, qua Deipara, ut supra diximus cum de Arca ageremus, fuit prædita, idem ostendit; & est ratio

Abulensis. Abulensis loco citato; ex optima enim complexione, & membrorum dispositione oritur corporis pulchritudo.

Ex his rectè inferimus mulieres illas, quæ in diuinis oraculis à pulchritudine laudantur, typum gessisse pulchritudinis Deiparæ. eiusmodi fuit Gen. 12. Sara uxor Abraha pulchra nimis. & Genes. 24. Rebecca decora nimis, uxor pulcherrima, & incognita viro, & Gen. 29. Rachel Virgo decora facie, & venusto aspectu. & 1. Regum 25. Abigail uxor Nabal mulier prudentissima, & speciosa. & Iudith vidua elegantissima, cui Dominus, Iudith 10. ad Holofernem debellandum contulit splendorem: & hanc, in illam pulchritudinem ampliauit, ut incomparabili decore omnium oculis appareret. & Regina Esther Assueri uxor, de qua sic legimus c. 2. Erat formosa valde, & incredi-

bili pulchritudine, omnium oculis gratiosa, & amabilis videbatur. & Iob 42. de filiabus Iob, non sunt inuenta, inquit, mulieres speciosæ, sicut filia Iob in universa terra, quæ ipso nomine præferebant aliqui ad venustatem pertinentes, prima enim dicebatur Dies, altera Cassia, tertia Cornu stibij.

60 Cæterum eximia Deiparæ pulchritudo tanta cum morum, actionumque grauitate, ac honestate erat coniuncta, tanta ex ieiunijs, & assidua contemplatione erat sui corporis moderatio; tantus sanctitatis odor, qui ex ea fragrabat, ut accedente singulati Dei dono, ut ait sanctus Thomas, ipsam intuentes ad pudicitiam excitarentur; quod complures grauissimi Patres affirmant. Ambrosius in libr. de Institut. Virg. cap. 7. loquens de Deipara. Tanta, inquit, erat eius gratia, ut non solum in se virginitatis gratiam seruaret, sed etiam his, quos uideret, integritatis insigne conferret; uisitauit Ioannem Baptistam, nec immerito mansit integer corpore, quem in tribus mensibus oleo quodam sua presentia, & integritatis unguento Domini Mater exersuit. Aletis 3. part. lux theologice quæst. 9. num. 2. art. 5. Beata Virgo, inquit, suo aspectu concupiscentia motus extinxit. Sanctus Thomas in 3. part. dist. 3. quæst. 1. artic. 2. quæst. huncula 1. ad 4. Gratia, inquit, sanctificationis in beata Virgine non tantum repressit in ipsa motus illicitos, sed etiam in alijs efficaciam habuit, ita ut quamuis esset pulchra, à nullo unquam potuit concupisci. Bonauentura in tertio dist. 3. art. 2. quæst. 3. Iudæorum quorundam assertione docet, Virginem tamen pulcherrimam, à nullo tamen viro concupitam. Idem docet Gabriel in 3. dist. 3. quæst. 2. art. 3. dub. 1. Henricus de Hostia apud Cathusianum lib. 2. de laud. Virg. art. 2. Maria, inquit, plena gratia optima compagine naturalis, singularissima pulchritudinis corporalis, decensissima habitudinis moralis; & morum in exteriori etiam eius effigie gratia diuinitatem copiose, efficaciterque lucebat, quod eius aspectus carnalium astus extinguere, peccatorum corda compungere, mundanorum hominum desideria ad celestia eleuaret. sic ille. Gerson quoque, in serm. de Concept. Virg. idem cum S. Thoma docent.

61 Cæterum Cathusianus verba illa Cantic. 2. sicut lilium inter spinas, ad hæc, quæ dicimus, confirmanda eleganter in eum locum Canticorum artic. 8. exponit, vultum reliquas foeminas pulchras veluti spinas pun gere intuentes, Deiparam vero sicut lilium

Cant. 2. sua pulchritudine nemini offensione fuisse; verba Canthosiani hæc sunt: *Quamvis fuerint multe Virgines sanctæ, tamen respectu Virginis beatissimæ, quasi spina fuisse videtur, in quantum aliquid culpa habebant: & quamvis in se fuerint munda, non tamen fuit in eis fomes prorsus extinctus, fuerunt & alij spina, quæ ex earum incultu concupiscentia pinguentur. Porro Deipara Virgo ab omni culpa fuit prorsus immunis, fuit fomes in ea plene extinctus, & iam intensa castitate erat repleta, quod inuentum corda sic penetravit sua inestimabili castitate virginæ, quod à nullo potuit concupisces, imò potius extinctis ad horam illorum libidinem, hæc Canthosianus. His omnibus libet adiungere miraculum quoddam de beatissimæ Virginis admirabili pulchritudine, cuius verbiis transcribimus, quod apud Ioannem Herlot in Promptuario miraculorum Beatæ Virg. exemp. 79 habetur; nos autem ex Speculo exemplorum distinctio 8. § 69. huc yldem planè verbiis transcribimus. Clericus quidam beata Maria deuotissimus crebris eam precibus fideliter exorabat, ut sibi suam pulchritudinem ostendere dignaretur; quæ in scripturis sacris sapientis commendatur, ut est illud Cant. 4. Tota pulchra es amica mea, & macula non est in te, &c. Item Cant. 7. Quam pulchra es, & quam decora, charissima in delicijs tuis, &c. Cuius præ petitioni mater misericordia annuens, per Angelum ei mandauit, quod tali hora sibi appareret; sed tamen sciret inconueniens, & indignum esse oculis, quibus eam videret, postea terrenum aliquid cernere: Cum autem responderet Clericus se non curare si post eius visionem fieret cæcus, tamen Angelo disparente cepit anxie cogitare, quia si visum penitus amitteret, eum mendicare de cætero oporteret, excogitauit ergo consilium uno oculo clauso, alterum ianitum ad eam videndam aperire. Apparente autem sibi B. Virgine tempore assignato, inestimabilem claritatem, & pulchritudinem vidit, & cupiens plenius eam videre etiam oculum, quem reclinuerat clausum aperuit: sed visio tunc repente disparuit. Cum ergo oculo, quo eam viderat, esset orbatus, altero saluo manente, ipse lachrymans eo quod oculo perperisset, se cepit vehementer arguere dicens: Vixi totus fuisse oculus, ut eam viderem plenius: Cum autem denuo Dominam nostram insistentissime exoraret, ut se adhuc semel ostenderet; quia propterea eam residuum oculum libenter amitteret, iterato piissima Virgo Maria ei apparuit, & sua visione ineffabiliter eum consolata, & residuum oculum sibi seruauit, & prius amissum restituit. hæc ibi.*

62 Sed iam de spiritali Deiparæ pulchritudine, quæ illi corporeæ longè præstat, aliqua breuiter perstringamus. Cum enim hic animæ decor in virtutum omnium splendore, ac diuinæ gratiæ præsentia sit positus, cumque nos toto hoc opere præsertim c. 1. §. & 21. de Deiparæ gratiæ immensitate, deque eius heroicis virtutibus agamus, non est cur in præsentia, pluribus hac in re immoremur; nonnulla tamè attingemus. Et verò omnis animæ formositas, ac pulchritudo ex Deo oritur, qui per gratiam in anima mansionem facit, quod eleganti similitudine Augustinus tractatu 32. in Ioann. explicat: *Sicut animus, inquit, facit decus in corpore, sic Deus in animo. & mox: Decus ergo corporis animus, decus animi Deus.* Quantum verò hæc interior animæ pulchritudo cæteris humanis rebus antecellat Gregorius libro ultim. moral. in illud lob 42. *Non sum inuicem mulieres speciose, sicut filia lob in uniuersa terra.* pulchritudine declarat his verbis: *Electorum quippe anima omne humanum genus, quod in terra secundum hominem conuersatur, sua pulchritudinis decore transcendunt, quantoque se exterius affligendo despicunt, tanto se verius intus componunt.* Hinc est enim quod sancta Ecclesia quæ electorum pulchritudine decoratur psal. 44. dicitur concupiscit Rex speciem tuam, de qua paulo post subditur: *Omnis gloria eius ab intus, nam si foris gloriam quæreret, intus speciem, quam Rex concupisceret, non haberet.* sic Gregorius.

63 At verò Deipara diuina gratia, & singularibus eius donis præcunctis puris creaturis cumulatifsimè est ornata, ut propterea Cant. 1. & 5. pulcherrima mulierum appelletur: quoniam ex Alano, & Hilgino in Cantica ipsa priuilegijs spiritualibus præ cæteris est ornata: ea enim lactarium litterarum testimonia, quæ supra ad corporis Deiparæ pulchritudinem ostendendam attulimus: Mulieres quoque quas pulchritudinis Deiparæ typum gerere diximus, animæ eius formositatem præcipue nobis ob oculos ponunt. Quare Rupertus libro tertio in Cantic. in illud cap. 4. *Quam pulchra es amica mea oculi tui columbarum;* septem Deiparæ virtutes in septem corporis membris significatas esse animaduertit; propter quas à sponso laudatur, & formola ab Angelis, & hominibus iure optimo reputatur: *O pulchritudo,* inquit, *admirabilis, quam sic ammiratur, & collaudat pulcherrimus auctor pulchritudinis; septem*

Anima pulchritudo rebus omnibus præferenda. Cap. 18. Cap. 21.

Augustinus.

Gregorius.

Psalm. 44.

Anima B. Virg. pulcherrima. Cant. 1. & 5. Alano Hilgino.

Rupertus. Ept. 55. Psal. 209.

draconis consideravit, oculos, capillos, dentes, labia, genas, collum, & ubera, & pro singulis dilectis singula decernit digna collaudationis capitula, laudatur in oculis simplicitas, in capillis cogitationum suarum munditia, in dentibus innocentia, in labijs doctrina; in genis verecundia; in collo humilitas, in uberibus tuis admiranda cum fecunditate virginitas. hæc Rupertus quæ singula fufius ipse explicando persequitur. Ideo Augustinus, Augustinus sermone sexto de tempore de Deipara in hunc modum loquitur. Videamus, quæ est illa Virgo tam sancta, ad quam Spiritus sanctus venire dignatus est, quæ tam speciosa, quam Dominus elegit sponsam, quæ tam copiosa, cuius generationem totius orbis exceperat quæ tam casta, ut possit Virgo esse post partum: Hæc est immaculata concubini fecunda partu, Virgo, & casta perpetua. Hæc est sponsa Christi, gentium Magistra, sic Augustinus. Bernardus homilia 3. super missus est. Merito, inquit, concupiscit Rex decorem virginis: Pecerat enim quidquid longè antea prænata fuerat à Patre suo David, dicente sibi: Audi filia, & vide, & inclina aurem tuam, & obtinere populum tuum, & domum Patris tui: & si hoc feceris, concupiscet Rex decorem tuum, Audiuisti quippe, & vidisti, non ut quidam, qui audientes non audiunt, & videntes non intelligunt, sed audiuit, & credidit, vidit, & intellexit, & inclinavit aurem suam ad obedientiam, & cor suum ad disciplinam, & oblata est populum suum, & domum Patris sui, quia nec populum suum augere proli successione, nec demum patris sui relinquere curavit heredem, sed quidquid honoris in populo, quidquid de paterna domo rerum terrenarum habere potuisset, omnia arbitrata est, ut stercora, ut Christum, lucifaceret. Nec fefellit eam intentio, quando & Christum sibi filium vendicavit, nec propositum pudicitia violavit. hæc Bern.

64 His subijciam piam quandam Idiotæ contemplationem de iis, per quæ formositas Deiparæ significatur, quam in lib. contemplationum de B. Virg. cap. 3. ponit: Speciositas, inquit, tua, beatissima Virgo Maria, designatur per septem speciem, quæ in sacra scriptura invenitur, est namq. species olivæ, de qua scribitur. Quasi olivæ speciosa in campis est species columbæ, de qua canitur, Vidi speciosam sicut columbam: est species libani, de qua dicitur, Species eius ut libani: est species Cæli, de qua legitur, Species Cæli cum visione gloria, est species ignis in nocte, de qua scribitur, Operibat Tabernaculum quasi species ignis: est species arcus, de qua scribitur, Vidi

arcum, & benedic eum, qui fecit illum, valde enim speciosus est, est etiam species solis, de qua scribitur, Est enim speciosior sola. Species olivæ consistit inter cetera in viroris amenitate, sic tua species, O beatissima Virgo Maria, consistis inter alia in fide, sinceritate, & sicut viror pacifera olivæ delectat oculum corporis, sic fides tua, quæ pacem inter Deum, & hominem reperit, delectat oculum mentis. Species columbæ consistit in simplicitate, pulchritudine oculorum mutatione, & varietate circa collum, sic tua species, O beatissima Virgo Maria, consistit in humilitate, pulchritudine sanctarum cogitationum, & doctrina varietate, quæ in cello intelligitur, quia doctrix fuisti Doctorum, & magistra Apostolorum, unde & beatus Lucas, cui inter ceteros Evangelistas descriptio Domini incarnationis attribuitur, Evangelij seriem à te Maria didicisse tradit. Species libani consistit in continua virgultorum fecunditate, & delectabilium florum candore, & significat, O gloriosissima Virgo Maria, candorem tuæ fecundæ virginitatis, quia tu es de qua dicitur, Egre ditur Isa, virga de radice Jesse, & flos de radice eius ascendet, & requiescet super eum spiritus Domini. De tua autem supereminenti virginitate iuste dici potest, quod scribitur, Pulchritudinem candoris eius admirabitur oculus. Species cæli est in visione gloria, & significat in te sanctissima Virgine Species Maria contemplationis sublimitatem, de qua cæli cum scribitur, Species mulieris exultat specie vi-ri, per quod intelligere quis possit altitudinem contemplationis acceptam esse, & placentem in conspectu divina pulchritudinis Species ignis consistit in ardore, & splendore, in te autem, O beatissima Virgo Maria, fuit ignis charitatis ardens, ignis & splendens ante Deum, & nos miseros peccatores protegens, & sicut tu Regina Virginum nominaris, sic charitas illa tua Regina virtutum appellatur, quia virtus nomen amittit, quæ charitatis non famulatur. Arcus cælestis sic ex radijs solis in humida nube, & significat incarnationem filij tui super benedictis in te, tunc enim sol iustitia, qui est splendor Patris ingressus in mundum ascendit super nubem leuem, id est, sibi univit mundissimam carnem sine pondere peccati, quod factum est in tua carne in tuo virginali utero, & sic facta est visibilis imago solis iustitiæ cum profusionis gratiarum plenitudine, ut sit visibilis imago solis cum sit arcus, sed non nisi in die profusionis pluvie. Species solis consistit in splendentium radiorum emissionem, & significat

in te Advocata nostra Virgine Maria largā gratia effusionem in omnes, qui ad te se convertunt, qua es sole speciosior, & emissionē gratiarum fecundior. Tua ergo species, Virgo Maria, in corporis castitate, in conscientia puritate in exteriori conversatione, & in divinorum contemplatione cōsistit. Munda igitur cor meum immundum, & inquit natum, o piissima Virgo Maria, & tuis precibus mihi obtine speciē spirituales, per quam in servitio tuo, & super benedicti filii tui placeam tibi in vitam sempiternam. Amen hacvique Idiota.

Ex his omnibus, quæ hactenus hoc capite differuimus aliqua ex parte conijcere licebit, altissimam dignitatem, quam Virgo in sua Anuntiatione cum filium Dei cōcepit est assecuta.

ALTITUDO GLORIÆ, AD quam Beat. Virg Deipara in sua Assumptione est euecta

CAPVT VI.

SVMMA RIVM.

Deipara super omnes sanctos chorū facit preparatum. num. 4.

Deipara magno excessu omnes sanctos superat in gloria. num. 7.

Deipara plus gratia, & gloria ipsa una obtinuit quam reliqui Sancti, & Angeli simul. num. 11.

AM vero in eius gloriosa Assumptione quis explicare queat præcellum gloriæ gradum supra omnes puras creaturas, ad quæ Virgo sanctissima est prouecta? Quis illas inquit Bernardus, æstimet gemmas: quis stellas nominet, quibus Mariæ regium diadema compactum est? & ser. 1. de assumpt. Nec in terris locus dignior vteri virginis templo, in quo filium Dei Maria suscepit: nec in cælis regali solio, in quo Mariam hodie Maria sublimauit. Et mox, Quis cogitare sufficiat, quàm gloriosa hodie mundi Regina processerit, & quanto deuotionis affectu tota in eius occursum celestium prodierit legionū multitudo, quibus ad thronum gloriæ canticum sit deducta, quam placidum, quàm serena facie, quam diuinis amplexibus suscepta a filio, & super omnē exaltata creaturam, cum eo honore, quo tantā Mater digna fuit, cum ea gloria, qua tantum de-

cuit filium: & iterum: Christi generationem, & Maria assumptionem quis enarrabit? quantum enim gratia in terris, tantum & in cælis obtinet gloria singularis: quod si oculus non vidit, nec auris audiuit, nec in cor hominis ascendit, qua præparauit Deus diligentibus se, quod præparauit genti se: & (quod omnibus est certum) diligentibus præ omnibus quæ loquatur? hæc S. Bernardus.

Et S. Bernardus tom. 3. serm. 1. art. 1. cap. 1. agens de sanctitatis eminentia supra Angelos, & Virgines, quam Deipara adhuc viuens est adeptā, illud Genes. 7. Multiplicata sunt aqua, & eleuauerunt Arcam in sublimē à terra, B. Virgo accommodat: Multiplicatio, inquit, aquarum in Arca denotat gratiarum plenitudinem in Maria, qua eleuauerunt Arcam, in qua saluatum est uniuersum semen generationis eleuata in sublimē à terra; id est, ab omni terrenitate, & amore infesto; dixit autem (in sublimē) quia adhuc puritatem, & mundiciā nulla pura creatura ascendit, nec Angeli, nec Virgines: nam Angeli habent mundiciā tantum in mente, Virgines mente, & carne: sed gloriosa Virgo Maria cum quadam utriusque perfectione super omnem creaturam est eleuata in sublimē hæc S. Bernardus. Ex magnitudine porro gratiæ magnitudinem gloriæ rectè colligimus: sanè S. Elisabeth post ingentia, & innumerabilia dona Virgini in Verbi Incarnatione collata, quando vera Dei genitrix est effecta, quorum aliqua superiori capite pro tenui nostra facultate attingimus; adhuc alia nec communia, nec vulgaria, ut ex verbis, & modo ipso dicendi constat, eidem diuinitus conferenda prædixit: siquidem Spiritu sancto repleta exclamauit voce magna, & inter alia ei dixit: Beata quæ credidisti, quoniam perficerentur ea, quæ dicta sunt tibi à Domino. quæ in eius saltem assumptione magna ex parte cōpleta esse nemo est, qui abigat. Verum, ut ad capita quadam hæc reuocemus; ostendam primò Beatissimam Virginem omnes, siue Angelos, siue Sanctos in gloriæ beatitudine excedere: secundò eam in cælo chorū per se separatam super omnes constituturē. tertio gloriæ eius magnitudinem esse immonsam, quāto denique ipsam vnā plus gloriæ assecutam, quàm omnes simul Sanctos, & Angelos. Ex quibus omnibus perspicuè apparebit huius diuini Throni sublimitas inæstimabilis.

2 Et quod attinet ad primum de fide est sanctissimam Virginem Deiparam Beatitudinis.

S. Bernardus
dicitur.

Genes. 7.

B. Virgo

per Arcā

Noe signi-

fata, ele-

uatur à

multitu-

dine gra-

tiarum

qua per

aquas sig-

nificantur

Luc. 8.

Virginis

gloria su-

perat gra-

tiam San-

ctorū, &

Angelorū

omniū.

dijs, ac gloriæ perfectione omnes Angelos, & Sanctos superare: & quoniam, ut docent Theologi, gloriæ magnitudo respondet gratiæ, hinc inferitur, gratiæ intentione omnibus fuisse superiorem: deo Bernard. loco citato: *Quantum gratia in terris adepta est praeteritis, tantum obtinuit in cœlo gloria singularis.* Probatur id quod diximus ex consensu Ecclesiæ, & Sanctorum Patrum assensum Virginem in cœlo dignissimo præ omnibus loco ad dexteram filij collocatam, *Quod*, inquit S. Bernardus tom. 3. serm. 11. artic. 2. mysticè significatum fuit 3. Reg. 2. ubi scriptum est: *Quod surrexit Rex Salomon in occursum matris suæ, & adoravit eam, & sedit super thronum suum, postiusq; est thronus matris Regis, quæ sedit ad dexteram eius: ubi contemplare mirificam oblationem, quia surrexit Salomon in occursum matris suæ; mirificam adorationem, quia adoravit eam: Altissimam sublimationem, quia postius est thronus matris Regis, immediatissimam coniunctionem quia sedit ad dexteram eius.* Surrexit igitur gloriosus Iesus in occursum suæ dulcissimæ matris. hactenus S. Bernard. Hoc ipsum adumbratum est in Esther, quam Assuerus Esther 2. admauit plusquam omnes mulieres, & posuit diademata Regni in capite eius, quod de B. Virgine explicat Bonaventura in speculo B. Virg. cap. 5. & S. Bernardus loco citato cap. 2. de quo fusiùs cap. 12. dicemus. Hoc David Psal. 44. prædixit illis verbis. *Assit Regina à dextris tuis in vestibus deaurato circumdata varietate.* quod explicans S. Bernardus tom. 3. serm. 11. art. 3. *Nem sicut, inquit, benedictus Iesus sedet à dextris Patris, id est in potioribus bonis paternis; sic ista Virgo gloriosa in potioribus bonis filii sui Iesu iuxta ipsum in throno sublimata confedit.* ita S. Bernardus. Eundem Psalmi versiculum de gloria Virginis intelligunt Athanasius Georg. serm. de Deipara, Georgius Nicomed. orat. de oblat. Deiparæ, Petrus Damianus serm. de Assumpt. & Ildefonsus serm. 1. & 2. de Ildefons. Assumpt. Hinc voces illæ Ecclesiæ. *Exaltata est sancta Dei genitrix super choros Angelorum ad celestia Regna. Maria Virgo assumpta est ad athereum thalamum, in quo Rex regum thronatus sedet solio.* & Prouerb. 31. post multa præconia illius mulieris fortis, quæ B. Virginem adumbrant, adicitur. *Multa filia congregauerunt diuitias, Tu supergressa es vniuersas.* & Ecclesiæ 24. vatis metaphors, quas Ecclesiæ Virgini in eiusdem missa, & officio accom-

modat, idem significatur, cum ex persona Deiparæ sic dicitur: *Quasi cedrus exaltata sum in Libano, & quasi Cypressus in monte Sion, quasi palma exaltata sum in caues, & quasi plantatio rosa in Iericho, quasi olia spiciosa in campis, & quasi platani exaltata sum iuxta aquas in plateis.* Harum enim arborum comparatio ne Deiparæ præ reliquis omnibus Angelis, ac Sanctis sublimitas, atq; exaltatio, quam in cœlo est consecuta, merito adumbratur: quippe quæ suis virtutibus, atq; proprietatibus, Deiparæ præstantiam aliqua ex parte expriment, & ut de singulis aliquid dicamus.

Cedrus arbor enodis, suo odore serpentes fugat, liquore autem incorruptionem à venibus tribuit, atque in miram proceritatem attolitur: nam & in Cypro Insula, nedum in monte Libano ad centum triginta pedum altitudinem assurgere, crassitudinis vero ad trium hominum complexum, testatur Plinius libro 16. capite 40. Ita Deipara abique vili peccati nodo, vel carnis rebellionem fuit; cuius memoria & pia invocatio ab hominibus qui ad eam confugiunt, tartareos serpentes expellit, & à peccati putredine tueretur, ac feruat, atque in immensam meritorum altitudinem, & magnitudinem excreuit: Dicitur porro exaltata in Libano, hoc est in Christi meritis; ascendit enim ubi habetur Cantic. 8. *enixa super dilectum suum:* Libanus enim candidum sonat: at Christus Sapientiæ 7. *Candor est lucis æterna.*

Cyprius arbor item procera, & odorifera sanctitatis Deiparæ sublimitatem nobis proponit; quæ suæ conversationis exemplo suauitatem odoris circumquaque effundens omnes mirificè recreat, atque oblectat. Dicitur autem (in monte Sion) quod speculum sonat ex qua tanquam ex loco editissimo Virgo Beata longè, lateq; omnia speculatur, atque peripicit.

Palma victoriæ symbolum, sublimis, recta & inflexibilis, nullo curuescit pondere, quin etiam, quanto maiori premitur onere, tantò magis in altum obnuitur, dactylos miræ ducedinis, ac suauitatis fructum affert, his omnibus, & Deiparæ victoria significatur, quam, ut capite 22 & sequentibus dicemus, de venenato dracone multipliciter reportauit, & quia hæc palma in Cades (quod sanctitatem sonat) exaltata dicitur, editissimæ sanctitatis eius culmen nobis ob oculos ponit, ut pro-

B. Virg. cur Leon assimila- tur. Eccl. 24

Plinius

Cantic. 81 Sapient. 7

Deipara assimila- tur Cypro

Palma

Cap. 22

ut pro-

Cant. 7. ut propterea Cant. 7. ei dicatur: *Statura tua assimilata est palma; inuictissimam etiam eiusdem constantiam indicat, quæ nullo tentationum, vel tribulationum, quas in filij vita, & passione ingentes, atque innumeras pertulit, incuruata est, quin etiam, iuxta illud Apostoli ad Rom. 5. Tribulatio in ea patientiam operabatur: Christum denique fructum ventris sui suauissimum, ac utilissimum mundo edidit.*

Deipara cur rosa assimilatur. Plantatio rosæ, quæ quamuis inter spinas, florum tamen est pulcherrima, & in Iericho (quod lunam sonat) in maiorem assurgit magnitudinem, ibique rosas odoratas affectu gratiores, candore, & rubore insignes, Deiparæ in hoc mundo (qui per lunam inconstantem significatur) & inter spinas hominum peccatorum degentis pulcherrimam eius præ omnibus venustatem, dignitatis item & gratiæ suauolentiam cum puritate vitæ, charitatis ardore, morum quæ suauitate coniunctam nobis exhibet. Damascenus orat. 1. de Natiuitate Deiparæ alloquens: *O Rosa, inquit, quæ ex spinis hoc est Iudæis, orta es, ac diuinā fragrantia cuncta perfudisti. Ad hæc sicuti lilius lenitatis est signum Gen. 9. ita & rosa hyemis inclementiæ, atque asperitatis depulsæ. & commutata temporum serie in vere quasi lætitiæ prænuncia enascitur, & novam mundi temperiem à cælo aduenisse indicat; sic & Deiparæ mysticæ rosæ ortus Christum iustitiæ solem propediem in eius vtero incarnandum, qui peccati frigore expulso, suo calore omnes ad germinandum foueret, indicabat: ut, merito Deiparæ illud Eccles. 50. aptetur: Quasi arculus effulgens inter nebulas gloria, & quasi flos rosarum in diebus vernis.* Præterea auctore Hieronymo in 1061. 3. & Epistola ad Deme- triadem, sicuti lilius signum est castitatis, ita rosa pudoris, ac vetecundiæ virginalis, quem adeo in mulieribus commendat Nazianzenus oratione de laudibus Gorgoniæ, & Columella lib. 10. Rosam florem pudicitæ plenam appellat: merito igitur Deipara virginis pudore insignita rosæ assimilatur.

Oliua. Oliua misericordiæ typus, eaque in campo posita, sanctissimæ Virginis clementissimam misericordiam in campis, hoc est omnibus, expositam ostendit, cuius symboli explicationem cap. 16. fultius persequemur, ubi de Virginis misericordia erit sermo.

Platanus. Platanus iuxta aquas exaltata semper est

virens latissimè patulis diffusa ramis, unde & nomen inuenit: πλάτος enim latum significat, umbræ suæ refrigerium à solis æstu viatoribus præstat in plateis, hoc est in viis latis, ubi maior est umbræ necessitas, ex quo facile ostenditur quantum spei, atque perfugij in sanctissimæ Virginis umbræ, atque præsidio temper virenti, ex proxima, & vberissima diuinæ gratiæ aqua, nobis sit ponendum, siue cum à nostro formis ardore, atque tentationibus verge- mur, siue cum ab ira præpotentis, Dei qui est sol iustitiæ, pro peccatis nostris iuste affligimur.

3. Hanc Deiparæ super reliquos Sanctos præstantiam indicat corona præcellentissima Virginis ex stellis confecta; aliqui enim Sancti lapidibus coronantur pretiosis, iuxta illud Psal. 20. *Posuisti in capite eius coronam de lapide pretioso*: at Virginis corona dicitur ex stellis compacta Apoc. 12. *Et in capite eius corona stellarum duodecim*. Mulierem porro illam sole amictam, atque cororâ stellarum duodecim redimitam Virginem significat ex sanctorum Patrum auctoritate, saltem in sensu mystico, & allegorico, dicemus c. 31. quando ergo stella magis fulget quolibet lapide pretioso, tantò gloria Virginis aliorum sanctorum gloriam excedit, atque superat. Hanc Deiparæ gloriam, qua omnes cælites longo intervallo antecellit, pleno ore omnes Sancti docent; aliquos afferendos duxi.

S. Iacobus in Liturgia: *Dignum est, inquit, ut te verè beatam dicamus Deiparam honorabilior, quam Cherubim, & gloriosior, quam Seraphim, quæ sine corruptione Deum peperisti.* S. Ephrem oratione de laudibus Virg. *Intemerata, inquit, Deipara Regina omnium, sublimior cælicolis, honoratior Cherubim, sanctior Seraphim, & nulla comparatione ceteris omnibus superis exercitibus gloriosior.* Nazianzenus in Tragoedia de Christo patiente, sic cum Deipara loquitur.

— Opuella gratia

Æquanda nullis, Mater, & Virgo supra.

Omnes decora virgines, & maxima,

Qua sola vincis cœlitum omnes ordines.

Epiphanius orat. de laud. Virg. Mariam dicit sublimiorem Angelis esse factam, adeoque ab ipsis Angelis adorari, & solo Deo excepto cunctis superiorem existere. Idem Andreas Cretensis orat. de dorm. Virg. *Idem defusus* serm. 3. de Assumpt. admirationem illam Angelorum

Virginis :
corona d
stellis præ
tiosior,
quam san
ctorum la
pillis.
Psal. 20.
Apoc. 12.

Cap. 31.

S. Iacob.

S. Ephr.

Deipara

super om-

nes Ange-

lorum cho-

ros exal-

tata.

Nazianz.

Epiphani.

And. Cre.

Cant. 3.

gelorum in Canticis: *Qua est ista, qua ascendis per desertum sicut virgula sumi ex aromatibus myrrhae & iburni, & uniuersi pulueris pigmentarij dicit profectam non de virginitate sola, quæ fuit singularis in Maria, sed de immentitate gratiæ, quia uniuersæ virtutes in ea respergebantur ex incendio diuini amoris suauitatem odoris: Et bene, inquit, in modum virgula sumi ex aromatibus, quia facta est rosa in hoc ostium Dei, odoramenta de se spargens usque ad cælos, non quali acunque, sed uniuersi pulueris pigmentarij. hæc ex Ildesonso. Quæ eadem fere ad verbum habentur in Sophronio inter opera Hieronymi sermo de Assumptio Chrysostomus in sermone, qui legitur infra octauam Natiuitatis Virginis de ea agens: Quidnam, inquit, illa sanctius: non Prophetæ: non Apostoli: non Martyres: non Patriarchæ: non Angeli: non Throni: non Dominationes: non Seraphim: non Cherubim: non denique aliud quidpiam inter creatas res visibiles, aut inuisibiles maius, aut excellentius inueniri potest: eadem Ancilla Dei est, & Mater: eadem Virgo, & Mater: vis ma cerno, cere quanto Virgo hæc præstantior sit celestibus potentij: illa cum timore, & tremore assistunt faciem velantes suam: hæc humanum genus illi offert, quam genuit, sic Chrysostomus. Basilus Seleucia Episcopus, nuntiacionem de ea agens: *Qua dona, inquit, offeremus ipsæ non indignat quippe quæ tanta sit, ut uniuersa, quæ mundi ambitu continentur cum illius dignitate comparari non valeant: Si enim Apostolus Paulus de aliis Sanctis verè asserebat, quibus dignus non erat mundus: quid de Dea parente Virgine cogitare nos par est, quæ uniuersos martyres suo splendore tantum excedat, quantum sol reliqua astra. Damascenus oratione 2. de dorm. Virg. agens de ea: Videor mihi videre hanc sanctis sanctiorem, & sacris factatorem, & piis magis piam: dulcem manna urnam, aut (ut verius dicam) fontem super aliquem lectum recumbentem in aruina, & inclita Civitate Davidis, & iterum: Omnes, inquit, res creatas superat, omnibus dominatur operibus super cælos cælorum: extollitur incomparabiliter. Anselmus de excell. Virg. capit. 4. Tota, inquit, christianitas nouit, quæ illum super omnes cælos exaltatam, & angelicis choris prælatam certissimè credit. & capit. 8. Deus, inquit, eam cuncta secum creaturæ perennitute dominaturam in throno gloriæ suæ collocavit. Bernardus sermone signū magnum: Hanc, inquit, super omnes Angelorum**

choros, super Cherubim quoque, ac Seraphim exaltatam nefas est dubitare. & sermone 1. super missus est: Nonne tuo, imò veritate iudicio, illa qua Deum habuit filium super omnes etiam choros exaltabitur Angelorum? Guarricus sermone de Assumpt. ex persona Christi ad Virginem. Nullus, inquit, mihi plus ministravit in humilitate mea, nulli abundantius administrare volo in gloria mea: nec satis glorificatus videor, donec tu glorificeris. Rupertus libro 3. in Cantico. 4. Veni, inquit, coronaberis: ita coronaberis, ut in Cælo Regina Sanctorum, & in terris Regina sis regnorum. S. Bernardus tom. 3. sermone 11. artic. 2. cap. 3. de Assumptio Virginis agens: Tota, inquit, Trinitas uniformi, & concordis voluntate hanc inestimabilem Virginem ostendit esse suam sponsam incommunicabilis charitatus Cæli Reginam inattingibilis dignitatis: mundi Dominam imparcipabilem potestatis: electorum omnium genitricem piam inextinguibilis pietatis: omnium Dei hostium conculcatricem triumphantissimam insuperabilis strenuitatis: omnium celestium thesaurorum dispensatricem largissimam pro sua complacentia voluntatis. hæc S. Bernardus.

DEIPARA SVPER OMNES SANCTOS chorum facit separatim.

4. **Q**uod verò spectat ad secundum, Deipara Deiparam scilicet super omnes euectam, per super omnes chorum facere ab aliis distinctum, manifeste ex Patribus habetur: quamuis enim Sancti chorum pro meritorum varietate ad diuersos Angelorum choros assumantur; Beatissima tamen Virgo quoniam dignitatem obtinet altioris ordinis, & statum seruorum excedit; ideo, supra omnes incomparabiliter est collocata, & per se chorum facit seorsum & ab aliis Sanctis, & Angelis distinctum, & docent Theologi; & Angelorum, ac Sanctorum Domina, ac Regina verè prædicatur: ideo 1. Cor. 15. 1. Cor. 15. Apostolus agens de diuersitate gloriæ eorum, qui sunt in cælo: *Alia, inquit, claritas solis, quod Christo, alia claritas lune, quod Deipara, & alia claritas stellarum, quod reliquis Sanctis accommodare possumus, & ut omittam claritatem Christi solis iustitiæ, & lune claritate Ecclesiæ. Eccl. 43. sic habetur: Vas, inquit, castrorum in excelso in firmamento cæli resplendens gloriæ: quæ autem proportionem lune stellarum lumen superat, nec aliqua ex illis ei comparari potest, ea Vir-*

Sophron.
Chrysost.

Basilus
Seleucia
Episcopus,

Hebr. 11.

Damasc.

Anselm.

Bernard.

ea Virgo incomparabiliter aliorum Sancto-
rum gloriam excedit: quin etiam Virgo san-
ctissima non tantum lunæ, sed etiam soli at-
similatur: etenim Cant. 6. dicitur *electa ut sol*,
qui sicut similem non habet, ita nec similem
habuit Deipara, neque est habitura, ideo sepa-
ratum chorum facit.

Damasc. Damascenus orat. 1. de dorm. Virg. *Dei ma-*
tris, inquit, & *seruorum Dei infinitum est discrim-*
men: sic Damascenus: tantò melior Angelis
effecta, quantò differentius præ illis nomen
hæreditauit; sicut enim Pater æternus nulli
Angelorum, sed soli Christo dicit, *Filius meus*
es tu, ego hodie genui te: ita sola Virgo inter cre-
aturas hæc venissimè eidem Christo dicit, *Fili-*
us meus es tu, ego genui te.

S. Bernard. Ideo S. Bernardinus tom. 3. ser. 3. de glor.
nom. Mariæ art. 2. c. 1. Certudinaliter, inquit,
tenendum est, quod ipsa sit supra omnem puram
creaturam in gloria exaltata, tamquam per se
implens, & continens unum integrum, ac tota-
lem statum: cui secundum rectam rationem alte-
ra persona congruè non potest addi, quia nullatenus
recedit filium Dei, nisi unam solam naturalem
matrem habere, sed ratio naturalis ex gratuita
lege distat, quod mater Regis omnium est in sede
regia super omnes ministrorum ordines collocan-
da: ita S. Bernardinus. idem habet sermo. 11.
art. 2. cap. 2. Fulbertus Carnotensis Episcopus
ad Virginem: Tu in cælestibus, inquit, Re-
gniæ prælata es cunctis virginum choris, Tu in illa
beatorum felicissima regia primi ordinis dignita-
tem adeptæ. & post pauca, Te ipse Rex Regum,
ut matrem veram, & decoram sponsam præ o-
mnibus diligens amoris amplexu sibi associas. S.

S. Antonin. Antoninus 4. part. tit. 15. cap. 20. §. 15. dicit Vir-
ginem esse exaltatam super omnem puram
creaturam in quarta hierarchia, & ex Alberto
affert aliquas rationes ad hoc probandum,
Plus enim, inquit, distat Virgo à Seraphim in di-
gnitate, & gloria quam Seraphim à Cherubim,
sed Seraphim per excellentiam dignitatis ordi-
nem habet superiorem ad Cherubim, ergo Virgo
erit super hierarchiam Angelorum. Item plus im-
proportionabiliter differt Dominus à seruo, quam
seruus à seruo, sed omnes Angeli sunt administra-
torii spiritus, id est serui, & tamen inter eos diuer-
si ordines sunt, sed B. Virgo est Dominus Angelo-
rum, ergo & improportionabiliter est supra Sera-
phim, & supra omnem hierarchiam Angelorum
exaltata hæc S. Antoninus ex Alberto Ma-
gno. Gerson tract. 4. super Magnificat, Vir-

go, inquit, sola constituit hierarchiam secundam
sub Deo Trino, & uno, Hierarchia primo, &
summo, apud quem Hierarchiam humanitas filii
sola sublimata sedet à dextris virtutis Dei per
unitatem suppositi. Idem docet Gabriel Biel
serm. 25. qui est de Assumptione.

Hæc porro Deipara super omnes tum San-
ctorum ordines, tum etiam Angelorum cho-
ros exaltatio, qua chorum ab iis facit sepa-
ratum, colligi potest ex modo diuerso ab a-
liis, quo Deipara ex hoc deserto subuecta es-
se scribitur ad suum in cælo thronum, ete-
nim Cant. 8. ascendisse dicitur innixa super
dilectum suum, Elias namque 4. Reg. 2. curru
igneo, & equis igneis subleuatus est, quoniam eo
saptu elementarem regionem transgressurus
minimè erat, sed, ut verbis utar Gregorii

Gregorius
homil. 29. in Euangelia, In cælum æreum su-
bleuatus est, ut in secretam quandam terra regio-
nem repente duceretur, ubi in magna iam car-
nis, & spiritus quiete viueret, quousque ad finem
mundi redeat, & mortis debitum solui. Lazarus
verò quondam mendicus Luc. 16. quoniam

in beatitudine post Christi passionem inter
Angelos locum habiturus erat, ab ipsi-
met Angelis, veluti curru altioris ordinis,
quàm erat Eliæ currus, portatur in sinum

Abrahæ, qui erat tunc Limbus Patrum; in
quo animæ sanctorum detinebantur, donec
Christus in sanguine testamenti sui emitte-
ret eas de lacu, in quo non erat aqua. At ve-
rò Virgo beatissima, ut verbis utar Leonis

sermo. 11. de Ascensione, quamuis alio spe-
ctantis, quia super omnium creaturarum cœ-
lestium dignitatem euehenda, supergressu-
ra angelicos ordines, & ultra Archangelo-
rum altitudines eleuanda; nec vllis sublimi-
tatibus modum suæ prouectionis habitura,
nisi ad æthereum thalamum, ut canit Ecclesia,

in quo Rex regum stellato sedet solio, assumpta,
ad dexteram filii collocaretur; idcirco subli-
miori virtute, quæ Angelos excedit, subuehi-
tur, Et deliciis affluens ascendit innixa super
dilectum suum.

5. Hæc eadem Deipara super omnes An-
gelos, & Sanctos exaltatio non obscure præ-
significata videtur in eiusdem Præsentatio-
ne, cum primum à parentibus in templum
adducta, Deoque solemniter ex voto obla-
ta, atque consecrata est, tunc enim quindecim
templi gradus, ad quos quindecim illi
Psalmi Cantici graduum spectabant, non

L

fine

Hierony. sine mysterio ascendit, de quo Hieronymus in lib. de ortu, seu Natiuit. B. Mariæ, sic scribit: Cum trium annorum circulus volueretur, & ablacionis tempus completum esset, ad templum Domini Virginem eius parentes cum oblationibus adduxerunt: erant circa templum iuxta quindecim graduum Psalmos, quindecim ascensionis gradus: in horum atque vno B. Virginem Mariam paruulam parentes constituerunt, cumq; ipsi vestimenta, qua in itinere habuerant, exuerent, & cultioribus, ex more, vestibus se, & Muuclioribus induerent, Virgo Domini cunctos singillatim gradus sine ducentis, & leuantia manu sua ascendit, ut perfectæ aetati in hac duntaxat causa nihil deesse putares. Iam quippe Dominus in Virginis sua infantia magnum quid operabatur, & quanta futurus esset, huius miraculi indicio pramonstrabat. hæc Hieronymus. Quindecim enim illi gradus templi ex S. Antonino 4. part. tit. 15. cap. 6 § 2. quindecim beatorum status in templo cælestis gloriæ infra Deum significabant, Nouem videlicet Angelorum ordines, & sex Sanctorum gradus, Patriarcharum scilicet, Prophetarum, Apostolorum, Martyrum, Confessorum, atque Virginum; quorum omnium perfectionem eam transgressuram hoc quindecim graduum ascensu demonstratum est, quemadmodum animaduertit S. Antonin. loc. cit. & S. Vincentius ser. 1. & 2. de Natiuit. B. Mariæ, & alii, & in huius rei confirmationem S. Vincentius, & S. Antoninus citant illud Prover. 31. *Multa filia congregauerunt diuicias* (virtutum scilicet dignitates) *sed tu, o Virgo beata, supergressa es vniuersas.* Quod si de eius super sex Sanctorum ordines sublimatione loquamur, rectè de hoc illud Eccl. 34. ex persona Deiparæ (quod eidem ab Ecclesia in Missa, & officio accommodatur) intelligi potest. *Et in plenitudine, inquit, Sanctorum detentio mea: Quasi cedrus exaltata sum in Libano, & quasi Cypressus in monte Sion: Quasi Palma exaltata sum in Cades, & quasi Plantatio rosa in Iericho, Quasi Oliua speciosa in campis, & quasi platanus exaltata sum iuxta aquas in plateis.* quibus verbis indicat Virgo sanctissima, quicquid præclari in aliis Sanctis est sparsum, in se plenissimè, cumulatissimeque inueniri collectum; de quo egregiè Bernardus in illa verba: *Et in plenitudine Sanctorum detentio mea.* Merito, inquit, in plenitudine sanctorum detentio sum, cui nec fides defuit Patriarcharum,

nec spiritus Prophetarum, nec zelus Apostolorum, nec constantia Martyrum, nec sobrietas Confessorum, nec castitas Virginum, nec fecunditas Coniugatorum, nec puritas Angelorum. hæc ille. ideoque statim ducta similitudine ex illis sex arboribus, quæ ibi subnectuntur, & in suis quæque locis propter earum, siue proceritatem, siue vtilitatem, siue suauitatem, siue pulchritudinem peculiariter celebrantur, quomodo ipsa in cælesti Ierusalem exaltata, sex Sanctorum ordines sic supergressa demonstrat, verum quomodo his arboribus Deiparæ præstantia exprimitur supra exposuimus, quæ verò ratione iisdem sex arborum generibus, eiusdem exaltatio supra sex ordines Sanctorum indicetur; singillatim quamuis diuerso modo pie accommodant S. Antoninus 3. part. tit. 3. cap. 3. & Iacobus de Voragine serm. 6. de Assumpt.

6. Quod autem spectat ad eiusdem Deiparæ super Angelos exaltationem, nemini mirum esse debet si Virgo sanctissima omnium Angelorum ordines multis gradibus transcendit. Cæteri namque sancti pro meritum varietate, ut diximus, ad diuersos Angelorum choros efferuntur: At vero sanctissima Virgo cum omnes Angelicorum ordinum proprietates, & officia maiori cum charitatis excellentia ipsa vna obtineat, omnibus Angelorum deliciis, & prærogatiuis vberissimè affluens (quod S. Antoninus loco citato cap. 2. 2. pluribus ex Alberti doctrina egregiè persequitur) & præterea actum aliquem præstantissimum, suoque modo Deo quam simillimum; & ut Alberti verbis utar, Deiformem habuerit. propterea non tantum ad Angelorum ordines ascendit, verum etiam super omnes illorum choros incomparabiliter est euecta, sic, ut chorum ipsa perfectum efficiat. Atque ut id, quod probandum suscepimus planius fiat; dicam breui de singulorum ordinum officiis, atque excellentia, ut cum analogia quadam nobiliori modo ea in Virgine reperiri ostenderimus, tandem ad actum illum, quo Angelos longè excedit, deueniamus.

Et primò quidem Angelorum munus Angelis est homines custodire, fictamen, ut singuli Angeli singulos homines custodiant, ac tueantur: At v. c. d. sanctissima Virgo cum omnium communis sit Domina, & mater, ad quam suorum seruatorum, & filiorum cura

S. Antoninus,
Iacobus de Voragine.

Virgo sanctissima omnium et diuini Angelicorum proprietates excellentius in se habet. S. Antoninus, Albertus Magnus.

pertinet, custodit, vt rectè ait S. Antoninus, vniuersaliter singulos, & singulariter vniuersos.

Archang. Secundò, Archangeli ciuitatibus præfunt:
At virgo sanctissima omnes vbique ciuitates,
omneſque Eccleſias tutatur. atque defendit:

Can. 2. *ut nunquam deest altitudo, quæ uenerunt, vt nunquam ita de se dicat Can. 1. Po-*
fuerunt me custodi in vniuersis ecclesiis, nul-
laque vbi est, quæ tot magnificentiis
templi in tantæ patrônæ honorem excitatis
se sub eiusdem Virginis patrocinio, fideque
esse non proficteatur, ac prædicet.

Principa- Tertio Principatus Prouinciis, & Regnis
lur. præficiuntur, sed Virgo regna omnia, & ip-
sam vniuersalem Ecclesiam suo præsidio com-
plectitur, & tutatur. Quare luna, quæ ex

Gregor. Gregorio hom. 29. in Evangelia, & Bernar-
Bernard. do term. signum magnum, propter lumen à
Christo sole iustum accepimus. Ecclesiam

Apoc. 12. significat, à S. Ioanne Apoc. 12. sub Virginis pedibus, id est patrocínio, conspicitur, ideoque periclitanti mundo, præcipua est suis

Cap. 16. quæ periclitanti mundo sepe vixit et suis precibus succurrere, vt capit. 16. vberius dicemus, cum de eius misericordia differemus, Cap. 30. & capit. 30. cum eam Aduocatam omnium ostendemus.

Notas. Quartò, Potestates ex secunda hierarchia dæmones coercent; quod singulariter B. Virgo præstat, ideo Ecclesia sic eam precatur, *Tu nos ab hæcæ potestate, infæ enim terrarum* &c.

Cap. 22. & leq. ostendemus. *Hac enim virga,* (qua
Virgine significat) *percuſſus,* vt dicitur *Iſa.*
30. uascepit Aſſur id eſt demon eamque ita re-

30 *plenebit. Affert, id est dæmon, eamque ita ve-*
rentur; ac timent dæmones, ex reuelatione
eiusdem Virginis apud S. Briggittam lib. 1. re-
uelationum cap. 1. ut eiusdemque nomine B.

opitulator, tanquam vniuersalis omnium
patrona, eiusque templa, vbiq; miraculorum
gloria illustantur, & in dies noua eriguntur,
vt de ea dici possit illud Iob. 29. *Gloria mea Iob. 29.*
semper inuouabitur, & arcus meus in manu
mea instaurabitur.

Sexto, dominationes præcipiunt de agen-
dis, sed B. Virgo mater Dei verè est Do-
minamundi, & Angelorum Regina , ut ca-
pice præcedenti plenius demonstraui-
mus, imò ipsum nomen, Maria, syriacè Dominam
sonat.

Septimò, Throni, qui & sedes Dei dicuntur, sunt ex prima hierarchia, in quibus Deus familiariter inhabitat. At Virginem sanctissimam præ omnibus Angelis Dei thronum dici, in qua peculiari ratione Deus inhabitavit, toto hoc opere probamus. Quæ tamen de hoc sancti Patres dicant, & quibus figuris ipsa in Dei throno adumbretur, vide quæ peculiariter dicta sunt cap. 2.

Otraudo, Cherubim, plenitudinem scientiæ
sonant, At in Virginis vtero Christus, in quo
sunt omnes thesauri sapientiæ, & scientiæ Dei
Coloff. 2. requieuit, & Deum, quoniam ne ipsi
quidem Seraphim propter emicantem inde
splendorem liberè intueri audent, sed aliis fa-
ciem obducunt, vt ex Isaiâ adnotauit Chry-
sostomus homil. 60. ad populum Antioche-
num, ipsa Virgo familiariter in se excepit, &
cum eo agit, & quis dubitat Deiparæ oculum
ad diuinâ pericipiendâ longè clariorem esse
ipsis Cherubim, & Seraphim? Quare Bernardus
sermo. signum magnum, propterea sole vesti-
tam dici vult, Quoniam, inquit, diuina sapien-
tiâ, ultra quam credi potest, penetrans abyssum,
vt quantum sine personali vniõne creatura con-
ditio patitur, luci illi in accessibili videatur im-
mersa. Rupert. in illud Cant. 1. Introduxit me
Rex in cellaria sua, ex persona Virginis, Et qua
sunt, inquit, illa cellaria Regis Dei? Nimirum sa-
crâ mysteria quacumque continentur in scriptu-
ris sanctis. Nihil enim à me abscondit, sed omni
dulcedine sua me inebriauit. Qui enim verbum
suum quod erat, & est in corde suo mihi totum
infudit, quemodo non etiam cum illo mihi omnia
donauit? Hæc Rupertus.

Nono, Seraphim ardentes, & charitate
(quæ vinculum est perfectionis) incensi, ac *Seraphim*^{us}
incendentes merito dicuntur, sed Virgo sanctissima
maiori charitate aëstuat, vt iure
ei aptetur illud Cant. 5. *Dixit dilecto meo, quia Cam's*. g.

hoc opere planum fiet: de Virginitatis enim eius Aureola cap. 32. & de Doctorum Aureola, quam habet cap. 19. plenius differemus: de martyrij verò aureola cap. 11. ostendimus eam in hoc genere consecutam esse aliquid veluti insigne suæ eximie fortitudinis, & charitatis, quod vel Aureola appellatur, ut multi loquuntur: vel aliquid Aureola eminentius, quod alij magis verè, ac propriè diei existimant.

Quin etiam præter virginitatis Aureolam fructum continentie centesimum, qui virginitatis deputatur, est consecuta; qui ut cap. 32. ex Theologorum sententia dicemus, est præmium quoddam accidentale ab Aurea, & Aureola distinctum, quatenus homo à carnali vita, ut loquitur S. Thom. in 4. p. dist. 49. q. 1. art. 2. in quandam vitam spiritualem per continentiam transit: ex quo colligere possumus præstantiam fructus centesimi supra alias Virgines in Deipara: quippe quæ propter suam eximiam puritatem, ac sanctitatem tota spiritus alius aliis Virgibus multis spatiis antecedit, adeo ut ipsa, Cælum, quod à terra, terrensque quàm maximè est separatum, mentis appelleretur, quemadmodum cap. 3. ostendimus.

Adhuc ratione maternitatis Dei, quæ omnium est Domina, atque Regina, ut fusè superiori capite sanctorum Patrum testimonij ostendimus, existimat Suarez tom. 2. in 3. par. disput. 21. sect. 4. Deiparam habere in corpore singularem aliquem, & admirabilem splendorem, vel aliquid aliud, quod sit veluti insigne Regiæ dignitatis, & diuinæ maternitatis, ac principatus, & dominij in omnes Beatos. & hoc certè confirmatur ex doctrina Bonaventuræ in speculo cap. 6. ubi eleganter id probat ex figura Esther 2. de qua ibi sic legimus: *Ducta est itaque ad cubiculum Regis Assueri, & adamasit eam Rex plusquam omnes mulieres, habuitque gratiam, & misericordiam coram eo super omnes mulieres: & posuit diadema Regni in capite eius. Ista Esther Regina Beata Virgo Maria ducta est (inquit Bonaventura) in cubiculum Regis æterni in Assumptione in cubiculum quo eius aterna gratiam vers Regis habens super omnes mulieres, id est super omnes intelligentias Angelicas, & super omnes beatas animas, ut sit in Maria gratia super gratiam omnium beatorum: nam re vera in capite eius Rex Regum diadema Regni posuit tam impetabile, tam desiderabile, tam mirabile, quod hoc omni lingua*

inenarrabile, omni ingenio inscrutabile est. hæc Bonaventura. Quo circa Methodius in hypapantem docet sacrum Mariæ caput à Deo coronatum esse: de quo Rupertus libro 3. in Cantic. 4. de illa exponit: *Coronaberis de cubilibus Leonum, & montibus Pardorum: Coronaberis, inquit, ut in cælis Regina Sanctorum, & in terra Regina sis regnorum.*

DEIPARA MAGNO EXCESSU OMNES SANCTOS SUPERAT IN GLORIA.

Sed quærat quispiam, etiam si Deipara cho-
rum supra omnes Angelos, & Sanctos distinctum constituat, quoniam tamen excessu illos superat? quod erat tertium ex iis, quæ in hoc capite tractanda proposuimus. Respondet deo excessum esse maximum. & licet hoc colligi possit ex iis, quæ dicemus cap. 12. ubi multis rationibus Christo proximam eam esse in gloria ostendimus, nunc tamen immensitatem gloriæ eiusdem Virginis supra Angelos, & Sanctos sic demonstramus. Virgo in præfenti vita innumeris actibus meritorij ad incrementum gratiæ cumulum peruenit; siquidem in Conceptione acceperat gratiæ plenitudinem supra omnes Sanctos, & Angelos, ut cap. 4. probauimus: sed B. Virgo operabatur ex tota virtute gratiæ, & simul etiam auxilij, seu motionis diuinæ, & ex toto conatu, absque ullo fomitis impedimento, ideo actum saltem æqualis intensiōis cum habitu gratiæ, ex qua proficiebatur, eliciebat: sed actus amoris Dei elicti à charitate sunt meritorij augmenti eiusdem charitatis, & per consequens gratiæ, & gloriæ secundum totam latitudinem graduum, ita ut si actus sit ut sex, mereatur sex gradus augmenti gratiæ, ergo gratia per hos actus fiebat saltem duplo maior. Hi verò actus in tota vita B. Virginis fuisse innumeri: siquidem omnibus, & singulis actibus humanis, quos in præfenti vita habuit post gratiam in immaculata Conceptione acceptam, meruit augmentum gratiæ, charitatis, & gloriæ, & habuit perfectissimos actus, tum vitæ contemplatiuæ, tum actiuæ, præsertim in obsequio erga Christi personam, eundem sequendū usque ad crucem, cui materno supra quam dici potest compatiēbatur affectu: nec somno interrompebatur eius meritum, ut rectè S. Bernardinus tom. 2. serm. 21. art. 1. & tom. 3. sermo. 4. de B. Virg. artic. 1. cap. 2. & nos c. 21. ubi

Methodius.
Rupertus.
Cantic. 4.

Virginis
gloria quæ
in gradis
Sanctorum
& Angelorum
gloriam ex-
cedat.
Cap. 12.

S. Bernardus.

Cap. 21. ubi in omni actu meruisse ostendemus; ergo im-
 immensum excreuit habitus gratiæ, cui nunc
 correspondet gloria, quæ est gratia consum-
 mata. Accedit quod in Deipara beatissima ex
 diuino privilegio nulla unquam fuit ad bo-
 num faciendum difficultas, nulla ad malum
 procliuas; ac proinde ad omnem sancti Spi-
 ritus impulsu abique ulla contradictione
 celerim agebatur: si enim ex Apostolo ad
 Roman. 8. *Quicumque spiritu Dei aguntur, ei
 sunt filij Dei.* & Ezech. 1. *Animalia illa, ubi
 erat impetus spiritus, illuc gradiebantur, & ibant,
 & reuertebantur in similitudinem fulguris co-
 ruscantis, cuius velocitatem mente vix assequi
 possumus; quanto magis de sanctissima Vir-
 gine id asserendum est, ut propterea Deipa-
 ram per Rotam illam cap. 1. Ezechielis ele-
 uatam, & volubilem à spiritu vitæ signifi-
 cam vellet S. Bernardinus tom. 3. sermone 21.
 artic. 1. capit. 1. his verbis: *Secundo eleuata
 fuit B. Virgo per excellentiam conuersationis des-
 gnata in eleuatione Rota, de qua Ezech. 1. scri-
 ptum est. Apparuit rota super terram iuxta ani-
 malia habens quatuor facies, & aspectus rota-
 rum, & opus earum quasi visio maris: & sequi-
 tur, Cum eleuarentur animalia de terra, eleua-
 bantur simul & rota: & additur, Spiritus enim
 vitæ erat in rotis. Per illa quatuor animalia my-
 stice doctrina Evangelica denotatur, per rotam
 verò illam, quæ quatuor facies habet, Virgo beata
 meritis indicatur, quæ quatuor virtutes habet, se-
 cundum quas vitæ actiua regitur, & omnimoda
 perfectione ad Euangelicam conformatur, &
 quoniam hæc virtutes licet uniantur in gratia,
 distinguuntur tamen in operatione sua, ideo plu-
 raliter dicitur quod rota illa eleuabatur, quia vir-
 tutes in ea fuerunt in summo perfectionis tam ad
 agendum, quam ad patiendum, & hoc in tanta
 incomprehensibilitate intellectus humano, ut me-
 ritò dicatur, quod aspectus rotarum, & opus ea-
 rum quasi visio maris: Nam inastimabiliter su-
 perauit omnem obedientiam, & actionem Mar-
 tyrum, & Confessorum, nam in omnibus fuit
 pondus difficultatis ad bonum, & pronis ad
 ipsum malum, in Virgine Beata nullum fuit omni-
 no retardatum, proinde rota volubilis fuit se-
 cundum omnem Spiritus sancti nutum, huc ui-
 que S. Bernardinus. Nec illud silentio præter-
 eundum; Deum optimum tanti fecit in ro-
 tis hanc volubilitatem, seu facilitatem, quæ à
 Spiritu sancto facile moueri se sinebant, ut
 Ezech. 10. cum rotæ multa præclara haberent, quæ E-
 zech. cap. 20. recitat, aurum, colla, manus,**

pennas, oculorum multitudinem; ab hac ta-
 men volubilitate nomen eis indidit: *Ei Rotas,*
 inquit, *istas vocauit volubiles audiente me,* ita
 Ezech. cap. 10. *Etenim,* inquit Guarricus ser. *Guarricus*
 4. de Assumptio. *ipsa Virgo voluntatem Patris*
in tantum faciebat. ut de ipsa prædiceret Pater
Isa. 62. Vocaberis voluntas mea sic ille. *Isa. 62.*
 8. Adde alias rationes, quibus in Virgine gra-
 tia miniscè augebatur; puta in suscipiendis
 Sacramentis, quæ ex opere operato efficacia
 fuere: & eò magis, quò maiore studio, ac di-
 spositione ad ea accedebat. Nam & Sacramen-
 tum baptismi à Christo Domino accepit,
 quemadmodum teste Euthymio in Ioan. 3.
 scriptum reliquere aliqui temporibus Aposto-
 lorum proximi: & sacrosanctam Eucharistiam
 quotidie, utpiè creditur, post filij Ascensio-
 nem simebat. Adde, ut supra dixi, gratiæ plen-
 tudinem in filij Conceptione ob admirabi-
 lem præsentiam diuini Verbi, & in aduentu
 Spiritus sancti in die Pentecostes, & reliqua,
 quæ non minus verè, quam eruditè persequi-
 tur Franciscus Suarez 3. par. tom. 2. disput. 18
 & 21. Confirmatur etiam ex immenso amore,
 quo Deus Virginem diligebat. Unde Ansel-
 mus de excell. Virg. cap. 4. *Est ne putatis, in-
 quit, ulla mens hominis, quæ modum hunc dile-
 ctionis, quam Deus ad hanc Virginem habuit,
 queat penetrare: & infra: Potestne, quæso, ullus
 hominum, aut Angelorum istius amoris immen-
 sitatem penetrare, vel dignitatis honoris illius
 quicquam cogitatu percipere comparabile? & i-
 deo vicissim B. Virgo immenso amore Deum
 prolequebatur. Bonauentura in speculo cap. 6. *Benauentura*
*Quid mirum si præ omnibus diligit, quæ præ om-
 nibus est dilecta.**

Cæterum hic meritorum cumulus in De-
 para mirum in modum est auctus ex diutur-
 na, quæ post filij Ascensionem traduxit vitæ,
 in qua & sacrosanctæ Eucharistiæ perceptio-
 nem, & actus illos meritorios, à quibus nun-
 quam cessabat, quam sæpius iterauit, quod
 Deipara ipsa S. Brigitiæ libro 6. Reuelatio-
 num cap. 61. his verbis indicauit. *Ego post A-
 scensionem filij mei, longo tempore vixi in mundo,*
& hoc voluit Deus, ut vixi patientis mori, &
moribus meis plures anima conuertarentur ad eum
Apostolo Dei, & alij electi roborarentur: & etiã
naturalis dispositio corporis mei hoc exigebat,
quod diutius viverem, ut corona mea augeretur.
*Nam omni tempore, quod post Ascensionem filij mei vi-
 xit, visitans loca, in quibus ipse passus est, & mirabilia*
qua

Rom. 8.
 Ezech. 1.

S. Bernar-
 dinus.
 B. Virgo
 in Rota
 Ezechie-
 lis signifi-
 catur.

Isa. 62.
 Virgini
 gratia in
 suscipien-
 dis Sacra-
 mentis
 aucta.
 Euthym.

Idem

Suarez
 De am-
 ore B.
 Virg. 1.
 sect.

S. An-
 selmus.
 Dicitur

Frati-
 tur

S. Br.

S. Brigi-

Di-
 car-

sua ostendit sic quoque passio sua in corde meo fixa erat, quæ siue comedebar, siue laborabam quasi recens erat in memoria mea, sic etiam sensus mei abstracti erant a mundalibus, quod iugiter quasi novis desideriis inflammabar, vixissimique doloribus exultabar: verumtamen si dolorem temperabam, & gaudium meum, quod nihil omitebam de his, quæ erant Deo sic quog; inter homines conuersabar, quod nihil præter vitium tenuē de his, quæ delectabilia hominum erant, attendebam, imo nec iurebamur hæc apud S. Brigittam.

Quamdiu vixit B. Virgo.
Petrus de Natalib.
Ildefons.
 9. Quod si quætas quamdiu vixit? lanè res est incerta, nec inter eos, qui hæc de se scripserunt, satis constat: primum enim Petrus de Natalibus libro 7. catalogi Sanctorum cap. 65. ex reuelatione B. Elisabethæ de Sconaugia, Deiparæ post Christi Ascensionem vnum annū, & paucos menses tribuit S. Ildefonsus serm. 6. de Assumpt. non diu eam in terris post filij Ascensionem remanere potuisse existimat. *Quam Angeli, inquit, desiderabant, & cælum ipsum de eius ascensione querebatur.*

Euodius.
 Secundo, Euodius apud Nicephorum lib. 2. histor. capitul. 6. Virginem ad annos ætatis quinquaginta nouem peruenisse scribit, quæ ferè eodem loco sequitur ipse Nicephorus. & cap. 21. vbi Virginem vult obijisse anno ætatis sexagesimo: quam communem esse opinionem refert S. Antonius 1. part. histor. titu. 6. cap. 3. §. 1. eamque probat Driedo lib. 3. de dogmatibus sacre scripturæ tractat. 3. cap. 4. vbi duodecim vitæ annos post Christi Ascensionem eidem Virgini tribuit.

S. Antonius.
Driedo.
 Tertiò, alij Deiparam vixisse volunt annos sexaginta tres, quam vulgi esse opinionem scribit noster Franciscus Tumanus libro 3. pro epistolis Pontificum cap. 16. quod confirmari videtur ex corona eiusdem Virginis ex globulis peccatorij confecta, & ex libro 7. reuelat. S. Brigittæ cap. 26. vbi Deipara dixisse scribitur, se post filij Ascensionem quindecim annis in mundo vixisse. Hæc videtur sententia Eusebij in Chronico, vbi anno à Christi natiuitate 48. asserit Deiparam in cælum assumptam: sed decimoquinto ætatis suæ anno illum peperit, ergo sexagesimum tertium agebat cum in cælum est assumpta, huius sententiæ est Dionysius Carthusianus libro 4. de laud. Virg. artic. 6.

Quarta denique sententia est eorū, qui Deiparam ad septuaginta duos annos vitam produxisse affirmant: supponunt enim ex cōmuni

sententia, eam in Christi Ascensione quadragessimum octauum vitæ suæ annum egisse: siquidem decimoquinto ætatis anno Christum peperit, quibus si addas triginta tres, quos Christus vixit, summam efficiat quadraginta octo annorum: ac deinde viginti quatuor annos in terris transgisse. Hæc sententia est Cedreni in compend. o. histor. in Tiberio: Traktis, inquit, sanctam animam Domino, ac filio, & Deo suo annos nata septuaginta duos, vixit ergo viginti quatuor annos post Christi ad Cælum ascensum. hæc ille. Idem sentit Epiphanius Presbyter Constantinopolitanus in vita Virginis, & quidem apud Anselmum opusc. de forma, & moribus B. Virg. qui omnes viginti quatuor annos post Christi Ascensionem Virgini tribuit, & hæc quidem sententia hoc firmissimo argumento probatur: nam Virginis dormitionij Dionysius Areopagita cap. 3. de diu. nomin. se interfuisse testatur cum Apostolis, & selectissimis Apostolorum discipulis, Hierotheo, Timotheo, & aliis. Sed Dionysius Areopagita conuersus est ad Christi fidem ab Apostolo Paulo anno domini quinquagesimo secundo, quærat post Ascensionem decimus nonus, vt optime probat Cardinalis Baronius tom. 1. Annal. ad annum Christi 52. ex libro actus Apostolorum: & verisimile est aliquot annis in Christiana fide se probasse: ergo saltem ad illud tempus circiter Deipara vixit. Quod autem Dionysius Areopagita ea quæ cap. 3. de diu. nomin. scribit, de dormitione Virginis intelligat, probatur ex consensu Patrum Græcorum, sic enim illum exponunt Damascenus orat. 2. de dormit. Iuuenalis Patriarcha Constantinopolitanus, Historia Euthymica, quam vna cum Iuuenali refert Damascenus loco citato, Andreas Cretensis, Metaphrastes, Glycas, Epiphanius Presbyter Constantinopolitanus, Michaël Syngeus Maximus in scholis ad Dionysium, & egregiè id probat Baronius ad annum Christi 48. contra Hilduinum, qui locum illum Dionysij de sepulchro dominico accipiendum arbitratur: & eodem modo rejicitur Mathæus Galenus in præfatione ad Areopagitā, qui de ædibus Ioannis Evangelistæ ea exponit; & Ioannes Scotus, is qui Dionysium in latinum conuertit, qui in præfatione ad Carolum de Christi corpore, verba illa Dionysij interpretatur, quasi Dionysius cum Apostolis Christum post Resurrectionem aspexerit, quod

Cedreni.

Epiphani.

Dionysius Areopag. cum aliis dormitioni B. Virg. interfuit. Baronius.

Damasc. Iuue. Hist. Euthym. Andr. Cret. Metaphr. Glycas. Epip. Presb. Constantin. Mich. Syngeus. Baronius. Scotus.

*Baronius.
Canisius.
Suarez.
Barradius.
Castro.
Metaphr.
Glycas.*

*Virginis
gloria im-
mensitas
Patru au-
toritate
probat.
And. Cret.
Ildefons.*

*Chrysost.
Pet. Dam.*

Hierony.

quod falsum esse conuincitur, cum Dionysius longe post Christi Ascensionem, ut diximus, Christi fidem suscepit. Ceterum quod Deipara ad septuaginta duos vitæ annos perueniret, ex recentioribus docet Cardinalis Baronius ad annum Christi 48. Canisius libr. 5. de B. Virg. capit. 1. Suarez tom. 2. in 3. par. disput. 2. lectio, 21. Barrada libr. 6. cap. 14. in hoc inclinat: Castro in vita Deiparæ cap. 20. num. 17. Et confirmari potest ex Metaphraste, qui in oratione de vita, & obitu Deiparæ, eam testatur prouecta ætate ad multam senectutem peruenisse, cui consentit Glycas libr. 3. Annal. & citat Andreæ Cretensem. Quæ sententia mihi maximè probatur, sic enim diutius fideles initio nascentis Ecclesiæ sua præsertia, & doctrina corroborauit, & plura sibi merita comparauit.

10 Sed de immensæ gloriæ Virginis cumulo Patrum dicta afferamus: & præter illos, quos supra citauimus, quorum plerique hoc quoque locupletissimè probant; Andreas Cretensis orat. de dorm. Virg. O sancta, inquit, & sanctis sanctior, & omnis sanctitatis sanctissima thesauri. Ad hunc gloriæ cumulum immensum respiciens dicebat Ildefonsus scim. 2. de Assumptio. Sicut incomparabile est quod gessit, & ineffabile donum, quod percepit: ita inestimabile, atque incomprehensibile præmium, & gloria, non dico inter ceteras sacras virgines, verum etiam ultra omnes Sanctos, quod promeruit. Chrysostomus in Liturgia eam vocat: incomparabiliter gloriosorem, quam Seraphim. Petrus Damianus scim. de Assumpt. ostendit rationem, cur Virgo dicatur: Pulchra ut luna: Virgo, inquit, inter animas sanctorum, & Angelorum choros supereminens, & cuncta merita singulorum, & omnium titulos antecedit: & quantumlibet alia stella reluceant: Luna tamen magnitudine præminet, & splendore: sic utramque naturam Virgo singularis exuperat immensitate gratiæ, & fulgore virtutum deinde affert rationem cur etiam dicatur: Electa ut sol. Quoniam sol, inquit, lucidius incandescens, ita sibi siderum, & luna rapit positionem, ut sint quasi non sint, & videri non possint: similiter & virga lessa veri prauia luminis in illa inaccessibili luce præluces, sic virorumque spirituum hebetat dignitatem, ut sint quasi non sint: & comparatione illius nec possint, nec debeant apparere. Hoc ipsum prius significauit Hieronymus in Prologo ad Sophoniam Prophetam, ubi in com-

mendationem mulierum commemoratis aliquibus ex veteri testamento; Taceo, inquit, de Anna, & Elisabeth, & ceteris sanctis mulieribus, quarum velut siderum igniculos clarum Maria lumen abscondit. sic Hieronymus. Idem habet Basilii Seleuciæ Episcopus oratione de Annunciatione: Virgo, inquit, uniuersos martyres suo splendore tantum excedit, quantum sol reliqua astra. Bernardus sermone signum amittit, qua profundissimam diuinam Sapientiam, ultra quam credi valeat, penetravit abyssum: ut quantum sine personali unione creatura conditio patitur, luci illi inaccessibili videatur immergi: illo nimirum igne propheta labia purgantur, & illo igne Seraphim accenduntur: longe verò aliter Maria meruit, non velut summum tangi, sed operiri magis undique & circumfundri: & tanquam ipso igne concludi. Candidissimus sanè, sed & calidissimus huius mulieris amittit, cuius omnia tam excellenter irradiata nolescentur, ut nihil in ea non dico tenebrosum, sed obscurum saltem, vel minus lucidum: sed ne tepidum quidem aliquid, vel non feruentissimum liceat suspicari. huc vique Bernardus. Bonauentura in speculo B. Virg. cap. 6. Ecce inquit, quam gloriosum gloria Maria præsilegium, quod ipsa in gloria gloriosissima est post Deum: gloriosum gloria Maria præsilegium est, quod quicquid post Deum pulchrius quicquid dulcius, quicquid incandius in gloria est hoc Maria hoc in Maria, hoc per Mariam est. Gloria omni gloria Maria præsilegium est, quod post Deum maior gloria nostra. maius nostrum gaudium de Maria est: unde Bernardus, summa gloria est, & Maria post Dominum te videre, haec tenet Bonauentura. Merito ad Virginem Dauid Psalm. 44. Vultum tuum deprecabuntur omnes diuites plebes: quasi dicat: non tantum communes vici, sed præcipui in Ecclesia Dei, quod cap. 17. pluribus ostendemus, & peculiariter de Angelis quanta Virginem reuerentia prosequantur cap. 26. dicemus.

DEIPARA PLVS GRATIÆ, ET gloria ipsa vna obtinet, quam reliqui Sancti, & Angeli simul.

11 Ad extremum circa quartum, quod in-
do proposuimus, dico, valde probabile
esse B. Virginem non solum multis gradibus
gratiæ, & gloriæ excedere, ut diximus, quem-
libet

*Basilii
Seleucia
Episcopi
Bernard.*

Bonau.

Psalm. 44

Cap. 17.

Cap. 26.

*Virginis
gloria em-
nè simul
Sanctorum*

Et Ange- libet Angelorum, & Sanctorum: verum etiam
lorum glo- ipsam vnam plures omnino gradus gratiae, &
riam exce- gloriæ adeptam, quàm sint in omnibus Ange-
deratio- lis, & sanctis; etiam si collectiue in vnum velu-
ne, & au- ti aceruum cogitatione conferantur, quod
ditati- noster Barrada libro 6. cap. 16. & Suarius tom.
bus con- 2. disput. 18. sect. 4. optimè probant, ad quos
firmatur. Lectorem remitto. Solum hic afferam ratio-
Barrada nem Suarii; quæ dicit B. Virginem non minus
Suarus meruisse quolibet actu suo meritorio, quàm
 supremum Angelum actu illo perfectè libero,
 quo meritum consummauit: & cum totum
 meritum supremi Angeli non sit minus per-
 fectum, quàm sit totum meritum cuiuslibet
 hominis, saltem regulariter loquendo, sequi-
 tur B. Virginem quolibet actu suo plus meru-
 isse, quàm singulos Sanctos toto tempore vitæ
 suæ: sed actus meritorij B. Virginis in tota sua
 vita, in qua perpetuò rebus diuinis, vel prop-
 ter Deum ex feruentissimo amore intendebat,
 fuerunt innumerabiles; & propterea semper
 actus sequens, quia fiebat ex intensiori habitu
 aucto per actum præcedentem ex toto cona-
 tu, erat duplo perfectior, quàm actus ille præ-
 cedens, ut supra ostendimus; ergo gratia bea-
 tæ Virginis excessit gratiam omnium San-
 ctorum collectiue. hæc ex Suario. Hanc sen-
 tentiam nonnulli confirmant exemplo Regis,
 cuius mater plures opes possidet, quàm omnes
 simul famuli: atque ita Damascenus orat. 1.
 de dormit. *Dei matris*, inquit, *Et sanctorum*
Dei infinitum est discrimen. exemplo item flu-
 uij magni, qui plus aquæ in se continet, quàm
 vasa omnia, quæ in vrbe aliqua reperiuntur;
 Christus verò mari assimilatur, Virgo flumini,
 Sancti verò vasis. Quare Eccl. 2.4. Virgo dicere
 poterat: Ego quasi irames aqua immensa. Con-
 firmatur etiam Cant. 6. vbi dicitur: *Pulchra es*
amica mea, suavis, & decora, sicut Ierusalem:
quasi vellet eam gratiæ decore exquare Ieru-
salem celestem, quæ Angelis constat, & ho-
minibus.
 12. Sed dicit quispiam; Virgo sanctissima
 pars est quædam Ecclesiæ, quamuis præstan-
 tissima, ergo non videtur excedere reliquas
 omnes partes collectiue sumptas. Ad quod
 respondemus concedendo Deiparam partem
 esse Ecclesiæ, sed talem, quæ vniuersas alias
 inferiores simul acceptas admirabili sua gra-
 tia, atque præstantia excedat; eisque præsit,
 cuius rei exemplum habemus in naturalibus;
 Cælum enim pars est orbis, sed quæ reliquas

partes simul sumptas dignitate, atque magnitu-
 dine vincat, & simul illas contineat: ex Astro-
 logis enim, ut videre est apud P. Clauium in
 sphaeram sacrobosci in c. 1. in fine, & apud
 Franciscum Maurolycum, à centro mundi vi-
 que ad conuexum Saturni, sunt semidiametri
 terræ 22612. ab eodem tamen centro mundi
 ad conuexum firmamenti intercedunt semi-
 diametri terræ 45225. quare crassities solius
 firmamenti superat omnium simul inferiorū
 crassitiem: sed si spectemus ambitum, inuenie-
 mus adhuc solum firmamentum reliquos o-
 mnes orbis, & elementa ipsa in vnum posita
 magnitudine longè excedere: ita & in propo-
 sito de B. Virgine: hinc est quod Cant. 7.
 membra B. Virginis in Sulamite adumbratæ
 describuntur, & assimilantur rebus quibusdam
 sua magnitudine absq; comparatione excedē-
 tibus, communem hominum mensuram: *Col-*
lum enim tuum, inquit, sicut turris eburnea, O-
culi tui sicut piscina in Nesebon, Nasus tuus sicut
turris Libani, quæ respicit contra Damascum,
Caput tuum ut Carmelus, Statura tua assimilata
est palma, quæ inter arbores maximè est proce-
ra, & c. 8. Vora mea sicut turris: quoniam quæ
 proportionem Carmelus caput hominis cuiuslibet,
 & innumerabilium simul hominum mag-
 nitudine superat, ita caput Deiparæ mysticæ,
 & spirituale excedit alia particularium San-
 ctorum capita mysticè accepta; & idem de
 aliis membris est intelligendum. Idem in reue-
 lationibus S. Brigittæ in sermone Angelico
 capitul. 5. vocatur Deipara, minor mundus,
 quoniam ipsa vna complectitur ea, quæ diui-
 sim in alijs mundi partibus sibi inferioribus
 continentur, in qua, ut ibi dicitur, plures vir-
 tutes fuerunt, quàm in omnibus generibus rerum
 quæ in totius orbis amplitudine inueniri
 possunt. Certe S. Bernardinus Senensis hoc af-
 firmat satis apertè tomo 1. conc. 5. 1. art. 2. c. 10.
 citans illud ex Hieronymo. *Ceteris quidem per*
partes præstat, Maria verò tota simul se infundit
gratia plenitudo, quæ fuit in Christo, quamquam
aliter, & aliter. & addit, *Nam in Christo fuit*
plenitudo gratiæ sicut in capite influente, in Ma-
ria verò sicut in collo transfundente, ex quo, in-
quit S. Bernardinus, patet, quod excepto Christo
santa gratia Virgini à Domino data est, quanta
vni creatura pura dari possibile esset. Idem tom.
 2. sermone 52. artic. 3. cap. 1. dicit B. Virginem
 quando consensit in conceptione filij Dei,
 plus

P. Clauium

Francisco.
Maurolyce.

Cant. 7.

S. Brigitta

S. Bernar-
dinus.

Hierony.

Tota si-
mul pleni-
tudo gra-
tiæ Deipa-
ra infusa.

M

plus

- plus meruisse, quam omnes creaturas, tam Angelos, quam homines in cunctis actibus suis: quem locum fusi capite precedenti retulimus, & tom. 1. sermone 61. artic. 3. loquens de Virgine, *Hic est, inquit, hortus ille Assueri, qui regia manu, & cultus consitus erat. In hoc hortu factum est coniugium grande pro nuptiis, & coniunctione Esther, quam adamavit Rex Darius super omnes mulieres, & posuit diademata regni*
- Esther 2.** super caput eius, & voluit eam esse Reginam: istud est diadema speciei, & gloria corona, qua Virgo super Angelos coronatur, ut intra Trinitatis gloriam ipsa sola amplius sit electa, ac plus sanctissima Trinitatis diligit gloriam, capiat sentiat, ac fruatur, quam omnis alia pura creatura simul sumpta: de cuius gloria post filium participant universi, & eodem serm. 61. art. 2. cap. 3. Tantum inquit, differt gloria Virginis à gloria omnium Beatorum, quantum sol à ceteris luminariis cæli, & quodammodo sicut cetera luminaria ir-radiantur à sole sic tota cælestis curia à gloriosa Virgine latificatur, & decoratur. Quamobrem Bernardus sermone de Assumptio, in hanc sententiam, ita affirmat: Itaque gloriosa Virgo dum cælos ascendit, etiam supernorum gaudia Civium copiosis augmentis cumulavit. hæc sanctus Bernardinus, & capite precedenti citat etiam S. Bernardum dicentem: Maria præsentia totius illustratur orbis, ut ipsa iam cælestis patria clarius rutilet virginea lampadis illustrata fulgore, & capitul. 2. dicit: Virginem super omnes inferiores ordines tam hominum, quam Angelorum simul sumptorum impropotionaliter esse prælatam: & quicquid est gloria in omni inferiore glorificata natura, tam angelica, quam humana, multò præcellentius esse in Virgine matre Dei. Idem tom. 3. sermone 11. articulo 2. capitul. 1. Virginem beatam, inquit, vocant Requiem Christi Psalm. 131. non tantum, quia in ea novem mensibus requieuit, verum etiam, quia plus per quietum amorem requieuit in ea, quam in tota alia creatura rationali. sic S. Bernardinus, Et Petrus Damianus ioprà citatus, Virgo, inquit, inter animas Sanctorum, & Angelorum choros supereminens, & electa, singulorum, & omnium titulos antecedit, ubi non tantum singulorum, sed etiam omnium addere non dubitavit.
- Immensitas 13.** Hanc sententiam confirmant pleræque gloria bea ex auctoritatibus suprà allatis, illæ præterea, iustissima Vir quæ gratiam Virginis dicunt esse im-mensis adiū lam. Ita Epiphanius orat. de laud. Virgin.

Damascenus orat. 2. de dormit. Virgin. *Virgi- bratur, nem pretiosum thesaurum, qui vitam suscepit, a- Epiphanius byssum gratia appellat. Hic fonsus sermone 2. Damascenus de Assumptione. Sicut est, inquit, incompara- bile, quod gessit, & ineffabile, quod percepit: ita est incomprehensibile primum, quod meruit, Andreas Cretensis oratione de dormit. Tan- tam dicit præesse gloriam Virginis, ut quia nec discerni possit, honoretur silentio. & infra: Qua habes, inquit, cum alijs non comparabilem appellationem, quæ excepto Deo solo es omnibus altior. Idiota libro 6. Sanctorum, inquit, omnia privilegia, à Virgo, omnia habes in te con- gesta, nemo equalis est tibi, nemo maior te, nisi Deus. S. Anselmus de excell. Virgin. capitul. 8. Immensitatem, inquit, gratia, ac gloria, & felicitatis tuæ considerare cupienti, à Virgo, sensus deficiit, lingua fuisse. Bernardus sermone 4. de Assumptione testatur ineffabile esse privilegium meritorum Maria: & sermone de Nativitate Virgin. de Aquæductu: Christum dicit esse fontem vitæ, B. Virginem Aquæductum, qui plenitudinem fontis ipsius de corde Patris excipiens, nobis edidit illum, & suprà dixerat: Plenum Aquæductum, quia Virgo gratia plena, ut accipiant ceteri de plenitudine Aquæductus, sed non plenitudinem ipsam. hæc ex Bernardo, S. Bonaventura in speculo Virg. capit. 7. in fine applicat B. Virgini illud Ecclesiast. 42. Gloria Domini plenum est opus eius: Hoc enim opus, inquit, plenum est dominica gloria, quia supra omnem puram creaturam resultat, & relucet plenissimè in Maria: nam præter assumptam à verbo naturam, nullum est opus, nulla est creatura, in qua tanta divina gloria materia reluceat, sicut in Maria: Anselmus de Conceptione Virgin. capit. 18. Decens erat, ut ea puritate, qua maior sub Deo nequit intelligi, Virgo illa niteret. Quod Dionysius Carthusianus lib. 1. de laudibus Virg. articulo 14. dicit, verum esse, non quia Deus absoluta potentia non possit maiorem præstare gratiam alteri: sed quia neque decet, neque fiet; tum quia eius sanctitatis magnitudinem apud plenum in hac vita præteriti apprehendere non valeamus, etiam si loquamur de sanctitate, quam in terris adepta est: Incomprehensibilis enim (ut ait sanctus Ambrosius) incomprehensibiliter operabatur in matre: tum quia post unionem hypostaticam nihil præstantius potest homini conferri, quam ut Desparens existat: tum qui ampliorem alicui imperari neque decet, neque, contingit, & rursus: Quo-*

Caribuf. *niam Maria sanctitas, iuxta praesentia, infinita est. haec ex Dionysio Carthusiano. Idem etiam eodem libro art. 8. Palam, inquit, est Christum sine mensura omnis gratia plenitudinem sortitum: huic plenitudini, gratiaq; infinita Maria vehementer appropinquat. Haec ille B. Laurentius Iustinianus sermone de Assumpt. Merito quicquid honoris, quicquid felicitatis habebatur in singulis, totum abundat in Maria. Hoc idem confirmari potest Petri Comestoris scholasticæ historiæ Magistri versibus, quos refert S. Antoninus 3. p. histor. tit. 18. cap. 8. quibus Virginis dignitatem, naturæ ingenio minime explicabilem, sic prædicat.*

*Si fieri posset quos arena pulvis, & vnde,
Vndarum gutta, rosa, gemma, lila, flamma,
Aethera, caelicola, nix, grando, sexus uterque,
Venorum, pennæ volucrum, pecudum genus omne,
Sylvarum rami, frondes, avium quoque penna,
Germina, ros, stella, pisces, æques, & arista,
Et lapides, môtēs, conualles, terra, dracones,
Lingua cuncta forent: minime depromere possent,
Qua sit, vel quanta Virgo Regina Maria:
Qua tua sit pietas, nec littera, nec dabitur a-*

Nec tamen propterea æqualem facimus gratiam B. Virginis cum gratia Christi, quæ longè superat B. Virginis, & omnium aliorum gratiam, etiam si in vnum coaceruentur, Christo enim Ioan. 3. Non est datus spiritus ad mensuram, & de plenitudine eius ipsa Virgo, & nos omnes accepimus.

14 Denique ad gloriam Virginis declarandam dico cum Suarez tom. 2. disput. 2. sectio. 3. & 4. probabile esse illam videre in Verbo quicquid omnes Angeli, & homines puri:

item quicquid videt Deus scientia visionis, videns ijs exceptis, quæ singulariter ad Christum, & Deipara. ad interiores animæ eius cogitationes pertinent, quas sine manifestatione ipsius Christi non existimat à Virgine cognosci: & præterea ob filij Dei generationem sanctissimam existimat Suarez, Virginem habere singularem, & admirabilem splendorem, vel aliquid aliud, quod sit velut insigne diuinæ maternitatis, & regis dignitatis in omnes Beatos: ipsam enim esse omnium Reginam iam capite superiori probauimus. Ex hac maxima altitudine Deiparæ infertur, ipsam longè perfectius, quàm Angelos supremæ hierarchiæ rationes rerum cognoscere in Deo. cum Virgo à nullo Angelo, nec Sancto (quippe qui inferiores sunt ea) illuminetur, imò ipsa illuminet eos, vt c. 33 dicemus.

Atque hæc de situ altissimo huius diuini Throni beatissimæ (inquam) Deiparæ, quæ supra putas creaturas adeò exaltata est, vt merito Bernardus sermone 4. de Assumpt. Et ipse, inquit. cælestis curia principes in consideratione tanta nouitatis clamant non sine admiratione. Quæ est ista, quæ ascendit de deserto delictis affluens: nec enim partes inveniuntur delictiæ, vel in nobis quos in Ciuitate Domini latificat fluminis impetus, qui a vultu gloria, voluptatis gloria potamur. Ideoque à S. Ioanne Apocal. 12. sub typo mulieris amictæ sole, lunam sub pedibus, in capite verò coronam stellarum duodecim habentis, appellatur signum magnum in cælo, vt capit. 31. dicemus. Quæ ita se à nostræ mentis oculis subduxit, vt vix ad tantæ maiestatis sublimitatem admiratione sublati pertingamus: igitur quam ne admiratione quidem possumus intueri, deiectionis oculis humili saltem veneratione celebremus, & exacta prima parte tertij argumenti, ad alteram quæ est de firmitate huius diuini Throni transeamus.

VIRGINIS PURISSIMÆ DEIPARÆ PERPETUA impeccabilitas, quam Dei beneficio est consecuta: ex qua huius Diuini

Throni perpetua in Deo firmitas

apparet.

CAPIT. VII.

SUMMARIVM.

Deipara nullum admisit peccatum actuale.

numero 3.

Deipara non contraxit peccatum originale.

numero 4.

M 2

Sym-

Symbola, & figura ex sacris literis deprompta quibus Deipara conceptio immaculata varijs modis praesignificatur. num. 12.

Deipara singulariter confirmata in gratia in sui conceptione num. 22.

Fomes in Deip. à sui conceptione extinctus n. 24.

An Deipara in suam originalem habuerit. n. 26

1
Virginitas
entias, qua
secunda
est huius
diuini
throne con
ditio ostē
ditur.

S. Thomas.
Dionysius.
Arcopag.

S. Thomas

Von verò spectat ad firmitatem huius diuinæ sedis (hoc enim erat secundum, quod in sedibus materialibus S. Tho. ex Dionysio Arcopagita repetiti dicebat) hæc quidē perfectissime in Virgine invenitur: etenim hæc firmitas, ex D. Tho. in materialibus sedibus spectatur, ut firmiter quis in eis sedeat: at in thronis angelicis è converso ait rem se habere; ipsi enim firmantur per Deū, & in eis Deus inhabitat. Quod ita in nomine thronorum significatur, ut idem S. Tho. 1. p. q. 109. art. 2 ad 3. neget demones post casum vocari aliquando thronos; quāvis ex singulis ordinibus, etiam thronorum ceciderint; quoniam Dei inhabitatio, quā thronorū nomen importat, opponitur peccato, quod capite sequenti plenius explicabitur.

Huiusmodi porro firmitas præ cæteris omnibus puris creaturis, absolutissime in Deiparam convenit, cum in Deo præstantissimo quodammodo fuerit firmata, ut de ea merito Psa. 45. dicatur: Sanctificavit tabernaculum suū altissimus, Deus in medio eius nō commovebitur: quod infra diligentius expēdemus. adeoq; hæc sedis proprietates in ea potissimum elucet, ut propterea Psa. 42. ubi ex versione septuaginta de Deo legimus: De preparato habitaculo suo respexit super omnes, qui habitant terram (quod habitaculum inter alia de Virgine exponit Hugo Cardinalis) S. Hieronymus, & alii vertant, ut ca. 3. dixi: De firmissimo solio prospexit: quasi hoc solium, quod est Virgo sanctissima, firmissimum sit, nullis mutationibus, vel casibus obnoxium: ideo etiam Virgo figuratur per montem in vertice montium Is. 2. & per montem, in quo Psa. 67. Bene placitum est Deo habitare in eo, ut dixi c. 4. & 5. tum propter celsitudinem, tum etiā propter suam stabilitatem, ac firmitatem. figuratur pariter per Turrim Libani Cant. 7. de qua Bernardus ser. 4. super Salve Regina: Tu, inquit Damina Nasus es speciosus ad quam dicit sponsus Nasus tuus sicut turris Libani: Nasus duo habet

foramina per qua spiritum à capite emittit. ita tu Domina virginitate, & humilitate tua de caelo eduxisti filium Dei. Spiritus oris nostri, acente Propheta, Christus Dominus, quippe qui vi spiritus oris nostri charitate calefacit, cupiditate nostrā refrigerat, ad bonam nos voluntatē movet, fide iustificat. Tu ergo Nasus Ecclesia similis es turri, Cella videlicet dignitate, firma gravitate, turris es Libani. Libanus mons, qui dicitur dealbatio Altam præ omnibus significat, innocentiā tuam hæc ille. Et S. Bonaventura in speculo B. Virg. ca. 7. Demus, inquit, illa in cuius solio Dominus sedet, est virgo, in cuius mentis solio Dominus requiescit. O verè beatissimū! O verè stabilissimū solium, sicut dicitur in lib. Reg. Firmissimum solium tuum in æternum. hæc Bonaventura. S. Bernardinus tomo 3. serm. 17. artic. 1. cap. 2. Virginitas, inquit, Altitudo firmissima est, & inconcussa ut moveri non possit stabilitas montis quam auidurat firmitas lapide. Nec Regnum matris quam diu durat imperium proles, de cuius imperio David. 7. sermum est, potestas eius æterna, & regnum eius, quod non corrumpetur, hoc enim significatur Isa. 6. Vidi Dominum sedentem super solium, quia immobiliter requiescit super Virgine gloriosa. ita S. Bernardinus. De hac singulari firmitate in præsentia agendum erit.

2. Atq; in primis supponendum est id, quod diuini throni firmitatem labefactare, vel alia qua ratione concutere potest, esse peccatum, quod à Deo creaturæ rationis participē avertit ac separat: propterea enim, ut dixi, negat S. Thomas demones appellari Thronos, quod eorum peccatum cum hac in Deo firmitate stare nō possit, verissimum enim est illud Isa. 59. 5. Iniquitates vestrae diuiserunt inter vos, & Deū vestrū, & peccata vestra absconderunt faciem eius à vobis. & Ier. 5. Peccata vestra prohibuerunt bonum à vobis, & Ezech. 4. ad prophetam: Es tu summa tibi sartagine ferrea, & pones eā in murum ferreum inter te, & civitatē: qua sartagine diuidente ex Hieronymo, & Theodoro implacabilis ira Dei averti à populo propter eorum scelera significabatur. Duplex autem ex Theologis est peccatū, originale, & actuale, quod rursus in mortale distribuitur, & veniale & licet propter peccatum veniale nō amittatur diuina gratia, nec cōtrahatur diuino inimicitia, nec sit contra legem Dei, habet tamen quandam deformitatem, & deordinationem saltem circa ea, quæ sunt ad finem, & est præter legem, impedit feruorem charitatis

B. Virg.
Nasus
turris
Libani
aff.
militer.
Thoren.

4 Reg. 6.

Dan. 7.

Isa. 6.
S. Bernardinus.

Am.

Ca.
pro.
ex
her.
Bo.

Ezech. 4.

Hieronym.
Theo. dicit.

Cor.
Tri.
fess.
lud.
nos.
fuer.
Veg.
Cor.
Ras.
S. J.
Pro.

ritatis; estque verè, ac propriè p. peccatum: ita vt ex S. Thoma 1. p. q. 89. art. 1. inducat, vt loquuntur Theologi, maculam secundùm quid & reatum pœnæ temporalis, estque dispositio ad mortale: quæ commemorare placuit propter ea, quæ dicturi sumus. Sed Virgo sanctissima ab omni labe peccati tum originalis, tum actualis, siue mortalis, siue venialis, diuino priuilegio perpetuò fuit immunis: ergo nulla unquâ ratione à Deo fuit diuisa, sed semper in eo firmata.

DEIPARA NULLVM ADMISIT peccatum actuale.

3 Virginem autem purissimam nullo unquam peccato inquinatam fuisse, breuiter ostendamus: & prius quidem de actuali, tū de originali: neque enim animus est ex professo hanc instituere disputationem, sed ea tantum, quæ ad propositū à nobis tractationem facere videbuntur, attingere, vt liquidò appareat, Virginem hanc: sedis firmitatem non detinere, imò in hoc non solum homines, verum etiam Angelos superasse.

Quod igitur spectat ad peccatum actuale, tum mortale tum veniale, apud Catholicos factis constat, Virginem sanctissimam ex speciali Dei priuilegio nullā aliquādo culpam, ne leuissimam quidem, commississe, quicquid dicant hæretici, quibus illud Ambrosij epist. 5. addit. Romanæ rectè congruit: *Claudat, inquit, ora sua perfidia, obmutescat, ne matrem Domini aliquo audeat temerare conuicio.* Contra quos egregiè scripsit Canisius noster in eo opere, quod de B. Virgine Maria edidit lib. 1. c. 10. & alij complures, licet enim, vt habet sacrum Concilium Tridentinum sess. 6. cap. 11. in hac mortali vita quantumuis Sancti, & iusti in leuia saltem, & quotidiana, quæ etiam venialia dicuntur, peccata quandoque cadant, Virgine tamen ex speciali Dei priuilegio omnia venialia vitasse, est de fide quod testatur sacrum Concilium Trident. sess. 6. cap. 23. cum dicit *Ecclesiam de Virgine idienere* & Vega lib. 14. in Tripetin. capite 8. affirmasse definitum in Concil. Claremontano sub Urbano 11. & S. Thomas 3. parte quæst. 27. artic. 4. id probat. Primò, quia si aliquando peccasset, non fuisset idonea Mater Dei. Secundò, quia, si cut honor parentis redundat in prolem Pro- nerb. 17. ita ignominia matris redundaret in filium. Tertio propter singularem affinitatem, quam habuit ad Christum, qui ab ea cas-

nem accepit: *qua enim conuentio Christi ad Be- lia?* 2. Cor. 6. Quarto, quia singulari modo Dei filius, qui est Dei sapientia in ipsa habitauit non solum in animæ, sed etiam in vtero; & ta- men Sap. 7. dicitur: *In maleuolam animam non Sap. 7. intrabit sapientia, nec habitabit in corpore subdi- to peccatis:* & ideo concludit S. Tho. Virginem S. Thomas nullum peccatum actuale, nec mortale, nec veniale commississe, vt sic in ea impleatur, quod dicitur Cant. 4. *Tota pulchra es amica mea, macula non est in te:* hæc ex S. Thoma.

Augustinus in lib. de natura, & gratia ca. 40. Ratio S. De sancta, inquit, Virgine Maria propter honore Augustini Domini nullam prorsus eum de peccatis agitur, habere volo questionem, inde enim scimus, quod ei plus gratia collatum fuerit, ad vincendum omni ex parte peccatum, quod cōpere ac parere meruit eum, quem constat nullum habuisse peccatum. ita Augusti. cuius locum ita legendum animad- uertit Iansenius capit. 50. Concordiæ ex quo- Iansenius. dam antiquo codice catenæ aureæ.

Bernardus Epistol. 174. multa in hanc sen- Ratio Ber- tentiam dicit, & inter alia: *Decuit, inquit, Re- nardi. ginam Virginum singularis priuilegio sanctitatis absque omni peccato ducere vitam, qua dum pec- catis, mortisq. pareret peremptorem, munus vita, & in ista omnibus obtineret. sermone 2. de Aff. Absit, inquit, vt propriū quicquam inquinamenti domus hac aliquando habuisse dicatur, vt in ea proinde scopa Lazari quareretur.*

S. Bonauentura in 3. distin. par. 1. quæst. 1. Congruebat, inquit, Adlocatum generis huma- ni, vt nullum haberet peccatum: congruebat, vt Virgo ita vinceret Diabolum, vt nec ei succambe- ret ad modicum, congruum etiam fuit, vt sic esset immaculata mente, sicut intemerata carne. Et hæc satis sint ad hoc confirmandum: liquidem Patres, & Scholastici cum D. Thoma in 3. par. quæst. 27. & in 3. sentent. abundè in laudem S. Thomæ Virginis hanc veritatem confirmant, vbi etiam aliquorum Patrum dicta, qui interdum aliquid in contrarium dicere videntur, expli- cant, & in nostrum sensum interpretantur.

DEIPARA NON CONTRAXIT peccatum originale.

4 Quod verò spectat ad originale pecca- tum, nos supponimus ex communi omnium fere Theologorum nostri æui con- sensu, Virginem sanctissimam ob originali labe fuisse præseruatam; & hoc ita apud eos recep- tū, vt nequaquam ex instituto, & accuratè hæc

quæstionem mihi tractandam, sed potius Lectorem ad Theologos remittendum prætauerim: aliqua tamen, quæ nostræ disputationi visa sunt opportuna, afferre operæ pretium existimaui. Itaque dicemus, B. Virginem, quia Mater Dei futura erat, singulati privilegio, & copiosa gratia ita occupatam fuisse, atque præuentam; ut originale peccatum minimè contraxerit, sicut ex S. Thom. 1. p. q. 6. art. 3. & ex August. lib. 12. de Ciuitate cap. 9. *Deus Angelos*

S. Thomas.
August.

(verba sunt S. Augustini) cum bona voluntate id est cum amore casto, quo illi adhaerent, creauit: simul in eis condens naturam, & largiens gratiam, quod idem de Adamo docet S. Tho. 1. p. q. 95. art. 1. ita in eodem instanti, quo animâ Virginis creauit, gratia iustificante ex vi passionis Christi præuisa, eam repleuit; nec permisit eam contrahere peccatum originale; sic enim decebat dignitatem Dei, qui futurus eius erat filius, sic etiam decebat dignitatem talis Matris. Et hanc Virginis Conceptionem dignissimam, ut in Antiphona eius festi dicit Ecclesia solemniter instituit Ecclesiæ celebramus, nimirum Conceptionem ipsam, eo, quod sancta fuerit, ut pluribus probat Suarez 2 tomo in 3. par. disp. 3. sect. 5. ex Extrauagantibus Sixti IV. de reliquiis, & ueneratione Sanctorum, ubi Pontifex in Extrauaganti, Cum præcella, Dignum inquit, quin potius habitum reputat uniuersos Christi fideles, Omnipotenti Deo de ipsius immaculata Virginis Conceptione mira gratias, & laudes referre, & instituta propterea in Dei Ecclesia Missas, & alia diuina officia dicere, & ut illis intersint, indulgentiis, & peccatorum remissionibus mutare. hæc ibi; & plurimas indulgentias concedit in hanc festiuitatem, ea ratione, quæ ibi scribitur, piè colentibus, quas constitutiones sacrum Concilium Trident. sess. 5. obseruandas præcepit. Adde in Ecclesia, teste Suarez loco citato, instituta esse, & approbatam religionem in honorem immaculata Conceptionis, cuius regulam, & institutum probauit Alexan. VI. Julius II. Leo X. concedendo priuilegia, ut videre est ex cōpendio Mendicantium verb. excommunicatio. §. 18. & verb. Conceptio. §. 10. 12. & 13.

S. Thomas.

Suarez

Sixti IV

Concili.
Trident.

Conceptio
Virg. ant.
quissimū
Fest. chri-
stianorū

5 Et verò hoc est festum populi Christiani de mysterio in terris gesto omnium, quæ celebrantur, antiquissimo; nam festa mysteriorum Christi tempore coeperunt ab ipsa Christi incarnatione, quæ in die Annuntiationis Virgi facta est, & festum Conceptionis tempore re-

liqua B. Virginis festa antecedit, & quamuis à Damasceno orat. 3. de Natiuit. Virginis natiuitas dicatur festorum anteambulo, & mysterii Christi præludium. Oportebat enim, inquit, prius palatium parari, atque ita Regem adesse: & quamuis Petrus Damianus in serm. de Natiuit. Virg. nationem eiusdem appellat primam festiuitatem Christianorum, id tamen dixerunt, quia tunc nondum erat per vniuersam Ecclesiam institutum festum Conceptionis. Sanè S. Vincentius serm. 2. de Natiuit. Virg. Angelos statim celebrasse festum Conceptionis affirmat his verbis, Non credatis, inquit, quod fuerit sicut in nobis qui in peccatis concipimur, nascimur, & nutriamur: sed statim postquam corpus fuit formatum, & anima creata, tunc fuit sanctificata: rideo si festum de eius sanctificatione quia facta est lux, scilicet sanctificationis in ea & statim Angeli in caelo fecerunt Festum conceptionis, ita S. Vincentius.

6 Possè meam sententiam auctoritate plurimorum Patrum, qui apertis verbis docent, Virginem ab originali peccato præseruatam confirmare, ita enim docet Damascenus pluribus in locis, Cyrillus Alexandrinus, Ildesfon. Idiota, B. Laurentius Iustinian. & alii, sed peculiariter Petrus Damianus serm. de Assumpt. Caro, inquit Virginis ex Adam sumpta, maculas Adæ non admisit sed singularis cōmentita puritas in candorem lucis æterna conuersa est. Ildesfon. antiquissimus auctor natus anno 610. doctif. & Deipara studiosissimus in lib. de perpetua uirginitate, & parturitione S. Mariæ sic ait: B. Virgo Maria nisi in utero matris sanctificata fuisset, minimè eius natiuitas colenda esset. Nunc autem, quia auctoritate totius Ecclesiæ dignè ueneratur, constat eam ab omni peccato originali fuisse: per quam non solum maledictio Eue matri soluta est, verum etiam benedictio omnibus condonata. nullus ergo quando nata est delictis subiacuit, nec originale peccatum in utero sanctificata contraxit. hæc ille, quod testimonium Ildesfon. ad verbum affert Vincentius Beluac. in spec. hist. lib. 6. ca. 65. & lib. 7. cap. 122 qui paulò ante tempora S. Thomæ scripsit, nam speculum historiale absoluit anno 1244. ut videre est lib. 31. spec. hist. cap. 105.

Cōfirmare similiter possè auctoritate PP. qui simpliciter ab omni eâ culpa liberâ prædicat ut August. Cyprian. Ambr. Hieron. Sophron. Richard. &c. quor. alior. quoque qui Virginem immaculatam, incontaminatam, Angelis puriorem

Damasc.

Pe. Dam.

S. Vincent.

Andr.

Paul.

Immac.

lata Virg.

is conc.

plurim.

Damasc.

Cyprian.

Ildesfon.

Idiota.

B. Laurent.

Iustinian.

Pe. Dam.

Ildesfon.

Beluac.

August.

Cyprian.

Ambr.

Hieron.

Sophron.

Richard.

riorem

riorem appellant; eorum etiam, qui per Virginem destructum originale peccatum, & dæmonis imperium affirmant. Verum huiusmodi locos cum pluribus Scholasticis, & Academicis diligenter citat, & expendit Suarez tom. 2. in 3. p. disp. 3. sect. 5. & Canisius lib. 1. de B. V. & alij ex Theologis, ubi etiam auctoritates in contrarium allatas dissolunt, & reuelationes nonnullas diuinitus factas referunt, quas cum nonnullis casibus aduersis, qui contingere ijs, qui Virginem in originali conceptam docuerunt; vide apud Cornelium Schulingium in Bibliotheca Ecclesiastica circa expetitionem missalis & breuiarij tom. 2. in festo Concept. part. 4. Nos breuitati studentes hæc omnia in præsentia omittimus. Nonnullas reuelationes de hoc festo asserimus Tract. de fisti. Deip. ubi de festo Conceptionis. Aliquas solum rationes, nec non figuras huius mysterij ex sacris literis petitas asseremus.

Swartz
Canisius.

Cornel.
Schulz.

Rationibus, & si quis Virginem sine originali fuisse conceptam probatur. Cap. 28. Prima ratio, quia originale peccatum est mors animæ. S. August. Ephef. 2.

S. Thom.

Bonauent.
Cordubem
Originale
peccatum
maior est
macula,
quam veniale.

7. Prima ratio sit, peccatum originale à nobis in conceptione nostra contractum verè est peccatū, & mors animæ; & qui illud habet Dei est inimicus, filius iræ, seruus & captiuus satanæ, vas immundum & abominabile, & verè dicere potest: *Ecce in iniquitatibus conceptus sum, & in peccatis concepit me mater mea*; quod si in eo decedat, nunquam Deū videbit. Quare S. Augustin. tract. 44. in Ioan. agens de cæcoto, & quomodo per peccatum originale efficiamur, ex Apostolo, *filij iræ*, infert: *Si, inquit, filij iræ, filij vindictæ, filij pænæ, filij gehennæ*. ita Augustin. Quo posito eadem rationes, quas supra attulimus, quibus S. Thom. 3. p. q. 27. art. 4. negat Virginem commississe aliquod veniale, proportionem quadam probant etiam caruisse originali: siquidem tot mala, & abominationes secum affert originale, ut ne tantillum quidè temporis dicendum sit Virginem sub satanæ dominio, & filiam iræ, Dei inimicam, & abominabilem fuisse: etenim sicuti ibi dicebat S. Thom. Virginem si peccatum veniale commiserit, non futuram fuisse dignè idoneam matrè Christi, & ignominiam matris in filium redundare, quod ipsum habet Bonauent. in 3. dist. 3. p. 1. art. 2. q. 3. ad 3. Idè proportionem sua dicere possemus, si originale contraxisset. & Cordubensis l. 1. q. theol. q. 49. ait Virginem potius eligere debuisse carere originali peccato, quàm esse matrem Dei; quia si præcisè hæc considerentur, magis est detestanda culpa, quàm carentia cuiuscunque boni, ergo Deus, qui Virgine

ad tantam dignitatem euexit, credendus est illam etiam ab hac foeditate præseruasse. & Suarez lo. cit. sect. 5. affirmat maiorem maculam esse originale peccatum, quàm aliquod veniale; illud enim fecit hominem subditum dæmoni, & nosser Azor l. 4. c. 33. q. ult. simpliciter vult grauius, & deterius esse originale peccatū, quod à Deo separat, quàm veniale.

Secunda ratio; regula est Augustini l. 5. contra Iulianum cap. 9. cum qui grandioris ætatis peccatum actuale non commisit in infantili ætate, nec originale contraxisset; sed Virgo sanctissima ex Concilio Tridentino, ut dixi, & ex ipso Augustino nullum actuale commisit; ergo nec originale contraxit.

Tertia ratio, certum est Virginem ex peculiari priuilegio potuisse à labe originalis peccati præseruari, quod ij etiam, qui contrarium sentiunt, ut Caietan. opusc. de Concept. c. 3. vlt. fatentur: sed hoc maxime matrem Dei decebat, iuxta illud Psal. 92. *Domum tuam decet sanctitudo Domine in longitudine dierum*; quod de Virgine sanctiss. per Domum Dei significata, ut c. 6. dixi, intelligendum existimat Bonauentura in speculo cap. 8.

8. Et sanè vnum ex præcipuis priuilegijs, quæ quis optare posset, illud est, ut creatus liber in gratia, & perpetuè in illa perseverauerit; ergo dicendum est hoc priuilegium non fuisse Virgini denegatum; præsertim cum Angelis sanctis fuerit concessum; & Adam ipse creatus fuerit in gratia, licet per peccatum eam amiserit, & per pœnitentiam iterum recuperauit. Nullū autem gratiæ donū puræ creaturæ concessum est, quod Virgini non fuerit collatum ut c. 5. fusè ostendimus. Nec est dicendum Deum noluisse; cum enim Deus fururus esset eius filius, eam honorasse piè credendum est. De quo Augustinus loquens de Assumptione Virg. in l. de Assumptione: *Lex, inquit, honorem Patris præcipit, prius est credere singulari saluatione eam in morte, & speciali gratia honorasse*: Idem ex paritate rationis dicendum videtur in Concept. quod à peccato originali liberata sit, & Hippolytus orat de sanctificatione: *Qui dixit, honora patrem, & matrè, ut decretū à se promulgatū obseruaret, omni gratiā matri, & honorē impendit*.

Quarta ratio. & est Mayronis scilicet 2. de ratio Ma. Conceptione Virginis, Spiritus sanctus virginitas yro. ut & creaturæ rationalis in eo posita est, ut non corpore & quàm per peccatum (quod est spiritualis fornicatio) à Deo recesserit, & in Satanæ dominium set Virgo tran-

Swartz

Aug.

Secunda
ratio Aug.
Augustini.

Concil.
Trid.

Tertia ra.
tio.

Caietan.

Psalm. 92.

Augustin.

Hippolyt.

Quarta

an. ma. es.

set Virgo.

transierit; per peccatum verò originale cor-
rumpitur virginitas animæ, quæ per illud verè
efficitur inimica Dei, & seruus dæmonis, &
quamuis per gratiam præcedens corruptio tol-
latur, dignitas tamen virginea non reparatur,
licet enim per gratiam homo non sit peccator;
non tamen tollitur, quin possit dici peccato-
rem fuisse, sicut etiam in virginitate corporea
S. Mariæ Ægyptiacæ, quæ etiam si magna
gloria persuatur, & in resurrectione habitura
sit corpus integrum (vt ait Mayro) non tamen
aureolam virginitatis. Hoc posito, Christus tot
miracula natura fecit, vt in matre carnis inte-
gritatem non solum post partum, sed etiam
ante partum, & in partu suo seruaret, quæ ta-
men longè inferior est virginitate spiritali,
voluit etiam sepeliri in monumento nouo, in
quo nondum quisquam positus fuerat, quan-
to magis existimandum est, spiritali Matris
virginitatem voluisse, vt in eius anima dæ-
mon nunquam habitauerit. Quare Cyprianus
de operibus Christi Cardinalibus de Nat. Chri-
sti, vttramque virginitatem animæ, & corporis
in Deipara agnoscit; loquens enim de Virgine,
Illud, inquit, vas electionis plurimum à cæteris
differens natura comunicabat, non culpa. & mox,
Vnde & matri plenitudo gratia debebatur, & Vir-
gini abundantior gloria, quæ carnis, & mentis in-
tegritate insignis, spiritali, & corporali; intus,
& extra Christi præsentia fruebatur. sic Cypri-
anus. & Damascenus orat. 1. de dorm. Gratia,
inquit, abyssum inuenit Virgo, quæ duplicis Vir-
ginitatis nauem incolumem seruauerat, animamq;
non minus, quam corpus Virginem custodierat.
Et Sophronius inter opera Hieronymi de As-
sumpt. Ideo, inquit, immaculata, quia in nullo
corrupta. & S. Bonauentura. Quicquid dicat de
Conceptione Virginis, eius tamen doctrina,
dum in Virgine negat veniale peccatum, im-
maculatam etiam Virginis Conceptionem
confirmat, nam in 4. sent. distin. 3. art. 2. quæst.
1. Congruum, inquit, fuit, vt illa, quæ placuit Al-
tissimo ad eam, vt fieret eius sponsa, & Mater filij
Dei unigeniti, sic esset immaculata mente, sicut
inseminata carne. Ex quibus videmus omnes
tanti facere virginitatem animæ in Deipara
cùm tamen hæc virginitas per peccatum et-
iam originale amittatur. Et certè Deipara fi-
guratur in Rebecca, quæ præparata erat filio
Abrahæ, Rebecca enim dicitur fuisse hebraicè
Alma, quod significat non tantum virginem,
sed neque viro cognitam, & ita Virgo sanctis-

sima anima, & corpore nulli cognita ad con-
cipiendum Christum accessit. Quod si Augu-
stinus lib. de Assumpt. probans Virginis assump-
tionem, hoc argumento vitur: Si voluit, in-
quit, integrâ matre virginitatis seruare pudore,
cur non voluit incorruptam à putredine seruari?
Et nos ex paritate rationis inferemus, cur non
magis voluit incorruptam ab originalis labis
seruare pudore, & foetore. Quare Eccles. 24. Eccl.
Balsamum non mixtum odor meus, applicatur
Virgini, in qua nullius labis foetore admixtus
vnquam fuit. Similiter & ei accommodare
possumus illud quod de diuina sapientia dicitur
Sap. 7. Speculum sine macula: semper enim
Deipara speculum fuit maximè tersum, atque
politum nulla macula inquinatum.

9 Quinta ratio, sicuti de Christo omnium
Redemptore Hebr. 7. dicitur: Talis dicebat, vt
nobis esset Pontifex sanctus innocens, impollutus,
segregatus à peccatoribus, & excelsior cælis fa-
ctus, &c. Sic proportionem quadam Virgo san-
ctissima, quæ futura erat apud Christum Ad-
uocata omnium vniuersalis, vt c. 30. dicemus,
& per quam opprobrium à nobis tollendum
erat; congruum fuit, vt nulla labe, ne originali
quidem inquinaretur. Discrimen tamen ma-
ximum est inter Christum, & Virginem; Chri-
sto enim hæc sanctitatem ex vi conceptionis,
quæ de Spiritu S. conceptus est, & ex vi suppo-
siti diuini conuenire: Virgini autem singulari
priuilegio ex vi meritorum Christi esse con-
cessam dicimus: cui rei optimè accommodan-
tur verba Vlpiani in l. Princeps. ff. de legibus:
Princeps, inquit, legibus subditus non est, Augustus
verò licet sit subditus, Princeps tamen eadem priuile-
gia illi concedit, quæ ipse habet. Hinc est, quod
Ecclesia in festis Virginis Lectiones, & Episto-
las ex ijs, quæ in sacris literis de diuina Sapien-
tia dicuntur, sumere solet; vt intelligamus pro-
portionem quadam pleraque ex ijs Virgini, singu-
lari Dei priuilegio esse concessa. Et verò in ma-
gnam hoc gloriam non tantum Christi eius filij
omnium Saluatoris cedit, vt dicemus, sed etiam
Angelorum, quorum ruinæ per Virginem re-
parantur, quique tali Regina in omni æternita-
te gloriabuntur. Quare (vt diximus) ex S. Vin-
cen. statim ac Virgo concepta, ac sanctificata
est, festum Conceptionis celebrant ipsi Angeli
in cælis; imò hoc ad eximiam etiam hominibus
ex quorum genere est, gloriam pertinet. Adde
homines peccatores ad eam omni puritate con-
spiciam & ab omni peccato alienam magnâ
fidu-

Mayro

Cyprian.

Damasc.

Sophron.

Hieron.

S. Bonau.

Genes. 34.

fiduciam in suis peccatis concipere. & vis huius rationis colligitur ex Bernardi verbis supra citatis ex epist. 174 & ex Bonavent. in 3. p. dist. 3. art. 2. quæst. 2. Hoc, inquit, congruebat Advocatum generis humani, ut nullum haberet peccatum, quod suam conscientiam remorderet: unde audiri narrari, quod ipsa cuiusdam persona revelavit, quod non reprehendebat eam cor suum in omni vita sua. Congruum erat, ut Beata Virgo Maria, per quam aufertur vobis opprobrium, vinceret diabolum, ut nec ei succumberet ad modicum. Quare de ipsa exponit tam Bernardus, quam Augustinus illud, ipsa continebat caput tuum: si ergo suggestio est caput diaboli, nulla suggestio ingressum, vel locum habuit in mentem Virginis: hæc Bonaventura: ex quo ipse concludit, Virginem ab omni mortali, & veniali immunem fuisse, verum ea dem fere congruentia inferunt, ut dixi, ab originali quoque præservatam.

Accedit etiam S. Brigitta, cui revelatum fuit, Virginem conceptam fuisse sine peccato originali, ut videre est in eius revelationibus lib. 1. c. 9. & lib. 6. c. 49. & 55. Idem quoque affirmat Mechtildis in suis revelationibus lib. 1. c. 10. Sed antequam ad figuras, quæ ex divinis oraculis idem confirmat, progrediamur, duo, quæ præcipue obijci possunt, quæ quæ nonnullos ex antiquioribus Scholasticis, præfertim S. Thomam, & S. Bonaventuram erga Virginem pietate maxime affectos permoverunt, ut negarent eam ab originali fuisse immunem, diluenda sunt. Primum est universalis sacrarum literarum, & aliquorum Patrum locutiones, quibus omnes ex Adam per feminalem, ut dicunt Theologi, generationem propagati, originale peccatum contrahere affirmantur exempli gratia ad Rom. 5. Omnes in Adam peccaverunt, & similes. Secundum quia sequeretur Christum non fuisse Virginis Redemptorem, nam ex 2. Cor. 5. Si unus pro omnibus mortuus est, ergo omnes mortui sunt. Atque ut cavendum, ut ait Bonaventura in 3. dist. 3. art. 1. q. 2. nedum matris excellentia ampliatur, filij gloria minuitur.

Cæterum, primum nihil obstat, quia ex privilegio dicimus in huiusmodi universalibus locutionibus Virginem non comprehendij; & sicut sacrum Concilium Tridentinum sess. 5. declarat se sub sua definitione universali de peccato originali, in qua citat locum illum ad Rom. 5. non comprehendere Virginem sanctissimam: ita declarandi similes sacrarum li-

terarum locutiones dat facultatem. Similes etiam locutiones sunt de peccatis venialibus, cum dicitur: In multis offendimus omnes Jacob. 3. & tamen beatissimam Virginem ex sacro Concilio Tridentino sess. 6. can. 23. certum est nullum actuale commississe, atque adeo non includi in illis. & sicut ex Dei maternitate colliguntur multa privilegia à D. Th. & alijs, quæ matrem Dei decent, ut sanctificatio in utero, extinctio fornicis, saltem in Annunciatione, confirmatio in gratia, & reliqua: cur non etiam hoc quod, ut vidimus, matrem Dei misericordie decet, aliqui quoque ex Patribus eodem modo explicari possunt. Et certe si S. Bern. & S. Bonavent. & S. Thom. universali Ecclesiæ instituto hoc festum celebrant tanto fidelium consensu vidissent, haud dubium, quin obuijs, ut dicitur, ulnis hanc sententiam complexuri fuissent: nam & S. Thom. cuius verba infra afferemus in 1. sen. dist. 44. q. un. art. 3. ad 3. expresse puritatem Virginis dicit esse maximam, quia à peccato originali, & actuale immunis fuit. & Bernardus in illa Epistola 174. ea quæ de peccato originali in Virginis conceptione dixit, vult absque præiudicio esse dicta; auctoritati, atque examini Romanæ Ecclesiæ omnia reservans.

11. Secundum quoque facile diluitur; dicimus enim Virginem verè fuisse redemptam, quia nisi præservata esset, contraxisset peccatum originale: duplex enim est modus redemptionis ex Dionysio c. 8. de div. nom. & August. in illud Psal. 85. Eruiisti animam meam ex inferno inferiori. & Bern. in Cant. ser. 22. Primus liberando hominem ab hostibus captum. Secundus præveniendò jam capiendū, ne capiatur, iuxta illud Psal. 143. Redemisti servum tuum de gladio maligno, id est, servasti ne occideretur; & hic secundus modus est maioris gratiæ, & cæteris patibus, maioris potestatis. Et ideo ad maiorem Christi gloriam facit, quod matrem nobilissimò modo redemerit, & non permisit illam inquinari, ex qua carne suscepturus erat: hæc enim præservatio ex vi passionis Christi æternò prævix facta est. Nam Apoc. 13. agnus dicitur occisus ab origine mundi. & 1. Pet. 1. De sanguine huius Agni dicitur. Illum præcognitū quidem ante mundi constitutionem, manifestum autem novissimis temporibus, ut omnia bona ante Christi aduentum præstita, eiusdem Christi meritis in divina mente præcognitis tribuenda esse intelligamus. Quare S. Bernardinus

N

Senen-

Iacob. 3.

S. Thom.

Bernard.

Bonavent.

S. Thom.

Bernard.

Diluitur

secundum,

quoniam

Virgo fuit

redempta.

Dionysius.

August.

Psal. 85.

Bernard.

Psal. 143.

Apoc. 13.

1. Pet. 1.

Christum Senensis tom. 2. conc. 8. art. 3. cap. 3. Primogenitam Redemptoris filij sui Iesu, eam fuisse, & ipsos pro ea redimenda, quam pro omni creatura venisse dicit.

SYMBOLA. ET FIGURÆ EX SACRIS literis deprompta, quibus Deipara Conceptio immaculata varijs modis præsignificatur.

Ex varijs **H**is expeditis, ostendamus ex varijs epithetis virgini attributis, vel ex locis scripturæ, quæ Virgini accommodantur, addita aliquibus breviter declaratiuncula Virginem sine peccato conceptam: quæ ad hanc veritatem illustrandam plurimum lucis afferre possunt.

Virgo est Primò, Virgo est Paradisus cœlestis secundum Adam præparatus, ut dixi cap. 5. Cui Paradisus inquit Damascenus term. 2. de Assumpt. non patuit serpenti aditus, sicut patuit Paradiso terrestri. At verò patuisset serpenti aditus, si Virgo contraxisset originale peccatum; ideoque Virgo dicitur Hortus conclusus: immò etiam fons signatus, non tantum propter virginitatem, sed quia à serpente veneno suo illa infici non potuit. Quare Sophronius term. de Assumpt. de Virgine agens: Verò, inquit, Hortus deliciarum, in quo consistunt universa florum genera, & odoramenta virtutum, sicq; conclusus, ut nesciat violari, neque corrumpi illis insidiarum fraudibus: fons itaque signatus sigillo totius Trinitatis, ex quo fons vita manat, in cuius lumine omnes videmus lumen: & infra: Hic est Hortus conclusus, fons signatus, ad quem nulli potuerunt aoli irrumperere, nec penetravit fraus inimici, sed permansit sancta mente, & corpore, multis donorum privilegijs sublimata, ita Sophronius.

Cant. 4. Et, ut rectè dicebat Sanctus Andreas Apostolus: Agere Proconsuli, & habetur in eius passionis descripta à Presbyteris Achaiz: Sicut primus Adam ex terra immaculata formatus, ita & Christus ex Virgine immaculata, quod clarè habetur apud Abdiam in gestis S. Andreæ lib. 4. Sicut Adam, inquit, formatus ex terra antequam esset maledicta: ita & secundus Adam ex terra virginea nunquam maledicta.

Sophron. Secundò, Deus Genes. 3. priusquam primis parentibus poenas irrogaret, cum malediceret serpenti dixit: Inimicitias ponam inter te, & mulierem, semen tuum, & semen illius, & ipsa inimicitias conteret caput tuum, & tu insidiaberis calcaneo eius: quo in loco vocis illi (mulieris) præfigitur articulus tum in hebræo idiomate, tum etiam in græco, quod in latina lingua, quæ huiusmo-

di articulus non utitur, minime fieri potuit: articulus autem, ut plenius ostendimus in lib. 1. de septem Angelis cap. 6. & ut dicunt hebraei cæ linguæ penitente Canisio lib. 1. de Beata

Virgine Maria cap. 2. designat hoc loco non qualemcunque, sed certam quandam mulierem, id est, Virginem gloriosam, Dei consilio se lectam ad procreandum semen illud benedictum, id est, Christum, quod uberius cap. 22. ex Cypriano & alijs probabimus. Et huius mulieris, quæ Redemptorem paritura erat cognito, maximum fuit primis parentibus post peccatum in illa tantum afflictione io amen: his autem verbis perpetuæ inimicitiae inter hanc mulierem, & serpentem diabolum futura denunciantur. At si Virgo contraxisset originale, tanè eo tempore, quamvis brevissimo, non habuisset cum demone inimicitias, sed ei fuisset subdita, quod præ aures per horrescunt. hanc perpetuam Deiparæ cum serpente tartareo inimicitiam ostendit Thronus Salomonis eburneus, quo Deipara significatur: Eburnum est os elephantis perpetuam cum serpente gerentis inimicitiam ex Haignino, ut infra dicemus.

Cap. 11. Tertio, hæc quoque mulier benedicta caput serpentis contritura prædicitur: caput verò serpentis rectè intelligitur peccatum originale, fuit enim origo, & radix aliorum, & in unoquoque nostrum per originale diabolus non iecus, ac serpens capite immisso illabitus per alia peccata nititur. Scio aliquos legere: ipse, id est, Christus, conteret caput tuum: sed vulgata cum Augustino, & alijs legitur: Ipsa, id est, Virgo sanctissima; verum in idem recidit, ut cap. 22. dicemus: Ipsa enim per Christum caput tartarei draconis obtinuit: sic ergo Virgo originale contraxisset, quo modo serpentis caput contritura diceretur? quare eleganter de hoc quidam cecinit?

Ebur **Virgo** **Genes.** **Dei** **Augus.** **Cap. 22.**

caput **serpentis** **conteret** **caput** **tuum:** **sed** **vulgata** **cum** **Augustino,** **&** **alijs** **legitur:** **Ipsa,** **id** **est,** **Virgo** **sanctissima;** **verum** **in** **idem** **recidit,** **ut** **cap. 22. dicemus:** **Ipsa** **enim** **per** **Christum** **caput** **tartarei** **draconis** **obtinuit:** **sic** **ergo** **Virgo** **originale** **contraxisset,** **quo** **modo** **serpentis** **caput** **contritura** **diceretur?** **quare** **eleganter** **de** **hoc** **quidam** **cecinit?**

Ergo **Dei** **matrem** **facient** **contagia** **culpa?** **Hoc** **caput** **est** **anguis,** **sic** **teret** **illa** **caput?** **Ut** **mentio** **in** **Iudit,** **quæ** **Holofernis** **fero-** **Virgini** **cissimi** **hostis** **caput** **præcidit,** **&** **in** **la** **hel,** **quæ** **gura** **in** **Silazæ** **caput** **clavo** **transfixit,** **eam** **figuratam** **an** **quæ** **dicant.** **Et** **verò** **serpens** **Virginis** **calcaneus,** **id** **est,** **Holofernis** **est,** **conceptioni,** **insidias** **moliturus** **dicitur,** **sed** **caput** **an** **venenatum** **dentem** **huic** **calcaneo** **figere** **non** **putantur** **valere,** **quin** **potius** **caput** **ei** **conterendum** **præ-** **Iudit. 11.** **nunciatur.** **Quod** **ut** **intelligamus,** **sciendum** **Iudit. 4.** **est,** **calcaneum** **iuxta** **Philosophos** **partem** **esse** **Serpentis** **illam** **pedis,** **quam** **inter** **gradiendum** **naturæ** **impulsum** **ductu**

calceatio ducta primum in terra sistimus, cum sit velut
Virginitas basis, cui ad perpendicularum totum corporis
sed frustra pondus innititur, & ideo pro initio alicuius
& quare. motus sumi potest: atque ideo in materia, de
 qua agimus, pro Virginitis Conceptione, qua

primum in orbem terrarum gressum posuit,
 seu cum primum esse cepit, cui terpens anti-
 quus sicut & reliquis filiis Adæ per peccatum
 originale insidari nitebatur, iuxta illud Iob.

Iob. 3. *Expectet lucem, & non videat, nec ortum sur-*
gentis Aurora, ut infra fusiùs dicam; sed illam

mordere nequitiam potuit: siquidem calcea-
 mentis diuinæ gratiæ egregiè munita, atque
 copiosè præuenta ita processit, ut ipsemet
 sponsus, qui calceamenta contulerat, quasi

admirans tum gressus, quibus animi generosi-
 tas indicatur, tum calceamentorum venusta-

tem, dicat in Canticiis: *Quam pulchri sunt gres-*
sus tui in calceamentis filia Principis? quod de

Deipara exponit Ambrosius de institut. Virg.
 cap. 14. Hæc autem Deiparæ calceamenta cœ-

lestia fuere: nam Apoc. 22. *Mulier illa armita*
sole, quæ Deiparam significat, sub pedibus ha-

buisse dicitur lunam, quæ calceamentorum
 vicem subibat, ac proinde calceamenta hæc

excelsiora fuere, quam ut eo venenatis denti-
 bus terpens posset assurgere: quippe qui in sua

maledictione Genes. 3. accepit, ut super pectus
 suum graderetur, humi reptans, & terram

comederet cunctis diebus vitæ suæ, id est, ho-
 mines terrenis rebus inhiantes. Et sicut in be-

nedictione Aser D. uter. 33. dicitur. *Ferrum,*
& as calceamentum eius, & Ezech. 16. ad Ierusa-

lem: *Calceasti te ianthino,* seu, ut alij vertunt,
 hyacintho. quod eundem sensum facit: ita cal-

ceamenta Virginitis non minus fortia calcea-
 mentis Aler fuerunt ad noxium serpentis ca-

put conterendum nec minus decora & specio-
 sa calceamentis illis Ierusalem ianthinis, seu

hyacinthinis, coloris violarum & cœlestis
 propter cœlestium rerum desiderium, quo in

suis affectionibus per pedes significatis, iam
 tunc erat ornata. & quidem pulcherrima fue-

runt hæc Virginitis calceamenta ad rapiendum
 sponsi sui oculos, quorum typus fuere sanda-

lia Iudith, quæ vel Holofernis insensissimi
 ludæorum hostis oculos rapere potuerunt.

Gen. 47. 14. Quartò, Gen. 47. uniuersa terra ægypti
 Pharaoni tributum persoluebat, excepta terra

sacerdotali, quæ immunis ab ea conditione
 fuit: ita quamuis reliqui homines originale

noxam contrahentes, dæmoni quodammodo

tributum pendant, excipitur Virgo sanctissima
 veluti terra peculiaris summi Sacerdotis Chri-
 sti, quæ immunis ab omni tributo fuit propter

sacerdotem Christum ex ea gignendum.
 Quintò, huius Virginitis typus fuit Arca fœ-
 deris Exod. 25. ut dixi cap. 11, quæ erat ex li-
 gnis ierim imputribilibus, ideo nulla unquam

carie, vel putredine peccati etiam originalis
 affecta fuit.

Sextò, eiusdem Virginitis typus fuit mensa
 panum propositionis, ut cap. 5. dicebamus

ex lignis pariter setim imputribilibus constructa
 auro purissimo vestita Exod. 25. quam

Dominus Leuit. 24. vocat mensam purissimam
 super quam reponendi erant panes propositionis, &

super panes thui lucidissimam, quia Virgo, in cu-
 ius utero fuit Christus panis vitæ, qui etiam est

thui propter diuinitatem, mensa fuit non tan-
 tum pura, sed purissima, ab omni scilicet im-

puritate quam remotissima, iuxta illud Ansel.
 Anselmus m. de Concept. Virg. cap. 18. *Dicens erat, ut*

Virgo ea puritate niteret, qua maior sub Deo ne-
quit intelligi: quod explicans S. Thom. in 1. sent. 8. Thom.

dist. 44. quæst. un. art. 3. ad 3. expressè dicit, in 3. sent.
 Virginitatem etiam ab originali peccato puram

Virginitatem fuisse, verba D. Thomæ hæc sunt: *Puritas, in*
ab origi-

quit, intenditur per recessum à contrario, & ideo
potest aliquid creatum inueniri, quo nihil purius catolice

esse potest in rebus creatis, si nulla contagione pec-
cati inquinatum sit, & talis fuit puritas B. Vir-

ginis, qua peccato originali & actuali immunis
fuit fuisse tamen sub Deo in quantum erat in ea po-

sentia ad peccandum. hæc S. Thom. qui etiam
 in opusc. 2. dicit: *Excessisse Angelos quantum*

ad puritatem, quia non solum erat pura in se, ve-
ram etiam alijs puritatem procurauit, fuit etiam

pura quo ad culpam, & quantum ad triplicem
pœnam mulierum, ita D. Thomas. At si contra-

xisset originale, in hoc esset Angelis inferior.
 15. Septimò, Templum Salomonis fuit Vir-

ginis figura amplissima, ut cap. 5. diximus
 quod tamen, ut habetur 3. Reg. 6. de lapidi-

bis dolatis, atque perfectis ædificatum est, &
 malleus, & securis, & omne ferramentum non

fuit audita in eo, cum ædificaretur, quia Ier. 3. Reg. 6.
 licet in Virgine nulla asperitas peccati dola-

da, vel læuiganda fuit: non sic in alijs, etiam in
 utero sanctificatis, qui verè dicere poterat: Ecce

in iniquitatibus concepti sumus, & propterea
 opus istis fuit à peccato purgari. Verùm de

fundamentis templi Salom. pretiosis Virginitis
 Cōceptioni aptatis, sup. c. 4. copiosè egimus.

N 2

16 Octauò,

Escher 15. 16. **Ostendit**, Esther 15. Affueris ipsi Esther
figuratur (quæ figuram Virginis gessit in multis, ut sæ-
in Esther pe in hoc opere ostendimus) dixit: Non mo-
quo a rieris, non enim pro te, sed pro omnibus lex hæc
puero su- constituta est; Accede igitur, & tange sceptrum;
gentatur. & festinus exilius de solo sustentans eam vultu
 suis. Hæc à Deo Virgini dicta pie cogitare pos-
 sumus, lex enim originalis peccati pro alijs
 fuit, & non pro ipsa, quam videns casuram in
 illud, nisi iuaretur, festinus ecurrit gratia
 sua, sustentans eam ne caderet, sceptrumque
 tangendum porrexit, quia ex vi crucis, & pas-
 sionis Christi præseruata est. Ideo Bonauentura in 3. sent. dist. 3. art. 2. quæst. 2. citat sen-
 tentiam quorundam dicentium, alios post ca-
 sum erectos, Virginem verò quasi in ipso casu
 sustentatâ ne caderet: & propterea rectè Psal.
 45. *Fluminis impetus lætificat civitatem Dei,*
sanctificauit tabernaculum suum altissimus, Deus
in medio eius non commouebitur. cuius ratione
 statim subiicit David: *Adiuuabit eam Deus*
manu diluculo; mane quidem adiutus fuit S.
 Ioannes Baptista, & Ieremias in vtero sancti-
 ficati: sed Virgo sanctissima mane, & diluculo,
 in ipsa scilicet Conceptione, quam impe-
 tus fluminis diuinæ gratiæ lætificauit, & infra
 eodem Psal. 45. *Posuit prodigia super terram,*
auferens bella usque ad finem terra, quia ex Ri-
 chardo Victorino lib. 2. de Emmanuele cap. 29.
 In Virgine nullum fuit internum bellum, sed
 summa pax. Item Deus arcum dæmonis con-
 trivit, confregit arma, & scuta combussit igni,
 ne Virgini inquam nocere possent.
 Iob. 3. 17. *Non d. Iob. 3. Expectet lucem, & non videat,*
nec ortum surgentis Auroræ, quod de nocte pec-
 cati originalis intelligit S. Thom. 3. part. quæst.
 28. art. 2. ad 2. cum Bonauentura in speculo B.
 Virg. ca. 9. & sic explicat: *Expectet, inquit, lucem,*
id est, Christum, & non videat; nec ortum surgen-
tis Auroræ, id est, Virginis, qua in suo ortu, seu na-
tiuitate à peccato originali fuit immunis. Sed a-
 liorum iudicio illa vox (Oritur) in hoc propo-
 sito magis congruit ipsi conceptioni, qua verè
 Deipara cæpit esse, & dicitur ortus in vtero iux-
 ta Bonauentura Bonauenturam in 3. dist. art. 1. q. 3. ad disse-
 rentiam natiuitatis ex vtero, sicut etiam Mat.
 Matth. 2. 2. de Christo adhuc in vtero Virginis: *Quod a-*
nim in ea natum est; &c. Alioquin si sola Virgi-
 nis natiuitas fuisset sine peccato, nihil pecu-
 iare de Virgine dictum esset, cum S. Thom. 3.
 part. quæst. 27. art. 6. concedat, Sanctos Ioan-
 nem Baptistam, & Ieremiam in vtero sancti-
 ficatos, atq; adeo sine peccato natos: *mirum*

autem esse non debet, dæmonem Virginis Cõ-
 ceptionem expectasse nam & Christum omnis
 sanctitatis fontem, ut in citata auctoritate ex-
 plicat S. Thomas, expectare non est veritas:
 Habet enim fiduciam Iob. 40. quod Iordanis flu-
 uius ita sanctus, instat in os eius, & Apocal. 12. *Apoc. 12.*
Stabat draco ante mulierem sole amictam, qua e-
rat partura, ut cum peperisset doueraret filium
eius; sed frustra expectauit, liquidem contritum
 est caput eius ab hac muliere. Et certe de mu-
 liere fuit, quæ Virginem significabat, dicitur
 Prou. 31. *Non extinguatur in nocte lucerna eius;*
 quia quando alij tenebras patiuntur culpæ o-
 riginalis, ipsa nunquam fuit extincta, & erat
 nubes diei, Psal. 77. id est, tota lucida, de Virgi-
 ne enim illud explicat Hieronymus in illum
 Psalmum, & propterea à Cyrillo homil. 6. in Ne-
 storium dicitur, lampas inextinguibilis, quod
 sèpet diuina gratia, & charitate fuerit accēsa.
 His adde dæmones vehemēter exhorrescere
 hanc mysticam Auroram, hoc est, Deiparam,
 non secus, ac nocturni aduiterij, qui suis sce-
 libus noctis tenebras præterdunt, & eius quæ
 corporeis oculis intuemur, Auroræ lucem re-
 formidant, atque odio prosequuntur, eam enim
 appetente, atq; aduentante, ne in suis malefi-
 cijs deprehendatur, quàm occisimè diffugiūt,
 festeq; proripiunt, quod de illis egregie cecinit
 S. Iob. cap. 24. *Si subito apparuerit Aurora, arbi-*
trantur umbrâ mortis; quæ verba B. Virg. Au-
roræ quam simillimæ, & dæmonibus, qui eius
lucē totis viribus execratur, ac fugiūt, elegan-
 ter accommodat S. Bonauentura in speculo c. *Bonauent.*
 9. Quod si dæmones huius sacratissimæ Au-
 roræ lucem tantopere pertimescunt; qui fieri
 potuit, vt eius potiundæ potestatem aliquan-
 do acceperint? At acceperint vtique, eamq;
 sub suam ditionem profecto pertraxissent, ne-
 dum in Deiparam aspirassent, si originali la-
 be, vel momento temporis aspersa, imbutaq;
 fuisset, cui quidem rei, quemadmodum dice-
 bamus, re-lamat illud eiusdem Iob vaticiniū
 Iob. 3. cap. 3. *Expectet lucem, & non videat, nec ortum*
surgentis Auroræ.
 18. Decimo, Proverb. 9. *Sapientia inquit, adi-*
ficans sibi domum, excidit columnas septem; hæc Est domus
domus est Virgo (vt cap. 5. diximus) quam à Sapientia
peculiari ratione sapientia Dei sibi edificauit
 columnis septem suffultam, septē scilicet do-
 nis Spiritus sancti, vt ait Petrus Damianus, & Petr. D.
 ratio est, quia hæc domus à Sapientia Sibi id
 est, in proprium vsum edificata est, & prop-
 ter

ter hanc dona Spiritus sancti in quibus tanquam si missis columnis fundata erat, longè ab ea fuit omnis originalis culpa. Hæc præterea Domus Isaac a. dicitur esse in monte, scilicet virtutum celsitudines. *Venite*, inquit, & ascendamus ad montem Domini, & ad Domum Dei. *Ezech. 43.* Dei Iacob. ideo *Ezech. 43.* Hæc est lex Domus in summitate montis, omnis finis eius in circuitu sanctum sanctorum est, quia beatissimæ Virginis, quæ est Domus Dei in montis summitate, finis seu terminus à parte ante, ut Scholastici loquuntur, qui est Conceptio, & finis à parte post, nimirum felicissima eius dormitio, & in circuitu, id est, tota eius vita, & actiones, sanctum sanctorum, id est, sanctissima, & purissima: fuere, hæc porro sanctitas à Christo provenit, nam Sapientia est, quæ ædificavit sibi hanc Domum, & excidit columnas septem.

Gen. 28. Et Patriarcha Iacob *Gen. 28.* evigilans è somno, in quo scalam illam à terra in cælum usque protensam viderat, quæ Deiparam adumbrabat, ut cap. 16. dicemus, rectè de loco hoc pronuntiavit: *Non est hic aliud nisi Domus Dei, & Porta Cæli.* At si Virgo beatissima originali labe fuisset, vel ad brevissimum temporis spatium inquinata, verè aliquando fuisset Domus dæmonis, ac proinde fuisset aliquando aliud, quàm Domus Dei, cuius contrarium Iacob illis verbis significasse videtur. Deipara verò peculiari ratione Domum Dei dici cap. 1. ostendimus.

Et quod rem nostram proprias attingit, subiicit Iacob: *Non esse ibi aliud, quàm Portam cæli;* Porta autem, qua in hunc mundum omnes ingredimur, Conceptio est: Deipara verò, quemadmodum cap. 3. diximus, propter insignem sanctitatem, & cælestes, quibus fulgebatur, prærogativas, cælum merito appellatur, ut intelligamus ergo non modò vitam eius reliquam exiisse cælestem, sed Conceptionem quoque à labe peccati, ac tenebris quàm remotissimam, omniq; gratiæ splendore conspicuam; non dubitanter affirmatur eius Conceptio nihil aliud esse, quàm Portam Cæli. At si Deipara originale peccatum contraxisset, quamvis postea per gratiam expiata esset conceptio eius, tantum abest, ut Porta Cæli vilo unquam tempore appellari posset, ut etiam Porta Inferi merito appellanda esset, quod originale peccatum pondere suo f. trus; quoque, nisi Christi gratia eluatur, animam eo inf. ctam pertrahit. Cæterum Deiparam Portam Cæli iure optimo appellari in cap. 16. ex sanctorum Pa-

trum restitutionis perspicuum fiet.

19. Undecimò, in Canticis præter ea, quæ huc usque attingimus, pleraque sunt, quæ Virginis Conceptioni immaculatæ accommodari possunt; cuiusmodi est illud Cantic. 2. *Cant. 2.* Sicut lilium inter spinas, sic amica mea inter spinas, scia enim Virgo omni spina originalis reatibus caruit; & ut ait Petrus Damianus *Pet. Dam.* de Nativitat. Virg. De spinosa progenie Iudaorum nata candescebat munditia virginea castitatis in corpore, flammequebat autem ardore gemina charitatis in mente, fragrabat passim odore boni operis, tendebat ad sublimia intentione continuo cordis. Spinæ enim, inter quas lilium esse dicitur, & ex quibus rosa originem ducit, Deiparæ prosapiam Patres interpretantur, ex qua ipsa nihil asperum, nihil horridum contraxit; sed tota soavis, atque amœna, non secus, ac lilium & rosa extitit: quare Sedulius lib. 2. de Virgine sanctissima sic cecinit:

*Et velut in spinis mollis rosa surgit acuis,
Nil quod laici habens, matremq; obscurat
honore.*

*Sic Eva de stirpe sacra veniente MARIA,
Virginis antiqua facinus nova Virgo piasit,
Sic spina rosam, genuit Iudæa MARIAM;*

Et Adā de S. Victore Deiparam sic affatur: *Adam de S. Victore.*

*Salve verbi sacra parens,
Flos de spina, spina carenti,
Flos spinæ Gloria.*

*Nos spinatum, nos peccati,
Spina sumus cruentati,
Sed tu spina nescia.*

Quin etiam cum rosa ante peccatū ex Basil. *Basilius, Ambrosius.* hom. 3. hexameron, & Ambr. 1. 2. hexamerō, c. 11. spinis careret, postea ex spinis nascens asperitatem tamen nullam habet. verba Ambrosii: *Surrexerat ante floribus immixta teneris, sine spinis rosa & pulcherrimus flos sine ulla fraude vernabat postea spina floris gratiam sepsit* ita ille. Quod in Deiparam optimè quadrat, quæ post originale peccatum ex humani generis spinis asperitatem nullam contraxit.

Nec reticendum illud quod ii, qui plantarum naturam investigant, de vi, atq; efficacia lilii, qua adversus serpentes, eorumque venena pollet, literis prodiderunt; cum ad illustrandum hunc typum, quo Deiparæ conceptio, immaculata per lilium adumbrari diximus, maxime faciat Plin. 1. 21. c. 19. *Radices, inquit, lilii multis modis florum suum nobis uterunt contra serpentium ictus ex vino, & contra fungo.*

AN

fungo

Dioscorid. *fungorum venena. hæc ille.* Dioscorides vero libro 3. cap. 90. ubi agit de lilio: *Folia, inquit, herba illa serpentium moribus subueniunt, eadem cocta in aqua ignis adustionibus, & cum aceto condita vulneribus.* quod ipsum de lilio confirmat Petrus Andreas Matthioli lib. de Plantis cap. de lilio pag. 570. additque semen lilij potum aduersari iidem serpentium moribus. & Gaglielmus Rouilius in historia generali plantarum lib. 15. pag. 1496 hæc eadem refert, quæ Plinius & Dioscorides. Idem quoque Dioscorides lib. 1. cap. 1. de alia lilij specie, quæ latine iris; Italice verò, lilium celeste appellatur, radicem eius cum aceto potam venenatorum animalium moribus mederi docet: & Petrus Matthioli in commentis addit eandem radicem in puluerem contusam cum aceto potam universaliter aduersus omnia venena conferre.

Lilium

vim habetur contra venenata animalia.

Quod filium, & præsertim eius radix tantam contra venenata animalia vim habet; qui fieri poterit, ut serpentes læuum dentem lilio infigant, eique virus suum infundant? pariterque ratione cum Virgo Deipara Cantic. 2. lilio inter spinas comparetur, quemadmodum Petrus Damianus loco citato, & Ephrem sermone de laudibus Virginis tradiderit (quippe quæ filium gignendo universis venenis antidotum protulit præsentissimum) quis originali veneno à serpente primum infuso, & per Adam in posteros transfuso, eam aliquando infectam dicere audebit? simili quodam modo ratiocinatione, qua Matth. 5. Dominus videtur: *Si sal, inquit, euauerit, in quo salitur; id est, ex Augustino libro 1. de sermone Domini in monte cap. 6. Si vos, per quos contendunt quodammodo populi, amiseritis Regna cælorum, qui erunt homines, per quos à vobis error auferatur?* Adde quia si Virgo est lilium, Radix huius lilij (cui nominatum antidotum contra serpentes inesse traditur) eiusdem respondet conceptioni, quæ totius vitæ veluti radix est, & principium. Ex quo facile colligimus ipsam, quæ delecta erat ad gignendum eum, qui demonum venena curaturus aduenerat, omnis veneni singulari Dei privilegio in Conceptione expertem fuisse, id quod in lilij typo non obsecuro expressum videtur: ideoque inter sacratissima mysteria vitæ Deiparæ (cuius precibus, & meritis nos ad regna cælorum à Deo perducere solemni oratione precatur Ecclesia) Conceptio eius ab ea-

Offic. Eccl. dem Ecclesia populo Christiano celebranda proponitur: fideles enim ad Deiparæ opem confugientes, per hanc Conceptionem, tanquam per mysticam lilij radicem, à veneno peccati contagione liberam contra tartarei serpentis ictus, ac tentamenta remedium à Deo sibi impetrandum existimant. Nec illud significatione vacat; Radicem hanc lilij ex vino, ut dicebat Plinius, venenatis moribus auxiliari: vinum enim in sacris literis plerumque Christi sanguinem significat in torculari crucis ex corpore Christi, qui est vitis vera, expressum, in quo omnis Sanctorum intercessio nititur. Nam ex sacro Concilio Tridentino sess. 25. c. de sanctorum inuocatione ad sanctorum orationes, operumque confugimus ob beneficia impetranda à Deo per filium eius Iesum Christum Dominum nostrum, qui solus noster Redemptor & Salvator est; quem, inquit Apostolus ad Rom. 3. *Proposuit Deus propitiationem per fidem in sanguine ipsius.* Hinc est, quod Ecclesia ab ipso Christo Ioan. 14. c. doctæ; collectas omnes, quibus per Deiparæ, vel sanctorum intercessionem Dei misericordiam implorat, concludit clausula illa nobis suauissima, & apud Patrem efficacissima, *Per Dominum nostrum Iesum Christum filium tuum.*

Ad hæc eius conceptio ab Ecclesia universo mundo gaudium annuiciasse canitur quoniam ex ea ortus est sol iustitiæ Christus Deus noster; eiusdem quoque Conceptionis votiva solemnitas pacis incrementum, ut tribuat ab ipso Deo per Iesum Christum suppliciter flagitamus: quale porro gaudium hæc Conceptio nobis annuicias potuisset, si Deipara in merore, & tenebris peccati originalis à diuinæ gratiæ luce aliena fuisset concepta? cum quilibet originali labe inquinatus, quantum meritis Christi non iustificatur, illud Tob. spiritualiter usurpare possit: *Quale gaudium mihi erit, qui in tenebris sedeo, & lumen cæli non vido?* similiter quale pacis incrementum per Conceptionem eius sperare possemus, si in ipsa Conceptione Deipara contra Deum inimicitias, & bellum (quæ in peccato originali necessario inuoluuntur) gessisset? Maneat igitur huius sacratissimi lilij radice, qua Deiparæ Conceptio significatur, omni veneno caruisse, & inuocatum venenatis moribus per Christum potenter auxiliari. Huius autem gaudij, quo in Virginis Conceptione mundus est perfusus, meminit David Psal. 47. *Agens enim Dei-*

para,

Cap. 14. para, ubi ille Psalmus, etc. 14. dicemus conuenit, sic ait: Fundatur exultatione & iuuetur terra Mons Sion latera Aquilonis Civitas Regis magni: quomodo autem fundata dicitur ad latera Aquilonis contra dæmonis insultus cap. 24. ostendimus.

Cap. 24. Cant. 4. Duodecimō, huc spectat illud Cantic. 4. Est turris quod Ecclesia dicitur: sicut Turris David col- David cū lum suum, qua adfonsa est cum propugnaculis, propugnaculis: ubi clypei pendent ex ea omnis armatura fortis.

Cap. 16. Ecclesia per consilium sub Christo capite signifi- ficatur, ut cap. 16. dicemus: Hoc porro collum assimilatur turri inexpugnabili cum suis propugnaculis adificata, que non tantum ab hostium incursu propugnari & defendi potest, & ideo ab originali culpa expugnari non valuit: sed etiam omni armorum genere, quibus fortissimi milites videntur, ita est instructa, ut inde ad oppugnandos & debellandos hostes abunde fideibus armis suppetant possint: mille enim clypei pendent ex ea omnis armatura fortium, neque hoc est novum in Virgine, nam Psalm. 44. de Regina à dextris Dei, ubi in septuaginta dicitur, assistisse in vestibus aureis circumdata varietate, & Hieronymus vertit: Fascijs aureis vestita est in scutulis ducitur ad Regem: quia adhuc tenera in utero matris veluti fascijs aureis charitate circumdata erat, in vestibus scutulatis, scutulis scilicet distinctis, quibus quasi tentis munita à iaculis originalis culpa laediri non potuit. Hæc tamen mæ puritatis ab omni ingredine quam remota fuit: propter hunc enim candorem dicitur Psalm. 44. A dormibus eburneis: quibus delectauerunt resilia Regum in honore tuo & Cant. 7. Collum tuum sicut turris eburnæ: quibus verbis Rupertus in hoc locum docet similitudinem Desparæ pulcherrimam indicari: fuit enim intar turris eburnæ, aspectu amabilis Deo, & statuta fortis, ac diabolo terribilis, & inaccessibilis. Hailgrinus vero in eundem locum obliuatur in turri significante fugium muerorum, in ebo- vero præter candorem castitatis, & firmitatis constantiam, indicari perpetuam Virginis cum dæmone pugnam, librum enim est os Eiephantis, qui naturaliter cornu dracone habet inimicitiam, hæc ex illo.

Psalm. 44. Hieron.

Cap. 7. Rupertus.

Cap. 7. Rupertus.

Cap. 7. Rupertus.

Hailgrin.

Cap. 4.

Et macula non est in te, recte in Conceptionem immaculatam cadit: præsertim si verba, quæ præcedunt expendamus: dicitur enim, Vadam ad montem myrrha, & ad collem thuris, & statim subiicitur: Tota pulchra es, &c. Quasi dicat, mecum reputabo præstantiam Christi, qui est velut mons myrrha propter humanitatem amantem diu passionis sponte expetit: tametsi enim collis thuris, quod in Dei honorem incenditur propter diuinitatem, & ubi mentem Christi dignitatem infinitam considerauero, non dubitanter pronuntiabo de Matre, quod omni culpa etiam originali vacet, dicamque: Tota pulchra es amica mea, & macula non est in te: talem enim finem mater abique omni protulit macula decebat, cui propterea aptari solet illud, quod de diuina sapientia effertur Sap. 7. Speculum sine macula. Quare idiota, qui ante aliquot annorum sæcula vixit in contemplatione Virginis cap. 2. Tota, inquit, pulchra es Virgo gloriosissima, non in parte, sed in toto; & macula peccati, siue mortalis, siue venialis, siue originalis non est in te. hæc ille.

Nec quemquam moueat, quod myrrha attribuat montem, thuri vero collem, qui monte est inferior. Theodoretus enim in illum locum, per myrrham Christi mentem, per thur autem eundem gloriam accipiens, quod pariter ad explicandum, quod volumus esse accommodatissimum: id ad mysterium profundissimum tantæ Christi humilitatis in atrocissima, ac ignominiosissima passionis susceptæ referendum: cœnet his verbis. Quarendum est igitur cur montem de morte loquens dixerit, Collem autem de gloria: quia illud tam excelsum, atque æreum est, ut ab homine animo, & cogitatione nequeat comprehendi: ut autem ad gloriam rediret, & clarificaretur ea gloria, quam habuit antequam mundus fieret, id verò nec magnum, nec laboriosum, immo facillimum fuit hæc Teodoretus: simili quoque ratione si per thur diuinitatem Christi intelligamus dicere possumus in Christi crucis mysterio cognoscendo maximam difficultatem passus Iudeos pariter, ac Gentiles: id eoque Apostolus 1. Corinth. 1. Prædicamus Christum crucifixum, Iudeis quidem scandalum gentibus autem stultitiam: ipsi autem em vocatis Iudeis, atque Graecis Christum Dei virtutem, atque sapientiam & cap. 2. Loquimur Dei sapientiam, quam in mysterio abscondita est: hinc est quod myrrha accommodatur monti & thuri, autem collis.

Quomodo

dicatur.

Cant. 4

Vadam ad

montem

myrrha.

Thuris.

Sap. 7.

Idiota.

Cap. 2.

Cant. 4.

Theodor.

1. Cor. 1.

Cap. 2.

1. Cor. 1.

1. Cor. 1.

1. Cor. 1.

1. Cor. 1.

1. Cor. 1.

1. Cor. 1.

1. Cor. 1.

1. Cor. 1.

1. Cor. 1.

1. Cor. 1.

1. Cor. 1.

1. Cor. 1.

1. Cor. 1.

Dant. 6.
Virginis
sanctitas
in Conco-
ptione a-
liorū San-
ctorum
culmen
exagras-
bat.
Psal. 86.
Psal. 146.

Isa. 37.

Psal. 86.
Luc. 1.

Cap. 14.
Prou. 8.

Novum
altare
Domini
Machab.
4.

S. Thom.
Prouer. 17.

21. Decimoquarto, Cantic. 6. *Pulchra es a-
mica mea, suauis, & decora sicut Iherusalem*, cu-
ius Iherusalem fundamenta Psal. 86. *In mon-
tibus sanctis esse dicuntur*, in culmine videlicet
aliorum Sanctorum, inde enim quo sancti
peruenire, in conceptione incepit Virginis
sanctitas, cuius ratio ibidem assignatur: *Dilige-
ntem Dominus portas Sion*, id est Virginis con-
ceptionem; qua Virgo veluti per portam in-
greditur mundum; *super omnia tabernacula Ia-
cob*, plusquam alios sanctos: quem locum ca-
pit. 4. vberius expendimus, & ad rem prælen-
tem rectè referri potest, & Psal. 146. ut intelli-
gamus has portas, id est Conceptionem Vir-
ginis, non superabiles, & nulla culpæ labe ef-
fringendas habetur: *Quoniam confortauit Iheru-
salem*, ne hostis perire posset, de qua Ciuitate Isa. 37. in figura Vir-
gis dicitur: *Hæc dicit Dominus de Rege Assyriorum*,
non intrabit Ciuitatem hæc, & *non iacet ibi*
fugitima: neque enim fugitima peccati origi-
nalis eum permisit Deus in Virginem accu-
ri, cuius arcum contritum diximus ex Psal. m.
45. Adde inter alia, propter quæ Virgo dici-
tur *Ciuitas Dei*, & *Ancilla Dei*, illud est, quia
nullum alium Dominum vnquam agnouit,
quem tamen habuisset si originale peccatum
contraxisset: quomodo ergo tanta dignitate
Virginem priuabimus? & hoc beneficium a-
gnoscat Virgo in illis verbis, quæ ut cap. 14. di-
cemus, eidem accommodantur Prou. 8. *Do-
minus possedit me in initio viarum tuarum*, quia
sine vlla rebellionē, vel contradictione perpe-
tuo Deus illam possedit.

Decimoquinto, 1. Machab. 4. legimus In-
dam Machabæum cum alio altari holocau-
storum, quia contaminatum fuerat à genti-
bus, ne forte illis esset in opprobrium, vti no-
uisse, sed acceperunt lapides integros & ad-
ficauerunt altare nouum secundum illud,
quod fuit prius, quanto magis Dei filius no-
luit in matrem accipere eam, quæ per pecca-
tum fuisset contaminata, ne in eius oppro-
brium cederet; nam, ut ait Sanctus Thom. 4.
part. quæst. 27. art. 4. *Sicut gloria filiorum patres*
eorum, Prou. 17. ita per oppositum ignominia
matris ad filium redundaret, & ideo negat
Virginem peccasse venialiter, eadem procius
ratione infero, neque contraxisse originale, sed
omni nouitate gratiæ nouam sine vlla veni-
state veteris Adæ Christo filio fuisse præpa-

ratam tanquam aliara sanctissimum & ani-
matum, sic enim eam vocat Methodius in Metho-
dianum.

Decimo sexto, Apocal. 13. *Factum est prælium magnum in celo*, Michael & Angeli eius præliabantur cum dracone, & uraco pugnabat, & Angeli eius, & non præualuerunt, neque locus inuentus est eorum amplius in celo. hæc Apocal. verba Sancti Prosp. opulc. de dimidio temporis cap. 3. Scholastici item cum Magi-
stro in 2. sentent. distinct. 6. & S. Thom. 1. part. q. 63. artic. 8. ad prælium illud, quod olim in celo empyreo gestum est, cum Lucifer inde est deiectus, referunt, quin etiam idem patres qui ea de prælio, quod in Ecclesia, quæ, co-
lum, quoque dicitur, sub mundi finem tem-
pore Antichristi futurum est, intelligunt, fa-
tentor etiam simile prælium sub Angelorum
creationem commissum fuisse, cui certe ver-
ba hæc aptissime accommodantur. Qui posito,
cum Lucifer superbia elatus ad multa aspi-
raret, sed peculiariter suum Thronum super
astra collocare, & in monte testamenti sedere
affectaret, in eo quæ verba pronunperet, quæ
apud Iliam cap. 14. ex eius periora sub typo
Regis Babylonis pronunciantur, *In celum*
conscendam, *super astra Dei exaltabo solium*
meum, *sedabo in monte testamenti in lateribus*
Aquilonis, *ascendam super altitudinem nubium*,
similis ero Altissimo. Sanctus Michaëli diuini
honoris propugnator acerimus, indignissi-
me id, ut par erat, ferens, vnâ cum suis Ange-
lis (quemadmodum ex Apocal. cap. 12. dixi)
illum cum eius affectis è celo turpissime de-
turbauit. Quocirca, si tot, tantæque inter An-
gelicarum legionum agmina contentiones,
concertationesque extirpere, ne Satanas mo-
mento quidem temporis suæ ledis fastidium
super astra poneret, neque in monte testamen-
ti sederet, qui credi poterit, eundem postmo-
dum S. Michaëlis virtute iam prostratum,
atque è celo deiectum, permissum, vel tan-
tulo temporis spatio in loco multo sublimio-
ri, quam super astra solium suum statuere, &
in longo præclarissimo testamenti monte
considere, hoc est in ipsa Virgine Deipara,
quam non tantum Dominam excelsum super
sidera, ut canit Ecclesia, sed inter puras etiam
creaturas etiam longè celsissimam in superio-
ribus capitulis satis demonstrauimus, & mon-
tem Dei iactatissimum, eiusdem Thronum
esse

esse animatum capitulo quinto ostendimus. Ac verò super eam solum suum collocasset utique Satanas, in eaque confederisset, si illam in eius Conceptionis primordiis originaria labe asperiam in suum ius potestatemque rede-gisset. Et hæc de gratia, qua Deipara ab omni originalis peccati labe immunis fuit.

DEIPARA SINGULARITER

firmata in gratia in sui Conceptione.

B. Virgo 22 **Q**Uoniam autem attinet ad confirmationem Deiparæ in gratia, certum est eam in ipso Conceptionis suæ immaculatæ articulo talia gratiæ, & virtutum dona, atque habitus perfectissimi, atque heroico modo accepisse, talia quoque auxilia specialia, & actualia cum singulari Dei protectione ex eo tempore illi contributa fuisse, et speciale privilegium nulli hominum, quantumvis sancto, concessum habuerit, infallibiliter vitandi omnia peccata etiam venialia, ut testatur Sac. Conc. Trident. 6. can. 23. & hoc est, quod docet S. Thom. 3. part. quæst. 27. artic. 6. ad 1. cum dicit B. Virginem à Deo in matrem electam ampliorē sanctificationis gratiam obtinuisse, quā Ioan. Baptistam, & Ieremiam sanctificatos in utero Cuius signum, inquit, est quod B. Virgini præstitum est, ut de cætero non peccaret, nec mortaliter, nec venialiter, aliis autem sanctificatis creditur præstitum esse, ut de cætero mortaliter non peccarent, divina eos protegens gratia. ita S. Thom. Item in 3. dist. 3. q. 1. artic. 2. q. 3. in corp. in primis, inquit, sanctificatione Virginis gratia collata fuit ad bonum efficaciter liberum arbitrium inclinans, quamvis non esset sufficiens ad tollendam flexibilitatem liberi arbitrii in malum, quam etiam homo in primo statu habuit: in secunda vero sanctificatione gratia superaddita fuit, quæ ita potentiam liberi arbitrii implet, ut in contrarium flexi non posset, non quidem tollendo naturam libero arbitrio, sed defectum: sicut materia cæli ex eo, quod subsistit forma, quæ omnem privationem ab eo excludit, non est in potentia ad corruptionem. & in solut. 2. docet: Tantam gratiam ei fuisse infusam quando concepit filium Dei, ut oblata sit ei potentia peccandi. Ita S. Thomas, qui, ut ait Suarez, videtur velle Virginem in prima sanctificatione datum, ut nunquam peccaret: sed in filii Conceptione

ne additum esse, ut nec peccare posset, & certè verba S. Thomæ hoc indicant, & sanè nihil aliud sibi vult S. Thomas quam solum in prima sanctificatione Virgini fuisse ligatum, & in conceptione filii Dei omnino extinctum, ut habetur 3. par. q. 27. artic. 4. ad 1. de quo mox agemus: hoc tamen non impedit, quin ex mente S. Thomæ etiam in prima sanctificatione fuerit confirmata in gratia, ad hoc ut nunquam, ne venialiter quidem, peccaret, ad quod satis est accepisse à Deo infallibiliter hoc privilegium, quod concedit in Virgine artic. 6. ad 1. Nam & alii sanctificati in utero apud S. Thom. eodem loco sententur confirmati in gratia ne peccent mortaliter: quare licet B. Virgo liberè impleat præcepta, tamen in sensu composito ex mente S. Thomæ cum illa gratia, & auxiliis peccare non poterat, quod sua proportionem commune est cum aliis confirmatis in gratia, quibus confertur non peccare mortaliter: sed in Virgine fuit excellentius, quia erat privilegium ad vitandum etiam omnia venialia collectivè, & hoc privilegium dixit Suarez tom. 2. in 3. part. disput. 4. sect. 4. esse idem cum confirmatione in bono: addit tamen Suarez, Virginem non fuisse minus impeccabilem in prima sanctificatione, quam fuerit post secundam sanctificationem, quam adeptæ est cum concepit Dei filium: nisi dicas post incarnationem fuisse magis impeccabilem, quia iam actu habebat dignitatem matris Dei, cui velut ex natura rei debita erat hæc gratia confirmationis: ante incarnationem verò Deus perfectioni suæ sapientiæ, ac providentiæ veluti debebat illam Virgini conferre, quam in matrem suam prædestinaverat. Ita ex Suarez. Hanc porro Virginis confirmationem in gratia licet in modo eam explicand. non omnes conveniant, in re tamen eam affirmant non solum Doctores, qui sine originalilabe eam conceptam existimant, sed & etiam, qui secus sentiunt, eamque confirmant ex consensu & traditione Ecclesiæ, ut ait Suarez sect. 3. quare hoc modo intelligit plenitudinem gratiæ Virginis, & ex rationibus item, & Patrum testimoniis, quorum aliqua supra attulimus: Ecclesia præterea cum Virginis Conceptionem, & Nativitatem celebrat, arbitratur eam tunc habuisse sanctitatem, quæ non poterat amitti, solemniter enim ita eam sanctitatem veneratur, quæ est per-

S. Thom.

Suarez.

Virgo fuit impeccabilis ab infans. 144 Conce- p. 1014.

Suarez.

Offi. Eccl.

Virginis
impecca-
bilis va-
rie signifi-
catur.
Exod. 25.
Psal. 45.

petuo duratura. Hanc Virginis impeccabilitatem ligna setim ob impunitatem tantopere celebrata significabāt, ex quibus constabant atca foederis, & metū patris Exod. 25. quae Virginem, ut dixi capit. 5. adumbrabant. Quam impeccabilitatem Regius Propheta Psal. 45. illis verbis praedixit: *Deus in medio ejus non commovebitur, & quasi reddendo rationem subicit: Adjuvabit eam Deus mane die luculo*, nimirum statim initio; quo indicat auxilium opportuno tempore, nimirum in ipso puncto immaculatae Conceptionis eidem Virgini concessum.

Virginis
ex impecc-
abilitate
praestantia
Clemens
Alexand.
Nazianz.

Ex quibus praestantiam sanctissimae Virginis intelligere possumus, siquidem Clemens Alexandrinus lib. 1. paedag. cap. 2. Optimum, inquit est, nullo modo peccare penitus, quod quidem esse dicimus. & Nazianzenus orat. 4. Eum, inquit, vita statum, qui omni profusus peccato vacat, Deus supra humana naturam modum constituit. Et tamen singulari privilegio Virgini hoc communicare voluit.

Virgo An-
gelos &
Sanctos in
impecca-
bilitate
superat.

23 Ex dictis infero, ut initio huius cap. dicebamus, à Virgine, quod quidem pertinet ad hanc firmitatem, qua proximè Deo semper adhæsit, non solum homines sanctitate praeclearos, sed etiam Angelos omnes, antequam illi beatitudinem consequerentur, longè fuisse superatos: nam licet aliqui insignes Sancti confirmati fuerint in gratia, utpote Apostoli in die Pentecostes; omnes tamen originale peccatum contraxerunt, & à venialibus etiam post confirmationem in gratia non si ère immunes, ex Tridentino Concil. sess. 6. cap. 1. 1.

Trident.
Concil.

Angeli quoque Sancti dum erant in via, ut Theologi scholastici loquuntur, antequam per beatitudinem confirmarentur in bono, licet non peccaverint ex dono gratiae efficaci, & perseverantiae à Deo ipsis collato, ut ex Augustino colligitur 12. de Civitate cap. 9. & Gregorio lib. 34. moral. capit. 37. tamen non dicuntur confirmati, ut colligitur ex S. Thoma 1. part. q. 95. art. 1 ad 3. & ex Alberto, ut dicimus, sicuti fuit Virgo sacratissima, quae non tantum ex singulari benevolentiae studio, quod eam Deus prosequatur; sed etiam quia futura erat Mater Christi immaculata, amplissimam firmitatem, ac in Deo stabilitatem, seu confirmationem in gratia per dona specialia copiosissima ab ipso Deo est adeptā. Huc spectat, quod ex Alberto Magno arguit S. Antoninus 4. part. tit. 15, cap. 44 § 7.

August.
Gregor.

S. Thom.
Albert.

Ratio Al-
berti in
impeccabi-

vbi probat charitatem Virginis fuisse magis incessabilem, ut ipse dicit, charitate Seraphim his verbis: *Incessabilem, inquit: habuit Beata Maria super Seraphim, quod sic probat Alberto Magno. Magis incessabile est quod non cessat, nec potest modo cessare, nec unquam potuit cessare, quam quod non cessat, nec potest cessare, sed tamen potuit aliquando cessare, sed charitas Seraphim, si non potest modo, potuit tamen aliquando cessare, scilicet in prima eorum conditione. quod patet per exemplum Luciferi, qui secundum B. Gregorium supremum fuit de ordine Seraphim, qui à charitate sibi collata cecidit de coelo: sed charitas B. Mariae nunquam potuit cessare, quod ostenditur per hoc, quia charitas non potest cessare, nisi per mortale peccatum, sed nunquam potuit peccare mortaliter, quia in utero sancti fecit, antequam posset peccare per ipsam sanctificationem ista fuit confirmata in gratia, & charitate, quod postea peccare non potuit etiam venialiter, unde nec amittere charitatem, quod tamen potuerunt Seraphim agere, & de facto aliqui amiserunt, scilicet Lucifer cum suis, ergo Beata Maria in hoc omnes excellit. huc usque S. Antonius ex Alberto Magno. Quid tamen addat donum confirmationis in gratia Virgini in tanta plenitudine collatum, ut ne venialiter quidem peccare potuerit, supra donum perseverantiae efficacis Angelis sanctis concessum, cum quo in sensu composito infallibiliter non poterant à gratia finaliter excidere, non est huius loci docere, videndi sunt Theologi in 1. 2. & Suarez lib. 3. in primam partem cap. 10.*

FOMES IN DEIPARA A SUA Conceptione extinctus.

24 Circa fomitem verò quando in Virgine fuerit extinctus suppono ex 1. 2. F. n. tem, seu concupiscentiam esse appetitum sensitivum iustitia originali, vel simili dono, supernaturali non cohibitum seu refrenatum, quatenus inordinatè, & absque rationis consensu sensibilia interdum appetere potest, quae concupiscentia aliquando ab Apostolo appellatur peccatum Rom. 7. quod habet in se peccatum, non quod verè in renatis sit peccatum, sed quia ut docet sacrum Concilium Tridentinum sess. 5. *Ex peccato est, & ad peccatum inclinatur* quod docuerat Augustinus lib. 1. de nuptiis & concupiscentia cap. 23. & est relicta in baptizatis ad agoniam: Qui

Fomes
quid sit
& quando
fuerit
in Virgine
extinctus

Rom. 7.

Concil.
Trident.
August.

am

Magist. sent. enim legitime et tunc coronabitur. Hæc eadem concupiscentia à Magist. sent. in 2. dist. 30. dicitur: *Lex membrorum*; juxta illud Rom. 7. *Invenio in membris meis aliam legem repugnantem legi mentis meae*; dicitur, *linguor natura*. Et tyrannus quod idem docuit Augustinus ser. 12. de verbis Apostoli, ubi de hac concupiscentia loquens: Ego, inquit, *quicquid in me rebellat aduersus mentem meam, & ligat mecum delectatione contraria omnino interficere volo*. Et si forte audiuante Deo non consentiam, nolo habere cum quo ligem, multum est mihi opabilis inimicum non habere quam vincere. hæc Augustinus.

Richard. Viâ. Psal. 45. His præmissis omnes Theologi consentiunt, in Virgine ex diuina gratia, & peculiaribus auxilijs, nunquam fuisse actum fomitis, cum dicat aliquid indecens, & inordinatum præueniens rationem. ut propterea Richardus Victorinus lib. 2. de Emanuele c. 29. illud Psal. 45. *Venite, & videte opera Domini, quæ posuit prodigia super terram, auferens bella usque ad finem terra*. de Virgine explicet: *Qua est*, inquit, *terra ista, de qua bella omnia sine te nus auferuntur, nisi illa de qua idem Propheta, Veritas de terra oria est, de hac terra omnis pugna tollitur, in hac pax plena reparatur*, & c. 13. In ceteris, inquit, *Sanctis magnificum habetur quod à viis non possint expugnari*; in Virgine mirificum videtur, quod à viis non potest ipsa, vel in moisco impugnari. hæc ille.

Fomes 23. Difficultas tamen est quomodo fuerit sublati. qua in re S. Thomas 3. part. quæst. 24. art. 3. in corp. & art. 4. ad 1. cum Richardo sublati à S. Victore cum Alberto, & Bonauentura: dicit, fomitem in Virgine per abundantiam gratiæ in prima sanctificatione acceptam, & perfectius per diuinam providentiam sensualitatem ab inordinato motu prohibentem remansisse ligatum: sed quando Christum concepit, tunc omnino fuisse extinctum. Ratio eius est, quia non decuit aliquem à fomite totaliter liberari, donec Christus carnem sanctam acciperet, sicut ante Christum nullus hominum ad gloriam beatitudinem est admissus. At verò contrarium sentit Alensis in 3. part. quæst. 9. memb. 2. artic. 5. ubi docet in prima sanctificatione purgatam Virginem à fomite, ita quod nihil in persona sua remansit purgandum. Cum Alensi consentit Scotus, Gabriel, Almayus, Mayro, qui in sermone de B. Virgine dicit fomitem in Virgine solum fuisse

extinctum, sed etiam ut perfectam eius extinctionem indicet, fuisse autem eradicatum. consentit etiam Suarez tom. 2. in 3. part. disput. 4. sect. 5. & Barrada lib. 6. cap. 4. & hæc sententia mihi maxime probatur; Dignitati enim Deiparæ magis congruit: si enim Deus optimus fomitem in Virgine impedire voluit in actu secundo, ut Theologi loquuntur, cur reliquisset in actu primo? qui sonat aliquid imperfectum, & de se, nisi impediatur, ad malum inclinatur, quo carere optabat S. Augustinus, ut dixi. Nam ex D. Thoma in 2. dist. 32. quæst. 1. art. 1. ad 4. simpliciter loquendo, melius est homini fomitem carere, quam ipsum habere, sed quo ad aliquid, & quantum ad aliquem statum hominis expedit, ne in superbiam elatus cadat. Præterea juxta illud Anselmi cap. 18. de Concept. Virg. *Deus Virginem in puritate nescire, quæ maior sub Deo niquis intelligi*. Deinde Virgo in sua immaculata Conceptione accepit virtutes per se infusas, & septem dona Spiritus sancti, in quibus tantumquam in septem columnis firmissimis Proverb. 9. *adificata est*; accepit præterea virtutes morales, & per accidens infusas valde perfectas, ut recte probat Suarez disputat. 4. sectio. 2. quibus appetitus sensitivus intrinsecè perficitur, & adjuncta Dei providentia per sua auxilia, ut concedit sanctus Thomas artic. 3. perfectissimè ordinabatur. Hinc infero fomitem omnino fuisse extinctum. Quod si contendas aliquid aliud requiri, illud dicimus ab initio collatum Virgini, ut iste tyrannus, & hæc concupiscentia, de qua Apostolus ad Rom. 7. *Non regnet peccatum in vestro mortali corpore, ut obediatis concupiscentiis ejus*, in Virgine non solum non regnari, sed ne habitari quidem, ut animaduertit Richardus loco citato. Ad hæc, in sententia illorum, qui negant Virginem cum originali labe conceptam, multo magis hoc affirmandum est, ut sicuti ex Domo Sarræ electa est ancilla Agar cum filio; ita à Virgine peccatum originale cum filio suo, qui est fomes, diuinitus sit exclusum. Atque hoc tantum abest, ut Christi dignitati aliqua ex parte deroget, ut efficaciam meritum eius, & charitatem erga illam, quam sibi in matrem elegerat; magis commendat: sicuti enim anima Virginis peccatum originale non contraxit ante Christi Incarnationem, non

tamen sine meritis Christi, idem de carne Virginis ab omni fomine ab initio liberata dicitur: nec est idem de perfectione gloriæ, quæ spectat ad terminum, in quo primus omnium Christus in anima, & corpore constitui debuit. hæc autem fomitis extinctio est perfectio accommodata viatori, atque adeo communicabilis.

DVBITATIVNCVLA, AN DEIPARA IUSTITIAM ORIGINALI HABUERIT.

*Nam Dei
para ha-
buerit
iustitiam
originalē
Suarez.*

26 **V**LTERIUS quærit quispiam, num fomes in Virgine fuerit extinctus per donum iustitiæ originalis hoc autem petit quæstio illa, num Virgini in sua immaculata Conceptione tributa fuerit iustitia originalis, de quo agit Suarez disp. 4. Sect. 6. & Barada libr. 6. cap. 3. & citant nonnullos graves auctores, quorum aliqui solum indicant alii expressè sentiunt, Virginem habuisse iustitiam originalem.

Ad quod breviter dico. Iustitiæ originalis tres fuisse effectus ex D. Thom. 1. par. quæst. 95. artic. 1. videlicet per eam ratio subdatur Deo, rationi autem vires inferiores, & corpus animæ. Virgini verò datum fuit donum originalis iustitiæ, non ex vi suæ originis, sed ex singulari privilegio quo ad præcipuos, & quasi formales effectus eius, qui sunt, subdere rationem Deo, & potentias inferiores rationi atque ita per hoc donum fomes extinctus fuit. Quantum vero ad mortem, & similes poenaltates, quæ de se non inclinant ad malum, quas etiam Christus assumpsit, ut docet D. Thom. quæst. 27. artic. 3. ad 2. has Virgo habuit, ut filio esset similis, & ne caret magno merito ex eandem perfectione, ut pluribus explicat Suarez. Atque hæc dicta sunt de Virginis stabili in Deo similitudine.

VIRGO SANCTISSIMA DEIPARA PRÆ ALIIS PVIRIS
creaturis Deum in se excepit, atque ad homines detulit, eique maximè vicina fuit, tum ante Christi incarnationem, tum præcipuè in ipsa incarnatione, cum ex ea Christus Dominus corpus suum, quod in cruce pro nobis est immolatum, & in sanctissima Eucharistia nobis exhibetur, suscepit.

CAPVT VIII.

SVMMARIVM.

Deipara sanctitas ante Christi Incarnationem, & quomodo Deo ex voto consecrata fuit in templo num. 6

Deipara cum Christo vicinitas in Incarnatione, & de mirabili mysterio Incarnationis numero 13.

Christi humanitas sacratissima vestimenti metaphorâ significatur.

Corpus Christi quod in Eucharistia exhibetur, in Incarnatione ex Deipara formatum numero 19.

*S. Thom.
Dionys.*

TERTIA Thronorum Angelicorum ad materiales sedes (ut loquitur S. Thom. convenientia in eo posita est, teste Dionysio c. 7. cæl. hiera. & S. Thom. 1. part. quæst. 103. art. 5. ad 2. & art. 6. quia sedes suscepit sedentem, qui

in ea deferri potest, nihilque sedenti vicinior est sua sede: quod quidem in Thronis, qui sunt, tertius ordo supremæ hierarchiæ, ut explicant locis cit. Dionys. & S. Thom. reperitur. Hoc verò totum singulari ratione præ omnibus puris creaturis, quamvis Virgini Deiparæ inesse ita in confesso sit apud omnes, ut probatione non egeat; atque adeo ex hac parte sedis Dei nomen illi singulari ratione in se optimo sit tribuendum: nihilominus tamen et hoc eximias Deiparæ laudes contineat, in eiusdem honorem in præsentia accuratè id mihi ostendendum existimavi. Pro eius declaratione illud præmitto: Thronos Angelicos adeo familiariter ex Divo Tho. 1. part. quæst. 103. art. 6. suscipere Deum, ut in eis inhabitare dicatur immò hæc inhabitatio divina, ita in nomine Thronorum importatur, ut S. Thomas 1. part. quæst. 109. art. 1. ad 3. investigans rationem, quare cum dæmones de singulis ordinibus Angelorum, etiam Throno

*S. Thom.
Cur dantur
nibus
Thronis
nomen
nunquam
tribuitur.*

Thronorum ceciderint, nunquam tamen illis
potestatum Thronorum nomen, sicut nec Seraphim,
vel Dominationum, tribuatur: sed aliorum
ab eorum tantum ordinum. (Nam Lucifer Ezech. 28.
dicitur Cherub. quod a scientia deducitur, & ad Ephel. ult. Dæmones
dicuntur, Principes, & Potestates; quæ nomina
à Principatu, & potentia deriuantur.) S. Thomas,
inquam, ad hoc respondet: Quoniam in nominibus
Seraphim, Thronorum, & Dominationum importatur
ea, quæ opponuntur peccato; nomen enim Seraphim
ab ardore charitatis, Thronorum verò ab inhabitatione
diuina imponitur, nomen autem Dominationum
quandam libertatem importat: ideo Angelis
peccantibus, huiusmodi nomina non tribuuntur.
hactenus ex D. Thoma. Ex quibus illud ad mores
inferamus, nobis non magis opere glorandum
esse de scientia, cuius plenitudinem sonat nomen
Cherubim: neque de potentia, ac fortitudine, vel
super alios principatu, quæ omnia non tantum in
sanctis Angelis, sed etiam in Dæmonibus reperi
possunt; æmulandam verò nobis esse charitatem,
nec non Dei in nobis inhabitationem, & libertatem
illam, qua teste Apostolo Galat. 4. Christus nos
liberauit, quæ non nisi Sanctis Angelis conueniunt.
his positis.
2. Excipere in se Deum familiariter, sic ut in
habitaret, eundemque præterea ad alios deferre,
nec non Christo esse vicinum, B. Virgini præcipua
quædam ratione præ omnibus conueniunt: quod
sic ostendimus. In primis in Virginitatis anima
per copiosiores gratias, quam in reliquis creaturis,
quæ rationis participes sunt, Deus non solum
familiarissimè est exceptus, verum etiam mansionem
perpetuam fecit ab instanti eius conceptionis
immaculatæ, & in eius postea utero ex ea carnem
fusiptions, novem mensibus reledit Christus
Dominus, in quo Colos. 2. Inhabitat omnis
plenitudo diuinitatis corporaliter. Præterea Apoc. 7.
Agnus, qui Christum significabat, in medio
hujus Throni est Deipara esse scribitur: ita
ut Virgo ipsa, teste Ildesonso serm. 2. de Assumpt.
& S. Bernardino Senensio tom. 3. serm. 11. art. 2. cap. 1. verè dicere poterit
ille Eccles. 24. Qui creauit me, requieuit in
tabernaculo meo, quod idem teste Ildesonso
serm. 1. de Assumpt. cecinit David Psalm. 86.
Homo natus est in eo, & ipse fundauit eam Altissimus,
in Virgine porro inhabitauit Deus

absque ulla repugnantia, & contradictio
non modò voluntatis omnino Deo subiecta,
sed absque ulla, vel minima formis rebellionem
ut capite præcedenti diximus. Ideo ex Andrea
Cretensi orat. de dormit. Virg. & Damasceno
orat. 1. de Natiuit. Beatissima Virgo est mons Sion,
mons coagulatus, mons pinguis, mons ille Psalm. 67.
In quo beneplacitum est Deo habitare in eo,
ideo Dominus habitabit in finem. Ideo Bernardus
hom. 3. super Missus est: Ave, inquit, gratia plena,
Dominus tecum, nos tantum Dominus filius tecum,
quem carne tua inuasis, sed Dominus Spiritus sanctus,
de quo concipis, & Dominus Pater, qui genuit,
quem concipis, Pater (inquam) tecum, qui filium suum
fecit & tuum. Filius tecum, qui ad eandem in te mirabile
sacramentum, miro modo, & sibi referat genitale
secreta, & sibi seruat virginalis signaculum:
Spiritus sanctus tecum, qui cum Patre, & filio
tuum sanctificauit uterum, ita Bernardus. Et Aug.
Augustinus serm. 14. de Natiuit. eleganter docet,
Deum magis esse cum Virgine sanctissima, quam
cum Angelis: Dixit, inquit, Angelus Maria, Ave,
Dominus tecum, plus quam tecum, ita est gelio
Dominus tecum, ut sis in corde suo, sis in utero
tuo, adimpleas mentem tuam, adimpleas carnem
tuam: Preceda formosus de utero tuo tanquam
flos de thalamo suo: Precedat princeps ex Aula
regali, ita ut virginitatem tuam non faciat
violari. & D. Thomas opusc. 8. sanctissimam
Deiparam Angelos in familiaritate diuina
superare testatur: Et ideo (inquit S. Thomas)
hoc designans Angelus dixit (Dominus tecum)
quasi dicat, ideo exhibeo tibi reuerentiam, quia
in familiarior es Deo quam ego: nam Dominus
est tecum, Dominus (inquit) Pater cum eodem
filio, quod nullus Angelus, nec aliqua creatura
habuit, Luc. 1. Quod enim nascetur ex te sanctum
vocabitur filius Dei: Deus filius in utero, Isai. 9. Isai. 89.
Exulta, & lauda habitatio Sion, quia magnus
in medio tui sanctus Israel: Aliter ergo Dominus
cum beata Virgine quam cum Angelo, quia cum
ea, ut filius, tu Angelo ut Dominus: Dominus Spi
ritus sanctus, sicut in Templo, unde dicitur Tem
plum Domini, Sacrarium Spiritus sancti, quia
concepit de Spiritu sancto, Luc. 1. Spiritus sanctus
superuenit in te, sic ergo familiarior est cum Deo
Virgo quam Angelus, quia cum ipsa Dominus Pa
ter, Dominus Filius, Dominus Spiritus sanctus,
scilicet tota Trinitas: unde canitur de ea. Trinitas
Trinitas nobile trichinium, hæc S. Thomas.

Isai 6.

79

Chrysost.

Epiphani.

Method.

B. Virgo

est forceps

calculi pu-

rificantis.

Isai 6.

Greg. Ni-

comed.

Theodore.

Basilus.

Cyrillus.

Damasce.

3 Alij quoque Patres ex comparatione Seraphim duabus alis apud Isaiam cap. 6. faciem velantium, Deiparae dignitatem, & cum Deo prae Angelis familiaritatem ostendunt, Chrysostomus enim in sermone de beata Virgine: *Va cognoscere, inquit, quanto Virgo hac praestantior sit caelestibus potentijs? Illa cum timore, & tremore assistunt faciem velantes suam. Hec humanum genus illi offeri, quem genus per hanc & peccatorum veniam consequimur. ita Chrysostomus. & Epiphanius sermone de Deipara, probant eam transcendere Seraphim, ac Cherubim: Hec enim avertuntur, inquit, cum nequeam spiritalem ignem divinitatis fixis oculis inueneri; Hec autem aperta oculis fixis intuens incomprehensibilem, & somni experiem oculum Christi eum desisterio, & osculo salutabat: Exercentius Angelorum (qui sunt scabellum pedum Christi) procidentes, nec videri possunt, nec contingere, hac vero labra labris coniungens incomprehensum salutabat. O Virgo incomprehensi mysterij ferens miraculum, quasi iam ter optatam orbi praeclasti; Virgo sublimior Angelis facta est, Superior ipsi Cherubim, & Seraphim, placens Christo Regi, à Deo in honore habita tanquam ancilla digna, & Mater, haec Epiphanius. Ideo Methodius oratione in hypapantem ad calcolum illum, seu carbonem ignitum, quo Isaiæ labia mundata sunt, spectans; quem unus de Seraphim non est ausus contingere, sed forcepe (Isaiæ 6. cap.) accedit de altari, sic ad Deiparam ait: Tu purificantis carbonis forceps. & Georgius Nicomediensis oratione de oblatione Deiparae, de ipsa agens: Eam, inquit, forceps expressit Propheticus, qui carnem forebat, & labra expurgabat, qua Seraphice custodiebatur, sic ille. Christus enim charitate ardens, purgationem peccatorum faciens, per calcolum illum adumbratur, ut docet Theodoretus in Isaiæ caput 6. & Basilus, & Cyrillus, & Damasceus oratione prima de Natiuitate: Carbo enim ignitus unionem Dei, qui per ignem significatur in humanitate, absque naturarum confusione ostendit. Christus autem (ait Cyrillus) est Agnus Dei, qui tollit peccatum mundi. & Damasceus loco citato Christum vocat divinitatis carbonem: Quem, inquit, ut labia nostra tangeret, obsecrabat, ut hac ratione purgati, ipsum cum Patre, ac Spiritu laudemus clamantes Sanctus, Sanctus, Sanctus Dominus Sa-*

baotbi licet autem Seraphim (inquit Theodoretus) omnium Angelorum sint supremi, neque tamen manu divinum corpus attingunt, rem sanctiorem quarunt, forcepe accipiunt: At verò Christus Dominus à Deipara in suo virgineo utero exceptus ab ea tanquam forcepe immediatè ad nos purgandos delatus est. Propter hoc etiam ab Andrea Cretensi oratione de Annunciatione Virginis dicitur: *Salve Seraphica mystici anistracis sibiula* quod maximam eius cum Christo vicinitatem indicat. Deinde beata Virgo Deum non tantum excepit, sed etiam portavit, si enim iustis dicitur ab Apostolo 1. Corinth. 6. *Glorificate, & i. Cor. 6.* portate Deum in corpore vestro, quanto magis hoc Virgini convenit, propter uberiorem eius prae reliquis gratiam, & quia singulariter de suis sanguinibus conceptum gestavit in utero, de qua in Evangelio extollens vocem illa mulier verè dixit Christo, *Beatus venter, qui te portavit*, quod Ecclesia identidem repetit illis verbis, *Beata viscera Maria Virginis*, quae portauerunt aeterni patris filium. Ipsa toties infantem Christum in gremio fovit, in ulnis sacratissimis gestavit, eumque adhuc in utero existentem detulit in montana Iudae ad sanctificandum Joannem Baptistam: ejusdem Domini Praecuratore. Quare Hieronymus Epistola 7. *Sic Ioannes Baptista, inquit, ad introitum Maria exultavit, & iussit, Audiebat enim verba Domini per os Virginis personante.* Ideo sanctus Gregorius Thaumaturgus oratione de Annunciatione de Deipara, *Sola, inquit, ferens, qui verbo portat omnia. & Methodius oratione in hypapantem, Tu cuncta continens, & comprehendens comprehensio, tu illius gestatrix, qui verbo suo portat universa, propitius, ut dixi cap. 5. figuratur per Ferculum illud Salomonis magnificentissimum, in quo cum magna maiestate Salomon deferebatur, de quo Cantic. 3. *Ferculum fecit sibi Cant. 3.* Rex Salomon de lignis libani, columnas ejus fecit Virgo argenteas, reclinatorium aureum, ascensum purpureum, mediis charitate constravit propter filium Iherusalem, cuius ferculi structuram loco citato explicavimus. Ad hoc ferculum respiciens Georgius Nicomed. orat. de Praeient. Virg. vocat illam *Thronum gloriosum, & regium vehiculum, quo vetum Verbum cum carne advenit, propterea etiam, ut cap. 3. diximus, appella-**

appellatur Cælum, à Patribus, non tantum propter coelestem puritatem, & excellentiam, sed etiam quia sol iustitiae Christus Dominus, qui tabernaculum suum in ea posuit, cum in fuita diuinorum bonorum vberitate ab ea velut in suo tabernaculo, Stantquam ab amato celo delatus omnes illos in se facit &

Bernardus in suis bonis cumulatifsimè replet. Hinc Bernardus sermone 7. in Psal. Qui habitat, de Deipara, sic ait: Magnus ille Ignatius discipulus quem diligebat Iesus auditor in pluribus, quas ad eam confert epistola. Christum feram consulari; egregius plane titulus dicitur, & commendatio honoris immensi. Nempe cui feruere regnare est. Gestari hunc non onerari est sed ornari. ita Bernardus.

Isai. 29. Hec est (Isai. 29.) nubes illa levis super quam Dominus ascendit, & ingressus est Aegyptum, & à facie eius commota sunt simulaera Aegypti: de Virgine enim nubem hanc fugiem interpretatur Ambrosius de inst. Virg. cap. 13. Hieronymus, & Procopius: Zeus in Isai. 19. super quam Dominus ascendens eius visus, ut ait Procopius, Herodianam rabiem fugiens, cum iuxta Isai. vaticinium commotata sunt, & contrita simulacra Aegypti, in Aegyptum est delatus, de quo pulcrè S. Antonius 4. part. tit. 15. cap. 2. §. 1. cur autem B. Virgo dicatur nubes levis, c. 3. diximus. Andreas

Psalm. 67. verò Cretensis orat. 2. de dorm. alludens ad illud Psalm. 67. Currus Dei decem millibus multiplic. inter alia ad B. Virginem; Tu es ille decies

Damasce. mille millibus multiplicatus Dei currus, quia milia millium locupletum ad iuxisti ad eum in carne testum. Similiter à Damasceno orat. 1. de Natuit. Beatissima Virgo currus Dei multiplex appellatur eorum, qui diuinæ gratiæ copiis affluunt.

B. Virgo Hinc est, quod Virgo sanctissima, quia Mater est Christi plerique fecit similia Sacerdotibus noua leg. 5; qui Dominicum corpus in augustissimo Eucharistiae Sacramento conficiant, & tractant. Nam verbis illis: Ecce Ancilla Domini, &c. Verbum Patris humanæ carue in suo utero vestit, in quo veluti in pretiosissima, ac nobilissima pixide sacrum illud corpus nouem mensibus circumgestauit: Natum postea manibus tractauit, aliusq; videndum, adorandum, osculandum, & tenendum exhibuit. Denique Christo vicinissimam esse ex eo patet; cum enim Christus sit altissimus, ipsa, quæ præ cæteris omnibus est in

sublime euecta, vic. 4. s. & c. ostendimus, Christo quoque præ reliquis magis est vicina Sanctus quoque Thomas 3. par. q. 27. art. 1. ad 1. Virginem probatuisse gratia plenissimam. Quia inquit, Christo auctore gratia propinquissima, hoc ipsum indicat illud, quod in corpore mystico sanctæ ecclesiæ ipsa colli locum tenere dicitur, ut cap. 16. patebit. quod

capiti vicinissimum esse constat. S. Bernardus item in Apocal. 12. ex Deiparæ cum filio vicinitate & familiaritate probat eiusdem intercessionem apud filium efficacissimam. Amplectamur, inquit, Maria vestigia, fratres mei, nec dimittimus donec benedixerit & nobis; potens est enim, nempe velle est medium inter vorem, & arcem; Mulier inter solem, & lunam; Maria inter Christum, & Ecclesiam constituit: seu forte raris non tam velleis opertum vore, quam amictum sole mulierem: magna quidem iam latitudo, seu mira omnino vicinitas; Quo modo enim in tam vubementi seruire tam fragilis natura subsistit? & intra. Quam familiaris ei facta est Domina, quam proximo, imo quam inima fieri meruisti; quam iam inuenisti gratiam apud Deum? in te manet, & tu in eo. Vestis enim, & vestis ab eo: vestis enim substantia carnis, & vestis ille te gloria sua manifestans, vestis solem nube, & sole ipsa vestiris. huc utque Bernardus S. in to. Bernardus Senensis tom. 3. §. 1. Bernardus

serm. 1. de glorio nomine Mariæ ait 2. ca. dicitur. p. 1. agens de Virginis vicinitate ad Christum, animaduertit B. Virginem comparat stellæ polari, quæ polo est vicinissima; per v-

trumque autem polam immobilem intelligi la polari, vult filium Dei, qui principium, & finis est omnium, cui B. Virgo (vtiple ait) fuit vicinissima quadrupliciter. Primo, in incarnatione per assimilationem, quia eadem caro, quæ fuit cur.

Virginis Matris, facta est caro filii Dei, ideo illi dictum, Dominus tecum. Secundo, in conuersatione. Si quidem cum locutus, eique ministrans, eius absentiam sustinere non potuit, nam & adlens eum quæsiuit, & in Templo inuenit. Tertio, in passione fuit vicinissima per compassionem, quia recedentibus discipulis non recessit, stabat enim idan. 19. in cruce lesu. Quarto, in assumptione gloriam, sic B. Bernardus.

DEIPARÆ SANCTITAS ANTE

Christi incarnationem: & quomodo

Deo ex voto consecrata in

Templo.

CETERVM, vt Virginis beatissimæ m-

ximam

S. Bernardus.

nam præ reliquis ad Deum propinquitatem ostendamus, non secundum animam solum, verum etiam secundum corpus, quæ ad quadruplicem hanc, cuius meminit S. Bernardus, vicinitatem ferme reuocari potest: de vnaquaque illarum, quod multiplices eiusdem Virginis laudes complectantur, aliquantulum vberius mihi agendum duxi. Et quidem positus ijs quæ de iminenti gratiæ præsentum quam in immaculata sua Conceptione, tum in filij Dei admirabili Conceptione, denique in sua gloriosa Assumptione, est adeptæ, de qua cap. 4. 5. & 6. disserimus; ex quibus eius præ alijs omnibus cum Deo vicinitas facili intelligi potest; nonnulla præterea, quæ hoc ipsum perspicue demonstrant, asseramus.

Maria virginis incarnationem
Et prima tanè Virginis cum Deo vicinitas spectari potest tum ante diuini verbi incarnationem, tum etiam in ipsamet incarnatione: & de vtraque quidem in præsentis capite agemus. Quod autem spectat ad vicinitatem qua Deo proxima fuit ante filij incarnationem, ut rem totam ex suis inijs retexamus, Deipara semper Virgo antequam conciperetur à sanctis iocachim. & Anna eius progenitoribus iam senibus, & diuturna sterilitate laborantibus (de quorum egregia pietate cap. 18. vberius agendum multis precibus, lacrymis, acque ieiunijs, voto etiam nuncupato consecrandi in Templo ad diuinum obsequium, quam suscepissent prolem; fuit ipsi Deo promissa, ubi verò est in lucem edita, & ablactata, sanctissimi eius parentes voti relictusque reddendi memores, Trimulam ad Templum adductam, atque sua etiam sponte se ipsam offerente in Deo dicant, ubique eam dimiserunt non educandam tantum, quemadmodum complures virgines, quæ in Templo debebant; sed etiam veluti sacratissimum munus Deo ex voto redditum, atque oblatum; ut iuxta illud Psalm. 91. *Plantas in domo Domini, in atrijs domus Dei nostri floretet, eoque in loco cunctis virtutibus præ alijs omnibus, quæ ibi debebant enituit, ut ipsi merito dicatur illud Proverb. 31. Multa filia congregauerunt diuitias, tu supergressa es vniuersas; & Ecclesia ex eius persona in quodam Responsorio: Congratulamini mihi, quia cum essem paruula placui Altissimo* Ceterum de præclarissimis Deiparæ virtutibus, quæ dum esset in Templo, emicabant copiosius cap. 21. agemus. Quoniam autem erat Deo singulari-

Cap. 18.

Psalm. 91.

Proverb. 31.

Cap. 21.

ter consecrata, & omni virtutum genere insigniter exornata hinc factus est, ut singulari privilegio in ipsis templi adytis, atque in sanctis sanctorum, quæ reliquis inaccessa erant fuerit educata, ut mox videbimus, cibusque ei coelitus ab Angelo allatus, ut cap. 26. iunius ostendemus, id quod complures Patres, quos mox citabimus, affirmant, ipsa verò omnium mortalium prima virginis perpetuæ votum Deo obtulit cum in Templum esset præsentata, vel, quod magis mihi probatur, iud in ipso instanti suæ immaculatæ Conceptionis nuncupauit, tunc enim, & usus rationis ei est acceleratus, & simul id Deo gratum esse cognouit, quod plenius cap. 32. vbi de eius virginitate agemus, probabimus. Atque hinc in eius desponsatione inter Sacerdotes oram dicunt difficultatem cum ex vna parte virgines omnes, quæ in Templo vivebant, iam ad nubilem ætatem peruenissent, nupti tradidissent ex alia verò parte Sacerdotes egregiam Virginis sanctitatem non ignorantes, & virginis votum ab ea editum ex ipsa cognoscentes, eamque ex parentum voto, & suo consensu Deo dicatam esse scientes, tunc, ac tantum donum Deo consecratum homini desponsare non audebant; quapropter Deum conuoluerunt, atque eius iudicio diuinitus sunt admoniti, ut Ioseph ex tribu iudæ viro integerrimo, atque sanctissimo desponderetur: qui Virginis sanctitatem adeo colebat, atque suspiciebat, ut licet postea eam in vtero concepit cerneret nihil tamen sinistri de ea opinari sic ausus, ut docent Origenes hom. 1 in diuersis. Hieronymus in Matth. 2. Chrysologus serm. 145. Theodoretus in Matth. 1. Bernardus hom. 2. in Misit est, quamuis iustinus in Dialogo cum Triphone, & alij contrarium sentiant, de quo nihil in præsentia statuto. Ceterum S. Ioseph noiens eam adducere voluit occulte demittere eam, donec ab Angelo totius mysterij certior factus, eam deinceps tanquam Domini sui matrem obseruauit, atque reuerentis est, ei que fideliter ministrare studuit, cui hoc etiam nomine plurimum omnes debemus. Quocirca in reuelationibus B. Gertrudis libr. 4. cap. 12. sic legimus: *Cum in celo nominabatur B. Ioseph, cui eras desponsata mater virginis. Omnes sancti capita sua reuerenter ob honorem eiusdem inclinabant, & nudi oculorum amabili ter blandiebantur, ipsius dignitatis congaudentes hæc ibi.*

Verum

Cap. 26.
Maria
matrem
primam
virginis
semper

Cap. 32.

B. V.
ad h.
fans
est a

Emo
S. g.
Nic

Origenes
Hieronymus
Chrysostomus
Theodoretus
Bernardus
Iustinus

Gertrudis
Na

S. Gertrudis

Gr.
Nyl

Verum inclytæ laudes, & eximia merita S. Ioseph, qui sponsus Virginis Deiparæ fuit, & Pater Christi est reputatus, maiora sunt, quàm ut breui digressionem comprehendi possint; ideo illa alijs pro dignitate iusto volumine pertractanda relinquamus. de eius tamen integerrima virginitate agemus in tractatu de Virginibus sect. 2. Illud tamen minimè prætermittendum, quod Deiparæ lib. 7. reuelat. S. Brigitæ cap. 25. eidem reuelauit. Pro certissimo, inquit, scire debes, quod Ioseph antequam disponauit me, intellexit in Spiritu sancto me uouisse virginitatem meo Deo, immaculatamque esse cogitatione, verbo, & opere. Qui ea intentione disponauit me, ut seruiret mihi habendo me pro Domina sua, & non pro uxore. Ego autem in Spiritu sancto scivi certissimè, quod virginitas mea perpetuo permaneret illa, licet ex oculis diffinitione Dei uero disponabar: sed postquam concessit nuncius Dei Ioseph videns utrum meam Spiritus sancti uirtute intumescere, expauit vehementer, nec suspicatus contra me aliquid sinisterum, sed recordatus dicta Prophetarum prænuntiantium filium Dei nasciturum de Virgine, reputabat se indignum tali seruire Mauri, donec Angelus in somnis præcepit sibi non solum, sed cum charitate mihi in strare. hæc ibi. Cæterum ad ea, quæ diximus Patrum testimonio confirmanda veniamus; omittis iis, quæ alibi à nobis ex instituto pertractari significauimus.

7. Euodius primus post S. Petrum Antiochenus Episcopus à S. Ignatio in Epistola ad Antiochenos beatissimus appellatus in Epistola quadam, quæ inscribitur, Lumen; apud Nicephorum lib. 1. cap. 3. inter alia sic ait: Maria trimula cum esset in Templo est præsentata, & ibi in sanctis sanctorum traiecit annos undecim, deinde uero Sacerdotum manibus Iosepho ad custodiam est tradita, apud quem cum menses egisset quatuor ab Angelo Gabrielis latum illud accepit nuntium, sic Euodius. Gregorius Nazianzenus in Tragædia, quæ inscribitur, Christus patiens; hæc ex persona Deiparæ ad Christum cecinit.

Simul atque nata sum, patris, tui ut arbitror,
Ex mente summa, me meos nutrit pater,
Non inter illos, quos colunt homines, lares;
Sed me sacra mater adis destinat.

Gregorius Nyssenus hom. de Christi natiuitate ex arcana quadam historia plura referens: Virginis, inquit, Mater cum esset sterilis matrem Iamuelus imitatus, supplicem Deum orat

pro fecunditate: quod si mater euaserit se quodcumque peperit, ei dedicaturam; quam obrem cum filiam suscepisset, eam vocauit Mariam, ut ipso etiam nomine testaretur acceptum munus à Deo: Illa igitur cum iam grandis sculæ esset, nec vberis matris amplius indigeret, accersit ad templum Deo reddidit, & studiosè promissum exoluit. Sa. 1. Reg. 1. cerdotes autem quandam paruulæ fuit ad Samuolis similitudinem in sanctis adibus educarunt: sed cum iam adoleceret, consulebant quidnam agerent de sacro illo corpore, ne Deum offenderent: etenim natura legi illam subicere, ut cuiuspiam in matrimonio collocata seruiret, absurdissimum videbatur. Instar enim sacrilegij fuisse: si muneris Deo sacrati, dominus homo fieret, legibus, n. erat constitutum, ut maritus dominaretur uxori. Mulierem Quæstione Deiparæ in Templo versari, nec lex neque grauitas permittebat. Deliberantes igitur in re S. Iosepho hæc sententiam diuinitus conuenerunt, ut eam conuiuij nomine cuiuspiam desponderent, qui tantum ad custodiã eius dumtaxat esset idoneus. Ad hoc autem munus aptissimus inuentus est Ioseph ex eadem Tribu, & patria, quæ erat Virgo. huc usque Nyssenus. Metaphrastes oratione de vita, & dormitione Deiparæ citat Nyssenum, eademque priorius refert, eui consentit Nicephorus libro 1. eccles. histor. cap. 7. qui Deiparam ait iuxta votum à parentibus in Templo Deo consecratam, tertium iam tum agentem ætatis annum: Et Sacerdotes, inquit, tum eam tanquam sanctius quoddam donarium susceperunt, & puellam in sacrario fruendam esse duxerunt, ad antiqui illius Samuolis similitudinem: itaque illa, ut res in acta, & sacrosancta in templi sanctiore loco, & ad ipsas uicebat. hæc Nicephorus. S. Epiphanius S. Epiphanius hæc 79. contra Collyridianos, agens de Conceptione Deiparæ ab Angelo parentibus prænuntiata, citat historiam Mariæ, & traditiones, & adiecit, Virginem per preces, & omnem diligentiam secundum promissionem patri, ac matris datam esse. Idem serm. de laud. Virg. hæc 78. Virginem ait secundum promissionem velut Isaac dispositam.

8. Hieronymus in libro de natiuitate Mariæ tom. 9. eadem refert, quæ Nyssenus, & alii, & addit S. Ioachim pro suscipienda sobole oranti ab Angelo prædictum: Anna uxor tua pariet tibi filiam, & vocabis nomen eius Mariam: hæc est, ut uouisti, ab infantia sua, Domino conuerata, & Spiritu sancto replebitur adhuc ex utero matris: ubi Hieronymus natiuitatem Deiparæ narrauit, subiit.

Cumque trium annorum circulus volueretur, & ablationis tempus completum esset, ad templum Domini Virginem cum oblationibus adduxerunt. & post pauca: Voto suo perfecit Virginem intra septa Templi cum alijs virginibus ibidem educandam dimiserunt, ipsi vero Domum regressi sunt: Virgo autem Domini cum aetatis processu, & virtutibus proficiebat, quotidie namque ab Angelis frequentabatur, quotidie diuina visione fruebatur. Cuius autem Virgo ad quartumdecimum annum peruenisset, & denunciatum esset, ut Virgines, quae hoc impleverant tempus, domum reuerterentur, & nuptui traderentur: sola Virgo Domini Maria hoc se facere non posse, respondit dicens: se quidem, & parentes suos Dominus servituro mancipasse, & in super seipsam Domino virginitatem vouisse; pergit postea Hieronymus de scriberet, quomodo Pontifex antequam quid factum opus esset, primorum consilio Dominum consuluit, cuius oraculo is de domo David est electus cuius virga ad altare allata strem geminasset. & in eius cacumine spiritus Domini in specie columbae confidisset; sicque ostensus est Ioseph grandaeuus, cui commendari, & desponsari debebat Virgo. Idque factum est. haec ex Hieronymo. Andreas Cretensis oratione 1. de domini. Deiparae, refert parentes Deiparae steriles enixè Deum pro fecunditate rogasse, & crebra sacrificia facienda curasse, diuinumque responsum, ac promissionem accepisse. & post pauca de eius praesentatione. Potest, inquit, inter alia summam recenseri Virginis aduentus ad Dei templum, quomodo stupulorum munus Deo dedicatum, quomodo in adytis tanquam in aureis vesta thalamis immortalis, non autem communem cibum sumebat. haec Andreas.

German.
Patriar.

9 Germanus Patriarcha Constantinopolitanus vir sanctissimus in orat. de praesentatione Deiparae, S. Annam Zachariae Sacerdoti Iohannis Baptistae parenti narrantem introducit, quomodo sterilis cum esset filiam suscepisset, cum enim plurimas preces Deo se obtulisset diceret, suumque coniugem quadraginta dierum ieiunio hoc idem à Deo flagitasse: Hoc quoque, inquit, adieci, quoniam tibi Domine donum gratiarum actionis omnino & maneat in tuo Sanctuario: tanquam sacrum donarium, & munus pretiosissimum, quod mihi datum est à te, qui es pretiosissimus dator pretio-

ssimorum munerum. & mox: hinc ergo eo ablato vota mea reddo Domino, quae distinxerunt labia mea, & locutum est os meum in afflictione. Non Regi terra meam offerens filiam, sed Deo caelesti, & Regi decantam. Accipe deinceps o Propheta meam à Deo datam filiam, & introducā plantam in loco sanctuarij in promptu Dei habitaculo. & infra: Zacharias puellam latius tenens, eam prompto, & alacri animo introducit in sancta sanctorum, & iterum: Manet autem puella de cetero in sanctis sanctorum, seu in Templi penetralibus, Ambrosiam nutrit montem per Angelum accipiens usque ad secundam aetatem. Idem Germanus initio illius orationis sic habet: Vbi non sapē, sed semel solum in anno Sacerdos ingreditur peragebat cultus mysticos, illuc Mater Domini, ut ibi perpetuo maneret à suis adducitur parentibus, & ut esset in sacris gratia adytis. Quis videt, aut quis audiuit fecimam, quae adduceretur in intima sancta sanctorum, ad qua vix patet aditus hominibus, ut in his habitet. & versetur? & mox: Intuemur, quemadmodum Propheta Zacharias eam suam man accipit, & adducit in adyta, non dicens eius parentibus; Non faciam hanc rem maxime nouam, neque puellam introducam in sancta sanctorum, ut in eis habitet assidue, in qua semel in anno iussus sum intrare: Nihil tale dixit Propheta Zacharias, sed ut qui praesentisset futurum, quoniam erat Propheta, eam expectans, sicut qui post eum fuit Simeon illius filium, eam ut quoque excipit prompto, & alacri animo. haec Germanus. Georgius Nicomediensis oratione de oblat. Deiparae eadem fere habet, quae Nyssenus, & Germanus, & inter alia ait: Deiparam Angelis circumcirca stupantibus, & collatantibus a parentibus in Templo oblatam, Zachariam vero prophético spiritu affirmum Virginis aduentu esse latatum: Atque cum ea versante (ut solebat) in adytis, vidisse Angelum sermocinantem, & eique praeberent almentum. & infra, cum praelata de Virgine dixisset, subiicit: Tu autem o homo admirabilem, & nouam in Templo viuendi rationem audiens Virginis, noli de eo dubitare, noli examinare ratione ea, qua non potest capere cogitatio. & infra: Oportebat non in sanctis sanctorum Tabernaculi, sed in ipso caeli caeli in prima aetate educari eam, qua his conspectus est lactior. & puritate antecellens, haec ille, qui pleraque alia in laudem Deiparae persequitur. Damascenus lib. 4. de

German.
nu.

In sacri.
templi ad.
Deipara
educata.

Georgius
Nicom.
diensis.

Le

Fi

Damasc.
fide

fide cap. 19. Quemadmodum, inquit, priscæ illa Anna cum sterilitatis morbo laboraret, per orationem, ac promissionem Samuelem procreavit: eodem modo hæc etiam per obsecrationem, & promissionem Deo genitricem à Deo accepit, ut ne hic quæq; cuiquæ ex illustribus matronis cederet. & infra: Adducitur Deipara in Templum, atque in domo Dei plantata, atque per spiritum saginata, instar olivæ frugifera virtutum omnium domicilium efficitur. Pantaleon Diaconus in Encomio S. Michaelis apud Metaphrastem, & habetur in Suto 29. Septembris: Idem, inquit, Zacharias vidit Gabrielem in sanctis sanctorum cibum de caelis afferentem ad Deiparam. Metaphrastes præterea, quæ habet in oratione de ortu, & vita Deiparæ (ubi, ut supra dixi, eadē quæ Nyssenius supra citatus narrat) in Commentario de S. Joanne Baptista, hæc addit: Zacharias, inquit, senex, & Sacerdos cum Saluatorem nostrum maternis ulnis gestans vidisset, & sic ab ea sapa in Templum introduci, & eum esse Deum minime ignorasset, propterea ei conce- dit, ut ingrederetur in sancta sanctorum, cum cognovisset eam esse Deiparā, & ut illic staret, largitur propter excellentiam, sic Metaphrast. Genig. Cedrenus in compendio historiarum Dei genitricis, inquit, in Templum deducta à parentibus anno atatis sua tertio, undecim annos nata parentes amisi: neque verò unquā Templo excedebat sed si qua re opus haberet ad solam Elisabetham ibat cognatam, & Templo vicinam. Literas hebraicas superscriptas etiam num loachimo didicisti.

10. Ex his Patrum testimoniis posset quispian tria in quæstionem vocare. Primum qui fieri potest, ut mulieres in Templo habitarent, quibus ne accedere quidem intra illud fas erat? Iosephus enim libr. 6. de bello Iudaico c. 6. Templum, inquit, aramque cingebat ex pulcherrimo lapide septum usque ad cubitū surgens, quod populum à Sacerdotibus segregabat. & mox: Prædictum limitem, nec puris mulieribus transgredi permittebatur. ita Iosephus. Secundum, quonam pacto Deipara fuerit tum ex parentum voto, tum ex suamet oblatione Deo perpetuò consecrata, cum Levit. 27. Etiam mulier si spondisset Deo animam suam pecunia redimenda esset. Tertium, an Deipara in ipsis intimis Templi adytis, nimirum in sanctis sanctorum educata fuerit. cum ex Apostolo ad Hebr. 9. In illa semel in anno solus Pontifex non sine sanguine introibat, & Iosephus libr. 2. con-

tra Appionem: In adyrum, inquit, id est sancta sanctorum soli principes sacerdotum ingrediebatur propria sola amitti, & libr. 8. antiqui. cap. 2. idē indicat, & Philo de legatione ad Cajum testatur quibuslibet etiam Sacerdotibus, imò & ipsi Pontifici si duobus anni diebus, aut eadem die ter, quaterve in intimis sacraium ingredi vellet, sub pœna capitis esse interdictum. idem docet in lib. de Monarchia.

Et ad primum quidem facile respondetur, Mulieres in Templo Ierosolymitano, ut auctor est Iosephus libr. 6. de bello Iudaico cap. 6. fuisse proprium loco religionis causa mulieribus destinatum, qui muro discernebatur. & in hoc peculiaris locus virginibus ad orandum erat assignatus, quemadmodum Origenes, Basilii, Nyssenius, & alij complures, quos cap. 32. afferimus, testantur: & quidem de atrio mulierum Villalpandus in tom. 2. par. 2. in cap. 24. Ezech. libr. 4. cap. 69. negat in primo Templo Salomonis huiusmodi peculiare atrium mulierum fuisse, lege tamen vel consuetudine mulieres à porticu Sacerdotum prohibitas: in secundo verò Templo, Zorobabelis libr. 3. cap. 28. in cap. 40. Ezech. ex Rabinorum sententia vult fuisse atrium mulierum in tabulato quodam, in quo ex superiori parte mulieres, ex inferiori verò viri spectabant: itaque iuxta hoc atrium ad orandum mulieribus destinatum domicilia quædam fuisse, in quibus mulieres diuino cultui dedicatæ, & Virgines præsertim illæ, quas parentes diuino obsequio deuovebant, Educabantur. Talis erat Anna prophetissa vidua, quæ Luc. 2. Non discendebat de Templo, jejunijs, & obsecrationibus seruienti nocte, ac die, quare Ambrosius libr. 1. de virginibus, cum probaret in testato veteri aliquos virginatatem coluisse, subiicit: Nam etiam in Templo Ierosolymis fuisse legimus Virgines deputatas, quo in loco Ambrosius spectare videtur ad illud 2. Machab. cap. 3. ubi sic legimus: Virgines, quæ conclusæ erant procurrebant ad O-niam, alia autem ad muros, quadam verò per fenestras aspicebant, quod de virginibus, quæ in Templo clausæ morabantur, intelligitur, quicquid Lyranus dicat, quide virginibus, quæ domi suæ custoditæ erant, accipiendum existimat, videntur enim per fenestras domicilij sui in Templum, quæ ibigerentur, prospicere. nam Exod. 38. Labrum æneum cum basi suæ à Moyse factum scribitur.

Hebr.

Philo.

Mulieres

Templo Ie-

rosolymita-

no habi-

labant.

Iosephus

Hebr.

Origenes.

Basilii.

Nyssenius.

Cap. 32.

Villalpa-

ndus.

Luc. 2.

Ambrosi.

2. Mach. 3.

Lyranus.

Exod. 38

De speculo mulierum, qua excudebant in ostio tabernaculi, & septuaginta vertunt, de speculis jejunantium apud ostium tabernaculi: ideoque Hieronymus l. 1. adversus Iovinianum: De speculis, inquit, mulierum jejunantium, quasi de purissimis corporibus virginum. Enier in tabernaculo funditur. & Rabbi de Aben-zana, mulieres illas dicit, spreta mundi vanitate, specula Domino obtulisse; quas certe non fuisse paucas illud indicat; nam instar exercitus ad ostium tabernaculi orantes, & jejunantes excubabant, & inter peccata filiorum Heli 2. Reg. 2. & hoc commemoratur quod dormirent cum mulieribus, quæ observabant ad ostium tabernaculi. & 4. Reg. 11. Joas Rex infantulus educatus est cum nutrice à Josaba sorore Ochozæ, eratque cum ea sex annis clam in domo Domini, Josaba enim erat uxor Joiadæ Pontificis, & cum sua familia in domo Domini degebat: quin etiam apud Josephum lib. 5. de bello Judaico cap. 11. recensentur quædam turres fornicæ, quasi in illis foemina morarentur. Maneat ergo in Templo fuisse mulierum domicilium prope atrium illud Templi, ad quod mulieribus adorandum patebat adytus; & in hoc fuisse Deiparam educatam: & hæc est sententia Patrum, quam Ecclesia amplexa est, cum solempne festum Præsentationis Deiparæ in Templum celebret die vigesima prima Novembris, quod eruditissime contra Hæreticos probat Canisius lib. 1. de B. Virgine cap. 12. idem confirmant Cardinalis Baronius in apparatu ad tomum primum Annalium, Suarez tom. 2. in 3. par. disp. 7. initio. Espencæus lib. 3. de continentia cap. 7. Battadit tom. 1. lib. 6. cap. 6. & tom. 2. lib. 3. cap. 40. Serarius in c. 3. lib. 2. Machab. Castro in historia Deiparæ cap. 3.

11. Quod ad secundam, verò difficultatem spectat, dicimus ex capite illo 27. Levit. duplicem colligi oblationem hominis Deo ex voto factam, alteram qua id, quod offerebatur, pretio redempserat, de qua hæc ibi legimus: Homo, qui votum fecerit, & sponderit Deo animam suam, sub estimatione aabit pretium, & hac ratione tam masculi, quam foemina Deo oblationem redimebantur pretio, quod ibi pro varia, tum masculorum, tum foeminarum ætate diversum quoque præsentitur. Alteram verò, qua id, quod offerebatur, in divini cultus usum perpetuò dicebatur, nec redimi poterat, de qua in fine ejusdem capitis sic habetur: Omne quo ad

Domino consecratur, siue homo fuerit, siue animal, siue ager non vendetur, nec redemi poterit: Quicquid semel fuerit consecratum sanctum sanctorum erit Domino, & hoc modo Anna mater Samuelis 1. Reg. 1. votum nuncupavit dicens: Domine exercituum si dederis serva tua sexum virilem, dabo eum Domino omnibus diebus vite ejus: idemque ubi ablatus est eum, adduxit in domum Domini, ut maneret ibi jugiter, quem admodum ibi legimus. & eadem ratione aliqui, quos sequitur Lyranus ludi. cap. 11. existimant filiam Iephthæ hoc modo Domino fuisse consecratam: Per observationem (inquit Lyranus) virginis vite in oras omnis ac jejuniis, & pijs operibus, sic fuit sacrificata, non per mortem corporalem, sed per mortem esulem, & spirituales divinis obsequijs est deputata, eo modo, quo Religiosi dicuntur mundo mortui. hæc Lyranus Eodem quoque modo parentes Deiparæ ante eius conceptionem, prolem quam suscepissent divinis obsequijs perpetuò mancipandam per votum obtulerunt, quemadmodum Nyssen, & alij Patres satis aperte indicant, ideoque susceptam filiam ubi est ablata, ad Templum adductam ibi eam spontè etiam sua se Deo offerentem dimiserunt.

Hinc factum est, ut Sacerdotes templi adeo fuerint perplexi cum Deipara ad ætatem nubilem peruenisset, quid de ea fieriporteret, quippe quæ ex parentum voto, & sua quoque voluntate Deo fuerat in perpetuum consecrata: quare Patres eam appellant divinam donarium, & ipsa insuper suam Deo virginitatem obtulerat, quo circa Sacerdotes communicato ea de re consilio, Domini voluntatem consulentes, Virgæ divinius florentis, & Columbar, ut ait Hieronymus supra citatos, in eius fastigio confidentis indicio, Iosepho spectatæ, & notæ probitatis viro ex eadem tribu Juda eam desponderunt, id quod non solum indicat Nyssen, Metaphrastes, & Nicephorus, quos supra attulimus: qui addunt eam desponsatam Metaphrastes, Iosepho, qui ad custodiam eius dumtaxat electus idoneus, verum complures alij, quos mox citabimus, qui forte Ioseph in sponsum Deiparæ electum tradunt. Solum verò nomen apud eos divina voluntas signo aliquo manifestata accipienda est, quo indicatur is, qui eligitur, de quo eleganter Dionysius cap. 9. de Ecclesiæ hierarchia agens de electione S. Matthei Actor. 1. Videntur in hi. inquit, scripta divina, sortem qua divinitus Mar-

Rabbi Aben-zana

2. Reg. 2.

4. Reg. 11.

Iosephus Hæbr.

Canisius.

Baronius.

Suarez.

Espencæus.

Battada.

Serarius.

Castro.

Ibidem in

antiqua

lege 2. ex

redimibile

et redimibile.

1. Reg.

Iudic. 11.

Lyranus.

Mariæ

voti man-

cipata, sed

arum de

sequitur po-

pino

Eia

Ioseph

Virginit-

tatis

Hierony

Ric

Ab

phastes,

Nicepho-

Nephe-

Ioseph

Ioseph

Ioseph

Ioseph

Ioseph

Ioseph

Ioseph

Ioseph

Ioseph

Ioseph

Ioseph

Ioseph

Ioseph

Ioseph

Ioseph

Ioseph

Ioseph

Ioseph

Ioseph

Ioseph

Ioseph

Ioseph

Ioseph

Ioseph

Ioseph

Ioseph

Ioseph

Ioseph

Ioseph

Epiphanius. ista obigit, appellare, diuinum quoddam munus, quod illi Pontificum choro, eum, qui diuino iudicio, delectus esset, renunciat, ut indicaret. sic ille, Atque id de S. Ioseph tradit Epiphanius hæretici: 78. Quando inquit, Virgo tradebatur ipsi Ioseph foribus cognitis, ipsam ad hoc veniri, non tradita est ipsi ad coniunctionem, quoniam viduus erat, si verè dicere oportet, sed propter legem quidem vir illi vocatus. & infra: Ioseph accepit Mariam viduam agens annum viduitatis, sua fortissi octogesimo, & ultra. & in Antiochia: Hic Ioseph, inquit, senex existens, secundum necessitatem foribus missis in viduos, & non habentes exeres in singulis tribubus in virginibus, eo quod consecratæ essent in Templo primogeniti filii maiusculi, & foeminae, accepit iuxta sortem sanctam Virginem Mariam, ex qua secundum carnem natus est Dominus noster Iesus Christus.

Germanus. Germanus in oratione de oblatione Delparæ: Tunc, inquit, Dei nutu, & consilio Sacerdotum de ea datur fors, & sorte eligitur Ioseph iudæus, Cedrenus in compendio agens de Delpara: Cum annum decimumquarum attigisset, iudæi in Templo eam deinde morari non sinit passi. Porro Sacerdotes eius causa Deum precati sunt: ibi Pontifex duodecim senum cognatorum Maria ferulas accepit, inque ara posuit dicens, ostende Domine cui virgo hæc debeat copulari: floruit autem virgo Ioseph fabri, atque huic obogenario in matrimonio tradita est. ita Cedrenus, Et quidem de ætate S. Ioseph, quam dicti Auctores indicant, nihil mihi in præsentia accuratius agendum existimavi Damascenus in oratione 1. de dormit. Virginis sic habet: Sanctus Ioseph in egram, atque inuolutam legem ad senectutem usque seruauerat, eum & sponso, hoc est virginitate custodi, & acceptum choro tradita est Beata Virgo. Et Nicephorus lib. 1. cap. 7. Ioseph, inquit, senex, & honestatis morum iam priorem bonæ fidei existimationem consecutus erat. Nobis vero probatur sententia Abulensis in cap. 1. Matth. quæst. 32. & Nume. 1. quæst. 31. S. Iosephum quamuis ad senectutem decinaret, & ea tamen ætate fuisse, quæ gignendis filiis, ut sit Virginis famæ prospiceretur, & labori fabrilis ad sustentandam familiam, apta esset: & hoc modo alique ratione conciliari possunt aliquot Doctorum sententiæ, quæ de ætate S. Ioseph contraria sentire videntur: existimo etiam cum Hieronymo libro contra Heluidium, S. Ioseph Virginem

fuisse, quicquid dicat S. Epiphanius in tractatu de Virginitate. sect. 2. & cap. 32. verius probabo.

Cur autem Christus ex Virgine desponsatus nasci voluerit, plurimæ à sanctis Patribus afferuntur rationes, quæ apud Hieronymum in 1. cap. Matth. & apud alios videri poterunt: nunc Bernardi verba, qui paucis multis earum complectitur ex homil. 2. super Missus est proleiam: D. sponsata est, inquit, Maria Ioseph quando per hoc, & à canibus (hoc est Daemonibus) sanctum absconatur, & a sponso virginis comprebatur, & Virginitatem veracundia paratur quam fama promittitur, sic Bernardus Nam, ut ipse dixerat paulo superius: Tolerabilis atque honestus fuit putari ad tempus Christum de coniugio fuisse natum, quam de fornicatione, maluit enim Dominus ex Ambrosio in Lucam: Aliquos de sui generatione, quam de Matris pudore dubitare. Et ita hoc exemplo, inquit Augustinus libro secundo de consensu Evangelist. cap. 1. Magnificè insinuat fidelibus coniugatus etiam seruata patris consensu continentia posse permanere, vocariq; coniugium, non permixto corporis sexu, sed custodito mentis affectu: atque ita factum est, ut exemplum hoc complures coniuges seruata virginitate in Christi Ecclesia sine securi, quorum aliquos in tractatu de virginibus sect. 8. recensabo.

12. Tertia porro difficultas petit quæstionem illam, an Virgo beatissima in sanctis sanctorum fuerit educata. Et sanè Auctores horum suorum testimonia, quæ in difficultate propo- sita afferuntur, probant non fuisse Delparam eo ingressam. & licet Augustinus in Exodum quæst. 133. Non tantum, inquit, semel in anno intrare solere Sacerdotem in sancta sanctorum sed semel in anno cum sanguine, & quotidie quidem solere intrare sine sanguine causa ponendarum incensarum Augustinus, qui existimat eam Origine homil. 9. in Leuiticum, altare thymamatis fuisse intra sancta sanctorum: ab aliis tamen d. communiter negatur; dicunt enim fuisse illud altare in Templo extra sancta sanctorum cum candelabro, & mensa primum propositionis, de quo susce- ra de Templo lib. 2. cap. 8. & Barrada como 2. lib. 3. cap. 16. & alii Ex alia verò parte plerique omnes ex Patribus Græcis supra citatis, quos verisimile est habuisse veteres hæc de re historias, quas allegant Nylmus, Epiphanius

Epiphanius
Cap. 32.
Tract. de
Virg.

Cur. bri-
tus. 2. Vir-
gine. 4. 1. 1. 1.
sana na-
scitur.

Hierony-
Bernardus

Ambrosio

Augustinus

Maria in
sanctis
sanctis
educata.

Augustinus

Origine

Barrada

Nylmus, Epiphanius

Epiphanius. Epiphanius, Hieronymus, Nicephorus, & alii) disertis verbis asserunt, Deiparam in sanctis sanctorum in templi adytis, & penetralibus enutritam ita in lupra allatis testimoniis Eudius apud Nicephorum; ipse Nicephorus, Andreas Cratenus, Georgius Nicomediensis, Pantaleon, Metaphrastes, & Cret. Germanus: qui addit eam ad intima sancta sanctorum, quæ summo Sacerdoti semel in anno patebant, inductam; horum auctoritate permotus Barrada tom. 1. lib. 6. cap. 6. dicit horum Patrum sententiam, si sic tantum opinio, reiciendam esse; non autem si sit maiorum traditio. Quod si traditio, inquit, esset, responderemus soli Pontifici licuisse ingredi sancta sanctorum ex lege, ex privilegio vero etiam Virginis Deiparae. Quod Divo quoque Iacobo concessum scribit Hieronymus, recep. itq. Ecclesia in Breuiarij Lectionibus. Iacobo, inquit, uni licebat ingredi in sancta sanctorum, si Iacobo, cur non Virgini in qua virgines fulgorem tantum emittebant, ut testamento altera Arca sanctus sanctorum dignissima videretur. hæc Barrada. Castro in historia Deiparae cap. 3. num. 14. hanc difficultatem versans, ait nulli licuisse, cum res diuina solemniter ageretur, ingredi in sancta sanctorum, præterquam summo Sacerdoti semel in anno, transacto vero illo tempore licuisse iis, qui essent sanctitate insignes, quod probat Levit. 16. ubi habetur: Nullus hominum sit in tabernaculo quando Pontifex sanctuarium ingreditur, ut roget pro se. & domo sua, & universo casu filiorum Israel, donec egrediatur. Confirmat quoque exemplo S. Iacobi Apostoli, cui soli ex Hegeippo lib. 5. apud Hieronymum de viris illustribus in Iacobo, licebat ingredi sancta sanctorum, quod etiam attestatur Epiphanius hæret. 29. ex Clemente Eusebio, & aliis scribens, permissum esse Iacobo semel in anno ingredi ad sancta sanctorum, nihil ergo mirum si permissum sit Virgini purissimæ in ætate tenera Deo consecratae, quæ celestis cuiusdam sanctitatis specimen præ reliquis sanctis conspicuum omnibus præbebat, in iisdem sanctis sanctorum orare. hæc Castro.

Ex quibus omnibus liquidò apparet, Virginem sanctissimam etiam ante Christi incarnationem singulari ratione non tantum secundum animam per copiosissimam gratiam præ cæteris Deo coniunctam, verum ipso etiam corpore Deo singulariter in

templo consecratam; quod parentura Aeternum precibus, ac voto Deus eam ipsis concessisset, vitam quoque purissimam in intimis, ac sacrosanctis Templi adytis usque ad desponsationem traduxisse: quo factum existimo, ut Ancillæ Dei nomine peculiari ratione, tum in responsione ad Angelum, tum etiam in suo cantico apud S. Elisabeth iure optimo seipsa appellaret: quod nomen dignissimum per antonomasiam singulari ratione ei est tribuendum, non tantum quod Deus optimus eius animam ab instanti immaculatae eius Conceptionis admirabilibus donorum prærogatiuis, ac privilegiis in suum peculiarem Thronum, & in Templum sibi sacratissimum consecraret, ac exornaret; verum etiam quod à nullo unquam alio fuerit possessa; idque absque ulla prius carnis, vel spiritus rebellionis, seu contradictionis; quod de aliis hominibus in peccato originali conceptis, qui in membris suis legem repugnantem legi mentis suæ inveniunt, dici nequaquam potest. Atque hæc de vicinitate Deiparae cum Deo ante incarnationem.

DEIPARÆ CVM CHRISTO IN INCARNATIONE VICINITAS & de admirabili eiusdem incarnationis mysterio.

AT vero vicinitas, quæ eidem Virgini beatissimæ cum Deo in Verbi incarnatione intercessit, ea fuit, ut omnem nostri intellectus caput superet, nullisque verbis à nobis plenè explicari possit; quin etiam ipsi eidem Virgini peculiari sancti Spiritus præfido opus fuit, cum Verbum Patris in tuo virgineo utero excepit. De quo pulchre S. Damascenus orat. 2. de dorm. Virg. in hymnis, quos ab Apostolis in eius dormitione editos scribit; inter alia admiratione digna, quæ Apostoli in mysterio incarnationis laudibus efferebant; in quibus Dei bonitas, ac potentia elucebant; recenset, & hoc: Quoniam Alludit passio, inquit, Virginis corpus, quod ex materia concretum est, atque ad suam naturam accedit, immutatur huius clava Deum ignem consumendi faculta faciem te præditum exceperit, atque auri instar purior Deitate existerit. ita Damascenus, qui orat. 1. de Natiuitate huic difficultati sic respondet. Spiritus sanctus, per quem inquit, diuinitas sua rore sua conseruauit, ut ab eo igne diuino minime absumeretur, nam hoc quo-

que Moyses rubus præfigebat. sic Damascenus. Eidem quoque difficultati similiter respondet Bernardus ierem. Signum magnum, id referens in Spiritus sancti obumbrationem; explicans enim ex Apoc. 12. mulierem typum Dei paræ gerentem sole amictam in Dominica Incarnatione, & comparans cum rubo illo ardenti, & incombusto: Magna, inquit, familiaritas, sed mira omnino vicinitas solis. Et mulieris quomodo enim in tam vehementi seruire tam fragilis natura (subsistit) meritis quidem admirari Moyses sancte, & curiosus desideras intueri. & infia: Magna plane visio, rubus ardens sine combustione, magnum signum, mulier illa manens amicta sole; non est mulieris potentia, ut subsistat solis amictum; non est virtus humana, sed nec Angelica quidem, sublimior quædam necessaria est: Spiritus sanctus, inquit, superueniet in te. & virtus Altissimi obumbrabit tibi. Nil itaque mirum si sub tali obumbraculo talis etiam sustineatur amictus. hæc Bernard. Propterea Damascenus orat. 1. de dorm. inter virginis figurat, quas commemorat, ad Virginem sermonem dirigens: An non te, inquit, fornax illa designauit, quas ignem simul, & refrigerantem, & inflammantem ostendebat, diuinis, illius ignis in te habitantis typum gerebat. hæc illic.

14 Hoc porro sanctissimum mysterium cum Dei Verbum in utero Virginis ex eius purissimis sanguinibus, præuio eiusdem Virginis consensu, carnem suscepit, fuit ita eximium, atque præclarum, ut Franciscus Mayro in sermone quodam de Virginis annunciatione hanc solemnitate (si id, quod in ea gestum est speciemus) sollemnitatibus alijs ad Christi humanitatem pertinentibus, dignitate præcellere affirmet: & propterea diei annunciationis, in qua fuit primum Verbi incarnati mysterium, accommodari posse dicit illud Nomer. 28. Dies prima venerabilis, & sancta eris. cum hæc omnes alias sollemnitates, quæ ad Christi humanitatem pertinent, transcendat, eamque cum plenius confert; cuius doctrinam scholasticis verbis traditam; quia multa paucis egregie exprimit, nonnullis breuitatis studio omittis, placuit eius fere verbis afferre: Incarnatio, inquit, Christi in die annunciationis in utero Virginis peracta, transcendit primò sollemnitate Dominicæ natiuitatis, quæ quidem Natiuitas est magna sollemnitas, propter incarnationem hominem, quia si ista non præcessisset, Deus homo natus non fuisset.

Secundo transcendit sollemnitate Oblationis, quando fuit presentatus in Templo, sanctior enim fuit virtus virginis, quam Templum Salomonis. Tertiò sollemnitate Transfigurationis, quia ibi de nouo fuit solum corpus illustratum, in incarnatione vero anima Christi fuit illustrata intellectu aliter, sublimiori lumine gloria. Quarto, sollemnitate consecrationis sui corporis, & sanguinis, quia in consecratione panis, & calicis non fuit Diuinitas Verbi ex vi verborum, sed solum ex concomitantia in Annunciatione amictus fuit diuinitas ex vi incarnationis, quoniam scilicet humanitas hypostati, è unita, si Verbo Quinto, sollemnitate humana Redemptionis, quæ celebrata fuit in morte Christi, quia mors ista non fuisset sufficiens pro redemptione humani generis, nisi humanitas illa fuisset diuino Verbo unita, unde valorem idcirco habuerunt Christi actiones ad nos reuocandum. Sexto, sollemnitate infernalis expiationis, quia in infernum non descendit nisi anima cum diuinitate: At in beata Virginis utero fuit huius diuinitas cum corpore & anima. Septimo, sollemnitate Resurrectionis, quoniam in hac unita fuit anima Christi cum corpore: At in incarnatione unita est diuinitas cum humanitate, cuius unitatis extrema, si præcisè eorum naturarum spectemus sunt nobiliora. Octauo, sollemnitate Ascensionis, sicut enim humanitas tunc ascendit ad dexteram Patris, quod si localiter, ita nunc humanitas ascendit personaliter, quia assumpta ad personam filii. At verè maius est cum quis in Regem assumitur, quam cum in throno collocatur. Nonò, transcendit sollemnitate Pentecostes, cum Spiritus sanctus in Apostolos descendit in specu ignis: etenim ignis non erat Spiritui sancto hypostatiè unitus, sed solum erat eius signum, in quo apparere D. Thom. voluit: At verò hodierna die Filius Dei humanam naturam sibi hypostatiè uniuert, ut per eam operaretur: actiones quippe sunt suppositivæ, ita dicitur Annunciationis est ille de quo dicitur ad Ierem. Malach. 3. Quia poterit cogitare dictum aduentus eius, scilicet in Virginem, quod est mysterium nobis incognitabile per naturam. hæc ex Mayrone. Illud quoque peculiare in hoc Incarnationis mysterio ab Ecclesia fieri videmus, quod dum, illud sollemniter commemoratur, non capitis solum inclinatione, sed etiam genuflexione prosternimur. enim verò ita fieri consuetum est ad illa symboli verba: ET HOMOFACTUS EST: & ad illa Euangelii Symboli. ET VERBUM CARO FACTUM E. T. Ioan. 1. Idque

Presentationis in Templo. Transfigurationis. Institutionis sanctissimi Sacramenti. D. Tho. 3. par. 4. 26. art. 1. ad 1. & art. 2. Sollemnitate passionis.

Spoliationis limbo. Resurrectionis Dominicæ.

Ascensionis. Pentecostes.

D. Thom. 3. par. 4. 26. art. 7. ad 1. & ad 4. Malach. 3. Symboli. Ioan. 1.

Idque iure optimo, quamvis enim Deus optimus in omnibus suis erga humanum genus beneficijs omnium animi, tum corporis demissione colendus sit: in eo tamen, in quo inclinavit coelos, & descendit, in quo semetipsum exipauit formam lerui accipiens, singulari quadam totius corporis demissione tantum, ac tam singulare beneficium agnoscere par erat: quod vel ipsius Satanae admonitu comprobatur sic legimus in speculo Exemplorum dist. 3. exemplo 75. *Quidam monachus quauam vice stetit in choro cum cantaretur, incarnatus est de spiritu &c. &c. cum alij fratres inclinarent, ipse stetit cum erecto collo, & se non inclinavit: Ausus Diabolus dans ei alapam dicens: O monache ingratus, quomodo sic stas erecto collo? cur non inclinas te cum fratribus? non ne auas, quod cantatur, quod Deus propter te factus est homo? Si propter me miserum tantum fecisset, ego sibi in perpetuum inclinarem, sic ibi.*

B. Virgo perfectiori modo, quam alia mulieres puerum in vtero fovuit. Abulensis.

Aristotel.

S. Thom. Abulensis Christi corpus iuxta quanta sitate formatum.

S. Thom.

Ad hanc quoque Deiparae cum Christo ratione Incarnationis vicinitatem spectat, quod nulla alia mater tam diu fecit ut in maiori animatum in vtero habuerit, sicuti Deipara Christum; quod eleganter explicat Abulensis paradoxo primo, ca. 21. & sequentibus, ubi Deiparam valis nomine aptissime appellari pluribus demonstrat, quod Christum ex suis sanguinibus de spiritu sancto conceptum, ac perfectissime organizatum, & animam rationabili animatum ab ipso instanti Incarnationis in suo vtero sacratissimo novem integris mensibus gestauerit, cum in aliarum matrum foetibus anima rationalis ex Philosophorum sententia non ante corporis organizationem infundatur; quae quadraginta circiter dierum spatio efficitur, quemadmodum colligitur ex Aristotele lib. 7. de historia animalium, cap. 3. & pluribus ex Augustini Epistolae ad Hieronymum docet S. Thom. in 3. dist. 3. quaest. 5. art. 2. ex quo aliud tubinfert Abulensis cap. 25. Fuit, inquit, corpus Dominicum sub Valde parua quantitate formatum, cum fuit perfectissime organizatum; ita quod nullum unquam corpus humanum fuit in aliqua regione, quod tam parua quantitate existeret, cum perfecte organizatum esset: sic Abulensis, quod intelligendum existimo respectu quantitatis perfectae, ad quam per augmentum homo pervenit, nam maiorum hominum maiorem quantitatem corpora habent in prima animatione; Christus autem in perfecta aetate, inquit S. Tho.

3. part. quaest. 3. q. 5. art. 2. ad 2. *habuit decemtem & medietatem quantitatem cui proportionabatur quantitas, quam corpus eius habuit in tempore quo aliorum hominum corpora animantur; Minorem tamen habuit in principio sua conceptionis, in qua tamen posset ratio animati corporis conservari, cum in tali quantitate quorundam paruorum hominum corpora animantur.* haec S. Thomas. Itaque ex Suarez tom. 2. disp. 1. lect. 2. corpus Christi formatum est in minima quantitate, quae tali corpori poterat esse naturalis, considerata eius complexione, & dispositione; deinde novem mensium nutritione in vtero matris pervenit ad maximam suae complexionis accommodatam, & in hoc differt ab alijs. Propter hanc vero exiguiam in Incarnatione corporis parvitatem respectu magnitudinis ad quam pervenit, de Christo in figura David illud dici potest: *ipse est quasi terrerimus ligni: vermiculus Nati, in tecto antioche loco citato, quem affert S. Thomas in 3. sent. dist. 3. q. 5. art. 2. ad 3. Mas, qui quadragesimo die ab vtero emittitur, apparet cum membris iam inde disceris magnitudine formae maiusculae: quantulus ergo fuit Christus Dominus in instanti suae conceptionis, cum deinde quadragesimo die per nutritionem ad quantitatem illam quadragesima dierum spatium alijs foetibus proportionatam pervenerit.*

16 At dicet quispiam; cum mysterium hoc Incarnationis Dominicae adeo eximium hac die in sacratissimo Deiparae vtero gestum praedicetur; quid cause est, quod Ecclesia maiori solemnitate Christi Domini natiuitat. quam eius Incarnationem, ut omnibus est perpicuum, celebret? imò Dominicam incarnationem sub Virginis Annuntiatione sexto recolat?

Ad quod responsio in promptu est; quam etiam affert Suarez in opere de Religione lib. 2. de diuino cultu, cap. 3. Quoniam, inquit, quamvis festum Incarnationis si secundum se spectetur, summa dignitatis, & laetitia inter omnia, quae ad humanitatem Dei pertinent, esse videatur; tamen quod ad nos non videtur donum illud perfectum collatum usque ad Virginis partum, & ideo quo ad exteriorem laetitiam sollemnitas illa Natiuitatis festiuitas celebratur, & obeandem causam festiuitas illa praecipue ad Christum, haec vero ad Virginem referri videtur, ut in Ecclesiastico Officio cernere licet. haec Suarez.

Quia

Festivitas Quin etiam hæc solemnitas ab Ecclesia
Dominica Virgini adeo tribuitur, ut in Concilio Tole-
Matris tano X. cap. 1. per antonomasiam festivitas
qua sit. Dominica Matris appelleretur, cuius ratio
Cone. To- ibi subiicitur: Nam quid festum, inquit, est Ma-
let X. tris, nisi Incarnatio Verbi? cuius festum ita debet
Bonauent. esse solenne, sicut est, & eiusdem Natiuitatis Ver-
 bi, hæc in Concilio Tolerano. Quamvis S.
 Bonauentura quàm pià hanc esse omnium
 diuinarum personarum solemnitatem, ipsius
 item Virginis, & Angelorum, ac hominum, in
 libro Meditationum vite Christi cap. 4 agens
 de Christi Incarnatione, pulchre ostendat his
 verbis: Hodie, inquit, est solemnitas Dei patris,
 qui nuptias fecit filio suo in desponsatione huma-
 na natura, quam hodie filius sibi uniuert in sepa-
 rabilitate: Hodie est, & solemnitas nuptiarum filii,
 & dies natalis eius in uero, sed postea erit ex u-
 tero: Hodie est solemnitas sancti Spiritus, propter
 hoc opus mirificum, & singulare ipsius Incarna-
 tionis, quod ei eadem attribuitur; & hodie incepit
 ostendere benignitatem singularem humano ge-
 neri: Hodie est solemnitas sancti Spiritus Domina nostra,
 quæ à Patre in filiam, à Filio in matrem, & à Spi-
 ritu sancto in sponsam est recognita, & assumpta:
 Hodie est solemnitas totius curia celestis, quia
 inchoatur eorum reparatio: Hodie est multo
 magis solemnitas humana natura, quia eius sa-
 lus recepta, & redemptio, & totius mundi recon-
 ciliatio, & sublimata est, atque desiccata, hæc
 Bonauentura.

Quæ omnia eo spectant, ut ex magnitudi-
 ne mysterii Incarnationis in utero uirginalis
 thalamo ex eiusdem sanguinibus peracti; & ex
 Deiparæ in tanto mysterio omnium sacratis-
 simo cum Christo coniunctissima vicinitate,
 eiusdem Virginis præstantiam utconque
 conciliamus, & sancti intima Virginis in Incar-
 natione cum Deo coniunctio, ex his, quæ ex
 Sanctorum doctrina subiiciemus, adhuc magis
 apparebit.

Petr. Da- 17. Petrus Damianus sermone de Natiuitate
manus. Virginis hanc Deiparæ vicinitatem se-
 cundum carnem, cum ex ea Verbum caro
 factum est, ita ut verè Dei genitrix extiterit,
 eleganter explicat: docet enim Deum esse
 in rebus omnibus, primò per essentiam, se-
 cundò esse in bonis per operationem, ut
 scilicet bona operentur, tertio in plerisque
 bonis per illuminationem rerum futurarum:

In Virgine Sed in Virgine, inquit, fuit quatio speciali mo-
quomodo do, scilicet per identitatem, quia idem est, quod

illa Hic taceat, & contremiscat omnis natura,
 & vix audeat aspicere tanta dignitatis, & dig-
 nationis immensitatem. sic Petrus Damianus,
 Sanctus Bernardus homilia tertia super Mis-
 sus est: Cum, inquit, Deus sit cum omnibus San-
 ctis propter concordiam voluntatis, specialiter ta-
 men cum Maria, cum qua utique tanta ei con-
 sensio fuit, ut illius non solum voluntatem, sed et-
 iam carnem sibi coniungeret, ac si de sua Virginis-
 que substantia unum Christum efficeret, vel po-
 tius unus Christus fieret; qui & si nos totus de
 Deo, nec totus de Virgine totus tamen Dei, & to-
 tus Virginis esset, nec duo filii, sed unus viri & u-
 filius hæc Bernardus Sanctus Bernardinus lo-
 co citato: Virgo, inquit, fuit vicinissima filio Dei
 per carnis identitatem, quia eadem caro, qua fuit
 Virginis matris, facta est caro filii Dei. sic san-
 ctus Bernardinus nec immerito, si enim La-
 ban ad Iacob nepotem ex sorore dicere licuit,
 Gen. 29. Os meum es, & caro mea. & Genes. 37. Gen. 29.
 Iudas de Ioseph, Frater enim noster est, & ca. Gen. 37.
 ro nostra: quanto magis hoc, dicere poterat
 Virgo sanctissima de filio suo, qui ex san-
 guinibus purissimis ipsius solius sine viri fo-
 cietate, carnem suscepit. Quare Augustinus
 libro de Assumpt. cap. 5. Caro, inquit, Iesu caro
 est Maria; & multo specialius quam Ioseph, Iu-
 da, cæterorumque fratrum eius, quibus dicebat;
 Frater enim, & caro nostra est; caro enim Chri-
 sti quamvis gloria resurrectionis fuerit magni-
 ficata, & potenter super omnes cælos ascensione
 glorificata; eadem tamen carnis mansit, & manet
 natura, quæ suscepta est de Maria. hæc Augusti-
 nus. Ex quo colligit Suarius tom. 2. in 3. Christum
 part. disput. 2. sect. 2. substantiam carnis à
 Christo ex Maria assumptam nunquam fuisse
 omnino dimissam, nec actione continua
 caloris naturalis resolutam; sed eandem o-
 mnino fuisse conseruatam Verbo Dei v-
 nitam; quod ex temperatissimo cibo, quo
 utebatur Christus, & ex speciali providentia,
 & voluntate Christi factum fuisse existimat
 Suarius.

CHRISTI HUMANITAS SACRATIS- sima vestimenti metaphora signifi- catur.

ATHANASIUS sermone de Deipara: Ex Athanas.
 carne, inquit, eius, scilicet Virginis, Humani-
 & ex ossibus eius, veluti ex veteri Adamo nouus tas Christi
 iste Adam, ut vicem eius expleret, custam sibi v. s. u. ne-
 finxit,

fuerit
 Christus
 per identitatem.
 Bernard.

S. Bernar.

Augustin.

Suarius
 Christum
 carnem ex
 Virgine ac-
 ceptam sem-
 per rati-
 onis.

Christi hu- finxit, nimirum istam incarnationem, eamque se-
manitas mel indutum perpetuo gestat. ita Athanasius; qui
sub nomi- sanctissimam Christi humanitatem Verbo
ne indu- hypostaticè unitam appositisima indumen-
menti. ti ex Virgine desumpti metaphora exprimit;
Methodi. quod etiam complures faciunt, præsertim
 Methodius oratione in hypapantem, ubi lo-
 quens cum Virgine Maria matre Dei: Tu, in-
 quit, es propitiatorum, per quod Deus huma-
 nam naturam indutus mortalibus apparuit. Et
Ephrem. Ephrem oratione de Deipara: Deus, inquit,
 creator tuus in virginali tuo utero sine semine
 carnem induit. Ex quo etiam intima Christi
Ambros. cum Matre in incarnatione coniunctio ele-
 ganter indicatur, quare Ambrosius sermone
Psal 71. 13 de natali, agens de vellere, de quo Psa-
 lmo 71. Descendens sicut pluvia in vellus, quod
Cap. 32. Deiparam præfigurabat, quemadmodum ca-
 pite 32. ostendimus. Recte inquit, Maria com-
 paratur vellere, de cuius fructu salutaria populus
 vestimenta texuntur. Vellus plane Maria est, si-
 quidem de molli sinu Agnus egressus est, qui in
 ipse Matris laticium, hoc est carnem gestans, mol-
 li vellere cunctorum operit vulnera populorum:
 omne enim peccati vulnus Christi lana suffundi-
 tur, Christi fouetur sanguine. Et sanitatem reci-
 pias Christi indumento vestitur. sic Ambrosius
Epiphani. Et Epiphanius hæres. 78. conferens Euam
 cum Beatissima Virgine: Eva, inquit, est texes
 vestes sensibiles propter Adam, quem denudavit
 ipsi enim datus est hic labor, quoniam per ipsam
 nuditas inventa est: ipsi datum est amittere corpus
 sensibile propter nuditatem sensibilem, Maria
 vero datum est à Deo, ut pareret nobis Agnum
 & Quem, & ex gloria ipsius Agni & Ovis factum
 est nobis velut à vellere in sapientia per virtutem
 ipsius indumentum incorruptibilitatis: quibus
Ambros. verbis Ambrosius, & Epiphanius significant
Epiphani. Christi corpus esse velut indumentum Verbi
 hypostaticè unitum, & ex vellere Matris con-
 textum, ac simul esse indumentum, quo no-
 stra nuditas operitur.
Tertullia. Hinc est, quod Tertullianus libro quarto con-
Isai. 63. tra Marcionem illud Isaiæ 63. Quare rubrum
 est indumentum de Christi humanitate intelli-
Augst. git. Et in libro 83. quaestionum, quaest. 73. il-
Philip. 2. lud Apostoli Philip. 2. Habitu inuentus ut ho-
 mo habitum vestem exponit ex voce χηματι
 quæ ex textu Græco habetur. Quocirca Da-
 vid, ut capite 5. diximus, sub eodem vesti-
 mentorum symbolo Messiae humanitatem
 omnium virtutum fragrantiam spirare docet

Psal. 44. loquens cum eodem: Myrrha, in-
 quit, guta & casta à vestimentis tuis. Hinc
 mirum non est, si Apostolus Roman. 13. cum
 Christianos contra carnis vitia, & opera
 tenebrarum arma exhortatur, ut induant ar-
 ma lucis: hoc autem fieri docet, si Christi vir-
 tutes in se exprimant, id, quod eadem indu-
 menti metaphora explicat illis verbis: indui-
 mini Dominum nostrum Iesum Christum, & car-
 nis curam ne feceritis in desideriis Christum au-
 tem, induimus in Baptismo, juxta illud Galat. 3.
 Quicunque in Christo baptizati estis, Christi
 induistis; & per imitationem, Colos. 3. Expoli-
 antes vos veterem hominem cum actibus suis, in-
 duimini novum. Et Ephel. 4. induite novum ho-
 minem, qui secundum Deum creatus est in iusti-
 tia. quoniam etiam Christi benignitatem intue-
 licet, qui non tantum se ad imitandum nobis
 præbuit, sed sua pretiosissima infiniti valoris
 merita nobis communicavit, ipsaque veluti ve-
 ste induit, & se totum nobis tradidit, juxta il-
 lud ex Ecclesia:

Se nascent dedit socium,
 Convescens in adulum,
 Se moriens in pretium.
 Se regnans dat in primum.

Quod eleganter præsignificatum ac præfi-
 guratum cernimus. Regum Decimo octa-
 vo in Ionatha Regis Sautis filio, cujus anima
 ea dilectione congruuntata est animæ David,
 ut suas vestes, suaque arma tum defensus (ut
 vocant) tum etiam offensiva ei tradiderit; sic
 enim de Ionatha legimus: Diligebas enim eum
 quasi animam suam, nam expoliatus se Ionathas
 tunica qua erat indutus, & deus eam David, &
 reliqua vestimenta sua, usque ad gladium, &
 arcum suum, usque ad baltheum. hæc ibi. ex
 his, quæ differimus factum est, ut nonnulli
 pallium ab Elia cum discederet Eliseo reli-
 ctum, in quo postea Iordanem Eliseus divisit
 sanctissimam Eucharistiam, in qua Christi
 corpus veluti indumentum Verbi continetur
 in ultima cæna institutam, & à Christo suæ
 Ecclesiae relictam, intelligendam velint, per
 quam aquæ tribulationum mundi dividuntur
 & superantur: licet nihil obstat, quo minus
 per hoc idem pallium Beatissima Virgo Ma-
 ter Dei quoque alia ratione significari possit
 ut capite 28. dicemus: sed qua ratione hæc
 Christi vestis ex Deipara sit contexta, Proci-
 Episcopus Constantinopolitanus sic describit,
 loquens de ea: Hæc, inquit, vellus mundissimum
 celesti

cœlesti pluuiâ madens, ex qua pastor ouem induit: Hæc Ancilla est, & Mater, Virgo, & cœlum. Hæc sola pons est, per quem Deus ad hominem descendit. Hæc admiranda illius œconomia TELA, ex qua, & in qua ineffabili modo quoddam admirabilis illius unionis tunica confecta est, cuius quidam textor & vixit Spiritus sanctus. Neirix virtus ex alto obumbrans, lana viciosa, villosa, Adami pellis subregmen impolluta Virginis caro radius cœlorum, immensa gestantis gratia, Artifex, Verbum per auditum illapsum: Quis vidit? Quis audiuit talia? in circumscriptione Deus uterum inhabitat; quem Cœli non capiunt, venter complexus est Virginis. hæc Proclus.

CORPVS CHRISTI, QVOD IN
Eucharistia exhibetur, in incarnatione ex
Deipara formatum.

CVM ergo Christi corpus sanctissimum veluti vestis quædam ex Virgine tanquam ex vellere fuit contextum, & eadem carnis substantia, quæ aliquando fuit Virginis, nunc sit in Christi corpore, quod in sacrosancto Eucharistiae Sacramento sub speciebus panis, & vini nobis sumendum proponitur; ideo & de hoc aliquantulum accennans in præsentia à nobis agendum erit, ut intelligamus hoc etiam nomine nos Virgini Deiparæ plurimum debere, quod ex suis purissimis sanguinibus, & in eius utero tanquam in clibano diuini amoris igne valde succenso, virtute sancti Spiritus formatus sit hic panis vitæ, qui de cœlo descendit. Quocirca Cant. 7. Virgini dicitur: Venter tuus sicut acervus tritici vallatus liliis, quia scilicet in suo utero virgineo, cuius summa, ac perpetua puritas, ut ait Alanus in Cantica, per liliorum septum indicatur, hunc panem vitæ concepit, qui est cibus solummodo iustorum, non secus ac triticum alimonia est, non quidem brutorum animalium, sed hominum ratione prædorum. De utero autem Virginis locum hunc Cantecorum interpretatur Ambrosius de Institut. Virg. capite 14. In eius enim utero, dicit fuisse granum illud tritici cadens in terram: De quo, inquit, acervus factus est, quia granum illud mortuum plurimū fructum attulit, & hoc quidem granum omnes homines perpetua cœlestium munerum esca saturavit, dicente David: Cibavit eos ex adipe frumenti: in hoc etiam grano dicit fuisse liliū: Christi

stus enim est liliū convallium. hæc ex Sancto Ambrosio. Eadem fere ad verbum habet Ildesonus sermone 1. de Assumptione. Andreas Cretensis oratione de Annuntiatione: Tu, inquit, verè benedicta, cuius venter acervus quidem area, quoniam fructum benedictionis spicam immortalitatis, Christum, inquam, sine seminantie, ac coloni opera perfectissimè produxisti. & iterum: Benedictus, ex quo vitalis ille panis, corpus inquam Dominicum producit, & immortalitatis calix salutaris panis exhibetur. ita Andreas S. Epiphanius sermone de laudibus Deiparæ ad eandem sermonem dirigens: Ave, inquit, elibanus intellectus; qui ignem, & panem vitæ calidum mundo in esum attulit, de quo Saluator mundi Christus ait: Accipite, & comedite, Hoc est corpus meum, quod pro vobis frangitur in remissionem peccatorum. Est (Eucharistia) virtutibus plena mensa virginea, optimis cuiuscunque cibis abundans, quibus terra fruatur. & infra: O Virginem, inquit, stupendum Ecclesiæ thesaurum, qui adeptus est ingens mysterium, Virginem, inquit, appellat verum sacerdotem pariter, & altare; quæ quidem mensam ferens dedit nobis cœlestem panem Christum in remissionem peccatorum. hæc Epiphanius. Ideo Bonaventura in Litanis B. Virginis vocat eam deliciarum Dei dapiferam. Methodius in hypapantem ad sanctissimam Eucharistiam spectans, eam altare animatum panis vitæ appellat: ideo significatur Exod. 25. per mensam panum propositionis, quemadmodum cap. 5. ex auctoritate Patrum diximus. panes enim illi propositionis cum thure lucidissimo illis superposito, Christum, qui est panis vitæ nostris usibus propositus, quique verus est Deus, cui thus offertur, adumbrant. ideo & Virgo sanctissima vera Dei Mater est, & dicitur. Damascenus orat. 2. de dormit. Virg. vocat eam mensam animatam. & oratione prima de dormitione appellat mensam, ex qua ille panis vitæ, ac cœlestis, ille nullis agricola manibus ex cultu fructus corporeo modo pullulavit. & mox, loquens cum Virgine: Nam tabernaculum, inquit, Abraham te aperitissime indicabat: etenim verbo Domino in ventre tuo tanquam tabernaculo lo Abrahæ habitanti humana natura, subcinericium panem, hoc est sui primitias ex puris tuis sanguinibus obtulus à divino igne quodammodo coctus, panemque effectas, atque in divina ipsius personæ existentes, & ad veram corporis animæ ani-

Ildesonus
And. Cret.

Epiphanius
Virgo est
elibanus
intellectus
in quo
coctus est
panis vita
Luc. 22.
Virgo dicitur
mensa
panis propositionis.

Deipara
est dapife-
ra.
Methodius.
Exod. 25.

Damascenus.

Virgo in
tabernaculo
Abrahæ
figurata.

Method. *ma rationali, atque intell.uali substantiam venientes. hæc Damascenus. Imò Methodius loco citato ad Virginem. Tu, inquit, verè omnis sacrificii pinguedo, quoniam iam scilicet Christi, qui in Missæ sacrificio inveniunt offeritur, nobis ex suis visceribus protulit; & merito omnis sacrificij pinguedo asseritur. Siquidem (ut verbis utar Leonis serm. 8. de Pass.) omnes differentias legalium hostiarum una corporis, & sanguinis Christi implet oblatio.*

S. Leo. *20. Hæc est enim, mulier illa Evangelica, quæ, ut ait Bernardus sermone 2. de Natali. Acceptum fermentum abscondit in farina satis tribus, Christus enim eius filius in una persona Verbi triplicem habuit substantiam; nimirum divinam, & substantiam animæ rationalis; substantiam item corporis, ut ex Augustino 14. de Trinitat. cap. 12. docet S. Thomas 3. part. quæst. 1. art. 1. quorum fermentatio, seu unio admirabilis absque naturarum confusione in eius utero est celebrata: ibi enim Deus homo factus est; id quod fuit permansit, quod non erat assumptum; non commixtionem patiens, neque divisionem. Verum audiamus ipsum Bernardum loco citato, ubi loquens de unione admirabili Verbi æterni cum anima, & carne. Hæc sunt, inquit, Evangelica illa farina, quæ pariter fermentantur, ut sit panis Angelorum, quem manducet homo, cor hominis confirmans. Felix mulier benedicta in mulieribus, in cuius castis visceribus superueniente igno sancti Spiritus coctus est panis iste: felix, inquam, mulier, quæ in hac tria farina immisit fidei sua fermentum: siquidem fide concepta fide peperit. Nec mireris quod fide eius mediantia unum dixerim Verbum carni, quandoquidem, & carnem ipsam de eius carne suscepit. Sane ne hoc quidem præsentis expositioni obviare possit, quod de cælestis Regni dicitur similitudine. Neque enim indignum videtur si calor Regni fidei Mariæ comparatur, quæ & reparatur, hæc Bernardus. Hæc est etiam illa mulier, quæ Prouerb. 31. facta est quasi naui in situ oris, de longè, id est de cælis, per vitam huius pelagus portans panem suum; illud enim (de longè) distantiam indicat inter Verbum Dei, & humanam naturam, quam sibi hypostaticè uniuert in utero huius benedictæ mulieris. rectè verò panem hunc vocat SVVM, quia sola absque vii opera illum concepit, quem apud Bethlehem, quæ domus panis, interpretatur, per partum suum virginem, tanquam*

Bernard. *Math. 13. Virgo est mulier, quæ fermentum abscondit in farina tribus. Augustinus. S. Thomas. Ecclesia in Antiphona. Bernard.*

Prouerb. 31. *Virgo est naui in situ oris de longè portans panem.*

ex nauis omnium vtilitatem exposuit; quo in sanctissima Eucharistia patemur, nutrimur, ac vires ad laborandum in Domini vinea, & ad confligendum cum nostris hostibus reficimur, iuxta illud Psal. 22. *Parasti in conspectu meo mensam aduersus eos qui tribulant me.*

21. Et quoniam diuinissimum Eucharistiæ Sacramentum sub speciebus non tantum panis, sed etiam vini in vltima cena à Christo Domino est institutum, iuxta illud Zachar. 9. *Quid bonum, & quid pulchrum eius; nonne frumentum electorum, & vinum gemmans Virginis (licet sub vnaquaque specie totus Christus contineatur.) Ad utramque speciem exprimendam Cant. 7. in Virginis utero non tantum triticum, ut diximus, sed etiam vinum contineri affirmatur: Umbilicus, inquit, tuus sicut crater tornatilis nunquam inuicem penitus, de quo Ambrosius de Instit. Virg. c. 14. Verè, inquit, alius ille Maria crater, tornatilis, in quo erat Sapientia, quæ miscuit in cratera vinum suum, in deficientem cognitionis pia gratiam, ditavit sua plenitudine subministrans. In quo Virgo utero simul aceruus tritici, & lilij flore gratia germinabat, quoniam & granum tritici generabat, & lilium. Et S. Hieronimus ser. c. de Assumpt. eadem mutatur ex Ambrosio: Verè, inquit, alius Maria tornatilis fuit, quia in eo Sapientia se infudit, quæ in cratera illo vinum miscuit. sic Hieronimus, quem citat Vincentius Beluacensis in speculo historiali lib. 7. c. 121.*

Ad hoc etiam spectare videtur Andreas Cretensis orat. 2. de dormit. cum vocat eam Sapientiam, quæ non potest exinaniri, crater è vitæ, cui nihil potest auferri, penarum: quibus verbis Ambrosius, Hieronimus, & Andreas Cretensis indicant Virginem Deiparam non tantum esse hunc craterem, de quo Cant. 7. verum etiam esse craterem illum, de quo Prouerb. 9. ubi Salomon cum dixisset, Sapientiam edificasse sibi domum in columnis septem, & immolasse victimas suas; subiicit iuxta versionem septuaginta: *Miscuit in cratera vinum suum.* & mox: *Misti seruos cum excelsa predicatione conuocans ad craterem.* Ex quo magis etiam confirmatur id quod dicebamus, de vtero Virginis prodijisse tanquam ex cratera Christi sanguinem, qui sub speciebus vini in Eucharistia sanctissimè profertur. Nam S. Cyprianus lib. 2. epist. 3. locum hunc Prouerb. 9. legit iuxta Septuaginta, & de Dominico faci-

sacrificio, ubi sub speciebus panis, & vini Christus immolatur, luculenter exponit.

Assimilatur ergo Virginis umbilicus crateri, qui plenus est vino, qui quantumcunque ex eo hauriatur, exhausti nequit, propterea quod sanguinis Christi in incarnatione ex Virginis visceribus acceptus ex vi verborum sub speciebus vini continetur: licet sub illis etiam integer Christus sit, quod ut magis appareat, singula expendamus, & quomodo Virginis accommodentur, ostendamus.

Umbilicus in hoc loco commemoratur, quia sub umbilico concipitur, fouetur, & alitur foetus, Crater autem vas est capaxius, quo ad vinum propinandum, & in libationibus, & solemnioribus epulis veteres utebantur, quare Poeta:

Crateras magnos statuunt, & vina coronant.

Tornatilis verò exactam, ac omnibus numeris absolutam rotunditatem, quæ est figurarum capacissima, ostendit quare huius umbilici amplitudinem, & perfectionem indicat. Tornatilis etiam fuit Deipara ex Alano in Cant. 7. quia sine angulo, & ruga, sine acceptione personarum omnibus, quod est in se, salutem propinat: significat etiam in externa conuersatione eam omnino leuigatam, ac mundam fuisse.

Poculorum autem nomine id, quod in poculis continetur, per metonymiam accipi debet, sicuti apud Poetam:

Poculaque inuomis Acheloiæ miscuit vni.

In his poculis vinum illud germinans Virginis, & cor hominis lætificans continetur, idem est, in illis continetur mixtum, ut ex septuaginta legit Ambrosius loco citato, Hebraice enim habetur Mazeg, quod est vinum aqua mixtum: nam ex sacro Concilio Tridentino sess. 22. cap. 7. Christus in vitima cœna aquam vino miscuisse creditur, & ideo in Missa idem ex præcepto Ecclesiæ faciendum præscribitur. Illud porro (nunquam indigens poculis) id est semper plenus poculis, copiam indeficientem ostendit, quæ omnibus sitientibus abundè hoc vinum exhibetur, nec vnquam exhaustur, quod singulare & admirabile est in venerabili Sacramento Eucharistiæ, quantumcunque enim sumatur, nunquam absumitur, iuxta illud quod canit Ecclesiæ:

Sumit vnus, sumunt mille.

Quantum isti, tantum ille,

Nec sumptus consumitur.

Et S. Andreas Apollonius Agæ Proconsuli: S. Andr. Ego, inquit, omnipotenti Deo immenso quotidie Apost. immaculatum Agnum in Altari, cuius carnes posteaquam omnis populus credentium manducauerit; Agnus, qui immolatus est, integer perseuerat, & viuus.

22. Propter hoc vinum suauissimum, æquè est vitis. atque odoratissimum, quod in cratere umbilici Virginei fuit productum, nedum conseruatum ipse Christus à S. Elisabeth appositissimè metaphora ab arbore desumpta fructus vetricis Deiparæ appellatur: ipsa verò Virgo Ecclesiæ. 24. Ecclesiæ. 24. assimilatur viti: Ego quasi vitis honoris, & honestatis: quod de Virgine legit Damas. Ecclesiæ in Missa vigiliæ Assumptionis. Damascen. orat. 1. de Natiuitate Vineæ, inquit, vberissima (id est Deipara) Jex Anna pullulauit, atque vnā suauissimam protulit nectar mortalibus fundentem in vitam æternam. & Chrysippus homil. de Deipar. hoc idem et accommodat, cum eam his verbis salutat: Aue Vitis vnas pulchras producens. & Ildesonus serm. 1. de Assumptione. Mater Domini quasi vitis fructificauit suauitatem odoris, & protulit cunctis genibus fructus honestatis, & gratia, sic ille.

Flôres autem illius fructus esse dicuntur flôres Virginitatis, & honestatis, id quod purissimam Virginis in Christi conceptione integritatem ostendit, quam etiam liliorum vallum in acervo tritici significare diximus: quamuis enim in textu Græco pro voce illa (honestatis) legamus πλεος, id est diuitiarum, ac si dicat, flôres mei fructus sunt, qui honorem proferunt, ac diuitias: Latina tamen editio vulgata habet honestatis, ex quo verbo duplici ratione Deiparæ virginitas significari videtur: primum, quia ad honestatem pertinet ex D. Thoma 2. p. q. 145. art. 4. turpes voluptates rationi contrarias repellere: Virginitas verò adeo honestate delectatur, ut carnis voluptates non tantum rationi dissonas, quas reicere ca sitatis est munus; sed ne licitas quidem in vsu coniugij admittat: quocirca hæc summa virginitatis honestas honori merito coniungitur, quod homines adeo honore dignos efficiat, ut eos Angelis ipsis perquam similes reddat, ut cap. 32. dicemus. Deinde, quia flos symbolum est virginitatis, sicut & fructus symboli esse potest fecunditatis: Cum ergo flôres Deiparæ fructus

honoris dicantur, & honestatis, his verbis virginitas eius secunda, & fecunditas virginea omni honore prosequenda, omni que honestate conspicua ostenditur: Etenim in arboribus flores simul cum fructibus, qui ex ipsidem emanant, & in quos ipsimet flores transeunt, existerne nequaquam possunt; sed erumpente fructu decidit flos. quandiu autem flores vigent fructus nondum aduenire: ita & in cæteris mulieribus virginitas cum fecunditate eodem tempore esse nequit: At verò in sola Deipara super omnem naturæ cursum hæc duo coniuncta reperiuntur. Quocirca ipsa vna merito dicere potest flores suos esse pariter, & fructus: nam eleganter quidam cecinit:

*Sanna, ar^o in Templo Mergellino Neapol.
Pavus, & integritas discordes tempore longo,
Virginis in gremio fœdera pacis habent.*

Quemadmodum verò vitis in hyeme ijs, qui exiguum rerum naturalium habent peritiam, videtur arbor despecta, & arida; suo tamen tempore frondescit, florumque suaveolentiam ac fructum mittit gratissimum, vinum nimirum; quod, ut quidam extulit Iudic. 9. *Latificat Deum, & homines*: ita Virgo beatissima Domini passionis tempore *stabat iuxta crucem lacryuosa à ludæis despecta*, quibus ob vnicui filij necem omnino arida videri poterat: Verum Christo mox resurgente Deiparæ præstantia, & odoris eius suavitas, nec non fructus ventris utilitas toti mundo innotuit; præsertim cum filius eius in sacrosancto Missæ sacrificio sub specie vini in Dei honorem, & hominum utilitatem offerretur; & hac ratione huius sanctissimæ vitis vinum, ut ille dicebat: *Deum latificat, & homines.*

Cant. 1. Sicuti autem Virgo Deipara viti comparatur, ita & Christus, qui Cant. 1. propter passionis amaritudinem *fasciculus myrrhæ* appellatur; propter Eucharistiæ tamen sanctissimæ mysterium statim à sponsa assimilatur *bothro* Cypri in vineis Engaddi propter vnam perfectissimam, vel quæ in Cypri Insula crescit, qualis etiam nascitur in vineis Engaddi, vel quæ nascitur in vineis Engaddi, & ex Cypri frutice odorata prope nascente, eius odorem, saporemque gratissimum refert; & hic quidem bothrus in passione calcatus, in crucis torculari expressus, in calice sacrosanctæ Eucharistiæ propinatus ex Virginis vite germinavit, ac prodijt: quare ex Virgine etiam illud nobis e-

ditum non sine gratiarum actione agnoscere, ac prædicare debemus.

2. Propter hanc ergo coniunctionem inter mysterium incarnationis, & Eucharistiæ in officio sanctissimi Sacramenti Hymni terminantur strophæ illæ: *Gloria tibi Domine qui natus es de Virgine*, & in Missa eiusdem Præfatio Missæ illa: *Quia per incarnati Verbi mysterium adhibetur*; & in ipso cantu modulatio eadem, quæ in festis vtmur beatæ Virginis præscribitur in Gloria in excelsis, & similibus.

Propterea S. Bernardinus Senensis tom. 1. S. Bernardi serm. 61. art. 1. cap. 10. probat ex Virgine totam Ecclesiam militantem ornari, ac decorari: *Quoniam, inquit, de carne Virginis benedicta, Christus in parte corporis eius excelsa consistit; perficitur, & terminatur totum decus; ac pondus Sacramentorum Ecclesiæ: certum est enim quod omnia sacramenta tanquam in ultimum finem, & ad illud tum. Sacramentum omnium Sacramentorum excellentissimum quod est Eucharistia, ordinatur: quæ quidem conficitur, & consecratur dum panis in corpus Christi convertitur, &c.* hæc S. Bernardinus, qui addit carnem illam de Virgine descriptam ita nobilitatam, & tanto vinculo unitam Verbo Dei, ut in Christi morte separari potuerit à propria forma, id est ab anima, non tamen à Verbo. Hinc est, quod iure suo Virgo beatissima, quæ per Mensam panum propositionis, ut suorum dixi Exod. 25. figuratur, inuitat ad Eucharistiam, ac propterea ei accommodare possumus verba illa, quæ à divina Sapiencia dici scribuntur Proverb. 9. *Venite comedite panem meum, & bibite vinum, quod miscui vobis*: licet enim Sacramentum illud sit panis, & vinum divinæ Sapienciæ, hoc est corpus, & sanguis Christi Verbo hypostatice vnita, nihilominus tamen est etiam panis suus, id est Deiparæ de ipsius sanguinibus acceptus, in suis visceribus conceptus; & similiter est vinum, quod miscuit ipsa; & illud Eccles. 24. *Transite ad me omnes, qui concupiscitis me*, inuitantur enim à Virgine illi, qui eam concupiscunt, qui scilicet peculiari reuerentia, & affectu eam prosequuntur; & à generationibus meis implemini, id est à filio meo, quem genui, explete vestrum desiderium in sanctissima Eucharistia, per quam tot bona in Ecclesia communicantur. Quare ardenti fame, ac desiderio huius cœlestis cibi diligenter præparemur, ac disponamur ad illud

illum dignè sumendum : etenim, ut ipsa Virgo in suo Cantico monuit : *Esurientes implentibus bonis*, ut sic ex eo repromissum fructum reportemus. & ut verbis utar Leonis ser. 10. de Passi. *In id quod sumimus transeamus*. Quare meritò Chrysostomus in sua Liturgia ante sumptionem Eucharistiæ, huius Virginis opem implorat, ut dignè communicet : hæc enim verba in quadam oratione recitanda præscribit : *Et intercessione immaculata Domina nostra Deipara, & semper Virginis Mariæ dignum me fac, ut sine condemnatione accipiam immaculatum tuum donum in remissionem peccatorum in vitam æternam*. ita Chrysostomus.

Leo.

Chrysost.

Qui communicant
Virginis
deuotione
in se exci-
tent, quan-
tumq; Vir-
ginis de-
bent.

Genes. 41.

24. Qui igitur erga Virginem peculiari amore flagrant ad excitandum & acendum ex hac enim parte erga Virginem deuotionis sensum, cum ad sanctissimam Eucharistiam percipiendam accedunt, cogitent in Christi corpore quod sumunt esse substantiam illam, quæ fuerat Virginis, ex qua Christi corpus formatum, & postea ex eiusdem Virginis substantia auctum, quamdiu sanguine in utero Matris, quamdiu etiam post natiuitatem matris lacte nutritum fuit, quæ substantia olim Virginis, nunc hypostaticè est vnita Verbo Dei; & sic etiam Virgini gratias agant, ex qua tantorum bonorum vberitas ad nos emanauit. Sicut enim Iosephum filium Iacob Patriarchæ Genes. 41. ut initium huic vitæ mortali pernecessarium in futurum sterilitatis septennium conseruandum curaret Pharaon tantam dignitatem euexit, ut supra omnes eum constituerit, eiq; suum anulum, stolam bylissinam, & torquem aureum dederit, atque super curulum suum secundum ascendere fecerit, clamante præcone, ut omnes coram eo genu flecterent, & Præpositum esse scirent vniuersæ terræ Egypti : nec quicquam abique Ioseph imperio fieri voluerit, eumq; lingua Ægyptiaca Saluatorem mundi appellauit, quando magis Deiparæ debet vniuersus orbis, quæ panem vitæ, qui de cælo descendit, quo à morte æterna liberamur, non in solùm septennium, sed in omnem ætatem : nec vni tantum Ægypto, sed nationibus omnibus in Ecclesia, & perpetuò permanens ex suis sanctissimis viscibus concepit, & lacte postea nutrit, ut meritò Deus eam de mundo optimè meritam in tantam sublimem dignitatem, ut vni Deo sit secunda, Deamnamq; mundi & dispensatricem diuinarum gratiarum eam

constituerit. Quare B. Laurentius Iustinianus B. Laur. Iustinian. sermone de Natiuitate Virginis, agens de sanctissimo Christi corpore, quod in Eucharistiæ Sacramento nobis proponitur : *Hoc, inquit, Exod. 16. Manna quod in utero Maria repositum, ibiq; expositum, atque appositum est, frequenter vitæ ad salutem : utriusq; venerare pudicitiam, & arcæ huius mysticæ gratiam contemplare; quæ talis excepti munus, talemq; genuit prolem, quæ te corporis sui manna reseruet, inebriaret cruore, passione redimeret morte saluaret.* hæc ille.

IN OMNI VITÆ CVRSV VIR-

go Deipara filio familiariter proxima,
eiusq; eximia erga Christi
sum chari-
tas.

CAP. IX.

DE secunda porro vicinitate, quæ Deiparæ in conuictu, seu conueruatione cum filio intercessit, multa, & quæ præ lata dici possent, quis enim non videt ad Virginis sanctitatem augendam, eiusdemq; dignitatem nobis declarandam, non parum contulisse eius intimum, ac familiarem cum Christo Dei, suoq; pariter filio tot annorum conuictum in eadem domo, in eadem mensa, in suauissimis, crebrisq; colloquiis? ut non immerito Franciscus Mayo in sermone de creatione animæ Virginis dixerit ei conuenire illud Sap. 8. *Generositatem eius glorificat contubernium habens Dei*; loco enim vocis, contubernium, græcè habetur *συμβίσις*, quod idem est, quod conuictus; ac si diceret, ipsa habens contubernium, & conuictum cum Deo hoc celebrat tanquam veram generositatem.

1
Virginis
cum filio
conuersatio.

Mayo.

Sap. 8.

Bernard.

Luc. 2.

De hoc Bernardus homil. 1. super Missus est : Maria, inquit, Matrem se agnoscent, Maternitatem illam, cui Angeli cum reuerentia cernunt, cum fiducia suum nuncupat filium, dicens fili quid fecisti nobis sc? & mox: Et erat subditus illis, quis quibus? Deus, cui Angeli subditi sunt, cui principatus, & potestates obediunt, subditus erat Mariæ, nec tantum Mariæ, sed etiam Iosepho propter Mariam. Mirare siue filii benignissimam dignitatem, siue Matris excellentissimam dignitatem : vtriusque stupor, vtriusque miraculum, & quod Deus scemina obtemperet, humilitas sine

- sine exemplo; & quod Deo semina principetur, sublimitas sine socio. sic ex Bernardo. Quo etiam spectasse videtur Ildefonsus sermone 1. de Assumptione, ubi cum plurima, quæ Deipara Christo exhibuit obsequia, numerasset; subiicit: Ergo qui cuncta pascit, cælestia, & terrestria simul regit, hunc sacratissima Virgo lacte carnis aluit, & nutrit: ad cuius deinde nutum universi reguntur, sub eius disciplina, vel arbitrio infans Deus versatur. & mox:*
- Luc. 2.** *B. Virgo gladio passionis Christi vulnerata est in anima. O sanctissima omnium seminarum, quæ cum Deo tale, tantumq; consubernium habuit in terris, & ecce hodie exaltatur apud eum, quem genuit, ut permaneat sine fine gloriosa in cælis. ita Ildefonsus Et Epiphanius hæc. 78. Erat, inquit, Maria affectatrix læsu cum ipso semper existeret. Augustinus item lib. de Assumptione: Absq; dubio, inquit, omni opere ministratrix extitit, quæ hunc in utero gessit, paritq; profuturum aluit, & fovit, in præsepio reclinauit, & à facie Herodis in Aegyptum fugiens abscondit, & omnem infantiam ejus matris affectu ita prosequuta est, ut usq; ad crucem, in qua filium jam virum perfectum vidit pendentem, ab eius indubitanter misterio non recesserit, consequuta non solum gressibus pedum, tanquam pro amore filij, verum etiam imitatione morum, tanquam pro reverentia Dei. Maria ergo ministra Christi spiritualium operum qualitatibus sicut denotissima extitit, ita absque dubio religionis fide, & vera creulitate charitate secutrix fuit, ita Augustinus.*
- Bernard.** *Bernardus sermone Signum magnum: Toties Maria filium audiuit non modo turbis loquentem in parabolis, sed & discipulis seorsim Regni Dei mysteria revelantem: vidit miracula facientem, vidit deinde in cruce pendentem: vidit expirantem, vidit resurgentem, vidit ascendentem. Idem etiam tomo. 2. in sermone de B. Virgine. Maria Virgo, inquit, sanctissima, quæ Salvatorem genuit, peperit, & aluit, quæ iugiter ejus ahausi lateri, quæ comes indivisa nullo serd absuit itinere, quæ intentia præ cæteris inuigilavit verbo, & operi ejus, sola Salvatoris actuum insignia operum opera, mellis suæ prædicationis genera, inaudita conra mundum, & peccatum, & tatarum zæbulum divina severitatis acerrima eloquia, quo eis ad inersit specialius vidit, secretis audiuit, & agnovit, propensius retinuit, & Apostolis, al vigis Discipulis locupletius edidit, diligenter retulit, melius indidit fidelius iradidit: hinc est, quod de ea legitur in Evangelio: Maria autem*
- Luc. 2.**

conseruabat omnia verba hæc conferens in corde suo. Hæc in eius laudibus legitur: Multa filia congregauerunt diuitias, tu supergressa es uniuersas licet enim in parabolis loqueretur ad turbas, licet omnia Apostolis nota faceret tui amicis, quædam tamen credendum est præ cæteris matrem suam, quemadmodum dilexisset, uaciam propensius erudisse, quædam ei secretis intinasse, frequenter eam ad montem myrrhæ, & ad colles iheris sublimasse, in cellam vinariam ecculasse, suis preut nouit, & voluit gloriam Deificam, & supercelestem reuelasse notitiam: unde Ioannes in Apocalypsi, De throno aut procedebant fulgura, voces, & contrita, quia Mater filij Iesu Christi parabolis, & nigmata legalia, & mirifica gesta, dicta, opera audiuisset, fidelius credidit, syncretius, luculentiusq; alijs edidit. hæc tunc Bernardus.

Et quidem ex sacra Euangeliorum historia Maria fati hoc constat, quare laborum, & incommodorum omnium, quæ Christus Dominus laborum in toto vite sue cursu pro humani generis salute subire dignatus est, ipsa in primis participes fuit: etenim simulatq; in virginis utero sui claustris eum excepit, nihil itineis labore retardata est, quo minus ad montana abiit cum scitinatione, ut Ioannes adhuc in utero matris existens ab originali labe expiaretur; deinde Bethlehem venit, ut illic cum Ioseph sponso profiteretur, ibi in summa rerum omnium egestate, illum peperit, panis involuit, reclinauit in præsepio, ab ubere de celo pleno lactauit: deinde in eius circumcissione sanguini, & lacrymis infantuli intumè compatiæ est: à Magis, qui cum muneribus ex Oriente, stella duce, aduenerant, una cum filio inuenta est, eundem quadragesimo die deculit ad Templum, deditq; hostiam secundum legem (quæ quidem erat pauperum oblatio) par turturum, aut duos pullos columbarum, tunc à Simeone viro iusto suam animam gladio transfigendam audiuit: con filio etiam in Agypto plures annos in medio hominum idolorum cultui in primis dediturum exolauit: mox cum filius annum ageret duodecimum, ac Matre inficia remansisset in Templo, dolens studiosè, ac sollicitè eum qua sunt, ac triduo qua situm inuenit in Templo in medio Doctorum; postmodum simul habitauerunt in Nazareth usque ad trigésimum ejus annum, quo quidem tempore prædicationem aggressus est: sed neque tunc eum dimisit, imò in nuptijs Cana Galilææ erat cum filio. & Ioan. 2. Ioan. 2.

Matth. 12. Cum eodem descendit Capharnaum, ibiq; cum eo mansit: eundem in predicatione prosequutus, ut videre est apud S. Matthæum c. 12. quocirca cum Christus Dominus à ludæis conuersionem, calumniarum, subfannationum, ac maledictorum probriis impetebatur, in Matrem etiam sæpè præsentem suo modo vniuersis redundabant.

Virginis in Christi charitas eximia. 3. Cæterum cum de corporali Virginis sequela, qua Christum cum viveret, est persecuta, dixerimus, non videtur alienum si quid de eiusdem charitate subtexamus, qua tanquam glutine ita Deo semper vicina fuit, atque coniuncta; ut peculiari ratione Deo dicere potuerit: *Adhæsit anima mea post te*, hæc

Psal. 66. maximè flagrauit Virgo sanctissima ab instanti suæ immaculatæ Conceptionis, quæ iugiter actibus mentioris insignibus, iisque frequentissimis incrementum capiens, in immensum excreuit. Et quidem charitas virtutum regina, per aurum metallorum pretiosissimum & per ignem elementorum nobilissimum, calidissimum, & actiuissimum; & per solem planetarum præstantissimum, qui omnibus astris lucem impetit (quo Apoc.

Apoc. 12. hæc beatissima Mulier amicta dicitur) significari solet: hunc est quod huiusmodi, & aliis symbolis Virginis charitas exprimitur: Candelabrum Templi aureum, in quo septem erant lucernæ oleo instructæ, & ardentes

Exod. 25. Exod. 25. tum ratione rutilantis auri; tum ratione ignis flagrantis Virginis charitatem septem donis sancti Spiritus præclarissimis instructam, & oleo diuinæ gratiæ in singulis repletam adumbrabat; quæ non solum obsequium Deo exhiberet, sed etiam proximis exemplo, & doctrina prælucebat: quin etiam sicut aurum electum in igne magis probatur, ita charitas Deiparæ in tribulationibus, & præfluris ne minimum quidem retardabatur, sed indes illustrior euadebat; de qua merito Cant. 8. *Aqua multa non potuerunt extinguere charitatem, nec flumina obruant illam*, poterat enim ipsa verissime illud

Cant. 8. Apostoli ad Rom. 8. usurpare: *Quia nos separabit à charitate Christi, tribulatio, an angustia, &c.* Quare Patres eam candelabrum templi aureum vocant, ita Epiphanius oratione de B. Virgine, & Georgius Nicomediensis oratione de oblatio. Virg. Damascenus verò orat. 1. de dormit. eam vocat Candelabrum, ex quo lumen illud sempiternum,

Rom. 8. **Epiphani.** **Georg. Nicom.** **Damasc.**

& inaccessum prodiit: ideo Ephrem de laudibus Virgin. Lucernam eam vocat clarissimam, & Andreas Cretensis oratione in Annunciatione Virginis: *Benedicta, inquit, tu inter mulieres, quam Zacharias vir diuinitus aureum seu candelabrum septem vidit lychnis ornatum, nimirum septem illis sancti Spiritus donis clarum, & lucidum*, hæc Andreas.

4. Quare Virginis charitati flagrantissimæ illud Cant. 8. iure quidem optimo accommodari potest: *Fortis est ut mors dilectio, dura sicut infernus amulatio*: Lampades eius lampades ignis, atque flammarum: opera enim Virginis, seu cor ipsum Virginis (utrumque enim per lampades intelligere possumus) dilectionis igne maximo ardebant, flammæ euomebant, splendoremque foras mittebant; illo nempe igne accensa, quem Dominus

Luc. 12. Iesus eius filius misit in terram, & voluit vehementer accendi; non quales lampades extinctæ, oleoque defectæ in virginibus fatuis inuentæ sunt; sed quales habuisse describuntur prudentes virginibus obuiam sponso exeuntes: huiusmodi lampadibus præ reliquis virginibus maximè ornatis, Virginum omnium prudentissima in Abigail 1. Reg. 25. 1. Reg. 25.

prudentissima pariter, & speciosa præfigurata, Christo filio, & sponso occurrit. Ideo ex Bernardo sermone 2. de Assumptione, de Deipara dicitur illud Prouerb. 31. *Non extinguetur in nocte lucerna eius*. & Cyrillus homil. contra Nestorium Deiparam vocat lampadem inextinguibilem.

Hanc Virginis charitatem eximiam significauit etiam Exo. 25. aurum mundissimum, quo iussus est Moyses de aurare arcam intus, & foris, & aurum illud præcipui, quo 3. Reg. 10. Thronus Salomonis eburneus (in quo, ut diximus cap. 2. sanctissima Virgo describitur) conuersus erat, quod non commune aurum, sed fuluum nimis dicitur. Hanc etiam Virginis charitatem significabat coccum illud non semel, sed bis tinctum, ad rubrum colorem magis exprimendum, cuius frequentissimus erat vltus in cortinis Tabernaculi, & vestibus Sacerdotum Exod. 25. & Exod. 26.

alibi sæpè, eandem etiam indicabat mulier illa amicta sole planetarum nobilissimo, & maximè omnia calefaciente. Quare Bernardus sermone Signum magnum. *Candidissimus, inquit, sed & calidissimus huius mulieris amictus, cuius omnia tam excellenter irradiantur*.

Exod. 25. **3. Reg. 10.** **Marsachas** **ritas præclarissima** **Exod. 26.** **Bernard.**

Ephrem.
Andr.
Cret.
Zach. 4.

Cant. 8.
Charitas
Virginis
fortissima

Luc. 12.

Matth. 25.

1. Reg. 25.

Bernard.

Prouerb. 31.

Exod. 25.

3. Reg. 10.

Marsachas

ritas præclarissima

Exod. 26.

Bernard.

- noscentur, ut nihil in eis, non dico tenebrosum, sed obscurum saltem, vel minus lucidum, sed ne tepidum quidem aliquid, aut non fervens similitudo liceat suspicari.* & S. Bernardinus Senensis 10. 2. sermone 51. art. 1. cap. 2. *Mens Virginis, inquit, in ardore dilectionis continuè tenebatur.*
- S. Bernard** Sed quid mirum hanc Reginam à dextris Regis attitisse in vestitu deaurato Psalm. 44. *charitate scilicet ornatam, cum in eodem psalmo fimbriæ vestimenti eius dicantur aureæ: fimbriæ porro sunt extrema pars vestis iuxta terram, quæ in Virgine nulla terrena macula inquinat, sed aureæ erant, quia non solum in magnis operibus, quæ ex se spiritualia sunt, cuiusmodi sunt oratio, contemplatio, &c. Dei paræ charitas tanquam in vestitu deaurato fulgebat; sed etiam minora opera, quæ corporis necessitati deferuntur, cuiusmodi sunt cibum capere, dormire, manibus laborare erant pariter aureæ, plenissima scilicet perfectæ charitatis, & ab omni terrenarum rerum studio vacua iuxta illud Apostoli*
- 1. Cor. 10.** 1. Cor. 10. *Sive manducatis, sive bibitis, sive aliud aliquid facitis, omnia in gloriam Dei facite, quod egregiè de Virgine aduertit S. Antoninus 3. par. tit. 31. cap. 3.*
- S. Antonin** *Triplex* 5. Verum triplicem amorem Virginis erga filium omni sapientiæ, & virtutibus ornatum considerare possumus, naturalem scilicet, acquisitum, & supernaturalem, quemadmodum adnotavit S. Antoninus 4. par. tit. 15. cap. 21. §. 14.
- amor Vir-** *in Christi* Et naturalis quidem erat maximus: etenim amor parentum in filios talis, tantusque esse solet, ut S. Thom. 2. 2. q. 26. art. 9. ex sententia Aristotelis in 8. Ethic. cap. 12. dicat, hominem quamvis ratione obiecti magis debeat diligere parentes, ratione tamen sui naturaliter magis diligere filium, quippe sibi coniunctiorem, & veluti partem sui: hinc factum est, ut Deus optimus eximium, quo suos complectitur, amorem, matris comparatione explicat Isa. 49. *Nunquid obliuiscer potest mulier infantem suum, ut non misereatur filio utero suo? si illa obliuiscer fuerit, ego tamen non obliuiscar tuam eademque metaphora delictorum, quibus nos pascit, suauitatem Isa. 66. illis verbis, expressit: Ad uera portabimini, perinde ac si diceret, veluti mater vos pascam, & enutriam, ac terrenum viræ mortalis iter quasi maternis in vultu infantium more portati, nullo vestro labore, maxima cum volu-*

ptate conficietis. Hunc etiam amorem naturæ vel ipsi animantibus rationis expertibus erga suos foetus adeo vehementer indigit, ut ad eos alendos, educandos, ab omni iniuria tuendos, & si forte abducti fuerint, recuperandos, nihil non suscipiant laboris, nihil non aggrediantur: quin etiam ea de causa ferociores effectæ, vel aperto mortis discrimini sese obicere non vereantur. Nam ex iis, propter quæ bruta inter se quauddam dimicant, vnum illud est, ut prolem suam defendant. Narrat Albertus Magnus lib. 8. de animal. cap. 21. ubi de hoc agit, Coruam abba, qui ex Apuleio ab Ethnicis Appollini erat dicatus, Miluum interficere soleat, is enim dum corui pullos ex nido conatur abripere, à coruo tamen viribus impari, deprehensus vagibus, & rostro interficitur. Idem etiam scribit, Turturum pro pullis morti se exponere contra autem quandam rapacem ex genere Milui parui quem latine aut appellari Glatonem, cui dum rapere conatur Turturis pullos è nido, Turtur fortiter obstitit, & accidit interdum, ut in eo certamine ab aue illa rapacissima concideret. Omnium sermone conteritur illud de Pellicano, quod ex aliorum sententia S. August. Psal. 101. & S. Gregorius in eundem psalmum referunt, qui seipsum grauius vulnerat, ut extinctos pullos sanguine suo perfusus in vitam reuocet. Quare Deus Osee 13. iustitiæ suæ seueritatem contra peccatores sceleribus obstrictos hac similitudine declarat: *Occurram eis quasi Vrsa rapis catulis, & dirumpam interiora viscerum eorum.* Adhuc Aristoteles lib. 9. Ethic. cap. 7. quem citat S. Thomas 2. 2. q. 26. art. 10 in 2. argum. & sequitur idem S. Thomas in illum locum Ethicorum. *Matres, inquit, magis sunt amantes filiorum, quam patres, laboriosior enim est generatio matrum, & magis sciunt qui ipsarum sint filii, quam patres, sic ille.* Quæ cum ita sint, rectè colligimus amorem Deiparæ Matris erga filium, quem genuerat, lactauerat, & multis laboribus enutrierat, extitisse maximum, quippe cuius natura nobilissima, & optimè constituta nullis prauis, vel priuatis cupiditatibus retardata, suo pondere erga eiusmodi filium ardentissime ferebatur. Quare S. Bernardinus Senensis tom. 3. serm. 2. de glor. nom. Mariæ art. 1. cap. 2. agens de amore naturali Virginis ad Christum: *Similitudo, inquit, & propinquitas est causæ*

Eccles. 19. In naturalis amoris: unde Eccles. 13. scriptum est: Omne animal diligit sibi simile, & sic omnis homo proximum sibi similem, profecto inter filium, & quamcumque aliam matrem tanta propinquitas, & similitudo non fuit, quia Christus totus fuit de sola substantia matris, & igitur inter nullos tanta dilectio, hæc S. Bernardinus.

6. Quod si de Virginis Deiparæ erga Christum amore, ut vocant acquisito, quatenus à charitate, quæ est virtus theologica, distinguitur, agamus, quamvis ad nonnullos illius actus præclariore auxilium Deis speciale requiratur, sanè & hic extitit summus, cum ea quæ Virginem sanctissimam ad eiuſmodi filium diligendum permouebant, maxima plane fuerint: & ut prætereamus in præsentia rationem, qua Christus ut Deus diligibilis est ex charitate supernaturali, de qua infra, certè quod spectat ad bona tum animi, tum corporis, quæ honestissimum amorem inter homines conciliare solent, ea in Christo cumulatissimè inueniebantur, ac Matri suæ optimè cognita erant, atque perspecta, ideoque altissimo amoris vinculo ei iungebatur. Nam animo sapientissimus, sanctitate maxime conspicuus, optimis morum ornamentis præditus, matri usque ad eò obsequentissimus, ut tamen si Deus esset, & vniuersorum Dominus, cui Angeli famulantur omnes, non matri tantum, sed propter matrem etiam Ioseph fabio matris sponso subditus esse non dedignaretur.

7. Iam corpore ex psal. 44. Speciosus forma fuit præ filiis hominum: quæ quidem verba, & si de pulchritudine diuinitatis intelligantur à Basilio in illum psalmum, à Cyrillo lib. 5. super cap. 112. 13. & à Gregorio, aliisque de pulchritudine gratiæ, Sanctus tamen Chrysostomus hom. 18. in Matth. Augustinus item, & Cassiodorus in eundem psalmum de pulchritudine corporis explicant: & certè Christum fuisse forma pulcherrimum astrouit Ambrosius libr. 1. de Virg. Hieronymus lib. 1. in Matth. Bernardus ferm. 1. in festo omnium Sanctorum: præterea Matri erat facie quàm simillimus, complexionem item, ut cap. 5. diximus, præditus sanguinea, quæ hominem aliis magis amabilem, eumque magis ad alios amandum promptum reddit. Quare iure optimo Cant. 5. ubi sub sponsæ typo Deipara Christi pulchritudinem per singula membra describens, cuiusque colorem, caput, comas, ocu-

los, genas, labia, ventrem, crura, & guttur, exquisitis similitudinibus commendans, concludit tandem dilectum suum totum esse desiderabilem, ac si diceret, & animo, & corpore longè amabilissimum. Non me latet huiusmodi membrorum commendatione spiritua-lem Christi pulchritudinem nobis significatam. Nam quemadmodum ex Ambrosio lib. 4. de Virgin. in Deipara ipsa corporis species simulacrum fuit sanctitatis, & figura probitatis, ita & membrorum Christi pulchritudo specimen interioris pulchritudinis nobis exhibebat.

8. Adhæc, matetnum erga filios amorem multa, ut satis patet, accendere solent, si nimirum filius sit vnicus; si diu, multumque desideratus; & precibus enixè à Deo impetratus; si multorum bonorum hæres; si eius consuetudo temporis præsertim diuturnitate roborata, iucundissima sit; si vicissim à filio mater ipsa vniè diligatur. At hæc omnia Deiparæ erga filium amorem acquisitum mirificè augebant; Christus enim vnicus genitrici suæ à toto terrarum orbe, per tot annorum spatia summis votis, ac precibus expectatus, & concupitus, ut propterea Gen. 49. desiderium collum æternorum, & Abac. 2. Cunctis gentibus desideratus appelletur, quem Pater Heb. 1. Constituit heredem vniuersorum, de quo Gabriel Angelus ad Virginem: Dabit ei Dominus sedem David patris eius, & regnabit in domo Iacob in æternum, & regni eius non erit finis, cuius erat consuetudo dulcissima, quam Deipara tot annos gustauerat suauissimè, Christi eò quod exemplo Apostoli Petri confirmatur, suæ quoque Christi consuetudinem tantisper ex dulcissima pertus in ea verba prorupit Ioan. 6. Ad quem ibimus? verba vite æterna habes, de Christo enim quatenus homo est dici potest id, quod de diuina Sapientia pronuntiatur Sapient. 8. Non habet amaritudinem conuersatio illius, nec radium conuictus illius sed lætitiā, & gaudium. Nullus denique filius matrem ita dilexit, & coluit suam, tot, tantaque matri contulit beneficia, tantaque pro ea sustinuit, sicut pro matre sua Christus.

Neque tantum Deipara filium amore summo complectebatur, verum etiam maxima cum Christo eidem cum illo amicitia intercessit; siue humana amicitia, ut Theologi dicunt, virtuosa maxima, peculiaris sit virtus ab aliis distincta, quod Henrico Gandauensi quod l. 10. q. 12. & Pa-

R. 2

Iuda.

Paludan. ludano in 3. dist. 27. q. 1. placet, siue fundetur in aliis virtutibus, in quod propendet S. Thom. Thomas 2. p. q. 23. art. 2. ad 1. eumque sequuntur Caietan. & Capreolus 3. sent. dist. 27. q. vnic. inter parentem verò, & filium amicitiam propriè consistere posse docet Aristot. Aristot. 8. ethic. cap. 7. & 14. & 9. ethic. cap. 1. neque h'c agimus de ea amicitia ad Deum, quæ ex D. Thoma 2. p. q. 23. art. 1. in charitate supernaturali continetur, de qua mox dicemus; sed de amicitia, ut ita dicam, acquisita. Quæ verò ad huiusmodi amicitiam constituendam requirit Aristoteles in 8. ethic. quem refert S. Thomas loco allegato, ea fere numerantur, ut nimirum si amor benevolentia erga rem amatam, quo ei bonum velimus, sitque amor mutuos, fundatus super aliquam communicationem bonorum, utpote in communione sanguinis, cuiusmodi est inter con- sanguineos, vel in communione virtutis, qualis est inter viros probos, denique ut amor mutuos utriusque amico sit cognitus, est enim amicitia (inquit Aristot. 8. ethic. cap. 4.) Redamatio non latens. At verò hæc omnia in Deiparæ cum filio amicitia plenissimè extitisse ex iis, quæ toto hoc capite à nobis differuntur, perspicuè apparet.

Amori nō plus iusto indulgendum siue naturalis, siue acquisita. 9. Illud verò silentio præter eundem non est in hac dilectione, & amicitia, tum naturalis, tum etiam acquisita, qua parentes erga filios afficiuntur, illud eis magnopere curandum esse, ne plus iusto huic amori, & amicitia indulgentes rectæ rationis fines transgrediantur, & diuino amori filiorum præponatur, vel opponatur, vel propter eos nimium animo discruciemur, & de rebus spiritualibus auocemur, quod nonnullis infelicitè euenire solet, ut propterea Christus Dominus Luc. 14. si quis non odit patrem suum, & matrem, & uxorem, & filios, &c. non potest meus esse discipulus, & de amicis in veteri prouerbio habemus, Amicus usque ad aras. Quare inter sapientissimi Pythagoræ monita, & hoc recensetur, Arctum annulum ne gestato, hoc est, ne erga eos, quibuscum agis, nimius sit amor, qui te angat, & excruciet. At Virgini beatissimæ hoc neutiquam timendum erat, cum eius in filium amor non eam à Deo auelleret, sed quantumcunque exerceceret, magis, magisque ipsam cum eo coniungeret, cum enim filium amabat, Deum ipsum diligebat, nec poterat tantum

eum diligere, quin maiori dilectione dignus esset.

10. Supernaturalis denique amor charitatis, quæ est virtus theologica, longè superat quemcunque amorē naturalem, vel acquisitum, cum nullus parens pro filio ea fecerit, vel passus sit, quæ Martyres, & sancti Confessores hac charitate supernaturali incensi pro Christo passi sunt, vel fecerunt, ut videre est in Abraham, qui vngentum suum Isaac Dei iussu in holocaustum eidem offerre volebat, & in Matre septem Machabæorum, quæ cap. 3. fortiter eos hortabatur ad vitam pro Deo lege ponendam, & in innumerabili Martyrum, ea Confessorum multitudine, qui omni tormentorum genere superiores extiterunt, vel sua omnia ut stercore arbitantes nudi nudum Christum sunt secuti.

Hæc porro charitas in Deipara erga Christum omnino erat immensa, charitas enim respondet gratiæ, qua Virgo plena erat, & superplena, de cuius magnitudine in superioribus fusè egimus, ideo etiam charitate supernaturaliter plenissima, ut propterea meritis affectus illi castissimi amoris sponsæ erga Christum sponsum, qui in Canticis describuntur, præcipuè Virgini sanctissimæ applicentur, ut puta Cant. 2. Dilectus meus mihi, Cant. 2. & ego illi, inter vbera mea commorabor, quæ fiduciat, omnibus contemptis, illi soli viuo, & in intus mei pectoris penetralibus collocaui, & Cant. 3. Dilectio dilectio, quia amore languet, & id genus reliqua, vel elogia; vel præconia innumerabilia, quæ in Canticis, Psalmis, aliisque sacrarum literarum libris leguntur. Quod si ex persona seruorum Dei Augustinus lib. 9. confess. cap. 1. dixit, Sagittaueras tu Domine cor nostrum charitate tua, Quid de Matre Deidicendum erit? audiamus Bernardum serm. 29. in Cant. Sagitta electa est amor Christi, quæ Maria animam non modo confixit, sed etiam pertransiuit, ut nullam in pectore virginali particulam amore vacuum relinqueret, sed toto corde, tota anima, tota virtute diligeret, & esset gratia plena, hæc Bernardus & Hugo de sancto Victore, cuius verba refert S. Hugo Thomas opusc. 3. Quia in corde Virginis amor Spiritus sancti singulariter ardebat, ideo in carne mirabilis faciebat, in tantum quod de ea nasceretur Deus, & homo Luc. 1. Quod nascetur ex te sanctum vocabitur filius Dei. sic Hugo apud S. Thomam. Quod si diligentius perscrutemur

Virginis supernaturalis in filium amor immensus Gen. 21.

2. Machab.

D. T. Secun- quia- stus e- ut ho- eras amor- go- D. T.

Augu- stus

S. Ber- nardus

Ter- tium- nam i-

in filium
suarum
multa
tribant.

mur ea, quæ Virginis animam ad eximium erga filium amoris ardorem inflammabant, invenimus septem præcipuè capita, quæ hanc dilectionis flammam nutriebant, ac mirum in modum propagabant.

Primum igitur Virgo sanctissima Christum filium summè diligebat, ut Deum in finitè bonum, & objectum summè diligibile; sub qua ratione omnia diuina attributa, quæ ad sui amorem nos alliciunt, complectimur, quoniam verò Deipara majori sapientia, majorique rerum diuinarum cognitione erat prædita, & profundius res diuinas, ut alibi diximus, penetrabat, majori etiam quam ceteri in Deum charitate ferebatur.

Secundò, cum charitas supernaturalis ex D. Thoma 2. p. q. 25. art. 1. non solum ad dilectionem Dei, sed etiam proximi se extendat, idcirco Deiparæ charitas ad filium ardentissimè ferebatur, non solum qua Deus, sed etiam qua homo erat, & quo ad animam, & quo ad corpus, præsertim quia humanitas illa sanctissima Verbo erat hypostaticè unita, quod singulare erat dilectionis incentiuum: quod si ex D. Thoma 2. p. q. 26. art. 6. ad 4. proximi, qui majori bonitate polleat, magis sunt diligendi ex charitate propter maiorem propinquitatem cum Deo; quanta charitate diligenduserat Christus, qui ut homo omni gratia, sapientia, reliquis, virtutibus, quæ eum omni ex parte amore dignissimum redderent, cumulatissimè erat ornatus: hinc est, ut beatissima eius mater, quæ hæc omnia probè nouerat, immenso eum amore prosequeretur. Quate

Anselmus de excell. Virg. cap. 4. Ex amore, quo se amant boni filii, & bona mater, aliquatenus, inquit ipse sentimus, si quomodo conseruare valeamus amorem huius bonæ matris erga verè bonum, & unum cum filium suum, & istius boni filii sui erga verè bonam, & dulcissimam matrem suam. ita Anselmus. S. Bernardus tom. 3. serm. 2. de glorioso nomine Mariæ artic. 1. cap. 3. In Christo, inquit, fuerunt omnes conditiones, propter quas mater amat filium, & habuit eam in summo: erat quippe Dominus Iesus Christus præ cæteris omnibus potentior, sapientior, generosior, formosior, atque maior; quæ omnia eleganter ex sacris literis explicat, & confirmat.

Tertiò, Deipara filium suum ardentissimè amore complectebatur, non tantum ut Deum summè diligibilem, & ut hominem

omni dilectione dignum; verum etiam ut suum insignem beneficium, à quo innumera, & animæ, & corporis beneficia creationis, mirum, redemptionis, & similia acceperat, quæ tamen communia sibi essent cum alijs, in iisdem tamen diuino munere reliquis se præcellere, ac præstantiori quadam ratione se illorum ab eodem filio participem esse factam agnoscebat. Hinc Bernardus ser. 4. de Bernard. Aumpt. Cæteras quoque virtutes, inquit, singulares profusè inuenias in Maria, quæ videbatur esse communis. Nam si S. Paulus præclarissimus Christi Apostolus in eundem Christum, cui se multis nominibus ad id debere profitebatur, tanto amore exarserat, ut constanter afferret ad Roma. 8. Nullus creatura

vi, aique conatus possit se ab ejus charitate separari, quin etiam ad Philipp. 2. Propter eminentem scientiam Iesu Christi omnia existimabas detrimentum esse, & omnia arbitrabatur in stercore, ut Christum lucrificeres. cujus rationem reddit ad Galat. 2. In fide, inquit, vincti filij Dei, qui dilexit me, & tradidit semetipsum pro me.

Quanto ergo majori Christi charitate flagrabat Deipara, quæ hæc filij beneficia diligentiori examine perpendebat, & ut de uno, vel altero exemplum afferam, agnoscebat enim non solum se à Deo creatam, verum etiam in ipsa creatione pluribus, maioribusque donis, ac prærogatiis, quam ulla pura creatura, & his quidem in præcellenti gradu cumulatam, Participatione redemptionis se quidem à Christo nonerat, attamen nobiliori modo, quam alijs, quippe quæ ab omni mortalis, venialis, & originalis peccati labe præseruata, totque bonis per hanc redemptionem exornata fuerat. Quocirca in suo Cantico Deum communem totius humani generis saluatorem propter singulares in eo ipso redemptionis beneficio prærogatiuas, suam peculiarem appellare non dubitat. Et exultauit spiritus meus in Deo Salutari meo; non tantum quod redemptionis beneficium, ac si in se unam esset collatum, magnificeret (id quod Chrysostomus in verba illa citata ad Galat. 2. Qui dilexit me, & tradidit semetipsum pro me exemplo Pauli ab omnibus faciendum esse animaduertit: Vnusquisque enim nostrum non minus, inquit, gratus agat Christo, quam si ob ipsum solum advenisset: neque enim recusaturus erat ob unum tantum exhibere dispensationem ita Chrysostomus. Verum etiam singulari iure id poterat

R. 3 De ipa

Tertiò, Deipara filium suum ardentissimè amore complectebatur, non tantum ut Deum summè diligibilem, & ut hominem

Luc. 2.

Materni-

eas Christi

maximū.

beneficiū.

Cap. 20.

Prouer. 9.

Bernard.

Psalm. 86.

Sophron.

Hildefonsus

Anselmus.

Luc. 2.

Amor Vir-

ginis in

Christum

superat

omnes

amores

Deipara prædicare cum nobiliori modo præ
ceteris omnibus redemptionis beneficium
sit consecuta: quare in eodem Cantico ratio-
nem suæ exultationis reddidit: *Quia fecit
mihi magna qui potens est, & sanctum nomen
eius.*

13. Quartò, hunc Deiparæ erga Christum a-
morem præter beneficia illa, de quibus dixi-
mus cum alijs communia, augebant singula-
ria, eaque eximia privilegia, de quibus jam in
toto hoc opere, sed præsertim cap. 20. quæ
præ ceteris in se unam ab eodem Christo mu-
nificentissimè collata experiebatur: & (ut re-
liqua taceam) de maternitate Dei, in qua præ-
cipue eius dignitas, atque præstantia sita est,
quæque veluti radix est, & origo innumerabi-
lium donorum, quæ larga manu in eam sunt
congesta, aliquid obiter in medium afferam.
Sanè ipsemet filius eam sibi in Matrem delegit,
& in tantum dignitatis culmen euectam
ijs cumulauit donis, quibus creaturas omnes
longo præcederet intervallo: quid ni ergo in
eum singulariter præ ceteris ardentissimo fe-
ratur amore? hoc porro in Virginem benefi-
cium à Christo profectum pulchrè ob oculos
ponit illud Prou. 9. *Sapientia edificauit sibi
domum, excidit columnas septem, &c.* quod Ber-
nardus serm. 9. ex paruis sic explicat: *Christus
Dei virtus, & Dei sapientia, qui Deus erat, de
sinu Patris ad nos veniens edificauit sibi domum,
ipsam scilicet Matrem suam Virginem Mariam,
in qua septem columnas excidit, ipsam dignum si-
bi habitaculum in fide, & operibus præparando*

hæc ex Bernardo & psalm. 86. *Homo natus est
in ea, & ipse fundauit eam Altissimus.* Ideo So-
phronius sermone de Assumptione: *Tantam,
inquit, facit eam, ut ipse fieret per eam.* & Hilde-
fonsus serm. 7. de Assumpt. *Lacta eum qui ta-
lem fecit te, ut ipse fieret in te.* quod pulchrè ex-
pendit Anselmus loco citato, ubi sermonem

ad Virginem dirigens: *Et tu, inquit, o beatissima
fœminarum, in quam fluxit tam copiosa, & su-
pereminens grata omnium gratiarum, quid enim
animi, quales gressus ad eum, qui tibi hæc magna
fecit? unde sicut ipsa dixisti ab omni generatione
beata dici meruisti.* hæc Anselmus. Qui tan-
dem eo capite concludit in hæc verba. *Superat
ergo omnes omnium rerum creaturarum amores,
Christum & dulcedines magnitudo amoris istius Virginis in
superat deum filium suum, & dulcedinis immensitas, qua exul-
tabat, & liquebat anima ejus in eundem Do-
minum Deum suum.* & infra: *Quo, vel quali*

gaudio replebatur tota substantia eius, quanda-
eum, quem tantopere diligebat quem creatorem,
& dominatorem omnium rerum esse sciebat, se-
cum agentem, secum edentem, se quacumque nosse
volebat dulces assatus docentem haberet, quis cape-
ret? hæc Anselmus.

14. Quintò beatissima Virgo præcipua erga
Christum Dominum charitate ferebatur non
eo iocundum nomine, quo eum suum benefacto-
rem, ac singularem benefactorem, ut diximus,
agnoscebat, verum etiam ut eius Mater, & ut
ejus vicissim quodammodo benefactrix, cui
ipsa aliquid conulerat ex suo, carnem nimi-
rum, ex suis purissimis sanguinibus, quod Dei-
paræ cordi adeò infixerat Deus: ut vel ipsum
Mariæ nomen id præferret, ac indicaret, si no-
minis Mariæ etymologiam ab Ambrosio in
lib. de Instit. Virg. cap. 5. allatam lequamur:
*Vbi speciale, inquit, Mariæ Domini hoc nomen
inuenit, quod significat Deus ex genere meo:* &
ratio quidem maternitatis, si spectemus con-
sanguinitatis vinculum, ad alliciendum erga
filium amorem magnam habet efficacitatem,
quemadmodum supra de amore matrum natu-
rali dicebamus, charitas verò supernatura-
lis perficit ipsam inclinationem naturalem, te-
ste Valentia 2. disp. 3. q. 4. pun. 5. ut pro-
pterea S. Thomas 2. q. 26. ordinem charita-
tis, quo diuerso ordine proximos diligimus ex
naturalis inclinatione, & ex Aristotelis doctri-
na fere colligat. Cæterum dilectionem qua
maer quælibet in gratia existens filium chari-
tate supernaturali prosequitur ex S. Thoma
quæst. cit. inuestigamus, is artic. 6. ad 2. cum
docuisset eos, qui majori bonitate sunt præditi
magis etiam diligendos ex charitate, quam
alios minus bonos. *Quoniam illi, inquit, sunt
Deo propinquiore, in articulo tamen septimo
multis rationibus astringit, eos qui nobis sunt
propinquiore intensiori affectu ex charitate
diligere, quam alios, tametsi probitate meliores,
& art. 9. consanguineo propter conjunctio-
nem naturalis originis magis diligendos, quam
eos, qui alia civili conjunctione nobiscum
communicant, ex quo matris erga filium di-
lectionis vim intelligimus. Quod si in ca-
dem maternitate non tantum consanguinitatē
cum filio, sed etiam beneficentiæ rationem
erga eundem attendamus, profectò id etiam a-
morem erga filium minicè conciliat, cum be-
neficis erga eum, in quem confert beneficiū,
propensiori dilectione ferri solet, quam erga
eum*

gaudio replebatur tota substantia eius, quanda-
eum, quem tantopere diligebat quem creatorem,
& dominatorem omnium rerum esse sciebat, se-
cum agentem, secum edentem, se quacumque nosse
volebat dulces assatus docentem haberet, quis cape-
ret? hæc Anselmus.

14. Quintò beatissima Virgo præcipua erga
Christum Dominum charitate ferebatur non
eo iocundum nomine, quo eum suum benefacto-
rem, ac singularem benefactorem, ut diximus,
agnoscebat, verum etiam ut eius Mater, & ut
ejus vicissim quodammodo benefactrix, cui
ipsa aliquid conulerat ex suo, carnem nimi-
rum, ex suis purissimis sanguinibus, quod Dei-
paræ cordi adeò infixerat Deus: ut vel ipsum
Mariæ nomen id præferret, ac indicaret, si no-
minis Mariæ etymologiam ab Ambrosio in
lib. de Instit. Virg. cap. 5. allatam lequamur:
*Vbi speciale, inquit, Mariæ Domini hoc nomen
inuenit, quod significat Deus ex genere meo:* &
ratio quidem maternitatis, si spectemus con-
sanguinitatis vinculum, ad alliciendum erga
filium amorem magnam habet efficacitatem,
quemadmodum supra de amore matrum natu-
rali dicebamus, charitas verò supernatura-
lis perficit ipsam inclinationem naturalem, te-
ste Valentia 2. disp. 3. q. 4. pun. 5. ut pro-
pterea S. Thomas 2. q. 26. ordinem charita-
tis, quo diuerso ordine proximos diligimus ex
naturalis inclinatione, & ex Aristotelis doctri-
na fere colligat. Cæterum dilectionem qua
maer quælibet in gratia existens filium chari-
tate supernaturali prosequitur ex S. Thoma
quæst. cit. inuestigamus, is artic. 6. ad 2. cum
docuisset eos, qui majori bonitate sunt præditi
magis etiam diligendos ex charitate, quam
alios minus bonos. *Quoniam illi, inquit, sunt
Deo propinquiore, in articulo tamen septimo
multis rationibus astringit, eos qui nobis sunt
propinquiore intensiori affectu ex charitate
diligere, quam alios, tametsi probitate meliores,
& art. 9. consanguineo propter conjunctio-
nem naturalis originis magis diligendos, quam
eos, qui alia civili conjunctione nobiscum
communicant, ex quo matris erga filium di-
lectionis vim intelligimus. Quod si in ca-
dem maternitate non tantum consanguinitatē
cum filio, sed etiam beneficentiæ rationem
erga eundem attendamus, profectò id etiam a-
morem erga filium minicè conciliat, cum be-
neficis erga eum, in quem confert beneficiū,
propensiori dilectione ferri solet, quam erga
eum*

Mariæ

ratione con-

sanguini-

satis Christi

sui aman-

tissimæ.

Ambrosi.

Met.

S. Bo-

dino.

S. Thom.

S. Thom.

S. Thom.

S. Thom.

S. Thom.

S. Thom.

S. Thom.

S. Thom.

S. Thom.

S. Thom.

S. Thom.

S. Thom.

S. Thom.

S. Thom.

S. Thom.

S. Thom.

S. Thom.

S. Thom.

S. Thom.

S. Thom.

S. Thom.

S. Thom.

S. Thom.

S. Thom.

S. Thom.

S. Thom.

S. Thom.

S. Thom.

S. Thom.

S. Thom.

S. Thom.

S. Thom.

S. Thom.

S. Thom.

S. Thom.

S. Thom.

S. Thom.

S. Thom.

S. Thom.

S. Thom.

S. Thom.

S. Thom.

S. Thom.

S. Thom.

S. Thom. eum, à quo beneficium recipit; quocirca S. Thomas quæst. cit. att. 9. in corpore, & ad 2. concludit, filium, & si sub ratione principij naturaliter magis diligit patrem; ratione tamen maioris coniunctionis ex Arist. 8. Ethic. 2. Patrem naturaliter magis diligere filium tantquam partem sui, & art. 12. in corpore, & ad 2. ex Arist. 9. Ethic. cap. 7. vult benefactores magis amare eos, in quos beneficium contulerunt, quam amari ab ijs, licet amor erga benefactorem sit ei magis debitus; sanè Arist. lib. 2. moral. ca. 14. Curnam, inquit, pater filium magis amat, quam filius patrem: virum (ut nonnulli inter multos ajunt) quod pater beneficium erga filium sit, quodque filius de patre benemeritus, & eius factio sit. hæc Aristoteles; qui alijs etiã rationibus id confirmat ibi, & S. Ethic. 2. ex quo vulgatum illud axioma manavit: Amorem magis descendere; vt propterea ex hoc etiam capite Deiparæ in Christum amor non exiguus, vt dicebamus, acceperit incrementum.

Methodius Quare Methodius ratione in hypapantem Tu admirabilem, inquit, incarnationem, quam aliquando non habuit, Deo mutuum dedisti. Euge euge Mater Dei, & Ancilla, quæ debituem illum habes, qui omnibus sub fenore mutatur, Deo nãq; uniuersi debemus, tibi vero ipse debes. ita Methodius. Et S. Bernardus Sensus tom. 3. term. 11. att. 2. ca. 2. O stupendum, inquit, miraculum, & inaudita altitudinis fastidium, vt à muliere Dei filius quodammodo recognoscere videretur suum esse humanum. ita S. Bernardus.

S. Bernar. 15. Sexto, quia Christus totus erat Virginis, etenim quæ homo est patre caret, atque ita Virgo utrumque amorem simul patris, & matris filio debebat; & vicissim Christus amorem, quem filij utrique parenti debent, exhibet soli matri, quod pulchre Anselmus libro de excellent. Virg. cap. 4. docet: Amorem, inquit, quem pater, & mater singula debent filio suo, debet hæc felicissima mater sola filio suo; amorem etiam quem debet filius simul suo patri, & matri, ille filius verè Virginis suæ debet soli matri: nam sicut alij filij nascuntur ex patre, & matre, ita filius eius natus est ex ea sola matre; excedit itaq; omnes amores parentum in filios, aus filiorum in parentes amor istius matris in filium suum, & istius filij in matrem suam hæc Anselmus.

Amor v- Septimo, virgo ipsa tota erat Christi, qui erat vnigenitus: quando enim plures sunt filij, matris amor in plures diuiditur, non sic autem in Virgine, cuius filius erat illi vnicus: amor

verò vnici filij magnus esse solet; propterea David 2. Reg. 1. suum in Ionatham amorem eximium vnici filij à matre dilecti similitudine declarat: Sicut, inquit, mater vnicum amat filium suum, ita ego te diligebam. Quare Plutarchus lib. de amicitia, naturam eius, cui vnici filium dedit, amorem colligere, cui verò plures filios contulit, amorem diuidere: quia verò Virgo mater tota, vt dixi, erat Christi, & Christus totus Virginis, meritò verba illa Cant. 2. vtorpare poterat: Dilectus meus mihi, & ego illi.

16. Et hæc satis de septem illis capitibus, quam veluti septem amoris fontes copiosissimæ erant, ex quibus ingens ille charitatis Deiparæ fluuius igneus erga filium magna vi manabat: vel septem erant annuli, quibus arctissimo dilectionis vinculo eidem filio deuinciebatur. Concludam septem horum capitum disputationem illis Bernardi verbis: Quid mirum si MARIA præ omnibus diligit, quæ est præ omnibus dilectæ? nam eadem septem capita, quæ quasi totidem incendia Deiparam sanctissimam ad Christum amorem tantopere inflammabant, si proportionem quadam ex parte Christi erga Deiparam fumantur, rationes dici possunt, quibus ille genitricem suam immenso amore iam inde præuenerat, quippe qui in eam, vt in singulare opus suæ omnipotentia, quam præ cunctis ab æterno præelegerat, suæ thesauros bonitatis effuderat, ac tot, tantisque beneficijs, ac peculiaribus priuilegijs cumulauerat, vt in ea præ cæteris punis creaturis suæ diuinitatis attributa relucere, quæque in matrem, ex qua sine viri consortio carnem sumeret, delegerat, & sic de reliquis capitibus philosophari licebit; quæ omnia eximium Christi in eam amorem testabantur.

17. Post ascensionem verò Domini absentia dilecti, quæ in alijs interdum obliuionem gignere solet, Virginem propter eximiam, qua Christum prolequebatur, dilectionem, nouis amoris lacibus erga dilectum incendebat, quod pulchre Cant. 3. exprimitur, vbi dilectæ sponsum non inueniens, absentia eius impatiens, ait: In lectulo meo per noctes quasiui, quem diligit anima mea, quasiui illum, & non inueni; surgam, & circuibō civitatem, per vias & plateas, quærā quem diligit anima mea: quasiui illum, & non inueni; inuenerunt me vigilantes, qui custodiunt civitatem; Num quem diligit animam

2. Reg. 1.

Plutarch.

Cant. 2.

Bernard.

Summit.

Christi et

ga matre

amor.

Amor quæ

Iesum B.

Virgo post

ascensum

est præse-

cuta.

Cant. 3.

- Cant. 5.** anima mea vidisti? & Cant. 5. Angelis sponsi
sodalibus sub nomine filiarum Ierusalem Deipara
semper inuisentibus, ipsam identidem
dicere solitam pie meditari possumus cum
- Guarricus** Guarrico sermone 2. de Assumptione. *Adiuro*
vos filia Ierusalem si inueneritis dilectum meum,
ut nunciatis et quis amore languet. de quo
- Sophron.** Sophronius sermone de Assumptione: *Co-*
gitare inquit, & perpendere quantis afficiebatur
B. Virgo doloribus post Christi ad caelos ascen-
sus; considerare quo cruciabatur amore, quo
desiderio aestuabat hac Virgo, dum reuolueret
animo cuncta, qua audierat, qua viderat, qua
cognouerat: quanto indefinenter cremabatur ar-
dore per amoris; quantis mouebatur repleta Spi-
ritu sancto caelestium secretorum incantamentis; quis
& si diligebat Christum ex toto corde, ex tota a-
nima, & ex tota mente; nouis tamen quotidie in-
flammas praesentia absentis desideriorum affe-
ctibus tanto siquidem validius, quanto diuini
illustrabatur inuisitationibus quam totam
repleuerat Spiritus sancti gratia, quam totam in-
transuerat diuinus amor; ita ut in ea nihil esset
mundanus quod violaret affectus, sed ardor con-
stans & ebrietas perfusi amoris eius, qui illius
erat, & Dominus, & filius fortassis ergo praemi-
um amore in loco, quo repleti dicuntur, habitasse
eam credimus, quatenus ipsi pasceretur interitus
amor obuius, non quod iam uenientem quare-
ret cum mortuis sed ut suis consolaretur aspecti-
bilibus. & quem genuerat mentis compledebatur
amplexibus. Amor Christi desiderium pariebat,
desiderium uero gliscens quasi nouus reparabatur
ardoribus. hactenus ille. Et Carthusianus
serm. 1. de Assumpt. B. Virg. hoc ardens eius
desiderium videndi Christum eleganter ex-
plicat: Non sic, inquit, Iacob Patriarcha affi-
cebat ad uidendum filium suum Ioseph: eun-
dum, ac dominantem in Aegypto; quantum affi-
ciebatur piissima mater, & Virgo ad conspi-
ciendum unicum suum filium IESVM gloriosissi-
um, atque regnantem in caelo, nempe quo in-
tensus, ardens, incomparabilis, & amauit
unigenitum suum secundum uirtutem, & ipsius na-
turam, eo prae cordialis anhelabat ad facialem
gratiam inuitum, ad immediatam, ac inuicem u-
isionem, ad beatificam uisionem. praesertim quia
eius suauitatem gloriosam, ac frequentissimam erat
experita, per quod ad plenarium gustum accende-
batur validius, iuxta illud, quod increata sa-
pientia loquitur: Quae edunt me adhuc esurient.
Eccles. 2. 4. haec Carthul. 18. Quinctiam Deipara sancti-

ssima propter innumerabiles, eosque eximios
actus meritorios, a quibus toto vitae uae tem-
pore ne momento quidem destitit, ea diuina
charitatis capiebat incrementa, ut eius anima
tandem huius amoris aestu, atque magnitudi-
ne e corporis vinculis soluta, ad filium, quem
intimis cordis visceribus dilexerat, euolaret; &
quamuis nonnullos apud Ambrosium, & Be-
dam in cap. 2. Luc. & apud Isidorum in lib.
de vita, & morte Sanctorum dixisse legamus,
B. Virginem martyrio affectam decessisse; id
tamen, quem admodum citati Auctores affir-
mant, nulla historia, nulla traditio, nullo
probabili fundamento inuit; gladius enim,
qui eius animam, iuxta Simeonis uaticinium
pertransiuit, non pro corporali gladio, sed
metaphorice pro acutissimo dolore, quo in-
Christi passione transfixa fuit, tumendus est,
teste Sophronio sermone de Assumpt. & Idem
in serm. 2. de Assumpt. Beda in Luc. 2. Da-
mascenus lib. 4. c. 15. Anselmo cap. 5. de excels.
Virg. Ruperto in cap. 19. Ioan. Euthymio in
cap. 2. Luc. Bernardo sermone Signum mag-
num Virgo enim, quem admodum cap. 2. di-
ximus, praefigurata est in altari, quod Deus
Deut. 27. edificandum iussit de lapidibus,
quos ferrum non tetigit; & in Templo Salo-
monis, in quo malleus, & securis, & omne fer-
ramentum non sunt audita cum edificaretur
ita cum e vita excederet Deipara, ferrum gla-
dij non eam tetigit. Quare eam nullis tyran-
norum tormentis, quin etiam nullo dolore
corruptam nullo tentatam morbo, sed via-
moris erga Christum eximij ex hac luce mi-
grasse complures grauissimi Patres astruunt,
Damasceus orat. 2. de dormit. Priusquam
dolorem sensisset, peperit; abique dolore sui eius
quoque ex hac uita excessus. Simeon Meta-
ph. istas oratione de uita Deiparae: Cum rur-
sus, inquit, dixisset, Fiat mihi Domine secundum
uerbum tuum, emisit tanquam in formosum spi-
ritum, & in eum amicis deponit filij manibus.
Idem habet Nicephorus lib. 2. hist. cap. 21. Alo. Mag.
Albertus Magnus in suo Mariali: Beata Virgo,
inquit, pra amore, & sine dolore mortua est. & Carthul.
Carthusianus lib. 4. de laudibus Virg. arti. 4. *fiat.*
Ad intuitum, inquit, dilecti filii cum incompara-
bili aspirauit ardore, diuinatum quoque rerum
contemplationi erat profundissime iuncta
ergo pra spiritalis suauitatis affluentissima ex-
perientia, & seruenissima dilectione separaba-
tur sine poena a corpore, hoc ipsum exreuelatione

3. Brigita. tione ipsius Deiparæ apud S. Brigittam lib. 6. reuelat. cap. 62. confirmatur: *Parauit*, inquit Deipara. me ad exitum circumiens omnia loca more meo, in quibus filius meus passus fuerat: cumque quadam die animus meus suspensus esset in admiratione diuina charitatis, tunc anima mea in ipsa contemplatione repleta fuit tanta exultatione, quoad vix se capere poterat, & in ipsa consideratione anima mea à corpore fuit soluta: & sanè quemadmodum Moyses quamuis centum viginti annorum esset, vegetus tamè, & incolumnis, cuius oculus non caligauerat, nec dentes moti erant, iubente Domino Deut. 24. mortuus est: quid ni Deipara similiter nullo morbo confecta obierit, cum hoc mortis genus innocentia ac puritati Deiparæ mirificè congruat, quæ absque libidine concepit, & omni concupiscentia motu semper caruit, & ex filij morte longè maiores perpessa fuerat cruciatus.

19 Quam autem ratione absque morbo vi amoris Deipara obierit, Suarez qui hoc tenet tom. 2. in 3. part. disput. 22. sect. 1. rectè explicat: *Fieri*, inquit, potest, ut mens tanta efficacia, & intentione in his actibus amoris, & ardentissimi desiderij, & altissima contemplationis occupetur, ut veluti dissimulat corpus, ita ut paulatim eius dispositiones remittantur, ac deficient, ac tandem ob earum defectum non possit anima in corpore conservari. hæc Suarez.

Ad hæc de Deiparæ charitate non interrupta illud affirmat Suarez loco citato sect. 2. eam nè in obitu quidem, cum à via transijt ad patriam charitatis actum intermisisse: sed vel eundem, quem in terra viuens vsque ad mortem liberè exercuit in termino viæ maiori quadam perfectione, & necessitate continuasse; si actus amoris in via, & in patria possunt esse eiusdem rationis: vel si sunt diuersi Deiparam ab actu amoris viæ immediatè absque ulla intercapedine transijisse ad actum amoris patriæ: neque enim in obitu corporis dolore, ut diximus, vel sensuum perturbatione impediatur: sed quo magis ad exoptatum terminum accedebat, eo vehementius diuina charitate flagrabat vsque ad primum non esse hominis, ut verbis Philosophorum utar, in quo Deum videre, eumque beatifica charitate diligere cæpit. hæc ex Suarez.

20 Ex his omnibus rectè intelligimus, cur ac Ecclesia Virgini gloriose accomodetur illud, quod de diuina sapientia profertur Ec-

cles. 24. *Ego mater pulchra dilectionis, timoris agnitionis, & sanctæ spei*; quibus verbis trium illarum virtutum, quas theologicas appellant, quæque reliquis præstant, & simul timoris Domini, qui est initium sapientiæ mater exprimitur, quod scilicet ei familiarissimæ fuerint non secus, ac filia cum matre: imò quod eius precibus eas à Deo alijs impetret, atque in alijs illas gignat. Primo autem loco Marter dicitur pulchræ dilectionis, quæ reliquis theologis antecellit; de qua pulchrè Bernardus serm. 29. in Cant. ubi cum dixisset amoris sagittam animam Virginis pertransisse, ut nihil in ea amoris vacuum relinqueret. subiungit: *Aut cerid amoris sagitta pertransiuit eam, scilicet animam Virginis, ut veniret amor usque ad nos.* & de plenitudine illi omnes acciperemus, & fieret Mater charitatis, cuius pater est charitas Deus parturiens, & in sole ponens tabernaculum eius, ut scriptura impleatur, quæ dicit: *Dedite in lucem genitum, ut sis salus mea usque ad extremum terra: hoc enim impletum est per Mariam, quæ in carne visib. lem edidit, quem inuisibilem, nec de carne, nec cum carne suscepit.* ita Bernardus. Huiusmodi porro dilectio, cuius mater Eccles. 24. dicitur Virgo, pulchra est, seu bona; Græce enim καλὰ habetur, quod & bonum, & pulchrum significat: dilectio tum quia charitas est, quæ pulchram & bonam reddit animam, ita ut ei dici possit illud Cant. 4. *Tota pulchra es amica mea*, inde enim pulchra, quia amica, solus enim Dei amor, teste Nazianzeno in carmine de virginitate, formosum reddit amantem: tum etiam quia carnis dilectio, quæ deformem reddit animam, iuxta illud Osee 9. *Facti sunt abominabiles si cut ea quæ dilexerunt*, procul esse debet ab ijs, qui Virgini sanctissimæ Matri pulchræ dilectionis placere student. *Talis enim quisque est* (inquit Augustinus tract. 2. in epist. Ioan.) *qualis eius dilectio est; terram diligis? terra es, Deum diligis? quid dicam? Deus eris.*

Atque hæc de Virginis in conuictu cum filio vicinitate, eiusdemque charitate excellenti, quæ ei perpetuò & inseparabiliter adhæsit.

S

VIRGI-

**VIRGINIS DEIPARÆ FI-
lij Passione vicinitas & de gladio do-
loris, qui eo tempore ipfius ani-
mam pertransi-
uit.**

CAPVT X.

Virginis
cum Chri-
sti passione
vicinitas.
Ioan. 19.

Luc. 1.

Virginis

iuxta cru-

cem dolo-

res Patri-

monii

expli-

cantur.

Metaphra-

stus. Et ha-

bitur a

quod Surii

de X. Au-

gust. 10. 4.

Ephremi

S. Ambro-

Sophroni.

ERTIA Virginis vicinitas cum Christo spectatur in eius passione: eo praesertim tempore, quo fortitudine plusquam virili stabat, ut ait Ioannea, iuxta crucem Iesu, ei; maternum compatiebatur affectu, quando & ipfius animam, iuxta Simeonis vaticinium doloris gladius pertransiuit. Quod pulchre expendant complures ex Patribus, quorum aliquos afferre non grauabimur, ut intelligamus quantum ex Christi cruciatibus, cui patienti, ac morienti afficit, animo dolorem hauserit, quantumque ei corde compassa fuerit, si quidem hoc etiam ad eximiam Virginis laudem spectat: Etenim erit (inquit Simeon Metaphrastes orat, de vita, & dorm. Deiparae) inter Virginis magnalia, & praeclara, si ostenderimus eam fuisse perpetuo versatam cum filio, & ei semper affectu; & ne in tempore quidem rerum aduersarum, nec in passionis afflicto, ab eo separata, quando & Discipuli, & amici, & omnes noti, alij quidem, ipso omnino relicto, se in pedes coniecerunt: Alij vero cum paululum expectassent, negauerunt, ita Metaphrastes.

Ephrem igitur in lamentatione Mariae: Stans, inquit, apud crucem purissima Virgo, Saluatoremque in ligno suspensum suspiciens, plagas reputans, inueniens, & clauos, & querelas, colaphos, ac flagellationem cum grauius suspirijs, cum fleu ingenti, exclamauit: Mi fili dulcissime, & quae sequuntur pathetico affectu descripta.

S. Ambrosius de Inuit. Virg. cap. 7. Si abas, inquit, ante crucem Mater, & fugientibus viris stabat intrepida, spectabat pijs oculis filij vulnera, per quae sciebat omnibus futuram redemptionem, stabat non degeneri Mater spectaculo, quae non meueret peremptorem, & pendebat in cruce filius, mater se persequentibus offerebat. haec Ambrosius.

Sophronius inter opera Hieronymi sermone de Assumpt. Beata, inquit, Virgo Dei genitrix, quia in ea parte passa est, quae impassibilis habetur: ideo (ut ita fatear) quia spiritualiter, & atrocius passa est gladio passionis Christi, plusquam martyr fuit: unde constat quia plus omnibus dilexit, propterea & plus doluit, in tantum, ut animam

eius totam pertransiret, & possideret. Vnde doloris ad testimonium eximia dilectionis: quia quia mente passa est, plusquam martyr fuit. Nimirum & eius dilectio amplius fortis, quam mors fuit, quia matrem Christi suam fecit. ita Sophronius.

Et Ildefonsus sermone de Assumpt. Venerabilis, inquit, Virgo candidior inter martyres dignè praedicatur, eo quod si corpora martyrum pro Domino supplicia pertraxerunt, nihil minus hac admirabili Virgo in anima passa est, testis Domini comprobatur: ait enim Simeon, vel Dominus ad eam, Team ipsius animam pertransiuit gladius. Quod si gladius usque ad animum peruenit, quando ad crucem stetit, fugientibus apostolis, cum videret Dominum pendente: etiam plusquam martyr fuit, Virgo pia quia in animo non minus amoris, quam matoris est: quia mortuus gladio vulnerata: parata enim stetit, si non tyrannus deesset manus percussor: Beata Dei genitrix iure patris, plusquam martyr mater est, quia nimio amore vulnerata, testis exitus Saluatoris, & pro matre in animo cruciatum sustinuit passionis, haec Ildefonsus.

S. Paulinus in epist. ad S. Augustinum, quae S. Pauli est 8. inter Augustini epistolae explicatione quaerens illorum verborum Simeonis: Et tuam ipsius animam pertransiuit gladius, haec ait: Nihil quid Simeon de passione Mariae, quae nusquam scripta est, hoc propheta se credendum esse. An vero de materno eius affectu, quo postea in tempore passionis assistens cruci, quae hoc erat fixum quod ipsa pepererat, maternorum viscerum dolore confixa est: & animam illius illa, quae eius secundum carnem filium ipsa spectante confoderat, crucis rhomphaea penetrabat. Video enim in Psalms de Ioseph ita dictum esse: Humiliauerunt in compedibus pedes eius, ferrum pertransiuit animam eius; sicut in Euangelio dixit Simeon: Et tuam ipsius animam pertransiuit gladius. Non autem carnem, sed animam, in qua pietatis affectio continetur, & doloris aculeus quasi gladius operatur, cum aut aliqua carnis suae iniuria afficitur; ut Ioseph, qui non mortis, sed iniuriarum periculis passiones, in seruum venditus, & in reum vincula, & in carceri datus: aut cum affectionibus interna tristitia, vel dolore cruciatur, ut in Maria sic Paulinus. Cui quaestioni respondens Augustinus Epist. 59. Tribulationem, inquit, gladius nomine significata esse, credibile est, quo materna anima vulnerata est doloris affectu. Ipse fuit gladius in ore persecutorum, de quo haec in Psalmo dicitur: Et gladius in ore eorum. Ipsi enim erant filij hominum, quorum dentes arma, & sagitta, & lingua eorum gladius acutus haec Augustinus.

Damas. Verum ipsa B. Virgo (inquit Damascenus lib. 4. fide orthodoxa cap. 15.) quos in partu dolores effugerat, passionis tempora sustinuit, ut qua pro materno suo affectu, viscera sibi lacerari senserit, & dum eum, quem Deum gignendo nortat, ut fontem ac facinorosum morte affici conspiceret, intus cogitationibus tanquam gladio discerpere, atque ita intelligendum est illud: Et tuam ipsius animam doloris gladius pertransiit: verum resurrectionis gaudium merorem hunc excepit. hanc Damascenus.

Anselmus. Anselmus de excellent. Virg. cap. 5. verum inquit, pertransiit animam tuam gladius doloris, qui tibi amarior fuit doloribus cuiusvis corporis passionis. Quicquid enim crudelitatis inflicti est corporibus martyrum, leve fuit, aut potius nihil comparatione tua passionis, qua nimirum sua immensitate transfixit cuncta penetralia tua, cuiusque benignissimi cordis intima, & utique pia Domina non crediderim te potuisse illo pacto stimulos tanti cruciatibus, quin vitam amitteres, sustinere, nisi ipse spiritus vita, spiritus consolationis, spiritus scilicet dulcissimi filij tui, pro quo moriens torquebaris, te in te doceret, non esse mortem eum absumptum, sed magis triumphum omnia ei subiicientem, quod in ipso fieri coram moribundo videbas hucusque Anselmus.

Bernard. Bernardus sermone Signum magnum: Martyrium, inquit, Virginis tam in Simonis prophetia, quam in ipsa Domini passionis historia commendatur: Verum tuam, o Beata Mater, animam gladius pertransiit: alioqui non niseam pertransiens, carnem filij tui penetraret. Et quidem postea quam emisit spiritum tuus ille iesus (omnium quidem, sed specialiter tuus) ipse plane non attigit animam crudelis lancea, qua ipse (nec mortuo parcem, cui nocere non posset) aperuit latius: sed tuam utiq; animam pertransiit, ipse nimirum anima iam ibi non erat, sed tua plane inde nequibat aucti. Tu ergo pertransiit animam vis doloris, ut plusquam martyrem non immerito predicamur, in qua nimirum corporea sensum passionis excelsus compassionis affectus hucusque Bern.

Bernard. Idem Bern. de lamentatione Virginis Mariæ: Nec lingua, inquit, poterit loqui, nec mens cogitare valebit, quanto dolore afficiebantur pia viscera Maria. Nunc solus Virgo cum usura, quod in partu non habuisti à natura Dolorem, patientis filium, non sensisti quem mille replicatum filio moriente passa fuisti, & infra de lacrymarum ram Dei: Deipara vestigijs, quæ in monumento adhuc para vesti extate dicebantur: Rigabat, inquit, salicibus la-

crymis corpus exanime filij, & monumentum, in quo posuerunt eum, modo mirabili madidabat, ubi & ejus lacryma adhuc apparere dicitur in cunctis doloris intimi, qui animam ejus tanquam gladius acutus pertransiit. & mox: Non credo plene enarrari, vel meditari posse dolorem Virginis, nisi tantum fuisse credamus, quantum unquam dolere potuit de tali filio talis mater.

**3 Simeon Metaphrastes loco citato afferens ea, quæ ibi dicit se ex gravissimis Auctoribus accepisse: Mater, inquit, passionis tempore sicut in alijs superabat mulierem, ita hic quoque videtur Plusquam Mulier, quæ ab illo id est Christo, minime recedit, sed propius sequebatur, nihil timens quod esset formidabile, non quod tantum matris vincere visceribus quam potius diuino induceretur iudicio, adeo ut duas alias Marias horrida sit, ut secum versaretur. & infra: Sic autem una quoque ingressa est in atrium Anna, & Caipha, cer-
Virginis in nes unumquodque eorum, quæ gerebantur, & apud spectanda filij crucia
tina manens dum iudicaretur, una autem proficiscens dum abduceretur ad mortem, eorumque, qui tibus con-
ibant, egressus, & ingressus consideras, & omnium stantia.
ora attendens, ut sciret: quanam in eum ferretur sententia in cruce quoque una aderat, & ideo licet considerare cuiusmodi illa esset, quæ hac difficilia cernebat, & molestas illusiones flagella alapas purpura amictum, coronæ impositione, consumeliosam traditione. & infra enumerat, quæ ipsa præse-
te gesta sunt in Calvarie Mōte: Quomodo sanguinis, inquit, guttus effluentibus non acerbiores lacrymarum aqua ductus fuerit ex Maria oculis? Quomodo illum tulit videre in cruce distensum, ipsam, & eos qui aderant aspicientem a spectu benignissimos? Quid vero irrationes? Quid impia trans-
euntium scommata? Ingratorum subsannationes? probra eorum, qui circumstabant? Quæ quidem omnia eam transuerberabant profundius, quæ ulli clausi, & innumerabilibus quidem plagis sauciabatur stimulus autem confodiebatur innumerabilibus.
Hoc verò erat ei molestissimum, quod ad illum quidem accedere, & eum alloqui stitabat, repellebatur autem à multitudine canum eam circumdantiū, postea verò cum parricida illi negligerent custodiā, tunc verisimile est Deiparam sibi data facultate ad eum accessisse, & antemeritos quidem eius pedes, & impressas ei plagas libenter deoscula-
Pirgo 2 tam, & sanguine mescens lacrymas, oculos, & Christ la-
genas aspersisse. & infra ex sententia quorundam virorum piorum dicit Deiparam sanguinem, & aquam ex Christi latere exeuntem haurientem.
fisse reverenter, & diligenter ita Metaphrastes.**

Quod quidem habet Nicephorus lib. 1. hist. c. 39. qui addit, vasculo illa excepisse.

Metaphr. Metaphraſtes venſimile exiſtimat, Deipa-
Nicephor. ram nimirum Chriſti de cruce pendentiſ pe-

Nazianz. in Tragœdia; Christus patiens, ubi Deiparam inducit Christo hæc dicentem.

Per hos sanctos pedes, quos osculor,
Materno amore se nunc misereat mei.
Neque enim Christi Dñi crux ulque adco
praëta fuisse videtur, quin ad eius pedes exo
sculandos piissima mater perungere potuerit:

Bonauent. *Opinio enim est, inquit Bonauent. in meditationibus vite Christi c. 77. Crucem Domini, ubi dicitur in historijs, quindecim pedes habuisse in*

Gretferus. alium. & noster iacobus Gretferus lib. 1. de S.
Cruce c. 7. Crucem fuisse quindecim pedum,
testatur fuisse traditionem, cui periuasione

Joan. 19. Etò cùm Christus illam sibi bajulauit, non

videtur majoris fuisse longitudinis: quare hominis statura proceri, & in hac cruce extensi (cujus crucis in altum erectæ, pars infima foraminis, quæ adhuc in C. h. v. in hoc fuit

Enthy. Euthym. in Matt. 27. *Verisimile est*, inquit, tunc Dei Matrem propinquius cruci affuisse.

tunc Dei Matrem propinquius cruci affuisse,
quam reliquis mulieres, id viscerum inflamma-
tione Iudaorum vincente timorem. hucusque
Doctorum de Virginis dolore testimonia

De quibus agenda. In quibus duo in Virgine Deipara, quæ patienti filio compatiebatur, præcipue eluxere. Primum dolor ejusdem maximus, alterum in

eo dolore perferendo admirabilis Virginis fortitudo, animique constantia, de quibus accuratè nobis in hoc, & proxime sequenti capite

Dolor Vir- **†** Et quidem dolorem Deiparæ sanctissimæ
ginis in in filij passione, cui præsens astitit, fuisse vehē-

Christi
passione
maximus.

*De virtute
compas-
sionis su-*

per aliena
misericordia
Thom.

ipsum reputans eiusdem miseriam apprehen-

This image shows a blank, aged, cream-colored page, likely an endpaper or flyleaf of a book. The paper has a slightly textured appearance with some faint smudges and discoloration, characteristic of old paper. The left edge of the page shows the binding of the book.

100

_____

*Veritatem. & infra: Lugendum vobis planè est filia
Ierusalem non de Salumore credentium, sed de
impiiato. & temeritate persequentium, ego cruce
cem volens pator, mortem in me quam sum pe-
compensurus admittente ibi. At vero à fidelibus
rectè de tua passione, & resurrectionis gloria
sentientibus, qui animo reputant quanta pro
nobis benignissimus Dominus perpeti sit
dignatus, hunc compassionis affectum
Christus exigit, nam & inter pios animi affe-
ctus, qui à Spiritu S. dimanant, etiam iste re-
centetur: Zach. 12. iuxta versionem Septua-
ginta, quam Ecclesia ad hoc idem in Missa de
passione usurpat: Effundam, inquit, super do-
mum David, & super omnes habitantes Ierusa-
lem spiritum gratia, & miserationis, & aspre-
ent in eum, quem confixerunt, & plangent eum plan-
tum, quem si super vngentium, & dolebunt super
vngentium, & dolebunt super eum, & doleri
soles in morte primogeniti: in illa die erit plangitum
magnum in Ierusalem, & Threno 3. Ieremias in
petitione Christi hortatur animam fidelem
ad gratiam memoriam amaritudinum, quas
in passionis pro nobis gustavit: Recordare, in-
quit, pauperis, & transgressionis meae, ably. hii,
& felle: Peccata enim nostra, quae expianda
suscepit, vocat sua: sicut & in Psal. 21. Longè
à salute mea verba delictorum meorum, & sta-
tim subnectitur responsio eiusdem animae fi-
delis: Memoria memor ero, & sabases in me a-
nima mea: ac fidicet, prae compassionem ex ta-
lium recordatione deficiat, & David in Psal.
68. qui est de passione Domini, in persona ite-
Christi cum Patre loquentis: In conspectu, in-
quit, tuos sunt omnes qui tribulant me, improbit
expetavi cor meum, & miseriam, & sustinuit
qui simul mecum convivisset, & non fuit, qui
consolaretur, & non inveni. Quibus verbis con-
queritur de iudeis tum quia in suis cruciati-
bus impropere et insultabant: tum etiam,
quia affectum compassionis animam exhibe-
bant. & d. Thom. 3. part. q. 46. art. 6. ad 5.
loquens de Christi doloribus, quibus cor-
pati debemus. Ex innocentia, inquit, patientis
augetur dolor in eo, inquantum apprehendit nocu-
mentum illatum, ut magis suadet, unde et-
iam & alii magis sunt reprehensibiles, si non
compassionem recundum illud 1. sa. 57. iustus au-
tem perit, & non est qui recogitet in corde suo,
hac d. Thomas.*

*Sanctorum
exemplis*

1. Quare Sancti omnes in passionis Domi-
nicæ contemplatione tanto compassionis
sensu afficiebantur, ut plerumque in lacry-

mas soluerentur. De S. Francisco narrat S. Be-
navent, in eius vita c. 1. Dum, inquit, una die
rum sic sequestratus oraret, apparuit ei Christus
lesus voluit cruci confixus, ad cuius conspectum
liquefacta est anima eius, & memoria passionis
Christi, visceribus coram ipso adeo impressa me-
dullitus, ut ab illa hora cum Christi cruci fixio
veniret in mentem, via posset à lacrymis, & ge-
mitibus exoriri: ut contineri. & c. 2. Cum lacrymo-
si oculis Franciscus intenderet in Dominicam crucem,
c. 13. in impressione sacrorum stigma-
tum: Cum, inquit, compassus dulcedine Francis-
cae in eum transformatus, qui ex charitate
nimia voluit cruci figi, viro Dei apparuit inier-
alas visus Seraphim effigies hominis crucifixi &
infra: Latabatur quidem in gaudio aspectu, quo à
Christo sub specie Seraphim cernebat se conspici
sed crucis affixio compassus doloris gladio ipsius
animam pertransibat, hanc ex, Bonav. Et lib. 1.
Chron. s. Franc. c. 86. narratur quod S. Fran-
ciscus semel alta voce plians à quodam in-
terrogatus quid haberet illa, inquit, deberem ire
per solium mandatum sine recundia plangendo
passionem Domini mei. S. Bonav. saepe medita-
tionem passionis Domini ad excitandum er-
ga Christum compassionem vehementer
commendat, de quo ipse in meditationibus
vitae Christi cap. 74.

S. Bernardus scilicet 43. in Cant. fasciculum
myrrhae ex amaritudinibus Domini sibi ad u-
bera mentis suae collocarat. vide Celsium li.
8. c. 10. & 11 ubi de quodam Daniele Religio-
senbit illam à Domino sibi apparente donum
obtinuisse lacrymarum dum recordaretur
passionis Domini, atque ita quando de eadem
passione cogitabat aut loquebatur mox lacry-
mae erumpabant & in lib. qui inscribitur Spe-
culum humanae salutis c. 43. refertur de quo-
dam relig. o. s. quicquid cupiebat obsequium
aliquod Deo gratissimum, & à Christo in spe-
ciem magnam crucem baiolantis audivit, ut
se iuaret in gratia crucis potidere perficendo.
hac quidem ratione, Is. ordo, inquit, per ere-
bram recordationem, & compassionem in ore per-
denotant gratiarum actionem, in auribus tuis
per penitentiam, in oculis auditionem, in dorso per
carnis tuae assiduam macerationem. hanc ibi.

6. Ex his omnibus rectè intelligimus, com-
passionis virtutem erga filium dicit patienti-
tem, inter reliquas piissimae Virginis virtu-
tes fuisse non vulgarem, immo multis parti-
bus superasse reliquorum omnium Sancto-
rum

qui Christum
flebat, et
in pietate
compati-
batur.
S. Francis-
ci exemplo
plurimè
Bonav. dicit

Chron. &
Franc.

S. Bonav.
exemplis

S. Bernardus
di. exem-
plum

Cant. 1.
Casarius

Exemplis
cuiusdam

Danielis

Hic lib. 1.
aditus est

Par. 1. 1.
Par. 1. 1.

Par. 1. 1.
Par. 1. 1.

Par. 1. 1.
Par. 1. 1.

Par. 1. 1.
Par. 1. 1.

Par. 1. 1.
Par. 1. 1.

Par. 1. 1.
Par. 1. 1.

rom erga ea, quæ commiseratione sunt digna, & præsertim erga Christi cruciatus compassionem, quippe quæ plus omnibus illum diligebat, & pietatis virtute, quæ alienis miseris compatitur, reliquis omnibus longè præstabat. Quare Bernardus sermone Signum magnum, probans Virginem propter animi compassionem maximam, meritis dici martyrem: Non miremini, inquit, fratres, quod Maria martyr in anima fuisse dicitur, miretur qui non meminerit se audisse Paulum inter maxima gentium crimina memorantem, quod sine affectione fuisset, longè id fuit à Maria visceribus. longè sit à seruis eius, ita Bernardus, & S. Bernardinus tomo 1. sermone 61. articul. 2. capit. 2. Tanti, inquit, fuit dolor Virginis, quod si omnes creaturas, quæ pati possunt disuideretur, omnes subito interirent. hæc ille. quomodo autem hoc intelligi possit, non est nostrum longius persequi.

Quoniam verò Deipara hoc eximio charitatis actu, quo ingenti animi dolore filii passionem, ac mortem est prosecuta, præclarissimum & inenarrabile præmium, ut Theologi dicunt, essentiale, & martyri quoque Aureolam, ut cap. proximo dicemus, est consecutur: circa inter duodecim eius privilegia per duodecim stellas significata, quæ Apoc. 12. in corona mulieris igne amictæ visæ sunt, meritis S. Bernardus sermone Signum magnum, hunc eius dolorem numerat, quem martyrium cordis vocat. & Albert. Magnus in lib. de laud. Virg. apud S. Antonium 4. par. tit. 15. c. 20. vndecimum privilegium Deiparæ illud fuisse dicit, quia passio Christi fuit ei singulariter communicata: Quoniam sola, inquit, Beatissima Virgo habuit eo tempore fidem, & compassionem crucifixi Dei, & hominis, & ex compassione patientis per se passionem. Nos quoque c. 39. inter duodecim Deiparæ privilegia, & hoc reponimus.

7. Hinc est, quod Deiparæ gratissima est fidelium pietas, quæ dolore eius, quibus propter Christum affecta est, religiosa commemoratione recolunt, cum propter illos, & insignem maternæ pietatis laudem, & eximium in coelo præmium sit adepta, id quod multis satis testantur: primum complures imagines, quæ in Ecclesia visuntur, in quibus Deiparam in speciem morientis septem vitæ Christi mysteria ambiunt, & vulgò septem Virginis præcipui dolores appellantur, & quibus septem gladii prodire, & cor Virginis re-

cta petere apparent, quo significatur Matris anima doloris gladio iuxta Simeonis vaticinium transfixa, secundò inter mysteria Rosarii in honorem Christi, eiusque Genitricem instituti, secunda Angelicarum salutationum quinquaginta mysteria passionis Christi, quæ eadem materia fuerit compassionis Deiparæ complectitur. Tertio, religiosissimi Seruitarum ordo, qui hoc præclaro nomine gloriantur, quod se beatissimæ Dei genitricis seruos ipso etiam nomine profiteantur, atras vestes, quas Deipara per visionem primis eius ordinis institutoribus per quietem præmonstravit, in huius virginis meritis honorem induendas, elegit, quamvis nonnullæ aliæ Religiosorum familiæ, ut potè Montis Olivæti, & aliæ candentibus vestimentis in honorem puritatis eiusdem Deiparæ utantur.

Sed qualis, quantusque in Virgine fuerit huiusmodi compassionis effectus, & ex compassione dolor, atque afflictio, id ex amore, & coniunctione ad eundem, & ex intimæ rerum cognitione, quæ ad commiserationem maximè permouere solent, atque ex ipsius Christi cruciatuum magnitudine, & atrocitate exultimari debet. Ut enim maxima fuerit eiusmodi cognitio, & amor erga eum, cui condolemus, atque compatimur, & præterea tormentorum atrocitas, quam in eodem cernimus, ita maximè augetur dolor, qui ex amissione, vel læsione personæ, quam diligimus, & ex compassione erga eandem proficiscitur, ut non immerito in alienæ miseræ compassione amor erga eum, cui compatimur, mensura sit doloris. quare Augustinus lib. 2. de Civitate capit. 26. Ex carum, inquit, personarum amissione, quæ nobis necessitudo aliqua sunt coniuncta, tantum necesse est utat dolor, quantum habuerat amor. sic Augustinus. Hinc est, quod Græci amorem dixerint γλυκύπικρον hoc est, dulce amarum, quod nimirum amorem erga rem amatam aliqua doloris amaritudo propter eiusdem amissionem, vel læsionem plerumque consequi Deipara ex summo

8. At verò quod spectat ad amorem Virgo erga filium sanctissimum multis nominibus summa charitate Christum filium suum prolequebatur: patiebatur nam si Reg. 18. Anima Ionatha conglutinata i. Reg. 15. est anima David, & dilexit eum Ionathas quasi

Luc. 2.

Compas-
sionis seg-
mē in Vir-
gine vnde
petendū.

August.

Ioan.
Con-
son-
Vir-
amo-
geb-

animam suam quanto maiori amore Deipara
erga filium ferebatur, ut superiori cap. dixi-
mus; adeo ut nec triduanam illius duoden-
nis abentiam absque dolore ferre poruerit.
Quare ipsa ad se hanc illamque dolorem
ferebat, ut patet ex his, quae doli-
te praefectum quia huius filius eius erat uni-
cus; ac proinde ex illius morte maximus erat
dolor iuxta illud Ierem. 6. *Luctum vniuersi*
Zach. 12. fuit tibi plantum amarum, & Zach. 12. Et doli-
hunc super eum sicut dolens solat in morte primo-
geniti. Quocirca Augustinus in lib. *Medita-*
tionum c. 7. notat peccata sigillatim com-
memorans, propter quae Christus acerbi-
simos pertulit cruciatus, post multa cum
Christo loquens, concludit: *Ego poma dul-*
cedinem, tu felles gustas amaritudinem mihi ri-
dens congaudet. Eui tibus plorans compatitur. Ma-
ria haec ille.

Præterea amor Deiparae erga filium erat
amor mulieris, quæ ad dolorem, leniendum
est mollior; & quia simul erat Virgo, adhuc
amorerat tenerior, præfectum quia ex virgi-
ne pudore, ac modestia nunquam forte ad
illum usque diem suis oculis contuita erat,
aliquem flagellum cædi, vel in crucem tolli,
quod primum in filio exerceri vidit; & ideo
tangam res in solida compassione digna,
& in filio conspecta, maiori commiseratio-
ne, ac compassione eius piissimum animum
afficiebat. hic vero amor Deiparae matrem in
modum exercebat, quando filium in tanta
crucis acerbitate positum vidit ipsius memo-
riam, de eaque sollicitum curam eius gessisse.
Cum nimirum illam præsentem (inquit Hiero-
nymus contra Heluidium) de cruce Dominus
iam viduam, ut Matrem commendabat Ioanni
Ioan. 19. *dilecto discipulo, quem et reliquos in obsequium,*
& in solitudinis solatium.

Compas-
sionem
Virgini
amor an-
gebas.
9. Illud vero animaduersione dignum vi-
detur, hanc erga Christum amorem, qui in
martyribus proprios eorum cruciatus lenie-
bat, vel etiam magna ex parte leuabat, in
Deipara dolorem, qui ex Christi compas-
sione proficisceretur, mirum in modum auxi-
le. quanto enim auctior fuit amoris ma-
nifestatio, tanto maior facta est doloris accessio.
sicuti namque valde amarum est eius, quem
diligis, atrocissima propriis oculis spectare
tormenta, quod Deipara in Christi Domini
passione est experta; sic dulce est pro eo, quæ
diligis, aspera, ac dura pati, quod Sanctis mar-

tyribus accidebat, quare Apostoli, tamet si
a Iudeis cæsi ibant Act. 7. gaudentes & con-
spiciunt concili, quoniam digni habui sunt pro no-
mine Iesu contumeliam pati; & S. Agatha latif-
sima, & gloriantur ibat ad carcerem & quasi
ad epulas inuitata agonem suum Domino
commendabat; Sancti item Marcus, & Mar-
cellianus, quorum anniuersaria die 18. Iunii
recolitur, cum essent ad stipitem alligati pedi-
bus clavis confixis; Nunquam inquit, tam
suscundæ epulae sumus quam hac libenter Iesu
Christi causa perferimus, in cuius amore nunc
fixi esse cupimus, utinam tam diu nos hac pati si-
nat, quam in hoc corruptibili corpore vestiti eri-
mus. Sancto autem Tiburtio Chrematii præ-
fecti filio, cuius festum in diem vndecimū Au-
gusti incidit, pruna super quas Christi causa
a Fabiano Iudice incedere cogebatur, flores
videbantur; & sexcenta alia huiusmodi mar-
tyrum exempla profert possent. Hoc ipsum
inducat S. Leo sermone 1. de Sancto Lauren-
tius; *Flammis, inquit, saua crudelitatis superari*
claritatis Christi flamma non potuit, segnior fuit
igne, qui forte vult, quam qui inuis accendit. &
Gregorius homil. 3. in Euangelia cum ageret
de S. Felicitate septem filiorum martyrum
matris Neque, inquit, filios, quos carnem suam
esse voverat, sine dolore poterat morientes videre,
sed erat vis amoris, interius, qui dolorem vince-
ret carnis, sic ille.

10. Quod si ad ea, quæ Deipara in filio ag-
noscebat, quæque ad commiserationem eam
peculiariter excitabant, animum conuer-
tamus, ea sane multa fuerunt, quæ nemo ma-
gis, quam ipsa Virgo sanctissima cognouit;
ad huc enim caput spectat, Christi, qui pa-
tiebatur, digito in infinita; eius in humanum
genus, & in eos ipsos, a quibus indignum in
modum tractabatur, amor eximius, & bene-
ficia præclarissima, eiusdem etiam sanctitas,
& innocentia, quod commiserationem au-
gere ex D. Thoma supra diximus: nemo ma-
gis, quam Deipara intus perpendebat gra-
uissimam Dei offensam, quam patrabant ipsi,
qui per summam impietatem Christo ne-
cem inferebant; quod Virgini ob eximiam
in Deum charitatem dolorem afferebat ma-
ximū. Et quemadmodum Virgo sanctissi-
ma per suam, quæ in eo præcipue commen-
datur, misericordiam, præclara innumeraque
in nos miseros, licet indignos, pietatis lux
beneficia confert, quanto magis, erga hunc

A. 5.

S. Agatha
virgo, &
mart.
SS. Marc.
& Mar-
cell. mart.S. Tiburti
mart.

S. Leo.

Gregor.
S. Felicitas
cum septem
filiis mart.Virginis
animum
plurima
ad commi-
serationem
exercebat.

S. Thom.

filium dilectissimum panni ratione diuina, & humana sibi conjunctissimum, & propter tot acerba, quæ innocens pro nobis patiebatur, commiseratione dignissimum, compassionis affectum exhibuit. Cum enim esset mater, quæ sola sine viri consortio eum genuerat, nullum mors filij magis rangebat, quam ipsam. neque matrem Christi se ostendisset, nisi ad talem tantumq; filium, cuius crudeli carnificinæ præfens interfuit, maternum compassionis habuisset affectum. Hac enim ratione in celeberrimo Salomonis iudicio 3. Regum 3. cum duæ mulieres de infante viuo casu suam esset filius, pertinaciter contenderent, illa deprehensa est vera infantis mater, cuius commota sunt viscera super filio suo, quæque ne diuideretur orabat, simulque alterius impudentia est rejecta, quæ audacter dicere non est verita, *Diuidatur.*

3. Reg. 3.

Ephram.

Illud præterea Virgini dolorem non parum augebat, quod dulcissimæ filij conversationi totos triginta tres annos assueta, qui ei instar omnium erat, jam per eius mortem planè destituta, & desolata remaneret, id quod egregie expendit Ephram in Threnis, seu Lamentatione Deiparæ super passione Domini his verbis ex persona Deiparæ ad filium in cruce affixum: *Respice mi fili lacrymas meas, atque suspiria mea, ac gemitus, & os tuum aperi. Solatium mihi prabe mi fili: Non enim habeo prorsus mihi, vel caput reclinam: Non alius mihi superest cognatus, pater, vel mater frater, aut soror, qui animam mihi reddant: Tu mihi es pater, tu frater, tu filius: Tu mihi vita, & spiritus spes, atque protectio: Tu mea es consolatio & creatio: Tu Dominus meus, & Deus meus: Tu creator, & opifex meus.* hæc Ephram.

Cruciatuum Christi magnitudo.

Luc. 22.

B. Ignat. Loyola in

Cruciatuum porro Christi magnitudinem aliqua ex parte percipimus, si animo reputemus quam multa, quam magna, quam acerba, quam ignominiosa in singulis corporis membris, in omnibus bonis, ab omni hominum genere Saluator noster cum esset delicatissimæ complexionis, & viuacissimi sensus pro nobis perpeti non sit dignatus, quorum sola recogitatio in illius noctis agone sudorem ei sanguineum, & copiosum in horto expressit, ut guttæ, seu quemadmodum græcè habetur *ῥομαίη*, Crassiores scilicet guttæ, quasi grumæ fluere sanguinis decurrentis in terram: unde licet conijcere, ut Beatus Ignatius de Loyola pie contemplatus: *Vestimenta ejus*

jam tunc fuisse madefacta cruore, & hæc omni medi. an. absque ullius consolationis admixtione, quod arc. in cruce testatus est illis verbis: *Deus Deus Meus ut quid dereliquisti me?*

Verum reliquis omisissis, ut atrocitatem supplicij solius crucis (quam Cicero crudelissimum, *saterrimumq; supplicium vocat*) expendamus, præter ea, quæ hac de re gravissimi Auctores in suis contemplationibus, & aliis in libris scripta reliquere, audiamus Senecam, cujus tempestate ad facinorosos mulcandos, frequentissimus erat crucis usus, qui in epist. 101. peracerbam eorum, qui crucifixi erant, conditionem quam sæpe suis oculis spectare illi licuit, ad viuum his verbis describit. Dum patibulo crucis quis pender destrictus. Quid hujus vinere est? Diu mori; Vultus suum premere, Insuper supplicia sabescere; Perire membratim; Toties potius per stillicidia quasi amitteret animam, quam semel exhalare; Quin etiam auctus ad illud infelix lignum jam debilis, jam parvus, & in fœdum scapularum, ac pectoris tuber elisus, trahere animam tot tormenta iracundiam: Hujus siquidem vita supplicij mora est. hæc ex Seneca. Paraphr. Cojus verba quoniam pressiora, & obscuriora sunt, quam ut facile ab omnibus percipi possint, plurius innuere, quam exprimere videtur, faciendum mihi putavi, ut paucis additis ea latius, ac magis perspicue, paraphrasticos sic efferrem. Hominis corpus in crucem elatum, atque ferreis clavis suffixi miserimè jacet erectum, & omnibus artubus pender astrictum, ejus vita mors potius diuturna, atque ærumnola dicenda videtur; Is enim suspensus è cruce sua se mole deprimit, ac totus incumbit in pondus, quo suum vulnus preffat, & degrauat, ac simul magis acerbatur, atque dilacerat: Quin etiam inter supplicia intabescit: Et per omnia membra atque artus sæuiente dolore articulationum conciditur, & intermoritur: Vivo etiam spiritus diuturnam in mortem extrahitur, ut stillicidio quasi guttatim diffuere quodammodo videatur: Adhæc in infelicem stipitem adactus, omnibus exhaustus viribus præ cruciatuum atrocitate ex distractione contrahitur, ex contractione distenditur, & distorqueatur: jamque in dolore suum undique conglobatus intumescit, & extuberat intertus, eliditur, & turgescit in pectus, sentire mortem suam cogitur omnium membrorum cruciamenta sensuram: Hujus siquidem vita atrocissima

Seneca de crucis acerbitate

Cant.

Virg. l. 1. ex passionis

Paraphr. sic videtur dicitur Seneca de scriptis

Matth. 26. 46. de transpirat. m.

Cant. 5.

1. Cor. 2.

cissimi supplicij, & calamitosissima mortis diuturnitas est.

Ex quibus perspicuum relinquitur mœrorem Virginis fuisse grauissimum. & intimo animi sensu innocentissimi filij cruciatus defleuisse, neque id mirum videri debet: quæ enim sublimius alijs exaltanda erat ad Regnum cum Christo: ita præ alijs passionis Christi amaritudinē degustauit vberime, iuxta illud, quod filijs Zebedæi petentibus dextram & sinistram Christi in Regno dictum est Matth. 20. *Possitis bibere calicem, quem ego bibiturus sum.* & veluti colūba, quæ alijs omnib⁹ simplicitate bonorum operum fecunditate præstabat, ad perfectissimam cum Christo transformationē inuitatur ab eodem in foraminibus petræ, in cauerna maceriæ, in vulneribus nimirum suis.

12 Cæterum quamquam Deipara nulli mortalium comparanda est in dolore commiserationis, qua afficiebatur erga Christum, sicuti nemini conferenda est in amore, quem mensuram esse diximus compassionis, & doloris, attamen hunc Virginis dolorem ex collatione aliorum exemplorum, quæ in sacris literis legimus vt cun que conicere licebit. nam si ad eam graue fuit S. Petro Apostolorum Principi Christum vnice diligenti eundem audire suam passionem discipulis generatim prædicentem Matth. 26. vt propterea contumelias (vt verbis vtat S. Leonis) passionum, & crudelissima mortis opprobria, religioso, vt putabat, & libero fastidio respuerit, & quasi indignum id reputans non sine animi ab hoc abhorrentis commotione responderet, Absit à te Domine, non erit tibi hoc: quare à Christo grauiter est reprehensus illis verbis, *Vade post me Satana, scandalum es mihi, quia non sapias ea, quæ Dei sunt, sed ea quæ hominum:* Quanto fuit grauius quantoq; acerbius, quod sanctissimæ accidit Dei genitrici, cui cū in filium, qui Cant. 5. *Est totus desiderabilis*, charitate flagraret incredibili, eandem spectare passionem, singulorumq; cruciatuum monumenta compassionis trutina coram expendentia fuerunt.

1 Cor. 12. *Apóst. 1. Cor. 12. Si quid patitur, inquit, vnum membrum, compatiuntur membra:* atque vt est in Prou.

Quando caput languet cætera membra dolent.

Ideo beatissima Virgo in corpore mystico sanctæ Ecclesiæ agnoscens Christum, qui patiebatur caput membrorum totius corporis nobilissimum, ipsa veluti collum reliquorum

membrorum capiti coniunctissima, ei præ cæteris etiam maximè compatiiebatur. Quod ipsa Virgo appositissimo exemplo S. Brigittæ lib. 1. Reuelat. cap. 35. agens de Christo, sic explicauit: *Cum inquit, nasceretur ex me, sensi ego quod quasi dimidium cor meum nasceretur, & exires ex me, & cum ipso pateretur, sensi quod quasi cor meum patiebatur; sicut enim illud, quod dimidium est extra, & dimidium intra, & si illud pungitur, quod est extra, aquè sentit dolorem quod intra est: sic ergo cum flagellaretur, & pungeretur filius meus, quasi cor meum flagellabatur, & pungebatur.* hæc in Reuelatione S. Brigittæ.

13 Quod si Agar in solitudine Bersabeæ Genes. 21. à filio suo Ismaele procul recessit, & fleuit. *Non videbo*, inquit, *morientem puerum* (quanquam protinus ab Angelo præsentis necessitati opem experta est) Si multitudo mulierum sequentium Christum cū ad Caluariæ montem duceretur, etiam si nihil cognitione ad Christum attinebant, plangebant, & lamentabantur eum, quasi vt ipsis videbatur magna commiseratione dignum, vt pote corona spinea redimitum, & flagellis, ac alijs percussioibus malè acceptum ad atrocissimam mortem nimia etiam militum importunitate sollicitatum properantem.

Si Iacob existimans filium suū Ioseph præ cæteris dilectum à fera pessima deuoratum, Iacob scissis vestibus, & cilicio indutus lugebat illum multo tempore, tametsi superstitis vndecim haberet filios, congregatisq; reliquis filijs, ad Patris dolorem leniendum, noluit consolationem accipere, vt habetur Gen. 37. Quo tandem doloris sensu materna Virginis viscera torquebantur, cū filium suum vnigenitum siti afflictum in tot cruciatibus morientem conspiceret, & cū eius esset vera mater non auditione tantum vt Iacob, sed suismet oculis vnicum filium à fera pessima, à morte nimirum acerbissima deuorari intueretur, nec licebat ei opem aliquam illi ferre, non vulnera allegare, non caput deuexum atque deciduum sustentare, non sitienti potum dare, non morientem osculari? *O qualis* (inquit Bonauentura c. 37 meditationum vitæ Christi) *erat anima matris, cū sic pœnosè videbat filium deficere, languere, lacrymari, & mori.* Et S. Brigitta lib. 4. Reuelat. capit. 70. refert à B. Virgine sibi dictum ex aculeis spinæ coronæ infixis plurimos riuos sanguinis defluxisse per Christi Domini faciem, & crines, & oculos, & barbam repleuisse, vt quasi

Reuelati.
S. Brigitta
de acerb
tate cruci
atuum
Virginis.

Ex dolore
Agar.
Gen. 21.

Ex dolore
Iacob.
Gen. 37.

Bonauent.
S. Brigitta
reuelatio
de eodem.

1. Reg. 5.

quasi nihil nisi sanguis videretur: *Nec ipse, inquit, me astantem cruci videre potuit, nisi sanguine expresso per ciliorum compressionem.* hæc S. Brigitta, quæ etiam sermone Angelico cap. 18. expendit illud 1. Reg. 5. de vxore Phinees, quæ audiens arcam Dei captam expirauit: qualis fuit dolor Virginis, quæ filij sui corpus, quod per Arcam figurabatur, inter clauos, & crucem detineri videbatur vnde concludit se ex speciali Dei dono non fuisse præ dolore mortuam. hæc ibi.

Ex dolore
matris To-
bia iunio-
ris.
Tob. 30.

Tobiæ iunioris mater filij absentiam non ita tandem diuturnam ægerimè sustinens, propterea quod die statuto non reuenteretur: Flebat (vt verbis vtracque sacri libri Tobia cap. 10.) inremediabilibus lachrymis, atque dicebat, *Hæu, hæu me fili mi, vt quid te misimus peregrinari lumen oculorum nostrorum, baculum senectutis nostræ, solatium vitæ nostræ, spem posteritatis nostræ: omnia simul in te vno habentes, te non debuimus dimittere à nobis.* sic illa. Et 2. Regum

2. Reg. 19.
Ex dolore
David

19. David audita nece Absalon filij, quamuis scelestissimi, & de se pessimè meriti, præ dolore operuit caput suum, & clamabat voce magna: *Fili mi Absalom Absalom fili mi, & cap. 18. flens dicebat: Quis mihi tribuat, vt ego moriar pro te Absalom fili mi: nec tamen vide-*

2. Reg. 18.

rat eum de quercu suspensum, & tribus lanceis in corde transfixum. Ex his igitur lachrymis matris Tobia, & David, filios in dissimili casu ita lugentium (si causas matris expendamus) absque vlla proportionem longè plures, longèq; grauioribus in Virgine facillè inuenimus, vt propterea mirandum non sit Simeonem se-

Luc. 2.

nem ei prædixisse gladium non superficie tenus, sed pertransitum eius ipsius animam, quasi ad intima vsque penetraturum. Ad hoc idem ostendendum afferam, quod S. Gregorius l. 1. moral. capit. 9. quamuis aliud spectans, refert de duabus cytharæ chordis ad proportionem quandam ita attemperatis, vt vna percussa, altera sponte respondeat: *Hic, inquit Gregorius, qui chordarum harmoniam temperant, tanta hanc arte dispensant, vt plerumque cum vna tangitur longè alia, ac multis interioribus posita chorda quatiatur, cum ista sonitum reddit, illa quæ in eodè conatu temperata est, aliis impercussis tremat.* hæc Gregorius. Quod si in ijs, quæ sensu vitæque carent, tanta consensionis vis est, quam Philosophi græcè sympathiæ vocant, tantaq; efficacia rectè colligimus propter maximè sympathiæ consensum,

S. Gregor.
Sympa-
thia vis
exemplo
duarum
cythararū

atque similitudinem, & conuenientiam, quæ tum in naturalibus, tum etiam in donis gratuitis Virgini interessere debet cum filio, ex ipsius passione ad eam acerba dolorem, ac compassionem, in matre præsertim coram omnia inspestante, quam maximam esse excitatam, vt meritò in illa celebri, & recepta prece, quam nonnulli tribuant S. Gregorio, (vt refert S. Grig. S. Antoninus 3. par. histor. tit. 2. c. 3. §. 12.) dicatur.

*Stabat mater dolorosa
luctu crucem lachrymosa
Dum pendebat filius;
Cuius animam gementem,
Contristatam, & dolentem
Pertransiit gladius.
O quam tristis, & afflicta
Fuit illa benedicta
Mater vnigenæ.
Quæ marebat, & dolebat,
Et tremebat, cum videbat
Nati penam inclitæ.
Quis est homo, qui non fletet
Christi matrem si videret
In tanto supplicio.*

24. Rupertus in Cantica cap. 2. MARTA, inquit, fuit lilium inter spinas, quia quæcumque spina filium, eadem Matrem confixerunt, & incurrunt vulneribus condolentia, & compassionis, & sicut filius spinas perculit, & confregit, sic de Matre veraciter semper predicabitur, Cunctas hereses interemisti. sic Rupertus. Et centè sicut lilium inter spinas, ita Deipara inter filij tentationes, & tribulationes vigeat. Bernardus de Lamentatione B. Virginis: *Stabat, inquit, ego videns eum, & ipse me, & plus dolebat de me, quàm de se.* & infra: *Vulnera Christi morientis erant vulnera matris dolentis.* sic Bernardus. Virgini igitur Deiparæ illud Threnorum 2. conueniri potest: *Cui comparabo te, vel cui assimilabo te filia Hierusalem.* & infra: *Deique quasi torrentem lachrymas per diem, & noctem; non des requiem tibi, neque taceat pupilla oculi tui: & quidem in tanta afflictione posita tali filio crudelissima, & ignominiosissima morte perempto, multò melius dicere poterat ex Bonaventura c. 3. in spec. illud, quod Ruth. 1. dixisse memoratur, Noëmi orbata marito, & filijs naturali morte extinctis: Ne vocassis, inquit, me Noëmi, id est, pulchram, sed vocato me Mara, id est, amarā, quia amaritudine valde repleuit me omnipotens; & illud Thren. 1. O vos omnes, Thren. 1. qui*

Rupert.
Cant. 2.

Bernard.

Thren. 2.

Bonavent.

Ruth. 1.

Maria no- qui transiit per viam, attendite, & videre si est
min inter- dolor sicut dolor meus: Hæc Virginis amaritudo
pretur, maxima, Mari, quod amarum pariter, & im-
quod inter mensum est Thren. 2. assimilatur dum dicitur:
alia ama- Cui exaquabo te, & consolabor te filia Sion; ma-
ritudinem gna est enim veluti mare contritio tua, quis me-
sent. debetur tui; Hanc quoque amaritudinem no-
 men ipsam Mariæ præferebat; sonat enim,
 Dominam maris, vel stellam, seu illuminati-
 cem maris, vel myroam græcè, latine myr-
 rham maris: vel denique amarum mare, quem-

S. Hieron. admodum cap. 4. ex S. Hieronymo de nomin.
 hebr. in Exodo, sed magis in Mattheo dixi-
 mus, Maria enim apud Hebræos nomen est
 dissylabum, & pronuntiatur MIRIAM, ac po-
 sterior syllaba IAM, mare significat: sed prior
 syllaba multipliciter derivari potest, & ideo
 multiplex est, ut diximus, huius nominis ety-
 mologia. & quidem in qualibet interpretatio-
 ne semper sonat Mare, quod amarum est; &
 præterea in vna illarum amarum mare, & in
 altera maris myrrham, quæ propter amantitu-
 dinem illi insitam vim habet mortuorum cor-
 pora à corruptione præteruandæ.

S. Bonau. 15 Et S. Bonaventura in speculo B. Virg. c. 3.
 pulchre hanc amari maris etymologiâ expli-
 cat, dicitque Virginem fuisse amarum per filij
 compassionem. Similiter S. Bernardinus Sen-
 tentis in 3. tom. ser. 2. de gloriofo nomine Ma-
 riæ egregie eandem Virginis amaritudinem in
 passione declarat. Eiant præterea in Virginis
 mente tres veluti conflictus, ex quibus collige-
 re possumus animæ eius statum. Primus dum
 reputabat Christi innocentiam, & simul omnia
 hominū peccata, pro quibus satisfacere Chri-
 stus volebat: & ex alia parte eius tormenta ad
 satisfaciendum acerbissima; videbat enim
 Virgo hæc excedere mensuram illorum: cum
 enim posset Christus vna stilla sanguinis pro
 omnibus cumulatiflime satisfacere; elegit ta-
 men tam rigorosam satisfactionem, ut copio-
 sa esset redemptio, ita ut merito Christus illud
 lob dicere potuerit: *Vinam appendiderunt pec-*
cata mea; quæ scilicet expianda in me suscepi)
quibus tram merui; & calamitas, quam passor,
quasi arena maris hac grauior appareret. Itaque
verò 40. Suscepit de manu Domini duplicia pro
omnibus peccatis suis. Et Sanctus Thomas 3. p.
q. 48. art. 2. rationes assignat cur passio Christi
non solum sufficiens, sed etiam superabundans
satisfactio fuerit pro hominum peccatis, præ-
ferim propter dignitatē vitæ, quam pro satis-

factione posuit, quippe quæ erat vita Dei. &
 hominis, & propter magnitudinem charitatis
 & propter magnitudinem doloris assumpti. ita
 ex Diuo Thoma, & hoc augebat Virginis er-
 ga filium compassionem, Secundus conflictus
 inter Virginis compassionem erga filium dira
 patientem, quæ dolebat, ita ut gladius animæ
 eius pertranfret, & inter voluntatem diuino
 beneplacito maximè conformem, quæ læta-
 batur de fructu ex passione filij consecuturo,
 nimirum de gloria diuina, & hominum salute,
 quæ ex passione resultabant. Tertius inter do-
 lorem Virginis acerbissimum, & constantiam
 eiusdem inuictam; vnde stabat Mater doloro-
 sa, sed intrepida, dolore interim acriter Virginis
 viscera torquente.

16 Propter hunc Virginis moerorem Chry-
 sostomus in mysterio sacratissimæ passionis
 Domini duplex altare contemplatur, Passio-
 nis vnum, in quo Christi corpus in cruce per
 passionem offerebatur, Altcrum in quo anima
 Martis per compassionem transfigebatur:
 cum enim amor ex D. Thoma 1. p. q. 78. art. 2.
 vim habeat, ut amans videatur esse in amato
 quasi idem factus amato; Virgo per amorem
 in filium transformata, melius quàm Aposto-
 lus dici poterat: *Viuo ego iam non ego, vivit verò*
in me Christus; quæ etiam posuerat sibi Chri-
 stum ut signaculum super cor suum, iuxta illud
 Cant. 8. Sicuti ergo characteres & figuræ sigilli
 in ceram transfunduntur, ita & Christi vulne-
 ra atque cruciatus in cor Mariæ nullumque ver-
 berum ictum, nullum spinarum aculeum, nec
 vulnere plagam recipiebant Christi corp⁹, cui
 tristis echo in corde matris per compassionē
 non responderet. Propterea August. Chr. 12. Iesus
 inquit, carnem, Maria, Virgo immolat mentem.

In Reuelationibus S. Brigit. lib. 6. c. 36. S. A-
 gnes dixit quasi tot ictus gladij Virginem susti-
 nuisse per compassionem, quot in filio suo
 vulnera, & plagas præuidebat, & videbat. Adde
 lanceam Christi mortui, sed cor viuum Mariæ
 per compassionem transfixisse. quod rectè a-
 nimaduertit Bernardus supra citatus: Imò ho-
 rum duorum dolores se mutuo augebant,
 Christus enim in dulcissima Dei genitrice cru-
 ciatus suos inspectante, grauius patiebatur,
 quod ipsum Virgini dolorem augebat. Quem
 admodum in duobus speculis videmus acci-
 dere, quæ si è regione sibi opponantur plerasque
 imagines, sui que reflexus mutuo efficiunt, ita
 ob filij cruciat⁹ dolebat Mater Matris dolore.

Secundus
inter suā
compassio-
nem, & cū
diuino
placito cō-
formatio-
nem.

Tertius
inter dolo-
rem acer-
bissimum.

Eius cō-
stantiam.
Chrysost.
In Calua-
ria duplex
altare pas-
sionis Chri-
sti, & com-
passionis
Virginis
S. Thom.

Cant. 8.

August.

S. Brigitta

Dolor
Christi &
Virginis
per com-
passionem
se mutuo
augebant
exempla
ex duobus
speculis.

corripiebatur Christus, Christi dolore corripiebatur Mater: dolebat enim Mater suum dolorem doli à filio; dolebat contra Christus suum dolorem doli à Matre: ita denique alter suo dolore alterius dolori mutuo respondebat, ut in plurimos uterque dolores exardescere: & quanquam in nobis quippe parvo, & imbecilli ingenio tam multi reflexus locum fere non habeant, sed ad primum fere cōgressum finiri, atque deficere soleant; tamen ut perspicacissima est intelligendi vis, atque intimè, quicquid obijcitur penetrat, ita plurimi emanent reflexus necesse est. Quare in Christo Domino ac sanctissima eius Matre propter excellens utriusque ingenium, & præstantissimam intelligendi virtutem, in numerum longè maiorem reflexus ejusmodi excreverunt. Et S. Brigitta lib. 1. Revela. cap. 35.

3. Brigitt.

Ego, inquit B. Virgo, stabam vicinior cruci. Apertius, & sicut hoc gravius pungi quod vicinior est. ratio doloris; sic dolor eius gravius erat, quia ceteris mibi: cumque respexisset ad me de cruce, & ego ad eum, nix ex oculis meis quasi de venis lachryma exibat, & cum ipse me cerneret dolore confectam in gitta. tantum amaricabatur de dolore meo, quod omnis dolor vulnerum suorum erat quasi sepius sibi pro dolore meo, quem in me videbat: propterea audacter dico, quia dolor eius erat dolor meus, quia cor eius erat cor meum. hæc S. Brigitta.

Ex hac compassione Virginis plurimum utilitatis ad nos pervenit, nam Carthusianus in Cant. 7. art. 24. Virgo, inquit, compassione paternalissima in filij sui passionem meruit, & obtinet nobis pauperibus, & pusillis fructum, virtutem, & meritum passionis filij sui. sic Carthusianus.

Ex hac compassione Virginis qua voluntas ad nos dimanat, Carth.

VIRGINEM DEIPARAM OB DOLORIS GLADIUM,
qui in Christi passione eius animam pertransiit, Martyrum præmium assecutam, eaque de causa diem Sabbati illi dicatum, insignis quoque eius constantia tempore Dominicæ Passionis, cui omnium primæ Christus ab inferis redivivus apparuit.

CAPVT XI.

Virginem
decus Mar-
tyrum &
plus quam
Martyræ
esse antio-
ritate. &
rationib.
comproba-
tur.
Bernard.
Sopron.
Hildefons.
Bernard.
Richard.
Anselm.
Ratio So-
phronii.
Hildefonsi.
& Bern.

DROPTER summum in Christi passione Virginis dolorem factum est, ut Ephræm oratione de Deipara, Decus martyrum eam vocet. & Bernardus sermone signum magnū, inter duodecim stellas coronæ Virginis receniat martyrium cordis eius. & Sophronius sub nomine Hieronymi sermone de Assumpt. Hildefonsus sermon. 2. de Assumpt. Bernardus loco citato. Richardus in 3. dist. 33. articulo. 4. quæstion. 6. ad 4. & alii, Virginem plusquam martyrem appellare non dubitent, quod etiam insinuat Anselmus de excell. Virg. cap. 5. in P. vel. B. Brigittæ lib. 1. cap. 25. loquitur C. I. ad Matrem, Testimonium, inquit, perhibeo tibi, quod tu in passione mea plus fuisti, quam martyr, & hoc quidem tum quia ex Sophronio, Hildefonso, & Bernardo reliquorum Martyrum dolor in eam longè minor fuit, quam Virginis in anima, quam totam pertransiit, & possedit vis doloris, anima vero spiritualis cum sit, acutior etiam

doloris sensu afficitur, tum etiam, quia ex Anselmo martyrum præstantia hoc elucet, quod corpus pro Christo fortiter prodigant, exponendo illud doloribus, cruciatibus, & neci, sed cum dolor, qui ex amissione alicuius rei proficiscitur, a motu respondeat, quo eandem rem prosequimur, ut cap. superiori dixi, nullus martyrum ita vitam propriam, sicut Virgo sanctissima vitam filij dilexit, quare ex filij necē maiorem, quam illi ex propria dolorem perferat.

Sanctus Antoninus 4. parte titulo 15. cap. 24. §. idem sentit ac prebat eleganti ratiocinatione. Dationi, inquit, anima debetur aureola martyrii, ergo dationi pretiosissima anima, & dilectissima debetur pretiosissima aureola martyrii: sed beatissima Virgo dedit pretiosissimam, & dilectissimam animam, id est, vitam filij, ipsa enim in infinitum plus dilexit animam, id est, vitam filij, quam B. Petrus animam, id est, vitam sui ipsius: fuit etiam pretiosissima vita filij, cum pretium fuerit totius mundi; ergo & habet pretiosissimam aureolam martyrii. Alia ratio, dolor nascatur ex amore, ut quantum qui plus amat tā-

Anselm.

Aug.

Phil.

S. Anton.

Ratio car.

Deipara

debeat

Aureola

Martyrii

Anselm.

Alia

id plus doleat de amissione eius, dolor autem San-
ctorum in martyris eorum causabatur à natura
propter separationem animæ à corpore: dolor autē
B. Mariæ à natura & gratia, sed maior etiam à
gratia, sed fortior, & perfectior est causatus à gra-
tia, quā à natura, ergo improporcionabiliter ma-
ior fuit dolor eius in passione filij quā martyrū cu-
jusq; in sua passione. hæcenus S. Antoninus.

Aliaratio Ad hæc, Martyres passi sunt in propria car-
ne, quæ interdum fuit illis occasio, & peccan-
di illecebra, quæ etiam repugnat, & concupi-
scit adversus Spiritum, quā iusti odio sancto
prosequentes, cum Apostolo castigant, & in
servitutem variis mortificationibus redigunt,
ac propterea minus tristantur, cum à tyrannīs
eorum caro tormentis subjicitur, ac retundi-
tur. scientes præterea, ex Apostolo 2. Corin. 4.
quia quod in presenti est momentaneum, & leve
tribulationis nostræ supra modum. in sublimitate
æternæ gloriæ pondus operatur in nobis. quare
Magnus Basilius teste Nazianzeno orationem
in laudem Basilii cuidam præfecto nomine
Modesto, ad Arianam impietatem eum solli-
citantī; cruciatuq; & mortem minitanti,
cū multa fortiter respondisset, quibus nihili
ejus minas facere ostendebat, adiecit hæc ver-
ba: Mori beneficii loco mihi erit, citius enim me
ad Deum transmittet, cui vivo, & munere meo
fungor, maximequē ex parte mortem obii, &
ad quem iam pridem propero. sic ille. Hinc est,
quod viri in charitate perfecti, ut verbis utar
August. tract. 9 in Epistolam I Ioan. patienter
quidem vivunt, sed delectabiliter moriuntur.
Ex quo illud est desumptum, quod de Sanctis
dici solet; eos vitam præsentem habere in pa-
tientia, & mortem in desiderio iuxta illud A-
post. Phil. 1. Cupio dissolvi & esse cum Christo.
At Virgo sanctissima acerbissimo dolore tor-
quebatur ex compassione filij propter necem,
& atrocissimos cruciatu, quos non ut marty-
res propter animæ suæ beatitudinem conse-
quendam, qua jam perfectissimē Christi ani-
ma perfruebatur, sed propter nos homines, &
propter nostram salutem perseferebat in carne
sua innocentissima ex eiusdem Virginis visce-
ribus accepta, quæ spiritui perfectæ fuerat sem-
per subiecta, per quam tot bona ipsa Virgo
consequuta erat, quamque tantopere dilige-
bat: ideoque in filij cruciatibus majori, quā
martyres in suis, dolore angebatur, & quidem
ita vehemēti, ut satis superque potuerit ex
Anselmo loco citato, & Alberto super Missus

est, & S. Bernardino tom. 3. ferm. 2. de glo-
s. Bernar-
riofo nomine Mariæ att. 2. cap. 4. vitam illi
adimere, nisi peculiari filij ope confirmaretur. *Ultima*
Adde in martyribus charitatem, qua erga *ratio*
Deum flagrabat, illorum tormenta magna ex *Martyrū*
parte lenivisse, ideo S. Agatha lætissimē & glo- *in tormē-*
rianter ibat ad carcerem, quasi ad epulas invi- *is lætitia.*
tata. Sancti quoque Marcus, & Marcellianus, *S. Agatha*
ad stipitem alligati pedibus clavis confixis ad *Virgo, &*
judicem. Nunquam, inquit, tam iucundē *mart.*
epulati sumus, hac libenter Iesu Christi causa per- *SS. Marc.*
ferimus, in cuius amore nunc fixi esse cœpimus, & Mar- *& Mar-*
usinam tamdiu nos hic pati sinat, quamdiu hoc *cell mart.*
corruptibili corpore vestiti erimus. & S. Tibur- *S. Tiburt.*
tius candentes carbones nudis pedibus premēs *mart.*
dicebat, Pruna mihi flores videntur. At contra
charitatis magnitudo in Virgine dolorem non
leniebat, sed eadem proportionē augebat;
quod & ratio ipsa ostendit, sicut enim leve est
pati propter eum, quem summē diligis; ita
valde grave, & peracerbum est aspicere eum,
quem summē diligis indigna patientem.

2. Ex his omnibus licet inferre Virginem *Virg. habu*
Deiparam etiam si mortem actu non pertulit, *it. marty-*
propter præparationem tamen animi, qua *ris insti-*
tempore crucis ex Ambrosio, & Ildefonso lo- *gne Aureo*
cis citatis se offerebat persecutoribus, nec *la marty-*
peremptorem metuebat, & propter intimos & *ruus excel-*
ingentes cruciatu, quibus ex Christi passione *lentius*
ejus anima supra omnes martyres est transfixa *Ambros.*
ex Theologorum sententia, præter gloriam *Ildefons.*
essentialē, quam horum cruciatuum per-
pessione est consequuta, ornatum quoque
quendam accidentalē esse adeptam, veluti
insigne quoddam suæ præstantissimæ chari-
tatis, & fortitudinis, quod nonnulli vocant
verē, & propriē Aureolam martyrii super o-
mnes martyres. ita loquuntur S. Antoninus 4 *S. Anton.*
par. tit. 15. cap. 24. §. 1. & cap. 36. §. 1. & A- *audtor sup*
ctor supplementi Gabrielis in 4 dist. 49 quæst. *plom. Ga-*
4 art. 3. dub. 2. noster Salmeron tom. 10. tract. *briel.*
5 1. & Viguerius in suis Instit. cap. 14. §. 3. *P. salmer.*
versic. 2. Cuius rei ratio est, quia verē est ex *Viguer.*
Anselmo mortua fuisset, nisi à Deo præserva- *Anselm.*
ta esset, præservatio verō sicut non abstulit
meritum, ita nec præmium, & ideo concludit
Viguerius adeptam esse excellentius præmi-
um, quā sit Aureola martyrii. Alii verō id
insigne dicunt esse quippiam Aureola illa ex-
cellentius, quod verius, & magis propriē dici
existimat Suarius tom. 2. in 3. p. disp. 21. sect. *Suarius.*
4. Quod si de S. Mart. Ecclesia illud canit. O *Offic Eccl.*

sacratissima anima, quam & si gladius persecutoris non abstulit; palinam tamen martyrii non amisit: quanto verius de sanctissima Dei Genitrice id merito dici poterit; ut ex his, quæ hæcenus differuimus constat,

*Sabbatum
cur Virgi-
ni dicatur.*

Quocirca Ecclesia, quæ martyrum dies Nates, quibus pro Christo mortem fortiter optetierunt, anniversaria tantum celebritate veneratur; Deiparæ non tantum anniversarium, sed singulis hebdomadis diem Sabbati perpetua religione consecrandum decrevit: idque merito, nam ut cæteras hujus rei rationes nunc præteream, quas fufius cap. 29. afferemus, Virgo beatissima die Sabbati post parascenon martirium cordis expectabat: memoria quomodo, ita ut plusquam martyr, quemadmodum ex citatis Authoribus vidimus, dici possit; eo enim die filii præsentia destituta, cujus corpus in sepulchro jacebat exanimæ: memoria quoque repetens, quæ pridie ab impiis fuerat ille perpeffus incredibili mœore afficiebatur usque; ad Christi resurrectionem: quam tertia die viva, ac firmissima fide expectabat: Ideoque ad unguendum sacratissimum Christi corpus ipsa tamen plus pietatis haberet, cum aliis tamen mulieribus non venit: Quia, inquit Bernardus lib. de Pass. cap. 2. Frustra putabat eum ungi, quem resurrecturum sciebat: neque, ut ait S. Antoninus 2. part. histor. tit. 5. capit. 7 § 1 quarebat viventem cum mortuis, de quo Angelus Luca 24. piæ illas mulieres arguebat: quocirca eum à mortuis redivivum omnium prima videre meruit, ut infra uberius dicemus.

Bernard.

S. Antoninus.

Luc. 24.

Obiectio

Bernardi

citra præ-

dicta, &c.

in eodem re-

sponso

Bernard.

Obiectio

Bernardi

citra præ-

dicta, &c.

in eodem re-

sponso

Bernard.

Obiectio

Bernardi

citra præ-

dicta, &c.

in eodem re-

sponso

Bernard.

Obiectio

Bernardi

citra præ-

dicta, &c.

in eodem re-

sponso

Bernard.

Obiectio

Bernardi

citra præ-

dicta, &c.

in eodem re-

sponso

Bernard.

Obiectio

Bernardi

citra præ-

dicta, &c.

in eodem re-

sponso

Bernard.

Obiectio

Bernardi

citra præ-

dicta, &c.

in eodem re-

sponso

Bernard.

Obiectio

Bernardi

citra præ-

dicta, &c.

in eodem re-

sponso

Bernard.

Obiectio

Bernardi

citra præ-

dicta, &c.

in eodem re-

sponso

Bernard.

Obiectio

Bernardi

citra præ-

dicta, &c.

in eodem re-

sponso

Bernard.

Obiectio

Bernardi

citra præ-

dicta, &c.

in eodem re-

sponso

Bernard.

Obiectio

Bernardi

citra præ-

dicta, &c.

in eodem re-

sponso

Bernard.

Obiectio

Bernardi

citra præ-

dicta, &c.

in eodem re-

sponso

Bernard.

Obiectio

Bernardi

citra præ-

dicta, &c.

in eodem re-

sponso

Bernard.

Obiectio

Bernardi

citra præ-

dicta, &c.

in eodem re-

sponso

Bernard.

Obiectio

Bernardi

citra præ-

dicta, &c.

in eodem re-

sponso

Bernard.

Obiectio

Bernardi

citra præ-

dicta, &c.

in eodem re-

sponso

Bernard.

Obiectio

Bernardi

citra præ-

dicta, &c.

in eodem re-

sponso

Bernard.

Obiectio

Bernardi

citra præ-

dicta, &c.

in eodem re-

sponso

Bernard.

Obiectio

Bernardi

citra præ-

dicta, &c.

in eodem re-

sponso

Bernard.

Obiectio

Bernardi

citra præ-

dicta, &c.

in eodem re-

sponso

Bernard.

Obiectio

Bernardi

citra præ-

dicta, &c.

in eodem re-

sponso

Bernard.

Obiectio

Bernardi

citra præ-

dicta, &c.

in eodem re-

sponso

Bernard.

Obiectio

Bernardi

citra præ-

dicta, &c.

in eodem re-

sponso

Bernard.

Obiectio

Bernardi

citra præ-

dicta, &c.

in eodem re-

sponso

Bernard.

Obiectio

Bernardi

citra præ-

dicta, &c.

in eodem re-

sponso

Bernard.

Obiectio

Bernardi

citra præ-

dicta, &c.

in eodem re-

sponso

Bernard.

Obiectio

Bernardi

citra præ-

dicta, &c.

in eodem re-

sponso

Bernard.

Obiectio

Bernardi

citra præ-

dicta, &c.

in eodem re-

sponso

Bernard.

Obiectio

Bernardi

citra præ-

dicta, &c.

in eodem re-

sponso

Bernard.

Obiectio

Bernardi

citra præ-

dicta, &c.

in eodem re-

sponso

Bernard.

Obiectio

Bernardi

citra præ-

dicta, &c.

in eodem re-

sponso

Bernard.

Obiectio

Bernardi

citra præ-

dicta, &c.

in eodem re-

sponso

Bernard.

Obiectio

Bernardi

citra præ-

dicta, &c.

in eodem re-

sponso

Bernard.

Obiectio

Bernardi

citra præ-

dicta, &c.

in eodem re-

sponso

Bernard.

Obiectio

Bernardi

citra præ-

dicta, &c.

in eodem re-

sponso

Bernard.

Obiectio

Bernardi

Beda.

crucem confessus est; & vt refert Beda de ratione temporum cap. 28. & 45. plures Ecclesiæ Magistri, & Doctores Ecclesiastici tradiderunt Christum passum die 25. Mar. Scio ab alijs Domini passionem in alium diem referri: nobis satis sint quæ attulimus occasione eorum quæ S. Bernardinus dicebat. Qui plura desiderat in eandem sententiam, legat Baronium ad annum Christi 34. & Suarium tom. 2. in 3. part. disp. 40. sect. 5.

Baronius.
Suarius.

Virginis in
perferen-
dis cruci-
atibus
maximis
fortitudo.
Ioan. 19.

Quod autem spectat ad Virginis fortitudinem eximiam, atque inuictum animi robur in filij cruciatibus, quibus intererat, perferendis; quod erat alterum ex ijs, quæ initio superioris cap. proposuimus, in hac Virginis iuxta crucem filij præsentia animaduersione digna certum est in Christi passione Virginem suæ fortitudinis argumenta nec pauca, nec exigua dedisse.

Luc. 2.
Anselm.

Primum enim licet acerbissimè dolore ex compassione Christi filij vnici, & dilectissimi; quem tot opprobrijs, & tormentis ad mortem vsque conflictari intuebatur, ita vt Virginis dolor martyrum cruciatus excederet: quippe qui instar gladij acutissimi eius animam iuxta Simeonis prædictionem transuerberauit, ex eoque dolore, vt supra ex Anselmo, & alijs docuimus, nisi à Deo confortata, mortua fuisset. Hunc tamen, tantumque dolorem ea animi fortitudine pertulit, vt nihil egerit dignitati suæ personæ indecorum, aut rationi dissonum, nihil quod non summam animi moderationem, atque constantiam præferret: neque sensuum defectum, aut perturbationem: neque

Virgo spasmum
ut
vocant,
non est
passa.
Cuiet. o-
pus. de
spasm. illi
B. Virgini
neges.
Suar. tom.
2. in 2. par
disput. 4.
sect. 2. &
disp. 41.
sect. 2.
Ioan. 19.
Ambros.

quem vocant spasmum, est passus: hæc enim ex complexionis debilitate, vel ex inordinata, ac vehementi commotione, ac tristitia euenire solent, quod derogaret excellentiæ Virginis, ac perfectio dominio, quod super omnes actus, & potentias suas habebat. Quod si aliqui Auctores, pij & pictores etiam contrarium interdum significant, per quandam exaggerationem ad vehementiam doloris in Virgine exprimendam intelligi debent. Caterum vehementissimum eius dolorem, ac lachrymas, cum quadam oris grauitate, & cum rationis moderatione coniunctas fuisse, satis indicat Euangelista cum refert eam iuxta crucem filij non iacentem, aut sedentem, sed stantem, quasi omnibus angustijs, animi magnitudine superiorum, quod notat Ambrosius in orat. in obitu Valentiniani, Stabat, inquit, & S. Mater iuxta

crucem filij, & spectabat Virgo unigeniti passionem, stantem illam lego, stentem non lego. Idem de Instit. Virg. cap. 7. Stabat ante crucem Mater, & fugientibus viris stabat intrepida. hæc Ambrosius. Et Simon Metaphra. orat. de vita & dormi. Deip. Dicunt, inquit, hi, qui de his rebus tractarunt, eam ab initio usque ad finem se fortiter, & constanter gessisse; honestè quidem, & non indecore videntem motu animi; factis tamen se ostendentem Matrem, sed omnino matrem illius, qui amico mortuo, & ostendit amorem, & motum animi certis finibus continuit. ita Metaphra. Bernard. de Lament. Virg. Mariæ: Non credo, inquit, plene enarrari, vel meditari posse dolorem Virginis, nisi tantum fuisse credamus, quantum unquam dolere potuit de tali filio talis mater: Veruntamen rectum erat amoris, & meroris continens modum: non desierabat, sed pie & iuste dolebat, sic ille.

Metaphra.

Bernard.

Quoniam igitur in tot atrocissimis filij sui tormentis, atque opprobrijs nulla ratione, neque animo, neque corpore ab eo distrahi, vel diuelli potuit; hoc factio certissimam suam fidem S. Elisabeth ore laudatam, & insignem de filio existimationem, eximium quoque erga eundem amorem testatissimum omnibus abunde fecit. verissimum enim est illud Ecclesiæ. Si possides amicum in tentatione, posside eum; quasi dicat, amoris, & fidelitatis amici in rebus aduersis periculum esse faciendum. Neque enim Virgo sanctissima erubuit crucem, & ignominiam Christi, neque timuit Iudeos, & alios Christo insultantes; etiam si Mater esset eius, quem tam hostili, ac pertinaci odio prosequabantur, quin publico ac conspicuo loco, abique vlla animi deiectione iuxta eius crucem stare parata, quicquid opis posset filio præstare. & sanè gratum fuisse Christo hoc Virginis obsequium, illud argumento est, quod Christus in tanta dolorum acerbitate curam eius gessit, eamque discipulo, quem singulariter diligebat, commendauit, idque Virgini illis verbis significauit, Mulier ecce filius tuus, tacto Matris nomine, ne ei dolorem augetet, vt eleganter cecinit Baptista Mantuan. libro 3. Partheniæ:

Virginis

iuxta crucem

stans

Luc. 2.

Ecclesiæ

Amicus

in rebus

aduersis

periculum

faciendum

Baptista

Mantuan.

libro 3.

Partheniæ

Ecclesiæ

Amicus

in rebus

aduersis

periculum

faciendum

Baptista

Mantuan.

libro 3.

Partheniæ

Ecclesiæ

Amicus

in rebus

aduersis

periculum

faciendum

Baptista

Mantuan.

multa liberaria pietate est, quod à filio mater
tanto affectu honoratur; Ecce, inquit, filius tuus,
ecce mater tua. Testabatur de cruce Christus &
inter matrem atque filium dividebat pietatis of-
ficia, condebatur Dominus, non solum publicum, sed
etiam domesticum testamentum; & hoc eius te-
stamentum signabat Ioannes dignus tanto testa-
mento testis, bonum testamentum non pecunia, sed
visita aeterna, quod non atrimento scriptum est, sed
spiritu Dei visum, qui ait, Lingua mea calamus
scribae velociter scribentis. Sed nec Maria minor,
quam Christi matrem decebat. Fugientibus Apo-
stolis ante crucem stabat. & pius spectabat oculis
filii vulnera, quia expectabat non pignoris mor-
tem, sed mundi salutem: aut fortasse puta cogno-
verat per filij mortem mundi redemptionem. Au-
la regalis etiam sua morte putabat se aliquid pu-
blico additurum muneris, sed lesus non egebat ad-
iutore, qui omnes sine adiutore servavit: unde &
dicit, Factus sum sicut homo sine adiutore inter
mortuos liber, suscepit quidem affectum parentis,
sed non quaesivit alterius auxilium. Hanc imita-
mini matres sanctae, quia in unico filio dilectissimo
tantum matrem virtutis exemplum edidit, huc-
usque Ambrosius.

7. Secundò, Virginis constantia non tan-
tum elucet, quod summa animi, & corporis
moderatione tantum morem perpeffa fue-
rit: verum etiam quia non timebat Iudaeos sui
filij hostes infensissimos, parata vitam etiam
suam ponere, quod complures Patres ex iis,
quos supra citavimus, adnotarunt. Ambrosius
enim de Instit. Virgin. c. 7. Stabas, inquit, non de
genere mater spectaculo, quia non metueres perem-
ptorem; pēdebatur in cruce filius: Mater se persequi
sorbibus offerebat. huc Ambrosius. Et Ildesonus
scilicet de Assumpt. Venerabilis virgo, inquit,
plusquam martyr fuit, quia in animo non minus
amoris, quam mororis est intus gladio vulnera-
ta: parata enim stetit, si non desisset manus percus-
soris ita Ildesonus. Et Simeon Metaphrastes
orat. de vita, & dormit. Deipar. eam propterea
vocat plusquam mulierem: Mater, inquit, sicut
in alijs superabat mulierem, ita hic quoque, videtur
plusquam mulier, quia à Christo minime recede-
bat: nihil timens quod esset formidabile. & Eu-
thymius dicit, Virginem propinquius cruci
astitisse, viscerum inflammatione Iudaeorum
vincente timorem.

Textid, Virginis constantia potissimum
iuxta cruce spectatur in conformitate perfectissima,
quam in Christi passione etiam si ex ea sum-

mo dolore afficeretur cum diuino beneplaci-
to, quod Christi crucem decreuerat, habuit;
considerabat enim & intus pendebat ex
Christi cruce, & passione maximam Deo glo-
riam, ipsi Christo corporis sui gloriam, & ho-
minis exaltationem, hominibus gravi dæmo-
nis leuitate oppressis, quos insigni charitate
prosequabatur salutem, atque libertatem pro-
uenturam. Atque hoc eleganter indicat S.
Mechtildis libr. 1. reuelat. capit. 9. ubi vidisse
se narrat Seraphim ad salutandam B. Vir-
ginem venisse: Ob amorem, quo Deum, in-
quit, pra omni creatura in terris dilexit: quia a-
mor in passione unigeniti sui in ea tantum pra-
ualuit, ut omnem humanum affectum penitus
desinueret, & exstingueret, quia omni creatura
in morte filii Dei dolente, ipsa sola cum diuini-
tate immobilis, & gaudens filium suum pro mū-
di salute voluit immolari. hanc illa: quibus ver-
bis non negat Virginem sanctissimam de fi-
lij morte doluisse: sed addit illam gauisam
de diuina voluntate (cui studebat esse con-
formis) quae executioni mandabatur. Et
Gerfon super Magnificat. dicit illam stantem
iuxta crucem habuisse altissimum actum o-
bedientiae offerendo filium Patri, & confor-
mando se in acerbissima filii morte cum di-
uina voluntate: neque enim minori fortitu-
dine praedita fuit, quam mater illa septem
Machabæorum, de qua 2 Machab. 7. sic scri-
bitur: Supra modum autem mater mirabilis, &
bonorum memoria digna, quia perueniens septem
filios sub unius diei tempore conspiciens bono ani-
mo ferebat, propter spem quam in Deo habebat
singulos illorum hor. abatur voce patria foriter
repleta sapientia, & feminea cogitationi, masculi-
num animum inferens dixit ad eos. & quae re-
quonitur. Neque minori constantia, quam S.
Felicitas, quae hortante septem filij eius in fide
perseuerantes pro Christo variè sunt necati;
& quam S. Symphorosa, quae septem pariter
filij fidei magistra, & dux ad martyrium ex-
tigit. Aut mater Melithonis vnus ex quadra-
ginta militibus apud Caesaream Cappado-
ciae: quae, ut refert Basilius in orat. in 40.
martyres, filium multis cruciatibus affectum,
adhuc tamen viventem, ad perseuerandum
hortabatur; & exunctum ad plaustra, qui-
bus lociorum martyrum corpora effereban-
tur adiecit. Aut matre Symphoniani adole-
scantis, cuius testium die 22. August. comme-
moratur, qui cum pro Christi fide duceretur
ad mor-

in idu
no bene-
pla-
summa
formam.

S. Mechtild

Gerfon.

2. Mach. 7.

S. Felicitas.

S. Sympho-

Melitho-

nis mart.

Maer.

Basilius.

Sympho-

riani mar-

Mater.

ad mortem, matrem ita clamantem audiens:
*Nate, nate memento aeterna vita, Caelum suscipe,
 & tibi regnantem intus, tibi enim vita non e-*
ripitur, sed mutatur in melius, fortiter Iesu Chri-
sti causa carnifici collum praebeuit Aut Sancta
S. Dionysia Dionysia matre Sancti Maiorici, qui ex Victor
S. Maior. relib. de persecutione Vandalica in Africa
mater sub Hunerico Vandalorum Rege Ariano, cum
Victor. esset adolefcentulus, ac tormenta paucesceret
 matris obtutibus, verbisque corroboratus, cæ-
 teris fortior factus, in tormentis reddidit spiri-
 tum: quem amplexata mater domi sepeliuit,
 & ad eius sepulchrum assidue orare consue-
 uit. Cuius dies in Martyrologio recensetur
Martyrol. die 6. Decemb. Aut matre Baruli pueruli, qui
Rom. cum vna cum Sancto Romano Antiochiae
Mater Ba- tempore Galerii Imperatoris fidem Christi li-
ruli mari. bere confessus torqueretur, & potum petiisset,
S. Roma- monitus est à matre cunctis audientibus, tem-
nus M. pus illud non esse sitis extinguendæ, sed fidei
 prædicandæ, qui tandem verberibus cæsus,
 iussus est decollari. Eius memoria in Martyro-
Prudent. logio 19. Nouemb. agitur, cuius nobile cita-
 men Prudentius versibus exornauit. & hu-
 iuscemodi fortitudinis sexcenta in lege Euan-
 gelica habemus exempla. Hinc etiam factum
 est, ut Deipara contra eos, qui mortem inno-
 centissimi filii sui calumniis, & falsis delatio-
 nibus procurant, & contra milites cum cru-
 cificentes non fuerit per impatientiam com-
 mota, quod Bonauentura in specul. cap. 4. sic
Bonauent. probat: Maria, inquit, interfectores filii sui nun-
 quam odit, nunquam contra eos impatiens fuit:
 Nam si alij martyres patientissimi fuerunt in suo
 martyrio corporali, quanto magis martyr nostra
 MARIA in martyrio spiritali suo? sic Bona-
 uentura.
 8. Adde Virginem sanctissimam omnia
 Christi tormenta, vt ex S. Bonauentura, & San-
S. Bernard cto Bernardo docuimus, libentissime in se
 susceptam fuisse. Verum quanta fuerit hæc
 conformitas Virginis cum Dei voluntate au-
 diamus suis verbis Sanctus Antoninus egre-
 gie de hoc agentem 4. part. tit. 15. c. 41. §. 1. vbi
 etiam citat Anselmum: Stabat, inquit, Sanctus
S. Antoni- Antoninus, Beata Virgo Maria iuxta crucem
nus. sanctitate, & hoc tripliciter, primo fide eleuata,
 quam de Christi diuinitate fixam retinuit
 expectans indubie tertia die illius Resurrexio-
 nem in eius fidei signum in triuano hebdoma-
 da sancta officio, candelæ illa, reliquis extin-
 ctæ, remanes accensa. Secundo, stabat peccato non

inclinata, non jacebat, non sedebat, non curua erat,
 sed stabat: lacerat qui in peccato per prauam opera-
 tionem, sedet per mentis consensionem, inclinatur
 per sensualem delectationem: at Virgo sanctissima,
 licet ab omni peccato immune, tantam tamē pas-
 sionem experta est in morte filii, quantam unquā
 ullus martyr sustinuit in sua passione. Tercio stabat
 firma voluntati Dei conformans se sciebat Beata
 Virgo, quod Dei voluntas erat filium suum pati, &
 propter hoc in mundum venerat, & scriptura, qua
 sibi satis nota erant, hoc pronuntiabant, qua falli
 non poterant, & cum in omnibus requiem quære-
 ret, ut de ipsa canitur, qua non aliter verè quari-
 tur, & possidetur, nisi conformando se diuina vo-
 luntati secundum rationem, ideo stabat, non mur-
 murabat, quod filius innocentissimus pateretur:
 non blasphemabat ludæos, quod ab eis, quibus tot
 fecerat beneficia, iam crudeliter tractaretur: Non
 vindictam à Deo petebat, quod illi à terra viuis ab-
 sorberentur ut merebantur: non capillos, vel vultu-
 tum scindebat, quia vidua, & sine filio consolatore
 remanebat, sed stabat verecunda, modesta, lachry-
 mis plena, doloribus immersa. Anselmus o Domi-
 na quos fontes lachrymarum dicā erupisse de pa-
 dicissimis oculis tuis, cum attenderes unicum tuū
 innocentem coram te flagellari, ligari, mactari, &
 carnem carne de tua crudeliter affecari: & tamē
 ita diuina voluntati conformis fuisti, ut saluus
 humani generis audissimā esses, ut dicere audeam
 quod si nullus fuisset reperiens, qui filium crucifi-
 geret, ad hoc ut sequeretur salus hominum, & ad-
 impletur voluntas Dei secundum rationem, si co-
 poruisset, ipsa posuisset in crucem: neque enim cre-
 dendum est minoris fuisse perfectionis, & obediē-
 tia ad Deum, quam Abraham qui proprium fi-
 lium obtulit Deo in sacrificium proprii manibus
 occidendum, & comburendum. Stabat ergo fixa
 in Dei voluntate, hætenus sanctus Antoninus,
 qui idem docuit loc. citat. c. 17. §. 4. Ideo Ger-
 son tractat. 2. super Magnif. affirmat de Virgi-
 ne: Quod ipsa, si Deus iussisset, crucifixisset, &c.
 Item Sanctus Antoninus 4. part. tit. 15. c. 20. §. 1. a.
 dicitur de Patre aeterno Christi, ita & de eius
 matre temporali dici potest illud Rom. 8. Proprio
 filio suo non pepercit, sed pro nobis tradidit illum,
 scilicet passum voluntate, & affectu, quomodo
 non etiam cum illo omnia nobis donauit perti-
 nentia ad recreationem nostram, ita sanctus An-
 toninus. & Sanctus Bonauentura in 1. ten-
 tent. distinct. 49. artic. 2. quæst. 2. in fin. agens
 quomo-

quomodo teneamur in volito, vt loquuntur Theologi, conformari diuinæ voluntati, præsertim quia aliqui de nonnullis, quæ ex diuina voluntate accidunt, per compassionem dolent, id est, nollent euenire, & tamen in hoc actu merentur, vt Ieremias super destructione Ierusalem, & B Virgo super Christi passione, & responder illos voluntate absoluta voluisse quod Deus volebat; voluntate tamen conditionata, siue voluntate pietatis debuisse velle contrarium; & hac voluntate meritum apud Deum consecutos: quoniam hoc non est naturæ tantum, sed etiam rationis, & subiicit de Beata Virgine sic: Præcipue, inquit, hac voluntate merebatur in Christi filij passione beatissima Mater, & Virgo Maria, cui patienti quantum sexus muliebri fragilitas sustinere poterat compatiebatur. Nullo tamen modo est dubitandum, quin virilis eius animus, & ratio constantissima vellet etiam iradere filium suum pro salute generis humani, vt Mater per omnia conformis esset Patri, & in hoc miro modo debet laudari, & amari, quod placuit ei, quod vnigenitus suus pro salute generis humani offerretur: & tantum etiam compassa est, vt si fieri potuisset, omnia tormenta, quæ filius perussit, ipsa multo libentius sustinuisset. Verò ergo fuit fortis, & pia, dulcis pater, & seuerus, sibi parca, & nobis largissima. Hac ergo præcipue est amanda, & veneranda post Trinitatem summam, & eius prolem beatissimam Dominum nostrum Iesum Christum. hæc tennus sanctus Bonauentura, & sanctus Bernardinus Senensis tom. 3. serm. 2. de glorioso nomine Mariæ artic. 2. cap. 4. Iste, inquit ex Augustino 4. Confess. est modus amantium, velle pro inuicem mori: nec dubium hoc erat amoris in Virgine benedicta, vt infinitus si fieri potuisset, se morti pro filio tradidisset: si enim hoc voluit Dauid pro filio suo, quanto magis hac pro suo, vt magis conueniat ei vox illa 2. Regum 15. Quis mihi det, vt ego moriar pro te fili mi. hæc sanctus Bernardinus. Qui addit ex doctrina Anselmi, eam præ doloris amaritudine morituram fuisse, si Spiritus sanctus eam non confortasset. Idem sanctus Bernardinus loco citato artic. 3. cap. 4. de et singulas circumstantias passionis, quas plurimas ibi enumerat, velut singula flumina doloris, & amaritudinis in Mariam intasse: Et propterea, inquit, ad eam merito dici potest illud Thren. 2. Magna est velut mare contritio mea; & hoc mare per impatientiam non redunabat: sed omnia ista flumina in se per susti-

nentiam absorbebat, sicut Ecclesiastici 1. mystice scriptum est, Omnia flumina mirant in mare, id est, in Mariam, & mare non redundat, scilicet per impatientiam; redundat tamen in nos per eam mare largitatis diuinæ, quia de plenitudine eius accepimus omnes, in præsentem gratiam, & in futuro gloriam. ita sanctus Bernardinus. Atque hæc de vicinitate Virginis cum Christo tempore passionis dicta sint.

CHRISTVS DOMINVS A MORTVIS
resurgens sive Genitrici primum
apparet.

9. **N**ec solum in Christi passione Deiparæ cum eo vicinitas spectatur, verum etiam in eiusdem gloriosa Resurrectione. Neque enim Christus Dominus, qui consolatur humiles, passus est piissimæ suæ Genitricis cor tam acuto, tamque ingenti, quem ex eius passionis, ac mortis conspectu conceperat, mœoris gladio diutius transfigi, sed ubi victor ab inferis surrexit immortalitatis gloria ornatus, confestim ei omnium primæ apparuit, suæque præsentia omne ei mœritiam absterxit, ac mouo, & ineffabili gaudio perfudit, vt quæ præ aliis sociæ passionum extiterat, esset & consolationis. liceat enim nobis Deiparæ gaudium in filii Resurrectione ex læticia Iacob Patriarchæ æstimare, qui cum filium suum Ioseph à fera pessima deuoratum existimans diu luxisset, eum ex insperato viuere, & in omni terra Aegypti dominari intellexit: hoc enim audito, tametsi vndecim ei filii superstites essent, tamen Genes. 49. quasi de graui somno euigilans, ait: Sufficit mihi si adhuc Ioseph filius meus viuit, vadam, & videbo illum, antequam moriar: quæ ergo læticia exultauit Deipara, cum vnicum filium vnice dilectum, quem atrocissimè excruciatum inter duos latrones in crucis patibulo mori conspexerat, iam viuentem, & gloria corporis insignem vidit, cui data erat omnis potestas in cœlo, & in terra, & vt in eius nomine omne genu flectatur, cœlestium, terrestrium, & infernorum, Et, vt reliqua fileam, verisimile est, quemadmodum cap. 5. dicebamus, ad claram diuinæ essentia Deiparæ visionem breui aliquo temporis spatio Deiparam tunc fuisse eleuatam ita, ut peculiari ratione verba illa Psalm. 93. viurpare potuerit, Secunda multitudine dolorum meorum sionem a-

Virginis
gaudium
in filij Re-
surrectione
immensum
2. Cor. 1.

Gen. 49.

Matt. ult.
Philip. 2.

Deipara
ad claram
visionem
auiua ef-
ferentia vi-
uit.

in corde meo consolationes tuae lasificauerunt animam meam. Si enim ex tot Doctorum sententia, quos cap. s. attulimus, Clara Dei visio aliquando ei est concessa, certe admodum verisimile est ipsam ei tributam non solum in Annunciatione, quod nominatim concedunt Albertus, & S. Antoninus cum Mater Dei electa Verbum in tuo utero concepit; Luc. 1. verum etiam in gloriosa filii Resurrectione 2. Cor. 1. post turbulentissimam eiusdem passionis procellam, qua ipsa per compassionem nimium in modum praeparata fuerat, ut diximus, 17. n. Gen. iactata, ut sicut abundauerunt passionibus Christi in ipsa, & per Christum eius abundaret 78. & alij consolatio. Cum enim Christus Dominus, iuxta Iacob Patriarchae vaticinium, ex Interpretum sententia, velut Catulus Leonis, qui citi, ac praedae audior est, quam Leo, & propter acutiores firmioresque dentes audacior, ad praedam, seu iuxta septuaginta, ex germine, seu, ut in Hebraeo habetur, teste Hieronymo in quaestionibus hebraicis, ex captiuitate, hoc est, ex passione captiuam ducens captiuitatem ascendisset, quippe qui in sanguine testamenti sui Zach. 9. eduxit victos suos de latere, in quo non erat aqua, hoc est, Patres ex limbo in libertatem vindicauit, cumque idem Dominus in sepulchro non secus, ac Leo hanc praedam in inferno voraturus, & de suis hostibus, quos plures in Sampsonis typo Iudic. 16. occidit moriens triumphum acturus, absque ullius timore securus requiescens accubisset, subiicit Iacob, *Quis suscitabit eum?* ac si diceret, nullus impune eum lacerare, vel interpellare audebit, vel nullus alius siue Angelus, siue homo a morte eum suscitabit, sed ipse sua diuina virtute redimimus ab inferis, resurgit, iuxta illud Ioan. 2. *Soluite templum hoc, & in tribus diebus excitabo illud, hoc autem dicebat de templo corporis sui.* Quoniam, inquit, Leo sem. 1. de Resurrectione, *Deitas, quae ab utraque suscepti hominis substantia non recessit, quod postea diuisis, potestate conuenit.* Et quamuis Christi Resurrectio verè tribuatur etiam Patri Actuum 2. & Rom. 8. hoc inde est, quoniam una eadem, quae est virtus, & operatio patris, est filii, quod eleganter explicat Origenes hom. 17. in Genesim, & S. Thom. 3. part. q. 53. art. 4. Nec tamen praetermittendum videtur id, quod de Catulo Leonis Origenes lococitato haec verba Iacob enarrans affert, vult enim totum hoc vaticinium non ita commode

aptari Iudae, & tribui eius, Sed muld, inquit, Gen. 48. conuenientius aptabitur huic loco mystica expositio, in qua Catulus Leonis Christus non solum Tropaeus, sed etiam Physicus designatur: in Physicis de Catulo Leonis haec scriptum, quod cum fuerit natus, tribus diebus, & tribus noctibus dormiat, tum deinde Patris gremio, vel in gremio, tanquam tremefactus cubilis locus iussit eum catulum dormientem: iste Catulus ergo ascendit ex gremio iuxta versionem 70 id est, non ex semine, sed ex Virgine absque concubitu viri velut virgineum: siue ramus, in quo manifestissimè, & veritas carnis assumpta ex Virgine declaratur. Recumbens aormissus, sicut Leo: & Catulus leonem manifestissimè reprobauit, & aormissus dictum de passione mortis ostenditur. Sea vid. amus quare ut Leo, & ut Catulus Leonis dormit. De Catulo quidem iam superius dictum est, quod valde conuenienter aptatur in Christo qui tribus diebus, & tribus noctibus in coram terra sepultus somnum mortis implicuit: Ut Leo autem, quia mors Christi oppressio, & triumphus demonum fuit: omnem namque praedam, quam Leo ille contraxerat inuaseras prostratis hominibus, & deicis, hic Leo interripuit, qui rediens ab inferis, & ascendens in altum captiuam duxit captiuitatem. Hoc ergo modo, & somno suo Leo fuit vincens omnia, & debellans eum, qui habebat mortis imperium, & velut Catulus Leonis die tertia surrexit. haec Origenes.

Ceterum quamuis nullus alius homo, vel Angelus Christi à mortuis potestate, vel imperio excitant, Deipara tamè veluti leena generosissima, ac fortissima (hoc enim typo eam, surrexit, & in inferis, & in altum vocari docet Epiphanius haer. 78. & alij) precibus suo rogatu, & precibus ardentissimis eum excitabat, ut à mortis somno cecus iurgeret, verbis illius Canticorum, *Reuertere dilecte mihi*, & illis Epiphanius Psal. 56 (quemadmodum pie contempletur Con. 1. Bonaventura in Media vita Christi 87.) *Exurge gloria mea, exurge psalterium, & cythara.* Quibus ex persona Christi respondens sobrius Christus Psalterium, & Cythara, quoniam in cruce corpus eius sacratissimum, veluti fides in musico instrumento, distensum, suauissimum, & dulcissimum obedientiae, & charitatis concentum Patri edidit, quo tono spiritus malus, Ioan. 14. & Princeps huius mundi eiectus est foras; & nunc etiam è fidelium cordibus Christi passionem, fide, & charitate venerantium eicitur,

1. Reg. 16. tur, sicut olim Davide cytharam personante
Saul refocillabatur, & leuius habebat, recede-
batque ab eo spiritus malus. Quod si mater
Tob. 10. & junioris Tobiae de absente filio sollicita, quoti-
die exiliens circuibat vias omnes, & sedebat
in supercilio montis, ut procul videret filium,
si fieri posset, venientem, & dies computabat
quibus reuerteri debebat; quanto majori desi-
derio, & anxietate videndi filium resurgentem
Deipara mundanis omnibus transcendens, & in
monte contemplationis residens ardebat, ac
diem tertium Resurrectionis assignatum ex-
pectabat; lacrymisque pijsissimis filium ad o-
cyus resurgendum perurgebat. Quocirca Si
denunciatur, inquit Leo ierm. 1. de Resurre-
ctione tri: us moram tam mira celeritate Salua-
tor noster abbreviauit, ut dum ad integrum se-
culum diem pars prima nouissima, & pars terti-
j prima concurrat, & aliquantum temporis spatio
decideret, & nihil dierum numero deperiret, no-
turbatos discipulorum animos longa maestitudo
cruciarat: sic Leo. Quanto magis id ad ma-
tris etiam preces, atque ad ejus consolationem
effectisse existimandus est: nam & junior To-
bias maturabat reditum: Quia Pater meus, in-
quit, & mater mea modo dies computant, &
cruciantur spiritus eorum: igitur multo magis
eximia Christi erga matrem presentem, & eiga
discipulos charitas eum, ut resurrectionem
acceleraret, urgebat.

Christus
Deipara
primū post
resurre-
ctionem
apparet.
B. Ignat.

10. Genitrici verò suæ omnium primæ, ut
dicebamus, relictius suam presentiam exhi-
bit; licet enim sacra scriptura nominatim il-
lam non exprimat, id nobis tamen, ut verbis
utur B. Ignatij in meditationibus libri exerci-
tiorum, reliquit pro certo, tanquam intel-
lectum habentibus; ne aliqui iure audiamus
illud: adhuc & vos fr. intellectus estis. Nec verò
desunt complices Patres, qui expressè id do-
cent Ambros. lib. 3. de Virginibus: Vsan, in-
quit, Maria resurgentem Dominum, & prima
vidit, & credidit, vidit Maria Magdalena,
quamuis adhuc ista nuntius sit Ambrosius, qui
licet in c. 24. Luc. duas ponat Marias Mag-
dalenas; unam, quæ cum altera Maria Matt.
28. tenuit pedes Iesu, & credidit. Alteram, quæ
Joan. c. 21. Prohibita est tangere Christum:
Quoniam dubio, inquit Ambrosius, masculis abas-
sur affectu. In libro tamen 3. de Virginibus de
Maria matre Domini, & non de Magdale-
na loqui videtur; tum quia eam, quæ prima
Dominum vidit, & credidit Mariam simplici-

ter absque ulla additione appellat, quo nomi-
ne mater Domini significari solet, cum alio-
quis de alia loqueretur Magdalena, notam
adhibiturus fuisset, tum quia ex loco Matthæi
ab Ambrosio allegato Maria Magdalena non
sola, sed cum altera Maria tenuit pedes Do-
mini:quare non prima ante omnes, sed simul
cum alia Dominum adorauit. Scio post Dei-
paræ apparitionem ex Euangelio Marci ultia-
mò Dominum apparuisse primò Mariæ Mag-
dalene, de qua eiecerat septem demonia. Ve-
rùm Ambrosius lib. 8. in Lucam non agit de
hac apparitione à Marco descripta, sed de illa
Matthæi; & propterea ex doctrina Ambrosij
colligo in lib. 3. de Virginibus, de Maria Dei-
para eum esse locutum; quod eruditè etiam
probat noster Salméron tom. 11. tract. 11. con-
tra Ioannem à Louanio, qui Ambrosium de
Magdalena exponerebat. Nyssen. orat. 2. de
Resurrectione, quicquid dicat eam cum alijs
mulieribus ad sepulchrum propter Domini
corpus ungendum accessisse, quod excellenti
ejus fidei minimè congruente supra indicaui-
mus, tamen, quod ad rem presentem spectat,
docet eam primam non solum Christum re-
surgentem vidisse, sed Apostolis etiam denun-
cialle, idque elegantissime confirmat: Quia
dicebat, inquit, Deiparam: ea, quæ ad gaudium
perinebat. Apostoli nunciare, ut quæ radix gati-
dy esset, sic ille. Idem docet Nicephorus lib. 3.
historia cap. 32. His consonat Sedulius li-
bro 5. Palthalium casminum de Deipara a-
gens:

Hæc est conspicuo radians in honore Mariæ;
Quæ cum clarifico semper sit nomine Mater;
Semper Virgo manes: Hujus se visibus astant
Lucæ polam Dominus præ obtulit, ut bona mater
Grandia diuulgans miracula, quæ fuit olim
Adunientis iter, hæc sit rediens & index.

Metaphrastes in oratione de vita, & dor-
mitione Deiparæ: Dei, inquit, Mater prima
clarius affectu filij Resurrectionem, & eius pradi-
catorum ac eamque confirmat, quam ea, quæ un-
guenta obtulerunt.

11. Rupertus lib. 7. de diuin. offic. cap. 24. 10.
dem attruit, & ea de causa stationem in die
Paschæ ad sanctam Mariam Maiorem fuisse
inductam asserit: agens enim de Christi resur-
rectione: Verissimè, inquit, maris filium resurgens
apparuit, absque enim hoc ab illo, quæ in lege sua
patrem, & matrem honorare præcepit: Absque
matrem propter se doloris gladio transuerbera. Exod. 20.

Marc. 36.

Ambros.

Salméron
dixisse

Cui ad
ungendū
filij corpus
B. Virgo
non accessit
foris.

Nicephorus
Sedulius

Metaphr

Rupertus
Salméron
die Paschæ
cur ad sanctam
Mariam Maiorem
fuisse
inductam
asserit.
Exod. 20.

Luc. 2.

eam, tam diu negligentia tales filius in honora-
rit. Non sic Apostolica Romana Ecclesia veri-
tati, quæ hanc Beatam Ierusalem in principio lati-
tutis sue proposuit, cum in hoc prima die Pasche sta-
tionem ad sanctam Mariam Misse officio præscri-
pserit. Ipsa pro omnibus, ipsa ante omnes videt hanc

In proces-
sionibus.
primum
ad B. Vir-
ginem sa-
lutandam
accedimus

noſtram pacem: & mox: Igitur pulchre maiores
noſtri iradiſiderunt, ut diſſum eſt, ut in proceſſionibus
cunctis Dominicis diebus per annum Beata
Dei Genetrix memoria prima ſtatione viſitemus
decanando quodlibet, quod eius proprium ſit, ea-
que ſalutata, & oratione dicta, tunc demum pro-
ceſſionem peragamus, cuius rationem ſupra af-
ſignauerat: Quid enim conuenientius, quid pul-
chrius, quid venerabilius, quam gratulari matri

Ruparius.

Virgini super Resurrectione Vnigeniti. hæc Ru-
pertus. Idem de Christi resurgentis prima ap-
paritione suæ Genitrici facta affirmant. Ansel-

S. ROMA.

mus cap. 6. de excellent. Virg. S. Bonaventura in meditationibus vitæ Christi cap. 87. S.

S. Vincen.

E. Antoni-

2345.
P. B. 1811

Vincencius sermone 1. in die Palmar. S. Antoninus 1. part. historia tit. 7. cap. 7. §. 1. & S. Brigitta libr. 6. Reuelat. capit. 94. inter alia à Deipara reuelata scribit eam hæc sibi dicentem: *Mihi, quæsum Mater Dei cum posset ejus mortem incomprehensibilis dolore mæssa egsem, apparuit idem filius meus consoluam alijs. Et palpatibiles se ostendit mihi consoluam me, et commemorans se visibiliter in cælum ascensurum, quamuis hoc non est scriptum propter meam humilitatem. hæc ibi. hoc idem apud S. Brigittam infer. Angel. c. 6. Hoc ipsum, quod patrum testimonij affruitur, hæc etiam ratione, seu con-*

Exp. r.

10

1037. I 4.

gruentia optime colligitur. Dominus enim Sap.
1. inuenitur ab his, qui non tentant illum. Appa-
ret autem eis, qui fidem habent in illum, & Ioan.
14. Qui diligit me, diliget & patrem meo, & ego
diligam eum, & Manifestabo ei meipsum: ut
merito olim in Hymno S. Mariæ Magdalene

VIRGO DEI PARA IN COE.

lum assumpta filio omnium proxima in gloria
collocatione.

C A P V T XII.

D. Them.

Deipara
per Assum-
ptionem

de ipsa propter appositionem primam respec-
tu aliorum discipulorū ei factam canebar.

*Surgentem cum victoria
Iesum videt ab inferis,
Prima meretur gaudia.
Qua plus ardebat ceteris.*

Quæ cum ita sint, insignis Deiparæ fides, & ardens præ alijs omnibus in Christum dilectio, quæ, ut diximus, tempore præfæctum Dominicæ passionis eluxerunt, Primam Christi resurgentis apparitionem, & manifestationem promerebantur, & quæ prima ipsum adoravit, quem mortalem ex suo utero genuit, prima quoque immortalæ & sepulchro prodeuntem cerneret, ac veneretur.

Atrogabit quispiam quare Marc. cap. 16. scribitur: Dominus primum apparuisse Mariæ Magdalenzæ, nec apparitionis Deiparæ factæ Euangelistæ meminerunt Respondet Rupertus loco citato, ad Euangelistas pertinuisse nominare solos illos Resurrectionis testes præordinatos à Deo, quos Christi Resurrectionem annunciare decuit: cauerunt autem, ut monet Metaphrastes loco citato, matrem asserere testimonium, ne videretur suspectum, & propter maternam conjunctionem fides ei minus haberetur. Anselmus autem loco citato aliam rationem à quodam viro sapiente sibi redditam memorat: *Quia cum in Euangelio, inquit, nihil superfluum reperiatur, superfluum plane videretur si matri Domini filius resurgens scriberetur, si ut alij enitibus apparuisset: Regnam videlicet Cæli, & terræ, omni- que creatura coquare illis, quibus apparuit.* sic Anselmus. Sancta Brigitta verò, ut vidimus, id propter humilitatem Virginis non fuisse ab Euangelistis literis mandatum ex ejusdem Deiparæ reuelatione testatur.

Mar. 11

Majesty.

Aufschm.

C. B. Smith.

Christi
mum
exima

idque satis perspicuum sit ex ijs, quæ cap. 6. dileximus, ubi eam supra omnes euectam demonstrauimus: ad Virginis tamen præstantiam plenius declarandam, aliam in præsentia probandi viam inibimus.

Et quidem illud tanquam clarum, certumque ponimus, Deiparam post suam dormitionem surrexisse, & corpore vnâ cum anima in cœlo residere: de quo licet Sophronius sermone de Assumpt. inter opera Hieronymi dubitauerit, quem Vuardus, & Ado falsò existimantes sermonem illum esse Hieronymi in suis Martyrologiis secuti sunt: reliquorum tamen Patrum, Theologumque constans sententia tanquam certum illud recepit: sic enim docent Athanasius sermone de Anunciacione, qui olim legebatur in Officio Assumptionis, Augustinus lib. de Assumptione, Gregorius Turonensis de gloria Confessorum cap. 4. & 9. Andreas Cretensis orat. de dorm. Damascenus orat. 1. & 2. de dorm. Iuuenalis Episcopus Ierolymitanus apud Damascenum, Nicephorus lib. 2. ca. 22. Glycas part. 3. annal. Anselmus de excell. Virg. cap. 8. Rupertus lib. 6. in Cantica in illa verba: Quæ est ista, quæ progreditur Richardus de Sancto Victore in Cant. cap. 24. Hugo de Sancto Victore lib. 3. Eruditionis Theologicæ cap. 125. ubi inter Deiparæ privilegia recenset, quod sine dolore obierit, quodque in cœlo cum corpore viuat, & ad dexteram filii singulariter sedeat, Psalmista testante: *Aspexit Regina à dextris tuis in vestitu deaurato circumdata varietate*. sic Hugo. Bernardus item in suis loculentissimis, quos de Virginis Assumptione habuit sermonibus. B. Laurentius Iustinianus serm. de Assumptione. His consonant Scholastici omnes, S. Thomas 3. part. q. 27. art. 1. & opusc. 8. Bonauentura in spec. cap. 2. S. Antonius 1. part. hist. tit. 6. c. 3. Gerson. Alpha 14. & reliqui Scholastici in 3. distinct. 3. 2. Hoc ipsum S. Brigita est reuelatum, vt videre est lib. 1. cap. 8. & 9. & lib. 6. cap. 61. & 62. & lib. 7. cap. 26. redditq; rationem Deipara cur ab initio non fuerit cognita eius Assumptio in corpore: *Quia prius, inquit, stabilenda erat fides Ascensionis Christi*. Et communis sententia Ecclesiæ id satis confirmat: Martyrologium quoque Romanum, & Officium Ecclesiasticum, ac Missa, quibus vitur Ecclesia in die Assumptionis hoc ipsum ostendunt, semper enim Assumptionis nomen usurpant, quo

significant eam corpore, & anima in cœlum euectam: Assumptio enim propriè, & in rigore refertur ad corpus; quemadmodum animaduertit Suarez tom. 2. in 3. part. disp. 21. sect. 2. Aliorum enim Sanctorum animæ quamuis deferantur in cœlum, non tamen dicuntur assumptæ, nec earum festum sub nomine assumptionis, sed potius transitus, migrationis, vel natalis celebratur. Christi verò dicitur Ascensio, quia propria virtute in cœlum ascendit, quod eleganter explicat D. Thomas 3. part. q. 57. art. 3. At Deiparæ dicitur Assumptio, quia singulari Dei privilegio corpore & anima in cœlum est euecta, quod apud Catholicos adeò in confesso est, vt ex Theologorum doctrina, præsertim Caneli lib. 12. de locis Theologicis c. 11. & Cordubensis lib. 1. quæst. Theolog. q. 17. & Suarez loco citato. sine temeritatis nota illud negari non possit. Ad hoc etiam illustrandum figura quedam ex arca Dei afferri potest, quæ 1. Reg. 5. tamen à Philistæis capta, illata, inter hostes permansit, & in Templum Dagon inuecta illius statuam deiecit; sic Deipara sacratissima, quamuis communi hominum conditione morte veluti capta fuisset, & Sanctorum Apostolorum humeris, ac manibus in sepulchrum iacta; integrotamen, & incorrupto corpore seruata est; nec non procul ab eius corpore, & veluti prostrati iacere vermes perpetui sepulchrorum incolæ.

3. At rogabit quispiam, quoto post obitum die Deipara surrexit; Ad quod responderi Ioannes Beleth in rationali diuinorum effectorum c. p. 147. *Mulier, inquit, quadam religiosissima appellata Elisabeth, quæ nunc etiam in vniuersis est, habitabat in finibus Saxonie* ant. lib. 4. cap. 1. *sibi reuelatum, quod circiter dies quadraginta assumptum fuerit corpus post assumptionem animæ: de qua re opusculum quoddam composui: sed non est in Romana Ecclesia comprobatum* sic ille, Simile reuelatione scribit Casarius facta sua ferè ætate in Lûgobardia loco, qui Carixtus dicitur à Deipara cuidam Bertrammo Monacho. Ex huiusmodi reuelatione existimat Baronius in notis ad Martyrolog. ad diem 15. Augusti adiectum ab aliquo fuisse ad Martyrologium Bedæ die 23. Septembris hæc verba, de Assumptione in corpore: *Nono calendis Octobris. Secunda Assumptio sanctæ Virginis Maria, Petrus de Natalibus in Catalogo Sanctorum lib. 7. cap. 65. hanc reuelationem*

Suarez

S. Thom.

Caneli

Suarez.

1. Reg. 5.

Quoto post
obitum die
Deipara
corpus as-
sumptum,
Ioan. Be-
leth.Elisabetha
Saxonica

Casarius.

Baronius.

Petrus de
Natalibus

vult

vult factam Beatæ Elisabethæ de Sconaugia: at Sanctus Antoninus loco citato tribuit eam Sanctæ Elisabethæ filiz Regis Hungariæ: ipse verò eam minime probat: Nec per hoc, inquit, detrahatur sanctitati Elisabeth si non creditur; quia & Sancti viri Prophetæ credunt à Deo sibi aliqua reuelari spiritu prophetia, quæ ex phantasia sua trahunt in visionibus suis, ut patet in Nathan Propheta. ita S. Antoninus. In reuelationibus quoque S. Brigittæ lib. 6. cap. 62. § 3. lib. 7. cap. 27. reuelatam ei dicitur, corpus Deiparæ iacuisse in sepulchro quindecim diebus, & postea assumptum in cælum.

Commonis tamen sententia, teste Suarez loco citato, & Azor tomo 2. lib. 1. capit. 31. docet corpus Deiparæ in sepulchro illatum tertio post dormitionem die animæ unitum in cælum assumptum fuisse, ut sic eam verè obuisse, filioque post triduum à mortuis resurgenti similem esse constaret, hinc factum est, ut Deiparæ obitus appositisimo vocabulo à S. Damasceno, & alijs Dormitio appelletur, quod absque dolore fuerit; & post brevissimum tridui spatium Deipara corpore, & anima rediit ad dextram filij confederit, eadem enim die, qua resurrexit, assumpta est: neque enim aliqua ratio assumptionis differendæ fuit, quemadmodum erat in Christi Ascensione, quæ quadragesimo die est facta.

Iuuenalis Ierosolymitanus Patriarcha rem in hunc modum gestam narrat in Euthymica historia lib. 3. cap. 40. apud Damascenum orat. 1. de dormit. Quod verò Deum suscepit eius corpus cum Angelica, & Apostolica hymnodia elaboratum iustis factis in loculo fuit depositum Geophsemane: quo in loco Angelorum choreæ, & hymnodia mansit tres dies perpetuos. Post tres dies autem Angelica cessante hymnodia, qui aderant Apostoli, cum vnus abfuisset. (Is à Nicephoro lib. 2. histor. cap. 23. Thomas fuisse dicitur) & post tertium diem venisset, & quod Deum suscepit, corpus adorare voluisset, loculum aperuerunt: sed niteratum quidem, & ex omni parte laudandum corpus nequaquam inuenire poterunt: cum ea autem solum inuenisset, in quibus fuerat compositum, & positum, & ineffabili, qui ex his proficisciebatur, essent odore repleti, locum clausurunt. sic ille: eiusdem Iuuenalis verba Simeon Metaphrastes in oratione de vita, & obitu Deiparæ, & Nicephorus lib. 2. cap. 23. referunt.

4 His ita constitutis, ostendamus Deiparam præ cæteris puris creaturis, (quarum cetera paratione semper loquimur,) summam in cælo apud Deum vicinitatem, & gloriæ beatitudinem adeptam. Cum enim ex facris litteris, quibus vitæ mentis, vitæ æternæ merces promittatur, satis sit exploratum; si ostendimus ea in Virgine præ cæteris cumulatifsimè reperiri, consequens etiam erit, ipsam non solum cunctis in gloria esse prælatam, sed etiã absolutè Deo esse propinquissimam.

Cæterum non ignoro de Sanctorum gloria nobis corporis mole grauatis difficile esse pro dignitate loqui, idque multò magis de Virginitis gloria, quæ suo maximo fulgore omnium eam intueri conantium aciem perstringit, atque habet; præsertim quia gloriæ locum (quem in cælo Virgo habet) ei ostendere; ac proinde alijs penè enarrare peculiari quadam ratione Deo tribui videtur, iuxta illud Iob. 38. ex persona Dei prolatus: Nunquid ostendisti Aurora locum suum: quod de Virgine exponens Bonauentura in speculo B. Virginis cap. 9. Non ad te, inquit, pertinet ostendere Aurora Maria locum suum in cælo: sed ad me, id est, ad Deum; bene autem dicit suum, quasi appropriando, & discernendo illum ab alijs omnium Sanctorum locis. Hinc etiam bene legitur, 1. Reg. 1. Inuenerunt Sacerdotes Arcam fœderis Domini in locum suum: hic ceruè locus est super omnes choros Angelorum, hic denique locus est in cælo dignissimus hæc Bonauentura. Verum quia res ipsa postulat, ut de eo agamus, ideo ad Virginis gloriam, cuiusdemque freti auxilio, vel nobis auxiliando aliquid pro virili nostra dicere conabimur. Præmitto autem id, quod Ecclesiastica sæpè facetur, ipsam super choros Angelorum exaltatam, de quo S. Brigitta in reuelationibus in serm. Angel. cap. 20. Deus, inquit, creator omnium ipsius Virginis animam quando fuit à corpore separata statim super omnes cælos mirificè sublimauit, eique imperium super vniuersum mundum donauit, & Angelorum Dominam æternaliter ipsam constituit; qui Angeli postmodum ita obediunt Virgini affecti sunt, quod omnes infirmi pœnas libenter sustinerent, quàm aliquibus suis præceptis in aliquo contradicerent. hæc ibi.

5 Et quidem pleraque, quæ iustum hominem ad magnam gloriæ celsitudinem euehere in diuinis oraculis leguntur, horum nonnulla recensebimus, cumque ea in Virgine præ-

Ioan. 12. prae ceteris Sanctis absolutissima inueniri ostenderimus; simul etiam de loco eiusdem in caelo altissimo, liquidò constabit.

Prima ratio. Primò, quidem Ioan. 12. Christus Dominus ait: *Qui mihi ministrat, me sequatur, & ubi ego sum, illic & minister meus erit:* quæ ergo in gloria erit Christo magis proxima, quam Mater eius? quæ ut cap. 9. latè diximus, ab initio ad mortem usque in eiusdem ministerijs magis, quam ullus alius sollicita, fidelis, & obsequens fuit. Verùm audiamus Augustinum, qui hunc locum Ioan. 12. ad ostendendum Virginis excellentissimum præmium, luculenter expendit in lib. de Assumpt. Mariæ cap. 7. & 8. Si inquit, hæc est generalis sententia omnium, per fidem, & bonam operationem Christo ministrantium, ut ibi ego sum, illic sit & minister meus; quanto magis quodammodo, & specialius est Maria? Mariam namque operis exhibitione, & filij rigidissima veritate ministram Christi fuisse omnis, qui sanè sapit, intelligit; abq; dubio enim omni operi ministratrix extitit, quæ hunc in utero gessit, partuq; profusum aluit, & fuit, & ubi pluribus exemplis id confirmasse, subiicit Augustinus: Si ibi erit maria, ubi Christus ministros suos vult esse, nunquid aequali gratia? & si aequali gratia, ubi aqua Dei censura, quæ unicuique reddit secundum sua merita? si ergo merito Maria viuenti præ omnibus donata est gratia, mortua erit minuenda? Absit, quia si omnium Sanctorum mors est pretiosa, Maria sane est pretiosissima; quam tanta est comitata gratia, ut Mater Dei dicatur, & sit. Consideratis igitur his vniuersis, & vera ratione constendum censeo, Mariam in Christo, & apud Christum esse gloriose ad æternitatis gaudia assumptam, benignitate Christi honoratius susceptam ceteris, quam hic gratia honorauit præ ceteris, & infra: Si apud illum illa, quæ genuit, fuit, & aluit illū Maria Dei genitrix, Dei ministratrix, & Dei securitrix. hucusque Augustinus. Hanc etiam rationem affert Damascen. orat. 2. de dormit.

Damasc. Si enim, inquit, ubi ego sum, illic & minister meus eris, inquit, uita, & veritas Christus; quo modo non potius mater cum ipso eris? Hinc Guaricus sermone de Assumptione introducit Christum dicentem Virginī: Nullus, inquit, mihi plus ministravit in humilitate mea, nullus abundantius administrare volo in gloria mea, nec satis glorificatus videor donec tu glorificeris, hæc ille.

Secunda. Secundò, Ioan. 17. Christus ad Patrem: Pa-

ter sancte serua eos in nomine tuo, quos dedisti quia ex mihi, volo ut sint unum sicut & nos. Hunc etiā Virgine locum Augustinus libro citato cap. 5. & 6. ad carnem idem probandum his verbis sic affect. Si unicus Christus tatem potest facere gratia sine proprietate specia accepit. Iis natura, quanto magis ubi gratia unitas, & Ioan. 7. corporis est specialis naturalitas, ut in Maria. Pater sancte rogo, ut omnes unum sint sicut & tu Pater in me, & ego in te; hoc est, ut ipsi sint per gratiam, quod nos sumus per diuinitatis naturam. Hæc quippe gratia unitas, quæ cunctis in Christum credentibus seruatur si Maria non tollitur, quanto magis cum gratia unitate ipsa specialitas natura unum efficit Matrem, & filium, & filium & matrem? De illis etiam, quos secum per gratiam vnum esse voluit ait, Pater quos dedisti mihi, volo ut ubi sum ego, & illi sint mecum, ut videant claritatem, quam dedisti mihi: si igitur eos secum habere vult, quid estimandum est de matre, ubi digna sit haberi, nisi in præsentia filij? Igitur Maria anima claritate fruitur Christi, & gloriosis conspectibus eum semper videre stans, & semper conspiciens, dum inestimabiliter pascitur excellentiori quadam speciali; prærogatiua à filio honoratur possidens in Christo corpus suū, quod genuit clarificatū in dextera Patris, & in lilia: Thronum Dei, Thalammum Domini, Domum, atq; Tabernaculum Christi, dignum est ibi esse, ubi ipse est. hæc Augustinus: qui etiam dixerat prius, Christum Dominum carnem, quam de Matre suscepit, supra astra transuexisse, & sic honorasse omnem humanam naturam, sed multo magis maternam, S. Bernardinus tom. 3. serm. 2. de glorioso nomine Mariæ art. 2. cap. 1. Si, inquit, eorum, quorum eadem est natura, idem est locus; ipsius autem, & filij eadem est natura, ergo idem locus erit; quæ propter & meritò, & loco vicinissima erit filio suo; non secus, ac stella polaris polo suo; Stella autem polaris ex S. Bernardino S. Bernardino loco citato art. 1. cap. 2. sublimissima est post diuinitatem, ita Virgo post filium, Christus etiam ex S. Bernardino loco citato per polū significatur, quia est cardo vniuersi, circa quem omnia vertuntur, est enim alpha, & omega; principium & finis omnium.

6 Tertiò, merces vitæ æternæ secundum Tertiam. vniuscuiusque bona opera, quæ ex gratia pro quibus Virgificuntur, reddetur Matth. 16. & Psalm. 61. go opera Sed actus Virginis meritorij, ut cap. 6. dixi, meritoria quos in omni genere virtutum, præsertim in plurima, vita actiua, & contemplatiua exercuit, & eximie ex intensissima gratia procedebant: gratia fecit.

X

verò

verò per singulos actus, quos fecit post primam gratiam in immaculata Conceptione acceptam, quibusque augmentum eiusdem gratiae merebatur, incrementum capiebat, & præterea ipsa ex toto conatu operabatur. hi porro actus per totum vite spatium fuere innumerabiles; nunquam enim, ne tempore quidem somni, in quo cor suum vigilabat, à meritorii actibus supersedebatur: ergo & gloriæ magnitudo, quam supra omnes puras creaturas promeruit, est inexplicabilis. Quare Prouerb. 31. de muliere illa forti, quæ Beatam Virginem significabat, dicitur; *Date ei de fructu manuum suarum, & laudent eam in portis opera eius* (hoc est in exitu ab hac vita) tunc enim innumerabilia eius bona opera, ex quibus eximiam mercedem est consecuta, solidam eius laudem omnibus notam fecerant. De eius meritorum, & gloriæ magnitudine pulchre Ildefonsus sermone 2. de Assumptione. Quia, inquit, & si imperit primum iustus iudex Christus Dominus secundum Apostolum unicuique iuxta opera sua; huic tamen sacratissima Virgini genitrici suæ sicut incomparabile est, quod ipsa gessit, & ineffabile donum, quod percepit; ita & inestimabile, & incomprehensibile premium, & gloria, non dico inter ceteras sanctas Virgines, verum etiam inter omnes Sanctos, quam promeruit: Peruenit namque ad cæli palatium Beata, & gloriosa, ubi Christus sponsus Ecclesia intra Thalammum collocauit eam in dextera maiestatis: ibi siquidem eam assumpsit præcellentissimam inter primos, ubi iuxta David vocem, Sit Regina in dextris Dei in vestitu deaurato circumdata varietate. hæc Ildefonsus.

Deinde tot, tantisque meritis cumulata processit Virgo: *Vi etiam ipsi cælestis curia Princeps* (inquit Bernardus sermone 4. de Assumptione) *in consideratione tanta nouitatis elamenti non sine admiratione. Quæ est ista, quæ ascendit de deserto delictis, affluens, nec enim patres inueniuntur delicta vel in nobis, quos in Ciuitate Domini latificat fluminis impetus qui à vultu gloria voluptatis gloria potatur.* hæc Bernardus.

Virgo enim figuratur 3. Regum 10. per Reginam Saba, ipsa enim venit ad verum Regem Salomonem pacificum, & ingressa Ierusalem cælestem com comitatu, & diuitiis & camelis portantibus aromata, & aurum infinitum nimis, & gemmas pretiosas; Non

sunt, ut ibi dicitur, allata vitra tam multa aromata, nimirum virtutum insignium, & meritorum ingens magnitudo, quæ odorem vndique eximium mittebant; quibus cælestis Ierusalem aucta, & lætificata fuit. Et quidem de actibus meritorii Virginis eiusque virtutibus egimus cap. 6. & 2. gemus cap. 2. 1. Hoc solum addam S. Ioannem Evangelistam singulare in cælo affectum præmium, quod tuis erga Deiparam obsequiis, illa liberius meritorum cumulum auxerit, quod habet S. Gertudis lib. 4. reuelationum cap. 49. *Per hoc etiam*, inquit, *quod B. Virgo visa est de corde B. Ioannis vaporem trahere, perpendis quod regalia Virgo spicalem gloriam ex parte B. Ioannis attulerit pro singulis bonis, quibus ipso providente liberius potuit vacare in omni vita sua, & cum ista inquireret quem profectum B. Ioannes ex talibus haberet Dominus respondit. Quasi tot gradibus affectuum cormum ipsi est dulcius acclinaum, quot obsequiis matris meæ virtutibus ipsius sollicitudinem sensi affuisse.* hæc in Sancta Gertude.

7 In præsentia satis sit aliquid attingere de operibus misericordiæ propter quæ gloria in die iudicii conferenda dicitur, & de nonnullis virtutum actibus, quibus in sacris litteris peculiariter merces Regni cælorum reponitur. Sanè in extremo iudicii die Regnum cælorum propter opera misericordiæ Christo in suis membris præstita reddendum esse testatur idem Dominus Math. 25. illis verbis: *Venite benedicti Patris mei, possidete paratum vobis regnum à constitutione mundi, esurui enim & dedistis mihi manducare, & quæ sequuntur. & mox: Quantum fecistis uni ex his fratribus meis minimis mihi fecistis.* Sed Virgo sanctissima hæc omnia misericordiæ opera Christo in propria persona præ omnibus diligentissime exhibuit, ergo & præ cunctis Regnum cælorum possidebit. Quæ in re audiamus Anselmum loquentem de beata Virgine in homil. ad Evangelium ex Luca, Intrauit Iesus in quoddam castellum, & breuiter (inquit Anselmus) illa sex misericordia opera percurramus, quæ cum uni ex minimis suis sunt, Deus sibi facta conficitur. Virgo non quemlibet ex minimis, sed summum Dei filium hospitium, non in domo, sed in utero suscepit: Nudum, carne, vel etiam pannis operuit: Esurientem pauit: Siccitatem im-

De potuit: Infirmitatem per Infantiam, & jacentem non solum visitavit, sed etiam balneando, fovendo, leniendo, gestando frequentavit, ut merito de ea dicatur, Martha satagebat circa frequens ministerium: Comprehensio, & crucifixio quasi in carcere posito affuit, sicut scriptum est, Stabat juxta crucem Iesu mater eius. hæc Anselmus.

Idem expendit sanctus Bernardinus Senensis tomo secundo, sermone 51. articulo tertio, cap. 3. Quod si potus aquæ frigidae datus in Christi nomine mercede sua non carebit, & qui recipit Prophetam in nomine Prophetæ, mercedem Prophetæ accipiet, quæ merces manebat Virginem toties ex suis uberibus, & postea ex suo labore potum dantem non tantum in nomine Christi, sed ipsi Christo, & recipientem Dominum Prophetarum?

OPERA MISERICORDIÆ PERFECTISSIMO modo à Deipara Christo exhibita.

8 Cæterum, ut eximiam Deiparæ mercedem, quam ex hisce misericordiæ operibus in Christum impenis est consecuta magis intelligamus, illud animadvertere oportet, in operibus misericordiæ ex quadruplici capite unum posse alteri præstare, modo cætera sint paria. Primum, si illud ex majori charitate proficiscatur, omne enim, quod datur, ex Gregorio lib. 22. moralium cap. 12. ex dantis mente pensatur. Secundo, si opus illud in aliquem egenum magis dignum impendatur. Hinc fit, ut D. Thomas in 4. distincti. 15. quæst. 2. artic. 6. quæstioncula 3. velit eleemosynam, cæteris paribus, magis faciendam esse melioribus. & Caietanus in 2. p. quæst. 32. artic. 3. Nisi indigentia, inquit, sit multo major in uno, quam in alio, melius esse dare minus indigenti justo, quam magis indigenti peccatori: & similiter minus indigenti meliori, quam magis indigenti minus bono: quoniam licet in magis indigenti sit major materia misericordiæ, in bono tamen, & meliori est major materia charitatis, quia est major virtus. hæc Caietanus.

Et sanè eleemosynam magis erogandam viris bonis, quam peccatoribus fuisse probat Hieronymus libro contra Vigilantium in fine; & Epistola 150. ad Hedibiam quæst. prima.

Idem quoque asserit sanctus Augustinus in

Psal. 102. Tertiò, illud misericordiæ opus alteri præcellit, in quo plus pecuniæ, vel plus utilitatis in egentem confertur. Quarto, denique illud opus præfertur, quod non tantum ex eo, quod nobis superest, juxta id, quod Luc. 11. præcipitur; verum etiam ex eo, quod nobis est necessarium, tribuitur: ideoque Luc. 21. Christus Dominus viduam illam pauperculam in Gazophylacium mittentem æra minuta duo plus, quam omnes misisse affirmavit, quamvis ex Marco capit. duodecimo, multi divites multa in illud jactassent: Nam omnes hi (inquit Dominus) ex abundantis sibi miserunt in munera Dei, hac autem ex eo, quod deest illi, omnem victum suum, quem habuit misit.

At verò Deipara sanctissima (ut in præsentia- rum fileam misericordiæ opera, quæ nobis valde egentibus, quamvis indignissimis ex summa charitate præstitit dum filium suum nostrum pretium cibum, & præmium de suis castis visceribus protulit) certè misericordiæ opera, quæ in Christum eam contulisse supra commemoravimus, ex hoc etiam quadruplici capite illam præ cunctis perfectissimo modo exhibuisse certum est.

9 Primum enim Deipara ex summa charitate ea faciebat; cuius ratio in promptu est, quia nimirum supra omnes in gratia, & charitate incomparabiliter eminebat, & præterea ex toto conatu, quemadmodum capite sexto dixi, operabatur: quin etiam superaddito incenso orationis, cui erat impensè addicta, ea omnia Deo magis grata reddebatur; Oratio enim operum nostrorum holocausto, quo fit Deo magis acceptum, adjungi debet; propterea enim Levit. 2. Thus orationis Symbolum in sacrificio adhiberi jubetur. quare Deipara illud Psal. 65. merito usurpare poterat: *Holocausta medullata offeram tibi cum incenso arictum*; hoc est, operum holocausta cum incenso orationis, non externa tantum specie offeram, sed medullata; ex intimis nimirum voluntatis præcordiis, & ex ingenti charitatis affectu, quæ veluti medulla inter ossa latens, divino palato suavisima est, ab aspidissima: Nam & propterea respexit Deus ad Abel: & deinde subjicitur: *Es ad munera ejus*, quoniam voluntate propensa, & amore erga Deum eximio, quæ per medullam, & adipem significari solent, suum munus cumulavit: quod

Genes. 4.
Hebr. 11.

adumbrare visus est, cum de primogenitis gregis sui, & de adipibus eorum Genes. 4. sacrificium obtulit. Quo circa, & ab Apostolo Hebr. 11. Abel plurimam hostiam obtulisse, quam Cain scribitur.

Christus
propter nos
egenus factus
est.
2. Cor. 8.

Secundo, hanc misericordiam in maximè egentem, ac prae omnibus dignum contulit, in Christum scilicet pauperem, & simul Deum; quippe qui cum diues esset 2. Corin. 8. Pro nobis egenus factus, ut sua inopia nos diuites efficeret: hinc in sordenti stabulo natus, in vili praesepe reclinatus, & in morte in alieno sepulchro tumulatus, & dum viveret Matth. 23. de se ipse dicebat: Vulpes foueas habent, & volucres caeli nides; filius autem hominis non habet ubi caput suum reclinet. & Luc. 8. Memorantur praeter illas mulieres, quae ministrabant ei de facultatibus suis. Quo circa huius pauperis tatis quam pro nobis spontè suscepit, gratiam memoriam

Matth. 8.
Luc. 8.

exigit Thren. 3. Recordare, inquit, paupertatis, & transgressionis meae. & Augustinus titulum Psalm. 101. quiescit Oratione Pauperis, de Christo interpretatur. Et quemadmodum peccatum Iudaeorum, qui Christum occiderunt, fuit maximum in genere suo propter dignitatem personae ex sancto Thoma tertia parte quaest. 47. articulo 6. qui articulo 5. ad 3. ait: Iudaeos etiam si habuerint ignorantiam affectatam, peccasse, non solum hominis Christi, sed tanquam Dei crucifixo: sic S. Thomas: ita opera pietatis, & beneficentiae erga Christi personam erant maximi valoris in Virgine, quia ex perfecta cognitione, & amore illius personae operabatur.

Thren. 3.
August. in
Psalm. 101.

S. Thom.

10. Tertio, Deipara omni misericordiae opera, ut ex dictis patet, cum Christo cumulatissime, atque effusissime exercuit, quin etiam se, suaeque omnia Christi obsequio addixit. Quod si Tobias tanti faciebat filium suum à sancto Raphaelē saluum, atque in columen deductum, & cum uxore, ac diuitis reductum, id quod paucis diebus peregit, quid de sanctissima Virgine existimabimus, quae tam diu Christum primum infantem, deinde etiam grandiozem factum, semper est comitata, eique diligentissime ministravit? Et quia tantum hospitem dignissimo in terris loco excepit, in utero scilicet suo, ideo ab eodem filio vicissim nobilissimo in Coelis loco est collocata. Ita Damascenus oratione secunda de darmitione: Oportet, inquit, eam, quae Deum

Obsequium
erga Christi
personam
magni
meriti.
Tob. 12.

Damasc.

Verbum venit sui hospitio exceperat, in diuinitate filii sui tabernaculis collocari: & quemadmodum Dominus se in his, quae Patris iussu essent versari oportere dixerat, sic quoque Mater in filii sui palatii esse conueniebat, hoc est in domo Domini. & in atrijs domus Dei nostri, ita Damascenus. Nec in terris (inquit Bernardus sermone primo de Bernat. Allusionem) locus dignior ueri virginis Templo, in quo filium Dei Maria suscepit: nec in Coelis Regali solo, in quo Mariam hodie Maria filius sublimauit, felix nimirum utraque susceptio, ineffabilis utraque, quia utraque inexcogitabilis est, sic Bernardus.

Quarto, haec omnia filio suo pauperulo, & peregrino non tantum ex superfluo, verum etiam ex sibi necessariis impendit: nam ex purissimis suis sanguinibus ei corporis tunicam contexit, in uteri suo gremio illum est hospitata, eumque lacte suo cibauit, & aluit, eique in reliqua vita sedulo ministravit, hoc eleganter Methodius in hypapantem agens cum Virgine: Te, inquit, Deo alioquin nulli us rei inuigenti, carnem, quam non habebat dedisti: quo (inquam) hac ratione omnipotens, id quod esse dignatus est, homo videlicet verè appareret, quid hoc illustras? quid sublimius? qui caelum, & terram implet, cuius praeter ea sunt omnia quaecumque mouentur, atque subsistunt, is tui factus est indigus, tu enim admirabilem incarnationem, quam aliquando non habui, Deo in tuam dedisti. & mox: Euge Euge Mater Dei, & Ancilla, Euge euge, quae debuiorem illum habes, qui omnibus mutatur: Deo namque amicus, si debemus, tibi verò etiam ille debet. haec Methodius.

Et quemadmodum ipsa de suis purissimis sanguinibus filium Dei vestiuit, ita vicissim in gloria vestitur ab eo. Bernardus sermone Signum magnum, agens quomodo B. Virgo sole amicta apparuit Apocalyp. 12. Quam famularis, inquit, es facta es Domina, quam proximam, imò quam intima fieri meruisti, quantam inuenisti gratiam apud Deum? in te manet, & in te eo, & vestis eum, & vestis ab eo, vestis eum substantia carnis, & vestis ille te gloria iuae maiestatis, vestis solem, & sole ipsa vestis, & mox: Denique, & coronauit eum, & vicissim ab eo meruit coronari: haec Bernardus.

Sed totum hoc claudamus ijs, quae ponit sancta Brigitta in reuelationibus suis in sermone Angelico, quae Angelus sanctae Brigittae dictasse sibi dicitur cap. 22. ubi pulchre de premio

B. Virgo
percepit
Christum
exansit

Method.
genu
ne
vires
dies
ma
Ram

1. Co

Bernat.

Apoc.

Bernat.

S. Brigittae

de

premio Virginis dignissimo in hac sententia sic habet: Quia, inquit, ipsa veritas, qui est Dei, & Virginis filius omnibus consuevit, bonum etiam pro malo retribuere: quanto bonis per se ipsum credendus est ipse Deus bonorum operum fautores remunerare? & quia per suum Evangelium pro quolibet bono opere centuplum reddere promittit, quis excogitare poterit, quantis premium sublimium donis, suam reuerentissimam Matrem dicaueris, qua nec quidem minimum peccatum unquam commisit, cuius opera Deo gratissima non habent numerum? nam sicut in suis Virginis animas voluit, ac omnium bonorum operum inchoatrix extitit, ita & ipsius honestissimum corpus ad operum perfectionem instrumentum aptissimum, & iugiter applicabile fuit. Hæc ibi & subiicit: Corpus cum anima Virginis dignissima omni honore in Cælo fuisse glorificatum.

cap. 7. Quid mirum, inquit, si latissimam, & gloriosissimam planam, & super plenam habe in Regno, qua gratiam plenam, & super plenam habuit in xpo? quid coram mirum, si tam in Cælo, quam in mundo eius plenitudo super omnem creaturam sit, de cuius plenitudo nec omnis creatura vireat? Ita Bonaventura.

Quinto, & tangitur à sancto Ambrosio de Quinto, institut. Virgin caput, 6. ut mox dicemus; & à propter sancto Bernardino Senensi torno 3. item, 1. de virginitate glorioso nomine Mariæ artic. 2. cap. 1.) Iu. item illa corruptio proximum facit esse Deo sapient. 6. iam quare Apocalyp. 14. Centum quadraginta Ambros. quatuor m. illa, qui cum mulieribus non sum cor. Bernardi. inquit, & Virgines sunt, sequuntur Agnum nuda. quocumque ierit. Sed sanctissima Deipara est Sap. 6. Virgo Virginum, virginis magistra, ut lo. Apoc. 14. quitur Ambrosius, virginis ratem que uam sine Ambros. exemplo voto Deo consecrauit. Et quidem Adducuntur (eg) Virgines, & plurimæ Mat. 44. Psal. 44. sed post eam: Cum ergo Virgo (inquit tan. S. Bernardus Bernardus loco citato) sit incorruptissima, quippe qua mater est incorruptis, erit in gloria filio vicinissima. imò Ambrosius loco Ambros. citato ex præmio amplissimo Virgibus pro. Præmiiu. missio, quod matrem Dei debebat præcipue Virginibus accipere, colligit Deipara virginis magistra. Et qua, inquit, esset, cui matris, quam Matri Dominus meritum reponeret, præmiiu. reseruaret? nulli enim uberiora, quam virginis deputauit munera, sicut scriptura nos docet, sic enim per Isaiam Dominus loquutus est, Nec dicat sp. Isa 54. do, quia ego sum lignum aridum, hæc dicit Dominus sp. Ionibus, Quicumque custodierint præcepta mea, & egerint, quæ ego volo, & amplectentur testamentum meum, dabo illis in domo mea, & in muro meo locum nominatum, meliorem filiis, & filiabus, nomen æternum dabo illis, & non deficiet, alius promittit, ut non deficiat, Matrem suam deficere patiebatur? sed non deficit Maria, non deficit virginis magistra. Ita Ambrosius & Bernardus homil. 2. super missus Bernard. est. Nouum, inquit, canticum illud, quod solie dabitur in Regno Dei cantari Virgibus, ipsam Virginum Regnantem cum ceteris, in d. primum inser ceteras esse canendam, nemo est qui ambigat hæc Bernardus & Sophronius de Assumptione Virginis: Si qualibet virginis tantum erigatur, ut Angelus comparetur, multo magis Beata & gloriosa Maria, quæ singulari commendatur privilegio, & immenso alicatur meriti.

Quarto, Perfectio visionis beatitudinis, in qua essentialis nostra beatitudo est posita ex Theologorum sententia in prima parte questionis 12. artic. sexto respondet magnitudinem chanitatis, & gratie gratum facientis, quibus prædita fuit anima in hac vita, ex gratia etiam oritur puritas, & mundicia cordis, de qua Mat. thei. 5. Beati mundo corde, quoniam ipsi Deum videbunt. etenim bona futura patrie præparauit Deus diligentibus se, quibus omnia cooperantur in bonum, iuxta illud 1. Cor. 2. Oculi non vident, nec auris audiunt, nec in cor hominis ascendit, quæ præparauit Deus his, qui diligunt illum. Sed Virginis gratia, charitas, & puritas præ ceteris omnibus puris creaturis fuit in gradu intensissimo, ut omnes fatentur, & nos de Virginis gratia, & puritate supra egimus caput 6. & adhuc capite sequenti, & cap. 29. agemus, & de eius eximia chanitate fusius caput 30. disserimus. Ergo Virgo præ unctis in beatitudine altissimo loco est sublimata. De hoc audiamus Bernardum sermone de Assumptione: Christus, inquit, generationem & Mariæ Assumptionem quis enarrabit? qui in eam migravit in terris, adepta est præ ceteris, tantum & in cælis obtinet gloria singulari. Quod si oculus non vidit, nec auris audiuit, nec in cor hominis ascenderunt, quæ præparauit Deus diligentibus se, quod præparauit genti se, & quod omnibus effectum, diligenti præ omnibus quis loquatur? Ita Bernardus. Bonaventura in speculo beatæ Virg.

monio, Cæterum de Virginis intemerata virginitate plenius agemus cap. 32.

Cap. 32. Sexto, verissima est illa sententia à Salvatore nostro variis occasionibus toties inculcata Matth. 23. Luc. 14. & 18. Qui se humiliat, exaltabitur, & Matth. 18. Quicumque humiliaverit se sicut paruulus iste, hic maior est in regno Cælorum. & cap. 20. Qui voluerit inter vos primus esse, erit vester minister: sicut filius hominis non venit ministrari, sed ministrare: quibus consonant verba illa Deiparæ in suo Cantico. Et exaltavit humiles. Quocirca Christus Dominus, ut hanc doctrinam hominibus pernecessariam impensius commendaret in vltima cœna, etiam si tot, tantaque sibi essent facienda, & dicenda, quæ sacri Euangelistæ & præsertim sanctus Ioannes litteris consignarunt, sciens tamen te humano generi ad imitandum humilitatis exemplum carnem sumpsisse, illud summæ humilitatis exemplum nobis relinquere voluit, dum positis vestimentis præcinxit se linteo, & discipulorum pedes, ipsius etiam Iudæ manibus suis, in quas omnia ei Pater dederat, lauare, & linteo extergere non est dedignatus. **Philip. 2.** apostolus quoque Philipp. 2. ut gradus, quibus Christus ad exaltationem sui nominis peruenit, nobis proponeret: Humiliauit, inquit, semetipsum factus obediens usque ad mortem: mortem autem crucis: propter quod & Deus exaltauit illum. & donauit illi nomen, quod est super omne nomen & Dauid Psalmo 109. de Christo agens: De torrente in via bibet, Propterea exaltabit caput, Ex his omnib. rectè colligimus humilitatem causam esse exaltationis.

Humilitas Virginis maxima. **Cap. 21.** At beata Virgo inter virtutes, quibus potissimum commendatur, humilitatē maximè excellit, ut patet ex iis, quæ mox dicemus; & ex iis, quæ copiosius capite 21. disseremus; ergo fuit maximè exaltata, hæc ratio est Ildefonsi, ut dicemus, Bernardi sermone de Aquæductu in Natiuitate Virginis, & sancti Bernardini tomo 3. sermone 1. de glorioso nomine Mariæ artic. 1. capit. 2. & sancti Antonini quarta parte tit. 25. cap. 20. § vltimo. De sua enim humilitate, & exaltatione ipsamet in Cantico: Quia respexit, inquit, humilitatem ancilla sua, ecce enim ex hoc beatam me dicant omnes generationes, quod expendens Ildefonsus sermone secundo de Assumptione: Virgo inquit, solam sibi vendicat humilitatem ancilla, qua Mater Saluatoris ab

Angelo veneratur: nec tamen eandem humilitatem à se aliquid esse dixit, sed quia Altissimus eam respexit, & acceptam sibi fecit, idè beatam me dicant omnes generationes, de quo hodie totus testis est mundus. hæc Ildefonsus. Idem sermone tertio, Magna promeruit præmia æterna remunerationis, quia multum se humiliavit inter immensa aëna, inter diuinatus commercia, hodie à Domino multum exaltatur gloriosa, Denique idè Christus humilis ad humilem virginem venit, quàm elegit, ut de tam profunda humilitate triumphum erigeret salutis, & exaltaret eam (ut canimus) etiam super choros Angelicos. sic ille. Bonauentura in Speculo capite sexto, hoc ipsum docet: Nunquam, inquit, Virgo supra choros Angelorum sublimata ascendisset, nisi prius infra homines humiliata descendisset.

Cæterum de profunda Deiparæ humilitate audiamus sanctum Bernardinum Senensem, reliqua enim de eius humilitate vberius cap. 21. persequemur. Sanctus Bernardinus Senensis tomo. 2. sermone 31. artic. 1. cap. 3. de Virginis profundissima humilitate agens, Non est credendum, inquit, quod ad recipiendum filium Dei, in carne sua se existimaret dignam; nam gratia sanctificationis, quam in vtero Matris accepit, quæ eam omni virtute repleuit sic à principio mentem eius in abyssu humilitatis fundauit; quod sicut nulla post filium Dei creatura tantum ascendit in gratia dignitatem, sic nec tantum descendit in abyssum humilitatis profunda: nec insuper alicui pura creatura in hoc sæculo est datum tantum degustare nihilum creatura, nec tantum se humiliare, & annihilare sub volu to diuina maiestatis. & artic. 3. cap. 2. inter quinque arma interiora, quibus defendebatur Virgo, recenset humilitatem, Quinto, inquit, assuit ei aspectus sua propria nihilitatis, eo quod continue habebat æqualem relationem ad diuinam maiestatem, & ad suam nihilitatem: proinde in persona intellectus sui Propheta dicebat: Ad nihilum redactus sum, hæc sanctus Bernardinus. Quocirca sicut Christus, quia humiliavit se infra omnes, exaltatus est super omnes, ita & Virgo sanctissima quæ secundum Christum maximè se humiliavit, atque deiecit, pariter & supra omnes secundum Christum est exaltata, de quo S. Brigitta in suis Reuelationibus in sermone Angelico capite 2. Verba sunt Angeli, Quia inter omnes Angelos, & homines ipsa Virgo inuicta

est humillima, ideo super omnia, qua creata sunt, facta est sublimissima, omniumq. pulcherrima, atque ipsi Deo super omnes simillima. hæc in Revelationibus S. Brigittæ.

Septimò
quia præ
ceteris
plurima
pro Chri-
sto tolera-
vit aduer-
sa.
Rom. 8.

Pro Chri-
sto ex cha-
ritate pati
mensura
est gloria.
1. ad Thi-
mot. 2.
2. Cor. 1.
Philipp. 3.

Luc. 22.
22. Vos estis, qui permanistis mecum in tenta-
tionibus meis, & ego dispono vobis, sicut disposui
mihi Pater meus Regnum, ut edatis, & bibatis
super mensam meam in Regno meo, & sedeat
super Thronos iudicantes duodecim tribus Israel.

Matth. 10.
& Matth. 10. de iis, qui pro Christi confessione
non timent eos, qui occidunt corpus: Qui con-
fitebitur, inquit, me coram hominibus, confite-
bor, & ego eum coram Patre meo: nam Luc. 9.

Luc. 9.
Qui me erubuerit, & hunc filius hominis erube-
scet. Act. 14. Quoniam per multas tribulationes
oportet nos intrare in Regnum Dei 1. Petri 4. Cõ-
municantes Christi passionibus gaudete, ut & in
revelatione gloria eius gaudete exultantes: si ex
probramini in nomine Christi beati eritis, quo-
niam quod est honoris, gloria, & virtutis Dei, &
qui est eius spiritus super vos requiescat. Ideo ipse
Christus Luc. ult. de se ipso: Oportebat pati
Christum, & ita intrare in gloriam suam. & Ps.

Psalm. 109.
De torrente (id est tribulationum) in via
bibet, propterea exaltabit caput. & Philip. 2.
Humiliavit semetipsum factus obediens usque ad
mortem, mortem autem crucis, propter quod &
Deus exaltavit illum, & donavit illi nomen, quod
est super omne nomen. Hinc est, quod Apoc. 21.

Luc. ult.
Christum, & ita intrare in gloriam suam. & Ps.

Psalm. 109.
De torrente (id est tribulationum) in via
bibet, propterea exaltabit caput. & Philip. 2.

Philip. 2.
Humiliavit semetipsum factus obediens usque ad
mortem, mortem autem crucis, propter quod &
Deus exaltavit illum, & donavit illi nomen, quod
est super omne nomen. Hinc est, quod Apoc. 21.

Apoc. 21.
est super omne nomen. Hinc est, quod Apoc. 21.

Angelus mensus est Civitatem caelestem, scilicet
Ierusalem, de arundine aurea, quia ea, quæ quis
in terris patitur (quod per arundinem veluti
per crucis baculum significatur) dummodo
ex charitate, quæ per aurum intelligitur pro-
ficiscantur, mensura sunt magnitudinis gloriæ
in cælo, ac proinde propinquitatis ad Chri-
stum, in cruce enim veluti in ampla mensa
omnes servi Dei accumbunt, & quem locum
in ea habent in præsentis vita, eundem habituri
sunt in beatitudine, quod in Psalm. 93. Propheta
David significavit: Secundum multitudinem,
inquit, dolorum meorum in corde meo consola-
tiones tua lætificaverunt animam meam; quod
non in præsentis tantum, sed multo magis in
futura vita experiemur. In hac portò crucis
mensa primus ipse Christus, qui dolorum o-
mnium omnes acerbitates exoribuit. Secunda
filio proxima mater accubuit, & meritò, quæ
enim primo maternitatis gradu prima nume-
retur, eadem apud filium proximo recepta est
loco, non tantum vicinitate generis, verum
etiam similitudine virtutis, propinquitate
benevolentie, societate doloris, remunera-
tione mercedis, confessu gloriæ: quare ex
hoc capite inferre licet, & meritum eius in-
comprehensibile, & præstantiam in gloria
singularem, atque adeo præ cæteris vicini-
tatem cum Christo summam. Ad hoc ec-
iam spectant ea omnia, quæ superioribus
capitibus disseruimus de gladio doloris, qui
animam Deiparæ in Christi passione per-
transit, aliis enim fugientibus, vel longè
stantibus ipsa: Stabat iuxta crucem Iesu. Qua-
re in ferculo Salomonis, quod typum fuisse
Virginis dixi cap. 5. Alcenius erat purpureus,
nimium, quia per multas tribulationes ad
sublimitatem suæ gloriæ conscendit. Hinc
est quod Genes. 7. de Arca Noe sic legimus,
Multiplicata sunt Aqua, & elevarunt Arcam
in sublimem; quoniam aquæ tribulationum
sublimarunt, & illustriorem reddiderunt
Deiparam per Arcam Noe (in qua salvatum
est genus humanum) rectè significatam
quemadmodum cap. 16. dicemus, quæ tan-
dem post diluvium Genes. 8. requievit super
montes Armenia, qui sunt miræ altitudinis,
& significant ordines Angelorum, super
quos Deipara post præsentis vitæ diluvium
fuit collocata: neque id mirum esse debet,
cum fundamenta etiam, seu initia beatæ Vir-
ginis in vertice montium, id est, supra om-
nes

Psalm. 93.

Joan. 19.

Cap. 5.

Genes. 7.

Cap. 16.

Genes. 8.

- Damasc.** nes Angelos fuerint, ut cap. 4. probauimus. Ad-
dam & illud Damasceni oratione 1. de dormi-
tione. Oportebat, inquit, eam qua filium suum confes-
sionem in cruce, gladium, quam pariendo effuge-
rat, pectore tunc exceperat, ipsum rursus Patri
confidentem spectare. Idem orat. 1. de dormi-
tione. Si
Sap. 2. iustorum, inquit, anima in manu Dei sunt, an
non ipsa multo magis in filij, ac Dei sui manus
animam commendauit?
- Propinqui-
tas Virgi-
nis cum
Christo
maxima.** Ex his igitur, quæ hactenus differuimus
perspicuum apparet Virginis in celesti glo-
ria propinquitatem cum filio esse maximam:
quæ enim in terris per carnis participatio-
nem, quam ex suis castissimis visceribus ac-
cepit per morum, & virtutum similitudi-
nem, atque conformitatem, per eandem
communicationem passionum vicinissima
illi fore, quid nienteriam vicinissima per vi-
sionem beatificam in celesti gloria? quod ap-
Apoc. 12. positissima similitudine explicatur Apocalyp.
12. cum dicitur amicta sole; etenim, ut recte
S. Antoni. an. maduerit sanctus Antoninus 4. part. tit.
15. cap. 20 § 1. Sancti comparantur stellis,
comparan-
tur. Virgo
verò ipso
sole vesti-
tur. ipsa stella maris illustretur à sole, tamen Apocal.
12. dicitur vestita ipso sole, ut ostendatur premi-
Apoc. 12. um eius excellentissimum, ut sicut nihil propin-
quius, & coniunctius corpori, quam vestitus e-
ius, ita nihil propinquius gloria Christi, quam
gloria, & primum beata Maria: & aptè, quia si-
cut ipsa vestitus solis ipsum in mundo Dei filium
carne sua secundum Ezech. 32. Solem nube re-
Ezech. 32. gam: sic ipse eam in Cælo vestitus sole excessua
gloria hæc sanctus Antoninus. Quæ etiam est
S. Bernard. ratio sancti Bernardi in tomo 3. sermone 1. de
nomine glorioso Mariæ art. 1. cap. 2. & Ber-
nardus sermone Signum magnum, Mulier, in-
quit, amicta sole, planè amicta lumine tanquam
vestimento. & iterum: Miraris, inquit, amictam
sole mulierem, magna siquidem familiaritas, sed
mira omnino vicinitas solis, & mulieris. Quod
autem in diuinis litteris intima aliquorum
vicinitas similitudine vestis, qua quis in-
Psal. 108. duitur, exprimi solet ex Psalmo 108. faci-
le colligitur, ubi arctissima maledictionis
cum peccatore coniunctio explicatur illis
verbis: Et induit maledictionem sicut vesti-
mentum. & mox: Fuit ei sicut vestimentum, quo
operitur, & sicut zona, qua semper præcingi-
tur.

Hanc Virginis sanctissimæ cum Christo
vicinitatem colligere licet ex occurso offi-
ciosissimo, quo Christus, & celestis Co-
ruiuersa ascendenti in Cælum Deiparæ ob-
uiam processit, & magna cum pompa de-
duxit ad Thronum suum, quod præfigura-
tum legimus 3. Regum 8. in templo Salomo-
nis in Arca: Intulerunt, inquit, Sacerdotes ar-
cam fœderis Domini in locum suum, in ora-
culum templi, in sanctum sanctorum subier alas
Cherubim. Hunc locum glorificationi Virgi-
nis accommodat Damascenus orat. 2. de
dorm. Christus, inquit, nouus Salomon Princeps
paci, congregatis Angelis, & in terra Apostolis
cum alijs sanctis Ierosolyma degentibus, ob re-
quiem spirituales arca sua, id est, Virginis sua ge-
nuricus animam quidem eius in sancta sanctorum,
in exemplaria, inquam, vera, & celestia per
Angelos introducit, subq; animalium quatuor
formis stantium alis collocat, suoque ipsius solis
in interioris visaminis parte sistit, quo præcursor
ipse Christus corporeo modo ingressus est, corpus
autem Apostolorum manibus portatur ad Geth-
semane tertio die resuscitandum. hæc ex Da-
masceno: similiter & Bonauentura in speculo Bonauent.
de B. Virgine cap. 9. eundem explicat. & san. S. Bernard.
ctus Bernardinus tom. 3. serm. 11. art. 2. in hac
assumptione Virginis templetum est, inquit, quod
2. Regum 6. de David dictum est, quod adduxit 2. Reg.
Arcam Domini, & erant cum David septem
chori, scilicet, beatorum spirituum, Prophetarum
Apostolorum, qui iam transierant, Martyrum,
Confessorum, atque Virginum, ut impleatur in
Virgine, quod Eccles. 24. scriptum est, in plenitu-
dine sanctorum detentio mea: & mox hanc Vir-
ginis gloriam figuratam vult 3. Regum 2. cum 3. Reg.
Salomon matris Thronum ad dexteram
suam collocavit: Vbi contemplare, inquit,
altissimam Mariæ sublimationem, & immédia-
tissimam coniunctionem, quia posuit est Thro-
nus Mariæ, & sedit ad dexteram filij, hæc ex S.
Bernardino.

16. Hinc est, quod Petrus Damianus ser-
mone de Assumptione hæc expendens ali-
quid gloriosius in Virginis Assumptione,
quàm in Christi Ascensione demonstrati
affirmat: Atolle, inquit, oculos ad Assumptio-
nem Virginis, & salua maiestate filij inuenies oc-
cursum huius pompa non mediocriter digno. Pompa
rem, soli quippe Angeli Redemptori occurrere po-
tuerunt: Mater verò Cælorum palatia penetrante Assum-
ptus ipse cum tota curia tam Angelorum, quàm pium
Iustorum

guir, quā
in Assen-
sione.
S. Bernar-
dinus.

Gerson.

In Assum-

ptione Vir-

ginis eua-

ngelica par-

gatorum.

Ildefonsus.

2. Reg. 6.

onauit.

Bernard.

Reg. 6.

Reg. 6.

Reg. 6.

Reg. 6.

Reg. 6.

Reg. 6.

Reg. 6.

Reg. 6.

Reg. 6.

Reg. 6.

Reg. 6.

Reg. 6.

Reg. 6.

me, & cum gloria suscepisti me. Quod hodie ve-
re fuit completum, quando omnes Caeli Cives
viderunt eam ascendentem, & delictis diuino-
rum amplexuum affluentem, inmixtam super di-
lectum suum. hæc S. Bernardinus, Merito igitur
canit Ecclesia, ut testatur Ildefonsus ser-
mone secundo de Assumptione. Maria Virgo
assumpta est ad æthereum thalamum, in quo Rex
Regum stellato, immo ineffabili, ut ait Ildefonsus,
sedes solo. Damascenus oratione 1. de dormit.

Non ut Elias, inquit, in Caelum ascendisti, neque
ut Paulus ad tertium usque Caelum subuectus es,
verum usque ad regium filij tui Thronum perue-
nisti, perspicue enim, ac late conspicimus, & cum
magna, acque inenarrabili quadam libertate a-
stans Angelis, atque omnibus mundo sublimiori-
bus virtutibus arcana quadam, acque omni di-
cendi facultate superior lassus. Idem supra: O
præclarissimum, inquit, excelsum, qui hoc tibi af-
fere, ut cum Deo præsens sis. Nā cum omnibus quo-
que alijs numine diuino afflatis Dei famulis istud
diuino munere concessum sit, ut infinitum tamen
Dei seruorum, ac matris diuini est. hæc Da-
mascenus. & Ildefonsus sermone 1. de Assumptione.

Dominus Iesus, inquit, Matrem secum in Throno
regni collocauit, & in immortalitatis gloriam eā
transposuit, ac super choros Angelorum super so-
lemniter exiit, sic ille Ildefonsus sermone 1. de
Assumptione: Idcirco huius Virginis animam
Dominum magnificantem glorificemus, quam
hodie Paradisus exceptis gaudens, quam Ange-
li cum laudibus prosequuntur, quam Apostolorum
chorus veneratur, quam Martyres candidati bea-
tificant, quā SS. Confessorum stultus concelebrat
numerus, cui hodie SS. Virginum cum suis palmis
victoribus exultanter occurrit exercitus. sic Il-
defonsus. & Bern. homil. 1. super missus est:

Nonne tuo, imo veritatis iudicio illa, quæ Deum
habuit filium super omnes etiam choros exaltabi-
tur Angelorum? & Gabriel Biel lect. 32. in can.
Missæ: Ad thronum, inquit, cælestem intemerata
Virgo, & mater processit, atque in Regni solio
post Christum gloriosior residet sublimata. & An-
dreas Cretenf. de dorm. Virg. O Virgo Regina o-
mnis humana natura, quæ habes non com-
parabilem cum alijs appellationem, quæ excepto
Deo solo et omnibus altior.

Et reliqui quidem sancti magnum existi-
mant priuilegium esse cum Domino, ita Apo-
stolus Phil. 1. Cupio dissolui, & esse cum Christo,
& 1. Theff. 4. Simul rapiemur cum illis in nu-
bibus

Psalm. 73:

Offic. Eccl.
Ildefonsus.

Damasc.

Ildefonsus

Bernard.
Damasc.

Gabriel.
Biel.

Andreas
Cretenfis

Charitas
familiari-
ser est cum
Virgine.
Philip. 1.
1. Theff. 4.

Y

Luc. 2.

Esther. 5.
6. 7.

bus obviam Christo in aera, & sic semper cum Domino erimus: aut peculiare privilegiū Virginis, quod Dominus esse dicitur cum ea, & ideo Angelus ad ipsam, Dominus tecum, quia peculiari familiaritate cum ipsa Christus agit, etiam in gloria cuius figura cernitur in Esther apud quam Rex ipse Assuerus, qui alios magnificentissimo convivio exceperat epulari semel atque iterum voluit invitatus ab ea, ubi à Rege audiuit: Quid petis ut detur tibi, & pro qua re audias, etiam si dimidiam partem Regni mei petieris, impetrabis.

Denique ut c. 6. ostendimus, B. V. supra omnes sanctos facit chorum separatam, plus sola habet gloriæ, quam omnes Angeli, & Sancti simul, quod rationibus & auctoritatibus confirmamus: videt etiam oīa, quæ Deus novit scientia visionis; exceptis ijs solum, quæ ad interitus Christi Domini cogitationes spectant, ut ibidem dicebamus. de diademate quoque regio quo est exornata in cælis habes in eodē c. 6. Quæ omnia immensitatem gloriæ Virginis, ac per consequens maximam cum Christo vicinitatem indicant: quod ipsum eius precibus, & meritis aliquando nobis in cœlesti patria soram intueni liceat. Amen.

VIRGINIS DEIPARÆ AD EXCIPIENDUM Deum supernaturalis, eāque amplissima præ aliis puris creaturis capacitas.
CAP. XIII.

S. Thomas

Deum ad quam sedis materialium proprietatē spectat, figuram scilicet apertam & capacē ad excipiendum sedentem, quod in Throno Angel. vult S. Tho. inveniri, per proportionem qua aperti sunt ad Deum suscipiendum, eique famulandum: scimus in sanctissima etiam Virgine Dei throno amplissimo perfectē & hoc reperiri, etenim huius Virginis corpus, & anima, ut dignum filii sui habitaculum effici mereatur à Patre æter. Spiritus S. cooperante, ut dicit Eccl. ita fuere præparata ut quem cæli capere non poterant, suo gremio cōpulerit, & per antonomasiam Dei ac illa appelletur, quod nullum aliud Dñm unquam habuerit, Deique voluntatem perfectē, cōstiterq; per fecerit, sed quia de hoc satis liquet, & alibi egi in præsentia circa Virgin. capacitatem maximā

explicandam immorabimur. S. Thom. opus. 8. Virgo, inquit, gratia plena fuit, non solum quantum ad boni operationem, & quantum ad malitiam, sed etiam quantum ad redundantiam animæ ad carnem, vel corpus: Nam magnum est in sanctis habere tantum de gratia, quod sanctificet animam; sed anima beata Virginis ita fuit plena, quod ex ea refudit gratiam in carnem, ut de ipsa conciperet filium Dei, & ideo dicit Hugo de sancto Victore, quia in corde eius amor Spiritus sancti singulariter ardebat, ideo in carne eius mirabilia faciebat, in tantum, quod de ea nasceretur Deus, & homo. hæc S. Thomas. S. Iacob. in Liturgia cum Virgine loquens: Deus, inquit, noster tuum ventrem latorem, ac ampliorē cœlis ipsis reddidit. S. Bernardinus tom. 3. serm. 3. de glorioso nomine Mariæ art. 2. cap. 1. Merito, inquit, B. Virgo ait, Gyrum Cæli circuii sola; ex hoc enim Bernardus in quodam sermone clamans ait: O venter capax cœlis, diffusior terris, latior elementis, qui illum continere valuit, quem totus mundus comprehendere non potuit, & qui tribus digitis molem terræ appendit. hæc S. Bernardinus. Gregorius quoque Nyssenus pulchrè in oratione de Natali Domini asserit B. Virginis non tantum animam, sed etiam carnem Spiritus sancti habitaculum fuisse. O beatum, inquit, uterum illum, qui bonitatis præstantia ad se animi traxit bona. In reliquis enim omnibus vix animus purus, Spiritus sancti præsentiam capit, hic autem caro sic Spiritus sancti receptaculum. Epiphani. serm. de laud. Deiparæ. O uterum, inquit, impollutum, habentem circulum cœlorum, qui Deum incomprehensibilem, in te verò comprehensum portasti: O uterum cœlo ampliorē, qui Deum in te non coarctasti: O uterum qui cœlum et septem circulis constans, & capax illis existis: O uterum septem cœlis sublioriorem, ac latiorē: O uterum, qui es octavum cœlum septem firmamentis latiorē. hæc Epiphanius, Chrysostomus in Liturgia: Hæc, inquit, animatum Dei templum est: hæc cœli, terræq; pariter domicilium. Hæc natura illius, qua comprehendere non potest, amplissimum habitaculum. Idem in quodam sermone. Hæc sola cœlum, ac terram superavit. Georgius Nicomediensis orat. de Præsent. Virg. Oportebat, inquit, non in sanctis / angelorum tabernaculis, sed in ipso cœlo cœli in primæ ætate educari eam, qua his cōspicienda est, & puritate antecelluit, & iterum. In Virgine, inquit, comprehensus est, qui comprehendere non potest. Petrus Chrysologus serm. 142. Sumpser,

gine, inquit, comprehensus est, qui comprehendere non potest. Pet. Chrylog. ser. 142. Suscepit inquit Angelus totum Deum venire intra virginale utero angustias cui tota simul angusta est creatura & infra, Virgo, inquit, concepitur ex te Auditor tuus, tua ex te oritur origo, in tuo germine est genitor tuus, in tua carne est Deus. & ipse lucem mundi per te cepit, qui lucem mundo dedit. Idem Chrylogus sermone 147. Verè benedicta, quæ fuit major cælo, fortior terra, orbe latior, nam Deum, quem mundus non capis, sola capis, portavit eum, qui portat orbem, genuit genitorem suum, nutrit omnium viventium nutritorem. Damascenus oratione 2. de Nativitate. de Virgine agens, Cujus, inquit, venter cælum est. Idem oratione 1. de Nativitate. Virginem vocat vivum cælum, cælis ipsis latius, & orata de dorm. 15. inquit, qui cælum & terram implet cujus cælum, thronus, & thronus, & terra scabellum pedum est, ex Ancilla sua ventre latissimum sibi domicilium fecit. Petrus Damianus serm. de Nativitate. Quid inquit, grandis Virgine quæ magnitudinem summam divinitatis, intra sui ventris clausit arcanum. Attende Seraphim, & in illius superioris naturæ supervola dignitatem, & videbis quicquid majus est, minus Virgine, solumq. opus, quod opus istud supergredi. hæc Damianus. S. Antoninus 4. part. titulo 15. c. 2. §. 25. de plenitudine gratiæ Deiparæ, Ex dictis, inquit, patet, quomodo B. Maria fuit plena gratiæ quadrupliciter, primo quia omnes gratias generales & speciales omnium creaturarum habuit in summo. Secundo, quia illas gratias habuit, à quibus omnis creatura vacua fuit. Tercio, quia sua gratia tanta fuit, quod pura creatura majoris gratiæ capax non fuit. Quarto, quia etiam gratiam increatam, id est, Deum in se tota continuit, & sic per omnem modum gratia plena fuit. hæc S. Antoninus.

2. Helych. Presb. Ierolym. ho. 2. de Deip. Alius, inquit, cognominat eam arcam, arca Noe latiorē longiorē illustriorem illa erat corruptibilium animalium arca, sed hæc arca vitæ incorruptibilis illa ipsum Noe factore portavit, illas duas & tres contignationes, & mansiones habebat, hæc autem universa Trinitatis complementum, quandoquidē & Spiritus S. adveniebat, & habitabatur, & Pater adumbrabat, & filius vero gestatus inhabitabat. hæc Helych. & Chrysipp. Presb. Ierolym. ho. de B. Virg. Arca, inquit, pretiosissima est Virgo Deipara, quæ excepit totius sanctificationis thesaurum, Arca non em, in qua arant

omnium animalium genera, quemadmodum in Arca Noe, quæ fluctuantis universi mundi effugiebat naufragium. & infra Sed Arca cujus Architectus, & Incola, Gubernator, & Mercator, Comes via, & Dux erat Op. fœd omnium creaturarum, quas in se universas portat, sed à cunctis ipse non comprehenditur. hæc Chrysippus.

Verum ut originem capacitatis maximæ, quæ huic spirituali Dei Throno, Beatissimæ, inquam, Virgini inest, perscrutemur, illud animadvertere oportet ex Divo Thoma 1. part. S. Thomas 2. 2. quæst. 43. art. 3. Creaturæ rationali præter communem modum, quo Deus est in rebus omnibus per essentiam, potentiam, & præsentiam, convenire, ut per gratiam, quam Theologi dicunt gratum facientem, Deus speciali modo sit, & inhabitet in ea, sicut in Templo suo. Inde refert S. Thomas, secundum solam gratiæ gratum facientem mitti Spiritum sanctum ad creaturam rationalem & in eadem quæstione art. 6. in corp. & ad 2. docet missionem hanc invisibilem attendi non solum in innovatione seu prima infusione gratiæ, sed etiam secundum augmentum gratiæ, præcipue quando quis ex fervore charitatis martyrio se exponit, aut abrenunciat his, quæ possidet, aut quodcunque opus arduum aggreditur. ita Sanctus Thomas.

3. Ex his colligimus Deum ratione hujus inhabitationis supernaturalis perfectiori modo habitare, ubi major est gratiæ gratum facientis intensio, nulla habita ratione, an creatura illa in naturalibus sit essentialiter perfectior, cuiusmodi sunt Angeli respectu hominum, quem admodum & in ipsa beatifica visione etiam si intellectus Angelicus, & humanus sint essentialiter inæquales in perfectione naturali, inter eos tamen is divinam essentiam clarius, & perfectius intuetur, qui majore lumine gloriæ perfunditur. Cujus rationem assignat S. Thomas 1. parte quæst. 12. art. 6. Quoniam, inquit, facultas videndi Deum non comparatur creaturæ intellectuali per suam naturam, sed per lumen gloriæ. & in solutione 3. Totam diversitatem videndi Deum clarius, vel minus clarè refert ad diversam facultatem intellectus, non equidem naturalem, sed gloriosam, sic Sanctus Thomas, intelligens de lumine gloriæ, quo intellectus redditur potens ad eliciendam visionem beatificam. Hinc illud est, quod visio beatifica hominum juxta ac Angelorum juxta communem Doctorum sententiam

*Gratia
sanctifica-
ta in B.
Virgine
maxima
fuit.*

Epipha.

Damaſc.

Bonaue.

Bonaue.

Luc. 1.

*Immanſi-
tas gratia
Virginiſ
pulchre à
Bonaue-
tura ex-
plicatur.*

eiusdem sunt speciei essentialis; quoniam per-
spiciatior intellectus non propterea magis ad-
nititur ad illam, nisi maiori lumine gloriæ illu-
stretur. cum igitur gratia gratum faciens in
beatissima Virgine præ cæteris omnibus puris
creaturis fuerit maxima; puritas quoque eius-
dem erit maxima; præsertim quia nullo vn-
quam peccato, ne originali quidem inquinata
fuit. Perfectio verò luminis gloriæ ex D. Tho-
ma loco citato correspondet perfectioni cha-
ritatis, ac proinde ipsius gratiæ, quæ ex Theo-
logorum sententia, vel est idem cum charitate,
vel semper est charitati coniuncta. Hinc se-
quitur, in Virgine dispositionem hanc super-
naturalem ad excipieñdum Deum in præsentia
vita per gratiam, & omnimodam puritatem,
& in cælesti patria per lumen gloriæ fuisse
maximam.

4 Quare Epiphanius sermone de laudibus
Deiparæ: *Aue*, inquit, gratia plena: Gratia san-
cta Virginiſ est immensa & Damascenus oratio-
1. de dormitione Virginiſ in fine, cum ageret
de Virgine assumpta in Cælum, ostendit Vir-
giniſ amplitudinem supra cælos, secundum
gratiæ amplitudinem; sic enim habet: O
quoniam pacto Cælum eam, quæ cælos amplitudine
superavit, suscepit? Non enim corporea molis ra-
tione cæliſ amplitudine superavit: quoniam e-
nim modo corpus, quod tribus cubitis constat,
cæli latitudini, ac longitudini comparari queat?
Verum per gratiam potius magnitudinis & lati-
tudinis modum superavit: neque enim est aliquid
quod Deo conferri possit. ita Damascenus. Cæ-
terum gratiam beatissimæ Virginiſ fuisse ma-
ximam, præter ea, quæ in præcedentibus, præ-
sertim c. 6 (ubi de gratia, quam in Assumptione
est consecuta) diximus; Adhuc libet
Confirmare sancti Bonaventuræ testimo-
nio, in quo, cum egregie hanc rem pertractet,
non inutile erit, & si longiusculum, ad verbum
illud ponere. Bonaventura itaque in speculo
B. Virginiſ c. 5, agens circa illud (Gratia plena)
Consideremus, inquit, gratia Mariæ veritatem,
immanſitatem, multipliciter, & utilitatem, &
horum singula Bonavent. latè prosequitur:
sed quod facit ad nostrum propositum de im-
manſitate gratiæ Virginiſ: Immanſitas, inquit,
fuit gratia, quæ ipsa fuit plena: immensum enim
vix non potest esse plenum, nisi immensum sit illud
quo est plenum; nisi immensum sit illud quo est
plenum: Maria autem vix immensissimum fuit,
ex quo illi, qui in cælo vixeret, continere possent;

Quis est cælo maior? certe ille, de quo Salomon 3. Reg.
ait, si cælum, & cæli cælorum te capere non pos-
sunt, quanto magis domus hæc, quam adificavit?
non vix; domus per Salomonem adificata sed do-
mus per illam significata Deum capere possunt. Te
ergo immensissima Maria capaxior es cælo; quia,
quem cæli capere non poterant, tuo gremio con-
sisti: Tu capaxior es mundo, quia, quem totus non
capit orbis, in tua se clausit viscera factus homo.
Si ergo Maria ita capaxissima fuit ventre, quanto
magis mente? & si capaxitas tantum immensa fuit
gratia plena, operuit vixque, quod gratia illa, qua
tantam implens potuit capaxitatem, esset immen-
sa. Quis immensitatem Maria potest mensurare?
Ecce quod dicitur in Ecclesiastico, Altitudinem
cæli; latitudinem terra, & profundum abyſſi quis
dimensus est? Cælum est Maria, tum quia cælesti
puritate, cælesti claritate, cælestibus aliis virtu-
tibus abundavit: tum quia sedes Dei altissima fuit,
teste Propheta qui dicit, Dominus in cælo paravit
sedem suam. Terra quoque Maria fuit, quæ fru-
ctum illum nobis protulit, de qua idem Propheta
ait; Terra dedit fructum suum. Abyſſus etiam est
Maria in bonitate, & in misericordia profundis-
sima: unde etiam profundissimam misericordiam
filius pro nobis interpellat, quasi abyſſus abyſſum
inuocat. Cælum ergo est Maria; Terra est Maria;
Abyſſus est Maria; Quis huius cæli altitudinem;
Quis huius terra latitudinem? Quis huius abyſſi
profunditatem? Quis inquam, Maria immensitatem
dimensus est, nisi ille solus, qui ipsam non solum in
gratia, & in gloria, sed etiam in misericordia tam
altissimam, tam latissimam, tam profundam ope-
ratam est? hucusque; s. Bonaventura de immen-
sitate gratiæ sanctissimæ Virginiſ non minus
verè, quam piè. Idem Bonaventura in 2. dist.
44. in expositione textus in fine cum dixisset,
Virginem quo ad maternitatem Dei habuisse
tantam dignitatem, quia Mater fuit nobilissi-
mi filii, ut nulla mulier amplius capere possit
subiungit: Et quantum ad gratiam iustificationis
tantam habuit, quantum pura creatura huma-
na, siue rationalis, quæ facta est, sic recipere possit.
& infra: In matre capaxitatem gratia comple-
vit, & implevit secundum quod capax pura crea-
tura rationalis. hæc Sanctus Bonaventura.
Addam & illud, beatissimæ Virgini ante An-
nunciationem dictum esse ab Angelo: Inue-
nisti gratiam apud Deum; & in salutatione
ipsa Angelus gratia plenam appellavit. &
adhuc addidit: Spiritus sanctus superueniet in
te; quod in conceptione filii factum est. De
quo

Bernard. quo Bernardus in sermone de Aquæductu : Spiritus sanctus, inquit, superueniet in te, & pretiosum illud balsamum tanta tibi copia, tantaque plenitudine infuset, ut copiosissime effluat unde quaque. & deinde à J. Elisabeth magna voce exclamante eidem dicitur: Beata quæ credidisti, quoniam perficeretur ea, quæ dicta sunt tibi à Domino. Ex quibus conicere aliqua ratione possumus immensitatem gratiæ Virginis Dei-pare, ac proinde eius capacitatem supernaturalem ad excipiendum Deum, pariter immensam. Et quoniam ex Regio vate Psalm. 92. Domum Dei decet sanctitudo in longitudine dierum, dicamus aliquid de sanctitate, & eximia Virginis puritate, quæ licet inferri possint ex gratiæ ipsius immensitate, libet tamen afferre testimonia aliquorum Patrum, qui præclare de hoc diuersis in locis loquuntur.

Et quidem Hieronymus Epist. 22, proponit tibi beatam Mariam, quæ tantæ extitit puritatis, ut Mater Domini esse mereretur. Georgius Nicomediensis oratio. de oblat. Deip. de ea agens: O puram illam, inquit, & clarissimam animam, quæ in florenti corpore ostendit doctores, quæ naturam superant, & infra: O summam puritatem à seculis, quales scelas honestatis fassus ad cælestem altitudinem, per quas Verbum descensu nomen ad nos descendit, per quas quod inferius erat suum terrenum natura tabernaculum, ascendit ad cælos. ita Georgius Nicomediensis.

Anselm. in inuocatione matris Virginis: Sancta, inquit, & inter sanctos post Deum singulariter sancta Mater, &c. & infra: O tu benedicta super mulieres, quæ Angelos vincis puritate, Sanctos superas pietate. &c. 18. de conceptu virginali: Decebat, inquit, ut Christi conceptio de Matre purissima fieret, nempe decens erat. ut ea puritate niteret, quæ maior sub Deo nequit intelligi, cui Deus pater vnicum filium suum, quem de corde suo æqualem sibi genitum tanquam se ipsum diligebat, ita dare & spondebatur, ut naturaliter esset unus, idemque communis Dei Patris, & Virginis filius. & quam ipso filius substantialiter facere sibi Matrem eligebat, & de qua Spiritus sanctus volebat, & operaturus erat, ut conciperetur ille, de quo procedebat. & cap. 9. de excell. Virg. Pura

inquit, sanctitas, & sanctissima puritas purissimi pectoris eius omnem omnis creatura puritatem, sine sanctitatem transcendens incomparabile sublimitate hoc promeruit, ut reparatrix perditis orbis dignissime fieret. hæc omnia Anselmus. Albertus magnus apud S. Antoninum 4. part. tit. 15. cap. 20. §. 7. vult puritatem in corporibus dici per accessum ad lumen purum, nimirum ad lucem, ideo aer purior est aqua, & ignis purior est utroque, & ita per quandam analogiam, puritatem spirituales dici in ordine ad lucem spirituales increatam, quæ est Deus, à quo gratia gratum faciens procedit, tanquam lumen supernaturale creatum, ibi ergo vult maiorem esse puritatem spirituales, ubi maior est gratiæ participatio: Sed in B. Virgine (inquit S. Antoninus ex Alberto) respectu purarum creaturarum fuit gratia in summo, ergo & appropinquo ad Deum in summo, ac proinde puritas in summo supra Angelos etiam dum esset in via. hæc S. Antoninus. S. Thomas opuscul. 8. Virgo, inquit, Angelos quantum ad puritatem excessit, non solum erat pura in se, sed etiam procurauit puritatem aliis; ipsa enim purissima, & quantum ad culpam, & quantum ad penam; immunis enim fuit à maledictione mulierum, quæ cum corruptione concipiunt: cum grauiamine portant, & in dolore pariunt, nec in cinerem eius corpus redactum fuit, sed post mortem resuscitata, & cum corpore assumpta in Cælum. ita S. Thom. & in 1. sent. dist. 44. q. unica art. 3. ad 3. Potest, inquit, aliquid creatum inueniri, quo nihil purius esse potest in rebus creatis, si nulla contagione peccati inquinatum sit: & talis fuit puritas B. Virginis, quæ peccato originali, & actuali immunis fuit.

Atque ut tertio argumento finem imponamus: ex his omnibus satis constat, quatuor illa, quæ Angelicis Thronis tribuuntur, perfectius B. Virgini ineffe, ut propterea Dei Thronus per antonomasiam præ cæteris appellari merito debeatur.

Alb. Mag.
De insigni
puritate
beatissima
Virginis.

S. Anton.
S. Thom.

Puritas B.
Virginis
ex S. The.
in 1. sent.
quæ ab
originali,
& actuali
inbeim-
munitis.

QVARTVM PRINCIPALE ARGV-

mentum, vnum & viginti capita complectens; quo ea, quæ de diuino Throno in sacra Apocalypsi dicuntur, in Virginem Deiparam optimè conuenire ostenditur.

Apoc. 4.

Multa de throno dicta sedentis in throno congruunt, etiamen Virginis accommodari possunt.

In Apoc. 22. de throno Virginis accommodantur.

3. Reg. 10.

Apoc. 12.

QVARTVM denique præcipuum argumentum, quo ostenditur beatissima Virgo per Thronum Dei Apocalypsis e. 4. significari, ex eo ducitur; Quoniam quæ de hac diuina sede cap. illo 4. & alijs scribit S. Ioannes, ea in Virginem Matrem quadratè nrisicè, vt non obscure per eam ipsa intelligi posse videatur; quamquam enim non inficior si minus in omnibus, at certè in plenisque quæ de diuina sede in Apocalypsi narrantur, si iuxta litteralem sensum loquamur, per metonymiam (qua nimirum continens sumitur pro contento) accipienda esse, eamque in circuitu, siue in conspectu sedis, seu throni describuntur; ea perinde intelligenda, quasi sint circum, vel ante Deum sedentem in throno; quædam etiam primario sensu (id quod in superioribus probauimus) B. Virgini tribui commodissimè possunt, talis est illa Deo sedenti parata sedes, & quid simile, quod suo loco indicabimus, reliqua verò tametsi ad litteram de sedente in throno intelligentur, quadam tamen analogia etiam B. Virgini vique ad eodè commodè congruunt, vt ibi per Thronum ea etiam, saltem per allegoriam, id quod in hoc quarto argumento tractandum suscepimus, intelligi posse videatur, quare præcipua quædam, quæ de hac sede, vel throno in Apocalypsi scribuntur (neque enim omnia persequi est necesse) commemorabimus, ac qua ratione B. Virgini conuenire possint, ostendemus.

Ea porro duodecim sunt, quorum septem priora, ca. 4. Apocalypsis, reliqua in alijs eiusdem libri locis continentur; de quibus tanquàm de duodecim leueulis, qui thronum Salomonis eburneum; Reg. 10. ornabant, & tanquam de duodecim stellis, quibus Mariæ regium diadema compactum esse scribitur Apoc. 12. eodem ordine agemus, hac enim occasione pleraque quæ ad laudes Virginis beatissimæ spectare, quæque cum ea tractatione congruere videbuntur, eadem Virg. bene iuuante propositarum vitium imbecillitate persequemur.

Primum igitur, sedes hæc, seu thronus ante omnia à S. Ioanne in hac visione conspicitur, & recensetur.

Secundum, Deus optimus ab hoc throno denominatur, cum identidem sedens in throno appelletur.

Tertium, Iris similis visioni smaragdina, diuinæ misericordiæ symbolum in circuitu Throni esse narratur.

Quartum, vigintiquatuor Seniores multis insignibus illustres Thronum ambire, & coronante thronum deponere dicuntur; in conspectu verò sedis tanquam mare vitreum simile crystallo esse describitur.

Quintum, quatuor illa animalia in medio, & in circuitu sedis esse dicuntur.

Sextum, de throno fulgura voces, & tonitrua procedebant.

Septimum, septem lampades ardentes, qui sunt septem spiritus Dei; ante thronum multitudo verò maxima Angelorum; in circuitu throni esse perhibentur.

Octauum, Christus Dominus Apoc. 3. vincti consilium in throno suo pollicetur.

Nonum, incensa multa de orationibus nimirum sanctorum omnium obrulit Angelus super altare aureum, quod est ante thronum Dei Apoc. 8.

Decimum, filius mulieris sole amictæ rapto est ad Deum, & ad thronum eius Apoc. 12.

Vndecimum, centum quadraginta quatuor millia, qui cum mulieribus non sunt coinquinati, & sequuntur Agnum quocunque ierit, cantabant quasi canticum nouum ante sedem Apoc. 14.

Duodecimum, denique vox de throno Apoc. 19. exiuit dicens, Laudem dicite Deo nostro omnes, qui timetis eum paucissimi, & magni. & Apoc. 21. Vox de throno magna auditur, qua dice-

bat, Ecce tabernaculum Dei cum hominibus, &c.

* *

VIR.

VIRGINEM DEIPARAM INTER PURAS CREA-
turas in diuina prædestinatione præelectam, ac dignitate primam;
primò etiam loco à Sancto Ioanne in hac visione
recenseri.

CAPVT XIV.

In visione
Apo. sedes
ante om-
nia recen-
sunt.

Um celi regiam à Deo sibi pa-
tesfactam perlustraret. S. Ioan-
nes augustissimo sedis Dei a-
spectu, veluti illectus, in eam
primum oculos, animumque
conuertit; eamque ante omnia

tanquam relatu dignissimam describit: *Et sta-
tim sui, inquit, in spiritum. & ecce sedes posita erat
in caelo. Quod in Deiparam Virginem sanctissi-
mam singulari quadam ratione conuenit. Illa
enim inter puras creaturas principem obtinet
locum, quæ non hominum modò, sed Angelo-
rum etiam omnium princeps, ac Regina exi-
stit.* & in diuina prædestinatione post Chri-
stum, saltem intentione, & Dei propòsita o-
mnium fuit, ut propterea merito S. Ioannes, e-
am omnium primam conspexit, atque in
coelestis ciuitatis descriptione sub typo sedis o-
mnium primam recensuerit.

Virgo
post Chri-
stum dig-
nitate pri-
ma om-
nium.
Prouer. 8.

Missale
Roman.

Caupus.

Haec Dei
quid sit.
Psalm. 118.

2 Quod autem in diuina electione Deipara
secundum Christum prima fuerit, atque adeò
inter puras creaturas dignitate principatum
teneat, id accuratius hoc capite ostendendum
erit: eius porro rei tractatio ducenda videtur
ex illo, quod Prouerb. 8. de diuina Sapientia
dicitur: *Dominus possedit me in initio viarum
suarum antequam quicquam faceret, nondum
erant abyssi, & ego iam concepta eram a se o-
mnibus colles ego paraueram.* quod tamen Eccle-
sia dum in Missa Conceptionis Virginis id le-
git, veluti secundano sensu Virginis concep-
tionis accommodat: quod etiam faciunt plerique
Auctores apud Camisium l. i. de B. Virg. c. 11.

3 Videndam igitur in præsentia, quænam
sint viæ Dei, quid etiam viarum Dei initium
dicatur, quæ etiam ratione Deus Virginem in
initio viarum suarum possederit, seu elegerit.
Viæ igitur Dei, quibus progredi dicitur (ut o-
mittam significationem illam, qua crebrò à
David in Psalmis, præsertim in Psalm. 118. ac-
cipi solent pro Dei præceptis, quibus ad Deum
accedimus) viæ inquam, Dei modi sunt, seu ra-
tiones, quibus Deus ad extra, ut Theologi lo-

quantur, procedit, & rebus creatis se commu-
nicat, seu in eis operatur; hac enim communi-
catione quodammodo exire videtur Deus, nò
loci mutatione, sed noua effectus operatione,
qua veluti de occulto prodit ad notitiã. Quare
Augustinus serm. 59. de verbis Domini *Hoc est,*
inquit, *exire Patremfamilias, quod innotescere:*
quoniam qui in domo est, in abdito est, cum autem
exire, videtur ab eis, qui foris sunt: Sed inuisibilia
Dei Roman. 1. per ea, quæ facta sunt à creatura
*mundi intellecta conspiciuntur, per creaturas er-
go innotescit, atque adeò exire dicitur. De. ideo*
Psalm. 24. Vniuersa via Domini misericordia, &
veritas. & Psalm. 144. iustus Dominus in omnibus
viis suis; & statim exponendo quænam sint
hæ viæ, subiicit: Et sanctus in omnibus operibus;
quia in Dei operibus misericordiae, veritatis, &
iustitiæ attributa præcipue relucunt. Qua-
propter Dionys. c. 9. de diuinis nominibus, ex-
plicans quid significet in diuinis scripturis De-
um moueri, qui tamen est immobilis, Moueri,
inquit, Deum pie existimare debemus non intus-
tu, aut commutatione, aut variatione; non muta-
tione loci, non motu recto; non conuersione, non
eo qui ex utroque constat, non motu mentis, non a-
nimi, non naturali, sed quod Deus in lucem pro-
ferat, & conueat omnia, omnibusque, prospicit
modis omnibusque præsens est omnibus, tum com-
plexu omnium, qui vitari non potest, tum prouid-
entia sua progressionibus, tum actionibus. hæc
Dionys. & Gregor. l. 23. moral. c. 18. super illa
verba Job 40. de Behemoth. Ipse est principium
viarum Dei. Quid, inquit, vias Dei nisi eius
actiones accipimus, de quibus per Prophetam dicit, Isa. 55.
Non enim sunt via mea sicut via vestra. Sanè in
hoc loco Prou. 8. Dominus possedit me in initio
viarum suarum, ut vias has intelligam esse crea-
turas, subiicit, Antequam quicquam faceret à prin-
cipio, & deinde particulares creaturas recenset.
Antequam, inquit, terra fieret, nondum erant a-
byssi, nec dum montes aquarum eruperant. &c.
4 His positis, initium, seu principium via-
rum Dei pro diuersitate materiæ, de qua agi-
tur,

August.

Rom. 1.

Psalm. 24.

Psalm. 144.

Dionys.

Gregor.

Job. 40.

Isa. 55.

Prouer. 8.

Initium

viarum Dei

quid sit.

tur.

Iob. 40.

Quomodo

Behemoth

seu Luci-

fer princi-

pium via-

rum Dei

sit.

Gregorius

Beda

Dmasc.

Iacob. 2.

Quomodo

iustus sit i

nitiū ali-

quod crea-

tura Dei.

Prouerb. 8.

Quomodo

intelliga-

tur Domi-

nus posse-

dit me de

filio Dei et

ut ho-

mo.

Ioan. 1.

Quomodo

intelliga-

tur Domi-

nus posse-

dit me de

filio Dei et

ut ho-

mo.

Suarez.

tur, sumi debet: potest enim intelligi vel primum, ac præstantissimum opus in tota latitudine eorum, quæ Deus operatus est extra; vel primum in aliquo genere. Quocirca Iob 40. Behemoth, quem ad literam elephantem, vel draconem, maximum in locis humentibusdegentē per figuram autem Luciferum esse volunt, principium dicitur viarum Dei; animal enim illud inter reliqua bruta corporis vastitate, ac fortitudine principatum tenet: & similiter Lucifer iuxta eos, qui cum Gregorio, & aliis, eum supremum fuisse Angelorum existimant, in sui creatione omnibus Angelis antecelluit; quare Gregorius loc. cit. Principium, inquit, viarum Dei Behemoth (id est Lucifer) dicitur; quia nimirum cum cuncta creans ageret, hunc primum condidit, quem reliquis Angelis eminentiorem fecit, ita Gregor. Eodem modo explicat Beda libro quaestionum q. 9. nisi malis cum Damasceno lib. 2. de fide c. 4. Supremum eum fuisse inferioris ordinis, quod non est huius loci investigare: similiter Iacob. 1. Homo voluntariē verbo veritatis à Deo genitus cum ad gratiam iustificantiem admittitur, dicitur; initium aliquod creatura eius, quod nimirum dignitate alijs præstet: græcè enim habebetur ἀπαρχή, quod significat initiationē, & primitias: primitiæ optimum quid sunt rerum, quarum sunt primitiæ.

Ex his in vestigandum est quid sibi velit illud Prouerb. 8. Dominus possedit me in initio viarum suarum: sic enim hoc de sapientia increata filio Dei intelligamus, qui est primari⁹ sensus, sic duobus modis de filio Dei loqui possumus, primo modo ut Deus est. & tunc illud (possedit) significat Dei filium ab æterno in sinu Patris fuisse Ioan. 1. Et hoc in initio viarum suarum, id est ante omnes creaturas, per quem facta sunt omnia. & propterea subiicitur: Antequam quidquam faceret à principio ab æterno ordinata sum, &c. Secundo modo dicta verba accipere possumus de filio Dei incarnato, id est de Christo ut homo est; ut fuisse omnes Patres Græci & Latini exponunt, quos eruditè refert Suarez tom. 1. in 3. par. disp. 5. sect. 4. & tunc illis verbis significatur Christus, quatenus homo æterno Dei consilio præordinatus, ut caput, & finis omnium divinorum operum sub ipso Deo; ut scilicet Angeli, & homines, & omnia propter Christum facta sint, quod egregiè probat Suarez, & ex his, quæ mox dicemus, perspicuum fiet.

Sed si verba hæc etiam Virgini per accommodationem aptare velimus, ut videtur facere Ecclesia, quæ in Missa Conceptionis Epistolam ex hoc loco accepit, diligenter inquirendum nobis est, quomodo Christus quatenus homo est, sit initium viarum Dei, & quomodo in Christo Virginem possederit Deus, atque elegerit. & quidem tribus modis plusquam genere diversis, ut animadvertit Cajetanus 3. par. quaest. 1. art. 1. Deus, qui est summum bonum, intelligi potest se creatis rebus communicare. Primus secundum ordinem naturalem in quo varii sunt eptium gradus, & ita libere creauit, & conseruat vniuersum; & naturas omnium entium. Alter secundum ordinem gratiæ supernaturalem, quo eleuat substantias intellectuales, & rationis participes in consortium divinæ naturæ per gratiam quidem iustificantiem inchoatiuè, consummantiuè autem per gloriam, quæ Deum per essentiam clarè vident, eoquē fiuntur. Tertius & supremus secundum vnionem hypostaticam, quæ Deus naturæ creatæ communicat suam propriam personam secundum suam propriam substantiam, quam in se habet, sibi quæ & creatæ naturæ communem personam facit: est autem hic modus, quo summum bonum naturæ creatæ se communicare potest, summus, nec potest intelligi, vel excogitari maior communicatio, ut bene Cajetan. hic, & Suarez in commun. eiusd. art. Et ideo S. Tho. 3. par. q. 1. art. 1. ad probandam convenientiam incarnationis, affert hanc rationem, Quia scilicet natura Dei est essentia bonitatis: ad rationem verò boni pertinet, ut se aliis communicet, ex quo sic ratiocinatur: Unde, inquit S. Thom. ad rationem summi boni pertinet, quod summo modo se communicet, quod quidem maxime fit per hoc quod naturam creatam sic sibi coniungit, ut vna persona fiat ex tribus, verbo, anima, & carne sicut dicit Augustinus 13. de Trinit. hæc S. Thomas, In hoc autem loco Prouerb. 8. viarum Dei nomine non tantum opera redemptionis sed etiam simpliciter Dei opera ex Athanasio ser. 3. contra Arianos accipere debemus.

Quare ex his rectè colligimus in tota entis latitudine, perfectione, ac dignitate, communicationem per vnionem hypostaticam esse præstantissimam, atque adeo simpliciter esse initium viarum Dei. Præterea non tantum ratione vnionis hypostaticæ, quæ natura creatæ personæ divinæ vnita ad summam personæ

Quomodo
accommoda-
tur Vir-
gini Deo-
nus possi-
dit me.
Missale
Romanū
Tribus mo-
dis Deum
creaturæ
communi-
cat.
Cajetan.

Primo in
ordine na-
tura.
Secundo in
ordine gra-
tia.
Tertio in
ordine vn-
ionis hy-
postaticæ.

Cajetan.
Suarez.
S. Thom.

Augustinus
Prouerb. 8.
Athanasius
Vnio hypostati-
ca præstantis-
sima vnio-
nis vnionis.

Con-
dant.

*Christus
causa
honorum* personæ divinæ unita, ad summam dignita-
tem euehitur, dicimus Christum etiam ut ho-
minem simpliciter, initium esse viarum Dei,
& omnium excellentissimum, sed etiam quia
per ipsum omnia bona reliquis communi-
cantur: & quia, ut diximus, omnium rerum
caput est, & finis in quo, & propter quem De-
us omnia condidit. De quo vide Ephes. 1. &
Coloss. 1. Quod licet longiore exigeret tra-
ctationem, nos tamen ex sacra Theologia
quædam ponentes, id breuiter explicabimus,
& confirmabimus; reliqua in scholis fufius di-
sputando relinquentes. Prædestinatio igitur
est maximum beneficium, quod creaturæ
rationis participi à Deo confertur; est enim ex
S. Thoma 1. par. q. 23. præordinatio rationalis
creaturæ infallibiliter in finem beatitudinis,
quæ cum sit fruitio Dei, habet ex D. Thoma
1. par. q. 25. art. 6. ad 4. quandam dignitatem
infinitam ex bono infinito, quod est Deus: &
ex hac parte (ait S. Thom.) non posse fieri
aliquid melius beatitudine, sicut non potest
esse aliquid Deo melius.

*Ephes. 1.
Coloss. 1.* At verò prædestinatio Christi, qua ad
Rom. 1. Prædestinatus est filius Dei in virtute:
id est, ut explicat S. Thomas 3. par. q. 24. art. 2.
qua humanæ naturæ per gratiam vnionis
collatum est, ut filio Dei in persona vniretur:
Prædestinatio (inquam) Christi, quo ad effe-
ctum, exemplar est nostræ prædestinationis,
ut ibidem artic. 3. notat S. Thomas ex illo ad
Rom. 8. Quos præcisiuit, hos & prædestinauit
conformes fieri imaginis filij sui, ut sit ipse primo-
genitus in multis fratribus.

Ephes. 1. Præterea Christi prædestinatio ex art. 4.
est causa nostræ prædestinationis, quoniam
ab æterno Deus prædestinauit nostram salu-
tem per Christum complendam: ideo Ephes.
1. Prædestinauit nos in adoptionem filiorum
per Christum in ipsum: id est propter ipsum,
fuit enim Christus causa meritoria non solum
nostræ iustificationis, quod docet sa-
crum Concilium Tridentinum sess. 6. cap. 7.
sed etiam consummationis gloriæ, ut fuse
probat Suarius tomo 1. in 3. part. disput. 41.
sect. 1. inter alia ex illo Tit 3. Ut iustificati gra-
tia ipsius, hæredes simus secundum spem vitæ æ-
ternæ: nec propterea in adultis respectu glo-
riæ excluduntur merita ipsorum, quæ tamen
ex gratia etiam ipsius proficiuntur: ideo
Conc. Tri omnia petimus à Patre per Christum, qui
est caput Ecclesiæ, & ut ait sacrum Conci-

lium Tridentinum sessio. 6. capit. 16. iugiter
iustificatos virtutem influit, quæ virtus bona
eorum opera semper antecedit, comitatur,
& subsequitur, & sine qua nullo pacto Deo
grata, & meritoria esse possent. factus omni-
bus obtemperantibus sibi causa salutis æter-
næ.

3. Adhæc ex 3. part. quæst. 8. art. 1. & 4.
Christus est caput Ecclesiæ, quæ ex homini-
bus, & Angelis constat. & art. 5. vult S. Thom.
Ecclesiæ corpus constitui ex hominibus, qui
fuerunt à principio mundi, vsque ad finem:
quare etiam ipsius Adam in statu innocen-
tiæ Christus erat caput, præsertim quia A-
dam in eo statu ex S. Thoma 2. p. quæstio. 1.
art. 2. & 3. par. quæst. 1. art. 3. ad 5. cognouit
Christum, & explicitè credidit in eum. De
Angelis verò Albertus Magnus in 3. distin.
13. quæst. 6. 2. Christum vult esse caput An-
gelorum quo ad influxum gratiæ, & gloriæ.
& Augustinus in Psalm. 36. conc. 3. sub initio:
Omnes, inquit, qui ab initio saculi fuerunt iusti,
caput Christum habent: & in eius fide & ipsi sa-
nati sunt, in cuius & nos: ut esset & ipse totius
caput Ciuitatis Ierusalem omnibus connumeratis
fidelibus ab initio usque in finem: adiuuatis
etiam legionibus & exercitibus Angelorum, ut
fiat illa vna Ciuitas sub vno Rege. Ita Augu-
stinus. Quibus verbis indicat etiam Ange-
lis, sicut & nobis collatam gratiam, & glo-
riam per Christum caput illorum. Sanè
Bernardus sermone vigesimo secundo in
Cantic. quærens An Angeli fuerint redemp-
ti. Qui erexit, inquit, hominem lapsum, dedit
stanti Angelo ne laberetur fuit enim Christus v-
trique redemptio saluans illam, seruans istum.
An autem in rigore Angeli propter hoc di-
ci possint redempti, non est huius loci, satis
tamen est ex Bernardo gratiam, qua Angeli
non ceciderunt, fuisse per Christi merita.
Et S. Thomas in Ioan. 2. omnem gratiam om-
nium hominum, & omnium Angelorum à Christo
pendere vult: Plenitudo, inquit,
gratia, quæ est in Christo, causa est omnium gra-
tiarum, quæ sunt in omnibus intellectualibus crea-
turis. & illud: De plenitudine eius omnes accepimus
(ait) denotare efficaciam gratiæ in om-
nibus hominibus, & omnibus Angelis. ita
etiam Hieronymus super epistolam ad Ephes.
cap. 1. & 4.

10. Ex his etiam inferitur, prædestinatio
nem Christi intelligi in priori rationis ante
Christi præui-

*Christus
est caput
Ecclesiæ,
& per se
ipsum col-
lata est
gratia ho-
minibus,
& Angelis
S. Thom.
Albert.*

Augustin.

Bernard.

*S. Thom.
Ioan. 2.*

*Ioan. 2.
Hieron.*

*Prædesti-
tio Christi
præui-*

ante præsum
sum origi-
nale pec-
catum.

præsum originale peccatum; tum quia Angelorum prædestinatio, & peccatum intelligitur ante præsum originale peccatum, cum peccatum diaboli tenantis Adam fuerit occasio ruinæ illius: cum ergo Angeli habuerint gratiam dependentem à meritis Christi, præintelligitur Christus eorum prædestinationi: Tum etiam quia prædestinatio videtur prior reprobatione; quod licet non habeatur expressè in S. Thoma; tamen in hoc inclinare videtur 1. part. quæst. 23. artic. 5. & 6. & quæst. 6 de veritate art. 2. ad 9. ubi quærens cur Deus eligat hunc, & illum reprobet; respondet, Deum ex sua bonitate eligere electos, & propter peccatum reprobare reprobos: diuina bonitas est prior secundum rationem; si ergo prædestinatio est prior secundum rationem reprobatione, ergo & præsum peccati originalis, propter quod reprobantur paruuli decedentes siue baptismo, ergo & prædestinatio Christi cum sit causa nostræ prædestinationis, præintelligitur præsum peccati originalis.

Christus 11. Ex hoc quoque infero etiam si Adam
Adam non non peccasset; futurum fuisse, vt Christus in
peccante carnaretur quod licet à S. Tho. negetur; probabilius tamen illud existimo cum Alensi
fuisse incarnatus. 3. part. quæst. 2. membr. 13. Albert. in 3. dist.
S. Thom. 10 art. 4. Scot. in 3. distinct. 7. & 19. & aliis Et
Alensi. ratio est, quia potissima Incarnationis congruentia, quam assignat S. Thomas 3. part.
Albertus. quæst. 1. art. 1. Quia, inquit, ad rationem summi
Scotus. boni pertinet, quod summo modo se communi-
S. Thom. cet, quod quidem maxime fit uniendo sibi naturam creatam, ita S. Thomas. Hæc, inquam congruentia, sed ratio vim habet etiam Adamo non peccante. Præterea Adam cognouit Incarnationem, dixit enim; Propter hoc relinquet homo patrem, & matrem, & ad-

Genes. 2. habebit uxorem suam, & hoc, dicit Apostolus ad
Ephes. 5. Ephes. 5. Sacramentum magnum esse in Christo,
S. Thom. & Ecclesia vnde infert S. Thomas 3. part. q. 1. art. 3. ad 3. & 2. p. quæst. 2. artic. 4. Adam in
Adam in statu innocentie non ignorasse hoc Sacra-
statu in mentum, & habuisse fidem explicitam in
nocentia Christum, secundum quod ordinabatur in
cognouit consummationem gloriæ; & addit non fuisse
Christum præscium peccati futuri; ergo cognouit
incarnan- veram, & sufficientem causam Incarnationis;
dum; quæ prior, & vniuersalior independens
Cur sape est à peccato originali, & diuinæ bonitati
dicatur consentanea. Quod si aliquot scriptura-

rum testimonia, & sanctorum Patrum auctoritates dicant Christum in remedium peccati venisse, illa sanè explicant rationem cur Christus venerit passibilis ad omnem mendandam Dei in nos peccatores eximiam charitatem. Verum satis est de hoc aliquid attigisse, propter ea, prædicturi sumus de beata Virgine: vberior enim huius questionis tractatio non est præsentis disputationis.

Ex his ergo habemus Christum quatenus homo est, non solum ratione vnionis hypostaticæ, quæ est præstantissima Dei communicatione naturæ creatæ; sed etiam quia eius ter est prædestinatio causa, & fons est omnis boni in aliis, simpliciter absolute dici principium viarum Dei, quod autem Christus caput sit, & finis omnium, videndum est Suarez loco supra citato, qui optime & auctoritate, & rationibus hoc demonstrat.

12. Cum autem Deus ex Theologorum sententia cum D. Thoma 3. part. quæst. 4. artic. 5. naturam etiam Angelicam sibi vnire potuerit; nusquam tamen Angelos apprehendit. Heb. 1. sed humanam naturam sibi vnire complacuit propter congruentias, quas assignant Theologi 3. part. quæst. 4. art. 1. & quæst. 4. art. 2. inter quas est illa, quam tradit Damascenus orat. 1. de Natiuit. B. Virg. Nam cum homo, inquit, media quadam inter mentem, & materiam sede constitutus rerum omnium conditorum, tam visibilium, quam inuisibilium notus, ac vinculum sit profecto etiam artifex Dei Verbum humana natura copulatum per eam cum vn. uersis rebus conditus vnitum est. Ita Damascenus quod vt magis explicetur, adinueniendum est ex Caietano 3. part. quæst. 1. art. 1. & Suar. in Comment. eiusdem art. & disput. 3. artic. 3. Deum humanam naturam potius, quam aham quamcumque assumpsisse, vt sic honore afficeret totum vniuersum; in quo sunt quatuor gradus entium, nimirum esse, viuere, sentire, & intelligere, qui in homine continentur, vt propterea homo à Philosophis Microcosmos, paruus videlicet mundus, appelletur; & vt bene dicit Gregorius homil. 24. in Euangelia in illa verba, Prædicare Euangelium omni creature: Omnis, inquit, creatura nomino signatur Homo. omnis autem creatura aliquid habet homini; habet namque commune esse cum lapidibus, viuere cum arboribus, sentire cum animalibus, intel-

Christus
incarna-
tus pro
pter pec-
catum.

S. Thom.
Cur Deus
maluit
sibi vnire
naturam
humanam
potius quam
angelicam

Caietan.
Suar.

Homo cu
uicatur
microcos-
mos conti-
nens qua-
tuor gra-
dus entium
Gregor.

Gregorius intelligere cum Angelis. Idem lib. 6. moral. cap. 6. inter Dei mirabilia enumerat: Quod hominem, inquit, fecerit, ut ita dixerim, in brevis colligens mundum alterum, se rationalem & cap. 7. Vniuersitatem, inquit, nomine Homo significatur, quia in ipso & vera species, & magna communio vniuersitatis ostenditur: habet etenim esse viuere, sentire, & intelligere, seu discernere, quibus cum omnibus creaturis communicat. ita ex Gregorio. Hoc ipsum etiam de paruo mundo animaduertit Damasceus lib. 2. de fide cap. 12. Quare Deus humanam naturam assumendo, omnes creaturas quodammodo sibi peculiariter copulauit, & hoc nonnulli exiimant a D. Paulo indicatum cum dixit

Ephes. 1. ad Ephes. 1. Omnia in Christo instaurata, quæ sit, in cælis, & quæ in terra sunt. illud enim in instaurare, in græco legitur ἀνακατασκευάζειν, quod est recapitulare, & ita legit Hieronymus in illum locum, quamuis hoc recapitulare, aliter etiam explicari possit: Hieronymus enim ait: Sicut multi numeri in unam summam supputantur, vel quod laici disputatum est, breuius postea sermone comprehenditur, omnia (id est inuisibilia, & visibiles creatura, quæ aduentum filij Dei pollicebantur) in Christo sunt recapitulata, & omnia in eo tenemus. Vel, ut indicat Irenæus lib. 1. aduersus hæres. cap. 28. in Christo cum humanitatem suscepit, omnia recapitulantur, res valde distantes coniungendo, cum Deus inuisibilis, incomprehensibilis, impassibilis, factus est visibilis, comprehensibilis, & passibilis, & Verbum homo factum. ita Irenæus. Vel ex Chrysostomo, & Theophylacto ea, quæ inter se erant valde separata, ut Angeli, & homines sub Christo capite vnum quodammodo sunt effecta.

Chrysost. **Theophyl.** **Cur Deus incarnatus voluit ex Maria.** 13. His positis, ad Virginem, cuius causa potissimum hæc est instituta disputatio, propius accedamus. Sanè cum Deus naturam humanam, quam sibi vnire decreuerat, multis modis assumere potuisset, placuit tamen ei ex Matre Virgine illam accipere, quod eleganter Augustinus lib. 14. de Trinitate, cap. 18. his verbis docet: Poterat vnique Deus hominem aliunde suscipere, in quo esset mediator Dei, & hominum: non de genere Adam, qui peccato suo genus obligauit humanum. Si autem ipsum quem primum creauerat non de genere creauit, alacritus sed melius indicauit de ipso, quod fuerat viduum, genere assumere hominem Deum, per quem generis humani vincentes inimici-

cum: & tamen ex Virgine cuius conceptum spiritus, non caro, fides, non libido prauent. hæc Augustinus, de quo vide S. Thomam 3. part. q. 3. art. 4. & S. Antoninum 4. part. tit. 15. cap. 12. §. 2.

Ex quo colligo Christum, ut bene ait Suarez tom. 2. in 3. par. disput. 1. sect. 3. non tantum per se prædestinatum, ut hominem, sed etiam ut filium hominis, nimirum ut modus huius Incarnationis fieret in utero Virginis, atque adeo ut Deus haberet Matrem in terris, quo fit, ut Mater in diuina prædestinatione à filio distincta non fuerit, & ideo merito Virgo dicere potest Dominus possedit me, id est elegit, & quasi in pacifica possessione absque vlla prorsus rebellionem possedit me in initio viarum suarum, cum scilicet statuit communicare se per vniionem hypostaticam, quæ, ut diximus, propter summam excellentiam, & quia omnia bona communicata sunt per eam, initium est viarum Dei, tunc etiam elegit me, ut essem Mater Christi, atque ita licet omnes prædestinati simul ab æterno fuerint electi, tamen secundum ordinem quandam rationis Virgo post Christum prima omnium tanquam Mater ipsius ad illam, quam obtinet gloriæ sublimitatem, prædestinata intelligitur, atque inter omnes præelecta, ut esset Mater Dei. Hoc quoque docet aperte S. Antoninus 4. part. tit. 15. cap. 14. §. 3. vbi ex Alberto Magno super missus est, dicit Virginem esse Matrem omnium propter quatuor. Primo, quia genuit omnes Sanctos spiritualiter. Secundo, propter curam, quam gerit omnium. Tercio, dignitate: quia, inquit, est primogenita ante omnem creaturam, & est excellentissima creaturarum. Quarto, prioritate prædestinationis: ipsa enim, inquit, ante secula prædestinata est, ut esset, ex quo recreandum fuit omne creatum, & sic dicitur de ea Prover. 8. Dominus possedit me in initio viarum suarum, id est in principio operum suorum, ut sim prima omnium. qua pura creatura fuit. hæc S. Antoninus, vbi illud animaduertendum, prædestinationem Virginis dici priorem prioritate non quidem temporis, omnes enim, qui prædestinati sunt fuere ab æterno prædestinati simul, neque loquitur Albertus de prioritate secundum dignitatem, id enim in tertia prioritate iam asseruerat, ergo de ea prioritate, quam superius diximus, intelligit, quod patet, & ex explicatione sua, & ex auctoritate ducta

S. Thom.
S. Antonin.

Suarus.
B. Virgo prædestinata post Christum ante omnia.
Prover. 8.

Notanda doctrina
S. Antonini, & Alberti.

Prover. 8.

- S. Antoninus.** ex cap. 8. Prouer. unde id probat. Idemque dixerat S. Antoninus eodem titul. 15. cap. 2. Quod autem Deus Virginem beatissimam tanquam suum domicilium singulariter possederit eleganter indicat S. Cyprianus sermo. de Natiu. Christi: Nec recesserat, inquit, à venerabili pectore matris Spiritus sanctus ad verbum Gabrielis elapsus: Possidebat domum suam, & Templum, quod sibi consecrauerat: adornabat. hæc ille.
- Cyprian.** 14. Hinc factum est, ut S. Joannes in curia ecclesiæ de scriptura sedem Dei, quæ Virginem significat, tanquam omnium secundum Christum præstantissimam, & primam, primo loco posuerit: præsertim, quia si ad Theologiam trutinam res omnis reuocanda sit, beatissima Virgo Deipara propter eximiam suam, ac singularem dignitatem, in tota rerum vniuersitate, siue homines, siue Angelos spectes, prima persona creata simpliciter, & absolute haberi, ac prædicati debet: Cum Christus Dominus, cui uniuersa concedit, licet humanam naturam creatam habeat, quæ suæ Genitrici longè præstat; Persona tamen sit increata Quocirca Deipara hujus Principatus ratione, quo omnibus personis creatis longè multumque præcellit, jure optimo illud Ecclesiastici 24. efficere potest: in omni populo, & in omni gente Præmatum habui: & nos eam juxta editionem vulgatam ex Sapientie cap. 7. omnibus Priorum prædicare debemus, sic enim ibi dicitur: Est enim hæc speciosior sole, & super omnem dispositionem stellarum luci comparata inuenitur Prior: quæ uerba Deiparæ eleganter accommodat Bonauentura in speculo cap. 3. cum enim locum hunc Sapient. 7. ad ostendendam Deiparæ puritatem, peccati omnis immunem, attulisset, subiicit: Quidam legunt hic, Prior, quidam purior, Virumque Maria stella nostre competit: Maria enim est prior, id est potior, sine dignior: Maria, etiam purior est sole, & stellis, & luce: quia iam dignitas, quam puritate solem, & stellis, & omnem lucem superat corporalem: imo etiam spiritualem, id est Angelicam creaturam, de qua dicitur, Diuisit Deus lucem à tenebris, id est Angelos sanctos à cadentibus, hæc utique luce Angelus Prior, & purior est Maria, prior dignitate, & purior sanctitate. Unde Anselmus exclamans ait: O benedicta super mulieres, quæ Angelos vincis puritate, sanctos superas pietate. hæc Bonauentura. Quo circa Ephraem orat. de Deipara, agens de ea: Omnibus, inquit, superis exercitibus gloriosior,

omnium Sanctorum, ac Virginum corona ob fulgorem inaccessa, omnium Princeps, omnium Dux sacratissima puella, per te reconciliatus sumus Christo Deo meo hæc ille.

Addi potest, Virginem intelligi electam per se, & absolute ad talem gloriam, & Matris Dei dignitatem ante præuissimum originale peccatum: & licet ex hoc non pendeat infortuna à nobis disputatio (quamuis enim electa intelligeretur post præuissimum originale peccatum; satis tamen nobis esset, Virginem secundum Christum primam, & ad celsum præ reliquis omnibus locum prædestinatam esse, atque ad summam maternitatis Dei dignitatem electam, quod supra ostendimus) ad maiorem tamen Virginis excellentiam illud etiam ostendimus: ita enim proportionaliter de Virgine doceant omnes, qui incarnationem Christi dicunt præordinatam in priori signo rationis, quam præuissimum sit originale peccatum: ut videre est apud Suarez loco citato, & Galatium lib. 3. de Arcanis catholicæ veritatis c. 1. quod rectè colligunt, Christus enim prædestinatus est, ut filius hominis, ergo in diuina electione Mater non fuit diuisa ab eo, Deinde verisimilius est, ut testatur Suarez tom. 2. in 3. part. disput. 2. sect. 4. omnes prædestinatos ad gratiam, & ad gloriam fuisse electos ante quam intelligatur præuissimum originale peccatum, ergo multo certius de Deipara id affirmatur, cum ejus electio sublimior sit, & ad maiorem Dei gloriam pertineat. Denique ex hoc etiam Dei beneficium erga genus humanum illustrius apparet, quod non tantum humanam naturam hypostaticè, etiam Adam non peccante, assumere voluerit, verum etiam eodem modo personam humanam creatam, quantum in ratione personæ capax fuit, honore afficere decreuerit, tribuendo illi, ut esset Mater Dei, quæ ex S. Thoma 1. par. q. 25. artic. 6. ad 4. habet quandam dignitatem infinitam ex bono infinito, quod est Deus, cuius est mater.

15. Ex dictis sequitur rectè Virgini accommodari ea, quæ eodem cap. 8. Prouerborum Virgini ex persona ejusdem Virginis subijciuntur: Ante congrui omnes colles, inquit, ego parturiebar: id est in antemortem rationis ante Angelorum sanctorum electionem (qui sunt veluti colles altissimi, cum præuissimum originale peccatum, tum etiam propter gloriam & reliquas sublimitatem) ego per prædestinationem quæ sequitur parturiebat.

pasturebar: Nondum erant abyssi: id est nondum intelligebatur prævium originale peccatum, quod est velut abyssi oblecta, profundissima: Et ego iam concepta eram. & Eccl. 24. Ab initio, & ante secula creata sum: quod patet Virgini propter suæ prædestinationis præstantiam aptatur. Hinc est, quod Cant. 6. dicitur: Electa ut sol: tum quia in sui prædestinatione, & quæ electione non fuit diluncta a filio, qui sol iustitiæ dicitur Malach. 4. Tum etiam, quia in ea electione soli iustitiæ Christo fuit suo modo, quàm similitudo: ut enim ille Rom. 1. Præfiguratus est filius Dei: & quatenus homo abique vili peccati macula, omnique gratia plenus, Electus ex millibus Cant. 5. ita Virgo sanctissima prædestinata est mater Dei, & ab omni peccati labe immunis una electa Genitrici suæ Cant. 6. Et gratia plena: quod Angelus Gabriël dicens in ista annunciatione eidem significavit.

Bernard. Quare Bernardus in deprecatione ad Virginem, quæ habetur tom. 2. suorum operum: Tu, inquit, electa es, ut sol. ille, inquam, sol solis conditor, ille enim electus est ex millibus virorum: Tu electa es ex millibus feminarum: ille electus est ex omnibus, quæ sunt: Tu electa es omnibus, quæ per illum sunt. Ita Bernardus. Et quia non tantum electa, sed singulariter inter omnes creaturas præelecta, ideo Cant. 6. dicitur etiam electa ut sol. Sicut enim sol non habet similem inter astra, ita Virgo beatissima, ut canit Ecclesia ex Sedulio, Nec primam similes visa est nec habere sequentem, & propterea Cant. 6. Una, inquit, est columba mea, per secula mea, una est mater mea, electa Genitrici suæ. (id est Ecclesiæ): Viderunt eam filia Sion, & beatissimam præcaverunt, quod de Deipara dictum esse, ipsam in suo Cantico de laudibus illius verbis, Ecce enim ex hoc beatam me dicent omnes generatænes.

Acquiritur Bernardus Senensis tom. 2. cont. 5. ad 3. cap. 4. Tu, inquit, ante omnem creaturam in mente Dei prædestinata fuisti, ut omnium feminarum castissima, ut Deum ipsum hominem verum ex tua carne procreares, ut præ omnibus pos. filium Regina Cælorum effecta gloriosa regnares: & ibidem cap. 3. utat illud Cant. 4. Venerasti cor meum soror mea sponsa, citat etiam Glosam ibi adnotantem, Pro a primogeni more tuo carnem assumpsisti, & vulneribus primis te redemisti: in cruce vulnerasti cor meum, & subiciit Bernardus: Nam per te nostra Redemptio magis pro filio tuo Iesu fuit. B. Virgo, & plus pro ipso redemisti.

menda venit, quam pro omni alia creatura. Idem ipsa reddere indicat Rupertus lib. 2. in Cantica. quare ex Anselmo cap. 4. de Virg. excell. Amor, quo Deus Virginem dilexit, ex quo bona cuncta in creaturam promanant, inexplicabilis est, nec ab illo homine, vel Angelo comprehendere valet: Potestne quæso, inquit Anselmus, ullus hominum, aut Angelorum istius amoris immensitatem penetrare, vel dignitati honoris illius quicquam cogitare percipere comparabilem. Et S. Cyprianus serm. de Christi Nativitate propter insignem illius præelectionem per excellentiam, eam Vas electionis appellat. Et Andreas Jerosolymitanus orat. de Assumpt. loquens de Virgine: Hæc est, inquit, declaratio profundorum divine incomprehensibilitatis: Hic est copus, qui excoctatus est ante secula. Porro sicuti Sauli, quia Rex futurus erat, & puero eius i. Reg. 9. datus est in mensa locus in capite eorum, qui fuerant imitati, & Armus illi servatus est ad vescendum: ita Virgini, quia Christi Genitrix futura erat, primus locus, par que amplissima bonorum omnium tributa fuit.

Hæc adeo Virginis amplissima dignitas, & in rebus omnibus omnium ordinum principatus in divinis oraculis multis figuris adumbratur, Ipsa enim, ut est apud Franciscum Mayronem in sermone de creatione anime Virginis, Luce illa significata est, quæ primo verbo, quod dixisse legitur Deus Gen. 1. Fiat, inquit, lux, tanquam creatorum sensibilibus speciosissima, procreata est, quæ sua pulchritudine, & fulgore tenebras depellit, rebusque omnibus decorem affert, neque enim sine luce aliquid videri potest. Quare Poeta de tenebris, quæ efficiunt ne res cerni possint, sic scribit.

Et rebus nox abscondit atra colorem.
At verò per lucem iterum conspicimus omnia
queunt, ideoque in Hymno Ecclesiæ sic capitulum
Calgo terra sciundat
Percussa solu speculo,
Rebus ipsam color redit.
Vultu mentis fideris.

Lux quoque intueres lætificat, ideoque in Ps. Esther. 8. gura Virginis dicitur Esther 8. Iudaea autem Deipara nova lux oriri visa est gaudium, honor, & triplex honorificatio: fulgor enim huius virginis lucis spiritualis mundi tenebras depulit, per eam Dei opera, & magnalia innotuerunt, ut dicebat Cyrillus. Iulius orat. & in Nestonum, & nos e. 17. & 27. Cap. 17. dicemus.

B. Virgo in luce, quæ primocreatura est figuratur.
Mayro, Gen. 2.

Virg. lib. 6. Aeneid. C. 6. Ecce. Beck. serm. 4. ad laudem.

181

Cap. 27

S. Bernard.

Ainus.

Maria

stella

Eccles. 10.

Bernard.

Hinc est, quod S. Bernardinus tom. 3. sermo. 1. de glorioso nomine Mariæ art. 1. cap. 3. de B. Virgine, ait, dei posse illud Eccles. 50. Quasi stella matutina in medio nebula: quoniam velut fulgida stella processit effugans tenebras, de qua Bernardus homil. 2. super missus est: Ipsa est nobilis stella Iacob, cuius radius uniuersum mundum illuminat: cuius splendor praeulget in supernis, & inferos penetrat: terras etiam perlustrans, & calefaciens magis mentes, quam corpora fouet: viriutes, excoquit vitia. Addit S. Bernardinus loco citato: In persona, inquit Virginis Eccles. 24. ait: Penetrabo inferiores partes terræ, scilicet quæ sunt frigida, & obscura, & aspiciam, scilicet cetero oculo misericordia, omnes dormientes, id est aecos, & negligentes, & illuminabo omnes sperantes in Domino, id est illuminatione mea faciam, quod cognoscant Deum, & sperent in eo. Ita S. Bernardinus.

Iob. 42.

Deipara etiam gaudium annunciauit uniuerso mundo, quare meritis in tribus illis Job filiabus pulcherrimis præstantissimæ huius Virginis pulchritudo, & dignitas coloratur, quarum una Job 42. dicta est Dies, altera Cassia, tertia Cornubij, & mysticæ animæ spiritualia ornatum indicant. Quæ enim appellata est Dies, morum claritatem, & splendorem significat: Cassia fragrantiam, & boni exempli suauolentiam, Tertia verò Cornubij inestimabilem animæ sanctæ decorem, ac pulchritudinem, quasi esset ornatus ipse, qui studio à mulieribus comparatur: Ita Virgo sanctissima una in se hæc omnia eminentissimè complexa est, sed peculiariter, quod ad nostram disputationem facit, dicitur Dies, ob splendorem, quia in se lucida, alijs præluet, eoque collustrat, ac suauissima pulchræ dilectionis, & agnitionis luce perfundit, singulari Dei providentia mundo attributa, de qua illud dici potest, quod de naturali hac, & omnium oculis expofita die protulit David Psal. 118. Ordinatione tua perseverat dies.

Psal. 118.

B. Virgo in

Arca fæ-

deris.

Arca fæ-

deris.

Arca fæ-

deris.

Arca fæ-

deris.

Arca fæ-

deris.

Arca fæ-

deris.

Arca fæ-

deris.

Arca fæ-

deris.

Arca fæ-

deris.

Arca fæ-

deris.

Arca fæ-

deris.

Arca fæ-

deris.

Arca fæ-

deris.

Arca fæ-

deris.

Arca fæ-

deris.

Arca fæ-

deris.

Arca fæ-

deris.

Arca fæ-

deris.

Arca fæ-

deris.

Arca fæ-

deris.

Arca fæ-

deris.

17 Hæc Virginis præstantia in Arca fæderis, per quam Virgo figurabatur, ut ex Damasceno, & alijs cap. 3. & 5. diximus, significata describitur. Arca etenim fæderis in Tabernaculo à Moysè erecto Exod. 26. inter ea, quæ ad Dei cultum spectabant, omnium primò, ut notat Beda libr. 1. de Tabern. cap. 4. sic iubeatur à Deo quod idem animaduertit Rupertus: Principio, inquit, sanctuarij compingitur Arca, & in Templo Salomonis, quemadmodum in

Moysi Tabernaculo inter ea, quæ ad templum pertinebant, mentiam nimirum panum propositionis, Candelabrum, Altare thymiamatis, Altare holocaustorum, & cætera, ipsa Arca principem dignitatis locum obtinebat, quod ex loco ejus nobilissimo facile colligitur, erat enim collocata in medio intra sancta sanctorum, habebatq; propriationum, unde Deus responsa dabat: similiter & Virgo in corpore B. Virginis mystico sanctæ Ecclesiæ, cui caput est Christus, per collum aptissime significari solet, quod ut loco, sic & dignitate proximum est capiti, & reliquis omnibus membris eminet, quoniam Virgo sanctissima loco, & dignitate Christo maxime propinqua reliquis omnibus præstat.

18 In titulo quoque Psalm. 47. cuius initium est: Magnus Dominus, & laudabilis nimis, (quem ad Virginem per Civitatem Dei nostri significatam pertinere capitul. 4. & 5. diximus, & cap. seq. dicemus) non obscure Deiparæ præ alijs dignitas eximia indicatur, sic autem habet Psalmus Cantici filijs Core Secunda Sabbati, quemadmodum enim titulus Psalm. 23. ubi legimus Prima Sabbati Psalmus David, i. p. Christi capiti tribuitur, ut animaduertit Augustinus in Psalm. 23. & in Præfat. Psalm. 47. Prima enim Sabbati Deus lucem fecit, eamque diuisit à tenebris, quod spiritualiter factum esse docet idem Augustinus, cum Prima Sabbati, quæ propterea Dominica dicitur, Christus à mortuis resurrexit, ita in Secunda Sabbati, quæ feria secunda vocatur, in qua firmamentum est factum, Virginem sanctissimam, quæ proxime Christum sequitur, quæque ex ijs, quæ diximus cap. 3. & 5. Cœlum appellatur, merito intelligimus, & licet Augustinus Secundam Sabbati Ecclesiam Christi in sanctis intelligat, quod non negamus, Ratio Augustini est: Quoniam, inquit, sancti scripti sunt in cœlo, & tentationibus minimè cedunt, sed firmi sunt, ut propterea firmamenti nomine digni censendantur. (hoc tamen multò magis de sanctissima Virgine dicemus: Tum quia Psalmus totus in Deiparam mirum in modum quadrat, tum quia firmitatem ipsa præ omnibus est adepta, ut capit. 7. ostendimus, ita ut Firmamentum jure optimo appellari possit, tum quia post Christum in diuina prædestinatione dignitate omnibus præcellit, atque ad eum ejus nomen in cœlo, nobilissimo modo descriptum inuenitur: Tum deni-

denique, quia ipsa est Ecclesiæ pars omnium nobilissima, & veluti collum Christo capiti vicinissima, atque ita quæ de Ecclesia dicuntur, eidem præcipue accommodantur. Quo circa in Secunda Sabbati, quæ Primam Sabbati, in qua Christus intelligitur, immediatè consequitur, aptissime sanctissima Virgo Christo coniunctissima exprimitur.

His etiam addere possumus & illud, hebdomada nimirum dies, à Planetis, qui prima eius diei hora dominium habent de sumptis nomen iuxta Astronomos, teste Claudio in primum capit, spheræ, ubi de ordine spherarum celestium agit, singulis enim Planetæ singulis horis suo ordine, qui semper recurrit, præesse dicuntur, quod quàm verum sit negat Clavius esse ilius loci disputare. Ioannes tamen Xiphilius in compendio Dion. libr. 36. in Pompeio, ab Aegyptiis hoc institutum mansisse affirmat, quare, & septem hebdomadæ dies hoc ordine servato ab iisdem planetis nomen inveniunt. Quibus positis, si hoc etiam spectemus, iure optimo prima sabbati, quæ est dies solis, & secunda sabbati, quæ est dies lunæ, tribuuntur Christo, qui Malac. 6. Sol iustitiae vocatur, & Deipara, quæ Cant. 6. & alibi, sæpe Lunæ comparatur, quare recte habetur Habacuh 3. *Elevatus est Sol, & Luna sicut in ordine suo*, hoc est, ubi Christi dignitas mundo per Apostolorum prædicationem innotuit, illico & eius Genitricis præstantia omnibus fuit cognita, atque perspecta, & sicut Luna, tamen si sui altera tantum parte lumen à sole accipit, ita Deipara Christo solius splendidißimo amicta omni ex parte luce coruscat.

19 Quare ex ijs, quæ diximus minimè mirum videri debet, si Virgo sub typo sedis Dei, Prima omnium à S. Ioanne recensetur, quæ post Deum altissimo loco residet, & ut dixi cap. 6. super omnes puras creaturas chorum facit separatam, Deoque multis nominibus præ reliquis in gloria est proxima, ut cap. 12. ostendimus. Cuius inter omnes creaturas tanta est dignitas, tantaque maiestas, ut S. Ioannis consuetum curiam describentis animum statim ad se rapuerit, non secus ac sol inter astrorum turbam inveniunt statim oculos ad se convertit, ac petrahit. Nam præter gloriam essentialem (in qua tanta immensitate, ut cap. 6. probavi, omnes siue Angelos, siue homines excedit, ut ipsa vna ma-

iori lumine gloriæ, ac proinde in maiori beatitudine sit prædita, quàm vniuersi omnes, etiam si omnes omnium beatitudines in vnum cumulum conferantur) ex ipsa Dei maternitate, ut ex D. Thoma diximus, dignitatem quandam assequitur infinitam: *propter quàm si omnes creatura* (inquit Bonaventura in 1. dist. n. 44. in exposit. tex.) *quàmvis cunctæ, ascenderent in gradibus nobilitatis, essent præsentæ, omnes deberent reuerentiam Matris Dei*. Et propterea Virgo ex Petro Damiano sermone de Assumptione sua præstantia reliquos ita superat, ut quasi stellæ iuxta solem non appareant: *In illa enim, inquit Petrus Damianus, superat ipsa inaccessibilis luce præluens Virgo sic virorum, quæ spirituum, id est hominum, & Angelorum secus as hebetat dignitatem, ut in comparatione Virginis sol super nec possit, nec debeant apparere*. & B. Clareti- tius Iustinianus de Natiuit. Virg. Nullus, inquit, mortalium, quàmvis doctorum celestium, numerositate sit præditus, Virginis vales coequari. Patriarcharum, &que, Prophetarum, Apostolorum, Martyrum, omniumque Sanctorum merita B. Maria transcendit.

DEVM OPTIMVM PER VIRGINEM Deiparam peculiari ratione cognosci, ab eaque denominari.

CAP. XV.

ECVNDVM circa Dei Thronum animadversione dignum illud est, quod à S. Ioanne Deus ipse ab hac sede crebro nominatur, non secus, ac olim in sacris literis Exod. 3. & alibi sæpe à fidelissimis seruis dei voluit Deus Abraham, Deus Isaac, & Deus Jacob, imò & absolute per sedentem in Throno abique alio addito, veluti quadam periphrasi non solum à S. Ioanne, sed à Beatis ipsis in Apocalypsi saepe exprimitur, ut videre est c. 4. 5. 6. 7. 19. & 21. exempli gratia cap. 4. *Sedens in Throno*, & Agno benedictio, &c. & cap. 21. *Et dixit qui sedebat in Throno*. Præterea Agnus, qui Christum adumbrabat ab eodem Throno indicatur, nam c. 5. in medio Throni conspicitur, id est c. 7. ab vno ex senionibus Agnus qui in medio Throni est appellatur. Ex vero hoc, quod de Throno Dei dicitur

Virginis

Virgini Deiparæ aptissime congruit, nam Deus ipse per Virginem, in cuius anima per copiosissimam gratiam iam inde ab instanti eius immaculatæ Conceptionis continentur resedit, & in cuius virgineo utero Agnus ille carnem induit, tanquam per suum Thronum peculiari ratione, ut dicemus, mundo innotescere, & ab ea denominari voluit.

Christus Quare Christus Dominus ab eadem denominatione accipiens se ipse *filium hominis* (sanctissimæ utique Virginis) aptissime, inquit Augustinus lib. 2. de consen. Euang. c. 1. appellat, commendans quid misericorditer dignitas est esse *pro nobis*: quo nomine etiam post suam in cælum Ascensionem appellari voluit: nam Acto. 7. sanctus Stephanus: Ecce, inquit, vides Cælos apertos: & *filium hominis* stantem à dextris Dei, & Apoc. 1. s. Ioannes in medio septem candelabrorum aureorum vidisse se scribit similem *filio hominis* vestitus pondere, & Apoc. 14. idem habetur, & S. Elisabeth Spiritu sancto repleta Christum ab ipsa Virgine circumloquitur, cum dixit: *Benedictus fructus ventris tui*. & Apostolus Galat. 4. *Misit Deus filium suum factum ex muliere*. & Marc. 6. à ludæis ipse Dominus *filius Maria* absolute appellatur, ut sic eum quasi digito indicarent.

Et quod magis est admiratione dignum Genes. 3. loquens Deus ad serpentem: *Inimicitias*, inquit, ponam inter te, & mulierem; semen enim & semen illius: per mulierem autem Dominus, ut cap. 22. ex sanctis Patribus dicemus, Virginem Deiparam intelligit, per semen autem mulieris Christum Dominum à matre verborum ducta continuatione circumloquitur, atque describit, dum semen mulieris appellat: neque sanè iniuria, quidni enim indidem nomen acciperet, unde, seu ex qua sola sine virili consortio traxit & genus? Solum enim Christus, ut animaduertit Rupertus lib. 3. de Trinitate cap. 19. enarians hunc locum, ita est semen, seu filius mulieris, ut non etiam sit semen viri, & propterea non absque mysterio ab ea sola denominationem accepit: quin etiam hac denominationem ostendit se per carnem ab hac benedicta muliere acceptam victoriam de antiquo serpente, cuiusque semine reportaturum: quem locum expendunt Irenæus lib. 4. cap. 78. Tertullianus lib. 3. contra Marcionem cap. 20. Cyprianus lib. 2. testimon. cap. 9. Epiphanius hæres. 87.

Rupertus Eodem quoque modo David cum in Psal.

126. caneret Domini hereditatem, iustis Palatiis, post eorum mortem, quam somnum appellat, tanquam Christi mercedem reddendam, Christum à sua genitrice circumloquitur; ait enim: *Cum dederis dilectis tuis somnum, ecce hereditas Domini, filij, merces fructus ventris*: illud enim, *fructus*, apud Septuaginta est genitui casus, & regitur à nomine, *merces*. sic enim habetur & *ἡ ἀποδομις τῆς χάριτος*, hoc est, *merces fructus ventris*, ac si diceretur, *Hereditas Domini est merces Christi*, qui est fructus uteri virginis: quod psalmi versiculæ ad Deiparam spectare docet Chrysologus sermo. 140. quem infra afferam: ad eundem versiculum spectavit sanctus Thomas in hymno, *Pange lingua*, cum de Christo dixit.

*Fructus ventris generosi
Rex effudit genium.*

Idem S. Thom. in illa Antiphona in Officio sanctissimi Sacramenti à Titelmano in Commentariis in hunc Psalmum citata, quæ sic habet: *Fructus ventris virginis est hereditas Sanctorum adimplens bonorum desiderium*, qua periphrasi ideo utitur David, ut intelligamus Christum per corpus suum sanctissimum virginis ventris fructum, mercedem illam pretiosissimam, nobis meruisse. Hinc est, quod interdum Christus eadem metaphora fructus Deiparæ exprimitur, & fructus terræ appellatur, id est Virginis sanctissimæ, quæ, ut ait S. Antoninus 3. part. tit. 31. c. 3. terra dicitur per profundam humilitatem, & stabilitatem; quin etiam est terra illa promissionis lacte, & melle manans, ut ca. 34. dicemus: atque de Christo legimus Isa. 4. *Et erit fructus terræ sublimis*. & Psal. 84. *Etenim Dominus dabit benignitatem, & terra nostra dabit fructum suum*: si quidem veritas de hac terra orta est, quia ut ait S. Antoninus loco citato, veritas increata in hac terra est incarnata, id est Georgius Nicomediensis orat. de Præsent. Virg. vocat eam sanctam, & desiderabilem terram: ex qua orta est veritas, & iustitia: in qua operculo testis pedes prohibentur progredi, ratiocinatio scilicet, qua dubitatione operitur, & incredulitate, sic ille.

S. Brigitta in Revelat. lib. 4. cap. 70. Ex revelatione B. Virginis testatur Christum filium Mariæ dici solitum, ait enim: *Christum dum esset in hac vita suo aspectu ad deum consolari consuevisse eos, qui enim intuebantur: ut qui alii*

qua tristitia tenentur, dicent, *Et factum*
Maria videamus, ut saltem eo tempore à tristitia
releuemur. hæc S. Brigitta. & ut intelligamus
 arctissimam inter filium, & matrem coniun-
 ctionem, qua tanquam relativa se mutuo ma-
 nifestant: ipsa Virgo vicissim, inquit S. Thom. 3.
 pat. q. 28. art. 3. ad 6. in *Euangelio non consuevit*
nominari, nisi cognominatione huius dignitatis,
quod sit Mater Iesu. Ita S. Thom. Sic enim ab
 aliis mulieribus, quibus nomen Mariæ erat in-
 ditum, distinguitur; & quemadmodum per
 antonomasiam dicitur: *Ancilla Dei*, quod nul-
 lum unquam alium Dominum habuerit: ita
 quoniam in suo corde nullum alium seden-
 tem unquam habuit, quod de aliis homini-
 bus, qui per originale peccatum aliquando
 serui fuere dæmonis, dici nequaquam potest;
 propterea, inquam, singulari ratione hoc loco
Thronus appellatur, à quo ipse Deus denomi-
 natur.

2. Iam verò, ut hoc ipsum ex suis principiis
 de ducatur, ostendamus Dei maiestatem, atq;
 gloriam in Virgine peculiari ratione cogno-
 sci; hoc enim satis est, ut ab ea sub typo Throni
 in Apocalypsi adumbrata, denominari dica-
 tur, etenim rectè monet Tertullianus lib. ad-
 versus Iudæos cap. 9. *In quibusdam non solum*
nominis solum expectandum esse, sed & sensum.
 & Augustinus tract. 202. in Ioan. In nonnullis
 non solum litterarum, ac syllabarum, sed quod
 eo sono rectè ac veraciter intelligitur hoc acci-
 piendum esse: ideo cum denominatio alicuius
 ab aliqua re idcirco fiat, ut in cognitionem
 nos ducat eius, quod denominatur; non est ve-
 titique hic exigendum, ut denominatio verbis
 astruatur, dicaturq; in communi hominum
 sermone Deus Mariæ Virginis: sed satis est, si
 re ipsa per sanctissimam Virginem, cuiusq; præ-
 stantiam, quasi per gradus quosdam, peculiari
 ratione in Dei, diuinarumq; rerum notitiam
 maximè ascendamus: atque id per Deiparam
 euenire nos in præsentia, & ratione, & aucto-
 ritate demonstrabimus.

3. Et quidem inuisibilia Dei, Rom. 1. à crea-
 turamundi per ea quæ facta sunt intellecta con-
 spiciuntur, ut propterea Christus Dominus sæ-
 pe Matth. 5. & alibi Deum vocet *Patrem no-*
strum cælestem, & Matth. 6. quamuis Deus sit
 ubiq; docuit tamen nos dicere: *Pater noster,*
qui es in cælis, à cælis Deum denominas, cum
 quia ibi resident Sancti, quibus se ipsum clara
 visione ostendit, tum etiam propter cælorum

supra alia corpora pulchritudinem splendo-
 rem, atque præstantiâ: Sed in nulla pura crea-
 tura ita diuina attributa relucet, sicuti in Vir-
 gine, ergo per ipsam præstantissimo modo
 cognoscitur Deus, atque adeò meritò ab ea,
 veluti à suo throno denominari dicitur. Pro-
 batur minor, ipsa enim, ut supra diximus, dig-
 nitate inter puras creaturas, principem obti-
 net locum, & ex Bonauentura in 1. distin. 44.
 in expositione textus, tantum gratiæ iustifi-
 cantis habuit, quantum pura creatura recipere
 potuit, & ratione maternitatis Dei, ut ex
 Theologorum sententia dixi cap. 5. habet
 quandam dignitatem infinitam, ergo præ aliis
 creaturis Dei gloriam indicat. Præterea Deus
 in ornanda Virgine dum innumera, & im-
 mensa ei dona, ac prærogatiuas præ aliis est
 largitus, dignamq; sibi genitricem compa-
 rauit, deprompsit, atque effudisse quodam-
 modo videtur suæ sapientiæ, omnipotentæ,
 atque bonitatis thesauros, quæ præcipua sunt
 attributa (omnis enim bonorum copia ab eo
 deriuatur, atque promanat, qui scit, potest, &
 vult illa conferre) nam si de Sapientiæ Dei
 thesauro, quam in Deipara exornanda Deus
 ostendit, agemus, ipsa Virgo sub typo domus
 columnis septem suffultæ (in plenitudine ni-
 mirum septem donorum Spiritus sancti) sin-
 gulariter à Dei Sapientia non in aliorum v-
 sum, sed sibi peculiariter ædificata pronun-
 ciatur Prouer. 9. *Sapientia, inquit, ædificauit*
sibi domum excelsam columnas septem: quod de
 Virgine exponit Petrus Damianus orat. 2. de *Pet. Dam.*
Natiuit. Virg. Bernardus serm. 6. ex partibus, *Bernard.*
 & Bonauentura in speculo B. Virginis cap. 6. *Bonauen.*
 De potentia verò, & bonitate Dei, quæ in *Potentia*
 Virgine præcipue relucet, Virgo ipsa quam-
 uis humillima, Spiritus sancti impulsu, in ea *Dei &*
 verba prorupit: *Quia fecit mihi magna qui*
potens est. & sanctum nomen eius: à potentia, *Luc. 1.*
 & sanctitate Deum circumscribens, ac si dice-
 ret, quæ in me magna conspicitis peculiariter
 proficiuntur ab eo, qui suam omnipoten-
 tiam, & sanctitatem, seu bonitatem in me
 ostendere voluit & rursum in Psal. 47. (qui to-
 tus de Virgine sub typo foundationis Ierusalem
 agit) omnipotentia, ac bonitas Dei (quem
 propterea magnum, & laudabilem vocat) *Explica-*
 in Virgine prædicatur: *Magnum, inquit, Do-*
minus, & laudabilis nimis in ciuitate Dei no-
stri: Virgo enim, ex Damasceno orat. 1. de *Damasc.*
dorm. Cinitas est Dei. & quidem Dei no-

In nulla
 pura crea-
 tura relu-
 cet Dei
 maiestas
 sicut in
 Virgine.

Dei attri-
 buta in
 Virgine
 relucet.

Prouer. 9.
 Sibi domum
 excelsam
 columnas
 septem.

Psal. 47.

Explica-
 tur in istâ.
 Psal. 47

Damasc.

aa

tri

Pri, quia Mater est filij Dei, qui ob susceptam ex Virgine humanitatem peculiari ratione *Deus noster* dicitur, & additur de letitia, & gaudio vniuersi orbis in Virginis Conceptione, quoniam excitata est tanquam praesidium mundi contra Aquilonem, id est daemone, ut dicemus cap. 25. *Fundatur*, inquit, *exultatione* vniuersa terra mons Sion, latera Aquilonis, *Ciuitas Regis magni*. Et quod magis confirmat id, quod volumus, statim subiicit: *Deus in domibus eius cognoscitur cum suscipiet eam*: quafi dicat, Deus cum suis attributis sapientiae, potentiae, & bonitatis, &c. In singulis potentibus, facultatibus, & partibus Virginis, quae sunt veluti amplae domus huius magnae Ciuitatis, mirifice cunctis innotescet, propter praeclaras virtutes, & eximias animi dotes, priuilegia, atque dona; quibus in singulis diuinitus erit exornata, atque munita; & propter heroicis virtutum actus, quos per singulas animae potentias exercebit, atque operabitur, & tunc praesertim in ea cognoscitur Deus, cum suscipiet eam, scilicet in matrem, ex ea, carnem sumendo. Quo circa si caeli, & peculiariter Firmamentum propter sui praestantiam, atque splendorem, morali quae constantem conuersionem praestant alijs creaturis corpore praeditis Dei gloriam, atque sapientiam enunciare dicuntur Psal. 18. *Caeli enarrant gloriam Dei, & opera manuum eius annuntiant firmamentum*: quanto magis Deipara, quam mysticum Caelum, ac firmamentum esse diximus cap. 3. praestant alijs puris creaturis Dei gloriam in sua spiritali pulchritudine, atque praestantia praedicare dicenda erit.

Andr. Cre. 4. Quare Andreas Cretensis sermone de Annuntiatione sic eam salutatur, & appellat: *Salve Dioptra perfectissima, per quam qui in tristis peccatorum umbra sedebant recipientes, desuper cum gloria venientem ortum, missa solem mirabiliter illustrati sunt*. haec Andreas. Nos vero Virgini Deiparae Dioptriam, quae est instrumentum mathematicum altitudinem, & distantiam astrorum, & ipsius solis per duo foramina sibi respondentia ostendens, Virgini Deiparae sic accommodare possumus, ut per eam solis iustitiae nimirum Dei praestantiam, & attributa, quae in ea refulcent, indagare possimus perpendendo veluti per duo foramina, quae videntur esse tum dona, ac priuilegia peculiariter illi collata tum etiam Dei maternitas quae illam reddit longè clarissimam.

Hoc ipsum egregiè docent sancti. Bonaventura enim in spec. B. Virg. cap. 7. Maria, inquit, plena fuit resurrectione, siue expressione diuina gloria, iuxta illud Ecclesiastici, *Gloria Domini plenum est opus eius, antonomastice, Opus Domini mirabile est Maria, de quo dicitur in Ecclesiastico: Vas admirabile opus excelsi. Verè opus mirabile, quia nusquam inuenitur simile*: unde de hoc dicitur, *Non est factum tale opus in vniuersis diebus factum talis* in Regno caelestium, nec terrestrium, nec infernorum: Hoc enim opus plenum est Domini gloria, quia supra omnem puram creaturam refulget, & refulcet plenissime in Maria. Nam praeter assumptam à Verbo naturam nullum est opus, nulla creatura, in qua tanta diuina gloria materia refulcat, sicut in Maria. & infra: *Plena est omnis terra gloria eius, sicut dicitur in Isaia, Plena est tota Maria, refulcente in se plenissime diuina gloria*. haec ille.

Petrus Chryologus sermone 140. *Quam tuus, inquit, sis Deus satis ignorat ille, qui huius Virginis mentem non stupet, animum non miratur, pauet Caelum, tremant Angeli, creatura non sustinet, natura non sufficit, & una puella sic Deum in sui pectoris capis, recipit, oblectat hospitio, ut pacem terris, Caelis gloriam, salutem perditis, vitam mortuis, terronis cum caelestibus parentelam, ipsius Dei cum carne commercium pro ipsa domus exigat pensionem, pro ipsius vteri mercede conquirit, & impleat illud Propheta, Ecce haereditas Domini filij merces fructus ventris*. Ita Chryologus.

Petrus Damianus sermo. de Natiu. Virg. agens de Deipara super illud: *Non est factum simile opus in vniuersis Regnis*: Nihil, inquit, reus, nihil sublimius, nihil aulcius misera mortalitati, & mortali miseria. Nam etsi multa magna facta sunt in creaturis mundi, nihil tam excellens, tam magnificum fecerunt opera digitorum Dei. Virgo Dei genitrix, cuius pulchritudinem sol, & luna mirantur, haec Damianus.

Germanus Patriarcha Constantinopolitani orat. de Zona Virg. Omnia, inquit, in Virgine sunt admirabilia, & natura vires excedentia, in qua Deus suam exercuit potentiam: fecit enim in me magna qui potens est.

S. Bernardus homil. 1. super missusest: Et S. Bernardus, inquit, mirum si Deus, qui mirabilis legitur, & cernitur in sanctis suis, mirabilem se exhibuit in matre sua?

S. Bernardus Senensis tom. 1. concio. 81. S. Bernardus art. 6. cap. 4. agens de dignitate Dei genitricis: *Admirabile*

B. Virgo dicitur magnificencia Dei Psal. 8.
Vnde, inquit Propheta, *elevata est magnificentia tua super caelos Deus: magnificentia enim Dei dicta est Virgo Maria.* Idem tom. 3, ser. 21. att. 1. cap. 2. eundem Psalmi versiculum de Deipara explicans: Singularis, inquit, *magnificencia Dei fuit B. Virgo, quia in eius exaltatione plus magnificatur, & etiam in eius humilatione, de notione gratiarum actione, & omnium bonorum Dei fructu plus magnificatur Dominum, quam omnis creatura alia simul sumpta.* unde merito celebrata dicitur super caelos, id est super Angelos. hæc S. Bernardinus. Sanè fecit in ea magna qui potens est: quin etiam maximum opus suorum, hoc est Dominica incarnatio, in eius utero est perfectum, meritò dicitur Magnificencia Dei dicitur.

5 In Reuel. S. Brigitæ in ferm. angel. c. 5. Munda, inquit, creato, adhuc unus minor mundus est Virgo Maria coram Deo cum omni venustate nondum creatus astat, à quo major gloria Deo, & Angelis maior laetitia, atque omni homini ejus bonitate frui volenti, major utilitas quam de hoc majori mundo promerire debebat: & infra ferm. ad Virg. dirigens: Florigeris, inquit, ac fructiferis arboribus comparari possent opera tua: nam charitate ea factura eras, quod plus omnium florum pulchritudine, & fructuum suavitatem Deum, atque Angelos delectare debebat: Deumque in te antequam creationem plures virtutes praevidisset, quam in omnibus herbarum florum, arborum fructuum, lapidum gemmarum, seu metallorum generibus, qua innumeris possent in totius orbis amplitudine: unde mirum non est, si Deus in te, o minor munda, qui adhuc creandus eras, magis delectabatur, quam de hoc majori mundo. hæc ibi. Et certè meritò Virgo sanctissima Microcosmos, seu minor mundus in hac S. Brigitæ revelatione appellatur, tum quia Deum omnia continentem in se portavit, tum etiam, quia, ut Bonaventura in spec. B. Virginis cap. 6. Quicquid post Deum pulchrius, quicquid dulcius, quicquid jucundius est in gloria, hoc Maria, hoc in Maria, hoc per Mariam est.

Bona ventura in spec. B. Virginis cap. 6. Quicquid post Deum pulchrius, quicquid dulcius, quicquid jucundius est in gloria, hoc Maria, hoc in Maria, hoc per Mariam est.

Pet. Gala. Quare Petrus Galatinus lib. 9. de Arcanis catholice veritatis c. 28. reddens rationem cur B. Virgo Ierem. 17. dicatur: *Solum gloria Dei:* Quia, inquit, sicut sedes ornata, ac regio more parata sedentis magnificentiam, ac maiestatem indicat: ita Deus in B. Virgine ostensus erat gloriam suam, & claritatem. Adhuc Virginis præstantia tanta est, ut quamvis Christo sol

B. Virgo est solum præstantia tanta est, ut quamvis Christo sol justitiæ sit maxime propinqua, quippe quæ

sole amicta apparuit Apoc. 12. hujus tamen solis præsentia, atque splendore tantum abest, ut occultetur, quod alijs stellis evenire solet (quæ juxta Astrologos ex solis vicinitate occidere dicuntur hellaice) ut quo magis Christi dignitas penetratur, eò magis matris eius excellentia explorata reddatur, omnis enim Deiparæ dignitas à Filio proficiscitur.

6 Ad extremum Virgo sanctissima propter dona, & privilegia, quæ supra consuetam, & ordinariam legem supernaturalem, est adepta, meritò mundi prodigium, & miraculum appellatur: ideo Isa. 7. Signum à Domino dandum prædicatur: Ecce, inquit, Virgo concipiet, & pariet filium, & vocabitur nomen ejus Emanuel. & Ierem. 31. Novum faciet Dominus super terram, & S. Ignatius Epistol. ad Joannem, Illam adhuc inter mortales degentem, celeste prodigium, & sacratissimum spectaculum appellat. Verum quam ratione Deipara mundi miraculum jure optimo appellatur, capit. 20. uberius exponemus, & com-

pluribus Patrum testimonijs id confirmabimus. Certè S. Bernardinus Senensis tom. 1. conc. 61. att. 2. c. 12. eam miraculum miraculorum vocat. Quare non solum hominibus, sed etiam Angelis admirationi fuit: Proceffit, inquit Bernardus sermō. 2. de Assumpt. Gloriosa Virgo, cujus lampas ardentissima ipsis quoque Angelis lucis miraculo fuit, ut dicerent, Quæ est ista qua progreditur sicut Aurora consurgens, pulchra ut luna, electa ut sol: clarius enim cæteris rutilabat. hæc Bernardus.

Et profectò Angeli ejusdem Deiparæ supernaturalem pulchritudinem mirum in modum suscipiunt. Et hoc quidem meritò, nam Cant. 1. Virgo sanctissima dicitur pulcherrima inter mulieres: Quæ enim inquit Alanus in illum locum pulchra inter mulieres, nisi Virgo mater, quæ præ cæteris privilegiata est donis spiritualibus: Mater est Dei, sacrarium Spiritus sancti, sigillum virginis, speculum humilitatis. ita Alanus. & Hailgrinus Cardinalis: An ignoras, inquit, quod sis pulcherrima mulierum, & ideo intercedendo pro peccatoribus potentissima.

At dicet quispiam Virginis præstantiam à nobis perfectè cognosci non posse: quomodo ergo nos in Dei cognitionem ducet? etenim ut c. 5. diximus cum Mater sit Dei, ut planè ejus dignitas percipitur cognoscendus esset perfectè Deus, qui tamen ex Theologis 1. par. q. 12. att. 7. à solo comprehendipotest. Hinc est,

excellencia per Christum magis cognoscitur. Apoc. 12.

B. Virgo mundi miraculum dicitur. Isa. 7.

Ierem. 31. S. Ignat.

Cap. 20. S. Bernard.

Bernard.

Cant. 6.

Cant. 1.

Alanus.

Hailgrin.

B. Virginis præstantia à nullis plane cognosci potest.

3. Bernar-
dinus. Se-

Eccles. 2.

quod S. Bernardinus Senensis tom. 2. conc. 51. art. 3. cap. 1. *Tanta*, inquit, *fuit perfectio Vir- ginis, ut soli Deo cognoscenda referretur, juxta illud Eccle. 1. Ipse creavit illam in Spiritu sancto, vidit, dinumeravit, & mensus est, scilicet ipse Deus.* ita S. Bernardinus.

Respondemus ultro concedendo Virginis præstantiam à nobis perfectè cognosci nequa- quam posse; verum id, quod pro nostra tenui- tate de illius admirabili potius, quàm enarra- bili dignitate cognoscimus, magis Dei glo-

riam majestatem, ejusque attributa, quàm ul- lam puram creaturam manifestare. Cum igitur ita singulariter Dei gloria in Virgine præ alijs resplendeat, mirum non est si dicamus per illam Deum peculiari ratione innotescere, at- que cognosci, ac proinde ab ea denominari, & significari, quod in Apocalypsi adumbratum videtur, cum nomine sedentis in Throno (per quem Virgo subintelligitur) Deus exprimi vo- luerit.

IRIS IN CIRCUMVITV THRONI VI.

sa diuinam misericordiam per Virginem Deiparam in huma- num genus effundendam sig- nificat.

CAPVT XVI.

Apoc. 4.

TERTIUM, quod de Throno Dei in Apo- narrat S. Joan. *Et iris, inquit, erat in cir- cuitu sedis similis visioni smaragdina:* quod Deiparæ, ad quam Throni significatio- nem pertinere dicimus, optimè congruere ex ijs, quæ afferemus, manifestum fiet. Et quam- vis per Iridem hoc loco, juxta varias Inter- pretum explicationes, varia quoque intelligi possint, ut lib. 1. de septem Principibus Ange- lorum cap. 15. diximus: Nobis tamen ex Am- brosij in Apoc. 4. & aliorum sententia proba- bilius videtur, per Iridem diuinam significari misericordiam: Iris enim communiter diui- næ misericordiæ symbolum dicitur, cum à Deo in signum fœderis post diluuium homi- nibus data fuerit; Diuina porro misericordia ad Dei providentiam, quam ipse Deus in hac visione, ut c. 2. diximus circa Ecclesiam suam præcipuè præferebat, in primis spectat, & I- ridis typo commodissimè exprimitur, quæ ta- meti varijs coloribus sit insignis, ut est apud Poëtam.

Ambros.

Iris diui-
nam mise-
ricordiam
significat.

Gen. 9.

Mille trahit varios aduerso sole colores.

Virgil. 5.

Æneid.

Iris Apoc.

4. cur simi-

lis in ma-

regio.

Glossa.

Psalm. 41.

Hæc tamen, quam circa Dei sedem vidit S. Joannes, smaragdinum colorem, viridem, & oculis gratissimum referebat, quod Dei mise- ricordia internos eam contemplantium oculo- los, ut ait Glossa, terecet, atque soletur, viren- tem in hominibus spem alat, juxta illud Psal. 41. *Ego autem sicut oliua fructifera* (quæ typus etiam est misericordiæ) *in domo Dei speras in*

misericordia Dei in æternum: Sedem vero Dei

ambire visa est, quod misericordia Dei ad omnes undequaque ab ipso Deo optimo bono- rum omnium largitore abundè conferatur. Meritò igitur Dei Thronus, hoc est Virgo bea- tissima, Iridis ambitu, hoc est diuinæ miseri- cordiæ complexu circumdatur, tum quod mi- sericordiæ virtus ejus viscera intimè penetrarit adeo copiosè, ut matrem misericordiæ eam effecit: tum quod ipsa signum fuerit diuinæ misericordiæ, ejusque apud Deum præcibus, & meritis diuina misericordiæ in omnes homines copiosè effundatur, ita ut etiam ipsa met Deipara per Iridem interdum significetur: quem- admodum Iris è nubibus Cæli Noe, & universis hominibus in signum fœderis est data, & diui- næ clementiæ spem, & monumentum extulit, *terram* quod respiciens Deus sempiterni fœderis re- cordaretur, ne diluuium deinceps terram dissipa- ret, atque deleteret: Ita Virgo sanctissima olim in Incarnatione filij Dei signum fuit misericor- diæ à Deo collatæ in humani generis redem- ptionem, quæ per Christum Virginis filium effecta est. Fuit enim veluti altera columba ex Arca Noe: sic enim eam vocat Damas. orat. 2. *de dorm. propter suam simplicitatem, atque in- nocentiam, & quia Spiritui sancto consecrata* Virgo erat. Similiter & Bonauent. in specu. cap. 8. *columba quoniam eolumba fidelissimè redijt ad Noe: arca Noe Coruo enim qui non redijt, Eum assimilari figurat.* docet: *Fuit inquit, velut altera columba, ramū oliuæ, quæ symbolum est etiam misericordiæ, ut di- ni, virentibus folijs portans, ex quo intellexit Noe cessasse*

effusse aquas diluuij. Nam ipsa Christum nobis detulit fontem misericordiae, signum & causam nostrae ex peccatorum diluuii salutis, eadem quoque Virginem veluti mythicam Iridem etiam nunc respiciens Deus, precibus ejus placatus, poenas, quibus peccatores justè dilperdendi forent, reuocat. Ad hoc spectans Ephraim. in ser. de laud. Virg. Aue, inquit, Domina nostra *fecunda*, pacemq; fidelibus tuis impetrans. Andr. Cretensis orat. de Annunc. cum Deipara loquens: *alae diuinæ cum hominibus reconciliatio*. & S. Bernardinus Sen. tom. 3. ser. 1. de nom. Mar. art. 1. c. 3. *ipsa, inquit, est arcus fœderis sempiterni, ut non interitus omnia caro, quia illum genuit, qui fecit utraq; unum, faciens pacem, ut reconciliet ambo in uno corpore* Ephes. 2. hæc ille. & S. Antonin. 4. par. tit. 15. c. 44. § ult. introducit Virginem Angelis ita loquentem: Decet, inquit, me in glorificatione esse juxta filium meum per intercessionem continuam pro humano genere, ut cum Deus peccatis hominum diluuii flagellorum minatus fuerit terram subuertere, Ego ut arcus appaream in conspectu ejus, indeque recordatus fœderis sui repropitiusetur eiudem, ne dissipet mundum. Ita S. Antoninus, ut meritò de ea dictum videatur Eccle. 43. *Vide arcum, & benedic eum, qui fecit illum, valde speciosus est in splendore suo, gyrans caelum in circuitu gloriae suae, manus excelsi aperuerunt illum*. Quae omnia licet vera sint: ut tamen in explicatione initio capitis allata perstamus, qua per Iridem, diuinam misericordiam intelligimus, illud animaduertere oportet, hanc Iridem cum Dei throno, quem ambit, diuinæ scilicet misericordiae cum Deipara, quam undiq; circumlat, conjunctionem, in hominum optimis inextimabilem odoris flagrantiam, atque suauitatem efficere. Etenim ex contactu arcus celestis, aliquos arbores reddi odoratas testatur Aristoteles lect. 12. probl. nu. 3. *Maximè, inquit, ubi Aspalathus est, aut genus ex his aliquod, quorum flos suauiter olet*. hæc Aristoteles, cuius rei causam ibi reddere conatur, De hic eod. Plinius lib. 12. c. 24. in eodem, inquit, tractu Aspalathus nascitur spina canida magnitudinis arboris modica, flore roseo radice ejus unguentis expiuntur: tractus in quo cumque frutice curuetur arcus celestis, eandem quasi Aspalathos suauitatem odoris existeret, sed in Aspalatho inenarrabilem. hæc Plinius. At B. Virgo Aspalatho propter odorem suum assimilatur, Virgini enim ab Ecclesia illud Ec-

cle. 24. accommodatur: *Sicut cinnamomum, & balsamum aromatizans odorem dedit loco* autem balsami Septuaginta græcè in editione vaticana habent *ἀρωματίζει* & ita etiam legit Rabanus, ut videre est in notis in versione Septuaginta Latina editionis vaticanae in eundem locum. Et certè quæ Plinius in Aspalatho memorat, Virgini optimè congruunt, candor, humilitas, flos rosæ similis, vnguentum medicum ex eius radice, in electis enim Domini Virgo radices, pietatis mittit. Præcipuè autem quia ad rem nostram facit suauolentia illa, quam ex arcus celestis, seu Iridis, misericordiae nimirum diuinæ contactu adipiscitur: quo circa Virginis precibus cum odore gratissimo fructus ad nos diuinæ misericordiae plurimus dimanat: etenim vera est sententia illa Eccle. 35. *Speciosa misericordia Dei in tempore tribulationis quasi nubes pluuia in tempore sic citatis*. 2. Duo autem in præterita agenda sunt: primum de eximia Virginis erga omnes misericordia: Alterum quo modo per Virginem Dei misericordia in omnes effundatur. Et quod spectat ad primum de Virginis misericordiae, immensitate; qua, Matris misericordiae, nomen inuenit, Ecclesia in celebri illa precatione, quæ incipit: *Salve Regina*, quam toties usurpat, eam sic inuocat: *Salve Regina mater misericordia, Vita dulcedo, & spes nostra salus*, & alibi sic eam orat.

*Maria mater gratia,
Mater misericordiae;
Tu nos ab hoste protege,
Et hora mortis suscipe.*

Nazianzenus in Tragedia de Christo patiente, per misericordiam Deiparae omnibus satisfestatam, & illustrem, sic eam precatur.

*Tuere me, atque ab aeterno offere
Igne, & tenebris per fidem, qua iustior
Sum factus, & per gratiam tuam inclitum;
Qua nuppiam ulla notior nobis fuit.*

Bernardus singulari affectu Virginem prosequens ser. 1. de Assumpt. Matrem misericordiae appellat. & ser. 4. de Assumpt. Quis, inquit, dia B. Virgo misericordia tua, O benedicta, longitudo, & genis immensitatem, sublimitatem, & profundum quæ mensa, inuestigare? nam longitudo eius usque in d. & n. latitudo eius replet orbem terrarum, ut sua quoque misericordia plena sit omnis terra: sit & sublimis, druplexque eius Constante superna inuenit restoratione, immensa.

profundum eius sedentibus in tenebris, & umbra
mortis obtinuit redemptionem : & supra idem
Bernardus dixerat : Sileat misericordiam tuam,
Virgo Beata, si quis est, qui invocatum te in neces-
sitatibus suis sui meminerit defuisse : nos quidem
servuli tui ceteris in virtutibus congratulamur si-
bi, sed in hoc potius nobis ipsis, laudamus virgini-
tatem, humilitatem miramur, sed misericordia mi-
seris sapit dulcius, misericordiam amplectimur
charius, recordamur sapienter, crebrius invocamus.

Bonaugen.

hæc Bernardus. His consonat Bonaugen, qui in
spec. B. Virg. cap. 5. Quis, inquit, Maria immen-
sitatem dimensus est, nisi ille solus, qui ipsam non
solum in gratia, & in gloria, sed etiam in miseri-
cordia tam altissimam, tam latissimam, tam pro-
fundam operatus est, idque probat ex citatis
verbis Bernardi scilicet. 4. de Assumpt. Petrus

Bernard.

Pet. Dam.

Damianus serm. 1. de Natiui. Virg. eandem al-
loquens: non conuenit, inquit, tanta miseri-
cordia nostram tantam miseriam obuiusce, quia nisi
subtrahit gloria, reuocat natura non enim ita
memoraris iustitia Dei solius, ut misericordiam
non habeas: neque ita es impassibilis, ut sis incom-

Bonaugen.

Maiores

est

misericor-

dia B. Vir-

in caelo,

quam in

terra.

Ruth. 3.

passibilis, hæc Damianus. S. Bonaugen. in Lita-
niis B. Virg. vocat eam fontem misericordiae, pie-
tatis latitudinem orphanorum, mammillam par-
uulorum, & consolationem dicit afflictorum. &
in Hymno, Te Matrem Dei laudamus: Veniam
misericordiae appellat. & in spec. B. Virg. cap. 8.
Misericordiam Virginis existentis in caelo ma-
iorem esse affirmat, quam fuerit dum esset in
terris, eique accommodat illud Ruth 3. Bene-
dicta filia priorum misericordiam postero sup-
rast: Magna, inquit, fuit erga miseros miseri-
cordia Maria adhuc exulantis in mundo: sed multo
maior erga miseros est misericordia eius iam re-
gnantis in caelo: Maiorem per beneficia innume-
rabilia nunc offendit hominibus misericordiam,
quia magis nunc videt innumerabilem hominum

Cant. 6.

Misericor-

dia Virg.

assimila-

tur soli,

& luna.

Bernard.

ser. signu

mag.

Matth. 5

B. Virgo

assimila-

tur multis.

miseriam: unde pro splendore prioris miseri-
cordiae fuit Maria pulchra ut luna: pro splendore
vero posterioris misericordiae est electa ut sol: nam
quemadmodum sol lunam superat magnitudine
splendoris: sic priorum Maria misericordiam supe-
rat magnitudo posterioris: Quis est, super quem sol
non luceat? Quis est, super quem misericordia
Maria non refulgeat? audi quid de hoc Bernar-
dus sentiat, ait enim sic, Quemadmodum sol oritur
super bonos, & malos inaccessibiliter: sic Maria pra-
terita non discutit merita, sed omnibus se se exora-
bilem, omnibus clementissimam praebe: omnium
denique, necessitatibus amplissimo miseretur affectu.

Idem c. 7. Maria, inquit, plena est unctione, mi-
sericordia: plena oleo pietatis: vnde signata esse
potest in illa muliere, cui omnia vasa facta sunt
miraculose plena oleo, sicut ei praeixerat Elia: sicut
huius mulieris vasa sunt affectus, desideria, & be-
neficia, quae omnia oleo misericordiae plena sunt in
Maria. hæc Bonaugen. Gerion tract. 6. super
Magnificat de Virginis assumptione agens,
Deipara accommodat illud Affueri ad Esther:
Quid vis Esther Regina, etiam si dimidiam par-
tem ignis petieris, dabo tibi: ait enim Re-
gnum Dei duobus contemperi, potestate, & mi-
sericordia, iuxta illud Psalm. 61. Duo hac audi-
ui quia potestas Dei est, & tibi Domine miseri-
cordia: potestate igitur Deo remanente miseri-
cordiam communicasse matri, sponsaeque
regnanti, ideoque Virginem quodammodo
diuinitatem Deo imperium habere, ac pro-
pterea ab ecclesia Matrem, ac Regnam miseri-
cordiae appellari. Idem Gerion inter alia
misericordiae opera à Virgine exhibita, repo-
net illud, quod in sua assumptione, ut præ cre-
ditur, purgatorium euacuauit ex speciali Dei
priuilegio, quod ipsum docet Raulinus tom. 2.
concionum de Sanctis serm. 45. Hinc Bernar-
dus serm. Signum magnum ait peccatorem ve-
reri posse accedere ad Deum, qui ignis consu-
mens est: ne quemadmodum fuit cera à facie i-
gnis, sic pereat ipse à facie Dei, & mox: Quid, in-
quit, ad Mariam accedere trepidet humana fra-
gilitas? nihil austerum in ea, nihil terribile: tota
suauis est, omnibus offerens lac, & lanam, & infan-
tibus: Quae ad eam pertinet plena omnia pietatis, &
gratia, plena sunt mansuetudinis & misericordiae:
Domini: omnia omni-bus facta est sapientibus, &
insipientibus copiosissima charitate debitorum se-
fecit, omnibus misericordia sinu aperit, ut de ple-
nitudine eius accipiant vniuersi ita Bern. idē, vi-
scera misericordiae, quae sunt in Virgine ea ac-
cepisse astruit à Christo, qui pater est miseri-
cordiarum: sermone enim i. Dominica i. post Pas-
cham. Compassus est, inquit, Mater Iesu in nu-
ptijs Cana Galilee eorum verecundia, qui vinum Bernar-
dus non habebant: sicut misericors, sicut benignissima: Ioan. 2.
Quid de fide pietatis procederet, nisi pietas: nonne
qui pomum in manu sua tenuerit dimidia die, re-
liqua diei parte pomum seruabit odorem? Quantum
igitur viscera illa virtus pietatis affectu, in quibus
nouem mensibus requiescit? Nam & ante mentem
repleuit, quam ventrem, & cum processit ex utero,
ab animo non recessit. hæc Bernardus. Qui-
dem

Hugo de S. virore dem repetit sermo. 7. de Assumpt. & Hugo de sancto Victore in sententiis: Maria, inquit, stella est, ideo peccatores quasi in nocte à Maria consolantur.

S. Brigitta & Agnes. 3 In S. Brigittæ revelationibus lib. 3. cap. 30. S. Agnes laudes Deiparæ enarrans S. Brigittæ: Habuit, inquit, Maria laetitiam excedentem hoc est misericordiam. Nam sic pua, & misericors fuit. & est, & maluit omnes tribulationes sufferre, quam quod anima non redimeretur, tunc autem communia filio non obliuiscitur innata bonitatis suæ, sed ad omnes extendit misericordiam suam, etiam ad peccatores, ut sicut sole illuminantur, & inflammantur celestia, terrestria, sic ex dulcedine Maria nullus est, qui non per eam si possit, sentiat pietatem. hæc ibi.

Ioh. 31. Quod si de te loquere dicebat: Quia ab infantia me crevit mecum misericordia, & de utero matris mea egressa est misericordia: quanto magis de B. Virgine dicemus misericordiam, quæ cum aliis virtutibus in sua immaculata Conceptio ne ei infusa fuit, semper in immanem creuit, præsertim, quia, ut supra dicebat Bernardus: Christus, qui filius est Patris misericordiarum, & cui proprium est misereri semper & parcere, novem mensibus in eius utero fuit, eiusque consuetudine, & convictu triginta tres ipsos annos coniunctissimè usus est, ideoque multo magis Deip. misericors est effecta, nõ secus, ac qui cum liberali cõversatur liberalitatem addidit. Et verò de muliere illa fortè apud Salomonem, in qua Virgo adumbratur, sic legimus Proverb. 31. Lex clementia in lingua eius, quod si Proverb. 16. dicitur: Clementia eius (id est Regis cuiuslibet) quasi imber ferocissimus: quanto magis de Virginis clementia prædicabimus esse veluti imbrem ferocissimum nimirum graffimum diu expectatum terræ sterili, atque arida viliissimum, eamque ad fecunditatem frugum irrigantem: quæ omnia in hominibus per Virginis clementiam spiritualiter effici videmus.

Prover. 31. Prouer. 16. Clemensia Virg. imber ferocissimus. Hinc est, quod Virginis misericordia variis symbolis exprimitur; Virgo enim sanctissima à Georgio Nicomediensi oratione de oblatione Oliva fructifera nuncupatur, & ex Hugo, Carthusiano, S. Antonio 3. par. summae theologicæ tit. 32. cap. 4. §. 3. eidem Virgini accommodatur ab Ecclesia illud Ecclesiastici 24. Quasi oliva speciosa in campis: etenim oliva pacis, ac misericordiae est symbolum, Iuxta illud Poëtae.

Virgo est quasi oliva speciosa in campis. Quasi oliva speciosa in campis: etenim oliva pacis, ac misericordiae est symbolum, Iuxta illud Poëtae.

Paciferaque manu ramum prætendit Oliva.

Quare ex Dionysio Halicarnassense lib. 7. præci pacem petunt supplicum in morem cum ramis oliuarum ad eos, quos exorare volebant pergere consueverant; ideo ab alio Poëta dicitur.

adjuvat in bello pacata ramus oliva.

Oliva etiam in diluvio sub aquis totò anno folia non amisit; eius enim ramum columba virentibus foliis retulit in arcam Genes. 8. Ex quo intellexit Noë (ut verbis utar Ambrosij de Noë, & circa capite 9.) misericordia insignis divina, quodam diluvium remonisset, quæ fructu demonstraret, cum non posset nocere diluvia. ita Ambrosius. Quod mirum non est, cum oliva ex Chrysostomo hom. 26. in Genes. semper virens sit, & teste Plinio libro 16. cap. 20. nunquam virentibus foliis spoliatur, ita & beatissima Virgo in hoc originalis peccati diluvio perpetuam sanctitatis viriditatem retinens divinae misericordiae est typus, quin etiam veluti oliva per columbam in arcam illata hæc diluvii aquas per Christum cessare nobis indicavit.

Secundò, Virgo Deipara oliuæ speciosa in campis meutò comparatur, tum quia Christus eius ventus non secus, ac oleum, quod est oliuæ fructus, dulcis est, ac lenitior ad nostras amaritudines, ac dolores tollendos, & instar olei inter huius mundi vndas amaras mysticis vinatoribus margaritas, vel alia pretiosa in fundo maris quærentibus perspicuitatem affert. Quin imò oleum, ex Gregorio libro 4. cap. 1. in 1. Reg. Liquefactus alibi supereminet, ignem fouet, vulnera curare consuevit, quæ in re misericordiam Domini significat, cuius miserationes super omnia opera eius, quæ prædicationis gratia electorum mentes illuminat, & peccatorum vulnera detergit, ita ex Gregorio, huiusmodi autem effectus Christo, qui & ita quam Rex, & Sacerdos Psalmo 44. meum ipso nomine vocationem significat, optime cõgruunt.

3 Tertiò Virgo beatissima assimilatur oliuæ, reliqui enim sancti per quinque Virgines prudentes significati, oleum misericordiae in vasis suis cum lampadibus accipere studuerunt ut venienti sponso, & sponsæ cum ardentibus lampadibus occurrerent, sed Virgo sanctissima misericordiae oleo ita abundat, ut ipsi arbori oliuæ comparatur, quæ ubertatem olei semper ex ea manantis indicat.

Quartò

Dionys. Halicarn.

Virg. 7. Aeneid.

Dionys. Salo.

Ovid. li. 1. de pont. Genes. 8. Ambros.

Chrysost. Plinio.

Georg.

Psal. 44.

Matth. 25.

Eccles. 24

Cant. 2.

Deipara
est ciuitas
refugii
Num. 31.
Ephraim.Damasce-
nus.

Cap. 27.

B. Virgo
est Arca
Noe.

Gen. 6.

And. Cre.

Damasce.

S. Bernar.

S. Bernar.

Bernard.

Quartò, quia ipsa Deipara velut oliua non solum semper est virens, vt dixi, verum etiam spiritualiter pinguis, grandis est, ac speciosa: In campis verd esse dicitur, tum quia omnibus iustis, ac peccatoribus ad eam accedentibus, ac de eius misericordia gustare volentibus, omni tempore, & loco, ac pro omni morborum genere est exposita: tum etiam, quia nobis viatoribus tentationum æstu tanquam solis feruore afflictis in campis apertis, vbi similes arbores defunt, optatum suo vmbraculo præstat refrigerium: Christus quoque Cant. 2. flos campi dicitur: Deipara enim veluti campus absque colono, hoc est sine viri opera eum genuit, & omnibus accedentibus eum exponit: propterea S. Ephraim serm. de laud. Virg. vocat eam Rubum ardentem incombustum, ac pradium patens; quoniam Virgo campus fuit virginitatis omnibus ad eam necessitatum suarum causa humiliter accedentibus patens, atque aperta.

6. Nec solum oliuæ symbolo propter suam misericordiam Deipara exprimitur; sed Num. 31. per Ciuitatem refugii adumbratur, ad quod fortasse spectauit Ephraim, qui in serm. de laud. Deiparæ eam sic salutatur: Aue, inquit, peccatorum refugium, & hospitium, aue refugium in Ierosolymis, ad quam nimirum confugere possunt peccatores; & ij, qui in sancta Ecclesia, per Ierosolymam significata, degunt. & Damascenus orat. 2. de dor. Virg. de sepulchro Virginis ait: Euasisse Ciuitatem refugii omnibus ad illud confugientibus: Deipara tamen maiori privilegio est donata, quam Ciuitas illa refugii, ad quam ij tantum, qui homicidio præter intentionem reitenebantur, confingere poterant, sicque mortem euadere. At Virgo beatissima per suæ misericordiæ immensitatem Ciuitas est amplissima, quæ omnes sceleribus quibuscunque obstrictos ad eam se recipientes admittit, usque veniam delictorum à Deo impetrat: Ad hæc, Virgo est mater viuentium, ut latius cap.

27. dicemus: & ideo omnes materno amplectitur affectu: est etiam Arca Noe salutatis, teste Helychio serm. 2. Deipara, & Andrea Cretensi in salutationem Angelicam; vbi archelichius eam vna eam vocat, & ex Damasceno orat. 1. And. Cre. de dorm. Virg. & S. Bernardo serm. de B. Maria tom. 2. & S. Bernardino Senensi tom. 3. ser. S. Bernar. 11. art. 5. ca. 1. cur autem in Arca Noe Deipara adumbratur, eleganter explicat S. Bernardus Bernard. loc. cit. Arca, inquit, Nos significauit Arcam

gratia, excellentiam scilicet MARIE: sicut enim per illam omnes euaserunt diluuium, sic per istam peccati naufragium: illam Noe, vt diluuium euadere fabricauit: istam Christus, qui est pax nostra, & requies, vt humanum genus redimeret sibi præparauit. Per illam octo anime tantum saluantur, per istam omnes ad æternam vitam (qua per octonarum numerum significata est) vocantur: Per illam paucorum facta est liberatio: per istam humani generis saluatio; illa centum annorum fabricata est spatio; in ista omnium virtutum est perfectio: illa facta est de lignis laugatis; ista de virtutibus consummata edificata est. Illa super ferebatur aquis diluuii; ista non sensit naufragium ullius viui. hæc tenus Bernardus. His addere possumus in Arca Noe non solum homines rationales; sed bruta etiam animantia seruata esse in diluuij vniuersali: ita visceribus misericordiæ huius Virginis non tantum iusti, quasi rationales per Virginem multa obtinentes continentur, sed etiam peccatores veluti bruta animantia per Virginem misericordiam adipiscuntur. Propter hanc misericordiæ dulcedinem, quæ ex Virgine fuit Eccles. 24 ipsa (vt ait S. Antonin. loco citato, §. 2.) dicit: In me gratia omnis vite, & virtutis, in me omnis spes vite, & virtutis, & spiritus meus super mel dulcis, & hereditas mea super mel & fauam, & Cant. 4. dicitur: Fauus distillans labia tua. De Virginis porro dulcedine cap. 34. plenius agemus. Quare Bernardus sermone 4. de Assumptione, inter Virginis delicias, eius misericordiam enumerans: Quid ni, inquit, delicias dixerim virginis decus cum munere fecunditatis, humilitatis insigne, distillantem charitatis fauam, misericordia viscera plenitudinem gratia, prærogatiuam gloria singularis, ita Bernardus. Adde hanc Virginis misericordiam esse maternam, & teneram, quæ nos apud Patrem excusat, & veniam nobis exorat, poenæque iuste nobis infligendas deprecatur. Et hæc de immensa Virginis misericordia.

Quin etiam ex ingenti affectu, ac propensione ad misericordiam, qua nos miseros iuuare Deipara omni ope studet, huiusmodi Matris misericordiæ titulo se ipsa appellare delectatur, ac quodammodo gloriatur, vt videre est in eo, quod subiicitur, exemplo ex vita S. Odonis lib. 3. cap. 9. apud Sur. mense Nouembri. Quidam in Monasterio eiusdem S. Odonis primi Abbatis Cluniacensis ex latrone aded

ad id perfectus Monachus evasit, ut cum ad extrema deductus ab eodem sancto Odone inviseretur, inter alia ei adiecerit: Hac nocte, inquit, in Cœlum raptus sum in visione (venit autem mihi obviam illustrissima, & summæ auctoritatis femina, & cum mihi propinqua esset, Cognoscis me, inquit, me id pernegante. Ego sum, ait, misericordiæ Mater. Et ego, quid me, inquam, iubes facere o domina? Tu vero, ait illa, post triduum venies hoc, certam ei horam indicans. Venit illa dies, & hora, & monachus vita functus est: ut ex hoc ipso factis constet veram eius fuisse visionem. Deinceps autem B. Odo beatissimam Virginem solitusest MATREM MISERICORDIÆ appellare, hætenus ibi.

haberes; quæ per hoc quod Mater est, genuit tibi Deum & per hoc, quod Virgo est, exaudita est pro reverentia sua in causa tua, & totius generis humani. & mox: Nihil nos Deus habere voluit, quod per Mariam manus non transiret: Idem sermone de Aquæ ductu: Cælesti, inquit, rore a Pellus pri-
Deum & per hoc, quod Virgo est, exaudita est pro
reverentia sua in causa tua, & totius generis hu-
mani. & mox: Nihil nos Deus habere voluit,
quod per Mariam manus non transiret: Idem ser-
mone de Aquæ ductu: Cælesti, inquit, rore a
Deum rigaturus, totum vellus prius infudit,
redempturus humanum genus, pretium univer-
sum contulit in Mariam: & rationem tangit ibi
Bernardus: Quia sic voluit Deus matrem hono-
rari, Alius; inquit, intueamini quanto devo-
tionis affectu à nobis eam voluit honorari, qui to-
tius boni plenitudinem posuit in Maria, ut proin
de si quid spei in nobis est, si quid gratia, si
quid salutis, ab ea non verimus redundare, quæ a
se descendit delictis affluens, & infra: Vota omnibus
Mariam hanc veneremur, quia sic est voluntas, e-
ius, qui totum nos habere voluit per Mariam hæc
Bernardus.

8. Isai. c. 16. loquens de Messia: Emitte, in-
quit, Agnum Domine dominatorem terræ post
pauca subjicit: Et preparabitur in misericordia
solum, & sedebit super illud in veritate in taber-
naculo David: sanè solum Christo prepara-
tum in misericordia, ut c. 2. dixi ex Bonaven-
tura in Spec. cap. 8 est Virgo Deipara, in qua
carnem suscepit, & quasi reledit Christus ad
misericordiam humano generi conferendam.
huic consonat illud Psal. 47. Suscepimus Deus tanquam
misericordiam tuam in medio templi tui, id est in Dei
Deiparæ, ut exponit S. Antoninus 3. parte
sum. theol. c. 4. §. 1. Siquidem Virgo sanctif-
sima, ut cap. 5. diximus: Templum Domini
ab Ecclesia, & à Patribus appellatur, & in hoc
Templo misericordiam suscepimus, quod et-
iam indicat Bernardus sermone. 2. de Assumpt, Bernard.
Tum quia in eius utero Deus carnem suscepit re-
cordatus misericordiam suam: tum etiam, quia pro
diversis miseriis ad templum virginis acceden-
tes, misericordiam consequimur, Psal. 17 Ex-
audivit Dominus de templo sancto suo vocem
meam. hæc ex S. Antonino. Verum quomo-
do nostras preces Virgo offerat filio, uberius
agemus capite trigesimo, ubi advocatam esse
omnium demonstrabimus. Adhæc Virgo san-
ctissima, ut alibi diximus, in mystico S. Eccle-
siæ corpore collum dicitur, non tantum, quia
ut loco, ita & dignitate Christo est proxima,
& reliquis membris eminent, illaque capiti ne-
collum.
collum.

7 Quod verò pertinet ad secundum, quod
in hoc capite tractandum suscepimus, sanè
Dei misericordia in Iræ adumbrata per Vir-
ginem in omnes effunditur: tū quia
Christum omnium miserationum fontem ge-
nuit, tum etiam, quia precibus suis, & meritis
Dei misericordiam omnibus, præsertim affli-
ctis, comparat. Huius autem divinæ miseri-
cordiæ utilitas eleganti metaphora explicatur
Eccles. 35. Speciosa misericordia Dei in tempo-
re tribulationis, quasi nubes pluvia in tempo-
re siccitatis. Et sanè id sanctissima Deipara omni-
bus procurat, ita ut nullus sit, ut ait Bernardus
serm. signum magnum, qui se abscondit à calo-
re eius; nam frigidis calorem, repidis fervorem
iis verò, qui Dei amore incaluerunt, affect ardo-
rem: ideo Epiphan. serm. de laud. Deip. Ma-
ria, inquit, tranquillitatem mari, id est mundo
attulit, dum portum peperit Christum. & Da-
mascenus orat. 1. de dorm. loquens cum Vir-
gine in sua dormitione, Sicut, inquit, sol inde-
ficienti fons luminis est, etiam si à lunari corpore
aliquantisper obducatur, ad eundem quoque mo-
dum tu quoque fons perennis veri luminis, atque
inexhaustus ipsiusmet vite thesaurus, & uberr-
ima benedictionis scaturigo, quæ nobis bonorum o-
mnium causa, & parens existis; etiam si ad bre-
ve aliquod temporis spatium corporeo modo mor-
te obtegeris: tamen immensum luminis, & immor-
talis vite, ac vera beatitudinis purces, & inexhaus-
tos latices, gratia flumina, sanationum fontes, ac
perennem benedictionem nobis fundis. ita Damas.
& Bernardus sermone 3. in vigil. Natal. Dedit,
inquit, tibi Deus Christum per Mariam propter
sanctitatem: sed quia indignus eras cui donaretur,
datum est Mariæ, ut per illam acciperes quicquid

B b

ad

ad nos derivatur: & melius quam per collum quod vim trahendi minimè hebet, sed solum est via eorum, quæ per ipsum mittuntur, cum tamen Deipara suis meritis, & precibus Dei misericordiam nobis impetret, & ad nos attrahat. Et quemadmodum si quid à membris ad caput transmittitur, id per collum transmitti debet, ita & nos per Virg. manus mundis. nos ipsos Christo offeramus dicentes illi cum Bernar-

Bernard.
serm. 8. de
Adventu
Domini.

Cant. 4.
Cap. 22.
S. Bernar-
dinus.

German.

Bernard.
Antequam
Virgo ve-
nires qua
est aqua-
ductus, nō
ita fluēta
gratiarū
in mundo
dnc. 1.

nardo: per te accessum habeamus ad filium & benedicta in ventrix gratia genitrix vita, Mater saluus, ut per te suscipiat nos, qui per te datus est nobis: imò collum est via respirationis, qua animalis vita conseruatur, est via, qua cibis nutritioni, & augmentationi animalis necessarius transmittitur: in collo est guttur ex præcipuis ad loquendum instrumentis: de collo monilia, & pretiosa quæque suspenduntur: matris collum filii ob timorem, siue ob beneuolentiam apprehendunt, quæ omnia mysticè Virgini optimè congruere facile cuius considerati perspicuum erit: qua autem ratione Virgo dicitur esse collum Cant. 4. & esse sicut turris David, qua adificata est cum propugnaculis, mille clipei pendet ex ea vis armatura fortis dicit c. 22.

Rectè igitur S. Bernardinus Senensis tomo 1. conc. 61. art. 2. cap. 10. Plenitudo, inquit, gratia fuit in Christo sicut in capite influente, in Maria verò sicut in collo transfundente. & German. in ser. de Zona B. Virg. Si tu, inquit, nos deservis quidnam de nobis fies, O sanctissima Deipara spiritus, & vita Christianorum? quomodo enim corpus nostrum vitalis signum operationis habet respirationem; ita etiam sanctissimum tuum nomen, Virgo beatissima, quod in ore servorum tuorum versatur assidue, in omni tempore, loco, & modo vita latitæ, & auxilii non solum

est signum, sed ea etiam procurat, & conciliat, ita German. Sanè Bernardus in serm. de B. Virg. vbi agit de Aquæductu, Virginem dicit esse Aquæductum, qui plenitudinem fontis ipsius de corde Patris excipiens nobis edidit illum; sed si ductus, nō non pro vi est, pro vi capere poteramus. & infra dicit Nimirum propter tantum tempore humano generis fluēta gratia defuerunt, quod necdum intercederet is, de quo loquimur, tā desiderabilis aquæductus. & infra: Maria plena, inquit, gratia, & peccatis ipsa superfluentia ad salutē universitatis. & hoc supermissi. est: Invenisti, inquit, gratiam apud Deum, quam nemo ante te potuit invenire. Quam gratiam? Dei, & hominum, pacē, mortis destructionem, vitæ reparationem, & Petrus

Chrytologus serm. 142. Invenisti, inquit, gratiam, quam? Quantam superius dixerat, Plenam; & verè plenam, qua largo imbre totam funderet, & infunderet creaturam. ita Chrytolog. Bernardus ser. de Assumpt. loquens de B. Virgine: Adveniente, inquit, spiritu plena fuit, eodem superveniente, nobis quoque super plena, & superfluentia fiat. vnam fluens in nos aromata illa, charismata scilicet gratiarum, ut de plenitudine tanta omnes accipiamus. Sed mouetur, inquit Bonaventura in speculo B. Virg. c. 7. ut nobis effundat de sua plenitudine; & citat Bernardum de Virgine dicentem: Vas liquore plenum si moueatur, de facili subvertitur, & effundit liquorem: sic B. Virgo Maria si moueatur precibus, effundit liquorem. ita Bonaventura.

Damasceus verò oratione prima de Nativitate egregie idem docet his verbis, Nam quia universa terra in foedissimam se se promuluerat libidinem, ac Domini populus à Domino Deo suo aberrauerat, factusque fuerat populus Domini, non populus ipsius, & qui misericordiam consecutus, non misericordiam consecutus, & qui dilectus, non dilectus, ob eam causam nunc virgo profeca fornicationis adversaria paritur (ita nascitur) ac Deo despondetur. Deiq; misericordiam parit, atque populus Dei efficitur, qui prius populus non erat, & qui prius misericordiam minimè consecutus fuerat, misericordiam nanciscitur; & qui prius non dilectus erat, diligitur. Ex ipsa enim nascitur dilectus ille Dei filius, in quo Pater bene sibi complacuit, hæc Damascenus.

DEIPARAM COELI FENESTRAM,

Scalam, atque Poram, nec non radicem sanctam esse.

QUONIAM verò per Deiparam nos Deus prospexit, & descendit ad nos, idè dicitur fenestra, scala, & porta coeli; radix sancta; & nos vicissim per illam ad Christum accedere debemus. De fenestra quidem, quia per illam nos Deus aspicit, & lumen suum in nos effundit. Augustinus sermone 11. de Nativitate, qui etiam tribuitur Fulgentio sermone de laud. Virg. Facta est, inquit, Maria Fenestra Caeli, quia per ipsam Deus verum fudit seculi lumen, & per ipsam Deus descendit ad terras, ut per ipsam homines ascendere mereantur ad Caelum. S. Bonaventura in Litanij Virginis, eam dicit: Fenestram Caeli crystallinam. Quare Ecclesia in hymno, O gloriosa Domina.

Intra

Inuent ut astra stebiles
Caeli Feneſtra facta es.

Auguſt. De Scala Cœli Auguſtinus ſermone 11. de
Natiuitate Domini: Facta eſt Maria Scala cœ-
leſtis, quia per ipſam Deus deſcendit ad terras, ut
per ipſam homines aſcendere mereantur ad cœ-
lum, vocatur etiam Scala Jacob à terris ad Cœ-
lum porrecta, cuius ſummitati Dominus inni-
xus videbatur, per quam Angeli deſcendebant,
& aſcendebant, id quod Angelorum ad Virgi-
nem in terris degentem frequentem indica-
bat, ut cap. 26. dicemus: ſic autem eam vocat
Andreas Cretenſis orat. 2. de dorm. agens de
Virgine: Ecce ſcalam, inquit, quam vidit Iacob,
qui in diuinis erat initiatus, in qua vidit Angelos
Dei aſcendentes, & deſcendentes, quicumque is
eſſet aſcenſus, & deſcenſus ſic ille. & Damafce-
nus orat. 1. de Natiuita, & orat. 1. de dorm.
Scalam illam Jacob Virginem præſignafſe, ac
figuratiſſe dicit: Eodem, inquit, modo in quoque
mediatrix munere perfuncta, deſcenſusque Dei
Scala effecta, per quam ipſe inſirmam noſtram
maſſam aſſumpſit, hinc Angeli quidem ad eum
deſcenderunt, ut videlicet Domino, ac Deo inſer-
uirent, homines autem angelica viſa ratione uſi
in Cœlum ſublimis rapti ſunt. Dicitur etiam
Scala Jacob terram, Cœlumque attingens, quia
ut dixit Damafcenus, mediatrix eſt inter Chri-
ſtum, & Eccleſiam, per quam veluti per ſca-
lam preces noſtras, & vota ad Chriſtum trans-
mittimus, & per eam ad nos Dei dona deſcen-
dunt, ut propterea etiam collum, quod inter
caput, & membra eſt ſitum, ut diximus, appel-
letur. Bernardus ſerm. de Aquæductu, & Epist.
174. Scala peccatorum eam vocat, & B. Lau-
rentius Juſtinianus ſermone de Annunciatione:
Paradiſi Scalam. Bonauentura verò in
hymno, Te matrem Dei laudamus: Tu, inquit,
Scala Regni cœleſtis, & gloria. Huc referri poteſt
nomen Pontis, quod Deiparæ tribuit Proclus
Epilcopus Conſtantiopolitanus, qui de ea
agens. Hæc ſola, inquit, Pons eſt, per quem Deus
ad hominem deſcendit.

10 De Porta Cœli idem S. Bonauentura in
Litanij. Virg. nis, eam Paradiſi portam per uitam
dicit. S. Bernardinus Senenſis tom. 2. conc. 51.
artic. 3. cap. 1. Portam Cœli vocat. Ephram
orat. de Deipara. Aue, inquit, Porta Cœlorum,
& Scala, aſcenſusque omnium, Aue referam in-
tum portarum Cœleſtis paradiſi. ſic ille. An-
dreas Cretenſis orat. 2. Portam ſublatam ſupra
Cœlos cœlorum, & infra, Portam Cœlorum eam

vocat, de qua ille dixit, Quam terribilis eſt lo-
cus iſte, non eſt hic aliud, niſi domus Dei, & porta
Cœli. Methodius oratione in hypapante, Tu Method.
Porta, per quam Deus in carne exortus eſt. Ru-
pertus lib. 3. de diuinis officiis, ubi de vigilia
Natiuitatis Domini agit, Maxima, inquit, Por-
tarum Cœli, quas Dominus, ut nobis hoc manna
plueret, nobis aperuit, Maria exiit, per quam
ad nos Verbum Dei caro factum de Cœlo deſcen-
dit, ſiquidem alia porta, id eſt, omnes Sanctos um
anima, que ab initio Verbum illud in gremio fidei
meruerunt ſuſcipere, ora ſuo verbum ſalutis pep-
rerunt. Hæc autem verbum illud ita plena gratia
concepit, ut viſibilem hominem factum paret in
veritate carnis, eodem Spiritu ſancto concep-
tum ejus in utero Virginis operante quod ſigni-
ficatur in eo, quod ſcribitur ibi, cùm deſcenderet
magne Ros ſuper caſtra deſcendebat pariter, &
manna. Ros Spiritum ſanctum, manna verbum
Dei ſignificabat, quod per operationem Spiritus
ſancti humana natura unitum eſt. ita Rupertus.

Ildefonſus ſer. 4. de Aſſumpt. Ianuam Cœli Ildefonſus
eam appellat. S. Antoninus 4. part. titu. 15. S. Antoni,
cap. 20. §. 12. id affirmat, & probat ex hymno
Eccleſiæ, Aue maris ſtella, ubi dicitur ad Virgi-
nem, Felix cœli Porta. & in alio hymno, o
glorioſa Domina.

Tu Regis alii Ianua,
Et Porta lucis fulgida,
Vitam datam per Virginem,
Gentes redempta plaudite.

Et citat Auguſtinum in ſermone dicentem Aug. ſer.
in perſona Virginis: Porta facta ſum Cœli, Ianua 14. de Na-
facta ſum filio Dei: Illa facta ſum porta, quam vi-
dit Ezechiel Propheta in Domo Domini clauſam, 14. de Na-
quia Maria Virgo ſemper intacta. addit S. Anton. 14. de Na-
merito Virginē dici Portā Cœli: Quoniam, in-
quit, per eam exiit de Cœlis ad nos quicquid un-
quam gratia creatum venit in mundum, unde di-
citur Mater gratia, & mater miſericordiæ, & de
ea poteſt intelligi illud Sap. 7. Omnium bonorum Sap. 7.
mater eſt, & venerunt mihi omnia bona pariter
cum illa (ſcilicet Virgine) poteſt dicere mundus.
Secundo quicquid boni, id eſt omnis, qui de terris
intrauit ad Cœlū, ut Sancti omnes, per ipſam portā
ſeu medium intrauit, nimirum per benedictū fructū
filij ſum Quod ſi Apoſtoli Apoc. 21. dicuntur 12. Apoc. 21.
porta Ieruſalē, quoniam præ cæteris, & meritis, &
exemplis nos importauit in Cœlum: multo magis
poteſt dici B. Virgo Porta Cœli propter maius ius,
& perfectius ſuffragium, & vita exemplum

Offic. Ecc. *Et praterea, quia omnes per Christum mediatore natum de Virgine in Caelum introducuntur. hanc ex S. Antonio Ecclesia quoque in Antiphona, Alma redemptoris Mater, sic Deiparam affatur.*

Alma redemptoris Mater, qua per uia Caeli Porta manes, Et stella maris succurre cadenti. Et c.

Offic. Ecc. *11. Adhuc Ecclesia Virginem precatur illis verbis: Eia ergo Aduocata nostra, illos tuos misericordes oculos ad nos conuertere, Et Iesum benedictum fructum uentris tui nobis post hoc exilium ostende: etenim si quis eo in loco sit unde solem videre nequeat, per speculi reflexionem ad radios solis positi, poterit illius fieri participes: ita & nos in hac lacrymarum valle constituti eramus, ut per limpidissimum speculum oculos, nimirum misericordes Virginis, quos ad nos conuere dignetur, Solis iustitiae, Dei scilicet, nostri radius per suam misericordiam nos aspiciat.*

S. Benedictus. *Quod si S. Benedictus, teste Gregorio in 3. Dialog. cap. 31. ad brachia cuiusdam iustici à Galla immanissimo Gorho, loris fortibus alligati oculos deflectens, mira celeritate solo*

Suo intuitu. *intuitu lora dissoluit: quanto magis eum, ad quem Virgo sanctissima misericordes oculos conuerterit, & si à demone saeuissimo dracone spiris constrictum, in libertatem vindicabit? Huc spectat illud, quod legimus in reuelationibus S. Gertrudis lib. 4. cap. 53. Cum enim in festo Natiuitatis B. Virginis ad completorium cantaretur: Salue Regina, inter alia, quæ ipsa uidisse se narrat, ubi peruenit ad illos*

S. Gertrudis. *uos misericordes oculos, Beatissima, inquit, Virgo mentum filij blandè tangens, ipsum versus terram inclinauit ad nos dicens, isti sunt misericordissimi oculi mei, quos ad omnes me inuocantes salubriter possum inclinare, unde & uberrimum fructum consequuntur salutis aeternae hac ibi. Ex quo factum est, ut S. Gertrudis diuinitus edocta quotidie Virginem Deiparam precaretur his verbis: Eia ergo Aduocata nostra illos tuos misericordes oculos ad nos conuertere; Certa quod per hoc in hora mortis tua non mediocre solatium obtineres, ut ibi dicitur. Et sanè benigna oculorum Christi ad nos conuersio tantæ est efficacitæ, ut statim gelu cordis nostri soluat, quin etiam bonis omnibus repleat. ita Luc. 22. Conuersus Dominus respexit Petrum (qui tertio eum negauerat) & egressus foras Petrus fletus amare. & Eccl. 11. Est homo mareidus egens*

Luc. 22. *reconciliatione, plus deficiens uirtute, & abundans paupertate, & oculus Dei respexit illum in bono, & erexit eum ab humilitate ipsius, & exaltauit caput eius. & infra: Facile est in oculis Dei subito honestare pauperem. S. Bonauentura in hymno, Te matrem Dei laudamus, eam Arcam pietatis, & gratia, portum naufragantium, miserrorum solatium, peregrinorum refugium appellat.*

12. *Vocatur etiam Virgo ab Ecclesia Radix B. Virgo in Antiphona illa, cuius initium est Aue Regi- est Radix na Caelorum, dicitur enim ei.*

Salue Radix, Salue Porta,

Ex qua mundo, Lux est orta.

Chrysostomus. *Chrysostomus homilia de Deipara: Aue, inquit, Radix bonorum omnium. & Methodius in hypapante. Tu speciosissimi floris, id est Christi radix, ad illud Isa. 12. spectans, Egre ditur Virga de radice Iesse, & flos de radice eius ascendet: Radicem enim huius floris Virginem sanctissimam fuisse non tantum Methodius significauit, uerum etiam Pereria in cap. 5. Danielis.*

Pereria. *Quidni ergo per hanc radicem Christi, & nos quoque nutrimentum attrahamus? quoniam sicut omne nutrimentum ad conseruandam, & augendam arborem, ramosque eius, & ad fructus producendos à radice trahitur, & transfunditur: ita per Virginis intercessionem transfunditur in omnes Dei misericordia. Noster Pereria loco citato: Arborem illam Nabuchodonosor per somnium obiectam per allegoriam significare docet primi hominis felicitatem, à qua dejectus est per peccatum seruata tamen radice, unde rursus germinare posset: hanc uero radicem intelligit Deiparam ab originali labe præserruatam, Germen autem radice uult esse Christum*

Pereria. *Dominum, qui hanc arborem natura humana in ampliorem dignitatem reparauit. hanc ex Pereria. Hinc est, quod sancti Patres varijs metaphoris ac symbolis tutissimum perfugium, ac Virgine solamen, quod per Deiparam à Christo conseruatur explicare solent: & ut in præsentia tantum ex-*

Pereria. *ceam ea, quæ tum in hoc capite, tum etiam primis alibi ex iisdem adduxi: unum referre non gravabor S. Ephraim in sermone de laud. Virgi. Ephraim sic cum eadem loquitur: Spes desperantium, per te reconciliati sumus Christo meo filio tuo: Tu peccatorum, & auxilio destitutorum unica Aduocata es, atque adiutrix: Tu portus naufragantium iustissimus, solatium mundi, carcere clausorum liberatrix celeberrima: Tu orphanorum suscipiens. Tu captiuorum redemptio: Tu*

Agrotantium exultatio, & omnium salus: Tu monachorum, & solitariorum stabilimentum, & spes secularium; Tu Virginum gloria, corona, & gaudium: Tu mundi laetitia & iterum: Tu enim noster es portus, & praeses, pia auxiliatrix, & infans: Aue periclitantium auxiliatrix; iucunda libertas; fons gratia, & consolationis: Aue peccatorum refugium, atque diuersorium; Aue laborantium propitiatorum, Aue spes omnium proborum aduersus casibus afflictorum; dulcis conuersorum solamen, atque praesidium; Aue virorum pariter, atque mulierum Regina, & patrona: Aue nostra consolatrix, qua moerore sedasti, & oppressorum molestias lenisti, cunctasq; oppressiones sustulisti: Aue clavis Regni caelestis: Aue portus tutissimus in hac vita nauigantium: Aue firma salus, & conuersorum Christianorum ad te spem, ac verè recurrentium: Aue nostra omnium protectio insignis, & gloria. hæc omnia ex S. Ephraem. Multa alia Deiparae elogia, quæ ille ibi non minus verè quam piè ponit, breuitati consulescentes omisimus. Idem in lamentatione Deiparae super passione Domini, ubi se enixè eidè commendasset subdit: Tu siquidem unica apud Deum Christianorum spes nostra es securissima, & sanctissima. hæc ille.

Deus per Virginem placatur exemplo Rhinocerotis. 13 Dei porro misericordiam effundi per Virginem, & per eam placari iram eiusdem, ac mitigari explicare possumus exemplo Rhinocerotis, quæ ex Gregorio lib. 1. moral. cap. 10. Tanta, inquit, esse fortitudinis dicitur, ut nulla venientium virtute capiatur, sed Virgo, & puella proponitur, qua venienti sinum aperit, in qua ille omni ferocitate postposita, caput deponit, sicq; ab eis, à quibus capi quæritur, repente vulnus inermis inuenitur. hæc Gregorius. Christus autem Rhinoceroti assimilatur Deut. 33. Cornua, inquit, Rhinocerotis cornua illius, in ipso ventilabit gentes usque ad terminos terra. Et quidem Deus ante Incarnationem terribilis erat, & insuperabilis, sed ad conspectum huius Virginis, immisso in eius sinum capite, mitissimus apparuit, ut ab omnibus capi, vinci, & vinciri possit; quod in eius passione factum est, hoc capiendi Rhinocerotis artificium Virgini accommodat Dionysius Carthusianus lib. 3. de laud. Virg. art. 22. Itaque illud quod tanquam humanis viribus impossibile de Rhinocerotem proposuit Deus Iob. cap. 39. Non quid voluit Rhinoceros seruire tibi, aut morabitur ad praesepe tuum, nunquid alligabis Rhinocerotem ad arandum logo tuo? Iam per

Virginem factum videmus, Christus namque post Incarnationem in vtero Virginis, in praesepe positus, seu reclinatus est, & cruce tanquam aratro terram nostrorum cordium arare non est dedignatus, alligatus non funibus, & clavis, hæc enim omnia longè facilius rupisset, quam Samson vincula Philistij, loro nostro, hoc est charitate illa, quæ supereminet omni scientiæ, qua in finem nos dilexit & quiprius psal. 47. Magnus erat, & laudabilis nimis, in vtero Virginis, Parvulus natus est nobis. Isa. 9. & amabilis nimis, quemadmodum eleganter animaduertit, & pluribus explicat Bernardus sermone 48. in Cantica. Idem alio exemplo explicat S. Antoninus 4. par. tit. 15. cap. 21. Sol enim per Zodiacum discurrens in signo Leonis est ardentissimus, & animalium corpora primo calore languida reddit, sed ingreditur signum Virginis mitigatur, ita Solustitia Deus sicut sol in veteri testamento erat ut leo rugiens, signo Virgo Deus ultionum peccatores terribiliter puniens, gemitu ut patet exemplis in sacris literis, sed feruentissimam amoris calore in vterum Virginis intrans factus est totus benignus, suavis & humanus. hæc S. Antoninus. Nam psal. 84. ubi de Incarnatione in vtero facta agitur, sic habetur. Benedixisti Domine terram tuam, auertisti captiuitatem Iacob, mitigasti omnem iram tuam, &c. 14 S. Brigitta in lib. 6. reuelationum cap. 10. reuelationem sibi à Virgine factam, qua id, quod diximus confirmatur, ponit in hæc verba, Ego sum, inquit, Regina Cæli, ego mater misericordiae, iustorum gaudium, & aditus peccatorum ad Deum: Nulla etiam poena est in purgatorio igne, qua propter me non remissior erit, & lenior ad ferendum, quam aliter esset; Nullus est adeo maledictus, qui quam diu vivit, careat misericordia mea; quia propter me lenius tentatur à demonibus, quam aliter tentaretur: Nullus est ita alienatus à Deo, nisi omnino fuerit maledictus, qui si me inuocauerit, non reuertatur ad Deum, & habebit misericordiam. hæc ibi. Quomodo etiam Virgo sanctissima à sordidissimis peccatoribus inuocata non dedignetur eos inuare, habes ex visione B. Gertrudis, quam afferam cap. 30. & præterea lib. 6. reuelation. S. Brigittæ cap. 117. & quomodo diuinam misericordiam Ecclesiæ militanti impetret, habetur lib. 1. reuelation. S. Brigittæ cap. 5. & nos infra post sanctorum testimonia, eius rei complures visiones subiiciemus.

Nec illud reticendum, quod Deus Pater

& 3

S. Ger.

Psal. 47

Isa. 9.

Ephes. 3.

Ian. 13.

Bernard.

S. Anton.

Deus per

Virginem

sicut sol in

signo Vir-

ginitatis

ut patet exemplis

in sacris literis,

sed feruentissi-

ma amoris calore

in vterum Virginis

intrans fa-

ctus est totus

benignus, suavis

& humanus. hæc

S. Antoninus. Nam

psal. 84. ubi de

Incarnatione

in vtero facta

agitur, sic habetur.

Benedixisti

Domine terram

tuam, auertisti

captiuitatem

Iacob, mitigasti

omnem iram tuam,

&c.

14 S. Brigitta in lib. 6.

reuelationum cap. 10.

reuelationem sibi à

Virgine factam, qua

id, quod diximus

confirmatur, ponit

in hæc verba,

Ego sum, inquit,

Regina Cæli, ego

mater mi-

sericordiae, iustorum

gaudium, & aditus

peccatorum ad Deum:

Nulla etiam poena

est in purgatorio

igne, qua propter

me non remissior

erit, & lenior

ad ferendum, quam

aliter esset; Nullus

est adeo maledictus,

qui quam diu

vivit, careat mi-

sericordia mea; quia

propter me lenius

tentatur à demoni-

bis, quam aliter

tentaretur: Nullus

est ita alienatus à

Deo, nisi omnino

fuerit maledictus,

qui si me inuoca-

uerit, non reuertatur

ad Deum, & ha-

bebit misericordiam.

hæc ibi.

Quomodo etiam

Virgo sanctissima

à sordidissimis

peccatoribus inuoca-

ta non dedignetur

eos inuare, habes

ex visione B. Ger-

trudis, quam af-

feram cap. 30. &

præterea lib. 6. re-

uelation. S. Brigittæ

cap. 117. & quomo-

do diuinam mi-

sericordiam Ecclesiæ

militanti impetret,

habetur lib. 1. re-

uelation. S. Brigittæ

cap. 5. & nos in-

fra post sanctorum

testimonia, eius rei

com- plures visiones

subiiciemus.

Nec illud reticen-

dum, quod Deus

Pater

& 3

S. Ger.

S. Catharinæ Senensis dixisse scribitur apud Blosium in monili spirituali. Maria, inquit, uirgeniti filij mei gloriosa genitricis à bonitate mea concessum est propter incarnati uerbi reuerentiā, ut quicumque etiam peccator ad eam cum deuota ueneratione recurrit, nullo modo diripiatur à damone infernali, hac enim est à me electa, parata, & posita tanquam Esca dulcissima ad capiendos homines, & precipue animas peccatorum. hac ibi.

Isa. 11.

S. Bonauentura in speculo B. Virg. cap. 6. alludens ad illud Isa. 11. Egre diat virga de radice Iesse. & flos de radice ejus ascendet, & requiescet super eum spiritus Domini, pulchre docet, quo modo per Deiparam ad Christum, & ad sancti Spiritus dona perueniri possit: Quicumque, inquit, septiformem spiritus sancti gratiam adipisci desiderat, ipse florem spiritus sancti in uirga quærat: Per uirgam enim ad florem, per florem ad spiritum in ipso requiescentem peruenimus: Per Mariam ad Christum accedimus: & per Christum gratiam spiritus sancti inuenimus. Idem Bonauentura in cap. 10. ejusdem speculi de iisdem uerbis Isaia agens, ostendens Christum esse florem, & Deiparam uirgā his uerbis: Spiritus sanctus, qui in magna sylua humani generis requiem non inuenerat, tandem super hunc florem requieuit, ita quod absque Christo nec sapiens quis esse potest, nec intelligens, nec consiliarius, nec fortis, nec eruditus, nec pius, nec plenus timoris Domini. Hic flos quasi tot habet folia, quot sunt ministeria, & exempla: si hunc florem habere desiderat, uirgam floris precibus florens, si flos est nimis altus diuinitate, uirga tamen est flexibilis pietate, & si flos est rarissimus, quia in celo, & in terra non inuenitur, nisi unicus, est tamen communissimus tanquam flos non in horto clausus, sed in campo omnibus transsemitibus expositus. & ideo bene dicere potest Christus illud: Ego flos campi. haec tenus Bonauentura.

Deipara
est uirga,
per quam
ad Christum
florem
peruenitur

Cant. 2.

B. Bonauentura.

B. Virgo

est columna.

quibus, &

Exod. 45.

Psal. 77.

Psal. 10.

Exod. 14.

Idem S. Bonauentura in speculo B. Virg. sapè de misericordia uirginis hominibus communicata agit: nam cap. 3. dicit Virginem illuminatricem mundi per beneficia lucidissimæ misericordiae suae: Per quam, inquit, multi in nocte hujus seculi illuminati sunt spiritualiter, sicut quandoque filij Israël per columnam ignis illuminati sunt corporaliter, juxta illud psalmi, Deduxit eos in nube, &c. Maria nobis est columna nubis, quia tanquam nubes protegit ab aestu diuinæ indignationis, protegit etiam ab aestu diaboli tentationis, sicut iterum dicit in psalmo,

Expandit nubem, &c. Maria quoque columna ignis est illuminans nos, imò illuminans mundum multis misericordiae suae beneficijs. Idè cap. 3. Abyssus, inquit, est Maria in bonitate, & misericordia sua, profundissima, unde etiam profundissimam misericordiam filij sui pro nobis interpellat, quasi abyssus abyssum inuocat. & infra B. Virgini accomodat illud Eccl. 16. Gratia mulieris sedula delectabit uirū suū. & ossa illius impinguabit. Mulier, inquit, sedula Maria fuit. Quis huius mulieris uir est, nisi ille, quem ipsa circumdedit in uero de quo Ieremias Creauit Dominus nouum super terram, mulier circumdabit uirum: huius uiri ossa sunt quicumque in corpore eius, id est in Ecclesia, fortes sunt: ista ossa suffragante gratia Maria, impinguantur uncti omnibus gratia. & infra: O quis aestimare ualeat quam multa anima opitulante gratia Maria sint per gratiam impinguiati: imò certe quis aestimare ualeat quanta in ipsa Maria sint impinguiatio gratiarum, cuius gratia impinguiati sunt tot milia animarum. Idem Bonauentura c. 7. ait B. Virginem iustis: & impiis opem ferre: Ipsa quoque, inquit, non solum in plenitudine Sanctorum detinetur, sed etiam in plenitudine Sanctorum detinet, ne eorum plenitudo minuat; detinet nimirum uirtutes, ne fugiant, detinet merita, ne pereant, detinet demones, ne noceant, detinet filium, ne peccatores percussat: ante Mariā non fuit qui sic detinere Dominum auderet, teste Isaia qui dixit: Non est qui inuocet nomen tuum, & teneat te. & infra ad hoc idem propositum citat Anselmum: Et ideo, inquit, bene sic ait Anselmus: Tibi solum loquor Domine, beneficijs tuis plenus esse mundum, inferna penetrasti, celos superasti, per plenitudinem enim gratia tua, qua in inferno erant se latantur liberata: & qua supra mundum sunt gauent reſtaurata, haec tenus Bonauentura.

Et quia Deus per eam nobis communicauit misericordiam suam Genes. 28. non solum seruauit

figura.

S. Brigitte
Exempli ū
cujusdam
conuerſi
proprie
virginem
duplice
ſcala rub.
& alba.

In theol. S. Brigittæ lib. 6. cap. 97. narratur de quodam viro illuſtri, qui grauiter ægro-
tans Sacerdoti cōfiteri volebat, pro cuius ani-
mæ ſalutē S. Brigitta precēs ad Chriſtum fun-
debat, & ad ægrotum Chriſti juſſu ſemel, atq;
iterum ſuum cōfeſſarium qui eum ad cō-
feſſionem invitaret, miſit; ſed fruſtra: teritiū
randem rediit, & Chriſti nomine ad pēnitē-
tiam hortatus, quōd Chriſtus paratus eſſet ei
ignoscere; tunc ægrotus cum inſolitis lachry-
mis diuinis ſibi conceſſis dicebat, ſe jam ſe-
xagenarium multis ſcelenibus irretitum diab-
oli, qui ſæpe ei locutus erat, homagium diſſiſſe
& nunquam ſua peccata ſacerdoti cōfeſſum,
nec ſanctiſſimam Eucharistiā ſumpſiſſe, & jā
de ſalutē deſperare, ſed in ſpēm veniæ ex di-
ctis Sacerdotis verbis, & interiore intentione

Neque solum per Deiparam misericordiae
matrem in eos, qui hanc lachrymarum vallem
incolunt, Dei misericordia vberimè effundit-
ur, verum in animas etiam illas quæ in igne
purgatorio cruciantur, eadem Deipara pro
eis orante abunde promanat. Sancti enim et
Christi regnantes suis precibus animas in
purgatorii tormentis degentes iuvant, quem-
admodum ex Augustino libro de cura pro
mortuis agenda c. 4. et ex Gregorio lib. 4. Dia-
log. c. 50. docent Theologi in dist. 45. et præ-
ferunt D. Thomas ibi quæsti 2. articulo 3. de
quo Suarez tomo 4. in 3. parte disputatione
48. sectione 5. et egregie Bellarminus libro 2.

de purgatorio cap. 5. cuius verba hæc sunt :
Nec ulli dubium esse debet, quin Sanctorum ani-
ma cum Christo regnantes orent pro Sanctorum
animabus in purgatorio laborantibus, cuius con-
trarium temere asseruit Dominicus à Soto lib. 4.
sentent. distin. 45. q. 8. artic. 2. hæc Bellarminus.

Sotus

Suarez.

Quamvis Suarez Sotum ad bonum sensum
 trahere conetur: verum non est nostri instituti
 hæc viterius prosequi. Si igitur Sancti, ex Pa-
 trum, & Theologorum sententia, pro anima-
 bus illis orant; quanto efficaciores erunt pro
 illis precibus Deipara? cuius rei firmum te-
 stimonium ducitur ex Ecclesia, quæ in sole-
 ni quadam prece, quam in Missa & officio pro
 defunctis usurpat, Deipara, aliorumque San-
 ctorum intercessionem pro defunctis suppliciter
 efflagitat illis verbis: *Dans venia largitor, & hu-*
mana salutis amator, quasumus clementiam tuam,
ut nostra congregationis fratres, propinquos, &
benefactores, qui ex hoc seculo transferunt, beata
Maria semper Virgine intercedente cum omnibus
Sanctis tuis ad perpetua beatitudinis consortium
peruenire concedas, Per Dominum nostrum,
&c.

Missa.
 Rom.
 Offic. Eccl.

19 Adhæc complures Deiparae imagines,
 in templis præsertim Patrum Carmelitarum,
 visuntur in quibus animæ in purgatorii flam-
 mis depictæ, per eiusdem Deiparae preces ab
 illo igne, Angelorum ministerio eripi conspi-
 ciuntur; id quod nobis ob oculos ponit, quæ
 spiritualiter in illis animabus peraguntur.
 Huc etiam spectat id, quod ex aliquorum sen-
 tentia c. 12. diximus, purgatorium in die Assu-
 mptionis Deiparae singulari Dei privilegio eua-
 cuatum esse. S. Brigitta lib. 6. reuel. c. 39. refert
 animam cuiusdam militis, qui in festiuitatem
 Deiparae vigilijs ad eiusdem honorem jejuna-
 bat, horas, seu officium B. V. recitabat, & ore
 proprio in eiusdem Virginis honorem canebat
 à tribus acerbissimis poenis, quibus in pur-
 gatorio addicta erat, Deiparae intercessione re-
 leuata fuisse, Christo Domino id matri con-
 cedente, illis verbis: *Benedicta sis tu Mater cha-*
rißima, tibi nihil negari potest, fiat voluntas tua,
ut petisti sic fiat. hæc ibi.

S. Brigitta
 Militis a-
 nima B.
 Virg. pa-
 trocinio à
 purgatorii
 flammis
 eripitur.

Purgatorii
 flammis
 animas
 plurimas
 extrahit
 Deipara
 Dionys.
 Carthus.

Nec silentio inuoluendum est exemplum
 quoddam Dionysij Carthusiani in serm. 2. de
 Assumptione, in quo Deiparae benignitas erga
 defunctorum animas in purgatorio cruciatas
 perspicue cernitur. Duo, inquit, socij erant
 se inuicem diligentes, quorum vnus circa
 festum omnium Sanctorum defunctus est;

Alius verò continuus fletibus se se affligens ni-
 hil pro defuncto orauit: cui post festum Nati-
 uitatis Christi defunctus apparuit dicens nihil
 mihi profecisti solum plorando, & quasi im-
 probans ei fletum: Ecce, inquit, beatissima
 Virgo Maria singulis annis in festo Natiuitatis
 Christi ad purgatorii loca cum multitudine
 Angelorum descendit, & multas inde animas
 eripit, quoniam in nocte solemnitate illius
 Christum Regem gloriæ peperit. Cumque in
 proxima Natiuitatis Christi solemnitate de-
 scenderet, & multas eriperet animas, sperabam
 quod precibus tuis fuisset me etiam eductura,
 sed non fecit. Verum quoniam proxima nocte
 Dominicæ resurrectionis solet descendere ad
 purgatorium pro educatione animarum, eo
 quod Christus nocte illa Sanctos de limbo e-
 duxit, rogo ne cesses pro me cum lachrymis
 exorare, ut me illa nocte dignetur eripere: & in
 hoc scies te exaudiri, si tibi vitra non appa-
 ruero: & quia defunctus ille ad viuentem non
 rediit, creditur per Virginem gloriosam nocte
 illa ereptus. Ex hoc quoque exemplo docentur
 fideles pro amicis suis defunctis magis orare,
 quam flere, nisi pro illorum liberatione flectant
 orando. hæc Carthusianus.

DEIPARA IN PUBLICIS ORBIS
 calamitatibus Des misericordiam im-
 plorare non cessat.

Quoniam verò Deipara sanctissima non in pri-
 uatis tantum hominum necessitatibus
 diuinam misericordiam ad eos deriuat, verum
 in publicis etiam, & communibus, quæ à præ-
 potenti Deo propter hominum scelera impen-
 dent, calamitatibus suæ in nos maternæ piete-
 tis viscera exhibeat, Deiq; flagella iuste infli-
 genda efficacissimis precibus, vel omnino a-
 uertat, vel saltem mitiget, testatur ipse Christus.
 Dominus apud S. Brigittam l. 6. reuel. c. 26. vbi
 conquæstus fideles nimis longè ab eo recessis-
 se, subiicit: *Quod nisi preces matris meae interue-*
nirent, non esset spes misericordiae. ita ibi Huius
 quoque rei fidem nobis abundè faciunt com-
 plures, quæ apud probatissimos auctores di-
 uersis ætatibus referuntur visiones, & præter-
 missis duabus illis eiusdem argumenti reuela-
 tionibus altera S. Dominico, altera verò cui-
 dam religioso factis, quas c. 20. afferemus. Nos
 huic capiti aliquot alias eiusmodi visiones in-
 feret eopere pretium existimamus.

Quo

*Visto tem-
pore Hen-
rici IV.
anno 1112.*
*Prodigia
plurima
contra Ec-
clesia pra-
dantes
diuinitas
ammissa.*
Sigebertus

Naucler^o.

*Baronius
Rogerius.*

Quo tempore Henricus Imperator eius no-
minis IV. ab anno millesimo centesimo vnde-
cimo in Paschalem II. summum Pontificem
propter inuestituras Episcoporum, quas vi ab
eo extorquere conatus est arma suscepit,
magnæ cladis Orbi præteritum; Germaniæ,
Longobardiæ, Populisque Imperio subiectis
(qui magna ex parte Imperatori consensiebant)
diuinitus sunt illatæ, quas per singulos annos
Sigebertus; & is, qui ab anno 1013. eius histo-
riam est prosecutus commemorant: eas nos
breuissimè indicabimus; vt oportunitate Dei-
paræ auxilium magis eniteat. Anno, inquit,
1112. Deo peccatis hominum offenso multa
eueniunt. In monte Castri loco Ecclesia S. Val-
detrudis cum toto penè oppido arsit, Ecclesia
S. Michaelis de periculo maris fulgurata diui-
nitus arsit cum ædificijs appendentibus sibi.
ita Sigebertus; sed Nauclerus vberius. Tertio,
inquit, nonas Ian. an. 1112. tantus terræ motus
suboritur ante inauditus; nam multæ Ecclesiæ
& ciuitates inde subuersæ sunt. Leodiū a quarū
vi immensam cladem est passa: visæ sunt fan-
guinæ nebes magnum incutientes hominib⁹
terrorem: eodem an. die 3. Ian. terræ motu op-
pidum Rotemburgense, super Neccarum in
Sueuia, totaliter destructum est: anno Domini
1113. in pago Bracarensi circa Tornacum nix
tanta cecidit nono Kal. Maij, vt etiam syluas
fegerit, apud Rauennam, & Parmam in agris,
& intra moenia sanguis lunio mense, An. 1117
tertio idus Decemb. ad mediā noctem lucen-
tibus stellis eglo sereno 14. Lunæ Eclypsis facta
est. & contracto orbe multis coloribus, sed ma-
ximè sanguineo penè integra hora suffusa est,
13. Kal. Ian. prima hora noctis igneæ acies à
Septentrione in Orientem in cælo apparue-
runt, deinde per totum cælum sparsæ plurima
noctis parte videntibus miraculo, & stupori
fuerunt. hæc Nauclerus. Vbi illud adnotandū,
Eclypsin hanc præter omnem naturæ ordinē
euenisse, cum non nisi 15. die ex Astrologorum
demonstrationibus contingere possit.

Baronius verò tom. 12. Annal. ad annum
1117. ex Rogerio in annalibus Anglicanis sic
habet. Apud Longobardiā magno terræ motu
facto, & vt testati sunt qui nouere, 40. dierum
spatio durante plurima domorum ædificia
corruerunt, & quod visu, dictuque constat mi-
rabile, vt illa quædam prægrandis mota est re-
pente de statu proprio, iamq; ab omnibus in
loco longè remoto consistere cernitur. Medio-

lani viri patritiæ dignitatis dum de Republica
tractantes sub vna residerent Turri, auribus
omnium vxor foris insonuit, vnum ex illis no-
mine vocans, & festinato exire rogans; Quo
tardante persona quædam apparuit, quæ vo-
catum virum, vt egredere prece obsequit.
Exeunte illo turris repente cecidit, & omnes,
qui ibidem erant casu miserabili oppressi. hæc
Rogerius. Cæterum in tot tantisq; cladibus, in
tanta prodigiorum multitudine, ac veritate, *Deipara
auxilium*
quæ ingentem, proximamq; Dei vltionem, ac
mundi finem adesse minitabantur, pijsissima, ac
benignissima Dei Genitrix, peccatorum, Ad-
uocata apud Christum summum Iudicem,
multorumq; scelerum, quæ in mundo runc
grassabantur iustum vindicem sua intercessio-
ne se veluti murum firmissimū opposuit, quod
quidem grandi miraculo Deus mundo testatu
esse voluit, Auctore Dodechino Germano, qui
circa hæc tempora vixit, cuius hæc sunt verba.
Anno millesimo centesimo decimoseptimo
in octaua S. Ioannis Evangelistæ terræ motus
bis inter diem, & noctem tam terribilis per to-
tum orbem terrarum factus est, vt multa ædi-
ficia corruerent, & homines vix effugerent: sed
maximè in Italia, vbi tam periculosus, & hor-
ribilis fuit, vt manifestū Dei iudicium super se
homines expectarent, cum per diuersa loca
Italiæ ciuitates, castella, villæ cum hominibus
inibi commorantibus, subito, hiatu terræ
deperirent. Nā & montes scissi sunt, & flumina
terra deglutiente exsiccata sunt; vt qui vellent
pedibus transire possent. Nec non fluius Pad⁹
de alueo suo se erigens in modum fornacis in
altum se extulit, vt via pateret inter aquam, &
terram, & aperte daretur intelligi, quod elatis
fluctibus mundo exitium minaretur, cum sic
diutius aqua penderet, tandem in semetipsam
tanto sonitu demittitur, vt murmur illius per
milliaria audiretur. His tam mirandis, tamque
tremendis signis circumquaque diuulgatis, &
tribus diebus in ieiunijs, & orationib. per totam
Italiam ab omnibus petactis, apud Cremonam
quidam infantulus, in cunis iacens pannis
obstrictus in primam loquendi vocem contra
naturam os aperuit, matremque suam escas
parantem fratri suo maiori, qui plorando pa-
nem petiuerat, à corporis curis compescuit;
asserens sibi visam DEI GENITRICEM *Infantis
pueri te-
stimonium,*
MARIAM ante tribunal Christi stantem in-
stantissimisque precibus pro iudicio, quod mun-
do propter peccata sua dare intenderat, ipsi *qui Deipara
sup-*

nam vidit
p. omni-
do inter-
gentem.

supplicantem; ac post hæc deposuit eloquiū
quæ ad tempus humanæ conditioni congru-
um. Hæc autem tanta, & tam horribilia mira-
bilia hi, qui viderunt, pericula mortis vix eua-
serunt, & non sunt compuncti, nec gratias ege-
runt. Deo pro evasione sua; qui verò audierunt
tā stupendam signum, non glorificaverunt
Deum, sed indurati in malitiis suis maiora pec-
cata prioribus addiderunt. Nam hoc eodem
anno multa perpetrata mala, coniurationes
iniuste incendia homicidia, concremationes
Ecclesiarum, & abstractiones bonorum inibi
Deo ferientium, sed maxime in partibus Gal-
liæ; ubi Cives contra Cives confurgunt, & sibi
non consentientes capiunt bona, diripiunt
ciuitates, castella, domos, villas destruunt,
incendant; homines non humano, sed pecu-
dum more dilaniant, atque interimunt. His
etiam hoc anno Eclipsis Lunæ facta est, sci-
licet decimosexto Kalend. Iulij, & tertio Idus
Decembris Mirabile quoque signum decimo
septimo Kalend. Ianuarij in Cælo apparuit
varijs coloribus permixtum. hæc ille. Quæ
omnia Thomas Bozius de signis Ecclesiæ lib.
24. cap. 5. non minus piè, quàm emendè perfe-
quitur.

Thomas
Bozius.

Gelasius
II. Pontif.

Sigebertus

Sigonius

Cum autem illius ætatis homines minimè
resipiscerent, (nam inter alia Henricus I. V. An-
no 1118. Burdunum Antipapam Gregorium
VIII. vocatum contra Gelasium II. Paschalis
successorem verum Pontificem erexit) nouis
cladibus sunt afflictij; ut videre est in Appendi-
ce ad Sigebertum; siquidem præter terræ-
motus, fulmina, & procellam, quæ anno 1118.
sauiuerunt, Mosa fluvius juxta Abbatiam, quæ
dicitur Sustola quasi pendens in aëre fundum
suum visus est deferuisse. hæc ibi. Cæterum
infantem eo anno locutum memorat etiam
Sigonius libro 10. de Regno Italiæ ad annum
1117. his verbis Tertio nonas Ianuarias Italia
inadito ante multa secula terræmotu con-
cussa est, quippe eius impetu moenia, templa,
turre, &que Urbium passim cum ingenti morta-
lium strage procubuerunt, fontes turbati,
templorum lampades nullo impellente ven-
torum flatu per aërem late, præcipue Parmæ
nova Basilica, Veronæ adificiorum pars ma-
xima corruit. Hiatus item Terræ in illis parti-
bus ingentes apparuerunt, & arbores radicitus
euulsæ sunt. Infans locutus tristia, ac posten-
tosa quædam enunciauit. quin etiam 3. Ka-
lend. Februaris tremenda tonitrua, ac fulgu-

ra, quæ nulla hominum meminerat ætas, cre-
berrima immissa grandine, mortaliū auri-
bus, oculisque objecta, rem in eam religionem
adduxerunt, ut diræ aliquid calamitatis im-
pendere homines suspensis mentibus pertime-
scent. Quodque pauorem animis maiorem
incutiebat, eadem prodigia, ac multo tristiora
ex Germania nunciabantur. hæc Sigonius.
Atque hæc de visione Deiparæ pro mundo
obsecrantis anno 1117. dicta sunt, nunc ad reli-
quas transeamus.

21 Anno 1128. cum plurimi de pago Sues-
sionensi sacro igne accensi miserè tabescerent, ad paucos
ad Deiparæ Ecclesiam contugientes centum, quæ De-
& sex Deiparæ ope intra quindecim dies (ut parum
plenius tract. de Exempla, dicemus) sunt curati. Inter
inter quos quidam puer undecim annorum ignis
pecorum custos eodem igne tactus, à matre ad
templum delatus ad ingressum processionalis Christi-
excussus à quiete in gratiarum actionibus ru-
pit clamoribus æthera, narravitque omnibus
se fuisse raptum ante Deum, & Dei Genitricem
pro populo supplicanti videri, ut dignaretur
Deus hunc morbum à populo auertere, &
euertere; & hanc scintillam, quæ acciderat au-
ferre, & hoc responsum à filio suo benignè ac-
cepisse: Mater tu es Maris Stella, fiat volun-
tas tua. Idem paulò post se moriturum testatus
est, & sic euenit, non enim mensem superui-
xit: alia de hoc puero proflus admiranda,
quæ suam visionem veram fuisse confirmant,
refert Vincentius in speculo historiali libro 27.
capit. 4. & S. Anton. 2. part. hist. titul. 16. cap.
14. §. 2. ea nos ad tract. de Exempla. referuimus.

Cæsarius Ordinis Cisterciensis, qui anno
Domini 1222. in signe opus de miraculis con-
scribebat in lib. 7. c. 2. narrat in quadam Eccle-
sia suæ Provinciæ suo tempore dum populus
sacrosanctæ Missæ sacrificio interesset, Dei
Genitricis imaginem tam vehementer sudasse,
ut omnes mirarentur, & sudoris guttæ matro-
narum peplis exteigerentur: quæ de re inter-
rogatus quidam à dæmone obiectus, hoc re-
spondit: Quid statis, inquit, mirantes? filius
Mariæ manum extenderat ad feriendum, quæ
si non ipsa tenuisset, mundus iam minimè sub-
sisteret. Ecce hæc est causa sudoris, & audien-
tes omnes territi sunt. hæc ibi.

Idem Cæsarius libro 12. miracolorum, cap. 58.
scribit accepisse ab Abbatibus Cisterciensibus
ex Capitulo generali reuerentibus eodem anno,
quo hæc scribebat, Wil-

hælmum quendam Monachum Ordinis Cisterciensis in Claraualle (cui multa diuinitus reuelabantur) dum oraret raptum in mentis excessu ad Christi tribunal, ad cuius dexteram Angelus cum tuba stabat, qui iussus est à Christo clangere, ejusque sonitu mundus totus non secus, ac solum in arbore contremuit, cumque secundo clangere juberetur, mater misericordie Deipara sciens, si secundo tuba Angelus insonaret, mundum consummandum, cæteris sanctis tacentibus surgens ad Christi pedes accidit, & ut sententiam differret, ac mundo parceret enixius orabat. At Christus Dominus mundum adeo in maligno positum dicebat, ut & Laici, & Ecclesiastici, tum Clerici, tum Monachi suis peccatis eum irritarent, ideoque sententiam differendam non esse. At Virgo mater sanctissima instabat ut parceret saltem propter Cistercienses suos deuotos. Hæc Cæsius.

His consonat visio illa, quæ per quietem obiecta est cuidam Nouitio ex ordine Prædicatorum Spoleti, quam refert S. Antoninus 3. par. histor. tit. 23. cap. 5. §. 3. videbatur enim sibi videre Christum tanquam iratum in maiestate sedentem, in alia verò sede collocatam Virginem gloriosam, quibus præ nimia multitudo Angelorum, & Sanctorum multitudo aderat, cumque Christus præcepisset legi bona mundi, quæ quidem inuenta sunt pauca, similiter & legi mala, quæ præ nimia multitudine audire fastidiuit, subito (inquit S. Antoninus) totum mundum tanquam pallam unam Christus furiosè arripuit, eumque inferius cum impetu magno projiciens, dixit, Cum iudicatur exeat condemnatus. Quod cum prædictus Nouitius tremebundus aspiceret, voce magna exclamauit, dicens, Sancta Maria succurre miseris. Ad cuius voces protinus pia Virgo Maria surrexit, & projectum mundum propria manu recollegit, & dixit, Sine fili mundum, quem proprio sanguine redemisti adhuc iudicare, quia jam misi prædicatorum meos, ut mundum ad te reuocarent. Hæc S. Antoninus, qui etiam addit, ad vocem illius Nouitij terræ motum subsecutum fuisse in ea Vrbe, ita ut plurima ædificia corruerint, & homines, & mulieres ea nocte de Ciuitate exierint, & fratres ad vocem illius accurrentes, eum penitus quasi insensibilem inueniunt, quam visionem magistro suo in hora

mortis narrauit, & in ipso nouitatu in magno spiritus seruire animam Deo reddidit. hæc ex S. Antonino.

22 Idem S. Antoninus 4. par. summæ tit. 15. cap. 2. refert admirabilem quandam Deiparæ apparitionem, qua, obiternatum periclitanti, ac summopere laboranti subuenisse se perspicue declarauit, cum enim anno Domini 1399. Christus Dominus propter hominum scelera uniuersum terrarum orbem in tres partes dissectum quasi delere in animum induxisset, in cuius rei signum iusserat quendam rusticum tres panes, quos habebat, in fontem immergere, Virgo sanctissimam in speciem venerabilis cuiusdam matronæ ei se ostendit ad fontem illum, prohibuitque quo minus eos immergeret, verum ille iterum, ac teritiò rediit ad Christum, à quo demergere illos jubebatur, tandem uno in aquam demerso, reliquos iussu Virginis referauit, quæ nimirum suis precibus filium è suscepto consilio, sententiaque dimouerat, mox rei totius significationem rustico aperuit, eique mandauit ut ad filij iram mitigandam, ubique supplicationes instituere ab hominibus candidis lineis indutis, & ut omnes peccatorum cœno per poenitentiam emergerent, atque ad bonam se frugem reciperent: quod cum ille ubique euulgasset tantus animorum consecutus est motus, tanta morum, vitæque mutatio, ut idem S. Antonin. 3. par. hist. tit. 22. cap. 3. §. 32. fusè illam referat, narrat enim omnes mares, & foeminas, Laicos, Clericos, & Religiosos huiusmodi supplicationes instituisse, jejunijs, & precibus, per eos dies vacasse, dissidentium animos reconciliatos, sacræ confessionis, & Eucharistiæ sacramenta crebrius usurpata, & similia pietatis signa edita, additque rem fuisse prorsus mirandam, & quasi incredibilem: Nisi, inquit, oculis nostris vidissemus. Veram porro fuisse hanc visionem fructus animarum ex illa consecutus, quo homines ad imminuentem mortem præpararentur declarauit: anno cum sequenti, qui fuit 1400. pestis ubique grassata tertiam fere hominum partem absumpsisse dicitur. hæc S. Antoninus.

Ex qua visione illud obiter animaduertere licet, nostris sceleribus (quibus Dei iram iugiter prouocamus) intercessionis Deiparæ efficaciam, aliqua saltem ex parte interdum retardari. hinc enim plurima Dei flagella patimur,

Iam. 2.

*Sophronio
in Prato
spirituali.
Synod. Ni-
cana.
Pratum
spirituale.
Misericordia
nē diuinā
ā nostris
sceleribus*

quæ tamen longè plura essent, nisi Deiparæ intercessio obniteretur: hoc enim significatum existimo in illa veluti contentione, qua rusticus à Christo iubebatur tres panes demergere, quod tamen à Virgine prohibebatur facere, tandemque uno demerso, duo sunt seruati: ut ergo fructum ejus intercessionis adipiscamur, peccata detestemur, diuina mandata accurate exequamur. In hujus enim rei figuram in nuptijs in Cana Galilee (quod alibi etiam animaduertimus) Deipara ministris monuit: *Quodcumque inquit, dixeris vobis facite*, ne tuarum precum fructus eorum contumacia impediatur: quocirca ad nostrorum peccatorum acerbiter ostendendam, quibus Deum in dies irritamus, visa est aliquando Deipara Christum orare, nec tamen Dei ultionem sublatam, quam tamen existimo longè maiorem futuram fuisse, nisi ejus preces intercessissent: cuius rei memorabile exemplum nobis suppeditat Pratum spirituale à Sophronio Episcopo Hierosolymitano doctissimo, ac sanctissimo editum, cujus libri, & auctoris honorificatio habetur in Synodo Nicæna 11. Act. 4. in cap. enim 50. Prati spiritualis sic legimus: Scythopolis secunda est Palæstinae Metropolis; in ea convenimus Abbatem Anastasium, narrauique nobis de Abbate Georgio incluso, dicens: Cum quadam nocte surrexissem, ut pulsarem signum) ea quippè cura mihi injun-

cta fuerat, ut excitarem fratres ad recollectam) audiui plorantem senem, profectusque ad illum rogare coepi, dicens: Quid habes Pater, quia sic ploras? Ille verò nihil mihi respondit. Rursus cum rogarem illum, ut causam sletus mihi aperiret: ingemiscens ille, & ex intimo corde suspirans, ait: Quomodo mihi à sletu temperem, cum Dominus noster Iesus Christus reconciliari nobis nolit? ego enim fili, videbar mihi assistere cuidam super excelso throno residenti, Multa verò millia circa illum erant orantium illum, atque deprecantium de quadam re: Qui illorum precibus flexus non est. Posthæc accessit ad illum mulier quædam purpura induta, proclitque illi, & ait: Vel propter me placare filium verò nihilominus inexorabilis mansit: atque idcirco ploro, & ejulo, verens quod futurum est. Hæc mihi dixit Abbas Georgius, quinta illucelcente feria cœnæ Domini, sequenti verò, id est parasceue, hora diei nona repentino, magnoque terræmoto, corruerunt urbes maritimæ Phœnicis. hæc ille.

Ex his omnibus colligo, diuinam misericordiam sub typo Iudis jure optimo in circuito Deiparæ per Thronum adumbrate poni, quod Virginis viscera misericordiæ virtus repleant, & Virginis apud Christum precibus, ac meritis Dei misericordia abunde in nos diffundatur.

P R A E S T A N T I S S I M I Q V I Q V E T V M

Veteris, tum Noui testamenti Sancti per virginiquatuor seniores adumbrati in circuitu Virginis Deiparæ esse, eique obsequi, & gratias agere dicuntur.

CAPVT XVII.

*Viginti-
quatuor se-
niores Vir-
ginem celsi-
brant, eiq-
de suis vi-
gorijs gra-
tias agūt,*

Quartum, quod de Throno Dei Apocal. cap. 4. habetur, illud est, viginti quatuor seniores vestibus candidis, & coronis aureis insignes, cytharas, & phialas aureas plenas odoramentorum, quæ sunt orationes Sanctorum in manibus habentes, Dei Thronum suis sedibus circumambue: & cum quatuor animalia Deo gloriam, & honorem darent, procidebant, & ipsi Seniores ante sedentem in Throno, eumque adorabant: nec non coronas suas ante Thronum mittebant, dicens: *Dignus es Domine Deus noster accipere*

gloriam, & honorem, & virtutem, &c. Et hæc quidem ijs, quæ de Virgine gloria per Dei thronum significata affirmamus, optimè congruunt, ut S. Antoninus 4. partit. 11. S. Anti. cap. 2. §. 11. aperte docet, cujus verba in-
fra afferemus. Mesitò enim hi Seniores Deo gratias agentes in circuitu Throni, id est B. Virginis, esse, & coronas suas ante eandem etiam mittere describuntur. Quod ut melius demonstremus, illud initio statuendum est, Hos vigintiquatuor Seniores, ut omittam va-
rias

Lib. de
Ipsa pre-
cipue an-
gelorum
figura
quasi or-
seniores
quidam
fuit.
Augustin.
Gregorius
David na-
mus uni-
versitatem
figurat.

rias aliorum Interpretum sententias, de quibus copiose egimus in lib. 1. de septem Angelorum principibus cap. 17. ex communi sententia typum gere sanctorum pietate, & doctrina maxime insignium, poulitum Prælatorum, & Doctorum, tum veteris, tum novi Testamenti; Qui etsi plures sion, quàm viginti quatuor, eo tamen numero exprimentur, quod is numerus ex duplici duodenario propter Sanctos vtriusque testamenti consistit: duodenarius enim ex Augustino libro 3. de doctr. Christi. cap. 35. & in Plal. 89. & ex Gregorio libro 10. Moral. cap. 30. & ex alijs, universitatem significat. Et quidem ad sanctos veteris testamenti præcipue spectant Patriarchæ, & Prophete: Ad Sanctos vero novi ipsi Apostoli, & alij quidam sanctorum præstantissimi. Hi ergo Sancti seniores Deo gratias agentes circa Thronum Dei, scilicet Virginem, esse dicuntur, quoniam multipliciter ad eam referuntur, tum propter ea quæ dum viverent erga eam præstiterunt, vel ab ea acceperunt, tum etiam, quia nunc in coelo positi eam singulariter venerantur, & præterea ante eandem coronas mittunt, quoniam de suis coronis ei quoque secundum Deum gratias agunt: quod ex ijs, quæ dicemus manifestum fiet.

B. Virgo
singulari-
ter ad ho-
minu sa-
lutem eff
cooperata:
D. Thom.
Suar. 3. p.
m. 2. disp.
13. sect.

2. Et enim Virgo sanctissima peculiariter ad salutem hominum est cooperata, non quod nos redemerit, vel de condigno aliquid nobis meruerit, quod soli Christo convenit: quia, ut ait D. Thomas 3. par. q. 27. art. 5. ad 1. Christum gratiæ plenum pariendo, quodammodo gratiam ad omnes derivavit, suo enim modo ad Christi incarnationem cooperata est. & meruit illam de congruo: & præterea precibus, ac meritis suis multa de congruo nobis meruit, & impetrauit, de quo luculentissimè omnes sancti Patres agunt. Irenæus lib. 3. adversus hæreses, cap. 33. Sicut Eva, inquit, inobediens facta, & sibi, & universo generi humano causa facta est mortis, sic & Maria Virgo obediens, & sibi, & universo generi humano facta est causa salutis, & infra: Eva inobediens nos solutorem accepit per obedientiam Maria: quod enim alligavit Eva per incredulitatem, hoc Virgo Maria solvit per fidem. hac Irenæus. Tertullianus lib. de carne Christi, cap. 17. Credidit, inquit, Eva serpentem, credidit Maria Gabrieli: quod illa credendo deliquit, hac credendo solvit. ita Tertullianus. Methodius in hypapante: Tu sola simul cum

Irenæus.
Gen. 3.

Tertullianus.
Gen. 3.
Lup. 11.

Methodius.

Deo, eorum, quæ Dei sunt, partem habere digna fuisti, sola Deum generans carne indutum ex Deo Patre unigenitæ, ac sempiternæ genitum. Andreas Cretensis orat. de dormit. Deiparæ: Sola, inquit, præter naturam fuit electa ad naturam renovandam: sola deseruit operibus universæ naturæ. Helijchius orat. 2. de Virgine vocat eam præclarum nostræ naturæ ornamentum, quæ Eam pudore, Adamum comminatione laceravit, audaciam demonis contrivit, quam concupiscentia fumus non attingit, neque vermis voluptatis laesit.

3. S. Epiphanius sermone 3. de laud. Deiparæ: Maria, inquit, lapsum Eam erexit. & Adamum è paradiso deiecit in Cælos misit: quæ paradysum clausum aperuit, & per latronem rursum Adamum complantavit. Per te enim, o sancta Virgo, medius obstructionis paries inimicitias assolvit: per te pax cælestis donata est mundo, per te homines facti sunt Angeli: per te homines appellati sunt amici, servi, & filij Dei: per te homines meruerunt esse confecti Angelorum, & cum eis familiariter conversari: per te novitia cælestis à terra transmittitur in Cælos: per te homines fiduciam habent in cælo erga altissimum: per te crux resplenduit per universam terram, in qua quidem cruce pependit filius tuus Christus Deus noster: per te mors conculcatur, & spoliatur per te infernus: per te ceciderunt idola, & excitata est novitia cælestis: per te cognovimus unigenitum filium Dei, quem sanctissima Virgo peperisti Dominum nostrum Iesum Christum. hæc Epiphanius. In eandem sententiâ plura commemorat Chrysippus oratione de Deipara, & ad extremum: Horum, inquit, omnium, quæ alia causa est, præter eam, quæ genuit huiusmodi miraculorum operificem, id est, Christum.

Augustinus sermo. 18. de Sanctis, Eam cum Virgine comparans, & de gratiis, quas Virgini debet universum hominum genus, agens: Mater, inquit, generis nostri pacem intulit mundo: Genitrix Domini nostri salutem attulit mundo: Auxitrix peccati Eva; Auxitrix meriti Maria: Eva occidendo effudit, Maria vivificando præfuit, illa percussit, ista sanavit. & infra O Beata Maria quæ tibi digne valeat iura gratiarum, ac laudum præconia rependere, quæ singulari tuo assensu mundo succurristi perditio: Quas tibi laudes fragilium humani generis persolvit, quæ solo tuo commercio recuperandi adiuturum invenit & mox. Quia tu es spes unica peccatorum, per te speramus delictorum veniam, & in te, beatissima, nostrorum est expectatio.

Cc 3

latio

And. Cre.

Helijchius

Epiphanius.

Gen. 3.

B. Virgo la-

psam Eam

erigere de-

cunt.

Chrysippus.

Augustinus.

Genes.

Hac eadē

ab Aug.

mutatur

Hæc. ser.

8. de Af-

sumpt.

Lut.

Ratio premiorum. hæc Augustinus. Idem
serm. 15. de Tempore: Facta est, inquit, Maria
restauratio seminarum, quia per ipsam à ruina
prima maledictionis probatur esse subacta; ma-
ledicta Eva fuerat, quam nunc credimus per Ma-
riam ad benedictionem gloria remeasse. Projecit
Virgines dolores, quos Eva per serpentem accepit,
& quos per Angelum Maria suscepit honores as-
sumit; venit Virgines ad Virginem, parientes ad
parientem, matres ad matrem, lactantes ad la-
ctantem: ideo omnes istos cursus natura Virgo
Maria in Domino nostro suscepit, ut omnibus ad
se confugientibus feminis subveniret, & sic re-
stauraret omne genus seminarum ad se venien-
tium nova Eva servando virginitatē, sicut omne
genus virorum recuperat Dominus Iesus Chri-
stus. hæc Augustinus.

Ephrem.

Maria ho-
mines Deo
reconci-
liavit.

Ephrem sermone de Deipara. cum ea lo-
quens: Per te, inquit, reconciliati sumus Christo
Deo nostro filio tuo dilectissimo. Idem in preca-
tione ad Deiparam: Virgo, inquit, Dei sponsa,
as domina nostra; qua Deum, & hominem mun-
do mirifica, ac gloriosa conceptione tua peperisti.
Deumque Verbum hominibus miro modo concilia-
sti; & rebellem humani nostri generis naturam
caelestibus consociasti: unica spes desperantium,
oppressorum auxilium, & ad te recurrentium
presentantium subleuamen, omniumque denique
christianorum firmum presidium. Idem in Theo-
nisteu Lamentatione Deiparæ super passione
Domini: Te, inquit, nos, & pura & immaculata,
eademque benedicta Virgo, magni filij tui, vnuer-
sorūque Dei mater inculpata, integra, & sacro
sanctissima, desperantium, atque reorum spes col-
laudamus. Tibi, ut gratia plenissima benedicimus,
qua Christum genuisti Deum, & hominem: omnes
tibi precidimus: omnes te inuocamus, & auxilium
tuum imploramus. hæc Ephrem.

Damas.

B. Virg.
omnium
honorū est
officina.

4 Damascenus orat. 1. de dorm. Virg. cum
plurima, & ingentia enumerasset Christi in
humanum genus collata beneficia, exclamans
subiungit: Quisnam, inquit, immaniorum ho-
rum bonorum, atque omnem mentis capium, &
cognitionem superantium officina existit? an
non perpetua illa Virgo, qua te in lucem edidit?
Idem orat. 1. de Natiuit. Ob Deum in vitam
prodisti, ut orbis vniuersi saluti administram
te praberet, atque antiquum Dei consilium, hoc
est incarnationis Verbi, ac nostra Deificationis
per te impletur. Richardus de S. Victore
cap. 26, in Cant. docet: Virginis charitatem,

Richard,
Deipara

non tantum ad ludæos, sed ad omnes homines mundi est
dilatata fuisse. & pro his indefinenter orasse, & salu.
orando exauditam fuisse, dicente ei Angelo, inue-
nit gratiam apud Deum quam querebas. & ad-
dit: Omnium, inquit, salutem desiderauit ques-
iuit, & obtinuit, imo & salus omnium per ipsam
facta est, unde & mundi salus dicta est. hæc ex
Richardo Antelmus de excellen. Virg. cap. 9.
Quas, inquit, laudes, quasque gratiarum actiones
non solum humana natura, sed etiam creatura
huic sanctissime Virgini debet; Pura enim sancti-
tas, & sanctissima puritas purissimæ pietatis eius om-
nem omnis creatura puritatem, siue sanctitatem
transcendens, incomparabili sublimitate hoc pro-
meruit, ut reparatrix perditū orbis dignissime fie-
ret; unde quid laudis pro tam ineffabili bono ipse
per eam reparatus mundus ei iure debeat, as-
firmare nullatenus sufficit. ita Antelmus.

Bernardus serm. 2. de Pentecost. Merito, in-
quit, in te respiciunt oculi totius creaturæ, quia
in te, & per te, & de te benigna manus omni-
potentis quicquid creauerat recreauit. Idem ser-
mone de Aqueductu: Votis omnibus Mariam
hanc veneremur; quia sic est volunus eius, qui
totum nos habere voluit per Mariam. Idem ser-
mone 3. super Salve Regina, cum de Deipara
compiures typos ex facili ter seidem accom-
modasset, respiciens ad Christum, qui ex ea
carnem suscepit, de eadem hæc verba subiicit:
Es. v. breuiter concludam: De hac, & ob hanc,
& propter hanc omnis scriptura facta est: propter
hanc totus mundus factus est: & hac gratia Dei
plena est: & per hanc homo redemptus est: Ver-
bum Dei caro factum est: Deus humilis, & homo
sublimis hæc Bernard. Idem sermone Signum
magnum: Et quidem, inquit, sufficere poterat
Christus, siquidem & nunc omnis sufficientia no-
stra ex Deo est: sed nobis bonum non erat esse ho-
minem solum, congruum magis ut adesset nostra
reparationi sexus vterque, quarum corruptioni
neuter defuisset, & infra: Opus est maiore ad
mediatorem istum, nec aliter nobis utilior, quam
Maria, qua saluis antiodum & viris, & mu-
lieribus propinquit: Eva enim ministra seductio-
nis, hac propter actionis: Illa suggestit prauaricationem;
Hac incessit redemptionem & hom. 2. super-
missus est: O admirandam, inquit, & omni ho-
nore dignissimam famulam singulariter veneran-
dam, super omnes feminas admirabilem, parentū
reparatricem, posterorum iustificatricem. hæc
Bernard. Similia prorsus luculenter habet Georg.
gus

Anselm.

Bernard.

Bernard.

Cap. 27. gius Nicomediensis oratione de oblatione Deiparae in fine.

¶ Præterea Virgo, vt cap. 5. & 27. fufius auctoritate Sanctorum probabimus ex Dei maternitate non tantum inter puras creaturas principatum tenet, fed etiam vera Domina ac Regina est omnium, siue Angelorum, siue hominum: Mater item est iustorum non tantum nati, sed etiam veteris testamenti, cuius ratione reddit Albertus Magnus apud S. Antoninum 4. par. tit. 15. cap. 14. § 3. Quoniam hi, vt docet S. Thomas ex Patrum sententia 2. 2. q. 2. art. 7. per fidem Verbi, ex Maria incarnandi explicita, vel implicita, gratiam acceperunt.

¶ Quare S. Leo, ser. de Passione: SALVTIFERA inquit, Virginis partus non exire mi tantum temporis generationibus profuit, verum etiam in præteritis refudit aetates. & Ambrosius Epist. 7. ad Simeonem In vsteri testamento Virgo Hebraeorum per mare duxit exercitum, in nouo testamento Virgo Regis aulae celestis, electa est ad SALUTEM. l. mō etiam ex S. Antonino loco citato non solum hominum, sed etiam Angelorum Mater censetur: Quoniam, inquit, ipsa Mater est Iesu, à quo Angeli illuminationem, perfectionem, & beatificationem accipiunt; quæ omnia plenius cap. 27. & 28. ex doctrina Sanctorum confirmabimus. Ad hæc propter Saluatorem mundi, quem genuit, sancti Patres eam Matrem viuētium, causam vitæ, perditis orbis reparatricem prædicant; & similibus elogiis, vt supra vidimus, eam effertunt, præsertim propter assensum quem Deo sic exigente in Christi incarnatione, tum suo, tum etiam totius humanæ naturæ nomine præstitit.

¶ Hinc est, quod S. Thomas 3. par. quæst. 30. art. 1. affirmat in Christi incarnatione Beatissimam Virginem gessisse personam totius naturæ humanæ: Nam per Angeli annunciationem expectabatur, inquit, consensus Virginis loco totius naturæ humanæ in spiritali illo unio in matrimonio inter filium Dei, & humanam naturam. Ita D. Thomas. & Ildefonsus sermone 2. de Assumpt. Hæc est Virgo, in cuius utero omnis Ecclesia subarrhat, & conjuncta Deo federe sempiterno creditur. ideoque de hoc admirabili mysterio intelligere possumus illud Cant. 3.

Cap. 27. & 28. Egre dimini, & videte filia Sion Regem Salomonem in diademate, quo coronauit illum mater sua in die dispensationis illius, & in die latitæ cordis eius. Ad hæc Virgo sanctissima non tantum totius naturæ humanæ nomine incarnationi assensum præbuit, verum etiam nomine suo

cum ex eius sanguinibus, & in eius utero faciendū esset quod eleganter animaduertit Gail Petye Interpres in Cantica super illud: Favus distillans labia tua; vult enim Deum misisse Gabrielem ad Virginem, vt mysterium incarnationis & redemptionis panderet atque eius consensum flagitaret: Nolebat enim omnipotens carnem sumere ex ipsa, non dando ipsa, sicut sumpterat, dormiente, & non dando Adam, unde formauit eam. Ad futura Matris excellentiam non tantum ex ipsa carnem sumere, sed etiam ab ipsa volabat: & ideo propter Virginis consensum dulcissimum dicitur Cant. 4. Favus distillans labia eius. hæc Gulielm. Apud Martinum del Rio in Cant. 4.

Quoniam ergo in Christi incarnatione per Gabrielem Archangelum sacratissimæ Virginis consensus exigebatur, vt tantum mysterium humani generis salutis necessarium perficeretur: ideo hunc assensum summis votis exoptabant omnes: quod pulchre Ecclesia sic exprimit in quodam Responsorio: Suscipe Verbum Virgo Maria, quod tibi à Domino per Angelum transmissum est: concipes, & paries. Dentes pariter, & hominem, vt benedicta dicaris inter omnes mulieres. & Augustinus sermone 17. in Natiuitatem Domini pīd contemplatur Virginem assensum Angelo daturam, vt Verbum caro fieret, eamque vt Angelo nuncianti, eiusque responsum expectanti annuat, precatur his verbis: Responde jam Virgo sacra; assensum tuum Angelus prestolatur, inde est, quod nuncius iste moratur; iam audiuit: Spiritus sanctus superueniet in te, & virtus Altissimi obumbrabit tibi, vt prolem gignas, & virginitatem non perdas. Ianua Caeli quondam per Adam clausa jam sonat, per ipsam nuncius iste processit. Deus in porta est; Angelum quem moraris, expectant. O Maria saculum omne captivum tuum deprecatur assensum, te Deo mundus sua fidei obsidem facit, per te parentum suorum iniurias abstergi deprecatur, est nobis in caelum adiutor, si assensus tuus fuerit commodatus, & nobis succurris, & tibi, quia nobis poena succussit, & tibi nuptias filio suo in tuo thalamo Pater preparabit. Deus in ipsis sponsalibus gaudiis relaxat quicquid eum offenderat mundus: O & tu Angele tanti Regis Nuncie, & secreti divini Legate, fave partibus seculi, conscius secretorum Caeli, latibuntur socii tui si negotium Iuneris mundi. Nos à vestro consortio impietatis: mucro diris: per vos de reditu nostro trahetur. Inspecite quales nos, carceris miseriam

Gulielm.
Cant. 4.
Luc. 1.

Dentes
no-
luit carnē
ex Virgine
assumere
nisi ipsa
cōsentiret.
Martin.
del Rio.

Luc. 1.

Offic. Eo.

August.

Genes 7.

- seriam, & loquere festinus ad Mariam, usquequo moraris o Virgo nuntium festinantem? intueri Deum in caeli vestibulo me sustinentem, responde verbum, & suscipe filium. Da fidem, & feni vir tuam. Pande sinus roseos Virgo perpetua, fides tua modo aut aperit caelum, aut claudit. Ecce inquit, Ancilla Domini, iroceat Rex in cubiculum suum. Fiat mihi secundum verbum tuum. Nec mora reuertitur nuntius, & nuptialem thronum ingreditur Christus. Accepit stolam carnis in thalamo Virginis; intra thesaurum maiestatis sacculum carnis cessit. Diuinitati sponsatur homo, pramium accipit caro. Procedit Christus quasi sponsus de thalamo suo, cum praesagio nuptiarum exiit ad campum saeculi, currit sicut Gigas exultando per viam; pervenit usque ad crucis trophaum, & ibi firmavit ascendendo conjugium, ubi consentiret alienantem in supplicis creaturam, commercio pietatis se pro conjugio dedit ad penam: hucusque ex Augustino.*
- Luc. 1.** 7 Et Bernardus homil. 4. super missus est in eandem sententiam ad Deiparam sic loquitur: *Exspectat Angelus responsum; expectamus & nos o Domina, verbum miserationis. In sempiterno Dei verbo facti sumus omnes, & ecce morimur; in tuo brevis responso sumus resicendi, ut ad vitam revocemur. Hoc supplices a te o pia Virgo flebilis Adam cum misera sebole sua exul de Paradyso: Hoc Abraham, hoc David, hoc ceteri flagrant sancti Patres, Patres scilicet tui, qui & ipsi habitant in regione umbrae mortis: hoc totius mundus tuis genibus provolutus expectat. Nec immerito, quando ex ore tuo pendet consolatio miserorum, redemptio captivorum, liberatio damnatorum, salus denique universorum filiorum Adam totius generis tui: da Virgo responsum festinanter: O Domine responde verbum, quod terra, quod inferi, quod expectant & superi. ita Bernardus.*
- Psalm. 18.** **Ioan. 19.** Et B. Laurentius Iustinianus sermone de Annunciatione agens de verbis illis: *Ecce Ancilla Domini. Iste vincto, inquit, responso complevit caelum gaudio, Angelis omnibus exultationem praebuit, captivo saeculo spem dedit, daemones universos exorcuit, astantem latum fecit nuntium, ac detentis in inferno Patribus libertatis gratiam repromisit. Affectu quippe quido, extensis in caelum manibus, propatulo cordis auditu huiusmodi praestolabantur responsum: Erat nempe illis pra libertatis amore diuturna nimis expectatio pauidae observatio, ne ob humilitatis virtutem repeteretur Virgo, consensumque negaret, verum*
- B. Laur. Iustin. Luc. 1.**

ut datum a Maria percipere responsum, omnes pariter prorumpentes in laudes Domino decantare dicentes. Benedictus Dominus Deus Israel. quia visitavit & fecit redemptorem plebi suae hac ille.

At vero Augustinus sermone 18. de sanctis, quem aliqui Fulgentio tribuunt, de hoc ascensu Virginis in Incarnatione praestito, ut supra dicebamus sic gratias agit: *O beata Maria quis tibi digne valeat iura gratiarum, ac laudum praconia rependere, quae singulari tuo assensu mundo succurristi perditis? quas tibi laudes fragilitas humani generis perfoluit, quae solo tuo commercio reparandi aditum invenit? Accipe itaque quascunque exiles, quascunque meritis tuis impares gratiarum actiones, & cum susceperis vota, culpas nostras orando excusa. hac Augustinus.*

8 Quocirca S. Antoninus 4. parter titulo 15. deus. c. 20. §. 10. pulchre ostendit Deum Virgini opus recreationis communicasse secundum quadruplex genus causae efficientis, materialis, formalis, & finalis. & propterea Matrem omnium dici: *Et in genere quidem causa efficiens post Deum, sub Deo, & cum Deo, quia ipsa nobis illum genuit, qui nos omnes recreavit, causa seu regeneravit per passionem suam, virtutem gratia conferentem in Sacramentis, & ut filium suum gigneret, suis virtutibus virtutibus de regno promeruit. Causa materialis fuit Virgo huius recreationis nostra, quia spiritus sanctus de purissimis eius sanguinibus consensu mediante accepit, quod in corpus formavit Christus per quod redemptio nostra, & recreatio facta fuit. Causa vero formalis, quia sua conversatione celestis speculum est omnibus convertendi se ad Deum. Causa denique finalis, quia totum opus redemptionis post Deum in Christi filij eius, ut homo est, honorem; & gloriam, est ornatum, & propterea seniores coronas ante pedes Agni deponunt. hac ex S. Antonino.*

9 Mirum igitur non est, si omnes coelites, Vinctum Angeli tum homines, sed potissimum hi quatuor Sancti seniores, qui inter Sanctos praecipui venerantur, Dei Genitricem, quae saluti omnium est cooperata, Reginam quoque suam a colui dextera Christi astantem, quam etiam Matrem suam, & reparatricem orbis agnoscent, veluti Dei Thronum circumstant in caelis, & peculiari illam reverentia prosequantur, & colant, illisque verbis digne eam celebrent, quibus in lib. Iudith capite 15. legimus sum-

mun Sacerdotem cum vniuersis Presbyteris suis benedixisse Iudith, quæ propter præcium Holofernis caput, & populum ab imminenti captiuitate liberatum, Deipara, quæ dæmone expugnat salutem mundo attulit, figura fuit apertissima: Tu, inquit, gloria Ierusalem, tu laetitia Israël, tu honorificentia populi nostri, quia fecisti viriliter. & mox: Ideo manus Domini confortauit te, & ideo eris benedicta in æternum. & sicuti omnis populus tunc respondit: Fiat sicut: ita reliqua sanctorum multitudo Sanctis senioribus meritò in his Virginis laudibus acclamantes eadem de Virgine concinunt. Idem & Ecclesia militans facit subinde illud ex Euangelio Luc. 11. repetens: Beatus ventris, qui te portauit, & vbera qua suxisti: & Beata viscera Maria Virginis, qua portauerunt aterni patris Filium: & Beata vbera, qua lactauerunt Christum Dominum.

Luc. 11. Ecclesia militans Deiparam laudat. Sancti quoque eam tanquam totius humani generis ornamentum prædicant. Nazianzenus in Tragedia Christus patiens, eam sic affatur.

Regina, Domina, generis humani bonum,
Amica semper esto tu mortalibus
Maximaq; quous in loco mihi salus,

Cyrillus. 10. Cyrillus Alexandrinus homilia contra Nestorium: Si, inquit, tibi sancta Dei Mater laus: tu enim es pretiosa margarita orbis terrarum: tu lampas inextinguibilis, Corona Virginitatis, Sceptum Orthodoxæ fidei. Meritò autem pretiosa dicitur Margarita: Cuius pretium procul, & de vltimis finibus Prover. 31. Hanc Margaritam Christus, vt emeret, dedit omnia sua. Nam sanctus Bernardinus tom. 2. conc. 51. artic. 3. cap. 3. dicit: Christum plus pro Virgine redimenda venisse, quam pro omni alia creatura, & quemadmodum margarita in maritima concharore celesti gignitur, ita & Virgo Deipara ex sterilibus parentibus, ac proinde peculiari Dei fauore orta; ad margaritæ verò pulchritudinem, atque pretium spectat, quod candida sit, & clara; sicut etiam Deipara animæ, & corporis puritate nitet, cuius vita inelyta cumulus illustrat Ecclesias; cui illud meritò tribuitur Sap. 4. O quam pulchra est casta generatio cum claritate.

Chrysost. Chrysostomus sermone de Deipara: Aus Mater, Cælum, Thronus, Ecclesia nostra decus, gloria, & firmamentum, & tutum. Eam spec-

men gemma omne precium excedentis vocat.

S Bernardinus tom 3. serm. 11. art. 2. cap. 3. in illud Cant. 8. Quæ est ista, quæ ascendit de deserto, docet verbo illo (de deserto) significari, ut ipsius verbis utat: Magnificentiam vniuersalem, quæ fuit honor humana conditionis, hoc enim mirificum fuit, quod de humano genere in tanta miseria constituto talis Virgo ascendere posset. hæc ex sancto Bernardino. Verè enim multis modis totum genus humanum coonestauit, atque honorificauit, vt patet ex titulis gloriosissimis, quos ex maternitate Dei, & ex suis meritis est consecuta, de quibus toto hoc libro egimus. Quocirca sanctus Thomas 3. part. quæst. 31. art. 4. inquit: S. Thomas, reus cur decuerit Christum nasci de femina, prima congruentia est: Quia per hoc, inquit, tota humana natura nobilitata est, unde dicit Augustinus libro 3. quæst. hominis liberatio in utroque sexu debuit apparere: Ergo quia virili oportebat suscipere, qui sexus honorabilior est, conueniens erat, vt feminei sexus liberatio hinc appareret, quod ille vir de femina natus est. hæc sanctus Thomas, qui in solutione primi citat Augustinum de Agone Christiano dicentem, Nolite vos ipsos contemnere vire filius Dei virum suscepti, nolite vos ipsos contemnere femina filius Dei natus ex femina est. Ita Augustinus Fulgentius sermone de Laud. Virg. Facta est, inquit, MARIA restauratio feminarum, quæ per ipsam à ruina prima maliciæ probationis subtrahitur. & Epiphanius oratione de Deipara, Angeli, inquit, accusabant Euam, nunc vero Mariam gloria prosequitur, quæ mulierum infirmitatem verè gloriosam reddidit, quæ lapsam Euam erexit. Hinc factum est, vt mulieres ad sexus sui commendationem Deiparae memoriam adducunt. Narrat sanctus Hieronymus in vita sancti Hilariis, mulierem quandam Eleutheropolitanam sterilitate laborantem ad illius opem confugisse, & genibus eius prouolutam his verbis vlam, Quid rogantem fugisti noli mulierem aspicere, sed miseram; hic sexus genus Saluatorem: quibus verbis permotus S. Hilarius oratione facta filium ei impetrauit. Sanctus Hugo Licolnensis Episcopus ex sacra Carthusianorum familia, vixit in vita eius C. 13. apud Surius. 17. Novembris, mulierum dignitatem his verbis exprimebat, satis à femineo sexu Deum diligere promeruit, cum nasci de femina dignatus est: nam cum viro concessum non sit, ut sit Pater Dei,

D d

Dei,

Damasc.

Dei, hoc tamen praestitum est foemina, ut sit parens Dei, sic ille. Quare Damascenus orat. 1. de Nativitate. O Deo digna filia humana natura venustas: O sanctissima filia mulierum ornamentum. & infra: Merito te beatam predicant omnes generationes, ut eximium humani generis decus: Tu sacerdotum gloria, Christianorum spes. & orat. 1. de dorm. eam generis humani ornamentum, & omnis creatura decus vocat, & infra: Tu inquit, es Patriarchis sempiterna oblectatio, Prophetis peregrinis exultatio. Ildefonsus sermone 10. de Assumptione: Hac est, inquit, decus mulierum. & Ephrem sermone de laudibus Virg. Eam unicam spem Patrum, gloriam Prophetarum, praecursum Apostolorum, honorem Martyrum, latitiam Sanctorum, & lumen probatissimorum Abraham, Isaac, & Iacob, decus Aaron, splendorem Moysi, Gedeonis vellus, & coetus Hierarcharum, omniumq; Sanctorum, ac Virginum coronam, ob immensum fulgorem atque splendorem inaccessum, sic Ephrem.

Ildefonsus.

Ephrem.

Viginti-

quatuor

Seniores

et de suis

victorijs

Virginis

gratias agunt.

Apoc. 4.

Exemplum

ab Ulyssse.

Onid. lib.

13. metam.

Et quoniam hi Seniores ab ea tot beneficia sunt consequuti, quibus olim victores fuerunt, nunc autem coronati existunt: Idcirco venerabundi non tantum Virginis gloriae, ac felicitati gratulantur, & plaudunt; sed etiam venerabundi ipsam Virginem adorantes, secundum Deum, eidem gratias agunt immortales; suosque triumphos acceptos ei etiam referunt, idque aperte testantur, ac profitentur, cum coronas suas ante Deum, & ante Thronum, hoc est Virginem ponunt.

Enim vero si Ulysses propterea quod quae in facis erant Troianorum, quibus salvis expugnari illum (ut est in Poetarum fabulis) nequaquam poterat sua vi, suaque virtute sustulisset, se illum coepisse antequam caperetur audacter pronunciare non dubitavit apud Poetam.

Iam labor in fine est, obstantia fata remouit; Aliaque posse capi faciendo Pergama coepi.

Quae licet Poetarum figmentis admixta sint; Recte tamen ex ijs colligimus quid de huiusmodi rebus naturae ductu homines aestimare soleant. Quanto verius Sanctorum de Sathanæ victoria etiam Virgini, quae Christum mundo attulit, per quem gratiam ad hanc victoriam, re ipsa consequendam sunt adepti, acceptae referuntur? Ideo-

que victores coronas suas etiam ante Virginem deponere scribuntur. Quocirca Ecclesia ex persona omnium fidelium ita ad Deiparam in officio Assumptionis: Paradisi porta per te nobis aperta sunt, quae gloriosa hodie cum Angelis triumphas.

11. Quare sanctus Antoninus 4. pett. tit. S. Ant. 15. cap. 20. § 11. Seniores, inquit, deponunt coronas suas Apoc. 4. ante pedes Agni, recognoscentes se omnes coronas humilitate, & humanitate, Christi, quam assumpsit de Virgine; Ecce enim ex hoc (aut ipsa) beatam me dicent omnes generationes, quia respexit humilitatem Ancilla tua de me incarnando omnes ergo, immo omnia cum sint recreata, & renouata per eam. Matrem eam debant reputare, & super omnes puras creaturas venerari. Ita sanctus Antoninus. Verum qua ratione à Virgine agnoscant, quae diximus beneficia, audiamus. Primos humani generis propagatores, Adamum, & Eam apud Damascenum oratione secunda de dorm. Virginis. Ex quibus de reliquis senioribus pia meditatione facili coniectura id assequi poterimus: refert enim Damascenus ad Deiparae dormitionem non solum à terra Apostolos ex varijs mundi regionibus diuino Imperio nobis ministerio adductos, verum etiam à coelesti Patria beatorum spirituum agmina, necnon praestantissimos quoque veterum iustorum, & Prophetarum, ut qui ex ea verbi Dei Incarnationem praenunciaissent, conuenisse, atque ita primos humani generis Parentes cum Virgine colloquentes facit: Tum, inquit, Damascenus, Adamus, & Eva nostri generis auctores exultantibus labijs alid exclamarunt: Beata tu filia, qua violati mandati poenas nobis sustulisti: Tu mortali corpore à nobis accepto, immortalitatis indumentum nobis peperisti: Tu cum à lumbis nostris ortum accepisses, beatitudinem nobis rependisti, dolores deleuisti, mortis fascias perfragisti: ad vesperem sedem quasi postliminio nos reuocasti: Nos Paradisum clausimus: Tu ligni vitae iter patefecisti, ex laeis tristitia culpa nostra venerunt, ex cristibus contralutiora per te redierunt: Tu vita fons, & caeli scala: verè inter mulieres beatæ, atque adeo beatissima. Iubet Damascenus, etiam aliorum Sanctorum Virginem ad Coelum inuitantium vocet: Applaudere, inquit, universus etiam Sanctorum chorus, his verbis utens: Tu predicationis Deiparae nostrae explosisti, tu expectatam nostram laudem produxisti.

Ecclesia.

Mat.

Luc.

Apoc.

Luc. 11.

Am.

Dama.

Orig.

Ephr.

Adam.

Eva.

viri.

Dei.

param.

laudant.

Canti.

liber.

Præ.

produxisti: Per te enim mortis vinculis soluti sumus. Veni ad nos o diuine, & vitam ferens thesaurum: veni ad nos cupientes, quia cupiditatem nostram expleuisti. hucusque Damascenus.

12. Sed & sanctus Ioannes Baptista Domini praecursor, quo inter natos mulierum, teste Christo, non surrexit maior, quae, quantaque à Deipara accepit & neque enim solum ad vocem Deiparae exultauit Infantulus Spiritu sancto repletus, sed ex eiusdem praesentia mirum in modum profecit. Nam & Ambrosius de Institut. Virg. cap. 7. de Ioannis Baptista virginitate agens: *Nec immerito, inquit, mansit integer corpore, quem in tribus mensibus oleo quodam sua praesentia, & integritatis unguento Domini Mater exercuit.* & libro 2. in Luc. cap. 3. Non sola, inquit, familiaritatis est causa, quod sancta Maria diu, id est tribus mensibus, mansit in domo Zachariae, sed etiam tanti vasis perfectus, nam si primo ingressu tantus profectus exiit, ut salutationem Mariae exultaret infans in utero, repletur Spiritu Sancto Mater Infantis: quantum putamus visu tanti temporis sanctae Mariae addidisse praesentiam. haec Ambrosius; qui ea seie ad verbum accepit ab Origene hom. 9. in Luc. ubi sic ait: *Si eo quod tantum venit Maria ad Elizabeth, & salutauit eam, tantos profectus una hora habuit Ioannes. nostrae coniectura relinquitur, quid in tribus mensibus Ioannes profecerit assistente Maria Elizabeth, sic Origenes, quod sit tantum Ioanni Baptista contulit, quantum alii etiam praestiterit ex hoc colligi potest.*

Ephraem sermone de laud. Virg. eam ita salutat: *Aue pax, gaudium, consolatio, & salus mundi, aue humani generis laetitia, aue Patrum praeconium, & decus Prophetarum, aue pulchritudo Martyrum, & corona, aue gloria, & salus in solitudine degentium, aue pulchra hymnographorum omnium oratio, aue terrigenarum omnium oblectamentum, aue progenitoris illius Adam resurrectionis, & plurima alia in hanc sententiam persequitur. Sed quid mirum est Deiparam à Sanctis extolli, quam laudibus ipse Deus prosequitur, ut videre est in libro Canticorum, & testatur Salomon Proverb. 31. cum de muliere illa fortis, quae ex Bernardo sermone de Aqueductu Virginem significabat, ita loquitur, Surrexerunt filiae eius, id est Sancti, & beatissimam praedicauerunt; Vir eius, id est, Christus, & laudauit eam, praecipua enim Virginis laus est à Deo, cuius ipsa singulariter*

non solum Mater, sed etiam sponsa est, immo & Christus in Virginis utero vir appellatur propter sui perfectionem; Ieremie 32. *Faemina circumdabit virum, hic enim vir laudauit eam.*

13. Reliquum est, ut ostendamus hos Sanctos seniores circa Virginem esse; non tantum quia, ut diximus, in coelo singulari reuerentia eam venerantur, & de suis coronis ei etiam, secundum Christum, gratias agunt; sed etiam, quia omnes, dum in hac vita degebant, erga Virginem peculiariter aliqua praestiterunt, vel ab ea acceperunt, quare multipliciter ad eam referuntur, per ipsos quoque variis modis mundo innotuit.

Et quidem veteris testamenti Patres ab ea multa accepisse testantur Sancti; vnum Bernardum cum Augustino audiamus, Bernardus hom. secunda super Misit est, Læta re, inquit, pater Adam, sed magis tuo O Eua mater exulta; qui sicut omnium parentes, ita omnium fuistis peremptores, ambo, inquam, consolamini super filiam, & tali filia, propterea curre Eua ad Mariam, curre mater ad filiam, ipsa Patri pro matre satisfaciat, quia ecce si vir cecidit per fornicationem, iam non erigitur nisi per fornicatam, quid dicebas O Adam? Mulier, quam dedisti mihi, dedit mihi de ligno, & comedi; muta ergo iniquae excusationis verbum in vocem gratiarum actionis, & dic; Domine mulier, quā dedisti mihi, dedit mihi de ligno vitae, & comedi, & dulce factum est super mel ori meo, quia in ipso viuificasti me. O admirandam, & omni honore dignissimā Virginem super omnes faeminas admirabilem, parentum reparatricem, posterorum viuificatricem haec ex Bernardo Idem Bernardus sermone 2. de Pentec. loquens de Christo in sua incarnatione, Et tunc, inquit, iam operabatur salutem nostram in medio terrae, in utero, videlicet, Virginis Mariae, qui mirabili proprietate Terrae medium appellatur, ad illam enim sicut ad mediū, sicut ad Arcam Dei, sicut ad rerum causam, sicut ad negotium saeculorum respiciunt, & qui in Coelo habitant, & qui in inferno, & qui nos praecesserunt, & nos, qui sumus, & qui sequuntur, & nati natorum, & qui nascuntur ab illis, illi qui sunt in coelo, ut resarciatur; & qui in inferno, ut eripiantur; qui praecesserunt, ut Proph. fideles inueniantur; & qui sequuntur, ut glorificentur. sic Bernardus.

Et Augustinus lib. de Assumptione explicans quomodo sanctissima Virgo per hos seniores innotuerit, inquit, meruit Deum,

Ierem. 31.
Proverb. 1

Apo. 4.
Viginti-
quatuor
Seniores in
hac vita
aliquid er-
ga Virginē
praestiterunt.

Bernard.
Quid Vir-
go Adamo
& Eua
contulerit
& alijs
patribus.

Genes. 3.

Bernard.
Psalm. 37.

Augustin.

Bernard. Et hominem paritura suscipere, facta Thronus Dei, & Aula Regis aeterni, sicut nos docuit per Sanctos tuos, Patriarchas, Prophetas, & Apostolos, figuris & sermonibus, quibus credimus, & certissimus, quia nunquam fallisti. & Bernardus cum compluribus Patribus hom. 2 super misse est, dicit, Virginem à Patribus præfigurata, & à Prophetis promissam, quod multis exemplis probat.

Sophron. Et Sophronius sermone de Assumptione: Quicquid humanis dici potest verbis in laudem gloriosa Virginis Maria, minus est à laude Coeli, quia diuini est, & Angelicus excellens prædicata, & laudata præconis, à Prophetis quidem prænuntiata, à Patriarchis figuris, & anigmatibus præsignata, ab Euangelistis exhibita, & monstrata, ab Angelo venerabiliter, atque officiosissime salutata. hæc Sophronius.

14. Verum, ut de quolibet ordine horum Seniorum, Patriarcharum, scilicet, Prophetarum, Apostolorum & insignium sanctorum aliquid, quod erga Virginem exhibuerunt, dicamus, ipsa ex Patriarchis genus ducit, Prophetarum prænuntiata est oraculis, ab Apostolis quoque prædicata, summisque laudibus exornata fuit. Denique à præcipuis sanctis eius cultus, ac religio in vniuersum orbem est propagata, quod ita demonstratur.

Deipara ex Patriarchis genus ducit. Nam quod ad Patriarchas spectat ex ipsis de Tribu Iuda, & semine David progenita fuit, inter quos quatuordecim Reges, & aliqui Duces populi numerantur, & inter progenitores nonnulli Prophetæ fuerunt, quemadmodum probat sanctus Thomas 1. part. quæst. 3. art. 2. Quare Ecclesia, Regali, inquit, ex progenie Maria exorta refulget, & Leo serm. 1. de Natiu. Dom. Virgo, inquit, Regia Davidica stirpe eligitur: quo etiam nomine à Bernard.

Bernard. Signum magnum. Nec ei defuit sacerdotale genus insinuante Luca, ut notat Augustinus libro secundo de consens. Euangel.

Aug. 1. Augustin. capit. 1. quod cognata eius esset Elizabeth, quam dicit de filiabus Aaron: Quapropter, inquit Augustinus, firmissimè tenendum est, carnem Christi ex utroque genere propagatam, ex Regum scilicet, & Sacerdotum, quod etiam

Hilarius Dan. 1. Can. 2. aduerterat Hilarius in Matthæum canon. 1 & alii, & Damascenus oratione prima de Natiuitate. O lilium, inquit, inter spinas ex nobilissima, & maxima Regia radice ortum. Hinc est, quod Honorius agens de prosapia Virginis

ex quadruplici parte nobilissima: Ex benedicta, inquit, Patriarcharum semine, ex præclaro Prophetarum germine, atque sacra. Sacerdotali stirpe, generosa quoque, & Regali progenie hac tu clyta virtutis Dei Virga processit, qua singularissimum florem meruit germinare. Ita Honorius, Propterea Virgo ab Andrea Cretensi in laudatione Angelica. Decus dicitur Patriarcharum, quod ab illis progenita vicissim maius illis ornamentum attulerit: præcipuam enim nobilitatem Virgo beatissima ex Deo ipso, quem genuit est consecuta, quod pulchre Ambrosius libro secundo de Virginibus expressit: Quid nobilior, inquit, Dei matre? Quid splendidius ea, quam splendor, elegit Idcirco, & in patentes suos eximiam refudit nobilitatem. Quod eleganter Rodolphus Agricola eamine in honorem S. Annæ sic cecinit.

Conspicuos præstant alios benefactæ Parentum,

Tu contra NATE nobilitate nites.

Magna quidem, meritisq; tuis, pietate, fide, quæ

Quis neget? at NATA hac splendidiora facis.

Sancta Brigitta in reuelationibus suis in S. Brigitta sermone Angel. capite septimo & octauo, Habet ex Angeli reuelatione Adam magnam concepsisse latitiam ex reuelatione, qua Virginem ultimum Desiparam ex suo semine nascituram cognouit, Virgo qua sua responsione ad Angelum, & summa sua nascituræ uiriliter, ac obedientia reparatura erat quicquid Eua superbia, & inobedientia perdidit: similiter & Abraham mirum in modum de hac sua filia nascitura magis, quam de Isaac exultasse, Ioan. 8. eamq; maxima charitate prosequutum: similiter Isaac, Iacob, & Patriarchas. hæc ibi. Sanctus Christus Ioannis s. Abraham, inquit, exultauit, ut uideret diem meum: uidit, & gauisus est, quod de die qua Christus de Virgine carnem suscepit, intelligit Augustinus tractatu 43. in Ioan. & Irenæus libro quarto contra hæreses Irenæi. capite 15. Hilarius libro quinto de Trinitate. Origenes hom. 10. in Genes. Cyrillus Alexandrinus in catena Græca. Bernardus sermone sexto in vigilia Natiuitatis, qui etiam addit, David quoque de hoc exultasse, cui dictum psal. 131. fuerat: De fructu ventris tui ponam super sedem tuam.

Possit hic de sanctorum Patriarcharum Virginis progenitorum laudibus agi: verum

rum quia eas varij Patres sunt persecuti; nos reliquis omiffis de ipsis Virginis Parentibus sanctissimis, Ioachimo, & Anna, nonnulla in eiusdem Virginis gloriam ex probatissimis auctoribus proferemus capit. sequenti.

Deipara
est uatit-
nium Pro-
phetarum.
Hieronym.
Ephrem.
And. Cret.

Ildefonsus.

Cyillus.
Surg. Ha-
gopol.
Georg. Ni-
comed.

Cant. 3.

S. Bona-
uent.
S. Brigitta

1. 21.
1. 2.

Augustin.
1. 14.
1. 15.
1. 16.

1. 17.

dictum est, *Eccce Virgo concipiet, & pariet filium*: hæc Augustinus.

Sancti quoque Patres abunde testantur, Virginem Prophetarum oraculis pronunciatam. Ita Ildefonsus sermone 4. & 6. de Assumptione: & lib. de virginitate Mariæ cap. 3. Augustinus lib. de Assumptione. Damascenus lib. 4. cap. 15. Petrus Damianus sermone 2. de Nat. Virg. Anselmus de excellen. Virg. cap. 2. Bernardus Epistol. 164. & hom. 2. super mis. sus est, & utrobique multas affert figuras, & prophetias. B. Laurentius Iustinianus libro de casto connubio capit. 3.

16 Ab Apostolis quoque, quorum ipsa fuit Magistra, à qua multa didicerunt, ut capit. 19. Apostolodicens, præclaris encomijs est celebrata; rum magis nam & in symbolo honorificentissimè eam, & ab commemorarunt, cum in articulo Incarnationis Christi dicitur: *Qui conceptus est de Spiritu sancto, natus ex Maria Virgine*, quæ est Dei. Symbolum paræ laus præstantissima, ut cap. 5. dixi, ex qua Apostolorum reliqua omnia Virginis bona manarunt: quem articulum Andree Apostolo tribuit Augustinus serm. 115. de tempore.

Et ut testatur Dionysius cap. 3. de diuinis nominibus miris præconijs eam extulerunt cum ad eius dormitionem conuenissent, & quilibet infinitam Dei bonitatem in Virgine pro sua virili laudibus extollerent, ut rectè Deiparæ aptari possit illud Ecclesiæ 1. *Et in die dysfunctionis sue benedicetur*: hoc ipsum pluribus testatur Andreas Cretensis oratione 2. de dorm. Deiparæ, & Damascenus oratione 2. de dorm. & allegat Dionysium Areopagit. ut merito à Cyrillo hom. 6. in Nestorium, ipsa præconium nuncupetur Apostolorum. & ab Ephraim sermone de laud. Virg. Præconium Patrum, & Apostolorum dicatur: similiter à Bonauentura in hymno: *Te matrem Dei laudamus, Præconium, & doctrix dicunt Apostolorum*: Te, inquit Cyrillus, Prophetæ pronuntiarunt: Te Apostoli summis laudibus celebrarunt. Et Idiota in lib. contemplationum beatæ Virg. cap. 5. in prædicatione, inquit, Apostolorum in omnem terram exiit sonus tui sanctissimi nominis, & manifestum toti mundo factum est, sic ille. Cuius rei in Hispania illustre est monumentum, Templum scilicet, Beatæ Virginis de Pylarè à sancto Iacobo Apostolo, qui maior est dictus, Cæsar augustæ excitatum: de quo solius infra capit. 19.

D d 3

D d Cap. 29

Damasc.

Damascenus oratione 2. de dormit. cum dixisset Apostolos diuinitus congregatos ad Virginis dormitionem, de iisdem subiicit: *Adferant, inquit, Verbi serui, ut pro eo ac debeant, ipsius etiam Matri ministraturi, benedictionem ex ipsa non secus, ac amplissimam quandam, ac praestantissimam hereditatem haurirent: cuius enim dubitet, quin ipsa benedictionis fons, ac bonorum omnium scaturigo sit?* Ita Damascenus.

Omnes
sancti Vir-
ginis fuere
deuotissimi.
Canisius.
Cap. 35.

Psalm. 44.

17 Denique omnes Sancti Virginis laudes, pietatem, & cultum certatim sunt persecuti; quod satis constat per omnes aetates ab initio nascentis Ecclesiae; id quod non minus eruditè, quam pie probat Canisius libr. 5. de beata Virg. cap. 27, ad 31. & nos infra cap. 35. compluribus sanctorum exemplis perspicuè ostendimus, ut merito de ipsa dictum sit illud Psalm. 44. quod de beata Virg. legit Ecclesia in missa vigiliae Assumptionis Virginis *Vultum tuum deprecabuntur* non tantum ex inferioribus, sed ipsi diuites plebis; nimirum magni, & praecipui Sancti: quod de Virgine intelligit Gregor. II. Papa Epist. ad Germanum quae lecta est in septima Synodo Act. 4. ubi ait *Sancta Dei Matris faciem diuites plebis supplicare.* & Athanasius sermone de Deipara: *Idcirco, inquit, vultum tuum deprecantur omnes diuites plebis, dicitur scilicet istiusmodi bonis, & spiritualibus consolationibus, sic Athanasius. idem*

Gregorius

Papa

Athanas.

Damasc.

And. Cre

Iob 38.

Bonauent.

Cant. 6.

Ephrem.

Damasc.

Damascenus orat. 1. de Nat. Huiusce, inquit, *foemina personam diuites plebis supplices deprecantur.* Andreas Cretensis orat. 2. de dorm. Virg. loquens *De te, inquit, David tuum praefigurans egressum prae dixit, Vultui tuo supplices erunt diuites populi.* Virginitatem accommodatur in officio Fratibus minoribus concessio illud Iob 38. *Quam laudant astra matutina, id est, Angeli sancti.* & Bonauentura in Litanij B. Virginis: *Sancta Maria, inquit, quam omnia laudant & venerantur: ideo Cant. 6. Viderunt eam filia, & beatissimam prae dicauerunt, Regina, & concubina laudauerunt eam?* quasi dicat, non solum inferiores Sancti per filias significati; sed ipsae Reginae, id est, praestantissimi Sancti laudauerunt eam, Quare Ephrem in orat. de laud. Virg. vocat eam *coronam ceteros hierarcharum, omniumq. Sanctorum, & Virginitatem inaccessam, ob immensum fulgorem, & Damascenus orat. 1. de Nat. Tu, inquit, Sacerdotum gloria, Christianorum spes.*

12 Ex dictis facile etiam explicare possumus mare illud vitreum simile crystallo, quod in conspectu sedis esse scribitur Apoc. 4. Quomodo cumque enim mare illud vitreum, sumatur facile explicari potest, quam ratione in conspectu Virginis esse dicatur, & ut omittam reliquas interpretationes, si per mare intelligatur hominum multitudo in terra degentium, ut dicit noster Ribera in Apoc. 4. ex illo Apoc. 17. *Aqua populi sunt:* ceterum omnes in hac vita tanquam in mari perturbationum procellis agitato, & amaritudine pleno, nauigantes in conspectu Virginis sumus, & ad eam tanquam maris stellam respicere, eamque pro nostris necessitatibus invocare debemus dicentes: *Ad te clamamus exules filij Eua, ad te suspiramus gementes, & flentes in hac lachrymarum valle: Eia ergo Ad vocata nostra illos tuos misericordes oculos ad nos conuertere: & lesam benedictionum fructum ventris tui nobis post hoc exilium ostende.* nam, ut recte Bernardus serm. 4. super Salve Regina: *Si vultum tuum, inquit, deprecabuntur, Virgo sacra, omnes diuites plebis, & si pauperes plebis, multo magis egenus, & pauper, opprobrium hominum, & abjectio plebis, sic ille.* Sin autem cum Petetia in Apocal. 4. disput. 16. per Mare vitreum multitudinem innumerabilis animarum sanctorum in Caelo existentium intelligatur, quod probabilis existimo, ut dixi libro 2. de septem Angelorum principibus cap. 15. Tunc qua ratione (ut superius dixi) viginiquatuor seniores, eadem etiam haec animae beatae Virginem sanctissimam venerantur, eique reuerenter astant. quod idem dici potest de turba illa magna ex omnibus gentibus, & tribubus conflata Apoc. 7. quae stare dicitur ante thronum Dei, & in conspectu Agni, quoniam Deum etiam in Virgine reuerentur, nisi malis dicere eo loco illud (ante Thronum) per metonymiam sumi, nimirum ante sedentem in throno, ad quem ejusdem turbae vox illa gratulationis mox dirigitur. *Salus Deo nostro, qui sedet super Thronum, & Agno:* sed cum in sacris eloquijs nihil redundet, cumque illi non tantum dicant, *salus Deo nostro*, quod satis esset ad ejusdem maiestatem indicandam (Deo enim nihil est sublimius) sed etiam addant, *qui sedet super Thronum*, profecto aliquid peculiare indicari existimamus, quod beatissimae Virgini, in qua residet Deus, & per quam, ut cap. 15. diximus, pleraque Dei attributa

Quamvis
mare vi-
treum di-
catur ante
Thronum
Apoc. 4.

Ribera.
Apoc. 17.

Offic. Epi.

Bernard.
Psalm. 44.

Pet. 16.

Quomodo
turba illa
Sanctorum
ante thronum, id est
ante Deum
param.
Apoc. 7.

Apoc.

Pet. 16.

Pet. 16.

Pet. 16.

Pet. 16.

Pet. 16.

attributa mirifice mundo innotescunt, com-
modissime aptari possunt. Et sane, quemad-
modum recte animaduertit Bida in Lucae
cap. 1. Eadem voce, inquit, Maria ab Eliza-
beth, quae à Gabriele benedicitur, cum ei dicitur,
Benedicta tu in mulieribus, quatenus & Angelis,

& hominibus veneranda, & cunctis meritis su-
minis praeferenda monstratur. haec ille. & ipsa
met Virgo sanctissima Spiritu Sancto impel-
lente, illud de se verissime pronunciauit: Ecce
enim ex hoc beatam me dicent omnes genera-
tiones.

SANCTORVM IOACHIM, ET ANNÆ Virginis Deiparae parentum eximia sanctitas.

CAPVT XVIII.

DE Virginis Deiparae parentibus
inclutis, atque sanctissimis di-
cturi, quod superiori capite
polliciti sumus, illud primo lo-
co potendum arbitror ad Vir-
ginis gloriam, suorum dignita-
tem Parentum spectare: verissimum enim est
illud Ecclesiast. 3. *Gloria hominis, ex honore Pa-
tris sui*: sicut enim ex Bernardo homilia 4. su-
permissus est: *Quicquid in laudibus Matris
Dei proferimus ad filium, ita ad ejusdem Dei-
parae gloriam dignitas parentum ejus perti-
net, atque adeo ad Christum, qui est eorum
nepos. Et quidem Sancti Ioachim, & Anna
parentes Virginis erant: Clari, inquit Nicepho-
rus libro primo histor. capite 7. nec non pri-
mo quibusque, & splendidissimis, nobilissimisq;
genere connumeratis; quippe qui ex nobili pro-
sapia descenderant, tot Regum & Iudicum
populi, quos enumerat Matthaeus capite pri-
mo, & Lucas capite tertio, de quibus D. Tho-
mas 3. parte quæst. 31. art. 3. ad 2. Scitã co-
gniti, ut receptissimum esset apud omnes Vir-
ginem ex familia David genus deducere, ut
sic de Christi genealogia constaret. Quare
Bernardus sermone Signum magnum, inter
Virginis stellas duodecim, ex quibus Regium
Mariae diadema compactum est, non tantum
sanctitatis, sed nobilissimae etiam prosapiae
privilegia enumerat: Quid ergo, inquit,
sydereum michi in generatione Maria? plane
quod ex Regibus oria, quod ex semine Abraha
progenita, quod generosa ex stirpe David: Nihilo-
minus tamen, & si clara quidem proavorum
titulus, inquit Petrus Damianus sermone 2. de
Natiuitate Virginis, sed incomparabiliter clarior
Parentes generositatis proles, filia siquidem Regum, sed Ma-
ria nobiliter Regis Regum Eadem quoque ratione Sancti
Iohannes ex Ioachim, & Anna, licet nobilissimis essent or-
prole quæti natalibus; incomparabiliter tamen nobilio-*

res ex filia Deipara, & nepote Christo Dei filio ex preauis
evadere, ut omniam hic nobilitatem illam,
quam ex insigni in Deum pietate sibi compa-
rantur.

2 Igitur, ut hinc exordiamur, Ioachim interpretatio
Hebraicè idem sonat, quod preparatio Domini ratio no-
Anna verò idem, quod gratia ex Epiphania minù lo-
sermone de laudibus Virgin. quorum nomen chim, &
quàm rectè congruat ijs, quae per eos Deus Anna.
effici, significarique voluit; ex ijs, quae dice-
mus, apparebit. Erant autem eximia sanctita-
te praestantes bona, suatrisariam diuidebant,
partem unam templo, templique ministris,
alteram peregrinis, & pauperibus, tertiam ioa-
familiae usibus impendebant. Vnde colligi B. Virgo
mus, Virginem sanctissimam, quae bonorum stitit pater-
paterhorum fuit haeres, pauperem voluntate peritatem
fuisse, quemadmodum probat Canisius libro voluit.
primo de beata Virgine capite quarto, ut sic Canisius
magis assimilaretur Christo ex ea nascituro, 2. Cor. 5.
qui cum Dives esset, pro nobis egenus factus est, & Ioan. 19.
nasci in stabulo, ac sepeliri in alieno sepulchro Matth. 8.
voluit, & dum vixit, non habebat, ubi caput re-
clinaret. Parentes porro Virginis usque ad se-
nectutem absque liberis steriles fuere, quod a Sterilitate
pud Iudæos probro ducebatur, quasi maledi- apud lu-
ctus esset sterilis, qui semen non faceret in doct probre
Israël, quod testatur Hieronymus in Isa. 56. in ducebat
illa verba: Dicit Dominus Eunuchis, & Augu- Hieronymus
stinus quæst. 92. in Exod. & libro 14. contra Augustinus
Faustum capite ultimo. Quare magno pro-
lis desiderio flagrantibus, precès cum lachry-
mis ardentibus, & jejuniis ad Deum enixius Enixè pro-
fundentes, prolem, quam suscepissent, Deo lem a Deo
se dicaturos voverunt: Tandem Dominus petebant.
desiderium pauperum exaudire solitus per An- promissu-
gelum Ioachimo in monte, & Annæ in hor- tur illis
to praenunciauit, promissique filiam futu-
ram venturi Messiae Matrem, quam iussit
voca.

*in mater
Messia.
Quo tem-
pore obse-
runt.*

*Parentes
Virginis
sanctitate
extimif.*

Epiphani.

*Etymolo-
gia nomi-
ni eorum.*

*Historia
Mariæ.*

*Liber de
ortu Ma-
riæ.*

*Triparti-
ta bonoru
divisio.*

*Pronun-
ciatur no-
men prolis
Mariæ.*

*Liber de
ortu , &*

vocari Mariam, eamque octavo Decembris concepit Anna, & die octavo sequentis Septembris feliciter enixa est: eandem postea trimulam ex voto obtulerunt in templum. fertur autem Joachim octogenarius, Anna verò septuaginta novem annorum obijisse, filiamque in Templo eo tempore undecimum annum agentem reliquisse.

3. Hæc pauca de parentibus Virginis ex probatis Auctoribus collegimus, quæ nunc auctoritatibus Patrum confirmabimus, quibus aliqua subijciemus, quæ eorum in Deum pietatem magis declarant. Sanctus Epiphanius sermone de laud. Virg. Sancta, inquit, Virgo de Tribu regia Davidis, sanctorum virorum filia, cuius parentes Ioachim, & Anna, qui quidem in vita sua Deo placuerunt, atque fructum ejusmodi germinarunt sanctam Virginem Mariam, Templum, & simul matrem Dei. Ioachim porro, Anna, & Maria, hi tres Trinitati palam sacrificium laudis offerebant, Ioachim enim interpretatur preparatio Domini eo quod ex illo preparatum sit templum Domini, nempe Virgo, Anna rursum similiter gratia interpretatur, propterea quod Ioachim, & Anna gratiam acceperunt, ut accedentibus precibus talem fructum germinarent sanctam Virginem adepts, Ioachim siquidem precabatur in monte, & Anna in horto suo: Anna vero gravida effecta cælum, & Thronum Cherubim peperit sanctam puellam Mariam. Idem hæret. 78 dicit Virginem ex conceptione viri, & mulieris secundum promissionem veluti Isaac dispositam: & hæret. 79 Virgo, inquit, per preces, & omnem diligentiam secundum promissionem Patri & Matri data est, & paulò post: Historia, inquit, Mariæ, & traditiones habent, quod dictum est patri suo Ioachimo in deserto, uxor tua concepit, Angelus prænunciatus est id, quod futurum erat jam ex Deo ordinatum, & iusto promissum. Hæc Epiphanius.

Hieronymus, siue alius Auctor libri de ortu, seu Natiuitate Mariæ, qui in tom. 9. operum Hieronymi habetur, multa ex ijs, quæ diximus, refert, & præsertim piam illam bonorum diuisionem tripartitam à Sanctis Joachim, & Anna fieri solitam, addit Angelum sancto Ioachimo apparuisse, ei que inter alia: Anna, inquit, uxor tua pariet ibi filiam, & vocabis nomen ejus Mariam. Hæc enim erit, ut vovistis, ab infantia Domino consecrata, & Spiritu sancto replebitur, adhuc ex utero matris, & astate procedet, sicut ipsa ex sterili nascitur, ita incompara-

biliter Virgo generabit Aliissimissimum, qui Iesus Nativitate vocatur. & infra, eadem ab Angelo sanctæ Mariæ Anna dicta commemorat. Hæc ibi. Hunc libellum tanquam pium ex Hebraico in Græc. Hieronymus cum, & in Latium convertum recipit noster Canisius libr. 1. de B. Virgine Maria. & quidem omnia pene, quæ ibi leguntur, uno vel altero dempto apud gravissimos Auctores inveniuntur, & videtur libellus hic citari, & probari ab Epiphanio hæret. 79. ut diximus, & à Epiph. Gregorio Nysseno oratione de humana Christi generatione. Simeone Metaphraste de ortu, & dormitione Mariæ, ubi eam appellat arcanam, & occultam historiam, & ab Auctore tape. imperfecti in Matth. homil. 1. Nam Epiphanius hæret. 26. contra Gnosticos alium libellum refert dictum styrys Mariæ, unde mendacia aliquot prodierunt, & hunc reprobatur Gelasius cap. sancta Romana Ecclesia 16. dist. 2. vide Chrysostorum de Castro nostra Societatis in sua historia Deiparæ pietatis pariter, atque eruditè ex sanctis Patribus collecta, ubi in cathalogo Auctorum in Hieronymo, hunc libellum de ortu Mariæ, ab omni calumnia egregiè vindicat. & sancti Hieronymus Epiphanio familiaris historiæ, ac traditiones de Conceptione, & ortu Beatæ Virginis ab Epiphanio hæret. 78. citatas facillè cognoscere potuit, easque litteris mandare.

4. Damascenus multa in laudem Sanctorum Joachim, & Annæ dicit in oratione 1. & 3. de Natiuitate Virginis. & in orat. 1. laudat eos ob pudicitiam: O, inquit, par beatum Ioachim, & Parentem Anna, quibus omnia creatura est obstricta: per vos enim donum omnium donorum præstantissimum Creatori obtulit, nempe castam Matrem, quæ sola Creatore digna erat. & infra: Occassimum ratione præditarum tururum par, Ioachim, & Anna, Virginem Dei matrem mundo peperistis. & infra: Ioachim, & Anna tanquam spirituales montes dulcedinem stillarunt. & orat. 3. de Natiuit. Merito, inquit, vir diuinus Ioachim, & Anna ejus uxor diuina prouidentia vocati Precationis fructum perceperunt, hanc, inquam, Reginam, & nostra massa primitiæ. & orat. 1. de dormit. Virg. Abi Anna, inquit, Dei genitrix expollicitatione prodit, Angelus quippe ex parentibus conceptionem nunciat, & lib. 4. de orthodoxa cap. 15. Ioachim, inquit, lætissimam illam, ac summis laudibus dignam mulierem Annam matrimonio sibi copulauit: Verum 1. Rap. quemadmodum prisca illa Anna cum sterilitatis

morbo laboraret, per orationem, ac promissionem
Samuelem procreavit: eodem modo hæc etiam per
obsecrationem, & promissionem Dei Genitricem
à Deo accepit, ut ne his quoque cuiquam ex illu-
stribus matronis cederet: itaque gratissimum hoc
sonat Annæ vocabulum) Dominam parvi (id est
Maria nomine significatur) verè omnium rerum o-
mnium conditricem Domina facta est, cum crea-
toris mater existeret. In lucem autem editur in do-
mo probatica Ioachim, atque ad templum addu-
citur. hæc Damascenus, qui etiam orat. 1. de
Nativitate Virg. quæritur Virgo mater ex sterili
orta sit: Quoniam, inquit, oportebat, ut ad id,
quod solum sub sole novum erat, ac miraculorum
omnium caput, via per miraculorum omnium caput,
via per miracula fieretur. ita Damasc.

German. Germanus Patriarcha Constantinopolita-
nus in oratione de Virginis præsentatione, in-
troducitur sanctam Annam loquentem cum
Zacharia parente præcursoris, & inter alia illi
dicentem: Ego, inquit, cum essem sub dis in mo-
torio, oculos in cælum tollens, pedibus autem meum
manibus verberans, clamaui ad Deum, quis es
in cælis, meus autem coniux cum esset solus in
monte, & securaretur quadraginta dies, eadem à
Deo suppliciter petebam. sic ergo flexus, qui est paratus
ad misericordiam, & benignus Dominus, ambo-
rum precibus, misit angelum nobis præ-
nunciaturum mea filia conceptionem. hæc Ger-
manus.

Georg. Georgius Cedrenus in compend. histor.
Ioachim, inquit, othogenarum deceffit, Anna ve-
rò annos nata unde octoginta vitam sinxit, ab
his in Templum deducta Dei genitrix anno aetatis
ventum B. suæ tercio. Listerus verò Hebræas superfluo et-
iam Ioachim didicit.

Cur nom. At rogabit quispiam, quid causæ fuit, quod
parentum in sacris litteris nomen parentum Deiparæ
non exprimitur? Respondet Ambrosius Ca-
therinus Commentariis in cap. 3. Genes. Io-
divinis scripturis haberi beatissimam Virginem
esse Dei Genitricem, ut tota eius nobilitas nõ
ex parentibus, sed ex prole sacratissima con-
sideretur; ex quo colligatur etiam illud, eam à
peccato originali propter Christum eius filium
extitisse immunem, nam parentes Deiparæ
quamvis, ut diximus, nobilissimi, atque san-
ctissimi, nihilominus contraxerunt originale
noxam, quam tamen in filiam singulari Dei
privilegio non transferunt.

Et profectò complures alij gravissimi aucto-
res præclare de sanctitate, ac generis nobilitate

te parentum Virginis scripsere, quorum locos
satis erit indicare. Gregorius Nyssenus orat. de
humana Christi generatione Andreas Cretē-
sis orat. 1. de dormit. Virginis. Metaphrastes
oratione de vita, & dormitione Deiparæ, & re-
fert Nyssenum Sergius Hagiopolita oratio. de
Natali Mariæ Nicephorus lib. 2. histor. ca. 7. S.
Antoninus 1. par. hist. tit. 4. ca. 6. §. 10. S. Vin-
centius sermone de Nativitate Virg. Recentiores
etiam, ut Canisius lib. 1. de B. Virg. cap. 4. Baro-
nius in appar. ad Annal. fol. 23. & in notis ad
Martyrol. ad diem 20. Martii, & 26. Iulii. Pe-
trus Gelafius in notis ad Martyrologium die
20. Martii. Suarius to. 2. 3. par. disput. 4. sect. 2.
Noster Sebastianus Barrada lib. 6. in concord.
Evang. cap. 3. Christophorus de Castro in hi-
storia Deiparæ cap. 1. & 2.

Et sanè sanctos Ioachim, & Annam fuisse
eximia sanctitate conspicuos, præter dictorum
Patrum auctoritatem, multa id persuadent. &
primò id probatur ex fructu, seu filia, quam
genuerunt: vnde Damascenus orat. 1. de Nati-
vitate Virg. O beatum inquit, par Ioachim, & An-
na, profectò ex ventris vestri fructu immaculato
agnoscimus, quemadmodum Christus quodam
loco dixit, Ex fructibus eorum cognoscatis eos ut
Deo gratum, ac dignum ea, quæ à vobis genita est
vita vestra rationes institutis. hæc Damascē-
nus. Quod si Protarchus philosophus, teste
Aristotele lib. 2. Physicorum text. 59. Fortuna
tos dixit esse lapides, ex quibus altaria fiunt, quæ
ab hominibus honorantur, fortunatum tamen
esse, lapidibus inanimis non nisi metaphoricè
tribui potest; quod magis Virginis parentes
beatissimos, & magno à Deo honore nobili-
tatos censebimus, ex quibus Deipara, quæ est
Altare Dei animatum & sacratissimum, quem
admodum c. 2. diximus, & singulari reverentia
adorandum efformatum est.

Secundò si Sancti Zacharias, & Elisabeth
parentes Sancti Ioannis Baptistæ præcursoris
Domini sanctitate insignes describuntur à Lu-
ca Evangelista: Non solum moris, inquit san-
ctus Ambrosius libro primo in sanctum Lucam
in illis, qui prædicabiles sunt, verum etiam paren-
tes oportere laudari, ut velut transmissa imma-
culata puritatis hereditas in eis, quos volumus
laudare, præcellat. quales ergo existimabimus
Virginis Mariæ Matris Domini & Redemptoris
nostri parentes Annam & Ioachim, quæ
absque ulla comparatione magis spectabat ad
Christum, quam præcursor: imò ex egregia
sancti-

ginita pa-
rentibus
mentione
faciunt.

Greg. Nyss.

And. Cre.

Metaphr.

Serg. Hagiopol.

Niceph.

S. Antonin.

S. Vincent.

Canisius.

Baronius.

Pet. Gelaf.

Suarius.

Sebast.

Barrada.

Christoph.

de Castro.

Rationes

quibus

sanctitas

parentum

Virginis

ostenditur

Damascē-

nus.

Quod si

Protarchus

philosophus,

teste

Aristotele

lib. 2. Physi-

corum text.

59. Fortuna

tos dixit esse

lapides, ex

quibus altaria

fiunt, quæ

ab hominibus

honorantur,

fortunatum

tamen

esse, lapidibus

inanimis non

nisi metapho-

ricè tribui

potest; quod

magis Virginis

parentes

beatissimos,

& magno à

Deo honore

nobilita-

tatos cense-

bimus, ex

quibus Deipara,

quæ est

Altare Dei

animatum

& sacratissi-

imum, quem

admodum c.

2. diximus,

& singulari

reverentia

adorandum

efformatum

est.

Secundò si

Sancti Zacharias,

& Elisabeth

parentes Sancti

Ioannis Baptistæ

præcursoris

Domini sancti-

tate insignes

describuntur à

Luca Evangelista:

Non solum moris,

inquit san-

ctus Ambrosius

libro primo in

sanctum Lucam

in illis, qui

prædicabiles

sunt, verum etiam

parentes

oportere laudari,

ut velut trans-

missa imma-

culata puritatis

hereditas in

eis, quos volumus

laudare, præ-

cellat. quales

ergo existima-

bimus Virginis

Mariæ Matris

Domini & Red-

emptoris nostri

parentes Annam

& Ioachim, quæ

absque ulla

comparatione

magis spectabat

ad Christum,

quam præcursor:

imò ex egregia

sancti-

Matth. 11. sanctitate præcursoris, Christi ore laudata illis verbis, Inter natos mulierum non surrexit maior Iohanne Baptista, & ex insigni etiam sanctitate S. Ioseph sponsi Virginis, & nutritij Christi, infero eximiam quoque sanctitatem parentum Virginis, qui genuerunt eam, ex qua Christus carnem accepit, & quorum Christus verè fuit nepos. Neque hic comparationem inter Sanctos inducere contendimus, cum spirituum ponderator sit Dominus Prover. 16. sed ex vnius excellentia alterius præstantiam colligere conamur.

Sanctitas eorum ex etymologia. 6. Tertiò, etymologia nominum ipsorum, quæ non vacat nysseno, hoc etiam ostendit, etenim ex Epiphania semper de laud. Virg. ut supra diximus, Ioachim idem est quod præparatio Domini, eò quòd ex illo dicit præparatum fuisse templum Domini, id est, Virginem,

3 Reg. 6. Anna verò idem est, quod gratia: si ergo Virgo Deipara per Salomonis templum figuratur, ut complures Patres, quos cap. 5. citavi affirmant: & Ioachim idem sonat, quod præparatio Do-

Præparatio pro templo Salomonis mysticè Virginis parentibus optatur. minis, quoniam ex Epiphania est præparatio huius mystici templi, nempe Virginis, sanctæ præparatio pro templo Salomonis fuit magnificèntissima, ergo magnificènter debemus de præstantia S. Ioachim, & simul etiam S. Annæ, quæ ad hoc ipsum cum eo concurrit, ut autem præparationem templi Salomonis ex parte intelligamus, meminisse oportet, David 1. Paral. 22. dixisse se pro templo præparasse in paupertate sua aurum talenta centum millia, quæ conficiunt, (ut ex nostro Villalpando dixi supra cap. 4.) mille sexcentos octoginta tres miliones, ut vocant, scutatorum monetæ Romanæ, & præterea argenti mille millia talenta, quæ mille quadringentos quadraginta miliones dictæ monetæ conficiunt: & is verò, & ferri non erat pondus, lapides pretiosos, marmor parium 1. Paralip. cap. 29. abundantissimè collectum præter aurum, & argentum, æs, & ferum, quòd principes cum populo sponte dederant, cuius summa 1. Paral. 29. habetur. Rationem autem huius tantæ præparationis templi reddit David: opus namque grande est, neque enim homini præparatur habitatio sed Deo. quòd si hoc de materiali, & inanimato, multo magis de spiritali, & animato templo verum erit, nimirum de B. Virgine. Scio intrinsecas partes ad hanc præparationem mystici templi fuisse donas: & privilegia, quibus Deiparæ anima fuit exonata, ut dixi

1. Paral. 29.

c. 4. nihilominus tamen ex Epiphania, & e. Epiphania, etymologia nominis non sine diuino nutu illi impositi, Ioachim significat præparationem huius templi, à quo nimirum genita fuit Deipara. Ergo de ipso quoque verum erit fuisse multiplici virtutum genere ornatum simul cum sancta Anna Virginis matre charissimâ, quæ gratiam sonat, quòd paritura esset eam, quæ gratia fuit plena: quæque gratiam inuenit apud Deum, & abundè potest nobis illam impetrare: imò quæ auctorem gratiæ Christum Dominum mundo aliorum erat. & quoniam omnia in Virgine, ut ait Germanus, oratione de Zona Deiparæ, sunt ammirabilia & naturæ vires excedentia, in qua Deus suam exercuit potentiam, quippe in qua fecit magna quæ potens est, proinde etiam ipsius parentes singularem sanctitate propter filiam ornatos habere dicendum est: & sicut lapides in fundamenta templi ex 3. Reg. 5. erant grandes, pretiosi, & quadrati, id est, minime iustici, & impositi, ita Virginis parentes, qui veluti lapides sunt huius templi fundamentales, fuisse grandes, & pretiosi, & omni ex parte politi, ac quadrati, virtutibus diuinitus ita instructi, ut in omnibus sicut oportebat se optimo modo gererent, sursum erga Deum, deorsum erga inferioris, dextrorsum in prosperis, sinistrorsum in aduersis, ante in apertis tentationibus, retro in occultis, ut sic vndeque perfecti tales essent, quos nec Virgo suos parentes, nec Christus suos avos agnoscere dedigneretur: & sicut aqua quòd vèrior fonti ubi surgit, eò purior, ita Virginis parentes, qui vicinissimi fuisse Deiparæ, de qua natus ex Christus fons vitæ perennis, fuisse propterea sanctitate præclarissimi.

7. Quartò, Virginis parentes tanta spòde Deum sanctitate fulgebant, ut plerique Patres eorum precibus tribuere non dubitent, quòd ipsi talem, tantamque filiam à Deo per Angelum promissam genuerint. Epiphanius enim hæret. 76. Virgo, inquit, per preces, & omnem diligentiam secundum promissionem pariri, ac matre data est. Nyssenus loco citato: Anna sterilis imitatur, inquit, materem Samuelem, supplicat Deo, & donum, quod petiit, accepit. & Damascenus orat. 3. de Natiu. Mariæ, 1. Reg. inquit, vir datus Ioachim, & Anna eius uxor divina providentia vocati, precationis fructum perceperunt. Hanc, inquam, Regnam. & lib. 4. de fide cap. 15. Sic ut Anna, inquit, ster-

vilis per orationem, ac promissionem Samuelum procreavit, eodem modo hac etiam per obsecrationem, & promissionem Dei genuerunt à Deo accepti, Ceterum votum postea statim vbi Virgo ablactata fuit reddiderunt, ex quo etiam eorum pietas perspicitur, qui filiam vnigenitam, dilectam, diu desideratam, moribus amabilissimis præditam, trimulam in templo diuinis obsequiis educandam reliquerunt.

Ambros. Quod enim parentibus charissima fuerit satis indicat Ambrosius lib. 2. de virginibus; vbi de virtutibus agens Deiparæ: Quando, inquit, vel vultu ista læta paruescit quando diffinit à propinquo? & infra Quid in singulis morer, ut eam parentes dilexerint, extraneis prædicauerint? & Damasc. orat. 1. de Natio. Deipara parentibus inquit, erat morigeræ, & dicto audiens.

Quisnam Quæres, quisnam Angelus conceptionem Virginis prænuntiavit, & an oomen Mariæ imponendum illis præscripserit. Respondet Franciscus Mayronius sem. super. Missus est, à Gabriele voo ex supremis id factum: Nam maior, inquit ipse, est connexio mysteriorum in generatione Virginis ad mysteria generationis Christi, quam connexio mysteriorum Sancti Ioannis Baptista, & Christi, & ideo cum ex ista connexionione fuerit idem Angelus Gabriel, multo magis in illa. Pantaleon etiam apud Metaphrastem in oratione de S. Michaele, ait, Gabriele m. Anna conceptionem Virginis nuntiasset. Idem affirmat Ioannes Bileth, & Petrus de Natalibus in catalogo Sanctorum lib. 3. cap. 226. Verisimile etiam est, & nomen præfignificasse parentibus, sicut & prædictum fuit nomen Isaac Genes. 17. & Ioannis Baptiste Luc. 1. quod cap. 4. ostendimus.

Pantale. 8. Ad sanctitatem etiam parentum Virginis facit puritas, & honestas coniugii ipsorum, propter quam à Damasceno orat. 3. de Natio. vocantur castissimum pariturum ratione præditarum. & S. Brigitta lib. 1. reuelationum cap. 9. refert reuelationem sibi à Virgine factam in hæc verba, Filius meus coniugium patris mei, & matris tantæ castitate coniunxit, ut tunc non inueniretur castius coniugium, & nunquam conuenire vellent, nisi iuxta legem, solummodo causa suscitandi prolem, & voluptas in eis mortua erat: ex charitate diuina, & ex verbo Angeli conueniunt carne, non ex concupiscentia aliqua voluptatis, sed contra suam voluntatem ex diuina dilectione, & sic ex semine eorum per diuinam charitatem caro mea compaginata

est. ita in reuelationibus S. Brigittæ. Hanc reuelationem refert Dionysius Carthusianus lib. de laud. Virg. art. 8.

In iisdem quoque reuelationibus in sermone Angel. cap. 10. Angelus agens de coniugiis per copulam consummatis, Deus, inquit, dum vniuersa iusta, & honesta coniugia, quæ à primi hominis creatione, usque in diem nouissimum fieri debent, prospiceret, nullum simile Ioachim, & Annæ coniugio in omni diuina charitate, & honestate præiudicavit, & ideo ei placuit de hoc sancto coniugio honestissimæ. suæ matris corpus generari. hæc ibi. Sane Petrus Galatinus lib. 7. de arcanis Catholice veritatis c. 8. affuit summam fuisse illorum puritatem in Virginis conceptione, ait enim sanctos Ioachim, & Annam cum ad generationem Virginis ab Angelo sibi nuntiata carnaliter sunt copulati, ardenti deotione, & vehementi contemplatione, quam ambo habuerunt, & spirituali animi delectatione, omnem corporis effrenatam voluptatem concupiscentiam, & libidinem extinxisse. Quod ex peculiari Dei voluntate, ac privilegio prouenisse dicit ad maiorem Deiparæ concipiendæ excellentiam, idque probat exemplo solis, cuius lumen tollit, seu occultat lumen candelæ, & exemplo eius, qui dum vni rei nimis intendit, non exercet alios sensus. Adde ego exemplum Lothi, qui vino inebriatus non sensit quando concubuit cum filiabus. Ita parentes sanctissimæ Virginis amore spirituali ebrii, sed tamen optime cognoscentes quid faciebant, non sentire ex Dei privilegio, effrenatam illam concupiscentiæ voluptatem, eo modo, Quo primi parentes, inquit Galatinus, si non peccassent filios in paradiso terrestri procreassent. De generatione porro in statu innocentie Augustinus lib. 13. de Trinit. cap. 18. & lib. 14. cap. 26. dicit futuram fuisse sine libidinis morbo, & sine ardore, ac illecebroso stimulo cum tranquillitate animi & corporis. & sanctus Thomas 1. part. quæst. 98. art. 2. ad 2. dicit de Generatione in eo actu futuram fuisse sine deformitate immoderata concupiscentia, at in natura lapsa homo contra delectationem, & feruorem concupiscentia ratione moderari non potest, sic D. Thomas. illud quoque a quod me certum est, nullum peccatum veniale, ne leuissimum quidem in illis Sanctis parentibus, cum Virginem generarunt, accidisse, quod notat Barrada loco citato.

Dionys.
Carthus.

Pet. Gala.

Parentes
Virginis.
in eius generatione
non sentire
effrenatam concupiscentiam.
Genes. 19.

August.

S. Thom.

Barrada.

*Ecclesia
festum ce-
lebrat de
S. Anna,
& in mar-
tyrologio
de S. Ioa-
chimo me-
minit.*

*Martyro-
logium
Pet. Galef.*

*Natalis S.
Ioa-
chim
agitur de
aerico Iulij
II.
Cornel.
Schulsi-
ng-
Missale
Roman.
Galefinus.
Massam.*

*Concebrar-
dus.
Calenda-
rium.
Eius missa
erat in
antiquo
Missali
Collata
de S. Ioa-
chim.
Missale
Roman.
Eum cele-
brat Pra-
eres Mi-
niores.
Templa S.
Ioa-
chim.*

9 Denique accedat auctoritas Ecclesiae ad fidem sanctitatis parentum Virginis facien- dam. De sancta Anna festum duplex celebrat die 26. Iulij cum hac collecta : Deus qui B. Anna gratiam conferre dignatus es, ut Genitricis unigeniti filii sui mater effici mereretur. concede propitius, ut cuius solemnia celebramus, eius apud te patrocinii adiuvemur per eundem Domi- num nostrum, &c. De S. Ioa-
chimo honorifi-
cam mentionem facit in Martyrologio iussu Gregorij XIII. edito die 20. Martij, ubi sic ha- betur : In Iudaea S. Ioa-
chim patris sanctissima Ge-
nitricis Dei Mariae. In Martyrologio, ad quod notas fecit doctissimus Petrus Galefinus sic habetur 20. Martij in Iudaea S. Ioa-
chim patris B. Virginis Genitricis Dei Mariae, cuius dies na-
talis agitur ex instituto Iulij II. Pontificis. haec in Martyrologio illo. Huius institutionis Iulij II. Pontificis meminit Cornelius Schulsingius in Bibliotheca Ecclesiastica, seu Commenta- riis in breuiarium, & Missale tomo 2. fol. 185. in annotatione marginali ad festum sanctae Annae, & fol. 17. ubi de Sanctis veteris testa- menti. Nam in notis testatur Galefinus alios hoc festum celebrare 16. Octobris teste Mas- seo in Chronicis, & Ecclesiam Curientem quinto idus Decembris. Graeci vero eius fe-
stum celebrant statim post natiuitatem Vir-
ginis, nimirum nono Septembris, ut videre est in Menologio, quod e Graeco translulit Ge-
nebrardus. In antiquo Missali ante Pij V. tempora festum S. Ioa-
chim habetur in Ca-
lendario die 20. Martij, & hoc forte iuxta institutum Iulij II. ut diximus, & eius missa inter missas votiuas legitur eum hac oratio-
ne : Deus, qui B. Ioa-
chim pra omnibus Sanctis tuis in unigeniti filii tui incarnati Auum, a quo purissima illius mater, & virgo dignè gene-
raretur, el gisti; concede propitius, ut cuius festa debito honore veneramus in terris, hic tuae Beatitudo, & tandem donis gloria repleamur. Per eundem Dominum nostrum, &c. Et in officiis propriis festorum Ordinis Minorum à Pio V. approbatis, praescribitur officium duplex S. Ioa-
chimi 20. Martij ex communi Confessorum non Pontificum. Sunt etiam templa, & aae in eius honorem dicatae, & speramus aliquan-
do auctoritate summi Pontificis in Kalenda-
rium Breuiarij restituendum eius festum; ut sicuti in ordine minorum, ita in vniuersali Ecclesia celebraretur, non secus ac à Grego-
rio XIII. S. Annae festum communi populi

Christiani laetitia, & exultatione est restitutum anno 1584.

10 Ad extremum nonnulli, ut S. Vincentius ferm. 2. de Natiuitat. Virg. S. Antoninus loco citato, S. Ioa-
chim comparant caelo. Primò, quia eius vita tota erat coelestis, propter mo-
rum integritatem, ac coelestem conuersatio-
nem. Secundò, propter lumen gratiae & do-
ctrinae legis, qua erat praedictus. Tertio, propter puritatem castitatis coniugalis. Sanctam vero Annam assimilant terrae. Primò, quia erat ina-
nis, & vacua perficitatem, sed postea satis fructifera. Secundò, inquit terra fuit sta-
bilis, ac firma in Dei obsequio. Tertio, fuit ve-
lut ager ille, in quo absconditus est thesaurus Matth. 13. quem venditis omnibus, negotiator euangelicus erit : ita in eius vtero concepta fuit Deipara, thesaurus pretiosissimus quae eximiam S. Annae dignitatem attulit. Quare in reuelat S. Brigittae in ferm. Angel. c. 10. S. Anna nuncupatur omnipotentis Dei Gazophilacium, quia iphus thesauri super omnia sibi amabile in suo vtero recondabat. O quam prope, inquit, erat ingruer cor Dei huius thesauro, qui postmodum in Euangelio dixit, Vos estis thesaurus meus, ibi est cor meum. haec ibi. De S. Anna quidam me-
ritò sic canit.

*Saluo parens sanctissima,
Sacro Beata coniuge,
Sacrosiore filio
Nepote sacratissimo*

Hos sanctissimos Virginis parentes peculia-
ri reuerentia colamus. ex eo, quod talem nobis filiam genuerint; ipsam gratulemur, enixè eos rogantes, ut nos Deiparae ipsorum filiae sedulo commendent; quae nostri, quamuis indigni-
simus, patrocinium suscipiat, ac retineat. Eo-
rum enim intercessionem apud Virginem plu-
rimum valere inde colligere possumus, quod apud bonos filios magnum pondus habeat parentum auctoritas, quare Gerson inde inferat S. Iosephi preces apud Christum; cuius fuit pater, ut vocant, putatius; & apud Virginem, cuius fuit sponsus, esse efficacissimas, ut enim in sua Iosephina.

Quanta è fiducia, quanta est

Vis impetrandi; quia dum v. r. dum pater orat,

Vxorem, & natum, velut imperium reputatur.

Quod idem proportionem suam de sanctissi-
mis Ioa-
chimi, & Annae veris Deiparae genitori-
bus, & Christi Domini auis, ratione precum, quas ad Christum, eiusque matrem pro nobis fundunt, meritò dicere possumus. QVA-

*S. Vincent.
S. Annae.
Antonin.
Ioa-
chimi
compara-
tur caelo,
& Anna
terrae sta-
bilis, &
firma in
Dei obsequio.
Gerson.*

Matth. 13.

S. Brigittae

Matth. 13.

*Eua-
gelio
dixit,
Vos estis
thesaurus
meus, ibi
est cor
meum.*

*Iosephus
B. Virgini
parenti.*

*Intercessio
eius pro
romani-
pae Iose-
pho & apud
Christum
valde
Gerson.*

*Sententia
nam
mul-
ta
de re
Chr-
istum.*

QUATUOR EVANGELISTAS IN QUATUOR animalibus designatos Virginis Deiparae praestantiam celebrare, Hære- ticorumque contra eam blasphemias redarguere.

CAPVT XIX.

UNTVM de throno Dei est illud de quatuor animalibus, quorum primum Leoni, secundum Virulo, tertium Homini, quartum Aquilæ volanti simile dicitur: quæ senis alis prædita,

plena oculis ante, & retro, in medio, & in circuitu diuinæ sedis erant. Hæc igitur animalia licet multifariam à diuersis interpretibus accipiantur, vt fusè l. de septem Angelorum principibus c. 18. dixi, eaque omnia facile ijs, quæ de B. V. per Dei thronum significata dicimus, aptari possint: per illa tamen, iuxta communē

Doctorem interpretationem, quatuor Evangelistæ exprimi arbitramur, qui in medio, & in circuitu sedis Dei esse dicuntur, quod in medio sedis, ab ipso scilicet Deo, didicerint quæ in suis Evangelicis scriptis consignauerunt, quibus Dei sedem, Deiq; maiestatem, tanquam stre-

nuis, ac vigiles stipatores defendunt: quæ omnia etiam ijs, quæ de B. Virg. tractamus, si per Dei thronum sumatur, valde consentiunt. Sancti enim Evangelistæ pieraque in medio huius throni, nimirum ab ipsa Virgine didicerunt, eamque circumdant dum suis Evangelis eam celebrant. & ab omni hæreticorum vesania defendunt. Ad hanc rem enodatus explican-

dam, ostendam primum Virginem Magistram fuisse fidelium, præsertim Apostolorum, & Evangelistarum, qui ab ea multa acceperunt, quæ in Evangelis posuerunt: & quoniam magistra fuit illorum, propterea Doctorum aureola esse insignitam. Secundo, in sacra Evangeliorum historia quam plurima Virginis gloriam commendare, vt propterea sacri Evangelistæ Virginem circumdare dici possint.

In primis sancti Evangelistæ multa præsertim quæ ad S. Ioannis Baptistæ præcursoris conceptionem, & natiuitatem spectant, ad Christi incarnationem, ad visitationem sanctæ Elisabeth & mysteria ibi peracta, ad Christi Natiuitatem, Circumcisionem Magorum adorationem, Præsentationem in Templo, ad fugam in Ægyptum, ad eius duodennis in tem-

plo inter Doctores inuentionem, & ad descensum in Nazareth. ubi erat subditus Matri, & Ioseph: vique ad baptismum Ioannis; ea omnia à Virgine, qua conseruabat (vt dicitur Luc. 2.) verba omnia conferens in corde suo, acceperunt: quas propter S. Lucas initio sui Evangelij: Sicut, inquit, tradiderunt nobis qui ab initio ipsi viderunt, & ministri fuerunt sermonis.

De quo Eusebius Emisenus sermone 2. de Natiuitate Domini: O Mater, inquit, sapientissima, & sola talis filij dignissima, qua omnia verba hæc in corde suo ideo conseruabat, nobisq; conseruabat, & memoria commendabat, vt postea ipsa docente, ipsa narrante, & nunciante scriberentur, & in vniuerso mundo predicarentur, cunctisque nationibus nuntiarentur; ab ipsa hæc Apostoli audierunt, & ipsa dicente scripserunt, nobisque legenda mandauerunt. & infra: Quadam Apostoli, & Evangelistæ à matre Domini audierunt, quemadmodum ipsa, & cetera, qua de Saluatoris infantia scripta sunt, sic Emisenus.

Sophronius sermone de Assumpt. Eximius, inquit, illis Apostolorum chorus post Domini Ascensionem non deseruit eam, inter quos ipsa post resurrectionem intrans, & exiens, familiariter consultis de incarnatione: tanto siquidem verius, quanto ab initio plenius per Spiritum sanctum cuncta didicerat, & perspexerat oculis vniuersa: licet & Apostoli per eundem Spiritum sanctum omnia cognouerint, & in omnem ad eam peruenerint veritatem, hæc ille. Hoc idem testatur Ildefonsus ser. 5. de Assumpt.

3 Bernardus hom. 9. super missus est: Ideo, inquit, potius conceptus Elisabeth Maria nuntiatus est, vt dum nunc Saluatoris, nunc Præcursoris edocetur aduentus, verum tempus, & ordinem teneas, ipsa melius postmodum scriptoribus, ac predicatoribus Evangelij reseraret veritatem, qua & plenè de omnibus à principio cœlis fuit instructa mysterijs. Idem Bernardus luculentè hoc docet eum. de B. Maria, qui habebatur tom. 2. suorum operum, cuius verba supra c. 9. citauimus, comageremus Virginem Christi doctrinam diligenter audisse, & alijs tradidisse.

Ec 3

Am

Ambros.

Ambrosius de instit. Virg. cap. 7. ait: *Mirum non esse praeter ceteris Ioannem loquutum fuisse mysteria divina, cui praesto erat aula celestium Sacramentorum.*

S. Antoninus.

Idem confirmat S. Antoninus 4. par. tit. 15. c. 22. §. 9. & 3. par. tit. 31. c. 3. §. 3. in 8. priuil.

A. 1.

Ascendente, inquit, Christo remansit Magistra Doctorum Ecclesia, Apostolorum, & Euangelistarum. Vnde dicitur Act. 1. Hi omnes erant persecutores in oratione cum Maria matre Iesu. Conuersabatur, inquit Hieronymus, post filij sui ascensionem cum Senatoribus caeli in schola virtutum: Ipsa de multis mysteriis informauit Apostolos, & Euangelistas. hucusque S. Antoninus. Quare ab Ignatio Epistola ad Ioannem, Nostra religio, & paenitentia magistra est appellata.

Rupert.

B. Virgo

magistra

nostra re-

ligionis, &

magistra

magistro-

rum.

B. Virgo

dicitur

Prophetis-

sa, & Eu-

angelista.

Basilus.

Epiphani.

Ildefons.

Luc. 11.

Anselm.

Ieron.

Ieron.

Ieron.

Ieron.

Ieron.

Ieron.

Ieron.

Ieron.

Ieron.

Ieron.

Ieron.

Ieron.

Ieron.

Ieron.

Ieron.

Ieron.

Ieron.

Ieron.

Ieron.

Ieron.

Ieron.

Ieron.

Ieron.

Ieron.

Ieron.

Ieron.

Ieron.

Ieron.

Ieron.

Ieron.

Ieron.

Ieron.

Ieron.

Ieron.

Ieron.

Ieron.

Ieron.

Ieron.

Ieron.

Ieron.

Ieron.

Ieron.

Ieron.

Et Rupertus lib. 1. in Cant. Magistram vocat magistrorum, scilicet Apostolorum. & lib. 5. in Cant. Prophetissam omnium prophetiarum capientem: hoc quoque nomen prophetissa, ad quam proximè accessit Isaias Propheta per praenotionem spiritus, Virgini tribuit Basilus in Isa. cap. 8. & Epiphanius haeres. 78.

Ildefonsus term. 2. de Assumpt. Virginem dicit Prophetissam Dei: imo ut ita dicam, inquit Ildefonsus, Euangelistam, loquebatur enim cum fide, & praedicabant qua futura uenerat, Ecce enim ex hoc beatam me discens omnes generationes sic Ildefonsus. Idiota quoque c. 3. de contemp. Virg. eam alloquens: Doctrix, inquit: fuisse Doctorum, & magistra Apostolorum.

4. Anselmus de excels. Virg. c. 7. agens de Virgine: Erat, inquit, utilis, & necessaria fides nostra conuersatio tua post Ascensionem Christi Domini inter Apostolos eius, quia licet ipsi per reuelationem spiritus sancti edocti in omnem fuissent veritatem; incomparabiliter tamen eminentius, & manifestius ipsa per eum spiritum veritatis illius virtutum profunditatem intelligebat: & per hoc solum simplici scientia, sed ipso affectu, ipso experimēto didicerat de mysteriis eiusdem Domini nostri Iesu Christi. haec Anselmus. Et cetèrè ideo tot annis post Christi ascensionem relicta est in terris, ut Apostolos, aliosque fideles plenius instrueret, & consolaretur, quod ipsa

S. Brigit.

Virgo S. Brigitae reuelasse scribitur lib. 6. reuel. S. Brig. c. 6. Conuersatam enim cum Apostolis donec ipsi per diuersas regiones praedicatori dispergerentur affirmat Ildefonsus term. 6. de Assumpt. & Gregor. Turon. lib. 2.

glor. confic. 4. & Sophron. ser. de Assumpt. & Metaphrast. orat. de vita, & dorm. Deip. & Rupert. in Matth. 2. Taliter, inquit, B. Virgo loquuta est post ascensionem auribus fidelibus plurima illa enarrans, quod rectè dicat Dilectus eius Cant. 4. Fenus distillans labia tuaz emissiones tuae paradysus malorum puniceorum: fons hortorum, &c.

Idem Rupertus cum Virgine loquens in illud Cant. 5. Qualis est Dilectus tuus ex dilecto Opulcherrima mulierum? Opportuna percontatio si respiciamus ad illa tempora, quando tu Dilecte propter Euangelium dilecti praesens aderat, & in corpore detinebaris magistra necessaria, & ideo valde idonea contra Iudeos blasphemantes, & haereticos Christianam veritatem corrumpere laborantes. Pulsandum igitur erat ad os tuum veritatis, & consulendum oraculum spiritus sancti scilicet sacrarium pectoris tui, ut vixit voco omnem necessariū tenendam demonstrares regulā fidei cum testimonio scripturarum, quas memoria tenebas. Prophetissa magna, & capax omnium prophetiarum. haec Rupertus.

5. Sanè nomen ipsum Maria inter alias etymologias, teste Hieronymo de nom. Hebr. idem est, quod illuminatrix maris, non solum, quia veluti stella polaris eos, qui nauigant in mari huius mundi procelloso, dirigat: sed etiam quia illuminat exemplo, & praeferat etiam doctrinā, quod praestitit, vt dixit Mayrio in ser. de creat. ani. Virg. cum Apostolos docuit qui mundum ad fidem adduxerant, idcirco Doctorum Aureolam eam consequutam tradunt Theologi: ad hanc enim Aureolam, quae confertur propter victoriam, qua quis non solum à se, sed à cordibus aliorum, Hostem, nimirum daemone, remouet, satis est si doctrinam fidei communicet, etiam si non fiat per praedicationem, vt docet S. Tho. in 4. distin. 49. q. 5. art. 5. ad 5. de qua se vide Franc. Suar. tom. 2. in 3. part. disp. 21. sect. 4. Imò auctor supplementi Gabrielis in 4. distin. 49. q. 4. art. 3. dub. 2. docet B. Virg. Doctorum Aureolam alius esse coronandam, quoniam doctrix fuit Apostolorum, & magnoium Theologorum, atque adeo Ecclesiae Rectores, Pastres, & Magistros sua sapientia illuminauit, & ita totum mundum: Et ob hoc, inquit Auctor supplementi, Christo ascendente in caelum, ipsa ad tempus in terris profuclum consolationis, & magisterio est derelicta, & p. d. tenendum est, quod ipsa diaboli suggestiones plus omnibus alijs

aliqui detexit, & enarrauit, discipulos Domini, & Ecclesia magistros informando, & erudiendo, & sacratissimis morum disciplinis instituendo, varietate euangelica illustrando. & sedes secreta pandendo, hæc Auctor supplementi Gabrielis.

Et Dionysius Carthusius in 1. tent. dist. 15. q. 2. de Deip. agens: ipsa, inquit, diuinitissima Virgo non solum habuit sapientiam, & scientiam, prout sunt dona gratia gratis data secundum habitum, sed etiam secundum actum eorum ipsa, docuit multas uirginis, & sexus personas per uerba, & scripta, & est epistola sicut & S. Ignatius, imo & B. Luciam Euangelistam de multis secretis, & incarnationis mysterijs, que ipse præceteris descripsit Euangelistis, creditur instruxisse. Quotidie quoque, seu tempore opportuno edocuit felicissimum illud collegium centum uirginum, eius obsequio atque regimine deputarum hæc Carthusianus.

Ex dictis probabiliter colligere possumus ex ijs, quæ S. Marcus Euangelista in Aegypto ad monachorum institutionem tradidit, ut habet Cassianus lib. 2. de instit. renunciantium cap. 5. eum multa ex uirginis magisterio uel immediatè, uel mediatè per Apostolos accepisse, atque in Aegypto instituisse: quicquid tamen sit hoc de S. Marco, illam tamen fidelium Magistratam agnoscimus, & veneramur. Quare Augustinus ser. 6. de temp. Deiparam: sponsam Christi, & gentium magistratam appellat.

S. Brigitta in suis reuel. in serm. Angel. c. 19. Ascendente, inquit, filio ad suum Regnum, Virgo Maria in hoc mundo ad bonorum consolationem, & errantium correctionem, remanere permissa est, erat enim magistra Apostolorum, confortatrix Martyrum, doctrix Confessorum, clarissimum speculum uirginum, consolatrix Viduarum, in conjugio uiuentium saluberrima monitrix, atque omnium in fide Catholica perfectissima uirginum, Apostolorum namque ad se uenientibus omnia, quæ de suo filio perfecte non nouerant, reuelabat, & rationabiliter acclababat, Martyres quoque ad tribulationes pro Christi nomine sufferendas animabat, &c. hæc ibi.

A. S. Bonauentura in hymno: Te matrem Dei laudamus, B. Virgo dicitur: Veritas Prophe-tarum, præconium, & doctrix Apostolorum, magistra Euangelistarum. Quare hoc quoque nomine merito ei ab Ecclesia dicitur: Gaude Maria Virgo, cunctas hæreses sola interemisti in uniuerso mundo. quod elogium ante plurima annorum secula à Patribus est usurpatum, quemadmo-

dum cap. 29. ostendemus.

Quod autem spectat ad ea, quæ SS. Euangelistæ de uirginis præstantia literis mandant, quod erat alterum in hoc capite à nobis pertractandum, certum est Euangelistas Christi historiam prosequutos, de uirgine ex instituto non multa scripsisse; de ea tamen dum uitæ Christi mysteria referunt, nec pauca, nec uulgaria suis monumentis tradidisse: Regiam uidelicet ejus progeniem, ab Angelo annuntiationem, & cum eadem colloquium, elogia magnifica de ea ab Angelo Gabriele, & à S. Elisabeth, Spiritu sancto dictante prolata, Canticum illud Magnificat ab eadem uirgine pronunciatum mysterijs referentissimum, ejusdem partum uirginem, & jugem Christi sequelam, non tantum in infantia ad annum usque trigessimum, sed etiam dum apud Judæos concionaretur, usque ad ipsam crucem filij, juxta quam fortissimo animo afficit, & pleraque alia, ex quibus insignes ejus uirtutes, & dona præclarissima diuinitus illi collata facile colliguntur. Sed cæteris prætermisiss, illud unum, esse scilicet Matrem Jesu, ac proinde ueram Dei genitricem, quod Euangelistæ testantur, instar est multorum, quæ de ea dici possent: hoc enim quasi in radice, uirtute continet quicquid tantæ Matris dignitatem consequitur, & quicquid ratiocinando reddi inde inferunt Theologi, & sicut olim ex Adamo formata est Eua, ita fide secundi Adæ Christi Domini per orbem diffusa, atque fundata, illic in Paradiso sanctæ Ecclesiæ prodiit ueluti noua Eua, in animis uidelicet omnium fidelium, pietas ac deuotio in B. uirginem Dei genitricem.

Cujus rei figura præcessit in Esther, quæ initio à Mardocheo, ne suum genus, proderet, quoad rei opportunitas exigeret, iuxta est: Cæterum, ut bene dixit Bernardus ser. 4. super missus est, cum filium honoramus, à laudibus matris non recedimus: etenim Prover. 17. Corona senum filij filiorum. Quare si sancti Euangelistæ Christi diuinitatem astruunt, Matrem ejus Dei Genitricem declarant; si humanitatem ejus extollunt, hæc expositissima uirginis sanguinibus accepta affirmat, Si Christus narratur à Pastoribus, à Magis, ab Angelis, ab alijs, qui in eum credebat adoratus, nonne honor filij in matrem redundat? Si Christus legitur miraculis, doctrina, exemplis mundum illustrasse; si passione sua, ac precioso sanguine mun-

Quæ Euangelista de uirgine scripserunt

Luce. 2.

B. uirginis Matrem esse maximū quod de ea dicitur.

Genes. 3.

Figura in Esther 2. Bernard.

Prover. 17.

Qua de Christo prædicatur in uirginis laudem re-

dum

dum de Sathanae potestate eruiſſet; à mortuis victorem reſurrexiſſe; omnem poteſtatem in cælo, & in terra accepiſſe; ad dexteram Patris conſeſſiſſe; & Spiritum Paraclitum ad diſcipulos miſiſſe; & id genus alia innumerabilia, vel miracula, vel beneficia, vel facta egregia divinitus edidiſſe, ſanè hæc omnia ad eximiam Matris gloriam pertinere, nemo eſt, qui poſſit negare.

Apoc.

ideo quod ſancti Evangeliſtæ de Chriſto Domino litteris tradiderunt, totum illud ad Virginis excellentiam declarandam ſpectat; ac proinde mentio illam per THRONVM ſignificatam, eiusque præſtantiam eximiam in ſuis Evangeliiſ calebrare, circumdare, ac contra

oblantes hæreticos obſiſtere, eorumque impiam arrogantiam retundere deſcribuntur. Hinc eſt, quòd Damafcenus orat. 2. de dormit. Virg dicit: *Chriſtum Dominum in Aſſumptione Virginem non ſecus, ac olim Salomon Arcam in ſancta ſanctorum ſub alas Cherubim; ita Matrem ſuam in ſancta ſanctorum in cælo intraduſiſſe, ſubq; animalium, inquit, quatuor formis conſtantium aliis collocaviſſe. ſuoq; ipſius ſolio in interiori velaminis parte poſuiſſe.* ita Damafcenus: quibus verbis quatuor animalium aliis ſuis Virginem ambientium meminit, ut intelligas eam à quatuor Evangeliſtis dignè concelebrati, atque ab omni hæreticorum petulanti protervia deſendi.

Damaf.

3. Reg. 6

E VIRGINE SANCTISSIMA DEIPARA TANQVAM

è divino Throno fulgura, voces, & tonitrua; Miracula ſcilicet, & admonitiones, tum ſuaves, tum terrificas ad peccatores convertendos proficiſci.

CAPVT XX.

SUMMARY.

Miracula, qua in ſacraſſima Chriſti incarnatione in Deipara utero ex eius puriſſimis ſanguinibus facta emicant. num. 2.
Deipara ipſa qua ratione ſit præſantiſſimum mundi miraculum num. 6.
Miracula, qua per Deiparam in hominum utiliſſimam ſunt num. 11.
Deipara miracula peculiaribus Civitatibus, vel perſonis præſtito num. 17.
Lues inguinalis ſæuiffima Romæ per Deiparæ imaginem depulſa num. 18.
Baſiliſcus Roma peſtilentem exhalans ſpiritum Deipara ope ſublatus num. 19.
S. Vualfridus à lethali morbo Deipara interceſſione curatur num. 18.
S. Ioanni Damafceno manus à Deipara reſtituitur num. 20.
Sancti: aliquando invocati Deiparæ juffu beneficia contulere num. 21.
Reginaldus graui morbo laborans à Deipara curatur num. 22.
Duo alia Deiparæ miracula, ex Marſilio Ficino num. 23.
Iudæa præcipitata in civitate Sogouienſi per Virginem Mariam liberatur num. 23.
Cur in nonnullis Deiparæ plura, quam in aliis e-

juſdem Deipara templis miracula ſiant num. 24.

Miracula, quæ in nonnullis Deipara templis eius invocatione ſunt num. 25.
Sacrae ædis Lauretanæ miracula num. 25.
Templa B. Virginis in Gallia, & Hiſpania miracula illuſtria num. 26.
Miracula imaginis Deipara Ceſtochorienſis in Polonia nu. 30.
Miracula Deipara invocatione in nonnullis Germania templis edita num. 31.
Miracula, qua Deipara in Belgio in templo Halenſi, & Sichemienſi edidit num. 33.
Conversiones peccatorum per Deiparam multipliciter fieri num. 36.
Fructus quem Deipara in conversione animarum per Religioſorum ordines Prædicatorum & Minorum efficit num. 37.
Fructus ex Deipara per Societatem Jeſu in animarum conversione num. 41.
Deipara S. Gregorium Thaumaturgum in ſede inſtruendum curat num. 47.
Exempla complurium peccatorum, qui per Deiparam ſunt converſi num. 48.
Admirabilis Theophili lapſi per Deiparam cum Chriſto reconciliatio num. 48.
S. Maria Egyptiaca ope Deipara convertitur num. 49.

Sancti

Sanctus Cyrillus Alexandrinus, alijs per Deiparam moniti quadam emendati num. 50.

Aliqui à Deipara clementer increpati respiscunt num. 52.

Nonnulli in Deiparam impij membrorum privatione, vel etiam morte mulantur, numer. 54.

Petrus Aragonius ex Carmelitano templo, versus quod tormenta aenea dispendenda curarat, aenea pila ictus occubuit num. 56.

Miraculum S. Maria ab Arcuprope Neapolim in Nolana Diocesi num. 57.

Ecclesia hostes Deipara eam protegente misere perierunt num. 59.

Julianus Apostata à S. Mercurio Deipara jussu interruptus num. 60.

Ex Dei
throno ful-
gura, vo-
ces, & co-
nitrua pro-
cedunt, &
quantum
illa sunt.
Ambrosij.
Lycani.
Rupertus.
Richardus

Sextum, quod de Throno Dei agendum proposuimus est, illud, quod Sanctus Joannes in Apocalypsi capite 4. conspexisse narrat: Et illa de Throno, inquit, procedebant fulgura, & voces, & tonitrua: & quidem ex sententia Ambrosij, Lyrani, Rupertus, & Richardi, in illum locum per fulgura, Miracula, quæ suo splendore in Ecclesia Dei coruscant, intelliguntur, Per voces, Blandæ cohortationes, Per tonitrua verò graues increpationes, & minæ ex denunciatione judicij diuini, gehennæ, & similibus, quibus timor incutitur, & perditorum animi feriuntur, ut ad sanitatem reuocentur, quæ omnia ex Dei throno prodire prohibentur, quoniam Dei virtute per ejus seruos, & egregios prædicatores effici videmus. Verum hæc omnia, miracula scilicet, & peccatorum ex suauis, vel vehementi admonitione conversiones ex Virgine, quam Thronum Dei appellari dicimus, cumulatè proficisci, quotidiano experimento apud omnes adeo est exploratum, & cognitum, ut nullus inficiari id possit. Quare Apocalyp. 1. cum in Cælo visa est Arca testamenti in templo, è vestigio facta dicuntur fulgura, voces, & terra motus, & grando magna. quod de Beata Virgine exponit Ildefonsus sermone primo de Assumptione in fine: Templum, inquit, Dei, Ecclesia est, & Arca testamenti visa est: quæ profecto Arca non illa Moysi fabricata, sed Beata Virgo Maria est, quæ hinc jam transposita erat, quam Beatus Joannes Euangelista testis veritatis, cui commissus est sortè recognoscens venerabiliter affatur, quia in cælo

Ex Vir-
gine hac o-
ram pro-
cedunt.

Visa Arca
testamenti
fulgura,
voces, &
terra mo-
tus sunt.
Apoc. 11.
Ildefonsus

visa est in templo Dei, scilicet, in Ecclesia Dei. hæc Ildefonsus: & sanè id quod adjicitur, Visa Arca testamenti facta fuisse, fulgura, voces, & terra motus, Virgini, (quam per Arcam testamenti cap. 5. significari diximus) in sensu saltem mystico optimè congruunt: ubi enim Virginis deuotio in hominum cordibus conspicitur, ibi, & illustrationes, & conuersiones ex blanda admonitione, vel etiam ex terrificæ concussione fieri videmus.

Verum antequam id ostendamus, non est Expositio prætermittenda sententia Bernardi, qui hujus loci hæc verba Apocalyp. 4. in sermon. de beata ex Bern. Maria qui habetur tomo 2. suorum operum, Apoc. 4. interpretatur de reconditis mysterijs, quæ Virgo sanctissima propalauit: Vnde, inquit Bernardus, Ioannes in Apocal. de Throno, ait. scilicet, de Maria, procedebant fulgura, & voces, & tonitrua, quia Mater filij Iesu Christi parabolas, anigmata, & galia, & mirifica gesta, dicta, & opera auditis edidit, fidelius credidit, sincerius, luculentiusquè alijs edidit. hæc Bern.

Cæterum, ut communi Interpretum expo-
sitioni inhæreamus, & per fulgura, voces, & tonitrua accipiamus miracula, blandas, & ter-
rificas adhortationes, primum singulatim hæc ex Virgine procedere demonstrabimus: deinde paulò aliter fulguris nomen fumentes, ostendemus ex Virginis dictis, atque factis, dum apud nos degeret, exempla virtutis ad imitandum, tanquam fulgura splenduisse; ex ea admonitiones, & suaues, & graues extitisse: Tum ex ejus utero, quatenus Christum edidit, qui fulguris, & vocis, & tonitruum appellatione significatur, hæc eadem procedere demonstrabimus. Denique ex eadem Virgine tonitrua ad dæmonum tyrannidem euertendam proficisci. Quæ de re uberiorem duximus disputationem instituendam: quæ omnia sequentibus capitibus, Deo bene iuuante exequemur; igitur ad primam accedamus interpretationem.

Et ut à miraculis initium ducamus: unde tot, tantaque miracula coruscant in mundo, nisi ex Virgine Deipara? quod ut planum fiat miracula, quæ ex Virgine, vel in Virgine longe, lateque micant, ad tria capita reuocabimus. Et primum quidem miracolorum caput perspicitur in diuina Verbi locutione, quæ in Deipara utero ex ejus purissimis sanguinibus est perfecta. Secundum continetur in ipsa met Deipara, quæ merito stupendum ab

ff

Epipha

Epiphania, & ab alijs, ut dicemus, appellatur miraculum. Tertium invenitur in miraculorum, & admirabilium operum effectione, quæ Deipara supra naturam in hominum utilitatem plurima jugiter operari non cessat: de his singillatim aliqua perstringemus.

MIRACULA, QUÆ IN SACRATIS-

*simæ Christi incarnatione in Deipara utero
ex ejus purissimi sanguinibus fa-
cta emicant.*

*Incar-
tio Chri-
sti
miraculo-
rum o-
mnium est
maximū
a. 7.*

ET quod spectat ad primum, in Deipara utero perfecta est divini Verbi incarnatio, quam præclarissimum esse miraculum significat videtur Itais c. 7. ubi cum dictum esset Regi Achaz, ut peteret sibi à Domino signum in profundum inferni, siue in excelsum supra, cum quæ Achaz renueret, hæc audiuit: Propter hoc dabit Dominus ipse vobis signum, Ecce Virgo concipiet, & pariet filium, & vocabitur nomen ejus

Emmanuel, quod Matth. 1. est interpretatum nobiscum Deus: quasi hæc Dei incarnatio ex Virgine omnia signa, seu miracula, quæ Achaz petere potuisset, siue in celo sursum, siue in inferno deorsum in se complecteretur.

In hac enim Virginem, ut verbis utar Jerem. c. 31. Creavit Dominus illud novum super terram, ut scilicet femina circumdaret virum, ut nimirum ipsamet Deipara absque virili opera Christum virum jam tum in utero sapientia, & gratia perfectissimum, de Spiritu S. conciperet: sicque in eadem factum est illud cunctis admiratione dignissimum, ut

mysticè umbra sola in horologio Achaz retrorsum decem gradibus reduceretur. quod meritò 2.

Paralip. 32. Portentum à Babylois appellatur, quando nimirum Christus Iesus cum in

Philip. 2. forma Dei esset semetipsum exinanivit: in utero Virginis formam servus accipiens, atque decem gradibus retrocedere visus est: siquidem per

Hebr. 2. passionem, ut explicat Apostolus Hebr. 2. Paulominus ab Angelis, qui per novem choros sunt distributi, minoratus: imò & infra homines us-

Psalm. 21. quæ aded factus est, ut Psalm. 21. diceret: Ego autem vermis sum, & non homo.

Hinc est, quod incarnatio peculiari quadam ratione dicitur, opus Dei Abacuch 3. ubi legimus: Domine audisti auditionem tuam, & locutus es: Domine opus tuum in medio annorum visum est: quia hæc enim verba non tantum Judæi,

Abacuch. 3. teste Hieronymo in illum locum de Messie

Adventu, verum etiam Eusebius lib. 1. de de. monst. c. 15. & Augustinus contra Judæos, & Paganos c. 14. de Christi Incarnatione interpretantur, præcatur autem Propheeta Deum, ut opus suum vivificet, id est, suum impleat promissum mittendo Christum, voce autem illa (*vivificet*) indicat alia Dei opera ante incarnationem, si cum ea conferantur, veluti mortua & obicura, per incarnationem vivificata esse, atque illustrata: non secus, ac cum tabella primis lineis adumbrata coloribus super inductis à pictore illustratur. Quod si legamus cum septuaginta: Consideravi opera tua, & expansi, optime etiam ijs, quæ dicimus, quadrat, cum incarnationis opus in sui admirationem atque stuporem eos, qui diligenter illud contemplantur, adducat: quemadmodum verba hæc ex septuaginta, ad hoc propositum pulchrè explicat Cyprianus term. 1. de Assumptione. Dicitur autem incarnatio opus Dei, quoniam cum duo peculiariter Deo tribuantur, Potentia, & Misericordia, juxta illud Psalm. 61. Semel locutus est Deus, duo hæc audiuit, quia potestas Dei, & tibi Domine misericordia: Incarnatio sanè opus est, in quo maxime Dei potentia, atque misericordia elucet: quocirca B. Virgo de hoc mysterio utrumque canit: Fecit, inquit, potentiam in brachio suo, & mox: Suscepit Israël puerum suum recordans misericordiam suam. Merito autem Deus in incarnatione, & toto opere Redemptionis fecisse dicitur potentiam in brachio suo: quemadmodum enim vir robustus, etiam si interetur gladio hebeti: propter brachij tamen fortitudinem hostes prostermit: ita in mysterio incarnationis non est spectanda sola infirmitas carnis, & humanitatis: sed ipsum Verbum, quod cap. 22. Brachium Dei ex illa 53. dici ostendimus, cui humanitas est hypostaticè unita, & ejus, ut ait S. Thom. 3. part. 4. q. 62. art. 5. est instrumentum conjunctum. & à quo Christi opera valorem habent infinitum. & idcirco fecisse potentiam dicitur in brachio suo, quare Apostolus 1. Cor. 1. Quod infirmum, inquit, est Dei, fortius est hominibus. in ejus rei figuram Samion Judic. 15. in mandibula Asini (propter brachij robur) interfecit mille viros. ad fortitudinem autem, quæ in hoc mysterio cernitur, significandam Angelus, qui illud annuntiaret delectus est Gabriel, qui fortitudo Dei interpretatur.

Quod autem major fortitudo, & omnipotentia

potentia eluceat in Incarnatione, quam in creatione mundi, eleganter probat Mayo in sermone de Annunciatione: *Plus enim, inquit, profertur. dicitur Deus, & homo, quam uniuersum & nihil;* in incarnatione enim est infinita distantia positum inter Deum, & hominem: At in creatione, quamvis ex parte subiecti dicatur distantia infinita, quia fit ex non subiecto: ex parte tamen creaturæ præductæ, quæ habet perfectionem finitam, positum est finita distantia: *Quare plus est facere, inquit Mayo, de homine Deum quam quod nihil sit ens.* S. Antoninus 4. part. tit. 15. cap. 21. §. 2. ostendit incarnationis opus fuisse summæ omnipotentia, cum in eo opere ex Bernardo tria maximè distantia fuerint coniuncta. Primum Deus, & limus, caro enim nostra ex limo facta est. Secundum Mater & Virgo, quæ in nulla alia muliere, præter Deiparam reperiuntur. Tertium fides, & cor humanum, quod licet naturaliter non assentiat, nisi his, quæ ratione probantur: hic tamen per fidem supra rationem credimus Deum hominem factum, & ex Virgine natum.

Ad hæc, ut magis intelligamus Potentiam, quam Deus in incarnatione ostendit maximam, illud animaduertendum est, Dei potentiam, ut recedens ostendit S. Thomas 1. part. q. 25. art. 2. esse infinitam, atque adeo exhaustum non posse, & ex art. 6. Qualibet re data, posse Deum facere aliam meliorem: inolutione tamen ad quartum, unionem hypostaticam, & Dei maternitatem, ac beatitudinem creatam, vult habere dignitatem quandam infinitam, & ut sic non posse fieri aliquid melius eis, verba sancti Thomæ hæc sunt: *Humanitas Christi ex hoc, quod est unita Deo, & beatitudo creata, ex hoc, quod est fruitio Dei, & B. Virgo ex hoc, quod est mater Dei habent quandam dignitatem infinitam ex bono infinito, quod est Deus, & ex hac parte non potest aliquid melius eis, si eius non potest aliquid melius esse Deo.* hæc S. Thomas. Verum tria hæc, in quibus, Dei potentia ita se exeruit, ut videatur quodammodo exhausta, cum aliquid melius eis fieri nequeat, hæc, inquam, tria in utero Deiparæ virgineo celebrata sunt, ibi enim ex purissimis eius sanguinibus, *Verbum caro factum est*, ex quo ipsa vera Dei Mater euasit: & beatitudo animæ Christi infinitis propemodum gradibus reliquas omnes visiones creatas beatificas superans in eodem instanti Incarnationis,

dum esset in Matris utero, eidem est communicata. Quis ergo sacratissimum Deiparæ uterum neget fuisse officinam miraculorum, & rerum priorum admirabilium?

3. Quod si animo contemplemur donum à Patre in incarnatione nobis exhibitum, sanè *Incarnatio* maius dari potest, hoc enim commendare, ac *Christi* magnificare voluit Christus Ioan. 3. *Sic munus Deus, inquit, dilexit mundum, ut filium suum præclarissimum daret:* & Apostolus idem illis verbis nobis significat Rom. 8. *Qui proprio filio Ioan. 3. suo non peperit, sed pro nobis omnibus tradidit Rom. 8. illum, quomodo non etiam cum illis omnia nobis donauit.*

Cæterum audiamus Patre, qui non minus eleganter, quam diligenter, & copiosè ea, quæ in Verbi Incarnatione admiratione sunt digna, nobis ob oculos ponunt; & ea, quæ inter se differre videbatur, in Christo coniuncta fuisse ostendunt. S. Irenæus lib. 3. aduersus hæreses *Irenæus.* c. 18. *Vnus, inquit, Christus Iesus Dominus noster, ueniens per uniuersam dispositionem, & omnia in semetipso recapitulans, in omnibus autem est, & homo plasmatio Dei, & hominem ergo in semetipso recapitulans est, inuisibilis, & visibilis factus, & incomprehensibilis factus comprehensibilis, & impassibilis passibilis, & Verbum homo uniuersa in semetipsum recapitulans, ut sicut in supercelestibus, & spiritalibus, & inuisibilibus, & corporalibus principatum habeat, in semetipsum primatū assumens, & apponens semetipsum caput Ecclesiæ, uniuersa attrahat ad semetipsum apud in tempore. sic Irenæus,*

Cyprianus sermone 3. de Natiuitate: O Domine, inquit, quam admirabile est nomen tuum? verè tu es Deus, qui facis mirabilia. Non modo mundi huius statum admittor, non stabilitatem terræ, cum eam complectatur volubilis firmamentum, non singulos dies, non luna defectum, & incrementum, non solem semper in egrum, & laborem eius perpetuum, non temporum vicissitudines, in quibus quadam avertunt, quadam vident, & quæ mortuo modo viuunt, deinceps renouantur: miror Deum in utero Virginitatis, miror omnipotentem in cunabulis, miror quomodo verbo Dei caro adhaerere quomodo in corporeus Deus corpore nostri tegumentum induerit, miror in hac assensuione tanti assensu temporis, & iam lento processu ad obedientiam Saluatoris. In breui poterat parari negotium, & poterat tantus labor abbreviari solum Christi Verbum; sicut factus manus & di-

Et diſpoſita cuncta ad eius Imperium. Sed ſteme-
tario mundo dignior eſt rationalis homo, quod
ex eo, quod in eius ſeruiſſimum facta ſunt omnia, fa-
cile creditur. In cæteriſ quocumque modo aliqua
ſatis faciunt rationes; hic ſolus me complectitur
Abacub. 3. ſuſpor. Et cum Abacuch cano, Conſideraui opera
tua, & exſpau. Miror ieiunium, miror tentatio-
nem, miror omnipotentem in ſepulchro ſacentem,
miror occiſum, & reſurgentem. Hæc ſunt noua
Ieremi. 31. mira, quæ prædixerat Ieremias: Nouum fecit Do-
m. 14. 28. minus ſuper terram: Mulier circumdabit virum.
Opus ſuum faciet, & peregrinum opus eius ab eo.
Ieſus Chriſtus hæc, & hodie ante Luciferum geni-
tus, initium carnis ſumpſit ex Virgine, quem Cœ-
li Cælorum non capiunt: qui implens omnia cum
ſit in omnibus, ab his tamen non capitur, nec tene-
tur. Nouum eſt, & inauditum, quod in materni
angultiæ utri circumdedit, intra ſe fragilis car-
nitutem Altiſſimi, & ordinem eorum, curſumq;
naturæ mutauit ſapientia Dei: & ubique diui-
tus dilatata, plenitudinem ſui vaſi inſudens exi-
git, ſic eſt circumdaza muliebri utero; ut vniuerſa
ſe ambiret, implens omnia, excedens cuncta, intra
ſe omnia continens, extra vniuerſa completens.
Quem nos paruulæ, Prophetæ nuncupat virum,
inſinuans ei nunquā deſuiſſe virtutem, ſed ſem-
per virilis ætatis aſſuiſſe fortitudinem, quem In-
ſantilis infirmis occultabat. Opus iugiter facit,
quod creauerat, ſaluans quod perierat, ad vitam
reuocans quod mortuum erat. Sed peregrinum
Opus fui in Deo, quod Verbum factum eſt caro,
quod factus eſt viſibilis, & comprehenſibilis, paſ-
ſibilis. & mortalis: & peregrinum à maiestate,
puer ſugens vbera panniculæ inuolutus, & ſuſti-
nens conuiſſia filius Dei in patibulo conſtitutus.
hæc Cyprianus.

4 Sophronius sermone de Assumptione ci-
tans locum illum Ieremiæ 31. *Novum creavit
Dominus super terram: Verè, inquit, novum, &
omnium novissimum supereminens novitas virtu-
tibus, quando Deus (quem ferre non potest mun-
dus, neq; videre aliquis, ut vivere possit) sic in-
gressus est hospitium ventris, ut corporis claustrum
nesciret: sicq; gestatus, ut totus Deus in eo esset, &
sic exiit inde, ut esset, sicut Ezechiel factum. Por-
ta omnino clausa. hæc ille.*

S. Leo. Te leomone 2. de Natiuitate: *Aduenientibus, inquit, temporibus, qua redemptioni hominum fuerant praeiuncta, ingreditur hac infirma, Iesus Christus Dominus noster de caelesti sede descendens, & à paterna gloria non recedens nouo ordine, noua Natiuitate generatus: Nouo ordine,*

quia inuisibilis in suis , visibilis factus est in no-
stris ; incomprehensibilis voluit comprehendi : anis
tempora manens , esse coepit ex tempore : Vniuersi-
tatis Dominus seruilium formam obumbratam
maiestatis diuinitate suscepit : Impassibilis Deus nū
dedignatus est homo esse passibilis , & immortalis ,
mortis legibus subiacere . Noua autem Natiuitate
genitus est , conceptus Virgine , natus ex Virgine
sine paterna carnis concupiscentia , sine materna
integritatis iniuria . hæc Leo . Ildesphus libro de Ildesph
virginitate Deiparæ cap. 11. Christi conceptionem omni
MIRACULO mirabilisorem , omni ope-
pere Potentisorem , omniq; signo , ac prodigio , augus-
tiores appellat . Basilii Seleucii Episcopus Baſilii
oratione in Annunciatione Virginis , agens , de Episcopus
admirabili , & incomprehensibili vnione , qua
Verbum naturam humanam assumpsit : Tunc ,
inquit , factum est mysterium , quod in hodiernum
vsque diem mansit mysterium , neque vquam
mysterium esse desinet . Tunc creatura vidit ,
quod antea visum est nunquam nempe prolem ,
qua sua matris erat parens ; insipientem qui Geni-
tricem aīate antecedeat ; Puerum seculis omni-
bus , qua ante effluerant atquiorem . & rursum
introducitur Deiparam filium suum Deum ho-
minem in vna persona admirantem , & cum eo
ita loquentem . Ecquid igitur tecum inceptabo .
lactenē enutriam , an verò ut Deum colam ? ut
mater curabo , an verò ut ancilla adorabo ? ut fi-
lium amplexu fouebo , an verò ut Deum supplex
inuocabo ? Lac ne porrigān verè thymiamā of-
feram ? Et quod hoc magnum , & admirabilem est mi-
raculum ? Cælum tibi thronus est . & sinus me-
te complexus est . Totus his præsto es qui inferre de-
gunt , neque vquam tamen ab ijs abes , qui in su-
pernis viuunt ; nec enim locale fuit tua illa defen-
sio , sed diuina quadam submissio , & condescensio .
Celebra proinde tuam clementiam , sed non inue-
stigo tuam œconomiam , tale namque mysterium
per illam patratum est , quale nulla prorsus lingua
aut cogitatio assequi potest . sic ille .

Damascenus oratione 1. de Natiuitate di. Dam
uinam Verbi Incarnationem *miraculorum*
omnium caput, & Deiparam *miraculorum offi-*
cinam appellat; quærens enim, cur Virgo Ma-
tre ex Anna sterili orta sit : *Quoniam*, inquit,
oportebat, *ut ad id, quod solum sub sole nomen e-*
rat, ac *miraculorum omnium caput* via per mi-
racula sternereur, ac paulatim ab humilioribus
ad sublimiora progressus fieret. & infra : Cum
Deipara vterum, quod Christum peperis-
set, & vbera, quod eundem lactassent bea-

in pronuntiasset, exclamat in hæc verba. O miraculorum miracula, & rerum admiranda- rum res maxime admirandæ, & rursus mira- culum in incarnatione recensens: O quot, in- quit, miraculorum, & cuiusmodi fœderum hæc filicula, hic sterilitatis fœtus officina extitit. Diui- nitatis nimirum, & humanitatis, passionis, & im- passibilitatis, vitæ, ac mortis, ut scilicet, in omni- bus rebus id, quod inferius erat a præstantiore vinceretur, hæc ille. & iterum ad Deiparam sermonem dirigens, alia admirabilia recenset: Sande, inquit, res omnes conditas dignitatis ante- celluisti, ac te enim sola summus ille opifex paritè assumpsi, hoc est, massæ nostræ primitias: Caro ip- sius ex carne tua, & sanguis ex sanguine tuo, & hæc à mammillis tuis suxis Deus, & labia tua Dei labijs unita sunt, O miracula mentis capium, as- que orationis facultatem excedentia, huculque Damascenus.

Bernard. 5. Bernardus homilia 2. super missus est mellis, suo eloquio, miracula, quæ cum Verbum caro factum in utero virgineo, tan- quam in miraculorum officina perfecta sunt pulchrè commemoratis enim enarrans illud

Jerem. 31. Ierem. 31. Nouum creauit Dominus super ter- ram, semina circumdabit virum. Verio me, in- quit, ad conceptum, partumq, virginalem, si fortè inter plurima noua, ac mira, quæ ibi profectò in- spicit, qui diligenter inquiris, etiam hanc, quæ de propheta protuli, reperiri non ita. Porro ibi agno- scitur longitudo breuius, latitudo angustia, altitudo subdita, profunditas plana, ibi agnoscitur lux non lucens, Verbum infans, aqua sitiens, panis esuriens videas, si attendas, Potentiam Regi, sapientiam instrui, virtutem sustentari, Deum deniq, laudā- rem, sed Angelos resicientem, vagitiem, sed mise- ros consolantem; videas, si attendas, tristari lati- tiam, pauere fiduciam, salutem parit, vitam mori, fortitudinem infirmari, sed quod non minus mi- randum est ipsa ibi cernitur tristitia laetificans, pauor confortans, passio saluans, mors viuificans, infirmitas roborans, & inter hæc nouam feminā agnosce virum circumdantem, eam Mariam vi- deas, virum approbatum à Deo, Iesum suo utero circumplectentem, vir igitur erat Iesus, necdum etiam natus, sed sapientia non aetate, animi vigore non viribus corporis, maturitate sensuum, nō cor- pulantia membrorum, & infra: Femina circum- dant virum iuxta Isaiam, Virgo est concipiens Deum. Vides quam stupendum sit hoc unum de Virgine factum, & in Virgine Miraculum,

quod tot miracula prænauerunt, tot oracula præ- cefferunt, hæc Bernardus.

S. Bernard.

Hic consonat sanctus Bernardinus tom. 3 sermone 1. art. 2. cap. 3 Spiritus sanctus, in- quit, occurrit Virgini gloriosa, eam recognoscens, fornacem sui amoris, & officinam suæ stupendæ, operationis, in qua, & de qua fabrefactum est corpus mundissimum filio Dei & intra, Spiritus sanctus ostendit electus expressè, quod in hac offi- cina, id est in beata Virgine, & per eam fabre- fecit, quicquid in gratia mirificum operatur, & quod in hac totum ignem operationis reclusit, quem unquam dare disposuit creatura rationali. hæc sanctus Bernardinus.

And. Crest.

Andreas præterea Cretenfis oratione in sa- lutationem Angelicam, eam Verbi officinam dicit.

Proclus.

Proclus Episcopus Constantinopolitanus de Deipara agens, Hæc, inquit, unitarum in sa- naturarum officina.

Arnoldus.

Arnoldus Carnotensis tract. de laud, Ma- riæ Spiritus sancti officinam appellat, in qua nimirum, Spiritus sanctus superueniens ex purissimis eius sanguinibus corpus Christi fa- bricauit.

Atque hæc de primo miraculorum capite, quæ ex Deipara veluti fulgura ex diuino thro- no corruscaverunt, satis pro nostra tenuitate dis- cta sint.

DEIPARA IPSA QVA RATIONE sit præstantissimum mundi miraculum.

6. Quid si mentis oculum ad secundum genus miraculorum conuertamus, eorum scilicet, quæ in ipsamet Virgine emi- cant, dicemus, profectò cum Chrysostomo serm. de Deipara, beatam semper Virginem Mariam magnum reuera miraculum esse Nam & S. Ignatius in Epistola ad S. Ioannem appel- lat eam Cæleste (si fas est dicere) Prodigium, & sacratissimum spectaculum.

Præstantis-
simum mi-
raculum
Deipara
hic Chryso-
stomus ser-
mo legitur
dis 1. a Sep-
tembris in
Brouario
S. Ignatius
S. Epist. 1. a.
Aue hysto-
riæ nigræ ho-
ræ omni-
oratio.
Epiphani-
Ages. 1. a.

Et S. Ephræm in orat, de Deipara sic eam salutat: Aue præstantissimum vniuersi orbis ter- ræ Miraculum,

Epiphanius verò oratione ad Deipara: O Virgo, inquit, sanctissima, quæ exersitui Angelo- rum in stuporem deduxisti, stupendum enim est Miraculum in Cælis, Mulier amissa sole: Stupen- dum Miraculum in Cælis mulier gestans lucem in vltro, stupendum miraculum in Cælis alter

Thronus Cherubicum, stupendum miraculum in Cælis

ff 3

Cælis

Caelis mulieris filius, qui & ipse, & seculorum est Pater stupendum miraculum in Caelis Thalamus Virginis habens filium Dei, Deum sponsi Christum stupendum Miraculum in Caelis Dominus Angelorum, Infant Virginis effectus est. hæc Epiphanius.

S. Bernar. S. Bernardinus Senensis tomo 1. conc. 61. art. 1. cap. 12. Eam miraculorum Miraculum vocat.

Damasc. Damascenus oratione 1. de Natiuitate de Deipara agens: O Miraculum, inquit, omnium miraculorum maxime nouum, Mulier Seraphinis sublimior effecta est, Deus visus est paulo minus ab Angelis minoratus sileat sapientissimus Salomon, nec tam nihil sub sole nouum esse asserimet. hæc ille: & merito, quia Ierem. 31. Creauit Dominus nouum super terram, Formam circumdabit virum.

Et sane magnum est Miraculum, quod mulier Genitrix sit Dei: quod eadem Mater sit, & Virgo: quod tot priuilegiis prærogatiuis, præter communem aliorum omnium Sanctorum & Angelorum legem, exornata tot, tantisque virtutum meritis supra reliquos Sanctos fuerit decorata, ut ipsi caelestis Curia Principes, inquit Bernardus sermone 4. de Assumptione, in consideratione tanta nouitatis clament non sine admiratione. Quia est ista, qua ascendit de deserto delicias assuetas: nec enim pares inueniuntur deliciae, vel in nouis, quos in Cuiusque Domini laetitia summis impetibus, qui à vultu gloria, voluptatis gloria potamur. sic Bernardus, qui eadem serm. 2. de Assumptione, de sanctis Angelis admirantibus Deiparæ præstantiam senbit.

Qua sint in incarnationis Christi miracula. S. Thom. 1. 2. q. 113. art. 1. S. Thom.

Verum ratione etiam id ipsum licet confirmare: Miraculum enim, inquit S. Thom. 1. part. 2. q. 105. art. 7. dicitur, quasi admiratione plenum, quod habet causam simpliciter, & omnibus occultam; hæc autem est Deus & in 1. 2. q. 113. art. 10. tria docet S. Thomas in operibus miraculosis inueniri solere. Primum, quod sola diuina virtute fieri possint; sunt enim ex eodem 1. part. q. 110. art. 4. præter ordinem totius naturæ creatæ. Secundum, in quibusdam miraculosis operibus inuenitur forma inducta esse supra naturalem potentiam talis materię. Tertium, in huiusmodi operibus miraculosis est aliquid præter solitum, & consuetum ordinem cauendi effectum: ex quo infert iustificationem impii, quamuis sit opus super naturale, quandoque non esse mi-

raculosam, quando scilicet sit consuetudo cursu iustificationis; His positis dignitas maternitatis Dei, sanctitatis beatissime Virginis non tantum excedit omnem ordinem naturæ, sed etiam consuetum ordinem gratiæ, siue homines quantumvis sanctitate præclaros, siue etiam supremos Angelorum Principes spectes; cum omnes longo intervallo superet, & in cælo Chorum ab omnibus separatim constituat, atque altioris ordinis dignitatem obtineat, qua statum reliquorum omnium excedit, ut cap. 6. ostendimus; quippe quæ Dei Mater, & omnium est Regina. Ergo merito à SS. Patribus, quos supra citauimus, stupendum miraculum non tantum in terris, verum etiam in cælis, ipsis Angelorum Principibus omni admiratione dignissimum appellatur: quod nimirum multis priuilegiis, quæ in vnam Deiparam cadunt, solius Dei virtute factis sit exornata: quorum, & si aliqua nobis sint cognita; plurima tamen nos latent: verum ex dignitate maternitatis Dei ea utcumque conuenimus. Quocirca Damascenus orat. 1. de Nat. eam miraculorum abyssum vocat; quasi in ea, tanquam in abyso multa lateant miracula, ad quæ penitus penetranda humanis ingeniiis aditus plane præcludatur. Idem enim S. Bernardinus Senensis tomo 1. concion. 1. ait 3. capit. 1. Deiparæ perfectionem tantam esse affirmat, ut soli Deo cognoscenda referretur. Quam, inquit Andreas Cretensis oratione 1. de dorm. Dei tanquam est laudare pro dignitate, qui quos nouit rationibus in ea fecit miracula. Quapropter S. Ioannes Apoc. 12. Mulierem illam sole amictam, quæ Deiparam etiam significabat, ut cap. 3. dicemus, merito signum magnum in cælo appellare non dubitauit. & Moyses Exod. 3. Rubrum ardentem incombustum, quo ut canit Ecclesia: Virginitas Deiparæ conseruata intelligitur; visionem magnam, id est, admiratione plenam, & miraculosam nominauit. De hac visione Ildesphus serm. 1. de Assumptione: Accedite, inquit, & videte visionem magnam cum Moyse, quam vidi in rubo; viam, inquam, iam completam, & admiramini quod praeuidebat ipse tantus Patriarcha in spiritu futurum. Alioquin nisi in Spiritu videri non potest etiam res gesta: quia visio magna est, quam dignè praeuidere, & annunciare nemo potest. Videbat enim, quod arderet Rubus siluestris, & non consumebatur, quod erat multum mirabile, sed longe mirabili-

Damasc.

S. Bernar.

Apoc. 12.

Cap. 3.

Exod. 3.

Ildesphus

Exod. 3.

mirabilis quia Deus erat totus in Rubo, & Angelus vocabatur, & infra Quo n. mirum incom-
buslo mähente, virginitatem B. Maræ conserua-
tam credimus corde, consistemur ore: quoniam spi-
ritus sanctus qui Deus ignis consumens est, totam
inflammasit, & incanduit, ita ut mater fieret
Christi, & Templum diuinæ maiestatis. & rur-
sum. Ergo plaris est res quam completam cerui-
mus, & permanet in salutem quam figura, quæ
pertransit ad tempus veritate exhibuit. Hinc quo-
que beatum dicimus Moysen, qui tanta à longe, &
magna conspexit, & tremefactus non auebat

accedere. Sed beator Maria ipsa visio fuit, de qua
sane visione Abacuch tremens factus canit. Do-
mine audiui audiam tuum, & timui, consue-
raui opera tua, & exspavi, exspavi autem tale a-
liquod, ut vidit, & exspavi, & Moyses id quod in-
comprehensibile erat homini, quod virgine vide-
batur, hæc ille defonios.

7. Hoc quoque miraculum in Deipara su-
spicit Nylenus oratione de Christi Natiuita-
te: O miraculum, inquit, iugens, Virgo Mater
fit, & Virgo permanet, vides opus nouum nature
& mor, Eadem enim & Mater, & Virgo, si, ac
neque virginis partum prohibuit, neque par-
tus virginitatem soluit, hæc ille. E. Bernardus
fermæ in vigilia Natiuitatis Domini, cum
enumerasset quædam Dei opera naturalia
solis nimirum ortum, & occalum, terræ fe-
cunditatem, temporum vicissitudinem, quæ
magna ab eo vocantur miracula, sed consue-
tine viderentur, subiicit de admirabilibus ope-
ribus in Incarnatione ex illo Ita 36. Innoua si-
gna, immuta miracula. O noua, inquit, miracu-
la, conceptus fuit sine puore, paritus sine dolore,
Mutata est in Virgine nostra maledictio Euxæ, pe-
perit enim filium sine dolore, mutata est in bene-
dictionem, sicut prædictum est per Angelum Ga-
brielem, Bene dicta tu in mulieribus nec solum si-
ne pudore conceptus, & sine dolore paritus, sed &
Mater est sine corruptione. O verè nouus inas-
cus, Virgo peperit, & post partum inuoluta per-
mansit tam securus expecto promissam mihi glo-
riam incorruptionis in carne mea, quandoquidem
conseruata per eam est incorruptio etiam in matre
sua, & infra Crescunt Miracula, multiplicantur
munda, his auribus aperitur, quæ generas & ma-
ter, & Virgo est, Qui generatur Deus, & Homo
est, hæc Bernardus. Et latè maius miraculum
fuit ex Ambrosio de inst. Virg. c. 7. & Theophi-
lacto, Christum de Virg. nasci, quæ cū à mor-
tuis resurgere, illud enim fuit singulare in Dei-

para, mortuorum autem plurimi resuscitati
leguntur, idè Ecclesia ad Deiparam.

Tu, quæ genuisti,

Natura mirante tuum sanctum Genitorem,
Virgo prius, ac postea.

8. Præter hæc autem, quæ commemoravi-
mus Deipara privilegia, quibus satis patet
eam Orbis Miraculum merito prædicari, sunt
& alia quam plurima eidem diuino beneficio
peculiariter concessa, quæ hoc ipsum con-
stant singularet, quæ Deipara præ reliquis
præstantiam nobis declarant, quorum aliqua
licet ipsam in hoc opere explicentur, in præ-
sentia tamen tu maximè nonnulla attingen-
da duximus, & verò hæc ferè sunt.

Quod nimirum non tantum electa, sed De hoc at
præ omnibus fuerit præelecta, iuxta illud gumenio
Cantic. 6. Sexaginta sunt Regina, & obsecuta
concupiscit, & adolecentularum non est numerus
Vna est columba mea perfecta mea, vna est ma-
tris sue electa Genitrix, iuxta Viderunt eam filii,
& beatissimam prædicauerunt, Regina, & con-
cupiscit, & laudauerunt eam.

Quod, ut verbis viat Bernardi sermone Si-
gnum magnum: Patribus cælis promissa,
mysticis prefigurata miraculis, oraculis si præ-
nuntiata prophetis, quæ etiam à Silyis hono-
rificè fuerit prædicata.

Quod Dei beneficio ex parentibus sterili-
bus, qui ex voto nascituram prolem Deo di-
caunt, sit orta, Angelo eius habitatem pa-
rentibus præsignificante, id quod de nulla alia
tribere in sacris literis legitur. Dei enim per-
fecta sunt opera, quare cum sobolem sterili
concedebat, masculinam tribuere solebat, si
hanc Virginem beatissimam excipias, quæ ad
altissimam maternitatis Dei dignitatem erat
euehenda.

Quod ex generosa stirpe, quaduplici femi-
ne Patriarchali, Prophetali, Sacerdotali, atque
Regio decorata, fuerit progenita.

Quod sola inter filios Adæ, qui per semina-
lem rationem, ut Theologi loquuntur, ab eo
descendant, originalis peccati singulari privi-
legio fuerit immunis.

Quod in lux immaculatæ Conceptionis
exordio ita sit confirmata in gratia, ut omnis
noxæ actualis, etiam venialis semper fuerit
expers.

Quod somitem semper extinctum habue-
rit, nec vnquam sauietem membrorum legè,
vel inferens parus rebellionem sentent.

Quod

Bernardus,
Deipara
parus in-
audium
miraculū

Ita 36.

Lact.

Ambrosius
Theophilactus

Cap. 17.

Cap. 35,
Cap. 8,
& 18.

Cap. 17.

Cap. 7.

Cap. 7.

Cap. 7.

Cap. 20. Quodd in sua Conceptione rationis vsum accepit, votumque virginis Deo nuncupavit, ab eoque instanti mereri inceperit, eiusque meritum ne somno quidem interceptum fuerit.

Cap. 21. Quodd in eadem sua Conceptione omnibus virtutibus Theologicis, & Cardinalibus, iisque heroicis, atque praeclarissimis, gratis item gratis datis fuerit exornata.

Cap. 22. Quodd trimula in templo Deo ex voto consecrata, ibique sanctissime educata fuerit.

Cap. 23. Quodd Benedicta inter mulieres, omnis maledictionis, cui genus humanum per peccatum Adæ erat obnoxium, expers fuerit.

Cap. 24. Quodd gratia plena sancto Spiritu obumbrata filium Dei conceperit, facta vera Dei Mater, quæ est dignitas quædam infinita, & quem cæli capere non poterant suo gremio portauerit.

Cap. 25. Quodd Mater simul, & Virgo perpetua, ante partum, in partu, & post partum, virginumque primiceria sit, suoque exemplo innumerabilem vtriusque sexus virginum mater extiterit.

Bernard. Quodd sola, inquit Bernardus sermone Signum magnum, pragnantium radium non senserit, qua sine libidinis voluptate conceperat.

Sap. 8. Quodd Deum virgineo partu absque dolore enixa, eius conuictu, qui Sap. 8. Non habet radium, nec amaritudinem, sed mirâ dulcedinem, atque utilitatem totos triginta tres annos sit vlt. quare merito Sap. 8. Generositatem eius glorificat consubernium habens Dei.

Cap. 26. Quodd corpus Dominicum in sanctissima Eucharistia exhibitum ex eius sanguinibus sit formatum in eius virgineo utero, qui propterea Cant. 7. dicitur: Sicut aceruus tritici valatus liliis.

Cant. 7. Quodd multis modis singulariter ad nostram salutem sit cooperata.

Cap. 27. Quodd passionis Christi fructus singulari modo ei sit communicatus, & iuxta crucem filii fortiter astans doloris gladio sit transfixa; quem Bernard. sermone Signum magnum, martyrium cordis appositissimo vocabulo nominat quare & omnium prima maxima animi læticia Christum vidit resurgentem, eademque læticia est perfusa in fidei acceptione, & in adventu Spiritus sancti in die Pentecostes, quo die ingentem gratiæ cumulum est adeptæ.

Cap. 28. Quodd gratia, & prærogatiæ omnes, quæ in aliis sanctis sunt dispersæ, in ipsa longe perfectiori modo vitæ inueniantur.

Cap. 29. Quodd in eius gloriosa in cælum Assumptione ipsius Angelus tantam in ea supernalium donorum multitudinem, atque præstantiam singulari privilegio à Christo illi collatam, quibus supra spirituales diuitias etiam deliciis affuebat, multiplicem item, ac suauissimam in ipsa virtutum omnium fructum, eius quoque pulchritudinem incomparabilem, & inuictam, ac tremendam contra dæmones fortitudinem merito celebrent, admirentur, atque suspiciant illis verbis Cant. 8. Quæ est ista quæ ascendit de deserto, de liliis affluens, innixa super dilectum suum. & Cant. 4. Quæ est ista, quæ ascendit per desertum sicut virgula sumi ex aromatibus myrrhæ. & thuris, & vniuersi pulueris pigmentarij? & Cant. 6. Quæ est ista, quæ progreditur quasi Aurora consurgens. Pulchra ut Luna, Electa ut Sol, terribilis ut castrorum acies ordinata. Quibus verbis ad singularem eius præ cæteris dignitatem declarandam Deipara rebus non tantum pulcherrimis, sed in suo ordine ferè vnicis comparatur, Aurora, nimirum, Luna, Sol, & Castrorum

Quodd Apostolorum, & Magistrorum magistra extiterit.

Quodd corpus eius non viderit corruptionem: sed ante communem resurrectionem corpore, & anima in cælum assumpta supra omnes Angelorum choros, & Sanctorum ordines ad dexteram filij collocata, chorum supra omnes faciat separatam, & plus gloriæ ipsa vna obtineat, quàm reliqui Sancti, & Angeli simul.

Quodd eius præsentia beatis magnum gaudium accidentale afferat in cælo.

Quodd Regina Cælorum, omniumque Angelorum, ac Sanctorum sit Domina.

Quodd communis peccatorum, & omnium Aduocata, Mater misericordiæ, Mediatrix ad intercedendum; Mater item sit viuientium, omniumque salutem promoueat.

Quodd cum dæmones multitudine, & viribus adeo valeat, ut lob 40. de Satana sub typo Leviathan dicatur: Non est super terram potestas, quæ comparatur ei, qui factus est, ut nullum timeret: us tamen vique adeo pauenda sit, atque terribilis, ut ad eius nomen, nedum ad imperium illico discurrant, eorumque caput potenter contriuerit.

Quodd gratiæ, & prærogatiæ omnes, quæ in aliis sanctis sunt dispersæ, in ipsa longe perfectiori modo vitæ inueniantur.

Quodd in eius gloriosa in cælum Assumptione ipsius Angelus tantam in ea supernalium donorum multitudinem, atque præstantiam singulari privilegio à Christo illi collatam, quibus supra spirituales diuitias etiam deliciis affuebat, multiplicem item, ac suauissimam in ipsa virtutum omnium fructum, eius quoque pulchritudinem incomparabilem, & inuictam, ac tremendam contra dæmones fortitudinem merito celebrent, admirentur, atque suspiciant illis verbis Cant. 8. Quæ est ista quæ ascendit de deserto, de liliis affluens, innixa super dilectum suum. & Cant. 4. Quæ est ista, quæ ascendit per desertum sicut virgula sumi ex aromatibus myrrhæ. & thuris, & vniuersi pulueris pigmentarij? & Cant. 6. Quæ est ista, quæ progreditur quasi Aurora consurgens. Pulchra ut Luna, Electa ut Sol, terribilis ut castrorum acies ordinata. Quibus verbis ad singularem eius præ cæteris dignitatem declarandam Deipara rebus non tantum pulcherrimis, sed in suo ordine ferè vnicis comparatur, Aurora, nimirum, Luna, Sol, & Castrorum

strorum aciei ordinatæ: etenim interdum nihil soe præstantius, noctu nihil Luna pulchrius; inter noctem verò ac diem nihil Aurora iucundius, denique inter hominum cæus Castorum acies ordinata peculiariter emine- re videtur, quippe quæ præter decorem maxi- mo Civibus præsidio, hostibus verò terrore ef- se solet.

Typi qui- bus Virgi- ni præstā- tia in sa- cris literis significan- tur.
Quod tanta sit eius præstantia; tanta ma- iestas, ut cum plenè humano ingenio decla- ran nequeat; variis typis, atque symbolis per partes utcumque adumbretur; quibus com- plices eius prærogatiuæ, ac privilegia; diuer- tæ item virtutes, ac dona singulari quadam ratione illi à Deo tributa significantur. Hinc est, quòd in sacris litteris diuersis rebus assimi- latur; variis item typis exprimitur; quorum aliquot huc congeessimus, omisiss citationibus sacratum litterarum, vnde desumuntur, o- missa quæ earum explicatione; cum hæc fere omnia suis locis, quæ ex indice rerum fa- cile lector cognoscet, à nobis vberius pertra- ctentur.

Deipara sacris re- bus com- paratur. Cap. 3.
Interdum enim Deipara propter insignem suam sanctitatem, qua Dei habitaculum erat, tota quæ diuino cultui mancipata, rebus sacris comparatur; atque ita dicitur *Templum Domini, Tabernaculum fœderis, Sanctuarium Dei, Porta Orientalis Templi, Candelabrum Aureum, Mensa panum propositionis, Altare Thymiamatis, Solum gloriæ Dei, Vrina manna aurea, Propitiatorium, Arca Testamenti.*

Alie figu- ræ in sa- cris liti- ris adum- brantur.
Interdum rebus illis, quæ in sacris litteris mysticum aliquod præclarum continent, si- gnificatur, propterea vocatur *Arca Noë, Scala Iacob, Porta Cœli, Rubus ardens incombustus, Virga Aaron, Civitas refugij, Vellus Gedeonis, Virga Iesse, Turris David, Thronus Salomonis, Ferculum eiusdem, Civitas Dei, Domus Sapientia, Aula Dei, Thalamus sponsi.*

Virg. no- mina, ab eminen- tiis rebus de- sumpta.
Interdum iis rerum nominibus appella- tur, quæ propter præstantiam, & iucundita- tem inter alia præcipue eminent. Idcirco no- minatur *Cœlum, Stella maris, Stella matutina, Stella Iacob, Iris, seu Arcus cœlestis; Naves leuæ, Paradisus voluptatis, Lignum vitæ, Fons vni- uersæ terræ irrigans, Hortus conclusus, Fons signatus, Putius aquarum viuientium, Aquæ du- ctus cœlestium gratiarum, Navis insistoris de lon- ge portans panem, Speculum sine macula, Mons Dei, Mons in vertice montium.*

Nauiis
10. Interdum iis plantis, iisque fructibus

assimilatur, quæ propter multiplicem usum fructibus, in corporis valetudine conseruanda, aut re præcipue stituenda, vel propter odoris, aut saporis sua- assimila- uitatem, vel propter pulchritudinem omni- tur. bus sunt gratissimæ, ideo quæ dicitur *Cedrus, Cap. 6, Cypressus, Palma, Plantatio Roze, Oliua, Plata- nus, Terebinthus, Naradus, Balsamum, Liliurn in- ter spinas, Botrus cypri.*

Interdum ad excessum, quo in supernatu- ralibus donis reliquos omnes Angelos, ac San- ctos superat demonstrandum, eius corporis partes, quibus spiritualia animæ dona me- taphoricè significantur, rebus assimilantur, quæ absque vlla proportionem humana mem- bra sua magnitudine superant, quemadmo- dum c. 6. diximus, ac propterea Cant. 7. ei in- ter alia dicitur: *Collum tuum sicut Turris ebur- nea; Oculi tui sicut Piscina in Hesbon; Nasus tuus sicut Turris libani; Caput tuum, ut Car- melus, Statura tua assimilata est palma, & cap. 8. Vbera tua sicut Turris.*

Et his quidem aliisque permultis typis, ac metaphoricis nominibus Deipara præstan- tia per partes utcumque adumbratur: Cæte- rum neque his singillatim, neque omnibus si- mul sumptis plenè explicari potest: Quippe cuius perfectio cum sit mater Dei, quæ dignitatem quandam habet infinitam, tanta est, ut soli Deo, teste S. Bernardino Senensi, cognoscenda refer- S. Bernar- detur, ideo quæ quidam in carmine ad Dei- datus Se- param, cum pleraque eiusmodi symbola de ea nesci tom- recensuisset, illud eleganter subiicit.

Maiores, pluresq. tibi debentur honores;

Sed quos nō hominū, mensue, libere capis.

Itaque ex dictis perspicuum remanet; ex Deipara, quæ Dei Thronus est, non tantum miraculorum fulgura in Christi incarnatio- ne emicuisse, verum etiam ipsammet ma- gnum fuisse orbis miraculum in qua tot, tan- taquæ Dei dona supra ordinarium rerum, siue naturalium, siue supernaturalium cur- sum, vel ipsi vni inter puras creaturas tributa, vel ipsi præ aliis longè cumulatiùs singulari quadam prærogatiua concessa, fulgent, atque coruscant.

MIRACVLA, QVÆ PER DEIPARAM in hominum utilitatem sunt.

Miracula ex Deipa- ra pro- deunt.
11. Iam verò quòd spectat ad tertium mi- raculorum caput, operum scilicet ad- mirabilium, quæ præter totius naturæ crea- tæ or- G g

Damasce.

te ordinem sunt, & ex Deipara non secus, ac fulgura à diuino throno coruscant; nullus ea, ne summatis quidem, recensere poterit. quare Deipara à Damasceno orat. 2. de deim. *Abyssus gratia, & pelagus dicitur curatio- num, & orat. 1. de Natiu. eam miraculorum a- byssum, & fontem uniuerso orbi medicinam asse- rentem nominat, his autem nominibus me- taphoricis Damascenus Deiparæ ad mira- cula edenda absque villa mensura, & termino potestatem fontis instar perpetuò manan- tem inesse, indicat: deinde, ut supra ex Da- masceno orat. 1. de Natiu. d. xi, Deipara mira- culorum officina appellatur, non tantum quia in ea, & ex ea Verbum carnem suscepit, verum etiam quoniam Virginis intercessione largitur quæcumque ferè præter naturæ ordinem lar- gitur Deus: qui ergo aliquo eget beneficio su- pra naturæ vires, ad hanc adeat miraculorum officinam, quam ideò Andr. Cretensis orat. 2. de Assumptione: *Omnium miraculorum, qua quomodocunque facta sunt, aut fiunt efficiatorem esse dicit: Cuius propterea imagines magna miraculorum præstantia, & numero com- mendantur. & ut omittam vires celebriores, quæ compluribus Deiparæ templis miracu- lorum gloria clari sunt insignes, vix est villa, vix pagus, in quo templum aliquod Virginis non visatur, miraculorum multitudinè il- lustre, quod si qua Deiparæ imago, vel sensibus oblitæ, vel eluione aliqua humi de- solta digno cultu, ac veneratione aliquan- diu destituatur, sæpè miraculorum multitudine, ac splendore in oculis omnium maiori virorem, & mulierum celebritate mox resti- tuitur.**

Maria præ
omnibus
Sanctis
miracula
operatur.
Basil. Epif.

Neque id cuiquam mirum videri debet, si Deiparæ supra reliquos Sanctos, quibus mi- raculorum gratia est tributa præstantiam at- tendat; quod pulchrè Basilii Seleuciæ Epif- copus oratione in Deiparæ Annonciatione animaduertit his verbis: *Quis, inquit, magnam Dei genitricis virtutem non veneretur? Quis quanto eos omnes interuallo post se relinquat, quos diuorum loco habemus, nò miretur? Si enim Christus seruus tantam gratiam consulit, ut solo contactu, id est verò sola corporis umbra agri præ- sidium afferre possint. (Nam ut actorum liber exponit, infirmi in plas- as eieci, umbra tantum Petri contactu, liberi à morbis euadebant. Non de- rant quoque qui linteò, quo Apostolus Paulus corporis suaderem extirperat, ascepit, infelices da-*

Ab. 1.

mones profigerent) qualem vim aduersus omne morborum genus Virgini Matri collatam fuisse putandum est? an non multo maiorem, quam ca- teris Christi imperio subiectis? Omnino res cla- ra est. Nequid mirum si Sancti cum in viuis et- iam num degebant, et potenter operabantur, cum terra quoque non omnem visa hac mortali iam perfunditorum vim, & energiam una cum il- lis protus obruere potuerit? Constat namque sa- xa illorum corpora ita tegere, ut si interim (si eo tamen, quo par est, modo adeantur) sibi adducti tuers, ac conferuare non desinant. Nam si talibus tantam miracula patranda virtutem contulit Deus, qualem educationis mercedem parenti do- nasse, quantisq; carissimis, & donis illam exor- nasse existimandus est? hinc Basilii Seleuciæ. Damascenus verò, qui in lib. 4. de fide ortho- doxa c. 15. scribit Deiparam, natam in domo probaticæ, seu ouilis ioachim, ad hoc alludens orat. 1. de Natiu. hanc probaticam in mira- culis edendis cum probatica illa Piscina, de qua Ioan. 5. eleganter sic confert: *Faula tibi sint omnia, O Matris Dei Probatica, sanctissimè delubrum Faula tibi sint omnia, O Probatica, patrum Regina domicilium. Faula tibi sint omnia O Probatica seminum ioachim vetus fa- num, nunc autem ouilis ratione præditi Ecclesia, Cælum mutans; atque olim quidem semel que- tantis Angelum Dei excipiens aquam iurban- tem, atque unum dumtaxat valetudinis restitue- rem, & ab urgente morbo vindicantem: nunc autem cælestium virtutum copiosissimè agmen habens Dei Genitricem nobiscum laudantium, illam (inquam) miraculorum abyssum, illam v- niuerso orbi medicinam asserentem fontem, illam (inquam) quæ non ministrum Angelum acce- pit, sed illum magni consilij. Angelum, qui tan- quam bona pluuia in velius absque ullo strepitu descendit, atque omnē naturam morbo laboran- tē, atq; ad interitū vergentē, in certam sanitatem, ac vitam senio carentem restituit, ob quem Pa- valyticus ille, qui in te erat tanquam Cernuus exi- lit. Faula omnia tibi sint O veneranda Probati- ca, incrementū sumas tua gratia saluto te Maria dulcissimum Anna pignus, nam me rursum ad te amor pertrahit. hætenus Damascenus.*

12. Et Christus Dominus, ut omnibus te. Christi statum esset efficacissimum suæ Genitricis a- miraculorum pud ipsum ad miracula efficienda patroci- Virgini- nium, primum miraculum cum in neptis in muerit- Cana Galileæ aquam in vinum mutauit. hanc se- ius intercessione efficere voluit: Quando, te sum. sic S. Ieron.

Ep. Luc. Re S. Iohanne, manifestavit gloriam suam, & crediderunt in eum discipuli eius, ut non immerito Cyrillus hom. 8. in Nestorium ad Virginem: Per te, inquit, omnis creatura conversa est ad cognitionem veritatis, cum (ut alia quibus hoc de Deipara iure dicere possumus omittam) & ipsi Apostoli gentium omnium Doctores occasione miraculi Virginis precibus à Christo effectum eum crediderint.

Epiph. Huius primi miraculi, quod ad Virginis intercessionem, aqua in vinum est mutata, Christus Dominus sequentibus seculis memoriam extitit voluit, quo etiam Christi virtutis, & efficaciarum, quam habet apud eum Deipara, admoneremur, quod testatur Epiphanius hær. 15. Circa undecimam, inquit, diem mensis Tyb (quæ apud nos est 6 Ianuarij) post annos triginta, factum est primum signum in Cana Galilee, quando aqua facta est vinum, quapropter etiam in multis locis, ubi in hunc diem hoc fit, quod tunc factum est divinum signum in testimonium incredulis: velut testatur in multis locis fontes, ac flumines in vinum conversi: Cebres quidem Urbis Curia fons, qua hora hauerunt ministri, & ipse dixit: Date architrachelino. Testatur id in Gerasa Arabia fons similiter. Nos bibimus de Cebres fonte, fratres vero nostri de eo, qui est in Gerasa in martyrum templo: sed & multi in Aegypto de Nile hoc testantur: quare in undecima Tybi apud Aegyptios omnes hauriunt aquam, & reponunt eam in ipsa Aegypto, tum in multis regionibus, &c. hæc Epiphanius.

Psal. 36. B. Virginis Quod autem Deipara etiam non rogata pro defectu vini intercesserit, ex hoc facile intelligere possumus Virginis sanctissimæ precibus promptissimam ad nostras necessitates subleuandas, voluntatem, quæ non modò in nuptiis illis materiale vinum, verum multò etiam magis in spiritualibus nuptiis, quibus anima Christo disponatur, procurare solet spiritualis lætitiæ vinum, omnibus voris ab unoquoque nostrum exoptandum, tum ut ea perfusi ferventius orantes, ea quæ petimus, efficacius pariter consequamur, iuxta illud Psalm. 36. Delectare in Domino, & dabit tibi petitiones cordis tui, tum etiam, ut alacrius, ac proinde facilius in via Domini progrediamur, iuxta illud Psalm. 85. Latet cor meum, ut timeat nomen tuum: siquidem Psalm. 118. Viam mandatorum tuorum cucurri, ne dum ambulavi cum delatoribus ore meum: esurivi, si pia mater compassa est,

inquit Bernardus sermone 2. in illud Euangelium, virecundia illorum à quibus fuerat invocata, multò magis compatiatur nobis, si piè fuerit invocata. Placent enim illi nuptia nostra, & pertinent ad eam multò amplius, illis: nimirum de causa vero tanquam è thalamo suo celestis sponsus processit, ita Bernardus. Et sanctus Bernardinus S. Bernardi Sententis tomo 3. sermone 9. art. 3. cap. 2. Vir digne mater, inquit, se cunctorum hominum matrem pietatè agnoscens, sollicita pro filijs irrequiescit etiam ad Dei filium intercessit, dicens: Vinum non habent. Si hoc non rogata perficit, quid rogata perficiet? Si hoc viatrix existens, quid cum regnat in patria? Si hoc apud filium temporali mortis subiectum, quid cum mortem superavit? hæc sanctus Bernardinus. Verum ut re ipsa consequamur, quæ nobis benignissimè illa procurat, cogitemus verba, quæ olim ministris illis, eadem nunc è cælo nobis inclinare: Quodcumque scilicet Christus, dixerit vobis facite: hæc enim ratione Christi monitis obtemperantes, præsentissimis Virginis precibus aquam tribulationum vinum factam consolationis experiemur.

13 Illud quoque animadversione dignum existimo, Christum Dominum miracula, & suis sæpe sanitates crebriò fuisse operatum die sabbato, ut videre est Matth. 12. in homine habente manum aridam, & Luc. 13. & 14. in muliere inclinata, & hydropico, Ioan. 5. in languido 38. annorum, & Ioan. 9. in coeco nato, id quod licet fecerit, ut se etiam sabbati Dominum ostenderet, ut patet Matth. 12. Tum ut declararet diebus præsertim festis operibus misericordiarum, non spiritualibus tantum, sed iis etiam, quibus egentium necessitati piè subvenitur, esse vacandum, quod indicant verba illa Domini Matth. 12. itaque licet sabbatis benefacere: possumus tamen & tertiam rationem assignare, quia sabbatum ab Ecclesia, quæ Spiritu sancto regitur, perpetuo cultu B. Virgini dicandum erat, propterea, quæ cap. 11. diximus, & cap. 19. vberius dicemus; ut hac ratione Christus Genitricis suæ precibus miracula innumerabilia se concessurum præfigeret.

Et sanè hoc etiam significatum videtur in fluvio illo Palæstina, qui Sabbaticus est dictus, quod die tantum sabbati fluat, de quo Iosephus libro 7. de bello Iudaico cap. 24. in hunc modum scribit: Conspicitur Vespera

Gg 2

sianna

stans in itinere fluvium, qui fuit medius inter Arcas, & Raphanens Agrippa Regni Civitates. habet autem quoddam peculiare miraculum, nam cum sit, quando fluit, plurimus, neque meatu se-
gnis, tamen interpositis sex diebus à fontibus defi-
ciens siccum exhibet locum, deinde quasi nulla
mutatione facta, septimo die similis exoritur: ac-
que hunc ordinem eum semper servare pro certo
compersum est. Unde etiam Sabbaticus appellatus

*Sabbati-
cus fluvius
gratias à
Deipara
manare si-
gnificat.*

*Damasce-
nus.*

*Sabbati-
cus fluvius
damnas
judaeam
sacerdotum*

est à sacro septimo Iudaeorum die sic appellatus. hæc Iosephus. Ac si ejusmodi miraculo, ut ali-
qui animadvertunt, demonstraretur, beneficia
à Christo per Deiparam, cui sabbatum est di-
catum peculiari quadam ratione expectanda
esse, cum Deipara in fonte illo Paradisi, qui u-
niversam terram irrigat præfigurata intelliga-
tur, & à Damasceno orat. 2. de dormit. Fons per-
ennis curationum vocetur.

Cæterum hic obiter Iosephus redarguendus
est, qui hujus fluvij Sabbatici miraculum in
Iudaici sabbati honorem derivat: cum ex i-
psius narratione contrariū potius colligi videat-
ur. Existimo enim Deū optimū hujusmodi
miraculo non tantum ostendisse, ut diximus,
ex Deipara, cui Sabbatum ab Ecclesia erat
consecrandum, gratiarum, ac miraculorum
aquis perpetuo manare, verum etiam eodem
fluvij miraculo in Iudaicæ perfidiæ detesta-
tionem innuere voluisse sabbati ceremoniam,
qua Iudæi ab omni opere, quin etiam à lon-
giori itinere feriabantur. Jam tum ævo illo Ve-
spasiani cessasse, quando Christi Servatoris
nostrī Evangelio longè, lateque per Orbem
corulcante, sabbati festiuitas in Dominicum
diem transferat: Manare quippe fluvio idem
est quod operari, & quodammodo iter agere:
siccatū verò nihil aliud dixeris, quam à pro-
prio opere quiescere, quare sicuti ante
Christi Evangelium dom lex Moysis vigeat,
crediderim in veteris sabbati commendatio-
nem fluvium hunc sabbatis siccatū, reliquis
verò diebus fluere solitum, quod Plinius li-
bro 31. historię naturalis cap. 2. testatur
illis verbis: In Iudæa riuus sabbatis omni-
bus siccatū: ita extincta jam & sepulta
post Christi mortem Synagoga, è contrario
sabbatis non solum fluxisse, verum etiam
reliquis diebus à fluxu cessasse: ut hac me-
morabili commutatione antiquatam fuisse
sabbati religionem nemo, nisi obstinatus,
non adverteret: & hac ratione Plinius, &
Iosephus, qui nonnullis contraria dicere

Plinius

visi sunt, conciliari possunt: si ea, quæ
de hoc fluvio literis consignatunt, ad diversa
tempora referantur, id quod rationi valde
est consentaneum: nam et si uterque iisdem
Imperatoribus clauerit; Plinius tamen,
qui opus suum Vespasiano dicavit, cum ante
Iosephum scripserit ea, quæ antiquiori se-
culo ex aliorum relatione, vel etiam libris
acceperat, posteritati tradidit, ejusdem-
que fluvij novissimam mutationem ipse ab-
sens ignorasse videtur; Iosephus verò ea, quæ
præter ipse spectavit, memoriæ prodidit:
non sine divinæ providentiæ consilio factum
videtur; ne quid enim scriptoris gratiæ,
vel odio in tanti prodigij descriptione tribui
posset, voluit Deus, ut quæ in antiqui sabbati
commendationem faciebant à Plinio Gen-
tili, quæ verò ad ejusdem postea abolitio-
nem spectabant, à Iosepho Iudæo literis man-
darentur.

Ad hæc verò, quæ diximus, confirmanda,
& illud facit, nam miracula reliqua, quæ olim
Deus in Iudaici populi commendationem fa-
ciebat, cessarunt ubi Iudæi Christum in lege
promissum obstinato animo recipere recula-
runt, & ut reliqua taceam, illud de præbatica
piscina, in quam teste sancto Ioanne capite 5.
sui Evangelij: Qui prior post motionem aquæ
ab Angelo factam descendisset: Sanus fiebat a
quacunque decineretur infirmitate, Iosephi æ-
tate jam olim desisse illud argumento est,
quod ipse tanti miraculi nullibi meminerit,
cum tamen rem suæ genti adeo honorificam
prætermisurus fuisse minime videatur.

14 Verum his ommissis, ad Deiparæ miracu-
la reuertamur, quæ ex ea tot, tantaque pro-
mant uberrimè, ut meritò sanctissima Dei ge-
nitrix in Moyse virga, per quam ad educen-
dum Dei populum ex Egypto, & introdu-
cendum in terram promissionis, tot sunt ad-
mirabilia patrata miracula, figuretur, quem
admodum Petrus Damianus sermone de As-
sumptione. S. Bernardinus Senensis tom. 3.
sermone 1. de nomine Mariæ art. 3. cap. 2. &
sermone 21 art. 1. cap. 3. & sanctus Antoni-
nus 4 part. tit. 15. cap. 24. § 4. animadvertunt,
ut propterea dicatur Virgini Canticorum
1. Equitatus meus in curribus Pharaonis assimi-
lam te amica mea: Equitatus enim Dei, qui
Pharaonem expugnavit, eiusque curus sub-
vertit, licet Angelorum exercitus ex Nysseno, Nysseno
& Gulielmo intelligi possit, in qua acceptione
cap

*Post Civ-
li moni
judæi mi-
racula te-
runt.*

Joan. 5.

Per h-

mare

brum

uidit

Exod.

Terce

peru

que

Exod.

Exod.

Exod.

Exod.

Exod.

Exod.

Exod.

Exod.

Exod.

Exod.

Exod.

Exod.

Exod.

Exod.

Exod.

Exod.

Exod.

Exod.

Exod.

Exod.

Exod.

Exod.

Exod.

Exod.

Exod.

Exod.

Exod.

Exod.

Exod.

Exod.

Exod.

Exod.

Exod.

Exod.

Exod.

Exod.

Exod.

Exod.

Exod.

Exod.

Exod.

Exod.

Exod.

Exod.

Exod.

Exod.

Exod.

Exod.

Exod.

Exod.

Exod.

Exod.

Exod.

Exod.

cap. 24. hunc eundem locum de Deipara ex-
ponemus: Ex Honorio tamen in sigillo, & ex
Ruperto in Cant. c. 1. fuit virga Moyſis, quæ

Assumpt. existimat locutum esse Dau. d. Plal.
109. cum ait: *Emittet Dominus ex Sion virgam*
virtutis sue: deinde faciens apostrophem ad
eandem: *Dominare*, inquit, *in medio inimico-*
rum tuorum. hæc Hieronimus.

15 Sed age iam Miracula ipsa, Deiparæ ope
edita, quæ multitudine, ac magnitudine in
Christiano orbe celebrantur, accedamus.

Quamvis enim ab ijs in particulari commen-
morandis abstinere possem, quod eorum pie-
na sint volumina, & templa infinitis prope
modum de pictis tabellis, ac votivis donis ab
ijs, qui voti retexterunt, appensis ea prædi-
cent, nihilque magis in omnium ore verietur,
præsertim quia in hoc opere complura ex ijs
oblata occasione describenda erunt: quia ta-
men eiusmodi miracula ad hominum animos
permovendos, & in eius, cuius virtute sunt,
admirationem pertrahendos, plurimum ha-
bent momenti; tum quia omnem naturæ or-
dinem superant; tum etiam, quia in nostram
utilitatem cedunt, propterea hoc in loco es-
omnino præterire nequeo. sic enim magis tes-
tatum fiet ex Deipara, quam thronum Dei
assimulimus miraculorum levæ in ho-
minum vinitatem vberim micare. Quocir-
ca præmissis nonnullorum Auctorum testi-
monijs, qui multitudinis miraculorum Deipa-
ræ, (quæ varijs in locis olim fiebant) memine-
runt; quædam sanitarum beneficia, aliarum-
que rerum admirabilium signa per Deiparam
peculiaribus personis exhibita referamus;
deinde miracula aliquot, quæ in nonnullis
Deiparæ templis eius invocatione peculiari-
ter fiunt, recenscamus, sic ut in hoc capite non-
nulla ex plurimis, quæ sunt veluti specimen
argumentorumque reliquorum commemo-
remus; reliqua verò, quæ ex probatis Aucto-
ribus collegeramus, ne hoc caput plus æquo
excresceret, in peculiarem tractatum, qui eris
de exemplis, & miraculis Deiparæ, congestum,
& ad Appendicem in fine huius operis rejeci-
mus, quo Lector ea in promptu haberet.

Et quod spectat ad Primum. Damascenus
oratione 2. de dorm. testatur miracula quam-
plurima in eiusdem Deiparæ dormitione esse
facta fuisse: *Tum*, inquit, *et morbo fugam capeſſe-*
bant, & demonum caterva pellebantur. atque ad
subterraneas partes undique exiebantur. *Et*
mox: Atque hic surdis aures, claudis pedum
firmas restituebatur; Percussoribus in fide me-
dentibus, yngrephala lacerabantur. & iuvius age-

Isai. 11.

S. Leo.

O. Eccl.

Per hanc

maria-

brum de-

uiditur.

Exod. 14.

Percussa

petra a

qua fudit

Ezod. 17.

O. Na. 20.

Virgam le-

vantis Moyses

vincit.

Exod. 17.

B. Virgo fi-

gurat. v. in

virga Da-

aron, qua

floruit.

Num. 17.

Afferun-

tur in

Arca.

de miraculis, quæ ex Deiparæ manabant sepulchro (quod meritò sanctorum sepulchrorum post Domini sepulchrum sacratissimum appellat) introducit Deiparæ sepulchrum ita loquens: Nunc me circumdant Angeli, nunc diuina in me habitat gratta ego euasi officina medicina agro tantibus, ego fons perennis curationum, ego remedium contra daemones, ego Civitas refugij omnibus ad me confugientibus ita Damascenus.

Germanus Germanus Patriarcha Constantinopolitanus in epistola ad Thomam Episcopum Claudiopoleos recitata in Synodo, Nicæna 2. Act. 4. agens de sacris imaginibus: Extra omnium, inquit, controuersiam est, sanctorum imagines mirifica designare miracula, ut & debilibus ualeitudo bona per eos concilietur, idque confirmat exemplo cuiusdam Deiparæ: Extra omnem, inquit, controuersiam est in Sozopoli Pefidia Cæte Imago Virginis maris intemerata, quæ ex præstata esset manu sua unguentorum scaturiginem effundit, cuius sanæ miraculi plures testes sunt ita Germanus. Et sanè longè ante Germanum hujus olei miraculis celebrati meminit Eustathius in vita Euthychij Episcopi Constantinopolitani apud Surium die 6. Aprilis: Cùm enim Euthychius extremis Iustiniani temporibus circa annum Domini 564. Amasæ pro fide Catholica exularet, Androgus quidam ejuque uxor grauida ad eum accedunt orantes, ut suis precibus impetret, ne infantes sibi in lucem editi statim moriantur, quemadmodum eis aliquoties contigerat. Quæ cùm pro illis precatu esset, ambo unxit oleo sancto, tum eo quod è pretiosa cruce, tum illo quod ex sanctæ Dei Genitricis veneranda imagine scaturire solet Sozopoli dicens, in nomine Domini nostri Jesu Christi, adjecitque natiuituro filio nomen imponetis Petri, & uiuet: quod ita factum est, alteri verò filio, Joannis nomen imponi iussit. hæc Eustathius, qui hæc omnia præfens præstauit, & literis mandauit.

Leo Imper Leo imperator hujus nominis primus ex Zonara in sua historia, & ex Nicephoro lib. 15. cap. 25. cùm adhuc priuatus degeret, à Deipara voce cælitus edita imperialis ei dignitas prænunciatur, simulque monetur, ut Adem ei sacram, ad quendam fontem, ubi calu tunc erat, construeret, in qua omnibus precantibus, locumque illum cum ardore, & fide certè aduentibus optata omnia præstaret. is post adeptum imperium admirabile templum Con-

stantinopoli sub Dei Genitricis nomine ad fontem dictum extruxit, in quo tot, tantæque signa mira edebantur, ut de ijs librum se conscripsisse testetur Nicephorus.

Hoc autem mirum non est, si benignitatem Deiparæ attentius animo reputemus: Nam Bernardus, inquit Bernardus sermone Signum magnum, omnibus misericordia sinum aperit, ut de plenitudine ejus accipiant uniuersi, Capitiuus redemptionem, Aeger curationem, Tristis consolationem, Peccator ueniam, lustrus gratiam, sic Bernardus.

16 Præclarum est illud, quod Cæsarius lib. Ex Cæsa. 7. cap. 15. hæc de re, & de templis ejusdem r. Virginis, quæ ætate sua multis clarebant miraculis, scriptum reliquit: Medicinæ, inquit, B. Virginis nihil est efficacius, nihil est salubrius, Nec mirum ipsa medicum genuit, ipsa medicinam generis humani ex se produxit, unde scriptum est: Germine terra herbam uirentem secundum genus suum, id est Maria Christum hominem, qui animatum corpus sumens de Virgine nasci dignatus est item expressius in Ecclesiastico: Alitissimus de terra creauit medicinam, id est ex carne Virginis Mariæ Saluatorem, Jesus interpretatur Saluator, siue saluare, quia saluator medicus, & salutare medicinæ est. Quod Maria terra sit, testis est Isaias, qui dicit: Aperturatur terra, & germinet Saluatorem: quod de hac terra creatus sit, idem Propheta dicit in Isai. 43. persona Patris: Ego Dominus creauit illum, & Apostolus dicit: Eum factum ex muliere, quid ergo mirum, si apud ipsam sunt medicamenta sanatorum, quæ hortus est aromatatum? Considera Rupem Amatoris, & alia loca in honore ipsius dicata, & non miraberis, si parata fuerit ad medendum, & efficax ad sanandum, Vnde in monte Pessulano, ubi fons est artis Physicæ tanta B. Virgo operatur sanitates in quadam illa Ecclesia, ut medici gratiæ inuidentes, pauperibus infirmantibus, & pro remedio sanitatum ad se confluentibus, dicere soleant, ite ad Ecclesiam S. Mariæ, deserte ei lumen, & recipietis sanitatem: & cùm hoc ironice dicant, pauperes ab eis passi repulsam, ad ipsam conflunt, & sanantur, nunquid non uides quam celerem sanitatem conuequantur febricitantes jejuniū trium sabbatorum usque post solis occasum ipsi B. Virgini uouentes huculque Cæsarius.

Quibus addere possumus, Christum Dominum Iesum nostrum

Idem de *Saluatoris* *Matth. 9.* *Cyillus.* *Basilii.* *Epiphani.* *P. Salmer.* *Suarez.*

minum à Deipara genitum, jure optimo nostrum Medicum, ac Medicinam à Casario appellari, tum quia Matt. 9. Medico ipse se comparat, illis verbis: *Non est opus valentibus* Medicus, verum etiam, quia nomen Iesu quamvis apud Hebræos *Saluatorem* sonet, si tamen ejus etymologia ex Græco idiomate sumatur, potest etiam significare Medicum à verbo *ἰάωμαι*, quod est *medeor*: unde nomen *ἰατρὸς* deduci potest, quæ modum docent Cyillus Ierosolymitanus hæc. 10. Basilii in Asceticis, Epiphanius hæc. 29. & P. Salmeron tom. 3. tract. 37.

Quomodo autem Virgo sanctissima gratiam curationum, & operationem virtutum, seu miraculorum habuerit etiam dum hæc viveret, legendus est noster Franciscus Suarez tom. 2. in 3. p. disp. 6. lect. 3.

DEIPARÆ MIRACULA PECULIARIBUS CIVITATIBUS, VEL PERSONIS PRÆBITA.

17 CETERUM aliquot sanitatum, aliorumque beneficiorum miracula peculiaribus Viciis, vel personis à Deipara exhibita, ex quibus reliqua conicere possumus, nunc commemoramus, & ne quid de eorum vi, ac magnitudine breuitas narrationis detrahat, quamvis eorum aliquot in pauca contulerimus, aliqua tamen fufius enarranda duximus.

Procopius. Cum pestilentia sæuissima, ex Procopio lib. 2. de bello Persico, Justiniani temporibus anno Christi 545. vel juxta alios 542. in Oriente grassari cœpisset, & nulli ætati, nulli sexui, nulli loco parceret, nullum ei remedium, præter quam ex Deo est inventum, nam quinquaginta annos per uniuersum orbem ex Euagrio

Euagrios. lib. 4. cap. 20. est propagata: Hæc verò lues, ut verbis utar Procopij loco citato: *Constantinopoli tribus tantum mensibus præualuit: & ab initio quidem pauci, deinde in singulos dies quinque, sæpe etiam decem milia afferebantur, adeo ut plures etiam diuites, ministri jam omnibus extinctis, curatorum penuria magis, quam morbo perirent, & insepulsi manerent.* ita Procopius.

Sensissima *lues à Deipara au-* *feratur in-* *stituta Pu-* *nificat om-* *nia soluit.*

Quod verò tam brevi tempore fuerit ibi extincta, id Deiparæ beneficio factum est, festo Purificationis Dei genitricis hanc ob causam instituto, quod affirmat Siebertus in Chron. anno Christi 542. *Constantinopoli, inquit mortalitate magna insurgente statuta est solemnitas B. Mariæ, quæ græcè hypapante ad est obitatio dicitur.* sic

ille. Idem referunt Genebrardus lib. 3. chron. ad annum 537. Martinus Polonus libr. 4. chron. ad annum 529. Bostus par. 8. manual. serm. 2. part. 3. ubi addit inualefcenie pestilentie eundem sancto viro reuelatum esse, ut die 2. Februarij festum Purificationis B. Virginis celebraretur, & sic omnis mortalitas cessaret. Quam festiuitatem anno circiter 494. Gelasius Pontifex in Occidente Lupercalibus abrogatissimam introduxerat. De hac pestilentia miraculo Deiparæ Constantinopoli soblata Baronius tom. 7. Annal. ad annum Christi 544. & in notis ad Martyrologium die 2. Februarij.

LUES INGVINARIA SÆVISSIMA

Roma per Deiparæ imaginem depulsa.

NONNUM est miraculum illud, quo Roma ope Deiparæ ab atrocissima pestilentia tempore S. Gregorij Magni est liberata. Cum enim mense Octobri exeunte Tiberis ex Gregorio 4. dialog. cap. 19. adeo excreuisset, ut supra visus muros influeret, & tesse Gregorio Turonensi lib. 10. historiarum Francorum cap. 1. & Ioanne Diacono in vita S. Gregorij libr. 1. cap. 34. magna serpentum turba cum ingenti dracone in modum Trabis valida per Tiberim in mare delapia, ibique falsis fluctibus extincta, & ad litus rejecta sua putredine ætrem infecisset: sequenti anno, qui fuit annus salutis 590. Romæ sequuta est pestis inguinaria, quæ à Dei sanctuario incipiens, Pelagium II. Pontificem initio Februarij perculit. hæc autem pestilentia, inquit Gregor. 4. dialog. cap. 36. urbem Romæ clade vehementissima depopulauit, in qua etiam corporali visu sagittæ coelitus venire, & singulos quosque sentire videbantur. Ipse vero Gregor. electus, sed nondum consecratus Pontifex, ut videre est in registro Epistolarum lib. 11. cap. 2. & apud Gregor. Turonensem loco citato, ad iram Dei auertendam concione ad populum habita in templo S. Sabinae 4. Kalen. Septembris, quæ ad poenitentiam omnes hortabatur, litaniam septiformem indixit, septemphici nimirum Personarum, atque Ecclesiarum, vnde singulæ litanie procedebant, ordine distinctæ. Prima enim litania erat Clericorum ab Ecclesia S. Ioannis Baptistæ. Secunda viro- rum à S. Marcelli. Tertia Monachorum à S. Ioannis Baptistæ. Quarta Ancillarum Dei à SS. Colmi, & Damiani. Quinta Coniugarum à SS.

Genebrardus. *Polonus.* *Bostus.*

Gelasius. *Pontifex.*

Baronius.

18. *Laus ingu-* *narum per* *Deiparæ* *imaginem* *Angli-* *apparuit* *nam deo* *pulsa.* *Gregorius* *Turonensis* *Ioannes* *Diaconus*

à S. Stephani, Sexta Viduarum, à S. Vitalis, Septima, Pauperum, & Infanrum à S. Cæcilie. Qui tamen omnes ad sanctæ Dei Genitricis Ecclesiam conveniebant, ut ibi divinitus cum gemitu Domino supplicantes, peccatorum veniam promererentur. Et quanquam teste Gregorio Turonensi, ex pestilentie acerbitate dū voces plebs ad Dominum supplicationis emitteret, in vnius horæ spatio octuaginta homines ad terram corruerunt, & spiritum exhalarent, ipse tamen S. Gregorius nequaquam exterritus populum monebat, ne ab oratione cessarent. Ex eoque tempore consuetudo manet, ut post missæ introitum novies Domini misericordia impleretur verbis illis: *Kyrieleyson & Christeleyson* (id enim à S. Gregorio institutum fuisse, satis colligitur ex eodem Gregorio lib. 7. epist. 64.) Ceterum pestilentia adhuc sæviente, ita ut multi cum sternerentur, alii cum oscitarent repente spiritum emitterent (ex quo orta est consuetudo, ut sternutibus salutem precemur, oscitantes verò crucis signo in ore se muniant.) S. Gregorius sequenti anno in die Resurrectionis litanias instituit ad Basilicam s. Petri Apostolorum Principis: atque solemnem pompam sanctam Virginis Dei Genitricis imaginem extulit (hæc autem illa esse videtur quæ ex ore eius Luca Evangelistæ monda manu affabre ad vivum expressa, in Basilica sanctæ Mariæ ad præsepe eximia populi religione conservabatur.) Factum autem est, ut imaginem ipsam quacunque ferretur, terra pestilentis cæli gravitate cedente, optata salubritas sequeretur. Qua de re Deo gratulantibus omnibus, ecce Angelus his vocibus sanctam Virginem à cælo alloquens est auditus.

Regina cæli lætare; Alleluia:

Quia quem meruisti portare, Alleluia:

Resurrexit, sicut dixit, Alleluia.

Quod Canticum Gregorius divino instinctu spiritu explevit statim adijciens.

Gra pro nobis Deum, Alleluia.

Exinde hæc Antiphona paschalis, argumento lætitiæ solennis in Ecclesia manet, Tunc etiam mirandum illud accidisse tradunt: nam cum in ea supplicatione procedendo Gregorius ad molem Adriani Tiberi adjacentem pervenisset: Angelus super eam attans nudatum gladium in vagnam recondere conspectus est eoque symbolo morbum cessasse significare voluit. Quo viso Gregorius exhilaratus bono sese animo esse iussit, quia optatus pestilentie

finis Deo annuente ostendebatur. Atque ita ipse deinde morbus elanguit. Ab hac re molli illi sancti nomen Angeli inditum. Hæc omnia ex Carolo Sigonio lib. 1. de Regno Italiae anno Domini 500. & 591. qui ex ritualibus se ea accepisse affirmat: & ex Baronio tom. 8. ann. 590. ad annum Domini 590. Reliquæ ex Gregorio Turonensi loco citato: qui integram S. Gregorii concionem à suo diacono tunc Romanæ degente sibi allatam describit lib. 10. hist. S. Antonii Franc. cap. 1. horum meminit S. Antoninus 4. parte titulo 15. capite 24. §. 2.

BASILICVS ROMÆ PESTILENTIÆ EXHALANS SPIRITUM DEIPARÆ OPE SUBLATVS.

ROMÆ quoque tempore Leonis IV. non minus admirabilis, quam salutaris Deiparæ virtute extitit liberatio à basilico; cuius venenatus afflatus, & intuitus is, qui ad eius speciem accedebant, celerem afferebat interitum. Id enim factum est ipso Assumptionis Dei Genitricis festo, & in dicta ad S. Mariam Majorem supplicatione; præcedente item sanctæ Imagine, quæ utique ipsius Deiparæ erat: cuius imaginis effluatitatem Romani tempore S. Gregorii Magni, ut diximus, in depellenda pestilentia experti erant. Rem gestam narrat Anastasius Bibliothecarius, cui contentit Sigonius lib. 5. de regno Italiae, & Baronius tom. 10. annal. ad annum 847. Nos Anastasii verbis eam hic ponemus Leone IV. in primo sui Pontificatus anno (is autem erat annus Domini 847) iuxta basilicam B. Lucie martyris, quæ in Orpheæ sita est, in quibuidam terris, aditusque cavernis dñi generis serpens, qui basiliscus græcè latine regulus dicitur, ortus est: qui flatu suo ac visione omnes, qui ad easdem appropinquabant cavernas calenter necabat: ipse verò Pontifex beatissimus hanc populi necem audiens, atque perniciem, ad orationem se convertit, ac litanias, ut Dominum deprecaretur, quo huiusmodi omnes interitu liberaret. Dum hæc aguntur præclarus, atque celeberrimus dies advenit, in Beatissimæ Dei Genitricis semperque castissimæ Virg. Mariæ Assumptio celebratur solemniter: tunc præfatus universalis summus Pontifex à Patriarchio cum hymnis, & canticis spiritualibus sacrosancta præcedente Icona ad basilicam S. Hadriani martyris, sicut mos est, propriis suis pedibus cum omni Clero perrexit. De qua Hadri. basilica regressus cum omnium fidelium

fideliū cœtu ad basilicam beatæ Genitricis Dei, & Domini nostri Iesu Christi, quæ ad præsepe dicitur, cum Dei laudibus magna populi caterua comitante properabat: Qui cum peruenisset ad locum, in quo ipse sæuissimus basiliscus terris (vt iam superius dictum est) iscebat cauernis: omni Clero, & populo stare præcepit, atque iuxta easdem cauernas properans, sub foramen, vnde spiritus pestiferi flatus egrediebantur serpentis, intrepidus stetit, & oculos in cœlum pariter tendens, & palmas, Christum, qui est super omnia Dominus, profusis lacrymis deprecatus est, vt ab eodem loco diri serpentis genus suā potentia effugaret: & data super populum oratione, Dei laudes ad basilicam, quam superius memorauimus, profectus est exhibere. Ab eodem vero die ipse mortifer basiliscus ita effugatus, & ab ipsis proiectus est antris: vt vltra in illis locis nulla læsionis eius macula appareret. Huc vsque Anastasius apud Baronium tom. 10. Idem Baronius indicat ea de causa à Leone IV. institutam octauam Assumptionis Deiparæ, in notis martyrologij ad diem 22. Augusti; Platina vero in ipsa octaua Assumptionis basiliscum expulsū scribit in vita S. Leonis, de quo in tractatu de festis. Et sanè Leo Quartus inter sanctos recensetur in Martyrologio 17. Iulij.

S. WILFRIDVS INTERCES-

sione Deiparæ lathali morbo
curatur.

NARRAT Beda lib. 5. histor. Anglorum c. 20. S. Wilfridum Archiepiscopum Eboacensem cum ex Vibe rediret in Angliam lathali morbo correptum in Gallia & quatrduo quasi mortuum, sine cibo, & potu, sine voce, & auditu iacuisse: Virginis tamen ope sospitati restitutum, modum autem ipsemet S. Wilfridus Accæ suo Presbytero his verbis apud Bedam aperuit: Astitit, inquit, mihi quidam candido præclarus habitu, dicens se Michaëlem esse Archangelum, & ob id, inquit, missus sum, vt te à morte reuocem; donauit enim tibi Dominus vitam per orationes, & lacrymas discipulorum, & fratrum tuorum, & per intercessionem suæ beatæ Genitricis semper Virginis Mariæ, qua propter dico tibi, quia modo quidem ab infirmitate hac seruaberis: sed paratus esto, quia post quadriennium reuertens visitabo te, & in pace tranquilla vitam terminabis. Conualuit Episcopus, cunctis gauden-

dentibus, & Deo gratias agentibus coepit; irenere, in Britanniam venit hæc Beda.

SANCTO IOANNI DAMASCENO

manus à Deipara restituitur.

INSTONE, & toti orbi notissimum est miraculum illud, quo Deipara S. Ioanni Damasceno sui studiosissimo manum ob defectum sanctarum Imaginum cultum abscissam restituit. Remgestam narrat Ioannes Patriarcha Ierosolymitanus in eius vita, in hunc modum. Cum Ioannes Damasci, vnde cognomen accepit, nobilibus parentibus ortus esset, atq; ab eruditissimo quodam Monacho Italo Cosma nomine, in omni scientiarum genere institutus, doctissimus & ipse euasisset; à Principe Saracenorum, cuius imperio parebat Damascenus, primarij Consiliarij dignitatem suscipere est coactus: verum exorta Leonomachorū hæres studio Leonis Isaacici Constantinopolitani Imperatoris (qui regnare coepit anno Domini 716.) à quo sacræ imagines abolebantur, & catholici earum cultores exilio, exdibus; mirum in modum diuexabantur Ioannes libellis Epistolaribus ad Orthodoxos, quibus notus erat, datis, & tribus luculentissimis editis orationibus, hæc hæresim confutauit, & sacrarum imaginum adorationem apertissimis argumentis confirmauit; id quod Leonis Isaacici in eum odium vsque adeo concitauit, vt cum ei in Saracenorum ditione degenti, aperta vi nocere nequitiam posset, hanc fraudem excogitauit. Ad Saracenorum Principem literas dat, quibus se pacis seruandæ studio teneri, eaque de causa ad illum mittere significabat cuiusdam, qui in eius ditione versabatur, epistolam, qua ad occupandum Damascum inuitabatur. Hæc erat conficta in eam sententiam ex persona Ioannis ad se Epistola, in qua Notarij iussu Leonis Ioannis scripturæ notas, & ipsius sententias, ac verba accuratè expresserant. Saracenus his acceptis Ioannem accersit, ei que ementitam Epistolam ostendit, qua perlecta, Ioannes literarum quidem formas suis similes esse confessus est, se autem quæ in ipsis continerentur prorsus ignorare, nec eum fugit cuius insidijs hæc aduersum se comparata essent; ideoque ad se purgandum, & impij Imperatoris in se furorem exponendum, breue temporis spatium ab homine barbaro enixè petijt.

Hh

Verum

so
S. Ioannis
Damasceni
no ampu-
rata dex-
tera à B.
Parg. resti-
tuitur
Ioanni
Patriar-
cha Iero-
solymita-
næ.

Baronius
Leo IV.
Pontifex
Platina.

Tractatus
de festis
Martyro-
logium
Romanū.

B. Wilfridus
du Virgi-
nia ope cu-
ratum.

Beda.

Verum Barbarus ille dexteram Joanni illico amputari iubet, & in foro suspendi: exacta itaque die Ioannes à tyranno per nuncios ad leniendum dolorem sibi manum restitui impetrat, qua ille accepta (inquit vitæ eius auctor) in oratorium quod domi habebat, ingreditur, pronoque omnino corpore ante imaginem Dei genitricis prostratus, excisamque manum pristinae suæ commissuræ admouens, intimo pectore ingemiscit, ac cum lacrymis exclamans, illam ad misericordiam propensissimam hunc in modum obsecrare ceepit. Domina, & castissima Mater, quæ Deum meum peperisti, diuinarum imaginum causa dextera mihi manus amputata est: Neque enim te fugit quid Leonem in furorem coniecerit. Quare quam celerim accurre, ac manui meæ medicinam adhibe. Dextera excelsi, quæ ex te incarnata est, virtutes multas efficit: tuo itaque rogatu meam quoque dextram obsecro sanat, ut tuas quemadmodum concesseris, filijque ex te incarnati laudes modulato concentu, ô Dei genitrix, literis consignet, atque orthodoxo cultui adiumento sit. Potes enim quicquid iubes, ut Dei Mater. Hæc Ioannes cum lacrymis dicens obdormiuit, atque in somnis sanctæ Dei genitricis imaginem videt, placidis, & lætis oculis ipsum intuentem, ac dicentem, Ecce sanitati restituta est manus tua. Iam ergo si ne vilia cunctatione, quemadmodum nunc pollicitus es, eam scribere velociter scribentis calamum effice: experrectus igitur ille cum excisam manum sanata confpexisset, spiritu exultauit in Deo salutari suo, atque ipsius matre, statimque tota nocte cum vniuersa familia letabatur, canticum novum Deo cantans tanta iubilatione, ut ad aures vicinorum, aliorumque perveniret. Quod cum Principi Saracenorum statim renunciatum esset, atque in dubium reuocatum, ne forè dextera alicui servorum Ioannis, non autem ipsi Joanni abscissa esset, Ioannes accessit, exactam dexteram ostendere iubetur, qua demonstrata, certo Dei Matris consilio, ac providentia linea quædam in ea elucebat, verissimam in ea excisionem ostendens. Tum igitur ex eo Barbarus quaesivit: quo medico, quibusve medicamentis sanitati restitutus esset, ille clara, & ingenii voce miraculum prædicat, Deumque in sanitatem se inuocasse affirmat. Ad hæc Barbarus, Quantum coniectura assequor, insons passus es, ac velim ignoscas, quod præcipiti, & in-

considerata sententia supplicium tibi intulimus; Tu verò pristinum munus administabis, principemque inter Consiliarios nostros locum habebis. Ille autem humi prostratus, diu eum rogauit, ut aliam viam multò iucundior em ingredi permitteret, & Christi vestigijs hæreret: At Barbarus hanc ei potestatem minime faciebat: tandem Ioannis precibus, Deo sic volente, annuit. Ille verò bonis suis in pauperes captiuos, & seruos suos, quos etiam libertate donauerat, & cognatos distributis, nudus, vestimentis exceptis, è mundo excessit, & Ierolymam profectus, ibique sanctis locis adoratis ad S. Sabæ Lauram monasticum institutum suscepit; ubi plurimis, & egregijs libris ad fidei catholicæ defensionem exaratis, sanctæ obijcebat memoria in Martyrologio recolitur die 6. Maij.

SANCTI ALIQUANDO AB HOMINIBUS INVOCATI Deipara in suis beneficiis contulere.

Nec illud silentio prætereundum, Deiparam à Christo eius filio dispensatam gratiarum adeo constitutam, ut ij etiam, qui aliquos cælestes alicuius beneficij gratia inuocarunt, interdum Deiparæ iussu ab ipsa Sanctis, interdum ab ipsamet, quæ petebant, sint consecuti, cuius rei vnum, aut alterum exemplum proferamus.

In Synodo Nicæna 2. Act. 4. inter plurimas Sanctorum historias, quæ ad sacrarum imaginum cultum confirmandum afferbantur, Theodosius Diaconus, & Monachus ex libro Miraculorum sanctorum Cosmæ, & Damiani tota Synodo audiente, & hanc ex libro recitauit historiam, quam totidem verbis referemus. Vir quispiam admodum manuetos fistula in iunctura coxæ laborabat, cumque multorum curaciones frustra tentasset, medicorumque novaculis annis quindecim esset scissus, exhaustus, & superatus malo, videns vicus indes augeri, iamque pro vno foramine quinq; oscula a perra; perque vnum eorum potum etiam, & cibum quandoque reddi, medicosque dicentes malum præualere, neque hominum manu superari posse, multis autem consulentibus, ut duorum Cosmæ, & Damiani famulorum Dei templum sacrum adiret, statuit secum amicorum consilij (res enim multi consilij necessitas) acquiescendum. Videt igitur per somnum viros Dei sibi astantes, dicentes, Ades dum ad nos, & sanaberis. Hac itaque adhortatione

confusus insigne templum duorum accedit, quotidie ad eos supplicans, quo posset à morbo liberari. cum autem multos dies frustra preces fudisset, neque quicquam quod solatio esse posset, percipere, egressus ad eam sacram videt in porticus limine à dextero latere imaginem seruatoris nostri positam: appicta autem erat, & sancta Despara Domina nostra, beatiq; viri Cosmas, & Damianus; & quidam ex magnatibus, qui tabulam suspenderat Leotius nomine. Obsecrationibus igitur rursus factis, amareq; illacrymans (multis horis) rogat sanctos, vt voti fiat compos. Digressus atq; ad cubiculum domus suae vixit noctu sanctos viros Dei ad te venientes, in medio autem Virginem matrem dicentem ad illos. En hic est: suppetias illi quam primum ferre. hæc ibi.

*Mulier in
medus flu-
atibus pa-
ri: Despara
nam
prægenere*

Alterutro exemplum sit ex Vincentio Beluacensi in speculo historiali lib. 7. ca. 8. In loco, inquit, qui dicitur Tumba est Ecclesia S. Michælis Archangeli honorifice constructa, qui locus Oceano cinctus ipsius æstu terribilis est, propter accessum, & recessum maris, aduenientibus omnibus, & limina S. Michælis Archangelus petere desiderantibus. Bis in die sinum præterdit non autem, vt cætera maria gradatim: Verum terrifico cursu, ac terrifico tonitu accurrens sæpe intercipit her agentes. Quadam igitur festiuitate ipsius Archangelus, turbis ad eius limina properantibus, ecce iam in medio arenæ positis erat autem inter eos mulier quædam paupercula vicina parius omnino iam grauida) sonitus terribilis maris subito insonuit, & cunctis præcipiti cursu amensu more fugientibus, illa sola mulier remansit; vltima pedum præ nimio dolore, & terrore, atque labore destituta; inuenerant enim in eam dolores subiti: Clamabat cum ejulatu miserabiliter, auxilium petens; sed unusquisque se ipsum tuercupiens audire dissimulabat. Igitur humano deficiente auxilio recurrit ad diuinum, Deum lachrymabili voce inuocans, & eius genitricem Mariam, sanctum q; Archangelum Michæliem: Populus quoque omnis ad hoc spectaculum consistens, manus ad sidera tendens, Dei, & Matris eius auxilium flebiliter inuocabat. Vniuersis ergo Christi auxilium implorantibus, aduenit pia Dei genitrix, & vt ipsi mulieri videbatur, manica super eam projecta, ita intactam in terrisono impetu maris reddidit, vt nec minima etiam gutta totius abyssi vestimenta illius contingeret; ibi verò quasi in

rutissimo habitaculo posita filium peperit, sine timore vilo permanens; donec iterum mare fluctus suos in se retrahens liberum iter eundi mulieri præberet. Iterum cum puero ad litus venit, vt quæ sola in mari relicta erat exiens, iam non sola, miraculi spectaculum omni populo præbuit hæc Vincent.

REGINALDVS GRAVI MORBO

laborans à Despara curatur.

22 **R**EGINALDVS Aurelianensis Decanus Aureliæ S. Antonii in 2. par. hist. tit. 23. c. 4. §. 4. cum gravi morbo vexatus desperare à medicis salute jaceret, & pro eo S. Dominicus, cuius ordinem ingredi volebat, frequenter oraret; visibiliter ei vigilanti, & vehementi febrium ardori æstuanti, Dei genitrix apparuit duabus comitata puellis, eiq; dixit, Pete à me quid vis, & dabo tibi, deliberanti quid peteret, suggestit vna ex illis puellis ne quid peteret, sed se totum Regine misericordiae committeret voluntati, quod cum fecisset, Virgo sanctissima manu sua ægrotantis, oculos, aures, & nates, oq; & manus pedes saluari, quam secus tulerat, vnctione perunxit, formulasq; verborum proprias ad singulas vnctiones subinfrens, ad tenes quidem, stringantur (sit) tenes tui cingulo castitatis: ad pedes autem, Vngue pedes tuos in præparationem Euangelij pacis: reliquas formulas non commemorat, ostensioq; ne habitu Prædicatorum. En, inquit, hic est habitus ordinis tui; discessit, & ille admirabiliter planè conualuit, atque ordinem Prædicatorum ingressus, suis concionibus complures animas Christo lucrificat. hæc ex S. Antonino. ex ea porro vnctione non tantum pristinae valetudini est restitutus verum & magnum in pugna contra demonem concepit spem, id quod in iuprema sua ægitudine declarauit in qua cum moneretur, vt ad lucem cum demone per extremæ vnctionis Sacramentum se compararet, sacramentum quidem illud reuerenter suscepit, subintulit tamen hæc verba. Ego hæc lucem minime reformido, quin potius lætus expeto: iam enim dudum Dei genitrix Romæ me suamet manu inunxit, in qua plurimum confido. Hæc ex Ferdinando à Castillo in Chronicis S. Dominici par. 1. lib. 1. c. 45.

*Reginaldus
à Despara
sanatur.
S. Anton.*

DVO ALIA DEIPARÆ MIRACV-
la ex Marfilio Ficino.

²³
Marfil. Fi **M**ARFILIVS FICINUS nobilis philosophus
lib. 3. de religione Christiana cap. 10. duo
sin. Deiparæ miracula suo tempore contigisse, ea-
Quobus in que quamplurimis compertissima fuisse refert
sancti illud (inquit) mirabile est multis hominum
morbo la- millibus, qui viderunt, & adhuc vivunt, ma-
boratibus nifestissimum, quod Anconæ anno Domini
à Deipara 1470 factum à multis fide dignis accepimus.
valesudo Puella quædam propter pessimam quandam
refutatur nervorum contractionem à primis incunabu-
lis gradiendo natibus pro curibus utebatur.
Præterea Bidellus Florentinus propter faucis
pectorisque contusionem, multos annos lo-
qui nihil potuit: Anno cum B. Mariæ eodem
in loco suppliciter se commendassent, sani prorsus
evadentes, omni populo multis annis noti e-
rant infirmi, & postea jam quatuor continuè
omni populo sani hæc Ficinus.

IUDÆA PRÆCIPITATA IN CI-

surat Sigovienfis. & per Deiparam liberata

Ex libro, ut inscribitur Fortalitium

fidei lib. 3. de bello Iudæorum in ge-

mirabilis in idem planè Au-

thoris verbis.

Fortalitium **A**ccidit in civitate Sigovienfis, quod quidam
fidei. **A**mposuit mulieri Iudæa crimen adulterii
Iudæa in Iudæa, quæ tradita fuit marito, ut de ea faceret,
Sigovienfis quod veller, qui cum eam duceret ad superci-
Urbs à lium cuiusdam excelsæ rupis civitati conjun-
precipito- ctæ, ut ex loco illo illam præcipitaret, concur-
loco deo- rentibus ad spectaculum pluribus gentibus,
cta, inco- prædictæ Iudæa, quæ immunis erat à crimine
lumis à & devota Virginis gloriæ, licet occulta, in
Deipara articulo grandi est devotione B. Virgini se cõ-
servatur. mendavit proponens in corde suo si eam libe-
raret fidem Christi recipere, ac sibi toto tem-
pore vitæ suæ in Ecclesia servire: & ecce mox
ut præcipitata fuit, apparuit ipsi B. Virgo eam
suis manibus recipiens, & illam in profundo
vallis ponens, cumque plurimæ gentes ad lo-
cum convenissent, invenerunt eam illam,
gaudentem, & laudantem Deum, & gratias
agentem Virgini gloriæ, affirmantem ma-
nibus eius fuisse liberatam. Deducta est Iu-
dæa ad Ecclesiam maiorem prædictæ Civita-
tis, quæ sancta Maria Major intitulatur, & ibi

sacrum baptismum recepit, & vocata est Mariæ
Maris altos propter B. Virginem, quæ eam tali
salutem liberavit, & vixit in Ecclesia multo tem-
pore in timore Domini, serviendo Deo mira-
biliter, & resplenduit spiritu prophetiæ, & se-
liciter cursum suum consummavit, & prædi-
cti miraculi extat in tali Ecclesia memoria in
picturis, & sic ego vidi Hucusque Auctor for-
talitii fidei.

CVR IN NONNVLIS DEIPARÆ

*plura, quàm in aliis eiusdem Deipa-
ra templis miracula fiant.*

IAM nunc ad aliud Deiparæ miraculorum
caput, eorum scilicet, quæ in peculiaribus
quibusdam eiusdem templis fiunt, acceda-
mus. Sed antequam ad ea narranda aggredia-
mur, breviter inquiramus, quid causæ sit, cur
in quibusdam Deiparæ templis quampluri-
ma miracula edantur, in aliis verò, quamvis
illis non careant, non eo tamen numero fieri
ceantur.

Huic quæstioni respondebo ex doctrina
Augusti Epist. 137. ubi simile argumētum tractas
cur scilicet apud S. Felicem Nolentis quidam ali-
cujus criminis suspecti, divino iudicio cõvin-
cebantur num illud perpetrassent, quod tamē
in aliis martyrum templis in Africa non fiebat
& hac occasione docet, Deum ubique esse, e-
umque in occulto audire, & in occulto iustifi-
care, & coronare: Verū amē, inquit, ad ista, quæ
hominibus visibiliter nota sunt, qui potest eius
consilium perseverari quare in aliis locis hæc mi-
racula fiant, & in aliis minime fiant? & mox:
Sicut quod Apostolus dicit: Non omnes sancti ha-
bent dona curationum, nec omnes habent iudici-
cationem spirituum: Ita nec in omnibus memoriis
Sanctorum ista fieri voluit illi, qui dividit pro-
pria unicuique pro ut vult: ita Augustinus Eo-
dem modo in occultam Dei, qui Matrem iu-
am honorat, providentiam, & in Deiparæ vo-
luntatem, quæ huiusmodi sua beneficia in
hoc potius, quàm in illo loco copiosius præ-
stat, referendum videtur. Verū quamvis non
in omnibus templis miracula æquæ fiant, om-
nibus tamen ad se confugientibus Deipara
finem suæ misericordiæ aperit, nullus non ei-
us beneficia experitur: ita ut nemo sit, qui se
abscondat à calore eius: ut propterea Bernar-
dus serm. de Assumpt. Sileat, inquit, misericor-
diam tuam, Virgo beata, si quis est, qui invoca-
tam te in necessitatibus suis sibi memineris adius-
sa.

MIRA-

MIRACULA, QUAE IN NON-

nullis Deiparae Templis eius invocatio-

ne fiunt.

SACRAE AEDIS LAURETANA

miracula.

Sacra aed.

Laureta-

nae templi.

26

24
ut plene
miracula
o quidam
um Dio-
re ipis
ant.

35
VIN etiam in varijs Christiani Orbis Vr-
bibus, & oppidis infinita propemodum
Deiparae templa, & imagines extant; in qui-
bus diuersa, eaque innumera per ipsam quoti-
die eduntur cuiusvis generis miracula, in mor-
bis insanabilibus curandis, in expellendis ex-
oblescorum corporibus malignis spiritibus, in
mortuis ad vitam reuocandis, in perditis ho-
minibus, à flagitiosa vita ad pietatem tradu-
cendis in cunctis denique miserorum ad Vir-
ginem confugientium necessitatibus suble-
uandis. Eiusmodi templa gloria miraculorum
Deiparae clara sunt (vt alia complura prae-
teream quae in Tractatu de festis, & Templis
Deiparae vberius persequar) in Italia quidem
Lauretanum in Piceno: Montis Virginis in
Regno Neapolitano: Annuntiatae in Vrbe Flo-
rentina: Drepanitanum in Sicilia: in Gallia
verò Suessionense, Laudunense, Aniciense: in
Caesaraugustanum, Montisferrati, Guadalupae
Rupis Gallicae: Cestochouiente in Polonia. In
Germania verò Oettingense in Bauaria; in
diocesi autem Herbipolensi beatae Virginis in
Dittelbach, & eiusdem Virginis in Vineto
prope Heilbrundam. In Belgio Hallense, &
Sichemense. De templis verò Deiparae in Vr-
be Constantinopolitana, ac in Oriente positus,
quae olim miraculis plumbus coruscabant ni-
hil in praesenti dicam: tum quia Regiones illae
iusto Dei iudicio propter schisma, quo se à
Romanae sedis obedientia subdixerunt, in-
uicissima Turcarum servitute premuntur, qui
pauca Christianorum templa profanā-
runt; tum quia nonnulla ex ijs, quae dum ibi
floreret catholica religio, fiebant miracula,
suprà attingimus.

Ceterum pauca quaedam miracula, quae in
nonnullis ex ijs, quae iam commemorauimus
templis fiunt, hic describimus: nonnulla verò
breuitatis studio somnium attingemus, lecto-
renque ad scriptores, qui ea plenius perse-
quuntur remittimus. Quippe qui eorum no-
mina, qui beneficia Deiparae invocatione sunt
consecuti, locum, tempus reliquaque circum-
stantiae apponunt, quae ad vberiore rei cogni-
tionem, maioremque eius attestationem faciunt.
Complura etiam in Tractatu de miraculis
Deiparae ponemus.

ET quia inter sacras Deiparae aedes omni-
um consensu Lauretana non solum anti-
quitate, verum etiam dignitate, ac celebra-
te facili principem locum tenet; ibi enim Dei
genitrix nata, ibi quā diu in parentum domo
mansit educata, ibi ab Archangelo Gabriele
salutata Dei filium concepit, atque ad eum ibi
Verbum caro factum est, & habitaui in nobis;
ibi denique Christus Dominus ab Aegypto re-
uerfus cum matre vixit ad annum vique ata-
tis suae trigessimum, quo à Ioanne est baptiza-
tus; huius aedis dignitate Apostoli ipsi agnos-
centes, eam ingenti honore coluerunt, & ab
alijs pariter cultam esse voluerunt. Idcirco à
Lauretani templi miraculis initium ducam,
quae certissimis testibus explorata noster Ho-
ratus Turlechinus in sua historia Lauretana
quinque libris non minus prae, quam luculenter
descripsit.

Sed antequam ulterius progrediamur, prae-
mittam Leandri Alberti ex sacra Praedicatorum
familia in descriptione Piceni de Laure-
tana aede testimonium, quod paucis multa
ad rem nostram complectatur; illudque ex Ita-
lico sermone in latinum totidem fere verbis
expressit idem Turlechinus lib. 2. hist. Laur. cap.
28. Ibi enim Leander non magnificentius,
quam veris, post multa, quae in laudem eius
aedis praefatur, haec habet. Principio igitur
dubitandum non est, quin hoc illud ipsum sit cu-
biculum, ubi celsi Regna edita in lucē est: Nam
prae ceteris summae litterarum monumenta, quae
Deiparae Virginis cubiculum ab Angelo huc trans-
latum esse fidem faciunt, nemo est tam satis ac-
curatus, nemo tot, tantisque flagitijs, ac sceleribus
coepertus; qui non in ipso sacra domus ingressis
praesenti numinis celestis religioni persusus, mol-
liri suum seminat pectus adeo, ut venerabun-
dum beata Maria imploret auxilium, ac per eam
à Christo suppliciter oret: suorum veniam delicto-
rum; & sanē ad id ipsum humanos animos divi-
na vis videatur impellere. Ad hac accedunt prodi-
gia, ac miracula ibi diuinitus edita, beneficiaque
tributa ijs, qui ad Dei parentem supplices confu-
gerunt. Id adeo non solum litterarum monumentis
testatur, sed etiam aurea, argentea, cerrea simu-
lacrā, vasa quoque, tabella, quae per multos a-
des, ac secula congesta visuntur: longus sim si ve-

H. 3.

h. 3.

Lauretanae
templi mi-
racula.Leander
Albertus.Turlechi-
nus.

lem numerando precesse, divina prodigia, ac dona inibi impetrata moribus; qua quidem eos, tantique sunt, ut incredibilia videri possint, qui non facti adducuntur, ut credant maternam a Deo preces auis hactenus Leander

Nunc ad aliquot miracula eiusdem Deiparæ Lauretanæ invocatione edita veniamus: adjecto Tursellini loco, ubi ea plenius enarrat propter eos tamen, quibus liber Tursellini non suppetit, quædam celebriora ad verbum ex eodem huc transfulimus, pleraque etiam in tractatu de miraculis referemus.

*Tractatu
de miracu-
lis.*

In primis complures desperata omnino à medicis salute, implorata Virginis Lauretanæ ope, pristinae valetudini sunt restituti, apud Tursellinum lib. 1. cap. 3. & 20. & lib. 4. cap. 8. 27. 28. & 29. lib. 5. cap. 17. & 27. in his.

*Paulus II
Pontif. in
Laureta-
na æde à
pestilentia
liberatur,
in sanabili
morbo la-
borans B.
Iacobus de
Marchia
a Deo p-
satur.*

Paulus II Pontifex maximus ante Pontificatum pestilentia correptus in Lauretana ædificula sanatur lib. 2. cap. 1.

B. Iacobus de Marchia ex ordine Minorum Concionator Apostolicus, cuius corpus Neapoli propter eius egregiam sanctitatem magna veneratione in templo sanctæ Mariæ Noxæ aservatur: cum insanabili morbo teneretur, doleretque ea de causa omnem iuvandi sacris concionibus homines spem sibi præcisam, facto in Virginis cella sacro, & objecta illi Deiparæ specie iubentis eum alia ab se petere, nam quod peteret esse jam datum, ilico sanitatem sibi redditam sensit Tursell. lib. 2. c. 2.

*Alia Lau-
retana æ-
dis mira-
cula.*

Eiusdem iten Lauretana Virginis beneficio Cæci illuminantur lib. 3. c. 25. & 1.4. c. 10.

Muti lingvæ usum receperunt, quin etiam uni exlecta lingua restituitur lib. 4. c. 11.

*Longa Nea-
politana
paralytica
sanatur.*

Surdus audiens conceditur lib. c. 19.

Podagricus sanatur lib. 4. c. 29.

Paralytici curantur, & in his insigne fuit miraculum illud anno 1508. Cui nobilis quædam mulier nomine Longa, paralyti laborans Neapoli Lauretum profecta esset, & in sacra æde missam illam cuperet audire, in qua Evangelium paralytici à Christo sanati legitur, repente Sacerdos quidam eò venit sacrum factorus, & eandem illam missam legere cepit, & ubi ad Evangelii locum pervenit, in quo paralytico Dominus: Tibi dico surge, perfectæ sanatus est reddita. Sacerdos autem divinitus missus existimatus est cum nullibi diligenter quæsitus inveniri potuerit. Longa verò gratis Deo, ac Deiparæ actis Neapolim reversa est hospitale ægiorum nulla arte sanabilem atq;

Virginum cœnobium religiosissimum ex Capucinorum familia, quod B. Maria à Hierusalem appellatur, instituit, lib. 2. c. 10. in eoque monasterio vitam traduxit.

Christene quoque Ducis Lotharingie uxor paralytica Lauretum veniens sanatur, lib. 4. cap. 26.

Plurimi Virginis ædificulam ingressi eius dono variis depulsi morbis incolumes reverterunt ex quo numero claudi, surdi, heuriosi, & enervati, & cetera, lib. 3. cap. 13.

27 Sicula quædam mulier Venetiis multos annos vulgato corpore quæstum fecerat, tandem bonis in pecuniam redactis in Patriam per Lauretanum templum, quo inibi vitæ maculas confessione expiaret, & Deiparam Lauretanam salutaret, tū familiaris quodam suo comite redibat, cum ecce in Recineti sylva co-

me illa, præda spe stimulante, stricto mucrone eam petit, ac transverberat, & ex equo dejectam plagis concidit, ac seminecem beatæ Mariæ Lauretanæ subinde prædium implo-

rantem jugulat, pecuniæque sublatâ recedit. Illa in suo natans cuore jam moribunda luctantem animam beatissimæ Virginis commendabat. Quæ repente ei in veste candida cœlesti emicans luce se offert, & bono animo esse iussam benigne complectitur, moribundamque gremio fovens, simul vulnera corporis tacto sanat, simul ægri animam cœlesti perfundit gaudio: dein castæ vitæ admonitam relinquit ex eius visu evanuit. Ibi tum femina tanquam ex profundo excitata somno recentium vulnorum cicatrices jam obductas videt mortiferam juguli plagam persanatam esse explorant manu, itaque maximas Deo gratias agit, cumque in subucula cruenta ac lacerata à latrone relicta esset in sylva, à mulionibus qui illac forte transibant, centone contegitur, & mulo impositam Anconam deveniunt inde Lauretum contendit, vitæ labe sacra confessione expiatur. Miraculum Deiparæ omnibus prædicat, ad rei fidem faciendam cicatricem in jugulo ostendebat, quæ aurea circa collum monilis in modum fulgebat, ut facillè Deiparæ manu plagam istam tactam, sanataque esset. Id verò viderunt non pauci, ex quorum numero fuit Raphael Riera Societatis nostræ Pater & Sacerdos qui hanc rem literarum monumentis traditam ad perpetuam rei memoriam posteris reliquit. Mulier verò ista Laureti vitæ deinceps ducens divisè per expiata mysteriis

mysterijs liberatricem suam invisebat, pluresque ex incolis ad Dei Deiparaeque obsequium flagrant pietatis exemplo incitabat. hæc ex Turcellino lib. 3. cap. 28.

Turfellin.
Marchio.
in Laureti
adibus va
letude de
Deipara
responsum
Jacobus Marchio Badensis ex Germaniæ Principibus, propter vulnus plumbea glan-
de in Colonienſi tumultu in brachio acceptum,
ad ultimum vitæ discrimen venerat: itaque
Beatissimam Virginem Lauretanam implorat
vovens se, si saltem recuperasset, Lauretum ad
eam cum donis iturum: mox à periculo mor-
tis eximitur, ac sanatur: sed ita, ut brachium
movere non posset. Lauretum igitur anno
1584. voti exsolvendi causa, & ipse brachii re-
cuperandi venit: ibi gratis pro recuperata sa-
nitate Deiparae actis, votum donum magni
pretii, custodibus tradit, & novo se obligat vo-
to si integram sanitatem recipiat; & voto ad-
dit preces ad sacrosanctam cellam identidem
regressus, in his precibus biduo exacto sub to-
lis occasum ad hospitium, cuius insigne est Vir-
sus, se recipit. Nox erat Christi Natalis. quan-
do tertia serè vigilia. Lauretus candida veste
collucens se illi offert in quiete, bonum ani-
mum habere iussu, brachium manu præhen-
sum extendit illico, sanatque. Marchio igitur
tam evidens, testaturque miraculum. Præsi-
di Lauretano exponit: ille miraculum ritè co-
figuandum literis, subscribendumque à testib⁹
curavit: Marchio verò gratis Deo, ac Dei ge-
nitrici impendit actis, Romam ad Gregorium
decimumtertium Summum Pontificem se co-
tulit: miraculum prædicat, cui fidem addebat
persona narrantis; Marchio enim antea in Lu-
theri erroribus enutritus, jam de Catholice
Religione, & Christi Vicario bene sentiebat.
quare Gregorius miraculi admiratione, læti-
tiaque perfusus, Marchionem omni honore
coluit, qui Germaniam repetens Lauretanam
Virginem revisit; vitamque instituit, quæ o-
mnibus esset innocentiae, ac pietatis exemplum;
sua etiam auctoritate complures ex suis popu-
latis ad Catholicam religionem traduxit.
multa ab eo præclare instituta genti suæ salu-
tifera fuissent, nisi immatura mors conse-
leratorum fraude (ut creditum est) accersita,
optimi Principis salutaria consilia oppres-
set. Turcel. lib. 5. cap. 6.

Leonis X. (qui sedere cepit anno salutis 1513) Sacerdos erat Dalmata Lauretanae Virgini v-
nicè deditus, hic fortè captus à Turcis, & ad
deferendam religionem omni artificio solici-
tatus, cum nefarias voces averfaretur. Christum
ac Mariam identidem invocabat: illisque sci-
scitantibus, cum nomina illa usurparet, quia hæ-
rent mihi, inquit, in præcordiis, tum vero fu-
rētissimi ira circūfistit Sacerdos, eique Lau-
retanam Virginem invocanti adjecto voto, e-
am primo quoque tempore adeundi, discisso
pectore intestina à tummo recisa extrahunt,
eaque semineci tradunt simul per ludibrium
incipantes: Abi jam, propera, & præcordia
in quibus hære ais Mariam Lauretanam ad
eam perferui vovisti. Moribundus Sacerdos
Deo montem morante, viresque suggerente
pono ire pergit, multorumque dierum itinere
celeriter emento, Lauretum pervenit sua exta
ferens manu. Quacunque incedit: concursus
ad eum teni, seu visendi studio, seu rei cogno-
scendæ, & ille Lauretani præcipue templi mi-
nistis apertum suum vacuumque pectus, at-
que prætenta manu viscera sua ostentans: to-
tam rem præsentibus breviter & succinctè e-
narrat. Ad ultimum Virgini Deiparae gratis
enixè actis, & solemnibus confessionis Eucha-
ristiæque præsidis communitus, in Deiparae
conspicui, complexuque (ut credere par est)
efflavit animam. Extæ ipsa è regione sacrosan-
ctæ Cellæ suspensa diu advenis spectaculo fu-
erunt: Quibus tabe absumptis exta è ligno as-
similata, atque ibidem affixa, multos annos ei
monumentum fuerunt miraculo: quibus de-
fectis ad conservandam tanti miraculi memo-
riam, Sacerdos præcordia prætendens in ta-
bella depictus additâ brevi totius rei narratio-
ne hodie visitur. Hæc ex Turcellino, qui mira-
culum adeò testatum esse affirmat, ut nefas sit
de eo dubitare, cum multi adhuc eo tempore
viverent, qui testabantur exta è ligno expressa
à se visa, pluresque accolarum audires, cum
dicerent exta ipsa sancti Sacerdotis Dalmatæ
dum adhuc essent recentia ab se conspecta &
visa esse.

Denique ingentem miraculorum numerum
atque magnitudinem, quæ à Deipata Laure-
tana in hominum utilitatem promanant, non
tantum ex his quæ hæcenus commemoravi-
mus, verum etiam ex votivis tabellis omnium
oculis ibi expostis, quæ in eiusmodi miracu-
lorum monumentum sunt: atque ex præ-
obisim.

Sacerdos
Dalmata
exta sua
manu præ-
28. Sed hæc de Virginis Lauretanae bene-
ficiis narrationem claudamus memorabili ac
testatissimo Dalmatæ Sacerdotis miraculo
apud Turcellinum lib. secundo cap. 18. Tem-

tiosissimis donarijs, quæ in gratiarum actionem pro acceptis beneficijs perpetuò offeruntur, ibique afferuntur, facile colligere licet; sunt enim quemadmodum quibus ex ijs, qui Lauretum adierunt testari potest, multitudine innumera, pretio, ac valore inestimabilia, opere verò, atque artificio ingeniosissime elaborata: quæ Turfelinus, qui aliquandiu Lauretani Collegij Rector fuit, oculatus eorum testis non minùs fideliter, quàm accuratè describit, ut videre est lib. 2. c. 4. §. 6. & 17. & lib. 3. c. 19. & 22. lib. 4. cap. 13. & 16. l. 4. & c. 4. ad 8. & c. 14. 20. & à c. 22. ad cap. 25.

Atque hæc de Lauretane Virginis miraculis, de cuius ædis præstantia, & de Basilica circa illam magnificentissimè excitata, in tractatu de templis Deiparæ nonnulla dicemus.

TEMPLA B. VIRGINIS IN GAL-
lia, & Hispania miraculis il-
lustrata.

*Templa
Deiparæ
miraculis
celeberrima.
Beluacens.*

29 IN Gallia verò Deipara in multis sibi dicatis templis miracula edit plurima. Et sanè Vincentius Beluacensis in speculo historiali lib. 27. cap. 2. & sequentibus plura commemorat facta in Templo Dei Genitricis in Urbe Sueffionensi, & lib. 26. c. 11. & sequentibus plurima etiam recenset edita inuocatione B. Mariæ Laudunensis; ex quibus complura nos in tractatu de miraculis referemus.

In Hispania quoque quamplurimæ Deiparæ ædes sacre miraculis illustantur. Eiusmodi est templum B. Virginis de Pilari, & aliud de Portillo, utrumque Cæsaraugustæ: eiusmodi est etiam templum Guadalupense, fama clarissimum; aliud quoque, quod Rupis Gallicæ vocant, ad fines diocesis Salmanticensis. hic solum dicam de templo Deiparæ in Monte ferrato toto terrarum orbe celeberrimo, ubi tot, tantisque miraculis Deipara coruscat, ut ingens propterea sit peregrinorum & diuersis orbis partibus religionis causa eò confluentis, ac beneficia à Deipara poscentium multitudo. Extat eiusdem templi Montis ferrati historia, in qua octoginta duo supra trecenta B. Mariæ de Monte ferrato inuocatione edita miracula leguntur. Nos breuitati consulentes lectorem ad eam historiam remitemus.

*Templum
B. Virg. in
monte ferrato
in Hispania
miraculis præ-
clarissimum.
Historia
montis fer-
rati.
Hieronymus.
Barcinonensis.*

Adjiciam solum, quæ de eius miraculis generatim Hieronymus, Paulus Barcinonensis

testatur in descriptione fluminum & montium Hispaniæ, ubi de monte ferrato agens, Templum (inquit) Deiparæ augustissimum in hoc monte, cera, argento, atque auro conflatis per ordinem donariis onustum est, cuius veterum mi choli fastigio mirandæ virginis opus miseris: agrisque mortalibus præstatur, testes appendent, statuas, & depictæ imagines, catenæ, lorice, clypei, & rostra earum erepta, atque alia liberationis ac victoriæ monumenta. Quod omnium maximum est, reuiuiscendum hominum funebria vestimenta superate naturæ mirificentissimum spectaculum hæc ille.

MIRACVLA IMAGINIS DEIPARÆ
Cestochouensis in Polonia.

30 IN Poloniæ regno in monte claro Cestochouia dicto, Imago Deiparæ magno fidelium concursu religiosissimè colitur, quæ æneis typis Romæ anno lublæ 1600. cum privilegio Summi Pontificis, & superiorum auctoritate cum innumerabili sanctorum, ac Beatorum nationis Poloniæ & Sueticæ multitudine excusa cernitur, de cuius origine, ac celeberrimis miraculis afferam eiusdem imaginis inscriptionem, quæ hæc omnia breuiter perstringit, ea fere est huiusmodi.

Hæc imago beatissimæ Virginis Cestochouensis fuit à S. Luca depicta, & ab Helena Augusta Ierosolymis Constantinopolim translata, quam Nicephorus Imperator Carolo Magno, is autem Leoni Russiæ Principi dedit; tandem Russiæ in prouinciâ Poloniæ redacta Vladislavus Opolensis Dux anno 1382. eam in montem clarum Cestochouia dictum transtulit. Cicatrices autem, quæ in eius facie cernuntur ab Hussitis, & Tartaris fuerunt inflatæ, & nullis unquam obduci coloribus potuerunt. Multa huius Virginis interuentu miracula eduntur; inter alia 7. mortui sunt ad vitam reuocati, multi energumeni liberati, cæci, motibundi naufragantes, captiui, variisque morbis affecti diuinâ opem senserunt; & in dies multi varia diuinitus auxilia experiuntur. hæc ibi.

MIRACVLA DEIPARÆ INVO-
catione in nonnullis Germaniæ
Templis edita.

31 IN Bavaria templum Deiparæ, quod vocant Oettingense, miraculis est clarissimum.

in Germania edita. Tritermii
 mum, teste Canisio lib. 5. de B. Virg. c. 23. sed
 minimè prætereunda videtur diœcesis Her-
 bipolensis. Sanè Ioannes Tritermii vir suo-
 rum temporum eruditissimus, miracula, quæ
 beatissima Virgo in Germania apud diœcesim
 Herbipolensem in duobus templis ipsi dicatis
 edebat, duobus opusculis accuratè conscripsit,
 quæ in tom. 2. operum eiusdem Tritermii stu-
 dio nostri Ioannis Busti collectorum habentur.
 Alterum, miracula B. Virginis in Ecclesia
 noua in arena prope oppidum Dittelbach in
 Francia Orientali Episcopatus Herbipolensis
 facta duobus libris complectitur Alterum ve-
 rò eiusdem Virginis miracula in Viticeto,
 iuxta Heilbronniam Herbipolensis diœcesis
 oppidum edita tribus libris continet; in quibus
 nomina, atque oppida eorum, qui Deiparæ
 beneficia sunt consecuti: quo item anno sin-

Tritermii gula sunt gesta, quibus testibus omnia sint
 cognita, plenissimè commemorat; nos aliqua
 breuiter delibabimus.

Miracula
 imaginis
 Deiparæ
 prope Dittelbach.
 Et in templo quidem Deiparæ prope Dittel-
 bach scribit esse imaginem quandam paruam
 sanctissimæ Dei genitricis filium è cruce iam
 depositum in sinu de more tenentis, ad quam
 Peregrini anno 1505, confluere cœperunt; cu-
 ius inuocatione miracula numero sexaginta,
 eaque cuiusvis generis toto libro 2. diligenter
 exequitur, vnum nos afferemus; ex quo reli-
 qua coniciantur.

Puer à lu-
 po raptus.
 Puer quinque ferme annorum à famelico
 lupo raptus asportabatur in syluam; eius pa-
 rens è longinquo conspicatus, sed opem ferre
 non valens, Deiparam in Dittelbach flexis ge-
 nibus cum voto inuocat; mox Lupus puerum
 intactum de ore dimisit, lib. 2. miraculo 2.

Alia Dei-
 para tem-
 pla in Ger-
 mania mi-
 raculis co-
 librerrima
 Tritermii
 32 In altero verò Deiparæ templo eiusdem
 diœcesis Herbipolensis, quod de Viticeto ap-
 pellatur, idem Tritermii testatur innumera-
 bilia miracula ad annum Domini 1515. cum
 hæc scriberet, ibidem facta: verum ex illis no-
 uem, & quadraginta edita affirmat anno Do-
 mini 1442. quo ad illud fidelium concursus
 fieri cœptus est, additis nominibus, aliisque
 circumstantiis, quibus omnia magis testata
 redduntur.

Nec illud silentio prætereundum; quod
 Tritermii libro 1. opusculi de miraculis B.
 Virginis prope Dittelbach cap. 8. assert, vbi
 complura Deiparæ templa olim miraculis
 clara in Germania recenset. Et sanè (quem
 admodum idem Tritermii animaduertit)

Templa illa constructa ex fidelium oblatio-
 nibus (qui supra naturam sanitatem, vel be-
 neficia Deiparæ inuocatione sunt consecu-
 ti) eorundem miraculorum perspicuè fidem
 faciunt; quin etiam Tritermii templorum no-
 mina & diœceses, annum item, quo miraculis
 florere cœperunt, ponit; & in vna diœcesi Her-
 bipolensi vndecim eiusmodi Deiparæ templa
 miraculis illustria, reliqua verò in diœcesi
 Wormatiensi, Treuirensi, Saltzburgensi; & ali-
 is in locis fuisse memorat.

MIRACVLA, QVÆ DEIPARA IN

Belgio in templa Hallensi, & Siche-
 mienfi edita.

33 Iustus Lipsius eruditione clarissimus mi-
 racula, ac beneficia Virginis Deiparæ, Deipara
 quæ in Belgio eam inuocantibus confert pro
 batissimis testibus explorata, nō minus fidei-
 ter, quā eleganter literis mandauit, de iisque duo
 opuscula edidit: Alterū de Diua Virgine Hal-
 lensi inscripsit, Alterum de eadem Siche-
 mienfi, siue Aspricollis, ex quo nonnulla huc trans-
 feremus, reliqua tantum indicabimus.

Igitur in templo oppidi Hallensis, quod est
 in finibus Hannoniæ tertio à Bruxella militario
 imago colitur Deiparæ, bipedalis circiter, ex
 puro ligno non solum ab omni carie immunis
 verum ab incendiis, quæ oppidum illud ali-
 quoties sensit, quin etiam Deiparæ ope ipsum
 oppidum ab hoste, & vibellica mirabiliter sæ-
 pe est defensum: hanc imaginem Mechthildis
 soror Henrici Ducis Brabantiae, quæ diem
 obiit anno 1267. iam moritura collocari voluit
 Hallis Hannoniæ, eam verò acceperat à So-
 phia dicti Henrici vxore, huic verò eam de-
 disse putatur mater sua S. Elisabetha Regis
 Hungariæ filia. Ceterum tot, tantisque mira-
 culis Deipara eo in loco coruscat, vt non fa-
 cilè describi possint.

Complures enim è magnis vitæ periculis
 eius ope implorata sunt erepti, de quibus Li-
 psius cap. 8. 9. 13. 14. 15. 24. 25. 27. 28. 32.

Aliis oculorum lumen eadem ratione red-
 ditum cap. 12. 26.

Captiui ex teterrimo, ac munitissimo car-
 cere liberati cap. 23. & 30.

Energumenus cæco dæmone eiecto cura-
 tur cap. 10.

Vir quidam innocens laqueo ad ceruices
 illigato è patibulo delicitur carnifice ad

II

mortem

Miracula
 Deiparæ
 in Belgio.
 Lipsius.

Miracula
 Deiparæ
 in templo
 oppidi
 Hallens.

E magnis
 vitæ peri-
 culis ere-
 pti.
 Oculorum
 morbo la-
 borantes.
 Captiui.
 Energum-
 enus.
 Laqueo
 suspensi.

mortem integra hora varijs modis eum prementer: tandem viuis Deiparæ Hallensis, cui se commendat, beneficio deponitur, ac liber dimittitur cap. 23.

Simile alteri euenit cap. 21.

Quidam in bello, quod inter Anglos, & Gallos gerebatur, ab Anglis in pugna nouem grandioribus acceptis vulneribus, & in flumen dejectus, inde post tres integras horas extractus, singulari Virginis Hallensis ope seruatus est cap. 29.

*In lacuna
aquæ suffo-
catus.*

Puer in lacunam aquæ lapsus à parente diu quæsitus, tandem in lacuna reperitur capite in limo fixus, pedibus superne elatis; eductus expirasse cernitur, elapsa sola hora ab eductione, parens B. Virginem Hallensem pro salute pueri implorat, mox puer palpitat, erigitur, & cum læto patre domum redit cap. 10.

*Aliud si-
mile ex-
emplum.*

Idem alteri puero euenit anno 1427. qui bi-
duum ceno, atque aquis in voragine obrutus
& mortuus reperiunt in altari B. Virginis ante
eius imaginem collocatur à patre, qui lachry-
mis suis Deiparæ opem inuocauit, & statim
puer vitam recipit, mox ad Hallensem Deipara-
ram cum puero venit, cui, votum peregrina-
tionis obtulerat capitulo 20.

*Aliud si-
mile.*

34. Puer alter sexennis in puteum lapsus,
cum harpagone extrahitur palam mortuus, &
ipso colore mortis atro; voto autem à matre
Hallensi Virgini nuncupato statim surgit pu-
er, & domum abit anno 1410. cap. 16.

*Puer fa-
scia stran-
gulatus.*

Alius item puer anno 1419. causa fasciæ
strangulatus, rigidus, & tres amplius horas
mortuus mansit, sed matre Deiparam Hallen-
sem inuocante rediit, cap. 17.

*Puella in
puteo suf-
focata.*

Eodem anno 1419. Puella in puteum præ-
ceps lapsa, & suffocata edocetur, ac mortua ap-
paruit atro, & lædo colore ad horas circiter tu-
nas mater preces, & vota eidem Virgini Hal-
lensi offert, & puella vitæ restituitur cap. 18.

*Puer, qui
à matris
utero pro-
diit, & pro-
diit.*

Puer ex utero nascitur mortuus, & triduum
sepultus matris importunitate, quæ Deiparæ
Hallensis opem inuocarat effusus, membro-
rum motu, atque oris gemitu vitæ signa de-
dit: quare baptismo expiatur, & post aliquot
horas ex hac vita in cælum migrat. hanc rem
non tantum scriptis, & testibus, sed tapete et-
iam picto textili confirmatam asserit Lipsius
cap. 19.

*Lipsius.
Aliud si-
mile ex-
emplum.*

Huic affine est aliud, quod anno 1428. in
vico S. Hilarii prope Cameracum euenit.
Mulier quædam Firmina nomine, vxor Ste-

phani Morelij, puerum peperit mortuum,
quem de more extra locum lacrum sepelie-
runt; mater mœsta, quod absque baptismo di-
em obiisset, Virgini Hallensi, quam annua pe-
grinatione venerabatur, vota facit: iterat-
que de die in diem, usque ad diem decimum-
quintum à proli sua morte, & iam fidentior
palam affirmat puerum vivere, seque certam
eius rei ex viso nocturno factam esse, quare
mulieres admiostras importuna viget ad
hortum ire, & defossa terra puerum con-
templari num viveret: mira res, resofsa ter-
ra vident puerum tot iam dies terra condi-
tum, pulchellum, viuendum, & rosæ instar
rubentem; nisi quod maxilla altera terræ ag-
gestu attrita leuiter esset; eum tollunt, ad
proximum pagum Vertenguelium, qui se-
quentior erat, deferunt: ibi que signa vitæ clara
dedit; nam & sanguinem è naribus stillat,
oculis lachrymatur, os, oculosque claudit, &
aperit; quare à Parocho non absque difficul-
tate reperto in arce, cui Verticinium nomen
est, baptizatur coram septuaginta homini-
bus: post quinque verò horas ex hac vita
puer felicitè migrat: multa alia admirabilia
in hoc baptismo memorat Lipsius cap. 21.
euenisse dum baptisimi gratia noctu deferretur
ad illum pagum, dum conueniunt Parochus,
qui ad illum arcem se contulerat; quæ breui-
tatis studio omittimus. Huius miraculi duo
pagi, torque homines testes extirere, ut pro-
pterea absque magna proteruita in dubium re-
uocari non possit.

Denique plura miracula nostra ætate va-
rij generis, & varijs locis à Deipara Hallensi
sunt edita, quæ è tabellis, aut inscriptionibus
templi Hallensis Lipsius cap. 33. collegit, &
iuxta temporum seriem digessit, ac plenius ibi
descripsit, ibi Lector ea inueniet.

35. De diuæ Virginis Sichemien-
sis, quod oppidum est in Brabantia, beneficijs, atque
miraculis, aliud integrum volumen idem Li-
pius concinnauit, in quo omnis generis mor-
borum curationes diligentissimè persequi-
tur: nam cæci, surdi, claudi, paralytici, her-
niosi, epilectici, elephantiaci, vicerosi, vene-
ficio affecti, emergument, Cancro sæuo
morbo, apopleysia, spalmo grauiter laboran-
tes Sichemien-
sis Virginis ope, cuius patro-
cinium implorant sanitatem sunt conse-
cuti, à quibus miraculis sigillatim recen-
dis ne nimis longum faciam, super sedendum
dixi

Lipsius.

*Miracula
in Templo
B. Virg. n.
Sichemien-
sis in Bra-
bantia.*

dux; præsertim quia complura his similia alij in templis per Deiparam effecta commemorauimus.

CONVERSIONES PECCATORVM PER
Deiparam multipliciter fieri.

Ex Deipara perca-
torum con-
uersiones
exiunt.

Cap. 13.

Apoc. 16.

EX Deipara quoque non tantum miraculorum fulgura, sed etiam voces prodeunt, ac tonitrua; & vt omitam vocem illam de throno procedentem Apoc. 19. quæ cœlestes omnes ad Dei laudes excitauit, & aliam vocem Apoc. 21. de Throno similiter exeuntem; quæ dictum est. *Ecce Tabernaculum Dei cum hominibus* & quæ sequuntur; quas ex Virgine processisse ostendimus infra ca. 33. vbi etiam agemus quæ ratione, & i la alia vox, quæ exiuit de templo à throno Apoc. 16. Virgini aptari possit dicamus nunc de vocibus, & tonitruis, quæ ab ipsa manant ad peccatores ad poenitentiam reuocandos; ex ea enim tum suauia, tum seuera ad sanandos animos remedia prodeunt, dum sanctissima Dei parens, vel blanda aliqua veluti suauissimæ vocis admonitione, vel vehementi animi concussione hunc terret, illum allicit, omnes ad saluberrima consilia permouet.

Hic verò mihi magna leges existit amplissima, letissima quæ narrationis, si commemorare velim quàm multi B. Virginis patrocinio ab alto cupiditatum, ac scelerum, & ab ipsis propè tartari faucibus ad vitæ limina sint restituti, & in tutissimum innocentie finem delati: nihil enim in Christianorum historijs vberius, nihil in omnium luce, & consuetudine, vel certius, vel frequentius: nolim me copia obruat; aliqua indicare non pigebit. Quàm multos obfirmato animo, prauaque consuetudine sceleribus detentos, ad meliorem frugem reuocauit celeberrima illa Lauretanæ Virginis domus; cuius exempla aliquot infra recitabo. Quàm multos in vera, certa quæ pietate custodiuit religiosissima, & per orbem vniuersum diffusa Rosarij sodalitas, seu Confraternitas, quæ Virginis patrocinio gaudet; cuius item rei exempla nonnulla afferam cap. 39. Quid sodalitates, quæ in domibus, & Collegijs nostræ Societatis lesu sub eiusdem Virginis clientela sunt, quam multos communis vitæ homines à communis vitæ, officij quæ consuetudine, cœlestium

rerum studio inflammatos ad vitam sanctæ, ac pie instituendam trahunt; quàm multos *glis Socie* à seculi vanitate conuersos in religiosorum *lesu* hominum disciplinam transmittunt; de quibus vberius cap. 40.

Cap. 40.

Hanc verò animarum conuersionem per Deiparam procurandam pulchrè præsignificaram legimus in Abigail muliere prudentissima, & speciosissima; quemadmodum animaduertit S. Bonauentura in Specul. 6. vir. ca. 8. O verò, inquit, admiranda humilitas: *Ecce* Maria non solum Domini Ancilla, sed etiam seruorum Domini Ancilla quodammodo esse dignatur: ipsa namque signata est per illam Abigail, pro qua adducenda cum David nuncios misisset: respondit. *Ecce famula tua, sit in Ancillam, vt lauet pedes seruorum Domini mei, Per benedictam Ancillam Mariam, quasi tot serui Domini loti sunt, quod fideles eius suffragijs à peccatis mundati sunt: ipsa enim quasi tot seruorum Domini pedibus aquam obrulit, quot poenitentibus lacrymas compunctionis obtinuit.* hæc Bonauentura.

1. Reg. 25.

Bonauent.

Cæterum ad nonnulla in particulari, quibus animarum conuersiones per Deiparam efficiuntur, veniamus. In primis Religiosorum familias omnes, earumque religiosos (quibus innumerabiles peccatores à vitijs ad pietatem reuocantur) Deipara promouet, fouet, atque tuetur. nonnullarum quoque progressum, vel etiam institutionem nominatim procurasse scribitur in eandem chronicijs; quod peculiariter de Carthusianis, Cisterciensibus, Dominicanis, Franciscanis, Carmelitanis, Seruitis, Montis Oliueti, & de Societate Iesu, probat Hieronymus Platus lib. 1. de bono status Religiosi cap. 34. & nos *Hier. Pla-* infra cap. 34. de alijs quoque idem ostendimus.

Hier. Pla-

sus.

Quocirca Ephræm in orat. de Deipara, eam sic affatur: *Tu Monachorum, ac solitariorum stabilimentum, & intra: Ave letitia, & gloria Sacerdotum, Ave solitariorum solatium.* In has autem Religiones, plerique omnes, qui illis nomen dant, vocationem suam, & à sæculo conuersionem non sine magna gratiarum actione Deiparæ acceptam referunt; ac proinde fructus plurimus, quia tot Religiosis, per tot annorum sæcula in lesu, & in peccatoribus ad salutis viam tradendis per conciones, per Sacramentorum administrationem, per alia ministeria vnicuique Religioso instituto propria, promanat, secundum Deum in B. Virginem multis nominibus, sed

Cap. 34.

Ephræm.

hac præsertim ratione est referendus; quantum autem in ordinibus Religiosorum, qui animarum salutem vacat, excitandis Deipara contulerit, vnum, vel alterum exemplum hic apponam.

FRUCTVS A DEIPARA PER ORDINES Prædicatorum & Minorum.

S. Antoninus 37 **R**efert S. Antoninus 3. par. histor. tit. 23. capit. 3. à S. Dominico dum vigiliis latet visum esse Christum Dominum contra ternas lan. peccatores iratum ternas lanceas vibrantes in orbem, vnam in superiorum cervicem, alteram in cupidorum viscera, tertiam contra carnis concupiscentijs deditos; occurrisse verò Deiparam pro peccatoribus deprecantem, & obtulisse duos servos fideles S. Dominicum & S. Franciscum, qui mortales ad poenitentiam reuocarent, atque ita placatum esse Dominum, id quod ipsi per se, & per suarum familiarum religiosos diligenter præstiterunt.

Vita S. Dominici 1. cap. 12. apud Surium tom. 4. refert; cuiusdam enim monacho honestæ vitæ tridui spatium extra se rapto visa est Dei genitrix flexis genibus, & iunctis manibus, filium pro humano genere deprecari, ut hominum poenitentiam adhuc expectaret, illo verò piam matrem crebro non audiens, tandem infestis, commemorata prius hominum peruersitate, & obduratione, sic ait. Quoniam fas non est, ut tibi aliquid negem, dabo eis Prædicatores meos, quorum opera illuminentur, & ad meliorem frugem se recipiant, quod nisi fecerint viciscar me de eis.

Aliud simile exemplum. Ad hæc, quo tempore duodecim Abbates Cistercienses ad Albigenes Hæreticos conuertendos, vna cum S. Dominico se contulerunt; quidam à morte reuocatos vidisse se narravit Deiparam toto triduo flexis genibus coram filio pro populo deprecantem, cui filius cum beneficiis à se in homines collata, & eorum nequitiam commemorasset, victus tandem matris precibus, missurum se dixit Prædicatores, quorum opera conuenterentur: eos verò, qui in sceleribus obstinato animo permanere vellent, poenas daturus.

Et sanè ex his Deiparæ precibus fructus

in orbe extitit amplissimus; erant enim ea tempora, quæ in annum circiter Domini 1200. & in sequentes annos inciderunt, calamitosissima, & magna orbi christiano impendere videbatur ruina; nam ex Catholicis complures flagitij, & scelibus miscere erant coacti. Albigenes Hæretici in Gallijs conuultantes omnia sacra proculcabant, in Sacerdotes, & clericos crudelissimè sæuebant. Manichei, & Sacramentarii Italiam infestabant. Græci in Oriente ab obedientia sedis Apostolicæ propter schisma se subdlexerant. Mauri adhuc bona Hispaniæ parte potiebantur. Saladinus Saracenorum Rex Christianos in Syria deuicerauit: nonnulli Imperatores in Occidente Pontifices persequabantur, & nominatim Fridericus secundus Imperator, cui in suo exercitu Saracenorum etiam auxiliares copiæ militabant, eosque qui sibi inimicè consentiebant, hostiliter deuastabat, ac ferro, & igni cuncta miscebat. Guelforum, & Gibellinorum nomen per ea tempora in Italia magna cum eius perniciè est propagatum. Illi enim Pontificiæ auctoritatis, hi Imperatoriæ factionis studiosi, capitali inter se odio dissidentes, vniuersas Italiæ Vires præter Veneriam in duas partes adeò hostiliter diuiserunt, ut modo hi, modo illi præuallentes, exilia, & caedes sibi inuicem pertinaciter inferrent. Tartari ea fere tempestate exorti, furore barbarico aliorum Regna inuadentes, ingenti vbiq; hominum cæde edita, magna Orientis parte potiti, vastitatis metum reliqui orbi attulerunt: nam quinque numerosissimos exercitus diuersis in locis alebant, quorum aliqui sexcenta pugnatorum millia habuisse testatur est Ioannes de Plano Carpino Ordinis Minorum vir integerrimus, qui Innocent. IV. ad Chaam Tartarorum Imperatorem adiuit, & hæc partim oculis spectauit, partim certissima relatione didicit, quemadmodum refert Vincentius Beluacensis, qui eadem tempestate vixit lib. 31. spec. historia ca. 20. & ex Vincent. S. Antoninus 3. par. tit. 19. cap. 8. §. 20.

8. Caterum iusta Christi Domini indignatio contra humanum genus propter tot scelera, Deiparæ precibus, quæ sanctos Dominicum, & Franciscum diuini Verbi præcones ad homines à flagitijs reuocandos obtulit, est mitigata, & post illas Deiparæ preces in orbe fieri coepit tranquillitas magna.

Tamquam in orbem terrarum perueniens circiter 1200.

Chron. S. Francisci, & Dominici Specul. Exim. rum. Lepro. ad az. corpor. salute. S. Franc. co. en. tus et. vnu. appar.

ss. Co. flores. ty. j. l. rea. co. nati. Hæret. ex la. pñifi.

Beluacensis. S. Antoninus.

Præf. in. Lino. reuoc. ta. Lino. ad si. co. v. Lino.

nam coacto ab Innocentio III. Concilio Lateranensi, complurimi, qui irrepererunt abusus sublatis; Decreta ad pietatem fouendam sancta, Sancti Dominicus, & Franciscus per se, & per suorum ordinum Fratres ingentem peccatorum multitudinem à vitiorum ceno ad pietatem, sanctæque viuendum, verbo, & vitæ exemplo perduxerunt, quod satis constat ex eorum vitis & ex Chronicis eorundem Ordinum. Vnum his ascribam ex 1. part. Chron. S. Francisci lib. 1, cap. 72. & habetur in speculo exemplorum dist. 7. num. 22. vt ex hoc de reliquis coniecturam faciamus. Cum quendam leprosum præteritum impatientiæ spiritu adeo concitatus, vt conuictus, & verbera fratribus minoribus, qui illi ex charitate ministrabant, inferre, & Christum eiusque Sanctos blasphemis impetere non vereretur, S. Franciscus ianitati restituit, ei que præteritum scelus lacrymas, ac dolorem à Domino impetrasset; Cumque leprosus non diu superuixisset, & Ecclesiæ Sacramentis munitus decessisset, factum est, vt post mortem speciosior sole S. Franciscus in sylua oranti apparuerit, gratiæque ei actis hæc verba inbrecisse scribitur: Benedicta sit anima tua, & corpus tuum, benedicta sint verba tua, & opera tua, quia per te multæ animæ saluabuntur, & scias, quod non est dies, in quo sancti Angeli, & omnes alij Sancti, & Sanctæ, non referant magnas gratias Deo de sanctis fructibus, qui per te, & tuum ordinem vndique per orbem patrantur, sic ille.

39 Complures quoque ex iisdem ordinibus Barbaris lucem Euangelij inferentes in clyro martyrio sunt coronati. Per ea tempora Albigenies in Gallia, vt infra dicemus, peculiari Deiparæ ope, præsertim per Rosarium à S. Dominico institutum; sunt extincti, Hæretici ex Italia tandem profligati, in quibus euenientis inter alios S. Petri martyris ex sacra prædicatorum familia, qui ea de causa martyrij palmam est adeptus, & S. Antonij Parauini ex prælaro minorum ordine pietas, & labor potissimum defudarunt. Prussia, & Lituonia ab Ordine Teutonicorum in potestatem redactæ; & Lituania circa ea tempora Christianam Religionem suscepit.

Innocentius IV. Pontifex Maximus, qui sedit anno 1243. Fratrem Anselmum cum tribus socijs ex Ordine Prædicatorum in Persiam ad Tartaros cum litteris, quibus eos ab

hominum strage dehortabatur, & ad Christi fidem inuitabat, misit, ad eorum quoque Imperatorem per Boemiam, Russiam, & Poloniam ex ordine Minorum Ioannem de Plano Carpini, & Benedictum Polonum idem anno centius destinauit teste, Vincentio Beluacensi in speculo histor. lib. 31. cap. 2. & 4. & S. Antonino 3. part. tit. 19. capit. 1. §. 2. Et verò Tartarorum gens adeo efferrata Christianam Religionem ea tempestate suscepit, nam apud Vincentium lib. 31. specul. histor. cap. 90. de Rege Gallie Ludouico (qui postea in Sanctorum numerum est relatus, & in Cyprii traiecerat, bellum Saracenis in Syria illaturus) sic legitur: Anno Domini 1248 circa Nativitatem Domini ad Regem Ludouicum apud Nicosiam commorantem Nuncij a quodam magno viro Erchalthay nomine de gente Tartarorum venerunt cum litteris nunciantes, quod Rex magnus Tartarorum, qui dicitur Chaam circa tres annos completos factus erat per Dei gratiam Christianus tam ipse quam alij magnates plurimi, & maxima pars populi, & exercitus eorundem sacrum baptismum susceperant fidem Catholicam profitentes, dictus etiam Erchalthay iam ante per aliquot annos fidem susceperat, & nunc veniebat missus à dicto Rege Chaam cum maxima multitudine bellatorum, eaque ipsius intentio fidem Christianam promouere, ac roborare, & omnium Crucem adorantium utilitatem, & liberationem procurare, omnesque aduersarios Crucis expugnare. hæc Vincentius: qui ca. 91. recitat litteras huius Erchalthay ad S. Ludouicum datas, à quo earum exemplum Blanchæ matri missum scribit, & cap. 92. refert litteras Constabularij Armeniæ ad Regem Cypri, quibus eadem à se in Terra Tartarorum conspecta asseribat, quæ omnia ex Vincentio habet S. Antoninus 3. part. histo. tit. 19. cap. 8. §. 11.

40 Quidam præterea Tartarorum domi Christianam Religionem edocti ad Concilium Lugdunense aduenientes sub Innocentio IV. sunt baptizati Auctore Blondo: quamvis alij, teste Genebrardo in Chronicis, id factum velint in alio Concilio Lugdunensi sub Gregorio X. Nam de Fratre Hieronymo Asculano, qui post sanctum Bonauenturam Generalis Ordinis Minorum fuit, & deinde ex Cardinali summus Pontifex renunciatus, dictumque Nicolaus IV. in eius Epitaphio in sancta Mariæ

*Cassianus.
Tartaro-
rum Imp.
ad fidem
conuersus*

*S. Antoni-
nus.*

Genebrar.

*Græci Ro-
ma. Pont.
reconci-
liati.*

Blondus.

Platina.

Genebrar.

Saraceni

*ab Hispa-
nia pulsi.*

*Pax Ecclie
restituta*

*Plurima
religiosa-
rum fami-
lia aliis
instituta;
& in Eu-
ropam il-
lata.*

Vasaus.

Majore legimus eum Græcos ad Ecclesiæ communionem; Tartaros ad fidem reduxisse Tartarorum Imperator Cassianus circa annum 1300. insigni quodam miraculo in filio suo edito, uxoris Christianæ filia Regis Armeniæ opera, cum innumerabili populo Tartarorum baptismo est lustratus, & Scultanum Aegyptij in Syria vicit. Hierosolymorum Urbe est potitus, quam Christianis retinendam concedebat ex S. Antonino. 3. part. tit. 20. c. 8 § 8. & ex Genebr. ad annum 302. & hæc de Tartaris.

Græci, adnente Michaële Paleologo Imperatore Constantinopolitano, Occidentali Ecclesiæ in Concilio Lugdunensi sub Grego. X. sunt reconciliati, ex Blondo Decade 2. c. 8. Platina. & Genebrardo ad annum 1272.

Saraceni magna ex parte ab Hispania pulsi, nam quemadmodum in tractatu de exemplis Deiparæ dicemus, 400. millia eorum anno Domini 1212. Deiparæ ope, ab Alphonso Rege Castellæ in bello ad Naues Tolosa confecto sunt deleta.

Pax Ecclesiæ mortuo Friderico tandem reddita, sicque omnia eo seculo per Deiparæ preces ad Christum suas in melius commutari ceperunt.

Utque magis precum Deiparæ fructus appareat, illud obseruatione dignum videtur: Non solum Prædicatorum, & Minorum Ordines, verum etiam & alias Religiosorum familias eodem seculo vel fundatas, vel in Europam illatas esse, nam & Carmelitas ex Palestina in Italiam tractos Honorius 3. & Innocentius 4. decretis amplissimis benigne sunt complexi; Ordo etiam Eremitarum S. Augustini, ex multis hic, illicque sparsim Eremitis in unum corpus sub regno S. Augustini coarctatus opera Innocent. 4. ejusque successoris Alexandri item 4. qui summum Pontificatum iniit anno 1254. Ordo S. Mariæ Redemptionis captiuorum, seu, ut vocant, de mercede floruit in Aragonia ex Joanne Vasco in Chron. Hisp. c. 18. anno 1213. quibus eos referat Genebrardus ad annum 1246. Ordo Seruitarum B. Virginis Florentiæ cepit 1213. Ordo Coelestinorum à S. Petro Morono institutus à Gregorio 10. in Concilio Lugdunensi anno 1274. est confirmatus: Horum omnium ordinum Religiosis. Et cum est, ut multi scelera sua agnoscens ad Deum conuerterentur: complu-

res etiam utriusque sexus nuncium seculore, mittentes religiosum institutum complecterentur, qui deinde pietate, & literis conspicui veluti stellæ lucidissimæ alijs præfulgere: cuiusmodi, ut reliquos taceam, fuere S. Thomas Aquinas. & Albertus Magnus ejus Præceptor Ordinis Prædicatorum, S. Bonaventura, ejusque Præceptor Alexander Aletis Ordinis Minorum, omnes, ut alibi dicemus, Deiparæ studiosissimi, quibus addere possumus Aegidium Romanum ordinis S. Augustini, S. Thomæ discipulum.

FRVCTVS EX DEIPARA PER Societatem Iesu in animarum conuersione.

41 CVM autem circa annum reparatæ salutis 1500. abundaret iniquitas, & charitas multorum refugeret propter funesta bella, quibus Europa plures jam annos obstruatis quorundam Regum, atque Principum inter se contentionibus, atrociter ardebat: Propter scelera, quibus complures suæ salutis immemores, flagitijs, alijsque hujus vitæ bonis impensè addicti, misere irreti tenebantur: Propter abusus, & corruptissimos mores, qui in plerisque hominum statibus mirum in modum inuoluerant: Propter denias complurium, quibus animarum cura iacumbebat, ignorantie tenebras, eorundemque in suo munere administrando insignem desidiam, atque securidiam: Propter pestuientissimas hæreses à nefario Martino Luthero cum alijs ex eadem sece hominibus ab anno 1517. in Septentrionem impie inuectas, quibus ob carnis licentiam ab illis concessam, quam plurimæ regiones breuissimo temporis spacio infectæ, à sedis Apostolicæ obedientia se subdlexerant: ut propterea Ecclesia per Petri Nauiculam significata, tot hæresium erroribus impetita, tot bellis, prauisque hominum moribus exagitata, magnis fluctuum procellis jactari videretur; Christus Dominus, qui Ecclesiæ sum nunquam non præsto est, tametsi nostris sceleribus offensus, à suis tamen discipulis, & præsertim à sua Genitrice, ut dixi c. 16. precibus excitatus, imperare solitus ventis, & mari ut fiat tranquillitas magna; plurima, quibus his malis occurreretur, contulit remedia.

In primis summorum Pontificum, & con-

plurimum Prælatorum pietatem, ac studium ad
 morum reformationem excitauit: sacri Con-
 cilij Tridentini decretis sanctissimis, non tan-
 tum Catholicæ veritatis puritas contra rece-
 ptos hæreticos eluxit, verum etiam disci-
 plina Ecclesiastica in omnibus ordinibus miri-
 ficè est restituta. Sanctorum septem Princi-
 pum Angelorum diuino throno astantium
 cultus instauratus, propagatusque qui Apoc. 5.
 veluti septem Agni, cornua Satanae, ministri-
 umque eius regnum Apoc. 15. 16. & 17. ven-
 tilare, & euertere dicuntur, nam sacra eorum
 dem Angelorum imagines anno 1516, Panor-
 mi repetitæ, templi iidem dicata eouigatae, de
 quorum certo numero, ac præstantia pierique
 omnes illustiores Theologi, qui ab anno 1520.
 clauerunt, honorificè in suis commentarijs
 sunt locuti, & nos de iisdem, ac de eorum mu-
 neribus, alijsque ad eos spectantibus, librum
 propediem, Deo volente, edemus. Aliquot
 tum viros, tum mulieres insigni sanctimonia
 præstantes, qui in proximorum salutem egre-
 giam nauarunt operam, submisit. In his re-
 cendendus est S. Franciscus de Paula religio-
 sissimi Ordinis Minorum fundator, sanctimo-
 nia, & miraculis illustris, qui post ordinem
 suum in Italia, Gallia, & Hispania longè, late-
 que propagatum, anno salutis 1507. migravit
 ad Christum. S. Carolus Borromæus Cardina-
 lis, & Mediolanensis Archiepiscopus, Præla-
 torum decus, atque exemplar præclarissim-
 um, qui vitæ exemplo, & assidua vigilantia
 commissum sibi populum, alioque plurimos
 ad pietatem inflammavit, quem omni virtut-
 um genere, & miraculis ornatum, Paulus V.
 Pontifex Maximus anno salutis 1610. qui ab
 eius obitu sunt vicefimus sextus Sanctorum
 Cathalogus atcripsit. Magister Ioannes de
 Avila Hispanus vir Apostolico spiritu plenus,
 Pater multorum Sacerdotum, quos ad pieta-
 tem informavit Ioannes Dei Lusitanus, eius-
 dem Ioannis Avila discipulus, auctor ordinis
 illorum, qui hospitales ægrotis sanandis do-
 mos curant. B. Philippus Nereus Florenti-
 nus Congregationis Oratorii Romæ institu-
 tor pietate, & miraculis insignis. B. Aloysius
 Bertrannus Hispanus Ordinis Prædicatorum,
 cuius vitam sanctitate egregiam, & miracula
 descripsit Vincentius Iustinianus ex eadem
 familia. Ludovicus Granatenfis Ordinis Præ-
 dicatorum, cui pluribus libris de rebus spiri-

tualibus piè, & graniter conscriptis magnam Bertrannus
 reum spiritualium lucem viris pijs attulit. Hispanus
 Martinus Valentinus Ordinis Minorum sancti
 Chimonis insignis, qui cum duodecim so-
 cijs in Mexicanæ Prouinciæ regionem pro-
 fecit, innumeros ad Christi fidem perdu-
 xit. Nemo enim ex illis duodecim fuit, qui
 anno 1531. plusquam centum millia Indo-
 rum non baptizasset: obiit autem miraculis
 clarus anno 1534. de quo, ac de alijs socijs
 plenius Thomas Bozius libro 12. de signis
 Ecclesiæ capit. 21. B. Ignatius Loyola Socie-
 tatis Iesv auctor, de qua mox vberius. B. Martinus
 Franciscus Xaverius, & alij eiusdem Socie-
 tatis sanctitate, & iuandarum animarum
 opera conspicui, de quibus verba acerbam
 Thomæ Bozj loco citato, vbi cum recen-
 suisset quàm plurimos nostrj sæculi viros Bozj B.
 sanctimonia præclaros, subiicit in hunc mo-
 dum: *Sequuntur hos plurimi de Societate Iesv, Loyola So-*
quorum viginti duos enumeramus signo de cruce Iesv
propagatione fidei cap. 21. qui sancti omnes cœ fundatores
lestem vitam ducentes in terra, mirabilia mul-
ta patrârunt, commune omnibus fuit, ut de-
mones ex obsessis corporibus expellerent: ægrotan-
tes mulierum diuino modo redderent sanitatem, ciet. Iesv
maxime verò aqua sancta: quin tuere. Et Alij de Soc-
qui moriuos ad vitam remocauerunt, ut ap-
rum signis de miraculis in fidei propagatio-
ne factis cap. 2. hoc Thomas Bozius. His
attendenda sunt, & mulieres huius æui ca-
dem sanctitatis laude insignes. B. Catharina
Genuensis nobili Flischorum genere orta, ad
miranda sanctitatis, & chantatis, vt videre
est in pijs quibusdam spiritualibus libellis
eius feruentem doctrinam attestantibus, quæ
anno 1515. ad Christum migravit. B. Ma-
ter Teresa à Iesv Hispana Carmelitarum
discalciatorum fundatrix, quæ libros edidit
ecclēstis perfectionis repletos, de qua vberius
in tractatu de Virginibus lect. 6. & alij deni
que complures viri utque sexus numerantur, iorū fidei
qui nostro hoc sæculo sanctitate præstantes
claruerunt, quos breuitatis studio consilio
prætereo, eorum tamen multos recenset eru-
ditissimus Thomas Bozius de signis Ecclesiæ
lib. 12. c. 21. 22. & 23.

42 Nec solum hoc sæculo peculiares ali-
 quas personas insignes ad morum reforma-
 tionem Deus excitauit: sed aliquot etiam re-
 ligiosorum familias recens institutas, nimi-

rum

*Religiosus
S. Francisci
de Paula.
Clericorum
Regula-
rium. Cap-
pucino-
rum Reli-
gio Soc. le-
su peculia-
ri obedi-
tia, altu-
sum. Pont-
obstricta.
Sub Deo
para patro-
cinio in-
stituta.*

Cap. 35.

*Riba de-
ngra.
Deipara
B. Ignatio
Loyola ap-
paruit eu-
que ad
Christi
vexillum
produxit.*

*Ignatius
in Deipa-
ra tem-
plo se Deo
donavit.*

rum minimorum S. Francisci de Paula, Clericorum Regularium, qui Theatini appellantur, Cappucinatorum, & aliorum, quæ ad idem cooperarentur, auxiliares misit. Verum quod ad rem nostram facit, inter alias hoc seculo ad Ecclesiæ subsidium Dei providentia institutas Religiones, Societas Iesu merito connumeratur peculiari obedientiæ summi Pontificis circa missiones, voto obstricta, quo erga sedem Apostolicam, (cujus auctoritatem recentiores hæretici conuellere nituntur) suam observantiam testatur. Hanc verò nostram Societatem Iesu tum peculiari Deiparæ intercessione, ac sub ejusdem singulari patrocinio fundatam, & auctam, tum etiam ejusdem peculiari ope, ac præsidio insignem Dei Ecclesiæ nauasse operam ex ijs, quæ hoc loco dicere institimus, rectè existimare possumus.

In primis enim Deipara B. Ignatium Loyolam hujus Societatis fundatorem, atque parentem ab ejus in Deum conuersione impensè fouit, atque protegit: Societatemque ipsam semper benignè est complexa, atque totata. Et sanè B. Ignatius, ut cap. 35. plenius dicemus, ejusdem Deiparæ Virginis studiosissimus fuit, & peculiariter Auctore Petro Ribadeneyra in ejus vita libro 1. cap. 2. ejusdem sanctissimæ Virginis clarissima luce circumfusæ filium in ulnis gestantis specie objecta ex sæculi militia ad salutare Iesu Christi vexillum transeundi desiderium, quod ante conceperat, firmius stabilivit, atque ex hoc suauissimo Deiparæ conspectu purissimum castitatis donum ad ultimum usque spiritum est consecutus. Mox in templo ejusdem Virginis Montis Serrati in ejus Annunciationis privilegio, anno nostræ salutis 1522. futuræ Societatis à se olim instituendæ, quasi fundamentum quoddam sub Virginis patrocinio posuit, siquidem seculari habitu exutus coram ejus imagine, cui tota nocte vigilans se enixè commendauit, novum vitæ genus sanctitate præclarum est aggressus, ac deinde Lutetiæ Parisiorum die Assumptionis Virginis sacro anni 1534. in ejusdem templo, quod Mons Martyrum dicitur, quasi eadem Virgine Præside, ipse cum socijs sumpta Eucharistia, votum relinquendi omnia iuuant di animas, & peregrinationis Ierosolymitanæ emisit, ac postea singulari Dei fauore, auctoritate sedis Apostolicæ hanc minimam Societatem Iesu (hoc enim epithero eam in suis Constitutionibus appellat instituit, quæ cum

peculiari Iesu nomine ejusdem beneficio fit insignata, peculiari etiam pietate Iesu Matrem veneratur, ac colit. Quocirca jure optimo noster Platus hoc idem argumentum Platus tractans lib. 1. de Bono status Religiosi cap. 34. subiungit. Ignatius, inquit, Societatis Fundator Iesu fundator. & Auctor quantumcumque fuit, Societas non est ambigendum, quin Virginis opus fuerit: Deiparæ ex quo colligit Platus ipsam etiam Societatem à beato Ignatio fundatam, Deiparæ ascribendam: *Vi enim, inquit, qui glandem ferit, totam arborem serit: sic Dei Mater dum Ignatium peperit, in eius pectore, ut in Abrabæ lumbis ejus posteritas, nos omnes continebatur, nos quoque, & totum hunc ordinem nostrum peperisse credendum est.*

Atque hoc quidem ipsum Sacerdoti cuidam nostro insignis religionis, & sanctitatis viro diuinitus monstratum est. Hic est Martinus Gutierrez Hispanus, qui tum aliis multas visiones, & reuelationes consecutus est, illamque inter ceteras; quod cum ex Hispania Romam ad Congregationem generalem anno 1573. per Galliam iter haberet, & ante Virginis sacellum equitaret, diuino lumine ei ostensum est se intra octo dies moriturum, (quod euenit, cum paulò post ab Hæreticis captus inter eorum manus in summis omnium rerum in commodis breui decessit) ipse verò P. Aegidio Confalez suo Prouinciati postea Societatis nostræ Assistenti, ac vix committi, cui sub vitæ exitum generalem totius vitæ confessionem fecit, amice ea, quæ scribimus narrauit, à quo hæc deinde accepta sunt. Is igitur Martinus tum alia, ut dixi, multa, præsertim autem de B. Virgine diuinitus reuelata accepit; tum illud etiam, quod rem nostram attingit. Vidit enim aliquando illam eximia admodum specie micantem, veste præterea in magnam latitudinem expansam, ac sub ea veste Societatem nostram uniuersam collectam contineri, quam illa materno affectu complecteretur, eoque quasi suæ gratiæ, & charitatis tegumento confoueret. Hæc Platus à verbum ex Plato; quæ visio non est dissimilis ei, quæ S. Dominicus innumeram fratrum sui ordinis multitudinem sub amplissima beatissimæ Virginis clamyde conspexit ordinis auctore S. Antonino 3. p. histor. tit. 23. c. 3. i. Fratres, initio, & ei, quam Cæsius refert lib. 7. exemplorum cap. ultimo de Cisterciensibus, qui sub Virginis miræ latitudinis pallio cuidam diuinitus

Calanus.
Cisterien
in sub B
Virg. pal
liuere
eundem
religio-o
pendunt.
Quanam
Deus per
Societ. Iesu
operetur.

iisdem ordinis Religioso sunt ostensi, ut satis appareat benignissimæ matris erga Religiosos cœtus miræ amabilis, & effusa charitas; quos eo studio complectatur, & singulari tutela protegat omnes, ut meritò singulorum præcipua ab iisdem agnoscat, & habeatur Patrona.

43. Cæterum quæ, & quanta Deus optimus in Orbe vniuerso per hanc minimam Societatem Iesu tam breui temporis spacio operari dignatus sit in peccatoribus, & facinorosis hominibus, tum fidelibus, tum etiam infidelibus ad viam salutis traducendis, iisque in pietate multipliciter promouendis, eum in omnium oculis satis versentur, non est curâ nobis in præsentia pluribus commendatur, & exemplis confirmatur: non nulla tamen cursim indicare nostrarum partium esse duxi, quod totum in Dei gloriam, à quo bona cuncta procedunt, & cui sub sacratissimo Iesu nomine hæc Societas contra aduersarias Satanæ potestates militat, ac in eius Genitricis laudem, quæ tam benignè Societatem completi, cuiusque labores promouere dignatur, referendum est.

Finis Soc.
est in pro
pria, tum
aliarum
perfectione.
ni, quæ salu
ti impense
vacare.

Cum verò finis Societatis, atque institutum sit, non solum salutis, & perfectioni propriæ cum diuina gratia vacare; sed cum eadem impense in salutem, & perfectionem proximorum, docendo, & agendo, priuatim, & publicè, omni, qua possit ratione, ac via incumbere; id Societas potissimum præstat conatur Ethnicos ad Christi fidem adducendo; Hæreticos ad catholicam veritatem reuocando; Catholicos in pietate excolendo. quid autem in singulis efficere studeat, breuiter perstringamus.

Quanam
Societ. Iesu
in Oriētis
Occidentis
regio
nis pro
auararū
salute per
gerit.

Sanè remotissimis, ac vastissimis tum Orientis, tum Occidentis solis Indiis, ad quas recens patebat nauigatio (ut taceam de aliis Clericis, ac Religiosis, qui magno cum animarum fructu operam suam in illis nauant) certè Beati Francisci Xauieri è primis Beati Ignatii sociis, aliorumque ex eadem Societate labore, ac sudoribus Euangelii lumen esse illatum, Idololatriam multis in locis euerfam, mores effertarum gentium ad Christianæ legis normam compositos scimus. Ad hanc porro Indicam vineam excolendam, & Christi fidem inter Ethnicos diffeminandam nostri hac tempestate vniuersas eas Regiones in octo Prouincias Societatis

more distributas incolunt, quarum nomina sunt hæc Ad Orientem Goana, Malabarica, Malacam vique, Amboinum, atque Malucas diffusas, Iaponica, quæ, & Sinas complectitur. Ad Occidentem verò Barfili, Mexicana, Peruana, Noui Regni, seu Quitensis; Paraquaria, & Philippinæ; in quibus Socii in centum fere domiciliis distributi mille circiter, & quingenti degunt, qui in vicinas etiam oras excurrunt: in his plura iam centena millia capitum numerantur, qui Christiana sacra nostrorum opera susceperunt, inter quæ maximi sanè momenti, & vberissimæ spei est amplissimi Sinarum Regni aditus, dæmonis astu aduenis omnino præclusus, & impenetrabilis, Dei fauore, & nostrorum patientia, atque industria magna ex parte patefactus, multis ex Sinarum indigenis iam baptismo illustratis: Intima quoque Æthiopie Regna, nimirum Abyssinorum, quod Imperatori Presbytero Ioanni nuncupato paret. Item Manomopotapæ, Congi, Angolæ, Guinæ, aliorumque Æthiopum à nostris sunt adita, Christi religione mirum in modum iis in locis propagata.

Sinarum
Regni aditus
patefactus.
Fides catholica in
Æthiopia
regna propagata.

44. Quod si de hæresum extirpatione, qui bus magna pars Septentrionis superiori seculo conflagrauit, agamus, nemo est, qui ignoret quantum Societas in decem fere Prouinciis per eas Regiones constitutis, in quibus Socii mille, & octingenti per domicilia centum, & quadraginta distributi numerantur, in hæresibus euellendis, hæreticisque ad catholicam veritatem traducendis verbo, & libris contra recentiorum hæreses, & contra ipsos hæreticos à Canisio, Cardinali Bellarmino aliisque nostrorum editis profecerit, quid præterea in Angliæ tum nostrorum, tum Anglorum Alumnorum Sacerdotum, qui in Seminariis Italix, Hispaniæ, & Belgii à nostris in pietate, & literis sunt instituti, non tantum laboribus, sed etiam sanguine pro fide Catholica fuso in dies præstetur, omnes nō unt.

Quid in
Septentrionalibus
Regionibus Societas
contra hæreses o
peretur.

Canisius.
Bellarmino.
Anglicanorum
adulescentes à
Societ. in
pietate, ac
literis in
stituuntur.

Neque illud reicendum, quod veluti maximum Dei beneficium Societas agnoscit, Nam (ut fileam eos, qui Christi, & Ecclesiæ eius sponsæ causa, exilia, & proscriptioes sunt perpessi) In India, & Septentrione ad hanc vique diem supra centum ex nostris vitam Christi causa, & fidei propagandæ studio potuerunt, ita enim Antonius Criminalis, Sacerdos Italus

Patres à
Soc. supra
Italus

*solitudo
pro catho-
lica fide
intercepti.
Cap. 35.*

Italus in Ora Piscariæ anno 1589. primus ex Societate ab Ethnicis martyrio est coronatus: Petrus Gorrea, & Ioannes Sola Lusitani in Brasilia ann. 1558 P. Consalvus Syrueria Lusitanus in Regno Monomotapæ; de quo fufius infra, & cap. 35. P. Ioannes Baptista de Segura Viceprovincialis Florida Hispanus cum alijs septem è Societate in Florida anno 1568. P. Ignatius Azebeida Provincialis Brasiliæ cum triginta octo è nostris in navigatione à Caluinistis anno 1570. P. Petrus Diaz cum alijs vndecim è Societate à Caluinistis quoque in eadem navigatione anno 1572. in Anglia complures pro fide Catholica fortissimè mortem opperire, inter quos P. Edmundus Campianus anno 1582. P. Robertus Soruelus anno 1595. P. Henricus Garnettus anno 1606. præter hos, P. Rodolphus Aquatuiua in Salfettana Regione Indiæ Orientalis ab Ethnicis cum quatuor è Societate anno 1583. P. Iacobus Salefius, & Gulielmus Saltamoniscus natione Galli, Abenaci in Gallia ab Hæreticis an. 1593. P. Consalvus Tapia Hispanus in Sinaloa Provincia Mexicanæ anno 1599. P. Abrahamus Georgius natione Maronita è Societate ad oram maris rubri à Mahometanis propter fidem Christi anno 1595. alijsque per multos in locis, varijsque temporibus pro Christo sunt interempti quorum Catalogus ad multorum consolationem typis est editus: hostantem attigisse volui, ut intelligamus in hoc Societatis hortu sub Deiparæ patrocinijs floribus eius, rosas propter animarum salutem procurandam proprio sanguine purpureas, & lilia vitæ innocentia, ac puritate candida Dei, ac Deiparæ beneficio minime deesse.

*Cyber-
argumento-
rum usus
per Societ.
venerabilis.*

45. Denique si animum conuertamus ad ea, quæ in vilitatem Catholicorum Societas exercet, profectò in domibus, & Collegijs, quæ in locis, siue Catholicorum, siue hæreticorum, vel etiam in Indijs habemus Sacramentorum præsentia, & sanctissimæ Eucharistiæ crebra visitatio, tot iam seculis apud seculares intermissa, est seuocata.

*Cætera So-
ciet. Iesu
ministrat,
ria, quæ
pro anima
salu-
exercet.*

Verbi diuini explicatio non in quadragesima tantum, verum, etiam per totius anni circulum Dominicis, festis, & diebus crebris ad populum matutinis concionibus, & pomeridianis lectionibus proponitur. Doctrinæ Christianæ capita pueris, alijsque rudibus traduntur.

Pauperes, alijsque in publicis custodijs tumentibus, & Xenodochijs degentes inuisantur, necnon ad pietatem instituuntur, & inflammantur.

Extremis bachanalijs diebus, quibus per 40. horas multi personati per Urbem obambulare, profanis, & interdum obscæris comædijs interesse, choreas ducere, crapulæ, & lussibus indulgere consueverunt; nostri in suis templis indicta supplicatione 40. horarum sacrosanctam Eucharistiam in summo altari insigni pensitromatum, candelarum, cæterorumque ornamentorum apparatu, & egregio musicæ concëtu exponunt, impetrata quoque à summo Pontifice Indulgentia Plenaria; quibus homines affecti à carnalibus facilius diuellantur. Quò factum est, ut ardor ille, quo præcipites ad ea, quæ memorauimus, & sæpe etiam ad alia, quæ ijs adnexa erant, flagitia tâta audiente per eos dies ferebatur, magna ex parte summa bonorum omnium approbatione resisterit.

Congregationes Deiparæ nomine insignitæ suæ eius auspicijs in nostris domicilijs singulis hominum ordinibus seorsim Sacerdotum, Scholasticorum, tum maiorum, tum etiam minorum, Nobilium, item Artificum, & Rusticorum instituuntur, & propagantur.

Adolescentes ea præsertim ætate, quæ ad vitia faciliè spontè sua, vel etiam prauis aliorum consilijs deflectere possunt, bonis moribus, pietate, & literis in scholis, quæ omnibus patent, imbuuntur. Magnus adolescentum numerus in Seminarijs præsertim in Indijs, & Septentrione sub nostrorum institutione educantur, ex quibus plurimi in Ecclesia Dei viles operarij prodierunt.

Quamplurimi ex Societatis disciplina, siue ex scholis siue ex Deiparæ congregationibus agnita sæculi vanitate, contemptus omnibus, ad Religiosorum familias se conferunt, adeò ut omnes ferè Religionēs hoc tempore iis abundent.

Diuina scriptura, sacra Theologia, Philosophia, Mathematica, Rhetorica, & humaniores literæ publicè in Gymnasijs magna auditorum frequentia, cum pari vtilitate spirituali traduntur, quas etiam complures nostrorum scriptis commentarijs, quæ magna cum approbatione in manibus omnium versantur, illustrant.

46. Ad loca verò, in quibus Societatis domesticilia minimè extant, nostri Patres per missio-

missiones excurrere solent; in quibus omnes ad viriorum detestationem, & piorum operum exercitationem excitant, & inflāmant; & hæc quidem omnia Societas gratis præstare satagit, nullo admisso pro suis ministeriis stipendio, ne sponte quidem oblato.

Alia Societas ministeria.

Cæterum his, aliisque Societatis ministeriis, priuatique colloquiis, Dei favore Societatis conatus promouente, illud effectum est, & indies fit; ut complura scelera, tum publica, tum secreta sint: sublata, prauis abusus correcti, restincta dissidentium odia, bona iniuste ablata legitimis dominis restituta, carnis flagitia expulsa; complura, quæ ad Deicultum spectant in mores inducta: Deiparæ, Angelorum, Sanctorumque cultus, atque intercessio, Imaginum, ac Reliquiarum veneratio populis inculcata: Temporum cultus, ornatus, ac munities procurata. Quæ omnia quotidianis experimentis adeo omnibus perspecta sunt, atque explorata; ut ea nemo inficiari possit; quin etiam plerique Societatis exemplo excitati, pia quadam imitatione, & congregationes, & frequentiores conciones, aliaque pietatis opera magno fidelium bono æmulati student. Atque hæc de Societatis Iesu fructu, qui ex eius in Christi vinea laboribus Dei benignitate colligitur, dicta sint.

47 *A*D hoc etiam caput conversionis animarum, quæ Deiparæ beneficio in via salutis sunt institutæ, spectat; compluresque aliorum Doctores, atque Magistros, eiusdem Dei Genitricis ope rerum cœlestium cognitione, quam in alios transfuderant, adeptos; & ut interim taceam de Hermanno contracto, Ruperto Tuitienli, & Alberto Magno; qui inter suæ tempestatis homines, singularem scientiæ eruditionem beatissimæ Virginis intercessione sunt consecuti, de quibus vberius cap. 36. in præsentivnicum tantum exemplum lubicium. S. Gregorij Thaumaturgi Virginis sanctissimæ iussu à S. Ioanne fidem edocti.

DEIPARA S. GREGORIVM THAV-
maurgum in fide instruendum
curat.

S. Gregor. Thaumaturgus. **I**N vita sancti Grego. Thaumaturgi Neocæsariensis Episcopi à sancto Gregorio Nysseno Basilij magni fratris grauitate confecti-
gini iussu pta, legimus eidem Gregorio Thaumatur-

go à miraculorum præstantia sic dicto, vigilanti, & diligentius res fidei meditati noctu apparuisse vna cum sancto Ioanne Euangelista forma senili, pontificia veste induto, Deiparam beatissimam in muliebri quidem figura, sed quæ formam superabat hominis, magnaque luce cubiculum complexa, ac sancto Ioanni dixisse, ut eundem Gregorium sanctissimæ Trinitatis mysterium edoceret; quod & factum est; Gregorius vero doctrinam illam diuinitus reuelatam protinus litteris mandauit, ac posteris per manus transmisit, quæ populus ille institutus, & eruditus ab omni vitio hæretico permansit intactus. hæc ex Nysseno, qui in ea fidei confessionem, quam appellat mystagogiam ad verbum ibi recitat, eamque in Ecclesia Neocæsariensi manu eiusdem Thaumaturgi descriptam seruari testatur. Quare mirum non est si S. Basilus tanti faciat Thaumaturgi fidem, utpote à S. Ioanne Deiparæ iussu edocti, cum eandem se retinere fidem gloriatur, quam velut lac purum è pectore S. Macrinæ auxi suæ, & in fide nutritis ab eodem Thaumaturgo in fidei mysterijs eruditæ olim ebibisset, ut ipsemet affirmat epist. 64. ad Neocæsarienses, & epist. 75. & 79.

Sed ut adhuc peculiarium personarum exemplis ostendamus ex hoc diuino throno non solum fulgurum miracula; sed etiam voces, & tonitrua procedere: recensenda sunt exempla eorum, qui in magnis sceleribus, tanquam iumenta in stercore suo computruerant, ac Virginis ope ex illis emerunt; quæ blandis quibusdam persuasionibus, & admonitionibus, veluti vocibus permoti, quæ validis internis increpationibus, veluti tonitruis à lætali sopore excitati, quibus peccatores se esse intelligentes à diuinæ iustitiæ timore utiliter concussi, ad poenitentiae lamenta sunt traducti. Verum quia tonitrua non tantum eos, qui graui sopore stertunt, excitant; verum etiam dura feriunt, atque comminuunt; ne quid ad tonitruum rationem in huiusmodi Deiparæ exemplis desit, post peccatorum conversiones Deiparæ ope factas; subiiciemus eorum exempla, qui suæ in Deiparam impietatis veluti tonitru percussi, meritis poenas dederunt, eorum quoque, qui cum Christi Ecclesiam miserè deusarent, per Deiparam

*à S. Ioanne
ne Euangeli-
sta sanctissimæ
Trinitatis
mysteria
edocetur.*

Nyssenus.

Basilus.

Apoc. 4.

Isai. 2.

sunt profligati, atque extincti. Verum ad peccatorum conuersiones veniamus.

Exempla complurium peccatorum,
qui per Deiparam sunt
conuersi.

ADMIRABILIS THEOPHILI LAPSI
per Deiparam cum Christo recon-
ciliatio.

Theophilus 48. Illustre est illud, & multis clarissimorum
Oeconomi scriptorum testimonijs celebratum, quod
qui chiro Deipara in Theophilum contulit beneficium,
graphose quodque nos fideliter excerptum. sed in pau-
demoni ciora contractum ex narratione Euthichiani
deuorat Clerici, ejusdemque Theophili ministri, qui
admirabi se hæc omnia partim vidisse, partim ab ipso
lie per Dei Theophilo accepisse testatur. hic proponere
param re mus: tum quia beneficium exitit per se præ-
conciatio clarissimum, & supra quam dici potest insi-
gne, in quo perspicue cernitur, quomodo ful-
gura, voces, & tonitrua, miracula videlicet,
blandæ admonitiones, & severæ scelerum in-
crepationes ex Deipara velut ex Dei throno
promanent; tum quod ejus tanta sit, tamque
certa auctoritas, ut ne Centuriatores quidem
pestilentissimi nostræ tempestatis hæretici, &
Dei genitricis gloriæ aliqui satis iniqui, fidem
abrogare ausi sint. teste nostro Canisio lib. 5.
de B. Virg. cap. 20. hoc autem ita gestum
est. Antequam in Romanum Imperium
Persæ inuaderent, quidam nomine Theophi-
lus Adanensis Ecclesiæ (est autem Adanas se-
cundæ Cilicum Prouinciæ Urbs) Oeconomi
tanta sanctimonie laude floruit, tanta
munus sibi commissum integritate ciuium-
que approbatione exercuit, ut defuncto ejus
Urbis Episcopo, munus illud sibi omnibus
Cleri, & Ciuitatis sententijs, votisque delatum
pertinaciter recusaret, cumque se eo loco in-
dignum planè profiteretur, infirmis precibus à
Metropolitano eam dignitatem est depre-
catus, Oeconomi que locum magno Christianæ
humilitatis experimento retinuit. Accidit
autem, ut inuidorum calumnijs paulò post ita
frequenter, acriterque peteretur, ut ab Episco-
po Oeconomi gradu dejectus, in ordinem re-
ductus viveret. Hanc ille iniuriam iniquissi-
mè ferens diaboli instinctu se ad Magum
quendam genere Hebræum contulit, opem

ex ejus maleficijs querens. Eam hic enixè
pollicitus, postera nocte ad Hyppodionum
deducit, monens ne signum crucis ulla ratione
faceret, ibi Saranam magno satellitio stipa-
tum: Hebræus precatur, ut Theophilo o-
pem roganti ferat, negat Satanas se factorum,
nisi ille filio Mariæ, & ipsi Mariæ renunciet,
renunciationemque scriptis tradat: paret mi-
ser Theophilus jussis, renunciationemque
scriptam cera obsignatam ei tradit, seque mo-
tuo amice sunt amplexati: tantoque scelere
suscepto, tamen lætus abiit domum. Inse-
quenti luce, Deo sic permittente, Theo-
philum Episcopus in Templum publicè ad-
vocat, honorificè suo loco restituit, au-
getque insuper nouis dignitatibus, ac jurisdi-
ctionis appendicibus: rogat etiam sibi igno-
scat, si eo deposito, quem sanctum, aptumque
sciat, alium subrogauerit ineptum. Verum
cum Dei benignitate, qui non vult mortem pec-
catoris, salutes cœpissent cogitationes in mi-
seri hominis animum irrepere, vehementissi-
mos poenitentiae stimulos paulatim concepit:
vacabat autem jejunijs, precibus, & lachry-
mis: cumque hinc admissi sceleris magnitudi-
nem ingenti cum animi cruciatu secum, repu-
taret, atque perpenderet, inde verò quod Chri-
stum ejusque Genitricem chirographo abne-
gasset, seque Satana in servum tradidisset,
clausos omnes ad veniam consequendam
aditus sibi videre videretur: unum illum, qui
per Deiparam semper patet, sibi facilem esse
existimabat, quamquam ad illum, dum ei
quoque renunciauit, clausisse sibi quantum in
se erat, agnosceret. Ergo ad Virginis templum
seruenti corde, & magna animi alacritate
confugiens, jejunijs, & assiduis diurnis, no-
cturnisque precibus, lacrymisque infatigabili-
ter quadraginta ipsos dies, noctesque ad ejus
apud Christum patrocinium impetrandum
vacauit, nec frustra. Nam post quadagesi-
mum diem nocte media Dei Parentem cor-
poris oculis ad se venientem conspicatur,
illa primum Theophilum acriter oburgat,
patrati sceleris acerbiter exponit, quamque
difficiliter hujusmodi condonetur impietas,
qua ipse Christus abnegatur. Verum cum ille
crimen agnosceret suum, & magno opere illud
destaretur, allatis alorum coniculatorum
exemplis, quibus tamen ad misericordiam
per poenitentiam aditus patuisset, eandem
quoque

quoque misericordiam sibi suppliciter, enixe-
que implorabat: Nam & Ninivitarum, inquit, qui-
bus subuersionis dies jam denunciata erat, per
poenitentiam sunt seruati: similiter & Dauid,
post tot beneficia diuinitus accepta, in adul-
terium, & Uriæ cadem prolapsus, non tantum
peccatorum remissionem, verum etiam pro-
phetiæ donum iterum est consecutus. Petrus
Apostolorum princeps post trinam Christi
negationem Dominici gregis pastor efficitur.
Paulus ex persecutore factus est vas electionis.
Cyprianus olim Magus Satanæ totus addictus,
per dæmonum incantationes Iustini virginis
sanctissimæ pudicitiam expugnare conatus,
tandem ad Christum conuersus cum eadem
Iustina præclaro martyrio est coronatus. Si-
cuti ergo hi omnes, alijque innumerabiles
per poenitentiam à filio tuo veniam adepti,
nonnulli etiam dignitate sunt aucti; Ego
quoque miser peccator ad tuam misericor-
diam accedo, ut manum mihi porrigas, ut-
que malorum, quæ admissi, veniam per te à fi-
lio tuo consequar. Tum Virgo beatissima
misericordiæ mater iubet fateri à se lesum
Christum esse genitum, eum esse verè Dei
filium, ex quo viui iudicandi essent, &
mortui. At Theophilus post accusatam hu-
militer, ac demissè suorum laborum ex Chri-
sti abnegatione impuritatem, paruit tamen,
quemadmodum sibi imperatum est, fideique
confessionem, & eos præsertim articulos, qui
ad Christi diuinitatem, atque incarnatio-
nem spectant, disertis verbis pronuntiat; seque
ea corde, & ore confiteri, colere adorare,
ac complecti assumat. At Virgo beatissima
se pro eo veniam à filio impetraturam pol-
licita recessit, cum iam illucesceret. Neque
interea quicquam ex pristina vitæ duritia pe-
rennibus lacrymis, jejunijs, perpetuisque preci-
bus in eodem Virginis templo humi stratus
Theophilus remisit: sed Deiparæ imaginem
intueri non cessabat, spem suæ salutis expe-
ctans: cum ecce tibi nocte alia eandem
peccatorum Aduocatam Deiparam in con-
spectu habuit, quæ hilari vultu, & lætis
oculis elementiores illas voces adiunxit: Ho-
mo Dei sufficit tibi poenitentia, quam o-
stendisti; suscepit Deus lacrymas, & pre-
ces tuas propter me; tantum memento re-
ctam in filium meum fidem ad extremum
usque spiritum conferuare. Ad hæc Theo-
philus se fideliter præstiturum, quæ ei pol-

licitus erat, respondit, adiecitque se eam o-
mnium defensionem, atque ipem secundum
Deum agnoscere. Verum agebat chirogra-
phi, quo se dæmoni obtulerat, moerens
recordatio itaque multis lacrymis oppletus,
unum hoc restare, quod à Matris Dei clemen-
tia petat: Chirographi, inquit, quo me da-
moni deuoti restitutionem: post triduum Dei-
para afflictorum leuamen per quietem chiro-
graphum ita, ut erat obliuiscens ei deferret
Expectatus, illud supra suum pectus repoli-
tum inuenit, vix se ipse præ lætitiæ magnitu-
dine capiebat. Insequenti luce, cum dies esset
Dominicus, Ecclesiam Episcopus, numero-
susque fidelium cœtus ad sacra facienda, at-
que audienda conuenerat, Euangelio recita-
tio ad Episcopi pedes coram uniuersa Eccle-
sia procedens Theophilus, factum narrat: chi-
rographum sui sceleris testem episcopo tradidit
quod etiam, ut in ambone coram populo le-
geretur impetrauit. Erupit in Dei, Deiparæ-
que laudes, qui ad reigestæ narrationem ob-
stupuerat, Episcopus: iubet Theophilum &
solo surgere, cujus rogatu scelerata syngrapha
flammis est tradita, mirante, ac gestiente po-
pulo, & cum lacrymis multas horas ciamantes:
Domine miserere: episcopus silentio indicto sa-
crum missæ officium peregit; Theophilum
sacrosancta Eucharistia impertijt, statimque
(mirum dictu) solis instar Theophili facies
palam collucere visa est toti populo, qui ex
hoc ad Dei gloriam magis prædicandam mi-
rifice accensus est. His peractis recta ex eo
loco ad B. Virginis templum, in quo adeo
mirabiliter è Tartari faucibus ereptus erat
Theophilus se contulit. Nec mora ægro-
tare confestim cepit, breuique ac salutari
moibo, rebus domesticis dispositis post tri-
dum salutatis fratribus eodem loco abstan-
tus, animam Deo reddidit cum inter morien-
dum Dei semper, Dei que Matris laudes ce-
lebraret. Hoc Deiparæ beneficium in Theo-
philum è Satanæ unguibus extractum com-
plices Patres crebro in eiusdem Virginis lau-
dem prædicant, & extollunt & præter ipsum,
qui hæc litteris mandauit, Euthichianum
Theophili ministrum, cui hæc omnia probè
comperta fuisse, ipsemet in fine hujus narra-
tionis testatur, & præter Simeonem Meta-
phrastem, qui eam ex Euthichiano in suis
operibus descripsit die 4. Februarij, quam
eandem

62
Surius.
Damian.

Bernard.
Bonaue.

Beluacen.
fit.

S. Antoni.
nus.

Vitas fra.
trum.

Speculum
Exempl.

Molanus.
Metaphr.

De alio.
qui Chri.

stum ab
negaret

per Virgi.
nem con.

uersa.
Casarius.

Beluacen.
Cap. 24.

S. Maria
Aegyptia.

ea per B.
Virg. ad

paeniten
tiam re-

vocatur.
Sophron.

eadem die Surius tom. 2. reponit: ejus memi-
 nit Petrus Damianus, qui ante sexcentos cir-
 citer annos floruit ferra. 1. de Natiuit. Virg. &
 S. Bernardus tom. 2. in deprecatione ad Vir-
 ginem, & S. Bonauentura in speculo B. Virgi-
 nis cap. 8. ubi citat etiam Bernardum. Vin-
 centius Beluacensis libr. 21. specul. histor.
 cap. 69. S. Antoninus 3. part. summ. Theol.
 titul. 31. cap. 4. §. ult. Et quidam ex ordine
 Prædicatorum morti proximus, quemadmo-
 dum refertur in libro, qui inscribitur vitas Fra-
 trum Prædicatorum in addit. ad 5. par. & ha-
 betur in Speculo Exemplorum distin. 7. num.
 56. denique Molanus in martyrologio Usuar-
 di à se aucto die 4. Februarij, ubi hæc legun-
 tur: eodem die ponit Metaphrastes paenitentiam
 Theophyli per intercessionem gloriosissimæ Deipa-
 rentis, Auctore Euthychiano hujus Theophyli mi-
 nistro. hæc Molanus.

Cæsius in dissimili casu similem narrat
 historiam libr. 2. exempl. cap. 12. de Luvene,
 qui ut diuitias Satanæ opera consequeretur,
 illius suasionem Christo negato, Matrem ejus
 negare noluit: sed paenitentia sui peccati com-
 motus lacrymis, & magnis clamoribus tanti
 sceleris veniam per eandem Dei genitricem
 impetravit, id quod plenius cap. 24. refere-
 mus & Vincentius in specul. hist. lib. 7. cap.
 105. & 106. uberius describit, dicitque eue-
 nisse in Aquitania.

S. MARIA ÆGYPTIACA OPE DEI- PARÆ CONVERTITUR.

49 Sancta Maria Ægyptiaca, quæ anno Do-
 mini circiter 520. claruit, cujus vitam
 Sophronius Auctor grauiissimus Episcopus
 Hierosolymitanus litteris mandauit, inter pe-
 nitentes nobilissima, cum decem, & septem
 annos in magnis foedissimisque libidinis flagi-
 tijs vitam duxisset, plenique etiam occasio
 fuisset peccandi, ac propterea cum Ierosoly-
 mam ad S. Crucis festum venisset, ibique ab
 ingressu in templum, ubi S. Crux adoranda
 proponebatur, diuinitus arceretur, ad Virginis
 imaginem, quæ in atrio templi erat, confugit:
 hic supplicem eam exorat, Deoque vadem, ac
 obsidam dedit cum eo, ne quando ad pristinas
 carnis turpitudines relaberetur, eiusdem vir-
 ginis fauore ad templum adorandæ Domini-
 cæ crucis gratia, tandem admissa, Virginis be-
 neficium agnoscens, his eam verbis è templo

egressa precabatur: Tu mihi Domina miserta
 es, measque preces non repulisti: per te merui
 gloriam Dei, quam peccatores percipere non
 possunt: per te glorificabo Deum peccatorum
 recipientem paenitentiam: Domina meane de-
 relinquant me, neque deseras me, sed iugiter ca-
 stodias ubi me tu vis ire; & ita sacrosanctæ Eu-
 charistia in templo juxta Jordanem percepta,
 eundemque Jordanem transgressa, vitam in
 vasta Eremo ad annos quadraginta septem
 sanctissime produxit: cumque ibi crebris, tribus,
 & importunis tentationibus urgeretur,
 quasi Dei genitricis astaret imagini cum la-
 chrymarum copia: Meam (inquit ipsa) mihi
 succurreret orabam fidei iussorem, & auxiliatrix
 mea præsto mihi invenitur ubique & undi-
 que vigilans custodit. sic illa in narratione
 vitæ suæ ad Abbatem Zosimam, à quo in ex-
 trema vita sacrum Dominici corporis viati-
 cum accepit, eoque sumpto feliciter obdor-
 miuit in Domino, ejus honorifica mentio fit
 in 2. Synodo Nicænâ Act. 4. ubi Ioannes Mo-
 nachus, & Vicarius summorum Episcoporum
 Orientis post recitatam in plena Synodo hanc
 narrationem de imagine Deiparæ, cui S. Ma-
 ria Ægyptiaca se commendarat, hæc subintu-
 lit. Talem imaginem nos vidimus in sancta B. Irenæ
 Christi Dei nostri Ciuitate, eamque sæpius
 salutauimus. Nec illud reticendum, B. Ioan-
 nem Columbinum, nobilem Senensem funda-
 torem Religiosissimi Ordinis Iesuatorum, o-
 lim mercaturæ deditum, ex lectione admi-
 rabilis conuersionis, & conuersationis ejusdem
 S. Mariæ Ægyptiacæ adeo conuersum à secu-
 lari vita, ut uxore de ejusdem consensu relicta
 totum se Deo tradiderit, & religionem institu-
 erit præcipua sanctimonia, & sui contemptu
 insignis.

S. CYRILLUS ALEXANDRINUS, alijsq; per Deiparam monitis quadam emendant.

50 Cum S. Cyrillus Alexandrinus patrum
 aum Theophilum Episcopum item
 Alexandinum secutus zelo quidem, sed non
 secundum scientiam S. Joannis Chrysostomi
 nomen in sacras tabulas restituere detraxeret,
 videre sibi vitiosum est se ipsum sacris adibus ex-
 pullum à Ioanne, diuino, qui circa eum erat,
 satellitio maxime flecto, & Matrem Domini
 pro ipso deprecantem, atque multa pro eo,
 sed illud præcipue, quod pro ipsius gloria
 pluri-

plurimum decertasset referentem, ut in sacra
templa recipere orare: qua visione admo-
nitus, valde eum, quod contra illum impru-
dens prorsus irritatus fuerit, poenituit; et tunc
que correxit: nam coacta Synodo Provin-
ciali nomen Iohannis ipse, & reliqui Episcopi
in sacro albo repoluerunt. hæc Nicephorus
lib. 14. histo. cap. 28. ex historia Nicetæ Philo-
sophi.

Ricthor.

Musa puella
la Dei.
para mo-
nitur, ut
alio die pu-
ellam
abstinet.

Quantum vero Deipara etiam leuia pecca-
ta auerferat, ea que à nobis cauere vellet, facile
ostendit exemplum Musæ puellæ, cui Dei ge-
nitrix per visionem apparuit, atque coruas ei
in albis vestibus puellas ostendit, eamque re-
quisiuit, an cum eis esse, atque in eis obsequio
vivere vellet: cui cum respondisset, Voio iussa
est nihil ultra leue, ac puellare agere; à visu, &
iocis se abstinere, die trigesimo inter easdem
virgines ad eius obsequium omnino ventu-
ram quibus visis non sine parentum admira-
tione, quibus hæc narravit, Musa in cunctis
suis moribus mutata est, omnemque à se leui-
tatem puellaris vitæ magna grauitatis deterfit
manu, tunc post vigesimum quintum diem i-
bri correpta est: die autem trigesimo cum
hora exitus eius appropinquasset, Dei genitri-
cem cum puellis, quas per visionem viderat ad
se venire conspexit, cui etiam se vocanti de-
pressis reuerenter oculis aperta voce clama-
uit, Ecce Domina, venio; Ecce Domina, ve-
nio, in qua voce spiritum feliciter reddidit. ex
Gregorio 4. dialog. cap. 17.

Gregorius
Conuersus
cuiusdam
peccatoris
per Virgi-
nem.
S. Antoni-
ni.
lib. 8.

§ 1. Quidam insignis peccator ex S. Antoni-
no 4. par. sumitur. 15. cap. 5. § 2. per visionem
ad Dei iudicium perductus, videbatur sibi à
dæmone multipliciter accusari: sed B. Virgo,
cuius ille erat deuotus, tanquam mediatrix, &
aduocata ad singula respondit. & illius pecca-
tis, quæ dæmon obtendebat, opposuit sui filij
passionem, quæ omnibus sceleribus præpon-
derat, iuxta illud Iob 6. *Vermis appenderetur
peccata mea.* Denique cum ad præceptum
Iudicis in statera appenderentur bona, & ma-
la: & mala quidem, quæ erant plura, præpon-
derarent; Deipara manum suam ad stateram,
in qua erant pauca bona, apposuit, & traxit
eam ad terram, & præponderauit alteri, quare
diabolus confusus abcessit: ille euigilans, vi-
tam suam emendauit. hæc S. Antoninus.

His addi potest illud, quod anno 1399 con-
tigit. cum enim mundus propter hominum
Peccata fere de scindus esset, Virginis opera, &

admonitione homines ad publicam poeniten-
tiam conuersi sunt, quod ex S. Antonino, qui
præfens hæc suis oculis se spectasse memorat
attulimus supra cap. 16. ubi de Virginis mis-
ericordia egimus.

Anno Domini 934. Diaconus quidam *Mortuus*
Viredunensis, nomine Adelmannus, languore *Diaconus*
depressus, spiritum visus est amisisse, sed ante- *quidam,*
quam feretro imponeretur, reuersus, ita sui- *ut poeni-*
tenter validus, ut sibi videretur nihil ægritudi- *teniam*
nis fuisse perpeffus: qui se diuersa supplicio *ageret à*
rum, vel refrigerij loca vidisse testatur, seque *Maria ad*
loco poenali deputatum: Dei vero genitricis *ista me est*
precibus, beato quoque Martino interceden- *remocatus.*
te ad agendam poenitentiam præfenti vitæ
reddidit. Hæc ad verbum ex Frodoardo
huius temporis scriptore accurato apud Ba-
ronium tom. 10. ad annum 934.

*Frodoar-
dus apud
Baroniu*

In lib. 4. Revelationum S. Brigittæ cap. 54.
Deipara loquens cum S. Brigitta, quendam
peccatorem sua intercessione ex peccatis con-
uersum, & de potestate dæmonum liberatum,
vocat filium lachrymarum recenter de mun-
do spiritualiter natum: Propter lachrymas, in-
quit Deipara, & propter preces amicorum
meorum extraxi illum de mundo, in tantum
quod iam spiritualiter est sicut puer nouiter
natus: idem ab illo, ad quem te miseram, pre-
cibus suis, & bonis operibus educari, & consi-
lijs custodiri debet hæc ibi.

*Peccator
per Dei-
param ef-
fusus.
S. Brigitta*

Complurium vero aliorum peccatorum
admirabiles conuersiones Deiparæ benefi-
cio factæ in Tractatu de Miraculis describen-
tur.

ALIQUI A DEIPARA CLEMENTER

in eo, qui respiciunt.

§ 1. Nunc solum Deipara peccatores ad sua
um scelerum dolorem suauiter admoni-
tionem, quasi blanda voce excitat, etque veniam
impetrat, verum etiam increpationibus, ac
pænis, quasi tonitruj sonitu, ac terrore à vetera-
no delictorum eos excitandos curat; quorum
aliquas hic ponemus, reliquos ad Tractatum
de exemplis Deiparæ reijciemus.

Cosmanam uxorem Germani Patricij hæ-
resi Serueriana laborantem ab ingressu sancti
Sepulchri B. Virgo ei apparens in eodem loco
prohibebat illis verbis: Quomodo cum nostra
non sis, audes huc ingredi; atque ita ad fidem
conuersa ad sanctum Christi sepulchrum ad-
missa est: habetur in prato spirituali cap. 48.

*Cosmanæ
hæretica
corrip-
tur, & ad
fidei ita-
Præf. Spiri-*

Esquil.

*Eskillus
reprehens
sus cor-
pore.*

Eskillus puer duodecimum annum agens cum aegrotus lectulo diu decubisset, tandem corporis sensibus destitutus, ita ut fere mortuus putaretur, extra se factus in spiritu ad fornacem quandam veluti clibanum ardentem perductus, in eamque vi pertractus ardere coepit; iamque nihil nisi ignem eternum sibi superesse cogitans, Dei beneficio per quoddam ostium euadens, regium palatium reperit, in quo Coelorum Reginam in gloria throno residentem vidit, eamque obnixè precatus est, ut sui miseretur: sed vultu seuerò ab ea exceptus, iubetur ad ignem cruciandus reuerti, acriter de ipso conquesta, quòd salutationem Angelicam ne vna quidem vice sibi representasset. iterum Eskillus nonnullis, qui praesentes aderant intercessionibus abibitis, pollicitus se Dei genitrici in posterum famulaturum, eamque super omnia post Deum veneraturum eiudem Deiparae intercessione ab igne ereptus eiue ad poenitentiam agendam vitae spatium est prorogatum, qui ad se se rediens gratias Deo, & Deiparae agens, quòd ab incendio liberatus esset, vitam deinceps sanctè instituit. Dacorum postea factus est Episcopus, & deinde ex Episcopo Monachus Cisterciensis hanc omnia plenius narrantur in historia ordinis Cisterciensis, & habetur in speculo exemplorum dist. 3. num. 32.

*Historia
ordinis Ci-
sterciensis
Spec. Ex
empl.
Quidam
à Virgine
reprehens
sus, quod
loco ora-
tionis do-
maret.
Casarius.*

*De Cister-
ciensi à Vir-
gine repre-
hensi, &
emendato.*

Cisterciensem quendam in cura corporis, & medicinis nimis superstitiosum, qui frequenter extra Monasterium vagabatur, à priore quodam electuario, quod reliquis Monachis distribuere Deipara videbatur, repulit illis verbis: Tu de meo electuario non indiges, quia medicus es, & plurimas tibi impendis consolationes: quare tristis effectus, culpam agnouit suam, atque emendauit: quo circa in proxima sua solemnitate iterum Do-

mina famulos suos praedicto modo visitans ad eundem veniens: Quia (inquit) te emendasti tuis medicamentis mea praefereus, ecce de meo electuario, sicut ceteris, tibi impetior, de quo tantum dulcedinis, & deuotionis concepit, ut deinceps stabilis maneret, & carnis commoda tanquam stercora reputaret. hanc Casarius lib. 7. miracul. cap. 48. & Vincentius lib. 7. spec. hist. cap. 108. idem, sed passim Beluacensi aliter refert.

NONNULLI IN DEIPARAM IMPH

*membrauorum priuatione, vel e-
tiam morte multan-
tur.*

QUANTUM complurium in Deiparam impiorum punitiones à nobis in tractatu de exemplis recensentur, hoc tamen capite earum aliquot, ex quibus reliquae intelliguntur, describere operæ pretium duxi.

Narrat Damascen. orat. 2. de dorm. Virg. Damascen. historiam quandam, quam multorum sermo, ne circumferri tristatur de Hebræo quodam, qui dum corpus Dei genitricis ad sepulchrum Apostolorum manibus efferreretur; temerè, & diabolico impetu concitatus veraeque manu lectum furiosè in terram detraxit, sed repente manibus suis priuatus est, quomente suam ad fidem, ac poenitentiam immutauit, & sic incoluitatem rursus est consecutus. hanc iisdem fere verbis ex Damasceno. Hoc ipsum narrat Simeon Metaphrastes oratione de ortu, & dormitione Deiparae, additque Hebræum hunc poenitentia ductum lacrymis fuso, & sancti Petri iussu vlnas manibus abscessis applicasse, sicque sanitatem esse consecutum. Idem habet Nicephorus lib. 2. hist. cap. 12.

55 Anno 1580. cum Oliuerius Tempelius Bruxellæ (quæ eo tempore ab hostibus Regis occupabatur) praeflet, & Hallense oppidum paruulum, quod tribus milliaribus Bruxella distat, in suam potestatem redigere vellet; ubi; ut supra diximus, Deiparae Templum cum eiusdem Imagine miraculorum magnitudine illustrata cernitur; frustra die 3. Iulij rem aggreditur; Deipara suum oppidum, sicut & alias ita & nunc ab hostibus protegente, & ea quidem die repellitur; sed callidè quasi omisso incepto abiit: Clam tamen conductis

in v-

in vnum præfidiis vires auget, & inopinatus sub noctem sequentem cum icalis, & reliquo apparatu redit. In via cum alacres incederent mutuo sese adhortantes, miles quidam hereticus nomine Ioannes Zuuyckius ore sacrilego iactabat se suis manibus Hallensi mulierculæ (Dei parentem intelligebat) nasum abscissurum; Cum verò ad oppidum peruenisset, excussa glande plumbea, nasus ei aufertur, quare à commilitonibus mirifice est irritus qui identidem eum ad nasum recipiendum Hallas mittebant. quæ in re Deiparæ benignitatem intueri licet, quæ hominem nefarium omni poena dignum benignè sui sceleris hæcæui poena admonere voluit.

*Alind si-
mle ex-
plum.*
Deipara
femula
christi con-
fringens, à
puero lesa
vulnera-
tur.
Circum
femula
christi con-
fringens, à
puero lesa
vulnera-
tur.

Alter in eadem expeditione Ioannes Ryf-
selmannus immaniore etiam sæuitia, & ore te-
nere effuderat, sacratam se statuam Bruxel-
lam adducturum, atque ibi igne subiecto pu-
blicè crematurum, qui mox blasphemix poe-
nam accepit; In ea enim oppugnatione os, &
mentum tormenti ictu ei est ablatum, & paulò
post ipsa etiam vita. Hæc duo narrat Liphius
in opusculo, de D. Virgine Hallensi cap. 7.

*Deipara
femula
christi con-
fringens, à
puero lesa
vulnera-
tur.*
Circum
femula
christi con-
fringens, à
puero lesa
vulnera-
tur.

Circa annu Dominicæ Incarnationis 1577,
cùm passim in toto penè Belgio Iconomachi
templa, & imagines irruere cœpissent: conti-
git in celebri quodam pago Lokeren appella-
to, quatuor miliaribus à Gandauo distito,
quendam B. Virginis Deiparæ statuam inua-
dere, ac demoliri, cumque magno labore ta-
lem imaginem luxasset, decidens illa, sui ipsius
casu vindictam infixit Iconomacho: Nam cas-
us iste imaginis, nutu diuino sic accidit, vt
puellus ille Christus Dominus, quem Virgo
mater vltis gestabat, quantumcunque antea
blandulus, nunc vltici manu (quam arte Scul-
ptoris [protenia habebat] recta in caput ipsa-
que maxillam Iconomachi impingeret, eandem-
que velut armilla quadam, acuta perfora-
ret, sicut de Leviathan apud Iob legimus
Iob. 40. & Psalm. 31. *In chamo, & freno ma-
xillas eorum constringe, qui non approxinant ad
te, quamquam hic animo præpostero nimis
approximauerit. Historia ab oculatis, & fide
dignis testibus in consensu honoratorum vi-
rorum nobis relata est. Hæc ad verbum Til-
mannus Brëdenbachius lib. 3. la-
cratum collationum
cap. 22.*

*Tilman,
Brëdenb.*
Circum
femula
christi con-
fringens, à
puero lesa
vulnera-
tur.

PETRVS ARAGONIVS EX CARMELI-

*tano Templo versus quod tormenta aenea di-
sploenda curaret, aenea pila scuto
occubuit.*

QVANTA autem reuerentia Sancto Petrus A-
ragonis, præsertim Deiparæ, in
bellis etiam iustis ab omni militari in-
iuria, & bellica profanatione sint custodienda,
sequens exemplum templi Deiparæ à Carme-
lo apud Neapolim aperte declarat. Cum Al-
fonfus, qui primus ex Aragoniis à Ioanna II.
Regina Neapolitana in filium adoptatus, cum
Renato Andegauensi de Regni possessione ar-
mis contenderet, eaque de causa anno 1439
Neapolim, quam Renatus obtinebat, terra,
marique obsideret, Petrus Aragonius Alfonso
frater totius exercitus Dux eam Civitatem
multis in locis, sed præsertim murum illum
Civitatis propè templum B. Virginis de Car-
melo ad portam Urbis, vulgo à mercato di-
ctam, æneis tormentis quatuebat: prostrato
muro, qui Carmelitanum templum obiege-
bat, ingens quidam globus displosus eius tem-
pli Absidem perimpens caput Statuæ Christi
Domini Nostri à Cruce pendens, quæ super
trabem in media templi testudine collocata
erat, recta petiit, cuius ictum statua ipsa caput
demittendo insigni miraculo declinauit, quare
ingenti Absidis concussione, & terrifico pilæ
fragore excitati Patres Carmelitæ, alique Ciues
Monasterij custodiam deputati accurrunt, tan-
tumque miraculum conspicati, sacram Crucifi-
xi effigiem ad tutiorem locum transferte fru-
stra sunt conati: eam enim neutiquam mouere
potuerunt: caput verò sacræ Crucifixi statuæ
in hodiernum vsque diem aliquantulum soli-
to depressius visitur: pila item illa ad miracu-
li monumentum in templo asseruatur tabella
exposita, quæ totius rei gestæ narrationem
continet. Insequenti verò die, qui teste Maria-
na erat 23. Octob. & in feriam sextam incidit,
cùm idem Petrus ad vallum, aggeremque vbi
ænea tormenta ad quatendam Vibem collo-
cata erant, aduenisset, iuberetque Vibis ver-
berationem versus eandem partem redinte-
grari, è Diuæ Mariæ Carmelitane Templo,
inquit Mariana, tormento percussus occu-
buit, pila tertio ad terram illisa, quarto ictu ca-
put

*Petrus A-
ragonis,
qui in B.
Virg. à
Carmelo
templum
aenea tor-
menta di-
splosuerat
pila aenea
occiditur.*

*Circa Cru-
cifixi si-
mulachrum
pila aenea
ictum de-
clinat.*

*laem loco
moneri nō
potuit.*

Mariana,

puteius comminuit. sic ille; quo audito Alfonso fratris nece moestus, iustam tamen Dei punitionem agnoscens, testatus est se, cum Crucifixi miraculum, quod pridie euenerat, ex transfuga cognouisset, Petrum fratrem eodem, quo interijt die sedulo monuisse, ne versus Carmelitani Deiparæ templum tormenta displicere iuberet. Petrum verò ad hoc nulum sibi responsum dedisse, sed malo suo eandem verberationem rursus tentare voluisse. Ad hæc tanta secuta est imbrum magnitudo, ut obsidio soluenda fuerit. Alfonso verò hoc Crucifixi miraculo adeo est permotus, ut cum trienio exacto Neapolis in eius potestatem venisset, postmodum ad templum Deiparæ Carmelitani adierit, ut sacram Crucifixi imaginem pie veneraretur, quod & deinceps crebro fecit. hæc Thomas Costo. *Costo.*
 Marianus. *Mariana.* in additione ad compendium historiarum Regni post librum sextum annot. 131 & noster Mariana lib. 21. de rebus Hispanicis cap. 13. qui, & si illud de Crucifixi imagine non refert, necem tamen Petri miraculo tributam significat his verbis: *Vulgus militum, sed & populi multitudo Petri eadem in Religionem vertebat, præsertim continuis imbribus oppugnatione impedita, soluta obsidione Capuam discessum, hæc Mariana.*

Miraculum S. Mariæ ab Arcu prope Neapolim in Nolana Diœcesi,

VIR QUIDAM DEIPARÆ AB AR-
cu imagine, quam Nolana est Diœcesi, percussa, suspensio; Mulier item in eadem Deiparam blasphemæ pedum abscissione mulclantur.

57 VERVM omittis quam plurimis aliis ex omni antiquitate petitis exemplis, quæ ad hoc confirmandum afferri possent, veniamus ad ea, quæ vel Patrum superiore, vel nostra recenti memoria contigerunt. In via publica prope S. Anastasiam (id est, oppidum Nolana Diœcesis ad Civitatem Vesuvium spectans, quod inter Nolam, ac Neapolim sex passuum millibus æqua distantia interiacet, situm ac Vesuvij montis radices flammarum, cinerisque eruptione, ac Plinij interitu maxime celebris) erat angustum, ac tenue fa-

cellum in campestri loco antiquitus extructum, cui nomen vulgo S. Maria ab Arcu, sic dicta à fornice, ad cuius levam in pariete erat liquidis expressa coloribus Deiparæ imago, puerum Iesum inter brachia gestantis, quæ quamvis nullo olim Clericorum perpetuo seruitio coleretur, illustrata certe diuinitus est nobilissimo miraculo, quod finitimos populos ad pietatem, novumque facili cultum exciuit. Enim verò centesimo fere ab hinc anno cum in ea vicinia ludum aliqui desiderant, quo lignei globi trude item lignei circumaguntur in plano, ac subinde trahuntur, impius quidam, & proiectæ audaciæ, quod pecunie iacturam faceret in ludo, die, quæ sacratissimum Resurrectionis Domini Paschæ proximè sequitur, arreptam, qua ludabat pilamirato, infensoque animo in depictæ Deiparæ faciem sacrilega manu contorsit, eoque sinistram percussit genam; inde repente sanguis miraculosè dimanavit, cuius represso fluxu sanguinei coloris impressa cicatrix diuinitus remansit in facie. Verum ex templo impius percussor immobilis factus, eodem in loco in secleris poenam, ludicis tentantia infelici arbori cum luforis instrumentis suspensus interiit: tunc verò perspicua miraculi novitate commota vicinia est, ad novam Deiparæ pietatem, tunc aucta celebritas, nam eadem feria secunda Paschatis, eo in loco decreta est solemnitas, quæ ad inlequentis usque miraculi tempora perduravit, quin etiam ad posteritatis monumentum reum ex arbore suspensum cum luforis instrumentis in veteris ædiculæ pariete, hæc inscriptione notatum coloribus expresserunt, quæ nos ipsi longo intervallo ex eodem semidurato exscriptimus, ea verò eusmodi est, demptis quibusdam voculis vetustate exelis, quas etiam punctis notatas lectori supplendas relinquitur: Mirabilis Deus in sanctis suis, quanto magis in Matre sua, quam cum quidam diabolica instigatione lufor pila percussisset in faciem, repente immobilis factus à curia comprehensus, & ex arbore suspensus fuit. Dominus Cæsar... tot, ac humilis Dei servus, ... nus de lamone restauri .... M. A. N. D. 1571. ator. f. m.

58 Verum anno 1590. iterum accensus est feruor, iterum adaucta frequentia alterius celeberrimi miraculi occasione: nam anno proximo superiore feria secunda Paschatis, quæ annu-

versaria celebritate S. Maria ab Arcu in pristini miraculi memoriam celebratur, femina quaedam, cuius erat nomen Aurelia de Prete, quadriagesimum circiter ætatis annum agens, una cum conjugē (is enim vocabatur Marcus de Cennamo, uterque ex eodem oppido S. Anastasia) Ruscium adibat suum, ac porcellum præ se agebat. cumque appropinquaret sacello S. Mariæ ab Arcu, decurrat porcellus de via in agrum sacello contemnum; quem fugientem cum femina assequi non posset, offendit, & in terram corruit. hic illa indignabunda, atque ira vehementius percita sanctissimum Mariæ nomen (quod vel leuissima de causa sacrissimè per summam impietatem solebat) iterum, ac tertio execrata est, malum insuper imprecata cæmentario, qui sacellum ædificasset, pictori, qui imaginem depinxisset, tum maritus qui præsens aderat, tam abominabilis, execrationis atrocitate commotus, uxore graviter increpita. At, at (inquit) dabis ultore Deo poenas tam nefariæ vocis, qua sanctissimæ Virginis nomen execrata es, atque hinc ad annum pedes isti tui è cruribus diuisi diuinitus in terram concident. Verba pondus habuerunt, ac rusticani oris vaticinium comprobavit euentus, nam anno proximè insequenti adulta jam quadragesima Aurelia pedum dolore decubuit: Accersitur ejusdem oppidi chirurgus; Is morbi qualitate inspecta, non igne, nec ferro, nec ardenti aqua usus, sed amygdalino tantum oleo, & lactucarum folijs adhibitis, nec ullam prorsus medicinam facientibus, ignarus quid ultra remedij afficeret, ejus vitæ salutem omnino desperavit: tandem in arte facti pedes conciderunt distracti è cruribus, perinde ac si gladio abscissi essent, nullo dolore, nullo sanguinis fluxu. ea omnibus meritis visa est novi miraculi species, nam ipsa feria secunda Paschæ, quæ in diem 23. Aprilis eo anno incidit alter pedum, feria verò tertia alter è tibijs exciderunt juxta mariti vaticinium, & quicumque eam sanctissimæ Deiparæ blasphemam agnoscebant (agnoscebant autem ferè oppidani omnes) pro certo habebant, ne ipsa quidem Aurelia abnuente, ejusmodi calamitatem ei accidisse in poenam, tanti que sceleris vindictam. ita centè complures testes, ipsa que mea Aurelia legitimè ab Episcopali curia Nolana interrogati, ac jurati in suo examine deposuerunt. ejus miraculi ubi fama percrebuit,

finissimi penè omnes accurrerunt decumbentis Aureliæ domum, inter quos adducto secum eodem Chirurgo, Cæsar Dominus ejus oppidi Archipresbyter, is re omni perspicuè cognita pedes in quos illum continuò conjecit, quibus ad D. Mariæ de gratia ejus oppidi Templum delatis Nolanum Episcopum totius rei commonefecit. Pedes postmodum intra crates ferreos repositi, ad ipsum S. Mariæ de Arcu sacellum publicè suspensi, elapsi duobus supra viginti annis, etiam nunc in novo templo visuntur, quasi testes impietatis, Indices diuinæ ultionis in eos, qui in Deiparam Virginem injuri aliquando fuerint: qui denique argumento sunt quantopere velit Deus Matrem ab omnibus coli suam. Evertitur tum denique in eam Deiparæ Imaginem devotio iterum magis, magisque excitata est, innumerisque crebrescentibus miraculis, ac beneficijs, quæ eo in loco à Deipara conferebantur, tantum pietatis exarsit in finitimorum populorum pectoribus erga eandem Virginem ab Arcu, ut omnes accurrerent, suis quique necessitatibus, aut morbis à Deipara optem quærent, & pro sua facultate votivis donis sacellum cumulerent, sacraque supellectilem conferrent, & jam rectè visuntur parietes votuarum tabellarum multitudine, & nunc etiam elapsi à recenti miraculo annis duobus, ac viginti, magna populorum frequentia quotidie illuc accedentium celebratur: plerique etiam nudis pedibus confluant; Nobiles matronæ pretiosissima quæque comportant, tantumque pecuniæ ex piorum hominum elemosynis conflatum est, ut laxatis sacelli angustiis, non solum excitatum sit templum structura satis amplum, ac nobile, adjunctumque cœnobium ex illustri fratrum Prædicatorum familia, ubi ex ea religio si degunt ad quinquaginta: sed etiam ex eadem elemosynis intra Civitatem Velunium (vulgo Somma) erecta sit collegiata Ecclesia, in qua Sacerdotes duodecim ejus Ecclesiæ cultui addicti congruis redditibus aluntur, atque honestè sustentantur. In hoc miraculo narrando idcirco fuimus aliquantò fusiores, quod nostra ætate, atque oculis propè nostris gesta res est, eamque ne quid deesse possit ad fidem ex ipsis documentis, ac processu, quem Nolana Episcopalis curia, (ad quem spectabat) ea de re compilavit eruendam, atque excerptandam curavimus.

*Erga eandem deum-
sic imagi-
nē in dies
augetur.*

ECCLESIAE HOSTES DEIPARA EAM
protegente misere perierunt.

2. Ecclesia **59** **Non** desunt complura exempla infide-
hostes à **lium**, aliorumque Ecclesiae hostium,
Deipara **qui** singulari Deiparae ope contra noxium ser-
puntur **pentis** caput strenuè dimicantis contriti sunt,
atque extincti, dignasque sceleris suorum poenas,
etiam in praesenti vita dederunt. Ex his ali-
quot subiiciemus. Quamvis enim, ut rectè
de Deipara Bernardus serm. Sgnum magnum:
Bernard. *Nihil inquit, austerum in ea, nihil terribile, tota
suavis est, offerent lac, & lanam & infia: Quod
si (ut verè sunt) plena magis omnia pietatis, &
gratia, plena mansuetudinis, & misericordia, qua
ad eam pertinent, inueneris, ago gratias es, qui
talem Mediatricem benignissima miseratione pro-
vidit. Ad misericordiam tamen ejus spectat,
etiam Ecclesiae hostes pestilentissimos, tan-
quam lupos truculentos à filij sui grege arce-
re, quo eorum furore compresso, fideles suae
saluti quietè vacare, & divinae Majestati secura
mente deferuire possint, quin etiam reliqui
infideles aliorum poena edocti ab Ecclesiae
vexatione absterreantur. Sapienter enim illud
pronunciauit Salomon Proverb. 19. *Pestilente
flagellato stultus sapientior erit.* In bellis quoque
Erasmus 19. Christianorum Deiparam sanctissimam toni-
trua contra fidei hostes ejaculari, Opemque
suam fidelibus impertiri solitam, minimè du-
biijs significat. onibus saepe compertum est,
quemadmodum in tractatu de exemplis per-
spicue apparebit.*

IVLIANVS APOSTATA A S. MERCUR-
rio Deipara jussu interemptus.

Julianus **Apostata** **Deipara** **jussu à S.** **Mercurio** **interfici-**
tur. **Nazianz.** **Baronius.**
IVLIANVS Apostata Christiani nominis
hostis infensissimus juxta ac saeuissimus
Christianos post reditum è bello Persico (in
quo tamen infelicitè perijt) falsis suis Diis
victimam deuouerat: quare viri, qui ea tempe-
state sanctitate clarebant, multis lachrymis
Deo rem Christianam commendabant. Tan-
dem Julianus mandato Dei genitricis ad pre-
ces S. Basilij coram ejusdem imagine fufas à S.
Mercurio Martyre hasta traiectus: Et, ut ver-
bis utar Nazianzeni orat. 2. in Julianum, *latale
ceridè, orbisq; uniuerso salutare vulnus accepit.*
Rem gestam non ex vita Basilij, quae sub Am-
philochii nomine circūfertur, quae non recipis

Baronius tom. 4. Annal. ad Annum Christi
363. sed ex fragmento vitae Basilij ab Hella-
dio conscripta hic ponimus: quod Damascenus
in oratione prima de Imaginè, refert his
verbis. Quod autem Imaginum institutio
non noua, sed prisca sit, & apud Sanctos, & exi-
mios Patres nota, & usitata discite ex his, quae
in vita beati Basilij ab Hellaudio ejus discipu-
lo, in Pontificatuque successore conscripta
sunt; Pius enim vir, ut ipse narra. Dominæ
nostrae astanti imagini, in qua Mercurij, etiam
celebris Martyris figura descripta erat, astant
autem supplicans, ut impius Iulianus tollere-
tur; ex qua quidem Imagine didicit quid esset
euenturum: vidit enim Martyrem ad exiguum
tempus obsecrum, id est (ut rectè interpreta-
tur Billius) ab oculis suis euanescentem: non
multò autem post hastam cruentam tenen-
tem. hac apud Damascenum ex Hellaudio.
Quibus consonat Sozomenus libro 6. c. 2. qui
refert visionem quandam alteri objectam, qua
duo ex Sanctis ad Iulianum delendum egre-
diebantur, & sequenti nocte ij per visum Iulia-
num occidit nuntiârunt. Nicephorus verò
lib. 10. c. 35. duorum illorum nomina ponit,
alterum ait vocatum Mercurium Martyrem, alterum
verò Artemium, item Martyrem, am-
bos egregios olim milites Christianos: hinc
enim est quòd percussor Iuliani ignotus fue-
rit; etiam ijs, qui in eo certamine cum eo mili-
tabant, & S. Nazianzenus, qui multorum re-
fert ea de re sermones in orat. 1. contra Iulia-
num, & in orat. in laudem Athanasij diuina
virtute id confectum tradit: certè ex nece
Iuliani Deiparae jussu veluti tonitru per S.
Mercurium facta, magna pax in ecclesia est
consecuta.

Sed ne caput hoc nimium protrahatur, re-
liqua ejusmodi exempla uberius prolequar ad
calcem Tractatus de Exemplis Deiparae, eo-
rum tamen argumentum in lectoris gratiam
eodem, quo ibi recensentur, ordine hic sub-
jiciam.

HÆRETICI, ALIQ. CHRISTIANI
nominis hostes Deipara ope deleti; quorum
exempla in Tractatu de Miraculis
fufius narrantur.

60 Nestorius impietatis suae in Deiparam
poenas luit.

Anatolium impium Deipara auersatur.
Italia à Gothis per Deiparam liberata anno 553.

Constantinopolis per Deiparam ab obsessibus Barbaris seruata.

Victoria de Barbaris Deiparæ præsidio à Theodoro Heraclij fratre, & ab ipso Heraclio parata.

Constantinopolis à Saracenis obfessa sæpe Deiparæ præsidio seruata.

Insignis victoria de Mauris in Hispania Deiparæ præsidio reportata Anno 718.

Saraceni Tarsi commorantes Deiparæ intercessionem ingenti clade profligantur.

Deipara ad recuperandum ab infidelibus Ierosolymam inuocata fert opem.

Ingens Maurorum exercitus in Hispania Anno 1212. ope Deiparæ ad interuentionem deletur.

Deipara à Barbaris magna eorundem clade Carnutes tutatur.

Ioannes Zemiscus Deiparæ ope Barbaros profligat.

Ioannes Comnenus Deiparæ auxilio scytharum exercitum delet.

Constantini Copronymi, & Leonis Isaurici hæreticorum mors execranda.

Albigenses hæretici in Galliam per Deiparam extincti.

Infideles Diensem arcem oppugnantes

Deiparæ patrocinio profligantur.

Ingens Angolæ de Barbaris Deiparæ auxilio parata victoria.

Victoria Naualis de Turcis Anno 1575. Deiparæ precibus parata.

Conflagratio hospitii Montis Virginis, & quàm plurimorum miserandus interitus.

Quorundam item admirabilis ab incendio per Deiparam salus Anno 1621.

Hæc sunt exempla, quæ plenius in Tractatu de exemplis Deiparæ memorantur.

Ex quibus omnibus illud perspicue apparet; ex hoc throno, nimirum Virgine beatissima, non tantum fulgura miraculorum, sed etiam voces procedere, atque tonitrua, quibus ad conuersionem homines salubriter excitantur, corda etiam obdurata ad resipiscendum utiliter concutuntur; hostes denique ecclesiæ ab eiusdem infestatione potenter arcentur. Nobis verò illud sedulo curandum est, ne nostra culpa, & desidia tot, tantisque Virginis vocibus, atque clamoribus, quibus nos à vitiorum veterno excitare studet, obfudescamus; quin potius cordis autem illius monitis inclinantes, tandem euigilemus, ad eamque sedulo accuramus; ut per ipsam misericordiam à Deo consequamur, ab eaque in publicis Ecclesiæ calamitatibus potentissimum eius præsidium contra nostros persecutores suppliciter imploremus.

EX SANCTISSIMÆ VIRGINIS DEIPARÆ VITÆ,

verbisque similiter ex eius sacratissimo vtero, vnde Christus

Dominus prodijt fulgura micare, vocesque ac tonitrua personare.

C A P V T XXI.

S Y M M A R I V M.

Deipara suo exemplo omnes illustrat num. 1.

Deiparæ virtutes præclarissimæ num. 2.

Virtutes Deiparæ heroicæ fuisse num. 6.

Virtutes Theologice, quæ in Deipara resurgunt num. 7.

Virtus Religionis in Deipara num. 11.

Virtutes Cardinales, quæ in Deipara elucens numer. 12.

Mortificationis virtus in Deipara num. 18.

Clementia Deiparæ, eiusque mansuetudo numer. 19.

Virginitas Deipara num. 20.

Humilitas Deiparæ num. 21.

Orationis virtus in Deipara: Actus item vite actiue, & contemplatiue, quæ ne à somno quidam interceptebatur sacrarumq; litterarum cognitio, ac meditatio, num. 22.

Deipara propter bonum exemplum Balsamum aromaticum dicitur num. 32.

Christus Dominus ex Virgine Deipara tanquam ex suo Throno procedens; fulguris, vocis, & tonitruis appellatione aptè potest intelligi num. 38.

L. 3

Orta.

Ex B. Vir-
gine dñi
meret ful-
gura, vo-
ces & toni-
trua, nūc
rum exte-
pla virtu-
um. In sua-
ritas, ac ter-
rificas mo-
tiones
prodixisse.
Luc. 1.
In Canticō
Magnifi-
cat virtu-
tes Virgi-
nis alucēt.

STENDIMUS ex Virgine in
Coelis regnante fulgura, vo-
ces, & tonitrua existere, nūc
aliam verborum horum ex-
plicationem ineuntes, ex ip-
sa dum viveret, eadem pro-
diisse, si fulguris nomine ra-
diantes virtutes intelligen-

Admoni-
tiones sua-
ritas, & ter-
rificas in
Canticō
Magnifi-
cat.

Gerson.

Psalms. 45.

Psalms. 65.

tur, demonstramus. Et quidem si actus, verba
que sanctissima Virginis, quæ in sacra Euan-
geliorum historia legantur, præsertim Canti-
cum illud Magnificat expendere velimus, in-
ueniemus profecto ex hoc diuino Throno
fulgura, voces, & tonitrua abunde processisse.
Etenim initio illius Cantici pluribus mysterijs
refertissimi in signes Deiparæ virtutes veluti
fulgura coruscant, grati videlicet in Deum
animi significatio, qua nihil sibi ex ijs, quæ in
eius laudem S. Elisabeth Spiritu sancto repleta
exclamando protulerant, tribuit; iterum o-
mnia in Deum referens, ipsum ex corde Ma-
gnificat, & laudibus effert. Humilitas, & sui de-
missio cum Deum humilitatem suam respex-
isse fatetur, seque Dei Ancillam, cum iam Ma-
ter Domini dicitur, appellat, cum bonorum suo-
rum omnium præpotentem Deum auctorem
prædicat, eiusque sanctitatem commendat.
Voces deinde admonitiones sunt suaves, qui-
bus Deum timentibus diuinam misericordiam
à progenie in progenies affuturam proponit,
ut spem suam omnem fidenter in eum collo-
cent. Tonitrua denique, quibus superbiorum
mentes concutit verba sunt, quibus commemo-
rantur diuina iudicia. Fecit, inquit, potenti-
am in brachio suo, dispersit superbos, mentis corda
sua: Deposuit potentes de sede, & iterum: Et diu-
tes dimisit inanes, &c. Quæ Gerson super Magni-
ficat, cum mysteria, quæ in hoc sacro Deipa-
ræ Cant. continentur, perpendere, existimat
de eo accipi illud Psalms. 45. Deus canticū nouū can-
tabo tibi in Psalterio de cithorā Psallam tibi:
hoc enim Canticū verè nouū vide ut psalteriū
esse decem chordarū, cum decem versibus con-
stet, in quo Deipara facta, in suo vtero diuini
Verbi incarnatione, ne diuina in se coilata
beneficia reticendo ingrata videretur, animi
sui exultationem declarat verbis illis diuinam
bonitatem prædicando: Magnificat anima mea
Dominum, & sequuntur, iuxta illud Psalms. 65.
Venite, audite, & narrabo omnes, qui timetis
Deum, quanta fecit anima mea, nec non de Sata-
na hoste truculentissimo deuicto carmen hoc

gratulatorium suo, & totius generis humani
nomine decantat, non secus ac olim Maria
soror Moysi de merito Pharaone, & Iuda Ho-
lofernis capite præciso, de hostibus diuina
virtute superatis, Canticum gratiarum actio-
nis Domino cecinerunt.

Bona ventura quoque in speculo B. Virg. Bona-
cap. 7. docet B. Virginem per virtutes suas cō-
tra vitia tonare, eamque significari vult per
mare, quod virtutum omnium sit plenissima,
eique accommodat illud 2. Paralip. 24. Tonet 2. Paral.
mare, & plenitudo eius Hoc, inquit, plenum ma-
re audiamus contra vitia tonare, tonet contra
luxuriam, casti: aitem proponendo, & dicat, Quo-
modo fiet istud, quoniam virtutem non cognoscit
net contra superbiam humilitatem sentiendo, &
dicat, Ecce Ante illa Domini: tonet contra ingratu-
tudinem, & dicat, Magnificat anima mea Domi-
num, hæc Bona ventura. Ceterum, ut de virtu-
tibus Deiparæ, quarum consideratio est ap-
prime vtilis, aliquantū vberius differamus, re-
liquis omissis, quæ in hac acceptione de vocibus,
ac tonitruis huius throni scribi possent,
cum ea, quæ de his paulo superius commemorauimus,
satis esse videatur, circa fulgura, quibus
virtutes significatas diximus, diligentius
institamus: & sanè ex Deiparæ vita, verbis que
tot, tantisque omnibus ad imitandum propolita
micant exempla virtutum, ut ex ea fulgura,
vberius proficisci non immerito dicantur.

DEIPARA SVO EXEMPLO omnes illustrat.

Quare Hieronymus in prologo in Sophoniam
commendatis nonnullis ex veteri testa-
mento mulieribus subiungit: Taceo de Anna,
& Elisabeth, & ceteris Sanctis mulieribus, qua-
rum veluti ignes clarissimi Maria lumen
abscudit. & Bernardus hom. 2. super missus est, Bern.
agens de Virgine: ipsa, inquit, est præclara &
eximia stella super hoc mare magnum & spacio-
sum necessarium subleuata mycans meritis, illustras
exemplis. Propterea Ephraim orat. de Deip. sic Ephraim
eā salutat: Ave lumen lucidissimū, quo mundus
illustratur. & rursum vocat Virg. Luc. ferā, quo
etiā nomine eā appellat Cyril. Alexand. lib. de Cyril.
recta fide ad Reginas, quod exemplorum lu-
ce ex te proferat clarissimā, quin etiā Ephraim
iterum eam lucernam clarissimam vocat, cui
consonat illud, quod cap. 9. multorum Patru
testis

testimonio diximus, per candelabrum templi aureum eam figuratam, lucerna enim, seu candelabrum accensum, non tantum ardore ignis, qui est symbolum charitatis, flagrat: verum etiam lucis fulgore, quia symbolum est tum doctrinae, tum exemplorum, aliis praeiunct. Quare Methodius in hypapantem eam vocat *fideliū faciem*. Et S. Bonaventura in speculo B. Virg. cap. 3. Maria inquit, est illuminatrix plurimorum per exempla lucidissima vita sua: ipsa est, cuius vita gloriosa lucem dedit seculo, ipsa est, cuius vita inelya cunctas illustrat Ecclesias: ipsa enim est lucerna Ecclesia ad hoc illuminata à Deo, ut per ipsam contra tenebras mundi illuminaretur Ecclesia. Oret ergo Ecclesia, oret fidelis anima, & dicat, Quoniam tu illuminas lucernam meam Domine Deus meus illumina tenebras meas. Hanc verè lucernam Dominus illuminavit plenissimè, & per hanc illuminationem tenebras animarum nostrarum fugiat, & fugavit hoc bene sentiens Bernardus ait, O Maria tu virtutum tibi inditatum magnificū exemplū ad imitationem tui nos prouocas sicq; noctem nostrā illuminas, qui enim vias tuas coniectatus fuerit, non ambulat in tenebris sed habet lucem. vitz. hanc Bonaventura Quocirca rectè dicere possumus Mariam iuxta nominis etymologiam, sonare stellam, seu illuminatricem maris, non tantum quod nauigantes in hoc mari magno procellis exposito dirigat, sed etiam quia illustrum exemplorum fulgore coruscet, omnes quæ illuminat, & ad tuū imitationem inuitat: ideoque Ecclesia de ea canit in quadam Antiphona. Cuius vita inelya, ne dum priuatas personas, sed cunctas illustrat Ecclesias: & in quodam Responsorio, Cuius vita gloriosa lucem dedit seculo.

Method.
S. Bonau.

Isalm. 17.

Bernard.

Offic. Ecc.

Qua agē.

Verum, ut hac in re ordine procedamus, primum de virtutibus Deiparae generatim quid Patres protulerint referamus, deinde ad aliquot ex precipuis singillatim descendamus.

DEIPARÆ VIRTUTES præclarissimæ.

Quod autem spectat ad primum, Virginem Deiparam in omni virtutum genere clariſſe cuncti Patres pleno ore testantur. Et quidem sanctus Ignatius in Epistola ad sanctum Iohannem Apostolum, rationem reddens cur vehementer expeteret videre, &

Ignatius.

coram affari sanctissimam Virginem adhuc in terris degentem quam Cæleste prodigium, & sacratissimum vocat spectaculum eius mores, animique virtutes, quas fama acceperat, sic graphice describit. Et quidem, inquit, notificauit eandem Matrem Dei, omnium gratiarum esse abundantem, & omnium virtutum mors Virginis, virtutis, & gratia fecundam, quæ ut dicunt, in persecutionibus, & afflictionibus est hilaris, in penuriji, & indigentia non querula in iurantiis grata, & modesta in re laia; misericordia, & afflictu condelet coacta, & subuenire non pigrescit: mira visiorum autem pestiferos constitutus in pugna fides disceprans emiscet, nostra noua religionis, & penitentia est magistra, & apud fideles omnium operum pietatis ministra humilibus quidem est deuota, & ueris uenotus humiliatur, & mirum ab omnibus magnificatur. & infra, Sicut nobis à fide digno narratur, in Maria matre Iesu humana natura, sanctitatis Angelica sociatur: hæc S. Ignatius.

Sanctus Athanasius hom. de Deipara de eadem sic scribit. Ita quoque Spiritus sanctus descendit in Virginem cum omnibus suis essentialibus virtutibus, quæ illi per rationem, principatus diuini adsunt, imbuens eam in gratia, ut in omnibus gratiosa esset, atque idcirco gratia plena cognominata est, eo quod adimpleretur Spiritus sancti omnis in gratia abundaret. sic Athanasius. Eusebius Emiliensis in Euangel. de Annunciatione, In aduentu, inquit, Angeli sola sedebat, nec tamen sola tanto virtutum exercitu circumscripta. Chrysostomus homilia quarta in Mat. Erat, inquit, Virgo per cuncta mirabilis, cuius animam decebat ab omni esse tumultu cogitatum imminem, quæ tantis electa est ministris mysterij Hieronymus Epistola 22. ad Eusto. Hieronymus

Athanasius

Eusebius
Emiliensis
Chrysostomus

3. S. Ambrosius libro 2. de Virginitate, virtutes Deiparae ex professo luculentè describit, verum, ne nimis longum faciam, aliqua tantum ex eo excerpetur. Sit vobis, inquit, tanquam in imagine descripta virginitas, vitzq; beata Maria, de qua velut in speculo refusa

get

Virtutes
B. Virginis
ex Ambrosio

get species castitatis, & forma virtutis. Hinc summatu licet exempla viuendi, ubi tanquam in exemplari magisteris expressa probitatis quid corrigere quid effugere, quid tenere debeatis, ostendunt. & infra: Virgo erat non solum corpore, sed etiam mentis: quæ nullo doli ambitu sincerum adultera rei affectum corde humilis, verbis grauis, animo prudens, loquendi parcaior, legendi studiosior, non in incerto ciuitatium, sed in piece pauperis spem reponens inuenta operi, verecunda sermone, arbitrium in otu solita non hominem sed Deum querere, nullum laedere, bene velle omnibus: assurgere maioribus natu, æqualibus non inuidere, fugere iam tantum, rationem sequi, amare virtutem, & mox: Nihil in actu inuerecundum, non gestus fraudior non incessus solutior, non vox petulantior, ut ipsa corporis species simulacrum fuerit mentis, figura probitatis, & mox: Quid ego exequar ciborum parsimoniam, officii rui redundantiā, aliorum: ultra naturam superfuisse, alterum penè ipsi natura defuisse: illic nulla inermis tempora, hinc congeminos ieiunio dies; & si quando refectendi successisset voluntas, cibis plerique obuius qui mortem arceret, non delicias ministraret; dormire non prius cupiditas, quàm necessitas fuit. & infra: Quæ incessu affluens, venerabilis non tam vestigium pedis tolleret quàm gradum virtutis attolleret. & mox: Maria sic implebat omnia virtutis officia, ut non ita disceret, quàm doceret: quid in singulis moreretur ut eam parentes dilexerint, extrans prædicauerint, quæ digna fuit, ex qua Dei filius nasceretur, & infra: Talis fuit Maria, ut eius vnius vita omnium esset disciplina: si igitur auctor non a splicet opus probemus, ut quicumq; sibi eius exoptas præmium, immetur exdolum. Quæ in una Virgine species virtutum emicant, secretum verecundiæ, vexillum fidei, denotantis obsequiū. Virgo intra domum, comes ad ministrum, mater ad templum, hætenus Ambrosius. Eadem terte ad verbum Ildesofus mutuatus ab Ambrosio habet serm. 7. de Assump.

Ildesofus

Damasc.
Sanctitas
Virginis
in templo ex
Damasc.

Damascenus libr. 4. de fide orthodoxa cap. 16. Maria, inquit, ad templum adducitur, atque deinde in domo Dei plantata, atque per spiritum saginata, instar oliuæ fructifera virtutum omnium domicilium efficitur, ut quæ videlicet ab omni luti sce vitæ, & carnis concupiscentia mentem abstraxisset, & paulo inferius: Ad hunc igitur modum sanctitatem consecrata, sanctumq; & admirabile, ac summo Deo dignum templum existit. hæc Damascenus. Idem Damascenus o-

rat. 1. de Nat. Deiparæ, cum eadem loquens: Tota, inquit, spiritus Thalamus es: gratiarum palagus: Tota pulchra, tota Deo propinqua, ipsa vāq; Seraph nos superans, as supra Seraphinis euicta, propinqua Deo existis. & infra: Deiparæ mores commendare volens, tria illa expendit. ex quibus hominis ingenium facile perpicitur, iuxta illud Eccles. 19. Amicus corporis, & risus dentium, & ingressus hominis enunciant de illo: ad quæ etiam inter alia spectasse videtur Ambrosius supra citatus in Deiparæ virtutibus recensendis. Itaque Damascenus: Saluto, inquit, te Maria, dulcissimum Anna pignus, quoniam modo grauisimum tuum incessum exprimit: quoniam modo amicum? quoniam modo oru tui venustatē senilem iuuenili in corpore prudentiam: honestus vestis tue, mollitiem omnium, ac luxum fugiens, & essus grauis ac sedatus, atq; ab omni molliu remotus: mores sœuere, atq; hilaritate temperare: ita comparata eras, ut ad te nullus viru accessus pateret. Testis est metus illo, in quæ ex inuasiato. Angeli alloquio incidisti. Parentibus morigeras, & dicto audiens: Animus humilis in sublimissimis contemplationibus, sermo iucundus ex leni anima progrediens, deniq; quid aliud, quàm Dei domicilium? merito te beatam præcunctis omnes generationes, ut eximium humani generis decus hucusque Damascenus.

4. Anselmus de excellentia Virginis cap. 3. Anselmus
Nata igitur sancta Virgo, & infantilis annos ex-
uita, quàm castè, quàm sanctè, quàm dignè vitam
instituerit, & institutam egerit, quis vel cogitatu
non dicam dictu, queat coniecturare? Nulli de-
nique dubium castissimum corpus, & sanctissi-
mam animam eius funditus ab omni fuisse macula peccati iugi Angelorum custodia protectam.
vixit aulam quam suus, & omnium creator
Deus corporaliter inhabitaturus, & ex qua ho-
minem in suæ personæ unitate ineffabilis fuerat
operatione susceperat. ita Anselmus.

S. Bonaventura in meditationibus vitæ s. Bonaventura
Christi c. 3. præclara de virtutibus B. Virgi-
nis, dum esset in templo refert, ex quibusdam Virginitatis
reuelationibus ac eadem Deip. factis, ut ipse Hierony-
existimat S. Elisabeth, & inter alia: Surgebam, mo, quæ
inquit, semper in noctis medio, & pergebam ante
altare templi, & ibi omni affectu petitiones meas
Deo præsentabam, quas ibi susceperat Bonaventura ex Hieronymo
eadem reuelatione persequitur: deinde ex
Hieronymo Bonaventura temporis distribu-
tionem, quæ vtebatur Deipar. refert his ver-
bis, B. Hieronym. sic scribit, hanc sibi regalam B.
Virgo

Virgo statuerat, ut à mane usque ad horam tertiâ orationibus insisteret, à tertia usque ad nonam æterno opere se occuparet: à nona vero iterum ab oratione non recedebat, usque dum illi Angelus appareret, de cuius manu escam accipere solebat, & melius in Dei opere, & amore proficiebat. & cum plures eius virtutes eximias singillatim recensendo commendasset, quas breuitatis studio omittimus, quippe quæ in ijs, quas Ambrosius & alij supra citati commemorant, fere continentur, subiicit: Erat sollicita circa socias suas, ne aliqua ex eis in villo sermone peccaret, ne aliqua in risu vocem suam exaltaret, ne aliqua in iurijs, aut superflua contra parem suam exerce-ret: sine intermissione benedicebat Deum, & ne forè in salutatione sua a Dei laudibus tolleretur: si quis eam salutabat, illa pro salutatione sua, Deo GRATIAS dicebat. De esca, quam de manu Ange-li accipiebat, ipsa reficiebatur: quam vero à Pontificibus templi accipiebat, pauperibus erogabat: quousque videbatur ei Angelus loqui, & quasi charissima sorori vel matri obtemperabat. hæc omnia ex Hieron. refert Bonavent. & ante eum Vincent. Beluacensis in spec. hist. lib. 6. c. 66. Hoc ipsum de distributione illa temporis ex eodem Hieron. asserunt Petrus de Nata. in catalogo Sanctorum l. 8. c. 51. & Iacob. de Voragine in vitis Sanctorum in Nativ. B. V. & Sabellicus l. 2. exempl. c. 4. & 9. & l. 3. c. 4. S. quoque Antonin. 4. par. tit. 27. c. 6. in 6. condit. affirmat illud de sollicitudine Deip. circa sodales suas, Ne qui Deum offenderet, sed ut eum semper laudarent, & ut à vitijs otiosis abstinerent, cæq. cū vocabatur, respondere solitam, Deo GRATIAS, ut & illud modicum verbum non esset sine Dei laude. S. Thom. ita S. Antoninus S. Thomas opus. 8. eleganter hac de re sic habet: Alij, inquit, sancti specialia quedam opera virtutum exercuerunt, quia alius fuit humilis, alius castus, alius misericors: & ideo ipsi dantur in exemplum specialium virtutum, sicut B. Nicolaus in exemplum misericordiae, &c. Sed B. V. in exemplum omnium virtutum, quia in ea reperitur exemplum humilitatis. Luc. 1. Ecce ancilla Domini, & post, Respexit humilitatem ancilla sua: castitatis, quoniam virum non cognovit, & omnium virtutum, ut satis patet. hæc S. Thom. Maria di- S. Antoninus 3. par. tit. 13. c. 4. §. 3. cum ostendisset Deiparam per templum Salomonis signifi- cationem pulchre ea, quæ in templo erant eius virtutibus accommodat: Abundantia, inquit, gratia, & virtutum Deipara in templo ipso figurata fuit; Nam in medio eius, in loco, qui dicitur,

Sancta erat ibi ex uno latere mensa aurea cum duodecim panibus propositionis, ex alio latere altare aureum thymiamatis, & thuribulum aureum, ac etiam candelabrum aureum cum septem lucernis, velut quoque quod dividebat sancta Sanctorum, quadricoloris: Sic in templo mentis virginis fuit mensa fidei perfectissima duodecim artium designatorum per panes: fuit & altare aureum summa dilectionis cum thuribulo speciali unde fumus aromatum, id est deuotissimarum orationum, & contemplationum ascendebat ad Cælum, candelabrum quoque gratia septem donorum spiritus sancti; virtutes quoque Cardinales designata per velum quatuor colorum secundum magistrum, in 3. sent. utique fuerunt in ea Prudentia, Fortitudo, Iustitia, & Temperantia. hæc S. Antoninus.

Ecclesia quoque in die Assump. crebro repetens Versiculum illum ante multa annorum secula, teste Sophron. qui ætate Hieronymi vixit, sermo de Assum. & Bernardo ser. Signum magnum, de sanctissima Virg. cantari solitum: Et sicut dies verni circumdabant eam flores rosarum, & lilia conuallium: eleganter indicat tum pulchritudinem, & suauitatem, tum etiam fragrantiam, & copiam virtutum Deiparae, eiusque meritum, quæ comparantur rosis, ac lilijs, Verni præsertim temporis, quo exoriuntur & propter asperitatem præteritæ hyemis sunt gratiora: eius enim virtutes ac merita, vel ad sanctitatis innocentiam, profunda humilitate auctam, vel ad sui mortificationem reuocantur, & ideo candentibus lilijs conuallium, in quibus magis crescunt, & rubentibus Rosis experiuntur. His porro virtutum floribus (quorum assiduam exercitationem immensi eius erga Deum amoris minimè otiosi languor exigebat,) vberim se circumdari postulabat, Cant. 2. cum diceret: Fulcite me floribus, stipate me malis, quia amore languo.

Scio Sophronium loco citato paulò aliter hunc versiculum explicare, cum dicit ad fragrantiam odoris Dei genitricis in eius Assumptione omnem illam cœlestem Ierosalem decurrisse: Et Virginem beatissimam circumdabant, inquit, flores rosarum, & lilia conuallium, eò quod omnis anima martyrio rubricata eam æterna dilectionis completuntur amplexibus, ac virginari splendore candidata, ac si lilia in valle humilitatis enurita circumdant eam venerationis gratia obsequentes Cœnsurationem assignat, quia Deipara martyr. & Virgo fuit, quamuis

M m

in

in pace vitam finierit; & infra: *Fuit, inquit, plena charitate, & dilectione: idē sequitur eam purpuratorum exercitus, & cananatorum grex. Quam si diligentius aspicias, nihil virtutis est, nihil speciositatis, nihil candoris, gloriaq; quod non ex ea resplendeat, ideoq; bona circumstant eam flores rosarum, & lilia conuallium, ut virtutes virtutibus fulcrantur, & formositas decore castitatis augeatur sic ille.* Ceterum hæc ipsa Sophionij interpretatio tandem eodem cum nostra recidit; ideo enim martyres & Virgin Deiparam gloriosam stupare tradit, quod earundē virtutū dilectionis, mortificationis, & virginis meritis, quibus illi præstant, & ipsa præfulserit.

*Quanam
virtutes
infusæ
accepi
Deipara.*

Suarez.

*Accipit
virtutes
per acci-
dens infu-
sas.*

AT rogabit quispiam, quasnam virtutes Deipara diuinitus infusas acceperit, & an eius virtutes fuerint heroicæ. Ad primum dico, Deipara in sua immaculata conceptione collatas esse cum gratia iustificante omnes virtutes, quas Theologi vocant per se infusas, & omnia Spiritus sancti dona; quod facile ex ijs, quæ Sancti supra allati docent, colligitur, & recte probat Suarez tomo 2. in 3. part. disp. 8. sect. 2. non tamen habuit continentiam, quæ imperfectionem heroicæ virtuti contrariam involuit, ut infra dicemus, ubi etiam agemus, quomodo poenitentia virtutem Virgo sanctissima abique vilo perfectæ innocentia præiudicio accepisse potuerit. In eodem quoq; suæ conceptionis exordio virtutes omnes morales, etiam quas dicunt per accidens infusas, eidem sunt tributæ, tum quia primis parentibus, ex Suarez loco citato, fuerant infusæ, quare & Deipara non sunt negandæ; tum etiam quia fomes in eius conceptione fuit extinctus vtc. 7. diximus: eiusque appetitus perfectissimè ordinatus, ita ut nullum concupiscentia motū senierit, quod accommodatissimè sit per virtutes suo genere acquisitas, & conaturales: hæc enim nostros affectus moderantur; Virtutes enim per se infusæ, vrait Suarez loco citato, cum sint altioris ordinis, facile passiones effrenatas compauiuntur.

VIRTUTES DEIPARÆ

Heroicæ fuisse.

*Quid sint
virtutes
heroicæ,
quæ hæc.*

AD illud verò de virtutib. heroicis suppono ex doctrina S. Thom. in 3. p. q. 8. art. 2. ad 2. habitum illum heroic. vel diuinū de quo Arist. in 1. 7. Eth. c. anon differre à virtute com-

moniter dicta, nisi secundum perfectionē modum, in quantitate scilicet aliquis est dispositus per ad bonum altiori quodam modo, quod communiter omnibus competat, & h. nec Thom. S. Thom. concludit Christum Dominum habuisse quidem virtutes, sed perfectissimè ultra communem modum, ac proinde heroicæ, additq; Plotinū poluisse quendam sublimem modum virtutis, quas dixit esse animi purgat. sic ille. Ex quibus constat heroicam virtutem differre à virtute communiter dicta, non quidem materia, & ratione formali, cum sub eodem motu ad idē objectum tendat, sed eximio quodam grada perfectionis, quem connotat, ut scilicet parum, vel nihil habeat de admixtione vitij oppositi, nec retardetur per passionem inordinatam insurgentem in appetitu, sed expedita sit, ac facilis ad perfectum virtutis actum eliciendum. Quocirca S. Thomas 1. 2. q. 54. art. 3. vult virtutem heroicam disponere ad actum conuenientem cuidam superiori naturæ supra humanum modum, & in 1. 2. quæst. 68. art. 1. ad 1. & super Matth. c. 5. docet merita virtutis heroicæ esse, vel actus donorum Spiritus sancti, vel actus virtutum, secundum quod perficiuntur à donis. His positis huic petitioni de Deipara Supplementum Gabrielis in 4. distinct. 49. q. 8. art. 3. dub. 2. ita responder: *Hæc inquit virtutes heroicæ habuit Virgo MARIA, nimirum in summo, & quadam eminentia speciali omnes enim virtutes fuerunt in ea intensissima, & perfectissima, quia heroica, & modo nobilissimo, quia infusa à Deo, ut multi volunt: & in nullo prorsus impedita, sed Dei gratia stabilita, & firmata, hæc Supplementum Gabrielis.*

VIRTUTES THEOLOGICÆ, QUÆ in Deipara resurgunt.

SEn veniamus iam ad Deipara virtutes singulatim explicandas, hoc enim erat alterum, quod initio huius capituli tractandum proposuimus. Et quidem, si omnes easq; præclarissimas atque innumeras sanctissimæ Virginis virtutes, quæ ex sacra Evangeliorum historia colliguntur, expendere velimus, in immentum profectū opus exeret at: nec verò in necessarium duxi, cum in hoc opere sparsim de earum plenius nobis plenius agendum sit, & noster Franciscus Arias in libro de Imitatione Virginis eas pie, ac loculenter exequatur, nonnullas tamen ex præcipuis, quæ

quæ in ea veluti fulgura ex diuino Throno emanant. hoc loco enucleatius proponere, oportet. prædictum me factum existimauit. Et ut à fide, spe, & charitate, (quæ reliquis antecellunt propter objectum suum formale nobilissimum, circa quod versantur, quod est Deus, à quo, & Theologicarum nactæ sunt nomen) exordiamur: Deipara inter alias heroicas, quibus claruit, virtutes, ipsi in primis prædita fuit. Nam in charitatis intentione, ac perfectione, suæ Angelos spectes, suæ homines, uni Christo secunda fuit, quod ex immensitate ejus gratiæ, qua, ut in superioribus præsertim cap. 13. vidimus, si Christi animam excipias, Deipara cæteris omnibus longè, multumque præstat, liquidò apparet. Charitas verò ex D. Thom. 2. 2. quæst. 8. art. 4. & quæst. 24. art. 12. ad 5. si non est idem re ipsa cum gratia, at saltem eandem inseparabiliter comitatur & sanè, quæ proportionè augetur gratia, eadem crescit, & charitas. Fides verò, & spes licet propter imperfectiorem beatitudini repugnantem, quam includunt, in Christo qui semper fuit comprehensor, locum non habuerint, in Deipara tamen, quæ viatrix erat ipsæque egebat, fuerunt: sed illa eas in gradu perfectissimo suæ gratiæ proportionato accepit.

Quare si sermo sit de fide, ac spe, quibus non tantum homines fideles, sed etiam Angeli ante suam beatitudinem ex D. Thoma in 2. 2. q. 1. art. 1. prædicti sunt, Deipara certè in fidei, & spei magnitudine, ac perfectione omnium prima simpliciter, & absolute est censenda, cum Christus Dominus, qui semper fuit comprehensor, fides, quæ est de non visis, & spem, quæ est de beatitudine non habita, nequaquam habuerit, ut docet S. Thomas 3. part. quæst. 7. art. 3. & 4. Hinc fit, ut Deipara ab Ecclesia identidem in Ecclesiastico officio accommodetur illud Eccles. 24. Ego mater pulchra dilectionis, timoris, & agnitionis, & sanctæ spei; Quoniam, inquit S. Antoninus 4. part. tit. 15. cap. 17. §. 3. in dicta auctoritate notantur tres illæ virtutes theologicæ, quas Virgo non solum in se habuit in mente, earumque actus produxit, & in alijs procurat. Charitas enim notatur ibi (Pulchra dilectionis) unde procedit timor reuerentialis. Fides ibi (Agnitionis) per eam enim habetur cognitio de necessarijs ad salutem (& sanctæ spei) quod dicitur ad excludendam unam spem. hæc S. Antonin. verum de singulis hisce virtutibus aliquid breuiter perstringamus.

Sanè Deiparæ fides à S. Elisabeth tanto prære illis verbis laudatur: Beata, inquit, quæ credidisti, quoniam perferentur ea, quæ dicta sunt tibi à Domino: de hac fide Irenæus lib. 3. contra hæreses cap. 33. Quod Virgo, inquit, Eva ligauit per incredulitatem, hoc Virgo Maria soluit per fidem Augustinus lib. de sancta Virginitate. Beatior, inquit, Maria percipiendo fidem Christi quam concipiendo carnem Christi & mox: Mater nam propinquitas nihil Maria profuisset nisi feliciter Christum corde, quam carne gestasset. Idem sermone 18. de sanctis: Eva, inquit, percussit, Maria sanauit, pro inobedientia enim obediens commutatur, fides pro perfidia compensatur & iterum, Circumdat, inquit, virum Maria Angelo fidem dando, quia Eva perdidit virum serpenti consentiendo. & sermone 17. de Natali: Fides Maria cælum operuit cum Angelo nuntiante consensit. hæc Augustinus. Bernardus quoque sermone signum magnum, miris laudibus effert hujus fidei magnitudinem, quam Deipara in Christi incarnatione cum tanta humilitate conjunctam prætulit; ita ut altera alteram non minueret, sed potius illustriorem redderet: Ineffabilis, inquit, artificio Spiritus superueniens tanta humilitati magnanimitas tanta credulitas in secretario virginis cordis accessit, quod videlicet, nec humilitas tanta minuit magnanimitatem, nec magnanimitas tanta humilitatem, sed cum in sua assumptione tam humilis esset, nihilominus & in promissionis credulitate magnanimitas, ut quæ nihil aliud, quam exiguum sese reputabat ancillam, ad incomprehensibile hoc mysterium, & admirabile commercium, ad inscrutabile sacramentum nullatenus se dubitaret eleuare, & veram Dei, & hominis genitricem crederet mox futuram. hæc Bernardus, qui hac occasione plura ad mores pulchre subinfert, docetque in electis ex Deigratia fieri, ut eos nec humilitas pusillanimes, nec magnanimitas faciat arrogantes. Abulensis paradoxo 1. c. 30. in Deipara fidei præstantiam ex alio capite expendit: Gabriel, inquit, legationis suæ verba proposuit, Domina nostra firmiter tenuit, hoc Deo operante sine ulla difficultate perfici posset, licet conceptum virginem omnis naturalis virtutis terminos excedere liquidissime cognoscebat, consensit autem tanquam verè obediens fieri matrem Dei, in quo multa laudis digna exiuit captiuando omnem intellectum in obsequium fidei sicut ait Apostolus 2. Cor. 10. hæc Abulensis. 2. Cor. 10. Propterea Iudeus sermone 4. de Al

Fides Dei
para.
Luc. 1.
Irenæus.
Augustin.

Bernard.
Ierem. 31.

Abulensis.
Luc. 1.

2. Cor. 10.

Al

Deipara sumpt. Deiparam vocat FIDE PERSPICU-
 A.M. Nam, ut rectè Ambrosius lib. 2. in Lucam
 expendens illa verba: *Quomodo fiet istud, &c.*
 Liqueat, inquit, quod faciendum esset crediderit,
 qua, quomodo fieret, interrogavit, unde & me-
 ruit audire: Beata, qua, credidisti. & verè beata,
 qua Zacharia Sacerdos præstantior, cum Sacer-
 dos negasset, Virgo correxit errorem. Nec mirum
 si Dominus redempturus mundum operationem
 suam inchoavit à matre, ut per quam salus omnibus
 parabatur, eadem prima fructum haberet ex pi-
 gnore; & bene quæsit, quomodo fieret: legerat e-
 nim quia Virgo conciperet, sed non legerat quomo-
 do generaret: tantis namque mandati mysterium
 non hominis fuit, sed Angeli ore promissum: ho-
 die primum auditur, & creditur, Spiritus sanctus
 supervens in te, hæc Ambrosius. Idem super
 illa verba S. Elisabeth: Beata qua credidisti. Vi-
 des, inquit, Mariam non dubitasse, sed credidisse.
 & ideo fides fructum consecutam, sic ille. & Au-
 gustinus lib. 16. de Civitate cap. 24. Non est inquit,
 Virginis Maria dissidentia: quod ait, *Quomodo fiet*
istud, quoniam virum non cognosco. Quod enim
 futurum esset, certa erat; modum, quo fieret, in-
 quirebat; & hoc cum quæssit, auditur, Spiritus
 sanctus supervens in te, sic ille. Deipara quo-
 que fidem tempore Dominicæ passionis ve-
 luti in nocte tribulationis, & angustia sibi pro-
 pter filii compassionem nimis tenebrosa, soli-
 dam, atque ardentem servavit; quod satis ostē-
 dit, dum filio in crucem suffixo fortiter affuit
 neque eius crucem erubuit domi se abdendo,
 sed palam in publicum prodit, & ut Christi
 passionibus magis communicaret, illum secu-
 ta stabat juxta crucem eius: cum cæteris verò
 mulieribus ad ungendum corpus eius (quem
 firma fide tertia die resurrecturum credebat)
 nequaquam accessit, ut propterea Proverb. 31
 de muliere illa foris (qua cap. 4. Deiparam si-
 gnificari indicavimus) dictum sit: *Non extingui-*
tur in nocte lucerna eius; in cuius rei memo-
 riam in officio hebdomadæ sanctæ reliquis
 candelabri triangularis candelis extinctis una
 accensa remanet, quæ in Deipara fidem resur-
 rectionis explicitam perpetuè inconcussam
 significat, quod plenius cap. 11. explicavimus.
 & ex eiusdem fidei magnitudine factum est, ut
 summa animi fortitudine, atque constantia
 confirmatione præfens afflueret, licet eius a-
 nimam dolens gladius juxta Simeonis vatici-
 pertransierit.

Hanc verò Deipara fidem tempore Domini-
 cæ passionis eleganter colligit S. Thom. in 1.
 secundæ secundæ super verba illa cap. 6. quæ ex persona
 Christi de sua cruce proferuntur: *Torcular cal-*
cavi solus, & de gentibus non est vir meus,
 scilicet, in auxilium inquit, S. Thom. quæ tem-
 pore passionis eo relicto omnes fugerunt, & dicit
 signanter (vir) propter B. Virginem in qua nunquā
 fides defecit. Cuius B. viri Cypri dilectus meus
 mihi in vineis Engaddi, hæc S. Thomas Abule-
 nis paradoxo 1. c. 3. v. Deipara fidem extollit,
 Quod præ omnibus Apostolis passionis Dominicæ
 tempore firmiter in ea sine ulla, inquit, scrupu-
 losa habitatione permansit, ideo quantum ad i-
 stam fidem Domina nostra singularibus laudibus
 titulatur, sola quæ præconijs miris attollitur, & posi-
 tur sanguinem & A.P.V. omnium credentium, sic
 Abulenensis.

Virtus porro spei in Deipara perfectissimè
 fuit, quod probat S. Antoninus loco citato, tū
 quia beatissima Virgo perfectissima charitate
 prædita erat; quæ ut auctor est D. Thomas 1. p.
 quæst. 62. art. 4. cum sit omnium virtutum ma-
 ter, nunquam est sine aliis virtutibus tanquam
 filiabus suis; tum etiam quia cum spes, inquit S.
 Antoninus, sit certa expectatio futura beatitudi-
 nis ex gratia, & meritis proveniens secundum
 magistrum in 3. sent. d. 24. alii sancti, & sancta
 quæ certitudinem scientia non habent de meritis
 suis, & gratia, sed per conjecturas, ideo nec certā
 expectationem habent de sua beatitudine, sed co-
 ditionalem, si habeant gratiam & merita; id Be-
 atissima Virgo Maria Dei parca erat certa se ef-
 se gratia plenam, unde & certa de sua beatitu-
 dine, quam Virgo sanctissima expectabat, & pro-
 pter perfectam & abundantem spem, dicitur Ec-
 cles. 24. in persona eius; *Ego mater pulchra dile-*
ctionis amoris, agnitionis, & sancta spei. hucul-
 que S. Antoninus.

Et licet spes quod spectat ex parte Dei pro-
 pter suam omnipotentiam & misericordiam,
 qua potest, & vult omnes homines salvos fie-
 ri, sit certa; admiscetur tamen timor, pro-
 pter illud, quod est ex parte nostræ, pro-
 pterea enim monebat Apostolus Paulus He-
 bræorum 12. *Cum metu, & tremore vestram*
salutem operamini; quæ testimonia sacrum
 Concilium Tridentinū sess. 6. cap. 13. ad hoc
 ostendendum affert, *Nescit enim homo (teste*
Salomone Eccles. 9.) nitrum amore, an odio di-
gnus sit. At verò Deipara spes cum sit ex in-
 tima divinæ bonitatis notitia, & ex cogniti-
 one

ae, qua se in gratia confirmatam esse noverat procederet, idcirco abique ullo metu ac timore admixto erat praestantissima.

9. Nec solum virtus spei in Deipara fuit eximia, verum etiam ipsamet propter eius efficacissimam apud filium suum intercessionem, & maternam, quam de nobis gerit curam spei nostrae magna pars dicitur, quare in precatione illa Ecclesiae, cuius initium est, *Salve Regina*, ei dicimus, *Dei spes nostra salve*, & merito, nam Eccles. 24. non tantum ex ipsius persona dicitur, *Ego Mater sancta spei*, verum etiam & illud, *in me, inquit, omnis spes vita, virtutis*, ideoque sibi peculiariter devotos ad se invitat illis verbis, quae proximè subneantur. *Transite ad me omnes, qui concupiscitis me, & a generationibus meis, hoc est à filio meo quem genui, implemini: Spiritus enim meus super me, dulcis est hereditas mea super me, & favum.* & S. Augustinus sermone decimo octavo de sanctis, quem Ecclesia in Breviano legit die nona Septembris. haec ad Deiparam verba habet. *Accipe, quod offerimus, redona quod rogamus; excusa quod timeamus, quia tu es spes unica peccatorum, per te speramus delictorum veniam, & in te beatissima nostrorum est expectatio praemiorum.* haec ibi. Epiphanius vero oratione de laudibus Virginis. *MARIAM*, inquit, interpretari solemus *Dominam*, atque *SEEM*, peperit enim Dominum, qui est *S P E S* totius mundi, nempe Christum. haec Epiphanius. Ad haec flet Apostolo ad Romanos 15. capite Tribulatio patientiam operatur, patientia probationem probatio vero spem. facile colligere possumus praestantiam spei, qua praedita fuit Beatissima Virgo ac Dei Genitrix, cum (ut omitam cetera), quae in tota sua vita invicta fortitudine toleravit) in passione certè filii eius eundem compassionem, ut capite decimo & undecimo ostendimus, tot tantaque admirabili patientia, nec non constantia propter Deum singulariter petulerit.

Quoniam autem spes, quam Apostolus Heb. 6. *Anchoram animae* tuam, ac firmam vocat, quod animam inter inquieti huius mundi fluctus instar anchorae in Deo firmam reddat in eodem Deo fundatur, ac nititur: ideo Ps. 32. in nomine sancto eius spem suam se collocasse proficitur David, & Psalm. 30. Beatus esse pronunciat vir ille, cuius est nomen Domini. *Dei spes eius*. At verò hoc nomen Domini, in quo spes nostra esse perhibetur Proverbion 18.

dicitur *Turris fortissima*; quod eos, qui ad se confugiunt, exaltet, protegat, ac tutos efficiat, eisque vires ad resistendum daemone conferat, iuxta illud Isa. 40. *Qui sperant in Domino mutabunt fortitudinem, assument pennas sicut Aquila, current, & non laborabunt; ambulabunt, non deficiunt.* Hinc fit, ut Deiparae spes rectè per Turrim eburneam Cant. 7. significetur illis verbis: *Collum tuum sicut turris eburnea*: quemadmodum enim collum capiti proximè unitur, ita Deiparae spes Deo, in quo nitebatur tot nominibus conjunctissima fuit, assimilatur verò hoc collum tum ex ebore, quod candore, & soliditate maxime conspicuum est, ut spei eius ad Deum munitissima, & eximia celsitudo instar turris, innocentiae quoque, & puritatis candor, atque in innocentiae puritate stabilitas, quae ad spem maxime roborandum conferunt, instar eboris indicentur: hac enim vitae sanctissima Deipara à vana illa spe, & praesumptionis vicio quàm remotissima fuit: praesumptio siquidem, quae quis exempli causa gloriam sine meritis consecutorum se sperat, vel alia ratione inaniter praesumit ex D. Thom. 2. 2. quæ sit at. 3. & 4. advertatur sanctae spei, cuius Deipara matrem se Eccles. 24. proficitur.

10. Charitas verò Virginis beatissimæ, quæ erga Deum, & proximum misericordè flagrabat, variis typis in sacris literis adumbratur, significatur enim per candelabrum templi aureum septem lucernis ardentibus instructum: Per aurum mundissimum, quo arca intus, & foris erat desurata. Per aurum item fulvum nimis thioni Salomonis eburnei. Per coctum bis tinctum ad cortinas Tabernaculi, Sacerdotisque vestes conficiendas adhib. tum. haec enim eximia Deiparae charitas de qua cap. 3. plenius differuimus, veluti Dei vexillum in eius anima erminebat, iuxta illud Cant. 2. *Introduxit me in cellam vinariam, ordinavit in me charitatem*, vox enim illa hebraica (*ordinavit charitatem*) idem est, ac si Latine dici posset: *Vexillavit charitatem*, quo verbo significat charitatem in se, tanquam Dei vexillum erectam, per quam ipsa ostendebatur esse ipsius Dei, cuius vexillum in se levatum gerebat: per hanc etiam perpetuò parata erat ad Dei voluntatem exequendam, non secus ac fidelissimi milites sub vexillo Regis dilectissimi constituti ad subita imperia prompti. Huius porro, qua Deipara in Deum flagrabat, dilectionis eximiam

M in 3i

Isa. 40.

Deipara
est turris
eburnea.
Cant. 7.

S. Thom.

Deipara
charitatis

Exod. 25.

3. Reg. 10.

Exod. 26.

Cant. 2.

- Method.* magnitudinem, & pretium inæstimabile, Methodius oratione in hypapantem, Thefauri metaphora aptè indicasse videtur, cum eandem illis verbis affatur: *Salus dilectionis Dei Thefaurus.* & S. Antoninus 4. par. tit. 15. cap. 24. agens de processione, quæ in Ecclesia fit in honore Deiparæ: In die Purificationis inquit candelas accensas gestamus in manibus, lunc ardentissimæ charitatis Virginis designantes, & eam in nostris operibus habere proferentes.
- S. Bernardinus.* hæc ille Quare S. Bernardinus tomo secundo sermo. 51. art. cap. 2. Virgo, inquit, semper habuit continuum aspectum ad Dei beneplacitum, promptumque consensum, semper gerebat in mente beneplacita divina adimplere ita S. Bernardin. Et S. Bonaventura in speculo ca. 4. eleganter præstantiam charitatis Deiparæ erga Deum ex verbis illis: Magnificat anima mea Dominum, ab eadem Deipara prolatis, sic probat: anima, inquit, quod amat, hoc magnificat. & in hoc exultat, idcirco anima Maria Deum decentissimè magnificavit, & in Deo firmissimè exultavit, quia Deum excellentissimè amavit, de cujus amore Hugo de sancto Victore, Quia, inquit, in corde eius amor Spiritus sancti singulariter ardebat, ideo in carne eius Virtus Spiritus sancti mirabilia faciebat. hæc Bonaventura. Eandem Hugonis sententiam citat D. Thomas opusc. 8. Atq; hæc de Deiparæ virtutibus theologicis.

VIRTUS RELIGIONIS IN Deipara.

- Religio Deipara.* *Ambros.* *Genes. 12.* *S. Thomas*
- SEd ut nonnullas ex reliquis Deiparæ virtutibus percurramus, initium ducemus à religione, quæ hominem ad divinum cultum ordinat, quam Ambrosius sub devotionis nomine lib. 1. de Abraham Patriarcha c. 2. testatur virtutem esse ordine primam, & cæterarum fundamentum, meritoque Deum eam ab Abraham primam exegisse, cum dixit: Exi de terra tua, & cognatione tua, & de domo patris tui, quamque D. Thomas 2. 2. q. 81. art. 6. inter alias virtutes morales præeminere affirmat. Huius vero Religionis insigne exemplar Deipara omnibus dedit, cum tertio suæ ætatis anno ad templum præsentata, & à parentum divulsæ gremio, divino obsequio mancipata est, ibique infantie, ac pueritiæ ætatem spiritibus rebus vacans, in sanctis sanctorum, ut supra diximus, traduxit religiosissime: quod ubi cap. 8. ostendimus, quæ in te dum reli-

cta parentum domo à seculari strepitu aliena, in Templo uni Deo vacat, vitæ etiam religiosæ specimen quoddam nobis exhibuit, ut cap. 37. dicemus, ubi eam castitatem, paupertatem, & obedientiam, quæ ad tria religionis vota spectant, sanctissime coluisse ostendimus, & ex Carthusiano 1. sent. dist. 16. quæst. 2. post filii Ascensionem illud felicissimum collegium centum viginti virginum eius obsequio & regimini deputatarum sapienter iostrixisse referemus, quod in eodem cap. 31. admodum venisibile fuisse, uberius demonstrabimus. Nec mirum eius in Deum religio, atque pietas enituit in sollicita Christi Dei, & hominis educatione, & obsequiis erga eundem, usque ad eius crucem cui forti animo præsens astitit, exhibitis: quam sollicitudinem, satis præ se tulit cum filium duodenarium, qui ea infans in templo remanserat, dolens in Ierusalem reverteri, triduo diligenter quæsit, & tandem læta invenit.

Legis item divinæ servandæ in his, quoque, ad quæ minime tenebatur, fuit studiosissima, purificationis legem sponte subivit, quod infra & cap. item 37. uberius demonstrabimus. Templum quotannis ex Nazareth cum filio statotis in lege temporibus non sine longi itineris labore adire solebat, quamvis ea lege mulieres minime teneantur, sed soliviri, juxta illud Exod. 23. Ter in anno apparebit omne masculinum tuum coram Domino Deo tuo. Quod si religionis virtus in templorum constructione, ac dedicatione, & in oblationibus elucet, quanta fuit Virginis religio, quæ animæ & corpus suum templum Spiritui sancto dicavit, quod Dei filius sua inhabitatione consecravit? quæ filium suum in die Purificationis Deo Patri oblationem gratissimam juxta ac dignissimam obtulit? Huc etiam referri posset orationis eius sublimitas, atque præstantia. Sed de hac aliquando fusius infra in hoc capite agemus.

Actus vero octo Beatitudinum, de quibus Matthæi cap. 5. in sermone Domini in monte, cum sint perfecti actus virtutum disponentes ad æternam, & coelestem beatitudinem, quomodo perfectissime fuerit in Virgine, probat de singulis Alb. Mag. apud S. Antoninum 4. parte titulo 15. cap. 24. §. 1. quem consulat, qui volet, Nos enim peculiarem de his beatitudinibus disputationem non instituimus, quod multa, quæ de his dici possent in his, quæ de

De virtutibus Deiparæ differemus continean-
tur. itaque ad virtutes Deiparæ Cardinales ac-
cedamus.

VIRTUTES CARDINALES QVÆ
in Despara elucent.

*Virtutes
cardinales
quomodo
perfectissi-
mum De-
para exi-
trini.
Albert.* 12 **Q**UATUOR porro virtutes Cardinales
in Deipara singulari ratione emicabunt
quas Albertus apud S. Antonium 4. parte tit.
15 c. 17 § 4. assignat in ea fuisse perfectissimas
hoc est, ut ipse loquitur per modum patrie, &
ut purgati animi non quidem simpliciter, sed
medio modo inter statum viatorum, & com-
prehensorem: nam quantum ad actuum per-

13. Cæterum dubium esse posset de pœni-

tentia: virtute num fuerit in Deipara, ad quod S. Antoninus 4. par. tit. 15. cap. 17 § 4. respondet ex sententia Alberti: *Hanc virtutem perfectius fuisse in Deipara, quam in alii viatoribus, in quibus actus poenitentia (supponit aliquod peccatum esse, vel fuisse: ac in Deipara actus poenitentia fuit sine praesentia, vel praecedente culpa fuisse enim per modum patriae, ubi habet alium actum, videlicet non est dolor de commissis, sed est despectus peccati sine velle peccare.* haec sunt verba S. Antonii Suarez quoque tom. 2. in 3. parte disput. 4. lect. 2. concedit in beata Virgine poenitentia virtutem, quoniam (inquit) haec non dicit actum detestationis proprii peccati, quem B. Virgo non exercuit, quia nihil detestabile egit, led dicit habitum, cuius fuit capax, quia capax fuit peccati, licet per diuinam gratiam confirmata fuerit in bono: & quemadmodum Suarez tom. 1. disput. 19. sectio. 1. ponit in Christo poenitentiam ad actus, qui non dicunt imperfectionem, nimirum ad detestationem peccati simplicem propter vitandam diuinam injuriam, eodem etiam modo poenitentia habere potest in Deipara eundem actum, quem ex Alberto ponit in ea S. Antoninus; vt diximus. verum ad singulas virtutes Cardinales, quae in Deipara fuerunt descendamus.

Ac de eius quidem Prudentia, quæ inter
virtutes Cardinales primum sibi vendicatio-
nem in festo Assumptionis sic canit Ecclesia?
*Virgo prudentissima, quo progredieris quasi Auro-
ra valde rutilans?* Deipara enim figura fuit
Abigail mulier 1. Reg. 25. prudentissima, &
speciosa: Ideo Ephrem sermo de laud. Virg.
Deiparam vocat Principem omnium prudentis-
simam, & sagacissimam, & Damascenus ora-
tione de Dormitione: Hanc celestem Dei-
param prudentiam appellat. *Sapientia thesau-
rum, qua incautam Eva verbis serpentis nimium
credula simplicitatem emendauit, dum Angelo
prudenter respondit, Quomodo fiet istud? ex hac
prudencia proficiebatur illud, quod de ea
scriptum reliquit S. Lucas cap. 2. Maria, in-
quit, conseruabat omnia uerba hac conferens in
corde suo.*

Quod si teste Salomone Proverb. 10. *Qui*
moderatur labia sua prudentissimus est : facile
intelligemus eximiam Virginis prudentiam,
cuius loquendi parcatatem, & verecundiam
Bernardus, sermone Signum magnum egre Bernar.
gus ponderat, & extollit, septies enim in sacra
Euan.

Bona uen. Euangeliorum historia locuta legitur, & ex his
 minibus, quæ singillatim expendit S. Bona-
 uentura in speculo cap. 8. & ad mores egregiè
 accommodat; uult enim in Deipara fuisse gra-
 tiam labiorum, de qua Psalm. 44. *Diffusa est
 gratia in labiis tuis*; ex eius enim labiis melli-
 flux sententiæ prodierunt, iuxta illud Cant. 4.
Fauis distillans labia tua; cum Angelo enim
 loquuta est, primò verbum Castitatis: *Quomo-
 do fiet istud, quoniam uirum non cognosco*? se-
 cundò verbum humilitatis: *Eccè Ancilla Do-
 mini*. Cum homine, primò verbum charitatis
 salutando Elisabeth, secundò verbum instru-
 ctionis ad ministros in nuptiis Cana Galileæ:
Quodcumque dixerit uobis, facite. Cum Deo
 autem, primò verbum gratiarum actionis:
Magnificat anima mea Dominum. secundò ver-
 bum doloris ex filij amissione: *Fili quid fecisti
 nobis sic*. tertium verbum compassionis, defi-
 cienteyino in nuptiis: *Vinum non habent*. ex
 quibus præclarissima ad imitandum exempla
 conculcant.

14 Iustitiæ verò virtus in Deipara singulari-
 ter fuit: quare in litanis Lauieranis merito
Speculum iustitiæ appellatur. Enim uero ex Au-
 gustino lib. de correptione & gratia cap. 1. *Ad iustiti-
 am legis pertinet declinare à malo, & facere bo-
 num, quæ sunt (ut uerbis utar S. Thomæ 2. q. 79.
 art. 1.) quasi dua partes integrales iustitiæ, cum
 utrumque ad eius perfectum actum requiratur*.
 At Deipara ab omni peccati labe tum origi-
 nali, tum actuali declinavit, ut cap. 7. probaui-
 mus, & in omni bonorum operum genere præ
 omnibus puris creaturis, ut ex ijs, quæ capit.
 duodecimo differuimus satis patet, accuratè
 se exercuit, & perfectissimè, siue spectes cha-
 ritatis magnitudinem, ex qua ea operabatur:
 siue tempus, ex quo illa exhibere cœpit, ab in-
 stanti nimirum suæ immaculatæ Conceptionis
 ad extremum usque spiritum: siue opera
 ipsa eximia difficultate ardua, tempore diu-
 turna, multitudine innumerabilia, quæ præ-
 stitit; consequens ergo est, ut iustitiæ pal-
 mam inter puras creaturas sit adepta. Si ve-
 rò loquamur de partibus iustitiæ potentiali-
 bus nimirum de virtutibus ei annexis, cu-
 iusmodi ex S. Thomæ 2. 2. quæst. 80. articul. 1.
 sunt religio, Pietas, & reliquæ: has certè om-
 nes ex ijs, quæ in hoc capite dicimus, liqui-
 dè apparet singulariter in Deipara fuisse: Qua-
 re Bona uentura in speculo capit. 8. probat

Deiparam esse iustissimam, quia Christus qui
 est iustissimus iustissimè fuit cum ea, & iubi-
 cit: *Tu, inquit, es uirga Aaron, recta, florida, & fructi-
 fera*; *Recta*, immo rectissima per iustitiam,
 & aequitatem; *Florida* per uirginitatem: fructi-
 fera per fecunditatem. Quia enim esset uirga
 recta, si non uirga Aaron esset recta? Quia ani-
 ma esset iusta, si non Maria esset iusta? hoc est,
 quod Beatus Bernardus docet: *Quis iustus, si non
 Maria iusta, de qua ortus est sol iustitiæ*? sic Bona-
 uentura.

15 De Fortitudine Deiparæ exclamat Salomon
 Prouerb. 31. *Mulierem fortem quis inueni-
 et*; & iterum de eadem: *Fortitudo, & decor in-
 dumentum eius, ac si dicat*. Deiparam fortitu-
 dine omni ex parte decoram, hoc est absque
 ullius perturbationis motu induam semper
 fuisse, atque ornatam; quod de reliquis San-
 ctis dici neutiquam potest, ut animaduertit
 sanctus Antoninus loco citato. & sanè insignem
 fuisse Deiparæ fortitudinem faciliè intelligen-
 mus, si ea spectemus, quæ de hac uirtute Phi-
 losophi tradiderunt, Aristoteles enim lib. 2.
 Ethicor. cap. 6. & 9. Fortitudinem uult esse
 circa timorem & audaciā: *Quoniam Forti-
 tudo, inquit sanctus Thomas 2. 2. quæst. 123. artic. 1.
 3. difficulta, qua rare habere possit, uolunta-
 tem à sequela rationis firmiter coheret, cohibendo
 timorem: & moderatè eadem difficulta aggre-
 ditur, quando se licet oportet ea ex terminare ad
 securitatem in posterum habendam, quod perti-
 net ad rationem audaciā, quam moderatur*.
 hæc Sanctus Thomas. Hoc ipsum, & Cicero
 libro secundo de inuentione per ob-
 iecta harum passionum eleganter expresse cum
 docet ad fortitudinem pertinere consideratam
 periculorum susceptionem, & laborum per-
 persionem. Ex quo duplicem fortitudinis
 actum licet colligere; vnum qui est in rebus
 aduersis, & laboriosis patienter sustinendis:
 alterum in arduis uiriliter aggrediendis & ad
 primum quidem, quem sanctus Thomas 2. 2.
 quæst. 123. articul. 6. appellat *sustinere*, docet
 quæ esse fortitudinis actum magis principa-
 lem; spectat martyrium, quod est actus elici-
 tus quidem à fortitudine, sed imperatus à cha-
 ritate: Ideoque inter ceteros actus humanos, in-
 quit sanctus Thomas 2. 2. quæst. articul. 4. *est
 perfectior secundum suum genus, quasi maxima
 charitatis signum, secundum illud iohannis 15.
 Maiorem hac dilectionem nemo habet, ut ani-
 mam suam ponat quis pro amicis suis*. At uero
 Dei-

amicis suis. At verò Deipara virtutemque fortitudinis actum strenuè, ac diligenter exercuit. Nam, ut omittam incommoda, quæ propter Deum ex voluntaria paupertate, ex crebris itineribus ad montana ludææ ad Nazareth, ad

Luc. 1.
Matth. 2.
Luc. 2.

Bethlehem, in Ægyptum, rursum in Galileam, & per singulos annos ad festa Ierosolymitana, & ex commoratione ad aliquot annos in terra Ægypti inter populos nefario Idolorum cultui deditos, aliisque quas in se ipsa sustinuit molestiis; Grauiissima tanè fuerunt, quæ ex filij, quem vnicè diligebat, doloribus, & cruciatibus per compassionem sensit, quibus veluti a. utissimò gladio, iuxta Simeonis vaticinium, eius anima transfixa est; tum in filij Circumcisione, & in molestijs, quas ex paupertate, & in Ægyptum fuga idem subiuit; tum etiam in blasphemijs, ac persecutionibus à Iudeis eidem Christo dum in terris ageret illatis, & tandem in eisdem acerbissima, ac ignominiosissima passione, & nece, quam ipsa præfens spectavit quæ omnia fortitudine, ac constantia incredibili pertulit, ita ut iuxta crucem filij, quæ summo amore complectebatur, non conternata iaceret, sed viriliter stare: quod Ambrosius in oratione in obitu Valentiani illis verbis expendit; *Stabat & sancta Mater iuxta crucem filij, & spectabat Virgo unigeniti passionem stantem illam lego, stantem non lego.* hæc ille. Verùm de Virginis constantia admirabili in Christi passione plura diximus c. 11. ubi ostendimus ad gloriam, meritumque martyrij nihil illi defuisse, quam complures Patres propter dolorem, quem in filij nece summa patientia pertulit acerbissimum, meritò *plusquam martyrem* appellare non dubitant.

Luc. 2.

Isa. 19.

Ambros.

Cicero.

Deipara qua nam fortiter spirata est.

S. Thom.
Deipara qua nam fortiter spirata est.
Genes. 3.

S. Thom.

Isa. 19.

& oblectandum exerunt solito maiores; quæque pro filiis defendendis, coueniendisque quorum amorem natura parentibus indidit, strenuè dimicant, sequè etiam ultro in extremum vitæ discrimen obiciunt. Quo circa Cani 8. meritò dicitur: *Fortis est mors dilectio,* Cant. 8. *dura sicut infernus amulatio.* Sanè fortitudinis Deipara præstantiam in iis, quæ ad Dei honorem spectant, aliqua ex parte intelligemus, si eximiam eius in Christum charitatem, de qua vberius cap. 9. egimus, nobiscum animo reputemus.

17. Iam verò de Temperantia, quæ in virtutum Cardinalium ordine quarta reponitur, Deipara qua ratione in Deipara maximè eniuert, dicendum est. Et huius quidem virtutis partes quas vocant subiectiuas, quæ sunt eius species, Auctore sancto Thoma 2. 2. quæst. 143. art. 1. recensentur; Abstinentia cibi; Ieiunium, quod est actus abstinentiæ; Sobrietas potus; Castitas, cuius par est virginitas. Partes verò potentiales, seu virtutes ipsi temperantiæ connexæ, plures loco citato numerantur, eiusmodi sunt, Mansuetudo, Clementia, Humilitas, Modestia, tum in exteriori corporis actione, tum etiam in eisdem corporis ornatu, ac vestibus, & reliquæ similes virtutes. & sanè his omnibus in gradu quodam perfectissimo Deipara instructa est, atque ornata, quod breuiter sic demonstratur. Si enim temperantia, teste sancto Thoma tentia par. quæst. 7. articulo 2. ad tertium, tantò perfectior est in homine, quantò magis prauis concupiscentijs caret, atque ea de causa huiusmodi virtutem in Christo Domino fuisse concludit. Qualis ergo, quantaque temperantiæ perfectio præ cunctis puris creaturis fuisse existimanda est in Deipara, quæ non tantum omni praua concupiscentia caruit, verum etiam singulari privilegio peccati fomitem, (qui ex sacro Concilio Tridentino sessione quinta ex peccato est, & ad peccatum inclinatur) perpetuò extinctum; ne dum religatum habuit, quemadmodum cap. 7. videmus, Quare Chrysostomus homilia in Domini hypapantem: *Bena, inquit, Maria ultra omnem humanam naturam modum Modestiam atque Temperantiam excoluit, ac ob id uniuersorum Dominum in vtero gestare promeruit.*

S. Thom.

Cic. Triad.

Chrysost.

S. Thom.

Isa. 19.

Ignatius.
Ambrosius.
Damasius.

gius quàm par est ab instituto digrediemur; liquas tamen attingere satis sit in præsentia: & quod peccat ad Abstinentiam, Ieiunium, Sobrietatem, Modestiam, & reliquas huiusmodi Deiparæ virtutes, sanè locupletissimi earum testes esse possunt Ignatius, Ambrosius, Damasceus, aliique Patres, quorum verba initio huius capitis attulimus. nec tamen silentio præterire possum Albertum Magnum Virgini sanctissimæ studiosissimum, qui non minus verè, quàm acutè id, quod dicimus optima ratione ostendit, quàm sanctus Antoninus affert 4. par. tit. 19. cap. 17. §. 4. vbi probare nititur Deiparam mediocritate humilis vestimenti omnes alios superasse. quàm rationem cum ad multa, quæ de Deipara prædicantur, referri possit, hic ascribendum duxi: Cum enim in nonnullis viribus habita ratione persona, & aliarum circumstantiarum, quædam mediocritas interdum sit tenenda circa particularia (inquit Albertus apud sanctum Antoninum loco citato) Ars secundum Philosophum medium determinare nescit, singularia enim infinita sunt, nec est eorum disciplina: sed in huiusmodi Gratia potentior est ars, dicimus ergo quod in hoc beata Maria alios excessit in cultu vestium, quod super artem perunctionem Spiritus sancti sciuit mediocritatem super omnes in huiusmodi observare. sic ille, Pari etiam ratione Virgo beatissima præ cæteris Sanctis per eandem sancti Spiritus unctionem in reliquis virtutum actibus debitam mediocritatem novit, atque tenuit.

De eius porro Modestia in vestibus, & corporis ornatu illud scriptum reliquit Epiphanius Presbyter Constantinopolitanus in vita Deiparæ, & ex Epiphanio Nicephorus lib. 2. hist. 23. Vestimenta, inquit, quæ ipsa gestavit coloris natiui contenta fuit, id quod etiam nunc sanctum caput eius velamen ostendit. sic ille; & Cedrenus in compendio, agens de moribus Deiparæ: Vestes, inquit, amplexans nullo colore tinctas, quibus consentit Damasceus orat. 1. de Nativ. quem supra citavimus, de hoc agens: Honestus, inquit, vestitus mollitiem omnem ac luxum fugiens, sic ille.

MORTIFICATIONIS VIRTUS in Deipara.

Mortificatio Deiparæ. 18 **A**bstinentiam, & reliquas, quas commemoravimus Deiparæ virtutes, attendenda videtur mortificatio eximia, quæ Dei-

para suum innocentissimum corpus rationi minimè repugnans, sed spiritui concors, & obsequentissimum; ad Dei tamen gloriam, & Christi passionibus magis communicaret, ieiunius, vigiliis, variisque afflictationibus, ex Ambrosio supra citato, exercebat: ideoque hæc mortificationis virtus in Deipara per myrrham, amarum illam quidem, sed odoriferam, & quæ incorruptionem corporibus tribuit solet, rectè significatur. quemadmodum S. Antoninus 4. par. tit. 15. c. 17. §. 4. animadvertit; Mortificatio enim carni quidem est inhumanda, sed Deo valde grata, alios bono exemplo veluti odoris flagrantia recreat, & ad currendum in odorem huiusmodi vngentorum, nimirum ad pietatis opera strenue incipientia excitat, atque ad peccatorum putredinem à nobis arcendam mirum in modum confert: Myrrha verò, cui Deiparæ Mortificatio comparatur, non qualiscumque, sed electa, illa quidem, ac præcipua memoratur Ecclesiast. 24. illis verbis: Quasi myrrha electa dedi suavitatem odoris.

CLEMENTIA DEIPARÆ, EIVS quæ mansuetudo.

19 **Q**UAMVIS Deipara erga semetipsam, ut dixi, per mortificationem severa fuerit, erga alios tamen suavem, & benignam per clementiam, & mansuetudinem se exhibet, de quibus aliqua breviter perstringamus. Sanè téperantia sicuti virtuti principali ex D. Thoma 2. 2. quæst. 157. art. 3. & 4. adiungitur clementia, quæ ex Seneca lib. 2. de clementia c. 3. Est quædam animi lenitas, superioris in constituendis pænis, & ex eodem sancto Thoma provenit ex quadam dulcedine affectus, quæ ab omni eo, quod alium committere potest, abhorret, ideoque maximè accedere videtur ad charitatem, quæ est possissima virtutum, ita sanctus Thomas: & hæc quidem virtus Regibus, ac Principibus maximo fuit semper ornamento, adeò ut vel ipsi tyranis saevitia insignes, clementissimi nomine se cohonestari affectarint. Hæc porro virtus in beatissima Virgine mundi Regina cumulativè inveniuntur, quæ apud Christum pro condonandis, vel minuendis pænis, quæ iuste nostris sceleribus debentur, intercedit; de quo pluribus differimus supra capit. 16. vbi de eius misericordia, & infra cap. 30. vbi eam Advocatæ munere fungi ostendimus. Hinc

Prouer. 31. Hinc est, quod Prouer. 31. de Muliere illa forti, qua cap. 4. Deiparam describi diximus, inter alia à Salomone illud prædicatur: *Lex clementia in lingua ejus*: & Ecclesia in celebri

Offic. Eccl. illa precatone, cujus initium est *Saluo Regina*, eam illis verbis reuerenter inuocat: *O clementis, opia, o dulcis Virgo Maria*: qua suauissima in vocatione omnes ad Virginem preces claudendas merito vir quidam sanctitate præclarus dicebat. quin etiam ips quoque, qui erga eandem Virginem impie segesseuerunt, & ad eam confugiunt, veniam legitur impetrasse. Cujus rei exemplum sit illud Theophili, qui demonis suggestionem eam, ejusque filium chi- rographo à se conscripto abnegarat, & per eam misericordiam obtinuit, de quo supra cap. 20. Quare Bernardus sermone Signum magnum, agens de Deipara: *Nihil, inquit, au- sterum in ea, nihil terribile, tota suauis est, esse- rent las, & lenam. & mox: Quod si (ut verè sunt) plena magis omnia pietatis, & gratia, plena mansuetudinis, & misericordia, qua ad eam per- tinent inueneris, age gratias ei, qui talem tibi me- ditauit benignissima miseratione prouidit.* sic Bernardus.

Aristotel. Mansuetudinem verò, (quæ ex Aristotele octauo Ethicor. cap. 5. & ex D. Thoma lo- co citato, moderatur itam secundum rectam rationem, & in eundem effectum interdum concurrebat cum clementi) in Deipara fuisse testantur sanctus Ignatius in Epistola ad san- ctum Joannem, in qua eam injuriantibus gra- tam prædicat, & Damascenus oratione 1. de Natiuitate: *Sermo, inquit, ejus iucundus ex leni anima progrediens*: & Bonauentura in speculo cap. 8. *Maria, inquit, mansuetissima fuit per lenitatem, patientissima contra omnem aduersi- tatem. Nam licet Christi passio veluti acutissimus gladius animam Maria per compassionem per- transiuit, juxta prophetiam Simeonis: ipsam ta- men nec per odium occidit, nec per impatientiam vulnerauit. Maria enim interfectores filij sui nunquam odiuit, nunquam contra eos impatiens fuit. Nam si alij Martyres in suo martyrio corpo- rali patientissimi fuerunt, quanto magis martyr nostra Maria, in suo martyrio spiritali: & infra: Omnia Maria patientia, & mansuetudo, qua non solum patientissima fuit, dum coram ipsa fi- lius ejus crucifigeretur, sed etiam dum ante cruci- fixationem propter ipsam filius ejus vilipenderetur: sicut in Evangelio Marci dicitur: *Nonne hic est fabri filius, & Maria tui post paucos sequitur, Et**

scandalizabantur in eo. Reuera faber est Chri- stus, sed qui fabricatus est Auroram, & Solem. hæc Bonauentura. Quod si ex glossa in Matth. 5. Mites sunt, qui malis moribus do- minantur: & ex alia glossa, Mansuetus est, qui nec irascitur, nec irritatur, nec nocere cogitat: sa- tis apparet Deiparam fuisse præ omnibus mi- tissimam, quæ perfectum sui dominium abs- que malis moribus, & absque pugna interiori habebat, & nullis nocere, omnibus autem prodesse studuit, nulli verbum asperum lo- quuta, quod ex Euangeliorum historia obser- uauit Bernardus sermone Signum magnum. Reliqui enim Sancti non sine pugna uarum passionum dominium obtinuerunt. Quocirca merito de Deipara canit Ecclesia.

*Virgo singularis,
Inter omnes mitis,
Nos culpas solutos,
Mitos fac, & castos.*

Offic. Eccl.

VIRGINITAS DEIPARÆ

Virginitas quoque Deiparæ illibata, quam ipsa prima omnium voto emisso Deo optimo consecrauit, ea fuit, ut propter summam in hac virtute puritatem, atque præ- stantiam jure optimo Virgo Virginitatis appel- letur, de qua Basiliius hom. de Christi genera- tione: *Nulla, inquit, puritate par Maria virgini- tas inter homines ad effectum Sancti spiritus ex- cipendum est reperienda, quo in eam superueniente vera Dei genitrix est effecta.* Et Ambrosius libr. 1. de Virginitate inter virginitatis laudes, & hanc recenset, quæ ad Deiparæ virginitatem spectat: *Hæc, inquit, nubes, æstra, Angelos, sy- deraq; transgrediens, Verbum Dei in sinu Patris inuenit, & toto hausit pectore.* sic Ambrosius. Deum enim, inquit Bernardus homil. 2. super missus est. *hujusmodi decebat Natiuitas, qua non nisi de Virgine nasceretur: talis & congrue- bat Virgini parit, ut non pareret, nisi Deum. Et gaudia matris habens cum virginitatis honore, nec primam similem visa est, nec habere sequentem.* Atque ita in Deipara virginitas (ut verbis utat Bern. ser. signu magnum) ex fecunditate, & ex virginitate fecunditas mutuis sese radijs illustrare hac duo sydera videntur. Quinimo Deipara nō tantum hominibus, sed ipsis etiā Angelis virgi- nitate præcellit, quod c. 32. ubi de ejus virgini- tate copiose agitur, ostendemus. Illud addam

*Virginitas
Deiparæ*

Basiliius.

Ambros.

Cap. 32.

N 2

ex Bo-

Bonauentura. ex Bonauentura in speculo capite 4. Ex quo, inquit, Maria Virgo de Spiritu sancto diuina est prole fecundata, nequaquam uirginitas eius tali ex prole est uitiata, sed mirabiliter est in tanta prole glorificata: nam in prole approbata, in prole consecrata, in prole nobilitata, in prole dilata. **Godota** & **co**signata & confirmata est tua uirginitas o Maria hæc Bonauentura. & **Idelfon** fundus sermone de Assumptione, agens de Deipara. Et sicut, inquit, de altera Maria dictum est, ista optimam partem eligit, quia prima omnium seminarum Deo uirginitatem obtulit, & idcirco promeruit, ut Dei filius Angelo nunciante ex ea corpus nostræ redemptionis susceperet. **Luc. 1.** sicille.

HVMILITAS, DEIPARÆ.

27
Maria h **u**irginitati Deiparæ proximè adnectenda est eius humilitas. harum enim uirtutum, inquit Bernardus homilia 1. super missus est, pulchra est permixtio: nec mediocriter Deo placet illa anima, in qua & humilitas commendat uirginitatem, & uirginitas exornat humilitatem: sed quanta putas ueneratione esse digna, in qua humilitatem exaltat sacunditas & pariter consecrat uirginitatem? sic ille. Decet enim, inquit Ambrosius libro 2. in Lucam ut quando castior Virgo tanto sit humilior. Et sanè humilitas reliquis uirtutibus in primis est necessaria, cum ex Basilio cap. 5. constitutionum thesaurus sit securissimus omnium uirtutum, & ex Bernardo sermone 1. de natali, & D. Thomas 2. 2. quæst. 161. art. 5. ad secundum, fundamentum sit, atque custos uirtutum. Quis enim, teste Gregorio homil. 7. in Euangelio sine humilitate congregat, quasi in vento puluerem portat: & unde aliquid ferre cernitur, inde deterius cecidit. At uero humilitatis uirtus in Deipara maxime eluxit, & per Nardum fragrantissimam, quæ, dum esset Rex in accubitu suo dedit odorem suum, ex Rupertio in Cant. & Bernardo sermone 8. de Assumptione significatur. Nardus enim frutex est teste Plinio libr. 12. h. stor. capit. 12. breui, nigra, fragiliq; radice odorem mittens, ita Deipara tamen in oculis suis exigua & abjecta, quæ de se ipsa Cant. 1. dicebat Nigra sum, sed formosa, humilitatis tamen eius odor, ex Rupertio in Cant. 1. Deum uniuersum uelut, uelut suauis odor, qualis de nullo unquam usque ad ipsam spirauit, uel spirare posuit sacro fido, tantum fuit, ut ad Deum in suo accubitu regere uenerit, eamque ad gremium Virginis per

Incarnationem traxerit.

Et certe suspicienda omnibus, atque imitanda Deiparæ humilitas, eo magis emicat, quod pluribus, ac maioribus Dei domibus omnibus puris creaturis singulariter exiit exornata. Quod eleganter expendit Bernardus serm. 4. de Assumptione. Quanta, inquit, & quam pretiosa humilitatis uirtus, cum tanta puritate cum innocentia tua, cum conscientia prorsus absque delicto, immo cum tanta gratia plenitudine? Unde tibi tanta humilitas o Beata? digna plane, quam respiceret Dominus, cuius decorem concupisceret Rex, cuius odore suauissimo ab æterno illo paterni sinus atrabatur accubui. Audi Mariam in Euangelio, Reflexit (inquit) humilitatem Ancilla sua: audi eandem in Epithalamio, cum esset Rex in accubitu suo nardus mea dedit odorem suum: Nardus quippe herba humilis est, & pectus purgat, ut manifestum sit, humilitatem Nardi nomine designari, cuius odor: & decor inueniunt gratiam apud Deum. hæc Bernardus.

Idem sermone 42. in Cantica enarrans illud Cant. 1. Nardus mea dedit odorem suum. Cant. 1. Nardus, inquit, humilis herba est, & calidissima. Per Nardum, per hanc non inconuenienter uirtus humilitatis accipitur, sed qua sancti amoris uaporibus flagret, est enim humilitas, quam parit uirtus, & huiusmodi est humilitas, quam charitas format, & flammam charitatis, & sermone 45. Decor, inquit, anima est humilitas. Verum in eo, qui grauius peccauit, & si mandata, non tamen est admiranda humilitas, at si cum iniquis innocentiam retinet, & nihilominus humilitatem iungit: nonne is tibi uidetur geminum animam possidere decorem? Sancta Maria sanctissimo nam non amisit, & humilitate non caruit, & indeo concupiscit Rex decorem eius: quin humilitatem innocentia sociauit: merito admiranda: cui sanctitas amissa humilitatem non attulit, sed serua admittit. Idem hom. 4. super missus est: Humiliter, inquit, respondet, ut sedes gratia prepararetur. ecce Ancilla Domini. Quæ est hæc tam sublimis humilitas, quæ cedere non nouit honoribus, inolescere gloria nescit: mater Dei eligitur, & Ancillam se nominauit. Non mediocriter uero humilitatis insigne, nec oblata tanta gloria, obliuisci humilitatem: non magnum est esse humilem in obsequio: magna prorsus & rara uirtus humilitas honorata hæc ille. & Damascenus orat. 1. de Natiuitate: Hoc admiratur in Deipara: Animus, inquit, humilis in sublimibus contemplationibus Ambrosius in cap. 6. Apocalyp. Per

Humilitas
Deipara
per Nardum
significatur.
Cant. 1.
Rupertus.
Bernard.
Plinius.
Cant. 1.
Rupertus.

Humilitas
Deipara
per Nardum
significatur.
Cant. 1.
Rupertus.
Bernard.
Plinius.
Cant. 1.
Rupertus.

Eferre. Per scollam, inquit, scripeam bytumine, ac pic-
 Myli si- illum, in qua posuit est Moyses infans (qui Chri-
 gur: a Dei- stum figurabas) Beata Virgo Maria designata
 saram. est, quia sapientia Dei: qui est filius Dei, beatam
 Exod. 2. Mariam Virginem elegit, in cuius utero hominē
 cui per uniuersam personā coniungeretur formauit;
 Per bytumen autem, quod ab aqua solui non potest
 uirginis uisum beatae Mariæ, quæ nullo æstu car-
 nali violari potuit, intelligere possumus: per picem
 autem, quæ cussos est butumini, humilitatem cus-
 sodem ceterarum uirtutum, de qua ipsa legi-
 tur dicens: quia repperit humilitatem ancilla sua,
 Luc. 1. ecce enim ex hoc beatam me dicent omnes gene-
 rationes: sic Ambrosius,

Humilitas
peculiariter dicitur
Virgini
Deipara.
Luc. i.
Cant. i.
B. Medulla

22. Hanc humilitatis virtutem Deipara adeo dilexit, & coluit, vt eam nō tantum laudibus in suo Cantico mirifice exulenter Dei potentiam prædicando, quæ superbos deprimat, & exaltat humiles; verum etiam in cunctis suis actionibus singulari quadam ratione eius specimen nobis dederit præclarissimum. Ita vt hæc virtus ei peculiariter tribuatur : quare Cant. i. ex persona Virg. dicitur. *Nardus meus dedit odorem* ; quia humilitas per nardum significata, peculiari ratione est sua quocirca B. Medialis in lib. s. suorum reuel. Prima, inquit, virtus, in qua Virgo nata, & infans se singulariter exercuit fuit humilitas quæ tam modestè de se sentiebat, vt cum tot gratias haberet, nullè creaturæ se præstare, nec anteposui sic ibi.

Humilitas Ceterum hoc ipsum nonnullas Deiparæ
Diparæ actiones expendendo offendamus. In primis
cum in matrem Dei esset electa, se Ancillam
Ecce An- Domini vocatiquod expendens Bonauentura
illa Do- in speculo cap. 4. Omnia, inquit, & profunda
mini. humilitas Mariæ, Ecce Mariam Archangelus
Bonauent- alloquitur, Mariæ gratia plena dicitur, superuen-
tuo Spiritus sancti promittitur. In matrem Domini
assumitur: iam omnibus creaturis antepositor
iam Domina cæli, & terre efficitur, sed in his om-
nibus nostra humilitate deprimitur dicens: Ecce
ambros. ancilla Domini, si. Bonauentura & Ambrosi-
us lib. 2. in Lucam, in hæc verba: Vide, inquit,
humilitatem, vide deuotionem. Ancillam se dicit
Domini, quæ mater eligitur, nec repentinò exalta-
ta promissio est, simul Ancillam dicendo, nullam
sibi prærogatiuam, aut gratiam veniunt, quæ
faceret quod suberetur similibi eam, humilem q̃
paritura, humilitatem debet etiam ipsa præferre:
S. Antonius & S. Antoninus 3. partitur, 3. cap. 3. S. Z. hæc
Cyprianus eadem Deiparæ verba tractans, docet alios
humilitatem Sanctos tametsi demissæ de se locutos, ad hanc

tamen Deipara humilitate nequaquam per
uenisse: Non similis, inquit, humilitate est sua
Abraham dicens, sum pulvis. Et ceteris. Aut et
militare
aens, ventus est visum meum. Vel Darius proteflans
quod esset ceteris mortuus. Et unus pulex, sicut Ba
pista, qui se
pissus, qui se esse laborem vocem. Nam Genes. 18.
Et omnes dixerunt id, quod erant, & non mirati. Job 7.
Hæc autem multo minus, quam sis, quam uisus
sunt inter se regina ceterorum, uenire angelorum, Ioan. 2.
& mater Domini ab ancilla Domini vertit: cum
tamen dixit, quia & mater. Et ancilla erat. Cri
sti hæc S. Antoninus. Et hæc uisus potest
titulis illis gloriosis uere, & abique uana glo
ria nota se appellare, maluit tamen oculos si
gere in id, quod erat humilis, ex quo gloriosi
ficat. Dicque magis grata est electa. Nec se iū
in hac responsione Deipara humilitas eluxit,
quod Domini Ancillam se appellanti: uisum
etiam in ipso contentum, arque obedientiam ean
dem humilitatem profundissimam præstetit.
Cum enim Gabriel Archangelus legatur, De
ageret, cuius nomine totum negotium transi
gebat: potest fieri uirgo beatissima eidem res
pondere. Fiat mihi secundum uerbum Domi
ni, cuius ancillam se fuerat protestata. Verum
ipsa Dei Genitrix mox futura: arque adeo An
gelorum Domina & Regina, quo te magis
ipsam Angelo demitteret, nobisque exem
plum absolutissima obedientia parendi: non
tantum Deo, sed homini etiam. Dei nomine
præcipienti, præberet, maluit dicere. Fiat mihi
secundum uerbum tuum.

23. Deinde quem admodum magnanimitas fidei, quae de Dei genitricem mox futuram credidit, nihil de tanta humilitate, quae se exiguum Dei reputabat. Atque illam, detrahit, quod supra dicebam ex Bernardo. ita ex eadem humilitate cum filium Dei iam concepisset, Deo completa ad visitandum sanctam Elisabeth, congnatam suam festinauit, de quo Ambrosius libro 2. in Lucam: Discite, inquit, mulieres humilitatem Mariae, superior uenit ad inferiorem, ut inferior adiuuaretur: nec solum uenit sed pro salutari. Et libro 2. de Virginitate. Eumior, inquit, factum est, ubi se à Deo agnoscit electam, et statim ad cognatam suam inuitanda broc, sicut in uirgine ut exemplo crederet, quia iam creauerat oraculo: beata enim, inquit, quae credidisti, et tribus cum Elisabeth mensibus mansisti. Tanti enim intervallo temporis non pides quantitas, sed praemia exhibetur, sic Ambrosius. Et Bernardus super. Signum magnū: Maria, inquit, sola alacri-

Montana confcendit, ut Elisabeth ministraret. Idem sermone de Aquæ ductu: In Virgine, inquit, quæ Montana confcendit, tanquam fonticulus triplex fervebat, in quarenda gratia charitatis splendebat in carne virginitas, humilitas in obsequio eminebat. Quid de hac humilitate sublimius venisse Matrem Domini sui ad se mirabatur Elisabeth, sed iam magis miratur, quod infans filij. Et ipsa non ministrari venerit, sed ministrare.

Luc. 1. Glof. ordin. ministrare, hæc Bernardus.

Perfctiffi. Qua in te Deipara perfectiffimum humilitatis gradum tenuit. Perfctæ enim humilitatis gradus inquit glof. Matth. 3. habet tres gradus, primus est subdere se maiori, & se non præferre aequali, & se mino. hic gradus vocatur sufficiens, & omni isto necessariis. Secundus est subdere se aequali, nec præferre se minori, hic dicitur abundans, Tertius subesse minori, in quo est omnis iustitia, quam Christus Dominus se implere dixit, cum à Ioan-

Matth. 3. ne baptizari voluit. ita Glof. Propterea Bernardus serm. de Aquæ ductu ad hoc spectans:

Abijt, inquit, in Montana cum festinatione, & humilitas visitavit Elisabeth; & in ministerio eius erat quæ Deiparam si mensibus tribus, ut iam tunc posset dicere mater mater, quod tanto post filio dixit filius, sine modo, sic enim docet nos implere omnem iustitiã,

Matth. 3. Ita Bernardus. Cum autem Elisabeth à spiritu sancto edocta miraretur (verba sunt Bernardi sermone Signum magnum) personam venientis, dicens: Vnde hoc mihi, ut viderem Matrem Domini mei ad me commendaretur. & vocem salutantis, ad quam exultavit in gaudio infans in utero suo, & beatificaret fidem credentis: Magna quidem præconia, sed & deuota humilitas nihil sibi passa reuerere, in eum magis vniuersa refudit, cuius in se beneficia laudabatur. Tu inquit, magnificas matrem Domini, sed Magnificas anima mea Dominum, hæc Bernardus. & Ildesonsus sermone

Luc. 1. de Assumptione, in nullo, inquit, de se præsumpsit Virgo in nullo aliquid de se alium sapit: sed tota in Deo exultat, & tota eius anima Dominum magnificat: Nihil sibi tribuit meritum, nihil sibi de se applaudit, sed solummodo quæ Dei sunt, requirit, & sapit, idcirco in illo tota exultat, solum sibi vendicat humilitatem Ancilla, quæ mater Saluatoris ab Angelo veneratur, sic ille.

Humilitas. Ad Deiparæ quoque humilitatem referri possunt quam plurima abiectiffima, quæ ex spontanea paupertate non sine magno incommodo iube cogebatur, & licet ab Evangelicis non omnia sint literis consignata, ea tamen pie conijcere licet ex for-

menti stabulo, in quo filium est enixa, & ex vili præsepio, in quo eum pannis involutum, quia non erat ei locus in diuersorio, reclinare coacta est, & hoc ipsum præsepio (inquit Bernardus in speculo Evangelici sermonis) à bruti animalibus mutuo accepit. In eodem deinceps stabulo ad præscriptum vique purificationis tempus per dies quadraginta est commorata; cuius rei argumentum est, quod post dies tredecim, teste Hieronymo epist. 17. & 27. & Chrysostomo hom. 7. in Matth. 2. & alius, in eadem spelunca à magis fuerit inuenta cum filio.

24. Quoniam verò ex Anselmo libr. de fide multitudinibus, inter septem, quos recenset humilitatis gradus, Quintus est, ut quis patienter sustineat dicere contemptibilem. Sex

tus, ut patiatu contemptibiliter se tractari. Septimus, ut hoc amet: hinc facile profundam Deiparæ humilitatem colligimus, quicquid enim contumeliarum, quicquid iniustitiarum, ac tormentorum, integro Dominicæ prædicationis triennio, toto passionis eiusdem tempore à Iudæis, ab Herodis, Pilati quæ libus, tum verbis, tum factis, ea præsertim viuentis, ac videntis, Christo eius filio est irogatum, id omne non tantum Virginitatis animam acerrimè sauciavit, verum in eius quoque maximum contemptum cecidit. Illa enim in Christi faciem iactata conuitia, & blasphemie, illa in sanctissimum vultum coniecta sputa, impacti colaphi, illa exprobrantium opprobria, ac diuersa illusionum genera in domo Cayphæ, Herodis, Pilati obita, quod Barabbæ postpositus, quod communi totius populi inlano clamore ad crucis patibulum postulatus, quod flagris atrocissimè toto corpore proscissus, quod in affectati Regis speciem Regis insignibus per deridiculum ab vniuersa cohorte illusus, ac spinea corona capite redimtus, quod crucem suis ipse humeris bauiauerit, quod in mediationum veluti eorum Princeps, in ipsa Cruce per summam ignominiam suffixus obierit, id omne, ut diximus, in maximum Virginitatis etiam Matris, quæ stabat iuxta Crucem, opprobrium, & humiliationem recidebat. Præsertim, quia interdum nominatim eam perstringebant, Christo familie paupertatem obnoctantes, & quasi per contemptum dicentes illud Marci 6. Vnde huc hæc omnia, nam hic est faber, filius Mariae? & mox, &

scanda-

scanda-

scanda-

scanda-

scanda-

scanda-

scanda-

scanda-

scanda-

scanda-

scanda-

scanda-

scanda-

scanda-

scanda-

scanda-

*scandalizabantur in eo: quæ tamen omnia, ut
supra animadvertit Bona Ventura in spec. ca. 8.
ipsa non minus humiliter, quàm patienter æ-
quo animo ferebat. Et sanè ludæ eam ex-
generosa David progenie ortam inficiari non po-
terant, cum id de Christo eius filio apud omnes
adeo esset exploratû, ut nemo, tametsi Chri-
sto maxime infensus, in dubium revocare sit
ausus. Verùm propter Virginis sanctissimæ
paupertatem de ea abjectè sic loquebantur,
apud injustos enim rerum æstimatores.*

Et genus $\mathcal{G}$ farmam regina pecunia donat.

Quod si auctore sancto. Benedicto experi-
entissimo rerum spiritualium magistro, & mo-
nastica disciplinae in occidente propagatore
eximio, in sua regula capite 7. ad humilitatis
gradus, quos postea sanctus Thomas 2. 2. q.
161. art. 6. explicat inter alias ut ipsius fere
verbis utar) hæc spectant, corde, & corpore,
semper humilitatem indicare, defixus in terram
vultibus. Taciturnitas, & pauca verba, ac rati-
onabilia loqui: Deum timere, & memorem ef-
se omnium, qua preceps: voluntatem propriam
non sequi, sed per obedientiam subdere se majori.
Denique intimo cordis affectu credere & pronun-
tiare se omnibus viliorum. Hinc manifestè ap-
paret, Deiparam humilitate singulariter cla-
ruisse.

Nam quod spectat ad pudorē illū, qui non tantū humilitatis, sed & virginittis comes esse solet; hic certē in Deipara mirifice eluxit, teste Ambrosio libro 2. de virginibus, ubi de Deipara eleganter id probat. *Prodire*, inquit, *domo nescia, nisi eum ad Ecclesiam ed- veniret, & hoc ipsum cum parentibus, & propinquis domesticis operis a secreto, forensi stipata consuetudine, nullo tamen, meliore sui custode, quam ipsa. & infā* Quid quod annis quoque omnibus ibat in iherusalem sollemni die Pasche, exibat cū Ioseph: ubique in virgine comes singularem virtutum est pudor, h. c. indivisiduum debet esse virginittis, sine qua non potest esse virginittas. Nec ad templum igitur Maria sine pudoris sui custode processit. Hec est imago virginittis, sic Ambrosius.

Idem in commentar. in Lucam lib. 2. Et ingressus, inquit, ad eam Angelus, Disce Virgine moribus, disce Virginem verecundia, disce Virginem oraculo, disce mysterio. Triepidare virginum est, & ad omnes vii ingressus pavere, omnes vii affatus vereri, discat mulieres, propositum pudoris imitari sola in pe-

netralibus, quam nemo virorum videret solus
Angelus reperiret, sola sine comite sola sine
teste, ne quo de genere depravaretur affatu
ab Angelo salutatur. hæc Ambrosius.

25 Bernardus lemmone Signum magnum de Deipara hoc argumentum tractans, manifestudinem pudoris, cordisque humilitatem in Deipara fuisse ex sacris literis fide probat: *Gratissima, inquit, gemma in diademate micans in capite stella, rubor in facie hominis verecundus: An verò quis putat, quod hac careat gratia, quæ gratia plena fuit. Pudibunda fuit Maria, ex Evangelio probamus: ubi enim aliquando loquatur? ubi præsumptuosa fuisse videtur? foris stabat, quærens loqui filio nec matris auctoritate lemmone interrupti, aut in habitationem irruit, in qua filius loquebatur, in omni denique textu Evangeliorum non nisi quater Maria loquens auditur. ita S. Bernardus.*

In nuptiis verò Cana Galilææ, quamvis à filio dictum ei fuisset: Quid mihi & tibi est mulier, nondum venit hora mea: Ipsa tamen, inquit Bernardus, tanquam mitis, & humilis corde, nec illi respondit, nec tamen desperavit, misit ros admonens facere, quod dixit eis. *infr.* Toties denique Maria filium audivit non modò loquentem turbis in parabolis; sed & discipulis seorsim regni Dei mysteria revelantem, vidit miracula facientem; vidit deinde in cruce pendentem; vidit expirantem, vidit resurgentem, vidit & ascendentem; sed in his omnibus quoties verecundissimæ Virginis quoties pudicissimæ turris, vox memoratus auditur; hæc Bernardus.

Petrus quoque Galatinus libro septimo de
arcanis cathol. veri. cap. 5. testatur Deiparam
usque adeo modestiam coluisse, ut eius oculi
nihil inhonesti, nihil illiciti aspexerint, imò
ut oculos nunquam eleuaverit, sicut ceteri ho-
mines facere solent, sed semper nisi Deum o-
raret, humi defixos tenuerit, atque inter cete-
ras perfectiones eo spiritu prophetiæ donata
est, ut si forte aliquis inconcessum (seu illicitum
vel audire, vel visura esset, illico eius aures, &
oculi clauderentur, ita ut non nisi voluntati
diuinæ deservire viderentur. *Hæc Galatinus.*
quæ rationi admodum consona esse nemo in-
quæciabitur, ut rectè notavit Canit. l. de V. c. 13
26 De ei vero taciturnæ ac siectio præterea, *Deipara*
quæ Bern jâ tetigit, supra, ubi de eâ prudèr. ali
qua expèdim⁹ in præsentie hoc tantû obfervat
se sui. *in iurand⁹*
in præjer

*deus in
quod
sunt
cor
per
deus*

de sufficiat, eam ad tacendum, quam ad lo-
quendum fuisse promptiorem: nam cum in-
uenta esset in vtero habens de Spiritu sancto,
quoniam ad sui commendationem id maxime
pertinebat, non vit quicquam tanti mysterij san-
cto Iosepho ipso aperire, tametsi suæ exi-
stimationis in re grauissima non leuem pate-
retur iacturam: verum totum diuinæ proui-
dentiae commisit, quoad S. Ioseph ab Angelo
huius mysterij est admonitus. Nec tantum ipsa
Deidona sibi collata alto silentio agebat, ve-
rum etiam ex eius humilitate factum est, vt
complura eius privilegia in sacra Euangelio-
rum historia non sint literis mandata, vt colli-
gere licet ex sancta Brigitta lib. 6. reuel. c. 94.
vbi cum Deipara ei dixisset, Christum relur-
gentem sibi prius quam alijs apparuisse, & pa-
pabilem se ei ostendisse, subiicit: *Quamvis, in-
quit, non est scriptum propter humilitatem meam.*

*Epiphani-
Presb. Co-
stantinop.*

Epiphanius Presbyter Constantinopoli-
nus in vita Deiparæ, quam ex probatissimis
Auctoribus se collegisse testatur, reiectis qui-
buldam malæ fidei scriptoribus de Virginis
moribus multa affert, quæ Nicephorus in lib.
2. histor. cap. 23. scribit, ex quo ea, quæ ad rem
nostram faciunt accipiam: *Erant MARIA, in-
quit Nicephorus, in rebus omnibus honesta, &
grauis, pauca admodum, eaq; necessaria loquens,
ad audiendum facili, & perquam affabilis hono-
rem suum, & venerationem omnibus exhibens.*
& infra: *Docens dicendi libertate aduersus omnes
homines vsa est, sine risu, sine perturbatione, sine
iracundia maxime, & mox: Erat denique factus
omnis expers, simplex, minimeq; vulum fingens,
nihil mollior, secum irabens, sed humilitatem
præcellentem colens. hæc ille.*

Canisius.

Vbi recte obseruat Canisius libro 1. de B.
Virgine cap. 13. illud quod Græcè habetur in
Nicephoro *haparrhesiasthos* & Interpres vertit
decentem dicendi libertatem magis propriè,
& significantius exprimi si dixeris eam cum om-
nibus loqui solitam sine audacia, quod virgi-
nali pudori propriè congruit:

in Deipara

studium

seruanda

diuina

legis.

Cap. 37.

Humilitas

Deipara

in Purifi-

catione.

Quod si de diuino timore studioq; diui-
næ legis seruandæ in ijs etiam, ad quæ minime
astungebatur, sermo fiat, (nam & istud ad
humilitatem a S. Benedicto referri diximus.)
de hoc quidem supra non nihil attigimus, &
cap. 37. vberius agemus: vnico tantum exem-
plo Purificationis in præsentia contenti eri-
mus, in quo Deipara propter humilitatis, &
obedientiæ exemplum, vt docet S. Thomas

3. part. quæst. 27. art. 8. Purificationis legem,
cui minime erat obnoxia subit, idque non si-
ne aliquo suæ exultationis dispendio: *Puri-
ficatio enim instituta erat Levit. 12. ad tollendâ
muleriam, qua suscepto semine conceperant, in
mundiciam quandam ex sordibus parietis contra-
ham. Deinde in hac purificatione offereba-
tur agnus in holocaustum, & pullus columbae,
siue turtur pro peccato, pro pauperibus vero
par turturum, aut duo pulli columbarum, u-
num in holocaustum, & alterum pro peccato
& quamvis D. Thomas loco citato art. 3. velit
huiusmodi sacrificium in libr. Levitico omni-
bus puerperis præscriptum, ad prolem spe-
ctare, ad expiationem scilicet peccati, in quo
erat concepta, & nata, & ad quandam ipsius
consecrationem, cui consentit glossa & Hugo
in Levit. 12. & Rupertus lib. 2. in Levit. ca. 10.
Beda: & Euthymius in Luc. 2. Alii tamen exi-
stimant nihil sacrificium pro peccato ad ma-
trem referri: nam pro ea jubebatur sacerdos o-
rare, ita Lyranus, & Cajetanus in Levit. 12.
& Abulenſis in Levit. q. 23. & 30. Iansenius in co-
cordia cap. 10. Alii verò (quod mihi magis
probatum) ad matrem & ad filium pertinere
volunt, in qua sententia videtur esse Augusti-
lib. q. in Levit. quæst. 80. & Origenes homilia
14. in Levit. & Suarez: como 2. in 3. par. disp. 16
sect. 1. At verò Deipara quamvis de spiritu S.
absque virili semine concepiſſet, id quod ab
illa lege eam excipiebat, & quamvis ex partu
illo virgineo quo Deum est enixa, vel ipsa
actis purior remansisset, nec peccato ullo, vel
ipsa, vel eius filius tenerentur, purificationis
tamen legi se sponte ſubieci, & veluti pauper-
cula par turturum aut duos pullos celum bai-
ad sacrificiū obtulit, quidquid de eius immu-
ditia, vel de peccato pro quo sacrificium of-
ferti videbatur, alii fallò existimare possent.
quare Ambrosius lib. 2. de Virginibus studiū
diuinæ legis cognoscendæ, quod in Deipara
elucebat, sic commendat: *Maria, inquit, con-
ſervabat omnia hæc in corde ſuo. Quamvis ma-
ter Domini, diſcere tamen præcepta Domini deſi-
derabat, & qua Deum genuerat, Deum tamen
ſerre cupiebat.**

27. De altero verò humilitatis gradu, quem
S. Benedictus ponit, quo quis alienæ volunta-
ti ſe ſubiecit, de quo Climacus grad. sancta hu-
milis, inquit, eſt principium obedientiæ. ſicut
Moyſes fuit principium legis: & obedientiæ, qua eſt em-
filia humilitatis, perſect ipſam matrem ſuam
humi-

*humilitatem sicut sancta Maria nata de synagoga
perfecti synagogae, sic Climacus. Hunc autem
humilitatis gradum Apollolus Paulus ad Phil.
2. in Christo merito extollit cum ait: Humilia-
uit semetipsum factus obediens usque ad mortem.*

At vero obedientiae suae Despara illustre
nobis exemplum reliquit: non solum enim,
quemadmodum ad hoc probandum animad-
uertit Sanctus Antoninus; par. tit. 3. c. 3. §. 2.

*Anton. Trimula in Templo se totam regendam subiecit,
Reuldo. S. & ex sancta Mechtild libro 2. Reuelationum,
Mechtild. Parentibus adeo subiecta, & obsequens fuit, nulla
ut illos ratione unquam offenderet, aut contristeret;*

sed etiam cum statueret virginitatem (cu-
ius votum Deo nuncuparat) ita seruare, ut hoc
propositum ne Angelo quidem filium, & talem
filium promittente aliqua ex parte vacillaret,

cumque iuxta illius ætatis mores, in templo
diutius consistere non permitteretur; coniugi-
um tamen sancti Ioseph, quem diuinitus no-
uerat virginitatem secum pariter seruaturum

subire non recusauit; quod licet in reliquis
mulieribus, quæ sibi solis tulcipiendi causa co-
iugium ineunt, mirandum non sit. In Despara
tamen, quæ virginitatem seruatura erat, illud
ex coniugio factum est, utrum esset sapientia,

& sanctitate suo ipso, tametsi sapientia, &
sanctimonie laude inchoit, tamen de seipso, tam-
en vitæ rationes, domestica negotia, cre-
bra iunera, quæ postea solcepit in Bethleem,

in Ægyptum, & iterum ex Ægypto, & reliqua
omnia alieno arbitrio regenda permittit:
Atque ita quid in huiusmodi protectionibus
esset faciendum Angelus S. Ioseph, penes
quem familie administratio erat, monebat;

ipsa verò ad S. Iosephi imperium omnia exe-
quebatur, quin etiam cum filium triduo qua-
situm in templo inuenisset, eundem ipsoi-
um, qui pater Domini putabatur, honoris causa
primo loco nominandum existimauit; cum
dixit: Pater tuus, & ego dolentes quarebamus te,
quod & obierat Augustinus, ut mox dice-
mus.

*Luc. 2. Despara 18 Denique, quam demissè de se ipsa senti-
ret, atque pronuntiaret, non obscure ostendit
locus, quem post Christi Ascensionem gloria
sui magis inagi que apud fideles coruscante
sibi delegit, noueratenim humilis Virgo ex
eiusdem Christi parabola: Lucæ 14. recum-
bendum esse ultimo loco: sed in Act. Aposto-
lorum legimus: (inquit Bernardus loco citato)
quod redemptus discipulus a monte Oliveti unani-*

*ter perseverabant in oratione, & enim ibi ad-
esset Maria, non nominatur prima, quæ super o-
mines est, tam filij prerogativa, quam sua privile-
gio iustitia; sed recensetur post multos; quia se
ultimam exhibebat, ut notissima omnium pene-
ratur infra viduas, & pauperes, & infra eam,
de qua eiccta fuerunt septem demonia, ineffabili
se se mansuetudine inclinabat: merito: gigni facta
est omnium Domina, & super Angelos. hæc ex
sancto Bernardo.*

Similiter, ut iam dicebamus, semetipsum
secundo loco post Iponsum nominavit. Cum
dixit ad filium in medio Doctorum inuentum:
Pater tuus, & ego dolentes quarebamus te, quod
sanctus Augustinus sermone 65. de diuersis c.
11. ad mores eleganter transtulit: Non est pra-
mutanda, inquit, fratres maxime propter a se
plurimum faminarum, tam sancta modestia Virgi-
nis Maria. Meruerat parere filium altissimi: &
erat humilissima, nec se marito, nec in oratione
minis preterebat, ut diceret: Ego, & Pater tuus,
sed Pater tuus, inquit, & ego, non avertat sui vo-
teri a gentis, sed ordinem conjugalem, quia
caput mulieris vir. hæc Augustinus.

Hanc etiam animi demissionem aperit de
clatant verba illa sui Cantici: Quia respexit
humilitatem Ancilla sua, ut merito Bernardus
sermone signum magnum: Nec in sola, inquit,
Maria laetitia iuniorum commemoratur humilitas, sed
eiusdem resonat in sermone. sic ille.

In hoc enim Cantico humilitatis nomine,
& si virtutem ipsam humilitatis à Despara in-
tellectam vult Orogenes homil. 3. in Lucam.
Augustinus sermone 35. de Sanctis. Beda in
Luc. 2. Bernardus sermone 42. & 45. in Cantico
probabiliter tamen existimo cum Theophila-
to, Euthymio, Iansenio Maldonato in cap. 2.
Luc. & Toletio in Luc. r. annor. 120. Sanctissi-
mam Virginem suam utilitatem, & exulta-
tem, seque tanto beneficio indignam profiteri
voluisse, ac proinde humilitatis virtutem ma-
gis exercuisse, quam significasse: Verus enim
humilis, ex Bernardo sermone 16. in Cant. vult
vult reputari, & non humilis predicari. Et hoc
satis confirmari videtur ex Luca, a quo hoc lo-
co usurpatur Græcum vocabulum τανδύος.
quod abiectionem, non autem τανύωσπερ
quod humilitatis virtutem in sacri litteris si-
gnificare conuenit, ut videre est Ephel. 4.
cum omni humilitate, & col. 3. inuile, &c.
humilitatem, quamvis Coloss. 1. ubi dicitur.

*Luc. 2.
August.*

*Humilias
Despara
in Cantico.
Quia
respexit
humilita-
tem ancil-
la sua.
Quid no-
mine hu-
militatis
significet.
Orogenes
Augustin.
Beda.
Bernard.
Theophi-
latus.
Euthym.
Iansen.
Maldonat
Toletus.
Bernard.*

*Luc. 1.
Ephel. 4.
Col. 3. &c.*

Hieron.
1. Pet. 5.
Iacob 4.
1. Cor. 2.

In humilitate mentis: *revertitur* pro abiectione accipiat ex Hieronymo ad Aglaſiam quaſt. 10. & *ad* ad humilitatis virtutem referatur 1. Pet. 1. & Iacob 4. cum dicitur: *Deus humilibus dat gratiam*. Quare cum Deum suam utilitatem respexisse humiliter protesta- ta est: non id fidei, aut falsi de se affirmabat Deipara: quoniam enim spiritum acceperat, qui ex Deo est, ut sciret præclarissima, quæ sibi à Deo donata erant (nam & hoc de se astruit Apostolus 1. Corinth. 9.) atque pro ijs Deipara maximas sibi Deo gratias agendas esse prædi- caret, quod & in hoc ipso Cantico illis verbis cecinit: *Magnificat anima mea Dominum, & mox: Quia fecit mihi magna qui potens est: propter suam tamen insignem sanctitatem ser- uabat illud Eccles. 3. Quanto magnus es, humi- liata in omnibus, & coram Deo inuenies gratiam, idè, quemadmodum ait sanctus Antoninus 4. par. tit. 2. cap. 5. §. 1. quanto maior fuit, tanto minor sibi ipse videbatur propter immensam hu- militatem, & animi demissionem: neque enim attendebat ad regale progenie, ex qua, ut canit Ecclesia: *et gloria resfulgebat, nouerat enim illud. Ouid. lib. 13. Metam. Nam genus, & proauos, & qua non fecimus ipsi.**

Luc. 1.

Eccles. 3.

S. Antoni-
nus.

Offic. Eccl.

Ouid. lib.
13. Metam.

Sap. 12.

Iſa. 40.

Luc. 3.

Deipara
Eua supor-
tiua emen-
dauit.
Ruperius.

Vix ea nostra uoco.
Sed respiciebat ad humanæ naturæ, si Deo componatur, abiectionem iuxta illud Sap. 12. *Quoniam tanquam monumentum statera, sic est ante te orbis terrarum, & tanquam gutta roris antelucani, qua descendit in terram: & iuxta illud Iſa. 40. Omnes gentes quasi non sint, sic sunt coram eo: & quasi nihil, & inane reputata sunt ei.* Respiciebat ad sexus foeminei fragilitatem, ad paupertatis suæ tametsi spontaneæ condi- tionem, propter quam humano furore erat destituta: ideoque verè prædicabat Deum optimum respexisse humilitatem ancillæ suæ, ex quo etiam diuina bonitas, quam magnifi- candam susceperat, magis elucebat, quæ ipsam in tantam gloriam extulerat, ut beatam eam dicturæ essent omnes nationes: quia fecerat in ea magna qui potens est. Hac por- rō tam eximia animi demissione in tanta di- uinorum donorum affluentia non solum præ omnibus prius creaturis, ut cap. 12. diximus, exaltari promeruit, quæ præ cunctis humilita- tem coluit iuxta illud Matth. 23. *Qui se hu- militat exaltabitur: verum etiam primæ matris Eua superbiam emendauit, quod Ruperius in Cant. 2. in illa uerba: Nardus mea dedit*

odorem suum ex persona Deiparæ loquente leganter sic exprimit: *Olim in Eua malo super- bia foetore Rex offensus, & ob hoc ab humana ge- neratione auersus fuerat, nunc autem delictatus nardo humilitatis meæ ad genus humanum con- uersus est & iterum idem Ruperius: Placuit Deo quod in foemineo sexu tantam humilitatem inue- nit, à quo initium superbia generi humano super- ueniens totam massam corripuit. hæc ille & Ber- nard. homil. 2. super Misus est, Deiparam cum Eua comparans: Redditur, inquit, foemina pro foemina, prudens pro fatua, humilis pro super- ba, qua pro ligno mortis gustum sibi porrigat uite, sic Bernard.*

Facessant tamen hinc nefariæ quorundam Con- recentiorum hæreticorum voces, hæc Deipa- ræ uerba, quibus Deum humilitatem suam respexisse fatetur in eum sensum deoquenti- um, ut ex illis vilem, abjectam, & nullius cogi- mundo precij sanctissimæ Virginis conditio- nem afferere contendant. Nam, ut in præsen- tia taceam veram animarum nobilitatem, quæ ex Ambrosio libro de Noë, & Arca c. 4. clari- ficatur splendore uirtutum, quibus præ cunctis mortalibus Deipara emittit: certè nobilitas illa ex majorum stemmate, quam homines ma- gnificiunt, Deiparæ non deerat: adeo ut nemo ea tempestate cum Deipara in hac generis an- tiqua, & spectantissima prosapia illa ex parte confecti potuerit. & ut ex uno reliquos con- uiciamus, Octauianus ille Augustus, qui tunc temporis rerum potiebatur, & filius erat Acie neptis Iulij Cæsaris Dictatoris inter Romanos antiqua nobilitate conspicui, non absque fa- bularum, & mendaciorum admixtione genus suum ostendere poterat. Nam ut nihil dicam, quæ de eius auge, & proauo iactata com- memorat Suetonius in Octauiano, de quibus ni- hil ad nos certè de Iulio Cæsare Poëta ceci- nit.

Iulius à magno deâstium nomen Iulo.
Cuius tamen Iuli patrem Æneam probrofa illa Dea Venere procreatum fabulabantur Poëtae. At uerò Deipara, quemadmodum c. 17. uerius diximus, ex inclyto semine Regum, & Sacerdotum, quorum in Iudæorum populo erat præcipua, & omnibus certa, atque explo- rata nobilitas, originem continuatæ serie duce- cebat, suumque genus per quatuordecim cir- citer Reges aliosque Duces populi ad David, & ad Abraham referebat: idque omnibus satis cognitum erat, atque testatum, idè enim

Luc. 2.

enim ex Nazareth non absque longissimi itineris labore ascendit in Bethleem, ut proficeretur cum Iosepho sponso, quod esset de domo, & familia David: & Christus, qui non aliunde, quam ex sua genitrice ortum ducebat, ab omnibus filius David citra ullam controuersiam agnoscebatur. Nam & circumcisio propterea illi populo erat data, ut inter nosceretur ab alijs, & ut hac ratione certissime constaret Christum ab Abraham, cui de eo facta erat repromissio, descendere, quo adueniente circumcisio est abolita; Genealogiæ quoque Iudæorum in hunc finem Deo id agente diligentissime scribebantur, & in archiuis publicis saltem vsque ad Christi tempora sub Herode Rege, quod testatur Eusebius, & Iosephus lib. 2. aduersus Appionem; Iudæi quoque Christo infensissimi eum fabri filium per contemptum vocantes, ex David tamen prosapia descendere nequam negarunt; quod fide proximis Virginis Deiparæ progenitoribus, sanctis nimirum Ioachim, & Anna, sermo fiat. eos honestissimos, & primis quibuscunque, ac splendidissimis, & nobilissimis connumeratos testantur Patres, quos cap. 10. vberius attuli, quibona sua trifariam diuisa in templi ministros in pauperes, & in proprios vsus impendebant: ex quo colligimus bonis eos non indignis, quibus tamen Deipara, vnica eorum heres, sponte se abdicauit in pauperes erogando, ut cap. 17. dicemus ex S. Brigitta lib. 7. reuelat. cap. 13 & lib. 1. cap. 10. Et hæc in præsentia satis sint contra hosce hæreticos, quibus illud Ambrosii epist. 5. dicere possumus: *Claudat sua ora perfidia, obmutescant matrem Domini aliquo audeat temerare conuicio.* Contra hos pluribus præ, & eruditè disputat noster Canisius lib. 2. de B. Virg. cap. 3 & lib. 4. cap. 7.

Eusebius.
Iosephus.
Matth. 13.S. Brigitta.
Cap. 37.

Canisius.

ORATIONIS VIRTUS IN DEIPARA:

Actus item vita actiua, & contemplatiua, quæ ne à somno quidem interciperetur, sacrarum litterarum cognitio, ac meditatio.

29 Sed veniamus iam ad orationis in Deipara virtutem, quam ad Religionem supra spectare diximus, & consulto in hunc locum reieciimus, ut intelligamus cum profundissima Deiparæ humilitate, de qua iam

egimus, iugem quoque ac perfectissimam eius cum Deo per orationis studium coniunctionem. Et sanè admirari in Deipara possumus orationis sedulitatem, atque animi ad Deum iugiter ascendentis intentionem, quæ idcirco incenso comparatur, ut propterea ab Ephrem oratione de Deipara ipsa Virgo sanctissima vocetur *Thuribulum Tquribu-aureum*; quod Hebr. 9. dicitur fuisse intra *lum au-* sancta sanctorum cum Arca. Eam quoque *reum.* adumbrabat. *Altare thymiamatis*; Exod. 30. Hebr. 9. Nam quemadmodum altare illud de lignis *Altare* sethim auro purissimo conuestitum, & co- *Thymia-* rona aureola circumdatum erat cornibus in- *maia.* signitum, in quo suauissimi odoris thymia- *Exod. 30.* ma mane, & vespere adolebatur: ita sanctis- *Quatuor* sima Virgo mysticè his omnibus (quæ supra *cornua in* cap. 5. in constitutione Arcæ, & mensæ panis *altare* propositionis explicauimus) singulariter e- *thymia-* rat instructa, quatuor cornibus ad dæmo- *maia.* nes hostes sanctissimos in quatuor mundi par- *quid in* tibus suis precibus, & orationibus ventilandos *Deiparæ* ornata. Quale autem thymiamata pretiosissimæ *significent* suæ fragrans ex eius corde charitatis igne succenso recta ad Deum vsque ascenderit, & eos, qui aderant recrearit, dæmonesque hoc suffitu longè, ut diximus, effugarit. ex his, quæ de eius virtutibus in hoc capite dicuntur, aliqua ex parte colligi poterit.

Admirari præterea possumus in ea actus *Allos vi-* vitæ actiue, & contemplatiue, in vtraque *ta actiua,* enim adeo excelluit, ut propterea in eius *& contem-* Assumptione Euangelum legatur (quemad- *platiua in* modum animaduertit Ildefonsus sermone *B. Virgine* 2. de Assumptione, & Bernardus serm. 4. de *Ildefonsus* Assumptione) de Martha, quæ excepit Do- *Bernard.* minum in domum suam, & satagbat circa fre- *Luc. 10.* quens ministerium, & simul: *De Maria sedente* secus pedes Domini, quæ audiebat verbum *Ildefonsus.* eius: quod fuisse probat Ildefonsus loco citato. Et de actiue quidem vitæ operibus, quæ in Christum filium suum exercuit, copiosè egimus cap. 12. de actibus verò vitæ contemplatiue. S. Ildefonsus sermone quinto de Assumptione in hunc modum argumentatur, *Si Maria quondam peccatrix, cui donando peccata erat Dominus propitius, inuentè audiebat verba ex ore eius: quanto studio magis hac, qua mē-* se, ac corpore sancta audiebat ardentius, cuius *ipse & Dominus erat, & filius?* hæc ille. Quo- circa Petrus Damianus sermone primo de Pet. Dam- Natiuit. Virg. per duas manus tenentes se- *dile*

5. Reg. 10.

dile throni Salomonis, vitam Virginis acti-
uam, & contemplatiuam significari dicit: Vita,
inquit, actiua, & cōtemplatiua Virginem perfe-
ctiori diligentia ambierunt, adeo, ut nec actio
contemplationem minueret, & cōtemplatio non

Bonauent.

desereret actionem ita Damianus. Bonauentu-
ra in speculo cap. 4. indefessissima inquit, & stu-
diosissima fuit Maria per salutem in bonis o-

A. B. L.

peribus ipsa namq; est Maria illa, de qua dicitur
in Act. Hi omnes erant perseverantes, unanimi-
ter in oratione cum mulieribus, & Maria matre
Iesu. Maria indefesse perseverando in oratione ex-
emplum dedit, quam oportet sequi, & non desce-
re: & si Maria tam sedulo orauit in terris, quo-
modo non sedulo orabit pro nobis in Caelis? &
mox: Sed ecce Maria nostra non solum oro in
orationibus, sed etiam corde in sanctis meditatio-
nibus indefessa fuit, & sedulo de qua dicitur in

Luc. 2.

Euangelio Lucas: Maria conseruabat omnia ver-
ba hac conferens in corde suo. Nec ociosa, & ideo
non solum mentem in sanctis meditationibus, non
solum linguam in deuotis orationibus, sed etiam
manus in bonis operibus sedulas habuit: id quid
enim cum Elisabeth in utero tribus mensibus Ro-
spondet Beda, ut mulieri procreta, & uirgo
iuuentula in mulierum sedulo impenderet: na-
tūtenus Bonauentura.

30.

Quin etiam ne a somno quidem retar-
dabatur eius cōtemplatio. Quare S. Ambro-
sius lib. 2. de Virginitate loquens de B. Virgine:
Dormire, inquit, non prius cupiditas, quam ne-
cessitas fuit, & tamen cum quiesceret corpus,
vigilaret animus: qui frequenter in somnis, aut
lecta repetit, aut somno interrupta continuas, aut
disposita gerat, aut gerenda pronunciat: ita Am-
brosius, Et S. Bernardus tomo 2. sermone 31.
art. 1. c. 2. Somnus, inquit, qui abysus, & sepelit
in nobis rationis, & liberi arbitrij actus, & per-
consequens actum merendi, non credo, quod tanta
in Virgine fuerit operatus, sed anima eius liberet,
ac meritorio actu tunc tendebat in Deum: unde
illo tempore erat perfectior cōtemplatrix, quam
unquam fuerit aliquis alius dum vigilauit; unde
de ipsa Cant. 5. Ego dormio, & cor meum vigi-
la: scilicet, in cōtemplatione perfecta a nulla a-

Cant. 5.

ctiōne deorbitata: ille id ipsum etiam dicit
tomo 1. serm. 6. art. 3. c. 3. Idem tomo 3. ser-
mone 1. tract. 2. cap. 3. in illud Cant. 8. Quæ est
istud, quæ ascendit de deserto, expendens verbum
illud, & ascendit, vult eo verbo indicari singu-
larem Virginis gratiam: Quæ tota fuit, inquit,
professus deuotionis, semper enim ascendebat:

Cant. 8.

dum vixit, ita ille. Rupertus super Cantic. 5.
docet, multarum sanctarum animatum esse Cant. 5.
non solum oculo sancto dormire, id est, a terreo Rupertus.
nis curis vacare, & in cœlestibus per cōtem-
plationem corde vigilare, sed etiam secun-
dum corpus dormire, & secundum ani-
mam per solum cœlestia videre, sicut
Jacob dormiens vidit celam illam, & Ioëlis
2. Senes vestri somnia somnabunt, & conuersus
ad Virginem. Sed tu, inquit, O celum Dei, vni-
ca sedes Domini in utroque vigilantia modo,
cunctis mortalibus longe imminenter fuisse, longe
studiosior ad cōtemplandum eum, in quem a si-
aerant Angeli prospicere, atque aptior fuisse,
sic Rupertus. Cathusianus in Cantic. cap. 5.
in illa verba, Ego dormio, & cor meum vigi-
la, loquens de Virgine, Hoc, inquit, sanctissima
Virgo præminenter dicere potuit, quia cōtem-
platiuissimam vitam duxit, & ab exteriori in mul-
tu omni inordinato strepitu, & cura superflua,
atque inquietudine culpa penitus abstinent, &
sopita, vigilantissima mente Deo vacauit, pro Ec-
clesia exorauit, actibusq; virtutum in termino
excellentiæ perfectissimis iugiter fuit intentæ.
Denique in somno corporali cor eius per vigil fuit,
& ex assidua assuefactione perfecta assidue di-
uinitus, ex ardentissima, & exercitissima charita-
te, ex splendidißima, & exuberantissima sapien-
tia sibi infusa, & cōtemplatione in vigilis, penes
aut propterea continet, etiam tempore somni, vigili
corde fuit Deo coniuncta, & pro commissa sibi
Ecclesia vigilare non cessat. ita Cathusianus
Idem libro 2. de laudibus Virginis articulo
8. docet. Nulla neque affectione, neque
occupatione mentem Virginis a cōtem-
platione reuocatam, vide etiam Bustum
in Mariali 3. part. sermone 2. part. 3. ubi idem
docet. In hoc etiam inclinât Canisius lib.
2. cap. 13. Albertus Magnus de B. Virgine
cap. 176. & 177. inter alia Virginis privilegia
ponit, quia quolibet tempore meruit. Hoc
Alberti dictum refert, & probat sanctus
Antoninus 4. part. tit. 15. capit. 20. §. 6.
qui §. 2. dixit, Virginem, quia nunquam
peccauit, nec erat otiosa, sed semper ope-
rabatur cum maxima charitate, in omni
actu valde meruisse, ex quo ostenditur im-
mensum eius meritum. Idem Antoninus
loco citato cap. 44. §. 8. x. Odilone, Vatum,
inquit, pro certo scimus, quod a omnis Maria actio,
& intentio semper fuit intenta in Deo: hæc san-
ctus Antoninus. Si enim de hominibus in-
tatu.

Bustum in
Mariali
Canisius
lib. 2. cap. 13.
Albertus Magnus
de B. Virgine
cap. 176. & 177.
inter alia Virginis
privilegia
ponit, quia quolibet
tempore meruit.
Hoc
Alberti dictum
refert, & probat
sanctus
Antoninus
4. part. tit. 15.
capit. 20. §. 6.
qui §. 2. dixit,
Virginem, quia
nunquam
peccauit, nec erat
otiosa, sed semper
operabatur cum
maxima charitate,
in omni actu
valde meruisse,
ex quo ostenditur
imensum eius
meritum. Idem
Antoninus
loco citato cap. 44.
§. 8. x. Odilone,
Vatum, inquit,
pro certo scimus,
quod a omnis
Maria actio, &
intentio semper
fuit intenta in
Deo: hæc sanctus
Antoninus. Si enim
de hominibus in-
tatu.

ait, Pretiosum illud balsamum tanta sibi copia, tantaque plenitudine influet, ut copiosissime effluat circumquaque. haec Bonau. Ceterum cur Deipara in dicto c. 24 Eccles. Balsamo, ac Terebintho comparetur, aliqua afferemus, nam de myrrha supra in hoc ipso capite, & de Viti c. 8 jam diximus.

Plinius.

Et quod spectat ad balsamum, nonnulla quae ad rem nostram faciunt ex Plinio libro 12 naturalis historiae cap. 5. ejus planè verbis delibemus, quo melius intelligatur, quare balsamo Deipara assimilietur: Omnibus inquit Plinius, odoribus praefertur balsamum uni Terrarum Judaeae concessum, quondam in duobus tantum hortis, utroque regio. Scruere in eandem arbusculam Judaei, sicut in vitam quoque suam; Contra defendere Romani, & dimicatum pro frutice est. Seniq; nunc eam fiscus, nec unquam fuit numerosior, aut procerior. Inciditur vitro, lapide, offe sine cultellis, ferro laedi vitalia odit, emoritur protinus. Succus è plaga manat, quem opobalsamum vocant, suauitatis eximiae, sed tenui gutta in musto candida, rubescit, deinde simulq; durefcit è translucente. Vitiatur oleo rosae; Cypri, lentisci, & aliarum quarundam fruticum; & melle mutatum statim contrahit muscas. Summa probatio syncreti est, ut lac coagulet, in veste maculas non faciat. haec Plinius.

Ex quibus omnibus multa Deiparae congruunt, quae ejus praestantiam expriment. suppono enim balsamum ex Bernardo, & Bonaventura citatis, Spiritus sancti gratiam, & virtutes diuinitus sanctissimae Virgini infusas significare. Et primo quidem balsami odor suauissimus virtutum Deiparae praecipuam fragrantiam indicat, quae omnes recreat, & suo exemplo ad eundem post Christum sponsum excitat, ita ut ei dicere possimus illud Cant. 1.

Eccles. 24.

Virg. eccl. 3.

Assyrium

vulgo na-

scitur A-

momum.

In odorem unguentorum tuorum curremus; ideoq; ex persona Deiparae in hac, quam ex Ecclesiastico 24. citauimus sententia pronuntiatur: Sicut balsamum aromatizans odorem dedi. Quam in re illud peculiare balsami oleo odorato inest; quod virtutem quandam masculam, & fortem, cuiusmodi erant Deiparae virtutes, non autem mollem, & effeminatam significet; nam balsamum veluti nobile, ac generosum reliquis unguentis praestans vitis adhiberi solebat, foeminis vero magis congruebat Amomum Assyrium, aliaq; id genus delicata unguenta, quibus Regibus Assyriorum,

quorum notissima est luxur, utebantur: idque satis exprimit Martialis lib. 14. Epigram. 54.

Balsama me capiunt, haec sicut unguenta virore Delicias Nini vos redolere nurus.

33. Secundò, Balsamum olim uni Judaeae, nulli praeterea Regioni erat concessum, quod non tantum Plinius, sed etiam Justinus libro 36. Strabo libro 16. Solinus capite 30. affirmant. nam ex Josepho libro 8. Antiquit. c. 5. fertur Regina Saba balsami radicem Salomoni dono dedisse, & ideo in sola Judaea reperiri, ut propterea ex Plinio loco citato Pompejus deuicta Judaea balsami arbusculam in triumpho duxerit, & Vespasiani Imperatores iterum ipsam Comam Judaea vastata attulerunt, quo tempore Iudaei ne in potestatem Romanorum veniret, eam prorsus excindere sunt conati, ut diximus ex Plinio. nisi Romani eam armis seruassent, quare Virgilius in a. Georg. referens suas cuique regioni datas arbores, sic de balsamo cecinit:

Diuisae arboribus Patriae: sola India nigrum Fert Ebanum, solis est thuræa virga Sabæis. Quid tibi odorato referam sudantia ligno.

Balsamaq; & baceas sepe frondetis acanthi.

At verò circa Christi aduentum videtur balsami frutex multis in locis propagatus; nam Dioscorides, qui circa Christi tempora claruit, & Auicenna in Aegypto eam nasci testantur, quibus consentit Burchardus in descriptione Terrae sanctae, parte secunda, capite quarto, ubi inter Heliopolim, & Babyloniam medio ferè loco à se visum refert hortum balsami, qui nisi irrigetur aqua ex fonte, in quo Deipara dum in Aegypto maneret, filium lauit, fructum minimè edit. Solinus verò ait: Balsami lucos deuicta Iudaea ita propagatos, ut jam latissime, inquit, colles sudent balsama. Strabo in maritimis Sabæorum syue stre balsamum oriiri tradit. & Pausanias in Bæothicis libro 9. in Arabia balsami arbores ponit: ex India verò Occidentali nostro seculo magnam balsami copiam aduehi nemo ignorat. Hoc autem in Deiparam optime quadrat, quae prius uni nota Iudaeae, coruscante per uniuersum orbem Euangelio, magno fidelium prouentu in uniuersum orbem praedicata cunctas pariter illustrat Ecclesias, suoque odore omnes reficit.

Tertiò, quod balsami arbor non cultro ferro, sed osseo, ac lapideo, & vitro incidatur; & ut quidam dicunt, ea parte, quae respicit solem,

solem, inde verò fiat balsamum candidum, quod deinde rubescit. & durefcit hoc etiam Deiparæ aptari potest. quæ Christum solem iustitiæ aspiciens, eumque penitus in se excipiens, non ferri materialis sectione, sed filij compassionē; qui lapis est angularis, & speculum sine macula vitreum, verisque ossibus constabat. transfigebatur, mittebatque non sanguinem, sed lacrymas, & affectus candentes puritate, rubentes verò charitate, quorum meritum lucidissimum nullo vnquam tempore mollitiē euanescebat, sed durum, ac firmum stabat.

34. Quartò, balsamum Deiparæ nullā admixtione olei, vel mellis est vitiatum, quod Eccl. 24. ex persona eius dicitur illis verbis: *Et quasi balsamum non mixtum odor meus*; hoc autem Bona uentura in speculo B. Virg. cap. 5. eleganter explicat: *Balsamum*, inquit, *misceri solet, & vituari melle, vel oleo, sed certè balsamum spiritus sancti in Maria non fuit mixtum, quia nec Melle carnalitati, & mundana consolationis, nec oleo vanalaudis, & adulantis fuit vitiarum, sed vera, & pura Maria gratia fuit.* hæc Bona uentura.

Quinto Pausanias in Bæoticis lib. 9. scribit in Arabia plurimas vipersas sub balsami arboribus latitare, easque sub illis commorantes balsami pastu venenum amittere: ipsarum item morsus ob id esse innoxios. At vero præsidio Deiparæ, quæ est mysticè balsami arbor dæmonibus per serpentes significatus venenū admittitur, ne eorum morsus, & nefariæ, quas immittunt, suggestiones, Deiparæ deuotis noceant.

Quod autem pertinet ad Terebinthum, eius fructus ex Plinio lib. 13. cap. 6. *Cum vite maturefcit, non grandior saba odore iucundior, in Macedonia brevis arbor, atque fruticosa, in Damasco Syria magna, eximii ac nigri splendoris. Floracemosus olivæ modo, sed rubens: folia densa, & ex libro 14. capite 20. Optimam, tenuissimamque resinam fundit.* hæc Plinius. Quocirca eum Deipara Eccl. 24. ait: *Se instar Terebinthi ramos suos honoris, & gratia extendere*, hac similitudine indicat ex Hugone in caput illud Ecclesiastici: *Se operum exempla ad umbram refrigeri faciendam, & contra æstus libidinis extendere, quibus in presenti gratiam, & in futuro honorem sua intercessione conferat.* sic ille. & hæc Deiparæ exempla sunt virtutum eius odor (ut de Terebintho dicebat Plinius) longè incun-

dissimus, nam ut rectè Bernardus apud Bona uenturam in speculo cap. 8. *O magna, inquit, ô pia, ô multum laudabilis Maria, tu nec nominari potes, quin accendans, nec cogitari quidem, quin recrees affectus diligentium te. Tu nunquam sine dulcedine diuinitus tibi insita pia memoria potius ingrediens.* hæc Bernardus. & Carthusianus in Eccl. 24. idem repetit. & hæc de Terebinthi symbolo. Reliqua enim, quæ de hac arbore tradit Plinius facile ex iis, quæ de Virgine sanctissima alibi diximus, eidem aptari possunt.

35. Eandem Deiparæ virtutum fragrantia significatur Cant. 3. illis verbis: *Qua est ista, qua ascendit per desertum sicut virgula fumi ex aromatibus myrrha, & thuris, & uniuersi pulueris pigmentari: in thure enim, oratio sursum ascendens, sicut in myrrha amara, carnis mortificatio, insuauis illa quidem, sed contra vitiorum putredinem apprimè utilis, quæ orationem, ut hæc sit efficacior, comitari debet, adumbrantur: in reliquo vero puluere pigmentario non modo virtutum omnium vniuersitas, quæ in Virgine erant, designatur, verum etiam ne minutissimos quidem virtutum actus in Virgine desideratos ostendit, cum eois, qui in spiritualibus discescere satagit, negligere non debeat. Hæc perro virgula in cælum recta ascendebat, quia in Deum Virgo sanctissima semper erat intenta, virtutibus quoque redolens tanquam aromatibus in paluerem redactis in charitatis igne positis, circumstantes mira odoris suauitate repleuit.*

Hanc virgulam fumi ex aromatibus myrrha, & thuris Sophronius sermone de Assumptione explicans verba illa Canticorum: *Qua est ista, qua ascendit, &c.* ex persona supernorum Ciuium hæc admirantium exprimitur: dicta *scilicet inquit, quasi virgula fumi quia gracilis, & delicata, quia diuinis extenuata disciplinis, & concremata intus in holocaustum incendij pii amoris & desiderio charitatis. Ut virgula, inquit, fumi ex aromatibus nimirum quia multis repleta est virtutum odoribus, manans ex ea fragrabat suauissimus odor, etiam Angelicis spiritibus.* hæc Sophronius. Et Bernardus homilia tertia super missus est, eundem Canticorum versiculum de sanctissima Virgine Maria ab ipsis Angelis pronunciatum meditaturs ante Incarna-

Cant. 3.

tionem: Nam cum esset, inquit, Rex in accubitu suo nardus Virginis deit odor suum, & ascendit in conspectu gloria eius fumus aromaticus, & inuenit gratiam coram oculis Domini, clamantibus, qui circumstabant; Quia est ista, quæ ascendit per desertum sicut virgula famæ ex aromaticis myrrha, & thuris. sic Bernardus.

Pet. Dam. 35

Quare Petrus Damianus serm. de Assumptione explicans hanc eadem virgulam ex aromaticis myrrha, & thuris in myrrha, inquit, continentiam, in thure deuotionem intellige. & mox: Hæc sunt duo, quæ virginalem substantiam totam circumdederunt virtute, continentia scilicet, & deuotio, quorum alterum carnem, alterum mentem ita possedit, ut caro mundissima mens purissima, Genitricem Domini singulariter consecrarent. & infra: Vniuersus pulvis pigmentarius in Virgine coniectus est, quia in ea virtutum conuentus reuerendum sibi thalamum consecrauit, & si ceteris per partes spiritus affuit; Maria tamen tota plenitudo gratiæ superuenit. Nec integra fuerunt in ea species, scilicet pigmentorum aromaticum, sed in subtilissimum puluerem comminuta, quia ipsa est, quæ fortioribus tribulantiis malleis suppressa vidit suum & Dei filium affigi cruci, militari lancea perforari, inter duos latrones possum expirare hæc Petrus Damianus.

Eccl. 24.

Per odorem

aromatici

virtutes

significan-

tur.

Cant. 1.

2. Cor. 2.

1. Cor. 4.

& 11.

Merito igitur, ut dicebamus, Eccles. 24. virtutum eius odor comparatur cinnamomo, balsamo, myrrha, aliisque rebus aromaticis, & odoratis, quoniam Deipara præclaro virtutum suarum exemplo veluti odore suauissimo alios confortat, & ad currendum in via Domini excitat, iuxta illud Cant. 1. ex persona fidelium: la odorem unguentorum tuorum curramus: si enim Apostolus de se ipse merito dicebat 2. Corint. 2. Christi bonus odor sumus Deo. & 1. Cor. 4. & 11. Imitatores mei esote sicut ego Christi; quanto maiorem odorem de se effundebat Virgo, & quanto præclariora ad imitandum exempla ab ea desumere possumus, quæ Christo in gratia, ac virtutibus ab eodem ei collatis, quam simillima præ omnibus fuit, ipsamque tanquam spirituales eius filia, ministrum in superstitibus domus exprimebat: sicut ex altera parte Christus eidem erat in carne, quam ab ea tanquam à matre acceptat, simillimus, eamque tanquam naturalis eius filius ad viuum referebat.

37 Quocirca seipsam appellat Hortum spon-

tum odoramentis confitam, ad quam Verbum æternum in sua Incarnatione descendit; sic enim legitur Cant. 5. Dilectus meus descendit in hortum suum ad areolam aromaticum, ut pas-

Propterea Deipara appellatur etiam ager B. Virg. 1. plenus Gen. 27. ex quo odor suauissimus manat ager iu- bat, ideo Sophronius serm. de Assumpt. agens de B. Virgine: De isto, inquit, ventris Agro Patriarcha Isaac longe odorans aiebat: Ecce odor Sophron. filij mei sicut odor agri pleni, cui benedixi. Do- minus. & rursum: Et bene, inquit, ab Isaac plenus ager dicitur, quia plena gratia virtutum Maria Virgo pronuntiatur, de cuius vtero credentibus fructus vita affluit, & nos omnes, inquit E. Ioan. angelista, ac eius plenitudine accepimus. hæc Sophronius. Et Bonauentura in speculo ca. 7. Bonauent. Sicut ager, inquit, plenus odoriferarum specierum odoribus; sic Maria plena est odoriferis famæ suæ asperitionibus. De hac plenitudine accipimus, quod legitur in Genesi: Ecce odor filij mei sicut. Gen. 27. odor agri pleni, cui benedixit Dominus. Ager iste est Maria, in qua thesaurus Angelorum, innotuit Dei Patris absconditus est. Felix qui vendit omnia, & inuit Agnam istam huius agri pleni plenus odor est plena Maria fama plenus honor. sic Bonauentura. Item cap. 8. probans Dei Deipara esse celeberrimam, & vtriusque verbi nominatissimam, actamissimam, hæc ait: Mosipat. Tu bene signata es per illam Ruth, de qua, ut Ruth. sic: Sit exemplum virtutis in Eborac. & habet celebre nomen in Beisalem, id est in Ecclesia. Celeberrimi nominis Maria quomodo possit nomen tuum non esse celebre, quia etiam deuote nominata non potes sine nominis in uirtute? testatur tuus Bernardus dicens: Magna o pia, o laudabilis Maria: tu nec nominari potes, quia accendat: nec cogitari quidem, quin recrees effectus dignitum te. Tu nunquam sine dulcedine inuitus tibi insita pia memoria portas ingredere Maria ergo, Eratres, optime signata est per illam famosissimi nominis sceminum iudith, de qua scriptum est: Hæc est in omnibus famosissima, quoniam timent Dominum valde, nec erat qui de illa loqueretur verbum malum; Famosa quidem est Maria propter virtutes & exempla sua tam laudanda: Famosa autem propter misericordias, & beneficia sua tam inenarrabilia: Famosissima vero propter gratias, & privilegia sua tam mirabilia. Quid enim mirabilius quam esse Matrem, & Virginem, & esse Dei matrem? Quid autem mirum, si Maria de tantis millibus misericordiarum sua

sua beneficijs famosa est in mundo, quæ tam famosa est de unico beneficio circa Theophilum exhibitæ ait Bernardus; Famose summa tuæ benignitatis testimonium est, per te restauratus Theophilus, o Maria. hæc Bonaventura.

Quod si odorem fructus huius agri pleni ad Christum cum Bernardo homil. 3. super missus est referre velimus, id quoque in Virginitatis laudem, quæ est ager, ubi hic fructus odoriferus ortus est recidere certum est. Quare Bernardus loco citato loquens cum Virgine: Benedictus, inquit, fructus venitur, benedictus in odore, benedictus in sapore, benedictus in specie: Huius odoriferi fructus fragrantiam sentiebat qui dicebat: Ecce odor filij mei sicut odor agri pleni, cui benedixit Dominus. An non vere benedictus, cui benedixit Dominus? sic Bernardus, cui consonat Bonaventura in speculo B. Virginis, capite 5. ubi agens de odore Christi, qui est fructus ventris Deiparæ, sic ait: Iste quoque fructus odore iucundus est deuotis animabus, quod bene senserat beatus Ioannes Apostolus, qui Domino dixit: Odor tuus in me concupiscit excitationem æternam: o anima si odorem huius fructus sentires, nonne post ipsum curreris? sicut dicitur Canticorum 1. Curremus in odorem unguentorum tuorum: hæc Bonaventura, qui in eodem speculo cap. 14. citat, & sequitur Bernardum in explicatione odoris agri pleni.

CHRISTVS DOMINVS EX VIRGINE
Deipara tanquam ex suo throno procedens, fulguris, vocis, & tonitruus appellatione apte potest intelligi.

ra exprimens: Fulgurasti, inquit, o Genitrix, suauia nobis dona producens, fulgurasti luminis solariis ardentissimis facibus feruentissimæ nempe dilectionis actu, quod ante principium conceptum fuerat in fine pariens, palam faciens occultum eatenus sacramentum, ineffabilem invisibilem patris filium, pacis sequestrum, & admirabili quodam modo omni breuitate minorem factum: ita Methodius. Epiphanius vero serm. de laud. Virg. Aue, inquit, gratia plena multis virtutibus exornata Virgo in lampade gestans lucem inextinguibilem sole splendidior & iterum: O Beata, inquit, Virgo, nubes es lucida, quæ fulgur lucidissimum ad illuminandum mundum deduxisti Christum, Nubes cælestis, quæ tonitruum Spiritus sancti in se ipsa reconditum reduxit in mundum, & imbrem Spiritus sancti in vniuersam terram ad producendum fidei fructum cum impetu demisit: hæc Epiphanius.

39. Sed age videamus quomodo Christus Dominus sub fulguris, vocis & tonitruus appellatione intelligatur. in primis Christus lux est mundi, & veluti fulgur coruscans, simul etiam Verbum est Patris, & tonitruum, quo demonis potentia terribiliter ad nihilum est redacta, quod breuiter sic demonstratur. Christus, inquam, est lux vera, quæ illuminat omnem hominem venientem in hunc mundum. & est lux mundi, ut ipse dicebat Ioan. 8. & Hebr. 1. Qui cum sit splendor gloria, & Sap. 7. Candor est lucis æternæ: ideo Luc. 1. in Cantico Zachariæ Christus veluti splendidissimus oriens ex alto, dicitur: Illuminare his qui in tenebris, & in umbra mortis sedent, ad dirigendos pedes nostros in viam pacis. If. 62. Propter Ierusalem non quiescat, donec egrediatur ut splendor iustus eius, & saluator eius ut lampas accendatur; & quidē de incarnatione hunc locum intelligit Cyrillus Alexandr. lib. 10. in Isaiam: Salutare, inquit, Dei quid aliud, quam Verbum Patris, qui ob salutem humani generis carnem assumpsit: ita namque per Isaiam ait, Videbunt gentes iustitiam meam, & salutare meum sicut lampas accendatur. hæc ex Cyrillo. Et quod magis ad rem nostram facit, alij ex hebraeo legunt: Donec egrediatur sicut fulmen iustus meus. Sanè Christus lumen est cælestis Ierusalem indeficiens. Propterea Ioannes in Apocal. 21. Illa cælestis Ciuitas non eget, inquit, sole, neque luna, ut luceant in ea, nam claritas Dei illuminauit eam, & lucerna eius est Agnus.

40. At beata Virgo hanc lucem peperit ideo figuratur in Esther 10. ubi sic legitur. Paruus B. Virgo

Pp

fons,

38. Possumus & tertiam subiungere explicationem, ut per tria illa, fulgura scilicet, voces, & tonitrua, quæ de throno procedebant, intelligamus ipsum Christum ex utero matris tanquam de throno procedentem; Christus enim fulgur, & vox, & tonitruum appellari potest. Neque id mirum videri debet, si attendamus Virginitatem sanctissimam sub typo nobis, vnde fulgura, & tonitrua existunt mysticè interdum significari: nam & ipsa, ut cap. 3. probauimus, Isai. 19. Nubes leuis, & Eccl. 24. Columna nubis, & Psalm. 77. Nubes dicitur. Quare Methodius oratione in hypantem Domini Deiparæ partum virginem, & clarissimum fulgurationis metapho-

Epiphanius.

Christus
fulgur &
lux mundi

Ioan. 8.
Hebr. 1.
Sap. 7.
Luc. 1.

Isa. 62.

Cyrillus
Alex.

Isa. 62.

Apoc. 21.

Paruus B. Virgo

est fons
lucis.
Iosue 15.
Damasce.

Epiphani.

Hesychius.
Chrysippus?

Idelfonsus

Missale
Rom.

Ephraim
B. Virgo
est stella
fulgidissi-
ma Cyrillus
Alex.

Isa. 19.

Offic. Eccl.

fons, qui crevit in fluvium, & in lucem. solemq;
conuersus est, & in aquas plurimas redundauit
Esit her est. figurari etiam potest in aquis illis Jo-
sue 15. quæ vocantur Fons solis. Ideo Damas-
scenus or. 1. de natiuit. Virg. vocat eam Por-
tam vitæ, Fontem lucis, quo nomine eam vo-
cant complures alij. Epiphanius loco citato
his verbis: O Virgo sancta lucis æternæ Mater, lu-
cis, inquam, quæ in coelis illuminat copias Angelo-
rum: lucis, quæ illuminat ipsorum Seraphim in-
comprehensum oculum: lucis, quæ illuminat solem
splendidus facibus: lucis, quæ fines terræ illuminat
ad credendum Trinitati: lucis, quæ dixit, Ego sum
lux mundi: lucis, quæ dixit, Ego lux in mundum
veni: lucis, quæ assumpta est, & illuminauit eun-
ctas, quæ sunt in coelis, & in terra & iterum: O u-
terum habentem inextinguibile lumen septies la-
ceris gratia. huculque Epiphanius. Et He-
sychius orat. 2. de S. Maria: Alius, inquit, co-
gnominat eam Matrem lucis. & Chrysippus o-
ratione ad Deiparam: Aue, inquit, fons lucis
omnem hominem illum dans: Aue solis ortus, qui
nullum ferre potest occasum Idelfonsus sermone
1. de Assumptione: Maria, inquit, secun-
dum verbum Hebraicum interpretatur Stella maris,
Mare præsens seculum est, stella autem beata Vir-
go Maria, de qua ortus est ille, per quem illumina-
tur omnis mundus: Hinc securus accedite ad lau-
dam Virginis, & illuminamini, quoniam ipsa est
per quam vera lux in mari huius seculi refluxit.
sic Idelfonsus. Ecclesia in Missa in prælatione
de beata Virgine hac eadem metaphora uti-
tur illis verbis: Quæ virginitalis gloria perma-
nente lumen æternum mundo effudit Iesum Chri-
stum Dominum Nostrum. Ephraim sermone de
laudibus Virginis: Aue, inquit, stella fulgidissi-
ma, ex qua Christus processit: Aue per quam cla-
rissimus sol iustitiæ nobis illuxit. & uerum: Vir-
ginem Luciferam appellat. Cyrillus Alexan-
drinus libro de recta fide ad Reginas, refert vo-
ces Episcoporum dicentium in hunc modum:
Christum heri immaculatis parturitionibus par-
turietas salutem nobis Maria uita genitrix, pul-
cherrima mater, maximam luciferam. sic
Cyrillus.
41. Et sanè Deipara iure appellari potest
Ciuitas solis, de qua Isa. 19. In die illa, inquit,
erunt quinque Ciuitates in terra Egypti loquen-
tes lingua Canaan, & iurantes per Dominum
exercituum. Ciuitas solis vocabitur una & Ec-
clesia in Antiphona: Conceptio tua Dei Geni-
trix Virgo gaudium annuncians uniuerso mun-

do, ex te enim ortus est sol iustitiæ. Ideo Ezechiel
44. B. Virgo appellatur Porta Orientalis, quo-
niam ex Ambrosio de institutione Virginis
cap. 7. Generauit Orientem, peperitq; solem iusti-
tiæ Christus enim Zach. 6. & Luc. 1. appella-
tur Oriens, quod idem de porta orientali a-
nimaduertit Damascenus orat. 1. de Natiuitate
Heiychius orat. 2. de B. Virgine, ideo Epi-
phanus sermone de laud. Virg. Stupendum,
inquit, miraculum mulier sole amicta, lucem in
vlnis gestans. & Fulgentius sermone de lau-
dibus Virginis: Pætita, inquit, Maria fenestra
Cæli, quæ per ipsam Deus verum fudit seculis lu-
men. Quod si accommodare velimus Virgini
illud Eccles. 24. Ego feci, ut in cælis oriretur lu-
men indeficiens, optimè confirmantur ea, quæ
dicimus, quæ uerba licet de diuina sapientia
primario dicantur, Ecclesia centè plerique
ex eo capite ad Virginem quoque refert. &
Hugo Cardinalis, & Carthusianus in illum
locum mythicè de sanctissima Virg. id explicant.
42. Quod autem Christus uocis nomine
significatur clarius est, quàm ut probatione
egeat, ipse enim Verbum est Patris, quod in
uero Virginis de eius purissimis sanguinibus
caro factum est.

Christum porro per tonitruum intelligi do-
cet Gregorius lib. 29. moral. cap. 13. super illud
Iob. 48. Et uiam sonantis tonitruus. Quid per to-
nitruum, inquit, nisi prædicatio superni terroris ac-
cipitur? quem terrorem dum percipiunt humana
corda quatuntur. Aliquando uero in tonitruo
ipse incarnatus Dominus figuratur, qui ex anti-
quorum Patrum conueniente propheta ad nos-
tram nostram, quasi ex nubium concussione prola-
tus est. Quam inter nos uisibiliter apparet, quæ
super nos erant, terribiter tonuit, unde & ipsi
sancti Apostoli de eius gratia generati. Bonergeti,
id est filij tonitruus sunt uocati. hæc Gregorius.
Sicut autem tonitruum mortales tenet, &
concutit, ita Christus benignissimus licet
sui, hostes tamen suos terret, & uelut toni-
truo perculso euenit, atque debellat. Psal. 2. Re-
ges eos in uirga ferrea, & tanquam vas figuli
confringet eos. & Matth. 21. de Christo lapide,
quem reprobauerunt adificantes (dicit ipse
Christus) & qui ceciderit super lapidem istum
confringatur, super quem uero ceciderit, conuertetur
eum. Et quidem huius tonitruum vim, atque ef-
ficaciā cernimus in captiuis suis uinctis, quos
in sanguine testamenti sui de iacu, in quo Christus
non contra de

monemto non erat aqua eduxit. Item in principe tene-
brarum Satana, quem fortior ipse superueniens
eiecit foras, & alligauit, & vasa eius tulit. In or-
be quoque terrarum, quem destructa idola-
tria, & demonum cultu flementibus, & ne
quiequam contra nientibus per tot annorum
spatia, Tyrannus ad Patris æterni notitiam, &
cultum deduxit.

Contra Anachri- Anichristum interficiet spiritus oris sui, & de-
struet illustratione aduentus sui? de quo Isa. 11.
Percutiet terram virga oris sui, & spiritu labio-
rum suorum interficiet impium. An non tonitru-
um & in passione sua, cum in hora compre-
hensionis suæ hostes suos omnipotentis bra-
chio Leo allisit. De quo Leo sermone 1. de
passione illud, inquit, Christi verbum, Ego sum,
manum illam ex ferocissimis congregatam, quasi
quodam fulmineo ictu strauit, atque percussit, ut
omnes illi aurores, minaces, atque terribiles retro
acti corruerent. Quid iam poteris maiestas eius
iudicantis, cuius hoc potuit humilitas iudicanda?

Augustin. hæc Leo. His adde Augustinum sermone 30.
de tempore, de Infante Christo: Quid erit
inquit, tribunal iudicantis, quando superbos Re-
ges (id est Herodem) cuncta terreat infans?
Sane in nouissimo iudicii die Christus tan-
quam tonitruum percellit omnes impios, &
derubabit eos in ignem gehennæ sempiter-
num. Quare Deut. 32. Dominus metaphora
fulguris vitiorum ad hoc propositum: Si ausero,
inquit, ut fulgur gladium meum, & arripuerit
iudicium manus mea, reddam ultionem hostibus
meis, & iis, qui oderunt me retribuam: Inebriabo
sagittas meas sanguine, & gladius meus deuora-
bit carnes, ac eruoere occisorum, & de captiuitate
nudati in micorum capite hæc ibi. Quæ omnia
Christi contra impios terribilitatem & gra-
uissimam peccatorum punitionem osten-
dunt.

43. Nec verò quisquam sibi blandiatur, quasi
Christus fururus sit blandus Iudex, minime-
que seuerus, quod interdum in diuinis literis
vocetur Agnus Ioan. 1. & Apoc. 5. qui est ani-
mal mansuetissimum, & à natura vnguibus,
cornibus, & dentibus, quibus cæteræ animan-
tes sauire solent, destitutum: etenim pauen-
dam, atque formidabilem esse iram huius Ag-
ni, indicant verba illa impiorum, qui Apoc. 6.
dicunt montibus, & petris: Cadite super nos, &
abcondite nos à facie sedentis super thronum &
ab ira Agni, quoniam venit dies magnus ira
ipsum, & quis poterit stare hæc ibi. Cui con-
sonat illud de columba, quæ Spiritum san-
ctum significat ex Ambrosio lib. de iniuriis
cap. 3. & 4. & est animal placidissimum cæteris
vnguibus, rostro, & felle; tamen Isai. 25.
Facta est, inquit, terra eorum in desolationem à
facie ira columba, & à facie furoris Domini
Quibus aptissime accommodari potest illud
Ambrosii de Noe, & Arca ca. 4. Neque irascitur
inquit, Deus quasi mutabilis, sed ideo irasci le-
gitur, ut exprimat peccatorum nostrorum a-
cerbitas, quæ diuinam meruerit offensam, tan-
quam eousque increuerit culpa, ut etiam Deus,
qui naturaliter non mouetur aut ira, aut odio,
aut passione ulla, prouocatus videatur ad ira-
cundiam. hæc Ambrosius. Ita de ira Agni, &
columba animalium mansuetorum, quæ Do-
minum significant, & eousque sauijse legi-
mus, ut tantam meritis terrorem, tan-
tamque vastitatem peccatoribus attulerint.

Sed hæc pauca de multis satis sint ad huius
tonitroi vim aliqua ex parte indicandâ. Quod
enim spectat ad victoriam, quam Christus non
minus gloriosè, quam potenter de Satana re-
portauit, fusc agemus capite sequenti, ubi
ostendimus Virginem sanctissimam per Chri-
stum filium suum venenati serpentis caput
penitus contriuisse.

Ioan. 5.
Apoc. 5.

Tmendit
ab ira A-
gni.
Apoc. 6.

Ambros.
lerem. 25.

Ambros.

VIRGINIS DEIPARÆ POTESTAS EFFICA-
cissima, & fortitudo inuicta ad omnes demonum vires funditus euertendas, sub
typo tonitruorum à diuino throno procedentium, ac primo quomodo id
effecerit gignendo Christum, qui Isa. 27. dicitur, Gladius durus,
grandis, & fortis depellaturus Leviathan.

CAPVT XXII.

SVM MARIVM.

Christus per humanitatem à Deipara acceptam
demonem vicit, nu. 5.

Christi demonie victoria sub typo gladii Domini
Isa. 27. Vistabit Dominus in gladio suo &c.
super Leviathan.

Pp 2

Quod

B. Virgo
demonum
conatus
compro-
mit.

Bellum in-
ter Virgi-
nem & ser-
pentem il-
lius con-
suetudinis
Impi filij
sunt na-
monis. &
quare.
Ioan. 8.
August.

Filij Be-
lial. quid
significat.
Iudic. 19.

Hierony.

Cyprian.
Epiphani.

Vos si dicamus ex Virgine san-
ctissima, tanquam de throno
Dei, tonitrua procedere ad dæ-
mones nobis infestissimos feri-
endos, eorumque conatus fian-
gendos, atque irritos reddendos,
id certe verissimum erit: quod ut planè perspi-
cuum sit, & cognitum, reuocandum est in me-
moriā implacabile bellum iam inde à mun-
di primordio à Deo optimo nominatim posi-
tum inter Virginem gloriosam, & serpentem
toruosum Luciferum; nec non inter semen
Virginis, Christum videlicet, qui est filius eius
naturalis, & Dei seruos à Christo redempto
(quos multis nominibus cap. 27. & 28. dicem⁹
esse spirituale eiusdem Virginis semen) & inter
serpentis semen, impios scilicet, qui Ioan. 8.
ex patre diabolo esse, eiusque desideria facere
velle dicuntur: quoniam, ut interpretatur Au-
gustinus libro contra Adimantium cap. 4. ini-
quitate ab eo didicerunt, eumque sunt imi-
tati. Adde, quia eius instinctu operantur, quod
Christus loco citato loquens cum impiis lu-
dæis significauit cum dixit: *Vos qui vidistis a-
pud Patrem vestrum* (diabolum scilicet) *facitis.*
& mox: *Vos facitis opera patris vestri*: hinc est,
quod impij alibi sæpè vocantur *filij Belial*, id
est dæmonis, Belial verò apostatam, vel præ-
uaticatorem sonat, vel absque iugo: & hoc no-
mine dæmonem significari docet Hieronymus
in Isa. 27. ideo autem impij filij Belial appel-
lantur, quod dæmonis exemplo, & instigatio-
ne contracto disciplinæ iugo, quasi effrenes
equi per abrupta vitiorum præcipes se iun-
t: addeque diaboli in se imaginem ad vitium re-
fecerunt, ut eius nomen ipsis tribuatur: quare Io.
6. Christus de Iuda pronunciauit: *Unus ex vo-
bis diabolus est.*

2. Verba, quibus à Domino hoc bellum est
promulgatum, leguntur Genes. 3. cum post
peccatum primorum nostri generis parentū,
Dominus ipse serpenti maledicens adjecit:
*Inimicitias ponam inter te, & mulierem, & se-
men tuum, & semen illius, ipsa conteret caput
tuum, & tu insidiaberis calcaneo eius.* per semen
autem mulieris non tantum Christum electo-
rum omnium caput, qui rectè ex Cypriano lib.
2. test. c. 9. & Epiphani. hæret. 78. naturale semen
mulieris appellatur, quod ex sola muliere, abs-
que viri confortio sit genitus, verum etiam
spirituale huius mulieris semen, id est electos
omnes, & per serpentis semen impios intelli-

gendos esse docet Rupertus libr. 2. de victoria
Verbi Dei cap. 17. & S. Antoninus 4. part. titu-
25. cap. 14 §. 6. Cæterum his verbis, ut animad-
uertit Rupertus lib. 3. de Trinit, & eius operi-
bus cap. 19. Deus optimus magnum suæ gra-
tiæ opus promittit, ut victorem diabolum, qui
tamen vicerat insidijs & fraude, Mulier quan-
doque vincere debeat fortitudine, & indicto-
iam bello, atque apertis inimicitijs: vocet au-
tem, Mulieris, hoc in loco tum in hebræo, tum
à Septuaginta in græco idiomate præfigitur
articulus, quasi singularem illam Mulierem
certa Dei providentia præordinatam intelli-
giverit; ut animaduertunt hebræicæ lingue
periti, teste Canisio lib. 1. de B. Maria cap. 2.
quin etiam Leo serm. 2. de Natiu. Cyprianus
lib. 1. testimon. cap. 9. Bernardus sermone Si-
gnum magnum. Rupertus lib. 2. de victoria
Verbi Dei cap. 16. & S. Antoninus loco citato,
& alij omnes per hanc mulierem Deiparam
accipiunt; Neque enim alterius mulieris gloria
totis viribus à dæmone, eiusque semine perpetuo
oppugnata præter Deiparam ostendi po-
test Neque etiam alia mulier, quæ dæmonem
cum semine suo contraheret; quod in præsentia
planum fiet; idque etiam eleganter sic cecinit
Prudentius hym. 3. Carthemerion.

*Hoc odium vetus illud erat;
Hoc erat aspidis, atque hominis.
Digladiabile dissidium;
Quid modo cernua foemineis
Vipera proteritur pedibus;
Edere namque Deum merita
Omnia Virgo venena domat.*

Idem colligitur Apoc. 12. ubi draco abijisse
scribitur ad faciendum prælium cum reliquis
de semine illius benedictæ mulieris amictæ
sole, quam præter Ecclesiam significare etiam
B. Virginem docent Augustinus lib. 4. de sym-
ad Catech. cap. 1. Epiphanius hæret. 78. & alij,
ut dicemus cap. 13. Hinc dissidium inter semen
serpentis, & semen huius mulieris; Viros scili-
cet impios, & iustos ab ipso propemodum
orbe, exordio exortum cum Abel iustum per
summum impietatem Cain interfecit, & per hos pro-
omnes postea consequentes ætates propaga-
tum est, quod Apostolus in Ismael, & Isaac
expressum dixit ad Galat. 4. *Sed quomodo, in-
quit, 16. qui secundum carnem natus fuit, perse-
quebatur eum, qui secundum spiritum, ita &
nunc.* hinc Ethnicorum contra Christianos,
Hære-

Rupertus
Antonin.

B. Virgo
vicit a-
perio li-
bello dæ-
monem.

Mulier-
la Virgi-
nem aspi-
nat.

Canisius
Leo.

Cyprianus
Bernardus

Leo.
Cyprianus
Bernardus

Leo.
S. Antoninus

Leo.
S. Antoninus

Leo.
S. Antoninus

Leo.
S. Antoninus

Leo.
S. Antoninus

Leo.
S. Antoninus

Leo.
S. Antoninus

Leo.
S. Antoninus

Leo.
S. Antoninus

Leo.
S. Antoninus

Leo.
S. Antoninus

Leo.
S. Antoninus

Leo.
S. Antoninus

Leo.
S. Antoninus

Leo.
S. Antoninus

Hæretico uni contra Catholicos, infenso, ac
pernaci animo odium, atque furor, quem be-
atorum milia martyrum protestantur, qui nō
solum vibem, quod dixit S. Leo, sed & orbem
universum purpuratis, & longē lateque ruti-
lancibus populis compleverunt. Hoc impio-
rū contra justos Dei servos propte studia cōtra-
ria & propter morum dissimilitudinē, multipli-
ces persecutiones, quas ostendunt tot illustri-
um confessorum foris pugna, ut de se ait Apo-
stolus, *Sanctus timores*, quos propter pietatem
sustinere coguntur: *Viri enim sanguinum*, Pro-
verb. 19. *oderunt simplicem* & infensū: *Abomi-
nantur iusti virum impium*, & abominantur
impis eos, qui in recta sunt viam. Quare Grego-
rius homil. 38. in Evangelia: Abel esse tenuit,
quem Cain malitia non exercet, & lib. 8. ep.
36. ad Maximum Episcopum Salernitanum:
in tantum, inquit, omnipotenti Deo te placu-
isse exitimes, quanto te displicuisse perversis
hominibus cognoveris. Et Ambrosius lib. 10.
in Luc. cap. 23. agens de Iudæis, qui Barabbæ
homicidæ abolitionem, & Christi innocen-
tis exitum flagitarunt: Tales, inquit, leges i-
niquitas habet, ut oderit innocentiam, scelus
diligat, in quo & nominis interpretatio speci-
em dat figure; Barabbas enim patris filius lati-
nè dicitur; Illi ergo, quibus dicitur, Vos ex pa-
tre diabolo estis, vero Dei filio, patris sui filius
Antichristum prolaturū esse produntur. hæc
Ambrosius. Ideo Ioan. 15. Christus ad Apo-
stolos: *Quia, inquit, de mundo estis, sed ego ele-
gi vos de mundo, propterea odit vos mundus*.
Hinc inter illas duas famosas Civitates, Ter-
renam, & Cœlestem iugis, ac perpes dissensio;
de quibus Augustinus lib. 14. de Civit. cap. 29.
Fecerunt, inquit, Civitates duas amores duo, ter-
renam scilicet amor sui usque ad contemptum Dei;
cœlestem vero amor Dei usque ad contemptum sui.
denique illa in se ipsa hæc in Domino gloriatur.
hæc Augustinus. Qui egregie de duodecim
postremis libris de Civitate Dei, vniūque
Civitatis, ut ipse loquitur, exortum, procurum, &
finem, non minus piè, quam eruditè perle-
gitur.

Propter has iuges, & implacabiles inimici-
tias inter mulierem & serpentem, & inter se-
men illius & semen huius, docet Rupertus lib.
2. de vict. ver. Dei cap. 8. sacram scripturam
appellari *librum bellorum Domini Nume. 21.*
& *librum iustorum. 2. Reg. 1. quia in scripturis*
quid aliud continetur, nisi bellum, & certamen

Verbi ad destructionem peccati, & mortis.
Attamen in hoc contra serpentem, eiusque
semen certamine sub tanta Virginis ductu,
atque auspicijs modo gratia Dei non desim?
nihil de victoria dubitandum: ipsa enim est,
quam Deus Genes. 3. prædixit contrituram
caput serpentis, & ut rectè animadvertit Cy-
prianus lib. 2. testimo. adversus Iudæos c. 9.
Mater, inquit, Domini nostri Iesu Christi in illa
muliere promissa est, hæc inimicitias opposita est
serpentis. Pona (inquit) inimicitias inter te & mu-
lierem; non certe Pono, dicit, ne ad Evam pertine-
re videatur: Verbum promissionis est, quod trans-
mittitur in futura, id est, Successio mulierem,
qua repudiata facilitate credende, non solum te
non audiat, sed ipso etiam Gabriele deferente ver-
bum, rationem de promissionis exigat bonitate
discendo. Quomodo erit istud, quoniam virum non
cognovi, hæc Cyprianus.

3. Non me latet Septuaginta Interpretes le-
gere, ipsa conteret caput tuum, & refert ad se-
men mulieris, quod in hebræo est masculini
generis, & ita legit etiam Irenæus lib. 4. contra
hæres. cap. 78. Cyprianus lib. 2. testimo. ca. 9.
Petrus Chyrolologus term. 174. Leo serm. 2. de
Nativitate Domini. Verum complures alii Patres
legunt: *Ipsa conteret caput tuum*, & refertur ad
mulierem, ita habet Ambrosius lib. de fuga se-
culi cap. 7. Augustinus lib. 2. de Genesi contra
Manichæos cap. 18. & libro 1. de Gen. ad litt.
cap. 30. Chrysostomus homil. 18. in Genesim.
Gregorius lib. 1. moral. c. 38. Claudius Marius
Victor, Eucherius libr. 2. in Genesim cap. 28.
Prudentius loco citato. Beda, Rabanus, Stra-
bus, Lyranus in Genes. 3. Rupertus lib. 3. de
Trinit. ca. 20. Alchimus auitus, Bernardus ho-
mil. 2. in missus est, & sermone Signum ma-
gnum; & in editione vulgata novissime Romæ
recognita legitur, Ipsa, quam versionem con-
tra Remanum hæreticum defendit Cardina-
lis Bellaminius controu. de verbo Dei libr. 2.
cap. 12.

Ceterum, quod spectat ad harum versio-
num diversitatem animadvertendum est, vo-
ces illas, *ipsa*, & *ipsa*, hebræo posse ipsam
literis scribi, nempe per He, Vau, & Aleph, ita
enim docet Lexicon Sanctis Pagnini, & Cō-
plutensis, licet variā exigant puncta, cum e-
nim est, *ipsa*, scribitur Deutec in vau, & legitur
huius: *ipsa* vero habet chinich sub hoc, & le-
gitur huius, idque manifeste ex sacris literis
confirmatur, nam Genes. 3. ubi nos habemus

Exod. 3. Mulier, quam dedisti mihi sororiam, dedit mihi de ligno, &c. & in hebraica lectione additur, ipsa dedit, & scribitur illis literis He, Vau, & Aleh. Similiter Exod. 3. Educam de terra, pronomen, illa, tribus iisdem literis efficitur. Quoniam vero puncta à recentioribus Iudæis sunt inuenta, ideo potuit antiquitus utroque modo verti, & hinc orta est translationum varietas: verum illa est præferenda, quam confirmat editio vulgata; quæ ut diximus, habet ipsa conteret. Neque obstat verbum illud conteret. hebraicè esse masculini generis, & ideo referri ad semen, quod in hebræo est masculini generis, non autem ad mulierem, quæ est formini generis, nam in sacris literis tolent interdum, teste Bellarmino loco citato, pronomina, & verba masculini generis conjungi nominibus foeminiis, & affert locum Ruth. 1. vers. 8. & Esther 2. vers. 5. quæ quibus in textu hebraico recognoscere poterit.

Augustin. Ad maiorem tamen hujus loci explanationem addam, & illud Augustini libr. 2. de doct. Christia. cap. 12. quod etiam insinuat libr. 18. de Ciuit. Dei cap. 44. diuersas Interpretum translationes interdum sibi non aduersari; sed, ut ipse ait, sibi inuicem attestari, & se mutuo exponere: atque in re propofita, quamuis, ut diximus, legendum sit, ipsa conteret caput suum: verè enim per Deiparam noxium hujus serpentis caput est confectum: quod in Iudith, quæ Holofernis caput præcidit, & in sexcentis figuris, atque typis, ut cap. 24. fufius ostendimus, in sacris litteris adumbratum videmus; tamen siue legatur ipsa, siue ipse, quod ad rem significatam attinet, in idem recidunt; cum certum sit ipsam quicquid in hac serpentina capitis contritione præstitit, id totum filij sui virtute, qui est ejus semen confecisse. Rursum id, quod Christus, propria quamuis virtute ejusdem serpentis caput conterendo effecit; Matri rectè tribui posse: tum quia arbori ascribitur quod ab ejus fructu in valetudine recuperanda præstatum; tum etiam, quia Christus, ut semen est hujus mulieris, serpentem hunc adeo efferatum domuit, atque ad nihilum ejus vires redegit, hoc est per corpus suum sacratissimum à Virgine acceptum, & Deo Patri in cruce oblatum, ut mox dicemus.

Naturalis. Illud denique minime est reticendum, inter mulierem quamcumque, & serpentis naturalem quandam esse antipathiam, qua in re

illud est mirabile apud Rupertum libr. 3. de serpen-
Trinit. cap. 20. sibi ut ait fida relatione com-
pertum. Quod si nuda, inquit, mulieris planta
viniacissimum caput serpentis, ut leuiter presserit,
statim totum cum capite corpus interit: econtra-
rio ille si vel extrema planta dentulum infixerit,
occidit: adeo graues inter utramque naturam ini-
micitia posita sunt, hæc Rupertus. Nimirum in-
quit Bernardus sermone Signum magnum, ipsa
Virgo est quondam à Deo promissa mulier serpentis
antiqui caput virtutis pedes contritura, cujus pla-
næ calcaneo in multis versutis insidiatus est, sed
sine causa, sola enim contriuit uniuersam hæresi-
cam prauitatem. hæc Bernardus. Verum non
tantum ratione hæretum, quas sola, ut canit
Ecclesia, in uniuerso mundo interemisse, & nos
cap. 29. ostendimus: sed etiam uniuersaliter
caput serpentis eam contrituram prædixit ipse
Dominus Genes. 3. quod B. Virgo multiplica-
ter præstitit. Primò per semen suum Christum,
quem de suis castis visceribus protulit. Secun-
dò in se ipsa contriuit, cum omnem serpentis
impetum à se penitus excluderet, ac fregit.
Terriò etiam in alijs, præsertim sibi peculiari-
ter deuotis, multis modis tortuosi serpentis ca-
put conterit, vires impetusque retundit, atque
comprimat: de his singulatim nunc dicendum.
CHRISTUS PER HUMANITA-

tem à Deipara acceptam damo-
nem vicit.

ACprimùm quidem Virgo Deipara vene-
nati serpentis caput contriuit gignendo
Christum benedictum fructum ventris sui, per
quem tartarei draconis vires ad nihilum sunt
redactæ, & per quem ablata est maledictio, in-
uidia diaboli in orbem terrarum inuecta, quod
pulehrè S. Leo ser. 2. de Nat. docuit: Deus, in-
quit, omnipotens, & elemens statim, ut nos dia-
bolica malignitas veneno sua mortificauit inuita-
dis, prædestinata renouandis mortalibus sue pie-
tis remedia inter ipsa mundi primordia præsigna-
uit, denunciens serpenti futurum semen mulieris,
quod noxij capitis elationem sua virtute conteret;
Christum scilicet in carne venturum, qui natus
ex Virgine violatorum humana propaginis incor-
rupta natiuitate damnaret. ita S. Leo: Ipse
enim Christus pacificans per sanguinem crucis
ejus, suo qua in terris siue qua in cælis sunt, mor-
tem quidem nostram moriendo destruxit, infer-
num spoliavit, cum vincos suos juxta Zachariæ
vaticinium, eduxit de lacu, in quo non erat
aqua;

Coloss. 2.

1. Petr. 2.

Ioan. 12.

Matt. 12.

Qua ager

da.

1. Ioan. 1.

2. Petr. 2.

Iudic. 16.

Leo.

Isa. 53.

Gregor.

Leo.

Augustin.

non erat aqua; chirographum decrevit, quod erat contrarium nobis. cruci illud affigendo deluit peccata nostra, pertulit in corpore suo super lignum, ut peccata mortui, iustitia vivamus; mundum vicit, atque ad Patris cognitionem, & obedientiam adduxit, Satanam principem huius mundi eiecit foras, & apud inferos relinquit. sicque draconis caput per Christum Virginis filium plane est contritum.

Verum ut plenius intelligatur qua ratione Virgo sanctissima ad hanc serpentini capitis contritionem per Christum effectam concurrat, cum sit precipuum, quod in praesentia demonstrandum suscepit; illud ostendendum erit, quid ad hoc efficiendum Virgo attulerit: & deinde quomodo Christus per id quod accepit à Virgine hoc ipsum praestiterit. Quae sane res licet inter fideles satis sit explorata, ut tamen à suis initiis ducta plenius eluceat; supponimus Christum Dei filium: 1. Ioan. 1. In hoc apparuisse, ut dissolveret opera diaboli, ideoque corpus ex Virgine suscepisse, ut peccata nostra in corpore suo super lignum perferret, & in eadem ara ergis semetipsum per Spiritum sanctum Deo patri offerens, nos ei reconciliaret, de potestate tenebrarum eriperet, sicque de Satana triumpharet, ut qui in ligno vincebat, in ligno quoque vinceretur: & veluti alter fortissimus Samson propria morte de suis hostibus gloriosissime virtus, eos omnino perderet. Quare S. Leo serm. 8. de Pass. O ineffabilis, inquit, gloria passionis, in quo & tribunal Domini. & iudicium mundi. & possessus est Crucifixus: quare arma quibus in hoc spirituali bello contra demonem dimicavit, fuit corpus Iesu sanctissimum, cuius liore sanati sumus: Cum enim potuisset nos sola voluntate à demonis tyrannide eripere: Subvenire tamen moriendo hominibus voluit, ut verbis utat Gregorij lib. 20. moral. cap. 26. Quia nos videlicet minus amasset, nisi & vulnera nostra suscipere: nec vim nobis sua dilectionis ostenderet, nisi hoc quod à nobis tolleret, ad tempus ipse sustineret. Passibilis quippe, mortalis; nos reperit, & qui nos existere fecit ex nihilo, revocare videlicet etiam sine sua morte potuit à passione. & S. Leo ser. 14. de Pass. Filius Dei ex omnipotentia, qua aequalis est Patri, poterat solo verbo hominem reparare, sed operibus Dei congruebat, ut hostilis adversitas de eo vinceretur, de quo vicerat. Placuit enim Deo, inquit August. lib. 13. de Trin. cap. 13. ut propter eruenendum hominem de diaboli potestate, non po-

tentia diabolus, sed iustitia vinceretur, & cap. 4. Hanc instituit, qua victus est diabolus, dicit corpus affuisse in effusione innocentissimi sanguinis Christi sumptis ex Virgine, in quo deo demone nam v. c. 18 S. Thom. Offic. Eccl. sto Ascensionis eleganter sic canit.

Tremunt videntes Angeli.

Versa vice mortalium;

Culpat caro, purgat CARO;

Regnat Deus Dei caro.

Et S. Leo serm. 1. de Nativ. idem testatur his verbis: Omnipotens Dominus cum sanctissimo hoste, non in sua maiestate, sed in nostra congruitur humilitate, obiciens ei eandem formam, eandemque naturam mortalitatis nostra participem, sed peccati totius experiem; ut inuenter mortis diabolus per ipsum, quam vicerat, vinceretur. Idem serm. 1. de Pass. agens de eadem: Totum, inquit, illud sacramentum, quod simul & humanitas consummavit, & Deitas, dispensatio fuit misericordiae, & ad pietatem, talibus enim vineulis tenebamus astricti, ut nisi per hanc epem possemus absolui, & clarius ser. 8. de pass. Cum mortis, inquit, aculeum recipere non posset natura Deitatis, suscepit tamen nascendo ex nobis, quod posset offerre pro nobis. Idem epist. 13. ad Pulcheriam Augustam de Christo: Nisi, inquit, novus homo factus in similitudinem carnis peccati nostram susceperet vetustatem, & consubstantialis Patri, consubstantialis esse dignaretur & matri, Naturamque sibi nostram solus a peccato liber uniret, sub iugo diaboli generaliter teneretur humana captivitas haec S. Leo.

7. Ambros. lib. de fid. resu. Quoniam, inquit, Dei non poterat mori sapientia, resurgere autem non poterat, quod mortuum non erat, assumitur caro, qua mori posset, ut dum moritur quod solet; quod mortuum fuerat hoc resurgeret. & August. Augustin. ser. 176. de temp. ex hoc duas in Christo naturas, diuinam scilicet, & humanam colligit: Mortem enim, inquit, nec solus Deus sentire, nec solus homo superare potuisset: & infra: Si nihil de nostro suscepit, nihil nobis praestitit; proinde charissimi si non in nostra carne diabolus triumphavit, se exercuit, non nobis vicit: si non est in nostro corpore resurrexit, conditioni nostra resurgendo nihil contulit: si non in nostra carne peregit medicinam, solam ergo ex homine nascendo elegit iniuriam: de nostro est, quod apprehendit, de sue est quod

Nota ex
Augustino

quod donauit: meum testor esse quod cecidit, ut meum sit quod resurrexit: meum est quod iacuit intra tumulum, ut meum sit quod ascendit in celum. hæc ille Idem Aug. l. 4. de Trin. c. 14. loquens de excell. sacrif. Christi in cruce peracto: *Quod tam mirandum, inquit, quod offerretur pro mundanis vitijs, mortalium, quam sine ulla contagione carnalis concupiscentia caro nata in utero, & ex utero virginali? & quid tam grate offerri, & suscipi posset, quam caro sacrificij nostri corpus effectum sacerdotis nostri, & lib. 23. de Trin. c. 14. Ideo, inquit, Christum esse opus erat & hominem & Deum, nisi enim homo esset non poterat occidi: nisi Deus esset non crederetur noluisse quod potuit, sed non potuisse quod voluit: nunc vero humana pro nobis passus est, quia homo erat, sed si voluisset etiam hoc non pati, potuisset, quia & Deus erat & c. 18. Hæc, inquit, tanta Dei dona, & si qua alia sunt, nisi Verbum caro fieret, nulla essent. sic Augustinus.*

S. Bern.

S. Bern. ser. 75. in Cant. agens de sponsa, quæ in lectulo suo quaerit Christum, lectulum interpretatur tumulum, prælepium ipsum uterum Virginis. Merito, inquit, sponsa ponens lectulum dicit suum, quia omne quod infirmum est Dei non de proprio inesse illi manifestum est sed de nostro. Ex nobis assumpti: quæ pro nobis sustinuit, Nasci, lactari, mori, sepeliri: Mea est mortalitas nati, mea infirmitas parvuli, mea exspiratio crucifixi, mea sepulchri dormitio hæc Bern. S. Thom. 3. p. q. 44. art. 3. ad 2. agens quomodo Christus etiam in miraculis patrandis humanitate utebatur: Christus Dominus, inquit, venerat saluare mundum non solum virtute diuina, sed per mysterium incarnationis ipsius: & ideo frequenter in sanitate infirmorum non solum potestate diuina utebatur curando per modum Imperij, sed etiam aliquid ad humanitatem ipsius pertinens apponebat: unde super illud Luc. 4. singulis manus imponens curabat omnes, dicit Cyrillus, quamuis ut Deus potuisset omnes verbo pellere morbos: tangit tamen omnes, ostendens propriam carnem efficacem ad præstanda remedia. & super illud Marc. 8. expuens in oculos ejus, impositis manibus, &c. dicit Chrysostomus. Spuit quidem, & manus imponit cæco, volens ostendere quod Verbum diuinum operationi adiunctum miracula perficit: manus enim operationis est ostensua, sputum sermonis ex ore prolatus & super illud Ioan. 9. Feci lumen ex ipso, & iunxit super oculos cæci dicit Augustinus de salutis sua lumen fecit, quia Verbum caro factum est. huc usque S. Thomas ibi.

S. Thom.
Christus
humani
eato uteba
tur in mi
raculis, &
quare,

Luc. 4.
Cyrillus,

Marc. 8.
Chrysost.
Hom. 8. in
Marc.

Ioan. 9.
Augu. in
tract. 4. 4.
in Ioan.

8 Quamuis autem filius Dei carnem humanam ex quacunque materia, non ex matris corpore ut terno vtero assumere potuerit; maluit tamen Virgine ex muliere virgine illibata illam accipere; ut accipit, pulchre expendit Augustinus epist. 3. & lib. 13. Augustinus de Trin. cap. 18. cuius verba cap. 14. recitauit. & S. Thomas 3. part. q. 1. art. 4. cuius rei inter S. Thom. alias congruentias, & illa à Theologis assignatur, ut Christus carnem suam ex Virgine suscipiens ex materia secundum corpulentiam substantiam ab Adam, (qui fraude dæmonis ceciderat) deriuata in ea dæmonem vinceret, Sicut enim sicque medicina vulnere magis esset accommodata, & satisfactio quadam ratione magis propria exhiberetur in ea natura, per quam Deus fuerat offensus, quod Apostolus animaduertit Hebr. 2. cum dixit: Qui enim sanctificat, & qui sanctificantur ex uno omnes, de quo S. Leo ser. 2. de Nat. Non iuste, inquit, S. Leo diabolus amitteret originale deditque generis seruitutem, nisi de eo quod subegerat vinceretur, quod ut fieret sine virili semine editus est Christus ex Virgine. Idem serm. 3. de Nat. Offerenda erat pro reconciliandis hostia, quæ esset nostri generis sociata, & nostra concaminatio aliena. Idem eam egregie docet S. Thomas 3. part. q. 4. art. 6. Quare Augustinus lib. 1. de doctr. Chr. c. 14. agens de sapientia Dei in curatione hominis, quæ & contraria morbo, & similia adhibuit, inter alia, hæc etiam ponit: Corruptio, inquit, animo famina, ingressus est morbus: integro corpore scemina processit salus. & mox: Per faminam deceptus homo: Christus per faminam natus homo homines mortaliū mortales, morte mortuos liberauit sic August. Ideo B. Virgo, quæ ex purissimis suis sanguinibus Christum concepit, eum carni, per quam dæmonem vicit, vestiens, eidem quoque arma, in quibus dæmonem vinceret verè suppeditasse dicitur, ut propterea Cant. 4. dicatur sanctæ Ecclesiæ de collo ejus, quod est B. Virgo, sicut Turris David collum tuum, quæ adificata est cum propugnaculis (hoc enim spectat ad munitionem huius turris inexpugnabilis) sed præterea subiungit: Mille clypei pendens ex ea omnis armatura fortium, inde enim carnem Christus suscepit, quæ fuerunt arma, quibus est vsus fortior ipse Christus ad fortiter armatum dæmonem expugnandum. Et in die Incarnationis, quando Deus humanitate ab ea indutus est, iuxta illud Phil. 2. In similitudinem hominū factus, & habitu inuentus ut homo, tunc à Regio Propheta verè in spiritu canitur illud psal. 72.

psal. 72.

Qui d.

nam

nece

riti,

perat

illam.

Gen. 1.

Hebr.

S. Leo

Augu.

Matth.

Intr.

Phil.

psal. 72.

psal. 92. Dominus regnavit decorem induit est, induit est Dominus fortitudinem, & praeinxit se virtute, nimirum indutus est humanitatem decoram, & speciosam, ac simul fortissimam, & potentissimam, & praeinctus est ad hostes scilicet debellandos, & sicut qui gladium, vel arma ad alterius caedem alteri porrigit, eiusdem necis particeps dicitur: & sicut Eva primum Adamo porrigendo ad humani generis perniciem est cooperata, ita & Virgini, quae arma Christo dedit, a scribi etiam suo modo potest dæmonis per Christum devicti expugnationis. Ad quod etiam facit diversus modus, quo Deus Euam formavit ex Adam, & quo incarnatus est ex Virgine. Et, ut reliqua, quibus inter se differunt, omittam, illud in praesentia animaduertendum est, quod cap. 17. adnotavimus, Euam ex costa dormientis Adæ absque eius consensu formatam. At in Incarnatione non solum ex Virgine, sed dante, & consentiente ipsa, carnem suscipere voluit, ideoque per Gabrielem Archangelum eius assensum efflagitavit, quo praestito, Verbum statim caro factum est ex purissimis eius sanguinibus, ita ut Virgo sanctissima vera sit Dei mater. Hinc SS. Patres, Augustinus, Bernardus, quos loco cit. attuli pie contemplantur, totum mundum quasi ad Virginis genua prouolurum, eam ad assentiendum Angelo nuncianti suppliciter orare: quare Deipara sciens, & volens, arma ad triumphandum de dæmone Christo suppeditavit. Hinc est, quod Methodius orat. in hypap. Virginem sic affatur: Tu potentem illum corpore tanquam decens Panoplia (hoc est omni genere armorum) induisti, per quam ipse facile à me caperetur, & careretur, per quam etiam ignita omnia maligni tela extinguuntur, hæc Methodius, & Irenæus libro 3. cap. 33. de hoc consensu: Maria Virgo, inquit, obediens & sibi, & universo generi humano facta est causa salutis, & mox: Eub inobedientin nodus solutio nem accepit per obedientiam Maria.

9 Et sanè Apostolus Hebr. 9. Nostram à Satanæ captivitate redemptionem per Christi corpus Spiritus sancti opera ex purissimis Deiparæ sanguinibus formatum, eleganter explicat comparatione tabernaculi sacerdotum veteris legis; ubi enim differuisset de muneribus, & hostijs Moisaicæ legis, quæ non poterant iuxta conscientiam perfectum facere seruientem, solummodo in cibis, & potibus, & varijs

baptismatibus, & iustitijs carnis usque ad tempus correctionis impositis, subiicit: Christus autem assistens Pontifex futurorum bonorum per amplius, & perfectius tabernaculum non manu factum, id est non huius creationis, neque per sanguinem hircorum, aut vitulorum, sed per proprium sanguinem introiit semel in sancta, aeterna redemptione inuenta. Hoc enim tabernaculum non manufactum ex Theodoreto, Primas. & Haymone est Christi humanitas, seu ex Chrysost. Theophylact. Occumen. & S. Thom. in illum locum, est Christi corpus, quod pro nobis in cruce oblatum, ex Virgine sine virili opera, Spiritus sancti virtute fuit desumptum. Propterea enim Christus Dan. 2. vocatur lapis abscessus de monte sine manibus: dicitur autem Tabernaculum amplius, & perfectius, quia Colos. 1. In ipso habitat omnis plenitudo divinitatis corporaliter; & quia fuit plenus gratia, & veritatis Ioan. 1. Hinc est, quod S. Brigitta lib. 3. re. uel. cap. 29. cum Virginem sanctissimam templo Salomonis per singulas partes comparasset, refert Deiparam in hunc modum respondisse: Ego sum mater sacerdotis summi, & in templo corporis mei induit se vestibus sacerdotis libusque ritualiter, in quibus obviat sacrificium pro mundo. hæc ibi. Nimirum ibi carne indutus, in qua, & quam obtulit, idem enim Sacerdos fuit, & victima. quod pulchrè Athanasius serm. 3. contra Arianos: Verbum, inquit, ut Aaron vestem talarem, ita carnem à terra sumpsit, Mariamque vice rudis illaborata terræ (alludens ad virginitatem Deiparæ) Matrem sui corporis habuit, ut iam habens quod offerret, ipse Pontifex se ipsum Patri in victimam daret. sic Athanasius. Andreas Cretensis ser. de dorm. Ipse, inquit, magnus Pontifex Iesus, qui cælos assumpta carne pervasit, qua habebat animam ratione praeditam, & intelligentem tanquam in templo Virginis sanctuarium nos adiens fuisse, & sacrificat, & sacrificatur. & offerens oblationes offertur, & pro nobis se ipsum sanctificans, sanctificat eos qui ipsum sanctificant. hæc Andr. & Hieronym. lib. 1. in e. pist. ad Ephes. c. 1. docet Christum esse gloriam Patris, quæ Psalm. 66. Exurge gloria mea: Quæ gloria, inquit, suo fulgore munam illuminans, Templum sibi de Virginali utero fabricata est, cuius temple pater gloria efficitur Deus. sic Hieron. Christus ergo in templo carnis suæ de Virgine fabricato nostra peccata expians dæmonem profligavit. Ideo Deipara à Leone

Qq

termo.

*Virgo di-
citur salu-
tifera.*

*Elogia Sa-
ctorum de
Virgine
quod ad
nostrā sa-
lutem su-
cooperata.
Bernard.
Cyrillus.*

*Pet. Chry-
sologus.*

Luc. 2.

Psalm. 26.

Exod. 13.

Pet. Dam.

sermo de passione Domini dicitur *Virgo SALUTIFERA*, ait enim salutiferae Virginis partum non tantum nouissemis profuisse temporibus, sed in praeteritas etiam se refudisse aetates: quia enim Verbum corpus de ea suscepit, ipsa hac ratione cooperata est ad nostram salutem.

Hinc elogia illa de Virgine praeclatissima à SS. Patribus pronunciantur. Bernardus serm. 2. Pent. Merito in te respiciunt oculi totius creaturae, quia in te, & per te, & de te benigna manus omnipotentis quicquid creauerat recreauit. & serm. 4. de Assumpt. Per te, inquit, coelum repletum, infernus euacuatus est, instaurata ruina caelestis Ierusalem, expectantibus miseris uita per data data. haec Bernardus. Cyrillus hom. 6. in Nettorium cum Virgine loquens: Per te, inquit, Trinitas sanctificatur, per te crux pretiosa celebratur, & adoratur in toto orbe terrarum: per te exultat caelum, latantur Angeli, & Archangeli, fugantur daemones, & homo ipse ad caelum revocatur. & post alia in hanc sententiam, Per te unigenitus Dei filius uera lux effulsit, sedentibus in tenebris & umbra mortis. ita Cyrillus.

10. Petrus Chrysologus serm. 142. super illud, Inuenisti gratiam apud Deum, Haec, inquit, cum dicit, & ipse Angelus miratur, aut feminam tantam, aut omnes homines uitam meruisse per feminam. & serm. 143 super illud, Haec, inquit, est gratia, qua dedit caelis gloriam, terris Deum, fidem gentibus, finem uitijs, uitam ordinem, moribus disciplinam, Hanc gratiam detulit Angelus, accepit Virgo, salutem seculis redditura. idem serm. 146. Vna, inquit, puella sic Deum in sui peccatoris capiti, recipit, oblectat hospitio, ut pacem terris, caelis gloriam, salutem perditis, uitam mortuis, terris cum caelestibus parentelam, ipsius Dei cum carne commercium, pro ipsa domus exigat pensione ero ipsius utrius mercede conquirat & impleat illud propheticum, Ecce haereditas Domini filii merces fructus uentris. idem Chrysologus serm. 146. Et ut semper, inquit, MARIA humana prauia sui salutis populum, quem unda generatrix misit in lucem, ipsa iure processit in Cantico Maria, inquit, soror Aaron, sumens tympanum in manu sua dixit: Cantemus Domino gloriose enim honorificatus est.

Petrus Damianus serm. de Assumpt. Considera, inquit, & qua in caelis, & qua in terris in Virgine refabricata, Deum qui caelum palmo metitur, virginis uentris breuitate conclusum, Redemptionem hominum, Angelorum restorationem denique quicquid est, fuit, & erit per Virginis uirum renouatum. ita Damianus.

Bonauentura in speculo B. Virg. cap. 7. O Bonauentura, inquit, plena, & superplena gratia, de cuius plenitudine exundantia resperisa reuiuiscit omnis creatura.

Georgius Nicom. orat. de oblat. Deiparae ad eam sermonem dirigens: Per te, inquit, para dissum purum sumus consecuti: per te generis colonia ad propriam redijt mansionem: per te recessit rhomphaea versatilis: per te quae erant clausa delictarum portae fuerunt aperta: per te Spes Prophetarum ad effectum sunt ueducta: in te finem acciperunt, quae ab eis dicta sunt: per te nostra reuerentia certa signa tenemus: per te nos Regnum caelorum speramus associuturos: Te nostra salutis habemus adiutorem. haec ille.

S. Bruno serm. de Natiuit. Virg. illud Iob 40. S. Bruno de Leuirhan: Nunquid illudes ei, aut ligabis eum ancillis tuis, dicit Virginem esse, qua Dominus ligauit Leuirhan.

B. Laurentius Iustinianus serm. de Natiuit. Virg. eam seculi reparatricem, & in cap. 9. lib. de Connubio uerbi, & animae, Virginem peccati interemptricem appellat. Quare mentio omnes Deiparae sanctissima dicere possumus, quod Iudith fortissima, foemina, quam Deiparam adumbrabat post interfectum Holofernem, ab vniuersis dictum legimus c. 13. Benedixit te Dominus in uirtute sua, quia per te ad nihilum redegit inimicos nostros.

11. Quod autem id, quod per Christum effectum est, Virgini recte tribuatur, confirmatur exemplo Iacob Patriarchae Gen. 48. qui loquens cum Ioseph filio de praedio suo in Sichimis, id quod filij quamuis (ipso inscio fecerant) sibi tribuere non dubitat: De, inquit, tibi partem unam extra fratres tuos, quia tuli de manu Amorri in gladio, & in arcu meo, cum tamen non suo, sed Simeon, & Levi gladio tulisset, ut patet Gen. 34. Nam, ut Vlysses (liceat quoque nobis ratiocinationis nostrae efficacitatem ex profanis Auctoribus confirmare) quod Achilli alieno habitu delitescenti arte sua deprehenso, arma tantum sumere, & ad bellum Trojanum proficisci persuaserit, ejusdem egregia apud Trojam facinora, & ipsam Hectoris eadem sibi ascribere non veretur: sic enim contra Ajacem in illo Graeciae dudum confesso, cum Achillis arma sibi deposceret, de Achille loquentem inducit Poeta.

Leici, manum, fortem, ad fortia misi: Ergo opera illius mea sunt, Ego Telephon habeo.

Pugnam.

*Pugnantem domui; victum, orantemq; refeci.
Quod Theba cecidere, meum est. An me credite
Lesbon,*

*Me Tension, Chrysenq; & Cillan Apollinis vr-
bis,*

*Et Syron cepisse, mea concussa putate
Procubuisse solo Lyrnesia moenia dextra:
Viq; alios taceam, qui saeuum perdere possit
Hectora, nempe dedi, per me sacro inclitus He-
ctor.*

Ex quibus satis colligitur quantum eius-
modi adiumenta ad negotium conficiendum
afficienti tribuere omnes soleant, quanto ma-
gis Deipare in victoria de Satana à Christo
reportata tribuendum est, quæ non solo con-
ficio, sed ipsa etiam opera Christum nobis ge-
nuit, e quæ carnem tribuendo, arma ad dæ-
monem expugnandum iobministruit. Quare

S. Thom. S. Thomas 3. part. quest. 27. art. 5. ad 2. Virgo,
inquit, tantam optinuit gratia plenitudinem, ut
esset auctori gratia propinquissima, ita quod eum,
qui est plenus omni gratia, in se reciperet, & eum
pariens quodammodo gratiam ad omnes diuisas
ret. ita S. Thomas. Et hæc pauca de ratione,
quæ in incarnatione Virgo sanctissima coope-
rata est ad nostram salutem, ut omittam plu-
rimos Patres præter eos, quos cap. 17. citavi,

Irenæus qui per eam reparata omnia dicunt: ita enim
Anselmus docet Irenæus libro 5. cap. 19. Anselmus de
Rupertus Virg. cap. 11. Rupertus lib. 13. in Ioan. S.
S. Bernar- Bernardinus Senensis tom. 3. serm. 6. art. 2. c. 2.
dinus. quorum verba afferam cap. 27. ubi agam de

Virgine cur mater sit iustorum: ut omittam
etiam alias rationes, quibus Virgo ad idem
cooperata est, precibus scilicet efficacissimis
impetrando, merendo etiam multa de con-
gruo, & alijs modis: quæ omnia fusiustradunt
S. Thom. Theologi in 3. sent. & in 3. part. S. Thom. de
Suarez. quibus eruditè noster Franciscus Suarez tom.
2. in 3. part. disput. 23. sect. 1. ubi agit quo mo-
do Virgo fuerit nostræ salutis causa: & disput.
18. sect. 4. in fine multos Patres ad huius veri-
tatis confirmationem affert, & disp. 10. sect. 6.
ubi disserit quomodo Virginis consensus An-
gelo nuntiati factum sit medium ad Incar-
nationis executionem.

Quomodo Vidimus in communi Christum Dominum
Christus humanitate sua, de Virgine accepta contra
per huma- dæmonem dimicasse, de eo quæ triumphum
nam egisse; nunc tractandum remanet qua ratio-
ne Christus per humanitatem ex Virgine de-
ceptam sumptam, hoc executioni mandavit, quod in

sacris literis varijs metaphoris inuenitur de
scriptum, quæ si enucleentur, varia quoque
diuinæ bonitatis, & sapientiæ mysteria emi-
phar. cabunt, liceat enim nobis de his metaphoris
multiplicibus idem dicere, quod Augustinus
lib. 10. de Ciuit. cap. 6. loquens de Christi sacri-
ficio multipliciter significato: *Hæc unum, in-
quit, per multa figuratur, tanquam verbis multis
res una dicatur, ut sine fastidio multum com-
mendetur.* ita Augustinus. Nos autem quam-
plurimis omisissis, quinquaginta tantum metapho-
ras, vel figuras ad Christi, eiusque genitricis
gloriam pro modulo nostro inuestigare cona-
bimur.

CHRISTI DE DÆMONE VICTO-

*ria sub typo gladij Domini Isai. 27. Visitabit
Dominus in gladio suo, &c. su-
per Leuiathan.*

12 ET prima quidem habetur Isai. 27. in die Isai. 27.
illa, inquit, *visitabit Dominus in gladio.* Prima me
suo duro, & grandi, & forte super Leuiathan taphora
visitabit, & super Leuiathan serpentem toruosum, visitabit
& occidet eum, qui in mari est; vel, ut ha-
bent Septuaginta: *Inducet Dominus gladium sub typo
sanctum, magnum, & fortem super draconem gladij Le-
colubrum fugientem, &c.* Quibus verbis ex In-
terpretum sententia, Christi de Satana trium-
phum describitur; ideo inuestigandum nobis percuti-
tione est quis, qualisue sit gladius hic Domini: quis Septua-
ginta- item, qualisque sit Leuiathan serpens iste, &
quomodo visitatorum, & simul perditorum se
illum prædicat Dominus.

Gladius igitur Domini, & si multa signifi-
cet, & præsertim Verbum Domini ex Origene
lib. secund. Patriarch. cap. 2. & alijs, quorum
Hieronymus in hunc locum meminisse, He-
braice 4. *Prius est sermo Dei, & efficax, & penetra-
bilior omni gladio ancipiti;* tamen in hoc loco
Christi Domini humanitatem ex plurimorum
Patrum sententia significari existimo. Ter-
tullianus enim libro quarto contra Marcio-
nem: illa, inquit, *die superducet Dominus macha-
ram magnam, sanctam, & fortem, Christum sci-
licet suum intell. gti.* Nazianzenus, *Machara Nazian-
Christus dicitur, quod refecit malum, & putridū
à meliori.* Basilus in Psalm. 44. *Machara, in-
quit, dicitur Christus, quod refecit & mortificet
prauas animi cupiditates, & motus.* Augustinus
in Psalm. 7. in illa verba: *Nisi conuersi fueritis* Psalm. 7.
gladium suum vibrabit. Gladium dicit esse huma-
nita-

292 nita-

- nitatem Christi, qui in primo aduentu tanquam in vagina humilitatis absconditus. in secundo vero veniens iudicare vivos, & mortuos, vibrabit gladium & iustus suis lumine, terrore vero impijs corusebit: addit etiam ex persona Christi ad Patrem dicit in alio Psalmo (scilicet 16.) Erue animam meam ab impio, & frangam tuam ab inimici manus tua: cuius Psalmi verba enarrans Augustinus, in eundem Psalmo, 16. idem repetit: Erue, inquit, Augustinus, animam meam ab impio, resuscitando me à morte, anima mea frangam tua est quam assumpsisti manus tua, id est aeterna virtus tua, ut per ipsam Regna debellat iniquitatis, & dicit Cyrillus. A. videt iustos ab impijs Cyrillus Alexandrinus in I. xander. I. sa. similiter interpretatur de Christo. Theodore, doretus, Macheram, inquit, nominat vindicem Procopius filium, & liberantem. Procopius Gazeus in I. Gazeus. I. sa. 49. super illud: Posui os meum, ut gladium acutum; humanitas Christi facta est inquit Procopius, ut Leviathan serpentem magnum, & Rupertus. I. sa. 9. super illa verba: Et ponam te gladium fortium, gladium interpretatur de Christo, ut per ipsum scilicet fieret illud, quod erat fortissimum, iuxta illud, Non venit pacem mittere, sed gladium; veni enim separare hominem aduersus patrem suum, &c. Glossa etiam interlinearis hic I. sa. 17. In gladio, id est filio. I. sa. 13. Idem etiam confirmare possumus ex libro Iudic. ca. 7. ubi in somnio illius Madianitarum visus est, quasi tubicineticius panis ex hordeo voluit, & descendere, ac Madianitarum castra delere, cui alter respondit, Non est hic alud nisi gladius Gedeonis tradidit enim Dominus in manus eius. Madian, & omnia castra eius. Sed quaerit quispiam, quid commune panis subinertio cum gladio? Respondeo si attendamus rem spiritaliter per utrumque significatam, mirum in modum sibi congruunt, sub nomine enim panis caro Christi intelligitur, quæ sub speciebus panis continetur. Quare Saluator dicebat Ioan. 6. Panis quem ego dabo, caro mea est pro mundi vita: dicitur vero subinertius, quia ignem, & cineres reliquias ignis colore, odore, & sapore refert. Quoniam sanctissima Eucharistia vndiq; passionem, in cuius memoria est instituta, redolet, & flagrantissimam Christi charitatem præ se fert, ideo cum de hoc sacratissimo Sacramento ageret Christus, solebat aliquid de passione addere, exempli gratia. Hoc est corpus meum quod pro vobis tradetur. Caro mea pro mundi vita. Hic Ioan. 6. est sanguis, qui pro vobis effunditur. Et Apollonius. 1. Corint. 11. Quotiescumque manducabitis panem, & calicem bibetis, mortem Domini annuntiabitis donec veniat. At verò hæc Christi caro gladius, seu instrumentum fuit, ut dixi, ad hostes debellandos, & fideles ad hoc sacramentum pie accedentes, vires sumunt ad demones superandos iuxta illud Chrysostomi hom. 61. ad populum Antiochenum: Tanquam leones, inquit, ignem spirantes ab illa mensa recedimus, facti diabolo terribiles: etenim Psalm. 22. Paraisti in conspectu meo mensam aduersus eos, qui tribulant me: mensis autem metephora mensæ vicit David, quoniam panis hic Eucharistiæ super substantialis, ex Deipara, quæ per mensam panum propositionum adumbratam diximus cap. 5. est dei umprus. Hunc Gladium (qui, ut dixi, est Christi humanitas hic ex vera Christi mater, ex materia ab eadem Virgine subministrata in suo utero tanquam in officina apposuisti, antiqui Patres summis votis optabant; ut verbum quantocyus ad demones euertendos assumerent, idque illis verbis ab eo effugitabant Psalm. 44. Accingere gladio tuo super femur tuum potentissime. de hoc Rupertus libro 3. de Trinitate & operibus eius, capite 19. Christus, inquit, cum illo antiquo serpente foriter se exercent accinctus gladio super femur suum potentissimus speciosus, & pulcher intendit, prospere processu, & regnauit; hostemq; publicum ante pedes suos productum contriuit, & vulnerauit, iuxta Psalmistam: Tu humiliasti sicut vulneratum superbum in virtute brachij tui tunc adimpletum est MULIERI in isto semine suo, quod fuerat hic pradiatum, ipsa conseret caput tuum: unde in alio Psalmo Propheta dicit: Tu contriulasti capita draconum in aquis: Tu contregisti capita draconis, hæc ex Ruperto.
- Gladius porro iste dicitur Durus, Grandis, & Fortis, & quidem Septuaginta loco, Duri, vertunt, Sanctum, quod est Christi epithetum valde proprium; Ex Evangelista namque Matthæo c. 2. iuxta Prophetarum vaticinij, Christus Nazarenus vocabitur quod explicans Hieronymus in illum locum: Nazarenus, inquit, Sanctus interpretatur; Sanctum autem Dominum futurum omnis scriptura commemorat. ita Hieronymus: ideo Angelus ad Virginem: Quod natus situr ex te Sanctum vocabitur filius Dei.

Gladius 14. Sed videamus quomodo humanitas
Christi Domini sit gladius durus, grandis, &
fortis: & durus quidem, quia cedere nescit, &
est invincibilis, quare Psalm. 2. de Christo: Re-
ges eos in virga ferrea, & tanquam vas figuli
confringes eos: quod repetitur Apoc. 2. & 19. &
Jeremia qui fuit figura Christi dicitur cap. 1.
Ego dedi te in ciuitatem munitam, & in colum-
nam ferream, & non murum aream super omnem
terram, & bellabunt aduersus te, & non praeua-
lebunt. & Ezech. 3. adhuc rebus durioribus as-
similatur eum: *Vi adamantem*, inquit, & ut *silecem*
dedi faciem tuam, ne timeas eos: debebat enim
res durissimas effringere, iuxta illud Psalm. 106.
Confiteantur Domino misericordia eius, quia con-
triuuit portus areas, & uictos ferreos confregit, id
est ad educendum vincium de domo carceris,
& umbra mortis, contriuuit inferorum poten-
tiam, & munitiones, quae dicuntur Matth. 16.
portae inferi, conterendus etiam erat Satanas
cum suis, qui Isai. 27. (ut mox dicemus) ap-
pellatur *serpens uetus*, & ita Sap. 18. Omnipotens
sermo tuus de caelo durus debellat in mediam
exterminij terram profusus id est Christus Do-
minus durus dæmonis debellator aduenit, ut
cap. 2. diximus Bernardus uerò ser. 2. de Pen-
tecoste hanc dicitur refert ad Christi patien-
tiam in uictum, quam in passione exhibuit:
Quam fortiter, inquit, Domine! *ita indigna*,
quam aspera pro hominibus passus es, ita ut liceat
sugere mel de petra, oleumq; de saxo durissimo,
duro ad uerba, dauiore ad uerbera, durissimo ad
crucis horrenda, quia in omnibus his sicut Agnus
coram tondeute se obmutuit, & non aperuit os
suum, ita Bernardus.

Grandis fuit hic gladius, nam uniuersam
terram peruasit, & grandia effecit: quare Psalm.
18. In omnem terram exiit sonus eorum, scilicet
Apostolorum, qui Christi nomen per uniuersum
orbem posuerunt, & ad eiusdem cognitio-
nem, & amorem, exterminato idolorum cultu,
gentes traduxerunt: & Christi uirtute dæmo-
nes ex orbe undique eliminarunt, atque effu-
garunt. Neque solum terrarum finibus, quam-
uis amplissimis se se gladius iste continuit, ue-
rum etiam uirtutem suam ad inferiores partes
terrae, & ad suprema caelorum extendit, infer-
num spolians, referans caelos.

15. Denique fortis fuit hic gladius, ut ex effe-
ctu uidere licet, quippe qui fortem armatum
diabolum, qui in pace custodiebat atrium
suum, uicit, alligauit, ejusque arma uniuersa,

in quibus confidebat, abstulit, & spolia ejus
distribuit Neque dicas hunc gladium minime
fortem, quia carneus, ac proinde infirmus prae-
fertim propter passionem: quoniam ex Apo-
stolo 1. Cor. 1. Pradicamus quidem Christum 1. Cor. 1.
crucifixum, sed Dei uirtutem, & Dei sapientiam. *Vnde for-*
quia quod stultum est Dei sapientius est homini- *tudo in-*
bus, & quod infirmum est Dei fortius est homini- *Christi*
bus: ratio aut fortitudinis immentae, quae ad passionem,
dæmonis tyrannidem funditus euerendam,
huic gladio, id est Christi humanitati inest,
oritur ex brachio potentissimo, mirum ex
Verbo Dei cui unita est: propterea de hoc Vir-
go sanctissima in suo Cantico cecinit: Fecit po- *Luc. 10*
tentiam in brachio suo, dispersit superbos mente
cordis sui, deposuit potentes de sede, &c. Psalm. 67. *Psal. 76*
Redemisti in brachio populum tuum; cuius rei si- *ludic. 15*
gura fuit Jamsion, qui ludic. 15. propter bra-
chij sui fortitudinem in mandibula asini inter-
fecit mille viros. Quod enim uerbum Dei bra- *Brachium*
chium Domini dicatur, satis constat Isai. 52. *Domini*
Parauit, inquit, Dominus brachium sanctum *est uerbum*
suum in oculis gentium (scilicet per incarnationem) *Dei.*
subiicit enim: Et uidebunt omnes fines ter- *Isai. 52*
ra salutare Dei nostri. quod idem S. Simeon in *Luc. 5*
Cantico suo, cum dixit: Viderunt oculi mei sa-
lutare tuum, quod parasti ante faciem omnium
populorum, ijdem ferè uerbis de Christo expref-
lit, quare brachium Domini apud Isaiam est
Christus, & Isai. 53. Brachium Domini cui re- *Isai. 53*
uelatum est, quod brachium filium Dei esse *Athanas.*
interpretatur Athanasius in lib. de communi
essentia Patris, & Filij, & Spiritus sancti, quo-
niam per hoc consubstantialitas inter Patrem,
& Filium indicatur. Eodem modo explicat
Hieronymus in sa. 53. Augustinus tract. 53. *Hierony.*
in Ioan. & Gregorius hom. 2. in Ezech. & 14. *Augustino*
tio eorum est, quia sicut per brachium opera- *Gregorius*
mur, ita omnia per Verbum facta sunt. Ver-
bum igitur est brachium Dei: humanitas uerò, *Humani-*
ut docent Theologi, & S. Thomas 3. par. q. 8. tus Christi
art. 1. ad 1. & q. 62. art. 5. est instrumentum *est instru-*
Dei conjunctum: mirum igitur non est, si hu- *mentum*
manitas Christi gladius dicatur fortissimus *Verbi con-*
Verbi, & omnino insuperabilis: quia propter 3. iunctum,
par. q. 48. ait. 6. ad 1. docet S. Thomas pas- *S. Thom.*
sionem Christi relata ad diuinitatem conse-
qui infinitam uirtutem, & efficienter cauare
nostram salutem.

16. Nunc videndum quis, qualisque sit Le-
uiathan serpens iste, quem Christus debel-
lauit. Leuiathan certum est ex communi Pa-

trum sententia significare diabolum, quod etiam colligitur ex ijs, quæ subiungit, vocat enim illum *serpentem toruosum*, &c. ita intelligunt Tertullianus lib. 4. contra Marcionem: De principe, inquit, huius mundi, & immundus spiritibus, quos Christus Machara Patris aduentu suo expulsi. Athanasius serm. de Passione Domini, Origenes 2. Periarch cap. 8. Hieronymus, Cyrillus, Theodoretus, & Procopius in Isai. 27. Gregorius lib. 33. Moral. cap. 9. Etymologia potius huius nominis deducitur à Leuiath, quod est copulare, ideo enim Genes. 29. vnus ex filiis Iacob vocatus Leui: Quia, inquit, Linunc quoque copulabatur mihi maritus meus, & à Thamin. quod est serpens, seu draco, quasi idem sit Leuiathan, quod serpens copulans sibi, vel copulatus alius, vel habens in se copulationem aliquorum, de quo vide Leonem Castrum in Isai. 27. & nostrum Pinedam in Iob 40. & ita Ezech. 29 intelligitur illud Ezech. 29. ad draconem diabolum sub persona Pharaonis. Ecce ego ad te draco magnus, qui cubas in medio fluminis. & mox: Agglutinabo pisces fluminum tuorum, & Ezech. 29. uniuersi pisces tui squama suis adhærebunt. & hæc est copulatio, quam Leuiathan nomen importat, quasi dicat: Omnes, qui tibi in sceleribus adhæserunt, idem subibunt iudicium, ut vincit cum dracone, inquit Hieronymus in illum locum Ezech. vnus cum eo corpus efficiant, & copulentur ei, vel in erroris consortio, vel in pœna similitudine quo modo qui adhæret Domino vnus spiritus est ita Hieronymus Draco enim cauda sua Apocal. 12. trahebat tertiam partem stellarum cœli, & misit eas in terram, & huic draconi non tantum agglutinati sunt inferiores dæmones, qui vocantur Angeli eius, ibidem & Matth. 25. qui Apoc. 12. si mul è cœlo proiecti sunt à S. Michael, & Angelis eius, sed etiam homines vitij de diti, qui pro qualitate vitiorum ex Hieronymo loco citato, vel capiti, vel ventri, vel caudæ, & extremis draconis partibus adhærent: Quis enim facit peccatum, seruus est peccati Ioan. 8. & 2. Petr. 2. à quo quis superatus est, huius & seruus est: Et proieciam te, inquit Ezechiel, in desertum, ut nequaquam reperas quos Etymologia hanc ex Hieronymo. Huc etiam Ipegiat Leuiathan. Etymologia nominis Leuiathan, quam communiter tradunt Hieronymus de nominibus Hebraicis in Iob. Gregorius lib. 33. Moral. cap. 9. Ilidorus lib. 8. etymol. cap. de Dijs

gentium, & alij, quod scilicet significet, additamentum eorum: in idem enim recidit, ac si dicas, copulationem. D. Gregorius loco citato explicans hanc etymologiam dicit dæmonem esse additamentum hominum, quibus culpam præuocationis intoluit, & hanc usque ad æternam mortem quotidie pessimis suggestionibus extendit: vel per irrisionem sic dicitur, quia primo homini diuinitatem additurum se perhibuit, sed immortalitatem quam habebat, tulit.

17 Serpens ergo iste Leuiathan diabolus, & appellatur serpens, quia ex Theodoro, & Gregorio lib. 17. Moral. cap. 20. figuram draconis induit ad decipiendos primos parentis: Es serpenti ore, inquit Gregorius, permixtus est loquax, ut ex pte vase ejus homo cognosceret quid esset qui intus habitaret. dicitur enim serpens propter venenum, & acerbiteriam suam, & Lubricus ex Gregorio, qui si suggestionis ejus primo non resistitur, repente totus ad interiora cordis dum non sentitur, illabitur.

Veitem autem eundem appellat Isaias propter magnitudinem, & quia veftis instat contra in peccatoribus cordis januam Deo occulderet, & est veftis ferreus; quare Christi fortitudine opus fuit ad eum effringendum, iuxta illud Psalm. 116. Confringantur Domino misericordia ejus, quia contriuit portas æreas, & veftes ferreas confrigit. Hieronymus, Veitem, inquit, seu claudentem puo appellari quod multos suo carcere clausit, & propria subiecit potestati, nihilque in se rectum habet: & idcirco (quod cum Hieronymo notat etiam Gregorius) dicitur toruosus, quem Dominus lefus interficiet spiritu oris sui habitorem quondam maris amarorum, & salorum fluctuum ita Hieronymus. Interficiet, inquam, quia ad nihilum ejus artes, & vires rediget, & morti æternæ addictum in inferno cum suis afflicis includet. eodem enim modo loquitur Leo serm. 10. de Passione: Clausi, inquit, illi, qui manus Domini, pedesque transfoderant, perperam diabolum fixere vulneribus, & sanctorum pœnam membrorum, inimicorum fuit interfectio potestatum. ita S. Leo. Basilii in Psalm. 32. toruosum vult dici diabolum, quod dux sit peccati, & varijs flexibus ad varia vitiorum genera etiam inter se interdum pugnantia inducat, & nunquam recta via incedat. Cyrillus verò, juxta Septuaginta, dæmonem dicit esse colubrum fugientem, quod timidus sit, & semper

semper familiare sit ei fugere. Quare Iacobi 4. recte dicitur, *Resistite diabolo, & fugiet à vobis*: ad hanc fugam alludit Athanasius ser. de passionem Domini, ubi docet arundinem vim habere tollendi serpentes, & datam esse Christo in passione, cum ei milites illuderent; quoniam mystice Christus persequutus est fugientem draconem diabolum. Hieronymus pulchre in Isa. 27. de hoc colebro fugiente dicit, *Qui inquit, nunquam fugere consueverat à Christo effugatur*; addit Hierony. de hoc dracone diabolo dici in lib. Iob: *Adduces draconem in hamo, circumdabis capistrum navibus eius*. Statimque; *Hoc est principium plasmatis Domini, quod factum est, ut illudatur ab Angelis eius*, & in Psal. 103. *Draco iste, quem formasti ad illudendum ei*, & Apoc. 12. *Facta est pugna, &c. Et missus est draco magnus coluber antiquus, qui vocatur diabolus, & satanas, &c.* Illud, inquit Hieronymus notandum, quod & in Psal. & in Iob propterea factus dicatur draco, hoc est Leviathan, ut illuderetur ei ab Angelis; unde & Apostoli accipiunt potestatem, ut calcant super serpentes, & scorpiones, & super omnem virtutem inimici. hæc Hieronymus, hic animadvertendum Hieronymum ibi legere, ut illudatur ab Angelis, cum tamen Iob 40. legatur, *Ab ancillis suis*.

18. His explicatis de gladio Domini, & de serpente Leviathan facile intelligemus, quid

sibi velit vaticinium Isaie, quod prædicit Dominus in die illa visitatum se super Leviathan (id est dæmonem) in suo gladio. (id est in humanitate) hanc enim visitationem præstitit in incarnatione, cum ex Virginis sanguinibus humanitatem suscepit, quasi gladio se accingens, quod initio dicebamus. Et hoc est, quod Zacharias pater Præcursoris impletum pronunciauit facta incarnatione, cum dixit: *Benedictus Dominus Deus Israel, quia visitavit, & fecit redemptionem plebi suæ*; & hanc visitationem esse contra Leviathan ostendit illis verbis: *Salutem ex inimicis nostris, & de manu omnium, qui oderunt nos*. Ut sine timore de manu inimicorum nostrorum liberati seruiamus illi, in sanctitate, & iustitia coram ipso omnibus diebus nostris. Hanc visitationem per incarnationem contra Leviathan precabatur à Domino Regius Propheta, cum vineam Dei, id est plebem suam, direptam, & incensam, & per filij hominis, id est Christi visitationem reparandam dicit, & à Christi increpatione hostes vineæ perituros, affirmat, ait enim Psal. 79. *Deus virtutum conuertere, respice de caelo, & vide, & visita vineam istam, & perfice eam, quam plantauit dextera tua, & super filium hominis, quem confirmasti tibi incensa igni, & suffossa ab increpatione vultus tui peribunt, fiat manus tua super virum dexteræ tuæ, & super filium hominis, quem confirmasti tibi*.

Isai. 27.
Quomodo
Christus
contra dæ-
mones illi
visitauit.

Luc. 1.

Psalm. 79

INSIGNIS VICTORIA QVAM CHRISTVS DOMINVS
de dæmone per carnem à sanctissima Virgine Deipara acceptam
retulit, alijs metaphoris ex sacris literis
desumptis ostenditur.

CAPUT XXIII.

S V M M A R I V M.

Christi de dæmone victoria sub typo hamis extrahentis Leviathan Iob 40. num. 1.
Christi de dæmone victoria sub typo manus eductæ aspudem Isai. 11. nu. 4.
Christus infans multipliciter Satanæ spolia detraxit, num. 5.
Christi in mundum aduentus obmutescunt oracula, num. 10.
Christi de dæmone victoria in Gedeone, qui Ma-

dianitas prostrauit, praefigurata, nu. 14.
Christi de dæmone victoria in Dauide, qui Goliath prostrauit, praefigurata, num. 16.

CHRISTI DE DÆMONE VICTORIA
sub typo hamis extrahentis Leviathan, Iob 40.

Hanc eandem serpentis centritio-
nem, atque expulsionem perficiam
dam per Christi humanitatem et
Virginitatem.

via Christi
sub typo ha-
mi cum
extrahen-
tia.
Iob 40.

Virgine acceptam alia metaphora, quam nos secundo loco explicandam suscepimus, ponit ipse Deus Iob 40. ubi eam naturae viribus impossibilem propter huius serpentis astutias, & efferas vires; Christo tamen facilissimam per hamum mysticum indicauit illis verbis: *An extrahere* (inquit Dominus) poteris *Leuiathan hamo* & fune ligabis linguam eius? quasi dicat, hamo & fune, nequaquam humanis viribus vel industria, sed Christi Domini virtute preparatis id faciendum esse: ut recte explicat Hieronymus super Isaia cap. 27. Gregorius libro 33. Moralium, cap. 10. & 12. & alii: Ante aduentum enim Christi (inquit Augustinus sermone 197 de tempore) solutus erat diabolus: veniens Christus fecit de eo quod in

Hierony.
Gregorius
Augustin.

Matth. 12.

Euangelio dictum est: *Nemo potest intrare in domum fortis, & vasa eius diripere, nisi prius alligauerit fortem*: venit ergo Christus, & alligauit diabolum, ita Augustinus. Sed quomodo id factum est? In hamo incarnationis: Dominica cetus iste, inquit Gregorius, ad omnium hominum mortem inhians, vitam pendens omnium vorans, captus est: in Christo enim erat humanitas tanquam esca, quae ad se deuorantem duceret, & erat ibi diuinitas tempore passionis latens, cuius aculeus mordentem cetum tenuit, & perforauit: dum enim ipse Christus mortem iniuste appetiit, nos, quos quasi iuste tenebat, amisit. ita Gregorius.

S Leo,

Quod idem eleganter sanctus Leo sermone 9. de Passione: Diabolus, inquit, non intellexit, quod sciendo in Christum suum destrueret principatum: sed malitia nocendi audius, dum irruit, ruit: dum capit, captus est, dum persequitur mortalem, incidit in Saluatorem. & serm. 11. de Passione, daemone omnium captiuorum dicit amisisse seruitutem, dum nihil sibi debentis persequitur libertatem. Idem habetur ex Augustino sermone citato 197. de tempore, & fusi libro quarto de Trinitate, capite 13. & libro decimotertio cap. 14. Epiphanius quoque hunc hamum dicit esse Christi diuinitatem: in sermone enim de Deipara, sic ait, *Aue gratia plena, hami esca spiritualis*, in te siquidem hamus diuinitas ita Epiphanius, Virgo autem sanctissima ex iuis visceribus esca hunc hamum vestiuit, de quo Chrysostomus homil. 5. ex variis in Mattheum locis, *Sicut hamo*, inquit, *escae praeda posita pisces illudimus, qui auaritia praeda hamo capiuntur, sic & diabo-*

Augustin.

Epiphani.

Chrysost.

lo coningis, dum tantum corpus hominis in filio Dei considerat. Ex utero Virginis egreditur Christus, quasi ad preparatam sibi praedam solita rapina festinat: sed dum vult audius praedam rapere, ipse *Leuiathan*, ipse *ui piscis adductus*, in hamo, praeda Domini captus efficitur. haec Chrysostomus. De hoc etiam vide Rupertum lib. 1. in Matth.

Petrus vero Damianus hoc ipsum eleganter sic explicat: Ex utero Virginis egreditur Christus, vestitus cilicio nostrae mortalitatis, & de Virgine virgam, de libro autem generationis lineam faciens, diuinitatis hamum innoxuit, quem carnis operuit virginali: ut draco magnus illatus ad carnem, ferrum diuini numinis subieceret, haec Damianus.

2. Sed illud animaduertendum, hamum esse ferreum, ne a pisce consumi possit, aduncum ad retinendum, & acutum ad penetrandum, & perforandum; escam vero solere esse vermem, vel aliquid simile. Et quidem diuinitas Christi veluti ferum est inuincibilis, estque veluti adunca: ab eius enim manu propter suam potentiam nihil extorqueri, neque elabi potest, & per sapientiam, a quo omnipotentiam est acuta, ut penetret omnia, & perforet maxillam *Leuiathan*, corpus vero Christi sanctissimum, quod veluti esca fuit, huic hamo circumposita quando Verbum caro factum est ex Virgine, vermi quo in piscatione per hamum frequentissime vii solemus, comparatur, ideo Psal. 21. ex Christi persona: *Ego, inquit, sum vermis, & non homo*; quod in sua Conceptione, Passione, ac in Victoria, quam de daemone, & de mundo retulit, facile possumus animaduertere: primo enim ex Euthymio, & ex Ambrosio in psal. 21. vermis absque sexu commixtione virtute solis ex terra, vel ex ligno aliquo gignitur, ita & Christus ex sola Virgine de Spiritu sancto concipitur, in cuius figuram 2. Reg. 23. David Rex dicitur, *quasi tenerimus ligni vermiculus*. Secundo, Christus vermi assimilatur in passione, etenim in eum Iudaei veluti in despiciatissimum vermiculum abique villo commiserationis sensu per summam crudelitatem saue-runt, nam erga vermem si ferro in partes dissecetur, si pedibus proteratur, & conculcetur, homines non adeo misericordia tanguntur, sicuti cum haec eadem in animalibus perfectoribus fiunt, ita Christus in tota sua passione, &

Psalm.

Matth.
Bernard.

1. Petr.

Euthym.

Esca ha-
mi hami

Psalm. 21.
Cur Christi
vermi
assimila-
tur.

2. Reg.

Euthym.
Ambros.

2. Reg. 23.

ne, & in atrocissimis, quæ ei intulerunt tormē-
tis, non solum indignissime, verum etiam abs-
que villa commiseratione est tractatus nam in
eodem psal. 22. ubi minutissima quæque eius-
dem passionis persequitur, post verba illa: Ego
autem sum vermis, & non homo, opprobrium ho-
minum, & abiectio plebis, hæc subiungit, Om-
nes videntes me deriserunt me, locuti sunt labijs,
& moverunt caput, speravit in Domino eripiat
eum, &c. Quæ ipsa verba à principibus Sacer-
dotum cum Scribis & senioribus in Dominum
à cruce pendentem per ludibrium iactata cō-
memorat S. Matthæus cap. 27. Quare Bernar-
dus ad hoc spectans de Christo Domino
sic ait: Multa dixit, mira fecit, dira passus est,
sustinuit enim in verbis contraditores, in factis
obseruatores, in tormentis illusores, in morte ex-
probatores. Et quemadmodum vermis ta-
met si crudeliter diuexatus non stridet, ita &
Christus in passione sicut Agnus coram ton-
dente se obmutuit, & teste Apostolo Pe-
tro, cum malediceretur non maledicebat, cum
pateretur non comminabatur, tradebat autem iu-
dicanti se iniustā.

3. Tertiō ex Euthymio, sicut vermis quam-
vis tenerimus durissima perfodit ligna, &
inimicitissimum puluerem ea redigit, ita
Christus Dominus per suam passionem, quæ
videtur quod infirmum, & quid stultum, ocu-
lis infidelium, dæmonis vires attriuit, impe-
rium evertit, captiuos quos tenebat in li-
bertatem vindicauit, de tyrannis fidei per-
secutoribus triumphauit, & mundum ad
veram fidem traduxit: quod non incongruē
præsignatum videtur in David 2. Reg. cap. 23.
qui dicitur quasi tenerimus ligni vermicu-
lus, & statim subiicitur, Ipse interfecit octogen-
tos impetu uno: hoc ipsum conspiciere licet Da-
niel 2, in lapide illo, qui Christum signifi-
cabat, vt cap. 7. dixi, & de monte, id est de Vir-
gine abscessus est sine manibus, hoc est abs-
que virili opera; & tamen percussit statuam
illam grandem, & sublimem, cuius caput erat
aureum, & reliquæ partes ex argento, ære,
ferro, ac testa, quæ omnia sunt contrita, & re-
ducta quasi in fauillam ætior æreæ, lapis
verò factus est mons magnus, & impleuit
vniuersam terram, quo ostensum est monar-
chias omnes in statua illa adumbratas, in
Christi potestate futuras. Hinc factum est, vt
Christus, qui ex Leone serm. 2. de Epipha.
Bethleem prælegerat natiuitati, & Iero-

solymam passioni; caput tamen Ecclesiæ suæ
(inquit S. Thomas 3. part. quæst. 35. artic. 7.
ad 3. in ipsa Roma, qua caput mundi erat, statuit,
in signum perfectæ victoriæ, ut exinde fides deri-
uaretur ad vniuersum mundum, secundum illud
Isa. 26. Civitatem sublimem humiliabit, & con-
culcabit eam pes pauperis, scilicet Christi, gressus
egenorum, id est Apostolorum Petri, & Pauli)
hæc S. Thomas.

Denique quod ad rem nostram facit, cor-
pus Christi sacratissimum comparatur ver-
mi, quoniam, vt dicebamus, diuinitati tan-
quam hamo circumpositum ad capiendum
Leuiathan, cetum illum magnum, hoc est dia-
bolum, fuit expositum. Addit Gregorius cap.
12. Huic hamo lineam non defuisse, antiquorum
nimirum Patrum propaginem: Cum enim dicitur
(inquit Gregorius) Abraham genuit Isaac,
Isaac genuit Iacob, & ceteri successores vsque ad
Mariam Virginem desponsatam describuntur,
quasi quadam linea torquetur, in cuius extremo
incarnatus Dominus, id est hamus iste ligaretur,
qui ad mortem ceti istius in hac aquarum pro-
funditate caliginosa mira, est dispositione suspen-
sus. ita ex Gregorio Hoc igitur hamo esca ve-
stito (humanitas enim vt ait Leo epist. 22.
velamen fuit diuinitatis) extractus est trucu-
lentos piscis Leuiathan & vt habetur Iob 40.
Perforata est etiam maxilla eius. quoniam ut
ait Gregorius cap. 13. Quisquis nondum captus
est à Leuiathan, maxillam eius fugiat: quisquis
verò captus est, & dentibus eius teritur, viam
evadendi quarat, quia si peccatum perfectè luge-
at, adhuc foramen in maxilla eius inuenit per
quod evadat: ita ex Gregorio. Similiter etiam
circulus naribus Leuiathan positus, & alia hu-
iuscemodi de Leuiathan Iob 40. commemo-
rantur, quæ ad coercendum dæmonis furo-
rem, eiusque imperum frangendum quasi fræ-
no iniecto à Christo effecta sunt, ea nos hic
studio breuitatis omittimus, ac nimium ab in-
stituto desectamus.

Dicit verò aliquis, inquit Augustinus sermo-
ne 197. de temp. si alligatus est diabolus, quare
adhuc tantum praualeat? Verum est fratres cha-
rissimi, quia multum praualeat, sed tepidis & ne-
gligentibus, & Deum in veritate non timensibus
dominatur, alligatus est enim tanquam inuinctus
canis catenis, & neminem potest mordere, nisi eum
qui se illi mortifera securitate coniunxerit: quàm
stultus est homo ille, quem canis in catena positus
mordet, Tu te illi per voluptates, & cupiditates se-
cli noli

S. Thom.

Isa. 26.

Linea hu-
ius hami.
Gregorius

Leo.

Iob 40.
Perforata
est maxil-
la damo-
nis.

Iob 40.

Augustin.
Cur dia-
bolus liga-
tus praua-
let contra
aliquos.

R:

gli noli

eli noli coniungere, & illa ad se non praesumet accedere, latrare potest, sollicitare potest, nisi volentem: non enim cogendo, sed suadendo nocet: nec extorquet à nobis consensum, sed potest. ita Augustinus.

CHRISTI DE DAEMONE VICTORIA sub typo manus educantis aspidem. Isa. 11.

TERTIA metaphora est illa, quæ eadem demonis de cordibus fidelium ejectio per Christum in Incarnatione, quando adhuc puer erat, sub educantis manus typo significatur. Isa. enim 11. legimus. Et delebatur infans ab ubere super foramine aspidis, & in caverna reguli, qui ablatus fuerit manum suam mittet. quod de Christo demonem fugante intelligit Tertullianus lib. 4. contra Marcionem, & Athanasius sermone de Passione Domini. Cytillus in Isa. 11. Gregorius lib. 17. moral. cap. 18. Verum hoc ipsum à Christo factum per carnem sumptam à Virgine, pulchre Ambrosius significat in prælatione in psalm. 37. docens quomodo caro Christi facta sit antidotum veneni per carnem olim transfusi: Antidotum, inquit, facta est caro, quæ erat venenum ante peccati, quia erat illecebra peccatorum. Audi quemadmodum antidotum caro: Dei Verbum factum est caro, misit manum in cavernam aspidum, & venenum euacuauit, peccatum abstulit, id est de peccato peccatum damnavit in carne: quemadmodum dixit Apostolus ad Roman. 8. hæc Ambrosius: quin etiam alia plura in hanc sententiam addit, & Gregorius lib. 17. moral. c. 18. explicans hunc locum occasione similis sententiae Job. 26. ubi legitur: Spiritus Domini ornauit celos, & obstetricante manu eius educit coluber toruosus. Caverna huius colubri, inquit Gregorius, corda sunt iniquorum, dum verò Christus diuina pietate corda infidelium tenuit, & ex inde captiuum diabolum traxit, quasi manum, iuxta illud Isa. 11. quod paulo ante memorauimus, ad latibula serpentis misit, quem & aspidis nomine appellat Isaias occulit sanientem, & reguli aperit ferientem. hæc Gregorius. & centum vi huius diuinæ manus obstetricantis, illud factum est, ut in cubilibus in quibus, Isa. 35. prius habitabant dracones, oriatur viror calami, & iunci, & ex insignibus peccatoribus, insignes euaderent Sancti, quod non solum cum initio nascentis Ecclesiæ ex cultu Idolorum,

ad veri Dei cognitionem traductus est orbis, sed quotidiano etiam experimento satis competentem habetur. Hoc autem per manum educentem, id est ut dicebat Ambrosius per Christi carnem in Incarnatione de Virgine sumptam factum videmus.

Nec illud est prætereundum quod Isa. 8. Victoria de Christo adhuc infante, ac de Satana opima spolia referente his verbis prænunciatur: Misisti Et accessi ad Prophetissam, & concepit, & peperit filium, & dixit Dominus ad me, voca nomen per spolia eius, Accelera spolia detrahare: Festina prædare, quia antiquam sciat puer vocare patrem suum, tu, & matrem suam, auferetur fortitudo Damasci, Isa. 8. & spolia Samaria coram Rege Assyriorum. Hanc enim Prophetissam Patres Deiparam Virginem esse fatentur, ad quam accessit, seu superuenit Spiritus sanctus, & concepit, ac peperit Christum; ita explicat Tertullianus lib. de Trinitate ubi animaduertit, Isaiam Prophetico spiritu futurum quasi iam factum prædixisse: cum enim nondum accessum esset ad Mariam, tamen Accessi, inquit, ad Prophetissam. & Eusebius libro septimo de demonst. Euang. cap. 7. verba illa Spiritui sancto tribuit dicenti, Basilius in Isa. cap. 8. Mariam, illam Prophetissam fuisse sic probat: Quoniam, inquit, in eam superuenit Spiritus sanctus, & prophetico afflata spiritu, elocuta est, Magnificat anima mea Dominum, &c. cui consonat Nazianzenus orat. in S. Nazario, Pascha, Epiphanius hæref. 79. Procopius in Isa. ubi Deiparam ita vocatam docet, quod Spiritus sancti in eam superuenientis particeps esset futura. & Andreas. Cretenensis orat. de Annunc. Benedicte, inquit, tu quam Isaias Prophetissam, & Virginem nuncupauit. & Rupertus in illa verba Cant. 7. Venter tuus sicut aceruus tritici, loquens cum Virg. Tu, inquit, es illa Prophetissa, ad quam accessit omnis sanctus, & fidelis Prophecia, ad quam tendebat, & impleta est omnis sancta, & fidelis Prophecia. sic ille. Nomen verò filij huius Prophetissæ, teste Isaiâ à Domino impositum, quod est; Accelera spolia detrahare, festina prædare, quia antiquam sciat puer vocare patrem suum, & matrem suam, auferetur fortitudo Damasci, & spolia Samaria coram Rege Assyriorum; ad Christum pertinere omnes ferè tradunt, non quod hoc nomine vocandus esset: sed quemadmodum rectè Chrysostomus adnotauit homil. 5. cap. 1.

7. cap. 1. in Matth. ut hoc nomine id quod futurum erat significaretur: Puer, inquit ipse, vocatus est, velociter spolia detrahe, quod illo nato direptis, & spoliis facta est diuisio. Athanasius libr. 1. de incarnatione. Verbi, ex hoc Isaie loco probat Christum puerum statim natum diripiisse spolia. & Augustin. serm. 32. de temp. Tunc puer, inquit, priusquam sciret vocare patrem, vel matrem, id est Christus antequam per humanam carnem verba proferret, accepit virtutem Damasci, & spolia Samariæ: spolia enim, inquit Eusebius loco citato appellat his verbis eos omnes, qui abducti ab errore demonum adhaere Christo. & ex Ambrosio in Plal. 118 serm. 21. Velociter, inquit, spolia detrahe, quia Rex Assyriorum, id est diabolus eorum quos vanos effecerat sua perfidia, spolia amisit qua tenebat.

CHRISTUS INFANS MULTIPLICITER SATANÆ SPOLIA DETRAHIT.

SEd quærat quispiam quænam Satanæ spolia Christus in sua infantia diripiuit? sanè plurima. In primis Christus Redemptor noster non tantum in sua passione, ac morte, in qua suum meritum consummavit, sed & in tota sua vita sine intermissione per varios actus meruit, Christi autem merito demonis vires sunt attritæ, & ad nihilum redactæ: de Christi autem merito egregiè tractat Suarez tom. 1. in 3. p. disput. 39. sect. 2. & 3. & Cajetanus 3. p. q. 34. art. 3. & q. 19. Imò in ipso etiam instanti suæ sacratissimæ Incarnationis, & Conceptionis mereri incæpit, quemadmodum docent Theologi cum D. Toma 3. p. q. 34. art. 3. quod satis indicauit Apostolus ad Hebr. 10. cum enim Apostolus ex Anselmo & D. Thomam in illum locum ageret de primo actu, quo Christus carnem assumpsit, vult ex psal. 39. cuius verba citat, Christum in eo instanti cognouisse voluntatem Patris, nec non legalium sacrificiorum ad peccata expianda insufficientiam, seque voluntariè pro hominibus obtulisse, ac per illam voluntatem sanctificationem nostram meruisse; verba Apostoli hæc sunt: Ideo ingreditur mundum dicit, Hostiam & oblationem noluisse, corpus autem obtulisti mihi, Holocaustumata pro peccato non tibi placuerunt, Tunc dixit, Ecce venio. & mox: In qua voluntate sanctificati sumus per oblationem cor-

poris Christi semel, quælibet enim Christi actio ratione dignitatis personæ valoris erat infiniti, ut propterea paulò post incarnationem Deipara in suo Cantico Christi victoriam de dæmone partem canens, meritò dixerit: Fecit potentiam in brachio suo, dispersit superbos mente cordis sui, Deposuit potentes de sede, &c. Quod eleganter Bernar. serm. 2. de Pentec. explicat: Christus, inquit, substantialiter Virginis utero illapsus, de Spiritu sancto conceptus est, ut conceptionem nostram mundaret, quam spiritus malus si non fecerat, tamen infecerat, ut non esset etiam in utero vita ipsius otiosa, dum nouem mensibus purgat vulnus antiquum scrutans, ut dicitur, usque ad mortem putredinem virulentiam, ut sanitas sempiterna succederet. Et tunc iam operabatur salutem nostram in medio terra, in utero videlicet Virginis Maria, qui mirabili proprietate terra medium appellatur. sic Bernardus.

Nec solum Christus infantulus in utero matris, & postea recens natus nostram sanctificationem merebatur: verum etiam adhuc puer hominum animas de Satanæ potestate ereptas ad suum regnum multipliciter traducebat, ac proinde ejusdem Satanæ spolia detraxisse, atque prædatus esse, jure optimo dicitur loc. cit. Ita s. quod in præsentia nonnullis exemplis ostendimus. Primum enim vix in utero Matris conceptus, ab ea ex Nazareth in Montana in domum Zachariæ delatus, Ioannem Præcursores suum, ejecto dæmone sanctificat: deinde vix natus ex ultimis Orientis finibus Magos ad se adorandum ductu stellæ evocauit; tum Innocentes pueros ab Herode per summam crudelitatem uicinos, in suorum Martyrum numerum ascivit: sui item cognitionem pastoribus in ipsa nocte Natiuitatis per Angelum impertijt: deinde Herodianam sæuitiam fugiens Aegyptum ingressus, tum dæmonum idola prostravit, tum etiam solitudinem Aegypti sacra benedictione est profecutus: ita ut postea in ea innumerabiles Monachi, & Anachoræ mira sanctitate floruerint: Simulacrorum quoque seu potius dæmonum oraculis silentium, quod nonnullis eorum, apparente Saluatoris in hunc mundum aduentu, imponi cœptum erat: multo magis Christo justitiæ sole illucescente est imperatum: denique alia hujuscemodi plurima, quamvis non sint litteris mandata, infantulus fecisse existiman-

Christus adhuc infans ad suum regnum homines traducebat.

Luc. 1.

Luc. 2.

Matth. 2.

R. 2

stimant.

lucum. *Ar. tur: Quando statim, inquit, omnia simulacra*
gypti commota sunt: tamen de peculiari ido-
lorum ruina eo tempore quo Christus puer
per Virginem in Ægyptum est delatus, com-
plures exponunt: etenim Athanasius lib. de
Incarn. Verbitestatur Domino in Ægyptum
descendente, non tantum commota esse si-
mulacra Ægypti, sed etiam corruisse. & Orige-
nes hom. 3. in diuersis. Euge, inquit, in Ægyptū,
propterea ut destruantur manufacta eorum, &
confringantur, & pereant idola ipsorum, propterea
ut demones turbentur, & propient ibidem An-
geli sancti qui Deum consequuntur. Eusebius
lib. 3. de demonstr. euang. cap. 20. de fuga Do-
mini in Ægyptum agens: Demones, inquit,
præuincientes Ægyptum per multa secula in si-
mulacris latuantes, animasque Ægyptiorum o-
mnium superstitionis errori addicentes, cum sensisset
notam quandam, diuinamque virtutem a se ac-
cessisse, licet conuicti sunt, corque ipsum, & vis
intelligentis in irinfusus in ipsis conuicta sunt, ces-
saruntque ac fugata sunt ab ea virtute, quæ vi-
sum effugiens illos compellebat, & igni instar
ineffabili quadam ratione adurebat. hæc Euse-
biius Sozom. lib. 5. histor. cap. 2. refert arborem
maximam, quæ Perles dicitur Hermopoli opo-
pido Thebaidis, appropinquante Christo ad
solum se inflexisse, & Christum adorasse, Dæ-
monem verò, qui ibi colebatur, perhoruisse,
& abiectum esse: omnes quoque Ægyptiorum
statuas adueniente Christo, iuxta itaie pro-
phetiam, concussas; arboris verò illius folia in
huius testimonium fideles à moribus liberare.
Hieronymus, & Procopius Gazeus idem ferè
in Isa. 19. Palladius in histor. Lausiaca cap. 52.
vidisse se narrat Hermopoli templum in quo
ingressi Vibem Saluatore ceciderunt o-
mnia simulacra. Idem Cassiodorus lib. 6.
in part. cap. 42. Nicephorus lib. 20. histor.
cap. 31.
Nec solum ad Christi infantuli in Ægyptum
aduentum idola, & simulacra conuerunt,
verum etiam illius regionis deserta, ac solitu-
dines (quarum usum, & habitationem pro-
pter æstum, aliarumque rerum ad mortaliū
vitam vitæque sustentandam necessariū,
summam inopiam natura hominibus dene-
gasse videbatur) ex Christi aduentu, atque
præsentia tantam sunt consecutæ benedictio-
nem, ut ex istis sanctissimorum, ac probatis-
simorum Anachoretarum, ac Monachorum
prodierint examina, & meritis de eis dici po-

tuerit illud Isa. 34. *Latabatur deserta, & inuisa,*
& exultabit solitudo, & florebit quasi lilium: Isa. 35.
quas Ægypti solitudines Augustinus propter
multitudinem, & egregiam sanctitatem eas in-
colentium in lib. 8. conf. cap. 6. vocat: Mona-
stiorum greges mores suauolentia Dei, & v-
bera deserta Eremi. Hoc autem S. Ioan. Chry-
sostr. homil. 2. in cap. 2. Matth. inter alia
à Christo initio suæ incarnationis feliciter edi-
ta eleganter animaduertit: Christus, inquit,
ubi primus apparuit, in melius cuncta conuertit,
nam & Magi superstitionem patriam relinquen-
tes, ad verum Dominum veniunt adorandum,
& Augustinus ipse futuro in Bethleem partus per-
descriptione leuit. imperium, & Ægyptus susce-
pit, ac tuetur insidias fugientem tyranni. Namq;
tactu ipso Domini gustum quandam sanctificatio-
nis adipiscitur, ut cum illum audierit ab Apostolis
prædicari, huius quasi priuilegi honore decoretur
quod Dominum prima suscepit: & cerè solius
hic Palestina viuebat primarius, sed facta est
postea ista feruentior: denique si quis nunc ad Æ-
gyptum veniat solitudines, Paradiso prorsus omnem
istam videbit Eremum dignorem, & innumera-
biles Angelorum cetus in corporibus fulgere mor-
talibus, & populos maritimum, & choros virginū,
& omnem quidem tyrannidem diaboli dissolutā,
Christi Regnum coruscantem, & mori: Et hæc omnia
bona non in vrbibus solum, sed etiam in desertis
florent locis, est enim cernere tota illa regione dis-
fusum exercitum Christi, & admirabilem illum
regium gregem, virtutumq; celestium conuersa-
tionem in terris micantem: atq; hæc non in vrbibus
solum verum etiam in faminis splendore conspi-
ciamus. Sicut: Non ita varijs astrorum choris
cælum refulget, ut Ægyptus innumeris monacho-
rum, ac virginum distinguitur, atque illustratur;
habitu: si quis veterem illam Æ-
gyptum nouit rebellem Deo, adorantem iro-
rat, onales animantes porcos etiam, cetiq; pau-
rantem, hic optimum Christi potest nosse virtu-
tem, per quem facta est tam admiranda mutatio:
hactenus Chrysostomus.

CHRISTI IN MVNDVM ADVENTV obmutescunt oracula.

DENT quæ appropinquante huius sacratissimi 10
 mpuetur, qui est sol iustitiæ in hunc *Oriente*
 mundum aduentu, famosissimum Delphici A. *Christo*
 pollinis oraculum, diuina virtute obmutuit: *Apollinis*
 non secus ac apparet ante aurora solis nuncia, *Delphici*

316
*oraculum obmutu-
 scit.*
Iuuenalis.
 nocturnæ aues conticescunt, diurnæ verò ad
 suauiter concinendum excitantur. Hoc autem
 Delphici Apollinis silentium Iuuenalis cecinit
 satyra 6. cuius cum veram causam ignoraret,
 eam tamen satyricè sic reddidit.

cessant oracula Delphis.

*Sed siluit postquam Reges timere futura;
 Et superos vetuere loqui.*

Cum Apo. Et certè Apostolorum doctrina per orbem
soli prædi- personante Idola obmutuisse Theodoretus as-
carent ca- firmat lib. 10. de curandis græcæ afflictio. Ve-
tera quoq; rum ante tempora Apostolorum, & longè ante
oracula Iuuenalis ætatem cum Christi nimirum ad-
obmutua- uentus appropinquaret, Delphica responsa
re. cessasse affirmat Cicero lib. 2. de diuinat. qui
Theodore. quadraginta propemodum annis ante Christi
Cicero. incarnationem vixit, eiusq; rei causam, quam
 nonnulli afferbant, merito irridet his verbis:
Cur isto modo tam oracula Delphis non eduntur,
non modo nostra aetate, sed iam diu ita ut nihil
possit esse contemptius? hoc loco cum videntur e-
uansisse, autem uoluntate vim eius, unde anhel-
tus ille fieret, quo Pythia mente incitata oracula
ederet; de vino, aut falsamento putet loqui, qua
euanescent ueritate. hæc ille.

Act. 14. 11 Et sanè cum Deus ex Apostolo Pau-
 lo Act. 14. sine testimonio semetipsum non reli-
 querit, verisimile est Delphicum oraculum eo
 tempore cessare cœpisse, cum fama per orbem
 de Christo propediem venturo ex verbis sy-
 byllinis, & ex vaticinijs Prophetarum, quæ Iu-
 oxi ubique terrarum dispersi faciliè euulga-
 bant, percirebescere cœpit, dæmonibus Christi
 maiestatem, atque potentiam iam tum per-
 horrescentibus; huius famæ per hominum o-
 ra volantis, testis est idem Cicero, alijque ut
 infrà dicam; sed ad oraculorum silentium re-
 deamus. Strabo lib. 9. de hoc sic ait: Hodie pro-

Strabo. fectio summa in mendacitate est. Delphicum ora-
Plutarch. culum. Plutarchus verò lib. quem edidit, Cur
 oracula cessant, duas eius rei præcipuas cau-
 sas reddit; vnam, dæmones ipsos, seu Deos o-
 raculis præpositos senescere & mori exhausta
 cœlestis spiritus vi, omnium enim rerum esse
 vicissitudinem. Alteram Sapientes, & Philoso-
 phos complures iam esse, quorum responsis o-
 raculorum defectus suppleretur. Cæterum
 vanam esse vtranque causam, facile dicetis,
 qui vel summis labijs philosophiam degusta-
 rit; spirituales enim substantias contrarium
 qualitatum expertes sicut & cœlum ipsum,

quamuis corporeum minimè consensescere
 tradunt Philosophi; & idem de substantijs su-
 pra cælum separatis testatur Aristoteles libr. 1.
 de cœlo text. 190. cuius ratio in alijs quoq; si-
 milibus substantijs militat. Ad hæc nullus
 Philosopherum, quamuis sapientissimus, fu-
 tura contingentia, de quibus oracula consuli
 solebant, prædicere, neq; eorum cupiditati, qui
 ea sciscitabantur satisfacere poterat.

Verum tamen huius silentij causam ipse
 mer dæmon in Apolline diuinitus compulsus
 reddidit Augustus Apollinis studiosissimo; te-
 que à Christo adhuc infante in Tartara ex-
 actum planè confessus est: quemadmodum
 docent Suigas in Augusto: Cedrenius in com-
 pendio histor. & Nicephorus lib. 1. histor. cap.
 16. cuius verbis rem gestam narrabo: *Cæsar, in-*
quit Augustus, prouehiore iam aetate ad oracu-
lum Pythij Apollinis venit. & sacrificio omnium
maximo, quod Hecatombe dicitur, dæmoni obla-
to quæsiuit. Quisnam post eum Romanum aumi-
nistraturus esset imperium? At cum nullum e-
deretur responsum, alterum quoq; adiecit: crifi-
cium, de quoq; rogauit, quid ita oraculum pluri-
bis verbis vti solitum, nunc tandem obmutuisset?
Tum illud parua interposita mora, ad hunc mo-
dum respondit:

*Me puer hebraeus diuus Deus ipse gubernans
 Cedere sede iubet, tristemq; redire sub Orcum
 Aris ergo de hisce tacitus abscedito nostris.*

Tali responso accepto Cæsar Romam reuersus
 in Capitolio aras maximam extruxit, cum hu-
 iusmodi latina inscriptione *ARA PRIMOGENTI-*
RI DEI. huculque Nicephorus. Quo in lo-
 co postea à Constantino extructa creditur Ba-
 silica in honorem Dei Genitricis, cui nomen
 est *ARA COELI.* Quin etiam teste Orosio lib. 6.
 cap. 22. idem tempore, quo Christus natus est,
 Augustus, ad quem, inquit, rerum omnium sum-
 ma concesserat, Dominum se hominum appellari
 passus non est, immò non ausus. Quædicta id reuoluit
 tempore, quo verus Dominus totius generis hu-
 mani inter homines natus est. huius edicti me-
 minit etiam Dio libro 55. Consulibus Elío
 Cato, & Sencio Saturnino, qui ex Baronio to-
 mo primo Annal. est annus sextus à Christo
 nato, quasi agnosceret Augustus alium Do-
 minum iam natum.

12 Et hoc totum confirmatur ex rumore,
 qui cum non longè abesset Christi incarnatio,
 vulgò sparsus erat de Rege venturo, qui sa-
 lutem allaturus erat. Cicero enim lib. 2. de
 diui-

divinatione quamvis execraretur nomen Regis: *Quem*, inquit ipse, *Roma post hac nec Dii, nec homines esse patientur*, & idcirco falsum eiusmodi rumorem existimet; tamen cum de Sybillinis verbis ageret, huius rumoris meminisse. *Horum*, inquit, *versuum interpretis falsa quadam hominum fama, distulit in Senatu putabatur, eum quem reuera Regem habebamus* (Cæsarem dictatorem intelligit) appellandum quoque esse Regem, si salus esse vellemus. hæc ille, & quamvis interpretem reiiciat propter rationem, quam diximus: *Carmen tamen Sybillæ non esse*, inquit, *furans, cum ipsum poema declarasset enim magis artis, & diligentia, quam incitationis, & moris* tum vero ea quæ Augustus dixit, cum deinceps ex primis versibus litteris aliquid connectitur. ita Cicero. Et Sybillæ quidem Erythræ, vel Cumæ. Acrostichidem refert S. Augustinus lib. 18. de Civitat. cap. 23. quorum versuum initia hanc reddunt sententiam; *Iesus Christus Dei filius Saluator*. Ratio autem rumoris huius de Rege venturo Lentulus, teste Lucio Floro lib. 4. cap. 1. se Catilinæ in coniuratione adiunxit, ut Regnum consequeretur, & Marcus Antonius in Lupercalibus coronam Cæsari imposuit, quod Cæsari exitium attulit; Brutus enim, & Cassius Regis nomen Romæ non ferentes in eam coniurarunt. Verum salus afferenda per hunc Regem Christum erat præcipue à peccatis, quemadmodum Matth. 1. Angelus in interpretatione nominis Iesus, Ioseph dixisse scribitur: *Et vocabis nomen eius Iesum*; ipse enim saluum faciet populum suum à peccatis eorum. Neque id reticuit Sybilla, quemadmodum videre licet apud Virgilium Ecloga quarta, ubi tempus huius Regis advenisse, eiusque præclarissimas actiones ex Sybillæ Cumæ vaticinio, quamvis poeticis fabulis Virgilius illud respersetit, sic cecinit:

*Ultima Cumæi venit iam carminis atas,
Magnus ab integro seclorum nascitur ordo:
Iam redit & Virgo, redeunt Saturnia Regna,
Iam nova progenies cœlo demittitur alto.
Tu modo nascenti puero, quo ferrea primum
Desinet, ac toto surget gens aurea mundo.
Et mox,
Te duce si qua manent sceleris vestigia nostri,
Irrua perpetua solvunt formidine terras;
Ille Deum vitam accipiet.
Quæ carmina ad Christum à quo solo sce-*

lerum vestigia sanari possunt, pertinere ex persona Sybillæ aperte probat sanctus Augustinus, ut infra dicemus.

Suetonius quoque in Vespasiano capit. 4. *Parerebuerat*, inquit, *orienti toto vetus, & constans opinio esse in fatis, ut eo tempore Iudæa profecti verum potirentur*. Quod ipsum Tacitus li. 21. Annalium in antiquis Sacerdotum litteris contineri affirmat. Uterque tamen falso de Vespasiano, & Tito, qui vix duodecim annis regnarunt, prædictum existimant; cum id ad Christum in Iudæa ortum exitus ipse rei, referendum evidenter ostendat. Ex quibus exploratum relinquitur venturi Regis famam, ubique eo tempore diffusam.

13. Neque alicui mirum videri debet in Christi aduentu hæc dæmonis oracula obmutuisset; cum illud legamus prædictum Zach. 13. *Et erit in die illa, dicit Dominus exercituum, disperdam nomina idolorum de terra, & non memorabuntur ultra, & pseudo prophetas, & spiritum immundum auferam de terra: & 1. Ioan. 3. in hoc apparuit filius Dei, ut dissolvat opera diaboli, quod pulchre S. Ignatius in Epistola, quam ad Ephesios scripsit, agens de dæmonis fallacijs per Christum deletis, his verbis significavit: Hinc emanavit mundi sapientia, præfigia facta sunt nuda. Magia risus, omnes ritus malitiae aboliti, ignorantie caligo fugata, & ignorantis principatus destructus, cum Deus in homo apparuit, & homo ut Deus operabatur. sic Ignatius. Ex his omnibus aperte perspicitur, quod in hac tertia metaphora probandum suscepimus, Christum adhuc Infantem ab ubere matris manum misisse ad cavernam reguli (id est dæmonis) ad eum educendum, eiciendumque. Quod ipsum perspicue prædixit Sybilla Cumæa apud Virgilium Ecloga citata, ubi triplicem Christi ætatem pueri, adulti, & viri iam perfecti distinguit, unicuique sua ascribens: sed de Christo puero inter alia admirabilia ab eo patranda, illud Isa. 11. *Vitulus, & Leo, & ovis simul morabuntur, & hanc de venenato serpente victoriam sic cecinit, eodemque ordine, quo Isaias ea vaticinatur, à Sybilla prædicuntur:**

*At tibi prima puer nullo munuscula cultu,
Errantes hederas passim cum laccare tellus,
Mixtaq; videnti colica stia fiendat acantho.
Ipsa lacte domum referent distenta capella
Vbera: nec magnos metuent armenta Leonos;
Ipsa tibi blandos fundent cunabula flores.*

Ques.

Christus ante advenit prædictus. Suetonius Tacitus.

Zach. 13.

1. Ioan. 3.

Ignatius.

Sybillinæ de Christo oraculum Virgilius.

Isa. 11.

Occidet & serpens, & fallax herba veneni
Occidet, Assyrium vulgo nascetur Amomum.
 Quin etiam nonnulli diligentissimi Chrono-
 logi obseuatores adnotarunt, Eclogam hanc
 à Virgilio eodem ipso anno editam, quo He-
 rodes primus ex Alienigenis, Caluino iterum,
 & C. Asinio Pollione Consulibus, Iudææ re-
 gnum à Romanis impetratum inuasit Id enim
 carmina illa eiusdem Eclogæ indicant:

Tesq; adeo decus hoc aui, te Consule inibit
Pollio, & incipient magni procedere menses.
 Gen. 49. Tunc enim translato de Iuda sceptro, iuxta
 Patriarchæ Iacob vaticinium Genes. 49. Chri-
 stus mittendus expectabatur, & rumor per-
 crebescere cepit, Messie nascituri tempus:
 QVO, vt ex Sibylla idem Poëta cecinit:

Ferreæ primum
Desinet & toto surget gens aurea Mundo.
 Licet enim Virgilius in gratiam Asinij Pollio-
 nis adiecit filium Soloninum hoc vaticinium
 detorserit; esse tamen vaticinium Sibyllæ
 Cumææ Augustinus lib. 5. de Ciuit. cap. 27.
 aperte colligit ex versu illo sub initium Ec-
 logæ:

Ultima Cumæ venit iam carminis ætas.
 Et de Christo intelligendum non solum te-
 statur ibi Augustinus, sed & Constantinus
 Magnus. Magn. 20. ubi totam Eclogam illam de Christo
 per singula interpretatur, vt videre est apud
 Eusebium Cæsariensem, qui orationem illam
 refert.

CHRISTI DE DÆMONE VICTORIA
 in Gedeone, qui Madianitas prosti-
 gauit, præfigurata.

Quarid si 14. Quid eandem Christi de dæmone,
 gnificatur
 victoria
 Christi vi-
 ctoria Ge-
 deonis con-
 tra Ma-
 dianitas.
 Isai. 9.
 Hierony.
 Gregorius
 cuiusque in homines tyrannide victo-
 riam per sui corporis à Virgine accepti pas-
 sionem efficiendam. Isaias paucissimis verbis
 cap. 9. comprehendit, vt habet Hieronymus
 in illum locum, & Gregorius lib. 30. Moral.
 cap. 17. Propheta loquens ad Christum, in-
 gentem fidelium lætitiā propter libertatem
 inquam à dura dæmonis seruitute per eun-
 dem sunt vindicati, commemorat illis verbis:
*Lætabuntur coram te, sicut qui lætiantur in mes-
 se, sicut exultant viatores capta præda, quando
 diuisunt spolia: & huius lætitiæ rationem red-
 dit: Iugum enim oneris eius, & virgam hume-
 rui, & sceptrum exactoris eius superasti, sicut ii*

die Madian, hac enim triplici Iugi, Virgæ, & Tyranni
 Sceptri metaphora demonis tyrannidem ad-
 viuum expressit: Dæmon enim grauissimo iu-
 go, ac onere hominibus imposito eos deorsum
 ad terrena, & vilia non sine maximo eorum
 dedecore & labore deprimebat: quate Eccles.
 40. Iugum graue super filios Adam à die exitus
 de ventre matris eorum vsque in diem sepulchræ
 in matrem omnium, quod de afflictionibus,
 quæ ex peccato originali consecutæ sunt, quas
 plurimas recenset Sapiens in eo capite, intel-
 ligit Augustinus in Enchiridio cap. 66. & in
 lib. 5. hypognoft. cap. 3. Deinde poenis mul-
 tiplicibus propter peccata inflctis, dæmon qua-
 si virga hominum humeros iugiter percutien-
 do ita afflictabat, ut à crebra humeri percus-
 sione, virga humeri appelleretur. Tum sce-
 ptro tyrannico ad noua peccata, tanquam
 importunus exactor iugiter incitabat. Hæc
 porro omnia Christus superauit, sicut in die
 Madian: eodem scilicet modo, quo olim in
 numerabiles Madianitæ à Gedeone, popu-
 li, Dei dux, cum trecentis militibus fractis
 lagenis, coruscantibus lampadibus, tubisque
 personantibus sunt deleti, Gedeon enim, in-
 quit Gregorius loco citato, ad prælium veni-
 ens, Redemptoris nostri signat aduentum, non so-
 lum ipso opere, sed etiam nomine, Gedeon enim
 interpretatur circumiens in vtero, Domi-
 nus enim noster per maiestatis potentiam
 omnia complectitur, & tamen per disper-
 sationis gratiam intra vterum Virginis huma-
 nitatem sumens venit. vbi illud obiter ad-
 notandum in hoc nomine Gedeonis, qui ty-
 pus erat Christi, per VTERUM MATRIS deno-
 minari; quia Christus Dominus per car-
 nem, quam à matre accepit in vtero, de dæ-
 monibus hostibus suis per Madianitas signi-
 ficatis, qui omnia vastabant, triumphauit.
 Hoc enim tyrannicum dæmonis Dominum à
 Christo Domino confraeto per passionem
 corpore suo sacratissimo ex Virgine desum-
 pto, & in fictili lagena adumbrato, radiante
 lampade suæ diuinitatis per diuini Verbi præ-
 edicationem, tanquam per tubæ sonitum e-
 uersum est. Christum porro ducem & caput
 subsequuti sunt Apostoli, Martyres, alijque
 Dei serui in trecentis Gedeonis commilito-
 nibus mystico numero significati, tum pro-
 pter sanctissimæ Trinitatis, quam prædica-
 runt, mysterium, tum etiam quoniam trecent-
 torum numerus Græcè in Tau litera, qui
 crucis

crucis figuram exprimit, continetur. Quod animaduertit Ambrosius lib. 1. de Abraham' ca. 3. & de Noë cap. 33. Gregorius loco citato, & August. lib. quart. super lib. Iudic. q. 37. ubi huius rei rationem reddit, Quia, inquit, Tati graeca litera est, qua numerus iste trecentorum significatur, gentes in crucifixum magis credituras praefiguratur. Græcorum enim nomine Apostolus omnes gentes intelligit, cum dicit Iudaeis primum, & Græcis, quoniam in linguis gentium, græca excellit, ita ex Augustino. Isti ergo fortissimi milites Christum imitati corpora sua veluti fictiles lagenas in sinistra tenentes, hoc est continententes, & nihili facientes propter Deum tradiderunt ad supplicia, vel ad spontaneam carnis mortificationem, & miraculorum, ac vitæ sanctimoniarum splendore, necnon prædicationis clamore veluti tuba in dextera. quoniam eam magnificiebant, & reliquis omnibus præferebant, Christi hostes subegerunt. Satanæ dominium destruxerunt, fidem Christi longè lateque disseminarunt, ac propagarunt. Hæc de victoria Christi in Gedæone adumbrata.

15. Cæterum quod spectat ad mores, animaduertunt ij, qui peccata peccatis addentes voluntariè sub tyrannicum dæmonis imperium relabuntur, secundum eius iugum portant, dæmoniarare per peccata absque ulla propria utilitate. Dum illius virgæ se subiiciunt intolerandis conscientiarum stimulis excruciantur, præterquam quod omnis inordinatus animus sibi ipsi pœna est, ut dicebat Augustinus, Dum eius sceptrum admittunt se sub eius vexillo militare; Stipendia vero peccati mors, Roman. 6. At è conuerso qui Christo dant nomina, & admittunt quidem iugum eius quod tamen est suauis, sicut & onus leue, Matth. 11. Veruntamen iugum computrescit à facie olei præ nimia diuinæ gratiæ copia, imminuetur eius difficultas, Virgam quidem experiuntur, sed consolationis, Psal. 22. Virga mea, & baculus tuus ipsa me consolata sunt. Sceptrum quoque mansuetudinis agnoscunt: Psal. 44. Specie tua, & pulchritudine tua intende prosperè procede, & regna: propter veritatem, mansuetudinem, & iustitiam: & sceptri onus non nobis, sed suis humeris Christus imposuit, dum crucem, per quam regnavit, sibi ipse baiulauit, & ideo Isai. 9. Factus est principatus super humerum eius, de qua S. Leo serm. 8. de Passione, Vt impleatur, inquit, quod Isaias

Propheta præuiderat, dicens: Ecce natus est puer, cuius imperium super humerum eius; Cum ergo Dominus lignum portaret crucis, quod in scriptis sibi conuerteret potestatis, manifestabatur fidelibus grande mysterium, quia pulchra specie triumphi sui portabat trophæum hæc ex S. Leone. Idem habet Augustinus tract. 117. in Joan. & Tertullianus lib. contra Iudæos, cap. 10. Quare studendum omnibus, ut relicta dura dæmonis seruitute, à qua Christus nos redemit, ad Christi vexilla euoluamus, & huius victoriæ à Christo partæ fructum re ipsa in nobis sentiamus.

CHRISTI DE DÆMONE VICTORIA

in Davide, qui Goliath prostravit, praefiguratur.

16. Quinto, hic idem Christi triumphus, quem per corpus suum sanctissimum ex Virgine acceptum de principe tenebrarum reportauit, adumbratus fuit 1. Reg. 17. in David, qui Gygantem illum Goliath cunctis vastæ sui corporis mole, & armorum magnitudine formidabilem, singulari certamine aggressus, baculum habens in manu, vnius lapidis iactu percussit, prostravit, atque eiusmet gladio interemit, Philistinorumque exercitum interiectioni dedit, & arma eiusdem in tabernaculo reposuit, cui in vniuersis viribus Israël acclamatum est, Percussit Saul mille, & David decem milia. Huius figuræ explicationem ab August. serm. 197. petamus, ubi agens de hac ipsa David victoria ita scribit, Et in David, inquit, tunc figuratum est, quod in Domino Iesu Christo completum est; venit enim verus David Christus, qui contra spirituales Goliath, id est contra diabolum pugnaturus, crucem suam ipse portauit, videte fratres ubi David Goliath percussit, in fronte virique, ubi crucis signaculum non habebat: sicut enim baculus crucis typum habebat, ita etiam & lapis ille, de quo percussus est, Christum Dominum figurabat: ipse est enim lapis viuus, de quo scriptum est: Lapidem quem reprobauerunt ædificantes, hic factus est in caput anguli. Quod autem cum proprio suo interfecit gladio, designatum est, quod in Aduentu Christi suo gladio diabolus victus est qui per nequitiam suam, & iniustam persequutionem, quam exercuit in Christum, omnium in eum credentium perdidit potestatem. Quod autem arma Goliath David posuit in tabernaculo suo, arma diaboli

Quinto figuratur victoria Christi in victoria David contra Goliath 1. Reg. 17.

1. Reg. 18. Augustin.

Psal. 117.

922
Rom. 6. diaboli nos fuimus, sic enim dicit Apostolus: Sicus enim exhibuisti membra vestra arma iniquitatis peccatoris: & nunc exhibita membra vestra iustitia Deo: arma enim inimici nostri misit Christus in tabernaculo suo, quando nos, qui domus diaboli fueramus, per ipsius gratiam templum Dei esse meruimus: ita Augustinus.

Christus
lapis ab
scissus est
de Virgine
Dan. 2.

Sed unde lapis iste, qui ex Augustino Christum figurabat, abscissus est? sanè hic est lapis ille Dan. 2. Abscissus de monte sine manibus, qui impactus statuit illi per somnium obiectæ Nabuchodonosor, quæ quatuor præcipuas Mundi monarchias Chaldaeorum, Perlarum, Grecorum, atque Romanorum significabat, eam contriuit, & quasi in fauillam æstivæ areæ redegit, & in montem magnum evasit, vniuersam terram occupans. Lapis vero iste de monte sine manibus abscissus nihil aliud ex communi Interpretum sententia sibi vult, quàm Christum qui de sacrosancta Virgine propter sui excellentiam, sanctitatem, atque perfectionem mons celsissimus appellata, absque opere viri est conceptus, & genitus. Christum esse lapidem hunc, & Virginem esse

se montem illum unde abscissus est, interpretatur Irenæus lib. 3. contra hæreses, cap. 18. & alij, quos fusc citavi cap. 5.

Hic etiam animadvertendum quinque lapides limpidissimos ex torrente à David acceptos, significare quinque Saluatoris nostri vulnera ex torrente passionis suscepta, & quoniam quolibet Christi actio ratione suppositi erat infiniti valoris, ideo etiam vnius lapidis ictu hostis prosternei potuit. At vero ut copiosa esset redemptio, Copiosa profusus, inquit Bernardus serm. 2. in Cant. quia non gustat, sed vnda sanguinis largiter per quinque partes corporis emanavit: ideo quinque lapides accepit, & tam multa, tamque acerba pro nobis perpeti non est dignatus clementissimus Saluator, cui sit honor, & imperium in secula seculorum.

Ex his omnibus perspicuum relinquitur per hanc mulierem, quoniam Christum genuit tartarei draconis domitorem, planè eiusdem caput fuisse contritum; nunc agendum nobis erit quomodo Virgo sanctissima in se ipsa eiusdem serpentis caput contriuerit.

QVA RATIONE VIRGO DEIPARA TARTAREI DRACONIS caput in se ipsa contriuerit, & cunctas in orbe hæreses sola interemerit, quæ etiam ratione in alijs, ijs præsertim, qui peculiari eam pietate prosequuntur, illud conerant, & de fortissimis mulieribus, quæ in veteri testamento eiusdem Virginis typum gesserunt.

CAPVT XXIV.

S Y M M A R I V M.

Deipara cunctas hæreses sola interemit, nu. 4.
Deipara in nobis demonem vincit, nu. 6.
Deipara iuuat nos in morte, num. 8.
Deipara in multiplici virga figuratur, numero 9.
Eorum exempla, qui in morte singulari Deipara beneficio sunt adiuti, num. 12.
Deipara in fortissimis feminis Esther, Iudith, Debora, præfiguratur, num. 16.
Deipara per Auroram significatur, numero 18.

Secundo Virgo sanctissima non tantum gignendo Christum, dæmonem serpentem domuit, sed in se ipsa Dei beneficia omnem serpentis vitiis vinctis, atque furoribus a se longe repulit, ac planè propulsauit, quin etiam de pestilentissimo serpentis semine, quod in hæreticorum perfidia peculiariiter propagatur, gloriosum triumphum egit; ac promerito hoc etiam capite serpentis venenati caput contriuit, eiusque semen debellasse merito prædicatur, verumque autem in præsentia ostendemus.

18

Capit. 7. Et quod spectat ad primum, cum serpentis
capit. 7. tartarei caput multa significet, horum autem
capit. 7. nihil, ne minimum quidem locum in Virgine
capit. 7. habuerit: idcirco illud contritum affirmamus.
 Significat enim caput serpentis Primum pecca-
 tum originale per quod demon non secus, ac
 serpens per caput se in animas filiorum A-
 dam immittit. Secundo per caput serpentis
 accipiuntur motus sensualitatis, seu fornicis,
 qui initium sunt tentationum, quibus ad pec-
 candum incitatur: *Primumque enim, iacob. 1.*
tentatur ad concupiscentiam suam abstrahitur, & illo-
thius: qui motus nisi cito comprimantur facili-
peccatum pariunt, sicut serpens capite in lo-
cum aliquem illapso, totus se conatur im-
mittere. Tertio, significat serpentis caput su-
perbiam, quae Eccles. 10. Initium est omnis pec-
cati. Quarto, per hoc serpentis caput intelligi
potest omnis tyrannicus demonis domina-
tus, quo supra genus humanum se se erigebat,
non secus ac serpens, qui capitis assultu in-
tentoque se se attollit.

Prædicta Virgo igitur sanctissima multiplex istud
omnis serpentis caput in se omnino contriuit. Pri-
Virgo de- mum enim ab originali labe, quemadmodum
nitiis Ab- capit. 7. dixi, prorsus immunis fuit, ut mi-
originalis hi de ea illud, quod olim de Marcello Ro-
labe fuit manorum Duce fortissimo, dici posse videat-
immunis tur, quo Annibalem tot Romanorum cla-
Marcel. dibus inolefcentem, ac vinci propemodum
 nescium, docuerit posse vinci: ita B. Virgo
 demonem seuissimum hostem, cuius cruen-
 tas manus nullus vnquam filiorum Adæ pro-
 pter peccatū originale (quod reliqui omnes
 contrahunt) ad eam vsque diem euaserat, Dei
 beneficio dum sine peccato concipitur, docu-
 it posse vinci, quem mox eius filius à se victū
 alligauit, de eoque triumphum egit: Deinde
 fomitem, ut eodem capite dixi, ab instanti suæ
 immaculatæ Conceptionis extinctum peni-
 tū habuit: Tum humilitatem superbæ anti-
 dorum, adeo coluit, quemadmodum cap. 21.
 ostendi, ut eius humilitatem, quæ veluti nar-
 dus fragrantissima dum esset Rex in accubitu
 suo dedit odorem suauitatis, Deus respiciens
 ex ea carnem assumpserit. Denique præter
 vultus Dei, cui toto corde semper adhæsit,
 nullius alterius dominatum vnquam experta,
 iure optimo dicebat illud Cant. 7. Ego dilecto
 meo, & ad me conuersio illius; quare per anto-
 nomasiam ancilla Dei appellari meruit.

Bernard. 2. De Virginis porro contra demonis caput
Gen. 2. victoria, ac fortitudine Bernardus homil. 2. sa-

per missus est explicans locum hunc Genes. 3.
 Inimicitias ponam, &c. aliqua ex his, quæ dixi-
 mus eleganter indicat. Cui, inquit, hac seruata
 victoria nisi Maria? ipsa procul dubio caput con-
 trituit venenatum, quæ omnimodam maligni
 suggestionem tam de carnis illecebra, quam de
 mentis superbia deduxit ad nihilum. & post pau-
 ca: Hanc requirebat Solomon cum vehementer
 admirans dicebat, Mulierem fortem quis inue-
 niat? ita videbatur congruere, ut qui vicerat
 per feminam, vinceretur per ipsam. hæc Bernar-
 dus. Hinc est, quod ex Iustino in Apologia 2. Iustinus.
 & Athanasio lib. de Incarnatione Verbi, cui Athanas.
 consentiunt Beda, Bernardus, & Eucherius, ac
 Bonauentura in speculo, c. 3. Deipara stella la-
 cob nuncupatur Num. 24. non tantum quia Eucherius.
 ex familia Iacob, verum etiam, quia iuxta ety-
 mologiam vocis Iacob, quæ supplantatorem
 sonat, fuit prudentissima vitiorum omnium,
 ac demonum supplantatrix. Hæc autem ser-
 pentini capitis per Deiparam contritio non
 obicere præfigificata est in nece Sifarae lu-
 dæorum hostis acerrimi, quem Israhel vxor
 Hababtabernaculi clauo supra tempus capi-
 tis eius posito, & in cerebrum vsque ad terram
 per malleum defixo inter suos pedes prostra-
 uit: in nece quoque Abimelech, qui malis ar-
 tibus principatum occupauerat, cuius capiti
 vna mulier fragimen molæ desuper iaciebat
 elisit, cuiusque cerebrum confregit, similiter & 1.
 Reg. 5. caput idoli Dagon cum duabus pal-
 mis manuum eius abscessit coram Arca fœde-
 ris, quæ ut dixi c. 5. Virginem figurabat, super
 limen templi miserè iacebat: præsignatur et-
 iam in capite Holofernis à Judith castissima,
 atque fortissima præciso.

3. Sanè propter multiplicem triumphum, B. Virgo
 quem in omnibus sensibus, & corporis parti-
 bus de Satana reportauit vnuersum Virginis
 sanctissimæ corpus Cant. 7. assimilatur palmæ
 quæ symbolum est victoriæ, Statua, inquit, tua
 assimilata est palma. De eius fortitudine le-
 gitur Prouerb. 31. Mulierem fortem quis inue-
 niat? & infra: Confidit in ea cor viri sui, & spolia
 non indigebit, Quoniam quamplurima spolia,
 plurimi nimirum peccatores ex potestate dæ-
 monum, eius ope, & patrocinio erepti, Chri-
 sto consecrantur, & mox, Accinxit fortitudine
 lumbos suos, & roborauit brachium suum & infra,
 Fortitudo, & decor indumentum eius: quæ om-
 nia eximiam Virginis fortitudinem indicant.
 Quare Damascenus orat. 2. de dormit. Virginē
 S s 2 allo-

Bernard.

aliquem, Tuum, inquit, in Cælum ascensum impuri, atque in aëre versantes spiritus perhorruerunt; tuo transiit aër benedicitur, superior aether sanctitate afficitur. & Bernardus in deprecatione ad Virginem, quæ habetur tom. 2. operum ipsius, & citatur à Bonaventura in speculo B. Virginis cap. 9. Te bellatrix egregia primò eum, qui primus Evam supplantavit expugnare viriliter aggressus es. Tu & spiritum elationis Eva vertice humilitatis complexisti. Idem Bernardus sermone citato: Te terribilis ut castrorum acies ordinata, an non horruerunt principes tenebrarum quando viderunt præter morem armatura omni fortiorem instruatam contra se procedere foeminam, foeminam fortem, ad bellum doctissimam, cuius ensis super femur suum propter timores nocturnos. In circuius eius acies valida spiritualium virtutum suo se invicem ordine tuentium (siquidem ordinatione perseverat dies) sed

Psalm. 118.

& innumerabilem Beatorum spirituum militiam ad ministerium tanti principis delegatam fuisse, nullatenus ambigimus, utpote qui custodirent le-
gulum Salomonis gratissimum, ac providentem, ne præparatum æterno Regi hospitium alienus hostis invaderet: nimirum timor, & tremor super eos venerunt; ita quod dicens. Ecce plusquam Eva hæc, Castra Dei sunt hæc: Fugiamus, Israël. hæc Bernardus. & S. Bernardinus tom. 2. serm. 51. art. 3. c. 4. Te perditio mundo aditum recuperas. & principem tenebrarum evertisti. & Carthusianus lib. 3. de laud. Virg. art. 11. Nec miror, inquit, o Domina si sic fortitudine pollebas, summis etiam Angelis robustior, quoniam Dominam virtutum Christum Regem, qui Patris virtus est cuncta sustentans protulisti, sic ille.

S. Bernardus.
Charis.

Gen. 3.

Quamvis tamen serpentis caput à Virgine fortissima obtinendum dicitur; nihilominus serpens quoque mulieris calcaneo insidiaturus prænunciatur, sed Virgini nocere nequaquam valuit, propter ea, quæ cap. 7. diximus.

DEIPARA CUNCTAS HÆRESES

sola interemisti.

Maria hæ-
reses so-
belligit.

4. Quid enim pertinet ad alterum de hæreticorum nimirum, qui semen sunt serpentis, per Deip. illud ensisge supponendum est, complures ex hæreticorum fesse, non tantum bellum Christo domino indixisse; verum etiam impuras contra Deiparam linguas solvere, non esse retitos. Sed quid miror? Neque enim, inquit Bruno sermone de Annunc. matrem diligere possunt, qui iam iniquo

odio filium prosequuntur: & certè non minori impietate, quam detestanda ingratitude hu-
iulmodi homines impudentissimi contra singularem hominum tum omnium, tum singulorum benefactricem oblatrare sunt ausi: In ea enim, ut verbis utar Bernardi sermone Si-
gnum magnum, nihil austerum, nihil terribile, tota suavis est, offerens lac & lanam, nemini malum inferens, & omnibus sinum misericordia aperiens. Verum hanc vesanam quoque Hæreticorum contra Deiparam temeritatem, hoc bellum, quod contra Deiparam susceperunt, sub typo serpentis, eiusque seminis clarè prædictum cernimus Genes. 3. ubi inimicitie inter Genes. 3.
serpentem & mulierem, id est Dei Genitricem, ut cap. 22. ostendimus, inter semen quoque serpentis, & semen mulieris à Deo indicuntur: idèdque Apocal. 12. Draco contra mulie- Apoc. 12.
rem illam amictam sole stetit, eiusque filium deuorare voluisse dicitur, quin etiam draco persecutus est, inquit, eam, & abijt facere bellum cum reliquis de semine eius. & Apoc. 13. de be- Apoc. 13.
stia illa, quæ ex Irenæo lib. 5. cap. 28. & alijs Irenæo.
interpretibus est Antichristus, sic scribitur: Et aperuit os suum in blasphemias ad Deum blasphemare nomen eius, & tabernaculum eius: (id est, Virginem sanctissimam, quam Deita-
bernaculum cap. 5. appellari probauimus.) & eos, qui in cælo habitant, reliquos scilicet sanctos. Hinc est, quod Lutherus, & alij plerique nostræ tempestatis hæretici eiusdem Antichristi præcursores, cui viam per impia dogmata, & per carnis libertatem strenuè munierunt, veteres quasdam hæreses Constantini Copronymi, & aliorum ex hac fece hominum iam olim ab Ecclesia damnatas, ac profligatas ab Orco reuocantes conati sunt statuere, Virginis supra aliquos sanctos præstantiam obscurare, eius cultum conuellere, inuocatione penitus abolere, sed frustra: Sagitta namque parulorum facile sunt plaga eorum. Ipsa enim non modo dæmonis serpentis venenati noxium caput contritura prædicitur; verum etiam virulentum ac nefarium eius semen, quod in hæreticorum collaue præcipue se prodiit, iugiter expugnare non cessat. Qua de re Ecclesia in solemni illo, ac celebri cantico ante plurima annorum secula recepto, quo in Missa, & Officio Deiparæ vtitur eidem peculiariter gratulatur his verbis: Gaude Maria Virgo, cunctas hæreses sola interemisti in uniuerso mundo: quod sanè multipliciter præstiteris, Primò, quia Christi iustitiæ solè pepenit, qui

Offic. Euc.

qui illuminat omnem hominem venientem in hunc mundum, qui que errorum tenebras depellit. Secundò, quia singulari modo magistra fuit Apostolorum, ut c. 19. diximus, quorum doctrina hæreses refelluntur. Tertiò, & hanc tangit Bernardus sermone Signum magnum, quia plurimæ hæreses circa Christi incarnationem oblatrantur: quæ facile rejiciuntur ab iis, qui eam Dei genitricem agnoscunt. Quarto, quia fidei defensoribus, & Doctoribus contra hæreses strenuè pugnantibus singulariter auxiliatur, quemadmodum cap. 20. dixi, eam sancto Dominico contra Albigenes præstasse. Quintò, quia suis meritis, & precibus hæresum perfidiam reducit, hæreticorumq; furorē comprimit. Huic Canticò, quo Virgo beata cunctas hæreses peremisse prædicatur, aliqui versiculi etiam tubebantur, quibus perpetua Deipara virginitas contra ludæos commemorabatur: ex quo factum est, ut in quadam hac de re cum ludæis altercatione, Romæ tempore Bonifacii IV. Pontificis, qui templum olim Pantheon dictum in honorem Beatæ Mariæ, & omnium Martyrum dedicavit, Clericus quidam à nativitate cæcus inspectante populo in eodem templo illud in die Purificationis Beatæ Mariæ Virginis in ludæorum confusionem decantans, lumen divinitus receperit: quare in huius rei memoriam, ut illud in officio Purificationis retineretur decretum esse dicitur. Sanè in festo Purificationis hoc responsum haberi satis pater ex antiquis breuariis tum Romanis ante Pii V. tempore, tum Gallicanis: & præterea ex graduali Missæ votivæ B. Virginis post Purificationis, in quo aliquot ex huiusmodi versiculis etiam nunc decantantur; & hoc quidem miraculum breviter attigit Thomas Cantipratenfis qui vixit circa annum 1240. in lib. apum in Appen: exempl. ad 2. librum, & narratur à Peiberto in Scellario B. Virgin. lib. 2. part. 3. cap. 2. & in Specul. exempl. distinct. 8 § 38. ex quo antiquitas illius Elogij, quo cunctas hæreses interemisse prædicatur, apparet: quin etiam idem Thomas Cantipratenfis loco citato narrat fidelissima narratione sibi comperit puerum quendam quod vesperi sæpè hoc ipsum elogium per plateas concineret, à ludæis clam iugulatum, ac sepultorē mandatum, sed posttidie vivum repertum. Hinc est, quod ab Ecclesia edocti Rupertus lib. 7 in Cant. & Bernardus sermone signum magnum de Dei-

para efferunt solam contrivisse universam hæreticam pravitate, quod idem scripsit ante mille, & ducentos annos Sophronius, Hieronymo coævus, in sermone de Assumptio. Dei. Bernard. Sophron.

¶ Quod autem Deipara de universa hæretica pravitate triumpharit, multa afferri possunt quæ est illud de Albigenis hæresi, quam Deipara, (ut cap. 20. diximus) per formulam precandi, quam Rolarius vocamus, à sancto Dominico institutam extinxit & ejusmodi plurima non defunt. Verum celebre est illud de veste ad sacrificandum S. Ildefonso Archiepiscopo Toleraanno à Deipara dono data, quod pro ejus perpetua virginitate contra Hæreticos propugnasset, eundem quoque Ildefonsum S. Leocadia Virgo, quæ ante trecentos annos pro Christo Martyrio affecta erat, è sepulchro palam multis præsentibus prodians hoc nomine commendavit, rem gestam narrat Mariana lib. 6. de rebus Hispaniæ cap. 20. & nos infra in tract. de virginibus sect. 2. n. S. Ildefonso, & sect. 4. in S. Leocadia referemus. Caterum hæreticos qui adversum Dei genitricem oblatrantur complures Catholici confutarunt præsertim noster Canisius contra eos egregium volumen, quod de Deipara inscripsit, non minori pietate, quam eruditione elaboravit.

DEIPARA IN NOBIS DEMONEM VINCIT.

¶ Tertiò, nec solum in se Virgo beata caput contrivit serpentis, verum etiam in aliis exemplo suo precibus, & meritis idem præstat, ut rectè S. Antoninus 4. parte tit. 15. cap. 14. §. 6. adnotavit, cujus rei figuram habemus Reg. 5. Arca enim Domini in templum Dagon illata, illius statuum prostravit, ei que caput, & manus præcidit, ita Virgo sanctissima per Arcam, ut cap. 5. dixi, figurata, ex anima, in quam peculiarem erga se devotionem intrat, demonem expellit, ejusque vires frangit. Certè exemplum habemus in loco anne Baptista, ex cujus anima Christi virtute eiectus est demon, ipseque à peccato originali est mundatus, quando vox salutationis Mariæ facta est in auribus Elisabeth, tunc enim sanctificatus est Ioannes, & exultavit, in gaudio infans in utero Matris Sanctus Bonaventura in meditationibus vitæ Christi cap. 5.

S. 33

Vid. 2

Vide, inquit, quanta virtus sit in verbis Domina, quia ad eorum pronuntiationem confertur Spiritus sanctus. sic enim abundanter ipsa erat plena, quod a us meritis ipse Spiritus sanctus etiam alios replebat. ita Bonaventura. Quoties etiam Satanas expetuit nos, ut cibaret, sicut triticum, & nostris demeritis exigentibus obtinisset, nisi Virgo intercessisset, & rogasset pro nobis? Quoties aliquos Satanæ sponte addictos veluti prædam iam iam deglutendam ab eius truculentis faucibus extorsit, ut ruerit de illa dici possit illud Psalm. 34. Eripens inopem de manu fortiorum eius; egenum, & pauperem a diripientibus eum: ut propterea Andreas Cretensis de dormitione Virginis eam Christianorum fidei propugnaculum, & eorum, qui spem in ea collocant propugnatricem vocet. Et verò præter innumeras peccatorum ex magnis sceleribus ad Deum eius intercessione conuersiones, quæ apud probatissimos Auctores leguntur, & quantum nonnullas supra cap. 20. alias cap. 35. & sequentibus ponimus: hic solum addam, eam dum viveret serpenti nos concupiscentiæ motus (qui etiam caput serpentis appellari solent) in alijs, ut refert Alensis 3. p. lxx Theologiæ quæst. 9. memb. 2. artic. 5. suo aspectu extinxisse, quod sanctus Ambrosius grauissimus Doctor affirmat in lib. de Institutione Virgin. cap. 7. Cuius (inquit loquens de Virgine) tanta erat gratia, ut non solum in se virginitatis gratiam seruaret, sed etiam his, quos viseret integritatis insigne conferret. visitauit Ioannem Baptistam, nec immerito mansit integer corpore, quem in tribus mensibus oleo quodam sua præsentia, & integritatis unguento Domini mater exercuit: ita Ambrosius & S. Thom. Thomas 3. sent. dist. 3. q. 1. artic. 2. q. 1. ad 4. Pulchritudo, inquit, B. Virginis, inuenientes ad easitatem excitabat. idem etiam docet Gerson sermo de Concept. B. Virg. quod quidem ex peculiari Dei dono illi concessum est, & sanè S. Bonauen: Bonauentura in 3. dist. 3. art. 2. q. 3. quorundam Judæorum testimonio affirmat, Virginem, quamuis pulcherrimam, à nullo tamen viro concupitam.

Bernard. 7 Cum igitur tot modis Virgo venenati serpentis caput contriuerit, merito Bernardus sermone Signum magnum ad illa verba: Es luna typus, luna sub pedibus eius: cum dixisset lunam interitum propter suam mutabilitatem stultitiam mentis significare, iuxta illud Eccles. 27. Stultus sicut luna mutatur, subiicit de dæmone:

Vnicui inquit, ille stultus totius stultitia princeps, qui verè mutatus ut luna, sapientiam perdidit in decore suo, sub Maria pedibus conculcatus, & contritus, miseram patitur seruitutem. hæc Bernardus. & S. Bernardinus tom. 2. serm. 11 art. 1. c. 3. probans per B. Virginem nos à dæmone protegi: Figurata est, inquit, B. Virgo in figura Arca Mosaica, de qua Num. 11. scriptum est, cum eleuaretur Arca, dicebat Moyses: Surgo Domine, & dissipantur inimici tui. & fugiant, qui oderunt te à facie tua, ut mysticè innuatur, quod quando eleuata fuit Virgo gloriosa ad cælestia Regna dæmonis potentia immensa est: & dissipata: unde pro illa dici potest illud Eccles. 24. Superborum, & sublimium colla propria virtute calcas. hæc sanctus Bernardinus.

DEIPARA IUVAT NOS IN MORTE.

Quæ omnia licet vera sint; nos tamen semper pauidi, temperque solliciti cum metu, & tremore, ut monet Apostolus, salutem nostram operari, & ad Virginis patrocinium sedulo confugere non negamus, scientes antiquum serpentem non propterea à nobis omni studio oppugnandis cessare, sed, ut Gen. 3. dicitur, adhuc insidiari calcaneo mulieris, saltem in eius semine; hoc est, in filijs eius spiritualibus: insidiatur enim calcaneo illorum, nempe extremi parti, hoc est, fini, tum ipsius mundi, cum extenuis temporibus ex Apocal. 20. soluetur Satanas modico tempore de carcere suo, & exibat, & seduceret gentes, quæ sunt super quatuor angulos terræ Gog, & Magog, atque per se, & per Antichristum, eiusque præcursores primum, deinde per eiusdem affectas bellum contra Ecclesiam acturus, & ferocius instaurabit. Scien: Apoc. 12. quod modicum tempus habet, tum etiam insidiatur calcaneo vnicuiusque nostrum: quia in exitu vitæ singulorum vehementius omnes suæ virtutis nervos ad eos perdendos intendit, ut habet Sacrum Concilium Tridentinum sess. 14. cap. 2. de Extrema vñctione: quoque omni tamen calcaneo serpens insidiatur, à Virgine eius caput obtinendum prædicatur: & idcirco Virginis præsidium, ut dixi, omni quidem tempore reuerenter, & deuotè, sed impendente præsertim morte, quando plus imminet periculi, enixius est implorandum, ut tortuosi diaconis caput proterere dignetur. quod S. Ephrem

S. Ephraem in orat. ad Virginem precatur his verbis: *Adesio mihi nunc, & semper o Virgo Dei genitrix, Mater misericordia, benigna, & clemens, in presenti quidem vite cursu servans, proteatrix, atque auxiliatrix, hostiles quoscunque impetus à me avertens, & in via salutis me constituens, ac in extrema vita articulo miseram meam animam conservans, & tenebrosos, atque horrendos pessimorum demonum aspectus ab ea procul repellens: inivendo autem die iudicii ab aeterna me damnatione liberans, & postremo in numerum iustorum me referens, atq; inaccessabili filij Domini, & Dei gloria me harenem efficias. Item in Lamentatione Deiparae super passione Domini ad eandem sermonem dirigens, sic ait: Eripe, inquit, nos o Virgo sancta, atque intermemora à quacunque necessitate ingruente, & à cunctis tentationibus diaboli. Ego nostra conciliatrix, & Advocata in hora mortis, atque iudicii, nosq; à futuro inextinguibili igni, & tenebris exterioribus libera, & filij tui nos gloria dignare, o Virgo, & Mater dulcissima, ac clementissima, sic ille.*

DEIPARA IN MULTIPLI Virga figuratur.

Isa enim Virgo prefiguratur in virga Ioseph, qui dictus est lingua Aegyptiaca Salvator mundi, cujus virga fastigium ex Apostolo Heb. 11. (juxta sensum, quem in versione sua Genes. 47. sicuti sunt Septuaginta Interpretes) adoravit Iacob moriens, id quod nobis indicat unumquemque morti proximum, reverenter adorare, & invocare debere sanctissimam Virginem, quae est virga veri Ioseph Christi Domini Salvatoris mundi, ut ab ea juvetur: *Hac enim virga Isa. 30. percussus pauebit Assur, id est, daemon, ut interpretatus est S. Antoninus. Deipara quoque ex Bonaventura in speculo B. Virginis cap. 3. Est virga virtutis, de qua Psalm. 109. contra inimicos infernales, quibus magna virtute dominatur, sic ille.*

De beatissima enim Virgine, ait Ildefonsus, dictum à David Psalm. 109. *Virgam virtutis tua emittet Dominus ex Sion, additq; David per apostrophem subijcere illud (dominare in medio inimicorum tuorum) sic Ildefonsus. Cui consonat vaticinium Balaam Num. 24. Orietur, inquit, stella ex Iacob, & consurgit virga de Israel, & percutiet duces Moab, vastabitq; omnes filios Seth, & infra: Israel vero fortiter aget. De-*

para enim stella est Iacob, ut supra diximus, estq; virga Israel, quod saepe ostendimus, quae percutit, & vastat omnes contrarias inferni potestates, & fortiter aget.

10 Haec etiam est virga illa aurea Afferri, qui ex Hieronymo lib. de nominib. hebraicis Hieron. in Danielem, idem sonat, quod beatitudo, cuius virga, ut habetur Esther 4. extensa à Rege Esther in signum clementiae contra eum, qui non vocatus atrium Regis interius ingrediebatur, vivebat, alioquin statim interficiebatur. Eodem etiam modo ait S. Antoninus 4. part. tit. 15. S. Anton. cap. 24 §. 4. male nobiscum accessuris ad nos. Deum per mortem propter multa nostra demerita ageretur, nisi Virginis preces clementiam à Deo patre misericordiarum impetrarent: *Hac est, inquit Petrus Dam. serm. de Assumpt. virga illa, qua retunduntur impetus adversantium demoniorum, virga Aaron, per quam suus signa, & mirabilia. Baculum autem crucis intellige, quo non solum verberatus est, sed occisus ille insatiabilis homicida, qui mortibus hominum pascitur, & nutritur in Virgine virga & baculo cruce, miserorum spes, & consolatio continetur, sicut sublimis Propheta clara voce declarat, Virga, inquit, ista, & baculus tuus ipsa me consolata sunt haec Petrus Damianus.*

Et quoniam ipsi viri animo non minus religiose quam officiose Christo affitit in cruce morienti, non sine ingenti animae suae, quam doloris gladius pertransiit, cruciatus: ideo peculiariter illi datum est suis filiis spiritualibus singulari pietate sibi devotis, eamq; invocantibus in extremo vitae constitutis, suam opem impetire, daemones pellere, illisque ut sancto sine vitam hanc claudant, impetrare: & sicut luna praesse dicitur nocti Genes. 1. quia noctem illuminat: ita Virgo in mortis articulo, quae nocti assimilatur, suis devotis illocefcit & tenebras depellit, quare Pelbartus de Teme sua in Stellario Virginis lib. 12. part. 2. cap. 1. Virgini accommodat illud Sapient. 10. In fraude circumventionum illi affuit, & custodivit eum ab inimicis, & a seductoribus tentant illum, & dedit illi claritatem aeternam, quia Deipara tempore mortis à fraudibus demonum tentantium suos devotos custodit atque tutatur. Huius rei illustre exemplum habetur in 7 revelationum S. Brigittae c. 13. de Carolo filio ejusdem S. Brigittae propter eximiam quam ad Virginem habebat devotionem, quam in vita sua typice dilexerat, cui de bonis, & privilegijs ei divinitus

Petr. Dam. Est virga Aaron in qua sunt mirabilia. Psalm. 22 Est virga in qua consolatio.

B. Virgo juvat morituros sibi devotos.

Genes. 1.

Pelbartus

Sap. 10.

B. Brigittae De Carolo filio S. Brigittae

morte à
Deipara
adinto.

uinitus concessis vehementer gratulabatur, ac pro eius dignitate tuenda; & ne quid ei de suis donis minueretur omnes cruciatus si opus esset perpeti paratus erat. Cui quid Virgo sanctissima antequam ille efflaret animam, & in ipso animæ exitu à corpore, & post eius obitū præstiterit; Deipara ipsa S. Brigittæ his verbis loco citato narrasse scribitur: Ego steti propè eundem filium tuum Carolum paulò antequam emisit spiritum, vt carnalem amorem non sic in memoria haberet, quod propter eum aliquid Deo contrarium cogitaret, vel loqueretur, nec aliqua Deo placencia vellet omittere. Neque illa, quæ possent esse quomolibet diuinæ voluntati contraria, vellet perficere ad animæ suæ nocumentum. Ego etiam taliter iuuenem in illo arcto spatio, id est, exitu animæ suæ à corpore, vt non tam duram poenam sustineret in morte, quod ex ea inconstans fieri posset aliquantulum desperando, & ne Deum in morte obliuisceretur. Ego etiam custodiui taliter animam ab ipsis immortalibus inimicis, id est, dæmonibus, quod nullus eorum tangere posset. Sed statim cum egressa fuit à corpore accepi eam in meam custodiam, & defensionem. Quo facto turba dæmonum festinanter fugit, & recessit, qui ex sua malitia ipsum cupiebant deglutire, & æternaliter cruciare. hæc ex illa Reuelatione. & infra Angelus testatus est Virginem Dei genitricem ex virtute sua eundem Carolo contulisse quicquid illi deerat in armis spiritualibus, & indumentis, quæ pertinent ad milites intraturos in Regno cæli ad summum Imperatorem: Casarius lib. 7. exemplorum complures reges, qui in extremis B. Virginem sibi adesse, seque consolari conspexerunt, vt videre est à cap. 51. vsque ad 57.

Casarius.

De Ful-
berto Car-
notensi E-
piscopo à
Deipara
in morte
visitato.
Baronius.

De Fulberto etiam Carnotensi Episcopo, qui obiit anno 1028. illud memoriæ prodigium est, quod etiam refert Baronius tom. 11. Anna-
lium ad eum annum, quod eum esset erga Dei genitricem addictissimus, in cuius laudem librum conscripserat, basilicamq; construxerat ab ea singulari remuneratus est dono, dum ipsi ægrotanti per visum apparet, sugenda aperuit sacra vbera: sic & alijs modis suos famulos in exitu vitæ consolatur Virgo sanctissima. 11 Ad implorandum igitur in morte Virginis patrocinium, sancta Ecclesia illa precandi formula ad Virginem vtitur in salutatione Angelica, Angelica: *Ora pro nobis peccatoribus nunc & in*

hora mortis nostra: & in quodam hymno: *Tu nos ab hoste protege, & hora mortis suscipe: & sicuti mare rubrum Moyli virga percussum, ac diuisum, iter sicco vestigio Dei populo ad terram promissionis lacte, & melle manantem contendenti præbuit; ita per Virginem, quam virga Moyli, vt supra diximus, adumbrabat transitus per mare huius mundi ad cœlestem patriam electis repromissa expeditus Dei seruus redditur. Et quia de mari rubro loquimur, addam ad confirmandum, quod proposui, illud S. Bonauenturæ in spec. B. Virginis c. 3. vbi dicit, nomen Mariæ inter alia significare amarum mare: Illa enim amarum mare fuit diaboli, & Angelis eius per ipsam oppressis, & submersis, non secus ac Aegyptiis in mari rubro, & ideo eam dicit esse amarum, & timendam dæmonibus. ita ex Bonauentura.*

Est etiam
dignitas
mare ru-
brum.
Exod. 14.

S. Bonae-
dicitur
B. Virgo
amarum
mare
fuisse
diaboli
& Angelis
eius
per ipsam
oppressis
& submersis
non secus
ac Aegyptiis
in mari rubro
& ideo eam
dicit esse
amarum
& timendam
dæmonibus.

EXORVM EXEMPLA QVÆ IN MORTE
singulari Deipara beneficio
sunt aduti.

1. **A**T verò non abs re erit in præsentia aliquorum proferre exempla; qui in terribili illa hora mortis, quæ teste Aristotele lib. 3. Ethic. c. 6. merito omnium terribilium terribilissimum existimatur, Deiparæ sedulo se commendantes, singulari eius opem sunt experti; vel eiusdem visitatione confirmati ex hac vita fidentius emigrant in ætæ ætæ istis verbis quibz ab Auctoribus, vnde ea exemplis scribuntur, atq; altius repetenda duximus, quo auxiliij à Deipara collati necessitas, vel opportunitas, magis perspicue omnibus appareat.

Aristoteli

S. Opportuna Virgo, & Monialium Abbatissa, cum graui corporis ægitudine teneretur, exacta quadam nocte vidit B. Cæciliam, & S. Luciam causa visitationis ad se venire; quas cum vidisset blando sermone ita salutauit: A vere sorores Cæcilia, & Lucia; quid præcepit Ancillæ suæ gloriosa Virgo Maria cœlestis Regina, & omnium Virginum Domina? Respondentes sacræ virginis Cæcilia, & Lucia dixerunt: O splendidissima sponsa Christi Opportuna, expectat aduentum tuum intacta Virgo Maria, vt filio eius coniungaris in cœlo, quem totis visceribus dilexisti in mundo; ornata corona gloriæ tuæ, & accensa lampade, debes ire obuiam sponso, & sponsæ. Post laetitiam autem tam præclaræ visionis, & visitationis, dum clerici in exitu sanctæ illius animæ, & astantes

Miraculi
Opportu-
na Virgo
in supra-
malis
Deipara
adisti.

Deipara

stantes sanctimoniales psalmos decantarent, & ipsa cum eis decantaret, respiciens ad ostiū domus, dixit his, qui psalmos decantabant: Ecce advenit Domina mea beata Virgo Maria, cui vos commendo, quos in hoc seculo amplius non videbo. Extendente autem ea brachia, quasi Matrem Dei vellet amplexari, sancta ejus anima carne est soluta, & vivit cum Christo per æterna sæcula. hæc ex vita ejusdē à Sancto Adelelino Episcopo Sagientli literis consignata apud Surium tom. 2. die 22. Apr.

Surium.
Exemplum.
S. Arnulphus Episcopus Sueffionensis in vigilia Assumptionis Domine nostræ, quierat sabbati dies, mortem suam imminere dixit fratribus: Parate jam, inquit, funeri necessaria, nam sub noctis initium decedam, ut mibi Dominus, cui pro virib. servire conatus sum, hæc æterna nocte revelavit, cum ille terræ motus, & aeris concussio fragorem cellæ excitaret. Sub prima enim quassatione B. Petrus Apostolus ad me venit significans mihi peccata remissa, & vitæ januam patere. Sub altera quassatione cum multis Angelicis spiritibus S. Michael me invasit, pollicens, si deduce, me ad beatam vitam ingressurum. Tertia concussione adfuit Domina nostra vera misericordie mater, multis stipata sanctarum virginum agminibus; benignissima voce me certiorē efficiens de anima mea inter Assumptionis ejus gaudia in cœlos transferenda. Sub horam autem vespertinam corpus, & sanguinem Domini nostri Iesu Christi summa cum devotione percepit, sicque ad requiem aspirans sancto crucis signo se consignavit, & in ipso Domine noctis ingressu, de seculo se subrigens, in pavimento cinere, & cilicio strato feliciter obdormivit 18 Kal. Septembris. hæc ex ejus vita à Liliandro Episcopo Sueffionensi conscripta cap. 4. & 5. apud Surium tom. 4. die 15. Augusti.

Surium.
Exemplum.
13. Quidam nomine Florentius vir eloquens & moribus civilis, qui simonia perfidie valde se contaminarat, in cujusdam Episcopi suscepto patrocinio; gravissimè decumbebat, jamque moriturum se affirmabat, atque inter manus Dei accubos, mœstosque luctus, crebrosque singultus, per amicos à B. Joanne Gualberto Ordinis Vallis Umbrosæ Institutore, habitum Ordinis ejus sibi donari petiit. Assensit vir sanctus, nec multum cunctatus, novitiorum habitu eum induit. Eo indutus cum jam revaluisset, & septioni innixus Monasterium perlustraret, prior morbi vis eum de novo invasit, & ut

mortui propinquus videretur. Id ubi sanctus addivit, ad lectum ægroti cum multis fratribus accessit, eumque à corpore migraturum Domino commendavit. At æger caput suum pallio, quo erat opertus textit, & viro sancto, cui id faceret, inquirenti respondet timens, ac tremens: Video Satanam propè assistere, & cujus ore vasta flamma funditur, & ex naribus fumus sulphureus prodit. eum autem locum, in quo illum cernebat viri Dei indicasset, ille ablata à manu tenentis cruce, diabolum ea egregie verberavit. tum ille mox instat tumi evanuit, & ægrotus in has prorupit voces: Ecce audivi datan, ecce recessit; & ecce adest beata Maria, sanctique Petrus, & Benedictus. Atque his dictis spiritum exhalavit. hæc ex Basilio Melanensi Generali Ordinis Vallisumbrosæ in vita Sancti Iohannis Gualberti apud Surium *Surium.* tomo 4. die 12. Julii.

Cum S. Richardus Episcopus Cicestrensis morbo esset prægravatus, & confectus illam *Richar-* *du* Episcopi-
Psalmistæ vocem: In manus tuas Domine com-
mendo spiritum meum, crebriò iterabat. Ad be-
celestrensis
tissimam quoque Christi matrem, semperque diem ob-
Virginem Mariam subinde corde simul, & vo-
ce se converens, aiebat, *ens in vo-*
caur Dei-

Maria mater gratia
Mater misericordia
Tu nos ab hoste protege,
Et hora mortis suscipe.

para ad
suas aures
sapius ste-
rari subet.
Psalm. 10
Offic. Eccl.

Mandavitque suis Capellanis, ut ea verba ad ejus aures pronunciare non cessarent. Atque ita inter suspiria piæ devotionis, & verba sacre orationis adstantibus Religiosis Presbyteris, & Clericis, Laicis quoque fidelibus B. Richardus animam deinceps in illa beatissima civium suorum victuram societate reddidit Creatori. hæc in ejus vita apud Surium tom. 2. die *Surium.* 2. Aprilis.

In hora transitus S. Patris Domitici Ordinis Praedicatorum institutoris adfuit beatus *S. Domini-* *cus* è vita
ma Virgo cum filio, prout revelatum fuit cui-
dam devoto Patri Priori Conventus Brixienfis, Christo ac
qui dicebatur Fr. Gicala Longobardus, qui *decedens à*
postea Brixie Episcopus fuit. Hic enim eadem *Christo ac*
die hora, qua S. Pater migravit è seculo, anno *dunbus*
ætatis suæ quinquagesimo primo, feliciter te *scilicet ad*
cœlum per
ria sexta, hora sexta, levi depressus somno post *cœlum per*
orationem vidit interioribus oculis quandam *fra vi vi-*
apertura in cœlo, per quam submittiebatur *sus est,*
candidissimæ dux scalæ. lumen unum us

Tt scalæ

scalae tenebat in manu B. Virgo Maria, alterius summmitatem filius eius Iesus Christus tenebat; Angeli vero discurrebant per eas ascendendo & descendendo. Et in fine utriusque scalae sedes posita erat, & unus super eam sedens, qui similis erat fratri praedicatori habens faciem velatam eunti versus Ierusalem coelestem. Scalas autem illas sursum trahebant Dominus Iesus cum matre paulatim, & dicebatur sursum simul cum illis scalis, sedes pariter cum sedente, comitantibus Angelis. Denique receptis in celum scalis, & sede cum sedente aperta illa clausa est, visioque disparuit. Quapropter subito dictus frater preiit Bononiam, & reperit quod illo die, hora Pater de mundo in celum transierat. haec S. Antoninus 3. part. hist. 2.23. cap. 4. § 14 in vita sancti Domin.

*Exemplum.
Vidua a
grosanti
Deipra
adej, ac
sadem de
sancta in
xap per sol
uit.*

14. Religiosa quaedam vidua, quae in sancta viduitate diu seruierat Domino, & filias suas in sancta virginitate sponte coelesti integras seruabat, in vilenbroco prope Nuellam in extremis laborabat. Vidit autem haec nostra Maria de Orogenes beatam Virginem sanctae viduae assistentem, & quasi fabello quodam caloris aestum, quo torquebatur, humanissime temperantem. Cum autem anima illius iam esset egressura a corpore, turba daemonum insidians nulli orationum instantiae cedere voluit, donec clauiger aethereus crucifixi vexillo eos torpiter pudefactos profligaret postquam autem defuncta est, vidit Christi ancilla beatissimam Virginem cum multitudine coelestium puellarum psallentium, & Deum laudantium, & velut in duos choros distributatum circi eius corpus versant. Cumque Sacerdos pro more exequias celebrare, summus Sacerdos Christus cum sanctorum frequentia officium, (ut videatur) etiam complebat, & mirandum in modum Ecclesia triumphans militanti respondebat. haec Iacobus de Vitriaco Cardinalis in vita B. Mariae Oegiacensis lib. 2. c. 3. apud Surium tom. 3. 16. eunij.

*acobi de
Vitriaco.
Surius.
Exemplum.
Morians
Lyduina
Vrg. Chri
stus cum
Maria ap
paret, ac
purgatoris
pennis co
muniatis.*

Cum iam ad exitum tenderet Lyduina Virgo sanctissima solaque esset, cum cunctis domesticis absentibus, ipso Pascatis die, & contemplationi summo mane vacaret, vidit ad se vementem Dominum Iesum cum sanctissima Matre sua, & duodecim Apostolis, multiisque & Sanctis & Angelis. Sedit autem Christus ad lectuli eius dexteram, beatissima Maria ad sinistram, alij in orbem honestissime eam cingentibus. Vidit etiam mensulam ornata, &

in ea ceu sacri olei vasculum elegantissimum, Crucem quoque pulcherrimam, & ceterum valde luculentum, totum cubiculum mirifice illustrantem. Erat tunc corpus Virginis innumeris angoribus a vertice usque ad pedes oppressum, & afflictum. & ecce sentit ab ipso Salvatore sacerdotalibus induto vestibus loca corporis sui omnia perungi, quae in morituris sacro oleo ungi solent, sed nulla Salvatore audit verba proferentem. Inde Christus ponit in manu eius cereum, eumque tenet cum matre sua, cruce illic inuisibiliter permanere donec exhalaret spiritum. Cum autem defuncta esset, rogauit Dominum, ut extremum vitae eius finem tot doloribus, & afflictionibus cumularer, ut a corpore exiens anima sine purgatorio mox ad illum posset euolare. Respondit Dominus: ita fiet filia, ut petis, post biduum cantabis alleluia cum alijs Virginibus in regno Patris mei. Atque ipsa post biduum decessit. haec Ioannes Bugnanus Ordinibus Minorum in vita B. Lyduinae part. 3. cap. 11. apud Surium tom. 2. die 14. Aprilis.

15. His omnibus subiiciam memorabile exemplum de Innocentio III. in libr. 2. vitae B. Innocentii. III. Luitgardis Virginis a Thoma Cantiprateni literis mandata apud Surium tom. 3. Dominus Innocentius Papa tertius post celebratum Lateranense Concilium ab hac vita migravit, moxque apparuit visibiliter Luitgardi. Illa autem ut vidit eum ingenti flamma cinctum, quoniam sit percunctatur. Respondit se esse Innocentium Papam. Et illa cum gemitu: Quid hoc est, inquit, commune omnium nostrum patrem tam diu cruciari? Respondit ille tres ob causas ita crucior, quae etiam aeternis suppliciis me iustissime addixissent, nisi per intercessionem piissimae Matris Dei, cui monasterium condidi, in extremis me poenitisset. & aeternam quidem mortem evasi, sed poenis atrocissimis usque ad iudicii diem cruciabor. Quod autem ad te suffragia petiturus venire potui, mihi a suo filio Mater misericor. impetravit. his dictis coelestis disparuit. haec ibi.

Ceterum non tantum in exitu vitae Virginis operem experimur, sed in uniuersum in cunctis necessitatibus ipsa humano generi subuenire, ac daemones longe arcere, eorumque coartare, ac comprimere dignatur. quod praeter alia in Esther, Iudith, & Debbora clauissimis foeminis in lege veteri, quae de hostibus gloriosè triumphauerunt, & ut verbis utar Hieronymi in veterum prolo-

DEIPARA IN FORTISSIMIS

cuti in victoria Deboræ legitimæ ludic. 5. ludic. 5.
cœlo dimicatum esse contra hostes, stellæque B. Virgo
manentes in ordine, & cursu luc. contra dila-
pugnasse in conflictu, quo beata Virgo omni-
inferum acies perterriti, præliantur, atque bus parti-
prostrantur, ipsæ, quæ propter celestes suas præ- bus qua-
rogativas, cœlum, ut supra c. 3. dixi, appella- tanquam
tur, contra eas dimicauit, omneq; animæ ejus stellæ in or-
vires, ac facultates virtutibus radiantes, omnes d. ne suo
quoque corporis sensus veluti fydera fulgentis- dimica-
sima in ordine suo, ne in minimo quidem à re- runt.

sicuti amicis decora, & ambulis ita hostibus pa-
tienda est, atque terribilis: ideo à Petro Damia- Pet. Dam.

no fermone 2. de Natiuitate Deipara dicitur, singularis timori malignorum spirituum, ipſeialis amor timor beatorum quare Cant. 6. *pulchra es amica mea, ſuauiſ;* & *deora ſicut Ieruſalem*, hoc eſt, amicis; inimicis vero ut ibi ſubjicitur: *Terribilis ut caſtrorum acies ordinata*, hoc de ea predicabar ſponſus Cant. 7. Cant. 7.

Quid videbis in Sulamite nisi choros Castrorum?
Ipla enim una propter fortitudinem suam in-
fiat erat copiosi exercitus ex fortissimis mili-
tibus collecti. Quare polichus Sanctus Ber. & Bernardus

nardus tomo 3. Iermone 3. de glor. nom.
Mariæ artic. 3. cap. 4. ubi affirmat Virginem
virtute sua demones tenere. & Richardus à Richard.

sancto Victore super Cant. cap. 26. *Virgo*, in- *Virgo ter-*
quit, tenebrarum principibus terribilis fuit, ut riblis da-
ad eam accedere, eamque tentare non praesump- monibus

vint, deterrebat enim eos flamma charitatis, incendebant orationes, & fervor devotionis, stupebant immunem à peccatis. hæc Richardus, & Rupertus. Rupertus in illud Cant. 4. Oculi tui columbarum: Cant. 4.

inter alias columbæ proprietates, docet eam
libenter iuxta fluentia residere, ut venientem ac-
cipierem ex umbra præcognitum, effugiat per-
nitentia: *ita nunquam, inquit, adveniens spiri-
tus accipitris (hoc est demonis) esse improutus.*

Te 3

aut te o Mater misericordia consequi nec tibi appropinquare potuit. ita Rupertus. Hic tamen animadvertendum est ex Suarez 3. part. tom. 2. disputat 30. sect. Virginem quamvis tentari potuerit exterius à dæmone; (nam etiam Christus tentatus fuit) non tamen ab intrinseco. quia carebat fornice, & omni potentiarum inordinatione; verum tamen à flamma charitatis ejus perterritos longà effugatos dæmones dicit Richardus. Quare sanctus Bernardinus Senensis tomo 2. sermone 51. artic. 3. cap. 2. Sicut magnus, inquit, ignis effugat muscas, sic à sua ardentissima mente, & inflammatissima charitate dæmones effugabantur, & pellebantur, in tantum, quod solum in modico non ausi erant respicere mentem ejus, nec à magno spacio illi appropinquare: si enim hoc legimus de aliquibus sanctis, saltem post aliquem de dæmonibus in tentationibus acquisitum triumphum: quando magis de Matre Domini nostri credendum est, quæ semper contra omnes dæmones triumphavit. hæc S. Bernardinus. Ideo Cant. 1. legimus: Equitatus meus in curribus Pharaonis assilavi te amica mea: & licet per equitatum Dei virga Moïsis, qua divinum est in mare rubrum, in quo demersus est Pharaon cum Ægyptijs, ut cap. 20. dicebamus, rectè intelligi possit, in præsentia tamen Angelos reponere possumus: neque unum alteri expugnat, nam pleraque in exitu Israel de Ægypto invisibiliter ministerio etiam sanctorum Angelorum sunt patrata. pro cuius explicatione animadvertendum est, Angelos, qui sunt militia cælestis exercitus, in hoc loci dici posse equitatum Dei, ut placet Gregorio Nysseno, & Gualtero petyte in Cant. 1. & confirmari potest ex Zach. 1. & Apocal. 19. ubi hæc legimus: Exercitus qui sunt in cælo, sequentur verbum Dei in equis albis: propter hos cælestes exercitus Deus optimus appellari solet Deus Sabaoth, id est, exercituum. Horum equorum significationem in Angelis eleganter explicat Dionysius Areopagita cap. 15. de cælesti hierarchia. Beata igitur Virgo equitatus Dei in curribus Pharaonis assilatur: sicut enim in liberandis Israelitis ex servitute Ægyptiæ equitatus Dei fortitudo nimirum sanctorum Angelorum enituit in subvertendo Pharaone, & curribus ejus in mari rubro: ita Deiparæ fortitudo in exitu servorum Dei ex mundo ad terram promissionis præcipue elucet in dæmone, ejusque curribus, seu munitionibus euectandis, penitusque demergendis in

mari rubro passionis Christi, ejus virtute dæmones à sanctissima Virgine omnino expugnantur. In S. Brigittæ Revelationibus in S. Brigittæ sermone Angelico cap. 20. Angelus cum dixisset de promptitudine Angelorum in obsequium sanctissimæ Virginis, subjicit hæc verba: Super omnes etiam malignos spiritus ipsam sic Deus potentem effecit, quod quotiescunque ipsi aliquem hominem Virginis auxilium ex charitate implorantem impugnaverint, ad ipsius Virginis nutum illico pauidi procul diffugiunt, volentes potius poenas suas, & miseras sibi multiplicari, quam ejusdem Virginis potentiam super se taliter dominari. Eadem S. Brigitta lib. 1. cap. 9. & lib. 6. cap. 21. docet, ad nomen sanctum Mariæ dæmones quasi aves rapaces prædam, nimirum animam, ex unguibus, quibus tenebant, eam quasi terribus relinquere, iterum verò aduolare, & reverti ad eam, nisi aliqua emendatio subsequatur. Quod ipsum de Virginis nomine sacratissimo eleganter testatur Germa. oratione in Zonam Deiparæ cum eam sic affectus: Tu nequissimi hostis contra servos tuos invasiones, solatus nominis invocatione sanctissima repellens, tuos, atque incolumes servas.

DDIPARA PER AVRORAM

significatur.

18 Sane in Deiparam, quam per columnam ignis, & nubis, quæ populo Dei in deserto præibat significatur, cap. 3. diximus, rectè congruit illud Exod. 14. Iamque advenerat vigilia matutina, quando scilicet Aurora solis nuncia confurgit, Et ecce respiciens Dominus super castra Ægyptiorum per columnam ignis, & nubis interfecit exercitum eorum, & subvertit rotas currum, & eorumque in profundum Eri-nim precibus Deiparæ per ipsam nos respiciens Deus, dæmonis vires omnino contrivit, & quotidie contenti, ideo hoc ipsum evenisse narratur in vigilia matutina, tempore scilicet mysticæ auroræ, hoc est, Virginis, ut mox dicemus. Idcirco ex Bonaventura in speculo B. Bernardi Virginis cap. 9. Dæmonibus illud Job 24. Job 24. quod de adulteris nocturnis dicitur, applicari potest, Si subitò, inquit, apparuerit Aurora est Aurora arbitrantur umbra mortis, timent enim deprecari quam hendi, atque puniri, ideoque fuga sibi consueverunt, ac si Aurora esset umbra mortis. Similes autem nocturnis, & avibus nocturnis, quæ tenebris tenebris delectantur, & earum pleraque inter animalia immunda

immunda Leuit. 11. enumerantur: ita principes tenebrarum cum suis satellitibus, cum sint latrones nocturni, & spiritus immundi, hanc Virginem, quæ Cant. 6. est sicut Aurora consurgens, quando per peculiarem deuotionem in alicuius anima veluti exoritur, timent illam, & aufugiunt. Virginem autem in Aurora significari docet Auctor inter opera Bernardi sermone 4. super Salue Regina loquens cum eadem. De te, inquit, secretorum celestium confessus Salomon dicit: Quia est ista quæ progreditur quasi Aurora consurgens, &c. Aurora semper noctem sequitur. Nox præcedit Auroram. Quid autem est nox frigida, & obscura, nisi originale peccatum, frigidum concupiscentia, obscurum ignorantia? Tu ergo processisti, ut Aurora lucida, & rubicunda, quia super originali peccato in utero matris nata es lucida cognitione versatus, & rubicunda amore virtutis, sic ille Rupertus Tuitiensis Deiparam in commentarijs super Cantica sic affatur: Quando, inquit, nata es o Virgo beata, tunc vera nobis Aurora surrexit. Aurora prænuncia diei sempiterni, quia sicut Aurora quotidiana finis præterita noctis, & initium diei sequentis: sic natiuitas tua ex semine Abrahe clara ex stirpe David finis dolorum, & consolationis fuit initium, finis tristitia, & latius nobis extitit principium. hæc Rupertus. Virginem etiam in Aurora significari tradit Petrus Damianus sermone de Assumptione, eique applicat illud Psal. 73. Tu fabricatus es Auroram, id est, Virginem, & Solem nimirum iustitia, ad est, Christum, qui de Spiritu S. est conceptus.

Merito autem Deipara dicitur esse sicut Aurora consurgens Cant. 6. Aurora enim terminus est noctis, & diei principium, solemque adesse testatur, nocturnas aues effugat, diurnas vero ad concinendum inuitat, iugiter etiam in splendorem maiorem proficit, eoque tempore decedit ros albus, quo ab æstu refrigerantur fata, & fecundatur terra: ita Virgo Deipara mundo ignorantia, & peccatorum tenebris circumfuso illoxit, veluti æternæ caliginis exterminium: solis iustitiæ non tantum prænuncia, & genitrix, sed etiam Genitrix dæmones veluti tenebrarum aues immundas, ut supra dixi, longè expellit: Dei seruos, & ipsos Angelos tãquam aues diei sublimè volantes, ad Dei laudes exerceat, atque inuitat, multò melius quam olim tres illi pueri à Babilonica fornacis incendio liberi creaturas omnes ad Deo benedicendum inuitabant: cum longè maiora Dei in

humanum genus beneficia per Deiparam innouerint, & obuenerint. Est item sicut Aurora iugiter confugens cum in suis omnibus actibus dum viveret, maioribus meritorum incrementis semper excresceret, & nunc eius apud homines cognitio, & in eam pietas in dies magis magisque perpetuò propagetur, eiusque precibus diuina gratia in hominum animas deinceps veluti ros albus, quo ab æstu tentationum, & concupiscentiæ refrigerantur, & ad bona opera germinanda fecundantur: ideo Deipara ipsa à Germano Patriarcha orat, de oblat. Virg. vocatur ardoris, qui est in nobis Ros diuinus, exiccati nostri cordis diuinitus irrigans aspersio. Possimus etiam roris nomina huius Dei intelligere, cuius in veterum Virginis descensus per Ros in vellus Gedeonis Iudic. 6. propter seruatum in Incarnatione Matris virginitatem significatur, cuius aduentum Patres antiqui illis verbis precabantur Isa. 45. Rorate celi desuper, & quemadmodum exvelere Gedeonis expresso, concha rore impleta est: ita ex Deipara sanctissima tanquam ex Aurora pulcherrima, & purissima Ros celestis Christus Dominus, omnem hominem venientem in hunc mundum illuminans, atque ad bona opera fecundans produxit, quæ metaphora vsus est David Psal. 109. ubi enim legimus in vulgata: Ex viro ante Luciferum genuisti. ex hebræo possumus, teste Iansenio in hunc Psalmum, vertere: Ex viro Aurora ros natiuitatis tuæ, ut indicetur Christus ex purissimis sanguinibus in utero virginali conceptus, & ex ea genitus sicut ros, quem Aurora demittit, mundo gratissimus aduenisse, vide Lyratum, Iansenium, Titelmæonem in Annotatione in hunc Psalmum, ubi varias lectiones, & explicationes afferunt, atque hæc de Deipara significata per Auroram, quam Iob 24. dæmones nocturni latrones timent dicta sint.

19. Verum ad inuocationis Deiparæ vim, & efficaciam quam contra dæmones habet intelligendam, præclarum est illud, quod habet S. Bernardus apud S. Bonaventuram in speculo B. Virginis cap. 3. de hoc agens: Non sic, inquit, ment hostes visibiles quasi castrorum acie copiosam, sicut aërea potest, tu Maria vocabulum, patrocinium, & exemplum sumunt, & per eum sicut cera à facie ignis ubicumque inueniunt crebram huius nominis recordationem, deuotam inuocationem, solent à imitatione, sic Bernardus.

Germano
Patriarcha.

Iudic. 6.

Isa. 45.

Psal. 109.

S. Bernardus,
S. Bonaventura.

*Tentatio-
nes mri-
gantur in
uocata
Virgine
Ecclo. 43.*

*Exemplū
S. Iustine
O. S. Cy-
priani
Nazianz.*

*Nazianz.
An. S.
Cyprianus
fuerit Car-
thaginensis,
vel Antio-
chenus.*

*Damones
à Virgine
colenda &
inuocan-
da homi-
nes auer-
tere conan-
tur. lu-
dib. 7.*

*Damones
lupos imi-
tantur.*

& de ea quidem dicere possumus illud Ec-
cles. 43. In sermone eius silius ventus, & in cogi-
tatione sua placuit abyssum. hoc est ipsa orante
cessat ventus diaboliæ temptationis, & quando
de ea deuotè cogitamus, placat abyssum cor-
dis humani, quod est profundum, instar abyssi
ac tenebrosū, cuius rei exemplum sit san-
ctissima illa martyr, & virgo Iustina, quæ, vt re-
fert Nazianzenus homilia de sanctis Cypria-
no, & Iustina, libidinis facibus exagitata à dæ-
mone (quem magicis artibus Cyprianus ad
oppugnandū Virginis, quam iuuenis quidam
vehementer deperibat, propositum muerat)
ad Deum recurrit. simulque Virginem Ma-
riam supplex obsecrauit, vt sibi Virginis pēti-
clanti auxilium ferret: interim corpus ieiunio,
& humi cubatione, quæ sunt castitatis ar-
ma exercens, tandem ex dæmone victrix Deipara
patrocinio euasit, ipsumque Cyprianum
ad fidem hac occasione conuersum nobilis
martyrij inclytum collegam habuit, quorum
festum Ecclesia anniuersario ritu die 26. Sep-
tembris celebrat. Video in hoc Nazianze-
num confundere Cyprianum Episcopum Car-
thaginensem, cui hæc contigisse existimat,
cum Cypriano Antiocheno, cui verè hæc tri-
buitur historia, quod faciliè ex nominis simili-
tudine euenire potuit: nobis satis sit Iustinam,
teste Nazianzeno in suis temptationibus Deipara
à se inuocata, præsentissimam opem contra
dæmonem esse expertam. Porro damo-
nes à Virginis potentia sibi metuentes pro sua
vini per se, & per Hereticos Vigilantium Lu-
therum, alioque eiusdem pestis contagio in-
fectos, Homines à Virginis inuocatione auer-
tere conantur, per quam tanquam per Aquæ-
ductum diuina misericordia ad nos deriuat-
tur; in hoc imitantes Holofernem, qui in
obsidione Bethulæ Aquæ ductum incidit præ-
cepit, vt obsessi ciues necessario aquæ vñ de-
stituti ad deditionem compellerentur, & ita
in eius potestatem venirent. Qua in re lupos
quoque imitantur, qui ovis, quam inuadunt,
illico fauces stringunt, ne balatu suo canes, &
pastores ad sui liberationem accersat: ita &
ipsi omni studio nituntur Virginis inuoca-
tionem impedire, ne precibus pulsata, opem
ferat, & ipsi prædā amittant. Cuius rei ex-
emplum habemus in Theophilo, cui dæmon,
vt cap. 20 dixi, persuasit, vt Christum eiusque
Matrem abnegaret, sed Virginis eiusdem ope
resipuit,

Aliud verò exemplum illustre in Prato Spi-
rituali Sophronij cap. 45. legimus, quod in in Prato
septima Synodo, quæ est Nicæna 2. Act. 4. Spirituali
eiusdem Synodi iussu est recitatum, quod nos
cap. 29. referemus, vbi dæmon ab impugna-
tione Ienis cuiusdam se cessaturum promitte-
bat si ab adoratione imaginis Dei genitricis
Christum gestantis abstinere.

20. Id ipsum aperte colligitur in milite quo-
dam apud Cæsarium lib. 2. Exemplorum ca-
pit. 12. qui cum multas diuitias à patre sibi re-
lictas vnditas prodegisset, ob idque tristis nos-
tum vertere cogitaret, ne apud notos mendi-
care cogeretur, à nefario quodam suo villico
dæmonum consuetudini assueto, nocte per
quoddam nemus ad locum palustrem ad dæ-
monem adductus, qui maiores ei diuitias, at-
que honores est pollicitus, modò Christo ab-
renunciaret; quod importunis villici suasio-
nibus, inuitus tamen effecit, & Christum (vt
Cæsarj verbis utar) ore negauit, & manu ex-
festucauit, atque diabolo fecit homagium.
Tunc adiecit diabolus, adhuc opus imperfe-
ctum est, etiam abrenunciare debet Matri Al-
tissimi illa est enim, quæ maximum nobis in-
fert damnum: quos filius per iustitiam abiecit;
Mater, quia nimis misericors est, ad indigen-
tiam reducit. quod cum miles se factum
constanter abnueret, re infecta, ingenti tamen
scelere obstructus, redijt. Verum dum reuer-
titur ad Ecclesiam in via diuertit coram altari
ad imaginem Deiparae filium in sinu gestan-
tis prostratus, ex intimoque corde magno fle-
tu, & clamoribus matrem misericordiae im-
plorabat, quo sibi admissi sceleris veniam à fi-
lio impetraret. mira res, ipso audiente, Deipara
filio hæc dicebat. O dolcissime fili misere huic
homini Puer verò vt delicti gravitatem militi
ostenderet, se aliquantulum durum exhibuit;
nam faciem à Matre euertens, nihil ei dicebat
cūque iterum rogaret hominem seductum
asserens. Matri dorsum vertit dicēs: Homo iste
me negauit, quid ei faciam? Tum Imago sur-
rexit, puerum super altare posuit, eiusque pe-
dibus prostrata: Rogo, inquit, fili, vt propter
me dimittas ei hoc peccatum. Mox intans
matrem eleuans, ait, Mater nunquam tibi aliquid
negare potui, ecce propter te totum
dimitto: hæc omnia cum non ipse solus, sed
& alius miles, qui prædā, ac bona illius eme-
rat, quæ iste vendebat, casu eandem Eccle-
siam ingressus vidisset, & audisset, vnicam
filiam

*Cæsarj.
Miles qui
Christum
abnega-
uit, per Ma-
riam re-
concilia-
tur.*

*B. Virg.
eucta
Christi
ad A-
loem
dama-
ne m-
rin.*

*Dans
Stru-
B. a
Chri-
in ex-
occu-
ficti
& q-
ya.*

lra

filiam ei in matrimonium collocavit, ac dotis nomine bona ab eo vendita tradidit, pollicitus se eum heredem reliquorum bonorum post mortem facturum, cui iste laeto animo annuit, sicque per Deiparam & peccati veniam, & bonorum temporalium affluentiam est consecutus. Addit Casarius rem fuisse adeo contestatam, ut vterque miles cum hac feri-

deret, adhuc, ut putabat, viveret. Eandem historiam narrat Vincentius Beluacensis libro 7. specul. histor. capit. 105. & 106. asseritque evenisse in Castello quodam Aquitanie in ipsa nocte Assumptionis Deiparae, in qua ille resipuit, & per Deiparam sui sceleris veniam est consecutus.

Beluacens

PASSIONIS DOMINICAE TEMPORE VIRGO

Deipara filio ad Aquilonarem partem astitit, ut impetus daemonis ad Aquilonem significati, per eam comprimi intelligantur.

CAPUT XXV.

Virgo
cruce
Christum
ad Aquilonem
stans
non sine
mysterio.

Enique ut intelligamus quantum praesidii Deus optimus contra daemonis astutiam, atque saevitiam, qui tanquam Leo rugiens circum quærens quem deuoret, nobis in sanctissima

Virgine contulerit, illud etiam animaduertendum est, non vacare mysterio beatissimam Virginem cum ad crucis dexteram filio adesset morienti Aquilonarem partem tenuisse, ut ex hoc significetur, quod animaduertit sanctus Bernardinus Senensis tomo 3. sermone 2. de nomine Mariæ artic. 3. cap. 2. Quia ab Aquilone, ut dicemus, nobis impendent mala, per eam uniuersa propulsari. Quod ut melius intelligatur, sciendum est, ex Damasceno lib. 4. de fide orthodoxa cap. 13. Sedulio lib. 4. carminum. Beda in Luc. 23. & alijs. Christum Dominum in cruce facie ad occidentem spectasse in Calvariae Monte; idque Iudeorum studio ita factum, ut dorsum contra Ierosolymam haberet, quæ Calvaria ad Orientem erat, ne videlicet eius aspectu, qui ab ipsis per summum scelus cum iniquis reputatus erat, viri illa, ut impie ipsi existimabant, pollueretur, atque ita illum hac consolatione, quam ex conspectu templi, & urbis capere potuisset, indignum existimarent, quod in præcæm ipsorummet Iudeorum futurum Ieremias cap. 18. prædixisse videretur ex persona Domini: Dorsum, inquit, & non faciem ostendam eis in die perditionis eorum: peccatum enim, quo Christum occiderunt eo die commissum eau-

sa fuit perditionis, & malorum omnium, quæ in hunc usque diem Iudeis iusto Dei iudicio per omnem terræ orbem late dissipatis eueniunt. Nec sine mysterio Christus in cruce Occidentem respiciebat, quia scilicet aduersus Mortem, quæ per occalum significatur, pugnabat: hoc etiam sive ad gentes in occidentali plaga positas, quarum princeps erat Roma, perpetua Vicarij sui sedes futura, oculo suæ misericordiae intendebat, iuxta illud Psalm. 67. Oculi eius super gentes respiciunt. Hinc factum est ex Basilio lib. de Spiritu S. cap. 27. Athanasio quæst. ad Antiochum 16. Damasceno loco citato, Tertulliano in Apolog. c. 16. Iustino lib. quæstionum quæst. 118. Origene hom. 5. in Numer. ut solemne fuerit christianis ad Orientem in fundendis precibus spectare, ut ad Christum in cruce pendentem, & in cælum ascendentem; atque ita ad iudicandum inde venturum conuersi orientinam & cum in cælum ferebatur ex monte Oliueti, qui ad Orientalem Ierosolymæ plagam est situs, ascendit, iuxta illud Psal. 67. Ascendit super cælum cæli ad Orientem: quamvis inde etiam dum ascenderet ad Occidentem respiciebat, quod ex vestigijs suis ibi relictis, & ex illis verbis Psalmi colligitur, iter facite ei, qui ascendit super occasum. Atque à duobus illis Angelis sic venturus prædicatur: Quomodo viderunt eum Apostoli euntem in cælum; quem orandi modum ex institutione Apostolica perfectum esse docent Damascenus loco citato, & Basil.

Psalm. 67

Basil.

Athanas.

Damasc.

Tertull.

Iustin.

Origen.

Christian.

cur ad O.

rientem.

conuersi

orabant.

Psalm. 67

Psalm. 67

Psalm. 67

Psalm. 67

Psalm. 67

Psalm. 67

Psalm. 67

Psalm. 67

Psalm. 67

Psalm. 67

Psalm. 67

Psalm. 67

Psalm. 67

Psalm. 67

Psalm. 67

Psalm. 67

Psalm. 67

Psalm. 67

Psalm. 67

Psalm. 67

Psalm. 67

Psalm. 67

Psalm. 67

Psalm. 67

Psalm. 67

Psalm. 67

Psalm. 67

Psalm. 67

Psalm. 67

Psalm. 67

Psalm. 67

Psalm. 67

Psalm. 67

Psalm. 67

Psalm. 67

Psalm. 67

Psalm. 67

Psalm. 67

Psalm. 67

Psalm. 67

Psalm. 67

Psalm. 67

Psalm. 67

Psalm. 67

Basilius.
Hieron.
Iudæi ad
Occidentem
præbant.

Sadulius.

filii de Spiritu sancto cap. 27. iudæi enim antiquitus ex Hieronymo in Ezech. 8. e conuersione ad Occidentem iuxta situm templi orabant; deo enim tanquam rem deestandam Ezechiel loco citato ostendi sunt illi, qui doria templo vertentes ad ortum solis adorabant. Cum igitur Christus in cruce (ut dixi) occidentem respexit, consequens est Aquilonarem plagam illi dexteram fuisse, quem admodum situm orbis consideranti facile patet. quod & Bedalio lib. 4. carminum agens de Christo in cruce suffixo sic cecinit:

*Quatuor inde plagas quadrati colligit orbis,
Splendidi auctoris de vertice fulgor Eous:
Occiduo sacra lambuntur veritæ planities
Aræon dextra tenet, medium læxum erigit a-*
xem.

B. Virgo d.
dextris si
ly stabat.

2. Ex his consequitur etiam Virginem Matrem, quæ à dextris, ut credere par est, illi astabat inter Christum, & bonum rationem à dextris cruci suffixum constituisse, & Aquilonem non absque mysterio tenuisse tanquam firmissimum aduersus Aquilonares impelliones propugnaculum: Aquilo enim in sacris

Aquilo da
monem si
gnifica.

litteris crebro in malam partem sumi solet, quippe per eum inter alia dæmon intelligitur propter eam, quam in solentius se super superbiam effereudo appetitio Aquiloneal. t. di-

Isa. 14.

gnem, & quia eius suggestione veluti flatu frigidiimo homines à bonis operibus torpenti.

Ierem.

legitur enim apud Isaiam cap. 14 dixisse, In cælum conscendam, super astra Dei exaltabo. solium meum, sedebam in monte testamenti, in lateribus Aquilonis. & Ierem. 1. Ollam succensam vidit Propheta à facie Aquilonis, audiuitque à Domino, Ab Aquilone panditur malum super omnes habitatores terra. & id. d. Gregorius super

Greg. in
Cant. 1.

Cantic. 4. in illa verba, Surge Aquilo, Quid, inquit, per Aquilonem, qui in frigore constringit, & torpentes facit, nisi immundus spiritus designatur qui superbo omnes dum possidet, à bono opere torpere facit. Idem etiam libro 17. moralium

Job 26.

cap. 26. in illa verba, Qui extendit Aquilonem super vacuum: docet Aquilonis nomine diabolum significari qui dixit, sedebam in monte testa-

Isa. 1.

menti in lateribus Aquilonis. Qui, inquit Gregorius, super vacuum extenditur, quia illa corda possidet, quæ aui n. amoris gratia non replentur & libro 18. moralium cap. 11. Olla, inquit, succensa, quæ scilicet vidit Ieremias à facie Aquilonis, est cor humanum secularium curarum ardoribus, desideriorumque anxietatibus feruens,

quæ à facie Aquilonis, id est, dæmonis suggestio- nibus inflammantur. ita Gregorius: Ad ea igitur auertenda, quæ ab huiusmodi Aquilone no- bis imminet mala, singulam Dei beneficio Virgo sanctissima humano generi in præsidium tributa est, & ideo ad hoc significan- dum versus eam partem, unde mala ingruunt, Aquilonarem scilicet, ad dæmonum tutorem reprimendum, dum staret iuxta crucem Iesu, constituisse ostendimus, quati ciuitas refugii munitissima, ad quam peccatores à facie A-

quilonis fugientes tuto se recipere possint. id quod eleganter cecinit Regius Propheta Psal. 47. sub typo Ierusalem, Fundatur, inquit, exultatione uniuersa terra mons Sion, dicitur à Aquilone, ciuitas Regi magni: quasi dicat, mons Sion, qui est ad meridiem Ierusalem iunctus cum veli mont-

late nobis Aquilonis, quæ sunt reliqua vrbis Ierusalem, efficiunt ciuitatem itam Regis magni, quod licet de Ecclesia ex Iudæis per montem Sion, & Genitibus per latera Aquilonis significatis conlata intelligatur, de beata tamen Virgine explicari potest, ut cap. 4. & 14. dixi, quæ suis precibus, & iustus in feruore charitatis permanentes, & peccatores à frigore Aquilonis ad se confugientes complectitur, atque fouet, & Cantic. 4. collum Desparæ di-

citur esse sicut turris David. Collum vero, ex Halgrino est, eminentia sub iocatus eius, & est Halgrin-

sicut turris David, hoc est, à Christo v. ro David fabricata, ut peccatoribus esset refugium. & mun-

nam n. Propugnacula huius turris sunt virtutes, gratia, & prerogatiua, quibus peccatores prote-

git, & inimicum expugnat, hæc ille. His etiam accommodari potest illud Ecclesiast. 43. Pri-

gidus ventus Aquilo flauit, & gelauit crystallas ab aqua, super omnem congregationem aquarum per visum regis, & ceter. & sicut torrens inuenit se aqua, & deu-

orabit montes. & exuret desertum, & extinguet viridem sicut igne. Medicina omnium in festinatio ne nebula. hæc ibi. Quibus verbis ostendit ad

obdormitionem, & arefactionem omnis viriditatis, reliquæque in omni modo, quæ à demonis suggestionem per Aquilonem hoc loco li-

gificatum, ut ait sanctus Bernardinus tom. 3. item 1. de nom. gloriose Virg. art. 1. cap. 3. in anima proueniunt, præsentissimum reme-

dium esse Nebulam, quæ ex d. Bernardino loco citato, & ex Hugone in Ecclesiast. 24. in illis verbis: Et sicut nebula texit omnem terram, beatissimam Virginem significat, quæ cum fectione statim omnibus malis remedium af-

fert,

B. Virgo
mala qui
ab Aquilone im-
pendem
auertit.
Ioan. 19.
Ioan. 20.

Christi
crucis
dentis
bra v.
Virgo
à dexte-
ra: rige-
bit.
Cant.

Cant. 4.

Ecclesiast. 43.

B. Virgo

significa-

tur, quæ

solus glæ-

cium.

S. Bernard.

Ecclesiast. 24.

fert; sicut enim nebula stante Austro adueniens soluit glaciem terramque hamediat; ita Virginis intercessione per Spiritus S. gratiam soluitur gelu cordis, & virentes virtutum actus producantur. Quare S. Bernardinus tom. 3. ferm. 11. artic. 1. cap. 3. verba illa Eccles. 43. *Medicina omnium in festinatione nebula*, beatissimæ Virginis accommodat: ait enim medicinam omnium hominum esse in festina assumptione Virginis benedictæ: *Quia omnes*, inquit, *qui volunt participes sunt gratiæ suæ*: & citat Bernardum dicentem Deiparam copiosissimam charitate sua omnibus sapientibus, & insipientibus fecisse se debitricem, & misericordiam suam aperire, ac de plenitudine eius accipere vniuersos. hæc ex S. Bernardino.

3. Neque illud prætereundum ex situ Christi in cruce suffixi, & ad Occidentem spectantis hoc etiam inferri, nimirum eo die circa meridiem, prius quam sol præter naturæ ordinem obscuraretur, Christi vmbra ab Austro ad Aquilonem, nimirum à sinistra ad dexteram, ubi Virgo manebat posita fuisse, atque ita ad iteram à Virgine illud Cant. 2. dici potuisse: *sub vmbra illius, quem desideraueram*; sed verba etiam, quæ sequuntur, nimirum *& fructus eius dulcis gutturi meo*, introduxit me in cellam vinariam, ordinavit in me charitatem, *fulcui me floribus*, *stipate me malis*, quia amore langueo, his quæ tractamus rectè congruere: prædictis siquidem verbis Virgo sanctissima non solum agnoscit omnia bona sibi diuinitus collata, fructum esse dulcissimum passionis filij sui ab æterno præuisæ; verum etiam declarat in hac filij passionis conformitatem suæ voluntatis cum diuino beneplacito in superiori animæ parte, quam rationalem appellant fuisse ita perfectam, ut propterea hanc filij passionem tanquam fructum dulcem gutturi suo pronuntiare non dubitet: & ut simul ostendat doloris acerbiteriam ex compassione filij, subiungit, se amore languere; & addit illa alia, quæ magnitudinem amoris in Virgine erga filium indicant: etenim doloris illius magnitudo, magnitudini amoris, quo filium prosequabatur, respondebat, vt c. 10. diximus.

valerudini, quanto efficacior existimamus Christi Domini vmbra ad latronem eiusdem supplicii consortem ab animi ægritudine, & peccatorum fordibus liberandum, cui etiam præsto erat Matri sanctissima inter filium & latronem media, ut mirandum non sit eum tantæ Mediatrix precibus adiutum resipuisse, & ita perfecte ad Christum conuersum. Scio Alexandrum Alensem apud sanctum Bernardinum loco citato in ea esse sententia, vt dicat B. Virginem fuisse quidem ad Aquilonarem partem crucis propter mysterium, vt scilicet oraret pro peccatoribus; quia tamen putat Christum faciem ad Orientem habuisse, consequenter dicit Virginem ad sinistram fuisse, & non ad dexteram & assert illud Psal. *cenus Vir* 141. *Considerabam ad dexteram, & videbam, & non erat qui cognosceret me*. Nihilominus cum ex ijs, quæ supra differuimus, tum auctoritate, tum etiam ratione exploratum habeatur Christum in cruce ad occidentem spectasse; Virginem etiam ex ipso Alensi ad Aquilonem iterasse; sequitur etiam dexteram filij tenuisse quod non tantum ex receptis in Ecclesia Christi à cruce pendens imaginibus, in quibus ad dexteram depingi solet; sed etiam mysterio videtur magis congruere: Christus enim in cruce quoddam futuri iudicii specimen exhibuit inter duos latrones ex S. Leone sermone 4. de Passione Domini Vt etiam, inquit, Leo, in ipsa patibili specie monstraretur illa, quæ in iudicio ipsius, omnium hominum est faciendæ discretio, cum & saluandorum figuram fides credentis latronis exprimeret, & damnandorum formam blasphemantis impietas prætaret hæc Leo Ideo ex diuina etiam dispositione factum putamus, ut Virgo tanquam omnium Regina digniori etiam loco, ad dexteram scilicet proxima astaret.

5. Denique verba illa ex Psal. 141. *Considerabam ad dexteram, & videbam, & non erat qui cognosceret me*, significant Christum in pectore nunc quipiam ad opem ferendam præsto esset, hoc enim sibi vult esse ad dextris, vt patet ex Psal. 15. *Quoniam à dextris est in hi, ad opitulationem meam* & Pl. 108. *Qui assistit à dextris pauperis, ut saluum faceret, à persequentibus animam meam* & Pl. 109. *Dominus à dextris suis confregit in die ira sua reges*. Quod si in sensu Alensis iumenda forent, certè magis sententiam nostram confirmant, quippe ad commiserationem excitandam videntur prolata: Et

V u

enim

Bernar.

Ecl. 43.

Christi à cruce pendens vmbra versus Virginem à dextris posita fuisse potest.

B. Virgo

latronem

con-

uersum non

precibus

uisse credi

posse.

Ad. 5.

Alex. A.

lenf.

Sententia

Alens. fil. di

isse, & non ad dexteram & assert illud Psal.

cenus Vir

141. Considerabam ad dexteram, & videbam, ginem à si-

& non erat qui cognosceret me. Nihilominus

nistris suis

cum ex ijs, quæ supra differuimus, tum aucto-

se reijcitur

Psalm. 142

Christum in cruce ad occidentem spectasse;

Virginem etiam ex ipso Alensi ad Aquilo-

nem iterasse; sequitur etiam dexteram filij

tenuisse quod non tantum ex receptis in Eccle-

sia Christi à cruce pendens imaginibus, in

quibus ad dexteram depingi solet; sed etiam

mysterio videtur magis congruere: Christus

enim in cruce quoddam futuri iudicii speci-

men exhibuit inter duos latrones ex S. Leone

sermone 4. de Passione Domini Vt etiam, in-

quit, Leo, in ipsa patibili specie monstraretur il-

la, quæ in iudicio ipsius, omnium hominum est

faciendæ discretio, cum & saluandorum figuram

fides credentis latronis exprimeret, & damnan-

dorum formam blasphemantis impietas prætaret

hæc Leo Ideo ex diuina etiam disposi-

tione factum putamus, ut Virgo tanquam o-

mnium Regina digniori etiam loco, ad dex-

teram scilicet proxima astaret.

5. Denique verba illa ex Psal. 141. Consider-

rabam ad dexteram, & videbam, & non erat

qui cognosceret me, significant Christum in pe-

ctore nunc quipiam ad opem ferendam præ-

sto esset, hoc enim sibi vult esse ad dextris, vt

patet ex Psal. 15. Quoniam à dextris est in hi,

ad opitulationem meam & Pl. 108. Qui assistit à dextris

pauperis, ut saluum faceret, à persequentibus a-

nimam meam & Pl. 109. Dominus à dextris

suis confregit in die ira sua reges. Quod si in sen-

su Alensis iumenda forent, certè magis senten-

tiam nostram confirmant, quippe ad commi-

serationem excitandam videntur prolata: Et

*Psal. 44
Christus
propter
plagas
vix
agnosce-
batur in
cruce.*

Tersull.

Isa. 53.

*Situs Vir-
ginis ad
Aquilonē
ex nomi-
ni etymo-
logia con-
firmatur.
Maria est
stella ma-
ris.*

enim si à sinistris fuisset agnitus, parum esset quod à dextris non cognosceretur. Sed illud fuit magna commiseratione dignum, quod etiam i qui erant à dextris, inter quos erat Mater sanctissima à qua optimè poterat cognosci, & tamen non cognoscebatur, id est, vix agnosci poterat, quoniam cum speciosus forma esset pra filiis hominum; tamen propter sputa, colaphos, flagella, spineam coronam: Quae (ut verbis utar Tertulliani de corona militis.) Tempora Domini sedauit & lanceinauit, propter clauorum fixuras, corporis distensionem, ita ut dinumerari possent omnia ossa ipsius, propter sanguinem denique toto corpore verberibus dilacerato, ubertim manantem, ita erat male acceptus, ut iuxta Isaiam cap. 53. Non esset species ei, neque decor, & quasi absconditus vultus eius, & despectus: Vnde, inquit Isaias, nec reputauimus eum: & infra: Et nos putauimus eum quasi leprosum quia oculis conspecta matris quantum eidem dolorem attulerint, non facile explicari potest. Hunc quoque Virginis mysticum ad Aquilonarem plagam situm ostendit nomen ipsum Mariae, quod stellam maris sonat, quae Polaris à poli arctici maxima propinquitate nuncupatur, quo titulo ab Ecclesia in celebri hymno: *Aue maris stella* salutari conuegit. Haec enim maris stella ad Aquilonem sita in huius mundi amaro, ac procello mari nauigantes, ad por-

tum dirigit. vnde Bernardus serm. 2. super missus est: Si insurgant, inquit, venti temptationum: si incurras scopulos tribulationum, respice stellam, voca Mariam. & infra: in periculis, in angustiis, in rebus dubiis Mariam cogita, Mariam innoca: non recedat ab ore, non recedat, à corde, ita Bernardus Sanctus quoque Bernardinus Senensis tomo 3. sermone 1. de glor. nom. Mariae ait 3. cap. 2. pulchra hac de re sic ait, Nec inconuenienter situs stellae maris, cum sit in Aquilone, conuenit Mariae, quoniam per Aquilonem persecutio, vel tribulatio designari solet propter ventorum, & procellarum vehemētiam: ideo locus Mariae in Aquilone est, ut per eam austeritas persecutionis infusa humanis temperetur, & mitigetur. Solent etiam per Aquilonem peccatum significari, vnde Ierem. 2. Ab Aquilone panditur omne malum: ideo consequenter locus Aquilonaris et appropriatur. Quod confirmat auctoritate Alexandri Alensis, eo quod ipsa media inter peccatores, & filium statuatur, ut ex una partes ram eius miuet, ex alia peccatum exterminet. haec tenet sanctus Bernardinus.

Ex his omnibus infero sanctissimam Virginem contra aëreas potestates tonitrua iaculati, quibus eorum intentae ad nocendum artes penitus dissipentur, quod ut in nobis experiri mereamur, eandem Virginem per viscera misericordiae suae suppliciter, enixeque rogamus.

SEPTEM ANGELORVM PRINCIPES THRONO DEI

sub typo septem lampadum ardentium astantes, reliquosque

Angelos Virginem Deiparam venerari, & omnibus obsequiis prosequi.

CAPVT XXVI.

*Septem prin-
cipes An-
gelorum
cum reli-
quis An-
gelis Vir-
ginem ob-
sequitur.*
Apoc. 4.

Septimum, quod circa DEI thronum à S. Ioanne capit. 4. Apocal. commemoratur, est illud de septem Angelorum principibus ante thronum Dei, & de reliqua Angelorum multitudine in circuitu throni, Et septem, inquit, lampades ardentes ante Thronum, qui sunt septem spiritus Dei; & de iisdem c. 1. dixerat, Et à septem spiritibus, qui in conspectu throni eius sunt & c. 5. Et vidi, & audini vocem Angelorum mul-

torum in circuitu Throni, & animalium, & seniorum, & erat numerus eorum, millia millium dicentium voce magna, dignus est Agnus, & c. 7. Et omnes Angeli stabant in circuitu Throni, & seniorum, & quatuor animalium, & ceciderunt in conspectu throni, in facies suas, & adorauerunt Deum dicentes Amen: quibus verbis quamvis septem principum Angelorum, & aliorum beatorum spirituum erga Deum sedentem in throno reuerentia, obsequium, & ad ipsius iussa peragenda promptitudo indicetur,

dicetur; suo tamen modo post Deum erga ipsam etiam Deiparam per thronum illum significatam, tanquam Domini sui matrem, & verè Angelorum Reginam effectam, hæc præstant, eamque omni honore, omnibusque obsequiis prosequuntur, atque reuerentur, quod in præsentiarum demonstrandum erit.

Septem spiritus Dei
per septem lampadas
significati sunt septem principes Angelorum.
Apoc. 1.
Tob. 12.
Lib. de septem principibus Angelorum.
Apoc. 4.
Triplis ratione Angelus virginem veneratur.
Prima ratio, quia B. Virgo est Domina Angelorum.

Et verò hi septem Spiritus Dei sub symbolo septem lampadum ardentium ante thronum, sunt spiritus illi septem definito numero omnium Angelorum principes præclarissimi, qui Apoc. 1. in conspectu throni Dei esse dicuntur, à quibus S. Joannes ibidem gratiam, pacemque septem Ecclesiis in Asia ad quas scribebat precatur: & illi ipsi sunt, de quibus S. Raphaël Tob. 12. Ego sum, inquit, Raphaël Angelus unus ex septem, qui stamus ante Dominum. Scio aliquos interpretari hos septem spiritus in septem lampadibus ardentibus indicatos esse septem dona Spiritus sancti, vel etiam per illos Angelorum universitatem significari, atque adeò eos non esse septem definito numero Angelos; Verum cum nos de his septem Angelorum principibus peculiarem conscripserimus librum, in quo tum uterque, ac recentiorum auctoritate, tum etiam firmissimis rationibus in locis sacræ paginæ citatis, & præsertim hic Apoc. 4. Septem certo numero Angelos præstantissimos intelligi, ostendimus: nec non eorum, qui contrarium sentiebant interpretationes plenius confutauimus: simul etiam, quare sub typo septem lampadum ardentium exprimantur investigauimus: ideò illuc, ubi proprius est hujus rei locus lectorem remittimus; in præsentia autem id supponimus.

Age nunc ostendamus septem Angelorum principes cum cæteris Angelicis spiritibus Deiparæ peculiarem reuerentiam, atque obsequium exhibere, ad quod omni affectu præstandum triplici ratione petimur. Primò, quia ipsorum est Domina. Secundò, quia per Christum ejus filium, & proinde suo modo per ipsam ruinæ Angelorum sunt instauratæ. Tertiò, quia Mater ipsorum censetur propter plurima, quæ Angeli ipsi à Christo ejus filio acceperunt.

De his singulis aliqua breviter perstringamus, tum aliquas Sanctorum auctoritates egregiè hæc de re loquentium citabimus; Denique hujus rei occasione ex Patribus ostendemus, Angelos erga Deiparam adhuc inter

mortales degentem multipliciter officiosos fuisse.

2. Et quod ad primum attinet cum Virgo sanctissima verè sit Mater Dei, singulare jus habet ad bona filij sui, ut ex Athanasio, Damasceno, Anselmo, Bernardo, S. Bernardino Senensi, & alijs quam plurimis diximus cap. 5. unum, vel alterum asseram. Damascenus lib. Bernardi, 4. de fide c. 15. Vere, inquit, rerum omnium conditarum Domina effecta est, cum Creatoris Mater exiit. & S. Bernardus Senensis tom. 1. conc. 61. art. 2. c. 7. affirmat Dei genitricem hæreditario jure omnium, quæ sunt infra Deum habere regale dominium, & inclytum obtinere principatum, quoniam Christus ejus filius: In primo, inquit, instanti sua conceptionis monarchiam totius promeruit, & obtinuit uniuersi. hæc Maria nomen Domini.

Et certè nomen ipsum Maria, hoc etiam minime indicat: Syro enim sermone ex Hieronymo nat. Hiero. lib. de nom. Hebraicis in Mathæum, & ex Damasceno lib. 4. c. 15. Dominam sonat: & propterea ab Ecclesia Domina Angelorum, & Regina Coelorum dicitur; ideo sancti Angeli omni studio Virginem, quæ Mater est Domini sui, tanquam suam Dominam, & Reginam adorant, ac reuerentur: propterea Bernardus hom. 1. super missus est: Honorate, inquit, sancti Angeli vestri Regis Matrem, qui nostra adoratis Virginis Prolem ipsum utique nostrum pariter, ac vestrum Regem, nostri generis reparatorem, vestra ciuitatis instauratorem, Oportebat enim inquit Damascenus oratio. 2. de dorm. Virg. Dei Matrem ea qua filij erant possidere, atque ab omnibus rebus conditis, ut Dei Matrem, & ancillam adorari.

Et in missa Conceptionis B. Virginis, quæ erat in Missali ante istud à Pio V. restitutum, qua Missa etiam nunc ex privilegio summi Pontificis Fratres Minores utuntur, in Introitu habetur: Egredimini filie Sion, & videte Reginam vestram, quam laudant astræ matutina, cujus pulchritudinem Sol, & Luna mirantur, & jubilant omnes filij Dei: quibus verbis alludit ad illud Job 38. Videras cum me laudares astræ matutina, & júbilarent omnes filij Dei, quod de Angelis Deum laudantibus intelligitur, & tamen hoc ipsum de Angelis laudantibus Ecclesia Virgini accommodat: cui etiam congruit illud Psalm. 44. quod de B. Virgine sub Psalm. 44. nomine Reginæ à dextris filij astantis dicitur, Athanasius & de ea explicat Athanasius sermone de

Damasc.
Greg. 2.
Pont.
Psalm. 44.

Deipara. & Damascenus oratione 1. de Nativ.
vit. & Gregorius 2. Papa in Epistola ad Germa-
num lecta in 7. Synod. Act. 4. & alij: Vultum
tuum deprecabuntur omnes divites plebis, id est,
præstantissimi quique ex Cœlesti Civita-
te, siue Angelici siue homines, fruantur, & contem-
plentur. *Dei*

Вопымент.

angelum, huc hominē. et ceterum alios bonos autem in se ferunt distinctio. 4. in expositione textus, *Tanta est Mariae Dei dignitas, ut omnes, inquit, creaturae quantumcunque ascenderent in gradibus nobilitatis, fissimē praesentes, omnes deberent reverentiam Matri Dei. hęc Bonaventura.*

Secunda
ratio, quia
ruina An.

3. Secundum propter quod sancti Angeli
Virginem singulari affectu proficiunt, &
reuerentur illud? Quoniam ipsa Christum
concepit, ac genuit per quem inter Angelos, &
homines pax est facta iuxta illud Col. I. Paci-
ficam per sanguinem crucis ejus, siue qua in ter-
ris siue qua in caelis sunt, turque precibus, ac
meritis ad hominum salutem, quorum est Ma-
ter, & advocata, singulari ratione est co-
erata, & cooperata, ut cap. 17. dixi, & fusius cap.
27. & 28. dicimus. Unde fides, quæ inter-
iplos ex lapso dæmonum vacuæ remanserunt,
instaurantur, atque ad Angelorum ruinam
implentur, & ideo ex hoc summo opere lætan-
tur, eique gratias agunt, & hanc rationem po-

S. Bernar
dinus.
Luc. 15.

Bernard.
Psal. 22.

Pet. Chrys.
Luc. 1.

Cyrtillus.

ꝑ. Dam. Petrus Damianus sermone de Assum-
 ptione: Considera, inquit, & quæ in cælis, &
 quæ in terris, in Virgine refabricata, hominum
 redemptionem, Angelorum restaurationem. &
 sem. in Natiuit. Virg. Venit, inquit, Iesus restau-
 rara, & quæ in cælis, & quæ in terris pacem, &
 concordiam inter homines, & Angelos meam in
 Virgine reformare. & Epiphanius oratione de Epipha-
 niæ: Sanctissima, inquit, Virgo Angelis supe-
 rior nata Deum habitantem in cælis concepit in
 terra, ut hac ratione exercitus Angelorum in tra-
 heret in terram, & versaretur cum hominibus.
 Ipsa enim est cæli. & terra mediatrix, quæ u-
 niuersam naturaliter peregit. hæc Epipha-
 nius.

4 Tertium propter quod Angelos beatos Terria-
Virgini obsequi diximus illud erat, quoniam rio propter
non tantum per ipsam, ut vidimus, uinæ ipio- multa quæ
ni in figuratæ; uerum etiam ipsimet plurima à Chris-
à Christo Domino Virginis filio sunt consecra- Virgini
ta ut Mater eorum appelletur. Hanc ratio- filio Ange-
nem affert etiam S. Bernardus, cuius uerba lium: con-
infra cirabo. Interim illud solum asseriam ex S. Bernardi-
Bernardino tom. 3. serm. 11. art. 2. cap. 1. B. dunt.
Virgo, inquit, ab ipso Patre aerno recepti fons
lem fecunditatem ad generandos omnes electos,
et etiam ipsa Angelos in aliquo gustu & gratia,
& experientia diuinorum. S. Antoninus. ob S. Antoni-
eandem rationem 4. par. tit. 15. cap. 14 § 3. nat.
concludit Virgine non esse Matrem non tantum
hominum, sed etiam Angelorum, & hoc ar-
gumen- tatur: quia quicquid est causa
causæ est causa causati: Sed Angelus, inquit ipse,
recepit illuminationem, perfectionem, &
beatificationem à Iesu, per quem emittitur
restaurantur in caelo, & in terra, ergo B. Virgo
cum sit Mater Iesu causa est alioquo modo gloria
Angelorum, ut apè dicatur Mater eorum. hæc
S. Antoninus.

Cæterum & si apud Theologos exploratum sit Christum caput esse non tantum hominum, sed etiam Angelorum, ut docet Apostolus ad Col. 1. de quo vide S. Thomam 3. p. q. 8. art. 7. & 4.que adeo multa à Christo capite in Angelos infusa, quod satis est ad id quod dicebam confirmandum. controversia tamen est an gratia, & gloria fuerit Angelis collata per Christi merita præiussa, de quo nos aliquid diximus supra c. 14. Verum ne nimirum ab infinito digrediamur, ab ea pertractanda abstinemus: videri tamen potest nosse

Suarus. Suarius, qui doctè pariter. & acutè ea de re agit tom. 1. in 3. part. disput. 42. sect. 1. cuius sententia nobis maximè probatur, vult enim Christum meruisse omnibus Angelis sanctis omnia dona gratiæ, quæ hominibus meruit proportionè seruata, exceptis iis. quæ ad remedium peccati spectant. quare vult illis meruisse electionem, prædeterminationem, vocationem, auxilia omnia excitantia, adiuuantia, tum sufficientia, tum efficacia, & omne meritum, atque augmentum gratiæ, & gloriæ. id quæ confirmat auctoritate, & rationibus. Et certe videtur sententia D. Thomæ in cap. 1. Ioan. & Augustini, vt dixi c. 14. Licet enim sepe in scripturis sacris sermo sit de effectu passionis per modum liberationis à peccato, atque ita in ordine ad homines: cum tamen de gratificatione, & sanctificatione agitur, non excluduntur Angeli, vt videre est ad Ephes. 1. & Coloss. 1. quare Christus vere sanctificator, iustificator & glorificator est Angel. vt sect. 2. probat Suarius. Ad hæc Apocal. 12. in prælio illo magno sanctus Michaël, & Angeli eius à celo draconem cum Angelis suis deturbasse, & vicisse dicuntur in sanguine Agni: siue intelligamus de prælio in celo empyreo gesto initio, vt intelligunt Scholastici cum Magistro in 2. distinct. 6. & ibi S. Thomas quæst. 2. articulo 2. in argumen. sed contra, & ad quartum: siue de alio prælio in celo sanctæ Ecclesiæ circa tempora nouissima: certe in illo, & in isto vicerunt in sanguine Agni, qui occisos est ab origine mundi, id est, præcogniti ante mundi constitutionem, vt ait sanctus Petrus in prima sua Epistola cap. 2.

S. Thom. Ex his multo magis confirmatum remanet id, quod de gratitudine, & oblatione Angelorum erg. Virginem diximus, per cuius filium tot bona sunt conueni, præterquam quod per Virginem ipsam, quæ super omnes Deo maxime est propinqua, Angeli interdum illuminantur, vt cap. 33. dicemus. His præmissis.

SEPTEM PRINCIPES ANGELO-
rum Disparum peculiarium
venerabilium.

Epist. prin. **A**fferamus Doctorum auctoritates, qui
epist. An. de reuerentia, & obsequiis Angelorum
gloriam erga Virginem locupletissimi testes sunt. Et

quidem de illis septem Angelis præstantissimis, qui attendant ante Dominum id peculiariter docet. & eleganter probat Franc. Mayro Scoti auditor ob insignem doctrinam Doctor cogitamento illuminatos, qui in sermone de creatione animæ B. Virginis, vult Virginem stellam maris appellari propter decem proprietates, seu vt ipse vult at privilegia huius stellæ, quæ Virgini pie ac docte accommodat, & ibi alia privilegia exposuisset: Decimum. inquit, privilegium huius stellæ maris est, quia habet septiformitatem in ambitu, quia septem stellæ notabiles voluntur circa eam, ideo eius regio dicitur Septem-rionalis. ita & Mater Domini dicitur habere septem Angelos notabiles, qui assistunt eius throno, de quorum numero dicitur B. Raphael, vt dicitur in Tobia, iuxta illud Apocalypsis: Gratia vobis, & pax, &c. & sequitur: A septem spiritibus, qui in conspectu eius sunt, & per conspectum in conspectu throni Maria, quæ sedet à dextris eius hæc Mayro

At dicit quispiam, quæ nam ratione apud Mayronem stella maris circumdatur à septem stellis, cum ipsa sit vna ex septem posita in extremitate caudæ visæ minoris, quæ dicitur Cynosura. Respondeo Mayronem, vt expresse habet in illo sermone in 4. & 9. privilegio, & in sermone de nomine B. Virginis, stellam maris ponere in ipso vero polo mundi, & addit illam non describere circulum circa polum, sed intra proprium ambitum volut, & quia non videtur propter exiguitatem (quod humilitati Virginis accommodat) pro illa nos sumere aliam, quæ vt ipse ait dicitur Tramontana, quæ est in caudâ visæ minoris, & facit modicum circulum, estque polo maxime propinqua. Atque ita clarum remanet in Mayronis sententia, Polum seu stellam, si quæ sit in eo, à septem stellis visæ minoris circumdari à quibus distinguitur, atque ita quod docet Mayro optime quadrat in Virginem, quæ est in Ecclesia veluti polum, & ver ex mundi lobis supra omnes, nosque in hoc maribus navigantes, & naufragantes, ducit ad portum. An autem in ipso polo sit stella aliqua, vt ait Mayro visu imperceptibilis, non est huius loci. Certe Astrologi, vt docet noster Clavius in cap. 1. sephera, præter stellas visu perceptibiles, quas dicunt esse 222, non negant plurimas, & fortasse innumeras esse alias minimas, quæ propter eorum paruitatem non videntur, & distincte

venerari
eleganter
probat
Mayro,
Mayro,

Tab. 12.
Apoc. 4.

Stella maris non est polum, sed per ipsam polum in stellâ.

An in ipso polo sit stella aliqua, qua stella.

Clavius.

ac clarè visui minimè se offerunt, ad quas Deum aciem oculorum Abraham eleuasse, vt *Genes. 22.* eas aspiceret cum ei dixit *Genes. 22.* *Numerus stellarum si potes, sic enim oris semensuum* : quod clarius erit est sententia præferim eorum, qui circulum lacteum multitudinem esse volunt exiguum stellarum, quæ distinctæ videri nequeunt, & splendorem illum efficiunt, & ita Mayroni visum est verisimile in polo ipso esse aliquam similem stellam : cum stella nihil aliud sit, quàm pars densior sui orbis. Sed quicquid sit de hoc, satis est ad Mayronis accommodationem explicandam, Virginem per polum significari, vt diximus, & à septem stellis circumdari. certum est enim lapidem magnoctem perfectum, ex quo polum nauæ inuestigant, verum polum respicere, nautarum quæ cursum, si ad rigorem loquamur, à vero Polo dirigi, verum quia stella illa in cauda vexæ minoris hoc tempore gradibus tribus, & semis circiter distat à Polo, & visu percipitur moraliter sumi solet loco Poli.

Hos etiam septem Angelos Virginem sanctam. *B. Amad.* Altissimam venerari probatur ex beato *Amad. Chronic.* Amad. de cuius sanctitate agitur in 3. parte *Chronic.* *S. Francisc.* Franciscorum S. Francisci libro 6. cap. 30. qui in suis Reuelationibus, in primo raptu cum cælestem Curiam vidisset, audiuit Gabrielem hæc sibi dicentem : *Septem Angeli sumus, qui genitricem Dei nostri veneramus, alios omnes vestri generis precedimus.* & loquebatur de septem Angelis, qui throno Dei stant, vt videre est ex ijs, quæ ibi subiiciuntur : Imago etiam septem horum Angelorum virgas manu præferentium, quæ Venetijs musico opere peruetustæ in quadam ex Parastatis S. Marci habetur, ita est constituta, vt stantes ipsi Virginem in throno sedentem circumstant. Idem quoque in celebri, & antiqua Imagine Deiparæ in Monte Virginis cernitur, quæ septem habet Angelos sub Throno. Idem etiam in Imagine sanctæ Mariæ Angelorum Romæ in Thermis Diocletianis, quæ in summo Altari colitur, de quibus copiosè egimus in libr. 1. de septem Principibus Angelorum : quæ omnia Mayronis sententiam magis confirmant.

Angeli cœli 6. Cæterum in vniuersum Angelos omnes, *B. Virginē* inter quos septem illi Principem obtinent locum, Matrem Dei omni reuerentia colore, docent complures ex Patribus : Damascenus enim orat. 1. de dorm. Virg. apertè habet Angelos Deiparæ tanquam Dei throno astare, Vir-

ginem enim sic alloquitur : *Tu es, inquit, solium illud Regium cui assiterunt Angeli Dominum, & effectorem insidentem carnantes.* Idem orat. 2. de dorm. agens de Assum. Deiparæ in Cælum : *Hodierno, inquit, die choreas agunt Angeli, plaudunt Archangeli, Virtutes concelebrant, Principatus exultant, Potestates lætantur, Dominationes gaudent, Thronos festum diem agunt, Cherubim laudibus efferrunt, Seraphim gloria afficiunt : ne minus ipsi gloria afficiuntur, cum gloria parentis gloriam irabuunt.* & infra dicit, Angelos omnes dormitioni Virginis interfuisse : *Quantumcunque enim, inquit, summo Regi assent, illum tamē matrem, & omnibus rebus conditus excellentiorē stipare oportebat.* Idem orat. 1. de Natia. alloquens sanctos Ioachim, & Annam : *vos, inquit, Angelis superiorem, nunc autem Angelis, dominantem filiam exultistis.* Ita Damascenus.

S. Athanasius sermone de Deipara : *Beatam, inquit, te prædicant omnes Angelorum, & terrestrium Hierarchie, quæ & in cælis benedictis, & in terra beata prædicant.* Ex singulorum Hierarchiarum benedictiones, quibus eam celebrant, ponit Ephraem sermone de laud. Virg. *Aue, inquit, Canticum Cherubim, & Seraphim, & hymnodia Angelorum, Aue præclarissimum hierarchiarum cælestium ornamentum.* Sophronius inter opera Hieronymi de Assumpt. Virg. *Hæc, inquit, dicitur terribilis, vt castrorum acies ordinata, multis freta, & vallata Sanctorum agminibus, siquidem terribilis suis sacra virtutibus, vt castrorum acies admodum ordinata hinc inde Angelorum sanctorum fulta præsidij, pulchra vt luna, imò pulchrior, quam luna, quia tam sine defectu suis coruscet, cælestibus illustrata fulgoribus, hæc ille.*

Augustinus serm. 35. de Sanctis : *Si cælum, inquit, te vocem, altior es : si matrem gentium dicam, præcædis : si Dominam Angelorum vocitem, per omnia te esse probaria.* & Epiphanius serm. de laud. Deiparæ : *Conspicio, inquit, Virginem ab Angelis adorari : Gabriel in primis saluat : Aue gratia plena. Scintilla : O Virgo incomprehensibilis mysterij ferens miraculum : qua fidem ter optimam Orbis prædicasti. Virgo sublimior sacra, & superior ipsis Cherubim, & Seraphim placens Christo Regi, à Deo in honore habita tanquam Ancilla digna, & mater.* Andreas Cretensis orat. 2. de dorm. Deiparæ loquens cum eadem : *Tu, inquit, es Res illa magna veneranda aconomia, quam cupimus inspicere Angelis.*

Georg. N. 7 Georgius Nicom. in orat. de oblat. Deipar. cum narratlet Virgini in templo degenti, ei-
bum ab Angelo deferri solitum, hocque valde
fuisse conueniens, subiicit : *Oportebat, inquit,
non unum solum ei seruire Angelum, sed decies
mille milia eam seruire.*

S. Bonaventura in spec. B. Virg. c. 3. Maria,
inquit, interpretatur domina hoc quoque optime
competit Imperatrici, quæ reuera Domina est cæ-
lestium, terrestrium, & infernorum; Domina (in-
quam) Angelorum, hominum, & demonum: est

Regina, de qua legitur quod super unam famulam
suam delitescere inueneratur, aliorum autem famula-
rum sequebatur Dominam deservientia in humum
vestimenta sustentans, dua famula sunt Angelica,
& Humana natura, & infra: Anima humana est
famula, quæ Dominam suam Mariam sequitur
in mundo colligens virtutes, & exempla Maria:
Intelligentia vero Angelica est famula super quæ

Dominæ sua Maria innitur in cælo: innitur cer-
te tanquam familiarissima se Angelis iocundo,
& se cum sua plenitudine Angelis communican-
do, & tanquam potentissima Angelis imperando:
omnibus enim Angelis Maria innitur suo im-
perio; unde Augustinus: ait Michael Dux, &
Princeps militia cælestis cum omnibus spiritibus
administratores, tua Virgo parei præcepis in de-
fendendis in corpore, & in suscipiendis de corpore
animabus fidelium specialiter tibi Domina, &
die, ac nocte se tibi commendantium. huculque
Bonaventura Idem in Litanis B. Virg. S. Maria,
qui Angeli obediunt, & obsequuntur. Idem in
Canticis: Te matrem Dei laudamus, Tibi in-
quit, omnes Angeli, & Archangeli, Tibi Throni &
Principatus fideliter deseruiunt, Tibi omnes Pote-
states, & omnes virtutes cæli, cælorum, & uni-
uersa Dominationes obediunt, Tibi omnes Chori,
Tibi Cherubim, & Seraphim existentes assistunt,
Tibi omnia Angelica creatura incessabili voce
proclamat Sancta, Sancta, Sancta Maria Dei Ge-
nitrix Mater, & Virgo. Ita Bonaventura, &
Mayr in serm. de Domina docet Angelos
Virginem appellare finem, & terminum suæ
restitutionis.

S. Bernardinus Senensis tomo 1. conc. 61.
art. 1. cap. 6. Tot, inquit, creatura seruiunt Glo-
riosa Virgini Maria, quot seruiunt Trinitati, o-
mnes nempe creatura quæcumque gradum tene-
ant in creatis, siue spirituales ut Angeli, siue ratio-
nales ut homines, siue corporales ut cæli, & ele-
mentaria, siue dñati, siue beati: quæ omnia sunt diuino

imperio subiugata, Gloriosa Virgini sunt subiecta:
ille enim qui filius Dei est, & Virgini benedicta

matris famulabatur in terra Luc. 2. erat subditus
illi, idem tom. 3. serm. 2. de nomine glorioso
Mariæ initio affirmat spirituum agmina bea-
torum iugiter Virginem venerari in cælis, &
serm. 3. de nomine glorioso Mariæ art. 3. dicit,
Virginem dominari quadruplici generi subdi-
torum: & accommodat illud Cant. 6. Quæ est
ista, quæ progreditur quasi Aurora, &c. Domi-
natur nimirum seruis, id est, peccatoribus de
novo conuersis, quibus est quasi aurora con-
surgens. Secundo amicis, id est, spiritualibus,
& deuotis, quibus est pulchra vt luna. Tertiò
filijs, id est, Angelis, quibus est electa vt sol.

Quarto inimicis, id est, demonibus, quibus est
terribilis, vt castrorum acies ordinata: in cap.
v. de Angelis sic ait: Tertiò, inquit S. Ber-
nardinus: Virgo dominatur filijs, id est, Angelis, &
in hoc est electa vt sol, scilicet ad irradiandam
totam multitudinem spirituum beatorum. Cum
autem Beata Virgo Regina sit cæli, & mater
filijs Dei, tantum habet seruorum numerum,
quot filij sui implent ministerium: & ubi di-
xisset ex sententia Hugonis super cap. 9. de
Angelica Hierarchia maximum esse numerum
Angelorum, subdit: Omnes igitur angelici spiri-
tus sunt huius Gloriosa Virginis ministri, &que
serui. Quomodo enim non essent serui illius, per
quam eorum quantum ad numeri integritatem
reparatio facta est, per cuius filij eorundem facta
est purgatio, illuminatio, & consummatio, id est,
gloria consummata perfectio. Verè igitur Domina
dici potest, &que merito habent de illa omnes cæ-
lestes spiritus confiteri, & dicere illud 4. Reg. 10.

Serui tui sumus quacumque iusseris faciemus:
merito ergo competit ei nomen &ymologia, id est,
Domina. hæc S. Bernardinus Idem S. Bernar-
dinus tom. 3. sermone 11 art. 2. cap. 1. ait, An-
gelos ab ipso exordio creationis, & glorifica-
tionis eorum præuidisse eam futuram matrem
Dei, & per consequens super omnem rationa-
lem creaturam in cælesti gloria exaltandam,
& cap. 3. Gaudet, inquit, & latantur Angeli
cum B. Virgo anima, & corpore ingreditur empy-
reum cælum quia vident Reginem cæli hodie
primo in curia paradisi. Iam enim maiori fide
conunguntur hominibus, quia & si vidissent
hominem Deum in Ascensione sublimatum,
nunquam tamen hominem purum omni alio
creatura præpositum. Ita sanctus Bernardi-
nus.

Luc. 2.

B. Virgo
domina
est qua-
druplici
generi: sub-
ditorum
Cant. 6.Bernardus
Cant. 6.

Hugo.

4. Reg. 10.

S. Bernardus
Idem.

Cul

S. Geru-
Am.

Cui consonat illud, quod B. Gertrudis libro 4 Reuelationum cap. 49. scriptum reliquit; agens enim de Angelis, quos videbat coram Deipara, eos quia ad festum Assumptionis se parauerat adducere, eosque ab insidijs malignorum spirituum defendere. Subiicit: Quia ad Imperium, inquit, Dei Genitricis multitudo Angelorum unaque defendendo protegit omnes gloriosam Virginem inuocantes.

Suarz.

Et Suarez tom. 2. in 3. part. disput. 22. sect. 1. ex eo quod Virgo sanctissima futura erat perpetua Domina, & Regina Angelorum infert, fuisse in Verbo clare cognitā ab Angelis sanctis ab initio beatitudinis eorum. Quoniam, inquit, ad eorum statum pertinebat, Quia enim ad statum alicuius beatitudinis, ab eo in verbo videtur doceri Theologi praesertim sanctus Thomas in 4. dist. 45. q. 3. art. 1. quaestione 1. & ideo tam tunc ab eis adorata, ut Dei matrem, & omnium Dominam. Fuisse porro iam tunc cognitā ab Angelis, confirmat ex D. Thoma 3. part. quest. 30. art. 2 ad 3. si solutio cum argumento expendatur, ubi voluit Incarnationis ex muliere mysterium ab Angelis cognitum, praesertim quia Angelis in via fidem Christi habuerunt ex S. Thoma 1. part. q. 64. art. 1. ad 4. & ideo cognouerunt Deum incarnandū ex muliere: visio autem beatifica respondet fidei in patria enim vident, quae crediderunt in via. quemadmodū Christus initio oppositus est adorandus Angelis: & iterum cum se ipsa esset incarnatus, ut colligitur ex illo ad Hebr. 1.

Hebr. 1.

Et cum iterum introducit primogenitum in orbem terrae, dicit: Et adorent, cum omnes Angeli Dei ita & Deipara cum primum ab Angelis esset cognita, ut Dei mater, ac proinde ut adoratione digna statum est adorata ab eis. haec ex Suarcz.

S. Brigitta
Angeli
gaudente
B. Virg. sit
eorum
Domina.

Huius consonat S. Brigitta in suis reuelationibus in sermone angelico, quem ipse Angelus ex Dei praecepto eidem dictasse legitur in cap. enim 20. ubi agitur de glorificatione B. Virginis: Unde, inquit Angelus, quia creator omnium ipsa mediante suum placitum perfecit in mundo, ideo placuit ei una cum Angelis ipsam summo honore glorificari in caelo, & ideo ipse Virginitatem annam quando fuit a corpore separata statim super omnes caelos ipse Deus mirifice sublimauit, eiq. Imperium super vniuersum mundum donauit, & Angelorum Dominam aeternaliter illam constituit. Qui quidem Angeli ita postmodum obediētes Virgini effecti sunt, quod omnes

inferni penas libentius sustinerent, quam aliquibus suis praeceptis in aliquo contradicere, & infra: Tunc denique ipsam Virginem tota caelestis curia summis laudibus exaltabat. In eodem sermone angelico cap. 10. agens de Virginis conceptione, dicit: Angelos ex hoc thesauro (id est Virgine concepta) non modicum exultasse, quando conditorem suum, quem plus se ipsis diligebant, ita illum thesaurum diligere cognoscebant, & cap. 4. fusi persequitur Angelus maximum gaudium, quo initio exultarunt Angeli sancti, dum illa manifestata fuit Virgo futura, quam Deus tanta dignitate ac gloria exaltare constituerat. His contentis sanctus Vincentius sermone 2. de Nat. Virg. agens de eius conceptione: Non creda tanquam quod fuerit sicut in nobis, qui in peccatis concipimur, & nascimur, & nutri-mur, sed statim postquam corpus fuit formatum, & anima creata, tunc fuit sanctificata, ideo sit festum de eius conceptione, quia facta est lux, & licet sanctificationis in ea, & statim Angeli in caelo fecerunt festum Conceptionis: ita S. Vincentius.

8. Ad extremum quid mirum est Deiparam beatissimam iam in caelis rogantem ab Angelis summa reuerentia coli, atq. obsequari, quam in terris mortali adhuc corpore circumdatam tum ante, tum etiam post admirabilem filij Dei in suo vero conceptionem, quando vera Dei Mater est effecta, illam crebro visitauerunt, obsequijs coluerunt, eidemque in templo degenti cibum caelitus detulerunt. cui etiam Gabriel vnus ex septem Angelorum principibus, qui Dei throno astant, ad custodiam est assignatus: quae omnia apud complures Patres legimus. ut propterea beatissima Virgo scilicet a Iacob tum propter ea, quae cap. 16. attulimus tum etiam propter crebram eius cum Angelis ad eam de caelis descendentibus, & ab ea ascendentibus, conuersationem, mento iam tunc appellari potuerit. De Angelis quippe ad eam, & lactentem, & postea adultam officiose venientibus, testantur Damascenus orat. 1. de Natiuitate O sanctissima, inquit, filia, quae materni vberis lacte aleris, & ab Angelis vndique cingeris. & Ambrosius libro 2. de Virginibus, loquens de Angelo Gabriele, qui eam in Annunciatione sine comite reperit. Quam etiam inquit, tunc sibi minus sola videbatur, cum sola esset: Nam quomodo sola cui tot libri adessent, tot Archangeli, tot Prophetae? Denique & Gabriel eam ubi residera solebas inuenit, & Angelum

Angeli ex
ultarunt
cui cogn.
merito De-
param se
taram.

S. Vincent.

Enchirid.

Andrea
Origen.

Germ.

Genes.

B. Virgo

cui sola
caelo dicitur.

Damasc.

Ambros.

lum Maria, quasi viri specie mota, trepida, quasi non incognitum audito nomine recognouit: ita peregrinata est in viro, quæ non est peregrinata in Angelo, ut agnoscat aures religiosas, oculos verecundos. hæc Ambrosius.

Hieronymus in libr. de Natiu. Mariæ tom. 9. loquens de vita à Virgine in templo traducta, Virgo Domini, inquit, cum ætatis processu, & virtutibus proficiebat, & iuxta Psalmistam Pater, & mater dereliquerunt eam, Dominus autem assumpsit eam: quotidie namq; ab Angelis frequentabatur, quotidie diuina visione fruebatur, quæ eam à malis omnibus custodiebat, & bonis omnibus redundare faciebat sic ille.

Jidefonius sermone s. de Assump. Si quis, inquit, studio pietatis indagare voluerit, quid post Ascensionem Domini egerit, quam sanè, & iustè vixerit, & cum quibus habitauerit, soli Deo cognitum esse videtur. Et Gabrieli Archangelo, cui sua tota causa commissa esse prædicatur à Domino & Angelis sibi collatantibus, secumq; loquentibus. Eusebius Emyssenus hom. in vigilia Natiu. Ecce, inquit, Gabriel consiliator Virginis, eius quæ consensu castitatis. Andreas Cretensis orat. 1. de dorm. Deiparæ, loquens de Virgine in templo presentata, & de cibo coelitus allato, Dico, inquit, quod si pulchrum munus Deo dedicatum, & quemodo in aditu, tanquam in aurea vesta thalamis immortalis, non autem cō munem cibum sumebat. Germanus de oblat. Virg. Mansit autem de cætero in sanctis sanctorū, seu in templi penetralibus ambrosiam nutrimentum per Angelum accipiens usque ad secundam ætatem. Georgius Nicom. diensis orat. de oblat. Virg. de ea agens, Erant quidem mores ei comparabiles, & erat eius vitæ agenda cōposita virtutibus: Quamobrem in dies procedente ætate crelis, nec erat dona spiritus, & versabatur cum Angelis, nec erat diuinorum experti apparitionum, cum ea ut solebat versante in aditu v. du Zacharias, (qui munus sacerdotale ob hanc) quandam sermocinantem, qui erat inusitata specie, & ei præbentem alimentum, erat autem, qui apparebat, Angelus. hæc Georgius Nicomediensis, qui addit Zachariam ex hoc viro tanquam ex re insolita vehementer admiratum, tum quod conspiceret Angelum in templo assidue ad Virginem ventitantem, qui tamen eo in loco solis sacerdotibus, & raro apparere solitus erat, tum etiam, quia eidem in canistro materiali per seipsum nullo intermedio, alimentum deferrebat, eique ministrabat, cum

tamen Angelus: Danieli prandium per Haba-
cuch Angeli virtute in Babylonem delatum.
& Eliæ per coruum mane, & vesperti nutrimentum perferendum curauerit. & mox Georgius. Quis, inquit, vidit, quis audiuit talem Ascensum corporis, quod in sanctis habitat, & stipatur ab Angelis, & alimentum accipit Ambrosiam; & infia. Manus (nimirum Virginis) corpora admirabile, quod conspectum fuit, alimentum accipiens; & per ipsum immaculata anima impletur donis. O summam pietatem, o ascensum atatis, quales scalas honestatis statuit ad celsissimum altitudinem, per quas Verbum descensu nouo ad nos ascendit, per quas quod inferius erat situm terrenum natura tabernaculum, ascendit ad coelos: Tu autem o homo admirabilem, & nouam viuendi in templo rationem audiens Virginis, noli de eo dubitare, noli examinare ratione ea, quæ capere non potest cogitatio. Vides ipsum Dei Verbum modo ineffabile habitasse in eius utero. & contendes, fuerit ne alimentum materialis, an experti materiæ? Vides paterno consilio spiritus in ea adumbrationem. & de ministerio Angelorum dubitas? Nihil est dubium ex ipsi, quæ sunt castissima Virginis ex eius magnalibus: nihil est, quod non sit conueniens: oportebat Agnam immaculatam tali excipi conuiuio, talibus cibis exsacriari oportebat, non in sanctis sanctorum tabernaculis, sed in ipso Cælo Cæli in prima ætate educari eam, quæ his conspecta est latior, & puritate antecellens, oportebat non unum solum ei seruire Angelum, sed decies milia millia eam stipare. Eiecit quem illi minime possunt videre, ipse mirandum in modum in utero continuit. hæc Georgius Nicomediensis.

Georgius Cedrenus in compendio historia rum: Erat, inquit, in templo secretus locus aræ vicinus, ubi sola Virgines stare solebant, ac reliqua sanè, populo dimisso, domum suam redibant, Maria vero in templo permanebat, atque ab Angelo nutrebat. hæc Cedrenus Pantaleon Diaconus in Encomio S. Michaelis apud Metaphrastem, quod habetur apud Surium, 29. Septemb. ubi agit de sancto Gabriele, cum dixisset Gabrielem Zachariæ in templo ortum S. Ioannis Baptistæ annunciasse, subiicit hæc verba: Eundem diuinitissimum Gabrielem vidit idem Zacharias in sanctis sanctorum cibum de Cælis afferentem ad Dei matrem, sic ille.

10. Anselmus de excellent. Virgin. cap. 3. Anselmus Null, inquit, dubium castissimum corpus, & sanctissimam animam eius funditus ab omni fuisse

Daniel 14
3. Reg. 17.

Georg. Cedren.

Pantaleon

Surium.

Anselmus

X

masa-

macula peccati iungi Angelorum custodia prote-
ctam ut pote aulam quam suus. & omnium crea-
tor Deus corporaliter inhabitaturus. & ex qua
hominem in sua persona unitate ineffabili fuerat
operatione suscepturus & affert hoc exemplum
Cum enim prepotens aliquis aliquo vadit hospita-
turus, usus obtinuit, ut clientis praecurrant, lo-
cum muniant, mundent, ornent, & custodiant,
qualis ergo apparatus omnis boni fiebat, per Ad-
uentum, caelestis Regis in corde sacratissime Vir-
ginis quem illa non solum erat in semet transiti-
ue hospitatura, sed etiam ex substantia sua sa-
lum hominem paritura. haec Anselmus.

S. Bernar. S. Bernardus hom. 2. super missus est, Vir-
ginem hanc ait ab Altissimo praecognitam, &
sibi preparatam, ab Angelis seruata, à Pa-
tribus praefiguratam, & Epistol. 174. praedica-
Virginem Reuerendam Angelis, & hom. 3.
super missus est. Angelus inquit, ingressus ad
eam tam reuerenter eam salutauit. & sermone
Signum magnum: iam in eo, inquit, tam reue-
renter, atque officiosissime ab Archangelo salutata
est, ut iam in Regali solio, supra quod omnes ce-
lestium ordines Regionem exaltatam cernere
videretur, & paucissimi adoraturus feminam,
qui solebat ab hominibus æquanimiter adorari,
excellensimum nobis Virginis nostra meritum,
& singularis gratia commendatur. haec Ber-
nard. S. Bonaventura in meditationibus vitae
Christi c. 3. agens de vita à Virgine gloriosa
in sua pueritia in templo ducta ex B. Hiero-
nymo haec refert: Beatus, inquit, Hieronymus
sic scribit, hanc sibi regulam B. Virgo statuatur,
ut à mane ad horam tertiam orationibus insiste-
ret, à tertia usque ad nonam externo opere se oc-
cuparet; à nona vero iterum ab oratione non re-
cedebat, quousque dum illi Angelus appareret, de
eius manu escam accipere solebat, & melius in
Dei opere, & amore proficiebat, & infra, De escam
quam de manu Angeli accipiebat, ipsa rescieba-
tur, quam vero à Pontificibus templi accipiebat,
pauperibus erogabat, quotidie videbatur et An-
gelus loqui, & quasi charissima forori, vel matri
obtemperabat. haec ex Hieronymo referre se
scribit S. Bonaventura.

Neque id alicui minus videri debet si
enimiam maternitatis Dei dignitatem, ad
quam delecta erat, animo repuremus: quem
3. Reg. 19. admodum rectè dicebat Georgius Nico-
mediensis. Scimus enim 3. Regum 19. Eliae
ab Angelo cibum subministratum, & ex
Palladio in historia Lausia cap. 48. Abba-

ti Apollo sacris precibus usque aded intento,
ut centies noctu, centies vero interdum flexu
genibus oraret, Angelum de more nutrimen-
tum afferre solitum & cap. 53. Abbatem A-
nuph caelesti alimento quotidie ab Angelo
sustentatum. S. Bonaventura cap. 4. medita-
ti: ait in salutatione Gabrielis non fuisse Vir-
ginem turbatam de visione Angelii, quia eos
saepè videre solita erat, sed in sermone eius,
quia in eius salutatione videbat se mirificè
commendari, ideoque propter suam humili-
tatem turbata est, & cogitabat, qualis esset il-
la salutatio. Sanctus Vincentius Ferrerius ser-
mone 1. & 2. de Natiu. Virg. ait Virginem à
parentibus post ablactationem deuotissime in
templo Domini praesentatam, & in ascensu
quindecim graduum, ab Angelis tanquam ab
amicis sponti exceptam, & adiutam, Quid, in-
quit, potest intelligi & declarari ad modum sponsa-
rum in die nuptiarum, quia usque ad Ecclesiam
deducuntur. & ex tunc assumuntur à consanguineis
sponsi dicentibus, ut idem inquit in sermo-
ne 2. ista iam est nostra, ita fecerunt Angeli de
Virgine Maria. haec S. Vincentius. Sanctus Ber-
nardus Senen. com. 2. cor. c. 51. att. 3. cap. 2.
agens de multiplici armatura Virginis, docet
illam praeter arma interiora, habuisse quoque
scuta exteriora, quae singillatim explicat. Et
primo, inquit, affuit ei Angelorum protectio, assi-
stebant enim illi innumerabiles multitudines An-
gelorum in eius protectionem, & de hoc Pro-
pheta ad Virginem ait, Angelus fuit Deus man-
dauit de te, ut custodiant te in omnibus vijs tu-
is, pè etenim credo, quod plurimas legiones ha-
buit Angelorum ad custodiam, & protectionem
suam, cum & Elia, ut legitur 4. Reg. 6. An-
gelorum multitudinem habuit ad sui defensionem.
haec S. Bernardus.

21. Gabriele quoque vnum ex septem
Principibus astantibus diuino Throno, qui vi-
libro 2. de septem Principibus Angelorum ca-
pit. 8. vberius diximus, inter omnes Angelos
secundum Michaellem, principem obinet lo-
cum, fuisse Virgini beatissime in Angelum cu-
stodè deputatum complures ex Patribus affir-
mât. Decebat enim Virgini gloriolæ in cernis
degenti, quæ mater Deierat futura, nō quem-
libet, sed vñ ex illis septè supremis, & inter
reliquos omnes Angelos praestantissimam ad
custodiam deputatū, licet etiam Christo in
cruce Iohanni dilecto, & vñ ex Apostolis præ-
e. p. uo eā commendauit. Quod autem Gabriel
custos

Abb. Ad
lo. & A-
nuph ab
Angelo su-
stantur.

Luc. 1.
S. Vincent.

S. Bernar.

4. Reg. 6.

Gabriel
nus ex
tem aut
Dens a
stantibus
fuit custos
Deputat.

Iohann. 19.

Sophron. eustos fuerit Virginis, id expresse habent, vel non obicere significant nonnulli loci citatis, quorum verba recitabimus, Ambrosius, Ildesphorus, Eusebius Emisenus, Pantaleon. Idem etiam docent Sophronius inter opera Hieronymi sermone de Assumpt. Post Ascensionem, inquit, Virgo sancta corpora, & mente perman-
Pet. Dam. sit, quam sanctus angelus Gabriel, ac si celestis pa-
Bernard. ranympus intactam custodivit, & Iohannes apo-
Valerius. stolicus, atque Euangelista, cui Christus eam de
Idem. Cruce commisit Virgo Virginem servauit, suisque
et deseruit obsequijs. hæc ille.

Hu conlontat Petrus Damianus sermone 1. de Nativitate beatæ Virg. ubi luculenter docens Thronum Salomonis Virginem signifi-
Pet. Dam. care. Duo inquit, leones sunt Gabriel. archan-
Bernard. gelus, & Iohannes Euangelista quorum alter dex-
Valerius. tera Virginis, alter sinistra custos deputatus est;
Idem. Gabriel enim memem, Iohannes carnem per vigili-
sollicitudine servauerunt ita Damianus. Bernardus
epist. 77. in fine: Gabriel, inquit, Virgo servauit
ab initio tradita fuisse credenda est. Idem tenet
Udalricus in 4. lxx summæ apud Carthusia-
num in 2. dist. 21. q. 2. Ambulens verò in Matt.
18. q. 60 Gabrielem Virginis custodem astruit,
verum à Christi conceptione utique ad ejus-
dem mortemque imitatio minime probatur
cum reliqui citati Patres absque ulla tempo-
ris exceptione Gabrielem Virginis custodem
fuisse simpliciter affirmant.

12. Denique Virgini ex hac vita ad coelos
migranti uniuersum angelorum Christum
comitantium cœtum officioso obsequio oc-
currunt quam plurimi Patres docent. Petrus
Damianus sermone de Assumpt. Matris, inquit,
cœlorum palatia penetrant, filius ipso cum tota
Pet. Dam. Curia tam angelorum, quam iustorum solemniter
And. Cre- ter occurrens, exiit ad beatæ concistorium sessio-
nis. Andreas Cretensis orat. 2. de Virg. dormi-
tam, inquit, uniuersus supermundanarum pose-
statum, qui intelligentia percipitur, pulchre in-
structus cœtas à nullo confectus ad spectandum
Anselmus. consuebat admirabile. Anselmus de excellen-
Virg. cap. 8. Si paratus, inquit mille millibus imò
innumerabilibus angelorum agminibus Deus sepe
huic piissima Matri suæ de hoc mundo migranti
occurrit. Bernardus sermone 1. de Assumpt.
Bernard. Quis, inquit, cogitare sufficiat quanto deuotionis
affectu tota in ejus occursum cœlestium legionum
præuenit multitudo. S. Ildesphorus serm. 1. de
Idesphorus. Assumpt. Vidi, inquit, Ierusalem descendentem
de caelo à Deo ornata, ut Regnam mundi scilicet

et Mariam secum eueheret ad sublimia, & collo-
cari in Throno Regni: si enim David cum omni
populo ad ferendam arcam ascendit, & in figura
officiosisimè tanta confertur gloria: Quid hodie
ait B. Virginem, quando illa in cœlestem Ierusa-
lem euehitur. Idem sermone 3. de Assumptio-
ne. Quod si ad partum, inquit, Virginis talia can-
tarunt Angeli, credimus quod hodie dignas cele-
brarunt exequias, & susceperunt cum gloria Ma-
trem sui creatoris gaudentes, sic Ildesphorus. So-
phronius sub nomine Hieronymi sermone de Sophron.
Assumpt. Ad eiusus, inquit, exequias quantum
fas est credere, Angelis famulabantur, & uniuersa
cœlorum congratulabantur Curia. Nec mirum,
quia honor maternus ejus est, qui natus est ex ea,
quem omnis Cœlorum ordo Peneratur. & mox:
Credendum est hodie, die militiam Cœlorum,
cum suis agminibus festiue obuiam venisse Gen-
trici Dei, eamque cum ingenti tam ne circumful-
sisse, & uique ad Thronum sibi etiam ante mun-
di constitutionem paratum cum laudibus, & can-
ticis spiritualibus perduxisse, ita Sophronius. I-
dem de Angelis in Despatæ assumptione ei
obloquentibus habent Gregorius Turonensis
libro 1. de gloria martyrum cap. 4. Nicepho-
rus libro. 2. historię cap. 21. Arnoldus Abbas
tract. de laud. Virg. S. Antoninus 3. part.
summæ tit. 31. cap. 3. & 4. part. tit. 15. cap.
45. §. 3. ubi Christum dicit personam ad
Virginis Assumptionem venisse: Et quia, in-
quit, ubi Dominus, ibi & familia ejus: adeo &
nulla millium Angelorum, qui Domino ministra-
bant, cum Christo aduenerunt. Damascenus o-
rat. 2. de dorm. Virg. cum dixisset Virginem
spiritum suum in filij manus commendasse,
& quid deinde fit? Elementorum, ut mihi qui-
dem videtur factus est motus, & alteratio, voces
que & strepitus, laudesque dignas canebant An-
gel præcurrentes, deducentes, & consequentes:
partem quidem sanctissimam, & nulli culpa affi-
nem animam comitantes, & simul ascendentes donec
regali throno stetit Reginam, parum autem di-
uinum, & sacrum corpus circumdantes, & canti-
cus, quæ Angelis digna erant. De matrem celebra-
tes. & infra ex Euenymica historia l. 3. c. 40. re-
fert Iuvenalem Ierosolymitanum Arch. epi-
scopum Pulcheriæ, & Marciano Augustis in
hunc modum locutum: Ex antiqua accipimus
traditione, quod tempore gloriosa dormitionis B.
Virginis uniuersi quidem sancti Apostoli, qui orbem
terra ad salutem gentium præcurrebant, momen-

Gregorius
Turonen.
Nicephor.
Arnoldus.
S. Antoni-
nus.

Damasc.
in septu-
aginta Virg.
hymnodia
angelica.

to temporis in sublimi elati conuenerunt Ierosolymie, cumq; illuc essent, ea viso apparuit angelica, & audita est psalmodia caelestium potestatum, & sic cum diuina gloria in manus Dei sanctam tradidit animam. Ejus autem corpus, quod Deum suscepit, ineffabili quadam ratione cum Angelica, & Apostolica hymnodia elatum in loculo fuit depositum Gethsemane: quo in loco Angelorum choros, & hymnodia mansit tres dies perpetuos: postres autem dies angelico cantu cessante, qui aderunt Apostoli, cum unus Thomas, qui abfuerat post tertium diem, uenisset. & quod Deum suscepit corpus adorare uoluisset, loculum aperuerunt, sed omni ex parte sacrum ejus corpus nequaquam inuenire potuerunt. haec Iuuenalis Episcopus apud Damascenum.

Simeon Metaphrastes

Simeon Metaphrastes oratio. de ortu, & dorm. Deipar. agens de corpore sanctissimæ Virg. post ejus dormitionem ad sepulchrum elato: Apostoli, inquit, & diuini Patres Deo digna cantica canentibus diuina arca ex Sion uicta Apostolicis manibus, & humeris ad Gethsemane sacrum pradium exportatur, Angelus, ut est consentaneum praecurrentibus, circumuehsantibus, sequentibus angelicis pennis adumbrantibus: longè (inquam) splendidiore, & venerabiliore facta deductione, quam propter translationem ueteris illius arca testamenti Domino, ut supra narrat eloquia, & infra eadem, quæ Damascenus de Angelorum apud Virginis sepulchrum conuenta per triduum, ex Iuuenali narrat: Nicephorus quoque eandem Iuuenalis narrationem describit lib. 2. c. 23. & praesertim de Angelica hymnodia toto illo triduo, donec Deipara rediit in corpore gloriosa ad similitudinem filii resurrexit.

Damasc.

Nicephor.

13 Cum ergo Angeli ex ijs, quæ diximus cit-

ca sepulchrum Virginis adeo officiosi fuisse scribantur, quales eos existimabimus erga ipsam ad æthereum thalamum assumptam, in quo Rex Regum ejus filius stellato seder solio; quique eam omnium Dominam, ac Reginam constituit? & hæc de Angelorum obsequio erga Deiparam.

Cæterum, ut hoc caput claudamus, illud diligenter animaduertendum est in locis initio hujus capituli ex sacra Apocalypsi citatis describentem colligi inter septem Angelorum principes, septemque reliquam Angelorum multitudinem: illi enim ante thronum, hi in circuitu throni: Illi alij, sicut solium ante Dei thronum, hi uero in circuitu esse infæ divini throni, Seniorum & quatuor animalium esse perhibentur. Ratio est, quoniam septem Angeli, sicuti cæteris Angelis dignitate præstant, ut diximus, lib. 1. de his septem Angelis: ita hominibus etiam sanctissimis non sunt inferiores, & ideo post Deum solum Virginem per thronum, ante quem stant, significatam, superiorem sibi agnoscere leguntur. Quare Suarius de primo Angelo tom. 2. in 3. par. disp. 18. sect. 4. ait uerisimile esse nullum sanctorum hominum peruenisse, ne dum excessisse in gratiæ intentione superiorem Angelum, solis Christo, & Virgine exceptis: ita Suarius. At uero reliqui Angeli in circuitu seniorum, & animalium constituuntur, præstantissimi enim sancti in viginti quatuor senioribus, & Evangelistæ in quatuor animalibus adumbrati, suis meritis, plerisque Angelis antecellunt. Sed de hoc satis, neque enim nostrum est de præstantis meritum inter cælecolas decernere: spirituum siquidem ponderator est Dominus, ut habetur Proverb. 16.

VIRGINEM SANCTISSI

nam Deiparam omnium Iustorum esse Matrem,

C A P V T XXVII.

1 **O**ctauum, Christus Dominus Apoc. 3. qui uicerit confessum in throno suo promittit: Dabo, inquit, ei sedere mecum in Throno meo, sicut & ego uici, & sedi cum Patre meo, in throno ejus: quibus uerbis ad litteram promittitur Beatis, eos regnuros esse cum Christo in secula seculorum, ut ha-

betur Apocal. 22. Es futurus haeres Dei, coheredes autem Christi, ut dicitur Rom. 8. quod est cum Christo in throno ejus sedere: & hoc est, quod Matthæi 25. unicuique beatorum dicitur: Intrate in gaudium Domini mei, quoniam eodem gaudio, id est, ejusdem objecti, nimirum Dei

Dei visione clara, & beatifica, qua Christi Domini anima fruitor. & ipsi perfruuntur; non tamen aequali claritate, sed quilibet iuxta metitorum suorum mensuram: propterea enim Luc.

Luc. 19.
Allegoriae
promittit
Deiparam
commatrem
spiritualis
Iustorum.

19. vnus dicitur constitui super decem ciuitates, alius quinque. Ceterum confessus iste in Christi Throno per quandam allegoriam optime ad hanc nostram de beata Virgine tractationem sic accommodare possumus; vt per THRONVM Christi beatissimam Virginem intelligamus, Christum enim in beatæ Virginis utero per incarnationem, qua filius eius fieri dignatus est, tanquam in Throno resedit, quemadmodum toto hoc opere, & præfatum capite 2. probauimus; Sanctis vero promittitur in eodem Throno sedere cum Christo, vt scilicet, ipsi eiusdem Virginis, quæ Christi mater est naturalis per adoptionem efficiantur spiritualiter filij, & in eiusdem corde, veluti in quadam spirituali sede dignissima per charitatem, qua ad ea diliguntur inhabitare, & quiescere dicantur.

Christi be
nignitas,
qui matrem
suam Lu
ciam ma
trēm esse
coluit.
Iuan. 1.
1. hanc 1.

2. Quod autem Christus electis suis Deiparā in matrem polliceatur mirum, videri non debet; si enim quotquot receperunt eum, dedit eis potestatem filios Dei fieri, de quibus 2. Ioan. 1. dicitur: *videte qualem charitatem ostendit nobis Deus, ut filij Dei nominemur. Et si quis: quidni eiusdem etiam Deiparam in matrem dabit id quod reliquis a Christo in humanū genus collatis beneficijs, est admodum contentaneum.*

Christi in
Virginis
corde esse
dicuntur
Gal. 1. 4.
Philip. 1.
2. Cor. 7.

Quod præterea electi in Virginis corde esse dicantur, facile probatur: si enim Apostolus Galat. 4. Quos in Christo genuerat, suos appellat filios, eosque per charitatem in eo corde habere testatur Philip. 1. *Id quod habebam, inquit, vos in corde. & quod magis est 2. Cor. 7. in cordibus inquit, nostris estis, ad commorationem. Et conuiuentium; quanto magis de amplissima Virginis charitate exultare debemus in eius corde omnes suos spirituales filios ingenti cum eorum lætitiā contineri. Quare Ecclesia ex psalm. 88 illud eidem Virgini dicit Sicut latant: um omnium nostrum habitatio est in te sancta Dei genitrix.*

Psalm. 88

Neque id a Virginis benignitate, & charitate alienum reputabitur, qui nouit quanta cū admiratione Iob de Deo optimo idem affirmare non dubitet. *Quid est homo inquit, qui apponit erga eum cor suum. vt omittam exēpla quā plurima quæ maternam Virginis erga*

Iob. 7.

suos spirituales filios sollicitudinem ita testantur, vt eos in Virginis corde esse, seu vt dici solet, Virgini corde esse nullos dubitandi locus relinqui possit: quapropter illud nobis enitendum est, vt puritate, atque alijs virtutibus, ita niteamur, vt non prius indigni eo loco scilicet, Virginis corde, inueniamur.

Quandam
in presentia
agendas

Verum, vt huius rei veritas, cuius commemoratio iocundissima nobis esse debet, altius repetatur, tria pertractanda erunt. Primum beatissimam Virginem Iustorum esse spiritualem Matrem. Secundum, ex quibus capitibus hoc illi tribuatur. Tertium, ipsam Matris munera in homines egregiè præstare; & qua ratione ei respondere debeamus: quæ licet satis explorata sint apud omnes Catholicos; non erit tamen ab re ad pietatem erga Virginem excitandam de his breuiter nonnulla perstringere.

3. Et quod spectat ad primum, Virgini sanctissimæ MATRIS nomen tribuitur ab ipso Deo genef. 3. illis verbis ad serpentem: *Inimicis ponam inter te, & mulierem, scilicet, Virginem Deiparam, ut cap. 22. Semen tuum, & semen illius: sicut enim impij semen serpentis, ita Dei serui, qui Christum naturalem Virginis filium in caput suum, & parentem agnoscunt, etiam huius benedictæ mulieris spirituale semen sentiunt, ut c. 22. ostendi. & idem Apoc. 12. Draco abiisse dicitur facere prælium cum reliquis de semine illius mulieris amicis sole: Qui custodiunt mandata Dei, & habent testimonium Iesu Christi: ita ibi, Mulierem posui illam non tantum Ecclesiam significare, verum etiam Deiparam adumbrare, dicemus cap. 31.*

B. Virgo
Iustorum
est mater
spirituum
Genef. 3.

Cap. 31.

DEIPARĀ EST MATER VI uentium.

Hæc sancti Patres Deiparam vocant matrem videntium (quo nomine Eva primæ est appellata) eorum scilicet, qui vitæ gratiæ viuunt. Dei enim gratia animarum nostrarum est Vita, & ideo Angelj sancti, & homines sempiterna beatitudine perfruētes, viui, viuentēque appellantur Tob. 12. *Benedicite Deum cælesti, & coram omnibus viuētibz confitemini ei. & psalm. 68. Delectatur de libro viuētiū. Quia etiam ipsa cœlestis patris ab illis denominationem sumit Psalm. 26. Credo videre bona Domini in terra viuētiū.*

B. Virgo
est mater
videntium
Genef. 3.

Tob. 12.

Psalm. 68.

Psalm. 26.

Psalm.

- Psalm. 114.* Placebo Domino in regione uiuorum.
- Psalm. 141.* Tu es spes mea; portio mea in terra uiuentium. Et contrario uero peccatores, qui hac gratia carent, spiritualiter mortui censentur, Baruch. 3. Quid est Israel, quod in terra inimicorum est? inuolatus est in terra aliena, conquisatus es cum mortuis, deputatus es cum descendentibus in infernum. Et Thren. 3. in tenebris collocasti me quasi mortuos sempiternos. ipsa uero aeterna damnatio mors secunda in sacris literis crebro appellatur Apoc. 21. Pars illorum erit in stagno ardens igne, & sulphure, quod est mors secunda.
- Adiuncti igitur nostram redeontes, Deipara mater uiuentium meritis appellatur, quod nomen, ut animaduertit S. Antonius 4. pat. tit. 15. cap. 14 § 6. multo magis Virginitati buendum, quam Eux: quae potius mater cunctorum morientium, ut uerbis utar Ruperti lib. 3. de Epiphanius Trinit. c. 26. dicenda esset; quocirca S. Epiphanius haeret. 78. Beata, inquit, mater Dei Maria per Euam significatur, quae per anigma accipit ut mater uiuentium vocetur. & infra: Ab illa Eua omnis generatio ducta est in terra, hic autem uero à Maria hac uita mundo genita est, ut uiuentium gigneret, & fieret Maria Mater uiuentium. & infra: Eua mortis causa facta est hominibus: per ipsam enim mors ingressa est in mundum; Maria uero causa uitae, per quam genita est nobis uita, & per hanc filius Dei aduenit in mundum. haec Epiphanius.
- Mater ui 4* Huc spectat, quod sancti Patres crebro Euam, per quam mors coepit, cum sanctissima Virgine quae initium fuit uitae, conferunt: A *ta Maria* muliere enim, ut habetur Eccles. 25. initium factum est peccati, & per illam omnes moriuntur; quod de Eux peccato intelligendum docet *Eccles. 25.* Augustinus serm. 17. de Natui. illud quoque Eccles. 7. Inueni amarioris morte mulierem. Hieronymus in illum locum ad hoc refert: Quia, inquit, per illam mors in orbem terrarum introiit; per Deiparam autem est uita reparata, ita ut merito Mater uiuentium sit, & dicatur, Ideo Ecclesia in Hymno: *Aue maris stella*, sic ait, loquens cum Virgine.
- Sumens illud Aue
Gabrielis ore
Funda nos in pace
Mutans Eua nomen
Et in alio Hymno, cuius initium est: O gloriosa Domina, sic canit.

Quod Eua tristis abstulit

Tu reddis alino gremine,

Inueni ut astro stabile,

Caeli fenestra facta es.

Tu Regis alii ianua,

Et porta lucis fulgida;

Vitam uiam per Virginem

Gentes redemptione planata.

Irenaeus lib. 5. aduersus haereticos cap. 19. Irenaeus.

Sicut Eua, inquit, seducta est per Angelicum sermonem, ut esset Deus; sic Maria per Angelicum sermonem euangelizata est, ut portaret Deum. Quia est uocata Deo: uis Virginis Eux Virg. Mar. a sacerdotibus aduocata, & quoniam motum astruunt ut mor e genus humanum per Virginitatem, soluitur per Virginitatem, aqua lancea asposita uirginitate inobediens per uirginalem obediens.

Idem. lib. 3. cap. 33. Sicut Eua uirum habens Adam, & uirgo a uirgo ex illa inobediens, & sic & uirgo gener. humano facta est causa mortis, sic & Maria habens per aeternum uirum, amen Virgo obediens, & sic & uirgo generi humano causa facta est salutis. haec Irenaeus. Tertullianus in lib. de carne Christi c. 17. Sed & hic, inquit, ratio defendit, quod Deus imaginem, & similitudinem suam à diabolo capiamus amula operatione recuperasti: in Virginitate a huc Euam irrepperat uerbum edificatorum mortis; in Virginitate aequè introductum erat Dei uerbum extructorum uitae, ut quod per eam modo seculum abierat in perditionem, per eundem sexum redigeretur in salutem: Crediderat Eua serpenti, credidit Maria Gabrieli, quod illa c. euendo del. quib. hac credendo ualeant. ita Tertullianus. Athanasius sermone de Deipara: Proinde, inquit, ita noua Eua mater uita appellatur, variegataque permanet ad primas uita immortalis omnium uiuentium. & paulo inferius: Decet, inquit, te matrem regeneratricem Dominam, ac horam cognominare, eo quod ex te prodijt Rex Domus, ac Deus noster. sic Athanasius. Hieronymus epist. 22. Postquam, inquit, Virgo concepit in uero, & peperit nobis puerum, cuius principatus in humeros eius, Deum fortem, Patrem futurum saeculi, solus a maledictio est, mors per Euam, uita per Mariam. sic Hieronymus. Sopronius inter opera Hieronymi serm. de Assumpti. Quicquid, inquit, maledictionis infusum est per Euam, totum absolute benedictio Maria.

Augustinus serm. 17. in natali Domini: Augustinus. Vi uiuentium, inquit, sordibus horribilibus, qualiter

desereres

lesceret mundus ab origine, iam in paradiso captus; femina causa fuit cum autem nullus mederetur. & nemo succurreret, ad feminam causa reueritur. & origo per originem destruitur, origo peccati destruitur per Genitricem Christi: Prospiciet impietatis per Prospiciet pietatis: Stirps mortis per Stirpem vitæ percutitur. hæc ex Augustino Idem serm. 18. de Sanctis, quem aliqui tribuunt Fulgentio: Mater, inquit, generis nostri poenam intulit mundo, Genitrix Domini nostri salutem attulit mundo: auctrix peccati Eua, auctrix mortis Maria; illa occidendo obfuit, hæc vivificando profuit: illa percussit, ista sanavit, pro inobedientia enim obedientia commutatur, fides pro perfidia componitur. & infra: Eua plantum Maria cactus exclusit, quæ tero omnia invenitur in serm. 17. Augustini de natali Domini. Idem serm. 35. de Sanctis: Hæc prima matris damna resoluunt; hæc homini perditæ salutem adduxit. Idem Augustinus lib. 3. de symbolo ad catechum. cap. 4. Per feminam mors per feminam vita, per Eam interitus, per Mariam salus: illa corrupta secuta est seductorem; hæc integra peperit Salvatorem, illa poculum a serpente propinatum libenter accepit, & viro tradidit, ex quo simul mereretur occidi: hæc gratia celesti de super infusa vitam protulit, per quam caro mortua posuit resuscitari. hæc Augustinus Idem serm. 15. de temp. Et quoniam, inquit, diabolus per serpentem Eua locutus, per Eua aures mundo intulit mortem, Deus per Angelum ad Mariam protulit verbum & cunctis seculis vitæ effudit.

M. Chrys. Petrus Chrysologus serm. 140. Benedicta, inquit, tu mulieribus; quia in quibus Eua maledicta puniebat viscera, tunc in illis gaudet, hore tatur, suscipitur Maria benedicta, & facta est vere nunc Mater viventium per gratiam, quam mater ante exitu mortem suam per naturam. hæc Chrysologus. Idem habet sermone 74. ubi affert Deiparam esse matrem viventium, quæ ut verbis subobicitur.

Sedulius. Sedulius libro 2. Patches de miraculis Christi initio.

— ut unde

Culpa dedit mortem pietas daret inde salutem.
Et velut in spinis mollis rosa surgit acutus
Nil quod laetare habens, matremq; obscurat honore;

Sic Eua de stirpe acra veniente MARIA,

Virginis aut quæ facinus non ad Virgo parat.

Arator. Et Arator Poeta lib. in Acta Apostolorum initio.

Porta MARIA Dei genitrix intacta creantis
A Nata format suo: mala criminis Eua
Virgo secunda fugat, nulla est iniuria sexus
Restituit quod prima intulit.

6 Ildesfontes ser. 4. de Assumpt. vocat Deipa. Ildesfontes
tam reparatione Eua, introitum vitæ, sanuū cal.

Damascenus oratione 1. de Nativitate. Per Dei Genitricem primigenia mater meror in latitiam mutatus est: etenim illa per diuinam sententiam hoc audit: in dolore lberos paries: Hæc, Aus gratia plena: illa, Ad virum erit conversio tua. Hæc, Domine noster. & infra: Per Eam serpenti operam nascentem mors aditum inuenit: Maria diuina voluntati obsecuta deceptorem serpentem in fraudem induxit, ac mundo immortalitatem inuexit. ita Damascenus & oratio 2. de dorm. pleraque de comparatione inter Eam, & Virginem affert.

Bernardus homil. 2. super missus est: Latere, inquit, in pater Adam; sed magis o tu Eua mater exulta, qui si ut omnium parentes, ita omnium fuisse peremptores: imò prius peremptores, quam parentes; ambo (inquam) consolamini super filia. & tali filia si vir cecidit per feminam, iam non erigitur nisi per feminam: mulier quam didisti mihi, dedisti mihi de ligno, & comedisti ex cuspationis verbum in vocem gratiarum actionis, & dic: Domine mulier quam dedisti mihi, deit mihi de ligno vitæ, & comedi, & dulce factum est super mel ori meo, quia in ipso vivificasti me. ita Bernardus. Idem sermone Signum magnum. Sic prudentissimus, & clementissimus Artifex, quod quassatum fuerat non confregit, sed vitulus omnino refecit, & videlicet nobis novum formaret Adam ex veteri, & Eam transfunderet in Mariam. & infra: Crudelis, inquit, Eua per quam serpens atque pestiferum etiam ipsi viro virus infudit; sed fidelis Maria, quæ saluum antiodum & virum, & mulieribus propinavit; illa enim ministra seductionis, hæc propinatrix: illa suggessit prauaricationem, hæc iniecit redemptionem. ita Bernardus.

6 Ex quibus omnibus illud habemus, Virginem sanctissimam potioriore, quam Eam; immo singulari ratione præ illa matris viventium titulo appellandam, cum damna Eua, quæ mortem inuexit, ipsa Deipara vitam gignendo non tantum restituerit, sed longe etiam melius reparaverit.

Ad hæc verba la Sap. 7. omnium est mater. Albertus super missus est, teste S. Antonia no 4. par. tit. 15. cap. 14 §. 3. de B. Virgine expo.

Bernardus.

Comparatur B. Virgo cum Eua.

Sap. 7.

Albertus

S. Antonia

expo.

Deipara exponit: *Quam*, Alberrus ait, non solum spiri-
tualiiter genuisse omnes Sanctos etiam veteris te-
stamenti, quippe qui per fidem verbi incarnandi
de Virgine Maria explicitam, vel implicitam gra-
tiam acciperunt, sed etiam curam gerere mater-
nam omnium, cui proportionem suam aptari potest il-
lud, quod de Sapientia dicitur: *Ipsi cura est de om-
nibus*. hæc ex Alberto.

DEIPARA EST MATER IUSTORVM.

B. Virgo
mater est
iustorum.

Origenes.

Ioh. 19.

Hieron.

August.

Ildefons.
Sophron.

Damasce.

B. Virgo in
sua dormi-
tione filios
duxit, peregrinationis mea solatium esto per ma-
trium mearum impositionem, benedictionem
Christo
serum nouis benedictionibus cumula, postea sub-
latis (ut verisimile est) manibus ijs omnibus, qui
tunc collecti erant bene precata est. hæc Damas-
scenus.

Pet. Chrys.

Petrus Chrysologus sermo, 146. docens
MATRIS nomen sanctissimæ Virgini pecu-

QUAPROPTER Patres eam matrem Iu-
storum agnoscunt, & prædicant. Ori-
genes tom. 1. in Iohannem in ipsa præ-
fatione docet: *Maria filium esse Dominum Ie-
sum Christum, & præterea omnem eum, qui est*
perfecte Christianus: qui enim huiusmodi est, non
amplius vivit ipso sed in ipso vivit Christus, & i-
deo de eo dici potest Maria, Ecce filius tuus Chri-
stus. hæc ex Origene.

Hieronymus epist. 25. ad Paulum de obitu
Blessæ filie eius, introducit ipsam post mor-
tem ad matrem sic loquentem: *Puam me esse*
solum? habeo pro te Mariam matrem Domini:
quasi dicat, ipsa Deipara in cælis loco tui pro
matre mihi est, ut potius mihi gratulari, quam
de obitu meo lugere debeas.

Augustinus libro de sancta virginitate c. 6.
agens de B. Virgine: *illa, inquit, una femina*
spiritu plane mater est membrorum Salvatoris,
quod nos sumus; quia cooperata est charitate, ut
fideles in Ecclesia nascerentur, qui illius capitis
membra sunt; corpore mater est ipsius capitis.
hæc ex Augustino. Idem etiam sermone 18.

de Sanctis & Ildefonsius serm. 8. de Assumpt.
& Sophronius inter opera Hieronymi sermo-
ne de Assumptione: *Matrem gentium eam*

vocant. Damascenus orat. 2. de dorm. Virg.
refert verba Virginis ex hac vita migrantis ad
Christum, in quibus, ubi animam suam illi
commendasset, commendans etiam fideles,
vocat suos filios in hunc modum: *Tu, inquit,*
charissimis filiis meis, quos tu fratres appellandos
duxisti, peregrinationis mea solatium esto per ma-
trium mearum impositionem, benedictionem
Christo
serum nouis benedictionibus cumula, postea sub-
latis (ut verisimile est) manibus ijs omnibus, qui
tunc collecti erant bene precata est. hæc Damas-
scenus.

Petrus Chrysologus sermo, 146. docens
MATRIS nomen sanctissimæ Virgini pecu-

liaritertribuendum esse, ad nomen eius, quod
est MARIA, & ad congregationes aquarum,
quæ Genes. 1. vocantur Maria alludens; eam
in mari rubro præfiguratam, atque matrem po-
puli per aquam regenerati fuisse egregie ex-
plicat: *Maria, inquit, Mater vocatur, & quan-*
do non MARIA mater? Congregationes, inquit,
aquarum appellavit Maria, nonne hac excurrentem
populum de Egypto concepit uno viro, ut emer-
geret cælestis in novam creaturam renata proge-
nies? iuxta illud Apostoli, Patres nostri omnes
sub nube fuerunt, & omnes mare transierunt, &
omnes in Moyse baptizati sunt in nube, & in ma-
ri, & ut semper Maria humana prælia sit salu-
tis, populum, quem unda generatrix emisit in lu-
cem, ipsa iure præcessit, in Cantico: Maria, in-
quit, soror Moysi sumens tympanum in manu sua
dixit: Cantemus Domino, glorioso enim honorifi-
catus est: hucusque Chrysologus. cuius ra-
tiocinatio non minus pia, quam elegans; non
enim sola vocis similitudine, quam habent
maria cum Maria beatissima nititur, sed in es-
tymologia etiam ipsius nominis Mariæ, quæ
ut cap. 5. dicebamus mare amatum sonat,
quare in mari rubro merito præfiguratam di-
cit Chrysologus.

Præterea sancti Patres per Virginem om-
nia reperata, ipsam quoque peculiari quadam
ratione salutis nostræ cooperatam affirmant, luti coope-
de quo cap. 17 egimus, ideoque iure optimo rata est.
mater nostra dici potest. Hinc est, quod An-
selmus de excellent. Virg. cap. 11. *Sicut, inquit,*
Deus sua potentia parando cuncta Pater est, &
Deus omnium: ita beata Dei genitrix Maria suis
meritis cuncta reparando mater est. & Domina
rerum. S. Ephrem serm. de laudib. Virg. in-
ter alias Deiparæ salutationes, etiam hanc
ponit: *Aus omnium Parens.* S. Bonaventura in
speculo B. Virginis cap. 8. *Maria, inquit, non*
solum est mater Christi singularis, sed etiam ma-
ter omnium fidelium universali; unde B. Ama-
brosius ait, Si Christus est credentium frater,
cur non ipsa, quæ genuit Christum credentium sit
mater? Ita charissimi omnes nunc gaudeamus,
nunc omnes gaudentes dicamus, Benedictus fra-
ter, per quem Maria est nostra mater, & benedicta
est mater, per quam Christus est noster frater.
Hinc bene Anselmus ait, Domina mater per quæ
laudem tibi retribuemus. hæc nunc Bonaventura
ra, qui etiam in vita S. Francisci cap. 9. narrat
S. Franciscum indicibili amore erga matrem
Domini.

Domini fuisse affectum, inter alia hoc etiam nomine: *Eo quod*, inquit, *Domini mater* fratrem nobis effecerit. Idem in hymno: *Te matrem Dei*, &c. *tu mater omnium beatorum*, gaudium plenum post Deum, omnium supernorum ciuium solacium. Rupertus Tuitiensis lib. 13. in

loannem, B. Virginem plane omnium nostrum Matrem dicit, quia salutis omnium nostrum causam; & tunc sine dolore peperit, quando scilicet Christum genuit: & tempore passionis Domini cum magno dolore parturiebat, quod iuxta crucem itabat. Dionysius Carthusianus in Cantica art. 27. Sicut, inquit, Christus est Deus noster, & misericordia nostra, sic Virgo est mater, & Domina nostra misericordia nostra.

9. S. Bernardinus Senensis tom. 1. serm. 6. art. 2. cap. 2. Virgo, inquit, per hunc consensum in incarnationem filii omnium electorum salutem viscerosissime expetit, & procurauit, & omnium salutem & salutationem per hunc consensum singularissime dedicauit, ita ut ex iunc omnes in suis visceribus bacularet tanquam verissima mater filios suos. & serm. 1. art. 2. cap. 1. Vnde, inquit,

ab ipso Patre aeterno B. Virgo recepit formalem fecunditatem ad generando omnes electos, & etiam ipsos Angelos in aliquo gradu, & gradu, & experientia diuinorum. & cap. 3. Toti Trinitas hanc inestimabilem Virginem ostendit esse electorum omnium genitricem piam inexcensibilem pietatis. S. Antoninus 4. part. tit. 15, cap. 2. ubi dixisset Christum in cruce Ioanni matrem suam virginem dedisse in matrem. Quia vero, inquit,

Ioannes interpretatur, in quo est gratia, cuilibet etiam qui Ioannes dicitur, & existit, in quo scilicet est gratia gratum faciens, datur Virgo Maria in matrem; & citat Anselmum dicentem: Mater Dei facta est mater nostra: quod etiam probat: Sicut enim inquit, Christus nos genuit verbo veritatis ad esse gratia spirituale in cruce patiendo, ita & B. Virgo Maria nos genuit, & peperit in maximis doloribus filio compensando per assumptum pro nobis patienti. Ita exponit Albertus Magnus illud isa. vlt. Parturuit Sion filios suos, id est, B. Virgo, quae speculabatur mysterium passionis (Sion enim speculatio interpretatur) parturuit summam condolendo in passione filii. haec S. Antonin. Idem c. 14. §. 3. explicat quomodo sanctissima Virgo mater dicatur non solum hominum, sed etiam Angelorum: Quoniam, inquit, quicquid est causa causa, causa etiam censetur causari, sed Angeli illum nationem, perfectionem, & beatificationem recipiunt à Iesu, per

quam omnia restaurantur in caelo, & in terra, ergo Maria, qua mater est Iesu, causa est aliquo modo gloria Angelorum, ut aperit dicatur mater eorum. haec S. Antoninus, eadem quoque habet cap. 20. §. 11.

10. S. Brigitta in suis Reuelationibus lib. 4. S. Brigitta cap. 138. à B. Virgine haec sibi vigilanti in oratione dicta refert: Ego sum, inquit, Mater Sancti Iesu Dei, quia sic placuit sibi. Ego etiam sum Mater Caelo gaudium, quia sunt in superiori gaudio, quamuis de Infantibus habeant suam necessitatem secundum Virginis suam voluntatem, tamen in augmentum sua laetitia cumulat eum gaudium, ex eo quod vident faciem matris suae blandam. Sic placet Deo dare omnibus in caelesti Curia gaudium, & exultationem de mea virginitatis puritate, & meorum virtutum pulchritudine, quamuis habeant in comprehensibiliter ex eiusdem diuinitatis potentia B. Virgo totum bonum. Sum etiam Mater omnium, qui mater est sunt in purgatorio, quia omnes poena, qua debentur purgandis pro peccatis suis, in qualibet hora propter preces meas quodammodo mitigantur: ita purgatorio. placet Deo, ut aliqua ex his poenis, qua debentur eis de rigore diuina iustitia, minuatur: Ergo sum B. Virgo mater totius iustitiae, quae est in mundo, quam iustitiam filius meus dilexit dilectione perfectissima. Et sicut materna manus semper parata est ad opponendum se periculo, in cordi filii sui defensionem, si aliquis niteretur in suam defensionem, ita ego sum parata iugiter iustos, qui sunt in mundo, defendere, & de omni spirituali periculo liberare. B. Virgo

Ego etiam quasi sum Mater omnium peccatorum, se volentium emendare, & habentium voluntatem in Deum amplius non peccare, & sum voluntaria ipsum peccatorem in meam defensionem accipere, sicut charitativa mater dum videret filium nudum ab inimicis acutos gladios habentibus, sibi occurrentem, nonne tunc ipsa opponeret se periculo viriliter, ut filium suum de manibus inimicorum suorum liberaret, & eriperet, & in sinu suo gaudenter conseruaret. Ita facio, & faciam ego omnibus peccatoribus misericordiam meam à filio meo petentibus sub mera contritione, & diuina dilectione, haec tunc ex Reuelationibus S. Brigittae.

Ex dictis satis probatum remanet primum, quod tractandum fuit, scilicet sanctissimam Deiparam iustitiam omnium Matrem esse, atque à sanctis Patribus tanquam matrem agnoscere: quibus ex capitibus hoc illi tribuatur demonstrandum erit.

Yy VIR-

VIRGINEM DEIPARAM IVSTORVM ESSE MATREM;

tum quia Christi Domini est Mater; tum quia in Ioanne ab eodem Christo sunt ei peculiariter in filios traditi. tum etiam quia eorum salutem multipliciter proomuit.

CAPVT XXVIII.

S. V. M. M. A. R. I. V. M.

Christus Deipara in Ioanne iustos in filios tradidit num. 5.

Deipara ad iustorum salutem multipliciter cooperatur. num. 8.

Deipara Mater est diuina gratia; pulchra dilectionis fides; & sancta spes. num. 11.

B. Virgo quibus capitibus Mater dicatur in-
forum.

VM ex superiori capite Virginem gloriosam iustorum esse Matrem cō-
fiter, in præsencia quibus rationibus hoc ei conueniat, ostēdamus; quod erat alterum ex tribus, quæ in hoc argumento superiori capite pertractanda propolui. Et sane triplici ex capite hoc Virgini beatissimæ meritō conuenit. Primum, quia Christi Domini, qui omnium iustorum est parens, ipsa Mater est naturalis. Secundum, quia Christus ipse in cruce in Ioanne iustos Virgini in filios tradidit. eidemq; commendauit. Tertium, quia præter hæc ipsa multis modis ad iustorum salutem cooperatur, eosq; in Christo gignit, quia omnia singillatim demonstranda sunt.

Primo qui Mater est Christi. Primum igitur caput est, quia Christi mater est naturalis: hanc rationem admittunt Doctores y præcedenti capite allati, qui Virginem matrem viventium esse astruunt; quoniam, scilicet, vitam, id est, Christum, per quem uerè uiuimus, genuit: & quoniam omnes, qui uita gratia uiuunt ad eam spectant. Ita Epiphanius, Irenæus, Augustinus, Bernardus, qui Virginem eum sua conferunt: nec non Athanasius, Albertus, S. Antoninus, Bonauentura, Rupertus, S. Bernardinus Senensis, quos supra citauimus; qui ex eo, quod Mater sit Christi, matrem esse iustorum inferunt. Idem etiam ratione sic probatur: Virgo Mater est Christi, iusti omnes sunt spirituales filij ipsius Christi, S. Bernardus ergo & Virgo sanctissima eorum mater dicitur. Consequenter ex communi modo loquendi, &

ex phrasi ipsa scripturarum satis est clara, ut dicemus: Christum autem Patrem esse iustorum, qui per baptismum regenerantur, & Gal. vult. No. *Christus* *us creatura in ipso efficiuntur, quia pretioso suo sanguine eos redemit, & in filios adoptauit, & iustos Gal. vi.* vicissim semel, seu sobolem esse eiusdem, docet Isaias ca. 9. qui inter alia Christi nomina, quibus eius admirabiles effectus, & in humanum genus beneficia indicantur, etiam hoc recensetur. Et *upcabitur*, inquit, *nomē eius Pater futuræ seculi*: seu, ut alij vertūt, & in idem recidit. *Pater æternitatis*, nimirum eorum, qui ad seculum facturi, seu beatæ illæ æternitatis pertinent, quibus æternitatis aditum deuicta morte ipse resecrauit. *Impij enim morti æterna additi, vinculo æterni* (ut uerbis utar Apostoli Iuda: sub cal. *Epist. Iuda* *na referuntur*). Ad hæc de Christo uaticinatur *Isa. 53.* *Ilatus ca. 5.* Si posueris pro peccato animam suam, *uidebit semen longanū*, generatione scilicet nāquam interitura, quod idem est cum eo, quod ipse Christus de se dixit: *Si granū frumenti cadens in terram mortuum fuerit, multum fructum affert*. De hac sua prole, seu semine Christus *Pl. psal. 21.* *Et anima, inquit, mea illi uiuit, & semen meū Isa. 64.* *seruiet ipsi & Iia. 63.* Propheta in persona fidelis ad Christum. *Tu enim Pater noster, & Abraham nesciuit nos, & Isa. 63.* *ignorauit nos. Tu Domine. Pater noster, & Redemptor noster*, quibus uerbis, ut anima ducens Theodoretus, non negatur, Theodor. Abraham Patriarcha, sed quod Patris nomen magis Christo Deo Redemptori conueniat, nulloq; alio Patre nisi Christo esse nobis glorandum ostenditur. Hinc est, quod *Matth. 9.* *Matth. 10.* *Iusti dicuntur filij sponsi ex quo loco S. August. Aug. lib. de sancta uirginitate c. 6.* *Omnes qui in Christum crediderunt, ex Christo sp. ritualiter nasci, & recte filij sponsi appellari colligit. Ideo Ioan. Ioan. 12.* *Credita in lucem, ut filij lucis sitis.* cumq; ipse Christus *Ioan. 12.* *Sit lux uera, qua illi.* *Ioan. 12.* *minat omnem hominem, satis attendit eos, qui in Christum credunt, filios euadere Christi. Quare Christus, in sermone post cenam,* *Ioan.*

Luc. 13. Ioan. 13. ut suam in Apostolos charitatem
 paternam exprimeret, illos compellat *silo*
 Coloss. 3. expoliatus veterem hominem, & induimus novum iuxta
 illud Apostoli Rom. 13. *Induimini Dominum*
vestrum Iesum Christum, atque in Christo re-
 nascimur. idem etiam baptismus *lauracrum* di-
 citur regenerationis, in quo hanc filiationem,
 quæ est maxima dignitas, consequimur.
 2. Quod verò Christi mater, Mater quoque
 sit eorum, qui spiritualiter à Christo sunt geni-
 ti, ipsa nostra ratio admonet. Quocirca S. Anto-
 ninus 4. par. tit. 15. cap. 14. §. 3. ad hoc pio-
 bandum affert axioma illud philosophicum
 Quicquid est causa causæ, est causa causati. Et
 Petrus Damianus serm. 3. de Nativ. Virg. Me-
 rito, inquit, B. Maria dicitur parens parvulus,
 fons fontis virtutis, origo principij, quia ille ex ea pro-
 duxit per materiam carnis, qui caput est, & initium
 omnium rerum per essentiam divinitatis. Adhuc
 modus, & phrasis sacrarum literarum hoc i-
 dem docent: nam Isa. 51. Sara dicitur peperisse
 Isaac, cum tamen ipsa non nisi Isaac genuerit,
 ex quo propagati sunt Iudæi: & Abraham
 Pater dicitur multarum gentium per eundem I-
 saac. ita Genes. 17. Isa. 51. & Ioan. 8.
 Quare non immerito iuxta expositionem
 Ambrosij lib. de Iostit. Virg. cap. 13. beatissi-
 mæ Virgini dicitur: *Vener tuus sicut acervus*
tritici vallatus lilij: quamvis enim in virgineo
 Deiparæ utero (cujus illibatam integritatem,
 ut animadvertit Carthusianus libro de laud.
 Virg. art. 37. liliorum vallum significat) uni-
 cum fuerit granum frumenti, quia tamen ex
 Ambrosio, granum frumenti postea in cruce
 mortuum, plurimum fructum attulit, idem de
 uno grano tritici acervus est factus, & comple-
 tum est illud propheticum: *Et convallies abun-*
dabunt frumento. ita Ambros. Et Epiphanius
 serm. de laudibus Deiparæ: *Ipsa, inquit, est ager*
minime cultus, quæ Verbum velut granum fru-
menti suscipiens etiam manipulum germinavit.
 sic ille. Cum ergo granum illud innumeros
 electos, quorum Christus caput est, atque pa-
 rens, virtute contineat; consequens etiam est,
 ut omnes illi sanctissimæ Dei genitricis spiri-
 tuales filij, velut acervus tritici in ejus utero
 censeantur: simili namque ratione Rebecca
 geminos tantum in utero gestanti dictum à
 Domino: *Dua gentes sunt in utero tuo, & duo*
populi ex ventre tuo dividuntur, quod in illis
 duobus eorum posteris conciderentur.

3. Dices, Christus Dominus in sacris litte-
 ris, præsertim in Canticis Sponsus dicitur Ec-
 clesiæ; imò & conjubet animæ in gratia exi-
 stentis, ut videre est Matth. 9. Luc. 5. Ioan.
 3. quare Apoc. 21. *Ostendam tibi sponsam uxorem*
Agni: quocirca Ecclesiæ, & quælibet anima
 fidelis crebriò vocatur sponsa Cant. 4. *Vulnera-*
sti cor meum soror mea sponsa. Additur autem
 (soror) ad indicandum amorem castissimum,
 qui inter hunc sponsum, & sponsam interce-
 dit; quorum epithalamium in spiritu cecinit
 Regius Propheta Psal. 44. & Salomon totoli-
 bro Canticorum, de quo Apostolus Ephes. 5.
 Erunt, inquit, duo in carne una; Sacramentum
 hoc magnum est; ego autem dico in Christo, & in
 Ecclesiâ.

Præterea Christus per Incarnationem fra-
 ter, & caro nostra est, ita ut iuxta illud Roma-
 nor. 8. *Sit ipse primogenitus in multis fratribus*.
 quod nomen etiam post resurrectionem non
 est designatus, quando sibi omnes potesta-
 tem datam in cælo, & in terra declaravit; nam
 & Mariæ Magdalene familiariter: *Vade, in-*
quit, & dic fratribus meis, Ascendo ad patrem
meum, & patrem vestrum, quam dignationem
 ternerò Apostolus Hebr. 1. adeò extollit: *Non*
confunditur, inquit, *fratres vos vocare, dicens*:
Narrabo nomen tuum fratribus meis: quæ cum
 ita sint, qua nam ratione Christus, qui est
 sponsus, & frater noster, dici etiam poterit
 Pater? & qua etiam ratione ex hoc capite B.
 Virgo Mater nostra dicatur?

Respondeo ex his rectè inferri Christum
 non tantum Patrem, verum etiam sponsum, & fratrem
 fratrem esse justorum, in cognatione enim spi-
 rituali diversis rationibus, diversa quoque huius-
 julsmodi nomina eidem imponi non est incon-
 veniens: quare illud, quod apud Homerum à
 pudicissima quadam femina conjugii dile-
 ctissimo dictum legimus, ubi eum sibi patrem,
 matrem, fratrem, atque sponsum esse affirmat;
 multò præstantius in Christum, mutato dom-
 taxat nomine, anima fidelis referre sic po-
 test.

Tu mihi Christo Deus Pater es, tu quoque optima
 Mater;
 Tu mihi Germanus charus, sponsusq; fidelis.
 4. Iam verò hæc ipsa magis confirmant Vir-
 ginem sanctissimam electorum Matrem me-
 stram, quatenus Christus est Pater noster: sed et
 jam quatenus sponsus est noster. Etenim mater sumus.

Objection.
 quia Chri-
 stus est spō-
 sus anima,
 & quomo-
 do est pater
 Matth. 9.
 Luc. 5.
 Ioan. 3.
 Apoc. 21.
 Cant. 4.
 Psal. 44.
 Ephes. 5.

Christus
 est pater
 justorum,
 quomodo
 dicitur
 pater.
 Rom. 8.

Ioan. 20.
 Hebr. 1.
 Psal. 21.

Objection.

Homer.

lib. 6.

Iliad. pro-
 pè finem

Andromæ-
 che 4. He-

rorem con-
 jugem

sumus.

Philo. sponſi ſolet communiter mater etiam ſponſæ appellari; nam, ut rectè animadvertit Philo lib. 2. de Monachia, generi loco filiorum ſunt ſoceris, & hi loco parentum ſunt generis: pari ratione ſponſa filij, loco filiæ eſt matri hujusmodi ſponſi. & hæc viciffim eidem ſponſæ loco eſt matris.

Anſelm. Similiter non tantum eſt mater Chriſti fratris noſtri: ſed carnem illi tribuendo fratrem eum nobis effecit. unde Anſelm. apud Bonaventuram in ſpeculo B. Virg. cap. 8. Si Chriſtus, inquit, eſt credentium frater, cur non ipſa, qua genuit Chriſtum, credentium ſit Mater? & ipſe Bonaventura inſia: Benediſtus frater, per quem Maria eſt noſtra Mater: & benediſta mater, per quam Chriſtus eſt noſter frater. hæc Bonaventura. de quo Anſelmus lib. de excell. Virg. c. 9.

Anſelm. Quod, inquit, tantum patrem, & tantum fratrem (id eſt Chriſtum) ſerviſti ſumus, ut que B. Maria aſcribere debemus, cujus intergerma, & benediſta ſacunditate in tantam dignitatem ſurreximus, quod ejus ſecunda virginitas Deum de ſua ſubſtantia genuit. & c. 12. ad B. Virginem: Per hoc, inquit, Deus noſter, per te factus eſt frater noſter, ut quemadmodum ipſe dignatus eſt conſors fieri noſtra humanitatis, ut nos mereamur conſortes fieri ſua divinitatis. & Bernard. ſerm. de Aquæductu: An, inquit, trepidas ad Chriſtum? frater tuus eſt, & caro tua, tentatus per omnia abſq; peccato, ut miſericors fieret; Hunc tibi fratrem Maria dedit. ita Bernardus.

CHRISTVS DEIPARÆ IN JOANNE

tuſtos in filios tradidit.

Secundo, **A**lterum caput, quo Virgini ſanctiſſimæ, quia Chriſtus in cruce juſtos matri in filios tradidit. *Ma. 13.* quoniam ſcilicet Chriſtus Dominus in cruce pendens in Joanne diſcipulo ſingulariter ſibi dilecto, & cujus nomen gratiam ſonat, omnes quos ipſe diligit, quique in gratia exiſtunt, in gratia exiſtunt, in filios eidem tradidit, ut quos ipſe eo tempore maximis in cruce doloribus parturiebat juxta illud Iſaiæ vaticinium: Si poſueris pro peccato animam tuam, videbis ſemen longævum: ipſa tanquam pia Mater à Chriſto genitos in filios ſua charitate fovendos, ſuoque patrociniò tuendos ſuſciperet. & hoc quidem tibi volunt ex Auctoribus ſuperiori capite ad verbum allatis ij, qui affirmant B. Virginem tempore paſſionis propter acerbiffimos dolores ex filij compaſſionis toleratos nos partu-

riſſe. Ita Rupert. Tuitienſis, & Albertus a. Rupert. pud S. Antoninum 4. part. tit. 15. c. 2. quo. Tuit. S. niam ſcilicet eo tempore Chriſtus electos omnes in Joanne, qui gratia interpretatur, ei dedit in filios. Huc referri poteſt illud S. Antonini 4. part. tit. 15. c. 20. §. 14. ubi docet Chriſtum feciſſe Virginem participem beneficii redemptionis, quatenus ſicut fuit adjutrix redemptionis per compaſſionem, ita fieret Mater omnium per recreationem: totumque mundum ſicut obſtingitur Chriſto per paſſionem, ita etiam Dominæ obſtingi per compaſſionem. hæc S. Antoninus. Sed diſeris verbis hoc etiam plurimi adnotarunt, inter quos idem S. Antoninus 4. part. tit. 15. cap. 2. cujus verba ſuperiori capite citavi. P. Alph. Salmer. Tom. 10. ſuorum operum tract. 41. Toletus in Ioan. 19. ſuper illud: Mulier ecce filius tuus. Omnes nos, inquit, curia, protectioni, & interceſſioni Virginis commendat, nobis autem fiduciam conſert, ut tanquam ad Matrem, & Dominam in omnibus noſtris confugeremus, Ioannes nos repreſentabat, ſic ille. Idem etiam ſatis aperte indicat Origens in Ioannem tom. 1. in ipſa præſatione, ubi, ut quis myſteria, quæ in Euangelio S. Joannis continentur percipiat, doceat illud debere eſſe alterum Joannem, qui Origens ſupra pectus Domini recubuit, vel à Chriſto ad hæc, acceperit B. Virginem in Matrem, ita ut ſit quatraveluti alter Chriſtus filius Virginis. & poſt aliam qua concludit de omni perfectio Chriſtiano, Ioan. 12. in quo vivit Chriſtus, dictum fuiſſe Virginis: Ecce filius tuus Chriſtus: verba Origens placuit plenius referre, ut intelligamus quales eſſe non deceat, ut ad tantam Virginis filiationem aliqua ratione aſpirare poſſimus: conſerens enim ibi Origens Ioannem eum reliquis Euangelis, qui humanam Chriſti generationem, & actiones enarrant, ſubiicit de Ioanne in hæc verba: Sed majores, perfectioresque de Jeſu ſermones reſervat ei, qui ſupra pectus Jeſu recubuit. Nullus enim illorum adeo purè manifeſtavit illius divinitatem, ut Ioannes, quippe qui inducis illum dicentem: Ego ſum lux mundi. Ego ſum via, veritas, & vita. Ego ſum reſurrexio, Ego ſum oſtium, Ego ſum paſtor bonus: & in Apocalypſi, Ego ſum α, & ω; principium, & finis; primus, & noviffimus. Audemus igitur dicere, primas ſcripturarum omnium euangelium eſſe: Euangeliorum verò primis Euangelium à Joanne traditum, cujus ſolum percipere nemo poteſt, niſi qui ſupra pectus Jeſu

su reueneris, vel acceperis à Iesu Mariam, quæ etiam ipsius Mater fiat, ad id talem, tantumq; necesse est, quæ Ioannes alius sit facturus, ut quem admodum Ioannes itidem etiam & iste à Iesu, Iesus existere ostendebatur: Nam si nullus est Mariæ filius (iudicio eorum, qui de ipsa sanè senserunt) praterquam Iesus, dicitq; Iesus Mariæ, Mater ecce filius & non ecce etiam hic est filius tuus, perinde est, ac si dixisset: Ecce hic est Iesus, quæ genuisti? Etenim quisquis perfectus est, non amplius vult ipse, sed in ipso vult Christus, cumq; in ipso vult Christus, dicitur de eo Maria: Ecce filius tuus Christus. hæc tunc Origenes.

Quanta autem cum pietate Christus in cruce totum hoc inter Matrem, & Ioannem transegit, pulchrè expendit Ambrosius epist. 82. ad Vercellensem Ecclesiam in fine: Nam si, inquit, religiosum est, quod latroni donatur venia, multo liberior pietas est, quod à filio Mater tanto affectu honoratur. Ecce, inquit, filius tuus, ecce mater tua. Testatur de cruce Christus, & inter matrem, atq; discipulum dicitur debet pietatis officia. hæc Ambrosius.

Cyprianus sermone de Passione agens de hoc: Thalamum, inquit, humanitatu tuæ cubiculario dilecto commendat & Cyrillus in Ioannem: Commendat, inquit, Mariam Ioanni, ut officium filij in eam seruaret, Mater Ioannem, ut parentis in discipulum auctoritatem haberet, amore videlicet atq; charitate non minus illos coniungebat, quam si natura maxima propinquitate conjuncti essent. ita Cyrillus.

Quod autem Christus in cruce in tanta tormentorum atrocitate nostri ita memor esse dignatus sit, ut matrem suam nobis etiam traderet in matrem, profecto beneficio nos sibi deuinxit adeo ingenti, ut si ea, quæ illud consequuntur, attentè perpendantur, verbis satis explicari nequeat. quocirca gratiæ illi agendæ sunt, quàm maximæ: neque enim satis illi fuit nos facere sui æterni patris filios; nisi etiam quo sibi coniunctiores redderet, etiam in Ioanne matris suæ filios efficeret, ut ex utraque parte tam patris, quàm matris fratres illius essemus. quare Bernardus sermone Signum magnum: Gratiæ, inquit, age ei, qui talem tibi mediatricem benignissima miseratione prouidit. Et hoc fuit legatum, seu hæreditas illa preciosissima inter summos cruciatus à Christo nobis relicta, cum Deiparam Ioanni, & in Ioanne nobis eam tradidit. quod non obscure in Eliæ pallio figuratum accepimus; sicut enim olim

Elias 4. Reg. 2. in curru igneo per turbine euectus ascendens in cœlum, Eliseo pallium suum reliquit, per quod ipse Eliseus 3. Reg. 19. à laborioso, & humili arandi opere, ad salutarem, & honorificam Eliæ sequelam antea fuerat traductus, & in quo postea admirabilia effecit, cum Iordanis aquas, ut per eas sicco vestigio pertransiret, diuisit: ita Christus per turbine passionis in curru Crucis, flammis charitatis, vndique flagrantè recedens, B. Virgo Virginem quæ iuueni erat pallium in cuius utero dum carnem suscepit, veluti pallio circumdatus, seu obuolatus fuerat, nobis reliquit, cum scilicet, in Ioanne nobis etiam eam in matrem tradidit, cuius virtute, & precibus tot peccatorum conuersiones, tam multa miracula in Ecclesia peraguntur; & aquæ tribulationis præsentis vitæ ita diuiduntur, ac mitigantur, ut per eas tuti transire valeamus. alioquin forsitan pertransisset anima nostra, ut habetur Plal. 123. d. diuisam, insolerabilem, aquam nimirum ita altam, ut vadari nequeat.

Deiparam autem Christi pallium appellat Methodius in hypapantem cum ea agens: Tu es, inquit, impollutum illud indumentum, quod luce uti vestimento circumfanditur. Et quem admodum Eliseus adduci nequitiam potuit, ut Eliam priusquam raperetur dederet, sed ad finem usq; illi adhaeret, & ita huius pallij hæres factus est, (audierat item Eliam sibi duplicem eius spiritum in se fieri postulantem ita dicentem: Si videris me quando tollar à te, erit tibi, quod petisti.) ita & nos, ut tantum Christi pallium hæreditate possideamus, & spiritum eius duplicem, vberem nimirum, eius gratiam consequamur exemplo sancti Ioannis iuxta crucem Iesu cum matre eius, in finem usque persistamus, per crebram nimirum, ac deuotam passionis eius meditationem, cum animi gratitudine, & charitatis ardore coniunctam, per societatem passionum, pro Christi nomine hilari, ac prompto animo suscepturam: si enim cum Christo crucifixo persistemus in eius tentationibus Luc. 22. Regni quoq; eius erimus participes: Si compatimur Rom. 8. & conglorificabimur: Si commorimur, 2. Tim. 2. conuinemus, 2. Tim. 2. Et si 1. Petr. 4. communicauerimus Christi passionibus, in reuelatione gloriæ eius gaudebimus exultantes: Quod si 2. Cor. 1. fuerimus socij passionum, 2. Cor. 1. etiam & consolationis erimus: Quin etiam Christo passo in carne eadem cogitatione 1. Petr. 1. 2. Petr. 1. armemur, ut omnimoda nequissimi ignea extinguere possimus

4. Reg. 2.

3. Reg. 19.

B. Virgo

pallium

Christi

dicitur.

Per Virg-

nem aqua

huius m-

diuis-

duntur.

Psal. 123.

Method.

4. Reg. 2.

Cū Christo

in cruce

persene-

randum.

1. Petr. 4.

2. Cor. 1.

1. Petr. 1.

2. Petr. 1.

7. Ve-

Ty 3

7. Ve-

Ad B. Vir- **7. Verum**, uttam pretiosi legati nobis à Christo relictæ, vberem fructum capiamus, obuiuamur & nos hoc sacro Virginis pallio, sub quo, ut cap. 24 dicebamus, quamplurimi, tanquam in portu tutissimo stationem faciunt, ad eam supplices accurramus, dicentes. cum Ecclesiæ. *Sub tuum præsidium confugimus sancta Dei genitrix, nostras deprecationes ne despicias in necessitatibus; sed à periculis cunctis libera nos semper Virgo gloriosa, & benedicta; caueamus ne emolumentum quod ex Virginis patrocinio consequi possumus amplissimum, nostra desidia amittamus. neque enim exiguae confusionis rei erunt ij, qui tantum Christi beneficium paruissecerint. nam & Dominus iudæis inter alia beneficia quibus se ingratos exhibuerunt, illud exprobrat Micheæ 6. Quod miseris ante faciem eorum Moysen, Aaron, & Hieronym. Mariam, quæ verba enarrans Hieronymus in suis commentariis in Michæam, de Christo, & Deipara interpretatur, Audiamus: inquit, cum peccauerimus aduersus nos dispuantem Deum, & in no. beneficiorum suorum magnitudinem arguentem, mittit Moysen spiritualem legem, & Aaron magnum sacerdotem, non typicum Ezechiel, veritatemque portantem, sed signaculum sanctitatis in fronte habentem, quod Deus Pater signauit, mittit & MARIAM vaticinium Propietarum hæc Hieronymus. Quare iuxta hunc Hieronymi sensum, ut in præsentia taceam eorum locordiam, & nequitiam omni supplicio dignam, qui Christi beneficium nec agnoscunt, nec recipiunt, (quid grauius Apostolus ad H. bi. 10. expendit comparatione facta cum poenis transgressoribus Moisaicæ legis inflicto.) quanto putamus maiori, quam veteres illos Iudæos reprehensione, ac poena dignos eos, qui in lege gratiæ Maria Deiparæ beneficio uti neglexerint, quam Maria toror Moysei adumbrabat, quamque Deus singulari benignitate præter Christum nobis in hoc deferro, ad terram promissionis celestem contententibus dedit in matrem?*

DEIPARA AD IVSTORVM SALVTÈM
multipliciter est cooperata.

Tertio, 8. Tertium caput erat, quoniam sanctissima Virgo, præter id, quod omnibus con-
Virgo mul- tulit Christum gignendo (qua ratione ad salutem nostram, ut cap. 17. dixi suo modo peccatis ho-
saluati ho- culariter cooperata est) adhuc ad salutem

nostram, & ut adoptionem filiorum Dei adi-
piscamur, multis rationibus, nimirum suis efflu-
cacissimis precibus, meritis, doctrina, exem-
plis, & miraculis, quæ ab ea iugiter & vberim
in Ecclesia promanant, ita cooperatur, ut in
Christo merito nos gignere dicatur: nam &
auxilia ad deleenda peccata, & ad proficiendū
in via Dei nobis imperat, vires dæmonis eiūq;
contra nos cōatus retundit ac cōprimat; miseris opitulatur, omnibus nostris necessitatibus,
tum corporis, tum animæ præsto esse, & ut
cœli Regina opem suam nobis impetiri dignatur.

Quod autem propter hoc merito mater
nostra dici possit, hæc ratione demonstratur: *Apostolus*
Apostolus enim quos ad fidei veritatem sua
prædicatione perduxerat, filios itre appellat. *fiat h. se*
2. Corinth. 4. Ut filios, inquit, meos charissimos. *conuer-*
moneo, nam si decem milia pædagogorum habe-
atis in Christo, sed non multos Patres. *vocat f.*
nam in Christo Iesu per Euangelium ego vos genui. *luc.*
& Galat. 4. Filii mei, quos ierum parturio donec *Galat. 4.*
formetur Christus in vobis & ad Philemonem, *Ad Phil.*
Obsecro te pro filiis meo Onesimo, quem genui in *monem.*
vinculis. Sed Virgo Deipara ad omnium salu-
tem, peculiari ratione cooperatur, ergo merito
mater omnium dici potest. Quod autem om-
nibus ad salutem consequendam multis
modis auxilietur præter ea, quæ plenius dixi
cap. 16. quod mater sit misericordiae, & c. 17.
quomodo ad omnium salutem sic cooperata,
probatum tum auctoritate, tum etiam ratione.
Augustinus libro de sancta virginitate cap. 6.
loquens de Deipara: Hæc, inquit, mater spiritus
est membrorum salutatoris, quia cooperata est
charitate, ut fideles in Ecclesia nascerentur. An-
selmus de excel. Virg. cap. 11. Beata, inquit, Dei
genitrix suis meritis cuncta reparatio mater est,
& Domina rerum. S. Bernardinus Senensis to-
mo 3. scilicet 6. art. 2. cap. 2. Virgo inquit, per con-
sensum in incarnationem omnium electorum sa-
lutem viscerosissimè expevit, & procurauit, &
ex tunc in suis visceribus omnes basilaui, tan-
quam verissima mater filios suos. ita S. Bernar-
dinus. Et in S. Brigittæ reuelationibus lib. 14. S. Brigitta
cap. 138. ipsa Virgo, ut filius capit super retuli-
mus, dicebat: se nedium iustorum, sed etiam pecca-
torum, qui ad bonam frugem recipere se volunt
matrem esse, esseque opem ferre.

S. Franciscus: teste S. Bonaventura in eius Vita S.
vita cap. 6. eos, qui exemplo, & precibus a Francis-
corum conuertuntur, filios eorundem ap-
pellabat

pellabat: verba S. Bonauenturae hæc sunt: *Præferendum concionatori vano dicenti S. Franciscus: fratrem simplicem, & elinguem, qui bono exemplo alios prouocat ad bonum; illud quod, verbum: donec sterilis peperit, plurimos, taliter exponebat. Sterilis, inquit, est frater pauperculus, qui generandi in Ecclesia filios non habet officium; hic paries in iudicio plurimos, quia quos nunc priuatis orationibus conuertit ad Christum, sua gloria tunc iudex ascribet.* hæc Bonauentura.

9. Quæ cum ita sint, quid dicendum de Virgine sanctissima, cuius vita in cunctis suis exemplis cunctas illustrat Ecclesias, quæ ex Bernardo hom. 2. super missis est; veluti præclara, & eximia stella supra hoc mare magnum, & spaciosum necessarium est subleuata, micans meritis, illustrans exemplis, cuius precibus omnes ita fouentur, vt non sit qui se abscundat à calore eius; & sicut Christus est totius Ecclesie caput, vnde virtus tota in vniuersum corpus diffunditur, non secus ac vnguentum in capite, quod descendit in barbam Aaron; & in ornam vestimenti eius. Item omnium est Redemptor, & mediator Dei, & hominum ad satisfaciendum pro omnium peccatis, & apud Patrem noster aduocatus, ita Virgo est collem, per quod, vult S. Bernardus tomo 1. conc. 61. art. 2. capit. 10. ad nos Dei dona transfunditur, quam Bernardus idem vocat Aquæ ductum, & per quam eius deuoti famuli preces, & vota ad Christum dirigunt, & est omnium Genitrix, & per suas preces apud filium omnium est Mediatrix, reconciliatrix, & Aduocata, quæ de re copiose dicemus cap. 30. p. 7.

Ceterum Virgo sanctissima non tantum suæ vitæ exemplis admirabilibus, Meritis præclarissimis, & Precibus apud filium efficacissimis, sed etiam suæ doctrinæ splendore vniuersis in salutis spiritualis negotio opitulatur. Quocirca supra cap. 19. demonstrauimus, eam Doctorum aureolam merito consecutam, & ipsam Magistram fuisse Magistrorum, id est, Apostolorum, & Prophetisam, ac Euangelistam appellari ex sententia Rupertii, Ildefonsi, Idioræ, Anselmi, & aliorum, quos ibi citauimus; ac proinde, quæ per loca Apostolorum doctrinam ad finem vsque mundi sunt, ad Virginem quoque qua ratione ipsorum fuit Magistra, pertinere, nullus inficiari poterit.

Quare Cyrillus hom. 6. in Nestorium lo-

quens ad Virginem: *Per te, inquit, omnis creatura idolorum errore detenta, conuersa est ad agnitionem veritatis, & fideles homines ad sanctum baptismum perueniunt, atque in toto orbe terrarum constructa sunt ecclesie. Te adiutrice gentes veniunt ad penitentiam.* hæc Cyrillus. Anselmus: Hoc etiam probatur ex Anselmo, Bernardo, Bernard. Petro Damiano, Petro Chrysologo, cap. 27. Damian. citatis, qui dicunt per Virginem omnia re-

creata, & restaurata.

10. Denique hoc totum abunde confirmatur ex ijs, quæ supra cap. 20. disseruimus, vbi ex multorum Patrum sententia, & exemplis ex probatissimis Auctoribus desumptis ostendimus, ex Virgine tanquam ex diuino throno fulgura, voces ac tonitrua, miracula, ni-mirum, admonitiones ad peccatorum conuersionem tum blandas, tum terrificas, tonitrua item ad demonum furorem, quo in nos de-bachati conantur coercendum procedere, quibus omnibus, quæ ad nos in Christo generandum requiruntur effusissimè, ac cumulatissimè exercet, & hoc quidem tantò vniuersalius (ad omnes enim non tantum generatim, sed etiam singillatim se extendit) tantoque præ cæteris Sanctis efficacius præstat. Virgo beata; quantò eius merita in comparabiliter reliquorum Sanctorum meritis, vt alibi dixi, antecellunt; precesque eius, pectus, & vbera filio ostendentis gratiores, magisque eidem sunt acceptæ, vt propterea mater omnium merito sit prædicanda, cuius maternam curam, atque sollicitudinem in cunctis necessitatibus tum animæ, tum corporis, omnes ad eam pie confugientes experiuntur. Cumque in celesti hierarchia post filium sit suprema, ad mortales, in suis necessitatibus iuuandos, interdum Angelos destinat, vel Sanctos, quæ admodum testatur Angelus apud S. Brigitam in serm. Angelico cap. 20. interdum per seipsam operatur, & suam præsentiam suis seruis in vita, & in morte, miraculose exhibet, ut videre est in exemplis quæ supra attulimus cap. 24.

DEIPARA MATER EST DIUI-

na gratia pulchra dilectionis, fidei, &c.
sancta spei.

Quoniam verd ea, quibus salus nostra constat, sunt gratia ipsa, & virtutes, una gratias Theologicas vocant, idè, vt magis intelliga-

cligamus, quantopere Deipara ad salutem
noſtram ſit operata, ſciendum eſt, eas à beatiſ-
ſima Virgine peculiari quadam ratione adeo
efficaciter à ſuo filio nobis impetrari, & pro-
curari, ut Mater diuinæ gratiæ, Mater item fidei,
ſpei, & charitatis, merito appelletur: quod qua-
ratione eſt tributuri breuiter oſtendamus. In

Offic. Eccl. primis in Hymno ab Ecclesia ei dicitur: *Maria mater gratiæ mater misericordiæ;* & in Litanijis Lamentans vocatur *mater diuinæ gratiæ.* Quod confirmari potest ex Angelica salutatione, ubi

Gregorius Thaum.
gratia plena appellatur. Quare sanctus Gregorius Thaumaturgus in oratione de Annuntiatione docet, « Deiparam dici gratia plenam, quod in illa Virgine totus gratia thesaurus reconditur. quæ sola ex omnibus generationibus sancta corpore, & spiritu fuerit: cuius Angelus non tantum pulchritudinem, sed & virtutes animi admiratus, Idcirco gratia plenam

Epiphan appellavit. & Epiphanius hær. 78. A diu ty,
inquit, diuinorum charismatum vocata est gra-
tia plena. Quod autem Mater gratiæ merito
appellatur.

Anselmus Antei in libro de excellent. Virg. capit. 12.
pulchrè ostendit cum ei dicit: Tu, quæ mater
Dei es, eo re vera misericordia mater, & grata
existis. sic ille.

Joan. 19. Idque non obcurè significauit Christus Dominus, cum Ioannem, qui gratiam sonat

ei in filium tradidit. Idemque præsignificatum cernimus in S. Anna, quæ gratiam pariter sonat, & Deipara mater fuit. Itæ sicut Ioannes Baptista Domini præcursor suo nomine gratiam à Christo capite in omnes copiosè effundendam indicabat: ita S. Anna suo patris nomine vberem gratiam per Virginis merita, & apud Christum preces in homines derivandam, præ ostendebat. Nam si sanctus

Apoc. 1.
ioannes in apocalypsis cap. 1. pateretur gra-
tiam septem Ecclies, quæ sunt in Asia, ad
quas scribat precatur ad septem angelis di-
uino throno astantibus propter eorum pre-
ces ad hoc impetrandum efficacissimas (qui-
bus priores celestes iunioris sin. primarii: mi-

*Maria fuit
gratia.*

Marie fœ
grain.

tiam habuit intensissimam, & quia harum virtutum præstantissimarum actus, dimitum trium, quas theologicas appellant, addito timore Domini, qui initium est sapientie ipsa dum viveret perfectissime exercuit: verum etiam, quia ab ijs, quorum spiritualis mater esse dignatur, ut gratiam habeant, & ut in illis virtutibus, ipsi quoque strenue se exercent etiam atque etiam requirit: & præterea illas iisdem suis filiis à Christo procurat tanta facilitate, ut gratia, & eandem virtutum mater, & quasi officina dicatur, ut intelligant omnes ad gratiam, & ad virtutes has tam necessarias, eorumque augmentum à Deo obtinendum Virginitatis intercessionem esse efficacissimam, quod eleganter Bernardus sermone 4. super Salve Regina indicat, loquens cum Virgine: Defecit, inquit, vinum in cadis nostris, vinum, scilicet iustificans cor hominis, de quo Propheta quod germinat Virgines, harum Pincernam, Vexillum fera tu Vexilla Regis prodeunt in nobis, te agente pro nobiscum in manu tua vini meri, in manu tua, in potestate tua vini meri amoris divini: Calix huius vini inebrians quam præclarus est, inebriat ad contemptum mundi, calefacit, quia ferventes facit, acuit, quia erudit, audaces facit contra adversa fortis, invincibiles à carne, mundo, & demonibus, obliuiosos eorum scilicet, quia retro sunt, & in futura extensos, discretos, quia erudit ad iustitiam, somnolentos ad temporalia, & ex dios, ad invisibilia verò contemplanda pro nos & promptos, & per Panem speramus, qui cor hominis confirmat, de quo Scriptura: Panem Angelorum manducavit homo. hucusque Bernardus agens de vino amoris divini, quem Mater pulchre dilectionis filijs suis impetrat. Et S. Thomas opusc. 8. probans B. Virginitatem plenam gratia, quam refundit iuvando alios: In omni, inquit, opere virtutis potes eam habere in adiutorium, & ideo dicit ipsa Ecclesi. 24 In me omnis spes vita, & virtutis, hæc S. Thomas. & S. Bonaventura in speculo cap. 6. probans plenitudinem gratia Deipara, præsertim donorum Spiritus sancti: Maria, inquit, gratulabunda dicere potest illud Ecclesiasticus: in me omnis gratia vita, & veritas, quia mater est eius, quem legimus plenum gratia, & veritate. Et quid mirum si in illa virga est tanta donorum Spiritus sancti affluentia, in cuius flore spiritus sanctus requievit cum tanta donorum suorum affluentia Maria namque est illa virga, & filius Maria est ille flos, de quo dicitur in Isaiâ, Egre-ssus

est virga de radice Iesse, & flos de radice eius ascendet, & requiescet super eum spiritus sapientie & intellectus, spiritus consilij, & fortitudinis, spiritus scientie, & pietatis. & replebit eum spiritus timoris Domini. In hoc flore mira spiritus sancti affluentia, de quo in omnem Ecclesiam tuam mira sit influentia, ut beatus Evangelista Ioannes dicat De plenitudine gratia nos omnes accepimus, & gratiam pro gratia. Cum ergo de isto flore tanta gratia redundet in totum hortum, quanto magis in ipsam huius floris virgam in ipsam Mariam dicat ergo Maria securè: In me omnis gratia vita, & veritas. n. c. Bonaventura.

23. Ex his, quæ diximus, rectè inferitur beatissimam Virginem non tantum esse Christi Matrem naturalem, sed dici præterea Matrem eiusdem spiritualem. siquidem Matth. 12. dicitur à Christo Domino: Quicumque fecerit voluntatem Patris mei, qui in celo est, ipse meus frater, & soror, & mater est: Quæ verba explicans Gregorius homilia tertia in Evangelia: Sciendum, inquit, nobis est, quia qui Christi soror, & frater est credendo, efficitur Mater prædicando: quia eam parit Dominum, qui enim cordi audientis infundit, & mater eius prædicando efficitur. si per eius vocem amor Domini in proximi menta generatur. hæc Gregorius. Quia ergo Deipara sanctissima, sicuti diximus, multis modis, ut in aliorum cordibus Christus gignatur, efficit: Ideo etiam spiritualis eiusdem Mater est effecta. Neque desunt qui ex verbis illis Matth. 12 Virginem existiment matrem etiam Christi spiritualem effectam faciendo voluntatem Dei. Ita enim Iustinus q. 136. duplicem in Virgine Christi maternitatem agnoscens, naturalem, scilicet, & spiritualem citat ea verba illa Matth. 12. Non matrem, inquit, debito honore fraudat Dominus, sed docet, quia, ut ita dicam ex maternitate Virgo sit beatissima, spiritualis enim is, qui verbum Dei, & nuntius, & servus, Dei est & frater, & soror, & mater quorum virum quæ in eius matre inerat, perspicuum est matrem esse ipsius, ex hac matris ratione beatam dici oportuisse. & Augustinus libro de sancta virginitate cap. 5. docet Virginem corpore quidem esse matrem, spiritu verò esse matrem, & filiam Christi: Maria, inquit, faciens voluntatem Dei corporaliter tantummodo mater est, spiritualiter autem & soror, & mater. & cap. 6. Ex capite nostro, quod est ipse Salvator. B. Virgo spiritualiter nata est: quia omnes, qui in eum crediderunt,

B. Virgo Christi mater est naturalis, & præterea spiritualis, quia multos convertit. Matth. 12. Gregorius

B. Virgo mater est Christi spiritualis, ut ita dicam ex maternitate Virgo sit beatissima, spiritualis enim is, qui verbum Dei, & nuntius, & servus, Dei est & frater, & soror, & mater quorum virum quæ in eius matre inerat, perspicuum est matrem esse ipsius, ex hac matris ratione beatam dici oportuisse. & Augustinus libro de sancta virginitate cap. 5. docet Virginem corpore quidem esse matrem, spiritu verò esse matrem, & filiam Christi: Maria, inquit, faciens voluntatem Dei corporaliter tantummodo mater est, spiritualiter autem & soror, & mater. & cap. 6. Ex capite nostro, quod est ipse Salvator. B. Virgo spiritualiter nata est: quia omnes, qui in eum crediderunt,

runt, in quibus & ipsa est, recte filij sponsi appellan-
tuntur. Idem cap. 3 eiusdem libri. Beatior, in-
quit, fuit Maria concipiendo mento, quam ven-
tre, & infra. Felicius gestavit cordis, quam carna.
Guaricus hæc ex Augustino. E. Guaricus abbas sermo-
ne 14 de Assumptione, ipsa, inquit, Virgo vo-
luntatem Patris in tantum faciebat, ut de ipsa

predicaretur Pater Iſa. 62. Vocaveris voluntas mea
igitur ubi eam filius negligere videtur, ibi ampli-
us honorasse invenitur, dum ei scilicet, materni
nominis honor duplicatur pro eo, quod eundem
filium, quem alio gestaverat, incarnatum etiam
nunc animo gestabat inspiratur. hæc Guar-
cus.

VIRGO DEIPARA IVSTORVM MATER, EGREGIE
matris munera in homines præstat, & quam ratione illi respondendum
Dies quoque festi, Templaque ab Ecclesia ei dicata,
multiplex item cultus eidem
decretus.

CAPVT XXIX.

SYMMARIVM.

Deipara in domibus sibi dicatis innumeros agen-
tes, & agrotos subleuat n. 6.
Qua erga Deiparam à nobis præstanda n. 10.
Quanam Ecclesia in Deipara honorem facienda
doctrinavit n. 12.
Dies festi in Deiparæ honorem decreti ibidem.
Elentius festorum Deiparæ, & quibus diebus re-
colantur de eorum vero singulis plenius in tra-
ctatu de festis n. 13.
Sabbatum Deiparæ perpetuo ritu dicatum, & à
quo tempore n. 14.
Sabbatum cur peculiariter Deipara consecratur
num. 18.
Templa Deiparæ erecta num. 23.
Templa Deiparæ ante eius Conceptionem ibid.
Templa dum in terris Deipara ageret, vel certe
Apostolorum tempore ei dicata n. 26.
Laurentiana ades ibidem.
Templa in India Deipara adhuc superstitioni posita
num. 29.
Varia templa ab Apostolis, vel eorum discipulis
Deipara consecrata n. 30.
Templa, quæ Deipara post eius in Cælum Assum-
ptionem, propagata iam ubique gentium Christi-
fide sunt extructa n. 33.
De multiplici in Ecclesia cultu Deiparæ sancito.
num. 34.
Preces quibus Ecclesia Deiparam inuocat ibid.
Officium Deiparæ paruum ibidem.
Officium maius Sabbatum de Deipara, una
cum missa n. 35.
Frequens Deipara memoria in officio maiori ibi-
dem.

Cribra Deipara inuocatio in qualibet missa nu-
mer. 36.
In consecrationibus Altaris, & rerum sacrarum
Deipara nomen usurpatur ibid.
Pulsus ad salutationem Angelicam tribus diei
temporibus num. 37.
Concordes ad populum à salutatione Angelicæ
inchoantur num. 38.
Processiones in Deipara honorem decreta n. 39.
Stationes ad Deipara templa n. 40.
Peregrinationes ad Deipara templa ibid.
Religiones urbes, Portus, Insule à Deipara no-
men accipere, num. 41.
Litaniæ, varixque preces in Deiparæ honorem
compositæ num. 42.
Deiparæ imagines, ac reliquæ in Ecclesia præ-
cipuo cultu insignes num. 43.
Imaginum Deiparæ usus iam inde ab ipso Apo-
stolorum tempore, earumque multitudo innum-
merabilis, ibidem.
Reliquæ criminum, lachry, ac vestium Deiparæ, v-
bi nam locorum asseruntur, numer. 48. & se-
quentibus.
Capilli Deiparæ num. 51.
Lac Deiparæ ibidem.
Vestes Deiparæ num. 52.
Zona Deiparæ num. 53.
Velum, vitæ, chirotheca, foccus, & annuli, mari-
tica fasciæ sepulchrales Deiparæ num. 54.
Domus, lectus, posten, fusus & glomus Deiparæ,
num. 55.
Sepulchrum, Fons in Ægypto, columna Cæsariæ-
gustæ num. 56. 57.
Sedes, ac lapus, ubi Deipara Tolæti cõstitit, eiusdem
Epistolæ.

*Epistola. & oleum sancto Thoma Cantuariensi
datum. n. 18. & 19.
Christi praeputium fasciæ cunabula, velum, ac ve-
stu inconsultu. num. 60.*

mam suam pro nobis ponere voluerit: Idcirco & ipsa homines à filio adeo dilectos, hoc etiam nomine diligit: de quo eleganter Petrus Damianus in sermone primo de Natiuitate: Scio, inquit, Domina quia benignissima, & amas nos amore inuincibili, quos in te; & per te filius tuus, & Deus tuus summa dilectione dilexit, Quinto, quoniam vnus, idemque est habitus charitatis, quo diligitur Deus, & proximus teste sancto Thoma 2.2. quæst. 25. art. 1. habitus vero charitatis in Deipara maximus fuit ordine suo diligens ea, quæ sub obiectum suum cadunt: hoc enim ad charitatem spectat ex 2.2. quæst. 26. art. 1. & ad hoc significandum de Virgine peculiariter intelligi potest illud Cantic. 2. Introduxit me Rex in cellaria sua, ordinauit in me charitatem. & quemadmodum Christus Dominus cum sancto Petro curam Ecclesiæ demandauit, illud præmisit: Simon Ioannis dilige me plus his & Ioan. 21. mox adiecit: Pasce Agnos meos: ac si diceret: amorem erga me tuum in pascendis Agnis meis ostende: ita Virgo sanctissima suum eiga Christum amorem Christi oues diligendo demonstrat.

Quare Bernardus sermone 1. de Assumptione: Non dubitare, inquit, aliquis potest omnino in affectum charitatis transisse Maria viscera, in quibus ipsa, quæ ex Deo est charitas nouem mensibus corporaliter requieuit?

Ceterum de affectu amoris Deiparæ erga humanum genus, quem in Christi passione prætulit, pulchre sanctus Antoninus quarta parte, titul. 15. cap. 20. §. 11. Et quod, inquit, dicitur de Patre aeterno Christo, ita & de eius matre temporali dici potest illud Roman. 8. Pro proprio filio suo non pepercit, sed pro nobis tradidit illum, scilicet, passum voluntate, & affectu: & quo modo non etiam cum illo nobis omnia donauit pertinentia ad recreationem nostram? ita sanctus Antoninus.

Denique amoris, quo filios suos complectitur, immensitatem ex beneficiorum magnitudine, ac multitudine, quæ in nos abunde, & iugiter conferre non cessat, de quibus sæpe in hoc libro egimus, aliqua ex parte colligere possumus. At verò peculiariter sibi deuotos amat: peculiari etiam ratione eis beneficia largitur; de ea enim dici potest illud Prouerb. 8. Ego diligentes me diligo: & Prouerb. 8. Plalm. 68. Et qui diligunt nomen eius, habita- bunt in ea; loquitur autem de Ierusalem, quæ

B. Virgo
munita
matris in
nos exercet
est.

VM Virgo sanctissima, vt in superioribus vidimus, ex triplici capite Mater sit lustrorum; reliquum est, vt ostendamus, quæ ratione ipsa egregie ac diligenter erga nos matris munera præstare dignetur; vt intelligamus, quæ itidem ratione nos illi sedulo pro virili nostra parte, diuina adnitente ope, respondere debeamus: quamuis enim, quæ suorum beneficiorum est in nos magnitudo, quæue nostra est tenuitas, parilli referre nequeamus; at saltem quantum Deo dante possumus, ad id conari debemus, ne plane ingrati inueniamur.

Et quod attinet ad eius in nos officia, Primum amat nos misere. Multa porro Virginem ad hunc erga nos amorem permouent: primum enim cum sit mater Dei, vere est Domina omnium, vt capite quinto dixi, idcircoque amat seruos suos. Secundò, cum sit mater omnium, vt in superioribus capitibus probauimus, filios suos fouet, ac diligit. Tertio, quia os nostrum, & caro nostra est, originem ducens ex primis humani generis progenitoribus Adamo, & Eua; quam rationem ei proponunt Athanasius in sermone de Deipara, cum eius patrocinium implorat, similiter Petrus Damianus in sermone de Natiuitate: & Bonauentura in speculo Beatæ Virginis cap. 6. Obsecrare, inquit, possumus Mariam sicut Abraham obsecrauit Saram, Dic obsecro te, quod soror mea sis, vt bene mihi sit propter te, & uiuat anima mea ob gratiam tuam. O Virgo Maria, o Sara nostra, dic quod sis soror nostra vt propter te bene sit nobis à Deo, & ob gratiam tuam uiuant anima nostra in Deo, vt propter talem sororem Ægyptii, id est dæmones, nos reuerentur. & ut Angeli nobis in acie coniungantur, & ut propter talem sororem Pater, & Filius, & Spiritus sanctus nostri misereantur. ita Bonauentura.

Adde Saram meritò beatam Virginem adumbrare, quæ ex vocis etymologia sonat Principem: Deipara enim nostra Princeps, & Regina est, quemadmodum cap. 5. diximus. Quarta, quia Christus, cuius illa est mater, tanta dilectione nos est dignatus, vt ani-

Pet. Dam.

S. Thom.

Cant. 2.

Ioan. 21.

Bernard.

S. Anton.

Rom. 8.

Prouerb. 8.

Plalm. 68.

Qua beatissimam Virginem adumbrat: qui e-
nim diligunt Virginem, fovebuntur ab ea per
inhabitationem in eius charitate.

Deipara
Virginis o-
pem implo-
rantes ex-
audiantur
S. Brigitta

Nec solum Deipara diligentes se diligit, ac
beneficiis cumulat, verum etiam ad se orantes
benigne audit, eisque respondere non dedi-
gnatur, quod est alterum eius erga homines
dilectionis, ac benignitatis indicium, id quod
ipsa sancta Brigitta exemplo filii sui de-
claravit in libro 7. Revelationum eiusdem
cap. 25. Eadem, inquit, humilitas est nunc in fi-
lio meo in potentia Deitatis sua, sicut tunc fuit,
quando reclinabatur in praesepe, qui jacens inter
duo animalia, licet omnia fecerit secundum Dei-
tatem, nihil tamen loquebatur secundum huma-
nitatem. Sic etiam nunc sedens ad dexteram Pa-
tris, audit omnes loquentes ad eum cum charita-
te, & respondet per infusiones sancti Spiritus, qui-
busdam verbis, & cogitationibus, quibusdam
quasi ore ad os loquitur, sicut ei placet. Similiter
ego, quia sum mater ejus, ita humilis sum nunc in
corpore meo, quod est super omnia, qua creata
sunt exaltatum, sicut tunc fuit, quando Ioseph de-
spiciatam eram. & infra ad calcem capitis: Sicut
ergo humilis fui in mundo cognita soli Deo, &
Ioseph, sic etiam nunc sum humilis sedens in sub-
limissimo throno parata praesentare Deo omnium
orationes rationabiles, sed aliquibus respondeo per
infusiones divinas, aliquibus autem loquor secre-
tius sicut beneplacitum est Deo. haec tenus S.
Brigitta.

S. Bonum.

Hoc ipsum sanctus Bonaventura in Specu-
lo beatæ Virg. cap. 4. insinuat. O quam dulciter,
inquit, Maria salutare novit. O Maria dignetur
nos per gratiam tuam salutare. Et certe ipsa nos
libenter salutat beneficio. & consolatione, si nos
eam frequenter salutamus sermone, & oratione:
libenter nos salutatur enim gratia, si libenter eam sa-
lutamus cum Ave Maria. sic Bonaventura.

B. Virgo

suorum si

horum cu-

ram gerit.

Ioan. 2.

S. Bernard

art. 3. cap. 2. sic scribit: Mater in nuptijs Cana

Gul. lra interpellat, ac si ad eam cura omnium per-

tineret, & omnium hominum Advocatam se sen-

tens, quæ pro omnibus creaturis cunctarum facta

fuerat Virgo Mater, officium advocacionis, & pia

auxiliatrix assumptis, etiam non rogata. hæc i-

bi. Albertus Magnus super missis est, docet

Virgini propter curam maternam, quam o-

mnium gerit, aptari posse illud, quod de di-

vina Sapientia dicitur: Ipsa cura est de omnibus.

Sanè in humanis patris amor ad filium, & si
solidior, matris tamen est tenerior: & idèd pue-
ri magis ad Matrem, quam ad Patrem in suis
necessitatibus recurrunt, quia facilius ab illa se
impetrare, quæ cupiunt, expectant. idèd
etiam ipse Dominus suam de nobis sollicitudi-
nem ab omni oblivione alienam lsa. 49. ma-
tris curæ comparat: Nunquid oblitus es potest
mulier infantem suum, ut non misereatur filio u-
teri sui: quasi dicat, nulla ratione, illa enim filio
de alimentis, vestibus, & de necessariis prospic-
cit: ita B. Virgo omnibus finem misericordiæ
aperit: Sileat, inquit Bernard. lra. 4. de Assum-
Misericordiam tuam Virgo beata, si quis est, qui
innocentiam te in necessariis suis sibi meminere
desuisset, & infra: Quis ergo misericordiam tuam,
benedictam, longinquam, latitudinem, sublimi-
tatem, & profundum valeat investigare, hæc Ber-
nard. qui singula hæc latius persequitur. Hinc
est, quod B. Virgo piam filiorum suorum soli-
tudinem gerit, illos omni studio in Domino
educat, celestem consolationum dulcedine
lactat: neque enim ei huiusmodi lacis copia
desse potest, in cuius persona Cant. 8. dicitur:
Vbera mea sicut turris: quibus verbis ex Am-
brobio in Plal. 118. serm. 22. (quamvis de
Ecclesia ea exponat) uberum magnitudo, &
ubertas indicatur. ad quod confirmandum
citatur illud Plal. 127. & abundantia in Turri-
bus suis.

Ad hoc etiam caput maternæ curæ, quam
de nobis gerit Deipara, spectat quod in via
Domini nos dirigit, in tribulationibus, & affli-
ctionibus consolatur, in perplexitatibus, &
animæ angustiis instruit, sub protectionis
sue pallio amplissimum recipit, atque fovet:
poenas, quas Deus contra nos iratus iuste inflig-
gere minatur, misericorditer à nobis deprecatur:
unum tamen, aut alterum, ut Deiparæ
in rebus etiam externis materna de homini-
bus cura perspicitur, tacitus præterire nequeo
ut ex his curam, quam de nostro spirituali
profectu gerit intelligamus. Cuius S. Alexius
Romanorum nobilissimus: domo parentibus
& sponsa relictus Edessam se contulisset, ibique
egregia coram Deo pietate conspicuus, sed
apud hominum oculos ignotus in vestibulo
templi Deiparæ septendecim annos transegit
set, imago Deiparæ (quæ nunc in templo S.
Alexij Romæ affervatur) ne tantus vir jaceret
inglorius, ejus nomen honorifice divulgavit
per

Isa. 49.

Bernard.

lra. 4.

de Assum.

lra. 4.

de Assum.

lra. 4.

de Assum.

lra. 4.

de Assum.

lra. 4.

de Assum.

lra. 4.

de Assum.

lra. 4.

de Assum.

lra. 4.

de Assum.

lra. 4.

de Assum.

lra. 4.

de Assum.

lra. 4.

de Assum.

lra. 4.

de Assum.

lra. 4.

de Assum.

lra. 4.

de Assum.

lra. 4.

de Assum.

lra. 4.

de Assum.

lra. 4.

de Assum.

lra. 4.

de Assum.

lra. 4.

de Assum.

lra. 4.

de Assum.

lra. 4.

de Assum.

lra. 4.

de Assum.

lra. 4.

de Assum.

lra. 4.

de Assum.

lra. 4.

de Assum.

lra. 4.

de Assum.

lra. 4.

de Assum.

lra. 4.

de Assum.

lra. 4.

de Assum.

lra. 4.

de Assum.

lra. 4.

de Assum.

lra. 4.

de Assum.

lra. 4.

de Assum.

lra. 4.

de Assum.

lra. 4.

de Assum.

lra. 4.

de Assum.

lra. 4.

de Assum.

lra. 4.

de Assum.

Per ædis custodem, cui hæc de eo dixisse scribitur: *Introducito huc virum illum Dei, qui dignus est regno cælorum, nam oratio eius sicut incensum ascendit in conspectu Dei, & Spiritus sanctus super eum requiescit.* Introductus igitur cum celebri omnibus fieret, ipse, ut hominum gloriam declinaret, inde discessit. Dignus sane Alexius, qui Deipara voce superius ascendere iuberetur, quandoquidem extra templi fores, veluti in nouissimo loco in cæna recumbens tamdiu permaneret. hæc ex eius vita die 17. Iulij apud Surium, & ex Breuiarij Lectionibus, & Petro in Catalogo Sanctorum lib. 6. cap. 107.

*Surius.
Breuiarij
Romanij
Catal.
S. Cæcilia.*

*Paschalis
Primus
Pontif.
Baroni
S. Cæcilia
corpus ne
à Longo
bardorum
Rege hosti
liter Romam
obfidente,
futo esse
per eius
homines
sublatum;
S. Cæcilia
virginis
aspectu,
& habitu
decora
Paschali,
ante
confessionem
S. Petri
maritimi
lucescere
Dominica
dum
psallentium
hæmoniam
obseruat,
sopore
grauato
apparuit,
eumque
hortata
est, ut
seum
corpus
requireret.
& in templo,
quod
reparabat
reconderet.
Cumque
Pontifex
obijceret,
eius
corpus
à
Longobardis
sublatum,
illa in hæc
verba
respondit:
Veritas
est, quod
Longobardi
me
multum
desiderauerunt,
& quaesierunt;
sed
gratia
Dominæ
meæ,
temperque
Virginis
Dei
Genitricis
Mariæ
effecit,
quod
dec me
inuenire,
nec me
deportare,
sicut
volutant,
hinc
longius
potuerunt.
hæc illa.
Quod
ipsam
Anastasio
Bibliothecarius
illorum
temporum
scriptor
testatur
reliquit
in Codice
quodam
à Cauensi
Monasterio
accepto
apud
Baronium
loco
citato.
Quod
si
Deipara
hoc
erga
corpus
S. Cæciliæ
præstitit,
mirum
videri
non
debet,
si
corpus
latronis
e
gregia
erga
se
pietate
addicti
non
non
licet
u-*

*Anast.
Bibl.
theccarius,
quodam
à Cauensi
Monasterio
accepto
apud
Baronium
loco
citato.
Quod
si
Deipara
hoc
erga
corpus
S. Cæciliæ
præstitit,
mirum
videri
non
debet,
si
corpus
latronis
e
gregia
erga
se
pietate
addicti
non
non
licet
u-*

mulandum curauerit, quod ex Cæsario libr. 17. cap. 39. describemus cap. 39. Reliqua verò exempla, quibus abundè suam, quanta de nobis gerit curam, testatur, infra cap. 34. & sequentibus afferemus.

Quin etiam Deipara non solum, quæ necessaria, vel etiam vtilia sunt, sed utilitate, ac maiestatem quadam in suos sollicitudine abundè sufficit: sed muneribus quoque, & quibusdam quasi officiis subinde eos cohonestare dignatur: Huiusmodi fuit crux aurea ab eadem Deipara dono missa Valtero de Birbac, quod ex Cæsario nos cap. 30. referemus: Huiusmodi fuit veritas ad sacrificandum sancto Ildesonso post egregiam nauatam operam in perpetua Deiparae virginitate contra hæreticos verbo, & scriptis tuenda, dono ab eadem data; quod in tractatu de virginibus in Ildesonso describimus. Simile etiam vestis sacrae donum coniectus est S. Bonitus Episcopus Aluernensis, rem gestam, quæ in vita S. Boniti apud Surium mense Ianuario habetur, nos ex Vincentio libr. 7. specul. histor. capit. 97. eisdem planè verbis hoc in loco narra-

*Maria tunc
mulandū
curat.
Cæsarius
Cap. 39.
Cap. 34.
Deuot. B.
Virg. qui
ab ea mu-
nus ali-
quod ac-
cepere.
Cæsarius
Cap. 30.*

*Surius
Vincent.
Beluacens*

Sanctus præsul Bonitus Aluernensis cum cor suum perfecte dedisset, ut perfecte letum, & eius Mater in dingeret, quadam die templum beati Michaelis cum turba intrauit, & in angulo Basilicæ, licet inter multos, solitudinem cordis sibi fecit: consummaris mysterijs quibusque in sua redierunt, & ipse solus in latibulo suo remansit, & custodes quidem, ne quis remansisset, percuratati sunt Ecclesiam: sed Dei nutu Sancti viri non potuerunt inuenire latibulum, qui obseratis iam Ecclesiæ foribus, eo secutius, quo secretius effudit in se animam suam, factusque in agonia prolixius, & enixius orans vidit huiusmodi visionem: Ecce repente de cælo sonuit, quasi vox dulcis cantilenæ, & micantibus luminibus limen templi cepit tremere tanquam intrante multitudine: aspiciebat vir sanctos, & ecce Virgo Maria intrabat cum candidato sanctorum Angelorum, & animarum cætu, sicut Regina circumstante exercitu, chorus ille celestis decantabat Dominæ, eiusque filio, ipsa quoque vocem suam exercebat in Christi præconio: per medium facta est illa processio. Cumque ventum fuisset, ante altare, quaesitum est à quibusdam Sanctorum, Quis haberet

*S. Bonitus
Episcopus
Aluernensis
templum
beati Michaelis
cum turba
intrauit,
& in angulo
Basilicæ,
licet inter
multos,
solitudinem
cordis sibi
fecit:
consummaris
mysterijs
quibusque
in sua
redierunt,
& ipse
solus in
latibulo
suo
remansit,
& custodes
quidem,
ne quis
remansisset,
percuratati
sunt
Ecclesiam:
sed Dei
nutu
Sancti
viri
non
potuerunt
inuenire
latibulum,*

missam celebrare? En, inquit beata Virgo, ad-
est Bonitus praesul verè bonus, & satis dignus,
cui hoc officium debeat committi. Audiens
hoc ille pauebat, & retrahebat se; cuius rei la-
pis, qui ei cecidit, adhuc servat indicium, tan-
dem quæsitus, & inuentus est, deductus, &
praesentatus illi beatae congregationi; & mini-
strantibus Sanctis veste nuptiali ornatus est, ac
diuino altari applicitus, & postquam dedit in-
celebratione sancti operis operam, ac decen-
ter consummauit: B. Virgo valesciens dilec-
to suo, pro munere coelestem vestem ei de-
dit. Res est nota satis, & apud Aluernen-
ses admodum celebris, maximè autem in Ciui-
tate Aluerniæ, qui dicitur Mons clarus, & vbi
que hodie monstratur populo vestimentum
illud coeleste, cuius materies, & contexturae
modus à nullo hominum dignosci potest, &
est eximij candoris, miræque leuitatis, ac leni-
tatis. hæc Vincentius.

Maria nos
ab hosti-
bus tute-
tur.
Cant. 8.

Tietman.

Hugonè.
Carthus.
Hailgrin.

Hailgrin

4. Tertium matris munus, quod circa nos
Deipara exercet, illud est, quod à Satana tru-
culentissimo hoste sub patrocinium suum ve-
luti intra Urbis munitissimæ moenia admissos
nos tutatur, ac protegit: ideoque Cant. 8. de ea
dicitur: Si murus est, & discimus super eum pro-
pugnacula argentea: si ostium est, compingamus
illud tabulis cedrinis: quibus verbis ex Tiet-
mano in illum locum, sponsus sub similitudi-
ne muri bene firmi, & excelsi argenteis pro-
pugnaculis muniti, qui nullo hostium impe-
tu proferri possit, sub similitudine item ostij
Cedrinis tabulis inleuiabilibus compacti, spon-
sa inexplicabilem fortitudinem, & insupe-
rabilem constantiam defenbit: quod licet de
Ecclesia Christi sponsa Tietmanus rectè ex-
ponat, nos tamen cum Hugonè, Carthusiis,
& Hailgrino in Cantica, illud de Deipara etiam
singulari Christi sponsa præ omnibus dilecta,
merito accipere possumus: quæ ex horum
interpretum sententia, muros est stabulis, ac
firmus ad defensionem, ac munimen nobis
tributus. Propugnacula vero argentea splen-
dida, pura, ac nitida, tum ad ornatum,
& decorem, tum ad fortitudinem, ac muni-
mentum extracta, indicant in Virgine diui-
na eloquia, quæ diligentissime custodiuit, in
quibus custodiendis retributio multa. Et
quoniam argentum reliquis metallis tinni-
tu suo dulcius resonat, ideo hæc propugna-
cula argentea ex Hailgrino preces Virginis

bene sonantes ad hostes repellendos significa-
re etiam possunt.

Ad hæc Virgo beatissima ex eodem est 6. *Ezech. 44.*
filium, & Porta illa Orientalis Ezech. 44. per
quam filius Dei ad nos venit, & malignis
spiritibus, ne ad suos deos intrent, ob-
sistit; totque tabulis Cedrinis à sanctissima
Trinitate est compacta, quor in ea sunt vir-
tutes, ac privilegia, quæ instar cedri impu-
triles, odoriferæ, & in profundum per
humilitatem radicæ in immensum excre-
uerunt.

Hinc est, quod ex persona Virginis subijci-
tur eodem loco Cant. 8. Ego murus, & vbera
mea sicut turris, ex quo facta sum coram eo quasi
pacem reprensens: quibus verbis Deipara, ex Hu-
gone, & Interpretibus citatis, deuotè eam ve-
nerantibus piè recolentibus, strenuè imitantibus,
ac obnoxè deprecantibus pollicetur futo-
ram se loco muri inexpugnabilis, quo omnes
ad se confugientes circumdantur, vt tuti red-
dantur ab his, qui in circuitu impij ambulant;
& ab eo, qui tanquam leo rugiens circum qua-
rens quem deuoret, simul etiam misericordiae
suae vberibus lactis suauissimi copia, vt dixi,
turgentibus, instar turris, ac proinde ita excel-
sis, vt neminem quauis procul existentem
latere, omnes etiam inuitare possint, se eisdem
nutrituram indicat. Turri vbera comparat,
quod filios suos non nutriendi tantum, sed &
protegendis, & ab hostium impetu securos eos
reddendi vim habeant, idque ex eo tempore,
quo gratiam, & pacem coram Deo legitur in-
uenisse, iuxta illud à Gabriele ei dictum: Inue-
nisti gratiam apud Deum.

5. Ceterum ad hæc Deiparae protectio. Mulier per
nem exprimentam, rectè ut ait S. Antoni-
nus 4. part. tit. 15. cap. 2. de sanctissima Virgi-
ne intelligi potest illud Eccles. 26. *Vir non est loquutus.*
sepes, diripitur possessio, & ubi non est mulier, S. Anto-
in gemis egens. Virgo enim beata dicitur, Mu-
lier, per antonomasiam Genes. 3. Apoc. 12. Eccles. 36.
& à Christo Domino sub Mulieris nomine Genes. 3.
aliquoties est compellata, quemadmodum Apoc. 11.
ex S. Ioannis Euangelio constat. Genes. 3. i. Ioan. 2.
tur humanum omnis boni egentissimum, & 19.
quando nondum aduenerat hæc benedicta
Mulier ingemiscebatur, multis calamitati-
bus, & miseris oppressum, dicens illud Psal. 137.
47. *Rugebam à gemitu cordis mei, & assimila-
batur, vt dicitur loco citato Ecclesiastici,*
possessioni sine sepe, quia quamdiu hac
muliere

Cur Ma-
ria ubi
turi as-
militar.
Cant. 8.
Hugonè.

Psalm.
1. Psal. 137.

Cant. 8.

Psalm.

Lut. 1.

Antono-

in ver-

viden-

Maria

S. Tho-

muliere carebat, deſtituebatur hoc præſidio, & veluti munimento; ac proinde direptioni patebat, non ſecus ac poſſeſſio ſine ſepe, quam

Plal. 79. Exterminavit aper de ſylua, & ſingularis ſerius depaſtus eſt eam. Ideoque tunc iuxta illud, quod Judic 6 præfiguratum legimus, diuina nimirum miſericordiæ Ros ſolum in vellere erat: in omni autem terra ſiccitas, id eſt: Notus tantum in Iudæa Deus, Satanas verò princeps hujus mundi in eo ſuam tyrannidem exercebat. At poſt hujus benediæ militis præſidium totam mundi aream Ros diuinæ miſericordiæ complèuit, & Satanas ejeſtus eſt foras alligatus à Chriſto. Qua de re paſchre Bernardus ſermone de Aquæductu, (quem dicit eſſe Virginem ſanctiſſimam) Mirabatur,

Plal. 75. inquit, & Salomon, & veluti deſperanti ſimilis agebat, Mulierem fortem qui inuenit: Nimirum propterea tanto tempore humano generi fluens gratia deſuerunt, quod nec dum intercederet is, de quo loquimur tam deſiderabilis Aquæductus. hæc Bernard.

Hinc etiam eſt, quod Maria Stellæ dicitur, non ſolum ut ait Bonaventura in ſpeculo B. Virg. cap. 3. quia eſt puriſſima ſine labe peccati, & quia eſt radiſſiſſima (ut verbis ejus utar) radium æternum, id eſt, Dei filium, pariendo, ſed etiam utiliſſima, dirigens nos ad patriam cœleſtem tanquam ad portum per mare hujus ſeculi amiarum, & procelloſum: nunc autem ipſa omnes invitat verbis illis Eccl. 24.

Transite ad me omnes, qui concupiſciti me, & à generationibus meis implemini, nimirum à bonis Chriſti, quem de caſtris viſceribus meis genui, vel ut eſt Græcè (quod in idem recidit) ἀπὸ τῶν γυνεῶν hoc eſt à fructibus meis implemini: Chriſtus enim eſt benedictus fructus ventris ejus.

Quoniam autem ſinguli beati ea omnia, quæ ad ipſos, eorumque ſtatum ſpectant, vident in Verbo, ut docent Theologi in 4. diſtinct. 45. & in 1. par. quæſt. 22. & peculiariter S. Thomas in 4. diſtinct. 45. quæſt. 3. art. 2. quæſt. hunc. 1. & q. 8. de verit. art. 4. ad 22. & 2. 2. quæſt. 83. art. 4. ad 2. & 3. par. quæſt. 10. art. 2. in corp. ubi ex hoc inferunt animam Chriſti Domini cognoscere omnia, quæ Deus cognoscit ſcientia viſionis: Quoniam ad Chriſtam, inquit, & ejus dignitatem ſpectant quodammodo omnia in quantum ei ſubjecta ſunt omnia. ita S. Thom. hinc infero B. Virginem, cum mater ſit, ut diximus, juſtorum, & præte-

rea Domina mundi, Regiſta Angelorum, & hominum, ſit etiam Advocata peccatorum, videre in verbo quicquid Deus novit ſcientia viſionis, ijs exceptis, quæ ad Chriſtum ſingulariter, & ad interiores animæ ejus cognitiones pertinent, cum ad eam ſpectet noſſe, quæ ad nos ſiſos, & ſervos, & quorum cauſam agit, pertinent. Quod egregie probat Franciſcus Suarez. tom. 2. in 3. par. diſput. 21. ſect. 5. & citat Germanum ſermone de Aſſumptione: Spiritus, inquit, tuus o Maria, vivis in æternum, omnia obſervas, omnia intueris, & inſpectio tua ad omnes ſe porrigit. Nec tamen propterea Virginis cognitio cognitioni animæ Chriſti æquatur: hæc enim longè plura ex poſſibilibus cognoscit, & majorum claritate, ac perfectione, præterquam quod Virgo, ut dixi, neque videt ſimpliciter omnia, quæ cadunt ſub ſcientiam viſionis, quorum cognitionem integram ſoli animæ Chriſti concedit S. Thomas q. 3. de verit. art. 4. in corp. & 4. diſt. 49. q. 2. art. 5.

Ex diſtis colligitur etiam Virginem jure ſuo intercedere pro hominibus, tanquam pro ijs, qui ad ſe maxime ſpectant, cum mater ſit juſtorum, qui à Chriſto tuæ protectioni ſunt commiſſi, & humani generis ſit Advocata.

DEIPARA IN DOMIBVS SIBI DICATA
innumeros gentes, & agrotos ſublevari.

NEque ſolum Deipara, quæ vel ad corporum in ſollicitudinem, vel ad animarum ſalutem conducunt, benignitate erga nos planè materna apud Deum procurat in cœlis: verum etiam in terris. Noſocomijs, Orphanotrophjs, alijsque huiusmodi domeſtijs in eius honorem per ſingulas ferè Vrbes excitatis, quibus ampliffimi redditus ex priorum hominum elemoſynjs Dei, Deiparæque intuitu ſunt attributa, Agrotos propemodum innumerabiles, Infantes plurimos à tenuibus, egenique parentibus expoſitos, Orphanorum Vaginum, aliarumque Fœminarum caſus alit, ac nutrit. Virgines item nobiles, dotibus aſſignatas in matrimonium collocat, Pauperibus erogata ſubinde ſtiſpe ſuccurrit: quæ etiam iſdem, dum quæ corpori ſunt neceſſaria ſuppeditantur, plerumque ea quoque ſedulo

Suarez
Germanus

S. Thomas

B. Virgo
quia eſt
mater noſtra
ſtra juſta
ſuo inter
cedit pro
noſtris

Mater
B. Virgo
qua in domibus ſibi
dicatis
gentes ad
agrotos
ſublevari

sedulo procurantur, quæ animis sunt salutaria. Exant eius rei in singulis ferè vibibus monumenta; Talis est Romæ domus sanctæ Mariæ in Equiro orphanorum; tale ibidem Noocomium S. Mariæ à Consolatione; tale est Venetiis Xenodochium, antiquissimum illud quidem (vulgo dicitur S. Maria à Charitate) ab Alexandro III. Anno 1177. Pontificis indulgentiis illustratum. Tale est illud Florentiæ nobilissimum, quod vocant Sanctæ Mariæ Nouæ. Sep ne in omnibus percentendis nimius videat, ea in medium afferam domicilia, quæ in vna Vibe Neapoli oculis nostris spectauimus; quorum annuos redditus expensas, capitum, quæ aluntur, numerum ex suppeditatione hoc ipso, quæ hæc præscripsimus, anno diligenter peruestigata hic adnotanda duximus.

Domus B. Virginis Annunciatæ, ædificiorum magnitudine, ac structura adeò eximia, tam multis conferta familiis, tantoque conuictorum numero, vt ingentis oppidi instar esse videatur. Huius domus Annunciatæ templum magnificè est extructum Sanctorum corporibus, ac reliquiis in primis insignis, sacra suppellectili, ac penitromas splendide instructum, atque ornatum; Sacerdotum, ac Clericorum cultu maximè conspicuum. Hac porò domus, vt perferutari diligentius deprehendimus; ex bonis, quæ vocant stabilia, & ex censibus redditus habet annuos ducatorum octo circiter, & octoginta millium: ex eleemosynis verò incertis, quæ singulis annis hominum pietate in eam conferuntur, non exigua summa efficitur. At verò si sumptus spectemus, in quos id impendit, quod ex redditibus, & eleemosynis percipitur, centè nisi res omnium, qui in ea Vibe degunt oculis pateret, penè incredibilis videri posset. Nam, vt à templo exordiamur, in stipendium sexaginta Sacerdotum, & triginta Clericorum iuniorum, aliorumque ministrorum, in singulos annos ducatorum decem millia impendit. Nutricibus quater millibus, quas alit pro expositis infantibus, soluit annuorum ducatorum sexdecim millia. Exijs Mares vbi adoleuerint omnes pro cuiusque genio, atque indole, alij mechanicis artibus, alij literis, quibus se ipsi honestè sustentare possint, instituuntur. Fæminæ verò in eadem domo aluntur, suntque omnino octingentæ, ex quibus

quadraginta circiter suam Deo virginitatem vltro addidere, reliquæ verò ibi educantur suo tempore pro earum arbitrio vel honeste collocandæ, vel etiam Deo consecrandæ. præter has quingentæ numerantur, quæ nobilibus, ac honestis matronis dantur in famulas, postea ab ipsidem dore attributa nuptui tradendæ. Noocomium quoque per amplum habet, in quod omnes ægroti, qui vel febri laborant, vel vulnere sauci sunt (tametsi Turcæ, vel infideles) admittuntur, ij vt plurimum ad ducentos perungunt, aliquando etiam ducenti inpra mille extiter. Pro Noocomij sumptibus, & eleemosynis, quæ pauperibus erogantur, alijsque eiusmodi expensis in singulos annos ducatorum septem supra quinquaginta millia impendit; census item propter æ alienum consilium quotannis ad quadraginta ferè ducatorum millia exoluit, quæ omnia cum annuos redditus excedant, partim ex eleemosynis partim ex nouo a alieno persolunt.

7. Neapoli quoque extat hospitalis domus *Pietatis* S. Mariæ de Populo quàm vulgus appellat in, per qua curabiliom, in ea solent esse ægroti viri ad quæ in diebus dringentos, totidem quæ ferè mulieres, ad hos e. tali domum nim infirmos inlanabili morbo laborantes fo. S. Maria uendos, vel etiam sanitati restituendos pluri. de populo exercentur munera Christianæ charitatis, præter hos etiam furiosos, seu amentes viginti, & eò plures ibidem nutrit, in Herculano verò (vulgo Torre dello greco) ægrotos circiter nonaginta, qui ethica febri laborant suis alit expensis. Veino autem tempore propè lacum Agnani mille circiter ægrotis, qui varijs morbis sunt affecti, & illuc ad iudatoria vaporaria propter morbos exu dandos confluunt, vitæ necessaria suppeditat. Ad eandem quoque domum spectat earum mulierum cœnobium, quæ à flagitiosa vita ad honestam, ac religiosam se se recipiunt (Conueritæ vulgus appellat) ex quatuor numero ducentæ, ac septuaginta, victui tamen cultuique corporis necessaria eiusdem domus pietate, ac beneficentia, non requirunt. Qui ministrant ægrotis, atque alijs in rebus famulantur, octoginta octo numerantur. Huius domus Incurabiliom annui reditus ad sex, & triginta ducatorum millia. Eleemosynæ autem ad summam duum circiter ducatorum millium singulis annis ascendunt.

Alia quoque domus in captiuorum redemptionem

*Domo S.
Maria à
Iesu Re-
demptionis
captiuorum.*

ptionem est excitata, cui nomen S. Maria à Iesu Redemptionis captiuorum. Hæc annuos habet redditus ducatorum quinque millia, & quingenta, & tertio quoq; anno certum hominem in Africæ Mauritiam dettinat, qui à Mahometanorum seruitute Christianos è Regno Neapolitano ortos fere octoginta vel centum soluta ad redemptionem pecunia affert in libertatem.

*Mons Pie-
tatis Nea-
poli.*

His adiungi potest illud christianæ charitatis domicilium, quod vulgo dicitur Mons Pietatis, piorum hominum eleemosinis Neapoli institutum; cuius est munus, pecuniam mutua gratitudine ijs dare, qui rei familiaris tenuitate laborant. atque in hoc christianæ pietatis, & charitatis opus ducenta, & quingenta aureorum millia perpetuo habet exposita. Ceterum, ut hæc sub Deiparæ patrocínio quæ omnis pietatis mater est, perfici intelligamus, in penitentiore eius domicilij parte satis magnifice constructi, sacellum eiusdem montis visitur, dicatum B. Virg. quam vocant pietatis; quæ è cruce, cui affat gemebunda filium exanimendum è cruce deponitur, expectat ut eum vulneribus plagisque confectum suo exceptum gremio materna pietate deploret, ac lamentetur.

*Mons mi-
sericordiæ,
quæ opera
prestat.*

Extat & illud eadem in Vrbe domicilium, quod dicitur Mons misericordiæ à septè misericordiæ operibus, quæ in alienis miseris Christiana commiseratione subleuandis, sedulo exercentur: id quod erectum est à viris primariæ nobilitatis, qui & templum à se funditus excitatum, B. Virginii à Monte misericordiæ consecrarunt. Ab eius montis sodalibus nulum in proximos misericordiæ genus prætermittitur. Etenim ære alieno grauati è carceris custodia, perfoluta creditoribus pecunia, liberantur; pauperes, quos pudor arcet à mendicando, eleemosynis inuuantur; captiui è barbarorum manibus redimuntur; ægroti, qui in Nosocomijs præsertim Incurabilium decumbunt, singulis hebdomadis præscripto die inuisantur, cibo reficiuntur, eorum etiam obsequio, famulatuq; releuantur; tandem in Ænæia (ea nostro idiomate Ischia dicitur, Insula diuersarum aquarum calidarum, ac mineralium, varijs quoq; depellendis morbis opportunarum copia maximè celebris) ædes comparant rebus omnibus necessarijs instructas, in quibus religiosos viros, qui nullis redditibus, sed ex eleemosinis victitant, aliosq; egenos

piè, ac benignè excipiunt, ijsq; victum, aliaq; necessaria verno tempore, quo eiusmodi aquarum balneis sibi remedia quæriunt, liberaliter subministrant. Neq; solum eiusmodi operibus corporum valetudini, sed animarum etiam saluti pro virili parte prospiciunt: nam & defunctorum animabus, quæ purgatorij igne expiantur, missarum sacrificijs, quæ plurima in suo potissimum templo facienda curant, frequenter opulantur; & nuper cum in ea vrbs parte, quam Mercatum appellant (id autem est satis amplum, ac præcipuum rerum venalium forum) altera professorum domus Societatis Iesu erecta esset, ad eos propius iuandos, qui illam Vrbs regionem incolunt: Montis huius sodales, ut omnes explerent Christianæ misericordiæ partes, duodecim aureorum millibus, templum nobis fundare decreuerunt. Intellexerunt nimirum viri sapientes quales, quantiq; animarum fructus ex ea Domo percipiantur in præsentia, & quam vberes sperentur in futurum. Atque hæc quidem omnia siue corporalis, siue spiritualis misericordiæ opera, tantam vniuersæ Ciuitatis approbatione exhibentur, ut merito complures eidem Monti in tam pios vsus plurimam pecuniarum vim affatim elargiantur.

Nec tacitus præteribo congregationem Natiuitatis beatissimæ Virginis in Domo professa Societatis Iesu Neapoli erectam, quæ egenis, qui à mendicando, Pudore arcentur, lecretis eleemosynis subsidia confert. Sane hæc Congregatio id in se suscepit, ut modestiæ eorum, qui mendicare erubescunt, pro viribus opem ferat. Ac primo quidem corrogata inter sodales eleemosyna, quæ cum nec semper eadem, nec multorum egestati satis esse potest data ab ipsis sodalibus certa pecuniæ quantitate; Mons sub patrocínio beatissimæ Virginis anno humanæ salutis 1693 erectus, dictusq; Mons beatissimæ Virginis pauperum verecundorum, qui non nisi à sodalibus dictæ Congregationis administratur. Sed locus eidem Monti decretus extra domus professe ambitum, propterea quod quæ in nostris domicilijs præsertim in domibus professis eriguntur Congregationes, redditus habere minimè permittuntur. Atque hæc in eadem Domo professa scribente me Mons hic pauperum verecundorum annuos redditus habet aureorum ferè 1200 verecundæ pauperum indigentia addictos.

A a a

3 Sunt.

*Mons Dis-
paræ pau-
perum ve-
recundorum.*

compassa est verecundia illorum, à quibus fuerat iniuncta, multò magis compatiatur nobis, si pie fuerit invocata, sic Bernard. Ad huius rei confirmationem sexcenta exempla afferri possent nos tantum commemorabimus illud, qui sub Iustiniano Imperatore, & Menna Constantinopolitano Episcopo, narrat Euagrius suo tempore gestum, & toti orbi notum lib. 4. c. 35. de puero Iudæo, qui licet virginem sanctissimam non invocasset, per eam tamen ab incendio est servatus: Menna, inquit, temporibus miraculum editum fuit planè memorabile, verus fuit consuetudo Constantinopoli, ut si quando multæ admodum particule puri, & immaculati corporis Christi superessent, pueri impuberes, qui scholas frequentabant, accerterentur, easque manducarent. Quod cum factum fuit, filius cuiusdam hominis Hebræi quidem opinione, arte autem vitrariorum, una cum pueris versatus est: qui quidem parentibus percontantibus ab eo causam moræ, respondit ut res se habuit, seque cum alijs pueris pariter comedisset. Hebræus bile, furore, & iracundia inflammatus in clibanum ardentem, in quo vitrum formare solebat, puerum conjecit. Postquam verò mater puerum queritans reperire non potuit, passim per totam Urbem ibat, Deum cum gemitu obtestans, & flebilibus lamentis se dedens. Tū duo autem post ad ostium officinæ viri sui consistens luctu miserabiliter diuexata, nomine puerum compellat. Puer matris vocem ut agnovit, è clibano responsum dat. mater effractus foribus intorripit, videtque puerum in medijs carbonibus candentibus consistentem illæsum ab ignis incendio, qui cum rogaretur. Quo pacto illa salus mansisset: Mulier, inquit, veste amicta purpurea crebrò ad me venit porrexit aquam, qua carbonum flammæ corpus ambientis extinguerem, cibum, denique dedit quoties esuriebam. Qua re ad Iustinianum perlata, puerum cum matre lauacro regenerationis tingendos decrevit: patrem aut pueri, qui recusavit in numerum Christianorum ascribi, in Syris cruci suffigendum curavit hæc Euagrius. Eandem historiam confirmat Gregorius Turonensis, qui paucis post annis, eodem tamen seculo vixit in lib. de gloria Martyrum cap. 10. ubi aliquanto explicatius illud de B. Virgine tradit: Cum enim, inquit, infantulum Christiani interrogarent, quale ei inter ignem fuisset umbraculum, ait: Mulier qua in basilica illa, ubi panem

de mensa accepi, in cathedra parvulum in sinu gestas infantem, hæc me pallio suo, ne ignis voraret operuit: unde indubitatum est beatam ei Mariam apparuisse. hæc Gregorius Turonensis, additque multos Iudæorum exemplo hoc in Urbe illa saluatos. eandem historiam memorat Glycas 4. par. Annalium.

QUÆ ERGO DEIPARAM A NOBIS PRÆSTANDA.

10 Sed veniamus ad ea, quæ erga ejusmodi Matrem à nobis præstanda sunt, ne tot tantisque ejus erga nos beneficijs ingrati planè sumus. Qua in re duo potissimum exequemur. Primum qua nam ratione priuata erga Deiparam pietate, atque studio singuli nos gerere debeamus, idque brevissimè: uberiorem enim, & integram ea de re tractationem, in secunda hujus operis parte, capite nimirum 34. & sequentibus instituemus. Alterum, quæ nam circa dies festos, templa, aliæque hujusmodi publico cultu in Deipara honorem faciendæ Ecclesiæ statuerit, ut debita filiorum officia erga eam rependentes, ejus majestati, ac beneficijs aliqua saltem ex parte respondeamus.

Et quod attinet ad primum, omnes magni erga Deiparam affectum diuina alpirante gratia in nobis ipsis excitare, fovere, atque augere, idque quam primum abique illa mora conemur: sicut enim S. Ioannes, ubi à Christo è cruce pendente audiuit: Ecce mater tua charitate filij erga tantam parentem accensus, ex illa hora, hoc est omni cunctatione abjecta continuè accepit eam in sua, id est in propria, hoc enim sonat græca vox *ἐκείνη*, ita & nos amorem Virgini, qualem filios decet erga talem matrem exhibentes, eam in propria cordis penetralia S. Ioannis exemplo admoniti, illico, nulla interposita mora per intimam erga eam pietatem, ac devotionem recipere nitamur; illud magnopere cavenentes, ne peccata peccatis addentes hac Virginis filiatione prorsus indigni reddamur, nemè utilitatem, quam percipere ex ea possumus uberissimam per oscitantiam eladi patiamur. Quocirca conscientie puritati, absterfa omni peccati labe, in primis studeamus; eamque tanquam Dominam, ac matrem agnoscetes omni cordis studio diligamus,

Cyprian.

diligamus, ac summa animi demissione veneremur; de ejus bonis intima animi lætitia eidem gratulemur in nostris, quibus premimur angustijs, fidenter ad eam accurramus, dicamusque suppliciter, *Monstra te esse matrem*. Et quoniam, ut rectè monet Cyprianus de bono patientiæ, seruos oportet esse obsequentes, & filios non decet esse degeneres, diuina ope adiuti pro nostra virili parte, eam imitari, ei que nonnulla obsequia deferre studeamus. his enim sex actuum generibus, Amore, Reuerentia Congratulatione, Fiducia, imitatione, atque Obsequijs, pietatem ac deuotionem erga Virginem constare, Deo bene propitio in secunda hujus operis parte plenius ostendemus; interim hæc indicasse satis sit.

Pietatis
sanctus
erga Deiparam
maximus
apud omnes.

Et quamuis sit, quod Deo optimo ingentes gratias agamus, propterea quod pium hujusmodi erga Virginem Deiparam affectum cum reuerentia, atque obseruantia conjunctum in omnium ferè Christianorum Catholicorum pectoribus, atque animis usque adeo impressit, ut nemo ferè eorum sit, qui aliquem erga Virginem pietatis sensum non experiamur: illud tamen nobis omnibus strenuè est enitendum, ut magis, magisque in hac pietate proficientes, uberiorem ex ea fructum reportemus; cum præsertim peculiaris erga Deiparam electorum omnium matrem deuotio inter prædestinationis signa, merito annumeretur, quod cap. 34. fusius ostendemus.

Cap. 34.

QVÆNAM ECCLESIA IN DEIPARA honorem facienda decreuerit.

Quomodo
Ecclesia
Deiparam
gloriam
prosequatur.

Sed videamus, quænam Ecclesiæ à Spiritu sancto edocta, ad gloriam tantæ Virginis, quam Dei, ac Domini sui Genitricem non tantum agnoscit, ac prædicat, sed etiam veneratur, ac colit, à qua tot, tantisque beneficijs identidem cumulatur, faciendæ præscripserit. Quæ quidem omnia ad dies celebres in ejus honorem dicatos, ad Tempia ei erecta, denique ad Complura alia in ejus cultum sancita revocari possunt.

DIES FESTI IN DEIPARÆ GLORIAM decreti.

Dies festi
in honore
Deiparæ.

ET sanè si de diebus in Deiparæ honorem institutis loquamur, præter Sabbatum singulis recurrentibus hebdomadis Deiparæ di-

catum de quo infra in hoc capite plenius, pluræ in ejus cultum festa sunt instituta, siue spectes ea, quæ in Ecclesia uniuersali, siue ea, quæ in peculiaribus Regnis, & Urbibus, vel etiam in Religiosorum hominum familijs celebrantur. ut de sanctissima Virgine sub typo Judith dictum intelligamus, illud Judith 16. *Erat autem diebus festis procedens cum magna gloria: ubi vox illa, Procedens, hoc est pergens, & ultra se extendens, innuere videtur Deiparam ferijs, festisque augeri in dies, quod experientia satis est compertum: ut propterea Cant. 6. dicatur progredi quasi Aurora consurgens, quæ magnis per singula momenta incrementis, magis, magisque clarescit. quod ipsum Ildefonsus sermo. 7. de Assumpt. in cedro Libani de Deipara significatum tradit: Hac est, inquit, quæ ut Cedrus Libani quotidie in terris Eccles. 24. multiplicabitur, dilatabiturque ramus, & in celo radicibus, ut crescat amplius, solidatur. sic ille. Et certè Judæis olim præscriptum erat Numer. 28. ut Nouilunijs recurrentibus Calendarum, seu Neomeniæ solemnitate aucto sacrificiorum numero celebrarent, eamque tubarum cantu Num. 10. festiuiorem redderent. quare Psal. 80. Buccinitate in Neomenia tuba, in insigni die solemnitatis vestra, quia præceptum in Israël est. Hujusmodi verò Neomeniæ festum ex Toletio in Ioannis capitul. septimo. ann. 2. licet institutum esset in memoriam perpetuæ diuinæ gubernationis, & in gratiarum actionem propter beneficia, quæ à præpotenti Deo percipiuntur toto tempore, quod luna, à qua menses, & annos Judæi computabant, menstruo suo decursu metiebatur; simulque ex Augustino lib. 19. contra Faustum cap. 10. *Hæc nona luna celebratio nouam creaturam, quæ per Christum facta est prænunderet. Idem tamen Neomeniæ festum singulis mensibus recurrentis figura etiam fuisse videtur festorum, quæ à populo Christiano summa cum alacritate aliquando celebranda erant in honorem Deiparæ, quæ pulchra ut Luna prædicatur. Et merito nova Luna nullis veteris Euxæ maculis inquinata appellari potest, cujus intercessione, & meritis plurima à Christo Domino in humanum genus abundè, ac iugiter promanant beneficia: quare ad ea recolenda, & ad gratias de ipsa Christo agendas complures festi dies in Deiparæ honorem instar illius antiquæ solemnitatis Neomeniæ magna cum pietate sunt**

Judith. 16.

Erat au-

tem die-

bus festis

procedens

cum magna

gloria: ubi

vox illa,

Procedens,

hoc est per-

gens, &

ultra se ex-

tendens,

innuere vi-

detur Deipa-

ram ferijs,

festisque au-

geri in dies,

quod experien-

tia satis est

compertum:

ut propterea

Cant. 6. di-

catur progredi

quasi Aurora

consurgens,

quæ magnis

per singula

momenta in-

crementis,

magis, magis-

que clarescit.

quod ipsum

Ildefonsus

sermo. 7. de

Assumpt. in

cedro Libani

de Deipara

significatum

tradit: Hac

est, inquit,

quæ ut Cedrus

Libani quoti-

die in terris

Eccles. 24.

multiplicabitur,

dilatabiturque

ramus, &

in celo

radicibus, ut

crescat ampli-

us, solidatur.

sic ille.

Et certè Judæis

olim præscriptum

erat Numer. 28.

ut Nouilunijs

recurrentibus

Calendarum,

seu Neomeniæ

solemnitate

aucto sacrificio-

rum numero

celebrarent,

eamque tubarum

cantu Num. 10.

festiuiorem

redderent. quare

Psal. 80.

Buccinitate

in Neomenia

tuba, in in-

signi die

solemnitatis

vestra, quia

præceptum

in Israël est.

Hujusmodi

verò Neomeniæ

festum ex

Toletio in

Ioannis capitul.

septimo. ann.

2. licet institutum

esset in

memoriam

perpetuæ

diuinæ

gubernationis,

& in gratiarum

actionem

propter

beneficia,

quæ à præ-

potenti

Deo

percipiuntur

toto

tempore,

quod luna,

à qua menses,

& annos

Judæi

computabant,

menstruo

suo decursu

metiebatur;

simulque

ex Augustino

lib. 19. contra

Faustum

cap. 10.

Hæc nona

luna celebratio

nouam

creaturam,

quæ per

Christum

facta est

prænunderet.

Idem

tamen

Neomeniæ

festum

singulis

mensibus

recurrentis

figura etiam

fuisse

videtur

festorum,

quæ à populo

Christiano

summa

cum alacritate

aliquando

celebranda

erant in

honorem

Deiparæ,

quæ pulchra

ut Luna

prædicatur.

Et merito

nova Luna

nullis

veteris Euxæ

maculis

inquinata

appellari

potest,

cujus inter-

cessione,

& meritis

plurima

à Christo

Domino

in humanum

genus

abundè,

ac iugiter

promanant

beneficia:

quare ad

ea recolenda,

& ad

gratias de

ipsa Christo

agendas

complures

festi

dies in

Deiparæ

honorem

instar

illius

antiquæ

solemnitatis

Neomeniæ

magna

cum

pietate

sunt

sunt instituti, & ingenti cum lætitia fidelium recoluntur. Si enim Ethnici vana Idolorum errore decepti in honorem matris Deum, (quæ tamen tot potentia genuisse ab iisdem credebatur) æquinoctii verni diem colentes, nempe octavo calendas Aprilis (quo sol diem nocte longiorem protendit) Hilaria (teste Macrobio lib. 1. Saturnalium cap. 21.) appellarent, quorum Vobiscus in Aureliano meminit, eaque indicare videtur S. Dionysius Areopagita Epist. 8. quanto verius, quantoque iustius omni exultatione, & hilaritate beatissimæ Virginis festa, quæ vera Deiparens est, celebrabimus præsertim eius Annunciationis diem, quæ in octauum calendas Aprilis incidit, cum Angelo nuntiante Deum concepit, & veram hilaritatem, ac gaudium mundo attulit; quemadmodum pluribus cap. 5. ostendimus. Hinc vox illa Ecclesiæ in Deiparæ festis: Cum iucundata Conceptionem, & Natiuitatem B. Maria celebremus: hæc enim festa, vt eadem canit Ecclesiæ: Gaudium annuntiauerunt vniuerso mundo.

Cæterum inter veteris legis Neomenias, & Deiparæ festa, hoc discriminis intercedit, quod in illis luna hæc vt potè sensu, ac ratione carens, ad diuina beneficia conferenda nulla ratione concurrebat, ab ea tamen denominatione, & centum festorum tempus sumebatur; quia Iudæi tempus, quo à Deo ea præcipiebantur, lunæ motu, vt dixi, distinguebant, ac numerabant; & idcirco festa illa ad solius Dei, non autem nouæ lunæ cultum referebantur. At verò ad Dei beneficia, & mysteria, quæ in Deiparæ festis commemorantur, ipsa suis precibus, & meritis, vel aliqua alia interdum ratione est cooperata; quare & festa illa in Dei gloriam, & Deiparæ etiam honorem sunt sancita.

12. Porro octo festiuitates ecclesiæ peculiari in eiusdem sacratissimæ Virginis gloriam sub duplici officio omnibus celebres esse iussit, nimirum Conceptionis eius, Natiuitatis, Præsentationis, Annunciationis, Visitationis, Purificationis, Assumptionis. Festum denique quod vocant ad Nives, ex quibus Assumptionis ieiunium vigiliæ præmittit, festa quæ Assumptionis, & Natiuitatis, cum octauis solemniter peragenda statuit. His octo addere possumus, & nonam festiuitatem, nimirum olim S. Mariæ ad Martyres, quam Bonifacius IV. circa annum 602. celebrem, & Generalem

quotannis die 23. Maij Romæ agendam instituerat: Gregorius verò Quartus ab vniuersali ecclesiæ die 1. Nouembris in honorem omnium Sanctorum cum octaua seruandam decreuit; quemadmodum in Martyrologio die 23. Maij, & 1. Nouembris legimus. in qua festiuitate Deipara inter omnes Sanctos præcipue honoratur; vt propterea sanctus Antoninus inter Deiparæ festa festiuitatem omnium Sanctorum sibi existimari recensendam. quin etiam idem S. Antoninus in 4. part. tit. 15. c. 24. §. 3. agens de multiplici honore, quo Ecclesiæ Deiparam venerat, animaduertit ab Ecclesiæ in beatissimæ Virginis reuerentiam quotannis processionem in die Purificationis fieri, quemadmodum in Christi cultum fieri solet in pie palmarum, totque numero festiuitates Deiparæ esse dicatas, quot & Deo: Octo, inquit, sunt solemnitates particulariter Deo sub Solemnitate festo sacrata, scilicet Natiuitatis Domini, Circumcisionis, Epiphania, Resurrectionis, Ascensionis, Trinitatis, Pentecostes, & Corporis Christi: & totidem sunt celebratae Virgini sanctissimæ dedicata: scilicet Conceptionis, Natiuitatis, Annunciationis, Visitationis, Purificationis, Assumptionis festum ad Nives: Octauum est festum, quod antiquitus dicebatur sanctæ Mariæ ad Martyres: postea est institutum in honorem omnium Sanctorum, in qua solemnitate beatissima Virgo ex præcipue omnium Sanctorum honorata. hæc ex S. Antonino, qui non memorat festum Præsentationis Deiparæ, quod tamen celebratur, & respondere potest testo Transfigurationis Christi, cuius neque meminit. quod cum S. Antoninus hæc scriberet, Callistus Tertius, (qui ex Platina illud celebrandum præscripsit) tamen eadem tempestate sederit, nondum tamen eius officium instituisse videatur. Quamquam aliquot Deiparæ festa ad Christum pertinent; nam Virginis Annunciatio Christi Conceptio est; & eiusdem Purificatio, Domini præsentatio; sicut Christi Natalis, Deiparæ partus est. Cæterum circa Dei Genitricis festa, vt ad aliqua magis peculiariora descendamus, sciendum est inter feriatos dies in Ecclesiæ sancitos (quibus Gregor. IX. Extra. de feriis ca. ult. a strepitu iudiciorum cessandum esse decernit) recenseri & festa Deiparæ his verbis. *Et dies, inquit, festiuitatum omnium Virginis gloriose.* in quod Hostien. caput Canonistæ, & præsertim Ioan. Andr. Panorm.

*Virginis
festa anni
tempora
decorant.*

*Quatuor
alia vir-
ginis solem-
nitas.*

Hofiens. & Panorm. animaduertunt festiuitates omnes Virginis (vt loquitur Panor.) esse in præcepto, & principaliter esse quatuor, secundum quatuor anni tempora; scilicet Annunciationem in Vere, Assumptionem in æstate; Natiuitatem in Autumno, Purificationem in Hyeme: Quæ, inquit Hofien. sunt ad modum lapidum prætorum, & corone in anni circulo collocatæ: quibus verbis indicatur totius anni tempora Virginis solemnitatibus ornata, atque munita, ideoque omnibus anni temporibus à fidelibus debitum illi cultum tribuendum.

23. His quatuor festiuitatibus Natiuitatis, Annunciationis, Purificationis, & Assumptionis accedunt, vt dixi, quatuor alie solennitates, quas in Virginis Deiparæ honorem Ecclesia vniuersalis magna omnium pietate celebrat, Conceptionis nimirum immaculatæ, Præsentationis in Templo, Visitationis ad S. Elisabeth, & festi, quod vocant ad Niuës.

Quibus adnectenda sunt & alia Deiparæ festa quæ peculiare ob causas, vel apud certas religionum virorum familias, vel certis in Regnis, aut Diocesium solemaniter instituta sunt, de quorum singulis aliqua quidem in præfenti perstringenda forent Verum ne huiusmodi caput plus æquo excrescat, quæ de ijs vberius dicenda essent, in peculiarem tractatum ad finem totius operis congesimus. Hic eorum Elenchum tantum adscribemus, quo ea saltem generatim indicentur.

De Sabbatitamen Deiparæ dicati institutione antiquissima, & de eiusdem institutionis causis in hoc capite differemus, tum quia id cap. 12. pollicini sumus, tum etiam, quia ea occasione quædam explicantur, quæ ad rem præsentem facere potissimum visa sunt.

ELENCHVS FESTORVM DEIPARÆ

Quibus diebus recolantur, de eorum uero singulis plenius in Tractatu de Festis.

*Festi dies
in Deiparæ
honore.*

Conceptio immaculata Deiparæ celebratur 8. Decembr.

Natiuitas eiusdem cum octaua die 8. Sept.

Præsentatio in templo die 21. Nouembr.

Annunciatio die 25. Martij.

Visitatio Dei genitricis ad S. Elisabeth die 2. Julij.

Purificatio die 2. Febr.

Assumptio Deiparæ cum præcedenti vigilia, & octaua die 15. Augusti.

Festum S. Mariæ ad Niuës 6. Augusti.

Festum omnium Sanctorum 1. Nouemb.

COMPLURA DEIPARÆ FESTA, quæ variis in locis celebrantur.

Desponsatio Deiparæ 22. Ian. in Gallijs.
Dedicatio sanctæ Mariæ ad Martyres Romæ 13. Maij.

Expectatio partus Deiparæ 18. Decembr. in Hispania.

Festum Deiparæ à Constantinopoli, seu Odigridia, quod feria tertia Pentecostes celebratur.

Sancta Maria Angelorum, seu Portiuncula die 2. Augusti.

Sancta Maria à Carmelo die 16. Julij.

Commemoratio sanctæ Mariæ de Victoria die 7. Octobris.

Et festum Rosarij Dominica 1. Octobr.

Festum dolorum Deiparæ.

Festum Gaudiorum Deiparæ.

Festa duo de positionis vestium Deiparæ in Vibe Constantinopolitana die 2. Julij, & die ult. Augusti.

Solemnitas Recollectionis festorum Deiparæ Louanij Dominica 1. Sept.

SABBATVM DEIPARÆ PERPETVO dicatum, & à quo tempore.

13. **S**ancta Christi ecclesia à Spiritu sancto sedocta, suam erga Deiparam pietate, atque obseruantiam testatur, non tantum quamplurimis, ut supra diximus, solennitatibus anniuersario ritu in eiusdem honorem institutis: verum etiam singulis recurrentibus hebdomadis, sabbati die perenni cultu eidem dicato, vt quemadmodum dies Dominica Christi Resurrectioni, & feria sexta eiusdem passionis: ita & sabbatum Deiparæ solemne cliser, quo die præter missas, & diuina officia, quæ de eadem celebrari publicè solent, fideles aliquid peculiare pro sua quisque in Virginem pietate priuatim præstare student: complures enim eo die non solum veteri Ecclesiæ præcepto à carnibus abstinent, sed maiorem etiam in Virginis honorem ciborum abstinentiam sibi imperant, aliasque corporis castigationes, vt potè cilicium, flagellorum diuerbe.

uerberationem, & his similia sponte subeunt; eleemosynas etiam eo dem die pro Virginis reuerentia in pauperes erogant, ac preces eidem impensiohi cura recitant. Quæ quidem omnia Virgini cordi esse, innumerabilia propemodum miracula, & crebra propter hæc obsequia in mortales ab ea collata beneficia testantur, ut videre est apud Auctores, quorum aliquot exempla cap. 39. referemus.

Cap. 39. Cæterum de huius institutionis primordijs quove tempore sabbatum apud fideles in Deiparæ honorem solemnè esse coepit, non satis inter Auctores constat. Quocirca, ut de antiquissimo sabbati obseruatione rem omnem altius repetamus, animaduertendum est, ab ipsis Apostolorum temporibus Romanam Ecclesiam cum multis ei vicinis, ac nonnullis quoque remotis Occidentis Ecclesijs die sabbati ieiunare solitam; Orientales verò eadem die ieiunium soluere consueuisse; cuius rei rationem reddit

Augustin. Augustinus epistol. 86. his verbis: Populi Orientis propter requiem significandam, quæ caro Christi in monumento requiescit, maluit in sabbato ieiunium relaxare: alij propter humilitatem mortis Domini ieiunare, sicut Romana, & nonnulla Occidentis Ecclesia. hæc Augustinus, qui etiam insinuat apud aliquas Africæ Ecclesias, & præsertim apud Ciuitatem S. Monicæ matris suæ ieiunium eo die viguisse: Sanctum quoque Ambrosium à se Catechumeno nomine matris ea de re consultum, respondisse; Illius Ecclesiæ in qua quis degit, morem esse seruandum. Hieronymus epistol. 97. & 28. non tantum Romanam, sed etiam Hispaniæ Ecclesiæ ieiunium sabbati in More habuisse, Hippolytum quoque virum discretissimum, aliosque Auctores ea de re scripsisse testatur, monetque traditiones ecclesiasticas cuique ecclesiæ proprias seruandas esse: Sanctus quoque Innocentius Papa eius nominis Primus, inter alia, quæ sapienter constituit, commemoratur statuisse, & illud in eius vita. & præsertim in Breviario Romano his verbis: Probatur etiam ut sabbato ob memoriam Christi Domini sepultura ieiunium seruaretur. Alij verò eiusmodi diuersitatis inter Occidentis & Orientis Ecclesias aliam reddunt rationem: Cum enim Simon Magus, Menander, Saturnius, Cennthus, & postea Cerdon, Marcion, alijque Heretici (quorum meminit Irenæus lib. 2. cap. 20 & sequentibus, & Epiphanius hæres. 21. & sequentibus, & præcipue hæres. 42.)

Deum Iudæorum mundi opificem, non minus impiè, quam impudenter malum esse dicebant. Christumque ad eum destruendum venisse affirmarent; & quoniam Deus sabbato, quod in eiusdem honorem Iudæi obseruabant, quiescerat: idcirco ipsi in eius contumeliâ eadem die sabbati ieiunabant. Ad huius ergo tam perniciosæ hæresis detestationem, quæ in Oriente potissimum erat propagata, Orientales catholici à sabbati ieiunio cauebant. Ideò S. Ignatius epistol. ad Philippenes: Si quis inquit, Dominicum diem, aut sabbatum, uno excepto, ieiunauit, hic Christi interfector est. Idem prohibetur in Canone Apostolorum 55 qua de re videndus est Baronius tom. 1. Annal. ad annum Christi 57.

15. At verò in Occidente, & potissimum Romanæ fideles sabbato ieiunabant ex Augustino epistol. 86. supra citata: Quoniam, inquit, hæc est opinio plurimorum (quæ uis perhibeant esse falsam plerique Romani) quod apostolus Petrus cum Simone Magico die Dominico certauit, propter ipsum magnæ tentationis periculum, prout cum eiusdem Urbis Ecclesia ieiunauit, & consecuto tam prospero gloriosoque successu, eundem morem tenuerit: eumque imitata sint nonnulla Occidentales Ecclesiæ, hæc Augustinus. Eandem ferè causam afferit Cassianus lib. 3. de Instit. cap. 1. ex aliquorum enim sententia uult, apostolorum Petrum in sabbato contra Simonem constitutum ieiunasse, ieiuniumque discipulis suis indixisse. Innocentius verò Primus Epistol. ad Decentium, & habetur de consecrat. dist. 3. cap. sabbato. Huius sabbati ieiunij aliam quoque causam reddit, quoniam scilicet Apostoli propter Christi mortis mortem non tantum sexta feria, sed sabbato etiam in more fuerunt.

His subiiciam illud, quod noster Franciscus Turrinus lib. 1. contra Magdeburgenses cap. 3. in uerbis illis Domini Luc. 5. Venit dies cum ablati fueris ab illa sponsus, tunc ieiunabunt in illis diebus: egregie obseruauit: hunc enim factum existimat, ut apud Orientales ieiunium fieri consueuerit feria 4. & 6. quibus ablatus uidetur Dominus: Quoniam, inquit Augustinus epistol. 86. Ipsa quarta sabbati constitutum reperitur ad occidentum Dominum fuisse Iudæi, deinde traditus est Dominus ea nocte, quæ ad sextam sabbati, qui dies passionis eius manifestus est, pertinebat: sic Augustinus. Apud Occidentales verò sexta feria, & sabbato, quo corpus

Epiphanius

S. Ignat.

Baronius.

Cur Occ.

austriales

catholici

sabbato

ieiunant.

August.

August.

August.

August.

August.

August.

August.

August.

August.

August.

August.

August.

August.

August.

August.

August.

August.

August.

August.

August.

August.

August.

August.

August.

August.

August.

August.

August.

August.

August.

August.

August.

August.

August.

August.

August.

August.

August.

August.

August.

August.

August.

August.

August.

August.

August.

August.

August.

August.

August.

August.

August.

August.

August.

August.

August.

August.

August.

Damasc.
Terull.

Sabbati

dies ex an

tiquissima

sancta Ec-

clesia insti-

tutione

Deipara

est dicatus

Concil.

Clarem.

S. Antoni-

nas.

Genebrar

Ptol.de

Lucca.

Apud Rau-

lin:

Yrb. II.

Pont.

S. Gerar-

aus Episc.

Canadi.

S. mars.

Surius.

Breniarii

Ord. Clu-

niacen.

Canisius.

corpus Domini in sepulchro iacuit loco quartæ feriæ est receptum ieiunium, hoc est à carne abstinentia, quod genus abstinentiæ ex Damasceno libello de jejunijs ad Cometum est ieiunium quoddam, & ex Tertuliano lib. contra Pylhicos vocatur *ieiunium portionale*, id est *exceptio*, ut ille ait, *quorundam Eduliorum*, hæc ex Francisco Turriano. Atque hæc de antiquissima sabbati obseruatione.

16. Verum ut ad exordia institutionis, qua sabbatum in Deiparæ cultum celebrari ceptum est, veniamus nonnulli id ad Concilium Claremontanum sub Vibano II. anno 1094. celebratum referunt, quorum ratio ea est, quoniam in eo Concilio preces horariæ virginis, seu eius officium, ut vocant paruum, omnibus, qui officium Dominicum recitare tenentur, est indictum, ibique statutum est, ut sabbatis officium Deiparæ, & missa de eadem solemniter celebretur. Hæc enim in Clare-

montana Synodo testantur S. Antoninus 2. par. hist. tit. 16. cap. 1. §. 2. Genebrardus lib. 4. chronolog. in Vibano II. & ante eos Vincencius Beluacensis lib. 2. spec. histor. cap. 112. Ptolomæus de Lucca in historia scholastica noua apud Raulinum secundæ partis sermo- num de Sanctis sermone 45. & alij constituta fuisse ab Vibano II. ad eiusdem Deiparæ patrocini- um in expeditione pro terra sancta recuperanda in eodem Concilio decreta, im- plorandum; Attamen longè prius sabbatum in Deiparæ honorem seruatum inuenitur: nam S. Gerardus Episcopus Canadiensis, de quo Surius tom. 5. die 24. Sept. qui præclarissi- mo martyrio pro Christo est affectus an. 1042. singulis sabbatis officium Assumpt. Deip. cum nouem Lection. magnisque laudum præco- niis ante eiusdem aram insigni pietate exple- bat, & ordo Cluniacensis institutes anno sa- lutis 842. in suo Breuiario sic habet: *ut sabbatis*

extra quadragesimam, & nisi sit festiuitas, &c. Officium, inquit, celebretur de inemerata Virgine singulari nostra Ipe post Dominum Iesum. Quod satis indicare videtur antequam Con- cilij Claremontani decreto in vniuersali Ec- clesia officium Virginis in sabbato sanciretur, sabbatum Deiparæ communi sensu attribut- um. Quare mihi admodum verisimile est Concilium Claremontanum, id quod de sab- bato Deiparæ attributo in mores inductum iam erat, sua auctoritate sanxisse, quod innue- re videtur Canisius lib. 5. de B. Virg. cap. 29.

cum ait, Synodum Claremontanam veltra- didisse, vel confirmasse illud de horarijs Deiparæ precibus recitandis ab Ecclesiasticis, & de sabbato Virginis cultui dicato, citatque Hieronymum Rauennatem lib. 5. hist. qua- dere videndus etiam est Arnoldus lib. 5. ligni vitæ.

Quin etiam Pelbartus grauis Theologus Pelbarti lib. 1. Stellarij B. Virg. par. 4. art. 3. cap. 2. sab- batinum Deiparæ officium à S. Ildefonso, qui circa ann. Dom. 660. floruit usurpatum affir- mat, scribit enim haberi præcipuè in lib. qui à lo. Eg- idius, seu Ioan. Minor Ord. Præd. haberi præ S. Ilde- fonsi prætereà in miraculis B. Virgin. S. Ildefonsi. Toletanum Archiep. post editum de perse- cuta Deip. virginitate librum, Nouem Lectio- nes in officio ad Deiparæ honorem quolibet sabbato dicendas consecisse: cumque die quo- dam sabbati admirabilis in ecclesia armonia resonaret, arbitratus canonicos eo absente matutinum officium persolvere, ocyus cum B. Virg. à suis ad Ecclesiam perueniens admirabilem vi- dit claritatem, & Angelorum choros officium illud à se editum decantantes, ac B. Virginem, quam Angeli laudabant, in Episcopali cathedra residentem, absolutisque matutinis S. Il- defonso ad se vocato casulam ad celebrandum cælitus allatam, quemadmodum alibi dixi- mus, esse largitam. hæc ex Pelbarto.

Hoc ipsum de sabbato ante multa anno- rum secula in Hispania in honorem Deiparæ dicato colligi potest ex historia celeberrimi Deiparæ templi in Monte ferrato ea occasio- ne extincti, quod annum Domini circiter 890 Pastores, qui cum suorum ouium gregem in illius montis iugo degebant, obseruarent sin- gulis diebus Sabbati inclinante iam die ingentia lumina in proximum Antrum delabi, con- uentusque Angelicos ibidem exaudiri, quo prodigio ad Barcinonensem Archiepiscopum delato, & suis oculis perspecto, inuenit in eo Antro Deiparæ simulacrum piissimum, cui postea insigne illud templum est excitatum, de quo nos plenius in Tractatu de festis, ac templis Deiparæ, ubi & memorabile illud ex- emplum de Comitibus Barcinonensibus filia à Jo- anne Garino Eremita iugulata, & post aliquot annos Deiparæ ope viua inuenta, referemus; quod per idem ferè tempus contigit, & adstruendi ibi Monasterij causam præ- buit.

¹⁷ Huc etiam spectat illud, quod deprecatione, cuius initium est *Salve Regina* Navarrus pietat. & doctrina clarissimus Prior Abbas Monasterij Roncæ vallis pugna Caroli Magni cum Mauris celebrare in finibus Navarræ, refert in Manuali de oratione cap. 19. num. 183. *Fama est, inquit, sapientiam illam orandi formam (Salve Regina) olim in nostra Ronca Vallo SABBATIS solitam ab Angelis cantari apud quendam fontem, quem ab eo tempore in hoc præsens Angelorum fontem appellant: quam (vitalij a- iunt) S. Bernardus audivit ab iisdem alibi cantari.* hæc ille.

Quod ne cui mirum videatur adijciam id, quod hac de re scriptum reliquit Gulielmus Durandus in rationali divinarum officiorum lib. 4. cap. 1. Is enim agens de missis, quæ peculiariter olim ex institutione Alcuini Magistri Caroli Magni, rogatu tamen Bonifacii Archiepiscopi Moguntini singulis quæque diebus hebdomadæ assignatæ erant; affirmat quinta feria dici missam de Angelis, sexta feria de Cruce, Sabbato verò de B. Virgine. Clauit verò Alcuinus anno Domini circiter 770. quod latis indicat iam tunc in more positum, ut Sabbatum Deiparæ esset solemne, alioquin missæ de Deipara vltimum hebdomadæ diem minimè attribuisse: neque illam Angelis, quorum est Regina, postposuisse: verum in hac missarum assignatione habita est tantum ratio eius diei, qui Deiparæ de more erat dicatus, propter rationes, quas infra afferemus, non secus ac sexta feria Dominicæ passioni est tributa: sequentibus verò temporibus cum ordo ille missarum ab Alcuino editus aliquantulum immutatus esset, nihilominus tamen statutum est, ut secunda feria de Angelis, sexta feria de cruce, & feria septima, seu sabbato de B. Virgine missa diceretur: quod ex quodam miraculo Constantinopoli orum habuisse Gulielmus Durandus docet his verbis. In septima feria statutum est, ut missa diceretur de B. Virgine, quod initium habuit, quoniam olim in quadam Ecclesia Civitatis Constantinopolis erat imago B. Virginis, coram qua dependebat velum, quod totam velabat imaginem: sed hoc velum in sexta feria post vespas recedebat ab imagine nullo mouente, solo Dei miraculo, quasi deferretur in cælum, ut ad plenum posset imago à populo prospici: celebratis verò vespertis in sabbato, descendebat ipsum velum ante eandem Iconem, si-

ue imaginem, & ibi manebat usque ad sextam feriam. Hoc viso miraculo sancitum est, ut semper illa feria de B. Virgine cantaretur. hæc Gulielmus, & licet Iacobus Pamelius in tertio sacramentorum libro, qui Alcuini alter hanc missarum distributionem referat, ipse tamen, & reliqui omnes magna consensione missam feriæ sextæ Passionis, & missam Sabbati B. Virgine attribuunt. Ex quibus omnibus facillè colligi potest id, quod dicebamus, aliquot seculis ante Concilium Claremontanum sabbatum in Ecclesia Deiparæ attributum esse: in Synodo verò Claremontana hoc fuisse auctoritate eiusdem Synodi decretum.

SABBATVM CVR PECVLIA RITER Deipara consecratum.

AT, dicit quispiam, cur Ecclesia inter hebdomadæ dies, sabbatum potissimum Deiparæ dicaui? Ad hoc quidem dicimus, Ecclesiam, quæ Deum in Sanctis veneratur, dies natales, quibus Martyres pro Christo mortem inuicto animo subierunt, & Confessores ex hac lachrymarum valle ad Deum feliciter commigrarunt, anniuersaria celebrare recolere, Deiparæ verò non tantum anniuersarium, sed singulis recurrentibus hebdomadis, diem vnum perpetua religione multis rationibus dicasse, tum propter singularem maternitatis Dei, qua Sanctis omnibus longè, multumque antecellit, prærogatiuam, tum etiam, quia ipsa inter martyres, ut dixi, est plurquam martyr: inter Apostolos eorum est magistra, atque præconium, quod cap. 17. & 19. ostendimus; inter Virgines earum est primiceria, atque adeo multis nominibus Virgo virginum appellatur, quod cap. 32. clarum fiet. Quare ut sanctis dignitate præstat, sic crebris, ac iteratis diebus illi sacris Ecclesia maiori eâ (ut par est) cultu veneratur, eiusque apud Curiam suam opem, atque patrocinium impensiori studio implorat: quod autem ex hebdomadæ diebus, dies potissimum Sabbati Virgini desit, cuius gratia hæc omnia est instituta disputatio, sanè eius rei multiplex ratio reddi potest.

Et prima quidem est illa, quia in sabbato, quod Christi passionem proximè est con-

Deipara ex eo, quia alijs Sanctis longe præstat singulis hebdomadis veneratur

Cap. 32

Cur Virgini sacer sit Sabbata dies.

Primo, quia Re-

Bbb

Secu-

resurrectio.
Christi fides ea die
in B. Virg.
permāsit
Turrecr.
Abulens.
S. Antoni-
nus.
Gul. Dur.
Bernard.
Bonaven.
Abulens.
Bellarmin.
Euc. 13.
Ioan. 20.

secutum, fides in ea remansit: hanc afferunt Turrecremata cum nonnullis quorum meminit Abulensis in præfatione in Matth. quæst. 14 & S. Antoninus 4. part. titu. 15. capit. 24. § & Gulielmus Durandus in ration. diuin. offic. lib. 4. cap. 1. eandem reddidit Bernardus in libr. de Passio. Domini cap. 2. cuius hæc sunt verba: Passione tempore omnes relicto eo fugerunt: sola illa, quæ benedicta est in mulieribus, per illud tristes sabbatum fletu in fide. & saluata fuit Ecclesia in ipsa sola: propter quod apertissime sancta Ecclesia in laudem, & gloriam eiusdem Virginis diem sabbati per totius anni circulum celebrare consuevit. Sic Bernardus, & Bonaventura in 3. distinct. 3. artic. 2. quæstio. 3. ad 2. Quoniam, inquit, discipulis dubitantibus in Virgine ea die remansit fides Ecclesia solida, & insoncussa: quod Abulensis loco citato intelligendum existimat de fide explicita Resurrectionis CHRISTI, non tantum in communi, sed etiam in particulari, eius videlicet, qui tunc mortuus erat; potat enim eo tempore, aliquos Iudeorum per Orbem dispersos credidisse quidem Messiam in lege promissum moriturum, & resurrecturum, licet ante sufficientem Euangelij promulgationem nescirent in particulari cum aduenisset: & hoc fecit recepit Bellarminus controuersia de Concilijs, & Ecclesia libro 3. capit. 17. ubi etiam negat Apostolos, in illo triduo amisisse fidem, licet Resurrectionem Domini ignorauerint, quamuis enim CHRISTUS eis mortem suam, & Resurrectionem prædixisset; ipsi tamen Lucæ 13. Non intelligebant quæ dicebantur, & Ioannes 27. Nondum sciebant scripturas, quia oportebat eum a mortuis resurgere: in Deipara tamen explicitè, & in particulari fides omniū, etiam resurrectionis CHRISTI in triduo illo perfectissime vigeat. Id quod complures significari docent in candela illa, quæ in matutino illius tridui hebdomadæ sanctæ reliquis candelabri triangularis extinctis accensa reseruatur, quare sanctus Antoninus 4. part. titu. 15. capitul. 41. § 1. Fides, inquit, lumen in Deipara occultum, quod omnibus postea patefactum, & omnes suo exemplo illuminabit significatur candela illa accensa in matutino tridui hebdomadæ sanctæ, idem affirmant Gulielmus Durandus lib. 6. rationalis diuinorum officiorum ca. 79. nu. 25.

Secundo,
quia aser-

Secunda ratio, quam etiam cap. 11. attingimus, & est Auctoris sermonum discipuli ter-

mone 164. & aliorum, quoniam Deipara die Sabbati, quo Christi corpus in sepulchro iacebat exanime, non solum, ut dixi, fidem explicitam resurrectionis Christi seruauit illibatam, verum etiam propter filij absentiam, cuius corpus in sepulchro deposuerat, & propter recentiam atrocissimæ necis eiusdem filij, quam præsens spectauerat memoriam tanto, tamque acuto doloris gladio, iuxta Simeonis vaticinium in anima transfigebatur, ut à Patribus capit. 12. citatis plusquam martyr appelletur, eiusque dolor acerbissimus à Bernardo sermone Signum magnum, martyrium cordis, quod à feria sexta usque ad Dominice resurrectionem perdurauit, merito appelletur: quare quemadmodum dies illa, quo S. Martyres mortis dolorem pertulerunt in eorum honorem quotannis celebratur ita & singulis hebdomadis sabbatum, in quo Dei genitrix plusquam martyr exiit, ab Ecclesia eiusuit consecratum.

19. His adiciam rationes aliquas ex mystica sabbati significatione petitas.

Tertia ratio, quam inter alias reddit Gulielmus Durandus in rationali diuinorum officiorum loco citato: Quoniam, inquit, sabbatum est ianua, & introitus in diem Dominicam, quæ est dies requiei, & significat vitam æternam: quia verò Deipara est nobis Porta ad Regnum celorum, quod per diem Dominicum figuratur: ideo de illa solemnitatem in septima feria, quæ diem Dominicam præcedit. Sic Gulielmus additque Auctor sermonum discipuli sermone citato: Sabbatum est medium, inquit, inter diem gaudij, & penam: hoc est inter Dominicam, & feriam sextam, & ipsa Virgo mediatrice est, nimirum ad intercedendum inter Deum, & hominem.

Quarta ratio eiusdem Gulielmi: Ut solemnitatis, inquit, matris solemnitas filij continetur.

Quinta ratio propter similitudinem, quam mysticè habet Deipara cum Sabbato; & ipsi, quæ de Sabbato in sacris litteris habentur, siue in prima rerum creatione, siue in opere redemptionis. Hæc ratio breuissimè rapitur à Gulielmo Durando loco citato, & ab Auctore sermonum discipuli loco citato: nos verius eam explicabimus. Quemadmodum enim Deus Genes. 2. sex diebus mundum creauit, completisque die septimo opus suum,

sum, quod fecerat, & requieuit die septimo ab
 universo opere, quod dixerat: benedixitque diei
 septimo: etiam Deus perfectissimam, & om-
 nibus numeris absolutam condidit Vir-
 ginem, ac proinde si puras creaturas specta-
 mus, cum nihil sit ea præstantius, dici potest
 in ea complevisse, seu perfecisse opus suum:
 in eaque item absque ulla contradictione
 perfectissimè requievisse, tum in utero, ex
 quo carnem suscepit, in eoque novem rese-
 dit menses; tum etiam in anima, in qua per
 gratiam copii fissimam perpetuò mansio-
 nem fecit, cui etiam instar Sabbati multis
 modis benedixit, quod toto hoc opere ma-
 nifeste ostenditur. In opere verò redemptionis
 Christus, ut verbis utar Bernardi serm. 1.
 Paschæ: In patibulo sexta feria redemit hominē,
 ipsa die qua fecerat hominem in initio, sequenti
 die sabbatizavit in monumento, consummato o-
 pere quod perfecerat, Tertia vero die, quæ prima
 dierum est, primitia dormientium apparuit mor-
 tis victor novus homo, sic Bernardus. At Chri-
 stus longè præstantius in nostræ redemptionis
 opere in Virginis utero tanquam in sepul-
 chro animato sabbatizavit, & quievit;
 licet enim in matris utero nobis mereretur,
 ac proinde nostram iam operaretur salutem
 in medio terræ, hoc est in utero Virginis,
 quemadmodum dicemus ex Bernardo ser-
 mone 1. de Pentec. sabbatizasse tamen dici
 potest, quoniam stabat post parietem uteri
 vaginalis, seque publicè videndum, & ado-
 randum minimè exhibebat, quoad tam-
 quam sponsus per natiuitatem procedens de
 thalamo iuo Pastoribus, Magis, Simeoni seni,
 Annæ prophetissæ, alijsque innotescere cœ-
 pit.

20. Et sanè uterus Virginis cum sepulchro,
 in quo postea Dominus iacuit, plurimum ha-
 bet similitudinis, sepulchrum enim ex sa-
 cra Euangeliorum historia fuit novum; in
 quo nondum quisquam positus fuerat: quod
 sibi Ioseph ab Arimathia exciderat in Petra,
 sigillo munitum cum custodibus Iudæorum
 studio adhibitis: eratque in horto propè lo-
 cum, ubi crucifixus est Iesus, & propè Iero-
 solymam. In eoque Dominus in munda Sin-
 done, cui suæ passionis (quemadmodum
 Turini apparet, ubi ea religiosissimè affer-
 vatur,) verberum munitum, ipinarum, ipu-
 torum, & cicatricum vestigia impressit, cum
 aromabus myrrhæ, & aloes est involutus.

Quod denique sepulchrum iuxta Isaie vari-
 cinium cap. 12. sequentibus seculis futurum e-
 rat gloriosum.

Cæterum in Virginis utero hæc omnia my-
 sticè convenire, si singula perpendamus, per-
 spicuum erit. Primum enim uterus Virginis
 Dominico sepulchro à Patribus comparatur.
 Augustinus enim libr. 4. de Trinit. cap. 5. sic
 multitudinem incarnationis Domini cum eius-
 dem passione indicans sic ait: Oñauo Calen-
 das Aprilis Dominus conceptus creditur, quo
 & passus, ita in monumento aono, quo sepultus
 est, ubi nullus morientium positus nec ante, nec
 postea congruus utero Virginis, quo conceptus est,
 ubi nullus seminatus est mortalium. hæc Au-
 gustinus & Hieronymus libro 1. contra Iou-
 nianum expendens verba illa Cant. 4. Hortus
 conclusus, soror mea sponsa, hortus conclusus,
 fons signatus. Quod clausum est, inquit, atque
 signatum, similitudinem habet matris Domini,
 matris, & virginis. Unde & in sepulchro Salva-
 toris nouo, quod in petra purissima fuerat exci-
 sum, nec antea, nec postea quisquam positus est.
 hæc Hieronymus.

Quin etiam sicut sepulchrum illud novum
 erat, & signatum, ita & Virgo beatissima non
 tantum propter illibatam virginitatem voto
 obfignatam noua dici potest, sed etiam quia
 ex veteri Adamo nihil vetustatis, nihil noxæ
 originalis, nihil sæuentis fomitis contraxit.

Adhæc ipsa Virgo petra erat purissima,
 atque durissima, iuxta illud Isa. 16. Emitte A-
 gnus Domine dominatorem terra de Petra de-
 ferti: nominatur enim Petra propterea inul-
 ctam tum contra dæmonum impressiones
 fortitudinem, tum etiam in aduersis constan-
 tiam, appellatur Petra Deserti propter virgi-
 neatem uteri sacratissimi ab omni viri confor-
 tio solitudinem.

Eratque sub Ioseph sanctissimi sponsi cu-
 stodia, sicut sepulchrum Iosephi ab Arima-
 thia fuisse dicitur: Loco verò custodientium
 militum præstiterant Angelorum excubiæ.
 Domini sui matrem perpetuò vallantes, eique
 obloquentes.

21. Ipsa quoque Virginis anima Hortus
 fuit cælestis sponsi amænissimus, ubi sanctarū
 cogitationum folia iucunda, verborum vti-
 lium flores odori, & sacrarum operationum
 fructus dulcissimi, ac suauissimi edebantur,
 ita ut meritò sponsum mutaret verbis illis
 Cant. 5. Veniat dilectus meus in hortum suum.

Bbb 2

Cant. 5.

Et comedat fructum pomorum suorum. & Cant. 1. Flores apparuerunt in terra nostra.

Quemadmodum autem sepulchrum erat prope locum Dominice crucifixionis, & prope Ierosolymam; ita Deipara quamvis in utero filium gestaret iugi memoria passionis Dominice, quam ex scriptoris sacris prænotaret, & perenni celestis Ierosolymæ reconditione vicinam se mysterijs, ac locis illis exhibebat.

Nec de erant purissimæ conscientie munda linteamina, ubi adhuc infans quiescebat Christus illic non secus, ac in Sindone Dominice passionis vestigia erant, ac monumenta. Nam Virgo Deipara perinde quasi suo forent impietati animo filij cruciatus, quos revelatione præcognitos assidue secum ipsa reuoluebat, inritè commovebatur; & quemadmodum ex Ruperto, & S. Brigitta dicimus: Ob maximam futura passionis Domini compassionem tota colligebatur.

Aromata porro, odores, myrrha, & aloes in Christi sepultura adhibita, fuerunt in Virgine virtutes mortificationis, humilitatis, & ceteræ fragrantissimæ illæ quidem, sed amara, quæ omnem putredinem longè arceant.

22. Quod si sepulchrum Domini merito est gloriosum, gloriosissimum fuit, & Deipara, iuxta illud Cant. 6 & Prov. 31 Viderunt eam filie Sæbeissimæ prædicauerunt: quod ne ipsa quidem Deipara, quamvis humilissima, reticuit; cum in suo Cantico dixit: Ecce enim ex hoc beatam me dicent omnes generationes: Neque sola Deipara in cuius utero Christus commoratus est; verum etiam domus ipsa Lauretana in qua cum Christum concepit, Virgo beatissima degerebat gloriosa euasit, nam è Nazareth in Picenum Angelicis manibus transiit: ita tanta miraculorum gloria coruscant, ut è toto terrarum Orbe utriusque sexus homines religionis causa magna cum pietate turmatim eo confluant, atque conueniant. Et hæc de vteri virginis cum sepulchro Domini eo comparatione.

J. Ambro. Quocirca S. Ambrosius sermone 2. de Sepulchro eccue ipsum Dominicum sepulchrum propter similitudinem cum Deipara utero, Vterum appellare non dubitat, cuius verba hæc sunt *Beatum corpus Domini Christi, quod cum nascitur Vtero Virginis gignitur: cum recedit Ioseph iuxta tumulo commendatur. Beatum pland*

corpus, quod virginitas peperit, iustitia custodit. Custodit illud Ioseph tumulus incorruptum sicut seruauit illud Maria Virginitas. Vterus illibatum. Hic enim viri pollutione non tangitur, ibi mortis corruptione non laeditur. Neque, beato corpori deferunt sanctitas, ubi virginitas. Natus illud venter concepit, nouus tumulus includit, Virgo ergo Dominica vulua: Virgo est sepultura. Quin potius ipsam sepulturam vulua dixerim, est enim similitudo non parua sicut enim Dominus de matris vulua vixit exiit, ita de Ioseph sepultura vixit surrexit: Et sicut tunc de Vtero ad prædicandum natus est, ita & nunc ad euangelizandum renatus est de sepulchro: nisi quæ gloriose est ista: quàm illa natiuitas. Illa enim corpus mortale genuit: hæc edidit immortalis. post illam natiuitatem ad inferos descendit, post hanc remeatur ad cælos. hæc Ambrosius. Qui licet Resurrectionem Domini ex tumulo merito appellet gloriosorem, natiuitate eiusdem ex utero, quod in natiuitate mortalis, in Resurrectione prodierit immortalis, si tamen Deiparæ veterum sacratissimum cum sepulchro ipso accuratius conferamus, in utero complura longè præclariora inuenimus. Sepulchrum enim saxum erat, & inanimatum, vterus vero ille sepulchrum animatum, & rationale iure optimo dici potest, ibi corpus Dominicum licet verbo unitum, anima tamen rationali erat destitutum, ideoque in triduo mortis, ut docent Theologi cum S. Thomas 3. part. quæst. 50. S. Thom. art. 4. Christus non fuit homo, hic vero Deus, & homo erat perfectissimus, ibi vix triginta sex horis iacuit, hic ad nouem integros menses permanfit. Ab hora enim mortis (verba sunt Augustini lib. 4. de Trinitate cap. 5. & 6. computata ipsa hora nona, qua expirauit, usque ad diculum resurrectionis, hora sunt quatuordecim: sepultus est autem cum iam sero factum esset, hoc est in fine diei, hic vero commoratus est ducentis septuaginta sex diebus, qui numerus dierum complet nouem menses, & sex dies, sicut a maioribus traditum suscipiens Ecclesie custodit auctoritas, ostendit enim calendæ Aprilis conceptus creditur, natus autem traditur octauo calendæ Ianuariæ. hucusque ex Augustino ibi locum tantum sepulture accepit, hic non tantum nascitur, sed ex intimis Virginis visceribus carnem tamquam verus eius filius accepit, ibi nihil amplius pre nobis metebatur cum Christi Domini meritum solum ad mortem usque durauit ex

S. Tho.

S. Thom. S. Thomas 3. par. q. 19. art. 3. ad 1. & q. 50.
art. 6. ad 2. quod etiam docent Scotus in 4.
dist. 1. q. 3. art. 4. Suarez tom. 1. in 3. par. di-
sp. 39. sectio. 3. hic verò ab instanti suæ
Incarnationis perfectissime meruit teste S.
Bernard. Thomas 3. par. q. 34. art. 3. ideoque ut ait Ber-
nardus serm. 2. Pentec. iam tunc operabatur sa-
lutem nostram in medio terra, in utero videlicet
Virginis Mariæ, qui mirabili proprietate Terræ
Medium appellatur, ad illam enim, sicut ad
medium omnes respicere, non minus verè,
quam eleganter probat ibi Bernardus.

Maneat igitur, Chrifium in utero Virginis
fuo modo fabbatizaffe, ficuti poſtea in monu-
mento, & præſtantiori quadam ratione in utero
quieviſſe: propter hanc ergo ſimilitudinem,
quæ Deiparæ intercedit cum ijs, quæ in fab-
bato facta leguntur, dies fabbati ab Eccleſia ei-
dem Virgini merito eſt conſecratus.

TEMPLA DEIPARÆ ERECTA.

Templa
Deipara
imag.

TEMPLA DEIPARÆ ERECTA.

23 **E**xplicatis ijs, quæ ad festos dies Deiparæ dicatos spectant, proponenda sunt templa in ejus honorem excitata; quod erat secundum ex ijs, quæ ab Ecclesia ad cultum ejusdem exhibendum præstari diximus: quæ quidem templa antiquissima, maxima; & omni memoria digna ubique gentium, atque locorum per omnes ætates à primarijs; & insignibus viris in Deiparæ honorem olim sunt erecta, & in dies exsurgunt, Deo ipso ea præcedentibus, ac subsequenteribus signis confirmante; quæ etiam à fidelibus non minori religione, ac pietate, quam suorum animarum, & corporum commodo celebrantur. Ejusmodi potro templa ad triplex, quo erecta sunt tempus reuocari possunt. Quædam antequam Deipara in lucem ederetur. Quædam dum ipsa viveret, vel paulò post Apostolorum nimirum ætate. Quædam post ejus gloriosissimam in cælum Assumptionem Christi fidei per uniuersum terrarum Orbem jam disseminata eidem Virgini passim sunt posita, atque dicata.

TEMPLA DEIPARÆ ANTE EIVS
conceptionem.

*Maria &
S. Patrib.
Sybilis* **P** Rincipio illud ponendum est, quod c. 17.
indicauius, & cap. 34. iterum dicemus,
Deiparam jam inde ab ipso mundi exordio

non tantum sanctis Angelis, quemadmodum
ex D. Thoma cap. 5. offendimus: verum etiam
nonnullis viris Sanctis diuinitus præcognitam
eisque promissam, & ab ijdem ardentem desi-
deratam, quod satis declarat Prophetarum
de ipsa oracula, & mysticæ sacrarum rerum fi-
guræ, quibus Bernardus sermone Signum ma-
gnum, & sermone 2 super missus est, cum a-
lijs Patribus tum prænuñciatam, tum adum-
bratam agnoscit, ut propterea S. Brigitta in
sermone angelico cap. 7. & 8. astruat, Ada-
mum, Abrahamum, Isaac, Iacob, & David in-
genti lætitia affectos cum spiritu agnouerunt
Deigenitricem ex suo semine naituram;
quoniam etiam eam nonnullis ethnicis non o-
mnino ignotam fuisse offendunt ea, quæ cum
de sacratissimo Mariæ nomine longè ante
præcognito agerentur, cap. 4. attulimus, quod
ipsum perspicue testantur vaticinia Sibylla-
rum, quæ quidem ex Varrone apud Hierony-
mum lib. 1. contra Iovinianum, & ex La-
ctantio lib. 7. contra gentes decem fore; ni-
mirum Persica, Lybica, Æthiopica, Samia, Cu-
mana, Hellespontica, Phrygia, Tiburtina, E-
rythræa, Cimmeria; sua verò singulæ ora-
cula de Deipara versibus prodidere, quos
prolixè recitat Canisius lib. 2. de B. Virg.
cap. 7.

24. Quæ cum ita sint, remini mirum videri debet, si inter densissimas Ethnicismi tenebras nonnulli De beneficio Despairæ cognitionem, tametsi obcuram adepti, eam non absque divino consilio artis, ac templis, ut dicebamus, venerati fuerint, quod ex subjectis exemplis planum fiet.

Druidæ Gallorum Sacerdotes inter eos sa- Ara Virg
pientissimi sunt habitæ; & ut verbis urar Cæ ni Parie
lars lib. 2. de bello gallico: Non tantum magno ra mul
erant apud reliquos in honore, sed etiam certo an ante ejus
ni tempore in finibus Carnutum, quæ regis totus orium ano
Gallia habetur media, considebatur in loco conse nu à Brui
crato, ibique de aliorum controuerfij constitut dia ereb
bant. Hi quemadmodum olim Athenienses a- Cafar de
tam ignoro Deo dicant; sic & ipsi multis an bello Gal
tequam Deipata nasceretur annis Carnuti Ver lico
bre Gallia Lugdunensis florentissima in eodem
agro, quipsonum comitijs erat destinatus, A-
tam sub terram profunde excavatam Deipate
dicant cum hac inscriptione, Virgini Pari-
toræ: quem locum postea sub terra, & super
terram egregiè ampliatum, atque exornatum
Christiani in celeberrimam Ecclesiam catho-
Bbb a dia.

Cassaneus
Nauarrus

Belfore-
aut.

Willelmus
Mulmibus-
bursensis.

dralem erexerunt, quemadmodum Carnuten-
fes, ac ejusdem loci incolae constanter affir-
mant, idque referunt Cassaneus in catalogo
gloriae mundi, par. 12. consideratione 20. &
Nauarrus de oratione, & horis canon. libr. 21.
num. 28. Hanc postea Ecclesiam Carnuten-
sem Caroli Calvi Regis liberalitate extructam
affirmat Belforeffus in Annalibus Franciae ad
Carolium Calvum, postmodum à Fulberto
Carnutenfensi Episcopo Deiparae impense addi-
cto, pietate, doctrinaque clarissimo, cui aegro-
tanti è sacro ubere lac Deiparae praebere digna-
ta est, renovatum largitionibus Canuti An-
glorum regis tradit Willelmus Mulmibusien-
sis li. 2. de gestis Anglorum cap. 11.

Nec illud silentio praetereundum, horum
Druidum consilio praeter Aram, Statuam quo-
que Deiparae cum Pueris esse positam, quem-
admodum Nicolaus Naucelius professione
medicus in Parebasi de mirabili nativitate
Christi cap. 11. testatur his verbis: Annalium
Carnutenfium historia de Druidibus (j fere olim
Gallorum Magi, seu Sapientes, eo potissimum tra-
ctu, in lucos versari soliti) cerio memorat, &
constanter affirmat, homines religionis, atque o-
mnium scientiarum peritos Christi Adventum
praesensisse, & praesidisse, quorum imbutus doctri-
na Comes Carnutenfensis, nomine Priscus statuam
erexit Virginis matris puerum in sinu gestantis:
eidemq; Virginis paritura templum consecravit à
Godofredo Montis Loricis Comite communibus
impensis adjutus, Christi Adventum longè ante
humano generi salutare praefolatus, meritoq;
veneratus, haecenus ille.

Argonau-
tae Oracu-
lum consu-
lentibus
templum
Dei Geni-
tricis dica-
dum respo-
detur.
Gensbrav.
Augustin.
Plinius.

Zeno Im-
rator,
Cedrenus,

25 Argonautae, qui ex Gensbravdo tempore
Ahiadonis iudicis ante Christi Adventum an-
nis mille ducentis circiter vixerunt (quemad-
modum etiam colligitur ex Augustino libro
18. de Civit. cap. 15.) Cyzici in Hellesponto
templum extruxerunt praclarissimum, quod
à Plinio l. 36. c. 15. veluti maxime admiranda
celebratur, consultoque ab eis Pythio oraculo
responsum retulerunt Matris Verbi aeterni ge-
nitricis dicandum esse: & quamvis ipsi verita-
tis ignari daemonis instigati Rheae, quam Deo-
rum matrem stulta gentilitas fabulabatur si-
militudine quadam prorsus dissimili decepti,
illud consecraverunt, Zenone tamen Imperatore
ad veram Dei matris cultum est traductum: tem-
plum gestam Cedrenus in compendio narrat his
verbis.

Quo tempore iudicis Israelitico populo prae-
fue-

runt, Argonauia cum Iasone Theffalo, Polluce,
Hyla, Telamone, ac reliquis in Colchidem nauti-
gauerunt, qui cum per fauces in Pontum mare
transire vellens Cyzicum Hellesponti Dominum
nautali praelio ipsos prohibere conantem interfece-
runt, ac Cyzicum Urbem Hellesponti primariam
caperunt. Mox cognito Cyzicum sibi genere pro-
pinquum fuisse, venae postulata, templum condi-
dere admodum mirabile, atque ad Oraculum,
quod est ante Pythias Thermas praefecti Phabum.
Apollonem rogauerunt, ut sibi ediceret, cui aet-
ernam consecrandam esset, responsum ipsi in haec est sententia,
Assidua virtute decus sublime parate,
Atque unum (sic mando) Deum, qui cum-
ta gubernat,

Caeli res fidus solicolite, atque time,
Illius aeternum natum ante secula Verbum,
Nescia Virgo viri quondam parit tenera e-
des:

Quod valuit igniferis impulsu sagitta procel-
lis,

Edomitum reddet Patri pro munere mun-
dum;

Huius, quam Maria nomen, manet, alma ge-
nitrix

Agnosce templum proprium sibi vire dicatum.
Hoc oraculum arijs literis in marmore im-
pressis conscriptum illi in superno porta limine po-
suerunt, atque ipsi quidem tunc eadem Rheae ma-
tris Deum dixerunt: sed ea postea Zenone impo-
nente templum sancta Dei genitricis denominata
fuit, haecenus Cedrenus.

At verò oraculum hoc, quod è graeco Isti-
nus Cedreni interpres, verbis parat: haec eos
vertit: nos quo oraculi sententia planius perci-
piatur sic ad verbum ex Cedreno vertimus.

Quaecumque quidem ad virtutem, & orna-
tum visa sunt facite: Ego verò jubeo colere
unum solum apud superos regnantem Deum,
cujus Verbum nulli corruptioni obnoxium, in
intactae puellae utero conceptum erit. Hoc
Verbum tanquam sagitta ignifera medium
percurrens universum Mundum, cum eum
caperit, Patri adducet donum, illius puellae
erit domus haec, Maria verò nomen eius huc-
usque oraculum.

Huc etiam pertinet templum illud à Iasone
eorundem Argonautarum Principe in arce
Atheniensi positum, quod Deiparae consecran-
dum esse Apollo Delphicus divina virtute
coactus vaticinio praedixit, cuius vaticinii
verba

Cedreni
interpre-

Simile re-
ferunt ab
eodem ora-
culo de
plo à la-
g-
verba

verba à S. Procopio martyre ex antiquis Græcorum Annalibus allata, habentur in eius vita apud Metaphrastem, quam Surius ponit die 8. Iulij. eius porro vitæ tanta est auctoritas, ut inde pro cultu Sanctarum imaginum in 2. Nicæna Synodo Act. 4. testimonium sit illatum; ex eaque nos quæ huc spectant afferemus.

Sanctus igitur Procopius martyr, cui nomen antea Neanias, Christo Domino eum peculiari vocante ad fidem conuersus, in persecutioni Diocletiani Imperatoris dira supplicia est perpeffus, primum sub Iusto Præsede Palestinæ: mox eo extincto sub illius successore Flauiano: demum inclyto martyrio est coronatus: is cum Flauiano rationem christianæ fidei magna animi constantia redderet, Deique unitatem ex Mercurio Trismegisto, Socrate, & Heraclito confirmasset, Christi etiam Incarnationem, & crucem ex Sibilla ostendisset, tandem ex Ethicorum historijs hoc subiicit: Cum Iason princeps Argonautarum de templo, quod Athenis primum constructum est in arce, Delphicum Apollinem egressus illa, sic respondit Oraculum: quæcunque ad honestatem, virtutemque vos incitant: facite: Ego autem res cupio, Deum unum regnantem apud superos, cuius verbum ab interitu alienum conceptum in simplici Virgine, qui tanquam ignitus arcus percurrens mundi medium omnes capiens eos adducet donum Patri, Huius erit hac ades, MARIA autem erit nomen eius. hæc ibi. Dæmones verò cum ea omnino obliterare non possent, suis saltem mendacijs adulterare sunt conati. Nam & Verbum Dei, quod est Patris Sapientia, ad capiendum mundi impetum instat ignis feræ sagittæ, vel ipsius oraculi prædictione missum, eiusque Genitricem Virginem simul imperite milcentes, & mendacijs confundentes vnius fabulose Mineræ commento, in quam hæc omnia congererant, obsecrare se posse sperarunt: ideoque eorundem dæmonum instinctu Poetæ Mineram ex Iouis capite progenitam, eamque sapientiæ Deam, ac Virginem militaribusque armis instructam, & Athenarum præsidem, in quatum arce templum à Iasone excitatum erat, confingentes, huic vaticinio tenebras ostudere. Hinc etiam factum fortasse est, ut à stulta gentilitate Mineræ in arcibus templi fieri consueverint, quemadmodum docent Farnutus, & Vitruuius libro primo ad quod respexisse videtur Virgilius Egl. 2. cum sic cecinit.

Pallus quas condidit arces

ipsa colas.

At dicet aliquis, idem videri templum illud Argonautarum apud Cedrenum, & hoc Iasonis à S. Procopio citatum: nam eadem protius iunt oraculi verba in vtraque historia, & Iason ipse Argonautarum Dux, & Princeps fuit. Cæterum diuersa esse hæc, suadere videntur: nam illud Cyzici, istud Athenis: illud ab Argonautis vniuersis, hoc à solo Iasone, de illo consultus est Apollo ad Thermas Pythias, de hoc verò apud Delphos, illud postea Rheæ, hoc Mineræ ab Ethnicis est dictum. Et fieri faci è potuit, ut Dei notu ad huius vaticinii veritatem magis confirmandum idem responsum, quod Argonaute cum Iasone apud Pythias Thermas acceperant, ijdem verbis referret Iasoni solus à Delphico Apolline, Quod si malimus idem esse Templum, quod ab utroque Auctore describitur, sed propter rei gestæ vetustatem aliquantulum historicos inter se discrepare, illud certe probatum manet, Templum Deiparæ multis antequam nasceretur seculis à Iasone, & Argonautis erectum, ac dæmonum malis artibus quasi furtim sublatum, & Rheæ, vel Mineræ iniquis possessoribus additum: postmodum Christi fide in vniuersum terrarum orbem illata, Cedreno auctore, ut diximus Cyzici Zenonis Imperatoris tempore ab iniqua possessione vindicatum, veraq; Domine restitutum ad Dei genitricis honorem cælitus, planiusque reuocatum est.

Ægypti Quoque ante Christi aduentum Virginem in lecto, & Infantem in Præsepio passim collocare, & adorare consueuerunt, teste Canisio lib. 2. cap. 7. Cuius rei causam rogati dicebant, quoniam ipsorum maiores hoc à sancto Propheta acceperant. Et certe S. Epiphanius in vitis Prophetarum refert Ieremiam Ægyptijs prædixisse Idolorum suorum ruinam: *Vbi Ægyptum, inquit, ascendet cum suo infante Virgo enixa, Deo similis.* sic Epiphanius, quod factum est Christo infante cum sua Genitrice in Ægyptum Herodiam rabiem fugiente, quemadmodum c. 23. diximus.

In quo ad duo hac oracula respondent inter se differant.

Deipara ante Christum si athenis ab ægyptijs præcognita Canisius Epiphanius.

Tam.

Templa dum in terris Deipara ageret,
vel certè Apostolorum tem-
pore eidem dicata.

LAVRETANA AEDES.

²⁶ **E**X omnibus Templis, quæ Deiparæ viuen-
ti dicata sunt. Primum sibi locum vendica-
re videtur Aedes illa, quæ nascentem Virginem
suo gremio excepit, aluit, fovit, eiusque est man-
cipata obsequio. Ea nunc Domus Lauretana
dicitur, & Deiparæ natalitio, & Gabrielis Ar-
changelæ legatione, & divinæ prolis conceptu,
& Apostolorum veneratione & mutatione sedis,
& miraculorum gloria, & singulari omnium gentium
ac nationum religione inclita; ut jam nulla sit
in terris, aut augustior, aut vetustior. Nulla, in-
quam, vetustior; quam ipsi Apostoli magno
semper honore coluerunt, & divino cultui cõ-
secratâ celebrârunt, rem divinam certatim inibi
faciunt; quæmadmodum ex eiusdem Virg.
revelatione fufius docet noster Horatius Tur-
sellinus lib. 1. histo. Lauret. cap. 3. Quamquam
si templi vim, atque usum perpendamus, quod
nihil aliud est, quam Domus diuino cultui
destinata, in qua Deus tum adoratur, tum o-
ratur, tum ei sacrificium offertur, porro Lau-
retana ædes Christi, eiusque Genitricis tot an-
norum inhabitatione iure optimo iam tum
templum rectè appellari potuit, cum intra e-
ius parietes Dei genitrix est nata, & Verbum
Patris caro factum verè habitavit in nobis,
totque ac tam salutaria mortalibus Dei, Deiparæque
sunt celebrata mysteria, de quibus
copiosè nos suprà cap. 8. & 20. ubi Christus,
ut homo eiusque Genitrix sanctissima æterno
Patri pijs continenter preces fundebant, eiq;
suppliciter adorationis cultum exhibebant,
ac sacrificium impolluti cordis immolabant.
Nulla porro augustior, quàm tot, tantisque
nobilitatam mysterijs Baptista Mantuanus
Theologus, & Poeta insignis in sua historia
ædis Lauret non modò terrestri paradiso, ubi
Eua ex Adæ latere est formata; Monti Sion,
ubi est data lex; Templo Salomonis præcipua
Dei præsentia inclita, speluncæ Bethleemiti-
cæ, ubi Christus natus, Monti Thabor, ubi
transfiguratus, Monti Olivæ, unde trium-
phans in cœlum ascendit: verum etiam augu-
stissimo eiusdem Christi sepulchro, quo nihil

sanctius habetur in terra, reliquisque omnibus,
quæ sub cœlo sunt, locis æquare, vel etiam
præferre non dubitat. præcipuè, quod hic Deus
humanitate indutus fundamenta iecerit salu-
tis nostræ. Quæ omnia egregè confirmat Ba-
pista Mantuanus, & subdit: *Liceat mihi Pa-* Gen. 11.
triarcha Iacob sermonem concludere: Terribilis est
locus iste, non est hic aliud nisi domus Dei, &
Porta caliquippè Deus, Deique mater eadem
hanc arcano præsentia suæ sensu, insignè præ-
ceteris eiusdem Deiparæ templis perpetuo fa-
ciunt. Placet hic Turbellini rerum, quæ ad Turbell.
Lauretanam ædem spectant, testis certè locu-
pletissimi, & accurati earundem scriptoris, ad
verbum referre sententiam in præf. suæ hist.
Lauretan. non minus verè, quàm eleganter li-
teris consignatam: Tantam, inquit, Deus mor- Plurima
talium animis inspiravit huius adis Lauretana collata
religionem, ut quicumque ad Lauretanam ædem Laure-
accedunt, non tam ad ædem Virginis, quam ad nam de-
ipsam Virginem sibi adire videantur: Ea sanè hic mum in
Deus, Deique mater miro quodam modo præsen- sentibus
tiam suam declarant. Hinc divinus ille omnium beneficiis
pectoribus incusitur horror ad sacrosanctâ Do-
mus ingressum; hinc illud abeuntibus inicitur
eius reusenda desiderium: hinc nobis illa perdi-
tarum, profligatorumque mentium in diversa mu-
tatio, quæ quidem perpetua adis Lauretana mira-
cula ita evidentiâ sunt, ut etiam si deessent alia,
quibus abundat, eundem facerent divina præsen-
tiam: est autem hoc præcipuum, ac proprium Tem-
pli Lauretani, ut eius religio, ac sanctitas quotidi-
magis efflorescat: cum aliquarum etiam celebra-
rimarum adium beatissima Virginis, aliorumque
Sanctorum celebritas cum aliquandiu vigerit
interdum deflorescere videatur. hæc Turbelli-
nus. Quæ venissima esse, omnes qui ad Laure-
tanum Templum adeunt iocunda experien-
tia didicerunt. Nam innumerabiles illi sunt,
qui iam inde à primis annis inibi peccata re-
petunt, & animi sordes triginta, vel etiam qua-
draginta annorum obsoletas, sacra cõfessione
eluant. In hac æde perditur homines, & in suis
sceleribus diu obdurati repente mutantur, hæ-
retici impietatem eiurant, alij iras, simulates-
que deponunt: qui verò castè, ac purè eo acce-
dunt, multo castiores, parioresque discedunt,
seque diuinitus moveri, impellique sentiunt, &
ad virtutes ac sui victoriam, ad rectè facta
non modò accenduntur, verum etiam im-
petu quodam animi infolio rapiuntur, atque

atque ad Dei, Deiparaeque amorem mirifice inflammantur: ibique de perceptis beneficijs Deo, ac Deiparae pro virili parte gratias agere, vel noua ad corporis, & animae salutem beneficia sibi suppliciter impetrare student.

27 Verum, vt huius sacrae aedis Lauretanæ præstantia magis perspiciatur, eius primordia, progressum, ac transiitionem breuiter perstringamus. excitata primum est virginalis hæc seu cella, seu ædes in oppido Nazareto in Galilea, ibique e celestis Reginae in conubulis Deique concepti consecrata vestigijs, postmodum ab Apostolis sacris initiata, araæque & Christi Crucifixi imagine, & simulacro illo cedrino, in quo S. Lucas Euangelista beatam Mariam stantem, & puerum Iesum amplexantem expressit, inaugurata, ac Deiparae cultui dedicata est: quæ omnia à Virgine ipsa Deipara per visum didicit Alexander Tersactensis Annistes in Dalmatia, in cuius dioecesi primum concederat & Galilea hæc sacra ædes; & ne ambigeret veram fuisse Genitricis Dei speciem Alexander è diurno, grauique morbo diuinitus subito conualuit, quemadmodum posteritatis tradidit Hieronimus Angelitta in historia Lauretana, vt videre est apud Tursellinum lib. 1 cap. 3. Apostolorum auctoritatem cæteræ deinceps ætates secutæ sunt. Nos è multis paucis maiorum gentium capita pericentebimus, quæ identidem ad Mariæ incunabula studio religionis accesserunt. Anno salutis circiter 300 (quo tempore fides Christiana Magni Constantini patrocinio se liberius explicuit) sancta Helena Augusta Palestinam peragrans ex Monte Thabor, inquit Nicephorus libro actauo, capite 30. Orientem versus descendens peruenit Deiparae Nazareth, & salutationis Angelica domo reperit B. Helena ta Dei Genitricis per amenum excitauit templum. Nazareth sic ille.

Sanctæ Helenæ pietatem Christiani omnes impense sunt æmulati. S. Hieronimus, vna cum S. Paula dum Palestinæ loca pie lustrauit: Nazareth nutriculam Domini (vt ipse loquitur in Epistola 37.) se adijisse testatur. Anno Natæ B. verò circiter 700. cum Hierosolymam obtinerent Saraceni, eandem Virginis Domum à peregrinis Europæis celebrari solitam, auctor est Beda de locis Sanctis; vixit idem studiū ab anno ferme 1100. Hierosolyma, Palestinaque Gothofredi Ducis Lotharingi ductu Saracenorum manibus recepta, quamdiu

Hierosolymitanum steterit regnum, quo tempore à Tancredo genere normando Metropolis est facta. Iacobus verò Vitriacus Cardinalis, & Episcopus Aconensis in descriptione Terræ sanctæ de se ipse testatur crebro Nazaretum perrexisse, ac sæpè in æde Virginis rem diuinam fecisse ipso anniuersario Angelicæ salutationis die.

Sanctus Ludouicus Gallia Rex eius nominis Octauus anno salutis 1245. vt auctor est paulus Æmilius lib. 7. histor. labentem in Siria rem Christianam magno studio complexus, illò traiecit copias: sed cum minus prospero euentu res gereretur, teste Iodoco Clitueo sermone de S. Ludouico prima illa religionis Christianæ incunabula perlustrans ex Thabor Nazareth iter intendit, & vbi primum Deiparae aspexit ædem, desiliit equo procumbit ingenua, Natalem illam Virginis domum, ipsamque salutem Virginem, inde progressus pedibus templum adiit. aderat annunciationis Deiparae festum, in cuius perugilio Rex cilicio ad carnem indutus, pane dumtaxat & aqua ieiunauit; in ipso autem festo Missa in hac æde Regio apparatu est celebrata, in qua magnam vim lacrymarum profundens. sacram sumpsit Eucharistiam. Postmodum Christianis è Syria pulsis, Tripoli diruta, & Ptolemaide mensè Aprili anni 1291. teste Ioanne Villano expugnata, cum debitas sacrosanctæ cellulae honos, nec ab indigenis, nec ab externis haberetur, paucis post captam Ptolemaidem diebus, hoc est septimo Idus Maij anni 1291. Nicolao III Pontifice Maximo (vt Illyrici Annales perhibent) hæc domus Angelorum opera à fundamentis auulsa à Galilea per ingentes terrarum, marisque tractatus vecta est in Dalmatiam, sitaque est in monte quodam Tersactum inter, & flumen Oppida Dalmatiæ. Italiam diuinæ benevolentia signo, cui tale, tantumque donum inde vsque à Galilea diuinitus est allatum, quadriennio post, nec tamen integro; anno nimirum 1294. quarto Idus Decembris translata in Picenum Italiae regionem ad mare superum, & in Recinetensis agri sylua collocata, ab Laureta Recinetensi Matrona, in cuius ditione nemus illud erat, ædis Lauretanæ nomen indutum: sed cum ea sylua facinororum hominum auaritia, latrocinij, ecdibusque eorum, qui eò confluebant, esset infesta

Tancredu
Normand
Iacobus de
Vitriaco
Carain.

S. Lud. gal
lia Regis
erga annu
B. Virg. do
mū pietas.
Paul. Æ-
milius.
Iod. Clit.

Ioan. Vil-
lanus.

Eandē Do-
mus Ange-
lorū opera
in Dalma-
tiam trans-
fertur ac
postea in
Picenum.

Laureta-
na Domus
vnde di-
cta.

Ccc

octao

octavo, post mense in editum colle in mille fere passus ab eo loco Recinetum versus est delata. Atque hic etiam duorum fratrum, quorum ille collis communis erat, avaritia in diffensionemque Perosa ad iactum fere sagittæ ab eo loco in proximum colle in paucos post menses submota, ibi stabilem, certamque sibi sedem delegit, quam nunc incolit, ubi innumerabilium miraculorum frequentia claret, ac populorum ex toto terrarum orbe eam pie visitantium concursu celebratur, ut meritò quidam in suo carmine de hac æde sic cecinerit.

Danteus

O caelo dilecta domus, postesque beati.

Ac ipsa quidem Deiparæ cella suo beata fulgore, sua vetustate nitidissima, suo robore firma, quæ vix solo subnixæ tot iam secula, nullo penitus fundamento perstat immota, humana fulcimenta nec requirit, & aspernatur quod refert Turcellinus lib. 1. cap. 16. Circa cellam templum extructum est egregium, & mirabile, quod cellam ipsam in medio accipram, quasi pio ambit obsequio, quo in templo multorum Romanorum Pontificum liberalitas, auctoritas, industria, & in Deiparam pietas se acerrimè intendit, accito undique magni nominis artificum, omniumque generis matremore longè comportato: qua solertia, opulentiaque moles effecta est, quæ omnem antiquitatem laceffit, & aliqua ex parte vincit. Iam statuas scitè factas, valvas æneas pulcherrimè celatas, columnas opere Corinthio striatas, ceteraque templi ornamenta egregie oculis subiicit Turcellin. lib. 3. c. 16. qui etiam eiusdem Lauretanæ Virginis miracula diligentissimè, pati cum latini sermonis elegantia persequitur, quorum aliquot ex eodem descripsimus c. 20. alia verò ad tract. de miraculis referuamus.

*Societatis
Iesu Colle-
gium in
Laureta-
na demo à
Iulio 3. Pö-
tifice sum-
datum.*

Nec minor in exornando Templo, quàm in excolendis animis summorum Pontificum pietas eluxit. Nam anno 1554. Iulius III. Pontifex Maximus, quo peregrinis exterarum præsertim nationum Lauretum ex toto orbe confluentibus magis consultum esset, Societatis Iesu Collegium Lauretanæ Domus expensis ibidem fundauit, ut nostri Sacerdotes diuersarum pariter nationum linguæ commercio peregrinos ad expiationem animarum allicerent, eorumque confessionibus assiduam, sedulamque operam darent, rudibus Christianæ doctrinæ capita explicarēt, omnes ad piæ,

sanctæque vitæ studium excitarent. Quod autem Deipara in natali sua Domo Societatis opera vi dignetur; meritò inter præcipua eius beneficia nostræ Societati collata agnoscimus, & faciemur. De hac quoque sacra æde contra adlatrantes hæreticos non minus doctè quàm piè scripsit noster Canisius lib. 5. de B. Virg. cap. 25. Et sane Lauretanæ Domus pietas multas per Vibes est propagata; nam Romæ, Neapoli, alijsque Urbibus sub eodem nomine templa Deiparæ posita visuntur.

TEMPLA IN INDIA DEIPARÆ

adhuc supersisti posita.

29 **V**etustissima videntur templa illa in India Orientali Deiparæ inter mortales versanti erecta; alterum Cranganore ab uno ex tribus Magis, qui stella duce ad Christum infantem adorandum venerunt, cuius instar alterum Calecutij in honorem Deiparæ non longè post, est excitatum, quod certissimis testimonijs est compertum. Narrat enim Hieronymus Oforius Algabrienensis Episcopus nobilis historicus libro 1. de rebus gestis Emanuelis Regis Lusitanæ Vascum Gamam Lusitanicæ classis Præfectum anno 1498. mense Maio appulisse Calecutium celebrem Indiæ Vibem; cumque ad Regem visendum in terram descendisset à quodam viro primario, qui ius genti dicebat, Cautelem appellans nomine Regis exceptum, & primum in Templum apud illos sanctissimum, & magnificentissimum esse deductum; in medio autem Templi erat (inquit Oforius), sacellum editum, forma rotundum, ad quod per multos gradus ascendebatur, ostium erat ex ære factum, & valde angustum, intra sacellum erat signum in aduerso pariete locatum, cuius formam nostri propter loci obscuritatem aspicere nequiverunt, aditus in illud solis æditus, atque Sacerdotibus patebat, quatuor æditui propius accedentes digito in imaginem intento bis MARIAM inelamant. Cautelis cum reliquis, qui eum sequebantur, se repente in terram proni, manibus extensis, abijciunt, deinde surgunt, & more suo precationem peragunt. Nostri suspicati opem sanctissimæ Virginis implorari genibus flexis, pacem à Deo exposcunt, Virginemque Dei Matrem more nostris visitato venerantur. hæc Oforius, qui deinde huius religionis qua-

Cranganore
vixit
Iulianus
magis
qui
sum
venerunt

Sacerdum
Calecutij
antiquissimum
vixit
honorum
arctum
Hieron.
Oforius
Algabri
Lusitanicæ
classis
Præfectum
anno 1498.
mense Maio
appulisse
Calecutium
celebrem
Indiæ
Vibem.

Cranganore
vixit
Iulianus
magis
qui
sum
venerunt

qua homines pagani Mariæ nomen venerantur, rationem persequitur; quam nos ex eodem breuius hac inferendam duximus, quod res cogniti non iniucunda ad Virginis sanctissimæ laudes spectare videatur. Crangor, inquit, in India vrbis est perantiqua, quæ Calecutio distat austrum versus circiter quinque & quadraginta passuum millibus, & à multis Christianis à S. Thoma conuersis incolitur. Cuius Rex olim Brachmanarum literis in primis eruditus, cum sororigermanæ vitium intulisset, illius iter fuscipit in Persidem, & Caïmaniam, in qua antiquissima Magorum disciplina florebat, ex quibus duo opibus, & sapientia Principes Regi Cranganoris per literas noti, à stella præter naturæ ordinem orta edocti, Regem cœli in Iudæa natum, ad eum adorandum se compararunt, quibus idem Rex Cranganoris nigro colore, qualem Pictores in hoc mysterio exprimendo effingere solent, se tertius comitem adiunxit. quare in posterum reliquis nominibus adiectis, nomen Cheriperimale (id eorum lingua sonat, vnum ex tribus) ex hac tam illustri societate, qua maxime gloriabatur, assumpsit Christum itaque adorant, eique modera offerunt: Rex sanctissimus tertio demum anno in patriam reuersus, ædem extruxit, quæ Mariæ nomine consecrauit, in qua sanctissimæ Virginis imago cum filio in vlnis collocata fuit, sapxitque, ut quoties in Templo aditui hoc nomen inclamarent, toties se omnes, qui adessent in terram prosternerent. Postmodum cum vt se totum diuinis rebus daret & negotia reliquit & regni opes distribuit ijs, quos sapientia, & religione præstare cognouerat. Ex his vnus fuit, qui Calecutij vrbis: sanctissimæ fundamenta iecit, & templum illud, quo fuit Gama deductus, extruxit & in medio sacellum sanctissimæ Virgini dedicauit, & exemplum patroni securus, statuit, vt ad Mariæ nomen omnes sese in terram proijcerent, & licet incolæ sint pagani, hanc tamen memoriam ab antiquis traditam religione summa conseruant. Hæc sunt, quæ in antiquissimis Christianorum Indorum mœnibus contineri, ab hominibus Indiæ peritissimis accepisse se scribit Osi-

V A R I A T E M P L A A B A P O S T O L I S ,
vel eorum discipulis Deipara con-
secrata.

30° Cæsaraugustæ in Hispania à sancto Templum Iacobo Apostolo Deiparæ adhuc su- Mariæ Vir-
peritum templum est positum. Cuius rei histo- ginis à Co-
riam narrat Petrus Antonius Beuterus in Chi- lumina Ca-
Hispan. cap. 23. his verbis: Benedictissima Virgo, saraugus-
gloriosa, & sancta Maria Domina nostra, & Re- stana à S.
gina Angelorum, in ripa fluminis Eberi prope Ca- Iacobo A-
saraugustam Aragonæ urbem in columna mar- postolo ita
morea gloriosa Apostolo Iacobo apparuit: qui eo- sum.
dem deinceps in loco sacellum Angelicum iussus Petri Ant.
extruxit. & eius honori, ac nomini consecrauit, Beuterus.
quod Diua Maria Virginis à Columna Cæsaraugustana cognominatur ob pylam, siue columnam, huc inters
in qua videndam ipsa se præbuit; quod quidem rit videri
miraculum contigisse perhibetur circa annum S. Iacobo
imperij Tiberij vigesimum. hæc ille, qui addit Apostolo
ex testimonio Callisti Papæ. & aliorum hoc in Hispan-
ipsum templum multis ab hinc seculis exi- nia appa-
mij, ac infinitis ferè miraculis nobilitari. ret.
Hanc etiam historiam habet Valsæus in An- Valsæus
nalibus rerum Hispaniæ, & Ioannes de Pine- Ioan. de
da in Monarchia Ecclesiastica libro decimo, Pineda.
capite 2. § 4. idem testatur Callistus Tertius Calistus 3.
in quodam diplomate, quod in Ecclesia Cæ-
saraugustana asservatur dato anno 1458. vbi,
quam plurima, inquit, & infinita miracula di-
uina promissione dietim fiunt. & addit: Capellam
illam eius Ecclesiæ de mandato Dei genitricis per
Beatum Iacobum fabricatam nuncupari Came-
ram Angelicam Dei genitricis de Pylari. hæc ex
diplomate Callisti.

Sacellum Petrus Apostolorum Princeps, cui Sacellum
ex iura Dei genitricis dignitas, atque præ Deipara
stantia prebæ erat perscripta, cum adhuc in adhuc in
Syria moraretur, eidem Deiparæ sacellum e- terris vi-
rexit, ea adhuc in terris agente (nam post uenti à S.
eius Asien præcipue in Occidentali demoratur Petro Apo-
regione, & nomen in Roma debebat) eius solo ex-
sacelli Iacobi de Vitruaco Cardinalis, qui tructum.
ebat in Syria anno 1244. nomen his ver- Iacobus de
bis in sua historia Orientali cap. 44. Antera Varico-
dens Civitas sic dicta, quasi ante Aradum Cardin.
sita, vulgari autem appellatione hodie dici-
tur Torresa, in qua beatus Petrus Phænici in
circumiens cum à partibus Ierosolymitanis
transiret in Antiochiam, in honorem beatif-
simæ Virginis Mariæ medicam fundauit
Cec 2 Lede

Ecclesiam, in qua etiam diuina celebravit mysteria, quæ usque hodie in magno habetur honore, & multorum populorum accessu frequentatur, eo quod beatissima Virgo in illa sibi ab infantia primitivæ Ecclesiæ consecrata, multa operatur miracula, & infirmis illuc venientibus grata confert subsidia sanitatum. Dicitur autem à multis, quod inter omnes beatissimæ Mariæ Ecclesias, ista fuerit prima. Non solum autem à Christianis, sed etiam à Saracenis in magna habetur reuerentia. hæc Iacobus de Vitriaco. Eiusdem Sacelli à Diuo Petro in honorem Dei genitricis positi Raphael Volaterranus libr. 11. Geographiæ in Syria cum agit de Tispolitana regione in Phœnicia meminit: *Antaradum*, inquit, *Civitas ante Aradum sua, hodie Torsosa dicitur, in qua Sacellum Dina Genitricis Primus omnium extruxit Princeps Apostolorum ex ære Christianorum collato, in quo primum sacrificasse dicitur. hæc ille.*

Sacellum B. Virg. in monte Carmelo. Ioannes Baptista Mantuanus inter Christianos Poetas insignis libro tertio Partheniæ, memoriæ prodidit in monte Carmelo audita Virginis Beatissimæ in celos Assumptione, statim excitatum fuisse in eiusdem honorem Sacellum, quod eleganter sic cecinit.

*Propterea montana viri spelæa colentes,
Audito illius fato, sublimis Sacellum
Apricæ posuere iugis primi atq; quotannis
Sacra insaurant, hymnos, & iura ferebant.*

Basilica in honore Iesu Christi, ac Mariæ extructa. Sancta Maria Christi hospitio clara, cum apud Massiliam degeret maximam, ipse Vincentio Beluacensi libro nono sui Specul. historiarum cap. 100. & 101. condidit Basilicam in honorem Domini Nostri Iesu Christi, & beatissimæ Mariæ semper Virginis, quam Sancti Maximinus vnus ex septuaginta duobus Christi Discipulis Aquisgranensis Episcopus, & Theophimus Arelatensis, & Eutropius Aurasicensis 16. Calendas Ianuarij consecrarunt.

Templum Deiparæ Candacæ Æthiopum Regnum extructum. In Æthiopia à Francisco Alvarez, qui hæc literis mandavit, quemque Thomas Bozius lib. 7. de Signis Ecclesiæ cap. 9. vocat scriptorem integerrimæ fidei, visum est templum à Candacæ Æthiopum Regina in Auxumo magnificentiissime constructum Deiparæ consecratum, & miraculis olim nobilitatum, & tametsi omnes Æthiopum Regiæ, teste Strabone, Candaces non inuidentur, Afferunt tamen Æthiopes, eamque templum istud posuit, illam fuisse cuius Eunuchus baptismo

illustratus est à Philippo Diacono A. 8. ex A. 8. quo templum illud longè antiquissimum esse facile colligitur.

S. Maternus Episcopus B. Petri Apostoli discipulus, cuius memoria in Martyrologio à S. Mar. die 24. Septembris adnotatur, post quam à tero E. morte mirabiliter ad vitam esset excitatus in Germaniam missus, Tungrenses, Colonienfes, Treuirenses, aliosque finitimos populos ad Christi fidem perduxit. Is Tungris Eburonum ædem Virgini Deiparæ consecrauit, quemadmodum veteres Colonienfes, & Treuerenfes Ecclesiæ docent annales apud Canisium lib. 5. de B. Virg. cap. 23.

TEMPLA, QUÆ DEIPARÆ POST eius in celum Assumptionem propagata iam, ubiq; gentium Christi fide, sunt extructa.

IAM verò reliquorum templorum numerum, & amplitudinem, quæ Deiparæ consequenti tempore, ea nimirum in celis regnante, cum iam Christiana religio vniuersum orbem peruasisset, ubiq; terrarum condita sunt, nullus scribendo consequetur; cum in singulis Vilibus, oppidis, pagis crebra sint, crebris etiam miraculis illustrata; quæ tabulis, ac scriptis commendata, vim, benignitatemq; Virginis matris, & collatam animabus, corporib; eam implorantium opem protestantur, quin etiā nullum est inter Christianos templum, vel præpositi Dei, vel etiam Sanctorum cultui dicatū, in quo non Virgini sanctissimæ proprium sacellum, vel ara excitetur, vt videre est Romæ in Basilica Saluatoris Lateranensis, in Basilica item sanctorum Apostolorum Petri, & Pauli, in quibus Deiparæ sacella magnificè extructa, atque exornata cernuntur, quod egregie obseruauit S. Antoninus 4. part. tit. 15. cap. 24. §. 3. Generatio, inquit, electorum Ecclesiæ beatissimam dicit Virginem ex multitudine Ecclesiarum delectarum sub titulo eius per totum orbem, quæ Cuius, quod castrum, quæ villa est, quæ non habeat Ecclesiam, & solemnior in eius nomine fabricatam? certe nec in nomine Saluatoris, nec in honorem aliquorum Sanctorum reperiuntur in tanto numero. hæc ille. Verum ne in Deiparæ templis percerendis plus æquo longior sim, quam plurimis omisissis, pauca de celeberrimis indicabo non in præfati capite, ne nimis digredi videar, sed in peculiari tractatu, quem

quem ea de re ad calcem operis rejiciam, ubi etiam in nonnullis quædam commemoranda duxi, quod eorundem templorum majestatem magis explicandam, atque adeò ad Deiparæ etiam honorem spectare visa sint. In quo illud etiam generatim lectorem monitum velim,

Deipara templum cur diversa nomina induit.

Deiparæ templum non uno omnia esse insignita nomine, sed vario, ac multiplici; cum & multa in nos ab illa beneficiorum genera proficiscantur, & multa in ipsa quoque sint egregia, & præclara honore, cultuque dignissima. hinc est, ut quædam ab aliqua Deiparæ dignitate nomen invenerint, hujusmodi est S. Maria Angelorum, quorum est Regina, quædam ab ejusdem vitæ mysterijs, utpote à Conceptione, Annunciatione, & similibus; quædam ab ijs, quæ nobis præstat beneficijs, ut à Consolatione, à Gratijs, à Pace, à Succursu, quædam à loco, ubi sunt extructa, utputà Ara coeli, Transiberim in Via lata, quædam ab ijs qui ea condidèrunt, ut Basilica Liberij. Quam multa verò fuerint omni tempore B. Virginis templum, ex ijs quidem, quæ de una Urbe Roma, deque uno Hispaniæ Regno generatim subijciemus, faciliè quispiam intelligere, ac conjicere reliquis poterit.

Templa Deiparæ in Urbe ab ipsi nascuntur Ecclesiæ ex alijs.

32 In una Urbe Roma reliquarum omnium Principe Tyrannorum in Christianos, persecutionibus restinctis; quadringenta templum Deiparæ consecrata fuisse Andreas Fulvius lib. de antiquitatibus Urbis, ubi agit de Basilicis Christianorum his verbis testatur: *Fuerunt in Urbe in illa primitiva Ecclesiæ Christi templis super atriâ illius, ex quibus Quadringenta diu Maria Virgo Deipara dicata, quorum extant hodie aliqua venerande vetustatis.* sic ille.

Andr. Fulvius.

Nos ex illis, quæ nunc extant, aliquot celebriora in tractatu illo de Festis, ac Templis Deiparæ commemorabimus. Neque illud silentiæ mihi prætereundum videtur, ejuscemodi Deiparæ Tempia, præsertim Romæ à majoribus nostris super diuitis Idolorum delubris interdum excitata: Romana enim Civitas, ut verbis utar Leonis serm. 1. de Apostolis Petro, & Paulo, priusquam Christi fidem reciperet, sum penè omnibus dominaretur gentibus, omnium gentium serviebat erroribus, & frequentissima habebat Idolorum delubra, in quorum postea ruinis pleraque Deiparæ inædificata sunt templa: in ijs igitur percrendendis, quænam hujusmodi Idolorum fana fuerint, ubi Deipa-

ræ templa sunt posita, indicabimus, ut planum omnibus fiat: *Deiparam non modo, ut canit Ecclesiæ.*

Offic. Eccl.

Cunctas hæreses in uniuersa mundo solam interemisse.

Verùm etiam de Ethnicismo, & de uniuersa Gentilium superstitione triumphum egisse, atque in eorum fanis veluti in infestissimorum hostium expugnatis arcibus sui filij, suaque trophea crexisse. Quare in his videtur impletum illud Isaie vaticinium, cap. 35.

Isa. 3.

In cubilibus, in quibus prius dracones habitabant orietur visio calami, & funis, & erit ibi semita, & via, & via sancta vocabitur; quod nemini mirum videri debet, cum hæc sit mulier illa, quæ draconis venenati caput contritura prædicitur,

Gen. 3.

quam Cyrillus homil. 6, in Nestorium meritò sic alloquitur: *Per te omni creatura idolorum errantia idolorum errore detenta conuersa est ad cognitionem veritatis, & fideles homines ad sanctum baptismum peruenerunt, atque in toto orbe terrarum constructa sunt Ecclesiæ.* sic ille. & Euthymius oratione de zona Deiparæ: *Sanctissima, inquit, Virgo aras contriuit idolorum, & delubra gentium perdidit, & comminuit, & cessare fecit immoderatam sanguinis effusionem.* sic Euthymius. & hæc de una Urbe Roma.

Cyrillus.

33 In Hispania verò Jacobus Rex ejus nominis primus cognomento Expugnator tribus nobilissimis Regnis à Saracenorum manibus ereptis in Aragoniæ Regno ad duo milia templa exædificanda, ac Deiparæ nomini dicanda curauit, teste Hieronymo Blanca in commentario rerum Aragonensium ad annum 1235, qui cum ea de re ageret: *Delubra, Hieron. inquit, ad hunc mille in Deipara Virginis honorem construxisse, ac sub ejusdem Virginis nomine, cui se sæpius vouerat sacrum, quem nunc vocamus Redemptionis Captiuorum ordinem fundasse perhibent.* sic ille. Et astipulantur alij rerum Aragonensium historici.

Templa B. Virginis.

34 In Hispania verò Jacobus Rex ejus nominis primus cognomento Expugnator tribus nobilissimis Regnis à Saracenorum manibus ereptis in Aragoniæ Regno ad duo milia templa exædificanda, ac Deiparæ nomini dicanda curauit, teste Hieronymo Blanca in commentario rerum Aragonensium ad annum 1235, qui cum ea de re ageret: *Delubra, Hieron. inquit, ad hunc mille in Deipara Virginis honorem construxisse, ac sub ejusdem Virginis nomine, cui se sæpius vouerat sacrum, quem nunc vocamus Redemptionis Captiuorum ordinem fundasse perhibent.* sic ille. Et astipulantur alij rerum Aragonensium historici.

2000. à Jacobo primo.

Rege in Hispania.

dilata,

num 1235.

qui cum ea de re ageret:

Delubra, Hieron.

inquit, ad hunc mille in Deipara Virginis honorem

construxisse, ac sub ejusdem Virginis nomine, cui

se sæpius vouerat sacrum, quem nunc vocamus

Redemptionis Captiuorum ordinem fundasse per-

hibent. sic ille. Et astipulantur alij rerum Ara-

gonensium historici.

Hæc uniuersè dicta sufficiant de templorum multitudine, qui Deiparæ post ejus in celum Assumptionem Christiana jam fide ubique gentium recepta, erecta sunt: nunc quædam ex præcipuis, quæ seorsim, ac singillatim percrendere visum est, tum Romæ, tum Neapoli, tum in alijs Occidentis Urbibus, atque Orientis, ea (ut dixi) commodius in appendicem, ac singularem ea de re tractatum ad calcem libri conjiciemus.

DE MULTIPLICI IN ECCLESIA

cultu Deiparae sancito.

34 **T**ertium caput, quo Ecclesia suam erga Deiparam observantiam declarat, Multiplex est cultus, quem præter dies festos, ac templa ei dicata in ejusdem venerationem, siue decrevit, siue re ipsa exhibet, Et hic quidem ad tria fere revocari potest; ea verò sunt. Primum Preces, quæ ei persolvuntur, & id genus alia, quibus ejus laudes celebrantur, vel ejus præsidium singulari quadam ratione imploratur. Tum ejusdem imagines, quæ innumerabilibus in locis quæ publicis, quæ privatis maxima cum pietate coluntur, & celebrantur. Denique Capillorum ipsius, Vestium, atque ejuscemodi rerum reliquiarum, quæ plerisque in locis honorificè, ac religiosè asservantur.

PRECES, QUIBUS ECCLESIA

Deiparam innocat.

Ad primum caput de precibus, aliisque, quæ in Deiparæ honorem recitantur, vel sunt multa spectant, ea verò duodecim fere sunt.

OFFICIUM DEIPARÆ

Parvum.

Primo, officium B. Virginis, quod vocant Parvum, ad discrimen officij Dominici, quod recitare tenentur ij, qui sacris ordinibus initiati sunt, & vulgò dicitur Magnum, propter quod pluribus Psalmis, ac Precibus constat. Hujusmodi verò Virginis officium studio Petri Damiani doctissimi juxta, ac sanctissimi Hieronymi Rubi (ut ex Hieronymo Rubio in ejus vita admonemur mirificè propagatum est: postea anno nostræ salutis 1094. decreto Vibani 11. in Concilio Claremontano) ut testatur Vincentius Vincentius Belvacensis in specul. histor. lib. 25. cap. 112. S. Antoninus 2. par. histor. titu. S. Antonii. 16. cap. 1. §. 23. & 4. part. sum. titu. 15. cap. Genebrar. 24. §. 3. & Genebrardus lib. 4. chronol.) omnibus, qui divinum officium recitare tenentur clericis, indictum est sub præcepto, tamen si, ut notat Navarrus in Manuali de oratione c. 22. nu. 99. à Pio V. in nova Breuiarii Romani editione sublata sit obligatio illud dicendi sub præcepto extra choris, piè tamen hortatur omnes ad illud recitandum, adjecta indulgen-

tiarum largitione. Porro idem Pontifex Pius præcipit servandam in choro ejus dicendi consuetudinem præscriptis in Breuiario diebus. Quia ex constitutione ejusdem, qui ex beneficio ecclesiastico obtinent pensionem, tenentur ad recitandum saltem officium parvum B. Virginis, quemadmodum observat idem Navarrus de oratione cap. 27. nu. 1. Ceterum hæc pia in laudem Virginis precandi forma, ita ut recepta est, ut laici fere omnes, qui aliquo pietatis gossu assiciuntur singulis diebus ejus officij recitandi consuetudinem teneant.

OFFICIUM MAJVS SABBATINVM

de Deipara, una cum missa.

Secundo, in officio Dominico Majori singulis sabbatis ex decreto ejusdem Vibani 11. officium, & missæ sacrum, nisi quid obstat, sunt de B. Virgine, quod etiam nunc diligenter servatur, idque inter alia, quæ in Deiparæ honorem præstantur, recenset S. Antoninus 4. part. titu. 15. cap. 24. §. his verbis: Præter officium parvum beata Virginis, quod est in præcepto vrbis. 1. singulis diebus quo ad obligatos, addit quoque Ecclesia omnibus sabbatis cum vacat eam in missis, vel officio toto honorari solemniter, & cum sequentijs: Et sicut honoratur Dominus filius in dominicali officio ob suam resurrectionem, ita & ipsa honoretur Domina mater in sabbato, quia illa die, scilicet sabbato, mortuo filio, & fide extincta, de ejus divinitate in omnibus discipulis, & alijs, sola vera cognitio sua divinitatis in ea requiescit die illa, nam sequenti die recuperaverunt plures. hæc sanctus Antoninus, quod qua ratione sit intelligendam, fere supra exposuimus, cum ageremus, quare sabbatum Deiparæ dicatum fuerit.

FREQVENS DEIPARÆ MEMORIA

in Officio Majori.

Tertio, in Officio item Majori in Laudibus, ac Vesperis cum Sanctorum commemorationibus præscribuntur, omnium prima post commemorationem de Cruce, est B. Virg. commemoratio.

Ad hæc ad singulas horas cum oratione Dominica præmittitur Angelica salutatio, ad officij denique finem Antiphona ad Deiparam *Salve Regina*, vel alia temporis accommodata subnectitur.

CRE-

CREBRA DEIPARÆ INVOCATIO
in qualibet Missa.

³⁶ **I**nvocatio Deiparæ in missa. **Q**uarto, in quolibet Missæ sacrificio Deiparæ crebro invocatur, tum in ijs quæ clara voce, tum etiam in ijs, quæ secreto à Sacerdote proferuntur, quod si liturgias S. Iacobi Apostoli, & Joannis Chrysostomi, Æthiopiarum item, & Syriacæ spectemus, in ijs profectò omnibus salutatatio Angelica semper clara voce recitatur, quod in missa etiam latina nonnunquam fit, præsertim in nonnullis Deiparæ Missis votivis.

Ad hæc olim novem tantum erant præfationes celebres, quas pro varia ratione festorum in missis Ecclesia usurpat, quemadmodum testatur Pelagius II. de consecrat. dist. 3. ca. invenimus, licet in sacramento sancti Gregorij, qui Pelagio proxime successit Romæ impresso præter illas novem extaret quædam in nativitate Deiparæ, quam brevissima. Verum Urbanus II. 70. dist. 10. cap. Sanctorum Novem illis addit, & Decimam, qua in missis Deiparæ nunc utimur, quod etiam refert Gulielmus Durandus libro 4. rationalis divinorum officiorum, ubi de præfationibus, & Sigonius lib. 9. de Regno Italiæ.

IN CONSECRATIONIBVS ALTARIS, ET
rarum sacrarum Deiparæ nomen usurpatur.

³⁷ **I**nvocatio Deiparæ in consecrationibus. **Q**uinto, in consecrationibus, ac benedictionibus ab Ecclesia in Pontificali Romano institutis Deiparæ nomen sæpe reuerenter invocatur, siue cum in eius honorem ea, quæ Pontifex consecrat, dicantur, siue cum eius auxilium imploratur, id quod advertere licet in solemnibus templi consecratione, in qua cum ad Altaris consecrationem venit, Ecclesia secundum Deum in Deiparæ honorem nominatim & ante reliquos Sanctos, & ante ipsam etiam patronum, cui templum peculiari-ter dicatur, id à se his conceptis verbis fieri proferat: *Sanctificetur hoc Altare in honorem Dei omnipotentis, & Gloriosæ Virginis Mariæ, atque omnium Sanctorum, & ad nomen, ac memoriam Sancti N. Pax tibi:* quæ verba in consecratione Altaris Pontifex quinquies iterat, cum signum crucis cum aqua benedicta diversis in locis imprimat: & quoniam oleo catechumenorum

bis quinas cruces, oleo verdè sacri chrismatis semel totidem cruces in iisdem locis signat ad earum singulas eandem terè formulam repetit. Ad hæc cum idem Pontifex in templi consecratione sacro chrismate, in templi parietibus duodecim cruces iniungit, ad singulas eandem verborum formulam eum Deiparæ invocatione repetit, in hunc modum: *Sanctificetur, & consecretur hoc templum in nomine Patris, & Filij, & Spiritus sancti, in honorem Dei, & Gloriosæ Virginis Mariæ, atque omnium Sanctorum ad nomen, & memoriam Sancti N. Pax tibi.* Quod si Altare absque templo consecratur, Pontifex eiusdem Deiparæ nomen, eandemque dicendi formulam totidem vicibus piè usurpat, cum ex aqua benedicta, ex oleo catechumenorum, & ex sacro chrismate totidem numero cruces in eo signat, quot diximus fieri cum Altare una cum templo, consecratur.

In alijs præterea precationibus, quæ siue in primarij lapidis benedictione pro Ecclesia ædificanda, siue in ipsa templi, & Altaris consecratione à Pontifice funduntur, Deiparæ semper auxilium emixè invocatur, ut videre est in Pontificali Romano.

Pontificali Romano

PVLSVS AD SALVTATIONEM

Angelicam tribus dies temporibus.

Hæc etiam spectat salutatatio Angelica, ad quam triplici æris campani pulsu, et singulis diebus, vespere, mane, & meridie populus excitatur, quod vel in locis Ecclesiastico interdico obnoxius fieri posse docent S. Antoninus 3. par. tit. 27. cap. 4. sub finem, & ex summis Angelus, Sylvester, Tabiena V. interdictum, & Nauarrus in Manuali cap. 27. num. 177. Cæterùm hunc salutationis Angelicæ pulsum in Deiparæ venerationem fieri animada uestit S. Antoninus 4. par. tit. 1. sec. 24. §. 3. *Statuit, inquit, Ecclesia singulis diebus pulsare campanas Ecclesiarum æsero, & iterùm de mane, ad quid, nisi ut honoretur beata Maria, & laudetur ex salutatione Angelica?* sic ille. Huiusmodi fortasse consuetudinem hausimus ex Psalmodiographo, qui sui exemplum posteritati tradidit, cum psalm. 54. idem in Dei honorem se præstitisse sic cecinit: *Vespere, mane, & meridie narrabo, & annuntiabo, & exaudiet vocem meam.* Verùm eius institutionis initium multiplex fuisse videtur, etenim Polydorus Vi-

³⁷ Triplex pulsus ad salutationem Angelicam, & tribus dies temporibus, & quibus fit institutus. S. Antoninus, Angelus, Sylvester, Tabiena, Nauarrus, S. Antoninus, Psal. 54.

Polydorus Vi-

Virgil.

Ioannes

XXI.

Pont.

Theodo-

rus Ar-

chiep. Co-

lonien.

Surius.

S. Bonan.

Auctor

sermonii

discipuli,

Dionysius

Exemplum.

Ab igne

incolumis

seruntur

quidam,

qui Maria

patrocinii

implo-

ras.

Virgilius de inventione rerum libr. 6. cap. 12. Vespertinum quidem pulsum acceptum refert Joanni XXII. qui annum Domini circiter 1320 in memoriam Incarnationis illum instituit; matutinum vero Theodoricus Archiepiscopus Colonienſis præcepiſſe dicitur. At Octavianus in vita S. Bonaventuræ apud Surium tom. 5. tum vespertinum, tum matutinum eidem S. Bonaventuræ aſcribit; vespertinum qui dem, quia ſub vespere intendentibus ſe tenebris, ſanctiſſimam Virginem Angelos Gabriel ſalutaſſe, matutinum vero, quia ſub idem tempus à Virgine receſſiſſe exiſtimatur: cur vero à Ioanne XXII. pulſus ſalutationis Angelicæ ſerotinus fuerit inſtitutus, vel ſaltem ejus auctoritate propagatus ejus rationem reddit Auctor ſermonum diſcipuli in ſermone de Viſitat. Dei par. qui eſt 25. de Sanctis, cuius verba tam de pulſu matutino, quam de vespertino, quod rem totam egregie ad utilem praxim explicant in præſentia referre non gravabor. Quare, inquit, pulſatur Ave Maria de ſero, & de mane tribus ictibus. Reſpondetur, de mane in aurora diei ex laudabili conſuetudine pulſatur, ut illa hora honoremus, & ſalutemus ſalutatione Angelica beatam Mariam Virginem qua hora Angelus Gabriel eam ſalutavit, quia ſecundum beatum Dionyſium Incarnatio Chriſti in ortu diei facta eſt; quia tunc ortus eſt ſol juſtitie ſuper terram noſtræ miſerie. Item ut recommendemus nos B. Mariæ Virgini, ut ipſa impetret nobis à filio ſuo ut illo die cuſtodiamur à peccatis, & confortemur in bonis operibus, & virtutibus. Sed de ſero pulſatur, ut per interceſſionem, & juvamen ſanctiſſimæ Virginis dimittantur nobis peccata, quæ commiſimus illo die, & ſic peccator ſtatim debet conteri de peccatis ſuis: item ut meritis ejus cuſtodiamur illa nocte, & ſi qua bona fecimus illo die per ejus manus virgineas filio ſuo Domino noſtro Jeſu Chriſto offeramus. Etenim legitur, quod in vigilia Annunciationis Virginis Mariæ in Avinione duo propter juſtitiam ſecularem ſunt ad ſtipites manibus, & collis ligati ut cremarentur. Accenſo igitur igne, unus illorum crebro B. Mariam Virginem invocans, ut ſe juvaret, intuendo ſi aliquando jejunijs, vel orationibus, vel aliqua obſequia ipſi Virgini præſtitiffet: Et ecce eidem veſtibus, & corpore inuſtis penitus, ſola colli, & manuum vincula ignis conſumpſit, & ab igne ſolutus exiit, ſocio ſuo ab igne totaliter

conſumpto. Reiectus eſt autem ſolutus ſecundario in ignem, & iterum permanſit inuſtus, & ab igne exiit, ſicque cum laude ad Eccleſiam maiorem beatiffimæ Virginis ductus eſt, & Papa Ioannes XXII. ſtatuit ſerò fieri pulſum campanæ, ad quem quicumque homo genu fleſcendo tria Ave Maria dixerit, viginti dies Indulgentiarum habebit. Et de illo miraculo, & de illis Indulgentijs habetur publicum inſtrumentum literæ authenticæ. hæc in ſermone diſcipuli.

Duobus hiſce campanæ pulſibus addidiſſe meridianum dicitur Ludovicus XI. Gallie Rex à Gaguino libr. 10. hiſtor. Franc. & Genebrardo lib. 4. Chronol. ad annum 1227. illum porro Calliſtus III. (quemadmodum accepi mus à Piarina, & Alphoſo Ciaccone in eius vita) conſirmauit, ut populum invitaret ad orandum contra Turcas pro Chriſtianorum pace Cæſarum Arnoldus Uvion libr. 5. ligni vitæ cap. 20. cum alijs, quos citat, auctoribus docet Vrbano II. in Concilio Claremontano, bello ad recuperandam terram ſanctam indiſto, mandaſſe ut in omnibus Eccleſijs, mane ac vespertino campanæ ſigno populus ad orationem, atque diuinam opem contra Barbaros impetrandam excitaretur, quod annos omnino 134. viſque ad Gregorium IX. ritè ſervatum eſt. Gregorium vero adieſto meridiani pulſu ejusmodi conſuetudinem in Deiparæ laudem commutaſſe ob tria myſteriorum genera, quibus à ſuis ſtudioſis, præſertim in Roſarij recitatione honorari, colique Deipara ſolet, ob myſteria, quæ vocat Gaudioſa, quæ à Chriſti Domini Incarnatione ceperunt, ac vespertino pulſu indicantur: Doloroſa propter ſummos, maximeque intenſos dolores, qui fuerunt in Chriſti Domini crucifixione, & morte, quæ in horam diei nonam incidit, Meridiano pulſu commemorantur Glorioſa, quæ initium duxerunt ab ea, quæ ſub auroram facta eſt Chriſti reſurrectione. hæc ex Vionio. Et ſanè iure optimo hoc triplici tempore ad orationem faciendam, ac Deiparæ patrocinium implorandum excitamur, ut mane diei naſcentis initio, noſque futurasque noſtras actiones ad Dei gloriam referamus: meridie, adultoriam die breui preceatione ſpiritum reſciamus: vespere, cadente iam luce factorum omnium rationem per conſcientiæ examen à nobis exigamus.

CON-

CONCIONES A SALVTATIONE
Angelica inchoantur.

Concionatores, ut ex suis Concionibus viderem animarum fructum referant, diuinam gratiam per Deiparam implorare studet, ideoque vna cum populo suas à salutatione Angelica conciones auspicantur, huius pìe cōsuetudinis meminit S. Antoninus 4. par. tit. 15. cap. 24 §. 3. Omnes, inquit, sermocinantes & pradicantes Christicolis exordium pro gratia impetranda à salutatione Angelica faciunt. sic ille. Huius ratio peti potest ex quadam reuelatione facta S. Dominico. Is cum in regione Tolosana Gallie Narbonensis concionaretur, nec quicquam fructus spiritualis colligeret, cum sacratissima Virgine ea de re exposculauit, quæ cum sancto viro aliquando apparuisset, ei dixit Dominice fili mi, mireris, quod concionando minime proficiat, immo vero areas solim à pluuia non irrigatum. scioque cum Deus renouare decreuit mundum, saluationem Angelica pluuia promissi. si que orbis ipso in melius est reformatus, hortare igitur homines in concionibus ad Rosarij meditationem, & magnum de hinc animarum fructus consequetur, quod sanctus Dominicus stranie exsecutus, vberes ex suis concionibus animarum fructus reuoluit. hæc ex miraculis Rosarij, quæ in libro Rosarij italicè habetur, ita proportionè quadam in sermonibus ad populum præmittitur saluatio Angelica, ut hæc cœlesti pluuia terra cordis nostri arida irrigetur, & fructum diuino beneficio per Virginem impetratum, vberius ferat.

PROCESSIONES IN DEIPARÆ
honorem decreuit.

Octauo, huc referuntur Processiones, quæ in Deiparæ honorem fiunt, tum in vniuersali Ecclesia, tum in peculiaribus locis, vel Religiosorum familijs aut piorum hominum sodalitatibus. Eiusmodi est processio illa in quibus Ecclesia quotannis instituta in die Purificationis cum accensis cereis: Quæ, ut ait S. Antoninus 4. par. tit. 15. cap. 24 §. 3. fit in honorem B. Mariæ per correspondentiam ad diem in Ramis palmarum, nam sicut tunc portantur rami oliuæ cum palmis in signum victoriæ Christi de morte per resurrectionem, ostendentes etiam nos victoriæ de vitijs per penitentiam ad vitam gratia resur-

rexisse, ita in die Purificationis candelas accensas gestamus in manibus, lumen ardentissimæ charitatis Virginis designantes, & eam viam in nostris operibus habere protestantes. hæc S. Antoninus, qui adiecit: Quemadmodum in Ascensione Dominica die in honorem Christi fieri processio consuevit, ita & in virginea Assumptionis die fieri solitam esse processionem in Deiparæ honorem, cum tota cœlesti curia, vna cū Christo filio obuiā ei processus ad recipiendam in Cœlum, thronoque collocandam suo. Ad hæc testatur Rupertus lib. 7. de diuinis officijs cap. 25. Processiones, quæ Dominicis diebus fieri consueuerunt ad Deiparæ oratorium primum omnium tendere, loquens enim de Resurrectione Domini: Rectè, inquit, à maioribus nostri ordinis traditum est, & quasi pro lege fixum conseruatur, ut in processionibus, cunctis per annum Dominicis, beatæ Dei Genitricis memoriam prima statio ne visitemus, decantando quodlibet, quod eius proprium sit, eaque saluata, & oratione dicta tunc demum processionem peragamus: sicque feruente sacræ religionis studio prouisum est, ut infra claustrum habeatur eiuidem B. Virginis diuersorium, scilicet sacratum in ipsius honore proprii nominis eius oratorij, quid cōuenientius quid pulchrius, quid venerabilius, quam congratulari matri Virgini super Resurrectione vnigeniti? hæc tunc ille. Huc spectant Processiones sodalitatis Rosarij, quæ prima cuiusque mensis Dominica apud Religiosissimum Prædicatorum Ordinem fiunt, & alias eiusdemodi diuersis in locis.

STATIONES AD DEIPARÆ
semita.

Nono, ad hoc caput spectant etiam Stationes, quæ cum in Vrbe Roma ad multa, diuersaque decreta sint templa; multo plures ad Deiparæ, quàm ad aliorum templa assignantur, & ut missa faciam templa sanctæ Mariæ Transiberim S. Mariæ in Dominica S. Mariæ ad Martyres stationibus insignia, certè quemadmodum obseruauit Onuphrius lib. de septem Ecclesijs: Nullum planè templum (si vnū S. Petri in Vaticano excepias) tot stationibus æquè esse insignitum, atque ædem S. Mariæ Maioris, ad quam tum stationes numero quindecim numerantur ab Onuphrio, tum potissimum ea, quæ in sacro Paschatis die ibidem ea de causa celebratur, quod, ut aduertit

D d

Rupertus

Rupertus.

Rupertus lib. 7. de diuinis officijs cap. 25. Deipara omnium prima Christum filium à mortuis reditum alpekerit, quemadmodum cap. 11. ostendimus.

Cap. 11.

PEREGRINATIONES AD DEIPARAE TEMPLA.

Peregrinorum frequentia ad templum Deiparae.

Decimo, spectant quoque peregrinationes, quae si ad aliquem sacrum locum omnium gentium, & nationum concursu, frequentiaque celebres sunt: sunt certe Lauretum, Monferratum, Guadalupe, atque ad alia Deiparae loca, ut nullum illud faciam, nullam usque esse Prouinciam, nullum ferè Regnum, ubi non illustratum miraculis, consecratum aedibus, titulis insignitum, nobile aliquod Deiparae templum existat: quodve studiosorum quidem B. Virginis peregrinorum celebritate non clareat.

RELIGIONES, VRBES, PORTVS, INSULAE & DEIPARA NOMEN ACCEPERE.

Religiones quibus in honorem Deiparae nomen est inditum.

Vndecimo, huc spectant Religiosorum Ordines à Deiparae nomine appellati, cuiusmodi sunt ordines militares S. Mariae Teutonicorum, à quibus Prussia, & Lituania bello acquirita Christi fidem susceperunt, S. Mariae Montefraetali quorundam Ordines Religiosorum Claustralium, nimium ordo S. Mariae Montis Virginis, Seruitarum, Carmelitarum, S. Mariae Redemptionis Captiuorum de Mercede, & alij, quibus attexere possumus eos Religiosos, qui candenti habitu, Deiparae puritatis symbolo peculiare studium, ac pietatem erga eandem profitentur, ut puta Oliuetani, & alij, de quibus rberius capit. 34.

*Cap. 34.**Vrbes.*

Vrbes quoque, Portus, & insulae complures de nomine Deiparae dicuntur, quemadmodum obseruauit Bozius lib. 9. de signis Ecclesiae cap. 8. & 9. eiusmodi est Ciuitas in Prussia dicta Mariae Burgum sedes magni magistri ordinis Teutonicorum, à quibus fuit extracta, alia de Assumptione in Peruano regno, in Insula S. Dominici Vrbs S. Mariae Pacis, altera Conceptionis S. Mariae, in Insula verò Terzera Vrbs nostrae Dominae adiutricis In noua Hispania Ciuitas Conceptionis B. Mariae, altera Purificationis.

Portus.

Portus quoque plurimi in Indijs à Deipara

rae nomine appellantur: nam in noua Hispania exant Portus dicti de Conceptione, de Natiuitate, de Purificatione nostrae Dominae, in Japonia verò ex Masseo lib. 3. epistola 5. Portus olim Vocoxiura, nunc S. Mariae Adiutricis dicitur.

Insulae etiam aliquae idem nomen praeserunt, Insula in Adriatico quidem S. Mariae Tremitana, in Oceano vero Britannico S. Mariae Bouini, in mari Peruano S. Mariae Montis ferrati, Guadalupe Rotunda, & aliae locis Europaeis cognomines: Assumptionis in noua Francia, Conceptionis in India paulo infra aequinoctialem, teste Masseo libro 3. histor. Indicae.

Innumerabiles quoque Congregationes, sodalitates, confraternitates Deiparae insignita titulis, ac patrocinio nobilitatae maxime florent, nec sine vberissimo animarum fructu, cuiusmodi sunt, Rosarii Confraternitas, Sodalitas ex omni virorum ordine, quae in domiciliis Societ. Jesu erecta sunt, de quibus cap. 40.

LITANIAE VARIAEQUE PRECES IN DEIPARA HONOREM COMPOSITAE.

Dodecimo, denique huc spectant complures, quae omnium ore pie usurpantur in Deiparae venerationem concinnatae preces, & omitto quidem Canticum sacratissimum Magnificat ab ipsa Deipara editum, & salutationem Angelicam ex verbis Angeli Gabrielis, S. Elisabethae, atque Ecclesiae constata, propter cuius recitationem plurima à Deipara beneficia collata memorantur apud Caetanum lib. 7. exempli cap. 26. & seq. apud Thomam Cantiprat. lib. 2. apud, ca. 29. par. 9. Iacobum de Voragine in festo Annuntiationis, & apud Pelbartum lib. 4. par. 4. cap. 2. & lib. 12. parte vlt. c. 6. vide etiam in Speculo exempli. dist. 31. 32. & dist. 4. num. 10.

Sed ad alias veniamus, profectò eius generis sunt preces, quae vel in Breuiario, vel in paruo B. Virginis officio, vel alibi passim leguntur, earum prima aliqua injuria libuit hic apponere, quas Deiparae cordi esse, complura ab eadem eas recitantibus perflita beneficia non obscure declarant. In harum numerum referuntur Litaniae Deiparae ex variis eiusdem titulis honorificis, ac typis collectae, quae in sacra aede Lauretana certis diebus praesertim Vrbatis, festisque Deiparae dicatis decantantur. His adde Hymnos.

Aue

Aue mariu stella, &c.

Quem Terra; Pontus, æthera, &c.

O Gloriosa Domina, &c.

Quo hymno S. Antoninus Patavinus dæmoneum præfocare conatum effugavit, & imminente morte Virgini se commendavit, quemadmodum c. 35. dicemus.

memento salutis auctori, &c.

Huius hymni sunt versus illi.

Maria mater gratia,

Mater misericordia,

Tu nos ab hoste protege,

Et hora mortis suscipe.

Quos tum valentes, tum moribundi magna pietate iterant, quo Virgini in eo articulo se commendent: quin etiam, quemadmodum

Pelbartus narrat Pelbartus libro 10. Stellarij par. ult. c. 8. ex Ioanne Egidio seu Iuniore Ordinis Prædicatorum, in libro qui inscribitur Scala Cæli.

Maria no-
min inno-
centi qui-
dam ab in-
felicis dæ-
monis li-
beratur.

Quidam paternis bonis dilapidatis, spe pecunie adipiscendæ in nemus à præstigiatore quodam perductus cœpit à dæmone ad Deiparam abnegandam vrgeri, sed iuuenis terrore percussus, hos versiculos: *Maria mater gratia, &c.* quos quotidie recitare consueverat, contenta voce pronunciat, sicque dæmon iratus, præstigiator præfocato statim euannit. Adde & Antiphonas.

Alma Redemptoris mater, &c.

Aue Regina Cælorum, &c.

Regina Cæli latere alleluia, &c.

Quam Antiphonam ab Angelis decantaram, & à S. Gregorio Papa ultimo versiculo adiecto compleram c. 20. diximus.

Salve Regina, &c.

Huius Antiphonæ auctor, quamvis à Durando lib. 4. ration. diuin. officiorum cap. 22. & à Claudio Rota in legend. Sancti cap. 177. dicatur Petrus Episcopus Compostellanus: communiter tamen existimatur Hermannus Contractus Deiparæ (à qua scientiam consecutus est) studiosissimus, id enim testantur Tritem. lib. 2. de viris illustribus S. Benedicti c. 84. Genebrardus libro 4. Chronic. Canisius libro 5. cap. 13. Bellarmus lib. 1. de bonis operibus in particulari, cap. 15. cumque solemnisset

Cap. 20.
De Salve
Regina
Durand.
Claudius
Rota.

Herman.
Contract.
Tritem.
Genebrar.
Can. sius.
Bellarmin.

Cæsius.
Greg. IX.
Pontifex.

Bernard.
S. Bonavent.

eam celebrauit. Eandem Antiphonam Nauarrus in manuali de oratione cap. 19. num. 184. testatur, et supra dixi, ab Angelis in Ronca Valle cantari solitam sabbatis apud quendam fontem, qui iam inde vsque in præsentem diem *Fons Angelorum* appellatur: addit præterea Nauarrus à quibuldam eam appellari *Nauticam*, propterea quod Nautæ præsertim imminens naufragium metuentes, magna cum intentione animi eam religiosè usurpant. & Bozius libro nono de signis Ecclesiæ cap. 8. In mores, inquit, inducitur est, ut omnis Christianus singulis eam diebus Deipara dicat. Porro complura miracula in eorum benefici-um, qui *Salve Regina* piè recitare solebant, narrat Cæsius lib. 7. exempl. cap. 30. Thomas Cantipratensis in lib. 2. apum cap. 29. parte 22. S. Antoninus 3. parte histor. tit. 23. c. 3. § 2. & Speculum exempl. dist. 7. n. 42. 43. & 44. *Specul. ex- ampl.*

In precationum quoque numerum refer- tur Rhythmica illa precatio, quæ in officio paruo B. Virginis inscribitur: *Planctus B. Mariae* cuius initium: *Stabat mater dolorosa*. Eius auctor à nonnullis existimatur Gregorius Papa, teste S. Antonino 3. par. hist. tit. 22. cap. § 32. & Philippo Bergomate in supplemento ad annu 1299. his denique ascribi possunt orationes illæ, atque Antiphonæ.

Obsecro te Domina sancta Maria, &c.

O intemerata, & in æternum benedicta, &c.

Quæ in Deiparæ, & S. Ioannis Euangelistæ honorem dirigitur, eam S. Edmundus adoles- cens, postea Archiepiscopus Cantuariensis recitare solitus, cum die quadam illam ex obliuione omisisset, in sequenti nocte à S. Ioanne Euangelistâ, qui eidem per quietem apparuit, & grauem ferulæ ictum comminatus est, ne eam in posterum omitteret familiariter est persuasus, ita in eius vita apud Surium tom. 5. & Vincentius Beluacensis libro 31. specul. histor. cap. 73. Alius quoque hac eadem ora- tione dæmonis insidias euasit ex Vincent. l. 7. cap. 101.

O Domina mea sancta Maria me in, &c.

O Maria Dei Genitrix Virgo gratiofa, &c.

Sub suum præsidium, &c.

Sancta Maria succurre miseris, &c.

Desumpta ex Augustino ser. 18. de Sanctis. *August.*

Gaude Maria Virgo cunctas hereses, &c.

Atque hæc cum piè decantaretur, aliquot contingere miracula, quæ nos cap. 24. retuli- mus. *Cap. 24.*

Ddd 2

Felix

Beatrix namque es sacra Virgo Maria, &c. Quam laudem iuxta Sueffionem Vrbem in Gallia concinentes Angelos exauditos in vigilia Assumptionis, testatur Thomas Cantipratensis lib. 2. apum, cap. 40. part. 7.

Cantiprat.

Præter eas, quas commemoravimus ad Deiparam preces, variae extant ad eandem precandi formulæ ex oratione Dominico, & salutatione Angelica ad certum numerum dispositis, ac repetitis, de quibus vterius cap. 39. Eiusmodi est Rosarium à sancto Dominico institutum, quod ex tribus quinquagenis salutationum Angelicarum, interiecta ad singulas decadas oratione Dominica constat, certis ex vita Christi & Deiparæ mysterijs, ut vocant, Gaudiosis, Dolorosis, & Gloriosis ad meditandum propositis. Eiusmodi est corona Deiparæ, quæ sex decadibus salutationum Angelicarum cum sua oratione Dominica continetur, adiecta tertio salutatione Angelica. Eiusmodi etiam est corolla, seu corona parva Deiparæ ex oratione Dominica tertio in honorem trium diuinorum personarum repetita, & oratione Angelica duodecies in honorem duodecim privilegiorum Deiparæ, quæ per coronam duodecim stellarum in Apoc. significatur, de quibus copiosius c. 39.

Apoc. 12.

DEIPARÆ IMAGINES, AC RELIQUIA IN ECCLESIA PRÆCIPUO CULTU INSIGNES.

Imaginib. ac Reliquijs Deiparæ magnus vbiq. terrarum honor exhibetur.

43. Imagines, ac reliquias eorum omnium qui cum Christo regnant in cælis, magno quidem honore, magna à fidelibus religione coli solitas, satis est omnibus exemploratum. Sed tamen pietatem, ac cultum erga Deiparæ siue imagines, siue reliquias fuisse in Ecclesia semper eximium, ac propè singularem declarat magnificentissima ipsæ excitata Templâ, festi ipsidem instituti dies, peregrinorum de remotissimis regionibus ad eas studiosè accurrentium celebritas, ac frequentia: quin etiam eiusmodi cultum sibi cordi esse, crebris miraculis ipsorum vtilitatem editis, qui ab ea coram suis, vel imaginibus, vel reliquijs opem implorant, ipsa quotidie Deipara locupletissimè testatur.

IMAGINVM DEIPARÆ VSVS

iam inde ab ipso Apostolorum tempore, eorumq. multitudo innumera-bilis

ET quod spectat ad Deiparæ imagines, non commemorabo eas quas alibi in hoc opere, præsertim cap. 20. & in tractatu de festis ac templis Deiparæ obiter attigimus, præterea illam Deiparæ imaginem, à qua, ut cap. 20. S. Mercurius martyr Iulianum Apostatam iussus est interficere: omitto illam, quæ est Sozopoli, cuius è dextera manu medicum vnguentum ad varios curandos morbos scaturire diximus eodem capite, nihil dicam de illa Virginis imagine, quæ Edesse in Syria iussu S. Alexii in templum introduci, eiusque nomen, ut est in Breviario Romano, diuulgauit, & nunc quidem Romæ in eiusdem S. Alexii æde in marmoreo, ac sublimi tabernaculo, columnis nimirum quatuor subnixo, religiosissimè asseruatur: taceo imaginem illam, in cuius conspectu preces effudit sancta Maria Aegyptiaca, orantique emigræ Deiparam, ut Ierosolymitani templi aditus peccatis suis præclusus, per eam pateret: missas facio alias per multas, quæ in templis, vel Deiparæ Sanctissimæ vel Deo dicatis visuntur, dicam tantum de antiquitate earum Deiparæ imaginum, quæ cum ipsa fidei Christianæ promulgatione exordium sumpsere, ac de earum in vniuersum multitudinem, & utilitate.

44. Principio certum est, & conplurium auctorum testimonia comprobatur, Dei Genitricem à sancto Luca Evangelista suis coloribus effictam, quod præter acceptam à maioribus traditionem, testatur Theodorus Lector libro 1. Collectaneorum (is autem ante mille annos floruit) Simon Metaphrastes apud Surium in vita sancti Luca: Nicephorus libro 14. capite 2. & libro 15. capite 14. Vicentius Belluacensis libro 23. capite 147. Sigonius libro 1. de Regno Italiæ: Canisius libro 5. capite 22. Bellarminus libro 2. de Imaginibus capite 10. Neque verò cum in vna tantum modò tabula Virginis formam pennicillo imitatum esse, sed in pluribus quoque tabulis, plures effigies expressisse, vel ex eo facile constat, quod Romæ, quæ in sancta Maria Maiore extat Virginis effigies Urbis, & Orbis veneratione inclita, eam esse ex ipsa.

Cap. 20. *Paulus V Pontifex* ipsa vnam, quæ à S. Luca depicta expressaque est, constanti fama habetur. Cuius per Urbem circumlatione S. Gregorius tempore laudentem latè pestem discussam esse diximus cap. 20. eisdem Imagini nostra nuper ætate, pro sua in Virginem pietate, facellum longè magnificentissimum extruxit Paulus Quintus Pontifex Maximus, in eoque eam sacello collocauit anno proxime superiore, hoc est nostræ salutis 1632.

Maria i-mago alte Constantinopoli item alteram fuisse Deiparam effigiem à S. Luca depictam, testis in primis est Pulcheria Augusta, quæ templum ei condidit sanè nobilissimum, de quo Nicephorus lib. 15. cap. 14. in hæc verba: Pulcheria Augusta templum in Urbe Constantinopolitana, erexit ad 378^m via Ducum appellatum, ubi Antiochia missam Verbi Matris imaginem dedicauit, quam Diuus Apostolus Lucas suis manibus depinxit. Illa adhuc viuente, & tabulam ipsam videntie, gratiamq; adeò illi forma sua immittente. Hæc imago primum in loco, qui Tribunal dicitur fuit; ubi quæ nunc quoque miracula peragunt. Porro in templo illo, ut tertio quoque septimana die per uigiliam uidem, & supplicatio peragitur creatur, quod adhuc usque diem seruatur. hæc Nicephorus. Alibi etiam huiusmodi Deiparæ Icones à sancto Luca coloribus expressas habere se plerique gloriantur, nimirum Guadalupæ in Hispania, Cestohoniæ in Polonia, & aliis quoque in locis.

Imagines Deiparæ cultus, ac multitudo 45. Quod si harum Deiparæ imaginum numerum, ac multitudinem attendamus, reperimus profecto in omnibus propemodum Christianorum hominum templis, quæ siue Deiparæ, siue alijs dicata sunt sanctis, & in singulis fere Aris, quæ in quolibet quidem templo non pauca eriguntur, sacram Deiparæ filium in sinu fouentis imaginem in medio sanè loco, qui quidem omnium horiscentissimus existimatur, collocari semper consueuisse. Neq; in templis solum, sed in sacellis etiam, quæ ad pietatis monumentum in publicis excitata sunt vijs. Adde etiam quod in compitis, triuissque viarum, in priuatis hominum cubiculis, in opificum officinis ad pietatis sensum excitandum, eiusmodi imagines sitas esse conspiciamus, quin etiam artium, impiorumque beneficio, multitudine innumera, elegantia insignes incisæ, & in charta papyracea typis excusæ videntur in dies, atque in singulis propemodum manibus propagantur. Quod ipsum fore animaduert-

tit S. Antoninus 4. par. tit. 15. cap. 24. §. 3. ubi S. Antonin. rationem reddit, quare Crucifixi Domini magis ponebatur olim in extrema parte templi, ut nunc videre est Romæ in sancta Maria Maiore, & in sancta Maria Transyberim; Deiparæ verò cum filio in ipso sacratio, eius ve ibi Sacerdotibus alta mente reponenda hæc sunt: In ipsis verò Ecclesijs, vel domibus ceteris uerè priuatis non desunt alibi imago beatissima Maria benedicta, & ubi in Ecclesijs in parte inferiori collocari earum, quasi in sancta, ponitur imago Crucifixi, consuevit tanquam candelabrum ad illuminandum, & inuitandum ad sui imitationem: In parte superiori, seu sacratio quasi in sancta sanctorum, & in loco propitiatorij (scilicet tabula altaris) communiter ponitur figura B. Maria cum filio in vultu, & ut ab ipsa speremus propitiationem à peccatis nostris apud filium suum. hoc autem salubriter institutum est, ut dum Sacerdos diuina Sacramenta pertractat, Mariam intuens, penset qualis fuit cui creditum est solo verbo Verbum carnem efficere. Et qualis esse debet Sacerdos, qui debet ex verbo suo, vel potius Christi à se prolato corpus Christi, & sanguinem efficere ex substantia panis, & vini, & exemplo sua humilitatis, & puritatis dicat parum gerere mentem, & humilem ac mediatricem ponat pro se ad interpellandum, ad digne & fideliter ministrandum tantum Sacramentum. hæc S. Antoninus.

Ceterum hanc singularem quidem laudem dignam consuetudinem humani generis hostis per summam fraudem interurbare, vel penitus abolere non tantopere melioratur, nisi videretur ingenti hominum honori, ac spirituali fructui in Christianum orbem, & inuestam olim fuisse, & in præsentia retinere: id quod vel unico exemplo planum omnibus fiat ex narratione Abbatis Theodori Eliotæ apud Sophronium in Prato spirituali, cap. 45. cuius illa sunt verba: Dicebat Abbas Theodorus Eliotes, quod fuerit quidam inclusus in monte Oliuæ, certator maximus; Impugnabat autem illum fornicationis spiritus. Die verò quadam cum instaret ei vehementer, cepit eiulare senex, & dicere demoni, Quamdiu non dimittis me? Recede iam à me, quia tecum conuenisti, Apparuit autem ei dæmon visibiliter, dicens, Iura mihi, quia nemini dices quod tibi dicturus sum, & te non amplius oppugno iurauitque illi senex, dicens, Per in habitantem in altissimis nulli dicam, quæ mihi dixeris. Tunc ait illi dæmon,

Ddd 3

Noli

Imagines Deiparæ cultus, ac multitudo Sophron. Præf. spiritual.

Noli adorare hanc imaginem, & ultra te non impugnabo. Habebat autem hæc imago expressam figuram Domine nostræ S. Dei Genitricis Mariæ ferentem Dominum nostrum Iesum Christum. Ait in clusum dæmoni, Dimitte me, ut deliberem. In crastinum autem hoc significauit ipsi Abbati Theodoro Eliotæ, tunc habitanti in Laura Pharan, narrauitque illi omnia. Senex autem ait recluso; Vex Domine Abbas illuluses, quia iurasti dæmoni. verumtamen bene fecisti hoc reuelans. Expedit autem tibi nullum in illa Vrbe Lupanar omittere, quod non ingrediaris, quam ut neget te adorare Deum, & Dominum nostrum Iesum Christum cum matre sua. Confirmatum igitur & corroboratum pluribus verbis, reliquit illum in loco suo Apparuit ergo dæmoni in cluso rursus, dicens: Quid hoc est pessimè senex? nonne tu iurasti mihi, quia id nemini diceres, & quare dixisti ei, qui venit ad te? Dico tibi, quia ut perurus in die iudicii iudicaberis. Respondit inclusus dicens: Scio quidem, quia iuravi, verumtamen Dominum, & Creatorem meum adoro, tibi autem non obediam. hæc in Prato spirituali. Hanc historiam tanquam à Sophronio Archiepiscopo Ierosolymitano in lib. Prati spiritualis descriptam, totidem verbis legit Stephanus Monachus in 2. Synodo Nicæna Act. 4. & iterum Act. 5.

Prat. spiritual.
Synod. Nicæna II.

46 Quam porro pia sit, quantaque imitatione digna eorum consuetudo, qui coram Deiparæ imagine lampadem domi accendunt, eorumque qui antequam domo pedem efferrant, & iter aliquod incant, Dei Genitrici coram eius imagine, quam in cubiculo habent, commendare se solent: vtrumque insigni Deipara ipsa miraculo ex eodem Prato spirituali, cap. 180. comprobauit, ut videre est in subiecto exemplo, quod totidem hic verbis referemus: Narrauit nobis sanctissimus Dionysius Presbyter sanctæ Ecclesiæ Ascalonitarum, & sacrorum vasorum custos de Abbatibus Ioanne Anachoreta dicens: Quasi verè magnus in generatione ista fuit: atque ad commendationem summorum illius apud Deum meritorum, hoc de ipso miraculum narrabat: In spelunca, siquid, morabatur senex in partibus villæ, quæ dicitur Sochus, viginti ferè milliaribus ab Ierusalem; Habebat autem senex in spelunca imaginem immaculatæ Domine nostræ Dei genitricis, semperque

Deuotio
omniū dñi

Virginis Mariæ in vlnis ferentem Christum Dominum, Saluatorem nostrum: quoties igitur turabire volebat ad locum aliquem, vel per vastam solitudinem, siue Ierosolymam ad adorandam sanctam crucem, & venerabilia loca, vel in Sinai montem orationis gratia, siue ad Martyres distantes ab Ierosolymis multis, prolixisque interuallis (erat enim senex Martyrum reuerentiæ mirabiliter deditus, & nunc quidem pergebat. Ephesum ad Ioannem; nunc autem Eucharitam ad S. Theodorum, nunc verò ad S. Theclam in Seleuciam Iustitiam; nunc ad S. Sergium in Saraphas, & modo ad istum, modo ad illum sanctum) respiciebat candelam, & accendebat, ut sibi consuetudo erat, atque ad orationem stans, & Deo, ut suum iter dirigeret supplicans, dicebat ad Dominam intendens in imaginem ipsius: Sancta Domina nostra Dei genitrix, quia longum iter iturus sum diebus multis perficiendum, candelæ tuæ curam habere, eamque ne extinguatur iuxta propositum meum serua. Ego enim adiutorio tuo comitante, iter arripio. Hisque ad imaginem dictis, egrediebatur, peractoque proposito itinere reuertebatur, aliquando post mensem, sæpè etiam post duos, vel tres menses, nonnunquam post quinque, vel sex, & ita repetebat integram candelam, & ardentem sicut eam cum iter arripere, dimiserat: & nunquam hanc à se ipsa extingui vidit, neque de somno surgens, neque à peregrinatione rediens, neque ex Eremitio in speluncam pergens. hæcenus ex Prato spirituali. Hæc historia ex Limonario, seu Prato spirituali recitata est à Stephano Monacho in 1. Synodo Nicæna Act. 5.

47 Ludouicus autem cognomento Pius, Eximius Imperator, Caroli Magni filius vsque adeo Deiparæ imaginem venerabatur, ut ne vinctum quidem abiret, nisi sacram matris Dei in imaginem secum ipse afferret, & coram ea, vel ad arberem in media solitudine suas funderet preces, quod ex Crantio in Metropoli lib. 1. cap. 10. refert Canisius libro 5. cap. 29.

Neque vero inuoluenda silentio est hoc in genere pietas sanctæ Hedunigis Ducissæ Poloniæ, quæ, ut cap. 36. dicemus, dum viveret, S. Hedunigæ imaginem secum ipsa continenter gerere solebat, quam moriens tribus digitis sinistræ manus adcostrinxerat, vnde commode euelli non posset, ea imago exactis ab eius obitu annis 25. inuenta est intra tres digitos, qui

consumptis carnibus, solutaque ostium compage, integri prorsus, incorruptique longo intervallo deprehensi sunt, quemadmodum videre est in ejus vita apud Surium tom. 5.

dere est in eius vita apud Summum tom, s.
 In bene- Ad extremum illud quoque in hujusmodi
 dicione Deiparæ imaginibus observatio dignum
 videtur, & ad singularem earum commenda-
 tionem, atque reuerentiam facit, quod in Pon-
 tificali Romano inter reliquas sacrarum rerum
 benedictiones, quæ à Pontifice solemniter pe-
 tuntur, aguntur, ponuntur illæ, quibus Deiparæ, san-
 ctorumque imagines dedicantur. Cumque
 Sanctorum imagines à Pontifice sine mitra
 unica precatione, & sola aquæ benedictæ as-

RELIQUIÆ CRINIUM, LACTIS,
*at vestium Deipara, ubi nam loco-
rum asseruuntur.*

48 **R**eliquiæ sanctissimæ Virginis diuersis in
locis, & Urbibus in Ecclesia honorifi-
centissimæ, ac religiosissimæ conservantur, ijs-
que compariæ. & augustissimæ illæ quidem
sunt extinctæ Basilicæ. Quamquam enim Dei
pâra, & anima, & corpore in cœlum assumptæ
ad filij dexteram beatissimo ævo perfluitur
præiosisissimus tamen Reliquiarum ejus the-
saurus, sacratissimi nempe Lactis, Ca-
pillorum, Vestium, aliarumque rerum;
quibus, dum in terris ageret, urebatur, ad
nobis solatium, ac præsidium diuino con-
silio relictus, & fidelium pietate seruatus
quasi per manus ad posteros transmissus.
Quemadmodum eadem quoque Dei prou-
identia factum est, utrum Christi Domini
Vascis, Vestes, & id genus alia magno studio,
& præcipuo cultu in ecclesia asservarentur,
tunc præsertim sacratissimum ejusdem Christi
præputium à sanctissima Virgine ab initio ve-
nerentur quidem seruatum, temporis vero
processu, teste Innocentio III. lib. 4. de myste-
rijs Missæ, per Angelum Ierosolyma Carolo
Magno delatum, & ab eodem Caroli Aggrani
reponeretur, quod deinde Caroli Calvi tem-
pore Romam translatum, & in Ecclesia Late-

ranſi reconditum eſt. Verum in direptione
Vibis, quæ in annum 1527. incidit, ex Sacello
Lateranenſi, quod dicitur, Sancta ſanctorum,
& quodam milite furto eſt ſublaturum, & in op-
pido Calcata, quod 20. circiter miliaribus
Roma diſtat: tandem reſpoſitum ad hanc uſ-
que diem perſeuerat. cuius hiftoriam fuſe de-
ſcribit Card. Toletus in Lucæ c. 2. annor. 31. *Cardin.
Toletum.*
Quomodo autem Chriſti præputium in terris
haberi poſſit, ad Theologorum trutinam exa-
minat Suarez tom. 2. in 3. part. diſp. 15. ſect. 1. *Suarez.*
& plenius diſp. 47. ſect. 1.

plenus disp. 47. lect. 1.

Verùm ut Christianorum studium in ejus-
modi Deiparæ reliquijs piè conquirendis &
reverenter collocandis magis intelligatur, ex-
emplum eorum, quæ in aliorum sanctorum
reliquijs colendis gesta sunt, proferamus.
Sciendum est igitur in colligendis, & honori-
ficè collocandis Sanctorum reliquijs, non ijs
solum, quæ ad eorum ossa, vel cineres, verùm
etiam in ijs, quæ ad eorundem vestes, alia quæ
ipsorum contactu sanctificata pertinent, ma-
gnam semper enituisse fidelium pietatem;
Deumque per eas innumerable effecisse mi-
racula, ut videre licet 4. Reg. 2.
in pallio Eliæ, quod ei in curru igneo in celum ascendenti
cēderat, illud quæ Eliseus, tamen si, super eum
requievisset spiritus Eliæ levavit, in quo & Jor-
danis aquas, ut per eas sicco vestigio transiret,
divisit, idem quoque videre est Act. 19. in su-
darii a corpore Apostoli Pauli delatis, ejus-
que semicinctijs, quæ languores ab ægrotis
pellebant, & spiritus nequam abigebant. Qua-
propter S. Joannes Chrysostomus sermone de
Apostolis Petro, & Paulo apud Surium ex
Metaphraste tomo 3. exclamat ab his ipsis A-
postolis multos carceres sanctificatos, multas
catenas decoratas, optabat quæ gladium, quæ
percutus est S. Paulus, sibi fieri pro coronâ;
clavos, quibus cruci suffixus est S. Petrus, pro
gemmis in diademate infixis; quin etiam vin-
culis S. Petri, quibus pro Christo Ierosolymis,
& Romæ victus est, tantus honor est habi-
tus, ut propterea Romæ in Esquilijis hoc no-
mine S. Petri ad Vincula Ecclesia dedicata
sit, ejusque memoriæ dies institutus Kalen-
dæ Augusti, quæ tanta ægros sanabant, daemones
pellebant, ut est in Brevario Romano.

Ad hæc, teste Eusebio lib. 7. hist. cap. 24. S.
Jacobi Apostoli Cathedra ad Constantinum us-
que tempora inter tot Ierosolymitanæ Urbis dire-
ptiones,

Christia-
norum pi-
tas in san-
ctorum reli-
quijs asser-
vande.

4. Reg. 2.
Act. 19.
S. Aposto-
lorum Petri,
ac Pauli
reliquia
miraculis
præclara.
Chrysost.
Surium:

Breviarium
Roman.
Eusebius.
S. Iacobi
Apostoli
cathedra

Breniariu
Roman.
Ensebius.
S. Iacobi
Apostoli
cathedra

pulones, totque incendia, Tito primum, deinde Adriano Imperatoribus, illaesa profusa, & integra servata est, & ejusmodi alia sexcenta de Sanctorum reliquijs apud probatos auctores inveniuntur.

Cap. 6.

*Pulcheria Augusta in asseru-
dis Deiparae reliquijs
celebris
ma. Nicop.*

Quare si hæc in Sanctorum reliquijs conservandis, & colendis perfecta sunt, mirum esse non debet complurium virorum pietate præstantium in reliquijs Deiparae, quam longo intervallo reliquos Sanctos omnes, ut c. 6. dixi, dignitate, & miraculorum efficacia, ac multitudine superat. colligendis, & omni honore prosequendis singularem pietatem, ac studium eluxisse: inter quos immortalis memoria digna videtur Pulcheria Augusta, quæ ejusmodi Deiparae reliquias diligentissime undique conquiritas in tribus nobilissimis à se extructis templis reposuit, quemadmodum ex Nicephoro lib. 14. cap. 2. & lib. 15. cap. 14. infra dicemus. Et sanè hanc Deiparae reliquiarum frustula pretiosissimi muneris loco data, & delata, quin etiam divinitus ab incendio servata perhibentur, quarum beneficio plurima sunt edita miracula, ideoque ad Dei Genitricis honorem, ad nostram utilitatem, ac spirituales divitias divina providentia eas servari par erat.

49 Hinc est, quod S. Benedictus Abbas S. Mauro dilectissimo discipulo in Gallias discedenti paterni amoris pignus, ac monumentum lignum S. Crucis, & reliquias S. Dei Genitricis, una cum alijs reliquijs in capsula eburnea misisse scribitur in vita ejusdem S. Mauri à Fausto ejus condiscipulo apud Surium tom. 1. & Gregorius Turonensis lib. 2. de gloria Martyrum cap. 19. earundem reliquiarum insignem miraculum his fere verbis describit: Quidam

*Surius.
Greg. Turonensis.*

*Reliquias
B. Virg de
ferens qui
dā incolu-
entis ab il-
lata cade
servatur.
reliquijs
ab igno il-
latis per-
manentiō*

Joannes natione Gallus à lepra in Iordane mundatus, reliquias beatissimæ Mariæ ab Ierosolymis accipiens, revertebatur in patriam, cumque in Italia in latrones incidisset: Capsa, inquit, in qua ille beata gestabat pignora ab iisdem latronibus effringitur, nihilque in ea pecuniæ reperitur, ideo latrones exusta pignora in ignem projiciunt, caesoque homine discesserunt. Tunc ille semivivus exurgens, ut vel cineres exustorum colligeret pignorum, invenit super carbones accensos illas ias jacere reliquias, ipsumque linteolum, quo involute erant, ita admiratur integrum, ut non putaretur prunis injectum, sed aquis absconditum, collegitque cuncta cum gaudio, & viam,

quam pergebat ingressus, ad Gallias pervenit incolumis, sic ille. Idem Gregorius Turonensis libro citat, c. 10. aliud earundem Deiparae reliquiarum miraculum narrat. quod ipsemet expertus est. B. Virginis, inquit, reliquias cum sanctorum Apostolorum, vel B. Martini, quædam vice super me in cruce aurea positas exhibebam, cumque per viam graderemur, conspicio haud procul à via hospitium ejusdam pauperis incendio concremari. (Erat autem solis, quæ ignibus maxima præstant tormenta, contextum.) Curiebat miser cum liberis, & uxore aquam deportans, sed flammæ non mitigabantur. Tunc extractam à pectore crucem levo contra ignem; mox in aspectu sanctorum reliquiarum ita cunctus ignis obstupuit, ac si non fuisset accensus hæc Gregorius. Hinc Patres etiam in miris laudibus ejusmodi Deiparae reliquias celebrant. nominatim verò Germanus Patriarcha Constantinopolitanus de sacrosancta Deipara Zona, quæ Constantinopoli in basilica à Pulcheria in chalcoprateo extructa asservabatur, insignem orationem habuit, quam ex Metaphraste refert Surius tom. 4. ad diem 31. Augusti: ejus verba libet hic aliquanto fuisse afferre, quod eas animi conceptiones, ac meditationes de sacra illa Zona proponat, præconia, ac fructus afferat ejusmodi, quæ alijs Deiparae reliquijs analogia quadam accommodari facile possint; sic itaque Germanus: Zona hoc corpus illud constringebat, in cuius utero Dei colabatur, Zona, quæ Dei Arcam, id est, Deiparam pulchre, & honeste exornabat, quæ sapientie lactis gustu humectabatur, quæ cum illi Deipara corpus velut unguentum divinum involuerit, odorem ex eo curationum in æternam servat & mox. O Zona, quæ ipsi, qui ad te confugiunt das lumborum mortificationem, ad vitam, animi autem fortitudinem ad virtutum operationem; O Zona, quæ nostram naturam imbecilem astringis, & roboras, & inimicos nostros visiles, & invisibiles impedis; O Zona veneranda, quæ tuam Civitatem circumdas, & concinas; & conservas à barbarica illarum excursioni; O Zona pretiosa, quæ Deum Verbum dum esset in utero involuisti, & curationum benedictionem affecisti. hinc hausisti. O Zona, quæ à corruptione aliena Dei matris corpori appropinquasti, & illinc inuisti incorruptionem. O veneranda Zona accinge lumbos nostros virtute justitiæ, & mansuetudinis, nos heredes æternæ, ac beatæ vitæ; & hanc nostram

*Zona Di-
para com-
muni-
ca-
ta
no Patri-
archa Con-
stantina-
politani
Metaphra-
ste Surius*

*Trad-
itionis
scribitur*

vitam interitus obnoxiam conserua, ne eam la-
dant inimici. Habeamus te vires, & auxilium,
murum, & propugnaculum, portum, & salutare
refugium. Quamobrem, o Deipara ad templum
tuum studiose accurrimus, in quo cum Vamus, in
celo ipso nos stare credimus, in quo te celebrantes
in Angelorum choro versari nos existimamus. Eo-
quis ex fidelibus venerandam tuam zonam inu-
ens non statim animi iucunditate repletur? ha-
ctenus Germanus.

Altera e-
iusdem 70
ne ex Em-
phymio Zi-
gabeno co-
mendatio.
His, quæ de sacra Deiparæ zona prædicat
Germanus, consonat Euthymius Zigabenus
in alia oratione, quam eiusdem zonæ lau-
dem die 31. Augusti in anniuersario festi de-
positionis Zonæ habuit, quamque Surius ex
Metaphrasæ loco citato refert, ubi post multa
in sacre zonæ commendationem prolata, te-
statur in eo Deiparæ templo ubi hæc zona
cum Christi fascijs asseruabatur, paralyticos
erigi, cæcos illuminari, horrore, & febre labo-
rantes curari, adiecitque ad suam vique æta-
tem, (is autem vixit à reparata salute annum
circiter centesimum supra millesimum) eam
zonam seruari illæsam. Eius verba hæc sunt:
Scriptum inuenimus in admiranda Arca, in qua
est pressiosa hæc zona recondita, eam à tempore
Arcadij filij Theodisij magni hic fuisse repositam
31. huius mensis Augusti, saluaq; illa, & impol-
luta, ut videtis, permansit usq; ad hodiernum
diem, nullo modo fœdata, aut offuscata, aut eius
colore villo modo unquam mutata: sed resplendens
suprà nitum, & tanquam modo ex coccyo labo-
rata sic est proposita virtute sancti, & viuifici, &
adorandi spiritus, hæc Euthymius.

Traditæ
series des-
cribitur.
Sed iam aliquæ ex Deiparæ reliquijs, qui
nobis magis sunt compertæ, indicatis etiam
non quidem omnibus, sed nonnullis locis, in
quibus custodiuntur commemorandæ erunt,
atque ad earum veritatem confirmandam, re-
stimonium ducemus ex antiquissima, & quasi
permanens à maioribus accepta traditione,
quæ in singulis, in quibus eiusmodi reliquæ
asseruantur, habetur templis: Traditioni verò
astipulantur eorundem templorum tabulæ,
quanquam & nos Auctores, qui earum reliqui-
arum meminerunt, interdum quoque citabi-
mus.

Ac primum quidem agemus de sacratissi-
mis Deiparæ capillis, ac lacte, tum de eius ve-
stibus, & corporis indumentis, deinde de do-
mo vtenilibus, & de alijs eiusmodi rebus quas
suo beata mater est dignata contactu, siue dum

in terris ageret, siue post suam in coelum As-
sumptionem. Postremo Christi Domini indu-
menta, & alia eius generis, quæ ratione ad Dei-
param pertinent, commemorabimus.

CAPILLI DEIPARÆ.

EX sacratissimis Deiparæ Capillis, (quos ex
Epiphanio Præbytero Constantinopoli-
tano, Nicephorus lib. 2. histor. cap. 23. flauos
fuisse affirmat) pars aliqua multis reperitur in
locis, Romæ præsertim, tum in S. Maria Ma-
iore, tum in S. Ioanne Lateranensi, tum etiam
in subterraneo S. Helenæ sacello, quod est in
templo S. Crucis in Ierusalem, Auctore Onu-
phrio libro de septem Ecclesijs, cum eorum
templorum reliquijs recenset. Ex iisdem por-
rò Capillis aliquid habet Ouetum Hispaniæ,
Auctore Marinao Siculo lib. 1. de rebus Hi-
spani aliquid Aquisgranum Germaniæ Vibi;
aliquid tandem amplissimum quondam B.
Virginis in Croylandia Insula Monasterium,
ut eius monasterij Abbas Ingulphus testatur
in sua historia, in qua affirmat, Imperatorem
Henricum contulisse ei monasterio de crini-
bus S. Dei genitricis Mariæ, quos Hugo
Rex Franciæ ei inclusos in aurea pixide dede-
rat.

51
Capilli B.
Virginis.
Nicephor.

Marinaus
Siculus.

Abbas.
Ingulphus

LAC DEIPARÆ.

IAM ex virgineo Deiparæ Lacte, quod ex
Lac.
bere de cœlo pleno sorgebat Christus æterni
Patris Verbum, aliquid diuersis pariter in locis
asseruatur, nominatim verò Alsij in cœno-
bio sancti Damiani ordinis sanctæ Claræ: To-
leti, & Oueti in Hispania, Auctore Marinao
Siculo loco citato. Parilijs in summo templo, & Petrus
in sacello regio, teste Petro Bonfinio lib. 2. fa-
storum Parisiensium.

52
Petrus
de fastis
Parisien-
sibus.

VESTES DEIPARÆ.

SED dicamus iam de vestibus, & corporeis,
Deiparæ siue indumentis, siue ornamentis, Vestes
quod erat alterum ex ijs, quæ propoluimus Deipara.
Eius Vestis pars aliqua habetur Romæ, tum
in S. Maria Maiore, tum in S. Ioanne Latera-
nensi, tum etiam in S. Laurentio extra muros,
teste Onuphrio loco citato. Forolivijs in Æmi-
lia in Collegio Societatis in simulacro Dei-
paræ ex Germania allato bona pars vestis
Ecc Deiparæ

Bonfinius Deiparae asseruatur. In Hispania quoque Oecum ex Maritimo in Gallia templum Lutetiae Cathedrale ex Bonfinio earundem vestium thesauro dicuntur, atque illustrantur.

Surius. Verum celeberrima sa. est Deiparae Vestis, integra illa quidem, quam Leone I. Imperatore Constantinopolim delatam, & in nobilissimo templo in Blachernis collocatam scribunt Metaphrastes in oratione de vita, & obitu Deiparae apud Surium die 7. Augusti, & post Metaphrastem Nicephorus ib. 2. histor. cap. 21. & lib. 1. cap. 14. Nos haec omnia ex antiquiore Metaphraسته, & qui plenius haec narrat, referamus, Deipara (inquit Metaphraسته) post acceptum nuntium a filio per Angelum de sua ex hoc mundo migratione ad Joannem aspiciens virginem, cum paucis cum de eo esset locuta, domine duas (inquit) tunicas, quas toto vita tempore habui tegumentum meae corporis, eas dari iubeo hisce duabus mulieribus. sic ille. Has duas mulieres quamvis Nicephorus (nisi mendum in scriptum intrepit) dicat, fuisse viduas, & ecelibes, ex Metaphraسته tamen, qui aliquot ante Nicephorum seculis scripsit, eas fuisse virgines perspicue apparet, cum de vnius vestis in V. Lem Constantinopolim translatione agit, quam oratione citata in hunc modum factam refert, Leone I. Imperatore (is autem regnare coepit anno salutis 458.) Galbuis, & Candidus fratres patritia dignitate praediti, qui exercitui praerant, multis comitati familiaribus studio visitandi Ierosolymam, in quendam paruum vicum prope Capharnaum, appetente nocte deueniunt, atque hospitati apud quandam honestissimam Anum hebraeam, obseruant interius aliam domunculam multo lucernarum lumine illustrem, multo item suffusa, & vnguentis suauiter spirantem, in ea vero magnam degere agrotorum multitudinem, intellexerunt vero eo in loco daemones expelli, coecos, claudos, surdos, mutos, corpore mulatos, aliisque morbis affectos facile curari, cuius rei causam multis, magnisque precibus ab illa muliere hebraea tandem extorsere, quae post multa confessa est, Mariae Deiparae ibi vestem custodiri, & ut ipsius Metaphraسته utat verbis, adiecit mulier illa, Etenim haec, inquit, Deipara vitam finiens duabus mulieribus V I R G I N I B U S duas suas vestes donauit loco benedictionis, ex quibus una fuit ex mei generis maio-

*Altera ex
ijs vestib.
miraculis
praestata.*

ribus, quae id accepit, quod donatum fuerat, & in arca deposuit, & omnino iussit ut, qui erant sui generis, ut esset Virgo. vnaqueque quae eam acciperet, est ergo arca recondita in interiori domo, & qui in ea est vestis, causa est omnium, quae sunt miraculorum, Ea re cognita Galbuis, & Candidus in ea domo pernoctarunt, ubi erat arca, cuius longitudinem, latitudinem, ac ligni speciem cum diligenter obseruassent, Ierosolymam abscesserunt, ibi quae similem arcam construendam curarunt, cum vero ad hebraeam mulierem remigrassent, & in eadem illa sacra domo denovo pernoctassent, arcam inanem quidem, ac vacuum in eo loco deposuerunt, alteram autem illam cum sacrosancta veste sustulerunt, & cum ea Constantinopolim quam celerrime repetunt, & in suo suburbano praedio in ea regione, (eui Blanchernae nomen) extructo oratorio, in eo pretiosum thesaurum reponunt, mox etiam de tota re ad Leonem Imperatorem referunt, qui vehementer letatus, in eo, ubi asseruabatur loco regis impensis excitato rotundo Templo magna cum veneratione sacram ex argento, auroque confectam arcam, in eo collocavit, atque ibi testatur Nicephorus, vel sua aetate venerandam illam vestem integram, &olumenque seruari, quae variis repellit morbos, & miraculis, quae in ea sunt naturam, & vim temporis superat, haec ex Metaphraسته, & Nicephoro.

ZONA DEIPARAE.

Zonam sanctissimae Virginis pluribus in locis in pretio haberi, multorum testimonio constat; Romae in S. Maria Maio re in marmoreo ferculo, ubi reliquiae asseruatur, indeque populo certis diebus solemniter commonstrantur ex ea haberi testatur Onuphrius loco citato. Biugesius eius partem ex Vibe Constantinopoli anno 1230. dono sibi datam solemniter ea de re diplomate asseuerant, Aquilgranum, & Atrebatum ex eadem zona habere se gloriantur, ac praedicant.

Ceterum Constantinopoli Arcadio imperante sacram zonam integram repositam, cui templum Pulcheria Augusti Arcadii filii magnificum extruxit, testatur Nicephorus lib. 4. cap. 2. & lib. 1. cap. 14. his verbis, Pulcheria traxit quoque Dei matrem ex ipsius fundamentis templi et exis. Quorum unum est in Chal-

gopratis.

debrataio, seu fabricorum foro, sacri tumuli nomen habens, in hoc veluti thesaurum Dei genitricis depositum zonam. Hoc in templo ut quarto quoque hebdomada die pervigilium, & supplicatio ad lucernas & lampadas fieret, constituit, quam ea implacidas frequenter solita erat. ita Nicephorus. Ex his vel plures fuisse Deiparæ zonas, vel zettæonam in plures dissectam partes, quæ diversis in locis pie recondantur, fateamur necesse est.

INDVSIA DEIPARÆ.

Indusa. Interuallæ Dei Genitricis, siue subuculæ duæ extant, altera Aquigrani à Carolo Magno ibi teposita anno Domini circiter 810. Auctore Philippo Bergomate libro 10. supplementi Chron. his verbis: *Carolus Constantinopoli in Galliam rediens, corona Domini nostri Iesu Christi partem, partemq; Dominica Crucis, & clavum unum, sudariumq; nec non & beatissima Virginis Maria Camisiam secum detulit, ad Basilicam Aquigrani transmisit.* hæc tunc ille. Qui porro Aquigrani degunt, si ex traditione acceperunt eam ipsam esse, qua Virgo mater pariens erat amicta. Coloris est candidi, longitudine ulnis duabus cum quadrante, latitudine onius ulnæ cum quadrantibus duobus, & semis.

Beluacen. Altera verò Carnuti in Vrbe Galliarum, ex Carolo Calui munere conservatur, quæ eam Vrbe memorabili, ac testatissimo miraculo, cuius complures auctores meminerunt, à Barbarorum furore defendit, annum Domini circiter 878. rem gestam verbis Vincentij Beluacensis lib. 24. Speculi histor. cap. 46. ad calcem referemus: *Rollo multos magnis spibus sollicitatos secum adduxit, piratæam aggressus, Carnuti abbasit. Cuius cives nec armis, nec muris conijit, B. Maria Supparum, id est Camisiam adorant, quam Carolus Calvus à Constantinopoli cum alijs reliquis aduch: fuerat. Hanc Camisiam in moim vexill super prop. gnacula custodum tria pectoribus, ventis exponunt. Hostes visam ceperunt ridere, & in eam sagittas dirigere. Quorum oculis mox obtenebratis, nec antecedere, nec retrocedere valebant. Quod videntes oppidani, multa eorum se eade satiarunt. Eiusi in men Rollo, quem sua fides Deus reseruit. hæc Vincentius. Is à Malmeibonensi, qui circa annum Domini 1110. floruit libro 2. de gestis Anglorum, ad verbum ea est mutua-*

tus, & ex Vincentio S. Antoninus 2. par. tit. 16. cap. 2. §. 5.

VELVM, VITTA, CHIROTHERCA,
Soccus, Annule, Mantica, & Fascia
sepulchrales Deiparæ.

Velum Deiparæ. Nicephorus libro 2. ca. 54. 23. (cūm ageret de colore vestium ejusdem) sua ætate monstrari solitum, testatur his verbis: *Vestimentis, quæ ipsa gestavit, coloris nati- ni contenta fuit, id quod etiam nunc sanctum capitis ejus Velamen ostendit.* sic ille. Ex exiguitur velo complura loca habere se aliquid proficerentur, Roma in primis in subterraneo sanctæ Helenæ sacello apud S. Crucem in Ierusalem ejus veli partem custodit, auctore Onuphrio loco citato; Assisium in Umbria in S. Francisci templo; Treveris in Germania ex dono S. Helenæ; Atrebatum denique, ut est in diplomate Callisti Papæ III. dato anno salutis 1455. mense Iunio, ubi Indulgentias quasdam ad certum tempus Ecclesiæ Atrebatensis concedit, affirmatque ibi asseruari vas: *In quo (ut ejus verbis utar) Velum est, quo caput suum texit intemerata virginitas, & cingulum, quo uterus virginis templum Dei, sacrum spiritus sancti, circumamictus erat.* hæc ibi.

De Vitta beatissimæ Virginis pars quædam apud Bruges fuit, ex munere cujusdam Episcopi in Syria nomine Moyse, qui cūm esset Constantinopoli, Lamberto beatæ Virginis Brugenfis Præposito dono eam dedit anno 1232. idque ipsemet Episcopus suis literis testatur.

Chirotheca Deiparæ cum ejusdem capitis è transmarinis partibus Audomarpolim in beati Bertini Monasterium opera Simonis Abbatis S. Bertini delata est, ut videre licet in Chronico Bertinenfi manu scripto.

Soccus Deiparæ ante quingentos circiter annos Sueffione Galliarum Urbe reconditur, teste Hugone Farlito Canonico Laudunensi, qui anno 1113 vixit, & librum edidit miraculorum B. Virginis Sueffionensis, quorum aliqua nos ex Vincentio Beluacensi breuiter perstrinximus in tract. de miraculis Deiparæ.

Annuli Deiparæ tribus in locis pie aservantur, unus Perusij in summo templo, ubi

Genebrardus.

ubi magna celebritate ab Urbis Magistratu ostendi solet: alter in Burgundia in Prioratu Semimurensi apud Mandubios, teste Genebrardo libro. 4. Chronic. ad annum 870. ubi cum de eo Prioratu à Gerardo de Ruffillone Comite condito, aut dotato ageret: *Ab hoc, inquit, Gerardo, & Annulum Pronubum beatae Virginis à transmarinis partibus habent.* Tertius in Monasterio Aquicinctino forma exigua in palla ornatus, de quo vide Molanum in Martyrologio Sanctorum Belgij 16. Octobris: ejus opem sentiunt mulieres, quæ parus difficultate laborant.

Mantica.

Inuenio etiam Mantica Deiparæ, hoc est Perulam Victoriam, quæ fortè ula est in itinere, seu fuga in Ægyptum: lego enim apud Cluicenses recoli festum inuentionis Manticae B. Virginis, cuius officium idem est, quod Natiuitatis.

Fascia sepulchrales.

Fasciæ sepulchrales, quibus sacrum Dei genitricis corpus post animæ ipsius in cælum migrationem breui tempore (nimirum usque dum corpore, & anima in cælum eum assumpta) inuolutum fuit, à Iuuenali Episcopo Ierosolymitano Constantinopolim missæ sunt ad Pulcheriam Augustam; quæ, teste Nicephoro libro 15. cap. 14. in insigne Templum in Blachernis à se constructum, (de quo nos Tractatu de Templis) eas ritè intulit.

Nicephorus.

DOMUS, LECTVS, PECTEN, FVSVS,
& glomus Deiparæ.

Domus B. Virg.

⁵⁵ DOMUS Virginis eius ortu, & Christi Jesu conceptu maximè nobilis è Nazareth Lauretum in Piceno ab Angelis translata, miraculorum gloria, & omnium gentium peregrinatione celebratur, de qua fusè supra in hoc capite.

Leus. C. Onuphrius.

Ex Lecto Deiparæ extat aliquid Romæ in S. Maria Majore in marmoreo eo seculo; quod Reliquiarum dicitur, auctore Onuphrio de septem Ecclesiis.

P. A. n.

Pecten Virginis, una cum eiusdem Pello, seu velo ex dono S. Helenæ Constantinæ matris Treueri conseruatur, Auctore Iacobo Midendorp. lib. 5. Academiæ in Treueri.

Fusus.

Fusus Deiparæ à Pulcheria Augusta in secundo templo Constantinopoli à se excitato, quod dictum est τὸν ἱδρῶν repositus est. Au-

Nicephorus.

cto. c. Nicephoro lib. 15. qui cum græcè illum

appellat ἀρπᾶζον, quod propriè Fusum significat: Nicephori tamen Interpres maluit transferre penum, fortasse propter affinitatem quod Penum in fila deductum fuso agglomeretur.

Huc spectat Glomus Deiparæ, qui in Aduaticis in Brabantia oppido Huo, quod est prope Mosam filo sacris eiusdem Genitricis manibus deducto, pectilloque inclitus seruati dicitur.

Glomus.

SEPVLCRVM FONS IN ÆGYPTO,
Arbor, & Columna CæsariAugusta.

SEPULCRUM Deiparæ, si Nicephorum loco citato consulamus. Constantinopolim translatum, & in templo Deiparæ Blachernis à Pulcheria Augusta repositum est. Quod tamen Baronius tom. 1. Annal. ad annum Christi 48. mentè demiratur, cum Brocardus in descriptione terræ sanctæ part. 1. cap. 7 §. 47. in Valle Josaphat illud esse affirmet: & qui nostris temporibus Ierosolymam adierunt, in petra excisum esse testentur, atque iostat sepulchri Domini natui lapidis coherencia loco immobiliter inhaerere. Accedit & Beda, qui 200. propemodum annis post Pulcheriam floruit, & in libro de locis sanctis monet, sepulchrum Dei genitricis suis temporibus in dicto loco vacuum cerni. Nisi fortè dicamus partem aliquam lapidis ejus tumuli Ierosolyma Constantinopolim transmissam: nam Romæ etiam, tum in templo S. Crucis in Ierusalem, tum etiam in templo S. Laurentij extra muros, de lapide sepulchri Dei genitricis inter reliquias asseruari, testatur Onuphrius loco citato.

36

Sepulchri

Deiparæ

Nicephorus

Baronius

Brocardus

Beda

Roma de

sepulchri

Deiparæ

habuit.

Onuphrius

Fons in

17 Huc etiam spectat Fons ille in Ægypto, Heliopolim inter, ac Babyloniam medio ferme loco situs: In quo fama est, inquit Brocardus in descriptione terræ sanctæ part. 2. cap. 4. B. Virginem Iesum parvulum sapè lauisse panniculisque ejusdem, atque lintreola tum deorsum, cum esset in Ægypto, & metu Herodis exulari. Prope illum verò fontem lapis est, super quem Christi panniculos, & lintreola, quæ lauera beata mater exiccanda extendebat: & ex eo fonte ab ipsis Saracenis irrigatur balsami hortus, ac maximè fecundatur. Ejus quidem meminit Iacobus de Vitriaco in historia Orientali cap. 86. Iansenius verò refert habitationem illam, ubi Deipara cum Christo permansit.

Ægypto

quod Deiparæ

para ui-

B. uir.

Brocardus

Ab eis

fontem

m. b. uir.

facundat-

tur.

Iacobus de

Vitriaco

Iansenius

permansit

permanit decem millibus passuum à Cairo distare; celeberrimè verò esse Saracenis, qui lampadem ibi ardentem perpetuò conseruant, ibique pretiosas balsami arbutulas Iesu beneficio increuisse, quæ sola aqua putei, quo ad obsequia Domini Virgo mater vsu fuerat irrigata, vegetare, pullulare, ac perdurare valebant. sic Ianfenius: consule etiam Baronium tomo 1. Annalium.

Ianfenius.
Baronius.
Arbor,
quam
transfere-
ntem Dei-
pari, vno
rata vsu
miraculis
elares.

Columna,
ubi fessit
Deipara.

Apud Hermopolim quoque in Thebaide arborem esse memrant Persen dictam, quæ, ubi Dei genitrix cum Christo filio, & S. Iosepho sponso Herodem fugiens peruenit Hermopolim, ad solum vsque se flexit, & Christum Dominum adorauit. Eius arboris, siue fructus siue folium, siue quælibet corticis particula ægrotis admota morbos à compunctibus depulit ita Sozomenus lib. 5. hist. c. 20.

Neque prætereunda silentio est columna ex iaspide, super quam D. Iacobo Apostolo adhuc superstiti, Deipara Casaraugustæ in Hispania se videndam præbuit, eumque est allocuta. Ea in templo ibidem excitato religiosè asseruatur, de quo nos vberius supra in hoc capite.

SEDES, AC LAPIS, VBI DEIPARA Toleti constitit, eiusdem Epistola, & oleum S. Thomæ Cantuariensis datum.

§ 8.
Lapis su-
per quem
fessit Dei-
para.
Mariana.

Huc referre possumus sedem, ac lapidem illum, ex quo S. Ildesofus Deipara post suam disputationem, ac libro ab eo scripto defensionem virginis Toleti est allocuta, simulque vestem ei sacrificandum dedit; eorum Mariana lib. 6 de reb. Hispaniæ capit. 10. meminit his verbis: Cum Ildesofus ad aram progressus, nixus de more genitus preces funderet, in Cathedra, unde se ad populum concionari erat solitus, astantem B. Virginem vidit. quæ eum allocuta vestem ad celebrandum suum munus capiti inseruit; Lapis, ubi B. Virgo vestigio constitit, in ipso templo Toletano aditu monstratur clavis ferrea inclusus tanta rei monumentum, quæstus de caelo allata in Maurorum incurisione, Quæ seruatur in obserata arca ab oculis subdusta mortalibus, eoque maiori religione culta, hæc ex Mariana.

Vestis quæ
S. Ildesofu
se Archie-
piscopo To-
letano do-
nauit.
Planeta

Hic attexenda est tum Planeta, quam S. Bonito Aluernensi Episcopo, eadem Deipara ad celebrandum missæ sacrificium est elargi-

ta, quod nos hoc eodem capite ex Vincentio Beluacensi lib. 7. speculi histor. cap. 97. retulimus: tum etiam alia casula purpurea illa quidem, ac pulcherrima inclusa in parua, & elegantis pyxide; quam ad amoris significationem dedisse narratur S. Thomæ Cantuariensis, cum adhuc adolescens corporis sui castitatem eidem Deiparæ vouisset: res gesta narratur in Speculo exempli. dist. 9. nu. 12.

§ 9. His adde, quas scripsit Deipara dicitur epistolas; vnam quidem icupit ad S. Ignatium, quam licet Baronius tomo 1. ad annum Christi 48. minimè recipiat: eam tamen agnoscit S. Bernardus sermone 7. in psal. 90. Cathusianus in commentarijs super Dionysium Areopagitam de diuinis nominibus, Sixtus Senensis in Biblioth. Sanctæ lib. 2. in Maria, qui citat Marcum Michaellem Presbyterum Cortonensem lib. de vitis illust. & Canisius lib. 5. de B. Virgine cap. 1. Franciscus Arias de imitat. virg. cap. 20. & alij apud Canisium, qui etiam testatur Florentinos, & Melanthes gloriarum se à Deipara Epistolas accepisse: & Epistolam quidem ad Florentinos refert totidem verbis, quæ sic habet: Florentius Deo, & Domino Iesu Christo filio meo, & mihi dilectis, tene fidem, iusta orationibus, roborare patientia, his enim sempiternam salutem apud Deum, & apud homines gloriam consequeris hæc apud Canisium.

Huc reuocari potest oleum, quod teste Thoma Valsingham in historia Anglicana, & in Ypodigmate Neutrie ad annum 1359. S. Thomæ Cantuariensis dum esset in exilio conseruandum Deipara dedit, eque prædixit, Reges Angeios, qui hoc vnguento vngentur, pugnes Ecclesiæ futuros, quod vnguentum in Aquila aurea, & olla lapidea conseruatum diu latuit, nimirum vsque ad annum 21. Richardi II. Regis prædecessoris Henrici IV. qui eo ihunctus est ab Archiepiscopo Cantuariensi.

CHRISTI PRÆSEPIVM. FASCIA, CUNABULA, VELVM, AC VESTIS inconiunctæ.

Hic attexere possumus & ea, quæ Deipara ad Christi obsequium suis manibus, vel tractauit, vel confecit: huiusmodi est actatissimum Præsepium, in quo ipsa puerperatissimum natum reclinauit, quod Romæ sub altare

quam S.
Bonito Al-
uernensi
Episcopo
dedit.

Beluacensi
su

Casula
purpurea
quam S.
Thomæ
Cantuari-
ensi Episcopo
eadem Deipara
est elargita.
Spec. Exem-
plar.

Epistola ad
Deipara
scripta.
Baronius
Bernard.
Cathusius
Sixtus Bi-
blioth. Sanctæ
Flor.

Marcus
Mich. Cortonen-
sis.

Canisius
Franciscus
Arias.

Florentinus
Melanthes
Epistola
Deipara
gloriarum.

Oleum quod
B. Virg. So-
thoma

Cantuariensis
aservandum de-
ducitur.

Thomæ
Valsinghami
60

præsepium
Christi
Domini.

præ-

Ere 3

Onuphr. presepit in nobilissimo Sacello à Sixto Vextro & apud S. Mariam Maiorem est reconditum: de quo Onuphrius libro de septem Ecclesijs.

Cunabula ac fasciæ. Huiusmodi est cunabulum, & aliquid ex Fascijs, ac pannis infantis Salvatoris, quæ omnia ritè conseruantur in eodem templo S. Mariæ Maioris in ferulo marmoreo reliquiarum, auctore Onuphrio loco citato.

Nicephor. Fasciæ verò Salvatoris ex Nicephoro locis citatis ab Eudocia Augusta ex Ierosolyma Constantinopolim transmissæ ad pulcherrimam Augustam, ab ea in templo magnificentissimo cum Deiparæ Zona collocatæ sunt.

Ioan. Diaconus. In Ecclesia quoque Lateranensi habetur de CYNABVLIS Domini, ut videre est apud Ioan. nem Diaconum cap. 4. libri, quem de Basilica Lateranensi conscripsit ante 450. circiter annos. Idem legimus in tabula reliquiarum huius templi, quæ in abside est posita, auctore Onuphrio de septem Ecclesijs.

Onuphr. Romæ etiam in templo Lateranensi, auctore Onuphrio loco citato, inter alias reliquias, quæ in ferulo marmoreo super altare S. Mariæ Magdalene asservantur, recentior & Christi Domini indusium. his verbis: *inter-ula linea Domini nostri Iesu Christi, quam et B. Virgo fecit, in capsula argentea*: sic ille, qui alibi in eodem libro ait vocari in quadam tabula reliquiarum, purpream Camiciam Salvatoris.

Indusium. Romæ etiam in templo Lateranensi, auctore Onuphrio loco citato, inter alias reliquias, quæ in ferulo marmoreo super altare S. Mariæ Magdalene asservantur, recentior & Christi Domini indusium. his verbis: *inter-ula linea Domini nostri Iesu Christi, quam et B. Virgo fecit, in capsula argentea*: sic ille, qui alibi in eodem libro ait vocari in quadam tabula reliquiarum, purpream Camiciam Salvatoris.

Filius Christi in cruce pendens. Ad hæc Velum, quo prætextum fuit Christi Salvatoris corpus in cruce pendens, Sancti meditantur fuisse Deiparæ, ab eaque Christo ante crucifixionem aptatum: nam S.

Anselmus. Anselmus in Dialogo de Passione Domini inducit Deiparam sic loquentem: *Cum venissem ad locum Caluarie, noster Iesus cum unicum filium meum totaliter vestitus suis: ego tamen velamen capiti meo circumdavi lumbus suis*. Et S. Bonaventura in meditationibus vite Christi cap. 78 Mater, inquit, conspexit filium suum totaliter nudum, & tristatur. nam quæ nec femoralia dignisierunt: & accelerat ergo, & appropinquat filio, & complexatur. & cingit eum cap. 15 sui velo. sic ille. Hoc ponit Velum Romæ in S. Ioanne Lateranensi reuerenter asservatur in ferulo marmoreo super altare S. Mariæ Magdalene, auctore Onuphrio loco citato: cum enim plures reliquias commemoret, ut ibi Velum esse, quo velatum est corpus Salvatoris in cruce pendens; & alibi istud vocat

Onuphr. Romæ etiam in templo Lateranensi, auctore Onuphrio loco citato, inter alias reliquias, quæ in ferulo marmoreo super altare S. Mariæ Magdalene asservantur, recentior & Christi Domini indusium. his verbis: *inter-ula linea Domini nostri Iesu Christi, quam et B. Virgo fecit, in capsula argentea*: sic ille, qui alibi in eodem libro ait vocari in quadam tabula reliquiarum, purpream Camiciam Salvatoris.

Onuphr. Romæ etiam in templo Lateranensi, auctore Onuphrio loco citato, inter alias reliquias, quæ in ferulo marmoreo super altare S. Mariæ Magdalene asservantur, recentior & Christi Domini indusium. his verbis: *inter-ula linea Domini nostri Iesu Christi, quam et B. Virgo fecit, in capsula argentea*: sic ille, qui alibi in eodem libro ait vocari in quadam tabula reliquiarum, purpream Camiciam Salvatoris.

Onuphr. Romæ etiam in templo Lateranensi, auctore Onuphrio loco citato, inter alias reliquias, quæ in ferulo marmoreo super altare S. Mariæ Magdalene asservantur, recentior & Christi Domini indusium. his verbis: *inter-ula linea Domini nostri Iesu Christi, quam et B. Virgo fecit, in capsula argentea*: sic ille, qui alibi in eodem libro ait vocari in quadam tabula reliquiarum, purpream Camiciam Salvatoris.

velum femoralium Christi Crucifixi.

Tunica quoque Christi inconsutilis desuper contexta per rotula, quæ Ecclesiam significat, quam Dominus à militibus diuine nequitiam est passus, ex Gregorio Turonensi de gloria martirum cap. 8. suis quidem temporibus in Galatia erat reposita: nunc vero quamvis Middendorpius afferat Treueri ex dono S. Helenæ repositam, tamen ex Onuphrio lib. de septem Ecclesijs. Romæ in templo S. Ioannis Lateranensis continetur in ferulo marmoreo super altare S. Mariæ Magdalene, quam Ioannes Diaconus antiquissimus in libro de basilica Lateranensi loco citato cum reliquis huius Basilicæ commemorat ponit his verbis: *Tunica inconsutilis, quam fecit sancta Maria Virgo filio suo Iesu Christo. Sande hanc tunicam (inquit Baronius tom. 1. Anna lium ad annum Christi 34) contextam fuisse à B. Virgine par est credere, nam in oriente nominum vestes à læminis confici solitas testatur Zerobabel 3. Ezech. 4. cum de muliere fortitudine dixerit. Ipse, inquit, faciat stolas omnium hominum, & Proverb. 31. de muliere illa forte dicitur: Confidit in ea cor viri sui. & stolis non indigebit; & mox: Omnes domus filii eius vestiti sunt auplicibus. hæc ex Baronio. Atque hæc de reliquis Deiparæ, quas pie veneratur Ecclesia.*

VIRGINEM DEIPARAM humani generis esse Aduocatam, Sanctorumque omnium in terris de gentium preces peculia ri ratione apud filium promouere.

CAP. XXX.

SUMMARIVM.

Deipara est mediatrix nostra ad intercedendum.

Deipara patrocinium apud Christum esse efficacissimum.

Onym quod in Apocalypsi de Throno Dei commemoratur, est illud quod S. Ioannes cap. 8. cum apertum esset sigillum septimum, narrat his verbis: Et alius, inquit, Angelus venit, & stetit à dextera

*Explicitur visio
S. Joannis
Apoc. 8. de
Angelo
orationes
offerentis
ante al-
tare.*

altare habens thuribulum aureum, & data sunt
illi incensa multa, ut daret de orationibus. Sancto-
rum omnium super altare aureum, quod est ante
thronum Dei, & ascendit fumus incensorum de
orationibus Sanctorum de manu Angeli coram
Deo. hæc ibi. Nunc qua ratione per Dei thro-
num, ante quem est altare aureum Virgo
Deipara commodè significari possit, osten-
dendum est: quod ut melius fiat, breuiter hæc,
quæ ex S. Iohanne recitauimus, explicanda
sunt.

*Bib. 9.
Exod. 30.*

Et quidem hoc totum, quod in cælo descri-
bitur similitudinem quandam habere videtur
cum iis, quæ in veteri testamento in templo
viscebantur, in quo erat thuribulum aureum
Heb. 9. Et altare thymiamatis aureum Exod. 30.
ad differentiam altaris holocaustorum, quod
erat æneum; & in Altari illo thymiamata in Dei
honorem adolebatur: Similiter in cælis S. Io-
hannes conspexisse se memorat Angelum ha-
bentem thuribulum aureum ad offerendas su-
per altare aureum orationes Sanctorum om-
nium, quæ metaphorice per incensa, sicuti
Apoc. 4. per odora menta, exprimuntur. Porro
altare aureum est Christus Dominus ex Ri-
chardo, super quem omnes orationes sunt of-
ferendæ, ut Deo sint gratæ Christus enim vo-
catur à Patre Isa. 60. Placebile altare meum. Hæc
enim orationes Sanctorum in terris degenti-
um ex vniione, quæ habent cum mentis Christi,
qui in Sanctos, quorum est caput, ex Sac. Con-
c. Trid. sess. 6. c. 16. iugiter virtutem influit, vim
obtinendi habent maximam. Thuribulum
quoque aureum dicitur Christi humanitas ex
Origine hom. 10. in Num. & Augustino serm.
98. de temp. & Ruperto lib. 5. in Apoc. Et hoc
quidem thuribulum est aureum propter super-
eminentem scientiæ charitatem Christi; tene-
bratium autem, seu perforatum propter vul-
nerum cicatrices pro nobis susceptas, positum
super altare crucis ex Ruperto; & in hoc thu-
ribulo orationes Sanctorum offeruntur: quare
omnes orationes clausula illa terminantur:
Per Dominum nostrum Iesum Christum: manet
enim verbum Christi Ioan. 16. si quis petierit
in nomine Patris in nomine meo dabit vobis: ideo Heb.
13. Per ipsum offeramus hostiam laudis semper
Deo, id est fructum laborum, consentium nemini
eius etenim 1 Io. 2. Advocatum habemus apud
Patrem Iesum Christum iustum, & ipse est pro-
pitiatio pro peccatis nostris. & Hebr. 7. Semper
vivens ad interpellandum pro nobis. Nam & Dei-

para, & sancti beneficia à Deo per filium eius
Iesum Christum Dominum nostrum, qui so-
lus noster Redemptor, & Salvator est, impe-
trant; quemadmodum docet Sac. Conc. Trid.
sess. 25. hinc est, quod orationum incensa,
quamvis ab Angelo præsentata, tamen super
hoc altare aureum, & in hoc thuribulo, quæ
Christum Dominum significabant, offerri di-
cuntur; & Ecclesia orationes, in quibus apud
Deum Deipara Sanctorumque suffragia implo-
rat, concludit clausula illa Per Dominum no-
strum Iesum Christum, &c. ut iam dicebamus.

2. Difficultas tamen est, quisnam fuerit An-
gelus iste, qui has obtulit orationes, & quam-
vis plerique existiment esse Christum Domi-
num ex sententia Ambrosij Richardi, & alio-
rum, quoniam Malach. 3. dicitur Angelus tes-
tamenti, & Isa. 9. iuxta Septuaginta, Magni con-
siliij Angelus: magis tamen cum Ribera existi-
mo non fuisse Christum Dominum, sed vnum
ex Angelis; tum quia, ut animadvertit Ribera
in hunc locum, Christus non solet dici Ange-
lus absolute, sed cum aliquo addito puta Ange-
lus testamenti, vel magni consiliij; tum quia post
commemoratos septem Angelos tubas habentes,
subnectitur: Et alius Angelus stetit habens
thuribulum, ubi verbum, alius, reliquis septem
illum similem indicat. Tum etiam ex sensu Ec-
clesiæ, quæ in off. 10. Angelorum in eorundem
honorem hunc vestitulum (Stetit Angelus
iuxta aram templi habens thuribulum aureum
in manu sua) usurpat, & idem idem repetit
quod autem subiungitur, Ascendit fumus
incensorum de orationibus Sanctorum de ma-
nu Angeli coram Deo; ostendit preces illas sic
oblatas à Deo optimo esse exauditas.

Super est nunc illud explicandum, cur di-
catur Angelus obtulisse has orationes super
altare aureum, quod est ante thronum Dei:
quod facili negotio posset expediri, si quis
diceret per metonymiam nomine throni in-
telligi Deum ipsum sedentem in throno: ve-
rùm si quis velit hoc etiam in loco allegoricè
throni nomine accipi Deiparam, & ideo
commemorari, quod ea tanquam omnium
Advocata oblatas Deo ab Angelo Sanctorum
orationes ut ab ipso Deo exaudiantur suis præ-
cibus suffragetur, & adiuvetur hoc quidem ve-
rum est, idque in hoc capite probandum sus-
cepimus.

Sanè Petr. Damian. ad hunc locum Apoc. Pet. Dam-
spectans in serm. de Nat. Virg. agens cum Vir-
gine

Cels. Trid.

Offic. Eccl.

Quisnam
sit ille An-
gelus offer-
ens ora-
tiones.Ambrosij
Richardi
Malach. 3.
Isa. 9.
Ribera.

Offic. Eccl.

Quomodo
hic summa-
tur thronus
Dei.
Per thronum
B. Virg.
8. quas
Advocata
nostra est,
intelligi
posse.

ne de magna, qua ad intercedendum apud Christum pollet auctoritate: Accedis, inquit, ante illud aureum humanae reconciliationis altare non solum rogans, sed imperans, Domina, non Ancilla. hæc Damianus: quæ verba infra explicabimus. Ephræm sermone de laud. Virg. eam vocat *Thuribulum aureum*. & Georgius Nicom. orat. de oblat. Virgin. Deiparam appellat *Thuribulum aureum*, in quo Verbum, quod carnem assumpsit bono odore implevit orbem terræ, in quo fuerunt combusta crimina inobedientie, per quod liberatur ær à molestia inquinamentorum, per quod bonus odor spiritus spiravit in homines. hæc Georgius Nicomediensis.

3 Sed ut ea, quæ dicturi sumus, ordine proponamus; positis ijs, quæ in cap. 16. de Virgine diximus, eam Matrem esse misericordiae, diuinamque misericordiam per eam ad homines derivari, in hoc capite duo agemus, Primum Deiparam humani generis esse aduocatam: alterum preces eius apud Christum esse efficacissimas, ideoque per eam nostras preces Christo offerendas.

Et quod spectat ad primum, quamvis omnibus Sanctis, vñ cum Christo regnantibus orationes suas pro hominibus Deo offerre competat, ac proinde ad beneficia à Deo impetrandam per Iesum Christum filium eius suppliciter sint inuocandi ex Sac. Conc. Trid. sess. 25. Deipara tamen peculiari ratione est omnium vniuersalis Aduocata: & ideo Ecclesia in solempni Cant. Salve Regina, sic eam inuocat: eia ergo aduocata nostra illos tuos misericordes oculos ad nos conuertere. & Iesum benedictum fructum ventris tui nobis post hoc ex. lium ostende. & in Antiph. illa peruerusta ab ecclesia in offic. eccles. crebro usurpata, & ex Augustino serm. 18. de Sanctis desumpta inter alia sic eam precatur: *3. MARIA succurre miseris, iuuu pusillanimes, refoue flebiles, ora pro populo, interueni pro clero, intercede pro deuoto semine sexu, sentiant omnes tuum inuamen quicumque celebrant tuam sanctam commemorationem.* & in orat. lect. in missa vigil. Assump. sic orat: muna nostra Domine apud tuam clementiam Dei genitricis commendet oratio. Quam ideo de presenti saculo transtulisti, ut pro peccatis nostris apud te fiducialiter intercedat. Cui confonat illud Cant. 3. de ferculo Salomonis magnificentissimo, in quo Dei Param adumbratam diximus cap. 5. & 8. cuius ferculi media, Salomon charitate constasse dicitur propter fi-

lias Ierusalem; hoc est interiora huius mystici ferculi Christus, verus Salomon, charitate, atque dilectione quasi pavimento constravit, atque obduxit; idque propter animas deuotas quæ ad Sion celestem suspirant, ibique mente, atque cogitatione habitant; vt intelligas Virginis sanctissimæ pectus charitate flagrare erga animas; præsertim eas, quæ ad coelestem spectant Ierusalem, omni ope iuuandas: & certe iure suo vniuersalis Aduocata munus obit, cum enim mater sit omnium, eique à Christo in cruce magno affectu in Iosanne in filios traditi sumus, vt cap. 27. & 28. diximus; pro filijs magno miserationis affectu id præstat, quod subiectis sanctorum Patrum testimonijs facile demonstratur.

4 Irenæus lib. 3. contra hæreses cap. 19. Sicut Irenæus. Eua, inquit, seducta est, vt effugeret Deum; sic Maria sua est obedire Deo, vt Virgine Eua Virgo Maria fieret Aduocata. Nazianzenus in Tragedia de Christo patiente cum Virgine loquens.

te tuum erga filium
mibi patronam sentiam acceptissimam.

Andreas Cretensis orat. de dorm. Virg. Andr. Placa, inquit, Dominum pro communi figmento: Criten. nam quamdiu quidem versabaris in terris te habuit parua terra portio, ex quo autem translata es à terra, te vniuersus mundus continet commune propitiatorium, & vita supplicatrix, & vita viuientium, & causa vite. Idem Andreas in salutatione Angelica: Gaude, inquit, diuinum inter Deum, & homines conciliationis perfugium. & in oratione de dormit. Virgine. Christianorum fidei propugnaculum, & eorum, qui semina ea collocant, propugnatricem vocat.

S. Ephrem orat. de laud. Virg. eam Vallum fidelium, mundi Salutem, & Propitiatorium laborantium appellat.

Epiphanius oratione de Virgine affirmat Epiphanius. Virginem cunctis superiorem existere, quia lapsum Evam erexit, & per quam homines fiduciam habent in caelo erga Deum altissimum.

Germanus homil. de Zona: Quis, inquit, Germanus. post tuum filium: a generis humani curam gerit, sicut tu? Quis ita nos defendit in nostris afflictionibus? Quis tam cito praueniens nos ab irruentibus liberat tentationibus? Quis in supplicationibus adeo pugnat pro peccatoribus? Nullus enim est, qui saluus fiat, & sanctissima, nisi per te: nemo est, qui liberetur à malis, nisi per te, & purissima; nemo

Ephram.
Georg.
Nicom.

Duo in
hoc capite
agenda.
Deipara
peculiari-
ter omnis
est Aduo-
cata
Tridentin.

Offic. Ecc.

Augustin.

Cant. 3.

nemo est, cuius miseratur gratia, nisi per te, o
honestissima; quamobrem quis non te beatam
pronunciet, hæc Bernardus.

Bernardus in sermone 1. de Assumptione:

Advocatam, inquit, prænisi peregrinatio nostra,
qua tanquam iudicis, mater, & mater misericor-
dia suppl. ceter. & efficaciter salutis nostra negotia
pertractabit. & sermone Signum magnum: O-
pus, inquit, est mediator ad mediatorem Chri-
stum, quia licet misericors; habet tamen iudicia-
riam potestatem; nec aliter nobis visitor, quam
Maria. & mox: Quod si (ut verè sunt) plena ma-
gis omnia pietatis, & gratia, plena mansuetudinis,
& misericordia, qua ad Mariam pertinent inue-
neris: age gratias ei, qui talem tibi mediatricem
benignissima miseratione promittit, in qua nihil
posse esse iustitiam. Denique omnibus omnia fa-
cta est, sapientibus, & insipientibus copiosissima
charitate debitorum se fecit: omnibus misericor-
dia sinum aperit, ut de plenitudine eius accipiant
universi; Captivi redemptionem; æger curatio-
nem, tristis consolationem, peccator veniam, iu-
stus gratiam, Angelus salutem, denique tota Tri-
nitas gloriam; Filij persona carnis humana sub-
stantiam, ut non sit, qui se abscondat à calore eius.

Idem sermone de aquæ ductu: Ad Patrem, in-
quit, verebaris accedere, solo auditu territus ad
folia fugiebas, Iesum tibi dedit mediatorem. Quid
non apud talem Patrem talis filius obtineat? Ex-
audietur utique pro sua reverentia, sed forsitan in
ipso maiestatem vereare diuinam, quia licet fa-
ctus si homo, manserit tamen Deus *Advocatam*
habere vis, & ad ipsum? Ad Mariam recurre:
pura siquidem humanitas in Maria, non modo
pura ab omni contaminatione, sed & pura singu-
laritate naturæ. Nec dubius dixerim, exaudietur
& ipsa pro sua reverentia: exaudiet utique Matrem
filius, & exaudiet filium Pater. Filio hac pecca-
torum scala, hac mea maxima fiducia est, hac to-
ta ratio spes mea: quid enim? Potest ne filius aut
repellere, aut sustinere repulsam? Non audire, aut
non audiri filius potest? Neutrum planè; inuenit
sit (ait Angelus) gratiam apud Deum. Feliciter
semper inveniet gratiam, & sola est gratia, qua
egimus.

Sanctus Franciscus, quemadmodum his
verbis scriptum reliquit S. Bonaventura in eius
vita, cap. 9. matrem Domini indicibili comple-
ctebatur affectu, in ipsam post Christum pæ-
cipue fidens, eam sui, ac suorum *Advocatam*
constituit, & in eius honorem à festo sanctorum
Apostolorum Petri, & Pauli usque ad Assump-

tionem deuotissimè ieiunabat.

S. Thomas opuscul. s. agens de plenitudine
gratiæ Virginis, cum eam probasset plenam ef-
se primò in anima, secundò quo ad redundan-
tiam anime ad corpus, de qua incarnatus est
filius Dei: Tertio, inquit, plena fuit gratia non
solum in se, sed etiam quantum ad refusionem in
omnes homines, magnum enim est in quolibet
Sancto quando habes tantum de gratia, quod
sufficit ad salutem multorum: sed quando ha-
beres tantum, quod sufficeret ad salutem om-
nium hominum de mundo, tunc esset maximum,
& hoc est in Christo, & beata Virgine: nam in
omni periculo potes obtinere salutem ab ipsa
Virgine gloriosa. Cant. 4. Mille elypei (id est
remedia contra pericula) pendunt ex ea. Item in o-
mnis opere virtutis potes eam habere in adiuto-
rium, & ideo dicit ipsa Eccles. 24. In me spes vi-
ta, & virtutis hucusque S. Thomas.

S. Bonaventura in hymno Te matrem Dei
laudamus, &c. ad Virginem: Tu, inquit, Ago-
nizatrix pugnantium, *Advocata* pauperum, mi-
seratrix, & refugium peccatorum; Tu erogatrix
munerum, post Deum sola spes nostra. Tu salu-
te inuocantium. Tu promotrix iustorum, con-
gregatrix errantium, &c. & in Litania beatæ
Virginis: Sancta Maria, inquit, qua pro pec-
catoribus supplicas. Item in carminibus super
Salve Regina, ad illud verbum *Advocata* sic
habet:

*Advocata libera coram Salvatore,
Postulare propera, consuetoq; more,
Et progenita misera benigno favore
Natum tuum mitiga materno amore.*

Idem in 3. sentent. distinct. 3. par. 1. artic. 2. q.
1. Virginem *Advocatam* esse generis humani
docet & propterea congruebat, inquit, ut Vir-
go nullum haberet peccatum. & ita vinceret dia-
bolum, ut nec ei succumberet ad modicum. hæc
Bonaventura.

S. Antoninus 4. part. tit. 15. c. 14 § 7. probat S. Anto-
Virginem esse *Advocatam* peccatorum, citat Anselmum.
Anselmum in hæc verba: Vix enim impossibile
est, dicit Anselmus, quod illi, à quibus Virg. Ma-
ria oculos misericordie sua auertit saluentur: ita
necessarium, quod hi, ad quos conuertit oculos
suos pro eis advocans, iustificentur, & glorificen-
tur. & mox subiicit: Hæc est, inquit, figura B. Virgo fi-
ta in illa prudentissima muliere Thecuse, quam curatur in
ita sapienter advocavit apud Regem David in muliere
causa Absalonis vani superbi & fratricide exulis Thecuse.
facti propter tantum scelus à Ierusalem, quod 3. Reg. 14.

FFF

indu-

induxit patrem David ad misericordiam erga filium, & ab exilio reuocandum: sic ergo Virgo Maria pro mundo rebellis ipsi Deo, & occisore fratris sui, id est animi sui, propter quod exul constituitur à suprema Ierusalem, ita aduocat, & interpellat; ut Deum Patrem placet, & conuersum ad penitentiam, ad gloriam inducat: unde Bernardus, Securum accessum habes apud Deum o homo, ubi Mater stat ante Filium; Filius ante Patrem; Mater ostendit Filio pectus, & ubera; Filius ostendit Patri latus, & vulnera, ubi ergo nulla poterit esse repulsa, ubi sunt tot amoris insignia: ad Thronum igitur eius, scilicet Virginem Mariam, in qua quiescit, accedamus cum fiducia (ait Apostolus ad

Hebr. 4. Hebraeos) ut misericordiam & gratiam consequamur in tempore opportuno. haecenus S. Antoninus. Idem cap. 19 §. 2. Sapientia, inquit, aduocata, & eloquentia manifestatur ex tribus, scilicet sapientia, quod obtineat apud Iustum, & sapientem in tribus elu dicem. Secundo, contra aduersarium astutum, & cet, quae in sagacem. Tercio, quod in causa desperata. sed Virgo Maria Aduocata nostra obtinuit apud sapientissimum, & iustum Iudicem Deum contra astutissimum aduersarium diabolum in causa desperatissima: ainter Deum, & hominem, in qua nullus hominum, qui eam praecesserant, loqui audebant. haec S. Antoninus. Certe in hoc Virgo praecipue alijs Aduocatis praecellit, illi namque reum criminis conuictum à supplicio, quod meretur, seruare nequeunt: at sanctissima Virgo nobis peccatoribus crimina nostra satentibus, & ad ipsam confugientibus veniam impetrat, merito ergo congruit ei illud Eccl. 24. ut notat

Eccl. 24. Hugo Card. in illum locum: Ego feci ut in caelis oraretur lumen, & sicut nebula texit omnem terram, propter vniuersale patrocinium, quo insitae nebulae omnem terram sua gloria, & praefidio longè, lateque complectitur, & à diuinæ iræ ardore tegit, imò & obdorationis glacies, flante damone per Aquilonem significato inducta, ab hac nebula dissoluitur Eccl. 43. quemadmodum cap. 27. diximus. Eidem Deiparae congruit & illud Isai. 4. Et tabernaculum erit in umbraculum dei ab astu, & in securitatem, & absconsonem à turbine, & à pluuia; Deiparam enim per tabernaculum significatam diximus cap. 5. quae ab aestu ardoris concupiscentiae, seu ab aestu diuinæ vindictae defendimur, quae etiam nos tutatur à tentationum, & perturbationum procellis.

Denique huc spectant non solum quae cap. 16. de Virginis misericordia, sed etiam quae

cap. 24. de Virginis fortitudine contra demones diximus, & quomodo sit turris David, firmissimum, ac tutissimum omnibus periculum.

DEIPARA EST MEDIATRIX nostra ad intercedendum.

Hic est, quod Virgo sanctissima peculia diatrix nostra, non quidem ad redimendum, quod ex S. Thoma 3. part. quaest. 26. ait: vnius Christi Domini munus est, sed eminentissima quadam ratione prae alijs Sanctis ad intercedendum, & impetrandum; de quo egregie contra haereticos Canisius lib. 5. de B. Virgine, cap. 2. Sancti sancti Patres eam Mediatricem vocant (nam & hoc ad munus Aduocatae spectat.)

S. Ephraem de laud. Deip. Aus, inquit, Dei, & hominum Mediatrix optima, Aus totius terrarum orbis conciliatrix efficacissima.

In Missa Aethiopum sic habetur: O verè Mediatrix: ante Dominum nostrum Iesum Christum, te supplices exoramus, ut memor sis nostri.

Damasceus orat, 1. de doctr. Mediatricis munere eam perfectam dicit.

Anselmus de excell. Virg. cap. 9. Qua, inquit, laude digna est, quae tantorum beneficiorum sola praecunctis efficit meritis Mediatrix.

Bernardus saepe serm. 2. de Adventu: Domina, inquit, nostra, Mediatrix nostra, Aduocata nostra, & ser. 1. de Assumpt. ipsa est, inquit, Mediatrix nostra, ipsa est per quam suscepimus misericordiam tuam Deus, ipsa per quam & Dominum nostrum Iesum Christum in domos nostras excipimus. & serm. Signum magnum: Age gratias ei, qui talem tibi Medatricem benignissima miseratione prouidit. & Epistola 274. Adiuua gratia inuentricem, medatricem salutis, restauratricem seculorum.

Arnoldus Carnotensis Bernardo familiaris in tract. de laud. Virg. & habetur tom. 6. Bibliotheca sanctorum Patrum: Habet, inquit, homo mediatorem causa sua filium ante Patrem, & ante filium matrem: Christus patri ostendit latus, & vulnera; Maria Christo pectus, & ubera, nec potest illo modo esse repulsa, ubi concurrunt, & orant omnes lingua discretum hac clementia monumenta, & charitatis insignia. haec ille.

Albertus super missus est, cap. 5. Celsior, inquit, illa omnibus creaturis, Regem gloria, quae in sa

in se suscepit, per totum mundum communicavit, collocavit, & tanquam familiarissima mediatrix totum mundum sibi reconciliauit. sic ille.

Bonaen. Bonauentura in speculo, cap. 8. Maria, inquit, fidelissima mediatrix salutis, veluti fidelissima columba inter summum Noe & mundum spiritali diluvio submersum. Eva autem, veluti coruus in diluvio infidelissima mediatrix fuit perditionis, & c. 9. Maria, inquit, propter nos bene comparatur Aurora, ipsa nobis est ad Deum mediatrix, ad Angelos pacificatrix, ad demones defensatrix, ad nos ipsos illuminatrix. hæc ille, qui singula explicat, & probat: vult enim Virginem veluti Auroram esse optimam mediatricem inter noctem, & solem, & inter hominem injustum, & iustum Deum, cuius iram refrigerat atque mitigat. Idem in hymno *Te matrem Dei laudamus*: Tu, inquit, mediatrix Dei, & hominum amatrix.

B. Lauren. Beatus Laurentius Justinianus sermone de Annunciatione: *Effusa est*, inquit, interveniens mundi, demonum fuga, peccatorum spes, Dei & hominum verissima mediatrix.

S. Antoni. Sanctus Antoninus 4. part. titul. 15. cap. 44 §. 2. docens beatam Virginem omnes ad Deum reducere: ipsa sola, inquit, omnes inferiores reduxit tanquam mediatrix reconciliationis, & adiutrix redemptionis, & Angelorum numerum restauravit, & subvenit ruina ante conspectum Domini, ut dicitur in figura de S. Iudith, c. 13. & hominem lapsum revocavit ad superos. hæc S. Antoninus.

Judith. 13. Nos ergo si Virginem apud Christum nobis adesse velimus, nobis illam Advocatam unam ex omnibus maxime deligamus: is enim advocatus est diligendus, qui auctoritate apud Principem valeat, sitque illi gratus, ac velit causam rei tueri: talis est Deipara mater summi Iudicis propter suum intigne meritum, & propensissimam erga nos voluntatem: præsertim quia ex sua pietate quando hoc advocatæ nomine compellatur ad opem nobis ferendam maxime commovetur. Quod in revelationibus B. Gertrudis lib. 4. cap. 53. aperte perspicitur, quæ cum in festo Nativitatis B. Virginis ad Completorium cantaretur *Salve Regina*, inter alia hæc vidisse narratur his verbis: Cumque Gertrudis per verba illa, *Eia ergo Advocata nostra*, benignissimam matrem in suum auxilium invocaret, videbatur ipsa mater inclita veluti funibus quibusdam validis tracta inclinari ad eam, per quod intellexit, quod

quoties aliquis ipsam suam advocatam cum devotione nominando invocet, per hoc nomen materna pietas eius in tantum commouatur, quod nullatenus se valet cohibere, quin benignè precibus illius acclinetur. In illo verbo (illos tuos misericordes oculos) beatissima Virgo mentum filij blâ-ginæ. de tangens ipsum versus terram inclinavit ad nos dicens, isti sunt misericordesissimi oculi mei, ad quos omnes me invocantes salubriter possum inclinare. unde & uberrimum fructum consequuntur salutis æternæ. Hinc à Domino hanc percepit eruditionem beata Gertrudis, ut ad minus quotidie matrem suam beatissimam per ista duo verba scilicet, *Eia ergo Advocata nostra*, & illos tuos misericordes oculos, invocaret; certa quod per hoc in hora sua novissima non mediocre solatium obtineret. hæc ex revelationibus B. Gertrudis.

DEIPARAE PATROCINIVM

apud Christum esse efficacissimum.

Quod autem spectat ad secundum, Virgini-8 nis scilicet apud Christum intercessio. B. Virginem esse efficacissimam, de hoc eleganter preces a S. Bernardus serm. 1. de Assumpt. Ascendens, pud Deum inquit, in altum Virgo beata, dedit ipsa quoque efficacissimam dona hominibus: Quidni daret, siquidem nec mater, facilius ei desse poterat, nec voluntas; Regina Bernardorum est, misericors est, denique Mater est u. B. Virgo nigeniti filij Dei: nihil enim sic potest potestatis maxima ejus, seu pietatis magnitudinem commendare, nisi apud Christum aut non creditur Dei filius honorare matrem suam pollet trem, aut dubitare qui potest omnino in affectum auctoritatis charitatis transisse Maria viscera, in quibus te ipsa, qua ex Deo est, charitas novem menses corporaliter requievit. hæc Bernardus. Bernard. Ex quo rectè intelligimus efficacitatem precum B. Virginis ex maxima ejus, qua apud Christum pollet auctoritate, & ex ejus propensa ad beneficia in nos conferenda voluntate proficisci, & licet efficaci argumento hoc loco id probet S. Bernardus, quia scilicet Mater est Dei, qui charitas est, & misericordia: hoc ipsum tamen idem Bernardus sermone Signum magnum, alio argumento ex munere Mediatricis sic confirmat: Jam si Ecclesia, inquit Apoc. 12. luna intelligenda videtur vocabula, quod videlicet non ex se splendat, sed ab eo, qui dicit, Sine me nihil potestis facere: habes Mediatricem eundem ex pressam: Mater, inquit, amica sola, & luna sub pedibus

habet aius: Amplectamur Maria vestigia fratres
 et, & deuotissima supplicatione beatis illius pe-
 cibus prouoluamur, teneamus eam, nec dimita-
 mus donec benedixerit nobis: potens est enim, nem-
 pe uellus est medium inter rorem & arcem, Mu-
 lier inter solem & lunam, Maria inter Christum
 & Ecclesiam constituta.

Ex hac porro uisione, qua Apoc. 12. Deipa-
 ra amicta sole apparuit, eius apud filium inter-
 cedendi auctoritas indicatur, non solum quia,
 ut dicebat Bernardus, mediat inter solem, &
 lunam, hoc est inter Christum, & Ecclesiam:
 uerum etiam pulchre hoc exprimitur ipsa me-
 taphora Vestis, in quam is, qui ea est indutus,
 peculiare quoddam ius habere uidetur: nam
 eam quocumque locorum pergit secum cir-
 cumgestat, & ad suum arbitrium attollit, vel
 inclinat, subleuata, vel inclinata ea corporis
 parte, quae ueste circumdatur. Quare Isai. 49.
 Deus optimus sermonem dirigens (ex Ter-
 tulliano libro 4. contra Marcionem, & ex Hie-
 ronymo, ac Cyrillo in Isaiam, & Augustino
 lib. 1. de uitiis eccles. cap. 7.) ad Ecclesiam hac
 uestis metaphora pollicetur ei omnium gen-
 tium nationes futuras obsequentiissimas: Le-
 uata, inquit, in circuitu oculos tuos, & uide:
 omnes isti congregati sunt, uenerunt tibi: Vno ego
 dixit Dominus, quia his omnibus ualut orna-
 mento uestieris, & circumdabis tibi eos, quasi
 sponsa; ac si diceret, erunt tibi ornamento, atque
 obsequentiissimos eos habebis; non secus, ac
 ornamentum, quo uestieris: & propterea
 ad hoc obsequium indicandum infra subiicit
 idem Isaias loquens cum Ecclesia: Et erunt
 Reges nutriti tui, & Regina nutrices tuae, uultu
 in terram demisso adorabunt te, & puluerem pe-
 dum tuorum lingent: ita quoque B. Virgo Chri-
 sto sole iustitiae amicta, magna apud eum
 pollet auctoritate, & cum per suam misericor-
 diam ad nos Deipara inclinatur facile etiam
 suis precibus filium, quo est induta, ad nos
 trahit.

9. Caterum de Virginis apud filium au-
 thoritate locupletissimi testes sunt Patres.
 Ildesofus quorum nonnullos afferamus. Ildesofus
 serm. 8. de Assump. Non dubium est, inquit, il-
 lam, quae meruit pro liberandis ferre pretium,
 posse impartiri suffragium liberatis: & hoc ipsum
 iisdem uerbis habetur apud Auctorem inter
 opera Hieronymi tom. 9. Epistola 2. de As-
 sumpt. & apud Augustinum sermone 35. de
 sanctis.

Beda homil. de S. Maria: Cum, inquit, diligat Beda
 orationes Sanctorum Christi, & exaudiat mul-
 to magis matrem suam exaudiat peccatores
 orantem, sic ille.

Petrus Damianus serm. 1. de Natiu. Virg. Pet. Dam.
 agens de hac Virginis potentia, & erga nos
 amore: Fecit, inquit, in te magna qui potens est,
 & data est tibi omnis potestas in caelo, & in terra.
 & probat exemplo Theophili (cuius histo-
 ria capite uigesimo meminimus) de ipsius
 perditionis saucibus Virginis intercessione
 reuocati: Quomodo, inquit, illa potestas tua po-
 tentiae potens obuiare, quae de carne tua carnis
 suscepit originem: Accedis enim ante illud au-
 reum humanae reconciliationis altare, non solum
 rogans, sed imperans: Domina, non Ancilla, qui-
 bus uerbis efficaciam precum Virginis per
 metaphoram exaggerat: sicut Iosue 10. legimus Iosue 10.
 exauditis fuisse preces Iosue cum solem sta-
 re fecit, idque his uerbis exprimitur: Obedien-
 te Deo uoci hominis, quae Dei dignationem ma-
 ximam in tanto miraculo ad uocem fidelis non solum
 serui sui aurem benignam inclinantis osten-
 dunt. Huc refertur potest, & illud Methedij
 in illud hypapantem: Quamobrem, inquit, & Methedij
 sanctissima Deipara, quae reliquis omnibus, &
 benignior es, & materno honore, ac cum Deo
 colloquendi libertate gloriosior te obnixè rogamus,
 ut nostri iugem, ac perpetuam habere memoriam
 uelis, sic ille.

His consentit sanctus Antoninus 4. part. S. Anton.
 tit. 17. cap. 17. §. 4. ubi ponens discrimen inter
 orationem Deiparae, & aliorum Sanctorum:
 Oratio, inquit, sanctorum non innititur alicui
 rei ex parte sui, sed tantum misericordiae ex par-
 te Dei: Oratio autem Virginis innititur gratiae Dei
 iure naturali, & iustitiae Euangelij: nam filius noster
 tantum tenetur audire matrem, sed & obedire,
 iuxta illud Apostoli, Filij obedite parentibus ue-
 stris: quod etiam est de iure natura, & mox: O-
 ratio Deiparae erat nobilissimus modus orandi,
 tum quia habebat rationem iustitiae, & imperij,
 tum quia impossibile erat eam non exaudiri, iux-
 ta illud quod in figura eius dixit Salomon matri
 suae Bersabee 3. Regum 1. cum aliquid petere uel-
 let; Pete, inquit, mater mea, nequid enim fas est, ut
 auertam faciem meam. haec S. Antoninus, quae
 omnia eo spectant, ut hoc modo loquendi in-
 telligeremus explicari maximam efficaciam
 precum Deiparae, & Christi promptam volun-
 tatem eam exaudiendi.

Et Ecclesia in hymno Ave maris stella, orat Officium
 Virginem

Virginitatem, ut pro iure suo materno efficaciter
a Christo impetret, quod ipsa perit, ait enim:

*Monstra te esse matrem,
Sumat per te preces,
Qui pro nobis natus
Tulit esse tuus.*

Et in Cantico Salve Regina fidenter e di-
cimus: Et Iesum benedictum fructum ventris tui
nobis post hoc auxilium ostende: Si enim Aposto-
lus Christi servus intrepidè pronuntiabat: Om-
nia possum in eo qui me confortat; quanto ma-
gis Christi genitrix omnia poterit in eo, quem
genuit: nam & Gerson in sua Iosephina de ef-
ficacia impetrandi Sanctus Ioseph apud Dei-
param, cuius fuit sponsus, & apud Christum,
cuius reputari meruit Pater, cecinit.

Quanta o fiducia, quanta est

*Vis impetrandi; quia dum vir, dum pater oras
Vxorem, & Natum, quasi imperium reputa-
tur.*

Quod multò magis de Virgine, quæ vera
est Dei genitrix, efficere potuit Petrus Damia-
nus: quia formula loquendi alii etiam ferè
vultur, ut colligere licet ex alijs auctoribus,
quos mox subiiciemus. Idem Petrus mox a-

gens de Virginis erga nos amore: Scio, inquit,
Domina quia benignissima es, & amas nos amore
inuincibili, quos in te, & per te filius tuus, &
Deus tuus summa dilectione dilexit: quis scit
quoties refrigeras iram iudicis, cum iustitia vir-
tus a presentia Deitatis egreditur? In manibus
tuis sunt thesauri miserationum Domini & so-
la electa es, cui tanta gratia conceditur: hæc Da-
mianus.

Ambrosius in fine secundæ præparationis
ad missam, quæ habetur tom. 7. vbi multa à
Domino pro se, & proximis suppliciter postu-
lasset, Deiparæ, & sanctorum suffragia po-
scit: Et ut efficax, inquit, hæc mea sit deprecatio,
beate Mariæ Virginis suffragia peto, quam tan-
ti meriti esse fecisti, ut prima inter mulieres no-
uum munus offerret, & nulla præter ipsam tam
nouum acciperet, nouum scilicet munus primum
offerret, ut puerpera Virgo per saueraret, nulla præ-
ter ipsam tam nouum acciperet, ut Deum virgo
pareret, & post partem Virgo permaneret. sic
Ambrosius.

10. Gulielmus Parisiensis in libr. Rethori-
cæ diuinæ ad Deiparam sermonem dirigens:
An sabo, inquit, & inaniter vocat te omnis Ec-
clesia sanctorum Advocatam suam, & miserorum
refugium? Absit à matre Dei, quæ fontem pietatis

toti mundo peperit, ut cuiquam miserorum sua
misericordia subventionem unquam denegat. &
infra: Nulla creatura tot, & tanta, & talia im-
petrare possit apud benedictum filium tuum mise-
ricordiam: tu apud ipsum impetras eisdem, in
quo proculdubio non tanquam Ancillam, quæ in-
dubitanter, sed tanquam matrem verissimam te
honorat.

Gregorius Nicomedienensis oratione de ob-
latione Deiparæ in fine, cum multa de laudi-
bus Virginis præclarè dixisset, subiicit, de eius
patrocinio ad eandem in hæc verba: Per te
nos Regnum celorum speramus assecuturos. Te
nostræ salutis habemus adiutorem: te nostri au-
xilij habemus defensorem: te proponimus, cuius
ore nostra dicatur excusatio, te nostræ fiducia cir-
cumferimus gloriacionem. & infra: Da petitioni
conuenientem (potes enim) euentum, habes ut
mater in filium, quæ recusari non potest fiduciam.
Habes vires insuperabiles, robur inexpugnabile,
ne immensam tuam elementiam superet multitu-
do peccatorum: Nihil tua resisti potentia, ni-
hil repugnat tuis viribus, omnia cedunt tuo iussui:
omnia tuis obediunt imperio, omnia tua potestate
seruunt: ita omnibus suis operibus reddit excelso-
rem, qui est ex te natus. & infra: Tuam enim
gloriam creator existimat esse propriam, & tan-
quam filius in ea exultans, quasi exoluens debis-
sum, implet petitiones. hæc Georgius Nicome-
diensis.

Anselmus de excellent. Virg. cap. ii. Rogat
Anselmus, inquit, te Domina per ipsam gratiam, quæ
te pios, & omnipotens Deus sic exaltauit, & om-
nia tibi secum possibilia esse donauit, quatenus id
apud ipsum nobis impetres & obtineas. & infra:
Idem benignissimus filius tuus Dominus noster Je-
sus Christus erit ad concedendum quicquid voles
promptissimus, & exaudibilis: tantummodo itaq;
velis salutem nostram, & verè nequaquam salus
esse non poterimus, cerè Deus noster, teste Prophe-
ta misericordia nostra est, & tu eiusdem Domini
nostri absque dubio vera mater es. ita Anselmus.

Bonauentura in spec. B. Virg. cap. 8. Quia
inquit, Dominus potentissimus potentissime secū
est, ideo & tu es potentissima secum; potentissima
es per ipsum potentissima apud ipsum, ita ut verè
dicere possis illud Eccles. 24. In Ierusalem potestas
mea, nam in Ierusalem, id est, Ecclesia triumphan-
te, & militante, potestatem habet mater potentis-
sima creatoris. & infra super illud (Dominus te a-
cum) Dominum ipsum esse sapientissimum, & ob-
lentissimum, & indolentissimum in aeternum
probat.

probat. & inde infert Virginem esse sapientissimā
opulentissimā. & in aeternum non deficiuram.
Ita Bonaventura.

Caribuf.

Castrothianus lib. 2. de laud. Virg. art. 23.
eam appellat singulare perditorum refugium,
miserorum spem. & duccasam omnium iniquorum
ad ipsam confugientium. & per ipsius preces, &
merita apud Christum, Mundi vocat soluturi-
cem.

11. Merito igitur Deipara tantum apud
Christum valet auctoritate: cum enim homi-
num salus in Christi sanguine fuso, quem ex
Virgine suscepit, contineatur, quid filius nega-
re poterit Matri ostendenti pectus, & vera? &
pro quibuscunque, sed praesertim pro sibi pec-
culiari studio deuotis petenti pretium vnus
guttus sanguinis, quā infinito valore omnibus
peccatorum sceleribus praeponderat. Cuius rei
illostie exemplum legimus in promptuario di-
seipuli in miraculis beatæ Virginis num. 30.
Exemplum. Quidam enim fuisse dicitur solo nomine reli-
giosis, ad omnia enim, quæ ad religionem spe-
ctabant, durus, ac negligens: quotidie tamen
B. Virgini salutationem Angelicam centies of-
ferebat. Is ad extrema deductus, mente exce-
ssus, & quæ à demonibus Christo summo iudi-
cij praesentari vidit, qui eum sibi adiudicari pe-
tebant, Iudex autem cognitis eius sceleribus
damnandam eum censebat: ceterum affuit
Virgo Deipara schedulae quibus singulae
Angelicæ salutationes, quas ille recitauerat,
continebantur, protulit; impetrat à filio illius
iudicium iterum agi: at demones libros pec-
catorum à reo admissorum afferunt. Positis
igitur in libra vtriusque partis tabulis, flugitia
lancem suo pondere deprimebant: id Virgo
conspicata, supplex filium orat, vt memor ex
eius virgineo utero corpus suum assumptum,
vnam sanguinis guttam pro peccatoribus in
passione fusam sibi dare velit: & ille, impossi-
bile est, inquit, aliquid tibi denegari, simul-
que testatur vnicam sui sanguinis guttam o-
mnibus totius mundi peccatis praualere. Qua-
re addita ad lancem salutationum Angelica-
rum pretiosissimi sanguinis stilla, illius rei pec-
catis quasi leuissimæ fauillæ praepondera-
uit: confusi demones abscessere à Virgine se
victos fateptes: ille porrò ad se rediens con-
ualuit, Virginis clementiam prædicauit, vni-
que deinceps religioso homine dignam insti-
tuit. Ex quo rectè colligitur illud supra citatum
Ildesonsi scim. 3. de Assumpt. Non esse dubium,
Ildesonsus.

inquit, illam, quæ moruit pro liberandis afferre
pretium, posse impartiri suffragia liberatis: vnus
porrò guttus pretium inextimabile eleganter
sic cecinit S. Thomas in Rhythmo ad sancti S. Thom.
simam Eucharistiam.

Pie Pellicane Iesu Domine

Me immundum munda tuo sanguine

Cuius vna stilla saluum facere

Totum mundum posset omni scelere.

Hinc est quod Virgo Deipara in nonnullis
mulieribus, quæ efficaciter procurarunt cau-
sam eorum, quos iuandos susceperant, figu-
ratur; & vt omittam Debboram, Iudith, & Es-
ther, quæ gloriosè de Iudæorum hostibus
triumpharunt; & typum Deiparæ gesserunt, vt
dixi capit. 24. profecto, vt ait sanctus Antoni-
us 4. part. tituli 5. capit. 2. figurata fuit in Re-
becca, quæ filium suum, qui vocatus est Jacob,
simul etiam Israel (Quorum vnum idem est
quod supplantator scilicet vitiorum, alterum
idem, quod videns Deum) docuit, & iuxta
Patri Isaac offerre cum vestibus odore bono
fragrantibus, cibum illi gratum: sicque Jacob
benedictionem Patris obtinuit. Item in Ber-
sabee, cuius nomen idem est, quod puteus
septimus, propter septiformem gratiam a-
quæ, id est donorum Spiritus sancti, vel
propter gratiarum omnium plenitudinem
septimi putei numero expressam, quæ in
Virgine continentur: quæ suis precibus ob-
tinuit à David regnum filio suo Salomoni 3.
Reg. 1. & quamvis vulgata legat, Bethsabee,
quod latine sonat, domum iuramenti: huius
tamen nominis etymologia Virgini congruit,
quæ est domus fœderis Domini. In mulie-
re etiam illa Thecuire sapiente figuratur, vt
supra diximus, quæ 2. Regum 14. Absolonem
exulem David patri tuo reconciliauit. In mu-
liere quoque vidua Luc. 7. quæ suis lachry-
mis vnici filij resurrectionem à Christo impe-
trauit: quæ omnia facili negotio quibus Vir-
gini sanctissimæ, cuius apud Deum patrocinio
tot bona in nos deriuata sunt, accommodare
potest.

12. Anselmus de excellent Virginis cap. 6. Anselm
tantam precibus Virginis efficaciam tribuit, Valerius
vt dicat velociorem nonnunquam esse sa-
lutem memorato nomine Virginis, quam in-
uocato nomine Domine Iesu vnici filij sui: eata vo-
Et id non sit, inquit, quod ipsa mater, & potentior genitrici
eo sit, nec enim ipse magnus, & potens est per eam, Christi
sed illa per ipsum: sed rationem affert, Quia,
inquit,

inquit, filius dei Dominus est, & iudex omnium, discernens merita singulorum: dum igitur ipse à quo ius suo nomine invocatus non statim exaudiat, profecto id ius facit; invocato autem nomine Mariæ, & si merita innocens non merentur ut exaudiantur; merita tamen Mariæ intercedunt ut exaudiantur. Hoc denique ius humanus quodlibet probat: cum quis propositi dominico nomine efficaciter ab alio aliquid impetrat, quod simpliciter sua prece nequaquam impetrare potest. hæc Anselmus.

Bernard. Ideo Bernardus sermone Signum magnum: Fidelis, inquit, & potens mediator Dei, & hominum Christus, sed diuina in eo reuerentur homines manifestam: Absorta videtur in Deitatem humanitas, non quod mutata sit substantia sed affectio Deificata: non sola illi cantatur misericordia, cantatur pariter & iudicium. Denique Deus nosse ignis consumens est, quidni vereatur peccator accedere, ne quemadmodum fluit cera à facie ignis, sic pereat ipse à facie Dei, opus est enim mediatore ad mediatorem ipsum, nec aliter nobis utilior quam Maria.

German. Germanus orat. de Zona: Omnia, inquit, tua admirabilia sunt o Deipara, omnia ingentia, & aliorum vires superantia, propterea & patrocinium tuum maius est, quam intelligentia apprehendi possit.

Hugo. Et Hugo de S. Victore in sententijs: Si pertimescis, inquit, supplicantes ad Deum accedere, respice ad Mariam, non illic inuenis quod times, genus tuum vides. hæc Hugo.

S. Brig. Sancta Brigitta in Revelationibus libr. 4. cap. 7. in quadam visione dicit: Sanctos apparuisse & dixisse Virgini o Domina benedicta, tu portasti Dominum in te, & tu Domina omnium es: Quid est quod non poteris? quod enim tu vis hoc factum est.

Christus Paratissimam autem Christi voluntatem, propensionemque facillimam ad exaudiendam Matrem confirmare possumus ex lib. Esther, quæ fuit figura Virginis: cui semel, atque iterum dixit Assuerus: Quid vis, inquit, Esther Regina, quæ est petitio tua; etiamsi dimidiam partem regni mei pesseris dabitur tibi. Sane complacet sibi Deus in precibus, quas ipsa fundit; quare Cantic. 2. Sonet, inquit, vox tua in auribus meis, vox enim tua dulcis.

Christus Paratissimam autem Christi voluntatem, propensionemque facillimam ad exaudiendam Matrem confirmare possumus ex lib. Esther, quæ fuit figura Virginis: cui semel, atque iterum dixit Assuerus: Quid vis, inquit, Esther Regina, quæ est petitio tua; etiamsi dimidiam partem regni mei pesseris dabitur tibi. Sane complacet sibi Deus in precibus, quas ipsa fundit; quare Cantic. 2. Sonet, inquit, vox tua in auribus meis, vox enim tua dulcis.

Esther Esther Regina, quæ est petitio tua; etiamsi dimidiam partem regni mei pesseris dabitur tibi. Sane complacet sibi Deus in precibus, quas ipsa fundit; quare Cantic. 2. Sonet, inquit, vox tua in auribus meis, vox enim tua dulcis.

Can. 2. Sane complacet sibi Deus in precibus, quas ipsa fundit; quare Cantic. 2. Sonet, inquit, vox tua in auribus meis, vox enim tua dulcis.

B. Mater 13 Beata mater Teresa, mulier nostra tempestate insignis sanctitatis, Carmelitarum discalceatorum Fundatrix, dicere solebat, Christum in Cælis facile exaudire sancti Ioseph

preces, quod ipsa suo experimento didicerat, quoniam in terris illis subditus fuerat: quanto magis Virginem Matrem exaudiet, à qua tot obsequia cum in sua infantia, tum etiam toto vitæ suæ tempore accepit, & cui in terris Luc. 2. subditus esse voluit. Nec tantum, inquit Bernardus homilia 1. super matrem est, subditus erat Maria, sed etiam Ioseph propter Mariam. Et eam quidem honorat in Cælis, cum ad dexteram eam collocavit: honorat in terris, quoniam pietatem erga Matrem in omnium Christianorum animis ita Christus impressit, & innumerabilia per illum miracula ubique terrarum operatur, ut omnes ad illam accurrant, ideoque templa in eius honorem in omnibus locis excitari voluit, & vix est templum Christo, vel alijs sanctis dicatum, in quo non facellum aliquod Virgini propriè attributum sit, ut cap. superiori diximus.

Et quemadmodum de Mardocheo per vs Aman inimici proclamari voluit Assuerus: Sic honorabitur quemcumque voluerit Rex honorare, & ita ipsi demones Dei, ac Deiparæ hostes sæpe in obsecrorum corporibus hoc idem de Deipara in eiusdem honorem, vel in utriusque coguntur, quod ex pluribus miraculis testatum habemus.

Quare Bernardus sermone de Aquæductu, Cælesti, inquit, rore aream rigaturus, totum velut prius infudit; redempturus humanum genus precium uniuersum prius contulit in Mariam. & mox, totis medullis cordium, totis precordiorum affectibus, & votis omnibus Mariam hanc veneremur quia sic est voluntas eius, qui totum nos habere voluit per Mariam. Merito sanctus Antoninus 3. part. tit. 32. cap. 4. Deiparæ accommodat illud Psalm. 47. Suscepimus Deum: miseri cordiam tuam in medio templi tui, id est, Virginis, quæ (ut dixi cap. 5.) templum Dei dicitur. & illud Psalm. 17. Exaudiuit se templo sancto suo vocem meam: quibus verbis ostenditur fructus precum, quas per Virginem Deus exaudire dignatur, quod etiam ex 3. Reg. 8. confirmare possumus, ubi pro cunctis necessitatibus, quas Salomon ibi pluribus sigillatim enumerat, orauit ut Iudæi exaudirentur cum in templo preces funderent: quod si captiui abducerentur, ut orationes suas, saltem versus templum dirigentes misericordiam inuenirent, quod fecisse scribitur Daniel cap. 6. Imò, quod ad rem nostram magis facere videtur, facta hac petitione à Salomone apparet ei Domi-

Christus
Matrem
præcipue
honorat
multipliciter.

Luc. 2.
Bernardus

Esther. 4.

Bernardus

Virgo affe-
milatur
Templo, in
quo preces
exaudi-
tur.

S. Antonius
Psalm. 47
Psalm. 17

3. Reg. 8.

Dan. 6.

2. Paralip. Dominus nocte, inter alia hæc ei dixisse scribitur 2. Paralip. 7. Oculi quoque mei, inquit, aperti sunt, & aures meae intentae ad orationem eius, qui in loco isto orauerit; elegi enim, & sanctificavi locum istum, ut sit nomen meum ibi in sempiternum, & permaneant oculi mei, & cor meum ibi cunctis diebus. Ita per Virginem, & in Virgine tanquam in templo nostras necessitates, nostrasque preces ad Deum fundamus, ut Deus per Virginis intercessionem, tanquam ex folio suo, nos exaudiat. Atque hinc vii receptum est, ut orationi Dominicae cum eam recitamus, salutatio Angelica frequentissime tubneti soleat, quod ab Ecclesia in initio horarum diuini officij, & ab alijs priuatis sanctitati cernimus, ut in hac salutatione effusissimum erga nos Incarnationis Dominicae beneficium grata memoria recolentes, Christum Deiparae filium per sanctissimam genitricis preces, quam in extrema salutationis parte inuocamus, exoratus, ea quæ in Oratione Dominica petuntur, largiatur pari etiam ratione officium diuinum, quod ab Ecclesiasticis recitantur Antiphona aliqua flexis genibus (Dominicis, & tempore Paschali exceptis) ad Deiparae auxilium implorandum reuerenter terminatur, siue ea sit Salve Regina, siue alia pro temporis diuersitate, ut tantæ apud Christum Mediatricis clausula, quæ in officio Ecclesiastico petimus efficaciter consequamur.

Cur Saluatio Angelica orationi Dominicae subnecti soleat.

B. Virgo non tantum potest, sed etiam vult nos iuuare. Cant. 2.

Richard. B. Virgo dum esset in terris, pro multis ter orauit, pro multis exaudita fuit, dicente ad eam Angelo Gabrieli: Inuenisti gratiam apud Deum, scilicet quem quærebatur: omnium salutem desiderauit, quæsiuit, & obtinuit. ita Richardus. Deinde pro acceleratione Incarnationis orabant Patres antiqui; sed

Quare Richardus cap. 26. super Cantic. Talis, inquit, fuit in virtutibus, tantaque fuit eius charitas, ut non solum ad Iudeos, sed ad omnes homines dilatata fuerit: pro his indefinenter orauit, pro his sollicita fuit, pro his orando rogauit ad exaudita fuit, dicente ad eam Angelo Gabrieli: Inuenisti gratiam apud Deum, scilicet quem quærebatur: omnium salutem desiderauit, quæsiuit, & obtinuit. ita Richardus. Deinde pro acceleratione Incarnationis orabant Patres antiqui; sed

Virginis preces citra hanc accelerationem exarditioni affectu, & charitate efficaciores fuerunt.

Quocirca sanctus Bernardus Senensis tom. 2. sentent. 1. artic. 1. cap. 3. preces Virginis dicit fuisse Conum desideriorum antiquorum Patrum. Similiter in Christi Resurrectione ipsa tanquam Lexia excitare precibus atagebat Catulum Leonis de tribu Iuda illis vocibus: Exurge gloria mea, exurge psalterium, & cithara; exurgam (respondit) deluculo: & in aduentu Spiritus sancti, orantibus Apostolis preces etiam Virginis ardentiores, & efficaciores fuerunt. Postquam vero in celum assumpta est ex nimia charitate flagrans, ad nos in hac lacrymarum valle gementes oculos suos misericordes conuertere, & pro nobis obnixè orare non dedignatur. Nam si Bernardus sermone in vigilia sanctorum Apostolorum Petri, & Pauli agens de Sanctis ait: Si dum, inquit, hic viveret Sanctus miseris est peccatoribus, & orauit pro eis: nunc tanto amplius, quanto virtus agnoscit miseria nostras, orat pro nobis Patrem, quia beata illa patria charitatem eius non immutauit, sed augmentauit: neque enim quia impossibilis omnino, ideo & incompassibilis factus est, sed nunc potius induit sibi viscera misericordiae, cum ante fontem misericordiae ex sit. Si hæc inquam Bernardus de quolibet Sanctorum, qui regnat in caelis, quantum magis de Virgine sanctissima id existimare debemus, quæ cum Mater sit, & Aduocata omnium, si in terris tanto ardore salutem omnium desiderauit, & procurauit, quid facturam putamus in caelis? nec enim filijs suis deerit; nec solum iustos, verum etiam peccatores, & magnis sceleribus constitutos eximia sua charitate fouet, atque complectitur. Id quod confirmatur ex visione quædam beatæ Gertrudis in libro 4. suarum reuelationum cap. 49. quæ sic habet: Post hæc, inquit, dis quibus videbantur beata Gertrudis quasi sub pallio moderata Virginis accurrere quadam diuersi generis bestiola per quas notabantur omnes peccatores benignè ad ipsam specialem deuotionem habentes; quæ accipit omnes Mater misericordiae benignè suscipiens, & quasi pallio suo protegens delicata manu sua singulas conrectando, delinendo, ipsas amicitabiliter blandiebatur, quem admodum quis blandiri solet catulo suo: per hoc manifeste insinuat quam misericorditer suscipit omnes se inuocantes, & quam materna pietate defendat, ac protegat homines adhuc peccatis deditos in se sperantes, donec eos filio suo

Psalm. 86. suo reconciliat veraciter penitentes, hæc ibi Cer-
 to in Psalm. 86. qui incipit. *Fundamenta eius*
in montibus sanctis, & Virgini accommodatur,
ex persona Virginis dicitur: Memor ero Babel,
& Babylonis scientium me; id est, per deuotio-
nem agnoscentium: Ecce alienigena, & Tyrus,
& populus Æthiopum, qui fuerunt illi: quali di-
cat, etiam ij, qui longè à salutē videbantur
peccatores confusi (id enim sonat Babel) &
denigrati, ut Æthiopes, in Virgine, si eam per
deuotionem ad ipsam agnoscant, tanquam in
ciuitate amplissima per fugium inueniunt, &
per eam Deo reconciliantur. Quare Ecclesia

Psalm. 86. ex eodem Psalmo illud Deiparæ dicit: *Sicut*
latantium omnium nostrum habitatio est in te
sancta Dei genitrix: sicut enim ex Psalm. 33.
Oculus Domini super iustos, & aures eius in preces
eorum, ita oculi B. Virginis super peccatores, &
audit eorum preces, ut per eam ad Dominum
conuertantur. quare Ecclesia ad eam succurre
re cadenti, surgere qui curat populo: neque id
mirum est, cum ipsa dicatur Cantic. 6. Pulebra
in luna, quæ præest nocti, quoniam peccato-
ribus in nocte scelerum de gentibus lucem
præfert, & tenebrarum caliginem radiis
sui fauoris, & clementiæ discutit, atque de-
pellit.

Cur inter-
dum pri-
uemur
fructu pre-
cum Dei
para
 At roget quispiam, si Deiparæ aduocatæ
 nostræ patrocinium est adeo efficax, quid cau-
 sa sit, quod tot calamitatibus, & priuatis, &
 publicis iactemur. Respondet nonnullos quæ-
 admodum c. 16. ostendimus, peccatis peccata
 cumulant: *Theaurisare sibi iram in die ira,*
& iusti iudicij Dei, ac proinde suis sceleribus
indignos se Deiparæ patrocinio reddere, &
fructum impedire, quem ex Deiparæ precibus
consecuturi fuissent: nam & sanguinis Christi,
ac meritum eiusdem, quæ infiniti valoris
sunt, efficaciam aliqui minimè consequuntur
propter sua scelera.

Suarez
B. Virginis
intercessio
efficacior
quàm sit
ratio to-
tius reli-
quæ curio-
sitas.
Dan. 10.
Offic. Eccl.
 Addit Suarez tomo 2. in 3. part. disput. 23.
 sect. 2. beatam Virginem in hac precum effi-
 cacia, non solum sanctos singulos, sed omnem
 etiam cœlestem curiam superare. Itaque (inquit
 ipse) si cogitatione fingamus beatam Virginem ali-
 quid postulare, totamq; cœlestem curiam illi
 resistere (sicut apud Danielem unus Angelus al-
 teri resistebat) potentior esset, maioriq; efficacia,
 & valoris apud Deum Virginis, quam reliquo-
 rum omnium Sanctorum oratio, quod dignitati
 Matris est maxime consentaneum, & perfectissi-
 ma gratia, & charitatis B. Virginis quodammodo

debitum, & ideo Ecclesia & frequentius, & aliori
 quodammodo orat ad Virginem, quam ad reliquos
 Sanctos, hæc Suarez, quod auctoritate Patrum
 confirmat, quoniam complures supra citauimus.

15. Et ut intelligamus Virginis intercessio-
 nem digniorem, & prastantiorē esse, quam
 sint aliorum Sanctorum orationes, Suarez lo-
 co citato sect. 3. ex eo probat: *Quia inter San-*
ctos non solumus vii uno tanquam intercessore ad
alium, cum omnes sint eiusdem ordinis: ad Virgi-
nem autem tanquam ad Dominam, ac Reginam
alii Sancti adhibenter intercessores, & ita saluta-
riorem Angelicam aliis sanctis recitamus, ut eam
pro nobis Virgini representent: ita Suarez. Quod
confirmari potest ex reuelationibus S. Brigittæ
lib. 4. c. 103. ubi S. Dionysius visus est loqui ad
Virg. sic: Regina, inquit, misericordia, tu es cui
datis est omnis misericordia, & mater Dei facta es
propter miserationem salutem, misere igitur Regno
Francia tuo, & meo: tuo quidem, quia habitato-
res eius pro modulo suo te honorant, meo autem,
quia patronus eorum sum, & in me habent fidu-
ciam; Tu vides quanta anima periclitantur omni
hora, &c. & ca. 104. B. Virgo cum S. Dionysio,
& alijs Sanctis Christum Dominum pro eodē
Francia Regno interpellat.

S. Minolphus Ecclesiæ Paderbornensis in
 Germania Diaconus, cum tempore Ludouici
 filij Caroli Magni sanctimonialium cœnobi-
 um in paternis bonis fundasset, iamque obij-
 set, à Deo per Deiparam ipsemet impetrauit,
 ut vitæ restitueretur: & quædam Episcopo suo
 nomine intimanda pronuntiaret. Sic enim
 in eius vitæ apud Suriurum die quinto Octobris
 legimus: Minolphus plenus virtutibus, &
 iam maturus aui tertio nonas Octobris mi-
 grauit ad Dominum. Accidit tum res admi-
 ratione digna: nam cum corpus eius exanime
 in feretro iaceret, reuixit; seque erigens, apertis
 oculis ad circumstantes ait: Quando quidem
 ego vobis presentibus vitæ functus, rursus
 vitæ restitutor, vos gratias agatis Deo, quorum
 salutis causa id fit, & ego, ut id fieret apud Dei
 Genitricem, & Virginem perpetuam, impetra-
 ui. Nec mihi facile videtur denuo oppetere
 mortem, tametsi non ita acerbam, ut fuit nu-
 perrimè: vos autem ite quæso ad Episcopum,
 & quot sudoribus mihi constiterit huius cœ-
 nobij strictura, ei indicantes, petite ab illo, ut
 quæcunque huius loci fuerit electa Abbatisa,
 etiam si ancilla sit, non id interdicat: simulque
 G g g dicite

Virg. nia a-
ratio pra-
stantior,
quàm reli-
quorum
sancto-
rum.

Suarius
Alij sancti
vocant
Virgine m.
S. Brigit.
S. Diony-
sus orat
Virginem,
ut inter-
cedat pro
Regno
Gallia.

Exemplum
S. Minul-
phus per
Deiparam
vitæ resti-
tuatur.
maximo
risurmo.

dicite ei, me corpore exutum didicisse, quid de illis fieri oporteat, qui Pastores ecclesiarum esse videntur. His dictis, clausit oculos, seque reclinans in feretrum eodem loco composuit unde prius exierat. hæc ibi.

*Exemplum
Prompt.
Exempl.
S. Petrus
Apost. cu-
iusdam li-
beratione
ab aterna
morte ob-
tinetur.
Psal. 8.*

In promptuario Exemplorum discipuli de miraculis B. Virginis exempl. 58 Sanctus Petrus Apostolus cuiusdem Religiosi salutem à Christo per Virginem impetrat. Cum enim in quodam eiusdem S. Petri monasterio Religiosus quidam male vixisset, & ex hac luce abiq; sacramentis migrasset, eiusque anima à daemonibus ad inferos raperetur: sanctus Petrus pro anima fratris, qui ex suo monasterio fuerat, Christum precatur, cui Christus respondit, Cœli regnum patere iuxta Psalmistam ei: *Qui ingreditur sine macula & operatur iustitiam*, quod in hoc Religioso maculis inquinato quique non operatus erat iustitiam, minime inueniebatur. Quare sanctus Petrus Virginem orat, ut secum pro illa anima intercedere dignaretur; At Virgo piissima sanctis Virginibus committit Christum pro anima illa interpellat, ad cuius preces indulget Christus, ut anima corpore restituatur. sicque de malis ante actis penitentia peracta, salutem consequatur, quod ubi per Virginem Apostolo Petro innotuit, illico magna clauem, quam gestabat, daemones fugat, animamque illam duobus Angelis ad corpus reducendam tradit; ille verò ac vitam reuocatus, se à daemonum potestate ereptum B. Virginis, ac S. Petri precibus aperte testatur.

*S. Casari-
martyr
per Virg.
ueniam
cuiusdam
peccator
impetrant
Exemplum
Surius*

Sanctus quoque martyr Casarius cuiusdam peccatoris salutem beatissimæ Virginis precipue precibus à Christo exoravit, quod S. Anno Archiepiscopus Colonienſis anno 1070. in sermone ad populum suum, cum ex urbe eiusdem sancti Casarii brachium detulisset, narravit, ut videre est in vita eiusdem S. Annonis lib. 1. cap. 35. apud Surius tomo 6. Res autem hic ferè verbis gesta referunt: Andreas quidem Romæ voluptatibus deditus, nihil Christianæ religionis habere videbatur, nisi quod B. Casario deuotus, Ecclesiam eius cum ceteris frequentare solebat, cumq; ferè tot pœnitens obijisset, nocte media in feretrio residens cunctis miratibus retulit se ad pauendum Christi tribunal esse deductum: unde flens à reterrimis demonibus sibiq; insultantibus, ad æternæ damnationis loca abique misericordia mactebatur: Sanctum verò Casarium eius

calamitatibus piè commoritur cum fauore sanctæ Dei Genitricis, sanctorumque Apostolorum, & Martyrum ante Christum procidisse & pro eo enixè precantur: sancto igitur Casario coram Domino iacente, piissima Dei Genitrix cum reliquis sanctis se adiungens filium & Dominum suum ad voluntarem martyris flexit, sicque Andreas à daemonibus ereptus veniam est consecutus.

16. Et certè vultum eius, Psalm. 44 deprecatur omnes diuites plebi, id est, etiam sancti insignes, ut sequenti capite dicemus. Adhuc, ut rectè animaduertit Idiota in libro de contemplatione Mariæ in prologo: *Ceteri*, inquit, *sancti tunc quodam petrocini pro sibi specialiter commissis plures possunt prodesse in cura*. Altissimi quàm pro alienis: *Beatissima verò Virgo beatus sicut est omnium Regina, sic & omnium Patrona, & Advocata, & cura illi est de omnibus*, sic Idiota. Adde sanctos esse veluti stellas; stella autem differt à stella magnitudine, claritate, & influxu, ita sancti inter se differunt merito, præmio, & efficacia; quidam enim Sancti alijs in gloria præcellunt, hoc enim exemplo stellarum ad ostendendam sanctorum in meritis diuersitatem, utitur Apostolus 1. Corinth. 15. At beata Virgo tantum est *Stella maris* ut cap. 18 dixi, verum etiam est *elesta* ut sol, meritorum magnitudine, & splendore, atque suæ intercessionis influxu longo intervallo alijs sanctis præstans, ita ut nemo sit, qui se abscondat à calore eius, & sicuti sol in his omnibus incomparabiliter cunctis præminet astris, ita Virgo gloriosa reliquos Sanctos antecellit. Quod si solem ea ratione accipere velimus, non tantum, ut in se maxime splendet, sed in hæc inferiora vniuersè influat (quod Virgini merito accommodauimus) verum etiam ut reliquis astris lumen impertiat, dicimus quidè Christum dominum esse Solem iustitiæ, de cuius plenitudine omnes Sancti splendorem suum consequuntur, Deiparam verò siue eam: maris stellam in supremo poli vertice locatam, siue pulchram ut lunam dixeris, in hoc etiam longe alijs Sanctis præcellere, neque enim tantum ab hoc Sole, ut reliqui Sancti illuminantur, verum etiam ipso sole est amicta Apocal. 12 quare effectus Solis iustitiæ in hæc inferiora, in eos scilicet, qui in hac valle lachrymarum versantur, suis meritis, & precibus vniuersaliter præ alijs Sanctis derivat.

Certe

Auguſt. Certè ex vſu ipſo fidelium, & indicat S. Auguſtinus epiſt. 137. quodam Sanctos ad hæc, vel illa beneficia obtinenda habemus patronos, exempli cauſa pro dentibus ſanctam Apolloniam, pro oculis S. Luciam, pro gutture ſanctum Blaſium: ita etiam ex Sanctis, quidam in vna ciuitate, alius in alia peculiariter patrocinium ſuum demonſtrant: Sanctus enim la-
44 *Auguſt.* nuarius patronus eſt Vrbis. Neapolitanæ S. Felix & S. Paulinus Nolanæ S. Agatha Catanenſis. S. Lucia Syracuſanæ. Artifices quoque, & aliquod munus exercentes ſuos etiam habent patronos, vt Aduocati S. Iunonem. Sutores egleſorum, SS. Criſpinum, & Criſpianum Romanos genere nobiles, ſed martyno nobiliores. Sarcinatores veſtium S. Homobonum Cremonenſem. Alij etiam Sancti quodam tempore pluribus coruſcant miraculis quam alijs temporibus. At Virgo ſanctiſſima, quia in omniſus magis valet, quam alij Sancti, in omniſus neceſſitatibus, locis, rebus, actum; o-
Auguſt. ribus vniuerſalis eſt omniſus Aduocata. quod
Auguſt. Idiotæ in contempli. Virg. cap. 2. eleganter ex-
Auguſt. preſſit his verbis: *Ceteri Sancti iure quodam*
Auguſt. *patrocinij pro ſibi ſpecialiter commiſſi plus pro ſe*
Auguſt. *prodeſſe in curia altiſſimi, quam pro alienis: Bea-*
Auguſt. *tiſſima vero Virgo Maria ſicut eſt omniſus Regi-*
Auguſt. *na, ſic omniſus Patrona, & Aduocata: & cura eſt*
Auguſt. *illi de omniſus: ſic ille.*

Hinc eſt, quod Eccleſia præſtantioribus ti-
Eccleſia tulus illam inuocat: vocatur enim *Vita, Dulce-*
Auguſt. *do, & Spes noſtra, Refugium noſtrum, Portus nau-*
Auguſt. *fragantium, Miſerorum ſolacium, & ſimilia: &*
Auguſt. *illa ſæpe in officio orat, nec ſolum quotidie*
Auguſt. *ſuo modo per ſignum ad ſalutationem Angelicam tribus*
Auguſt. *diei temporibus repetitam, ſed in officio, etiã,*
Auguſt. *miſſa, & alijs precibus id facit crebro, & mag-*
Auguſt. *no cum affectu, plurima templa, ac baſilicas*
Auguſt. *in ejus honorem erigit, vt cap. ſuperiori vbe-*
Auguſt. *rius ſcripſimus; diem ſabbati, & plures dies*
Auguſt. *feſtos, nonnullos etiam cum octaua, vt eodem*
Auguſt. *cap. ſuſe diximus, illi dicauit: quoniam Vir-*
Auguſt. *ginis interceſſionem præ alijs ſanctis ſibi im-*
Auguſt. *primis vtilem, ac neceſſariam exiſtimat. quare*
Auguſt. *Rupertus lib 7 in Cant. O beata, inquit, Ma-*
Auguſt. *ria Maria Mons montium, Virgo virginum San-*
Auguſt. *cta ſanctorum, ad omnes quidem conuertimur, ſed*
Auguſt. *ad te præcipue præ cæteris oculos noſtros leuamus,*
Auguſt. *nam præ omnibus auxilium ſuſpiramus. Tolle,*
Auguſt. *inquit Bernardus ſerm. de Aquæduct. corpus*
Auguſt. *ſolare, ubi dies? Tolle Mariam hanc maris mag-*
Auguſt. *ni, & paſioſi ſtellam, quid niſi caligo inuolueni,*

Auguſt. *& umbra mortis, ac denſiſſima tenebra vel in-*
Auguſt. *quuntur. Ipſa mundi neceſſitatibus viſa eſt pro*
Auguſt. *mundo orare, vt dixi c. 16. & c. 20. eoſque qui*
Auguſt. *religiones inſtituerunt miſit, SS. Dominicum,*
Auguſt. *& Franciſcum, & noſtrum B. Ignatium de Lo-*
Auguſt. *yola & alios, & ibi ex ſancto Antonino, Cæſa-*
Auguſt. *rio, & alijs retulimus.*

17 Quod ſi ſancti in coelo noſtras orationes
Auguſt. Deo repræſentant, dum eas à Deo exaudiri
Auguſt. petunt, vt dicit S. Thomas in 4. diſtinct. 45.
Auguſt. quæſt. 3. artic. 2. ad 4. ex doctrina Auguſtini e-
Auguſt. piſt. 120. Item ſi Angeli orationes noſtras
Auguſt. Deo deferunt, ipſum pro nobis orantes, vt ha-
Auguſt. bet idem S. Thomas in 2. diſtinct. 11. quæſt. 1.
Auguſt. artic. 1. ad 3. ex cap. 10. Actum, ſi viginti qua-
Auguſt. tuor ſeniores Apocal. 4. phialas habent aureas
Auguſt. plenas odoramentorum, quæ ſunt orationes
Auguſt. Sanctorum, & Septem principes Angelorum
Auguſt. Tob. 12. noſtras orationes Deo offerunt, quod
Auguſt. etiam plenius ex textu græco, & Patribus pro-
Auguſt. bati in 1. lib. de ſeptem Angelorum principi-
Auguſt. bus capit. 7. Quidni B. Virgo maiori charita-
Auguſt. te flagrans, & maiori poteſtate pollens, noſtras
Auguſt. neceſſitates, & preces Deo offerat, & vt maio-
Auguſt. rem illis efficaciam conferat etiam ſuas adiun-
Auguſt. gat, atque ita munere vniuerſalis Aduocatæ
Auguſt. non tantum generatim, ſed etiam nominatim
Auguſt. pro nobis intercedat. quò argumento vtitur
Auguſt. Beda in ſermo. de B. Virgine, cuius verba ſupra
Auguſt. attulimus.

Nos igitur, vt quæ fideliter petimus, effica-
Auguſt. citer conſequamur, per Virginem noſtras Chri-
Auguſt. ſto offerre orationes ſtudeamus: vt enim ſa-
Auguſt. pienter monet Bernardus ſermone de Aquæ-
Auguſt. ductu. *Quicquid, inquit, illud eſt, quod offerre*
Auguſt. *Deo parat, Maria commendare memento, vt eo-*
Auguſt. *dem alio ad largiorem gratia gratia redeat,*
Auguſt. *quò influxu; neque enim impotens erat Deus. &*
Auguſt. *ſine hoc aquæductu infundere gratiam, prout vol-*
Auguſt. *uer, ſed tibi vehiculū voluit providere: fortè enim*
Auguſt. *manus tua, aut ſanguis plena, aut inſiſta mune-*
Auguſt. *ribus, quod non eas ab omni munere excuſſiſſis, id-*
Auguſt. *eoq. medicum illud, quod offerre deſideras, gratio-*
Auguſt. *ſſimis illis omni accipione digniſſimis Maria ma-*
Auguſt. *nibus offerendum tradere cura ſi non vis ſuſtine-*
Auguſt. *re repulſam. Idem homil. 2. ſuper miſſus eſt: Ne*
Auguſt. *auertas, inquit, oculos à fulgere huius ſyderis, ſi*
Auguſt. *non vis obrui procellis, ſi inſurgant venti temerari-*
Auguſt. *um; ſi incurras ſcopulos tribulationum, reſpice*
Auguſt. *ſtellam, voca Mariam, & intra: ipſam ſequens non*
Auguſt. *deuias; ipſam rogans non deſperas; ipſam cogitans*
Auguſt. *non erras; ipſam tenens non corruis; ipſa protegem-*

te non metuis ipsa duce non fatigaris, ipsa propitia pervenis. Idem sermone 2. de Adu. eam vocat viam, per quam Saluator venit ad nos, vt nos ad ipsum per eam ascendere studeamus: Viper te, inquit, nos suscipiat, qui per te datus est nobis. hæc Bernardus. Ideo ab Ephraim, & Georgio Nicom supra cit. Deipara appellatur. *Thuribulum aureum*, vt per ipsam nostrarum orationum incensa ad Deum optimum offeramus. Germanus orat. de Zona ad Deiparam. Nemo, inquit, est, cui donum concedatur, nisi per te; Ipsa enim dicitur collum, vt dixi cap. 16. non solum, quia per ipsam à capite Christo distribuuntur præstantissima dona, vt dixi cap. 28. sed etiam, vt per ipsam nostra trans-

mittamus ad Deum: & quoniam ipsa est porta orientalis Ezech. 24. vt dixi cap. 2. per quam Christus ingressus est; ad has fores prætolemur, vt misericordiam inueniamus: Beatus enim vir, qui audit me, & vigilat ad fores meas quotidie: Deuotio enim Deiparæ, vt dicam cap. 34. signum est prædestinationis.

Ex dictis igitur manifestum relinquitur, quare Angelus sanctorum orationes Deo offerre dicatur super altare aureum, quod est ante Dei Thronum; sub cuius typo Deipara adumbratur; vt intelligamus Deiparam ad harum precum exauditionem sua apud Deum intercessione tanquam omnium Aduocatam plurimum conferre.

E GLORISSISSIMAE VIRGINIS

Deiparæ in Cælo præsentia magnum beatis, qui eam vident, gaudium accedere.

CAPVT XXXI.

Apoc. 12.

Exponitur rat in hæc verba: *Et signum magnum apparuit visio mu. in cælo, Mulier amicta sole, & luna sub pedibus; lieris amicta sole.* & in capite eius corona stellarum 12. & in vtero habens, & clamabat parturientis, & cruciatur vi pariat: & v. sum est aliud signum in cælo, & ecce draco magnus rufus, habens capita septem, & cornua decem, & in capitibus eius diademata septem, & cauda eius trahebat tertiam partem stellarum cæli, & misit eam in terram: & draco stetit ante mulierem, quæ erat paritura, vt cum peperisset, filium eius deuoraret, & peperit filium masculum, qui reclusus erat omnes gentes in virga ferrea, & raptus est filius eius ad Deum, & ad Thronum eius, hæc S. Ioannes, qui alia plura, quæ ad hanc visionem faciunt, persequitur. Verum quia extra nostrum institutum sunt, consilio præterimus; nunc vt qua ratione hoc etiam in loco thronus Dei Virgini aptissime accommodari possit, ostendamus, breuiter nonnulla, quæ ad explicationem eiusdem visionis faciunt, præmittamus.

Auctores: Et verò in hac visione mulierem sole amictam nonnulli Virginem Deiparam existimauerunt: nam Epiphanius hæc 78. contra Anadi.

comarianitas Mariæ virginitatem negantes, Virgini conuenire dicit visionem huius mulieris, cui datæ sunt alæ aquilæ, vt fugeret in desertum, & term. de laud. Deip. agens de ea: *Stupendum, inquit, miraculum mulier amicta sole* S. August. lib. 4. de symb. ad catech. cap. 2. hunc locum Apocal. tractans: Nullus, inquit, vestrum ignorat, mulierem illam Virginem Mariam significasse quæ caput nostrum integrum, integra peperit: quæ etiam ipsa figuram in se ipsa Ecclesia demonstrant. hæc August. Similiter Canthusianus lib. 3. de laud. Virg. artic. 29. & S. Bernardus Senensis tomo. 1. conc. 61. artic. 2. cap. 1. & tom. 3. term. 1. de nom. glor. Mariæ artic. 1. cap. 3. Ambrosius in Apoc. 12. S. Antonius 4. part. tit. 15. cap. 20. initio, & nonnulli alij Interpretes in Apocal. 12. de Virgine id exponunt. Verum quamuis in sensum mystico pleraque omnia, quæ de muliere illa ibi scribuntur in sanctissimâ Dei param, paucis exceptis, conueniant, ita vt ad viuum ibi expressa videatur: nihilominus tamen primario, & historico, seu literalis sensu ex omnium fere Interpretum sententia, sancta Ecclesia, præsertim extremis temporibus Antichristi, vel Antichristo proximis, per hanc mulierem defenditur: ita Methodius apud Andreæ Cæleriensem in cap. 1. Apoc. Augustinus in Psalm. 142. Gregorius lib. 34. moral. cap. 7. Bernardus sermone Signum mag-

Ambros. magnum, Andreas Casariensis, Ambrosius, Primasius, Beda, Glossa, Haymo, Rupertus, Richardus, Abbas Iocim, Lyranus, Hugo, Carthusianus, Celsus Panno, Ribera, Blasius Viégas, & alij in hunc locum Apocalypsis. Quorum tamen aliqui etiam in sensu litterali de Ecclesia locutum fuisse S. Ioannem affirmant; in sensu tamen allegorico virgini quoque huius visionis seriem aptare conantur: & hoc sibi volebat Epiphanius, Augustinus, & alij supradicti; & Ambrosius, quod Bernardus serm. in hac verba Apoc. significavit: *Esse*, inquit, de presenti Ecclesia intelligendum, prophetica visionis series ipsa demonstrat, sed id plane non incommemorat *Mara*: videtur attribuentium quod pie, & grauius toto eo sermone Bernardus praeficit.

2. His praemissis, communi Interpretum explicationi inhaerentes dicimus S. Ecclesiam extremis temporibus propter magnas persecutionum oppugnationes, & propter falsos Doctores, qui fallacibus, & mendacibus prodigijs fidem Christi omni conatu conuelli conabuntur, non sine magna difficultate, & dolore Christo filios paritum. Ceterum haec mulier apparet in caelo propter doctrinae eius puritatem, & sublimitatem, & propter vitae sanctitatem, quae in praestantioribus eius membris, quorum conuersatio Philip. 2. in caelis assequitur, apparet etiam sole amicta, Christo nimirum sole iustitiae ex Augustino loco citato.

Philip. 3. *Etenim quicumque in Christo baptizati essis*, Augustinus. Galat. 3. *Christum induistis*, ei enim, tanquam vesti adherent, & eo non secus, ac veste defenduntur, protegentur, & ornantur, eius virtute

Luna sub pedibus, quoniam ex Augustino loco citato mortalitatem cretcentis, & decrecentis carnis virtute calcat: seu quoniam temporalia, & mutationi obnoxia, licet illis sustententur, ut dixit Glossa, tamen ex Gregorio loco citato sancta Ecclesia despiciat, & quasi pedibus calcet. In capite vero corona stellarum 12. redimitur, quoniam 12. Apostolorum doctrina, quasi 12. astris in sui exordio, quod caput dici solet, fuit illustrata, & eorum protectione, ac precibus etiam nunc decoratur: Diabolus porro propter versutias, ferocitatem, & saeuitiam, vireque nocendi ingentes, merito

Augustinus. *Draco magnus*, & propter caedes cruentas, *Rufus*: *Erat enim Ioan. 8. homicida ab initio*. Est etiam

septiceps inter alia propter septem vitia capitalia, quibus mordere, & deuorare studet omnes, Decem vero cornua, decem sunt Reges ipsius temporis, vt ex Dan. cap. 7. colligitur. Draco etiam suis artibus tertiam partem stellarum coeli, eorum scilicet, qui tanta sanctitate fulgebant, vt stellae dici possent, traxit in terram, quia eductos à coelesti vita, ad voluptuosam, & terrestrem deducet per caudam, id est, in fine temporum, vt ait Ambrosius, vel vt dicit Gregorius lib. 34. moral. cap. 14. *Per Antichristum, qui est extrema pars draconis diaboli, cui etiam accommodat illud Iob 40. De Iob 40. Beemoth stringit caudam suam quasi cedrum.*

Draco porro iste partem illius mulieris sole amictae expectabat, vt deuoraret eam, at verò mulier in cruciatus propter acerbiterat persecutionis clamans ex Ambrosio per praedicationem, filium masculinum, qui rectus erat omnes gentes in virga ferrea, peperit, in tot enim persecutionibus edet prolem fortitudinis, ac animi constantia masculinam, quae Dei auxilio immanitatem persecutorum resistit, & huic filio communicabitur potestas illa regendi gentes in virga ferrea, hoc enim non tantum ad Christum, ut putat Aretas, de quo hoc praedicitur in Psalm. 2. sed ad electa etiam eius membra referunt Ambrosius, Haymo, & Anbertus Nam Apoc. 12. pollicetur Christus ei, qui vicerit, & vsque in finem sua opera custodierit, datum se potestatem super gentes: *Et reget*, inquit, *eas in virga ferrea*; huiusmodi enim Sancti cum Christo in die iudicii, iudicabunt Sapient. 3. *nationes, dominabuntur populis*; eoque qui Christo non paruere, virga ferrea, grauisimo nimirum supplicio multandos iudicabunt.

3. Raptus verò dicitur filius huius mulieris ad Deum, & ad Thronum eius: quod quidem dupliciter potest intelligi: primum, vt dum est in hac vita sub peculiari protectionis Dei umbra quiescat, & mente ad Deum engatur, vt exponit Carthusianus, & consentit Lyranus, cum enim tot insidijs demonum, & tyrannorum vigeat Ecclesia, singulari Dei protectione fideles egebunt, tum vt in persecutionibus immaculatam degant vitam, & ut coram tyrannis Christum fortiter confiteantur, & pro eo vitam ponant, & propterea hic filius dicitur raptus ad Deum, & additus (ad thronum Dei) propter Virginis peculiarem protectionem, cuius patrocinio & praesentissimis apud

G g g 3:

Deum

Rufus quare diabolus significet.
Apoc. 12.
Ioan. 8.
Daniel 7.

Ambros.
Gregor.

Filius mulieris quis intelligatur, & quomodo reger gentes in virga ferrea.
Ambros.
Psalm. 2.

Aretas.
Psalm. 2.
Ambros.
Haymo.
Anbertus.
Apoc. 2.

Sap. 3:

Filius mulieris raptus ad Deum, & ad Thronum eius, quia sub eius protectione est.
Carthus.
Lyranus.

- precibus à dæmonum truculentia, & alijs tentationibus, atque periculis Dei serui in præfenti vita se tuentur: sicut enim serpens insidiatur calcaneo mundi, extremis scilicet temporibus, quando Apoc. 12, solutus de carcere maiori conatu contra Ecclesiam insurget, *Sciens quia modicum tempus habet*: ita hæc benedicta mulier, iuxta illud Genes. 3. maiori studio caput eius conteret, eius impetum frenando, furorem atque rabiem coercendo, vt c. 2. dixi, quare merito etiam ad Dei Thronum, id est ad Virginis protectionem filij Ecclesiæ rapi dicuntur. Quod autem Virgo sanctissima sit Ecclesiæ, eiusque fidelium Aduocata, superiori cap. copiose diximus. Hic vnum tantum afferam ex S. Bonauentura in Hymno, *Te matrem Dei laudamus*, vt intelligamus quid contra dæmones, quid pro fidelibus Virgo sanctissima efficiat; loquens enim cum Virgine dicit, *Tu superatrix, ac terror dæmonum.* & infra: *Tu salus te innocentium, Porcus naufragantium, Misericordiarum solatium, Pereuntium refugium, Tu fortitudo Martyrum, Exemplar Confessorum, Honor, & felicitas virginum* hæc Bonauentura. Et in Reuelationibus S. Brigitæ sermone Angelico c. 19. Virgo sanctissima *Confortatrix Martyrum* appellatur quorum multo tempore pro Christo vitam fortiter ponent. Secundo rapitur filius mulieris sole amictus ad Deum, & ad Thronum eius per mortem, quæ est interpretatio multorum. Et sanè significatur his verbis Filios Ecclesiæ diuino beneficio propter tentationes multiplices, & varia illius temporis pericula, ne draconis faucibus deglutiantur, ab hac vita breui subtrahendos, & quasi rapiendos ad Deum, & ad Thronum eius. Quod probant, quia ad mortem significandam eadem voce vitur Sapiens in libr. Sap. capit. 4. *Raptus est, inquit, ne malitia immutaret intellectum eius, aut ne fictio acciperet animam illius* & infra: *Placuit erat Deo anima illius, propter hoc properauit educere illum de medio inimicorum; & in hoc sensu rapiuntur iusti ad Deum, & ad thronum eius.*
4. Et quidem intelligi potest eos rapiendos ad gloriæ thronum; nam Apoc. 3. pollicetur Christus vincientibus concessum in throno suo videlicet vt secum regnent sic enim sunt *heredes Dei, coheredes autem Christi*, iuxta illud Rom. 8. Et quamuis hæc expositio vera sit, nos tamen a cap. 12. Throni Dei nomine Virginem intelligentes exposuimus promitti iustis,

vt filij spirituales sint eiusdem Virginis quæ Christi est mater naturalis, eadem quoque ratione in his verbis, si per Thronum Dei Virginem allegoricè significatam velimus, rectè etiam dicimus, filios Ecclesiæ in tot pro Christo præfatis rapiendos per mortem ad Deum, & ad Thronum eius, beatam scilicet Virginem, cuius præstantissimam opem toties in hac lacrymarum valle implorat, & experti sunt.

At quærat quispiam, quamobrem huiusmodi Sancti per mortem in coelesti gloria non tantum ad Deum optinunt, verum etiam ad Deiparam assumi dicantur? Respondemus eius rei causam esse, quoniam & si Sanctorum beatitudo quam Theologi essentiali appellat in Dei clara visione, ac fruitione sit posita, iidem tamen Beati post sacratissimæ humanitatis Christi conuiuium Virginis conspectu, atque præsentia potissimum lætantur, ac gaudent. Quod tum ratione, tum auctoritate in præfenti capite perspicuum fiet, & vt omitiam ea, quæ cap. 17. de viginti quatuor senioribus, & reliqua beatorum animarum multitudinem virginum immortales gratias de suis victoriis agentibus & quæ cap. 16. de Angelis magnam cum voluptate Virgini obsequuntur, diximus; quæ omnia etiam hæc confirmant. Cum Virgo in corpore, & in anima præ omnibus filiabus Ierusalem facta sit, vt quærit Ecclesiæ, *Speciosa in delicijs suis cuius pulchritudinem, sol Luna miratur*, vt ait Petrus Damianus sermone de Natiuitate Virginis ita vt diuina attributa, præsentim potentia, sapientia, & bonitatis in nulla pura creatura ita reluceant, sicut in Virgine, ut cap. 15. vberius demonstrauimus, hinc enim verba illa Bonauentura in speculo cap. 7. *Præter assumptam, inquit, a verbo naturam, nullum est opus, nulla creatura, in qua tanta diuina gloria materia reluceat, sicut in Maria*: ideo iidem Angeli, & Sancti ex Virginis visione maximo gaudio perfunduntur. Quare idem in speculo B. Virginis cap. 16. *Gloriosum*, inquit, gloria Mariæ priuilegium est, quod quicquid post Deum pulchrius, quicquid dulcius, quicquid suauius in gloria est hoc Maria, hoc in Maria, hoc per Mariam est. *Gloriosum omnino gloriæ Mariæ priuilegium est, quod post Deum maior gloria nostra, maius nostrum gaudium de Maria est*, ita sanctus Bonauentura. Qui in Litanijs B. Virginis his verbis eam inuocat, *Sancta Maria vera salus, & beatitudo*, & in

& in Cantico : Te matrem Dei laudamus, ad Virginem: Tu, inquit, Mater omnium Beatorum gaudium plenum post Deum, omnium supernorum cuius solatium.

And. Cret. Andreas Cretensis orat. 2. de dormit. ad ipsam Deiparam conversus: Tu, inquit, es res illa magna veneranda oeconomia, quam cupiunt inspicere alij.

Pet. Dam. Petrus Damianus sermone de Natiuitate Virginis initio: Felices, inquit, Angelici spiritus, qui beata Virginia habent presentiam, & illi quidem abundantiori rore diuinitatis infusi Genitricem & Genitricem visione mirabili continentur, Regis & Regina gloria cumulati Idem sermone de Assumptione agens de Virginis in caelo Assumptione: Hac est, inquit, illa dies, qua caelorum officinas sublimiori gaudio cumulauit, Annua mundo, Angelus continus, homines Angelis & Angelos hominibus felici foderet coniungens. Idem in sermone de Natiuitate in fine: Reuertere, inquit, Sanamille, ut intueamur te, quia summa gloria est post Deum te videre, adhaerere tibi, & in tua protectionis munimine deorsum. ita Petrus Damianus.

Epi. beta. Hinc factum est, ut Patres eam epithetis hoc indicantibus vocent Methodius in hypapantem eam appellat, Gaudium nostrum ineffabile Gregorius Nazianzenus in Tragedia de Christo patiente, Gaudium mortalium, Ephrem orat. de laud. Virg. Latitiam Sanctorum & praclarissimum coelestis hierarchia ornamentum. Andreas Cretensis in salutatione Angelica, Latitiam instrumentum. Ildefonsus cap. 12. de Virginitate: Praemium gloriae nostra magnum, cuius cultum, Psalm. 44. deprecantur omnes diuites plebs, nimirum praecipui Sancti, ut cap. 17. ex Athanasio, & Damasceno diximus. Idem Ildefonsus sermone 2. de Assumptione: Hac, inquit, festiuitas Assumptionis Virginis praecipua, & venerabilis nobis: sed venerabilior in caelo est Angelis & Sanctis omnibus, quorum latitiam, & gaudium: procul dubio ex huius adimpletur dies exultatione, quando beata Dei Genitrix clarior sole resulsit in throno claritatis: nam Christus, sicut legimus, in sole posuit tabernaculum suum, de quo tabernaculo ipse, ut ita loquar, processit tanquam sponsus de thalamo suo. ita Ildefonsus.

Anselm. Anselmus de excellentia Virginis capit. 8. Dies, inquit, Assumptionis non solum te Dominum ineffabiliter sublimauit, sed caelum ipsum, quod penetrasti, nec non cuncta, quae in eo sunt, nomina, &

ineffabili gloria decorauit. Noua quidem caelum gloria decorauit, quia priorem gloriam ejus ex praesentia tua, ultra quam dici possit, aut cogitari, magnificauit: nam cum tu Domina illic ascendis, noua illud, & praecellenti virtutum tuarum dignitate irradias, immensaque miserationum tuarum, & gratiarum luce perlustras & capit. 9. Aduertat qua gloria, vel quod gaudium, vel qua iubilatio erit omnibus illis, qui in Regnum beatitudinis assumpti cum ipsam Dominam, per quam tanta bona eis prouenerunt, praeculis habuerint, iuxta Deum, quomodo de suo utero Virgo filium peperit residentem, & jure materno caelo, terraque cum eodem filio suo praesidentem considerauerint, qua exultatione exultabunt pro tanta gloria ejus, quo honore subleuabuntur in tanta potentia ejus. haec Anselmus.

Sophronius sermone de Assumpt. Virg. ubi multa dixisset de obsequijs Angelorum, quibus B. Virgo ad Thronum est deducta, subjicit: Nulli, inquit, dubium omnem illam coelestem Ierusalem tunc exultasse ineffabili letitia, tuncq; cum omni gratulatione iubilasse, quoniam festiuitas haec, qua nobis hodie reuoluitur annua, illis omnibus facta est continua. sic ille.

Bernardus sermone 1. de Assumptione: Vir. Bernardus, inquit, hodie gloriosa calos ascendens supernorum gaudia circum copiosis sic dubio cumulauit augmentis: haec est enim, cuius saluationis vox, & ipsos exultare facit in gaudio, quos mater nunc adhuc viscera claudunt, quod si Parvuli nec dum nati anima liqui facta est, ut Maria locuta est: quid putamus, quam illa fuerit caelestium exultatio, cum vocem audire, & videre faciem, & beata ejus frui praesentia meruerunt? & mox: Mariae praesentia totus illustratur orbis, adeo, ut & ipsa caelestis patria clarius rutilet virginea lampade irradiala fulgere.

Cassianus lib. 7. exemplorum cap. 1. Sicut, inquit, in creaturis uniuersis mater Creatoris nil est sanctius, nil dignius, nil praecellenti, ita ejus visione nulla sanctorum visio dignior, nulla jucundior, nulla eminentior. sic ille.

Franc. Mayo. Franciscus Mayo Doctor cognomento Illuminatus in sermone de creatione animae Virginis, docens Virginitatem, quae dirigit nos in periculis huius mundi, merito Stellam maris appellari. Subjungit haec verba: Ista est ista Stella, qua unicuique promittitur Apocal. 2. Vincenti (inquit) dabo Stellam matutinam quia omnes Sancti in patria de plenitudine felicitatis Virginis participant, ut patet. haec Mayo.

Cap. 33.
S. Bernardus
dinus.

Mayro. qui etiam eodem loco docet Virginem illuminare inferiores hierarchias omnium Angelorum, & hominum; quod plenius dicemus cap. 33.

S. Bernardus Senensis tom. 1. serm. 61. art. 3. cap. 3. loquens de Virgine super omnes in gloria erecta: *Ut plus, inquit, hac Virgo beatissima Trinitatis diligat gloriam, cupiat, sentiat, & fruatur, quam omnis alia pura creatura simul sumpta, de cuius gloria post filium participant universi.* & eodem sermone art. 2. cap. 3. *Tantum, inquit, differt gloria Virginis à gloria aliorum Beatorum, quantum sol à ceteris luminaribus cæli, & quodammodo sicut cætera lumina irradiantur à sole, sic tota cælestis curia à gloriosa Virgine laetificatur & decoratur: unde Bernardus itaque gloriosa Virgo dum cælos ascendit, etiam supernorum gaudia civium copiosis augmentis cumulat.* ita S. Bernardus. Nam & S. Brigitta in Revelationibus suis in sermone Angelico cap. 16. de Virgine adhuc in carne mortali agente loquens: *Deus ipse, inquit, & Angeli ex beata Virgine virtuosam constantiam jucundabantur in cælo, & etiam in mundum homines latebatur ex ejus presentia et prudentia.* Hic colligere

S. Brigitt.

Angeli de
Virgine
etiam dū
esset in ter-
ris gaude-
bant.

quantum magis, cum per gloriam est ad cælum erecta, Sancti in cælo de ejus presentia gaudent, quod expressè habetur in iisdem Revelationibus lib. 4. cap. 238. ubi narrat sibi in oratione vigilantia beata Virgine dictum esse in hunc modum: *Ego, inquit, sum mater omnium, qui sunt in superiori gaudio, quamvis infantes habeant suam necessitatem secundum suam voluntatem, tamen in augmento sue lætitiæ cumulat eorum gaudium ex eo, quod videant faciem matris sue blandam; sic placet Deo dare omnibus in cælesti curia gaudium, & exultationem de mea Virginitatis puritate, & mearum virtutum pulchritudine, quamvis habeant incomprehensibiliter ex ejusdem divinitatis potentia totum bonum.* hæc ibi.

Sophron.

Luc. 13.

Huc spectat id quod Sophronius in sermone de Assumptione habet de festo in cælis factò in Virginis Assumptione: *Quod si gaudium, inquit, sit in cælo de quolibet peccatore converso, multo magis putandum pro sancta Virgine exaltatione, & gloria, quod exultatio fiat in supernis, ejus nimirum festivitas omnium supernorum civium est gratulatio, præsertim, quia ejus celebritas, laus & fautor est Salvatoris: unde credimus (ut supra dictum est) quod non hunc tantum diem solemnem ducunt pro ejus honore*

annuum; verum etiam continuum, & æternum jucunditatis, & lætitiæ, ac venerationis obsequium omni colunt tripudio amoris, & gaudij. hæc Sophronius. Hoc idem argumentum de gaudio Angelorum super uno peccatore penitentiam agere affert ad hoc idem probandum Ildefonsus ser. 1. de Assumpt.

Ildefonsus
Ildefonsus

Idem Ildefonsus in eandem sententiam sermone 2. de Assumptione: agens de celebritate Assumptionis: *Hæc est, inquit, sacra, & venerabilis solemnitas fratres, ante mundi constitutionem præstita, & præordinata, seu hodierna die exultanter est impleta, Nobis quidem dilectissimi hodierna dies est annua, sed Angelus in cælo, & supernis civibus est continua, & perpetua. sic ille.*

Vi. B.
Gennaro

Quibus consonant ea, quæ B. Gertrudis lib. 4. Revelat. c. 49. habet, ubi inter alia dum cantantur primæ vespere festi Assumptionis Deiparæ, hæc sibi divinitus ostensa scribit: *Et dum intonaretur, inquit, Antiphona: Tota pulchra es, inuens B. Virgo in amplexu Domini per cordis ejus organum singula verba illa intonare videbatur in memoriam suavitissimarum blanditatum illarum, quibus per eadem, vel similia verba blanditus esse creditur Filius Altissimi suæ beatissimæ Matri: & ecce ex tali devotione illius divini cordis impetus efficacius superfluentes tam magnificè in animam Virginis inundaverunt, quod ex nimia nimia impetuositate influxus videbantur exilire, quasi stellæ materiales mira claritate præfulgentes, quæ undique Regnam cæli circumdantes ineffabili decore perornando lætificabant: quædam verò quasi præ multitudine in pavimentum cadere videbantur, quas omnes Sancti recolligentes, & coram Domino cum gaudio præsentantes in admiratione illarum inexpressibili modo delectabantur: per quod figurabatur, quod omnes Sancti de superabundantia dignitatum, & meritorum beatissimæ Virginis copiose hauriunt gaudium, gloriam, & beatitudinem indeficientem, sicque in tali exultationis jubilo adjuvantes se omnes Angeli devotioni congregationis consona voce insimul cum ea dulciter relinabant responsum, Quæ est ista, quo finito filius Dei altissime inchoavit verum, Ista est speciosa, ejus divini cordis plectrum Spiritus S. movere videbatur ad laudandum, & glorificandum benedictam Virginem Matrem supra omnem creaturam.*

In eodem libro Revelationum, eodemque capite

Eccl.
Alun
journ

capite B. Gertrudis in alio quodam festo Assumptionis B. Virginis celestis curiæ iubilum de Deipara conceptum vidisse se narrat his verbis, Deinde in iubilo laudem resonante tota celestis curia cum responso, *Salve nobilis*, B. Virgo in throno gloriæ à dextris filij cum decenti reuerentia collocatur, & postea omnes cœli ciues ante solium Regni ipsius decenter coadunati ex abundantia benignissimi fauoris extollentes laudabilem conuersationem vitæ eius cum ineffabili iubilo decantabant responsum, *Beata es Virgo Maria*, cui Verbum scilicet, *Aue Maria*, tota Trinitas subiunxit renouans ei suauitatem Angelicæ illius salutationis, quæ totius salutis saluberrimum exitit exordium, cui sanctorum chorus annectebat, *Ece exaltata es*, commendans ei, vt pro Ecclesia militanti intercederet.

7. Sanè illud Eccles. 43. Virgini aptare possumus, *A luna signum dies festi*, quia in Virgine per lunam significata magnum festum est in

cœlo, ut exponit Pelbartus de Temesuar in festo, id est, à Virgine. Stellarario B. Virg. lib. 12. part. 1 art. 2. cap. 4. & Pelbartus. Quare merito Ecclesia pronunciat illud, *Assumpta est Maria in cœlum*, gaudent Angeli, Offic. Eccl. collaudantes benedicunt Dominum. Et illud pariter Eccles. 43. eidem accommodatur, *Vas arcum*, & benedic eum, qui fecit illum, valde speciosus est in splendore suo, gyravit cœlum in circuitu gloria sua. Nam ex S. Bernardini sententia per arcum cœlestem, qui Ihs dicitur, Virginem significari diximus cap. 16 Merito ergo Methodius in hypapantem ad Virginem, Tu, inquit, *Festi nostri principium, tu medium, tu finis pretiosissima Regni margarita*.

Cum ergo Sancti ex Virginis in cœlo præsentia magno gaudio exultent, qui ad cœlum ex hac lacrymarum valle subtrahuntur, non solum ad Deum, sed etiam ad Dei thronum, Virginem scilicet gloriosam, vt initio dicebamus, merito Apocalip. 12. rapidi-

S. Bernar.

Method.

Apoc. 12.

VIRGINEM DEIPARAM, QUÆ INTEMERATÆ VIRGINITATIS suæ exemplo in terris Virginibus omnibus singulari ratione præluxit, singulari pariter ratione in cœlis Virginum omnium Principem esse, atque Reginam,

CAPVT XXXII.

SYMMARIVM.

Virginitatis encomia, & præmium ex sacris literis, alijsq; auctoribus num. 5.
Virgines Angelis assimulantur num. 9.
Deipara Virgo puritate omnes, tum homines, tum Angelos superat num. 11.
Figura & Prophetia de virginitate Deipara numero. 13.
Virginitas Deipara aliquibus Gentilibus præstensa num. 20.
Exempla animalium, quæ absq; concubitu procreantur num. 21.
Virginitas Deipara Deo gratissima, & voto ei consecrata, & à quo tempore num. 23.
In lege Evangelica innumeros utriusque sexus homines Deiparæ Virginitatis exemplo ac patrocinio illibatam virginitatem, complures alios perpetuam continentiam coluisse num. 27.
Deipara in virginitate primatui varijs titulis exprimitur num. 30.

Necimùm, quod de Dei sede, siue throno in Apocal. cap. 14. scriptum habetur, est quod illa centum quadraginta quatuor millia Virginum Agnum sequentium ante Dei Sedem cantabant Canticum, quietiam sine macula ante Dei thronum esse perhibentur, & licet hic sedis nomine ipse Deus sedens intelligi possit, tamen si eo nomine Virginem, quæ erebri in sacris litteris & sanctis Patribus per Dei thronum, vt in præcedentibus diximus, accipitur, significatam velimus, nimirum in modum toti illi visioni congruere ex his, quæ in præsentia dicemus, liquidò apparebit. Igitur sanctus Ioannes cap. 14. Apocalypsi, Explicat. Et vidit inquit & ecce Agnus stabat supra montem inter ceteros montes Sion, & cum eo centum quadraginta quatuor milia, & nomina patrum eius. 14. de centum scriptum in frontibus suis. & audis vocem de ium quæ cœlo tanquæ vocem aquarum multarum, & tanquæ stragula vocem

Apoc. 14.

Hhh

quatuor
millibus
Virginib.
Agnum
sequenti-
bus.

vocem tonitruū magni, & vocem quam audiui
sicut citharædorum citharizantium in citharis
suis, & cantabant quasi canticum novum ante
Sedem, & ante quatuor animalia, & seniores, &
nemo poterat dicere canticum, nisi illa centum
quadraginta quatuor millia, qui empti sunt de ter-
ra. Hi sunt, qui cum mulieribus non sunt coinqui-
nati, Virgines enim sunt. Hi sequuntur Agnum
quocumque ierit. Hi empti sunt ex hominibus pri-
mitia Deo, & Agno, & in ore eorum non est in-
ventum mendacium, sine macula enim sunt ante
Thronum Dei. haecenus S. Ioannes: quæ bre-
uiter prius exponenda duxi, ut sic ad id, quod
præcipue ostendendum proposui, accedamus.

Apo. 14.
Nominē
Virginum
viri & fe-
minæ intel-
liguntur.
S. Cypria.

Et verò sanctus Ioannes in hac narratione
horum centum quadraginta quatuor millium
Virginum laudes, & vitam innocentem tradu-
ctam, simul etiam eorum gloriam accuratè de-
scribit: & licet Virginum, qui cum mulieribus
non sunt coquinati meminerit, in his tamen
ut animaduertit Sanctus Cyprianus libro de
disciplin. & habit. Virgin. & foeminae virgines
continentur: adulter enim, inquit, viri portio est,
ex eoque sumpta fuit.

Sive autem hi Virgines sint illa centum
quadraginta quatuor millia signati ex omni-
tibus filiorum Israel, de quibus Apo. 7. ut pla-
cet Hieronymo lib. 1. contra Iovinianum siue
ex Areta, sint Virgines ex gentilibus ad Christi
fidem ex vniuerso terrarum orbe conuersis:
siue sint ij ex gentibus, & Judæis, qui extremis
temporibus sub Antichristo in magna viuendi
licentia, & peccandi occasione virginitatem
impollutam seruauerunt, & hi, vel hoc definito

Ribera.

numero accipiendi sint, ut ait Ribera, vel ut sit
numerus determinatus pro inde terminato
propter duodecies replicatum duodentarium,
qui interdum, ut capit. 17. dixi, vniuersitatem
significat, quod Bedæ, & Viegas magis proba-
tur (videntur enim plures in vniuerso mundo
etiam eo tempore virgines futuri) quicun-
que tandem illi sint, neque enim nostri in-
stituti est diligenter horum sententias expen-
dere, profectò virgines sunt, & præclaris virtu-
tum donis egregie ornati describuntur. Hos
sanctus Ioannes, narrat se vidisse supra mon-
tem Sion, in coelesti nimirum patria (cuius
typum gerit Sion, iuxta illud Psalm. 84. ibant
in Sion) supra montem autem virgines pec-
culianter conspiciuntur tum propter dif-
ficultatem seruandæ virginitatis superatam,

Sunt in
monte S. d.
Psalm. 87.

de virtute in virtutem, videbitur Deus Deorum
in Sion) supra montem autem virgines pec-
culianter conspiciuntur tum propter dif-
ficultatem seruandæ virginitatis superatam,

tum propter sublimem, & coelestem hanc
virtutem, quæ Angelis cognata dicitur, tum
denique propter eximiam prærogatiuam, qua
(ut ait Gregorius libro 5. in capit. 3. Re-
gum.) Virgines in Ecclesia alijs præstant à
carnalibus, & terrenis delectationibus diuisi,
& in sempiterna Redemptoris gloria subli-
mantur.

Erant porro cum Agno, sub cuius typo Chri-
stus Dominus à S. Ioanne, & in Euangelio, &
in sacra præsertim Apocalypsi sæpe expri-
mitur (quod veluti Agnus innocentissimus pro
nobis in ara crucis oblatu mundi peccatum
sustulerit.) Is ponò Agnus sicut pro se in ter-
ris dimicantes à Cælo iuuat, ita eisdem post
labores in Cælo coronat, & cum illis familia-
riter conuersatur. Habent in frontibus scri-
ptum nomen Agni, quem non erubuerunt in
hac vita, & nomen Patris eius, quod qui-
dem Agni. & Patris eius in ipsis peculiare
dominium indicat, quasi in veram libertatem
vindicti à solo Deo possidendi, ideo mox di-
citur de eis, Hi empti sunt ex hominibus pri-
mitia Deo, & Agno: & si enim omnes Christi
pretioso sanguine empti sint, virgines tamen
peculiariter empti dicuntur, quoniam in il-
lis non tantum in anima, sed in corporis etiam
integritate, & impolluta carne fructus redem-
ptionis elucet, & veluti primitiæ, seu primitiui
fructus (qui solent esse gratissimi) Deo, &
Agno offeruntur, tales fuerunt Sancti illi in-
nocentes, prima Christi victima, Herodia-
na rabie sublati. tales censentur & hi Virgi-
nes, qui ut hic dicitur à mendacio abhorre-
runt, & à fallacibus carnis & mundi illece-
bris seduci non potuerunt. Quare Apostolus
1. Corinth. 7. ut indicet plenam hanc Virgi-
num omnibus post positis cum Deo adhe-
sionem, Qui, inquit, sine uxore est, sollicitus est
qua Dominus sunt, quomodo placeat Deo: Qui au-
tem cum uxore est sollicitus est qua sunt mundi,
quomodo placeat uxori, & diuisus est. & mulier
innupta, & virgo cogitat qua Dominus sunt, ut sit
sancta corpore, & spiritu Felices, inquit Bernar-
dus tractatu de Passione Domini capit. 30.
Virgines illæ, qua sponsum suum Christum acci-
pientes, illi se soli subiacent, cuius iugum suauis
est, & onus leue, etque sol. tota, & integra mente
placere desiderant, qui sanè est speciosus forma præ
filijs hominum, non diuisantes mentem suam, ita
ut nec ex parte cupiant, & sollicita sint placere
Deo.

Hos

Cæli

Sunt cum

Agno.

Agno est

Christus.

Offi.

Matth. 10

Habent

virgines

bus nomen

Dei.

Agno.

Apo. 14.

Empti sunt

ex homi-

bus pri-

mitia.

Matth. 10

Agno.

Matth. 10

Agno.

Agno.

Agno.

Agno.

Agno.

Agno.

Agno.

Agno.

Agno.

Agno.

Agno.

Agno.

Agno.

Agno.

Agno.

Agno.

Agno.

Agno.

Agno.

Agno.

Agno.

Agno.

Agno.

Agno.

Agno.

Agno.

Agno.

Agno.

Agno.

Agno.

Agno.

Agno.

Agno.

Agno.

Agno.

Agno.

Agno.

Agno.

Agno.

Agno.

Agno.

Agno.

Agno.

Agno.

Agno.

Agno.

Agno.

Agno.

Agno.

*Vox illorum
sicut toni-
trui ma-
gni.*

*Dio, nec ex parte placere viro: sed se totas inte-
gras reddunt illi, à quo acceperunt ut essent. &
repperunt ut bene essent, ipsum munere prætereā
sponsam suam gratius acceperunt. hæc Ber-
nardus. Hinc est, quod Agnus ad familiarem
quendam secum convictum hoc Virgines pec-
culiari quodam privilegio admittit, & idè
sequi dicuntur Agnum quocunque jerit. & ita
Honorius in illud Cantic. 7. Venier tuus si-
cut acer vus vitici vallatus lilij, ait, in ventre
Virginis jacuisse unigenitum Dei incarnatum,
qui est viticulus, de quo conficitur panis fidelium,
ipse est acer vus: quia in eo cumulatür fidelium
populus, Vallatus lilij, quia Christus stipatus est
virginum choris: ita Honorius. Hoc autem Ec-
clesia canit in hymno de virginibus.*

Honor.
Cant. 7.

Offic. Eccl.

*Quocunque pergis Virgines
Sequuntur, atque laudibus
Post te canentes cursitant
Hymnosq; dulces personant.*

August.

Apoc. 14

*Quo modo
virgines
sequuntur
Agnem
quocum-
que jerit.*

Et Augustinus libro de sancta virginitate
cap. 27. hos Virgines alloquens: Ipse, inquit,
præcatoris dilectus Agno in Apocalypsi vos vidit
duodecies duodenam millia sanctorum cytharado-
rum, illibata virginitatis in corpore, innolata
veritatis in corde, & quia sequimini Agnum quo-
cunque ierit, scripsit ille de vobis. Quo ire putamus
hunc Agnum; quo nemo eum sequi, vel audeat,
vel valeat nisi vos? Quo putamus eum ire, in
quos saltus, & præta? vbi credo sunt grandia
gaudia huius seculi vana insania mendaces, nec
gaudia qualia in ipso Regno Dei ceteris non vir-
ginibus erunt, sed à ceterorum omnium gaudiorum
sorte distincta. Gaudium virginum Christi de
Christo, in Christo, cum Christo, post Christum,
per Christum, propter Christum: gaudia propria
virginum Christi non sunt eadem non virginum,
quamvis Christi, nam sunt aliis aliis, sed nullis
talibus. Ite in hac, sequimini Agnum, quia & Agni
caro vitique Virgo, hoc enim in se retinuit auditus,
quod matris non abstulit conceptus, & natus, me-
rito eum sequimini virginitate cordis, & carnis
quocunque jerit. Quid est eum sequi, nisi imitari?
& mox: Mulia in illo ad imitandum omnibus
proponuntur, Virginitas autem carnis non omni-
bus: non enim habent, quid faciant, ut virgines
sit, in quibus jam factum est, ut virgines non sint:
sequuntur itaque Agnum ceteri videntes qui vir-
ginitatem corporis amiserunt, non quocunque ille
jerit, sed quocunque ipsi potuerint, possunt autem
ubique præter eum in decore virginitatis incedit.
hæc Augustinus.

3 Cæterum horum virginum vox, quia ad-
versariis formidabilis aliquando fuit, acriter
enim omnibus eos tentantibus, ac tentationi-
bus resistunt, ut videre est in D. Bernardo,
D. Francisco, D. Vincentio Ferrerio, in fan-
ctis Agatha, Agnete, Cæcilia, aliisque utrius-
que sexus virginibus, qui virginitatem suam à
petulantibus personis fortiter tutati sunt, idè
voci tonitruum magni comparatur: quia tamen
Deo, & sanctis Angelis grata, ac suavis, idè
voci etiam cytharædorum cytharizantium in
cytharis suis assimilatur, tum propter concen-
tum ex virginitatis puritate gratissimum, tum
propter chordarum distensionem, ac pulsus,
quæ mortificationem carnis, quam cum vitij,
& concupiscentijs virgines peculiari quadam
ratione crucifixerunt, & abnegarunt tuendæ
castitati per necessariam dicant: sic enim cy-
tharam explicat Gregorius lib. 20. moral.
cap. 31. Beda in hunc locum, Andr. Cæsa-
rienlis, & alij.

*Assimila-
tur cytha-
rædus.*

*Cythara
mortifica-
tionem se-
gnificat.
Gregor.
Beda.*

Et cantabant quasi canticum novum, &c. I-
dè Augustinus libro de sancta Virginit. cap.
27. cum Virginibus loquens: Vos, inquit,
afferetis ad nuptias Agni canticum novum, quod
cantabitis cytharis vestris, non utique tale, qua-
le cantat universa terra, cui dicitur: Canite
Domino canticum novum, cantate Domino uni-
versa terra, sed tale, quale nemo poterit dicere
nisi vos. hæc Augustinus. Quale autem sit
hoc canticum novum, quod cantant, Grego-
rius in 3. par. pastoral. admon. 23. pulchrè
explicat: quia scilicet Virgines cum Agno præ-
cunctis fidelibus etiam de incorruptione car-
nis gaudent, quod tamen dicere possunt: quo-
niam per charitatem illis congaudent, quam-
vis ad eorum præmia non assurgant, ita ex
Gregorio. Quod enim in Apocalypsi habe-
tur, alios canticum hoc dicere non posse, o-
stendit quidem alios sanctos cernentes carnis
integritatem ita Christo gratam, gauisuros ut
ait Ribera: Si virgines fuissent, quo Christo eas in
re similiores, & gratiores essent: sed nec tamen ipsi,
qui eam habent invident, nec ipsi quod non ha-
beant tristantur.

*And. Cæf.
August.*

Psal. 93

Gregor.

Apoc. 14

Ribera.

Quo modo

4 His præmissis præcipuè inuestigandum re-
manet, quid sibi velit illud, quod canticum
hoc cantant ante Sedem, nimirum ante Dei-
param, juxta nostram explicationem, & ante
quatuor animalia, & seniores: ex quo facillimè
intelligetur etiā illud: Sine macula enim sūt ante
seniores.

Hhh 2

Thro

Thronum Dei. Enim verò hi centum quadraginta quatuor millia virginum tot Dei donis præditi, totque gloriæ insignibus clari, Canticum illud novum in gratiarum actionem de servata virginitate cantant ante quatuor animalia, & eniores, nimirum Evangelistas, & viros Apostolicos, ac Prophetas, quoniam eorum doctrina, scriptis, ac prædicatione virginitatem servarunt, aliisque quibus in hac vita claruerunt pietatis opera coluerunt: id verò majori voluntate ante Sedem Dei, beatissimam scilicet Virginem Deiparam facere sunt censendi: quippe quæ Virgo virginum iure appellatur, quæ alios ad virginitatem colendam, eandemque Deo per votum conservandam suo exemplo excitavit, & invitavit, quæ suo patrocinio, meritis, ac precibus ad eandem servandam eos adjuvit: quæ Agni, quem illi sequuntur, Mater est dilectissima, ei que maximè vicina, de quo supra cap. 12. quam Agnus tanti fecit in terris: & nunc maximè honorari vult in cælis, ut Bernardus homil. 1. super missus est, expendens ex hoc loco Apocalypsis illud de Christo Luc. 2. *Et erat subditus illis: Quis, inquit, quibus Deus hominibus. Deus (inquam) cui Angeli subditi sunt, cui Principatus, & Potestates obediunt subditus erat Maria: nec tantum Maria, sed etiam Ioseph propter Mariam: mirare ergo utrumlibet, & elige quod amplius mireris suo filij benignissimam dignationem, sine matris excellentissimam dignitatem, utrinque stupor, utrinque miraculum. & quod Deus femina obtemperet humilitas sine exemplo: & quod Deo femina principetur, sublimis sine loco: in laudibus virginum singulariter canitur, quod sequuntur Agnum, quocumque ferit: qui bus ergo laudibus iudicatur dignam, quam attiam præstet, hæc Bernardus. Quo circa, quod cap. 17. delectissimis sanctis, & de reliqua animarum sanctarum multitudine sub typo viginti quatuor seniorum, & maris vitrei Deiparam singulari reverentia colentibus, coitantur se debere omnes cognoscunt, cui & quod superiori capite de sanctorum lætitiis, quam ex Deiparæ conspectu capiunt, dictum est: id ipsum peculiari quadam ratione de virginibus merito in præsentis capite affirmamus, & idcirco hoc in loco Apocalypsis non solum ante Sedem Dei, id est Deiparam, ut ex dictis patet, suum canticum novum canere, sed etiam sine macula ante Thronum Dei, id est, ante Deiparam esse memorantur, cuius opere,*

ac patrocinio, tot tantaque dona à Christo sunt consequuti.

Verum ut hoc ipsum adhuc magis perspicuum fiat, ostendam illibatam Deiparæ virginitatem in sacris litteris magnificè adumbrari, atque describi, eamque voto virginitatem suam præpotenti, Deo primam obtulisse, multisque nominibus virginum omnium esse Regiam, & ab eisdem singulariter coli, ac proinde Canticum illud novum, eos (ut diximus) ante ipsam etiam cantare.

VIRGINITATIS ENCOMIA, AC præmium ex sacris litteris, aliisque Auctoribus.

Quod ut melius demonstramus suppono virginitatem Deo esse in primis gratam. De qua Christus Dominus in sua, & Genitricis suæ persona dicavit, eamque inter præcipua legis evangelicæ consilia à Christo tradita connumerari testatur Apostolus 1. Cor. 7. habetur Matth. 19. illis verbis: *Sunt Eunuchi, qui se castraverunt propter Regnum celorum:* remque hæc esse altissimam indicant verba illa, quæ sequuntur: *Qui potest capere, capiat, & illa: Non omnes capiunt verbum istud, sed quibus datum est.* Virginibus porro præter gloriam essentialem, etiam Aureola propter perfectam victoriam, quam de carne sua reportarunt, debetur: & propterea in hoc loco Apocal. 14. Canticum novum, quod nemo alius dicere poterat, ipsi cantare, & ad familiarem quandam Agni sequelam recipi dicuntur. Hinc Isa. 56. Virginibus sub nomine Eunuchorum, quia videlicet propter Christum se ipsos spiritualiter castraverunt, promittitur à Domino in domo sua locus, & nomen melius à filiis, & filiabus nomen sempiternum, quod non peribit, scilicet, excellens quædam gloria: sicut enim Elcana 2. Reg. 1. consolabatur Annam uxorem sterilem, & ex hoc affertur illis verbis: *Nunquid non ego melior tibi sum, quam decem filij:* quanto magis Deus ipse virginibus longè præclariora præstabit, quam si filios habuissent. De virginibus autem hunc Isaie locum intelligendum luculenter ostendit Augustinus libro de sancta virginitate c. 24. & 25. Ambrosius de Instit. Virg. cap. 6. Basilus libro de vera virginitate, Hieronymus lib. 1. contra Jovinianum, & in Isa. 56. Gregorius 3. par. pastor. admon. 29. Cyrillus lib. 5. in Isa. adde

Quædam
in hoc ca-
pite agitur
de virginitate
Deiparæ,
quæ omni-
bus est præ-
miaria.

Virginitas
Deo gra-
tissima
1. Cor. 7.
Matth. 19
Aureola
debetur
virginibus

Isa. 56

1. Reg. 1.

August.
Ambros.
Basilus.
Hieron.
Gregor.
Cyrillus

Sap. 4. Adde Sap. 4. dicitur: O quam pulchra est casta generatio cum claritate: immortalis est enim memoria illius, quoniam & apud Deum nota est, & apud homines. Vbi illud ex Ildesonso ser. 1. de Assumpt. adnotare possumus, castitatem præclaram esse in virginibus præsertim cum CLARITATE, id est, cum præconio bonæ famæ, & Eccl. 26. Omnis ponderatio non est digna continentis animæ, quæ de virginibus in castitatis virtute primas tenentibus multo magis dici possunt.

Fulgens. Illud quoque virginis præstantiam ostendit, quod Virgines à triplici maledictione, quam Eux Deus optimus infligit suo modo eximantur, quod Fulgentius sermone de laudibus Mariæ eleganter indicat: Eux, inquit, dictum est, in doloribus, & tristitia paries, & ad virum conuersio tua, & ipse dominabitur tui: Tribus ergo his malis se subiungant scemina, quæ Mariam non sequuntur, dolor, tristitia, & seruitus, sic ille.

Sap. 3. His consonat præmium, quod nominatim virtusque sexus virginibus promittitur his verbis Sap. 3. Felix est sterilis, & incoquinata, quæ non solum cum dilecto, habebit fructum in resurrectione, seu (ut legit Hieronymus in Isa. 56.) in visitatione animarum sanctarum: & spado, qui non operatus est per manus suas iniquitatem, nec cogitauit aduersus Deum nequissima, dabitur enim illi fidei donum electum, & fors in templo Dei acceptissima. sic ibi: quibus verbis Sapiens Virgines circumloquitur, neque enim omnem sterilem vocat felicem, sed in coinquinatam, hoc est eam, quæ ab omni iniquitatione abstinens voluntate sua sterilitatem eligit: similiter eum spadonem beatificat, qui opere, & cogitatione ab omni impudicitia est alienus, qui nimirum se ipsum, iuxta illud Matt. 19. Castrauit propter regnum celorum? & quatuor Deut. 23. dicitur: Non intrabit Eunuchus Ecclesiam Domini: nostri tamen Eunuchi, seu virginibus fors acceptissima in ipso templo Domini possidenda prænuñciatur, quin etiam promittitur donum quoddam singulare respondens eorum fidei, quæ propter Deum præfentes carnis illecebras, & delectationes omnino spreuerunt. Huic autem locum Sap. 3. Hieronymus in Isa. 56. citat, ac de virginibus interpretatur.

Sap. 3. Sed quærat quispiam, quod nam erit virginis præmium peculiare, quod Isa. 56. Sap. 3. & Apoc. 14. verbis amplissimis, virgini-

bus tribuendum promittitur? Respondeo in virginibus primis ex cap. 14. Apoc. Virgines secuturos Agnum quocumque ierit, eosque cantaturos buendæ canticum illud nouum, quod soli virgines cantabunt: de quo initio huius capitis differimus: deinde ex S. Thoma in 4. dist. 49. q. 5. S. Thom. art. 2. quæstione. 1. ad 1. & art. 3. quæstione. 1. & art. 5. Virgines tam viri, quàm femine, qui propositum habuerint virginis perpetuo seruandi, siue ex voto, siue absque eo, quamuis hoc propositum aliquando fuerit interruptum, integritate tamen carnis manente, dummodo in fine vitæ inueniatur, huiusmodi (inquam) virgines præter gloriam essentiali, quæ in clara Dei visione consistit, & operibus meritorijs ex gratia precedentibus debetur: quod, & virginis secundum quod propter Deum seruatur impensio charitatis, tribuetur donabuntur etiam peculiari Aureola virginis, quæ est privilegiatum quoddam præmium respondens privilegiatæ, seu excellenti victoriæ, quam de carne, contra quam continuo Galat. 5. bellum gerimus, reportarunt: quin etiam præter aureolam virginis fructus quoque centesimus virginibus respondebitur enim ex Christi Domini parabola, quæ de semine iacto proposuit Matth. 13. triplex seminis in terram bonam decidentis fructus existat: Alia, inquit, ceciderunt in terram bonam, & dabunt fructum, aliud centesimū, aliud sexagesimū, aliud trigessimū ex Interpretatione sententia Primæ virginibus. Secund. viduis, & continentibus. Tertius coniugatis deputatur: ita enim docet Cyprianus lib. de habitu Virg. Athanasius epistola ad Ammonium, Hieronymus in Matth. 13. & epist. 22. & in Apologia pro libris aduersus Iovinianum, ubi ex arte numerandi per digitos hoc ipsum eleganter confirmat, quod Marianus Victorius in notis ad illum locum Hieronymi ex Beda eruditè explicat, Idem de fructu centesimo virginibus attributo docent Beda, & S. Thom. in 4. dist. 49. q. 5. art. 2. & S. Antoninus 3. part. tit. 3. Beda. cap. 8. §. 4. Est autem Fructus quatenus ex S. Thom. semine confurgit, ut docet S. Thomas loco citato quæstione. 1. & 3. præmium quoddam singulare, & speciale commune tribus gradibus continentia: Qui (ut verbis utar Hieronymi epistolæ 22) de uno processit semine castitatis: & sicuti Aurea, seu præmium essentialiter Beatorum posita est in gaudio, quod habent.

Hh n 3

de

de Deo, eiusque clara visione, sic Aureola, quæ est præmium accidentale consistit in gaudio, quod habent Beati de operibus perfectionis, quibus maxime Christo fuisse conformes secundum perfectam victoriam, siue contra carnem omnino à veneris abstinendo, siue contra diabolum, quem non tantum à se, sed ab aliorum cordibus expellunt per prædicationem, & doctrinam: siue contra mundum, cuius persecutiones pro Christo usque ad mortem, sustinuerunt, & hinc triplex confurgit aureola Virginum, Doctorum, & Martyrum: **FRUCTVS** denique consistit in gaudio, quod habetur de ipsa dispositione operantis secundum gradum spiritualem, in quem proficit ex semine, quod est Verbum Dei, quatenus homo in quandam spiritualitatem transiit, à carnalitate recedens, quod præcipue facit continentia, quæ delectationes spernit venereas, hinc triplex fructus confurgit iuxta triplicem continentiam, coniugalem, vidualem, virginalem, hæc ex S. Thoma. Ex quibus omnibus constat virginibus in cælo præter Auream omnibus Beatis communem, Aureolam propriam virginittatis, & inter continentes Fructum centesimum retribuendum.

7 Quoniam verò virginitas tot, tantisque præmijs donatur in cælis, hinc factum est, ut homines quoque magno honore virgines Deo consecratas prosequantur, quod de Constantino testatur Arhanasius in Apologia sua ad Constantium his verbis, *Virgines præ reliquis omnibus beata memoria pater tuus Constantinus Augustus in pretio habebat, & Eusebius lib. 4. de vita Constantini cap. 28. de eodem Constantino loquens, Maximis, inquit, eos honoribus prosequabatur, qui vitam suam cælesti philosophia dedicassent. Sanctissimum ergo perpetuum virginum certum constanter colebat, quod in earum mentibus Deum ipsum, cui se consecravant, inhabitare crederet hæc ille. Quod satis declaravit Constantinus cum alimentis illis ex publico dari iussit, teste Theodoro lib. 2. hist. cap. 11. ubi cum narrasset Episcopos Concilij Nicæni epulo à Constantino exceptos, & muneribus donatos, hæc subiicit, Quin etiam inter cetera ad prouinciarum præfectos dedit, mandauitque ut certis frumenti numerus viduis, & ijs, qui perpetuam seruauit virginittatem, quin etiam illis, qui diuinis mysterijs obeundis consecrati sunt in singulis ciuitatibus quotannis suppeditaretur, eumque non tam egentium necessitate,*

quàm sua ipsius munificentia monitus est, huius congruarii adhuc tertia pars suppeditatur, quippe impius tyrannus Iulianus totum penitus absumerat ille quidem, sed qui ei successit in imperio, hoc quod iam suppeditatur conferri mandauit, sic Theodoretus.

Quin etiam Christi Virgines ab Ethnicis quoque reuerenter tractatas scribit Ammianus lib. 28. cum enim Persæ Remam, & Britanniam Romanorum propugnacula tempore Constantij Imperatoris expugnassent, Rex Persarum, inquit, inuentas virgines Christianorum cultui diuino sacratas custodiri iniussit, & religioni seruare solito more, nullo vetante precepit. hæc Ammianus.

Helena verò Constantini mater sanctissima, ac religiosissima quanti fecerit sacras virgines facile ostendit illud, quod complures auctores de ea cum sacrosanctum crucis lignum inuenisset, scriptis prodiderunt, id nos ex Rosino lib. 1. cap. 8. referemus: Reliquit etiam Ierosolymis, inquit, indicium hoc religiosi animi Regina venerabilis, virgines quas ibi reperit Deo sacratas inuissit ad prandium, & tanta eas deuotione curasse dicitur, ut indignum crederet si famularum viderentur officijs, sed ipsa manibus suis famula habitu succincta, cibum apponeret, poculum porrigeret, aquam manibus infunderet, & Regina Orbis, ac mater imperij famularum Christi famulam deputaret. hæc ille.

Quod si ad veteres Sibillas animum conuertamus, quas de Christo Domino plurima vaticinitas esse testantur Lactantius in libris diuinarum institutionum, S. Augost. & alij, eas non tantum virgines, sed ob virginittatem hoc munere donatas asserit Hieronym. lib. 1. contra Iouinianum: Quid referam, inquit, Sibyllas Erithraam, atque Cumanam, & octo reliquas? (quam Varro decem fuisse autumat) quarum insigne virginittas est & virginittatis præmium diuinatio. Quod si Aelici generis sermonis Sibylla *Διοχόλα* appellatur rectè consilium Dei sola scribitur nosse virginittas. hæc Hieron. 8 Quinimodò, ut hoc obiter dicamus, non tantum ubi veri Dei cultus viguit, verum apud Ethnicos, etiam ubique gentium virginittas est in pretio habita, uti ex Hieronymo lib. 1. contra Iouinianum, cognoscere accuratius licet, qui varijs Exemplis, ex omni antiquitate Græcorum, Latinorum, & Barbarorum petitis, docet virginittatem semper tenuisse pudicitie principatum. Quamvis inter Gentium.

Virginittas
apud ho-
mines in
magno
pretio ha-
betur.

Constantinus Ma-
gnus quæ
si fecerit
virgines.
Eusebius.

Virginibus ali-
mentum ex pu-
blico tri-
butum.
Theodor.

Virgines
sacra-
te
Persarum
Christianorum
cultui
diuino
sacras
custodiri
iniussit.
Ammianus.

Helena
Constantini
mater
sanctissima
ac
religiosissima

Sibylla
virgines
Lactantius
S. Augost.

Hieron.

Virgines
Angustinus
Marius

Hieron.

Rox

Gentiles valde raros huiusmodi flos inueni-
retur, quo tamen post Deiparam Christi Ec-
clesia per vniuersum orbem copiose cumula-
teque abundat. Non me latet apud Romanos
Virgines fuisse Vestales, sed earum tamen
virginitas, quod teste Ambrosio libro primo
de Virginitate, & libro 2. Epistol. 12. in Sym-
machum, esset emptiua, temporaria, ac fastu
plena, & ad paucissimas spectaret; nulla ex
parte cum Christianorum Virginitate est con-
ferenda, quæ & perpetua, & ab omni pulchri-
tudinis lenocinio, ac lucris aliena, multitudine
innumeras complectitur, & humilitate, ac je-
iunij gaudet. Ceterum quoniam Virginitas
in sacris litteris, ut diximus, adeo magnificatur,
hinc præclara virginitatis præconia apud Pa-
tres reperiuntur. quorum aliqua in præsentia
recenseamus.

In primis Nazianzenus carmine de virgi-
nitate, sanctissimam Trinitatem propter sum-
mam, quæ in diuinis processionibus inuenitur
puritatem, Primam Virginem appellauit his
verbis.

Prima Trias Virgo est, siquidem Patre natas
Anarcho

Filius est, nec enim Pater ortum traxit ab ullo,
Vipote principium rerum, & vitalis origo

Mors nec humano generauit sanguine natum,
&c.

Atque ita virgines hanc Dei puritatem suo
modo imitantur.

VIRGINES ANGELIS

assimilantur.

Ad hæc per Virginitatem Patres sæpe
homines Angelis æquari probant ex il-
lo Matthæi 22. In resurrectione neque nubent,
neque nubentur, sed erunt sicuti Angeli Dei in
cælo.

In primis Nazianzenus in carmine de virgi-
nitate.

Salve Virginitas diuino tradita dono,
Mater inoffensa vita, bona maxima fruens,
Christi pars, & SPIRITIVS sociata su-
pernie.

Ignarus Thalami.

Idem Nazianzenus oratione in illud:
Non omnes capiunt verbum: Non secundum
carnem vivere, Angelicum est, & superius na-
tura.

Cyrillus Ierosolymitanus cathec. 12. Non
ignoremus, inquit, castitatis gloriam, Angelica
enim est corona, & supra hominem hæc perfectio.
hæc Cyrillus.

Athanafius in fine libri de virginitate. &
virginitas, inquit, opulencia indeficiens, corona
inmarcescibilis, Templum Dei, Domicilium Spi-
ritus sancti, Margarita speciosa, vulgo inconspi-
cua, Gaudium Proprietatum, Gloriatio Aposto-
lorum, ANGELORVM vita, Sanctorum co-
rona.

Idem Apologia ad Constantinum: Chri-
stus, inquit, Dei filius, homo propter nos factus
profigitæ morti, inter cetera dona sua largitus
est nobis in Virginitate exemplar Angelica sancti-
tatis.

Tertullianus libr. 1. ad uxorem: Puella, in-
quit, in terris non nubendo de familia Angelica
deputatur.

Cyprianus libr. 2. de discipl. & habit. virgin.
Cum casta perseveratis, & Virgines, Angelis Dei
estis æquales.

Hieronymus epist. 22. Filius Dei, ut ingressus
est super terram, nouam sibi familiam instituit
ut qui ab Angelis adorabatur in cælo, haberet an-
gelos (id est Virgines) & in terris.

Ambrosius libro 1. de virginit. Nemo, in-
quit, miretur, si Angelis comparemur, quo Ange-
lorum Domino copulantur, & infra: Castitas et-
iam angelos facit, qui eam seruauit angelus est,
qui perdidit, diabolus.

Cassianus libr. 6. cap. 6. Nulla, inquit, vir-
tutem propter carnales homines spiritalibus an-
gelis imitatione conuersationis æquantur, quam
merito & gratia castitatis, per quam adhuc in
terra degentes, habetis secundum Apostolorum
municipatum in Cælo, quod deposita corruptela
carnali habituros promittitur in futurum hic
jam in carne fragili possidentes, sic Cassianus.

Augustinus sermon. 46. de verbis Domini,
loquens cum ijs, qui castitatem vouerunt:
Memento, inquit, in quocunque sexu sitis, sius
mares, siue facina, Angelorum vitam ducere
vos in terra. Angeli enim non nubunt, neque uxores
ducunt. Hoc erimus cum resurrexerimus. Quando
vos meliores, qui id, quod erunt homines post re-
surrectionem, hoc vos incipitis esse ante mortem.

Idem Augustinus libr. 1. de sancta virgin. c. 23. August.
virginitas, inquit, Angelica portio est.

Petrus Chrysologus serm. 143. eam præ-
fert quodammodo angelis: Angelis, inquit,
semper cognata virginitas in carne præter carnem
vivit.

vivare, non terrena vita est, sed celestis: & si vultis scire, Angelicam gloriam acquirere maius est, quam habere, esse Angelum felicitatis est, Virginem esse virtutis & Virginitas enim hoc obtinet viribus, quod habet Angelus ex natura. Angelus ergo & Virgo divinum agunt officium, non humanum ita Chrysologus.

Sophron.

Eadem antea dixerat Sophronius inter opera Hieronymi serm. de Assump. Idem indicat Bernard. epist. 42. Castitas, inquit, Angelum de homine facit, & si Angeli castius feliciores hominis tamen fortior esse cognoscitur. Idem habet

Bernard.

Bernardus epist. 113. cuius rationem insinuat, Angelus, inquit, habet virginitatem, sed non carnem.

Augustin.

Quare Augustinus serm. 250. ait: Inter omnium Christianorum certamina, sola clariora esse praelia castitatis, ubi quotidiana est pugna, & rara victoria.

Virgines

sunt draci-

pna Eccle-

sia nebra.

Ignatius.

10 Ad hæc Virgines inter præcipua Ecclesie membra adnumerantur. S. Ignatius Romam ad martyrium proficiscens epist. 10. ad Heronem, cui Antiochenam Ecclesiam commendabat: Virgines, inquit, serva, ut pretiosa Christi monilia, & epist. 4. ad Tarlenses: Eas, inquit, quæ in virginitate degunt in pretio habere velut Christi sacerdotes.

Athanaf.

Athanafius in Apologia ad Constantinum, Certe puellas, inquit, virginitate præditas sponas Christi Catholica Ecclesia appellare solita est, quas Ethnicis conspectas, ut templum Verbi admirare: one prosequuntur. Hæc præ reliquis omnibus beata memoria Pater tuus Constantinus Augustus in pretio habuit, & tua religiositas sapè in suis scriptis pretiosas, & sanctas nominavit sic ille.

Tertull.

A Tertulliano lib. de pudicitia, Virgines dicuntur, Flores morum, Honor corporum.

Cyprian.

A Cypriano loc. cit. Flores Ecclesiastici garmini, Decus, atque Ornamentum gratia spiritualis, tota indoles Laudis, & Honoris, opus integrum atque incorruptum. Dei imago respondens ad sanctitatem Domini, illustrior Partio gregis Christi, ita Cyprianus. Cuius verba refert ex eodem Augustinus libro 4. de doctrina Christian. cap. 21.

Hieronym.

Hieronymus ad Demetriadem de servanda virginitate: Habet, inquit, & pudicitia servata martyrium suum. Ambrosius libro 1. de Virginitate vocat principalem virtutem: Non enim, inquit, ideo laudabilis virginitas, quia in martyribus reperitur, sed quia ipsa martyres faciat. pleræque enim propter servandam virginitatem ea occasione martyrium subire, ut

de sancta Agnete, sancta Agatha, & alijs, quas in tractatu de Virginibus lect. 5. & 6. recensimus, memorie proditum est. pergit Ambrosius: Quis, inquit, humano eam ingenio possit comprehendere, quam nec natura suis inclusit legibus, aut quis naturali voce complecti, quod supra usum natura sit? de cælo accersuit, quod imitaretur in terris: nec immerito videnti sibi usum quasivit de cælo, quæ sponsum sibi invenit in cælo. & quoniam Elias nudius corporis & Reptus fuisse permixtus cupiditatibus invenitur, ideo rapus curru ad Cælum, ideo cum Domino apparet in gloria, ideo Dominicus veniens est præcursor aduentus. hæc Ambrosius.

Et quod ad insignem virginitatis commendationem facit, Christus Dominus (ut verbis utar Hieronymi epistola 22. ad Eulochium) Hic virginitatem in se, & in matre sua dedicare voluit: propterea Damascenus libro 4. de fide cap. 25. Christus, inquit, virginitatis decus est, & ornamentum, ut qui non modo ex patre intra congressum sui genitus, sed etiam carnem ex Virgine sine virili congressu assumpsit, ipseque omnibus numeris absolutam virginitatem in se ipso ostenderit. ita Damascenus.

DEIPARA VIRGO PURITATE

omnes tum homines, tum Angelos superat.

II CUM igitur ea sit virginitatis præstantia, & Deo ita grata, mirum non est si virginitatem, ut dicebamus ex Hieronymo, non tantum in se, sed etiam in Maria dedicavit: Et consiliorum, inquit S. Thom. 1. part. q. 28. art. 4. ad 2. observatio, quæ per gratiam Dei fit, & si perfecte quidem incipit in Christo: alioquo tamen modo fuit inchoata in Virgine matre eius. ex quo infert S. Thomas, Virginem ante Annunciationem ab Angelo votum virginitatis absolutum emisisse. Quare Bernardus homil. 2. super Mattheum est: Voluit, inquit, matrem suam esse Virginem, de qua immaculata immaculatus procederet, omnium maculas purgaturus, & mox: ut igitur, quæ sanctum sanctorum conceptura erat pariter, & paritura sancta esset corpore, accepit donum virginitatis, ut esset & mente, accepit & humilitatis. Idem homil. 1. Et si placuit ex virginitate, tamen ex humilitate concepit, & intra: Felix Maria, cur nec humilitas defuit, nec virginitas, & Ambrosius epist. 82. ex Dei-

Deipara Virgine virginis excellentiam col-
ligit: Quid loquar, inquit, quanta sit virginis
tatis gloria, qua meruit à Christo elegi, ut esset et-
iam corporale Dei templum, in qua corporaliter,

Virgo pro-
ria Dei-
para epi-
scopus.
Bernard.
legimus, habitavit plenitudo divinitatis & Virgo
genuit mundi salutem, Virgo peperit visam uni-
versorum. S. Bernardus scilicet 4. de Assumpti-
one Immobile, inquit, virginis propositum, quod
nec Angelo filium promittente aliquatenus iur-
bavit. Idem repetit scilicet. Signum magnum.

Nyssen.
Int.
Quod animaduertat Nyssenius homil. de Nat.
Dom. ubi expendens verba Virginis ad Ange-
lum: Quomodo fiet istud quoniam virum non
cognosco: Angelus, inquit, partum nunciat, & il-
la virginis inhaeret, & integritatem angelicam
demonstrationi anteponendam indicat: nec Ange-
lo fidem non habet, nec à proposito recedit suo. In-
teraxi, inquam, mihi viri consuetudinem. sic

Basilus.
Nyssenius. Quare Basilus hom. de hum. Chri-
sti gener. Nulla, inquit, puritate par Maria vir-
ginitas inter homines ad electum sancti Spiritus
excipiendum est reposita.

Quoniam etiam illud animaduersione dignum
videtur, Deiparam virginis puritate non
homines tantum, verum ipsos etiam Angelos
longè superasse. quemadmodum ex Alberto
docet S. Antoninus 4. part. tit. 15. c. 17. § 4. cu-
ius hæc sunt verba: In omnibus alijs viatori-
bus castitas est cum pugna contra fœmitem, &
quomodo cum casu ad minus imprimente veniale, & cum

S. An. ont.
Int.
possibilitate cadendi etiam in mortale, exceptis
sanctis scilicet in utero, & Apostolis Spiritu sancto
repletis dicit Albertus: sed in B. Maria fuit casti-
tas sine pugna fœmitem, & sine causa, & possibili-
tate cadendi in mortale, vel veniale. Nec solum

Albertus.
hominum viatorum, sed etiam Angelorum casti-
tatem excessit: est enim primo multiplicior, quia
Angeli solum eam habent in spiritu, non in corpo-
re, quod non habent: sed B. Maria in spiritu, &
corpore est Virgo: est secundo nobilior, & utilior,
quia Angelus est naturalis, unde nec meritoria: in
B. Maria est gratuita, & meritoria. Est tertio glo-
riosior, quia in Angelis quasi necessaria, & sine

S. Thom.
Auctor sup.
plimentis
Gabriel.
Surius.
pugna, in Maria voluntaria, & cum victoria.
hucusque S. Antoninus. Hinc rectè inferimus
cum S. Thom. in 4. dist. 49. q. 5. art. 3. q. 1. ad
2. cum Auctore supplementi Gabrielis in 4.
dist. 49. q. 4. artic. 3. dub. 2. & cum Suario to-
mo 2. in 3. part. disp. 21. sect. 4. Deiparam
habuisse quæ tanto excellentiorem virginis Aureolam
repleat, esse adeptam, quanto perfectius virginitatem
genuit. per ceteris servauit. Quod enim absque pugna

fœmitem eam custodierit, id nec præmium, nec
eius coronam diminuit, ut fuit Auctor supple-
menti ostendit: nam ex D. Thom. loc. cit. quæ-
vis Deipara pugnam non habuerit per tentationem,
quæ est à carne propter eius perfectam
sanctificationem: habuit tamen pugnam, quæ
est ab hoste, qui nec etiam ipsum Christum est
reueritus, ut patet Matth. 4. hæc S. Thomas.

Matth. 4.
12 Et tanè Deus optimus virginitatem suæ
Genitricis etiam postquam filium peperit, lu-
dæis per S. Zachariam Ioan. Baptiste paren-
tem contestatam voluit. Cum enim in tem-
plo Ierololymitano Virginibus ad orandum
separatus locus ab alijs mulieribus esset assigna-
tus, & in eodem Deipara post Christi nati-
uitatem ad preces fundendas confisteret. Za-
chariam, qui eam Virginem esse ac propterea
eo loco dignam constanter testabatur, ob id à
Iudæis inter templum, & altare interfectum
esse affirmant complures ex Patribus.

Zacharias
sacerdos
sui necesse
probatur
Maria vir-
ginitatem
reliquit.
Matth. 23.
Origenes enim cum ex quadam traditione
meminisset loci peculiaris in templo, qui solis
Virginibus ad orandum patebat, hæc subiicit:
Maria autem postquam genuit Salvatorem, in-
grediens adorare, stetit in illo Virginitatis loco, pro-
hibentibus autem eis, qui nouerant eam iam filium
genuisse, Zacharias stetit, atque dixit, prohibenti-
bus eam, quoniam digna est Virginitatis loco, cum
sit adhuc Virgo. Ergo quasi manifestissime Za-
chariam aduersus legem agentem, & in loco Vir-
ginum permittentem stare mulierem, occiderunt
inter templum, & altare viri generationis illius.
hæc Origenes, qui pergit probare Zachariam,
quem Christus affirmat interfectum à Scribis
& Phariseis inter templum & altare, fuisse
præcursoris patrem: nam exprobat illis, tan-
quam qui ipsi hoc perpetrassent. Nec mirum,
inquit, est si coniungat eiusdem nominis esse, &
virumque Zachariam, & patres eorum. Et cetera
post Zachariam filium Iodæ, de quo Chri-
stum esse locutum existimat Hieronymus in
Matth. 23, Ieremias & Ezechiel (ut testatur
Epiphanius de vitis Prophetarum) à Iudæis
sunt interfecti, quod ipsum affertur in Mar-
tyrol. Rom. de Ieremia quidem 1. Maij, & de
Ezechiele 10. April. & post Zachariam, qui est
ex duodecim Prophetis vnus, Eleazarus, & se-
ptem fratres Machabæi cum matre martyrio
sunt affecti, & tamen Christus Dominus com-
pleri vult martyres omnes ab Abel usque ad
vltimum eo tempore interfectum, quare hæc

Hieronymi sententia de Zacharia filio ioiadae non probatur.

Basilus.

Basilus de humana Christi generatione eandem historiam ab Origene allatam refert atque Zachariam patrem Ioan. Baptiste interfectum, quod rem inauditam, prodigiosam, quae praedicaret, Virginem videlicet patientem extra virginitatis corruptionem.

Nysenus.

Nysenus hom. de Christi Nativitate haec eadem habet, additque locum Virginum fuisse quoddam spaciū inter templum, & altare Iudeos autem cum audissent à Zacharia rerum omnium Regem in vitam humanam diuino ordine id est ex Virgine prodixisse, metuentes ne Regi subderentur, Zachariam Sacerdotem, qui haec de ipso partu testificabatur, ad ipsum altare sacrificantem interfecisse Idem de Deipara in templo in loco Virginum etiam post partum consistente, & de nece Zachariae habet Cyrillus libro aduersus Antropomorphitas c. 27. & Metaphrastes in com. de S. Io. Bap. & Theophilactus, & Euthymius in c. 23. Matt. Quin etiam praeter citatos Auctores, alij quoque de Zacharia Ioan. Baptiste parente, Christum intellexisse cum dixit Matth. 23. *Quem occidistis inter templum & altare*, testantur Epiphanius in libr. de vitis Prophitarum in Zacharia Andreas Cretensis in orat. de amputatione capitis Ioan. Bapt. Cedrenus in compendio histor.

Cyrillus.

Metaphr.

Theophil.

Euthym.

Matth. 23.

Epiphani.

And. Cret.

Cedrenus.

Epiphani.

Jacob. 2.

Gen. 32.

Idelfonsus.

Canisius.

Suarez.

Et vero hoc Virginis epithetum aded proprium est Deiparae, ut Epiphani. haec. 78 *Quis unquam, inquit, aut quo seculo ausus est proferre nomen sanctae Mariae, & interrogatus non statim inculit: Virginitatem vocem? & Abrahamo impositum est epithetum Amicus Dei, & non dissoluitur, Iacob vero, ut Israel vocetur, & non alterabitur, & sancta Maria vox Virgo, & non mutabitur. Impolluta enim permansit, haec ex Epiphani.*

Idelfonsus vero sermone 4 de Assumptione, eam dicit Virginem sanctam, Virginem prudentem, & vnam ex numero prudentum, Virginem pulcherrimam, Virginem pudicam.

Verum cum de virginitate Deiparae Patres, & Theologi tam accuratè, tam copiosè egerint contra Iudeos, Ethnicos, & Haereticos, praeterim noster Canisius toto libro 2. de beata Virgine, & noster Suarez tomo 2. in 2. parte disputat. 5. & 6. non est cur plumbus in re clarissima immoremur: aliquas tamen ex

sacris litteris, siue figuras, siue prophetias, quibus Deiparae virginitas secunda significatur, afferemus, quae adiunctis Patrum expositionibus ad hanc veritatem confirmandam, & illustrandam vim habent maximam,

FIGURAE, ET PROPHETIAE DE virginitate Deiparae.

PRIMA fit ex sacra Genesi: Adam de terra Geni, virgine (inquit Ambrosius serm. 37. de Figur. & quadrag.) natus est, & Christus matre virgine procreatus; illius maternum solum, nec dum de virgine scissum fuerat; iustius maternum secretum nunc quam concupiscentia violatum. Adam Dei matris plasmatur à limbo: Christus Dei spiritu formatur in utero. sic Ambrosius, & Irenaeus lib. 1. contra haereses c. 31. Quemadmodum protoplastus de rudi terra, & adhuc Virgine (non enim pluerat Deus, & homo non erat operans terram) ita recapitulans in se Adam ipse Verbum existens ex Maria, quae adhuc erat Virgo rectè accipiebat generationem Adae recapitulationis, Andreas Cretensis orat. in Annunc. Salve sancta virginis tellus, ex qua nouus Adam ineffabili fictione formatus est, qui veterem saluti restitueret. Salve Dei ager amplissime, quem nullus alius locus, nisi tu sola, comprehendere potest.

Genes. 3. In micis asponam inter te, & mulierem, id est Virginem Deiparam, & semen tuum, & semen illius; semen mulieris est Christus Dominus, & ab ea denominatur, quia ut homo, ab ea sola carnem suscepit. Quod rectè expendit Irenaeus lib. 4. c. 78. Tertullianus lib. 3. contra Marcionem ca. 20. Cyprianus lib. 2. testimon. cap. 9. Rupertus lib. 3. de Trinitat. c. 34. Epiphanius haec. 78 *Imple, inquit, hoc in semine sancto eximio solo quod à Maria solum innotum est, & non ex coniugio viri, sic Epiphanius.*

Ex d. 3. Rubus ardens incombusus, ut canit Ecclesia Deiparae virginitatē significat. quoniam Rubus illo ab igne quo ardebat, videri non amittebat: ita Deipara Deum, qui ignis dicitur Deut. 4. concipiens, virginitatis viorem retinuit. Et Proclus Episcopus Constantinopolitanus de Deipara: Haec, inquit, animae natura Rubus, quem diuini pariter ignis non consumpsit. Et Bernardus hom. 2. super milium est: Pertendebat, inquit, Rubus ille Mariam patientem, & a dolore non sentientem: eodem modo explicat Andreas Cretensis orat. 2. de dogm.

Ephraim. dorm. Ephraem serm. de laud. Virgin. qui etiam sic affatur: O *Rubus ardens incombustus* Hely. hom. 2. de Deipara. Gregorius Nissenus orat. de humana Christi nativitate. Chrysostomus, Eucherius, Chrysippus hom. de Deipara: *Aue* inquit *Rubus ardens igne spirituali, nusquam tamen adurere*. Damasc. orat. 1. de dorm. Georg. Nicom. orat. de oblat. Virg. & alij Orig. vero pulchre hom. ex decem varijs tom. 3. Sic inquit, *Rubus quondam comburi videbatur & ignis eum non tangebatur: & sicut tres pueri in camino ignis inclusi habebantur, & tamen eos non laedebat incendium, nec odor fumerat in eis: vel quemadmodum Danieli intra lacum leonum clauso, claustris non apertis allatum est prandium ab Abacuch: ita & hec Virgo sancta genuit Deum, sed intacta permansit.* & infra: Huius virginis Dei dicitur mater virgo Maria: digna digni immaculata sancti, Amica vnico, nec enim alter virginis super terram venit aut alia Virgo virginis genuit. hæc Origenes In eandem quoque sententiam eleganter Robum incombustum explicat Ildefonsus serm. 1. de assumpt. 14. Exod. 31. *Ipsa lex sine graphio*, inquit Augustinus serm. 14. de Natali scripta in tabulis lapideis, hanc virginitatem indicabat. Georgius Nicomediensis orat. de oblat. Virg. vocat eam Tabulas a Deo impressas. Idem Damasc. orat. de dorm. Ephraem. serm. de laud. Virg. eam Tabulam appellat scriptam legem ferentem mortalibus.

Per virgā Num. 17. *Virga Aaron*, inquit Augustinus loco citato annis siccata plurimis, sine aqua reuiuiscit in templo floruit, nunc produxit Idem serm. 3. aduent. Virga Aaron, inquit ecce protulit, quod ante non habuit, non radicata plantatione non defossa sarcul, non animata succo, nec fecundata seminario, & tamen cum illic decissent vniuersa iura naturæ, protulit virga, quod nec semine suggeri potuit, nec radice: virga ergo potuit contra naturæ iura Dei filium generare, hæc Augustinus Et Cynillus Ierolymitanus cath. 18. *Si illa floruit propter summum sacerdotem, hæc ut pateret verum sacerdotem*. Bernardus loco citato, Quid, inquit, rogo virga Aaron florida, nec humectata significat, nisi piam concipientem, quamuis virum non cognoscentem, huius magni miraculi maius mysterium Isaias edisserit dicens, Egredietur virga de radice Iesse, & flos de radice eius ascendet, virgam Virginem

florem, Virginis partum intelligens, & infra: Nec virgæ virorem floris lædet emissio, nec Virginia pudorem sacri partus editio. Ita Bernardus, qui illam addit similitudinem: Sicut, inquit, *genuit Deus Sydenham*, sine sui corruptione Sydenham suum emittit partem suam: sic absque sui lisione Virgo parit filium: generat. nec Sideri radius suam minuit claritatem, nec virginis filius suam integritatem. hæc Bernardus Helychius ad virginitatem Deiparæ refert hæc Helychius virgam nullo modo vulnerari, aut incuruari potuisse. & Ephraem orat. de laud. Vir. ad eam Ephraem. sic ait: O *viridam Aaronis virga: virga cuius uero existis, & flos filius tuus*. sic ille. & Ildefonsus serm. 6. de Assumpt. virga, inquit, Aaron sacra est Virgo Maria, quæ neque, fata, neque radicata sine villo cultore tertio die, hoc est, tertio seculi tempore sancto Spiritu est fecundata, nobisq; Deum genuit, & hominem Christum, cuius vtraq; substantia bene per Amygdalam est figurata. Amygdala namque ex carne, osse, & nucleo constat, sic Deus & homo in vna persona est Iesus Christus: & in Amygdala quidem caro exterior amarissima est, nucleus vero interior velentes grata dulcedine reficit, sic & Christus, per humanitatem passionis amantudinem sensit: per diuinitatem impassibilis mansit. De hac virga Isaias Propheeta dixerat. Egredietur virga de radice Iesse, & flos de radice eius ascendet. huc vique Ildefonsus.

Num. 24. *Orietur stella ex Jacob*, quod Iustinus martyr Apol. 2. pro Christianis ad virginitatem Deiparæ accommodat similiter & Bernardus hom. 2. super Missus est: nec Sydenham radius suam minuit claritatem: nec virginis filius suam integritatem: ipsa igitur est nobilis stella ex Jacob cuius radius vniuersum orbem illuminat: dicitur verò stella Jacob, quia ex stirpe Jacob, & quia Jacob supplantatorem sonat, demonum cum prudentissima fuit supplantatrix, & Christi aduentu veluti stella matutina præpunciauit, 15. Iudic. 6. vellus Gedeonis rore perfusum & madidum: Quod, inquit Bernardus loc. cit. de carne consumum, sed hoc vulnere carnis in ara ponitur, & nunc quidem lana, nunc verò area rore perfunditur, carnem assumptam de carne Virginis absque detrimento virginis ostendit: & quemadmodum in Gedeonis vellus rores celestis descendit, ita Virgini distillantibus coelis tota se intudit plenitudo diuinitatis. Ita Bernardus Ideo Method orat. in Hypaspante ad Deiparam: Tu, inquit, incomprehensibilis illis rores vellus. & Proculus Episcopus Constantino-

pollicanus de Deipara: Hæc, inquit, vellus manus
 d'issimulæ celesti pluvia madens: ex qua Pastor
 quem inducit, Ab Ephraim quoque vellus dici-
 tur Gedeonis; vide etiam supra c. 24. quæ de
 tore, qui ex Aurora procedit diximus. So-
 phronius sermoni de Assumptione, similiter
 hoc Gedeonis vellus de virginitate Deiparæ
 interpretatur Ambrosius serm. 13. Maria, in-
 quit: recte dicitur comparatur, quæ ita concepit
 Dominum, ut toto cum corpore haberet, nec eius
 discessit a corpore patet, sed esset mollis ad
 obsequium solida ad sanctimoniam. hæc Ambro-
 sius. Christum vero per rorem purum, & albu-
 quo ætus noster concupiscentiæ temperatur,
 & cor nostrum ad bona opera geminanda
 fovetur, significari diximus c. 24. quod ex
 sacrorum literarum locis ibi ostendimus.

Psalm. 71. Plal. 71. Descendit sicut pluvia in vellus. Am-
 brosius serm. 13. ut dicebam ad virginitatem
 Deiparæ accommodat, in quam Deus descendit
 sine ulla virginitatis læsione: Quid enim,
 inquit, tam silenter, & sine strepitu sit, quam cum
 imber in lana vellus infundatur? Chrysologus
 serm. 243. explicans illud Plal. 71. Vellus, inquit,
 cum sit de corpore, nescit corporis passiones: sic
 virginitas cum sit in carne, vitia carnis ignorat
 celestis ergo imber virgineum in vellus placido
 se fundit illa, & tota divinitatis unda bibulo se
 nostra carnis celavit in vellere, donec per patibulum
 crucis expressum, torrens omnibus in pluviam
 salutis effunderet. hæc Chrysologus; quæ ad
 verbum ex Sophronio fer. de Assum. accepit.
 Idem Damascenus orat. de dorm. Bernardus
 serm. 2. in Annunc. Singulariter inquit, fructus
 ventris tui est Christus: sed ad omnium quideri-
 mentes in mediantem pervenit, sic nimirum sic olim
 Ros totus in vellere; totus in arca, sed in nulla
 parte arcatorus, sicut in vellere fuit, ita Bernard.
 Ex hoc autem vellere Christi corpus velu-
 tamentum quoddam contextum esse ostendimus c. 8.

Psalm. 131. Plal. 131. De fructu ventris tui ponam super
 sedem tuam. Hoc autem Augustinus in eundem
 Psalmi enarratione de Maria vtero ortæ ex-
 stitit David intelligendum docet: De fructu,
 inquit, ventris, quia de femina natus est Christus
 quo vir non accessit & Tertullianus lib. de carne
 Christi c. 2. & lib. 3. contra Marcionem c. 26.
 Vnter, inquit, iste non est ipse David, qui
 paritor non erat, sed nec uxoris eius dixisset
 enim potius. Ex fructu ventris uxoris tuæ; ali-
 quæ ergo de genere eius ostendit, cuius ventris

futurus esset fructus caro Christi, quæ ex vtero
 Mariæ floruit, ideoq; & fructu ventris tantum
 nominavit, ut proprie ventris quasi soli ventris
 non etiam viri, & ipsa ventris ad David redegit
 ad Principem genens, & famula Patri: hæc ille.

Psalm. 138. Imperfectum meum viderunt oculi
 tui, pro quo d. Ambrosius lib. 3. de fide c. 7. ex
 gratia dictione ἀκατάργαστος legit inoperatū,
 idque refert ad verbum Deigenium, ad ino-
 peratum, & ineratū, additq; ex aliquorum
 sententia illud ad Christi ex Virgine genera-
 tionem refert: Sed inquit, al. quos autem ino-
 peratum esse etiam incarnatōis mysterium quod
 non sit virilis copula usus operatus, quia parus
 est Virginitas: si ergo plerique hoc loco nec dicit
 partum opus esse dixerunt, tu Ariani opus putat
 esse Dei verbum? sic Ambrosius.

16 Cant. 2 ego flos campi, quod virginitatem
 Deiparæ exprimere docet Bernardus sermon.
 2. de Adventu: Christus, inquit, Dominus flos
 est candidus, & rubundus, electus ex milibus
 flos in quem profectus desiderant Angeli: flos ad
 cuius odorem reuertuntur mortui. & sicut ipse te-
 statur flos campi est, non hori: campus enim sine
 omni humano flore administrulo, non seminat
 ab aliquo, non defessis sarculo, non impinguit
 fimo: sic omnino sic Virginitas alius floruit, sic mu-
 latus, integra. & casta Maria viscera: tanquam
 pascua æterni vivoris florem prelovere. & in eodē
 sermone dicitur: Ad Christum Nazareth adu-
 lasse Dominum, quod interpretatur flos, & ad sua-
 volentem perpetua virginitatis florem adven-
 se, illi infudisse, illi inhaerisse Bernardus. Rupertus
 in Cantica: Christus flos in tali campo ex-
 viens, quia nec aratro fessus, neq; manu hominis
 satuc: tamen florem tulit medicamentum animarum.
 Propter eā Ephraim ad virginitatem Dei
 paræ spectans in serm. de laud. Virg. ad eam
 loquens, sic ait: O Rubi ardens incombustus, &
 prædium patens, viridansq; Aaron: virga sic ille.
 Prædium enim patens vocatur, quia est cam-
 pus, ubi ortus est flos iste abique coloni opera:
 quamvis etiam patens dies possit, quod omnes
 ad eam libere confugere possint. Iudeus
 sermone 6. de Assumptione: Flos inquit, sacer-
 dotis Christus, qui de se ipso in Epistolam
 Ecclesiæ loquitur: Ego flos campi, & lilium con-
 vallium: flos enim campi, qui nec oratus, nec
 ferus fuit, quia de Virgine sine virili mun-
 derio natus apparuit: lilium autem convallium exivit
 ad insinuandum humilitatis exemplum dignatus
 pro nobis, & ipse pauper fieri. sic Iacconius.

Cant. 2. Sicut lilium inter spinas, sic amica mea inter filias. Ad virginitatem Deiparæ significandam spectat: per lilium enim in spinis virginitas adumbratur: Quare Ambrosius lib. 1. de virgin. Virginitas, inquit, spiritualium nequitiarum sentibus obsidetur, ergo sumat alas virgo, sed spiritus eius super volat vitia, si contingere caput Christum ita Ambrosius. Deipara porro propter purissimam virginitatem hinc lilio purissimo assimilatur. Epiphanius serm. de laud. Virg. Aus, inquit, lilium conuallium. Et vallis fidelium dicitur autem lilium conuallium propter humilitatem eius profundissimam cum virginis præstantia conjunctam, ac proinde maiori admiratione dignam. quarum virtutum permixtionem Bernardus hom. 1. super missus est, addo in Deipara extollit, ac nobis imitandas proponit de qua nos c. 27.

17 Cant. 4. Hortus conclusus soror mea sponsa. Hortus conclusus fons signatus, emissiones tua paradisi malorum punctorum, &c. Deipara enim hortus quidem, & fons est propter fecunditatem suam enim Mater, sed conclusus & signatus propter virginitatem, atque de virginitate Deiparæ hoc intelligunt Nylenus de Nativitate Domini Epiphanius sermone de laud. Deiparæ. Ambrosius de institut. Virg. cap. 8. Hieronymus lib. 1. contra Iovinianum, & lib. contra Helvidium. Petrus Chrysologus sermone 145. Georgius Nicomediensis orat. de oblat. Virg. Rupertus lib. 4. in Cant. Honorius in sigillo. & propterea Helychius hom. de Deipara, vocat eam Hortum non seminatam, fertilem, incultum. Vitem vinarum fetacem, valde fruentem, intactam: Turonem mundam, Columbam impollutam, Navem metellibus refertam, nullosque gentem gubernatores: & propterea eandem virginitatem Euternam vocat, quæ de ipsa iugiter ardeat. Ambrosius de institut. Virg. c. 9. Hortus, inquit, clausus est. Virgo servat fructus suos, non ascendunt in ea spiritus, sed una sua floreat, nemo auferat sepe in pudoris, quia scriptum est. Et de servent: emiserit mordebis serpent. Fons signatus est Virgo, nemo aquam tuam polluat, nemo conturbet, ut imaginem tuam in fonte tuo semper aservas. Ita Ambrosius. & Hieronymus loco citato addit hunc fontem signatum fecundum fuisse plurimarum virginum, quæ ex eo manarunt: Hortus, inquit, conclusus soror mea sponsa, hortus conclusus fons signatus. Quod clausum est, ait signa-

tum similitudinem habens matris Domini, matris & Virginis: unde & in sepulchro Saluatoris nemo, quod in petra purissima fuerat excelsum, nec ante, nec postea quisquam posuit est. tamen hac Virgo perpetua multarum est mater virginum. sequitur enim: Emissiones tua paradisi m. loquatur cum fructu pomorum: in malogratis, & pontis omnium virtutum signi ficut in virginitate continentur. Idem Hieronymus in Apologia ad Pamachium pro libris adversus Iovinianum de B. Virgine: Hortus, inquit, clausus, fons signatus, de quo fonte sic fluxus manat: iuxta Isaiam. Isai. 2. rigat currentem, vel funem, vel spinarum: fenum peccatorum, quibus ante alligamur spinarum, qua suffocant sementem patrie familias sic

Cant. 7. Vinea tuarum sicut acerbus vitis, valde laus Ulii de quo Cathusianus de laud. Virginitatis. 37. in vitici aceruo fecunditatem in laus Ulii: lilij virginitatem adumbrati docet, de hoc Carthusius, pluribus supra c. 8.

Eccles. 24. Flores mei fructus honoris, & honestatis, quibus verbis virginitatem, & fecunditatem Deiparæ indicari ostendimus supra cap. 8.

18 Proverb. 30. Tria sunt mihi difficilia, & quartum penitus ignoro. Quam aquila in celo, viam colubæ super petram, viam navis in medio mari, & viam viri in adolescentia: Ita legit vulgata, & septuaginta ita transtulerunt in græco verum ad quatuor præcipua vitæ Christianæ mysteria. Ascensionem, Resurrectionem, Passionem & Incarnationem plerique referunt, & illud in adolescentia, nonnulli in alia versione dicunt legi, in adolescentula, quoniam in Hebræo est verbum Alma, quod Virginem significat, & ita explicat Lyranus Proverb. 30. qui ad Christi Incarnationem de Virgine hunc locum accommodat, cui sanctius consentit, & Galatius lib. 7. de arcanis cap. 18. hanc enim vocem, Alma, ipsi septuaginta apud Isaiam capite 7. viderunt. & S. Matthæus cap. 1. eodem modo accipiendum docet, cum ex Isaiâ citat illud: Ecce Virgo concepit.

Eandem Deiparæ virginitatem multa quoque in Prophetis ostendunt. Isaias pluribus in locis. Nam c. 7. Ecce Virgo concepit, & pariet filium, quibus verbis non tantum virginitatem Deiparæ in Christi Conceptione, sed etiam in ipso partu præuaticatur. hunc locum non minus eruditè, quam copiose contra Iudæos persequitur Canisius lib. 2. de B. Virgine cap. 6.

Marc. 27

Isai. 2.

Cant. 9.

Penter val-

gin. ait. 37.

in vitici aceruo

fecunditatem in

laus Ulii.

lilij virginitatem

adumbrati docet,

de hoc Carthusius,

pluribus supra c. 8.

Eccles. 24.

Flores mei fructus

honoris, & honestatis,

quibus verbis virginitatem,

& fecunditatem Deiparæ

indicari ostendimus supra

cap. 8.

18 Proverb. 30.

Tria sunt mihi difficilia,

& quartum penitus ignoro.

Quam aquila in celo,

viam colubæ super petram,

viam navis in medio mari,

& viam viri in adolescentia:

Ita legit vulgata,

& septuaginta ita transtulerunt in

græco verum ad quatuor præcipua vitæ

Christianæ mysteria.

Ascensionem, Resurrectionem,

Passionem & Incarnationem plerique

referunt, & illud in adolescentia,

nonnulli in alia versione dicunt legi,

in adolescentula, quoniam in

Hebræo est verbum Alma, quod

Virginem significat, & ita explicat

Lyranus Proverb. 30. qui ad Christi

Incarnationem de Virgine hunc locum

accommodat, cui sanctius consentit,

& Galatius lib. 7. de arcanis cap. 18.

hanc enim vocem, Alma, ipsi septuaginta

apud Isaiam capite 7. viderunt.

& S. Matthæus cap. 1. eodem modo

accipiendum docet, cum ex Isaiâ citat

illud: Ecce Virgo concepit.

Eandem Deiparæ virginitatem multa

quoque in Prophetis ostendunt.

Isaias pluribus in locis.

Nam c. 7. Ecce Virgo concepit,

& pariet filium, quibus verbis non

tantum virginitatem Deiparæ in Christi

Conceptione, sed etiam in ipso partu

præuaticatur. hunc locum non

minus eruditè, quam copiose contra

Iudæos persequitur Canisius lib. 2. de

B. Virgine cap. 6.

- & Blasius Viegas in Apoc. 11. comm. 3. sect. 14. Ita quoque c. 11. habetur: *Egredietur virga de radice Iesse, & flos de radice ejus ascendet*, de quo Ephraem ser. de laud. Virg. ubi eam virgam, & Christum florem dicit. Idem Bernardus hom. 2. super missas est, & Hieronymus in Isaiam, & epist. 22. Vbi virga, inquit, mater est Domini simplex, pura, sincera, nullo extrinsecus germine coherens, & ad similitudinem Dei unione fecunda. Virga flos Christus est, dicam ego flos campi, & liliū conuallium. Ita Hieronymus. merito autem virgæ assimilatur Deipara, quod recta, tenera, & absque peccati modo sit.
- Isa. 19.* Et capite 19. *Ascendet Dominus super nubem levem*, id est, nullo humani seminis pondere praeuata, ut Ambrosius, & alij exponunt, de quo egi supra capite decimotertio.
- Isa. 35.* Et capite 33. *Latabitur deserta, & in via, & exultabit solitudo, & florebit quasi liliū*, quod pulchre Bonaventura in Speculo capite decimo de Virginitate Deiparæ exponit.
- Isa. 33.* Et cap. 35. de Christo: *Et ascendet sicut virgultum coram eo, & sicut radix de terra sitiēti*. quod Hieronymus ad virginitatem Deiparæ applicat, & pluribus expendit Canisius lococitato.
- Isa. 66.* Et c. 66. *Antequam parireris peperis, antequam uenires partus ejus peperis masculum*. Quia ut exponit Damascenus lib. 4. cap. 15. *Virgo sanctissima sine dolore peperit quem sine voluptate concepit*. hæc ex Isaiis.
- Ierem. 31.* Apud Ieremiam est locus ille celebris cap. 31. *Novum creauit Dominus super terram scæmina circumdabit virum*, quia sola Virgo sine viro concepit Christum, qui adhuc in utero matris erat vir omni sapientia perfectus, quod Augustinus egregie explicat in hunc sensum ser. 18. de sanctis, & Bernard. pulchre expendit homil. 2. super missas est: *Vir*, inquit, erat Iesus nec dum ætatem natus, sed sapientia, non ætate animi vigore, non viribus corporis, maturitate sensuum, non corpulentia membrorum.
- Ezech. 44.* Apud Ezechiel. 44. *Porta Orientalis clausa*, ut cap. 2. uberius dixi, hoc ipsum ostendebat ex Ambrosio de Institut. Virg. cap. 8. similiter id explicat Hieronymus in Apologia ad Pamachium, & in Ezech. c. 44. Augustinus ser. 2. de Natiuit. Chrysostomus orat. de Annuntiatione. Damascenus lib. 4. de fide cap. 15. & orat. 1. de Natiuit. Epiphanius sermone de

laud. Virg. Ildefonsus in sermo. de Assumptio. Damascenus ne sæpe, & alij. Addam verba Origenes hom. 2. ex varijs tom. 3. ubi Deiparæ virginitatem ex hac Porta Orientali clausa astruit: *Porta hæc*, inquit, *Orientalis, quæ respicit ad Orientem, semper clausa erit, & nemo intrabit per eam, nisi solus Pater*: sicut clausa lapide exiuit Dominus de sepulchro, ita clauso utero Virginis in hunc mundum intrauit sic Origenes. Ildefonsus verò in sermone de parturitione, & purificatione B. Virginis ex quodam hymno S. Ambrosij in honorem Virginis hæc habet.

Sua porta Christi peruisa

R. fides plena gratia

Transiit Rex, & permanes

Clausula, ut fuit per secula.

Danielis 2. *Lapis abscissus de monte sine manibus*, Christum significat lapidem pretiosum Lapidem de monte (id est, Virgine) sine viili opera genitum, ut cap. 5. diximus ex complurium Patrum sententia, & percussit statuam Nabuchodonosori per vium ostentam. Nam ex Hieronymo in epist. 22. *Christus lapis prædicatur abscissus de monte sine manibus*, significante (inquit Propheta) Virginem nasciturum de virgine: monnus quippe accipiuntur pro opere nuptiarum, ut ubi sinistra ejus sub capite meo, & dextera illius amplexabitur me, ita Hieronymus.

VIRGINITAS DEIPARÆ ALIQUIBUS GENTILIBUS PRÆSTENSA

20 Quoniam autem virginitas fecunda miraculum est longè maximum: Siquis faciem dem minus, inquit Ambrosius de Institut. Virg. c. mirabile 5. erat hominem resurrexisse, quam Virginem maxime parturire; etenim jam Elia precibus, Elisei orationibus mortui resurrexerant, nunquam autem 3. Reg. 11. ante, nunquam postea Virgo generauit. ita Ambr. 4. brosius, cui conionat Theophylactus: *Majus Theophrastus est*, inquit, *Christum à Virgine nasci, quam a mortuis resurgere*. Idcirco voluit Deus etiam Virginitatem gentilibus hanc Deiparæ virginitatem à Sibyllis celebrari, quas omnes refert ad verbum Is. & Canisius lib. 2. de B. Virg. cap. 7. Sanè Sibylla celebrata in Cæmæa apertè id vaticinatur, ex qua Virgilius celebrata ut Augustinus animaduertit libro 10. de Ciuit. Canisius cap. 27. & Constantinus Magnus oratione ad Virg. sanctum Cæsum cap. 20. integram ferè eglogam, cuius initium est: *Sicelides musæ, delum Confitebitur*: licet Potuico more ad alium sensum Magne detor-

detorserit. Nec illud silentio inuoluam, adeo exploratum apud veteres fuisse vaticinium in hoc Virgilij egioga ex Sibylla Cumæ a desumptum, ad Christum pertinere, vt Secundianus vir eloquentissimus præfati affessor, qui prius multos Christi anorum exoroclauebat, & Marcellianus Orator olim Christianorum hostis, & Verianus Pictor hunc Virgilij locum tractantes, & de Christo in eo agi aperte videntes, fidem Christianam non tantum amplexi sint, verum etiam pro eadem sub Decio Imperatore illustre martyrium subierunt. Rem gestam narrat breuiter Petrus de Natalibus in Catalogo Sanctorum lib. 7. cap. 41. & fufius reperitur descripta apud Surium 9. Augusti, quod die in Martyrologio memoria eorum recensetur. Virgilij carmina, quæ virginitatem Deiparæ indicant, hæc sunt.

*Vltima Cumæ venit iam carminis atas,
Magnus ab integro seclorum nascitur ordo:
Iam redit & Virgo, redeunt Saturni regna:
Iam noua progenies cælo demittitur alto.*

Nec Sibyllis solum, sed nonnullis etiam alijs gentilibus Deus optimus cognitam voluit Deiparæ virginitatem, habetur enim in historijs à Paulo Diacono Sigiberto, & alijs conscriptis, vt refert S. Thomas 2. 2. q. 2. art. 7. ad 3. Constantini tempore, & Helenæ, ut ait S. Thomas, seu potius Irenæus, inuentum fuisse sepulchrum, in quo iacebat homo auicem iam matrem habens in pectore cum hac inscriptione, *Christus nascitur ex Virgine*. Et ego credo in eum, & sol sub leuæ, & Constantini temporibus iterum me videbis Et Carnuti in Gailla Druides sapientissimi aram, vt cap. 5 diximus, dicantur eum hac inscriptione, *Virgini pariturus*.

Et quoniam Jeremias, ut refert S. Epiphanius in vitis Prophetarum Ægyptus prædixerat suorum simulachrorum ruinam, *Vbi Ægyptum*, inquit, *ascendit cum suo infante, Virgo enixa Deo simili*, ita Epiphanius. Ex hoc vaticinio ferunt Ægyptios, vt testatur Canisius libro 2. de B. Virgin cap. 17. Virginem in lecto, & infantem in præsepi passim collocare, simulque adorare solitos, & Rodericus Sanctius in historia Hispanica par. 2. cap. 40. narrat à Judæo librum vetustissimum reperiunt, dum vinum fodere, in quo triplici lingua scriptum erat, *Elium Dei matrem ex Virgine Maria*, & pro salute hominum passerunt, quod fufius cap. 4. descriptum est.

EXEMPLA ANIMALIUM, QUÆ absque concubitu produciuntur.

21. **Q**Uin etiam exemplis naturalibus animalium, quæ absque sexus coniunctione procreant, fecundam Deiparæ virginitatem auctori naturæ nequaquam impossibilem aliqui Patres Echnicis perluadere conantur.

Et quatinus Ambrosius lib. 1. de Virginitate eas Apibus assimilet, *Digna*, inquit, *virginitas, quæ apibus comparatur, sic laboriosa, sic pudica, sic continens. Hæc pascitur apes, nascitur concubitus, mella componit qui pergit hæc omnia virginibus accommodare, ea tamen ratione, quæ spes absque concubitu multiplicatur, optima similitudo duci potest ad Deiparæ fecunditatem virginem aliquo modo ostendendam.*

De hac verò apum incorruptione Virgilius lib. 4. Georgic. eleganter sic cecinit, vbi etiam earum procreationem indicat.

*Illum adeo placuisse apibus mirabile morem.
Quod nec concubitu maulget nec corpora segnet
In Venerem soluant, aut fetus mixtus edunt.
Verum ipsæ folijs natos, & manibus herbis.
Ore legunt.*

Ambrosius lib. 5. Hexametero, 10. ex vulturi hus, quos sine maculorum semine concipere, & generare testatur, argumentum ad Deiparæ virginitatem Echnicis lucendum, sic ducit per admirationem, *impossibile*, inquit, *putatur in Deimatre, quod in vulturbus possibile non negatur? Anis sine masculo parit, & nullum refellit, & quia desponsata viro Maria peperit, pudor eius facit questionem*, ita Ambrosius. Id quod ante Ambrosium animaduertit Basilus Basilien. homil. 8. Examer. vbi ait, *Vultures magna ex parte parere sine coitu, quæ subuentanea fecunda ferre, & esse longissima vitæ, quibus ad centenos usque annos plerumque vitæ protenditur, ex quibus ostendit Dei virtute potuisse Virginem parere, virginitate illibata permanente.*

Ruffinus in symbolo Apostolorum ex auct. illa, quam Phæniciem vocant ad idem ostendendum exemplum ducit, *Quid*, inquit, *mirum videatur si Virgo conceperit cum Orientis auctem, quam Phæniciem vocant, in tantum sine coniuge nasci, vel renasci constet, ut semper & una sit, & semper sibi ipsa nascendo, vel renascendo succedat in culla.*

Alia

Aliud quoque exemplum fecunditatis virginæ, quæ in Deipara invenitur nobis suppetant Equæ in Cappadocia, & in quadam parte Hispaniæ, quarum hoc loco nequaquam meminissim, nisi graves Auctores id scriptis prodidissent.

August.

S. Augustinus lib. 21. de Civit. Dei, cap. 5. inter complura nature admirabilia, quæ recenset, & hoc inserit: In Cappadocia, inquit, perhibent vento Equas concipere, eosdemq; sæpius non amplius triennio vivere sic ille. Quod ipsum testatur Solinus in descriptione Capadociæ: Sed & complures asserunt, Equas vento fauonio, seu zephyro concipere. ita Virgilius lib. 3. Georgic. loquens de conceptu Equarum verno tempore.

Ille ore omnes versa in zephyrum stant rupibus alis.

Exoptantq; leues curas & sæpe sine ullis
Coniugis vento grauius (mirab. l. dictu.)

Plinius.

Cui consentit Plinius lib. 8. cap. 42. Constat, inquit, in Lusitania circa Olyssiponem oppidum, & Tagum amnem Equas fauonio flante obuersas animalem concipere sp. ritum, atque partum fieri & gigni perniciosissimum, ita sed triennium non excedere Varro lib. 2. de re rustica cap. 1. Infatura, inquit, res incredibilis est in Hispania, sed est vera, quod in Lusitania, ubi est oppidum Olyssippo monte sagri quædam è vento concipiunt certo tempore Equæ harum pulli non plus triennium vivunt.

Columel.

Columella lib. 5. cap. 27. asserit hoc esse notissimum, & accidere in facto monte. Hispaniæ, qui procurrit in Occidentem iuxta Oceanum. Quare his exemplis rectè ostenditur diuinæ potentiæ non repugnare Deiparam virginatē illibata permanente, de Spiritu sancto concepisse.

August.

Ex radio
sola in
speculo.

Augustinus quoque serm. 3. Aduent. ad virginatē Deiparæ confirmandam, ex solis radio exemplum adducit: Solis, inquit, radius specula penetrat, & soliditatem eius insensibili subtilitate pertransit, & talis videtur intrinsecus qualis extra. Itaque si uires nec cum ingreditur violas nec cum egreditur distat, quia ad ingressum, & regressum eius speculum integrum persurgat, speculum ergo non rumpit radius solis; integritatem Virginis ingressus, aut regressus nunquid vitare potuit Deitatis? sic Augustinus.

Hieron.

Ex mar
garita in

Hieronymus vero epist. 22. Margaritæ, quæ in concha gignitur, exemplo vitur: Lego de spinis rosam, de terra aurum, de concha margaritam.

concha enim solo celesti rore perfusa margaritam gignit. ita Hieronymus.

Similiter & Damascenus orat. 1. de Natiuit. eleganter conchæ proprietatem Deiparæ virginitati accommodat: Latentur, inquit, celi, & exultat terra, commouetur mundi mare, in ipso enim concha gignitur, quæ celestis ex diuinitate fulgetra in uero concipiet, & Christum ingenitum præij unionem pariet; ex qua Rex gloria carnis purpura conuestitus, ad captiuos se conferens, remissionem, ac veniam prædicabit, hæc ille. Spectans ad purpuram, quæ est ex concharum genere, ex qua regis dignitatis indumentum conficitur.

Denique Ambrosius epist. 81. ad Siriciū Papam hoc ipsum confirmat alijs exemplis ex sacris litteris petitis: Non excedit, inquit, si dem quod homo extitit de Virgine quando petra fontem profluit scaturiens, ferrum super aquas nascitur, homo super aquas pedibus ambulauit. Ergo si hominem unda portauit, non potius hominem Virgo generare? si quæ h. miam, de quo legimus, Emittet illis Dominus hominem, qui saluat faciet eos & potius eris Dominus Aegypti. hæc Ambrosius.

Idem S. Ambrosius in Psal. 21. exponens illud eiusdem Psal. Ego autem vermis sum, & non homo, aliud exemplum ex vermi, qui non ex semine gignitur, affert, cui propterea Dominus se comparat, quod etiam astruit Euthymius in eundem Psal. ut cap. 23. dixi. verba Ambrosij hæc sunt, Cur totius Dominus creatura vermiculo se voluerit comparari possumus hoc quidem humilitati primitus assignare, quæ sanctorum virtus est maxima sicut sanctus Moyses ante Deum mutum se animal proficitur: David pulicem se sæpe commemorat; sed magis illud accipiendum puio, quoniam vermi nulla extrinsecus admixtione alieni corporis, sed de sola, & pura terra procreatur, idè illum comparatum Domino, quoniam, & ipse Saluator de sola, & pura Maria generatur. legimus etiam in libro M. ysi, de manna vermiculos procreatos, digna planè, & iusta comparatio, siquidem de manna vermiculus gignitur, & Dominus Christus de Virgine procreatur. Quin potius ipsam Mariam, Deiparam Manna dixerim, quia est subtilis, & splendida, Manna suauis, & Virgo, quæ voluit celestis veniens, cuius conuiuio Eccl. saryum populus cibum dulciorem melle, int. defluxit Christum, quem quod edere, aut manducare n. glexerit, vitam in semetipso habere non poterit. sic Ambrosius.

Bernard. 22. *Et quidem Deum, inquit Bernard. hom.,*
Virgo mater Deum
decebat. 2. *super missus est huiusmodi decebat natiuitas*
qua non nisi de Virgine nasceretur. Talis congrue-
bat & virgini partus, ut non pareret nisi Deum.
 Idem ser. 4. de Assumpt. *Neq. filius adus Vir-*
ginis, nec Deum decuit partus alter. sic Bernard.

Ignat. S. Ignatius epist. ad Heronem: *Ad corpus,*
inquit, ex quatuor elementis confectum est, Eua
corpus ex ipsius Adæ latere, & insolens, admiran-
diusq. partus ille Domini ex sola Virgine, non quod
deestanda sit legitima commixtio, sed quod hui-
usmodi partus decebat Deum, decebat namque
creatorem non consueto, sed peregrino, & admi-
rando utriusq. utpote omnium opificem. hæc
sanctus Ignatius.

August. Augustinus libro de Assumpt. *Humilita-*
ti, inquit, naturam sumens de sanctificatione cor-
pore, & immaculatam de immaculato, non enim
talis conceptus, talisq. partus, nisi Deum decuerat
qui venerat redimere quos voluit creare, creare
profecto potestate, redimere humilitate. hæc Au-
gustinus.

S. Anton. Et cetero S. Antonius 4. part. tit. 15. capit.
 20. §. 8. ait Virginem de congruo meruisse
Virginita-
ti Maria
tribuitur
inter alia
quod de
congruo
meruit ef-
fic matrem
Dni.
 20. §. 8. ait Virginem de congruo meruisse
 fieri matrem Dei, merito sue fidei, spei, chari-
 tatis, ac perfectissimæ humilitatis, & Eccle-
 siæ canit: *Quia quem meruisti portare resurre-*
xisti, de quo S. Thomas 7. par. quæst. 2. ait. 17.
ad 3. verum hoc meritum de congruo virgi-
nitati etiam eius adscribunt complures Pa-
tres, quos affert Canisius lib. 2. de B. Virgi-
ne cap. 16. & inter alios Ambrosius epistol.

Offic. Eccl. 22. *Quanta, inquit, sit virginis gloria, quæ*
meruit à Christo elegi, ut esset etiam corporale
Dei Templum. & Hieronymus epistol. 22. ad
Eustochium, Tania, inquit, puritas Maria
existit, ut mereretur effici mater filij Dei. Hinc
est, quod ex hac conceptione, & partu filij
Dei Virgo purissima euasit. quare Chrysos-
logus sermone 142. in tuo, inquit, conceptu, in
tuopartu creuit pudor, & aucta est castitas, in-
tegritas roborata est, & solidata virginitas, om-
nes perseverauerunt virtutes. ita Chrysologus.

Idem ser. Idem habet Ildesonus sermo. 5. de Assum-
 ptione, quem infra citabimus, & Chrysosto-
 mus sermone de B. Virgine: *Cum enim, in-*
quit, B. Maria supra omnem humanam natu-
ram castitatem seruaret, propterea Christum
Dominum in ventre concepit. & Bernardus hom-
il. 1. super missus est: Nec mediocriter, inquit,
placet Deo illa anima, in qua & humilitas com-
mendat virginitatem, & virginitas exornat hui-

mitatem, sed quanta putas veneratione digna
est, in qua humilitatem exalat fecunditas, &
parius consecrat virginitatem. Idem homil. 2.
Singulari, inquit, consecuta es benedictionem,
ut nec sterilia maneat, nec cum dolore partu-
rias, quoniam ex eodem, Nec si fieri radis
minuit suam claritatem, nec Virg. n. filius suam
integritatem.

VIRGINITAS DEIPARÆ DEO

gratissima, & voto et consecrata,
& à quo tempore.

Cum autem perfectionis opera (inquit D. 20
 Thomas 3. part. q. 28. art. 4.) magis sint S. Thom.
 laudabilia si ex voto celebrentur: virginitas Virginitas
 autem in matre Dei præcipue debuit polleere, Deiparæ
 ideò conueniens fuit, ut virginitas eius ex voto fuit ex
 ellet. Deo consecrata, & addit. Eam simul cum voto.
 S. Iosepho sponso, virginis votum emisisse
 antequam annuntiaretur ab Angelo, quod
 efficaciter probat Augustinus lib. de lan- *Aug.*
 sta virginitate cap. 4. *Quia annuncianti, in*
quit, Angelo Maria respondit. Quomodo fiet
istud, quoniam virum non cognosco? quod profe-
cto non diceret, nisi prius se Virginem Deo vouis-
set. Idem eadem ratione probat Nyssenus in
oratione de Christi Nativitate & Anselmus de ex
cell. Virg. cap. 4 & Bernard. hom. 4. super mis-
 Bernard.

Sed rogabit quispiam, an Virgo sanctissi-
 ma omnium prima & virginitatem seruauit,
 & virginis votum Deo nuncupauit, quan-
 do item illud emisit. Ad quod breuiter di-
 co, in lege veteri non defuisse aliquos, qui
 virginitatem seruauit, virginibus quoque
 in templo ierosolymitano peculiatem ad o-
 randum locum ab alijs mulieribus diuersum
 esse tributum, in quo Deipara etiam post par-
 tum orabat, ut ex Origine, Basilio, Nysseno, &
 alijs supra diximus: tamen de nullo ex sa-
 cris litteris habetur ante Deiparam virgini-
 tatem Deo vouisse: etenim Maria soror
 Moysis existimatur Virgo à Nysseno libro
 de virginitate cap. 9 & ab Ambrosio lib. 1. de
 virgin. & epist. 81. cuius hæc sunt verba: *In ve-*
ters, inquit, testamento Virgo Hebræorum per
mara duxit exercitum, in nouo testamento Virgo
regis Aula celestis electa est ad salutem, & Chry-
sologus serm. 146. indicat, eam Virginem &
typum gessisse Deiparæ in cantico in egressu
ex mari rubro: quamuis Ioseph lib. 3. antiq. antiqui-
cap.

cap. 2 dicat: Mariam sororem Moyſi vxorem
 fuiſſe Hur. S. Ignatius epiſt. ad Philadelphien-
 ſes inter virgines reponit Eliam, Iſue, Mel-
 chiſedech, Eliſum, & Ieremiam. & de Elia
 idem affirmat Ambroſius lib. 1. de Virginibus
 de Ieremia autem Hieronymus prologo in Ie-
 remiam, dicit eum virginitate ſua euangeli-
 cum virum Chriſti Eccleſie dedicaffe. Idem
 affirmat Damascenus lib. 4. de fide cap. 25 de
 tribus pueris, quorum corpora vult per vir-
 ginitatem factum, vt igne confici nequuerint.
 Idem de Daniele, cuius corpus virginitate, ait
 Damascenus, ſolidatum, ita vt leonum den-
 tes illi inſigi non potuerint. Verum hi abſ-
 que voto, ſimiliter & alij pauci ante Deipa-
 ram virginitem coluerunt: nam vt recte ait
 Ambroſius lib. 1. de Virginibus: *Virgines in ve-*
teris ſunt ameno in figura con inebant illa, vt ef-
ſet indicia futurorum: figura enim in paucis eſt,
vita in pluribus ita Ambroſius: ſed vt omittam
 Eſſenos, de quibus Ioseph libro 13. antiqu. cap.
 8 qui continentiam ſeruabant, & Sibyllas vir-
 gines, de quibus Hieronym. lib. 1. contra Io-
 uinianum, Prima quæ virginis votum le-
 gitur Deo conſecraſſe, fuit Deipara. & ratio-
 nem indicat S. Thomas 3. part. quæſt. 25. art.
 4. ad 2. quia cum hoc votum ad ſtatum per-
 ſectionis pertineat, dequit, vt in lege gratiæ i-
 nitium haberet à Chriſto & à matre eius. Hoc
 affirmant plerique Doctores, I. de ſonſus ſerm.
 3. de Aſſumpt. De iſta, inquit, dicitur optimam
 partem elegit, quia prima omnium ſcænarum
 Deo virginitem obtulit, & idcirco promeruit,
 vt Dei filius ex ea corpus noſtra redemptionis ſus-
 ciperet. Beda homil. de Annunc. Verò, inquit,
 gratia plena, cui diuino munere collatum eſt, vt
 prima inter ſcæminas gloriſſimum Deo virgi-
 nitatis munus offerret. Idem Gloſſa ordinaria
 ex Gregorio in Luc. 2. Bernardus hom. 2. & 3.
 ſuper miſſus eſt, & ſerm. Signum magnum. Al-
 bertus ſuper miſſus eſt c. 82. Rupertus lib. 3. in
 S. Antonin. Cant. 3. Antoninus 4. par. tit. 1. c. 20. §. 10. &
 alij Scholaſtici in 4. diſtin. 30. Denique S. Bar-
 tholomæus Apoſt. apud Abdiam lib. 8. hiſt.
 Apoſt. cum de fili Dei Incarnatione in vtero
 virginis diſſereret, ſubiungit: *Hac autem Virgo*
cum exaceretur omnem virum, & ipſa ſeruauit
de virginis votum prima Deo omnipotenti vo-
uit, ſum à nullo homine, nec verbo didiciſſet. neq;
exemplo ad imitationem fuiſſet inuitata: nulli e-
nim hoc votum antea obtulerat. ita ibi. & hoc
quidem adeo nouum fuit in veteri lege, vt Jo-

annes Patriarcha Ieroſolymitanus, qui vixit,
 ex Chryſtophoro de Caltro anno 795. in lib. Ioan. Pa-
 de Inſtitut. Monach. cap. 35. hæc verba ha-
 beat, agens enim de eo, quod euenit quando ſolym.
 Sacerdotes cognouerunt eam virginitem Caſtra.
 Deo vouiſſe: Vnde, inquit, cum catuſ proſſorum
 huius religionis audiſſet in Ierusalem iuueni-
 lam vouiſſe Deo virginalem continentiam, con-
 ſiſtim perpendit, quod aduentus filij Dei propo-
 in ſanctis erat. hæc ille.

24. Ceterum ab initio vſus rationis Deipa-
 ra habuit propositum ſeruandi virginitem ab initio
 voluntate abſoluta, & efficaci, vt recte probat S. Thom.
 Suarez tom. 2. in 3. par. diſput. 6. & D. Thom. ſumma
 loc. cit. idem affirmat cum ait, eam ſemper ha-
 buiſſe virginitem in deſiderio. & ratio eſt, quia
 quia vt ait S. Thom. 4. diſtin. 34. art. 2. ad 2. ſeruand
 poſt ſufficientem hominum propagationem de ea vir-
 ginitas non erat vetita, vt ex ijs, quos in lege emiſſi
 veteri illam ſeruaffe ſupra diximus, manife-
 ſtum eſt: ſed certiffimum eſt multorum ſen-
 tentia Virginem donis Spiritus ſancti abunde
 præditam, & ſapientiſſimam cognouiſſe ab
 initio vſus rationis virginitem ſibi eſſe me-
 liorem, & à Spiritu ſancto ad hoc peculiariter radem
 permotam, & reuelationem à Deo habuiſſe
 huius rei votum ab ea fore ſibi gratum, &
 quando contraxit cum Ioseph, reuelatione
 didicit eum in idem propositum conſenſu-
 ram. quare coniugium illud nec propositum,
 nec voto Deiparæ repugnaffe. Quocirca ex
 dictis ſicuti propositum virginis ſeruand
 hæc habuit ab initio vſus rationis, ita ſtatim
 de eodem votum Deo obtuliſſe exiſtiman-
 da eſt, quare Bernardus de hac reuelatione Bernard.
 homil. 3. ſuper miſſus eſt: Tu, inquit, Virgo
 non dicam præceptum virginis, ſed nec con-
 ſilium, nec exemplum habebas, niſi quod vnus
 docebat te de omnibus, ac ſermo Dei virtus, & ef-
 ficax ante tibi factus eſt magiſter, quam filius,
 prius reſtruxit mentem, quam inuuit carnem.
 hæc Bernardus.

Et quod Ioseph ſponſus, quæ Virginem etiam
 fuiſſe probat Hierony. contra Heliodium, & euſe-
 Auguſtinus ſer. 15. de Natiuit. Domini, & alij, conueni-
 & nos vberius in tract. de Virginib. ſect. 2. ma-
 gna reuerentia Virginis propositum cuſtodie
 rit, pulchrè Auguſt. lib. de ſancta virginitate
 cap. 4. Deſponſata, inquit, eſt viro iuſto non vo-
 lenter ablatus, ſed potius contra violentos cuſto-
 dituro, quod ipſa iam vouerat. Idem Nyſſenus Nyſſen.
 orat. de Chriſti Natiuit. Epiphanius hæc 78. Epiph.
 Grego.

Gregor. Damasc. Gregorius homil. 26. & Damascenus orat. 1. de dorm. Cum ad aetatis florem perveniret, atque intra Templi septa manere lege prohiberetur sponso, hoc est virginis custodi Iosepho ad sacerdotum choro traditur & alludit ad historiam illam quam Nyssenus loc. cit. tangit, Sacerdotes scilicet, cognito Virginis voto de servanda virginitate, diuino iudicio eam desponsasse Iosepho. historiam hanc vide apud Nyssenum, Si meonem Metaphrastem in orat. de vita, & dormit. Deip. Nicephorum lib. 2. de hist. ecel. cap. 7. Georgium Cedrenum in compend. histor. eam indicat, Germanus Patriarcha Constantinopolitanus orat. de Virg. oblat. & nos cap. 8. eam attulimus.

25 Verum difficultas esse posset, quo tempore Virgo beatissima vsum rationis habere cepit, quia de re dico ex grauissimorum auctorum sententia, eam peculiari Dei beneficio habuisse actualem rationis vsum in vtero matris, atque adeo in ipso articulo suae immaculate Conceptionis. Ita S. Bernardinus Sen. tom. 2. serm. 5. 1. art. 1. c. 2. Beata, inquit, Virgo etiam dum erat in vtero matris habuit vsum liberi arbitrij, atq. lumen perfectum in intellectu & ratione: prout secundum quosdam fuit tunc in sublimiori contemplationis statu, quam vnquam fuerit aliqua creatura humana in perfecta aetate: & licet in vtero matris sua sicut & ceteri infantes dormiret, attamen somnus, qui abyssat, & sepelit in nobis rationis, & liberi arbitrij usus, & per consequens actum merendi, non credo quod talia fuerit in ipsa operatus, sed anima sua liberè, ac merito actu tunc tenebat in Deum, unde illo tempore erat perfectè or contemplatrix, quam vnquam fuisse aliquis alius dum vigilauit: unde & Cant. 5. ipsa ait, Ego dormio, & cor meum vigilat, scilicet, in contemplatione perfectà à nulla actione debilitata. haec tenet S. Bernardinus. Idem tom. 1. sermo. 61. ad tantam vult contemplationem sublimatam esse, vt perfectius videret Deum, quam vnquam fuit contemplatus aliquis in perfecta aetate, hoc etiam de vfu rationis in matris vtero tenent plerique Thomistae Caietani in 3. par. q. 27. art. 3. Viguerius in Instit. cap. 5 §. 3. vers. 9. Suarez tom. 2. in 3. par. disp. 4. sect. 7. & Barada lib. 6. c. 3. & ratio S. Bernardini loc. cit. & aliorum, quia non est Virgini denegandum hoc privilegium, quod concessum est S. Ioan. Baptista in sanctificatione ex communi fere Patrum sententia, vt videre est apud Ambrosium in Luc. 1. Habebat, in-

quit, Ioannes intelligendi sensum, qui exultandi habebat affectum. Leo serm. 10. de Natiu. Praecursor, inquit, spiritum prophetiae intra viscera matris accepit. Hieronym. epist. 7. audiebat verba Domini per os virginis personans. Origen. homil. 7. in Luc. docet illud exultasse Ioannem in gaudio, significare actum vitae, qui cognitionem supponit: Quamuis enim exultare simpliciter metaphorice tribuatur aliquando rebus inanimatis, vt cum dicitur: Montes exultasti sicut arietes, exultare tamen in gaudio non sumi metaphorice. Ita Origines. & Ecclesia in hym. Senferas Regem ibi alamo manentem, & alij plures in eandem sententiam de S. Ioan. loquuntur. & quomodo S. Thom. 3. par. q. 27. S. Thom. art. 3. neget de B. Virgine, & art. 6. neget etiam de S. Ioan. Baptista, eos in matris vtero vsum rationis habuisse; Quoniam hoc est, inquit speciale privilegium Christi: verum tamen hoc de S. Ioan. docent citati DD. & Caietani non negat. Praeterea hoc privilegium Virgini factum non derogat Christo, quippe qui habuit vsum rationis cum clara Dei visione, quam non habuit Virgo. & sanè videtur hoc privilegium consentaneum excellentiae Virginis, & quia haec cognitio Virginis eo tempore potissimum circa Deum, & res diuinas versabatur. Quomodo potuit fieri per actum perfectum fidei, vel per scientiam supernaturalem insulam mysteriorum fidei: potuit etiam Deus conferre Virgini aliquas species per se infusas, vt per lumen fidei, & per ipsas sine dependentia à phantasmatis intelligeret, & operaretur, vel etiam confortare imaginatiuam, vt cooperaretur, de quo vide Suarez loco citat. Huius rei figura praecessit in Esther, de qua Esther. 2. Placuit ei nimirum Assuero, & inuenit gratiam in conspectu illius, & praecepit Eunuchis, vt acceleraret mundum muliebrem, & traderet ei partes suas, & septem puellas speciosissimas de domo Regis, & tam ipsam, quam pedissequas eius orneret, atq. excoleret. ita Deus Virgini, quam in futuram matrem elegerat, mundum seu ornatum muliebrem accelerauit in ipsa Conceptione conferens ei lumen, & speciosissimas pedissequas, id est, virtutes actu ornatas, quibus, s. per vsum rationis posset uti.

26 Ex ijs, quae diximus, infero Virginem sanctissimam in ipso exordio suae immaculae Conceptionis virginis votum Deo obtulisse: cum enim vsum haberet rationis, & à Deo optimo per reuelationem hoc sibi gratum esse significauit.

K k k z

gnifi-

Leo.

Hieron.
Origenes
Luc. 1.

Psal. 123.

Offic. Ecel.

S. Thom.

Caietani.

Quomodo
Virgo in
vtero ma-
tris vsum
habuit
rationis.

Suarez.

Esther 2.

Dei para-
voti vir-
ginitatis
in instanti
Conceptionis
emissio.

Cant. 2.

S. Bernardinus.

Iacob. Episcopus. Christianopolitanus. Luc. 1.

Barraada. Deipara inter virgines principatum obtinet.

Offic. Eccl.

Damasce.

significatur esset, ipsa Spiritus S. gratiam, quæ nescit tarda molimina, sequens, per votum Deo se ipsam consecrauit, iuxta illud Cant. 2. *Delectus meus mihi, & ego illi, qui pascitur inter lilia*: quia cum jam tunc per usum rationis acceleratum tota ferretur in Deum, quem lilijs virginis delectari sciebat, & ipsa virginitem illi obtulit. Hanc sententiam sequitur Suarez, qui eam hoc votum fecisse ab initio usus rationis docet, quem usum loco citato in ipsa conceptione vult ei acceleratum: & S. Bernardini sententiæ est valde conforme, qui eam contemplatricem perfectam eo tempore fuisse affirmat. Idem asseruit Iacobus Episcopus Christianopolitanus super Magnificat, ad illa verba: *Fecit in me magna qui potens est*. & addit esse opinionem aliorum dicentium Deiparam illico post sanctificationem votum virginis fecisse. hoc etiam expressè docet Barraadaloc. cit. Quo circa meritò Deipara sanctissima inter Virgines principatum tenet: tum quia præ alijs vehementiori, efficaciori quæ actu, quo ex majori gratia, & charitate procedebat ab initio sui usus rationis Deo virginitem suam præclare obtulit: tum quia illibata puritate illam seruauit, quippe quæ in se carnis rebellionem, & fornicis actum, quem in ea extinctum semper fuisse cap. 7. diximus, vultum sensu, quod maiorem arguit super Adversarium potestatem, ut bellum ne mouere quidem posset, virtutesque omnes, quibus virginitas exornatur, humilitatem, silentium, pudorem, temperantiam, & reliquas maxime opere coluit, ejusque virginitas fecunda fuit, quod inter virgines ei soli conuenit.

Quare Ecclesia ad eam *Sancta, & immaculata* virginitas, quibus te lassidibus offeram nescio, quia quam cæli capere non poterant, tuo gremio contulisti. Hoc insinuare videtur Damascenus orat. 1. de Nati. cum eam appellat solam Virginem, ac semper Virginem solam, & mente & anima virginitem perpetuò coluisse, quibus verbis non negat complures fuisse, quæ ab exordio usus rationis virginitem seruare decreverint. Verum quia usum rationis exactis aliquot annis accipere, in illis annis nihil de virginitate colenda cogitarunt. At Deipara sola perpetuò virginitem coluit, quia ab instanti suæ immaculatæ conceptionis usu rationis prædita virginitem Deo obtulit.

IN LEGE EUANGELICA INNUMEROS viri, quæ sexus homines Deipara virginem exemplo, ac patrocinio illibatam virginitem, complures alios perpetuam continentiam coluisse.

27 **A** Dhæc quamuis, ut diximus, nonnulli, sed tamen pauci, ut ait Ambrosius de Institut. Virg. cap. 7. & Nazianzenus carmine de virginitate in lege veteri virginitem seruasse dicantur; Deipara tamen prima omnium virginis votum Deo consecrasse, atque hujus virtutis primitias voto consignatas celesti sponso obtulisse legitur, cujus exemplum postea innumera, tum mulierum, tum virorum multitudo in lege euangelica sunt imitati, quod eleganter Nazianzenus in carmine de virginitate sic cecinit.

Ante quidem umbræ in paucis splendore micabat;

Dum lex jura daret terris, & in orbe vigeret

Exiguus splendensq. notæ.

At postquam Christus per casta viscera matris Absque patre, & radiis, vita progressus in auras Lustrauit muliebri genus, tum denique nostro Virginitas generi præclaro lumine fulsi.

Quare Ambrosius de Institut. Virg. cap. 5. Ambrosius. Egregia, inquit, Maria, quæ signum sacra virginis extulit, & intemerata virginis primum Christo vexillum seruauit, & omnes ad cultum virginis S. Mariae advocantur exemplo? & tunc ut idem ait Ambrosius lib. de virginibus, toto orbe diffusis corporibus humanis vita celestibus usus (sic enim virginitatem vocat) moleuit. Hæc est, inquit, illa celestis munda, quam laudantur exercitus Angelorum promittebat in terra, & summum Virginitatem, inquit, non facile inuenimus in terra, nisi postea quam Deus in hac terreni corporis membra descendit, quæ igitur neget hanc vitam fluxisse de cælo, & cælo accersuit, quod imitaretur in terra sic ille. Et Hieronymus epist. 22. ad Eustochium: *Mibi, inquit, virginitas in Maria dedicata, & Christo, & intra: Mors per Euam vita per Mariam, ideoq. & diuini virginis donum fluxit in feminas: quia caput à femina statim, ut filius Dei ingressus est super terram: nouam sibi familiam instituit, ut qui ab Angelis adorabatur in cælo, haberet Angelos & in terris. Tunc Holofernis caput Iudith continens amputauit, & in Apologia ad Pammachium pro libris aduersus Iovinianum: Christus, inquit, virgo, Virgo Maria utriusque sexus virginem dedicauit.*

Hinc

S. Anto-
ninus
Car. dia-
conus
Virgo
Apoc. 19.

Hinc est, quod ab Ecclesia in Litanij Deipara sacratissima, quemadmodum animaduertit S. Antoninus 4. p. tit. 1. §. c. 20. §. 10. Virgo Virginum consalutatur, quæ geminatio eius supra reliquas virgines excellentiam offendit: ita enim Christus per excellentiam: Rex regum, & Dominus dominantium Apoc. 19. appellatur, & in naturalibus Rosa flos florum; non solum enim reliquorum hominum, ut diximus, verum etiam angelorum virginitatem sua perfectione excedit. Angeli namque eam à natura habent, estque illis necessaria, & in natura impassibili, virginitas verò Deiparæ est à gratia, fuitque voluntaria, & in natura fragili: ac proinde Deiparæ virginitas ex S. Antonino Angelorum puritate vtilior, nobilior, atque laudabilior, censetur. Deinde geminatio illa, ut docet Albertus Magnus super Missus est cap. 82. apud S. Antoninum loc. cit. indicat Deiparam reliquorum virginum esse matrem. Beata enim Virgo ex Alberto est mater omnium in virginitate, quia Prima sine præcepto, sine consilio, sine exemplo gloriosum virginitatis munus Deo obtulit, & per votum virginitatis ab ea cmissum, opprobrium virginitatis abstulit, quia maledicta in lege dicebatur stentis, & eam in se consecrauit. & sic omnes virgines per imitationem sui genuit: ita apud S. Antoninum.

Alb. Mag.
S. Anto-
ninus
Alb. Mag.

Ambros.
Hieron.
Cant. 4.

28. Quare Ambrosius lib. de Institut. Virg. c. 6. Mariæ, inquit, exemplo cetera ad integritatis studium prouocatur. & Hieronymus lib. 2. contra Iouianum, ut supra diximus, illud Cant. 4. Fons signatus, explicat de virginitate Deiparæ; additque fontem hunc signatum alias virgines emittere, quod ex eodem loco Canonicorum confirmat: verba Hieronymi de hoc fonte signato hæc sunt: Quod, inquit, signatum est si multitudinem habes matris Domini: matris. & virginis. & thox: Et tamen hac Virgo perpetua multarum est mater virginum: sequitur enim Missiones tua paradisi maligranatorum cum fructu pomorum: maligranatis & pomis omnium virtutum significatur in virginitate contentus. hæc Hieronymus.

Damasc.

Et Damascenus orat. 1. de Natiuit. Virginem alloquens: Tu, inquit, virginitatis feracissima planta par te enim virginitatis pulchritudo latissime sese diffudit sic Damascenus.

Epiphani-
Deipara
Virgo

Imò Epiphanius hæref. 78. probans virginitatem Deiparæ, affirmat suo tempore Virgines in honorem, & imitationem Deiparæ vir-

ginitatem seruare solitas Etiam nunc, inquit, in nomen ipsius Mariæ virgines degere contentum esse videtur, & castitatem seruare. & continere: adeo verum est illud Ambrosij libro 2. de Virginitate, exemplis potius homines moueri, quam præceptis. Memorat Glycas Pulcheriam Augustam Marciani Imperatoris coniugem, Deiparæ virginitatem consecrasse, eamque illi batam custodisse usque ad finem.

Glycas.
Pulcheria
Augusta

Et de S. Edmundo, qui postea fuit Archiepiscopus Cantuariensis, memoriam proditum est in eius vita apud Surium mense Nouemb. 80. apud Vincentium Beluac. lib. 31. spec. hist. c. 70. & 71. eum ex consilio cuiusdam Sacerdotis perpetuam virginitatem coram Virginis Imagine vouisse, & annulum, in quo insculpi fecerat salutationem angelicam, in ipsius Imaginis digito posuisse: ex quo tempore, sicut ipse in obitu fassus est, quoties eiusdem Virginis præsidium inuocauit, ipsa in tentatione prodentium, in persecutione solatiū, in tribulatione remediū, in dolore gaudium sibi celeriter impetrauit. in annulo quoque quo post mortem more pontificali S. Edmundus fuit sepultus, inuentum est insculptum, & inscriptum cunctis videntibus, atque mirantibus istud, Ave, seu angelica salutio.

S. Edmunda
B. Virg. o.
pe virgi-
nitate
Surius
Beluacem

Potest de ingenti Virginum utriusque sexus multitudine, qui exemplum Deiparæ sunt imitati, in præsentia aliquid breuiter perstringere decreueram: sed cum ea tractatio in maiorem, quam cogitaueram, magnitudinem euasisset, peculiarem ea de re tractatum edidimus, ubi copiose de iis egimus, eumque ad finem operis repositimus.

29. Nec tantum Deiparæ suo exemplo, verum etiam peculiari patrocinio, atque præsidio Virgines ad virginitatem, alioque ad continentiam seruandam iuuat. Nam & Reginaldus grauiter ægrotanti, teste sancto Antonino cōmuni 3. part. hist. tit. 23. c. 4. §. 4. qui postea in Ord. innat. Prædicatorum à S. Dominico est cooperatus, Reginaldus cum vigilaret apparuit B. Virgo, eiusque singulas corporis partes vnctione quadam perunxit, quo non solum integræ sospitati restituitur, sed etiam carnem eius ab ardore concupiscentiæ temperauit, ut ne paruus quidem iudine, ac libidinis motus in eo pullularit. Eadem Virgo v. virginis, sanctissima cum puero Iesu, vigilanti beato munere Ignatio Loyolæ, cum ad huc esset in seculari donatiōis vita, sese ostendit, & turpiū ac obscenarum Ignatii rerum Imagines ex eius animo deterfit, ita ut Loyola

Deipara
omnis ad
Virgines
continentiam
Reginaldus
ægrotanti
sancto Antonio
cōmuni 3. part.
hist. tit. 23. c. 4.
§. 4. qui postea
in Ord. innat.
Prædicatorum
à S. Dominico
est cooperatus,
Reginaldus
cum vigilaret
apparuit B. Virgo,
eiusque singulas
corporis partes
vnctione quadam
perunxit, quo non
solum integræ
sospitati restituitur,
sed etiam carnem
eius ab ardore
concupiscentiæ
temperauit, ut
ne paruus quidem
iudine, ac libidinis
motus in eo
pullularit. Eadem
Virgo v. virginis,
sanctissima cum
puero Iesu, vigilanti
beato munere
Ignatio Loyolæ,
cum ad huc esset
in seculari donatiōis
vita, sese ostendit,
& turpiū ac
obscenarum
Ignatii rerum
Imagines ex eius
animo deterfit, ita
ut Loyola

Ribaden.
Damasce.

Ambros.
Deipara
suo aspectu
cōferebat
S. Ioannes
Baptista.

Alensis

S. Thom.

S. Anto-
ninus.

Nazianz.
Cyprianus
Iustina vir-
ginitas per
Deipara
servata.

S. Maria
Ægyptia-
ca Deipa-
ra inuoco-
tione ieta-
siones pel-
lit.

Ambros.
Chrysost.

Legitur in
Breviario
22. Septeb.
Offic. Eccl.

ex ea hora castitatem purissime ad finem vs-
que seruat, teste Petro Ribadeneyra in eius
vita lib. 1. c. 2. Ipsa enim, inquit Damasc. orat.
2. de dorm. *Virgo est, & Virginum amans, pura est
& purorum amans.* Quare S. Ambrosius de In-
stit. Virg. cap. 7. tantam affirmat fuisse Dei-
paræ gratiam, ut his, quos viseret, integritatis
insigne conferret. & exemplum afferret. de
Sancto Ioanne Baptista, quem vult non im-
merito integrum corpore mansisse, quem in
tribus mensibus oleo quodam suæ præsentia,
& integritatis vnguento, Domini mater exer-
cuit. & idem Alensis 3. part. quæst. 9. membro
2. art. 5. beatissimam Virg. motum concupis-
centia in alijs suo aspectu extinxisse docet. &
S. Thomas in 3. dist. 3. q. 1. art. 2. quæstiuncula
1. ad 4. pulchritudinem Virginis intuentes ad
castitatem excitasse memorat. Idipsum astru-
it S. Antoninus 4. part. tit. 15. c. 17. §. 4. Quod
ipsi confirmat S. Bonau. in 3. dist. 3. art. 2. q. 3.

Nazianzenus verò orat. de sanctis Cypria-
no, & Iustina memorie prodidit Iustinam Vir-
ginem sanctissimam à spiritu fornicationis a-
crius impugnatam, ad Deipara præsidium,
tanquam ad sacram ancoram confugisse, sicq;
illum superasse, quod plenius cap. 24. narra-
uimus, & de S. Maria Ægyptiaca iam cap. 20.
diximus, eam in acerbissimis quibus in deserto
impetebatur carnis tentationibus, supplici
Deipara inuocatione victicem extitisse. & de
alijs plerisque Virginibus, quas ad integra-
tem seruandam iuuit, passim in Ecclesiasticis
historijs legimus. Quare Ambrosius lib. 2. de
Virginibus: *Quantis, inquit, illa Virginibus oc-
curreret, quantas complexa ad Dominum trahet.*
*Hæc thorum filij mei, hæc thalamos nuptiales im-
maculato seruauit pudore.* Ita Ambrosius. Chri-
stostomus sermone de beata Virg. *Quicumque*
*inquit, estis Virgines ad matrem Domini confu-
gite: Illa enim pulcherrimam, pretiosissimam, &
incorruptibilem possessionem patrocinio suo vobis*
conseruabit. hæc Chrysostomus. Idcirco Ec-
clesia in hymno, *Aue maris stella* illam sic pre-
cat.

*Virgo singularis
Inter omnes mitis
Nos culpis solutos
miles fac & CASTOS.*

DE IPARÆ IN VIRGINI- tate Primatus varijs titulis ex- primuntur.

30 **A**d hunc primatum quem inter virgines
habet Deipara exprimendum varijs
epithetis, & nominibus appositis Patres
vtuntur: nam præter illud, quo *Virgo Virginum*
ab Ecclesia appellatur à S. Iacobo nominatur,
in Lyurgia Virginum, GLORIA, ex qua Deus
carnem assumpsit.

Ab Ambrosio de Inst. Virg. cap. 6. MAGI-
STRA virginitatis nuncupatur, & lib. 2. de vir-
ginibus IMAGO virginitatis, & SPECULUM ca-
stitalis.

A Nazianzeno in Tragædia Christus pa-
tiens.

Mater. & Virgo supra

Omnes decora Virgines, & MAXIMA.

Ab Epiphanio hæref. 78. PRINCIPES vir-
ginitatis.

A Cyrillo Alexandrino homil. 6. contra Cyri-
llo Nestorium: *virginitatis CORONA.*

A Damasceno orat. 1. de Natiu. *virginitatis*
THESAVRVS.

Ab Ildesunso in sermonibus de assump-
tione 1. FASTIGIVM omnium virginum, & serm.
4. CAPVT virginum, & serm. 3. de assump. Ex-
emplar perfecta virginitatis, ex quo elogium
illud viurpatum est, quo Deipara singulare
virginitatis exemplar prædicatur.

Chrysologus serm. 143. eam dicit REGINAM
extitisse totius castitatis, quia virginitatis
DECVS, & Matris pertulit dignitatem.

Ab Ephrem CORONA Virginum, Sancto-
rumque omnium.

Ab Idiota c. 6. contemplationum Mariæ,
Virginitatis PRIMIPILA.

Ab Anselmo de excel. Virg. c. vult, MATER
virginitatis.

A Bernardo hom. 2. super missus est, & e-
pist. 174. REGINA virginum, & in ser. signum
magnum: *virginitatis PRIMICERIA.* & in tra-
ctatu de Passione Domini cap. 31. virginum
PRIMICERIA.

Ab Alberto Magno super missus est c. 82.
Virginum MATER.

A Bonauentura in Litanijis B. Virg. virginis
SIGNIFERA Item FLOS, & DECVS virginalis, &
in Spec. cap. 2. PRIMITIVA virginum.

Ab Alano in Cant. 1. SIGILLVM virginitatis
Quare

Quare ut rectè Bernard. serm. S. gounm ma-
gnum: Offerentur, inquit, seu adducuntur Regi
virgines, sed post eam, nam primatum sola vendi-
cat sibi. sic ille, & merito, quia post magistratam
discipulæ, post principem, & reginam servæ
post matrem filix, idèq; eam in cœlesti gloria
virginis stipatam chorus incedere Patres af-
firmant. Ambros. lib. 2. de virgin. Tunc, inquit,
Maria tympanum sumens choros virginales ex-
citabit canentes Domino, quod per mare seculi
sine secularibus fluctibus transierunt. & Hieron.
ep. 22. ad Eutychium: Quales, inquit, erit illa
dies cum tibi Maria mater Domini chorus occur-
ret comitata virginibus? cum post mare rubrum
submerso cum suo exercitu Pharaone, tympanum
tenens præcinet responsurus: Cantemus Domino,
gloriosè enim honorificatus est equum. & ascen-
sorem protexit in mare, S. Grego lib. 4 dial. c. 17.
narrat, Dei genitricem Musæ puellæ apparuisse,
eique coæuas in albis vestibus ostendisse,
atque dixisse, num vellet in eius obsequio cum
puellis illis vivere? cui Musa cum reuerenter
adnuisset, iussa à risu, & leuitatibus abstinere,
die 30. conspecta Dei genitrice cum puellis
illis, vocata respondit: Ecce venio, atque cum
sanctis virginibus habitatura decessit. Ita ex
Greg. huius rei typus processit in Maria sorore
Moysi ut animaduertit Chrysol. serm. 146.
Qua, inquit Ambrosius lib. 1. de virginibus: pu-
dere, virgineo chorus duxit, quando nimirum de-
merso Pharaone in mari rubro cæteris omnibus
mulieribus hebraï Exod. 15 egressis post eam cum
tympano, & chorus præcinebat dicens: Cantemus
Domino: gloriosè enim magnificatus est, equum,
& ascensorem deiecit in mare. Ita multo magis
in cœlis virgines omnes Deiparam Virginum
Reginam, Tympanistram nostram (sic enim
eam vocat Augustinus serm. 18. de Sanctis) in
Dei laudibus celebrandis sequentur. Quod
Hieron. quoque Epist. 22. Cuius verba paulò
ante citauimus, dilentè docet.

Idè Bernardus hom. 1. super missis est
initio: Nouum, inquit, canticum illud, quod solis
dabitur in Regno Dei cantare virginibus, ipsam
Virginum Reginam cum cæteris, in primam in-
ter cæteras esse canturam nemo est, qui ambigat,
piam autem illam præter illud, quod solis, licet cū
omnibus, tamen virginibus (ei, ut dixi) commune
erit, dulciori quodam, atque elegantiori carmi-
ne lausificaturam esse Civitatem Dei, cuius vir-
tute dulcisonos deprimere, vel exprimere modus
est, ne ipsarum quidem Virginum vlla, dig-

na inuenietur: quia soli merito decantandum ser-
uabitur, qua sola dispersa, & parui diuino glo-
riatur. Idem Bernardus tractatu de Passione
Domini cap. 31. affirmat, & Deiparam, & ip-
sum Christum cum Virginibus caniturum:
Iam, inquit, si omnes Virgines canticum illud can-
tabunt, nunquid illa Virgo Virginum Primiceria
non cantabit? cantabit utique, & tanto in cun-
ctis, quanto castior præ cæteris, prebabitq; toti choro
in cantando exemplum, quas ad virginis a-
morem suo incitauit exemplo. & infra: Nunquid
& ipse Agnus sponsus virginum Virgo, Virgo opti-
mus non etiam cantabit? in d. verè & ipse can-
tabit, & iucundissima illa vox Verbi Patris æterni
cum omnibus, præ omnibus, & in omnibus audie-
tur. O felicissimum canticum, ô festiuissimam in-
cundissimam comparatione. & sine carituram;
Quis ad illud non anhelet? sic Bernardus & il-
lectionis sermone 1. de Assumptione, agens de
solemni celebritate cœlestis curiæ, quando
Deipara fuit in superiorem Ierusalem euecta,
sic ait: Nec dubium, quin illa centum quadragin-
ta quatuor millia, qua in conspectu Throni, &
Senorum sunt, tenentes cytharas suas cecinere
cum omni fragore cœli canticum nouum, quod
nemo potest dicere, nisi ipsi, qui hodie in Assum-
ptione Virgini festiui veniunt obuiam cum cy-
tharis suis ac latè in suo beatam Choro excipiunt
Virginem, non qualemcumque ad unam ex nume-
ro prudentum, & PRIMAM omnium inter primos,
que vadit post Agnum proximior, quocumq; iusti
cantant autem & ipsa cum eisdem canticum Dra-
maticum nouum, quod nemo, nisi eo in choro diceret
valeret hæc ildefonsus.

Quæ cum ita sint, mirum non est, si dica-
mus illa centum quadraginta quatuor millia
Virginum, qui sequuntur Agnum, canticum
illud nouum, quod nemo alius dicere potest,
canere ante S E D E M Dei, id est, ante B. Virgi-
nem, quæ tot nominibus inter Virgines prima-
tum obtinet, quod erat nobis in hoc capite
probandum. Neque his, qua dictum refraga-
tur, quod Virginem ipsam canituram esse
astruimus. nam & S. Ioannes Apostolus, & E-
uangelista, & Virgo fuit, & significatur per
vnum ex quatuor animalibus, & S. Iacobus
frater Domini Virgo affirmatur ab Epiphanio
hæres. 30. & quia est Apostolus, vnus est ex se-
nioribus, quare ut Virgines cantabunt canticum
istud nouum, quod tamen cantari dicitur non
solum ante S E D E M, sed etiam ante quatuor
animalia, & seniores, propter ea, quæ initio
huius

Bernard.
Christus
canticum
Virginum
cantabit.

Ildefonsus

Apoc. 14.

Matth. 23.

Apoc. 14.

Epiphanius

hujus capit. diximus. Reliquos etiam Apostolos, si unum excipias sanctum Petrum Apostolorum Principem, (qui uxorem habuisse legitur.) Virgines fuisse existimat Tertullianus lib. de Monogamia cap. 8. & Hieronymus

libro 1. contra Iovinianum, de quo in tractatu de Virg. sect. 2. quare & ipsi hoc cantium, novum canent ante quatuor animalia, & seniores, sicut & reliqui.

E VIRGINE DEIPARA TANQVAM E DEI Throno vocem prodire, qua omnes Dei servi ad divinas laudes invitantur.

CAPVT XXXIII.

DE DECIMUM, quod de throno legimus Apoc. 19. illud est. *Et vox de throno exiit dicens. Laudem dicite Deo nostro omnes servi eius, & qui timetis eum pusilli & magni.* Ec. 21. *Et audivi vocem magnam de throno dicentem. Ecce tabernaculum Dei cum hominibus, & Petrus Damianus scilicet de Nativitate Virg. ad probandum sanctissimam Deiparam esse veri Salomonis Christi thronum, inter alia sacrarum litterarum testimonia, quibus ipsa dicitur Thronus istud Apoc. 19. B. Virgini eleganter accommodat, verba Petri Damiani hæc sunt, Aut ille aliter filius Virginis (sanctus nimirum Ioannes in Apocalypsi) & vox de throno exiit dicens: Laudem dicite Deo nostro omnes sancti eius: & ex hoc throno (sanctissima scilicet Deipara) Laus Angelorum prorumpit, & hominum quia dum hic resurgitur, ille refectur, utriusque gratiarum debent devotionem. Nostri quidam dicunt, qui sedet in throno: Ecce, inquit, nova facio omnia felix thronus, in quo sedet dominator Dominus, in quo, & per quem non solum omnes, sed omnia renouantur. hæc tenus Damianus. Ceterum ab ipso etiam contextu sacræ Apocal. non obscure hoc loco per thronum subindicari videtur sanctissima Virgo: quod ut manifestum fiat, tria ex ipsis verbis Apocalypsi præsuppono. Primum per thronum hoc loco significari rem intelligit præditam, eum indicatur loqui, & voces edere. Neque id novum alicui videri debet, si rebus apud nos vita carētibz, cuiusmodi sunt thronus, & similia in cœlestibus, ubi allegoricè aliquid aliud significant, nedum vita, sed & mēbra quoque, ac munera animantibus propria tribuantur; nam & ipse tertius ordo angelicorum spirituum primæ hierarchiæ ab Apostolo Coloss. 1. & à Theologis throni dicuntur,*

id est, sedes, & Ezech. 10. de Rotis illis sic legitur: *id est, sedes, & Ezech. 10. de Rotis illis sic legitur: & omne corpus earum, & colla, & manus, & penna, & circuli pleni erant oculis in circuitu quasi rotarum. & paulo inferius, stantibus stabant & rota, & cū elevatus eleuabantur: cū rei ratio reddidit spiritus enim vita erat in eis & Apocal. 10. septem throni dicuntur loquuta voces suas: quare ne cui mirum videri posset, vocem de throno exire cap. 4. præmiserat de throno fulgura, voces, & tonitrua procedere, quod supra cap. 20. explicavimus.*

Secundum vocem hanc de throno procedentem non esse ipsius Dei in throno sedentis per metonymiam, ut scilicet accipiatur & continens pro contento, quicquid videatur indicare Ribera Apocal. 19. Est enim ita inter dum aliis in locis sumi possit, hic neutiquam hoc modo accipiendum esse illud argumentum est, quod Apoc. 21. post vocem de throno dicentem: *Ecce tabernaculum Dei cum hominibus, &c.* itatim subicitur vox ipsius sedentis in throno, *Et dixit, inquit, qui sedebat in throno, Ecce nova facio omnia: ergo thronus allegoricè aliquid à sedente in throno diversum, atque adeo aliquid à Deo distinctum indicat. & Apoca. 19. vox de throno exiit dicens: Laudem, inquit, dicite Deo nostro omnes servi eius. ergo thronus, qui loquitur, seu unde vox prodijt, dum Deum appellat nostrum, agnoscit illum, non tantum eorum, quos ad Dei laudem inuitat, sed etiam tuum pariter esse Deum, ac proinde se à Deo distinctum aperit significat.*

2. Tertium, quamvis Arctas Thronum hunc putet esse Seraphim, quoniam Isaias 6. Throni Throno Dei vicinissimi sunt. & Andreas Cæsar. Apoc. 19. esse Seraphim, & Cherubim, à quibus magni, non parvi, virtutibus præclari, & parvi, Deum Angelorum laudare iubentur, verisimilius tamen existimo quo sancti non

non esse neque Angelos, neque reliquos sanctos. In hac enim visione cap. 19. refert S. Ioannes audisse se vocem turbarum multarum omnium scilicet, (vt Interpretes exponunt) in celo degentium, tum Angelorum, tum Sanctorum Deum collaudantium, & alleluia identidem repetentium, de meretricis purpurate, seu Babylonis damnatione. Idem quoque statim factum fuisse S. Ioannes narrat à vigintiquatuor Senioribus, & quatuor animalibus, à præcipuis videlicet Sanctis, & à quatuor Evangelistis, iuxta illud Apoc. 18. *Exulta super nam celum, & sancti Apostoli, & Propheta, quoniam indicauit Deus iudicium vestrum de illa, quoniam scilicet præstantissimi sancti apostoli, & Evangelistæ doctrina, verbo, vel scripto tradita, vitæ suæ exemplis, laborum tolerantia, persecutionum perpessione, sæpe etiam proprii sanguinis profusione præ cæteris in diuino cultu propagando defudarunt, & in eadem Babylone expugnanda fortiter decerrunt.* Post hæc statim subiicit, Vocem de Throno exisse, & omnes Dei seruos, pusillos, & magnos ad eius laudem inuitasse. Ergo throni nomine creatura aliqua intelligenda videtur ratione prædita, singulariter præ cæteris Deo coniunctissima, à reliquis omnibus coelitis etiam præcipuis, id est, quatuor animalibus, & vigintiquatuor senioribus, quos commemorat diuersa, quæ omnes Dei seruos tam magnos, tum pusillos, nullo planè exemplo, quasi illis omnibus in gloria superior, ad laudem Deo dicendam inuitare, & excitare potest; & hæc alia fuisse non videtur, nisi Virgo sanctissima, quod alijs argumentis mox confirmabimus. Nomine porro seruorum Dei, qui laudem Deo dicere hæc hoc loco iubentur. Ribera existimat intelligi sanctos in terra adhuc viuentes; à melius tamen hoc nomine tanquam honorificentissimo, & coelicolæ omnes, tum Angeli, tum homines censentur, quod ex ipso textu aperte probatur: si quidem ij, qui statim post inuitantis vocem, laudem Deo dedisse narrantur, fuerunt, vt Andreas Cæsariensis, & ipse Ribera fatetur, subiicitur enim ibi sic: *Et audiui quasi vocem turba magna, & sicut vocem aquarum multarum, & sicut vocem tonitruorum magnorum dicentium, Alleluia: qui omnes idèò gratulabantur, quod dies iudicii, & nuptiæ agni breui ad futuræ essent, quæ omnia similitudine rerum valde sonantium adhibita cuiusmodi est vox turbae magnæ, aquarum, & tonitruorum, non*

hominibus mortali carne circumdati, sed in celo degentibus tribui sunt solita, vt patet Apoc. 1.6. 14. & 19. & maximè indicant coelicolarum multitudinē, intima lætitiā exultantiū. Cæterum hanc vocem de Throno opto deuntē, quæ sanctos mortalicarnē circumdatos, vt ait Ribera, vel coelicolas, vt ego censio ad Dei laudem inuitat, merito à Petro Damiani loco citato sanctissimæ virgini tribuitur, & præter ea, quæ diximus de vtriusque, id minime inprobatur. Nam si de serui Dei in hac vita adhuc existentibus accipiamus, experientia constat Virginis exemplo potissimum, & intercessionē omnes in terris ad Dei laudes excitat, vt iustius supra cap. 29. & 21. ostendimus cum de hoc Throno fulgura, voces, & conitrua procedere diximus: inter alias verò voces hæc est, de qua Apoc. 19. & illa, de qua Apoc. 21. quoniam, vt dixi, indicatur Thronus tanquam aliquid à Deo sedente diuersum, & Virgini maxime consentaneum. quibus si quis adiungere vellet cum septimus Angelus effudit Phialam suam in aërem, vocem illam magnam. Apoc. 16. de templo à Throno exeuntem, & dicentem: *Factum est: & statim subiicitur, & facta sunt, inquit fulgura, voces, & conitrua; quasi hæc etiam vox à Virgine prodierit, nihil absurdi diceret, quāuis enim hæc vox possit tribui Deo sedenti in throno, & pronuncianti finem omnium adesse, quoniam nihil in hac narratione inuoluitur, quo ostendatur vox hæc non à Deo prodijisse; nihilominus tamen potest tribui Virgini, quæ in fine mundi cum Satanas quasi calcaneo mundi insidiatus, rabiem suam efferatius contra Ecclesiam effuderet, Ipsa omnium Aduocata mortales finis omnium instantis, & venturi iudicii spectatione permouere curabit ad poenitentiam; Ideoq; iterū narrantur fulgura, voces, & tonitrua quæ Apoc. 4. à Throno procedere dicebant, quod nos c. 20. explicuimus de miraculis, & ad poenitentiam admonitionibus suauibus, & terrificis Virginis ope factis, quæ eadem in nouissimis temporibus, cum abundabit iniquitas, & refrigescet charitas, multorum eius opera, & Intercessione ad draconis antiqui calcaneo insidiantis caput conterendum sedulo præstabitur: eo magis Virginis præsidium, ac patrocinium electis (Propter quos vt dixit Christus Dominus Matth. 24. breuiabuntur dies illi) eluce-*

450

Virgo san- 4 Si vero de seruis Dei celesti gloria fruente-
dos in co- bus illud intelligatur, certe Virginem sanctissi-
to ad lau- mam, Angelos, & reliquos sanctos ad Dei lau-
dos Dei in dam inuitare, mirum esse non debet: ipsa enim
uitat. supra illos Deo maximè est vicina, cum Cho-
S. Bernar- rum faciat separatim, ut ca. 6. ex sancto Ber-
dinus. nardino Senensi, Gerson, & alijs diximus: I-
Gerson. dedque etiam illos illuminare dicitur, atque a-
Virgo san- deo ad Dei laudes excitare potest Quod autem
ctissima eos illuminet, præter rationem dictam, quia
Angelos il- scilicet Deo est maximè præ omnibus vicina,
**luminat. & eiusque nominis Interpretatio, quæ est
Hieronym. Stella maris, vel illuminatrix, ex Hieronymo in
 nominibus Hebraicis in Exod. hoc significat;
Francisc. Complores etiam auctores id testantur, Fran-
Mayro. ciscus Mayro in sermone de creatione animæ
Psalm 75. virginis ait Dei genitrici conuenire illud Psal-
 mi: *illuminans tu mirabiliter à montibus æternis:*
 quia Deipara suam vim illuminatiuam imme-
 diatè sumit à Personis Altissimæ Trin. & iuxta
Hieronym. sui nominis etymologiam, quæ ex Hieronymo
 est *illuminatrix*, illuminat quatuor hierarchias
 sibi subiectas, ordinatè incipiendo ab Ordine
 Seraphico: illuminat enim tres hierarchias
 Angelorum, & quartam, quæ est Ecclesiastica
Mayro. hæc ex Mayrone in quo illud animaduerten-
 dum est Mayronem expressè in eodem serm.
 dicere Virginem illuminari ab anima Christi
 sanctissimæ, quia tamen hæc est vnica verbo,
 ideò Mayro eam à tribus Personis diuinis im-
 mediatè illuminari dicit. Petrus Damianus
Pet. Dam. serm. de Assumpt. explicans quomodo Virgo
 dicatur *Electa* ut sol: *Nihil*, inquit, *habuit spiri-*
Cant. 6. *tus in visibilibus creaturis excellentius, cui excel-*
S. Bernar- *lentiam Virginis compararet, ideò soli assimilat.* &
dinus. infra, *Electa* ut sol, quia sicut sol solus orbè il-
 luminat, sic hæc sola solidiori lumine, & Angelos,
 & homines illustrat. S. Bernardinus Senensis
 tom. 3. serm. 3. de nomine glorioso Virg. c. 3. di-
 cit Virginem dominari Angelis, *Respectu quo-*
S. Bona- *rum*, inquit, *est electa* ut sol ad irradiandum to-
uentur. tam multitudinem spirituum Beatorum. Bona-
 uentura in Ipec. B. Virg. c. 3. exponit quomo-
 do Virgo iuxta sui nominis interpretationem
 non tantum sit illuminatrix per exempla sua-
 rum virtutum, & per beneficia suæ misericor-
 diæ, verum etiam per lucidissimam gloriam
 suam illuminat Cælum, sicut sol mundum, &
Eccl. 42. affert illud Ecclesiastici, *Sol illuminat per om-*
nia respexit, sic ergo, inquit, illuminans Maria in
gloria sua uiuans, per omnia respexit, quia per
*omnes Angelos, & per omnes Sanctos gloria sua***

illuminationem extendit & citat hæc verba Bernar-
dini, quæ in sermone 1. de Assumptione ha-
bentur, Maria præsentia totius illustratur orbis,
adeo ut & ipsa tam celestis Patria clara ui-
let virginem lampada errandiam fulgore suo
Bonauentura.

5 Ad extremum illud ad confirmationem Virgi-
 eorum, quæ initio capitis dicebamus, anim. tis imp-
 aduertendum videtur, non esse nouum Virgi. nativita-
 nem sanctissimam alios ad Dei laudem inuita- mon al-
 re, ipsius enim typum ex Chrysol. ser. 146. gessit Dei laud-
 Maria Prophetissa soror Aaron, & Moylis, quæ reman-
 Virgo erat, & sapientia insignis fuit ex Clemen- & figura
 te Alexandrino 4. Stromatum, & Exod. 15. de- tur in Ma-
 merso cum suo exercitu Pharaone in mari tu- rina serm-
 bro, supposito tympano, reliquis omnib. cū mulie. Moys-
 rib. tympanis, & choris post eā egressis, præce- Chrysol-
 nebat dicēs, *Cantemus Domino gloriosè enim ma- Clemen-*
gnificatus est, equum, & ascensorem eius detexit Alaxan-
in mare, ita Deipara sanctissimam prophetissam ex Exod. 15.
 Basilio in c. 2. Ila non solum affectu soror, sed Basilio
 etiam naturaliter vera mater Christi summi
 Sacerdotis Legislatoris, ac ducis populi Dei
 tympanistria nostra (sic enim vocet eā Augu- Augusti-
 stinus ser. 18. de Sanctis) facta in eius vitæ ad-
 dae monis potentiam euertendam, diuini Verbi
 Incarnatione prima omnium in lege euange-
 lica etiam ante Ioannem, ut notat Augustinus
 17. de Ciuitate cap. vlt. Deo gratias agens præ-
 cinituit canticum illud suauissimum, *Magnifi- Magni-*
cat, quo alios etiam suo exemplo, & diuino-
 rum tum beneficiorum, tum etiam iudiciorū,
 commemoratione ad Deum laudandum exci-
 tauit, illudq; nobis omnibus decantandum re-
 liquit. & nunc in cælis de ipsa Virgine tanquā
 de Throno Dei eiusdem cantici vocem emit-
 tit, Deumq; magnificare, nosq; ad idem inui-
 tate piè cogitare possumus. Ex ijs igitur, quæ
 huc vsque disseruimus, maneat id, quod huius
 disputationis, initio probandum suscepimus,
 sanctissimam Virginem singulari quadam præ-
 rogatiua meritò Dei Thronum appellari, atq;
 adeò Apocal. 4. inter typos illius Aule celestis
 per Sædem, seu Thronum Dei adumbrari. Reli-
 quum est, ut de modo tantam Virginem vene-
 randi, atq; adeò de pietate, ac deuotione erga
 ipsam exhibenda, ut fructum ex ea vberem re-
 portemus, nonnulla sequentibus
 capitulis perstringa-
 mus.

Finis Prima Partis.

MARIA
DEIPARA
THRONVS DEI,

DE
VIRGINIS BEATISSIMÆ

MARIÆ LAVDIBVS PRÆCLARISSIMIS,

SVB TYPO DIVINI THRONI IN APOC. CAP. IV. ADYMBRATAE:

*deq. pietate ac deuotione quæ eadem Deipara à
nobis colenda est;*

OPVS EX SACRIS LITTERIS, SANCTIS PATRIBVS
ac Rationibus Theologicis depromptum.

Huic Tomo Accessit Appendix;

AUCTORE

PETRO ANTONIO SPINELLO NEAPOLITANO
e Societate Iesu,

Pro secunda Vice in Germania editum.

*Cogitare de illa sensus est consummatus & qui vigilauerit propter illam
cito securus erit Sap. 6.*

TOMVS SECVNDVS

COLONIÆ AGRIPPINÆ,

Apud IOANNEM BUSÆUM, sub Monocerote,

Anno M. DC. LXIII.

Cum gratia & Privilegio S. Cesar. Maiestatis.

SECUNDA PARS
DE PIETATE, AC DEVOTIONE,
QVA BEATISSIMA VIRGO DEIPARA MARIA
à nobis colenda est.

QVIBVS CAPITIBVS, SEV RATIONIBVS AD PIETATEM,
ac deuotionem erga Virginem Deiparam
excitari debeamus.

CAPVT XXXIV.

SUMMARIUM.

Deipara quatenus Christi Mater, quanto opere sit
diligenda num. 5.

Deipara in nobis beneficia num. 7.

A Deipara beneficia expectamus num. 9.

Deipara, ut Mater viuentium diligenda n. 11.

Deipara deuotio est bonum honestum, utile, ac
delectabile num. 12.

Religiosorum familia Deipara protectione glori-
antur num. 13.

Deipara deuotio signum est praedestinationis nu-
mer 17.

Deipara miracula quadam admirabilia ex Pel-
bartio num. 24.

Xijs, quae in superiori-
bus vberius differuimus,
satis probatum remanet,
Deiparam Virginem fan-
tissimam per Dei thronum
in Apocalypsi cap.
4 subintelligi; cuius dis-
putationis occasione, ut
initio huius operis dicebamus, pleaque de
Virginis dignitate, atque praestantia, de qua
amplissimis, quibus ipsa vniuersum hominum
genus prosequitur, beneficijs complexi sumus:
reliquum est, ut ad nos sermonem conuer-
tes, de Pietate, seu Deuotione, qua eam colere
debemus, paucis agamus; quo tot, tantisque e-
ius in nos collatis beneficijs, aliqua saltem ex
parte respondeamus; sicque vilitatem etiam
ex ea vberiore hauriamus, atque ad plura
beneficia ab ea percipienda magis in dies, ac
magis disponamur.

Duo agem. Duo pono hac in re tractanda mihi con-

stitui: primum quibus rationibus ad hanc er-
ga Virginem deuotionem in nobis omni stu-
dio excitandam, atque procurandam permo-
neri debeamus: Alterum quibus erga Virginem
animi affectibus, quibusque pietatis actibus,
seu officijs deuotio haec contineatur, atque
exerceatur.

2. Et verò Deipara mater piissima pro sua
benignitate, ut ingentibus nos donis repleat
ad suam deuotionem omnes intitat illis ver-
bis Eccles. 24. Transite ad me omnes, qui con-
cupiscitis me, & à generationibus meis implemini,
Spiritus enim meus super mel dulcis, & heredi-
tas mea super mel, & sauum: quae ex Carthusia-
no in illum locum art. 23 de beata Virgini: pa-
traphraicos sic reddere possumus, O vos om-
nes, qui peculiariter me concupiscitis, & mihi
placere, meis virtutibus conformari, me-
que in coelo videre concupiscitis: accedite
ad me per meorum virtutum considerationem,
& imitationem, per amorem, & meam
inuocationem: & à generationibus meis,
hoc est à filio meo, quem genui, implemini:
Christus enim in sinu matris per eius preces
facilius inuenitur; spiritus enim meus dulcis, &
hereditas mea quam ego possideo, & quam
meis deuotis procuro, est super mel, & sauum:
haec ex Carthusiano. & infra eodem c. 24. Eco-
cles. Sicut Aquaductus exiit de paradiso, dixi: ri-
gabo hortum meum plantationum, & inebriabo
pratam meam fructum: Deipara enim suos deuotos,
tanquam peculiarem hortum irrigat atque
spiritualibus bonis inebriat: caue ergo, ne tua
culpa obstruatur, vel praecidatur hic Aquaductus:
quod daemones sub typo Holofernis, ut
c. 24. dixi, facere nititur sed vilitate ei obstat: *ludib. 5.*

nam etiam si ad peccata delabar, per Vir-
ginis preces, si ejus devotionem retinetis, ite-
rum Dei misericordiam facile impetrare pote-
ris: Idem Virginis devotio tanquam hereditas
locuples, unde affatim ditari possumus, ab o-
mnibus est magnificanda, quod præclare in-
dicavit Nazianzenus in Tragedia de Christo
patientis his verbis ad Deiparam sermonem
convertens;

*Et tantum habens te præsidentem semper velut
Ingenitum opum vim, te tuum erga filium
Mibi patronam sentiam acceptissimam.*

Greg. VII. 3. Hanc erga Deiparæ pietatem Gregorius
VII. ejus memoria in Martyrologio die 25.
Maij recolitor Pontifex sanctissimus, & liber-
tatis Ecclesiæ propugnator acerrimus ponit
inter præcipua monita tradita. Marhild: filie
Beatricis Tusciæ Ducissæ, mulieri integerrimæ,
& de Romana Ecclesiæ optime meriti;

Is enim libro 1. epist. 47. inter cetera, inquit,
qua tibi contra principem mundi arma Deo fa-
veniente contuli, quod potissimum est, ut corpus Do-
minicum frequenter acciperes indicans: & ut
certa fiducia Materis Domini te omnino committe-
res præcepti. & cum multa ex Ambrosio, Grego-
rio, & Chrysostomo de frequenti Eucharistiæ
susceptione differuisset, hæc de cultu erga Dei
Genitricem subijcit: De matre vero Domini,
cui te principaliter commisisti, & commisso, &
nunquam committere, quousque illam videamus,
ut cupimus, omittam: quid tibi dicam? quam Cæ-
lum, & terra laudare, licet ut meretur, nequeant,
non cessant. Hoc tamen præcambis tenenda, quid
quanto alior, & melior, ac sanctior est omni ma-
teritatis clementior, & dulcior circa conuersos
peccatores, & peccatrices. Ponit itaque finem in
voluntate peccandi: & prostrata coram illa ex
torde contrito, & humilitate lacrymas effundit: lū-
den: illam inlubitanter, promisso promptiorem
carnali matre, ac matrem in sui dilectione. hæc
Gregorius VII. & S. Bonaventura tomo. 2. o-
pule. 2. in libello, in remedium defectuum re-
ligiosorum cap. 10. hæc monet: Matri etiam
Christi omnem, quam potest, exhibeat reueren-
tiam, & dicat: Dulcissime Iesu digne donare
mibi misere peccatori matri tuæ dignè servire, sic
Bonaventura.

1. Bonav.

Idem Bonaventura in epistola, quæ inscri-
bitur viginti quinque memorialium, ubi quæ-
dam ad pietatem viuendum monita tradit, in XII.
memoriali hæc habet: V. gloriosam inquit, Regi-
nam Domini nostri matrem benedicam in sum-

mo habere omni tempore venerationis affectu, &
in cunctis ad eam necessariis, periculis, & pro-
furiis tanquam ad refugium iustissimum te con-
vertas, ipsa tu sola præsidium flagrantio, camq;
in tuam suscipiens Advocatam, deuotissimè, ac co-
cordè tuam ei causam committas, quia mater est
misericordia, quousque studen: ei specialem, & sin-
gularem reuerentiam exhibere. hæc Bonauen-
tura, qui etiam adjicit, ut omni conatu purita-
tem & mundiciam castitatis cum humilitate,
& mansuetudine Virg. imitari studeamus, sic
enim nostra devotio erit ei grata.

4. Et quod ipectat ad primum, quod mihi
tractandum proposui, multa sunt, quæ ad Vir-
ginis devotionem nos inflammare, ne dum ex-
citare possunt, quorum singula, si attentè per-
se perpendantur id præstare poterunt: quanto
magis id efficient cum in eandem Virginem
universa cumulatiuè cadant: ea verò ad se-
ptem capita reuocare possumus.

Primum, quia ipsa mater est Christi Domi-
ni, cui nostra omnia debemus, quamque
Christus honorauit ipse, & ab omnibus vult
honorari.

Secundum, propter innumera, eaque ingem-
tia à Deipara in nos hætenus collata benefi-
cia, tum generalia, quæ ad universum homi-
num genus pertinent, præsertim quia Christus,
à quo redempti sumus, & in quo sanctissima
Eucharistia pascemur ex suis castis visceribus
genuit: tum etiam particularia, quæ quilibet se
à Virgine accepisse agnoscit, & occulta, quæ
nos ipsi ignoramus.

Tertium, propter ea, quæ ab ipsa nos omni
bonorum egeni in posterum expectamus, ut
ad patriam perveniamus; cum sit Mater misera-
cordiæ, & Advocata nostra apud Christum
summum Iudicem.

Quartum, quia mater est viventium, & ma-
ter nostra, cui à Christo de cruce in filios tra-
diti sumus in Joanne illis verbis: Ecce filius tuus:
cumq; ipsa matris munera in nos egregiè præ-
stet, nos quibus Christus in Joanne dixit: Ecce
mater tua, omni affectu eam colere, atque ut fi-
lij venerari debemus.

Quintum, quoniam Virginis devotio tri-
plicem illam boni rationem complectitur;
est enim bonum honestum, utile, atque de-
lectabile.

Sextum, Deiparæ devotio inter præcipua
prædestinationis signa connumeratur, ut pro-
pterea si valde expetenda;

Septimum

Septimum exemplum Sanctorum, qui ab initio nascentis Ecclesiæ omnes B. Virginis studiosissimi, ac devotissimi fuerunt; nunc de unoquoque horum capitum nonnulla breviter perstringamus.

DEIPARA QUATENUS CHRISTI si Mater quanto opere sit diligenda.

Primum caput. **Primus** quidem ad ejus nos devotionem illud plurimum permovere, si animo reputemus, quod Christi Dei nostri, cui omnia nostra debemus, vera sit Mater, quem sola sine viri opera de Spiritu sancto concepit, ut propterea tanquam Deipara ab omnibus Christi fidelibus summo affectu, ac studio prosequenda, atque colenda sit, quam Christus tantopere honoravit ipse, & ab omnibus vult honorari: Si enim, inquit Damascenus orat. 1. de dormit. Virg. loquens cum ea, honoris, qui conferri habetur, benevolentiam erga communem Dominum declarat, quo tandem modo studium te honorandi, qua Dominum peperisti, negligendum erit? An non illud vel necessario spiritui praeferemus? ac vel etiam ipsi vita anteponemus? Hac enim ratione nostram erga Dominum benevolentiam luculentius ostendimus, hæc ille.

Psalm. 150. Quod si Deum Psalm. 150. in sanctis ejus laudare, & Ecclesiast. 43. benedicere, & exaltare illum quantum possumus jubemur; profecto cum Virgo beatissima non tantum præ omnibus puris creaturis sanctitate præfulserit, ut in superioribus ostendimus; verum etiam sit vera Dei genitrix, in qua Dei magnificentia, atque majestas præcipue elucet, in ipsa quoque peculiari quadam ratione, quantum possumus, Deo laudare debemus. Quod si S. Leo sermone 1. de S. Laurentio, gloriandum nobis dicit esse in Domino, qui est mirabilis in factis suis: quanto magis, quia mirabiliorem se ostendit in sua Genitrice, peculiariter propter illam in Domino gloriam, ac vicissim propter Dominum eam singulari dilectione prosequi debemus? Sicut enim dubium non est, inquit Bernardus homil. 4. super missus est, quicquid in laudibus Matris præferimus, ad filium pertinere. & rursum: Cum filium honoramus, & gloria matris nos non recedere: ita etiam cum erga Virginem singulari pietatis sensu colendam studium nostrum impendimus, id totum peculiari ratione in Christi ejus filij honorem, & quo ipsa omnia accepit, terminari: imò hæc

est voluntas Christi, ut suæ Genitrici hunc cultum exhibeamus. Quare Bernardus sermone de Aquæ ductu: Totus, inquit, medullis cordium, totis precordiorum affectibus, & votis omnibus Mariam hanc veneremur; quia sic est voluntas ejus, qui totum nos habere voluit per Mariam, in omnibus siquidem, & per omnia providens miseris, trepidationem nostram solatur, si Christus dem excitat, spem roborat, diffidentiam abiecit, & vultu riget pusillanimitatem hæc Bernardus. Quod tremor mirum non est, si enim juxta verbum Domini notari. 1. Reg. 2. Quicumque glorificaverit me, glorificabo eum. & Joan 12. Si quis michi ministraverit, honorificabit eum pater meus: quanta gloria, & honore Deus optimus Virginem Deiparam non solum in cælis, sed etiam in terris cumulavit, quæ ita Deum in se glorificavit, ut Bernardus serm. 2. de Pent. de Virgine sic loquatur: Tota Trinitas de plenitudine ejus accepit gloriam. & Cyrillus hom. 6. in Nestorium: Per te, inquit, Trinitas sanctificatur, per te Crux gloriosa celebratur. & alij Patres quos cap. 17. citavi fusi in eandem sententiam multa proferrant. Quam sedulo autem Christo ministraverit, diximus cap. 9. & 12. Ex quo facile inferre possumus honorem, quem Christus ei vult ab hominibus exhiberi: idem enim Christus per ipsam tot beneficia eam invocantibus confert, ut omnes ad ejus benignitatis asylum confugiant, eam pro viribus venerentur, ideoque ejus reverentiam, ac devotionem in cordibus omnium fidelium altius impreffit, ut ex his, quibus totum hoc opus inspersimus perspicue constat. Quocirca de Virgine Deipara Ecclesia in officio ejusdem Virginis profert illud Cant. 6. Viderunt eam filia Sion, hoc est animæ fideles, & beatissimam prædicaverunt: Regina, id est, præstantissimorum Sanctorum, & concubina, hoc est aliorum etiam sanctorum animæ laudaverunt eam, & Prov. ult. de muliere illa forti, quæ ut c. 24. dixi, Virginem sanctissimam significat, verè dicitur: Surrexerunt filij ejus, & beatissimam prædicaverunt, vir ejus, & laudavit eam, non solum enim fideles, qui sunt filij Virginis, sed ipse quoque Christus, vir filius eius, de quo dicitur 1er. 31. Femina circumdabit virum, laudavit eam: & Virgo ipsa Spiritus S. afflata hoc ipsum agnovit cum dixit: Ecce enim ex hoc beatam me dicent omnes generationes. Hinc est, quod SS. Patres tanquam Dei optimi matrem præclaris encomijs, & epithetis,

etis, atque attributis illam omni reuerentia significatione suppliciter inuocant, & ut omit- tam precandi formulam in sacrificio ipso, qua- uti solet Ecclesia latina, in qua omnibus con- stat quam crebro, quam reuerentius non tan- tum in Missis, quæ de Virgine celebrantur: sed etiam in qualibet Missa, in precibus, quæ sub missa, & alia voce à Sacerdote recitantur, inuocetur: dicam solum de alijs liturgijs, siue sacrificandi formis, quas sancti Patres reci- tandas in Ecclesia præscripserunt, in quibus ex persona Ecclesiæ humiliter, ac reuerentius inuocatur, nam de Sanctorum erga Virginem veneratione c. seq. diligenter nobis agendum erit.

S. Iacobus. 6. S. Iacobus in sua Liturgia: Commemora- tionem, inquit, agamus sanctissimam, immaculatam, gloriosissimam, benedictam Domina nostra Matris Dei, & semper Virginis Maria, & omnium Sancto- rum, & iustorum, ut precibus, atque intercessio- nibus eorum omnes misericordiam consequamur. & iterum in persona chori dicitur in eadem Liturgia: Dignum est, ut te vere beatam dicamus Deiparam semper beatam, & omnibus modis ir- reprehensam, & matrem Dei nostri honorabili-orem, quam Cherubim, & gloriosorem, quam Seraphim, quæ sine corruptione Deum Verbum peperisti, te te vera Deiparam magnificamus. & rursum: Tibi plena gratis vniuersa creatura gra- tulatur, Angelorum catus, & hominum genus, quæ es Templum sanctificatum, Paradisus spiri- tualis, Virginitas gloria, ex qua Deus carnem as- sumpsit, & puer factus est Deus noster, qui est ante secula, hæc in Liturgia S. Iacobi.

S. Basilus S. Basilus Cæsar. in sua Liturgia S. Iacobum imitatus sic habet: Sanctissima, & intemerata dominatrix nostra Dei genitrix, & semper Vir- ginis Maria cum omnibus sanctis memorantes, nos ipsos, & ad invicem, atque omnem vitam no- stram Christo Deo commendamus; quod quin- quies in eadem Liturgia repetit.

S. Ioannes S. Ioan. Chrysostom. in sua Liturgia: Præci- bus, inquit, sanctissima Deipara Virginis Serua- sor serua nos; & sæpius ibi eam implorat, præ- sentim hac precatore, quæ identidem repe- tit: Sanctissima, intemerata, & super omnes bene- dicta gloriosa Domina nostra Deipara, & semper Virginis Maria cum omnibus sanctis memorant agamus, & iterum eam honoratorem Cheru- bim, & gloriosorem incomparabiliter Seraphim; semper beatissimam, & penitus incontaminatam Dei nostri Matrem nominat. Et cum sacra-

Eucharistia est sumenda hæc verba à duobus dicenda præscribuntur: Ex intercessione imma- culata Domina nostra Deipara, & semper Virgi- nis Maria dignum me fac, ut sine condemnatione accipiam immaculatam tuam donum in remis- sionem peccatorum, in vitam æternam. & infra: Dirige nostram viam, consilia nos in timore tuo omnes custodi vitæ nostræ, stabili nostros gressus, precibus, & supplicationibus sancta Dei- para, & semper Virginis Maria: & omnibus San- ctorum, hæc ex Liturgia sancti Ioannis Chry- sostomi.

In missa, quæ vtuntur Æthiopes, estque per antiqua, quam canonem vniuersalem vocant, & habetur tom. 6. Bibliot. Sancti Patr. cuius auctor fuisse dicitur S. Mathæus teste Suarez tom. 3. in 3. par. disp. 60. sect. 1. preces fundun- tur in hæc verba: Latere immaculata verè Re- gina, latere gloria nostrorum parentum; quia pe- peristi nobis Emmanuel, & verè mediatricem ante Dominum nostrum Iesum Christum, te supplices adoramus, ut memor sis nostri. ora pro nobis, ut deleantur iniquitates nostræ. hæc ibi. Ex quibus satis apparet quanto studio Virginem sanctis- simam hoc nomine, quod Dei genitrix sit, co- lere debeamus.

DEIPARÆ IN NOS BENEFICIA.

7. Secundo ad Virginis deuotionem præci- pue nos viget animi gratitudo, propter innumera, eaque præstantissima ab ea, tum in vnumquemque nostrum peculiariter: tum et- iam generatim in vniuersum hominum genus collata beneficia, quæ non minoris ab vno- quoque facienda sunt, quam si solus ipse ac- ceptus & quidem beneficia ea, quæ dicuntur occulta omittam, quæ licet nos lateant; ipsa tamen pro sua in nos benignitate in dies pro- curare non cessat, siue cum nos à certissimis, quæ impendent, periculis seruat immunes: siue cum multa bona confert, quæ beneficia nunc occulta; in futura, ut speramus, vita nobis aperientur vniuersa: ut eo saltem tempore tantæ benefactrici gratias agere pro vniuersa parte possimus. De his beneficiis, quæ occulta appellare licet, & à Deipara accepimus, & ex- pectamus Nazianzenus in tragedia de Chri- sto patiente ad Deiparam sermonem dirigens, seque ei plurimum debere testatus, eleganter sic cecinit.

Bibliot.
SS Patr.
Nazianz.

Nazianz.

Fi. quæ

—*Ut quæ gratia*

*Modum supra omnem mea tua, semper lauant;
Me genare quouis casuum eruis omnium,
Hostes apertos, quodq; longe maius est,
Illos latente machina, qui me petunt
Auerit.*

Maximū 8. Cæterum, his occultis beneficiis omis-
Virginis venio ad ea, quæ ad omnes pertinent benefi-
beneficij cia, quorum istud est præstantissimum; quo-
quia gigo niam ad salutem nostram singulariter coope-
nēdo Chri rata est: id quod locupletissime agnoscunt
stum ad Sancti, quos fusc citauimus cap. 17. 22. & 27.
salutem suo enim modo ad CURIT Domini In-
nostrā est carnationem, à quo nobis bonum omne di-
cooperata. manant, cooperata est, eamque meruit de con-
gruo, & ex suis visceribus in Incarnatione

August.

Christo subministravit corpus, quo in cruce ob-
lato à dæmonis tyrannide sumus redempti:
quo item in sanctissima Eucharistia pasci-
mur, atque reficimur, ut merito Augustinus
sermone 18. de Sanctis exclamet in hæc ver-
ba: O B. Maria, quis tibi dignè valeat iura gra-
tiarum, ac laudum præconia rependere, quæ sin-
gulari tuo assensu mundo succuristi perditis? quas
tibi laudes fragilius humani generis persoluet,
quæ solo tuo commercio recuperandi adiut in-
ueniunt. Accipe itaque quascumque exiles, quas-
cumque meritis tuis impares gratiarum actiones,
& cum susceperis vota, culpas nostras orando
excusa hæc ille. Multa etiam precibus, ac me-
ritis suis nobis de congruo meruit, & impe-
trauit.

Luc. 10.

Adhæc Christum Dominum propter nos
homines, & propter nostram salutem in Ca-
stellum huius mundi intrantem, Mulier hæc
non tantum in domum vteri sui excepit cuius
typum postea gessit Martha, (de qua legitur
Luc. 10. quod cum intrasset Iesus in quoddam
castellum excepit illum in domum suam: sed
etiam Christo nomine omnium hominum,
quorum causa venerat, sollicitè ministravit,
eumque lactauit, atque educauit, ut c. 9. & 12.
diximus, ita ut Christus dignissimo in terris
loco, (ut rectè dixit Bernardus ser. 1. de Assum.)

Bernard.

Viri scilicet virginis templo à Virgine sit excep-
tus: quo nomine ipsa vniuersum genus hu-
manum sibi deuinxit: similiter & in Christi
Passione, ut fufius cap. 11. dixi ex Bonauentura
in 1. sent. dist. 39. art. 2. q. 2. licet Christo pati-
enti maxime compateretur; tamen ut confor-
maretur diuinæ voluntati placuit ei vnigeni-
tum filium suum pro salutē humani generis

Bonauent.

offerri, ac propterea hoc nomine mirificè eam
commendandam, & ab omnibus hominibus
vnicè diligendam affirmat Bonauentura.
Pertinet & ad hoc caput, quod sit misericor-
diæ mater, quodque per eam diuina in homi-
nes misericordia abundè effundatur, de quo
egi cap. 16. & hæc pauca de beneficijs gene-
ribus à Deipara in omnes collatis attingile suf-
ficiat.

Peculiariora verò quæ singuli ab ea accepe-
runt beneficia, quisque reputare secum potest:
illud certum est, neminem esse, qui se abscon-
dat à calore eius; omnesq; illius misericordiam
in multis expertos esse.

A DEIPARA BENEFICIA

expectamus.

TERtio ad Virginis pietatem nos exci-
tare debent non tantum beneficia ab ea
accepta, de quibus iam diximus: verum etiam
quæ per ipsam, & ab ipsa in posterum spera-
mus: cum enim sumus miseri omnium, eorum
egentes, multis erratis obnoxij, viribus ad om-
ne bonum imbecilles, omniq; humano au-
xilio destituti à dæmone vaserimo, atque im-
manissimo hoste, qui tanquam leo rugiens
circuit quærens quem deuoret, acerrimè op-
pugnati, diuino præsidio auxilioque maxime
indigemus: tum ut peccata nobis admissa re-
mittantur: tum etiam, ut ab insidijs hostium
visibilibus, atque inuisibilibus, interioribus, exte-
rioribusque diuina virtute muniamur, ac tandem
ad extremum vsque spiritum in bono perse-
ueremus. At vero apud Christum nulla nobis
utilior Aduocata ad ea dona impetranda,
quàm Virgo Deipara, quæ apud eum pluri-
mum potest, eiq; maxime gratiosa est,
nec vllam, si quicquam petierit, repulsam pa-
titur, & pro sua in nos misericordia, nostras ne-
cessitates materno complectitur affectu. Qua-
re Aduocata est nostra, ut c. 30. dixi, suisque
precibus efficacissimis præsentissimam Dei
opem nobis implorat. Et quidem Bernardus Bernab.
serm. Signum magnum, Sufficere, inquit, pote-
rat Christus, siquidem & nunc omnis nostra suf-
ficientia ex Deo est, sed nobis bonum non erat esse
hominem solum; congruum magis, ut adesset no-
stra reparatio sexus uterque, & infra, Christus
misericors est, habet tamen iudiciariam potesta-
tem, denique Deus noster ignis consumens est, Deus
Quidni veteratur peccator accedere? ne quem-
admo-

admodum fluit cern à facie ignis, sic pereant peccatores à facie Dei: opus est enim mediatore ad mediatorem istum, nec alter nobis tulor quàm Maria & rursum: Deniq; Maria omnibus omnia facta est, sapientibus, & insipientibus copiosissima charitate debitrice se fecit, omnibus misericordia sinum aperit, ut de plenitudine eius accipiant uniuers, Reges curationem, Tristes consolationem, Peccator veniam, Iustus gratiam, Angelus luctum, deniq; tota Trinitas gloriam, Filij persona carnis humana substantiam, ut non sit qui se abscondit à calore eius: & quem admodum Sol super malos, & bonos indifferenter oritur: sic ipsa Sole amicta praeuicta non disceus merita, sed omnibus sese exorabilem, omnibus clementissimam praebeo omniū aenig, necessitates amplissimo quodam miseratur affectu. hæc ex Bernardo.

vel pœnitentiæ dirigit ad lictus coelestis Patris: Propter hoc bene Innocentius ait sic: Quibus auxilijs possunt naues inter tot pericula pertransire usque ad lictus Patris? Certe, inquit, per duo scilicet per lignum, & stellam: quasi per fidem crucis: & per uirtutem lucis quam peperit nobis Maria Mater stella. hæc Bonauentura ex Innocentio, cui consonat explicatio illa Petri Damiani: Psal. 22. Virga tua, & baculus tuus ipsa me consolata sunt: ait enim in seim de Allumo pt. in Virgine uirga, & baculo cruce, miserorum spes, & consolatio continetur. Quis autem enumerare valeat eos, qui per Virginem Christo conciliati sunt, vel qui Virginis ope à molestissimis tentationibus, & perplexitatibus sunt liberati? vel quod maius est, vires huiusmodi tentationibus resistendi ad consequendam victoriæ coronam sunt adepti? Quot per Virginem à cœno peccatorum ad Christi gratiam emerferunt? Quot tepidi mox à Domino euocandi, non statim velut arbores infuictuosæ sunt succisi, ne terram frustra occuparent, sed per Virginem expectati, ut fructus facerent? Quot à seculi, & ambitionum fluctibus ad tutissimum sacræ Religionis portum Virginis auxilium commigrarunt?

S. Antonini. 10. Certe, ut dixi cap. 30. ex S. Antonino 4. partit. 15. c. 9. § 2. Sapientia, & auctoritas Deiparæ in munere Aduocatæ elucet, quod causam nostram euincit contra Aduersarium sagacem, qui est dæmon in causa desperatissima, qualis est peccatoris, & apud Deum Iudicem sapientissimum, & pariter iustum, quem placat Merito igitur Augustinus serm. 18. de Sanctis ad Virginem: Sis, inquit, per te excusabile, quod per te ingerimus: sis impetrabile, quod fide mente poscimus: accipe quod offerimus: reddona quod rogamus: excusa quod timeamus: quia tu es spes unica peccatorum: per te speramus delicta ueniam. & in te beatissima nostrorum est expectatio pramiorum. hæc Augustinus. Et uero cū Virgo sanctissima, ut cap. 16. dicebamus, sit Aquæductus cælestium gratiarum, & in corpore mystico Ecclesiæ sit collum, sit radix, nec non Fenestra, Scala, & Porta cœli, & Stella maris: sit etiam mediatrix nostra, ut cap. 30. ostendimus: qui uoluerit cælestibus donis repleti, ad hunc Aquæductum accedat: qui Christi capitis influxus vberes desiderat, hunc collo coniungatur, hunc radici uiuatur: similes per hanc fenestram, per hanc scalam, per hanc portam in cœlum conscendere, ac intrare nitatur: hanc apud Christum mediatricem ad ea exoranda, quæ saluti sunt necessaria, adhibeat: per hanc maris stellam in medijs huius vitæ procellis cursum suum ad cœlestem dirigit portum. etenim quoad stellæ huius aspectum non amiserit, ipem habet ex procellis huic euadendi maximam. Tale, inquit Bonauentura in spec. ca. 3. est officium Stella nostra Maria, qua Innocenti. nāuigantes per mare mundi in nauis innocentia

Pet. Dam.
Psal. 22.

Luc. 13.

Casarius.

Eccles. 24.

DEIPARA VT MATER VIVENTium diligenda.

¶ Quid ad Virginis deuotionem illud Quæritur. quod.

quia Virgo
mater est
virgentia
& mater
nostra
dan. 19.

quoque nos inflammare debet, quoniam Deipara, vt cap. 27. vberius dixi. Mater est viuendum, mater etiam nostra, cui à Christo, dum esset in cruce, in Ioanne in filios traditi sumus illis verbis: *Mulier ecce filius tuus*: cumque ipsa egregie matris munera in nos exerceat (amat enim nos, curam nostrigerit, à malis animæ, & corporis liberat) Deum iuste contra nos iratum placat: quæ omnia plenius cap. 27. 28. & 29. offendimus: diuinam quoque nobis misericordiam exorat, de quo cap. 16. egimus. debemus & nos tantæ Matri, cuius auxilio, atque præsidio in primis egimus, officijs, atque obsequijs respondere, eique omnem deuotionis cultum impendere, hoc enim & nobis Christus in cruce illis verbis ad S. Ioannem: *Ecco mater tua*: significasse videtur, vt scilicet eam tanquam matrem agnoscamus, eique debitam obseruantiam exhibeamus. Quid autem ei tanquam matri prestare debeamus, deinceps sequentibus capitibus aperiemus, in hoc autem Christi in nos benignitatem, atque misericordiam agnoscamus, qui non sua solum dona nobis conferre voluit, sed talem etiam matrem, talemque aduocatam, quæ diuinarum gratiarum dispensatrix esset, humano generi prouidit, quæ suis precibus iram eius in nos iuste propter nostra peccata concitaram mitigare posset. Qua in re fecisse perinde videtur, ac pater aliquis, qui cum filium corripere, ac cadere iusta de causa vult, aliquem tamen exoptat, qui filij plagas ab eo deprecetur, vt iure apud Ezechielem capitulum 13. & 22. conqueratur, quod non sit, qui se opponat pro terra, ne dissipet eam. hoc tamen Mater misericordie præstare solet: precibus enim pro terra crebro se opposuit, quemadmodum cap. 30. diximus. Animaduertendum tamen est CHRISTVM Dominum prius matri dixisse: *Mulier ecce filius tuus*. Virgo enim ad nos iuuandos ex sua charitate permouetur, nolque suo materno affectu præuenire solet: cui tamen à nobis sedulo pro nostra tenuitate est respondendum, ideoque subiungitur: *Ecco mater tua*, sicut autem S. Ioannes absque mora ex ea hora accepit eam in sua. ita & nos statim in cordis nostri intima per singularem in Virginem pietatem, atque deuotionem reuerenter eam accipere debemus: ipsa verò iuxta illud Ecclesiast. 17. Non se difficilem præbebit: sed obuiabit nobis quasi mater honorificata: Matrem enim

Ezech. 13
& 22.

Ioan. 19.

Ioan. 19.
Ex hac hora
statim
Virgini
amantissimam
eor.
Eccel. 17.

honorificatam eam appellat Ildefonsus ser. 1. *Ildefonsus de Assumpt.*

DEIPARÆ DEVOTIO EST BONVM,
honestum, vtile, ac delectabile.

Quinto, Virginis Deiparæ deuotio triplicem illam rationem boni, honesti videlicet vtilis, atque delectabilis (de quo agit S. Thomas 1. part. q. 5. a. 1. 6. ex Ambrosio libr. 1. de offic. cap. 9.) in se vna complectitur; quare in eorum animis, qui Virginis sunt studiosi non decus tantum, atque ornamentum, sed vtilitatem etiam, atque dulcedinem parit maximam; vt ex hoc etiam capite pietas in Virginem omni ratione à nobis sit procuranda. Huic porro triplici bono quod in deuotione erga Deiparam inuenitur, aptantur quæ Eccl. 24. de eadem Virgine dicuntur; ad bonum enim honestum spectat illud: *Ego quasi terebinthus extendi ramos meos & rami mei honoris*, & gratia, ego quasi vitis fructificans suauitatem odoris, & flores mei fructus honoris, & honestatis. De bono verò vtile mox subiungitur: *In me gratia omnis via, & veritas, in me omnis spes vita, & virtus*, denique de dulcedine, ac suauitate, Spiritus, inquit meus super me dulcis, & hereditas mea super me, & fauor: Cæterum ratione quoque hoc ipsum ostendamus. Et quod ad bonum honestum attinet, non est nobis valde laborandum, vt illud in pietate erga Virginem cumulatissime reperiri probemus; cum ex superioribus perspicuum sit, hanc pietatem maximè omnes decere; quid enim secundum Deum honestius, vel quid magis creaturas omnes decet, quàm erga eam reuerenter effici, eam singulariter venerari, quæ Dei omnium creatoris vera Mater est, quæ in nos tot contulit beneficia, quàm Angeli in cælis, vt cap. 26. dixi, officiosissime colunt, quæ vt cap. 17. ostendi Patriarcharum decus dicitur, quod ex illorum nobilissimo sanguine procreata, maior illis ornamento attulerit, quàm ab eis acceptum; cuius vultum omnes diuites plebis, nimirum Sanctorum præcipue venerantur; cui, vt ca. 1. citato vidimus ex persona humani generis dicitur illud Iudith 17. *Tu gloria Ierusalem, tu laetitia Israel, tu honorificatio populi nostri*. Quocirca S. Stephanus Rex Hungariæ maximo sibi suoque Regno vniuerso duxit ornamento, cum Hungariam Virginis familiam voluerit appell.

Virgini
deuotio
est bonum
honestum
vtile
ac delectabile

Eccel. 24.

Pietas in
Virginem
est bonum
honestum

Cap. 17.

Virg.

B. P.

Ma.

Rel.

hon.

Cor.

us

cul.

Or.

tis

appellari, ut videre est in vita S. Gerardi episcopi, & martyris apud Suriurum 24. Septemb. nec non Hungari ex institutione eiusdem S. Gerardi Episcopi, & S. Stephani Regis, Virginis sanctissimæ nomen ex reuerentia minime pronunciant, sed Dominam eam absolute vocant. Religiosi quoque ordines Deiparæ patrocinio vique adeo gloriantur, ut suam erga eam obseruantiam ipso nomine, vel habitu, vel alia qua piæ ratione testatam velint. Nam & Seruiturum ordo, propterea quod Deiparæ seruos se profitentur; nomen hoc verè gloriosum (quod illis decus affert singulare) non sine diuino nutu inuenerunt: Cum & ipsi lactentes, atque infantes eos, qui huic ordini initium dabant, aspicientes seruos Mariæ vocarint, (inter nos lactentes recensetur B. Philippus vulgo dictus à Tuderio, ubi quiescit,) patria enim erat Florentinus, (vix integrum à sua natiuitate annum explens, qui postea eundem ordinem complexus, illius fuit prope-
gator egregius.) quin etiam idem Seruituræ sanctissimæ Virginis iussu in memoriam doloris, ac mestitiæ, quam in Christi Passione ipsa Deipara perulit, atrum habitum acceperit. Nec desunt aliæ Religiosorum ordines, qui à Deipara honorificam sibi appellationem desumpserunt, atque hoc etiam nomine apud fideles magna in veneratione habentur, & candenti habitu, saltem aliqua ex parte in honorem puritatis Deiparæ vtuntur. Eiusmodi est Ordo Carmelitarum, qui à B. Virgine à Carmelo, eorum, qui à B. Maria montis Virginis dicuntur, quorum ordinem S. Gulielmus circa annum 1120. instituit, eorum quoque qui à B. Virgine à mercede nomen acceperunt, qui ante trecentos annos in Hispania primum ordinem inchoarunt, postea in alias prouincias penetrarunt; nec non eorum, qui Religionem in honorem immaculatæ Conceptionis instituerunt, quorum regulam probauit Alexander VI. Iulius II. Leo X. eis priuilegia concedendo vt videntur in compendio minorum. verbo communicato §. 18. & verbo Concep. §. 10 & 12.

Varij Religiosorum ordines à Virgine nomen accipere seruitur.

B. Philippus à Tuderio

Carmelitarum Montis Virginis

B. Virgine à Mercede

Religio in honorem Conceptionis immaculatæ

Ordo Montis Oluetani

Inter hos connumerantur & Oluetani, qui in Virginis purissimæ honorem albo, atque cadenti habitu vtuntur, cum enim à Ioanne XXI ad Episcopum Aretinum essent remissi; ab eo circa annum Domini 1329. iussu Virginis beatissimæ, quæ Episcopo apparuerat, albam vestem cum Regula S. Benedicti sub B. Mariæ protectione acceperunt, quemadmodum

refert Paulus Morigia de origine Religionum cap. 37.

Paulus Morigia.

RELIGIOSORVM FAMILIÆ

Deiparæ protectione gloriantur.

13 Quid etiam aliæ Religiosorum familiæ quamuis alio nomine nuncupentur, pari tamen animi sensu se eiusdem Deiparæ famulos profitentur, seque sub eiusdem patrocinio peculiariter degere gaudent, quemadmodum de Carthusianis, de Cisterciensibus de Ord. Prædicatorum, qui præter alia, habitum etiam quo vtuntur à Virgine accepisse gloriantur ex lib. 2. vitæ S. Dominici cap. 12. de Ordine Minorum. & de nostra Societate diximus cap. 20. & dicemus capite sequenti. ommitto dicere hic de varijs Confraternitatibus ac Sodalitatibus secularibus in Ecclesia institutis, præsertim illa Rosarij toto Orbe diffusa, & ijs Congregationibus, quæ in domicilijs Societatis nostræ habentur, quæ Virginis nomine, & patrocinio gloriantur. Sed quid dico de Religiosis & Sodalibus, alijsq; fidelibus qui præclare secum agi existimant, si aliqua ratione Deiparæ studiosos se profiteantur, cum ipse Deus eam ita cohonestare dignatus sit, ut ab ea denominari, & pet eam, inter puras creaturas omnium longè prestantissimam, veluti quadam periphrasi aliquando nobis innotescere voluerit, quemadmodum toto c. 15. vberius probauimus. Addam & illud, quod refert Cæsarius libr. 7. exemp. cap. 38. de Bertramo Ordinis Cisterciensis in Longobardia, is aliquando in oratione beatam Dei genitricem conspexit è regione cuius fons aurei coloris erumpens, verus eius pedes fluebat, lapilli eius fontis lapides erant præciosi, smaragdi videlicet, carbunculi, topazij, sapphiri, hyacinthi. huius porro interpretationem à B. Virgine accepit, fontem enim illum aurei coloris ordinem dixit esse Cisterciensem, qui velut aurum dignitate, & sanctitate præcallebat, & speciali quadam prerogatiua dilectionis non cessabat fluere ad eos; lapillos verò pretiosos esse speciales suos amicos in ordine, & in suo obsequio ceteris feruentiores. hæc ibi. Ex quo decus, ac pretium deuotorum B. Virg. facile cognosci potest, cum auro, & lapidibus pretiosis comparentur.

Apud Suriurum 24. Septemb. Confraternitates, ac Sodalitates sub appellatione B. Virginis.

Cæsarius Deuotus istos Deiparæ qui typis figuraret.

14 In coelesti quoque patria eos, qui in præfata Virgine vita Deiparæ peculiari ratione serui, atque deuoti

Mmm 2

deuoti

*giali orna
tu in celo
fulgent.
Pelbartus*

deuoti existunt, singulari etiam favore hoc nomine donandos docet, & pulchra similitudine explicat Pelbart. de Teme suar in Stellario Virg libro 12. part. 1. art. 3. Sicut, inquit, serui Regis, & Regum in Curia Regia caris notabilibus clementiis deuotati procedunt, per quos agnoscuntur esse serui Regis, vel Regina, & speciali purpura vestiti ambulant: ita in Curia celestis serui Virginis speciali ornatu, & gloria, qua prae alijs decernuntur, quod serui sunt Maria, fulgebunt, iuxta illud Proverb. ult. Omnes domestici eius vestiti sunt duplicibus. Ita Pelbartus.

Prover. ult.

Pietas erga Virginem omnibus utilissima 2. L. 8. 6.

15. Quod verò spectat ad utilitatem eximiam, quam hominum animis pietas in Virginem affert, ex ijs, quæ supra diximus, & infra dicemus liquidd apparet. Illud tantum de Arca Dei ex 2. Regum 6. in præfenti commémorabo; quemadmodum enim propter Arcam illam in domum Obededon illatam trium mensium spacio, Dominus eum, omnem quæ domum eius sic benedixit, ut David, qui ex reverentia timuerat eam ad se diuertere, hoc exemplo exestatus cum gaudio in Civitatem suam solemnem pompam eam adduxerit: ita felix anima, in quam erga Deiparam per Dei Arcam, ut capitul. 5. dixi adumbratam, pietas, atque deuotio ingreditur; quoniam bonorum omnium ubertate celitus affluet, iuxta illud, quod ei accommodatur, & in festo Præsentationis legitur Proverbium 8. In vijs iustitiae ambulabo, & in medio semitarum iudicij ut ditem diligentes me, & thesauros eorum repleam. Et quoniam tot Sanctos legimus virginis ope, atque præsidio ad magnum perfectionis culmen peruenisse, quorum aliquos capite sequenti referemus, ne nos pigeat in animam nostram ad eius benedictionem, celestiumque gratiarum copiam percipiendam omni pietatis sentiu hanc deuotionem introducere.

Pietas erga Virginem dulcis. Iudith 15.

16. De suauitate verò, & dulcedine, quam in pietate erga Virginem abundè omnes experiuntur, locupletissimi testes sunt ij, qui in hac pietate stituerunt se exercent: quare merito illud ei congruit, quod ab vniuerso populo est accitatum Iudith. quæ figuram Deiparæ gerebat. Tu gloria Ierusalem, tu latitia Israel: nō solum enim decus, atque ornamentum humano generi attulit, sed latitiam etiam atque iucunditatem. Quare in Litanij B. Virginis, quæ Laurenti decantantur: causa nostra latitia dicitur. Ambrosius in psalmo 21. in fine

Quin potius, inquit, ipsam Mariam manna dixerim, quia est subtilis, & splendida, suauis, & Virgo: quæ velut celestis vniuersi cunctis ecclesiarum populus cibum dulciorem, melle defluxit, quem qui edere, aut manducare neglexerit, vitam in se met ipso habere non poterit, sicut ipse Dominus ait, nisi quis manducauerit cornem meam, &c. ita Ambrosius.

Maria est manna, Exord. 1. 1. 6.

Bernardus verò apud Bonauenturam in spec. c. 8. Cuius sententiam mox referemus, de eiusdem B. Virginis dulcedine abundè testatur, ac prædicat. Illud verò sedulo cauendum ne Deiparæ dulcedine degustata, eam rejiciamus: huc enim spectat illud ex reuel. 8. Briggittæ lib. 1. cap. 58. cum enim Deipara Christo dixisset: Rogo te fili mi, ut, quia tu fuisti mihi dulcissimus, alij participes fiant mea dulcedinis: cui respondisse scribitur Christus in humo: dum: Benedicta sis tu charissima mater: verba tua sunt dulcia, & charitate plena: edo quicquidque de dulcedine tua in os meum receperit, & perfecit tenuerit, proficiet ei, qui autem receperit, & reiecit, tanto maius supplicium habebit. Hæc ibi. Adhæc Cantu. 4. de Deipara dicitur, Fausus distillans labia tua sponsa, mel, & lac sub lingua tua, eique accommodatur Pet. Damiano teimone de Annunciatione illud Eccl. 2. 4. Spiritus enim meus dulcis, & charitas mea super mel, & fauum. Hæc est, inquit, Damianus loco citato, quæ vestris affectibus suauiter indolescit, in qua dulcis Dominus cum omni sua dulcedine superuenit. sic Damianus, Augustinus, ipsa enim, ut dicebat Augustinus, sermone 100. de tempore, est terra promissionis, cum toties per Prophetas promissa fuerit, de qua terra duo illi pendentes vnam detulerunt in ligno suspensam. vna enim illa Christus Deum figurauit. hæc Augustinus.

Bernardus

Damianus

Cantu.

Pet. Dam.

Eccl. 2. 4.

Damianus

Augustinus

Eccl.

Exord.

Bernardus

Num. 3.

Psalm.

Bernardus

Terra verò promissionis diuino testimonio Exord. 3. & alibi sæpe in factis litteris lacte, & melle manare dicitur, id quod manantem ex Virgine dulcedinem adumbrasse existimandum est, ita Bernardus sermone 3. super Salue Regina, ipsa, inquit, est Terra promissionis lacte, & melle manans. & ab Ecclesia in precatione, cuius initium est Salue Regina, eidem dicitur: Vita dulcedo, & spes nostra saluo. & iterū Obtemens o pia, o dulcis Virgo Maria. In vita enim spirituali sicut & in pharmacis, ac rebus, quæ ad valetudinem conferunt, quædam utilia sunt, & amara, seu minimè iucunda, cuiusmodi est ieiunium, corporis castigatio, & simi-

similia: quædam verò utilia simul, & dulcia, mirum & spe, & re ipsa sua, & huiusmodi est erga Virginem devotio.

Bonaugen. Et sane experientia satis est exploratum, illud Bernardi apud Bonaventuram in speculo cap. 8. Omnia, inquit, opia, & multum laudabilia Virgo Maria: tu nec nominari potes quin accendas, nec cogitari quidem, qui recreas affectus diligentium te: tu nunquam sine dulcedine divinitus tibi insita pia memoria portas ingredi. sic Bernardus. Quod longè ante Bernardum observavit Damascenus, qui ex sola Virginis memoria magnam concipi animo voluptatem testatur, ut videre est oratione 1. de dorm. Virg. Sufficit, inquit, ijs, qui tui memoriam pie usurpant pretiosissimum memoria tua donum, quippe qua ejusmodi lasciviam pariat, quam nullus eripere possit, quia nam enim voluptate, quibus bonus non impletur, qui mentem suam sanctissima memoria promptuarium effecerit & oratione 2. de dorm. hortatur omnes, ut mentem, memoriamque suam Dei genitricis promptuarium efficiant.

Pet. Dam. 17 Quare Petrus Damianus sermone 1. de Nativ. Virg. ex dulcedine, quæ ex recordatione Virginis percipitur, dulcedinem ex ejusdem præsentia inferebat: Felices, inquit, angelici spiritus, qui B. Virginis habent præsentiam: nos interim memoriam abundantia suavitatis ejus evolvimus, si sic dulcis est memoria, quæ est præsentia? Ita Damianus. ut Virgini illud, quod Eccl. 49. de Iofia dicitur, congruere videatur: Memoria, inquit, Iofia in compositione odoris facta opus pigmentarii in omni ore quasi mel indulcabitur ejus memoria, & ut musica in convivio vini. Etenim Virginis recordatio omnium virtutum suaviscentiam mittit ad verius vitiorum fetorem utilissimam: mellissimum etiam, ac dulce est de ea cogitare, de ea loqui & quemadmodum musica seu convivium suavitissimum in vini convivio præsentis vehementer oblectat, sic sermo de Virgine non solum cum, à quo profertur, sed eos etiam, qui eum audiunt, maximopere solatur, ac recreat; imò (ut nonnulli animadvertunt,) hymni ipsi, atque Antiphonæ Virginis singularem in mentibus, auribusque fidei suavitatem instillant, ac voluptatem efficiunt: ideo Bernardus sermone signum magnum, agens de Virginis laudibus ex consideratione eorum, quæ Deus Virgini concessit, non tantum pios erga Virginem affectus, sed & consolationem excitari docet.

Ex quibus, inquit, nos si en fideliter intuemur, sine dubio admirationem concipimus, venerationem, sed devotionem, sed consolationem: cetera quæ restant adhuc ad imitationem requirunt. hæc Bernardus.

Denique in hujus rei confirmationem afferam illud, quod Casarius lib. 7. miracul. cap. 36. de corporea etiam, & sensibili, quæ ex Virgine beatissima proficiscitur, dulcedine commemorat, scribit enim Colonia fuisse quandam inclusum nomine Matilium propè templum S. Severini, cui matrona quædam affirmabat se Domine nostræ nomen abique miraculorum dulcedine pronuntiare non posse, cuius causam rogata, respondit se in Deiparæ honorem quinquaginta salutationes angelicas cum totidem venijs quotidie dicere solitam esse, ex quo tantam dulcedinem se consecutam, ut omnis oris ejus saluta, orationis tempore illi mel videretur conuersa: quod audiens Matilium hujus Matrone exemplo vix sex hebdomadarum spatio, eundem salutationem angelicarum numerum cum ejusdem venijs recitavit cum tantam in ore, & gurgure, dom eam dulcissimam salutationem proferret, dulcedinem sentire capio, ut melius suavitatem longè transscenderet: quam eandem dulcedinem quidam ex ordine Cisterciensis illius exemplum imitatus obtinuit, quæ omnia ab eodem incluso se accepisse testatur: Casarius.

DEIPARÆ DEVOTIO SIGNVM est prædestinationis.

18 Sexto, quamquam sine speciali reuelatione nemo, ut habet sacrum Concilium Tridentinum sess. 6. cap. 12. scire potest, quos Deus sibi elegerit, multa tamen à Doctores divinx prædestinationis signa enumerantur: & quidem inter præcipua collocatur intima erga Virginem Deiparam, quæ Mater est Electorum, atque viventium, devotio. Quod eleganter Probat Pelbartus in Stellario Virginis lib. 12. par. 2. c. 1. ut propterea omni studio in nobis hanc devotionem divina gratia excitare, & augere, illamque enixè à Deo petere debeamus: Virginis porro devotionem signum esse prædestinationis probatur.

Primo, quilibet prædestinatus viam quandam Christi Domini imaginem suis motibus, humilitate, patientia, castitate, mortificatione, charitate, alijsque rebus, quo ad ejus fieri pos-

Mmm 3

terit

Casarius.)
Angelus
salutatio-
ne pronun-
tiantes ali-
quis, sensibi-
lioris dul-
cedine re-
creaban-
tur.

Sextum
Virginis
devotio si-
gnum est
prædestina-
tionis.
Conc. Trido

Pelbartus

Rom. 8.

2. Cor. 3.

Galat. 4.

Ioan. 1.

Rom. 8.

Ioan. 19.

Origenes

Cant. 7.

Epiphani.

Ambr.

Genes. 25.

terit, in se exprimere, debet iuxta illud ad Rom. 8. Nam quos præsciuit, & prædestinavit conformes fieri imaginis filij sui. & 2. Cor. 3. Nos verò omnes reuelat facie gloriæ Domini speculantes in eandem imaginem transformamur à claritate in claritatem, tanquam à Domini spiritu. Hinc est, quod quemadmodum Christus est filius Dei naturalis, ita prædestinati debent saltem esse filij Dei adoptiui, & propterea misit Deus spiritum filij sui in corda nostra, in quo clamamus Abba pater: & Christus Dominus dedit eis potestatem filios Dei fieri, ut sit ipse primogenitus ipse multus fratribus, quos non confunditur fratres vocare: eadem ratione prædestinati in hoc quoque imaginem Christi in se exprimere solent, ut per peculiarem erga Deiparam pietatem, & devotionem, illam, quæ Mater est Christi naturalis, suam agnoscant matrem spirituales: ideoque ut dixi cap. 27. Patres omnes matrem cunctorum viventium, qui scilicet vita gratiæ vivunt, eam prædicant; cui Christus in cruce in Ioanne discipulo, quem diligebat, omnes electos, qui sui pariter discipuli sunt, & dilecti, commendasse animadverunt, & hoc dicebat Origenes tom. 1. in Ioan. in præfat. tractans quomodo Ioannes in filium traditus Virgini quodammodo Christus dici poterat: *Quis iure, inquit, perfectus est non amplius viuit ipse, sed in ipso viuit Christus, cum in ipso viuat Christus, dicatur de eo Maria, Ecce filius tuus Christus.*

19. Secundò, deuotionem erga Deiparam signum esse prædeterminationis ex hoc etiam inferimus, quod omnes Sancti virginis deuotissimi fuerint, quod capite sequenti quamplurimis exemplis planum fiet, ut propterea Cant. 7. dicatur Deiparæ: *Veneris tuus sicut acervus tritici vallatus lilij*: quoniam ex Epiphanio sermone de laud. Virg. & ex Ambr. de Instit. Virg. cap. 13. Christus granum frumenti in cruce mortuum multum fructum attulit, & sic electi omnes veluti acervus tritici ex Christi passione multiplicati in utero Virginis beatissimæ, tanquam ejus filij spirituales continebantur, eo modo, quo in utero Rebecca in duobus geminis Jacob, & Esau duos populos iussit dici Genes. 25. de quo cap. 29. uberius diximus. Quocirca sicut Deus auctor naturæ Agniculo instructum dedit, quo ex balatu matrem inter mille oves agnoscat, & ad ejus ubera accurrat, ita Deus gratiam iustis infundens tribuit, ut Deiparam diuinæ

misericiordiæ matrem reuerentur, & ad eam inclinentur, ejus ubera misericordiæ appetant, quare mirum non est, si illam inter mortales degeantem fideles omnes videre cupiant, quod ex Epist. S. Ignatii ad S. Ioannem Apostolum aperte colligitur, ubi eam etiam *Celeste prodigium*, & *sacratissimum spectaculum* appellat. similiter neque mirum erit, si omnes in terris ad eam in cælo regnarem tanta propensione afficiantur. & sicut Exod. 3. Moyses videns rubum, qui ardebat, & non comburebatur, (quo ut canit Ecclesia virginitas Deiparæ conseruata significabatur) desiderio accensus: *Vadam, inquit, & videbo visionem hanc magnam*: quare non comburatur rubus: ita & nos in presenti vita oculo fidei ad eam contemplandam accedamus, memores ubertum ipsius, & omni cordis affectu ejus pedes tenemus, atque beneficia nobis opportuna ab ea petamus, nosq; ut mutuo ad ejus amorem adhortemur illis verbis Isa. 2. & Michæ 4. *Venite ascendamus ad montem Domini, & ad domum Dei Iacob, & docebit nos vias suas*: Deiparæ enim, & mons Domini, & Domus Dei, ex ijs, quæ capit. 5. diximus, appellatur, ut tandem aliquando in futura vita ejus beata præsentia perfrui mereamur.

20. Tertiò, hoc ipsum probari potest ex illo Ecclesiast. 24. quod Virgini accommodatur: *Qui creauit me requiescit in tabernaculo meo, & dixit mihi*. In Iacob inhabitat, in Israël hereditate, & in electis meis mitte radices: In Iacob quidem inhabitat, id est in supplantatore vitiorum. (Iacob enim supplantatorem sonat) in Iacob quoque electi sicuti in Esau reprobi intelliguntur; juxta ea, quæ Apostolus suæ dilectioni in Epistola ad Romanos, ubi c. 9. ex Malach. c. 1. citat illud. *Iacob dilexi, Esau autem odio habui*. subdit: *In Israël hereditate, id est in contemplatiui* (Israel enim idem est, qui Iacob prædestinatorum typus, & ut multis placet idem est, quod videns Deum:) verum quod magis est, *in electis meis*, id est in ijs, quos elegi, mitte radices: ideo Germanus Patriarcha in sermone de Zana Virginis: *Quomodo, inquit, corpus nostrum vitæ signum operationis habet res rationem*: ita & sanctissimum tuum nomen Virgo beatissima, quod in ore servorum tuorum uariatur assidue in omni tempore, loco, & modo, vita, letitia, & auxilij non solum est signum, sed etiam procurat, & conciliat. ita Germanus. & Prov. 8. dicitur: *Beatus homo*

homo, qui audit me, & vigilat ad fores meas quotidie, & observat ad postes ostij mei; quod Ecclesia Virgini accommodat in Epistola missae, quae legitur die conceptae Virginis sacro, quasi dicat: Beatus homo, qui meis consilijs obedit, & peculiari devotione me veneratur, cuius rationem ibidem reddit. Quoniam qui me inuenerit, inueniet vitam, & habuerit salutem à Domino: etenim Virgini congruit illud Prouer. 18. Qui inuenit multam bonam, inuenit bonum, & habuerit iucunditatem à Domino.

Lut. 16. 21. Quarto, ad hoc confirmandum facit & Deipara illud, quod Deus Leui. 26 populo suo pollicebatur: Penam, inquit, tabernaculum meum in tabernacu medio vestri, & non abiciet vos anima mea: lam in cor quod spiritaliter impletur in ijs, in quibus delectatur quasi in medio cordis à Deo optimo deuotio erga Deiparam infunditur, quam per tabernaculum Dei figuratam ex Sanctorum doctrina cap. 5. docuimus, ubi de hoc mystico tabernaculo illud Isaiæ. 4. intelligi posse diximus.

Et tabernaculum erit in umbraculo diei ab astu, & in securitatem, & absconsonem à turbine, & à pluuia, hæc enim omnia spiritaliter à Deipara sanctissima suis deuotis præstari certamus. Quin etiam compluribus, qui in sceleribus insoberuerant, Christus Dominus merito dicere posset id, quod Salomon 1. Reg. 2. Abiathar dixisse scribitur: Equidem vir mortis ei adiuuaret enim partes Adonij, sed hoc die non interficiam, quia portasti Arcam Dei eorum David patre meo: Christus enim plerisque à peccatorum coeno, propter quæ morti secundæ in gehenna addicendi erant, ad meliorem viuendi rationem reuocat, illisque ignoscit propter Arcam Dei, hoc est propter deuotionem erga Deiparam, quam in corde gestarunt.

Et sane experientia compestum est, quando in Virginem deuotio in alicuius pectore intepescit, simul & reliqua in vita spiritali intepescere, cum autem feruet, reliqua etiam omnia ferere, & maiora capere incrementa.

S. Antoninus 4. part. tit. 17 c. 14 § 7. quandam Anselmi sententiam, quæ hoc ipsum confirmat, sic affert: in Antiphona, inquit, Salus Regina, ei dicimus: Eia ergo aduocata nostra illos tuos misericordes oculos ad nos conuerse, ut enim dicit Anselmus: Impossibile est, quod illi, à qui bene Virgo Maria oculos misericordiae suae auertit, alimur, non necessarium, quod hi, ad quos con-

uerit oculos suos pro eis aduocans inflicentur, & glorificentur. hæc Anselmus apud S. Antoninum. Eandem ut Anselmi sententiam citat Pelbartus de Temesuar in Stellario Virginis lib. 12. par. 2. art. 1. & docet esse in lib. miraculorum ab Anselmo edito.

22. Adhuc nomen ipsum Mariæ significat, ut cap. 10. dixi, Mariæ Stellam, quæ nauigantibus in mundi huius procellis lucem præfert, virtutumque suarum exemplo, ac opis suæ patrocinio eorum cursum dirigit, atque ad optatum dirigit portum salutis. Et Epiphanius sermone de laud. Virg. explicans nomen Mariæ etymologiam, inter alia vult nomen illud sonare Myrrham maris: Quia paritura, inquit, erat gemmam à corruptione præseruandam: hoc est Christum resurrecturum, ab omni corruptione in morte sua alienum: Mare verò dicit esse vniuersum mundum: Mare verò dicit esse vniuersum mundum, cui Virgo serenitatem, & tranquillitatem attulit. Adde quæ diximus c. 16 & 30. Virginem matrem esse misericordiae, & peccatorum Aduocatam, quæ à Deo, apud quem maxima gratia pollet, repulsam nequaquam patitur, ut recte docet Bernardus sermone de Aquæductu. Quo fit, ut qui erga Virginem peculiari deuotione afficiuntur, magnam ex eo salutis suæ spem concipere possint. Satagendum tamen illis est, ut à peccatis quantocius per poenitentiae sacramentum emergant, & per bona opera, ut monet S. Petrus in 2. epist. cap. 1. certam suam vocationem, & electionem faciant: etenim privilegia nonnullis insignibus peccatoribus à Virgine facta, quorum aliqua mox referemus, ita ad pietatem erga Virginem inflammare nos debent, ut à peccatorum etiam sordibus nos quàm maxime reuocent, ne Christi, & Virginis benignitate abutentes in peccatis sordescamus, & peccata peccatis addentes in apertum salutis nostræ discrimen nos ipsi temere commiciamus, cum illud verissime scriptum sit Ecclesiast. 3. Cor durum habebit malè in nouissimo, & quis nunc periculum, in illo peribit.

23. Sicuti autem Virgo sanctissima tamquam Aurora mystica aduentus Christi in mundum, qui Sol iustitiæ est, felix, & certa prenuncia fuit, ita & nunc eius deuotio in hominum cordibus proximæ Christi gratiæ per preces Virginis pronuncia esse solet.

Quid quod Christus Dominus, quos singuli aliqua ratione diligit, eos Deiparæ clientelæ,

Palbartus

Maria id est, quod maria stellæ

Bernardus

2. Petrus

Ecclesiast.

Virgini

deuotio

Chriſti

gratiæ

Chriſti

suos dil-

telæ,

tele patrocínioque committere legitur? quod
Etos Virgi- facili confirmari posset ex Joanne, discipulo,
ni commē- quem diligebat Iesus. huic Virgini ex cruce in
dat. filium tradito in quo omnes, qui sunt in gra-
Joan. 19; tia, quam Iohannis nomen sonat, quique dili-
 guntur à Christo, Deiparæ commendatos su-
 pia cap. 27. ostendimus. Cæterum hoc ipsum

Exemplū vno, aut altero exemplo demonstramus, legi-
S. Elzeary mus in vita S. Elzeary Comitis Anani cap. 14.
apud su- Gaslendam nobilem, & sanctam matronam
rium 27. cum pro S. Elzeario, quem enutrierat feruen-
Septembr. ter oraret, corporeis auribus audivisse Chri-
Chr. stus stum sibi dicentem, Iuveni huic, pro quo
S. Elzea tam multum oras, novem me matrem meam
riū matri dedisse magistrum; nihil igitur de illo dubites.
commen- Et in revelationibus B. Gertrudis lib. 3. cap. 1.
davit. Ex ip. rivali, inquit, quadam revelatione dum
B. Gertru- intellexisset sancta Virgo Gertrudis sibi in aug-
dis. mentum meriti ul. quid adversitatis imminere,
B. Gertru- & inde ex humana fragilitate trepidaret: Pius
dis a Dominus ipse fragilitati condescendens, miseri-
Christo cordem matrem suam in celum Coelorum Regi-
matri com- nam, Imperatricem illi dedit in matrem, benig-
medatur. namq. dispensatricem ut quantumcumque nimis
 stas adversitatis supra vires gravaretur, semper
 ad ipsam matrem misericordia securum haberet
 recursum, cuius interveniunt se sciret allevan-
 dam. Post hac brevis intervallo tempore elapso cum
 valde gravaretur quadam in re recurrit ad deso-
 latorum consolatricem cupiens ab ea doceri, quid
 in hac causa magis expediret, & ab ipsa respon-
 sum accipere morum. & capit. 4. cum eadem B.
 Gertrudis circa festum S. Bartholomæi ex
 inordinata quadam tristitia, & impatientia
 tantas incurrit tenebras, quod magna ex
 parte iucunditatem divinæ præsentia sibi
 videretur amississe usque in sabbatum, quan-
 do has sibi temperatas gravia est per inter-
 cessionem Dei genitricis, cum in honorem
 ipsius cantaretur quadam Antiphona. &
 lib. 4. eandem revelationum cap. 49. in
 vigilia Assumptionis, cum cantanda esset mis-
 sa cum ex intimo cordis affectu B. Gertrudis
 lecto decubens deprecaretur Dominum, ut
 sibi apud dulcissimam matrem suam dignaretur
 fauorem, & gratiam obtinere, cui ipsa, ut
 sibi videbatur nunquam debitum obsequi-
 um exhibuisset, Dominus se summa cum blan-
 ditate in amplexus matris amantissimos de-
 clinans exhibuit ipsi omnem filialem dilectio-
 nem, qua usquam e. ga. eam affectus fuerat,
 dicens, *Reverende Domina Mater amantissima*

quod peccatoribus ego propter te sim propitiatus
 & respice hanc electam me in eo affectu, ac sic
 in multis diebus vita tua tibi placita, summaq. de-
 votione servasset. Ad quod Virginea Mater quasi
 tota liquefacta, & in melleam dulcedinem reso-
 luta, se tota huic cum beatitudine sua ob amorem
 filij videbatur impendere. hæc ibi.

DEIPARÆ MIRACVLA

quadam admirabilia ex
 Pelbartio.

24. **Q**uanta porro ex devotione erga virgi-
 nem utilitas dimanat, ex compluribus
 exemplis, ac miraculis, quæ sparsim in hoc o-
 pere narrantur, satis constat; sed minime reti-
 cenda cenfeo tria illa, quæ Pelbartus de Te-
 meluar Ordinis Minorum, in libro quem
 Scelarium coronæ gloriose Virginis nuncu-
 pavit, & Sixto IV. Pontif. Max. qui sedit anno
 1471. olim dicavit, narrat libro 12. part. 2. art.
 1. quibus ostendi Virginem sanctissimam suis
 devotis, ut non sine confessione sacramentali
 ex hac vita decedant, procurare conieuisse:
 quæ ne quid adderem, aut detraherem, idem
 suis verbis mihi referenda existimavi: ex qui-
 bus duo posteriora suo tempore accidisse, sibi-
 que satis cognita esse testatur; cum enim vel-
 let Virginis devotionem signum esse prædesti-
 nationis, seu salutis probare; ubi auctoritati-
 bus, & rationibus id demonstrasset, in eiusdem
 veritatis confirmationem tria hæc miracula
 addidit, ait ergo in hunc modum; Ostenditur
 conclusio præ tacta ex miraculis, & revelatio-
 nibus; nam refert Anselmus libro miraculo-
 rum, & hoc idem narratur etiam in libro, qui
 intulatur Scala Cœli, quod quidam fuit prin-
 ceps latronum, qui quodam sabbato cum ve-
 nisset ad domum cuiusdam mulieris paupe-
 ris, vidit ieiunantes filias mulieris, & etiam ip-
 sam mulierem, & requisivit, cur die sabbati
 ieiunarent. At illa respondit, quod didicerat (in-
 quit) à quodam Sancto viro prædicante, quod
 quicumque ieiunat ob devotionem B. Mariæ
 in sabbatis, merebitur confessionem facere in
 articulo mortis, & non decedet sine gratia ve-
 ræ præsentia, atque damnationem evadet,
 tunc ille latro ait, Ego voueo B. Virgini,
 quod quamdiu vixero diem sabbati ieiunabo,
 quod cum fecisset continuè, accidit post mul-
 tos annos, ut iste latro caperetur in icelere, &
 sine dilatione decapitatus est, ecce mirum, ip-
 sum

Pabon.

Quidem
capit. 12.genus
re confi-
tur, qui
sabbati
ieiunant,
Miraculi
Anselm.

sum caput præcisum cepit continû clamaré, & dicere, Confessionem, confessionem, confessionem: stupefacti homines, qui aderant, ad villam miserunt pro sacerdote, qui veniens caput ipsum vniuit corpori, & tunc lato ait: Hoc bonum ad reuerentiam B. Virginis inquit feci in vita, vt ieiunarem sabbatis; & dum facta de capitatione, diaboli vellent rabere animam meam; affuit B. Virgo, quæ animam meam non permisit exire de corpore meo quousque contritus simplend, & confessus, sic damnationem euadere valeam, & sic confessis omnibus peccatis suis, ac postulat deuoit suffragijs, mortuus est, porro homines hoc videntes magnificauerunt Deum, & laudauerunt Christi clementiam in B. Virgine. sic Pelbartus. hoc idem exemplum paucis mutatis in Normania accidisse refert Thomas Cantipratensis libro. 2. apum capitulo 29. part. 18. pergit idem Pelbartus narrare alia duo.

Pelbartus 25. Plura, inquit, alia miracula ad ipsum at-
Morientis testantia, referuntur à sanctis Patribus pristini-
militu ani- nis temporibus facta: sed quoniam manus
ma in ca- Domini non est abbreviata, his etiam nostris
dauro ser- temporibus certa acciderunt miracula, ad id
natur, quo fidem facientia, nimirum fide dignis viris, qui
usque plu- affuerunt, & viderunt referentibus, didici,
rimos post- quod cum ad partes Transalpinas Imperator
annos pec- Sigismundus (qui anno 1437. obiit) bellando
catorum accessisset, contigit inibi quandam militem
confessione- cecidisse; post multos autem annos cum itera-
exoptetur. to idem Imperator partes ad illas cum exerci-
Miraculū. tu accessisset; ecce omnibus audientibus vox
quasi fletus scilicet, ac lugubris sibilationis coe-
pit insonare, eumque cuncti quid nam foret,
mirarentur; de mandato Imperatoris cape-
runt inquirere inter vepres, siluasque & lucos
circumadiacentes; & ecce reperiunt quoddā
cadaver iacere in quodam rubo putrefactum
adeo quod incrementis iunci, & spinæ vepri-
um, ipsum pertransiendo penetrauerant, & ex
illo cadavere sonus ille flebilis audiebatur re-
sonare, vnde clara voce ait astantibus, & quid
feret conquirentibus dicens, Habetis ne Pres-
byterum, cui confitear, afferte mihi Domini.
Ego etenim iam ante annos plures in bello
Sigismundi Imperatoris miles fui, & in hoc lo-

co pugnae corruui, sed quoniam B. Mariæ in
vita mea semper deuotè seruiui, ideò eius me-
ritis fauentibus id mihi à Deo concessum est,
& donatum misericorditer, ne anima mea è
corpore ipso iam penè consumpto, & tabefa-
cto dissolueretur, vt damnationem æternam
euaderem: vnde tota anima mea in me tene-
tur, nec mori possum, donec plenè confitear,
quia habeo damnabilia crimina, quæ commi-
feram, & pro veritate huius confirmanda,
mox vt confessus fuero à flebili sibili hoc
meum cadaver cessabit, anima dissoluta, quæ
vsque modo miraculosè est per Virginem bea-
tam retenta. tunc obtulerunt ei Sacerdotem, &
facta confessione, ac absolutigne, mox resolu-
ta, anima, vocis illius sonus cessauit, & tunc
tam Imperator, quam omnes, qui aderant De-
um, & B. Mariam laudauerunt. ecce ergo mi-
raculum.

26. Item vidi quendam oculis virum, qui
fide mediante asseruit se fuisse vna cum duo-
bus socijs nauigantibus, & aquis subintranti-
bus in medio flumine Danubij submersum;
alijque natando euadentibus, ipse solus in pro-
fundum descendit, eo quod natare ignorauit,
& eidem in profundo facta est vox dicens, O
homo, ecce mori debes, & quia peccata ha-
bes damnabilia, debes damnari, sed ex quo
seruiuisti beatæ Mariæ matri Dei, en dona-
tum est tibi, ut libereris, & peccata confitea-
ris. Cumque sui socij enatantes, in villa propè
existente appreciatos piscatores adduxissent,
qui hunc, quem credebant suffocatum in flu-
mine, requirerent, cumque illis diebus
quæsiuissent, nec reperissent, & iam vellent
abire, ecce illis videntibus de profundo flumi-
nis, ad ripam homo conscendit, & gesta nar-
rauit, atque mox ad confessionem faciendam
ad me deuenit. Patet ergo quoniam qui bea-
tæ Mariæ seruit, saltem in morte ad pœnitentiam,
& confessionem faciendam dabitur ei
gratia, ac damnationem euadendo per-
ueniet ad Regna celestia. ha-
tenus ex Pelbarto
ad verbum.

*Miraculū
Vir in flu-
mine de mar-
is ne sce-
lorum dā-
natus
post tri-
duum in-
columnis
quasi.*

SANCTOS OMNES, PLEROSQUE ETIAM PRINCIPES
viros Virginis Deiparæ deuotissimos, ac studiosissimos fuisse,
& nonnullorum exempla, quæ hanc
deuotionem suadent.

CAPVT XXXV.

S P M M A R I V M.

Sancti aliquot, viri item nonnulli insignes Deipara studiosissimi num. 1. & seq.
S. Nicolaus Miræ Episcopus num. 3.
S. Martinus Episcopus ibid.
S. Gerardus Episcopus in Hungaria, & martyr num. 4.
S. Anno Archiepiscopus Colonienfis ibid.
Carthusianorum Ordo ibid.
S. Bernardus Abbas num. 5.
S. Dominicus, & Ordo Prædicatorum, & de Rosario num. 6. & 7.
S. Franciscus, & Ordo Minorum, & de Corona num. 8. & 9.
S. Antonius de Padua num. 10.
S. Thomas Aquinas num. 11.
S. Bonaventura num. 12.
S. Albertus Carmelita num. 13.
B. Maria de Oegnis ibid.
B. Andreas Carmelita Episcopus Fesulanus numero 14.
S. Catharina Senensis num. 15.
S. Vincentius Ferrerius num. 16.
S. Bernardinus Senensis num. 17.
B. Laurentius Iustinianus Patriarcha Venetus.
Dionysius Carthusianus num. 18.
B. Ignatius Loyola, & Societas Iesu numer. 19. & sequentibus.
B. Franciscus Xauerus num. 29.
B. Consalvus Sylmeria num. 30.
B. Stanislaus Kostka num. 31.
B. Aloysius Consaga num. 32.
S. Carolus Borromeus Cardinalis Archiepiscopus Mediolanensis num. 33.
B. Philippus Nerius fundator Congregationis Oratorij num. 34.

SECVLARES.

Constantinus Imperator, & Ciuitas Constantinopolitana num. 35.

Nances Dux Iustiniani Imperatoris ibid.

Ludouicus Pius Imperator nu. 36.

S. Henricus Imperator ibid.

S. Stephanus Rex Hungaria nu. 37.

Ioannes Comnenus Imperator Constantinopolitanus ibidem.

Henricus infans Portugallia, & Indica nauigatio num. 39.

Secundo ad Virginis deuotionem cunctos magno pere perimouere debet, cum Sanctorum omnium complurium virorum insignium, qui Deiparæ studiosissimi, deuotissimi que fuerunt, exempli. De magnis enim Sanctis Deiparam omni ueneratione prosequentibus illud Psalm. 44. Vultum tuum deprecabuntur omnes diuites plebis merito intelligunt Athanasius serm. de Deip. Andreas Cret. oratio. 2. de dorm. Damascenus orat. 1. de Natiu Gregorius Papa II. in Epistol. ad Germanum quæ habetur in 7. Synod. Act. 4. & Ecclesia in missa Annunciationis B. Virgin. hunc Psalmi versiculam eidem accommodat. Et quidem veteris testamenti Patribus Deipara longè ante coelitus est repromissa; mysticis etiam figurarum miraculis, variisque Prophetarum oraculis iam, tum ab ipsis nacentis mundi, initijs minime dubijs significationibus à Deo optimo demonstrata est, vt propterea Damascenus lib. 4. de fide capitul. 15. Deipara, inquit, ante secula præcognitio Dei consilio prædestinata est, & diuersis similitudinibus, & oraculis Prophetarum per Spiritum sanctum figurata, & prædicata prædestinato tempore ex Dauidica radice pullulauit.

Et primo quidem cum Gen. 2. Deus ad fer. Gen. 1. pentem dixit, inimicitias ponam inter te, & mulierem, id de Virgine Deipara prænunciatum esse certum est, ut capit. 22. ostendimus, Hanc asiam, inquit Bernard. sermone Signo, magn. Bernard. Sacerdotalis, virga dum sine radice floruit, hanc

hanc Gersonia vultus, dum in medio secca area
maduit: hanc in Ezechielis visione Orientalis
Porta, quia nulli unquam patuit, prae signabat: hanc
denique praeter ceteris istas nunc Virgam de radice
Iesse orituram promittebat, nunc euidens Vir-
ginem parituram. Ita Bernar. Hinc factum
est, ut sic à Deo promissa, & Patriarchis, ac
Prophetis praecognita, retroactis seculis, sum-
mis votis ab eis fuerit desiderata: ut non im-
merito Virgini etiam accommodari possit il-
lud ex Gen. 49. *Desiderium collum aeternum*:
Nam praeter Angelos, quibus, ut dixi ca. 5. ma-
nifestata fuit ab initio creationis eorum, ac
proinde ab Angelis sanctis, qui dicuntur Col-
les aeterni, seu immortales nunquam finem
habitu, desiderata fuit, ipse quoque Deus ex
Plak. 4.4. concupivit speciem eius, ut ca. 5. o-
stendi, & Bernar. epist. 174. eam desideratam
gentibus vocat, & hom. 2. super missus est:
*Quam, inquit, aliam requirebat Salomon cum
dicebat, Mulierem fortem quis inueniet? & hom. 4.
Expectatam à Jacob eam dicit. & sermo. Sign.*
magn. hanc mulierem Virginem parentem
in Rubo ardente significatam admiratur Moy-
ses, & curiosius desiderat intueri: *Vadam, in-
quit, & videbo visionem hanc magnam.* S. Bo-
nauent in Litan. B. Virg. eam *Maiorem mundo
desiderabilem.* & S. Ignat. in epist. ad Ioan. *V-
niuersis admirandam, & cunctis desiderabilem*
affirmat. Ideo Methodius in hypapantem
Virg. sic alloquitur: *Benedicta tu celeberrima,
& desideratissima.* Verum hac de re nos supra
ca. 5. & 17. nonnulla egimus. Nunc ad Sanctos
noui testamenti veniamus, qui erga Deiparam
singularem studio ferebantur, eiusque praeconia
celebrarunt. Sanè de SS. Apostolis generatim
Dionys. c. 3. de diu. nom. illud memorat pro-
didit, (quemadmodum exponit Damascenus
orat. 2. de dorm.) eos conuenisse ad videndum
corpus Deiparae in eius dormitione, & ut quif-
que idoneus erat, infinitam Dei bonitatem lau-
dasse. Hierotheum quoque diuino numine as-
flatum post Apostolos diuinum laudatorem
existimatum; affirmat etiam non solum se, &
Timotheum: sed multos etiam ex praecipuis
Apostolorum discipulis ibi ad fuisse, quos om-
nes ad Deum in Deipara laudandum conue-
nisse testatur, haec ex S. Dionysio.
S. Iacobus dictus Maior, Caesar augustae
in Hispania Virgini adhuc superstiti sacellum,
quod à Virgine de Pilari, id est Columna, in
qua Virgo illi apparuerat, nuncupatur excitauit.

dum curauit, quod in hunc usque diem magna
pietate, ac frequentia celebratur. S. Iacobus
Apost. dictus frater Domini, quid de sanctissi-
ma Virgine senserit, ex ijs, quae in sua Liturgia
praescripsit, de quo cap. superiori diximus, la-
tis apparet. De S. Ioanne Apostolo, cui sin-
gulare erga Virginem obsequium à Christo est
commendatum, nihil attinet dicere. S. Ignatius
mart. auditor Ioannis Apost. magnum erga
Virginem pietatis studium indicat: nam in
epistolis, quas ad S. Ioannem dedit, Virginem
vocat *caeleste prodigium, & sacratissimum spe-
taculum, & in epist. ad Virginem sic orat eam:*
*Neophyti, inquit, qui mecum sunt ex te, & per te,
& in te confortentur.* Harum epistolarum me-
minit S. Bernardus serm. 7. in Psal. 90. & alij
apud Sixtum Senensem lib. 2. Biblioth. fan-
ctae in verbo Maria. S. Irenaeus contra haereticos
lib. 3. cap. 23. & lib. 5. ca. 19. cuius verba citauit
cap. 17 & 27. aperte ostendit, quam studiosus
fuerit Deiparae. De Iustina Virg. & mart.
quomodo suam virginitatem Deiparae com-
mendans demonem vicerit, quae & Cypria-
num Magum conuenit, testatur Nazianzenus,
ut dixi cap. 20. qui etiam plura in tragedia de
Christ. patien. praecara de Virgine loquitur,
quae in hoc opere interdum regulimus. Ter-
tullianus de praescript. haeretic. *Beatissimam, Tertull.*
ac gloriosissimam eam vocat. S. Cyprian. mart. *S. Cyprian.*
& Episc. Carthaginensis praecare de B. Virg.
in serm. de Chr. Nat. loquitur: *Nec sustinuit, in-
quit, iustitia, ut illud vas electionis, hoc est Vir-
go sanctissima, communibus lassaretur iniurijs,
quoniam pluribus à ceteris differens natura com-
municabat, non culpa, & mox: Vnde ut in matris
plenitudo gratia, ut Virgini abundantior gloria
debeatur.* Non commemorabo verba quibus
sua erga Virginem pietatem declararunt. Me-
thodius Tyri Episcopus, & mart. in orat. in Dom.
hypapantem, Gregorius Thaumaturgus, Atha-
nadius, Basilus in sua Liturgia, Nazianzenus,
Nysenus, Ambrosius, Ephraem, Epiphanius,
Hieronymus, Chrysostomus in sua praesertim
Liturgia, Augustinus, Petrus Chrysologus, de ea pra-
clare ali-
Cyrillus Alexandrinus, Fulgentius, Sophro-
nius, Andreas Cretensis, Georgius Nicome-
diensis, Chrysippus, Hesichius, S. Gregorius,
Magnus, Ildefonsus, qui ob Deiparae virgi-
nitatem contra Haereticos verbo, & libro lu-
culentissimo edito defensionem, vestem ad sacri-
ficandum, munus ab eadem Virgine accepit, Ex Maria
teste nostro Ioanne Mariana lib. 6. de reb. hispan.

S. Iacobus
frater Do-
mini.S. Ioannes
Apostolus.
S. Ignat.

S. Irenaeus.

Nazianz.

Tertull.

S. Cyprian.

S. Auto-
res deuoti
beatissima
Virginis
de ea pra-
clare ali-
qua tradi-
derunt.

Ex Maria

Nna 2

hispan.

hispan.ca.10.venerabilis Beda, Auctor, ille, qui ob humilitatem, Idiota appellari voluit, verū nihil Idiotæ præter nomen habuit. Germanus Patriarcha Constantinopolitanus, Damasceus, Petrus Damianus, Anselmus, Bernardus, Honorius Augustodanensis, Fulbertus Carnotensis Episcopus, S. Bruno Carthusianorum Institutor, Rupertus Tuitiensis, qui teste Trithemio precibus à Virgine scripturarum scientiam, quam ingenium negauerat, tantam est consecutus, vt suo tempore (vixit autem annum à Christo Domino circiter 1130.) sibi similem habuerit neminem. Richardus à S. Victore, Cæsius, Albertus Magnus, Alexander Aletis, Vincentius Beluacensis, S. Thomas Aquinas, S. Bonaventura, Scotus, Franciscus Mayro Doctor illuminatus, Hugo Cardinalis, S. Vincentius Ferrerius, Ioan. Gerson, S. Bernardinus Senensis, B. Laurentius Iustinianus, Dionysius Carthusianus, S. Antoninus Archiepiscopus Florentinus, Gabriel Biel, & alij quam plurimi, quos studio breuitatis omittimus. Hos autem, quos sine suorum locorum, & exemplorum appositione nominauimus, non sine causa vnum in locum compulimus, & tanquam in turbam coniecimus; Cum enim in hoc opere eorum testimonij, seu vitæ exemplis in virginis laudibus explicandis non infrequenter vsi fuerimus, eadem sæpius iterare nō fuit operæ pretium, certè ex ijs facile cōstitui potest qua religione, & obseruantia erga Virginem fuerint. satis erit si pauca duntaxat, eaque lectissima, tum veterum, tum recentiorum erga Virginem exempla pietatis, ac deuotionis exponam.

S. NICOLAUS EPISCOPVS.

S. Nicolaus S. Nicolaus Myræ Episcopus no minus vni-
in Virgine ta sanctimonia, quam miraculorum glo-
pietas. ria celeberrimus, qua pietate erga Virginem fuerit intelligi facile potest ex eo, quod illi Virgo sanctissima singulari benignitate contulisse dicitur, & à Methodio Patriarcha Constantinopolitano in actis S. Nicolai manu scriptis, quorum meminit Ioannes Diaconus in vita eiusdem S. Nicolai apud Lippomanum tom.
Lippoma. 5. & Baronius in notis ad martyrologium die
Baronius. 8. Decembris narratur his verbis: Nocte quadam S. Nicolaus iuxta se vidit Saluatoris nostri maiestatem adstare, librumque sibi Evangeliorum auro, & gemmis decoratum por-

rigere: ab alio latere sanctam aspexit Dei genitricem Omophonium pontificale (pallium nō à Christo, sed à Hieronymo, super ac Deiparæ humeros sibi ponere, elapsis post modum de. ra. prauis. bus paucis defuncto Ioanne Myræ Antistite, natus. Nicolaus eiusdem Ciuitatis Episcopus creatur. hæc ibi. Cum verò postea pontificalia adēpta illi fuissent, à Deipara restituta fuerunt, quod multi Auctores græci, & inter latinos Petrus de Natalibus in Catalogo sanctorum lib. 1. cap. 33. ita testatur. Fecit B. Nicolaum iam Mitram Niceno Concilio interfuisse, & quendā Ariarium zelo fidei in maxillam percussisse ob sacrum idque à Concilio Mitra, & Pallio priuatum Virg. extitisse: propter quod vt plurimum sine mitra tra depingitur. sed dum aliquando missam B. Virginis, cuius erat deuotus, in pontificalibus celebraret, & priuationem mitræ, & pallij fleret quasi zelo nimio fidei ablata, ecce cunctis videntibus duo Angeli astitērunt, quorum vnus mitram, alius pallium sibi diuinitus restituerunt, & ex tunc insignia re assumptis sibi celitus restituta hæc Petrus de Natalibus, Ioannes verò Studita Monachus, dictus Damascenus, diuersus ab illo celebri Damasceno, in sermonibus, quos de sanctis idiomate Græco vulgari conscripsit, testatur à Christo, & Deipara Pontificalia S. Nicolao restituta: quare id quod Petrus de Natalibus gestum narrat in missa Virginis hic asserit à Virgine ipsa factū subsequenti nocte, postea quam Pontificalibus S. Nicolai id significatur, in qua ad eius dexteram Christus Dominus-Euangeliorum codicem, ad sinistram verò Deæ genitricis pallium eidem porrigere cernuntur, & inter præclara S. Nicolai facinora-quæ circa eius imaginem habentur, id quod in missa ei contigit memorauimus, typis expressum cernitur, addito hoc dystico.

Ob colaphum heretico impactum decora alia Tiara,

Dempta tibi à Patribus Calice Virgo refert.

Nec illud silebo ꝑ cum reuelatio de Virg. Elifio Conceptione die 8. Decembr. celebranda ca. Albalitus facta est Elifio Abbati Rhemenfi in mari Rheni centissimum naufragium cum socijs timentis Iacob de (quam reuelationem refert Iacob. de Voragi. Voragum ne in festo Conceptionis Virgin. illamque ci. Baronius. tat Baronius in notis ad martyrologium ad Bernard. diem 8. Decembr. cuiusq; meminit subobscure Petrus de Bernat.

Natal. Bernar. epi. 174. ad Lugdunenses) legimus apud Petrum de Natalibus in Catalogo Sanctorum libr. 1. cap. 42. & apud Arnoldum Wyon libr. 5. Ligni vitæ c. 103. S. Nicolaum Episcopum mira claritate fulgentem Pontificali habitu de coratam à Dei genitrice ad hanc festo Conceptionis revelationem faciendam, illosque à naufragio liberandos esse transmissum. ex quo S. Nicolai dum viveret singulari rem erga Virgines pietatem colligere possumus, quippe qui ad hoc munus obsecundum, quod ad Virginis gloriam spectabat, ab eadem sit delectus: nec mirum Pontificali bus, quæ sibi Deipara primum dederat, & deinde ablata restituerat, indutum in ejusdem obsequium naufragantibus apparuisse.

S. MARTINUS EPISCOPUS.

S. Marti- Martinus Turonensis Episcopus in Deum
ni Turon- religione, ac miraculis longè clarissimus ob
ensis Episcopus suam egregiam in Virgines pietatem dignus
fuit, ad quem, teste Severo Sulpitio in dial. 2. vitæ ejusdem, B. Virgo cum S. Tecla, & Agnete veniret, quod non eo tantum die, Severus Sulpitius aliquid coelitus illi accidisse animadvertens, summis precibus ab eo id extorsit, sed frequenter Martinus se ab eis confectus est visitari.

S. GERARDUS EPISCOPUS IN
Hungaria & martyr.

S. Gerardi Gerardus Episcopus Canadiensis in Pannonia & martyr, Deiparæ impense addictus Venetis parentibus ortus, puer monasticum institutum complexus, ad Christi Domini sepulchrum inuisendum proficiscitur: cum quæ in Pannoniam pervenisset, à S. Stephano Hungariæ Rege peramanter exceptus est. Is post aliquot annos in Eremita apud Hungaros sancte traductos studio S. Stephani regis Episcopus consecratus in Ecclesia S. Georgij martyris, ad honorem Dei Genitricis aram erexit, ante quam thuribulum argenteum collocavit duosque provectæ ætatis homines adhibuit, qui jugiter vigilarent, atque operam darent, ne ulla unquam hora thymiana ibi deesset: singulis quoque sabbatis cum novem lectionibus, ut in festo Assumptionis, magnæque laudem præconijs, devotionis suæ officium illic explebat. Cæteris autem diebus matu-

tinis, & vespertinis precibus absolutis, bis cum processione eo venire solebat; Reis Deiparæ nomine veniam petentibus facile ignoscebat, ei auctore ab Hungaris nomen ipsum matris Dei non pronuntiatur: sed Domina vocatur quod si pronuncietur illius nomen, statim flexis genibus, & demissis in terram capitibus se se inclinant, atque adeo Pannonia à sancto Rege suo Stephano Familia S. Mariæ est appellata. tandem martyrij palmam primus in Pannonia est consecutus anno 1042. cujus festum in martyrologio ascribitur die 24. Septemb. hæc ex ejus vita apud Surium tom. 5.

S. ANNO ARCHIEPISCOPVS
Colonienfis.

S Anno Archiepiscopus Colonienfis, cujus dies in martyrol. 4. Decembr. æcoli. tur ecclesiasticæ libertatis propugnator strenuus, migravit ad Dominum anno salutis 1075. de quo auctor ejus vitæ lib. 1. cap. 16. apud Surium tom. 6. Monasterium, inquit, quod dicitur ad gradus, in honorem sanctissimæ Dei genitricis Mariæ, factis fundamentis erexit, omnique varij decoris elegantia pulchre distinctum consecravit prædij ad triginta Canonicorum sufficientiam copiose de legatis, quos undique scientia, vita, vel moribus exquisitos illic adunarat. Ipse verò speciali devotione dilectæ sibi Domine totius in hærens cum ejus patrocinij Animum credidisset, etiâ sepulchrum in eodem sibi monasterio adhuc futurorum nescius extruxit. hæc in ejus vita apud Surium.

CARTHUSIANORVM ORDO

Cum Patres Carthusiani Religiosissimi evocato Romam S. Brunone eorum fundatore ab Urbano II. magna quadam perplicitate, & pusillanimitate propter susceptæ vitarum austeritatem, & loci horrorem, ac vastitatem, nec non propter quorundam obsecrationem eos deterrentium linguas, exagitarentur, apparuit eis vir quidam venerabilis canonicus, crispo capillo, qui Dei nomine illis pollicitus est Deiparam eos in loco illo deserto conservaturam, si in eius honorem præces virginis horarias quotidie recitarent: cumque repente his dictis ab eorum oculis se subduxisset.

Non 3

illi

Illi incredibili lætitiæ affecti Dei Genitricem patronam totius Carthusiani instituti sibi delegerunt, una cum S. Iohanne Baptista: hominem verò, qui illis apparuerat S. Petrum Apostolum fuisse existimarunt. hæc ex vita S. Brunonis apud Sumum mense Octobri.

Sumum.

S. EDMUNDVS CANTVARIENSIS

Archiepiscopus.

S. Edmundus Cantuariensis Episcopus erga Deiparæ deuotio

Sed mundus Cantuariensis Archiepiscopus, adolefcentis Dei Genitrici se commendans, coram ejus imagine castitatis votum nuncupauit, eamque sibi in sponsam delegit, atque annulum, in quo inscripta erat saluatio Angelica, digito ejus infixit: quo ex tempore in suis necessitatibus præsentissimam in ea expertus est opem. quin etiam annulo suo, cum quo post obitum, ut solent Pontifices, est sepultus insculpta fuit saluatio Angelica. In Prato quodam Oxoniæ cum se à sodalibus subduxisset, ne conscientie puritatem nugis puerilibus, vel ociosis sermonibus contaminaret, pueri Jesu visione, ac colloquio est perfructus, ex quo tempore in ejus passione meditanda diu, noctuque versabatur: quotidie deuotè, ac reuerenter in honorem Deiparæ, & S. Ioan. Euang. præcem quandam, cujus initium est, O Intemerata, &c. recitabat cumque propter studiorum occupationem aliquando illius dicendæ oblitus esset, proxima nocte à S. Iohanne, qui secula ictum immanem ei prius minitari videbatur, mox blande admonetur, ne unquam precationem illam omitteret. Is cum artium magister publicè eas disciplinas profiteretur, Missæ factum audire, & preces canonicas quotidie recitare solebat; discipuli quoque suis persuasit, ut cum eo missæ sacrificio interessent. in Paræcia, in qua degebat, sacellum in Deiparæ honorem, quam singulari amore colebat, construendum curauit; cumque sacræ Theologiæ operam daret, beatissimæ Virginis imaginem eburneam coram se habebat, in cuius circuitu depictum erat nostræ redemptionis mysterium, ut cum lectione preces ad Deiparam conjungeret: Sacerdotio initiatus quotidie cum honoris canonicis horas sancti Spiritus, & Deiparæ persoluebat; quibus officium defunctorum adungere consuevit. tandem Cantuariensis Episcopus à Gregor. IX. inuitus creatur, in quo multa molesta à Rege, & Regni Proceribus pro ecclesiastica libertate

Pueri Jesu colloquio perfruitur

à S. Io. Euangelista monetur ne assuetas erga Deiparam preces omittat.

tuenda perpeffus, demum miraculis clarus excessit è vita, die 16. Nouembr. anno salutis 1240.

S. BERNARDVS.

Sanctus Bernardus ex Deiparæ uberibus, ejus singulari amoris significatione, sacratissimum lac fuisse dicitur, unde miram illam hausisse creditur, quam in omnibus à se editis libris; sed in ijs præsertim, in quibus de virgine sanctissima loquitur, manat cum pietate dulcedinem; cujus melliflua dicta crebro in hoc opere allegauimus. Is eximiam, quam erga Virginem gerebat pietatem, in suis scriptis abunde omnibus testatam reliquit, alijsque eandem pietatem vehementer commendat. In sermone enim de Aquæductu: *Filioli hæc, inquit, peccatorum scala, hæc mea maxima fiducia est, hæc tota ratio spei meæ.* Nec pro se solum Bernardus, sed & pro alijs Deiparam inuocare solitos erat, ut videre est in sermone. 2. Domini. post Epiphan. *Quoties mihi, necesse est fratres, post lachrymosas querimonias vestras, exorare matrem misericordiam, ut suggerat suo benignissimo filio, quoniam vinum non habeamus.* & ipsa, dico vobis charissimi, si pater à nobis pulsata fuerit non deerit necessitati nostra, quoniam misericors est, & mater misericordia. Ad hanc pietatem suos sæpè ita hortatur in hom. 2. *uper missus est: In periculis, in angustiis, in rebus dubijs Mariam cogita, Mariam inuoca: Non recedat ab ore, non recedat à corde, & ut impetres ejus orationis suffragium, non deseras conuersationis exemplum.* & sermone citato de Aquæductu in Natiuit. Virg. *Tota medullis cordium, totis preciorum affectibus, & votis omnibus Mariam hanc veneremur, quia sic est voluntas ejus, qui totum nos habere voluit per Mariam.* & in fine ejusdem sermonis: *Quicquid illud est, quod offerre parat, Maria commendare memento, ut eodem aluo ad largitorem gratia gratia redeat, quo influxit.* Hæc pauca de multis, quæ Bernardus hac de re pleno ore pronunciare solet: nec mirum, cum in multis Deiparæ benignitatem in se expertus fuerit. Illud non prætermittam, quod Willelmus Abbas S. Theodorici B. Bernardo admodum familiaris in vita ejusdem, (quam eo viuente scribere cepit) lib. 1. cap. 12. narrat his ferè verbis: *Cum aliquando Bernardus agrotaret ad mortem, & magnè dole-*

S. Bernardus erga Virginem pietate singulari.

S. D. em. Virg. sing. piet. acc. Sur. Chr. Don.

Salu. nem. lic. reci. Ros. ant.

S. Bernardus à B. Virg. ne sancti refugium. Vita S. Bernardi.

doloribus vehementius urgeretur, misit unum ex fratribus adorandum ad iria, qua in Templo erant altaria, quorum unum in honorem erat Dei Genitricis, alterum S. Laurentij, tertium S. Benedicti. Eadem hora adfuit viro Dei, praedicta B. Virgo duobus istis stipata ministris, beato scilicet Laurentio, & B. Benedicto, aderant autem in ea suauitate, & serenitate, qua eos decebant, & tam manifeste, ut ex ipso introitu cellula per senas discernere singulorum imponentesq; ei manus, & loca doloris, tactu püssimo lenientes, omnem primum agnitum depulerunt, sicatus est enim illico pblegmatus riuus, & dolor omnis abcessit. sic ille.

S. DOMINICVS ORDINIS PRÆDicatorum institutor, eiusdemque Ordinis in *Virginem pietas, & Rosarij institutio.*

S Sanctus Dominicus cultor fuit Deiparæ religiosissimus, ut videre est in eius vita pie, ac grauitur conscripta, quæ habetur apud Surium tom. 4. & in 1. part. Chron. 3. Dominici lib. 1. cap. 11. unde quæ hic commemoramus accepta sunt; enim in sanctissima Virgine secundum Deum omnem suam spem collocauerat, eidenque se iugiter commendabat, atque ab ea vicissim multa, eaque singulana beneficia est consecutus. nihil verò nisi sub Virginis præsidio aggredi solitus erat; salutatione angelica adeo delectabatur, ut eam fere semper in ore haberet, idque alijs omnibus, quibus cum versabatur, consuleret. In honorem quoque eiusdem Virginis instituit eam precandi formulam, quæ quindecim salutationum angelicarum decadibus constat, præmissæ ad singulas decadas oratione dominica, in quibus præcipua vitæ, mortis & gloriæ Christi Domini, eiusque genitricis mysteria recoluntur: quod Psalterium, propter patrem angelicarum salutationum cum Psalmis Davidicis numerum; & Rosarium propter spirituales suauolentiam Deo, ac Deiparæ gratissimam appellant, atque ad illud recitandum per se, & per suos in concionibus omnes hortabatur. Cuius Rosarij in Christiana republica, ubique gentium cum ingenti animarum fructu missæ est propagata pietas; hoc armorum spiritualium genere S. Dominicus catholicos homines contra spirituales nequicias, & præsertim contra Albigenes hæreticos

armabat; in quibus ad fidem reuocandis magno cum suo labore, eximia eiusdem eluxit charitas.

7 Romæ deinde cum apud Innocent. III. Ordinis sui confirmationem urgeret, visus est fibi vna cum S. Francisco à Deipara Christo offerri, ac destinari ad verbum Dei annuncian- dum, & peccatores conuertendos; quod perse, & per iui ordinis fratres strenuè efficere vterque studuit. Hinc est, quod auctor eius vitæ lib. 6. cap. 6. Ordinem Prædicatorum vocat Florigerum Hortum manu Virginis plantatum, quem propter Virginis patrocinium tanta puritate enituisse scribit; ut, quodam egregio fratre referente, compertum sit eum ipsum intra breue tempus centum fratrum generales audiuisse confessiones, qui integra mente, & corpore inuolato virginitatem conseruassent. Ex quo facile de aliorum puritate, & castimonia Virginis ope seruata conijci potest. Idem etiam lib. 2. vitæ S. Dominici cap. 12. à Virgine habitum, quo Ordo prædicatorum vitur, illis tributum scribit, cum prius Canonicorum Regulatum vestibus vterentur. & cap. 13. narrat S. Dominicum vidisse aliquando sui Ordinis fratrum innumeram multitudinem sub Virginis sanctissimæ (cui Christus ordinem eius se commisisse dicebat) pallio tantæ amplitudinis, ut totam ecclesiam Ierusalem suauiter circumplecti videretur, ubi singularis cuiusdam protectionis cura, & peculiaris amoris brachijs Virgo sanctissimo illos circumplectebatur. Hoc ipsum teste eodem auctore lib. 6. ca. 6. vidit mulier quædam in Gallia Cisalpina, seu Longobardia, ut cap. 20. plenius diximus, quod cum ipsa iidem fratribus recitasset, ex ea die, inquit auctor vitæ S. Dominici loc. cit. tanta extitit Fratrum omnium erga Virginem matrem deuotio, & reuerentia, tantum eius laudandæ, & colendæ studium; tam sedulæ, ac feruentes ad eum preces tam ingens amor, tanta eius patrocinij fiducia, tam auida, & insatiabilis eius contemplatio, ut humano sermone non possit explicari. Proinde habebant in cellulis suis imagines Virginis filium gestantis in vlnis, itemque Saluatoris à cruce pendens, quarum intuitu memoria dormitans excitaretur, sensusq; exte- riores in vanas res propensi spiritali robore confirmarentur. hæc ille. Id ipsum confirmat S. Antonin. 3. part. hist. tit. 23. c. 10. qui addit, tam fuisse fratrum Ord. Prædicatorum erga Virginem deuotionem, ut post Matutinas, & Completo-

B. Virgo S. Dominici, & S. Francisci ad Orbis conuersionem missi. Vita S. Dominici. Ordo Prædicatorum erga Deiparam singulari- ter affectus.

Imagines Deiparæ in cellis

pletorium. altare B. Virginis, quandoque ordinis triplici ambientes in gyro, le ordinem ipsum deuotione mirabili ei commendarent. hæc S. Antoninus, qui etiam cap. 3 §. 1. testatur in principio fratres eius Ordinis dictos fratres Virginis Mariæ, sed postea dictos Ordinis Prædicatorum.

B. Confal- Sanè singulare hoc Ordinis Prædicatorum
nus ab A- erga Deiparam studium gratum sibi esse ipsa
maria ad declarauit, cum B. Confaluo ab Amaranta
Ordinem Lusitano de suscipiendo vitæ instituto delibo-
prædicatorum ranti, eundem Ordinem, ad quem eum misit,
rum à B. hac periphrasi exprimere voluit: iussit enim,
Virgine pe- ut eum ordinem ingrederetur, ubi officium,
culiariter quod in sui honorem recitabatur, à salutatio-
mittitur. ne Angelica incipiebat, & in eandem salutatio-
nem desinebat, quod in Prædicatorum
religione fieri animaduertens. iterumque à
Virgine apertè in hoc confirmatus, habitum
Prædicatorum suscepit, ubi virtutibus &
tri oculis clarus sub mortem à Deipara
Angelorum multitudine stipata ad laborum
suorum mercedem vocatus, in pace quieuit,
quod plenius refertur in 1. par. Chron. S. Dom.
lib. 2. cap. 60. Quamuis non desint, qui existi-
ment eum S. Benedicti institutum complexum
fuisse, quod non est nostrum in præsentia di-
cernere. Virginis quoque sanctissimæ mater-
nam prouidentiam peculiariter experti sunt
ijdem Patres Dominicani, cum tempore In-
nocentij Quarti quadam tempestate ob priui-
legia eorum impedita iactarentur, & ad eius-
dem Virginis præsidium indictis precibus, &
quotidianis litanij confugissent: quæ cum re-
citarentur, visa est Deipara filium orare illis
verbis: *Eile exaudi eos* & breui Innocentio mor-
tuo, omnis illa quassatio cessauit, ut habetur in
ijsdem Chronicis part. 1. lib. 2. cap. §. 1. & §. 2. Ex
hac Ordinis Prædicatorum in Virginem pie-
tate factum est, ut in eodem Ordine tanta ce-
lebritate in fine Completorii Salue Reg. na in
Deiparæ honorem omnibus fratribus omnino
ad templum conuenientibus decantetur; quo
tempore visa est aliquando Deipara singu-
lari ratione pro illis orare, quem-
admodum S. Antoninus 3. p.
hystor. tit. 2 §. capite 3.
§. primo scri-
bit.

S. Anto-
ninus.

Amolesti-
is plurimis
Virginis
præsidio, et
litanij
indictis li-
berantur
Ordo Pra-
dicatorum.

S. FRANCISCVS ORDINIS MI-
norum institutor, eiusdemq; Ordinis erga Vir-
ginem deuotio; nec non corona
instituto.

SANCTVS Franciscus, qui vnà cum S. Domi-
nico à Deipara, ut iam diximus, Christo S. Fr. 8
Domino oblatas, & ad præclarissimum ani-
marum ad Deum reuocandum munus est ra-
destinatus: Indicibili, inquit Bonauentura in
eius vita, cap. 9. matrem Domini complectebatur Bona-
amore, id quod Dominum maiestatis Fratrem
nobis effecerit, & per eam finis misericordiam
consecutus: In ipsa post Christum præcipue fidei,
eam sui, ac suorum aduocatam constituit, & in
eius honorem à festo Apostolorum Petri, & Pau-
li, usque ad festum Assumptionis deuotissime sumptus
ieiunabat. Ita S. Bonauent. Ea deuotio efficit, Quod
ut sanctus Franciscus hac precatone Deipa-
ram oraret ex Canisio lib. 5. cap. 27. Sancta reueren-
tia Maria Virgo, non est tibi similia nata in mundo in
multis: Filia, & Ancilla Altissimi Regis Patriæ
celestis: mater sanctissima Domini nostri Iesu
Christi: Sponsa Spiritus sancti ora pro nobis cum
sancto Michaeli Archangelo, & omnibus virtu-
tibus cælorum, & omnibus Sanctis, tuum san-
ctissimum filium, dilectissimum Dominum, &
magistrum, Amen. Eadem quoque deuotio fe-
cit, ut Assisij in ecclesia beatissimæ Dei Geni-
tricis de Portiuncula olim deserta, sedem col-
locarit suam, eamque ecclesiam (quod eius fuit
in Deiparam studium) plenus semper asti-
mauerit, teste eodem Bonauent. c. 2, ubi de ea
ecclesia agens, sic scribit: Hanc cum vir Dei sic
derelictam conspiceres, ob deuotionem feruorem,
quam habebat ad Dominam mundi, cepit ille
assidue pro ipsius reparatione morari: consens
autem iuxta nomen ipsius Ecclesie, quo ab antiquo
sancta Maria de Angelis vocabatur, Angelicatum
ibi visitationum frequentiam, pedem fixit ibidem,
propter reuerentiam Angelorum, amoremq; præ-
cipuum Mariæ Christi. Hunc locum vir Sanctus
amauit præ cæteris mundi locis: Hic etiam humi-
liter cepit, hic virtuosè profecit, hic feliciter con-
summauit, hunc in morte fratribus tanquam Vir-
gini charissimum commendauit, & cap. 14. cum
de S. Francisco morti proximo ageret: Ad san-
ctam Mariam de Portiuncula, inquit, se portari
poposui, quatenus ubi acceperat spiritum graui,
ibi redderet spiritum visa: hæc omnia S. Bona-
uentura. Quin etiam in Chron. S. Francisci
par. 1.

*Simi cor
ibirecon-
ditum.* par. 1. lib. 2. cap. 73. legimus eum optasse, vt post obitum in hoc eodem B. Virginis de Portiuncula Templo, ad quod uiuens singulari ferebatur affectu, cor suum recederetur, quod etiam existimatur Angelorum manibus eo delatum, in quodam eius templi sacello ad hanc

*Indulgen-
tiam à
Christo
per Deip.
virginem.
Chronica,
Gliber cō
firmatū
S. Francis-
ci.* vsque diem asseruari. Sanè cum Indulgentiam plenariam iis, qui peccata sua ritè confessi, Ecclesiam de Portiuncula visitauerint, à Christo Domino peteret, illicd Virginem, quæ ad filij dexteram affidebat, inuocauit; eaque beneficij mediatrix ad filium adhibita, petitionis suæ fructum est consecutus; vt videre est in libro Conformitatum S. Francisci lib. 1. conform. 2. & in Chronic. eiusdem loc. cit. cap. 1. & 2.

*Ordo Mi-
norū erga
Virginem
Andresius.* 9 Ordo porò Minorum tanti Patris monita, ac vestigia secutus pietatem erga Deiparam studiosissimè coluit: nam inter alia multa, vt dicemus, diligenter in concionibus propagauit eam precandi formulam, quam Coronam appellant, quæ 63. salutationibus Angelicis constat, interjecta ordine quodam septies oratione Dominica, & pro sententia illa, quæ Virginem sanctissimā ab omni originali culpa immunem prædicat, acerrimè superioribus seculis, & deinceps propugnauit. Et quidem, quod spectat ad Coronam Virginis Peibartus de Temesuar Old Minorum de Obseruantia in opere quodam, quod Stellarium Coronæ gloriosissimæ Virginis appellauit, & Sixto IV. qui sedit anno 1471. vt cap. 34. diximus, dicauit, lib. 2. par. 2. art. 3. refert quoddam de ea miraculum, quod à B. Io. Capistrano viro grauissimo, & sanctissimo euulgatum asserit, à quo potuit illud accepisse Pelbartus, quippe qui eodem tempore cum eo vixit. Cum Clericus quidam in seculari habitu quotidie ferto florum B. Virginis Imaginem coronare solitus, Ordinem Minorum suscepisset, & post aliquod tempus ad seculum redire vellet, quod in Religione fectum illud ex floribus B. Virgini more suo offerre non posset, ei oranti Deipara apparuit, vetuitque hominem è religione discedere, simulque docuit fectum quoddam spirituale, ex salutationibus Angelicis & oratione Dominica in hunc modum constitutum sibi offerri, vt scilicet in memoriam septem gaudiorum, quorum ipsa sensu persuasa est, ad vnumquodque illorum semel orationem Dominicam Deo gratias agendo pro illo beneficio Virgini collato recitaret, cui

*Pelbartus
Corona B.
Virginis
quomodo
in cap. 34.
B. Ioan.
Capistran
obit anno
1470. in
Hugaria.*

*Corona
quomodo
recitanda.*

salutationem angelicam, decies subnecteret præter vltimum in quo ter solum adijcienda erat salutatio Angelica. Septem potro Virginis gaudia in hoc ferto recolenda, hæc sunt. Primum, quod habuit in Conceptione filij sui. Secundum, cum in vtero filium gestauit, & sanctam Elisabeth visitauit. Tertium in Christi Natiuitate. Quartum, cum Christus à Magis agnitus, & adoratus est. Quintum, cum filium in templo inuenit, & inde eum ea simul descendens, erat illi subditus, ac dulcissimè cum ea est conuersatus. Sextum in Christi Resurrectione. Septimum cum assumpta est in cælum: & in hoc postremò post orationem Dominicam ter subnectenda est salutatio Angelica, ita vt in vniuersum oratio Dominica septies, Angelica verò salutatio ter, & sexagies repetatur, qui numerus congruit annis, quibus ex nonnullorum sententia B. Virgo vixit in terris, de hoc tamen cap. 6. diligenter tractauimus: adiecitque B. Virgo fectum hoc longè gratius sibi futurum, quam fectum illud compactum ex floribus, quod singulis sibi diebus studiosè olim ab eo offerebatur. Is verò post aliquod tempus cum iter ageret cum socio in sylua quadam hanc Coronam Virginis persoluebat: at qui in eadem sylua delitescabant latrones, pulcherrimam oculis viderūt Virginem oranti fratri astantem, & ad singulas salutationes angelicas rosam colligentem, filioque aureo, circulo cuidam alligantem; quod fecti & coronæ speciem præ se ferebat: absoluta oratione, latrones in fratres irruunt, importunè sciscitantur de Virgine illa; quam cum fratres non vidissent, negabant secum fuisse, & Deiparam, vt ab ijs liberarentur enixè rogabant: cum ecce Virgo sanctissima cœtu Angelorum stipata, & ferto illo quasi corona redimita apparens grauius latrones illos increpuit; & ad Angelos conuersa: *Ecces*, inquit, *qualis me corona ille frater ille ornauit*: quod cum dixisset, ab eorum sese oculis subduxit: mox latrones scelerum pœnitentia ducti, religionem ingrediuntur: fratres verò ex eo tempore singulis diebus eò diligentius coronam Virgini offerre non cessarunt, quo eidem acceptam esse experimento tam manifesto didicerant. Hoc ipsum refertur in Chronicis Minorum 3. part. lib. 1. cap. 35. vbi additur fratrem illum sanctè obijisse, atque hoc miraculum sub initium, quo cœpere Fratres Minores, quos vocant de Obseruantia, contigisse: quos

O o o omnes

ita Minores Coronam recitare solebat.

De S. Bernardino.

Ordo Minorum pro Conceptione Virginis immaculatae.

Mayro.

Ambrosius Catherinus.

Magister Gulielmus.

omnes propterea coronam hanc recitare solebant, & in concionibus ad hanc precandi formam ita omnes adhortati sunt, ut in morem vniuersi populi Christiani iam sit induta hæc in Chronicis. Quod quidem satis constat, cum nemo ferè sit inter Catholicos, qui scitum hoc ex globulis præcatorijs secum non ferat. Adijciuntur præterea in Chronicis cap. 36. & 37. quamplurima huius coronæ miracula, quibus Deipara hoc pietatis genus sibi gratum esse apertè declarauit. Quin etiam sanctus Bernardus lenensis, teste eodem Pelbarto, quotidie Coronam hanc recitabat, eaque de causa à Deipara donum concionandi, & miracula edendi est consecutus: quod plenius infra in sancto Bernardino dicemus. Atque hæc de studio Ordinis Minorum in hac Virginis Corona recitanda, & apud alios propaganda sunt eicta.

Quod verò pertinet ad sententiam illam quæ tuetur Virginem beatissimam in sua conceptione ab omni originali culpa præseruatam: scimus Ioannem Duns Scotum Doctorem cognomento Subtilem, de cuius sanctitate eeregium habet testimonium in Chronic. Minorum parte 2. libro 7. capite 3. acerrimè hanc sententiam tutatum esse: quam amplexati sunt eius discipuli Franciscus Mayro Doctor illuminatus, & vniuersa schola Scouitarum quin & reliqui omnes Ordinis Minorum, qui post Scoti ætatem fuerunt. Quamuis non me lateat aliquos ex eodem ordine Scoto antiquiores Virginis studiosissimos, S. Bonauenturam nimirum, Alexandrum Alensem, contrarium aliquando sensisse. Cæterum Ambrosius Catherinus opusculo pro immaculata Conceptione B. Virginis par. 1. c. de Scholasticorum opinionibus, testator ferè de S. Bonauentureum prope mortem retractasse quæ contra B. Virginis Conceptionem immaculatam scripserat, idem quoque asserit de Alexandro Alensi, quem ex eodem Catherino testatur Magister Gulielmus in 3. sent. similiter recantasse, & eius hac de re libellum ostensum fuisse Tolosæ, dum eiusmodi quæstio disputaretur. Hanc sententiam de immaculata Deiparæ conceptione post Scoti tempora, plerique omnes ex alijs scholis amplectuntur, quemadmodum c. 7. plenius dixi. Hæc paucis attigisse volui, ut ostenderem S. Francisci ordinem erga Virginem Deiparam in hac sententia, quæ ad eius gloriam facit,

propaganda studio fuisse maximè inflammatum.

S. ANTONIUS DE PADUA Ordinis Minorum.

S Antonius Patavinus vitæ sanctimoniam, & miraculorum gloria illustris, Virginem de Padua additissimus fuit, quod instante eius exitu ab hac vita præ se tulit; facta enim confessione, hymnum Virginis, cuius initium est: O gloriosa Domina, canere cepit; cuius hymni virtutem alias erat expertus: cum enim Sathanas fructui concionum eius inuidens, nocte quadam sacræ Quadragesimæ beati viri guttur magna vi compressisset, ut eum præfocaret; ipsæ beatissimæ Virginis Deiparæ nomen inuocans, & vitiis crucis signum fronti imprimens, simulque hunc hymnum: O præcelsa gloriosa Domina depromens, nequissimum spiritum effugauit. hæc ex vita eius apud Surin. 13. lun. tom. 3.

S. THOMAS AQUINAS ORDINIS PRÆDICATORUM.

S Thomas de Aquino non Dominicanæ tantum familiæ, sed Ecclesiæ etiam vniuersæ sidus fulgentissimum, qui eximia non minus sanctitate, quam doctrina præfulsit; iam inde in ipsis incunabulis præclarum erga Virginem futuræ, quo singularis eius erga Virginem pietatis, qua Virginis erga eum peculiaris tutelæ præsagium, accepit: cum enim adhuc infantulus à nutrice in balneo abluendus, cartulam à terra sponte sua sustulisset, eamque compressa manu arctè retineret, nutrice eam lauare cupienti, illamque à manu extrahere conanti, lacrymis acriter resistit. recognita mater ex infantis manu ablutam, & vestibus induti egrè cartulam euulsi, in qua scripta visibatur saluatio angelica: infans cartulam ploratu instantè repetens, eam non redditam mox deglutit: id porò nec miraculo, nec mysterio vacare piensque visum est; quod eximius olim Ecclesiæ Doctor futurus in eam cartulam primò incidisset, nisi tantoque studio sibi eam coniunxisset, quæ ferè Virginis sanctissimæ præconia, & nobilissimum Angelum à Deo nuntium, quo in Deig nitricis amplissimam dignitatem est euecta, continebatur, ut & eximiam scientiæ diuinæ potius,

potius, quam labore suo postea comparatam (quemadmodum F. Reginaldo dicere solebat) & virginis florem integre seruatum, virginis virginum Deiparæ apud filium patrocínio eum assecuturum non obscure præsignificaretur.

S. Thom. Et verò S. Thomas suam erga Virginem pietatem in libris à se editis, præsertim in summa Theologiæ, & in opusculo 8. quod est de salutandis Angelica, aperte declarat, in quibus illius præstantiam singularem. & apud filium impetrandi præ alijs sanctis efficacitatem luculenter demonstrat, eiusque dignitatem contra varia hæresum monstra acerrime tutatur.

S. BONAVENTURA ORDINIS Minorum.

S. Bona- **S** Bonauentura ordinis Minorum, Doctor vere Seraphicus, alios quoque ad Dei amorem suis scriptis inflammans, eximia tum scientia, tum in Deiparam pietate illustris; præterea, quæ de Virgine in suis in Magistrum sententiarum Commentarijs præclare scriptis, pleraque opuscula, præsertim speculum B. Virginis edidit, in quibus Virgini sanctissimæ præconia non minus pie quam erudite et perfectius, ex quibus nonnulla in hoc opere ad confirmanda ea, quæ dicebantur deprompsimus. Libet tamen in præsentia aliqua hic ascribere, ex quibus cognoscere liceat, quid tantus vir de obliuione, quam erga Virginem æmulari debemus, quamque in se ipsa exprimebat, senserit; Is igitur in Epistola quam vocat vigintiquinque memorialium tom. 2. opusculorum, ubi quædam ad pie viuendum instructio traditur, in 13. memoriali sic habet: *Ut gloriosam Reginam Domini nostri matrem, benedictam in summo habeat omni tempore venerationis affectum, & in cunctis ad eam de Virginis necessitatibus periculum, & pressuris, tanquam ad Refugium tutissimum se conuertat, ipsius tutela præsidium flagitando, eamque in tuam suscipiens advocatam, deuotissime, ac securè tuam et causam committat: quia mater est misericordia, quotidie studens ei specialem, & singularem ei reuerentiam exhibeat; & ut tua deuotio sit ei accepta, & reuerentia grata, ipsius puritatem, & munditiam omni virtute, mente, & corpore illibate in te ipso seruando, toto conatu nitaris humilitate, & mansuetudine, eius vestigia imitari.*

hæc Bonauentura. Idem in 3. dist. art. 1. q. 1. ad 4. *Virgo, inquit, auxiliatrix & amatrix est omnium fidelium suorum laudatorum, sicut illi qui tales sunt, experimento multiplici cognouerunt.* Idem tom. 2. opusculorum, in Litanijs B. Virginis sic eam inuocat: *Virgo, quæ tuos seruos exaltas, Virgo super omnes excellentius magnificanda; Virgo, quæ omnia laudant, & venerantur.* Idem piissimus Dei genitricis cultor instituit, ut sui Ordinis fratres populum hortarentur ad eandem salutandam, signo campanæ auditio, quod post Completorium datur, quod creditum sit eam illa hora ab Angelo salutandam, quod in S. Bonauenturæ vita apud Surijs tom. 4. habetur.

S. ALBERTVS CARMELITA.

S Albertus Carmelitani Ordinis decus, S. Alberti Deiparæ ope in lucem editus, eandem præcipuo coluit studio. is enim in Sicilia parentibus natus est, qui annos circiter vigintifex in coniugio sterilitate laborauerant, ac votum Deiparæ nuncuparant; prolem, quam suscepissent masculinam, eidem ordini se consecratos: Ordinem verò illum Deiparæ Virgini peculiariter consecratum puer ingressus, precibus, ieiunijs, alijsque pietatis operibus impensè addictus ad magnam peruenit sanctitatem: in miraculis, quæ edebat ad Christi nomen, sanctissimæ Virginis merita pie inuocare solebat: morti deinde proximus cum ea dulciter colloquebatur, & his salutatione Angelica cum alijs precibus recitata, sublati in cælum oculis, animam Deo, ac eius genitrici commendans, eorumque opem implorans in illis verbis: *In manus tuas Domine commendo spiritum meum, obdormiuit in Domino 7. idus Augusti anno Domini 1292. hæc ex vita eius apud Surijs mense Augusto.*

B. MARIA DE OEGNIES.

BEATA Maria de Oegnies Niuellæ Episcopatus Leodiensis orta, inter multas, easque præclarissimas, quib. clauit, virtutes Deiparæ studiosissima fuit, quod ex subiectis exemplis planum fiet; quotannis Ecclesiam Deiparæ Oegniensem ad duo millia distans rigente hyeme nudis pedibus una ancilla comite inuisebat; & illo die, ac sequenti

Cum Dei-
paræ Tem-
plum inui-
seret An-
gelorū cu-
stodiam pe-
riculis ser-
uabatur.

Lib. 2. vi-
ta eius
cap. 4.

Spiritus.

quenti nihil prorsus edebat, totamque no-
ctem in Ecclesia peragil exigebat: qua in via
flexuosa, nec satis ipsi cognita lumine quo-
dam præeunte, & Angelis eam dextra, leua-
que sustentantibus, nunquam errabat, & inter
imbres ò cœlo interdum ruentes diuinitus in-
tacta redibat. Aliquando intra diei & noctis
spatium millies, & centies flexens genua sa-
lutabat Deiparam; & hoc salutandi officium
ad quadraginta dies continuabat in hunc mo-
dum. Primū enim sexcenties flectebat genua
sine intermissione; deinde integrum psalterium
stans legebat, & ad singulos psalmos Deiparæ
flexis genibus salutationem angelicam offere-
bat. Tum trecentis vicibus ad singulas genu-
flexiones virga se percutiebat, & tribus vicibus
ictibus copiosum è suo corpore extrahebat
sanguinem. Tandem quinquagies flexis sim-
pliciter genibus sacrificium hoc consumma-
bat. Cumque miro salutis animarum desiderio
teneretur, multis lacrymis, ieiunijs, ac precibus
à Domino obtinuit, ut concionandi officium,
quod ipsa per se exequi non poterat, alteri
conferret; quare Dominus cuidam conciona-
tori huius sanctæ mulieris precibus exoratus
cor præparauit, vires in labore suggessit, ver-
bum ministravit, & fructus in auditoribus ex-
citauit: ipsa verò pro eodem cum concionaretur
beatissimæ Virgini centies salutationem
angelicam offerebat. Tandem multis mira-
culis clara migravit à vita 24. Iunij anno 1273.
de cuius castitate cum suo coniuge plura dice-
mus in tractatu de virginibus sect. 8. hæc ex
eius vita à Iacobo Vitriaco Cardinali, qui eo-
dem tempore vixit, grauiter conscripta apud
Suriū tom. 3.

BEATVS ANDREAS CARMELITA

Episcopus Fesulanus.

14. **B**EATVS Andreas Episcopus Fesulanus
B. Andre- nobis Florentiæ Corsinorum familia,
as Corsi. Deiparæ perquam studiosus fuit: cum enim
Fesulanus eius parentes diu stiles primitias Deo offe-
erga Dei rendas esse iuxta illud Exod. 22. audissent, ut
perd pie Deo, eiusque Genitrici gratam oblationem
rate fuit facerent; primogenitum, quem genuissent,
singulari. Marix se daturos voverunt: ac non ita mul-
Exod. 22. to post Virginis ope Andream filium susce-
E uis ma perunt: qui etsi in adolescentia viam quan-
ter in par- dam viuendi liberiolem esset ingressus, ac
en laboras saniora parentum consilia procaciter respue-

ret; ad bonam tamen frugem reuocatus, in Car- implora.
melitatum Templo beatissimæ Virginis apud ta.
siliū patrocinium multis lacrymis ad eius B. Virg. q.
aram implorans, eorundem Patrum institu-
tum libentissimis patentibus decimoquinto
ætatis suæ anno est amplexus, quàm verò
charus Virgini fuerit illud declarat, quod cum
in eo ordine magnis religiosæ humilitatis, o-
bedientiæ, mortificationis, silentij, orationis,
aliarumque virtutum meritis floreret, & sa-
cerdotij sui primitias oblaturus, in conuentum
Siluarum extra Florentiam se recepisset; quo
apparatum, quem cognati ad eam solemnita-
tatem moliebantur, effugeret, ei primis sacris
deuotissime operanti, beatissima Virgo An-
gelorum cœtu stipata apparens dixit: *Seruus*
meus es tu, quia ego elegi te, & in te glorior:
quæ cum diceret, sensim sese in auras sustulit:
Joannem Corsinum est sua cognatione mor-
bo, quem Lupum vocant, laborantem hortatus
est, ut lusoribus, quorum consuetudine ad le-
uandum morbum vtebatur, exclusis, ieiunijs
vacaret, & beatissimam Virginem summis
precibus cœtu flectere niteretur, quod
cum is mira deuotione perfecisset, pristina va-
letudini est restitutus. Mox cum Fesularum
creatus esset Episcopus, eam Ecclesiam ste-
nuè administravit: cumque ea, qua Christus
Dominus natus est, nocte rem diuinam so-
lemniter faceret, Virgo beatissima ei appa-
ruit, obitusque sui diem in festo Epiphaniæ
proximi mensis Ianuarij prædixit: qui ingenti
læticia repletus eo die anno 1373. ætatis 71.
miraculis in vita, & post mortem clarus, mi-
grauit in cœlum.

SANCTA CATHARINA SENENSIS

Ordinis Dominicanorum.

Sancta Catharina Senensis præclarissimis Dei do-
nis ornata, ab infantia sua Deiparam sine S. Catha-
gulari pietate coluit: cum enim annum cir- rina Se-
citer quintum ageret, salutationem angeli- nensis
cam crebrò eidem Deiparæ offerebat, & cuius
diuinitus edocta per gradus paternæ domus Raymū
ascendendo, & descendendo, ad singulos ste- de Capu-
xis genibus eandem salutationem angeli- e ni co-
cam Virgini matri reuerenter pronunciabat, fessio
idque Deiparæ gratum fuisse illud argumen- ceteris
to est, quod per eosdem gradus ascendendo, & S. An-
& descendendo, Angelorum ministerio, ut non- 3. p.
plurimum ferebatur, ita ut pedibus eos non 14. 6. 14
attinge-

Cum autem attigeret, atque his in Deipara pietate veluti fundamentis positus ad magnum sanctitatis culmen euasit. Septimum iam agens ætatis annum perpetuæ virginis votum Deo ac Deiparæ nuncupauit. Nec minus admirabile fuit illud, quod post aliquot annos tempore bacchanalium, cum alij gulæ & ventri seruiunt, in suam se cellulam abdidit. Fidei perfectionem à Domino ardentissime petens; tandem ei Christus corporeis sese oculis spectandum exhibuit cum sanctissima sua genitrice, & beatissimis Ioanne Euangelista, Paulo Apostolo; ac beato Dominico, ipso Rege David psalterium suauissimè modulante. Hic beata Dei genitrix S. Catharinæ dexteram accipiens, & digitos extendens ad filium, postulabat: ut ipsam Catharinam dignaretur sibi desponsare in Fide; quod annuens Christus, annulum protulit aureum quatuor gemmis, & ad manum in summitate insignem, quem annulari digito imposuit dicens: *Ecce desponsus te mihi Creatori, & Saluatori tuo in Fide, tu autem desinens virginitatem age; & recedente Domino annulus in digito remansit, qui tamen non nisi à S. Catharina videbatur: quam verò familiarem cum ipsa consuetudinem Deipara haberet, illud facile declarat; quod ut dixi cap. 20. ob leuem culpam eam arguere dignata sit, quodque panes cum ea ex farina quadam corrupta egregios in pauperum usus efficere voluerit.*

S. VINCENTIVS FERRERIVS

Ordinis Prædicatorum.

¹⁶ S. Vincentius Ferrerius ex Ordine Prædicatorum sanctitate inclutus, & Concionator verè apostolicus; qui non solum triginta millia tum Iudæorum, tum Saracenorum ad Christianam sacra suscipienda adduxit, sed etiam supra centum millia flagitiosorum hominum suis concionibus ad salutarem peccatorum poenitentiam pertraxit, Virgini beatissimæ cum primis addictus fuit, cui in suis à dæmone tentationibus enixè se commendabat. Verùm illud præclarum in primis, quod ex Virginis sanctissimæ apparitione, ut in libr. 2. eius vitæ cap. 11. apud Surium tom. 2. habetur, tanta ad eius pietatem facta est accessio, ut postea ad tam sublimem vitæ spiritualis culmen illius beneficio perueniret. Cum enim virginitatem suam

quam perpetuè coluit, nocte quadam Virgini suo patrocínio eam tutari, ac custodire dignaretur; huiusmodi vocem audiuit; *Non omnes possumus esse Virgines: nam tametsi ad hanc usque diem virginem te appellare potuisti, non tamen patiar in posterum, ut tam honorificè nomine perfruaris: quæ quidem verba cum vir Dei quid sibi vellent tacitus secum ipse reuolueret; adduci non poterat, ut ea à Deipara Virgine, quæ virginibus cultores semper amauit, & continenter adiuuit, profecta esse sibi persuaderet: in genua igitur cum procubisset, ab ipsa Virgine petijt, ut illa verborum terribilia declarare dignaretur: nec ita multo post Virgo beatissima multa luce coruscans ei apparet, ipsum confortauit, & quæ dixit, verba illa à diabolo fuisse prolata, qui bonorum operum difficultatem ei proposuit quod territus ab incepta virtute desisteret; eundemque admonuit, dæmonem eius virginitatem, aliasque virtutes crebris insidijs impetitum, quate cautus esset, constantique animo perseveraret; atque in Domino, in quo omnes dæmonis versutias strenuè superaturus esset, speraret, tum Vincentius gratias Virgini gloriæ egit: *Ex eo tempore, inquit, Auctor eius vitæ, Christi militi tantum seruortæ accessit, ut non terrestris homo, sed celestis Angelus videretur esse.**

B. BERNARDINVS SENENSIS

Ordinis Minorum,

S. Bernardinus Senensis ex Ordine Minorum diuini verbi concionator ætatis suæ celeberrimus, pietatisque erga sanctissimum, nomen Iesu apud populum excitandæ studiosissimus, Matrem Iesu singulari amore colebat, cum enim vitam adhuc ageret in seculo, inter æquales suos omni pudicitia, & morum honestate (qualem decet esse Deiparæ alumnus) erat conspicuus, imaginemque Virginis supra Civitatis Senensis portam, quam dicunt Camollia, elegantissimè depictam per multos annos quotidie insuiebat. ac flexis, nudisque genibus preces Virgini offerebat, quam vnice se diligere in qua spes suas collocasse, & per eam se Dei gratiam, & misericordiam, quam præcipue expectabat, sperare profitebatur. Post susceptum verò religiosæ vitæ habitum ad eandem

Ooo 3

eandem

478
eandem imaginem non raro accedebat, coror-
nam beatæ Virginis quotidie mira cum animi
pietate recitabat; eaque de causa magnis à
Pelbartus. Deipara est donatus beneficijs; quod Pelbar-
tus in Stellario libr. 2. part. 2. art. 3. agens de co-
rona Virginis testatur his verbis, Cum ista coro-
na in usum plurimorum venisset S. Bernardinus
de Senis Ord. Min. de Obseru. quotidie eam ob de-
uotionem Virginis perorabat: cui die quadam o-
rans ipsam coronam, apparuit beata Virgo di-
cens: O mi deuote famule multum mihi compla-
ci in tua deuotione, ecce quia me hac corona
quotidie honorasti, impetraui à filio meo tibi gra-
tissimam miracula faciendi, & predicandi: & san-
dem scias te in celo mecum sine fine latitaturum,
in eundem partem meorum gaudiorum, & sic ab illo tem-
pore cepit Sanctus miraculis conuiscare, & ma-
gnis gratis abundare ita Pelbartus. Idem quo-
que Pelbartus ait. 2. dixerat relictum fuisse à
sanctis Fratribus socijs S. Bernardini Senensis
iplum dum viueret dicere solitum, *Omniem*
gratiam, quam haberet, vel habuisset, se acquisi-
se, & obtinuisse per deuotam recordationem gau-
diorum beatæ Virginis, in quorum memoriam
quotidie Coronam recitabat. hæc sanctus Ber-
nardinus ex Pelbarto, qui ex temporum sup-
putatione potuit optime hæc accepisse à so-
cijs sancti Bernardini, qui obiit anno 1441.
Quare mirum non est, si de eadem Virgine de-
votissime libenter, & feruenter conciones ad
populum habebat, quod non solum vitæ eius
auctor, qui eum concionantem audiuit, testa-
tur apud Sanium tomo 3. verum etiam pluri-
ma eius conciones, quæ impressæ videntur,
Curius. eaque sæpè in hoc opere citauimus, & sæpè
declaramus in quibus solidis rationationibus,
& ad rigorem theologicum elucatis ita piè,
docte, ac subtiliter de Virginis præstantia
loquitur, ut in illis neque pietas, neque erudi-
tio vlla ex parte desideretur.

B. LAURENTIVS IVSTINIANVS
Patriarcha Venetus.

18
S. Lauren- **B** Laurentius Iustinianus fern. de Natiuit.
tius Iusti- Virg. Deum, inquit, veneremur in Matre, &
nianus. matrem honoremus in filio, quatenus filium Gen-
trice interpellante pro nobis, vincamus mundum,
diabolum superamus, renitiamur tentationibus,
consequamur gratiam, adipiscamur coronam, at-
que in Regnum introeamus æternum. hæc ille.

Dionysius Carthusianus doctrina iuxta,
ac pietate insignis quatuor libros de lau-
dibus Virginis edidit, & in lib. 1. art. 3. ad Vir-
ginis deuotionem omnes hortatur his verbis:
Totus, inquit, viribus laudemus, ac veneremur,
dil. gamus, ac vereamur præstantissimam Dei
matrem; cum hæc ipsum egerimus, recognosca-
mus nos nihil egisse condignum, nec beneficium eius
posse idoneam rependere vicem. hæc Dionysius,
qui tum in Commentarijs in Cantica Anti-
corum: quorum singula capita peculiaribus
enarrationibus, quas articulos vocat, de
Christo, ac Deipara, quam singularem spon-
sam singulariter vnicam, qua in Deiparam
prædictam sponsi coelestis appellat, piè, ac
docte interpretatur, tum etiam in alijs com-
pluribus suæ doctrinæ, quæ elaborauit monu-
mentis, ubique præclaræ, qua in Deiparam
flagrabat, pietatis vestigia reliquit, eius enim
digni, atque præstantiam aptissimis di-
uinorum oraculorum testimonijs, si milq; ra-
tionibus mirifice extollit ac prædicat, omnes-
que ad eiusdem studium, & amorem excitat,
atque inflammat.

B. IGNATIVS LOYOLA SOCIETATIS
Iesu fundator, eiusdemq; Societatis
in Deiparam pietas.

Sed iam ad recentiorum, qui insigni erga
Virginem pietate nostra ætate clare
run, exempla transeamus; quæ ut non solum
certissimis sunt explorata documentis, sed no-
stro etiam maxime seculo perspecta, ita alios
ad hanc pietatem propius poterunt inflam-
mare. Et quoniam nostra etiam Societas
Iesu domestica exempla suppeditat eorum,
qui additi in primis sanctissimæ Virginis
fuerunt, ea tacita præteriti vniuersa non pat-
iar, sed omisi alijs in hac pietate præcla-
ris quinque tantum recensito, beatum omni-
ræ Ignatium Loyolam nostræ Societatis
parentem B. Franciscum Xauierium, B. Con-
saluum Sylveiram martyrem B. Stanislaum
Kostka, & B. Aloysium Gonzagam. De qui-
bus hoc eodem ordine nonnulla, quibus eo-
rum erga Virginem studium declarauit, ali-
quanto fortasse vberius narrare consilium
est.

est id quod communis mihi cum illis eiusdem Religionis nexus iure quodam suo à me videtur exposcere.

I. Ignatius Beatus igitur Ignatius Loyola Societatis Iesu fundator, atque Parens, cui anno 1609 ob insignem viri sanctitatem, & plurima quæ per eum Deus multis in locis efficere dignatur miracula Pauli V. Pont. Max. decreto est tributus, flagrantibus omnibus penè Regibus, & Principibus catholicis, ut publicè Beatus appellaretur, & missa, diuinumq; officium doctis in locis de eo tantisper celebretur, donec solemni ritu referatur in numerum Sanctorum, quorum ille quoad vixit cupidissimus, ac studiosissimus, & ut cultum per se, suosque oratione defendit, sic imitatione dignitatem virtutis expressit. It ergo in augustissimam cœli Reginam honoris, & amoris studio fuit in primis inflatus.

P. Laynez mato ut testatur. P. Iacobus Laynez confessorum eius particeps in ijs, quæ de vita eius adhuc viuens perscripsit, & P. Iohannes Polancus in hist. Societ. & P. Petrus Ribadeneira lib. 2. vitæ ca. 2. qui etiam in vita B. Ignatii breuiori, anno 1600. edita, affirmat, B. Ignatium à prima sua in Deum conuersione Virginem in peculiarem sibi Aduocatam delegisse, ad quam in suis necessitatibus, ac difficultatibus confugebat; cuius fauore multa est beneficia consecutus: quam Dominus, ut ait Laynez loc. cit. tanquam instrumentum ad iouandum B. Ignatium elegerat: & sanè qui Societatem Iesu Virginis filij conditurus erat, in matris profusissima, & constantissima pietate tantæ motis fundamenta iecisse meritò existimandus est.

P. Ribade Verùm ad singularia veniamus, cùm in paterna domo B. Ignatius de mutanda vitæ ratione iam deliberasset, noctu (ut solebat) è strato surgens, ad imaginem Virginis feruentius per eam preces Christo obtulit, quibus mundi castis relictis, se eius signa fortiter, atq; perseveranter secuturum spondit, quo tempore domus terræ motu contremuit, & cubiculum à fundamentis est concussum satis magno edito argumento, vel preces eius per Virginem oblatas esse exauditas, vel exterminatû Virginis opæ demonem erroris, atque furoris sui reliquisse vestigia. Alia nocte ipsa quoque Dei mater paruulum filium gestans in vlnis in manifesta luce suam vigilanti B. Ignatio præsentiam longo spatio declarauit: tanta cum spiritali læticia permulcens, ut à cunctis huius

vitæ voluptatibus magno is cœperit fastidio abhorrere; castitatem ex eo tempore sanctissimè seruauit, turpiumque atque obscenarum

rerum imagines ex eius animo Virgo purissima obliterauit, atque deterferit. Nouam deinde vitam inchoaturus dum ad Virginis templum, quod est in Monte serrato Religionis, ergo pergerit, ut omnem scdæ voluptatis licentiam, ac potestatem sibi adimeret, in eodem itinere perpetuò castitatis voto se obstrinxit, nominatimque hoc votum B. Virginum Regina, in cuius patrocinio spes suas defixerat, nuncupauit: quamuis autem ex Theologorum sententia votum vni Deo fiat, tamen, qui aliquid vouet Sanctis, in sanctis ipsi Deo vouere intelligendum est, ut rectè explicat Caietanus. Quare, teste Glica, Pulcheria Augusta Deiparæ virginitatem consecrauit. & E. piphanus hæret. 73. in nomina, inquit, Mariae Virgines iugera continent. & castitatem seruare, ut cap. 32. dixi Beatæ autem Virgini accepisse hanc clientis sui Ignatii sponsonem satis probauit, cum in suum patrocinium illum suscepit, castitatisque donum non ut cumque (ut verbis utar Polanci loco cit.) sed modo quodam altissimo, & ut putat Laynez perfectissimo ad extremum usque spiritum illi conferuauit: quibus verbis indicant eum quamuis natura præferendum, omni sensu libidinis in posterum caruisse, quod disertis verbis affirmat Maffeus in vita lib. 1. cap. 3. & lib. 3. cap. 8. Ad Monssem ferratum ubi peruenit, Virginis ædem ingreditur, ibi confessione generali totius antea actæ vitæ diligenter peracta, quæ legerat) Nobiles olim equites cum nouæ militiæ initiarentur, totam noctem insomnem in armis ducere solitos, quod in Hispania Peruigilium armorum vocant, ipse ut ex auctoritate à veteri, nouum susciperet militiæ sacramentum: ritu perfimili exuit arma, quibus ad eam diem seculo meruerat, & ante aram Virginis suspendi iussit, ac deposito ad incinam usque subuculam seculari vestitu, more pauperis peregrini Talarem tunicam è rudi sacco indutus, noctem illam (quæ Virgini Annuntiatæ diem sacram præcedit, quando Verbum caro factum est) Janno 1522. ad sacratissimæ Deiparæ aram coram eius imagine, totam venerabundus exegit, modo stans, modo in genua procumbens, ex intimis animi visceribus se Virgini commendansq; superius

P. Ribade
ne yral loco
cuato.

ita P. Lay-
ne, & in
hist. P. Pa-

lanci de es-
titate pro-
missimas lib-
collata.

Voti ca-
stutatis B.
Virg. nunc-
cupat.

Maffeus
in vita B.
Ignatii lib.
1. cap. 3. &
lib. 3. c. 8.

Nicolaus
Orlandi
in historiâ
Societ.

Ribaden
lib. 1. vitæ
cap. 3.

D. Thom.
22. q. 88.
art. 5. ad 2.

Caieta-
mus ibi.
Glica.

Epiphani
P. Laynez
Maffeus.

Ribaden
lib. 1. c. 4.
historia.

Nicolaus
Orl.
B. Ignati
in serrato
ad aram
Virg. exa-
cubat.

*Ribaden
superior
sanctas B
Virg. horat
ss. Trini
tatis cogni
tionem pe
culiarem
accepit.*

*Ignatius
sabbata in
honorem
B. Virginis
observa
bas.*

*Massius
lib. 1. vita.*

Ribaden

lib. 1. c. 21.

Massius

lib. 1. c. 23

cap. 37.

Massius

in Virginis

templo die

Assumptio

nia vota

Parisiis of

feris.

Lib. 2. c. 22

cum ad

missam se

præparat

Virginem

orat, ut

in filio suo

ponit.

In sancta

Maria

Majori

primum

sacrum

offerit.

Lib. 2. vi-

ta B. Ignatij

à Ioan-

Petro Mas

feto cap. 4.

Lib. 3. Ri-

badeneira

cap. 1.

superioris ætatis vitia deslens totum se toto pectore uni Deo, cui in posterum militaret, deuouens, sub Virginis protectione nouam vitam, atque militiam auspicatus. Manresa ubi prima spiritualis vitæ fundamenta jecit, dum horarias B. Virginis preces recitat in scalium gradibus templi Dominicanorum insignem illam sanctissimæ Trinitatis cognitionem magna cum cœlestis consolationis copia diuinitus accepit, de quo plenius apud Ribadeneyram lib. 1. cap. 7.

21 Inter alia verò pietatis opera, quæ suscepit, non silebo sabbata in honorem B. Virginis ab eo obseruata, quemadmodum Compluti ipsemet Episcopi Vicario affirmavit. Lutetia postea Parisiorum cum aliquot socios ad perfectionis amorem, & animarum salutem procurandam permouisset, implorato (ut testis est Massius) Virginis patrocinio, votum paupertatis seruandæ, exacto Theologiæ studio, & proximorum saluti vacandi, ac Ierosolymam proficiscendi cum iisdem socijs in sanctissimæ Matris de æde suburbana, quæ Mons Martyrum dicitur, nuncupauit ipso die Assumptioni Virginis sacro anni 1534. Sacerdotio deinde initiatus anno 1537. antequam primum missæ sacrificium perageret per totum ipsum annum quo ad tantum sacrificium offerendum se comparat, obnixè & continenter Deum matrem obsecrabat, ut aditum sibi ad filium aperiret, & ut ipsum cum filio suo poneret: hac enim loquendi formula ipsemet B. Ignatius in ijs, quæ de vita sua P. Ludouico Consalez hispanico sermone dictauit, cum hæc ipsa narraret ad verbum est usus: qui modus loquendi Hispanis vulgaris, magnam vim habet ad B. Ignatij affectum declarandum, quo Virginem orabat, ut pro ea, quæ plurimum apud filium potest Mater auctoritate, omnino perficeret, ut in numerum seruorum filij, seu in filij familiam, ipsum ascribendum curaret. Circumactio jam anno Romæ primis sacris ad Domini Præsepe in æde sanctæ Mariæ Majoris operatur. Idem Romæ ad diui Pauli Apostoli in sacello B. Mariæ Virginis, atque adeo coram ipsa ex voti formula, in quam eius etiam nomen inclusit, professionem cum socijs solemnem edidit, quam pariter in formulis etiam votorum simplicium nominatim exprimendam voluit, ut eandem votorum nostrorum & testem, & patronam haberemus. Quantum verò præsidij

fiduciaque in nobis ad implorandam, exorandamque diuinam misericordiam in optima matris clementia, & fide ponendum existimauit, perspicue apparet in exercitiorum spiritualium meditationibus, in quibus ad primum atque alterum colloquium, quod ad Patrem, & ad Christum habetur, præscribit & tertium ad Deiparam: quo quidem facto non magis illam nostram fiduciam excitauit, quam indicauit suam. Ex hoc enim optimè colligimus peculiarem eius erga Virginem affectum, & modum, quem in suis priuatis precibus seruare solebat: Neque enim Sanctus vir (ut de S. Benedicto dicebat S. Gregorius) potuit aliter docere, quam vixit. Et sanè ne coniectura tantum, quam 2. diuinitatis satis clara ducti, id asserere videamur, hoc aperte cernitur in commentario illo ejus manu descripto, cum ad quadraginta dies in ea deliberatione defixus, rationes in utramque partem disquireret, num expediret Domorum Professuum templa redditis ad eorum ornamentum, vel fabricam habere, in eum enim commentarium per singulos dies quænam spiritus tualium rerum sentia habuisset, quas i. Iustitia. rationes diuinitus accepisset, quo precationis modo oteretur, quos intercessores adhiberet, plenè retulit. Ex ijs porro liquido constat inuocationem, inuocationemque sanctissimæ Deigenitricis ab eo accuratissimè tunc ad adhibitam: nam & eam tanquam mediatricem ad intercedendum apud sanctissimam Trinitatem semper implorabat, & per eam suas deliberationes Deo offerebat, ibique adnotatum præterea legimus eo tempore Virginem cogitatione interdum ita sibi objectam, ut spirituali deuotione illum ad suauissimas usque lacrymas compleuerit. Neque hoc fuit illi novum, nam interiori animi obtutu vidisse eum Christi Domini humanitatem Manresa, & alibi, & aliquando beatissimam etiam Virginem Mariam, affirmat Ribadeneyra lib. 1. vitæ ejus cap. 7.

22 Deiparæ verò opem B. Ignatius sæpè expertus est: cujus exemplum auctore Ribadeneyra lib. 3. vitæ B. Ignatij cap. 6. in Collegij Patavini causa peculiariter apparet. Cum enim anno nostræ salutis 1584. in Patavini Collegij erectione non parua esset oborta difficultas obtinendæ possessionis cujusdam Prioratus Andree Lipomani, resque in Senatu Veneto disceptaretur, quodam Priori Andree

Andree sanguine propinquo, qui inter suos opibus, nobilitate, ac Senatoria dignitate præcelleret, acriter obnitente. Iacobus Laines, qui negotium Venetiis procurabat, per literas B. Ignatium orauit, ut pro felici rei euentu missæ sacrificium offerret: quod cum ipso Dei genitricis Natali die, qui in 8. diem Septembris incidit, fecisset, Iacobo rescripsit, bono ut esset animo, ac rem coactam putaret: mox octauo post sacrificium die, frequentissimo Senatu, omnium ferè suffragijs ea nostris est adiudicata possessio. Et verò mirabile in primis visum est omnibus illius Reipublicæ peritis, pro aduenis, ignotisque hominibus aduersus Cuiem, ac vehementer obersistentem Senatorem, frequentissimo Senatum tam unanimi consensu conspirasse, præsertim cum eo die probatissimi Senatores, qui nostris potissimum studerent partibus, à Senatu omnes abfuerint, ut hinc Deiparæ præsidium B. Ignatio illud imploranti, præsto fuisse in dubijs, seu desperatis rebus non obscure intelligatur.

intuentur, eamque vnice diligunt, colunt, ac venerantur. Et meritissime quidem: æquissimum enim est eos, qui filij sui Jesu, non tantum præsentissimo numine perfuuntur, sed de nomine etiam diuinissimo peculiati quadam ratione gloriantur; eius matrem peculiari quoque affectu, ac reuerentia prosequi. Quòd si Societatis ipsius morè vniuersè intueamur, si diligenter intimos vniuscuiusque nostrum sensus discutiamus, inueniemus profecto in omnibus hanc præcipue pietatem in Virginem vigere, & omnes in votis habere, ut publice quam latissime transfundant in alios, quam ipsi venerationem in eam priuatim hauserunt: Virginem item agnoscunt, & de Societate generatim, & de singulis optime meritam. Nam & eius opem singulari beneficio Societas experta est (vt cætera nunc omit- tam) in castitate purissima Societatis hominibus pernecessaria, propter tot missiones, & peragrations, ad animarum salutem procurandam inter fideles, & infideles frequentissimas, & propter lectissimam iuuentutem in Gymnasijs, Seminarijs, & Congregationibus Societati creditam. Qua in re quantum à Deo, Virginis purissimæ intercessione, Societati sit colatum, omnes norunt, & ipsi hæretici inimici nostri (vt verbis vtar Moyfis) sunt iudices, non absque eorum ingenti admiratione. Vocationem quoque suam, qua ex mundi procellis ad Religionis tranquillissimam portum nostri sunt traducti, omnes ferè Deiparæ veræ Mariæ Stellæ acceptam ferunt, & de eadem ingentes ei gratias agunt.

24. Nec inter Virginis beneficia postremum illud est quod Societati tribuit, vt Congregationes externorum sub eiusdem Virginis præsidio, atque tutela (ex quibus, Virgine benefauente, tantus in Rempublicam Christianam manat fructus) tum in Collegijs, vbi vigent studia; tum in Domibus professus Societas magno studio excitaret, atque amplecteretur; quas longissime gentium quotidie propagat, & per vniuersum Christianum Orbem latissime disseminat. & vbiq; locorum frequentissimas habet, quæ profecto apud nos numero plurimæ, dignitate lectissimæ, morum integritate præclaræ sodales in Christianæ religionis officijs, & erga Virginem pietate, instituunt, atque educant. Quare lectissima iuuentus in nostris Gymnasijs ijs virtu-

Per Virgi-
nem casti-
tatis donū
peratur
in Socie-
tate.

Deut. 22.
Vocationē
à Virgine
agnosci-
mus.

Societas
Congrega-
tiones Ver-
ginis bene-
ficio eiusdē
instituit.

Ppp- tum

Dam ab
obfisso egre-
ditur, quia
B. Ignatius
Virginem
fuerat de-
notat.

Lib. 4. ca. 1.
Ex 110
mem. mo-
nu (scilicet
a B. Igna-
tio).

Ribaldus
venerat
S. Ignatius
venerat
Deiparæ
venerat.

Societate
circa ver-
sam Vir-
ginem esse
deuotissi-
mam.

Adiciam & illud, quod grauissimum videri debet, quia vel ab ipsis hostibus expressum est testimonium egregiæ voluntatis B. Ignatii in Virginem; Auctor est idem Ribadeneira, in vita B. Ignatii breviori edita anno 1600. (vbi plurima per beatum Ignatium miracula effusa recenset) inter alia Mutinæ eodem anno 1600. in illa celebri complurium dæmonum per beati Ignatii merita, & corporibus quatuor sororum, & alterius consobrinæ earum expulsiōe, fuisse pessimum dæmonem, obstinatissimum eundem, & confidentissimum plures sacrorum machinas eludentem; tandem ingratius excedere coactum, ad beati Ignatii no- men, quamuis eum irrisisset, adiecissetque laudationem eius luculentissimam, cum ter illum appellasset faustum, diceretque S. Ignatius, S. Ignatius, S. Ignatius me eijcit ob tuam humilitatem, & potentiam, & ob eius singulare studium, quo is viuis ardebat in sanctissimam Virginem.

23. Cæterum non abs re erit, si vbi de B. Ignatii in Virginem pietate agimus, aliqua de eadem, quæ in Societate Jesu ab Ignatio fundata viget deuotione, subnectamus. Et quidem Societas nostra vniuersa singulari Dei beneficio Virgini Deiparæ semper fuit addictissima, omnesque Societatis nostræ religiosi eam tanquam peculiarem Dominam, ac patronam

tum initis, quæ in Virginem feruntur imbui-
tur. Hanc vnam potissimum nostra Semina-
ria, quæ Romæ diuersarum nationum, & in
toto Septentrione plurima in Societatis disci-
plinam sunt tradita, morum Magistrum stu-
diorum suorum Patronam agnoscunt.

Pietatis
cultus quæ
erga Dei-
param So-
cietas ex-
arces.
Neque illud silentio prætereundum, quod
à Societatis Jesu nascentis exordio apud e-
iusdem religiosos vsu receptum cernimus ci-
ca globulorum sertum, vulgò B. Virginis Ro-
sarium, vel precariam coronam appellatum,
in quo certo quodam sphaularum numero
ad Christi Domini, eiusque Genitricis vitæ
mysteria recolenda, orationem Dominicam,
& salutationem angelicam iteramus. Nam, vt
de aliquorum interim ordinum hominibus
taceam, apud quos in more est positum huius-
modi sertum conspicuum stare; à primis
certè nouem Societatis nostræ Patribus cum
à Gallia nondum constituta Societate, ad bea-
tum Ignatium Venetias pedites se conferrent:

Tursellin.
Maria corona, inquit Tursellinus lib. 1. vitæ B.
Xaverij cap. 4. *Catholica Religio inter ha-*
reticos inde: è collo suspensa protabatur, reliqui
etiam Societatis nostræ homines è cingulo il-
lam pendulam propalam deferunt, non equi-
dem ad inanem ostentationem, sed vt hac præ-
candi formula suum multis nominibus Virgi-
ni Deiparæ debitum obsequium, atque inti-
mam, erga eandem, pietatem, & cultum om-
nibus testatum faciant: & verò nostrorum
exemplo, atque institutione in Transalpinis
Regionibus, sodalibus plerisque parthenijs
mox quoque iste ad hæreticorum detestatio-
nem solemnissimus esse coepit, vt inter alia, hoc
etiam signo quiuis eos ab hæreticis internos-
catur.

25 Illud quoque Societatis erga Deiparam
studium, ac pietatem non obscure declarat,
quod cum eius Constitutiones à B. Ignatio e-
ditæ in Theologia doctrinam scholasticam
D. Thomæ legendam præscribant, & Quinta
eiusdem Societatis Congregatio Generalis
vnanimi consensu statuerit in Theologia
scholastica S. Thomæ doctrinam, tanquam
solidiorem, securiorem, magis approbatam, &
consentaneam nostris Constitutionibus à
Professoribus nostris sequendam; excipit ta-
men quinta Congregatio illam S. Thomæ o-
pinionem, quæ est de Deiparæ Conceptio-
ne, in qua nostri Doctores sententiam hoc
tempore magis communem, magisque apud

Theologos receptam, quæ vult, eam omnia
originali noxæ expertem, sequi iubentur. Et
sanè ante editas constitutiones, & ante hoc
decretum ab ipsis Societatis primordio No-
stri omnes tum Concionatores in suggestis,
tum Professores in cathedris, tum scriptores
in libris editis, Conceptionem Deiparæ Im-
maculatam rationibus, & scriptis pro virili
parte semper defendere sunt conati. Quinè P. Ianni-
tiam Iacobus Laynez, vnus ex nouem B. Ig-
nati in Societate fundanda socius, postea erga lib-
etiam eiusdem Societatis Præpositus Gene-
ralis, vir piissimus iuxta, ac doctissimus, cum in
sacro Tridentino Concilio Theologum Pau-
li III. summæ Pontificis vna cum Alphonso
Salmerone ex iisdem pariter nouem socijs a-
geret, & quæstio illa tractaretur de peccato
originali, cuius Deipara immunis extitit, Ro-
gatus suam sententiam, negat, auctore Riba-
deneyra lib. 3. vitæ eiusdem cap. 17. se quod
quartana febri grauius laboraret pro argu-
menti dignitate posse discurrere, descendit ta-
men sententia plurimis allatis testimonijs, & ex-
quisitis rationibus, admirabili qua pollebat
eruditione, & omnium approbatione perora-
uit, in orationis verò fine se viribus valentio-
rem sensit, quam cum dicendi initium fecerat.
Et quidem sacrum Concilium Tridentinum
multis adnitentibus, & præsertim Laynez in
sess. 5. habita die 17. Junij 1546. ad decretum
de peccato originali declarationem expresse
adiiecit, non esse suæ intentionis in eo decreto,
Beatam, & Immaculatam Dei genitricem
comprehendere, sed obseruandas Consti-
tutiones Sixti IV.

Et quoniam de Alphonso Salmerone me-
tio incidit, cuius eruditionem, ac doctrinam
sexdecim, eaque insignia, quæ in sacram præ-
cipue Evangeliorum historiam, & in reli-
quas noui testamenti partes exarauit volu-
mina, sat testantur; ad scribam quod idem
Ribadeneyra in ipsis vita commemorat,
cum esset Concionator insignis, & in suis ad
populum sermonibus non verborum floscu-
los, nec vanos quosdam conceptus ad osten-
tationem ex profanis auctoribus petitos, sed
solidos ex diuinis oraculis, & sanctis Pa-
tribus

Constitu-
tiones So-
cietatis
Iesu.

tribus desumptos, ad Dei gloriam, & animarum fructum magna auditorum approbatione, & frequentia proponere solitus esset, scribit Ribadeneyra tanto enim erga Virg. studio flagrasse, ut in quadragesima singulis sabbatis Deipara ad populum verba faceret, non absque auditorum admiratione, quos ad Deiparae pietatem mirifice inflammabat, cuius exemplum complures Concionatores magna erga Deiparam pietate etiam nunc sequuntur.

Pluribus Illud quoque inter Virginis beneficia Societati concessa connumerandum videtur, quod & Societatis quoque obseruantiam erga eandem declarat; multos paucis hinc annis scriptores ingenij doctrinaeque facultate praestantes ex nostro ordine extitisse, qui locupletissima condidit in honorem tantae Virginis ingenij, pietatisque monumenta, partim ut impiam, impuramque haereticorum, praesentim recentiorum, qui contra Virginem os suum aperire ausi sunt, audaciam frangerent; partim ut Virginis praestantiam, atque dignitatem declararent, & in alijs eiusdem exemplo pium sanctitatis studium accenderent. Inter hos, ut omittam alios ex nostris, qui hoc enim argumentum egregie tractarunt, merito recenseri possunt Petrus Canisius, Franciscus Suarez, Franciscus Arias, Sebastianus Barrada, Blasius Viegas, Martinus del Rio, Horatius Tursellinus, Christophorus à Castro, Franciscus Costerus, Vincentius Brunus, Laurentius Massellus, Ioannes Bonifacius, qui suae non magis doctrinae, quam pietatis, erga Virginem immortale ediderunt monumentum.

Imago S. Mariae 26 P. Franciscus Borgia Societatis nostrae Praepositus generalis, vir insigni sanctitate excellentis, qua erat in Virginem pietate multis, magnoque difficultatibus superatis. Primus B. Virginis Imaginem ad exemplum eius, quam S. Lucas depinxisse dicitur, & asseruatam in aede sanctae Mariae Maioris praecipuo cultu, sensuque Roma veneratur, depingendam curauit, & quo priuatum vnius Urbis beneficium, omnibus gentibus in commune conferret, plures ad huius exemplum depictas multis Principibus, & viris primarijs, ac nostrorum domicilijs communicauit, quae vulgata multis in locis amorem, ac pietatem in Virginem auxere. Haec omnia testatur Ribadeneyra in vita P. Borgiae lib. 4. cap. 4. Huius

Imaginis exemplum B. Ignatius Azebedius Societate Iesu inclitus Christi martyr, vir religiosissimus, & Virgini apprimè deditus, ex vrbe secum extulerat, cum anno 1570. die 15. Iulij ab haereticis Calvinistis Praedonibus in Indica nauigatione, qua Provincialis in Brasiliam cum multis alijs reuertebatur, est deprehensus. quare hac imagine sumpta, pro ut res, & tempus postulabat, ad officium, & pietatem omnes hortabatur: deinde obuiam hostibus factus elata manibus ea, quam diximus, Imagine contestatus omnes, qui aderant, se pro fide Catholica mori, vno in capite, tribusque in pectore acceptis vulneribus ad haereticis sacram Imaginem frustra extorquere conantibus, in mare est praecipitatus, vna cum ipsa Imagine, quae de Ignatij manibus nunquam exciderat, octo & triginta eius socijs pro eadem fide Catholica vna cum ipso interfectis. Corpus B. Ignatij in mare proiectum non sublidit, ut caetera: sed brachijs ad instar crucis expansis, quam longissimè oculi sequi potuere, super aquas ferri non sine admiratione visum est, quod sacri huic imagini, quam in manibus ferebat, merito ascribi potest.

27 Virginem quoque sanctissimam peculiarem Societatis nostrae curam gerere aperte ostendit visio illa quam ca. 20. retulimus cum P. Martino Gutierrez eiusdem Societatis viro sanctissimo, visa est Virgo Deipara Societatem vniuersam collectam, illiusque alumnos tanquam filios sub amplissimo sui pallij tegmine amantissimè circumplecti, eosque materno fouere affectu: quam visionem litteris Hieronymus Platus lib. 1. de bono status religiosi, c. 34.

Inter signa porò peculiaris protectionis ac benevolentiae, quibus Deipara nostram Societatem est dignata, & illud recensere possumus; quod primum, quod eadem Societas in sui exordio ad propria munera ob-eunda habuerit templum, erat ipsi Virgini dicatum; ex quo postea, tanquam ex capite, à Societas magno reipublicae Christianae bono in vniuersum terrarum orbem longè lateque eadem munia propagauit, idque templum eodem anno 1540. impetratum est, quo summi auctoritate Pontificis Pauli III. ipsa est confirmata Societas, ut protinus natam suscepisse quasi vniuersa Virgo beatissima, ac recto carentem benignissimè in domum suam recepisse videatur. Cum enim beatus Ignatius

Ribadeneyra lib. 3. vita P. Borgiae c. 10. Epistola Pet. Diaz de martyrio B. Ignatij & sociorum, c. 15. in scriptis Imaginem B. Virg. ex B. Ignatij Azebedi manibus extrahere haereticis frustra conantur.

Virgo Societatis sub pallio complecti visa Hieronymus Platus

Societatis parens, & reliqui Patres in Vrbe proprium templum ad confessiones audiendas, ad conciones habendas, & Christianæ fidei rudimenta pueris tradenda quærent; Ecceſia eis B. Mariæ, quæ à Strata dicebatur, opera Petri Codacij attributa est, ad Capitolij radices sita, salubri iuxta, ac celebri, & opportuno ad proximorum salutem procurandam Vrbis loco, quam ipsemet B. Ignatius, vt testatur in suis de Societatis rebus Commentarijs Ioannes Polancus, ex tota Vrbe delegerat. Qua ex æde postea Deiparæ pietatem spirans imago in pariete depicta in nonam Basilicam fundamentis magnificè extructam, artificum diligentia, ita vt erat integra est translata, & in primario eiusdem Basilicæ sacello, ad dexteram aræ maximæ posito, marmoreis eolumnis insigni collocata, pia fidelium veneratione colitur. Et sanè pijsſima mater filij sui alumnos complexa, eorum labores mirificè in eo templo adiuuit, quemadmodum fructus in vrbe ex concionibus, alijsque ministerijs, in crebra sacramentorum poenitentia, & Eucharistiæ usurpatione; in abusus, qui in compures interpretant tollendis, in auita pietate, ac sanctitate excitanda, apertè declarat: adeo vt Cardinalem Baronium pietate ac doctrina clarissimum in exhortatione, quam anno 1604. ad frequentissimum populum, qui ad supplicationem quadraginta horarum bacchanaliorum tempore confluxerat, in nostro templo habuit, dicentem audierim, templum istud meritis ANASTASIAM appellari posse, quod in eo frequens sacræ Eucharistiæ perceptio tot iam seculis apud laicos, qui per paucos exceptis, semel tantum in anno eam sumebant, intermissa, in pristinum tandem morem restitui, ac veluti resurgere cœperit, qua in re illud Nazianzenus spectabat, qui Basilicam, in qua eius opera fides Catholica in vrbe Constantinopolitana, Arianorum potissimum hæresimulere compressa, atque extincta, reuiuiscere, & caput atollere visa est, Anastasiam appellauit, teste eodem Nazianzeno oratione ad centum quinquaginta Episcopos; quam eandem Basilicam in memoriam eiusdem Deigenitricis Mariæ fuisse dictam, scribit Sozomenus lib. 7. cap. 5.

Pet. Codac. **Ribadeneyra** 13. c. 5.

Ioannes Polancus.

Alexand. Car. Farneſius.

Card. Baronius in plur. no. **Anastasia** appellat. **Et quare**

Nazianz.

Sozomen.

Colligium 28

Societatis paræ erga nostram Societatem nec obſeu-

Iosue B. ruz, nec vulgare maternæ benignitatis, ac sin-

gularis beneuolentiæ argumentum. Paucis Virgilius enim post annis à fundata Societate, Deipara deus in Lauretano templo cunctarum nationum peregrinatione celeberrimo, & miraculorum multitudine ac gloria longè clarissimo, adpiritualium tot peregrinorum ed consuetudinem vtilitatem procurandam, nostrorum opera, ac laboribus, vt vineamque illam peculiari quadam ratione suam, Societati nostræ excelsam tradere dignata est. Cùm enim eo in templo ades illa augustissima ex Nazareth pium, deinde ex Dalmatia Angelorum ministerio translata colatur, in qua ipsa nata, in qua ab Archangelo Gabriele salutata Deum concepti, quam cum filio tot annos incoluit, quamque sibi cordi esse innumeris miraculis, ex quibus aliquot cap. 20. memorauimus, omnibus testatum esse voluit. Iohannis III. Pontifex Maximus Cardinalis Carpenſis sacræ ædis Protectoris admonitu anno reparata salutis 1554. teste Ribadeneyra lib. 4. vixit B. Ignacij, cap. 10. Collegium Societatis J. 8. Laureti exiit, supra maius ædium sanctæ domus contiguatione nostris attributa, expensisque ad vtiæ necessarias ipsa Domo Lauretana suppeditante, vt efficitur, qui aduenarum, ac indigentium operam darent, eosque Christianæ vitæ officijs sanctè instituerent, & ad pietatis studium sedulo inflammarent. Nec non confectus hic nostra societate sacerdotibus, extertarum linguarum peritis, Transalpinorum, aliorumque diuersarum nationum confessiones sine interprete audire possent, quod deinde Collegium postea Paulo IV. Pontifice approbante, maiori nostrorum numero est auctum, Magno inquit Turbellinus lib. 3. histor. Laureti. cap. 12. & 13. & re ipsius peregrinorum incrementis; Laureti enim Domus emouit; ex eo enim temporis ætate constat, & aduenarum frequentiam, qui cura suæ quique gentis sacerdotibus de animæ suæ salute agere possunt, & donorum copia solito longe tunc maiorem.

Ad hanc vero erga Deiparam pietatem in nostra societate f. uocato, atque augmentum, plurimum conferunt mutua notitia adhortationes: & vtiſſime tacite, Claudius Aquatius eiusdem Societatis Præpositus Generalis in Epistola, quam anno 1586. præfatus de studio perfectionis, & charitatis fraternæ ad Societatis nostræ Patres fratresque deducit; eos ad præcipuam quandam eius virtutem

ginem beatissimam pietatem, atque fiduciam, veluti rationem quandam efficacissimam; quæ ipsos ad perfectionem etiam, atque etiam promovere poterit, quasi novis sacris inflammare studuit. ad quod nonnullas affert rationes, illam præfitemur, quia complures sancti hac Deiparæ devotione magnos in pietate progressus fecerunt, & quia B. Pater Ignatius Societatis nostræ Patris plurimum sibi præsidij in tanta rerum omnium Domina, atque Regina sibi collocaverat.

Et certe Societas crebris neque ambiguis, aut vulgaribus significationibus tanti nominis, ac patrociniij vim experta est anno enim 1587. difficillimis jactabamur procellis, potentiam hominum studio concitatis: cumque P. noster Generalis Claudius Aquaviva quotidianas B. Virginis litanias universæ Societati recitandas indicasset, auxilium sensimus; foedissimi turbines conquierunt. Post aliquot annos similis nos tempestatis æstus excepit: emerimusque simul ac anno 1602. indicta post litanias quotidianas in singulis domicilijs ab omnibus recitari solitas statim, solemnibusque præce Salve Regina, vel Ave maris stella hujus auxilium Virginis suppliciter implorare coepimus.

Ergo Mater sanctissima; sic nos, ut coepisti, complere. sic tibi penitus deditos, ac semper addictos tuere; & laboribus, studiisque nostris uberes pietatis tue fructus, ejus semen in B. Ignatio posuisti. sic perpetuo reposce, sic collige sic terram hanc nostram nunquam efforem velis, quam opis tue perpetuis officiis tanquam imbribus irrigasti. Tu sumus, quod è filio tuo multa bona suscepimus; quod multa plura speramus; tuum est, tuum erit. Auge Mater piissima tuum beneficium; tuere Virgo Mater sanctissima.

B. FRANCISCUS XAVERIUS

Societatis Jesu

29 **B**atus Franciscus Xaverius, unus ex nominibus B. genitij L. ysaie socijs sanctitate, & anna tuorum gloria in lyris, qui primus è Societate Jesu Evangelij lumen in remotiora rem indiam & in Japoniam intulit. B. Virginis Dei genitricis secundum Christum, teste nostro Horatio Turcellino in ejus vita lib. 6. cap. 5. maximè fuit addictus; cujus opem, & vi-

rate solebat. & ut omnittam vota bonis omnibus renuntiandi, saluti animarum vacandi, & Jerosolymam proficiscendi, quæ cum alijs primis Societatis nostræ Patribus, ejusdem consilij socijs Parisijs anno 1534. in B. Virginis templo, quod mons martyrum dicitur; nuncupavit ipso die Assumptioni Virginis sacro, quo eandem promissorum suorum, & testem, & præsidem haberet; complura, quæ ejus erga Virginem pietatem declarant, testantur. In tradendis symboli articulis, & decalogi præceptis illa ferè ratione utebatur, quemadmodum in quadam Epistola ipse scribit, ut primo præcepto decantato, primum Christi opem invocaret, recitata oratione Dominica; deinde cum reliquis caneret: *Sancta Maria mater Jesu Christi impetra nobis à filio tuo, ut primum ejus præceptum servemus seculo*, inde salutationem Angelicam adhibebat, eademque ratio in reliquis novem præceptis servabatur. Instructionis verò, qua doctrinam Christianam tradebat, clausula erat: *Salve Regina*, qua B. Virginis opem, & auxilium omnes implorabant.

Cum Meliapote noctu ante atam Virginis supplicasset, & à demonibus acriter verberaretur, Deiparam sui certaminis spectatricem implorabat, illis verbis identidem repetitis: *Dominam optulare, Dominam mihi non optulabris*. In dubijs rebus Deum consulere, adhibita beatissima Virgine deprecatrice, quod & fecisse scribitur Meliapote, cum anceps animo esset, pergeret ne ad Mazacares, an in Indiam rediret. Obsessum à dæmone adolescentem, qui linguæ usum amiserat, & periculo suo laborabat sacro Virginis sacro, excusso dæmone, integræ sospitati restituit. In Japoniam ubi tot prælata facinora ad Dei gloriam edidit, ipso Assumptæ Virginis die, multis difficultatibus, quibus eam navigationem Satanas impedire conatus est, Virginis ope superatis, pervenit. In reditu ex Japonia cum scapha, in qua quindecim erant viri, propter duos Saracenos, ab oneratia, in qua ipse vehabatur, retinaculo rupto vi tempestatis esset abrepta, & momento penè temporis omnium conspectum effugisset, omniumque opinione desperatum de ea jam esset, solus à Xaverio precibus ad Deum, & Deiparam Malacensem, cui etiam sacrificia vouit, post triduum è certissimo naufragio incolumis ad oneratiam, Dei Deiparæque beneficio redijt.

Ppp 3

in

Vota eorū
Virgino
Luteijs
nuncupata

Virginem
nuncupatū
decenda
doctrina
Christiana

Lib. 1. epist.
B. Xaverij
epist. 31

Horatius
Turcel. lib.
2. vita 2.
Contra dā
montem Vir
gina opem
implorat.
Lib. 2. c. 1.
Energumē
nū, ac mīa
tum ado
lescentem
Virginis sa
cro celebra
to sanat.
in Japonia
die Assum
ptionis per
venit.

In morte
Virginem
inuocabat

In supremæ gratitudine moribundus biduum
voces illas subinde iterabat: *Jesus fili David, mi-
serere mei.* Et, *Mater Dei memento mei;* tan-
dem *IESUM*, & *MARIAM* sæpè inclamans, in
Sanciano Insula apud Sinas, dum in illorum
conversionem, non sine maximo capitis sui,
vel perpetuæ servitutis discrimine, se totum
tradere meditatur, atque ardentè exoptat die
2. Decembr. anno Domini 1552. ætatis suæ
55. Indiæ verò suæ peregrinationis undecimo,
sanctè obdormiuit in Domino.

B. CONSALVVS SYLVERIA

Martyr Societatis Iesu.

B. Con-
sal-
vus Syl-
veria Soc.
Iesu.

Beatus Consalvus Sylveria Societatis Iesu
sacerdos martyrij palma illustris, cuius vi-
tam Nicolaus Godignus ejusdem Societatis e-
leganti stylo nuper in lucem edidit, egregia in
Deiparam pietate, & observantia fuit. Is
Patre Sortelæ Comite, clarissimo genere in
Lusitania ortus, adolescens Societatem ingres-
sus, in religiosam perfectionem adipiscendam
alta sui despicientia, rerum humanarum con-
temptu, seuera corporis sui castigatione, pro-
ximisque juxta Societatis institutum omni o-
pera ad Christum adducendis strenuè incu-
puit. In Indiam ad Christi fidem inter Bar-
baros disseminandam trajecit, ibique Provin-
cialis munere summa fide, nec minore exem-
plo persunctus, in Monomotapa Africæ
regionem profectus, Regem Deiparæ aspectu
secundum quietem permotum, quod tractat
de Mirac. fustis scriptum, cum matre, & ce-
centis proceribus baptismo lustravit, & eo-
dem deinde Rege mendacijs Minguamis Ma-
humerani, aliorumque tuum monitus est,
eandem suam cum adhuc in Lusitania esset, di-
vinitus edoctus, ad eamque jam imminentem,
amicisque prædictam, ardentissimis precibus
se comparavit. demum à barbaris strangula-
tus die 15. Martij anno redemptionis nostræ
1561. in Molengessè præterfluentem pro-
jectus est, cum eodem die quinquaginta fecis-
set Christianos, quorum singulos Deiparæ
Rotarijs donauerat. hæc ex Maffeo lib. 2. e-
pist. Scio in historia anno 1540. & ex Godi-
gno. De ejus verò in Deiparam pietate hæc
ex Godigno accipe. In lib. 2. ejus vitæ c. 2.
agens de ipsius in Monomotapam nauigatio-
ne: Chialulo, inquit, feliciter soluit Idibus
Januarij, anno Christi natu 1569. toto naui-

Maffei
Godignus.

Summa

gationis tempore pietatis, & religionis ope-
ribus sese exercuit. In beatissimam Virginem
Deiparam, quam viæ ducem, ac præ-
monstratricem delegit, ejus studium præci-
pue enituit: meditandis enim illius virtuti-
bus, & ornamentis integram diebus singu-
lis horam à prandio decrevit, quamdiu du-
rarèt nauigatio. Primos tredecim dies, co-
actis ex mandato Nauarchi ad horam certam,
atque ad certum navis locum quotquot in ea
militum, & nautarum genere vehebantur,
non minori omnium voluptate, quam fru-
ctu, de Magnæ Matris laudibus summa a-
nimi contentione dixit, instituitque eodem
Nauarcho assentiente, primum ut unoquo-
que sabbato, deinde ut diebus singulis ejus-
dem sanctissimæ Virginis Litanæ solenniter
decanarentur. Nec verò beatissima Virgo
pietati defuit suorum, ipso enim Purifica-
tionis die nauigantibus monstravit terram,
cujus aspectu plures dies caruerant, sed re-
pentinus casus gaudium turbavit; tanta e-
nim de repente, tamque insolens, ea anni
tempestate exorta procella est, ut integram
noctem mari toto errarent, incerti de via.
Cumque ventorum vi navim retro agi crede-
rent nautæ; ecce tibi illucescente die iterum
Mozambici terra, & in ea eminens templum
Deiparæ Virginis, cui à propugnaculo co-
gnomen, religioè dicatum, summa omnium
laetitia, & acclamatione cominus monstrator;
ut nemini dubium fuerit, quin Virgo sanctissi-
ma medijs in undis navim rexit, tutamque
ad portum adduxerit, & singulari beneficio
gratam se suorum laudum prædicatorum simul,
& auditoribus exhibere voluerit. Observatum
est, quo primum tempore apparere terram
nauicularius clamavit, Consalvum recitandis
horarijs precibus intentum, tunc illum Psal-
104. versiculum dicere: *Expandit nubem in pro-
tectionem eorum, & ignem ut luceret eis per no-
ctem,* quæ ille omnia præsentem Deiparæ patro-
cinio accommodabat. Utque igitur ad portum
applausa navis, & facta de scensio est, Consal-
vus subito ad illud ipsum Virginis templum,
quod apparuerat, nudis pedibus se confert, a-
liquot ibi dies permanet, assidue intentus ora-
tioni, nec summis Pan haleonis Salæ vin pri-
marij Consalvi propinqui precibus moveri po-
test, ejus ut domum diuertat. hæc Godignus,
qui & alibi lib. 3. c. 2. ubi ejusdem Con-
salvi

Consal-
vus Syl-
veria Soc.
Iesu.

Psalm.

Qua in
seculo
ga Vir-
gine.

Emman-
bus An-
gelorum

salui affectus in res sacras recenser, hæc de eodem habet, quanto studio, inquit, Deiparæ Virginem prosecutus sit, cum multa alia: tum frequentissimi de ipsa publice, & priuatim habiti sermones argumento sunt. De sanctissima enim Virgine, ubi se occasio dabat libens gaudensque loquebatur. Interdum autem animi in illam affectui externus cultus ex æquo responderebat. ubique enim aliquam eius imaginem intuebatur, demissis modeste oculis, & magna capitis, & totius corporis inflexione, flexis etiam nonnunquam genibus, illam venerabatur. Erat in ambulatione Goani Collegij Virginis effigies, venerationis ergo vulgo exposita, in eius conspectum quoties Consilium se dabat, nocturno præsertim tempore, quo minus posset observari, subsistebat paulisper, & supremam rerum Regiam, ac Dominam agnoscerens, venerabundus ante illam procumbebat. Idem sæpe animaduertum, cum in eiusdem Collegij hortu precarios globulos deambulando percurreret, quoties enim Angelicam salutationem inchoabat, toties ante facram effigiem genua flectens, pium erga B. Virginem animum ostendebat. hæc de Consilio Godignus.

B. STANISLAUS KOSTKA

Societatis Iesu.

B. Stanislaus Kostka Polonus & Societate Iesu ad quam Deiparæ voce (ut dicemus) missus est, incredibili erga eandem amore, atque obseruantia ferebatur, quod ex ijs, quæ ex vita eius à nostro Francisco Sacchino pie, & grauitate conscripta ad verbum verè excerptimus, & hic subiicimus, facile intelligi potest. Iam enim esset in Maslouia Polonici Regni Provincia Catholicis parentibus, & ex peruerstis, ac senatoria profapia nobilibus ortus Viennam ad Seminarium in disciplinam Patrum Societatis Iesu studiorum causa tredecim circiter annos natus mittitur, ubi miræ eius erga Virginem pietas, atque deuotio eluxit: dum enim Viennæ puer literis operam daret, semper in manibus Rosarium habebat, vel pios libellos: qui preces, aut laudes Parentis sanctissimæ continerent. In scholasticis quoque exercitationibus eius laudes potissimum tractabat. Egrotanti cum Angelica manu singulari Dei beneficio, astante sancta Barbara virgine, & martyre, quam

peculiari affectu colebat, sacrosancta Eucharistia præbita esset; non ita multo post apparuit ei beatissima Virgo paruulum filium in sinu gestans, consensu clientem suum, & recreans: & quo vberiori eum suauitate perfunderet, puerum Iesum in eiusdem lectulo collocauit. Inde agro non animi solum mirifica allata consolatio est, sed etiam corporis reddita valetudo, & cum lauit cæli Regina beneficium. in digressu enim nominatim eum admonuit, ut in Societatem Iesu ingrederetur: in quam, multis monetibus, difficultatibus, & laboribus superatis, constanti admirabili, Romæ, quo eam ob eam fam pedes, quamvis tenellus & delicatus Vienna per Dillingam se contulit milliaribus itineris. eo itinere mille, & ducentis confectis, de mum admissus est: ubi verò cum reliquis novitijs viuere cœpisset erga Virginem beatam ita studium, pietatemque auxit, atque animum filij protus induit, ut suam Matrem appellare eam in omni sermone consueuerit, idque tanto cum sensu, adeoque simplici ingenuitate, ut audientibus partem suæ suauitatis alpegeret. Cum frequentissime de ea loqueretur noua semper, & magnificentissima quadam, quibus eam appellaret, exco- girabat nomina, & gradus in quibus collocaret, altissimos: apparebatque graue illi esse, quod adæquare sui iudicij præstantiam nequirit verbis, nec celsius quiddam, ubi illam reponeret, inueniret. Ad salutationem Angelicam, sacrum Rosarium, precesque alias cum Psalmis in laudem Virginis consuetas suauissime afficiebatur: cumque quam liceret creberrimè in ijs exequendis occuparetur, obseruabant Patres, id quoque eum præstare cum quadam venustate oris & gratia extraordinaria, planè ut ei ab plena gratiæ Regina, cuius inseruiebat laudibus, prædixæ præter morem indita videretur. Denique etiam exoptauit die, quo illa assumpta est in cælum, solui vinculis corporis, idque ut optabat, & prædixerat est consecutus nocte, per uigiliis quæ præcedit Assumptionis sacram diem Assumptionis sancti Andreae mense ab Societatis ingressu decimo, Matrem, ac Dominam suam secutus est ætatis suæ anno 19, tam leui prægresso morbo, ut omnino medicorum consilio præter naturam eo tempore, tamque leui ex itinere causa mors illi contingerit, suprema nocte,

quæ

qua decessit, sacræ Crucifixi Imaginis plagas summo cum sensu exosculatus simili affectu oblatam qua valens utebatur, Virginis Imaginem complexus, atque osculatus est, & altera manu Rosarium cum piacularibus granis, altera sacrum cereum sustinens inter sanctissima Iesu, & Mariæ ingemimanda nomine, animam Deo reddidit. Apparuisse quoque moribundo beatam Virginem aliqui prodiderunt; cuius sanctitatem pluribus eius intercessione editis miraculis, quæ alijs referenda relinquimus, attestatam Deus voluit.

B. ALOYSIVS GONSAGA SOCIETATIS IESU.

B. Aloysius Gonsaga Vir-
ginitatis socius.
Ex vita
ipsius & P.
Virgilio
Cepario
part. 1. c. 2.
Virginis
beneficio
manifestum.

Miro de
motu
affectu de
Virginis
loquitur.
Par. 1. c. 2.
cap. 6.
Par. 1. c. 2.
Virginitatem
Deo
in honore
Virginis
vovet.
Non sentit
carnis
pulsos.
part. 1. c. 6.

32. **B**eatus Aloysius Gonsaga è Societate Iesu, Marchionis Castilionis Principis Imperij filius primogenitus, idemque futurus hæres sicuti peculiari B. Virginis ope in lucem est editus: ita quo ad vixit, eandem Virginem peculiari animi affectu coluit. cuiusque virtutes conatus est imitari, etenim cum eius mater partus difficultate ita laboraret, ut omnibus medicamentorum prædijs, frustra adhibitis, ipsa cum foetu in utero ex medicorum sententia morti esset proxima, Marchione eius viro assensum præbente, se Lauretanam Virginis domum, una cum puero, si supereniret inuisuram vovit. Voto emisso B. Aloysium enixa est, quem tamen paulò post mortuum medicis pronuntiabant. Sed Virginis sanctissimæ ope, & mater periculo, & filius morti subtrahitur: cum adhuc esset puerulus tantum in Virginem pietatis, ac deuotionis affectum concepit, ut cum de ea loqueretur seu cogitaret, imò vel eius nomen audiret, spiritali quodam deuotionis sensu totus commoueri, & collique scere videretur. vix decem annos natus Florentiæ, ut Deiparam aliqua in re ei gratissima imitaretur, perpetuæ virginitatis votum Deo in honorem eiusdem Deiparæ, coram celebri Imagine Virginis Annunciatæ, quæ summa omnium pietate in ea vrbe colitur, nuncupauit. quinimò Virginis præsidio, non solum Virginitatem perpetuam integram, & illibatam seruauit, verum etiam nullis carnis stimulis inuicquam commotus, nullis turpium rerum imaginibus est perturbatus, quemadmodum testati sunt ij, qui eius confessiones audierunt, singulis etiam diebus sabbati in honorem Virginis ieiunabat.

Mediolani dum esset adhuc in sæculo, crebro pietatis loca, præsertim verò templum Virginis ad S. Celsum eo tempore miraculis plurimis illustre, adire solebat. Madridij in Hispania cum decimum quintum ætatis annum ageret, Dei voluntatem circa vitæ suæ statum certius cognoscere cupiens, ad eam rem statuit die aliquo Virgini sacro per eandem Virginem id è Deo magna cum animi contentione quærere, instabat dies Assumptionis Virginis sacer anni 1583; quare multis precibus adhibitis, magna cum præparatione ad sanctissimam Eucharistiam eo die percipiendam se comparaui, qua sumpta se totum in preces dedit; enixè rogat Deum optimum, ut per suæ Genitricis intercessionem ipsi significare dignetur, quam nam vitæ rationem inire debeat, quo gratum suæ maiestati obsequium præstet. at ecce quali clara, ac manifesta vox ab eo auditur, qua ut in Societatem Iesu ingrederetur ei dictum est: hæc lætus effectus post multas abscortas difficultates, quibus eius ardens desiderium est dilatum; tandem fit voti compos Roma die 25. Nouembris 1585.

Illud quoque hic obiter indicandum, in domino illa, quam B. Aloysius Madridij incoluit, post aliquot annos à piissima, arque illustrissima femina Anna Felice de Gusman, Marchionissa Cantarassenli Domum Probationis Societatis nostræ institutam fuisse, cubiculumque illud, in quo idem debebat in eius memoriam venerationi haberi.

Quo autem studio B. Aloysius Deiparam imitari niteretur, ex quibusdam præceptis calamo exaratis, quæ ad humilitatem comparandam sibi ipse constituerat, licet colligere: in quibus inter alia scriptum inuenitur ad humilitatem acquirendam plurimum habere momenti beatissimæ Virginis patrocinium, ad quam propterea peculiariter confugiendum dicebat; quippè quæ sicut præ omnibus puris creaturis in hac virtute enituit, ita præcipue eos promouere studet, qui huius virtutis magno flagrant desiderio, eaque de causa ad eius opem patrocinium, quæ confugiunt, hæc ex eius scripto. Demum consumptus in breui expleuit tempora multa, pluribus enim meritis, atque virtutibus ornatus Romæ die 21. Iunii 1591 ætatis 24. excessit è vita: quem multis miraculis Deus clarum reddere est dignatus. hæc omnia in vita eiusdem religiosæ, ac dilecti generis à nostro Virgilio Cepario edita plenius habentur.

S. CARO.

S. CAROLVS BORROMÆVS CAR-
dinalis Archiepiscopus Medio-
lanensis.

S. Caroli Borromæi virtutes describuntur.
33. Sanctus Carolus Borromæus S. R. E. Cardinalis tituli S. Praxedis Archiepiscopus Mediolanensis, Pij IV. summi Pontificis ex sorore nepos, nobilissimo genere natus, nostra ætate quasi lucidissimum sidus toti præfulsit Ecclesiæ. enim verò Prælatorum omnium fuit exemplar absolutissimum, Cardinalitæ dignitatis decus præclarissimum, instaurator vigilantissimus Ecclesiasticæ disciplinæ, iurium Ecclesiæ propugnator acerrimus, pastoralis curia imprimis insignis, zelator in diuino cultu promouendo feruentissimus, cuius causa nec sumptibus, nec laboribus ullis vnquam parcebat, in difficultatibus exantlandis constans, ac strenuus, in periculis pro Dei gloria subeundis impavidus, atque inuictus animæ suæ propter Christum, & gregem suæ fidei commissum planè prodigus, in Episcopalibus functionibus assidue administrandis indefessus, vitæ sanctitate, atque innocentia eximius, orationis assiduitate præstans, sui corporis afflictatione admirabili, incredibili penè ciborum abstinentia, eximia in pauperes beneficentia, miraculorum gloria maximè illustis. omni denique virtutum genere cumulatus. Is anno nostræ salutis 1584. die 4. Nouembris migravit in cælum, postmodum anno 1602, miraculis toto terrarum orbe clarus à Paulo V. Pontifex. Max. in sanctorum numerum omnium ordinum consensione, ac gratulatione ascriptus est: & sanè populorum ad eius clientelam, fidemque confugientium pietas atque studium Romæ, Mediolani, Neapoli, alijs Europæ locis tanto studio fertur, ut non nisi peculiari Deiprovidentiæ, quæ sanctos suos in laboribus honestare consuevit, tribui possit. Et hæc quidem omnia, atque his plura, quæ ne longius digrediamur, consulti præterimus, ex eius vita à multis diligenter conscripta abundè cognoscere licet.

Is igitur talis, ac tantæ sanctimonix. Vir, Eximia S. ne quid ad virtutum, quibus maximè claruit Caroli er- cumulum de- sset, Virgini Deiparæ impense ga Deipa- additus esse voluit, cuius rei argumento cum ram pietas multa esse possint, non ijs dumtaxat contenti erimus, quæ in vita sancti Caroli Italico

conscripta idiomate à Ioanne Petro Giuslano nobili Mediolanensi ex religiosissima congregatione oblatorum S. Ambrosij ab eodem sancto Carolo instituta piè, ac luculenter mandata sunt litteris, quæ nos ad verbum ferè latinè reddita in hoc nostrum opus coniecimus. Hic igitur Auctor cum de virtute religionis, quæ in sancto Carolo potissimum enituit plura commemorasset, hæc de eius in Deiparam pietate lib. 8. capit. 2. subiicit.

Fuit B. Carolus sanctissimæ Deiparæ studiosissimus, eam sibi peculiarem patronam adoptauerat, eiusque perfugio in cunctis suis angustijs magna animi fiducia utebatur. Virginitatis etiam officium recognouit, & in optimam formam restituit, illudque flexis quotidie genibus recitabat, addita etiam corona quam ne in ipso quidem itinere omittebat. si verò longius fuisset iter, quod iniuerat, consueuerat dum eam recitare Rosarij mytheria animo meditari. Omnibus Deiparæ priuilegijs pane, & aqua victitabat, & quoties salutationis Angelicæ signum daretur, confestim vbi-
cunque locorum, etiam si in luculenta esset via, genua flectebat, eamque recitabat: de equo etiam, si in equo offenderetur, continuò desiliebat, quo flexis genibus Virginem saluaret. pari pietatis officio si quem per triuia sacerdotem, qui sanctissimum Eucharistiæ sacramentum ægroti domum deferret, offenderet, coeptum deserebat iter, vt Christum Dominum, donec ad templum rediret, prosequeretur: neque inde prius abscedebat, quam is in sacram capsulam ritè recondideretur. In sua quoque Metropolitana Ecclesia (quod eius erat in Deiparam studium ac pietas) certam erexit aram ad titulum Rosarij, cuius sodalitatem illic instituit; impetrauitque à summo Pontifice indulgentias omnes, ac priuilegia, quæ eidem Rosarij sodalitati in Romano B. Virginis supra Mineruam Templo iam pridè concessa fuerant. singulis mensibus primo quoque Dominico die haberi voluit, adhibita Virginis imagine supplicationem, quæ quidem ad hanc vsque diem consuetudo perdurat: ei aræ largitus ipse est pictam tabulam, vbi Florentinæ Annuntiæ effigies ad vivum expressa, sibi multo ante donatam à magno Ecuriæ Duce Francisco Mediceo. Insuper curauit, vt in omnibus collegiatis, ac parochialibus Ecclesijs, coacto ad æris campani pulum clero, ac populo præcineretur Antiphona Virginis, quæ

eo tempore occurreret, ut ad Mariæ nomen & inter celebrandum Sacerdos, & inter ministrandum Clericus caput inclinarent, quo & Virgini honor, & populo exemplum eiusdem rei faciendæ exhiberetur. ut denique supra Ecclesiarum parochialium fores Virginis effigies pennicillo exprimeretur. Populum hortabatur, ut præcipuis Deiparæ solemnitatibus cælesti se pane reficeret. instituit, ut omnes etiam milites Virginis Imaginem secum ipsi continenter haberent, eiusque officium quotidie recitarent. omnia denique quæ ipse condiderat collegia, sodalitates, confraternitates, & loca pia sub Virginis patrocinio, præsidioque constituerat, eamque ipsis in Aduocatâ tribuebat, præcipiebatque ut singuli sodales, ac fratres ad studium eiga Deiparam declarandum, eius officium, ac Rosarium recitarent.

Idem auctor infra cum de eiusdem Sancti Caroli pietate in peregrinationibus suscipiendis scriberet, subiicit. eum inuicem longa illa quidē, ac maximē difficilia suscepisse, ut beatæ Virginis dicata Templi suis pedibus inuisset. hæc ex vita sancti Caroli excerptimus.

BEATVS PHILIPPVS NERIVS

*Fundator Congregationis
Oratorij.*

De B. Philippi Nerii ex vita 34. *ab Antonio Galonio conscripta.* Lib. 2. v. 12. *B. Philippi Italici* cap. 24. *Franciscus Maria Tarugio* de Monte Politiano B. Philippi alumno vitæ sanctimoniam, & familiaribus in Templo ad populum sermonibus insigni, qui postea Clem. VIII. obedientia coactus Archiepiscopatum Aucionensem suscepit.

*N*tra recentiores quoque præcipue commemorandus est beatus Philippus Nerius Florentinus, qui plenus dierum 26. Maij anno Domini 1595. ætatis suæ 80. Romæ diem clausit extremum, vir multi nominis, & virtutis, & cum paucis conferendus, clarissimæque Congregationis Romæ, quæ Oratorij dicitur, & sapientissimus Fundator, & prudentissimus Rector est habitus, ad cuius exemplum alibi quoque tum eius alumni, tum etiam alij magno cum fructu eam instituerunt, præsertim Neapoli; ubi ut obiter hoc attingam, magno animarum emolumento præclaro à fundamentis Dei Genitrici, & omnibus sanctis templo excitato, insigni domicilio complutibus illud vitæ institutum complectentibus posuerunt; fundatore imprimis Francisco Maria Tarugio de Monte Politiano B. Philippi alumno vitæ sanctimoniam, & familiaribus in Templo ad populum sermonibus insigni, qui postea Clem. VIII. obedientia coactus Archiepiscopatum Aucionensem suscepit.

mox inter S. R. E. Card. allectus, non ita pridem sanctē, ut vixerat, Romæ obijt in domo Patrum Oratorij, quibus eum senio iam confectus debebat. Sed ut ad B. Philippum reuertamur, in qua erat in Deum, ac proximum egregia pietate, diuinæ gloriæ propagandæ, atque hominum saluti procurandæ fuit ap. primē deditus; & quod præcipue rem nostrā attingit, religione, ac pietate eiga Dei beatissimam matrem exitiis. Hic igitur vir tantus, ac talis, cum ut sit Congregationi Oratorij tutelæ præsidium, & notæ familiaris præcipuum aliquod insigne quæreretur; huius sanctissimæ Virginis nomen, & Imaginem radijs inde quæque coruscantem filium quē in sinu fouentis inscripsit; eandemque postea Imaginem in sigillo, quo in obsignandis literis Pater Oratorij vteretur, vltorandam censuit. vt ordo ille verē clarissimus, eius nomine, ac patrocinio gloriaretur in cuius materna pietate fundatus innuitur. Quæ in re illud memoria dignum accidit quod eiusdem Deiparæ radijs similiter circumfusa supra ianuam Templi B. Mariæ in Vallicella, vulgo dictæ, non sine illorum Patrum admiratione, postea ab eis est reposita. quod plane Dei providentia, & Virginis fauore factum existimatur. Huiusmodi enim imago à B. Philippo pro insigni Oratorij delecta, eademque supra Templi illius fores antea collecta Congregationem ipsam, quæ tō migratura, sedesque ibi postea: fixura erat, præsignificasse vitæ est. quod rei eventus declarauit, cum ad templū illud haud multo post B. Philippus cum suis commigravit, ubi nunc nobilissimo templo extructo Pater illi magno cum Viri fructu, & approbatione, familiaribus ad populum sermonibus ex eiusdē B. Philippi instituto habendis, & Sacramentorum administratione in proximorum salute procuranda, grauius ac strenuē se exercent: in quo etiam Templo illud in Deiparæ honorem peculiare est, quod omnia etiam eiusdem templi sacella ipsi Deiparæ dicata cernuntur: si vnum excipias pretiosissimis lapidibus magnificenter exornatum, in quo B. Philippi corpus decenter asservatur. Et verō B. Philippi egregium in Virginem studium ac deuotionem, beneficia singulari benignitate à Deipara, vel per Deiparam in ipsum collata, abundē testantur; ut videre est in eius vita ab Antonio Gallonio eiusdem Oratorij Sacer. dolo,

Callistus
in vita B.
Philippi
Nero.

dote, viro pietate, ac eruditione insigni, latino primum, deinde auctius Italico sermone laculenter conscripta; unde nonnulla, quæ hic referimus, iidem fere verbis transfusimus. Itaque vir Beatus non ipse solum erga Virginem studio ferobatur singulari, sed ad hoc suos etiam assidue hortabatur. In Deiparæ honorem precatunculas aliquas iaculatorias ad opem eius implorandam recitari iubebat, cuiusmodi est illa, quam ipse frequenter usurpabat: *Virgo Maria Dei genitrix lesam ora pro me.*

In ca. ubi
de Virgine
orationis
titus

Illam: *Virgo Mater da mihi, ut semper tui sum memor;* & alios ad varios animi affectus pios excitandos; quorum exempla ad calcem vitæ eiusdem Italico sermone editæ habentur; ex quibus corollas aliquas crebro in Deiparæ honorem à suis recitari volebat in hunc modum, ut ad numerum globulorum coronæ B. Virginis loco Orationis Dominicæ, & Salutationis Angelicæ, quæ recitari solent, aliqua ex his precatunculis identidem reperenda substitueretur. In suo cubiculo (quod post eius obitum in oratorium, ubi sacra sunt, meritò est conuersum) à Domino, & à B. Virgine facilius meruit visitari: sed peculiariter anno 1594. cum desperata à Medicis eius salute penè moribundus, Beatissimam Virginem ad se in lectulo iacentem venire coniecit: mox integram sanitatem recepit. ipse verò toto corpore nullo fultus adminiculo ad vnus circiter cubiti altitudinem sublimis mirandum in modum attollebatur, & Virgini clara voce vber-

B. Virgo in
suo cubi-
culo quæ-
re apparat.
admiran-
da Virgi-
nis appa-
ritio.

rimis intermixta lacrymis dicebat audientibus, qui aderam, ipsamque ita à cubili sublata videntibus (inter quos aderat Antonius Gallonius, qui hæc litteris mandauit.) *O charissima mihi Virgo tu ad me venisti, ut me his doloribus liberares? & quis ego sum, qui tua presentia sim dignus?* & similia verba humilitatis, & familiaritatis plenissima. Alias anno 1576. cum tignum, cui rectum adiculæ superponebatur, in qua sacra à Patribus Oratorij fiebant altera ex parte totum extra murum, fulciente nemine, staret, vidit noctu Deiparam suis illud manibus sustentantem: ex quo præsentissimam eius opem in tanto discrimine intellexit: statimque à fabris rectum illud, ne spontè corruens aliquem opprimeret, demolientem curauit. Cum aliquid à Deo enixius consequi vellet, Virginem deprecatricem adhibebat, quo in genere anno 1572. cum Cæ-

B. Philip-
pi Neronis
dispositum
sublimis
terra at-
tuler.

sar Baronijs eiusdem Oratorij Sacerdos, vir

2a Virgi-

non minus vitæ sanctimonia, quam eruditione clarissimus, qui postea in S. R. E. Cardinalium numerum est coopatus, & periculosa febri ita laboraret, ut de eo iam conclusum esset, B. Philippus ad orandum pro eius valetudine se dat, cuius orationis series ipsi Baronio, qui eo tempore somno correptus erat, obiecta est. videbatur sibi videre eundem B. Philippum prope Christum stantem; ad Christi dexteram sanctissimam Virginem candenti amictu, & beati Virum obnixè Dominum rogantem in hæc verba: Cæsarem restitue pristinae valetudini. id quod magna fiducia varijs identidem repetebat, nec tamen quicquam impetrabat: quare ad sanctissimam Virginem conuersus, cum ea suppliciter agebat, ut quod ex se consequi non poterat, per eam omnino assequeretur. cumq; Virgo impensè oraret filium, tandem exorauit. Somno deinde æger expergefactus, breui omnino penitus morbo liberatur. Anno 1576. cuiusdam affluens capitis doloribus, & febribus vehementer afflicto, manibus suis capiti impositis in has prorupit voces: Peccata fuge: sanctissimam Dei matrem magno pietatis affectu venerare: & confestim melius habere cepit, breuique incolumitati est redditus. Post eius obitum rogatus à nonnullis, ut à Virgine sanctissima aliquid exoraret, illico fructum precum eius sunt experti. Cum enim quædam mulier anno 1595. Octobri mense fatum mortuum effudisset, obstetrix multis remedijs frustra adhibitis, sanctissimæ Virgini pro puero votum fecit: sed cum non exaudiretur, orauit B. Philippum, ut beatissimam Virginem ipse rogaret, ut puerum à mortuis excitaret: quo sacro baptismo ablui posset: & aliquot beati viri capillis admotis, extemplo mortuus infans rediit ad vitam. mox saluari baptismatis vnda abluitur. Cuidam puellæ grauissimè ægro-tanti Deipara cum B. Philippo, ad quem puella cum parentibus confugerat, per quietè visa ei dixit se B. Philippi intercessione moribundam depulsuram, atq; ita breui conualuit.

nam sancti-
tatis Ba-
ronio ob-
iecta.

Ad pietate
tam Vir-
ginis hor-
tatur
lib. 2. c. 39.
Doloris ca-
pitis agrum
sanat.

Lib. 2. c. 33.
Per Virgi-
nem impe-
trat desu-
am vitam
Cuidam
agrote sa-
nitatem.

Lib. 3. c. 38.
Additis ijs
qua in vi-
ta latine
sermone
edita ha-
bentur.

CONSTANTINVS IMPERATOR & Civitas Constantinopolitana

35 **H**anc porro erga Virginem pietatem non tantum viri Ecclesiastici coluerunt, verum etiam sæculares Principes præclara eius rei exempla posteris reliquerunt, quorum

quorum nonnulla, omiffis plurimis, huic capiti inferenda duxi.

*Constantinopolis à
fuis fundat
tione Deiparæ
dica-
ta.
Zonaras.
Niceph.*

*Gregorius
Turonen.
Tres pueri
ingentes
columnas
B. Virginis
ope attol-
lunt.*

*Constanti-
nopolita-
na Ciui-
tas à Vir-
gine de-
fensa.*

Constantinus Magnus Imperator longè clarissimus cùm constantinopolitanam Vrbem Bizantijs fundasset. Episcopos, qui ad Nicenam Synodum conuenerant, euocauit vt suis precibus noua ædificia confirmarent, quemadmodum testatur Zonaras lib. 3. Annal. & Nicephorus lib. 8. Eccl. hist. c. 26. Igitur, inquit Nicephorus, encania, & consecrationis festum diem celebrant: in cruento sacrificio operantur: precibus, votisq; urbem abundè prosequuntur, & firman: eademq; Dei genitrici dedicant, nouam Romam, imperantemque Constantinopolim cognominantes. Alexandro tum Bizantijs Ecclesiæ regente. hæc ille. Idem porro Constantinus, teste Gregorio Turonensi in libro de gloria martyrum c. 9. Deiparæ Basilicam admirabili opere erexit, in qua cùm columnæ præ magnitudine (habebant enim sexdecim pedum circuitum) leuari non possent: beatissima Virgo per visum ostendit artifice quasnam machinas adhiberet, quomodo trocleas suspenderet, atque funes, iussitque vt tres pueros è scholis ad tantum opus adhiberet: quæ omnia cùm ille euigilans perfecisset, tres illi pueri columnas, quas multitudo virorum fortium mouere nequiverat, summa velocitate subleuarunt. Quantum autem opis à Deiparæ Vrbis Constantinopolitana Virgini, vt dixi, dicata, eiusque nomine Ciuitas Virginis appellata, consecuta est, facillè declarant Græcorum historia, & Annales apud Theopphanem; qui cùm aliquod magnum à Deo consecutum populum Constantinopolitanum tradit, id Deiparæ precibus consecutum, affirmat. Inter alia verò Ciues Constantinopolitani à Saracenis, alijsque Barbaris sæpe obfessi, vel oppugnati cum complura, eaque celeberrima in vrbe illa essent Deiparæ templa, eiusque cultus apud ipsas imprimis vigeret, ad Deiparam confugientes, eamq; enixius inuocantes non sine magna barbarum clade sunt liberati. quod peculiariter consecuti sunt cum ingenti exercitu obsiderentur ab avaribus Thracibus, qui Hunni dicuntur, anno nostræ salutis 625. dum Heraclius Imperator in bello Persico occupatus ab ea Vrbe abesset, & iterum à Saracenis anno 672. sub Constantino Pogonato: & ab ipsdem anno 717. sub Leonis Isaaurici initium cùm nondum bellum contra sacras I-

magines apertè suscepisset. quæ omnia fusius cap. 20. deseripimus. Et quemadmodum Ciuitas illa quamdiu Roman. Pontificis Christi Vicarij, omniumque Christianorum Patris auctoritatem venerata est, Barbaris, atq; infidelibus inexpugnabilis extitit Dei genitricis præsidio, de qua meritò dicitur Cant. 8. Ego murus, & vbera mea Turris: ita vbi à communionē sanctæ sedis Apostolicæ pertinaci animo se subduxit, Deiparæ patrocinio indignam se reddidit, de eaque illud Thren. 2. dici potest: Luxit ansemurale, & murus pariter dissipatus est; nam anno 1452 feria tertia da Pentecostes infra octauam cœlestatis aduentus Spiritus S. cuius processionem à filio plerique eorum impiè negant, à Mahometto Turcarum Tyranno est capta, & in durissimâ Turcarum tyrannidem iusto Dei iudicio sunt traditi. vt vel sic aperiant oculos, & rectè de S. Spiritus processione, cuius visionem sunt experti, sentiant; & ad vnitatem S. Romanæ Ecclesiæ omnium Ecclesiarum matris, ac magistræ reuertantur: sicq; Deiparæ protectionē, ac præsidium iterum experiri mereantur.

NARSES DVX EXERCITUS.

Narses Iustiniani Imperatoris Dux militum inclutus, qui Gothos ferocissimos diuturnis victorijs insolentes penitus prostravit: Italiamque à periculo Arianismi cui illi erant vehementer addicti, & ab eorum tyrannide in libertatem asseruit anno Domini 553. Deiparæ Virginis aded studiosus fuit, vt eius intercessione, ac peculiari directione in prælijs instructus, ingentes de hostibus retulerit victorias, quod fusius cap. 20. exposuimus. vbi etiam ab infamia euocatorum in Italiam Longobardorum probamus eum fuisse immunem.

LVDOVICVS PIVS IMPERATOR.

36 LVDOVICVS Pius Caroli Magni filius Tempia in Virginis honorem construxit, cui ita addictus fuit, vt ne venatum quidem proficisceretur, nisi sacram Deiparæ Imaginem secum conferret, vt coram illa in media solitudine suas funderet preces, auctore Crantzio in metrop. lib. 1. cap. 10.

SANCTVS

SANCTVS HENRICVS IM-
perator.

S. Henricus Imperator.
S. Chonegunda Imperatrix.
Martyrol.
Roman.
Naucler.

Viso Henrici Imperatoris.

Ejundem virginis in Deipara gratissimam esse sibi in dicens.

Contifred.

Sanctus Henricus Imperator, cuius memoria in Rom. Martyrol. die 14. Junii recollitur cum S. Chonegunda coniuge, de qua in eodem Martyrol. die 3. Martii perpetuam virginitatem singulari Deiparæ ope illibatam servavit. obiit autem anno Domini 1024. Is in eadem Deipara colenda adeo fuit studiosus, ut teste Joanne Nauclero generatione 14. ingrediens urbem, primam noctem in Basilica Sanctæ Mariæ Maioris semper excubante soletet. semel autem visione quadam admirabili dignatus est, quam verbis Naucleri referam, quod ex ea S. Henrici religio, ac pietas in Virginem sanctissimam, eiusdemque Virginis in eum benignitas perspicue appareat. Fertur, inquit, de Henrico hoc, quod semper primam noctem ingrediens urbem, solitus fuerit in Ecclesia S. Mariæ Maioris manere. contingit autem semel, quod dum solitarius oraret. visus sit sibi Christus pontificalibus indutus procedere, missamque celebraturus, quem sequebatur S. Laurentius, & loco subdiaconi Vincentius: post hos Virgo Dei genitrix cum multitudine Virginum, & Angelorum: de hinc Joannes Baptista cum Patriarchis, & Prophetis: post hos Petrus, & Ioannes cum cæteris Apostolis, & Evangelistis: S. Stephanus cum Martyribus, S. Martinus cum Confessoribus. Angeli inciperunt introitum: *Suscipimus Deus misericordiam tuam, & dum cantaretur, Dextera tua plena est iustitia, Omnes Christum, & B. Virginem imitantes, extenderunt digitos in Henricum: post Evangelium indicibili iubilo Angelus librum deosculatum à Christo, præsentavit B. Mariæ & post eam omnibus per ordinem deosculandum: demum innuit B. Virgo Angelo, ut poringeret librum etiam Henrico ad osculandum dicens: Præbe ei pacis osculum, cuius mihi virginitas placet: & cum præ nimio gaudio raptus, nesciret ad plenum intendere: Angelus ipsum in nervo tangens, dicit: Hoc tibi erit signum dilectionis Dei propter tuam castitatem, & iustitiam, & exinde usque ad mortem claudicabat: ex quo eventus vocatus est Henricus Claudus. hætenus Nauclerus. Idem S. Henricus plurima erexit templa, de quibus, ac de ejus castimonia Gottifredus Viterbiensis in suo chronico sic cecinit:*

Coniuge virginea Virgo permansit, & ille Catholicas dedit Ecclesias numero quasi mille.

Inter alia porro Templa Spiræ primarium templum in Deiparæ honorem regia magnificentia construere cepit, quod postea Conradus 11. perfecit. ex quibus omnibus non tantum ejus in Virginem studium, verum etiam quantum illud Virgini acceptum fuerit facile cognosci potest.

Conradus 11. Imperator.

SANCTUS STEPHANUS REX
Hungariae.

37 Sanctus Stephanus Rex Hungariæ se S. Stephanum ipsum, Regnumque suum per votum, & oblationem in Deiparæ tutelam assiduis precibus obtulit: Ecclesiam in honorem Virginis in Alba regia Vibe magnificentissimam exornavit, & regia munificentia exornavit. Assumptio ejus festum Hungaris celeberrimum esse, & iulius. diem Domine ab iisdem appellari voluit. quos Virgini deuotissimos ex institutione S. Stephani, & S. Gerardi martyris Episcopi Canadiensis testatur Hungarorum capitis submissa inclatio ad nomen Virginis, ut supra diximus in S. Gerardo, & alia, quæ refert Canisius libr. 5. de B. Virgine cap. 25.

IOANNES COMNENUS IMPE-
rator Constantinopolitanus.

Ioannes Comnenus Imperator Constantinopolitanus post insignes victorias, quas de Schyris, alijsque hostibus Virginis ope, quem admodum tract. de Mirac. uberius diximus, reportavit, Deo, ac Deiparæ vota persolvit, in festo, quod Pazzinacorum vocant, in rei gestæ monumentum, & grati animi testimonium. quas victorias Deiparæ, ut unica victricis acceptas referens, eidem religiosum anno Domini 1123. paravit triumphum: qui à Niceta Choniata describitur: *Currus gemmis pretiosissimis ornatus à quatuor equis candidissimis trahabatur, habenas viris potentissimis moderandas, & cognatis suis currum currandum dedit. In currum Dei Genitricis imaginem collocavit, ipse crucem manu gestans, pedes anteceffit, & S. Sophia Templum ingressus, atque in conspectu omnis populi ob successus gratijs Deo actus in Palatium abiit.* hæc Nicetas. Idem ante eum fecerat Ioannes cognomento Zimesces Imperator Constantinopolitanus anno Domini 971. propter in-

Ioannes Comnenus Imperator Constantinopolitanus triumphum de accepta victoria exhibet. Nicetas Choniates

Ioannes Zimesces Imperator.

gentem victoriam de Barbaris Deiparæ præsidio partam, de qua in tract. de Mirac.

HENRICUS INFANS PORTVGAL-
lia, & Indica nauigatio.

Henricus infans Lusitaniae Deiparae cultus studio sistimus. P. Massaeus 38 **H**enricus Ioannis Lusitanæ Regis eo nomine primi filius non solum bellica virtute: verum etiam vitæ sanctimoniam illustris & in Deum, coelitesque omnes, ac beatissimam præcipue Dei Genitricem observantia fuit singulari: ac teste nostro Massæo liber. 1. hist. Indic. in summa corporis firmitate, summaque licentia illibatam virginis florem ad extremum usque spiritum retinuisse creditur. quod de eo constanter affirmat etiam Hieronymus Osorius lib. 1. de rebus gestis Emmanuelis, is nova Orientis maria, & ignotas, ac longinquas terras explorandi cupiditate, & celesti etiam monito per quietem sibi facto incitatus anno à Christi nativitate 1410. aliquot instructis, & adornatis navibus aggredi coepit, Coeli Reginæ precatus, uti volens, ac propitia ceptis adesset. Itaque eius iussu Navarchi in singulos annos ad remotiora Africæ litora nauigantes, oras illas, atque regiones antea ignotas legentes usque ad Lexnam promontorium singulari Dei beneficio pervenerunt ad annum usque 1460. quo Henricus varias in nationes via Evangelio munito, Templisque aliquot in locis extructis, & præsertim illo, quod Deiparæ dicavit, quatuor passuum millibus Olissipone ad fauces portus, unde naves in Orientem solvunt, diem clausit extremum, eos animi magnitudinem Lusitanæ Reges imitati novas terras exquirendi, & Christianæ fidei propagandæ studio ulterius progressi, tandem sub Emmanuele Rege anno 1498. in Indiam, & Calecutum usque pervenerunt. Quantum porro præsidij in hac indica expeditione Lusitani in Deipara, quam hujus nauigationis patronam agnoscunt, sibi ponendum existimant, ex eodem Massæo lib. 2. hist. Indic. facile cognosci potest: cum enim *P. Massaeus* egisset de India à Vasco Gama tunc primum

explorata initio 2. lib. sic ait: Patet facta jam India primum omnium Emmanuel toto Regno supplicationes induxit: dein Maria Virgini ejus nauigationis Præsidij exivit ab Henrico Principe adiculam in ipso aditu portus Olissiponenfis miram in amplitudinem extulit, auctiq; Ad ejus templi custodiam, & ceremonias, & naualis præsertim turba, Ducumq; animos ritè expiandos eximia sanctitate monachi acciti à Hieronymiana familia, locus desumpto à Christo incunabulo nomine Bethlehæm dictus, in primis totius Hispaniarum structura, dum religionem visendus hæc Massæus. Quæ quidem omnia aliquantò fufidius referre libuit, tum ad pietatem Henrici Principis, & Emmanuelis Lusitanæ Regis erga Virginem sanctissimam declarandam: tum ut Lusitanæ in Indiam expeditionis initia, & incrementa ferè supra humanas vires devictis tot validis hostium classibus, tot ferocissimorum barbarorum militum exercitiis profugatis, felices successus habuisse sub tantæ Præsidis patrocinio intelligamus: quo via ad lumen Evangelij, in barbaras illas, & efferas nationes, à nobis lingua, & moribus disjunctissimas inferendum, aperiretur, ac muniretur. ut sicuti per ipsam Christus ad nos descendit, ita & per ipsam Christi cognitio, atque cultus, longè lateque ad plurimorum salutem in India disseminaretur. Qua in re multorum religiosorum ordinum labor, atque charitas in animabus illis ad Christum perducendis enituit. quid etiam in hoc præstiterit B. Franciscus Xaverius B. Ignatij Societatis Jesu fundatoris socius, vir Apostolico spiritu plenus, qui undecim, quibus in India vixit, annos, in toto ferè Oriente multo suo labore, ac vitæ discrimine, Christi Evangelium disseminavit: & Primus omnium in Iaponia, amplissima Insula, Christum annunciatum, supra ex parte diximus. quid verò Societas nostra jam inde à sui ortus initio, & consequentium annorum spatio in India sub Deiparæ præsidio præstet, alijs dicendum relinquamus.

B. Troni
seu I.
nariu

QVIBVS ANIMI AFFECTIBVS, PIETATISQVE OPE-
ribus deuotio erga Virginem Deiparam sit exercenda, & peculiariter
de Amore, Reuerentia, Congratulatione, atque Fidu-
cia erga eandem.

CAPVT XXXVI.

SYMMARIVM.

Formula offerendi se beatissima Virgini Deipara
num. 1.

Ad amorem erga Deiparam quæ nam permoue-
ant num. 5.

Ad reuerentiam erga Deiparam, quæ nam exci-
tent num. 8.

Congratulatio erga Deiparam exercenda nu. 14.

Ad fiduciam erga Deiparam quæ nam excitent
num. 19.

VARIA BENEFICIORVM EXEMPLA.
quibus Deipara suam erga nos benignitatē de-
clarat & nostram in ipsam, alijsq; rebus in se
fiduciam excitat num. 24.

De primo beneficiorum genere, quod est se inuo-
cantibus obtemperare, ibid.

S. Catharina Suecia singulas actiones, breui ad
Deiparam precatiuncula auspicatur, ex
vita eiusdem, ibid.

De secundo beneficiorum genere, quod est ab hosti-
bus inuisibilibus, & visibilibus iuari nu. 25.

Complures ad inuisibilem, & visibilem hostiū
impugnatione Deipara inuocatione liberati,
ibid.

De tertio beneficiorum genere, quod est peccatores
ad penitentiae sacramentum perducere num.
28.

Penitentiae sacramentum complures Deipara ope
sunt consecuti, ibid.

De quarto beneficiorum genere, quod est à certo
interitu seruare n. 30.

Mulier ab imminente nece per Deiparam erepta
ex Siegeberto, ibid.

Miles Deipara beneficio à fornacis incendio præ-
seruatur, ibid.

De quinto beneficiorum genere, quod est à multi-
plici vita discrimine eximere num. 31.

Complures Deipara ope vitæ discrimine exem-
pti, ibid.

De sexto beneficiorum genere, quod est in rei fami-
liæ inopia subleuare num. 35.

Deipara beneficio Annona egentibus Monachis
subministrata ex Gregorio Turonensi ibid.

Mercator ad inopiam reductus sub Deipara fide-
iussione pecuniam à ludæo accepit, quam ope
Deipara præscripta sibi restituit ex Dionysio
Carthusiano num. 34.

De septimo beneficiorum genere, quod est sterilita-
te laborantes prole donare num. 35.

Aliqui sterilitate laborantes filios, eosq; sanitatē
præclaros Deipara munere susceperunt, ibid.

De octauo beneficiorum genere, quod est à perse-
cutionum molestiis eripere num. 36.

Cisterciensium Ordo in sua immunitate ab Inno-
centio III Deipara monitu conseruatur n. 38.

Cistercienses ab exilio per Imperatorem intentio
liberantur num. 39.

De nono beneficiorum genere, quod est in rebus
etiam paruis benigne exaudire num. 40.

Deipara etiam in rebus suis paruis suos clientes ex-
audire non dedignatur ex Gregorio, & ex Tho-
ma Cantuariensi, ibid.

De decimo beneficiorum genere, quod est ingenio
rudibus conscientiam conferre num. 41.

Hermannus Contrahus sacrarum scripturarum
scientiam à Deipara consequitur ibid.

Rupertus Tuisiensis Deipara fauore doctissimus
eiusditi num. 42.

Albericus Magnus Deipara beneficio ingenij acce-
men in scientia est adeptus num. 43.

De undecimo beneficiorum genere, quod est mar-
tyres confortare num. 44.

Deipara confortatrix sanctorum martyrum Theo-
dori, & Theophania, ibid.

Andreas Chiui in suis pro Christi fide tormentis
Deipara inuocatione victor euadit num. 45.

De duodecimo beneficiorum genere, quod est in o-
mnibus necessitatibus præsto esse num. 46.

Deuotis beatiss. Virgini à periculis liberantur ibid.

P Kopolitus in superionibus capitibus
ijs, quæ nos ad deum erga Dei-
param excitandam permovere pos-
sunt, reliquum est, ut de affectibus, quibus hæc
deuo-

S. Thom.

Deuotio

erga Vir-

ginē quid

sit, & qui

bus actib.

constet

S. Reg. 10.

deuotio continetur, quæ corde, ore, & opere est exhibenda, pertractemus. Deuotio igitur erga Deiparam Virginem similitudine quadam, & analogia ad ea, quæ de deuotione erga Deum tradunt Theologi; & præsertim D. Thom. 2. 2. q. 28. art. 1. explicari potest: quare videtur esse actus voluntatis promptè ea faciendi, quæ ad Virginis obsequium spectant. Hæc porro deuotio sex actibus erga Virginem partim interioribus, partim exterioribus constare videtur, Amore, Reuerentia, Congratulatione, Fiducia, Virtutum eius imitatione, Obsequio; atque hi sex illi gradus esse videntur, per quos ad Thronum Salomonis eburnium, hoc est, ad Virginem per eiusmodi Thronum vt cap. 2. dixi adumbratam, a seendebatur: his enim sex actibus quasi gradibus propius ad Virginem accedimus. videntur etiam esse quasi sex odoratae herbae, seu frutices, ex quorum succo, vel oleo hoc deuotionis erga Virginem veluti vnguentum conficitur, quo delibuta anima in Dei obsequio hilarior, ad excutiendum torporem promptior, & ad bona opera alacrior redditur. De his eodem ordine agendum: in singulis autem nonnulla, quæ ad ea comparanda, vel in praxim deducenda nos iuuare poterunt, tradenda curabimus.

Quoniam verò multa tractationi huic vitia toti præfenti opere inspersimus; idè ea repetenda non duximus, rerum tamen capitibus indicatis, lectorem ad ea remittimus.

Psalm. 47

David in-

uitas om-

nes ad Vir-

ginis deu-

otionem.

Mediatio

virtutum

Virginis.

2. Sanè in Plal 47. cuius initium est: *Magnus Dominus, & laudabilis nimis in Ciuitate Dei noster*: Dei potentia, ac bonitas in Deipara, vt dixi cap. 5. sub typo Ierosalem Ciuitatis Dei prædicatur; & cum David multa de Virginis laudibus pronunciaffet; tandem ad deuotionem erga Virginem omnes hortatur: & ex affectibus, quos commemorauimus, nonnullos attingit verbis illis: *Circumdade Sion, & complecti mini eam, narrate in Turribus eius. Ponite corda vestra in virtute eius, & distribute domos eius, vt enarretis in progenie altera, quoniam hic est Deus. Deus noster in æternum*: ac si diceret, circumdade hanc Dei mysticam Ciuitatem, eam ob'eundo, & singula quæque illius accuratè contemplantini: eamque amore, atque ex intimis præcordiorum affectibus cõplectimini; quin & cæteris hominibus de Turribus eius, nimirum de Virginis dotibus, atque heroicis donis, instar Turrium excelsis, atque mu-

Amor

Virginis

excellētis

aliis præ-

dicanda.

nitis narrate, eamque omnibus prædicare, vt eam omnes agnoscant, diligant, venerentur: *Ponite corda vestra in virtute eius*, hoc est, magnam cordium vestrorum fiduciam, atque spem in potentia, ac robore huius celestis Ciuitatis ponite, & collocate: Radix porro omnium Virginis magnalium indicatur in verbis illis, quæ subnectuntur: *Quoniam, inquit, hic est Deus, Deus noster in æternum*: quoniam scilicet ipse Christus, qui ex ea carnem suscepit, qui in ea habitauit, qui eam magnificare voluit, est Deus noster in æternum. In eam Ciuitatem deduci optabat Dauid cum diceret Psalm. 139. *Quis deducet me in Ciuitatem munitam*; ad hanc properemus; & nos eadem Virgine duce, caueamusque ne, ex ijs simus, qui propter summam in rebus spiritualibus desidiam, atque torporem, per exiguum erga Deiparam pietatem habent, nec ei se commendare student, de quibus illud Psalm. 106. *Viam Ciuitatis Habitaculi non inuenerunt*, & illud Psalm. 105. *Pro nihilo habuerunt Terram desiderabilem*, dici potest: Deiparam enim Terram esse sanctam, & Desiderabilem, ex qua orta est veritas, & iustitia, testatur Georgius Nicomediensis orat. de oblat. Deip. idque meritis ab omnib. enim fuit ab initio minime desiderata, vt c. superiori dixi, cuius speciem Deus ipse Psal. 44. concupiscit: caueamus ergo ne ex numero istorum insipientium simus, qui thesaurum ab omnibus expeditum, & desiderabilem pro nihilo habentes, ex eo fructum quem possent, vberissimum capere negligunt.

3. Verum enim verò illud præmonendum in Deiparis primis videtur, vt is, qui deuotionem erga Virginem amplecti cupit, semel quasi sollemniter in celebri aliquo Virginis Templo si commode fieri poterit, coram eius Imagine ad pedes ipsius Virginis in celo existentis, cogitatione se statuat, inuocatis quasi testibus huius actionis, & per preces auxiliariis sanctis Angelis, præsertim sanctis Michaeli, Gabriele, Raphaeli, Angelo item suo custode, sanctis præterea illis, quibus peculiariter est aliqua ratione affectus, præsertim sanctis Ioaquimo, & Anna Virginis parentibus, sancto Iosepho sponso, sancto Ioanne Baptista, sanctis Petro, & Paulo, ac Joanne Euangelista, sancto sui nominis, sanctis item illius vrbis Patronis, sibi que omni affectu Virginem deligat in patronam peculiarem, semetipsum ei offerat, firmiterque statuatur, se

Fiducia

Radix

Psalm. 139

Psalm. 106

Psalm. 105

Psalm. 139

Psalm. 106

Psalm. 105

Psalm. 106

Psalm. 105

Psalm. 106

Psalm. 105

Psalm. 106

Psalm. 105

Psalm. 106

Psalm. 105

Psalm. 106

Psalm. 105

Psalm. 106

Psalm. 105

Psalm. 106

Psalm. 105

Psalm. 106

Psalm. 105

Psalm. 106

Psalm. 105

Psalm. 106

Psalm. 105

Psalm. 106

Psalm. 105

Psalm. 106

Psalm. 105

Psalm. 106

Psalm. 105

Psalm. 106

Psalm. 105

Psalm. 106

Psalm. 105

Psalm. 106

Psalm. 105

Psalm. 106

Psalm. 105

Psalm. 106

Psalm. 105

Psalm. 106

Psalm. 105

Psalm. 106

Psalm. 105

Psalm. 106

Psalm. 105

Psalm. 106

Psalm. 105

Psalm. 106

Psalm. 105

Psalm. 106

Psalm. 105

Psalm. 106

Psalm. 105

Psalm. 106

Psalm. 105

Psalm. 106

Psalm. 105

Psalm. 106

Psalm. 105

Psalm. 106

actus illos se, quibus deuotionem erga Deiparam contineri diximus, exercere: nimirum se eam uoce in posterum dilecturum, veneraturum, eidem de bonis eius gratulaturum in ea secundum Christum suam fiduciam collocaturum, eam pro viribus imitaturum, ei denique aliqua obsequia exhibiturum, & ad particularia veniendo, consideret, in quibusdam virtutibus tam imitabitur, & quam obsequia ei deferret, simulque eam enixe oret, adhibitis dictis Angelis, & Sanctis intercessoribus, ut in patrocinium suscipere dignetur usque ad horam mortis, qua se filio suo sistat: poterit autem recitare sequentem, vel similem oblationem, atque ex ea die Virginem sanctissimam peculiari ratione, veluti suam singularem Dominam, & Aduocatam recipiat, & in suis necessitatibus confidenter ad eam confugiat: quam oblationem quotidie, vel salutem in diebus festis eiusdem Virginis renouare poterit.

FORMULA OFFERENDI SE BEATISSIMAE VIRGINI DEIPARAE.

SANCTISSIMA Virgo Dei Genitrix MARIA, Ego N. licet vndeunque indignissimus, qui in numerum seruorum tuorum recipiar: sic tamen pietate tua admirabili, & impulsus tibi seruiendi desiderio, eligo te hodie coram beatis Archangelis Michael, Gabriele, & Raphael, Angelo item meo custode, & coram sanctis Ioachim, Anna, Iosepho, Joanne Baptista, Petro, Paulo, Joanne Euangelista, & coram sanctis N. N. & curia celesti vniuersa, in meam peculiarem Dominam, Patronam, ac Matrem firmiterque statuo, ac propono me tibi ex hoc tempore semper obtemperaturum, ac fideliter famulaturum, atque ut ab alijs quoque tibi seruiatur, pro viribus meis effecturum. A te ego Mater piissima, per sacratissimum filium tuum Iesum Christum Dominum nostrum, qui pro me effudit sanguinem: peto suppliciter, ut me in numerum tuorum deuotorum ascribere, & in seruam tuam perpetuum admittere digneris. adis mihi in actionibus meis, gratiamque mihi à filio tuo impetres, ut in cunctis meis cogitationibus, verbis, & operibus, ita me geram, nihil ut vnquam tuos, tuique filij oculos offendam: ac memor sis mei nec me deseras in hora mortis meae. O clemēs, o pia, o dulcis Virgo MARIA. Amen.

4 Ut autem hanc oblationem, qua Virgini Deiparae nos deuouemus, ante plures annos in fodalitijs B. Virginis, quae in domicilijs Societatis Iesu habentur, usurpatam, receptam aliquo veterum exemplo confirmemus, atque ex hoc loco id, quod Cæsius lib. 7. mirac. cap. 39. de Waltero de Birbach viro potenti, ac nobili, & Ducis Louanij consanguineo, qui in seculari militia satis strenuus, celebre nomen erat consecutus, scribit his verbis: *Vvalterus*, inquit, *sanctam Dei genitricem ab ipsa pueritia capite inuocare. & ex intimo cordis affectu diligere, atque ieiunijs, elemosynis, & missarum celebrationibus honorare. licet enim corpore deditus esset torneamentis: corde tamen totus erat in obsequio B. Virginis.* Deinde cum nonnulla Deiparae in eum beneficia narraisset Cæsius, subiicit: *Considerans*, inquit, *Vvalterus adhuc in saeculo positus tanta circa se B. Dei Genitricis beneficia: intantum in illius amore accensus est, ut in quadam paupere Ecclesia in eius honore dedicata, confcio Sacerdote Funs collo suo inuictio, seruum gleba se illi super Altare, offerret, soluens singulis annis sensum de capite suo, quam serui originarij soluere consueuerunt: & quia propter honorem Reginae caelestis se tam valde humiliavit, ipsa suum dilectum valde glorificauit.* haec Cæsius. Quae porro beneuolentiae signa Deiparae huic Waltero antea ostenderit, colligere licet ex quadam re planè admirabili, quam Cæsius eodem loco recenset: Cum inquit, quodam tempore inter multos Vvalterus stans, missam audiret, Sacerdos vi in canone calicem leuauit, crucem auream sub eius pede conspexit, cui annexa fuit cartula haec continens verba: *Crucem hanc defer ex parte mea, (MARIA) scilicet matris Christi amico meo Waltero militi prope Birbach, quam cum Sacerdos legisset post completionem missae, pulpitem ascendit, & clamauit, estne aliquis hic miles, qui vocetur Vvalterus de Birbach?* respondentibus quibusdam, *Ecce iste est, Sacerdos eum seorsum duxit, crucem porrexit, & ubi illam inuenerit, vel quis miseris intinuas: quam latus fuscipiens, in cenobio Hemmenrode postea conuersus, eam Abbati resignauit, & infra cuius crucis aurum tantum est fulgoris, ut omne aurum in eius palleat comparatione.* haec Cæsius. Hic porro Vvalterus non solum Cisterciensem Ordinem in Monasterio, quod Hemneide dicitur ingressus est, ubi Cæsius eiusdem Cenobij Monachus, qui haec litteris mandauit, eum familiariter cognouit:

*Exemplum
Vvalteri
de Bir-
bach
Cæsarius.*

*Idè à Deipara
para cruce
aurea do-
natum.*

R r

gnouit:

gnouit: sed etiam ibi vitam duxit sanctitate; & erga Virginem pietate conspicuam. tandem Dei Genitricem eam vocante transiit ad patriam, miraculorum signis, quæ loco citato recensentur post obitum clarus.

A.D. AMOREM ERGA DEI

*param, quia nam prom-
neant.*

*Amor, er-
ga Virgine
quomodo
excitatus.*

*Primo,
quia ma-
ter est
Christi.*

Luce. 8.

Bonaugen.

S. Ildesph.

IAM ad affectus, quibus eius constat deuotio veniens. Primum igitur omnium erga Virginem sanctissimam sincerissimus, ac feruentissimus excitandus est amor. Ad quod conferent pleraque in superiori capite adducta, sed peculiariter, quæ sequuntur, nobiscum serio reputemus. Primum eam matrem esse Christi Domini nostri, à quo, & per quem omnia bona nostra accipimus, quod si Christum, ut par est, summè diligimus, secundum ipsum eius Genitricem magno amore complecti debemus: nam & in humanis si quis vnice aliquem diligit, ea quoque quæ ad illum spectant diligere solet. & ut quidquid est dilectio coniunctissimum: ita maxima benevolentia complectitur. imò Virg. sanctis. Christi mater eiusmodi est, ut sine viui consortio sola de Spiritu sancto eum conceperit, & per eam Dei misericordiam susceperimus. & quia Christus redemptio nostra ex demonis tyrannide nos eripuit. Patri reconciliavit, suumque corpus augustissimum in utero Virginis formatum in cibum tradidit nobis in Eucharistie sacramentis. Ideo & Virginem per quam Christum accepimus, hoc etiam nomine summo studio diligere, complectique par est. ideo sanctus Bonauentura in Litanis beatæ Virginis, sic eam inuocat: *Sancta Maria super omnes diligentius amanda. & iterum Super omnes excellentius magnificanda.* Hæc spectant, quæ c. 3. vberius dixi de corpore Christi in utero Virginis conceptio, quod in Eucharistie sacramento nobis exhibetur, & quæ cap. 17. 27. & 28. differuimus, quæ scilicet ratione Virgo Christum gignendo ad salutem nostram sic cooperata, & cap. 22. quo modo Deipara per Christum filium suum tortuosi demonis caput contriuerit. Sanctus Ildesphus sermone primo de Assumptione cum recensisset admirabilem filij Dei in Virginis utero incarnationem integra matris virginitate, ex figura Rubi, quem Moyses

vidit incombustum; omnes ad Deiparæ patre. Exod. 3. cinium implorandum, eiusque laudes inuitat. Sed quia, inquit, laudare dignè nequimus beatam Virginem, quia inferior est ea nostra laus, ut nequeamus, & amemus quantum possumus. ita Ildesphus.

Secundò, Virgo Deipara summo opere à nobis est diligenda, quia mater nostra esse dignatur. & tanquam mater nos benigne complectitur, matrisque erga nos menura egregie præstat. quod cap. 27. 28. & 29. plenius probauimus, ubi triplici nomine matrem nostram dici, matrem etiam viuendum appellari ostendimus, cuius deuotio, ut superiori capite diximus, signum est prædestinationis.

7. Tertiò, Virgo sanctissima amat nos mirifice, ut cap. 29. vberius ostendimus, quæ de re Petrus Damianus sermone 1. de Nat. Virg. Scio, inquit Domina, quia benignissima es, & amas nos amore inuincibili, quos in te, & per te filius tuus, & Deus tuus summa dilectione dilexit: imò ipsa sibi deuotos peculiariter diligit, iuxta illud Prover. 8. Ego diligentes me diligo. Et quoniam amor non nisi amore rependitur, ideo eam redamare pro virili studemus.

Quandò, ad Virginem amandam nos impellunt plurima, & quæ maxima beneficia, quæ iugiter in nos confert tanquam Mater misericordis, & totius humani generis Aduocata. ut toto hoc opere probauimus, præsertim c. 16. ubi ostensam esse Matrem misericordis, & cap. 10. ubi pariter probauimus esse hominum aduocatam; & cap. 20. ubi egi de multis ad peccatorum penitentiam, & Dei amicitiam Virginis beneficio reuocatis, & cap. 24. & 25. quod nos contra demonem egregie iuuat, ac tutetur, quæ omnia ne ingrati plane sumus, amorem erga Virginem postulant maximum.

Quintò, si obiectum amoris est bonum, ut sanctus Thomas 1. 2. quæst. 72. declarat, insignis Virginis præ omnibus puris creaturis sanctitas eam dignam facit, quæ ab omnibus summo opere ametur. Quare Ecclesia in c. filio Virginem alloquens, illud ei accommodat: *In odorem vnguentorum tuorum currimus,* hoc est ad fragrantissimas tuas virtutes cursu pertrahimur: *Adulescentula, hoc est anime deuotæ dilexerunt te nimis.* Si enim anios Dei seruos propter eorum sanctitatem amore prosequimur: quandò magis eam, quæ præ cæteris est sanctissima, & præcipue Deum

Honor quibus rebus exhibetur causam afferunt. Partes autem honoris sunt sacra-
ficia, monumenta, & verbus, & sine verbis
præmissa, luci, præfessiones, sepulchra, statua, vi-
ci publici, & quibus Barbari videntur, ut adoratio-
nes, confectus emutationes, munera quæ apud sin-
gulas gentes pretiosa sunt. hæc Aristoteles: qui-
bus verbis docet rationes, quæ ad honorem a-
licui impendendum movent, & quibusnam re-
bus honor exhibetur, de quibus infra ca. 37.
ubi de obsequiis erga Virginem agemus.

Virgo præcipua reuerentia digna. 9 His positis perspicue apparet quantus ho-
nor, quantaque reuerentia Deiparæ sit exhi-
benda, quam Christus ipse in terris olim sic
honoraui, ut ei subditus esse voluerit, & nunc
in cœlis honorat cum ad dexteram suam eam
collocarit. quod longè ante figuratum vide-
mus 3. Reg. 2. in Bethsabee matre Salomonis,
cui Salomon ad se venienti omni honoris si-
gnificatione occurrit, eamque dignissimo loco
excepit. sic enim de Bethsabee legimus: Surre-
xit Rex in occursum eius, adorauitque eam, &
sedit super thronum suum, positusque est thronus
matris Regie, quæ sedet ad dexteram eius: quæ
omnia figuram fuisse honoris, quem Deiparæ
desert Christus, docet sanctus Bernardinus
Senensis tomo 3. sermone 11. artic. 2. eaque
singillatim expendit. & cap. 2. peculiariter ani-
maduertit verbis illis: Adorauit eam, significati
reuerentialem filialem, qua matrem dignissi-
mam Christus honorat. scimus enim illud Ec-
clesiast. 3. Sicut qui thesaurizat, ita & qui ho-
norat matrem suam. quod à Christo Domino
minimè est prætermisum in sanctissima ma-
tre sua; quam ut ait Damascenus oratione 1.
de dormit Christus bonus legislator, etiam si
legi minus sit subiectus; legem tamen, quam
ipse de parentibus honorandis sanxit, expleus
honorat. & Hippolytus oratione de sanctifi-
catione: Qui dixit, inquit, Honora patrem, &
matrem, ut decretum à se promulgatum obserua-
ret, omnem gratiam matris, & honorem impen-
dit. Idem habet Augustinus libro de Assumpt.
tomo 9. Ad benignitatem, inquit, Domini per-
tinet, matris seruare honorem, qui legem non sel-
uere venerat, sed adimplere. Bernardus sermone
1. de Assumptione: Quis non credas Dei filium
honorare matrem? ideoque potest Deipara
merito appellari Mater honorificata. Ad hæc
in Ecclesia militante eam honorat, cum tot
Templa ei dicantur, totque per eam miracula,
ac beneficia confecti voluerit: ut nemo sit, qui
se abscondat à calore eius, Quare Georgius

Nicom. orat. de oblat. Deiparæ: Quis honor, Georg.
inquit, exhiberi poterit puritati Deiparæ ex quo
respondens, cuius amore captus opifex, ex ea so-
lum construxit tabernaculum, in quo minime re-
cusamus habitare: in quo paternæ voluntas est
impleta? Quam gloria ei potest tribui pro ma-
ritu, cuius superiorem gloriam præter se ostendit
creator? O donum, quod nullo potest honore, et par
est, affici hæc Georgius.

10 Hanc reuerentiam, quam Deiparæ debe-
ri diximus, declarasse videtur Iacob Patri-
archa Genes. 28. cum euigilans de somno, in
quo scalam illam à terra ad cœlum vique proten-
sam, Angelos item ascendentes, & descendentes
per eam, ipsumque Dominum scalam in
nuxu viderat, pauens præ admiratione in miran-
tibus hæc verba prorupit: Quam terribilis est locus iste
iste? cuius rationem subiicit: Verè non est hic
aliud, nisi domus Dei, & porta cœli. quasi dicat
iuxta Interpretum sententiam, & præsertim
Bernardi sermone 6. de Annivers. Eccles. locus Bernar-
dus iste est omni reuerentia dignus, quem Deus
ipse sua quoque præsentia dignatur, cum sit
domus Dei, & porta Cœli. Quamvis autem
locum hunc Rupertus libro septimo Com-
mentariorum in Genes. capite 24. Ecclesiam
Christi, quæ erat futura: Bernardus verò loco
citato sacra Christianorum Tempia præfigura-
ta velint; tamen & ipsam Deiparam per locum
illum terribilem præcipue quoque intelle-
ctam nemo inficiari poterit, qui attentè per-
spexerit eam esse domum Dei, in qua Deus
singulari modo præ alijs omnibus habitauit,
ut patet ex ijs, quæ diximus capite quinto
eamque per hanc scalam Iacob ex Andrea
Cretensi, & Damasceno esse adumbratam,
& ab alijs Patribus Scalam Cœli: Portam
item Cœli appellatam, quæ omnia capit. 16.
ostendimus. Quare Andreas Cretensis oratio-
ne 2. Hæc est, inquit, porta Cœli, de qua Iacob
dixit: Quam terribilis est locus iste? verè non
est hic aliud, nisi domus Dei, & porta cœli. Cum
ergo Deipara propter singularem Dei præsen-
tiam in eius utero, atque in eius anima præ o-
mnibus alijs sit locus ille à Patriarcha Iacob
terribilis vocatus; ideoque magna religione,
omni reuerentia, ac tremore colenda sit.
Verum, quæ peculiariter ad hanc erga Virgi-
nem reuerentiam nos excitare possunt, multa
sunt.

11 Et primum quidem reuerentiam Vir-
gini debemus propter summam eius digni-
tatem, Virginitatem,

ejus digni-
tatem, qua
mater est
Dei. Th. 8.
Mayr.
Sap. 8.

Virgini
debitur
hyperdu-
lia. Bona-
Gabriel.

Epitheta
Virgini,
qua ejus
dignitas
et acra-
tissima
inducant.
3. Reg. 6.
Exod. 26.
Exod. 25.
Bona. 1.
2. Cor. 3.
Rom. 8.

Exod. 34.
Tertia,
inquit, fuit Despare dignitas, ut si omnes creatura
quantumcumque ascenderent in gradibus nobi-
litate, essent presentes, omnes deberent reueren-
tiam Matri Dei. Quod si Apostolus 2. Co-
rinth. 3. ex comparatione Moyli Apostolo-
rum dignitatem, legem Evangelicam, & Chri-
stum praedicantem, & habentium spiritus

Exod. 34.
ministratio mortis littere deformata in lapidibus
fuit in gloria: ita ut non possent intendere filij
Israel in faciem Moyli propter gloriam vultus eius
qua euacuatur, quo modo non magis ministratio
spiritus erit in gloria. quanto potiori iure su-
pra omnes erit in gloria illa, quae Christum
torius Evangelicæ gratiae fontem de suis visc-
eribus concepit, & mundo eum edidit? quanta
igitur illi reuerentia, quantus honor ab o-
mnibus exhibendus?

Secundo, reuerentiam Virgini debemus,
quia mater nostra esse dignatur piissima, &
benignissima (ut cap. 27. & sequen. ostendi-
mus) matri autem, & tali, ac tantæ matri à fi-
lij singularis honor, & reuerentia debetur, ut
saris constet Exod. 20. Honora patrem tuum, &
matrem tuam, quod apud Ephes 6. est manda-
tum primum in promissione, & ideo Malach.
1. dicebat Dominus. Filii honorat patrem: Si
ergo pater ego sum, ubi est honor matri?

Tertio, quia cum sit Mater Dei verè est Re-
gina nostra, ac Domina omnium in coelo, &
in terra, ut cap. 5. ratione, & Patrum testimo-
nijs probauimus: Dominæ autem, ac tali Do-
minæ à servis reuerentiam deferendam, ratio
ipsa suadet.

12. Quarto, cum reuerentia, & honor ex-
cellentia, ac virtuti debeat ex D. Thoma 1.
2. quæst. 2. art. 2. ad 2. etiam si Virgo sanctis-
sima non esset mater Dei; propter eximiam
tamen ejus excellentiam, ac sanctitatem, &
propter heroicas virtutes, ac insignes, quibus
est exornata, prærogatiua (de quibus toto
hoc opere diximus, & præsertim cap. 456. &
c. 15. & 21.) summa reuerentia, summo præ-
omnibus puris creaturis honore prosequenda
esset propterea appellatur Iudith 15. Gloria
Ierusalem, latitia Israel, honorificentia populi no-
stri, ut cap. 17. dixi, ejusque virtutes præstan-
tissimis typis significantur. Utejus charitas
per candelabrum aureum; ejus oratio per Alta-
re thymiamatis, idemque de reliquis virtuti-
bus quemadmodum c. 21. dictum est.

Quinto, si ex Aristotele loco citato hono-
rantur ij, qui beneficia dedere, vel qui dare
possunt, seu beneficia sint ad salutem, seu di-
uitias, seu aliquid aliud, quod tamen aliqua
ratione facillè comparari nequeat: quanta ra-
tione, quantoque honore prosequenda est
Virgo sanctissima, à qua tot, tantaque bene-
ficia ad salutem, tum animæ, tum corporis retu-
limus, & per quam tam multa, quam nostris
viribus comparari nequeunt, speramus, ut su-
periori capite diximus? Quemadmodum au-
tem Ioan. 5. Pater omne iudicium dedit filio, ut
omnes honorificent filium, sicut honorificant Pa-
trem: ita filius, ut mater honoretur, gratiarum
dispensatricem, & miraculorum effectricem,
ut cap. 20. dixi, peculiari ratione eam consti-
tuit. Quod etiam terrenis principibus usa venit
qui cum honorati quæpiam volunt, per eum
omnia facillè concedunt, ac largiuntur, quem
morem secutus est Pharaon Gen. 41. cum ab le-
Egyptij alimenta peterent: Ite, dicebat, ad lo-
sep. & quicquid ipse dixerit vobis facite. quare
Anselmus c. 6. de excel. Virg. Velocior, inquit,
interdum est salus memoratio nomine Virginis,
quam invocatio nomine filij. non quod ipsa major,
& potentior eo sit, nec enim ipse magnus, & potens
est per eam, sed illa per ipsum. Verum quia & si me-
rita innocenti non merentur, ut exaudiatur, me-
rita

Tertio,
qua est Re-
gina ac Do-
mina no-
stra.

Quarto,
propter ejus
sanctitatem
S. Thom.

Iudith. 15.

Exod. 25.

Exod. 20.

Aristot.

Quinto,

propter ac-
cepta bene-
ficia, & a-
lia, quam
ab ea spe-
ramus.

Ioan. 5.

Christus

per matrē

beneficia

concedit.

Gen. 41.

Anselm.

Velox sa-
lus inuoca-
ta Virgine

ritia tamen matris intercedunt, ut exaudiantur.
 ita ex Anselmo, qui id quotidiano experimen-
 to inter homines confirmat, cum quis propo-
 sit dominico nomine efficaciter ab alio con-
 sequitur, quod simpliciter sua prece nequa-
 quam impetrare posset. Hinc est, quod San-
 cti omnes etiam præcipui eam omni reue-
 rentia prolequantur, iuxta illud Psalm. 44.
Vultum tuum deprecabuntur omnes divites ple-
bis quod de Virgine intelligi probavimus cap.
17. & de veneratione, quam illi exhibent om-
nes Angeli, plenius diximus cap. 26. imò Vir-
go sanctissima, Ab ipso Deo, ut verbis utar Epi-
phanij serm. de Deipara, est in honore habita,
tangquam ancilla digna, & mater. & Cyprian.
serm. de Christi Nati. Spiritus sanctus, inquit,
servabat sacrarium suum, hoc est Deiparam, &
sanctimonia thalamum honorabat. Igitur, & nos
omnem reuerentiam, & honorem Virgini
impendamus, ad eius imagines, nomen, lau-
des, & similia humiliter caput inclinemus,
preces ad eam quam deuotissime flexis geni-
bis effundamus.

Exempla de reuerentia erga Vir-
ginem. Surius. B. Marga-
rita filia Regis Hun-
garia.
 13. De hac erga Virginem reuerentia plura
 in Sanctorum historiis relatu digna inveni-
 untur. De beata Margarita virgine, filia re-
 gis Hungariæ apud Surius 28. Ianuarij quæ
 fuit sanctimonialis ex Ordine sancti Do-
 minici, & obiit anno 1270. sic scribit Au-
 ctor eius vitæ, Beatam Virginem Dei matrem
 præcipuo venerabatur affectu, & vbi cum-
 que eius videbat imaginem flexis genibus,
 salutationem Angelicam proferebat. In vi-
 gilij Natiuitatis Christi, & quatuor solen-
 nitatum B. Virginis dum in loco capitulari
 pronunciabatur diei sequentis solemnitas, deu-
 otionem præferebat admirabilem, prosterne-
 bat sese, & cum lacrymis orans gratias agebat
 Deo, in iisdem vigilijs non nisi pane, & aqua
 vescabatur, in singulis quoque festiuitatibus
 B. Virginis, ac intra octauas offerebat eidem
 sanctissimæ Virgini mille salutationes Ange-
 licas, & ad singulas qualque humi se proster-
 nebat. hæc ibi.

S. Gerar-
dus Episc.
in Hun-
garia.
Surius 84
Septemb.
 De S. Gerardo martyre Episcopo Cana-
 diensi in Pannonia, apud eius vitæ scripto-
 rem legimus in Surius hæc verba, Ipso S. Ge-
 rardo auctore ab Hungarica gente non pro-
 nunciatur nomen ipsum matris Dei, sed Do-
 minam eam vocant, si sit autem pronuncia-
 tum eius nomen, statim flexis genibus, &
 demissis in terram capitibus sese inclinant,

atque adeo Pannonia, seu Hungaria à S. rege
 suo Stephano familia S. Mariæ appellata est
 hæc ibi.

Sanctæ Ecclesiæ in Rubricis Missalis, quam. Missa
 vis Sacerdotibus prescribat, ut in Missa caput Romanum
 inclinent ad nomen eorum Sanctorum de qui-
 bus dicitur Missa, ut sit commemoratio, ubi-
 cunque tamen B. Mariæ nomen pronunciat
 semper caput inclinandum esse iubet; quamuis
 Missa non dicatur de ea. quod ipsum meritò
 apud omnes fideles in more positum est, at-
 que usu receptum; ut ad tantæ Reginæ nomen
 quacunque occasione prolatum omnes caput
 reuerenter inclinent.

CONGRATULATIO ERGA DEI- param exercenda.

14 Tertium, quod ad nostram erga Vir-
 ginem devotionem declarandam fa-
 cit, actus est intimæ ex animo congratulatio-
 nis, qui ex amore proficiscitur. Cum enim
 amplissima Dei in eam collata dona cognos-
 cimus, & reliqua quam gloriæ magnitudinem
 & præstantiam Virginis maximam ostendunt,
 ex quorum cognitione reuerentiæ effectum
 in nobis excitari dicimus, accedente amore;
 quem illi debemus, consequens est, ut etiam
 intimis præcordijs congaudeamus, seu gra-
 tuletur: si enim Apostolus Roma 12. inter
 alia monita Christianis tradita ad indicandam
 mutuam dilectionem, hoc etiam posuit:
Gaudete cum gaudentibus, & fletu cum flentibus,
id ipsum inuicem sentientes, ut scilicet de alio-
rum bono gaudeamus, & de aliorum malis do-
leamus, idque ex animo non simulate: hoc e-
nim sibi volunt verba illa: id ipsum inuicem sen-
tientes, ut exponit Origenes. & S. Agnes, paren-
tibus ad ejus sepulchrum assidue vigilantibus,
quadam nocte virginum choro comitata cum
*apparuiisset: dixisse legitur apud Ambrosi-
 bro 4. epist. 34. edit. Rom. Congaudete mecum,*
& congratulamini, quia cum his omnibus luci-
das sedes accepi, & illi sum juncta in caelis, quem
in terra posita tota intentione dilexi: quam verba
in ejus officio Ecclesiæ usurpat: quanto magis
 Deiparæ, cui tot nominibus tantum debemus,
 de ejus bonis nobis congaudendum, & gratu-
 landum est: præsertim quia, ut animadvertit
 Pelbartus in Stellario par. 2. lib. 2. art. 2. agens Palladium
 de hac cum Virgine congratulatione, oia Vir-
 ginis gaudia ad nostram pertinent maximam
 utilitatem: certè S. Thom. 2. 2. q. 28. art. 1. lo. S. Thom.
 quæst.

Gaudium de bonis amicis
et amore
quens de gaudio: Gaudium, inquit, propter hoc, quod ipsi bono amato proprium bonum inest, & conferatur, ex amore causatur, & hoc maxime pertinet ad amorem benevolentiae, per quam aliquis gaudet de amico prosperè se habente, etiam si sit absens, & in solut. 4. vult gaudium, quo de diuino bono secundum se considerato gaudemus, principaliter ex charitate procedere, & melius esse, quam gaudium de bono diuino à nobis participato. & art. 4. dicit esse actum, seu effectum charitatis, & opus. 62. docet, in patris animam Deo congratulari in omnibus operibus suis.

Deus Opt. de benef. eum Dei param colat. laudandus.
15. Ex his liquidò apparet ex amore eiga virginem omni actum hunc congratulationis cum eadem, quo intimè de eius gloria, & omnibus eius bonis, ac ineffabilibus privilegijs, qui à Deo accepit, gaudemus eodem affectu, animique studio, ac si nos ipsi accepissemus: Deumque propterea laudamus, eique gratias ingentes agimus, quod eam ad tam sublimem sanctitatis, & gloriæ apicem euexerit, eaque in illam dona atque ornamenta concesserit. Quare Catechismus ad Parochos ex decreto Concilij Trid. editus in tract. de oratione, §. 6. cum docuisset ad alteram precatorem partem spectare etiam gratiarum actionem Deo pro victorijs, & triumphis Sanctorum, subiicit hæc verba, quæ ad rem nostram maxime faciunt.

Catechismus ad parochos.
Huc, inquit, pertinet prima illa pars Angelica salutationis, cum ea ad precandum vitur: Ave Maria, gratia plena, Dominus tecum, benedicta tu in mulieribus. Nam Deum summi & habendis laudibus, & gratijs agendus celebramus, quod sanctissimam Virginem omni celestium donorum munere cumulavit, ipsiq. Virginis singularem istam gratulamur felicitatem hæc ubique mentò, nam & ipse Archangelus Gabriel eadem voce Ave, Deipara est gratulatus.

Luc. 1.
Nam & sacrum Concilium Trid. sess. 22. cap. 4. docet, cum in honorem Sanctorum Missæ interdum celebrantur, Deo quidem Sacerdotem sacrificium offerre, sed Deo de illorum victorijs gratias agere, eorumque patrocinia implorare: quare de donis beatissimæ Virginis, ex quibus tanta in omnes utilitas manavit gratia Deo sunt agenda, quam maxime Ideo Ecclesia ipsa suo ad id nos exemplo hortatur, cum in Prefatione Missæ de Deipara his verbis Deum alloquitur, Verè dignum & iustum est, & quum, & salutare nos tibi semper, & ubiq. gratias agere, Domine sancte, Pa-

Cicilius Trid.
ter omnipotens, æterne Deus, & te in veneratione B. Maria semper Virginis collaudare, benedicere, & predicare, quæ & unigenitum tuum sancti Spiritus obumbratione concepit, & Virginitate gloria permanente, lumen æternum mundo effudit Iesum Christum Dominum nostrum. Hoc ipsum satis præfiguratum cernimus in Iudith post Iudith. 13.

percutum ab ea Holofernis caput, quam cum universi acclamantes collaudassent, Ozias princeps populi de hoc beneficio in Iudith collato, gratias Domino agens dixit cap. 13. Benedixit Dominus, qui creavit cælum, & terram, qui te direxit in vulnere capitis principis inimicorum nostrorum, quia hodie nomen tuum ita magnificavit, ut nō recedat laus tua de ore hominem, qui memores fuerint virtutis Domini in æternum, pro quibus non peperisti anima tua propter angustias, & tribulationem generis tui: sed subvenisti ruinam ante conspectum Dei nostri: & dixit omnis populus, Erat par: quæ omnia longe melius in Deiparam per Iudith adumbratam, & in victoriam de dæmone ab ea reportatam quadrant, propter quam Deum huiusmodi verbis benedicere debemus.

16. Hinc Bernardus serm. 2. de Assumpt. de hac cum Virgine congratulatione agens: Præterea, inquit, sciam beneficia, quæ pro illius glorificatione consequimur, si eam diligimus, gaudebimus usq. quia vadit ad filium. Planè, inquam, congratulamur ei: nisi fortè (quod absit) inuentrici gratia omnimodis inueniamur ingrati, & ser. 4. de Assumpt. Nos quidem seruuli tui cæteris in virtutibus congaudemus tibi, sed in misericordia potius congaudemus nobis ipsis & Ecclesia ex persona Virginis in quodam responsorio in festo Visitationis: Congratulamini, inquit, mihi, quia cum essem paruula placui Altissimo, & de meis visceribus genui Deum, & hominē, quibus verbis non tantum nos ad sibi gratulandū inuitat, sed etiam rationem tantæ gratulationis aperit & hoc meritò, si enim Luc. 15. Homo, qui ouem perditam, & mulier, qui dragmam inuenerunt, conuocatis amicis, illos, & sibi congratulētur, inuitat: quia inuenerunt quod perdidērāt, & inde infertur gaudium coram Angelis Dei super vno peccatore poenitentiam agente, quanto magis de Virgine ad matris Dei dignitatem euecta eidem gratulandum. Ex hoc quoque gaudio in cælo super vno peccatore conuerso, Ildesonus ser. 1. de Assumpt. Multo magis, inquit, gaudere credendum est in cælo de aduentu & gloria sanctæ Virg-

ter omnipotens, æterne Deus, & te in veneratione B. Maria semper Virginis collaudare, benedicere, & predicare, quæ & unigenitum tuum sancti Spiritus obumbratione concepit, & Virginitate gloria permanente, lumen æternum mundo effudit Iesum Christum Dominum nostrum. Hoc ipsum satis præfiguratum cernimus in Iudith post Iudith. 13. percutum ab ea Holofernis caput, quam cum universi acclamantes collaudassent, Ozias princeps populi de hoc beneficio in Iudith collato, gratias Domino agens dixit cap. 13. Benedixit Dominus, qui creavit cælum, & terram, qui te direxit in vulnere capitis principis inimicorum nostrorum, quia hodie nomen tuum ita magnificavit, ut nō recedat laus tua de ore hominem, qui memores fuerint virtutis Domini in æternum, pro quibus non peperisti anima tua propter angustias, & tribulationem generis tui: sed subvenisti ruinam ante conspectum Dei nostri: & dixit omnis populus, Erat par: quæ omnia longe melius in Deiparam per Iudith adumbratam, & in victoriam de dæmone ab ea reportatam quadrant, propter quam Deum huiusmodi verbis benedicere debemus.

16. Hinc Bernardus serm. 2. de Assumpt. de hac cum Virgine congratulatione agens: Præterea, inquit, sciam beneficia, quæ pro illius glorificatione consequimur, si eam diligimus, gaudebimus usq. quia vadit ad filium. Planè, inquam, congratulamur ei: nisi fortè (quod absit) inuentrici gratia omnimodis inueniamur ingrati, & ser. 4. de Assumpt. Nos quidem seruuli tui cæteris in virtutibus congaudemus tibi, sed in misericordia potius congaudemus nobis ipsis & Ecclesia ex persona Virginis in quodam responsorio in festo Visitationis: Congratulamini, inquit, mihi, quia cum essem paruula placui Altissimo, & de meis visceribus genui Deum, & hominē, quibus verbis non tantum nos ad sibi gratulandū inuitat, sed etiam rationem tantæ gratulationis aperit & hoc meritò, si enim Luc. 15. Homo, qui ouem perditam, & mulier, qui dragmam inuenerunt, conuocatis amicis, illos, & sibi congratulētur, inuitat: quia inuenerunt quod perdidērāt, & inde infertur gaudium coram Angelis Dei super vno peccatore poenitentiam agente, quanto magis de Virgine ad matris Dei dignitatem euecta eidem gratulandum. Ex hoc quoque gaudio in cælo super vno peccatore conuerso, Ildesonus ser. 1. de Assumpt. Multo magis, inquit, gaudere credendum est in cælo de aduentu & gloria sanctæ Virg-

ter omnipotens, æterne Deus, & te in veneratione B. Maria semper Virginis collaudare, benedicere, & predicare, quæ & unigenitum tuum sancti Spiritus obumbratione concepit, & Virginitate gloria permanente, lumen æternum mundo effudit Iesum Christum Dominum nostrum. Hoc ipsum satis præfiguratum cernimus in Iudith post Iudith. 13. percutum ab ea Holofernis caput, quam cum universi acclamantes collaudassent, Ozias princeps populi de hoc beneficio in Iudith collato, gratias Domino agens dixit cap. 13. Benedixit Dominus, qui creavit cælum, & terram, qui te direxit in vulnere capitis principis inimicorum nostrorum, quia hodie nomen tuum ita magnificavit, ut nō recedat laus tua de ore hominem, qui memores fuerint virtutis Domini in æternum, pro quibus non peperisti anima tua propter angustias, & tribulationem generis tui: sed subvenisti ruinam ante conspectum Dei nostri: & dixit omnis populus, Erat par: quæ omnia longe melius in Deiparam per Iudith adumbratam, & in victoriam de dæmone ab ea reportatam quadrant, propter quam Deum huiusmodi verbis benedicere debemus.

16. Hinc Bernardus serm. 2. de Assumpt. de hac cum Virgine congratulatione agens: Præterea, inquit, sciam beneficia, quæ pro illius glorificatione consequimur, si eam diligimus, gaudebimus usq. quia vadit ad filium. Planè, inquam, congratulamur ei: nisi fortè (quod absit) inuentrici gratia omnimodis inueniamur ingrati, & ser. 4. de Assumpt. Nos quidem seruuli tui cæteris in virtutibus congaudemus tibi, sed in misericordia potius congaudemus nobis ipsis & Ecclesia ex persona Virginis in quodam responsorio in festo Visitationis: Congratulamini, inquit, mihi, quia cum essem paruula placui Altissimo, & de meis visceribus genui Deum, & hominē, quibus verbis non tantum nos ad sibi gratulandū inuitat, sed etiam rationem tantæ gratulationis aperit & hoc meritò, si enim Luc. 15. Homo, qui ouem perditam, & mulier, qui dragmam inuenerunt, conuocatis amicis, illos, & sibi congratulētur, inuitat: quia inuenerunt quod perdidērāt, & inde infertur gaudium coram Angelis Dei super vno peccatore poenitentiam agente, quanto magis de Virgine ad matris Dei dignitatem euecta eidem gratulandum. Ex hoc quoque gaudio in cælo super vno peccatore conuerso, Ildesonus ser. 1. de Assumpt. Multo magis, inquit, gaudere credendum est in cælo de aduentu & gloria sanctæ Virg-

ter omnipotens, æterne Deus, & te in veneratione B. Maria semper Virginis collaudare, benedicere, & predicare, quæ & unigenitum tuum sancti Spiritus obumbratione concepit, & Virginitate gloria permanente, lumen æternum mundo effudit Iesum Christum Dominum nostrum. Hoc ipsum satis præfiguratum cernimus in Iudith post Iudith. 13. percutum ab ea Holofernis caput, quam cum universi acclamantes collaudassent, Ozias princeps populi de hoc beneficio in Iudith collato, gratias Domino agens dixit cap. 13. Benedixit Dominus, qui creavit cælum, & terram, qui te direxit in vulnere capitis principis inimicorum nostrorum, quia hodie nomen tuum ita magnificavit, ut nō recedat laus tua de ore hominem, qui memores fuerint virtutis Domini in æternum, pro quibus non peperisti anima tua propter angustias, & tribulationem generis tui: sed subvenisti ruinam ante conspectum Dei nostri: & dixit omnis populus, Erat par: quæ omnia longe melius in Deiparam per Iudith adumbratam, & in victoriam de dæmone ab ea reportatam quadrant, propter quam Deum huiusmodi verbis benedicere debemus.

16. Hinc Bernardus serm. 2. de Assumpt. de hac cum Virgine congratulatione agens: Præterea, inquit, sciam beneficia, quæ pro illius glorificatione consequimur, si eam diligimus, gaudebimus usq. quia vadit ad filium. Planè, inquam, congratulamur ei: nisi fortè (quod absit) inuentrici gratia omnimodis inueniamur ingrati, & ser. 4. de Assumpt. Nos quidem seruuli tui cæteris in virtutibus congaudemus tibi, sed in misericordia potius congaudemus nobis ipsis & Ecclesia ex persona Virginis in quodam responsorio in festo Visitationis: Congratulamini, inquit, mihi, quia cum essem paruula placui Altissimo, & de meis visceribus genui Deum, & hominē, quibus verbis non tantum nos ad sibi gratulandū inuitat, sed etiam rationem tantæ gratulationis aperit & hoc meritò, si enim Luc. 15. Homo, qui ouem perditam, & mulier, qui dragmam inuenerunt, conuocatis amicis, illos, & sibi congratulētur, inuitat: quia inuenerunt quod perdidērāt, & inde infertur gaudium coram Angelis Dei super vno peccatore poenitentiam agente, quanto magis de Virgine ad matris Dei dignitatem euecta eidem gratulandum. Ex hoc quoque gaudio in cælo super vno peccatore conuerso, Ildesonus ser. 1. de Assumpt. Multo magis, inquit, gaudere credendum est in cælo de aduentu & gloria sanctæ Virg-

ter omnipotens, æterne Deus, & te in veneratione B. Maria semper Virginis collaudare, benedicere, & predicare, quæ & unigenitum tuum sancti Spiritus obumbratione concepit, & Virginitate gloria permanente, lumen æternum mundo effudit Iesum Christum Dominum nostrum. Hoc ipsum satis præfiguratum cernimus in Iudith post Iudith. 13. percutum ab ea Holofernis caput, quam cum universi acclamantes collaudassent, Ozias princeps populi de hoc beneficio in Iudith collato, gratias Domino agens dixit cap. 13. Benedixit Dominus, qui creavit cælum, & terram, qui te direxit in vulnere capitis principis inimicorum nostrorum, quia hodie nomen tuum ita magnificavit, ut nō recedat laus tua de ore hominem, qui memores fuerint virtutis Domini in æternum, pro quibus non peperisti anima tua propter angustias, & tribulationem generis tui: sed subvenisti ruinam ante conspectum Dei nostri: & dixit omnis populus, Erat par: quæ omnia longe melius in Deiparam per Iudith adumbratam, & in victoriam de dæmone ab ea reportatam quadrant, propter quam Deum huiusmodi verbis benedicere debemus.

16. Hinc Bernardus serm. 2. de Assumpt. de hac cum Virgine congratulatione agens: Præterea, inquit, sciam beneficia, quæ pro illius glorificatione consequimur, si eam diligimus, gaudebimus usq. quia vadit ad filium. Planè, inquam, congratulamur ei: nisi fortè (quod absit) inuentrici gratia omnimodis inueniamur ingrati, & ser. 4. de Assumpt. Nos quidem seruuli tui cæteris in virtutibus congaudemus tibi, sed in misericordia potius congaudemus nobis ipsis & Ecclesia ex persona Virginis in quodam responsorio in festo Visitationis: Congratulamini, inquit, mihi, quia cum essem paruula placui Altissimo, & de meis visceribus genui Deum, & hominē, quibus verbis non tantum nos ad sibi gratulandū inuitat, sed etiam rationem tantæ gratulationis aperit & hoc meritò, si enim Luc. 15. Homo, qui ouem perditam, & mulier, qui dragmam inuenerunt, conuocatis amicis, illos, & sibi congratulētur, inuitat: quia inuenerunt quod perdidērāt, & inde infertur gaudium coram Angelis Dei super vno peccatore poenitentiam agente, quanto magis de Virgine ad matris Dei dignitatem euecta eidem gratulandum. Ex hoc quoque gaudio in cælo super vno peccatore conuerso, Ildesonus ser. 1. de Assumpt. Multo magis, inquit, gaudere credendum est in cælo de aduentu & gloria sanctæ Virg-

ter omnipotens, æterne Deus, & te in veneratione B. Maria semper Virginis collaudare, benedicere, & predicare, quæ & unigenitum tuum sancti Spiritus obumbratione concepit, & Virginitate gloria permanente, lumen æternum mundo effudit Iesum Christum Dominum nostrum. Hoc ipsum satis præfiguratum cernimus in Iudith post Iudith. 13. percutum ab ea Holofernis caput, quam cum universi acclamantes collaudassent, Ozias princeps populi de hoc beneficio in Iudith collato, gratias Domino agens dixit cap. 13. Benedixit Dominus, qui creavit cælum, & terram, qui te direxit in vulnere capitis principis inimicorum nostrorum, quia hodie nomen tuum ita magnificavit, ut nō recedat laus tua de ore hominem, qui memores fuerint virtutis Domini in æternum, pro quibus non peperisti anima tua propter angustias, & tribulationem generis tui: sed subvenisti ruinam ante conspectum Dei nostri: & dixit omnis populus, Erat par: quæ omnia longe melius in Deiparam per Iudith adumbratam, & in victoriam de dæmone ab ea reportatam quadrant, propter quam Deum huiusmodi verbis benedicere debemus.

Sophron. *ni:* quod etiam dixerat Sophronius inter opera Hieronymi in serm. de Assumpt.

Congratulatio cum Deipara. 17. Ceterum quanta congratulatio exigatur ab amicis, seu deuotis Virginis pro tot bonis, & donis inenarrabilibus ei diuinitus collatis, facile colligi poterit ex eo, quod Ecclesia in

Milla Assumptionis omnes adiuuandū inuitans, canit: *Gaudemus*, inquit, omnes in Domino, diem festum celebrantes sub honore B. Virginis de cuius Assumptione gaudent angeli, & collaudat filium Dei. & in Antiphona: *Hodie Maria Virgo caelos ascendit*, gaudete quia cum Christo regnat in aeternum. Quocirca S. Bonauentura in Lita-

Bonauent. ni) B. Virginis sic eam inuocat: *Santa Maria, cui sancti, & sanctae congaudent, & gratulantur.*

S. Jacobus. his consonat S. Jacobus in Liturgia his verbis ad Deiparam: *Tibi o plena gratia uniuersa creatura gratulatur*, Angelorum caetus, & hominum

Anselmus genus. Anselmus de excel. Virg. ca. 9. Cum sancti inquit, ipsam dominam, per quam tanta bona eis prouenire, per oculis habuerint iuxta Deum, quē de suo uero Virgo filium peperit residet, & iure merito caelo, terra, & cum eodem filio praesentem, consideremus quā exultatione exultabunt pro tanta gloria eius, quo honore subleuabuntur in tanta potentia eius, ita Anselmus pie meditat de Sanctorum gaudio, & exultatione, quam ex gloria Deiparae capiunt.

Damasce-nus. Et Damascenus orat. 2. de dorm. Iubilemus, inquit, in Arca Domini Dei toto animo, & muni cadunt Ierichuntini, Contrariarum, inquam, potestatum infesta munitiones cum Dauid exultamus spiritu. Arca enim Domini hodie requiescit. haec Damascenus, satis ostendens gaudium, quo ex Virginis exaltatione in Assumptione exultare debemus, eidemque gratulari.

Carolus si-lius S. Brigitte in obitu a B. Virgine adiuu. 18. Quanti autem fecerit B. Virgo hunc affectum gratulationis secum de suis bonis, videre est in Carolo S. Brigittae filio, cuius anima post mortem ante Christi tribunal iudicanda constitit. Daemon autem apud Christum summum Iudicem acriter de Deipara, quam suam Dominam, & Christi matrem super Coelum, & terram, & super omnes spiritus inferni potentē fitebatur, conquestus est, quod cum ipse daemon animam illam post obitum accipere, & Christi iudicio sistere debuerit, Virgo beata antequis exiret de corpore manibus suis apprehendens, in sua fortitute ad Christi iudicium pertulerit. At Deipara huius facti rationem reddens, haec respondiisse demoni scribitur

S. Brigitta lib. 7. Reuelationum eiusdem sanctae Brigittae,

cap. 13. *Dum*, inquit, haec anima in corpore erat magnam charitatem habuit ad me reuelans hic sapius in corde suo, quod me Deus suam Matrem dignatus fuit facere, & quod super omnia creatura sublimiter uoluit exaltare, & ex hoc tanta charitate cepit Deum diligere, quod in corde suo dicebat sic: In tantum ego gaudeo, quod Deus Virginem Mariam matrem suam habet super omnia charissimam, quod nulla creatura, vel corporalis delectatio est in mundo, quam ego in permutationem illius gaudij reciperem: imo illud gaudium omnibus terrenis delectationibus praeferrem. & si possibile esset, quod ipsa in uno puncto minime a dignitate, in qua est, a Deo remotior fieri posset, ego magis mihi in permutationem eligerem in profundo inferni aeternaliter cruciari, & iacere si ipsi Deo pro benedicta gratia illa, & immensa gloria, quam a diti suae matri dignissima, infinita gratiarum actio, & gloria sempiterna. Ergo o diabolus, uide modo cum quali uoluntate iste obijt, quid itaque tibi uidetur, uirum magis iustum erat, quod anima eius in meam ueniret defensionem ante iudicium Dei, an in tuas manus impie crucianda. Respondit diabolus, Non est mihi iarus, quod illa anima in meas manus ueniret, quate diligit plus quam se antiquam iudicium factum sit, haec ibi. Verum cum daemon contra eam animam adhuc multa, quibus sui iuris eam esse debere contendebat, obijceret, ab Angelo, qui strenuē pro anima respondebat, victus, & Christi summi Iudicis uoce, qui benignē animam ad se uocauit, turpiter est eiectus. & adiecit Angelus S. Brigittae, Carolum hanc gratiam minimē habiturum fuisse, nisi ab infantia uoluntatem habuisset diligendi Deum eiusque amicos, & in peccati casibus libenter se emendandi.

AD FIDUCIAM ERGA DEIPARAM,
qua nam excitem.

19. **Q**uartum, quod ad deuotionem erga Virginem requiritur, est fiducia ad eam, iuxta illud Psalm. 47. quod de Virgine explicari diximus, *Ponite corda uestra in uirtute eius*, quasi dicat, post Deum omnem cordis uestri fiduciam colloca-te in magna uirtute seu potestate eius, id quod fecerunt Sancti Ecclesia certē eam in Salue Regina, *Spem nostram uocat*, *Es spes nostra salus*. & ita Bernardus serm. de Aqueductu, *Fideli, inquit, haec peccatorum scala, haec mea maxima fiducia*

ducta est, hac tota ratio spei mea. De sancto Francisco S. Bonaventura in eius vita cap. 9. *In matre, inquit, Domini post Christum precipue fidens, eam sui, ac suorum Aduocatam constituit.* B. Ignatius Loyola fiduciam impetrandi à Christo, quæ petebat, in Virgine ponebat, ut superiori capite diximus; quod tum alibi, tum in suis exercitijs spiritualibus ostendit. ibi enim meditationum fine, vnum peculiare colloquium, in quo, postulatio continetur ad Virginem instituit, ut per eam petitionis nostræ consequeremur effectum. S. Ephræm in oratione de Virgine, his verbis ad eam precatur: *Sub alijs tuis custodi me, & protege me; miserere mei, qui sum luto inquinatus, ne adversus me gloriatur Satanas exitiosissimus, ne in me exurgat execrandus inimicus meus. Non mihi alia fiducia o Virgo sincera: tu enim meus Portus, o Virgo inuoluta, & presens auxiliatrix: denique sub tutela, & protectione tua totus sum, crebris lacrymis te, o celeberrima Mater implo-ro, & adiuuor tibi.* hæ sunt S. Ephræm ad Virginem preces, qui multa in eandem sententiam addit. S. Damascenus orat. 1. de dorm. Tibi, inquit, nos quoque hodierna die affidemus, o Domina, Domina, atque iterum dicam Domina Dei genitrix, & Virgo: animas nostras ad Spem tuam non secus, atque ad firmissimam quandam Anchoram adligentes, mentem, animam, corpus, totos denique nos tibi dicantes, ac consecrantes psalmus, & hymnijs spiritualibus quantum possumus honorantes. hæc Damascenus. qui etiam orat. 2. de dorm. testatur sanctos Apostolos Virginis dormitioni ad fuisse, non solum ei, ut debebant, ministraturos: sed ab ea etiam, quæ fons est benedictionis, & benedictionum omnium scaurigo, tanquam præclaram, ac pretiosam hæreditatem hæsturos benedictionem: hæc ex Damasceno. Tanti igitur Virginis benedictionem faciebant Apostoli. *Quod si Deus* (inquit Leo in sermone de sancto Laurentio) *in Sanctis suis nobis præsidium constituit, & exemplum, quantum præsidij nobis in Matre sua posuisse existimandus est, quam Miraculorum Officinam effecit, ut ait Damascenus orat. 1. de Natiu. Ad hæc ipse Christus in ea confidere dicitur, quam peccatorum Aduocatam constituit, cuius intercessione multi peccatores veluti spolia à dæmone erepta Christo restituntur. & ita Prouerb. 31. Confidit in ea cor viri sui, & spolijs non indigebit: Christus enim Deiparæ filius, & sponsus, seu Vir dicitur,*

qui plurima spolia, scilicet peccatores, propter Virginis ad eundem Christum preces acquirunt, quod cap. 20. multis exemplis ostendimus. Quod si Christus adeo confidit de eius in peccatoribus à dæmonis faucibus eripendis diligentia: nos quoque, quorum causa agitur, plurimum fiduciæ in ea collocare possumus, & debemus.

20. Cæterum hanc erga Virginem fiduciam illa excitare possunt. Primum, si recogitemus ipsam esse Matrem Dei, atque adeo potentissimam ad nos iuuandum, quod fufe probauimus cap. 30. & eleganter Germanus Patriarcha Constantinopolitanus orat. de oblat. Deiparæ in fine: *Certe, inquit, Domina Dei parens, carè meum refugium, vita & defensio, arma, & glorio, Spes, & robur meum: concede mihi, ut & ego quoque cum ea fruor inenarrabilibus, & qua comprehendere non possunt tuis bonis in celesti perseverantia. Habes enim, sat scio; cum tua voluntate concurrentem potentiam, ut qua sis Mater Altissimi, & propterea audeo. Ne ergo priuer mea expectatione o Domina intemerata, qua vniuersorum expectationem supra rationem peperit Dominum nostrum Iesum Christum. hæc ille.*

Secundum, ipsam non solum posse, sed etiam velle nos iuuare, quod satis probatum constat ex cap. 16. vbi Matrem esse misericordiam. & ex cap. 30. vbi nostram esse Aduocatam, & Mediatricem, & ex cap. 5. vbi Dominam nostram esse, & ex cap. 20. 28. & 29. vbi matrem esse nostram, & gratiarum dispensatricem ostendimus: quæ omnia si attente expendantur, facile intelligemus, illam velle nos iuuare: ac proinde magnam in nobis fiduciam erga Deiparam gignent, & ideo cap. 28. sub symbolo pallij Elise, in quo ab Eliseo Iordanis aquæ diuise sunt, à Christo nobis relictam diximus, ut eius virtute per aquas tribulationum mitigatas tuti pertransire possimus. Quod etiam confirmatur ex dictis cap. 20. vbi per eam miracula plurima existere probauimus.

21. Verum non ab re fuerit ad eximiam Deiparæ potentiam, eiusque benignam ad nos iuandos voluntatem, quibus à Deo est donata, declarandam, B. Gertrudis reuelationem, quæ lib. 4. earundem reuelationum cap. 11. habetur, hoc loco attexere: *Sub matutinis, inquit, in festo Dominica Annuntiationis, dum in monasterio monialium, in quo degabat Gertrudis, cantaretur Ave MARIA, vidit ipsa tres riuulos*

Qua nos ad fiduciam erga Deiparam excitant. Germanus Patriarcha.

4 Reg. 2. Ioan. 19.

Reuelatio B. Gertrudis de gloria Dei-para.

efficacissimos procedentes à Patre, & Filio, & Spiritu sancto, tot Virginis matris suavisimo impetu penetrant, & de corde ipsius rursus efficaci impetuositate suam originem repetere; & ex illo influxu sancta Trinitatis hoc si beata Virgini donatum fore, quod ipsa est potentissima post Patrem, sapientissima post Filium, & benignissima post Spiritum sanctum: cognovit etiam quod quotiescumque illa saluatio angelica, scilicet Ave Maria, cum deuotione à fidelibus recitatur in terris prædicti riuuli efficaciori impetu super abundantes circumfluunt beatissimam Virginem, & ex altero latere refluunt cor ipsius sanctissimum, sicque cum mira delectatione repetunt fontem suum, & ex illa reundatione vena quadam gaudij, delectationis, & æterna saluati resparguntur in omnes personas Sanctorum, & Angelorum, & insuper aliorum, qui in terris commemorant eandem salutationem; per quam renouatur omne bonum in singulis, quod unquam per saluiferam incarnationem filij Dei fuit adepti hæc ibi.

Tertio, Tertium, quod fiduciam excitat, quia peculiariter per illam Deus caput venenati draconis, qui nos inexplibili auiditate deuorare nititur, conterendum pronunciauit, de quo fusè cap. 24 & 25. Quare Carthusianus libro 3. de laudibus Virg. art. vlt. experimento se didicisse affirmat, Mariæ salutationem, atque inuocationem ex corde profectam afflictis omnibus, & formidolosis, qui nocturnis spectris, ac diabolicis terroribus commouentur, maiorem inuocantes in modum optulari, Et P. Ioannes Auila, vir à Damo- nostra tempestate insignis sanctitatis, & pruden- tia dicebat plures cum pudicitia vitio te- nerentur captiui, à Deo propter pium affectum ad Virginis conceptionem, & annunciationem, castitatem obtinuisse.

Auila. 22 Ad hanc fiduciam in nobis excitandam plurimum valet si meminerimus, eam adumbrari per Ciuitatem Refugij, per Arcam ad euadendum diluuium à Noe conditam, per Propitiatorium, per templum Domini, in quo orationes exaudiri; & immunitas ad ipsum confugientibus esse solet; & per alios typos, de quibus sæpè in hoc libro, sed præsertim Exod. 25. cap. 16, & 30. egimus: Ideo Bernardus hom. 2. super mislus est: Si insurgant, inquit, venti tentationum; si incurras scopulos tribulationum, respice Stellam, voca Mariam: si satanas superbia vult, si ambitionis, si detractionis, si amulationis, respice Stellam, voca Mariam: & post aliqua in eandem sententiam subiicit: In

periculis, in angustiis, in rebus dubijs, Mariam cogita, Mariam inuoca, non recedat ab ore, non recedat à corde: etenim ut idem Bernardus serm. Domin. prima post Epiphani. Si pè, inquit, à nobis fuerit puifata, non deerit necessitati nostra, quoniam misericors, & mater misericordia: & centè quemadmodum Virgo sanctissima dum in terris degeret, aspectu suo tentationes in alijs se dabat, ut ex Ambrosio, & Alen- si, & alijs diximus cap. 14. ita viderut hoc reliquisse nomini suo deuotè inuocato, ut ex reuelatione sanctæ Brigittæ lib. 1. cap. 9. & lib. 5. Brigittæ 6. & cap. 22. diximus loco citato: imo & i. Nomen magnibus suis deuotè pariter inspectis, idem Virgini videtur concessum: quare sicuti pueri cum eam aliquod periculi sibi obijcit, collum matris gremio lacrymæ bundi artius amplectuntur: ita & quædam nos in demonis tentationibus, ad Virginem per Collum significatam, ut cap. 16. diximus, accurramus cum lacrymis, & desiderio, ac precibus eius pedes amplectamur. Quin etiam non solum in demonum impugnatione; verum etiam sicuti Ruben Genes. 29. inuentas Mandragoras Lixæ matri detulit: ita & nos bona nostra desideria aliæque pietatis opera Virgini deferamus; ab ea conferenda; & per ipsam Deo offerenda transmittamus, non secus ac ea, quæ à corpore per collum ascendunt ad caput, iuxta illud, quod monet Bernardus sermone 3. de Aduento: Si desideramus, inquit, & nos dilectissimi per ipsam ad eum ascendere, qui per ipsam ad nos descendit; per eam venire in gratiam ipsius, qui per eam in nostram miseriam venit. Idem sermone de Aduento ductu: Quicquid, inquit, illud est, quod offerre Deo parat, Mariam commendare memento, ut eodem alio, ad largitorem gratia gratia redeat, quo influxit. & mox: Modicum illud, quod offerre desideras gratiosissimis illi, & omni acceptione dignissimis Mariæ manibus offerendum tradere cura, si non vis suscipere repulsam. ita Bernardus: etenim ut cap. 5. diximus, ipsa est templum Dei, in quo & preces exaudiuntur, & oblationes fiunt ideo Ambrosius in Psalm. 118. sermone 22. in illa verba: Quare seruum tuum. Suscipe, inquit, me non ex Sara, sed ex Maria, ut incorrupta sis Virgo; sed Virgo per gratiam ab omni integra labe peccati. & Bernardus sermone 2. de Aduento, ad Virginem conuersus; Per te, inquit, accessum habeamus ad filium, o benedicta inuentrix gratia, genitrix visa, Mater saluum, ut per te suscipiam

scripiat nos, qui per te datus est nobis. ita Bernardus.

*Pucatoris ad Virginem con-
fugient.*

Psal. 86.

B. Gertrudis.

*S. Brigittae
B. Virgo
magnati
affusio
tur cum
tribus pec-
catoribus.*

S. Thomae.

Cant. 4.

Ecc. 24.

Quare in rebus omnibus fiduciam nostram in Deipara secundum Deum ponere possumus.

24 Quantum autem praesidij experti sint, quotquot in Deipara fiduciam collocantes suam, ad eius opem, & clementiam firmiter confugerunt, & voti compotes effecti sunt, exempla declarant propemodum innumera; quae quidem non paucos plurimam beneficentiam sanctissimae Virginis consecutos esse, et quae minimè defraudatos à desiderio suo, nos doceant. Nos ex multis pauca, eaque ex probatissimis historiis excepta selegimus, atque hoc loco ipsidem ferè auctorum verbis, resecatis à superfluo, quae ad rem nostram non magnopere faciunt, inserimus, ut viderentur, recenserebimus; Ea porò non unius generis, sed multiplicis; & ut omittam eos, quos Deipara aliorum precibus à mortuis excitavit, quorum aliquos cap. 20. attulimus. Sanè nihil siue magnum, siue parvum aggressi, nisi breui prius precatione cuncta; Deiparae patrocinio implorent, & certè praesens eius sententia praesidium.

Alij à demonum impugnatione tum invisibili, tum visibili, & ab improborum hominum maleficio subducti, Deiparam inuocantes eorumdem victores evaserunt.

Alij à peccati tyrannide libertati Christianae redditae, ad poenitentiae sacramentum suscipiendum singulari Deiparae patrocinio sunt adiuti.

Alij ab imminente, & certo interitu beatissimae Mariae inuocato nomine mortis faucibus erepti.

Alij in vitae discrimen adducti propter hostium furorē vel propter imminens naufragium, vel propter grauem corporis aegritudinē Deiparae auxilio à periculo sunt exempti.

Alij in rei familiaris inopia Deiparae beneficio subleuati.

Alij sterilitate laborantes, prolem per Deiparam sunt consecuti.

Alij molestiarum, ac persecutionum quibus urgebantur, aculeis Deipara inuocata liberati sunt.

Alij non in magnis tantum, sed in parvis etiam rebus ad Caeli Reginam accurrentes benignè sunt exauditi: ut sicuti in arduis rebus maximam eius potestatem, ita in parvis insignem eiusdem benignitatem, atque dignationem, qua ad minima praestanda descendit, praedicemus; & quamvis ea, quae vires naturae excedunt, quaecumque in re saepe parua esse non possunt; tamen ut sapienter monet Gregorius lib. 1. dialog. cap. 9. ex

magna conditoris nostri dispensatione fit, ut per minima, quæ percipimus, sperare maiora debeamus.

- x. Alij rudi, vel hebeti ingenio eiusdem Virginis dono ad summam scientiam, atque eruditionis apicem peruenere.
- x1. Alij in atrocissimis, quos Christi nomine subibant cruciatibus, cum Deiparæ nomen implorassent, eximia animi fortitudine, atque constantia immoti persistere.
- xii. Alij denique alijs, quæ percerferi numerando non possunt, affecti sunt beneficijs: quæ à prædictis diuersa, multitudine plurima, magnitudine sunt ingentia. Hæc verò quæ recensimus ita cuique generi exempla subijcimus eodem ordine confirmabimus.

Omnis generis beneficiis.

VARIA BENEFICIORVM

exempla, quibus Deipara suam erga nos benignitatem declarat, & nostram in ipsam, alijsq; rebus in se fiduciam excitat.

De primo beneficiorum genere, quod est se inuocantibus opem impertire.

S. CATHARINA SVEDA SINGV-

las actiones breui ad Deiparam precationicula auspicabatur ex vita eiusdem.

S. Catharina Sueda Deiparam inuocabat.

Suinus tom. 22. Mar. 22.

Mulier quædam per salutatio nem angelicam a demone liberata. Saluatio nes angelicæ agros sanant.

SANCTA Catharina virgo ex Suetia S. Brigitæ filia maternæ pietatis hæres, atque imitatrix, magnam sibi in Deipara fiduciam collocat; ideoque in suis rebus ad eam confugiebat: cum enim de rebus spiritualibus conuuleretur, opem Deiparæ implorabat, ut est in eius vita cap. 16. apud Suinum tom. 2. salutatio nem namque Angelicam tunc temporis tacite secum semel recitare solita erat, idque non sine fructu, quod cernere licuit in quibusdam mulieribus, quæ eiusmodi consilijs ab ea traditis obtemperantes, ab infestissimo demone sunt liberatæ. Cum verò ex virbe patriam repeteret, domesticorum quendam è curru lapsum, ac rotis incurrentibus in costis vique ad os attritum, ut ægrè animam doceret, sanctissima Virgo Catharina salutatio nem Angelicam suo more recitata, & quassate hominis latere leuiter contrectato, incolumitati adeo restituit ut eodem die quolibet lætus discurreret, hæc in eius vita cap. 17.

De secundo beneficiorum genere, quod est ab hostibus inuisibilibus, & visibilibus tutari.

COMPLURES AB INVISIBILIVM, ET

visibilium hostium impugnatione Deiparam inuocantione liberata.

A DOLESCENS quidam spiritu fornicationis vehementer impugnatus, cum Eremita aduocatum confilio in honorem Deiparæ, quod salutatio nem Angelicam tunc temporis tacite secum semel recitare, adiunctis totidem votis, post ea quod aliquod tempus à Deipara ab ea tentatione in se liberatus, ad coeclites nuptias euocatur. Casarius lib. 7. cap. 33.

Quomodo etiam Deipara à sancta Iustina virgine, & martyre inuocata, eodem fornicationis spiritu acriter impugnatam liberant, supra cap. 24. ex Nazianzeno retulimus. Cap. 24.

B. Henricus Suso Ordinis Prædicatorum Matrem qui annum Domini ciret 1350 claruit, cum inuocantem Satanam nigro vultu, & igneis oculis arcum B. Hieronymi manu vibrantem acriter increpasset, quod Suso a quoquandam hætem ignea sagitta contorta penè demum mutuum deieceret, cumq; ipsum eadem sibi ferociter inuocantem, ac nouum in se parantem iaculum conieceret, Deiparæ opem implorantis verbis: Nos cum prole pia benedicat Virgo Maria quibus pronuntiatis hostis infestissimus proinus abiessit. hæc apud Ferdinandum Castulum p. 2. Chron. S. Dom. lib. 2. cap. 18.

B. Iacobus de Marchia ab importunis diabolis diu multum quæ vexatus, Lauretum, certissimum malorum leuamentum accurrit; ante aram Virginis non sine animi angore, sacris operatus, expertum eius auxilium exposcit, quæ tandem oratam inuocato, periculo quæ certamini. Audiat preces; impensius oranti B. M. se rursus ostendit: Et bono animo sibi fili, inquit, ac summo rerum Parenti grates agito adest pugna finis, & te celestis corona victorem manes. prædictionum comprobant euenus Haud ita multo post fractæ infestorum hostium vires, lata repente secuta pax: ipse deinde coeclis præmio donandus, euocatus in coelum. Turbellinus lib. 2. hiltorat. Laurent. Turbellinus cap. 2.

Mulier

*Demonis
illuſio per
angelicam
ſalutatio-
nem pate-
ſcit.*
Mulier quædam incluſa à dæmone ſub ſpe-
cie Angeli lucis crebrò viſitabatur, quæ à ſuo
docta conſeſſatio, petijt ab eo oſtendi ſibi
beatam. Virginem: cumque Virgo mixæ pul-
chritudinis ſe illi objeciſſet, ipſa ſalutationem
angelicam pronuncians, phantaſmata illa o-
mnino evanuiſſe. Cæſarius libro 7. c. 27.

*Cæſarius.
Mariam
innocentem
matrona
ab omni
ſcanda ca-
ſtratis di-
ſcrimine
impetuit.*
26 Matrona honeſti militis, adulterium cum
alio milite commiſerat: ſed poſtea facti pœni-
tens tantum ſcandalo eſt deſeſſata, cum verò
miles ille, abſente viro, domum illius ingreſſus,
vi eam renitentem opprimere conaretur; hæc
autem viribus reſiſtere nequiret. Deiparam to-
tius caſtratis Patronam illis verbis innocuit:
*Rogate Domina ſancta Maria per illud ſanctum
Aue Maria, quatenus in hac hora liberem me.*
Mox virtus omnes in milite deſecit, & emar-
cuit; & mulier ab eo ſe excutians intacta euasit.
Cæſarius lib. 7. cap. 18.

*Cæſarius.
Apparet
h. Virg. S.
Gulielmum
Eremita à
dæmonio
eſſe ac pri-
ſina in co-
lumitati
illam red-
di.*
S. Gulielmus ex Duce Aquitaniæ Eremita
Ieroſolymis in horrida ſpelunca cum in preci-
bus peinoſtaret, dæmones poſt varias tētatio-
nes eillatas extra cellulæ jandam ipſum tra-
hentes verberibus grauiter caſum, conquaſſa-
tis, & contractis univerſis corporis membris ſe-
mivivum relinquent: ad ſuū beatiffimam Dei ge-
nitricem duabus comitatis virginibus, quæ Chri-
ſti militem ſermone doctiſſimo hortabatur;
virgines verò illæ accenſo igne, corpus ejus
dem dulciter calefactum pretioſo quod deſule-
rant unguento ſua uiter unxerunt, & priſtinæ
incolumitati illico reſtituerunt hæc in vita e-
juſdem S. Gulielmi c. 19. & 20. apud Surium
die 10. Februarij.

*Deipara
imago pro-
prio ſibi
deuoto ſa-
crificio
ſacrum
recipit.*
Eſt quoddam municipium Aurelianenſi
Civitati proximum, quod Aue non nuncupa-
tus, ubi Eccleſiam in honorem B. Virginis Ma-
riæ ciues adificauerunt. Qui cum aliquando
obieſſi ab hoſtibus intra oppidum gement,
magis in Dei Genitricis Mariæ, quam in viri-
bus proprijs confidentes cum parvulis, & mu-
lieribus Eccleſiam petierunt, & imagini ſan-
ctæ Virginis deuotè affluſerunt, cordis, & oris
clamore ejus auxilium depoſcunt. Completis
que precibus lacrymoſis redeuntes imaginem
ſecum deſerunt, & ad tutelam ſui, ac terrorem
hoſtium in porta ſtatuunt. Quidam autem ex
ciuibz ſtans in portæ cuſtodia poſt imagi-
nem, mittens in aduerſarios jacula, magnam
fragorem de hoſtibus faciebat. Hunc latentem
quidam hoſtium aſpiciens: *Nequiſſime*, inquit,
*mortem non effugies, nec jam tibi ſubvenire po-
teſt.*

*res effigies, niſi portam deſerens, urbem aperire ſe-
ſtines.* Cumque vibraſſet hoſtis jaculum in ci-
vem illum ſagittarium, mirabile dictu, imago
genu erexit, & jaculo ſe objiciens, illud excepi-
t; neque hominem ſibi deuotum ab imminenti
periculo deſendit. Qui gaudens per Virginem
ſe mirabiliter liberatam ſtatim ſagittam in ad-
verſarium diſigit, blaſphemum deſecit, diſper-
ſus per ora populi rumor, facti miraculi ad
hoſtes quoque pervenit. Tum clamat ab om-
nibus, quod ſancta Dei Genitrix pugnare pro
ciuibz loci illius. Audientes hoc hoſtes ſupore
ſimul, & tremore perterriti arma proſiciunt, paci
annuunt, Eccleſiam Domine noſtræ adeunt, &
magna donaria offerentes de cætero ſe nihil
loco illi nocituros ſub teſtificatione promit-
tunt. Uique in hodiernum diem imago illa
permanet in eodem loco jaculum adhuc ge-
rens in poplite erecto: hæc Vincentius in ſpe. Vincentius
hiſt. lib. 7. cap. 83.

*Beluacensis
Deuota
B. Virg.
mulier per
eam ab in-
ſidijs, quod
ſibi dan-
tæ pariter ad
eripit.*
27 Miles quidam opibus ac diuitijs pollens,
cui uxor erat in primis pudica, ac Deiparæ ob-
ſequijs impenſè addicta, cum bona omnia ſua
prodegiſſet, eo redactus inopiæ eſt, ut egerè
cæperit. Cum que ſolemniſ quidam adventa-
ret dies, quo die multa dona elargiri conſueue-
rat, nec jam haberet unde alijs quicquam daret,
quare præ pudore, ac verecundia nemorum
ſecellus, ac latebras tantisper, dem dicta ſolen-
nitas præteriret, expetijt; quo ſuæ egeſtatis in-
commoda deploraret, & verecundiæ conſule-
ret ſuæ. Cum ecce tibi teterimi oris eques re-
tro paſſiter inſidens equo ſciſcitatus triſtitia
cauſam ex homine, cum omnia ab eo didiciſ-
ſet, promittit, ſi impetrata faciat, ſe diuitias
multo plures ei daturum; accepit ille conditio-
nem, tunc eques: *Abeas*, inquit, *domum tuam;*
& in tali loco (centum autem quendam deſi-
gnabat locum) *exquiras, ubi tot auri, argentiſque
pendera plurimum pretioſorum lapidum inuenies;*
*tu verò facies, ut tali die conjugem ad me tuam
huc adducas.* Domum miles reperit: quas per-
quirebat diuitias ex Satanæ præſcripto inue-
nit: mox rediit fundos, emit domos, ſervos
comparat; & cum præſtituta dies appropin-
quaret, conjugem accerſit ſuam, monet ut e-
quum concedat ſecum, iter aliò ſacturam
illa quæ ſui imperium detrectare non aude-
bat, Deiparæ ſe deuotè commendauit, & poſt
virum abnecepit: jam longè proceſſerat,
cum quidam Eccleſiam offodens in viâ, ex
equo repente deſiit, templum ingreditur, viro

ad fores præstolante. Dum verò Virgini beatissima se commendavit, somno ibidem subito corripitur. Interim Deipara Virgo specie, habitu, cæteris denique omnibus matronæ conlopitæ consimilis, foras exit e templo; equum conscendit dat in viam sese cum milite, qui suam raptus uxorem ad conditum cum ea locum pervenit. Hic ecce impostor diabolus, tametsi primò propter eo festinaret, mox tamen appropinquans infremuit, ac propius accedens præ timore non ausus. Absterre, militi dixit. Hominum infidelissime quid mihi sic illulisti? hæcine pro tantis in te collatis beneficijs mihi rependis? tu enim in conjugis, quam perieram, locum, Dei Genitricem substituiti. mihi quæ adduxisti: à tua enim conjuge pro illaris mihi injurijs pœnas repetere cupiebam; tu verò hanc adduxisti, ut me torqueat, & in infernum detrudat. Tunc Deipara sanctissima (neque enim præ timore, & admiratione loqui quicquam poterat miles) nequissimum spiritum objugavit, quod Mulieri sibi devotæ nocere præsumpsisset, eumque in inferorum carcerem abire iussit, edixitque pro potestate, ne quid in posterum nocementi inferre audeat ijs qui sui student obsequio, ac pietati: ille verò magno ejulatu recessit mox Militem, qui cum magno sensu doloris ex equo desiliens ad ejus sese pedes abjecerat, graviter increpans ad suum jubet uxorem, (quæ adhuc in Ecclesia divinitus conlopitæ dormiebat) redire: cum ea domum repetere; omnesque dæmonis divitias confestim abicere. Fecit is, quod est iussus. Conjugi, quam somno excitavit, ordine narravit universa, dæmonis divitias abiecit, & quoad vixerunt ambo in sanctissimæ Virginis, à qua innumera bilibus postmodum divitijs aucti sunt, parrocinio & clientela perstiterunt. hæc Iacobus de Voragine in festo Assumptionis B. Mariæ. hujus exempli meminit S. Antoninus 4. par. titu. 15. cap. 32. §. 2. & Specul. Exempl. dist. 3. num. 61.

Iacobus de
Voragine.
S. Anton.
Spec. Ex-
plor.

De tertio beneficiorum genere, quod est peccatores ad poenitentiae Sacramentum perducere.

POENITENTIAE SACRAMENTUM

complures Deipara ope sunt
consecuti.

²⁸ Monachus **M**onachus quidam Cisterciensis gravia quædam peccata ante conversionem

commissa propter erubescensiam neque in seculo, neque in Monasterio confessus erat; cumque infirmatus ad mortem seculi jaceret, vidit duos terros spiritus in angulo domus complorantibus cachinnantes, atque ad invicem dicentes: Cras hora tertia deducemus cum magno gaudio animam hujus ad infernum. mox infirmus tremere cepit, atque pallefcere maxime propter remorsum conscientiae. Pavens ergo, & circumspiciens contemplatus est in angulo opposito Matronam pulcherrimam dæmonibus cachinnantibus sic respondentem: Nolite, nimis gaudere, ego illi dabo consilium, qualiter dentes vestros euadat: visione disparente Monachus Priorem vocavit, cui omnia sua peccata meritis B. Mariæ Virginis adjutus plenè, ac devotè confitens, sacra Eucharistia munitus, & oleo sacro inunctus, hora à dæmonibus prædicta sub spe veniæ spiritum exhalavit. Cæsius lib. 7. c. 9.

Cum duo pauperes Parisijs collecti fuissent in hospitali, quod situm est ante Deiparam in oratorio in paradiso. Viro cuidam religioso ejusdem hospitalis ministro, ipsa Virgo benignissima, cui cura est de omnibus, apparuit dicens: Bone pater vide, ut diligentia, ac custodia custodiantur illi duobus pauperibus, qui in periculo sunt, & dæmones cum multa sollicitudine circumstant, quomodo eos noceant. Quod cum indicasset Sacerdoti, & ille eos semel, ac secundo ad emundationem conscientiae hortaretur, nec proficeret: tandem subiunxit: Miseri ego novi vos esse in peccatis gravissimis, citroque moriemini, & nisi confessi fueritis, intrabitis gehennam, pœnis æternis cruciandi. Illi verò territi, & quod credilibus est precibus beatæ Dei Genitricis Mariæ illuminati, peccata sua confessi sunt, moreque Christiano decedentes, dæmonibus luctum, & sanctis Angelis gaudium fecerunt in cælo. Cæsius lib. 7. cap. 10.

²⁹ Matrona quædam religiosæ valde conversationis, licet maritali vinculo teneretur: tamen ieiuniis, orationibus, elemosinis, cæterisque religiosis actibus insistens, in divitiis habitu seculari, vitam regularem quodam fieri, modò ducere videbatur. Verum piaculum matronæ quoddam in adolescentia commissum præni quaerens erubescens nemi confessa est; quod quæ praeterea autem confitebatur, ita confessionem clauderebat: De omnibus peccatis meis, quæ modo illi præni,

protuli, & qua non protuli, culpabilem me fateor coram Deo, & vobis: quæ verba cum in linguis confessionibus iteraret, trahebat ex immo cordis longa suspiria, & tota protinus in lacrymas soluebatur: quod cum per annos plurimos iniformiter ageret, Sacerdos ut erat pius de ipsius, quare multis argumentis id ab ea elicere curavit, sed cum nihil proficeret, monuit eam vicini Monasterij Cluniacensis (sic enim habet Vincentius Belvacensis) adire Priorem, eique tanquam viro sanctissimo suam conscientiam totam aperire. Cum ergo mulier ipsum Priorem adisset, nihil aliud ei dixit. Factum est autem, ut infirmata, & minime confessa moreretur, & diutius mortua iacuit, donec filia de alio remoto vico, ad maternas exequias vocata adveniret: quæ cum tandem concito gradu magnis eiulatibus advenisset, foemina, quæ defuncta erat reuixit, & filiae fletui ait: Nolite timere filia, quoniam miserante Deo reuixi, eaque iubente, Sacerdos properè accessit, & secedentibus oculis contagium venenosum per confessionem emittitur, atque diluitur. Postea confluentibus populis ad tantum miraculum, ipsa mulier inestimabilis gratia Dei in se facta, relictis, & pionuntiatrix effecta: rei ordinem cunctis exposuit, qualiter per interventionem piissimæ Dei Genitricis liberata fuisset: Ego, inquit, miserabilis peccatrix coram oculis hominum propter religiosam conversationem, quam prætendebam, stare videbar, sed eorum Deo in ruina mortis iacebam: constituit enim Deus in Ecclesia homines per confessionem saluare. Ego verò licet de cæteris peccatis puram confessionem facerem, tamen quoddam graue peccatum nulli vnquam sum ausa confiteri, propterea opera bona, quæ faciebam instructuosa mihi reddebantur: verum tamen eundem lapsum meum singulis ferè diebus beatissimæ Dei genitricis coram ipsius altari, vel imagine, seu vbicumque poteram, poenitendo, lugendo, ipsius misericordiam miserabili quærimonia implorabam ne me pro hoc peccato meo pateretur æternæ damnationis sententiæ subiacere. Postquam autem mortis debitum solui, protinus à malignis spiritibus vndique vallata crudeliter rapiebar, impellebar, discutebar, & cum amantissima exprobratione peccati mei, ad inferni supplicia trahebar. Itaque omni auxilio,

& consilio destituta recordata sum, quod hoc ipsum peccatum meum, pro quo iustam damnationis sententiam excipiebam, beatissimæ Dei Genitrici Mariæ eiulando frequenter confiteri solebam, & continuo modicum spei aliquid concepiens, ipsam matrem misericordiam, & vnicam spem miserorum, ne me miseram in summo necessitatis articulo constitutam dereliqueret, votis magis, atque suspirijs, quam verbis orabam. Nec mora, eadem consolatrix, & protectio omnium ad se confugientium, tanquam Stella Matutina, & fulgor meridianus adueniens, teruit, & increpauit demones qui mihi iludebant, quod suam ancillam inuadere præsumpissent, iussitque quanto citius deponere prædā ibique dimittere eam donec à Domino egredere sententia, quid inde fieri deberet. Cumque dicto citius paruissent nequam spiritus, ipsa Mater misericordiam accedens ad filium, enixè orauit pro me: cui Dominus Nocti dilecta Mater, quod sine confessione saluari non potest quisquam: sed quia fas non est, ut pro quavis petitione repulsam à me patiaris, & extra carnem locum confitendi, & poenitendi non est, placet, ut hæc anima proprio corpori reddita, quod male deliquit & peius apud se retinuit, humiliter poenitendo confiteatur, statimque reducta, debito tandem ordine misericordiam consequatur. Mox itaque Domino imperante, & piissima Domina nostri sollicitè procurante, missus est ad me Angelus bonus, qui de omni expectatione maiorum spirituum eripiens, proprio corpori sicut cernitis restituit. Nunc ergo confessione perfecta tempus est, ut abeam minime iam reditura: sed in æternum Dei misericordiam cantatura, qui me licet indignam tremendo suo iudicio eadem misericordia præueniente, & subsequente tam dignanter subtraxit: cum hoc illa dixisset, caput se retro reclinavit, & signo crucis se muniens, spiritum exhalauit. hæc ex libro de viris illustribus Ordinis Cisterciensis apud speculum exemplorum dist. 3. num. 46. Idem exemplum refert Vincentius Belvacensis in spec. histor. lib. 7. cap. 11. 7. idque in Testamento Lingoniensi accessisse, eamque post confessionem sacra Eucharistia percepta obtulisse scribit:

Alia quoque insignia, quæ ad hoc genus spectant, exempla habes in fine.

De

*Speculum
Exemplorum
viii.
Vincentius
Belvacensis*

De quarto beneficiorum genere, quod est à certo interitu seruare.

MVLIER AB IMMINENTI NECE

per Deiparam erepta ex Sigeberto.

³⁰ *Ad ignem damnata mulier per Deiparam incolumis seruat.*
Mulier quædam ex Sigeberto in Chronica circa annum Domini 1094. non procul ab urbe Laudunensi propter sui generi necem, quam à duobus viris eidem inferendam curauerat, ad ignem damnata, cum ad supplicium duceretur, forte per Deiparæ Templum transiens, in eo Virgini magna fiducia supplicauit; seque totam eius patrocinio commendauit; mox in magnum, ac vehementem ignem semel, atque iterum coniecta; Dei, & Virginis beneficio, neque ipsa, neque eius vestimenta ab eo quicquam læsa sunt: quare ipsa una cum populo ad idem Virginis templum, non sine ingenti hominum admiratione Deo & Virgini gratias actura venit, tantumque miraculum ad Virginis inuocationem gestum communi lætitia est celebratum. de hoc etiam Vincentius in spec. hist. lib. 25. cap. 90. & Baronius tom. 12. ad annum 1094.

*Vincētius
Beluacēsis
Baronius.*

MILES DEIPARÆ BENEFICIO

à fornacis incendio præseruatur.

Deuotus B. Virginis Miles ab instanti nece per eam liberatur.
Miles quidam Regi charus morti proximus, filio, quem vnicum habebat, inter alia impensè commendauit Primum, Missam ut quotidie integram audiret. Secundum, ut Deiparæ pietati studeret, ac virginitatem coleret, vel saltem à fornicatione cauere. Is ergo parentis demortui dignitatem apud Regem consecutus patris monita fideliter, ac studiosè seruabat: ideoque omnibus charus erat. Verùm cum ab æmulo quodam, apud Regem, suspecti in Reginam amoris crimine, per inuidiam accusatus esset. Rex leuissimo indicio nimis credulus, ijs, qui laterum, calcisve fornacem curabant, præcepit ut primum quemque à se sequenti die ad eos missum in fornacem ignis projicerent. Rex ergo mane iussit innocentem militem ad fornacem pergere, & apud fornacis magistros Regis præceptum vigere. Is digressus à Rege, audito campanulæ signo in Ecclesia, quæ in via occurrebat, ad eam diuertit; Missam de more auditurus, vel iuxta

parentis consilium oraturus. Cumque preces ad Deiparam fudisset, ei que animam cum corpore, suam item virginitatem commendasset. Mox etiam Dei nutu ad horam obdormiuit: interea æmulus ille à Rege impetravit, ut eius nomine ad fornacem accederet, intellexeretque num Regis imperium executi fuissent. Quò cum contento cursu eques peruenisset, quæ fuit ab eis num Regis edictum perfecissent. At ij non perfecimus, inquit, sed absque mora perficiemus; atque arseptum hominem frustra reclamantem, & euilantem, ac negantem esse se hominem illum, qui ex Regis esset sententia comburendus, in ignem coniecerunt. Haud ita multo post subsequitur innocens miles, cognouitque à ministris præceptum Regis iam planè perfectum. Atque ea quidem omnia cum Rex ordine intellexisset, simul etiam didicisset, qua occasione innocentis ille diutius substitisset, æmulus verò igni absumptus esset; Dei quidem providentiam, & militis innocentiam admiratus, arctiore eum complexus est studio, hic verò Deum laudibus effert; in Dei, ac Deiparæ obsequio deuotus persistit, & tandem migravit Speculum ad Dominum. Hæc in speculo exemplorum exemplis, distin. 9. num. 233. Idem ferè habet Bernardus de Busto 2. par. Rosar. serm. 13. par. 3. lit. H. nus de de habetur etiam in serm. discipuli. 48. de Sanctis. 110. serm. Ludouicus Granatenfis 2. part. catech. cap. 27. ne digressus, 10. idem ferè refert contigisse in Lusitania in Lud. Grana familia cuiusdam Reginae sanctitate in multis clytæ.

De quinto beneficiorum genere, quod est à multiplici vitæ discrimine eximere.

COMPLURES DEIPARÆ OPE VITÆ discrimine exempti.

³¹ *Neapolitanus tenui re, sed magna religio: qui quid ne erga B. Virginem fuit. Is anno 1579 inter ab inimicis inciderat in armatos inimicos, à quibus rursus quam tumultuosissimè circumventus, ex Laurentio debatur ad necem. Iam vulneribus confectus haud procul exitio aberat: nec quisquam opem misero ferebat; & illi animis armisque infesti non prius cædendi finem facturi erant, quam penitus extinctum cernerent.*
 Ambro.

*Turcell
Euan
gio qu
Laure
na Virg
nie op
eripit*

*Vota
ta opp
ne non
ut N
chus a
pacta*

Ambrosius ergo media iam in morte Laureranam Virginem venerabundus inclamat. Nec frustra missæ preces. Ex templo è seuentium manibus diuina vi ereptus presentem interitum euadit. Ipsemet (Quod postea narravit) sublimen inde se diuinitus auferri sentit ad tellus iactum : ubi exceptus à notis exanguis, ac lemanimis desertur domum : nec tamen vitæ discrimen euasisset, nisi nouam in eodem periculo B. Mariæ sensisset opem. Duodecim numero acceperat plagas, plerasque mortiferas, quibus inspectis medici de eius salute penitus desperarant. At ille celestis opis modo expertæ memor, tantum miraculum haud frustra esse credidit. Itaque vnde auxilium aduersus tela inimicorum aduerat, indidem medicinam vulneribus sperare coepit. Ecce nouum miraculum : B. Virgo impensius, ab illo implorata, celestem plagis repente facit medicinam. Ego ille omnium opinione mortuus, repente sanus vegetusque surgit è lecto. Lauretumque profectus vota perfoluit. illustre Lauretani auxilij documentum ; bis quippe vno tempore à media morte reuocatus. Proinde à notis, ignotisque non iam Ioannes Philippus appellabatur, sed Lazarus rediuius. hæc Turfelinus lib. 4. hist. Lauret. cap. 28.

Turfellin.
32 Paulus Genuensis Nauarchus nobilis fuit, is è Gallia Narbonensi Genuam reperebat, cum subito foeda exorta tempestas, naufragio intentato, iacturam omnium mercium facere eum subegit. Cæterum procella nauim pertinacius vigente, ingens omnium animis terror incessit. Itaque vectoribus, nautisque dilabentibus, vt salutem natatu peterent, solus ipse mansit in nauì, quam æquæ, ac se ipsum saluam vellet, fortunarum scilicet suarum capus. Onerariam ergo illam suam plenam fluctibus cernens, effusus in vota, & sibi, & nauì Lauretanam inuocat Virginem. haud frustra ea inuocatio, & vires illi, & animos addidit. incredibile dictu, ingenti vi moliens velum solus ipse subleuatur, ac veluti suas preces auditas esse sentiret, nauigium vndis exhaustis conatur. Inter hæc tempestate sedata, nauis ventis, ac B. Virgine obsecundante Genuensem tenuit portum, haud minore ipsius admiratione, quam aliorum, qui onerariam ingentem semiplenam fluctibus vno nauarcho nautarum omnium munera exequente ad portum appulsam videbant. Attamen Paulus voti compes segnior, quam par erat, in voto reddendo

fuit : siue aptius subinde tempus expectans, siue alia huic negotio prouertenda ratus. Nec mora diu impunita. Verrente anno eo ipso die (vt tempus beneficii pariter, ac delicti eum admoneret) eadem vectus nauis cum paruo filio fecit naufragium. Perculit repente ægrum animum memoria vitati nuper B. Virginis ope periculi, & voti peregrinationis omiffæ. Igitur effusus lacrymans à Deo veniam exorat, expertamque Lauretanæ Virginis sibi, ac filio exposcit opem, veteris voti religionem voto sanciens nouo. Nec frustratæ sunt eum preces. filiorum inter vndas quæritans, saluum reperit, sublatumque in humeros per ingentem agitati maris tractum natans, ad terram transiit incolumem. cæteris vectoribus, nautisque inter fluctus hæstantibus, obrutisque vt aliorum clades celeste donum illustrius faceret. Ille igitur, vt atrigilittus, sua, & filij ex præfenti exitio recepti salute lætus, B. Mariæ secundum Deum gratias agit, quæ votum frustratæ nō sit hominis votum frustratæ è vestigio precario, mendicæque cibo se, paruumque filium sustentans, ad Lauretanam venit ædem. hæc Turfelinus lib. 3. hist. Lauret. cap. 26.

Melido quidam fuit è Vasto vrbe Samnitium cuius vxor, & filia graui diuturna que febri pariter afflata iacebant morti proximæ. Iamque sacris candelis ad capita earum de more accensis, simul ambæ agebant animam, cum Melido, qui vtramque vnicè diligebat, vltima experiri statuit. Igitur dolore ardens procumbit in genua, & manantibus vbertim lacrymis, Lauretanæ Virginis opem implorat ; supplicationi votum addit, plurimum in Deiparæ benignitate spei reponens. Et spes nequaquam eum fefellit ; mira res, repente coniux, & filia periculo exemptæ, paucisque diebus persanata. Inde à Melidone Lauretum adductæ, vota pro ipsarum salute suscepta. Deiparæ Virgini reddiderunt anno 1559. hæc Turfelinus lib. 4. hist. Lauret. cap. 29.

De sexto beneficiorum genere, quod est in rei familiaris inopia subleuare.

DEIPARÆ BENEFICIO ANNONA
egentibus Monachis subministrata, ex Gregorio Turonensi.

33 **M**onasterium Deiparæ est valde magnum in Ierusalem, non modicam habens

Turfellin.

Infirmi duo per Lauretanam Virginem valitudine restituti.

Vota oblata opportune non soluitur.

*Monachos
Deipara
ferre opē.
Greg. Tu-
ronensis.*

bens congregationem in quodam loco, deuotio populi saepe plurima confert: verum etiam Imperatoris iussu ibi non minima largiuntur. Accidit autem quodam tempore, ut præ penuria egestatis valde eis victus necessaria deficerent cumque Monachorum Congregatio vna, atque alia die refectionis alimoniam non caperent, accurrunt ad Abbatem, quibus ait Abbas: Oremus fratres dilectissimi, & Dominus ministrabit nobis cibum: nec enim potest fieri ut deficiat triticum in Eius Monasterio, quæ frugum vitæ ex Vtero pereuntem intulit mundo. Quibus vigilantibus nocte tota, ac psallentibus, mane orto ita reperiunt cuncta horreorum habitacula ita repleta tritico, ut vix vel ceserari ostium posset. Accepto autem cibo gratias egerunt Deo. Post multos verò annos iterum deficiente cibo, clamauerunt Monachi ad Abbatem, qui ait: Vigilemus, ac deprecemur Dominum, & forsitan transmutere dignabitur alimenta. Denique prosternuntur ad pavementum templi. Vigilantes itaque noctem in Psalmis, hymnisque & canticis spiritualibus, cum se post matutinas somno dedissent, venit angelus Domini, & posuit super altare multitudinem innumeratam: auerant enim ostia ædis obserata. Exsurgente autem mane Abbatem cum Monachis ad celebrandum cursum, viderunt multitudinem auri super altare. Et ait Abbas custodi ædituo. Quis perfectorum huc ingressus est, qui hæc detulit? respondit. Post egressum vestrum nullus hic hominum accessum habuit, sed ostij clauem munitam retinui, & mecum habui, donec surgeres ad commouendum signum. Tunc stupens Abbas cum Monachis munus cæleste intellexit, gratiasque Deo agens, collegit, comparatisque victui necessarijs, plebem creditam effluenter refecit. Nec mirum, si B. Virgo sine labore suis protulit victum, quæ sine coitu viri concipiens, Virgo permanfit & post partum. hæc ex Gregorio Turonensi lib. 1. de gloria martyrum, cap. 11.

MERCATOR AD INOPIAM REDACTUS, sub Deipara fideiussione pecuniam à ludæo accepit, quam ope Deipara præscripta die restituit, ex Dionysio Carthusiano.

*Imago
Deipara*

34 **C**onstantinopoli quidam Mercator diues, & iustus ad tantam devenit inopiā,

ut à quodam Iudæo sibi postulauerit mutuari pro pecunia, dicens: Dabo tibi fideiussorem meam sanctam Mariam, & eius Imaginem; quod die designato tibi persoluar. Accepit Iudæus à Mercatore sanctam Mariam esse post Deum primum quidem spem Christianorum. Perrexit ergo Iudæus mercator cum pecunia in Alexandriam, & ita talis fra annum multas valde ibi acquisivit pecunias: Cumque die statuto imminente non posset reuerti, posuit pecuniam persolvendam in reposito ad hoc apto. scriptum quoque nat. annulo suo signatum tale apposuit. Suicipe Abraham pecuniam quam mihi accommodasti. Et nocte diei, quo fuerat pecunia persoluenta, posuit repositorium illud supra mare, rogans Virginem piā, ut repositorium illud ad Constantinopolim, atque ad manus præfati Iudæi dirigeret. O magna fides viri, sed maior gratia Virginis sacræ: Nam ipsa dirigente repositorium illud per tanta maris spatia vna nocte peruenit vique ad litus Constantinopolitanum. Porro Iudæus pro pecunia sua sollicitus mane exiit ad litus si forte aliquam videre posset Navim de Alexandria venientem; & ecce vidit repositorium applicari ad litus: quod sumens, ac titulum legens, accepit repente pecuniam. Et quoniam nullus affuit, eam abscondit; redeunteque mercatore nomine Theodorico Iudæus petijt debitum sibi solui. Respondit Mercator se illud sibi misisse, sed Iudæus negavit se accepisse, Causa autem ad Iudicem deducta, Iudex distulit, ut Iudæus coram fideiussore, videlicet sanctæ Virginis imagine iuraret se non accepisse illam pecuniam. quod cum Iudæus coram cunctis iuraret, sermo ab imagine prodijt, dicens, Mentiris, quoniam repositorium cum pecunia accepisti, & abscondisti. Tunc confusus Iudæus totam rei veritatem aperuit, seque Christianum fieri postulavit. Quibus cognitis plures Iudæi facti sunt Christiani. hæc Carthusianus serm. quarto in Assumptione B. Virginis Mariæ. Idem exemplū paucis mutatis habet Vincentius in speculo hist. lib. 7. c. 32.

De septimo beneficiorum genere, quod est
sterilitate laborantes prole
donare

ALIQVI STERILITATE LABO-
rantes filios, eorumque sanctitate præclaros Deipara
mihere susceperunt.

Mariana 35 Sancti Ildesonsi Archiepiscopi Toletani
Sterilis S. parentes post longam multorum anno-
Ildefonsi rum sterilitatem Deiparæ beneficio filium
mater vo- sunt adepti, quod Mariana libro 6. de rebus
ta B. Virgi- Hispaniæ, cap. 10. habet his verbis: Stephan-
ni dicato nus pater Ildesonsi filij susceptam vitæ ratio-
conceptu. nem (quippe qui monasticum habitum indu-
erat) ægrè ferens, probavit tandem hortatu
potissimum uxoris post longam sterilitatem a-
firmatus precibus à diuino numine impetratū
Virginis matris obsequijs debere, quæ se religio-
ne implicasset, si voti cōpos esset facta sic ille.

Apparet S. Stephani Iunioris præclarissimi Christi
Mariana martyris parentes cum duas filias genuissent,
tri S. Ste- mascula tamen prole carebant, quod molestè
phani lu- ferentes, eam à Deo assiduis precibus obnixè
novis mar- petebant, præsertim in Deiparæ Templo Blā-
tyr ei signa- cernis in Vrbe Constantinopoli sito. quadam
sciturum, autem die eius mater Anna coram Deigenitri-
quem sibi cis imaginē, si masculam prolem conseque-
deuenerat retur, Christo Domino eam conferraturam
filium, pro- promissit: mox somno correpta, foeminam
mittit. præstantissima forma cernit, quæ ipsius pe-
dem vellicans. Abi inquit, in pace mulier: est
enim tibi in vtero filios quem postulasti. pos-
tea autem maturè in lucem edito filio. con-
fessum velut præludium pactorum iniens, ad
Blacernense templum vnā cum marito profi-
ciscitur; eumque illi, cuius beneficio acceptum
ferebat, dicat: qui postea religiosum in-
stitutum complexus pro culto sanctarum is-

Damasce- nus. Cum Blanca Gallie Regina sanctissima
Surius multos iam annos cum viro vixisset, nec vllā
Martiro- ex eo (quod satis ægrè ferebat) prolem sulce-
logi Rom. Rosarij B. pisset, rogauit S. Dominicum Ord. Prædica-
Ster la- torū institutorem per id tempus in Gallia de-
tentionis est gentem, vt prolem sibi à Deo impetraret: at vir

Blanca Gal 35 Cum Blanca Gallie Regina sanctissima
lia Regina multos iam annos cum viro vixisset, nec vllā
postquam ex eo (quod satis ægrè ferebat) prolem sulce-
Rosarij B. pisset, rogauit S. Dominicum Ord. Prædica-
torū institutorem per id tempus in Gallia de-
tentionis est gentem, vt prolem sibi à Deo impetraret: at vir

sanctus Reginæ suavit, si prolem expeteret, vt
maximo animi ardore & contentione Deipa- *addicta ff-*
ræ Psalterium, seu Rosarium, & pronuntiaret *lium com-*
ipsa, & alijs quotquot posset, distribuendum *cepit.*
curaret; modum insuper, ac rationem eius re-
citandi traderet, speraretque præpotentem
Deum Deiparæ patrocinio, ac eorum, qui
Rosarium recitarent, precibus, omnibus eius
votis satisfacturum. mox Regina Rosarij pro-
nunciandi modum addiscit; docet; ac toto
Galliæ Regno promulgandum diligenter cu-
rat. Cumque piæ exercitationi insisteret, di-
uina benignitate facta voti compos Ludoui-
cum peperit, qui deinde Galliæ Rex sanctita-
te præclarus, pluribus illustribus miraculis, San-
ctorum Cathalogo est adscriptus. ita Ferdinandus
de Castiglio in Chron. Ordinis Prædicato- *Ferdinan-*
rum par. 1. lib. 1. cap. 7. *Castiglion-*

S. Albertus Carmelita ex parentibus, qui *De S. Al-*
sex supra viginti annos in sterilitate vixerant, *berto Car-*
voto Deiparæ nuncupato, procreatus est; quæ- *melita.*
admodum vberius diximus capite 35. *cap. 5.*

37 Ad hoc genus beneficiorum, quo parentes
steriles Deiparæ fauore prolem sunt adepti, re-
uocare possumus illud, quo de Roberto pri-
mo Cisterciensi Abbate, viro sanctitate claris-
simo litteris proditum est, cuius matri cum *Apparet*
adhuc eum gestaret in vtero, Deipara semel, *Deipara-*
atque iterum per quietem apparuit; aureum *matris Ro-*
manu præferens annulum, dixitque ei: O *berti Ci-*
Ermgardis (hoc ei nomen erat) volo filium, *sterciensis*
quem gestas in vtero, mihi hoc annulo des- *Abbas*
ponsant: expletis igitur diebus Ermgardis fili- *sibiq; filiū,*
um enixa. Robertum vocauit. Is porro quin- *quem illa*
to decimo suæ ætatis anno apud S. Petrum de *in vtero*
Cella regulari suscepto habitu, totum se Dei *gestabat*
Deiparæque mancipauit obsequijs; qui postea *desponsan-*
primus Abbas Molismensis, primus item Ab- *dum pra-*
bas extitit Cisterciensis cœnobij, ex quo deinde *dicis*
Ordo ille sub Deiparæ patrocinio magno
Ecclesiæ bono per S. Bernardum Virginis stu-
diosissimum valde est propagatus: tandem S.
Robertus anno ætatis 83: migravit in Cœlum
hæc in vita eiusdem apud Surium die 29.
Aprilis.

Huc etiam spectare videtur, quod de S. Bri-
gitta femina diuinis Reuelationibus inclita
narratur, quā periculosè, quandoq; in par-
tu laborantem, matrona quædam albo se-
rico amictu induta ad eam ingrediebatur
singula decumbentis membra palpan-
tumque rursus ex ea egrederetur, mox
Ttt 2 sine

Surius.

S. Brigitta
in partu
laborans à
Deipara
iuuatur

sine ulla difficultate fecerum edidit. Non dubium quin B. Maria fuerit, sicut ei postmodum per reuelationem indicauit. ex eius vita apud Surium die Iulij 23.

De octauo beneficiorum genere, quod est à persequutionum molestijs eripere.

CISTERCIENSIVM ORDO IN SVA

*immunitate ab Innocentio III. Deipara
monitu conferuatur.*

38 MEMORABILE est illud, quod de Cisterciensibus ab imminente quadam tribulatione singulari Deiparæ beneuolentiæ significatione liberatis, Cæsarius lib. 7. cap. 6. narrat his verbis: Tempore illo, quo Balduccinus Comes Flandriæ cum cruce signatis Constantinopolim expugnauit, D. Papa Innocentius Ordini literis suis mandauerat, vt quadragesimam partem omnium rerum suarum mobilium in succursum terræ sanctæ transmitteret. Ordo uero priuilegijs sibi ab eius antecessoribus indultis innitens, ne libertatem concessam, vertere videretur in seruitutem, tam grandi exactioni subiacere non acquieuit. Vnde Innocentius furens, in tantum Ordini indignabatur, vt dignitatibus secularibus indulgere proponeret, quatenus possessiones Ordinis sibi usurparent. In proximo generali Capitulum orationes iniunxerunt. Hoc etiam adijcens, vt à capite quadragesimæ nudis pedibus de capitulo exeuntes septem Psalmos cum Litania cantarent: quod & fecimus. Interim beata Dei Genitrix Virgo Maria, cuiusdam religioso nomine Reinero, iam dicti Innocentij confessori apparens, in hæc uerba eidem mandauit: Tu Ordinem Cisterciensem, cuius Aduocata sum ego, destruere conaris, sed non præualebis: & nisi citius de tuo malo proposito resipiscas, ego te, & omnem potestatem tuam conteram. Huiusmodi nuncio Dominus Innocentius audito, sciens Reinero virum esse sanctum, ac veracem, timuit, in tantum de concepto peccato poenitens,

vt Ordinis priuilegia roboraret. hoc adijcens, vt primo omnium negotia Ordinis in curia expedirentur: quam indulgentiam cum tam sua bulla, quam omnium Cardinalium subscriptionibus confirmaret, & vnus tantum nigri Ordinis Cardinalis contradiceret, ita in illum exarsit, vt statim eum amouere minaretur. Cumque hæc in proximo Capitulo Patribus nostris innotuissent, Christum, cuiusque Genitricem Virginem Mariam de tam inopinata mutatione glorificantes orationes inuictas cum gratiarum actione dimiserunt. hæc Cæsarius.

Cæsarius.

CISTERCIENSES AB EXILIO

*per Imperatorem intentato
renouantur.*

39 ET sanè idem Cisterciensis Ordo sanctæ Abbatissæ Apostolicæ communionem nulla Imperatorum eam prosequendum habita ratione fideliter retinebat. quod ex subiecto exemplo, auctore eodem Cæsario lib. 2. ex Cisterciensibus cap. 19. cognoscere licet. Tempore, inquit, schismatis, quod fuit inter Alexandrum, & Callistum sub Frederico Imperatore, qui eiusdem schismatis auctor erat, & defensor, Antiphonam compellebantur omnes Ecclesiæ per vniuersum Orbem Romanum literis Imperialibus Magni iurare fidelitatem, & obedientiam Callisto, quem ipse Papam creauerat, resistentes uero ex illius exhortatione fuissent conuentui de Hemmenode, & fratres vnanimi consilio dicerent, se nequaquam velle recedere ab unitate: præcepit enim eis, vt celerius exirent de Romano Imperio. Viri illi virtutis, diuinum timorem minis Regijs anteposcentes, cum iam res suas, & vestimenta sarcinassent, ordinatque fuissent in diuersas domos Regni Francorum, dicebat vnus eorum venerabili Sacerdoti Dauid Monacho ibidem; Pater ignoras, quia omnes migrabimus de loco isto? Ita enim intentus erat cœlestibus, vt quid in exterioribus ageretur, prorsus ignoraret: cui cum miranti, & interroganti causam, ille negotium totum explicaret, maximam in Domino habens fiduciam, vir beatus respondit; Confortamini fratres, non enim deseruit Dominus sperantes in se; Antiphonam, quæ in nocte dicitur super Magnificat fortiter, & cum lacrymis cantate, & Dominus consolabitur vos.

erat

erat autem Dominica ante Aduentum, in qua Antiphona est super Magnificat: *Qui exalorū conuincit thronos, & abyssos inuincit, terram pugno concludit, exaudi nos in gemitibus nostris.* Ipse uero sanctus intrans Oatorium, effudit animam suam in oratione cum multis lacrymis diuinam interpellans clementiam. Accuiescentes ejus consilio fratres eandem Antiphonam tanto intentius cantabant, quanto fortius cantantes angustia premebat, & ad eantandum incitabat. Flexus pius Dominus lacrymis seruium suorum, Imperatoris cor mutauit, & missæ sunt literæ sub festinatione, ut manerent, orenique pro Imperio. Ex his poteris colligere, quam efficaces sint in auri- bus Dei lacrymæ contritionis. hæc Ca-
sarius.

*Alia simi-
lia exem-
pla*
Cap. 35. Simile quid in Ordine Prædicatorum acci-
disse diximus cap. 35. cum Innocentij I V-
tempore, ob eorum privilegia impedita, jacta-
rentur magno turbine, à quo Deiparam indi-
ctis precibus, & quotidianis Litanij inuocan-
tes, liberati sunt.

Idem in quadam contra Societatem nostrā
excitata procella evenit, quæ implorata Dei-
paræ ope, & indictis ejus Litanij sedata est.
quemadmodum c. 35. diximus.

De nono beneficiorum genere, quod est in re-
bus etiam paruis benignè ex-
audire.

DEIPARA IN REBUS ETIAM PAR-
uis suos clientes exaudire non dedignatur.

ex Gregorio, & ex Thoma
Cantipratenſi.

*S. Bonifa-
cio Ferenti*

*na Ciuita-
tis Episco-
pi, duo de-
cim num-
mos au-
reos, elec-
mosyna no-
mine roga-
tis B. Vir-
go suspendi-
tali.*
Psalterii
seruati
puella à
Deipara

40 Sanctus Bonifacius Ferentinæ Ciuitatis
Episcopus, cum duodecim aureos sui ne-
potis, eo inſcio in elemosynam pauperibus e-
rogasset, eosque postea nepos sibi restitui im-
portunè flagitaret; B. Virginis Ecclesiam in-
gressus, elevatis manibus, extenso vestimento
orauit, ut ei redderet, unde lucris nepotis in-
sania mitigaretur: tunc repente in veste inue-
nit duodecim aureos, perinde fulgentes, quasi
ex igne producti eadem hora fuissent. hæc ex
Gregorio lib. 1. dialog. c. 9.

Puella quoque septennis psalterii libellum,
(qui ante artis impressoriæ inventionem caro
ernebatur,) à Deipara enixè petens, legendi
peritiam cum psalterio est consecuta. Rem

gestam Thomas Cantipratenſis libro 1. apud
cap. 23. par. 2. & 3. in hunc modum narrat.
Filia fuit viri pauperissimi, & cum puella nona-
dum septennis muto interius seruire spiritus
traheretur, rogauit patrem cum lacrymis, ut sibi
psalteriū cōpararet cui pater. Vnde, inquit, fi-
lia psalterium comparabo, qui vix tibi quotidie
panem lucrari sufficio? Mox illa conuersa sup-
pliciter ad matrem Christi orauit, & dixit: O
beata Maria mater Christi, da mihi psalterium,
quod pater dare non potest, & ero perpetuo
ancilla tua. In hac igitur simplicitatis prece
perseuerauit illa per annum, & ecce in somnis
apparuit ei beata Virgo Maria ferens, ut ei
videbatur, in manu duo psalteria, & dicens ei:
Accipe nunc filia mea ex duobus quodcum-
que elegeris. Nec mora, ubi cum maximo
tripudio elegit unum, disparent B. Virgine,
puella de somnis euigilans, nihil inuenit in
manibus suis, & illasam se conquerens à ma-
tre Christi, flere coepit uberime. Quod ut
audiuit pater irrisit filia, & consolans eam
Vade, inquit, tantum diebus Dominicis, & fe-
stiuis ad magistrā, quæ filias diuinum psal-
terium docet, & primo discas legere, & postea
B. Maria tibi psalterium forsitan procurabit.
Mira res, quod ubi puella simpliciter accepit,
& ad magistrā, quæ diuinit filias docebat,
venit, psalterium inspexit, & legit: & sic B. Ma-
ria multo miraculosius promissum suæ digna-
tionis impleuit. Quod ut viderunt honestæ
& diuites matronæ parochiæ, emerunt puellæ
psalterium, & subsequenti tempore cum eam
in Christi seruitio alacrem cernerent, & deu-
tam, eidem juxta Ecclesiam cellulam pro re-
clusorio locauerunt, in quæ, ut idem auctor te-
statur, (qui eam familiariter nouit) inclusa
manebat, & lorica ferrea ad carnem induta, a-
spectum vitam ducens orationibus vacabat:
sic ille.

De decimo beneficiorum genere, quod est
ingenio rudibus scientiam
conferre.

HERMANNUS CONTRACTVS SÆ-
crarum scripturarum scientiam à Dei-
para consequitur.

41 HERMANNUS Contractus sic dictus, Herman-
quod omnibus corporis membris in-
Tu 3 de a

graculis
scientiarum
peritiam à
Virgine
consequi-
tur.
Trithem.

de à iuventute captus esset, ex Comite de We-
ringen nobili genere in Suevia ortus, Ceno-
bita Ordinis S. Benedicti, circa annum Domi-
ni 1060. claruit. ei cum teste Trithemio cap.
2. de viris illustribus Ordinis S. Benedicti c.
84. Dei Genitricem pro valetudine conse-
quenda enixius precaretur; ab eadem per vi-
sum opto datur, utrum omnium scriptura-
rum scientiam, an bonam corporis valetudi-
nem consequi mallet: cumque illud huic præ-
tulisset: ex eo tempore cum rudis esset, & idio-
ta, rebus tamen spiritualibus, ac pietati dedi-
tus, & scripturarum studio accensus, usque eo
profecit, ut & in diuinis literis, & in omnibus
humanis disciplinis, Philosophia, Astrono-
mia, Musica. Poësi ad summam eruditionem
peruenerit nullique ætate sua secundus fuerit:
trium quoque linguarum idiomatica, Latine
scilicet, Græcæ, & Arabicæ (cujus quidem
utis propter Philosophos Arabes, qui eo tem-
pore clarebant, non parum utilitatis afferebat)
perinde callebat, ac si eas cum nutris lacte
suxisset. hæc omnia ex Trithemio. Ab eo-
dem hoc Hermannus, teste Trithemio, edita est
inter alia Cantica, Antiphona illa in Ecclesia-
stico officio celebris, cujus initium est *Salua*
nos Regina, usque ad eam Virgini grata, ut ab Ange-
lis decantari audita sit, & plurima circa eam
miracula, quemadmodum cap. 39. dicimus,
contigisse narrenter.

Angeli Sal-
uos Regina
canentes
audiantur
Cap. 39.

RUPERTVS TVITIENSIS DEI- para fauore doctissimus euadit.

Rupertus
Tuitiensis
scientiarum
eruditione
à B. Virgi-
ne accepit.
Trithem.

42 **N**ec verò prætereundus est Rupertus
Abbas Tuitiensis, qui æquæ vitæ, ac do-
ctrina clarissimus anno Domini 1020. floruit:
nam cum Idiota esset (inquit Trithemius lib.
cit. cap. 109.) & parum de scripturis sanctis
posset intelligere; orationibus tamen, & de-
votioni semper intentus, beatissimam Dei ge-
nitricem Mariam sedulis precibus orabat, qua-
tenus sibi à filio suo Domino nostro Jesu Chri-
sto, qui fons est sapientiæ, intellectum, &
scientiam scripturarum impetraret. Appa-
rens igitur ei beatissima Virgo in visione dixit;
Orationes tuas audiui, postulata impetraui;
ecce omnium scripturarum tibi arcana pate-
scunt, ita ut similem hoc tempore habeas ne-
minem. Tantum ne torpescas otio, ne gra-
tiam tibi collatam prætereas. Alia insuper
secreta sibi dicta fuisse in quodam loco fa-

tetur, quæ tamen non audet exprimere: ex eo
igitur tempore, usque ad diem mortis suæ, tan-
to amore, & desiderio sacras scripturas intel-
lexit, & exposuit, ut ab earum studio nunquam
cessaret: semper legit, orauit, aut scripsit, ut ne
horis quidem iuxta morem cæterorum, parce-
ret nocturnis. quod ut liberius posset facere, cu-
ram temporalium rerum alijs commisit ido-
neis, ipse internis tantum studijs insistebat. hæc
ad verbum ex Trithemio.

ALBERTVS MAGNVS DEI PARÆ beneficio ingenij acumen in scientijs est adeptus.

43 **N**ec absimile est, quod de Alberto Ma-
gno legitur apud Ferdinandum à Ca-
stillo. 1. par. Chronic. S. Dominici lib. 3. cap.
45. Is cum ab in eunte ætate Virginis colenda
studio? in primis esset in ejus honore tanqua-
peculiaris Advocatæ, certum quandam pre-
cum numerum, veluti famulus sui penum
singulis diebus persoluebat, eamque obnixè
orabat, ut actiones suas omnes ad diuinum
obsequium, & animæ salutem dirigeret; seque
in eo vitæ statu, qui huic fini consequendo
maximè congrueret, quasi manus collocare-
ret. tandem B. Virgo ei apparuit, ac minificè
recreatum admonuit, terrenis rebus omnibus
nuncium remitteret, ad Prædicatorum Ordi-
nem sese conferret. quod cum post aliquod
tempus nonnullis difficultatibus exhaustis
perfecisset, ac litterarum studijs operam daret,
esseque inter alios condiscipulos ingenio ru-
dis, & ad discendum planè ineptus, tanto ani-
mi dolore affectus est, ut de religiosæ vitæ in-
stituto deserendo, magnis tentationum flucti-
bus agigaretur.

Cum autem in eo cogitationum confictu
versaretur, nocte quadam per quietem sibi
visus est discessum à religione constituisse,
& jam per scalas ad ostium eo consilio pro-
perare, cum vigipes quatuor specie formo-
sissima transiitum ei prohibuerunt, à quorum
una, cum curare vellet, interrogaretur,
causatus est ingenij sui tarditatem. Verum
illa blandè hominem consolata monuit, ut
à Deipara mox affatura, cujus se ancillæ
profitebantur, certam opem expectaret: &
jam ab ijs ad Deiparam perductus, & beni-
gnè ab ea exceptus, cum interrogaretur quid
potissi-

Alberti
Magno
doctrinam
de pietate
prospici
summa

Thomæ
Cantuariensis
sententia

potissimum expeteret respondit ipse, cupere se in Philosophia, cui eo tempore operam dabat, plurimum excellere. Deipara bono eum animo esse iubens, in ea facultate in insigni eruditione eum euasurum prædixit, additque, Ut autem intelligas mea ope, non tuo ingenio id te assecuturum, extrema vita omnem doctrinam inter docendum ex tempore amittes, tradunt alij, quia naturalem scientiam potius, quam adolescens attigerat, & non diuinam sibi dari poposcisset; idcirco hoc ei in extrema vita euenturum, Deiparam illi significasse, quicquid fuerit, ex illa hora breui in literis eos progressus fecit, ut præstantissimus suæ ætatis Philosophus sit habitus, & Magni nomen consecutus quod tum docendo, tum scribendo satis testatum posteris reliquit plurimos enim, eosque eximios habuit auditores: in ijs S. Thomam Aquinatem, Doctorem planè Angeli cum & Ecclesiæ lumen; plurimos etiam libros in Theologicis, & Philosophicis eruditione, & doctrina relectissimos edidit: in ijs de B. Virgine sua singulari patrona, librum prorsus admirabilem composuit. Nec tamen propterea tantus, ac talis Doctor ea, quæ ad spiritus profectum pertinent, negligebat: nam puritati cordis, regulari disciplinæ, & orationi minuscule studebat quod constantissimè de Alberto testatur Thom. Cantipratensis eius auditor, veluti testis oculatus, in lib. 2. apum cap. 57. num. 50.

Albertus
Magnus
doctrina
de pietate
præclaris
sumus.

Thomas
Cantipra-
tensis.

Tandem sub vitæ finem, senio confectus dum è cathedra doceret, omnium, quæ ad litterarum scientiam pertinent, repente oblitus, hæc quæ sibi adolescenti acciderunt, narrauit; seque ad vitæ terminum peruenisse testatus est. itaque discessit, auditoribus cum lachrymis vberim non secus, ac si iam obijisset prosequentibus, reliquum deinde vitæ, in oratione, alijque pietatis officijs ad extremum vitæ spiritum maximam vitæ sanctitate traduxit.

Atque hæc de nonnullis, qui scientiarum cognitionem Deiparæ ope iunt consecuti Consulto verò in præsentia prætereundum existimauimus Vdonem Episcopum Magdeburgensem, qui licet à Deipara scientiam sit adeptus, multis postea sceleribus, Dei in se iudicium prouocauit: quare & miserabili morte extinctus est; cuius historiam plenius in tract de Exemplis Deiparæ executi sumus.

De vade cimo beneficiorum genere, quod est martyres confortare.

DEIPARA CONFORTATRIX SANCTORUM Theodori, & Theophanis.

44 Inter alia Deiparæ beneficia, quibus sum, quam de fidelibus curam gerit, facile declarat, illud est; quod eos ad martirium pro Christo fortiter subeundum roborat, quem admodum apud S. Brigittam in sermone Angelico cap. 19. Angelus dixisse scribitur his verbis, Virgo Maria in hoc mundo ante Assumptionem ad bonorum confortationem, & errantium correctionem remanere permissa est. Erat enim magistra Apostolorum, Consolatrix Martyrum, Doctrix Confessorum, clarissimum spectrum virginum, Consolatrix viduarum in coniugio viuentium saluberrima monitrix, atque omnium in fide catholica, perfectissima Roboratrix. & mox, Martyres quoque ad tribulationes gaudentes pro Christi nomine sufferendas animabat, qui pro ipsorum, & omnium salute, quam pluribus tribulationibus se ipsum sponte exposuerat, asserens se ipsam ante filij sui mortem 33. annis tribulationem cordis indefinenter in omni patientia pertulisse. hæc S. Brigitta, nos exemplis id confirmemus, si enim dum inter mortales degeret, id efficiebat, quæto magis idem in coelis regnans præstabit, ut propterea à Bonauentura in Lytanijs Deiparæ, ipsa iure optimo dicatur Confortatrix Martyrum.

S. Brigitta
Reuelatio
de spiri-
tuali mi-
sericordia
Deiparæ.

SS. Theodorus, & Theophanes fratres à pueritia in Monasterio S. Sabæ nutriti, cum postea pro sanctarum Imaginum cultu aduersus Leonem Armenum verberibus affecti, & exilio relegati strenuè decertassent: rursus Theophilo Imperatori Iconomacho constanter resistentes multa tormenta perpessi, in suis cruciatibus Deiparæ opem implorabant, quid in epistola ab eodem S. Theodoro ad Ioannem Cyzici Episcopum data, videre licet, ubi de hac ipsa re, & de tormentis sibi, fratrique pro eodem cultu sanctarum Imaginum illatis agitur cuius verba hæc sunt, Imperator iussi nos exui, cum ambo autem exuti essemus verberabatur ego, sic assidue clamante Imperatore, & eos, qui flagellabatur adiuvante, Sic te in me

SS. Theod.
& Theo-
phanes fra-
tres in cru-
ciatibus
Deiparæ
innocentes

me geris? da pulchre. Verberabatur itaque & tergum, & pectus absque ulla clementia, & misericordia Ego vero cum diu flagis cederet, vociferabar: Nihil peccauimus in tuum Imperium & rursus Domine miserere, & sancta Deipara, veni ad nostrum auxilium. Deinde etiam verberant fratrem similiter clamantem, & dicentem: Sancta Deipara, ipsa quoque fugisti in Aegyptum, portans tuum filium, Respice ad me, qui propter similem tibi fugam punior, Domine, Domine, qui libera pauperem à manu eorum, qui sunt eo fortiores, ne diu differas tuum nobis dare auxilium. Et cum sic ambos concidisset quantum volebat iussit nos exire.

Martyr.
Rom.
Metaphr.
Surius.

Et hi tandem præclarissimi Christi athletæ post alios cruciatus in exilium pulsi sunt, ubi S. Theodorus in carcere expirauit: Theophanes vero pace demum Ecclesiæ reddita, factus Nycænus Episcopus, quieuit in Domino. quorum anniuersaria celebritas in Martyrologio recolitur die 27. Decembris. hæc ex eorundem martyrio, quod ex Metaphraste recitat Surius tom. 6.

ANDREAS CUIVS IN SVIS PRO Christi fidem tormentis Deipara inuocatione victor euasit.

B. Andr.
de Chio
cruciatus
plurimos
Mariæ inuocatione
superabat.
Georgius
Trapezuntius
Canisius.

Surius.

45. IN his æterna memoria dignum videtur exemplum Andreæ de Chio martyris clarissimi natione Græci, qui Virginem in suis acerbissimis tormentis inuocabat, per quam tandem victor euasit. Huius martyrium litteris consignauit Georgius Trapezuntius Auditor grauis, qui, ut aduertit Canisius lib. 5. de B. Virg. cap. 19. Græcus ipse de Græco martyre in vrbe Constantinopoli rem per magistratus publicè gestam, Christianis, ac Mahumethanis nouissimam descripsit: nos paucis huius martyrij historiam complectemur, quæ anno primo Pauli Papæ 11. quærat Dominicæ Incarnationis 1465. die 29. Maij contigit, quam fufius refert Surius tom. 7. ad diem 29. Maij. Hic enim Andreas in Chio natus, & educatus castitatem Deiparæ vouerat, & moribus grauis etiam ab inanibus verbis sibi cauere cupiebat. Is à Mahumethanis Constantinopoli captus, & ad Christi fidem abnegandam sollicitatus, cum constantissimè renueret, seuiſſimis tormentis nouies, antequam capite plecteretur, est excruciatuſ;

nam 20. Maij flagellis, atque loris dirissimè caesus, sed in principio flagellorum (ut verbis utar Trapezuntij) contremuisse dicitur, & manibus ad pectus contractis, ac digitis in pugnam cōpressis, magna exclamasse voce, Virgo Maria adiuua me. Inde pedibus altero ad alterum ad ductis steterit rectus in iisdem vestigijs, mirabile dictu, usque ad Solis occasum. Secunda die ferreis ungulis tergora pridie flagellata dilacerantur, sed Christi miles idem fecit, & Virginem magna voce inuocauit. Tertia die ei membra è suis locis diuelluntur. Quarta humeri carnibus per gladios denudantur. Quinta clunes carnibus cum nouacolis lenè spoliantur. Sexta, partes inter genua, & clunes carnibus denudantur. Septima, lumbi carnibus denudantur. Octaua, femur cum vicinis partibus excoriantur. Nona, totum corpus à capite ad pedes verberibus caeditur, & maxilla vna vno ictu carne denudatur, semel singulis quibusque congressibus magna voce initio inuocata Virgine victor recessit. Tandem sequenti die, quæ fuit 29. Maij vivax, & diuinitus sanus effectus perducitur: & cum in crucem Domini, & in Virginem matrem suam constantiam acceptam referret, secuti percutitur, & à Christianis, permittente Turcarum Rege, honorificè sepelitur. Cuius corpus integrum post aliquot menses ab eius martyrio elapsos, vidit ipse Trapezuntius in sepulchro iacere eo corporis colore, tali vultu splendore, & habitu, ut non animum expirasse, sed dormire videretur. hæc Trapezuntius.

DE DVODECIMO BENEFICIORVM
genere, quod est in omnibus necessitatibus præsto esse.

DEVOTI BEATISSIMÆ VIRGINIS
à periculis liberantur.

46. CVM ad hoc genus reliqua Deiparæ in homines beneficia, quæ superioribus beneficiorum generibus non comprehenduntur, generatim spectent; atque adeo propter eorum multitudinem, ac varietatem, breui compendio concludi nequeant: idcirco ne plus æquo in ijs recensendis, ita moremur, Lectorem remittimus ad cap. 20. & Capitulum ad peculiarem tractatum de exemplis, & Miraculis Deiparæ in calce operis collocatum, de his qui totus ferè in eiusmodi beneficijs enatantur.

Sophron.
Commemo-
randa B. Vir-
ginis duo
mulieres,
per eandem
ob infanti-
m necis peri-
culo libe-
rantur.

sandis versatur. Ceterum, ut ex vno saltem de alijs coniecturam faciamus, libet in presentia exemplum quoddam subijcere ex Abbatis Palladij narratione in Prato spirituali Sophronij c. 75. in quo Deipara commendatam sibi familiam insigni miraculo est tutata. Erat Cinqut Abbas Palladius in Alexandria vir quidam fidelis, religiosus valde, & misericors, & hospitio suscipiens Monachos. Habebat autem uxorem, & ipsam humilem valde, & ieiunantem quotidie. Erat autem illis & filiola quasi annorum sex. Quadam vero die vir ille pius profectus est Constantinopolim. Erat enim negotiator. Relictis ergo domi uxore, & puella, & vno seruo, abiit ut nauigaret. Cum vero iret ad nauem, ait ad illum vxor, cui nos commendatos relinquis Domine. Respondit vir eius, Domine nostrae Sanctae Dei genitrici. Die vero quadam cum sederet vxor, & operaretur, habens & puellam secum, seruus ille ex suggestione diabolica voluit necare dominam, & eius filiam, & diripere quicquid haberent, & fugere, sumpto igitur ex coquina cul-

tro perrexit in triclinium, ubi erant ambas. Cum vero venisset ante ianuam comprehensus est caecitate, ita ut neque triclinium ingre-
di, neque ad coquinam reuerti posset. Cum au-
tem vna ferme hora perstisset, frustra quoque co-
naretur ingredi, coepit vocare dominam suam,
dicens. Veni hucusque. Illa admirans quod in
medio ianuæ persistens ad illam non ingrede-
retur, sed clamaret, ait illi; Tu magis huc veni,
ignorans quia caecitate teneretur. Puer autem
coepit illam adiurare, ut iret propè illum, illa
verò iurauit non se ituram. Tunc ait illi, Mitte
vel puellam, quæ noluit, sed ait, si quid vis, ipse
potius veni. Videns autem seruus, quod nihil
potuisset agere, se ipsum gladio percussit, &
corruit. Domina verò illius cum vidisset, quid
egerat clamauit, continuoque vicini accurre-
runt. Ingressi sunt autem, & ex officio Prætorij
nonnulli, puerumque reperiens adhuc vi-
uum, didicerunt ab ipso omnia, & glorificaue-
runt Dominum, qui ostendebat miracula, &
matrem saluauerat cum filia. hæc in Prato
spirituali.

DE VIRGINIS DEIPARÆ VIRTUTIBVS imitandis.

C A P. XXXVII.

S Y M M A R I V M.

- Deipara imitanda primò in exacta diuina legis
obseruatione n. 4.
Secundò. Deipara imitanda in humilitate profun-
dissima n. 6.
Tertiò. Deipara imitanda in virginisate purissi-
ma n. 7.
Quarò. Deipara imitanda in eximio erga Chri-
stum amore n. 8.
Quinò. Deipara imitanda, quod in ea religiosa
vita exempla reluceant n. 10.
Virginum Collegium Ierosolymis sub Institutione
Deiparæ n. 18.

imitari quod colimus. Idèd Ecclesia in Collecta
S. Stephani sic Deum precatur: *Da nobis Do-
mine imitari, quod colimus.* & in alia collecta pe-
rit, ut illius Sancti, cuius natalitia colimus, etiam
actiones imitemur. Hæc enim est solida Virginis
deuotio, quæ non tantum verbis, sed operibus
etiam continetur, ne de nobis ipsa Virgo san-
ctissima dicere merito possit, quod de Iudæis
apud Isaiam cap. 29. legimus: *Populus hic labijs
me honorat, cor autem eorum in lenga est à me.*

Virginem enim accommodatur illud Prouer. *Prouer. 8.*
8. *Nunc ergo filij audite me, beati qui custodiunt
vias meas; qui scilicet, eadem per imitationem
graduntur, hjsdem vestigijs insistant, ad Vir-
ginis vitæ exemplar mores suos componunt:*
Nam bene Cyprianus, de bono patientiæ ita Cyprian.
monet, seruos oportet esse obsequentes, & fi-
lios non decet esse degeneres.

Quare Isa. 51. *Attendite ad Abraham patrem Isa. 51.*
*vestrum, & ad Saram, quæ peperit vos; quod sic
accommodari potest, ut iubeamur attende-
re ad*

1
Solida vir-
ginis deuotio
colimari
eius vir-
tutes.
Augustin.

Virtutum, quod ad deuotionem
erga Virginem superiori capite
conferre potissimum diximus,
est vitæ, ac præclarissimarum e-
ius virtutum imitatio: nã, ut re-
citat Augustin. *Summa religio est*

V u u

re ad

Ambros. re ad Christum Patrem, & ad Virginem, quæ mater est omnium, ut eos imitemur. Ideo Ambrosius lib. 2. de Virg. ubi fusi de Virginis virtutibus agit: *Talis fuit, inquit, Maria, ut eius virtus vita omnium sit disciplina, sicut auctor non displicet, opus probemus, ut quicumque sibi Virginis exoptat primum, imitetur exemplum.* sic Ambrosius, & Hieronymus epistola 22. ad Eustochium. Nos, inquit, meliorum exempla sequeamur: propone tibi beatam Mariam, qua tanta excelsit puritatis, ut mater Domini esse maretur. & mox: *Potes tu mater esse Domini, nimirum spiritualiter.* ita Hieronymus.

Bernard. Quod fusi persequitur sanctus Bernardus in sermone super Salve Regina: *Agnosce, inquit, Virgo, & diligite diligentes se, & prope est veritate invocantibus se, praesertim his, quos vides conformes sibi factos in castitate, & humilitate, & totam spem suam, post filium suum, in ea posuerint, & toto corde quaesierint: data est ei potestas in Caelo, & in terra, & in manibus eius vita, & spiritus nostris; & oculi omnium Christianorum in eam sperant, & ipsa dat eis escam gratia, qua plena est in tempore opportuno: origo fontium, & fluminum, mare virtutum sanctarum auctrix Maria.* hæc ille. & Ildefonsus sermone 1. de Assumptione Deiparae, imitami, inquit, illam. & infra: *Qui autem imitantur illam, erunt ex parte eius. & rursum: imitami matrem Virginem, & sanctos omnes, quos laudatis, quoniam non tantum illis prodest nostra laudatio, quantum nobis eorum imitatio.* Unde sponso magis placet imitator devotus, quam laudator ociosus, tamen vera laudatio cordis imitatio est operis. Ita Ildefonsus.

Bonavent. Quod ipsum pulchre sanctus Bonaventura in Stimulo divini amoris cap. 7. his verbis docet: *Ipsam matrem Dei, & peccatorum, tanquam bonus, & devotus filius in omnibus pro posse studeat imitari, tunc enim proculdubio se sibi tanquam matri veraciter exhibebit, & ipsa se tanquam suum filium veraciter adinuabit, & quæ digne ab ea petieris tibi dabit: & in omnibus tibi necessariis ad salutem simpliciter ministrabit, & tandem in celestis gloria te apud se feliciter collocabit.* hæc Bonaventura.

Idem (ut superiori capite dixi) in epistola 25. memorialium, memoriali 13. cum Virginis devotionem commendasset, hæc subiicit: *Et ut tua devotio sit ei accepta, & reverentia grata, ipsius puritatem, & munditiam omni virtute, mente, & corpore, illibate in te ipso servando,*

toto conatu vitæ humilitate, & mansuetudine eius vestigia imitari. & in Speculo cap. 3. dicit: *Virginem ad Cælum ascendentem figuratam in Esther, cui duæ famulae obsequabantur: super unam innitebatur, altera verò sequebatur desluentia in humum vestimenta sustentans. has autem famulas vult esse Angelicam, & humanam naturam, super Angelos enim innititur in Cælo familiarissimè cum illis agendo: at verò anima humana est famula, quæ Dominam suam Mariam sequitur in mundo colligens vestimenta, id est virtutes, & exempla Mariæ. hæc ex Bonaventura, & Sophronius inter opera Hieronimi sermone de Assumpt. Igitur, inquit, dilectissimi amate Mariam, quam colitis, colite quam amatis, quia tunc verè colitis, & amatis, si imitari velitis ex toto corde quam amatis.*

2. Quod si Sanctos imitari par est, ut pro nobis orare velint, ut meritis Augustinus sermone 30. de Sanctis dixerit: *Si ad consortium sanctorum martyrum pervenire volumus, de imitatione martyrum cogitemus: Debent enim in nobis aliquid de suis virtutibus recognoscere, ut pro nobis dignentur Domino supplicare; quanto maiori studio imitanda nobis erit Deipara, ut eius orationibus adiuvemur.* Propterea sanctus Bernardus tom. 2. super missus est: *Vi imperet inquit, eius orationis suffragium, non deserat conversationis exemplum.* nam & Augustinus sermone 47. de Sanctis, Ab eū, inquit, sanctorum martyrum festiva gaudia celebrantur, qui ipsorum martyrum exempla sequuntur. solennitates enim martyrum exhortationes martyrum sunt, ut imitari non pigeat, quos celebrare delectat. Ita Augustinus. quanto magis, qui Virginis devotionem proficiuntur, Virginem sibi imitandam statuunt.

Certe cum Sancti nobis à Deo imitandi proponantur, quia Christo similes fuerunt, ut propterea Apostolus 1. Corinth. 11. dixerit: *Imitatores mei estote, sicut et ego Christi.* & sanctus Leo sermone in Natali sancti Laurentii: *Gloriemur, inquit, in Domino, qui est mirabilis in sanctis suis, in quibus nobis presidium constituit, & exemplum: multo diligentius Deipara imitanda erit, quæ in donis supernaturalibus Christo præ alijs quàm similima fuit: de qua canit Ecclesia: Cuius vita inclita cunctis illustrat Ecclesiam: ut propterea Canonic. 4. merito de eius etiam imitatione dici possit: Mille clypei pendit ex ea, omnis armatura fortium omnium*

Ambros. omnium enim virtutum exempla in ea re-
cent: id quod pulchre ex Ambrosio libro 2. de
Virgin. & ex alijs supra cap. 21. indicauimus.
quare celestem, quam in terris duxit vitam,
eiusque virtutes attente contemplerur, &
imitari studeamus, in odoremque vnguentorum
eius, hoc est, virtutum eius boni odoris
exemplo fragrantium per imitationem curamus:
Id enim ex Cant. 1. Deiparae accommo-
dat Ecclesia, & Damascenus orat. 1. de dorm.
Damasc. Quam pulchra, inquit, facta es, quam suauis. Tu
flos campi, ut lilium in medio spinarum: propterea
adolescentula dilexerunt te, in odorem vnguenti
tui curremus. Ita Damascenus.

Franciscus Arias. 3. Quod si roges quam in re illam imita-
bimur? Sanè noster Franciscus Arias non mi-
nus pie quam doctè, in libro, quem de profes-
su spiritali inscripsit, tractatum peculiarem
de virtutibus, quas in Virgine imitari debemus,
luculenter conscripsit, ad quem lectorem re-
mitimus, hic tamen breuiter hac de re indi-
cabo aliquid, si prius Damascenum orat. 2. de
dorm. audiamus, ubi ea, quæ Virgo amat,
quæque auersatur, recenset, ex quibus, quæ in
ea imitanda sunt, saltem generatim perspicere.
Damasc. Damasceni verba hæc sunt: Curremus ut men-
tem, memoriamque nostram Genitrici Dei prom-
ptuarium efficiamus. quo autem modo id asseque-
mur? Et Virgo ipsa est, & Virginum amans. Pura
est, & purorum amans, quocirca si & corporis, &
animi castitatem colamus. Ipsius gratiam adipis-
cemur: siquidem luctum omne fugit, ac carnosas
affectiones auersatur. Inguinem exsecratur, fo-
dissima fornicationis vitis infesta est: huius im-
puras, & scelestas cogitationes non secus, ac vi-
perarum fetus fugit sermones sacros, ac scurri-
lus propellit: cantuque ac meretricia vnguenta
suuonit: Ira tumorem odio habet: inhumani-
tatem, & inuidiam, ac similitates non admit-
tit: Inanem gloriam vanis laboribus sefrangen-
tem reiecit: superbia fastus animo hostili resistit.
Inuicem memoriam tanquam saluti hostem
odio insectatur, vitium denique omne tanquam
lethale venenum execrationis habet: horum au-
tem contraria delectatur: contraria enim contra-
riorum medicamenta sunt. Ieiunio, & parsi-
monia, Psalmorumque cantibus gaudet: cum
puritate & virginitate, ac pudicitia pulchre illi
conuenit: sempiternamque cum illis pacem colit,
eisque humane, & comiter excolesatur: pacem,
animique lenitatem complectitur, charitatem,
& misericordiam, atque humilitatem tanquam

alumnas suas, vbi fouet. Atque, ut rem breui-
ter perstringam quolibet vitio offenditur, ac di-
seruiatur; qualibet autem virtute, ut peculia-
ri sua nota, letatur, & exultat. Quamobrem
si vitia prompto, atque alacri animo vitemus;
virtutes autem omni studio, atque amore com-
plectemur, easque socias adhibeamus frequens
ipsa ad famulos suos veniet, ac secum bonorum
omnium agmen trahet, Christumque filium su-
um, omniumque Regem, ac Dominum in cordibus
nostris habitantem assumet. hæc tamen Dama-
scenus.

Verum ad nonnulla singularia descenda-
mus, in quibus Virginem Deiparam nobis
imitandam proponere possumus; ea verò
quinque esse possunt 1. exacta diuinæ legis
obseruatio 2. eius demissa humilitas 3. illi-
bata Virginitas 4. exitius in Christum amor
5. denique religiosæ vitæ exemplum, cuius
vestigia nobis exhibuit præclarissima.

DEIPARA IMITANDA

primò in exactiōe legis
obseruatione.

P R I M U M igitur sit integra, & accurata *Primo in*
diuinæ legis obseruatio, qua ab omni *diuina lege*
præsertim peccato mortali, diuina iuuante *seruanda.*
gratia, quæ nunquam ex Dei parte deest di-
ligentissimè caueamus. Huius diuinæ legis
seruandæ Virgo sanctissima fuit studiosissi-
ma: quod facile ostendi potest ex reuelatio-
nibus, & ex ijs, quæ in sacra Euangeliorum
historia habemus. Sanctus Bonauentura in *Bonauent.*
Meditationibus vitæ Christi cap. 3. quandam
Deiparae reuelationem S. Elisabethæ, ut ipse
existimat factam affert, in qua Deipara testa-
ta est, se in noctis medio semper ante templi
altare, ea qua poterat voluntate, & affectu
inter alia petisse à Deo gratiam; qua Deum
toto corde diligeret, & proximum, atque ea
omnia, quæ Deus odit, odio habere gratiam
quoque obediendi mandatis, & ordinationib⁹
Pontificis templi. hæc ibi. & in libro 1. Reue-
lationum sanctæ Brigittæ cap. 10. Ego (inquit *S. Brigitta*
Deipara) à principio eum audire, & intelli-
gem Deum esse, semper sollicita, & timorata fui
de salute, & obseruantia mea, & intus dilexi
Deum, & omni hora timui, & cogitavi, ne eum
verbo vel facto offenderem. hæc in Reuelatione
sanctæ Brigittæ.

V v v 2

E:

Et sanè quo studio Dei legem seruauit, ex eo facile intelligi potest: nam ea etiam legis onera, ad quæ minimè tenebatur, vt nobis humilitatis, & obedientiæ consummatissimæ exemplum præberet, cumulatissimè impleuit. **S. Thom.** quod sanctus Thomas 3. part. q. 37. art. 4. animaduertit: nam die à suo sacratissimo partu quadragesimo legi Purificationis Leuit. 12. cui nequaquam erat obnoxia, se spontè subiecit. Qua in re profundissimam humilitatem, quemadmodum plenius cap. 21. dixi prætulit: cum enim ex Christi conceptu, atque partu virgineo, vel Angelicam puritatem longè excederet, instar tamen reliquarum mulierum puerperarum, quæ ob immunditiam conceptus, & partus præscriptis diebus à templo arcebantur, parturitum, aut duos pullos Columbarum, & in holocaustum, & pro peccato offerre iubebantur; hæc omnia exactè ipsa seruauit, & facto ipso quasi legali illa Purificatione, & sacrificio quodammodo se egere ostendit, Christum imitata, qui in Circumcisione, vt eleganter ait Bernardus sermone primo de Circumcisione, sine vilo vulneris vestigio alligaturam non religit vulneris, Circumcisionem nimirum, peccati remedium verecundum pariter, & austerum. Obedientiam verò legis absolutissimam exhibuit, cum eam etiam legem, à qua erat libera, seruare voluit; vt pia opera, quæ dicuntur supererogationis, nobis commendaret. **Abulensis.** Neque verò lege Purificationis fuisse comprehensam, (si excipias Abulensem in capite 12. Leuit. quæst. 3.) docent omnes; in primis Origenes in Leuit. 12. Chrysostomus oratione de occurso Domini. Bernardus sermone 3. de Purificatione. sanctus Thomas loco citato, Theophilactus, Euthymius, Beda, Litanus. Iansenius in capite 2. Luc. Tum quia lex illa ad eas tantum mulieres pertinebat, quæ conceptu semine conceperant, quemadmodum habet editio vulgata, & Septuaginta interpretes. At Deipara de Spiritu sancto virginitate illibata permanente concepit. Tum etiam quia sine puerperij sordibus: hoc est, absque fluxu sanguinis, & absque secundinis, ad quas immunditias remouendas Purificationis ritus erat institutus, filium ediderat. Et quamuis Abulensis in Leuit. 12. quæstione 12. propter naturam partus in Beata Virgine sanguis, & secundinarum effusio nem admittat: partum tamen illius huius-

modi sordibus ex diuina voluntate caruisse, cum hoc Christi, cuiusque Genitricis dignitati magis congruat, multoties Patrum testimonio, & Canon. Trul. 79. egregè probat Suarez tomo 2. in 3. part. disputationum 13. sect. 2. & disputat. 16. sect. 2. & Barrada libro 8. c. 15. & libro 10. cap. 2. Et sanè hunc virginem Deiparæ partum, ab omni non solum dolore in quo alie filios pariunt, sed etiam immunditia alienum cecinit Italias capite 38. cum Deiparam nomine solitudinis, & deserti, quasi nullo semine fecundatam vocat, eamque non tantum cum Exultatione, id est absque dolore: verum etiam quasi lilium, quod eximio suo candore puritatis est Symbolum, germinaturam prædixit: *Latabitur, inquit, Diserta, & Inuia, & exultabit solitudo, & florebit quasi lilium, germinans germinabit, & exultabit, latabunda, & laudans.* & Bernardus loco citato pulchrè ait ex persona Virginis: *Cur non ingrediar templum? quia peperit Dominum Templi nihil in hoc conceptu, nihil in partu impurum fuit, nihil illicitum, nihil purgandum, nimirum cum proles ista fons puritatis sit, & purgationem venerit facere delictorum. Quid in me legalis purificatio obseruatio, quia purissima facta sum ipso partu immaculata? Verò o beatissima Virgo, verè non habes causam, nec tibi opus est Purificatione.* hæc Bernardus. **Luc. 2.** Ad hæc Deipara Lucæ 2. per singulos annos à Nazareth cum filio in Ierosalem solemni Paschatis die se conferre solebat: & quidem non sine labore. cum ex Brocardo in descriptione Terræ sanctæ Ierosalem viginti septem leucis distet à Nazareth. Atqui hinc præcepto non mulieres, sed viri tantum subiacebantur, enim docemur Exod. 23. & Deuteronom. 16. *Tribus vicibus per annum apparebit omne masculinum tuum in conspectu Domini.* Sed quid Cæsar Augusti edictum in vniuersi orbis descriptione prægnans illa quidem, quamuis absque vilo grauiamine sibi minimè negligendum existimemus, quin potius non sine longi innetis labore 29. scilicet, leucarum ex Brocardo ascendit cum Iosepho sponso à Nazareth, in Bethlehém, vt iuxta Augusti edictum proficeretur.

Hinc est, quod Virgo beatissima licet apud filium pro nobis intercedendi partes strenuè obeat; ad diuinæ tamen legis accuratam custodiam, atque ad eò, vt ab omni

præsertim lethali labe caueamus, suo Exem-
plo magnopere nos prouocat: quin etiam ad
hoc ipsum monitis, ne suarum precum fructus
culpa nostra impediatur, vehementer hortat-
ur: Cujus specimen in Nuptijs Canæ Galileæ
videre licet, in quibus deficiente vino, illud à
filio procurauit, ministros tamen, ne qua ra-
tione eorum inobedientia perficiendo diuini-
tus miraculo impedimento esset, sedulo admo-
nit illis verbis: *Quodcumque dixerit vobis,*
facite. quod ipsum à Cælo nobis, pro quibus
orat, inclamare non desistit, quo, scilicet, diui-
ne gratiæ, quam nobis impetrat, non desimus
id quod monebat Apostolus Hebræorum 12.

Hebr. 12.

Cur Virgo

sacra

in suis de-

notis pec-

cata dele-

bitur.

Hebr. 6.

Genes. 3.

Psal. 100

Ambros.

Luc. 1.

Augustin.

Ildesphus

Vau 3

celsu.

celsu.

celsu.

celsu.

celsu.

celsu.

celsu.

celsu.

celsu.

celsu.

celsu.

celsu.

celsu.

celsu.

celsu.

celsu.

celsu.

celsu.

celsu.

celsu.

celsu.

celsu.

celsu.

celsu.

celsu.

celsu.

celsu.

celsu.

celsu.

celsu.

celsu.

celsu.

celsu.

celsu.

celsu.

celsu.

Respondeo id quidem propter insignem
Virginis benignitatem, qua etiam peccatores
non dedignatur, verum esse: Cæterum ex hoc
rectè inferri Deum optimum, qui omnes ho-
mines vult saluos fieri, hac ratione horum pec-
catorum miseri, eosque per Virgines inter-
cessionem ad salutarem poenitentiam trahere
velle: id quod in iisdem exemplis cernere licet.
At verò ne salus nostræ animæ in discrimen
adducatur, studeamus quanto citius à peccatis
per poenitentiae Sacramentum mundari, nos-
que quales ipsa Virgo optat, exhibere, ut ejus
patrocinium, & propensissimam in nos volun-
tatem re ipsa experiamur.

SECUNDO, DE IPA-

ra imitanda in humilitate pro-
fundissima.

Secundò humilitas Virginis est sectanda, *Secundo, i*
cujus ipsa in uniuersa vita, & in Cantico *mitanda*
suo egregia nobis exempla imitanda reliquit, *humilitas*
quamque in suis deuotis præcipue requirit. De *Virginis*
hac porro Virginis humilitate imitanda Ber- *Luc. 1.*
nardus homil. 1. super missus est: *imitare, in-*
quit, humilitatem virginis: si non potes virgini-
tatem humilis: Laudabili virginitas, sed
magis necessaria humilitas: illa consilium, ista
præcipitur: & si placuit ex virginitate, tamen ex
humilitate concepit: unde constat, quia etiam ut
placere virginitas, humilitas proculdubio fecit.
& mox: Si igitur virginitatem in Maria non
potes nisi mirari, stude humilitatem imitari, &
sufficit tibi. Idem sermone signum magnum,
agens de Virginis humilitate: Merito, inquit,
facta est omnium Domina, qua se omnium
exhibebat Ancillam: obsecro vos filioli amu-
lamini hanc virtutem, si Mariam diligitis,
si contenditis ei placere, amulamini modestiam
ejus. Ita Bernardus, & Ambrosius libro. Ambros.
in Lucam expendens illud: *Eccæ Ancilla*
Domini: Vide, inquit, humilitatem, vide
deuotionem: Ancillam se dicit Domini, qua Mater
eligitur. Nec repentino exaltata promissus est. *Luc. 1.*
& Augustinus sermone trigesimo quinto de *Augustin.*
Sanctis: *Quid prodest hanc interpellare voci-*
bis, nisi utiam humilitatis ejus exempla teneamus:
Ildephonius sermone tertio de Assom
ptione: Fundata erat, inquit, De Genitrix pro-
funda humilitate, & dilatata in charitate, pro-
pterea hodie est tam sublimiter exaltata: sed quia
celsu.

celitudine, & magnificentiam throni perscrutari non possumus, saltem ihs sauros ejus humilitatis interdum perscrutemur, ut deinceps ejus internuntius meritis, ad gloriam donorum pertingere valeamus: nam humilitas custos reliquarum virtutum est. haecenus ille. Et haec satis sint de humilitate Virginis. reliqua enim, quae ad hanc Deiparae virtutem spectant, fusius persecuti sumus c. 12. & 21. ubi plures eiusdem actus expenduntur.

Bonauent. Illud tamen minimè omittendum, quod sanctus Bonaventura in speculo B. Virginis cap. 8. contra eos, qui de bonorum operum fecunditate superbiunt, pulchrè in beatissima Virgine observat: Legitur, inquit, in Genesi de ancilla Sara, quod concepisse se vident, despectis Dominam suam; Mala ergo ancilla Agar de fecunditate inflatur, bona vero ancilla Domini Maria de humilitate fecundatur. Ancilla illa superba Dominam despectit, Ancillam illam humilem Dominus respexit, sicut ipsa humiliter recognoscens dicit: Respexit humilitatem ancilla sua. O anima Christiana, Domini ancilla, sic cum Maria amplectere fecunditatem, ut nequaquam deseras humilitatem, ut ergo de boni operum fecunditate non inflaris, sed magis de humilitate fecundaris, attende humilem ancillam, respice humilem Mariam. haec Bonaventura,

Augustin. Augustinus de symbolo ad Catechumenos libro 4. cap. 5. cum ad virginitatem servandam fideles hortaretur: Gaudete, inquit Virgines sanctae, ut propter Christum non vos contristet stultitas, quarum fides magna est fecunditas. Nec doleatis non vos esse matres, qua spiritualiter generatis. & mox: Imitamini fideles Mariam Capitis vestri. Quod tanta matri contuler, & in sua carne servavit, hoc etiam nobis donavit. Virgo Mater sancta, caro Christi ab omni contagione libera. haec Augustinus.

TERTIO, DEIPARA IMITANDA in virginitate purissima.

Tertio, imitanda purissima. TERTIO, virginitas in Deipara maximè elucet: de ejus virginitate aliquid c. 21. & copiosius egimus capite 32. Haec virtus multis nominibus à Deipara exigitur ab ijs, qui eiusdem colendae studio tenentur.

Damasc. Ideò Damascenus oratione 2. de dormitione: Virgo ipsa est, & Virginum amans: Pura est, & purorum amans & Sophron. sermonede Assumptione: Christus matrem Virginem elegit, ut ipsa

omnibus esset exemplum castitatis. Ambrosius libro 2. de virginitate: Sit, nobis, inquit, tanquam in imagine descripta virginis vita, beatissima Maria, de qua velut in speculo refulget speciem castitatis, & forma virtutis: Propterea Chrysostomus in sermone de beata Virgine: Quaecumque, inquit, estis Virgines. ad Matrem Domini confugite illa enim pulcherrimam, pretiosissimam, & incorruptibilem possessionem patrocinio suo vobis conferuabit. Ideoque qui ejus deuotioni se dedunt, castitatem purissimam animae, & corporis praecipue colant: sic enim & ipsi, & eorum obsequia Virgini grata erunt Legitur enim in Speculo exemplorum dist. 9. & numer. 26. de Juvene quodam impudico, cui cum Virginem frequentissimè collaudaret in vasta quadam solitudine eturienti Virgo sanctissima in vasis turpibus, & immundis epulas obtulit delicatas: sed cum Juvenis propter vasorum immunditiam comedere se posse negaret: Laudes (inquit Virgo) quas mihi offers, bonae sunt: sed cor tuum immundum est: Ideò tuis laudibus non delector. Qua visione admonitus respuit, vitamque meliorem instituit.

QVARTO, DEIPARA IMITANDA in eximio erga Christum amore.

QVARTO, quod in Virgine imitemur est amor eximius, quo Christum filium est complexa; eum enim non solum concepit, peperit, lactavit, educavit, & cum in Templo amisisset, sollicitè quaesitum invenit: Sed etiam in toto vitae decursu nunquam deseruit, ei que morienti in Cruce, cum suam ipsius animam doloris gladius petransiuit, fortiter assistit, ut capite 8. 9. 10. & 11. dictum est. Post filij verò Ascensionem apud loca illa Christi memoria clara assidue versabatur, illaque crebro, & deuotè obibat.

Nam & in monte Sion, ubi praecelsissima nostrae salutis sunt celebrata mysteria, Virgo sanctissima hospitabatur, ibique animam filio reddidit: sic enim scribit Damascenus sermone 2. de dorm. Virg. In diuina, inquit, & inclita Ciuitate Davidis, in qua lex quidem fuit impleta Prophetarum, pronuntiata autem fuit lex spiritus, in qua typicam pascha peregrinatus Christus legislator, & verum pascha, qui Deus est

interis, & noui testamenti tradidit, in qua coenam mysticam suis discipulis Agnus Dei, qui mundi tollit peccatum, celebrauit, & eis se ipsum tanquam vitulum saginatum sacrificauit, & veram vineam botrum calcavit in qua Christus aspicietur ab Apostolis surgens à mortuis, & fide facit Thomam, & per eum finibus terra quod sit Deus, & Dominus, duas in se ferens naturas, etiam postquam surrexit à mortuis Hac est arx Ecclesiarum. Hac est habitaculum Apostolorum: in hac sanctissimi Spiritus in varijs sonis, & linguis, & in specie ignis effusus fuit aduersus Apostolos. In hoc cum ille Theologus accepisset, Deiparam subministra bat ei, ex quibus opus habebat. Hæc est mater Ecclesiarum qua iunt per vniuersum orbem terrarum: in hac vitam egit Dei mater postquam filius surrexit à mortuis. In ea ergo beata Virgo iacebat super aliquem felicissimum locum. hactenus Damascenus agens de loco dormitionis Deiparæ. Eadem confirmat Andreas Cretenfis oratione prima de dormitione. Beda de locis sanctis cap. 3. Metaphrastes oratione de vita, & dormitione. Cedrenus in Compendio, & Nicephorus lib. 2. histor. cap. 3. & cap. 21. licet ad aliquod tempus Deiparam cum Ioanne Euangelista Ephesum introiisse affirmet Patres Concilij Ephesini in Epistola Synodica ad Clerum Constantinopolitanum tomo 2. cap. 26. Cæterum alia sacra loca inuisebat, quemadmodum lib. 6. reuelat. S. Brigittæ cap. 6. ipsamet eidem S. Brigittæ reuelauit. Quod etiam testatur Ildefonsus sermone 9. de Assumpt. Virgo, inquit, sine dubio loca Dominicæ, Natiuitatis, Passionis, Sepulture, & Resurrectionis frequenter circumiens inuisere cupiebat. in ipsa locis lachrymas fundeat, & oscula imprimebat: deinde ad Apostolicum conseruium post intuitum Dominicorum locorum cum gaudio remeabat, hæc Ildefonsus. Eadem de Virgine meditat. Carthusianus lib. 4. de laudibus Virginis art. 1. Guericus serm. 2. de Assumptione. 9. Sophronius porro sermone de Assumptione: Ego, inquit, quod quicquid cordis est, quicquid mentis, quicquid virtutis humanæ si totum adhibeam, non sufficit, ut cogitare valeam quanto indefinenter cremabatur ardore pij amoris, quantis mouebatur repleta Spiritu sancto celestium secretorum incitamentis; quia & si diligebat Christum ex toto corde, & ex tota anima, & ex tota virtute: nouis tamen quotidie inflam mabatur presentia absens desideriorum affecti-

bus; tanto siquidem validius, quanto diuini illustrabatur intus visitationibus, quam totam repleuerat Spiritus sancti gratia, quam totam incanduerat diuinus amor, ita ut in ea nihil esset, mundanus quod violaret affectus, sed ardor continuus, & ebrietas perfusi amoris: nam & Christus ab omnibus est amandus ex toto corde, & ex tota anima, atq; ex tota virtute querendus, maxime tamen ab ea ardentius, cuius & Dominus erat, & filius. Fortassis ergo præ nimio amore in loco, quo sepulchus dicitur, interdum habitasse eam credimus, quatenus pijs pasceret interius amor obuius. Sic namque locus medius est hinc inde constitutus, ut adire posset ascensionis eius vestigia, & locum sepulture, ac resurrectionis, & omnia, in quibus passus est loca inuisere, non quod iam uiuentem quæreretur cum mortuis, sed ut suis consolaretur aspectibus. Hoc quippe habet impatiens amor, ut qua desideras semper inuenire se credat. Et mox. Denique amor Christi desiderium pariebat; desiderium verò gliscens quasi nouis reparabatur ardoribus, in tantum ut credam non nunquam quod omnia etiam, & semetipsam transcederet, quia omnino amor impatiens, quod amat non potest non videre. hucusque Sophronius.

Sanctissimam præterea Eucharistiam quotidie sumebat: si enim hoc de reliquis Christianis iam inde ab ipsis nascentis Ecclesiæ incunabulis testatur S. Lucas in Actis Apostolorum cap. 2. quanto magis de beatissima Virgine, quæ & diuinarum rerum cognitione longè maiori pollebat, & Christi amore flagrabat ampliori, id existimandum est? Hunc igitur Deiparæ erga Christum amorem pro nostro modulo habere nitamur, singula Christi præsertim morientis mysteria memoriæ nostræ meditatione repræsentemus; sanctissimam Eucharistiam crebro, ac deuotè sumamus, apud nos repotantes corpus illud esse ex purissimis Virginis sanguinibus efformatum, qua de re cap. 8. dixi sic enim Virginem imitantes, rem ipsi præstabitur gratissimam, & verò nobis maxime salutarem. Reliquas Virginis virtutes vide apud Ambrosium lib. 2. de Virgin. & apud alios: nos breuitatis studio has tantum innuere volumus, ex ijs, quas cap. 21. recensuimus.

Quotidie
Virgo com-
municaba-
t.
Act. 2.

Ambros.

QVINTO DEIPARA IMITANDA,

quod in ea religiosa vitæ exem-
pla reluceant.

Maria
Paupertas,
Castitas,
Obediencia
votis
Deo con-
secrata.

Quintum, quod in Deipara imitan-
dum occurrit, est expressum quod-
dam, & absolutissimum, quod in ea
mirificè præfulsit, religiosa vitæ exemplar, &
specimen, cum enim ordo quilibet religionis
ad perfectionem consequendam institutus,
tribus potissimum Christi consilijs, Paupertate,
Castitate, & Obediencia, ijsque voto con-
firmatis contineatur, cumque Religiosi viri è
mûdi illecebris auulsi in suis se domicilijs, clau-
strisque contineant; eam sanè viuendi viam
Deo ductore Deipara inuit, vt & præclarissima
posteritati eorum omnium exempla relin-
quit, nec desit ijs, qui religiosa vitæ studio te-
nentur, quod in sanctissima Virgine imitari
abundè possint. Verùm, vt hoc magis perspi-
cuum fiat, Primùm ostendamus oportet, hæc
tria Christi consilia, quæ ad perfectionem per-
tinent, in vniuersam fuisse à Deipara perfectis-
sime suscepta, votoque insuper confirmata,
deinde ad singula, præsertim ad eius paupertatem
(nam de duobus alijs alibi fusijs) de-
scendamus, tum quicquid religiosam vitam
ornat, & instruit, in eo cumulate fuisse breuiter
perstringamus.

Et quod spectat ad primum, si Apostolos,
quos ore suo sacratissimè erudire, & doctrina
sua instituere dignatus est Christus, tria
religionis consilia substantialia illa quidem
complexor esse, eaque voto nuncupato Deo
obtulisse exploratissimum est, quanto magis
de Deipara sanctitatis omnis, ac perfectionis
Magistra idem affirmare possumus, ac de-
bemus. De Apostolis id colligere facile li-
cet ex verbis S. Petri, qui quidem omnium
nomine sic ad Christum locutus est Matth.
19. *Ecce nos reliquimus omnia, & secuti sumus te.*
Hieron. *Omnia, inquit, perinde quasi diceret, ut ad-
uertit Hieronymus lib. 1. contra Iovinianum,*
Non modo bona, verum etiam uxores propter te
dimisimus; & adiecit secuti sumus te; hoc est
ad scriptum præscriptum, atque obedientiam
vitæ nostræ cursum dirigimus. Apostolos
verò de his votum etiam nuncupasse auctor
*est Augustinus lib. 17 de Ciuit. cap. 4. vbi do-
cet Christum pro nobis egeum factum, cre-
atum fuisse supra omnes, Vt sedeat, inquit, cum*

potentibus populi, hoc est cum Apostolis, quibus alii
Sedebitis super duodecim sedes, & sedem gloriæ
hereditatis datus est: dixerant enim poenitentes illi
Ecce nos dimisimus omnia, & secuti sumus te. Hoc
votum potentissimè Voverant, sic Augustinus, & S. Thom.
2. 2. q. 88. art. 4. ad 3. Apostoli, inquit, intell.
guntur vovisse pertinentia ad perfectionis
statum, quando Christum, relictis omnibus, sunt
secuti. Id autem tum multis confirmat Alvarus Pelagius
lib. 2. de planctu Ecclesiæ c. 56. tum illa præsertim
ratione, quod votum (vt ipse dicebat) est consilium
consiliorum & forma, & perfectio eorum, quia
quodcumque sit consilium, super quod cadat, id
essentialiter perfectius reddit, & Deo acceptius,
quod etiam docet S. Thomas 2. 2. q. 88. art. 6. vbi
probat idem opus facere cum voto (vt ait verbis S.
Thomæ) melius esse, ac magis meritorium,
quam sine voto, sed Apostoli fuerunt in a-
pice perfectionis, ergo in Christi consilijs
seruandis hæc voti perfectione minime caue-
runt.

At ex his omnibus colligere facile pos-
sumus Deiperam, quam Spiritus sancti vo-
catio interius perfectissimè de omnibus do-
cuit, quam Christus filius præ omnibus sin-
gulariter erudiuit, acque intima tot annorum
consuetudine sanctissimis imbuit Religionis
studijs, eiusmodi votorum perfectione cu-
mulatam in primis fuisse. Et quidem de
virginitatis voto, quod auctore S. Thomæ
cum omnibus Patribus ac Theologis, Deipara
ante Christi incarnationem emulit, obij-
cit sibi idem S. Thomas 3. part. q. 28. art. 4. S. Thom.
argum. 2. Perfectionem consiliorum Christi
debuisset inchoari à Christo, qui est finis le-
gis: At huic obiectioni sic ipse respondet ad
2. Sicut, inquit, gratia plenitudo perfecte quidem
fuit in Christo, & tamen aliqua eius imbu-
tio præcessit in Matre: ita etiam observatio con-
siliorum quæ per gratiam Dei fit, perfecte quidem
inchoata in Virgine matre eius, hæc S. Thomas: quæ
sanè ratio non de virginitatis tantum, sed Pau-
peritatis etiam & Obediencie voto, quæ ad
perfectionem quoque spectant, concludit. Et
profecto ipsamet Deipara Pauperis vo-
tum nuncupasse se reuelauit S. B. lib. 1. S. B.
eiusdem reuelationum cap. 10. Ap. 10, in-
quit, vovi in corde meo si esset Deo acceptabile,
observare virginatatem, Nihil, inquam possidero
in mundo, sic ibi.

Quod

De Ob- Quod verò ad eadem consiliorum opera in
dientia. particulari spectat, Deipara obedientiam per-
Cap. 2. 1. fectissimè coluit, quemadmodum cap. 21. vberius ostendimus, præsertim cum ad imperium sanctissimi Ioseph sponsi in Ægyptum discessit, indeque remigravit; ex quo reliqua concijcias licet, quæ pertinent ad obedientiam, quæ in Deipara eo maiori laude dignam prædicamus, quod ipsa sanctitate, ac sapientia sponso suo longe, multumque præcelleret. De Castitate verò ac purissima virginitate, quam Deipara prima omnium voto edito obtulit Deo, fusè egimus tum cap. 32. tum etiam supra in hoc eodem capite.

De Casti- 12 Paupertatis denique, quam toto suæ vitæ
tate. tempore Deipara studiosissime est amplexata, specimen nobis exhibuit præclarissimum. Quod ut exemplis demonstremus, pono primum, Deiparæ paupertatem non ex necessa-

ria rerum inopia, sed ex spontanea bonorum abdicatione profectam, ut Christo filio, qui eum diues effecit, pro nobis egenus factus est, magis conformaretur, quippe quæ parentem suorum vnicam hæres fuit, qui ut cap. 18. dice-

Cap. 18. bamus, bona tribuebant in partes tres, vnam templo, alteram peregrinis, & pauperibus, tertiam sibi reservabant. Deinde hoc ipsum in lib. 1. reuelat. S. Brig. c. 10. habetur, ubi Deipara breui compendio vitam suam eidem S. Brigittæ commemorans, inter alia hæc subiicit:

S. Brigit. Omnia, quæ habere potui, dedi indigentibus, nihilque nisi tenuem victum, & vestitum reservavi. & mox illud, quod modo citauimus: A principio vni in corde meo, nihil unquam possidere in mundo, & in lib. 7. earundem reuelationum cap. 25. Deipara ad S. Brigittam: De diuitijs, inquit, ego, & Ioseph nihil reservauimus nobis, nisi necessaria vna ad honorem Dei, reliqua dimissimus propter honorem Dei, sibi.

Maria as- Ex hac Deiparæ voluntaria paupertate fa-
scit mas- ctum est, ut suis ipsa manibus laboraret. quod
nuum la. S. Basilii in Constitutionibus monasticis c. 5.
tribus si- cum ageret de Christi virtutibus, quæ per cor-
bi victum poris exercerentur, in Deipara obseruauit his ver-
compara- bis: Christus prima suæ ætate parentum suorum
bat. imperio subiectus fuit, & labores corporis omnes
Basilii. a quo vna cum ipsis animo illis obediens tolerauit.
Verisimile est enim cum homines illi essent, & iu-
luc. 2. stitia, & pietatis cultores, tenues tamen, neque
necessarijs ad viuendum copijs satis instructi
(quod ex Praecepto intelligi potest, in quo venera-

bilis ille solus est factus) solios eos in assiduis cor-
poris laboribus versari, & hac ratione quotidia-
num sibi victum quaritare. Porro Iesus cum in
his, ut diuina littera prædicant, esset subiectus sine
dubio in perferendis etiam vna cum ipsis labori-
bus morigeram declarabat suam obedientiam.

hæc Basil. Et certe Epiphanius Presbyter Cō-
stantinopolitanus in vita Deiparæ testatur, eam egregie didicisse attem tractandi Lanam, Constan-
Linum, Sericum: Erat, inquit, docilis, & a-
mans doctrinam, & non solum in sacris litteris,
sed etiam cum Lana, Lino, Serico, & Byssō labo-
rabat: erat præterea in sapientia, & intelligen-
tia super omnes illius seculi a dolescentulis cunctis
admirationi, quæ & verè consuevit ea, quorum
usus in templo erat Sacerdotibus, sic ille. Idem
habet Anselmus in vita Virginis. Quare mi-
rum non est, tunicam Christi inconfutilem de-
super contextam per totum opus fuisse Dei
Genitricis manibus elaboratum ex sancto An-
tonino 4. par. tit. 15. cap. 43. § 1. quemadmo-
dum etiam Euthymius in cap. 27. Matth. ex
traditione Patrum astruit, quæ de re nos ali-
quid supra cap. 29.

Cap. 29. 13 Ex hac eadem paupertate factum est, ut
ascendens cum sponso in Bethlehẽm, vnde o-
riginem trahebat: Eo quod esset de domo, &
familia David, filium enixa reclinarer in Prae-
sepio, quod sibi tanquam pauperi non esset lo-
cus in diuersorio. Vt in sua item Purificatio-
ne quadragesimo à partu die par Turturum,
aut duos pullos Columbarum, pauperum ni-
mirum oblationem daret: quamvis à Magis
paucis ante diebus munera, Aurum, Thus, &
Myrrham, eorumque non exiguam partem
dono acceperit. quod inde colligitur, quia
Magos ea non ex crumena, vel referata arcula,
sed apertis thesauris suis obrulisse referi: Euan-
gelista Matthæus, quæ tamen omnia Virgo
sanctissima propter mysteria, quæ in eis signi-
ficabantur, minime respuit sed ea quantocyus
pauperibus erogauit, quemadmodum S. Anto-
ninus 4. par. tit. 15. cap. 32. §. 2. obseruat his
verbis: Aurum sibi oblatum à Magis non moni-
cum, prout decebat eorum Regiam maiestatem,
non sibi reservauit in posterum, sed (ut dicebat
deuotus Bernardus) pauperibus per Ioseph dispersit. Bernard.
sic ille. Quod ipsa consplices etiam pie existi-
mant cum Bonauentura in Meditationibus Bonauen-
vitæ Christi cap. 9. cum Carthusiano, & Abu-
lensi in cap. 2. Matth. quæst. 47. qui hanc
Abulensis.

Epiphan.
Presbyter
Constantinopolit.

S. Anselm

S. Euthym

Cap. 29.

Quanam
ratione
Maria
paupertatem
exercuerit.

Luc. 2.

Matth. 2.

usblata à

Magis mu-

nera pau-

peribus de-

scribit.

Matth.

S. Anto-

linus.

deuotus Bernardus

Bernard.

Carthus.

Abulensis.

esse communionem sententiam testatur, quāvis & aliam addat expositionem, quæ voluntariam Virginis paupertatem magis confirmat, ait enim beatam Virginem munera illa quātumvis copiosa à Magis oblata deliberasse tantum, & ex singulis modicū quid accepisse.

Maxima paupertas Deiparae 14 Claudam hanc de Paupertate Deiparae disputationem ijs, quæ S. Antoninus 4. par. tit. 15. c. 24. n. 1. in Virginis paupertate eleganter expendit; cum enim ostenderet Deiparam a-ctus illos virtutum, qui ad beatitudinibus continentur, perfectissime exercuisse: initium facit à paupertate, de qua Christus Matth. 5.

Matth. 5. Beati pauperes spiritu, quod vobis ferè verbis vtar sic ostendit. Hæc beatitudo importat abdicationem rerum, quæ fuit in summo in beata Maria, & quidem magna est paupertas per rerum subiectionem. Maior per rerum abiectionem: maxima autem, quæ ex vtriusque

s. Cor. 6. componitur, de qua Apostolus 2. Cor. 6. Nihil habentes, & omnia possidentes. Hoc autem non potuit esse nisi in beata Maria omnimode, & perfecte, & proprie. omnes alij si res abiecerunt non retinuerunt, & si retinuerunt non abiecerunt: quia tantum procuratores, & fructuarij, & non Domini fuerunt. Beata autem Ma-

ter Dei Virgo existens, & Regina Cæli, & dominum, & vsumfructum possessionis habebat in rebus filij sui. Vnde & bene potuit relinquere, & omnia possidere. Relinquere quantum ad vsumfructum: Possidere quantum ad proprietatem eius dominij. & sic beatissima Virgo potuit habere altissimam paupertatem. Addit S. Antoninus ex Alberto, paupertatis perfectionem non attendi penes summum defectum rerum, sed penes deuotionem, voluntatem, & personæ dignita-

S. Antoninus.

Albertus.

Paupertas gradus novem.

tem: & ex eodem Alberto nouem munerat paupertatis gradus in rerum abiectione. Primus est, dare superflua personæ, prout persona sonat dignitatem aliquam. Secundus, dare superflua non solum personæ, sed etiam naturæ. Tertius, dare non solum superflua, sed etiam necessaria. Quartus, omnia necessaria, & superflua simul dare, & semetipsum retinere, id est, non propter Deum, quod & Philosophi fecerunt, quemadmodum de Crate Philosopho notat Hieronymus in

Crates Philosoph.

Hieron.

Matth. 19.

Matth. 19. Quintus, omnia dare, & semetipsum addere secundum illud Matth. 19. Si vis perfectus esse, vade, & vende omnia, quæ habes, & da pauperibus, & sequere me, scilicet, TE DANDO. Sextus, omnia dare, semetipsum relinquere, &

ultra hoc laborare manibus, ut tribuat necessitatem patienti, ut fecit Paulus; qui laborabat manibus suis, ut ipse dicit, ad Corinthios, ut sibi, & socijs subueniret. Septimus, dare etiam semetipsum, & spiritu, & corpore laborare, ut pascat proximum spirituali cibo, qui gradus est melior prior: quia melius est reficere animam semper vi-auram (ut ait Beatus Gregorius) quam corpus moriturum. Octauum autem paupertatis gradum ponit Albertus in beatissima Virgine perfectiorem ceteris, qui est relinquere omnia, & seipsum, & de substantia corporis sui accipere, & ad refectio-nem animarum proximis dare. Hoc enim fecit sola beatissima Maria, quæ de purissimis carnibus, Summi & sanguinibus Viaticum nobis confecit panem pauperum vinum, qui de Cælo descendit, qui est vere vita, tu gra- quem qui religiose manducauerit, mortem non a Maria gustabit in æternum. Hunc toti mundo mendico ac le- ipsa dedit. Nonus gradus perfectissimus est filij sui expulsi, Iesu, qui est omnia dare corpus, & animam pro- priam, & diuinitatem habens unitam, proximo dare in cibum anima, sub specie tamen aliena, & hoc fuit opus summæ misericordiæ, & summum paupertatis Domini Iesu in via, hæcenus ad verbum ex Alberto apud S. Antoninū loco citato.

15 Quod si regularis vitæ disciplinam penitus inspiciamus; cuius quidem professores cum in propria domo, ac parentibus relictis à seculi de-gre- strepitu, intra regularia se claustra sub du- m-que- xerunt, peculiare ibi Religiosorum virtutes studiose colunt, diuinarum rerum contem- de-que- plationi vacant, domo non progrediuntur, neque cum alijs habent nisi pietatis, vel charitatis ratione commercium: luculentissimum profecto horum omnium specimen singulariter reperiemus in Deipara. etenim adhuc Trimula à charissimis auolsa parentibus, ab ijs in templo præsentata Deo sese dicauit, ibique ex Euodio Antiocheno Enodius post sanctum Petrum Episcopo in Epistola, An- quam inscripsit Phos, id est, lumen, apud ceptus Nicephorum lib. 2. cap. 3 in sanctis sancto- rum traduxit annos undecim: nec inde dis- cessit, priusquam diuino Sacerdotes explo- rato oraculo, illam Ioseph eius virginis co- stodi, quemadmodum cap. 8. & 42. plenius diximus, in sponsam tradidissent. Hic in tem- Cap. 8. plo tota erat in rebus diuinis, ac spirituali- & 42. bus. nam sanctus Bonauentura in Medita- tionibus vitæ Christi cap. 3. illic eam pietatis Bonau- Rudia coluisse pro vitibus, solitamque media nocte

Hieron. nocte ad orationem surgere, ex quadam, quam affert sancta Elisabetha (ut ipse putat) reuelatione confirmat. Idem quoque ex Hieronymo, Bonauentura ea de re sic habet: *Deipara à mand ad horam tertiam orationibus insistebat, à Terisa ad Nonam opere texturino se exercebat; à Nona iterum orabat, donec de manu Angeli cibum sumeret. sic ille.*

Deipara virtutes 16 Huc referri possunt Deiparae virtutes propemodum innumerabiles, religiosis illae quidem pernecessariae, quas in gradu heroico eam habuisse certum est. tales sunt Humilitas, Pudor, Modestia, & praesertim Silentium; septies enim locuta legitur in Euangelio, atque ex his saepius cum Deo, vel Angelo. Huc & reliquae reuocantur virtutes, quas dedita opera omittimus in praesenti, cum eas cap. 21. vberius prosecuti sumus. ubi verò è templo in S. Iosephi sponsi domum commigravit, ibi se continens, non vanis nugis, vel aliorum confabulationibus tempus continebat, sed Deo, ac sibi vivebat, ut iure Ambrosius lib. 2. Comment. in Lucam expendens, eam solam Angelo Gabriele nuncium ferente repertam: *Dis-*

Cap. 21. *Ambros.* cant, inquit, mulieres propositum pudoris imitari, sola in penetralibus, quam nemo virorum videret, solus Angelus reperiret, sola sine comite, sola sine teste, ita Ambrosius. Neque verò extra domum vagabatur, nisi sponso comitata, causa pietatis, & officij, ut cum ad S. Iohannis Baptista sanctificationem in montana Iudae abijt cum festinatione, Elisabeth cognatae ministratura: aut gratia obtemperandi edicto Augusti cum Bethlehem proficiscitur: aut legis implendae studio, tum cum templo adiuit, & legi purificationis se sponte subiecit: tum etiam cum singulis annis templum inuisebat, aut declinandae Herodianae persecutionis causa cum in Aegyptum perrexit. Horum porò complura egregie obleruauit Ambrosius libro secundo de virginibus ubi agens de Deipara: *Prodiit, inquit, domo nescia, nisi cum ad Ecclesiam conueniret, & hoc ipsum cum parentibus, & propinquis domestico opere sa-*

Luc. 1. *Luc. 2.* *Matth. 2.* *Ambros.* sacro, forensi stipata comitatu, nullo tamen meliore sui custode, quam se ipsa, & infra: *Nec ad templum Maria sine pudoris sui custode processit. sic ille.*

Religiosa Quoniam verò religiosae vitae specimen egregie reluxit in Deipara, similitudo verò causa est amoris, hinc fit, ut ea regiones omnes singulari beneuolentia complectatur, ac

peculiari protectione foueat, quemadmodum capite trigesimo quarto & trigesimo quinto ostendimus. Quare Bernardus sermone de aqua in vinum mutata in Cana Galilee cum suis agens canobitis, ostendit, Vinum gratiae deuotionis, & feruoris charitatis à benignissima Dei Genitrice nobis impetrari: ipsa, inquit, si pulsata fueris non deerit necessitas nostra, quoniam misericors est, & MATER MISERICORDIAE. Placent illi nuptia nostra, (quibus scilicet anima Christo desponsatur in religione) & pertinent ad illam multo amplius illis, nimirum de cuius viro tanquam è thalamo suo caelestis sponsus processit. sic Bernardus.

17 Huc etiam spectat celebre illud, de quo plurimi mox dicemus, centum viginti virginum Coloniae religiosae legum, quae Ierosolymis Deipara superstitit moderatrice vitam ducebant. Possem hic commemorare multos, qui in Deiparae sodalitijs nomen dederunt, & ad vitae religiosae institutum capeffendum ab ea excitati, atque adiuti fuere, quos interdum visibiliter ad religionem suscipiendam est adhortata sub motis siquae erant impedimentis. Et ut de alijs ordinibus taceam P. Iacobum Ledesnam virum omni doctrinarum genere excultum ad Societatem Iesu inuendam sua praesentia, quae ei se videndam obtulit, misit animam, teste Petro Ribadeneyra in vita P. Laynez lib. 1. cap. 9 B. Stanislaum Kostka, ut cap. 35. diximus, ad Societatem nostram misit, P. Thomam Sancium; cuius praeclarissima de Sacramento Matrimonij extant ingenij, ac doctrinae monumenta, auctore Petro Ribadeneyra in Catalog. illustr. script. Societatis, cum impeditoris esset linguae, ac propterea nostrae Societatis ingressu prohiberetur, eo liberauit impedimento. Is enim cum Cordubae in Templo Dei Genitricis (cui à sancto fonte est nomen) multis lachrymis à Deipara efflagigaret, ut amoto eiusmodi impedimento in Societatem posset admitti; negaretque domum se reuertiturum, nisi eam exorasset; tandem voti compos ad Societatem nostram confectum aduolauit.

Ex ijs ergo, quae diximus, perspicuum remanet eiusmodi religiosae vitae exempla, ac vestigia, quae imitemur non mediocri potestis Deiparam reliquisse; eique religiosos omnes, quod tale vitae institutum susceperint, esse gratissimos: atque hoc nomine peculiarijs

ne uolens
cōplectitur
Deipara.
Cap. 34.
& 35.
Bernard.
loau 2.

Plurimi
religiosa
vita in
tuta mo-
deratrice
para sum
complexi.

P. Iacobus
Ledesma.

Ribade-
neyra.
S. Stanis-
Kostka.
Cap. 35.
Thoma
Sancio,
lingua im-
ped. mentis
à Deipara
ablatam,
ut ad Re-
ligionem
S. I. admit-
ti posset.

cularis protectionis praesidia, atque adiumenta ab ea polliceri sibi potissimum posse, ac merito debere.

VIRGINUM COLLEGIUM JEROSOLYMIS sub institutione Deiparae.

18 **A**D vitæ quoque religiosæ exempla, quæ Deipara nobis imitanda reliquit, spectare videtur & illud quod Dionysius Carthusianus in 1. sententia distin. 16. quæst. 2. scriptum reliquit de Virginum Collegio, quæ Ierosolymis sub peculiari Deiparæ institutione debebant. Is enim cum de sapientia, & scientia Deiparæ ageret, quibus dum adhuc inter mortales degeret, plurimos instruxit, de eadem hæc subiicit: Quotidie quoque, seu tempore opportuno edocuit felicissimum illud Collegium centum viginti virginum, eius obsequio, atque regimini deputatarum. sic ille. Sanè hoc, quod Carthusianus absque ulla hæsitacione profert, primo aspectu mihi visum est magis piè, quàm solè dictum; cum verò semiptam attentius animo versarem, rem admodum verisimilem existimavi: tria enim illa consilia Evangelica Paupertatis, Castitatis, & Obedientiæ, quibus religionis status constat, statim ac Spiritus sanctus in Apostolos, reliquosque discipulos in cenaculo montis Sion congregatos descendit, in mores induci, atque exerceri ceperunt, quod perspicue apparet in Paupertate, seu spontanea bonorum abdicatione, quæ propter humanæ vitæ conuietum non exiguam secum affert difficultatem, & tamen, ut videre est in actis Apostolorum cap. 4. nec quiquam eorum, quæ possidebat, aliquid suum esse dicebat, sed erant illis omnia communia. & infra: Quotquot inquit, possessores agrorum, aut domorum erant, vendentes asserebant pretia eorum, quæ vendebant, & ponebant ante pedes Apostolorum; quod magna cum laude fecisse ibidem narratur S. Barnabas. hoc autem non ex præcepto, sed ex consilio factitatum docet Bellarminus controu. 2. lib. 2. cap. 5. siquidem S. Petrus Ananiæ dixisse scribitur: Anania, inquit, cur tentauit Satanas cor tuum mentiri te Spiritui sancto, & fraudare de pretio agris nonne manens tibi manebat, & venundatum in tua erat potestate? Quare Hieronym. epist. 8. de Ana-

nia, & Saphira: Ideo, inquit, condemnati, quia post votum obtulerunt quasi sua, & non eius, cui semel ea vouerant, pariterque sibi iam aliena substantia reseruauerunt. sic ille. Nam & Apostoli ipsi, qui primitias spiritus habuerant, religiosum vitæ institutum eis, qui perfectius viuere volebant, non solum instituerunt; sed etiam ipsi complexi sunt, & voto se ad eam perfectionem obligarunt, ut docet Augustinus lib. 17. de Cinitate Dei cap. 4. Id quod nos fusi supra hoc eodem capite ostendimus verba Augustini sunt: Dixerant Potentes isti, hoc est Apostoli: Ecce nos dimisimus omnia, & secuti sumus te. Hoc votum potentissimi vouerant. Et S. Thomas 2. 2. quæst. 88. artic. 4. ad 3. Apostoli, inquit, intelliguntur vouisse pertinencia ad perfectionis statum, quando Christum reliquit omnibus sunt secuti. Idque Bellarminus loco citato ostendit, & Cassianus collat. 18. cap. 5. Cœnobitarum, inquit, disciplina à tempore Apostolica prædicationis sumpsit exordium. & lib. 2. cap. 5. Pauci, inquit, in primordiis fidei, sed probatissimi Monachorum nomina consuebantur, qui Alexandria à B. Marco normam suscipere veniendi, &c. Dionysius verò Areopagita cap. 10. Eccles. Hierarch. Monachos Therapentæ, id est, cultores ab Apostolis appellatos testatur & Philo, ut supra sect. 1. ex Eusebio, Epiphano, & Hieronymo diximus, huiusmodi virorum, & mulierum etiam Virginum religiosarum separatim à viris viuendum habitacula, quæ vocat Monasteria, memorat plurima fuisse per vniuersum orbem, sed præcipue in Ægypto. & S. Hieronymus de viris illustribus in Philone ait: Talem primum Christo credentium fuisse Ecclesiam, quales nunc Monachi nituntur esse, & cupiunt. Rationem verò tanti in pietate feruoris, qui in primitiua Ecclesia cernebatur Hieronymus epistol. 8. pulchre refert in Christi sanguinem, qui tunc recens tusus erat. In actis, inquit, Apostolorum, quando Domini nostri adhuc calidus cruor, & feruebat recens in credentibus fides, vendebant omnes possessiones suas, &c.

19 Quæ cum ita sint, consequens etiam est, complures initio Ecclesiæ virginatatem Deo consecrare coepisse, elato præsertim à Deipara, (cuius virginitas fidelibus omnibus probe erat cognita) eiusdem virginitatis vexillo, idque Ierosolymis præcipue, unde per vniuersum orbem pietas per Apostolos.

Post Aduentum spiritus sancti, cultus paupertatis, castitatis, obedientia cepit exerceri.

Act. 4.

S. Barnabas Apost. Bellarm.

Act. 1. Hieron.

florum predicationem propaganda erat,
 juxta illud Isaïæ 2. *De Sion exiit lex, & ver-*
bum Domini de Ierusalem. Hinc est, quod
 Act. 21. legimus Philippi Diaconi quatuor
 filias virgines, & Prophetissas: alias quoque
 plurimas continentiam attriuisse existimare
 licet. quocirca Apostolus Paulus in 1. ad Co-
 rinth. c. 7. Christi consilium de castitate, &
 virginitate amplectenda promulgabat, & adeo
 efficaciter persuadebat, ut nihil vereretur hac
 occasione persecutionem in Christianos ma-
 jori Gentilium furore, ac rabie excitandam
 fore. quemadmodum in S. Tecla, de qua di-
 ximus tract. de Virg. cernere licet, quæ Ico-
 nij Thamidri sponso nuncium remisit, au-
 ctore S. Paulo, ut testatur Nyssenus hom. 4.
 in Cant. & Epiphanius hæc. 78. imò ipse
 Faustus Manichæus apud Augustinum lib. 30
 contra Faustum cap. 4. hoc S. Thecla fa-
 ctum in Apostolum Paulum rejicit, eaque de
 causa S. Thecla plurima subiit tormenta, in
 quibus Dei virtute victrix semper evasit. &
 Chrysostomus lib. adversus viruperatores vitæ
 monasticæ, cui consonat Metaphrastes 29.
 Iunij, refert S. Paulum à Nerone in vincula
 conjectum, ac tandem neci datum, quod ejus
 pellicem quam deperibat, ad fidem Christi-
 anam convertisset, eique pudicitiam persua-
 sisset.
 Quidni ergo dicemus Evangelicæ prædica-
 tionis initio Jerosolymis complures in unum
 virgines, quæ Christi fidem susceperant, con-
 venisse, ut simul degerent, & Deiparam adhuc
 in terris superstitem, non tantum ut Domi-
 nam, & Domini sui matrem, sed ut motum
 etiam Magistræ, quæ eas informaret, ac di-
 rigeret agnouisse? nam & Apostolorum, &
 Evangelistarum, fideliumque magistræ eam
 fuisse cap. 19. diximus. Si enim cum adhuc
 puellola in templo educaretur, ut cap. 17. o-
 stendimus, sollicita erat, ne qua puellarum ex
 eo contubernio Deum offenderet: quanto ma-
 gis post Christi Ascensionem eam alias instru-
 xisse existimare debemus, præsertim virgines,
 quas singulariter diligebat? quod satis præse-
 tulit cum ex vita migratura (teste Simeone
 Metaphraste oratione de vita, & dormitione
 Deiparæ) duas tunicas, quas toto vitæ tem-
 pore habuerat sui corporis tegumentum, dari
 jussit duabus virginibus, cui consentit Niceph.
 lib. 15. cap. 24. quicquid dixisset lib. 2. c. 22.
 ubi viduas appellaverat, additque lib. 15. ubi

nam ex his vestibus à virginibus quasi per
 manus traditam, ac custoditam, tandem tem-
 pore Leonis Primi Imperatoris, annum Do-
 mini circiter 560. inventam, & Constantino-
 polim translata, magnificentiſſimo extructo
 templo piè, ac religioſè aſſervari.

20. Quod si in veteri lege complures mulie-
 res ad templum excubabant, ut aperte habetur
 Exod. 38. 1. Reg. 2. & Luc. 2. Virgines quoque
 in templo educantur, quod ex 2. Machab.
 c. 1. & ex Patribus cap. 8. ostendimus. quid
 prohibet in lege gratiæ, quando virginitatis
 consilium à Christo Matth. 19. erat jam pro-
 mulgatum, in unum locum virgines conveni-
 se sub Deiparæ magisterio? Quod non obſcure
 olim Exod. 15. præfiguratum videtur cum
 Pharaone, & Aegyptijs in mari rubro demerſis
 Maria soror Moyſi Virgo, & Prophetiſſa tym-
 panum in manu ſua ſumens mulieribus omni-
 bus cum tympanis, & choris poſt eam egreſſis
 præcinebat dicens: *Cantemus Domino, gloriosa*
enim magnificatus eſt. &c. ita & nunc poſt
 Chriſti Aſcenſionem demonum viribus in
 mari rubro Paſſionis Chriſti attritis, & extin-
 ctis virginibus in tympano, per quod Apoc.
 14. corporis virginitatem adumbrari c. 12.
 diximus, Deipara canticum novum præci-
 nat, & ſua inſtructione alijs viam veluti digito
 indicet.

Hinc eſt, quod S. Martha, quæ ſub Deipa-
 ra Jerosolymis vidit, ac didicit, poſtea, ut mox
 dicemus, inſtituit, & propagavit in Gallia. &
 S. Iphigenia, auctore S. Matthæo in Aethio-
 pia in Monafterio plurimarum virginum ma-
 ter extitit. quin etiam, quod magis admiratio-
 ne eſt dignum, cum perſecutionis æſtus ſerve-
 ret, hujusmodi Virginum Collegia extitiſſe,
 probatiſſimi Auctores teſtantur; ut videre eſt
 in ijs, quæ in tractatu de Virg. diſſervimus,
 verbi gratia S. Baſiliſſa virgo conjux S. Iuliani
 martyris virgines plurimas congregavit, de qua
 ibi ſolius, & S. Ripſimis virgo, & martyr in
 Monafterio ſub Præſecta Gajana degebat; &
 S. Febronja virgo pariter, & martyr Sibapoli
 in Monafterio ſub Præſecta Brienna. Quare
 S. Ignatius epiſt. 5. ad Philipp. *Salute*, inquit,
congregationem virginum, quaſi in communi
 vitam ducentium: ut propterea Baronius to-
 mo 1. Annal. ad annum Chriſti 52. hujusmodi
 Virginum Collegia, ſeu congregationes dicit
 fuiſſe eo modo, quo apud nos monaſteria.
 Idem quoque Ignatius indicat eas votum vir-
 gini.

Exod. 38.
 1. Reg. 2.
 Luc. 2.
 2. Mach. 15.
 Matth. 19.
 Exod. 15.

Apoc. 14.

S. Martha
 virgine.
 Siphige-
 nia plurimam
 virginum
 mater.

S. Baſiliſſa
 multarum
 virginum
 mater.
 S. Ripſima
 virg. &
 mart.
 S. Febro-
 nia virgo
 & mart.
 S. Ignat.
 Baronius.

xxx

gini.

tum virginitatis nuncupasse: nam epist. 9. ad Antiochenes. Virgines agnoscant, cui se ipsas consecrarunt.

Caribuf.

Maneat igitur dictum illud Carthusiani vero esse perquam simile.

OBSEQUIA IN VIRGINIS DEIPARÆ honorem exhibenda.

CAPUT XXXVIII.

S Y M M A R I V M.

Deipara precibus invocanda, & quomodo. n. 2.

Missæ de Deipara eidem grata. num. 6.

Preces, quæ pro cuiusq. pietate recitari possunt. n. 8.

Ratio commendandi se beatissima Dei genitrici tum mane, tum vespere. num. 9.

Deipara salutanda in ingressu, & egressu de domo. num. 10.

Deipara templis adoranda, Imagines colenda, festa ejus præparationis aliqua præsumenda, preces item in ejus honorem fundenda, præsertim salutatio Angelica. num. 11.

Quanam per priuatas preces præparatio ad Deipara festa pie colenda fieri possit. num. 12.

Exempla eorum, qui peculiare preces Deipara offerre consueverunt. num. 16.

Exempla de salutatione Angelica. num. 17.

Deipara militem quotidie salutationem Angelicam recitantem à damone quatuordecim annos seruat. num. 22.

*B. Virgo
obsequios
colenda*

Sextum, quod ad devotionem erga Virginem exercendam requiri diximus, sunt obsequia, quæ in ejus honorem præstare debemus: ut enim deuotio nostra non sit sterilis, ipsius operibus comprobanda erit, juxta illud 1. Joann. 3. *Filioli non diligamus verbo, neque lingua, sed opere, & veritate.* & ipse Aristoteles in 1. Rhetor. cap. 15. cum personas recensisset, quibus honor est impendendus, statim subiicit, quibus nam rebus honor exhibeatur his

Ex Aristot. verbis: Partes honoris sunt sacrificia, monumenta, quibus ea, & veribus, & sine veribus: premia, lucra, prædæ rebus cessiones, sepulchra, statue, victus publici, & quæ honor ex- bus Barbari utuntur, ut adorationes, conspectus habeatur. euitationes, munera quæ apud singulas gentes præstiosa sunt: hæc ille.

Ex quo inferitur, vel apud Ethnicos honoris refectionem obsequijs declarari solitam. Obsequia porro Virgini impendenda ad tria

genera revocari possunt. Primum est ejus invocatio per preces quibus eam tum laudamus, tum etiam ut nostris necessitatibus subvenire dignetur, oramus. Secundum, quæ ad carnis castigationem, & mortificationem. Tertium, quæ ad charitatis erga proximum, & misericordiam tum spiritualis, tum corporalis opera pertinent. Omitto in præsentem inter hæc pietatis opera, unum recensere, quod hæc tria ferè complectitur, & Virgini acceptissimum, atque unicuique utilissimum esse experientia docuit; alicui nimirum Congregationi, seu sodalitati, seu B. Virginis nomen dare; ad illius regularum præscriptum vitam instituire, statis diebus ad conventus sodalium convenire: sed ea de re plenius cap. 40.

Cæterum de tribus illis singillatim nonnulla dicamus, non quod omnia, quæ hic proponimus à singulis præstenda fiat, sed ut quilibet ea, quæ Virgini magis grata, & animæ suæ salutis magis utilia, quæque sibi, suisque vitibus, & honestis occupationibus magis congrue videbuntur diligat.

DEIPARA PRECIBVS INVOCAN- da, & quomodo.

ET quod ad Deiparæ laudes, & invocatio- nem attinet, Sanctus Ildesontus sermone 1. de Assumptione: Inuitat, inquit, nos sanctorum Prophetarum chorus, immo & sapientia Dei Patris, inuitat nos Spiritus sanctus. Ante horum, inquit, hujus Virginis frequentare dulcia Cantica Dramatis. Dramaion enim genus est Dramæ carminis, quo genere Cantica canticorum edita leguntur, & jubemur, ut charissimi amplius commendentur eo genere canendi, dulcia cantica in hujus honorem Virginis frequentare, ubi interdum Angeli canentes celebrant laudes. Idem Ildesontus sermone 2. Hujus Virginis, inquit, animam Dominum magnificanti glorificemus, quoniam hac est anima illa beata, per quam Auditor vita ingressus est mundum, per quam omnis maledictio soluta est primorum parentum, & celestis benedictio venit in toto mundo sic Ildesontus. Ipsa verò Ecclesia fideles omnes ad laudandam Deiparam magna cum cordis lætitia in festis beatæ Virginis his verbis in Ecclesiastico officio inuitat: Corde, & animo Christo canamus gloriam in hac sacra solemnitate præclara Genitricis Dei Mariæ & rursus: Cum jucunditate Conceptionem Beatæ Mariæ celebra-

inisi, ut ipsa pro nobis intercedat ad Dominum Iesum Christum. & beatus Laurentius Iustinianus sermone de Natiuitate Mariæ. Nos igitur ad honorem huius Virginis præcinamus in confessione, Deoq; nostro psallamus in cythara ipsum veneremur in Matre & Matrem honoremus in filio.

De patto cinio verò Virginis implorando pulchrè Bernardus apud Bonauenturam in Speculo beatæ Virg. cap. 3. Non sic, inquit, timent hostes visibiles quasi castrorum aciem copiosam, sicut aeræ potestates Maria vocabulum, patrocinium, & exemplum fluunt, & pereunt sicut cera à facie ignis, ubique inueniunt crebram huius nominis recordationem, deuotam inuocationem, sollicitam imitationem. hæc Bernardus.

3. Ceterum multa sunt, quæ ad hoc de Virginis inuocatione referri possunt. Magnopere conducet in primis Desparæ vitam, eiusque actus, ac virtutes non tantum audire, & legere, verum etiam attentè meditari, ac sedulo expendere, ut sic eius sanctitatem, ac maiestatem melius cognoscamus, ac veneremur, eiusque suffragia imploremus; & habita proprii status, talenti, & vocationis ratione, eam re ipsa magis imitari, ad eiusque exemplum mores nostros conformare, Deoque perfectius sequi possimus. Id quod Virgini gratissimum erit, ut scilicet eius exemplo ad filij sui obsequium alij incitentur. Et quidem huiusmodi meditatio, quæ est de vita Desparæ consilium Psalmi 47 (in quo de Virgine agitur) illis verbis. Circumdade Sion, & complectimini eam; narrate in turribus eius, & iterum: Distribuite domus eius, ut enarretis in progenie altera; ac si diceret, singula quæque Virginis vitæ mysteria, atque virtutes quasi domos huius celestis Ciuitatis distribuite, & per meditationem circumdate, diligenter iustrate, atque expendite, & per affectum imitationis complectimini, ut enarretis in progenie altera, atque aliis imitanda prædicetis.

B. Virgo. Præter meditationem vitæ eius, implo- Chrysostomus. tandum est etiam eius auxilium omni cor- in Ofdis affectu, & intimis animi desiderijs. Quasi Eccl. re Chrysostomus sermone de Beata Virgini. fastico 12. Ad hanc inquit, sanctissimam Virginem, & Dei Septembr. matrem accurremus, eius patrocinij utilitatem Bernard. assequamur. Nam ut pulchrè de B. Virgine Bonauent. Bernardus sermone 2. de Assump. Aduenien-

te, inquit, Spiritus, plena sibi eodem superuenient nobis quoq; superplena, & superfluens fiat: Quia ergo superplena, & superfluens est, moueatur, inquit Bonauentura in speculo Beatæ Virginis capite 7. ut effundat liquorem; nam ex Bernard. vâs liquore plenum si moueatur, facile sub- uertitur, & effundit liquorem. Ita Bonauentura.

Quocirca S. Brigitta in reuelat. in sermone Angel. cap. 15. B. Virgo pro vita æterna, & ut effugeretur diabolus precatur, eo autem citius à nobis est eius patrocinium implorandum, quo nos pauperiores & indigentiores sumus; & quo maius in ea, quam in cæteris sanctis (ut cap. 30. dictum est) Deus præsidium nobis constituit. Quin etiam per eam studeamus preces, & meditationes nostras, ac nos ipsos Deo offerre, ac consecrare, ut c. 36 diximus quo preces nostræ sint ad ea, quæ petimus consequenda efficaciores, & maiori cum animarum nostrarum fructu, meditationis tempus transigamus. Quia in re illud in memoriam est reuocandum, quod de sancto Elzeatio Commite infra dicemus, qui suæ meditationi, quæta poterat animi pietate præmittebat salutationem Angelicam, quæ dicta nunquam sibi de fuisse nouam rem diuinarum materiam affirmabat.

4. Ad inuocationem porro Virginis spectant preces, quæ in eius honorem fiunt, vel quibus eius auxilium petimus: huiusmodi sunt missæ, quæ in honorem Virginis à Sacerdotibus celebrantur. Secundò, priuata quædam preces, quibus statim horis, vel alijs temporibus eam salutamus & oramus. Tertiò, officium seu preces horarum B. Virginis. Quartò, Litanie eiusdem Virginis. Quintò, Rosarium. Sexto, Corona ex 63. vel 72. salutationibus Angelicis constans. Septimò, Corollia, quæ salutatione Angelica duodecies repetita, & oratione Dominica ter interiecta recitari solet.

Verum circa preces, quas ad Virginem inuocandam fundimus, ut officiosiores, ac precibus Virgini gratiores sint, hæc ferè obseruanda erunt. Primum, ut quo ad eius fieri poterit à corde mundo prodeant, quod satis patet exemplo superiori capite allato, ubi de puritate, seu virginitate Desparæ imitanda egimus, quamuis autem Eccles. 15. Non sit speciosa laus in ore peccatoris; In quocunque tamen statu homo fuerit, à Virginis laude non est cessandum, ut monet Sophronius sermone de Assump. sumpt.

Bernard.

S. Brigitta

Per Virgine
nō nostra
Deo offe-
ramus.

S. Elzeario

Qua ad
Virg. inuocandam
speciantQuæ in
precibus
Virgini
seruanda
Primo cor-
munda

Eccles. 15

Sophroni

Psalms. 49

sumpt. Quia, inquit, inde tibi promittitur *venia* unde & omnibus, ut laudes; per ipsam enim *veniam* obtinere potes. Nam & sermo diuinus cum de peccatore ageret in Psalmis, sacrificium, inquit laudis honorificabit me: protinus addidit, & illic iter quo ostendam illi salutare Dei. ac si dicat, illic iter est laudis ad aeternam salutem, propterea quia iter salutis nostra in laudibus est. Saluatoris. Hortor vos in hac sacra solemnitate Genitricis Dei Mariæ nolite cessare laudibus. Hæc ille.

Secundo, attende & cum affectu.

Secundum, ut non oisitanter, & cum animi euagatione, sed animo attento, & magno cum affectu, ac deuotione eas persoluamus præstat enim preces paucas cum deuotione, quam sine ea multas effundere: legimus enim in Speculo Exemplorum dist. 9. n. 116. quandam Virginem religiosam 150. salutationes Angelicas, cum totidem veniis minus digna deuotione quotidie Deiparæ offerentem, & ab eadem admonitam acceptius sibi fore, si quinquaginta salutationes cum suis veniis cum animi affectu, & attentione, quam si multas negligenter, & sine deuotione persolueret.

Non facile omittenda.

Tertium, quæ semel Virgini offerenda proponimus, non facile, & quauis occasione sunt negligenda, sed constanter retinenda. Idem enim Thomæ à Chempis religioso homini, & integerrimo cum esset Iuuenis solitas ad Virginem preces omittenti, per visum Virgo amplexum, quo alios dignata fuerat, denegauit, quas postea quotidie diligentissime exsoluit. Quod exemplum habetur in spec. exempl. dist. 10. num. 7.

Assuetas erga B.

S. Edmundus postea Cantuariensis Episcopus cum studiis operam daret, orationem illam, cuius initium est: O Intemerata, in honorem Dei Genitricis, & S. Ioan. Euangelistæ quotidie reuerenter dicere solitus, aliquando studiorum occupatione illius dicendæ oblitus est: proxima nocte B. Joannes ei apparens, cum ferula immanem, & lethalem ictum minitari visus est. sed mox placatus, blandè & familiariter eum admonuit, ne precationem illam unquam omitteret. hæc ex vita eiusdem cap. 11. apud Surius 16. Nouembrii, & apud Vincentium Belascensem lib. 31. cap. 73.

S. Joannes monitus.

Quamuis etiam iustis de causis, obedientiæ præsertim, & charitatis, si omittamus preces, vel alia pietatis opera, quæ ex priuata deuotione præstamus, modo id quod in nobis est facientes alia ratione compensare. Studeamus, id Virgini non est ingratum: nam in spec.

Cisterciensis preces mas.

Exempl. dist. 2. num. 37. ex illustribus viris Ois tate Deiparæ eiusdem Ordinis in nocte Assumptæ extra Monasterium in grangijs ouium custodiam ex obedientia relicto, qui libentissime in monasterio diuinis laudibus, una cum alijs eiusdem monasterij religiosi interfuisse: hic audio ad matutinum signo, ad plagam cœli. qua monasterium situm erat conuersus, omni affectu salutationem Angelicam (neque enim alias Virginis preces notat) sæpius cum suis veniis repetens reliquam noctis, & diluculi partem sine tædio in agro tranlegit: de quo S. Bernardus per reuelationem spiritus edoctus, mane illud in sermone ad fratres dixit: Scire, inquit, vos volo unum ex Fratribus, quem obediencia hac nocte sub die in iylis sanctæ festiuitatis gaudia celebrare coegit, tam deuotum, tam festiuium Domina nostræ matutinarum exsoluisse ieiunium, ut nullius quantacumque suspensa contemplatio seu mensa deuotio ipsius deuotioni, quam non ultra contemplationis sublimitas sed submissa sanctæ simplicitatis humilitas efficeret, præferri posuerit. hæc ibi.

Cisterciensis preces mas.

Narrat etiam Cæsarius lib. 7. c. 12. in monasterio Hemmenrode Ordinis Cisterciensis conuersum quendam nomine Hermammem, qui cum post Completorium in stato suo quiesceret, & subito recordaretur se vnam horam, præsertim quam in honorem Virginis decantare solebat, occupatio propter diurnas occupationes distulisse, & ex obliuione neglexisse: strato exilijsse, ut vel eo tempore illam recitaret. Mira dignatio, Dei Genitricis repente ei astans, & labores eius missæ horam supplere, hæc ferè ad verbum ex Cæsario.

Et in 3. par. Chron. S. Francisci lib. 1. cap. 36. Aliud fuit quidam Frater Iuuenis, Virginis studiosus le exipion quotidie coronam eiusdem deuote recitare solitus, semel propter hospitum multitudinem, quibus excipiebat, occupatus fuerat, seu valde defatigatus cepit vespere eandem recitare: attamen vel inuicis somno oppressus fuit: verum à benignissima Virgine, & ab Angelis, ut melius quiesceret, in strato ita ut erat dormiens deponitur: qui ex pergelactis audiuit à Virgine sibi gratum fuisse cum sua deuotione charitatis opus, quod exercuerat. Ex eadem 3. par. Chron. Sancti Francisci lib. 1. cap. 31. Frater Thomas Caponus nobilis Florentinus Ordinis Minorum cum propter multam occupa-

Bernardus Cæsarius. Quod in superiori præsertim, occupatio, ex prece obliuione, ut vel eo tempore illam recitaret. Mira dignatio, Dei Genitricis repente ei astans, & labores eius missæ horam supplere, hæc ferè ad verbum ex Cæsario. Aliud fuit ex Cisterciensi. S. Franciscus. Caponus. Florentinus. Ordinis Minorum. cum propter multam occupa-

Thoma Capone. occupationes quibus ministrans fratribus distentus fuerat, solitas preces antequam cibum sumeret, recitare non potuisset, in templum ad Aram Virginis Annuntiatae eas recitaturus se contulit, verum ex Deiparae imagine vox ad eum facta est, quae iubebatur ad mensam cum alijs accedere, & post cibum precum pensum persolvere; cum bona eius voluntas ipsi accepta esset, quippe qui obedientia, & charitate impeditus fuerat.

Ceterum de ijs, quae ad Virginis inuocationem spectare diximus, singillatim aliquid proferamus.

MISSAE DE DEIPARA,
solum gratia.

Dimissis in honore Virginis Conc. Tridentino sess. 22. cap. 3. cum in honorem sanctorum missae celebrantur, soli Deo Sacerdos sacrificium offerat; tamen Deo de illorum victorijs gratias agens, eorum patrocinia implorat, & ideo apud Sanctos vim habent maximam. Deiparam vero missis, quae de ea dicuntur, delectari his exemplis probatur. Legimus apud Caesarium libro 7. exempli cap. 4. quendam Sacerdotem, nullam aliam, ut verbis eius utar, scientem missam, nisi de Beata Virgine, de ea quotidie celebrantem, à sancto Thoma Cantuariensi fuisse suscipiunt. cumque propterea Sacerdos ille animi angustia premere-
Caesarius Exempli Sacerdotis de B. Virg. celebrantis
tur, & simul etiam egeret, iugiter eandem Virginem inuocabat; quae eidem apparens, ad sanctum Thomam misit, suoque nomine, ut officium suum restitueret, dicere iussit. cuius rei signum dedit, quia tali hora, & loco eundem sanctum Thomam in cilicio resarciendo ipsa Virgo adiuvaret. quo audito S. Thomas fidem Sacerdoti habuit, eique praecipit, ut in posterum de beata Virgine tantum celebraret, atque pro se oraret. hoc exemplum refert etiam sanctus Antoninus 4. part. tit. 1. cap. 2. §. 2.

Simile exemplum Vincentius Beluacensis in Speculo historiali libro 7. cap. 112. narrat. Nec dissimile est illud, quod affert Caesarius libro 7. cap. 5. de Sacerdote quodam Idiota, qui cum esset vicarius cuiusdam Pastoris, seu Parochi, & missam de beata Virgine, in Dominica infra octavam Epiphaniae celebrasset, quod eius diei officium ignoraret, eaque de

causa à Pastore eiectus propter suam paupertatem egeret: iussu Beatae Virginis, quae Pastori minaciter praecipit, ut Cappellatum suum restitueret, in eandem Ecclesiam iterum est admissus.

7. Nec silentio praeteribo insigne miraculum, quod de eadem Missa Deiparae à Caesario lib. 7. c. 24. describitur his fere verbis; quod quidem suo tempore euenerat, eratque notissimum. **Caesarius Sacerdoti sacræ Deiparae celebrantis ab Anis** hos, inquit, annos cum Ca. heretici contra Albigenses Haereticos fuissent signati & non modò cū scissa ab ijsdem Catholicis heretici illi essent exacerbati, haeretici duo honesti Clerici per terram illorum transiunt. lingua per-
Luc. 6. tes, cum Ecclesiam vidissent in via desolatam, at eam restituitur.

unus alteri, Sabbatum est intramus Ecclesiam hanc, dicamus missam in honore Dominae nostrae (portabat enim sacrum librum, calicem & indumenta sacerdotalia) Antequam esset missa completa haereticis proditi sunt, qui armata manu intrantes, & Sacerdotem de Ecclesia trahentes, linguam eius radicibus absciderunt, quem socium cum multo labore Cluniacum deduxit, ac monachus commendauit. Illi vero utpote Catholici, & Religiosi Sacerdotem Catholicum, & notum propter fidem Christi, & Genitricis eius honorem tam crudeliter mutilatum deuotè suscipientes, omnem ei humanitatem exhibuerunt. in nocte vero Epiphania cum solennes decantarentur vigilae, baculo parietem pulsans ministros vocat, in Oratorium se deportari velle signat: deductus, & ante altare quodam consistens misericordiae matrem ipsa mentis deuotione inuocat. At illa eidem apparuit, carnem linguae formam habentem in manu tenens, respondit orans: Quia propter fidem filij mei, & honorem mihi exhibitum lingua tua priuatus es, ecce nomam tibi restituo, aperi ergo os tuum, & digito ori eius immisit radicem linguae praefixa eadem carnem coniunxit, sicq; disparuit. Qui mox in laudis vocem erumpens, clara voce cum Angelo clamauit, Ave Maria gratia plena, usque ad finem; quam salutationem crebro repetebat. studentes accurrerunt ministri, & de Choro Monachi de tanto miraculo Deum eiusq; Genitricem glorificantes. Ille accepti beneficii non immemor, in eodem cenobio factus est monachus. cum autem Ioannes Scholasticus Xantensis circa idem tempus in Provincia Albigenisium cum exercitu Catholicorum esset, audiens de tanto miraculo in reditu Cluniacum adijt, & dictum monachum conuenit, ac ab eodem rem gestam audiuit, viditq; linguam, quae reliqua carne erat candidior, & in loco praefixionis formabat cicatricem, cuius miraculi testis est uni-

uorsus Cluniacensium conuenimus usque hodie. huc usque Casarius, qui à Ioanne Xanthensi testis oculato hæc se accepisse narrat,

Casarius. Apud eundem Casarium libro 7. cap. 39. Vualterius de Birbach Virginis deuotissimus, cuius mentionem feci cap. 36. ieiunijs, elemosynis, & missis, quas celebrari curabat, Deiparam honorare studebat: Is cum miles esset strenuus, & aliquando cum alijs militibus ad tornamentum quoddam properaret, præteriens per quoddam Templum, comites suos ad missam audiendam inuitauit, quod cum recusassent verentes, ne tardius peruenirent, ipse alijs recedentibus missam de B. Virgine cantari curauit; oblationemque fecit, qua peracta suum iter est persecutus: audiensque à pluribus ludum torneamenti inchoatum, & Vualterum de Birbach fortiter se gerere, omnibus præfati & ab omnibus laudari: magno stupore captus est intellexitque B. Virginis pietate factum esse, ut eius absentia propter obsequium erga eandem exhibitum mira quadam virtute, & cum sua maxima apud Commilitones gloria suppleretur.

PRECES, QUÆ PRO CVIVSQUE pietate recitari possunt.

De priuatâ **8** SECUNDO, priuatæ preces, quæ pro vniuersis praeibis de oratione in Virginis honorem funduntur: vtilissimæ sunt, præsertim, si precibus voce prolatis aliquod mentis exercitium addatur, gratias Virgini pro acceptis ab ea beneficijs agendo: nosque ipsos illi in seruos offerendo, & aliqua ab ea enixius petendo, quod exercitum quotidie mane, cum surgimus, & vespere ante cubitum fieri deberet, ut pietas erga Virginem iugiter accendatur, eiusque suffragium, in quotidianis necessitatibus inuocetur; formulam huius exercitij, quam facile quivis ex se facere posset, ad maiorem lectorum facilitatem, mox subiiciendam duximus. Sanæ Albertus magnus ab ineunte ætate (ut ex Chronicis Fratrum Prædicatorum diximus cap. 36.) quotidie certas preces tanquam obsequij sui pensum Deiparæ persolvens, eius patrocinium inuocabat, luxque pietatis fructum amplissimum reportauit.

Ad has porro priuatas ad Deiparam preces multa reuocari possunt. Primum, ut mane statim ac surgimus, & vespere antequam nos

cubitum recipiamus illi nos, nostrasque sedulo commendemus. Alterum, ut cum domo, siue egedimur, siue reuertimur: eius patrocinium enixè imploremus. Demum, ut in eius templis coram eius imaginibus illi preces fundamus, vel aliqua alia oblata occasione, salutatione Angelica vel alia precatione eam reuerenter inuocare studeamus, verum de his omnibus aliquid subijciamus.

RATIO COMMENDANDI SE BEATISSIMA DEI GENITRICI, tum mane, tum vespere.

MANE cum primum surgimus, Pater noster, & Ave Maria. Deinde aliqua ad B. Virginem precatio, eiusmodi est sequens, quæ ex officio paruo B. Virginis est desumpta.

ORATIO.

O Domina mea sancta Maria, me in tuam benedictam fidem, ac singularem custodiam, & infinitam misericordiam tuam hodie, & quotidie in hora exitus mei, animam meam, & corpus meum tibi commendando, omnem spiritum meum, & consolationem meam, omnes angustias, & miseria mea, vitam, & finem vitæ meæ tibi committo; ut per tuam sanctissimam intercessionem, & per tua merita omnia mea dirigantur, & disponantur opera secundum tuam, tuique filij voluntatem. Amen. Sancta Maria succurre miseri, tuua pusillanimes, resuefrébiles ora pro populo, interueni per clero, intercede pro deuoto famulo sexu, sentiant omnes tuum tuamen quicumque celebrant tuam sanctam commemorationem.

Veri Ora pro nobis sancta Dei Genitrix.

Resp. V. digni efficiamur promissionibus Christi.

MARIA mater gratia.

Mater misericordia.

Tu nos ab hoste protege.

Et hora mortis suscipe.

Gloria tibi Domine.

Qui natus es de Virgine.

Cum Patre, & sancto Spiritu.

In sempiterna secula. Amen.

Deinde primò, gratias agam de cunctis beneficijs tum generalibus, quæ cum alijs communia sunt, quod scilicet Christum nostrum redemptorem genuerit, & similibus, tum etiam de particularibus, & occultis, quæ illa mihi à Christo impetravit, præcipue verò de ijs, quæ peculiariter intelligo, me ipsius intercessione obtinuisse.

Secundò

Secundo, totum illi me tradam, atque in serum offeram, otans, ut mei patrocinium, tutelamque suscipere, meque suo praesidio munim, ab omni tum animae, tum corporis periculo tui dignetur.

Bernard.

Tertio, aliquot beneficia pro me, caeterisque proximis petam, praesertim ut mihi à suo filio profundam Humilitatem, purissimam Castitatem, flagrantem erga Christum amorem, & in recto virtutis itinere profectum, ac perseverantiam impetret, & ut ab omni peccato, praesertim mortali efficaciter caueam: praeterea aliquid illius mihi doloris impetiat, quem ex filij Cruciatibus haurit, iuxta illud Bernardi de lamentat. Virginis, *Mihi, obsecro, Lachrymas illas infunde, quas ipsa habuisti in sua passionis; Praeparationis etiam, atque ardoris animi, scintillam, qua sanctam Eucharistiam post filij in Coelum Ascensionem sumebat. Denique augmentum devotionis, & affectus erga eandem sanctissimam Virginem. Haec autem beneficia per septem eius gaudia, doloresque totidem petam, quibus est affecta, dum in terris viveret. finem denique faciam ipsius benedictionem rogando illis verbis: Nos cum prole tua benedicat Virgo Maria. Amen.*

VESPERI ANTE CUBITUM AD
eandem sanctissimam Virginem Dei
Genitricem.

Ratio com-
mendandi
se Virgini
ante cubi-
tum.

Offic. Eccl.

PATER noster, Ave Maria. Deinde sequens, vel alia precatio. Haec verò desumpta est ex Officio parvo Beatae Virginis.
O Maria Dei Genitrix Virgo gratiosa omnium desolatorum ad te clamantium consolatrix vera, per illud magnum gaudium, quo consolata es, quando cognovisti Dominum Iesum die tertia à mortuis impassibilem resurrexisse, sis consolatrix animae meae, & apud eundem tuum, ac Dei natum Veneritum in die novissimo, quando cum anima, & corpore ero resurrecturus, & de singulis meis factis rationem redditurus, me digneris iuvare, ut perpetua damnationis sententiam per te pia Mater & Virgo valeam evadere. & cum electis Dei omnibus ad aeterna gaudia feliciter pervenire. Amen.

Offic. Eccl.

Sub tuum praesidium confugimus sancta Dei genitrix nostras deprecationes ne desipias in necessitatibus: sed à periculis cunctis libera nos semper.

Maria mater gratia

Mater misericordia.
Vt supra:

Deinde gratias agere, offerre, & petere debemus.

DEIPARA SALVANDA IN
ingressu, & egressu à domo.

AD alterum privatarum precum caput B. Virgo facit, ut antequam Domo quis egrediatur Virgini Beatissimae, veluti peculiari suae cum ingressu Dominae in cubiculo coram eius Imagine se dimittat, vel suaque negotia peragenda commendat; ac sub e domo egressum. hoc est peculiari patrociniis, tantisper cogitatione se sistat, eoque munus praesidio contra varias hostium tum visibilibus, tum invisibilibus insidias, quae plurimae passim occurrunt foras exeat; Idcirco salutationem Angelicam recitet, & ab eo, eiusque filio veluti exeundi veniam, benedictionemque petat illo versiculo:

Nos cum prole pia benedicat Virgo Maria.

Idem quoque tibi praestandum erit, ubi Domo reuersus in cubiculum te receperis: & profectò ea ratione seruabimus, id quod Hieronymus epistola 22 inter alia monita, Virgini Eutrochio, aliisque religiosam vitam instituerent volentibus tantopere commendat illis verbis: Egrescentes de hospitio armet oratio, regredientibus de platea oratio occurrat, antequam secesseris; nec prius corpusculum requiescat quam anima pascatur sic ille.

Hieron.

Ac de Deipara per eam occasionem salutanda, Lanspergii in ordinario breui manuscripto de ratione viuendi Carthusianorum, egregie sic monet: Per soluto sacro, & reditis debitis gratijs, rediens ad Cellam ad Imaginem B. Mariae, (quae custos iuxta fores Cellae tuae vigilat) paulisper subsiste, aut si festinato intrandum est, dum clausi reseras ostium, ora matrem Dei vultu adoptet, teneat, possideat in filium, Cellam ingressus, primò si, quod ante omnia facias, ut in Oratorio ad orationem procidas, beatam Mariam tuae cellae Patronam, ac Dominam salutaturus: dic ergo mente deuota unum Ave MARIA haec ille.

Lansperg.

Pratum

Et centè eiusmodi erga Deiparam studium spiritualis, miraculis interdum comprobaui legimus, Denotio quemadmodum ex Prato spirituali cap. 180. cuiusdam constat in Abbatte Ioanne Anachoreta, qui Clerici cum peregrinatum exiret candelam accensa Deipara in Cella coram Deiparae Imagine relicta, quere, ei que sub discessum enixè se commendat.

imaginem

cōfirmat.

Yyy 2

dare

dare confueuerat, & cum post vnum, duos, sexue interdum mentes aliquando remigraret, eandem integram, illam quidem, atque ardentem sicut reliquerat non sine miraculo inueniebat, quod c. 29. plenius narrauimus.

cap. 29.

DEIPARÆ TEMPLA ADEVN-
da, imagines colenda, festa eius preparatione ali-
qua praenuncianda, preces item in eius honorem
fundenda, praesertim saluatio
Angelica.

Preces in
honorem
Deiparae.

Ad priuatas, quæ Deiparæ funduntur, preces spectat quoque sacra Virginis adire templa, celebres quoque eius imagines præinulserit, coram iisdem cum aliquo pietatis sensu eandem inuocare.

Festis item Deiparæ dicatis diebus, non tantum ad sacram Eucharistiam accedere, consuetas preces augere, vel saltem maiori eas animi ardore persolvere; verum etiam peculiari aliqua pietatis exercitatione ad ea festa deuotius celebranda se comparare, de quo mox plenius disseremus. Complures verò sunt preces, quæ pro opportunitate, & cuiusque deuotione in Deiparæ honore recitari possunt; eiusmodi inter alias censentur Hymni.

Offic. Eccl.

Aue maris stella, &c.

O Gloriosa Domina, &c.

Canticum magnificat, &c.

Hymnus S. Ambrosij, & Augustini, Te Deum laudamus. in laudem Deiparæ à Bonauentura tom. 2. opusculorum concinnatus, cuius initium est. Te matrem Dei laudamus.

Aliæ insuper orationes, quæ in Officio paruo B. Virginis leguntur, nimirum.

Salve Regina, &c.

Obsecra te Domina, &c.

O innumerata, &c.

Stabat mater dolorosa, &c. Et similes,

Cap. 29.

de quibus nonnulla c. 29. diximus.

Luc. 2.

Porrò inter preces, quæ ad Deiparam diriguntur, principem locum tenere videtur saluatio Angelica, cuius initium Gabriel vnus ex septem principibus Angelorum, qui ante Deum astant, sanctissimæ Trinitatis nomine ad Virginem beatissimam, cum in matrem Dei delecta esset, pronunciauit, quod etiam nunc accidentale gaudium S. Gabrieli affert in cælis, etenim libro 4. Revelationum

S. Gertrud.

Sanctæ Gertrudis capite 12. sic legimus: Sanctus quoque Gabriel totius noui splendore di-

uini luminis visus est irradiari, quoties recitabatur Annunciatio facta per ipsum. sic ibi.

Neque summorum pontificum studium defuit, qui fideles ad frequentem salutationis Angelicæ recitationem, Indulgentiarum largitione excitarent. Etenim Urbanus IV. omnibus qui deuotè salutationem Angelicam recitarint, Indulgentiam dierum triginta concessit, totidemque ijs, qui Iesum nomen itidem implorant. Ioannes autem XXII. eadem Urbanij IV. Indulgentias postea non confirmauit solum, verum etiam duplicauit.

Cæterum non inutile erit subijcere in præsentia qua nam occasione ad eam salutationem Angelicam Deiparæ offerre possumus.

Et vt taceam de Deiparæ Rosario, Corona, & Corona paruola, quæ ex salutatione Angelica ad certum numerum repetita constant, de quibus vberius cap. sequenti Inprimis cum ad salutationem Angelicam trino campanæ pulsu, vesperi, mane, & meridie ex præscripta Ecclesiæ consuetudine signum datur, reuerenter flexis genibus Deipara est salutanda, ea tunc temporis recolendo, quæ cap. 29. significauimus.

Ad hæc Deiparæ per salutationem Angelicam nos commendemus.

Cum horologium horas significat, quod Arnoldus Hallandus factitatie legitur apud Thomam de campis libro de illustribus Florentij discipulis.

Cum nocte expergiseris.

Cum interdiu opus aliquod inchoandum vel negotium tractandum occurrit.

Cum tentatione aliqua à Sathana impugnaris.

Cum aliqua Deiparæ Imago conspicitur iuxta illud,

Virginitas intacta dum præterit ante figuram Peatereundo caue ne fideatur Ave.

Nec illud reticendum, quod in Revelationibus sanctæ Brigittæ, quæ dicuntur extraneæ, legimus, ubi Christus Dominus inter alia S. Brigittæ de modo viuendi præse & familia tradita monita adiecit, & illud: Si aliquis subito motu, vel ira obloquitur alteri, statim cum fieri potest quaratis locum apium legendo vnum Ave Maria, à Deo indulgentiam postulando. sic ille.

Quotidie Virginem propter eas, quibus in

terris pensula est gaudia, & propter dolores, quos dum viveret perpeffa est, & propter tam qua nunc in Cœlis perfruitur gloriam, triplici salutatione Angelica veneremur.

QUENAM PER PRIVATAS PRECES
præparatio ad Deipara festi præcolanda
feri possit.

VT verò erga Deiparam pietas nutriatur ac magis in dies augeatur, non parùm proderit jejunijs, operibus misericordiæ, ac peculiaribus precibus ad ejus festa devotius celebranda se comparare, vel etiam per eorum octavam aliquid ejusmodi in Deiparæ honorem exhibere: qua de re, ut reliqua nunc taceam, aliquas preces, quæ in nonnullis Deiparæ festis recitari possunt ex Beata Gertrude afferemus, ut ex ijs tale quippiam ad aliorum festorum præparationem nos ipsi statuere possimus.

Visio B. Gertrudis. In libro 4. Revelationum Beatæ Gertrudis capite 49. de præparatione ad Festum Assumptionis, sic legimus: In vigilia Assumptionis sub invocantes, missa (Vultum tuum) dum legeretur Collecta & ad eam (Dei, qui virginalem Aulam) & cum Beata confugien. Gertrudis devotius intendere verbum illud, scilicet (ut sua nos defensione munitis jucundos facias epallio ad. jus interesse festivitatis) videbatur delicata matritutur ter benigne expandere pallium suum quasi ad suscipiendum omnes ad se confugientes in speciale patrocinium. Tunc advenientes sancti Angeli adducebant coram ea omnes personas, quæ se speciali devotione, vel orationibus ad idem festum Assumptionis devotè præparaverant in specie juvenularum speciosarum, quæ reuerenter sedentes ante eam, sicut filia coram matre, sanctorum Angelorum ministerio undique fulciebantur & ab insidijs malignorum spirituum defendebantur, & ad quaque bona promovebantur. Intellexitque talem protectionem Angelorum obtentam per antedicta verba collecta, scilicet Ut SYA NOS DEFENSIONE MYNITOS, quia ad Imperium ejus, multitudo Angelorum undique defendendo prota-

Aue Maria cum devotione in memoriam illorum dierum, quibus Dominus Iesus crevit in utero suo ille tam acceptum famulatum sibi exhiberet, sicut fit eo die, quo Dominum concepit, sibi affuisset, & per singulos dies, usque ad partum diligentissima sibi obsequia impendisset, & quam inuitè illi unum pro seruitio suo ergo denegasset, quicquid ab eis desiderasset, tam inuitè vellet isti denegare petitionem suam, sic ibi.

De festo verò Natiuitatis Deiparæ ex eodem lib. 4. Revelationum cap. 53. sic scriptum inuenimus. Natiuitatis Gloriosæ Virginis festo præclaro dum ista persoluisset tot Aue Maria, quot diebus ipsa præclara maris stella crevit in utero Matris (quod fieri facile potest si 35. Aue Maria quotidie recitentur per octo dies,) & hæc deuotè offerret eidem, requisivit ab ea, quid erga benignitatem ipsius mereretur, qui simili deuotione ad honorem ejus eundem numerum persoluerent cum salutatione Angelica: cui benignissima Virgo respondit: Hoc (inquit) merentur, quod æternaliter in cælis speciali iocunditate participabant mecum felicius omnia gaudia, quæ recipi, & adhuc sine intermissione renouata recipio pro singulis virtutibus, ad quas Beata, & Gloriosa Trinitas animam meam singulis diebus secundum optimum beneplacitum suum decenter habilitauit, sic ibi.

In eodem festo Natiuitatis Deiparæ ad Altera Completoium dum cantaretur Salve Regina, hæc legimus in eodem lib. 4. cap. 55. Tunc B. Gertrudis obtulit beatissimæ Virginis centum, & quinquaginta Aue Maria in honorem ejus lecta, orans, ut in hora mortis materna sibi pietate dignaretur adesse: & ecce omnia verba, quæ legerat, videbantur in specie aureorum denariorum ante consistorium præsentari, & ab ipso matri suæ commendati. Quæ Mater pia suscipiens quasi dispensatrix fidelissima singillatim disponebat in profectum, & solatium animæ ejus, diligentissima cura providens, ut cum egrediretur de hoc seculo; pro singulis sibi oblatis speciales consolationes, & tota subsidia apud districtum Judicem ipsi obtineret. Intellexitque quod dum aliquis finem vitæ suæ cuiusvis sanctorum specialibus orationibus commendat, statim orationes illæ deferuntur ante tribunal Judicis; & ille Sanctus, qui committuntur, constituitur, à Deo aduocatus super eos, ut ex ipsis bona promi-

tionet Angelica præ nunciante.

Altera ejusdem reuelatio de gloria eorum, qui Natiuitatis Deiparæ commemoratione Angelicæ salutationibus celantur.

Altera de eodem reuelatio de salutationibus Angelicis, ad alijs precibus per horam mortis oblati.

provideat sibi deuotis tempore opportuno. hæc tibi.

*Salutatio
Angelica,
quibus a-
nimi affe-
ctibus re-
citanda
B. Gertru-
dis à Dei
para edo-
cetur.*

14 Quibus verò animi affectibus salutatio Angelica ad maiorem spiritus utilitatem recitari possit, B. Virgo beatam Gertrudem docuit lib. 4. cap. 12. ubi sic legimus: Ave sic intellexit legendum, quod scilicet ad illud verbum AVE MARIA desideraret alleuiari omnes gravatos.

Per illud, GRATIA PLENA, omnibus, quibus non sapit gratia, præstari saporem.

Per, DOMINUS TECUM, omnibus peccatoribus indulgentia.

Per, BENEDICTA TU IN MULIERIBUS, omnibus incipientibus proficere bonam voluntatem.

Per, BENEDICTVS FRUCTVS VENTRIS TUI, omnibus electis perfectionem.

Per, IESUS SPLENDOR PATERNÆ CLARITATIS, veram cognitionem.

Per, ET FIGURA SUBSTANTIÆ EIUS, diuinum amorem; ad quodlibet enim Ave Maria ista verba scilicet, Iesus splendor paternæ claritatis, & figura substantiæ eius, debent adungi in fine, sic tibi.

*Ejus dem
praxis.
Michael
Constanti-
ensis.*

Cæterum horum affectuum praxis quomodo salutatio Angelicæ sit inferenda tradidit Ioan. Michaël Constantiensis religiosissimo Carthusianorum Ordine in suo Enchiridion in hunc modum: AVE MARIA, grauatos, alleuia, GRATIA PLENA, aridis gratiam impetra; DOMINUS TECUM, qui per te peccatoribus indulgeat; BENEDICTA TU IN MULIERIBUS, eis imperfectos, & proficere volentes benedicas; ET BENEDICTVS FRUCTVS VENTRIS TUI, qui per te proficientes, & perfectos reficiat; & benedicat IESVS CHRISTVS, qui nos saluet, & sanet; SPLENDOR PATERNÆ GLORIÆ, qui nos illuminet; ET FIGURA SUBSTANTIÆ EIUS, qui nos inflammet, & sibi conformet. SANCTA MARIA MATER DEI, ET VIRGO, Angeli, Sancti huius diei, Patroni mei, & omnes beati, & electi Dei, orate pro nobis peccatoribus, Nunc ET IN HORA MORTIS, & magnificate, & exorate Dominum nobiscum, sic ille.

*Salutatio
Angelica quan-
ta sit præ-
stantia S.
Michael*

15 Nec silentio prætereunda sunt, quæ de salutatio Angelicæ præstantia, atque utilitate reuelasse scribitur Deipara B. Mechuldi in lib. gratiæ spiritualis, Reuelationum ejusdem cap. 55. in hunc modum: Sabbato quodam dum Salua sancta Parens cantaretur, dixit

beatissimæ Virginis: Si te o Cœli Regina dulcissima salutatione, quam unquam cor humanum excogitare potuit, salutare possem, libentissimè salutarem. Statim beata Virgo ei apparuit, habens in pectore scriptam aureis litteris Angelicam salutationem, & ait, supra hanc salutationem nunquam homo peruenit: nec aliquis dulcius me salutare poterit, quam is qui salutat me in illa reuerentia, qua Deus pater me per hoc verbum, Ave, salutauit, confirmans me omnipotentia sua, ut essem immunis ab omni vix culpæ: Filius quoque Dei sua diuina sapientia sic me perlustrauit, ut sim clarum sydus, quod cœlum, & terra illustratur, quod per hoc nomen, MARIA, quod sonat maris stella, notatur Spiritus sanctus etiam tota sua diuina dulcedine me penetrando tam gratiosam effecit, ut omnis, qui per me gratiam quærit, ipsam inueniat, quod innuitur per hoc verbum, GRATIA PLENA. in hoc quoque verbo: Dominus tecum, admonet inestabilis unionis, & operationis, quam tota Trinitas perfect in me, cum carnis meæ substantiam diuinæ naturæ in una persona copulauit, ita ut Deus fieret homo, & homo Deus. Quid illa hora gaudij, & dulcedinis senserim, nullus hominum ad plenum potuit experiri. Per Benedicta tu in mulieribus, omnis creatura mirando agnouit, & contestatur me benedictam, & exaltatam super omnem creaturam tam cœlestem, quam terrestrem. Per Benedictus fructus ventris tui, benedictus, & extollitur excellentissimus, & perutilis fructus ventris mei, qui omnem creaturam viuificauit, sanctificauit, & in æternum benedixit. Et cum gratiosissimam Virginem oraret, ut in hora mortis sibi adesse dignaretur, respondit: Hoc utique faciam, sed & tu quotidie lege mihi ter Ave Maria.

Ad primum ora, ut sicut Deus Pater secundum omnipotentiam suam magnificentiam animam meam secum in throno dignissimo sublimauit honore, ut sim post ipsum potentissima in cœlo, & in terra, ita ad sim sibi in hora mortis confortando, & expellendo à te omnem contrariam potestatem.

Ad secundum ora, ut sicut filius Dei secundum suam inscrutabilis sapientiæ præuolentiam, scientiam, & intellectu me artificiosissime decorauit, & totam replevit, ut su-

*Tropha
Angelica
salutatio
nisi de
ratione
Michael
dum De
paratam*

per omnes Sanctos maiori cognitione fruat beatissima Trinitate, & qui me tanta claritate perlustravit, vt, velut Sol radians in virtute, totum coelum illuminem: ita in hora mortis animam tuam lumine fidei, & cognitionis perfundat, ne fides tua ignorantia, aut aliquo errore tentetur.

Ad tertium ora, vt sicut Spiritus sanctus suauitatem sui amoris plene mihi infudit, & tam suauissimam, & sanctissimam effecit, vt post Deum benignissima, & dulcissima limpa adsum tibi in hora mortis infundendo animæ suauitatem diuini amoris, qui in tantum præualeat in te, vt omnis poena, & mortis amaritudo ex amore tibi sit præualuis. hæc apud S. Mechildem.

EXEMPLA EORVM, QVI PECV-

linas precibus Despara offerre consueverunt.

Nunc subiicienda sunt exempla aliquot eisdem fidei auctorum verbis, breuitatis tamen studio interdum in pauca collatis, quorum indicio Despara eiusmodi precibus, ac præsertim salutatione Angelica miraculis editis maximopere se delectari ostendit.

S. Bernardinus Senensis adhuc in seculari habitu degens ad imaginem B. Virginis elegantissimam, depictam supra portam vrbis Senensis, quæ Camollia dicitur, quotidie multis annis nudis genibus piissimas offerebat preces, quemadmodum legimus in vita eiusdem, quare mirum non est eum castitatem ab omni labe puram integramque seruasse, & à Virgine consecutum, vt cum iam Ordinem Minorum complexus celeberrimus esset. Concionator: de ea deuotissimè, ac crebrò concionaretur. Eius rei testes sunt sanctissimi homines de Virgine non minus piæ, quam doctæ conciones, quæ impressæ habentur, quasque nos sæpè in hoc opere citauimus.

S. Antonius De Antiphona *Salus Regina* quàm grata sit Virgini, præter id, quod hæc de re asserit S. Antoninus 3. par. tit. 23. cap. 3. §. 1. narrat Cæsarius lib. 7. cap. 30. Sacerdotem quendam, qui eandem Antiphonam *Salus Regina* identidem dicebat à timore tonitruorum, ac fulminum, quibus nimis terrebatur, liberatum fuisse meritis Desparæ, quæ ei ad altare oranti apparuit, si quæ eum est allocuta, qui Antiphonam *Salus Regina* libenter, ac frequenter

decantas, nunquam tonitrua, neque fulmina, quorum timore sæpius affligeris, te lædent, & ex eo tempore liberatum se sensit.

Vir quidam nobilis quoniam bonis operibus studiosè vacabat, & orationem illam, cuius initium est, *O Intemerata*, in honorem beatissimæ Virginis, & S. Iohannis Euangelistæ quotidie recitabat, seruatus est à dæmone, qui seruiculi famulantis habitum, formamque susceperat, ut eum à via veritatis auerteret, & si posset etiam contrucidaret. Verum à sancto quodam Episcopo deprehensus est, mox tota re perspecta fraudeque frustratus sua, euauit. Vincentius libro 7. spec. hist. cap. 101.

Per orationem d. Intemerata, &c. quidam à dæmone liberantur.

Beluacensi.

EXEMPLA DE SALVTATIONE Angelica.

Beatissimus Albertus Monachus Crispiniensis Monasterij, qui circa annum Domini 1140. floruit, præter Psalterium Davidicum, quod recitabat, centies per diem flectebat genua, & quinquagies, prostrato quidem corpore, sed articulis, & digitis subleuato, ad vnamquamque genuum curuationem dicebat salutationem Angelicam. Hæc ex vita eiusdem apud Surium tom. 2. die 7. Aprilis.

B. Albert.

Cuius quidam Colonienfis post mortem fux nepti apparuisse scribitur in splendido habitum, in quo maxime in caligis, & in calceis scripta erat circumcirca salutatio Angelica, quam viuens ad Ecclesiam eundo, vel redeundo, vel in curia sua deambulando frequenter ruminabat. Cæsarius lib. 12. cap. 50.

Salutatio nepti Anglica notis post obitum exornata, quidam qui viuens ista sæpius iterabat.

Miles Veteranus Cisterciensem Ordinem ingressus, præ ingenij ruditate orationem Dominicam nulla ratione addiscere poterat: multo tamen, & diuturno labore salutationis Angelicæ breuem versiculum inter prandendum ad vnamquamque feriæ bucellam illum ruminando memoriæ mandauit, & longo vsu tantam in ipsa salutatione mentis dulcedinem concepit, vt cordi eius, & ori matris Christi memoria indecibiliter adhereret. post cuius obitum in eius tumulo arbor ignoti generis visa est, cuius folia literis aureis insignita Ave Maria Gratia Plena, notabiliter singula continebant. venit Diocesanus Episcopus, & per effossionem inuenit radicem arboris ex ore veterani ortum habere, quod ubi compertum est, arbor illa in omnium oculis auit, & defecit.

Salutatio Angelica in foliis arboris progressa ore Monachi, qui illam sapienter ad se recepit.

Tho-

Cantipra- Thomas Cantipratenſis li. 2. apum c. 29. par 9.
ſenſi. B. F. Romeus Hilpanus ex Catalaunia, Or-
B. F. Ro- dinis Prædicatorum, Virginis deuotiſſimus,
ma: Hi- iugiter eius ſanctum nomen, & laudes can-
ſpani de- bat, & alijs narrabat: inter alia pietatis exerci-
uoſio ergo tia quotidie ſalutationem Angelicam certo
ſalutatio- numero millies deuorè recitabat: & ne quis er-
nem An- ror in numero ſalutationum ineundo contin-
gelicam. geret, cordulam mille nodis diſtinctam habe-
 bat, quam in ſuprema ſua ægitudine è manibus
 nunquam deponebat. obiit verò ſanctè die
 primo Nouembris anni 1261. hæc ex 1. part.

Chronica Chronic. S. Dominici lib. 2. cap. 65.

S. Domi- 18. S. Elzearius Comes Ariani, cuius memo-
ni. ria in martyrologio die 27. Septembris reco-
Conſola- litur, interrogatus à quodam viro religioſo,
tionum quem in precibus ſuis modum, formamque
celeftium ſibi præfigeret, & quem è Sanctis ſibi præcipue
rebertat patronum delegiſſet? Reſpondit ille: Equidem
et funden Virginem ſanctiſſimam mihi patronam, & ad-
de præci- uocatam elegi: cumque ad orandum me præ-
bui S. El- parare volo, indignitatem, & vtilitatem meam
zearius prius conſidero: atque ita Matri gratiæ me
per Ange- commendans eam precor humiliter, vt ea,
licam ſa- quæ ipſi, & eius benedictio filio grata ſint, po-
lutatione nat in corde, & ore meo: ſimulque quanta
à Deipara poſſum animi pietate ſemel ei offero AN-
ſmpetrat. GELICAM SALUTATIONEM. ea dicta
 nunquam mihi de eſt noua rerum diuina-
 rum materia. hæc in vita eiſdem apud Su-

Surius.

Ab inſa- Monachus quidam Cifterciensis nomine
nabili mor- Adam in ſua pueritia caput habebat ita ſca-
bo libera- bioſum, vt præ ſœtore putredinis ſcholares
tur Cifter- cum eo ſedere recuſarent. Is ſalutationem An-
ciensis, qui gelicam didicerat, eamque frequenter recita-
Angelicâ bat. cumque apud Monasterium Weſtphaliæ
ſalutatio- eundo ad ſcholam, ſiue ad matutinas quotidie
nem pro per quandam Eccleſiam tranſiret, ante Orato-
nunciare rium in honorem Dei Genitricis cum tribus
conſueſce- veniſſet eundem faciebat ſalutationes. Nocte
rat. quadam putans poſſatum eſſe ad matutinas,
 ſurrexit tremens, & inuenit Oratorium clau-
 ſum, quare tribus vicibus de more genua fle-
 ſcendo Angelico verſiculo Dominam no-
 ſtram ſalutauit: ſurgens inuenit oſtium aper-
 tum, & tanta erat in Eccleſia claritas, vt fulgo-
 ri meridiano aſſimilaretur. viditque ante ma-
 ius altare ſeptem matronas residentes, vnâ
 in medio, quæ cæteris clarior erat, quæ etiam
 ei ad ſe vocato dixit. Bone puer quare non ad-
 hibetur cura capiti tuo, reſpondit ille Do-

mina iam circa me laborarunt, ſed nihil pro-
 ficunt: adiecit illa, Ego ſum Mater Chriſti, &
 Domina huius Oratorij, & quia mei memori-
 am habere ſolitus es, ego tibi curam adhibeo,
 accipe fructus ligni ſuſilis, & fac tibi hodie ex
 eo lauari caput tribus vicibus ante miſſam in
 nomine Patris, & Filij, & Spiritus ſancti, ſta-
 timque curaberis. deinde eo genuſtecente ma-
 num benedictam ſuper eius caput poſuit, di-
 cens ab hac hora vſque ad diem mortis non
 dolebit caput. Mulier verò, quæ puerum nu-
 triuit, eis cognitis in proxima valle oſtenſos
 fructus collegit, & caput eiſus lauit, ſtatu-
 que conualuit: nec vnquam poſtea capitis
 dolorem eſt paſſus. quod in Ordine Cifterci-
 enſi ſatis eſt miraculoſum. Caſarius lib. ſepti-
 mo, cap. 25.

19. Clericus quidam tamen ſeculo deditus, B. Virgini
 Deiparam tamen adeo amabat, & reuereba-
 tur, vt quotieſcunque Eccleſiam intraret, vel
 per eam tranſiret, nulla vel occupatione, vel
 obliuione impediatur, quin cum omni deu-
 otione, & humilitate genuflexo Deiparam
 ſalutatione Angelica honoraret, ruſum genu-
 flexo dicebat: *Bene uenit, qui te portauit*
Chriſte, & beata uerba, quæ te laudauerunt
Dominum Deum. Is ægitudine correptus
 præ dolore linguam, & labia dentibus com-
 manducauit: idem de cæteris membris factu-
 rus, ſi permitteretur. cumque lingua, & labijs
 penitus conſumptis miſere iaceret, ſenſibus
 corporis exemptus; vidit iuxta lectuli caput
 perſonam reuerendo aſpectu, qui eiſus Angelus
 eſſe videbatur, & Deiparam pro ægroto eni-
 xè interpellabat: apparuit autem Virgo ſan-
 ctiſſima, extractaque vbera vix eſt protinus
 immittere in os ægri, & ſancti lactis ſui rore
 inſuſo, ſubito ſuæ linguæ integritatem, & la-
 bijs antiquum decorem, in toto corpore pri-
 ſtinam reſtaurauit ſanitatē: redditis igitur
 ſenſibus ſurrexit ſanus, & incolumis; & fa-
 ctam circa ſe miſericordiam, etiam ſi lingua
 taceret, repentina vitæ, & morum mutatio-
 ne omnibus cæpit prædicare. etenim ſe, &
 ſua diuino ſeruitio mancipans, de cætero du-
 xit vitam religioſam. Vincentius lib. 7. ſpec-
 hiſtor. cap. 84.

Salutationis quoque Angelicæ vtilitas, &
 efficacia præcipue elucet in Satanæ inſi-
 dijs, quibus non impugnatur, ſuperandis, eiſus
 que viribus ſecundandis: quod ex complu-
 ribus, quæ alibi in hoc opere congeſſimus, exemplis
 exem.

Casarius.

exemplis; & ex ijs, quæ iam subiiciemus, siquid apparet. quin etiam dæmon salutationem Anglicam tantopere perhorrebat, vt cum recitaret Casarius lib. 3. cap. 6. Dæmon aliquando Deo permittente in loco, vbi quædam religiosa puella erat loqueretur, & hominum peccata detegeret, nec tamen ab aliquo nisi ab eadem puella videretur, postolatus dicere orationem Dominicam, & symbolum fidei, ea quidem rectè inchoabat, sed tamen postea verba inuertebat: salutationem verò Anglicam, quam se scire profitebatur, ne incipere quidem potuit propter honorem Dei Genitricis, & sacramentum Dominicæ Incarnationis.

Salutationem Anglicam pronuncians mulier in seculum se bi dæmonem effugauit.

20 Puella quædam in domo patris sui visibiliter à dæmone terrebat, cumque statuisset ad Moniales Ordinis Cisterciensis se conferre, nec à dæmone dissuaderi posset, ab eodē ad fenestram solarij raptus est, indeque eam precipitare conabatur: sed cum Anglicam salutationem diceret, dimissa est ab inimico si bi dicente: Si in hac hora mulierem illam non inuocasses, occidissēs te. & hoc dicto in maximum canem transformatus de fenestra exiit. Hæc puella sanctimonialis effecta cum à dæmonibus visibiliter vexaretur, Virginis sanctissimæ inuocatione ab ijs se tuebatur. Casarius lib. 5. cap. 44.

Aliud simile exemplum.

Quædam mulier nomine Alheydes apud Bonnam diœcesis Coloniensis, cum aliquandiu cum quodam Sacerdote impudicè vixisset illeque suspendio se ipse in proprio cubiculo hecasset, isto terrore est correpta, vt in quodam sanctimonialium cœnobio religionis habitum suscepit: verum à dæmone visibili forma die, noctuque vt ad secularem vitam rediret, importunè sollicitabatur, quæ cum eum à se signo crucis, & aquæ benedictæ asperfusionē abigere tentaret, & ille quidem ad modicum tempus recederet, sed iterum rediret: tandem à quadam ex sororibus edocta, salutationem Anglicam alta voce in eius faciem inelamauit, ex quo tempore dæmon dira imprecans ei, à quo hoc remedium acceperat, ac si sagitta percussus, vel turbine impulsus esset, aufugit, nec ultra propius accedere præsumpsit, quin etiam sanctimonialis illa tali iaculo munita, dæmonem in posterum absque terrore vidit, ad extremum cuiusdam religiosi viri consilio suorum peccatorum confessione generali Sacerdoti facta dæmon ex illa hora nunquam

ab ea visus, vel auditus est. hæc Casarius lib. 3. cap. 13.

21 Idem Casarius lib. 7. cap. 26. simile quid narrat euenisse cuidam Conuerso Ordinis Cisterciensis, cui dæmon visibiliter se obijciens multis modis eum terrebat: adeoque ei erat infestus, vt Conuersus neque crucis signo, neque aliqua oratione illum effugare posset. sed à quodam religioso edoctus, Anglicam salutationem contra eum protulit, qua malignus spiritus velut turbine impulsus recessit, malè imprecans ei qui tale dederat consilium, sicq; ab eo est liberatus.

Casarius. Sim le exē plum de quodā Cisterciensi.

Matrona quædam Dei Genitrici impensè addicta, filios instruebat, vt ipsam in suis necessitatibus inuocarent, recitando Ave Maria. Huius filia satis erat dissoluta, vagabunda, & saltatrix, & frustra à matre sæpius est correpta; muliere, nam pater eam diligebat præ cæteris filiis, quam dūquod pulchra esset, & mundana, emitque ei vestes pomposas, cui, cum aliquando defessa sub arbore quiesceret, dæmon apparuit, dixitque: Veni mecum, ego enim sum diabolus, cuius propositum conaris implere; arma, & rete nostrum ad animas capiendas: vnde modo recipies pœnam pro peccatis tuis, & omnium quos per ornamentum corporis tui ad malas concupiscentias traxisti: & diabolus statim violenter nitebatur eam rapere. & illa ex institutione matris clamauit, dicens: Virgo Maria adiuua me, & statim clara voce dixit, Ave Maria gratia plena, &c. Respondit diabolus, Maledicta sit, quæ hanc orationem docuit; quam si non dixisses, ad inferni incendium te traxissem, vbi cum tuis æqualibus pœnam condignam pro omnibus, quos ad peccandum traxisti, inuenisses. quæ postea nunquam amplius chorizauit, vestes pomposas deposuit, vitam, & mores humiliter emendauit, & B. Virgini amplius vsque ad mortem serouit. hæc ex Doctore Iacobo de Paradiso Carthusiano apud Spec. Exempl. distin. 9. Speculum num. 107.

exemplor.

DEIPARA MILITEM QVOTIDIE SALUTATIONEM Anglicam recitantem à dæmone quatuordecim annis seruauit.

22 VM quidam miles Virginis studiosissimus, quam singulis diebus salutare consueuerat, nec ab ea consuetudine villo vnquam Zzz

Angelicā salut. usq. nē quoti-impe.

die pronū impedimento recedebat, castrum possideret
etans m- in publica via situm, & viatores quoscunque
les: a damo prædaretur, eosque bonis spoliaret suis. Ac-
no qui qua cidit aliquando, ut vir quidam religiosus, ac
tuordecim pius illac iter faceret, quem grassatores illi
obfederat spoliare volebant. Hic ille prædones impensè
liberatus rogare, ut sese ad eorum Ducem tantisper si-
 sterent, velle cum eo quædam secreta com-

municare, à quo tandem petijt, uti sibi ad vni-
 uersos, qui ex sua familia, castrove essent con-
 uocatos, Verbum Domini habere liceret. ac-
 cersuntur, & accurrunt vniuersi. porro vir
 sanctus vnum è multis desiderari pronuntiat:
 vniuersi verò adesse omnes astruunt, exclamat
 vnus, solum cubicularium deesse. Mittitur, qui
 hominem in concionem producat, qui vbi vi-
 rum sanctum procul aspexit, cepit oculos in-
 uertere, rotare caput more dementium. deniq;
 oblucri, nec propius accedere audebat. Hic
 sanctus adiuro te, inquit, per nomen Domini
 nostri Iesu Christi, ut quis sis nobis edisseras,
 & quam obcausam huc veneris palam pandas:
 ille Christi imperio coactus, profitetur se
 dæmonem esse sub humana specie quatuor-
 decim annis cum milite hoc fuisse, atque se eo
 consilio à principe tenebrarum missum, ut di-
 ligenter obseruaret, num aliquo die Miles pi-
 illam salutandæ Virginis consuetudinem in-
 termitteret quam si vel vno intermisisset die,
 futurum fuisse aiebat, ut eius strangulandi, a-
 nimæque ad inferos petrahendæ potestas sibi
 permitteretur: se in famuli speciem quatuordecim
 annis illum obseruasse, nec vllum vnquã
 abijisse diem, quo miles Deiparam de more
 non salutauerit. Atque hæc omnia cum pla-
 ne cognouisset Grassator Miles ad sancti viri
 pedes proiectus, suorum scelerum veniam pe-
 tijt, ac vitæ suæ rationem corripuit, seque ad
 pietatem reuocauit. Vir autem sanctus Chri-
 sti imperio dæmonem potius abscedere ius-
 sit in locum vnde ijs, qui Virginem Deiparam

Jacobus de inuocant, nihil prorsus damni inferre audeat,
Voragine, quibus dictis dæmon euanuit. hæc Jacobus
Spec. Ex- de Voragine in festo Annunciationis B. Vir-
plorum. ginis, & refertur in speculo Exemplo-

rum distinctione 8.

num. 60.

* *

PRECES ALIÆ, ATQVE OBSE-
 quia, quæ Virgini Deiparæ exhi-
 beri possunt.

CAPVT XXXIX.

SYMMARIVM.

Officium beata Virginis, num. 1.

Litania beata Virginis, num. 3.

Rosarium Deiparæ, & de eius Nomine, Auctore,
 precandiratione, ac multiplici vtilitate, nu-
 mero 4.

Exempla seu miracula in ijs, qui Rosarium reci-
 tarunt, Deiparæ ope peracta, num. 9.

Corona Deiparæ, num. 12.

Miracula in ijs, qui Coronam recitabant, Deiparæ
 fauore exhibitus, num. 13.

Corolla, in qua ter oratio, & duodecies saluatio
 Angelica repetitur, num. 15.

Mortificationes, & corporis afflictiones in hono-
 rem Deiparæ, num. 17.

Eorum exempla, qui ieiunium, vel aliud pietatis
 opus propter Deiparam exercebant, num-
 ro 18.

Imperatorum, & Regum in Deiparam pietas
 Sabbato, vel alijs eidem dicatis diebus, num-
 ro 19.

Deiparæ miracula, & beneficia in eos, qui ieiun-
 nium, vel aliam mortificationem in eius ho-
 norem susceperunt, num. 20.

Opera misericordiae sum sp. ritualia, tum corpora-
 lia in honorem Deiparæ, num. 23.

OFFICIUM B. VIRGINIS.

ETER preces, quæ in Deiparæ i
 honorem fundi possunt. Ter. De Offi-
 cio loco recensuimus Officiū, paruo
 quod vocant paruum B. Vir. Virginis,
 quod Urbanus Secundus
 anno 1094. in Concilio Cla-
 uentensi iussit in honorem Virginis in Ec-
 clesia quotidie recitari; quemadmodum
 cap. 29. retulimus: vbi etiam diximus, qui-
 nam ad illud persoluendum teneantur, post
 Pij Quinti Pontificis Maximi tempora, cu-
 jus iussu anno 1571. idem B. Virginis
 Officium, adiunctis precibus, reformatum
 prodijt, adiectis Indulgentijs, quas il-
 lud, vel alias orationes eodem volumine
 insertas recitantibus, idem Pius Quintus
 benign-

Surium. benignè est elargitus. Illud certè præclarum, quod in vita sancti Brunonis apud Surium die 6. Octobris de hoc Officio Deiparæ scriptum inuenimus, & nos cap. 35. vberius narrauimus de Carthusianis primis Patribus, absente S. Brunone, magnis animi angustijs agitatiss, quibus S. Petrus Apostolus apparens Virginis prælidium promittit, si in eiusdem honorem pieces horarias quotidie recitarent, quare animilætina miserie perfusi, Deiparam sui Ordinis patronam delegerunt, & ab ijs molestijs Virginis ope sunt liberati.

Simile ex plurim de Monasterio Gamme gensi. Petrus Damianus apud Batonium Tomo 1. ad annum 1056 narrat in Monasterio Gamugente statutum fuisse, ut cum horis Canoniciis quotidie B. Virginis quoque Officium diceretur, quod tamen post triennium recitare omiserunt. verum tot, tantisque aduersitatibus, deprædationibus, & rapinis eiusdem Monasterij bona diripi cepta sunt, ut Monachos omnes vitæ tæderet suæ. At Petrus Damianus, idcirco hæc ijs accidisse exprobrauit, quod de suo Monasterio Matrem pietatis eiecerint. Quare humiliter prostrati, ac saluari correpti poenitentia solum Virginis Officium nunquam se neglecturos vnanimiter polliciti sunt, nec ita multo post ad mentis, animique serenitatem Virginis beneficio redierunt.

Officij B. Virg. recitandi vsu frequen- vissimus. Exempli de fraire Regis Hungariae. Hoc porro B. Virginis Officium adso in omnium tum virorum, tum mulierum mores inductum cernitur, ut eorum, qui legere norunt, nemo ferè sit qui illud apud se habere, & interdum recitare non studeat. Et sanè benignissima Virgo eam pietatem miraculis aliquando comprobasse legimus, ut videre licet in fratre Regis Hungariæ, quem tempore Caroli Fræcorum Regis horas has dicentem clementer visitauit, à carnalibus nuptijs, quas solum contraxerat, ad castitatem in religione seruandam traduxit; eiq; festum Conceptionis celebrandum edixit, quod fusiùs in tractatu de festis Deiparæ ex Iacobo de Voragine, & ex Epistola Anselmi retulimus. Quare qui Virginis studiosi censentur, eiusmodi Officium piè recitare conueniunt: cuius rei, omnibus satis quidem exploratæ, exemplum vnum, vel alterum proferamus.

S. Elisabetha Lusitana Regina. S. Elisabetha Lusitanæ Regina sanctitate insignis (auctore nostro Petro Ioanne Perpiniano orat. 1. laudationis in eandem) singulis diebus officium diuinum, quod sacerdotes per-

soluunt, Septem Psalmos, & Defunctorum officium recitabat, quibus mira quadam religione adiciebat officium paruum B. Virg.

Beatus Iacobus Veneris Ordinis Prædicatorum ab ineunte ætate Auix opera in Deiparæ pietate est educatus: puer verò Deiparæ officium quotidie recitabat, statuitque reliquo vitæ suæ tempore illud non omittere, postea verò decimo septimo ætatis anno Ordinem Prædicatorum complexus sanctitate, & miraculis clarus, obiit anno 1314. ætatis 83. Auctore Ferdinando Castillo in Chronic. Ordinis Prædicatorum part. 2. lib. 1. cap. 26.

Huc reuocari potest id, quod S. Bonaventura Doctor verè Seraphicus, & studio erga Deiparam misericè incensus in Deiparæ honorem non minùs piè, quàm eleganter exco- gitauit. Eoim verò multa in Dei laudem edita, mutatis subinde verbis, Deiparæ accommo- dauit; atque ita integrum Dauidicam Psalterium, Cantica, quæ ex sacris literis in Officio recitantur, symbolum sancti Athanasij: *Quicumque vult saluus esse*, & Hymnum sanctorum Ambrosij, & Augustini, cuius initium est: *Te Deum laudamus*, in Deiparæ laudem concinnatis quibusdam verbis felicissimè transtulit, ut videre est tomo secundo suorum Opusculorum.

LITANIÆ B. VIRGINIS.

QUARTO Litaniæ, quæ peculiariter in Virginis honorem sunt editæ, atque in templo Lauretano, & alibi decantari solent, sicuti magnam erga Virginem pietatem excitant: ita non sine insigni animarum & corporum emolumento à fidelibus vsurpantur, ac piè recitantur. earum præstantissimæ quidem opem cum alijs complures, tum nostra potissimum, ut cap. 35. diximus, est experta Societas, cum magnis persecutionum procelis agitataretur. Et sanè fideles in rerum suarum angustijs, aduersis, quæ temponibus, ex Sanctorum Litanijs, quibus eorum intercessionem inuocamus, magnum adiumentum experiuntur. Testes eius rei sunt Litaniæ Maiores die 25. Aprilis à sancto Gregorio institutæ, quarum formulam ex Bibliotheca Cassinensi literis Longobardicis exaratam habet Arnoldus Wion libro quinto ligni vitæ, cap. 12. Wion. Testes triduanæ Litaniæ ante Domini Ascensionem ob imminentem cladem à sancto

Litaniarum B. Virg. præstantissimæ, & utilissimæ.

S. Gregori Pontifex. Arnoldus Wion.

ZZZ 2

Mamæ.

S. Mamerto
Vicensis
Episcopus.

Mamerto Viennensi Episcopo restituta, & ab Ecclesia vniuersali comprobata. Testes Litanie, quas beata Coletta Monialium sanctae Clarae reformatrix eximia, vt est apud Surium in eius vita, cap. 26. & 27. cum siue in itinere, siue etiam in Monasterio à facinorosis hominibus aliquid mali metueret, ad suam suorumque incolumitatem, ac salutem non sine fructu recitandas, suis edicebat. Quae cum ita sint ex Litiis Deiparae, cuius preces, vt cap. 30. dicebamus, praeter ceteris Sanctis apud Christum sunt efficacissimae, quantum opis, quantumque praesidij sperare possumus, ac debemus? Quocirca sanctus Bonaventura doctrina, ac pierate insignis, quasdam Virginis Deiparae Litanias ex varijs eiusdem epithetis, atque elogijs concinnatas edidit, quae quidem in 2. tomo opusculorum impressae reperiuntur.

S. Bonaventura.

KOSARIUM DEIPARAE, ET DE EIVS

nomine, Auctore, precandi ratione,
ac multiplici vtilitate.

De Rosa-
rio B. Vir-
ginis.

QVINTO, Rosarium, seu Psalterium Deiparae, quod ternis salutationis Angelicae quinquagenis continetur, Oratione Dominica ad singulas decadas praemissa, S. Dominicus ad extinguendam Albigenisum haesim, Deiparae monitu feliciter instituisse scribitur, vt mox dicemus; quae orandi formula maximo animarum fructu propagata tot, tantisque miraculis illustratur, vt nonnulla de eius Nomine, Institutione, Recitandi ratione, vtilitate mihi dicenda existimari, adiectis nonnullis hac de re exemplis, ac miraculis.

Cur hac
precandi
ratio sit à
rosis nun-
cupata.
Virgil. 4.
Georg.

Et vt nomine exordiamur, Rosarium locus est Rosae confusus, quemadmodum latinus Poeta dixit:

Biferiq; Rosaria Passi.

Ex hac verò metaphorica similitudine Rosarium appellamus precandi quandam formulam mysticis contextam Rosae, hoc est Oratione Dominica, & salutatione Angelica ad certum numerum, & ordinem dispositis.

Nec cuiquam mirum videri debet, si ex Rosae potius, quam ex alijs floribus sortum hoc, seu Coronam, qua Deiparam mysticè redimere studemus, contextam dicamus, ideoque Rosarium appellemus; tum quia Rosa omni-

bus coronis facile aptatur, vt propterea Anacreon, teste Iulio Polluce lib. 6. si pavi rosas dixerit, hoc est Coronam Roseam: tum etiam, quia Rosa suauitate, & fragrantia, & coloris pulchritudine merito diuinæ laudis typus appellari potest; qua laude Deus, Deiparaque summopere delectantur. Quare Ecclesiastici Eccl. 39. Spiritus sanctus cum Sanctos viros ad Dei laudem lacrymarum vi roboratam excitaret, Rosa metaphora ad aquas posita eam exprimit: Obaudi, inquit, diuini fructus, & quasi Rosa plantata super riuos aquarum fructificabit. & mox: Collaudate canticum, & benedicite Dominum in operibus eius. Hinc factum existimo; vt in compluribus miraculis, quae recitantibus Rosarium, seu Coronam, seu Corollam Deipara ostendere dignata est, quaeque infra referemus, crebro sub Rosarum typo salutationes Angelicae significantur.

Neque nouum est precandi rationem ex his laudum orationibus, quasi varijs floribus conflata, Septum, seu Coronam dici, cum Graeci coronam laudum appellent, & Nazianzenus Tragedia Christus patiens de Corona Deiparae mysticis precationum flosculis conflata cesinisse videatur, cum Deiparam sic alloquitur.

Ego fructus hic tibi me audientius,
In verba supplex offeram, & suauissimo
Contextam ab hortis, qua tuū exornem caput,
CORONAM ō Domina preferā, vt qua gratia.

Eadem precandi ratio non tantum Rosarium verum etiam PSALTERIUM dici solet, quod instar numeri Psalmorum in Davidico Psalterio centies quinquagies saluatio Angelica repetitur; quare quindecim decades, quae totidem Christi, ac Deiparae mysterijs respondent, conficiuntur, & ad tres quinquagenas reocantur, iuxta triplicem mysteriorum, quae Gaudiosa, Dolorosa, & Gloriosa dicuntur, varietatem.

Sed iam ad Rosarii Auctorem, & institutorem veniamus, quem S. Dominicum Ordinis Praedicatorum Fundatorem fuisse testantur in suis Bullis Leo X. Pius V. & Gregorius XIII. idque fuscè tradit Ferdinandus Castilia in 1. par. Chron. S. Domin. lib. 1. c. 11. 34. 35. & 44. & alij, qui hac de re scribunt.

Illud tamen minimè reticendum Polydorum Virgilium lib. 5. de inuentione rerum S. Domin. cap. 9. referre Petrum Eremitam, qui annum Domini circiter 1093. de bello sacro indi-

ratio à Pa-
tro Eremi-
ta prius in-
uenta. Po-
lydorus Vir-
gilus.
Iohannes de
Pineda.
Arnoldus
Vuion.
Alia simi-
lis ab Ab-
bate Pau-
lo Palladio
Historia
Tripartita.

cendo cum Urbano 11. egit, & Christianos omnes ad illud suscipiendum vehementer exhortatus est, cum nondum inuenta esset ars impressoria, & difficultas foret libros precum manu scriptos habendi, ad faciliorem orandi rationem, inuenisse modum, Deum, beatissimamque Virginem per lapillos, seu globulos precandi, quod etiam testatur Iohannes de Pineda Ord. Min. lib. 20. Monarch. Eccles. cap. 2. §. 4. & Arnoldus Vuion lib. 5. ligni vitæ c. 104.

Quod si altius id repetamus, inueniemus apud Palladium in Lausiaca cap. 2. Abbatem Paulum 300. orationes, quas faciebat, calculis in sinu numerasse; quod etiam legimus in historia Tripartita lib. 8 cap. 1. Hoc ipsum per cordulam nodis distinctam ab alijs factitatum legimus. Ceterum quicquid sit de institutione modi iterandi salutationem Angelicam per globulos: certe peculiaris hæc orandi formula, quæ Rosarium siue Pſalterium appellant, certo ac constituto numero, quo oratio Dominica quindecies, & salutatio Angelica instar Davidici Pſalterij centies, & quinquagies repetitur, à S. Dominico inelyto Ordinis Prædicatorum Patriarcha, contra Albigenses Hæreticos instituta est, atque in tres salutationum Angelicarum quinquagenas tributa; in qua ad excitandum erga Christum, ejusque Genitricem pietatem, quindecim sacra eorundem mysteria meditanda proponuntur.

Modus Rosarii recitandi.
6. Ratio porro Rosarii recitandi ea est, ut cum quindecim sint mysteria, quæ animo recolenda in eo præscribuntur; in ipsorum singulis Oratio Dominica semel, decies verò Angelica salutatio sit pronuncianda. Ac primis quidem quinque mysterij totidem B. Virginis Gaudia proponuntur, quæ vulgò propterea Gaudiosa dicuntur. Quorum primum illud est, cum fuit à Gabriele Archangelo salutata, cumque est ei Christi incarnatio nuntiata. Alterum sequitur, quando eadem adiit S. Elisabetham. Tercium cum filium suum peperit Dominum nostrum Iesum Christum. Quartum cum eundem obtulit in Templo. Quintum denique cum eum reperit inter Doctores in Templo audientem illos, & interrogantem.

Alia quinque mysteria, quæ Dolorosa dicuntur, quinque itidem præcipuos dolores complectuntur. Primus dolor est, cum Do-

minus orans prolixius in horto Getsemani factus in agonia sudavit sanguine, decurrentibus sanguinis guttis in terris. Alter quando divi flagellis cæsus est ad columnam. Tertius cum spinis est coronatus. Quartus, quando crucem gestans Matrem habuit obuiam. Quintus demum, quando cruci affixus inter latrones duos Patri spiritum tradidit.

Postrema Gloriosa dicuntur, Primum quidem, quando idem Dominus noster ad vitam redijt immortalē. Alterum, quando in cælum gloriosus ascendit. Tertium, quando Spiritum sanctum discipulis misit. Quartum, cum beata Virgo primum anima, deinde post triduum recepto corpore in cælum est assumpta. Postremum, quando est à filio coronata, & super Angelorum beatorum omnium clios erecta: hic etiam consideranda est ipsius beatissimæ Trinitatis, & omnium sanctorum gloria.

Verum ut est in regulis sodalitatæ Rosarii, quas refert Albertus Castellanus Venerus in pijsim: o illo Rosarii libro, quem Italico sermone conscripsit anno Domini 1; 2; 1, etsi quicumque in Rosarii societatem ascriptus debet integrum Pſalterium centum quinquaginta salutationum Angelicarum semel in hebdomada recitare: ad faciliorem tamen ejus recitandi rationem in tres æquales partes distribuere licet; ita ut uno die quinque primis mysterijs meditandis quinque oratio Dominica pronuncietur quinquagies salutatio Angelica: eademque ratio altera die, ac tertio in alijs item mysterijs teneatur. Quod si quis per oblivionem, siue etiam per negligentiam, aut Rosarium totum, aut ejus aliquam partem omiserit, nullam propterea culpam contrahet, sed præmio dumtaxat illo carebit, quod esset adeptus si non omisisset. Verum tamen quotiescumque ejus recitandi consuetudinem resumere libuerit, rursus ejus præmia, fructusque consequetur. Porro, qui aduersa valetudine, aut alia legitima causa præpeditus, Rosarium explet non queat, modò sit in ejusdem Societatem ascriptus, poterit alteri suo illud nomine tradere persoluendum, eique plurimum proderit. Sciendum præterea magno cum fructu applicari posse ijs, qui vitam sancti sunt, & in Purgatorio degunt: præsertim si eorum nomina in librum sodalitatæ sint relata. hæc, aliaque multa in regulis illis sodalitatæ Rosarii.

Ad quid
teneantur
qui in Ro-
sarii sodo-
litate
sunt ascri-
pti. Albertus
Castellanus

Thomas Cantipratensis. Celebrem autem fuisse hanc Rosarii recitationem aetate S. Dominici eius institutoris complura miracula confirmant, quæ Thomas Cantipratensis Ordinis Prædicatorum, qui eodem seculo cum S. Dominico vixit, in libro apum connumerat, & nos mox referemus.

Alanus à Rupe Britannicae Ordinis Prædicatorum Rosarii præfatus. Verum tempore procedente huius sacri Rosarii instaurator fuit Alanus à Rupe Britannicæ Ordinis Prædicatorum, cui annum Domini circiter 1469. Virginem Deiparam apparuisse, immo Rosarium prædicandi mandasse, refert Albertus Castellanus Venetus loco citato, idemque affirmat Leander Albertus. Et sanè Alanus Virginis imperium strenuè est executus: ejus etiam hortatu Franciscus, & Margarita Duces Britannicæ Indulgentias Rosarium recitantibus à Sixto IV. Pontifice impetrarunt, auctore Alfonso Ciaccone Ordinis Prædicatorum in sua Bibliotheca fuit etiam alius Alanus Rupensis Germanus ex Dominicana pariter familia, qui apud Colonienfes multas Rosarii Societates instituit, confirmationemque à se de Apostolica impetravit, ejus argumenti edito libro, qui quidem, ut dicitur, temporum iniuria periit; moritur autem anno 144. teste Sixto Senensi in Bibliotheca sancta lib. 4. sequenti verò anno introitibus in Colonienfes bellis, maiori feruore ad Deiparam per Rosarium confugerunt: nam Leo X. Pontifex Maximus in quodam amplissimo diplomate anno 1529. Rosarii Confraternitatem, ritumque seu modum per Rosarium orandi ante approbatum, rursus approbat, & confirmat, plurimasque indulgentias, ac facultates eidem largitur: initio verò eius diplomatis, qua occasione Coloniz huius Rosarii devotio restituta fuerit, commemorat: eius diplomatis partem ad verbum in præsentia recensendam duxi, quod multa ex iis, quæ de Rosario disserimus breviter complectatur; diplomatis verba hæc sunt.

Diploma confirmantis Rosarii. Sanè pro parte dilectorum filiorum Priorum, & Fratrum domus Prædicatorum Colonienfium, nuper exhibita petitio continebat, quod olim, prout in historiis legitur à S. Dominico, quædam Confraternitas utriusque sexus fidelium, de Rosario eiusdem beatæ Mariæ Virginis nuncupata, ad honorem Angelicæ salutationis instituta, & in diversis mundi partibus prædicata fuit, & frequenter signis: sed cum ipsa Confraternitas decursu

temporis, ferè neglecta fuisset, & in obliuionem transisset, ac anno 1477. Civitas, & Diocesis Colonienfis grauius bellis præmeretur, eadem Confraternitas ad laudem, & honorem præfatæ Virginis, ut Civitas, & Diocesis prædicta meritis, & intercessionibus ejusdem Virginis ab eis bellis liberaretur, in Ecclesia dictæ domus inuocata, & de nouo instituta fuit, cum certo modo orandi; videlicet quod Confratres, & sorores ejusdem Confraternitatis tribus diebus cujuslibet hebdomadæ ad honorem Dei, & præfatæ Virginis, ac contra imminentia mundi pericula legerent conjunctim, vel diuisim toties Angelicam salutationem: quot sunt Psalmi in Psalterio Davidico, singulis decem salutationibus huiusmodi orationem Dominicam semel præponendo, ut modum orandi huiusmodi Psalterium, siue Rosarium eiusdem B. Virginis vulgariter appellatum. Quam quidem Confraternitatem in dicta Ecclesia de nouo institutam, postmodum bonæ memoriæ Alexander Episcopus Foroliuensis, tunc Apostolicæ sedis cum potestate Legati de latere per totam Germaniam Nuncius singulari deuotione permotus, & se in eadem Confraternitate recipi, atque conscribi volens, & petens ad preces claræ memoriæ Federici III. Romani Imperatoris auctoritate Apostolica approbauit, confirmauit, & ratificauit. hæc ibi.

In eodem diplomate Leo Pontifex fuscus persequitur indulgentias ab Alexandro Episcopo Foroliuensi Nuncio Apostolico anno 1576 & deinde à Sixto IV. anno 1479. & ab Innocentio VIII. anno 1483. concessas, quas iterum approbat Qui verò Leonem subsecuti sunt Pontifices, certatim hanc sodalitatem eiusque sodales spiritualibus gratijs, ac priuilegijs sunt prosecuti, ut videre est in Rosarii diplomatis apud Iosephum Stephanum Valentinum in libro eruditè, ac pie ab eo, anno 1564. edito, cuius inscriptio est: *Sacri Rosarii Virginis Mariæ ab hæreticorum calumnijs defensio*, & in libro Rosarii Italico ab Alberto Castellano Veneto pie conscripto.

8 Quod si animum aduertamus ad eam, quæ ex Rosarii recitatione ab ijs præsertim, qui ejusdem sodalitati sua nomina ritè dederunt percipiunt, spirituale utilitatem, ea certè multiplex recensetur. Prima est consecutio indulgentiarum, quas plurimas Rosarii recitantibus

summi Pontifices concesserunt, præsertim Vrbis stationes, quas sodales Rosarii consequuntur, si ea die quinque templi altaria visitaerint, & in singulis quinque orationem Dominicam, ac salutationem Angelicam recitarint. Secunda, meritorum participatio inter Confratres eiusdem sodalitatis Rosarii amplissimæ per vniuersum Orbem diffusa, quidem Confratres cum vtriusque sexus, & plurimi sint, plurima etiam erit meritorum inter eos communicatio. Tertio, præcipuorum vitæ Christi, & B. Virginis mysteriorum ea occasione commemoratio, quæ plurimum suauitatis, & utilitatis animæ ea recogitanti afferunt. Denique præstantissimarum, & dulcissimarum præcationum, Orationis nimirum Dominicæ, & salutationis Angelicæ iterata repetitio. Quare ad Rosarii saltem vnam quinquagenam quotidie deuotè recitandam, ne huiusmodi vtilitatis, ac fructus finis expertes, omnes Virgines deuoti animum adijcere deberemus. Quoniam verò nonnulli hæreticorum more suo contra eiusmodi pietatis officia, quibus Deum, & eiusque Genitricem piè veneramur, & præsertim contra Rosarium oblatrare sunt ausi, idcirco noster Franciscus Costerus non minus quam eruditè eorum insaniam pluribus refellit, in opusculo hac de re edito, quem qui volet, consulat.

Nec tacitus præteribo Miscellanea centum de oratione, præsertim de Psalterio, & Rosario B. Virginis, quæ doctissimus Nauarrus ad Manuale de Oratione, & horis Canonicis adiecit, in quibus quamplurima dubiè circa Rosarium scitu digna pertractat.

EXEMPLA, SEV MIRACULA IN IIS, qui Rosarium recitarunt Deipara ope peracta.

AD extremum exempla pauca de plurimis afferenda sunt, quibus Rosarii recitationem Deiparæ gratam esse planè intelligamus; tanta enim miraculorum multitudine, atque præstantia Deipara hanc Rosarii pietatem sibi cordi esse declarabit, ut magno animarum emolumento vniuersum orbem sit peruagata, & innumerales vtriusque sexus, omnium ordinum tum religiosi, tum seculares sodalitati Rosarii nomen dederint. Sed vt ad particularia veniamus S. Dominicus, teste Ferdinando Castiglion in Chron.

Ordin. Prædicat. par. 1. lib. 1. cap. 21. & 34. hac Rosarii præcatione, quam in Gallia Deipara monitu inchoauit, & Romæ mirificè propagauit, magnam hominum multitudinem ad Dei obsequium perduxit, multa miracula expertus est Tolosæ in bello contra Albigenses hæreticos; complures etiam insignes peccatores profligatissimæ vitæ, & seclerum cæuo, ad pietatem traduxit in Gallia, Romæ, & Caesar augustæ; quorum conuersiones copiosè persequitur idem Ferdinandus cap. 34. 35. & 43. Eiusdem etiam Rosarii pietatem S. Dominici consilio Bianca Gallie Regina sterilibus complexa S. Ludouicum filium suscepit; quem admodum cap. 36. dixi.

Eques quidam nomine Alanus à Valle Co-loata in Britannia prope urbem nomine Dir-stamum S. Dominici consilio Deiparæ Rosarium quotidie flexis genibus recitabat, is sub Comite Simone Montefortio contra Albigen-ses hæreticos in Tolosana regione milimilita-bat; cumque aliquando paucis militibus co-mitatus ab ingenti hæreticorum multitudine circumdatus, absque spe euadendi vrgeretur, visa est ab eo Deipara, centum quinquaginta lapides, quorum numerus salutationibus an-gelicis Rosarii respondet, in hostes iacere, ma-xima cum eorum strage, sicque victor euasit.

Idem quoque Alanus aliquando Ierolimam nauigans, qua vehebatur naui, tempestatis vi effracta, cum in magno discrimine veraretur; confestim in ipso mari centum quinquaginta montes paruuli visi sunt, per quos incolumis in continentem euasit, in patriam postea re-uerfus, constructo ibi cœnobio Ordinis Præ-dicatorum, in eum superflite S. Dominico est ingressus, factus deinde insignis conciona-tor, per vniuersam Galliam Rosarii pieta-tem magno cum auditorum fructu prædica-uit; tandem ex hac vita in cœlum migravit, sepultusque est in cœnobio Aurelianensi ad altare Deiparæ, cuius os, & manus recitandi Rosarii instrumenta post obitum veluti chri-stallus collucebant hæc ex Alberto Castella-no Veneto in miraculis Rosarii, & ex Ferdi-nando Castiglia parte prima Chron. S. Domi-nici lib. 1. cap. 34.

Iuuenis quidam in Germania clarus genere, & si corporis castitatem seruaret, hæc reditatem tamen suam in testetum ludo, ac tabernis omnem prodegerat, quare miserè in suis vagabaturis patrum consilio integro anno quocù-

Rosarium recitare consuevit ab inimicorum obsecratione à Deipara liberatus. Idè à nati fragio, per Deiparam incolumis mirificè euadit.

Eiusdem manus ac os post obitum collata: Albertus Castellanus in miraculis Rosarii. Ferdinandus Castiglia: Rosarii præces à quodam oblata in suis vestibus quocù-

*descripta
Deipara
ostendit.*

quotidie Deiparam quinquaginta salutatio-
nibus Angelicis venerari coepit; cumque in
Mundi vanitate remissus haberet, eiusdem
patru consilio insequent anno hoc Deipa-
ra obsequium duplicavit, in eoque firmum
bona facendi propositum concepit: tertio ta-
dem anno patru monitu tertiam quotidie ad-
iecit quinquagenam; euoluto anno Patru o-
pera cum honesta sponsa matrimonium inijt;
instructoque nuptiali conuiuio cum adessent
vtriusque partis cognati, & sponsus, ac sponsa
ad mensam consedisent, ex inopinato surgit
sponsus, rogat patrum tantisper differri iube-
at fercula, quo ad solitas Deipara preces per-
solueret, quas eo die alijs distentus negotijs o-
miserat. Itaque in cubiculum se recipit; ma-
gna animi pietate consueta preces Deipara,
cuius beneficia agnoscebat, obtulit: cumque
supremam salutationem tertiae quinquagenae
iam compleret, ecce Gloriosa Virgo sole cla-
rior eidem apparuit, ostenditque iuueni in sua
tunica tres togas, anteriorem vnam, duas vero
à latere: Ecce, inquit, salutationes tuae aureis
litteris scriptae, quibus in tribus quinquagenis
me sedulo honorasti, & quoniam vanus, &
vagus virginitatem coluisti, tertia die ad me
sine vlla carnis corruptione peruenies; ipse
vero egressus hortatur omnes epulari: per-
acto prandio sponsae, patruo, & amicis, quae
audierat à B. Virgine intimauit: febre igitur
corruptus tertia die obiit; sponsa vero in san-
cta virginitate permansit. haec Thomas Can-
tipratensis libr. 2. apud cap. 29. part. 6. adijcit-
que id suo tempore contigisse, sequae certa re-
latione didicisse.

*Cantipra-
sensu.*

*Rosarij pro
eis quoti-
die obiens
quidam
ad pecca-
torum con-
fessionem
post obitu
renouatur.*

Idem Thomas Cantipratensis loco citato
par. 8. aliud exemplum memorabile sibi explo-
ratum narrat his verbis: Vidi, & cognoui iuue-
nem in Brabantiae partibus generosum, qui
quamuis esset seculo praepeditus totaliter, bea-
tae tamen Virgini Mariae deuotus, quotidie tres
dictas quinquagenas in salutationibus exsolue-
bat. Infirmatus autem ad extrema perductus
est: cumque per horas diei plurimas, mortuus
iacuisset, reuixit subito, & sorori moniali, quae
iuxta sedebat, inelamauit, dicens: Sorore ecce
redij, cito aduocari facias Sacerdotem. Miran-
tibus omnibus Presbyter aduocatur, & in ma-
xima cordis laetitia palam omnibus confite-
tur, dicens. Ad tribunal Christi iudicis raptus,
cum in tribus maxime à daemonibus accusa-
ret, ferrique deberet sententia contra me, pijs-

sima Mater Christi rogauit filium, ut ad cor-
pus reduceret, locum poenitentiae suscepturus.
Nec mora factum est, ut rogauit: vnum de pec-
catis pro quo damnatus eram, erant decem;
quas de bonis, & agris meis subtraxeram Sa-
cerdoti. Secundum erat quod cum sodalibus
meis pisces quorundam religiosorum furtiue
subtraxeram. Tertium erat quod segetes, & fru-
ges pauperum cum canibus venaticis vaga-
bundus destruxeram. Haec cum coram omni-
bus loqueretur, quidam ex mansionarijs dixit:
Et cur, inquit, pro damno isto extremo dam-
nandus eras, cum nos illud vobis puro corde
remiserimus? Et ille. Mihi quidem vestra re-
missio nequaquam suffecerat ad salutem, cum
copiosior essem vobis in iniurijs refundendis,
quam vos mihi in iniurijs remittendis. Et hoc
dicens restituenda damna protinus assignauit:
sicque disponens rebus, & domui, in spe, & pa-
ce mirabili spiritum exhalauit. haec Thomas
Cantipratensis.

12. Adijciam, & aliud exemplum ex Diony-
sio Carthusiano serm. 1. de Assumpt. B. Virg. ijs-
dem planè verbis.

Quidam Monachus Ordinis Cisterciensis in
tantum beatissimam Virginem venerabatur, Rosarij
quod quotidie ante refectionem dixit genibus se-
flexis quinquagesies Ave Maria. Cumque vi-
sisset suos parentes, recordatus est se die illo
non legisse salutationem Angelicam vicibus
quinquaginta: repenteque surgens ingressus est na-
cam, cumque salutationem Angelicam
more solito legeret, apparuit ei Virgo pijs-
simam mantello pulchro induta, in quo per totum
scriptae erant aureis litteris salutationes Ange-
licae, & cum Monachus ex humana fragilitate
fuisset perterritus de huiusmodi visione, dixit
ad eum dulcissima Virgo Maria; En omnes
Angelicæ salutationes, quas mihi dedisti in
isto mantello sunt scriptae. Deinde ostendit
Virgo dignissima quandam partem mantelli
retrosum, & dixit: Postquam haec pars fuerit
Angelicis salutationibus adimpleta, intro-
ducam te in regnum dilectissimi filij mei,
quod & postmodum factum est ita. Ex quo
patet quam acceptum sit Virgini tacere, ut An-
gelica salutatione frequenter, ac deuote sala-
tetur. Cum magna igitur attentione, & affectio-
ne dicamus sapissime Ave Maria. haec Canthu-
sianus.

Complura alia ob recitatum Rosarium à
Deipara collata beneficia legi possunt in li-
bello

Albertus Castellanus.
bello illo Rosarii Italico idiomate edito ab Alberto Castellano Veneto Ordinis Prædicatorum, in quo ad singulas orationes Dominicas, & salutationes Angelicas peculiarem meditationem, & quæ illi respondet Imaginem, mysterium illud graphicè exprimentem excudendas curauit.

CORONA DEIPARÆ

Corona regis ac regis.
Sexto inter precandi formulas, quibus Deipara in Ecclesia colitur, meritis connumeratur CORONA sexaginta trium salutationum Angelicarum, interiecta per singulas decades Oratione Dominica: eiusmodi verò Coronæ ferè globulis distincto, quæ madmodum & Rosarium continetur, & omnium ferè Catholicorum manibus teritur, à quibus penso prope modum quotidiano alterutrum ex ijs recitari solet: quin etiam complures Catholici in regionibus præsertim Transalpinis ad pietatem erga Deiparam contra hæreticos protestandam, Coronam, vel Rosarium propalant gestare consueverunt. Huius Coronæ recitandæ usus, una cum Deiparæ mysterijs in ea recolendis: insigni quodam miraculo, quod cap. 35. retulimus inuestus, & ab Ordine Minorum diligenter est propagatus. Et sanè ad huius Coronæ præstantiam, atque vilitatem declarandam, pleraque, quæ de Rosario diximus, referri possunt.

Corona ad annorum Deiparæ memoria insignita.
Illud silentio minimè prætereundum, numerum sexaginta trium salutationum Angelicarum, quibus Corona communiter constat in honorem annorum, quibus Deipara in terris vixit, vulgò referri: quoniam verò eam ultra septuaginta annos inter mortales fuisse superstitem ex multorum sententia cap. 6. diximus, ideo nonnulli adiecta alia decade, septuaginta trium salutationum Angelicarum Coronam sibi conficiunt. Cæterum præter ea; quæ cap. 35. in S. Bernardino de hac Corona commemorauimus; complura miracula, & beneficia ob recitatam Coronam à Virgine collata referuntur in Chronic. Minorum par. 3. lib. 1. cap. 46. & 37. eorum aliquot hic libet asserere.

MIRACVLA IN IIS, QVI CORONAM RECITABANT, DEIPARÆ FAVORE PERAGI.

Coronam recitans.
QUIDAM ex Ordine Minorum institutum illud arctè tenebat, vt singulis Coronam

diebus prius, quàm cibi aliquid sumeret, recitaret: cum verò aliquando praniurus, vna ter ex Orcum alijs in triclinio discumberet, intermissæ diuè consuetudinis recordatus, impetrata à Superiori veniam in Ecclesiam se continuo recepit. vbi cum diuini subsisteret, vt Coronam de more præbere re recitat: iussus est à Superiore alijs, eum euocare, quod offendit eum piè orantem, videtur. que Deiparam duobus Angelis comitam, qui rosas læ pulcherrimas orantis ab ore colligebant, easque in capite suæ Reginae reponabant. quotiescunque verò inter recitandum augustissimum Iesv nomen repetebat, non pie tantum, sed etiam Angeli, ac beatissima Virgo caput reuerenter inclinabant: absolute tandem Corona visio confestim abiecit; eaq; re euulgata, reliqui maiori diligentia Coronam recitare instituerunt.

Coronam recitans quidam alijs, ac rosas ab Angelo coronari visus.
Aloysius Albanensis ex Ordine Minorum de Observantia Nouitius à Gabriele Antonitano Monasterij Guardianò singulis coronam diebus antequam quicquam ederet, recitare iussus, cum eius ante plandium de more recitandæ per occupationes ab obedientia sibi impositas obliuione aliquando comperetur, grauiter increpitus est à Superiore; qui etiam eum à mensâ, in qua tunc discumbebant surgere, eamque ex templo recitare iussit. Tunc Nouitius in Ecclesiam se se contulit, flexis que ante aram maximam genibus, dum Coronam persolueret, visus est non ab alijs modo, qui ad eum obseruandum à Superiore missi sunt, sed ab ipso etiam Superiore habere suo capiti imminentem Angelum, qui in aureum filum rosas decem, & aureum item lilium inferebat: mox etiam absoluta Corona visus est idem Angelus ex rosis, ac lilij corollamnectere. Nouitij capiti imponere, itatimque abscedere. Atque ad eius miraculi monumentum ex eo loco, vbi Nouitius orabat, per diu affatus est odor rosarum, ac liliorum sanè suauissimus. Nouitius vero multis fauoribus à Deipara cummulatus, ad mortem vique in sua pietate perseueravit.

Corona regis.
14. Frater Iacobus de Coronis, Deiparæ, cuius admodum studiosus erat, multas quotidie Coronas recitare, atque offerre, aliosque omnes, quibus cum agebat, etiam Episcopos, & quidam Cardinales ad coronam recitandam hortari in celum consueuerat vt vel ex eo adeptus sit cognomen de Coronis, post spiritum propheticum, quo clausus est, & miraculorum virtutem sibi à Deo, Deiparæ.

Aaaa

paræ.

paræque deprecatione concessam, in coronæ recitandæ pietate persistens, effæta iam ætate, perceptis Ecclesiæ sacramentis in Burgo sancti Sepulchri demortuus est; cumque ad exequias (quæ eius erat sanctitatis opinio) venerat plane populus accurrisset, quidam in oratione vidit in spiritu, eius animam è monasterio prodeuntem, de ducentibus Angelis, in sublime ferri, cœlique beatissima regna descendere.

Corona fertum recitans quidam coronam auream, ac flores Deiparæ offerre visus.

B. Bernardinus à Feltre pro suggestu publice dicere solebat Fratrem quendam Veronæ in Oratorio Porcaræ ex provincia S. Antonij, cum ob Coronam Deiparæ recitandam post aram, remotis arbitris secessisset, deprehensum tamen in ea deuotione ab altero fuisse, qui quidem observauit, quoties is inter recitandam coronam, Ave Maria pronunciaret, Angelos, qui coram Virgine stabant, auream, quam manu gerebant Coronam, in Regine nostræ caput imponere, mox de capite deponere, & ad singulas salutationes Angelicas rursus apponere, alios verò Angelos ad singulas salutationes Angelicas eidem Deiparæ rosam, aut lilium offerre.

Corona fertum super caput gestus Fratris Antonij de Robes non made/cit.

Narrabat idem B. Bernardinus in eadem Provincia, F. Antonium de Robes, Deiparæ pietati addictissimum, cum urbem Vicentiam abiret aliquando, repentina quidem ac assidua pluuia fuisse deprehensum: cumque nullum quo se reciperet, inueniret locum, ut se à pluuia defenderet, arripit è globulis coronam in capite ponens suo: O Angelorum, inquit, Regina in necessitatibus amicorum patrocinia dignoscuntur; oro te, ut recorderis Clientium. Res dictum mirabilis, ijs vix prolatis verbis, ad urbem usque progressus est, ne leui quidem pluuie gutta respersus: eius verò socius, qui Eques iter præuenerat ad pluiam declinandam, alijsque tanta obstupefacti miraculo gratias Deiparæ egerunt, quæ sui studiosos semper tueatur, ac seruat.

*Corona B. Virginis recitare assuetus puer postea lapsus ab ea libera-
tur.*

Cum Matrona nobilis illa quidem suos affuefecisset filios ad Coronam flexis genibus, iunctisque manibus singulis diebus, primo quoque mane antequam in ludum literarium abirent, Deiparæ recitandam: accidit quodam postea die, ut dum iret in Gymnasium quidam lapsus ab ex ijs, è ponte in subiectum caderet flumen: recognita mater non iam ad fluminis aquam, sed ad Deiparæ opem statim accurrit, eique filiorum salutem impense commendauit, ac

salutatione Angelica recitata, præceps conce-
dit ad fluuium: illic reperit multos, qui li-
lium ex aquarum fundo extrahere moliebantur. Verum vix ea peruenerat ad pontem, cum
filius aquas supernatans exiit, matrem ap-
pellat incolumis: tunc omnes extrahunt
puerum, & periculo eripiunt ad matrem addu-
cunt: ea lætabunda Deiparæ acceptum retulit
filium, qui insuper affirmavit se ab ea Do-
mina ante cuius Imaginem quotidie primo
mane Coronam recitare solebat, à præfenti
discrimine liberatum. Ex quo multi ad coronæ
pietatem suscipiendam sunt excitati. hæc om-
nia ex cap. 36, & 37 s. par. Chron. S. Francisci.

**COROLLA, IN QVA TER ORATIO DO-
minica, & duodecies saluatio An-
gelica repetitur.**

Septimò, Corolla Virginis, seu parua coro-
na ob memoriam duodecim Virginis priui-
legiorum, duodecim constat salutationibus
angelicis, ter repetita Oratione Dominica in
honorem trium diuinarum personarum, à qui-
bus Virgo sanctissima præ cæteris donata est
duodecim illis priuilegijs; quæ per duode-
cim stellas, quibus redimitur caput mulieris a-
micte solet Apocal: 12. significantur: quæ
etiam intelligi possunt in 12. panibus, qui repo-
nebantur in mensa propositionis, sic enim Ber-
nardus ferm. 4. super Salve Regina: Et mensa,
inquit, propositionis duodecim panum, qui duode-
cim sunt prærogatiua gratiarum, in quibus gratia
repleta es, & Dominus tecum. Panes certe ad-
modum splendidi, & sapidi. hæc ille. Dispo-
nuntur autem in hunc modum, ut ante quem-
libet quaternarium salutationum Angelica-
rum præmittatur Oratio Dominica, quarum
prima in honorem Patris æterni. Secunda, in
honorem Filij. Tertia, in honorem Spiritus
sancti recitetur. Duodecim porro priuilegia,
quæ in hac corolla recolli possunt, recen-
sentur in Appendice Speculi exemplorum no-
uissimè editi, quorum aliqua ex Bernardo Ser-
mone Signum magnum de prompta sunt. Nos
ex Appendice illa hic ad sensum exscripsimus,
sunt autem hæc,

- Primò, copiosissima gratia in sacratissima
Conceptione Virgini collata.
- II. Angelica saluatio.
- III. Spiritus sancti superuentio.
- IV. Filij Dei Conceptio.

V. Virgo fuit sine macula, & virginitatis primicia.

VI. Sine corruptione fecunda.

VII. Sine grauatine grauida.

VIII. Sine dolore puerpera.

IX. Magnanimitas fidei in credendo.

X. Profunda humilitas in obediendo.

XI. Maxima Verbi discretio in loquendo.

XII. Summa perfectio, & perseverantia operis in agendo

Quidam
corollam
recitant
ab immi-
nente cade-
re putant.

16 De hac Corolla pulchrum exemplum narratur, ex Relatione cuiusdam Abbatis in Appendice Speculi exemplorum. Cum enim viritres quondam peregrinationem instituissent, die quadam cupidè iter ingressi, ex ijs duo à via aberrantes syluam ingressi in latrones inciderunt, à quibus spoliiati, ac interfecti sunt: tertius Corollam hanc quoridie magna animi pietate, & corporis reuerentia solitus sublequebatur, periculi ignarus; sed cum eisdem grassatores offendisset, qui eum paniter necate cupiebant, impetrato tantillo temporis spatio, in quo suam corollam deuotus Virgini offerret, mira res ex templo inter recitandum ei nec videnti, nec scienti astutit vt sol splendens in aureo throno, Virgo gloriosa, & cum ea SS. Catharina & Lucia; quarum erat ille vnicè amans, ac studiosus: hic ad singulas orationes Dominicas Rubicunda; ad singulas salutationes Angelicas Candida rosa; ex eius ore prodibat, easque iussu Virginis legens S. Catharina S. Lucie tradebat, quæ eas circulo aureo, filo argenteo colligabat: absoluta corollæ recitatione, Deipara corona illa rosis nimium redolentibus distincta, hominem illum sui peramantem, ac deuotum redimuit, ac statim abiecit. Latrones hæc omnia aspicientes rogant hominem, quænam mulieres illæ essent? respondet is, neminem se vidisse: sed Deiparæ pensum Corollæ exsoluisse: natiaucilli, quæ viderant; coronam in eius capite vestigium huius beneficii admirantur: iniecit tandem ille Virginis beneficium, & corona ex capite manibus reuerenter accepta, ingentes gratias egit Virgini. Ea re permotil latrones sua scelera detestati in viros optimos euaserunt. Ille verò seculo relicto, religionem ingressus, se Virgini studiosè, sanctæque deuotus hæc ibi.

Alia duo-
decim pri-
uilegia or-

Ceterum priuilegia Virginis, quæ suprà in hac Corolla enumerauimus, alio modò distinguui possunt: ita vt & alia eiusdem Virginis

priuilegia, imo & præcipua vitæ eiusdem mysteria complectamur: ideo subiicienda duodecim capita duodecim, quibus pro cuiusque deuotione hæc eadem Virginis Corolla accommodari posset.

Primum, sit Prædestinatio, qua in matrem Dei ab æterno fuit singulariter electa, ac deinde Patribus promissa, figuris, ac prophetijs mundo manifestata, ac desiderata.

Secundum, Conceptio immaculata, qua ab originali labe fuit præseruata.

Tertium, magna gratiæ plenitudo in Conceptione illi tributa, cum auxilijs specialibus in tota sua vita, ita vt fomitem extinctum semper habuerit, nullumque peccatum, ne veniale quidem ex speciali Dei priuilegio vnquam commiserit.

Quartum, Virginis natiuitas, & præsentatio in Templo, quando trimula sese Deo consecrauit hac actu exteriori: nam si de interiori loquamur, iam inde ab exordio suæ Conceptionis, quando ei vsus rationis est acceleratus, vt suprà dixi cap. 32. se totam Deo dñcauit. In templo etiam alijs innotescere coeperunt præclarissimæ, atq; heroicæ eiusdem virtutes, & in quolibet opere merebatur, vt dixi cap. 21.

Quintum, Annunciatio ab Angelo, quando in eam superuenit Spiritus sanctus, de quo filium Dei ex suis purissimis sanguinibus concepit: facta que est vera Dei Mater, ac deinde visitauit S. Elisabeth.

Sextum, partus eius virgineus, quo Christus sine dolore peperit, eumque lactauit, educauit, & in templo præsentauit, ac duodennem quæsiuit, & inuenit in Templo, ac perpetuò eum est comitata.

Septimum, virginitas perpetua ante partum, in partu, & post partum, virginumq; fuit Primicia.

Octauum, martyrium cordis, quando doloris gladius in filij passione, cui momentè fortiter astutit, ipsius animam pertransiuit.

Nonum, Gaudia Virginis, in Christi Resurrectione, Ascensione, & Aduentu Spiritus sancti.

Decimum, admirabilis Virginis in Coelum Assumptio, vbi non tanto in anima, sed etiam in corpore gloriola residet super omnes Angelorum, & Sanctorum choros incomparabiliter exaltata.

Vndecimum, Regina est Angelorum, & Sanctorum, ac omnium Domina.

Aaaa z

Duo.

Duodecimum, Aduocata est nostra, Mater misericordiae, & Mater cunctorum viuentium.

Offic. Eccl. Ad finem Corollae recitari poterit *Salve Regina*, cum adiuncta Oratione, vel Antiphona: Sancta Maria succurre miseris, iuuu pusillanimes, refoue debiles, ora pro populo, interueni pro clero, intercede pro deuoto faemineo sexu, sentiant omnes tuum leuamen, quicunq; celebrant tuam sanctam commemorationem.

Oratio. Ora pro nobis sancta Dei genitrix.

Ex. Ut digni efficiamur promissionibus Christi.

OKEMVS.

Offic. Eccl.

CONCEDE nos famulos tuos quasumus Domine perpetua mentis & corporis sanitate gaudere, & gloriosa B. Maria semper Virginis intercessione a presenti liberari tristitia, & aeterna perfru latitia. Per Dominum nostrum Iesum Christum, &c.

Nos cum prole pia benedicat Virgo Maria.

Fidelium anima per misericordiam Dei requiescat in pace. Amen.

MORTIFICATIONES, ET CORPORIS afflictiones in honorem

Deiparae.

De obsequijs ad mortificationem spectantibus. **17** Secundum caput eorum, quae ad Virginis sanctissimae obsequium spectant, opera sunt, quae ad proprii corporis mortificationem faciunt; talia vero sunt poenitentiae opera, nimirum.

1. Ieiunium in peruigilijs festorum Virginis, & in die sabbati; qui, vt c. 29 diximus, multis nominibus ab Ecclesia est Deiparae dicatus verum mox exempla multorum, qui sabbato ieiunabant, & beneficia Deiparae in eisdem afferemus.

2. Ieiunium item, vel à carnibus abstinentia eo die hebdomadae, in quem singulis annis dies annunciationis Virginis, quando vera Dei Mater est effecta, incidit. quod multis est solemne; vel feria tertia, quae Virgini à Constantinopoli; vel feria quarta, quae Virgini à Carmelo est dicata: vel alia die pro cuiusque deuotione.

3. Quadragesimam, ciborum abstinentia, vel etiam ieiunio peragere ante Virginis Assumptionem. S. Franciscus teste S. Bonaventura in eius vita, cap. 9. Quadragesimam in honorem Virginis à festo sanctorum Aposto-

lorum Petri, & Pauli ad festum Assumptionis ieiunabat deuotissime: cuius pietatem per idem tempus imitari aliqua ratione possumus, vt si per aliquod impedimentum ieiunare non liceat, liceat saltem in eius honorem aliquam ciborum abstinentiam facere. S. Elisabetha Lusitanae Regina à festo Natiuitatis S. Ioannis Baptistae ad festum Assumptionis Deiparae pane tantum & aqua ieiunabat auctore Petro Perpiniano orat. 2. laudationis in eandem.

4. Ad haec cilicium, vel cingulum cilicium, num subinde gestare.

5. Disciplinae funiculis se ipsum caedere. Vigiliae.

6. Vigilij, & lecto duro corpus suum castigare.

7. Peregrinationem Lauretanam, vel alium virgini dicatum locum suscipere, & similia in honorem Virginis praestare.

8. Nec minus grata erunt Virgini ea, quae ad interiores animi passionum mortificationes faciunt, cuiusmodi est iracundiae, superbiae, ambitionis motus coercere, carnis illecebras fugere, alienos defectus patienter ferre, suos non excusare; in vestibus, & cibis humilitatem, ac paupertatem omni fastu, & luxu remoto sectari, in operibus vilibus, & abiectis se exercere. Cum ordinarij vero precibus coniungendas esse corporis afflictiones ad beneficia à Deo efficacius impetranda, nemini, qui spirituales res degustauit, dubium esse potest.

Refert S. Bonaventura in cap. 3. medit. vitae Christi, B. Virginem cuidam personae sibi deuotae (quam ipse putat fuisse sanctam Elisabetham) haec verba dixisse: Filia dico tibi, quod nullam gratiam, donum, vel virtutem habui à Deo sine magno labore, continua oratione, ardenti desiderio, profunda deuotione, multis lacrimis, & multa afflictione dicendo, cogitando semper placita sibi, sicut sciebam, & poteram, excepta, sanctificationis gratia, qua sanctificata fui in utero matris. Et addidit: Pro firmo scias, quod nulla gratia descendit in animam, nisi per orationem, & corporis afflictionem: haec ibi.

EORVM EXEMPLA, QUI IEIUNIUM, vel alia praestant opus propter Deiparam exercebant.

18 Obsequium vero precum, ac ieiunij sanctissimae Deiparae praestitum die sabbati in Deiparae quod hono-

Dei honorem delatum, confirmari potest tum exemplis complurium seu vitæ sanctimoniarum, alijs; seu regia dignitate præstantium: tum etiam miraculis, ac beneficijs in eorum utilitatem à Deipara exhibitis, quorum aliquot subiicienda existimaui, compluribus alijs omisiss, quæ in hoc opere, præteritum. 34. ea de re commemorauimus.

S. Nicolaus Tolentinus. S. Nicolaus Tolentinus multis virtutibus, sed abstinentia in primis clarissimus 2. 4. & 6. feria, & in honorem B. Virginis, sabbato semel tantum cibum sumebat, solo pane, & aqua contentus. Surius in ejus vita, tom. 5.

S. Elisabetha Lusitanæ Regina. S. Elisabetha Lusitanæ Regina inter jejuniâ, quæ plurima seruabat, & præter Quadragesimam, quam in honorem Deiparæ ante ejus Assumptionem, ut supra dixi, peragere consueuerat, in peruigilijs festorum B. Virginis, & singulis sextis ferijs, ab sabbato, jejunijs panis tantum, & aquæ vitam ægrè tolerabat, & ut est apud nostrum Petrum Perpinianum oratione laudationis in eandem.

Walterus de Burbach. Walterus de Burbach Virginis studiosissimus, de quo plura capi. 36. cum adhuc in seculo degeret omnium solemnitate Deiparæ vigilijs jejunabat, ac pane tantum, & aqua vescabatur: sæpe etiam idem faciebat sextis ferijs ob reverentiam sabbati, postea Cisterciensem Ordinem complexus sancto sine quieuit, ex Casario libro 7. capite 39.

S. Didacus Complutensis. S. Didacus Complutensis Oldinis Minorum de Observantia à Sixto V. in Sanctorum Catalogum relatus, sabbatis, & festis B. Virginis peruigilijs idem panis tantum, & aquæ jejunijs peragebat, quemadmodum habetur in Chron. Minorum part. 3. lib. 5. c. 3.

S. Carolus Borromæus. S. Carolus Borromæus, quemadmodum cap. 35. memorauimus, in Deiparæ peruigilijs pane tantum, & aquæ vescabatur, ac jejunabat.

IMPERATORUM, ET REGVM IN

Deiparam pietas sabbato, vel alijs eisdem dicatio diebus.

Henricus II. Anglorum Rex. Henricus II. Anglorum Rex, qui vixit circa annum 1170. singulis sabbatis ab hora nona in proximam feriam secundam singulis item Deiparæ peruigilijs iustitiam Anglis imperauit, teste Rogerio in Annal. Anglorum. Et sanè huic pietati, quam in Deiparam sequebatur, ascribi debet, quod de nece à suis S.

Thomæ Cantuariensis martyri præclarissimo illata, tot doloris, ac poenitentia signa viuens, & moriens dedit, de quibus in vita S. Thomæ Cantuariensis apud Surius tom. 6. & uberior apud Baronium tom. 12. Annal. ad annum 1174. & 1189.

Henricus VIII. Imperator. Henricus VIII. Imperator non minus religione, quam armis præclarissimus, noctes coram Crucifixi imagine jejunijs peccata deflebat, eosque in pietate progressus fecit, ut quotidie communicaret. Is festo Assumptionis Deiparæ die ab omnibus negotijs liber, cœlestium contemplationi vacabat, quo die postea anno 1533. mortuus est.

Fridericus III. Imperator. Fridericus III. Imperator pridie Assumptionis cibo, & vino abstinebat.

Ludovicus II. Rex Gallorum. Ludovicus II. Rex Gallorum Deiparam non vulgari deuotione prosequabatur, nam quemadmodum c. 29. dixi, meridiano tempore per uniuersum regnum campanam ad Deiparam salutandam pullari imperat; Bononiensem Comitatum cum oppidis eidem consecrat; cumque grauiter ægrotaret, dixit, sperare se non nisi die sabbati Virgini sacro moriturum, atque ita sabbato, qui in 30. diem Augusti incidit anno 1483. obiit, auctore Guagnino lib. 3. de rebus Francorum.

DEIPARÆ MIRACULA, AC BENEFICIA in eos, qui jejunium, vel aliam mortificationem in ejus honorem susceperunt.

207 N Tridentina regione, quidam latronum Princeps in seleribus valdè famosus erat: is cum ob plurima perpetrata latrocinia, & sabbatis hominum cædes salutis animæ spem omnem abjecisset, à monacho quodam Cisterciensi, qui ei fortè occurrit, in spem æternæ salutis erectus, persuasus est uno die hebdomadæ in Deiparæ honorem jejunare: & ab aliorum læsione abstinere: quod ille cupidè excepit, vixitque se die sabbati nihil gustaturum, ac neminem deprædaturum; idque sedulo seruare studuit quin etiam complures è sociorum manibus, ne bonis spoliarentur, vel interficerentur, in Deiparæ honorem seruauit. Cum vero Tridentum eo tempore ab hostibus per circuitum vastaretur, & satellites Ciuitatis die sabbati hostes insequerentur, hunc latronem propter diem sabbati inermem, seque tamen fortissimus

AAAA B

issimus esset, minimè defendentem cum cæ-
teris ceperunt, mox verò in Civitate agnitus,
pantulo est additus, cui Deipara magnam
in morte procuravit contritionem peccato-
rum, quæ coram omnibus fateri voluit, testa-
tus se præter sabbati jejunium, quod à Mona-
cho didicerat, nihil boni unquam egisse. tan-
dem extra urbem capite plexus, in eodem loco
sepultus est. In sequenti nocte custodes por-
tarum civitatis, circa illius tumulum quinque
matronas aspexerunt, quæ corpus effoderunt,
& caput corpori aptantes, in feretro purpura
miræ texture instructo posuerunt, quarum qua-
tuor candelas accensas in manibus habentes,
feretrum gestabant. Quinta omnium claris-
sima cum sua candela pone sequebatur, & cu-
stodibus metu perterritis: D. cito, inquit, Epi-
scopo vestro, ut Capellani meum à vobis
decollatum in tali loco Ecclesiæ sepeliat, &
nominavit se; his itaque mane Episcopo re-
nunciatis, ad locum cum Clero, & populo ac-
cessit, purpuram deposuit, caput corpori uni-
tum vidit, purpuram cujus textura humanum
artificium excedebat, admiratur hominemque
illum honorificè in loco designato sepeliunt,
quo miraculo adeò permoti sunt omnes, ut in
ea Provincia, viz illius aditus sit, qui ejus ex-
emplo diem sabbati in honorem Virginis non
jejunet. hæc Cæsius lib. 7. c. 39. ex relatione
cujusdam Abbatis.

Cæsius.

21 Huc referri possunt complura Deiparæ
miracula, quæ de sabbati jejunio in hoc opere
describuntur, præsertim illud, quod ad finem
c. 39. ex Pelbartio retulimus.

Pelbartus.

Jejunant.

die sabbati.

purgatorij.

pœna per

Deiparam

minuun-

tur.

S. Brigitta.

Quantum verò ejusmodi in honorem Dei-
paræ jejunium conferat apud tremendum
Christi tribunal, perspicue apparet apud S.
Brigittam libro 6. reuelat. cap. 39. ubi vir qui-
dam ante Christi Domini tribunal productus,
cum à dæmone acriter accusaretur, e contra-
tio à Deipara strenuè defenditur, quæ à filio pro-
pter jejunium, quod ille in vigilijs festinatum
ipsius servare solebat, & quia eius officium re-
citat, & quia in ejusdem Deiparæ honorem
proprio ore decantaret, obtinuit, ut tres
purgatorij pœnæ eidem animæ imminerentur.

Aliud mor-

tificationis

genus in

honorem

Deiparæ.

Cæterum, quia non eam tantum morti-
ficationem, quæ in jeunijs, alijsque eiuse-
modi carnis castigationibus, verum etiam
eam, quæ in sceleribus, ac peccatis declinan-
dis, vel in virtutum actibus exercendis po-

sita est, Deiparæ gratam esse diximus; ideo
eius rei unum, vel alterum exemplum subi-
ciemus.

Miles quidam dives cum ad Torneamen-
tum in Nortmanniæ partibus celebrandum
pergeret, & in oppido quodam hospitaretur à gmi dno
virgine quadam violanda, quæ appellabatur
Maria, & virginitatem Deiparæ vouerat, cu-
jusque pudicitiam ejus parens eidem militi
ob paupertatem pecunie prostituerat; absti-
nuit, ob reuerentiam Deiparæ, tum quia nox
sabbati erat, tum quia Mariæ nomine vocabatur.
quin etiam eandem virginem in Monaste-
rium monialium, quo inter eas virginitatem
seruaret, confestim collocavit. verum cum
post biduum in Torneamenti interemptus
esset, Deiparæ ope in morte verè compunctus
suorum scelerum contritionem diuino benefi-
cio obrinuit, si quæ æternam meruit salutem,
quod Virgine ipsa reuelante cognitum est hæc
ex Vincentio Beluacensi in specul. hist. lib. 7. c. 102. & 103.

22 Legitur in Chron. Priorum domus Car-
thusiæ (quod tempore Guidonis V. Prioris
dictæ domus creditur evenisse.) Conuersus
quidam Carthusianus humili genere, ætate
juvenis, moribus tamen generosis, ac vix
sanctitate proventus, studio Obedientiæ, Hu-
militatis, Mortificationi omnem, quam poterat
operam adhibens, mundum sibi, seque mundo
crucifixerat. Amoridivino, & memoriæ Matris
Domini, ita se totum dequærat, ut ab ijs, qui
vitam ejus noissent, nihil scire judicaretur nisi
sum Christum crucifixum, ejusque Genitricem,
Nocte quadâ jacebat in cella, cum ecce multis
jam processu noctis eidem vigilanti, & celestia
meditanti, dæmonū turba in specie porcorum
agrestium apparuit, & per totâ cellam discursu
insano, rictu horrendo, dentibus longissimis
ac veluti in necem ejus executis, pauescens,
& tremens hominem circumstabat: susce-
bat ille præ timore, & quasi jam jamque à bestijs
discerpendus, nil nisi mortem ultimam præ-
stolabatur. Inter hæc quendam humana spe-
cie enormis magnitudinis dæmonum princi-
pem cellam conspicit intrantem, ac porcos,
quod illum non discerphissent desidia arguen-
tem. At, inquit, porci, magno conatu id fa-
cere tentatis nihil potuimus. Ego, inquit ille,
jam faciam, quod vos segnes minimè facere
potuistis, & unicum ferreum longis, ac recur-
vis ungulis terribilem, minaci manu prætea-
dens

Tit. C.
Vincent.
Belua.
Specu.
Emplo.

Opera
serico
corpor
in hor
B. Vir
exerci

deus ad virum Dei discerpendum adaptat, eumque nimio timore penè mente excedere coegit, sed Deus, cui vir ille bonus sæpè dicebat: *Et ne nos in ducas in tentationem, sed libera nos à malo*, tentationem tam duram non est passus ultra procedere, sed sua infinita misericordia liberauit eum à malo. mox enim ve nequam ille vncum ferreum ad eum discerpendum extendit, statim beatissima Dei Genitrix misericordiae mater, in qua ille totam spem suam post Deum posuerat, visibiliter affuit, & virga leui manu pectus: Quomodo, inquit, hoc detestandi venire ausi fuisti? Non est hic vester, nec iam in aliquod contra eum poteritis prævalere. Dixit hoc: & dicto velocius totus ille nefandus coetus vt fumus euauit. post demonum fugam, hominem adhuc tremantem, his consolata est verbis. Placet quod facis, tuique animi deuotionem Deo, mihi gratam noueris, fac ergo quod facis, & de his ad meliora perseveranter proficere stude: & vt tibi aliquid singulare in mandatis tradam: *Stude visibus & c:* Operi manuum deuotius insiste: *Amplere abiectiones vestes.* His ergo B. Virgo animatum hominem relinquens coelum repetijt. Ille autem, vt à B. Virgine iussus fuerat, mandata eius adimplere totis viribus vsque ad mortem nitebatur. hæc ferè ad verbum apud Petrum venerabilem Abbatem Cluniacensem lib. 2. miraculorum, cap. 29. quod idè extat apud Vincentium Beluacensem lib. 7. spec. hist. cap. 112. & in Specul. Exemplorum distin. 9. num. 113.

OPERA MISERICORDIÆ TVM
spiritualia, tum corporalia in honorem Deiparæ.

23. Tertium caput eorum, quæ in obsequium Virginis fieri possunt, opera sunt misericordiae siue spiritualis, siue corporalis, quæ in proximo propter Deiparæ amorem conferuntur: & certè inter misericordiae corporalis opera recensere possumus.

Primo, elemosinam pecuniæ, seu panis, & cibi, seu vestium in egenos erogare, vel conferre, præsertim cum ab eis nomine Virginis petitur.

2. Ministrare infirmis, ac pauperibus, qui in Nosocomijs degunt.

3. Visi. & iuuare eos, qui in publicis cu-rodij, vel tenebris detinentur.

4. Dotem subministrare puellis subsidio necessario destitutis, vel vt in matrimonium collocentur, vel quod longè præstat, vt in cœnobio sanctimonialium diuino obsequio mancipentur.

Sanè ipsa Virgo sanctissima beneficentiae in alios illustre exemplum nobis imitandum reliquit: cum enim hora dormitionis suæ sacratissimæ instaret, auctore Metaphraste in oratione de vita & dormitione Deiparæ, ad Iohannem Apostolum ipsa aspiciens, cum pauca cum Deo esset locuta, deinde duas tunicas, inquit, quas toto vitæ tempore habui tegumentum mei corporis, eas dari iubeo hisce duabus mulieribus, quas Virgines fuisse in fine illius orationis testatur hæc ille. Quomodo autem harum vestium, vna post quadringentos circiter annos Leone I. Imperatore Constanti-nopolim delata, & magna cum reuerentia ibi sit reposita, supra cap. 29. diximus.

Alterum beneficentiae exemplum nobis exhibere dignata est Deipara; quippe quæ vna cum sancta Catharina Senensi, panes ad pauperum inopiam subleuandam, suis manibus conficere voluit: rem gestam ex eiusdem sanctae Catharinae vita huc ascribemus. Sancta Catharina Senensis, in magna tritici apud Senenses inopia, ex modica, & putida farina ne abijceretur, ne pauperes ex subsidio fraudarentur, suis ipsa manibus celerimè longa plures confecit panes, quam ex tantula farina fieri posse viderentur. in illis verò nullus sentiebatur factor: imò qui illis vescerentur, dicebant se nunquam tam grati saporis panes gustasse, & cum pauperibus, alijque permultis largissime distribuerentur: semper tamen in cista panaria multi supererant, vt multis hebdomadis consumi non possent à tam multis. Cumque hoc insigni miraculo aliqui permoti essent, ipsa secrete P. Raymundo suo Confessario dixit, beatissimam Virginem Deiparam multis sanctis, & Angelis comitatam sibi apparuisse, suisque manibus sacratissimis, vna secum panes composuisse, atque inde sic auctos fuisse. hæc in eius vita apud Surius. tomo 2.

24. Quare cum eiusmodi charitatis opera Deiparæ pergrata esse certum sit; mirum non est, si omnes pecuniam larga manu in Nosocomia, Orphanotrophia, & huiusmodi pauperum, & egenorum domicilia, sub Deiparæ nomine appellata, de quibus fusè e. 29. abundè

Eiusdem Deiparæ exemplum ex Metaphraste.

Elemosyna non in nomine distribuenda panes Deiparæ cum S. Catharina Senensi conficit, illosque multiplicat. Vita S. Catharinae Senensis.

Surius.

conferant, in quibus innumerabilis egenorum multitudo educatur, & iubeatur.

Pratum spirituale. Exemplum de Abbate Leontio Cilice qui in Deipara honorem eleemosynas dabat.

Sed ut peculiare aliquod exemplum ea de re afferam, illud desumam ex Prato spiritali capit. 61. ubi legimus in hunc modum: Dicebant quidam patrum de Abbate Leontio Cilice, quod in obsequio Domine nostrae sanctae Dei Genitricis fuerit feruentissimus, ac per undecim annos nunquam de illius Templo recesserit. Erat autem semper mirae grauitatis, & sibi iugiter intendens. Dicebant & hoc de illo, quod si vidisset pauperem venientem ad se, si quidem ille esset caecus, per manum illi porrigebat eleemosynam; si autem videns, ponebat ante illum, aut in columnae basi, aut in scamno, aut in sanctuarij gradibus, atque inde illam tollebat pauper. Interrogatus autem a fene: quare pater per manus non das eleemosynas? Respondit, Ignosce mihi pater, neque enim ego sum, qui illam praebco, sed Domina mea sancta Dei Genitrix, quae & me, & illos nutrit.

S. Greg.

Aliud exemplum de altero, qui aureis laterculis sibi domum extruxerat, visum est.

Huc etiam pertinere videtur, id quod sanctus Gregorius 4. dialog. ca. 36 narrat de quodam, qui calceamenta operari solebat nomine, Deus dedit, de quo alter per reuelationem vidit, quod eius domus aureis laterculis aedificabatur, sed in ea constructores in solo die sabbati videbantur operari, quoniam ex suis laboribus, quicquid ex victu, & vestitu supererat, die sabbati ad beati Petri Ecclesiam deferbat, atque indigentibus erogabat. quod si ad antiquissimam in Deiparae honorem sabbati dedicationem, de qua cap. 29. egi, mentem conuertamus, profecto ipsum in eiusdem Virginis reuerentiam eo die id fecisse facile existimare possumus.

Alia similia exempla.

Gerardus Episcopus Canadi.

Eximia Alexandri Alensis ex ga B. Virg. 3. par. hist. tit. 24. c. 8. §. 1. Doctor insignis & famosus per orbem: exemplo non minus singulari, quam illustri, rogatus ex inopinato, ut pro

Possumus & hoc loco recenseri & ij, qui eleemosynam, vel aliquid aliud pecuniariter propter Deiparae nomen rogati, prompto animo illud tribuere solent. Talis erat S. Gerardus Episcopus Canadiensis, & martyr Virgini ad dictissimus, qui quemadmodum cap. 35. vberius diximus, nihil non concedebat ex ijs, quae nomine Deiparae ab eo aliquis petisset.

Talis erat Alexander Alensis ob doctrinae tum eruditionem, tum soliditatem, Doctoris inrefragabilis nomen consecutus. Is in Vniuersitate Parisiensi, ut verbis utar S. Antonini 3. par. hist. tit. 24. c. 8. §. 1. Doctor insignis & famosus per orbem: exemplo non minus singulari, quam illustri, rogatus ex inopinato, ut pro

amore Deiparae Minorum Religionem, vitae asperitate, & arctissima paupertate insignem ingrederetur, id quemadmodum apud S. Anthon. loc. cit. & in part. 2. Chron. Min. lib. 1. c. 12. habetur, & nos c. 35. fusius retulimus, non minus pie, quam fortiter praestitit. quare non suo modo, verum etiam seipsum propter Deiparam tradidit, adeo ut verba illa, quae Apostolus cum Corinthiis 2. Cor. 12. verè cum Deipara usurpare posset: Ego pro te Virgo beatissima libentissimè impendam, & superimpendam ipse. 25. Sed iam de operibus misericordiae spiritalis, quae propter Deiparam exhibentur, non nulla breuiter perstringamus.

In primis ad eiusmodi opera pertinet peccatores ad poenitentiam, & confessionem conuincio, & opera nostras, diuina opulante gratia reuocare.

Secundò, omni studio in alios pijs colloquijs, & adhortationibus pietatem, ac deuotionem erga Virginem instillare, ac propagare, ut omnes eam cognoscant, ament, ac reuerentur, qua in re omni laude digna videtur pietas S. Elisabethae filiae Regis Hungariae, de qua in eius vita c. 2. apud Surium tom. 6. legimus in hunc modum; Elisabetha cum adhuc puella esset decimam quamque portuaculam luccelli, quod ipsi ex luu prouenisset, pauperibus erogabat puellis debito illas obstringens, Dominicam precationem, & Angelicam salutationem fundendi. haec ibi.

Tertiò, eos qui idem sunt, ut Congregationi Virginis nomina dent, & ad recitandum Rosarium, vel huiusmodi preces, ad ieiunium sabbati, & ad similia pietatis opera allicere.

Quartò, Si quando cum socijs ad colloquendum conuenitur, praeter diem sabbati, & privilegij, festisque diebus B. Virginis, sermones de eius dignitate praestantia, atque miraculis miscere, iuxta illud Psal. 47. Circumdante Sion & completimini eam, narrate in turribus eius, id est, Narrate de virtutibus eius, altissimis scilicet instar turrium, & inuicissimè: & infra: Distribuite domos eius, ut enarratis in progenie altera.

Quintò, Concionatores quoque crebrò ad populum de ea, eiusque deuotione, atque miraculis, quibus ad eius amorem ac deuotionem homines permouentur, verba facere debent: nec verò fructu carebunt, iuxta illud Eccl. 24. Qui me elucidant, vitam aeternam habebunt. Quare in libro qui dicitur Vita Fratrum Praedicatorum

orum. eatorum in additione ad part. 5. eiusdem libri, & refertur in Specul. Exempl. dist. 7. num. 56. legitur fuisse quidam Religiosus mortificationi deditus feruens Concionator, Virginis deuotus, qui in omni Concione de ea, eiusque laudibus aliquid miscebat, & in fine aliquod de ea miraculum narrabat ad faciendum (vt ipse dicebat) bonum os. Is in suprema sua ægritudine per aliquantulum temporis magna tristitia, vt creditur, ex recordatione suorum peccatorum, quam alta suspiria, & gemitus indicabant, correptus est; sed proximus morti à sanctissima Virgine visitatus, & incredibili lætitiæ voluptate perfusus magno animi iubilo Virginis laudes concinebat, nec ita multo post sancte migravit ad Christum.

Alij ad pietatem ad-
ducendi,
præsertim
in festis
Virginis.

Et certe quibus, qui erga Virginem est deuotus, præsertim qui Congregationi, seu Sodalitati Virginis nomen dedere; quibus cordi esse debet, non tantum salus propria, sed etiam aliorum iuxta suam vocationem, in festis B. Virginis

in conspectu eius vacuus apparere minime deberet, sed prædicta obsequia diligentius instaurare & augere, & aliquem ad sacramenta penitentiae, & sanctissimæ Eucharistiæ, & si poterit etiam ad Congregationem suo consilio, & opere adducere studeat: quod vt facilius ei succedat, Virgini id prius commendat, & ante aliquot dies huic operi sedulo, ac diligenter intendat imò deberet vniuersam familiam, parentes, fratres, sorores, filios, famulos, & famulas ad pietatem erga Virginem, ad recitationem Rosarii, ad sabbati ieiunium, ad sacramenta crebro usurpanda adducere. similiter & cognatos, amicos & vicinos, hoc enim & maximi apud Deum meriti. & Virgini gratissimum, & à quolibet, modo animum ad hoc applicet, & à Virgine opem imploret, facile præstari poterit.

Reliquum est, vt de Congregationum B. Virginis spirituali utilitate, ac fructu, qui ad sodales dimanant, nonnulla dicamus.

DE CONGREGATIONVM VIR-

ginis Deiparæ utilitate, ac fructu multiplici.

C A P V T XXXX.

S Y M M A R I V M

Origo Congregationum Deiparæ, quæ est in nostris domicilijs habetur num. 8.

Congregationum in vniuersum antiquissima olim institutio num. 20.

Congregationum, quæ Neapoli in Societatis domicilijs, habentur numerus, earumq; fructus n. 13.

Epilogus totius operis num. 20.

B. Virgini
est gratif-
icium in
Congrega-
tionem suā
ingredi.

Congregatio-
nes B.
Virginis
ad quid
instituta.

INTER ea, quæ Virgini grata in primis sent, & hominibus, qui in sæculo vitam degunt, apprimè salutaria, illud est, vt in aliquod ex Sodalitjs, seu Congregationibus B. Virginis se cooptari eurent, propter multa, quæ in illis exercentur pietatis munia, de quorum utilitate in præsentia mihi agendum existimaui. Quæ quidem sodalitia piorum hominum in eundem locū statis diebus, horisque ad munera pietatis recolenda convenientium, in multis iam Christiani orbis partibus constituta, & Virginis pa-

tricio consecrata sunt; vnde & nomen Parthenium inuenere. Sunt autem quasi quædam religionis, pietatisque gymnasia, in quibus exercitatio virtutis cum ipsa vitæ educatione coniungitur, vt adolescentium quidem animos optima institutio ac pietas occupet prius, quàm i rauitas, & in temperantia inuadat. Alijs verò ætate maturiores si per deflexa vitiorum olim ab errarint, ad rectam virtutis callem reuocati, pietatis inuentiam, & in eadem progressus in dies faciant vberiores. Siquidem in huiusmodi Congregationibus omnis vitæ ratio ad eam normam conformatur, quæ optimam Christianæ religionis obseruationem tuetur, ac dirigit. Neque verò in ea tantum re opera datur, vt quod est diuina lege præceptum, id integrè inuolateque seruetur: sed in eo etiam elaboratur, vt omnes quotidie magis in pietatis studio excellent, ex quo fit, vt plerique ad eam Christianæ vitæ præstantiam perueniant, à qua multi, qui huiusmodi sodalitatibus ascripti non sunt, quā longissimè absunt. Harum Congregationum multiplex fructus in

Bbb

soda-

Congregationum multiplex fructus in sodales derivatur, quorum aliquot hic recensere oportet pretium duxi, ut omnes ad tam pium institutum complectendum inflammentur.

Sodales

sub B. Virg.
gini tutel.
la sunt.

Bernard.

2. Ac primum quidem sodales sub peculiari Virginis præsidio, ac patrocinio degunt, quasi sub eius pallio, cuius colendæ, ac venerandæ præcipuo studio sunt addicti. suaque bona opera universa per illam Deo offerunt. quod faciendum monebat S. Bernardus sermone de Aqueductu, de quo diximus cap. 16.

Psalm 62.

Ex hac Virginis tutela qualis, quantaque existat utilitas ex ijs, quæ toto hoc opere diximus, colligi facile potest: ut Sodales quadam analogia de Virginis præsidio merito usurpare possint, quod Regius Propheta de diuina protectione dicebat: *Et in velamento alarum tuarum exultabo.* Quo enim in periculo versari potest eorum salus quibus ad omnem opem assidue præsto est tutela illa maiestas, & materna beatæ Virginis custodia? Quæ si uniuersum genus Christianorum, amplissimamque totius Ecclesiæ Rempublicam clementissimo patrocinio tuetur, ac protegit, qua tandem benevolentia complectetur eos, quos in secretiore familia, & in aulico, ut ita dicam, famulatu apud se habet in sodalitijs suis?

In Congre-
gatione
exercitatio
aratio,
mortifica-
tio, & mi-
sericordia

Secundò, cum obsequiorum omnium, quæ ad Deiparæ venerationem cap. 36, pertinet diximus, tria sunt genera, assiduitas videlicet piarum precum, eiusdemque Virginis inuocatio; tum corporis afflictio, seu mortificatio denique Christianæ misericordiæ erga proximos officia, siue ea sint, quæ spiritualia, siue quæ corporalia vocantur. Sane eorum omnium observatio, vel in primis vigere solet in Congregationibus, ut satis patet ijs, quæ eas perspectas habent, & ex ijs, quæ dicemus clarius apparbit: quare mirum non est si præ sodalitatibus exercitationes Virgini ita sint cordi.

Ambros.

Congrega-
tio non so-
lum bonū
honestum,
sed etiam
incedum
& uile
continet.
S. Thom.
Hyr. de ar-
te poetica.

3. Tertio bonum ex Ambrosio lib. 1 officio-
rum cap. 9 & ex D. Thoma 1. par. q. 5. art. 6. in-
bonum honestum, delectabile & uile tribui-
tur; nec facile tria hæc omnia in eandem rem
conuenire solent, quemadmodum experientia
satis est compertum. quod si quid triplicem
hanc rationem boni in se vno contineat; id
petrarum quidem est, sed in illud omnes misi
in modum feruntur; hinc illud Poeta:

Omne iulit punctum, qui miscuit uile & aulei.
Ex hoc ergo consequens fit Congregatio-

nem esse in primis ab omnibus expetendam, cum in se una triplicem illam rationem boni complectatur. quod fere in Psalm. 132. his verbis exprimitur: *Eccce quam bonum, & quam iucundum habitare fratres in unum*: idque ostenditur tum exemplo vnguenti Aaron sacerdotis, odore suo gratissimo circumstantes reficientis: tum etiam exemplo Roris montis Hermon, & montem Sion: tum ad fructus ubertatem, tum ad aspectus iucunditatem fecundatis.

Id ipsum ratione probatur, Congregationes enim bonum continent honestum, quippe quæ ad diuinum obsequium, quo nihil est honestius, & Deiparæ honorem, quæ secundum Deum, principem in hac rerum vniuersitate obtinet locum, sunt institutæ, & in hunc finem sodales ad eas conueniunt.

Iucunditatem verò ipsi participunt maximam ex Societate tot sodalium, qui selectissimi, & egregii sunt partium ac in virtutibus Christiano homine dignis exercentur, hinc fit, ut nonnulli cum ad Congregationem accedunt, sodalesque conspiciunt, ingentique lætitia, & quodam spirituali deuotionis sensu perfundi, & quasi tot facibus ad pietatem inflammari se sentiat. Accedit quod cum homo animal sit natura sua sociabile, nec facile solitudine delectetur, sed consociatione gaudeat aliorum, ideoque quemlibet fere socios habere iuuat: idcirco unicuique danda opera est, ut eos deligat, quales in Congregationibus viuunt. sicut enim ab improborum hominum consuetudine à colloquijs prauis, à morum contagione quam longissime aberit. Ex quo etiam fit, ut si quando aliqui sodalium inter se priuatum conueniant, de pijs rebus, de virtutibus, de Sanctorum exemplis, deque similibus rebus colloquantur; ad Dei, ac Deiparæ cultum se ipsi excitent, eosque inuicem sermones miscant, qui B. Virgini clientes non deceant.

4. Utilitas verò quæ ex congregatione capitur est multiplex, nam Proverb. 18. *Frater qui adiunatur à fratre quasi ciuitas firma, murus enim exemplis, consilij, officijs, & precibus se inuicem ad pietatem inflamment.* Et quemadmodum dedimus ex Philo-
phis mutua necessitas quam homines de se inuicem habent ad vrbes ædificandas humanum genus coegit: simili quadam ratione multi in sodalium congregantur propter mutua, quæ sibi inuicem præstant charitatis officia.

Matth. 18. officia, ut quod vni deest, sufficiat alter. Preclarum porro est, quod **Matth. 18.** dicit Dominus: Si duo ex vobis conseruerint super terram, de omni re quamcumque petierint, fiet illis à Patre meo, qui in caelo est: ubi enim sunt duo, vel tres congregati in nomine meo, ibi sum in medio eorum: quibus verbis & vim orationis, quæ à multis pro eadem re funditur, declarat, & assistentiam suam in eis, qui in suo nomine congregantur, pollicetur: quæ omnia in B. Virginis congregationibus fieri satis constat. Ad hæc Summi Pontifices hoc pietatis studium ita probarunt, ut sodalibus congregationum, quæ in domicilijs Societatis Iesu eriguntur, & in congregationi Romanæ primariæ aggregantur, amplissimas indulgentias concesserint cum in congregatione admittuntur, cum in eam conveniunt, cum aliquod peculiare opus ex ijs, quæ diplomate exprimuntur exercent, cum denique ex hac vita decedunt. quæ omnia utilitatem, quæ ex congregatione percipitur declarant.

In legibus Quare, cum præcipua pietatis opera præscribantur in congregationis regulis, seu legibus, quæ quandam viuendi rationem sanctiorem quam in communij aliorum vitæ conditione reperiatur, indicunt: propterea ex hoc capite omnes ad congregationem amplectendam maximè permoueri debent. sunt enim eiusmodi leges veluti sepes, & propugnacula, quibus ad hostium, ac ferarum incurfionibus sodales muniuntur: *ubi enim non est sepes, Eccl. 3.6. deripitur possessio.* Quæ autem in congregationibus sunt, hæc ferè sunt. Constitutus diebus certum in locum conveniunt, & ne quis nisi magnis de causis absit, diligentissime cauetur. Hic certo temporis spatio simul se continent intentis certatim animis ad commune studium pietatis, Præmittunt preces aliquæ cum litanij: deinde oportuna spiritualium librorum sacra lectione, ac de ijs, quæ ex libris audierunt, facta inter se collatione, instruuntur, simulq; eorum animi reficiuntur. Datur, & suum tempus canendis alternatim diuinis laudibus, officio, nimirum B. Virginis vel officio defunctorum, & similibus. Simul omnes eo die missæ sacrificio interfunt, & præscriptis diebus crebrò ad pœnitentiæ, seu confessionis sacramentum, & vna ad sanctissimam Eucharistiam, quod est præsentissimum contra omnes tentationes præsidium, ac munimè, accedunt: quin etiam dulcedine, & utilitati

diuini huius cibi allesti, complures crebrius quam sodalitatibus statuant leges, sacra Eucharistiæ sacramento reficiuntur. His accedunt statis temporibus piæ religiosorum hominum cohortationes, quibus sodales verbum Dei audiunt, & quibusdam veluti stimulis ad virtutem incitantur. Vna præcipue agitur, & viget in toto cœtu ad Deum oratio, & diuinarum rerum contemplatio, in eoque potissimum studio versatur Partheniorum sodalium industria, ut aliquid de Christi Domini cruciatibus, alijsve fidei christianæ mysterijs meditentur. Adhibetur & suo tempore voluntaria corporis diuerberatio, quam disciplinam vocant, siue in Congregationis loco, siue etià in propria domo. Multum etiam operæ impenditur ad animas, quæ in purgatorij pœnis detinentur, omni ope iuandas, indulgentias pro illarum expiatione consequi student. Pro ijs etiam, qui peccato mortali inretitæ existunt, preces effundunt. Eos qui in Xenodochijs, & carcere detinentur interdum inuisunt, suisque colloquijs, & opera consolantur, ac iuant. Si quod incommodi alicui sodalium obuenerit, huic ad auxilium præsto sunt vniuersi. Quamobrem cum ægrotant, visunt inter se & fraternum in morem iuant: destinantur, qui ægrotantis necessitatem, & inopiam si quæ incidat, explorent: & pro virili parte quicquid opus est, benignè impertiant. Si enim diem obierint missarum sacrificijs, & alijs pijs operibus illis opitulantur. ita se mutue charitatis vinculo arctius omnino, quam alij cognationis necessitudine, complectuntur. Illud quoque in more positum est, ut pro se inuicem orent Parent certo moderatori, ab eoque se admoneri, reprehendi, imò & mulctari si quid contra regulas ab sese peccatum sit, æquo animo ferunt. Quod si quæ cuiusquam appareat in suscepto instituto titubatio, vel offensio: statim ad eum confirmandum, & in officio retinendum, auxiliq; præsto sunt: consilijs, monitionibus, & quauis alia ope, vel officio charitatis.

Denique ijs, qui B. Virginis congregationibus nomina dedere non tantum sua, sed proximorum etiam salus cordi est. Quare quoscumque possunt ad pietatis opera suo consilio inuitant & pertrahunt. Et si quos Congregationi idoneos deprehenderint, ad eam adducere student. Quare vnaqueque sodalitas tum studiorum similitudine, tum

Bbbb 2

animo.

Meditatio

Disciplina

Iuuant animas quæ sunt in purgatorio. Orant pro ijs, qui in peccato mortali existunt. ad Xenodochia & custodias adducunt. Se inuicè cum ægrotant inuisunt, ac iuant.

Se inuicè in bono instituto excitant.

Proximos inuuant.

Imago quædam videtur religionis.

animorum consensione, rixuque voluntatum
tum piorum operum communicatione qua-
dam, etiam loci communitate ita efflorescit,
vt religiosi cætus imago quædam, & simulacrum videatur.

Thren. 3. 6 Quinto, Bonum est viro, Thren. 3. cùm por-
Adolescē tauerit iugum ab adolescentia sua, quæ nisi di-
tia in Con uinæ gratiæ freno coercetur, prona est ad
gregatione malum: quare ex hoc etiam capite Congre-
Deo offer- gationum fructus spectatus vberimus. liqui-

Gen. 8. dem in Congregationibus præsertim schola-
sticorū, & iuniorum adolescentia Deo per B.
Virginem dicatur, & prædijis, quæ supra atti-
gimus cōmunicur: idq; datur opera, vt ad bo-
nū diuina gratia inflectatur. Quæ in re huius-

Christi i- modi sodales Christum imitantur, qui infans
mitatio. pro nobis circumcisus, quadragesimo die in Tē-
plo præsentatus, & duodecimo anno in Tem-
plo ad ea, quæ Patris sui erant remāsit, Matre

Lus. 2. sua minimè confusa, à qua dubitare nō poterat
se ab ijs, quæ Patris sui erant reuocatū iri: sed
vt nobis exemplū præberet in ijs, quæ ad Dei
honorem, & ad animæ salutem spectant, etiam
ab ijsque parentum consensu, & turba nos ipsos
subducere, & diuinis rebus à prima ætate con-

Exemplum secrare debere. Cuius etiam rei exemplum de-
Deiparæ, dit nobis sanctissima Virgo, quæ trimula in
& aliorū Templo, vt c. & diximus, Deo se consecrauit,
Sanctorū ibiq; in Dei obsequio est educata. De plerisq;
quoq; Sanctis idem est licetis proditum. San-
ctus enim Ioannes Baptista legitur, *Antra de-*
serti tenoris sub annis, Ciuum turmas fugiens pe-
nisse. Idem de S. Paulo primo Eremita, de S.
Benedicto, de S. Thoma Aquinate, & de alijs
legimus, quorum exēpla proportionē quadā
imitantur adolescentes ij, qui B. Virginis con-
gregationi à tenera ætate dant nomen.

Eorum, 7 Quod si quis harum Congregationum
qui in Co- fructum, atque animarum vtilitatem, quæ ex
gregatione huiusmodi sodalitijs existit, inspicere velit:
bus viuūt secum ipse tantisper reputer eorum, qui ad il-
etiam alijs la venditant, conditionem, atque cum ijs, qui
compara- iisdem ascripti non sunt. vel tenore vitæ, vel
tio. rerum spiritualium gustu conferat. Etenim ve-
rò in plerisque horum, qui in cōmuni quadā
uiuendi ratione versantur, nec vllis Congrega-
tionum legibus astringuntur, quæ salutis au-
xilium? quis diuinæ legis, vel amor obseruandæ
vel violandæ metus? Primum enim in plerisq;
ex his magna est ignorantia rerum, quæ ad a-
nimæ salutem necessariæ, vel certe viles sunt:
deinde à summis tantum flagitijs si abstineant

quous ad alia minimè lenia delabantur, mul-
tum sibi profecisse videntur: de monis frau-
des, atque astutias ignorant, seu non valde
attendunt: quare nec ab illis sibi valde cauent.
semperna impiorum supplicia, & piorū præ-
mia, vitæ & pasciōis Christi Domini myste-
ria, diuina item beneficia ne vix quidem ani-
mo recogitant, ad salutarem peccatorum po-
nitentiam in paschaibus festis ægre acce-
dunt.

Contra vero qui parthenia sodalitis ad-
eunt, in ijs, quæ ad salutem consequendam
pertinent, diligenter instituuntur. Prædijis,
quæ ad piè viuendum requiruntur, non me-
diocriter illis copia suppeditatur. Christi Do-
mini vitam, aliæque fidei nostræ capita per
intimam contemplationem penetrare studet.
Corporis voluptates coercet, carnis illecebras
fugiunt. Laboris molestiam, si quæ sit in virtu-
tum exercitatione, aliorum exemplum, & ipse
vltus diuturnus imminuit. Quo sit, vt studio-
sissimus quisque, atque probus ad maiorem in
pietate progressum impellatur, inertes, ac de-
sides aliorum exemplo, consilio, atque auxilio
ad meliorem frugem reuocentur. Hinc tanta
in Viribus, vbi hæ vigent sodalitates, in meli-
facta mutatio: in ijs enim, qui literis dant ope-
ram, quique aliquam complexi sunt Virginis
sodalitatem, magnus etiam in literarum etiam
studijs exitus progressus. Hinc iisdem sodali-
bus luadentibus, eorundem etiam cognatorū
domesticorum, amicorum, & aliorum in mo-
ribus est facta mutatio. & ad omnem pietatē
accessio. Aliqui postea sodales ad ciuiliū
negotia siue animæ suæ periculo tractanda
diluuntur. Alij Christum ad tutissimum Re-
ligionis portum eos vocantem alacriter prom-
teque sequuntur.

Maneat igitur ex ijs, quæ diximus, hæ Societas
Congregationes diuinum fuisse inuentum, &
coeleste consilium, Societatemque nostram,
quæ omnem instituti sui rationem ad proxi-
mum salutem accommodat, in suis Collegi-
is, & Domibus, tum ad instituendam in pie-
tate iuuentutem, tum etiam ad alios quoque
in rebus spiritualibus iuuandos, membris
huiusmodi sodalitia celebrare, ac propagare
in dies magis, eaque pro ratione ætatum, ac
studiorum distinguere, & numerare, vt pueri
à viris, literarum studiosi ab ijs, qui alijs oc-
cupationibus destinentur, qui aliqua dignita-
te præstant, à reliqua multitudine. Rustici, &
Agricolæ

Agricolæ ab opificibus, & iis, qui in Ciuitate negotia tractant: Sacerdotes etiam à laicis, ubi commodè fieri potest, segregentur, ac suis cuique ordini, ætati, dignitati locus sit, suæ leges, sui præfecti, atque custodes. Eo fit, ut & æqualium exemplo, adiuentur in firmiores, & multitudinis æqualitate, omnes delectentur, alacriusque conueniant.

ORIGO CONGREGATIONUM

*Deipara, quæ in nostris domici-
lijs habetur.*

Origo so- **C**eterum nec inutile, nec in iucundum
dalitatum futurum arbitror harum Congregatio-
sarhenia num, quæ in domiciilijs Societatis Iesu sub-
rum in So- Virginis Deiparæ tutela existere diximus, ini-
ntialis tia hoc loco paucis commemorare, quod ex
su demici Societatis Iesu historia à nostro Francisco Sa-
lly. Fran- chino non minus piè quam fideliter, & accu-
ratè ratè conscripta, suis ferè verbis referendum
duxit duxi, ut omnes intelligant, Digitum Dei fuisse,
historia So- qui huiusmodi sodalitij ex tant debili princi-
piis pio ortum ducentibus, per matris suæ patro-
cium, innumerabilium adolescentium, alio-
rumque virorum saluti prospicere voluit, his-
ce præsertim calamitosi temporibus, in qui-
bus hæreses in Septentrione impund; ubi-
que verò ad omne scelus procliuas adeò
grassabatur. In ea igitur historia cum agi-
tur de ijs, quæ ad annum 1567. spectant,
sic habetur. Inchoata est pia quedam sode-
litas, auctore Ioanne Leonio Belga infimæ
rudimentorum grammaticæ classis Magistro,
inter inferiorum classium adolescentes ex his,
qui præcipuo studio sociare cum literis pietat-
tem cuperent. cœpere diebus singulis. post
missos ceteros, in unam de scholis, in qua alta-
re pulchre ornauerant, congregari. ibi ali-
quando orabant uniuersi: de in unus è pio
libello quidpiam legebat, audientibus cæteris.
Diebus verò Dominicis, ac Festis etiam vespertinas,
de more Ecclesiæ, modico cum cantu
peragebant preces. Ex his rudibus initijs sode-
litas, quæ deinde B. Virginis præcipuo studio
dedicata tam insigni cum iuuentutis, atque a-
liorum bono certis formatæ institutis, latè
per orantes mundi oras susus sunt, emanarunt.
Quamquam non Romæ primum hi simplices
discipulorum coetus exorti: nam ante hunc an-
num Genus, ac Parusiæ mentionem eorum
reperi. hæc ibi. Deinde interea, quæ an-

no 1564. sunt gesta idem Sachinus de hæc
ipsa sodalitate Romana narrare sic pergit:
Quæ cepta superiore anno sodalitas discen-
tium erat, ea beatissimæ Virginis subiecta hoc
anno tutelæ est: ijsque constituta legibus,
quibus magnam partem, hodieque regitur. fi-
nis propositus in pietatè, literisque progressus.
sodales ad septuaginta numerantur. Qua-
que hebdomada confiteri. Quoque mense
sanctissimum Christi corpus sumere, singulis
diebus sacro interesse. Virginisque vel Ro-
mana vel Preces è libello iusti percurrere. Ve-
spere schola dimissi congregati quartam ho-
ræ partem meditationi, alteram autem partem
excipiendis capitibus, quæ die postremo me-
ditarentur, partim conferendo breuiter, quæ
agitauerant consumebant. Diebus festis à
prandio post decantatas vespertinas preces,
alii ad viscendos in Nosocomijs ægrotos, alij
ad salutandas Diuorum reliquias, alij ad alia
pia munia mira ibant alacritate. Omnibus
unus è Societate præerat, qui cum cætera
moderabatur; tum diebus Dominicis adhor-
tationem habebat. Ex sodalibus unus, qui
præesset cæteris, lectus est, cui Præfecti appel-
lario indita: duodecimque præterea, inter quos
cura reliquorum distributa, ut nullus negligere-
tur: quoque paucioribus quisque intentus
esset, hoc absolutius cuncta procederent. In
cæteris commoditatibus huiusce sodalitates il-
la non fuit è postremis, quod inter se agentes
par animo, & pietate adolescentes, vitabant
improbiorum consuetudinem, qua molli, im-
providèque ætati exitium nullum est certius.
hactenus ex historia Societatis.

Cum verò similes Congregationes tempo-
ris processu in præcipuis nostræ Societatis
Collegijs jam essent institutæ, earumque fru-
ctus longè lateque ad plurimos manaret, Gre-
gorius XIII. Pontifex Maximus, qui hu-
iusmodi pietatis exercitationes, sicut & reliqua
omnia ad Dei honorem spectantia fouere so-
litus erat, Diplomate suo nonis Decembris an-
ni 1584. primariam Congregationem in Ec-
clesia Collegij Romani Societatis Iesu, exter-
norum scholarium, & aliorum Christi fidelium
sub titulo Annunciationis B. Virginis, quæ per
Præpositum Generalem Societatis Iesu dirige-
retur, auctoritate Apostolica erexit, atque in-
stituit, indulgentias amplissimas sodalibus esse
elargitus, potestatemque eidem Generali Præ-
posito fecit, quatuor alias Congregationes in

Bbbb z nostris

nostris extra urbem Collegijs erectas, huic primariæ Romanæ aggregandi, illisque easdē Indulgentias communicandi. Eandem postea facultatem Sixtus V. nonis Ianuarij anni 1586 extendit ad alias Congregationes, tum eas, quæ non constant scholaribus, tum etiam eas, quæ in Societatis domibus, non tantum in Collegijs eriguntur; idque siue à Virgine Annuntiata, siue à quouis alio titulo, & inuocatione nomen acciperent. Clemens verò VIII. die 30. Augusti anni 1602. ad Congregationes in residentijs Societatis constitutas eandem facultatem benignissimè extendit.

Quæ Congregatio num institutum comendant. Summi Pontifices.

Insignes viri ex Congregationibus.

Praelati, & Principes, qui Congregationi dant nomina.

Multitudo sodalium omnis generis.

9 Multa porro sunt, quæ harum sodalitatum in Societatis Iesu domicilijs erectarum præter ea, quæ hæcenus differimus, pium institutum commendant, atque adjuvant. In primis tot summorum Pontificum, qui Christi vices in terris gerebant erga eas, ut vidimus instituendas, & Indulgentiarum largitione decorandas propensum studium atque benignitas. Tum plurimi insignes viri, qui ex his sodalitatibus prodire, & vel religiosæ vitæ institutum complexi, vel in seculo remanentes. Rempublicam Christianam sua opera egregiè inuenerunt, & iuvant: neq; tantum ex ijs sodalitatibus Episcopi, sed & aliquod S. R. E. Cardinales, quorum aliqui etiam nunc vivunt extitere. Deinde complures Ecclesiarum Praelatos amplissimi, & viri Principes Ciuitatum, vel honoris gradu vel generis nobilitate alijs longè superiores; Sodalitia tamen hæc amplectuntur, & in communè cætum, nomenq; fratrum sodalium admitti se volunt, absq; ulla, vel loci, vel appellationis exceptione, quod multis in locis, sed præsertim in sodalitijs Domus Professæ Romanæ, ad quod multi conveniunt Praelati, cernere licet, in quo Cardinales ipsi sua interdum præsentia, & suis ad sodales sermonibus, alios ad hoc pietatis studium inuocant. Neque illud in postremis harum sodalitatum institutum celebrat; multitudo nimirum sodalium, & quidem diuersorum ordinum, ut omnes ferè Ciuitatis status hac ratione iuventur, excludatur nullus: quare tum propter multitudinem, tum etiam propter ætatis, ac munerum, seu officiorum diuersitatem, plura eodem in domicilio exigunt sodalitia, ut videre est multis in Ciuitatibus; nobis sufficiat exempli causa unius Ciuitatis Neapolitanæ sodalitates commemorare, in qua Societas nostra in suis locis ad quidecim circiter, easque maximè frequentes numerat, de quibus ali-

quid breuiter infra perstringere non grauabor, ut ex his reliquis toto propemodum orbe sparsas conijcere possimus. Sed quod caput est omnium, quodque ad sodalitatum commendationem in primis facit, illud est, quod in huiusmodi sodalitatibus illustribus argumentis declaratur patrocinium suum Angelorum Regina, quæ huius generis alumnos multis in periculis præsentis ope defendere consuevit, quod quam plurimi experti sunt. & Congregationum sub Virginis nomine, non tantum in nostro orbe, sed in Indijs etiam erectarum felix progressus satis ostendit Virgini eas cordi esse.

Quare, ut initio dicebamur inter obsequia Deiparæ acceptissima, quæ ei deferre possunt, id est, qui in sæculo vivunt, hoc erit Virgini sanctissimæ longè gratissimum, ut scilicet in eius Congregationem ascribendos se curent, statim diebus ad eam conueniant, regulas sodalium exactè obseruent, alios quibus cum agunt ad pietatem excitare studeant, ut Virgini beatissimæ beneficijs, quæ innumera in nos contulit, aliqua saltem ex parte respondentes ad maiora in posterum ab ea accipienda, magis, magisque disponamur.

Neque solum in Societatis nostræ domicilijs, sed in alijs etiam religiosorum hominum familijs complures piorum sæcularium Congregationes, seu sodalitates magno cum sodalium fructu videntur.

CONGREGATIONVM IN VNI-

uersum antiquissima olim institutio.

10 **A**T ne quis has piorum hominum sodalitates, seu congregationes existimet novum esse, ac recens inventum, & idcirco eas non ita manifestat, ostendam planè plurimis ex antiquitate petitis exemplis earundem usum in Christiana Republica esse perantiquum, plurimisque ex eis utilitates superioribus sæculis in alios mansisse: nam ut omittam eas quas vocant confraternitates, seu Confratrias ad varia pietatis munera exercenda (de quibus multa egregiè distat Navar- rus in miscellaneis de Platerio, seu Rolatio) & ut taceam plerasque alias sodalitates diuersis in Vrribus institutas, à quibus recensendis ne nimium ab instituto digrediar, consultò abstinere, aliquas tamen mihi magis exploratas tacitis præterire non possum.

De Confraternitate Rosarii. Et in primis quid dicam de sodalitate Rosarii à religiosissimo Prædicatorum Ordine propagata? cuius precandi formula, ut capit. 20. & 29. dictum est Virginis, iussu per S. Dominicum est instituta. hæc enim Rosarii sodalitas toto propemodum terrarum orbe ad hanc usque diem, & numero sodalium utriusque sexus, & nominis celebritate, & pietatis progressibus florentissima, verè Rosarii celestis divinum odorem, & amenissimam iuauitatem, ac pulchritudinem refert.

Ex Virginitate prodis. Florentiæ sodalitas quædam piorum hominum fuit in Deiparæ honorem congregata, in qua anno 1233. die assumptæ Virginis sacro cum eidem Virgini B. Bonifilii Monaldus Florentinus cum sex alijs laudes, precesque piè persolverent, celesti voce admoniti mundo nuncium statim remittere, ipsaque natæ Virginis die initium dedere Ordini Seruatum nuncupato; quod B. Virgini, ex cuius sodalitate prodierant, seruos se profitebantur: quos etiam per urbem Florentiam transiuntes B. Virginis seruos à lætentibus appellatus memoriam proditum est, seque à seculi strepitu ad montem Senarium, qui nomen Florentia milliaribus Mugellam versus distat recepere elapso deinde septennio à Virgine magno Angelorum cætu comitate, manu altera atram vestem, altera sancti Augustini regulam præferente, singulatim per visum suum iussu ea regula, & illo exinde habitu uti in memoriam eius, quam Virgo sanctissima ex Christi passione persensit, afflictionis, atque tristitiæ.

De Confraternitate Disciplinæ. 11. Senis præterea vrbe Hetruriæ celebri quæ ob singulare studium erga Dei parentem, & in eiusdem fide clientelam nominari gaudet Ciuitas Virginis multis iam inde sæculis fundatum est nobilissimum illud sodalitium, seu vt vulgò vocant Confraternitas disciplinatorum B. Mariæ Virginis, quæ est in Domo hospitali, quam dicunt de la Scala, vbi preces, corporis flagellationes, & alia pietatis exercitia sunt in visu ex quo loco, vt testatur auctor vitæ S. Bernardini Senensis, omnes ferè Italiæ disciplinatorum laicorum piè exercitationes, vel deuotionis studia dimanarunt. ex illo loco complures prodire viri sanctitate illustres, & religiosorum ordinum fundatores, vel in primis B. Ioannes Columbinus vir sanctissimus, & Iesuitarum Fundator, eiusque socius Franciscus Vincentius, item-

que Ordinis Montis Oliueti Fundatores, B. Bernardus Ptolomæus, Patricius patricij, & Ambrosius Piccolomineus. Ex eodem cætu extiterunt B. Petronius de Petronijs, postea in Carthusianorum familiam admissus, Andreas de Galleranis, speculum sanctitatis, alijque innumeri religiosæ vitæ professores, inter quos recensetur S. Bernardinus Senensis celeberrimæ sanctitatis vir Fratrum Minorum, qui de Obseruantia vocantur, si non primus fundator, saltem propagator præcipuus, de cuius insigni doctrina, & egregia in Virginem pietate nonnulla c. 33. diximus: quæ vero hoc in loco de sodalitate Senensi commemorauimus ex auctore vitæ S. Bernardini apud Surium tom. 3. accepimus.

Romæ in S. Maria Maiora præclarissima sodalitas, quæ dicitur Consaloniæ est erecta, quæ ad S. Bonauent. Doctorem eximium, qui anno Domini 127. ex hac vita migravit, suam refert institutionem Matthæus quoque Villanus lib. 2. hist. c. 48. eiusdem sodalitatis meminisse videtur: ait enim Romæ in S. Maria Maiore occasione societatis eorum, qui vocabantur commendati B. Virgini, complures ed conuenisse, quorum industria vrbis, quorundam studio diuexata, suo splendori est restituta tempore Clementi VI. anno Iubilæi 1350.

Romæ quoque quædam sodalitas inter reliquas extitit in templo S. Dorotheæ, quæ à diuino amore cui sodales præcipuè studere satagebant, appellationem acceperat, ad quam complures tum Ecclesiastici, tum Laici, & in his Prælati, alijque viri nobiles conueniebant, spiritualibus operibus vacabant, in meditationibus, & exhortationibus exercebantur, ad sacramenta percipienda crebrius quam alij eo tempore facere consueuerant, accedere studebant. Ex quæ complures tum vitæ sanctimonia, tum doctrina illustres prodire, inter quos merito numerantur quatuor illi, qui religiosissimi Ordinis Clericorum Regularium, quos Theatinos vulgò vocant auctores, & fundatores extiterunt anno Domini 1524. die 14. Septemb. omnes natione Itali, generis nobilitate, & vitæ sanctitate præstantes, qui omnium primi hac tempestate Clericorum Regularium Ordinem excitauerunt, vt suo exemplo, atque opera clerum secularem ad sanctiorem viuendi rationem iuxta sacrorum Canonum normam excitaret. Hi fuerunt B. Caietanus Thieneus Vincentinus, Prothonotarius Apostolicus, qui vitæ me-

De Sodalitate Consaloniæ Romæ. Matthæus Villanus.

ritò miraculis etiam claruit Bonifacius à Colle ab Alexandria Gallia Cisalpina Vibe: Paulus Consiliarius Romanus, & Ioannes Petrus Carafa Neapolitanus Episcopus Theatinus, qui Episcopatu relicto post exactos in ea Religione aliquot annos à Paulo III. in Cardinalium Ordinem allectus, & anno 1555. Pontifex Maximus renunciatus, Paulus IV. appellari voluit, Catholicæ fidei contra Hæreticos acerrimus propugnator, & Ecclesiasticæ Reformationis, in quam non exiguum operam contulit, studiosissimus: quæ omni plenius describuntur c. 1. & 9. historiarum eorundem Clericorum Regularium, quam pie, ac diligenter nuper edidit generis nobilitate, ac pietate conspicuus, Ioannes Baptista de Tuso ex eodem Ordine ad Episcopatum Acerranum assumptus.

De sodalitatibus Neapolitanis.

12. Nec solum Senis ex sodalitate Virgini consecrato, & Romæ ex sodalitate diuini amoris Religiosorum plurimi, & Religionum Fundatores prodierunt sed in Vrbe etiam Neapoli, ubi cum multæ habeantur variis in locis prorum hominum sodalitates, una tamen anno ab hinc nonagesimo est instituta, cui nomen est S. Mariæ succurre miseris, quam vulgo vocant *de li bianchi*, à linea, & candenti veste, qua induti procedunt, dum munia sua per Vrbem obeunt: eius sodales fuere semper & primarij, & clarissimis viris, siue cum ea laici permixti erant Clericis, siue cum ex solis (vt nunc ha-
bet) constat Clericis. Præcipuum est eorum institutum ijs, qui extremo supplicio afficiuntur, opportuno solatio monitiq; ad id tempus idoneis, & consilio, & auxilio præsto esse; eosque ad supplicij locum solemniter prosequi, consolari, ac eorum moerorem pro virili parte leuare, quin etiam eorum familias (vt honeste co-
res ita postulet) in fidem suscipiunt, & vxores, filias, sorores honesta dote collocant; certos ad id habent redditus, suæque industria constitutos, multos etiam qui propter æris alieni difficultatem in custodia detinentur, pecunia creditoribus persoluta liberant, ad auram popularum vitam mirum in modum se se ipsi

Hector Pignatellus, unus ex Sodalibus Societatis Iesu Neapolim eandem

Ex eorum numero extitit Hector Pignatellus Hiponij vulgò Montis Leonis Dux, vir spectatæ integritatis, & in Neapolitano Reg. no inter primarios, is cum audisset à Hieronymo Vignes viro integerrimo eiusdem Congregationis sodali, qui nostrorum consuetudine Patavij vñus erat, instituti nostri rationem ad

Christianæ rei propagationem in primis utilem, à B. Ignatio Societatis nostræ parente exorauit, vt aliquot è Societate Iesu mitteret, qui Neapolitani Collegij fundamenta iacerent egitque cum Prorege Neapolitani Regni, qui eo tempore erat Petrus à Toletò, vt idem per Toleto-
litoras à B. Ignatio peteret, nostrosque cum P. P. Nicolao Bobadilla, vno ex nouem B. Ignatii socijs, mense Ianuario anni 1552 ab eodem B. Ignatio Neapolim missos humanissime excipiendos curauit.

Ex eodem piorum virorum sodalitis anno 1588. nonnulli Sacerdotes viri, & genere nobiles, & in cultu pietatis egregij, Religiosissimum Ordinem instituerunt Clericorum Regularium Minorum à Sixto V. confirmatum, ij fuere Augustinus Adornus Genuensis, Franciscus Caracciolus, Augustinus item Caracciolus Neapolitanus, qui Neapoli auita iam familia celebre domicilium habent in æde sacra B. Mariæ Maioris, quorum spectata virtus eidem Ciuitati Neapolitanæ, alijsque Vrbibus, ac Prouincijs, ad quas in dies propagatur, magno est tam exemplo, tum ornamento. Nam præter alias pietatis exercitationes, in perpetuam diu, noctuque orationem, succedentibus sibi in aciem eiusdem Ordinis Religiosis, eorum sacrosancta Eucharistia incumbunt; quotidie etiam ex præscripto Religionis eorum vnus panem tantum, & aqua vescitur; alius verò cilicium ad carnem gestat. Alius disciplina se ipsum diuerberat sic, vt nullus prætereat dies: quin eorum aliqui eiusmodi corporis castigationes subeant. Atque hæc omnia Neapoli ex sodalitate, quam vocant *de li bianchi* ortum habuere.

CONGREGATIONVM. QVÆ NEAPOLI in Societatis domicilijs habentur, nomen, earumq; fructus.

13. Quoniam verò præclaræ huius sodalitatibus in vrbe Neapoli mentionem fecimus, non ab se erit hoc loco id quod supra polliciti sumus, paucis subijcere, quæ quorundem sodalitatibus hac vrba in vrbe Societatis Iesu suis in domicilijs instituerit. Et quidem biennio postquam Patres nostri in eam urbem aduenerant, cum pietatis semina spargere iam cœpissent, anno Domini 1554. die 14. Ianuarij à viris ætate prouectionibus instituta est in Collegio nostro Congregatio

quædam, quæ nomen à veneratione sanctissimi Sacramenti desumpsit, quod eius sodales crebra sacramentorum susceptionem Neapolim inducendam studerent: id quod Dei ope feliciter præstiterunt. Hanc Congregationem ex vrbe B. Ignatius Societatis nostræ parens per literas laudauit, approbavit, suæque benedictione est prosecutus, eamque sic appellari voluit; quare Congregationum quas ego sciam, quæ in Societatis domicilijs siue Romæ, sibi alibi habentur, hæc videtur omnium antiquissima: ad eam tamen non multis patebat aditus, sed pauci admodum, ijque maxime probati admittebantur, quæ anno 1610. Sodalibus id efflagitantibus in Domo Professam est translata.

Cæterum hac omissa, quæ è veneratione sanctissimi Sacramenti, vtdixi, est appellata; habet Societas nostra in vrbe Neapoli, tum in Domo Professæ, tum in Collegio (præter illam naturarum ac piscatorum, quæ est in Domo Probationis, vt mox dicemus) Congregationes Beatæ Virginis dicatas omnis generis, & ætatis hominum non minori sodalium emolumento, quàm ciuitatis bono, ad quindecim, easque frequentissimas, quarum singulis vnus saltem ex patribus præest, in quibus sodales numerantur bis mille, & trecenti, & eo amplius: ex quibus innumeri ex sæculari ad religiosæ vitæ statum in varias religionum hominum familias se transfulerunt.

14 In Collegio (quod in ea vrbe multis ante annis fuit, quam Professorum Domus fundata esset) Congregatio illa, cui ab immaculata Virginis Conceptione nomen est inditum, omnium prima fuit, quippe quæ anno 1574. die 13. Decembris est erecta: hæc scholasticis constat ætate grandioribus, quos vocant studentes, & vt omittam eos, qui ad Patriam reuertuntur, quorum numerus non facillè iniri posset; qui ad eam frequentes conueniunt (conueniunt autem ducenti circiter) ij ex vniuerso fere Neapolitano Regno studiorum causa Neapolim confluunt, & partim Theologiæ, vel Philosophiæ; partim Iurispudentiæ, vel Medicinæ dant operam; atque absolutis studijs, vbi ad Patriam remigrarunt, suis monitis, & probitatis exemplis populares omnes ad pietatem inflammant. Nonnulli etiam Congregationes instar huius Neapolitanæ apud suos excitandas curant.

In eodem Collegio dux adhuc Scholasticorum

rum iuniorum Congregationes habentur, altero anno 1579. instituta, altera verò aucto nimis sodalium numero sequentibus annis erecta.

In hoc ipso Collegio sex præterea honestorum Ciuium, partim mercatorum, partim vrbis opificum numerantur sodalitia, in quibus maiores natu à iunioribus, ij etiam, qui in pietate diutius se exercuere ab alijs tyronibus diuersa constituunt sodalitia, quorum omnium sodales Dominicis, festisque diebus hora meridiana simul in Templo lectioni, qua capita fidei explicantur interfunt: hac absoluta ad sua singuli se recipiunt sodalitia quæ anno 1582. magno huius Ciuitatis bono inchoata, breuissimo temporis spatio tanta sodalium confluentium multitudine sunt auctæ, vt peculiarem Dei benignitatem hominum animas sub Deiparæ patrocinio, cui hæc sodalitia sunt dicata, ad se pertrahere volentis, omnes agnoscerent pariter, ac laudarent: & nisi loci angustia, & ratio ipsa Collegij, quod literarijs exercitationibus ex instituto præcipue vacat, vetuissent; in longè maiorem sodalium, & sodalitarum numerum excreuissent.

Ad hæc in eodem Collegio Dominicis, atque festis diebus in quandam Aulam quamplurimi pueri conueniunt, qui centum & quinquaginta circiter, & interdum eo amplius numerantur, quibus recitatis Litanij doctrinæ capita, & præcepta bene viuendi ab vno è nostris traduntur: qui etiam si sodalitis formam non habent, sponte tamen sua magnâ cum rerum spiritualium aueritate gregatim eò confluunt.

15 Præter has, quas recensimus sodalitates, aliud in eundem Societatis Collegio, sub titulo Purificationis Dei Genitricis, piorum hominum est institutum sodalitarum; qui Christianorum mancipij Mauris, Turcis, Ethiopibus ex impura Mahometis secta ad Christianam fidem traducendis operam suam omnem ponunt. Hi enim huiusmodi infideles diligenter inquirunt, ad nostros pertrahunt. Hi per se, vno ex nostris præside, in certum Collegij locum conueniunt, vbi sodalium munera ob-eunt. In aliam verò proximam aulam, quasi sub horum pia sollicitudine, ventitant tum ij, qui ex mancipiorum genere, sacro baptismo sunt lustrati; tum etiam Catechumeni: quibus omnibus Christianæ fidei capita ab vno è nostris memoriter ediscenda traduntur, & explicantur ibi Neophyti instruuntur, vt in pietatis studio radices profundiores agant: quæ-

Cccc

dam

Alia sodalitia in eodem Collegio Deiparæ dicata.

Sodalitas Purificationis, in qua infideles fides Christiana præcipue umbitur.

dam etiam pietatis officia, quæ in Sodalitatibus fieri solent, ab illis magno cum fervore præstantur. Et sanè fructus Dei, ac Deiparæ opere, non penitus exstitit: hoc enim proximo septennio ad trecenta circiter capita notiorum opera sacrum baptismum susceperunt. Atque ex his complures penitentia, & sacrosanctæ Eucharistiæ Sacramenta crebro usurpant. Nec in postremis hoc charitatis opus Neapoli reponendum videtur; siquidem in l. b. 7. Re-

*S. Brigitta
Revelatio.*

uel, S. Brigittæ cap. 12. Beatissima Virgo inter peccata, quæ Neapoli fieri, & Christo valde displicere testatur, primum illud fuit, quod multi mancipia sua ad Christi fidem traducere negligenter: vel si iam illam amplexati essent, in eadem instruere non curarent. Ex quo facile colligimus quanta sit facienda pia hæc infideles ad Christi fidem convertendi sollicitudo: quam Paulus V. Summus Pontifex ita probavit, ut suo diplomate anno 1605. mense Novembri, Cardinali Bellarmino hoc procurante, id magnopere commendaret; ad decennium amplissimas Indulgentias nominatim concessent, tum Sodalibus Oratorij Purificationis Neapoli erecti, tum etiam Patribus Societatis, qui eius Oratorij curam habent, & Dominis etiam, qui sua mancipia, ut instruuntur, ed mittunt.

Congregatio Clericorum Neapoli.

16 Biennio antequam hæc edideremus, id est, anno 1611. mense Julio in eodem Neapolitano Societatis collegio, principium factum est Congregationis Clericorum sub titulo beatissimæ Virginis Assumptæ, quæ brevis in tantum sodalium numerum excrevit, ut sodales in præfenti anno numeret plures quadringentis, in his Neapolitani Cleri Sacerdotes, quosdam Primarios, & Episcopos omnino quatuordecim, qui in sodalium album ascribi voluerunt; & ad sodalitatem, quantum eorum occupationes patiuntur, veniunt: eius Congregationis institutum est, Sacerdotes in modo iuvandi proximos informare, quo majori cum ministeriorum, ac populorum profectu ea munera obeant, quæ propria sunt Sacerdotum. Conveniunt bis singulis hebdomadis. vno die pro festo à prandio, quo traditur modus recitandi Horas Canonicas, faciendi sacrum, meditandi, concionandi, docendi pueros, ac rudes doctrinam Christianam, audiendi confessiones: tradendi alijs, & præsertim Monialibus exercitia spiritualia: modus item instruendi Patres fa-

*Pietatis
munera,
qua in hac
Congrega-
tione ex-
ercantur.*

miliæ ad liberos, ac domesticos Christianis moribus informandos, aliaque his similia peragendi, quæ ad Sacerdotis munus in animabus iuvandis pertinere possunt. Altero die, qui Dominicus dies esse solet à prandio, (hoc enim tempus Clericis ad conveniendum opportunum visum est) frequentant sodalium tantum, qui aliquot ante admissionem diebus exercitijs spiritualibus exculsi, formula quam Propositi se totos B. Virgini ad iuvandos ad æternam salutem proximos deuotum, suique oblationem Deiparæ fecerunt, ut propterea Oblati vocentur. Ita que in hac præuata Oblatorum Congregatione tria peragi solent: vnum est exerceri sodales vniuersi quadam specie, quæ parat ad munus serijum in concionibus, atque exhortationibus habendis, in docenda doctrina Christiana, in modo confessiones audiendi, & instruendi eos, qui peccata confitentur, in experiendo cetera munia, de quibus in Congregatione publica instructiones acceperunt. Alterum est per quam horæ partem varia mortificationum genera obire, quæ valent ad humilitatem, ac pietatem Christianam inferendam, ac conservandam. Tertium est quadrantis item spatium omnes simul aliquid pium meditari. Sex to autem quoque mense pietatem, ac spiritus fervorem instaurare conantur: nam oblatione, qua se Virgini deuinxere renouant; præmissa confessione generali, quam ex generali vltima inchoant, cuius testimonium à confessionis scriptum exhibent. Credi vix potest quantum ex hac opera fructus capere existere. Plurimi sodalium, qui tum ex Episcoporum, tum & Sacerdotum exterorum numero Neapoli ad suas Dioceses redire, accensi desiderio iuvandi suos populos, renouant in suis Viribus, & Oppidis perutile doctrinæ Christianæ exercitium, inuexere frequentem Sacramentorum visum, Congregationes erexere tum Laicorum, tum etiam Clericorum. Neapoli autem à sodalibus qui ad confessiones audiendas sunt approbati, inuisuntur vincti tum in custodijs, tum in triremibus, & excolluntur adhortationibus, erudiuntur Christiana doctrina, expiantur penitentia Sacramento. Mulierum cœnobium, qua sermone, qua exercitijs spiritualibus, qua Religiosorum votorum crebra renouatione, præmissa confessione generali, ad strictiorem, perfectioremque viuendi rationem

*Alia Cl.
latina
Virgini
exercitio
tanta*

*Annali
fructus
quæ ad
recitand
Congre-
gationis
claus*

*Con-
tuen-
Virg-
Dor-
fissa
poli*

In hac ipsa Domo Sacerdotes, & Clerici ad suam peculiarem Congregationem, quæ mense Februario anni 1593. est instituta pro festo hebdomadae die (ne festis à Templo abesse coganter) conueniunt. Ad hæc domus aliarum Congregationes ad Domum Professam spectant honestorum Ciuium, tum eorum, qui alique munus in Curijs magistratum huius Regni exercent, & Curiales vulgus appellat, tum Mercatorum, vel etiam Vrbis opificum. Alia denique famulorum, qui quo tempore in Congregatione illa Virginis natæ sui Domini detinentur, ipsi quoque alio in loco ad pietatem instituntur, & exercentur.

Nautarū
ac Piscato-
rum Con-
gregatio in
Probatio-
nis Domo
Neapoli-
tana

Atque hæc de sodalitijs, quæ in domicilijs Societatis Iesu Neapoli sunt instituta. Ex quibus quibus coniecturam facere poterit de Congregationibus, quæ in vniuersa Socie-

Cccc 2

Congregatio Ludimagistrorum Neapoli. 17. Mensis Octobris in sequentis anni 1612. in eodem Collegio instituta est Congregatio Ludimagistorum. Cum enim morum in Christiana Republica renouatio maxima ex parte pendeat ex bona puerorum institutione, Christianis autem populus suos pueros per Ludimagistros ferè instituere soleat; quis non videt quanti referat Ludimagistros piis exercitiis excolere, eosque erudire in modo informandi pueros bonis moribus, ac pietate Christiana? itaque in hoc sodalitie id potissimum agitur, vt Ludimagistri proficiant in spiritu, Christianæ iuuentutis iuandæ zelum concipiant, discant varios modos quibus puerorum animis Dei cognitionem infunderent, malos mores ex eisdem euellant, & imbuant ijs virtutibus, quibus cum robustioris ætatis fuerint, Christianæ Republicæ & adiumento, & ornamento esse possint. Adhuc finem impressa est instructio quædam pro Ludimagistris, ex qua ferè sumuntur exhortationes, quæ ad ipsos habentur in sodalitie, quæque ad sodalibus omnibus in suis scholis obseruari debet. Et certè si huiusmodi ceptis annuat Deus, quod speramus; non dubitamus fore, vt breui maxima futura sit morum renouatio, & aliæ Vires idem exemplum sint secuturæ.

18 In Domo verò Professa Congregatio,
quæ cæteris in eadem domo præstat, est illa,
cui B. Virginis Natiuitas nomen dedit, nobilissi-
mis primarijsque viris, arque ex ijs complu-
ribus, qui Magistratum gerunt refertissima,
anno 1586. mense Ianuario instituta. Hæc
præter ea, quæ ad sodalium pietatem spectant
aliaque cum cæteris Congregationibus com-
munia, quibus apud alios Ciues magnam pro-
bitatis opinionem eius sodales sunt consecuti,
illud habet peculiare, quod ingenti pecuniæ
summa à sodalibus vltro corrogata, quæ ad
duo circiter aureorum milia in singulos an-
nos ascendit, pauperum hominum, & hone-
starum familiarum, quos à publicè mendican-
do pudor arceat, transmissa ad illarum vique
domos elemosyna inopiam subleuant.

tate non tantum in Europa, sed in Orientis, & Occidentis solis Indis plurimæ, & frequentissimæ habentur.

EPILOGUS TOTIUS OPERIS.

Totius operis conclusio.

His igitur de sanctissimæ Virginis Deiparæ laudibus sub diuini Throni typo adumbratæ; atque de pietate, qua eam venerari debemus, vicumque pertractatis, vela contrahentes vniuersæ huic disputationi finem imponamus. Et si enim (vt rectè Bernardus ait) non est, quod magis nos delectet: sed nec est, quod terreat magis quam de gloria Virginis Mariæ habere sermonem. Quod si quid boni ipsa Magistra in hoc opere de eius laudibus dictum est, in eam (vt par est) referatur: si quid verò nostra imperitia, ac ruditate minus dignum eius maiestate locuti sumus, veniam ab ipsa precamur. Interea illud suppliciter atque obnixè te Virgo sanctissima rogamus, & obsecramus, vt hoc qualemcunque nostrum munusculum, & dignitati, ac pro meritis tuis longè impar obsequium pro tua benignitate suscipere non dedigneris. & quæ Thronus es Dei, multis ei nominibus proxima atque auctoritate, & gratia apud eum polles maxima, quæ Matris & Aduocatæ nostræ nomen, ac munus sustinere non dedignaris, erga me, cæteroque omnes famulos tuos monstres te esse Matrem. Fac ô piissima Mater, vt te ipsa tantæ tuæ dignationis effectum in nobis experiamur. Quamuis enim non me lateat Virgo sanctissima egregiè in nos obire te munera Matris, & vnicuique nostrum merito te dicere posse. Monstra te esse filium: nec enim me fugit (quid enim me fugiat cum in me ipse quondam experiat) nos per augustissimæ Matris beneficentia, & amplitudine charitatis, pro nostrarum virium imbecillitate filiorum partes minime sustinere, & propter nostra demerita indignos placuisse, qui filij tui nominemur, ac sumus. Vellem namque Mater benignissima, vt tantum in nostris meius esset ponderis, quantum est in

Precatio ad Virginem.

Apoc. 4.

Monstra te esse matrem.

tua charitate momenti: memineris tamen Mater sanctissima, quando æqua in lance non sumus dictum tibi prius fuisse: *Ecce filius tuus, Ioseph, quam Iohanni, Ecce mater tua.* Quocirca tu prius aberrantes nos, & à recto virtutis tramite per abrupta vitiorum longissimè digressos querere, inuenire, & ad diuinorum mandato- rum viam caritatis tuæ nutu efficaciter reoccare digneris: vt ea saltem ratione nos tibi filios exhibeamus. Compaterè Domina, figmento nostro, quod luteum, quod leue est, quod ad mala procliuè. Conniue tantisper in erratis nostris, purga nos apud eum, quem ob nostra demerita meritiò timemus, filium totum Dominum nostrum. Tu enim es spes vniuersæ peccatorum: per te speramus delictorum veniam, & in te beatissima nostrum est expectatio peccatorum. Nos verò omnes (vt verbis vtar ab Apostolo mutatis, quæ & nostræ huic de Throno Dei disputationi congruunt) Adeam cum fiducia ad hunc Thronum gratiæ Dei param scilicet, vt misericordiam conuequamur, & gratiam inueniamus in auxilio opportuno. Ipsa enim ex Isaia, est solium illud in misericordia præparatum Agno dominatori Terræ, & sedes super illud in veritate in Tabernaculo David, iudicans & quærens iudicium, & velociter reddens, quod iustum est. ita apud Isaiam. Qui ergo miseris premimur, ærumnis virgemur, calamitatum fluctibus vniq; iactamur, ad Matrem misericordiæ, quæ solium est in misericordia præparatum, in quo residet Deus pater misericordiarum, & Deus totius consolationis accuramus; Deiparæ Virginis diuina opitulante gratia seruos, ac filios obsequentes, minimeque degeneres ipsi exhibeamus illi nos nostræque liberalissimæ offerentes, eius efficacissimum, ac simul præsentissimum apud Deum patrocinium imploremus, vt eius beneficio misericordiam tandem consecuti in Coelesti Patria Christum Iesum eius filium laudare, & benedicere & glorificare mereamur: cui sit cum Patre & S. Spiritu omnis laus, honor, gloria in sæcula sæculorum Amen.

FINIS.

AXIS

PRAXIS EORVM, QVAE

SVBPERIORIBVS CAPITIBVS DE PIETATE,

AC DEVOTIONE ERGA VIRGINEM DEIPA-

ram fusius habentur, quæ seorsim ad piorum u-
sum excudi possent.

SYMMARIVM.

*Septem capita, quibus ad deuotionem erga Virgi-
nem excitamur num. 1.**De animi affectibus, pietatq; operibus, quibus erga
Virginem deuotio exercetur num. 2.**De oblatione, quam unusquisq; Virgini sanctissima
facere potest num. 3.**Ratio commendandæ se beatissima Virgini Dei Ge-
nitrici Mariae, cum mane, tum vespere, ibidem.**De Corolla B. Virginis duodecim salutationum
Angelicarum num. 7.**Litania B. Virginis, quæ singulis diebus sabbatis, &
festis eiusdem B. Mariae cantantur in sancta &
de Lauretana num. 8.*

tia, quæ in nos Virgo Sanctissima contulit be-
neficia: tum generalia, quæ ad universum ho-
minum genus pertinent, præsertim quia Chri-
stum, à quo redempti sumus, & quo in san-
ctissima Eucharistia pacimur, nobis ex suis
visceribus protulit: tum etiam particularia,
quæ quilibet se à Virgine accepisse cognoscit;
& occulta, quæ ipsi ignoramus, siue cum
multa, quæ nos latent contulit bona, siue
cum à multis quæ nobis impendent, periculis
securat.

Tertium, propter ea, quæ nos miseri, & egen-
tes ad omne bonum imbecilles, & à dæmone
acriter oppugnati à sanctissima Virgine eius
apud Deum patrocinio, ut ad vitam tandem
perueniamus æternam, in futurum speramus.
ipsa enim Mater est misericordiæ Advocata no-
stra, & apud Christum Iudicem omni potest
auctoritate, estque illigatissima, nec paritur
repollam.

Quartum, quia mater est viuientium, & ma-
ter nostra, cui à Christo in cruce in filios tradi-
ti sumus in Joanne illis verbis: *Eccce filius tuus.* *Joan. 19.*
Cum quæ illa in nos matris munera egregie
præstet; nos quibus Christus in Joanne dixit:
Eccce mater tua, illam magno affectu velut ma-
trem colere, ac venerari debemus, & quemad-
modum Joannes ex illa hora accepit eam in
suauita & nos absque mora in intima nostri cor-
dis penetratis per peculiarem deuotionem, ac
reuerentiam accipiamus.

Quintum, Virginis deuotio inter præcepta
prædestinationis signa connumeratur, iuxta
illud Eccl. 24. *In electis meis misce radices:* qua-
re omni studio procuranda. *Eccles. 24.*

Sextum, propter spirituales utilitates, at-
que dulcedinem, quam eius deuotio in nostris
animis gignit, quibus non secus, ac Dei Arca in
domum Obededom (2. Reg. 6.) allata omnem 2. Reg. 6.
Domini Benedictionem affert.

Septimum, Exemplum sanctorum, qui ab
initio nascentis Ecclesiæ omnes Virginis de-
uotiss.

Ecce 3

uotiss.

Praxis.

T quæ de deuotione erga Vir-
ginem pluribus egimus, cuiuslibet
facilius ad manum esse possint,
omnibus Patrum auctoritatibus,
alijsque rationibus, & miracu-
lis, quibus omnia confirmare studuimus; ad
eam, quæ sequitur, methodum illa redigenda
curauimus. & primum capita, seu rationes
ponemus, quibus ad deuotionem erga Virgi-
nem inflammemur, quorum singula per se
alijs seclusis, si magnum à nobis erga Deipa-
ram deuotionis affectum exigunt; quanto ergo
majorem, cum omnia simul in Virgine cumus
latissime inueniantur? Deinde de ipsius animi
affectibus, & actibus, quibus hæc deuotio ex-
ercetur, agendum erit.

SEPTEM CAPITA, QUIBUS AD
deuotionem erga Virginem exci-
tamur.

*Deuotio
erga
Deiparam
excitanda
rationes.*

PRIMUM, quia Mater est Christi Domini
uiuentium nostra debemus, quam Christus
tantopere honorauit ipse, & ab omnibus vult
honorari.

Secundum, propter innumera, eaque ingent-

Psalm. 44. deuotissimi fuerit: *Vultum enim tuum deprecabuntur omnes diuites plebis Psalm. 44.*

DE ANIMIS AFFECTIBUS, PIETATIS, OPERIBUS, quibus erga Virginem deuotio exercetur.

2 AD Virginis devotionem sex actus erga eam exercendi sunt, scilicet.

1. Amor.
2. Reuerentia.
3. Congratulatio.
4. Fiducia.
5. Imitatio.
6. Obsequia.

*Amor.
erga Dei
param.*

Primus actus sit amor sincerissimus, & feruentissimus erga Virginem, qui excitandus est consideratione dictorum capitum, quibus ad deuotionem Virginis inflammari diximus: sed peculiariter, hæc, quæ sequuntur, ad id conducunt.

*Luc. 1. &
Matth. 1.
Matth. 26*

1. Quia Mater est Christi; quem sola de Spiritu sancto concepit: quod si Christum, qui est nostra redemptio, & cibus noster in sanctissima Eucharistia, summe diligimus, post eum ipsius matrem, quæ tantum bonum nobis attulit, diligamus.

2. Quia Virgo sanctissima mater nostra esse dignatur, & munera matris erga nos exercet.

Prophet. 8.

3. Quia amat nos, & peculiariter suos deuotos, iuxta illud Prover. 8 Ego diligentes me diligo. Amor autem non nisi amore compensatur.

4. Propter ingentia beneficia, quæ in nos confert, cum sit Mater misericordiae, & Advocata mundi, nosque contra dæmonem iuvet, atque tuetur.

5. Propter suam insignem sanctitatem, atque prestantiam, qua ab ipso Deo diligitur, quare & a nobis præcipue est diligenda.

Reuerentia.

Secundus actus est reuerentia erga Virginem Corde, & corpore exhibenda, quam illi debemus.

1. Quia est vera Mater Dei, cui ideo hyperdulia adoratio tribuitur, & super omnes Angelos, ac sanctos est sublimata.

2. Quia Mater nostra esse dignatur tali autem matri singularis debetur reuerentia.

3. Cum sit Mater Dei, est Regina, ac Dominica omnium: ideoque hoc etiam nomine reuerentiam exigit.

4. Reuerentia excellentiæ, & virtuti debetur: quare Virgo propter suas excellentes, ac her-

oicas virtutes præ omnibus patris creatoris est honoranda; & ideo Judith 15. Gloria Hierusalem, laus Israel, honorificentia populi nostri dicitur.

5. Si ex Aristotele 1. Rhetor. cap. 15. honorandi sunt ij, qui beneficia præsertim non vulgaria dedere, vel dare possunt; quantus honor exhibendus Deiparæ propter beneficia ad salutem animæ, & corporis ab ea accepta; & propter ea, quæ ab ipsa speramus? ideo ad ejus imagines, Nomina, Laudes, & similia, humiliter caput inclinamus, preces, ad eam flexis genibus fundamus.

Tertius actus est Congratulationis, quo in timore Virgini congaudemus de ejus gloria, & laude omnibus eius bonis, ac ineffabilibus privilegiis à Deo ipsi collatis, Deumque propterea laudamus, eiq; ingentes gratias agamus, quod eam ita euerit, illique ea dona largitus fuerit, qui actus congratulationis ex amore, quo Virginem prosequimur oritur.

Quartus actus est Fiduciæ, qua post Deum in illa fiduciam nostram collocemus: & ita Bernard. serm. de Aquæ ductu: *Filioli hac peccatorum scala, hac mea maxima fiducia est, hac tota ratio speret mea.* Ad hanc fiduciam excitari possumus. si recogitemus.

1. Ipsam esse Matrem Dei, atque adeo potentissimam ad nos iuvandum.

2. Ipsam non solum posse: sed & velle nos iuvare, cum sit Mater misericordiae, Advocata, Mediatrix, & Domina nostra; Mater item nostra, & diuinarum gratiarum dispensatrix, quæ omnia si attentè expendantur, facile intelligemus illam velle nos iuvare: ac proinde hæc omnia maximam in nobis fiduciam in Deiparam gignent.

3. Quia peculiariter Deus per eam caput serpentis venenati, qui circuit quærens, quem deuoret, conterendum pronunciauit.

4. Quintum, quod ad Virginis devotionem facit, est præclarissimarum ejus virtutum imitatio quæ licet non possint omnes hoc scripto enarrare, de quibus Ambr. lib. 2. de virginibus, Antioch. tamen præcipuas indicabimus.

1. Sit integra, & accurata mandatorum Dei observatio, cauendo ab omnibus peccatis mortalibus, & pro vili parte nostra etiam à venialibus: ipse enim è celo idem nobis inlamar, quod olim ministris in nuptijs in Cana Galilee, post preces ad filium pro defectu vini factas: *Quodcumque scilicet*

Luc. 1.

dixerit vobis facite, ne precum suarum fructus culpa nostra impediatur.

2. Humilitas Virginis profunda; quam respexisse Deus ipsam in cantico fatetur.

3. Virginitas, & castitas purissima corde, & corpore.

4. Amor erga Christum, quem perpetuo usque ad crucem est comitata, & post Ascensionem loca Christi memoria clara obibat, facramq; Eucharistiam quotidie deuotissime sumebatq; Christi amorem, & Eucharistiae sacrosanctae deuotam, & crebriam iuxta nostrum statum sumptionem imitari studeamus.

5. A teneris, cum esset infans in Templo se Deo dicauit, ubi praecipue orationi vacabat in tota etiam vita paupertatis, castitatis, & obedientiae, silentij, & aliarum virtutum exempla nobis reliquit, quare qui religiosae vitae desiderio tenentur, habent in Virgine, quod imitentur.

6. Sextum, quod ad Virginis deuotionem requiritur, sunt obsequia, quibus Virginem colere debemus, & quidem inter obsequia Virgini grata plurima connumerantur: ea vero sunt in sodalitate Rosarii cooptari Habitum parvulum B. Virginis à Carmelo gestare: alicui Congregationi B. Virginis nomen dare, & statim diebus ad illam venire, eiusque regulas exacte seruare, sed ad particularia veniamus, haec autem ad tria genera reuocantur.

1. Sunt preces, quibus eam laudamus, & ut nobis auxilietur, inuocamus.

2. Ea, quae ad corporis mortificationem pertinent.

3. Quae ad operis misericordiae corporalis, & spiritualis spectant.

Et quod attinet ad preces, & inuocationem, animaduertendum est, ut preces nostrae Virgini sint gratiores, & impetrandum efficaciores, curandum Primo, ut e corde mundo procedant. Secundò, ut non ostanter, & cum animi euagatione: sed attente, & feruenter persoluantur: praestat enim paucas cum deuotione, quam sine hac multas recitare. Tertio, quae semel in honorem Virginis facienda proponuntur, non facile & quauis occasione negligenda. Multa vero sunt, quae ad hoc caput de precibus reuocari possunt, praeter illud, quod est, legere, ac meditari eius vitam, actiones, & virtutes, quod nobis utilissimum, Virginique est acceptissimum: sic enim maiorem erga eam amorem,

ac reuerentiam concipiemus, magisque eam imitari poterimus.

Primum est, ut à Sacerdotibus missae de B. Virgine celebrari curemus.

Secundum, priuatae preces, quas, quibus pro sua pietate facere poterit; Nos aliquas commemorabimus, exempli causa.

1. Preces illae, quibus mane, & vespere nos ei commendamus; cuius exercitij formularum mox ponemus.

2. Ad pulum salutationis Angelicae, quae ter in die dari solet, reuerenter eam salutare, alioque si opus erit consilio, & exemplo ad hoc idem faciendum promouere.

3. Ad Virginis nomen pronunciatum, reuerenter caput inclinare.

4. Cum è domo progredieris, vel reuerteris, per salutationem Angelicam te, tuasq; negotia Virgini commendes, benedictionemque illo vericulo: *Nos cum prole pia benedicat Virgo Maria, petas.*

5. Gaudia Virginis, quae in terra habuit, quotidie cum salutatione Angelica recolere, eademque ratione eundem dolores, & pariter gloriam, qua nunc perfuitur in caelo.

6. Cum aliquam Virginis B. Virginis Imaginem conspexeris.

Cum horologium horarum signum dat.

Cum noctu expergiseris.

Cum aliquid inchoandum, vel negotium aliquod tractandum.

7. Sunt etiam Hymni, *Ave Maria stella, O Gloriosa Domina Salve Regina. Magnificat,* & in Officio paruo B. Virginis. *Obsecro te Domina. O Intemerata. Stabat Mater dolorosa,* & alia, quae pro opportunitate, & vniuscuiusque deuotione recitari possunt.

Tertium, Officium, quod vocant paruum B. Virginis.

Quartum, Litaniae B. Virginis.

Quintum, Rosarium virginis, quod tres quinquagenas salutationis Angelicae, praemissae ad singulas decadas oratione Dominica, continet, cuius Confraternitati ascribendum te cura, & feruor pariter benedicendum: huius Rosarii multiplex est utilitas. Prima Indulgentiae plurimae illud recitantibus concessae. Secunda, participatio meritorum huius tam amplae Confraternitatis per vniuersum orbem diffusa. Tertia, commemoratio praecipuorum vitae Christi, & Virginis mysteriorum.

Officium
Ecclesiasticum

Officium
Ecclesiasticum

Matth. 6.
Luc. 1.

tiorum Quarta, repetitio præcipuarum, & dulcissimarum orationum, quæ sunt oratio Dominica, & salutatio Angelica: quare quilibet virginis deuotus Rosarij, vnam saltem quinquagenam quotidie recitare deberet.

Sextum, Corona B. Virginis, in quam aliquæ, quæ de Rosario diximus, conueniunt.

Septimum, Corolla Virginis duodecim constans salutationibus Angelicis, & tribus Orationibus Dominicis in memoriam duodecim privilegiorum, quibus à tribus patronis diuinis Virgo fuit donata, ea formula, quam infra subiiciemus.

Corporis
mortifica-
tiones in
honorem
Desparæ.

Circa secundum de operibus ad corporis mortificationem spectantibus, quæ in honorem Desparæ fieri possunt.

1. Ieiunium die sabbati, & in vigiliis festorum B. Virginis.

2. Singulis hebdomadis die illo, in quem eo anno incidit festum Annunciationis ieiunare, vel abstinere à carnibus, vel die Martis Virgini à Constantinopoli: vel die Mercurij Virgini à Carmelo dicato, idem quod de die Annunciationis diximus, facere.

Bonauent.

3. S. Franciscus ex S. Bonauentura ca. 9. vitæ eius, à festo Apostolorum Petri, & Pauli usque ad diem Assumptionis, quadagesimam in Virginis honorem faciebat, & deuotissime ieiunabat: cuius pietatem imitari possemus, etiam si per valetudinem, vel aliud impedimentum ieiunare non liceret, si per illud tempus aliquam ciborum abstinentiam fecerimus.

4. Cilicium, vel cingulum cilicium aliquando gestare.

5. Discipline se diserberare.

6. In lecto duro iacere, vel vigilare.

7. Peregrinatio ad Virginem Lauretana, vel locum alium celebrem Virgini dicatum.

8. Huc spectant in honorem Virginis mortificationes internæ cupiditatum, & animi passionum, cuiusmodi sunt iracundiæ, superbiæ, ambitionis, carnis illecebrarum, item alienos defectos æquanimiter tollerare, suos non excusare. Humilitatem, paupertatem omni fastu, & luxu remoto sectari. in operibus viliibus, & abiectis strenuè se exercere.

Opera misericordie corporalis.

5. Circa tertium operum genus, quæ in virginis honorem fieri possunt, opera sunt misericordie corporalis, & spiritualis.

1. Eleemolyna, præsertim cum Virginis nomine petitur, siue fiat erogando pecuniam,

siue vestes, siue panem, vel alios cibos.

2. In Hospitalibus, & Xenodochijs agrotis, & pauperibus ministrare.

3. Visitare eos, qui in carcere detinentur.

4. Dotem pauperibus mulieribus assignare, ut in matrimonium collocentur, vel quod melius est ut inter moniales canobium ingrediantur.

1. Ad opera verò misericordie spiritualis pertinet, eos, qui in peccatis sunt, consilio, & opera sua ad confessionem sacramentalem inducere.

2. In alijs pietatem erga Virginem instillare, ut omnes eam agnoscant, ament, ac reuerentur.

3. Ut Congregationi B. Virginis nomen dent.

4. Ad Rosarij recitationem, ad ieiunium sabbati, & similia pietatis opera inducere.

5. De Virginis laudibus, & miraculis, ubi se offert occasio libenter sermones miscere, præsertim sabbato, & festis B. Virginis, cuiusque privilegij.

6. Hoc ipsum Concionatores, qui Virginis deuotionem profitentur, in sermonibus ad populum facere debent.

7. In singulis festis B. Virginis, omnes Virginis deuoti, sed præsertim, qui sunt ex Congregatione B. Virginis, quibus cordi esse debet non tantum salus propria, sed iuxta suam vocationem, etiam aliorum salus, dicta obsequia erga virginem renovare, seu instaurare, & augere studeant: & aliquem in honorem Virginis ad confessionem, & sanctissimam Eucharistiam, & si fieri poterit etiam ad Congregationem adducere, quod, ut facilius ex sententia cedat, Virgini hoc prius commendent, & ante aliquot dies huic operi vacent, imò vniuersam familiam, parentes, fratres, sorores, filios, famulos, famulasque ad pietatem erga Virginem, & dicta in eam obsequia, præsertim ad Sacramentorum frequentiam ad recitationem Rosarij, & sabbati ieiunium adducat, quod idem cum cognatis, amicis, vicinis, omnibusque quibuscum agant præstare deberent, quod maxime apud Deum meriti, Virgini gratissimum; & si ad hoc serij animum applicent, vnicuique facilissimum erit.

Denique in honorem Virginis quilibet eius Congregationi nomen dare, in eaque semper assiduus esse curet; præsertim diebus ad sacram Eucharistiam accedat, aliisque

que regulas exactè seruet: sic enim occasione Congregationis, & preces, & corporis mortificationes, ac opera charitatis erga proximos tum corporalia, tum spiritualia exercebant.

DE OBLATIONE QVAM VNVS.

quisquo Virgini sanctissima facere potest.

Oblatio
sui ipsius
Virgini
facienda.

Sed illud lectorem monitum velim, ut is, qui Virginis deuotionem amplecti cupit, semel quasi solemniter coram celebri aliqua Virginis imagine, cogitatione ad pedes Virginis se statuatur, præsentibus Angelis sanctis Michaeli, Gabriele Raphaeli, atque Angelo Custode, necnon Sanctis sibi deuotis, præsertim sanctis Ioachimo, & Anna Virginis parentibus, S. Iosepho sponso, S. Ioanne Baptista, S. Ioanne Euangelista, SS. Petro, ac Paulo, & Sancto sui nominis, ac Sanctis illius Urbis, Patronis, sibi que omni affectu Virginem deligat in peculiarem patronam, semper ipsum ei offerat, firmiterque statuatur, eam in posterum singulariter diligere, reuereri, ipsi de eius bonis gratulari, in ea post Christum suam fiduciam collocare, eam imitari, & aliqua ei obsequia exhibere. videaturque in particulari in quibus virtutibus eam imitabitur, & quantum ei obsequia deferret, simulque eam enixe deprecetur, adhibitis dictis Angelis, & Sanctis intercessionibus, ut sui patrocinium suscipere dignetur usque ad horam mortis, qua eum filio suo presentet. Poteris autem hanc, vel similem oblationis formulam recitare ex eaque die Virginem peculiari ratione tanquam tuam singularem Dominam, & aduocatam respicias, & in tuis necessitatibus confidenter ad eam confugas. Quam oblationem quotidie, vel saltem in festis eiusdem Virginis renouare poteris.

OBLATIO SVI IPSIVS BEATIS-

simæ Virgini à suis deuotis facienda.

Oblatio
sui ipsius
mulæ.

Sanctissima Virgo Mater Dei Maria, ego N. licet vnde cumque famulatu tuo indignissimus, fretus tamè benignitate tua admirabili & impulsus tibi seruiendi desiderio coram Celesti Curia vniuersa, te hodie in Dominam, Aduocatam, ac Matrem peculiari ratione eligo, firmiterque statuo ac propono me tibi ex hoc tempore sepe obtemperaturum, ac fideliter famulaturum,

atque ut ab alijs quoque tibi seruiatur, pro viribus meis effecturam: obsecro te igitur piissima Mater per filij tui, quem pro me effudit, sanguinem, ut me in numerum tuorum deuotorum ascribas; in seruum perpetuum suscipias; ad sis mihi in actionibus meis, gratiamque mihi impetres à filio tuo, ut ita in omnibus cogitationibus, verbis, & operibus me geram, nihil ut vnquam sim tuos filijque tui oculos offensus: ac memor sis mei, nec me delectas in hora mortis meæ. Amen.

RATIO COMMENDANDI SE BEATIS-

simæ Virgini Dei genitrici Maria, tum mane, tum vespere.

Mane ad beatissimam Virginem, Pater noster, & Ave Maria. Deinde sequens, vel alia precatio.

O Domina mea sancta Maria, me in tuam benedictam suam, ac singularem custodiam, & in sinum misericordie tue hodie, & quoties, & in hora exitus mei, animam meam, & corpus meum tibi commendo, omnem spem meam, & consolationem meam, omnes angustias, & miseria mea, vitam, & finem vite mee tibi committo: ut per tuam sanctissimam intercessionem, & per tua merita omnia mea dirigantur, & disponantur opera secundum tuam, tuique filij voluntatem. Amen.

Sancta Maria succurre miseris, tuua pusillanimes, refoue fletibiles, ora pro populo, interueni pro clero, intercede pro deuoto sæmineo sexu, sentiant omnes tuum iuuamen quicunque celebrant tuam sanctam commemorationem.

¶ Ora pro nobis sancta Dei genitrix.

R. Ut digni efficiamur promissionibus Christi.

Maria mater gratia,

Mater misericordia,

Tu nos ab hoste protige

Et hora mortis suscipe.

Gloria tibi Domine,

Quonatus es de Virgine,

Cum Patre, & sancto Spiritu,

In sempiterna secula, Amen.

Deinde gratias agam de cunctis beneficiis tum generalibus, quæ cum alijs communia sunt quod scilicet Christum nostrum Redemptorem genuerit, & similia: tum etiam de particularibus, & occultis, quæ illa mihi à Christo impetrauit, præcipue verò de ijs, quæ peculiariter intelligo me ipsius intercessione obtinuisse.

Secundo totum illi me tradam, atque in
D d d d seruum

Ratio com-
mendandi
se Deipara
mane Ex
Officio
paruo B.
Virginis.

seruum offeram, orans vt mei patrocinium, tutelamque suscipere, meque suo praesidio munitum ab omni tum animae, tum corporis periculo tueri dignetur.

Tertio, aliqua beneficia Pro me, ceterisque proximis petam; praesertim, vt mihi a suo filio profundam humilitatem, purissimam castitatem, erga Christum ardentem amorem, & in recto virtutis itinere profectum, ac perseverantiam impetret, & vt ab omni peccato, praesertim mortali efficaciter caueam. Praeterea, vt non nihil illius mihi doloris impertiat, quem ex filij cruciatibus coepit, praeparationis etiam atque ardoris animi semellam, quo sacram Eucharistiam post Ascensionem Domini nostri sumebat. Denique augmentum deuotionis, & affectus erga eandem sanctissimam Virginem. haec autem beneficia per septem eius gaudia, doloresque totidem petam, quibus est affecta dum viveret. Finem faciam ipsius benedictionem rogando illis verbis: Nos cum prole pia benedicat Vir-

Ratio est.
 mpendendi
 se videri.
 Ex Officio
 paruo B.
 Virginis.

8^a Maria, Amen.
 Vespere ad eandem sanctissimam Virginem
 Pater noster. Ave Maria, &c.

O Maria Dei genitrix Virgo gratiosa omnium desolatorum ad te clamantium consolatrix vera, per illud magnum gaudium, quo consolata es, quando cognouisti dominum Iesum die tertio a mortuis impassibilem resurrexisse, sis consolatrix anima mea, & apud eundem in tuum, ac Dei natum unigenitum in die nouissimo, quando cum anima, & corpore ero resurrecturus, & de singulis meis factis rationem redditurus me digneris iuuare, vt perpetua damnationis sententiam per te pia Mater, & Virgo Valeam euadere, & cum electis Dei omnibus ad aeterna gaudia feliciter peruenire. Amen.

Sub tuum praesidium confugimus sancta Dei genitrix nostras deprecationes ne despicas in necessitatibus: sed a periculo cunctis libera nos semper Virgo gloriosa, & benedicta.

Maria mater grata, vt supra.

Deinde gratias agere, offerre, & petere debemus, vt supra.

DE COROLLA B. VIRGINIS XII. salutationum Angelicarum, &c.

Corolla B. 7^a Corolla Virginis, seu paruula corona in memoriam 12. Virginitatis priuilegiorum,

duodecim constat salutationibus Angelicis ter repetita oratione Dominica in honorem triuo diuinarum personarum, a quibus virgo sanctissima praeter ceteris dotata fuit 12. priuilegijs, quae per 12. stellas, quibus redimitur caput mulieris amictae sole Apocalypsis 12. significatur. Disponuntur autem haec in modum, vt ante quemlibet quaternarium salutationum Angelicarum praemittatur Oratio Dominica, quarum prima in honorem Patris Aeterni. Secunda in honorem Filij. Tertia in honorem Spiritus Sancti, recitetur. Duodecim porro priuilegia, quae in hac Corolla recoli possunt, recensentur in Appendice Speculi Exemplorum nouissime editi, quo rum aliqua ex Bernardo Sermone super dignum magnum sunt desumpta. Nos ex Appendice illa his ad senum paucis mutatis exscriptimus, sunt autem haec.

1. Copiosissima gratia in immaculata Conceptione Virginis collata.
2. Angelica saluatio.
3. Spiritus sancti superuentio.
4. Filij Dei conceptio.
5. Virgo sine macula, & virginitatis priuilegium.
6. Sine corruptione fecunda.
7. Sine grauiamine grauida.
8. Sine dolore puerpera.
9. Magnanimitas fidei in credendo.
10. Profunda humilitas in obediendo.
11. Maxima verbi discretio in loquendo.
12. Summa perfectio, & perseverantia operis in agendo.

Ceterum priuilegia, quae supra in hac Corolla enumerauimus alio modo distingui possent, ita vt & alia eiusdem Virginis priuilegia imò & praecipua vice eiusdem mysteria complectamur: ideo subiicienda duximus 12. capita; quae sequuntur, quibus pro cuiusque deuotione haec eadem virginis Corolla accommodari possit.

1. Praedestinatio, qua ab aeterno in Matre Dei est praeelecta.
2. Conceptio immaculata ab omni labe originalis peccati.
3. Sanctitas maxima in tota vita sua, quae ex speciali Dei priuilegio, ne veniale quidem vnquam commisit.
4. Praerogatio in Templo, vbi se trimola Deo consecrauit, atque in omni genere virtutum se exercuit.
5. Annun-

Apoc.

Bernard.

Duodecim.
 corolla B.
 priuilegia

Alia
 decem.
 Virginitatis
 priuilegia

5. Annunciatio ab Angelo, quando filium Dei concepit, & vera Dei Mater est effecta.

6. Partus sine dolore, & perpetua cum Filio conuersatio.

7. Virginitas perpetua, virginumque omnium est primicetia.

8. Martyrium cordis, quando doloris gladius in filij Passione eius animam pertinuit.

9. Gaudia in Christi Resurrectione, Ascensione, & Aduentu Spiritus sancti.

10. Assumptio in Caelum, ubi non tantum in anima, sed etiam in corpore super omnes Angelorum, & Sanctorum choros est exaltata.

11. Regina est Angelorum, & hominum, ac omnium Domina.

12. Aduocata nostra, Mater misericordiae, & cunctorum Mater viventium.

In fine Corollae recitetur *Salve Regina*, cum consueta Oratione, vel Antiphona.

Sancta Maria succurre miseris, iuuu pusillanimes, refoue debiles, ora pro populo, interueni pro Clero, intercede pro deuoto famineo iexu, sentiat omnes tuum iuuatmen, quicunque celebrant tuam sanctam commemorationem.

Oratio pro nobis sancta Dei Genitrix.

Re. Vi digni efficiamur promissionibus Christi.

OREMVS.

CONCEDE nos famulos tuos quasumus Domine perpetua mente & corporis sanitate gaudere. & gloriosa B. Maria semper Virginis intercessione a praesenti liberari tristitia. & aeterna perfungi laetitia. Per Dominum nostrum Iesum Christum &c.

Nos cum prole pia.

Re. Benedicat Virgo Maria.

Fidelium anima per misericordiam Dei rē quiescant in pace, Amen.

LITANIÆ B. VIRGINIS QVÆ SIN-
GVLIS DIEBVS SABBATIS, ET FESTIS
eiusdem Beatissimæ Mariæ cantantur in
sancta Aede Laure-
tana.

Kyrie eleyson.
Christe eleyson.
Kyrie eleyson.
Christe agde nos.
Christe exaudi nos.
Pater de Cœlis Deus.
Fili Redemptor mundi Deus.
Spiritus sancte Deus.
Sancta Trinitas unus Deus.
Sancta Maria.
Sancta Dei genitrix.
Sancta virgo Virginum.
Mater Christi.
Mater diuina gratiæ.
Mater purissima.
Mater castissima.
Mater inuicta.
Mater intermedia.
Mater amabilis.
Mater admirabilis.
Mater Creatoris.
Mater Saluatoris.
Virgo prudentissima.
Virgo veneranda.
Virgo pradicanda.
Virgo potens.
Virgo clemens.
Virgo fidelis.
Speculum iustitiæ.
Sedes sapientiæ.
Causa nostra letitiæ.
Vas spirituale.
Vas honorabile.
Vas insigne deuotionis.
Rosa mystica.

Turris Davidica. ora.
Turris eburnea. ora.
Domus aurea. ora.
Fœderis arca. ora.
Ianua Cœli. ora.
Stella matutina. ora.
Salus infirmorum. ora.
Refugium peccatorum. ora.
Consolatrix afflictorum. ora.
Auxilium Christianorum. ora.
Regina Angelorum. ora.
Regina Patriarcharum. ora.
Regina Prophetarum. ora.
Regina Apostolorum. ora.
Regina Martyrum. ora.
Regina Confessorum. ora.
Regina Virginum. ora.
Regina Sanctorum omnium. ora.
Agnus Dei, qui tollis peccata mundi. Parce nobis Domine. ora.
Agnus Dei, qui tollis peccata mundi. Exaudi nos Domine. ora.
Agnus Dei, qui tollis peccata mundi. Misere nobis. ora.
Oratio pro nobis sancta Dei genitrix. ora.
R. Vt digni efficiamur promissionibus Christi. ora.
OREMVS.
Gratiam tuam, quasumus Domine mentibus nostris infunde, ut qui Angelo nunciante Christi filij tui Incarnationem cognouimus, per passionem eius, & crucem ad resurrectionis gloriam perducamur Per eundem Christum Dominum nostrum, Amen. ora.

FINIS PRAXIS.

A P P E N D I X.

I N H V N C D E VIRGINIS SANCTISSI

MÆ DEIPARÆ MARIÆ

LAUDIBVS LIBRUM,

Qua illa continentur.

ELOGIA DEIPARÆ EX SACRIS
litteris, juxta vitæ eius seriem digesta.

QVADRVPLEX ITEM TRACTATVS

- I. *In salutationem Angelicam, ternis in singula verba adnotatiunculis distinctus. Ad Cap. hujus Libri quintum.*
- II. *De Exemplis, ac Miraculis DEIPARÆ. De Peccatorum Conuersionibus. De Pœnis eorum, qui in Deiparam injuriæ fuerunt. Deque Hostium Ecclesiæ interuentione Deipara virtute factis. Ad Cap. 20.*
- III. *De Festis Diebus Deipara dicatis. De Templis diuersis in locis, ac temporibus eidem erectis. Ad Cap. 29.*
- IV. *De sacris utriusque sexus Virginibus, qui virginitatis vexillum à Deipara erectum sunt secuti. Ad Cap. 32.*

A V C T O R E

PETRO ANTONIO SPINELLO

NEAPOLITANO E SOCIETATE IESV.

COLONIÆ AGRIPPINÆ,

Apud IOANNEM BVSÆVM, sub Monocerote.

ANNO M. DC. LXIII

PIO LECTORI.

Aboluimus Deo, Deiparaque bene iuvantibus Librum de laudibus ejusdem Deiparae sanctissimae, sub typo divini Throni Apoc. 4. adumbratae, cui ob tenuitatem nostram non modo ulla tribui absoluta laus, sed ne inchoari quidem quicquam pro dignitate potest. Verumtamen Imperatrici Angelorum non sunt servorum eius conatus ingrati. Itaque huic Libro attexere vidum est, eius veluti Appendicem, quae universa eius vitae Elogia ex sacris litteris, ac Patribus excerpta summam recententur, Aliquot item Tractatus, quos in Operis Praefatione polliciti sumus, quibus nonnulla pertractantur, quae & si ad Deiparae praeconia pertinent, & ad quaedam huius Libri capita revocari possunt, quia tamen institutam in hoc Opere disputationem longius trahebant, malimus ad finem Libri in separatos Tractatus ea uberius explicata rejicere, quam pressius dilibata in ipso Opere strictim attingere. Tu candide Lector si quid minus pro tantae Virginis dignitate dictum, imbecillitati nostrae tribuas, si quid commendatione dignum, Deo bonorum omnium Auctori, eiusque Genitrici, cuius precibus, ac patrocinio hoc qualecunque acceptum refero, quaque se laudantium conatus, ac studia benigne promonet, ascribas.

ELOGIA

ELOGIA

VIRGINIS DEIPARÆ EX SACRA

SCRIPTURA, ET SANCTIS PATRIBUS DE-
prompta, & iuxta vitæ eius seriem digesta.

Quæ in hoc Operæ varijs in locis pertractantur: ex quibus sermo-
num de ea ad populum argumenta facile
desumi possunt.

*Accessere Observationes ad Deiparam per eius vitæ mysteria: & Preces,
quibus eas concludere possumus.*

Mæ Deiparæ Elogia, ex
quibus olim Litaniæ quæ
dam in eius honore con-
statæ erant, ex sacris liti-
ris serè sunt excerptæ: pau-
cissima tamen ex Patri-
bus edicimus, ut totius
vitæ eiusdem integra con-
nexio constaret, nonnulla enim quædam cõ-
muni consensu Patrum satis sint explorata, &
ab Ecclesiâ recepta; ex diuinis tamen oraculis
non habentur: ut quod Deipara in Templo
fuerit præsentata, & alia huiusmodi.

In his porro Elogijs quamquam plures lo-
ci, pluresque Auctores, vnde ea sunt desumpta;
nos certè vnico in margine adnotato contem-
ti fuimus; reliqui enim Auctores in eo huius
operis capite, quod ibi citatur, facile inueniri
poterunt.

At verò Elogia hæc ad duodecim capita,
quæ sunt instar coronæ stellarum duodecim,
quibus Apoc. 12. Deiparæ caput sanctissimum
Apostolo Ioanni redimitum apparuit, reuo-
canda duximus: ad quæ ea, quæ illis capitibus
subijciuntur, aliqua rationem spectant, indi-
catis etiam locis, vbi in hoc opere ea pertra-
ctantur quod in vsum eorum, qui eas in sermo-
nibus ad populum exponenda suscepimus: fe-
cimus: quæuis ex indice locorum sacræ scri-
pturæ in hoc Opere explicationum, & ex Indi-
ce rerum memorabilium magis in particulari
cognoscere liceat, vbi in singulis capitibus hæc
omnia explicantur.

Qua autem ratione ex his sermo parari pos-

sit, non erit difficile ei, qui animum vel medio-
criter intendere voluerit. *Da enim occasiõẽ sa-
piẽti, quæ ad modum monet Salomon Prou. 9. & Prou. 9.
addetur ei Sapientia: exempli causa explican-
dum occurrit illud, vbi Deipara Arca Testi-
monij ex c. Exo. 25, appellatur à Patribus.*

In hoc tria præstare possumus. Primum, ut
maioris, quæ dicimus auctoritas concilietur,
Patres afferamus, qui eo nomine Deiparam
appellandam censent: vel de Deipara typom
illum, exponunt: in hunc enim finem in pleris-
que huiusmodi Elogijs Patrum testimonia in
hoc opere congesimus.

Secundò exponamus, quid sit Arca testimo-
nij, seu fœderis, quis eius fuerit vsum, ex quibus
constabat, & quomodo Exod. 25. à Deo con-
strui præscribatur, & ex his ea proponamus,
atque expendamus, propter quæ Deiparæ per
Arcam illam significetur. Ex quibus constabat
Virginem sanctissimam ea mysticè continere,
quæ in Arcæ constructione, vel vsum deprehen-
duntur. Atque ex his Virginis Laudes amplif-
simæ, prærogativæ singulares, eiusque patro-
cinium apud filium celsissimum, & virtutes
eximia à nobis imitandæ elucebunt: quæ si ex
alijs diuorum oraculorum locis diligenter
explicatis illustrentur, multo magis Auditorum
animos ad id, quod volumus impelle-
mus.

Tertiò, ad mores nostros aliqua ex ijs, quæ
differimus sunt denuanda, tum ut ex Deipa-
ræ comparatione imperfectum nostrum, nostra-
que peccata melius agnoscere, & redargua-
mus, & emendare studeamus: tum ut in nostris
necessi-

ne necessitatibus ad eius opem inuocandam fidenter accurramus: tum ut eius virtutes imitati pro nostra virili parte conemur: denique exemplum aliquod, seu miraculum de Virgine sanctissima proponendum erit, quod ex hoc opere, ubi pleraque in hunc finem commemorauimus, vel ex alijs probatis Auctoribus petatur. Atque hoc idem in reliquis Deiparæ typis exponendis fieri poterit: quæ enim hi-

storico sensu efferuntur, quale est illud *Maria Virgo perperata*, & similia ex typis & figuris, vel ex prophetijs, quæ ea de re in sacris literis habentur, vel alia ratione ex ijs, quæ hic disputantur sermonem in laudem Virginis contexerunt etiam ad nostram spirituales utilitatem deflectere (quæ duo præcipue spectare debent, qui de virgine verba faciunt) non erit difficile.

ELOGIORUM DEIPARÆ.

Primum Caput, singularis prædestinatio, & reliqua ante Conceptionem.

- Prouer. 8. 2.* **M**aria ab æterno ordinata cap. 14.
Cant. 6. Maria inter omnes præelecta ibidem.
Genes. 3. Maria Patribus cœlitus promissa cap. 35.
Genes. 3. Maria mysticis præfigurata miraculis ibidem.
Isa. 7. Maria oraculis prænuntiata prophetis ibidem, & cap. 17.
Genes. 43. Maria desiderium collum æternorum ibidem

II. Conceptio immaculata.

- Cant. 4.* **M**aria sine peccato concepta cap. 7. & cap. 4.
Genes. 3. Maria serpentis caput conterens ibidem.
Prouer. 31. Maria lucerna inextincta cap. 7. 9. & 21.
Sapient. 7. Maria speculum sine macula cap. 7.
Cant. 2. Maria lilium inter spinas cap. 7. & 32.
Genes. 47. Maria terra Sacerdotalis immunis cap. 7.

III. Natiuitas Deiparæ.

- Matth. 1.* **M**aria regali progenie exorta cap. 17.
Isa. 11. Maria virga de radice Iesse cap. 32.
Num. 24. Maria stella Iacob cap. 24. & 32.
Eccle. 50. Maria stella matutina cap. 14. & 31.
Cant. 6. Maria aurora confurgens cap. 24. & 26.

IV. Eius præsentatio in Templo, & virtutes heroicæ.

- Nyssen. homil. de human. Christi generatione.* **M**aria in Templo præsentata cap. 8.
Prouer. 31. Maria vniuersas filias supergressa cap. 5 & 6.
Genes. 27. Maria scala Iacob cap. 16. propter frequentem eius in Templo cum Angelis ascendentibus, & ad eam descendentibus conuersationem cap. 26

- Maria virgo prudentissima cap. 21.
 Maria speculum iustitiæ ibid.
 Maria mulier fortis cap. 4. 24. & 29.
 Maria singulare virginis exemplar cap. 32.
 Maria nardus odorifera cap. 22. & 37. Humilitas.
 Maria fide perspicua cap. 21.
 Maria Turris eburnea cap. 7. & 21.
 Maria candelabrum aureum cap. 9. & 21.
 Maria altare thymiamatis cap. 21. Oratio.
 Maria balsamum aromatizans cap. 7. & 21. Bonum exemplum.
 Maria virgula sumi ex vniuersis aromatibus cap. 4. 6. & 21. Vniuersitas virtutum.

V. Desponsatio, Annunciatio, & Visitatio.

- M**aria iusto Iosepho desponsata cap. 8.
 Maria mons Domino in vertice montium præparatus cap. 4. 5. & 7.
 Maria ab Angelo humiliter salutata cap. 5. Luc. & 7.
 Maria Gratia plena cap. 4. 5. 13. 28. & in peculiari tract. in salutatione Angelica.
 Maria inter mulieres benedicta cap. 5. 6. & 2. Iohannis in tract. in salutationem Angelicam.
 Maria sponsa Dei cap. 5.
 Maria sancto Spiritu obumbrata cap. 5. & 8.
 Maria mulier circumdans virum cap. 10.
 Maria Paradisus voluptatis cap. 5. & 7.
 Maria Ciuitas Dei cap. 5.
 Maria Domus Sapientiæ cap. 5. 7. & 15.

- Ierem.* 14. Maria Solium gloriæ Dei cap. 2.
3 Reg. 10. Maria Thronus Salomonis cap. 2.
3 Reg. 8. Maria Templum Domini cap. 5.
Cyprian. Maria Sacramentum Spiritus Sancti cap. 5.
Exod. 28. Maria Sanctuarium Dei cap. 5.
Eccles. 24. Maria Tabernaculum tui Creatoris cap. 5.
Exod. 31. Maria Tabernaculum foederis cap. 5.
Exod. 25. Maria Arca testimonij cap. 5.
Exod. 16. Maria Vas aureum cælestis manna continens cap. 5.
Luc. 2. Maria, quæ Elisabeth cognatam visitasti cap. 21. & 37.

VI. Partus Virgineus.

- Isa.* 45. **M**aria terra germinans Saluatorem cap. 20.
Genes. 2. Maria lignum vitæ cap. 5.
Num. 7. Maria Virga florens Aaron cap. 31.
Prout. 32. Maria Nautis infitoris de longe portans panem cap. 8.
Exod. 25. Maria Mensa panis propositionis cap. 8.
Cant. 1. Maria Borras Cypri cap. 8.
Escher. 10. Maria Fons lucis cap. 21.
Cant. 4. Maria Puteus aquarum viuientium cap. 5.

VII. Virginitas ante, in, & post partum.

- Matth.* 1. **M**aria Virgo perpetua cap. 32.
Exod. 3. Maria Rubus ardens incombustus ibid.
Iudith. 6. Maria Vellus Gedeonis ibidem.
Dan. 2. Maria Mons, de quo sine manibus abscissus est lapis ibidem, & cap. 5.
Ezech. 44. Maria Porta Orientalis clausa cap. 3. 22. & 32.
Cant. 4. Maria Hortus conclusus cap. 7. & 32.
Ibidem. Maria Fons signatus cap. 7. & 32.

VIII. Conuersatio cum Filio.

- Luc.* 2. & *Matth.* 3. **M**aria à Pastoribus, & Magis cum Filio inuenta.
Luc. 2. Maria legi purificationis spontè subiecta cap. 21. & 37.
Isa. 19. Maria Nubes Domini leuis cap. 3.
Matth. 2. Maria in Ægyptum cum filio ingressa cap. 23.
Ibidem. Maria ex Ægypto in Nazareth reuersa.
Luc. 2. Maria cum filio dulciter conuersata cap. 9.
Ibidem. Maria, quæ filium triduo quæstisti cap. 37.
Ibidem. Maria, quæ filium in Templo inuenisti ibidem.

- Maria deficiente in nuptijs vino filium deprecata cap. 29.
 Maria, quæ itabasiuxta crucem filij cap. 10. *Ioan.* 19. & 11.
 Maria Virgini Ioanni commendata cap. 10. *Ibidem.* 28. & 34.
 Maria doloris gladio transfixa capite 10. *Luc.* 2. & 11.
 Maria filij resurrectione exhilarata cap. 11. *Nyssen.*
 Maria in die Pentecostes sancto Spiritu repleta cap. 6. *Escher.* 2.

IX. Assumptio.

- M**aria spiritualibus delicijs affluens cap. *Cant.* 3. 5. 17. & 21.
 Maria super dilectum tuum innixa cap. 6. *Ibidem.*
 Maria super choros Angelorum exaltata cap. 6. & 12. *Offic. Eccles.*
 Maria mater honorificata cap. 34. *Eccles.* 15.

X. Coronatio.

- M**aria mulier amicta sole cap. 3. 12. 15. & 31. *Apoc.* 12.
 Maria sub cuius pedibus luna cap. 2. 5. 7. *Ibidem.* 24. 30.
 Maria duodecim stellis coronata c. 5. 6. 31. *Ibidem.*
 Maria Regina Coelorum c. 5. *Augustin.*
 Maria Regina à dextris filij astans cap. 5. 6. 7. *Psal.* 44. & 12.
 Maria inuestitu deaurato varietate circumdata c. 9. & 21. *Ibidem.*
 Maria, quam laudant astra matutina c. 26. *Offic. Eccles.*
 Maria, cuius pulchritudinem Sol, & Luna mirantur c. 5. & 9. *Offic. Eccles.*
 Maria, cuius vultum deprecantur omnes diuites plebis c. 6. 17. 26. *Psal.* 44.

XI. Præconia.

- M**aria super omnes speciosa c. 5.
 Maria pulchra, vt luna c. 5. & 16.
 Maria electa, vt sol c. 14.
 Maria Gloria Ierusalem c. 17. 24.
 Maria lætitia Israël, ibid.
 Maria honorificentia populi nostri, ibid.
 Maria Orbis terrarum margarita pretiosa cap. 17. *Cyrril.* 50.
 Maria Cedrus in libano exaltata c. 6. *mi. contra Nestor.*
 Maria Cypressus in monte Sion c. 6. *Eccles.* 24.
 Maria palma in Cades c. 6. *Ibidem.*
 Maria plantatio rosæ in Jericho c. 6. *Ibidem.*
 Ecce maria

- Ibidem.* Maria oliua speciosa in Campis c. 6. & 16.
Ibidem. Maria platanus iuxta aquas c. 6.
Ibidem. Maria Terebinthus ramos honoris, & gratiæ extendens c. 27.
Luc. 1. & Cant. 6. Maria cunctis generationibus beatissima prædicata c. 17.

XII. Intercessio.

- Nazianz. in Trag.* **M**aria Aduocata nostra cap. 30.
Christus Maria propitiatorum vniuersæ terræ c. 16. & 36.
pauens. Maria, per quam post Deum totus viuut orbis terrarum c. 30.
Bern. ser. 1 de Asumpt. Maria Dei, & hominum mediatrix c. 30.
Exod. 25. Maria Aqueductus cœlestium gratiarum cap. 34.
Epiphaz. serm. de Deipara. Maria fons perennis curationum c. 20.
Oratio ob secro te Maria fons vniuersam terram irrigans cap. 16.
Domini. Maria in qua omnis spes vitæ, & virtutis c. 5, 16. & 28.
Eccles. 24. Maria, cuius spiritus super mel dulcis cap. 34.
Damasc. Maria fauus distillans c. 34.
orat. 2. de dormit. Maria Arca Noë salutaris c. 16.
Deipara. Maria Ciuitas refugij c. 16.
Genes. 2. Maria Turris David cum propugnaculis c. 30.
Eccles. 24. Maria Castrorum acies ordinata c. 24.
Ibidem. Maria cunctas hæreses sola interimens c. 24.
Cant. 4. Maria stella maris cap. 29. & 34.
Genes. 6. Maria porta Cœli c. 7. & 17.
Num. 35. Maria mater viuientium c. 27. & 28.
Cant. 4. Maria mater misericordiæ c. 16.
Cant. 6. Maria mater diuitiæ gratiæ c. 28.
Offic. Eccl. Maria mater timoris, & agnitionis c. 21.
Bernard. Maria mater sanctæ spei c. 21.
Genes. 28. Maria mater pulchritudinis dilectionis c. 9. & 21.
Genes. 3. Maria Domina Angelorum c. 5. & 26.
Anselm. Maria decus Patriarcharum c. 17.
Ibidem. Maria vaticinium Prophetarum c. 17.
Eccles. 24. Maria præconium Apostolorum c. 17.
Ibidem. Maria confortatrix martyrum c. 36.
Offic. Eccl. Maria exemplar Confessorum c. 21.
And. Gre. Maria lumen virginum c. 32.
Hieron. in c. 6. Mich. Maria Regina sanctorum omnium c. 5.
Cyrrill. hom. contra Nestor. **OBSECRATIONES AD DEIPARAM**
Bonauen. per eius vitæ mysteria.

OBSECRATIONES AD DEIPARAM

peram per eius vitæ mysteria.

Post Deiparæ Elogia iuxta eius vitæ ordinem disposita, quæ iam descripsimus, obsecrationes præcedunt.

in Litanij eiusdem Deiparæ positas, & ex latissimis eius vitæ mysterijs depromptas Nazianzenus subiicere, quibus ad aliquod malum à nobis carnis adueniendum: vel ad aliquod beneficium consequendum, ipsius apud Christum auxilium, ac patrocinium enixius inuocamus, exempli causa cum ei suppliciter dicimus.

A cunctis periculis.

Ab omni peccato.

A subitanea & improuisa morte.

A spiritu fornicationis.

A morte perpetua.

Et cæteris malis, Libera nos Virgo gloriosa.

Aliquas ex his obsecrationibus in hunc modum adicere possumus.

Per immaculatam conceptionem tuam, &c.
 Similiter cum in eius ope inuocanda his verbis vitmur.

Vi veram penitentiam nobis impetrare digneris.

Vi mentis, & corporis integram puritatem nobis impetrare digneris.

Vi nos ab hoste protegere, & hora mortis suscipere digneris.

Vi Societates tibi peculiari obsequio deuotius conseruare, & augere digneris.

Vi omnibus fidelibus defunctis requiem æternam impetrare digneris.

Eandem pauper obsecrationes adhibere licebit.

Per æternam prælectionem tuam, &c.

Obsecrationes ad Deiparam.

- P**er æternam prælectionem tuam.
 Per immaculatam conceptionem tuam.
 Per sanctam natiuitatem tuam.
 Per mellissimum nomen tuum.
 Per deuotam præsentationem tuam.
 Per cœlestem in terris conuersationem tuam.
 Per purissimam desponsationem tuam.
 Per salutarem Annunciationem tuam.
 Per superuenientis in te Spiritus sancti obumbrationem.
 Per humilem uisitationem tuam.
 Per virginum partum tuum.
 Per intemeratam virginitatem tuam.
 Per mundissimam purificationem tuam.
 Per dulcissimam conuersationem cum dilecto filio tuo.
 Per gladium doloris, qui pertransit animam tuam.
 Per gaudia resurrectionis filij tui.

Per

Per superfluentem in die Pentecostes gratia
plenuam.
Per admirabilem Assumptionem tuam.
Per gloriosam coronationem tuam.
Per viscera misericordia tua.

Preces quibus quæcunque ad Deiparam
petitiones terminari
possunt.

Magnificat anima mea Dominum.
exultauit spiritus meus in Deo salutari
meo.
Quia respexit humilitatem Ancilla sua: ecce enim
ex hoc beatam me dicent omnes generationes:
Quia fecit mihi magna qui potens est & sanctum
nomen eius
Et misericordia eius a progenie in progenies timentibus eum
Fecit potentiam in brachio suo dispersit superbos
mente cordis sui.
Deposuit potentes de sede & exaltauit humiles.
Esurientes impleuit bonis & diuites dimisit inanes
Suscepit Israel puerum suum, rectoratus misericordia sua.
Sicut locutus est ad Patres nostros: Abraham, &
semini eius in secula.
Gloria Patri, & Filio, & Spiritui sancto. Sic ut e-
rat in principio, & nunc & semper, & in saecula
saeculorum. Amen.
V. Ave Maria gratia plena Dominus tecum.
R. Benedicta tu in mulieribus, & benedictus
fructus ventris tui.
V. Elegit eam Deus, & praelegit eam.
R. In tabernaculo suo habitare facit eam.
V. Adiuuabit eam Deus mane diluculo.
R. Deus in medio eius non commouebitur.
V. Specie sua, & pulchritudine sua.
R. Inuende prospere proceeds, & regna.
V. Diffusa est gratia in labijs tuis.
R. Propterea benedixit te Deus in aeternum.
V. Dignare me laudare te Virgo sacra.
R. Da mihi virtutem contra hostes tuos.
V. Ora pro nobis sancta Dei Genitrix.
R. Ut dignificemur promissionibus Christi.
V. Domine exaudi orationem meam.
R. Et clamor meus ad te veniat.

OREMVS.

Omnipotens Domine Iesu Christe, verbum
carnis: splendor gloria. & figura substantia
eius, qui ad reparandam abiectionis nostrae ruinam
in purissimis intemeratae Virginis visceribus, frater
& caro nostra fieri dignatus es, te supplices ex-
oramus, ut ipsius precibus, & meritis inueniamur
apud te semper, & castitate nudi, & charitate
feruentes.

Deus qui corda fidelium sancti Spiritus illu-
stratione docuisti, da nobis in eodem Spiritu
recta sapere, & de eius semper consolatione gaudere.

Defende quasumus Domine B. Maria semper
Virgine intercedente istam ob omni aduersa-
ta & familiam, & toto corde tibi prostratam ab
hostium propitius tuere clementer insidijs.

Deus, qui miro ordine Angelorum ministeria,
hominumque dispensas: concede propitius, ut a
quibus tibi ministrantibus in caelo semper assistis
tur, ab his in terra vita nostra muniat.

Concede quasumus omnipotens Deus, ut in-
tercessio sanctae Dei Genitricis Mariae, San-
ctorumque omnium Angelorum, Apostolorum,
Martyrum, Confessorum, atque Virginum, &
omnium electorum tuorum nos ubique latificet: ut
dum eorum merita recolimus, patrocinia sentiamus.

Fidelium Deus omnium conditor, & Redem-
ptor, animabus famulorum, famularumque
tuarum remissionem cunctarum tribue peccato-
rum, ut indulgentiam, quam semper optauerunt
pro supplicationibus consequantur.

Deus, cui proprium est misereri semper, &
parcere suscipe deprecationem nostram, ut
nos, & omnes famulos tuos, quos delictorum case-
na constringit, miseratione tua pietatis clementer
absoluit. Per Dominum nostrum Iesum Christum
filium tuum, &c.

V. Nos cum prole pia.

R. Benedicat Virgo Maria.

TRACTATVS
IN SALVTATIONEM
ANGELICAM,

Ternis in singula verba adnotatiunculis distinctus,
SERVATIS QVO AD EIVS FIERI POTVIT IISDEM
Diuinorum oraculorum, & sanctorum Patrum verbis, adnotatis in
margine vnde deprompta sunt, locis. Caterum pleraque,
quæ hic breuiter perstringuntur, copiosius in
hoc Opere ipsarum pertractantur.

Accessit, quomodo singula salutationis Angelicæ verba singulis Deiparæ Festis,
quæ ad duodecim reuocauimus, accommodari possint.

De hac u-
berius in
c. 5. huius
Operis.

V illud Ave in fronte
salutationis Angelicæ ad
Virginem Deiparam fa-
ctæ, idem sit, quod Gau-
de, quemadmodum c. 5.
huius Operis fusius ex Pa-
tribus ostendimus; non-
nulli quoque diuino con-
filiio interpretem ea voce vsum meditentur, quæ
Eua inuersis tamen literis continetur, apto sa-
næ Anagrammate, vt ipsa literarum inuersio,
disparem, in d. oppositam vtriusque Parentis
conditionem exprimeret siquidem per Virgi-
nem Deiparam, cui huiusmodi salutio est
facta, sublata est maledictio illa ab Eua in Or-
bem terrarum inuecta, ad quod alludens Ec-

cl. eccl. de Virgine sanctissima canit.

Sumens illud Ave
Gabrielis ere
Fundat nos in pace
Mutans Eue nomen.

Nec defunt alij cum sancto Bonauentura
in speculo B. Virginis cap. 2. & sancto Antoni-
no 4. part. tit. 15. capite 13. §. 4. qui huius-
modi Ave ab eo, quod est absque vâ, hoc est
absque miseria deductum velint; de quo nos
fusi in capite quinto huius Operis egimus.
Cum enim Deipara ab omni vâ quàm lon-
gissimè abfit, propterea ab Angelo initio
salutationis voce illa Ave id ei significatum
existimant. Propterea nos in singulas huius-
modi acceptiones aliqua afferenda duximus:
quicquid enim sit de pia illa huius vocis ac-
commodatione, quæ eam ad Eoam transposi-
tis literis, seu ad id, quod est sine vâ referunt,
certum tamen est ea omnia, si rem ipsam spe-
ctemus, in beatissimam Virginem optime con-
uenire.

Et vt à prima significatione ordiamur, quæ
Aue idem sibi vult, quod Gaude; nos rationes,
quibus Deiparæ Virgini gaudendum est, ex ijs
potissimum in præsentia proponemus, quæ in
sacris literis de ea pronuntiata, vel in ea gesta
esse in mysterio Incarnationis narrantur eaq;
ad tempus præsens referemus. Ergo Virginem
Deiparam cum Gabriele Archangelo in hunc
modum reuerenter salutemus.

Ave hoc est Gaude Virgo sanctissima.

1. Quia es grata plena.
2. Quia Dominus tecum.
3. Quia benedicta tu in mulieribus; siqui-
dem GAVDIA Matris habens cum virginitatis
honore, nec primam similem viles, nec ha-
bere sequentem.

II. Gaude Virgo Beatissima.

1. Quia inuenisti gratiam apud Deum
quam & ipsa quærebas, nec ante vi-
lus inuenire vnquam potuerat.
2. Quia Spiritus sanctus superueniet in te,
& virtus Altissimi obumbrabit tibi: ecce conce-
pisti in utero, & peperisti Iesum filium Altissimi.
3. Quia fecit tibi magna, qui potens est,
ideoq; in tuo Cantico spiritum tuum in Deo
salutari tuo exultasse fatebatur.

III. Gaude Virgo sacratissima.

1. Quia gaudium annunciaſti vniuerso
mundo: ex te enim ortus est Iesu-
Christus Deus noster, qui tanquam ve-
ritas noster Isaac (Isaac enim nomen sonat) ex te
omnium Domina per Sarai (quæ Dominam Deorum
significat) figurata prodijt: qui soluens male-
dictionem dedit benedictionem, & confundens
mortem donauit nobis vitam sempiternam.
2. Quia tartarei serpentis caput, eiusque
seminis à præpotenti Deo inimicam inde a
mundi

Ecclesiasticum mundi exordio constitutus, illius truculentum
Officio. caput contriuiisti.

3. Gaude, quia cunctas hæreses interemisti
sola in uniuerso mundo.

Ave Virgo Gloriosa mutans Eua nomen.

1. **T**V siquidem noua Eua secundi ac cæ-
lestis Adæ, qui factus est in spiritum
uiuificantem, vera es Mater.

2. Tu reddis almo germine, Quod Eua tri-
stis abstulit.

3. Tu cunctorum Mater es viventium, qui
nimirum in vitam spiritualem regenerantur.

Ave absque ira hoc est sine miseria.

1. **C**ulpæ originalis.

2. Culpæ cuiuscunque actualis, quam-
vis leuissimæ.

3. Absque peccati fomite, qui in te perpe-
tus extinctus fuit.

M A R I A.

Hiero. lib. de nomin. **Q**Væ juxta huius sacratissimi, ac mellifloui
Hier. in nominis interpretationem stella es, ac
Matth. 23 myrtha maris, amarum item mare, & Do-
Exo. Ma- minia.

1. Stella es illuminatrix maris hominibus,
qui in amaro, ac procelloso præsentis vitæ ma-
ris eius fluctibus jactantur.

2. Myrtha es maris, & amarum mare: &
quidem myrtha maris fuisti ratione compas-
sionis amarissimæ, qua veluti acutissimo gla-
dio anima tua sanctissima transfixa est, ac ve-
luti iniqui maris fluctibus exercita, verba illa

Domino dicere poterat: Omnes fluctus tuos in-
duxisti super me: Magna enim veluti mare fuit
contritio tua. Amarum vero mare es demoni-
bus: Per te (ut verbis utar Bonauenturæ) oppres-
si, & submersi, non secus, ac Aegyptii in mari
rubro, idèque illis amara facta es, atque timenda.

3. Domina verò es Angelorum omnium,
atque hominum.

GRATIA PLENA.

1. **P**lena fuisti gratia, quam vocant justi-
ficantem, ac virtutibus, quæ illam co-
mitantur theologicis, cæterisque infusis, una
cum sancti Spiritus donis, ac fructibus univer-
sis, in eminentissimo quodam atque heroico
gradu: quæ omnia Deus optimus plena in te
manu concessit.

2. Gratijs, quæ gratis datæ dicuntur, in-
structa.

3. Singularibus privilegijs, atque præroga-
tiuis præ cunctis egregie exornata.

P L E N A.

1. **P**lena quidem fuisti gratia in tua im-
maculata Conceptione.

2. Superplena in diuini Verbi ex tuis castis
visceribus Incarnatione.

3. Superfluens, seu redundans nobis o-
mnibus in tua præsertim gloriosa Assumptio-
ne, quippè, quæ veluti vas pretioso liquore ple-
num cum precibus nostris moyeri, gratias u-
berimè effundis.

D O M I N U S.

1. **Q**ui est Pater tuus.

2. Filius tuus.

3. Sponsus tuus.

D O M I N U S T E C U M.

1. **Q**uia in Te Domini omnipotentia,
Sapientia, & Bonitas præ omnibus
puris creatoris insigniter relucet.

2. Ex Te Dominus carnem assumens in sa-
cratissimo utero tui templo novem menses est
commoratus.

3. Tecum non solum multis annis in terris
conuersatus: verum etiam Dominus Tecum,
hoc est Tuus, olim quidem sub jure quodam
modo tuo, dum tibi subditus, atque obediens
esse dignatus est: nunc etiam in cælo, dum
tuis precibus prompta voluntate morem gere-
re studet. Quare de ficiente in nostris spiritua-
libus nuptijs, quibus anima eidem Christo de-
sponsatur, consolationis vino pro ea, qua apud
illum polles auctoritate fidenter ei suggeris,
Vinum non habent: nec pateris repulsam cum
ad preces tuas tribulationis aqua Christi virtu-
te in vinum spiritualis gratiæ, atque lætitiæ
conuertatur.

Igitur (ut eadem utar precatione tui Ansel-
mi) Pyssima Domina obsecro te per gratiam, qua
sic Dominus esse tecum, & te volui esse tecum,
fac propter ipsam secundum eandem ipsam gra-
tiam, misericordiam tuam mecum, fac ut amor
tui semper sit mecum, & cura mei semper sit re-
ctum: fac ut timor necessitatis meæ, quando ipse

E c c e

p e r s i s t

Bern. ser. 2

2. de As-

sumpt.

Spiritu sã.

Et superue-

nien: no-

bis quoque

superplena

Et superes-

fuens sã

Et est.

Bonauent-

tura in

specu. cap.

Luc. 2.

Vitata di-

cendi for-

mula, quæ

admodum

Psal. 49

ex persona

Dei pul-

chritudo

agri meum

est: hoc est

in mea di-

ctione, ac

potestate.

Luc. 2.

Ioan. 2.

Anselmus

apud Bon-

uenturam

in spec. B.

Virg. ca. 9.

persistis sit tecum, & respectus pietatis tuae, quam-
diu ego subsisto sit tecum: fac ut congratulatio
beatitude tua semper sit tecum, & compassio
misericordia mea semper quantum mihi expedit sit te-
cum: Dominus ergo tecum & MARIA.

I. BENEDICTA TU.

Gen. 3. **Q**uæ maledictionis cuiuscunque expers,
omni es cumulara benedictione; si-
quidem.

1. Benedicta tu inter conjugatas; quippe
quæ Virgo, & fecunda fuisti, nam & sterilita-
tis opprobrij, quæ apud Iudæos olim maledi-
ctionis instar erat, immunitas Genetricis digni-
tatem obtinuisti, & virginalem pudicitiam
non amisti.

Gen. 3. **B**enedicta tu, quæ filium tuum dulcissi-
mum absque ulla doloris in partu maledictio-
ne ceteris mulieribus propter Evæ peccatum
irrogata, in lætitia peperisti.

Gen. 3. **B**enedicta tu, cujus corpus sacratissimum
in sepulchro communem illam maledictio-
nem, qua omnes filij Adæ in terram aliquan-
do convertuntur, diuino beneficio evasisti: ne
que enim vidit corruptionem, sed eo post
tuam faciem dormitionem ab anima mox re-
sumpto, gloriosa & corpore, & anima à dextris
filij aditas in cœlis.

2. BENEDICTA TU.

Judith 13. **B**enedicta tu à Domino in virtute sua,
quia per te ad nihilum redegit ini-
micos nostros.

Verba sūt **B**enedicta tu per cujus partum antiqua
Augustini maledictio tollitur, protoplastorum mutatur
serm. 18. de natura, deletur culpa.

Sanctis **B**enedicta filia tu à Domino, quia per te
Ecclesia in fructum vitæ communicavimus, cuius gustu
Officio. ad æternæ vitæ delicias, & perennitatem enu-
timur, ac reparamur.

3. BENEDICTA TU.

Judith 13. **B**enedicta tu à Domino Deo excelso
inter omnes mulieribus super ter-
ram, quia hodie nomen tuum ita magnifica-
vit, ut non recedat laus tua de ore hominum,
qui tempore fuerint virtutis Domini.

Luce 1. **B**enedicta tu inter mulieres ab Archang-
elo Gabriele, & S. Elisabeth merito pronun-
ciatis.

3. Benedicta tu non solum à S. Simeone se-
ne, & à Anna Prophetissa in tuæ mundissimæ
Purificationis die, verum etiam à muliere illa
de turba, quæ typum gerens ecclesiæ Catho-
licæ, Iudæorum furorē filium tuum calom-
niantium nihil verita, non minus pie quam
fortiter extollens vocem, dixit illi: *Beatus venier
quis te portavit, & ubera quæ suxisti.* Quin etiam
à filiabus Sion, ab animabus scilicet religiosis,
quæ te viderunt, hoc est mentis oculis exi-
antiam tuam dignitatem attente expendunt, Luc. 1.
collaudant: imò ab illis, & ab omnibus gene-
rationibus, quemadmodum tu ipsa testaris
beatissima prædicaris: *Quoniam* (ut verbis Bernar-
di Bernardi) *omni bus generationibus virum, & fidei
& gloriam genuisti, in te enim Angeli lætissimam,
justi gratiam, peccatores veniam inveniunt in
æternum.*

IN MULIERIBUS.

1. **T**u es mulier illa fortis à Salomone
sapienter descripta cunctis seculis
desiderata, cuius pretium procul, & de ultimis
finibus.

2. Tu es foemina illa apud Ieremiam, quam
in utero vnum circumdedisti, id est Christum
jam tum virum sapientia perfectissimum abs-
que viri consortio conceptum.

3. Tu inter mulieres virginis vexillum
voto consignatum prima omnium sine exem-
plo extulisti, quin etiam norma & regula con-
jugatis, pariter atque viduis extitisti.

BENEDICTUS FRUCTUS VENTRIS
TUI.

Fructus tuus sacratissimus fructus ventris
tui ab omnibus benedictus prædicatur.

1. A S. Simeone sene, & Anna Prophetis-
sa in templo.

2. A pueris Hebræorum in solempni die Pal-
marum ei acclamantibus: *Benedictus qui venit
in nomine Domini: Hosanna in excelsis.*

3. Ab Angelis, & Sanctis in cœlo: quin et-
iam teste S. Ioanne in sua Apocalypsi: *Omnis
creatura quæ in cœlo est, & super terram,
& sub terra, & quæ sunt in mari, &
quæ in eo, omnes pariter agnunt
benedicant.*

2. FRUCTUS VENTRIS TUI.

- Gen. 3.
Sap. 14. 1. **F**ilius tuus benedictus est fructus ligni vitae suavissimus, qui ex Crucis sacratissima ligno benedicto, per quod fit iustitia, pendit; mortemque nostram ex peccato Adæ inflatam moriendo destruxit, & gustatus vitam reparat sempiternam.
- Gen. 22. 2. Filius tuus est semen illud Patriarchis promissum, in quo benedicendæ erant omnes gentes terræ.
- Psal. 116. 3. Fructus ventris tui est hereditas Domini, & merces Beatorum in cælo.

VENTRIS TUI.

- Luc. 11. 1. **B**eatus venter tuus, qui æterni Patris filium porrauit.
- Cam. 7. 2. Benedictus venter tuus, qui fuit sicut asceruus tritici vallatus lilij. Umbilicus etiam tuus sicut crater tornatilis nunquam indigens poculis: ex te enim prodijt Christus Dominus, cuius pretioso corpore, & sanguine in hac nostra peregrinatione sub speciebus panis, & vini pascimur, nutrimur, ac roboramur.
- Plin. libro 21 cap. 19. 3. Venter tuus fecundus ille quidem, sed tamen vallatus lilij, quia candidissima virginitatis perpetua integritate ante partum, in partu, & post partum, vobique septus est, atque munus, & contra demonum venena non secus, ac lilium contra serpentis ictus anidotum es præsentissimum.

1. I E S V S.

- Ecc. 46. 1. **I**esus hoc est Salvator, qui est magnus secundum nomen suum; maximus in salutem electorum Deitæ enim verba Ecc. 46. in laudibus Iesu Naue, qui apertissima Christi figura extitit profuturus, Iesus namque nomen suum implens, saluum fecit populum suum à peccatis eorum.
- Epiph. 29. 2. Nomen hoc Iesu ex græca etiam etymologia auctore Epiphano, & alijs tantundem sonat, quod Medicus: ipse etenim cunctis animarum nostrarum languoribus medicinam affert: de hac medicina, quam Altissimus de terra creavit Ecc. 46. 38, hoc est de Christo, qui ex carne Virginis est formatus; vberius cap. 20. huius Operis.
- Sam. 3. 3. Hoc nomen novum, quod vs Domini

nominauit, & à nobis ob eius dignitatem eximiam, & altissima, quæ continet sacramenta penitus comprehendere nequaquam potest, iuxta illud Proverb. 18. *Quod est nomen eius, & quod nomen filij eius sancti?* hoc (inquam) nomen diuinorum attributorum proprietates exprimit, aliorum Christi nomen, quæ Ita. 9. & in alijs diuinorum oraculorum locis ei tribuuntur. mysteria in se vno complectitur, quemadmodum Manna, quod omne delectamentum, omnemque habebat saporem suauitatis.

2. I E S V S.

1. **C**rus nomen sacratissimum. Sanctum est, & laudabile in secula Angelis, & Beatis in Cælo.
2. Magnum, & admirabile hominibus in vniuersa terra.
3. Tremendum, atque terribile, dæmonibus in inferno.

3. I E S V S.

1. **C**rus nomen gloriosum. Turre est fortissima, quæ iustum quemlibet, qui ad ipsum currit, tutatur, & exaltat.
2. Est maxime salutare, propter hoc enim nomen Dominus peccatis nostris, quantumuis magnis, propitiatur, iuxta illud: *Propter nomen tuum Domine propitiaberis peccato meo* multum est enim: nec enim aliud nomen est sub Cælo datum hominibus, in quæ oporteat nos saluos fieri: namque ab omnibus mentis magnificandum est, & in diuini exaltandum, atque iuocandum: Omnis enim, qui inuocauerit nomen Domini, teste Ioele, saluus erit.
3. Est virtutis iunior, & efficacitatis inuictæ, de quo ipse Dominus: *In nomine meo dimittite montes, & cetera* linguis liquetur nouus, serpentes tollent, & si meri ferum quid biberint, non eis nocerebunt, super agros manus imponent, & bene uabunt: In hoc enim nomine spernemus insurgentes in nobis Psal. 43.

4. I E S V S.

Hoc benedictum nomen maiestatis Domini est super omnia nomina ita ut in nomine Iesu omne genu flectatur.

1. Cæ-

1. Coelestium.
2. Terrestrium.
3. Infernorum.

5. I E S V S.

Psal. 62.

Ioan. 16.

G. 14.

Psal. 19.

Psal. 32.

Psal. 39.

1. **I**N hoc nomine preces nostrae Patri Aeterno, & ipsi Christo sunt porrigendae, ut exaudiantur, iuxta illud

Psal. 116. *In nomine tuo leuabo manus meas, & loquar.* Ioan. 16. *Si quid petieritis Patrem in nomine meo, dabit vobis.* & Ioan. 14. *Si quid petieritis me in nomine meo hoc faciam.*

2. In hoc nomine Dei nostri nos ipsi magnificabimur.

3. In hoc nomine sancto Domini sperare debemus psal. 32. & sanctus beatus vir, cuius est Nomen Domini spes eius. & non respexit in vanitates, & in sanas falsas.

6. I E S V S.

Psal. 8.

Cant. 1.

Grius nomen admirabile a sponsa oleum effusum esse dicitur, quoniam instar olei.

1. Corda peccatorum dura emollit.

2. Deuotionis ignem, ac feruorem nutrit, & acuit.

Psal. 103.

3. Faciem conscientiae exultat: vires quoque, ac membra spiritualium athletarum ad pugnam cum daemone, ac tyrannis fidei persecutoribus roborat, atque confirmat, ideo enim Apostoli ibant gaudentes a conspectu Consilij,

A. 5. 1.

quoniam digni habiti sunt pro Nomine Iesu contumeliam pati: quare S. Ignatius praeclarissimus Christi martyr antequam leonibus obijceretur in suis atrocissimis tormentis, sanctissimum Iesu nomen identidem appellabat; cuius rei causam cum a carnificibus rogaretur, se nomen hoc in corde scriptum habere, ideoque ab eius inuocatione cessare non posse respondit: quo per martyrium vita sancto, cum eius cor in partes esset dissectum, IESV nomen aureis literis exaratum in singulis partibus inuentum est: quemadmodum refert Vin-

Vinecius

Beluacensis

S. Antoni.

Psal. 53.

Psal. 128.

centius Beluacensis in speculo historiali lib. 10 cap. 57. & sanctus Antoninus par. 1. histor. tit. 7. cap. 11. Hinc voces illae Regij Prophetae in suis persecutionibus Psalm. 53. *Deus in nomine tuo saluum me fac.* & Psalm. 128. *Adiuuorium nostrum in nomine Domini sibi confecti suppliciter exposcit.*

7. I E S V S.

Hoc nomen mellissimum olim (ut verbis Bernardi sermonis 15. in Cantico) Angelis, quibus in caelo innotuerat, infusum, merito a Sponsa oleo in homines etiam effuso comparatur, quemadmodum enim oleum fouet ignem, nutrit carnem condiendo cibos, & lenit dolorem ita nomen Iesu, ut eleganter Bernardus ostendit loco citato.

1. Licet praedicatum, ideoque Paulus vas electionis a Christo est missus, ut coram gentibus & regibus, & filiis Israel hoc nomen portaret, cuius luce caelum terrasque compleret.

2. Pascit recogitatum, eius enim memoria mentem spirituali adipe impinguat, exercitatos reparat sensus, virtutes roborat, vegetat mores bonos, castas fouet affectiones, & audax est omnis animae cibis si non oleo isto infundatur, insipidus nisi hoc sale condatur.

3. Lenit inuocatum, & vngit, si enim adhaerent animi tristitia, cordis duritia, ignauiae torpor, rancori animi, languor a cedia, alijque spirituales morbi, atque languores, ad huius sancti nominis inuocationem his omnibus medicina affertur. Iesus enim suo nos exemplo sanat, suo nos roborat adiutorio, haec ferè ad verbum ex Bernardo.

8. I E S V S.

Hoc sanctissimum nomen in tribus potissimum mysterijs celebratum inuenitur. In Annunciatione sanctissimae Virginis Deiparae legimus illud vocatum ab Angelo priusquam in utero Dominus conciperetur illis verbis ad Deiparam, *Ece concipies in utero, & paries filium, & vocabis nomen eius Iesum.*

2. In sacratissimi Domini Circumcisione cum a sanctissima Virgine hoc est ei nomen impositum.

3. In amarissima Domini crucifixione est exaltatum, cum in triumphali titulo super crucem posito Hebraice, Graece, & Latine fuit inscriptum, IESVS NAZARENVS REX IVDÆORVM.

9. I E S V S.

Nomen hoc suauissimum, in aure est dulcis canticum.

In lubilo, 2. In ore mel mirificum.
 & sermo- 3. In corde iubilus, & noctar coelorum.
 ne 15. in
 Cant.

10. IESVS.

1/a. 13. **C** VIVS nomen excelsum grata semper me-
 P/al. 44. moria nobis est recolendum cum ipse
 1. Cor. 15. totum nobis se exhibere dignatus sit, factus om-
 Verba Ec- nia in omnibus; quippe qui.
 clesia in
 Hymno
 sanctissimi
 Sacramen-
 ti.

1. Se nascens dedit solum, conuiscens in edu-
 lum viatoribus.
2. Se prioris in praeium peccatoribus.
3. Se regnans dat in praeium comprehen-
 sibus.

11. IESVS.

Bernard. **Q** VIVT eleganter canit Bernardus in suo
 P/al. 39. lubilo.
 1. Spes est paenitentibus.
 2. Pius cum potentibus.
 3. Bonus cum quarentibus: sed quid inueni-
 mus.

12. IESVS.

Bernard. **R** Ex est admirabilis, ac triumphator no-
 lio citato
 Apoc. 15. bilis.
 & Colof. 1. 2. Dulce de ineffabilis.
 Cap. 16. 3. Totus desiderabilis.
 Cant. 5. Quilibet ergo toto cordis affectu suauissi-
 Augustin. mis illis verbis apud Augustinum lib. de contri-
 tione cordis cap. 5. tom. 9. Sacratissimum nomē
 IESV crebro inuocare sic student: IESV propter
 nomen tuum dulce, fac mihi secundum nomen
 tuum. IESV obliuiscere superbium te puocantem.
 respice prae miserum te inuocantem. IESV nomen
 tuum dulce; nomen delectabile; nomen confortans
 peccatorem, & nomen beata spes. Quid est enim
 IESVS nisi Saluator? ergo propter temotipsum Je-
 sv, esto mihi IESVS, esto mihi Saluator benignus:
 noli Domine, noli attendere sic malum meum, ut
 obliuiscaris bonum tuum: O bone Domine IESV,
 & si ego admisit unde me damnare possis, tu non
 amisisti unde saluare soles.

SANCTA MARIA.

8 Cant. 6. **Q** VAE sancta fuisti in tua immaculata
 Conceptione dum progrederis quasi
 aurora consurgens veri solis praeiuncta, da-
 mones, aues nocturnas, fugans: Angelos, &

ues diurnas, ad Deum collaudandum exci-
 tans: omnes laetitia afficiens, & peccati tene-
 bras expellens.

2. Sancta in omni vita purissima, praeser-
 tim in tua salutari Annunciatione; cum filium
 Dei concipiens, facta es pulchra ut luna ab eo-
 dem Christo sole iustitiae singulariter vndique
 illuminata; & ijs, qui in peccatorum tenebris
 degunt, non secus, ac luna in nocte, exemplo,
 precibus, & meritis praeluces.

3. Sancta in tua gloriosa assumptione, qua
 do electa ut sol processisti; omnes etiam iustos,
 qui in diuinæ gratiae splendore viuunt tua in-
 tercessione illuminans, & ad diuinum amorē
 inflammas.

1. MATER DEI.

1. **T** V es illa terra nostra à Domino be- P/al. 84.
 nedicta, quae dante Domino benigni- 1/a. 45.
 nitatem, dedisti fructum tuum, & germinasti
 SALVATOREM.

2. Tu es mulier illa fortis à Salomone sum- Pron. 31.
 mis Encomijs celebrata, quae facta es quasi na-
 uis in fitorio de longē, hoc est de coelo, portans
 PANEM tuum, Christum scilicet, qui est panis loquens.

3. Tu es fons ille parvus à Mardochæo per- 1/a. 11.
 somnium visus, qui creuit in fluvium maximū,
 & in lucem, solemq, conuersus est. & in aquas Epipha-
 plurimas redundauit; ut propterea ab Epipha. serm. de
 nio, Damasceno, & alijs, Fons lucis aeterna, quae Deipara
 illuminat omnem hominem merito appelleris; Damasca-
 ex te enim ortus est sol iustitiae Christus Deus no-
 ster, qui de se ipse dicebat: Ego sum lux mundi. de Nat.
 leon. 3.

2. MATER DEI.

1. **Q** VAE cum sis Genitrix Dei, qui est om- P/al. 88.
 ne bonum, cui vni quicquid boni ha-
 bemus, acceptum referimus; à quo bona con-
 sta speramus; cui ter nominibus tantum de-
 bemus: ideo tu prae omnibus secundum Deū
 summa charitate, atque amore à nobis es dili-
 genda. D. Thom.

2. Quae cum ex hac Dei maternitate digni- 1. p. q. 25.
 tatem quandam infinitam sis affecuta, singu- art. 6 ad
 lari propterea reuerentia, & adoratione, 4. 2. 2. q.
 quam vocant hyperdulia; prae ceteris San- 103. art. 4
 ctis es colenda. ada.

Ffff

3. Quae

3. Quæ propter hanc intimam cum filio coniunctionem, ea apud ipsum vale, auctoritate, vt magna fiducia sub tuum præsidium confugere possimus, quo apud eum pro nobis intercedere, & quæ salutis nostræ sunt necessaria ab eo impetrare digneris: quid enim negabit matri offendenti peccatis & vbera?

3. MATER DEI.

Bernard.
serm. 2. de
Aduentu.

1. **I**Taque cum tuo Bernardo precamur.
1. **O** benedicta inuentrix gratia.
2. **Genitrix** vite.
3. **Mater** salutis, Per te accessum habemus ad filium, vt per te nos suscipiat, qui per te natus est nobis.

1. ORA PRO NOBIS.

1. **C**um sis vera Dei Genitrix, ac proinde Regina cælorum; Domina item Angelorum, atque hominum: idcirco nos seruos ac famulos tuos opem team humiliter implorantes, precibus ac mentis tuis defendere, ac protegere dignare.

2. Cum mater nostra vocari non dedigneris; idcirco pro nobis filiis tuis, licet indignis, sub tuum præsidium confugientibus, apud sacratissimum filium tuum Dominum nostrum Iesum Christum, quæ sumus intercedere digneris.

3. Cum Mater misericordia, Mediatrix, item & Aduocata nostra mentis vocetis, ad nos gementes, & stantes in hac lacrymarum valle, illos tuos misericordes oculos conuertere; & clientum tuorum pie te inuocantium patrocinium apud Iudicem filium tuum, vt suscipias, enixe rogamus.

2. ORA PRO NOBIS.

Bernard.
loco citato

1. **C**um eodem Bernardo oramus.
1. **Domina** nostra.
2. **Mediatrix** nostra.
3. **Aduocata** nostra.
1. **Tuo** filio nos commenda.
2. **Tuo** filio nos reconcilia.
3. **Tuo** nos filio representa.

PRO NOBIS PECCATORIBVS.

1. **F**ATEMUR NOS multis sceleribus ob-

strictos; sæpe ac grauiter nostris peccatis tuum filium Deum nostrum offendisse. eum, quæ ad iustam de nobis vltionem sumendam prouocasse.

2. Ideoque omni pœna ac supplicio dignos.
3. Verum tamen ad eius misericordiam supplices te Mediatrix confugimus.

N V N C.

1. **H**oc est in hac præsentis vite, quæ re.
uti nunc & instans indiuisibile re-
lox est, breuis, ac momentanea.

2. Nunc, quia ex huius vite spatio nihil habemus præter hoc præsens Nunc fugax, & indiuisibile, præteritum enim præterijt, & ignoramus quantum nobis vite in futurum superstit.

3. Nunc dum in hoc exilio, & valle lacry. Censuram sumus, donec asperet dies, & inclinetur umbra: quando adhuc tempus est misericordie antequam veniat nox: quando nemo potest operari: nunc igitur ad te clamamus, ad te suspiramus gementes & stantes, vt Iesum benedictum fructum ventris tui, nobis post hoc exilium ostendere digneris.

ET IN HORA MORTIS
NOSTRÆ.

1. **N**os omnes tuum suppliciter imploramus auxilium, vt in extrema illa, & periculosa pugna, qua callidus serpens nostræ vite calcaneo insidiatur, Tu Dei Genitrix nos ab eodem hoste protegere, eiusque caput conterere digneris.

2. Vt iustificationis gratiam, & in accepta iustitia magnum illud vsque in finem perseuerantiae donum, quod sine speciali Dei auxilio haberi non potest, nobis efficaciter impetrare digneris.

3. Vt in hora mortis nos suscipere, filioque tuo præsentare digneris.

A M E N.

1. **I**Ta fiat.1. **O** clemens.2. **O** pia.3. **O** dulcis Virgo Maria.

1. Per Iesum, & vulnera sacratissima filij tui, quæ pro nobis suscipere est dignatus.

2. Per pectus. & uerba tua sanctissima, quibus illum aluisti atq; fomidi.

3. Per viscera misericordiae tuae benignissima, quibus omnes ad te confugientes completi non dignaris.

Bernard.
serm. 4. de
adulterio ad
verbum.

1. Fac o benedicta per gratiam, quam inuenisti.

2. Per prerogatiuam, quam meruisti.

3. Per misericordiam, quam peperisti.

Ut quite mediante fieri dignatus es participi
humilitatis, & misericordiae nostrae, te quoque interce-
dente participes nos facias beatitudinis, & gloriae
suae Iesus Christus filius tuus Dominus noster, qui
cum Patre, & Spiritu sancto est super omnia De-
us benedictus in secula. Amen.

Gallim.
Durantius
in ratio-
nali dimi-
norum Of-
ficiorum
lib. 7. c. 7.
Salutio-
nem An-
gelicam
ratione
quatuor
tantum se-
stuatib.
Virginis
hoc oratio-
nem accom-
dat, An-
nuntiatio-
nem, Assum-
ptionem, Na-
tuitatem,
atq; Puri-
ficationem.

SALVTATIONES ANGELICAE

singula uerba, quomodo singulis Deipara Vir-
ginis Festis, praeceptisq; actionibus
aple respondens adnotatis locis.
huius Operis, in quibus de
his uerbis agitur.

Ea portò ad duodecim, instar coronae stella-
rum duodecim, quibus redimitam illam
conspexit S. Ioannes Apoc. 12. reuo-
cari possunt. Sunt autem.

1. Conceptio.
2. Natiuitas.
3. Praesentatio in Templo.
4. Annuntiatio.
5. Visitatio.
6. Partus.
7. Circumcisio Domini, in ipsa ei nomen imposuit.
8. Purificatio.
9. Festum ad Niuēs, & alia huiusmodi festa.
10. Assumptio.
11. Sabbatum ei dicatum.
12. Festum perenne eiusdem Virginis in Coelo,

Conceptio.
De Conce-
ptione im-
maculata
c. 4. & 7.

1. **A**Ue Conceptioni Immaculae, Ave e-
nim, ut cap. 5. huius Libri diximus, idē
est, quod Gaude: sola autem Virgo Deipara
inter puros homines de sua Conceptione gau-
dere, ac latari merito potest: quippe sola in
in hanc vitam singuli Dei privilegio origi-
nali labe (propter quam reliquis, qui eam con-
trahunt merito lugendum est) immunis e-
mergit. Quod si uulgare illā notione S. Bona-
uenturae, S. Antonino, & alijs probata lequa-
mur, ut Ave idē sit, quod sine uē hoc est sine

miseria, de qua tamen re plura cap. 5. huius
Operis. Id uero rem ipsam propius quam vo-
cis etymologiam attingit. Iure etiam optimo
Deiparae usque uē in sua Conceptione esse
perhibetur, quae labem illam, seu uē primige-
nium, miseriarum omnium foetum Deo pro-
hibente nequaquam contraxit.

2. **MARIA.** Natiuitati sanctissimae, in qua Natiuitas
hoc ei nomen mellissimum iuxta ac glorio- De nomi-
sum inditum est à nobis omni affectu, ac ne Deipa-
reuerentia contra dæmonum æstus, ac ra cap. 4.
sacritiam identidem usurpandum, atque in-
uocandum.

3. **GRATIA PLENA.** Praesentationi deuotif- Praesenta-
simae, quando Trimula in Templo à parenti- cio.
bus oblata se ipsa Deo dicauit, ibique uni- De Prae-
uersas filias, quae sibi spirituales diuitias con- tatione in
gregauerunt longè supergressa, copiosissi- Templo c. 2.
mae, qua plena erat, gratiae specimen, ac De eiusdem
praeclarissimarum, & heroicarum uirtutum, uirtutib.
quae talem, tantamque gratiam commu- cap. 29.
tabantur, exemplum cunctis dedit absolu-
tissimum.

4. **DOMINVS TACVM.** Annunciationi salu- Annun-
tari, in qua praeptens Dominus ex eius pu- tiatio.
rissimis sanguinibus carne suscepta, in eius vir- De Annun-
gineo uero nouem mensibus habitauit, ac ciatione
proinde singulari ratione cum illa fuit. c. 5. & c. 3.

5. **BENEDICTA TV IN MULIERIBVS.** Visita- Visitatio.
tioni humillimae cum à sancta Elisabeth Spi- Cap. 7.
ritu sancto repleta hoc elogio est exornata.

6. **ET BENEDICTVS FRUCTVS VENTRIS TVI.** Partus.
Partui uirgineo, quo absque ullo dolore De uirgi-
Christum Iesum benedictum ventris sui fru- nitate Dei
ctum, qui gustatus vitam confert sempiter- para c. 33.
nam, nobis enixa est. De fructu
ventris
eius cap. 8.

7. **IESVS.** Circumcisioni sacratissimae dul- Circumcisio
cissimi eius filii, quando ipsa iuxta id, quod
ab Angelo ei est praesignificatum, & uocabat
nomen eius Iesum, diuinum hoc ei nomen
imposuit, quod inuocatum omnem cordi sua-
uitatem, ac pietatis sensum infundit, dæmo-
neque hostes nobis infensissimos quā lon-
gissime auertit.

8. **SANCTA MARIA.** Purificationi mun-
dissimae, in qua cum ipsa, quae & Virgo, & Purifica-
puritatis, & sanctitatis laude conspicua erat, no-
nec purgatione egeret, nec ullis purificationis De Purifi-
legibus teneretur, singulari humilitatis, & obe- catione
dientiae exemplo ad Templum accessit, fili- De para-
um iuun: dilectissimum Patri æterno obtu- cap. 37.
lit, seque sponte purificationis legi subiecit.

Fiss 2

9. Ma-

*Festum ad
Nives, &
religiosa
Virginis
festiuita-
tes.*

*De h. &
de Teplis
Deipara
cap. 19.*

*Assumptio.
De Assump-
tione cap.
9. & c. 22.
Hebr. 9.
Gen. 9.
Quod sit
Aduocata
cap. 39.*

*Sabbatum
Deipara
dicatum
cap. 22.*

9. MATER DEI. Festo admirabili, quod vocant ad Nives, alijsque Deiparae solemnitatibus, quibus aliquod eius siue praconium, siue in genus humanum beneficium celebra- tur: etenim huiusmodi praerogatiuis ac cre- bris, & admirabilibus miraculis, se Dei Ma- trem, ac rerum omnium Dominam declarat; idemque nos Templis in eius honorem excita- tis Festis diebus ei dicatis, alijsque obsequijs re- uerenter fatemur, grataque memoria recolimus.

10. ORA PRO NOBIS PECCATORIBUS. Glorio- sa Assumptioni: quemadmodum enim Chri- stus Dominus teste Apostolo Hebr. 9. In ipsum Coelum introiit, ut apparent nunc vultus Dei pro nobis ostendens Patri latus, & vulnera: sic Deipara in Coelum assumpta vultui filij appa- ret veluti arcus in nubibus (qui est divinae cle- mentiae signum) ei que pectus ostendit, & vbe- ra, quibus pro NOBIS PECCATORIBUS eius mi- sericordiam inuocare non cessat. Quocirca in oratione, quam Secretam vocant, Missae vi- giliae Assumptionis eiusdem Virginis Ecclesia per Deiparae preces exaudiri à Deo suppliciter orans, de eadem verba illa pronunciat: *Quam- obrem de presenti saeculo transfulisti, ut pro peccatis nostris apud te fiducialiter interce- datis.*

11. NUNC DIEI sabbati Deiparae peculiari- ter dicato, quo NUNC, hoc est in praesentis vi- tae decursu, quae instar NUNC est brevis- sima, Ecclesia Virginis Deiparae per- petuam memoriam recurrentibus hebdoma- dis recolit ob gladium doloris, qui eius animam pertransiit, idque die potissimum sabbati, quo filij corpus exanime in sepul- chro iacuit, eiusque praesentia destituta erat;

simul etiam ea, quae filius ipsa inspectante a- trocissima passus erat apud se reputans acu- tissimo animi dolore veluti gladio confodie- batur: usque ad illius resurrectionem die Do- minico, quam firmissima fide praestolabatur.

12. ET IN HORA MORTIS NOSTRAE. Festo perenni in coelis: cum enim Deipara iuxta crucem morienti filio, quem aeterno Patri prompta voluntate offerebat, forti quidem animo, sed non absque ingenti cordis sui crucia- tu assisterit; nosque omnes eo tempore ab eo- dem Christo in Ioanne dilecto discipulo com- mendatos in filios susceperit: mirum non est si suis clientibus, atque deuotis mortis eorum tempore, ut vitae huius peregrinationem san- cto sine claudant, peculiari patrocinio assiste- re, tantarumque draconis vitae nostrae calcaneo insidiantis caput conterere ei diuinitus sit da- tum, quo illi in coelum ad aeternam felicitate, & ad perenne festum, & gaudium, quod Bea- ti ex Deiparae Praesentia capiunt feliciter ali- quando perueniant.

AMEN. Sic fiat Dominica nostra, Mediatricis nostrae, Aduocatae nostrae.

Per sacratissima vicia tua mysteria. Bernardi

Per gaudia septem, doloresque totidem, quibus dum in terris degeres, potissimum afflicta es.

Per privilegia tibi singulariter concessa.

Per gloriam, quam nunc in coelis regnas.

Per viscera misericordiae tuae, quibus omnes ad te confugientes materna pietate complecti- ut quis voram Dei genitricem veneramus in terris, tuis precibus, ac meritis adiuti, vide- ro, colere te mereamur in Coelis, o Clemens, o pia, o dulcis Virgo Maria. Amen.

TRACTATVS

DE EXEMPLIS AC MIRA-

CVLIS DEIPARAE.

PIO LECTORI.

*Quomodo
fulgura,
voces, &
sonitua
ex Deip-
arae thro-*

VITA de divino Throno diu- nitus accepta nobis tradit Si- loannes Apostolus in sacra Apocalypsi; inter illa quo- que est, quod nos capite 20. huius de laudibus Dei-

para Libri explicandum, ac quomodo Deipa- rae aptari possit demum adu- suscepimus. Et de num- Throno, inquit, procedebat Fulgura, Voces, & To- calyp- 4- nitrna. At iam c. 20. communi Doctorum senectia figurata. Fulgura, miracula esse diximus; quippe quae procel- luce, & splendore suo conflagrant: Voces autem cap. 20. suaves praedicantium cohortationes, quibus deuus peccatores ad viam salutis reuocant.

tar. *Tonitrua* denique, graues eorundem increpationes, quibus sopiti in sceleribus peccatores excitantur, ac terrore concutuntur. Præter hæc autem per *Tonitrua* libet poenas interpretari blasphemorum in *Deiparam*, vel *Hortum Ecclesiæ* euerfiones, quæ ex *Deipara* sæpè procedere, eiusque ope, atque præsidio fieri, satis capite illo exemplis ostendimus iam verò quia huius generis exempla, quæ diuersis in locis, ac temporibus acciderunt multa sunt, quæ si omnia in caput illud conferantur, iustam capitis magnitudinem longè excederent: si omittantur rebus fraudaretur Lector scitu, ut ipse quidem arbitror, non inuicundis. Idcirco nonnulla in ipso capite, quæ & cæterorum specimen sint, & propositum perspicuè probent, se legi. Reliqua verò, quæ ex probatis Auctoris multo labore, ac studio conquisieram, in hunc ad finem Operis Tractatum rejeci, qui sit capitis vigesimi *Appendix*: quo in tractatu eodem ordine, totidemque sectionibus exempla narrabimus quæ vel singularia in homines beneficia, siue ab ipsa *DEIPARA*, siue à viris Sanctis, *Deiparæ* tamen inuocatione, siue ab eandem *Deipara* certis in Templis præstita: vel peccatorum conuersiones tum blanda, tum seuera admonitione editas: vel blasphemorum in *Deiparam* poenas: vel denique *Hortum Ecclesiæ* interuersiones *Deiparæ* vi, ac præsidio illustres palam faciunt. Quæ in ipso tractatus vestibulo te pie Lector monitum volui, ut præno- sceres, cur in has classes hæc exempla redegerim, nimirum, ut dilucidius constet Ex *DEIPARA* TANQVAM EX DIVINO THRONO PROCEDERE FULGURA, VOCES, ET TONITRA.

SYMMARIVM.

Varia Deipara miracula ex diuersis Auctoribus sectione 1. num. 1.
Aliquot Deipara miracula ex Vincentio Beluacensi lib. 7. speculi histor. nu. 3.
Aliquot Deipara miracula recentiora ex historia Indica P. Patri Massæi Societatis Iesu. num. 7.
Cinillas Imperialis in Chilenfi Regno apud Persanam Regionem in India Occidentali ab Indis obfessa Deipara præsidium in necessitatibus ex- porta num. 9.
Miracula aliquot à viris sanctitate præclaris in- uocatione Deipara alijs exhibitæ, quæ in se- quenti sunt expostis sect. 2. nu. 14.

Miracula Deiparæ certis in Templis edita sectio. 3. num. 14.
Miracula in ad Lauretana ibidem.
Miracula quadam in Deipara templo Sueffionensi in Gallia nu. 19.
Miracula feretri B. Mariæ Laudunensis n. 21.
Miracula Templorum B. Virginis in Germania ex Tristemo nu. 22.
Miracula in Ecclesia B. Virginis de Vrticelo n. 24.
Admirabiles complurium peccatorum conuersiones per Deiparam factæ sect. 4. nu. 25.
Insignes quidam peccatores Deipara Lauretanæ beneficio ad pietatem mirabiliter conuersi num. 26.
Regu Aragoniæ, & comitis S. Egidij discordia per Deiparæ imaginem composita nu. 28.
Puella quædam Iudæa Deiparæ auxilio ad Christi fidem conuersa nu. 29.
Regu Monomontapæ per Deiparam ad Christi fidem conuersio nu. 30.
Aliqui à Deipara clementer puniti, seu alia ratione admoniti respiciunt sectione 5. nu. 31.
Adonis in sceleribus obfissus miserabilis interitus nu. 36.
Nonnulli in Deiparam impij membrorum priuatione, vel etiam morte mulctantur sect. 6. nu. 37.
Hæretici, alijs Ecclesiæ hostes Deipara eam protegente misere perierunt sect. 7. nu. 42.
Nestorius suæ in Deiparam impietatis poenas solvit. nu. 43.
Anacolum impium Deipara auersatur. nu. 97.
Italia à Gothis per Deiparam liberata anno 553. nu. 45.
Constantinopolis per Deiparam ab obsidentibus Barbarie seruata. nu. 46.
Victoria de Barbaris Deiparæ præsidio à Theodoro Heraclij Fratre, & ab ipso Heraclio parta. nu. 47.
Constantinopolis à Saracenis obfessa sæpè Deiparæ præsidio seruata. nu. 48.
Insignis victoria de Mauris in Hispania Deiparæ præsidio reportata anno 713. nu. 49.
Saraceni Tarsi commercantes Deiparæ intercessione ingenti clade profligantur. nu. 50.
Deipara ad recuperandam ab Iudæis Ierosolymam inuocata nu. 51.
Ingens Maurorum exercitus in Hispania, anno 1212. ope Deiparæ ad interuersionem deletus. nu. 52.
Deipara à Barbaris magna eorundem clade Cæsarienses tutatur. nu. 53.

FINIS

Ioan. 3.

Ioannes Zemiscus Deipara ope Barbaros profligat. nu. 54.

Ioannes Comnenus Deipara auxilio, Scytharum exercitum delet. nu. 55.

Constantini Copronymi, & Leonis Iaurici Hæreticorum mors execranda. nu. 56.

Albigenses Hæretici in Gallia per Deiparam extincti. nu. 57.

Infideles Diensem arcem oppugnantes Deiparæ patrocinio profligantur. nu. 58.

Ingens Angolæ de Barbaris Deiparæ auxilio parva victoria. nu. 59.

Victoria Navalis de Turcis anno 1571. Deiparæ precibus parva. nu. 60.

Conflagratio hospitij Montis Virginis, & quam plurimorum miserandus interitus. Quorundam item admirabilis ab incendio per Deiparam salus anno 1611. num. 26.

VARIA DEIPARÆ MIRACV-
la ex diversis Auctoribus, selectio
prima.

ISACIUS Angelus Imperator Constantino-
politanus anno salutis 1187. cum à Brana
Tyranno exagitaretur, Dei Genitricis Imagi-
ne ex Hodegio Monasterio transtulit in Mo-
enia Urbis, ubi bellum, & aggressus hostium ti-
mebatur, & Monachos quos credidit sanctio-
res introduxit in Regiam ad preces Nudipeda-
lia, Humi Cubationes, & alias sanctas exercita-
tiones frequentandas: atque ita ab imminente
exitio liberatur ope Conradi Longobardi Du-
cis à Monte serrato occiso Tyranno. hæc Ni-
ceras in Annalibus.

S. Adelbert S. Adelbertus Episcopus Pragensis, qui Po-
nus Episcopus, & Hungaris Euangelium prædicavit, &
pus Pra- anno Domini 997. in clyto martyrio est coro-
natus; cuius dies in Martyrologio 23. Aprilis
mart. cum annotatur, cum adhuc infantulus lac sugetet
infans agro febri correptus proximam sibi mortem insta-
taret à Dei re præferebat. Territi ergo parentes à quibus
para vale- unice diligebatur voce tremula dixerunt: Non
tudini est nobis Domine, non nobis vivat puer iste sed Cleri-
cui in Dei Matris honorem portet jugum suum
pulchra cornice. Sic dicunt, ponuntque sub al-
tate Virginis, & recessit in istu oculi vis do-
lotis: infantulus ad se redit, sospes in omnibus
membris Bona Angelorum Imperatrix Augu-
sta Virgo perpetua, sic sic se invocantium ad
Deum portat hominum vota, dum negare ne-
scit ex corde petentibus, dum de celo fert o-

per ægris mortalibus, Splendida stella maris,
signasti jam servum Virgo Maria tuum. hæc
in eius vita apud Surium.

Is factus deinde Episcopus, & Monastico
etiam habitu suscepto tanta vitæ sanctimonia
claruit, tanto animarum zelo flagavit, ut se
Dei Genitricis alumnus, cuius ope sanitatem
adeptus erat, egregie comprobavit.

S. Petrus Cælestiorum Institutor, summo
Pontificatu deposito clarus: cum esset trimu-
lus, ligno acuto in dextero oculo percussus, ex-
cæcatur: desperata à Medicis eius curatione,
Mater de B. Virgine confidens, ad quandam
ejus Ecclesiam puerum deferens, ibi una nocte
vigilat, & orat: dum materbus oculus inter
deuota præcum suffragia lactymatur, oculus
filij ipso mane sanus, & absque macula restau-
ratur. hæc Petrus de Aliaco Cardinalis in ejus
vita cap. 4 apud Surium 19. Maj.

2 De miraculis quoque Deiparæ editis in
templo extructo à Cyro, qui cum esset ethni-
cus, præfecturam Constantinopolitanæ Urbis
gessit sub Theodosio Iunioris circa annum Do-
mini 446. postea verò Christianis sacris susce-
pris in Smyrneorum Episcopum est promotus,
hæc scribit Nicephorus lib. 4. hist. cap. 46. a
gens de eo. Hujus quoque est opus templum
Dei Genitrici dicatum, quod Cyri dicitur, in
quo fama est Romanum illum Cantorem exi-
mum propter carmina decantata honorem,
& præmium virtutis à Dei Genitrice recepisse.
Templum autem id hujusmodi occasione ist-
hic est erectum. Cupressus in eo loco ingens
& procera fuit, in qua superioribus temporibus
nescio quo modo, Imaginem Dei Genitricis
quidam occultavit. Cum autem multum
præterisset temporis, & Imago lateret, ipsa se
ipsam indicavit. Cupressus enim immenso
coruscans lumine perinde, atque fax una aede-
re visa est, & ingens etiam miraculorum vis ab
obscura, & latenti efficacia manavit. Vbi
autem quidam curiositate laudata arborem
conscendit, Imago ea, unde miraculorum vis
profluxit, apparuit. Quapropter Cyrus loco ei
honorem habens, pulcherrimum, & maxi-
mum Dei Genitrici construxit templum. hæc
Nicephorus.

Damasci Deiparæ sacra Imago oleo ex ea
manante non tantum Christianis, sed & Sara-
cenis, ac Iudæis subveniebat, teste Arnoldo Ab-
bate Lubecensi, qui id vidit cum in Palæsti-
nam est peregrinatus, & habetur apud Card-
nalem

nalem Baronium tom. 10. ad annum Domini 870. Item à Damasco, inquit Arnoldus, ad tria millia est locus quidam in montibus situs, qui Saidaneida vocatur, & à Christianis inhabitatur. Et est ibi ecclesia in rure sita, & in honorem gloriose Virginis dedicata, in qua moniales virgines duodecim, & monachi octo afflucunt Deo seruiunt, & B. Virginis. In qua Ecclesia vidi tabulam ligneam ad mensuram vnius vine longam, & latam ad modum dimidiæ vine retro altare in muro sanctuarii in fenestra positam, & ferro laquealiter cancellatim firmatam. In qua tabula effigies B. Mariæ Virginis aliquando depicta fuit, sed nunc (quod dictum mirabile est) pictura super ignem est incarnata, & oleum odoriferum super odorem balsami incessanter ex ea manat. De quo oleo multi Christiani, Saraceni, & Iudæi de duersis languoribus sepe liberantur. & nota quod oleum illud nunquam imminuitur quantumcumque inde accipitur. Nec prædicta tabula à quoquam tangi audeatur, videri autem omnibus hominibus conceditur, oleum verò illud à Christiano religiose conseruatur, augmentatur, & cum pro quocumque cum deuotione, & fide sincera sumptum fuerit, pro honore sanctæ Virginis, commissisque solemnitatibus indubitanter impetrabitur. Ad hunc locum in Assumptione, & die gloriose Natiuitatis suæ, omnes Saraceni illius Prouincie, vñ cum Christianis causa orandi conflunt, & Saraceni carmonia illic sua offerunt cum maxima deuotione. Nota, quod hæc tabula primò Constantinopoli facta & depicta fuit, tunc temporis quædam Abbatisa supra dicti loci causa orationis Ierusalem descendit, & impetrata tabula à Patriarcha Ierosolymitano eam secum ad Ecclesiam sibi commissam transportauit. Fuit autem hoc incarnationis anno octingentesimo septuagesimo: sed postea per multa tempora cepit oleum facium ex ea manare. hucusque Arnoldus.

ALIQVOT SELECTA DEIPARÆ

miracula ex Vincentio Beluacensi
lib. 7 speculi histor.

Aliaque
Deiparæ
miracula
ex Vincentio
Beluacensi.

Vincentius Episcopus Beluacensis ex sacro ordine Prædicatorum Theologus fuit eruditissimus, qui anno 1244 suum Speculum historiale abfoluit, quemadmodum ipsemet ad calcem illius Operis testatur. Is in

libro septimo eiusdem speculi capite 81. nonnulla Deiparæ miracula non absque delectu se conscribere affirmat. Nos quædam ex illis hoc loco in serenus adiecto capite, vnde sunt deprompta.

Quidam ex nauis, quæ aquis per inferiorem histum irumpentibus mergebatur, cum in cimbam, in quam Episcopus quidam cum nonnullis alijs ex ipsa nauis propter eandem causam se demiserat, descendere vellet, in mare decidit, atque ad ima pelagi demersus nūquam comparuit Episcopus tandem cum cimba deuectus, terræ cum socijs applicuisset, ecce locum, quem inter duas cecidisse naues in mare diximus, de mari subito viuum, & incolumem vident exire. Quærentes stupentes, & de recepto socio exultantes, quid ei acciderit, quomodo à marinis fluctibus liberari sic potuit. Qui ait, beatæ Dei Genitricis cum in aquam caderem nomen exclamaui, sicque eius, & memoriam habendo, & nomen declamando ad ima pelagi deueni. At ipsa misericordie Mater Virgo Maria, quæ memorum suorum immemor nullatenus esse potest, mihi sub vndis adstitit, pallioque sub me clementer contexit, & contextum sub aquis vsque ad litus perduxit, hæc eo dicente, laudes Deo Deo referuntur, & Mater misericordie ab omnibus prædicatur. Vincentius cap. 88.

4. Abbas quidam in medio maris Britannici nimia cum alijs multis oppressus est tempestate, adeo vt omnes de vita cogerentur desperare. Itaque alij B. Nicolaum, alij sanctam Claram, alij pium Andream, vel quemlibet alium inuocabant. Vnusquisque enim quem familiarem sanctum habuerat, eum in necessitate sua familiariter inuocabat. Aliqua etiâ offerebant munuscula, vt moris est tempestate marina deprehensis. Cumq; Abbas videret omnes istos, vel illos sanctos inuocare, neminem autem Matrem misericordie, Sidus marinum, cæteris omnibus misereri potentiorē Mariam nominare. Quid est, inquit, quod agitis fratres, quid ceteros, qui minus possunt tantum inuocari, & ipsam quæ plus omnibus potest relinquere? Bonum quisque est quod facitis, sed multo melius esset, si omnes una voce matrem misericordie una voce inelamaretis. Quo illi præcepto omnes vna voce Matrem Dei nominant, omnes, vt sui miseretur proclamant. & ipse quoque Abbas, qui præter vnum pontum nihil comederat, quique per duos dies, ac noctes ita fluctu-

Maria opem
implorens
quidam in
modis fluctibus ser-
uatur.

Tempestas
maris se-
ditur.

fluctus erat, quod vix respirare poterat; illud Responsorium. *Felix namq[ue]* cum suo Versiculo; *Ora pro populo*. deuotissime cum Monachis suis cantare coepit, vixque finierat populus precem cum lamentatione, & Monachi cantum cum deuotione, & ecce in summitate malus magna, instar cerei apparuit, qui noctis tenebras fugans, omnes qui erant in Naui sua claritate perfudit, totaque pelagi cessauit tempestas, & cæli Regina iubente, facta est tranquillitas. Nec multum post, dies serenus illuxit, & terræ ad quam tendebat naui applicuit. Vincentius cap. 89.

Beluacensis. In suburbio Nouionensi quædam puella pauper, manu, & arte victum quærens, dum in die festo Annunciationis Dominicæ, prout nendo moris est mulieribus, filum saliuæ mandaceret, idem filum linguæ eius adhæsit. & labia utraque quasi conuinculata distorsit, labioque intumescere, penè lingua obmutuit præ nimio dolore, os eius deturpauerat saliuæ coagulata in spumam, & labia linguæ connexa vim naturaliter expuendi amiserant, puella flebat, & quid ageret ignorabat, vicini eam ad impetrandam cœlitus indulgentiam sancto præsentauerunt Eligio, sed redierunt infecto negotio. Itur postmodum ad Sanctæ Mariæ Monasterium principale, id est ad Pontificalem sedem Nouionensis Ecclesiæ. Ibi que in conspectu astantium, & pro ea rogantium gratia diuina labellulo vinculum excussit, & populum ad gratiarum actionem prouocauit. Vincentius loco cit.

Quidam à plaga damoni liberatur. Quidam pauperculus homuncio in vicinia Aquinensi habitans cum quadam die per villam deambularet lapidis offensione pedem, quem nudum habebat sibi læsit, & vi doloris sub stomachans diabolum nominauit, dicens lapidem illum in nomine diaboli ibi fuisse positum, & voce vix adhuc sermone finito, repente, quam violenta iniectione aquæ feruentis faciem totam perfundi sentiens, statim substituit, & se de loco mouere non potuit. Ex oculis eius multa aquarum abundantia guttatim defluere cepit, ita quod nihil omnino videre potuit, sed ad domum suam reductus cæcitare oculi dextri perdurante, lumen finistri recipit. Et ecce tota facies eius in tumorem conuersa, oculi, nasus, os, ita tumore ex crescente disparuerant, vt non nisi deforme monstrum videretur. Quatuor autem diebus euolutis inflatio illa paululum exinaniti coe-

pit sed tota facies eius ita ignitè puillit, & vnicis tyrgentibus opplata est, vt ab omnibus elephantico morbo percussus diceretur. Post hoc morbus ad inferiora descendens à renibus, usque ad summos pedum articulos tam miserabiliter occupauit, vt curuatis popliribus talibus adhererent, adeo, vt horrenda contractione totus quodammodo in globum vnum redigeretur, sicque tota illa inferior corporis pars insensibilis mansit, vt si igne adueretur ardere quidem posset, sed omnino sentire non posset. Nunquam de lecto per se surgere, nunquam se ad sedendum erigere, vel in quodlibet latus reclinare potuit, sed semper relinatus iacuit. Per fenestellam verò, qua lecto eius contigua erat à transeuntibus sibi elemosynam mitti miserabiliter voesperando implorabat, vnde se, suosque sustentabat: quamvis autem eum, & paupertatis inopia, & infirmitatis angustia grauitè affligeret, stodebat tamen in doloribus suis Deo semper gratias agere, & pro benefactoribus suis assidue orare, ieiunijs quoque operam dare, peccata sua semper præ oculis habere, & pro eis humiliter Deo supplicare. Appropinquante autem tempore miserendi eius, quo Deus eum liberandum prouiderat, quadam die Resurrectionis Dominicæ cum longè fatigatus inedia perui-giliaceret, & apud Aquinectum ad nocturnas laudes signa pallare audiret, caput erigens, & versus præfatum locum protensis manibus reuerenter inclinans, Saluatoris clementiam exorabat. tunc ecce subito cernit sibi quandam in specie mulieris pulcherrimam, ac reuerendi aspectus, & habitus personam assilire, quæ commemorans ei patientiam, quam in dolore habuerat, & bona, quæ fecerat addidit. *Nonne preces tuas esse exauditas à Domino, fac ergo quod moneo, & Aquinectum te deferri facio, atq[ue] in Ecclesia B. Virginis, & matris Dei Mariæ coram imagine ipsius pro salute tua inueneris, & virtutem auius senties auxilium.* Quod cum ille fecisset Dei auxilio, & eius matris piæ suffragio ad plenum curatus est. Vincentius cap. 98.

Beluacensis. Quædam mulier Iudæa in partu laborans, & clamans penè usque ad exitum animæ angustiabatur, obstetricum quoque obstupuerat solertia, sola nique mortem tanti doloris finem præstolabatur. Interea dum inter angustias animæ & corporis anhelaret, subito lux cœlitus emissa super eam emicuit, & vox cum luce

luce pariter intonuit, dicens: *Inuoca Matrem le-
su, & liberaberis, inuoca nomen Maria & salua
eris.* Luce foris subtrahita, sed virtute verbi sa-
lutaris intus radicata, mulier toto corde fide-
lis, vel fideus in Domino Mariæ nomen inuo-
cauit magna voce, & statim foelici partu filium
edidit carens omni dolore. Audientes autem
foeminae, quæ aderant inuicem sibi nomen,
turbabantur, & stridebant in eam, & nisi de cælo
oculus Dei respexisset, fortassis in eodem loco
earum trucidata manibus animam exhalas-
set. Itaque Maria suffragante seuiuentium e-
tiam mulierum cruentas manus euasit. Et post
dies Purificationis suæ assumptis filiis suis ad
ecclesiam confugit, ac legalibus institutis, &
iustificationibus carnis abrenunciatis, iu-
gum suauæ Christi suscepit. Vincentius ca-
pite 99.

Beluacens

*Fur suspen-
sus & la-
queo vi-
uue ena-
dit.*

Fur quidam Elbo vocatus frequenter res a-
lienarum rapiebat, quibus se, & suos aiebat. Qui
cum sanctam Dei Genitricem veneratur ex
corde, eamque dum ad latrocinandum iret ex-
orabat, ac deuotissime salutabat. Quadam die
in furto deprehensus, sine ulla miseratione ad
suspendendum ductus est. Cumque eo suspen-
so iam pedes eius penderent in aëre, S. Maria
Virgo mater in auxilium eius veniens per bi-
dum, ut sibi videbatur eum suis sanctis mani-
bus sustentauit, nec aliquam læsionem pati
permisit. Illi verò qui eum suspendebant, cum
ad locum illum redisset, videntes eum viuē-
tem vultu hilari, quasi nihil mali patientem,
putauerunt eum non plene laqueo innexum,
& dum accedentes guttur eius transfigere vel-
lent, iterum S. Maria manus suas gutturi eius
apposuit, nec transfigi permisit. Cognoscentes
ergo, eo referente, quod sancta Virgo auxiliaretur
ei, dimiserunt eum abire. Qui factus mō-
nachus quandiu vixit Deo, & sanctissima ma-
tri eius postea seruiuit. Vincentius cap. 116.

Beluacens

ALIQUOT DEIPARÆ MIRA-
cula recentiora ex historia Indica Ioannis

Petri Massæ Societatis
lesu.

*Proregia
Indie filius
insignis vi-
riorum B
Virg. ope
cōsequitur*

7 Lusentius Francisci Almeidae Indiae Pro-
regis filius cum anno sal. 1506. à Zamo-
rino Rege Calecuti quod est Indiae Orientalis
celeberrimum emporium ingenti classe celsa-
rum nauium amplius 60. lemborum ac paro-
num, biremiumque ad 130. omni telorum ge-
nere, & numero militum instructissima petere-
tur, Francisco patris iussu naues non plus vn-

decim, ad mixtis triremibus paucis, raptim ad-
ornauit Lusitanis præter nautas impositis o-
stingentis. Cumque ad istum bombardæ ven-
tum esset conspicatus Laurentius tantam ho-
stium multitudinem expiatis de more noxis
primum omnium ædem Mariæ Virgini Vi-
ctrici vouit, si ea pugna barbari fusi, ac fugati
essent. Itaque pugna inita multis omnis gene-
ris hostium nauibus, aut depressis, aut in litus
iectis cæsis tribus circiter hostium millibus,
sex tantum de suorum numero desideratis (quæ
res diuinum auxilium, sine ulla dubitatione
monstrauit) captiuas trahens onerarias nonem
ingenti præda simul, & gloria Cananoris
portum cuius Vrbis in conspectu res erat gesta
sospes introiuit, ac primum omnium Mariæ
Virgini Victrici, quam initio prælij vouerat, æ-
dem faciendam curauit. Maffei lib. 3. histo-
riarum Indicarum.

In eadem vrbe Cananore in sequenti anno Laurētiū
qui fuit 1507. cum Lusitanorum arx Lauren- Britto ab
tio Britto eidem Præposito, à Rege Cananoris hostium
cum 50. millibus militum arctissima obsidione
premeretur, & milites, qui erant in Arce penu- B. Virg. o-
ria commearum (cuius maxima pars quodam pe liberat
incendio erat absumpta) adeo laborarent, vt
iam neque muribus, neque alijs sedis animalibus
abstinerent, illisque necesse esset aut dedi-
tionem facere, aut fame funditus interire, Lusitani
desperato omni humano auxilio ad tem-
plum in extrema arce Virgini Deiparæ Victri-
ci ab Almeida extructum, de quo supra dixi-
mus, quondie confluebant opem cum à Deo,
cælitibusque tum præsertim ab ipsa Deipara
enixe petentes. Ne se in alienam, ac barbaro solo
tot vndique cinctos angustijs, & fame enectos
clementissima cæli Regina despiceret, suis pec-
catis veniam à Deo exposceret, neque iam de
corporis modo, sed etiam de animarum salute
periclitantibus in tempore subueniret. Haud
in cassum missæ preces. Ipsomet festo Assum-
ptionis die, ne quid miraculo rem posset exi-
mere, solito vehementius inuolucens pelagus
ingentem locustarum numerum ad ipsas tem-
pli radices eiecit, (Olorius verò lib. 4. de rebus
ab Emanuele gestis de hoc agens, multitudinē
hanc locustarum appellat magnam ingentiū
squillarum vim) quæ à Lusitanis gratulabun-
dis auidē collectæ in multos dies abunde suffe-
cit, nec validos tantum sæua fame, verum etiā
(vt salubris est cibus) ægros diuturno morbo
lenauit, sic aut factum est, teste Olorio, vt per
Gggg totam

Gggg

totam

toram hyemē obfidionem. quam ad quatuor
menses fuit producta tolerarent, Pace cum ho-
stibus facta conditionibus Britto, suisque per-
honorificis hęc Maffei lib. 3.

Maffei.
Consalvus
Rhoteri-
gius. Iesu
mario flu-
atibus pro-
pē demer-
sus a Dei-
para libe-
ratur.

8 Consalvus Rhoterigius ē Collegio Socie-
tatis Iesu Goano Sacerdos, vna cum Jacobo
Diaz viro seculari ab Indiæ Prætorē ad Clau-
dium Æthiopem Regem missus est, qui ad-
uentum Patriarchæ, duorumque Episcoporum,
quos ex Societ. Iesu Paulus IV. summus Pon-
tifex in Æthiopiam destinarat, & iam Goam ap-
pulerant nunciarent, eisque aditum in ea loca
munirent. eos igitur cum Goam repeterent
circa Zeilanam oram subita coorta procella
euerfo nauigio propē demersit. saluti fuit sup-
pliciter inuocatum B. Virginis auxilium, cuius
præfenti ope desperatis iam rebus nullo nau-
tarum ministerio suam in sedem Carina redijt,
ita fluctus exhausti. Votiva dein calus effigies
Goæ in eiusdem Dei matris Templo suspensa.
Maffei lib. 16. hist. Indiarum.

Alfonfus
Albuquer-
quius ē
Luianis
syrtibus B.
Virg. ope
eripitur

Alphonfus Albuquerque Emanuelis Lu-
itanicæ Regis nomine in Orientali India
Prætorum gestarum gloria inclytus beatæ
Virginis Annunciatæ (cuius misterij præcipua
quodam religione tenebatur) templum ex ho-
stium manubiis Malacæ posuit cum verò an-
no Domini 1513. in Arabiam contendisset,
ex ea rediens dum Luianam inuehitur sinum
cum extremo salutis discrimine in Syrtis im-
pactus est. Saluti fuit imploratum B. VIRO-
NIS auxilium; cui deinde ad perpetuam tanti
beneficij memoriam in vrbe Goa templum ex-
truxit, & inde S. Mariæ Vada Luianæ Syrti no-
men impositum. Maffei lib. 3. histor. In-
dica.

Aliud si-
mile ex
emplum.

Nauis quædam ex India Orientali pueros
aliquot vehēbat, quos B. Franciscus Xauerus
ad Collegium Societatis Goanum instruendos
mittebat: hæc Ceilanum præteriens, hæsit in
Syrtibus, iamque spes salutis nulla erat, cum
repente B. Mariæ ope simul ab omnibus im-
plorata, diuina benignitate periculo eripitur,

Turfellin.

& Cocinum appellit incolomis. Turfelli-
nus lib. 2. vitæ B. Francisci
Xauerij c. 15.

* *
*

CIVITAS IMPERIALIS IN CHILENSI

Regno, apud Peruanam Regionem in India Occi-
dentali ab Inau obfessa, De para præ-
sidium in necessitatibus
experta.

9 OBIERAT plagæ Chilenfis Regius Prætor Civitas
vix strenuus, & illo dignus officio. Qua Imperiali
Ind occasione, vique adeo cristas erexerunt, in Chilen-
vt de perdendis, & prius extinguendis Hispani si Reges
nis sedulo egerint. Itaque Civitatem, quæ im- ab Indis
perialis dicitur, vnam ex 12 quas illa in Regio obfessa B.
ne possidemus, arctissima obfisione pressam, Virg. ope
vnius anni spatio extrema quæque perpeti liberatur.
coegerant. Et cum Chilenfes Indi bellicosi na-
tura omnes vrbes aditus occupassent, neq; spes
esset nostris villa subsidij, in cœlum suspicien-
tes Deiparæ Virgini sese verissime commenda-
runt. Misitque Mater inuocata praesidium, &
obfessis admirabili ratione prouidit. Nā quo-
dam tempore minutarum auium vim ingentem,
idoneo pastui intra vallum misit, quibus
illaqueatis inedix succurrebant, hoc non con-
tenta misericordiae parens fideiulas dedit præ-
dæ maioris, quarum aucupio vitam alebant, &
cum Barbari omnia tentantes, & quasi dedi-
tionem extorquentes vicinum fluvium auer-
tissent, quo vno Cives siti, cuius est patientia
perdifficilis, succurrebant, eadem diuina pa-
rens intra muros vnius putei, qui multos iam
annos fucus erat, mirabili, & repentina aqua-
rum affluentia suos Chisticolas sibi curæ es-
se monstrauit. Nam cum solliciti tantæ siti
remedia perquirent manantem puteum in-
uenerunt, cuius erat inanitas ignorata nemi-
ni. Ergo in illa Indorum sæuitia, nostrorum-
que miseria cunctis cisterna sufficit. Miracu-
li tum veritas, tum granditas clarior fuit,
cum hoste apersi fluij irritam esse consilium
agnoscente, Imperialibus sine eius vsu, po-
tuque saluis, & in Vrbs defensione perstanti-
bus, ideoque detortum flumen solito alueo
finente recurrere, quo fluxerat, cum iam ne-
cessarius non erat exhaustus est puteus, & ad
solitam redijt siccitatem: itaque diuina pa-
rens, & fami, & siti exorata subuenit, cibi-
que & potionis, quibus hominum vita
continetur, per opportuna remedia com-
parauit. Non fuit, quod iam dicam benefi-
centiæ minoris: Erant finitimi Hispani de
Imperialium hoc tanto periculo faciendi
certi.

7. Rod.
Cabrera

Mirac.
aliquo
viri
dus D.
para
citione
para.

certiores, & ad auxilium appellandi. Vnaque reperta via est in tanta hostium vibem obli-
dentium, tum multitudine, tum vigilantia, si
cymba fieret, vt in flouium demissa vicinum,
qui in mare delabitur spatio non longo Valdi-
uiam, Conceptionisve Ciuitatem attingens,
discriminis admoneret. Itaque Scapham ex
dissolutis arcis, arborumque fragmentis effici-
unt, deerat pix illa, quæ rimas, fissurasque
comprimeret, & aquæ influentis peruadentis-
que aditus omnes obturaret. Nec aliud in prò-
ptu erat, quam quod ex vini piceatis vtribus,
quisque radebat; quidam memor duos se vini
vires plenos iam diu sub terram infodisse, cur-
ticulo adit ad latebram, videtque vinum omne
in illud bituminis genus esse conuersum, sine
quo fatiscuntibus nauigijs, & aquam accipi-
entibus tuto nauigari non potest. Hac igitur
bituminis, tum commoditate, tum copia linter
illinitur, humerisque portatus, in flumen iaci-
tur sex vectoribus, tribus Hispanis, tribusque
Indis Virgine ducente cursus incipitur, supera-
tisque tempestatum mille periculis iam Val-
diuiam, quæ propinqua erat appulsuri vento
accepti beneficio versus Conceptionis Vibem
prora dirigitur vitata Valdiuia, quæ hostili
incendio illo ipso tempore conflagrabat, & in-
cola hostili gladio corruerant: quamobrem
admoniti, qui in vbe erant Conceptæ Virgi-
nis decora nomine, suorum imminenti exitio
metuentes, terrestri itinere, quod mare clau-
sum esset, ipso vrbis Rectore duce ad opem fe-
rendam festinarunt. Decebat enim vt quæ
Virgini ditata esset Ciuitas ei vbi foret auxi-
lio, quæ se Virgini commendarat hæc ex litte-
ris P. Roderici Cabredi Prouincialis Societatis
Iesu in Regno Peruano.

P. Roderici
Cabredus.

MIRACVLA ALIQVOT A VIRIS

sanctitate præclarè inuocatione Deiparæ
aliis exhibitæ, quæ in se ipsis sunt
experti.

SECTIO II.

Miracula aliquot à
viris san-
ctis Dei-
paræ inuo-
catione
parata.

10 VIN & illud in Deiparæ miraculis
animaduersione dignum videtur, com-
plures tametsi sanctitate præclaros cum in
suis, siue animæ, siue corporis necessitatibus
tum etiam in miraculis, quæ diuina virtute
ipsi edebant, Deiparæ intercessionem sæpe
implorasse, vel etiam aliis consuluisse, vt hæc

etiam ratione Virgini sanctissimæ recte dice-
re possimus illud Psal. 44. *Vultum tuum depre-*
cabuntur omnes diuites plebi. quod licet ex non-
nullis, quæ cap. 20. retulimus exemplis satis
appareat (huc enim spectat illud de pestilentia
ab vbe depulsa tempore S. Gregorij, & de Basi-
lisco Romæ tempore S. Leonis IV. sublato, qui
suo venenatu affatu homines interimebat, &
illud quod SS. Cosmæ, & Damiano Deipara
iussit, vt quendam ægrotum sanarent, & hu-
iuscemodi alia, quæ Deiparæ ope facta hæte-
nus commemorauimus) quo tamen hoc ma-
gis perspicuum fiat quædam alia in hanc sen-
tentiam recensebimus.

Psal. 44.

Constantinopoli aliquando magna, ac
diuturna grassata est pestis, adeoque sæuiebat,
vt omne genus hominum, atque omnis ætas
interitura videretur, quare Eutychius Patriar-
cha sanctissimus ab exilio reuocatus anno Do-
mini 578. supplicationes cum fidei populo
instituit à sanctissima magna Ecclesia incipi-
ens, vsque ad ædem Dei Genitricis in Blacher-
nis, sicque Christus, quem Virgo genuit, placatus
pestem extinxit. hæc in vita S. Eutichij a-
pud Suriū 6. Aprilis.

Surius.

Idem S. Eutychius complura miracula edi-
dit vnctione cuiusdam olei, quod Eusthatius,
qui cum eo versabatur, eiusque vitam scripsit,
vocat oleum sanctum; dicitque fuisse tum il-
lud, quod è pretiosa cruce, tum illud, quod ex
sanctæ Dei Genitricis Imagine Sozopolis sca-
turire solet, de quo sacro Deiparæ vnguento
miraculis celebri supra ex Germano Patriar-
cha Constantinopolitano diximus, vbi quod-
dam insigne miraculum ab eodem S. Euty-
chio per illud effectum retulimus. in præsentia
quamplurimis alijs omisis, vnum tantum ex
eius vita ipsidem verbis referemus. Iuuenis qui-
dam in arte pingendi peritus eam in Domo
Chrysaphij piæ memoriæ in ipsa Ciuitate A-
maleorum exercebat. Hic aliquando veterem Insanabilem
ex pariete Veneris picturam delebat, vt histo-
rias piæ reponeret. Volebat enim vir ille ex repta a-
domo sua superiore Archangeli Oratorium fa-
cere ex inferiore autem Oratorium Sanctæ, manum S.
immaculatæque Dominæ nostræ Dei Geni-
tricis & semper Virginis Mariæ. Cum igitur
Pictor sedam impudicæ Veneris historiam ni reddis-
euertisset, dæmon, qui illi inhærebat, artificis di-
manum sic inuasit, vt inflammata tumesce-
ret, & graui vlcere affecta necessario ampu-
tanda

Alia eius-
dem S. Euty-
chij mi-
racula.

Gggg 2 tanda

tanda videretur. Quare cum periculum adspiceret, vile capit consilium, & ad virum sanctum confugit, ut per ipsum à Deo auxilium impetret. At ille cum pro ipso Deum orasset, vnxit oleo sancto dexteram ipsius manum, quæ inflammatione, atque vicere laborabat, idque fecit tribus diebus, & manus eius diuino auxilio conualuit, atque alteri similis reddita est, & quo in loco Pictor vulnus acceperat; in eo memorie, & grati animi declarandi causa Sancti viri depinxit Imaginem: ut manus, quæ curationis beneficium acceperat, Medicum suum secundum Deum testaretur. hæc in vita S. Eutychij.

S. Theodor-
us Sicc-
us Episco-
pus à B.
Virg. sa-
matur.

S. Theodoros Sicota, vitæ asperitate, sanctitate, & miraculis clarissimus ex Archimandrita Episcopus Anastasiopolis ex hac vita migravit anno Domini 613. cuius dies in Martyrologio recolitur 22. Aprilis. Is suam erga Deiparam pietatem declarauit, nam cum S. Michaelis Oratorium in vsum eorum, qui vt ab ægitudine, vel à cacodæmone curarentur, vel ad precandum eo accedebant extruxisset. Aliud Oratorium Dei Genitrici dicauit, in quo Monachorum regulam, quos instituebat, ponere decreuit. cum verò aliquando veneno tentatus esset, in cellula sua in Episcopo mutus, atque immobilis iacuit tribus diebus, adeo vt rumor de morte eius iam increbesceret. Post tertiam autem diem apparuit ei Dei Genitrix, quæ sceleratis hominibus exitium comminata, & morbi causam aperiens, & infidiatōres patefaciens è manu sua tria illi colocoeca dedit. Hæc, inquit, comedite, & nihil sibi erit mali. Somno solutus vir sanctus Saluatori Christo gratias egit, & immaculatæ Matri eius Virgini Mariæ. & causam quidem morbi significauit, Auctores autem retinuit, & pro illis Deum precatus est. Deinde deposito Episcopatus munere Sozopolim ad Templum Deiparæ studio videndi oleum, quod diuino munere ex Deiparæ Imagine manat, profectus est: quo in templo Paralyticum, & ælium Energumenum curauit, & manibus in crucis speciem extensis precans oculos in admirabili Imagine defigebat, cum oleum diuino nutu effluens in eius sanctitatis testimonium in oculos eius misit, eosque conspersit, hæc in eius vita apud Surium.

Surius.
Energu-
menaphel

11 Virgo quædam Theopenti Episcopi Syri filia Romæ in Monialium Monasterio degens, cum à dæmone esset arrepta, ab eius parente

ducta est (vt verbis vtar eius, qui rem litteris mandauit) ad mansionem sanctæ Dei Genitricis, vbi sanctus Paulus fuit decollatus ad Aquas Saluas, vbi reliquæ S. Anastasij martyris requiescunt. & quia mulieri non licebat illud monasterium ingredi, ducta est puella in proximam basilicam sancti Ioannis Baptistæ, in qua cum Kalendis Octobris allato capite S. Anastasij adiuraretur dæmon. Ille verò multas etuomens blasphemias exire renueret; expletis viginti quinque diebus, in quibus Episcopus, vna cum monachis die, nocteque preces cum lachrymis ad Deum fundebat: tandem dæmon per os puellæ exclamare cepit dicens: Ecce dico vobis, quia MARIA, Paulus, & Andreas obtulerunt istius mali senis Episcopi, & monachorum lachrymas ante Nazarenum, qui deus potestatem Anastasio. vt veniat, & exiciat me de corpore isto in Kalendis Novembriis, quod & factum est. Hoc totum ex actis publicis per Ecclesiæ Notarium fidelissime conscriptis, plenius refert Baronius tom. 7. Annalium ad annum Domini 713. quo hæc gesta esse scribuntur.

Cum aliquando in Germania tam sæua pluuie fulminum. & ventorum tempestas orta esset, cunctique pauidi ad Ecclesiam confugientes, terribile Dei iudicium præstolarentur: Lioba Virgo sanctissima cuiusdam Monasterij Monialium Abbatissa populum ad orationem hortata, ante altare prosternitur: sed crescente procella, & populi pauore, rogata vt Dei Genitricem inuocaret, cuius intercessionem ab eius tempestatis discrimine liberarentur, ad Ecclesiæ fores accurrens, signo sanctæ crucis edito, fuenti tempestati nomen summæ maiestatis opposuit, extensisque manibus in Cælum terno clamore Christi clementiam inuocauit, & per intercessionem, ac merita sanctæ Mariæ Virginis propitium populo suo velociter eum fieri præcata est. confestim tonitrua quiescunt, nubes à ventis dissipantur, optata serenitas, atque securitas redijt. hæc ex c. 17. vitæ S. Liobæ apud Surium 28. Sept. quæ floruit tempore Caroli Magni: eius memoria in Martyrologio die 28. Sept. recensetur.

S. Radbodus Traiectensis Episcopus à Radbodo Frisonum duce, seu Rege maternum genus ducens, floruit Caroli Francorum Regis, ac Ludouici eius filij temporibus, spinto prophetiæ, & vitæ sanctitate illustris, cuius vitam refert Surius ad diem 29. Nouembris.

la à Deo
para, ali-
quæ sancti
sanatur.

Baronius.

Tempesta-
tis procel-
la, plu-
rima in
Germania
S. Lioba
virg. pre-
stans Dei
sedanti.

Maria
Alber-
monac-
nam in
centia
parat,
fuit op-

Infirmus
S. Radbo-
dus Traie-
ctensis Episcopus
à B. Virg.
sanatur
bris

bris, in qua cap. 13. de eo sic habet. Cum aliquando Radbodus grauius decumberet, ita ut viuendi spem omnem abiceret: beatissima Dei Genitrix, semperque Virgo Maria, subsequenter ipsam sanctis virginibus Thecla, & Agne, cum multa luce ei apparuit, totum habitaculum splendore perfundens. At ille tanta visione valde perterritus, loqui præ timore nihil potuit, & propemodum exanimatus est. Tum vero Porta salutis, Domina mundi, consolationis medicinam ei adhibens, omnemque non modo timorem: sed etiam languorem depellens: Ne timens, inquit, Radbode: certus es me te intueri, cui crebro supplices offers preces. Non ego te mea dedignor consolari presentia, qui in suis ad Deum precibus, mei semper memorem usurpas. Noueris autem, nihil ex hoc morbo tibi imminere periculi: sed curatum te iri, nec tamen diu postea in carne victurum. Securus esto tui, vigilare, & operari necesse, sed perge, ut cospisti. Sub his verbis repente splendor ille disparuit, sed permansit diu odor gratissimus: morbus omnis plane ablatus est. Hæc cum ille clam quibusdam è suis exposuisset (neque enim se viuente, voluit cuiquam ea innotescere) simul etiam formam, habitum, ornatum sanctissimæ matris Dei illis explicauit, addens pulchritudinem ejus necminem satis posse admirari: sanctas autem virgines Theclam, & Agnem, tam ex vultu, quam vestitu, potuisse dignosci hæc ibi.

13. Sanctus Albertus alter à sancto Alberto Carmelita Monachus Cœnobij Crispiniensis, vitæ asperitate ab ipsa pueritia, & sanctimonia præstans, cum viginti quinque annos in Monasterio exegisset, tacuit à Lamberto Abbate impetrata in cellula apud Eremum, ut diuinis precibus liberius vacaret, & corpus seuerius edomaret alios viginti quinque annos in clufus permansit: quibus duos, & viginti herbis & radicibus victitans pane prorsus abstinent, ab omni vero potu annos viginti sibi interdixit, idque hac occasione non sine Deiparæ beneficio. Quadam hyeme ejus cellula tanta aquarum inundatione, undique obsidebatur, ut neque ad eum quisquam accedere, neque ipse inde egredi posset: quare & panis ei deerat, nec missam audire poterat (nec dum enim sacerdotio initiatus erat) itaque nocte quadam cum multo dolore pijs querimonijs Dei Genitricem compellauit, oratus, ut ipsius miserias subleuaret. Sancta, inquit, Virgo virgi-

numclaria, qua pariendo Dei filium mundo gaudia contulisti, qua es fons pietatis, & misericordie copia subueni mihi misero, corporali pane indigenti, & missarum solennia non audienti. Quibus dictis somno correptus obdormiuit, & ecce adest in visu sanctissima Virgo in forma matronæ pulcherrimæ, cum puellis plurimis inferioris statutæ, quas ut vidit vir Dei ait: Equidem sè pridem in Monasterio feminas vidissem profecto illas expulsas, cur igitur vos huc intrare ausæ estis, cui Deipara, Tace frater ego sum Virgo Maria, quam tam dulciter inuocasti: sed quid à me vis præstari tibi? Tum ille succurre, inquit, mihi peccatori in ijs, in quibus ego, & quibus tu quoque non ignoras me carere. Respondit Virgo Mater Putas ne omnipotentem Deum te etiam sine pane posse sustentare? Ego vero, inquit ille, credo Deum id posse, & Virgo beata: Cur autem, ait, conquare ris te missas non auscultare cum tota vita tua, & omnis actio tua quadam missarum sine solennia? Deinde visa est sanctissima Virgo buccellam panis immittere in os sancti viri. Qua quidem visione ille adeò permotus fuit, ut deinceps, neque panem appetierit, neque panem edere curauit, contentus herbis radicibus, & vilibus illis cibis, quibus vesci consueverat. Deinde sacerdotio initiatus amplissima absoluit à peccatis potestate à Paschali II. & Innocentio II. sibi facta, complures è diaboli laqueis per confessionem absoluit: peractis vero quinquaginta annis in monastico habitu omnibus Sacramentis munitus clarus miraculis migravit ad Dominum. Vixit circa annum Domini 1140. hæc ex eius vita apud Surium die 7. Aprilis.

Sanctus Anselmus Cantuariensis Archiepiscopus doctrina, & sanctitate clarissimus cum ex Anglia Romam venisset, ad Rogerium Apuliæ Ducem, qui Capuam obsidebat, ejus rogatu se contulit, atque à militari strepitu remotus cum suis degebat, in quadam Ecclesia deserta, juxta cujus ostium cisterna desuper disrupta magnæ profunditatis hiatum sua diruptione prætendebat. Is quadam nocte corporis necessitate silentio surgens lento pede exiit, & immemor foueæ per tenebras in partem diuertit, ac in profundum cecidit clamorosa voce cadendo dicens, SANCTA MARIA, ad quem sonitum ejus socij præ timore huius casus ferè examinati accurrentes homines vident in profundo, & quidam ex eis deicen-

Gggg 3

dentes,

S. Anselm.
Cantuariensis
Archiepiscopus in
cisternam
delapsus à
B. Virg. in
columnis
iustitiae

descentes, ex altera parte præcipitij, qua via erat descendendi eduxerunt eum à loco sanum omnino, ac incolumem. hæc in libro 2. ejus vitæ ab uno, qui huic rei interfuit conscripta apud Surium 21. Aprilis.

Surium.

*Infirmus S. Franciscus ad mori-
um ejus Ordine
Crucifixo-
rum à Des-
para sana-
tur.*

S. Bonna.

Sanctus Franciscus ad Moricum Cœnobitum ex Ordine Cruciferorum graui, ac diuturno morbo laborantem, qui desperata à Medicis salute se ejus precibus commendarat, oratione præmissa, & (ut verbis utar S. Bonauenturæ in ejus vita cap. 4.) panis micæ accepit, & cum oleo accepto de lampade, quæ coram VIRGINIS ardebat altari, commiscens, quasi quoddam electuarium per manum Fratrum infirmanti transmisit, dicens: *Medicam hanc Fratri nostro deferis Morico, qua ipsum Christi virtus non solum plena sanitati restituet, verum etiam robustum bellatorem effectum, acies nostra perseveranter adjunget.* Sciatim autem, ut antidotum illud sancti Spiritus adjuventione confectum, æger homo gustavit sanus exurgens tantum mentis, & corporis à Deo vigorem obtinuit, ut paulo post viri sancti religionem ingressus in magna corporis austeritate incolumis perseveraret. hæc sanctus Bonauentura.

*Idem mulie-
rem in par-
tu laboran-
tem. B. Virg.
ope libera-
vit.*

Idem sanctus Franciscus post obitum cum Christo regnans, à muliere quadam partus doloribus laborante invocatus; Deiparam ei implorare præcepit, quod sanctus Bonauentura in fine vitæ sancti Francisci de ejus miraculis, ubi agat de liberatis à dolore partus, refert his verbis. Mulier quædam de partibus Aretinis cum per septem dies partus discrimina sustineret & jam in nigredinem versa desperata esset ab omnibus, votum fecit beatæ Franciscæ, & ejus cœpit moriens auxilium invocare. Emissa autem, voto celeriter obdormiuit, viditque in somnis beatum Franciscum, se dulciter alloquentem, ac requirentem utram faciem ipsius agnosceret, & an Antiphonam illam Virginis Gloriosæ, *Salve Regina misericordia* sciret ad honorem hujus Virginis recitare.

Qua respondente se habere notitiam de utrisque: *Incipe, ait Sanctus, Antiphonam sacram & antequam compleas, paries cum salute.* Ad hanc vocem, & evigilavit mulier, & cū timore cœpit dicere: *Salve Regina misericordia.* Cūque illos misericordes oculos precaretur, fructumque commemoraret uterque virginis, continuò cunctis liberata pressuris, infantem peperit speciosum, gratias agens Regina

misericordiæ, quæ per b. Francisci merita, ipsius fuerat dignata misereri. hæc tenus Bonauentura.

13. Sanctus Petrus ex Ordine Prædicatorum sanctimoniam, & martyrio inclutus, demandatum sibi in ditione Mediolanensi contra Hæreticos Inquisitoris munus diligenter obibat, ac disputationis certamen cum fidei hostibus, cum quadam spiritali fiducia suscipiebat, quam ex subjecta reuelatione conceperat; Despara cum enim aliquando obfuturos, eoque incertos eventus non nihil pauperet, atque ante altare sanctissimæ Virginis agones suos Virgini commendaret, per beatissimam Virginem eisdem dormienti responsum est: *Ego pro te rogaui Petre, ut non deficias fides tua,* hac fiducia fretus nihil formidabat, hæc auctor vitæ ejus apud Surium in Aprilis die 29.

Sanctus Thomas Aquinas ex odem Ordine Prædicatorum Doctor præclarissimus cū à Fratribus in arce Castri S. Joannis inclusus teneretur, & ab impudica muliere introducta ad flagitium sollicitaretur, ut sensit castissimus adolescens se illius illecebris & pestiferis suggestionibus non nihil moveri: *Ne quasi sinas, inquit, Domine Jesu, & sanctissima Christi mater, & Virgo Maria, utram immani me scelere obstringam,* cujus precatōnis fructum illico sensit: nam diuina virtute roboratus procacem illam scēminam titione è foco arrepto fugauit, mox flexis genibus ante signum crucis cum lacrymis à Domino perpetuæ integritatis donum impetravit: ibique somno correptus per quietem visus est, sibi à duobus Angelis constringi lumbos, quo ex tempore omni postea libidinis sensu caruit. hæc ex ejus vita apud Surium die 7. Martij.

Sanctus Albertus Carmelita sanctitate, ac signorum gloria conspicuus, in edendis miraculis crebro Beatæ Virg. Deiparæ, cujus beneficio è parentibus sterilibus natus erat, opem implorabat. Quare cū Urbs Messana à Roberto Rege Neapolitano arcta obsidione premeretur, & extrema comæatus inopia obsessi laborarent; proceres cum Ciuibz sanctum virum adeunt, obnixæque orant, ut preces ad Clementissimum Deum, ejusque Virginem matrem in tanta in Urbis necessitate funderet. Quod ubi fecisset tres trirèmes onustæ annonam importarunt, qua exposita nusquam visæ sunt, creditum est autem Angelorum ductu appulas.

Mona-

Monachum, gratissimo apostemate in gutture desperata à medicis salute laborantem, & opem a S. Alberto implorantem vir sanctus signo crucis consignat, atque *confidit* Frater *Domino Iesu, & piissima eius Matre?* quo annuente, & se ei commendante, mox rupti Apostematis saniem per os eiecit, ac pristina valetudini est restitutus.

Mulierem in partu diebus sex magno cum periculo laborantem, sentiumque vsu iam destitutam Sanctus Albertus oleo vnxit in ventriculis: *Sanctus Dominus noster Iesus Christus ob merita sanctissimæ matris sue, & sicut illa absque damno virginitatis concepit, & sine dolore peperit, sic tu absque vullo moris periculo edas hanc prolem Domino consecrandam,* quo dicto femina ad se rediens puellam enixa est, quam postea Domino consecrauit hæc in vita sancti Alberti apud Saurum die 7. Augusti.

Miracula Deiparæ certis in templis edita, sect. 3.

MIRACVLA IN ÆDE LAVRETANÆ

ex Horatio Tursellino Societatis Iesu in historia eius Lauretanæ.

Cap. 20. Deiparæ Lauretanæ toto Orbis clarissimæ præsentissimam opem innumerabiles homines sunt experti, & horum quidem exempla aliquot selectiora c. 20 huius Operis recensuimus, aliqua verò alia hic describenda duximus. Initium verò faciemus à benedictis, quæ Virgo Lauretana grassante, vel imminente pestilentia contulit in integras vires, quæ eius patrocinium voto nuncupato inuocantur.

Recineti grassante lue, quæ plurimos contagione vulgata absumebat indicta ad Lauretanam ædem supplicatione, votoque publicè nuncupato exemplo pestilentia est absterfa, & anno 1469. votuum donum coronam auream gemmis distinctam Virg. ciues deferunt. Hoc exemplo Piceni Vires, & Oppida quotannis insigni supplicatione, ac pompa Coronam Lauretanæ Virgini afferunt. Horatius Tursellinus lib. 2. c. 8.

Tursellin. Panormus vrbis Sicilia: celebris anno 1577. Lauretanæ Virgini patrocinij à peste se liberatam, testatur in Lamina Argentea librum Fermè nouem eo transmissa, in qua imago Lauretanæ Deiparæ, & Panhor-

mitanæ vrbis expressa cernitur libro 4. cap. 30. Anicium vrbis Galliæ anno 1579. à diutina vigente pestilentia Ciuibus penè exhaustis communi consilio solemnè Lauretanæ Virgini voto nuncupato liberatur, & votuum donum per certos homines cum publico testimonio misit. Tursellinus loco citato.

Lugduni quoque fœda lue domos omnes populante publicè voto pro Ciuitatis salute suscepto, & Lauretanæ Virgini implorato auxilio, exemplo ægri sanati, pestilentia discussa, & anno 1581 votuum donum beatæ Virg. ab ea Ciuitate mittitur. Tursellinus lib. 4. c. 30.

Aliæ verò vrbes ab impendente pestilentia Lauretanæ Virg. ope sunt pro electæ.

15. Vrina vrbis Carnorum cum atrox pestilentia Venetiæ fines Carnosque anno 1555 peruagaretur voto publicè nuncupato Lauretanam Virginem inuocant, ergo biennio quo grassata est lue, unctis circa oppidis morbo exhaustis sola Vrba communis mali immunis fuit, quare anno 1556, solemnè supplicatione indicta trecenti viri nobiles omnes lintheati, quibus Cruce fixi effigies præferebatur cum donis, vel publicis vel priuatis ad Lauretanam ædem pariter processerunt limen ingressi, collacrymantes ingentes Deo, ac Deiparæ gratias agunt, & apud eam munera depouunt. Tursellinus lib. 3. cap. 28.

Atque hæc de morborum curatione Permulti quoque Lauretanæ Virgini ope à mortis discrimine, quod illis multipliciter impendebat sunt exempti. Iulius II. Pont. cū in obsidione Mirandulana belli consilia cum Cardinalibus agitat sub tentorio repente ferrens globus instar humani capitis, ab hostibus æneo tormento excussus deiecto prætorio nihil omnino Pontificem, aut eos, qui Pontifici aderant laetit, quod Lauretanæ Virgini se debere Pontifex professus est, siue quod ad bellum iturus ei vota fecerat, seu quod ad primum bombardæ fragorem Lauretanam Virginem inlamarat, quare globum illum in sacrosancto sacello, in monumentum suspendi iussit. Tursellinus lib. 2. cap. 12.

Aliqui à fulminibus Lauretanæ Virgini benedictio liberantur, apud Tursellinum libro 4. cap. 7.

Alij Deipara Lauretana inuocata in ipso præcipitio seruati, vel à præcipitis ruinæ periculo liberati, de quibus Tursellinus lib. 2. cap. 27. & lib. 4. cap. 5. & 28. & lib. 5. cap. 5.

Alij

Vrbis Anicij B. Virg. Lauretanæ ope à pestilentia liberatur.

Lugduni vrbis pariter liberatur.

Vrina vrbis à pestilentia grassante Lauretanæ Virg. ope inuenitur.

Tursellin.

Iulius II. à globo bombardæ.

Tursellin.

Alij à fulminibus liberantur.

A præcipitio seruati, vel à præcipitis ruinæ periculo.

*Alij à fluminis
vorticibus erepti
In puteum
bis collapsa
puella li-
beratur.*

*Enaufra-
gio eruan-
tur.*

*Duo Pa-
tres Cappu-
cini in me-
die mari
servati.*

*Qua pluri-
ma à mul-
tis calami-
tibus per
Virg Lau-
retanam
eruantur.*

*Nobilis Bel-
ga ab ho-
stibus.*

*Qua à Pi-
ratis libe-
ratur.*

*Episcopus
Hybernus
ab hostibus
servatur.*

Et Turcarum

Alij à fluminis vorticibus erepti libr. 3. ca. 8. & 16. quidam etiam ab inondatione fluminis, à quo abrepti erant liberati libr. 4. cap. 17. Quædam etiam puella Laureti è puteo, in quem semel, atque iterum cecidit illæsa servata libr. 3. c. 17.

Complures naufragio, & maris fluctibus divinitus exempti, de quibus libro 7. cap. 26. lib. 4. cap. 6. & 17 & libro 16. capite 15.

16. In hoc tamen genere illustre est beneficium à Deipara Lauretana in duos partes ex sacra Cappucinatorum familia collatum. Hi enim cum anno 1553. Lauretana Virgine salutata ex Ancona soluiscent in Dalmatiam traiectionem, seu coorta tempestate nauarchi ad leuandam opere nauim vaforum, ac mercium iacturam fecit. At institores damni dolore in rabiem acti, Cappucinos infantes in mare deturbant. Illi verò Lauretanam Virginem inclamantes inter exasperati maris fluctus diuina quadam vi subleuati toto pectore extare, ac placidè ferri ceperunt, & breui Deo bene iuvante Anconæ portum pariter tenuerunt. E vestigio in madidis vestibus ut erant, Lauretanam regredi Deo, ac Deiparæ gratias impensè egerunt. apud Tursellinum libr. 3. cap. 15.

Quamplurimi quoque, quibus ab hominibus magna aliqua calamitas (cuiusmodi est bonorum direptio, perpetua seruitus, ipsa mors & similia) certissimè imminere, singulari Virginis Lauretanæ beneficio omni periculo sunt erepti.

Nobilis quidam Belga octo Equitibus committatus in octingentos hæreticorum milites improvidè incidit circa annum 1590. sed impetrata Virgine Lauretana, quia fugiendi non erat spes cum illis, fortiter pugnarunt, donec Hispanorum copiarum subsidio venire, & in tam atroci pugna, quæ tenuit horas duas, nec ipse, nec eius Comites, vel etiam Equi, Deipara protegente, villa ex parte sunt læsi. Is insigne donum Lauretanum misit de quo Tursellinus libro 5. cap. 18.

Complures naues insigni miraculo Virgine Lauretana impetrata à Piratarum manibus mox capiendæ euasere libr. 4. c. 17. lib. 5. c. 10. & c. 15.

Episcopus Hybernus Elisabethæ Angliæ Regiæ hæreticæ furorem declinans bis in eadem navigatione ab infestis persecutoribus modo quodam admirabili seruatur libr. 5. c. 15.

Quosdam à Turcarum miserabili seruitute

eadem Virgo Lauretana non absque diuinæ virtutis iudicio eripuit libro 4. cap. 18. & 21.

Alios infantes interdum, interdum etiam supplicium committos, carcere non minus misericorditer, quàm admirabiliter exemit, de quibus libro 3. cap. 17. & 27. & in his.

17. Iudæus à Turcis ob quoddam facinus Iudæis æternis adductus vinculis Christi, Deiparæ quæ præsidium implorans anno 1560. ab ipsa Virgine secundum quietem ei oblata, à vinculis absolutus, ac Lauretanum, ubi Christiana sacra suscipere petere iubetur, simulque nauiculam ei præparauit, qua per maria sua sponte incredibili celeritate bidui spacio Anconam tenuit, & Laureti baptizatus est libr. 4. cap. 22.

Alios, quibus in carcere ultimum supplicium imminere ipsa Virgo Lauretana, vel solus vinculis à carcere eduxit, vel ludicibus ad reuocandam mortis sententiam, quem tolerant, & reum liberandum permotis discrimine eripuit libro 4. cap. 20.

Alios ab exitio, & ipso suspensio liberauit quidam enim bis laqueo suspensus libr. 3. cap. 27. Alter verò similiter è patibulo quatuor horas cervicibus laqueo infestis pependerit, qui se Lauretanæ Virgini commendatant, & magno circumstantium stupore morti eximuntur libr. 4. cap. 19.

Illud quoque in hoc genere admirabile fuit. Anno enim 1530. Vaiuoda Transylvaniæ ab Abrahamo Turcarum Bassa praelio victus, captusque victoris irati iussu, ex altissima rupe agendus erat præceps. At ille B. Maria Lauretana inuocata sermonem de religione cum Bassa fortè ingressus, adeò efferturum eius animum diuina ope mitigauit, ut Barbarus odio in amorem verso ipsum cum cæteris Transylvaniæ captiuis dimitteret gratis, extat hodie Laureti Tabula ingens egregiè depicta, auroque exornata, ubi tota res non solum coloribus, sed etiam litteris expressa visitur. Tursellinus libro 2. cap. 27.

In Emergum etiam liberandis admirabilem se ostendit Virgo Lauretana, cuius rei meminit insigne miraculum narrat Tursellinus libro 2. cap. 7. de muliere quadam nobili Gratianopolitana nomine Antonia, à septem terribilibus spiritibus obfessa, cuius maritus nihil in Gallia politiana ad uxorem liberandam in expertum relinquens eam in Italiam adduxit & Mediolani ad S. Iulij. Mutinæ ad S. Geminiani, denique Romæ ad sacram columnam, solempnes exorcismi nequic-

nequicquam ei sunt adhibiti, Deo eius liberationem Deiparæ Lauretanæ referuante. Anno enim 1589. mulier summa vi obluens à decem robustis viris in sanctissimam cellam ante Deiparæ effigiem sistitur, ubi exorcismis virgentibus & compluribus insignibus viris presentibus omnes illi spiritus immundi tandem expulsi sunt. De alijs pariter demoniacis liberatis habes lib. 4. cap. 8.

*Expulsi-
ti pecu-
na adis
Laureta-
na diuini-
tus arcen-
tur.*

Nec defuere, qui donariorum, quæ in Lauretana æde asseruantur multitudine, atque pretio illecebræ ad eam expilandam animum adiecere, & aliquando tam nefarium opus aggredi sunt ausi: sæpius tamen legimus, & nostra etiam ætate compertum est, huiusmodi homines diuinitus à sacræ ædis iniuria prohibitos, interdum etiam sæuere punitos.

*Turcarum
classis à
Laureta-
na Virg. a. 8.
diuinitus
arceatur.*

18. Anno salutis circiter 1470. Mahomete Turcarum Imperatore expugnata, Hydruntum in Salentinis, Turcæ classe ad Castrum Portus Recinensis (quod tribus ferme milliaribus ab æde Lauretana distat) delati, populabundi Lauretum iter intendebant: Verum ad sacræ domus conspectum ingens repente terror, Turcarum peruasit aciem cunctosque è vestigio inuitissimis animis referre coegit pedem, stupore attonitos & Deum profecto pro illa æde stare memorantes. Tursellinus libro 2. capite 8.

*Alia Tur-
carum clas-
su, aliquo
pirata à
Laureta-
na domus
inualione
diuinitus
pulsatur.*

Simile prorsus multos post annos euenit Selymodicti Mahometis nepote apud Turcas imperante: Ingens enim Piratarum manus in idem Castrum portus Recinensis appulsi, eoque potiti, tecta cædibus, & incendio fœdant.

Jam nemine contra eos arma ferente Lauretum inflammatis studijs contendebant, cum desertam à mortalibus propugnatoribus ædem à celestibus defendi, propugnarique senserunt.

Quippe ipse Lauretanæ ædis aspectus tantum eis terrorē incussit, ut è vestigio trepidi re infecta repeterent classem. Selymus porro conandi sceleris Auctor paulo post haud dubia numinis ira perijt, cancro fœdissimo iuxta atrocissimoque morbo, miserè absumptus. Cognitum etiam est ex Turcarum captiuis, qui fuga elapsi Lauretum ad vota beatæ Virginis reddenda venerunt, Archipiratas, in quorum ipsi fuerant potestate, sæpius Lauretani Templi prædandi studio Lauretum instructa classe petijisse. Cæterum sacræ æde conspecta repente

pauore ingenti diuinitus iniecto regredi coactos: latens utique numen ibi consistentes. Quare hac re cognita piratæ oram Piceni legentes vix ausi sunt quicquam hostile in conspectu ædis Lauretanæ conari: semel duntaxat hyemes turcicæ dux ex agro Lauretano prædas agere ausæ, mox Deiparam vindicem sentire: eadem ipsa die à Canaletto Venetæ classis Duce captæ prædatores suspensi, & præda omnis recepta. Tursellinus libro 2. cap. 19.

Tursellin.

Tempore quoque Leonis X. cum exercitus *ALaureta-
na adis de-* Francisci Mariæ Ducis vrbis natis multarum gentium colluione mixtus Picenum agrum predatione infesta populatione percuteret, & inuito eodē no militū Duce diripiendis Lauretanis thesauris inhieret, *excitus dē
ad sacra ædis prædam incensis studijs tende-
usina ope-
arceatur.* bant, præmissi ab exercitu exploratores omnia turta esse cernentes læticia gestiebant, cum subito acrium grex luporum è saltu proximo erumpunt, plerisque exploratorum repentino terrore amentes iugulant, cæteri in fugam versi monent socios ne progrediantur: Illi tamen vanum exploratorum terrorem deridentes nihilominus properabant ad prædam: Verum, ut sacræ ædes in conspectum se dedit, repente ingens exercitum paucorū inuasit, cunctique lymphatis similes trepidare cæperunt, tunc excussa væsaniam, & templi religione conterriti latrocinio desistunt, versaque in religionem audacia Lauretanam ædem venerabundi intrant, cogitati sceleris veniam exposcunt, muneribus colunt, Vrbis natis Dux insperato exitu facinoris mirè lætus, detracta sibi arma in primo Augustissimæ Cellæ aditu suspendit tanti miraculi monumentum, simul se ex agro Piceno exercitum abducturum vouet, quod & præstitit. hæc Tursellinus lib. 2. c. 20.

*Corcutus
Bassa Tur-
carum à
Deiparæ
Laureta-
na sanas-
tur.*

Nec tamen Infideles Lauretanæ opis expertes fuere: Corcutus Turcarum Bassa anno 1552. Constantinopoli ex pectoris apostemate ad extremum vitæ discrimen venerat. Is à seruo Christiano de Virginis Lauretanæ vi, in morbis cuiusque generis depellendis edoctus eam inuocat, vouet si morbum depulisset se in eius gratiam illi seruo libertatem daturum. Protinus dirupto apostemate sanatur, seruumque exemplo cum literis, ac muneribus Lauretum ad Virginem destinat, vñ cum suo chirographo miraculi testimonio Arabica lingua conscripto. Tursellinus libro 3. c. 19.

Tursellin.

Hhhh

MIRA-

MIRACVLA QVÆDAM IN DEIPARÆ

Templo Sueffionensi in Gallia ex Vincentio in speculo historiali libro 27. capite 2. & sequentibus, quæ etiam refert sanctus Antoninus 2.

part. histor. tit. 16 capite

14. §. 1. & 2.

19 **A**NNO Domini 1128. multi de Pago Sueffionico sacro igne accensi, ad Ecclesiam Beate Dei Genitricis Mariæ, in Civitate Sueffionum sitam conueniunt ubique diebus paucis misericordiam Dei, & Beate Virginis succursum præstolantes, (sicut plenius refert libellus eorundem miraculorum) salutem ipsius meritis, ac precibus consecuti sunt, ita ut intra quindecim dies centum, & tres nominati ab hoc igne restingerentur, & tres puellæ distortæ sanitati redderentur. Hugo Farfitus, nam aduersariæ potestati concessum erat percutere multos plaga inuisibili diuersæ ætatis, & sexus, ita ut semel succensa eorum corpora, cum intolerabili cruciatu arderent. Est autem morbus hic tabificus sub extenta luenti cute, carnem ab ossibus separans, & consumens, ex mora temporis, augmenta dolorum, & ardoris capiens per singula momenta, cogit miseros mori, sed desiderantibus mortem illa non venit, donec depastis artubus, ignis ille celer, & pestifer inuadit membra vitalia, & quod valde mirum est, ignis hic sine calore validus ad consumendum tanto frigore velut glaciale perfundit miserabiles, ut nullis remedijs possint calefieri.

Item quod non minus est mirabile, ex quo diuina gratia restinctus fuerit, fugato mortali frigore, tantus calor in eisdem partibus ægros peruadit, ut morbus cancri eidem feruori persæpe se societ, nisi medicamentis occurratur. Sex diebus mense Septembri in Ecclesia Beate Virginis fuerunt. Ad preces autem populi de alijs Ecclesijs, & de maiori Ecclesia in eandem Ecclesiam concurrentis affuit Beata Dei Genitrix trahens, secum fortia agmina sanctorum Spirituum, ad cuius præsentiam formidaret Infernus, & pauerent portæ mortis.

Cuius Aduentus præcursor tam magnus tremor Ecclesiam repleuit, ut terræ motum esse factum, aut Ecclesiam à fundamentis concussam arbitrantur fugerent omnes; sed ubi nihil

periculi adesse senserunt reuersi omnem ardorem languentium extinctum & omnem dolorem esse consopitum celerissima sanitate collata inueniunt.

Alii autem à quibusdam ex languentibus pridie huius beneficii cœlitus dati vilas esse cœlitus copiosas claritates, per Feneſtras Ecclesiæ vitreas illapas, quasi quædam præconia laudis subequentis. Intra quindecim dies nominati annotati sunt centum & tres ab hoc igne restincti. Sed plurimi asseuerant, stellas miræ magnitudinis tenebrosam noctis caliginem vitra Ecclesiam persequendo effugasse.

Mulier quædam nominata Gundrada, *vin. cap. 3. Gundra-* rum habens nomine Theodoricum *commen-* nens in riparia ultra Axouam fluium, qui da mulier præterlabitur Urbem Sueffionum de villa, quæ ab agrum dicitur Audiguturis inter ceteros venerat ad dñe ead Ecclesiam, cuius faciem ignis ille deturpauerat, & narium, & labium superius, quod nato ta Deipa subiacet, usque ad maxillas, & gingivas, & den- ra ope san- tes molares, & extinctus est ignis à facie eius. *int.* Sed omni occurrenti iam molesta, & odiosa fiebat, grauique omnibus etiam suis ad videndum. Itaque compulsa est totam faciem præter oculos madenti panniculo velare.

Redit ad Ecclesiam beate Virg. factaque candela, quam offerret, iuxta dormitum, eadem nocte maturius euigilans, sensit laxatum fluat panniculum, quem dum restringere, sursumque reducere nititur, & parum proficit, coacta est circumiacentium implorare auxilium, qui dum morantur, somno, vel frigore tardi, illa poscit lucernam accendi, & sibi auxilium ferri. Sensitque interim carnem sub digitis, & panniculo pressam inolescere, & nesciebat, quia caro est nari, & labij reformata. Denique sæpius reducit pannum, sæpiusque perinde attrahat creaturam, nouiter psalmatam. Clamauit ter magna voce: *Deus, & sancta Maria adiuna.* Ad quam vocem excitati, & turbati, qui aderant, maturius inferunt lumen, & vident narium, & labium nouiter formatum.

Quidam puer annorum vndecim pecorum custos ardens pedibus à matre sua aduectus est, remedioque doloris intra paucos dies accepto ad domum reductus est. Erat autem de Vallibus; Sed dum puer idem nutu diuino non immemortanti beneficii desiderio visenda domus Beate Virginis flagraret, & super hoc quotidie

quotidie molestus matrem perurgeret, & illa penitus non acquiesceret. *Redeat, inquit, in me infirmitas, ut necesse habeam illuc referri*, quod & factum est. Relatus igitur à matre illuc ad ingressum processionis matris Ecclesiæ excussus à quiete in gratiarum actionibus rupit clamoribus æterna. narrau itque omnibus raptum se fuisse ante Deum, & Dei Genitricem pro populo supplicentem vidisse, vt dignaretur Deus hunc morbum à populo auertere, & euertere. Et hanc scintillam, quæ acciderat auferre, hoc tamen responsum à filio suo benignè accepisse. *Mater tu es maris stella, fiat omnia volun a tua.* Dumque iterum eadem Virgo quaeretur super domo sua quæ vilis, & abiecta præ cæteris erat audiuit à filio suo, quod de trans mare, & de trans renum faceret pecuniam afferri, de qua domus eius edificaretur, & in omnium oculis intuentium claritate magna, & gloria illustraret eam. Populo etiam Sueffionensi mala euenire ex parte Dei prædixit, quia lux Genitricis Ecclesiam non resiceret. Et quidem multos ex eadem Vibe ignis inuasit. Quæ & qualia resistent, nescimus. Idem puer parum post se moriturum testatus est; & sic euenit, non enim mensem superuixit. Mirum autem valde de hoc puero erat, quod ab initio mundi omnem historiam retexens totam narrationem suam cussimithmicè digerebat. Textum Evangelij, & actus Domini sic in ordine recensebat, tanquam omnia in libro legeret, & dictata ab alijs pronuntiaret. De Ioseph quoque viro beata Virginis inter cætera ait: *Qui tenet scipsum florentis virga, custos erat glor. o. s. puella.* Hæc narrabat clausis oculis tanquam lucem transitoriam ex oculis, laicis, & illatatis vix digabatur facere verbum, tanquam ignorantiam eorum peractus. Eius mortui corpus tanta gratia perdidit, vt candore, & claritate, vultus Angelicam nescio quid, & diuinum signaret.

Vinc. cod.
cap. 4.
Mulierem
in partu
borantem
Dispara
liberat.

20. Apud Villam, quæ dicitur Cala in territorio Sueffionensi, quæ possessio est matris Ecclesiæ beatorum martyrum Gerualij, & Protasij mulier ob partus difficultatem laborans continuis tribus hebdomadis periclitabatur persuasq; à conuicinis mulieribus senudis pedibus iuram ad sanctam Mariam Sueffionis, venit, & liberata est. sed ordine stupendo. Nam primum ex vtero suo emisit tres lapides; Primus in magnitudine oui anseris, secundus

ferè in magnitudine oui gallinæ, & tertius non minor aliqua nuce erat. His lapidibus effusis statim sequitur partus infantis, qui & gratiam baptismi accepit & paucos dies superuixit. hæc Vincentius libro 27. c. 3. & 4.

A S. HIPPOLITO DEIPARÆ

*in suu cuiusdam membra deperdita restituntur ex
Vincentio specul. histor. libro 27.
cap. 9. 10. & 11.*

QVIDAM nomine Petrus ex Gratianopoly- A S Hip-
lenæ fello, quo in eo loco inhibita erant ser- polyto Dei
uilia opera iussu vitrici inuitus arabat, excreta para in su
tus opus, & animalia, & ecce subitaneo toni igne mē-
tru boues, & vtensilia flamma absumuntur, bra arato-
tori cuius
qua eius pes correptus breui illum exedens restituitur.
tybiam, & crus peruasit, atque ossa retexerat.
Ad templum igitur beatæ Mariæ Magdalene oblatu eius precibus ignis, nec vltra procederet, extinctus est, verum inutilis remanebat: ad quandam igitur Deiparæ Ecclesiam celebribus miraculis insignem, quæ habebat etiam S Hippolyti, martyris memoriam delatus, cepit ibi crebris obsecrationibus mundi Reginam interpellare, vt quod alijs valentioribus impendebat sibi non nagaret. Miles autem quidam sæpe intuens eum Basilicam rap- tando subire, elemosinæ causa in domum propriam declinare persuasit, vbi cum aliquandiu recedisset, pedisseque nescio quid actura à camera noctu in domum exteriorem deueniunt, & Petrum crebris planctibus ingemiscentem subaudiunt, quorum gemitum hæc causa fueret. Virgo Maria cum Beato Hippolyto in visione stratu eius astiterat, quæ, vt iacenti videbatur, imperabat: *Restitue, inquit, eum antiquo virgini.* Martyr verò impetranti obsecundans humiliter crus, tybiam, pedemque quaquaversum olim sparsa diuinitus ad instar futuræ resurrectionis in puncto compacta, recolligens corpori eius, quasi furculum aiboni caput subiungere.

In qua infertione tantis torquebatur ardu- ribus, vt non sine clamoribus subsistendo, crebris quoque nectibus, & membris motibus quid pateretur indicaret. Inruunt igitur ancillæ, & illato adiacenti cubile facto, dum hac, illacq; despiciunt, duos habere pedes, & duo crura Petrum reperiunt; ex quo intuitu

H h h h z

tan-

tantus est stupor illud inuasit, ut non se eas esse, quæ venerant, sed mutari in alteras æstimarent. Contrectabant tamen, & vera membra, quæ tetigerant sentiebant.

Tandem difficillimè excitatus, cum aperuisset oculos beatam cum martyre Virginem adhuc æstimabat astantes, quibus visibiliter absentatis, interrogatus à foeminis, quibus sibi restitisset amissa, rem retulit, multosque in admirationem adduxit.

Hic idem Petrus, ut tanto Dei beneficio responderet, semetipsum inelosit, ut diuinæ contemplationi vacaret, quem diabolus sub specie mulieris multis noctibus primum blandiis, deinde terrore, postea vi manuum ad flagitium allicere moliebatur: cui ille strenuè resistebat. Quadam verò nocte stola sacerdotali collum diabolicæ pellis implicuit, & ad terram prostravit, ac penitus suffocavit. Inuentum est autem mane ibi cadauer ingentissimæ anus foetidissimum, quod induerat dæmon ad vtrum Dei vexandum, illudque extra oppidum igni est crematum. hæc Vincentius lib. 27. cap. 9. 10. & 11.

MIRACULA FERETRI BEATÆ Mariæ Laudunensis.

Nec prætereunda videntur quamplurima, eaque insignia feretri B. Mariæ Laudunensis invocatione edita miracula, quæ vincencius Beluacensis lib. 26. spec. histor. à cap. 11. per plura capita copiosè descripsit. Nos commemorata clade, quæ tot miraculis occasionem dedit, ea breviter attingemus.

21. Cum Lauduni in Gallia Templum Dei Genitricis in detestatione necis inibi patrata, Deo impij sceleris vindice anno Domini 1110. conflagrasset, innumerabilibus miraculis editis ad eiusdem beatæ Virg. Laudunensis Feretrum, multas per Vibes circumductum, tantum pecuniæ collectum est, ut pristino fuerit splendore restitutum. Rem omnem Hugo farfensis, qui eo tempore vixit in historia manuscripta miraculorum Feretri B. Mariæ Laudunensis posteris consignavit, quam nos eius ferè verbis describemus. Ecclesia Laudunensis Dei Genitrici dicata, inter præcipuas Galliarum

S. Remig. Ecclesias antiquitus numerabatur, cui Sanctus Remigius Rhemenfis Archiepiscopus, quod ibi nutritus, & educatus fuisset, reditus attribuit, & sanctum Genebaldum Episco-

pum primum in ea consecrauit: cumque ab eo tempore ad nostram usque ætatem per quingentos fere annos floruisse, ecce in diebus Ludovici Regis Francorum qui fuit filius Philippi Regis, pater autem Ludovici Junioris duram iusti Iudicis, Regis Regum experta est animaduersionem. Quidam enim nobilis Princeps, & Castellanus Laudunensis nomine Girardus de Cyriacico, dum in eadem Dei Genitricis Ecclesia flexis genibus suppliciter oraret, ab inimicis suis, qui eum alibi aggredi non audebant, dolosè circumventus, & ab oratione surgens, diuersis gladium plagis ibidem est interfectus: cuius sanguine pavimentum Ecclesiæ respersum, cum multoties aqua superfusa non posset ad plenum ablui; compluribus, qui aderant rei nouitate attonitis, Anselmus eiusdem Ecclesiæ Decanus, scientia, & eloquentia nobilis, quibusdam secreto prænuocauit, illam sanguinis labem templis concrementatione diluendam, quod tantum scelus non aqua, sed igne videretur eluendum. Post modicum tempus, Deo permittente, Diabolo stimulante seditione subita à Ciuiibus concitata Dominus Waldricus eiusdem Vibis Episcopus in domo sua, cum quibusdam militibus suis crudeliter occiditur. Præfata facta Mariæ Ecclesia, cum alijs propinquis oribus decem Ecclesijs, Domus quoque adiacentes Episcopi, atque Canonici multorumque Ciuium igne supposito cremantur. hæc Hugo Farfensis, qui postea narrat defuncto Hugone Aureliacensi, qui Waldrico subrogatus, septimum intra mensem obierat, Bartholomæum in demortui Præfatis locum anno 1113. suffectum ingenti studio Laudunense Templum quod conflagrauerat, pristino nitore restituisse, elemosynis affatim corrogatis, ad quas colligendas Feretrum beatæ Virginis Laudunensis capillis, alijsque sanctissimis reliquijs insignie multas per Verbes deferendum, & ad Angliam usque transmittendam Canonicis Laudunensibus tradidit. Eiusmodi verò Feretrum appellari videretur arcula, seu terculum capillis Deiparæ, alijsque reliquijs gestandis comparatum, ut aperte colligitur ex Vincentio libro 26. Speculo historia. cap. 17. Mirum autem est, quod quantisque prodigijs præpotens Deus hoc iuxta Genitricis Feretrum cohonestaret, quæ monumentis configurat Hugo Farfensis, quæ

cum Canonice Ecclesiæ Laudunensis: perstrinxit verò, & è multis pauca collegit Vincentius Beluacensis lib. 26. spec. à cap. 11. usque ad 21. & ex Vincentio. S. Antoninus 2. par. histor. tit. 17. cap. 1. §. 3. vix enim oppidum aliquod attingit, quod non magno aliquo miraculo insigniret, præcipue verò Issolduni Turone, Carnuti Nipellæ in Gallia, in Anglia verò Cantuariæ, Salisburiæ, Wintoniæ, multis alijs celeberrimis in Oppidis morbos depulit; nam & vim facultatem quæ audiendi surdis, videndi cæcis, ingrediendi claudis, loquendi mutis, quo artes, opesque humanæ non pertingunt, diuinitus reddidit, vel nunquam expertis benignè tribuit, aliosque permultos deplorata valetudine morbis leuauit. Qui verò Feretrum illud non ea, qua par erat religione susceperunt, præfenti supplicio affecti grauitate sceleris poenæ grauitate intellexerunt; quæ omnia ex Helinando fusè persequitur Vincentius loco citato.

MIRACVLA TEMPLORVM B. VIR

guts in Germania ex Tritemio in duobus opusculis de B. Virgine miraculis in templo prope Dittelbach, & in Templo de Vriseto Diocesesis Herbipolensis.

Miracula 22. **IN** Germania complura quoque Deiparæ Templum miraculis illustra numerantur, ejusmodi est Oettingense in Bauaria: alia in alijs locis, quorum plurima diuersis in Diocesisbus recenset Tritemius libro 1. Opusculi de miraculis B. Mariæ in Dittelbach, ex quo nos in præsentia cæteris Auctoribus prætermittis, quædam miraculorum exempla in Germaniæ Templis Deiparæ dicatis referemus; quæ idem Tritemius in citatis opusculis, non minus grauitè, quam piè conscripsit. Quorum opusculorum cap. 20. meminimus. Initium verò ducentis ab opusculi de mirac. Templi prope Dittelbach.

Cap. 20. Puer sexennis à puteo, in quem ceciderat, ope Virginis, cujus simulachrum in Templo prope Dittelbach colitur, lætus extrahitur. apud Tritemium in opusculo de miraculis hujus Templi mirac. 3.

Vir ab hostibus captivus in carcerem munitissimum victus 40. dies jacuerat, voto Deiparæ nuncupato solutus se invenit, & perforamentum in muro intra unius horæ spatium

tium manibus, absque aliquo instrumento effecit, quod ferè nullus biduo perforasset, liber evasit mirac. 5.

Hujus Virginis invocatione plerique à putridis ulceribus, quæ trithemius Gallicas postulas vocat, curati mirac. 4. 13. 16. 30. 56. 57. & 58.

Complures ex vulneribus sanati mirac. 6. 9. 10. 11. 20. 22. 23. 31. 33. 37. & 47.

Alij graui ægitudine liberati mirac. 7. 8. 14. 15. 18. 25. 28. 29. 32. 35. 36. 39. 48. 51. 52. 53. 54. & 59.

Alij maris tempestate exempti mirac. 12.

Alij morbo regio, vel caduco, & epileptici curati mirac. 17. 26. 38. 42. 46. 49. & 55.

Mulieres complures in partu laborantes ad partum juxta mirac. 19. 21. 27. 34. 40. 43. 45. & 60.

Mulier quædam surda, & epileptica vale-tudini restituta mirac. 24.

Cujusdam pabperis rustici horreum ab incendio præservatum mirac. 50.

Puella quædam annorum ferme trium anno 1510. in stagnum lapia submersa est; post horam à parente in tota villa diligenter conquisita, tandem ex aqua extrahitur, & pluribus horis mortua jacuit; voto igitur Deiparæ prope Dittelbach nuncupato, mox puella mota ad vitam revocatur mirac. 44.

Quæ etiam idem Tritemio lib. 1. hujus opusculi de mirac. B. Mariæ prope Dittelbach c. 8. recenset complura alia Deiparæ templa in Germania olim miraculis clara, quæ licet ex negligentia litteris mandata non fuerint; Ecclesiæ tamen eo tempore ex fidelium oblationibus constructæ sanitarum miracula ibi edita satis testantur, adjicirque annum, quo fidelium concursus ad eas fieri cœpit, nos tantummodo templorum nomina, & annum adnotabimus ipsidem ejus verbis, reliqua apud eum legi poterant, qui hæc ipsa Anno 1511. (ut videre est in Epistola dedicatoria) litteris mandabat. Ejusmodi porro Ecclesiæ hæc fuisse ab eo dicuntur.

Ecclesiæ B. Virginis in Tynbach, ad quam anno Domini 1020. concursus fidelium magnus est factus.

Anno Domini 1450. S. Mariæ in Birklingen, ubi narrantur infinita miracula usque in præsentem diem.

Anno 1442. S. Mariæ in Vricis prope Hylbrunnam, ubi insigne Carmelitarum coenobium est constructum: de hac nos uberius agemus infra, ex eodè Tritemio in proprio opusculo,

Vulneribus sanati

periclitantes. Plurimæ mulieres in partu laborantes

epileptica

in mari

periclitantes. Plurimæ mulieres in partu laborantes

epileptica

in mari

periclitantes. Plurimæ mulieres in partu laborantes

epileptica

in mari

periclitantes. Plurimæ mulieres in partu laborantes

epileptica

in mari

periclitantes. Plurimæ mulieres in partu laborantes

epileptica

in mari

periclitantes. Plurimæ mulieres in partu laborantes

epileptica

in mari

periclitantes. Plurimæ mulieres in partu laborantes

epileptica

in mari

periclitantes. Plurimæ mulieres in partu laborantes

epileptica

Alibi

Alibi

*S. Maria
in Subur-
bio Worma-
tienti*

Anno 1200. S. Maria in Suburbio Worma-
tienti, quæ usque in præsentem diem infinitis
pene coruscavit miraculis, pluresque habet
præbendarios sacerdotes.

*Maria
in Clusa
Eberhar-
di.*

Anno 1433. S. Maria in Clusa Eberhardi
Diocesis Treuerensis, ubi magna facta sunt, &
fiunt hodie miracula, ibique insigne consti-
tutum est monasterium Canonicorum Regula-
rium.

*S. Maria
in Thonig-
stein, vul-
go Petra
Antonij.*

Anno 1464. S. Maria in loco, qui dicitur Pe-
tra Antonij vulgo Thonigstein prope Ander-
naich Treuerensis Diocesis, ubi ex fidelium
collatione insigne Carmelitarum cœnobium
visitur.

*S. Maria
prope Oet-
tinge in
Bavaria.*

Ad memoriam S. Mariæ prope Oettingem
in Bavaria Saltzburgerensis Diocesis, solemnis
est, & antiqua fidelium peregrinatio, ibique
multa fiunt miracula, & ex eleemosynis infi-
gnis fundata est Ecclesia, in qua laudes Deo
quotidie decantantur, hujus ædis honorifice
sepius meminit Canisius in lib. de B. Virgine.

*S. Maria
in Diocesi
Nemetensi*

In Diocesi Nemetensi haud procul ab Op-
pido Phorcensi Marchionum de Baden ma-
gnus nostræ ætate, inquit Tritemius concursus
fidelium cœpit, hodieque continuatur ad me-
moriæ Domine nostræ in Quercu, ubi plura
ostensa sunt miracula, quorum seriem in volu-
mine uno ibi vidimus conscripta.

*Deipara
ad Quer-
cum tem-
pla duo in
Marchio-
nata Mis-
nensium*

In Marchionatu Misnensium duæ Ecclesiæ
Domine nostræ miraculis illustres noviter
sunt cœptæ, & ad Quercum nominatæ.

*S. Maria in
Appenshal*

Ante annos quindecim S. Maria in Appen-
thal Wormatiensis Diocesis, item in Gimmens-
thal Herbipolensis Diocesis ante paucos annos,
inquit Tritemius, cœpit fidelium concursus ad
Deiparæ Ecclesiam.

*Alia Dei-
para Tem-
pla in Ger-
mania.*

Ex simili devotione, atque fidelium con-
cursu ad Dei Genitricis memoriam plures in
diversis Germaniæ locis, inquit Tritemius,
insignes Ecclesiæ constructæ sunt, in quibus
diversis temporibus miracula plura contige-
runt, de quibus nominatim loqui mihi foret
difficile, & Lectori tediosum. Undecim tamen
numeraatur in sola Herbipolensi Diocesi,
quinque nimirum ex dictis videlicet, Tym-
bach, Heylpro, Birklingen, Grymmthal, &
Ditteibach, quibus adduntur alia sex; in qui-
bus plurima divinitus sunt ædita miracula, &
pulchra ex collatione fidelium sunt construc-
tæ Ecclesiæ, nimirum.

*S. Maria
in Villa.*

S. Maria in Villa Hæchperg prope Hebi-
polim.

S. Maria in Luterbach circa Tuteram haud
procul ab oppido Retingen.

S. Maria in oppido Haisfurt.

S. Maria in oppido Kuchberg.

S. Maria in oppido Fundelberg.

S. Maria in loco Quisberg, non procul à Bibe-
ra, hæc omnia ex Tritemio loco citato.

MIRACULA IN ECCLESIA BEATÆ Virginis de Vriseto.

24 IN altero verò opusculo idem Tritemius
miracula ad Deiparæ invocationem fa-
cta in Ecclesia ejusdem in Vriseto juxta Heil-
brunnam Herbipolensis Diocesis Oppidum,
cujus supra meminerat, simili ratione tribus
libris commemorat. Cum enim sculpta beatis-
simæ Virginis Mariæ Imago, ut ipse ait, vesperti-
na Dominum Iesum filium suum jam mor-
tuum de Cruce depositum in sinu tenens in
dicto loco esset posita ab anno 1442 populo
rum concursus ad eam fieri cœpit, ubi ex fi-
delium oblationibus constructum est cœno-
bium, & Patribus Carmelitæ attributum, ibi-
que innumera fere miracula usque ad annum
1515. quo hæc scribebat, à Deipara ædita
asserit, verum ex illis 49. litteris mandavit lib.
3. adjectis nominibus, aliisque circumstantiis,
quibus omnia plene cognosci queant hæc ve-
rò omnia ipso anno 1442 facta testatur, quæ
nos summam attingemus.

Puer quidam sub curru onerato graviter
quassatus, ut vivere ad horam posse minime
speraretur, voto à parentibus Virgini de Vri-
seto facto statim miraculose convalescit mirac.
lappi.

1. simile habetur mirac. 14.
Alique ex alto lapsi, & contriti incolumitati
restituuntur mirac. 30. 32.

Aliqui rupturæ incommodo laborantes sa-
nantur mirac. 2. 20. 35. 38.

Complexus vinculis, & carcere miraculose à
Deipara eximuntur mirac. 3. 5. 6.

Alij varijs morbis, & interdum gravissimis in-
terdum etiam pestilentia mirabiliter sanati
mirac. 14. 15. 22. 23. 26. 27. 29. 31. 34. 35. 37. 43.
44. 45. 46. 47. 48. & 49.

Aliqui morbo epilepsiæ, vel calculi, vel pa-
ralysis liberati miraculo 4. 7. 8. 11. 16. 19. & 42.

Mulier à dæmone obsessa curatur mira-
culo 13.
Mulier in partu adjuta mirac. 21.
Aliqui à submersionis periculo, vel etiam
ab ipsi

*S. Maria
in Luter-
bach S.
Maria in
Oppido
Haisfurt
in Oppi-
do Kuch-
berg in
Fundel-
berg in
Quis-
berg in
Vriseto.*

*Mulier
qua huius
modi
lappi.*

*Mulier
qua huius
modi
lappi.*

*Mulier
qua huius
modi
lappi.*

*Mulier
qua huius
modi
lappi.*

*Mulier
qua huius
modi
lappi.*

*Mulier
qua huius
modi
lappi.*

*Mulier
qua huius
modi
lappi.*

*Mulier
qua huius
modi
lappi.*

ab ipsiſ aquis iam abſorpti eripiuntur mirac.

24. & 25.

Aliqui cæci illuminati mira. 28. 33. & 40.
Quidam Deiparæ ope ab eo morbo, quem
vulgo ignem S. Antonij vocant, eſt ereptus mi-
rac. 41.

Puer in Theriſis Badenſibus anno 1442.
ſubmerſus, ex aqua ſine vitæ ſigno extractus,
voto Deiparæ de Viticeto à parente nuncu-
pato, mox vt voti ſeruiemem contempnit puer
qui mortuus videbatur reuixit, & ſanus ſurre-
xit mirac. 9.

Puer alius ex curru lapſus ultra tres horas ſi-
ne ſenſu iacuerat, ita vt omnes eum iam dice-
rent vitæ defunctum, ſed Deipara de Viticeto
ab eius parente cum voto inuocata puer pro-
tinus reuixit mirac. 10.

Mulier quædam è ſtagno ſeculento, in quo
multæ erant hirudines, ſeu ſanguifugæ aquam
cum ſeminario illarum beſtiarum ebibit, cum-
que beſtiolæ in ventre eius creuiſſent quadri-
ennio in viſceribus tumefacta diſceſt cruciata
doloribus, cumque nullos medicorum cautam
agritudinis dicere, vel remedium adhibere
poſſet, anno 1442 Deiparam inuocauit illi-
co omnes ſanguifugæ vitæ nom. 150. per os
de ventre eius exierunt, & ſanitati eſt reddita
mirac. 12.

Puer eſtilentia correptus, alijsque morbis
laborans triduo ſine voce, ac motu iacuit quaſi
mortuus eius matre Deiparæ operi cum voto
imploratæ, continuo incolumitatem eſt con-
ſecutus mirac. 30.

Puer mortuus ex matris utero prodijt, ſed
eius patre Deiparam de Viticeto cum voto
inuocante, mox apparuit viuus mirac. 17. hæc
ex Tritemio.

ADMIRABILES COMPLVRIVM

peccatorum conuerſiones per Des-
param factæ.

SECTIO IV.

29. S. Antimonialis quædam, cui amor, &
aſſidua B. Virginis memoria cum ipſa
tate creuerat cuiuſdam potentis, ac
præditiſ eius pulchritudine capti blanditijs,
ac promiſſionibus illecta nuptias cum eo cele-
brare conſenſerat condixerunt diem quo rap-
tam virginem de Monafterio ille adulter ſuo
ſociaret coniugio Poſtea autem cum in do-
mo parentum quieſceret nocte illa in ſomnis

ſe ſupra os putei raptam vidit, qui enormi am-
plitudine, & profunditate oris ſui aperiens ba-
rathium tam immanes exhalabat foetores, vt
vniuerſum mundi huius aërem videretur in-
ficere; tam denſas ſumi nebulas, vt claritatem
de cælo videretur effuſaſſe. Cumque totum
ſerpentibus, & vermibus ſcaturire, & à clamorẽ
eorum, qui intus torquebantur horribili quo-
dam ſonitu miraretur immugire, vidit repente
Æthiopes quosdam ignitos de medio exilien-
tes, & animas damnatas tormentis abſque diſ-
ſerentia crudeliter immergentes; à quibus &
ipſa correpta cum intio traheretur inter ipſas
iam deſperationis anguſtias circumſpiciens, ſi
eſſet auxiliator, Deiparam vidit, ſed nimis à
longe, & à ſe ita auerſam, vt ex eius viſione vix
aliquam ſpem poſſet colligere. toto tamen co-
natu ad illam conuerſa, eiſque nomen incla-
mans Domina, inquit, Domina ſubueni ancillæ
tuam tam amara neceſſitate conſtituiſſa. Poſt
multa verba acceſſit mater pietatis, manumque
eius tenuit, & procul illico facti ſunt inimici
dumque ei: Hi ſunt fructus libidinis, hoc premi-
um voluptatis; & reſceſſit. Vix euigilant, cum
nuncijs illius diuitis aderant, quærentes quid
ſieri iuberet de neceſſarijs nuptiarum, quibus
cum ſumma indignatione reſectis; rem om-
nem parentibus aperuit, & Monafterio reddi-
ta totis ſe viribus penitentiæ ſuſcitibus, & anti-
quo propoſito reddidit. Hoc totum ex libro Spec. Exem-
plorum B. Virginis reſertur in ſpeculo plorum.
exemplorum diſt. 9. n. 108. quem librum exem-
plorum B. Virginis manuſcriptum Seraphinus
Razius ex Ordine Predicatorum in ſuo horſu Razius.
lo exemplorum teſtatur ſe in Italia legiſſe.

Nec ſolum Deipara ſui ſtudioſos, atque Maria pec-
denotatos ad ſcelerum deteſtat onem adiu-
uat; verum etiam ſæpe benigniſſima peccato-
rum Aduocata etiam non rogata eos ad con-
uerſionem adducit. quod ex ſubiecto exem-
plo apud Vincentium lib. 7. ſpec. hiſt. cap. 111. Beluacenſi
planum fiet.

Quidam, inquit, ludæus nomine Iacobus à Iudæa ad
Londoniam Ciuitatem Angliæ apud Wintoniam Catholicam
pergens in via prædonum manus incurſus fidem à
captus eſt plagis aſſectis, atque in domum v. Deipara
tuſtam caſum iam minantem tractus poſt conuerſus
multas iniurias omnibus rebus ſuis ſpoliatus, oblata in-
ligatiſque ad poſtem pedibus, & iunctis poſt ſerorum
tergum manibus ibidem reſinquitur ſolatus ac celeſtis
verum ne penitus deficeret modico pa-
ne, & aqua per triduum ſuſtentatur; ſpe-
rabant

tabant enim per sui redemptionem magnam pecuniam accipere Sed tertia nocte cum ex lassitudine paululum obdormisset, astut ei in somnis femina inæstimabili decore reuertenda, & nuceo habitu amicta, quæ propius accedens vincula, quibus miser ille constringebatur, potenter dirupit, eumque soluit. Qui præ gaudio, & admiratione epigilans curioſo intuiſu circumſpexit, ſi forte aduerteret perſonam, quæ illum reſtitueret libertati. Quod intentius agens vidit aperte non iam in ſpiritu, ut prius, ſed corporeo viſu Mariam Dominam Cœli ſibi aſſiſtere, & ex eius claritate totum illud diuerſorium reſplendebat. In quam oculos meticolofus deſigens, ſic eam alloquitur: *Quæ es Domina, vel unde tibi peſtus tam benignum, ut mihi miſero ſubuenires in tanta anguſtia. At illa: Ego ſum, inquit, Maria, cui tu & genus tuum malo veſtro inſulatiſti; meq; Redemptorem mundi adidiſſe perſinaciter negati; veni tamen ad te, ut more meo tibi pro malis bona rependam, & ab errore te ad veritatis cognitionem reducam, atque hucusque quam periculofè vixeris tibi inſinuem, quod ut euidentius cognoſcas, egrediamur foras. Illa præcedente ſecutus iubetur, ſuper euidentem petram, quæ in promptu erat, aſcendere, & intento animo deorſum aſpicere, qui iubenti obtemperans attendit hiatu terræ vallem tenebroſam ipſo aſpectu horribilem, flammæ ſulphureas exhalantem, fœtore intolerabilem, omnique genere tormentorum horridam, & aſperam: cernit etiam in his cruciatibus animas damnatorum rotari, & miſerrime à carnificibus torqueri. Quorum lacrymabilis eiulatus attonitis auribus excipiens pene uſque ad animam exterritus eſt. his viſis, & auditis ait illi B. Virgo. Hic carcer, hæc incendia, hæc omniſmoda tormenta te, tuosque ſequaces expeſtant, niſi Iudaicam impietatem celerius dimiſeris, & ad fidei Chriſtiana ſacramenta conſugeris; nunc autem ſequere me, ut oſtendam tibi: quid etiam boni pro veſtra cæcitate perdidisti. Cumque ſupra collem excelſum eum ſtatuiſſet aſpicit eminus manſionem perlucidam, viſuque pulcherrimam ex qua tanta optimi odoris fragrantia nambus intuentis inſuſa eſt, ac ſi illum omnium ſuauiſſas aromatum reſperſiſſet. Ibi vidit cætuſ beatorum ſplendido vultu ſolemnes omni gaudio triquidantes, melos dulciſſimos concinentes. quibus ſtudioſe conſpectis, ait Maria ad eum: Hæc eſt hæc cæſtas animarum ſanguine filij mei redem-*

ptarum, quam & tu poſſidebis ſi illum ex me ueram carnem aſſumpſiſſe credideris: Sed iam hinc recede, & myſterium tibi licet indigno reuelatum memoriter retine, & poſt hæc quid tibi ſit agendum ſollicite perpende. Timens Iudæus ne deſuſ hoſtibus ſuis occurreret, ibat denſiſſima nocte, quo impetus illum ducebat, quouſque diueſceret. Diluculo autem pergens ad Urbem, quæ Bacha dicitur, quoddam monaſterium, quod ibi erat adiit, Priori, & Fratribus quicquid viderat, & audierat, totum ex ordine expoſuit. Baptiſmum petijt, & accepit, Ioannesque vocatus eſt. huc uſque Vincentius loc. cit.

INSIGNES QUIDAM PECCATORES

Deipara Lauretanæ beneficio adpietatem mirabiliter conuerſi.

26. **C**Omplura quoque facinoroſorum hominum, qui Deiparæ ope ad ſanitatem noſtra ætate rediere exempla, tum nouimus, tum etiam legimus; horum aliquot in Lauretana æde geſta ſubijciam ex Horatio Turſellino in hiſt. Lauretana.

Adoleſcens quidam non genere magis, quam vitij nobilis in rixa graue vulnus in genu acceperat, & in medicos, ac medicamenta bonam rei familiaris inſumpſerat partem; nec tamen plaga curari poterat, ergo vel matrum exitium, vel perpetuam infelicitatem, reformidans lacrymis pœnitentiæ teſtibus Dei delinire iram inſtitit; Deiparæque auxilium implorat vouens ingenti animi ſenſu, ſi diſcrimen illud euaderet Lauretum ſe cum donis ad agendas illi grates iturum. Mira dicta res, repente perſanato vulnere recuperat corporis ſanitatem. Verum non tantum votum ſeſellit, ſed etiam in deteriora luxuriæ inquinamenta eſt delapſus, Attamen tacitam ſubinde vocem audire viſus iubentis ire Labretum, & votum exoluere. Tandem paruit, munera Deiparæ detulit; ſed luxuriæ deditus ad ſacram confessionem aſpirare non ſuſtinebat. ergo conſcientia ſtimulante nunc templum, ac tabellas votiuas contemplari, nunc locum confessionibus deſtinatum obire; nunc dæmone impellentem templo egredi, modo Dei inſtinctu redire, conſilij anceps, animo, & corpore æſtuabat; itaque triduo in hac carra, & animi contentione extracto, cum forte miſſæ intereſſet, vocem è cœlo miſſam ſibi audire

Turfellin.

Adolescens
à deffor-
tione dis-
arimine,
ac damo-
num mo-
lestis à
Laureta-
na Virg.
liberatur.Peccator
chirogra-
phum, quo
se demoni
denota-

audire visus est cunctationem eius increpan-
tis, iubentisque vni ē paratis sacerdotibus con-
fiteri cum proposito melioris vitæ. hac voce
obstinatus animus emollitus, mutata subito
voluntate facit imperata. & libidinis ceno ali-
quando emerfus ingenti vi lacrymarum vni-
uersas vitæ maculas eluit; protinus cœlesti, vt
fieri solet, gaudio alacer ingentes Deo, ac Dei
parenti grates agit à præsentis corporis, & ani-
mi periculo bis eius ope liberatus. Turfellinus
lib. 3. cap. 32.

Alter iuuenis in luxum, & ea quæ luxum se-
quuntur, effusus breui opes paternas in flagitia,
ac dedecora vitæ absumpserat. Quare propter
nequitiam, atque improbitatem non tantum
hominibus, sed etiam ludibrio erat demoni-
bus, quorum horribiles ei facies occurrebant,
quæ contemptum illum velut mancipium
suum accipiebant plagis, subinde etiam indig-
nis eum territantes modis, vt in desperationem
eum præcipitem agerent. itaque miser vndi-
que malis oppressus iam desperatione
torpebat, cum æstuanti, circumspicientique
cœlesti auxilium Lauretanæ Virginis, de cuius
vi, ac benignitate mira multa inaudierat, me-
moriam occurrit igitur impuræ vitæ poenitentia
eum coepit; Deiparam inuocat, & per eam
Deum placare studet. at demones verberibus
minas miscentes à pio proposito hominem
absterere conabantur. Cæterum adolescens
Deiparæ tutela fretus, animo & corpore pro-
stratus aduersus infernas beluas eius præsidium
invoicare institit rogans, vt miserrimæ serui-
tutis iugum ab suis ceruicibus aliquando de-
pelleret, quo Lauretum ire, & expiatis per con-
fessionem animi sordibus meritis liberatrici
sue gratias agere posset; ex templo diuina
vis oblata spe cœlestis auxilij supplicem il-
lum ingentigaudio compleuit, importunos
demones procul abegit; auditæ fremen-
tium voces nihil se posse contra Mariam. er-
go ille vix præ gaudio sui compos impigre Lau-
retum, vti voverat tendit, ibi omnibus vitæ
maculis confessione sacra elutis Deo, ac B.
Virgini gratias impense agit, nonnullis sacer-
dotibus cœlestis beneficium lætus narrat. Tur-
fellin. loc. cit.

27 Laureti quoque nostris temporibus re-
nouatum cernitur illud Deiparæ beneficium,
quod in Theophilum collatum antiqui cele-
braunt, & nos supra memorauimus. Quidam
proiectæ cupiditatis, ac libidinis, qui complu-

ribus mulieribus, quas nefario amore concu-
piscerat potius fuerat, cum infano cuiusdam te-
netur amore, eaque cum nec prece, nec precio,
nec vi dolove potu liceret; dæmonem rogi-
tat, vt se voti compotem faciat ad omnia se de-
scendere paratum ostendens. Diaboli ergo
iussu à Christo deficit, sicque totum illi tradit,
idque iurat conceptis ab illo verbis, & chiro-
grapho suam obstringit fidem. Cæterum, vt
miser potius est, quod cupierat, cœlesti luce
oborta redit ad se, & magnitudinem sceleris
sui sera æstimatione perpendit. poenitentia i-
gitur tanti peccati ductus, ad veniæ spem ere-
ctus Deum, Deique matrem implorare cœpit.
Inter hæc occurrit Virgo Lauretana, eiusque
ædis sacerdotes amplissima absoluendi pote-
state præditi: protinus Lauretum venit, sacer-
dotem re omni exposita consulit æqua sibi
spes sit reliqua salutis, ille immanitate facino-
ris demonstrata, ita spem ei salutis ostendit, si
precibus, ieiunijs, & voluntaria corporis casti-
gatione Deum placare penitus insistat, quod si
imperata faceret se eius confessionem audi-
turum, & à tanto piaculo absoluturum; inter-
rim monet, vt per triduum inedia, cilicio, fla-
gitiis corpus affligeret, Deiparæ opem apud Deū
imploret, se eodem triduo pro eo sacrificium
salutare Deo oblaturum. Ita triduo exacto
sacerdos ante absolutionem monet, vt in sa-
cratissimo facello precibus, lacrymisque Dei-
param obnixè oret, vt chirographum à diabo-
lo extortum recipiat, quod dum ille prostrato
corpore facit, & versiculos illos ex animo ca-
neret: *Monstrato esse matrem, sumat per se pre-
ces, qui pro nobis natus tulit esse tuus.* Ingenti
miraculo voti compos efficitur: subito enim
chirographum in manus de lapsum conspicit.
quare ex inopinato gaudio integrato fletu
grates Virgini enixius agit, Sacerdoti receptum
scriptum ostendit, quod tot, tantisque in Chri-
stum, atque in ipsum, qui scripserat diris, &
execrationibus erat refertum, vt facili appa-
ret à sempiterno humani generis hoste dicta-
rum. Ita ille ex dæmonis seruitute Deiparæ
beneficio in libertatem asseritur filiorum Dei.
hæc Turfell. lib. 3. cap. 33.

Circa annum Domini 1594. Cuius quidam Infan-
tulus Asculanus filiolus ex nouo matrimonio su-
sceperat mense septimo, quem vnicum nutrici à natis pa-
alendum dederat, & sollicito subinde reuisebat
animo. Puer natura imbecillis nulla nutricis re-
latum
culpa

Iiii

*Virg. Dei-
para de-
fendit.*

culpa repentino morbo extinguitur. Nutrix haud ignara quantum mali à pueri parte præferocis ingenij homine immineret, protinus occulta fuga Lauretum properat. Pater, ut filium exanimem conspexit, dolore simul, itaq; furens nutricem quærit ad necem, cum ea non compareret, eius aritum vulneribus confossum pro mortuo reliquit, & armatus Lauretum aduolat, ut nutricem, vel in ipsa sacra cella trucidaret: verum homini fruente hæc subijt cogitatio si sacrosanctum limen intraret futurum, ut emollito pectore viciscendi curam omitteret. Quare lymphato similis alio versus omnes templi angulos frustra perlustrare cœpit. (Illa enim expiatis paulo ante per confessionem maculis in sacra cella Deiparæ implorabat fidem,) sed dum, ante Annunciatæ aram sub fenestra, qua Gabriel Archangelus intrasse fertur conspectus forte per fenestram luminibus, quæ plurima ante B. Virginem collucebant, subita religione tactus genua submittit mira dictu res. Homo ferus, ac ferreus repente mollitur, mutato animo sacerdotem adijt, ibi abiectis armis confitetur, & ex diuina prouidentia in eundem sacerdotem incidit, ad quem paulo ante nutrix accesserat, à quo declinatus nescit cum nutrice in gratiam. eam domum reducendam domesticis; virum eius benigne curatum agrestibus præposuit rebus, periculo à Deipara in emolumentum verso. hæc Tursell. lib. 5. cap. 27.

REGIS ARAGONIÆ, ET COMITIS

S. A. g. dy discordia per Deipara imaginem composita.

28 **A**D hominum conuersionem spectat animorum dissidia præsertim inter magnates è medio tollere, & ad mutuam pacem, charitatemque eos reuocare; cum hoc malum non tantum dissensionis, capita: verum etiam eorum cognatos, amicos, & affectas illigere, cædibusque, & alijs peccatis viam aperire soleat, quare Virgo sanctissima vera illius, qui est

Beluacem

S. Anton.

Regis A.

ragonis

dissentio

cu Cornita

S. Aegidij

per Deipa-

ra sedare

Pax nostra Genitrix pacem inter discordes reformatur huius memorabile exemplum hic ascribam, ex Vincentio in spec. hist. lib. 19. c. 27. cui consentit S. Antoninus 2. par. hist. num. 17 cap. 9 § 27.

Circa annum Domini 1184, magna inquit dissensio fuerat ex longo videlicet tempore inter ipsum Regem Aragonensem, & Comitem S. Aegidij Raimundum, quæ cum nulla ratio-

nè pacificari posset, euidam pauperi Durando nomine Deus apparuisse fertur in Vrbe Aniciensi, quæ nunc Podium dicitur, eique tradidisse cedulam, in qua erat Imago B. Mariæ Virginis in throno sedentis, tenens in manibus pueri Iesu Imaginem, & in circuitu impressam huiusmodi similitudinem: *Agnus Dei, qui tollis peccata mundi dona nobis pacem.* Quod audientes Principes cum vniuersis populis apud Anitium conuenerunt in Assumptione B. Virginis. Tunc illis Vrbs Episcopus cum Clero, & populo pauperem illum carpentarium in edito ponentes intentissime audierunt; eoque mandatum Domini de pace reformanda inter eos audacter referente, & cedulam cum imagine B. Virginis, pro signo omnibus ostendente, vocem cum lachrymis eleuantes mente promptissima se pacem seruatuos, sub iuramento promiserunt. In signum autem seruandæ pacis prædictum sigillum B. Virginis in stanno impressum, ac pectori superpositum cum capitij lineis albis admodum scapularis alborum Monachorum factis, semper portauerunt, & quod mirabile est, omnes huiusmodi capitium cum signo portantes in tantum securi erant, quod si quis fratrem alterius aliquo casu interfecisset, & frater superstes fratricidam cum signo iam dicto occurrentem videret, statim morte fratris obliuioni data in osculo illum cum lachrymis recipiebat, & in propriam domum inducens, victui necessaria ministrabat, hæcenus Vincentius.

PVELLA QVÆDAM IVDÆA DEIPA-

ra auxilio ad Christi fidem conuersa.

29 **T**HOMAS Cantipratenfis lib. 2. apud cap. 29. par. 14. puellæ cuiusdam Iudææ conuersionem Deiparæ ope factam narrat. Hæc Rachel vocata Colonia quinquennis in parentum Iudæorum domo ad Christianos affe-
Canipra
tenfi.
Iudæa puell
la Deipa-
ra auxilio
ad Christi
fidem con-
uersa.
fui cœpit, & B. MARIÆ nomen magna cum læticia audire gestiebat, ideoque de mensa parentum panem latenter acceptum pueris mendicis Mariæ nomen vsurpantibus erogabat. Deinde Louanium cum parentibus veniens à quodam Presbytero Reinerio fidei Christianæ articulos clam selquianni spatio est edocta, quos tanta aueritate excipiebat, ut Rainerius, & quædam alia pia mulier vix eius desiderio satisfacere possent, parentes rem subodorati, eam ultra Rhenum mit-

*Inimicitia
per Deipa-
ram com-
posita.*

*Canipra
tenfi.
Iudæa puell
la Deipa-
ra auxilio
ad Christi
fidem con-*

*Mal-
tatis,
mici.*

mittere statuerant à sponso arctius conseruandam, quod puella cum lachrymis Presbytero indisauit, adiecitq; si eam saluam vellet, ut eadem nocte ipsam raperet, & Christianam efficeret. iussit igitur Presbyter eam ad se summo mane venire; cumque illa vespere membra sopori dedisset, vique ad matutinum tempus iacuit, eius quod cum Presbytero condixerat penitus oblita: ei ergo dormienti affixit Deipara in veste candida, virgamque splendidam illi porrigens dixit: *Surge Catharina, & iter arripis; gratus enim tibi restat via.* Rachel virgam præhendere credens è lecto cecidit. quare expergesta surgens è strato adiuit Presbyterum, à quo ad monialium cœnobium Ordinis Cisterciensis, quod Pratum Dominicum dicebatur, dimidia leuca à Louanio disunctum deducta, ibique cunctis gaudentibus baptizata, nomen Catharinæ à Dei matre ei impositum sumpsit, & illico sanctimonialium habitu est induta. Parentes verò eius tristes maximopere apud Episcopum Leodiensem, & Honorium III. summum Pontificem laborarunt, ut propter ætatis defectum vique ad duodecimum annum in domo parentum esset, ubi hac ratione eius constantiam labefactare possent: nec deerant aliqui aduocati potentes pecunia persuasi, qui eis fauebant. sed ipsa septennis coram Episcopo causam suam, ita sapienter, & constanter egit, ut aduersarios omnes confuderit, & ad cœnobium fuerit remissa. Deinde parentes submiserrunt ludæum adolescentem, qui simulans se Christi fidem amplecti baptizatus est, petebatque enixe, ut liceret cum ea quasi cognata de rebus fidei agere: illa verò fiste illum accedere, cognoscens nulla ratione adduci potuit, ut illi ne vnum quidem verbum loqueretur, qui tandem ad vomitum redijt. Quo verò tempore alix moniales à parentibus, & propinquis inuisebantur, hæc ad Deiparæ Imaginem accurrebat, eique dicebat: *Ego pauperula pupilla, & indigna ad te Dominam meam, & cognatam accedo, tu sola præ omnibus esto mihi refugium, & solacium.* Hæc omnia ex eiusdem Catharinæ ore se accepisse, testatur Thomas Cantuariensis loco citato, additque eam tanta potitiam gratia, ut nihil illa ferentius videri posset.

Hic etiam addere possumus nostris temporibus complures Mahumetanos, & Ethnicos in sua perfidia ante pertinaces per quie-

tem à Deipara admonitos, ut Christiana sacra fusciperent; qua voce emollita eorum obstinatione Christi sacra amplexi sunt. Horum exempla in Annalibus Societatis plurima inueniuntur, quæ breuitati consulentes omitti mus.

REGIS MANOPOTAPÆ PER

Deiparam ad Christi fidem conuersio.

30 **C**ONSALVVS Sylueria Societatis Iesu Sacerdos Lusitanus Comitissæ Sortellæ filius, non minus vitæ sanctitate, virtuteque præstans, quam generis claritate conspicuus, circa initium anni 1560. cum socijs duobus Goæ discessit in Regna Æthiopum, quæ dicitur Inhambani, & Manopotapæ, iuxta Bonæ spei promontorium inter Mozambicum, & Sopalam, vñ nationibus illis Euangelium nunciaret. Inhambanem ubi peruenit in Vitis Regia Tonge Regem, vñ cum vxore, sorore, liberis, cognatis, Regni que procenibus, populo denique toto intra paucos dies magna omnium lætitia sacro fonte lustrauit: socijsque apud Regem Christianæ rei causa relictis Manopotapam cum sex Lusitanis ire pergit, multisque in itinere superatis difficultatibus tandem peruenit ibi repudiatis, quæ illi aduenienti Rex transmisserat muneribus ingenti nimirum auri pondere, bobusque permultis, ac feruorum famulatu, ad Regem se contulit: Rex admiratus tantum in Consaluo rerum mundi contemptum magna gratulatione, & honoris significatione eum excepit. cui Consalvus perelegantem Deiparæ Imaginem, quam in tabula depictam ex India aduexerat, dono dedit, monens esse effigiem Genitricis Dei, in cuius potestate sunt omnes totius Orbis Reges, Rex eam veneratus, per eundem Consaluum in Regio cubiculo preciosis peristromatis ornato, quasi in quodam sacello collocandam curat. Noctibus deinceps circiter quinque Regina Cœli ea ipsa specie, quam tabula ostendebat, diuina circumfusa luce, suauisque splendore fulgens augustissimo simul, ac iucundissimo aspectu dormienti Regi affixit, quod ille matri narrabat rei nouitate vehementer attonitus, aitque Consaluo se mirum in modum augi, quod sermonem Reginæ eius, quæ secum singulis noctibus loqueretur, non intelligeret. Cui

Iiii 2

Con.

plures Deipara monitu ad fidem Catholicam conuersi.

Consalvus Sylueria è Societ. Iesu postquam Regens Inhambanes. & Manopotapæ ad Christi fidem è conuersi, per eadem fide singulatus occubuit.

Manopotapa Regi Deipara apparet.

Consalvus, cum eam esse diuinam linguam dixisset, quam nemo nosset nisi, qui sacrosanctis eius Regiæ filij legibus pareret, quippe qui Deus esset, totiusque humani generis redemptor; Rex se Christianum fieri velle offerens: postque Christianis præceptis, atque rudimentis institutus quinto circiter, & vigesimo post Consalvi Aduentum die Rex, & Regina mater solemniter sunt baptizati cum Regni proceribus trecentis, & licet postea Rex à quatuor Mahometanis viris callidis, Reque gratiosis seductus Consalvum summis votis mortem Christi causa optantem interficiendum curaret die 15. Martij anni 1561. tamen à Lusitanis admonitus culpam in suosores coniecit, magnumque perpetrati facinoris dolorem ostendit, & quatuor illis Consiliarijs dnos confestim interfecit; nam reliqui duorum odorati maturè diffugerant. Cæterum ad incepta promouenda, alij deinde à Societate illuc submissi sunt, quorum laboribus res Christiana strenuè est procurata, eius Ecclesiæ fundamentis tam innocentis, castoque sanguine positis. hæc ex litteris Indicis nostrorum apud Massæum libro 2. selectarum Epistolarum, & ex Ribadeneyra libro 2. vite P. Laynez capite 11. & ex Nicolao Godigno in vita eiusdem Consalvi, de quo vberius capite 35. vbi eius in Deiparam pietatem commemorabimus.

ALIQVI A DEIPARA CLEMENTER

puniti, seu alia ratione admoniti respiciunt. Sect. 5.

Rustici
pietatem
erga Dei-
param sper-
nentis cor-
ripimus.

Rusticus quidam anno 1505. tres mulieres ad B. Virginem in Dittelbach (eius supra meminimus) pietatis, ergo entes veluti fatuas, & leues, quæ hanc peregrinationem suscepissent cum cachinno irridens, mox diuina ultione percussus, vt bos clamare cepit iam iunibus simul, & mente destitutus, & à semetipso deficiens sicut homo ratione priuatus: qui diuinam sentiens ultionem nudus capite, & pedibus vt erat in vineo laborans, sola camisia indutus ad templum illud Beatæ Virg. post dictas mulieres currere cepit, & prior peruenit, quasi flexis genibus, vt potuit orans à Domina nostra temeritatis suæ veniam petijt, & cum restitutione sensuum impetravit. hæc Tritemius lib. 2. de miraculis Deiparæ in Dittelbach miraculo primo.

Tritemius

Circa annum Domini 1594. Peregrinus quidam omnibus sceleribus cooperatus & profligatæ vitæ apprime tenax, Lauretum venerat: Huic sacræ Cellæ limen intrare auso repente in ipso aditu umbra quædam horrenda specie se obiecit, quæ audacem hominem repulit ingenti patore percussum. Ergo scelerum conscientia ictus confessorium adit: Cæterum ad recolenda tot annis patrata facinora multo opus erat tempore, magnoque sensu doloris. Ipse autem minime meditatus, ac paratus ad sacram confessionem accesserat, proinde à confessorio monetur, vt in sacra Cella Dei, Deiparæque ope enixius implorata in antea vitæ peccata inquirat sedulo; tum denum paratior redeat ad confitendum: eum itaque sacram Cellam repente eadem illa species oblata ingressu prohibuit. Tum vero ingens illi dolor iustus, se vt consceleratum contaminatumque à Deiparæ conspectu bis abiectum esse exemplo magno flagitiorum dolore diuinitus concepto, conscientia impensius excussa flens redit ad sacerdotem expiato tandem animo ad Virginis adem verecundè accedit: mirabile dictu, aditus, qui antea facinoroso clausus fuerat, eidem parienti patuit. hæc Turcellin. libro quinto c. 27.

Nec illud silentio prætereundum Deiparam ex cella Lauretana lapidem, vel laterem subtrahi nulla ratione permittit: eius rei riores, quamuis in hoc pietatem præstant, haud inultos euadere, vt ex his quoque intelligas tonitrua, ex hoc diuino throno proficisci.

Anno 1558. Italus quidam nobilis exiguum lapidem retulit Lauretum, quem multis ante annis ex æde Lauretana subactum domi suæ omni honore, cultuque asseruebat. verum à Deo obitate filiorum, & amissione fortunæ omnium flagellatur. Adhæc pertinaci magis, quam pernicioso morbo vekari cepit, cum igitur formidaret, aliquo suo scelere, quod tamen non agnoscebat id sibi accidere, Lauretanæ Virginis, cui mirè erat addictus auxilium pariter, & consilium implorat, nec mora Deiparæ monitu discit, lapidem ex æde Lauretana sublatum, malorum, quæ patiebatur esse causam, ideoque restituendum. Tum ille obortis lacrymis audaciæ veniam precatur, desiderauitque ipsemet lapidem referre atque impetravit, expleto depulso morbo alacer Lauretum

Quidam
qui à Lau-
retana ad
lapidem
subacti
sunt à Deo
paratè
repiunt.

tum pergit saxum restituit, vota persolvit. Tur-

*Bartholin.
Alia simi-
lia exemp-
ta ex Tur-
sellis.*

Simile accidit cuidam foemina ex agro Pi-
ceno, quæ ut sterilitatem depelleret, lapidem
ex Lauretana æde accepit, & cum Febri illud
domum retulit, nec prius ea discessit, quàm la-
pidem reddidit ablaturæ. Non ab simile sense-
runt mercatores Illyrici, qui saxum ex Deipa-
ræ cella subreptum clam in onerariam abdide-
rant: sed coorta gravi tempesta vasorum, &
mercium jacturam facere coegit, nec ante ces-
savit, quàm silentes veniam à Deo orarent, &
red eunt lapidem Virgini restituerunt. Non-
nulli quoque peregrinorum, qui calcis, & lapi-
dis aliquid abstraxerunt morbo correpti, ablata
restituere sunt coacti. hæc Turcellinus libr.
3. c. 30.

32. Illud verò toto Christiano orbe est cele-
berrimum, Ioannes Soarius Conymbriensis
Episcopus, doctrina, ac pietate clarus Anno
1561. ad Tridentinum Concilium profectus
venit Lauretum: cumque magno desiderio te-
neretur, ædicolam Lauretanæ similem in suo
Episcopatu condendi diplomate Pontificio,
lapidem per Franciscum Stellam Aretinum,
Sacerdotem ex sua familia ex sacra æde acci-
piendum, & ad se Tridenti transferendum cu-
rat; Stella verò multas in eo itinere difficultates
multa vitæ discrimina in singula pene momen-
ta adiit: Nam magnis semper imbribus est
vexatus; viarum lacunæ, ac voragine passim
obstabant, torrentes obij exitum minabantur,
equus quo vehabatur, identidem corru-
ebat, equi subinde mutari, omnes infuiles redde-
bantur, ipse cadeus lacunis hauriebatur: tan-
dem in fausto itinere Tridentum pervenit, sa-
crum lapidem Episcopo tradit, qui eum argen-
teæ thecæ inclusum transmittere parabat in
Lusitaniam, eum repente ardentissima corri-
pitur febris, accedebat acerbissimus inguinum
dolor, qui nullam sinebat eum expetere quietis
partem. medici adhibiti omnibus frustra ten-
tatis negant causam morbi humanam videri:
ita desperata ejus valetudine discesserunt, E-
piscopus in se ipsum intensius inquirens, Lau-
retani lapidis religionem animum stimulantem à
Lauretana Virgine, si eam sortè violata ejus
domo laxasset veniam exposcit, mox tacitam
velut missam à Coelo vocem sibi audire visus
jubentis ademptum saxum reddere; sed ille
venitus, ne id agræ mentis vanum esset iudi-
cium, animi, consilijque incertus hærebat:

per hæc hebdomadæ aliquot absumptæ. Pri-
mores item sacrarum Virginum Tridenti in
quodbus cœnobij. p. 1. Episcopi salute biduo
impensius orantium Stellæ, qui Domini iussu
eum illis commendarat, unico responso adi-
cunt: Si Episcopus saluus esse velit saxum
Lauretana Virgini reddat, quod cum occultum
esset, Stella divino indicio illis enunciatum
existimavit. Hoc cognito Episcopus lacrymis
manantibus veniam à Deipara enixè petit,
ex templo Stellam Lauretum referre, saxum
illum jubet. Vix Urbis porta excesserat equos
cum Episcopus melius habere coepit. Stella
verò mutatis subinde equis non magis diffi-
li, impeditoque antea, quam postea facili, ex-
peditoque itinere, mira celeritate Tridento
Anconam non toto quæ triduo pervolavit,
quo verò propius is Lauretum accedebat, hoc
melius habebat Episcopus, ut eodem tempo-
re, & Virgini lapis, & Episcopo salus reddere-
tur. Sella Lauretano Præsidi rem omnem
enarrat, lapidem argentea theca inclusum
cum Episcopi litteris tradit, qui ornatissimo
ferculo quanta maxima pompa à Præside, Ca-
nonicis, & Sacerdotibus circumlatus profe-
quentibus amplius duobus hominum milli-
bus in suum reponitur locum ferri retinaculo
addito, res per Picenum. Italianæque vulgata
loci religionem cultumque plurimum auxit,
ut intra unum mensem supra quinquaginta
aduenarum millia Lauretum studio videndi
osculandique sacri lapidis adeò fama celebrati
confluxerit. hæc Turcell. lib. 4. c. 4.

Multorum quoque aliorum exempla nar-
rantur, qui lapidum calcisve particulas ex sa-
cro sancta domo pietatis prætextu auferentes,
divinitus penas dederunt, quoad malis do-
cti ablata reddiderunt, de quibus uberius
Turcellinus lib. 5. c. 9. nobis hæc retulisse
sufficiat.

33. Adolescentis quidam ex Cæsario libro 7. Cæsarius.
miraculorum c. 42. quatuordecim annos na-
tus, erga Cisterciensem Ordinem valde affectus
falsis quorundam sermonibus, qui eos avaritiæ
accusabant, adeò in illos est concitatus, ut eis
detraheret, nec æquis oculis quemquam eo-
rum aspiceret. Nocte quadam (inquit Cæ-
sarius) in somnis ante Imaginem Dei Ge-
nitricis sibi stare videbatur, quem cum illa so-
verius intueretur, & puer tremere, faciem ab
eo avertit, sic dicens: Male puer optimis amicis
meis, quos habeo in toto mundo, maledicis, & de-
sta.

*Alia simi-
lia exemp-
ta ex Tur-
sellis.*

*trahit: quod ille probè intelligens, & ex terrore vigilans, cepit iterum Ordinem illum dilige-
Seco.*

*Quadam
monialis à
Virgine à
pater re-
prehensa.*

Virgo quædam sanctimonialis ab improbo quodam viro ad flagitium persuasa, ad illud perpetrandum conobij exire decreverat: verum in omnibus conobij januis, per quas prodire tentavit, Christi à Cruce pendentis imaginem, qua egredi prohibebatur conspexit: hoc autem illi beneficium Dominus fecisse videtur, quod singulis diebus quandam Dominicæ Passionis precationem recitare consueffet. Quare ad cor rediens, tremens (Ciquit Cæsarius libro 7. miraculorum cap. 34.) coram Imagine Deiparæ prostrata sui peccati veniam postulabat, à qua cum imago faciem verteret, & illa obnixius supplicatura propius accederet imago maxillam ejus manu percussit, dicens: *Quo vis ire fatua? vade in dormitorium tuum*: Tam fortis fuit alapa, ut in terram corruens sic jaceret usque ad tempus matutinale, quando à Sororibus animi deliquio constricta inventa est, collecto tandem Spiritu, hæc omnia alijs monialibus ad Dei honorem narrauit, seque ab ea tentatione omnino liberam sensit. hæc Cæsarius.

*Quidam à
Virg. pri-
vatus be-
dictione*

Quendam ex Ordine Prædicatorum lectulo indecenter decubentem cum inter dormientium enudatus esset, Virgo beatissima aspersio- nis, & benedictionis gratia, qua alios dignata erat, vidente S. Dominico expertem fecit: narrauit S. Antoninus 3. parte hist. tit. 23. c. 3 initio, & habetur lib. 2. vitæ S. Dominici c. 13.

*S. Anton.
Lib. vita
S. Domini
à Cæsari
7. miraculorum
c. 14. de quodam monacho,
simile ex-
emplum*

Simile est illud, quod narrauit Cæsarius libro 7. miraculorum c. 14. de quodam monacho, qui cum nocte quadam dormire non posset, & precibus insisteret. Contemplatus est, inquit, in dormitorio feminam miri decoris, quæ dum dormientium lectos circuit, singulis benedixit, uno tantum monacho neglecto, quem non respicere curavit. cui manè cum hoc intimatum esset, confessus est, quod eadem nocte inordinatè jacuisset, nescio utrum cingulum deposuerit, vel caligas demiserit siue tunicam denudaverit. hæc Cæsarius.

*Quidam
mortuus
monitur
cum spe
simore ob
spei moder-
atione, &
Dei more
dum ultim-
um expe-
ctare. Tho.
apum capite
50.
Consip.*

Quidam Canonicus Regularis in mortis agone præsumptuosè, & præproperè exultans, à Virgine corripitur, & admonetur potius cum timore obsequii moderatione, & Dei more dum ultimum expectare, ita Thomas Cantipratenfis libro 2. capite 50.

Quædam femina magnæ sanctitatis in

Longobardia, teste S. Antonino 3. part. hist. tit. 23. cap. 35. 2. quodammodo duo Juvenes ex Ordine Prædicatorum illac pertransientes despexisset, quasi in hoc sæculo nequaquam continentiam discurrendo servare possent, à sanctissima Virgine turbata facie est reprehensa, eique eosdem Juvenes pro salute animarum per mundum discurrentes cum magna fratrum turba sub sua clamyde, quasi sub tanta custodia tutos ostendit: ex quibus mulier compuncta fratres ordinis, quibus ista narrauit ex intimis in posterum dilexit. hoc idem refert Auctor vitæ S. Dominici libro 6. cap. 6. apud Surium, tom. 4.

S. Catharina Senensis Virgo incomparabilis, celestium visionum copia excellens, Deiparæ studiosissima, ut cap. 35. diximus, cum semel diuinæ cuidam visioni intenta, eam socio sui confessorij narraret, sub ipsa narratione transeunte ejus germano fratre, oculos paulisper convertit, ut quis esset aspiceret, celeritè se referens ad celestem visionem, quare propter tantillam à diuinis distractionem durissimè à sanctissima Dei genitrice, & ab Apostolo Paulo est reprehensa, ita ut mox in acerbissimum fletum prorumpens, nihil ultra locuta fuerit. hæc ex ejus vita ab ejus confessorio Raymundo, postea Ordinis Prædicatorum Generali Magistro conscripta.

Et ne domestica exempla nostræ Societatis Iesu, negligere videamur P. Horatius Tursellinus in vita Beati Francisci Xaverij Societatis Iesu libro 3. cap. 7. de Ioanne Duro, Socio, & Comite B. Xaverij scribit in hunc modum.

Joannes Duros Francisci Xaverij commo- ditati serviendum, ratus illo insciente num- morum aliquid à Lusitanis acceperat elemo- synæ nomine; quare à Xaverio in penam in proximam Insulam ad breue tempus amenda- tur. Duros cum ibi in æde sacra moraretur Deiparentem (inocentium vigilans, an somnians) & ad aram maximam in pulvino sedentem conspiceret, apud eam puer Iesus erat, qui do- tum verecundantem ad matrem suam pellicere conabatur. Illa primò infensæ similis cum auersari, ac repellere, deinde pacem ac veniam suppliciter orantem admittere, ad ul- timum certis de vitij admonitionem dimittens simul cum puero Iesu sublimis abiit: quam vi- sionem cum Duros Xaverio etiam interroga- gatus minimè patefaceret. Xaverio ultro singula eidem

Surium.

*S. Catha-
rina Senen-
sis ob long-
simam ab-
fractionem
à Deipara
reprehensa
dicitur.*

Raymond.

*Vita S. Ca-
tharina
Senensis.*

*Joan. Du-
rus de socie-
tate Iesu
Deipara
monitur,
Horatius
Tursellinus
Joannes
Duros.*

eidem exposuit, quod ipsemet Datus post obitum B. Xaverij iuratus enarrauit. hæc Turcellinus.

*Ingrati a-
nimæ vitia
a Deipara
puniri*

Nec verò quisquam sibi blanditur, quod a Deipara ingentibus beneficijs fuerit aliquando donatus, nisi etiam his beneficijs respondeat, & ad meliorem fugam se recipiat, in eaque perseverare studeat: caueamus verò, ne Deiparæ admonitiones, vel increpationes furda Aure accipiamus; sed ex ijs proficere, & vitia nostra, atque defectus emendare curemus, ne si obstinato animo in scelibus sordescamus, diuinam in nos iram meritò prouocemus. In huius rei confirmationem subiiciam exemplum in Germania apud grauissimos Auctores testatissimum.

VDONIS IN SCELERIBVS OBSTINATI MISERABILIS INTERITUS.

*Vdo Magd-
deburgensis
Episcopus
Ingratissim-
us erga
Deiparam
aliorumq;
sceleru pos-
nas exol-
uit.*

36. **V**Do apud Magd. burgum Parthenopolim etiam dictum in Saxonia inertis ingenij, & ad litteras parum idoneus dum in Ecclesia maiori S. Martii, eiusque socijs dicata prostratus, Deiparæ clementiam, & S. Mauricij patrocinium ad ingenij acumen obtinendum implorat aliquantulum obdormiuit, cui Deipara apparet: Non solum scien-
inquit, minus tibi tribuo: sed etiam post huius Episcopi mortem Ecclesie Principis mei Mauricij sua fidelitati commendo: quam si bene rexeris, primum grande consequeris, sin autem malè in anima, & corpore morieris. Ille eu gilans in omni scientia peritissimus apparuit, & post biennium in defuncti Archiepiscopi locum eunctorum suffragio delectus, aliquantulum diu bene vixit: post aliquod verò tempus in omne scelus prorupit, nam facultates Ecclesie dilapidabat, mulieres etiam Deo sacratas violabat: cumque multis annis malè vixisset, & quadam nocte cum Abbatisa quadam cubaret, vox ad eum huiusmodi facta est: *Cessa de ludo: quia lufisti satis Vdo*, quam ille contempsit: sed eam sequenti, & tertia nocte cum ingenti fragore eadem vox intonauisset, aliquantulum ingemuit: verum minimè respexit. quare post tres menses quidam Canonicus Fridericus nomine nocte orans pro Ecclesia præsertim Magdeburgensi, vidit Christum in Ecclesia in aure Cathedra sedentem, & iuxta eum Virginem gloriosam in alia item Cathedra aurea confidentem, Sanctorum multitudinem stipatos: cumque S. Mauricius de

Vdone conquisitus esset, Christo iubente à latere Abbatisa abstractus, eoque adductus est quem sanctus Mauricius saeuus intuens, hæc ad Christum: Domine, inquit, ecce iste Vdo non Episcopus, sed lupus, non pastor, sed raptor, maculator, & denicator est Domini gregis: Adicere que Deiparam ei scientiam tribuisse, & Ecclesiam Magdeburgensem commendasse. quid etiam eum tertio monitum vitam suam nequam emendasse. At verò Christus eum decollari præcepit: quare ab Angelo capite truncatus in eodem templo malè periit, sed ante decollationem multis pugnis collum Vdonis validè percussit, & post quemlibet pulsū, hostia polluta per os Episcopi in calicem ab alio paratum decidebat: quas omnes Cœli Reginae reuerenter accipiens diligentissimè lauit, & super altare cum calice ponens recessit. manens autem factus calicem cum hostijs in altari, & caput Vdonis abscissum, ac truncum corpus quod in suo sanguine iacebat, inueniunt: pavimentum verò marmoreum, atque candidum sanguine adeò est infectum, vt ei connaturalis videatur. In eo autem loco, vbi est decollatus, noui Episcopi ad Orationem prosternuntur, vt exemplo Vdonis sibi cauere discant. Canonicus verò, Fridericus, qui hæc omnia non in somnis, sed apertis oculis viderat, ea cunctis narravit. Hanc historiam scribit Naucleus generatione 34. & Tritemius in Chronico Hilsurgensis monasterij, contigit mors Vdonis Anno 985. Othone III. Imperante & Canisius libro 5. cap. 20. eius meminit, & fusè describitur in Spec. exemplorum distinct. 9. numero. 175.

Cæsius libro 7. miraculorum c. 41. rem quandam non adeò terribilem, aliquantulum tamen similem suo tempore gestam narrat. Cum defuncto Brunone Colonien-
Præfule, de successore deligendo ageretur, Hermanno Decano Bonnenfi, qui impensius Deum eiusque Genitricem precabatur vt aliquis dignus illi Ecclesie præficeretur, Deipara per visum obiecta. librum porrexit, aureis litteris inscriptum, in quo nihil aliud, nisi Angelica salutatio. *Ave Maria, gratia plena continebatur*, (per librum autem Episcopatus intelligebatur) eique iussit hunc librum Theodorico sanctorum Apostolorum Præposito deferre adjiciens, quod si in Episcopatu non se bene habuerit, sicut per me illum adeptus est. Ita per me illo præfatus

*Naucleus
Tritemius
Canisius.*

Spec. ex. 175.

*Cæsius
Theodori-
cas Episcopus
pus à Deo
para mon-
netur, &
ab Episcopo
parus mon-
nere depre-
nitur.*

uabitur. Is porro Theodoricus Deiparæ erat studiosus; quotidianæ missæ, quæ de eadem dicebatur, intererat, nummum quotidie offerebat. Electus in Antistitem malis consilijs, & ad eod. mutatus est, ut indebitis exactionibus, vel ipsos Religiosos grauaret: quare inquit Cæsarius his, alijsque malis actibus Dei Genitrix irritata egit, sicut ex dicta visione colligitur, ut indignè satis à Moguntino de poneretur, alio Episcopo eius æmulo per electionem substituto. hæc ex Cæsario.

NONNULI IN DEIPARAM IMPII,

membrorum priuatione, vel etiam morte mulantur.

SECT. 6.

*Gaius
Mimus pu
nitur ob
blasphemiam.*

37 **G**AIANUS MIMUS Heliopoli in Phœnice. Quod Dei genitricem per summam impietatem in theatro blasphemaret, nec ab eadem aliquoties monitus resipisceret, cum ei dormienti Virgo sanctiss. manus, & pedes digito signasset, euigilans se manibus pedibusq; truncatum inuenit, atque ita confitebatur omnibus propter suas blasphemias se clementer cruciatum fuisse: narratur in Prato spirit. c. 47.

*Prato Spi
rituale.
Blasphemia in B.
Virg. per
missis
conuertitur.*

Quidam Gentiles Mauritio Imperante in eadem Christiani domo, ubi vino se ingurgitassent, Dei genitricem blasphemij & conuitijs proscindere ceperunt, sacro Incarnationis mysterio illudentes, qui tamen postquam eorum impietas innotuit condignas petulantis linguæ poenas dedere: adiuu. verò Dominus, in quibus illi blasphemix indulserant, in somnis Dei Genitricem vidit, ei que contumeliarum indignitatem in mentem reuocauit. Miser ille veniam delicti, & poenitentix tempus orabat; illa vitam concessit, vimine tamen, quod manu gestare videbatur: genua circa circa veluti exarauit: experges factus ille, membra vimine notata absceissa inuenit, recenti sanguine perfluente. Quo euulgato, omnes Deiparam celebrarunt, quæ quamuis præter eius naturam sit quemquam punire, vi quædam adacta, ut religio nobis stabilis, ac firma esset, hoc edere miraculum voluit. hæc Nicephorus libro 18. c. 33. Baronius tomo 7. Annal. hoc miraculum contigisse affirmat anno salut. 587.

*Nicephor
Baronius.*

*Imaginis
Deipara
conceptor.*

Cyprius quidam in Constantia urbe Cypriarmentarius in Deiparæ sacellum orandi causa concessit, vidensque Deiparæ Imaginem

coloribus in pariete expressam ait, *Quoniam Cyprius hæc & stimulo, quo boues agebat, Imaginis dexterum oculum exculpfit, Egressus autem templum cum pectus pungeret, Stimulus fractus est, parsque ea, cui ferrum infixum est, in hominem delapsa, in oculum illius dexterum infixæ est hæc Constantinus eiusdem Constitutæ Cypri Episcopus in synodo Nicen. 2. Act. 4. toti synodo retulit, adiecitq; se virum illud vidisse, & vñ oculum esse etiam tunc cognoscere.*

38. Aliud memorabile accidit signum in Gallia, in quo duorum Deiparæ Imaginem blasphemantium poena, simulque eius sceleris grauitas planè perspicitur, quid refert Vincen. Beluacensis lib. 7. Speculi historialis cap. 110. qui Imaginem illam, & rei gestæ vestigia se vidisse affirmat his verbis. Iuxta Castrum Rodulphi est quædam Abbatia, quæ Dolis vocatur: super quandam Columnam Ecclesiæ ipsius est Imago lapidea, ad honorem Beate Mariæ Virginis sculpta, ad quam cum quædam paupercula mulier veniret orandi gratias, aderant ibi in atrio duo Brabantiones, qui impropere mulier, Imaginem blasphemabant, vnus etiam lapides in Imaginem proieciens, vno lapide percussit, & contregit brachium pueri lesi; & cum manus illa lapidea cecidisset, exierunt guttæ sanguinis de brachio, ac si esset hominis viuientis, statimque in eodem loco ille, qui lapidem proiecerat expirauit. Alter verò cum vellet morientem inter brachia sua colligere, ut ei aliquid præberet adiutorium, statim arreptus est à dæmonio, & insequenti die defunctus est. Eadem etiam sequenti die cum turba multa conueniret, ut Imaginem, & sanguinem de lapide fluxum videret, ipsis videntibus ipsa Imago scidit vestimenta sua, scilicet, ornatum, qui circa eam erat lapideum, & collum suum, quod confirmatum erat monili lapideo, & pectus denudauit vsque ad mammillas propter ignominiam, & iniuriam, quæ illata fuerat sibi & paruulo suo.

Hoc contigit Anno Domini 1187 temporis, quo bellum erat inter Philippum Regem Francorum, & Henricum Regem Angliæ, altero constituto apud castrum Dolis cum exercitibus suis. Et ego, qui scripsi sanguinem illum vidi oculis meis, & Imaginem nudatam, ac vestimentum reuulsum. Quia autem viderunt eam antè perpetratum miraculum, testantur, quod erat prius rubicunda, & be-

*Imaginis
B. Virg. per
contingens
quidam
ximus dñi
poenas.
Beluacens.*

*in Virg
magis
fero la
ri Sara
in al
fuit
fuit col
li.*

*Beluac
Paret
fuit
du Lar
sant
citus p
mulus*

Turci

*Aliud
mili
ampli*

& bene colorata, modo stat tanquam exanguis, & pallida. Ibi pro certo cæci illuminantur, claudi curantur, & fiunt miracula. hæc Vincentius loco citato.

Virg. l. Saraceni quandam sanctæ Mariæ Basilicam ingressi, in omnium sanctorum Imagines, quæ in maceria erant depictæ, hastilium suorum cuspidibus vibraverunt. huic oculum eruerunt, illi nasum, vel pedem truncaverunt, omnes profus teretibus aculeis diffusaverunt. Ad Imaginem sanctæ Mariæ titubant infanti, nihil ibi omnes, quamvis sæpè tentantes turbare potuerunt, sed cum maxime intenterent viribus effosis inuente manus erant, aut tremore tremit, aut alio delatæ hæc Vincentius libro 7. Specul. histor. cap. 110.

Turc. lib. 39. Nonnulli sacræ ædis Lauretanæ ministrationi circa annum Domini 1582. auaritia stimulatæ eius ædis thesauros compilarant, quos in nauim conditos occultis asportabant fugas, sed agri Piceini oram præteruectos aduersa tempestas reiecit, unde conciderant. Itaque in manifesto scelere deprehensi pro æde Lauretana suspenduntur. Turc. lib. 3. dist. Lauret. c. 31.

Aliud f. Quidam facinorosus ferramentis instructus, quibus valuarum Templi, & arcæ nummarie seras aperiret intra Virginis Lauretanæ cellam solenter se occultit. Nocte verò concubia sacra dona aurea, argenteaque congerit in vnum locum, mox arcæ, & sacelli, ac Templi foribus patefactis circumspicere cepit oculis adiutorem quandam sceleris, cum quo conuenerat, ut illa ipsa hora in templi vestibulo præsto esset, sacra dona, nummosque in destinatum locum abditurus, & ecce armatorum agmen. Angelos fuisse ante Virginis aedem veluti excubantes creditum est) adesse cernit, quorum aspectu tertitus clausis properè valuis se abdidit, & cum iterum, ac tertio patefactis templi foribus sceleris socium quantaret, semper ei celestis illa manus in festis occurbat armis, ac trepidum compellebat in templum, cumque appetente aurora iuxta in coepto per auerfam Templi Portam fugam inire vellet, eorundem celestium excubitorum occurru territus in sacrosanctam cellam refugit. Superuenientibus igitur sanctissimi Sacelli custodibus valvæ restructæ, sacra Dona congesta illum sacrilegij, suspectum fecerunt: comprehensus quæstione habita rem omnem confitetur, & cum sceleris confocio me-

rita poena afficitur. Turfelliinus libro 1. ca. 21.

Quomodo etiam duæ Turcicæ triones in Agro Lauretano prædari ausæ eadem die à Venetis fuerint capte. Turcis laqueo extinctis c. 20. vbi de miraculis ex Turfellino lib. 2. c. 19. retulimus.

Vir quidam execrabilis circa fines Ciuitatis Cardocij membra intemeratæ Dei genitricis sacra, & secreta ore spurcissimo iurare ausus, mox immundo spiritu vexatus, oculis euerfis, facie enormiter intumesciente, linguam adentem longius ab ore porrexit, qui longo tormento excruciat, demum extinctus linguam quam extraxerat, nec in morte retraxit hæc in lib. de viris illustribus Ord. Cisterciensis ex relatione Abbatis Gherebaldi, & habetur in Specul. exempl. dist. 2. num. 44.

40. Quidam blasphemus cum in ludo perderet, Satânico furore percitus, vbi omnia Christi membra tam externa quam interna per ordinem nimia temeritate iurasset, sanctissimæ Dei Genitricis membra omnia singillatim iurare coepit, qui adertant præ horrore aures obstruentibus, sed repente inuisibili, & quasi fulmineo ictu percussus corruit, & diu palpitans, & mortiferos gemitus edens, sacrilegam animam efflauit, in cuius dorso inuenta est plaaga recens, & intus dehiscens, ita, ut intima cordis, hepatis, & pulmonis apparerent multis verò ad horribile hoc spectaculum confluentibus, vni eorum quidam olim defunctus apparetens dixit. Christum Dominum Genitricis suæ iniurias citius punire, aut si in posterum referat eas acerbius castigare. Hoc exemplum narratur in libro de viris illustribus Ordinis Cisterciensis, & refertur in Speculo Exemplorum numero 43. dist. 3. & Vincentius Beluacensis libro 7. Spec. hist. c. 104. affirmat id enisisse apud Laffentiam eius meminit Casarius libro 7. c. 44. qui etiam addit non solum blasphemiam, sed etiam stultiloquium sine felle malitiæ contra Deiparæ Imaginem prolatum, in præsentem acriter puniunt, cuius rei hoc subiicit exemplum.

In villa castri Veldensis Diocesis Treuirenensis, quædam nostro tempore extitit Deiparæ imago filium in sinu fouentis, opere non adeò bene formata, multa tamen virtute dotata, quam Matrona, quædam ejusdem Castri respiciens, & sculpturæ indignans ait. Vi quid hic sit: vetus hæc R. m. b. l. a. Verum aliteri matronæ à Deipara dictum est, quia tu-

Iurans per membra Deiparæ maximæ exoluit penas. Lib. de viris illustribus Ord. Cisterciensis. Spec. ex. Blaph. m. Christi. B. Virg. membra fulmineo ictu percussus palpitans.

Lib. de viris illustribus Ord. Cisterciensis. Spec. ex. Bl. u. en. Casarius.

Matrona quædam stultiloqui in Deipara Imaginem penas dedis.

lier illa (nomen eius exprimens) vocauit me veterem Rumbulam semper misera erit, quoad viuet, & post paucos dies à proprio filio omnibus suis bonis exuta, misere mendicans stultiloquij poenam luit ex Cæsario lib. 7. c. 45.

*Cæsarius.
Percussor
Imaginis
Deiparae.
ac S. Al-
berti, ful-
mineo ictu
conteritur*

Drepani quidam taxillorum lusu omnem rem suam perdiderat. Is furore percitus ad locum, ubi Imagines erant B. Virg. & S. Alberti Carmelitæ, venit, in easque verba blasphemiarum protulit conquestus, quod eius preces non audierint, arreptoque gladio utramque Imaginem secut, & confestim distilla sanguinis bene multus in terram. vidit id quidam puer, sublataque voce clamat in sacrilegum. Ille audito clamore exit de templo, sed repente horrendo existente tonitru fulminis ictu totus in puluerem ad fores Ecclesiæ redigitur. hæc in vita S. Alberti apud Surium die 7. Augusti.

Surium.

Neque in eos solum, qui in Deiparam verbo, vel facto blasphemiam, seu minus reuerentes fuerunt, verum in eos etiam, qui periurij crimine eiusdem templa, vel alia ratione eius festa violare non sunt veriti, celestis ultio deservit, quod ex subiectis exemplis planum fiet. Gregorius Turonensis libro 1. de gloria martyrum cap. 20. eiusmodi periurij poenam refert his verbis. In Vrbe autem Turonica est Ecclesia S. Mariæ Virginis, ac Ioannis Baptistæ nomine consecrata, in qua periurii ultio diuina apparuit. Quidam autem cum ad periurandis, in hanc Ecclesiam fuisset ingressus, ubi manus ante altare stans sursum extulit, ut Sacramentum mendax proferret, statim resupinus ruens, ita, caput in pavementum conlisset, ut vix vel viuens erigi potuisset. Ad se autem reuersus dolum periurij, quod occultabat, publice patefecit. Vidimus enim, & nos quosdam de Turonicis in loco eodem periurasse, qui ita diuino iudicio condemnati sunt, ut in ipsius anni curriculo finirentur à sæculo. hæc Turonensis.

¶ De poena verò eorum, qui Deiparæ festa perturbare sunt ausi, Cæsarius libro 7. de miraculis cap. 43. quoddam profert exemplum his verbis.

Quidam nomine Sybodo cum suo Germano Baldemaro milites ministri Palatini Comitum Rheni multis secum assumptis armatis forum rerum venalium in vultu Cassulæ deprædant, nullam habita ratione festi Natiuitatis Deiparæ, quæ eodem die celebratur, & dedicationis Ecclesiæ, & diei Dominicæ, quæ

in eundem diem inciderat, propter quæ forum illud fiebat, nocte autem præcedenti cuidam militi, ex Comitibus Sybodonis visa est Deipara aduoluta Christi pedibus, & conquirebatur de iniuria hac à Sybodo, & suis sociis illata, quam quia apud se Sybodo constituerat, reputabatur in ea visione, ac si facta esset, quod cum miles Sybodonis tremens intinasset, nihil fecius facinus illud Sybodo perfecit. Eodem die Walramus Comes cum armatis superuenit re cognita eos persecutus alios cepit, alios occidit, vixque aliquis euasit præter militem, cui visio illa obiecta est: Sybodo verò strepitu audito surgere non valuit, dicebat enim se super genua sua quasi plumbi massam sentire: quare captus occisus est cum Baldemaro Germano, deditque poenam sacrilegij in Dei Genitricem admitti. hæc ex Cæsario.

HÆRETICI, ALIQUÆ ECCLESIAE HOSTES DEIPARÆ EAM PROTEGENTE MISERE PERIERUNT. SECT. 7.

¶ QUAMVIS tonitruorum nomine è diuino throno Apoc. 4. prodeuntium, terrificæ admonitiones, quibus peccatores Deiparæ ope ad salutem vtiliter concutionur, vel etiam eorum punitiones, qui in Deiparam blasphemiam suere, accipi possint, cuiusmodi non pauca exempla cum capite 20. huius Operis, tum supra in hoc Tractatu de scriptis; quia tamen per tonitrua intelligi etiam potest Deiparæ auxilium, cuius ope Hæreticorum contumacia, aliorumque Ecclesiæ hostium immanitas veluti tonitru concussa, ac fulmine icta conteritur, eius quoque exempla aliquot selectiora hic mihi afferenda existimaui. In his potè exemplis recensendis, extra rem neutiquam me facturum duxi, si rerum historias, earumque euentus alius interdum repeterem & paulò fufius persequerer; quo & necessitas diuini auxilij per Deiparam implorari locutentius eniteat, & eorum, quæ ex Auctoribus iisdem ferè verbis depromuntur, veritas apud Lectorum fidelius constet. Et licet pia quædam in Christianorum animis de Deipara diuinitus infusa persuasio, verè illa quidem, sed communis, quæ omnibus lætis successibus rectè aptari possit, dicet eam in cunctis Ecclesiæ necessitatibus præsto esse, quod multis rationibus capite 16. ostendimus, cuius specimen in nuptijs in

Cana.

*Sancta Es
Ecclesia ho-
stis per Dei
paræ dant
poenam.
Apoc. 4.
Cap. 16.*

Cap. 3. Cana Galilee edidit luculentissimum, cum deficiente vino etiam non rogata, illud à filio impetravit: nos tamen in præsentia extantem commemoranda suscepimus, in quibus peculiare Deiparæ patrocinium apertissime perspicitur, vel non obicere significatur, quem admodum prudens Lector universam narrationis senem expendendo per se facile confectetur.

Cap. 20. Eminet Iuliani Apostata Christiani nominis hostis infensissimum supplicium à S. Mercurio inclyto Christi martyre Deiparæ iussu sumptum, quod quia cap. 20. narrauimus, hic integrum omittimus.

NESTORIVS SVÆ IN DEIPARAM

*improbatæ pœnæ
litteræ.*

Suida Nestorivus ex Suida nepos Pauli Samosateni nefarii hæresiarchæ Episcopus Constant. execranda hæresis, & plethor, quippe qui duas in Christo personas ponebat, ideo filium Virginis tantum hominem esse dicebat, sanctissimam vero Virginem negabat esse Dei Genitricem cuius blasphemias Sac. Con. vniuersale Ephesinum anno salutis 431. sub Cœlestino I. damnauit, eumque Episcopali dignitate priuauit: cumque adhuc obstinato animo suæ hæresi adhereret, edicto Theodosii Imperatoris in Oasim, alio nomine Ibm, quæ est in Ægypto Prouincia deportatur. Verum ea Nomadum multitudine in eam irrumpente capta, ignique & cædibus funditus vastata à Barbaris dimissus cum quibusdam captiuis venit Panopolim, vnde ad Regionem quandam Elephantinam nomine ad extremam Oram Prouinciæ Thebaidis sitam per milites iussu Præsidis deductus est; quo cum itineris longitudine fractus peruenisset, iterum magno cum labore Panopolim reuerti iubetur, rursus à Panopoli ad quoddam illius confinium traducitur, inde etiam demigrare cogitur: quæ omnia Eua-
grius lib. 1. histor. capit. 7. ex narratione quadam ab ipso Nestorio conscripta se accepisse testatur. De interitu vero eius hæc subiicit: Ipse equidem accepi à scriplore quodam modum, quo decessit à vita, talem fuisse nimirum eius linguam veribus exesam esse sicque cum huius vita miseris ad grauiora supplicia iussu Dei iudicio liganda, eamque sempiterna migrasse. hæc ex Eua-

grio. Addit Theodorus lector in collecta, totum eius corpus putredine fuisse consumptum: & Cedreus in Theodosio minore ait cum lingua totum eius computuisse corpus.

Et hæc quidem de Nestorio in Deiparam blasphemiam miserabili interitu. quod si quis nosse cupiat, quibus tormentis eius anima apud inferos torqueatur, facile intelligere poterit ex ijs, quæ habentur in Prato spirituali cap. 26. de quodam Fratre nomine Thophane ex Regione Dora Nestoriano, quem cum senex quidam iuxta Iordanem in Laura Calamonis Cyriacus nomine, ad fidem Catholicam hortaretur, ille verò hæsitaret, tandem dimisso Fratre in spelunca, senior egressus est prope mare mortuum, vt oraret pro illo, & circa horam nonam diei sequentis aspexit Frater ille quendam astantem, sibi aspectu terribilem, ac dicentem: *Veni, & vide veritatem*, duxitque eum in locum tenebrosum, ac foetidum ignes euaporantem, atque in ipsis ignibus vidit Nestorium, Eutychen, Apollinarem, Dioscorum, Severum, Anum, Origenem, & alios quosdam, dixitque locus iste preparatus est hæreticis, & blasphemantibus, & hi, qui illorum dogmata sequuntur: si supplicium istud non vultis, vade ad sanctam Catholicam, & Apostolicam Ecclesiam, quam te Senex docet; atque ita hæresi reiecta Catholicam veritatem complexus remansit cum Sene, & post quatuor annos quieuit in pace hæc ibi.

44. Quanto etiam studio ab eiusdem impij Nestorij libris ne dum legendis, sed nec in cubiculo retinendis abhonere debeamus, declarat visio quædam in Prato spirituali cap. 66. Abbatis Cyriaci Presbyteri Laure Calamonis iuxta S. Iordanem, cui die quadam per somnium obiecta est mulier honesta facie, purpura induta, & cum ea viri duo venerabiles, & aspectu præclari, quos ipse arbitratus est esse S. Ioannem Baptistam, & S. Ioannem Euangelistam Deiparam comitantes: cumque Deiparam diutius oraret, vt cellam ingrederetur, nec consentiret, tandem seuerius ei respondit, *Habes, inquit, intra cellam tuam inimicum tuum, & vis, ut ingrediar?* euigilans, & seipsum discutens, nullius contra Deip. peccati sibi conscius, mœrebat, vt ergo dolorem leniret, supposit librum, quem mutuo ab Ipsychio Presbytero Ierosolymitano acceperat, illumque exoluens in fine eiusdem reperit duos libros Nestorij, Kkkk moxque

Theodor.
Lector.
Cedreus

Hæreticis
quibus pœ-
nis apud
inferos
plectatur.
Prato Spī-
rituale.

Nestorij
libri ex-
ecrabiles.

moque agnoscit, hunc esse Dominæ nostræ inimicum, statimque codicem restituit ei, qui illum sibi accommodauerat, remque per ordinem narravit, qui protinus libros illos Nestorij à volumine abscissos igne cremavit illis verbis: *Non maneat in cella mea Domina nostra inimicum.*

ANATOLIUM IMPIVM DEIPARA

Auerfatur.

*Eugrius.
Deipara
impium
Anatoliū
auerfatur*

ANATOLIUS quidam apud Antiochiam, quem admodum Euagrius lib. 5. histor. cap. 17 & 18. his ferè verbis refert: vir primum quidem plebeius, sed qui postea ad magistratus, & alia munera obseunda subdole arceperat, simulacris immolare cum nonnullis alijs forte deprehensus est. Is cum vocaretur in quaestionem homo impius præfugiator, & infinitis inuolatus sceleribus repletus, est quo factum est, ut Imperator ipse Tiberius in collegam Imperij à Iustino Iunioris ascitus, mandaret, ut Anatolius cum ijs, qui ei in victimis immolandis locios se adiunxerant, Constantinopolim quàm celerim deduceretur: quibus cognitis Anatolius ad imaginem quædam Deiparæ sive in carcerem sublime appensam accurrens, manibus à tergo complicitatis se ei supplicare, precesque adhibere ostendit. Illa autem cum veluti sacrilegum detestata, & ut Deo inuisum coarguens positus ab se auertit. Spectaculum sanè horribile, & sempiternæ memorie prodendum, quod quidem à præfidiarijs militibus, & ab his quibus illius custodia commissa fuit visum est, & alijs divulgatum. Apparuit item Deipara re ipsa nonnullis alijs fidelibus, eosque contra scelestum illum incitavit, inquitens, Anatolium filium suum contumelijs afficere. Constantinopolim perductus in Amphitheatro primum bestiis expositus, ab iisdem dilaniatur, deinde agitur in crucem: postea verò lupi corpus eius in terram dirubantes (quod ante nunquam visum est) pasto crudeli membratim deuorant. Quin etiam vir illustris, qui Imperatoris Palatio præfuit, & Anatolij causam acriter admodum ruebatur, ut nimirum non morte, sed exilio cum socijs mulcetur: dixit quoque se vidisse Deiparam eamque sic ipsi locutam: *Quisquis defendit causam Anatolij, qui tum me aut filium meum carnis onerat contumelijs?*

hucusque Euagrius. Hæc autem Cardinalis Baronius tomo septimo Annalium ad annum Domini 580. refert, qui fuit Iustini Junioris 15. & Tyberij Collegæ 3. ex horum enim scelere iusto Dei iudicio Antiochiam eo anno terræ motu ingenti quatata, atque vastata existimat.

ITALIA A GOTHIS PER DEIPARAM

liberata, Anno Domini 553.

CVM Italia 60. & eo amplius annos gravissimo Gothorum iugo misere laboraret, Dei Genitricis beneficio per Narsetem in libertatem est vindicata, quod antequam ostendamus paucis exponenda est, quam felix sit eo tempore Italæ conditio. In prima Gothi, qui ea poterantur, Ananæ perfidie, qua complures in Italia infecerant erant ad dictissimi. Theodoricus eorum Rex Ananæ hæresis patronus extremis sui Regni temporibus, quod Iustinus Imperator in Oriente ab Arianis Ecclesias auferret, minatus est totam Italiam gladio perdere. Joannem summum Pontificem dols Ravennam accessitum, quod in Oriente Arianorum Ecclesias in Catholicas coniecisset, in carcerem detrusum squalore, & inedia afflictum mori coegit, cuius martyrij dies 27. Maij ab Ecclesia celebratur. Electionem summi Pontificis in locum demortui Joannis, quod nullus Principum præter Constantium Arianum ausus fuerat, ipse sibi procaciter arrogavit ex Baronio tom. 7. ad annum 526. ex quo abusus ille Tyrannicus molesto, (quem S. Gregor in Psalm. 4. poenitentiali deflet,) ut quem Clerus in Romanorum Pontificem eligeret, Rex vel Imperator suo assensu confirmaret, quod tandem tempore Constantini Pagonati anno 684. sub Benedicto II. quem admodum refert Baronius ex Anastasio tomo Annalium 8. est penitus sublatum; Symmachum & Boetium clarissimos patentes per summam crudelitatem interfecit, ut merito Theodoricus vilis fuerit ab Etema reus, Liparitano interdictos Joannem & Symmachum discinctus, & discalceatus vincijs maderatus in vicinam Vulcani ollam deiecit, teste Gregorio 4. Dialog. c. 30. & licet aliquando Rex in fuisse dicatur iustitiae cultor, subiecos tamen Imperio multis per suos ministros, barbaros, & illam quæ sibi subiectos aliorum bonis inhiantes in Italia contra ius admittenda fuisse colligere licet Gregorius ex Boe.

Boetius. ex Boetio libro 1. de consolatione philosophica prola 4. ubi se plurimos à potentiorum oppressione ea tempestate liberasse, sic scribit: Quos ego Conigastum in imbecillis cuiusque fortunæ impetum facientem obuius excepit? Quos Trigullam Regia Prepositum domus ab incepta, & perpetrata jam prorsus injuria deiecit. Quos miseros, quos insinua calumnijs impunita Barbarorum semper auaritia vexabat, objecta periculo auctoritate protexit. Boetius. Deinde sub Totila feto, & barbaro omnia ferro, & cadibus miscente, (quem Gregor. lib. 3. Dialog. cap. 13. Regem crudelissimum aliquoties vocat, & Sanctus Benedictus ex eodem Gregor. lib. 2. cap. 14. & 15. de suis actibus incipit illis verbis: Multa mala facis, multa mala fecisti, jam aliquando ab iniquitate conuulsi) pluri-
Gregor. ma à Gothis crudelitatis, & auaritiæ exempla edita describit sanctus Gregor. in Dialogis. & Procopius de bello Gothico. Cam igitur Italia, & Roma ipsa scvissima Gothorum servitute, desperata omni liberationis spe adeo premeretur. Narfes militum Dux præclarissimus à Justiniano Imperatore in Italiam missus præter opinionem observatus itinerebus à Francis, & Gothis Ravenam cum exercitu pervenit in columnis, & in Thracia Totilam Gothorum Regem bellicosissimum, & diuinitum cum potentissimo Gothorum exercitu collatis signis dimicans eum superavit, atque occidit universo ejus exercitu trucidato anno Domini 553. sicque Italiam à Gothis vindicavit, verum id non nisi Deiparæ, cujus Narfes erat studiosissimus peculiari ope, quod plures Auctores testantur, præsertim Euagrius historicus rerum sui temporis lib. 4. cap. 26. Com-
Procopius. memoratum est, inquit, ab his, qui una cum Navitate fuerunt dum præcibus, & alijs precibus offere-
Nicoph. ditum numen placaret, debitumque cultum ei tribueret, sanctam Virginem Deiparam ei apparuisse, planeque tempus præcipuisse, quo bellum cum hostibus gereret, atque ut non prius ad prælium committendum se accingeret, quam coelitus signum acciperet: multa alia quoque res à Narfese valde memorabiles gesta sunt. hæc Euagrius. Eadem de eo scribit Nicephorus lib. 7. histor. cap. 23. quibus contentus Paulus Diaconus lib. 2. de gestis Longobardorum cap. 3. qui inter cæ-
Paulus Diaconus. teras Narfetis laudes sic scribit: Erat, inquit, vir piissimus, vigilans, & orationibus intantum studium, ut plus supplicationibus, quam armis bel-
Barbari. lici victoriam obtineret, sic ille, vide Cæd-

nalem Baronium tom. 7. Annal. ad ann. Domini 553. qui etiam firmis argumentis probat Narfetem non evocasse Longobardos in Italiam, quicquid dicat Paulus Diaconus lib. 1. de gestis Longobardorum cap. 16 Deiparæ igitur acceptum referre debemus, quod Italia à Gothorum Tyrannide, atque ab Arimi-
Constantinopolis per Dei-
param ab obsidentibus Barbaris
liberata;

49 **C**um Heraclius Imperator, una cum ex-
ercitu in Perside adversus Cosrohem
Persarum Regem degeret, Hunni Occidenta-
les quos Auares Thraces vocant, à Cosrohe
sollicitati anno 625. Constantinopolim Im-
peratoris præsentia destitutam magnis copiis
terra, marique invadunt, sed Deiparæ præsidio
sunt servati, de quo Theophanes in Annalibus
Græcorum in hunc modum scribit: Auares
Thraces Urbem Constantinopolitanam appropinquan-
tes hanc depopulari parant, multum machinæ ad-
versum eam commotæ, ydemque & navium scul-
ptarum ex litro flumine multitudinis infinita de-
lata sinum repluerunt mari. Decem sane dies
Urbem obsidentes, bellum terra, marique gerentes,
Domini virtute pariter, & cooperatione, nos non
& interemerat. Dei Genitricis, & Virginis Mariæ
intercessionibus superati sunt: amissis vero terra,
marique ingenti numero suis, magno cum de-
core discesserunt. hæc ille. Verum quam
ratione per Deiparam servari sint, ita ut & ob-
tessi, & hostes hoc cognouerint Cedrenus in
compendio narrat his verbis: Tale enim qui-
dam hostibus accidit, viderunt Barbari prima
luce cum sol oriretur, mulierem quandam illu-
stem Eunuchis comitam Portæ Blachernarum
excurrentem (Blachernia autem erat templum Dei-
paræ celeberrimum, quo Constantinopolitani ad
Deiparam consueverunt solebant), quam cum Hera-
clij optinarent uxorem esse, & ad suum Prin-
cipem ob mariti absentiam ire pacis petenda causa,
transiit ei concesserunt, subsequentem ex Urbe
hominum urbem ipsi adorsuri. Ut vero fossa
ambusum egressam non ire ad Regem viderunt,
insecuti sunt eam usque ad locum, cui veteris saxo
nomen est, ubi cum ferè jam essent affecti, illa
eum suis ex oculis, & conspectu eorum evanuit.
Kkkk-3j 1952

Constanti-
nopolitana
Urbis per
Mariam
à Barba-
rorum ob-
sidente li-
berata.

Cedrenus

Ipsi autem tumultu concitato insar se congressi ad videram usque strages mutuo ediderunt. Mane insequenti die Dux in quivens, quod maiorem suorum partem intestino conflictu perijisse videret, turpiter domum redijt, flammamque Classis ab obfessione recessit. quam domum revertentem in Euxino mari oborta tempestas, ita afflixit, ut per paucos dies ad suos redierint. hæc Cedrenus.

VICTORIA DE BARBARIS DEIPARA
a praesidio à Theodoro Heraclij fratre,
& ab ipso Heraclio
partim.

Paulus
Diaconus
Theodor.
Heraclij
frater.
Sain Cos-
rohis Du-
cem B. Virg
ope acbel-
lauit.

47 **E**odem Anno 625. Theodorus ex Paulo Diacono libro 18. historia. & Theophane in Annalibus Græcorum anno 16 Theodorus Heraclij frater Sain Primarium Cosrohe Ducem instructum selectissimis copiis quas Cosrohes Chrysoloras, quasi aureum cuneum propter excellentiam nominarat, quæ ad quinquaginta millia militum perveniebant, hos inquam Deo per intercessionem suæ Genitricis opitulante devicit, ac bello commissio grando miræ magnitudinis contra barbaros decidit, eorumque plurimos percussit, Romanis interim agris serenitate fruentibus, qui Persarum fugentium copiosam multitudinem occiderunt. Heraclius Imperator bellum aliquot annis in Perside contra Cosrohen acerrimum Christiani nominis hostem gessit, quem tandem vicit sacrosancta Christi Domini Cruce ex Perside recepta. Is in Deo, ac Deipara omnem spem collocarat. quare ex Theophane in Græcorum Annalibus, & ex Cedreno in compendio, anno salutis nostræ 626. qui erat sextus belli Persici cum à Turcis auxiliariis, qui cum eo Persidem invaserant, paulatim dilapsis, se desertum videret, suos milites hortabatur his verbis: *Videtur frater noster nobis adesse velle præter unum Deum, & quam cum sine semine peperit Virginem, id eo sit, ut celsus nobis misso auxilio, in nobis, ac omnibus istius suam demonstret potentiam.* Nec sane frustra, ut rei eventus eodemmet anno declaravit, nam pridie idus Decembris, adversus Razatem novum ac præpotentem à Cosrohe electum Persarum Ducem collatis signis dimicavit, ipsumque Ducem, ut verbis utar Theophanis, in prima acie pugnanti Heraclius aggressus divina virtute, Deique Genitricis opulatio-

Theoph.

ne, quam in auxilium totius belli asciverat, dejecit, & de hostibus victoriam retulit gloriosam, & incruentam cæsis ex numero Romanorum dumtaxat quinquaginta. & sane Heraclius Deipara adeo studiosum se probebatur, ut teste Paulo Diacono libro 18. Paulus cum in Africa Imperator appellatus esset, Diaconus Constantinopolim se contulerit cum navibus castellatis habentibus intra se arculas, & imagines Dei Matris, quemadmodum pyxides, sic ille.

CONSTANTINOPOLIS A SARACENIS
obsessa sæpe Deipara praesidio liberata.

48 **A**nno salutis nostræ 672. tempore Constantiniani Pogonati Imperatoris anno tunc regnantis quinto, Saraceni ingenti numero Constantinopolim assidue præliis ab Aprilis ad Septembrem expugnare tentarunt, sed cum facere nequissent, hyemarunt Cyzici, ut proximo vere eam aggredierentur, quod per septennium singulis annis efficere tentarunt, Verum, inquit Theophanes in Annalibus Græcorum diuina, Deique Genitricis ope multitudine visorum bellatorum amissa, & vulneratione maxima in eis effecta confusi ac reversi cum ingenti morore sunt. Cum autem discessisset idem demergendus à Deo stolidus ab hyemali aestu, ac ipsius procellarum circa partes Scyllæ comprehenditur, & contritus totus omnino dispergit, sic ille: Deo, ac Deiparæ Urbem Constantinopolitanam servatam tribuens.

Anno Dom. 717. qui fuit secundus Leonis Isaacii Imperatoris Constantinopolitani cum nondum ipse sanctarum Imaginum cultum impugnavit, Constantinopolitana Civitas triennij Saracenorum obfusione cincta Deiparæ auxilio est liberata. quoniam etiam dux Saracenorum classes, quarum altera ex Aegypto, ex Africa altera solverat, quibus annona ferebatur Saracenis Urbem obliedientibus, male perierunt, missis ab imperatore contra utramque classem igniferis navibus, de quibus Theophanes: *Tunc, inquit, Deo cooperante per intercessionem intemerata Dei Genitricis Mariæ, proinus submersi sunt inimici, & assumptis spolijs nostri, & expensis eorum, annona videlicet, cum gaudio reversi.*

uerſi ſunt. hæc Theophanes. Erant autem naues igniferæ, quæ igitur in claſſem hoſtium coniecto eam comburebant. Theophanes enim, & Cedrenus referunt anno quinto Conſtantiſini Pogonati, (qui in annum Domini 672. incidit) adiuuentum de nouo ignem, quem Marinum vocabant, eo quod in mari arderet. ſed ad obſidionem Conſtantiſinopolitanaſ redeuntes Saraceni Vibem obſidentes deſtituti annonæ, fame, & peſte perierunt trucidatis ex illis à Bulgariſ viginti duobus milibus. hiſ omnibus atteſtatur Beda in ſine libri de ſex ætatibus, & vt verbis utar Theophaniſ: Experimento didicerunt Saraceni, quia Deuſ, & ſanctiſſima Virgo Dei Mater Maria hanc manſerunt Urbem. Meminit huius liberationiſ Conſtantiſinopolitanaſ ope Deiparaſ factæ Gregoriuſ II. Pontifex in Epistoſa ad Germanum, qui tempore obſidioniſ, Eccleſiaſ Conſtantiſinopolitanaſ erat Patriarcha, quæ lecta eſt in ſecondæ Synodo Nicena Acto 4. Propugnatrix. inquit, illius ſanctæ, & omnium Chriſtianorum Dominaſ miranda facta, quæ in te declarata ſunt, per quæ tu quoque contra hoſteſ ſeruataſ, non ſunt reticenda. Illenim cum in ſaracis multa tumultuarentur, tantum inuenerant in ſe aduerſitatē hoſtilē, quantum eorum cauſa inuſitata habuit. Neque Indul. 13. hoc tamen mirandum eſt: nam ſi Baſilica per manus iudaicæ ſaraceniſ mulieris ſeruata eſt cuiuſ ope Holuſternuſ erat ſublatio. & per ea tempora ob id ſaluſ iſraelitiſ uocata eſt: quomodo non oportebat, & tuam ſanctitatē huiuſcemodi propugnatrix utentem hoſtibus Ciuitatē praualeſcere, ſamque videri corſumare. hæc ille. Et certè cum Greg. Pontifex de ſacrarum Imaginum cultu in Epistoſa egreſſuſ non ab re exiſtimat Baroniuſ tom. 9. Annal. ad annum Domini 717. cum verbis illiſ ſignificariſ venerationem Deiparaſ Imaginem ſupra muros ſolemni ritu circumductam, & hæc & ratione ab imminenti periculo Ciuitatem illam tunc liberatam. De claſſibus verò Saracenorum Theophaneſ hæc ſubiicit. Ad hæc Saraceni, qui ex obſidione ſuperſuerant, cum in ſua confuſione 18. Kalend. Auguſti reuerſi ſunt, cum autem nauigareſ claſſes eorum tempeſtas à Deo per intercuſſionem Dei maris incumbens in illoſ, hoſ diſperſit, & alioſ quidam obrum penes Preceſſum, & reliquos infulſuraliter verò in vertiginos, & cæteras demerſi in aquore ſuper reſiduas verò cum tranſiſſens Egeum pelagus extemplo grandis igneſ deſcendiſ

aquæ mari ebullire fecit, & piceo liquore facta naues ſimul cum hominibus inducæ ſunt in profundum decem ſolu ex eis ſaluſ ad Dei magnalia qua in ipſiſ facta ſunt, nobiſ. & Arabiſ annuncianaſ: quinque enim à noſtratibus capta ſunt, quinque verò ſaluæ in Syriam deducta. Ita Theophaneſ eadem habet Cedrenuſ; quare quotanſ pro tanto beneficio gratiarum actioneſ ſolemneſ ſunt decretæ, quemadmodum in Menologio Baſilij Imperatoriſ, die 15. Auguſti. habetur, vbi etiam additur Saracenoſ Principem petiſſe, vt Vibem ingrederetur, eamque cereret pollicetur poſt hæc inde diſcedere, quod eum ei conſeſſum eſſet, & per Portam Boſphori equo ſedens intrare velleſ, alijs ſuiſ ſine moleſtia ingredientiſ ſoluſ Principiſ equuſ intrare nolebat. Reſpiciens verò ſuſum vidit ſupra portam Dei Genitriciſ Imaginem; tunc ſe nouit hoc paſſum, quod eandem auxiliariem Ciuibuſ blaſphemaffeſ, deſiſtenſque & recedens cum ſuiſ in Egeo pelago ab ignifera procella conſumpti ſunt. hæc in Menologio, quæ Baroniuſ aſſert to. 9. Annal. ad annum Dom. 717. & 718.

Quod verò Deiparaſ Imago in tanto Vibis Conſtantiſinopolitanaſ diſcrimine circumlata fuerit, atteſtatur Vinc. Beluac. lib. 23. ſpec. hiſt. c. 27. hiſ verbis. Sigibertuſ. Anno Leonis II. Conſtantiſinopolitaniſ iſtantiā orandi, & conſtantiā præhandi fortiter reſiſtunt Saraceniſ. Saraceniſ fame, frigore, bello, peſtilentia ſine numero perierunt. Auctoſ. Fertur autem eoſ miraculoſe hoc modo perſiſſe. Apud Conſtantiſinopolim in Monaſterio ſanctæ Dei Genitriciſ, iuxta palatium in mari propè S. Sophiæ erat Imago B. Mariæ, quæ tenebat infantem in brachio, quam depinxit in tabella S. Lucas, cum adhuc viueret S. Maria. Hæc Imago vocator Odigitria, id eſt deductrix: quia duobuſ cæciſ apparuit S. Maria, & deduxit eoſ ad ſuam Eccleſiam, & illuminauit eoſ. Cum iſta Imagine faciunt proceſſionem omni die Martiſ per totam Ciuitatem. Cum ergo, vt ſupra dictum eſt, obſeſſa eſſet Ciuitaſ, & Ciueſ ieiuarent, & orarent ſimul, & pugnarent, quidam Ciuiſ ad monuit aſſerri illam Imaginem, & ab omnibuſ orationem ad illam fieri hoc modo. Sancta Dei Genitrix, quæ totieſ noſ liberaſti, libera noſ modo de inimiciſ ſilij toi, & in mari merge illoſ, & cum hoc dixiſſent, ſtatim procella ſurrexit, & omneſ naueſ Saracenorum, aut merſi, aut fregi. huculque Vincentiuſ.

IN.

INSIGNIS VICTORIA DE MAVRIS IN

*Hispania Deiparae praesidio repor-
tata anno 718.*

SARACENI TARSICEMORANTES DEI

*para intercessionem ingentis cladis
profugantur.*

*Mauri &
Pelagio I.
in Hispania
Deiparae
ope de-
bellantur.*

49. **N**ec minor fuit victoria, quam sequenti anno 718. Pelagius I. post occupatam à Saracenis Hispaniam, Hispaniae Rex, ab Hispanis, qui apud Astures confugerant, creatus, de ipsius Saracenis Deiparae invocatione retulit. Cum enim ad Ausenae montis speluncam munitam, in quam cum mille ex suis militibus se receperat, innumera Saracenorum multitudine contra eum venisset. Cumque Oppa Archiep. Toletanus, (vel iuxta Marianam lib. 7. c. 7. Hispanensis.) Maurorum nomine magnis pollicitationibus deditorem ei suaderet inter alia, quibus non minus pie, quam fortiter eum à se repulit, hæc eum respondisse affirmat.

Mariana.

Lucas Tudensis.

Lucas Tudensis. *Confidimus, inquit, per intercessionem gloriosae Virginis Genitricis eiusdem Domini nostri Jesu Christi à Saracenis saluari, & ipsa adiuvante, quam mater misericordiarum est gentium Gothorum de paucis, qui sunt in ista spelunca vestrauri, sicut ex paucis granis infinita segetes germinarunt, quibus dictis Pelagius, & qui cum eo erant tanto hoste perterriti incluserunt se in spelunca, B. Mariae suffragia experientes eius ibi memoriam venerabantur, & pro recuperatione Christianorum orationibus insistebant. Verum Saracenorum fundibularis sagittarijs, & iacentibus iacula portam speluncae ferire conantibus, lapides, iacula, & sagittae ab eis emissa contra eoldem retorquebantur maxima edita ipsorum strage. Saracenos ergo turbatos, & retrocedentes Pelagius Dei gratia corroboratus stricto ense invadens Oppam cepit, Saracenorum 20. millia cum Aleman eorum Duce interfecit. 60. mil. vero qui remanserant ex Ausenae montis fastigio in Libanensem agrum delata ad Deum fluminis ripam parte montis vicini sponte concussa, & ab imo usque collapsa, teste Mariana loc. cit. in subiecti fluminis aquas precipitarunt, strages armorum, ossiumque ibi confossa, & reiecta, caedis indicio fuisse memoratur. Spelunca vero illa Deiparae memoriae dicata, eiusque nomine dicta est S. Maria de Conadouga. hæc ex Tudensi.*

50. **I**n Oriente vero Saracenorum Princeps,

qui Tarsi imperabat, cum ad Andream Ducem Basilij Imperatoris Constantinopolitani, qui regnare cepit anno Dom. 867. misisset (inquit Coropolates Graecorum rerum historicus) literas superbiae, & maledictionis plenas, & hæc indicantes: *Nunc video an Mariae filius, cuius Parens tibi proderit, cum contra tecum meo exercitu progrediar. Quas literas concubij plenas acceptas ipsi imagini Dei Genitricis appendit, hæc locutus: Vide, ô Mater Dei, tu quoque ipsius Filius, & Deus qualia expraevrauit, & superbe dixit contra tuum superstitem populum barbarus iste arrogans. Quibus dictis assumptis Romanis copijs contra Tarsum proficiscebatur, & cum ad Podandum pervenisset ibi cum hostibus congressus multa caede fundit, & fugat barbarorum multitudinem, cum prius ibi eorum Dominus occubuisse; pauci vero vix se Tarsum incolumes recipiunt; sepultus autem suis, & hostibus in unum locum coactis, magisque erecta ad posterorum memoriam columna in patriam redijt cum socijs. hæc Coropolates.*

DEIPARA AD RECVPERANDAM AB

infidelibus Ierosolymam invocata.

51. **V**Rbanus II. Pont. Max. anno Dom. 1095.

in Claremontensi Concil. sacram expeditionem Christianorum in Terram sanctam ad eripiendam de manibus infidelium Ierosolymam magno studio indixit, utque res hæc difficillima optatum consequeretur effectum. Dei Genitricis apud Christum patrociniū emixe implorandum censuit; quare in eodem Concilio rogata Patrum sententia egit, ut horarum illarum preces, quæ vulgo B. Virgini Officium dicuntur, apud Monachos Eremitas institutione Petri Damiani recitari ceptas ad clericos etiam deducerentur, quod quidem à sancta Synodo Vibano agente ea occasione indictum & à Clericis pie suscepit, ad Laicos quoque tum viros, tum mulieres magno eorum bono, ut omnes experti sumus, est propagatum, teste Baronio co. *Ierosolyma per Deiparam invocata.*

Concilij 11. ad. ann. 1057. vbi etiam recitat quosdam
Claremont. Canones eiusdem Concilij Claremontes Fran-
Francisc. cisco Belleforestio, in quibus, & iste recenset-
Belleforest. tur. Mandatum esse etiam omnibus Christianis, ut diebus singulis sabbati officium B. Virginis recitarent. Quantum verò Virginis preces apud filium valuerint declarat felix illius sacræ expeditionis successus: nam anno 1799 ab exercitu Christianorum Duce Godofredo capta est Ierosolyma magna omnium fidelium gratulatione, quam ad multos annos strenuè retinuerunt, donec peccatis nostris exigentibus iterum ad infidelium potestatem deuenit.

INGENS MAVRORVM EXERCITVS

in Hispania anno 1212. ope Deiparæ ad interuentionem dele-
1217.

Mauri in 52 Illustis fuit Victoria ab Alfonso VIII. Ca-
Hispania tellæ Rege die 16. Julij anno 1212. in Bæ-
ad interna tica ad nauas Tolosæ de Mauris inuictæ. Cru-
cionem de cis virtute, ac B. Virginis ope parta: ad Crucis
Clarentur. enim ac Deiparæ imaginis puerum lesum gestantis in Regio vexillo depictæ conspectum fusi, fugatique sunt Barbari. quemadmodum ex litteris eiusdem Alfonsi ad Innocentium III. ea de re datis cognoscere licet. Cum enim idem Alfonso appellatus Bonus dignam suo cognomine cogitationem suscepisset de Mauris infensissimis Christiani nominis hostibus debellandis, qui Rege Mahomade omnibus sanctæ crucis cultoribus bellum, & exitium minabantur, cumque ab Innoc. summo Pontifice amplam peccatorum Indulgentiam ijs, qui Cruce signati ad sacrum hoc bellum conuenirent, impetrasset, & vna cum Regibus Aragoniæ, ac Nauaræ coniunctis animis ac viribus ingentem exercitum comparasset, versus Bæzam Bæticæ in Mauros, qui ad bellum cum innumerata peditum, & equitum multitudine processerant, castra mouit, ac superatis quorundam difficilium locorum angustijs rustici ducatu (quem Angelum fuisse aliqui existimant argumento, quod opera nauata nusquam comparuisset) nostri sacris prenitentiæ, & Eucharistiæ Sacramentis, ac Missæ sacrificio, cui vniversus exercitus interfuit, peracto, instructa acie certamen cum Mauris inierunt. victoria diu anceps fuit, quin etiam nostra agmina loco tantisper initio mota feruntur, ita ut

Alfonso in confertos hostes irruere pararet in Roderici Ximenez Archiepiscopi Toletani hortatu destitisset. tandem cum nostri coevis prioribus barbarorum agminibus ad extremam Maurorum aciem infinitæ multitudinis peruenissent, præeunte (vt verbis utar Alfonsi Regis in Epistola ad Innocentium III.) signo crucis Dominicæ, & Regio vexillo, in quo erat Imago B. Virginis, & Filij sui in signis nostris supposita Dominus illorum aciem infinitæ multitudinis crucis suæ gladio trucidauit. sic Alfonso, Ea pugna ducenta Maurorum millia sunt caesa, ex Christianis verò teste eodem Alfonso 25. aut. 30. occubuerunt: & auctore Roderigo, de quo dictum est, totius expeditionis, quam in litteris mandauit, teste oculata: ex aduersarijs tanta caesa multitudine nullum sanguinis vestigium visum. Is verò qui crucem Roderico Archiepiscopo de more præferrebat eam per hostium conecos semel, atque iterum circumtulit in columis, tametsi telis omnibus pereretur, multæque sagittæ Crucis hastili confixæ sint. In Chronicis Hispaniæ generalibus legitur sub ipsum conflictum Crucis signum vario colore in aere visum, cuius aspectu exterriti sunt Mauri. Hæc victoria, qua nulla clarior exstitit in Hispania, non humanis viribus sed Dei ope parta, votis, ac precibus pro Christiano Orbe fufis, Romæ præsertim decretis ad templa supplicationis, in vniuersa Hispania die 16. Julij anniuersaria celebritate decreto Grego. XIII. sub titulo Triumphus Crucis recolitur. Ex eo tempore in Hispania Religio à carnibus abstinendi diebus sabbati, (quod est Deiparæ dicatum,) ac intestinis tantum, & extremis animalium partibus vescendi suscepta fertur auctore Valerio Hispano. Hanc victoriam vberius narrat Mariana libro 11. de reb. hispan. cap. 23. & seqq. vbi capit. 25. Epistolam Alfonsi ad Innocentium, quam citauimus affert. Eam refert Ribadeneira in vitis sanctorum ad diem 16. Julij, & reliqui hispanicarum rerum scriptores. Vexillum verò illud, vbi expressa erat Dei Genitricis effigies, qua visa Mauri tam multi, tamque bellicosi exterriti in fugam se coniecerunt, in Tolitana Ecclesia seruatum esse Aluarus Gomez in suis fragmentis tradit.

Valerio
Hispano.
Mariana.
Ribade-
neira.

Aluarus
Gomez.

DEIPARA A BARBARIS MAGNA

eorumdem clade Carnutes
entatur.

IOANNES ZEMISCES DEIPARÆ

ope Barbaros prostrat.

Ilustre in hoc genere, extitit Deiparæ protectio, qua circa anno Dom. 878. Carnutensem Vibem, quemadmodum cap. 29. diximus, à Rollone, eiusque militibus, nondum Christianis non sine ingenti eorum strage defendit, quod narrat Vincentius libro 24. Spec. hist. cap. 46. & ex Vincentio S. Anton. 2. par. hist. tit. 16. cap. 2. §. 5. Rollo iste inquit, nobili quidem, sed per vetustatem obsoleta prosapia Noricorum editus, regis præcepto patria pulsus, multos quos velas alienum, vel conscientia scelerum exagitabat, magnis spebus, sollicitos secum adduxit, pyratice aggressus. Carnoti adhæsit. Cuius ciues, nec armis nec muris confisi, B. Mariz Suppatum, id est, Camisiam adorant, quam Carolus Calvus à Constantinopoli cum aliis reliquijs, aduehi fecerat. Hanc camisiam in modum vexilli super propugnacula custodum tuta pectoribus, ventis exponunt, hostes visam ridere coeperunt, & in eam sagittas dirigere. Quorum oculis mox obtebratis, nec retrocedere, nec antecedere valebant. Quod videntes oppidani multa eorum se cæde satiarunt. Evasit tamen Rollo, quem Deus suæ fidei reseruauit. Nec multo post Rothomagus, & confines vires obtinuit. hactenus Vincentius.

Hic postea Rollo, vt obiter hoc dicamus ex S. Antonino 2. par. hist. tit. 16. c. 1. §. 12. & cap. 2. §. 8. cum alijs Northmannis, quorum erat Dux, Christi fide suscepta Robertus, est vocatus à Roberto Comite Parisiensi, qui eum de sacro fonte suscepit, deditque in uxorem Gislam filiam Caroli Regis Franciæ. & miro feruore diuino obsequio se tradidit, iustitiæque cultor in paucis fuit. In iurias enim alijs illas eas leuere vindicabat. Is genuit Gulielmum, Gulielmus autem Richardum II. & ille Richardum III. eiusque fratrem Robertum, qui Apuliam & Siciliam & Calabriam acquisiuit, ac Venetos, & Alexium Imperatorem, Græcorum deuicit, hæc S.

Antoninus.

Ioannis cognomento Zemisces Imperator Constantinopolitanus, (qui in locum Constantii Nicephori Imperatoris occisi an. Dom. 969. nopolitane suffectus est) Rossos, Bulgarios Scythas, Turcas, & alios Barbaros aduersus Constantinopolitanum Imperium simul fœdere iunctos, ann. 340. millium militum iteratijs prælijs ope SS. Martyr. Georgij, & Theodori anno 971. orgij, ac superauit, & Bulgarorum Regnum, à quibus multa imperio damna superioribus seculis illa ta erant, tandem extrinxit. Cæterum Deiparæ S. Theodorum Imperatori suppliciter iussit, quod & ipse in triumpho agnouit. Id verò Curopolata narrat his verbis. Fertur diuinam opem tum Romanos, (sic enim vocat Græcorum exercitum) esse confectos; turbo enim quidam à Noto vento in ora Scytharum constitit, haud permittens eos capitis vi in bello consilijs. Et quidam vir conspectus est; ab omni Romanorum exercitu equo albo vectus in antesignanis pugnare, hostiumque commouere, ac perturbare phalanges, nulli prius, aut postea cognitus, quem aiebant vnum esse ex gloriosis martyribus, Theodorum videlicet, quibus tutoribus, ac propugnatoribus contra hostes viebatur semper Imperator; etenim forte accidit, vt hoc prælium ea die committeretur, qua celebrare memoriam militis consueuimus. Cum & mulier quædam nobilis Bizantiæ supremæ potestatis per visum illud ita esse confirmabat, vna ante congressum die, in somnis sibi visam Dei Genitricem præstolante, esse, & eundem militi dicentem audire; Domine, Theodore meus, actus. Ioannes in periculo versatur, ad eius auxilium propera. Orto sole eadem mulier vicinis rem patesfecit, & quæ visa sunt hæc fuere. Funduntur rursus Scythæ, qui clausas Vibis portas compertientes, à Sclero Duce per planitiem dissipati, multoque conculcati interfecti sunt, & à Romanis tantum casu numero infiniti, vulnerati autem ferè omnes. Martyri autem debitum reddens honoris Imperator, & auxilij præmia rependens, templum illud, vbi sanctum eius corpus conlocatum est, & fundamentis euersum, maius pulcherrimumque ædificauit, attributis ei magnificis possessionibus, quod etiam pro Euchem; Theodoropolim appellauit: hæc Curopolates.

hæc. De triumpho autem hæc subiicit. Impetrator se moderatum cupiens ostendere equo albo vectus triumphauit. In curru vero quadryugo admodum decore ipsi parato impositis Bulgarorum vestibus; & super ipsis Dei Genitricis imagine, vt Ciuitatis patrōnæ ipsum præire iussit. Cumque ad locum, quod forum dicitur, peruenisset satis celebratus Deo Patri, & eius Filio, Spirituque Sancto actis gratijs ob victoriam consecratam inde ad magnum templum profectus, ibique Bulgarica corona pro munere Deo dedicata, in Regiam se recepit. hæc ex Cuiopolate.

IOANNES COMNENVS DEIPARÆ

*auxilio Scytharum exercitum
delet.*

tij Deo palam ob successus actis in Palatium abiit. hæc Nicetas.

CONSTANTINI COPRONIMI, ET

*Leonis Isaurici Hæreticorum mors
exsecranda.*

Notum est illud Constantini Imperatoris Constanti, iconoclastæ in Deiparam blasphemiam, qui eius inuocationem edicto proposito prohibere impia temeritate est ausus; is vt refert Theophanes, & alij Historici anno Domini 775. miserabiliter moritur claudens dicens, dum adhuc viveret: Ignis sum inextinguibilis traditus; & iubens sanctam Mariam exinde honorari, ac celebrari veteram Deiparam, quod tamen in vita sua omni conatu ædhibito impugnaret; similis Antiocho à quodam Mach. 9. dum moreretur flagelladum nitus inflata intorserunt vocem illam: *Iustum est subditum esse Deo, & mortalem non paria Deo sentire.*

Constantini Copronymi impietas in B. Virginem puniatur.

Theophanes.

De Leone Armeno Imp. Constantinopol. Leo Armenus Dei Iconoclasta pariter impiissimo, qui in Catholicos crudelissimè per septennium saeuierat, parauit Cedrenus oblatam eius matri visionem, qua Deipara illius mors præsignificabatur, narrat his verbis. Leonis mater per visum acciperat, se cum in ædem Deiparæ Blachernensium crebro cōmteat, virgini cuidam occidere albat viris stipatæ. Porro ædem se videre sanguine repletam, & Virginem cuidam albatorem mandare, vt ollam sanguine impleret, matrique Leonis bibendam porrigeret; se autem multorum annorum viduitatem prætere, cuius gratia, neque carnes, neque quicquam sanguine præditum gustasset. Ideoque olla etiam hac abstineret, tum virginem iratam dicere. Qui ergo filius tuus non detinet se multo cruore implere, eoque me & filium Deum meum irritare? hæc Cedrenus, cui contentit Zonaras. Leo vero haud multo post misere interfectus periit anno Domini 820.

Leo Armenus Dei Iconoclasta pariter impiissimo, qui in Catholicos crudelissimè per septennium saeuierat, parauit Cedrenus oblatam eius matri visionem, qua Deipara illius mors præsignificabatur, narrat his verbis.

Cedrenus.

Zonaras.

ALBIGENSES HÆRETICI IN GALLIA

per Deiparam extincti.

Contra Albigenes quoque hæreticos Rosarium circa an 1212. Virg. Deiparæ iussu in Alrica est per S. Dominicum formula præcandi per Rosarium, seu Platenum, quæ catholica

contra Albigenes instituitur.

LIII a

tholica

*Ferdinandus
Castiglia.*

*Romani
Pontificis
diploma.*

Exod. 17.

tholici contra hereticorum furorem spiritua-
liter armabantur, ut habetur in histor. Ord.
Prædicatorum à Ferdinando Castiglia edita
1. parte libro 1 capite 11. Hæreticis tandem
illis Dei beneficio penitus extinctis; quod to-
tum, ut melius intelligatur, & grauiori testi-
monio confirmetur, asseram, hoc loco initi-
um diplomatis Pij V. Pontificis Maximi
quod in ordine suarum bullarum est nonage-
simum. In quo anno Domini 1569. die 17.
Septembris modum orandi, & precandi per
Rosarium, seu Psalterium omnesque Indul-
gentias, iuxta precandi modum prædictum
orantibus, & Cōfraternitatibus sub dicto Ro-
sario constitutis concessas auctoritate Apost.
perpetuò non tantum confirmat, & approbat:
verum etiam alias plurimas elargitur. sub ini-
tium igitur eius diplomatis sic habet. Consue-
uerunt Rom. Pontifices, & alii sancti Patres
prædecessores nostri, cum bellis corporalibus
vel spiritualibus premerentur, aut alijs tenta-
tionibus vexarentur, quo facilius ab illis eua-
derent, & tranquillitatem adepti Deo quietius
& feruentius inferirent, & vacarent, diuinam
opem implorare, & sanctorum suffragia per
supplicationes, seu per Litanias deprecare, ac
oculos cum Davide in montes ledare, certa
spe confidentes, inde illis auxilia effutura. Quo-
rum exemplo adductus, & Spiritu sancto, ut
piè creditur, afflatus B. Dominicus. Ord. Fra-
trum Præd. auctor, (cuius institutum, & re-
gulâ cum in minoribus essemus, expresse pro-
fessi sumus) simili, qua nunc tēporis occasione,
quo Albigenium hæresis partes Galliarum, &
Italiae misce vexabat, & tam multos excæca-
uerat sæculares, ut in Domini Sacerdotes, &
Clericos læuissime furerent: leuans in cælum
oculos, & montem illum gloriose Virginis
Mariæ almæ Dei Genitricis, quæ germine
suo tortuosi serpentis caput obtinuit, & cun-
ctas hæreses sola interemit, ac benedicto fra-
ctu eius ventis mundum primi parentis la-
psu damnatum saluauit, de quo sine humanis
manibus abscissus est lapis ille, qui ligno per-
eussus gratiarum aquas efflueret produxit,
respicens modum facilem, & omnibus per-
uium, ac admodum piū orandi, & precandi
Deum Rosarium, seu Psalterium eiusdem
S. Mariæ Virginis nuncupatum, quo eadem
B. Virgo salutatione Angelica centies, & quin-
quagesies ad numerum Davidici Psalterij re-
petita: & oratione Dominica ad quamlibet

decimam cum certis meditationibus totam
eiusdem D.N. Iesu Christi vitam demonstren-
tibus, interposita, veneratur, excogitauit, excog-
itatum per S. R. E. Patres propagauit, oran-
diq; modo prædicto per assicias B. Domini-
ci Fratres videlicet Ordinis prædicti diuulga-
to, & à nonnullis accepto cæperunt Christi
fideles ijs meditationibus accensi, ijs precibus
inflammari in alios viros repente mutari, hæ-
resum tenebræ remitti, & lux catholicæ fidei
aperiri, & ad hanc orandi formam pro loco-
rum diuersitate Sodalitates per Fratres eius-
dem Ordinis ad hoc à suis superioribus legiti-
time deputatos insitui, & Confratres in eis
describi. Nos quoque illorum prædecessorum
vestigia sequentes, militantem hæc Ecclesi-
am diuinitus nobis commissam his temporari-
bus tot hæresibus agitaram tot bellis, prauis-
que hominum moribus atrociter vexatam, &
afflictam cernentes, lacrymabundos, sed spei
plenos oculos in montem illum, unde omne
auxilium prouenit leuamus, & singulos Chri-
sti fideles ad simile faciendum benigne in Do-
mino hortamur, & monemus. hætenus ex
Pontificio Pij V. diplomate dato anno salutis
1569. die 17. Sept. in eodem diplomate pergit
Pontifex sodalibus Rosarij plurima alia indul-
gentia largiri. Ex hoc verò Pij V. ad Rosarij pietatē
excitantam, ac fouendam studio suus ex-
citit fructus. Cum enim eo ipso tempore Cal-
uinistæ hæretici tum in Gallia, ubi dicuntur
Vgunotti, tum in Belgio, ubi appellabantur
Gueusij contra Catholicos nefaria arma susce-
pissent, eosque crudeliter saeuirent, ita ut in
Gallia de Religione actum videretur (quem
admodum in Epitaphio Pij V. legitur) Idem
Pontifex equitum, & pedum auxiliares co-
pias s'fortis Comitis S. Floræ ductu in Gal-
liam Carolo IX. Regi Christianissimo con-
tra hæreticos misit, & diuino tandem benefi-
cio Vgunotti à Catholicis eodem anno 1569.
die 3. Octob. sunt profligati: Eadem quoque
tempestate cum Selimus Turcarum Tyran-
nus ledere, quodcumq; Venetis habebat per
summam perfidiam rupto ad Cyprum occu-
pandam, ut res ipsa docuit, naues refici,
& quæ ad varium bellum pertinent diligen-
ter comparari iussisset, Christianique om-
nes, quo ea spectarent ignorantes, sibi quisi-
que tantam belli molem, & apparatus me-
tuerent: Deiparæ ope per Rosarium pecu-
liari ratione, ut infra dicemus implorata,
ingenit

ingens hujus Tyranni classis post biennium ad Echinadas Insulas deleta, ejusque audacia minificè est compressa.

INGENS ANGOLE DE BARBARIA
Deipara auxilio parata
victoria.

INFIDELIS DIENSEM ARCEM OPPUGNANTES DEIPARA PATROCINIO PROSPERANT.

*Magna de
loquacibus
victoria
Deipara
patrocinio
in Lusitania
consequuta.*

Cum anno reparatæ sal. 1546: Mamudij Cambayæ Regis in India potentissimi ingentes copię exterorum, & selectorum militum 20. mill. (præter Gozaratas, & Indos milites indigenas, quorum major erat numerus) omni armorum, & telorum genere instructissimi Sophare primum, illo autem in bello exuncto, Rumezan ejus filio totius exercitus Duce, Diem Lusitanorum arcem præfecto Joanne Malfarenia acri obsidione septimum jam mensem cingerent, eamque æneis tormentis, alijsque bellicis artibus omni contentione oppugnant: Lusitani verò 250. deinde novo circiter militum subsidio aucti diu tantam bellimoli sustinerent, quibus postea milites 900. & tandem Ioannes Castrus Indiæ Prætor suppetias venero. Prætor igitur cum tribus ferme armatorum millibus ea ipsa, qua in Diem Arcem pervenit, die quæ in 11. Novemb. incidit, eruptione facta tantam hostium ferocitatem, ac bellicosorum multitudinem aggredi ausus de eis non minus admirabilem, quam gloriosam victoriam reportavit, quippe ex suis circiter 60. desideratis quatuor millia hostium cum Duce exercitus Rumezan sunt interempta, 600. vivi in ijs Principes, aliquot in potestatem venerunt, reliqui omnes perfligati. Verum id Deiparæ beneficio evenisse apertis indicijs affirmat Masseus lib. 3. Historia rum Indicarum his verbis: Celebritatem hujus victoriæ auxere divina miracula, quod hostes ipsimet affirmarent, conferta jam pugna majores aliquod bellistas applicitum quater ignem Cælo minime pluvio respuisse, & super ædiculam arcis apparuisse MYLIZREM Cælestilumine radiantem, cujus fulgor ita aspicientium oculos, mentesque perfringeret, ut cæci propemodum, neque in ordine ire, neque in unum conglobare se possent, ac tanto superiores numero tamen immutata repente rerum omnium specie, ut in denos Lusitanos pugnaturos singuli viderentur, inde consternationem, & fugam ortam. hæc Masseus.

*Ingen de
Barbaria
victoria
per Deipara*

In Angolæ regione ad oram Africæ sita Lusitani milites in præditijs versantur, complures quoque ex indigenis Æthiopibus cum suis Principibus, seu Regulis Christi fidem susceperunt. Patres verò Soc. Jesu ab anno sal. 1560. quo primum Lusitani eo venerunt, ibi commorari coeperunt, egregiam tum Lusitanis, tum etiam Æthiopibus navantes operam, adeo ut in literis nostrorum anno 1590. 20. mill. Æthiopum numeretur, qui nostrorum diligentia Christo erant aggregari, ibi ergo ab anno 1583. Angolæ Rex per suos Duces innumerabili Æthiopum militum multitudo bellum bis intulit Lusitanis, in quo Deiparæ patrocinio Christiani numero pauci confertissimi Angolanorum dissipant, straveruntque exercitus, quomodo autem id factum sit iisdem verbis referam, ex literis annuis Societatis nostræ anno 1587. elegantistylis editis à Francisco Bencio, ubi de sede Franciscæ Angolana agit in Provincia Lusitania, ad Bencio.

quam ea spectat, quamvis ad superiores annos, quemadmodum idem Bencius significat, id pertineat. Bis, inquit, hoc anno commissum est prælium, hostesque ejecti, ac repulsi. Quin etiam res accidit omnino mirabilis, Lusitani erant fere ducenti, federatorum Æthiopum 100. mill. sub signis habebant. Hæc tantula manus tota sexcenta adversariorum millia fudit, fugavitque & quod alioqui incredibile videatur, incruenta prorsus victoria: cujus quidem auctor non immerito creditur Virgo sanctissima, quam præcipua quadam christiani Æthiopes observantia venerantur. Affirmavit opinionem, quod cum magna vig. hostium in nostrorum subsidia, quæ tenebant Æthiopes, de repente irruisset, seque illi ad Ducem Lusitanum recipissent, absque oneribus, & si unde ij discesserant, in eodem loco considerunt hostes sæpius, viroresque omnes sarcinas, ut est gens gazæ audissima diripuerunt: ea tamen, in qua erat abdita sacrosancta effigies Virginis, quam Lusitanus Prætor semper in expeditionibus habet, quam flexo veneratur genu quotidie precatione adhibita inspectante exercitu, salva propter viam, & integra reperta est, obsecratis, ut videretur.

LIII. 23

in impiorum luminibus, ne illud viderent oculis, quod esset manibus attingere nefas: hæc deinde imago in castra solemnè pompa reducta, ubi colitur religione maxima, eumque honorem habent, ut ipsius sub umbra præsidij se protegi confidant. Nec vana fides: certè post mobilem illam, atque haud scio, in omnibus seculis unquam auditam victoriam, quam nostri de Angolanis reportarunt, cum duodecies eentena eorum millia profligauerunt exiguo numero, cum fortè quidam Lusitanus ad Regis Urbem delatus, quæstisset de ejus ductore exercitum quid causæ fuisset, cur illa multitudo propè innumerabili tam parvis copiis cecidisset: *Haud, quaquam*, inquit ille, *Lusitanorum arma metuebamus, quos vel uno spiritu ediffare potuissimus: sed, Eccemina admirabili specie clarissima effulgens in luce, seniorque ejus comes flammæ vibrans gladium, qui conspiciebatur ante signa suspensis medio aëre vestigijs, magnam incutientes spectantibus formidinem alienos terrore animos in fugam dederunt hæc ibi.*

Beneius
Sodalitū
B. Virg.
Angola

Diebus
Virgini
Sæpe
re Lusitani
in præliis
sunt.

Ethnicus
Rex quæ
crum Cru
cis locum
profana
rat agra
vales
ne corripi
tur.

Nec illud omittendum, quod de sede Angolana per scriptum est in annuis literis, 1590. ab eodem Beneio, ubi inter alia hæc habet. Lusitanorum, inquit, in nostro templo celeberrimum est sodalitium appellatione Mariæ Virginis, cui nomen inditum à Victoria, de hac Victoria jam dictum est. Huic Lusitanis, quæ bello prospere evenerunt, referunt accepta. Hic nuncupant vota ad bellum profecturi. Hinc descendunt expiati sacris mysterijs; huc redeunt cum donis vota persoluentes. Quin & ipsamet Dei Matris imaginem religiose ferunt in Castra. Adnotatur dies omnes, qui sunt consecrati Virgini, fuisse lætos victoria. Itaque nunquam tentare prælium, nisi uni aliquo ex illis diebus constitutum habent, aliter existimare periculum videtur. In stativis ædificaverant temporarium sacellum simulacro Dei Genitricis asservando, quod in discessu, ne profanaretur ab Ethnicis, ferro, flammæque everterunt, Cruce tantum ad loci memoriam relicta. Belli metu liberatus Rex, qui simulacrum illius Regionis rupto fœdere per scelus, ac fraudem locum profanavit: sed non tulit impune, morbo oppressus jacuit animum integrum, cum de ejus salute Medici, ac benefici ferè desperassent, agnovit penam peccati. Ergo ad Crucem, quam Lusitani reliquerant, donec pallium mittit, vovetque se imbuedum Christiano ritu, si convalescat. Mira quæ res,

sed auctor miraculi Deus, vix famuli ad Crucem munus attulerunt, cum valetudo ægrota stituta est. Igitur obligatus voto, consecratum legatos destinat ad Prætores, ut se, ac res suas iterum data venia in fidem recipiat, nec multo post adscriptus est à nostris in Christianorum cætum hæc ibi.

VICTORIA NAVALIS DE TURCIS anno 1571. Deipara precibus paria.

60. Solimus Turcarum Tyrannus, qui anno à Christo nato 1567. in Solimaniparentis demortui locum successerat, fœdere quodcum Venetis sub regni initium pepigerat, per summam perfidiam rupto, diuturnis majorum suorum victorijs elatus Cypro armorum vi isdem Venetis anno 1570. adempta, tuoque domino adjecta, Christianorum cervicibus imminet, quare ingentem classeto militibus, tormentis, omniq; bello apparatu instructissimam per tuos Duces anno 1571. eduxerat, in qua Turcæ Christiani nominis hostes perpetui, atque insensibilissimi suis vinbus nimium præfidentes, alacres ad pugnam contra Christianorum classem fœdere Pij V. Pont. Max. Philippi II. Hispaniarum Regis Catholici, & Reipublicæ Venerorum coactam ferebantur, illud futurum rati, quod anno 1577. ad Actacum promontorium (quod Præviam vocant Octavij Augusti victoria celeberrimè) venerat, cum Christianorum classis ex simili fœdere Pauli III. Pont. Caroli V. Imperatoris, & Venetorum comparata parum felici successu in oculis Turcæ classis, cui præerat Hadriadenus Barbarossa, pugnam detestantur, ac veluti in fugam acta recessit. Cæterum in præfenti bello res secus accidit Deo optimo per Deipara precibus, ut dicemus nostrorum conatibus favente. Etenim Christiani in hac Navali pugna, qua ab Octavij Augusti tempore majorem Mare Mediterraneum minime vidisse fertur, non minus gloriosam, quam ingentem, & cunctis seculis memorabilem de immanissimis Christianæ fidei hostibus victoriam reportarunt. nam eodem anno 1571. die 7. mensis Octobr. quæ in primam ejusdem mensis Dominicam incidit, nostra classis ad Echinadas Insulas Turcæ occurrit, & commisso inter utramque atrocissimo prælio à sexta hora usque ad vespertam magno utrinque animorum ardore concus-

Victoria
de Turcæ
præliis
ma Deipara
ra optima
paria.

S. P.

M. P.

concursum, & ingenti cum intereione pug-
natum est, qua in pugna optimus quisque Tur-
carum, aut ferro cecidit, aut captus est; hosti-
bus ad 30. millia cæsis, decem millibus in po-
testatem redactis. Trimeribus 180. captis, 90.
demeris, 15. millibus Christianis seruitute li-
beratis, parva ingenti præda, centum & sex de-
cim maioribus tormentis, ducentis & quin-
quaginta sex minoribus hosti ereptis; quæ om-
nia accuratius apud eius victoriæ histori-
cos cognoscere licet; nos autem in recensendo
hostium exercitum, nauigiorum, aliarumque
rerum numero secuti sumus Pij V. qui ferocis-
simos hostes & armis & precibus deuicit, epi-
taphium, quod ad eius sepulchrum in S. Ma-
ria Majore in Sacello Præsepj à Sixto V.
magnificentissime exornato, in marmore
incisum legitur. Hanc verò tam insignem
de Barbaris victoriam Deiparæ intercessio-
ne fuisse partem multa indicant. Imprimis
Surius in suo Commentario histor. ad an-
num Domini 1571. de hac pugna agentem
ante initam pugnam Deiparam solemniter sa-
lutatam commemorat. *Cùm iam*, inquit,
manus cum Turcis conferenda essent, tympana,
tubus, fistula, alijque musicis instrumentis accensis
militum Christianorum animis alia voce Deus
omnipotens Trinus, & vnus inuocatus, ipsa quo-
que sanctissima Christi Mater, ut quæ pluri-
mum possit apud filium suum reuerenter salutata
est, sic ille. Nec irritæ preces, etenim tubip-
sum pugne initium auxilium diuinitus eni-
tuit, obsecundante nimirum Christianis,
qui ante pugnam aduersus erat vento, fu-
musque bombardarum, ac tela hostium in
ipsorum ora retorquente. Deinde Pius V.
Pontifex. Max. sanctitatis fama conspicuus,
eius opera, & auctoritate sedus illud inter
Hispaniarum Regem & Venetos coaluit,
quique ut dicebamus, non magis armis, quam
precibus tantam victoriam est adeptus; ad
grates pro hoc beneficio Deiparæ, à qua se-
cundum Deum illud agnoscebat, persoluen-
das eidem peculiare festum singulis annis
hac die faciendum decreuit, de quo in Mar-
tyr die 7. Octobr. his verbis: Eodem die comme-
moratio S. Mariæ de Victoria, quam Pius V.
Pontif. Maxi. ob insignem victoriam à Chri-
stianis bello nauali eiusdem Dei Genitricis auxi-
lio hac ipsa die de Turcis reportatam quotannis
feri iussit. sic ibi. Et saue optimus Pontif. id
Deiparæ alciendum existimauit, non tam

tum ex communi illo fidelium sensu, in quo
cunctis Ecclesiæ necessitatibus eam præ om-
nibus cælitibus efficacissime Christum inter-
pellare, omnes ex compluribus visionibus ca-
16. allatis sæpe nouimus, & experti sumus;
verum etiam peculiaribus indicijs permotus
id astringere non dubitauit. Tum quia eadem
ipsa die, qua feliciter à nostris dimicatum est,
idem Pius Pontif. impensè precibus vacans fi-
cuti diuinitas certior est factus Christianorum
victoriæ, eamque Thesaurario Bartholomæo
Bisotti discretis verbis eadem die significauit,
quod Surius loc. cit. Joan. Ant. Gabutus ex re-
ligiosissimo Ord. Cler. S. Pauli in vita Pij V. lib.
5. c. 6. Hierony. Catena in vita eiusdem Pij V.
& Joan. Ant. Guarnerius Canonicus Bergo-
mensis de Bello Cyprio constanter affirmant,
ita verisimile est eum diuinitus pariter cogno-
uisse, Deiparæ precibus eam præcipuè à Chri-
sto impetratam, cum id in festo à se instituto
indubitanter asseuerauerit. Tum etiam, quia
Pontifex non ignarum summam rerum in eo
prælio verti in Lauretana cella; teste Terfili-
lib. 4. hist. Lauret. cap. 21. assiduis precibus
Deiparam orari iusserat, & in ipso naualis præ-
lij die, inquit idem Terfilius, antequam sig-
na canerent, Christiana mancipia remigio à
Turcis addicta pro libertate autem Duces,
ac milites Christianæ classis pro salute, ac
victoriæ B. Mariæ Lauretanae vota fecerunt;
ut dubium cuiquam esse non possit, quid tam
in signis victoriæ post Deum Deiparæ debeat-
ur. Quare remiges captiui Turcarum, & mi-
lites, Ducesque Christiani ad agendas Deo,
eiusque Genitrici gratias, vota que reddenda
Lauretum se contulere, ac diuini beneficii
monumenta ibi reliquerunt; alij catenas,
quibus ad remos religati fuerant Deiparæ
liberatrici; alij hostium manubias eidem vic-
torix auctori consecrarunt. hæc Terfilius. Nec
solum Laureti Dei Genitricis præsidium eo
tempore est imploratum; verum etiam ea
ipsa die, quinimo eadem hora, qua Turcica
classis fusa est, atque delata, Deipara per vni-
uersum orbem in templis sacris Ord. Præda-
inuocebatur solenni; & consueta supplica-
tione sodalium Rosarij, quorum ad Deum
preces per intercessionem eiusdem Deipa-
ræ ad hanc victoriam consequendam mole-
tum profuisse pie credendum est, quemad-
modum testatur Gregor. XIII. Pontif. in di-
plomate quodam dato biennio à victoria Pontifex
nondu m.

*Iosephus
Valenti-
nus Bullæ
Rosarij.*

nondum elapso, die nimirum 1. April. 1573. quod inter varias bullas Rosarij refertur à Iosepho Valentino in libro qui inscribitur *sacra Rosarij Virg. Maria ab hereticorum calumnijs defensio*: & editus est Romæ an. 1584. Idemque Gregorius in eodem diplomate ad victoriæ cœlitus concessæ memoriæ, & gratias Deo, beatissimæque Virgini agendas festum solenne sub nuncupatione Rosarij prima Dominica mensis Octob. quotannis celebrandum instituit. Diplomatis verba, quod totum hoc Dei, ac Deiparæ beneficium graniter, & pie complectatur hic subiicienda duxi.

*Diploma
Greg. XIII.
Pontif. de
sanctissimi
Rosarij in-
stitutione.*

61. Gregorius Papa XIII. ad perpetuam rei memoriæ. Monet Apostolus in omnibus gratias agere: monent quoque sacrarum literarum historix, insignia Dei beneficia tum, ut ei, à quo accepta sunt, merita referantur gratia, tum, ut fideles, quibus collata sunt, illarum memores, ad diuinum cultum magis in dies excitentur, solennibus annuis festiuitatibus celebranda esse: quod cum multoties institutum fuerit, tum verò maxime, cum Deus Patrum nostrorum populum suum à seruitute Egyptiaca per manum fortem liberauit. Nos itaque qui non minora beneficia quotidie à Deo Opt. Max. accipimus, inter quæ illud singularissimum superiore anno ab ineffabili eius clementia nobis concessum fuit, ut Turcarum classis, & numero longè superior, & præteritis elata victorijs à Christianorum classe in virtute Domini Dei Sabaoth decertante, die 7. Octob. non longè à Corinthiaco sinu penitus deuicta, & quasiata fuerit, qua nempe victoria vniuersum populum Christianum ad impiissimam Tyranni faucibus, diuino munere ereptum fuisse, inspicari nemo potest Apostoli præcepto parere, & SS. Patrum exempla sequi volentes, ut huius ingentissimi beneficii anniuersaria habeatur memoria, instituere omino decernimus. Quia vero preces ad Deum oblatæ eo gratiores ad illius conspectum ascendant, quo dignioribus intercessoribus, & pio aliquo orandi modo offeruntur, memores B. Dominicum Ord. Præd. Institutorem, cum & Gallia, & Italia à pernicioso premeretur hæresibus ad iram Dei placandam, & B. Virginis intercessionem implorandam piissimum illum orandi modum instituisse, quod Rosarium, siue Psalterium B. Virg. nuncupatur; animaduertentes quoque eadem die septima, quæ

tunc fuit dies Dominica 1. d. mensis Octob. Fraternitates omnes sub d. Rosarij nuncupatione militantes per vniuersum Orbem, iuxta earum laudabilia instituta, & consuetudines processionaliter incedentes, pias ad Deum preces effudisse, quas per intercessionem B. Virg. ad dictam victoriæ consequendam multum profuisse pie credendum est: operæ precium nos facturos esse existimamus, si ad tantæ victoriæ cœlitus procuidubio concessæ memoriæ conseruandam, & ad gratias Deo, & B. Virgini agendas festum solenne sub nuncupatione Rosarij in 1. Dominica mensis Octob. singulis annis celebrandum instituimus. Quocirca motu proprio, & de Apostolicæ potestatis plenitudine ad laudem Dei, & D. N. Iesu Christi, eiusque gloriæ Virginis Matris, tenore præsentium decernimus, ut de cætero perpetuis futuris temporibus, qualibet die Dom. mensis Octob. per vniuersi Orbis partes, in his videlicet Ecclesijs, in quibus Altare, vel Capella Rosarij fuerit, ab omnibus, & singulis vtriusque sexus Christi fidelibus, festum solenne sub nuncupatione Rosarij prædicti, subduplici maiori Officio ad instar aliarum solennium festiuitatum celebretur, & sanctificetur; eademque die Officium de B. Virgine nouem Lectionum more Ecclesiastico persoluatur, & recitetur. Decernentes præsentibus, quas perpetuò valere volumus, &c. Datum Romæ apud S. Petrum sub annulo Piscatoris, die 1. April. 1573. Pontificatus nostri anno Primo. Atque hæc de victoria Nuali, quam Christiani Deiparæ ope de barbaris retulerunt, propter quam peculiare festum à Pio V. & à Greg. XIII. sanctissimæ Virgini, ut diximus, est dicatum.

CONFLAGRATIO HOSPITII MONASTII VIRGINIS. & quamplurimum miserandum interitus: quorundam item admirabilis ab incendio per Deiparam salus.

Anno 1611.

62. CUM extremam huic de B. Virgine operam imponerem, illudque postremo recognoscerem, in celebri Monasterio Deiparæ dicato, quod montis Virginis appellatur, anno 1611. nocte, quæ diem 22. Maij antecedit, in quem incidit sacratissima Pentecostes solennitas, cuius occasione quam plurimi illuc solent confluere, casus quidam propemodum

S. G.
mus
celles
diuis
cæno
Misti
ginis
dator
Mari
Rom.
Temp
in Op
Merc
B. Vi
cras

Cib
carn
Lact
Mon
V. g.
ferri
nit
liber

Historia
Montis
Virginis
conflagra-
tio

dam prodigiosus contigit, nam excitato incendio, non tantum ea pars habitationis per amplam extra Monasterium excipendis hospitibus addicta, quam Palatium vulgus appellat, tota conflagravit; verum etiam ingens viro- rum, ac mulierum multitudo extincta est: qua in re si ex altera parte causam huius divinæ ul- tionis, (sic enim eam appellare possumus) ex altera vero beneficium, quo nonnulli Deiparæ studiosi ejus singulari ope sunt servati, atten- damus; liquido apparebit ex Deipara tam- quam ex divino throno fulgura simul, voces & tonitrua exiisse. Hujusmodi igitur incendium nemini in his regionibus non notissimum ad posteritatis memoriam libuit ad calcem hujus capituli in Dei, Deiparæque honorem appo- nere.

Supra oppidum Mercuriale, quod vulgo vo- cant Mercogliano circa fines regionis, quæ Fe- lix Campania à bonorum ubertate dicta est, visitur Cœnobium vetustate, ac religione no- bilissimum Montis Virginis, quod in edito de- ferti, atque inculti montis jugo, qui cæduam ad navigia construenda materiam abundè suppe- ditat, constitutum perpetuò propemodum rige- ret gelu. Ejus cœnobii, ac religiosissimi Ordinis qui à B. Maria Montis Virginis nomen ac- cepit, fundator extitit S. Guilielmus patria Ver- cellensis vir sanctissimus, cujus sacra memoria in Martyrologio die 25. Junii annoratur Is cum plurima in Italia præsertim in Neapolitano Regno instituit sui Ord. domicilia; tum hoc in primis, quod reliquorum est caput Fuit hic olim Ethnicorum sanum Cybelæ, quam Deo- rum matrem fabulantur, erectum, ut constat ex Itinerario Antonii Pii. Mons verò ipse Vir- gilianus vocabatur à Virg. Poëtæ prædio, qui ejus loci accola aliquando dicitur, deinde Cy- beles superstitione delecta, veræ Dei Matti templum sancti Guilielmi opera extructum ab Episcopo Avellino solemnî ritu est consecra- tum. Honore II. summo Pontifice anno re- parate salutis 1126. mense Majo, die sacro Pen- tecostes; ex quo factum est, ut singulis annis eo ipso die maxima omnium utriusque sexus fi- delium concursatione hoc Deiparæ Templum celebraretur: numerantur enim interdum, qui eò confluant ad sex circiter hominum millia. Eo porro in loco non aliis cibis, quam iis, quibus in Quadragesima vescitur uti licet, quod mira- culis hæc comprobatur. Quare si quis il- luc deferat carnes, ova, caseum, & similia, siye

id casu, siye oblivione, siye ignoracione fece- rit; repente Cœlum ipsum excandescit, inge- tes pluviae, ac procellæ excitantur. Extat ea de re libellus scriptus à quodam ejus familiæ a- lumno. Imago verò Virginis, quæ Templo no- men dedit, augusta specie, atque humana ma- jore formam refert sedentis in throno, puerum Jesum in gremio confoventis, septem Angeli sub thronum Christo, ejusque Genitrici astant, & illi ipsi videntur esse, de quibus Tob. 12. Ego sum Raphael Angelus unus ex septem, qui astan- mus ante Dominum. & Apoc. 1. Gratia vobis, & pax à septem spiritibus, qui in conspectu throni e- jus sunt: & quamvis sex tantum appareant, se- ptem tamen eos esse non negabit, qui sedentis Virginis situm à latere deflexum contempletur, omnino enim picturæ ratio, ac situs throni facit, ut unus è celestibus spiritibus oculis sub- ducatur, ut qui retro delitescat: qua de re ube- rius egimus I, cum de septem Angelis: nunc quod instat agamus; & quæ in hoc Montis Vir- ginis cœnobio acciderunt, quæve vindictæ to- nitrua sint audita, aggrediamur.

63. Pentecostes pervigilio ann. 1611. innume- rabilis propemodum virorum, ac mulierum multitudo ad eum locum de more confluxe- rat. Cœnobitarum verò hospitium ad peregrin- os excipendos, (quod Palatium appellant) à latere Templi contra Monasteriū constitutum binis constat contignationibus, quarum singu- laribus ambulationibus distinguuntur, quæ plurimis cubiculis, iisque spatiosis ex utraque ambulacri parte extructis. Ampla sanè domus, si in se spectetur, perangusta verò tantæ multi- tudini, sex circiter millium hominum, quæ ad celebritatem ex tota circumcirca regione con- venire consueverat. Verum hoc anno longe plures convenerant, quorum numerus ad octo circiter millia ascendisse existimatus est: ho- rum maxima pars intra hospitii cubacula, & deambulationes, vel in hospitii atrio per am- plo, & in scalis, quibus ad Templum, vel hospitium ascenditur: jacentes pernoctabant, iidemque ad frigus arcendum, quo, si ante ea nocte Aquilone, algebant, ignem multis in locis accenderant. In hoc igitur hospitio cum universa illa turbæ colluvies consopita obdor- misceret, repente in tempesta nocte duabus an- te lucem horis, ignis ex tertio hospitii cubicu- lo, quod erat ex parte templi accensus totam invadit hospitii molem, ac flammatectum, quod ex tegulis ligneis demore regionis ad

Deipara
Imago, ac
7. Angelo-
rum ejus
Throno a-
stantium.

Hospitiæ
conflagra-
tio descri-
bitur.

M m m

solita

solita nivium pondera hyeme facilius sustinenda constabat, trabesque depasta late bacchari cepit, campanæ sonitu ignem indicantis exciti omnes exhorrescere primum, sed ubi crepitantis ignis flamma se prodidit, omnes ad fores, ac valvas ocyus contento cursu ruere, Dei misericordiam contenta voce implorare, aliqui ab obviis sacerdotibus sacramentalem peccatorum absolutionem enixè efflagitare. Verum insequente flamma multi ad gradus Ecclesiæ, complures ad gradus hospitii, (in quibus plurima tenuiorum hominum multitudo jacebat) mutuo sese impediunt, mutuo compingunt, nec prius explicare se possunt, quam ex illa compressione plurimi pariter sint extincti. Maxima hominum pars ad atrii januam properare accurrit.

Ingens, quæ ab incendio strages, ac mortuorum hominum multitudo, est profecta.

Cæterum Satellites, qui eo tempore, ne quid turbatum in tanta hominum multitudine oriretur, illuc de more erant accessi, atque ad atrii januam excubabant, minime creduli, seditionem concitatæ multitudinis primum rati, fores obstruunt, aditumque quis sceleris auctor effugeret, intercludunt, mox cognito incendii periculo, ut pro suis quisque viribus extinguendo igni operam daret, in obserandis foribus persistunt. At in clamant illi, ac majore vi, nisuque aditum perrumpere conantur. Interea dum impetu facto turmatum ingens concursatio fit, dum se ipsos premunt, simul opprimunt; ac multi in cluso spiritu ad fores intereunt, multi prostrati pedibus extinguuntur, tandem igne grassante fores aperiuntur. Verum tot ibi jam animam efflaverant, ut super acervos cadaverum transeundum esset; & vix exitus daretur. Quapropter alii cum neque progrediendi, neque evadendi spes ulla daretur, ex sublimibus sese fenestris in ipso noctis horrore præcipites agebant. quo casu multi obtriti, intermortui multi, multi contractis membris debilitati, paucissimos omnino impotens flammæ vis absumpsit, ferunt ad quadringentos, ut minimum, alii ad longè plures extinctos, præter eos, qui debilitati evasere: haud ulla species ad animos commiseratione permovendos excogitari potuit acerbior. Magno natu parens podagra præpeditus in fenestra postus cum filio, qui jam evaserat, eique frustra opem ferre sæpe tentaverat, fausta cœlitus precaretur, flamma serpente exanimatus ante filii oculos concidit. quidam lecti stragulis in funem compositis vix evaserunt. Multa

alia prætermitto, vel dira, vel misera. Nam intra seculi horæ spacium ingens illa hospitii domus parietibus duntaxat exceptis vi ignis absumpta, & in cineres redacta est.

64. Illud vero admiratione non caret, quod ad hospitalitatis commendationem divinitus accidisse videtur; cum enim ignis quicquid in tali hospitio erat lignorum, vel superne in cœlo, vel intus in fenestris sua voracitate abiumpserit: Mensam tamen oblongam in primis vetustam, atque aridam, quæ in tertio cubiculo, ubi primū conceptus est ignis, reficiendis pauperibus usui erat, ne attingere quidem ausus est. Similiter & palatii penus, quæ erat in primo cubiculo, cum tota conflagrasset, vini duntaxat dololum devotis, ac pauperibus destinatum nihil prius ab igne passum est detrimenti.

Nec minori miraculo, quæ sequuntur ascribi possunt, propè hospitii portam erat fenestella ex ligno cum lineis clavis cera oblitis, flamma omne lignum exhaust, lineis clavis plane pepercit, in quo perspicuè cernere licuit divine providentiæ vim; nam cum per eam fenestram aditus pateret ad templum, ac potissimum ad illud sacellum, ubi virginæ aræ erat apparatus, atque ornamenta servantur; profecto si ignis intro penetrasset, nemini dubium fuerat, quin primum quicquid illic erat sacræ suppellectilis, mox templum omne combusturus fuisset.

Flamma à templi altari divina reccidit.

Ad hæc cum esset hospitium templo attinguum, ac paries utriusque communis, jam ignis vento etiam impulsus ad extremas hospitii tegulas ligneas illas quidem excurrerat, & jam atrii, templique item ex ligno tegulas lambebat. Patres Cœnobite tanto templi discrimine permoti augustissimum altaris Sacramentum efferunt in atrium adversus ignis procacitatem. hic flammæ resiliens vento repente repressæ virgineo templo, & adjuncto Ecclesiæ Patrum Cœnobio vitæ sunt peperisse, Cœliq. Regi nam revereri, quæ in eo montis secessu tot religiosorum virorum quadragesimalem vitam servantium obsequio, ac famulatu gaudet.

Eurevis templum flamma exposita, sanctissima Sacramenta reccidit.

65. Verum in ejusmodi calamitate, & in tanta hominum miseranda strage divinæ misericordiæ lumen nonnullis peculiari quadam ratione affulsit, ut præsertim, qui Deiparæ studiosi erant: nam eorum aliquot singulari Deo beneficio ab incendio erepti sunt, quod ex subiectis exemplis, quæ certa relatione sunt cognita manifestum fiet.

Fran-

Franciscus Capomazza Alexandri nobilis Puteolani filius 11. annos natus, puer modestus, optimisq; moribus præditus, & ut in tantula ætate perspicacis ingenii B. Virginis in primis devotus erat, nam penè ab incunabilis in Deiparæ honorem præter coronam, rosarium, aliasq; pias preces, quas eidem Virgini recitare consueverat, singulis hebdomadis bis à carnibus abstinebat, eo scilicet die, in quem festum Annuntiæ Virginis incidit: die item Mercurii eidem Virgini, quam à Carmelo vocant dicato, sabbato præterea à lacticiis semper abstinebat; quin etiam à parentibus enixe contendebar, ut & die Martis B. Virgini à Constantinopoli sacro, liceret sibi à carnibus pariter abstinere, quod illi propter teneram pueri ætatem minimè permittebant. Is itaq; cum parente ad Montem Virginis in festo Pentecostes ejusdem anni 1611. se contulerat; cumq; ipse, ac parens in ejusdam Monachi cellam, qui eos amice hospitabatur, recepti essent, ad incendii strepitum expergefacti surgunt è stratis, arreptaq; pater filii in hærentis manu, ut & ejus, & suæ consuleret vitæ, januam versus pergebat, quo plurima ad incendium evadendum multitudo confluerat: verum cum non longe abesset à janua repente confertissima turba supervenit, suoque impetu filium à patre distraxit sic, ut confluentium hominum undis penè obrutus puer, contenta voce patris auxilium nequicquam imploraret: cui Pater multitudinis etiam impetu abreptus in hæc verba respondit: *Christus Iesus te servet incolumem fili mi: ego enim nihil opus tibi asserere valeo.* Hic puer, cum se sentiret humana ope destitutum, virginis singularis suæ patronæ auxilium invocavit; vovit si ab eo discrimine esuperetur singulis hebdomadis die Martis carnium abstinentiam. Interea jacebat penè sepultus, ac multitudine opprimente prostratus altero sub brachio, altero non impedito; cum ecce tibi mulier, in cujus faciem minimè se intendisse affirmavit (beatam tamen Virginem fuisse probavit eventus:) *Quid hic agis,* inquit, *puer, surge inde?* at illum cum se surgere posse negaret, brachio mulier arrepto sustulit tantaque vi extraxit, ac divulsit è turba, ut calceos è pedibus extractos ibi relinquere coegerit, dolorem quoq; brachio vehementer compresso incussit. Inde sub forniciem, tutissimum nempe locum momento traduxit incolumem, Albescente jam die incesit pater ad cadaverum

acervum se contulit, ut filium, quæ jam extinctum arbitrabatur, honestiore tumulo componeret, & cum propius accederet, filium exaudivit clamantem *Pater, Pater,* quem ut spirantem, atq; incolumem, nec opinato aspexit, flexis genibus terræ sæpius exoscularus, Deo quas poterat gratias egit, quod extinctis, atq; attritis tot hominibus, usque robustioribus, tenerum filium à tanto periculo subduxerit: postmodum interroganti patri, quonam pacto calamitatem penè communem unus evaserit; puer rem omnem ordine narravit. Quæ in re mihi visus est Deus ad B. Matris intercessionem à tam communi clade utrumq; liberare voluisse; nam & parens spectata est probitatis, & filius pietati Virginis maximè addictus, cui parentes ob votum Deiparæ ab ipso in tali incendio nuncupatum coacti sunt abstinentiam à carnibus die Martis concedere; uterque verò Oratorium Deiparæ recens Puteolis erectum adire studet. Verum ad alios ab incendio servatos transeamus.

Bartholomæus ab Anastasio è Visitationis sodalitate in Collegio Neapol. Soc. Jesu, intercluso aditu ex istdem flammis incolumis evadere nequibat: cumq; multi magna fumus copia præfocati prope eum caderent; illius tamen animus certa quædam salutis spes erigebat, B. Virg. à Visitatione sui Oratorii patronam invocabat, interim contritionis actum juxta formulam, quam in suo Oratorio didicerat, elicere conabatur. At repente affuit illi, quidam qui vestibus se ejus coenobii monachum præferebat, & candelam manu gestans tandem per altos cadaverum acervos incolumem traduxit; nec immerito S. Gailhelmus ejusdem coenobii institutor, missus à Deipara, cui se commendarat, fuisse creditur, cum nusquam postea apparuerit, & ab eodem proprio fuerit nomine compellatus. Bartholomæum hunc pone sequebatur alius quidam metu totus pallidus, quem Bartholomæus ad fugam hortabatur, atque animabat: sed is aliquid jam itineris emensus casu, an metu cum supra cadavera pedem defixisset, corruit, cumq; pedem ex acervo expedire minime posset, miserandum in modum perit: quo magis de amore beatissimæ Matris in alumnos suos constaret, è quibus unus erat Bartholomæus, qui evasit.

Franciscus quoque Anosa, ante 28. circiter annos in sodalium ejusdem Collegii Societ. Jesu

*Adolescentis
è Visitationis
Deiparæ
sodalitatis
eam invocans,
mirifice è flammis
eripitur.*

*Alii è Piosorum
sodalitatis
Jesu*

M m m m 2

*B. Virg. opus
ab incendio inco-
lumes e-
vasit.*

Jesu Neapolitana, quod Oratorium majus vocant, astitit, nuper Nautarum, ac Piscatorum sodalitie in Neapol. Soc. nostræ probationis domo instituendo impense operam navarat; is una cuni familia ad Montem Virginis in festo Pentecostes pietatis causa de more accesserat: cum duobus liberis, & famulo in cujusdā monachi cella est exceptus; uxorem verò, filiosq; quatuor in sacrario tanquam in portu collocat: at repente nocte interpesta crepitantium flammarum vis oculos perstringit; eare cōmotus, ac metu propè amens orare Deum, ac Deiparam ne familiam suam ea calamitate obruat, arbitrabatur tamen illam adhuc in sacrario, in quo eam reliquerat persistere, sed jam inde decesserat in unum ex Palatii cubiculis: quare ipse cum duobus filiis, & famulo per posticum quoddam monasterii ad montem adrexit de reliqua familia sollicitus. Uxor verò cum quatuor natis dum huc, illucq; discurrent, evadere cupientes, propter accensas trabes cadentes ab hospitio egredi non valentes ad cubiculum redeunt: verum casu mater cū duobus filiis natu minimis ab aliis distrahitur; serpens flamma pervaserat cubiculum, in quo duo filii natu majores erant, quid consilii caperent; secundus filius audax, sed necessarium aggreditur facinus; constituit agere se præcipitem è fenestra, sed reclamat frater; accedente tamen flamma deturbat se, fortè in subjectam tabernæ pergulam incidit incolumis; tum fratrem natu majorem hortatur, ut audeat: idque eadem ratione præcepti desiluit. infelix mater in alio cubiculo muliebri metu perculsa cunctatur; demum è fenestra agit se, atque desiluit; sed concusso aliquantulum corpore, surgit tamen incolumis: reliqui erant parvuli duo gemitu, fletuq; miserandi, qui nequibant in fenestram insilire, matris irritam implorabant opem, jam à tergo urgente flamma, sanctissimæ Virginis beneficio factum est, ut monachus adesset, qui miseros puerulos è fenestra projecit inferius, itaq; incolumes evadunt: tandem monachus ipse desiluit, & læso crure, vitæ consulit. Ex hoc porro Piscatorum, atque Nautarum, quod jam commemoravimus sodalitie plurimi numerantur, qui Montem Virginis adierant, nec ullus eorum in illud sodalitie ascriptus, est desideratus, quod B. Virgini erga alumnos suos peculiari favor tributum est.

Illud quoque sanctissimæ Matris beneficio factum esse reor, ut quidam Deiparæ studiosi,

devii aberrantes à calle ad Montem Virginis non ante pervenerint, quam flamma furee coeperit, sicque servati sunt.

66. Hactenus fuit, quod spectare videbatur ad conflagrationis historiam, & ad miraculorum, ac beneficiorum ex Deipara prodeuntium fulgura, quæ quidem non tantum fulgura fuerunt, sed & voces, ac tonitrua, quibus admoniti, exterritiq; complures ad rectam vivendi normam suæ vitæ rationes, ut par est credere, direxerunt. Nunc si ad ingentē eorum multitudinem, qui in ejusmodi incendio extincti veluti tonitruu ictu conciderunt, animū advertamus, quamvis divina judicia, semper illa quidem iusta, interdū tamen occulta non sint indaganda curiosius, non defuere tamen qui crederent ad scelera ultionem eam vastitatē à divina providentia illatā. Enim verò immoderata fuit nonnullorum, qui ad eam solemnitatem de more confluerant, libertas, atq; licentia: & ut omittam caseum, licanicas, sarcinonia, ac reliquos ejusmodi cibos veteri consuetudine, & loci Religione vitatos, illuc illatos, & comefos; omnia profanis cantilenis, rusticanae musices instrumentis, ac prope ebriorum vocibus perstrepebant: tantum non intra templum ipsum choreas agebant, ea ipsissima nocte per summam sacri loci irreverentiam cantionibus, atq; instrumentis pulsandis intra templum operam aliquandiu dederant: eodem quoque accurrant aliquot meretrices, ac pellices, quarum nonnullas, qui cum iis impudice vivebant, non ad religionem, ac pietatem; verum non secus ac si ad quandam animi relaxationem eundem esset, secum adduxerant.

Illud quoq; foedissimum, quod in quadam ejus incendii relatione typis excusa proditū est, viros aliquot ementito habitu, quædammodum ex nudatis cadaveribus cognitum est muliebri vestitū, contra nonnullas virilem habitum induisse, quod ad flagitium aliquod liberius perpetrandum factum esse existimatur. Neq; verò eos ab ejusmodi indignis, ac profanis actionibus deterrebat loci religio: non Deiparæ cui templum erat dicatum, puritas, ac majestas: non S. Spiritus universæ sanctitatis auctoris, omneq; flagitium averfantis sacra solemnitas, verum nihil ista facientes bibebant, quædammodum dicitur Job 15. quasi aqua iniquitatis, & veluti per jocum tremendā Dei majestatem, ac bonitatem peccatis irritare nō verebatur. ideo, ut est in Pl. 77. Ignis accessus est in eos, & ira Dei ascendit super illos.

*Deipara indignatio contra scelerata in Monte V. patra-
per im-
trium si-
gnatur.*

*Sapi-
Ecll-
Gen-
19.
Ad*

*Ex-
rum
forti-
tia
prob-
Am*

*De-
Eu-
S. I-
pos-
thi-
bi-
ra-
jue-
in
est
tu-
Ep-
Ba-
Ex-
dop*

illos. Quod si terrestrium animantium carnes quæque ex iis ortum ducunt, ova, cascum, quibus alibi vesci licet, eò inferre nefas erat: quanto magis, quæ carnis impudicitias redolent, vel etiam sapiunt; quæque nusquam fieri sine piaculo, nusquam admitti sine scelere possunt, ab sanctissimo Deiparæ templo procul arcenda, atque amovenda fuerant? Quare ob ejusmodi sordes, ac flagitia, quid aliud quam tonitrua, & fulmina ad perditissimos homines percellendos ex hoc puritatis, ac sanctimoniarum throno intenta expectari, ac timeri poterant.

Hæc quidem, vel similia superioribus annis non absque ejus loci irreverentia fortasse perpetrata sunt scelera, in quibus sanè plebendis, cum propter poenitentiam aliquamdiu dissimulasset Aluissimus, qui Eccl. 5. dicitur *pariens redditor*: hoc tandem anno idem Aluissimus, qui concupiscentiæ flammam aliquando aquarum diluvio, aliquando ignis, & sulphuris pluvia est ultus, hæc die Pentecostes, qua olim ignis vibrante lumine effulsit in Discipulos; dispersari tamen igne vindictam de profanis sumere voluit, tarditatemque supplicii gravitate compenavit.

67. Neque verò hinc inferas, qui in eo incendio perierunt, eos omnes ejusmodi fuisse sceleribus inquinatos: complures enim ex iis, utpote ad Virginis Deiparæ templum pietatis, ac studii causa profectos, probatæ vitæ, ac spectatæ virtutis extitisse credendum est. verum ex impiorum hominum consortio, ac contubernio externas poenas sæpè etiam in bonos redundare experientia compertum est, propterea enim S. Joan. Apostol. teste Irenæo ex Polycarpi Relatione lib. 3. contra hæreses, cap. 3. apud Eusebium lib. 3. c. 22. cum ad selavandum ingrederetur in balneum, ac certior factus esset intus esse Cerinthum, æstutem ex eo loco resiliit, & ad Comites suos conversus: *Fugiamus*, inquit, *ex templo, ne balneum, in quo Cerinthus veritatis hostem moratur subitò concidens nos opprimat.* hoc ipsum Epiphani. hæres. 30. refert à S. Joanne in balneo dictum de Ebione hæretico, ut propterea Baron. tom. 1. Annalium ad annum Domini 74. existimet utrumque hæreticum facile in balneis à S. Joanne repertum. Celebre etiam est illud S. Ambrosii ex Baronio in ejusdem vita, quæ in operibus Ambrosii habetur. Is cum ex itinere

divertisset ad hospitem, qui insolentius sese offerens omnia sua læta, faustaque semper fuisse, vitamque se omnem mæroris, ac doloris experire semper traduxisse dicitaret; divino quodam numine percitus sentit, mox fore, ut hospes cum suis omnibus periturus esset. jubet igitur omnes quàm primum egredi, egressi cum non longè abessent, subito terræ hiatu domus illa, & qui domi debebant absorpti sunt omnes. Hinc Eccles. 8. monemur à malorum consuetudine abstinere his verbis: *Cum audace ne eas in via, ne forte gravet mala sua in te; ipse enim secundum voluntatem suam vadit, & simul cum stultitia illius pereas.* Sanè Josaphat Rex Juda quanquam rectum coram Domino fecisse scribitur, cum impio tamen Achab in bellum profectus 3. Regum 22. parum abfuit, quin occideretur; eaque de causa ab Hanani Propheta redarguitur illis verbis: *Iu, qui oderunt Dominum, amicitia jungeris? & idcirco quidem iram Domini merebaris, sed bona opera inventa sunt in te.* & 2. Paralipom. 20. ad eundem Josaphat cum naves una cum Ochozia impiissimo parasset, quæ irent in Tharsis, & contritiæ essent, prophetavit Eliezer, dicens: *Quia habuisti fœdus cum Ochozia, percussit Dominus opera tua.* Sanctus verò Augustinus lib. 1. de Civit. cap. 9. fusè illud argumentum tractans, cur interdum boni aliqua poena cum malis afficiantur: *Flagellantur, inquit, simul cum malis boni, non quia simul agant malam vitam, sed quia simul amant temporalem vitam non quidem æqualiter.* Sic ille, quod ne Ethnicos quidem latuit, quorum unus sub inanum Deorum fabulis, propterea idem cum scelesto rectum, idemque navigium cavendum esse sic cecinit:

*Vitabo, qui Cereus sacrum
Vulgarit arcana; sub iisdem
Sist trabibus, fragilemque mecum.
Solvat faselum, sæpè Diespiter
Neglectus incesto addidit integrum.
Raro antecedentem scelestum
Deseruit pede poena claudo.*

68. Neque verò in tam miserabili clade, & conflagratione, quam scribimus defuere prodigia, quibus admoniti facile intelligeremus eam fuisse in scelerum ultionem, Deo annuente immixtam, quæ ex narratione hujus incendii Italico idiomate edita, & typis excusa, huc ferè ad verbum latine reddita inserimus.

*ius habi-
tiores ob-
secundan-
te fortuna
semper vi-
xerant à
S. Ambro-
sio prævi-
detur.*

*Josaphat
Rex Juda
pro consu-
tudine clu
Achab im-
pio repre-
bensus.
3. Reg. 22.
Cur boni
cum malis
puniuntur.
Exempla
Josaphat.
2. Para. 10*

*Horat. lib.
3. carm.
ode 2.*

*Ignitum
in caelo pro-
digium su-
pra tem-
plum ap-
paret.*

Sunt enim qui affirmant supra B. Vir-
ginis aedem quarta ferme hora noctis à quibus-
dam piis viris visum esse in aere fulgorem
Stellæ, aut Cometæ non absimilem, ad hospi-
tium domicilium inde delapsum; nonnulli il-
lud trabem ignitam fuisse autumant, alii alia
dicunt, è quibus unam incendii originem
fuisse volunt.

*E sacello B.
Virg. lampa-
de prodigi-
osus ful-
gor eadem
nocte pro-
greditur.*

Eremita quidam ex pagis Neapolitanis, vir
sanè fide dignus, sub infauftæ noctis initium
vidisse se professus est exeuntem è lampade,
quæ antè Virginem ardet, mirificè coruscan-
tem fulgorem, qui carbonum maximè canden-
tium imaginem referret, quo fiebat, ut Virgi-
nis Sacellum, multo, quàm antè lucidius vide-
retur, cujus novitatis commonefactis ali-
quot Monasterii Patribus exanimatus, atque
exterritus prodit è Sacello seseque inde rece-
pit ad fundendas Deo preces, reliquamque no-
ctem alicubi tuto traducendam.

*Enitum
incensum
divino af-
fatu à
quodam
prædijum.*

Quidam ex Monte forte (id est oppidum
propè Avellinum) cùm quinque ante incen-
dium horis cælesti aliquo afflatus lumine ve-
reretur ejusmodi calamitatem ad aliquos è suis
se dixisse affirmabat: *Abeat hic mecum quicum-
que vult, auguror enim fore, ut hac nocte brevi
intervallo magna quædam sit oritura calamitas,*
*quæ nullo avertis remedio poterit, hæc tunc ex il-
la narratione.*

*Deipara i-
mago Sa-
lerni pri-
die ante
incendium
sudorem
amittit.*

69. Inter hujus tamen cladis prodigia vi-
detur in primis memorabile, quod evenit Sa-
lerni, quæ est Urbs Neapolitani Regni præ-
clarissima, corpore S. Matthæi Apostoli insigni-
tis, & à Monte Virginis viginti circiter pas-
suum millibus distat, eo in loco qui vulgo di-
citur *il Seggitello*, eodem nostræ salutis anno
1611. die 11. Maii, pridie nimirum festi Pente-
costes; etenim illic Deiparæ filium gestantis
Imago quædam depicta in pariete cujusdam
domunculæ, in qua retia, aliæque ejusmodi
nautica instrumenta reposita consueverant ho-
ra ante Solis occasum una, prodigiosè cepit
sudorem emittere aqueo liquori persimilem
guttula etiam rubra veluti sanguinei coloris
ex ejus fronte defluxit, quod eadem hora à vi-
ris circiter quatuor observatum est. Nocte ve-
rò proximè sequenti prædicta apud Montem
Virginis accidit conflagratio. Die autem se-
quenti cum rumor tota Urbe in caluisset ejus-
modi Imaginem exudare, ingentes ad eam
facti sunt hominum concursus, admirari om-
nes; ejusmodi parò sudore ab Imagine edito,

ea quæ proximè subsecuta est hominum ex-
tinctio, cladesque præsignificari visa est, per-
inde quasi tam multorum hominum impen-
dentem interitum miserata Deipara precibus
apud filium pro eorum incolumitate enixè
fundendis laboraverit quodammodo, atque
exudaverit; & nisi filius maternarum precum
intercessione aliquantulum placatus de justa
ira remisisset, multo sanè major fuerit futura
calamitas. Circa domunculam verò illam, in
qua Deiparæ imago depicta sudorem miserat,
nobile Templum complurium illuc pietatis
ergo confluentium elemosynis illic exadi-
ficare coeptum est, hoc disticho ad Imaginem
adjecto, quo breviter ea, quæ dixi, indican-
tur.

*Virginis cùm Mons multorum cade flagra-
vit,*

Sudorem hac visa est mittere sanguinè.

Simile exemplum de Deiparæ Imagine apud
Cæsarium lib. 7. miracul. cap. 2. legimus, & de
precibus ab eadem in publicis calamitatibus
fussis, aliqua ex Prato spiritali cap. 50. & ex
aliis supra cap. 16. attulimus.

At ne cuiquam daretur ansa suspicandi ejus-
modi sudorem, vel caui, vel naturaliter, vel
alia de causa evenisse; ex illo primum coepit ea
Deiparæ Imago miraculis tota vicinia illu-
strari, ut omnes intelligerent sudorem illum
admirabilem, divinarumque rerum esse præ-
nuncium.

Etenim clericus quidam, qui brachium fini-
strum, unà cum manu, desperata jam à Medi-
cis sanitate, supra biennium inatuerat; cùm ad
eam Deiparæ Imaginem eodem Pentecostes
die confugisset, præmissa oratione, ac manu à
Sacerdote sudore, qui ex Imagine prodibat
perilata, brachium unà cum manu movere co-
epit.

Alter effluxione oculorum adeo gravi men-
ses circiter quatuor laboraverat, ut post ali-
quot tandem medicamenta quoties oculos
aperiebat nubeculæ cujusdam objectu, quæ ex
effluxione illa fiebat videre nulla ratione pote-
rat. Is cùm ad Imaginem Deiparæ eodem die
cùm aliis accederet, inter eundem visum pri-
mò recuperare sensim cepit: mox ubi perve-
nit tantum oculorum acie valuit, ut Deiparæ
Litania perlegerit: oratione etiam facta, su-
dore illo oculos per sacerdotem inunxit; do-
mum rediit: ex eo tempore sublato dolore,
videndi facultatem plane recepit.

Puella

*Puella do-
lore capitis
laborans
per eadem
Deiparæ
imaginem
sanatur.*

Puella quædam novem annos nata, viri cu-
jusdam primarii neptis, cum gravi capitis do-
lore, ac febri aliquantulum periculosa teneretur,
tactu coronæ, quæ huic Deiparæ imagini
admota prius fuerat, omnino convaluit. Atque
hæc Deiparæ beneficia Archiepiscop. Curia
Salernitana, re omni diligenter cognita, & exa-
minata miraculosa censuit, quemadmodum
ex processu in eadem Curia super ea re confe-
cto cognoscere univique licet.

*Templa
Dei mag-
na cum
veneratio-
ne adven-
da.*

70. Hæc habui, quæ de Montis Virginis
conflagratione à nobis investigata, diligenter,
& ab iis, qui spectatores fuerunt, accepta fide-
liter narrarem: uberius verò omnia persecuti
sumus, ut qui ad purissimæ, ac sanctissimæ
Virginis Templum, ac solemnitates accedunt,
facti alieno malo cautiore, omnes obscenari-
tatis sordes, oculos impudicos, & quicquid
profanum, & domo Dei indignum sapit cave-
ant, ne quando Dominus in furore suo arguat
eos, & in ira sua corripiat eos. Illud verò cum
regio Propheta identidem Deo dicant: *Conspice*
timore tuo carnes meas à judicio enim iusti-
mi.

Psal. 6.

Psal. 118.

Cum enim Templum, ac sacræ solemnitates
idecirco sunt institutæ, ut conditori Deo cul-
tum exhibeamus, scelerumque nostrorum ven-
iam ab eodem pro viribus impetremus: quo-

nam supplicii genere digni judicandi sint, qui
iis ipsis ad scelera faciendæ, atque ad Deum
sibi irritandum abutuntur? quare resipiscant
aliquando, ac sedulo apud se reputent illud A-
postoli 1. Corint. 3. *Si quis Templum Dei viola-*
verit, disperdet illum Deus. & illud Sophon. 1.
Visitato super omnem, qui arroganter ingreditur
super limen in die illa, qui complent domum Do-
mini Dei sui iniquitate, & dolo.

Pompejus ille Magnus, qui tot de hostibus
victorias reportavit, qui de tribus terrarum
partibus triumphos retulit, cui nunquam de-
fuit in pugnando felicitas, quia Jerosolymi-
tanum Domini templum (ut verbis utar Au-
gustini libro 18. de Civit. cap. 45.) *Reveravit*
non devotione supplicii, sed jure victoriæ, & ad
Sancta sanctorum, quo non nisi summum Sacer-
ditem licebat intrare, non ut venerator, sed
ut profanator accessit; sensit aliquando fortunæ
catastrophæ. & miserè in Pharsalica pugna
prostratus à Cæsare, à Ptolomæo Ægypti
Rege interfici jussus est. Quocirca id quod Sa-
piens Eccles. 4. monet, sedulo attendamus:

Custodi pedem tuum, ingrediens do-
rum Dei, & appropinqua,
ut audias.

*Ptolomæo
Ægypti.*

TRACTATUS DE FESTIS, AC TEMPLIS DEIPARÆ.

PRIMA PARS TRACTATUS, QUÆ EST DE FESTIS DEI GENITRICI DICATIS.

SUMMARIUM.

*Immaculata Conceptio Deipara die 8. Decem-
bri, num. 1.
Revelationes de festo Conceptionis Deipara cele-
brando, num. 2.
Nativitas Deipara 8. Septembris, num. 3.
Præsentatio Deipara 21. Novembris, num. 4.
Annunciatio Deipara 25. Martii, num. 5.
Visitatio Deipara 2. Iulii, num. 6.
Purificatio Deipara 2. Februarii, num. 7.
Assumptio Deipara cum vigilia, & octava 15.
Augusti, num. 8.
Festum S. Mariae ad Nives 6. Augusti, num. 10.
Festum omnium Sanctorum 1. Novembris,
num. 11.
Complura Deipara festa, quæ variis in locis cele-
brantur, ibidem.
Desponsatio Deipara 22. Ianuarii in Galliis, ib.
Dedicatio S. Mariae ad Martyres Roma 13. Maii,
ibidem.
Expectatio partus Deipara 18. Decembris, in Hispania,
num. 12.
Festum Deipara à Constantinopoli, seu Odigiri-
tria, quod fersa 3. Pentecostes celebratur, num. 13.
S. Mariae Angelorum, seu de Portuuncula 2. Au-
gusti, num. 14.
S. Mariae à Carmelo 16. Iulii, ibidem.
Commemoratio S. Mariae de Victoria 7. Octobris;
& festum Rosarii Dominica prima Octobris,
ibidem.
Festum dolorum Deipara, num. 15.
Festum Gaudiorum Deipara, ibidem.
Festa duo Depositionis vestium Deiparae in Vrbe
Constantinopolitana 2. Iulii, & die ultima
Augusti, num. 16.*

*Solemnitas Recollectionis festorum Deiparae Lo-
vanii Dominica prima Septembris, ibid.*

MULTA sunt, quibus Ecclesia suam erga Dei genitricem, munda-
di Dominam atque Advocatam, pietatem, atque obser-
vantiam protestatur; ea verò
tribus præcipue continentur. Primum, com-
pluribus festis diebus in ejus honorem dica-
tis. Secundo, innumerabilibus Templis variis
in locis, ac temporibus eidem erectis. Terti-
o, multiplici cultu in ipsius venerationem
sancto: quæ tria in hoc de laudibus Deipa-
ræ libro cap. 29. ubi officia recensuimus,
quæ Ecclesia parenti optime rependere stu-
det, quantum loci ejus opportunitas patie-
batur, attigimus; plenior de Festis, ac Tem-
plis disputationem, ne longius in eo capite di-
grederemur, in peculiari ea de re tractatu
polliciti sumus. quod in præsentia Deo, Deipa-
raque benè juvantibus præstandum erit.
Quia re primum de Festis Deiparae institu-
tis, tum ab universali Ecclesia, tum apud
certas Religiosorum familias, vel quibus-
dam in Regnis; mox de ejus Templis age-
mus.

1. Igitur ad ejus festa eodem, quo myste-
ria, quæ in his recoluntur, gesta sunt ordi-
ne, aggrediamur: nam quod spectat ad sab-
bathum ab antiquissimo tempore Deiparae
consecratum, cum de eo in cap. 29. copiose
egerimus, ad illud Lectorem remittimus.

*Quantum
ratione S.
Ecclesia
Deiparam
veneratur.*

Cap. 29.

1 M-

IMMACULATA CONCEPTIO

Deipara die 8. Decembris.

De festo
Conceptionis
quādo
conceptum
apud Frā-
ncos.

FESTUM immaculatæ Conceptionis Vir-
ginis apud Græcos ante mille annos, teste
Galatino lib. 7. de Arcanis catholicæ veritatis
cap. 5. celebrari consuevit die 9. mensis De-
cembris, ut videre est in Menologio eorum, &
in Constitutione Emmanuelis Imperatoris
apud Theodorum Balsamonem in Nomocan.
Photii tit. 7. c. 1. & apud Baronium in notis
ad martyrologium die 8. Decembris, qui tes-
tatur extare in bibliotheca Sfortiana de Con-
ceptione B. Virginis sermonem Leonis Impe-
ratoris, qui dictus est Philosophus ex eodem
Baronio tom. 10. annal. ad ann. 886. Imperi-
umque suscepit eodem anno 886. Canilius
lib. 1. de B. Virgine affirmat Damascenum, qui
claruit circa annum 720. in suo martyrologio
dictam Conceptionis Mariæ notasse hoc ex-
pressè addito, quod illa ante Conceptionem
pura dicatur: quod & Galatinus loco citato
animadvertit.

Apud Latinos verò die 8. Decembris ex
nonnullis revelationibus, quas infra pone-
mus celebrari consuevit: verum à quo tem-
pore id fieri cœperit, non satis est exploratum;
nec enim desunt, qui ad tempus Caroli Regis
Franciæ unam ex his revelationibus circa
annum Domini 880. euidam Regis Hun-
gariæ Germano factam asserant, quam infra
referemus; ejusque meminit Franciscus Van-
nez in Compendio virorum illustrium Ordini-
is S. Benedicti, & Bernardinus de Busto in
suo Marial. Alii verò ad tempora Gulielmi
Northmannorum Ducis, qui ea tempestate
in Anglia imperabat, hoc referunt occasio-
ne cuiusdam Abbatiss à Naufragii discrimi-
ne divinitus servati, simulque de hac solem-
nitate celebranda admoniti; quod refert Pe-
trus de Natalibus in Catalogo Sanctorum
lib. 1. cap. 42. & Jacobus de Voragine in fe-
sto Conceptionis in vitis Sanctorum; & Ar-
noldus Uvion lib. 4. signi vitæ cap. 111. apud
Cornelium Schultingium in bibliotheca
Ecclesiastica tomo 2. in festo Conceptionis:
hi tamen Abbatem hunc fuisse Divum An-
selmum affirmant. Baronius verò loco cita-
to Helsenio Abbati Anglo paulo ante tem-
pora Anselmi circa annum Domini 1070.
totum hoc tribuit: idque ex historia ipsa

confirmat. idem sentit Bozius lib. 9. de sign.
Ecclesiæ cap. 8. quam tamen solemnitatem
fovit postea S. Anselmus Cantuariensis Epi-
scopus, qui obiit anno salutis 1109. eamque
amplexa est Ecclesia Lugdunensis propter
scriptum supernæ cuiusdam revelationis, ut
testatur Bernardus Epistol. 174. Denique ab
universali Ecclesia in morem inducta longè
ante tempora Sixti Quarti; qui tamen in extra-
vaganti *Cum præcellis, de Reliquiis, & veneratione Sanctorum*, iis, qui Conceptionis Mis-
sam, & Officium, quæ sua auctoritate emana-
runt, celebrant in die festivitatis Conceptionis, & per ejus octavas, aut illis horis interfue-
rint, amplissimas est elargitus Indulgentias, &
Sacr. Concil. Trident. sess. 5. Constitutiones
à Sixto IV. de Conceptione B. Virg. innovat
sub pœnis in eis contentis. Sed quid mirum
Conceptionis Deiparæ festum à fidelibus so-
lemne haberi in terris, quod in cœlis teste
S. Vincentio ex Sacra Prædicatorum familia
serm. 2. de Nativ. ab Angelis jam inde, cum
primam Virgo sanctissima materno in utero
est concepta; celebrari cœptum est. Verba S.
Vincentii, quæ cap. etiam 7. tituli, hæc sunt.
*Non credatis, quod fuerit in B. Virgine sicut in nobis, qui in peccatu concepimur, nascimur, & nutrimur, sed statim, postquam corpus fuit formatum, & anima creata, tunc fuit sanctificata, ides si festum de ejus sanctificatione, quia facta est lux scilicet sanctificationis in ea, & statim Angeli in Cælo fecerunt festum Conceptionis, ita S. Vincentius. Octava verò hujus festi Conceptionis, quam Sixtus IV. Indulgentiis est prosequutus in ordine Minorū, & Cœlestinorum solemniter celebratur, quin etiam memorie prodidit Antonius Solarius Carpinas lib. de venerat. & invocat. Sanctorū, in lib. de venerat. & invocatio-
ne Sanctorum. Solennitas in octava Conceptionis Deiparæ, rosa co-
stituit, Rosa hæc rubicunda, quam tibi offero, 10 anno vi-
vertente Anno, recurrente hoc ipso die viriditate sua, pulchritudinemque conservet. quod raculo-
& factum est multis videntibus, ejusque inter-*
Nann
gritatem,

Extra-
vag. cum
præcellis.
De Reli-
quiis, &
venera-
tione San-
ctorum.Antonius
Solarius
Carpinas
in lib. de
venera-
tione, &
invocatio-
ne Sancto-
rum.Solennitas
in octava
Conceptionis
Deiparæ, rosa
co-
stituit.

gritatem, formositatemque mirantibus, à cuius appositione dies ille anniversarius erat. hæc Antonius ab iis, qui miraculo interfuerunt, accepta literis consignavit. Nicolaus vero singularem sui in Deiparam obsequii fructum retulit; nam in juventutis flore obitus sui die prædicto omnibus Sacramentis pie susceptis sanctissimè diem clausit extremum.

Revelationes de B. Virgin. Cœceptione. Ex vita Sanctorum.

2. At verò Revelationes tres de Conceptionis festo instituendo factas hic attexere, easque eidem planè verbis, quibus initio conscriptæ sunt ex vitis Sanctorum opera Claudii Rotæ Ordinis Prædicatorum collectis cap. 183. hic adicere operæ pretium censuimus, illud præmonentes easdem tres Revelationes à Dionysio Carthusiano sermone 1. 2. & 3. in festo Conceptionis referri; primam verò apud Petrum de Natalibus loco citatò, & apud alios inveniri: tertiam autem à Jodoco Clichtoveo lib. 1. purit. B. Virg. cap. 13. allegari, igitur ad revelationum historiam accedamus.

REVELATIONES DE FESTO Conceptionis Deiparae celebranda.

Conceptionis Mariae festivitatem celebrandam Helimo Abbati priusclericali S. Nicolai Episcopo indicit Guilhelmus Normannorum Dux.

TEMPORÈ illo, quo divinæ placuit pietati Anglorum gentem de malis suis erroribus corrigere, sævæque servitutis officiis ætius astringere, gloriosissimo Normannorum Duci Guilhelmo eandem patriam debellando subegit, qui scilicet Guilielmus tunc temporis Anglorum Dei virtute, sua & industria totius Ecclesiæ dignitates & honores in melius reformavit. Cujus piæ intentionis operibus invidens ille bonorum omnium inimicus diabolus tum familiarium fraudibus, tum extraneorum incuriis multoties conatus est ejus obfistere successibus, sed Domino protegente ad nihilum deductus est malignus. Audientes autem Daci Angliam esse subiectam Normānis graviter sunt indignati, eo quod sic suo hæreditario quasi jure privarentur; arma præparant, classem adaptant: ut eos adeuntes data sibi divinitus patria expellant. Hoc comperto Rex prudentissimus Guilielmus Helimū quendam religiosum Abbatem Rhemenfis cœnobii accessitum in Daciam dirigit, ut veritatem hujus rei inquirat. At ille, ut vir admodum sagax ingenui strenuè negotium Regis exequitur. Quo fideliter peracto ad

Angliam cupiens reverti mare ingreditur; & jam maximam partem maris prospero cursu transierat: cum subito densis surgentibus ubique ventis horrida tempestas commovit undas. Fatigatis igitur nautis, nec ultra obniti valentibus, fractis remis, funibus ruptis, cadentibus velis spes omnium salutis amittitur, nihil nisi subitæ merfionis indicium denique expectatur. Cumque de salute corporum desperati animarum curam solummodo creatori suo magnis clamoribus devotè commendarent, & beatam Dei Genitricem miserorum scilicet refugium, & desperantibus spem devotè reclamarent: ecce subito conspiciunt quendam venerandæ habitudinis virum pontificali insula decoratum, quasi inter medias undas stantem navi proximum. Qui advocans ad se Abbatem Helimū his verbis cœpit compellere dicens: *Vu, inquit, periculum mari evadere? vu in patriam sanus redire?* Cumque ille cum fletu se id toto corde desiderare, & id solum expetere respondit. Tunc ille: *Scias, inquit, me ad te missum à domina mea Dei Genitrice MARIA, quam tam dulciter, & devotè reclamasti, & si dicitū meū obtemperare volueris, sanus cum suis comitibus imminens periculum mari te evadere promitto.* Spondet illico se ei in omnibus obtemperaturum, si hoc evaderet periculū. *Promitte, inquit ille, Deo, & mihi, quia diem Conceptionis matris Christi solemniter annuatim celebrabis, & celebrandum prædicabis, & ille, ut vir, prudentissimus, & qui, inquit, dies mihi hoc festo erit celebrandus? Sexto, ait, idus Decembris hoc festum solennizandum tenebo.* Et quo, inquit Abbas, servitio utemur in Ecclesiastico Officio? *Omne, inquit, servitium, quod dicitur in ejus Nativitate, dicitur & in ejus Conceptione, excepto quod nomen Nativitatis mutabitur in nomen Conceptionis.* His dictis ille disparuit, & citius dicto sedata tempestate Abbas cum suis incolumis concito vento stante applicuit Anglicanis litoribus; & ea quæ viderat, & audierat, quibus potuit notificavit: statuitque in Rhemenfi cœnobio idem festum solenniter celebrare, & ipse quoque usque vixit devotis obsequiis devotè celebravit. Illud verò ex Petro de Natalibus 1. c. 4. animadvertendum est Episcopum illum, qui Abbati apparuit, fuisse S. Nicolaum Episc. Miræ, quemadmodum c. 35. dixi.

Rursum hæc solemnitas alibi alio modo declaratur. Tempore namq; Caroli Regis Francorum

Clericus quidam B. Virg. mo- nito, vir- ginis con- ceptionis festum celebrandum in- sti- tuit.

corū illustissimi, Clericus quidam ordine Un- gariæ Regis Germanus Matrē Jesu toto corde diligens ejus horas sollicitus decantabat; pa- rentum suorum consilio nubere volens cum quadam adolescentula valde pulchra, accepta à Presbytero nuptiali benedictione, quadam die missā etiam celebrata, recorda- tus quod ejusdē B. Virginis horas illa die iux- ta morē solitum non cantaverat, sponsam do- mū mittens oēs ab Ecclesia exire coegit, & ip- se juxta altare B. Virginis solus remansit. Cum ipse horas Dominicæ Matris decantaret, & hanc Antiph. *Pulchra es, & decora filia Hierusa- lem*, diceret; subito apparuit ei Virgo Maria cum duobus Angelis dexteram ei manum, & levam tenentibus dicens ei: *Sic ego sum pulchra, & decora, quid est, quod dimittis me, & spon- sam aliam accipis? Nunquid ego sum op- timè formosa? Nunquid ego non sum pulchri- or illa? ubi vidisti tā pulchram?* cui ille stupe- factus ait: *Domina mea dulcissima claritudo tua omnem mundi pulchritudinem excellit, & clarificat, quoniam tu es super omnes choros An- gelorum exaltata, & super cœlos cœlorū eleva- ta. Quid vus Domina, ut faciam?* At illa: *spon- sam carnalem, cui adhevere vus, amore mei di- misisti, me sponsam in cœlesti regno habebis. Et si Conceptioni meæ festum annuatim 6. idus Decemb. solemniter celebraveris, & celebra- dum prædicaveris, mecum in regno filij mei laureatus eris.* His dictis B. Virgo disparuit, Clericus verò domum adire renuit & absque parentum suorum consilio ad Abbatiam quandam extra patriam illam perrexit, & ibi- dem monachali habitu decoratus, & post tem- pus exiguum meritis B. Mariæ Virginis Aquileiæ Episcopus Patriarcha factus, festum Conceptionis B. Virginis die præfato, quam diū vixit, annuatim cum proprijs octavis di- ligenter celebravit, & ubique celebrandum prædicavit.

Concep- tio festum sacerdoti celebra- dum injū- git Deipa- ra, quem à demoniū potestate eripuerat.

Aliud etiam miraculum hujus festivitatis alibi divina inspirante gratia à nobis declara- tur. In pelago Gallico Canonicus quidam or- dine sacerdos solitus B. Mariæ Virginis horas canonicas decantare, à villa quadam, ubi cum uxore alterius fornicatus fuerat, rediens ad op- pidū, in quo morabatur, tendere curans, & pelagus Sequanæ transire cupiens, solus navim ingressus Dominicæ matris horas navi- gando canere cœpit. Cumq; invitorum Ave Maria gratia plena Dominum tecum, diceret, &

jam in medio fluminis esset: ecce turba magna dæmonū in profundis pelagi, una cum ejus na- vícula eum præcipitavit, & ejus animā rapuit ad tormenta. Die autē tertia ad locum, quo dæ- mones eum tormētis afficiebant, venit Mater Jesu cum magna Angelorum societate dicens eis: *Ve quid animā famulinostrā ita iniuste affli- gitis? cui illi: Nos eam debemus habere, & meri- to, quoniam in nostris operibus capta est.* Quibus Mater Jesu: *Si illius debet esse, cuius opera faciebat, ergo nostra debet esse, quoniam ma- tutinas nostras, dum vos eum peremistis, decan- tabat. Vnde magis rei estis, qui minus erga me egistis.* His dictis dæmones huc, illucque dispersi fugerūt, & B. Maria animam reduxit ad corpus, & hominem ab utroque funere resuscitatum per brachium arripens, aquam à dexteris, & à sinistris quasi murum stare ju- bens, de profundo pelagi ad portum incolum- mē reduxit. At ille gaudens pedibus B. Mariæ Virginis prostratus ait: *Charissima mea Domi- na & Virgo speciosa Christi charissima, quid tibi retribuam pro tantis beneficijs, quæ mihi fecisti, liberasti me de ore leonis, & de tormentis inferni gravissimam animam meam, cui mater Jesu ait: Precor te ne de cætero in adulterij pec- catum cadas, ne fiat tibi novissimus error peior prior. Precor te iterum, ut de cætero festum Conceptionis meæ devotē celebris annuatim 6. idus Decemb. & ubique celebrandum prædi- ces.* Mox, ut ea dixit B. Virgo Maria eo cer- nente cœlos ascendit, & ipse eremiticam vi- tam ducens, quod sibi acciderat, cunctis audire volentibus narravit. Et postea quamdiū vixit, illud festum Conceptionis solenniter, & de- vote celebravit, & celebrandum prædicavit.

Nos igitur fratres dilectissimi meritis, & in- tercessionibus B. Virginis indigentes cum tota mētis devotione sumus solliciti, ut nullus no- strum, ita sic rebz temporalibus occupatus, aut proprijs delictis desperatus; quin B. Virgi- nis Mariæ Conceptionē, pro posse suo, celebret annuatim. hæc tunc ibi.

NATIVITATIS DEIPARÆ FESTVM

8. Septembris.

Nativitas Deiparæ post Ephesini Conci- lij tempora anno nostræ salutis 436. ce- lebrati (in qua execranda Nestorij hæresis, qui beatissimā Virginē impiē negabat Deiparā ap- pellandam, Patrum sententijs damnata est) à

Nona 2

Latinis

3.
Nativita-
tis Deipa-
ræ solen-
nitas quā
do in-
stituta

Baronius. Latinis, & Græcis die 8. Septembris colā cep-
ta est; quod eruditè probat Baronius in notis
Martyrologij ad eam diem: nam apud Græcos
Procli, Germani, Andrea Cretensis, & Da-
maseni sermones de hac solemnitate extant;
& apud Latinos non solum Bernardus, & Ful-
bertus, qui circa annū Domini 1010. claruit, &
Petrus Damianus, atq; alij de hoc festo sermo-
nes habuerunt, verum etiā Beda in Martyro-
logio, & S. Ildefonsus ante 900. annos in li-
br. de virginitate, & parturitione Deiparæ, cu-
jus verba cap. 7. retuli ex Vincentio Beluacensi
libr. 7. Specul. histor. cap. 12. hujus festi me-
minerunt, & Sergius Papa, (qui anno 687.
Pontifex Romanus est renunciatus) Lita-
nias ea die fieri præcepit; quemadmodum or-
do Romanus, seu liber de divinis officiis te-
statur, & in Sacramentario S. Gregorij antiquis-
simo manuscripto in bibliotheca Vaticana
de eadem celebritate peculiaris præfatio habet-
ur, ex Baronio loco citato. Cæterum teste
Duran. libr. 7. cap. 28. B. Virgo nata est non tã-
tum octavo Septembris: sed etiam aurora illu-
cescente, juxta Revelationē cuidam viro reli-
gioso factā: & sanè decuit Virginem quæ tan-
quam mystica aurora justitiæ solem anteibat,
in mundo nasci appetente aurora.

Platina. Innocentius verò IV. huic festo octavam ad-
jecit, teste Platina in ejus vita, & Durando lib.
cap. 29. & Joanne Bileth, atque Alfonso Ci-
acono in vita Innocentij, IV. cujus instituti-
onis causam refert Arnoldus Uvionnis li-
5. ligni vitæ cap. 22. cum enim Cælestino IV.
Pontifice vita functo Cardinales ob multipli-
ces Frederici II. Imperatoris insidias ad eligē-
dum Pontificem viginti, & uno mensibus mi-
nimè processissent: votum Deiparæ nuncupa-
runt se ejusdem Nativitatis octavam institu-
turos, si in retanti momenti ejus precibus ip-
si omnibus sublati impedimentis Pontificem
electissent, quod cum ex animi sententia even-
nisset; Innocentius IV. summus Pontifex
electus primo sui Pontificatus anno eadem oc-
tavam servari jussit.

Nativitas B. Virg. Illud tamen silentio minimè prætereundū,
quomodo divinitus cognitum fuerit diem
Nativitatis Deiparæ in 8. Septembris diem in-
cidisse, quod refert Vincentius Beluacensis in
specul. histor. lib. 6. c. 65. & lib. 7. cap. 119. So-
larius, inquit, quidam sanctæ vitæ fuit, qui
singulis annis harmoniam in cælo nocte Nati-
vitatē Deiparæ audivit; hic, cum miraretur,

quod hoc alio tēpore non audiret, rogavit De-
um, ut sibi ostenderet, quid hoc significaret;
cui Angelus Domini apparens talia retulit: *Vir-
go perpetua, quæ Deū genuit, hac nocte nata fuit,
quod licet ab hominibus ignoretur, ab Angelis co-
lūbre habetur.* qua revelatione divulgata ejus
Nativitas celebrari ab Ecclesia instituta est,
hæc Beluacensis, qui historiam suam usque
ad annum 1244. perrexit, teste eodem in fine
speculi historiali. Hanc eandem revela-
tionem ex Joanne Bileth refert Petrus de
Natalib. lib. 8. Catalogi sanct. cap. 52. Car-
thusianus ferm. 1. de Nativ. beatæ Virginis,
& alij.

Nec absimilem revelationem, post multos
tamen annos, ad ostendendum Lauretanæ æ-
dis festum in Natali Deiparæ esse celebrandum
narrat Tursellinus ex Baptista Mâxiano, &
Hieronymo Angelina in lib. 1. histor. Laure-
tanæ cap. 7. quæ facta est cuidā solitario nomi-
ne Paulo, cui cognomentum erat à Silva (quā,
ut Deo soli vacaret, inhabitabat.) quæ vi-
sio contigit post adventum ex Galiliæ pri-
mum, deinde ex Dalmatia in Italiam Angelo-
rum manibus sacram ædem Lauretanam, quod
in annū reparatæ salutis 1294, incidit, ut intel-
ligas diversam esse ab ea, quam narrat Vincen-
tius Beluacensis, qui diū ante illam aliam li-
teris mandaverat. Paulus igitur è suo tugurio,
unde sacram ædem Lauretanā conspicebat,
cœlestium rerū meditationi de more insistent
notavit integro decennio cœlestem longè, la-
teque diffusam instat ingentis Cometæ flamma-
mam, quæ B. Virginis cellā incumberet, com-
petitque sexto Idus Septēbris. hoc est ipso Na-
tivitatē B. Virginis die, quorūnis quarta fermè
vigilia plurimum de cœlo labi ignē, & æqua-
bili testū ædis splendore operire, nec ita mul-
to post sublimem, unde venerat, recipere sele-
existimabat ille B. Virginem in suam domum
delabi: quare impigrit accensus cœlestem
reginam, ut credebat, comprehensurus, & impen-
sè salaturus. Cæterum appropinquat flamma
primum extenuari videbatur, ad ultimum
ex oculis evanescebat, quid cœlestis flamma
portenderet precibus à Deo cognoscere institit:
ad ultimum per quietem discessit Natali Deipa-
ræ die domū ejus natalem anniversaria inlig-
niri flamma; propterea quod ei cordi esset e-
um inibi diem insigni solēnitare coli. Paulus,
cui eximia sanctitas fidem conciliabat, Re-
cinctus Episcopo, Primarijsq; Civitatis rem
omnem

Nocturni
ignis super
Laureta-
num testu
mirificè
delapsi.

omnem enunciat: decretumque est eo die festum Lauretanæ domus celebrari: hæc iisdem feriè verbis ex Turfellino, qui etiam addit idoneis testibus cognitum nocturnos ignes de celo super Lauretanum tectum labi visos ab aliis Recinetensibus; hocque anniversarium spectaculum ad Pauli III. Pont. Max. durasse tempora.

PSÆSENTATIONIS DEIPARÆ
festum 21. Novembris.

4.
Præsentationis Ma-
ria festum
ab anti-
quissimis
etiam Ec-
clesiæ: in
poribus ce-
lebratum.

DE Deiparæ, cum trium esset annorum, Præsentatione qua oblata est in templum die 21. Novembris, copiosè differuimus cap. 8. hoc autem festum Græci ante multa annorum secula celebrant, ut videre est in orationibus, quas de eo antiquissimi Patres Græci, Germanus Patriarcha Constantinopolitanus, qui floruit circa annum 715 & Georgius Episcopus Nicomedienfis habuerunt; quæ extant apud Surium tom. 6. & quidem hoc festum die 21. Novembris annotatur in Menologio Græcorum, & in Constitutione Emmanuelis apud Thodorum Balsam. in nomocan. Photii tit. 7. cap. 1. In Galliis celebrabatur tempore Caroli V. Francorum Regis anno 1375. quo tempore Philippus de Masseriis Regni Cypri Cancellarius in huius festi honorem Metense cœnobium construxit, illudque Monachis Cœlestini Ordinis tribuit. Deinde Paulus II. Pontifex Maximus, cum mala innumera in orbe crevissent, anno 1464. festum hoc approbavit, & solemniter celebrari imperavit: Indulgentiis etiam (quod & Pius I. ejus prædecessor recens fecerat) id piè colentibus concessit; quod Molanus in Martyrologio Ussardi à se aucto testatur his verbis: *Ierosolymis Præsentatio Beatae Dei Genitricis Mariæ, quam Pius, & Paulus Pontifices Romani cum indulgentiis instituerunt.* Sic ille. Patres verum Cœlestini in Conventu Generali Parisiensis anno 1367. Præsentationi Deiparæ solemnitatem per cuncta sui Ordinis Monasteria Gallicana perpetuè celebrandam sanxerunt.

Sed, cum Pius V. in recognitione Breviarii Sanctorum festa contraxisset, & festum Præsentationis Calendario non adscripserit; In Ecclesiis tamen Hispaniarum ex concessione Gregorii XII. celebrabatur. Deniq; Sixtus V. Pontif. Max. in brevi dato 1. Septembris anni

1585. testatur hanc celebritatem ab antiquissimis usque temporibus summa ubiq; gentium cum veneratione observatam, voluit eam, sicubi intermissa esset restitui, præcepitque per omnes totius orbis Ecclesias die 21. Novembris festum ejusdem duplici officio peragi. Arnoldus Llyvon lib. 5. ligni vitæ cap. ult. refert Abbatem quendam in Normannia Ordinis S. Benedicti, cujus nomen ignoratur, tempore Caroli V. Francorum Regis anno Domini 1375. instituisse festum Præsentationis Beatæ Mariæ eadem de causa, & eodem miraculorum genere, quo Conceptionis ejusdem festum ab Anselmo Priore est institutum. hæc ex Arnoldo.

ANNUNCIATIO DEIPARÆ
25. Martii.

ANNuntiationis Deiparæ festum Orbi Christiano celeberrimum 8. Kalend. Aprilis solemnī pietate, ac religione in Dei Ecclesia recolitur, cum Angelo nunciante ex sanctissima Virgine propter hominum salutem Deus factus est homo, ipsaque Virgo vera Dei Genitrix, simul etiam Angelorum, atque hominum Regina est effecta; ut propterea, qui se Deiparæ studiosos proficiunt, de hoc mysterio ei potissimum gratulentur. Plerique etiam eum hebdomadæ diem, in quem singulis annis incidit Annuntiatio, omnibus ejus anni hebdomadis à carnibus, & lasciviniis abstinens; quorum pietatem B. Virgo peculiaribus in eos cumulatis beneficiis sibi gratam esse declarat; quemadmodum cap. 38. dicimus: & quamvis ea die Verbi Incarnatio, ut diximus peracta sit, Festum tamen illud propterea, quæ cap. 8. differuimus, ab Annuntiatione Virginis nomen accepit. Hæc verò 25. die mensis Martii ab Archangelo Gabriele optatissimum illud nuncium Dei nomine Virgini allatum esse docet Augustinus lib. 4. de Trinit. cap. 5. de Christo loquens: *Sicut à majoribus, inquit, traditum, suscipiens Ecclesia custodit auctoritas, octavo Calendis Aprilis conceptus creditur, quo & passus, de quo nos cap. 11. ex quo festum hoc in Dei Ecclesia esse longè antiquissimum, ut potè traditione susceptum, satis apparet: nam præter Ambrosium, Augustinum, Chrysologum, aliosque Patres pervictissimos, sanctus Gregorius Thaumaturgus, qui annum Domini circiter 230. florebat, orationem de eo habuit luculen-*

5.
Festum
Annunc.
B. V. quan-
do & quo-
modo cele-
brari con-
sueverat.

culentissimam, à Guillelmo Lindano Ruremundensi Episcopo latine redditam, quemadmodum testatur Baronius in notis ad Martyrologium ad hunc diem.

Annun-
ciationis
B. Virg.
octava.

Octavam porro festi Annunciationis Ordo Carmelitarum pro sua in Deiparam pietate religiosè celebrat: & quamvis olim in multis Ecclesiis hæc Annunciationis solemnitas ad 15. Calendarum Januariarum translata fuerit, quod Quadragesimæ tempus passioni Christi commemorandæ tributum esset, ac meritori potius, lustrique deberetur, ut videre est in Concilio Læodicensi cap. 51. & in Toletano 10. cap. 1. quod celebratum est sub Eugenio S. Ildefonsi avunculo Toletano Archiepiscopo anno Dom. 656. teste Mariana libr. 6. de rebus Hispan. cap. 9. Romana tamen Ecclesia diem ipsum 25. Martii, in quo *Verbum caro factum est*, retinendum censuit; quod ipsum servant Græci ex ipsorum Menologio. Sanctus verò Ildefonsus Toletanus Archiepiscopus Eugenii successor eam Annunciationis solemnitatem, quæ, ut dixi, ex Concilio Toletano 18. Decembris agebatur in Hispania, in expectationem partus B. Virginis commutavit; de qua plura infra, Ecclesia verò Ambrosiana, teste Galefino in notis ad Martyrologium, Annunciationem Domini in die Dominica, quæ Natalem Domini proximè antecedit, celebrare consuevit; quoniam sæpe in hebdomadam sanctam incidit, in qua ob passionem Domini solemniter celebrari non potest.

Cæterum de præstantia, ac dignitate sacratissimi mysterii in hac die Annunciationis peracti plura egimus cap. 8. hic solum adjiciam id, quod de hac solemnitate habetur in exordio orationis Athanasii de Annunciatione. *Primum, inquit hoc memoria subiiciendum, festum hoc unum esse ex dominicis festis, atque adeo primarium, & prorsus venerandum; utpote, quod pro ordine, & digestionem rerum, quæ in Evangelio de Christo prædicantur, sacrosanctum habetur, quippe in quo de Filio Dei à cælis descensus agatur.* Hæc ibi.

VISITATIO DEIPARAE

die 2. Julii.

6. Visitationis Beatæ Dei Genitricis festum, cum ad S. Elisabeth Præcursores matrem inuisendam se contulit, institutum est ex S.

Antonino 4. par. tit. 15. cap. 24. §. 3. annum circiter 1385. ab Urbano VI. & à Bonifacio IX. confirmatum, vel potius promulgatum anno Domini 1389. ad Dei Genitricis opem ea instituta celebrata: impensius implorandam, propter gravissimum illud schisma, quod Ecclesiam Dei ab obitu Gregorii XI. usque ad Martinum V. miserè lacerabat, è medio tollendum. Cardinalis Baronius in notationibus in Martyrologium ad diem 2. Julii legisse se affirmat tractatum quendam manu scriptum Joannis Pragensis contra quendam Adalbertum ejus solennitatis impugnatorem, in quo cum plura eruditè disserat, nonnulla miracula, & certas revelationes affert, quibus Deus hanc solennitatem manifestissime comprobavit. Sanè Bonifacius IX. in suo de hoc festo diplomate fructum, quem ex hac celebrata: colligere debemus, gravissimis verbis in hunc modum indicat. *Hanc igitur Visitationem felicis recordationis Urbani Papa Sextus prædecessor noster de fratrum suorum S. R. E. Cardinalium consilio annis singulis, ut Virginis matris Dei humile obsequium cognata exhibitum iugiter cordibus fidei sit infixum, in Ecclesia Catholica sexto nonas Julii in perpetuum celebrari instituit, & mox Indulgentias, quas idem Urbanus concesserat, qui Officio, vel Missæ ejusdem festi interessent, subiicit.* Hujus festi Octavam ab Urbano VI. instar solennitatis Corporis Christi institutam complures Religiosorum familiaræ piè servant, ejusmodi sunt Cluniacenses, Præmonstratenses, Cistercienses, Dominicani, Augustiniani, Carmelitæ, & Cœlestini.

PURIFICATIO DEIPARAE

die 2. Februarii.

Purificatio Dei Genitricis à Latinis, & Græcis secunda Februarii quadragesimo à Nativitate Domini die 12. celebratur: hoc festum à Græcis *Hypapante Domini*, hoc est occursus, seu obviatio appellatur, quando videlicet Simeon occurrit Christo, qui in Templo præsentabatur, ejus exemplo Ecclesia in ejus diei officio omnes, ut Christo occurramus invitat illis verbis: *Ecce venit ad Templum sanctum suum dominator Dominus; Gaudere, & lacare Sion occurrens Deo tuo.* Et in Ecclesia quidem Orientali sub Justiniano Imperatore celebrari coeptam, occasione ejusdam

7. Purificationis Mariæ festum. Offic. Ecclesiæ.

A. In. Imp. in Eccl. dam

clefia O-
rientali
institutum

dam magnæ mortalitatis Deiparæ ope depulsa, quemadmodum capite 20. diximus, complures docent; Nicephorus libro 17. capite 28. Iustinianus, inquit, peracta Synodo universalis Servatoris exceptionem toto Orbe terrarum festo die honorari instituit. Paulus Diaconus in miscell. histor. anno 15. Justiniani; cui consentit sanctus Antoninus 2. part. histor. titulus 12. §. 5. Sigebertus in Chronic. anno Christi 542. Constantinopoli inquit, mortalitatem magnam insurgente, statuta est solemnitas beatae Mariae, quæ ὑπαπαντή, id est obviaio dicitur. Idem habet Guilielmus Durandus libro septimo in rationali divinorum officiorum, capite 7. quamvis Cedrenus in compendio ann. 9. Justiniani institutum velit. Apud Latinos verò Gelasius Pontifex, qui triginta circiter annos ante Justiniani tempora Ecclesiæ præfuit anno 794. viam huic celebritati aperuisse videtur abrogatis luper calibus mense Februario agi solitis, de quo Baronius in notis Martyrologii ad diem 2. Februarii, & tom. 7. annal. ad annum Domini 545. Sergius verò Papa, qui Pontificatum inuit anno salutis 688 huic solemnitati adiecit (quemadmodum habet Ordo Romanus) Litanias, in quibus Clerus cum populo ab Ecclesiâ sancti Adriani procedebat cum cereis in talem usum benedictis ad sanctam Mariam Majorem, quod & in aliis Deiparæ festis fieri docet Beda in lib. de Temporibus, de quo nos infra.

Cur cerei
in hac so-
lemnitate
gestari so-
lant.

Quod si roges, quare in hac solemnitate cereos geremus accensos? Respondet Innocentius I. de Purificatione B. Mariæ: Primum, ut mos, inquit, Ethnicus cum Christiano ritu commutetur, & quod a stultis Idolorum cultoribus ad honorem Cereris, ac Proserpinæ agebatur, id prudenter à pijs ad honorem, laudemq; Mariæ Virginis converteretur: deinde ut qui per Christi gratiam sunt purificati, hac caeremonia moneantur, prudentes illas virgines imitari, quæ, ut Evangelica docet parabola, non sine lampadibus accensis ad Christi sponsi nuptias ingrediuntur. Hæc ille. Et S. Antonin. 4. p. tit. 55. c. 24. In festo, inquit, Purificationis candelas accensas gestamus in manibus, lumen ardentissima charitatis Virginis designantes, & eam vitam in nostris operibus habere prostantes. Et hæc de cereis satis sint, qui plura de Virginis Purificatione, & de cereis hac die gestari solitis requirit, adeat Canisium lib. 4. cap. 11. & 12. & lib. 5. cap. 24. Nonnulla mira-

cula, quæ hac die propter responsum quoddam in virginitatis Deiparæ gloriam decantatum acciderunt, quod responsum postea in festo Purificationis in Officio institutum est dici, habes cap. 24.

Illud tamen exemplum minimè prætereundum videtur; quod ad processionis commendationem, quæ in hoc festo Purificationis fieri solet, maximè per se facere videtur, quod nos ex Cæsario lib. 7. mirac. cap. 20. suis planè verbis describemus.

In Regno Franciæ in Villa, quæ Quidod dicitur, Virgo quædam nobilis, & religiosa, sed paralytica fuit, quæ orationibus, jejuniis, & divinæ contemplationi adeo operam dabat, ut corporalis cibis ei in nauseam verteretur, nec aliquid ex eo sumere poterat, nisi modicum iucum uvarum; hospitalis erat valde, ac propterea etiam spiritum meruit prophetiæ, cui ejus pater Sacerdotem qui ei divina celebraret, cum Ministris instituit. Hæc, cum in die Purificationis Domine nostræ S. Mariæ Virginis aliis Clericis, aliisque Ministris divino nutu absentibus sola jaceret, intra se tristis dicebat: *Modò hic sola jaces, nec aliquid obsequii more Ecclesiæ universalis hodie B. Dei Genitrici Mariæ impenditur.* Dum talia in mente volveret, spiritus ejus mirabili Dei virtute de corpore eductus ab Angelo in cœlestem Jerusalem est deductus; in qua maximam vidit processionem, ex diversis ejusdem B. Civitatis ordinibus, Patriarchis videlicet, Prophetis, Apostolis, Martyribus, Confessoribus, Virginibus, cæterisque fidelibus, ex quibus bini, ac bini simul incedebant, & candelas ardentes in manibus gestabant, Antiphonas sive Responsorias ad diem pertinentiæ, more Ecclesiæ militantis, omnes decantabant, & stationes debitas observabant. Angelus verò Virginis ductor alteri cuidam Virgini, quam noverat esse consimilis meriti, illam sociavit, candelam porrigenz ardentem. Tantus erat decor omnium, tanta gloria; in dispari tamen claritate singulorum, ut nulla lingua fari sufficeret. Salvator verò, qui caput est omnium Sanctorum, splendor gloriæ, & sol justitiæ, indutus pontificalibus, mitram gestans in capite suo, cum baculo, chirothecis, & annulo, & reliquis Episcopalis ornamentis novissimum locum cum sanctissima matre sua MARIA tenebat; ejus pulchritudinem omnis ille cœlestis exercitus mirabatur. Qui cum post tertiam stationem

Purificat.
Deipara
solemnitas
in cœlis
celebrari
per visum
cuidam Vir-
gini ostendit.

nem inchoare: Antiphonam: *Hodie B. Maria puerum Iesum presentavit*, &c. Ingressi sunt templum ex auro, gemm. sq; constructum. Deinde inceptus est Missæ introitus, videlicet: *Suscepimus Deus misericordiam tuam*, & ab omnibus simul decantatus. Interim Christo introeunte ad altare, postquam expletum est Kyrie eleison à choris alternatim, post *Gloria in excelsis Deo*, &c. quod ipse Dominus noster Iesus Christus inchoavit: Beatus Protomartyr. Stephanus epistolam legit de libro Malachiæ Prophetæ, videlicet *Eccce ego mitto Angelum meum*. Sanctus vero Joannes Evangelista dalmatica indutus legit Evangelium secundum Lucam, scilicet: *Postquam impleti sunt dies Purificationis Mariæ*, &c. quo perlecto, Dominus secundum morem ordinis nostri, ad gradum rediit, & ab offerentibus candelas suscepit. Prædicta autem Virgo per spiritum sentiens se ad corpus reversuram, candelam suam offerre noluit, etiam Angelo suo præcipiente, volens illam secum ad terras portare; quod Angelus considerans candelam in manu ejus flegit, superiorem partem auferens, & inferiorem illi relinquens; licque ad corpus reversa partem eandem manu conclusam se retinuisse invenit. De qua plurimæ fiebant, & foris usque hodie sunt virtutes. Nam aquam superflusam in se bibunt, & convalescunt. Tam manifesta, & sublimis erat visio, & modum ejus minimè intelligeret, dicens illud Apostoli, cum de ea interrogaretur: *Sive in corpore, sive extra corpus, nescio Deus fecit*. Sic ibi.

Malach. 3.

Luc. 2.

1. Cor. 12.

ASSUMPTIO DEIPARAE 15. Augusti.

8.
Assumptio
est omnium
Deiparæ
festivitatum
maxima.
Glos. super
cap. Alma
mater, de
sent. ex
commun.

Assumptio Dei Genitricis, inter ejus festa est longè augustissimum, quippe quod ei felicitatem attulit inenarrabilem; ut propterea Navarrus in Miscellaneo 13. de Psalterio Beatæ Virginis num. 1. dixerit, Assumptionem festorum B. Virginis esse simpliciter maximam, juxta Glossam memorabilem, & receptam super *Alma Mater*, verbo *Assumptionis* de sententia excommunicationis, in 6. & Suarez lib. 2. de diebus festis, c. 8. Festum, inquit, *Assumptionis* est maximè proprium ipsius Virginis, & inter festivitates ejus habet quandam excellentiam; quia gloriam præmium, & triumphum sanctissimæ Virginis nobis representat, Sic ille. Ejusmodi

sanè festum ingenti Christianorum lætitiâ Deiparæ in tanta felicitate gratulantium celebratur 18. Calendas Septembris, cum Sol, ex Astrologorum sententia, in cœlesti Virginis signo commoratur, eademque die à Grecis, ut videre est in eorum Menologio, & in novella Cōstitutione Eminentissimi Imperatoris recollitur. Hanc verò solemnitate in Ecclesia antiquissimam esse satis apparet, nam ut omittam antiquissimos Patres, Andreæ Cretensem, Damascenum, Metaphrastem, Petrum Damianum, Anselmum, Bernardum, aliosq; plurimos, qui de hac solemnitate sermones habuerunt: Certè antè Juvenalis Episcopi Jerosolymitani ætatem, qui anno salutis 445. florabat, celebrem fuisse constat ex verbis, quæ apud Nicephorum leguntur lib. 2. cap. 23. ubi ejusdem Juvenalis de Deiparæ sepulchro, & Assumptione ad Imperatorem responsum scribitur. Deinde Sophronius Hieronymo æqualis sermonem, qui inter opera Hieronymi habetur, de hoc festo conscripsit luculentissimum. Quod si quis pertinaciter contendat sermonem illum non esse Sophronii (quæ de re nov initio hujus operis plura) at saltem alicujus est viri gravissimi, qui ea ferè tempestate claruit; nam ex eo sermone Petrus Chrysologus, qui, quemadmodum ipse ait sermone 145. anno salutis 500. vivebat; Ildesonus, qui natus est anno Domini 610. in suis sermonibus integras sententias sunt mutuati. Sed quidni mortales eam celebritatem solemniter agant, quæ ipsi curiæ cœlesti jucunditatem attulit maximam? nam Sophronius loco citato de ea agens: *Festivitas*, inquit, *hæc, quæ nobis hodie revolvitur annua, Angelis omnibus facta est continua*. Et Ildesonus eadem feriè, sermone secundo de Assumptione: *Hæc, inquit, festivitas Assumptionis Virginis præcipua, & venerabili nobis; sed venerabilior in cœlo est Angelis, & Sanctis omnibus, quorum lætitiâ, & gaudium procul dubio ex hujus adimpletur diei exultatione, quando Beata Dei genitrix clarior solere fulsit in throno claritatis*. Sic ille.

9. Quod verò Nicephorus lib. 17. cap. 18. scribat festum hoc edicto Mauriti Imperatoris institutum Sic accipias, inquit Baronius in notis Martyrologi ad 15. Augusti, ut eam antea ab Ecclesia institutam ipse in Oriente sanctione edita promulgavit. Caterum festum hoc magna religione à fidelibus peragi solitum, illud

Assumptio
solemnitas
per Mauriti
um Imp.
in Oriente
promulgata.

FESTUM OMNIUM SANCTORUM 1. Novembris.

II. **C**UM in festo omnium Sanctorum Deipara inter Sanctos Primaria apud Deum præcipuo quodam honore colatur, ut videre est in Responsorio secundo, & hymnis ejus festi, in quibus Deiparæ memoria reliquis Sanctis præmittitur, idcirco merito Sanctus Antoninus, ut supra diximus, ad Deiparam etiam festum omnium Sanctorum spectare docuit, hinc factum est, ut in ejus festi tum vigilia, tum etiam infra octavam, (quoniam ad eam pertinet hæc solemnitas) secunda oratio, quæ in hujusmodi aliorum festorum diebus, de Beata Virgine dici consuevit, ut in orationem de sancto Spiritu omnium electorum sanctificatore commutetur: quæ enim olim solemnitas in honorem Beatæ Mariæ ad Martyres à Bonifacio IV. die 13. Maij, hæc ipsa à Gregorio item IV. omnibus Sanctis 1. Novembris decreta est.

Sanctorum omnium festivitas quam ratione ad Deiparam pertinet.

Hactenus Deiparæ festa, quæ ab universali Ecclesia pie coluntur, recensimus, nunc aliquot alia, quæ variis in Urbibus, Provinciis, & Regnis, vel etiam in nonnullis Religiosorum Ordinum familiis celebra sunt, breviter perstringamus.

COMPLURA DEIPARÆ
Festa, quæ variis in locis celebrantur.DESponsatio DEIPARÆ
22. Januarii in Galliis.

Festum Desponsationis Beatæ Virginis in Galliis die 22. Januarii celebratur studio Petri Aurati ex sacro ordine Prædicatorum, qui anno 1346. composito ejus solemnitatis officio, à Paulo III. Pontifice suppliciter contendit, ejus ut auctoritate illud liceret in Ecclesia decantari, ac sacre Desponsationis celebritatem fieri 22. Januarii, quo tempore eam factam existimabat. Anno vero 1556. Gallicanam Ecclesiam secuta est dicecesis Atrebatensis, ubi 23. Januarii hoc festum resoluatur.

Festum Desponsationis B. Virginis.

illud argumento est, quod eidem octava ab universali Ecclesia sit tributa ex institutione Leonis III. Pontificis, teste Sigeberto in Chron. anno 847. cujus occasio, ex Anastasio Bibliothecario, qui eam pestilente vixit, & ex Platina in vita ejusdem Pontificis, ea fuit, quod Basiliscus, cujus halitu, & veneno multi perierant, hujus Pontificis precibus (quemadmodum uberius cap. 20. diximus) è fornice S. Lucie in Orpheæ fuerit expulsus in ipsa die Assumptionis, juxta Anastasium Bibliothecarium vel in octava ejusdem festi, juxta Platina, qui addit hunc diem octavæ, ut festum celebratum esse. Jejunium quoque vigiliæ eidem festo, ex Ecclesiæ præscripto præmittitur, cujus meminit Nicolaus Pontifex (qui præfuit Ecclesiæ anno Domini 858.) ad consulta Bulgarorum capite 4. ubi inter cætera sanctæ Romanæ Ecclesiæ jejunia servari solita, recenset & hoc.

In Assump. Deiparæ solemnitate cerei qui accendebantur non consumpti Petrus Abbas Cluni.

Illud vero minime silentio prætereundum, quod Petrus Abbas Cluniacensis dictus venerabilis, qui S. Bernardi temporibus claruit lib. 2. de miraculis, cap. 30. tradit, cereos in æde S. Mariæ Majoris de Urbe à primis vespertis festi Assumptionis incendi solitos usque ad secundarum finem totis 24. horis permanere continue ardentes, nihilque penitus imminutos; Et hoc, inquit, tam nobile, & ante nusquam auditum miraculum, ad commendandam mortalibus gloriam Matris Domini, non in quolibet ignoto, vel humili loco, non in qualibet, vel quantalibet civitate, sed in ipsa Urbe orbis capite, non semel tantum, sed assidue recursum annuo divina pietas, & potentia operatur.

FESTUM S. Mariæ AD NIVES
6. Augusti.

S. Mariæ ad Nives

Celebre est miraculum Nivis, quæ Liberto summo Pontifice circa annum Domini 367. partem collis Exquilini 9. Augusti (quo tempore in Urbe maximi calores esse solent) noctu contexit, cujus rei memoria eadem die anniversaria celebritate ab universali Ecclesia colitur in loco autem nive consperso Ecclesia ædificata est, quæ nunc dicitur sancta Maria Major, cujus nos initia, progressum, atque præstantiam recensimus infra, ubi de Templis Deiparæ dicatis.

Romanorum
Pantheon
in B. V. ac
omnium
martyrum
honorem
dicatum.
Martyrol.
Rom. Boni-
facius IV.
Pont.

DEDICATIO S. MARIE AD
Martyres Roma 13. Maii.

Dedicatio Ecclesie sancte Mariæ ad Mar-
tyres Romæ 13. Maii: *Quam Ecclesiam,*
inquit Martyrologium Romanum ad eam di-
em, *Beatus Bonifacius Papa Quartus, expurga-*
to Deorum omnium veteri fano, quod Panthe-
on vocabatur, in honorem Beate semper Virgi-
nis Mariæ, & omnium martyrum dedicavit,
tempore Phoca Imperatoris. hæc ibi. quod ex
Sigiberto apud Genebrardum ad annum Do-
mini 613. refertur. Gregorius vero Quartus
qui sedit anno 828. eandem festivitatem sub
honore Dei Genitricis, & omnium Sanctorum
in universali Ecclesia die primo Novembris,
ut supra diximus, celebrandam decrevit. Ro-
mæ tamen die etiam decimo tertio Maii in eo-
dem Templo, olim Pantheon dicto, ejus dedi-
catio fidelium concursu celebris habetur.

EXPECTATIO PARTVS DEIPARÆ
18. Decembris in Hispania.

Expecta-
tionis ar-
tus Deipa-
ræ solemn-
tas, à quo
institutum.

Expectatio partus Deiparæ die decimo
octavo Decembris solemnitas est cele-
berrima in Hispania: etenim, ut supra diceba-
mus ex Mariana, anno salutis 656. à Concilio
Toletano X. cap. 1. sub Eugenio Archiepiscopo
Toletano institutum est festum 15. calendarum
Januariarum, hoc est 18. Decembris, sub nomi-
ne Annunciationis Deiparæ, quam Patres il-
lius Concilii, quod condigne in Quadragesi-
ma, vel Paschate celebrari non posse videretur,
in illum diem transferendum duxerunt, his
verbis: *Vi ante octavum diem, quo natus est Do-*
minus, Genitricis quoque ejus dies habeatur ce-
leberrimus, atque praeclarus, ex pari enim hono-
re constat, ut sicut Nativitatem filii sequen-
tium dierum insequitur dignitas, ita festivitatem
matris tot dierum sequatur sacra solemnitas.
Nam quid festum matris, nisi incarnatio
Verbi? cuius festum ita debet esse solemne, sicut
est & ejusdem Nativitatis Verbi. hæc ibi. Ve-
rum postea sanctus Ildefonsus Eugenii nepos,
& in Toletano Episcopo opatu successor, ean-
dem diem Deiparæ sacram sub nomine Ex-
pectationis partus ejusdem esse decrevit, eam-
que magna pietate in hoc usque tempus ce-
lebrant Hispani, quam etiam à Gregorio XIII.
confirmandam curavit, cum Annunciatio

Virginis ibi 25. die Martii cum universali Eccle-
sia recolatur. hæc porro solemnitas vulgo S.
Maria de O vocatur, quod in primis hujus solē-
nitatis vespertis in Ecclesiastico Officio ponan-
tur celebres illæ Antiphonæ ante Nativitatem
Domini ab O initium ducentes, quibus anti-
quorum Patrum ardens desiderium Christi Do-
mini Adventum cupide expectantium expri-
mitur. Vide Ribadeneiram in Vitis Sanctorum
ad diem 18. Decembris; Arnoldum Wyonium
in Martyrologio Benedictino eadem die; Ma-
rianam lib. 6. de rebus Hispan. c. 9. Azor tom. 2.
lib. 1. cap. 28. & Vincentium in speculo historia-
li lib. 7. capite 120.

FESTVM DEIPARÆ A CONSTAN-
tinopoli seu Odigitria, quod feria 3.
Pentecostes celebratur.

Festum B. Virginis Odigitriæ, quod in Si-
cilia mutuo, ac decurato nomine de l-
tria, alii vulgo appellant à Constantinopoli, feria
tertia Pentecostes (ubi aliquod ei Templum, Constanti-
nopolis, seu Odigitria, vel Sacellum erectum est, ac dicatum) magno
populorum concursu celebrari consuevit:
quemadmodum Romæ, Neapoli, & alibi præ-
sertim in Sicilia fieri videmus, ejusmodi vero
festum duxisse videtur originem à Deiparæ I-
magine sancti Lucæ penicillo expressa, & à Pul-
cheria Augusta Theodosii Junioris sorore
Constantinopolitana in Templo à se à fundamen-
tis excitato, cui nomen τὸ ὀδηγῶν, hoc est *via*
ducum, est inditum collocata, una cum quibus-
dam Christi Domini fasciis, ac fuso ejusdem
Virginis, de qua Imaginæ Nicephorus libro
decimo quinto, capite decimo quarto. Pulche-
ria, inquit, Augusta Templum in Urbe Con-
stantinopolitana crexit ὀδηγῶν *via ducum* ap-
pellatum, ubi Antiochia missam Verbi matris
Imaginem dedicavit; quam D. Apostolus. Lucas
suis ipse manibus depinxit, illa adhuc vivente,
& tabulam ipsam vidente, gratiamq; adeo illi
formæ suæ immittente. Hæc Imago in loco,
quod Tribunal dicitur, fuit; ubi ea, quæ nunc
quoq; fiunt miracula, peracta sunt. Porro in
Templo illo, ut TERTIO quoq; septimane die
pervigilium fit, & supplicatio perageretur, cu-
ravit, quod ad hunc usq; diem servatur. hæc Ni-
cephorus. Ex quo factum est, ut Constantino-
politani, cum vel hostium obsidione, vel aliis
angustis premerentur, ad Deiparam confuge-
rent.

Tract. de
miraculis.

runt, atque admirabilem ejus opem, quemadmodum in Tractatu de Miraculis allatis historiis ostendimus, experti sapissime fuerint. Verum reliquis omissis, id tantum afferam in præsentia, quod de ejusmodi imagine scribit Vincentius Beluacensis, qui ante 400. circiter annos floruit, in Speculo historiali libro 23. capite 147. ubi, cum ageret de Saracenis tempore Leonis II. Imperatoris, magna cum eorum cæde profligatis: Apud Constantinopolim, inquit in Monasterio sanctæ Dei Genitricis juxta palatium in mari prope sanctam Sophiam, erat Imago beatae Mariæ, quæ tenebat infans in brachio, quam depinxit in tabula sanctus Lucas, cum adhuc viveret sancta Maria: hæc imago vocatur Odigitria, id est deduxit, quia duobus cæcis apparuit sancta Maria, & deduxit eos ad suam Ecclesiam, & illuminavit eos, cum ista imagine faciunt processionem omni die MARTIS per totam Civitatem. Hæc ille, additque cum ejusmodi Imago per Urbem circumferretur, Saracenos male perisse, eandem historiam ex Vincentio refert S. Antoninus tom. 2. hist. tit. 14. c. 2. § 3.

Duobus
cæcis B. V.
apparuit,
illosq; illu-
minavit.

Per imagi-
nem Dei-
paræ Sara-
ceni debel-
lati.

Imaginis
Deiparæ à
Constanti-
nop. exem-
plar præ-
clarissim.

Hujus Imaginis exemplum una cum peculiari in eam pietate in Occidentis partes est propagatum; quare & Tempia, & Sacella ei dicata passim conspiciuntur: nec Deiparæ benignitas mortalibus defuit; plurima enim beneficia ad se confugientibus præstat; quod tabellæ in ejusmodi Templis, vel Sacellis appensæ satis testantur: quo etiam factum est, ut complures ferias tertia cujuscumq; hebdomadæ propter institutionem Pulcheriæ, teste Nicephoro loco citato, & propter eas, quæ attulimus ex Vincentio Beluacensi in honorem Deiparæ Constantinopoli peracta, ejus Templum religionis ergo adeant, & iis tantum cibis vescantur, quibus in Quadragesima uti licet.

S. MARIA ANGELORVM, SEV de Portiuncula die secunda Augusti.

S. Maria
Angelorū
solemnitas
per S. Fran-
ciscum de
Assisio pro-
mulgata.

14. IN religiosissimo Minorum Ordine sanctæ Mariæ Angelorum, seu de Portiuncula die 2. Augusti festum soleone celebratur, propter amplissimam indulgentiam, quam S. Franciscus à Christo Domino Deipara deprecante, cunctis peccata sua rite confessis, Templumque S. Mariæ Angelorum Assisi

ea die invifentibus impetravit; quod in libro Conformitatum S. Francisci conform. 2. & in Chronicis Minorum part. 1. l. 2. cap. 1. fufius describitur.

S. MARIA A CARMELO 16. die Julii.

S. Maria à
Carmelo.

Celebris est solemnitas B. Virginis à Carmelo, quæ die 16. Julii ingenti fidelium pietate celebratur, in ejusq; honorem feriant quartam cujuscumq; hebdomadæ peculiariter dicatam colunt complures, eaque die à carnibus sponte abinent.

COMMEMORATIO S. MARIE de Victoria die 7. Octobris, & Festum Rosarii Dominica 1. Octobris,

S. Mariæ de Victoria commemorationem Pius V. Pontifex Maximus ob insignem de Turcis anno 1571. Deiparæ auxilio ad Echindaspartam victoriam quorannis fieri instituit die septimo Octobris, ut videre est in Martyrologio Romano ad eundem diem. Verum quia eo anno septima dies Octobris in primam ejusdem mensis Dominicam incidit, quo tempore sollemnis Sodalitatis Rosarii supplicatio fiebat Gregorius XIII. Pont. Max. Pij V. successor, hanc solemnitatem sub nuncupatione Rosarii Dominica 1. Octobr. in Ecclesia, ubi altare vel capella Rosarii fuerit, tanquam festum sollemne sub duplici majori officio decadem Virgine Deipara celebrari jussit, quemadmodum c. 10. diximus.

Commem.
S. Mariæ de
Victoria à
Pio V. insti-
tuta.

FESTVM DOLORVM DEIPARÆ.

15. Festum dolorum Deiparæ, quos cum puerum Jesum sisteret in Templo, Simeon ei vaticinatus est à Cisterciensibus, quemadmodum ex eorum Breviario colligitur die 16. Aprilis, ab aliis vero plurimis in locis, præsertim in Atrebatensi diocesi feria sexta ante Dominicam Palmarum solemnè ritu celebratur. In ejusmodi Virginis Dolorum memoriam apud Trajectensem diocesem in D. Agidii, ubi Canonicorum Collegium erat, Societas quædam erecta est; quo in loco cōplura signa, ægrotis reddita valetudine, mortuis ad vitam revocatis, divinitus sunt exhibita; quæ admodum

Dolorum
B. Virginis
solemnitas
Luc. 1.
Breviarii
Roman.

Liber de
societate in
memoria

O o o o 2

modum

dolorum
B. Virg.

modum libellus quidam de ea Societate latine
editus testatur.

FESTVM GAVDIORVM
Deiparae.

Gaudiorum
Deiparae
solemnitas
quando ce-
lebrestur.

Festum Gaudiorum ejusdem Deiparae in
Ecclesia quidem Audomarenſi ſabbato,
quod Aſcenſionem Domini proxime ſequi-
tur; in Eccleſia vero Noviomenſi recolitur
Dominica, quae incidit poſt diem quartam Ju-
lii tranſlationi Sancti Martini dicatam. Gaudia
porro Deiparae quanam fuerint, ex piſſimis
Canisius. Rhythmis apud Caniſium libro quarto capite
S. Th. Can- decimo tertio (quibus praeclariffimus Chriſti
tuar. Epiſc. martyr Sanctus Thomas Cantuarienſis etiam
& martyr delectatus ſcribitur.) & ex libro primo Revela-
S. Mcſildis tionum Sanctae Mcſildis capite 66. cognosce-
re licet.

FESTA DVO DEPOSITIONIS
veſtium Deiparae in Vrbe Conſtantino-
politana die 2. Iulii, & ul-
tima Auguſti.

Festum de-
positionis
veſtium
Deiparae.
Pulcheria
Auguſti.
Iuvenalis
Patriarcha
Ieroſolym.
Molanus.

16. Conſtantinopoli die ſecunda Iulii in Bla-
chernis, quod eſt templum Deiparae à
Pulcheria Auguſta admirabili pulchritudine in
ſuburbiiis Conſtantinopolis extructum, fe-
ſtum eſt Depoſitionis veſtimentorum Deipa-
rae in eodem Templo, quae erant faſciae ſepul-
chrales à Iuvenali Ieroſolymitano Patriarcha
ad eandem Pulcheriam miſſae. De hoc feſto
Molanus ad Uſuardi martyrologium in hunc
modum: Die ſecunda Iulii Depoſitio ſcola ſan-
ctiſſima Domina noſtra Deipara in Blachernis.
In eadem Urbe Conſtantinopolitana die ul-
timo Auguſti feſtum eſt, quod vocatur depoſi-
tio Zonae Deiparae in Chalcoopratio; in Chal-

coopratio enim, quod latine fabrorum empo-
rium ſonat, erat alterum Deiparae templum ab
eadem Pulcheria à fundamentis excitatum. De
hoc feſto Molanus ad martyrologium Uſuar-
di ſic habet: Die trigeſima prima Auguſti, De-
poſitis veneranda Zona ſanctiſſima Deipara, in
anniverſario die dedicationis templi in Chalco-
pratio. De Zona Deiparae depoſitione extant
Encomia Germani Epilcopi Conſtantinopoli-
tani, & Euthymii monachi apud Surium tom.
4. die 31. Auguſti.

SOLEMNITAS RECOLLECTIO-
nis feſtorum Deiparae Lovanii Domi-
nica prima Septembris.

Huius feſti meminit Molanus ad Uſuardi Recollec-
tionem die prima Septembris feſtorum.
his verbis: Dominica prima die menſis Septem-
bris Lovanii in Baſilica Sancti Petri, Solemnitas quibus
Recolleſtionis Feſtorum Beatae Virginis Dei Ge-
nitricis Mariae, quae cum totius Urbis latitia feſti-
ve celebratur. hec ibi. Huius feſti institutionem
vide apud Lovanium Lipſii libro primo capite
quinto. Idem feſtum alibi etiam in Belgio eſt
ſolemne: Duaci enim Dominica ultima Au-
guſti, Antuerpiae Dominica ſecunda ab Aſſum-
ptione Deiparae, Cameraci Dominica quarta
Auguſti recolitur. In Calendario Breviarum Ca-
meracenſis Dioceſis exouſi Pariſiſ, anno 1507. Officium
cum officio Recolleſtionis feſtorum Deiparae dicta feſti-
menſe Auguſto die vigeſimo primo verſicu-
lus hic legitur: *virgini.*

Eucce die quarta Maria collige ſeſta.

SECUNDA PARS

HVIVS TRACTATVS

QVÆ EST DE TEMPLIS

Deiparę erectis.

S V M M A R I V M.

*Templa Deipara in vrbe, num. 18.**S. Maria Major, ibidem.**S. Maria Trans Tiberim, num. 19.**S. Maria Angelorum in Thermis, num. 20.**S. Maria in Porticu, num. 22.**S. Maria Ara cęli, num. 23.**S. Maria ad Martyres, seu Rotunda, num. 24.**S. Maria in via lata, num. 25.**S. Maria schola gręci, ibidem.**S. Maria a Palmis, num. 26.**S. Maria Annunciata extra Vrbi męnia, ibid.**S. Maria in Dominica, num. 27.**S. Maria de Populo, ibidem.**S. Maria supra Minervam, num. 28.**S. Maria in Via, ibidem.**Varia in Vrbe Deipara Templa sanctorum reli-**quię vel aliqua alia ratione insignia, n. 29.**S. Maria Nova, ibidem.**S. Maria libera nos a pęnis inferni, num. 37.**S. Maria Transpontina, num. 31.**S. Maria in Crypta pietę, ibidem.**S. Maria a Trivio, num. 32.**S. Maria in Aquiro, ibidem.**S. Maria scula cęli, num. 33.**Varia Deipara Templa in Vrbe peculiari aliqua**ratione celebra, num. 34.**Alia Deipara Templa in Vrbe miraculis illustra**vel quibus Religiosorum, aut aliquorum Chri-**stiana charitatis operum, domicilia sunt anne-**xa, nu. 36.**Templa Deipara Neapoli posita, nu. 40.**Ecclesia cathedral, Neapoli Deipara dicata, n. 42.**S. Maria Major Neapoli, num. 42.**S. Maria a Carmelo, ibidem.**S. Maria ad pedem Cryptę, num. 44.**S. Maria ab Agnone, num. 45.**S. Maria Sicula, ibidem.**S. Maria a Donna Romana, num. 46.**S. Maria Regina cęli, & alia Monialium templa**Deipara sacra, num. 47.**Deipara Templa, quibus Nosocomia, Orphano-**trophia, & similes pietatis Christianę Domus**adjuvantur, n. 49.**Deipara Templa, quę ad viros religiosos perti-**nent, n. 50.**Templa domiciliorum Societatis Iesu Neapoli**Deipara erecta, n. 52.**Templa Deipara in reliqua Italia, num. 53.**Templa Deipara in Sicilia, & in nonnullis circis**Italiam Insulis, num. 55.**Deipara Templa in Hispania, num. 57.**Deipara Templa nonnulla, & pręcipue in Septen-**trionis Regionibus Gallia, Germania, Hunga-**ria, & Polonia, num. 68.**Deipara Templa in compluribus Orientis regio-**nibus Ierosolymis, Constantinopoli, Antiochia**& in Africa, num. 72.**Templa Deipara apud Barbaras nationes diver-**si in Regnis excitata, num. 78.*

EXEGIMUS, quę de diebus festis Deiparę dicenda proposuimus, nunc ad templa variis in locis eidem posita veniamus. Et quidem Virgini Deiparę templa dicata esse non modo postquam erecta in cęlum esset, sed etiam cum vitam inter mortales ageret, & multo etiam tempore ante ortum, complures, iique gravissimi auctores literis prodiderunt. Nam & Druidę Gallorum Sacerdotes Carauti Urbe Gallię Lugdunensis celeberrima, & fossa alte humo Aram excitaverunt cum hac inscriptione. VIRGINI PARITUR, multo ante Deiparę ortum Egyptii quoque a Jeremia, teste Epiphanio, de Virgine puerpera in Egyptum ventura edocui antiquissima consuetudine Virginem in lecto, &

Templa B. Virgini ante ejus ortum dicata

Epiphani.

Infantem in Præsepio adorabant. Porro Jason, & Argonautæ seu unum, seu duo Maris Verbi divini Genitrici templa dedicaverunt mille ducentis ante Christum annis; quæ fusc examinata & explicata sunt cap. 29.

*Templa ei-
dem inter-
ris degenti
extructa.*

Jam Deiparæ ea ipsa in terris commorante Apostolorum tempore, templa etiam dicata sunt, nam ædes Lauretana jam tum dici potuit templum, cum Dei Genitricis orto, ac divini Verbi conceptu, Dei ac Deiparæ usui consecrata est. Præterea Cranganore in Orientali India ab uno è tribus Magis; Calecurii item ab ejus conditore Deiparæ templa extructa, dicataque sunt. Cæsar augustus à S. Jacobo Apostolo templum, cui nomen est à Pyla, seu Columna, in qua Virgo ipsa se videndam Apostolo præbuit In Urbe Anteradeni in Syria sacellum à S. Petro Apostolo eidem conditum, magna non Christianis solum, sed etiam Saracenis venerationi fuit. In monte Carmelo, statim atque innotuit B. Virginis in celum Assumptio, in ejus honorem à Christianis illius montis incolis excitatum templum est. Massiliæ Basilicam S. Martha Christo Jesu, ac matri crexit, In Æthiopia à Candace illa, cujus Eunuchum Philippus Act. 8. sacro fonte lustravit, templum Deiparæ extructum est regis par excellentiæ, & miraculis olim nobile. Tungis Eburonum ædem B. Virgini consecravit S. Materius Episcopus S. Petri Apostoli discipulus à mortuis rediivus. Hæc cursim indicamus, ut Lector uberius tractata, probataque videat cap. 29. Quæ vero universæ dicenda essent de infinitate prope templorum Deiparæ dicatarum, eodem illo capite compendio attigimus.

*Templa
Deiparæ
præcipua.*

Reliquum nunc est, ut singillatim, ac seorsim de templis B. Virgini erectis agamus: non de omnibus, ne de præcipuis quidem omnibus sed de nonnullis, ad quæ me vel structuræ magnificentia, vel fama miraculorum, vel adeuntium celebritas, vel privata quædam pietas allicit. Initium igitur faciemus à capite, & forte religionis urbe Roma; post ingrediemur Neapolim, tum plerasque Italiae urbes, & adjacentes insulas deinde Hispaniam, & quod super est Occidentis. Ad extremum Regionem eas percurramus, quæ pertinent ad Orientem solem.

*Cur ali-
qua B. V.
templa su-
per idolorum*

Illud vero lectorem monitum velim, interdum Deiparæ templa super idolorum fanis à Christianis extructa, quod non absque Dei putu factum arbitramur, ut perspicuum fiat omnibus quemadmodum c. 29 monuimus, Dei-

param de Ethnismo, & de Idololatria triumphasse, quippe quæ in eorum delubris, veluti in hostium arcibus expugnatis sui filii, suæque vexilla erexit.

Sed jam ad templa ipsa nominatim recensenda accedamus, initio facto ab urbe omnium principe, & Christianæ religionis sede primaria.

TEMPLA DEIPARÆ in Urbe.

S. MARIA MAIOR.

Inter alia in Urbe Deiparæ templa eminet illud S. Mariæ Majoris in Exquilis anno salutis 367. à Joanne Patrio Romano, ejusque conjuge ædificatum, qui quod liberis carent Deiparæ suam hereditatem voverunt, à qua Nonis Augusti, cum maximi in Urbe calores esse solent, in iomnis sunt admoniti, ut quem locum nive conspersum viderent, in eo Ecclesiam ædificarent, quæ suo nomini dedicaretur. Id quod Joannes ad Liberium tum Pontificem detulit, cui id ipsum Beata Mater per quietem eadem nocte edixerat, quare Liberius solemniter sacerdotum & populi supplicatione instituta, ad collem Esquilinum nive conspersum venit, locum Ecclesiæ designat quæ Joannis & uxoris pecunia est extructa. Eadem postea à Xisto III. anno 432. est restituta, sacrisque historiis musivo opere contextis, quæ adhuc extant, distincta. Id quod Adrianus I. Epistola ad Carolum Magnum pro cultu sanctarum imaginum refert his verbis: *Beatus Xistus Papa Basilicam sanctæ Dei Genitricis cognomento Majorem, quæ ad præsepe dicitur, tam in metallis aureis, quam in diversis historiis, sacrisque decoravit imaginibus, ut ille. Est autem id templum multis decorum Religionis nostræ insignibus; nam & Præsepe Christi Domini, unde etiam Basilica nomen traxit, in ara exigui cujusdam sacelli ad levam templi reconditum erat, quod sacellum thesauri illius custodem, integrum cum præsepe anno Domini 1586, in aliud sacellum multo augustius, ornatusque transtulit Sixtus V.*

In hoc etiam templo magno totius Urbis concursu, & religione coititur imago beatae Virginis puerum Jesum in ulnis foventis à S. Luca depicta miraculis inclita, atque illo im-

*S. Maria
Majoris
templum à
Joanne Pa-
tricio con-
juge ædifi-
catum. Tem-
pli Ma-
riæ ma-
joris solum
conspersum
nive divi-
nitum desi-
gnatum.*

*Præsepe
Christi
Domini in
templo S.
Mariæ Ma-
joris.*

*Idem B. V.
templum
aliis ratio-
nibus cele-
berrimis.*

harrimur. primis, quod à Sancto Gregorio saviente lue, per Urbem circumlata, ut capite vigesimo diximus, pettem depulsi huiusmodi Imagini Paulus V, qui nunc clauum Reipublicæ Christianæ pietate, ac prudentia singulati tenet, ad templi dexteram facellum extruxit: è sacri regione presepis longe nobilissimum, in quod imago illa translata splendidius colitur.

Eadem Basilica Sanctorum reliquiis locuples est multis, ac præclaris, corpore Sancti Matthæ Apostoli, sanctæ Epaphræ, quem Apostolus vocat *conceptorum* suum, sanctarum item Romulæ, & Redemptæ virginum, quæ in ara maxima reconduntur: est etiam pelytum corpore sancti Hieronymi, quod illic esse translatum constanter anniversaria recordatione Martyrologium admonet die nono Maii. Adde alia pietatis decora, quod unum est ex quinque Urbis templis patriarchalibus, quæ hoc privilegio eminent, ut in eorum summo altari nullus Missæ sacrificium offerat, nisi ex speciali summi Pontificis auctoritate. Has autem quinque Basilicas Patriarchales Joannes Monachus Picardus Cardinalis, in *e. fundamenta, de elect. in 6.* refert his versiculis ex Onuphrio de septem Ecclesiis, cap. 1.

*Paulus, Virgo, Petrus, Laurentius atq; Joannes;
Hi Patriarchatus nomen in Vrberenent.*

Hoc item templum unum est ex septem illis præcipuis, quæ magna religione ab indigenis, ac totius Orbis peregrinis obiri solent: item unum ex quatuor, quæ anno Jubilæi solemniter visitanda indicuntur, & peculiari porta insigni triumphalium instat, quæ semper clausa, illo dumtaxat anno solemniter ærimoniam referatur. Nec Pontificum studium ad augendam ejus templi celebritatem defuit multis indulgentiis illud locupletantium, quæ in marmorea tabula publice proposita leguntur: quindecim insuper dierum stationibus ibi solemniter institutis. præsertim die Nativitatis Domini propter presepem, & ipso Pascha in festo, quasi Ecclesia Parenti sanctissimæ gratuletur, quæ redivivum ab inferis natum prima conspexit. Quin etiam Basilica eadem supplicationibus, & litaniis jam inde à S. Gregorii Magni, & præcedentium Pontificum temporibus, ac deinceps sæpe deputari consuevit. Denique inter alias plurimas, easque nobiles Virginitatas Romæ Basilicas, hæc principem locum obtinet, ut propterea multis

etiam sit insignita nominibus. Dicta quippe est S. M. ad Praesepe, quod in ea Præsepe Christi Domini asservetur. Basilica Liberiana conditorum S. Maria Major, quod cæteris dignitate præstet, quare à S. Greg. I. in reg. ep. 2. & 1. 4. Moral. c. 15. alijsq; per antonomasiam Dei Gehiticeis Ecclesia absolute appellatur. Et sane hanc B. Mater cereis accensis, nec absumptis illustrare solita erat, auctore Petro Cluniac. l. 2. mirac. c. 30. ex quo nos miraculum istud multis olim satis compertum, & exploratum commemoravimus supra in festo Assumptionis. In hac eadem Basilica S. Henricus Imper. ad Urbem veniens prima nocte excubare solebat ex Naucero gener. 34. ubi & visionem quandam admirabilem semel consecutus est, quam nos uberius cap. 35. attulimus.

S. MARIA TRANS TYBERIM.

S. Maria Trans Tyberim templorum ejusdem in Urbe antiquissimum insigni eruptionis olei prodigio Christi adventum præsignificante nobilitatum, & à S. Callisto Pp. & martyre, quem admodum habet liber de Romanis Pontificibus, & Platina in Callisto annum Domini circiter 224. Alexandro Imperatore Dei Genitrici extructum eo in loco, ubi olim Taberna Meritoria erat, de qua in diebus Augusti, teste Paulo Orosio libro sexto capite vigesimo fons olei largissimus per totum diem fluxit, quo signo, inquit Orosius, quid evidentius, quam in diebus Augusti futura Christi, qui unctus interpretatur, Nativitas declarata est? Cumq; eo tempore, quo Cæsari perpetua Tribunitia potestas decreta est, Romæ fons olei per totum diem fluxit, hoc prodigio significatum est per totum diem, hoc est, per totum tempus Imperii Romani Christum, & ex eo Christianos, id est unctum, atque ex eo unctos de Meritoria Taberna hoc est de hospita, largaq; Ecclesia affluenter, atque incessabiliter processuros. hæc ex Orosio quæ eadem de olei fonte narrat Eusebius in chronico & Eutropius, qui vult oleum illud signum fuisse gratiæ Christi gentibus communicandæ; huic historiæ, & illud fidem facit, quod cum circa annum 1130. tempore nemini Innocentii II. hujus Ecclesiæ fundamenta reficerentur, eodem in loco terra intus posita reperta est adhuc oleo madida, quod habet tabella in eodem Templo exposita, & referunt Baronius 10. 2. annal. ad annu 224. & Pompeius Hugoni^o in

19.
S. Maria in
Trans Ty-
berim tem-
plum à S.
Callisto
Pont. Co-
marte con-
secratum:
Liber de
Romanis
Pontificibus,
Platina
Ex ejusdē
templi solo
largissimus
fons erupit

in lib. de Stationibus statione 16. quin etiam foramen illud, ex quo oleum scaturit, polito lapide circumcirca exornatum ad tanti prodigii memoriam visitur. Nec illud silentio prætereundum, quod cum Popinarii, hoc est il, qui obsonia, coctasque carnes vendebant, hunc

Lápridius. Tabernæ Meritoriae locum, teste Lampridio in Alexandro, ægide ferrent, à S. Callisto, & Christianis occupari, sibi; vendicare contenderent, ab eodem Alexandro Imperatore tametsi Ethnicis, sunt reiecti, Christianisq; locus ille adjudicatus ex rescripto, quo respondit melius esse, ut quomodocumq; illic Deus colatur, quàm ut Popinariis dedatur. Hæc uberiorus Baronius, tom. 2. annal. ad an. 224.

Baronius. Hanc Deiparæ Basilicam à S. Callisto dedicatam Gregor. II. circa annum salutis 735. teste Anastasio Bibliothecario penè de fundamentis dirutam novis fabricis cum tectis construxit, ac totam depinxit, multisq; Sanctorum corporibus insignivit. Innocentius II. teste Onuphrio sub altari summo recondidit corpora S. Pontificum Callisti, Cornelii, & Julii Calepodi ite Presbyteri, & Quirini Episcopi, ac martyris ex cœmiterio Callisti, & Catacumbis translata; & additis Indulgentiis, altare majus prope fontem olei excitatum solenni ritu consecravit. Adde S. Callistum, qui hanc Ecclesiam excitavit, eam titulum Urbis Romæ, id est Patriciam instituisse, & ab eo titulum Callisti esse vocatum. Quin etiam inter titulos Cardinalium primo loco recenseri solitam, certas quoq; stationes ad id templum esse decretas, præsertim feria quinta post Dominicam quartam Quadragesimæ, & die ipso Circumcisionis; idq; iure optimo, ut quo die sanctissimum Jesu nomen impositum est Christo, cui in Cantico c. 1. dicitur, *oleum effusum nomen tuum.* eodem ipso die statio ad illud templum instituatur, unde fons olei uberrimam Christi gratiam præsignificantis largissime effluxit.

Gregorius IV. Pont. Gregorius verò IV. qui sedit anno Domini 828 Monachos ibi constituit, cujus monasterii, quod B. Cornelio P. pæ dedicavit, diu vestigia superfuere. Sacellum item in hac Basilica instar illius, quod in S. Maria Majore Christi Præsepio erat dicatum, magnifice extruxit, atque auro & argento exornavit. Ad lævam hujus Templi Sacellum extat Deiparæ Imagini, cui nomen est à Clementia, insignitum, quæ miraculis claruit; nam in magna cæli, atq; terræ siccitate cum populi supplicatione circumlata

pluviae copiam est elargita: ad hæc, cum magna inter eos, qui cis Tiberim, & illos, qui trans Tiberim debebant, discordia intercederet, precibus coram hac imagine ad Deiparam fufus, est sublata.

S. MARIA ANGELORVM in Thermis.

S. Maria Angelorum in Thermis Diocletiana in Quirinali. Hoc templum spatii magnitudine, structuræ immensitate, & insigni forma ob amplissimæ, ac perfectæ crucis figuram in primis admirabile, ac præclarum, altissimis fornicibus, & ingenti luminis claritate maxime jucundum, ac peramcenum; multorum millium martyrum sudore, qui in hac ingenti mole construenda in servorum morem laborare sunt coacti, sanctum, ac venerabile; memoria Deiparæ, & Angelorum, præsertim septem Principum Throno Dei altarium, quibus est dicatum, sanè inclytum, ac celeberrimum; in qua, Templum divino consilio peculiari quadam ratione extructum, atq; erectum videtur: cujus historiam in eo, quod de septem Principibus Angelorum conscriptum opere ulterius explicatam, in præsentia summam perstringemus, & ut de ejusmodi Thermis, quod ad rem nostram facit, aliquid præmittamus. Erant ex immensa sane mole, ac præ incredibili amplitudine, ut Marcellinus l. 10. loquitur in modum provinciarum extructa; quibus extenuendis septem ipsos annos ad 40. Christianorum milia (quemadmodum Bartholomæus Marlianus l. 5. Topographiæ Urbis c. 20. & Andreas Fulvius in Thermis Diocletianis affirmant) veluti servi ascripti Thermarum operibus sunt mæcipati. Cum enim ann. Christi 298. (is fuit 15. Diocletiani, quo Thermæ auctore Eusebio in chron. edificari cœpæ sunt) ejusdem Diocletiani, & Maximiani consilio omnes ubiq; politæ legiones lustrarentur, qui in eisdem reperti sunt Christiani milites, exuti militia, ac vinchi Romam perducti, Thermarum operi sunt ad dicti. Absolutis verò Thermis, quod eorum ingens esset numerus, ne quid in imperium molirentur, ducti extra portam trigeminam, nunc S. Pauli, tertio ab urbe lapide in convexo vallis, in loco, qui dicitur *Gutta jugiter manans* ad Aquas Salvias omnes die 9. Julii præclaro martyrio sunt coronati. Hi fuere Sancti

20.
S. Maria
Angelorum
in Thermis

Liber de
septem Prin-
cipibus An-
gelorum.

Marcelli-
nus.
Bartholo-
mæus Mar-
cellianus.
Andreas
Fulvius.
Toema
Diocletia-
ni militum
martyrum
labore lã-
ficata.
Eusebius.

Sep-
tel-
ta-
ton-
Ca-
de-
m-

S. Zenonis
Tribunus
c. 10203.
sociorum
martyrū.

Zeno Tribunus, ac decem millia ducenti tres socii, quorum reliquæ in proximo templo, quod B. Maria scala celi dicitur, prope Templum SS. Vincentii, & Anastasii, de quo infra repetitæ visuntur; de quibus Baron. in notis ad Martyrologium die 9. Julii, & tom. 2. Annal. ad ann. 298. qui illud etiam observat, reliquis Imperatorum Thermis collapsis, vel propemodum dirutis, Thermarum tamen Diocletiani pouissimam partem, quod Christianorum labore steterent, tot secula perdurasse, & in Basilicam Dei Genitricis, & Angelorum religiose fuisse conversam. Nec illud silentio prætereundum, quo Pompejus Hugonius l. de Stationibus Urbis statione 25. scribit in lateribus Thermarum ruinis interdum crucis signum repertum fuisse incisum; & sua ætate fuisse aliquos, qui id se se spectasse testati sunt, quod aperte ostendit lateres illos non nisi à Christianis ad id opus damnatis effici potuisse. Quin etiam Antonius Duca, de quo mox plura, Thermarum Architectum reperisse se ait fuisse Christianum, ideoque Thermas figura septiformi, & latissimis crucibus in superiori parte insignivisse: hinc factum est, ut locus ille præcis illis Christianis semper venerationi faceret: nam & in quadam Thermarum parte S. Cyriaco templum titulo Cardinalis exornatum, cuius vestigia adhuc visuntur, est erectum, ad quod statio erat feria 2. Dominica in passione, sed cum præ vetustate corruisset, Sixtus IV. auctore Onuphrio in lib. de septem Ecclesiis, titulum & Stationem ad templum SS. Quirici, & Julitæ transtulit. His igitur, quæ ad maiorem Thermarum sanctitatem declarandam facere videbantur expositis, subiciamus nunc, quæ ratione in templum Deiparæ Angelorum conversæ sint.

Septem Angelorum 21. Cum Panhormi celebri Urbe Siciliæ an. 1516 in quodam per vetusto templo, quod S. imago P. Angelorum dicebatur, septem sanctorum Angelorum ante conspectum Dei astantium. Imagines habitu, & aspectu venerabiles, cum eorundem insignibus ac nominibus in pariete depictæ casu repertæ essent; Cumque ea occasione, magna Panhormi omnium ordinum in hos 7. Angelorum Principes pietas esset excitata, ita ut templum illud septem Angelorum nomine diceretur, & Monialium ordinis S. Francisci de Paula nobile cenobium ibidem extrueretur; Antonius Duca Sacerdos natione Siculus, patria Cephaludensis, vir innocentia laude conspicu-

us hujus templi septem Angelorum Panhormitani Rector, propagandi cultus eorundem septem Angelorum impense sollicitus, annum Domini circiter 1527. Romam contendit, omnemque movit lapidem, ut Pontificis auctoritate in urbe, arce ipsa pietatis, templum aliquod in eorum honorem excitaretur, qui sæpe irritò conaturum aggressus, sæpe Dei instinctu repetito cursu, ne difficultatibus frangeretur, quæ pium hominis studium retardabant, ad opus persequendum, & promovendum divinitus est confirmatus.

Enim vero anno Domini 1541. die 7. mensis Septembris, cum post panis, & aquæ jejunia è strato surgeret sacrum Missæ sacrificium oblaturus, visus est sibi intra Diocletiani Thermas esse, easque intueri, simulque quodam lumine sibi significari, Thermas illas templum esse septem spirituum ante Deum astantium; hos revagationis, quam biennio post Venetis primum, postea Romæ anno 1555. typis divulgavit, mentio fit in ejus sepulchro, quod in hoc templo extat. Ea visione maxime confirmatus cum Bartholomæo Salucio postea Montis Regalis Episcopo ad Thermas quæ, quod ab Urbis frequentia longius abessent, ludendi locus erant, ac facinororum hominum receptaculum, se contulit, in quarum edificio 14. veluti sacella invenit: septem quidem ex parte Orientali, quibus jam tum singula nomina septem Angelorum, quæ Panhormi reperta sunt, singulis sacellis, rubris litteris, quas sæpe legimus, inscripta sunt S. Michael, S. Gabriel, S. Raphael, S. Uriel, S. Seatriel, S. Jehudiel & S. Barachiel: ex parte verò Occidentali septem Martyribus, qui in S. Marcelli actis apud Surium tom. 1. in constructione Thermarum leguntur, totidem sacella attribuit, eorumque nomina iisdem sacellis inscripuit; ii sunt S. Marcellus Papa, S. Cyriacus, Silvanus, Largus, Smaragdus, Diaconi, S. Saturninus senex, & S. Thrasion, qui suis facultatibus Christianos in Thermis laborantes aiebant; ejus memoria die 11. Dec. in Martyrol. Rom. adnotatur. Itaque hac visione Antonius vehementer accensus majori studio Sanctorum 7. Angelorum templum apud Paulum III. supplicibus libellis eidem sæpe traditis procurabat. Tandem an. Christi 1550. Antonio id à Julio III. qui in demortui Pauli III. locum successerat, cunctis contendente, res omnis Philippo Archinto Urbis Vicario à summo Pontifice est demandata. Is eodem Approbante Pontifice

Antonii
Duca visio

Septē An-
gelorum
nomina.

Pppp decre-

*S. Maria
Angelorum
templum
in Thermis
per Antonium
Ducam
aedificatum.*

decreto sanxit, ut Diocletianæ Thermæ in templum B. Virginis, & septem Angelorum dicarentur: eodemq; decreto, (quod in Archivio PP. Carthusianorum Romæ asservatur) operis procuratorem societati sanctissimæ Trinitatis commisit. Itaq; Thermæ die 15. Aug. ejusdem anni per Episcopum Sebastenum in honorem S. Mariæ Angelorum, & Martyrum sunt dicatæ duæ aræ ibidem erectæ, & sacra quotidie celebrari cœpta. Sed cum res quorundam improbitate, qui postea ultore Deo suæ temeritatis luerunt pœnas, parum feliciter processisset; Aræ quoq; cum ornamentis exturbatæ essent, neq; earum restituendarum spes esset ulla; iterum an. 1555 alia visione est erectus, qua eidem significabatur divino decreto Thermas in septem Angelorum templum consecrandas, sed cum bellorum occasione, aliisq; de causis protracta res esset; pervicit tandem constantis animi pietas. Nam Pius IV. Pontifex Maximus anno 1560. Antonium Ducam ad se accivit, ab eoq; de visionibus, quas super ea re habuerat, admonitus, quantum etiam tot annorum labore perfecisset, edoctus, ejusmodi opus maximè piū ipse complectitur: ægotium dat Michaeli Angelo Bonarotæ nobili in primis Architecto, templi in Thermis describendi, translatisq; illuc ad curam templi è cœnobio S. Crucis in Jerusalem religiosissimis Patribus Carthusianæ familiæ, ara lignea in medio templi excitata, templiq; pretiosissimis pontificiis aulæis exornato, reliquis etiam rebus, pro temporis angustia ritè compositis, Pontifex ipse indè Cardinalium Capella die 5. Aug. 1561. præsentibus Cardinalibus universa Curia, & populo Rom. pontificiis vestibus ornatus Thermas in honorem S. Mariæ Angelorum, solemnibus additis comprecationibus dedicavit. Factum est ibi sacrum Pontificali ritu; quanquam in diplomate de cœnobio à Monachis extruendo vocatur tēplum B. Virginis, & omnium Angelorum, & Martyrum, quod moles illa Martyrum sudore sit facta. Hi verò versus abside incipiti leguntur.

*Quod fuit Idolum, nunc templum est Virginis,
Auctor*

Est pater ipse Pius; daemones aufugite.

Dicato templo Pontifex titulum Cardinalitium attribuit, Stationemq; decrevit sabbato post tertiam Dominicam Quadragesimæ, quo die statio est ad S. Susannam, quæ in ea est vi-

cinia. Idemq; templum compluribus Indulgentiis, sed præsertim iis, quæ sunt in S. Cruce Jerusalem, ubi prius erant Patres Carthusiani, augmentum esse voluit Antonius Dux senio confectus, & voti compos viso templo, quod tantopere desideraverat, totq; laboribus procuraverat, lætus ex hac vita migravit, primusq; in eo templo ad gradus altaris summi sepelitur. Onuphrius in l. de septem Ecclesiis testatur huc Thermarum dedicationi à Pio IV. factæ se interfuisse, ipsumq; Pontificem hanc Ecclesiam mirum in modum exornare constituisse, sed morte præventum id opus imperfectum reliquisse. Gregorius XIII. templi pavementum sternendum curavit, ubi aliquot etiam sacella magnifice exornari cœpta sunt.

S. MARIA IN PORTICU.

S. Maria in Porticu propè theatrum Marcelli. Hic domus erat S. Gallæ viduæ Symmachii Consulis & Patritii filiæ à Theodorico Rege Ariano interfecti; quæ recte S. Fulgentio Episcopo Ruspensi in Epistola ad eandem Avo, Patre Socero, Genere, consubibus clarissima, intra unius anni spatium marito, cui primum nupserat, est orbara, secundas vero nuptias constantissimè recusavit, ad quas eam, ut scribit S. Gregor. l. 4. Dialog. c. 13. vocabant, & opes, & ætas, & deformitas barbæ, quam medici propter igneam quandam corporis conspersionem nisi nuberet, emissurâ eam fuisse prædicebant. Itaq; divinis rebus intenta, dum pauperes duodecim quotidie prandio excipit, ejus domum Angelicis manibus delata est Deiparæ filium in ulnis fovens imago, aureis lineis in lapide pretioso zaphirino Angelorum manibus, ut pie creditur, efformata, & multa luce circumfusa; cujus splendore vehementer commota S. Joannem Pont. ejus nominis I. martyr; o postea inclytum, tora de re commonefecit. Is cum ejus domum venisset, fufus ad Deum precibus, campanis nullo impulsu, sed sua sponte tota urbe concupantibus, in aère suspensam Imaginem admirabundus conspexit, quæ ab Angelis in ejus est deposita manibus. Atq; eo ipso die B. Virginis beneficio, quæ tota urbe grassabatur, pestis abacta est: quare S. Gallæ in suis ipsa edibus templum hoc Christo, ejusq; Genetrici posuit, quod vulgò dicitur à Porticu, propter Porticum Octaviæ Marcelli matris, & Augusti fororis olim ibi sitam; sacra verò Imago eo ipso

22.
S. Maria
in Porticu
templum
in domo S.
Gallæ vi-
duæ exor-
batum.

Imago De-
iparæ S. Gal-
læ ab Ange-
lis delata.

S. Maria in
Porticu
unde dicitur

in loco ubi primum apparuit, collocatur. Et Gallia, inquit Gregorius loco citato, *ab ipso seculari habitu, ad Omnipotentis Dei servitutem sese apud B. Petri Apostoli Ecclesiam monasterio tradidit, ibique multum annis simplicitati cordis, & orationi dedita, larga indigentibus elemosynarum opera impendit, quæ postea ante obitum S. Petri visione mirificè est recreata.* hæc ex Gregorio. Hoc idem templum, ut videre est in lapide in summo altari collocato, vetustate pene collapsum Gregorius VII. restauravit, & consecravimus, cujus etiam tempore nobile illud Ciborium, quod adhuc visitur, extractum fuisse existimatur, in quo sacra Imago supernè est reposita: in fronte verò Ciborii illi versus musivo opere extant, ex quibus pleraque eorum, quæ hæcenus commemoravimus, indicantur.

Hic est illa pia Genetricis Imago MARIÆ, Quæ discumbenti Gallia patuit metuenti.

Per eandem Imaginem pestem ab urbe depellit.

Per eandem Imaginem ab aliis periculis liberatur.

Eandem Imaginem ludæi duo contemnentes, illic dantes pœnas.

Ad ejusdem quoque Imaginis commendationem facit, quod nulla temporum injuria læsa, in tot urbis incendiis, in tot hostium direptionibus inviolata perstiterit. Addam ad extremum orationem quandam ab iis, qui eo conflant, recitandam, & ibidem jam pridem expositam, quæ hujus Imaginis dignitatem ponit ob oculos, est autem ejusmodi.

Oratio, quæ in S. Maria in Porticu habetur.

Omnipotens sempiternæ Deus, qui legem Moysi digito tuo in tabula lapideâ scriptam disti, & serpentem anem in eremo exaltari fecisti, concede quaesumus, ut hæc sacratissimam Genetricis Filii tui incarnationem operis tuo formatam. Et in hoc templo per sanctos Angelos tuos mirabiliter exaltatam devotè veneremur, cujus intuitu à mortifera antiqui serpentis peste, & à quibuscumque aliis corporalibus laesionibus liberemur. Per eundem Dominum nostrum Jesum Christum, &c.

S. MARIA ARA COELI.

S. Maria Ara coeli in Capitolio, ubi olim Jovis Feretrii fanum. Ejusmodi Deiparæ templum, cui FF. Minorum de Observantia nobile cœnobium nunc est adjunctum, in ea Capitolii parte situm est, ubi Octavianus Augustus, provectiori jam ætate, accepto à Pythio Apolline responso de puero hebræo, eodemque Deo, ac omnium Domino ipsi in tætarâ detrudente Romam ex Oriente reversus, Aram maximam auctore Nicephoro h. c. 17. extruxit, cum ejusmodi latina inscriptione ARA PRIMOGENITI DEI, quæ de re nos c. 23. In hoc templo imago Deiparæ à S. Luca depicta in summo altari magna pietate colitur: ibidem etiam lapis visitur insignis pedum vestigiis ab Angelo impressis, qui Romæ humana specie aliquando apparuit. Cum autem in Urbe ex Onuphrio in l. de septem Ecclesiis in S. Joanne Viginti, ex Baronio verò in notis ad Martyrologium diei Novem. & die 5. Decemb. viginti duo essent Cœnobîa, seu Abbatiæ, quarum Abbates in præcipuis quibusdam celebratibus summo Pontifici celebranti aderant, hæc Ecclesia Ara coeli, auctore eodem Onuphrio una erat ex illis Abbatibus, quam postea Leo X anno 1516. Cardinalis titulum instituit.

22.
S. Maria
Ara coeli
in Capito-
lio.

Angelus
humana
specie ap-
parens pe-
dum vesti-
gia in lapi-
do impri-
mit.

S. MARIA AD MARTYRES

feu Rotunda.

24.
Structura
templi S.
Maria Ro-
tunda.

S. Maria ad Martyres, quæ vulgò à structura figura Rotunda dicitur, olim fuit Ethnicorū celebre delubrum à M. Agrippa Augusti genero, anno ab Urbe condita 727. excitatum, ac biennio post auctore Dione absolutum, idemq; teste Plinio l. 36. c. 15. propter extinctum civile bellum, M. Antonio, & Cleopatra ad Actiæ promontorium ab Augusto superatis, Jovi Ultori dicatum, dictum est autem Pantheon: Quod in simulachris Martis & Veneris, inquit Dio lib. 53. histor. Romanæ, multas Decorum imagines acciperet, ut verò mihi videtur, quod forma convexa fastigiatam Celi similitudinem ostenderet, sic ille. Cum verò Titi tempore conflagrasset, à Domitiano, ut auctor est Cassiodorus, restitutum est, nec multo post sub Trajano fulmine ictum ab Agriano, teste Spartiano, restauratur, postmodum à Septimio Severo, & M. Aurelio Antonino, ut videre est in ejusdem templi inscriptione, cum omni cultu est restitutum. Anno verò salutis 607. Bonifacius Papa IV. ab idololatriæ sordibus expurgatum delatis in illud ex variis Urbis cœmetibus octo & viginti eunibus onustis ossibus martyrum, usq; propè summum altare ad ejus dexteram decenter collocatis, Dei Genetrix, & omnibus Martyribus die 13. Maji consecravisse solemni, ac peculiari instituta festivitate, ejus meminit Martyrologium, & adhuc Romæ ea die recolitur in hoc templo, quod propterea S. Maria ad Martyres est appellatum ut videre est in Stationibus missalis terræ 6. post Pascha. Eam festivitatem postmodum Gregorius IV. qui anno 827. Pontificatum iniit, in honorem non tantum Martyrum, sed omnium etiam Sanctorum die 1. Novemb. in universa Ecclesia celebrem esse decrevit, quemadmodum supra in hoc eodem c. diximus, ad idem templum solemniter statio habetur feria 6. infra octavam Paschæ.

S. MARIA IN VIA LATA.

25.
S. Maria in
via lata
templum.

S. Maria in Via Lata inter præcipuas Cardinalium Diaconias, ubi hospitium olim fuit S. Pauli Apostoli, ejus habitazione, ac rebus ibidem gestis clarissimum, in hoc siquidem suo conducto, de quo Act. 28. idem Apostolus pro-

pter Christi confessionem catena circumdatus mansit biennio toto cum custodiente se milite, omnibus ad se aduentibus prædicans regnum Dei, & Christi fidem, ideoq; complures dedit Epistolas, ad Ephesios, ad Philipenses, secundam ad Thimotheum, ad Philemonem, in quibus suorum vinculorum meminit; item Epistolam ad Hebræos; quin etiam Dominus sua visitatione, & confortatione hoc in loco cum dignatus est. Nam 2. ad Tim. 4. agens de hac prima sua defensione. Dominus, inquit, mihi assistit & confortavit me. de hoc S. Pauli hospitio in S. Maria via lata extat ibi memoria in lapide exarata. Eiusdem hospitii meminit Baron. tom. 1. Annal. ad Annum Domini 59. ibidem quoq; S. Lucas Evang. individuus comes Apostoli historiam Actuum Apostolorum, quæ ad biennium Romæ commorantis Pauli pervenit, conscripsisse existimatur. In hujus templi summo altari imago Deiparæ, quæ antium gestat in digito, à S. Luca depicta religiose alleitur.

S. MARIA SCHOLA GRÆCA.

S. Maria Schola Græca in Delubro, ubi Ethnicium tempore erat Ara, quæ vocabatur Maximiana ad hanc fontes ad veritatem iurejurando testandam adducebantur: cum verò ejusmodi Ara propè os cujusdam eloacæ sita esset, factum est, ut lapis ille perforatus, atq; ori eloacæ superpositus nostra ætate vulgò Os veritatis, appellaretur: nomen verò Scholæ Græcæ huic templo inditum videtur à proximo literarum græcarum Gymnasio. S. Dionysius Papa circa an. Domini 260. Donum suum, quæ eo in loco erat, in Ecclesiæ formā redegit, quæ à Deipara nomen accepit. Eam verò vetustate collapsam Stephanus III. Papa restituerunt curavit, cum in Gallis desperata jam valetudine à S. Dionysio Areopagita in eorum locum ann. 714. esset consecutus, ut videre licet apud Sur. to. 5. ad calcem vitæ ejusdem S. Dionysii tandem eam Stephani obitum Paulus I. Pont. ejusdem Stephani fater compluribus SS. corporibus ibi reconditis, in honore SS. Dionysii Areopagitæ & Sociorum perfecit, & consecravit: mox Adrianus I. anno 772. illam mense exornavit, ut ab ædis ornata dicitur Sancta Maria in Cosmedin. In ejusdem templi sacellum jussu Pii V. Pontificis transiata est Deiparæ

S. Pauli
hospitium
delubrum.

S. Maria
in Cosme-
din seu
Schola
Græca.

Infirmus S.
Stephanus
Pont. à S.
Dionysio
Areopagi-
ta in eum
locum
sequebat.

S. Maria
in Cosme-
din
templum.

Deiparæ imago, quæ in ejusdæ domus pariete depicta multis clarebat miraculis deniq; inter antiquas Cardinalium Diaconias recensetur.

S. MARIA A PALMIS.

S. Maria in
Palmis si
ve in plan-
iti.

S. Maria in
Palmis I.
Pont. &
mari, pre-
cibus Mar-
ti simul-
crum con-
stitit S.
Laurent.
mari.

Christus S.
Petro ap-
parens pe-
dum vesti-
gia in lapi-
de impre-
mit.
Baronius
Reginald.
Polus Car-
dinalis.

S. Maria à Palmis via Appiæ extra portam Capenam, (nunc S. Sebastiani) sic dicta, à Palmarum multitudine, quæ ibi olim erat cum Templo Martis, ad quod duo Papæ, & martyres Stephanus & deinde Xistus II. ut illi simulacro sacrificarent sunt petra facti, quemadmodum in eorundem actis legitur apud Surium tom. 4. & Stephani quidem precibus Martis Statua terræ motu concidit templumque contremuit. S. Xisto vero inde redeunti occurrit S. Laurentius, qui ab eo de thesauris Ecclesiæ in pauperes distribuendis mandatum accepit. Hoc in loco, quemadmodum per vetus pictura supra templi fores indicat, Christus S. Petro Neronis rabiem fugienti occurrit, eisdemq; roganti, Domine quo vadis? respondit. Romam iterum crucifigi, atq; in lapide pedum suorum vestigia impressit: unde factum est, ut Ecclesia hæc S. Maria à Palmis dicta etiam sit. S. vero Petrus intellexit Christum iterum crucifigendum esse in servulo, quare ad martyrium fortiter subeundum rediit; lapis autem Christi Domini vestigiis nobiliatus in proximo S. Sebastiani templo pie asservatur. Hanc historiam Ambrosius in Auxentium de basilica non tradendis, Gregorius in ps. 4. poenitent. & alii tradunt vide Baronium tom. 1. Annal. ad annum Christi 69. Cum autem hoc templum præ vetustate ruinam minari videretur Reginaldus Polus Cardinalis Anglus, ne tam insignis Christi apparitionis memoria, cum templo pariter interiret, sacellum aliud forma rotundum paulo superius eadem via Appiæ exa edificavit, cui nomen inditum, Domine quo vadis. Cardinalis vero Toletus hoc ipsum Deiparæ templum pro sua in Virginis pietate reficere coepit, verum perficere, & splendorem illi retere per mortem non licuit.

S. MARIA ANNUNTIATA
extra Urbem maniam.

S. Maria
Annunc.
templum

S. Maria Annuntiata ad certum ab urbe lapidem sub cura, & protectione fodalitatis sacri Consalonis in via, quæ à tribus fontibus

itur ad S. Sebastianum. Hæc satis antiqua est, & una ex illis novem urbis Ecclesiis, quæ pietatis ergo obiri solent. Et anno 320. Honorio II. Pontifice solemniter est consecrata plurimis in ejus altari reliquiis repositis, compluribus item indulgentiis eam visitantibus concessis, quemadmodum in lapidis ibidem expositi inscriptione legitur.

S. MARIA IN DOMINICA

S. Maria in Dominica in monte Celio, ubi olim mansiones Albanæ, quas Tullus Hostilius Alba everfa Albinis ad habitandum assignavit, sic appellatur, vel à conditrici Dominica vel à S. Cyriacæ domo, quæ ex actis S. Laurentii erat in monte Celio, ubi postea forte hoc templum est exstructum (Cyriacæ enim latine idem est, quod Dominica) vel quod statio ad eam sit Dominica 2. Quadr. ut hoc titulo ab aliis Deiparæ Templis dignoscatur, appellatur etiam à Navicella propter lapideam Naviculam pro templi foribus positam, sive ad monumentum miraculi, vel beneficii à Virgine in aliquo inter undas collati, sive ad ejusdem templi ornatum. Hæc inter Cardinalium Diaconias præcipua fuisse videtur, in ea enim ex Onophrio c. 3. de septem Ecclesiis Archidiaconus Cardinalis residebat, eandem sua antiquitate venerabilem, & jam ruinæ proximam Paschalis I. circa annum Domini 817. auctore Anastasio in ejus vita, amplior, melior, & à fundamentis renovavit, ab eisdemq; ejus musivo opere munificè decoravit, eiq; multa dona obtulit: postmodum Leo X. adhuc Cardinalis circa annum 1510. eam teste Blondo, brevi ruituram refecit: mox Pontifex creatus ipsam majori splendore restituit, atque elegantius laqueari exornavit.

25.
S. Maria in
Dominica,
sive in Na-
vicella.

Paschalis
I. Pont. A-
nastasio.

S. MARIA DE POPULO.

S. Maria de Populo sub colle Hortulorum Religiosissimi Ordinis E. emitarum S. Augustini piissima ejusdem Deiparæ imagine à S. Luca depicta, nobilitata hoc in loco subter Nuceis arbore cineres impiissimi, ac scelestissimi Neronis, qui primus in Christianos persecutionem movit, condebantur, indeq; demones tanquam ex proprio deposito, qui illac præteribant, mirum in modum erant infecti quæ Paschalis II. anno 1099 ubi hæc divinitus

S. Maria de
Populo sub
colle hor-
tulorum.

Neronis
Imperator,
cineris à
demonibus
custoditis in
Tyberina

*de jectum
sur Pasch.
U. Pont.*

cognovisset, indicta supplicatione ad locum accessit, Nucem præcidi, ac impios cineres in Tyberim projici jussit, aramque extruxit, quam multis in ea reconditis reliquiis consecravit. Gregorius IX. circa annum Domini 1227. Imaginem Deiparæ à Sancto Luca depictam ex loco, qui dicitur *Sancta Sanctorum* petlatam cum omni clero ac populo in hoc templo reposuit. Sixtus V. eidem templo titulum Cardinalitium dedit, septem altaria instar Templarum S. Petri, & Pauli designavit, easdemque indulgentias quas habet sancti Sebastiani templum est elargitus; utque eorum commoditati, qui septem urbis Ecclesias obeunt; confideret eis potestatem fecit, ut loco sancti Sebastiani hanc Ecclesiam visitarent.

S. MARIA SUPER MINERVAM.

S. Maria supra Minervam sic dicta à proximo Minervæ Chalcidicæ delubro, quod Pompejus Magnus, auctore Plinio libro 7. capit 26. Michridatico bello confecto, multisque Regnis ac gentibus in Romani Imperii ditionem redactis, ex hostium manibus decavit: ejus delubri vestigia in horris cœnobii sacri Ordinis Prædicatorum, quibus hoc Deiparæ templum est demandatum, adhuc cernuntur. Paulus IV. hoc Templum Cardinalium titulo insignivit. In eodem Deiparæ Templo ad lævam summi altaris sacellum pulchre exstructum cum religiosissima Deiparæ imagine extat, in quo florentissima, & nunquam satis laudata Rosarii sodalitas in Urbe est erecta: in ejusdemq. sacelli ara corpus reconditur S. Catharinæ Senensis virginis præclarissimæ ex tertio ordine Prædicatorum, cujus opera in Gregorio XI revocando ex Galliis in urbem magno Reipublicæ Christianæ bono singulariter eluxit, de qua uberius nos in tract. de Virg. Ibidem aliud quoque sacellum à Joanne Turrecremata Cardinali Ordinis Prædicatorum viro doctissimo B. Virgini Annunciatæ dicatum est, ubi ab eodem sodalitas est instituta, quæ compluribus puellis nubilibus dorem assignat, quam summus Pontifex solempni pompa in illud templum veniens die ipso Annunciationis Beatæ Virginis suis manibus eisdem distribuit.

*Tract. de
Virg. Joann.
nos Turre-
cremata
Cardinal.*

S. MARIA IN VIA.

S. Maria in Via religiosissimi ordinis Servitarum. Templi hujus, ac nominis ea fuit occasio: cum anno salutis 285. Innocentio IV. pontifice Deiparæ imago quædam in tegula depicta per imprudentiam injecta esset in puteum, qui quidem puteus ad equorum stabulum, ac prope viam publicam (unde templi nomen traxit originem) situs erat in aedibus Cardinalis Petri Capocci: nocte quadam exundantibus putei aquis, & equile ipsum inundantibus, equorum strepitu exciti famuli eam imaginem aquis supernatantem conspexerunt: actutum ea dicitur Cardinalem docent, qui magna pietate, ac reverentia Deiparæ simulacrum domi suæ primo reposuit; mox Innocentii Pontificis iussu ibidem à fundamentis excitavit ædiculam, in qua imago est collocata: tandem Patres Servitæ in ampliorem formam extruxerunt. Puteus vero ille intra templum conclusus. Eundem in puteum conjectum est lapidis frustum ex fonte Jacob, super quem nimirum Christus Dominus Samaritanam alloquens confederat: quocirca ad pietatis, ac fidei significationem ea ex aqua ægroti potissimum bibunt; & fena sexta Dominicæ tertiæ Quadragesimæ, cum legitur Samaritanæ Evangelium, eo in Templo Indulgentia plenaria est posita.

*S. Maria in
Via tem-
plum,*

*Deiparæ
imago in
puteum
projecta,
superflu-
entibus
maribus
aquis ex-
puitur.*

Joan. 4.

VARIA IN URBE DEIPARÆ templa Sanctorum reliquis, vel aliqua alia ratione insignia,

S. MARIA NOVA.

S. Maria Nova in foro Romano, ubi olim S. Maria Solis, & Lucæ Fanum prope ruinas Templi Pacis à Vespasiano magnificentissime extructi. Ea Deiparæ Ecclesia adjunctum no. habet cœnobium religiosissimorum Patrum montis Oliveti, in cujus hortis, auctore Andrea Fulvio, extant vestigia ædicularum Ildis & Serapidis: cumque antea diceretur Sancta Maria Verus, postmodum à Joanne VII. Pontifice annum Domini circiter 705. restituta, & exornata, exinde Nova appellata est, in ejus summo altari imago Deiparæ à sancta Luca coloribus expressa à Troade huc delata piccolitur; quæ, cum templum hoc

*Deiparæ
templum
in fo-
rum
à S. S.
stro
fice
pau-*

*Andreu
Fulvius
Joan. VII.
Pontifex
Deiparæ
imago à
sancto
Luca
no la-*

hoc Honorio, III. Pontifice confisus, nihil ex incendio est passus. Gregorius V. Pontifex annum circiter 995 corpora sanctorum marie tyri Nemesii Diaconi, Lucille virginis filie, Synphronii, Olympii Tribuni, Exuperie eius uxoris, & Theoduli filij, de quibus in martyrologio die 31. Octobr. recondidit. Ante idem vero Altare sub ferrea crate corpus S. Franciscæ Romanæ viduæ pietate, & miraculis clarissimæ aservatur, quæ religiosissimarum sororum à Turri speculorum vulgo dictarum Fundatricem Paulus V. Pont. Max. anno 1603 in Sanctorum catalogum retulit, in eodem quoque Templo, quod est una ex antiquis Cardinalium Diaconis, lapis visitatur, in quo S. Petrus suæ genuisse vestigia reliquit: Cum (ut verbis utar S. Maximi hom. 5. de SS. Petro & Paulo) fixis genibus Dominum est precatus, & Simonem Magum magicis artibus volanti velut unctum de sublimi Aere deposuit, & quodam præcepto in jace elidens ejus crura contregit. E regione Sanctæ Mariæ Novæ in monte ipso Palatino olim erat Ecclesia Deiparæ dicta in Pallara, nunc omnino diruta, & vitibus oblita, quæ, teste Onuphrio de septem Ecclesiis una erat ex viginti illis Urbis Aobatibus, ubi, inquit Onuphrius, fuit sagittatus S. Sebastianus dicebatur autem in Pallara à Palladio, quod Diomedes ex atre Trojana sublatum, superstitione postea adductus Æneæ restituit, & in proximo Vestæ delubro, auctore Andrea Fulvio, ubi de foro Romano, à Virginibus Vestalibus custodiebatur.

S. MARIA LIBERA NOS A pœnis inferni.

Deipara templum in foro Romano, nunc à S. Sylvestro Pontificem nomen patuit.

S. Maria cognomen liberanos à pœnis inferni in foro Romano ubi olim sanum erat Jovis Statoris. In hoc loco aliquando, cum vallo, ac repentino hiato tera subsedisset, M. Curtius Eques Romanus adductus superstitione cujusdam responsi, quo vivens aliquis ad eam complendam deponerebatur. Equum militibus insignibus ornatus conscendit, eumque vehementer ad notis calcantibus præcipitem in illud profundum egit, ut auctor est Titus Livius libro septimo, Valerius Maximus libro 5. capite 6. Orosius libro 3. historiarum capite 5. ibidem etiam ex aquis proximi Tyberis stantibus locus erat, cui nomen Curtius, de quo Ovidius libro 6. de Fastis:

*Curtius ille lacus, siccas qui sustinet aras,
Nunc solida est tellus, sed fuit ante lacus.*

Ejusmodi Deiparæ templum in hoc loco excutatum, tamen non adeo magnum, nobilitatum tamen est propter draconem suo asslatu urbi pesti lentissimum, ibi S. Sylvestri Papæ precibus mirabiliter extinctum; quod tanquam sacris exploratum, multorumque testimonio comprobatum recipit Baronius tom. 3. Annal. ad annum Domini 324. cujus occasione S. Sylvester hanc eadem multis in ejus altari. repositis reliquiis Deiparæ dicavit, quæ ab ejus conditore aliquando appellatur Templum S. Sylvestri in lacu; quod Julius III. anno 1550. Matribus venerabilis Congregationis Turris Speculorum attribuit, cum antea fuisset Cœnobium monialium S. Benedicti ab iisdem propter cœli insalubritatem desertum.

S. MARIA TRANSPONTINA.

S. Maria Transpontina sacri ordinis Carmelitarum ejusmodi templi extruendi (quod titulum Cardinalis Sixtus V. instituit) occasio ea fuit, cum prope molem Adriani; quæ nunc Arx dicitur S. Angeli, Templum hoc Deiparæ trans pontem Ælium unde nomen traxerat, situm, atque ad muniendam arcem postea dirutum esset, voluntate summi Pontificis anno 1566. hoc in loco aliud templum est excitatum in quod ex antiquo illo Sanctorum reliquiæ, & præsertim Deiparæ imago una cum ejusdem templi nomine sunt translata. imago vero in summo altari est collocata; ejus festum præcipuum est Visitatio Deiparæ die 2. Julii. In quodam hujus templi sacello religiose aservantur duæ columnæ, ad quas S. Apostoli Petrus, & Paulus, priusquam pro Christi fide morte afficerentur, alligati, & virginis cæsi fuere, quarum meminit Baronius tom. 1. Annal. ad annum 69 Sub altari summo sanctorum martyrum Magdali, Basilidis, & Tripodii corpora ex antiquo templo accepta reconduntur.

S. MARIA A CRYPTA PICTA.

S. Maria à Crypta picta in Campo Floræ ad Theatrum Pompeij; prope hoc templum anno 1525. repertum est marmor cum hac inscriptione, *Veneris Vistricis*, quod ibi eodem sanum aliquod, vel ara forte esset dicata. Cæterum templum hoc ante trecentos prope-

Draco p. silentem afflatu spiritum exhalans, S. Sylvestri Pont. precibus occiditur.

31. S. Maria Transpontina templum in honorem Visitationis.

Columna quibus alligati Apostoli Petrus & Paulus virgines sunt cæsi.

S. Maria in Crypta Picta templum in Conceptionis honorem.

modum annos Deiparæ Conceptioni est consecratum, auctore Octavio Pancirolo in suo thesauro de Urbis Ecclesiis, cum enim summum altare cum templo pervetusto diruendū, ac restituendum esset, in charta pergamenæ ibidem reperta verba hæc legebantur: Anno Domini 1340 indictione 2. die vero Martis 8. Decembris, tempore Domini Bonifacii Noni, anno suo sexio consecratum est hoc altare cum Ecclesia in honorem Conceptionis B. Mariæ Virginis, hæc ibi.

S. MARIA IN TRIVIO,

32. S. Maria in Trivio templum à Belisario Justiniani Duce ere-ctum. Gregorius XIII.

S. Maria in Trivio à tribus præcipuis, quæ illuc cocunt viis, unde etiam proximo aquæ Virginis celeberrimo quidem fonti nomen est inditum. Hoc templum dicitur etiam S. Maria in Synodo, ab aliqua fortasse synodo illic antiquitus celebrata, tandem à Greg. XIII. anno salutis 1575. sacro ordini Cruciferorum assignatum est, in ejus templi pariete memorabile sane visitur exitum in lapide monumentum poenitentiae ob admissum scelus peractæ à Belisario Justiniani Duce, qui Persas in Oriente in Africa Vandalos, in Italia Gothos prælio vicit, ac debellavit, nam cum in gratiam impiæ Theodoræ Augustæ Justiniani uxoris S. Sylvester Pontificem martyrio postea clarum, in exilium misisset, facti postmodum poenituit, ideoque erigendam in Urbe Ecclesiam curavit, pro cuius foribus inscriptionem in lapide insculpi posuit: & licet Ecclesia illa à Baronio tom. 7. Annal. ad annum 536 existimetur eversa à Gothis in odium Belisarii; lapis tamen ille in pariete hujus templi Cruciferorum asservatur cum inscriptione, quæ hujusmodi est:

Hanc vir Patritius Vilsarius Urbis amicus
Ob culpa veniam condidit Ecclesiam:
Hanc idcirco pedem sacram, qui ponis in adem
Ut misereatur eum, sæpe precare Deum.
Ianua hæc est templi Domino defensa potenti.

S. MARIA IN AQVIRO.

S. Maria in Aquiro

S. Maria in Aquiro prope Circum Flaminium (ubi olim Ididis sanum) vel ut alii malunt, in Equirio, sic dicta est à ludis Equiriis, qui Equorum, & currum cursu in campo Martio in honorem Martis à Romulo instituti die decimo tertio Martii exercebantur. & illuc

transibant; de quibus Ovidius libro tertio Fastorum;

Altera gramineo spectabilis Equiria Campo
Quem Tyberis curvis in lacus urget aquis.

Hoc templum Deiparæ in Equirio ab Anastasio Papa, teste Lucio Fanno l. 4. c. 21. fundatum inter antiquas Cardinalium Diaconias connumeratur. Eidemque templo attributum est Collegium Orphanorum, quorum domus consilio, & industria B. Ignatii Societatis Jesu fundatoris in urbe erecta est, teste Petro Ribade-neira lib. 3. vitæ B. Ignatii, c. 9. ne videlicet parentum præsidio, omniq; humana ope destituti atq; errabundi pueruli in aliquod animæ, corporisve discrimen adducantur.

S. MARIA SCALA COELI.

35. S. Maria Scala cœli ad aquas Salviae ter-
rio ab Urbe lapide ad collem parvum, ubi est exiguus fons, qui *Gutta jugiter manans* vocatur, prope sanctorum martyrum Vincentii, & Anastasii templum, ac prope tres fontes, ubi sanctus Paulus Apostolus pro Christo capite est cæsus, sub hoc Oratorio Scalæ cœli, quod figura rotunda curæ Patrum Ordinis Cisterciensis sancti Bernardi est demandatum, corpora sanctorum martyrum Zenonis, ac decem milium ducentorum & trium requiescunt, & per fenestellam conspiciuntur, qui ad Theodorus Diocletianas exiendas pro fidei confessione, ut supra diximus, damnati erant in hac adicula (inquit Onophrius de septem ecclesiis) *Sanctus Bernardus, dum in Urbe moraretur, sacra pro defunctis celebrabat. Quibus dum aliquando operaretur in mentis existim raptus, scalam vidisse fertur, quæ Purgatori ignis panis anima ejus suffragiis liberata in cælum ab Angelis deducebatur. Hinc sacra illi adicula Scala cœli nomen inditum.* hæc Onophrius.

VARIA DEIPARÆ TEMPLA
in Vrbe peculiari aliqua ratione
celebria.

34. S. Maria Angelorum, ut vocant in Pan-tano. qui quidem locus dicitur etiam Angelum Macellum martyrum (ut videre licet in in-
scri-

*lumin
Panciana.*

scriptione ad templi fores posita) propter martyrum stragem illic aliquando editam.

*S. Maria
Imperatrix*

S. Maria Imperatrix prope Hospitale S. Joannis Lateranensis in hac ædícula imago est Deiparæ, quæ sanctum Gregorium dicitur allocuta.

*S. Maria in
monte A-
ventino*

Sancta Maria in monte Aventino, ubi olim templum Bonæ Deæ, hæc Deiparæ Ecclesia, auctore Onuphrio de septem Ecclesiis, quondam recenscebatur inter viginti illas Urbis Abbatis, in qua, inquit idem Onuphrius, est de corpore sancti Sabini Episcopi, nunc prius oratus est militum Jerosolymitanorum.

*S. Maria
Purifica-
tionis in
Exquilis.*

Sancta Maria Purificationis in Exquilis, ubi cœnobium est monialium sancti Francisci, anno 1600. fundatum; olim, auctore Onuphrio, una erat ex viginti illis Abbatibus Urbis, & dicebatur S. Maria in monasterio juxta sanctum Petrum ad vincula.

*S. Maria ad
campum
Martium*

Sancta Maria ad Campum Martium, qui à Marte, cui olim dicatus erat, nomen duxit. Huic templo cœnobium est adjunctum monialium Ordinis sancti Benedicti, quæ ante 600. annos ex Græcia cum multis Sanctorum reliquiis venientes, quod earum Cameli reliquias deferentes ad hoc Deiparæ templum constitissent, nec progredi possent, hoc in loco sedem posuerunt. Inter alia vero, quæ secum attulerant, erat imago Deiparæ à sancto Luca depicta, quæ aliquando post trabis proximæ incendium inventa est ad quendam puteum ab igne intacta, & in aëte suspensa: detulerant etiam corpus sancti Quirini martyris, corpus item sancti Gregorii Nazianzeni Doctoris præclarissimi, quod in hoc templo, ut est in martyrologio die undecimo Junii diu asservatum, Gregorius decimus tertius Pontifex in capellam à se in basilica sancti Petri magnificè exornatam summa celebritate, transfudit, ac postmodum sub altari d. gno honore condidit, brachio ejusdem sancti morialibus relictis.

*S. Maria in
Campo S.
in Vallo
Vaticani.*

Sancta Maria in Campo sancto in valle Vaticani, ubi olim erat Hippodromus prope basilicam sancti Petri. hoc templum nomen traxit à terra sancta ex Jerosolymis à sancta Helena, seu à variis peregrinis illud delata; quare ibi celebre est cœmeterium in sepulturam peregrinorum, ad hoc cœmeterium Leo Quartus Pontifex Templum adjecit Salvatori dicatum, quod postea à Deiparæ Concepta est appellatum, & Germanorum

sodalitati est commendatum; ibidem etiam summo Pontifice duodecim pauperibus erbus subministratur, aliæque Christianæ pietatis munera in pauperes exercentur.

S. Maria à Pace, hoc templum antiquitus sancto Andrea erat dicatum, postea anno 1475 à Sixto Quarto sub nomine Deiparæ à Pace ad pacem populo Christiano Deiparæ opera impetrandam restitutum religiosissimis Canonici Regularibus S. Salvatoris Lateranensis est assignatum.

S. Maria ad Monticulum, vulgo in Monticelli, à Paschali II. annum circiter 1120. consecrata, ibique in die Nativitatis Virginis festum solemniter peragitur; in eodem templo corpora S. Nymphæ virginis, & sancti Marcelli Episcopi asservantur.

S. Maria Lauretana in Urbe prope columnam Trajanam, hæc Deiparæ ædes à celeberrima domo à Lauretana in Piceno, de qua supra egimus, nomen est mutuata.

S. Maria à Quercu in Regione, quam vocant à Regula, hæc ædes ab insigni Viterbiensi Deiparæ templo à Quercu miraculis illustri nomen accepit.

S. Maria Montis ferrati nationis Aragonicæ à celeberrimo Deiparæ templo in Monte ferrato Hispaniæ sic dicta hoc templum Urbano VI. Pontifice anno salutis 1381. à fundamentis extructum Purificationi Deiparæ est dicatum: quo in templo, ut est apud Petrum Ribadeneiram in vita beati Ignatii libro secundo, capite decimo tertio, idem beatus Ignatius Societatis Jesu Fundator magnæ cum animarum fructu Hispanico sermone aliquando est concionatus.

S. Maria de anima nationis Germanicæ. hoc Templum à Germanis inchoatum Adrianus VI. perfecit.

S. Maria à Constantinopoli nationis Siculorum, ejus festum solemne celebratur feria 3. Pentecostes, de hoc plura nos supra, cum de hoc festo agemus.

S. Maria purificationis nationis Lotharingiæ in ea Urbis parte sita, quam vulgo in Banchi vocant.

*S. Maria à
Pace.*

*S. Maria
ad Monti-
culum.*

*S. Maria
Lauretana.*

*S. Maria à
Quercu.*

*S. Maria
Montis-
ferrati.*

*S. Maria
de Anima*

*S. Maria à
Constanti-
nopoli.*

*S. Maria
Purifica-
tionis.*

(***)

Q999

Alia

ALIA DEIPARÆ TEMPLA IN
Urbe miraculis illustra, vel quibus Religiofo-
rum aut aliquorum Christiane chari-
tatis operum domicilia sunt
annexa.

36. *S. Maria à miraculis templum. Puer in Tyberinum fluxum delapsus à Deipara servatur.*
S. Maria cognomento à Miraculis prope tem-
plum S. Mariæ de Populo ad portam Urbis
Flumen. anam, seu Flamminiam. hoc templum
extructum est anno 1525. pueri cuiusdam sep-
tenuis occasione, qui in proximi Tyberis undis
Virginis ope servatus est. Is cum in flumen ca-
su prolapsum esset, ipsius mater Deiparam, corā
eiusdem imagine posita sub quodam prope
Tyberim fornice, pro filii incolumitate precata
est; & sane precum fructus extitit, nam puer su-
per aquas delatus evasit, lætusque retulit, se à
muliere quadam candenti habitu amicta, super
ipsius ulnas sustentatum, ejusmodi templum
religiosissimis Fratribus Minoribus Conven-
tualibus, quos Reformatos vocant, est assigna-
tum. Imago vero illa in eodem templo est col-
locata; unde postea anno 1598, translata est in
templum Hospitalis lucubilium, quod ab
Antonio Cardinali Salviato magnifice extru-
ctum est.

S. Maria in Montibus.
S. Maria in MONTIBUS Viminali inter &
Exquilinum sita; in hoc templo colitur Deipa-
ræ Imago, quæ in foenili tor, tantisque miracu-
lis illustrari cœpta est à die 26. mensis Aprilis
anni 1580, ut brevi pulcherrimum templum ei-
dem Deiparæ sit excitatum, & magno popu-
lorum concursu in hunc usque diem celebretur.

S. Maria à S. Joannino.
S. Maria à S. Joannino; hæc enim per vetus
ædes S. Joan. Baptistæ erat dicata, imago vero
Deiparæ ibidem posita à die 1. Maii anni 1586.
miraculis clarere cœpit; quare fidelium elec-
mosynis ædes hæc fuit restituta; & nunc popu-
lorum concursu celebratur.

S. Maria Puritatis in Burgo.
S. Maria Puritatis in Burgo. ubi Deiparæ Im-
ago miraculis illustris visitur, ejus festi dies
est Præsentatio ejusdem Virginis.

*S. Maria Annunc. prope obe-
liscum S. Machuti.*
37. S. Maria Annunciata prope obe-
liscum S. Machuti, sic dictum à proximo S. Machuti
templo. Illic Collegium est Societatis Jesu,
quod anno Domini 1551. tenuioribus initiis or-
tum, & institutum magno Republicæ Christi-
anæ bono sociorum numero mirifice est auctum
ex eo in omnium nationum provincias, tametsi
remotissimas, in Indiarum Orientalium, & Oc-
cidentalium, in Septentrionis & Europæ Re-

gna idonei vineæ Christi cultores, & operarii
sele latissime diffuderunt: quorum fructu post-
modum permotus Gregorius XIII. Pontifex
Maximus propagandæ fidei, ac pietatis studio-
sissimus, pro sua in Christianam religionem, &
Societatem Jesu pietate, Collegium hoc na-
tionum omnium Seminarium a fundamentis
extruxit, ac dotavit. in eo à primis fere gram-
maticæ rudimentis universæ plane facultates, Me-
dicina duartaxat, & Jurisprudencia exceptis tra-
duntur. In hoc Annunciatæ templo in sacello
Deiparæ honorifice depositum conditur Beati
Aloysii Gonzagæ Societatis Jesu corpus. Is
nobilissimis ortus natalibus Societatem no-
stram ingressus vitam duxit multis virtutibus
claram, quemadmodum capite 35. diximus, &
cum adhuc ætate floreret, magnisque itineri-
bus ad immortalitatis præmia contenderet, in
hoc Collegio die vigesimo primo Junii anno
salutis 1592 ætatis vero 20. sanctissime obiit.
Ejus sanctitatem Deus quam plurimis mira-
culis testatam voluit, quemadmodum perspi-
cuae apparet ex votivis apud ejus sepulchrum
tabellis.

Neque tantum Deipara eorum est amplexa
conatus, qui in hoc Gregoriano collegio lite-
rarum studijs dant operam; sed eorum etiam,
qui proximorum salutem concionibus habendis,
confessionibus audiendis, aliisque Societatis
ministerijs obeundis strenuam operam na-
vant. Nam in ipso propemodum Societatis
exordio in suo templo ad radices Capitoli,
quod Sancta Maria à Strata dicebatur, nostros
excepit, ubi fundata est domus professæ Roma-
næ: sed cum templum illud satis esset angustum
Alexander Farnesius Cardin. Pauli III. nepos,
aliud magnificentissimum è fundamentis in
eodem loco Societati Jesu extruxit, Imago
vero Deiparæ, quæ in priori templo erat, in no-
vi templi sacellum ad dexteram altaris summi
lapideis columnis, ac picturis egregie exorna-
tum translata religiose colitur.

S. Maria à Scala.
S. Maria à Scala in Regione Transiberina
Religiosissimi Ordinis Carmelitarum Discal-
ceatorum, quorum Fundatrix fuit B. Teresia
Hispana, de qua plura in tractatu de Virginibus,
hoc templum magnifice extructum fuit occa-
sione ejusdem imaginis Deiparæ, quæ posita
sub cuiusdam Domus Scalæ tor tantisque mi-
raculis, ac beneficiis clarere cœpit, ut brevi tē-
poris spatio piorum hominum elemosynis
hoc templum eidem sit excitatum.

S. Maria à
Valllicella.

38. S. Maria à Valllicella in Regione Parionis dicta à situ aliquantulum depresso; vocatur & Ecclesia Nova, quod de novo extructa; item Ecclesia à puteo albo, qui ibi erat. Gregorius XIII. Pontifex anno 1575. hoc templum antea exiguum religiosissimis Patribus Congregationis Oratorii, quorum Fundator erat Beatus Philippus Neri (de quo plura cap. 35.) attribuit. Idem Oratorii Patres in hoc eodem loco templum aliud forma, amplitudine, & ornatu satis conspicuum excitarunt, suoque exemplo, quotidianis item ad populum sermonibus, & sacramentorum poenitentia, ac sanctissimæ Eucharistiæ sedula administratione quamplurimos ad recte vivendi rationem perduxerunt.

B. Philippus
Neri
Congrega-
tionis Ora-
torii Fun-
dator.

In huius templi sacello, quod ad dexteram summi altaris est situm, & lapidibus magno pretii magnificentissime est exornatum, religiose reconditur B. Philippi Neri eorum Fundatoris corpus, qui anno 1595. die decimo sexto Maii in cælum migravit. ex hac Congregatione complures tum pietate, tum doctrina præstantes prodire, cuiusmodi fuerit Cæsar Cardinalis Baronius editis ingenii sui, atque eruditionis monumentis toto terrarum orbe illustrissimus. Franciscus Maria Tarusius Cardinalis omnium virtutum laude cumulatus. Thomas Bozius, qui de signis Ecclesiæ insignis volumen edidit, & alii quamplurimi.

S. Maria
à Conso-
latione.
S. Maria
Gratiarum.

S. Maria à Consolatione sub rupe Tarpeia, cui tenuiorum, & egenorum hominum Nolo-
comium adjunctum est.

S. Maria Gratiarum, ubi olim Vestæ erat fa-
num, hæc tamen Deiparæ Ecclesia proximo ejusdem Deiparæ à Consolatione templo est unita.

S. Maria
ab Horto

S. Maria ab Horto in Regione Transuberina, huic templo ad excipiendo, qui eo conveniunt, d. versarum mechanicarum artium sodales, adjunctum est hospitale.

S. Maria à
Pietate ad
columnam
Antonini.

S. Maria à Pietate ad columnam Antonini, cui ædi annexa est domus, in qua mente capti aluntur, & quo ad ejus fieri potest, curantur.

S. Maria à
Charitate
ad campum
Martium.

39. S. Maria à Charitate ad Campum Martium, hoc templum cum adjuncta domo pio-
rum eleemosynis extruendum curavit Joannes Leonardus à sancto Severino Duceccis Salernitanæ, qui quod literarum studiis aliquandiu operam dedisset, Litteratus est dictus. In magno puerorum bono hanc sibi curam propter Christum suscipiendam duxit, ut è qualibet natione pueros, qui veluti cæcæ

humana ope destituti per compita vagaban-
tur, conquisitis eleemosynis in hac domo cha-
ritatis sub Beatæ Virginis præsidio educaret;
& postea adultos, quo vitam honeste sustenta-
re possent, alicui opificio perdiscendo addice-
ret; tandem sanctitatis opinione præfatus ex
hac vita migravit ad Dominum; ejus imago ad
vivum expressa typis mandata est Romæ anno
1600. cum hujusmodi præclaro elogio, quod
ad verbum sic habet Joannes Leonardus Ger-
mus à sancta Severina vulgo Litteratus, suo no-
glectu, ac despicentia amenciam simulans cum
in collectis à se egentibus, pueris piorum ope a-
lendis; atque per Urbem circumducendus diu
versatus fuisset, domumque illis continendis, &
puellis inopia laborantibus extruxisset, divæ
charitatis meritis Deo spiritum reddidit Romæ
anno salutis humanæ 1595. 15. Februarii, sepultus
est in Oratorio Mortis ante Aram maximam.

S. Maria à
Sanitate.

S. Maria à Sanitate supra sanctæ Pudentiæ
templum, hæc Ecclesia ad eos, qui ex hospita-
li apud sanctum Joannem Calybitam in Insu-
la convalescunt, propter cœli salubritatem
confirmandos extructa est opera Fratrum Jo-
annis Dei, qui illud sancti Joannis Calybitæ
hospitale curant.

S. Maria
Refugium.

Sancta Maria Refugium in Quirinali hanc æ-
dem cum adjuncta domo, in qua puellæ vir-
gines educantur, Clemens Octavus Ponti-
fex annum circiter 1595. fundavit atque dota-
vit.

Sunt & alia in Urbe Tempia Deiparæ con-
secrata, quæ quoniam ad alia recensenda præ-
peramus, brevitate studio consulto præter-
mittimus.

TEMPLA DEIPARÆ NEA- POLI POSITA.

Sed jam ab Urbe ad Orbem digressi nonnul-
la Deiparæ Tempia lustremus, quæ vel po-
pulorum religione, vel magnificentia stru-
cturæ, vel miraculorum splendore commen-
dantur. Ac primum Italiam percurramus, tum
Occidentem reliquum, post Orientem; deniq;
barbaras ingressi nationes, illi etiam Deiparæ
Tempia commemoremus, quæ vel pium po-
pulorum studium, vel Imperatorum munifi-
centia posuit.

Ac in Italia quidem primo loco sese of-
ferunt Neapolis, quæ & Urbi proxima; & mihi Deipara
magis est explorata. Ergo Neapoli, ejusque in Neapoli.

suburbii Petrus Stephanus, qui anno 1560. de locis sacris Neapolitanæ Civitatis insigne volumen edidit, sacras ædes numerat centum novaginta quatuor, è quibus septuaginta circiter Deiparæ nomen præferebant; quo ex tempore complures alias excitatas, & scimus, & vidimus nos insigniores aliquot recensere initio factò à primis usque temporibus. Enim vero sanctus Petrus Apostolorum princeps Romam

S. Candida vidua est S. Aspremo Episc. à S. Petro Apostolo in Christiana fidei mysteriis instructi. Infirmus S. Aspremus S. Petri baculo sibi misso valitudinem recepit.

Templa quamplurima à Magno Constantino imp. ac S. Helen. ejus matre exstructa.

pergens, cum Neapolim appulisset, & in Candidam viduam honestissimam incidisset, eidem tradidit Christianæ fidei doctrinam, quam miraculis etiam confirmavit, nam Aspreum tunc temporis decumbentem misso per Candidam sui ipsius baculo, (qui inter reliquias hodie aservatur) sanitati restituit; eumque ad fidem conversum baptismo lustravit, & Episcopum ejusdem Civitatis consecravit. Extat locus ubi sanctus Petrus Missæ sacrificium obtulit, in quo Templum postea coeditum est, quod propterea dicitur *Sancti Petri ad Aram*: Aspremus vero in suis ædibus oratorium ad Christianorum usum destinavit, ipseque & Candida ea vitæ sanctitate aliis præluxere, ut inter sanctos connumerentur; ac sancti Aspremi festum die 3. Augusti, sanctæ Candidæ die 4. Septembris Neapoli celebratur, quemadmodum martyrologium testatur. Hoc autem S. Aspremi Oratoriū solemni ritu, ut mox dicemus S. Mariæ à Principio dicatum est sub Constantino. Etenim Magnus Constantinus Romanorum Imperatorum primus Christi fide suscepta, & Idolorum templis deletis lege lata Christianis potestatem fecit publice templa extruendi, eosque ad sacram ædificationem tum suo edicto, tum etiam exemplo esse cohortatus. Nec Romæ solum, ubi basilicam Lateranensem, Basilicas sanctorum Apostolorum Petri & Pauli, aliasque magnificentissime à se extructas, & amplissimis muneribus, & imaginibus exornatas à sancto Silvestro Papa dedicandas curavit; verum etiam ubique terrarum quamplurimas tum ipse, tum ejus mater Helena excitaverunt Ecclesias, ad quarum ædificationem ex publico aërio necessarios sumptus à Provinciarum præsidibus suppeditari iussit Constantinus, quemadmodum Eusebius testis horum oculatus, libro 2. de vita Constantini capite 44. & libro tertio capite 49. Socrates libro primo historiarum capite sexto & Sozomenus libro 1. cap. 8. & libro 2. capite 2. affirmant; ubi nominatum templi Augustissimi Antiochiæ erecti, &

aliorum apud Nicomediam Bithyniæ, ac Byzantium meminere, quo factum est, ut complures urbes traditione à majoribus quasi per manus accepta aliquorum templorum originem ad Constantinum Imperatorem, & ad sanctam Helenam referant. Hoc autem Neapoli præsertim factum esse constat, quo Constantinus variis de causis sæpe diverit ab anno circiter 318. live in Orientem trajecturus ad bellum cum Licinio conficiendum, ad Constantinopolim à se condendam, ad Nicenum Concilium, cui ipse interfuit; live ex Oriente in Urbem reversurus. Ego Imperator ille ut constans est fama, aliquot Neapoli Tempia erexit, ac Deiparæ quidam duo, alterum sanctæ Mariæ in Porta Nova, ab uno ex nobilibus sedili ei proximo sit dictum, quod prius à Græcis, qui suo idiomate ibi aliquandiu divina officia celebrabant ab ornamentis appellatum est in Comedini. Hæc inter quatuor præcipua Neapolitanæ Urbis parvas annumeratur, ubi etiam sub aræ maxima in arca marmorea corpus sancti Stasii Confessoris reconditur, tandem anno salutis 1608. religiosissimis Patribus Ordinis Clericorum Regularium sancti Pauli, quos Barnabitas appellant, est attributum, à quibus in proximorum utilitatem conciones, sacramenta item poenitentiarum, & sacra Eucharistiæ strenue administrantur. Alterum est sancta Mariæ rotunda ad aliud nobilium sedile, quod *Nidi* vulgo appellant; Templum figura rotundum, quod ob marmorea ethnica superstitionis monumenta, alterum scilicet, in quo hostiæ mactabantur earum cruore alicubi infectum, alterum quod vel tripus, vel vas erat, in quo ignis Vestæ custodiebatur, nunc aqua lustralis ad templi januam in eo asservatur, olim Vestæ delubrum à nonnullis rerum antiquarum peritis existimatur.

41. Eadem in Urbe Neapoli in Oratorio illo, quod à sancto Aspremo Episcopo in suis ædibus ad Christianorum usum constitutum fuisse diximus, sancta Helena Constantini mater sacellum extruendum, & à sancto Silvestro Papa dicandum curavit. Cui propterea idem Pontifex sanctæ Mariæ à Principio merito nomen dedit, illicque Constantino inspectante missæ sacrificium sæpe obtulit. Quare Constantinus ad majorem tanti sacelli venerationem eidem adjecit basilicam sanctæ Restitutæ virginis, & martyris, quemadmodum testatur Martyrologium Romanum ad diem decimū septimū Maij quo

S. Mariæ à Principio in S. Aspremi Oratorio sacellum.

S. Maria à
Principio
imago de-
scribitur.

quo ipsius sanctæ Restitutæ sacrû corpus trās-
latum esse, refert Baronius in notis ad marty-
rologium, ubi etiam recunditur corpus S. Jo-
annis Episcopi Neapolitani, cujus festum in
Martyrologio die 22. Junii ascribitur.

Nec illud silentio prætereundum in fornice
primario sanctæ Restitutæ antiquam imagi-
nem Salvatoris in throno sedentis, & septem
Angelorum coram Deo assistantium conspici, è
quibus quatuor à dextris, tres vero sunt à sini-
stris. Et sane Deiparæ imago opere musivo, quæ
in sacello sanctæ Mariæ à Principio extat, mag-
nam habet tum ab antiquitate, tum ab arte cõ-
mendationem: est enim sedens in throno, inge-
ti statuta, ore angusto, ac pio; fovetq; gremio
puerum Jesum sinistra Crucem præferentem.
Porro opere etiam musivo à dextris altat S. Ja-
nuarius Martyr Beneventanus Episcopus,
præcipuus Neapolitanorum Patronus, à sini-
stris eadem sancta Restitutæ, de qua nos in tra-
ctatu de Virginibus. Hinc factum est, ut ad e-
jusmodi sacellum, ejusque imaginem ingens
fuerit semper Neapolitanorum veneratio, in-
gens studium pietatis. quin etiam in hujus rei
memoriam die 8. Januarii festum sanctæ Mariæ
à Principio in eodem templo sanctæ Restitutæ
solemni ritu celebratur, eodemq; die à foren-
sibus litibus vacatur. Verum enim vero hoc sa-
cellum S. Mariæ à Principio post mille prope-
modum annos nimirum anno Christi 1322. lu-
dio, ac pietate Canoniconum Cathedralis Ec-
clesiæ, quibus hujus sacelli procuratio una cū
sanctæ Restitutæ templo peculiariter est de-
mandata, suo nitori est restitutum; quemad-
modum subiecti versus, quos in eadem imagi-
ne legimus, declarat, in quibus eā, quæ de hu-
jus sacelli vetustate, ac dedicatione attulimus,
continentur.

*Lux Deus immensa postquam descendit ad i-
ma,*

*Annis trecentis completis, atque peractis
Novis hoc templum sancta construxit Hele-
na,*

Silvestro Graio Papa donante Beato.

*Hic bene, quanta datur venia, vix quisque lo-
quatur.*

*Annis datur clerus jam instaurator Parthe-
nopensis*

Mille trecentis, undenis bisque ratensis.

Ut mirum non sit, Neapolitanos pietati S.

Helena de hac Civitate propter templa ab ea,
ejusque filio ibi constructa optime merita
hanc inscriptionem in ingenti basi lapidea ali-
quibus locis posuisse, ut videtur in lapide a-
pud sedile nobilium, quod *Montagne* dicitur; &
in alio lapide in Collegio Societatis Jesu ex
ruinis vetustissimi templi SS. Joannis, & Pauli.
Inscriptio uti obique eadem sepe est, hic unam
afferam ex lapide, qui est in Collegio, quæ sic
habet.

*Piissima, ac Clementissima Domina No-
stra Augusta Helena Mariæ Domini Nostri
Victoris semper Augusti Constantini, & avia
Dominorum Nostrorum Cesarum Beatorum
uxoris Divi Constantii, Ordo Neapolitanus,
& Populus.*

Ceterum intra templum S. Restitutæ ad de-
xeram hujus sacelli S. Mariæ de principio sub
ara alterius sacelli corpus B. Nicolai Emerici
reconditum asservatur. Is cum è Galha Cisalpi-
na procul è patria, suisq; Neapolim advenisset,
in valle, quæ dicitur sanitatis, ad templum S.
Mariæ à Circulo viginti annorum spatio vitā
duxit asperissimam, pane duntaxat, & aqua con-
tentus, quibus eruda interdum addebat olera.
Utiq; acius corpus vexaret, dormiturus ianite-
batur lignæ scalæ ad pietatem incumbenti,
quo vitæ cultu multa demonis tentamenta vi-
cit. Sed cum Maria Regina S. Ludovici Tolosa-
ni Episcopi mater pio in virum Dei studio fa-
milium ad eum invisendum quotidie mitteret
famulus aliquando hujus laboris pertæsus, per
summtum scelus virum sanctum interemit die
21. Martii anni 1310. Cujus corpus miraculis cla-
rum è Canonis solemnibus pompis elatum, atq; in
hoc sacellum illatum in sepulchro marmoreo,
quod adhuc extat, conditum est.

B. Nicolai
Emerici
vita, &
obitus.

ECCLESIA CATHEDRALIS

Neapol. Deiparæ dicata.

Sed jam ad aliquot alia Deiparæ templa cõ-
sequentibus temporibus Neapoli excitata,
quæ vel Sanctorum reliquiis, vel miraculo-
rum splendore sunt conspicua, veniamus.

Virgini Deiparæ Assumptæ templum ip-
sum Archiepiscopale est dicatum; nam cum Ba-
silia S. Restitutæ, quæ diu Cathedralis Eccle-
sia fuerat, aucta Libe, nec ejus amplitudini, li Ecclesia

Assumptæ
Deiparæ
Cathedralis
ne

Q999 3

*Neapolita-
na à Rege
Carolo
dicata.*

*Eadem Ec-
clesia col-
lapsa. à
Ferdinan-
do primo
Rege in-
flammat.*

*Sanctorum
corpora
quibus ea-
dem Eccle-
sia insig-
nata.*

*Sanctorum
reliquie
que in Ca-
thedralis
Ecclesie
Neapoli-
tane the-
sauro as-
servantur.*

nec populi frequentia par esset; Carolus Neapolitanorum Rex, ejus nominis primus templum multo majus sanctæ Restitutæ templo annexum condere cepit ipso die Assumptæ Virginis sacro anni 1270. auctoq; Canonicorum numero sedi Archiepiscopali datum, ac Deiparæ dicatum est. Id templum cum mense Novembri 1456 terræ motu concidisset, pari pietate, ac munificentia reparatum est à Ferdinando primo Rege, & à compluribus nobilibus, qui pro virili suam quisque partem reficiendam susceperunt, adjectis familiarum stemmatibus, quæ adhuc cernuntur in parastatis. Est autem id templum compluribus insignis Sanctorum reliquiis, in ara quidem maxima corpore sancti Agrippini Episcopi, ac Patroni Neapolitani, & sanctorum martyrum Eutychis, & Acutii sociorum sancti Januarii. Ad templi dexteram sacellum est, in quo S. Athanasii Episcopi, item ac Patroni Neapolitani corpus una cum S. Laurentii Episcopi pariter Neapolitani corpore reconditur. Ad levam aliud sacellum visitur, in quo S. Aspremi primi hujus Urbis Episcopi, ac Patroni à S. Petro baptizati corpus asservatur, sub ara maxima extat elegans sacellum marmoreis columnis subnixum, ac marmore phario etiam superne in laqueari convellitum ab Oliverio Carrafa Cardinali, & Præsule Neapolitano constructum, sub cuius ara ab eodem anno 1506. reconditum est corpus S. Januarii Episcopi Beneventani præcipui Neapolitani Urbis patroni è celeberrimo Montis Virginis cenobio unius fere diei itinere ab Alexandro Carrafa Archiepiscopo anno 1497. allatum. In eodem inferiori sacello ab Oliverio Cardinali repositum est corpus S. Maximi Levitæ, & Martyris, quod è Cumarum Urbe anno 1207. Neapolim fuerat translatum.

Porro opulentissimi reliquiarum thesaurus cujus opibus, ac præsidio multo melius, quam vel argenti, atque auri copia, vel hominum solertia hæc urbs continetur, in alio sacello custoditur, quod uxor Ducis Albæ hujus Regni Protegis in superiori quadam turri ad templi valvas, quæ vulgo thesaurus appellatur, exornandum curavit. quo in thesauro multæ sunt sanctorum reliquie, ac præcipue caput S. Januarii caput item S. Maximi martyris, & complures aliarum reliquiarum, præsertim vero capita quinque Episcoporum qui eidem sunt hujus Urbis Patroni, nimirum S. Aspremi, S. Euphebi, S. Agrippini, S. Athanasii, & S. Severi, quæ argenteis inclusa

theis per Urbem ea ipsa die, qua S. Januarii sanguis, ut mox dicemus, circumferuntur. Itaque duæ vitæ ampullæ, in quibus S. Januarii sanguis concretus asservatur, quæ cum in conspectu capitis ejusdem ponitur, admirandum in modum co liquefieri & ebullire perinde, atque si recens effusus ad hæc usque tempora cernitur; id quod Breviarium Romanum in die S. Januarii testatur, quin etiam repetito quotannis miraculo die sabbati ante primam Dominicam Maii celebratæ maxima ad populi, atque omnium ordinum, ac gentium extenarum conspectum ampullæ illæ per Urbem deferuntur, in quibus coram, ac publice spectantibus omnibus sanguis ille concretus, ac durus, ubi post longum ambitum obviam fit capiti, quod in publico, atq; aperto loco ad ipsum composito ante collocatur, iidem illis spectantibus liquefcere, fervere, ac prope gessere solet, sic prorsus ac si illo puncto temporis sanctissimi martyris caput incisum, & sanguis ille fusus esset.

Sed hæc scribente me sacellum aliud è Regione S. Restitutæ solo templi par, & æquum multo majus, multoq; magnificentius suis Civitas impensis extruit voti damnata, quod pro pestilentia, quæ anno 1527. sæde grassabatur, depellenda suscepit, ut in eo thesaurus ille reliquiarum augustius collocetur.

SANCTA MARIA MAIOR Neapoli.

SANCTA MARIA MAJOR. Extruxit id templum Neapoli S. Pomponius Episcopus Neapolitanus annum Domini circiter 524. qui obiit 14. Maii, ut habet Martyrologium; in eoq; conditus est. In templi abide hæc verba leguntur: *Basilicam hanc Pomponius Episcopus Neapolitanus famulus Iesu Christi Domini fecit*, postea anno 533. Joannes II. summus Pontifex patricia Romanus S. Pomponii consanguineus, cum venisset Neapolim, Basilicam hanc consecravit, ut in lapide præ templi foribus collocato incisum legimus. Est autem ea basilica una ex quatuor præcipuis Patrechiis, insignis etiam imagine Deiparæ, ut fama est, à S. Luca depictæ, quod nostra ætate anno scilicet 591. religiosissimis Patribus ordinis Clericorum Regularium minorum est attributum, & ab eisdem nitenti restitutum, ubi in animarum salute procuranda egregiam navant operam. Adhæret huic templo ædícula Deiparæ, ac S. Joannis Evangelistæ, quam

*S. Januarii
Episcopi
corpus, juxta
ejusdem
caput ap-
positum q-
feruntur.*

*S. Maria
ad p-
atyp-
plo, e-
men
indis-*

*S. Maria
Majoris
templum à
Pomponio
Episcopo
Neapolitano
extructum*

*Idem
plum
para
extru-*

quam sibi, suisque Joannes Jovinianus Pontanus Poeta, & Orator insignis extructi, ac multis hisque præclari ingenii sui elogis, ac monumentis exornavit.

SANCTA MARIA A Carmelo.

S. Maria à Carmelo. S. Maria à Carmelo, cui celebre sacri Ordinis Carmelitarum cœnobium est adjunctum.

In hoc templo pulchra Deiparæ filium in ulnis fovendis imago, pictura sane pervetusta, & opere græcæ antiquitatis, ingenti populorum beneficia poscentium concursatione religiosissime colitur, ea quam plurimis, idque potissimum ab anno 1500, claret miraculis, quemadmodum votivæ tabellæ testantur. Eodem in templo extat Christi Domini pendens à Cruce simulachrum; quod ad declinandum bombardæ ictum illi stri plane miraculo caput acclinavit, quæ de re fulius cap. 20.

SANCTA MARIA AD PEDEM Cryptæ.

S. Maria ad pedem cryptæ. S. Maria ad pedem Cryptæ ad plagam maris sita, miraculis etiam celebris sacri Ordinis Canonicorum Regularium Lateranensium sic dicta, quod extructa sit ad initium cryptæ illius famosissimæ factæ à Lucio Lucullo, qui non solum, teste Plutarcho, cursus in mari, piscoso transitu, ædibus suis ibidem extructis circumduxit, ut propterea à Tuberone Stoico Togatus Xerxes sit appellatus; verum etiam; auctore Varrone l. 3. de re rustica propter proximam suam villam montem perforavit, quem dicunt Pausilypum; tamen si Pontanus Cocceio Blondus ignoret auctori istius operis referant; quæquid sit, de ejusmodi certe crypta Seneca l. 7. Epist. 38. Nihil, inquit, illo carcere longius, nihil illis fauciis obscurius.

Idem templum Deiparæ jussu extructum. Quæ vero ejus templi fuerit ædificandi occasio, habetur in pervetusto quidem, ac manuscripto Codice, qui apud ejus templi cœnobium servatur; ita quo anno 1423 transcripta sunt hujus cœnobii bonæ ex catalogo bonorum omnium Ecclesiarum Neapolitanæ Diocesis, quod jam pridem anno scilicet 1353. Ludouico, & Joanna regnantibus factum asserabatur. Et vero admonitiones Deiparæ tres ejus excitandi templi in eo codice leguntur, quas hic eodem ordine re-

ferre non pigebit, quo præclarissimi templi jussu Deiparæ erecti origo aperiat. Vir quidam pius, ac religiosus, qui apud S. Mariam ad Capellam debebat nomine frater Benedictus, cum ad balnea Puteolana pergeret, die 8. Sept. natuscenti Virgini sacro sub auroram imago Dei Genitricis filium in gremio fovens eo in loco ubi nunc id templum est, ei apparuit, Maria quoque de Duratio montis regio genere apud Cœnobium Castri de Ovo die sabbati sub auroram, item per quietem admonita est à Deiparâ, ut id templum extrueretur. Cuidam præterea Eremitæ, qui B. Petrus dicebatur, cum super cryptam eo in loco, qui S. Maria de Itria vocatur, degeret, per quietem felix Deipara ostendit, idemque edixit; quo factum est, ut multorum elemosynis undique corrogatis excitatum sit ejusmodi templum, cui postea complures à summis Pontificibus indulgentiæ concessæ fuere. Quocirca plurimi die sabbati præsertim Deiparam veneraturi eo confluere solent, ejus templi mentio fit in translatione SS. Martyrum Maximi Levitæ, & Julianæ V. è Cumarum Urbe conversa, unde ann. 1207. primum ad hanc Dei Genitricis ædem, sequenti vero die Neapolim sunt illata. Ejusdem quoque templi meminit Petrarca in Itinerario, testaturque ad illud assidue præternavigantium fieri concursum, quin etiam illud in more positum videmus ut majora navigia, ubi in ejus templi conspectum venerint, bombardarum dispositione Deiparam saluent, ac venerentur. Rex Alphonsus primus ex facultate Nicolai Papæ Quinti suo diplomate hoc templum cum adjuncto Cœnobio Canonicorum regularibus S. Augustini Congregationis S. Salvatoris Lateranensis gubernandum, & colendum anno 1452. attribuit; voluitque cœnobii bona ab omni vectigalium onere immunita esse, atque exempta.

SANCTA MARIA A B Agnone.

S. Maria ab Agnone. S. Maria ab Agnone corrupto vocabulo ab Agnone, quod italica terminatione Anguem ingentem significat; & sane ejusmodi templum, non ut Pythi quondam Apolline Pythone Serpente interempto Poetæ fidei ambagibus dictum fabulabantur, sed ab ingenti, ac lethifero Angue ope Deiparæ eo in loco vere extincto nomen accepit. quo in loco

S. Maria ab Agnone templum ob casum ibi anguem extructum.

templum hoc grati animi monumentum à Neapolitanis eidem Deiparæ est extructum, cui nomen ab accepto beneficio inditum; cui sanctimonialium Cœnobium Ordinis S. Basilii an. Domini 833 est adjunctum: quæ postea relicto superioribus annis hoc in S. Gaudiosi monasterium Ordinis S. Benedicti commigravit unâ cum pulcherrima, ac piissima Deiparæ imagine, ad cuius pedes anguis visitur, ea imago cum ipso pariete, in quo erat depicta, ex templo S. Mariæ de Agone in templum S. Gaudiosi est translata, ubi nunc asservatur cum subjectis in lapide incisis versibus, quibus quidem, quæ diximus, universa indicantur:

Anguis erat veteri quondam stabulanda palude,

Insiciens homines paucos, & omne pecus.

Ibat foris die Saturni nobilis ille

Ara Cismunam limina sacra Petri,

Cujus in auxilio Sancti confusus, & alma

Christipara illa suscipiens ille pius.

Nocte sequente illam recubans per fornica vidit.

Natum ampliscentem dulciter usq; suum,

Dimidiam pedibus lunam, qua visa tenere,

Ex sancto tales edidit ore sonos.

Mortuus est Anguis, non pestifer amplius existat.

Construito hic templum nomine viri meo.

Vir pius evocatur iussum, loca condidit,

atque

Virginibus sacris stare parata facit.

Quem fuit appetitus titulus sic, sancta M A-

R I A.

ANGVONIS caso sumptus ab Ang-

ue truci.

Hac loca sancta diu sub Basilii ordine Gra-

ta,

Et Longobarda percoluere sacra;

Nunc itata, casta vivunt vexilla ferentes

Drui Basilii munera grata Deo.

Inde sub Augusto medio, cum Candida Vir-

go.

Assumpta in calum concelebratur O-

vans,

Ordinis istius Sanctorum hac ade diebus

Peccati veniam quicquid habere po-

test.

Fund. anno Domini DCCCXXXIII. Hasle-
nus ibi.

SANCTA MARIA

Sicula.

S. Maria Sicula, templum est antiquum non Sadeo magnum in vicinia, quam dicunt For- S. Maria
cella prope sancti Agrippini templum à Leone Sicula
familia Sicula nobili Neapolitano Caroli I. filium esse
Regis Neapolitani Protonotario anno salutis miracula
1275. conditum. Quæ vero in hoc templo colitur
Deiparæ imago, ea editis olim miraculis
clarebat, ut videre licet in subjecta inscriptione
lapidi insculpta, ac supra templi fores posita,
quæ ejusmodi est:

Ladislaus Rex, cum morbo siatica esset in-
fectus, conversus ad Beatissimam Virginem
Siculam liber evasit. Ioanna soror Regis
Ladislaus qualibet hebdomada in die Sabbati
eandem summa cum veneratione visitabat,
ab eademque singuli patientes san redibant.
sicille. Nunc vero templi hoc multiplicatis un-
de equaq; ædificiis à plerisq; ignoratur.

Sed ne in omnibus Deiparæ templis Neapo-
li extructis singillatim recensendis nimium
immoremur, omnis ex industria reliquis, ea
tantum brevissime perscrutemur, quæ vel admo-
nialium Cœnobiorum, vel ad eas domos, in quibus
Christianæ pietatis opera in egenos conferun-
tur, vel ad virorum religiosorum domicilia per-
tinent, erit neq; ab eorundem templorum splē-
dore, neq; à gloria Deiparæ aliena commemo-
ratio; & intelligant omnes ingentem in hac ur-
be tum virorum, tum mulierum multitudinem
sub peculiari Deiparæ patrocínio degere, ejus-
demq; præsidio, quæ ad vitæ cultum sunt ne-
cessaria, illis suppeditari.

S. MARIA A DONNA

Roma.

P Rincipio offert se inter monialium tem-
plum à S. Maria Donna Romata. cui anti-
quissimum Monialium Ordinis S. Benedicti
cœnobium est annexum, illuc ex eversis Cumis
an. salut. 1207. magna totius Neapolitanæ ur-
bis pompa illatum est corpus S. Julianæ Virgi-
nis, ac martyris præclarissimæ, de qua nos in
tractatu de virginibus, ejus festum, ut in mar-
tirolog. Rom. recolitur die 16. Februarii, illic
recon-

S. Iohannis
Baptista
sanguis se-
peli-
tus.

illic reconditur tibia S. Antonii Abbatis toto terrarum orbe clarissimi, quæ in ejus festo omnibus spectantibus proponitur: illic etiam asser-
vatur ampulla vitrea, qua S. Joannis Baptistæ sanguis continetur, qui ad ejus invocationem sæpe in missæ sacrificio colliquefcere cernitur. At dicet quispiam, qui fieri potuit, ut tibia S. Antonii hic recondatur, cum idem S. Antonius teste Athanasio in ejus vita, sui tumuli locum adeo occultum esse voluerit, ut duobus discipulis, quibus funus suum curandum commisit, severe edixerit, ne cuiquam illum commo-
strarent, quare S. Hilarion, auctore S. Hieronymo in ejus vita, cum ad sancti Antonii Ere-
mum pervenisset, & sancti viri loca omnia pie perlustrasset, duos de discipulis sancti Antonii ro-
gavit, ut illius tumulum sibi indicarent, qui ab eis seorsim est abductus; utrum verò illum vi-
derit, ignoratur. Eadem suboriri potest de sancti Joannis Baptistæ sanguine dubitatio, cum illius corpus ex sacra Evangeliorum historia ab ejus discipulis sepulture mandatum post annos fere trecentos ab Impio Juliano Apo-
stata fuerit igne combustum, sic, ut ejus postea dispersæ reliquæ noctu à quibusdam Mona-
chis ægrè colligi potuerint. Atqui de sacro ejus sanguine non hujus modo cœnobii moniales gloriantur, sed illæ etiam quæ Neapoli ad san-
ctum Gregorium Armeniæ Episcopum (vulgo corrupto vocabulo sanctum Ligorium de-
gunt, & verum esse Præcursoris sanguinem testatur miraculum illud omnibus notissimum quo die 29. Augusti, cum ejus decollatio cele-
bratur, inspectante populo colliquefcit. Utri-
que difficultati ut plenè satisfiat, rem omnem paulò altius repetam. Cum hujus Cœnobii templum pervetus illud quidem, postea à no-
bili quadam femina Andegavensi genere sub Neapolitanis Regibus à Galliarum genere or-
tis annum Domini circiter 1300. restitutum, & auctum fuerit facile fieri potuit, ut à Gallia, ubi hujusmodi reliquæ pie asservabantur Nea-
polim à Gallis, quibus cum eo tempore magna Neapolitanis intercedebat consuetudo, perfer-
retur. Verum, quoniam pacto in Galliam delatæ sint, est demonstrandum. Et sanè corpus S. An-
tonii Abbatis, auctore S. Antonino 2. part. hist. tit. 12. c. 5. ult. imperante Justiniano apud Ægyptum in Eremito repertum translatum est Alexandriam. Id ipsum testatur Marianus Sco-
tus, quem refert Baron. tom. 7. Annal. ad ann. Christi 531. At verò de translatione in Gallias

idem S. Antonius loco citato: Nunc autem, inquit, pro certo est in Abbazia monasterii majoris prope Arilatem in provincia Provincia, & Brachium est apud Viennenses, ubi nunc sit con-
suetus populorum. sic ille.

Petrus quoque de Natalibus lib. 5. Catalogi Sanctorum cap. 110. affirmat Jacobum filium S. Gulielmi, Comitis corpus sancti Antonii ab Imperatore Constantinopolitano dono acceptum detulisse Viennam. Quod verò spectat ad sanguinem Præcursoris; Gregorius Turonensis auctor gravissimus lib. 1. de gloria martyrum c. 12. quandam de eo refert historiam scitu non injucundam, quam hic inferere opera pretium duxi, cum enim ageret de sancti Joannis Baptistæ martyrio. Tum temporis, inquit, à Gallis matrona quædam Jerosolymam abierat pro devotione tantum, ut Domini, & Salvatoris nostri præsentiam mereretur: audiens autem quod beatus Joannes decollaretur, cursu illuc rapido tendit, datisque muneribus supplicat percussori, ut eam sanguinem de-
fluentem colligere permitteret. Illo autem per-
cutiente, matrona concham argenteam præ-
parat, truncatoque martyris capite cruorem devora suscepit. Quem diligenter in ampulla positum, in patriam detulit, & apud Valsatensem urbem ædificata in ejus honorem Ecclesia in sancto altari collocavit. hæc Turonensis. Ex quibus satis colligitur quomodo hujusmodi reliquæ in Galliam translatae, inde Neapolim deferri, & in templum à Gallis exornatum re-
poni potuerint.

S. Iohannis
Baptista
sanguis i-
pso decolla-
tione die à
quadam
Matrona
asservatus.

S. MARIA REGINA COELI, ET alia Monialium Templum Dei- para sacra.

S. Maria Regina cæli Monialium, quæ Ordinem Canoniarum Regularium S. Augustini profitentur. Hoc templum Deiparæ Assumptæ hæc occasione est dicendum. Cum anno 1518. moniales quatuor de cœnobio S. Mariæ de Agnone perfectioris vitæ studio novum monasterium fundaturæ in quandam se domum recepissent, & Franciscam Gambacurtam monialem de monasterio Nolano Ordinis Canoniarum Regularium in Abbatissam elegissent, brevi temporis intervallo earum numerus excrevit ad quadraginta, postmodum an. 1534. die 14. Augusti eadem Abbatissa divino, ut rei probavit cœtus, permota spiritu jussit

S. Mariæ
Reginæ
templum
in Assum-
ptionis ho-
norem ex-
dicatum.

S. Antonii
Ab. corpus
in eremo
reperitum.

RITR ca

ea nocte omnes partim in suo, partim in superiori cubiculo pernoctare, cui cum omnes paruisent, eadem nocte ingenti fulgurum, tonitruorum, & pluviae procella excitata, earum domus anno superiore ab ipsis coempta, in qua jam degebant, ut erat vetustissima, corruit à fundamentis, duobus tantum cubiculis, ubi se moniales continebant exceptis, quare tanto Deiparae beneficio, ea ipsa, quae Virginis Assumptae celebritatem praecurrit nocte, accepto, novo cenobio juxta templum S. Mariae a Gratia edificato, Deiparae Assumptae nobile templum à fundamentis exerunt.

S. Maria à Donna Regina. S. Maria à Doana Regina monialium Ordinis S. Francisci, quarum cenobium extructum est à Regina Maria Hungarica Caroli II. Regis Neapolitani uxore, S. Ludovici Episcopi Tolosani ex Ordine Minorum matre, quae ibidem anno 1323. est sepulta.

S. Maria Aluini. S. Maria Aluini è regione S. Mariae Novae monialium ordinis S. Benedicti. Hoc cenobium à quibusdam monialibus Graecis sexcentos circiter annos est aedificatum, cum enim in mari saeva tempestate jactarentur, voverunt se, quo incolumes, ac salva pervenissent, illic cenobium sibi extructuras, cum ergo Neapolim appulissent, hic cenobium excitant.

S. Maria Sapientia. 48. S. Maria Sapientiae monialium Ordinis Praedicatorum. Hoc templum exaedificavit Oliverius Cardinalis Carrafa anno salutis 1507. ut illic Collegium tenuioribus scholasticis ad sapientiam addiscendam fundaret: verum morte praepeditus cum id facere nequisset, butasmodi ibi cenobium monialibus sacri Praedicatorum Ordinis extructum est, quae singulari pietatis, & regularis disciplinae observatione clarent, earum curam gerunt religiosissimi Patres clericorum Regularium, quos Theatinos appellant.

S. Maria à Jesu. S. Maria à Jesu monialium Ordinis S. Francisci, quarum cenobium à duabus tertiariis è cenobio S. Hieronymi propter pestem, quae anno 1422. grassabatur, egressis, extrui coeptum: postmodum elemosynis, ac liberalitate Joannae Aragoniae Ferdinandi Regis Neapolitani uxoris auctum est, & amplificatum.

S. Maria à Jerusalem. S. Maria à Jerusalem cenobium habet adjunctum monialium Capuccinarum Ordinis S. Francisci, anno salutis 1533. à religiosissima scemina natione Hispana nomine Longa fundatum; quae cum paralyti laboraret, praeclearo miraculo à B. Virgine in aede Lauretana, auctore

Horatio Turcellino l. i. histor. Lauret. c. 10. fanitati est restituta: qua de re nos Tract. de Miraculis agimus. mox Neapolim reveria ex suis facultatibus hospitale incurabilium extruxit, ubi multis annis aegrotis ministravit. Aliquot deinde nobilibus foeminis adniventibus hoc monasterium extruxit, ibique arctissimam Capuccinorum vivendi rationem una cum iisdem suscepit hujus cenobii moniales magnae sanctitatis opinione apud omnes merito celebrantur.

S. Maria Conceptionis. S. Maria Conceptionis, cui cenobium est adjunctum monialium hispanae nationis anno salutis 1534. fundatum sub cura Fr. Minorum de Observantia, utuntur candenti tunica, & scapulari, pallio vero caeruleo, & atro velo.

S. Maria à Consolatione. S. Maria à Consolatione cenobium monialium ordinis S. Francisci.

DEIPARAE TEMPLA, QUIBUS Nosocomia, orphanotrophia, & similes pietatis Christianae domus adjunguntur.

Item quod spectat ad ea Templa Deiparae in Urbe Neapoli, quibus domicilia ad pietatis munera exercenda sunt adjuncta, eorum copiose cap. 29. recensuerim, hic breviter attingam, tale est templum *Annunciatum* anno 1304. Carolo II. Rege fundatum, à quo innumerabilia egentibus subsidia, ut supra dixi, conferuntur, hic octingentae fere mulieres in separata domo aluntur. In hujus templi sacello mirifice exornato, & ad sacras reliquias custodiendas extructo complures nobilissimae asservantur sacrae reliquiae, praesertim:

Ex ligno Dominicae Crucis.
Una ex spinis coronae spinae Christi Domini.
Digitus index S. Joannis Baptistae.
Caput S. Barbarae virginis, & martyris.

Et haec quidem omnia Joanna secunda Regina Neapolitana huic templo est clargita. In hoc item Templo reconduntur:

Duo sanctorum Innocentium corpora, alterum ab eadem Joanna II. alterum ab alio pio viro accepta.

Octo praeterea corpora SS. ex Civitate Lesina in Apulia in hoc templum anno 1598. translata, quorum nomina haec sunt.

Cor

Laurentiana
templo sa-
nata.S. Maria
Concept.S. Maria à
Consolat.Cap. 29.
Annunc.
Virginis
templum.Sanctorum
reliquiae in
eodem tem-
plo asserv-
untur.

Corpora sanctorum Firmiani, & Primiani fratrum martyrum.

S. Tellurii martyris,

S. Alexandri martyris.

S. Sabini Episcopi.

S. Eunomii Episcopi.

S. Paschafii Abb. Cassinensis.

S. Ursulæ virginis, & martyris.

S. Maria de Populo. S. Maria de Populo ad Nosocomium Incu-
rabiliū, ubi exhibentur varia in ægrotos cha-
ritatis opera. Mulieres item, quas convertitas
vocant, ibidem in separata domo degunt.

S. Maria à Jesu Red. Captiv. S. Maria à Jesu Redemtionis Captivorum;
quos ab infidelibus persoluto pretio eripit.

S. Maria Montis Pietatis, ubi gratis pecunia
egentibus mutuo datur.

S. Maria Montis Misericordiæ, ubi sep-
tem ipsa misericordiæ opera in egenos præ-
stantur.

S. Maria de Laureto, quæ Orphanos alit can-
denti habitu amictos.

S. Maria de Lauret. S. Maria Pietatis, quæ Orphanos item nutrit
cæruleis vestibus indutos.

S. Maria Pietatis. S. Maria à Columna pauperum Jesu Christi
ad pueros vagos, & per urbem errones edu-
candos.

S. Maria à Columna. S. Maria Visita pauperes ad egenas, ac te-
nuiores puellas alendas.

S. Maria Visita Pau- S. Maria Conceptionis apud montem Cal-
peres. varium honestarum puellarum domicilium,

S. Maria Concept. S. Maria à Splendore, ubi puellæ Capucci-
norum vivendirationem amplexæ commo-
rantur.

S. Maria à Constanti- S. Maria à Constantinopoli anno 1519. ex-
nopolis. truitur propter depulsam pestem, quæ ab Au-
gusto anno 1526. ad initium usque anni 1529.
grassata erat: nunc domus ibidem ad puellarum
educationem est instituta, quod inscriptio in
interiori pariete supra fores in lapide incisa in
his verbis indicat: D. Maria Constantinopoli-
na Neapolitana Civitas Carolo V imperante ad
pestem arverruncandam ad eam vocis, extruxit,
dicavit. A vetustate ruinosa Philippo III. reg-
nante, piorum stipe collata, addito Virginum
Collegio à fundamentis magnificentius excitavit
anno 1612.

S. Maria à Charitate. S. Maria à Charitate anno 1546. fundatur, in
qua complures mulieres degunt.

S. Maria Refugii. S. Maria Refugii, ubi plurimæ mulieres nu-
triuntur,

S. Maria Succursus. S. Maria Succursus mulierum, quas vocant

Illuminatas Virgines, aliasque mulieres nu-
trit.

S. Maria Solitudinis, virgines, quæ filiae sunt
hispanarum educat in Eglæ Regione vulgo
Pizzofalcone.

S. Maria à Carminello apud viciniam hispa-
norum, mulierum hispanorum, quas Conver-
titas vocant.

Ad templa Deiparæ referri potest S. Maria
Præsentationis, ubi nobiles puellæ virgines
propriis expensis educantur.

S. Maria item à Carminello in sedili Capua-
næ mulierum natione Italarum, quæ ibi ad
tempus aliquod commorantur.

S. Maria
Solitudinis

S. Maria à
Carminel-
lo Hispano-
rum.

S. Maria
Præsent.

S. Maria à
Carminello
in sedili
Capuana.

DEIPARÆ TEMPLA, QUÆ AD viros religiosos pertinent.

Quod vero spectat ad Religiosorum viro-
rum templa Neapoli Deiparæ insignita
nomine, ea certe numero plurima sunt: singuli
enim fere regularium ordines unum vel plura
possident domicilia, quorum templa Deiparæ
sunt consecrata, è quibus in præsentia omis-
sis, quorum supra meminimus, præcipua quæ-
dam recensebimus.

S. Maria Montis Virginis cœnobitarum c-
jusdem Ordinis. Hoc vero templum à Bartho-
lomæo de Capua magno Altevillæ Comite,
ut est in inscriptione supra templi fores ante
trecentos, & eo amplius annos erectum est, at-
que fundatum.

Ordo Prædicatorum quamplurima in hac
Urbe monasteria numerat, è quibus Deiparæ
nomen præferunt.

S. Maria Rosarii, Ecclesia anno 1572. erecta
una cum cœnobio.

S. Maria Sanitatis in suburbiis, ubi Deipara
plurimis miraculis est illustris. Id templum di-
cebatur prius S. Gaudiosi, is Episcopus Biri-
nensis Ecclesiæ, cum esset in Africa, inde Gen-
serici Vandalorum Regis Ariani persecutionem
fugiens Neapolim venit, annum Domini circi-
ter 440. S. Stephani Prothomartyris sanguinis
ampullam secum ferens, cum S. Quoduultdeo
& aliis Episcopis, ubi multis claris miraculis in
monasterio sancto sine quievit, ex martyrolo-
gio die 28. Octob. Apud hoc templum visitur
etiā per vetustum cœmeterium subterraneū, u-
bi tumulus, in quo aliquando jacuit S. Gaudiosi
corpus, cū ejus inscriptione opere musivo exa-
rata

Religioso-
rum viro-
rum tem-
pla Neapo-
litana.

S. Maria
Montis
Virginis

S. Maria
Rosarii.

S. Maria
sanitatis o-
lim S. Gau-
diosi Episc.

rata monstratur Sed cum id templum vetustate desertum, terra obrutum, situ squalleret; egestate terra expurgatum sacro Ordini Prædicatorum est assignatum, ac Deiparæ à sanitate dicatum anno Domini 1577. Dominica II Quadragesimæ, quo die solemniter instituta supplicatione, eo venit Paulus Aretius Cardinalis, & Archiepiscopus Neapolitanus, vir pietate insignis ex religiosissimo Ordine Clericorum Regularium, quos Theatinos dicunt, obedientia summi Pontificis ad Præsulatum euectus. Nunc autem celebre ibi templum cum insigni cœnobio piorum elemosynis est erectum. Ea tamen Regio olim Vallis sanitatis dicebatur, non tam ob cœli clementiam, quam ob S. Gaudiosi miracula, quibus multi sanitatem ab eo conquebantur.

Iesus Maria templi. Aliud quoque templum Ordinis Prædicatorum, quod dicitur Iesus Maria, anno 1581, fundatum est.

Minorum Ordo, & ipse Neapoli multa habet cœnobia, & quibus ad eos, qui dicuntur de Observantia, spectant.

S. Maria Nova.

51. S. Maria Nova templum à Carolo I. Neapolitanorum Rege anno salutis 1268. conditum, & Fratribus Minoribus attributum. In cuius templi sacello ad dexteram aræ maximæ piissima Imago Deiparæ cognomento à Gratia colitur, quæ ingenti miraculorum multitudine, ac populorum frequentia celebratur. In altero vero sacello, & eo quidem peramplo in arca super altare posita religiose aservatur corpus B. Jacobi de Marchia Deiparæ studiosissimi, cuius beneficio B. Jacobus Laureti ab insanabili morbo convaluit, quemadmodum cap. 20. diximus. De hoc viro sanctitate præclaro p. 3. chron. Fratrum Minorum lib. 6. c. 3. illud memorie proditur, quod tanto animarum iuvandarum zelo flagrarit, ut prædicationis munere suscepto 40. ipsos annos fere quotidie sit concionatus, sive in urbibus, sive in pagis, sive ad alios quacunque ratione ad verbum Dei audiendum congregatos. quod si externi decissent auditores, ad suos Fratres verba faciebat; & ne cuiquam onerosus esset, panem, cepas, legumina, aqua infusa, quibus vesceretur, secum ipse deferrebat.

S. Maria Angelorum.

S. Maria Angelorum in suburbio eorundem Fratrum Minorum de Observantia anno 1581. extruitur.

S. Maria à

S. Maria à Conceptione Patrum Capucino-

rum extra urbis mœnia anno salutis 1570. extruitur.

S. Maria à Spiritu S. extra urbem Fr. Minor. quos Conventuales appellant.

S. Maria à Veritate in suburbio Ordinis Eremitarum S. Augustini, quos Discalceatos appellant, & asperissimam vivendi rationem propter Christum sunt amplexi.

S. Maria à Vita in suburbio Ordinis Carmelitarum, ubi prius templum erat S. Vito sacrum hinc à Patribus Carmelitis Dei Genitrici à Vita dicatum.

S. Maria Mater Dei Ordinis Carmelitarum Discalceatorum, quorum Ordo à B. Teresa institutus, verbo, precibus, & exemplo proximos juvare studet.

S. Maria Virginum Ordinis Cruciferarum ab anno 1330. cum antea Nosocomium huic templo esset annexum.

S. Maria à Stella Ordinis Minimorum S. Francisci de Paula.

S. Maria ad Capellam, huius templi cœnobium anno 1134. monachorum S. Basilii, deinde Cassinensium, mox Olivetanorum fuisse legitur, in præsentia est Canonicorum Regularium S. Salvatoris.

S. Maria Montis Serrati Ordinis S. Benedicti. hoc templum anno salutis 1506. Neapoli extrui ceptum est, & à celeberrimo illo templo Hispaniæ, cuius Congregationi est unitum, mutuatum est nomen.

S. Maria Partus Virginis in Mergillina ad Pausilypi montis radices Ordini Servitarum ab anno 1524. attributum. Hoc templum anno 1510. à Jacobo Sannazario Poeta in primis nobili conditum, atque dicatum fuit Partui Virginis, cuius eximias laudes cecinit egregio quidem, ac viginti annorum lima perpolito poemate, ejus corpus eodem in templo maritimo tumulo conditum jacet.

S. Maria ab omni bono in clivo montis, quæ dicunt S. Martini, Ordinis Servitarum.

S. Maria à Gratia celebre templum annum circiter 1490. erectum, mox anno 1500. ordini Eremitarum S. Hieronymi Congregationis B. Petri de Pisa attributum.

S. Maria Angelorum in Eglia magnificum, & insigne templum à religiosissimis Clericis Regularibus, quos Theatinos vocant, nuper extructum.

TEM.

TEMPLA DOMICILIORVM
Societatis Iesu Neapoli Deiparæ
erecta.

Claudam universam hanc de templis Deiparæ Neapoli erectis narrationem iis, quæ nostra Societas Iesu in hac ipsa urbe habet. Quatuor omnino sunt Neapoli nostræ Religionis domicilia, eaque omnia Deiparæ templis insignia.

*Annun-
ciata Vir-
ginis tem-
plum Eglæ.*

Tyrocinium in ea Urbis Regione, quam Eglam, vulgo *Echia* vocant anno 1587. fundatum in quo Novitii, qui Societati nomina dedere educantur. Cujus templum B. Virgini Annunciatæ est sacrum.

Collegium, in quo omnes, quæ ad Theologum pertinent disciplinæ traduntur, nostrorum in hac urbe domiciliorum primum extitit quippe cuius initia anno 1552. posita sunt, missis à B. Ignatio Societatis parente ex urbe Roma Patribus: ejus postea templum à Societate nostra excitatum prope sedile Nidi anno 1557. Iesu est, ac Matri dicatum, ut lapis pro templi foribus testatur.

Professorum vero domus Neapoli duæ numerantur.

*Templum
Professæ
Domus so-
cietatis Iesu
Deiparæ
dicatum.*

Altera in foro, ac majore Emporio erecta est ad vetus sacellum Virgini Carmelitæ sacrum quod vulgo imminuto à Carmelo nomine *Carmineum* dicitur, ubi anno 1611. non minori populi, ac vicinorum civium studio, quam eorumdem utilitate à Patribus Societatis nostræ consueta Domus Professorum munera ex erceri cœpta sunt, ad hujus Domus templum Pater Claudius Aquaviva Præpositus Generalis Societatis Iesu anno 1613. quatuor Sanctorum corpora ex cœmeterio Priscillæ via Salaria desumpta religiose asservanda transmisit; S. nimirum Victorini martyris, & S. Eugeniæ virginis & martyris, duorumque ejusdem S. Eugeniæ lociorum martyrum.

*Ejusdem
aliud tem-
plum in
Conceptio-
nis Deipa-
ræ honorẽ
dicatum.*

Altera, quæ multo ante, anno scilicet 1576. prope templum sancti Blasij constituta, cum ad obeunda Societatis munera minus commoda videretur, in Palatium quoddam aperto, celebrique loco positum omnibus ad ad-eundum percommodum magnifice extructum, ac piorum elemosynis coemptum anno salutis 1584. translata est. Ejusq; porro palatii extrinseca facies à fronte, ac lateribus quadrato lapide cuspidatum adamantis instar exciso, & in quincuncem disposito, opere magnifico ac re-

gio extructa, templi etiam faciem mirifice æmulatur, quam intra faciem diruto, quod clau-
debat, ædificio laxissimum. quod nunc cer-
nitur conditum est templum Crucis ad exēplar
quadratæ cameratum, quatuor ingentibus pi-
lis seu parastatis innixum, quarū singulis qua-
terni ducti fornices templum efficiunt, triplici
testudine, seu tribus, ut vocant, navibus distin-
ctum, sic explicatum, atq; oculis pervium, ut
tanta amplitudo prospicienti fere pateat inte-
gra. Excitari cœptū est an. 1584. die 15 Dec. ipsa
Conceptæ Virginis octava, eidemque Deiparæ
Conceptæ dicatum est. Ac prius à Lelio Bran-
catio Archiepiscopo Tarentino solemnibus
ceremoniis jactus est lapis hujusmodi cum in-
scriptione. *Virginis Conceptæ Templo extruendo
Societas Iesu Professæ deiecit 18. Calendæ Janua-
rii 1584.* Et celebrati astabat Dux Osunnæ Re-
gni Princeps cum conjuge, frequentiq; proce-
rum, ac nobilium corona, ipso etiam tū vivente
ac spectante Alphōso Salmerone, qui unus fuit
de primis novem beati Ignatii in nostra Religio-
ne fundanda sociis. Tertio ac trigesimo anno
posteaquam Neapolim Societas Iesu advena-
rat, septendecim vero annorum spatio ad hanc
quam videmus, formam redactum est, nam cū
nocte, quæ Calēdas Januarias anni 1596. est ob-
sequuta, contignatio, testumque sub quo Ara
maxima, dū perficeretur opus, erat excitata, mi-
serandum in modum conflagrasset; tum vero
majore omnium studio, ac pietate opus urgeri
cœptum, spe & opinione omnium citius huc
processit, ut non nisi ornamenta, ac Tholus,
seu cupula desideretur. Quare anno 1601. in
honorem Virginis Conceptæ solemnī ritu est
consecratum ab Alphonso Cardinali Gesualdo
qui in arcula reliquiarum, quæ in majori alta-
ri, quod una cum templo ipse consecravit, de
more est recondita: testatum reliquit his ipsis
verbis: *Anno Domini 1601. Dominica prima ip-
sius Octobris, quæ hoc anno in septimum ejus mē-
sis diem incidit, Ego Alphonſus Episcopus O-
stienſis S. Romanæ Ecclesiæ Cardinalis Gesual-
dus, sacri Collegii Decanus, Archiepiscopus
Neapolitanus consecravi Ecclesiam, & Aliare
hoc in honorem Dei, & Gloriosissimi nominis
Jesu, & Beatissimæ semper Virginis Mariæ
sub invocatione immaculatæ CONCEPTIO-
NIS ejusdem, & in eo inclusi reliquias, &c.*
Additque singillatim reliquiarum, quas ibi re-
posuit, nomina, & centum dierum Indulgentiā
Ecclesiam hanc visitantibus in anniversario

*Consecra-
tio ejusdẽ
templi de-
scribitur.*

COR.

consecrationis ejusdem concessit. Eademque die tria alia Altaria in facellis ejusdem templi, à tribus aliis Episcopis reconditis, in singulis Sanctorum reliquiis, consecrata sunt. Altare quidem facelli ad levam Aræ maximæ ab Andrea de Franchis, Archiepiscopo Trianensi in honorem Dei, Deiparæ, & Sanctorum septem Angelorum ante Deum assistantium. Alterum Proximi facelli à Fabio Maranta Episcopo Calvensi ad memoriam Annunciationis Deiparæ, & omnium sanctorum Martyrum. Tertium vero, quod est in facello à Ferdinando Fornario exornato, à Paulo de Curtis Episcopo Aferniensi ad memoriam Nativitatis Dominicæ & omnium sanctorum Confessorum consecrata sunt.

Reliquiis, quibus idem templum insigneitur.

Ad hoc quoque templum spectant aliz nobilissimæ reliquiæ, quæ hoc tempore in sacratio reposita sunt: eatumdem complures argenteis thecis inclusæ solemnitibus diebus in ara maxima populo adorandæ exponuntur; præcipuæ autem hæ sunt.

De ligno crucis Dominicæ.

Truncus ex corona Domini spinea, ex quo duæ spinæ prodeunt, à Philippo Cardinali Spinello ex Germania anno 1603. acceptus, ab eodemq; huic templo attributus.

Corpora sanctorum Servandi, & Vitalis martyrum ex cœmeterio Priscillæ via Salaria à P. Claudio Aquaviva Societatis Jesu huc transfusa.

Corpora item sancti Leonis Presbyteri, & Martyris, & sanctæ Eugeniz Virginis, & Martyris, ex cœmeterio sancti Sebastiani huc delata.

Caput sancti Cornelii Papæ, & Martyris, ex cœmeterio S. Sebastiani anno 1585. à Patre Claudio Aquaviva missum.

Pars capitis S. Euphebi Episcopi, & Confessoris.

Quatuor item capita sanctorum undecim millium Virginum & Martyrum.

Maxilla S. Lucæ Evangelistæ cum aliquot dentibus.

Brachia S. Andreæ Apostoli, S. Laurentii Martyris, sanctorum Barbaræ, ac Dorotheæ Virginum, & Martyrum.

Duæ tybiæ sanctorum Martyrum Thebeorum & sociis sancti Mauriti, Tybia S. Euthymii Martyris.

Ex reliquiis præterea S. Stephani Prothomartyris, sanctorum Innocentium, S. Januarii

Episcopi, & Martyris præcipui Patroni Neapolitanæ, sancti Abdon & Sennen, sanctorum Aniceti, & Antheri Pontificum, & Martyrum, sanctorum Demitrii, & Felicis Martyrum.

Sancti Rochi Confessoris, & aliorum Sanctorum.

Os præterea beati Ignatii Societatis Jesu Fundatoris in argenteo simulachro inclusum.

Ex reliquiis præterea beati Stanislai Kostka, & beati Aloysii Confessæ & Societate Jesu.

TEMPLA DEIPARÆ IN RELIQUA Italia.

Quod vero spectat ad reliqua in Italia Deiparæ templi, illud in universum de Italia, sicut & de reliquis, in quibus fides Catholica viget, Europæ Regionibus dici potest; singulas Urbes, singula Oppida, singulos vero Pagos non uno, sed pluribus Deiparæ templis, quorum pleraque miraculis etiam sunt illustra mirifice florere. Quod non vulgare est divinæ in eas regiones benevolentiz, ac misericordiz argumentum. Nos igitur reliquis (ne plus æquo opus excreseat) ex industria prætermisissis, aliquot tantum ex iis, quæ vel magis explorata sunt nobis, vel peregrinorum concursu celebrantur, nullo antiquitatis, celebritatisve servato ordine strictim recensemus.

S. Maria ab Arcu Nobile in Nolana Diocesi templum Ordini Prædicatorum attributum: ab Arcu sex ab urbe Neapoli miliaribus distans: ejus clarissima quidem miraculis initia, & incrementa in capite. hujus operis plenius descripsimus.

Nolæ, secundo ab ea lapide, sancta Maria à Pariete, cum insigni Canonicorum Regulæ Lateranensis cœnobio, ejus templi initia, inscriptio supra templi fores indicat his verbis: Deo Optimo Maximo, Deiparæ, & Virgini, cuius hæc olim imago sub terrâ septa vepribus, Ausilia Scala divino monitu indicante, eruta miraculis late clarnit, & à pariete, in quo picta est, nomen habuit, anno ab ejusdem Virginis partu ista undecima die mensis Aprilis, hæc ibi.

S. Maria Montis Virginis supra oppidum Mercuriale, vulgo Mercogliano in edito monte Beneventum inter & Nolam sito, ubi celeberrima hæc Deiparæ ædes à sancto Gulielmo Vercellensi extructa est cum cœnobio Ordinis à se instituti; cui ab hoc eodem loco

Deipara templum Italia.

S. Maria ab Arcu prope Neapolim.

S. Maria à Pariete in Nolæ.

S. Maria Montis virginis super oppidum Mercuriale.

Montis Virginis nomē est inditum. De ejusmodi Templo, ac Cœnobio ad calcem tractatus de miraculis Deiparæ aliqua fufius commemoravimus.

Ejusmodi non pauca Deiparæ erecta templa veræ pietatis monumenta, ac miraculorum officinas reperiemus intra Neapolitanæ Regni fines in fubjectis præfcriptis Libris.

S. Maria miraculorum Antaria. Andriæ in Appulia Deiparæ templum, quod propter miraculorum frequentiam à miraculis dicitur, sacro Ordini S. Benedicti Congregationis Cassinensis attributum.

S. Maria à fuis terræ in Salentinis. 54. S. Maria, quam dicunt in finibus terræ, quod ejusmodi templū in extrema Italia ora, quæ ad Salentinos spectat, conditum fit. Ac magna apud eos populos concursatione colitur die illa qua ejus festum celebratur.

Annuntiata Virginitatis templū Hydrunti in Salentinis. Hydrunti in Salentinis Cathedralis Virginis Annuntiata dicata, in qua reconditur reliquiarum ostingentorum, & eò amplius martyrum, qui pro Christi fide à Turcis in ejus Libris expugnacione an. salutis 1480. per summam crudelitatem sunt interempti, quemadmodum testantur ii, qui ejus temporis historias literis prodidere.

Carussini, quod Oppidum est etiam in Salentinis, nobile Deiparæ templum extructum videtur, miraculorum multitudine illustrare.

S. Maria ab Armis apud Brutios. S. Maria ab Armis apud Brutios in Calabria, templum est populorum concursatione, & miraculis præstans.

S. Maria à Quercu. Viterbii S. Maria à Quercu templum est miraculis præclarissimum S. Ordini Prædicatorum assignatum.

Deipara templum in Picentibus. Apud Septempedanum in Picentibus vulgò sancti Severini, qui (ut est in martyrologio die octavo Junii) fuit eorum Episcopus, Deiparæ templum exiat miraculis in primis nobile.

Aliud Florentia. Florentiæ Cathedralis templum structura, & amplitudine magnificèntissimum Deiparæ est consecratum.

Aliud B. Virginis Annuntiata ibidem. Eadem in Urbe B. Mariæ Annuntiata templum populorum frequentia, & miraculis in primis clarum S. Servitarum Ordini est assignatum, illic Deiparæ Annuntiata imago coloribus apictore expressa est, Angelica verò manu ejusdem Virginis vultus delineatus existimatur.

Cathedralis Ecclesia Senensis Civitas. Senensis Civitas, (quæ ob insignem in Deiparam pietatem Urbs Virginis est appellata.)

Cathedralis eidem Deiparæ Ecclesiam structura planè insigni excitavit: in ejus Ecclesiæ pavimento, tum veteris tum novi testamenti historiarum admirabili opere tessellato marmorum diversi coloris visuntur.

Eadem in Urbe nobilissimum templum Beatiſſimæ Virginis, quam dicunt à Provenzano propter miracula propemodum innumerabilia perenni ferè & Civium, & advenarum concursu celebratur, quod erigi coeptum est anno 1594. paucis annis ad culmen usque est perductum.

Bononiæ in proximo colle templum Deiparæ erectum est, in quo sacra ejus imago totius Urbis veneratione colitur.

Chioze templum Virginis miraculis illustrare exat, cujus meminit Canisius libro 5. c. 24.

Mediolani Cathedralis Ecclesia, quæ elegantissima forma, admirabili arte, immensa magnitudine magnopere præcellit, à Martino V. cum è Constantiensi Concilio rediret, Deiparæ est consecrata.

Mediolani quoque templum Virginis, quod dicitur ad S. Celsum, miraculis clarum populi frequentia celebratur.

Forolivi in Æmilia, apud Collegii Societatis Jesu templum, super aram maximam collocatum asservatur, celebre in ea Regione Deiparæ filium in gremio foventis simulachrum è ligno, cubitali ferè magnitudine, in cujus tergo aliquantulum excavato, non exigua pars vestis ejusdem Deiparæ inclusa reconditur. Ea imago eleganti specie intuentes ad pietatem excitat, quæ 600. ante annos Brunsvichi in Germania vetustis est nobilitata miraculis: cum enim in Silva primum à nobili quodam Equite feras agitante, in trunco arboris per vetusto reperta domum suam delata esset, postmodum in eodem arboris trunco invenitur, quod semel atque iterum factum est, quare ab eodem Equite tum suis, tum aliorum sumptibus inibi opulentum virginum cœnobium ex ædificatum est, una cum templo, in quo hæc imago est reposita. Verum lutherana grassante hæresi, cum non eo quo parerat honore haberetur, Forolinum auctoritate Conjugis Erici Ducis Brunsvicensis in templum nostri Collegii translata, magna confluentium populorum veneratione colitur, ubi etiam pluribus coruscant miraculis.

Apud montem regalem vulgò Mondovì in

Senensis Deipara dicatum. Aliud ibidem celeberrimum B. Virginis templum.

Cathedralis Ecclesia Mediolani Deipara consecrata. Aliud B. Virginis templum miraculis præclarum. Simulachrum Deiparæ miraculis celeberrimum Forlivi in Æmilia. Idem B. Virginis simulachrum à domo cujusdam Equitis divinitus reccidit.

in Allobrogibus Deiparæ templum extat miraculis tota ea Regione celebre.

TEMPLA DEIPARÆ IN SICILIA, & in nonnullis circa Italian Insula.

Deipara
templa in
Sicilia, &
Insula.
Templa o-
mnia Fra-
trum mi-
norum de
Obseru. B.
V. dicata.
Epist. Deip.
ad urbem
Messaniam
Vrbis ejus-
dem Cath-
edralis Dei-
para dica-
ta.
Panhor-
mitana
Cathedra-
lis B.V. di-
cata.
Templum
Deip. in
Urbe Mon-
tis Regalis
structura
pulcherri-
mum.
S. Maria à
Monte Ser-
rato A-
gringenti.
Annunc.
Virginis
templum
Drepani.

IN Sicilia maxima mediterranei maris Insula, plurima sunt variis in Urbibus Deiparæ templa insigni structura, aut miraculis illustra, de quibus Thomas Faselus in sua de rebus Siculis historia, & ut omittam religiosissimum Ordinem minorum, quos de Observantia appellant, qui suis omnibus templis, ac cœnobis S. Mariæ à Jesu nomen indiderunt. Urbis Messina, quæ Epistolam à Deipara in terris adhuc agente accepisse se gloriatur, inter alia ejusdem Virginis templa cathedralem Assumptæ Virginis insigni magnificentia extractam habet; ejusque festum die 15. Augusti, solenni Deiparæ simulachri per Urbem pompa, ingenti tum civium, tum finitimorum populorū celebritate colere consuevit.

Panhormus præter alia multa Virginis templa, de quibus idem Thomas Faselus libro octavo de rebus Siculis, cathedralem insigni, & admirabili opere anno salutis 1181. Gulielmo Secundo Siciliæ Rege extractam habet.

Mons Regalis Urbis quarto ferme à Panhorme lapide, Archiepiscopatu opulentissimis redivis insigni decoratur, in eodem templum nobili in primis structura, & albo marmore porphyreæ, ac lacedemonio ad admirationem ornatum, Gulielmus Siciliæ Rex, cognomento Bonus, Deiparæ condidit.

Agringentum in colle Vulcanio (à Priscis propter Vulcani delubrum sic dicto) nunc templum habet, cui sanctæ Mariæ à Monte Serrato nomen est inditum, apud Thomam Faselum libro 6. cap. 1.

Drepanum ad radices Etycii montis propter Veneris olim delubrum Poetis non ignoti, nunc templo insignitur religiosissimo Deiparæ Annuntiæ sacro, quod peregrinorum & diversis orbis terræ partibus confluentium concursatione celebre Patribus Carmelitis est attributum.

Melita Insula Equitum Jerosolymitanorum Sancti Pauli Apostoli tum naufragio, tum commemoratione clara, complura habet Deiparæ templa, inter quæ unum est extra urbem

cui nomen est à Gratia. Alterum vero cognomento de Moleca, quodam in colle populorum veneratione insigni.

56. Lopadusa Insula vulgo Lampadosa inter Siciliam & Lydiam, cujus meminit Strabo libro ultimo nunc omnino deserta, Deiparæ tamen templum habet ipsis etiam Barbaris, ne dum fidelibus venerabile, si quis enim è præternavigantibus pecuniam in templum nullo custodiente oblatam furto furtim perire audeat, ferunt illico procellam in mare excitari, ac proinde ex insula exitum intercludi, quoad eam suo loco reposuerit.

Tremirana Insula in mari Adriatico, sive ut ait Plinius libro 3. capite 26. in Jonio dicta sic est à trium montium aspectu, in quos venere, an fabulose dissimile fertur. Sanctes nunc Insulæ sunt tribus distinctæ montibus, dicebatur olim ex Plinio Insula Diomedea, quæ teste Augustino libro 18. de Civitate capite decimo sexto, non longe est à monti Gargano in Apulia, illasque alites habet frequentes, quas Juba Cataractas, nunc Arrenas dicunt. Anatum magnitudine paulo grandiore, Fulicarum similes, in quas socios Diomedis Ætholiæ Regis in bello Trojano celebres conversos fabulati sunt Poetæ, ex Plinio lib. 10. cap. 44. & ex Augustino. Cum igitur hæc Insula, ut est apud Plinium loco citato, Diomedis delubro, atque tumulo (quorum adhuc extant vestigia) olim Ethnicis conspicua, postea vero omnino vasta, ac deserta esset, vir quidam pius, ac rerum divinarum contemplationi deditus, illic solitariam vitam ducens, aliquando inter orandum sensibus excedens, Dei Genitricis admonitu semel atque iterum iussu est certum locum effodere; thesaurumque inventum construendo ei templo impendens. ab eo igitur ex inventa pecunia in Diomedæ delubri ruinis celeberrimum Deiparæ templum inædificatum est, in quo veritas quidem, & pulchritudo ejusdem Virginis repositum est simulacrum, quod miraculorum multitudine, ac magnitudine claret; cœnobiumque illi est astructum in arce munitissima formam ad pyratas arcendos, aliorumque facinorosorum hominum incursiones prohibendas, quod quidem cœnobium anno Domini 1060. auctore Leone Ostiensi in chronico. Cassinensi incolebant cœnobitæ Ordinis S. Benedicti; postea, auctore Benedicto Cochorella Canonico Regulari in sua descriptione Insulæ Tremitanæ, attributum est Cisterciensibus, quibus à Dalmatis præ-

Deip. tem-
pla in La-
padusa
Strabo.
Raptum
bonorum
ejusdem
templi, q.
fidus ma-
ris procel-
lis in Insu-
la desinen-
tur.
Maria 7.
templum
in Tremi-
rana Insu-
la, ejusdem
jussu, ac o-
pe extru-
ctum.

Me-
ra-
dis

Chronica
Cassinens.
Benedicti
Cochorella

prædonibus per summum scelus contrucidatis, ac monasterio direpto, tandem anno 1412 à Gregorio XII. Canonicis Regularibus S. Salvatore Lateranensis est assignatum.

DEIPARÆ TEMPLA IN
Hispania.

57.
Templa
Deiparæ
2000. à
Iacobo I.
Aragonii
Rege ex-
tructa.

Hispania Catholica Religionis studiosissima quamplurima Deiparæ Tempia præclarissima, & miraculis celebrata habet: eorum multitudinem quis ex uno Aragoniæ Regno facile conjicere poterit. Eam vero Jacobus I. Aragonum Rex cognomento Expugnator, quemadmodum cap. 29. ex Hieronymo Blanca in Commentariis rerum Aragonensium ad annum 1285. diximus, tribus Regnis à Saraceno- rum manibus ereptis in Aragonia ad duo milia templa extruenda, ac Deiparæ dicanda curavit. Nos in præsentia aliquot ex præcipuis totius Hispaniæ afferemus.

MONTIS SERRATI TEMPLVM
Deiparæ sacrum, & eiusdem templi
fundatio.

Mons Ser-
ratus unde
dictus.

In ceteriore Hispania milliariibus circiter triginta distans Barcinone Urbe celebri mons est, undique præruptus, ac maxime editus, asper, ac sterilis ad aspectum, florum tamen varietate ac fructuum suavitate præditus, vertices habet multiplices, & diversas in partes quasi ferra dissectos; ex quo factum est, ut vulgari nomine dicatur *Mons serratus*, olim profano falsorum Deorum cultui dicatus, nunc Virgini Deiparæ sacer ob vetustissimum ejus simulachrum in abditiſſimo Antro divinitus adinventum. In medio ejus montis clivo situm est Deiparæ templum, quod ad Lauretanum omnium celeberrimum proxime accedere videtur, siue miraculorum multitudinem, siue peregrinorum concursationem, siue ministrorum templi cultum spectare velimus. Templo verò aditum est Monasterium in primis celebre. Hujus templi ædificandi occasionem (ut antiquissima, quæ sunt in monasterio literarum monumenta testantur) præbuit per vetus quidem, & illustre miraculum. Enimvero cum nostræ salutis anno 888. Guisfrapeli filia (is erat Barcinonis Comes, generis nobilitate, sed multo magis in Deum pietate, ac

bono exemplo inclutus) miserandum in modum à dæmone occuparetur, ac solemnes exorcismi nequicquam adhiberentur, præmonuit dæmon se nullatenus abscissurum, nisi obsessa Virgo ducatur in Montem Serratum à Joanne Garino liberanda. Is solitariam per idem tempus vitam agebat in ejus montis spelunca, quæ etiam nunc ab eo nomen habet, ac prope monasterium est sita procul ab hominū frequentia, ubi quiete solitudinis, atque animi tranquillitate fruebatur, quocirca Guisfrapelus, seu quod idem est Guisfredus cognomento Piloſus, ne quid intentatum pro carissimæ filiæ incolumitate relinqueret, una cum eadem contendit ad montem, solitariū hominem convenit, de re tota docet. Ille puellæ ærumnas miseratus, profusus lachrymis Deum pro ea suppliciter, atque ardentem invocavit, ac illico immundum spiritum ab ea exigit. Guisfrapelus rei eventus lætus, memor tamen ejus, quod callidus hostis minatus erat, se rediturum in corpus nisi puella jam libera cum Joanne Garino in solitudine commoraretur dies omnino novē; orare hominem cepit, ut filiam in suam specum dies nimirum novem reciperet, ac contineret. Id ille graviter accipiens, primo constanter abnuī; ad extremum tamen invitatus Comitis precibus exorari se passus est. Comes interim Monistrolī (nomen est pagi adſiti ad Montis Serrati radices) commoratur: inde cubum per famulas filiæ transmittēbat, quoad dicta dies efflueret. Joannes verò Garinus puellæ monita salutis dabat, & ad studium virtutis incendebat. Ea familiaritas fecit, ut arripere occasionem diabolus sollicitanda hominis animæ, deque suo statu deiciendæ: nam libidinis facibus vehementer sancti viri animum quasi machinis oppugnare incēpit. Per eos fere dies Dæmon Emeritæ specie sumpta, in altera ejusdem montis spelunca degere cōperat, (quæ etiam nunc Sarræ spelunca appellatur) cum eo, quem Joannes Garinus Eremitam existimabat, suis contulit cogitationes, ab eoque consilium, num puellam deserere deberet petit. At veterator ille subsistere suadebat, ne ignavix locum daret. Joannes tamen per Comitis servos eum orabat, filiam ut revocaret suam; sed frustra: timebat enim Comes, ne si ante nonum diem puella recederet, dæmon iterum eam occuparet. Tandem Joannes tentatione victus vitium per vim puellæ intulit.

Dæmonis
illuſſo ad
scelera
perpetran-
da.

SSSS

lit,

Templi
Deiparæ
Montis
Serrati o-
rigo.

lit, & jam maximo pudore perfusus falso il-
li Eremitæ flagitium suum aperuit, à quo con-
siliū de interficienda puella, ne res evul-
garetur, retulit. quare in speluncam rever-
sus dormientem puellam cultro jugulat, eo-
que condit in loco; ubi conditum deinde
est templum cum monasterio. Guisfrapelo
verò de filia quærenti respondit ille, eam
concessisse rus quoddam, nec quicquam aliud
de eâse nosse. hic parens viciniam illam om-
nem studiose lustrare; cumque puella nus-
quam appareret, domum repetit mœrens. In-
ter hæc Joannes Garinus admitti sceleris con-
scientia discruciebatur. quare ad summum
Pontificem Romam contendit, eique con-
scientiam atrocissimorum scelerum omnem
per confessionem aperit; ejusque consilio,
atque auctoritate in eadem illa, ubi Deum of-
fenderat, vastitate montis, ac solitudine à se-
met ipse peccatorum suorum poenas volunta-
ria corporis afflictatione reposcere decrevit.
Montis Serrati latebras feceruntque repetit,
atque ibi manibus, pedibusque quadrupedum
more repere verius, quam incedere cepit: nec
unquam oculos attollere audebat in cælum,
cujus opificem, & conditorem tanta crimi-
num indignitate nuper irritaverat. itaque ca-
pillis, barba, & totius corporis pilis subre-
fcentibus, videbatur homo sylvestris. Cum ve-
rò venatores quidam ex aula Comitis Guisfra-
peli eum conspicerent formæ, incesuque feræ
non ab similem; atque sylvestrem hominem
rati injecto in collum suæ nihil obniten-
tem, aut metuentem ducunt ad Comitem,
qui domi eum suæ alebat, innutriebatque
panis fragmine ad vitam sustentandam ei pro-
jecto.

*Imago B.
V. Montis
Serrati,
aëlestibus
auditis si-
gnis reper-
ta.*

58. Per idem fere tempus pastoribus ex Mi-
nistrolō pago septem pueris sua in Montefer-
rato pecora simul pascantibus, singulis sabbati
diebus sub noctem intendentibus se tenebris,
visa subita de cælo effundi flammarum lumi-
na insolitis fulgoribus coruscantia, quæ certæ
montis speluncæ incumberent, ac deinde ex
eadem spelunca audiebantur quasi chori mo-
dulate, ac suaviter concinentium. id pueri suis
quisque parentibus narrant hi verò rem explo-
ratam Ministrolī paræcho, seu Rectori expo-
nunt. Rector pro officii sui ratione acceptam
rem tradit Episcopo, qui tunc temporis Man-
resæ morabatur. confestim ille magno cum
comitatu sabbati die adit Montem Serratum

novem fere millibus passuum Manresa distan-
tem. sub vesperum haurit suis & oculis lumina,
& auribus symphonie cantum. Ergo admira-
bundus jubet insequenti die Dominico lo-
cum, ubi visio apparuerat perquiri: tandem
quamvis agere propter montis asperitatem in-
tra cavernulam, unde odor quoque suavissi-
mus afflabatur, eminentem ac solidam Deipa-
ræ effigiem reperiunt, à quo verò ejusmodi
Deiparæ simulachrum eo in loco collocatum
fuerit ignoratur. quidam tamen existimant ab
aliquo viro Sancto, eo tempore, quo Mauri
Hispaniam occupant, ibi esse repositum, sta-
tim atque effossum Virginis simulacrum agno-
scit Episcopus, lætitia perfusus est ingenti, sup-
plicationem cum cereis facibus edicit, virgi-
neam statuam in Ministrolū, proximum pa-
gum, asportaturus. verum postquam in id loci
perventum, ubi hodie visitur Deiparæ tem-
plum, qui statuam portabant homines, ex eo
loco dimovere ne utique valuerunt: unde E-
piscopus intellexit divinam esse voluntatem,
ne illinc demigraret. Quare astantis Episcopi
jussu illico excitatur sacellum, ac magnifice in-
structa exornatur Ara; in ea Simulacrum reponi-
tur relicto ad custodiam Ministrolī Rectore
viro probitatis expertæ, ac singularis in Virgi-
nem pietatis. Exemplo peregrinorum concu-
sus variis ex partibus cum ingenti animarum,
& corporum utilitate fieri coepit. Statim
verò ac sacra Virginis statua reperta est factum
est, ut cum Joannes Garinus tunc ad collum
vincus apud Guisfrapelum Comitem viveret
reptanti feræ similis, & in salutis pœnitentiæ
studio septem jam annos exegisset; Infans
trium mensium Comitis filius coram eodem
Comite clara, contentaque voce, ut ab omni-
bus exaudiretur: *Erigere, inquit, frater Joannes
Garine, nam Deus remisit tibi peccatum tuum.*
Tunc ille cœlesti quasi nuncio admonitus af-
flictum erexit corpus, Deoque gratias egit: exin
ad pedes Comitis projectus suum flagitium,
& immane contrucidatæ puellæ facinus ape-
ruit; veniamque ab eo petiit, seque pro ad-
missio sceleris poenam omnem subiturum pol-
licetur. At Comes admiratione plenus respon-
dit se ei, cui Deus ignoverat, omnem in se
admissi sceleris culpam remittere, & ut reli-
giosum habitum indueret, deposita specie illa
sylvestri jubet. voluit tamen indicari sibi lo-
cum, ubi extinctam filiam condidisset, quo
honorificiori eam sepultura tumularet. Ignor
Comes

*Pœnitenti-
am agen-
Garinus
ab infante
puerulo de
sceleris
venia di-
vinitus
monetur*

Interfecta
puella B. V.
devota, per
7. annos
ad vitam
revocatur

Templi
Montis
Serrati
cultus, ac
magnifi-
centia.

Comes cum Garino magno septi comitatu ad locum iter arripuit; cumque ad sacellum illud Deiparæ pervenissent: primo ante ejusdem simulachrum recens repertum procumbentes in genua preces, aliquandiu effuderunt: deinde iussu Garinus certos quosdam amoveri lapides, quibus sepelitis non tantum viva, sed etiam valens atque integra apparuit puella, nisi quod in gutture signum quoddam instar fili purpurei, ubi vulnus acceperat, conspiciebatur. rei miraculo obstupescit Comes, atque ingenti gestiens gaudio, filiam percontatur de casu, successuque universo: ac illa se ante illatam necem Virgini Deiparæ addictissimam fuisse, cuius precibus vitæ erat restituta: & quoniam parens domum tentabat adducere, ut eam matrimonio collocaret, negavit præcise puella ab eo Deiparæ Virginis sacello se recessuram, ubi perpetuo ejusdem obsequio addicta permanere volebat. Motum gessit roganti filia Comes, ibique cœnobium edificavit. Virginum sub sancti Benedicti disciplina, ac legibus, in illud redi-viva filia Abbatissa admittæ sunt multæ, eaque perillustres puellæ: quarum suscepta est procuratio à Joanne Garino, ac Ministrioli Rectore: quorum uterque in eadem solitudinæ vitam sanctæ, ac religiose traduxit. Elapsis jam annis centum cum & pietatis in religiosissimam ædem usque adeo crederet indies, ut vis hominum ad Deiparæ simulachrum adventantium esset continenter magna; minime verò deceret religiosam vitam professas virgines tam frequens habere cum peregrinagente commercium; Borellus Barcinonis Comes Moniales illas omnes summi Pontificis auctoritate transtulit intra Barcinonem ad sancti Petri Monasterium; in Monte verò Serrato cœnobitas ex ejusdem sancti Benedicti familia posuit. deinde anno 1498. Ferdinandus, & Isabella Catholici Reges in idem Monasterium ejusdem sancti Benedicti severioris disciplinæ Monachos innexerunt, primo omnium Abbate Garfia de Cifneros, qui sanctimonix laude præcellens Monasterium prudenter, ac religiose rexit. Extra verò Monasterii claustra in vastis, desertisque montis speluncis debebant Eremitæ, quorum vivendi ratio, ac tenor veterum Ægypti Monachorum vitam refert; præclarissimo deinde templo extructo, Deiparæ statua sublimis sita est in maximo templi sacello; an-

te eam lampades ex argento quinquaginta pendent, & usque collucunt, quas dono dederunt variis diversis temporibus Pontifices, Reges, Imperatores: ardent certis diebus cerei complures immensi propemodum ponderis. Templo est supellex sacra in primis luculentæ cum opulento cultu margaritarum, & unionum, monumentum piæ munificentix virorum Principum, ac dynastarum. Sanctorum reliquix complures ibi pie asservantur miraculorum innumerabilium, quæ idoneis testibus sunt probata, ingens exat liber, in quo quamplurimi ægroti recensentur curati, emergunt liberati, captivi ab infidelium servitute exempti, mortui ad vitam revocati, quorum votive tabellæ, vel cereæ, aut lignæ statux eorundem beneficiorum indices in templo, & cœnobii claustro dependent. Quare sacrosanctum templi limen intrantes illico emolliuntur, & quasi adjectis pectori facibus, ad studium pietatis accenduntur. Et hæc quidem omnia, quæ de templo Montis Serrati diximus ex Alfonso Villegas 2. p. ejus operis, qui Flos sanctorum dicitur, ubi de B. Virgine cap. 23. desumpta sunt, & ex vulgari idiomate translata: eam vero historiam ex vetustissimis, quæ in Monasterio asservantur litterarum documentis se accepisse refertur: cui assipulantur non modo spelunca Joannis Garini, & alia Satanæ sub falsa Eremitæ specie se ostendentis, quæ adhuc in Monte Serrato peregrinis ostenduntur, in quibus lapideis imaginibus hæc expressa cernuntur, verum etiam vetustissima traditio, & innumerabilia, quæ in eo templo miracula produntur, hoc ipsum satis confirmant. Hactenus ex Villegas. Et sane, ut est in ejus templi historia, miracula octoginta duo supra trecenta Deiparæ à Monte Serrato edita numerantur. Hoc etiam in templo, quemadmodum cap. 35. diximus, B. P. Ignatius Societatis Jesu Fundator anno salutis 1521. confessione generali peracta coram Virginis simulacro, deposita seculari lina sub tanto Virginis præsidio Christi militix nomen dedit.

Ad extremum nec illud prætereundum tantam esse fidelium pietatem erga Deiparæ Monte Serrato templum, ut Romæ, & Neapolis sub hoc nomine templa constructa cernantur.

Illud minime reticendum, his, quæ de Joanne Garino conscripsimus, aliquo modo simile esse id, quod Jacobo Eremitæ (cujus

Simile exemplum
Jac. Erem.

ius festum die 28. Januarii in martyrologio adnotatur) evenisse, memoriam proditum est. Is enim cum vitae sanctitate fulgeret puellam, à qua demonem exegerat, & apud se biduum retinere à parentibus rogatus erat, violavit, violatam interfecit, & in flumen projecit, sed eius flagitii severissima poenitentia intra sepulchrum quoddam decenniis spacio peracta, veniam à Deo consecutus, miraculis clarus migravit ad Dominum. Ejus res gestas ex Metaphrasie recitat Surius tomo 1. & nos in Tractatu de Virginibus sect. 2. ubi de mulierum confortio cavendo agemus.

S. MARIA DE GVADALVPE.

59.
Imago B.
V. de Guadalupe
eiusdem
jussu, miraculo
firmata,
invenita.

In eadem Hispania, Oppido Guadalupe (quod Latine flumen luporum, seu aquas lupinas) Templum Deiparæ est præclarissimum, ac miraculorum multitudine, ac peregrinorum frequentia maxime illustre, quemadmodum ex votivis tabellis, ac donariis perspicue apparet. Ejus templi extruendi ea fuit occasio; S. Gregorius ad Leandrum Hispalensem Episcopum, cui inscripsit librum Moralia in Job, dono misit Deiparæ imaginem, quæ in magna apud Hispalenses veneratione habebatur. Verum Mauris Hispaniam irruentibus, eam una cum corpore S. Fulgentii Astigitani Episcopi fratre S. Leandri, quoddam in antro abscondito posuerunt, ibique scriptum quoddam, quo hæc continebantur, reliquerunt Hæc porro Deiparæ Imago ibi tamdiu permansit (permansit autem ad annos sexcentos) dum B. Virgo bubulco cuidam apparuit, eumque rei totius admonuit, ac ne quid decisset ad fidem, addidit & signum in rei probationem, fore nimirum, ut quem vita defunctum erat inventurus, à mortuis infans ejus filius resurgeret. Ergo cum ex dicto Virginis omnia successissent, is evocatis una secum ex eodem Oppido sociis, Deiparæ sculptilem ex ligno imaginem, quantitate non adeo magnam, quæ tamen intuentes ad pietatem excitabat effodit; eodemque in loco S. Fulgentii corpus est reperi- tum. Ædícula ad Imaginis honorem pro loci opportunitate ædificata, quæ præcipua totius Hispaniæ Religione colitur. Mox Alfonso Rex hujus nominis IX. Templum extruxit, dote auxit, Clericosque constituit, qui divinum Officium rite persolverent. Tandem Joannes I. Castellæ Rex reli-

giosissimo Ordini S. Hieronymi procurandum dedit.

S. MARIA DE RVPE GAL- lica in Hispania.

In quodam Hispaniæ monte editissimo Rupes Gallica dicta. Hispani suo idiomate *la Pigna di Francia* vocant, qui situs est in Salmaticensis Diocesis confinio, templum extranuncupatum sancta Maria de Rupe Gallica, in eo miraculorum fama celebris colitur Imago Deiparæ; cuius quidem inventio, ac divina miracula impressa, collectaque leguntur ex vetustissimis ejusdem monasterii manuscriptis. Nos ejus templi primordia breviter perstringamus. Cum Parisiis in Gallia Simon Robanus vulgo dictus Simon Vela, parentibus jam vita defunctis, ac patrimonio in pauperes, & in Ecclesias distributo, annum agens quadragesimum primum, in monasterio tertii ordinis sancti Francisci, nullo religionis habitu suscepto, aliquandiu vixisset; semel, atque iterum per quietem divinitus est admonitus, ut in Gallica Rupe versus Occidentem, Deiparæ Imaginem studiosè perquireret, quæ in Galliis toto nunquam quæ sita quinquennio, in Hispaniam ad sancti Jacobi in Compostella profectus, & Salmaticæ aliquandiu commoratus, Deiparam Virginem impressius orabat, atque obtestabatur, ut sibi Rupem Gallicam, ubi tandem locorum esset, certo aliquo indicio declararet. Haud ita multo carbonarii cujusdam indicio, atque aliorum responsa secutus, cum ad eam Rupem, sylvamque pervenisset lætabundus, post preces illic enixè effusas, per somnium oblata est Deiparæ species, filium gestantis in ulnis, ac multo lumine circumfusæ, quæ jussit suam ex eo loco effossam imaginem in summo montis apice collocari, ac ibidem templum erigi.

Itaque Anno nostræ salutis 1434. ætatis suæ 49. die 19. Maji feria 4. quorundam ope adjutus, Imaginem effodit; effossam in tuguriolum quoddam ex lignis raptim, ac subito excitatum inruit, reposuitque. Verum tot, tamque divina miracula illic edi continuo cæpta sunt, ut tribus dumtaxat exactis mensibus in ædículam juxta Deiparæ præscriptum in editissimo montis fastigio extrudam, Imago sit collocata: & tandem miraculis quotidie magis incre-

61.
Imago S.
Maria de
Rupe Gal-
lica ejus-
dem mo-
nasterii re-
pertio.

Tot
Ca
le
nu
par
tur

B.
Il
ap
ju
pl
m
cor
Si
D
ca
m
ni
fa

increbrescentibus, ei templum constructum est, & à Joanne II. Castellæ Rege, Ordini Prædicatorum attributum. Simon verò Anno ætatis suæ 53. ad præmia, ut patet credere, immortalitatis admissus, sepultus est in maximo sacello prope altare, ubi reposita est sanctissima Deiparæ Imago.

TEMPLVM CATHEDRALE
Ecclesiæ Toletanæ dicatum Deiparæ, cujus
piissima Imago ibidem religiosissi-
mè colitur.

Templum 56. **Cathedra** **le Toletana** **Dei-**
para dica-
tum. **T**OLETANUM cathedrale templum Deiparæ consecratum toti Hispaniæ est clarissimum; in ejus verò sacratio (is est locus aservandis sacrosanctis reliquiis destinatus) supra secundam ejus loci januam, Deiparæ simulacrum ex ligno lamina argentea convestito, sedet in throno, eleganti venustate, ac gravitate, perquam similis vultui, quem habuisse Deipara scribitur ab Epiphonio Presbytero Constantinopolitano apud Nicephorum libro 2. histor. c. 23. cujus verba c. 5. cum ageremus de Deiparæ pulchritudine attulimus.

B. Virgo S.
Ildefonso
apparens
sui com-
plexu deo
simulacrum
consecrat;
Simulacrum
Deiparæ
caelesti lu-
mine divi-
nitus pate-
factum. Puer verò Jesus matri similissimus ejusmodi simulacrum, S. Ildefonsi ætate, erat Aræ maximæ superpositum, etenim die 18. Octobris Deipara innumerabili propemodum Angelorum, ac Virginum stipata comitatu, magnoque splendore circumfusa, in hoc templum Toletanum cathedrale descendit, & in cathedra consedit, ex qua verba ad populum facere consueverat S. Ildefonsus, eique vestem ad sacrificandum donavit, quemadmodum c. 35. diximus.

Verum cum vellet abscedere, suum hoc simulacrum in Ara maxima positum, archius est complexa; Ex illo ingens populi in sanctissimam effigiem effecitata pietas. Verum dum Mauri Hispania potiti essent, illud Christiani in puteo quodam sub Ara maxima furtim absconderunt; postmodum exactis Mauris atque in Christianorum ditionem templo redacto, divina luce, quæ & hora, quia in officio divino LAUDES concinuntur, eo in loco mirificè radiabat; Archiepiscopus, & Clerus admonitus, eadem jejuniis, ac precibus intellexere, eam ibi Imaginem fuisse reconditam, atque eam esse horam, qua Deipara olim in hoc Templum descenderat, in cujus memoriam Angeli ad imaginem illam tunc temporis con-

cinabant.

Igitur Imaginem sacram palam extractam, tandem in eo, quem diximus loco collocarunt; quæ plurimis miraculis coruscat.

Hinc in templum, quasi Deiparæ præsentia illustratum, & ad hanc Deiparæ Imaginem ejusdem contractu consecratam, peregrini divina beneficia peturi plurimi accurrunt. In illo Reges sepultura sibi locum elegerunt; in illo militaria vexilla Regibus in bellum contra Mauros profecturis benedici consueverunt; & quamvis primò Hispaniam occupantes Mauri, in eo Templo Mahometi superstitionem exercuerint, mox tamen dejectis illis, Christiano ritu Deo, ac Deiparæ de novo consecratum est, instituta, postmodum festi S. Ildefonsi, nimirum, die 24. Januarii, solemnitate, quam Festum Descensionis B. Virginis, vel Festum B. Virginis de Pace appellant, ex Mariana libro 8. de rebus Hispan. cap. 17. & ex Ribadeneira de vitis Sanctorum die 24. Januarii.

Hæc omnia ex Garzia de Aloya Toletani Templi Canonico apud Alfonso Villegas parte 2. de vitis Sanctorum in B. Virgine c. 23.

ALIQUOT ALIA TEM-
pla in Hispania.

62. **C**ÆSARUGUSTÆ præter templum B. Virginis de Pilar à S. Jacobo Apostolo Deiparæ adhuc in terris agenti excitatum, de quo in c. 29. diximus; extat & aliud ejusdem Deiparæ templum, quod vocant de Portillo, multis clarum miraculis ejus ædificandi occasionem recenset Hieronymus Blanca in Comentario rerum Aragonensium ad annum 1134. his verbis: scio in ejusdem Ecclesiæ tabulis contineri, scilicet Mauris Cæsaraugustam Urbem, quam nostri jam obtinuerant, noctu clam invadere contendentibus, quadamque muri parte ab eis conqussata, & diruta; sanctissimam Dei Genitricem Mariam, cœlesti Angelorum agmine coacervato, ipsis infidelibus restitisse, ac ne urbis sibi carissimæ potirentur, illius se præbuisse propugnatricem, ac murum.

Propterea nostros mœnium reparandorum negligentiores redditos, firmam ac salvam urbem ipsam statuentes, quæ ejusdem Virginis patrocinio muniretur, in ipsius verò muri direptionis loco, quo cœleste signum apparuerat, sacrum ibi templum cõstruxisse tantæ rei con-

Liberas
Deipara
Cæsaraugustanam
urbem à
Mauris
expugna-
tam.

S s s s s 3   secretum,

secratum, quod nomine inde sumpto sub B. Mariæ del Porillo memoria celebre, nostra hac ætate invisitur. Alia enim sacra delubra in eorundem mœnium, continuatione ædificasse, eidem sanctissimæ Virgini dicata, nempe, ut tota urbe ipsius templis circumdata, & quasi circumscripta celebre tantæ rei, ac perpetuum signum extaret. hæcenus Blanca.

Quia etiam Adrianus Pontifex in quodam suo diplomate, eandem urbem Cæsaraugustam, aliquando à Mauris occupatam, Imaginis Deiparæ ejusdem templi de Porillo liberatam fuisse, testatur his verbis: *Olim cum Christi fideles Civitatem Cæsaraugustanam contra Mauros Infideles, Catholica fides hostes, qui tunc dictam Civitatem occupabant, expugnarent: quadam Imago ejusdem B. Mariæ miraculose in Ecclesia ipsius B. Mariæ Portillo Cæsaraugustanensis ejusdem Christi fidelibus, dum bellum adversus eosdem infideles gererent, apparuit, cujus visus favore, & auxilio præfati fideles victoriam adversus eosdem infideles consecuti fuerunt. Ex tunc omnipotens Deus meritis, & intercessione ejusdem Virginis Mariæ crebra miracula in eadem Ecclesia operari, in dies dignatus est hæcenus in Diplomate Adriani.*

Templa
Deiparæ
Oveti.

60. Oveti in Asturibus Alfonso II. Rex cognomento Castus, Anno Domini 803. Deiparæ templum posuit marmoreis columnis insignitum auro, argentoque variè exornatum.

Oveti quoque secundo ab Urbe lapide, in latere Naurentii Montis, Ramius Rex Anno 846. aliam ædem ex belli manubiis, Deiparæ ædificavit structura genere, & totius operis maiestate, in paucis elegantissimum Auctore Mariana lib. 7. de rebus Hispan. c. 13.

Imago B. Virginis à Mercede cœlestibus prodigiis reperta. Ejusdem Deiparæ templum à Jacobo Aragonum Rege exstructum.

63. S. Mariæ de Mercede Templum inter Saguntum, ac Valentiam pari fere intervallo, sexto nimirum ab utraque urbe milliaro, cum adjuncto cœnobio ex ejusdem nominis ordine, extruxit Jacobus cognomento Expuginator Aragonum Rex.

Enim verò indicio cœlestium luminum in eum locum delabentium, effossa terra templum magnum, sed terra obritum inventum est, tum magno quodam tinnubulo; sub quo reperta est marmorea tabula, altitudine duorum cubitorum, in qua insculpta erat Deiparæ Imago ulnis filium gestantis. creditum est ibi olim templum Deiparæ fuisse, sed irruen-

tibus Mauris in templo diruto delituisse Imaginem annis quingentis decem ab Jacobi tempore, qui Imaginem, in novo supra vetus erecto templo, ad altare majus reponendum curavit, ubi & miraculis claret, & magnæ Urbis totiusque Valentini Regni veneratione colitur. hæc ex Bernardino Gomes Saguntino lib. 10. de rebus gestis Jacobi Aragoniæ Regis ejus fere verbis.

Hispani in Bætica Cathedrali Templum Deiparæ est dedicatum, de quo Paulus Metapla parte 2. Cosmograph. lib. 2. scribit, eo templo Christianum Orbem nullum habere excellentius, si quis Operis amplitudinem spectet, & maiestatem; cui aspiculatur Mariana lib. 13. de rebus Hispan. cap. 7.

Addit verò Paulus templum huic Turrim aditam esse summæ altitudinis, unde in campos circumjacentes latissime est prospectus; intus verò cochleam perquam Eques commodè ascendere potest.

Hispani item extra urbem via, qua Toletum Alind Deiparæ templum visitur miraculis nobilissimum, omnibus vicinis populis ob antiquam Deiparæ Imaginem in primis venerabile.

Legione in Castella, Ordonius Rex Anno 918. Mauris bello devictis, B. Virg. Basilicam posuit, ex Joanne Mariana lib. 7. de rebus Hispan. c. ult. ubi Rex de manu Legionensis Episcopi Regni coronam capiti suo imponendam curavit.

Mursiæ Alfonso Castellæ Rex cognomento Astrologus, qui Annum Domini circiter 1230. regnabat, ea urbe à Mauris recepta Deiparæ templum ædificavit.

64. Olisippone in Lusitania in ipso Portus aditu, Emanuel III. Lusitanæ Rex ædiculam ab Henrico Principe in Deiparæ honorem extructam, miram in amplitudinem auxit in usum classiariorum in Indiam proficiscentium; ejus procuratione Cœnobitis ex familia S. Hieronymi attributa, quemadmodum c. 33. ex Maffeyo lib. 2. hystor. Indicæ diximus.

Ebore in Lusitania templum nostræ Dominiæ gratiarum est erectum cum adscito cœnobio Ordinis S. Augustini.

In Oppido Olhana extat Templum Deiparæ Castiluedrensis insigni, & anniversario miraculo celebre, quod nos ex Lucio Mannezo Siculo lib. 5. de rebus Hispaniæ cap. ult. suis verbis hic adscribemus, sic verò habet:

Apud

Ecclesia
Deiparæ
Cathedralis
la Bialia

Alind Deiparæ templum ibi dem.

Alind Legionis in Castella.

Alind Mursiæ.

Alind Olisippone.

Alind Ebore.

Templum B. Virg. Castiluedrensis.

In Oppido Olhana.

*Idem tem-
pli druidico
prodigio
accensis
lampsibus
sæpe insigni-
tur.*

Apud Oppidum Olianam, quod est in Ripa Sicoris, & distat ab Ilerda passuum millia circiter 40.

Domus est Mariæ Virginis Castiluedrensis in alto loco posita, ad quam Domum, singulis Annis, in Martio mense, diebus Venetis, ex Insula fluminis tria lumina cerulei coloris ascendant, & Ecclesiam per fenestras ingressa lampades accendunt, & subinde descendunt ad eundem locum, vnde venerant, ibique ab insipientium oculis evanescunt. Quæ res admirabilis à populis illius regionis, & viris fide dignis affirmatur hæc ille.

TEMPLA IN GALLIA ET BEL- gio Deipara sacra.

*65. Cathedra-
le templi
Parisiæ ce-
liberrimū
Deipara
dicatum.*

GALLIA, & Belgium studio erga Deiparam mirifice incensa ejusdem templis præcipue abundant, & ut præteream Massiliense à S. Martha, & Tangrense à S. Materno eidem Virgini Apostolorum ætate posita, (de quibus c. 29. hujus operis.) Al quot alia ex præcipuis breviter attingam.

Parisiis totius Galliæ Urbe celeberrima Templum Cathedrale, antiquitate vetustum Deiparæ est sacrum, id quod, Auctore Aimonio libro 3. de gestis Francorum c. 57. Fredegundis Regina marito Chilperico viduata, cum thesauris suis se contulit. Sed Philippus Augustus ejus templi structuram magnificentiore Anno 1191. est aggressus, quod Mauritius Parisiensis Episcopus Deiparæ consecravit, quemadmodum indicat inscriptio, quæ in Episcopali sacello legitur: & sanè hujus templi præstantiam, litteris prodidit Paulus Merula parte 3. suæ cosmograph. lib. 3. cap. 21. ubi templum hoc, ait, columnis 20. sustineri, ejus longitudinem passuum esse 120. latitudinem 60. altitudinem 100. choiurum habere lapide cinctum historiis ex veteri, novoque testamento insculptis in ambitu verò sacelli 45. ferreis elatris munita, & universum Portas 11. ad latera quoque turres campanarias altitudine 34. cubitorum, Campanam maximam, cui à Maria cognomen, 20. viros flagitare pulsandam, sonitum verò sereno Cælo per septem leucas, (quæ miliaria sunt 28.) audiri. hæc ille.

*Aliud tē-
plū ibid.*

Parisiis quoque Regium sacellum à S. Ludovic. singulari artificio conditum Deiparæ

est dedicatum Anno 1248. ut est in ejus sacelli inscriptione.

Æ Carnuti Cathedralis ædes magnificentissima Deiparæ est posita à Christianis eo in loco, ubi ante Christi Adventum, Druidæ Galliarum sapientissimi, eidem Deiparæ nondum natæ aram, hac inscriptione, VIRGINI PARITURÆ, insignem dicarant, quemadmodum cap. 29. dixi. Hujus templi fundator, vel, ut alii malunt, instaurator extitit Fulbertus Carnutensis Episcopus, Deiparæ in primis addictus, sanctitate, ac doctrina clarissimus, adjutus largitionibus Cnutonis, alias Canuti Anglorum Regis, Auctore Wilhelmo Malmezburiensi lib. 2. de gestis Anglorum c. 11. In ejus templi Crypta puteus ostenditur, dictus Satorum foris, in quem magnus Christianorum Carnutensium numerus, cum Christi Domini fidem suscepissent, Quinto Proconsule est præcipitatus.

*66. Laudunum in Gallia insigni Templo Deiparæ gloriatur, quod antiquo templo incenso eleemosynis fidelium propter plurima miracula edita, est extructum, quemadmodum ex Hugone Farlito, & Vincen-
tio Belyacensi in Tract. de miraculis fufius diximus.*

Laudunum in Gallia insigni Templo Deiparæ gloriatur, quod antiquo templo incenso eleemosynis fidelium propter plurima miracula edita, est extructum, quemadmodum ex Hugone Farlito, & Vincen-
tio Belyacensi in Tract. de miraculis fufius diximus.

In Laudunensi quoque Regione Templum B. Virginis de Læticia vulgo *Nafire Dame de Liffon* miraculis claret. Cum enim tres Equites Ordinis S. Joannis Jerosolymitani patria Laudunenses, generis nobilitate incliti Ann. 1134. Ægyptum appulsi, in obsecram & horridam custodiam Cairi à Sulcano conjecti essent, à Deipara multo lumine circumfusa, & Angelorum multitudine stipata benigne invifuntur: ejusque statum ab ipsius manibus acceptam, ubi in Galliam admirabiliter Deiparæ ope sunt perducti, in hoc templo repositi, ibique miraculis præcipue nobilitati. ejus historiam literis consignavit F. Jacobus Bosius Ordinis S. Joannis Jerosolymitani Procurator Generalis.

Avarici Biturigum, quod vulgo *Burges* dicitur, nostræ Domine Caldesfurnendi templum est positum propter insigne miraculum, quod regnante Childeberto filio Clodovei annum circiter 546. contigit. cum enim puer Hebræus die sancto Paschæ unâ cum filiis Christianorum sacram Eucharistiam suscepisset, eaque de causa à parente in ardentem furnum conjectus, & obitu-

*Tēpla duo
B. Virginis
Lauduni.*

*Simulacrū
à Deipara
Jerosolymita-
na equi-
tibus do-
natum.*

*Templum
B. Virginis
Calgefur-
nensis.*

Ad furno clausus fuisset, tandem à Christianis locum referantibus, illæsus repertus; testatus est se ab ea, quæ in Christianorum templo filiolus brachiis completitur, servatum, quare eodem in loco templum à Calido Furno denominatum, extruitur. hæc ex Annalibus Francorum in Childeberto, & hoc quidem Deiparæ miraculum non absimile est alteri, quod Constantinopoli evenisse scribunt Gregorius Turonensis, & alii Græci scriptores, quod nos attulimus cap. 29.

Aliud Deiparæ templum in Colle.

Templum in Colle, quem dicunt *Rupem Amatoris* apud Caturcenses in Gallia Deiparæ sacrum quamplurimis coruscavit miraculis ab Anno 1140. quorum Hugo Farfilius lib. de iis miraculis, quæ suo tempore edita sunt scripto, centum viginti septem, literis mandavit. ejus templi meminit Casarius lib. 7. cap. 15.

Templum Virginis.

67. Sueffionense Templum Deiparæ dictum, & miraculis nobilitatum subalare Beatae Virginis habet, teste Anselmo Abbate Gemblacensi in Appendice manuscripta ad Chronicon Sigeberti.

Hugo Farfilius 40. enumerat miracula suo temporis audita, & visa ab Anno 1128. nos aliqua eorum retulimus in Tractatu de miraculis ex Vincent. lib. 27. c. 2. & sequentibus.

Aliud Clariaci.

Clariaci prope Aureliam Deiparæ templum olim peregrinis eo confluentibus celebre; tamen ab Anglis circa annum 1428. vastatum, à Ludovico tamen XI. Galliarum Rege Anno circiter 1480. magnifice est restitutum.

Cathedrale templum Claremontense.

Claremonte in Arvernia templum Cathedralis exat nostræ Dominæ à Portu jam pridem fundatum à S. Avito ejusdem Urbis Episcopo, qui Anno 594. ex hac luce migravit: verum à Nortmannis Anno circiter 853. incensum, S. Sigonius ejusdem Civitatis Episcopus Anno 966, antiquo splendori restituit.

Templa B. Virginis in Normannia.

In Normannia celebrantur subiecta Deiparæ templum.

Rothomagensis præclarissimum.

Constantiensis structura insignis.

Balocense miraculis celeberrimum.

Aliud in Castro Augensi.

In Augensi Castro apud Nortmanniam Ecclesia eminet Deiparæ dicata, in qua Canonici instituti sancti Victoris Parisiensis degabant, ad quos divertit S. Laurentius Archiepiscopus Dublinensis in Hybernia, ibi-

que sanctè obiit circa Annum Domini 1171. in eoque templo ejus corpus reconditum jacet.

Anicium in Avernia, & Ambianum in Piccardia illustribus Deiparæ templis nobilitantur.

In Andegavensi Regione in edicta Rupædes Deiparæ à S. Maurilio Andegavensium Episcopo, tempore Honorii, excisis Deorum simulacris est posita.

In extremis Galliarum ad mare Oceanum Insula extat S. Mariæ Bovinæ nuncupata, ubi templum est Deiparæ miraculis ab antiquis temporibus celeberrimum, quod & Inulæ nomen dedit.

In littore verò non procul ab Insula, Oppida duo videntur de nomine Deiparæ dicta Gallicè *Nostre Dame*, ob templa olim miraculis clarissima.

E Regione quasi Rupellæ in Insula quadam, ædes est B. Virginis, quæ Oppido nomen dedit.

In Belgii verò Urbibus, & Oppidis nobilissima videntur Deiparæ templa, nobis satis sit in præsentiarum proponere.

Hallense, & Siekmense miraculis celebrata, de quibus aliqua diximus in c. 20. & in Tract. de miraculis.

DEIPARAE TEMPLA IN GERMANIA, & in aliis Septentrionis Regionibus.

IN Germania complura extant Deiparæ templa antiquæ pietatis documenta certissima; nam ut omittam ex iis plurima miraculis illustria, quæ in una Diocesi Herbipolensi ex Trutemio commemoravimus, in hoc opere cap. 20. & in tractatu de miraculis; certè alia magnificentissima sparsim in tota Germania extructa cernuntur: eorum aliqua attingemus adjectis aliis, quæ in aliis Septentrionis Regnis olim posita erant, quamvis nonnulla hæreticorum furore antiquum splendorem minime retineant.

Spiræ à sancto Henrico Imperatore in honorem Deiparæ excitari coepta est Basilica Cathedralis, Regia magnificentia, quam postea perfecit Conradus Secundus.

Argentinae Clodoveus, qui primus à Francorum Regibus Christo nomen dedit, templum Deiparæ crexit, quod miraculis fuit illustrè.

Ratis-

Aliud Ratisbonæ. Ratisbonæ Templum Deiparæ miraculis olim celebre posuit, & suis manibus consecra-
vit sanctus Rupertus primus Episcopus Salis-
burgensis Bavariorum Apostolus, baptizato
Theodone ejusdem Urbis Duce.

Aliud Oettingæ. Oettingæ quoque in Bavaria non procul ab
Æno fluvio sita, idem S. Rupertus, baptizato
Urone Urbis Duce, aliud in honorem Dei-
paræ extruxit, & consecravit templum, quod
in hanc usque diem miraculis est ornatis-
simum; cujus meminit Canisius lib. 5. de B. Vir-
gine cap. 23.

Aliud Salisburgi. Idem S. Rupertus Salisburgi sorori suæ
Erentrudi sanctitate inclytæ, monasterium
Ducis munificentia ædificavit sub nomine
Dei Genitricis, teste Baronio tom. 7. ad An-
num Domini 590.

Aliud Augustæ Vindelicorum. Augustæ Vindelicorum primarium tem-
plum Deiparæ erat consecratum.

Aliud apud Helvetios. 69. Apud Helvetios in mediis sylvis Ere-
mitorium Deiparæ visitur, (sic enim appel-
lant Deiparæ sacellum,) id à sancto Mei-
nardo inchoatum, ab Othone I. Deiparæ
est destinatum, & à SS. Episcopis Udalrico,
& Conrado Dei nutu eò convenientibus,
est dedicatum; multisque est nobilitatum mi-
raculis; quod teste Canisio lib. 5. de B. Virg.
cap. 24. non modo multis ab hinc annis inter
medios hostes, impiosque vicinos: sed etiam
nuper admodum horrendis flammis cuncta
undique absumentibus, integrum mirabiliter
perseverat.

Aliud in Episcopatu Mendenfi. In Mendenfi Episcopatu apud Monaste-
rium *O verchereb* vulgo appellatum, cele-
bris erat ædes Deiparæ, teste Cranzio in sua
Metropoli libro 4. cap. 24. *Quo in loco*, inquit,
Deipara sanctissima singulariter invocatur, &
multa ibi miracula clarescentibus edocuit sin-
gulare se ejus loci præsidium, ac tutelam assi-
pisse, sic ille.

Aliud Aquigrani. Aquigrani à Carolo Magno conditum est
templum Deiparæ structura admirabili. com-
pluribus ex Italia illuc adductis marmoreis
columnis, & ingenti sacrarum reliquiarum
thesauro ibidem reposito, quas ex Palestina ac-
ceptas quorannis populo spectandas exponi
decrevit, adeò ut Aventinus lib. 4. Annal. Bo-
jorum templum hoc ex publicis Caroli operi-
bus præcipuum, & toti Europæ venerabile vo-
cet, ad quod miraculis florentissimum pec-
multi ex remotis locis, Religionis ergo adve-
niebant.

In Vestphalia monasterium Virginum
Deiparæ sacrum idem Carolus Magnus ex-
ædificavit, quod olim miraculis adeò erat
insigne, ut permulti eò confluentes, in loco
Mymingrode vocato Urbem præstantissi-
mam propterea dictam *Monasterium*, condi-
derint.

Templum Hildeshermensis. Hildeshermensis Ecclesiam Deiparæ di-
catam excitavit Ludovicus Pius Caroli filius,
de qua Crantzius in Metropoli lib. 1. cap. 10. &
in Saxonia lib. 2. cap. 16 & 13.

Aliud apud Albam Regiam. 70. In Hungaria apud Albam Regiam ur-
bem celeberrimam Sanctus Stephanus Rex
Hungariæ pietatē, & in Deiparam studio cla-
rissimus Basilicam Regiam magnificentia in pri-
mis nobilem Dei Genitrici condidit: *Opus*
inquit Bonfinius libro 1. decadis 2. de rebus
Hungaricis, mirabili sumptu incrustationi-
bus marmoris veniens, ubi pavimenta tessella-
ta cernere est, magnificas columnas, aras iconi-
bus, ac tabulis nonnullis, mirum in modum ex-
ornatas, expurissimo auro, argento ve constatas,
sic ille.

Alia Dei-paræ in Zel. In eadem Hungaria erectum fuit templum
S. Mariæ in Zel Auctore Bonfinio, ob auxilium
Deipara Hungaris contra Turcas impen-
sum.

In Polonia Crisochoviz, seu in monte
Claro templum extat Deiparæ miraculis il-
lustre cum Imagine ejusdem Virginis à S.
Luca coloribus expressa, de qua uberius c. 20.
diximus.

Alia in Anglia. 71. In Anglia Insula, quo tempore catho-
lica religio ibi vigeat, plurima erant templa,
& monasteria Deiparæ consecrata, ejusmodi
fuit.

Londini Basilica nostræ Dominæ ad Ar-
cus.

Lincolniæ præter ædem à Remigio Episco-
po circa Annum 1080. Deiparæ exædificatam;
altera à sancto Hugone Carthusiano Lincol-
niensi Episcopo, (qui Anno Domini 1207. ex
hac luce migravit) Deiparæ condita est, &
consecrata; in qua postea ejusdem sancti Hu-
gonis corpus reconditur.

In Insula Corylandia, quam aquæ circum-
dantes in Anglia efficiunt, insigne fuit cœ-
nobium Ordinis S. Benedicti Deiparæ dica-
tum, cui Ethelbaldus Rex Merciorum in ejus-
dem cœnobii foundationem totam Insulam
tradidit amplissimo diplomate dato Anno
Domini 716.

T t t

N e c

*Templum
Deiparæ in
Vallia e-
jusdē iussu
à S. Lau-
rentio Dub-
linensi Ar-
chiepiscopo
consecra-
tum.*

Nec silentio prætereunda est basilica illa Deiparæ in Wallia apud Angliam circa annum Domini 80. à quodam pro divite in suo castro recens extructa, in qua solitarius quidam se incluserat, quam S. Laurentius Dublinensis in Hybernia Archiepiscopus hac occasione consecravie. cum enim idoneam tempestatem ex Anglia in Hyberniam trajiciendi diu expectasset, iussus est à Deiparæ per solitarium illum, cui hoc Virgo sanctissima noctu edixit, templum suum consecrare, adiecitque non antea prosperum in Hyberniam ventum illi afflaturum, quam id perficeret. S. Laurentius, qui Diocelano Episcopo inconsulto se id facturum modis omnibus recusaverat, tandem Dei voluntatem secutus Basilicam illam prostridie dedicavit. Cumque missam, & divina Officia peregisset, gustato pane cum suis navim ingressus eut su prospero, ad portum desideratum pervenit. Ex eo tempore innumera fiunt miracula in Ecclesia illa. hæc Auctor vitæ S. Laurentii Archiepiscopi Dublinensis capite 20. apud Surium die 14. Novembris tomo 6.

*Aliud
Dublinia.*

Dublinia in Hybernia idem Sanct. Laurentius Dublinensis Archiepiscopus ad Dei & Beatæ Virginis ejus matris honorem Ecclesiam novam construebat: cumque in Angliam navigaret, horribili cœorta tempestate, omnes ad sancti Præsulis preces accurrunt, cuius hortatu multa donaria in novi templi structuram largientes, optata tranquillitate sunt potiti. hæc Auctor vitæ ejusdem S. Laurentii e 22. apud Surium tom. 7.

TEMPLA ALIQUOT CONSTANTINOPOLI, & in aliis Orientis, & Africa Regionibus Deiparæ olim erecta.

*72.
Templa
Deiparæ in
Orientis,
& Africa
Regionib.*

QUAMVIS in Orientis Regionibus insignitum Imperatorum, tam populorum pietate ac studio, plurima, eaque nobilissima extiterint templa Deiparæ nomini consecrata; quia tamen multis ab hinc annis propter schisma, & errores, quibus complures illius nationis homines ab Apostolicæ sedis obedientia, pertinaci obstinatione se impiè subduxerunt, iusto Dei iudicio, gravi Turcarum servitute miserè premuntur. Idcirco mirum esse non debet, si ejusmodi Deiparæ templa antiquo splendore careant, quin etiam si pleraque eorum vel diruta jaceant, vel

situ squalleant. Nos aliquot eorum, quæ priscis temporibus erant illustria, in præsentia commemorabimus; quo intelligamus cultum templorum Deiparæ etiam in locis illis quibus Barbari nunc potiuntur, olim mirum in modum floruisse: initium verò faciemus, ab ipsa urbe Constantinopolitana Orientalis Imperii olim sede.

Constantinopoli (quam Constantinus Magnus in prima ejus fundatione ab Episcopis, qui ad Nicenam Syoodum coaverant, Dei Genitrici solemniter dicari voluit) pietas erga Deiparæ magnopere floruit. Hinc Templum illa magnifica à diversis Imperatoribus eidem Deiparæ constructa: hinc singulare Deiparæ patrocinium, quod ea Urbs quamdiu in fide Catholica, & obedientia Romani Pontificis stetit, in repellendis Barbaris eam obsidentibus sæpe est experta; de quibus fusius in cap. 37. Ubi & de Basilica à Constantino Imperatore Deiparæ ingenti miraculo extructa egimus.

73. Pulcheria Augusta Theodosii Junioris soror, Marciani Imperatoris conjux; sed quæ virginitatem, teste Glyca 4. parte Annal. Deiparæ consecratam perpetuo coluit, Religionis, ac pietatis insignis; Tria Virgini beatissimæ templa pulchritudine, & Regia magnificentia exulta, in Urbe Constantinopolitana condidit; quorum pulchritudinem, necnon & Deiparæ reliquias, quas eadem Pulcheria admirabili studio undique conquisitas, in eis reposuit, verbis ipsius Nicephori lib. 14. histor. Eccles. cap. 2. & lib. 15. c. 14. hic adseribam, quamvis aliqua ex his alibi in hoc opere suis locis inseruerim. Pulcheria tria quoque Dei matri ex ipsis fundamentis Templa erexit, quorum unum est in Chalcostrateio, seu Fabricorum foro, sacri tumuli nomen habens: in hoc veluti thesaurum Dei Genitricis, deposuit Zonam. Hoc in templo, ut quarto quoque hebdomadæ die pervigilium, & supplicatio ad lucernas, & lampadas fieret, constituit, quam, & ipsa pedes frequentare solita erat.

Secundum templum, τῆς ἀθηνῶν hoc est, viæ Ducum, ubi Antiochia missam Verbi matris Imaginem, quam Lucas Apostolus suis ipse manibus depinxit, ea adhuc vivente, & tabulam ipsam videntem, gratiamque adeo illi formæ suæ immittente, (de qua nos plura c. 29.) sacrum quoque pen-

*Templa
Deiparæ
tria à Pul-
cheria Au-
gustatiss-
sima.*

sum, & servatoris ipsius fascias perinde atque thesaurum, quem ad eam Eudocia Augusta, cum Jerosolymam profecta est, misit servandas curavit. In templo isto, ut tertio quoque septimanæ die previgilium iudem, & supplicatio perageretur Pulcherria curavit: quod ad hunc usque diem fit. Utraque vero hæc fana pulchritudine simul, & amplitudine ambituosè, ac magnificè sunt constructa.

Tertium autem maximum, quod ab ea, & à Marciano constructum est verbi matris incredibili pulchritudine, & omnis generis materia ornatum consecravit templum, cui Blachernæ cognomen, quo abundè per ambitionem quandam, & liberalitatem decorato, Deiparæ tumulum, & sepulchrales fascias à Juvenali Jerosolymitano Episcopo missas cum veneratione maxima posuit, Marciano Imperatore adhuc superstitè. hæc ex Nicephoro locis citatis. Quid verò dicendum sit de tumulo Deiparæ, an scilicet Jerosolymis, vel in hoc templo asservetur, egimus in c. 29.

Sterilis Mater S. Stephani Junioris martyris prolem precibus impetrat. In hoc Deiparæ templo Blachernensi, mater sancti Stephani Junioris præclarissimi martyris, Deiparam enixè precata pro masculina prole, qua carebat suscipienda, quam Christo se dicaturam pollicita est; voti compos effecta, Sanctum Stephanum filium in eodem Templo ei, à quo acceperat, obtulit; quemadmodum cap. 36. ex Damasceno in vita ejusdem S. Stephani diximus.

Templum à Leone Imperatore in Blachernis Deiparæ sacratum. 74. Leo Imperator hujus nominis Primus, qui Anno 458. regnare cepit, duas aedes Deiparæ à fundamentis exædificavit, utramque pro Urbis mœnibus tanquam inexpugnabile eidem Urbi propugnaculum. Alteram in Blachernis ad maris litus figura rotundam, in qua Vestem Deiparæ suo tempore à Galbinio, & Candido Patriis Constantinopolim delatam in arca ex argento, & auro confecta deposuit, ex Nicephoro lib. 13. c. 14. 24. & 25. de quo nos uberius cap. 29.

Aliud Templum Deiparæ dicatum. Alteram verò ædem construxit in loco, qui Fontis nomen habuit, ad Portam Auream, quæ ad Arcis finem est, & unico ab Urbe stadio distat; cujus extruendæ ea fuit occasio. Cum adhuc privatus ageret, & eo in loco cæco cuidam sitienti ducem viæ se præbuisset, atque aquam ibi diligenter con-

quisitam Deiparæ monitu inventam cæco illi attulisset, ejusdem Deiparæ jussu luto inde accepto cæci oculos inunxit, qui visum recepit. Imperii quoque mox obtinendi eidem Leo ibi Nuncium à Deipara accepit, à qua jubetur sibi eodem in loco ædem sacram ponere: quare Imperium adeptus, & loco repurgato, & fonte ipso circumquaque structura solida probè munito delubrum præstantius, quàm ut verbis explicari queat, Dei matri construxit, & ædificium ipsum supra fontem statuit. cujus formam atque præstantiam fusè describit Nicephorus. In hoc Templo quàm plurima miracula edita sunt; & Justinianus Imperator ei templo maximam, & pulcherrimam extitit domum gratiam pro beneficiis acceptis Virgini matri referens. hæc omnia Nicephorus lib. 25. cap. 25. & 26.

Justinus Imperator anno duodecimo Imperii, qui erat annus Domini 577. cum audisset à Persis vastari imperium, ad Deum sibi conciliandum ejus Genitrici templum Constantinopoli erexit, de quo auctor Miscellæ in anno duodecimo ejus Imperii in hunc modum scribit: *Justinus Imperator Synagogam Iudeorum, quæ erat Constantinopoli in Chalcopectis ablata ab eis fecit Ecclesiam Domine Nostræ sanctæ Dei Genitricis, quæ proxima est magnæ Ecclesiæ. sic ille: qui mox subdit, Justinum hoc ergo Deiparam obsequio illud assecutum esse, ut cum deliquit mentis laboraret, ideoque res Imperii in summo essent discrimine; Dei Genitricis beneficio tantum sanata esset adeptus, ut delucido intervallo potius, cunctis vestis dispositis, statum Reipublicæ in tuto collocaret, a se sibi Tiberio in collegam. hæc ex Miscellæ.*

75. Jerosolymis Justinianus Imperator Templum Dei Genitrici locavit, novam Ecclesiam incolæ vocabant; ejus magnitudinem, ac pulchritudinem Procopius lib. 5. de ædificiis Justinianæ Imper. accuratè literis mandavit, cui templo nullum plane aliud æquiparari posse ipse testatur; illius autem structuram, & fundamenta admirabilia fusè persequitur, additque ad rectum templo imponendum, cum arboribus sublimibus artifices egerent. invenisse eos silvam quandam cedris altissimis abundantem. Ad ejusdem verò templi columnas, quarum & forma templi elegantie responderet, & magnitudo mo-

Idem cæco cuidam visum reddidit.

Aliud templum Constantinopoli.

Mētē deliquit laborans Justinus Imperator à Deipara juvatur.

Aliud templum à Justiniano Imperatore extructum.

Ad templum sibi extruendū trabes Asi-

que colū-
nas Deipa-
ra præmis
mirifice.

do molem impositā sustinere posset, quomodo nova lapidicina non abiq; Dei providentia sit invēta, idem Procopius sic scribit. Cum Regio Ierosolymitana lōge à mari sita, & undique præruptis montibus vallata, columnas aliunde inferendi locum nō præberet, Deus in proximis montibus lapidis naturam indicavit huic operi satis congruam; qui lapis aut prius existens hic delituit, aut nunc primum conditus est. hinc igitur ingentium columnarum, & ignis flammam quodam colore imitantium magna copia, quæ suffulciebant templum superne, & inferne, & ad porticus totum fere templum obeuntes. Denique post alia admirabilia, quæ de huius templi foribus, porticu, atrio, vestibulo, atque hemicyclis enarrat, concludit Procopius, Iustinianum Regem templum hoc Dei genetrici consecratum pecuniarum redditu honorasse. In via verò, qua ad templum itur stant hospitia utrimque duo, uno hospites peregrini suscipiuntur, altero refocillantur pauperes ægroti. hæc ex Procopio.

Templū à
S Helens
Ierosolymis
erectum.

In Urbe in eodem Jerosolymitana, S. Helena Constantini mater templum apud sacratissimum Deiparæ sepulchrum condidit, cujus meminit Nicephorus lib. 8. Eccles. hist. cap. 30. his verbis: Excitavit quoque mirificum aliud templum in Gethsemani prædio Genetrici Dei, atque in sacrario ipso vivificum ejus sepulchrum firmiter inclusit. cum verò declivis is sit locus, gradus marmoreos fieri curavit, viatores exsancta Urbe Orientalem plagam versus ferentes. Multorum quoque sermonibus circumfertur, decliviorẽ eũ locum Vallem fletus, & Torrentem Cedron, atque etiam Vallem Josaphat dici. in propinquo etiam esse hortum illum, in quo proditus est Christus, & in quo orare solitus erat. hæc tenet Nicephorus. 76. In Monte Olivæ templum Beatissimæ Virginis exstructum Justinianus Imperator, teste Procopio lib. 5. de ædific. Justinian.

Aliud rē-
plum in
monte O-
livarum,
Aliud Dei-
para tem-
plum apud
Bethleēm.

Apud Bethlehē in loco Nativitatis Domini-
cæ S. Helena templum condidit, quod postea
Constantinus ejus filius ornatus reddidit : au-
ctore Eusebio lib. 2. de vita Constantini cap.
42. qui cum ageret de S. Helenarem totam
his verbis litteris consignavit : Imperatrix san-
ctissima De para parvū eximij monumentū exor-
nare, & sacrum illud antrum varijs cuiusq; ge-
nerū insignibus illustrare studuit. Imperator au-
tem paulo post eundem locum ornamenti regali-
bus honorare, & monumentū ex auro, & argen-

to, varijsq; aulæ matræ suæ magnificentiam
adaugere cœpit. hæc Eusebius, quod ipsum con-
firmat Nicephorus lib. I. cap. 30.

Beda de locis sanctis cap. 8. de hoc ipso templo Dei Genitricis in Berthelem posito quædam admirabilia, quæ ab Episcopo, qui recens inde advenerat, accepit, eaque narrat his verbis: *Hæ spelunca*, inquit, *cota interioris speciosa marmore tecta supra ipsum locum ubi Dominus natus specialiter traditur, sancta Mariæ reginæ domus est Ecclesiæ. Petra juxta murum cavata primum Domini corpora laquei de mure missum suscipiens hæcenus servat*: quæ si qua forte occasione, vel industria fuerit exhausta, nihilominus continuo dum respicit, sicut ante fuerat, plene redundat. Hæc Beda.

Eadem S. Helena aliam in agro Bethle- *Aliud te-*
mitico Deipara extruxit Eadem, de qua Nice- *plum ibid.*
phorus loc. cit. *Sancta*, inquit, *infantibus*, & *ubi*
Angelus Pascebat larum attulit nuncium,
in eū ipsi locū sacra extruxit adeo, *infantibus*
videlicet ipsi, & *Virgini Deipara*, *hac non aliā*
quæque sponso Iosepho eadem. hæc Nicephorus. *Aliud in*
In Jerichotemplum Dei genetrici extruxit *larico*
Justinianus Imperator, quemadmodum testa-
tur Procopius lib. 5. de Justin. ædific.

In Sina monte, in quo debebant monachi
vita sanctissimi, ad radicem ejus Justinianus
Imperator nobilem Ecclesiam Deiparæ Ma-
riæ nomine nuncupatam condidit, ita Proce-
puit loc. citato. Quare autem eam non adifi-
caverit in summitate Sina ratione reddit. Nam,
inquit, in vertice Sina homo pernoctare non po-
test, propter assiduos strepitus, & fragores, aliq̃
terruculamenta quadam diviniore, qua nocturni
horii illic exaudiuntur humanam mentem,
& sensum percussentia. hæc ille.

77 Antiochiæ nobile exitit Deiparæ tem-
plum à Iustiniano Imperatore conditum. Cum
enim idem Iustinianus annu Domini circiter
543. Antiochiam à Cosiohe Perfarum Rege
incensam restitueret, & præclaris ædificijs il-
lustriorem redderet: *inter alia*, ut verbis utar
Procopij lib. 2. de ædific. Iustinian, *ingens in ea*
Urbe Dei Genetricis Templum adificavit, cuius
splendorem, & magnificentiam oratione æquare
impossibile est, sic ille.

Carthagine in Africa post Vandalos virtute *Alia Car-*
Belisarii Ducis, sub auspicijs Justiniani Impe- *thagini.*
ratoris devictos, idem Justinianus auctore Pro-
copio lib. 6, de ædifi. Justin. posuit sacra Dei
Genetricis templa.

In

Aliud pul-
cherri-
mū
templum
in PARO
Insula.

In PARO Insula Maris Ægei hominum incolatu post Agarenorum incursionem deserta, templum Deiparæ olim etas longe præclarissimum, quod in vira S Throctistæ Lesbicæ apud Metaphrastem die 10. Novembris tom. 6. describitur his verbis; Templum Domine nostræ Dei Parentis erat in PARO Insula spectatu dignissimum, & servans adhuc reliquias veteris pulchritudinis; erat enim tendiq; iusta constructum symmetria, & frequentibus erat fultum columnis ex lapide Basilio, & secto lapide vestiti erant ejus parietes, non solum ac columna, lapidem autem adeo tenuem, & subtilem effecerat artifex, ut viderentur parietes esse induti textis byssinis. Marmoreus verò nitor lapidum tantum ostendebat candorem & splendorem ut vel margaritarum superaret splendorem. Lapis verò, qui erat altaris tegumentum, & ab Arabe Nisiri Agareno contractus jacebat, mira erat elegantia, Hæc ibi. Ubi etiam subdit, Arabem illum Nisiri in Eubææ Promontorio submersum suæ temeritatis poenas dedisse, Hæc ex Metaphraste.

DEIPARÆ TEMPLA APVD
Barbaras nationes in regnis variis
excitata.

Dei Geni-
trici tem-
plum apud
Abagos
populos.

Abagi populi auctore Procopio lib. 2. de Bello Persico apud montem Caucaſum habitant, ac Religionem Christianam tempore Justiniani Imperatoris, qui regnare cepit Anno Domini 527. complexi sunt, itaque ad humaniorem vivendi rationem composuerunt: Justinianus verò inquit Nicephorus l. 17. hist. c. 15. ex Procopio) Dei Genitricis templum in Abagum regione pulchritudine, atq; amplitudine præstans edificavit, Sacerdotes ei attribuit, & alia, quæ ad cultum divinum faciunt, ritè constituit. Unde populo ei accidit, ut accuratissimè in Christianorum dogmate exerceretur. Hæc Nicephorus.

In India citra Gangem in ora Comorinensi prope Urbem Ceulanti extat Templum B. Mariæ Virginidicatum, quod earum Regionum indigenæ summa cum Religione frequentabant antequam Lusitani in illas oras penetrarent, teste Joanne Empolitano in suo Itinerario.

In Itinerario quodam Persico, quod libris Haytonis Armeni attextitur, quemadmodum refert Thomas Bozius lib. 9. de signis Eccles. cap. 9. auctor illius Itinerarii describit honorificentissimum Deiparæ templum in Urbe (ut putamus) Mediæ ad mare Caspium sitæ amplissima, quam nunc Caramit vocant, conditamque volunt à Constantino Imperatore.

Inter Sinas quoque, populosque Indicos ultra Gangem positos scribit Consales Mendozza libro 2. hist. Sinarum initio, fuisse præcis temporibus Tempia, cultumque Virginis Mariæ; sed postea Christi cultu extincto, extinctus est & Mariæ cultus.

Atque his de Templis, quæ in Deiparæ honorem, ubique terrarum sunt excitata, urcumque commemoratis, finem huic Tractatui imponamus: nam si omnia Virginis templa, quæ non minori pietate, quam magnificentiam in singulis Provinciis, ac Urbibus, in singulis Opapidis, ac Pagis fidelium studio sunt posita, quorum pleraque non tantum structura, & ornatu, verum etiam miraculorum gloria, & fidelium concursatione, ac frequentia celebrantur, commemorare velimus; opus esset immensi laboris, & quod vires nostras longe excederet, hæc pauca de multis attigisse sit satis, ut intelligamus quanto animi ardore omnes, qui Christi religionem sunt amplexi, Virginis quoq; Deiparæ pietatem omni ratione colere, ac propagare studuerint.

Aliud an-
tiquissimū
templum
in ora
Cosm.

Aliud tē-
plum apud
Mōdas.

Aliud elim
templum
prope Si-
nas.

Finis Tractatus de Festis, ac Templis Deiparæ.

TRACTATUS DE SACRIS UTRIUSQUE SEXVS VIRGINIBVS,

Qui Apocalypſ. 14. Agnum ſequentes ante ſedem Dei, hoc eſt ante
Deiparam, canticum novum concinere dicuntur, in octo ſeg-
tionibus diſtributus.

*Virginum porro de quibus hic agitur Indicem ordine Alphabetico habes
in ſine.*

SUMMARIVM.

Innumerabilia virginum utriusque ſexus mul-
tudo; qui in lege Evangelica virginis
vexillum à Deipara erectum ſunt ſecuti. Sect.
1. n. 1.
Ingens multitudo eorum, qui cœlibem vitam du-
xere, ex quibus complures virginis exiit. n. 5.
Virorum exempla, qui Deiparam imitantes in-
corruptum virginis ſtorem cuſtodierunt.
Sect. 2. num. 13.
Mulierum familiaritas, aſpectus, colloquia, & co-
habitatio diligenter cavenda. n. 19.
Exempla virorum, qui pro caſtatis integritate
tuenda, quamvis graviter, & interdum ad
mortem uſque impugnati, ſtrenue tamen de-
certarunt. Sect. 3. n. 22.
Virorum exempla, qui à mulieribus ad flagitium
ſollicitati viriliter reſiſtere. n. 25.
Nonnullorum exempla, qui mori maluerunt, quàm
illicito concubitu morbo ſuo mederi. n. 29.
Mulieres, quæ Deiparam ſecuta virginali caſti-
monia claruerunt, & martyrii palmam ſunt
ademptæ. Sect. 4. n. 30.
Virgines martyres in Hiſpania ſub perſecutione
Arabica. n. 40.
Mulierum exempla, quæ pro virginitate tuenda
atrociſſimis tormentis, & acerbiffima neci ſe
expoſuerunt. Sect. 5. n. 41.
Virginum exempla, quæ pro tuenda pudicitia ſe-
ipſas deformarunt. n. 46.
Quæ ratione complurium virginum pudicitia,

Chriſti præſidio, ab improborum vi, vel in ipſe
proſtituto ſervata. Sect. 6. n. 47.

Virgines Chriſtiana ad Lupanar compulſa, &
mira arte à Chriſtianiſ inde educta. n. 52.

Mulieres, quæ exemplo Deipara virginis ſto-
rem involant Chriſto obtulerunt, & ex hac
vita in pace ad cœleſtem ſponſum commigra-
runt. Sect. 7. n. 54.

Aliquot alie virginis ex martyrologio. n. 67.

Alie virginis extra martyrologium. n. 69.

Conjuges, qui licet matrimonii legibus aſtriſti,
virginali tamen ſtorem illaſum conſervarunt.
Si etiam, qui aliquot in conjugio ſuſceptis libe-
ris, vitam deinde caſtam concordie voluntate
duxerunt, vel qui conjugis vita ſuncto ſecun-
das nuptias deſectarunt. Sect. 8. n. 72.

Conjuges, in quorum matrimonio virginitatis
caſtimonia in utroque enituit. n. 73.

Conjuges, qui ante matrimonium conſummatum,
altero conjugis diſmiſſo ad religionem ſe con-
tulere. n. 77.

Virgines nuptiis tradita, quæ ut corporis integri-
tatem cuſtodirent, viris continentiam perſua-
ſerunt. n. 79.

Conjuges, qui aliqua ſuſcepta prole, pari inter ſeſe
voluntate continentiam coluere. n. 81.

Vidua, quæ ad ſecundas nuptias nulla ratione ad-
duci potuerunt. n. 85.

Cum in capite 32. quod eſt de inteme-
rata Deipara virginitate, explican-
dum ſuſceperimus, quomodo Apoc.
14. cœtus ille feliciffimus, ac maxi-
mus

mus censum quadraginta quatuor millium virginum Agnum sequentium ante Dei sedem, hoc est, ante Deiparam, cujus virginitatem sunt æmulati, Canticum novum cantare scribantur: idcirco non ab re me facturum existimavi, si de ingenti hac virginum multitudine accuratius agerem, ut intelligamus hoc Deiparæ exemplum quanto opere in lege Evangelica valuerit ad tot homines permovendos, ut divina adnitente gratia illibatam Christo dicarent virginitatem. Rem in primis usque adeo arduam, atque difficilem, ut à Hieronymo in vita Maleki captivi, & epist. 8. martyrio assimiletur: *Habet, inquit, & pudicitia servatam martyrium suum, idque meritum propter sensualitatis fomitem hostem domesticum, quem ex Apostolo ad Rom. 7. in nostris membris circumferimus, quiq; nos adeo pertinaciter impugnat, & in lege peccati captivare nititur; tum etiam propter vehementissimas Satanae tentationes, cujus balneus, teste Domino Job. 41. ardere facit prunus.*

Tractatio-
nis series
describitur

Quoniam verò dum ea, quæ ad hanc materiam illustrandam faciunt, scriptis mandaremus; tanta rerum copia, tot Sanctorum, qui virginelem pudicitiam multiplici ratione servarunt, exempla sese obtulerunt, ut hæc tractatio mirum in modum aucta, in maiorem, quam initio statueramus magnitudinem exereverit: idcirco ne nimium ab instituto, quod in c. 52. erat de Deiparæ virginitate, digredi videremur, disputationem hanc veluti appendicem quandam ejusdem cap. 32. ab eo tamen capite avulsam, veluti opusculum per se distinctum, ad ealem totius operis rejiciendam duximus. Ex quo factum est, ut eum tractatio hæc in gloriam præcipuè Virginis Deiparæ, & in honorem Sanctorum virginum, tum virorum, tum mulierum, qui Deiparæ exemplum sunt secuti, conscribatur; idque ex earum multitudine, ac varietate melius, magisque perspicatur, brevitaris propositæ metas transilientes, aliquanto etiam uberius de hoc ageremus. ut plurima virginum exempla, tum ad ea, quæ tractamus confirmanda, tum etiam ad eorundem victorias summam saltem attingendas adduceremus. quippe qui Dei beneficio de propria carne, deque Satana sævissimo hoste non minus fortiter, quam gloriose triumpharunt; eaque de causa in Cælo præter gloriam essentialem, aureolam quoque virginitatis, & fructum insuper castitatis cælestium, qui virginibus debetur, sunt consecuti. Ut autem perspicuita-

ri consulamus, universam hanc disputationem octo sectionibus hoc ordine complexi sumus.

Primò, enim de iis, qui hoc vitæ genus eligerunt, aliqua generatim præmittemus.

Secundò, virorum exempla proponemus, qui virginitatis gloria floruerunt.

Tertiò, aliquorum virorum fortitudinem admirabilem describemus, qui virginitatis integritatem contra aliorum petulantiam, & contra carnis blandientis illecebras viriliter sunt tutati.

Quartò, mulieres plurimas enumerabimus, quæ virginali pudicitia singulariter præfulserunt, & pro Christi fide martyrium fortiter subierunt.

Quintò, mulierum, quæ pro virginitate tuenda contra tyrannorum sævientium vim, atque impetum strenuè decertant, invictum animi robur exponemus.

Sextò, de complurium virginum pudicitia agemus, quæ à Tyrannis in Lupanas detrusæ divinitus à contumelia sunt servatæ.

Septimò, complures virgines recensebimus, quæ in pace Ecclesiæ perpetuæ virginitatis institutum sunt complexæ.

Octavò, denique nonnullos viros, ac mulieres, qui nuptiali vinculo colligati, illibaram tamen virginitatem coluerunt, commemorabimus; atque & his nonnullos conjuges, qui aliquot susceptis in matrimonio liberis, perpetuam inde communi consensu continentiam servarunt; quasdam etiam, quæ viris extinctis ad secundas nuptias transire nequiquam voluerunt.

Et ne cogamur in singulis, quos plurimos in medium afferimus, auctores qui hæc litteris mandarunt, non abique Lectoris fastidio allegare; illud Lectorem monitum velim, ea quæ proferimus ex vitis eorundem, vel in Breviario, aut Martyrologio Romano, vel ex auctoribus probatis apud Surtium est deprompta: quod si quid aliunde acceptum sit, auctores indicabimus, servatis ferè, quo ad ejus fieri potuit, isdem auctorum

verbis.

INNUMERABILIS VIRGINUM
*utriusque sexus multitudo, qui lege Evan-
 gelica virginitatis vexillum à Deipa-
 ra erectum sunt secuti.*

SECTIO I.

2.
*Virginum
 multitudo
 sub vexil-
 lo Deiparae.*

Cum viciorum, ac mulierum, qui Deiparae exemplo virginitatem Deo consecrant, amplissimis interdum, quae offerrebantur repudiatis matrimoniis, quorum complures martyrii quoque palnam adeptos esse constat, tanta sit multitudo, ut eorum numerus, qui ab initio nascentis Ecclesiae per tot annorum secula in omnibus Christiani orbis regionibus hoc praestiterunt, à nullo mortalium iniri possit: idcirco ut generatim hanc virginum multitudinem aliqua ratione conjicere possimus, afferenda sunt, quae vetustissimi auctores, & complures Patres memoriae prodiderunt, tum de innumeris utriusque sexus fidelibus, qui vel in seculari vita, vel in religioso habitu regnis interdum, ditionibusque, quae hereditario jure illis obveniebant, posthabitis, virginitatem nuptiis praerulerunt, tum etiam de his, qui coelibem, & religiosam vitam duxerunt, ex quibus complures illibata carnis integritate floruisse: quamvis hoc nominatim minime exprimitur, conjectura tamen minime dubia, ut infra dicam, affirmare possumus.

Ex Phil.
 Hieron.

In primis Philo disertissimus Judaeorum, qui Romae sub Claudio, Apostoli Petri amicus tum à Hieronymo traditur, in libro quem inscripsit, de vita contemplativa supplicium, id est Religiosorum, (quod orando, ac supplicando tempus omne consumant) conversatione monachorum, tum viro- rum, tum mulierum etiam virginum a viris separatim viventium, Alexandriae, & in Aegypto sub Marco Evangelista Doctore, quos praefens viderat, fuisse exposit; eosque plurimos fuisse asseruit, atque à spontanea bonorum abdicatione, à castitate, à jejuniis, ab oratione, à lectione, & sacrarum litterarum interpretatione, quibus vacabant, & sacris mysteriis, quae in templis obibant, mirifice commendat. Quod autem haec omnia intelligat de Ascetis, id est, monachis Christianis sic vocatis, propterea quod virtutis exercitationi maxime essent dediti, egregie probat Eusebius Caesariensis lib. 2. histor. Eccles. c. 16 Epiphanius haeres. 29. & Hieronymus in Catalogo Script. Eccles. in Marco, & in Philo-

Christini
 Alexandr.
 sub S. Mar-
 co Evang.
 & virgi-
 nes, qui in
 his excitare

ne: Cardinalis Baronius tom. 1. Annal. ad annum Domini 64. & Cardinalis Bellarminus contra Magdeburgenses haereticos non solum ostendit: verum etiam eorum objectiones eadem dissolvit in controversia 2. general. l. 2. cap. 5.

Verum quod ad rem nostram facit, eorum multitudinem non solum in Aegypto, sed in aliis etiam Provinciis idem Philo de eis agit, his verbis apud Eusebium exprimit: Quamquam hoc hominum genus passim in universum orbem terrarum diffusum est (nam non Graciam solum, sed etiam Barbariam tam praestantis, & perfecti boni participem esse oportuerat) in quibus tamen Aegypti agris, & maxime quidem circiter Alexandria multo maxima hominum multitudo cernitur in loco commodissimo, qui est ad lacum Mariae ex planicie paululum educto; additque viros illos insignes Curatores, vel Cultores nuncupatos; mulieres etiam eandem vitae consuetudinem secutas Curatrices, vel Cultrices appellatas, quod velut Medici eorum mentes, qui ad ipsos accedunt, à vitiorum morbo curent, vel quod puro cultu Deum colant, & harum mulierum complures ad extremam usque senectutem Virgines permanere, aut, non necessitate, sicut non paucæ Gracarum, ac Gentilium Sacerdotum faciunt; sed sua voluntate, easque castitatem propter Sapientiae desiderium observare; neque mortales fortis curare, sed immortales, quos anima Dei amore inflammata, producit, adjectique (teste Eusebio) frequentes illorum in unum congressus, & exercitationes, ac severam disciplinam rationem, viro- rum quidem in uno, mulierum autem in altero loco separatim congregatarum. Haec omnia ad verbum ex Eusebio, & Hieronymo locis citatis.

S. Ignatius, quia jam suo tempore virgines, & viduae in multitudinem excrecere ceperant, in Epist. ad Philipp. Saluto, inquit, congregationem virginum, legione viduarum.

Justinus Philosophus, & martyr in Apologia, quae est ad Antoninum Pium Imperatorem audacter pronunciat, apud nullam gentem ita colli castitatem, ut apud Christianos, & haec Per multi profecto sexus utriusque, & sexaginta, & septuaginta nati annos (apud nos) qui à pueri disciplinam Christi sunt s. etati, incorrupti, & coelibes perdurant, & gloriari me per omne genus homi-

Virginum
 multitudo
 Ex Phil.
 Ex Euseb.
 Caesariensi.

Curatores
 monachi,
 Curatrices
 virgines.

Virginum
 multitudo
 Ex S. Ignat.
 Ex Iustin.

hominum nostrorum tales commonstrare posse. Sic Iustinus.

Athanagoras Philosophus in oratione pro Christianis, quæ habetur inter opera Iustini, de pudicitia agens Christianorum; Et reperire, inquit, est apud nos permultos, & viros, & mulieres, qui in cœlibatu consensum spe illa adducti, quod in tali genere vita conversari prolixius cum Deo possint. Sic ille.

3. Tertullianus in Apologetico c. 9. effreni Ethnicorum impudicitia, qua interdum accidebat, ut vel imprudentes incestu cum cognatis implicarentur, opponit Christianorum castitatem: Quæ diligentissima, inquit, & fidelissima nos ab evanitiu incasti sepius, quantumque ab stupris, & ab omni post matrimonium excessu, tancum & ab incasti casu tui sumus. Quidam multo securiores totam vitam huius erroris Virgine continentia depellunt senes, pueri. Hæc Tertullianus.

Cyprianus lib. de habitu Virginum: Iam, inquit, reclusus est orbis, impletus est mundus eorum, qui capere continentiam possunt, more viventes spadonum castrati ad regnum Dei. Sic Cyprianus.

Athanasius in lib. de human. Verbi: Quis, inquit, hominum post mortem, vel in vita auctor servanda virginitatis fuit? at non contra arbitrius est eam virtutem præstari non posse? attamen Salvator noster, & omnium Rex Christus tantum valuit in huiusmodi præceptis, ut pueri nondum maturi legum disciplina, virginitatem qua supra leges est, profiteantur. Hæc Athanasius.

Ambrosius l. 3. de Virg. sacrarum virginum multitudine homines non minui, earumque multitudinem in Oriente, & Africa esse ingentem probat: Si quis, inquit, putet consecratione virginum minui genus humanum, consideret, quia ubi pauca virgines, ibi etiam pauciores homines: ubi virginitatis studia crebriora, ibi numerum quoque hominum esse maiorem. Discite quantas Alexandrina totiusq. Orientis, & Africana Ecclesia quotannis sacrare consueverunt. Pauciores hic homines produnt, quam illic virgines consecrantur. Hæc Ambrosius.

Idem S. Ambrosius ad Valentianum Imperatorem adversus Symmachum l. 2. epist. 12. indicat imperii opes neququam sufficere potuisse ad virgines Christianas Deo sacræ nutriendas, si ex publico sumptu alendæ fuissent, sicut olim Vestales, propter immensum earum in universis Ecclesiis numerum, ejus verba

sunt: Ponamus tamen subsidia largitatum conferenda virginibus, quæ Christianis munera redundabunt? quod tantas opes sufficiet ararium? Hæc Ambrosius.

Chrysostomus hom. 13. super c. 8. ad Rom. agens de gratia Spiritus per Christum legis Evangelicæ tempore collata, qua motus carnis mirum in modum sunt repressi, id confirmat ex mortis contemptu, & virginum immensa multitudine, quæ ubique terrarum florebat: Quæ enim, inquit, nemo videbatur præstare posse virginitas, & mortis contemptus, compluresque alii affectus, ea ipsa ubique jam terrarum nunc præstantur: neque apud nos solum, sed & apud Scythas, apud Thracos, apud Indos, apud Persas, reliquosque quamplurimos Barbaras, & virginum chori, & martyrum populi, & monachorum sodalitates, qui omnes jamplures eis esse cœperunt, qui uxores habent. Hæc Chrysostomus.

4. S. Augustinus lib. 1. de moribus Ecclesiæ cap. 30. fute agens de sanctitate, quæ non apud Hæreticos, sed in sola invenitur Ecclesia Catholica, eam sic affatur: Merito tibi tam multi hospitales, multi officiosi, multi misericordes, multi docti, multi casti, multi sancti, multi usq. ad eam Dei amore fragrant, ut eos in summa continentia, atque mundi huius incredibili contemptu etiam solitudo deleat. Et c. 31. Quis nescit summa continentia hominum Christianorum multitudinem per totum orbem in dies magis, magisque diffundi, & in Oriente maxime, & in Egypto. Et mox. Quis non illos miretur, & prædicet, qui contemptis, atq. desertis mundi huius illecebris in communem vitam castissimam, sanctissimamq. congregati simul statem agunt: viventes in orationibus, & aliis vitæ religiose exercitationibus, quas Augustinus latè prosequitur. & infra de Religiosis ad divinum Verbum à monasterijs à patre audiendum confluentibus hæc adiecit: Et conveniunt ad singulos Patres tercia, ut minimum hominum millia, non etiam numerosiores sub uno agunt. & mox. Hæc est etiam vitæ feminæ cum Deo sollicitè, castèq. servantium, quæ habitaculis segregata, ac remota à viris quam longissimè decet, ad quas juvenum nullus accessus est, neque ipsorum quamvis gravissimorum, & probatissimorum senum, nisi ad vestibulum necessaria præbendi, quibus indigent, gratia. hæc Augustinus.

Verum de virginū apud. Catholicos ingenti

Vuuu

genti numero audiamus apud Augustinum l. 30. contra Faustum Manich. c. 4. eundem Faustum Catholicos Episcopos, cum quibus ei sermo erat, quod fideles ad virginitatem hortarentur, his verbis impie sugillantem: Quod certatim semper ad hanc mulieres incitatis professionem susceptionibus vestris, ut penè jam major in Ecclesiis omnibus virginum apud vos, quam mulierum numerositas habeatur. Sic Faustus haereticus apud Augustin. quod S. Augustinus minime inficiatur, licet ejus ineptiis egregie respondeat.

Idem in l. 8. confess. c. 1. In laetitia spiritus, & carnis excitata in se ipso initio conversionis, considerabat ipse castam dignitatem continentiae: Ibi, inquit, tot pueri, & puella, ibi juvenis multa, & omnis aetas, & graves viduae, & virgines anus, & in omnibus ipsa continentia nequaquam sterilis, sed fecunda mater filiorum gaudiorum de marito te Domine. Sic ille.

Idem Augustinus lib. de sancta virginitate c. 36 Christum his verbis affatur: Respice agmina virginum puerorum, puellarumq; sanctarum; in Ecclesia tua eruditum est hoc genus. Et mox: Tu illud etiam, quod non jussisti, sed tantummodo volentibus arripendum proposuisti, dicens: Qui potest capere capiat: arripuerunt, voraverunt, & propter Regnum Caelorum se ipsos, non quia minatus es, sed quia hortatus es, custraverunt. Haec Augustinus.

Theodoretus in sua hist. Theophili scilicet 30. ubi Dominæ virginis vitam sanctissimam exposuisset, subjicit: Multæ aliæ partim quidem vitam amplexæ solitariam, partim autem vivere amarunt cum pluribus, adeo ut ducentæ, & quinquaginta, & plures, & pauciores simul vivant, uno cibo vescentes, super solas stellas ex instituto dormientes, & manus quidem lanæ attribuentes, hymnis vero linguas consecrantes, sunt autem ejusmodi innumerabilia sapientiae gymnasia, non solum in nostra Regione, sed etiam per totum Orientem, iis autem plena est Palaestina, & Aegyptus, & Asia, & Pontus, & tota Europa. Ex quo enim Christus honoravit virginitatem, ut qui natus sit ex Virgine, prout virginitatis natura germinavit, & hos suaveolentes, & qui non marcescunt, flores affert creatori: non virtutem in masculino, & foemina discernens. & infra. sunt ergo multæ, & virorum, & mulierum pietatis palestræ, non apud nos solum, sed etiam in universa Syria, & Palaestina, & Cilicia, & Mesopotamia: in A-

gypto autem dicunt etiam plusquam quinque millia virorum habere monasteria, qui operantur, & interim Dominum laudant, hymnisque celebrant. Haec Theodoretus.

Palladius in historia Lausica cap. 124. ubi recensuisset insignium quarundam virginum nomina, quas Romæ viderat, subjicit: In Civitate Ancyra esse decem millia virginum, quæ in omni virtutis institutione exercebantur.

Evagrius in vitis sanctorum Patrum capite 5. in una Civitate Thebaidis dicta Oxirinchum se vidisse testatur innumerabiles Religiosos, in qua Urbe multo plura monasteria videbantur, quam domus, & ab ejus loci Episcopo intellexit, viginti millia Virginum, & decem millia monachorum ibi esse, quorum plurimi divinis Dei donis fugebant.

INGENS MULTITUDO EORUM, QUI CÆLIBEM VITAM DUXERUNT, EX QUIBUS COMPLURES VIRGINES EXISTERE.

Atque hæc dicta sunt in universum de ingenti eorum numero, qui in Christi Ecclesia virginitatis florem Deo consecraverunt, commemoranda est nunc infinita propemodum multitudo eorum, qui propter Christum Dominum cælibem vitam duxerunt, innumeris, inque difficillimis Satanæ ac propriæ carnis superatis tentationibus, ex quibus plurimos etiam virginali castimonia fulsisse, procul dubio existimare possumus: tum quia eorum complures, ex Athanasio loco citato, & Hieronymo epist. 22 & ex vita sancti Pachomii apud Sur. tom. 3. à pueritia in religioso vitæ instituto sunt educati; id quod laudat Basilus in regulis tuis disputatis q. 15. & S. Thom. 2. 2. qu. 189. art. 5. tum quia complures alii, & si majores natu animum ad religionem appulerunt; in seculari tamen habitu religiosi mores sunt æmulati, quamvis virorum virginitas non æquè, ac mulierum propterea, quæ infra dicemus, exprimi soleat.

Et ut omittamus illos omnes, quorum numerus præ multitudine supputari nequit, qui ab initio nascentis Ecclesiæ innati sunt sacris ordinibus, quibus annexum est votum perpetuæ continentiae: nam ut rectè Hieronymus contra Vigilantium: Orientis, inquit, Ecclesia, fuerit, Aegypti.

Ingen-
titudo ca-
libum, ac
virginum
recensetur

Clerici
omnes cæ-
nentes, ac
virgines
lunaticas
fuerunt

Ægypti, & Sedis Apostolica, aut Virgines clericos accipiunt, aut continentes, aut si uxores habuerint, mariti esse desierunt. & ep. 50. ad Pammachium idem docet, cum Epiphanius contra Catharos in compendio, de quo videndus est Baron. tom. 1. ad Ann. 58. hoc ipsum de sacerdotibus Orientis affirmat Eusebius lib. 1. de demonstr. Evang. & Basilii in epist. ad Gregorium. Ephræm in Epist. ad quendam monachum, qui dicebat, melius esse nubere, quam uri. Maximus in responsis ad Thalassii quaestiones.

Hoc ipsum testatur S. Thom. 2. 2. qu. 88. art. 11. idque contra hæreticos egregie probat Cardinalis Bellarminus contr. 2. lib. 1. c. 19. (quanti- vis Ecclesia Græcis sacerdotibus uxorum, quas ante ordinationem duxerunt, usum permiserit, ut videre est c. cum olim de clericis coniugatis.) venio ad eos, qui cœnobiaz, vel deier- ta incoluerunt, quorum immensa multitudo licet conjici possit ex iis, quæ suprà ex Philone, Joanne Chrysostomo, Augustino, Theodoro, & Palladio attulimus; adhuc tamē magis in particulari ex illis, & ex aliis ostendatur.

6. S. Athanasius in vita S. Antonii, de monachis suis agens, qui sub magni Antonii magisterio vivebant, in hunc modum scribit: Erant igitur in monte monasteria tanquam tabernacula plena divinis choris psallentium legentium, orantium, tantumque jejunandi, & vigiliarum ardorem eunctorum mentibus sermo ejus afflaverat, ut futuræ spei aviditate ad charitatem mutuam, & misericordias indigentibus exhibendas, jugi studio laborarent: qui insitam regionem quandam & oppidum à mundana conversatione sejunctum, plenum pietatis, & justitiæ videbantur incolere. Quis tantum monachorum agmen adspiciens, quis vinum illum concordie cœtum cernens, in quo nullus nocens, nulla detractio susurrionis, sed multitudo abstinentium, & certamen officiorum erat, non in hanc statim erumperet vocem? *Quam bona domus tua Jacob, Tabernaculum tuum Israel?* Hæc S. Athanasius.

Num. 23.

S. Joannes Chrysostomus homilia 8. in c. 1. Matth. agens, quomodo Ægyptus ex Christi pueri in habitatione, quendam sanctificationis gustum sit adepta, ut postea prædicatione Apostolorum Dominum prima suscepit, subjicit de Ægypti religiosis: si quis inquit, nunc ad Ægypti veniat solitudines, Paradiso prorsus omnem illam videbit Ere-

rum digniorem, & innumerabiles Angelorum cœtus in corporibus fulgere mortalibus, & populos martyrum, & choros Virginum, & omnem quidem tyrannidem diaboli dissolutam, Christi autem regnum coruscans. & mox: Est cernere tota illa regione diffusum exercitum Christi, & admirabilem illum regium gregem, virtutumque cœlestium conversationem in terris micantem atque hæc non in viris solum, verum etiam in foeminis splendere conspicias: nam illæ quoque non minori, quam viri virtute decorantur, & infra. Non ita variis astrorum choris cœlum refulget, ut Ægyptus innumerus monachorum, ac Virginum distinguitur, atque illustratur tabernaculis. Hæc Chrysostomus qui etiam pluribus persequitur virtutes eorum, & quo modo bonis omnibus renunciantes, jejuniis, labori manuum, orationi vacabant.

S. Basilii, qui monastici instituti non solum cultor, sed institutor etiam fuit præclarissimus epistola 63. de Religiosis agens: *Audis quidem in Ægypto talem esse virorum quorundam virtutem, & forsan in Palestina. Audis & in Mesopotamia viros esse perfectos, atque beatos.*

Sanctus Hieronymus in vita S. Hilarionis, (quem Monastica conversationis, & studii in Syria fundatorem, & eruditorem appellat,) exemplo ejus per totam Palestinam innumera- bilia monasteria esse cœpisse, omnesque ad eum Monachos certatim currere, & cum interdum cellulas illustraret Monachorum, fratres, qui eum comitabantur, ad duo milia, aliquando ad tria milia extitisse affirmat.

Idem Hieronymus de Monachorum multitudine à Barbarorum Regionibus ad sancta Jerosolymæ loca visenda accedentium, epist. 7. licet ait: De India Perside, Æthiopia, monachorum quotidie turmas suscipimus, & epist. 3. Indus, Persa, Gothus, Ægyptius philosophantur. Hæc ille. Ostendens eos religiose perfectioni vacare, quam Philosophiæ nomine appellat: & Epist. 27. Narrat in Oppido Nitria in Ægypto, S. Isidorum Episcopum cum turbis innumerabilibus monachorum, ex quibus multos sacerdotalis, & leviticus sublimabat gradus, occurrisse S. Paulæ Romanæ, quæ monachos in desertis illis visitabat, tanque sexus oblitam inter tot milia monachorum habitare cupivisse, nisi Bethlehem desiderium retraxisset. Sic Hieronymus.

Monasteria quam plurima. Ex Hieronymo. Ex Palestina.

Monachi sub S. Isidoro Episc. in Ægypto. S. Paulæ Romana,

Vuuu 2

S, San-

*Sanctorum
viri in
diversis
Mediolani.
ex Augusti.*

*Monachi
apud Bessis
ac Dacis.
Ex S. Paulino.*

*Monachi
in cenobio
Tabennensis
fieri in
Thebaida
circa
5000.
Ex Cassiano.
Ex Theodoro.*

*Ex palladii.
Anachoreta
Monachi 600.
in monte
Nitria monasterium
sub Abbate
Or.
Monachi
sub S. Pachomio
Abbate
1400.
Monasterium
viri sororis
S. Pachomii.
Ex Suario.*

7 Sanctus Augustinus libro x. de moribus Ecclesie cap. 33. Vidi ego diversorum sanctorum Mediolani non paucorum hominum, quibus unus Presbyter praeerat, vir optimus, & doctissimus: Romae etiam plura cognovi, in quibus singuli gravitate, atque prudentia, & divina scientia praepollentes, ceteris secum habitantibus praesunt, Christiana charitate, sanctitate, & libertate viventibus.

S. Paulinus in carmine ultimo de reditu Nicetae; à quo haec accepit, sic cecinit de Bessis olim latrocinij assuetis, & de Dacis.

*O vices rerum bene verba fama
In quibus montes prius & eruentia
Nunc regunt verjos Monachis latrones*

*Pactis alumnos.
Mox ubi quondam fuerat ferarum
Nunc ibi ritus viget Angelorum,
Et latet iustus, quibus ipse latro
Vixit in antra.*

Cassianus libro 4. cap. 1. de uno cenobio Tabennensis in Thebaida sic ait: Hoc cenobium quāto numero populosius cunctis, tantō conversationis rigore districtius. siquidem in eo plusquam quinque millia fratrum sub uno Abbate reguntur; itaque obedientia hic tam prolixus monachorum numerus omni ævo seniori subditur, quanta non potest apud nos unus uni, vel obedire pro modico tempore, vel praesse, sic ille, cui attestatur Theodoretus in historia Theophyli cap. 30. quem supra citavimus.

8 Palladius in historia Lausiaca de Religiosis tū cenobitis tū eremitis, quos ipse visitavit, plurimosest, nos summatim eos adnotabimus in c. 6. In monte, inquit, Nitria habitant ad quinque millia virorum aliqui cum duobus, vel tribus: in intima verō solitudine erant Anachoreta viri perfecti numero sexcenti. &c. 8. In hoc monte Nitriae Abbas Or habebat monasteria mille fratrum. Cap. 35. Monasteria, quae regulam habent S. Pachomij ab Angelo acceptam septem millia virorum habent. Primum verō, & magnum quod alia peperit, in quo degit sanctus Pamochius 1400. continet.

Cap. 36. Transfluvium est monasterium mulierum circa quadringentarū, quod eandem habet vivendi formam, & institutum hoc monasterium est fundatum à sorore sancti Pachomij, quemadmodum in sancti Pachomij vita apud Suriū 14 Maij legimus.

Et cap 44. vidit Ammonem in Thebaida

patreter mille monachorum, quos etiam vocabat Tabennensiotas, mirum silentium, & incredibile ciborum abstinētiā servantes.

Cap. 48 in Thebaida in finibus Herimopolis, ubi Deipara cum Christo mansit, vidisse se scribit in solitudine Apollo, qui monasteria habebat supra montem, eratque pater monachorum circiter quingentorum. cum autem esset Apollo octogenarius sibi magnum congregaverat monasterium virorum perfectorum, qui poterant omnes ferē signa efficere. Ita Palladius.

Cap. 65. monasterium magni Isidori t mille monachorum itaque sanctitatis, ut omnes signa facere possent, & cum mors immineret ejus diem praedicabant, & absque morbo decedebant.

Cap. 63. Dioscorus pater erat centum monachorum.

Cap. 67. Chronius pater trecentorum. Cap. 70. in partibus Arsenoia Presbyter Serapion. pater erat horum monasteriorum, in quibus decies mille numerantur, quod confirmat Sozomen. libro 6. cap. 28.

Cap. 81. in Antinoi Civitate Thebaidis, circa civitatem circiter bis mille sunt in monasterijs, & in his sunt etiam Anachoretae.

Cap. 150. in Thebaida, quae est per Syennem, dicit viros esse valde admirabiles, & multitudinem monachorum infinitā, quorū tanta est sanctitas, ut mortuos in hodiernum ulque diem suscitent, super aquas ambulant, & quae Christus per sanctos Apostolos, ea quoque per eos nunc efficiat. haec ex Palladio.

9. Sanctus Joannes Damascenus in historia de Barlaam, & Josaphat cap. 1. scribit, in India regione ingenti, ac frequentissima, quae ab Aegypti parte mari alluitur, & à continente ad Persidis fines secedit. cum Christi fidem in di suscepissent, & audissent in Aegypto monasteria exaedificari, ac monachorum, qui Angelorum instar vivebant ingentia agmina cumulari, ipsos quoque ad ejusdem vitae studium excitatos, adeo ut complures ipsorum relictis omnibus in solitudine concederent, atque in mortali corpore eorum, qui corporis expertes sunt, vitae rationē susceperent. haec ille.

Ex quibus complures Abenner Rex pro Christi fide diversis afflictos supplicijis eadijussit, de quibus in Martyrologio die 3. Augusti. Sanctus Bernardus in vita S. Malachiae

de uno

nardo.
Benchore
sus mona
chi sub Co
gello Abb.

Monaste
ria sub
Luano
Abbate.

Luxoviense
Monaste
ria sub S.
Columba
no Abbate.
Benchore
sus mona
chi succe
dunt ibi
vicesim
chori di
vinitate
solennia
celebrant
Nongenti
Monachi
simul, à pi
ratu occi
duntur.

S. Columba
nus pluri
morum Mo
nachorum
pater, &
multorum
cenobioru
fundator.

Pater 600.
M. d. ho
rum.

de uno monasterio in Hyberna sic scribit. Benchorensis Monasterium nobilissimum extiterat ante sub primo patre Congello multa millia Monachorum generans multorum monasteriorum caput.

Locus fere sanctus, fecundusque Sanctorum, copiosissime fructificans Deo, ita, ut unus ex filijs sanctae illius Congregationis nomine Luanus, centum solus monasteriorum fundator extitisse feratur. Quod idcirco dixerim, ut ex hoc uno coniciat Lector, quam ingens fuerit reliqua multitudo, & infra. Nec modo in praefatas, sed in exteras etiam regiones quasi inundatione facta, illa se sanctorum ex anima effuderunt. Equibus ad has nostras Gallicanas partes sanctus Columbanus ascendens Luxovici construxit monasterium factus ibi in gentem magnam.

Ajunt tam magnum fuisse Benchorensis monasterium, ut succedentibus sibi vicissim choris continuarentur solennia divinorum ita ut ne momentum quidem diei, ac noctis vacaret à laudibus & iis. Nam ut taceam corpora sanctorum, quae in pace sepulta sunt, ferunt videntes simul una de à piratis occisos. Erat quidem ingens loci illius possessio, sed Malachias solo contentus loco sancto, totas possessiones & terras alteri cessit. haec omnia Bernardus.

Nec mirum videri debet tantum Monachorum numerum, celum à piratis, nam in Martyrologio Romano die 12. Augusti haec legimus. Eodem die sanctorum martyrum Porchanj Abbatis monasterij Linnensis, & quingentorum monachorum, qui pro fide catholica à Barbaris caesi, martyrio coronati sunt.

10. Quoniam verò S. Bernardus loc. citat. perhonorificam de S. Columbano mentionem fecit, antequam ad alia progrediamur breviter dicamus de Religiosis per eum mirifice propagatis. Is enim non solum egregia sanctimonia, miraculorum gloria, & prophetiae spiritu claruit, verum etiam plurimum monachorum pater (quorum optates sanctitate illustres fuere) multorum nem cenobiorum fundator extitit; cujus obitus in an. 622. à Sigeberto in chronico reponitur; dies verò in Martyrol. 21. Novemb. adnotatur, ejus vitam in compendium redactam describit Petrus in catalago libr. 10. c. 94. & S. Columbanus discipulis praeter multos alios S. Eustasius clarus habetur. I. Luxoviensis monasterij ab eodem S. Columbano fundati Abbas miraculis, & sanctitate conspi

cuus ferme sexcentorum monachorum pater extitit, de quo in Martyrol. 29. Martij, ex quibus non tantum in Oriente, verum etiam in Occidente monachos mirifice propagatos, satis constat, de quibus Cord. Baronius tom. 3. Annal. ad Annum Christi 328. Certum, inquit, exploratū est, Occidentali Orbi Provincias ferme omnes una cum Insula hoc eodem seculo fuisse repletas agminibus monachorum, & ut summatim de his nonnulla perstringamus, dicemus aliquid de monasterijs vetustissimis in Occidente fundatis, & de Religionum Ordinibus ibidem institutis.

Et sane de monasterijs Romae excitatis, praeter sanctum Hieronymum epist. 16. testatur S. Augustinus libro 1. de moribus Eccles. c. 33.

Ecclesia quoque Mediolanensis monasterium prope Civitatem habebat ex eodem Augustino libro 8. Confessorum capite 6.

S. verò Eusebius Episcopus Vercellensis ex Ambrosio lib. 10. epist. 82. primus in Occidentis partibus haec duo clericorum officia, & monachorum instituta in iisdem personis in sua Ecclesia conjunxit.

Sanctus Martinus, apud Severum Sulpitium in ejus vita, Turonis monasterium sanctitatis, & monachorum frequentia in ligno extruxit.

S. Augustinus in Africa, ex Possidio, virorum, ac mulierum monasteria fundavit, & religiosum institutum inchoavit, quod in hodiernum usque diem per multos ordines Canoniorum Regularium, Eremitarum S. Augustini, & aliorum propagatum Ecclesiam mirifice exornat.

11. In Italia verò, quumvis ante Sanctum Benedictum complures essent monachi, quorum monasteria memorat S. Gregorius libr. 1. Dialog. c. 1. & 4. illud nimirum S. Honoratum Urbis fundata. S. Equitij in Provincia Valeria, & illud prope Sublacum Romani monachi, à quo S. Benedictus, teste Gregorio libro 2. Dialog. c. 1. habitum S. conversationis accepit. Ipse tamen S. Benedictus religiosam disciplinam anno 520. in Occidente penè collapsam, ut verbis utat Martyrologij, restituit, & mirum in modum propagavit, sub cujus regula innumeri Religiosorum ordines militavit qui tanto patre gloriantur.

Post S. verò Benedictum non defuere plurimi, qui religiosum institutum instaurarunt, vel instituerunt, ejusmodi fuit S. Romualdus Camaldulensium Fundator.

Fuerit & Cluniacensis anno 613, qui à S. Odone

Monasteria
Romae
extruxit

Monasterium
Mazilianum

Monasterium
Turonense
sub sancto
Martino.

Monasterium
in Africa
sub S.
Augustino.

Monasterium
in Italia
ex Greg.
sub S. Honorato
sub S. Equite.
sub Romano
Monacho.

Religiosorum
disciplina
sub sancto
Benedicto
Abbate in
Occidente
sancto Odone
Abbate.

sub sancto
Brunone.
sub sancto
Iohanne
Gualberto.
sub sancto
Roberto
Abbate.

done Abbati fumpere nitium, Carthusiani à S. Brunone. Ordo Vallis umbrosæ à S. Joanne Gualberto. Cistercienses à S. Roberto primo eorum Abbate, de quo in martyrologio die 29. Aprilis, magis tamen propagati postea à S. Bernardo notæ sanctitatis viro.

Ordo Ser-
vorum B.
Maria
virginis.
Ordo Cæ-
lestin.

Ordo Eremitarum Montis Virginis à S. Gulielmo Vercellensi in eodem Monte Virginis prope Neapolim institutus.

Ordo Servorum Beatæ Virginis Florentiæ cœpit.

Ordo Cœlestinorum à sancto Petro Monacho.

Ordo Jesuatorum à B. Joanne Columbino Senis inchoatus, &

Ordo Montis Oliveti Senis pariter institutus.

12 Quid dicam de mendicantium Ordinibus, qui in personarum numerum prope modum infinitum in toto terrarum Orbe excreverunt; ejusmodi est Ordo Prædicato-

Prædicato-
rum à
S. Dominico
institutus.

Minorum à
S. Francisco
Eremitarum
à S. Augustino.

Carthusia
à S. Bruno
Propheta.

Ordo Mi-
norum à
S. Francisco
de Paula.
Societas
Jesu insti-
tuta.

rum à S. Dominico fundatus. Ordo minorum à S. Francisco, Eremitarum ab Augustino, Carmelitarum ad Eliam Prophetam, & eos qui in monte Carmelo degebant, suam originem referentium, è quibus S. Albertus Confessor die 7. Augusti, & S. Angelus martyr die 5. Maji præcipue claruerunt. Minorum à S. Francisco de Paula, & aliorum ordines, quos brevitate studio præterimus, qui Ecclesiam Dei vitæ exemplo, & doctrina illustrarunt.

Ordines quoque clericorum regularium, quorum plures post annum Dom. 1300, in Ecclesia germinarunt, eiq; suis institutis in animabus juvandis egregiam navant operam, inter quos connumeratur nostra minima Societas Jesu anno 1540, à Paulo III. Pontifice max. confirmata. Quod si quis Religiosorum Ordines (quos in præsentia recensere nimis longum esset, & à nostro instituto alienum) magis in particulari cognoscere desideret, legat nostrum Hieronymum Platum in egregio, quod de bono statu Religiosi clu- cubavit, opere lib. 2. c. 20. & seq. & Paulum Morigiam lib. de origine Religionum.

Ad extremum illud ex Tritem. 1. de vi-
tis Illustribus S. Benedicti c. 2. adiciendum vi-
detur in sola provincia Moguntina suo tempo-
re centum & viginti quatuor Abbatis Ordinis S. Benedicti extitisse. (Is aurem vixit an-

num circiter 1480.) additque Tritemius de Ordine S. Benedicti, fuisse tempus cum in illo solo ordine quindecim mille Abbatum numerarentur. Ex quibus aliorum Ordinum cœnobias, & domos, eorumque Religiosos, qui omnes continentiam Deo promittunt, conjicere poterimus.

Atque hæc in universum de eorum multitudine, qui Deiparam imitari, virginitate, vel saltem cœlibatam coluerunt; nunc in particulari ad viros, & mulieres, qui hoc vitæ institutum complexi sunt veniamus.

VIRORVM EXEMPLA,
qui Deiparam imitantes incorruptum
virginis florem custo-
dierunt.

SECTIO. II.

ET si virginitatis præstantia ea est, ut in quocunque sexu reperitur, omni sit celebranda præconio; In viris tamen præcipue suspicienda videtur: tum propter acriores, quibus ob fervidiorem corpus constitutionem urgentur carnis stimulos, tum propter majores ejus admittendæ occasiones obliquentiam, quolibet sine custodibus, & interdum sine arbitris vagandi; tum etiam quia infamiae nota apud cognatos, ac populares, pudor item naturalis ab hujusmodi flagitio abstergere magis solent sceminas, quam viros. quare Clymacus gradu 15. Summa, inquit, circa nos Deus in hoc quoque prævidet etiam gerēs proci: utatem scemina, quasi frango quodam pudore restringit: nam si hæc ad matrem sponte accurreret, non fuisset salva omni caro. hæc Clymacus. quæ omnia S. Augustinus de verbis Domini term. 46. c. 2. confirmat. Cum enim viros, qui uxorem ducere volunt hortaretur ad virginitatem interim servandam exemplo mulierum nubere volentium subjiçit. Et tu, inquit, vir si virginitatem servaveris gloriosior eris quam mulier: illam enim premit parentum custodia, refrenat inferioris sexus verecundia, postremo leges timet, multa enim præter Deum timet: tu vero solum Deum times, qui major est omnibus. hæc Augustinus.

Hinc etiam factum est, ut quamvis pluri-
mi ex

Virginitas
et cultus
gloriosus
in viris
quam in
sceminis.

S. U.
Vir
vir
tu
pra
fimo

mi ex viris virginitatem sanctè coluerint, nam & Apoc. 14. illa centum quadraginta quatuor millia agnum sequentium, dicuntur cum mulieribus non esse coinquinati, quod ad viros spectare perspicuum est, licet eo numero, & feminas comprehendi dixerimus; quia tamen virorum pudicitia propter discurrendi libertatem non æquè, ac mulierum sub custodia aliorum est: Ideo auctores, qui Sanctorum viras scriptis prodiderunt, de virginitatis flore à viris sanctis servato nihil ferè dicere solent, nisi aliqua alia via certo confiterentur, eos illum custodisse, quod tamen præ humilitatis modestia viri spirituales de se mirificè occultare consueverunt; quæ eò spectant, ut nemini mirum videri debeat si dum virgines recensemus, complures, qui à pueritia insigni vitæ sanctimonia claruerunt, & certissima conjectura eos virginitate ornatos existimare possimus, hoc in loco taciti prætereamus; aliquos tamen omittere nequimus.

Illud autem in his animadvertere licet præter incredibilem vitæ asperitatem, & carnis castigationem, quæ corpus suum in servitute redigebant, plerisque omnes ne à mulierum consuetudine ipsorum puritas in discrimen vocaretur, earum conspectum sibi planè interdixisse, ut cum S. Job c. 31. dicere possent: *Pepigi foras cum oculis meis, ut ne cogitarem quidem de Virgine*, qua de re in fine hujus Sectionis aliquando uberius disseremus.

S. Joseph B. 14. Inter viros, qui potest Christi adventum virginali castimonia floruerunt, si temporis antiquitatem spectes, principem sibi locū vendicat Joseph Deiparæ sponsus sanctissimus, qui Domini Patet meruit appellari: quem Gerson in ferm. de Nativitat. Virg. in Concilio Constantiensi habito, peculiari privilegio, in matris utero sanctificatum, nullius unquam mortalis noxæ conficium affirmat, additque ejus fomitem, vel extinctum, vel repressum, ne Virginis Deiparæ pulchritudine, & familiaritate læderetur. Cui consentit Echius in sermone de S. Joseph, & Jacobus Christopolitani in Canticum *Magnificat* in quarta dignitate Deiparæ; quem etiam S. Bernardinus Senensis tomo 3. ferm. de S. Joseph arbitrat à spiritu sancto tantæ Virgini non fuisse unionem conjugii copulandum, nisi eidem virtutum operatione fuisset similis: Unde, inquit sanctus Bernardinus, credo Joseph mundissimum in virginitate, profundissimum in

humilitate, ardentissimum in charitate, altissimum in contemplatione, &c. ut videlicet esset adiutorium simile virgini. Et quamvis non desint, qui velint S. Joseph aliam prius conjugem habuisse, ex qua suscepit filios, qui in Evangelio fratres Domini nuncupantur; mihi tamen magis sequenda videtur eorum Patrum sententia, qui perpetuæ virginitatis decus ei tribuunt. Id enim sentit Hieronymus l. bro contra Helvidium, ubi non tantum Mariam fuisse Virginem, sed etiam ipsum, inquit, Joseph Virginem fuisse per Mariam, ut ex virginali conjugio Virgo filius nasceretur: si enim in virum sanctum fornicatio non cadit, & aliā eum uxorem habuisse non scribitur præter Deiparam, cujus virginitatis custos fuit integerrimus, relinquitur Virginem eam fuisse. Idem sentit Augustinus ferm. 15. de Nativ. Domini, & Beda in c. 2. Joann. Rupertus quoque in 2. cap. Matth. non solum illum existimat Virginem: verum etiam Deiparæ, & Joseph apophat locum illum Cant. 2. *Dilectus meus mihi, & ego illi, qui pascitur inter lilia*. Has enim duas personas præ cæteris rectè vocari, & esse lilia ob virginales nuptias & castissimam cohabitationem docet. Idem sentiunt Hugo de S. Doctore libro de conjugio Mariæ. Sanctus Bernardinus loco citato, & Gerson sermone 1. de Nativ. Deiparæ confid. 3. Ejus ratio est quia si Deipara, dum esset provecta ætatis, à Christo in cruce Virgini Joanni est commendata, quanto magis existimandum est eidem matri in ætate adolescentiore custodem Virginem puritatis studiosissimum assignatum? Hieronymi sententiam amplectitur S. Thom. 3. part. q. 28. art. 3. ad quintum, ubi fratres Domini ex Hieronymi interpretatione non filios Joseph, sed consobrinos Salvatoris sororis Mariæ matris Domini filios intelligimus. Ita S. Thom. quorum mater neque erat filia S. Annæ matris Deiparæ, ut cap. 18. diximus, sed erat ejusdem Deiparæ consobrina. quare mirum non est, si Bernardinus pie credat S. Josephum cum Christo resurrexisse, & anima, atque corpore beatum esse in cælis. Ut siue, illa sancta familia, scilicet Christus, Virgo & Joseph, in laboriosa vita, & amorosa gratia simul vixerunt in terris, sic in amorosa gloria nunc & corpore, & anima regnent in cælis juxta regulam Apostoli 2. Cor. 1. *Sicut sortis passionis istius, sic eritis, & consolationis*. Ita S. Bernardinus. Hanc sententiam Suarez tomo 2. in 3. part. disputat. 8. scilicet 2.

sect. 2. vocat satis receptam, & probabilem, camque recipit Barrada lib. 6. cap. 8.

De intercessionis S. Joseph apud Christum & Dreiparam efficacia, pulchre Gerson in sua Josephina hos versus, quos alibi in hoc opere allegavimus, cecinit.

Quanta o fiducia quanta est

Vu impetrandi, quia dum vir, dum Pater

orat

Vxorem, & natum; velut imperium reputatur.

S. Ioannes
Baptista.

Spiritus Ioannes Baptista Domini Praecursor virginis puritate adeo floruit, ut Angelus à Malachia cap. 3. vocetur: Is à pueritia cibo ex locustis, & melle sylvestri, vestitu autem ex pilis Camelorum utebatur, asperissimam vitam ab omni hominum consuetudine seunctam in desertis traduxit usque ad diem, ut ait S. Lucas, ostensionis suae ad Israel.

S. Ioannes
Evangelista.

S. Ioannes Evangelista, cui Virgini Christus de cruce matrem Virginem commendavit, quia Virgo erat, Ideo ut ait Hieronymus lib. 1. contra Jovinianum, plus amatur à Domino, & super eius pectus recumbit, de cuius pectoris sacro fonte fluentia Evangelii potavit.

S. Iacobus
Minor.

Sanctus Iacobus Minor frater Domini virginitatem coluit ex Epiphania harel. 30. Quare sanctus Hieronymus libro 1. contra Jovinianum: Iacobus, inquit, frater Domini dictus tantae sanctitatis, tantaeque iustitiae, & perpetuae virginis docet, cum in sua epistola ait: *Omne donum de sursum descendit à Patre luminum, ubi non sunt nuptiae*; de quo ex Hegesippo Hieronymus libro de viris illustribus prodidit eum de matris utero sanctum fuisse, vino, siccra, & carne perpetuo abstinuisset, cui soli propter insignem ejus sanctitatem licebat ingredi Sancta Sacrorum, quod ipsum attestatur Epiphanius harel. 29.

S. Paulus
Apostolus.

Sanctus quoque Apostolus Paulus, ut testatur Hieronymus Epistola 22. Virgo fuit, quippe, qui 1. Corinth. 7. Virgines, & viduas ad castitatem hortatur exemplo sui, & Tertullianus libro de Monogamia, cap. 3. Apostolus, inquit, Paulus ad Ordinem Spadonum spectat, Propterea & ipse castratus continentiam mavult. Chrysostomus libro de Virginitate. Augustinus de gratia, & libero arbitrio cap. 4. Theodoretus in c. 4. epistola ad Philip. idem docent.

Obicies Ignatium epist. ad Philippenses & Clementem Alexandrinum lib. 3. Suom, qui inter conjugatos referant Apostolum Paulum.

Ad Ignatium respondent omnes, locum illum vitio scriptorum esse depravatum, additumque nomen Pauli, quod egregie probat Cardinalis Bellarminus controver. 2. lib. 1. cap. 28. & Cardinalis Baronius tomo 1. ad Annum 57. de Clemente vero Alexandrino deceptum cum levi quadam conjectura, recte probant iidem Bellarminus, & Baronius locis citatis, hae autem uberius persequi non est nostri instituti.

Quo etiam, si unum Petrum Apostolorum Principem excipias, quem uxorem habuisse ex sacris litteris accipimus, Virgines fuisse reliquos Apostolos, utpote singulari Dei providentia ad tantum munus deligendos, facile persuaderi potest auctoritate Tertulliani, in libro de Monogamia capite octavo. *Petrum, S. Petri inquit, solum in vino maritum per fornicum; ceteros autem cum maritis non invenio, aut spades intelligam, necesse est, aut continentes hae* Tertullianus: qui etiam plura de coelibatu aliorum Apostolorum adjicit; & Hieronymus lib. 1. contra Jovinianum: *Cum de uno, inquit, Petro scriptum sit, quod uxorem habueris, & de ceteris non sit manifeste relatum, intelligere debemus sine uxore fuisse, de quibus nihil à scriptura significet, hae ille.*

S. Lucas, teste Hieronymo de viris illustribus in Luca, vitam produxit ad quatuor, & octoginta annos uxorem non habens; ex quo colligo virginis florem ab eo custoditum: neque enim aliter in viris sanctis communiter significari solet virginitas: si enim S. Franciscus antequam vitam sancte institueret, meretricum negotiis implicatus, singulari tamen Dei beneficio virginitatem conservavit, ut infra dicemus: quidni etiam de S. Luca idem affirmabimus, quippe qui ad Christi Evangelium conscribendum à Deo praedeterminatus, & à purissima Virgine Virginum de mysteriis infantiae Salvatoris costitutus, quae in suo Evangelio sacris litteris mandavit, instituendus erat: quin etiam Deiparae effigiem Christum in sinu foventis, picturae arte ad fidelium consolationem exprimere dignus fuit, quae omnia familiarem cum Deipara purorum amantissima conversationem arguunt.

S. Igna-

S. Ignatius
martyr
virgines
honorificè
compellat.

S. Ignatius epist. 6. ad Philadelphenses
virgines monens, ut solum Christum præ-
culis habeant, enumerat eos, qui in lege
veteri Virgines fuere, & nonnullos etiam,
qui in lege Evangelica: his autem verbis
Virgines affatur: *Memor sum sanctitatu ve-
stra sicut Elia, sicut Iesu Nave, sicut Melchisedech,
sicut Elia, sicut Hieremia, sicut Ioan-
nis Baptista, sicut dilectissimi discipuli, sicut Ti-
motheus, sicut Titus, sicut Evodius, sicut Clementis,
vel eorum, qui in castitate de vita exierunt: hæc
Ignatius.*

S. Nicolaus
Episcopus.

15. Sanctus Nicolaus Miræ Episcopus vi-
tæ integritate, & miraculis longè clarissimus,
castitatem perpetuò coluit, quam ut melius
assequeretur, legitur æqualium convivia, &
consuetudines vitasse, omnino à mulierum
colloquiis, & conspectu abhorruisse, totum-
que se honestari, ac pudicitia addixisse: reli-
quas verò ejus heroicas virtutes, vitamque
sanctitatis laude illustrem, cum non sit nostri
instituti fufius persequi, ideo consilio eas præ-
tereuntes, lectorum ad alios, qui iusto volu-
mine eas pertractarunt, remittimus.

S. Anton,
Abbas.

Sanctus Antonius Abbas teste S. Athanasio
in ejus vita, magna parentum suorum cura nu-
tritius, ut nihil præter parentes, domumque
cognosceret, innocenter domi habitabat, ad
Ecclesiam cum parentibus sæpè conveniens,
infantium lascivias non sectabatur, adoles-
cens se familiari vendita, pecuniaque in pau-
peres erogata, totum se divino obsequio man-
cipavit, integerrimam verò ejus puritatem, &
animi invictam constantiam ostendunt tenta-
tiones acerbissimæ, quas idem sanctus Ata-
nasia prolixè refert, ab immundissimo spiritu
fornicationis immixtæ, ab eodemque Anto-
nio strenuè rejectæ, ita ut fornicationis spiritus
in pueri specie horrido, nigroque aspectu ei-
dem apparens, se ab eo superatum aperitè con-
fessus sit.

S. Hila-
rion: Ab-
bas.

Sanctus Hilarion monasticæ conversa-
tionis in Syria fundator, & eruditor, quin-
decim annos natus post huiusmodi temporis
spacium, quo institutus est apud S. Antonium
sacro membra coopertus, vasta & terribili
solitudine Syriæ utebatur, quindecim tan-
tum caryeis post solis occasum vescabatur:
diabolus verò turilabat sensus ejus, & pu-
bescenti corpori solita voluptatum incen-
dia suggererebat, coquebatur Christi tyruncu-
lus cogitare, quod nesciebat, & ejus rei ani-

mo pompam volvere, cujus experimenta non
noverat, (verba sunt Hieronymi, quibus in-
tegerimam ante actæ vitæ puritatem indi-
cat) Hilarion itaque iratus sibi pectus pugnis
verberans: Ego, inquit, *Asellus faciam, ut non cal-
citres, nec te hordeo aliam, sed paleis, fame te con-
ficiam, & siti, gravi onerabo pondere, per aestus
indagabo, & frigora, ut cibum potius quàm la-
sciviam cogites, herbarum ergò succo, & paucis
caryeis post triduum, vel quatrimum deficien-
tem animam sustentabat, orans frequenter, &
psallens, & rastro humum fodiens, ut jejuni-
orum laborem labor operis duplicaret, sicque
carnis tentamenta vicit. hæc ferè ad verbum
ex Hieronymo in ejus vita.*

Malchus captivus monachus, cujus vitam *Malchus
monachus.*
elegantè stylo S. Hieronymus descripsit, paren-
tibus unicus, nullis nec patris minis, vel ma-
tris blanditiis, ut nuptiis copularetur, adduci
potuit, ut propterea domo, & parentibus reli-
ctis, monachus factus sit. Verum cum post
multos annos, contra patris monasterii volun-
tatem, in patriam ad solandam maris viduita-
tem, & paternam bona pauperibus eroganda re-
diret, à Saracenis in captivitatem adductus, ut
alienam uxorem captivam in conjugem duce-
ret, morte intentata à Domino adigebatur,
quam ille sororis loco habens minimè tetigit,
sed divina ope fuga cum eadem lapsus ad ul-
timam senectutem Virgo permanfit, sancte-
que vixit. ejus memoria in martyrologio 21,
Ostobris recensetur.

S. Basilus, & S. Gregorius Nazianzenus cæ-
lestibus moribus, & eximia sanctitate, ac do-
ctrina præditi virginitatem perpetuò coluere, *S. Basil.
S. Gregor.
Nazianz.*
& de Basilio quidem id testatur in ejus vita
Breviarium Romanum die 13. Julii. Idem de
Basilio, & Gregorio Nazianzeno affirmat
Gregorius Presbyter in vita Nazianzeni apud
Surium, die 9. Maii tom 3 ubi utriusque vir-
tutes recensens de eorum castitate integerrima
hæc subjicit: *Nam quid, inquit, de castitate di-
cam, qua toto vita curriculum eos pueros, ac san-
ctos Deo conservavit.*

16. S. Alexius Romanorum nobilissimus, S. Alex.
prima nocte nuptiarum intactam sponfam
relinquens, suscepta illustrium Orbis terræ
Ecclesiarum peregrinatione, Deiparæ adeo
charus fuit, ut Edessæ per imaginem suam,
(quæ nunc Romæ in ejusdem S. Alexii tem-
plo religiosè asservatur) ejus nomen divul-
garet. Is Romam post septendecim annos
redi-

X x x

redi-

rediens in paterna domo omnibus incognitus tanquam pauper alios decem & septem annos, vixit, magno humilitatis, paupertatis, & purissimæ virginittis exemplo omnibus relicto, migravit in cœlum, Innocentio I. summo Pontifice.

*Achamita
Monachi,
qui sint.*

¶ S. Joannes Calybura à tugurio, sub quo extremo vitæ tempore habitavit, sic appellatus, claruit Leonis Imperatoris tempore, vel, ut alii malunt, Theodosii Junioris. Is Romæ parente in primis nobili, & in dignitate consueto ortus, veritus ne à parentibus aliquis majoris dignitatis gradus ei procuraretur, neve nuptiis omnino illigaretur, soli Christo militare cupiens, è paterna domo aufugit ad monasterium Achamitarum, hoc est eorum qui nunquam cubare sunt soliti, ubi monastico habitu suscepto per aliquod tempus versatus est. Sed Romam sub vilissimo habitu reverfus primum in angulo paternæ domus, deinde sub tugurio in Insula Tyberina ignotus parentibus habitavit, à quibus in morte agnitus, clarus miraculis in eodem loco sepultus est extructa ibi in ejus honorem Ecclesia.

*Idem alba
veste à
Deipara
insignitur,
ac lauda-
tur.*

S. Ildefonsus Archiepiscopus Toletanus perpetua virginittis integritate claruit, singulari in Deiparam pietate, cujus perpetuam virginittatem contra quendam Pelagium, & Helladium, qui in Hispania antiquam Helvidii insaniam ab orco revocare studebant, cominus disputando, & eminus, libro ea de re vulgato strenuè defendit, hæreticorumque nefarios conatus penitus compressit. Is cum mense Decembri ipsa nocte, quæ festum præcedebat Annunciationis nuper institutum à Concilio Toletano ante Christi nativalem, ad nocturnas vigilias in templum cum clericorum multitudine progrediretur, relictis januis, templum celesti fulgore omnes mirare vident, & sanè majorem quam mortales oculi ferrent, tum cæteris præteritis alio, atque alio lapsis, adam ipse progressus cum nixus de more genibus preces funderet, in cathedra, unde is ad populum concionari erat solitus, Dominam sedentem reperit, & in circuitu ejus omnem absidem virginum choris repletam, quæ Psalmos David mira suavitate concinebant; ipse autem à Deipara evocatus, hæc ab ea verba audivit. Accipe de manu mea munusculum, quod tibi de thesauro filii

mei attuli, cultæ in tuo corpore virginittis, cum mentis puritate, fideique ardore conjunctæ, nostræque virginittis defensionis præmium: inter hæc verba vestem suis manibus capite inferuit, hæc, inquit, filii mei, meaque quæ toto anno recurrunt festa celebrato: & his dictis una cum virginibus, & luce, quæ venerat ab oculis ejus, remeavit. Vestis, quam detulerat Dei Mater miræ subtilitatis, mirique candoris, olim in Toletana Ecclesia post Saracenorum in Hispania invasionem Oveti servatur. Cixila Ildefonsi successor hæc omnia memoriæ propagavit ex ore Urbani Archiepiscopi item Tolerni, & Eventii Archidiaconi, qui rei gesta miraculo interfuerunt, quò modo etiam idem Ildefonsus propter Deiparæ virginittatem defensionem à S. Leocadia ante trecentos, & idem à S. eo amplius annos ex humanis exempta, & Leocadia è sepulchro prodeunte, palam laudatus sit, jam de infra fest. 4. in S. Leocadia referemus. Sanctus vero Ildefonsus sanctitate, & doctrina illustris ex hac luce migravit sexagenarius anno Domini 669. hæc ex Juliano Archidiacono Toletano in ejus vita apud Surium tom. 1. & Mariana lib. 6. de rebus Hispaniæ cap. 10. eadem refert Vincentius in speculo historiali lib. 7. c. 120.

Theodulphus Imperatoris ejusdem Romanorum ex sorore nepos, jussu avunculi filiam Regis Britannæ sibi disponaverat adhuc puer: adolescens vero factus perpetuæ virginittis studio, sponsam in uxorem accipere renuit. Cæsar indignatione permotus, illum de patria expulit, qui Treviros veniens, & monasticum habitum suscipiens, sacerdotio initiatus, in archilimo specu inclusus, lecto & cervicali utebatur lapideo; cujus corpus post sexcentos circiter annos incorruptum se vidisse, narrat Thomas Cantipratensis, quod incorruptæ virginittis, qua floruit, ascribendum existimat. erat autem sepulchrum in parvo Oratorio, in quo altare erat candidissimum ex alabastro, & in latefe dextro sepulchrum cum hac inscriptione in pariete.

Sancte Theodulphus nostri petimus miserere.

In alia vero parte sepultus erat Theodoricus ejusdem Theodulphi frater, qui cum secutus, in eodem loco vitam beatam duxisse credebatur, tempore Clodovici Regis: hæc ex Thoma Cantipratensi, qui ex vetustissima

Theodulphi corpus incorruptum servatur.

fima fama hanc narrat historiam lib. 2. Apum cap. 33. par. 2.

Carlephus Presbyter, & Monachus ex Provincia Aquitanie Arvernus parentibus Christianis ortus, in Monasterio educatus, virginitatem coluit, jejuniis, vigiliis, & precibus impense addictus, una cum Avito (cujus memoria 17. Junii in Martyrologio ascribitur) à Maximino Aurelianensi Episcopo sanctitate conspicuo, sacerdotio initiatur. deinde apud Cænomanos extracto monasterio, cum Ultrogoda Childeberti Francorum Regis uxore, propter ejus sanctitatis famam ad eum accedendi facultatem peteret, & Madoalenses fines omnes, in quibus situm erat monasterium offerret; oblationem respuit: benedictionem tamen à Deo illi precatus est, adjecitque in suum cœnobium nullam unquam mulierum ingressuram, quod & in hodiernum usque diem servari. Auctor vitæ illius apud Surium die 1. Julii tom. 4. & Vincentius Beluacensis in Speculo histor. lib. 21. cap. 44. Cum autem post ejus obitum mulier quædam Gundu nomine virili habitu ejus monasterium ingredi vellet, priusquam eo perveniret, à dæmone arrepta misere est vexata.

S. Venceslaus Boëniæ Dux vitæ innocentia, miraculis, & martyrio clarus, virginitatem illibatam ad ultimum usque spiritum custodivit. cujus vitam habet Surius ad diem 28. Septembris.

S. Albertus Monachus Crispiniensis vitæ asperitate à pueritia clarus tanta sanctitate resplenduit ut Deiparæ ope, ut cap. 36 & in Tractatu de Miraculis diximus, viginti duobus annis panem prorsus non gustarit, herbis ac radicibus contentus; viginti vero annis omni potu abstinerit. is cum multis claret virtutibus, etiam integer corpore, & virgo ab ipso ortu ad supremum vitæ diem creditur permanisse. hæc auctor vitæ ejus apud Surium die 7. Aprilis, vivit circa annum Domini 1140. temporibus Urbani II. & Paschalis II. & Innocentii II. Pontificum.

17. S. Dominicus Deiparæ impense addictus Ordinis Prædicatorum institutor, virginitatis virtute claruit ex S. Antonino 3. par. tit. 23. c. 1. §. 2. & ex lib. 5. vitæ ejusdem apud Surium cap. 7. quin etiam in Ordine ipso Prædicatorum virginitatis integritas mirum in modum floruit, teste eodem S. An-

tonino loco citato cap. 10. ante §. cujus verba sunt hæc. Quidam valde religiosus frater retulit, quod intra paucum tempus centum fratrum confessiones generales audierat, quorum invenit septuaginta integritatem mentis, & corporis servasse, non sine magna orationis instantia, & religionis custodia, quibus ipsa castitas maxime custoditur, sic ille. Idem ferè refert Auctor vitæ S. Dominici lib. 6. cap. 6. ubi & hoc adjicit: Si unus confessorius tot invenit homines sanctos, & puros, quantum putabimus toto ordine lacte sanctimoniam; nimirum de florigero prædicatorii instituti orto Virginis Martris manu plantato, hæc lilia colligit flos Virginis, & filius Dominus noster Jesus Christus. hæc ibi.

Ex hoc ordine prodiit S. Petrus martyr, qui virginitatem (inquit S. Antoninus 3. par. tit. 23. cap. 6. §. 1.) mentis servans, & corporis, nullius mortalis criminis sensit unquam contagiū; sicut suorum Confessoriorum fidelium testimonio est comprobatum. hæc ibi, & in vita ejus apud Surium.

Ipse quoque S. Antoninus ex Ordine Prædicatorum sanctitate, ac doctrina clarissimus Archiepiscopus Florentinus, virginitatis amore incensus, cum adhuc in seculari vita degeret, eam à Deo assiduis precibus in templo S. Michaelis, quod vocant ad hortum flagitabat; quam Dei beneficio ad finem usque vitæ illibatam custodivit, quemadmodum ex suis confessorius est acceptum: & cum ageret animam defecta jam voce, illud crebrius, & suaviter iterabat: Sancta & immaculata virginitas, quibus te laudibus offeram nescio. Incertum, inquit auctor vitæ illius, an ad Deiparam Virginem conversus, quæ se luctantem cum morte visitasset, an hilaratus, quod inviolatum ad illum usque diem corpus Virgo ab omni obsecenitatis putredine servasset; in vita tamen mulierum colloquia diligentissime devitabat, nisi aut peccatorum confessio, aut arcumum aliquod magni ponderis exegisset.

S. Franciscus Ordinis Minorum institutor à divino, quo flagrabat amore, verè Seraphicus dictus, Deiparæ studiosissimus inter mercaturæ negotia, quibus à primæ ætate fuit addictus, Dei beneficio corporis, & animæ virginitatem servavit. cujus rei Fr. Leo ejus socius testimonium reddidit, non tantum quia ejus fuit confessorius, verum etiam

XXXX

iam

Regina
Gallia Vl-
trogoda.

Gundu
mulier S.
Carlephi
monaste-
rium in-
grediens à
dæmone
vexatur.

S. Domi-
nicus ordi-
ni Prædi-
catorum
institutor.

S. Petrus
martyr
Ordinis
Prædica-
torum.

S. Antonius Patavinus

iam quia divinitus hoc sibi peculiariter revelatum assererat, ut videre est in 1. part. Chron. S. Franc. lib. 6. cap. 23.

S. Antonius Patavinus sanctitate, & miraculis celeberrimis, quem ipse S. Franciscus usque adeo reverebatur, ut Episcopum suum appellaret, Virginitate floruit. cui rei argumento est lilium, virginitatis symbolum, quod ejus imago manibus præfert; & sane adhuc puer cum improbis corporis motibus pulsari cœpisset, corpus suum in servitutem spiritus redigebat 15. ætatis suæ anno primum ad Canonicorum Regularium, tum martyrij cupiditate incensus ad S. Francisci institutum se recepit, ubi divinis vacans contemplationibus tanta inedia seipsum conficiebat, ut præ debilitate, vix pedibus consistere posset.

S. Ludovicus Episcopus Tolosanensis Ordinii Minorum.

S. Ludovicus ex eodem Ordine Minorum Episcopus Tolosanensis Caroli Regis Neapolitani filius primogenitus, atque hæres futurus terreno Regno renunciavit, Virginitatis à tenera ætate studiosus fuit; ideoque cum muliere, excepta matre, & sororibus, nunquam solus loquebatur, & multis clarus miraculis anno Domini 1297. in cœlum migravit.

Henricus infans Lusitanie.

Henricus Infans Lusitanie Deiparæ perquam studiosus, cujus opera Indica in Orientem navigatio cepit, in summa corporis firmitate, summaque licentia illibatam retinuit, Virginitatis florem, quemadmodum cap. 35. dixi, ex Olorio, & Maffejo.

B. Jacobus de Marchia.

B. Jacobus de Marchia Ordinis Minorum S. Bernardini Senensis discipulus, & socius, Deiparæ impensè addictus, ad quam fidenter recurrebat, cujus etiam tutelam expertus est, vir insigni sanctitate, & Cōcionator Apostolicus, ac celeberrimus in Italia, Germania, Bohemia, Bosna, Norvegia, Russia, Hungaria, Polonia, & Dalmatia; cujus corpus adhuc integrum Neapoli in Tēplo Monasterii S. Mariæ Novæ in Arca super altare religiose asservatur, ibique populis ostendi solet. Is testimonio sui confessorii, cui ipsemet B. Jacobus hoc aperuit, virginitatem servavit, quantoque studio hanc virtutem custodierit, quo etiam fructu contra vitia carnis concionatus fuerit, plenius habetur in 3. par. Chron. lib. 6. cap. 6.

S. Franciscus de Paula.

S. Franciscus de Paula, quod est Oppidum in Calabria, Ordinis Minimorum institutor miraculorum gloria illustris, ad plurimas, quibus claruit virtutes virginalē quoque castimoniam adjecit, & cum annos

unum & nonaginta vixisset, ex hac vita decessit anno 1507.

18. In Societate quoque Jesu complures Dei beneficio, & singulari Deiparæ patrocinio virginitatem illibatam custodisse certis documentis exploratum habemus. Alios verò plurimos idem fecisse, non obscuræ conjectura affirmare possumus, præsertim in tanta adolescentium, & juvenum, qui nostrum institutum complectuntur, multitudine, qui omnes in Deiparæ sodalitiis ab ineunte ætate dum litteris dant operam, in pietate & spiritus fervore educantur, quem fervorem satis præferunt in vocatione, qua in religionem admitti usque adeo ferventer, atque ex animo efflagitant, ut à suo proposito, nec parentum blanditiis, vel minis, nec amplissimæ hæreditatis spe, nec honorum seculi dignitatibus, quin audi nudum Christum in religione sequantur, revocari possint; quorum præclara exempla, & frequentissima omnibus satis sunt cognita, atque perspecta.

B. Franciscus Xavierius unus ex novem socijs B. Ignatii Loyolæ nostri Ordinis fundatoris, virginalē pudicitie florem ad extremum usque spiritum servavit, quod constanti suorum confessoriorum asseveratione, aliisque testimoniis probat Turcellinus in ejus vitalib. 6. c. 6. & lib. 2. c. 14. qui tamen, ut tantum thesaurum custodiret, non castior fuit, quam cautior; nunquam enim cum femina ulla sine arbitris, & de rebus necessariis colloquebatur. sic Turcellinus.

P. Petrus Faber Societatis Jesu, qui ex novem B. Ignatii Loyolæ socijs omnium primus Lutetiae se ad ejus vitæ cursum illi adjunxit, & ob insignem vitæ sanctimoniam, ac præclara Dei dona, quibus ornatus erat, Beatus merito appellari potest, cujus vita, & mores plenius in historia ejusdem Societatis propediem edenda describuntur. Is auctore Ridadeneyra lib. 3. vitæ B. Ignatii cap. 11. tanta jam inde ab ineunte ætate religionis indicia præbuit, ut singulariter à Deo electus esse videretur. nam & septimo ætatis anno eximios quosdam ad pietatem sensit instinctus; & duodecimo conservandæ castitatis præclaro quodam incensus studio, ejusdem votum in agro emisit; unde postea à pastoritia cura ad litterarium ludum traductus, talis tantusque evasit, tum in disciplina-

sciplinarum scientia, tum etiam in spirituum rerum tractandarum prudentia, ut reliqui loci secundum Ignatium cum maxime venerentur, eique plurimum deferrent. quibus autem Dei illustrationibus, & consolationibus perfundi solitus esset, perspicue cernitur apud Ribadencyram loco citato. & in Commentario à se conscripto, in quem eas omnes quasi in ephemeridem retulit.

B. Stanislaus
Kostka.

B. Stanislaus Kostka Societatis Jesu, de quo plura cap. 35. diximus, illibatum conservasse virginitatis decus, quin etiam nullo mortali crimine se ipsum contaminasse tanquam certum, testatumque memoriam prodidit Franciscus Sachinus in ejus vita.

B. Aloysius
Gonsaga.

Idem de B. Aloysio Gonsaga ex eadem Societate Jesu testatur Virgilius Ceparius lib. 1. vitæ ejusdem cap. 2. cum enim decimum circiter ætatis annum Florentiæ ageret, cuperetque vehementer aliquid Deiparæ gratissimum præstare; illud in mentem venit, ut illius exemplo coram ejusdem Virginis Annunciatæ Imagine, quæ in ea Urbe religiosè colitur, Virginitatem suam Deo in honorem Deiparæ voto consecraret, quam perpetuò custodivit, illudque singulari Dei beneficio est consecutus, ut toto vitæ suæ tempore nulum carnis motum, nullam obscenæ cogitationis imaginem passus sit. id quod sui confessorii, & præsertim Cardinalis Bellarminus juratus testati sunt.

S. Carolus
Borromæus
virginia-
tunculum
præclaris-
simum.

S. Carolus Borromæus Cardinalis & Archiepiscopus Mediolanensis, nostra memoria Præsul verè Apostolicus, de quo plura cap. 35. inter cetera virtutum ornaamenta, virginali integritate floruit, quod multis testimoniiis perspicue ostendit Joannes Petrus Jussanus in ejus vita lib. 8. cap. 22. qui ejusdem historię lib. 1. cap. 3. & 4. illud quoque memoria prodidit, cum varijs Satanæ tentationibus, quibus per improbas mulieres ejus pudicitia insidias moliebatur, fortiter obstitisse, etenim cum Aronæ suæ ditionis oppido olim adolescens commoraretur, impudicæ mulieris in suum cubiculum à quodam è suis domesticis immissa per petulantiam strenue reiecit, ac respuit. Simile quid, cum postea in Cardinalium ordinem ascitus esset, fortitudinis, ac pudicitia exemplum edidit. Nam cum in villam quandam prope Romam ejusdem vini primarii ejus cognati rogatu

concessisset, quo tempore cubitum se recipere volebat, ejusdam sui cognati fraude clam introducit in cubiculum femina multiplici ornata compta, eumque ad flagitium pellicere parata, cujus procaciam vir sanctissimus è cubiculo sese ocyus proripièdo sapientissimè declinavit; in hospitem vero, à quo in tantum animæ discrimen cõjectus erat, iusta indignatione vehementer commotus, eo prorsus insultato tribus ante lucem horis è villa discessit. Ut verò virginitatis florem ad extremum usque spiritum integrum, illibatumque servaret, mulierum quarumcunque, quamvis sanguinis cognatione devinctarum, secreta sibi colloquia planè interdixerat. si quid autem necessarium cum iis agendum esset, non nisi patentibus in locis, ac præsentibus viris duobus spectatæ gravitatis, & auctoritatis eas ad colloquia admittebat. Quamplurimos quoque ad virginitatem colendam, vel ad cœlibem vitam capefendam, sive in Religiosorum cœnobijs domibus, tum suarum cohortationum facibus accendit, tum & vitæ exemplo permovit. S. Mauriti sodalitatem ipse auctor instituit, in quam, qui perpetuum sibi cœlibatum indixissent, nomen darent suum; ut ea ratione ad huiusmodi vitæ institutum retinendum se mutuò juvarent, & majores in dies in spiritali via progressus facerent. Eo Præfule Societas sanctæ Ursulæ virgines complectens, quæ sub centis legibus vitam omni virtutum genere ornatam in paternis ædibus traducebant, per universam suam Diocesim mirifice est propagata. Societas item sanctæ Annæ mulierum complurium viduarum eximia vitæ puritate sub peculiari quoque regula Deo famulantium eodem tempore vehementer floruit. Quos omnes puritatis integerrimæ fructus nostra ætas acceptos, referre debet purissimo, ac castissimo viro Carolo Borromæo, qui suis monitis, ac vitæ exemplo, quos in Christo nutrebat filios, ad cœlibatum, seu pudicitia laudem inflam-mabat.

MULIERVM FAMILIARITAS DIL- genter cavenda.

AD extremum, si quis rationem nosse desiderat, qua sancti Patres carnis tentationibus, quibus acriter impugnantur, fortissimè resistunt, carnem propriam variis, & insuetis modis edomando;

Xxxx 3

legat

Societates
ad virgini-
tatem, cœ-
libatum ve
colendum
à S. Carolo
instituta,

Quamam
ratione
sancti mu-
lierum cœ-
suetudinē
vivunt.

legat eos, qui vitas Patrum & sanctorum Confessorum conscripserunt, præsertim Palladium in historia Lausiaca cap. 17. ubi de S. Macario Alexandrino, & cap. 19. de Abbate Moyse Æthiope, cap. 26. de Abbate Pacone. Illud autem minimè est reticendum, sanctos puritatis studiosos magna severitate à mulierum consuetudine, & aspectu abhorruisse. Cum enim integerrimam corporis puritatem tueri conarentur, per Spiritus sancti unctionem edocti minimè ignorabant, plurimum discriminis sibi ex huiusmodi mulierum consuetudine imminere; id quod complurium miserabilis lapsus abundè testatur; quivis enim de se ipso dicere debet illud Hieronymi epist. 2. & 22. *Nac sanctior sum David, nec Samphone fortior, nec Salomone sapientior, qui tamen omnes per mulieres decepti sunt, ac proinde quilibet sibi ab illis cavere debet.* Quod ipsum de mulieribus quæ castitatem proficiuntur, respectu virorum dictum intelligatur. Ut autem hoc, quod à mulierum consuetudine imminet periculum, sapienter declinemus, tria potissimum nobis cavenda sunt. Primum, ne oculos in mulieres curiosè defigamus. Secundum, ne inutilibus colloquiis, aut munusculis ultro, citroque missis, nos eis familiares exhibeamus. Tertium, ne cum eis, ejusdem domus cohabitatione utamur, quæ omnia brevissimè in hoc Tractatu Virginibus auctoritate, & exemplis confirmanda duximus.

MULIERES CVRIOSE ASPICIENDAS NON ESSE.

Mulierum conspectus vitandus.

ET quod spectat ad oculorum custodiam, Ecce ad eam nos graviter hortatur Sapiens, Ecclesiast. 9. his verbis: *Averte faciem tuam à muliere compta, & ne circumspicias speciem alienam propter speciem mulieris multi perierunt.* Ex hoc concupiscentia quasi ignis exarscit: quod S. Job omnibus virtutibus præclare exornatus, ad vitandas, quas de mulieribus Satanas piis vitis inmittere solet cogitationes, quasi pacto cum oculis inito, se diligenter servasse proficitur cap. 31. cum ait: *Pe-pigi fœdus cum oculis meis, ut ne cogitarem quidem de virginibus: noverat enim vir sanctus, id quod postea Jeremias Propheta cap. 9. Ascendit, inquit, mors per fenestras nostras: ingressa est domes nostras, quod tunc evenit ex Grego-*

rio l. 21. Moral. c. 2. cum per sensus corporis (qui sunt veluti fenestræ, quibus anima exteriora respicit) concupiscentia veniens habitaculum invenit mentis. Sic Gregorius. Idem Jeremias Threnorum 3. *Oculus meus depraedatus est animam meam in cunctis filiabus urbis meæ: hoc est juxta Gregorium loco citato, concupiscendo visibilia invisibiles virtutes auferit.* Inter sensus enim corporis per oculos peculiaritè concupiscentia accenditur, ut propterea Christus Dominus cum dixisset Matth. 5. *Omnis, qui viderit mulierem ad concupiscendum eam, jam mæchatus est in corde suo: statim subintulit. Quod si oculus tuus dexter scandalizat te, erue eum, & projice abs te, expedit enim tibi, ut perdat unum membrorum tuorum, quam totum corpus tuum mittatur in gehennam.* qua metaphora ostendit Dominus, omnem videndi occasionem ad mulieres concupiscendas, non secus, ac que oculo præcipuo, id est, dextero eruto, poenitus resecandam esse. Adde illud Gregorii à Sanctis receptum: *Non esse tutum videre, quod non est tutum concupiscere:* etenim, quemadmodum dixit Poeta, *Vrit videndo formina.*

Ejus rei exemplum in S. Benedicto conspiciere licet: is cum teste Greg. lib. 2. dial. c. 2. in spec. apud sublacum Deo in magna corporis auctoritate famularetur: vehementi tamen carnis tentatione à Satana est impugnatus, dum ad mentis ejus oculos, quamdam fecminam, quam aliquando viderat, reduxit: quam tamen tentationem extinxit, se nudum in spinarum, & urticarum aculeis volutando.

S. Bernardus verò adhuc in seculo degens, cum pudicitie cultor esset, (quippe qui aliquot mulieribus ejus castitatem oppugnantibus fortiter resistit,) adeo oculorum in aspiciendis feminis licentiam detestabatur, ut cum aliquando curiosius aspiciendo defixus in quandam oculos aliquandiu tenuisset, continuo ad se reversus in se ipsum ultor severissimus exarscit: Stagno quippe gelidarum aquarum, quod in proximo erat, collo tenuis infliens, tamdiu inibi permansit, donec penè exanguis effectus, per virtutem gratiæ cooperantis etiam à calore carnalis concupiscentiæ totus refriguit. Hæc h. vitæ ejusdem c. 3.

Quocirca S. Hieronymus libro adversus Sanctarum Vigilantium in fine: *Monachus, inquit, sciens auctoritatem suam, & unius fragile, quod portat, rei, & extimescens offendere, ne impingat, corrumpat, atque empla à*

Virgilium.

Exemplum S. Benedicti. Abbas qui ad carnis tentationes superandis se in spinas dejecit.

Exemplum S. Bernardi. qui in gelidâ aquarum stagnum ingressus.

mulierum conspectu recedendi. frangatur. Unde & mulierum, maximæque adolescentularum vitæ aspectum: & in tantum castigatorem sui est ut etiam, quæ tuta sunt, pertimescat. Et mox: Pergat ad Eremum, ne eum capiat oculus meretricis, ne forma pulcherrima ad illicitos ducat amplexus. Deinde pluribus probat securitatem maximam in eo positam esse, ut fugiamus huiusmodi tentationes, ne vincamur, & ne à vicino serpente mordeamur. Sic S. Hieronymus.

Sanctus Augustinus in Epist. 109. quæ est Regula ipsius capite 21. Oculi, inquit, & si jacent in aliquam feminarum, non figantur in illa. Nec dicatis vos habere animos pudicos, si habeatis oculos impudicos. quia impudicus oculus impudici cordis est nuncijs.

Chronica Ord. M. norum. Et sanctus Franciscus, ut est in prima parte Chion. ejusdem libro 1. capite 23. hanc oculorum custodiam eleganti proposita parabola, sic persuadebat: Quidam Rex pius, ac potens, duobus nuncijs ad Reginam missis, alterum, qui curiosus in Reginæ pulchritudinem intendere, ejusque formam post responsum redditum apud Regem, nuncijs extollebat, tamquam impudicos oculos habentem à sua domo ignominiosè eiecit; alterum vero, qui propter oculorum modestiam, legatione sua Reginæ exposita, eam minime aspexerat, Rex honore affectum in cubiculo apud se retinuit. Ita S. Franciscus docebat sponsas Christi non esse aspiciendas. quod ipse adeo accuratè servabat, ut auctore S. Bonaventura in illius vita capite 3. dixerit aliquando socijs, quasi nullam mulierem se cognoscere in facie; non enim securum esse putabat earum formarum intorsus baurire imagines, quæ possunt, aut edomitæ carnis refuscitare igniculum, aut pudicæ mentis maculare nitorem. Sic Bonaventura.

Exempl. S. Francisci de Assisio.

S. Dominicus, teste S. Antonino 3. par. hist. tit. 23. cap. 4. §. 12. ambulans per Civitates, & villas vix oculos à terra elevabat. ex incauto enim aspectu David 2. Reg. 11. cecidit; de quo Hieron. Epist. 22. David secundum cor Domini electus, & qui venturum Christum sancto sapere cantaverat, postquam deambulans super tetum domus sue, Bethsabee captus est nuditate, adulterio junxit homicidium.

Cæterum quantopere Sancti mulierum conspectum declinarint, facile ex aliquot eorumdem exemplis, quæ proferimus, licet conspicere.

Abbas Joan. Urbis Lyco prophetico spiritu plenus erat, qui Theodosio Imperatori victorias de tyannis Maximo, & Eugerico prædixit, quemadmodum refert August. lib. 5. de Civit. Dei c. 26. is ex Palladio c. 39. quadraginta annis, quibus in spelunca fuit, mulierem non vidit: & quamvis maxime à Tribuno quodam viro primario enixe rogatus, ad se minime accedere permisit.

S. Arsenius, ut nobilissimæ, ac religiosæ conjugum foeminae, quæ Roma in Egyptum usque ad eum vitendum, venerat colloquium admitteret, à Theophylo Episcopo Alexandrino persuaderi non potuit; cumque illa ad eum accessisset, & se ejus precibus commendasset, inreperit eam, quod esset ausa eo venire; adjecitque Deum magis oro, ut tua memoria de corde meo deleatur.

Narrat Cassianus collat. 7. cap. 6. Abbatem Paulum in Eremo, quæ Panephyli Civitati adjacet, tantam cordis puritatem assecutum, ut non tantum vultum formineum, sed ne vestimenta quidem sexus illius conspectui suo pareretur offerri. Is cum die quadam cum Abbate Archebio ad quandam ienorem pergeret, & casu mulieri obviasset, velocissimè fuga ad suum Monasterium rediit: nec ullis Archebii precibus ad ceptum iter revocari potuit. quod factum Cassianus zelo non secundum scientiam tribuens confestim ait, gravi paralyti usque adeo correptum, ut totius corporis motu, quin etiam usu linguæ, & aurium sit destitutus, & in cœnobium virginum delatus, ubi quatuor reliquos annos, quibus vixit, ab iisdem cibis, & potus orî ingereretur, & reliqua necessaria ministrabantur; cum jam ea paralyti se tangi poena non sentiret: in ejusdem tamen puritatis testimonium, si de oleo, quod eum terigisset, ungerentur infirmi, illico cunctis infirmitatibus curabantur.

Martius verò Monachus in Campania in monte Marisco, ut refert S. Gregor. lib. 3. dialog. c. 16. ab initio suæ reclusionis decreverat, mulierem ultra non videre, ne tentationis incurreret vitium; sed cum quadam audacter ad ejus specum prorupisset, & illic in oratione eo usque prostratus jacuit, quo ulque impudens mulier à fenestra cellulæ ejus fatigata recessit, quæ eodem die, ut de monte descendit, vitam finivit, temetipsamque poenas dedit. Ita Gregorius.

Rogentius de Provincia Provincie Ordinis

Abbas Ioan. Urbis Lyco.

Abbatia Pauli in Eremo Cassianus.

Impudens ejusdem zelus misericordie puniunt.

Ad ejusdem speciem audacter accedens mulier repentina morte mulietur.

Fr. Rogerii
Ord. Min.
S. Antonii
114.

nis Minorum oculos adeo prudenter refrœnabat, ut quemadmodum refert S. Antoninus 3. par. hist. tit. 24. c. 9. §. 9 & habetur par. 2. Chron. lib. 4. c. 44. vix aliquam mulierem aspiceret in facie, etiam matrem suam verulam, & devotissimam, quoniam inquebat *quamdiu homo facit, quod in se est, peccati occasiones fugiens, Deus quoque eum à malis præservat. At si peccati periculo se exponat, & præsertim in hoc, ad quod natura corrupta valde inclinatur, iustum esset, ut Deus eum propriis viribus quodammodo relinqueret.* sic ille.

Virgo quãdã S. Martini cõspẽctum fugiens ab eodẽ commendatur.

His antextenda est Virgo illa præclarissima, quæ teste Severo Sulpitio in secundo dialogo de vita S. Martini cap. 21. ne à sancto quidem Martino tanti nominis Episcopo se videri permisit, quam propterea S. Martinus miris laudibus extulit, quemadmodum infra sect. 7. uberius dicemus.

MULIERVM CONVERSATIO cavenda.

20.
Familiaritas cū mulieribus
fugienda.

S. Francisci de Assisio doctrina ex Bonaventura.

Quod si mulierum aspectus viris spiritibus ad servandam corporis castitatem tantopere est cavendus, quanto magis iisdem omnino fugienda est cum illis familiaritas, & inutilis conversatio? quod erat secundum ex iis, quæ cavenda esse præposuimus. quare S. Franciscus, ut verbis utar B. Bonaventuræ cap. 5. vitæ illius, mulierum familiaritates, colloquia, & aspectus, qui multis sunt occasio ruinæ, sollicitus evitari jubebat, asserens per huiusmodi debilem frangi, & fortem sæpè spiritum infirmari. Harum cogitationem eradere conversantem cum eis, nisi probatissimum virum tam facile dixit, quam juxta scripturam Prov. 6. in igne ambulare, & non comburere plantas. & mox: Asserebat etiam frivolum esse mulieris colloquium, excepta confessione, vel instructione brevissima, juxta quod & saluti expedit, & honestati, ex nimia securitate minus cavetur hostis, & diabolus, si de suo capillum potest habere in homine cito excrefcere facit in trabem ita S. Franciscus apud S. Bonaventuram. Idem Bonaventura in expositione Regulæ cap. 1. cum ageret de castitate, quæ in regula S. Francisci præscribitur: Præceptorie, inquit, interdixit Fratribus S. Franciscus in Regula omne suspectum contubernium, & quædam alia in eandem sententiam subiecit.

S. Dominicus teste S. Antonio 3. par. hist. tit. 23. c. 2. §. 1. in extremo vitæ monuit summopere vitandam esse familiaritatem, & frequentiam mulierum, maxime juvenularum, quæ etiam viriles animos emolliunt, & inclinant.

S. Thomas Aquinas tamen si ab Angelis castitatis dono præcinctus, ex eo tamē tempore, quemadmodum scribit S. Antoninus 3. par. hist. tit. 2. c. 7. §. 3 mulierum aspectus, & colloquia, nisi necessitas, vel utilis occasio coegisset, ita vitabat, ut solet homo à serpētibus præcavere.

Et certe huiusmodi mutua, ac familiarium mulieribus consuetudine, animus eorum etiam, qui videbantur fortes, sensim mollescit. quod sanctus Basilus lib. de vera virginitate sapienter monet his verbis: *Cum autem concupiscentia carnis paulatim pudorem excutit: ipsum quoque iudicium, & sanitatem mentis evertit.* Idem Basilus in Regulis fufius disp. interrogat. 33. docet in conveniendis sororibus, qui idonei ad visitandum eas iudicati fuerint, habitu necessar. o personæ, temporis, ac loci decoro, de rebus placentibus Deo ad necessariam corporum, & animarum curam pertinentibus agant, eosque non debere esse pauciores duobus ad vitandam suspensionem, neque plures tribus. Idem capit. 4. Constituit. Monast. fugiendas in primis præcepit cum mulieribus congressiones, & colloquutiones: prohibetque ad eas unquam accedere, nisi gravissima necessitas intercedat; & tunc non secus, atque ab igne ab iis cavendum esse, adeo ut quam ocyllime nulla mora ab illis nos extricemus, & citat illud Prover. 6. *Abcondit qui ignem in sinu suo, & vestimenta non comburet.* sic Basilus.

Propterea Sanctus etiam Augustinus; *Sermo, inquit, cum mulieribus asper, brevis, & rigidus est habendus: nec quia sanctæ sunt mulieres: idem minus cavendum est ab eis: quoniam sanctiores, eo magis alliciunt, & mox: Cedros Libani, & gregum Arietes sub hac specie corruisse vidi, de quorum casu non magis præsumebam, quam Gregorii Nazianzeni, & Ambrosii: fuge ergo laqueos mulierum.* Ita Augustinus apud sanctum Bonaventuram ex Regula Novit. capit. 11.

Nec solum apud Bonaventuram citantur verba hæc Augustini de sermone Aspero, & brevi cum mulieribus, verum etiam apud Carthusianum de vita Curatorum art. 65. & S. Antoninum 3. par. tit. 16. c. 1. §. 10.

Verum

Dominici doctrina ex S. Antonino.

S. Thomas Aquinas tu exemplum ex S. Antonino.

S. Basilii doctrina.

Hieronymi
monita.

Verum audiamus hac de re sanctum Hieronymum, qui sæpè, & graviter agens de custodia virginitatis, & castitatis, privata cum feminis colloquia, & munuscula benevolentæ causâ reprehendit in primis lib. contra Vigilantium: Quid facit Monachus, inquit, in cellulis feminarum? Quid sibi volunt sola & privata colloquia, & arbitros fugientes oculi? in Epistola verò secunda ad Nepotianum: Hospitiolum, inquit, tuum, aut raro aut nunquam mulierum pedes terant. & mox: Si propter officium clericatus aut vidua visetur, aut Virgo, nunquam domum solus introcas, solus cum sola seceas, & absque arbitro, vel teste non sed eas. Crebra munuscula, & sudariola, & sassa, & vasa, ori applicitos, & oblatos, ac degustatos cibos, blandaque & dulces litterulas sanctus amor non habet, Mel meum, lumen meum, meum desiderium, omnes delicias, & lepores, & risu dignas urbanitates, & ceteras ineptias amatorum in comediis erubescimus. in seculi hominibus detestamur: quanto magis in Monachis, & Clerico. & in fine Epistolæ: Officii tui est non solum oculos castos servare, sed & linguam. Nunquam de formis mulierum disputes nec quid agatur in alia domo domus alia per te noverit. & Epistola quarta: Fama, inquit, nomen tuum noverint, vulgum nesciant. hactenus Hieronymus.

Sanctus Ambrosius libro 1. Officiorum cap. 20. cum mulierum commercia, & inutiles visitationes Clericis cavendas monuisset, subiicit: Quam multas, inquit, etiam fortes illecebra decepit? quanti non dederunt errori locum, & dederunt suspicioni? cur non illa tempora, quibus ab Ecclesia vacas, lectioni impendas? Cur non Christum revisas, Christum alloquaris, Christum audias? quid nobis cum alieni domibus? una est domus, qua omnes capit. Illi potius ad nos veniant, qui nos requirunt, sic Ambrosius.

S. Bonaventura de fugiendo mulierum consortio sæpè agit: nos aliqua ex eo decerpemus. Is ergo in Speculo discipline part. 4. cap. 4. ubi de disciplina à religiosis in hospitio servanda: Mulierum, inquit, tam propinquarum, quam aliarum causâ societatem declinent, earumque familiare nimis obsequium, & tactum omnino refugiant. Quando religiosus cum muliere sedet, aut loquitur, manus suas occultare, & à se retrahere debet: quas etiam quandoque cum personis extraneis loquitur,

simul iunctas, & velut invicem colligatas, vel alias religiose debet habere & infra: Nunquam mulierem quantumcunque sibi affinitate conjunctam, si ve sororem, si ve neptem, quantumcunque pueriles osculentur: etenim quasi transeunter feminis exhibenda est accessio, quasi fugitiva. Tutus est non posse perire, quam juxta periculum non perisse, de nocte si per domos hospitii ad necessaria exeunt, simul siquidem, & cum lumine, ut filii lucis eant: loca, qua periculi, vel suspicionis materiam dari possunt, caute declinent: nec soli cum muliere in loco huiusmodi vel ad horam morentur? & narrat periculum cuiusdam: quod nos infra ex eodem afferemus. Idem Bonaventura de informatione Novit. cap. 38. monet ne cum aliqua muliere singularis contrahatur familiaritas, etiam si religiosa sit, & sancta: ut declinetur periculum temptationis carnalis, tum infamie, & suspicionis, quam alii concipiunt, præsertim magnam generat inquietudinem cordi talis privata affectio.

Et in regulis Novit. cap. 11. docet, mulieres fugiendas, sicut serpentes, & nunquam cum eis sine necessitate esse loquendum, nec aspicendam earum faciem. Vide eundem Bonaventuram de reformatione Novit. cap. 13. & in sexto processu religionis cap. 16. ubi de septem indicibus amoris carnalis, & cap. 37. & sequentibus, ubi de castitate.

S. Antoninus 3. part. tit. 16. cap. 1. §. 10. ex Humberto in expositione regulæ occasionem recenset, quibus amor carnalis erga mulieres, & mulierum ad viros augetur, quæ ad hæc capita revocantur, ait enim sic: Prima occasio est accessus ad eas sine causa urgente & sine modestia. Secundo frequentatio cum eis. Tercio familiaritas ex multa, & privata locutione, & ad huiusmodi familiaritates præcidendas, prohibeantur monachi (18 q. 2. cap. pervenit) facere sibi commatres, quod Glossa intelligit levando sacro fonte. Quarto munuscula, & dulces litteras mittere. Quinto respectus earum, & hæc quidem omnia S. Antoninus egregie probat, ad quem Lectorem remittimus: nos brevitate studio ea omittimus.

Et certè mulierum conversationem viris religiosus plenam esse periculi, ipsemet Satanas castitatis hostis per os Energumeni fateri coactus est, quemadmodum refert S. Antoninus 3. part. histor. tit. 24. cap. 7. §. 3. & cap. 9. §. 4. ubi cum scripsisset fratres minores celebrasse

Yyy quod-

Cap. per-
venit 38.
p. 1.
ubi Gloss.

*Demonis
insidia per
os Energu-
men: pate-
facta.*

quoddam generale capitulum: dæmoniachus ille, dæmones quoque contra eos celebrare sua capitula, testatus est his verbis: Nam tali, inquit, die in tali monte debent innumerabiles dæmones contra eos congregari, ut subvertant Ordinem fratrum Minorum, & quasi per obliquum ad transgressionem votorum deducant: contra Paupertatem quidem per adificiorum sumptuosas superfluitates, & curiositatem: contra Castitatem per mulierum familiaritatem, & insolentium juvenum receptionem: contra Obedientiam per Principum familiares conversationes, & opinionum varietates. hæc apud S. Antoninum locis citatis.

*4. Reg. 4.
Elisai Pro-
pheta cau-
tela in a-
gendo cum
mulieri-
bus.*

Cæterum quàm cautè cum mulieribus agendum sit Elisæus Propheta præclarissimus 4. Reg. 4. egregium nobis reliquit exemplum. Is cum frequenter transiret per Sunam, & ad quandam mulierem magnam divitei et, quæ cenaculum ei extruxerat, & reliqua cubiculi utensilia ad ejus usum paraverat; quadam tamen die mulier illa, & si ab eo vocata esset, & stetit coram ipso, minimè tamen per se, sed per puerum suum locutus est ei, quæsitque quidnam vellet, ut pro ea faceret: cumque intellexisset à Giezi, eam prole carere, iterum vocandam curavit, eique Filium Dei nomine prænuñciavit, quæ stetit ante ostium, nec ausa, quamvis esset ejus hospita, S. Prophetæ cubiculum ingredi, ut intelligamus, quo studio vir sanctus à mulierum confortio abhoruerit.

*Elias Ab-
bas casti-
tatis dono
insignitur.*

Hinc est, quod nonnulli, quos aliqua pietatis necessitas, cum mulieribus agere cogebat suæ fragilitatis consciis, remedium à præpotenti Deo enixe poscebant. Talis fuit Abbas Elias apud Palladium in Lausiacæ sect. 32. Is ex suis bonis virginum Monasterio extructo ad trecentas congregavit, eisque necessaria ministrabat, quas sæpè audire, & ad concordiam inter se revocare opus erat: hac occasione carnis tentatione pullari cepit: cum verò biduum jejunus per solitudinem erraret, & à Deo sibi hanc eripi tentationem quo Virginum curam gerere posset, impensè oraret, per quietem vidit se à tribus Angelis eunuchizari, quare in posterum per 40. annos, quibus supervixit, omni libidinis affectu cor ejus caruit, hæc ex Palladio.

*Cononi
Presbytero
carnis ren-
sationes à
S. Io. Bapt.
contingunt
clar.*

Talis fuit Presbyter nomine Conon Alexandrinus in Prato spirit cap. 3. qui ad baptizandum deputatus, cum hoc Sacramentum mulieribus ministraret, scandalizabatur, atque ideo ex Monasterio abscedere volebat; cui aliquo-

ties S. Joannes Baptista apparebat dicens: *Te lava, & per se vera, ego te ad hoc bello liberabo:* sed cum puella quadam ex Perside, ut baptizaretur, advenisset, Presbyter non poterat prætentatione eam nudam oleo sancto inungere, ideo sumpta Melote recessit, cui S. Joannes Baptista obviam factus, dixit: *Revertere ad monasterium tuum, & hoc te bello liberabo:* at ille, non revertar: sorores enim mihi istud bollicitus es, nec fecisti: tunc S. Joannes sedere cum fecit & amoto vestimento, signavit eum ter signo crucis sub umbilico, dixitque: *ci volebā te pro hac pugna mercede donare: sed quia vis auferri à te hoc bellum, mercede autem huius operis carebis:* Reversus Presbyter baptismi ministerio alios annos duodecim vacavit tanta tranquillitate animi, & copiosis; ut cum mulieres baptizaret, nullum ultra motum carnis sentiret. hæc ex Prato spirituali.

S. Gregorius ejusdem rei tum perutile S. Equitii Abbatis documentum in 1. dial. cap. 4. tum memorabile S. Ursini Presbyteri exemplum in 4. dial. cap. 11. literis consignavit: cum enim S. Equitius in juventute carnis incentivis agitaretur, & à Deo optimo assiduis precibus remedium quæreretur, nocte quadam ab Angelo eunuchizari se vidit, ex quo tempore sicut vis ante præerat, ita etiam cæmbris præesse cepit, nec tamen discipulos suos admonere cessabat, ne se ejus exemplo in hac re facile crederent, & casuri tentarent donum, quod non acceperant. S. verò Ursinus Presbyter ex tempore ordinationis suæ, presbyteram suam hoc est uxorem, quam ante habuerat ut fororem diligens, sed quasi hostem cavens, ad se propius accedere nunquam sinebat, ab eaque ad extremum usque vitæ spiritum sibi communionem funditus familiaritatis absciderat, de quo fusius infra sect. 8. ex Gregorio 4. dial. cap. 11.

Et quidem sancti viri, ut illicita facilius caveant, etiam à licitis abstinent, & ut reliqua omittam, certè exemplum S. Niceti Episcopi Lugdunensis, quod ad rem nostram facit, tacitus præterire non possum. Is teste Gregorio Turonensi in vitis Patrum cap. 8. & recitatur à Suriotom. 2. die 1. Aprilis, castitatem purissimam adeo carè servabat, ut ipsum Gregorium Turonensem octavum annum agentem suis ulnis suscipiens manus in dumento ita concluderet, ut infantiles Gregorii artus non contineret; quem etiam scribit loca, in quibus suspicio luxuriæ esse poterat, cautè refugisse.

S. Lu-

*Simile ex-
emplum S.
Equitii
Abbatis.*

*Ursini Pres-
byteri ex-
emplum.*

*S. Niceti
Episcopi
studium
tenuit ca-
stis-
tatis.*

S. Ludovici
Episc.
matris et
iam oscu-
lum repen-
dit.

S. Ludovicus Episcopus Tolosanensis Ordinis Minorum, auctore Alvaro de planctu Ecclesiae, quem refert S. Antoninus 3. part. histor. tit. 24. cap. 4. §. 1. & Surius in ejus vita tom. 4. cum Neapolim venisset, & Regina ipsius mater more Gallico eum osculari voluisset, faciem suam, ne oscularetur avertit: *Quoniam, inquit, & si mater mea, tamen es mulier, quam servo Dei non expedit osculari.*

Sed jam exempla aliquot commemoremus qui ex mulierum conversatione magnum suae salutis discrimen subierunt, vel in peccatum turpiter lapsi sunt.

Jacobus de
Vitriaco
Cardinalis
ab inordi-
nato amore
B. Lugardi
dis. preci-
bus libera-
tus.

Jacobus de Vitriaco doctrina, & sanctitate insignis, postea Cardinalis, & Episcopus Aconensis concionandi gratiam à Deo adeptus, religiosam quandam mulierem aegrotam, non quidem turpi, sed tamen plus satis humano amore prosequabatur, eratque illi consolandae ita assidue intentus, ut praedicationis munus segnitè negligeret. At B. Lugardis vinculum cordis ejus, & machinas diaboli in spiritu sentiens, cum multis lachrymis Dominum pro eo deprecata est; sed cum orando nihil proficeret, & de hoc quodam modo conquereretur, Dominus ad eam: *Homo iste, pro quo oras, ea consuevit, qua sunt contraria precibus tuis.* Illa verò magnis vocibus oravit, ut eum etiam non volentem liberaret, statimque ille omnino liberatus, Deo & ejus famulae gratias egit, tumque apertis oculis sensit periculum, quod antea humano cecatus amore videre non potuit. haec Thomas Cantuariensis in vita B. Lugardi lib. 2. apud Surium tom. 3.

D. Bernardi
sententia pro
custodienda
monacho-
rum casti-
tate.

Huc spectat lapsus carnis ejusdem fratris in quodam molendino, quò sceminae accedebant, de quo S. Bernardus consultus à quodam Abbate, ubi multa in epist. 79. de poenitentia eidem fratri injungenda discessisset, subinfert: *De molendino, inquit, in quo conversi custodientes foeminarum pati coguntur frequentiam, si mihi creditur: unum è tribus fiet: aut foeminarum accessus omnimodis à molendino prohibebitur: aut molendinum, cuiusque extraneis, & non conversis custodiendum committetur: aut idem omnino molendinum relinquetur.* haec Bernard.

S. Abrahamii
neptis
post exacta
biennio mo-
nasticis vi-

Maria S. Abrahamii inclyti Eremitae ex fratre neptis cum septennis parente orbata ad eum adducta in exteriori cella collocata esset, per fenestram in medio utriusque cellulae ad perfectionem ab eodem instituebatur: cumque viginti annos in abstinentia, & vitae sancti-

tate patuo convixisset; quidam nomine dumtaxat monachus, praetextu aedificationis ad beatum virum concedere solebat, sed potius cum ea colloqui cupiens, insidias ad unum usque annum illi tendebat, donec inventa opportunitate, eam deciperet, quae aperta janua egressa à virginitate purissima elapsa est, quo scelere perpetrato, quamvis dolore maximo perculsa in desperationis tamen caliginem incidit, quare ad aliam civitatem migravit, ubi in quodam diverforio biennio meretricis vitam egit, quo elapso à S. Abrahamio patuo diligenter quaesita, & inventa, arte quadam, & consilio (quod S. Ephraem fuscè persequitur) ad Christi castra est revocata, & in interiori cellula reclusa, cilicio induta in summa humilitate animi, planctu, ac lachrymis persistit, se ipsam assiduis vigiliis, arduissimisque abstinentiae laboribus conficiens usque ad extremam vitae finem, quae omnia idcirco referenda existimavi, ut intelligamus eam, si falsi illius monachi aspectum, atque verba prudenter declinasset, nunquam tantum flagitium perpetraturam fuisse. haec omnia S. Ephraem in vita S. Abrahamii tom. 3. suorum operum, quae etiam recitat ex Metaphrasie Surius tom. 2. die 16. Martii, quo die S. Abrahamii dies in Martyrologio recolitur.

DEI SERVO CAVENDVM NE sine teste cum muliere loquatur.

Porrò si qua necessitatis causa agendi cum mulieribus intercedat, illud viro spirituali puritatis studioso, (praesertim si religiosam vitam sit amplexus,) in primis cavendum est, ne in loco solitario solus sine teste cum sola colloquia ratione ulla misceat, id quod sapienter monent Basilii, Ambrosii, Hieronymus, Bonaventura, & alii locis citatis: & in Decreto dist. 81. cap. In his omnibus, (five caput illud sit ex 7. Synodo, quemadmodum ibi citatur; five ex octava, quemadmodum in plerisque notatur, ejus tamen sententia ex cap. 33. regul. disput. S. Basilii desumpta videtur.) in eo igitur capite sic habetur: *In omnibus observare convenit, ut certus quis id est ex Glossa is ad cuius spectat officium, & certo tempore, & certo loco, certis personis, vel apparere Clericus, vel loqui debeat mulieribus, ut excludatur omnis nefanda suspicio, certe solum, & ad solam accedere nullo religionis ratio permittit.* sic ibi.

tam ab eo-
dem ad
poenitentiam
revocatur.

22.
Cum mu-
liere sola
nō loquen-
dum.

Cap. in his
omnibus
dist. 81.

Yyyy 2 S. Gre.

S. Gregorii
doctrina.

S. Gregorius libro 10. epist. 22. quibusdam monachis Constantium Monachum in Abbatem petentibus, assensum præbere noluit, inter alias rationes: *Quia, inquit, idem Constantius ad monasterium, quod in Piceni Provincia situm est, solus pergere sine aliquo fratrum suorum præsumpsit, ex qua ejus actione cognoscimus, quia si sine teste ambulat, recte non vivat.* sic Gregorius.

S. Thomas Aquinas, auctore Ferdinando Castillo 1. part. histor. Ordinis Prædicatorum lib. 3. cap. 37. dicebat Religiosum sine oratione esse militem sine ense; & Religiosum, qui solus discurrit, esse demonium solitarium.

S. Augustinus in regula cap. 19. præcepit binos incedere, & manere in loco, ad quem accedunt: *Quando processeritis, inquit, simul ambulate: cum veneritis, quod itis, simul state.* hæc ibi. quod S. Augustinus egregie servabat teste Possidio in ejus vita cap. 26. ibi de eo hæc habet: *Si forte ab aliquibus fæminis, ut videretur, vel salutaretur, rogabatur, nunquam sine clericis testibus ad eas intrabat, vel solus cum sola unquam est locutus, nec si secretorum aliquid interesset, hæc Possidius.*

De S. Ludovico Episcopo Tolosano Ordinis Minorum S. Antoninus 3. part. histor. tit. 24. cap. 4. ante §. scribit in hæc verba: *Castitatis amor etiam a puero adeo mentem ejus affecerat, ut mulierum consortia vitaret, quod excepta matre, & sororibus, solus cum sola nunquam loqueretur.* hæc S. Antoninus.

VITANDAM ESSE CUM MULIERIBUS COHABITATIONEM.

22.
Cur cum
mulieribus non sit
cohabitandum.

DEnique, ut aliquid dicamus de cavenda his, qui servandæ castitatis studio tenentur, cum mulieribus in eadem domo cohabitatione, quod erat tertium a nobis pertactandum; illud principio recolendum, quod Spiritus sanctus monet Eccles. 42. his verbis: *In medio mulierum noli commorari, de vestimentis enim procedit tineæ, & a muliere iniquitas viri.* Quocirca sacri Canones severe id Clericis interdixerunt; quæ de re libet ex sacro Concilio Nycæno primo canonem tertium asserere, qui refertur 32. cap. *Interdixit, & sic habet: Interdixit per omnia magna Synodus non Episcopo, non Presbytero, non Diacono, vel alicui omnino, qui in Clero est, libere subintroductam habere*

mulierem, nisi forte aut matrem, aut sororem, aut amitam vel eas tantum personas, quæ suspicionem effugiant. sic ibi: ad hunc canonem spectasse videtur Basilii cum in epist. 17. in additis, Paregorio Presbytero septuagenario noluit permittere habitantem secum habere mulierem: Nos, inquit, nec primi, nec soli Paregorio sancimus non debere mulierculas cohabitare viris; lege canonem a sanctis Patribus nostris in Nycæna Synodo constitutum qui manifeste interdixit, ne quis mulierculam subintroductam habeat; & infra: *Ejice igitur illam ex aedibus tuis, & trade in monasterium, sit illa cum virginibus, tu inter viros ministra.*

S. Hieronymus Epist. 2. de vita Clericorum. Ne sub eodem, inquit, tecto cum mulieribus mansises, nec in præterita castitate confidas; nec sanctior David, nec Samson fortior, nec Salomone potes esse sapientior. sic Hieronym. qui in Epist. 47. luculenter de vitando suspecto contubernio egit, unde periculum, vel fama vel pudicitia imminet.

S. Augustinus, ut est apud Possidium in ejus vita cap. 29. nullam sceminam intra domum suam conversari, aut manere permisit, ne germanam quidem sororem viduam, quæ Deo serviens multo tempore usque ad obitum præposita ancillarum Dei fuit: similiter & filiarum Patris, atque fratris, quæ Deo patiter serviebat, contubernium, familiaritate inque vitavit; quippe qui diceret, & si de sorore, & neptibus nulla esse posset mala suspicio; tamen eæ, quæ cum illis necessario manent, vel ad eas veniunt, scandalum infirmioribus, & tentationem iis, qui cum Episcopo manent, afferre possunt. hæc ex Possidio.

Et sanè non desunt exempla complurium, qui hoc salutare monitum negligentes, se in grave animarum suarum discrimen consecrunt; celebre est illud exemplum Andree Fundani Episcopi apud sanctum Gregorium lib. 3. dial. cap. 7. Is quamvis virtutibus, & sanctitate fulgeret, sanctimoniam tamen quamdam in Episcopo habitare permisit, certus de sua, ejusque continentia; ex qua occasione demon irco tantam carnis tentationem commovit, ut specie illius illectus nefanda cogitaret, & semel in terga ejusdem sceminæ blandiens alapa daret, cum verò nocte quadam apud Apollinis delubrum in conventu malignorum spirituum, unus ex eis gloriaretur se ad id Episcopum instigasse; Judæus, qui hoc

S. Basilii
doctrina.

Andree
Episcopi
Fundani
honestam
etiam cum
muliere
familiaritas
demoni
placere
visum
dæmonia
ostensa.

audiebat, & videbat, cuncta Episcopo insequenti luce narravit: quod ille agnoscens prostratus prostratus se in oratione dedit, moxque de suo habitaculo non solum eandem sanctimonialem; sed omnem etiam foeminam, quae in ejus illic obsequio habitabat, expulit; Apollinis templum B. Andreae Apostoli repente oratorium fecit; Judaeum baptismo lustravit; suoque exemplo nos docuit, quantum periculi viris spiritualibus ex mulierum cohabitatione immineat.

Monachus qui damoni sub mulieris specie hospitium non denegavit ab eodem est deceptus.

Monachus quidam ex narratione Abbatis Joannis Urbis Lyco, qui Theodosio victorias praedicabat apud Palladium scilicet, 41. degebat in spelunca in solitudine, & in orationibus, ac virtutibus profectus. Is ex occulta quadam suae vitae instituti superbia elatus, aditum damoni aperuit, qui assumpta mulieris specie errantis per solitudinem, intravit in speluncam; petiitque quod jam nox esset, ibi quiescere; quod cum annuisset, & de errore percunctaretur: illa inter narrandum blanda; ac fallacia verba infudit, & ad amorem pelliciebat, mutuo ridendo, ac subridendo; deinde contrectat illi manum, genas, & cervicem; tandem cum misisset ille jam tentatione captivus tentaret habere eum ex consuetudinem, illa: xelamans velut umbra evanuit. Multorum autem daemonum risus in aere exauditus est clamantium: *Qui se exaltat, humiliabitur.* At ille cum totum diem in lamentatione transigisset de sua salute desperans, (quod non debuit) in mundum reversus est. haec ex Palladio in Lausaica. quod si demonem sub mulieris specie de cella expulisset, nec blanda colloquia cum eo habuisset, ad tantum scelus neutiquam lapsus foret.

Simile exemplum de Macario Romano.

Huic affine est illud, quod in prima parte libri, cui titulus est Vita Patrum, de Macario Romano narratur. Is prima nuptiarum die sponsam intactam relinquens in solitudinem se contulit, cui demon post aliquod tempus suscepta mulieris specie, sponsam se esse, quam ipse reliquerat, variis ambagibus simulans, in speluncam ab eo introductus, turpiter illosit. Verum divina gratia ad se reversus, poenitentia severissima peracta, ad pristinam in divino obsequio tranquillitatem & alacritatem rediit. haec ex vitis Patrum. Hujus Macarii meminit Gratianus in decreto, cap. scripsit 27. quest. 2.

Jacobus Eremita, cujus vitam ex Metaphra-

ste ponit Surius tom. 1. die 28. Januarii in spelunca prope oppidum Porphyrianem in Palestina, quindecim annos in magna sancti exegit: quo tempore muliercula quaedam ex impia Samaritarum secta ad eum illaqueandum submissa importune petebat, ut se in eam exciperet, ne a feris, quod jam nox esset, disceperetur. At ille primum renuit, miseratione tandem permotus eam introiit, quae dolorem cordis simulans, rogabat sibi eam corporis partem cruce ab ipso signari; qui sumpto oleo sacro identidem Crucis signum dextera manu in loco doloris imprimebat: sed ne a damone deciperetur sinistram manum igni, quem accenderat admovit, ita ut digitorum compages combusta deciderent, ex quo mulier compuncta Episcopo Civitatis cuncta narravit, ab eoque expulsis omnibus Samaritis sacrum baptisma suscepit, & ad virginum Monasterium est missa. Jacobus vero miraculis clarebat: quare ut hominum auram declinaret, procul inde ad quadraginta millia discessit, & annis triginta in quadam spelunca est commoratus. cum autem demon in ejusmodi divitis filiam ingressus S. Jacobum nominatim appellaret, eadem puella a parentibus (qui multo labore eum invenerant) ad ipsum est adducta, a qua precibus demonem exegit. Verum parentes, cum timerent ne demon in illam reverteretur, ipsum rogant, ut puellam apud se biduum retineat, qua ibi relicta, domum remigrant; sed cum solus cum sola versaretur, quamvis ad multam senectutem pervenisset, adeo libidinis facibus est incensus, ut suae exercitationis, & laborum, quos quinquaginta annis pro Christo ad eum usque diem susceperat, oblitus, puellam vitia veritatis, vitiaque enes evulgaretur, n' effecit, cuius corpus in fluvium projecit, sed Christi gratia ad se reversus, ad poenitentiam confugit. Verum iterum desperatione exagitatus ad saeculum redire constituit, a quodam tamen fratre, cui occurrit in via, in cellam adductus, sua omnia scelera ei patefecit, ab eodemque de spe veniae, ac divina misericordia prolixè admonitus discessit via, quae in saeculi mundaebat. In itinere vero in sepulchrum ad speluncam figuram factum, ubi plurima erant mortuorum corpora, ingressus, ossa illa in unum angulum congestis, & obliterata sepulchri janua, genuflexus Dei misericordiam implo- rare coepit; ibique cum nemine conversatus, rursus obiit.

Jacobi Eremita ex msa in agendo cum mulieribus caute.
Surius.

Eundem postmodum cum muliere habitantem de mon ad flagitium, ac hominem perduxit.

Idem post peccantem de conno poenitentiam miram calis elate obiit.

Yyy 3 nemis

neminem allocutus, in lachrymis, gemitibus, & multa compunctione decem annos constanter transegit. bis in hebdomada olera, quæ prope sepulchri ostium erant, colligebat, ex quibus, quantum satis esse putaret, fumebat. Sed cum magnus pluvie defectus in ea regione esset, post multa jejunia, preces, & supplicationes, misericors Deus, vim poenitentiae ostendere volens, bis Episcopo Deum metuenti revelatum est, virum illum, qui in sepulchro morebatur, suis ad Deum precibus mala omnia ab illa Regione avertere posse, ad quem cum Episcopus semel cum Clero, & iterum cum Clero & populo accessissent: tandem ab eo, qui se indignum pronunciabat, ut oraret, impetrarunt, oratione facta illico pluvia magna est consecuta. cujus diei memoria quotannis ibi celebratur. Exinde ægroti plurimi ad eum accurrentes oleo sacro inuncti sanabantur. Eodem anno Jacobus quintum, & septuagesimum annum agens migravit ad Dominum, ejus corpus in eodem sepulchro est depositum: postea Episcopus sacramentum ad sepulchrum edificavit, ejusque reliquias illuc transtulit, ubi multi curantur, ejusque festum tota Civitas & finitima regio quotannis recolunt. In Martyrologio Romano ad diem 28. Januarii ejus memoria præclaro elogio adnotatur.

*Simile exemplum de
Joanne
Garino.*

Huic Jacobo attexere possumus Joannem Garinum, cui idem fere contingit. Is enim cum in Monte Serrato vitam sanctitate conspicuam duceret, filium Comitis Barcinonensis à spiritu immundo suis precibus liberavit; eamque parentis precibus in sua spelunca ad paucos dies commoantem oppressit, oppressam jugulavit, & post septennium, quo tanti flagitii poenas à se exegit, viventem invenit eo in loco, ubi postea celeberrimum Deiparæ templum cum adito cænobio in Monte Serrato est extructum, quam historiam uberius prosecuti sumus in Tractat. de Templis, ubi de Templo Montis Serrati egimus.

Martinianus Eremita mulieri hospitium præstans à demone decipitur.

Ad extremum Martiniani Eremitæ exemplum proferamus, qui, ut est apud Simonem Metaphrastem in Surio 13. Februarii tom. 1. à muliercula in cellam admissa deceptus, inde cautiore factus, alterius sceminae consortium admirabili quadam ratione effugit & sancto fine migravit ad Dominum. Martinianus igitur octodecim annos natus, relictis omnibus, in solitudine cujusdam montis prope Cæsaream Palæstinæ, annis viginti quinque Angeli-

cam vitam duxit, ac donum energumēnos, atque ægrotos curandi divinitus accepit. Verum meretricula quædam procax nomine Zoe ad vinum sanctum de industria decipiendum, in ejus speluncam vestibus laceris induta se contulit, & multis precibus, ne à bestiis devoraretur in exteriorem cellam admissa est; cum vero noctu vestibus elegantibus, quam secum in peram detulerat, se ornasset, fallacibus ac blandis verbis, deinde manibus contestatione, ut se in uxorem duceret, eidem ab interiori cella manē egredienti persuasit, omnibus suis bonis, quæ plurima esse jactabat, ei oblati; quare Martinianus jam de flagitio perpetrando cum ea agebat: sed cum aliqui benedictionis gratia ad eum accedere solerent, ne in scelere deprehenderetur, quædam excelsa rupe circumquaque spectabat, num aliqui ad eum venirent; quod cum ageret divina gratia ad cor rediit, & arreptis famentis aridis copiosum in cella ignem excitavit, detractisque calceis semel, atque iterum in eum insiluit, ubi toto corpore, & præsertim pedibus vehementer adustus in terram decidit, & secum ipse tartarei, ac sempiterni ignis acerbiter reputans à Deo errati veniam, cum lachrymis petiit. Muliercula verò, quæ hæc spectabat, corde vehementer compuncta, ad ejus pedes prostrata, sibi ignosci multis cum lachrymis petiit, & virginum cænobium in Bethlehém ingressa, pane tantum, & aqua victitans admirabili vitæ austeritate duodecim annos exegit, ac demum sancto fine quievit. Martinianus verò septimo mense à plagis ultionis curatus, eò migrare decrevit, ubi nullam mulierem videre posset; quare à quodam nauclero in desertam insulam, ubi rupes angusta, excelsa, & terribilis erat, se deferendum curavit, ibique lætus sub dio super petra æstu torrebatur, algore verò concresecbat, ac Deum glorificabat, scripturarumque meditationi vacabat, atque ab eodem nauclero tertio quoque mense panem, & aquam accipiebat cum ramis palmarum, quos contexebat, & vendendos nauclero tradebat. Elapsis verò sex annis, navis quædam vi tempestatis ad petram allisa confRACTA est, vectoribus omnibus submersis præter puellam quandam speciosam, quæ viginti quinque annos nata in tabula evasit, & ad petram Martiani appulsa auxilium ab eo petiit, à quo ex aqua est educta. Verum ne cum ea habitaret discedere constituit, puellæ tamen suum panem, & aquam reliquit, monuitque ut

Idem ad poenitentiam perducitur.

Eandem mulierem contritionem suam per aquam trahit.

à naucrero, qui post bimestre tempus eo venturus erat, in suam Civitatem se deducendam curaret: quo dicto, mare signo Crucis obfignans, ac Deo se commendans, statim se in illud projecit, ubi à duobus Delphinis exceptus, in terram est delatus. Is vero reliquum vitæ tempus de Civitate in Civitatem sine virga, & pera migrando, quotidianis elemosynis à piis viris quesitis vivebat, atque in hoc vitæ genere biennii spatio centum & sexaginta quatuor Urbes peragravit; tandem Atheus in templo super scamnum reclinatus, ab Episcopo, qui de ejus sanctitate divinitus erat præmonitus, benedictione percepta migravit ad Dominum. Puella vero illa nomine Photina in ea rupe Domino servare cepit, & ubi naucerus constituto tempore venit, inde recedere noluit, sed ab eo enixe petiit sibi aquam, & panem suppeditari, ibique exactis in ea exercitatione annis sex, sanctè obiit: cujus corpus naucerus Cæsaream Palæstinæ delatum, jussu Episcopi, cui rem omnem narravit, honorificè sepeliendum curavit. hæc ex Metaphraste, qui fusiùs rem omnem persequitur.

Ex quibus omnibus perspicuè constat quantum vel modica ejusmodi cum mulieribus sub eodem tecto cohabitatio, viro castitatis tuendæ studio sit penitus fugienda.

EXEMPLA VIRO RVM, QVI PRO castitatis integritate tuenda: quamvis gravuer, & interdum ad mortem usque impugnat: strenuè tamen decertarunt.

SECTIO III.

23. SED age dicamus jam de viris iis, qui non stantim in pace, hoc est, à nullo visibili hoste lacerati; verum etiam in bello, id est, ab aliorum impudenti procacitate ad flagitium importunè solliciti, castimoniam tamen decus divino beneficio fortissimè sunt tutati; & thesaurum istum castitatis, (ut verbis mar. Apostoli) in vasis fictilibus, hoc est, in fragili, terrenoque corpufculo, non minus acriter, & strenuè quàm cautè, prudenterque custodierunt, quod sane non minus difficile, quàm gloriosum fuit; scitè enim à quodam pronunciatum novimus: *Passiones nostras ab extrinseco suo fore illatas quasi vim facere.*

2. Cor. 4. Notum est illud, quod D. Hieron. in vita D. Pauli primi Eremitæ, memoriam prædixit, de

martyre quodam in persecutione Decii, & Valeriani, cujus animam callidus hostis jugulare volebat, qui in molli lecto blandis nexibus cōstrictus, ut meretricis se impudicè coniectans petulantiam vinceret, neque voluptas superaret, quem tormenta non vicerant, cœlitus inspiratus, præcisam mori linguam in osculantis se faciem expuit, ac sic libidinis sensum, succedens doloris magnitudo superavit. hujus meminit Martyrologium die 28. Julii.

Simile quid planè fecisse narra. ur Niceta martyr Nicomediensis: is post atrocissima pro Christi fide exhausta tormenta, à tyranno in strato victus, contra impudicam mulierculam osculis & amplexibus ipsam ad turpitudinem provocantem, ut ea ratione ad inanum Deorum superstitionem facilius traduceretur, in ejus faciem præcisam dentibus linguam projecit: sicque illa confusa recessit, ut videre est apud Petrum in Catal. Sanctor. lib. 8. cap. 70.

Sub persecutione quoque Diocletiani narrat Nicephorus lib. 7. cap. 13. Ascetem quandam, hoc est, Monachum, summi agone decertasse, cum enim ejus fides in Christum innumeris tormentis expugnari nequaquam potuisset, in lecto ligatur, & à procaci muliere osculis, complexibus, & impudica attrectatione ad libidinem incitatur: is vero linguam dentibus præcisam in meretricis faciem expuit, sicque pudicitie victor extitit, & paulo post vitam martyrii sigillo confirmavit. ita Nicephorus.

S. Pelagius martyr Hispanus ætate adolefcentulus, cujus celebris memoria extat die 26. Junii in Martyrologio, ubi passus scribitur Cordubæ ob confessionem fidei jussu Abdarameni Saracænorum Regis. Is in tuenda pudicitia, plusquam virilem constantiam, & animi magnitudinem præ se tulit: cujus nobile certamen complures literis mandarunt, inter quos Ambrosius Moralis in addit. ad S. Eulogium, Vaseus in Chron. Hispaniæ, & noster Mariana lib. 7. de rebus Hispaniæ cap. 20. ejus verbis illud hoc loco referendum existimavi. Cum in pugna, inquit, qua anno 920. magna animorum contentione, & strage ab Ordonio Legionensi Rege cum Abdarameno Cordubensium Maurorum Rege esset dimicatum, capti in prælio a Mauris Episcopi, Dulcidius Salmanticensis, Tudensis Hermogius, pacto pretio redempta libertas, dum aurum appenditur, obsides dati, pro Hermogio sororis filius Pelagius in ipso ætatis flore venustate eximia, barbari

Regis pro-

Martyr quidam linguam sibi abscedit ad libidinem coercendam.

Simile exemplum de Niceta,

Petrus de Natalib.

Simile exemplum de quodam Monacho martyre.

S. Pelagius martyr.

Martyr. Roman.

Regis animum, alioquin in libidinem proclivem, vehementer inflammavit; augebatur impuri, atque nefarii amoris flamma, adolescens, & suapte natura ad modestiam compositus, & in plena sapientiae, ac sanctitatis domo educatus, de turpitudine identidem appellatus repugnavit primum: deinde cum precibus vinci non posset, & vis adhiberetur, procaci regi pugnos in faciem impexit. Animi constantia, & pudicitiae cultus exitum a tulit, ferreis forcipibus laniatus, membratimque dissectus, Regis impii, & immanis iussu in Bærim fluvium iactatus est die Dominica, qui dies Junii mensis 26. fuit nimirum salutis anno 925 defuncto honore tanquam martyri habiti, cultusque decretus: corporis partes in D. Genesii, caput in S. Cypriani cœmeterio sepultum. Eo major gloria dignus, quod quatuordecim non amplius annos natus erat, minus mensibus sex, cum id virtutis, & constantiae specimen edidit: hæc ex Mariana. Raguel quoque, qui eo tempore, quo S. Pelagius martyrium subiit Cordubæ verfabatur ejus præclarum pro Christo certamen, litteris mandavit, quod Ambrosius Moralis ad Eulogii librum veluti appendicem apposuit, ac scholis illustravit, quodque Baron. recitat tom. 10. ad annum Domini 925. scribit autem Raguel S. Pelagium in Gallæcia oriundum decennem in obsidem datum, qui triennium, & semis, quo mansit inclusus, venturi præcius, ad martyrii preparationem impendit: quo tempore elapso cum ab impuro Rege ad turpia sollicitaretur; pudicissimus verò adolescens strenue eum, ut dixi, à se rejecit, & Christianum se solummodo prædicare, iussus est ferreis forcipibus appendi, ac sursum, ac deorsum levare, & deinde membratim gladio scindi; quare per summam crudelitatem unus carnificum brachium illi radiciter amputavit, alius tibias defecavit, alius etiam cervicem ferire non destitit, Pelagio interim intrepide Dominum Jesum Christum invocante. hæc ex Raguele, qui ait S. Pelagium passum Æra 963. hoc est juxta Baronium anno 925.

Postea, quemadmodum idem Mariana refert lib. 8. cap. 7. & 8. sub finem vitæ ejusdem Abderrahmani Cordubæ Regis, qui anno Domini 959. in extrema senectute decessit, Sanctus Legionensis Rex honestissima legatione missa, pro jure initæ olim amicitiae, petiit Pelagii martyris corpus ad se mitti, id munus magni beneficii loco habiturum, quod Abdarame-

nus facere detrectavit, sed ab ejus filio, & successore Alhaca non multò post est impetratum, quod in Monasterio Sancti Regis impensa Legione extracto, collocatum est, uti ipsi in animo fuerat sacris exuviis Martyris ædem augustiorem facere. Id cœnobium Joannis Baptistæ, atque Pelagii olim nomen prætulit, nunc D. Isidoro sacrum, hæc ex Mariana.

His adjungi possunt duo Religiosi ex sacro Ordine Minorum, qui de Observantia dicuntur, quorum egregia castimonie virtus, in perferenda pro ejus custodia, morte enituit, de quibus in 3. part. Chron. S. Francisci lib. 1. cap. 56. Cum Minorum de observantia exortum esset Institutum, quidam frater junior egregium animi, cum corporis forma, Anconæ in Piceno à Guardiano missus est ad stipem opusculum cogendum, cum mulierculæ quædam erogandæ elemosynæ prætextu intra domum accessitum, atque ingressum, clauso ostio ad scelus invitarunt; quod cum constanter detestaretur, ab eis est interfecus, & sequenti nocte clam ejus cadaver ad monasterii ostium delatum est.

Non absimile Fesulis in Tuscia accidit alteri ejusdem Minoribus, Sebastiano nomine. is cum in aliorum convictu affabilem & vultu hila em se præberet, ut propterea levior, ac liberior haberetur, atque a suis Moderatoribus, quas prompta voluntate suscipiebat, injunctis crebro poenitentis mulcetur; à duabus tamen mulieribus ejus turpi amore flagrantibus, dum elemosynam peteret, eadem fraude in domum evocatus, cum eis consentire prorsus renueret, ab iisdem est præfocatus. Verum post aliquod tempus castissimum ejus corpus iisdem religiosis restituerunt.

At verò, ut ex iis, quæ narravimus exemplis aliquid ad nostram eruditionem derivemus; sicuti invicta ejusmodi religiosorum constantia, qua pro castitate servanda mortem fortiter oppetierunt, merito est prædicanda; ita vix præsertim religiosis diligenter cavendum est, quemadmodum supra dicebamus, ne ullo in loco soli sine teste cum mulieribus agant, quod S. Bonaventura sapientissimus religiosorum instituendorum magister, in speculo disciplinæ ubi agit de disciplina in hospitio servanda, quodam memorabili exemplo ostendit: Loca, inquit, quæ periculi, vel suspicionis materiam dare possunt, cautè declinent, nec soli cum muliere in locis hujusmodi, vel ad modicum

Frater
duo ex Or.
dine Min.
vum mar.
tyris

Frater Se-
bastianus
ex Ordine
Minorum
martyr

Vixi sine
turbatione
vendum
ne soli cum
mulieri
bui agant

Ex Bona-
ventura
in Speculo
disciplinæ
c. 4. sed in
editione
Vaticana
cap. 30.

120-

morentur. Domina quædam, ut fertur, dum duo Religiosi ad ejus domum diversissent, alterum seorsum vocavit in cameram, quasi secretò aliquid sibi locutura: quem ingressum mox ad turpitudinem provocans asseruit firmiter se continuò contra ipsam quasi ei violentiâ inferentem, nisi statim sibi acquiesceret, clamarum. Tunc doctus à Domino frater, antequàm mulier in vocem clamoris prorumperet, ad fratrem confocium, qui cum pluribus personis in atrio domus erat, altâ voce clamavit, librum sibi continuò asserri requirens: sicque adveniente fratre, necesse habuit mulier ab hujusmodi nefaria sollicitatione cessare, & frater hominum confusionem evasit. Nonnulli ob causam similem confusi turpiter, & verberati graviter fuisse dicuntur: *Qui autem cavet laqueos, securus erit: qui autem non cavet, est aut inutilissimus, aut perversus, nec est ejus excusatio admittenda.* huc usque S. Bonaventura

Prov. 16.

**VIRORVM EXEMPLA QVI A
Mulieribus ad flagitium sollicitati vir-
tiliter resisterunt,**

Nec silentio prætereundi sunt complures sanctitate præclari, qui mulierularum petulantiam castitatis thesaurum blanditiis, & precibus invadere conantium acriter, & strenuè propulsaunt.

S. Christophorus
martyr o-
ris sui ful-
gore SS. Ni-
cetâ & A-
quilinam
mart. con-
vertit.

S. Christophorus martyr præclarissimus Nicetam & Aquilinam fo:ores impudicas ad eum voluptatibus deliendum in carcerem à tyranno immittas, & procaciter eum ad turpitudinem urgentes, subita luce ex ejus facie divinitus micante exterritas, ad Christum convertit, quæ die 24. Julii post multa tormenta martyrii palman capitis obruncatione consecutæ sunt; de quibus Petrus de Natalibus lib. 6. cap. 131. & 135 & Surius in S. Christophoro tom. 4.

Solitaris
quidam
pro pudici-
tia sibi di-
gitos com-
bussit.

Solitaris quidam in inferioribus partibus Egypti sanctitate insignis erat, de quo in vitis Patrum lib. contra fornicationem. Ad hunc meretricula quædam sponsione cum nonnullis juvenibus de viro Dei decipiendi facta, ad vespertascens jam die veluti errabunda venit ad ejus cellam, & ne quid à feris ea nocte pateretur, lachrymis se in hospitium recipi impetravit: quo facto Satanas vehementer eum ad flagitium tentare cepit. Verùm accensa lucerna tecum tacitus ipse dicebat, experiar num ignem

inferni, quem fornicarii merentur, sustinere possim; digitum ad ignem admovit, quem cum incendisset, nullo sensu corripiebatur propter nimiam concupiscentiæ carnalis flammâ, sicque reliquos omnes suos digitos ad matutinum usque tempus incendit. Quod cernens infelix muliercula præ horrore obrigit, ac tandem mortua est; eam extinctam ab iis, à quibus missa erat, manè repertam vir sanctus suis precibus vitæ restituit; mox ad Deum conversa, vitam deinceps castam duxit.

Item mor-
tuam mu-
lierem ad
vitam re-
vocavit.

S. Ludovicus Cathalaunensium Episcopus corpore venustus, & pudicus, à quadam Galliæ Regina opportuno loco ad flagitium invitatus eam torvo oculo aspiciens rejectit, cuius oculus post 490, & eo amplius annos in cadavere caligari non potuit, quem quasi crystallum lucidissimum in elevatione ejus cadaveris vidit Joannes de Firmitate Abbas Canonorum Regularium, à quo hæc accepit Thomas Cantipratanus, eaque litteris mandavit annum circiter 1260. in lib. 2 apud cap. 30. §. 33.

S. Bernardus adolescens propter egregiam formam à variis mulieribus vehementer sollicitatus, ut videre est in ejus vita lib. 1. cap. 3. semper fortissimè resistit, & virginitatem sanctè coluit, semel hospitatus cum sociis apud quandam matronam, cum noctu illa ad eum impudenter accederet clamare cepit *latrones, latrones*, quibus vocibus excitata familia, illa recessit: verùm cum secundo & tertio improba mulier redisset, iisdem vocibus eam à se abegit; & cum adhuc degens in sæculo curiosius oculos in quandam mulierem defixos aliquandiu tenuisset, apud se erubescens, in stagnum gelidum aquarum collo tenus insiliens tamdiu ibi permanuit, donec penè exanguis effectus, carnalis concupiscentiæ calor, Dei beneficio refrinxit.

S. Franciscus, de cuius virginitate supra diximus, verbum Dei in Apulia prædicans, cum Fridrici secundi Imperatoris iussu, ut est in Chronicis Minorum lib. 1. cap. 61. à primario quodam ejus amico, qui hyberno tempore eum ad cenam invitavit, noctu in ejus cubiculum submissa esset muliercula quædam speciosa, & ad turpitudinem inopportune hominem sollicitaret, præmissa oratione, pavementum candentibus prunis ex proximo igne constravit, abique læsione decumbens ad idem stratum mulierculam invitavit: sed hæc positus genibus se Deum, ejusque servum offendisse

26.
S. Franciscus
de Assisio
supra can-
dentes pru-
nas propu-
ditia de-
cumbens
non ur-
sur.

zzzz pro-

proclamans, veniam cum lachrymis ab eo petit. Nobiles quoque aulici, qui prae foribus rei exitum praestolabantur, timore, & confusione pleni, & Imperator totius rei certior factus à sancto viro, sibi ut ignosceret, postulaverunt.

Simili miraculo impudicam Saracena ad Christum convertit.

Idipsum ex lib. 2. Chron. cap. 57. contigisse narratur eidem S. Francisco in Aegypto, cum ad Sulthanum convertendum adisset; nocte enim quadam à Saracena ad impudiciam provocatus in ignem, qui proxime ardebat se projecit, eamque ad stratum illud evocavit; quae tanto viso miraculo fidem Christi cum baptismo suscepit, & velut altera Samaritana complures Saracenos ad Christum adduxit.

Fr. Dominicus ex Ord. Prædicatorum in igne pro pudicitia decumbens non laeditur.

Simile prorsus à Thoma Cantipratensi lib. 2. apud cap. 30. num. 45 accidisse narratur cuidam insigni Concionatori ex Ordine Prædicatorum, nomine Dominico, qui cum B. Dominico in Hispania Ordinem propagavit. Is à meretrice, quae quibusdam artibus in ejus notitiam inreperat, consilio Rege Castellae, ejusque nobilibus, ad turpitudinem sollicitatur, in prunarum ardentium lecto decubuit, testatus lectum talem tali opere dignum: hic mulier penè exanimata est: Qui verò introierunt Regis milites, Beatum virum sine ulla corporis, aut vestis adustione offenderunt, & mulierem illam imperante Rege utique concremasset, nisi beati viri preces eam periculo eximissent.

S. Thomas Aquinas castitatis zona ab Angelis vincitur.

S. Thomas Aquinas ex illustri Ordine Prædicatorum, qui Angelici nomen, tum propter lucidissimam doctrinam; tum propter purissimam virginitatis præstantiam merito est consecutus; dum in castro S. Jonnis à suis in custodia teneretur, mulier ad labefactandam ejus constantiam meretricio cultu introducta est: cum ejus impurus illecebris nonnihil se commoveri sensisset, Christo, ejusque Genetrici se commendans titione è loco arrepto illam fugavit: mox clauso ostio ante signum crucis eodem titione in pariete efformatum genibus flexis orans cum lacrymis perpetuae integritatis donum à Domino petiit, ibique somno correptus, per quietem sentire visus est sibi lumbos constringi ab Angelis dicentibus: Nos à Domino jussi zona castitatis te cingimus, nulla posthac ratione dissolvenda: qua ex constrictione dolorem sentiens exclamavit, quo ex tempore omni postea libidinis sensu caruit: nec tamen propterea de oculorum diligenti custodia quic-

quam remisit: quin etiam fertur usque ad eam vitam suam foeminarum colloquia vitasse, excepta necessitatis, vel utilitatis causa, ut solent homines à serpentibus, & scorpionibus cavere.

De S. Thomae puritate egregium testimonium reddidit S. Augustinus, qui una cum S. Thoma gloriosis insignibus ornato, cuidam Fratri Alberto de Brixia Ordinis Prædicatorum apparuisse, & S. Thomae gloriam multipliciter declarasse scribitur, ac tandem subjecisse: *Ipse Thomas mihi par est in gloria; virginali me excellens munditia, & ego illum pontificali excellentia*, ac protinus disparuerunt. haec ex S. Antonino 3. part. hist. tit. 23. cap. 7 §. 12.

S. Vincentius Fereus ex eadem Prædicatorum Familia pro virginitate custodienda Deiparam impense obsecravit, à qua multa luce circumfusa confortatus, jussus est sperare in Domino, cujus virtute cunctas Sarane veritatis superaturus esset. Is Valentiae à muliere quadam ejus impuro amore capta, quae arguitudinem in lecto simulabat, ad confessionem ejus audiendam evocatus, cum impudicam foeminae voluntatem audisset, omnem libidinem execratus, illam ab ea mente cum severitate multa deducere est conatus, & protinus discessit, sed cum illa contra virum Dei, quasi violenter eam opprimere voluisset, clamare veller, à demone correpta, gravissime vexari coepit, qui adjuratus respondebat se minime egrellurum, nisi vir ille adveniret, qui in medio ignis positus non aestuavit: adveniente igitur S. Vincentio, daemon ululatum terribilissimum emittens discessit.

S. Bernardinus Senensis ex Ordine Minorum integerrima pudicitia floruit in seculari habitu, nunquam verbo, vel signo aliud, quam purissimam honestatem prae se tulit; improbos nescium quid ab eo desiderantes, acriter repressit; seminarum colloquia vitabat: cumque religiosus jam ex more ostiatim panem mendicaret, foemina quadam illius ejus amore ardens, eum, quasi panem intus datura evocavit, quo ingresso ostium clausit, eique nefariam suam voluntatem explicavit, adjiciens nisi consentiret se vociferaturam, vim sibi ab eo intantam. Ille se Deo commendans, jubet eam vestibus nudari, correptoque flagello, quod apud se habebat, eam egregie cecidit, donec omnis illa tentatio evanesceret.

Alii voluptatis sensum acerbissimo aliquo cruciatu exinere; ejusmodi sunt Appelles 28. Rief.

Visio Fr. Alberti de Brixia de gloria SS. Augustini & Thoma Aquin.

S. Vincentius Fereus Deiparam ope virginitatem servat.

Impudica mulier, quae cum ad flagitium exisset, à demone vincitur.

Presbyter
pro serva-
ta castita-
te ab igni-
to ferro no-
nerebatur.

Presbyter in solitudine antea faber ferrarius, ad quem, ut est apud Palladium cap. 55. cum venisset diabolus in figura muliebri, quo tempore ad usum Monachorum quædam tractabat fabrilis terrea lamina ex igne raptâ, idque propter festinationem, totum ejus vultum combussit, eamque audierunt fratres ululantem in cella; ab eo tempore vir ille ignitum ferrum manu semper tenebat, nec lædebatur hæc ibi. Idem de Appelle memorat Sozom. lib. 6. c. 28.

Joannes Bosnenſis quondam Episcopus postea Ord. Præd. Magister Generalis, cum Fridericum Imp. impudicitie argueret, à quadam ejusdem Imperatoris concubina eleganti forma ad lapsum secreto loco est provocatus: Imperatore, à quo missa fuerat, clam rei exitum cum suis expectante. At vir beatus manu tam valide ejus maxillam percussit, ut facie tenus in terram elideret: quo facto Imperator maxima eum postmodum reverentia est prosecutus, hæc Thomas Cantipratensis, qui eodem sæculo vixit lib. 2. Apum cap. 30. §. 33.

S. Edmundus postea Cantuariensis Episcopus, cum adolescens virginitatem suam, ut cap. 32. diximus, coram Deiparæ imagine Deo consecrasset, & Lutetia studiis operam daret à quadam puella hospite suæ filia ad turpitudinem nutibus primum, deinde apertis verbis multatam provocatus; cumque frequenti verborum objurgatione eam à se abigere non posset illius tandem importunitate pertæsus, tempus, quo ad se veniat, præfigit, eamque ingressam, & superioribus vestibus exutam virgis egregie flagellavit, quo facto puella omni illa tentatione in posterum caruit, cujusdam etiam matronæ munera, ut eum ad illicita pertraheret, fortiter respuit. hæc ex ejus vita cap. 8. apud Surium tom. 6. Sanctus verò Edmundus vita excessit anno 124.

Quid dicam de S. Benedicto monasticæ disciplinæ in Occidente fundatore, ac propagatore eximio: Qui, ut verbis utar Gregorii lib. 1. Dial. cap. 1. ab ipso sua pueritia tempore cor gereus sentie, nulli voluptati animum dedit: sed studiis, & domo relicta, in tenera ætate Sublacum se recepit, in arctissimo specu asperissimam duxit vitam. Is cum die quidam solus esset, memoria cujusdam feminae, quam aliquando viderat, Satanas tanto igne servi Dei animum in specie illius accendit, ut etiam penè deferere Eremini voluptate victus deliberaret: sed superna gratia respectus, exutus indumento, nu-

dum se in spinarum aculeos, & urticarum incendia se projecit, ibique diu volutatus toto ex eis corpore vulneratus exiit, extincto eo, quod intus ardebat, igne.

Nec dissimile est quod S. Franciscum fecisse narrat S. Bonaventura in ejus vita cap. 5. Gravem enim carnis tentationem à demone excitatam sentiens, deposita veste, chorda se verberavit fortissimè, & ut erat nudus, & exivit in hortum in magnam demergens nivem corpusculum, septem ex nive compegit massas, ac si essent uxor, & filii, & famuli, pro quibus induendis ei laborandum esset, sicque tentator victus abcessit, de quo illud refert Bonaventura, tantam eum curam de utriusque hominis puritate gessisse, ut circa conversionis primordia tempore hyemali in foveam glacie plenam se ipsum plerumque mergeret; ut domesticum hostem perfecte subigeret, & candidum vestimentum pudoris à voluptatis incendio præservaret. Tolerabilius viro spirituali flore incomparabiliter afferebat S. Franciscus magnum sustinere frigus in carne, quàm ardorem carnalis libidinis, vel modicum sentire in mente.

In vitis etiam Patrum in loco, qui dicitur Cellia, quidam illicito amore tentatus sibi uxorem, & filios ex luto finxit, ac si pro necessariis eis subministrandis sibi esse laborandum, majori labore corpus suum macerabat: sicque divina ope ab ea vexatione est liberatus.

NONNULLO RVM EXEMPLA, QVI
mori maluerunt, quàm illicito concu-
bitu morbo suo mederi.

Huc revocari possunt ii, qui virginitatem usque adeo ipsi vitæ protulerunt, ut imminentem mortem coterperint, quam evasuri fuissent, si propter aliquod morbi genus, quo laborabant medicorum consilio, aut uxorem duxissent, ejusque concubitu uti voluissent, aut si castitatis voto illigati erant, fornicatio coitu se polluisent, verum mori, quàm corpore scelerari maluerunt.

Jacobus Rossa Lusitanæ Regis nepos, electus Archiepiscopus Olyssiponenſis, à Calixto III anno 1456. Diaconus Cardinalis creatus Is ex Alfonso Ciaccono in vitis summorum Pontificum Florentiæ lethali morbo oppressus, cui medicorum sententiæ cum muliere concubitus remedium afferre potuisset, maluit intrepidus mortem expectare, quàm illicito

Corporis
defatiga-
tione de-
monis ille-
bras supe-
ras.

Simile ex-
emplum
ex vitæ
sanctorum
Patrum.

29.

Jacobus
Rossacard.
Alphonsus
Ciacconius
lib de vitis
Pontif. ubi
Card qui
tempore
Pii II de-
cessere.

Zzzz

acta

actu vitam servare, & in eadem civitate anno 1459. vita functus in templo S. Miniatis tumulatur, cuius marmoreo sepulchro hoc est inscriptum Epi aphium:

*Regis stirps, Iacobus nomen, Lusitana propago,
Insignis forma, summa iudicatio.*

*Cardineus titulus, morum nitor, optima vita,
Ista fuere mihi, mors tu venem rapuit.*

Ne se pollueret, maluit ille mori.

Casimirus Calumiri III. Poloniae Regis filium, Vilnae in Lituania, eodem modo extintum refert Martinus Cromerus lib. 29. de origine, & rebus gestis Polonorum his verbis: *Fertur, inquit, Cazimirus Cazimiri III. Poloniae Regis filius tam castus, & continenter vixisse, ut medicis connubium suadentibus, si sanus esse vellet mortem oppetere, quam legem pietatis Christiana transgredi maluerit, longe aliter sentiens quam multi mortales corruptissimo hoc nostro saeculo, qui neque penitendum, neque pudendum sibi esse ducunt in coeno libidinum volutari.* haec ille. Hunc Casimirum anno 1589. vita functum in beatorum numerum retulit Leo X. summus Pontifex, quemadmodum testatur Martyrologium Romanum die 4. Martii quo die memoria ejus ibi recolitur.

Michael Verinus Poeta Hispanus, vix 18 annos natus, eadem de causa pudicitiae studio ex hac luce migravit paulo post S. Casimirum, quemadmodum ex Angelo Politiano refert Genebrardus lib. 4. suae Chronographiae ante annum Christi 1492.

Robertus Cardinal. nobilis, patria Politianus a Julio III. cuius erat ex sorore pronepos anno Domini 1553. aetatis suae 13. ea dignitate ornatus, adolescens fuit eximia probitatis, & magnae spei. Is nondum sacris initiatus, cum simili orbo, quo n. de quibus jam diximus, teneretur; maluit tamen quemadmodum refert Thomas Bozius de signis Eccles. lib. 11. cap. 6. Carnis integritatem cum vitae iactura retinere quin etiam corpus suum verberibus, cilicio, & abstinentia ita afflictabat, ut in ipso juventutis flore ex jejuniis, & corporis castigatione lenta, ac mortifera febre correptus, cum sex ipsos menses insigni patientiae exemplo decubisset, ad vitam tandem caelestem evolavit anno Domini 1559. aetatis 17. in D. Petri Montorii marmoreo sepulchro conditus; de quo illud refert Alphonsus Ciacconus in vitis Pontificum, in Cardinalibus Julii III. illum humana omnia contempsisse, rebusq; spiritua-

libus addictum divino amore usque adeo flagrasse, ut de relinquenda purpura, & religioso Societatis instituto complectendo cogitaret; verum a Patribus ejusdem Societatis, illo praesertim, qui erat ejus confessorius, fuisse dissuasum, ita Ciacconius. Ceterum ejus confessorius erat Joannes Polancus vir pietate aequae, ac prudentia insignis Secretarius nostrae Societatis, superstiti adhuc B. Ignatio Societatis Fundatore.

**MVLIERES, QVAE DEIPARAM
secuta virginali castimonia claruerunt,
martyrii palmam sunt adeptae.**

SECTO III.

Sanctus Hieronymus epist. 22. ad Eustochium agens de virginitatis custodia, viros nonnullos, qui in veteri lege virgines fuere commemorat; at vero in lege Evangelica virtutem hanc latius in mulieres propter Deiparam manasse, pulchre animadvertit; ejus verba sunt: *Virgo Helias. Helias virgo, & mulier filii Prophetarum. Hieremie dicitur, tu ne accipias uxorem. Inveniebatur ergo in viris tantum hoc continentia bonum, & in doloribus jugiter Eva parturiebat. Postquam vero Virgo concepit in utero, & peperit nobis puerum, cum usque principatus in humeros ejus. Deum forem, Patrem futuri saeculi, soluta maledictione est mors per Evam, vita per Mariam. Ideoque & dicitur virginitatis donum fluxit in faminas, quia capiti a famina statim ut filius Dei ingressus est super terram, novam sibi familiam instituit ut qui ab Angelis adorabatur in caelo, haberet Angelos & in terris. Tunc Helofernus caput iudith continentis amputavit. hucusq; Hier.*

Quoniam vero mulieres majori, quam viri custodia se domi continent, illisque a natura virginali signaculum est tributum: hinc factum est, ut ab ipso Apostolorum tempore virgines, quae integritatem suam Deo consecrare volebant, tanquam Christi sponsae, solenni sacri velaminis ritu donari consueverint; ut videre est apud sanctos Patres, & exemplum habemus in Flavia Domitilla, quae, ut est in Breviario Rom. die 12. Maii a S. Clemente Papa sacrum virginitatis velamen accepit, quod a Hieronymo epist. 8 vocatur flammeum virginali, quod ad imprecationem Pontificis sanctum virginum operit caput Flammeum enim velum

Virginitatis cultus post Deiparam in mulieribus amplius platur. Hier. 16.

Iudith. 11.

Flammeum virginali quo sacrae virgines velantur.

Offic. Eccl.

Virg. Chri. et a. virg.

velum erat rubrum, sic dictum, quod flammam colore imitaretur, quo nuper nuptae mulieres caput, partemque faciei tegebant. eodem modo virgines, quae Christo desponsabantur, flammam virgine accipiebant; nam eas Christi sponsas appellant Tertullianus lib. de velandis virginibus, cap. 10. Innocentius epist. 2. & alii, ita ut Hieronymus epist. 27. matrem Virginis D. o. consecratae, Dei socrum nominare non dubitet. Ideo S. Ignatius epist. 9. ad Antiochenos: *Virgines, inquit, agnoscat, cui se consecraverunt, epist. 10. ad Heronem: Virgines serva, uti pretiosa Christi monilia.* Augustinus vero Tractat. 9. in Joannem: *Nec illa, ait, quae virginitatem Deo voverunt, quamquam amplioris gradum honoris, & sanctitatis in Ecclesia teneant, sine nuptiis sunt. Nam & ipsa pertinent ad nuptias cum tota Ecclesia, in quibus nuptius sponsus est Christus.*

Huius ritus velandi virgines meminit Tertullianus libro citato, & sanctus Cyprianus de discipulo & habit. Virg. & alii multi, de quo sanctus Ambrosius ad virginem lapsam: *Sacro, inquit, velamine recta es; ideoque non nisi certis diebus magna celebritate fiebat, quemadmodum habetur 20. quaest. 1. cap. de votis, ex Gelasio epist. ad Episcopos per Lucianam, cap. 14 & 15.*

Ut igitur nonnullas ex illustrioribus virginibus in praesentia ordine quodam recensamus. Primum in medium afferemus eas, quae ad virginitatis deus martyrii gloriam adiecere, quamvis martyrium pro sola fide obierint: deinde virgines eas, quae pro fide, & virginitate tuenda sunt passae: tum vero eas, quae in pace Ecclesiae virginitatem abique sanguinis effusione D. o. obtulerunt. Ut autem brevitati consulamus, primum illarum nomina ponemus adj. cto di., quo in Martyrologio earum memoria recollitur, quod lector facilius sursum, Petrum de Natalibus, & notas Baronii in Martyrologium de iisdem consulere possit: deinde praetermissis iis, quae ad earum vitam, & ad singula tormentorum genera, quae Christi causa sustulerunt spectant, aliqua tantum de istis subiiciemus, quae ad hoc argumentum quod tractamus, maxime illustrandum facere videbuntur.

Virgines Christo sacrae aliis virginibus Ante omnia vero de sacris virginibus Christo dicatis, illud ponendum est, eas non solum numero, sed etiam animi fortitudine superare paucas illas Ethnicorum Vestales Virgines, &

Palladis Sacerdotes, quae ex Ambrosio lib. 3 de Virginitate non morum, sed annorum temporariam pudicitiam collatis immunitatibus, & oblato pretio absque temporis perpetuitate servabant, quod ubi Ambrosius leganter expendisset, subdit: *Quantò igitur nostra virgines fortiores, quae vincunt etiam, quas non vident potestates, quibus non tantum de carne, & sanguine, sed & de ipso mundi principe, saeculi rectoris victoria est.* Ita Ambrosius, quod ex subiectis exemplis magis fiet perspicuum.

Irene Thessalonica Regina stirpe progenita, Urbis Lupiarum in Salentinis Parona, a S. Timotheo Apostoli Pauli discipulo baptizata, virginitatis studio, quam Christo consecrarat, sponsum sibi a parente Licinio oblatum recusans, multa pro Christi fide primum sub parente, quem tandem ad Christi fidem convertit, deinde sub aliis tyrannis perpefla, demum martyr gloriosa fortiter occubuit; cuius dies anniversaria in Martyrologio Romano, & in Menologio Graecorum, Maii adnotatur; ejus reliquiae Lupis magna cum veneratione asservantur in hodiernum usque diem; tum mira odoris suavitate sedolent, tum etiam plurimis miraculis coruscant, ipsius vitam ex Graecorum monumentis non minus diligenter, quam eruditè conscripsit noster Antonius Beatt. s. quam etiam habet Petrus de Natalibus lib. 4. cap. 1. 2. sub nomine Catharinae, in quo illud de Licinio Imp. emendatione eget, cum 300. circiter annis ante Licinium Imperatorem vixerit.

Euphemia, Dorothea sorores, Tecla item, & Erasma sorores omnes virgines Aquileiae 3. Septemb. quae sub Nerone a Praefide Vedasto propter Christi fidem multis suppliciis affectae, iussae sunt nudae per Aquileiam duci. Verum orante Euphemia ab Angelo candida stola sunt coopertae, tandem gladio caesae sunt, & a S. Hermagora sepultae.

Iustina virgo Patavina nobilissima 7. Sept. a sancto Prosdocimo sancti Petri discipulo baptizata, Maximi Praefidis iussu propter fidei constantiam gladio transverberata est.

Fides, Spes, & Charitas sorores virgines filiae S. Sophiae Romae sub Adriano die 1. Augusti variè, & crudeliter tortae, martyrium consummarunt. Sophia vero mater earum, die 30. Septembris in pace quievit.

Martina virgo Romana patre Consule nata sub Alexandro Imperatore die 1. Januarii post varia tormenta gladio caesa est.

*Cæcilia
virgo &
mart. Va-
lerianus
sponsus.*

*52.
S. Barbara
virg. ab
Angelo
præcisâ ma-
milla resti-
tuitur.*

*Eadem ab
Angelo al-
bastola re-
gitur.
Juliana
mart. cum
Barbara
ad cælum
emissa di-
vinitus e-
vocatur.
S. Barbara
proces in o-
bitu exau-
diuntur.*

*Henrico
Kok igne
penè cre-
mato à S.
Barbara
vita pro-
rogatur.*

Cæcilia virgo præclarissima Romæ 21. No-
vembri, sub Alexandro Imperatore post Va-
lerianum sponsum, aliosque ad fidem Christi
ejus opera conversos, jussu Almachi Præfecti
inlyto martyrio est coronata.

Barbara virgo Nicomedie sub Maximino
Imperatore, qui Alexandro successit 4. Decemb,
hæc cum cœlesti sponso se ipsam dicasset, & à
multis viis primariis propter ejus egregiam
formam in matrimonium peteretur, nulla ra-
tione à parente Dioscuro ad conjugium per-
suaderi potuit; quam cum deinde Christianam
pater comperisset, crudeliter cæsam Martino
Præfidi tradidit, cujus jussu post multa ex-
hausta tormenta utraque mamilla præcisâ per ur-
bem nuda circumducitur: verum ea orante, ab
Angelo mammillis restitutis, candenti stola
corpus conregitur, denique una cum Juliana
religiosa foemina, quæ in ejus suppliciis lachry-
mas fundebat, eamque ad fidei constantiam
hortabatur, gladio est percussa. Ante mortem
verò Dominum oravit, ut qui sui nominis, &
martyrii meminissent, nec pestilenti morbo,
nève ulla alia corporis modestia vexarentur,
auditaque est vox de cælo, quæ eam cum Ju-
liana ad cælum vocabat, ejusque petitionem
implendam pollicebatur.

Huius præclarissimæ virginis quoddam me-
moriale miraculum contigisse narratur, anno
Domini 1448, quod huic narrationi attexen-
dum duxi, ut huius virginis preces quantopere
apud Christum valeant, intelligamus.

Quidam Henricus Kok septuagenarius Gor-
comi, quod est Hollandiæ oppidum degens S.
Barbaram quotidie venerabatur, audierat enim
eum, qui in vita eam honorasset, absque con-
fessione, & Eucharistia minimè moriturum:
cumque domo flammis correpta, ipse quoque
totus exureretur, sanctam Barbaram oravit, ne
pateretur eum sine Sacramentis decedere, mi-
rum dictu, sancta Barbara manu sua eum to-
tum jam adustum, ita ut exta nudarentur cre-
mata, & totum corpus affatum, & inflexibile
esset, præter oculos, linguam, & cor per strâ,
mineu tectum educens, tuto in loco eum repo-
nit, adjecitque sua intercessione vitam ei ad
auroram usque prorogatam, quo Sacramenta
Confessionis, Eucharistiæ, & extremæ Unctio-
nis suscipere; quare per se ipse ad domum fi-
siæ jam nuptæ perrexit, ad quod spectaculum
plurimi accurrerunt, ipse verò omnes ad re-
um terrenarum contemptum, ad Dei cultum

ad sacratissimam Deiparæ dilectionem, & vene-
rationem, & ad S. Barbaræ devotionem horta-
batur, omnium verò suorum peccatorum ab
infantia confessione peracta, reliquis Sacra-
mentis ritè susceptis, Deum orans, & Deiparæ,
S. Barbaræ, S. Laurentii, aliorumque electo-
rum precibus se commendans, spiritum emisit.
Hoc miraculum fusiùs descriptum literis man-
davit Theodoricus Pauli de Gorcum, qui ejus
confessionem excepit, eique alia Sacramenta
ministravit, in cujus manibus decessit: illudq;
refert Surius tom. 6. hoc ipsum de S. Barbara
cum B. Stanislaus Kostka Societatis nostræ
adhuc in sæculo Viennæ degens accepisset, e-
am in paucam suam delegit, & ut se quoque
sine Sacramentis ex hac vita discedere non pa-
teretur, precibus, Sacramentisque poenitentia,
& Eucharistiæ susceptis instituit: cumque e-
grota et in domo cujusdam hæretici, & vere-
retur, ne sine viatico diem obiret, illud S. Bar-
baram enixe rogat venisse tempus, quo ejus
beneficio indigeret; & ecce nocte intempe-
sta ipsa apparet S. Barbara, duoque Angeli in cla-
ro lumine, qui sacrosanctam ei Hostiam cum
ingenti ipsius letitia portexerunt. Is, ut vide-
re est in ejus vita à nostro Francisco Sachino e-
dita, postea Deiparæ voce ad Societatem no-
stram vocatus in nostro tyrocinio sanctitate
claus migravit in cælum anno 1566.

Reparata virgo Cæsareæ in Palestina 8. O-
ctobris sub Decio, hæc cum nollit idolis sacri-
ficare, variis tormentorum generibus cruciata,
demum gladio percutitur, cujus anima in co-
lumbæ specie de corpore egredi, cælumque
conscendere visa, est.

Apollonia virgo Alexandrina 9. Februarii,
huic propter Christi fidem tempore Decii o-
mnes contusi, & evulsi sunt dentes, ut propte-
rea in dentium doloribus ad eam peculiariter
conferre, ejusque auxilium mirificè experiri
soleamus. Ejus martyrium refert Eusebius
lib. 6. cap. 34. ex Dionysii Episcopi Alexandri-
ni Epistola, qui affirmat eam id temporis cum
primis admirandam, & admodum provestam
ætate fuisse, additque in eadem epistola eo
tempore Alexandriæ pro Christo passas Am-
monariâ virginem inauditis tormentorum ge-
neribus exercitiam, & Mercuriam, Dionysiam,
& alteram Ammonariam omnes gladio cæ-
sas de quibus in Martyrologio 12. Decembris.

Restituta virgo in Africa 17. Maii, hæc Vale-
riano imperante à Proculo Præfide variè tortâ
& in

*Theodori-
cus Pauli
de Gorcum*

*S. Stanisla-
us Kostka
ab Angelis
sanctissimâ
Eucharis-
tiâ, S.
Barbara
intercessi-
one sumpti*

*Idem à
Deipara
ad Socie-
tatem leſa
vocatur.*

*33.
Apollonia
virgo. 9.
mart.*

& in navicula pice, & stupa referta, ut in mari comburetetur imposita immo igne, cum in incensores flamma converteretur, ipsa in oratione spiritum Deo reddidit, cuius corpus cum eadem navicula Dei nutu ad Anariam Insulam prope Neapolim devectum à Christianis magna veneratione susceptum est, & in ejus honorem Constantinus Magnus Basilicam postea Neapoli erigendam curavit. hæc in Martyrologio.

Maria virgo & Martyr.

Maria virgo cujusdam Tertulli ancilla 1 Novembris sub Adriano Imperatore. hæc Verona cum in Natali filii Domini sui de immolatione gustare noluisse, sed magis Christianorum more jejuniis operam daret, à conserva delata, diris verberibus afflicta, & duro ac diuturno carcere, & fame à Tertullo est vexata: deinde Præfex sibi oblatam, & sacrificare recusantem, equulei extensione, & unguarum laceratione adeo exercebat, ut populus ad commiserationem commotus injulæ virginem torqueri vociferaretur, quare, dum in carcerem remittitur, è satellitum manibus elapsa ad saxum collis pervenit, cumque ab insequentibus persecutoribus se circumdatam videret, Deum precata est, ne in eorum manus traderetur, quare saxum divina virtute aperitur, virginemque in se suscipiens clauditur nullo aditu relicto dimissis aliquibus veltis frustulis extra saxum, ibique spiritum Deo reddidit. Præfex vero ad eum lapidem erudendum plurimos misit, quos ubi manum lapidi injicere tentarunt fulgor exortus, tonitrua, & terræ motus magnus, duo quoque equites cœlesti igne rutilantes è cœlo advenientes tanto timore affecerunt, ut in terram corruentes expirarent; alii vero, qui evaserunt, ad idolorum templum confugientes fulminibus cum ipso Præfide sunt interempti; qui verò sunt extincti, ad duo millia numerantur; quæ omnia multi gentium videntes Christi fidem susceperunt, quorum numerus ad tria millia pervenisse scribitur. hæc Vincentius in spec. hist. lib. 10. cap. 86, & 87. Petrus in catalogo lib. 10. cap. 4.

*Eadem à axo ceden-
te excipitur.
Illius per-
secutores
divinitus
occiduntur.*

Gundenes virgo Carthagine 18. Julii. hæc sub Severo Imperatore anno Domini 205. jussu sub Ruffini Proconsulis ob Christi confessionem quater diversis temporibus equulei extensione vexata, & unguarum horrenda laceratione emaciata, carceris squallore diu afflicta, novissime gladio cæsa est.

Aquilina virgo Bybli in Palæstina 13. Junii. hæc sub Diocletiano Imperatore duodecimum annum agens, quod Christi fidem aliis fecerit, perinadere conaretur ad Volusianum Judicem delata, ob fidei confessionem colaphis, & verberibus cæsa, & tubulis candentibus per aures ad cerebrum periorata, demum percussa gladio virginitatem martyrio consecravit.

34.
*Aquilina
virgo &
martyr.*

Cyriaca virgo Nicomediæ 19. Maii. hæc cum libere impietatis Maximianum Imperatorem objurgasset, dirissime cæsa, & dilaniata, ad ultimum igne cremata est, cum qua passæ sunt aliæ quinque virgines.

Fortunata virgo Cæsareæ in Palæstina 14. Octobris. hæc in persecutione Diocletiani post equuleum, ignes, & bestias, & alia tormenta superata spiritum Deo reddidit, cuius corpus postea tempore Constantini, & Irenes Augustorum Puteolos primum, inde Neapolim in Campania delatum fuit, & in Ecclesia sanctimonialium S. Gaudiosi religiose asservatur, passi sunt cum eadem S. Fortunata, Corponius Evaristus, & Priscianus ejus fratres, qui post eam pro Christo gladio sunt jugulati, quorum corpora in eodem templo requiescunt.

Fusca virgo Ravennæ 13. Februarii hæc cum decimum quintum ætatis annum ageret propter Christi fidem primum à parente carceris custodia, & inedia vexata, deinde sub Quintiano Præfide multa cum Maura ejus nutrice perpeffa, demum gladio transfixa martyrium consummarunt, de quibus Martyrologium, & Petrus de Natalibus lib. 3. cap. 119.

Dorothea virgo Cæsareæ in Cappadocia 6. Februarii. hæc Apricio Præfecto ad Christi fidem deferendam, & ad nuptias cohortanti libere respondit se Christi sponsam esse, ab eoque in suum paradisum, & thalamum, ut sperabat, introducendam, Christam & Callistam sorores quæ à fide defecerant, ad eam seducendam submissas ad fidem reduxit, propter quam etiam martyrium susceperunt; ipsa verò equuleo diu tortâ, diuissime quoque palmis cæsa, cum ad mortem duceretur, à Theophilo quodam scholastico per deridiculum rogatur, ut è

Dorothea Paradiso sui sponsi mala, aut rosas tibi trans-
mitteret, qua annuente, cum gladio percuten-
da ad Dominum orasset, puer in oratio tria
mala, tresque rosas de paradiso sui sponsi hyemis
tempore ei derulit, quod munus per eundem pue-
rum Theophilo transmissit, sicque jugulâ pro Chri-
sto præbuit: eo miraculo Theophilus ad fidem

*Dorothea
rosas, ac
mala è Pa-
radiso ad
Theophi-
lum trans-
mittit.*

conversus, multis & ipse pro Christo superatis tormentis, gladio martyrium consummavit.

Eugenia virgo tempore Galieni Romæ 25. Decembr. hæc filia Philippi Alexandria Præfecti, & Claudie uxoris ejus, cum sanctis Proto, & Hyacyntho suis eunuchis ab Heleno Heliopolcos Episcopo baptizati, rejecto conjugio Aquilini, seu Acilii Consulis, aliorumque qui eam in conjugem petebant, assumpto virili habitu: cum suis Eunuchis in Monachorum Monasterio mi. a sanctitate vixit; postea se ipsa Philippo & Claudie parentibus prodens, usq; ad fidem conversis, in Urbem veniens, post sacros Virginum choros Christo aggregatos, sub Nicetio Urbis Præfecto diu agonizans, novissime gladio est jugulata: Protus quidem, ac Hyacinthus pro Christi fide die 11. Sept. securi feriuntur. Philippus S. Eugenie pater jussu Terentii ejus successoris, pro Christo gladio est jugulatus die 13. Sept. Claudia vero mater post paucos dies ad Christum migravit, & cum filia Eugenia est tumulata.

Digna & Emerita virgines Romæ 22. Sept. sub Valeriano & Gallieno martyrii obierunt.

Lucilla, & Flora virgines Romæ 29. Julii sub Galieno Imperatore. Quæ ex Petro de Natal. lib. 6. cap. 157. ab Eugenio Rege quodam barba o capta, atque in Africam abductæ: eisdem ipsas violare volenti, dixerunt se Deum cæli habere, & suæ virginitatis custodem, & corruptionis ultorem, quare ab injuria abstinuit, seque cum ad bellum procederet, eisdem commendabat, & victor redire solebat; tandem post viginti annos divinitus monitæ, ut in Urbem ad martyrii coronam redirent cum Rege, qui in Christum crediderat, Romam venere,

ubi cum ipso Eugenio, Antonino, Theodoro, & sociis decem & octo illustre martyrium obierunt, quemadmodum in Martyrologio eo die refertur. Scio Cardinalem Baronium in suis ad Martyrologium notis, quædam in his actis non satis probare, nos in hoc loco illud tantum monemus, Galieni tempore ob ejus infignem desidiâ, atque ignaviâ, triginta insurrexisse tyrannos: quare mirum esse non debet, si in Africa aliquis regulus has virgines in captivitatem abduxerit, cum quibus postea martyrium subierit, hæc etiam confirmari possunt ex Lucio Rege Britannorum, qui circa annum Domini 177. in Britannia, quamvis in provinciam redacta regnasse dicitur ex Beda lib. 1. de gestis Anglorum cap. 4. & fide Christi

suscepta, & regno relicto, in Germania Curie decessit ex Martyrologio die 3. Decembris, cuius acta ex Baronio in eundem locum, cum Episcopum, & martyrem fuisse prædicant, & in notis ad 26. Maii in Eleuthero Papa explicat Baronius, quomodo eo tempore in Britannia Rex aliquis esse potuerit.

Lucia (alias ex Baronio Luccia) virgo Romæ 25. Junii in Martyrologio. hæc ex Petro in Catalogo lib. 6. cap. 4. & Vincentio in Speculo histor. lib. 12. cap. 97. ab Anecian barbaro Rege capta, cum ei dixisset se Deum cæli habere sponsum non tolum ab omni libidine intacta, ab eo est dimissa; verum etiam ejus exemplo ad Christi fidem conversis eam liberam fecit, Romanque redeuntem persecutus, unâ cum ea martyrium subierit, in Martyrologio legimus Romæ eam passam cum aliis viginti duobus. Vincentius in Speculo loc. citato videtur hanc Luciam coniungere cum Lucilla: de qua jam diximus, propter nominis, & historie similitudinem: cum tamen in Martyrologio, & apud Petrum in Catalogo diversis diebus adnotetur.

Christina virgo illustrissima Tyri apud lacum Vulsinum 24. Julii anno Domini 287. plurimis, usq; acerbissimis tormentis primum a parente, deinde sub alio Judice Patrii successore tortâ, novissime à Juliano Præside sagittarum infixione, martyrii sui cursum complevit.

Christina alia virgo, pariter & martyr in Perside 13. Martii clara, habetur in Martyrologio eo die.

Prisca nobilis virgo Romana 18. Januarii quæ tredecim annos nata Claudii Imperatoris jussu multis, & acerbissimis tormentis est excruciatâ, demum pro Christo, capite plexa est.

Maxima, & Donatilla sorores virgines, & Secunda virgo duodecim annorum, Tuburbi Lucernariæ in Africa 10. Julii in persecutione Valeriani variis poenis affectæ, novissime gladio jugulatæ sunt.

Cyilla virgo filia S. Triphonie uxoris Decii Cæsaris, Romæ 28. Octobr. sub Claudio Principe pro Christo est jugulata: memoria verò S. Tryphonie in Martyrologio die 18. ejusdem mensis celebris habetur.

Domna, Agapes, & Theophila virgines, Nicomedie 28. Decembr. in persecutione Diocletiani, post longa certamina cum Indo Eunuchio diverso mortis genere coronam martyrii

Eugenius
Rex mart.
Antoninus
Theodorus
Ch. 18. loc.
martyres

ei sunt affectuæ; verum de Theophila pudicitia a petulantium injuria divinitus servata, infra dicemus sect. 6.

Eulalia virgo Barcinonæ 12. Februarii, sub Diocletiano pro Christo cruci affixa fuit.

Eulalia item altera virgo duodecim annorum, cum Julia paniter virgine, Emerita in Hispania 10. Decembris hæc plurima, eaque acerbissima pro Christi confessione tormenta perpessa, igne tandem spiritum reddidit sub Maximo Imperatore.

36.
Leocadia
virgo
mart.

Leocadia virgo Toleti in Hispania 9. Decembris hæc in persecutione Diocletiani, a Deciano Præfecto dira carceris custodia macerata, cum gravissimos beata Eulalia Emeritanæ, & reliquorum martyrum cruciatus audisset, genibus in oratione positus, impollutum spiritum Christo reddidit: hinc factum est; ut Julianus Archiepiscopus Toletanus apud Sursum in vita S. Ildefonsi, eam vocet confessorum, in Martyrologio vero appelletur martyr. Cæterum illud sane est admirabile, quod de S. Leocadia refert Julianus loco citato; & noster Mariana lib. 5. de rebus Hispaniæ cap. 10. cum enim Sanctus Ildefonsus hæreticos, qui perpetuam Deiparæ virginitatem negabant, verbo, & libro edito expugnasset, eodem anno, quo vestem a Deipara accepit, vel ut aliqui malunt, proximo die 9. Decembris, eidem Sanctæ Leocadiæ sacro; oratione ante ejusdem virginis tumulum Sancto Ildefonso, præsentibus Rege Receswintho, clero, & populo, accidit, ut sepulchri lapide, quo tegebatur, & quem vix triginta fortissimi homines loco movere potuissent, sponte sublapso tumulo, egressa Leocadia virgo pulcherrima manum Ildefonsi tangeret, eique diceret: *per te vivit Domina mea*, omnibus clamantibus *Deo gratias in celo, & in terris*. Ildefonsus in Leocadiæ laudes effusus urbis ejusque Regis patrocinium commendavit, cupidusque tantæ rei ad posteritatem certo testimonio propagandæ, cultum petebat, quo velum virginis, quod ipse manu tenebat, præcideret, & illa jam in sepulchrum se recipiens retrahebat: tandem Rex gladiolum ex vagina detractum cum lachrymis, & magna animi demissione illi obtulit, sicque veli partem, qua virginis caput tegebatur, abscidit, ea veli pars cum gladio thecis argenteis reposita, ad hanc diem in Toletani templi sacrario servatur, & visitur hæc ex Juliano & Mariana.

Justina martyr Antiochiæ sub Diocletiano

26. Septembris, hæc Cypriani Magi præstigiis a dæmone, ut virginitatis propositum dederet, & ut ejusdem libidini assentiretur, acriter tentata, Deiparam Virginem patronam singularem, teste Nazianzeno oratione de SS. Cypriano, & Justina, invocans, & jejunis, aliisque aspernatis corpus domans, omnes tartarei serpentis tentationes vicit: quin etiam Cyprianum convertit, cum quo postea martyrium illustre consummavit.

Encratis, vulgo Engratia, virgo Lusitana Cæsaraugustæ sub Daciano Hispaniarum Præsidente 16. Aprilis, hæc petillustri genere nata, & quidam Duci Narbonensi in conjugem data, cum apud se virginitatem servare constituisset, & ad sponsum mitteretur multis comitata, præsertim decem & octo nobilibus ex sua cognatione Cæsaraugustam pervenit, ubi Dacianum in Christianos sævientem suæ crudelitatis coarguit: quare jussu Daciani comprehensa, lanigato corpore, mamilla abscissa, & jecore avulso adhuc superstes in carcere inclusa est, donec ulceratum corpus putresceret, tandem clavo frontem ejus transigi jussit Tyrannus. Illi vero 18. comites sanctæ virginis, quorum nomina in Martyrologio eo die recensentur, simul poenis affecti interempti sunt, anno Domini 300. horum illustre martyrium Prudentius versibus exornavit. hæc ex Martyrologio, & Thelauo Concionatorum. 2.

Euphemia virgo Chalcedonensis sub Diocletiano 16. Septembris innumera tormentorum genera superans, rursus feris objecta, cum ad Dominum orasset, ut jam spiritum suum susceperet, una ex bestiis morsum sancto corpori infigente, cæteris pedes ejus lambentibus, immaculatum spiritum Deo reddidit. In ejus templo celebrata est SS. Synodus Oecumenica Chalcedonensis: quin etiam ex Nicephoro lib. 15. cap. 5. cum ad pedes corporis hujus martyris in ejus sepulchro vespere positus esset liber continens fidem Catholicam, & alter continens hæresim Eutychetis confundentis in Christo duas naturas, manè oratione præmissa, & reposito sepulchro Catholicorum liber inventus est in manibus S. Euphemie: Aper autem, tanquam res vana, & nullius pretii temere ad illius pedes projectus jacebat. ita Nicephor.

Fi-miana virgo Calpharnii Urbis Præfecti filia 24. Novembris, Americæ in Ulbria sub Diocletiano variè cruciata, martyr occubuit.

Eutropia puella 12. annorum cum Lybia, &

A a a a

Leo-

S. Euphe-
mia mira-
culo fides
Catholicæ
confirma-
tur.

Leonide sororibus Palmyrae in Syria 15. Junii per diversa tormenta ad coronam martyrii pervenerunt, de quibus in vita S. Febroniae apud Surium toni 3.

37.
Soteres
virgo &
martyr.

Soteres virgo Romae 10. Februarii nobili genere nata graviter, & diutissime propter Christum alapis caesa, cum caetera quoque poenarum genera vicisset, gladio vitam finivit anno 304. quam S. Ambrosius in exhortatione ad virginum tatem egregie laudat, & lib. 3 de Virginibus suae sorori in exemplum proponit.

Irais virgo Alexandrina Antinopoli in Aegypto 22. Septembris. Quae ad hauriendam aquam est egressa, cum vidisset navim Confessoribus Christi onustam, relicta hydria protinus se illis adjunxit, ac simul cum iis in urbem ducta, prima omnium post multa supplicia capite caesa est, deinde Presbyteri, Episcopi, & Virgines, alique omnes eodem mortis genere sunt consumpti.

Basilissa virgo, & martyr Nicomediae 3. Septembris, quae novem annos nata, in persecutione Diocletiani cum verbera, ignes, ac bestias divina virtute superasset, in oratione spiritum Deo reddidit.

Iustina & Rufina virgines 19. Julii, quod Idolum confregissent Hispali à Diogeniano Praefide equuleo, ungulis, carcere, inedia, & variis torsionibus afflictae, tandem Iustina in carcere, Rufina cervice contraeta in confessione Domini spiritum exhalant.

Vissia virgo, & martyr Firmi in Piceno 12. Aprilis.

Fausta virgo Cyzici in Propontide 20. Septembris sub Maximiano Imperatore immansimè tora ab Evilasio Idolorum Sacerdote, cumque post multa tormenta eam mediam secare vellet, & carnifices laedere non valerent, stupens Evilasius, in Christum credidit, novis igitur tormentis cum Evlasio ipso, iussu Imperatoris cruciata, transivit ad Dominum.

Menodora, & Metrodora, & Nymphodora sorores virgines 10. Sept. in Bithynia sub Maximiano Imperatore martyrio sunt coronatae.

Theodosia virgo Tyria 18. annos circiter nata Caesarea in Palaestina 2. Aprilis, quae cum sanctos Confessores ante tribunal stantes publice salutasset, atque rogasset, ut, cum ad Dominum pervenirent, sui recordarentur, à militibus tenta lateribus, & mammis ad interiora usque dilaniatis in mare projicitur, in persecutione Maximini; cuius egregium certamen litte-

ris mandavit Eusebius lib. 8. hist. cap. 17.

Valentina virgo Gazae in Palaestina 25. Julii ad aram, ut immolaret, adducta, cum calcibus eam evertisset, dirissime cruciata una cum socia virgine in ignem coniecta cucurrit ad sponsum anno Domini 307. de qua Eusebius eodem lib. cap. 18.

Dominiça virgo, & martyr in Campania 6. Julii: haec cum idola fregisset, ad bestias damnata, sed ab iis nil laesa, demum capite obtruncata migravit ad Dominum, cuius corpus Tropea in Calabria summa veneratione aservatur.

Ennata virgo Caesarea in Palaestina 13. Novembris sub Maximino, haec humeris, & pectore ad lumbos usque nudata, à quodam nomine Marci viro fero, ac crudeli, & viribus robusto per forum, & publicas plateas verberibus crudelissime caesa, demum igne cremata est anno Domini 303. quemadmodum scribit Eusebius lib. 8. cap. 19.

Catharina Alexandrina virgo nobilissima, atque in omni liberalium artium scientia eruditissima, cuius memoria apud Graecos, & Latinos est celeberrima die 25. Novembris atrocissime excruciatum est. Haec ante baptismum à Deipara per visum Christo in sponsam oblata, & ab eo rejecta, quod non esset pulchra: suscepto baptismo, iterum à Deipara Christo praesentata, benignissime recipitur, & annulo ab eo subarratur, quae experfecta in digito invenit: quare Christi amore succensa, mundi pompas contemnere cepit: cum verò Maximinum Imperatorem in multos propter Christianam religionem variis tormentis saevientem reprehendisset, ipsa propter eandem Christi fidem, cum quinquaginta Philosophos, qui ad eam coarguendam convenerant; Faustina quoque ipsius Maximini uxorem, & Porphyrium belli Ducem sua praedicatione convertisset (qui omnes postea martyrio sunt coronati) capitis obtruncatione suum martyrium complevit, eius corpus ab Angelis in montem Sina mirabiliter delatum, ibidem frequenti Christianorum concursu pia veneratione colunt, de qua Molanus in Annotationibus ad Usuardum affirmat, illam Latinis factam notissimam ob pecuniaria patrocinia in expeditione terrae sanctae praestita. Cardinalis Baronius tom. 3. Annal. ad annum 307. mulierem illam Alexandrinam Christianam, quam Eusebius lib. 8. hist. cap. 27. tacito nomine dicit, opibus, nobilitate, & exquisi-

38.
Catharina
Alexandrina
virgo & martyr
Christi fidei
sponsa

quisita doctrina insignem, nullis Maximini precibus, quasi importunis adduci potuisset, ut ejus impuræ voluptari obsequeretur, ideoque fuga multarum omnibus bonis spoliasset; existimat fuisse S. Catharinam quam vult à Maximino, quod eam vehementer deperiret, post fugam diligenter conquisitam, nec sibi consentientem martyrio affecisse. Nec obstat, quod Rufinus lib. 8. cap. 17. mulierem aliam vocat Dorotheam: fieri enim potuit, ut ante baptismum vocaretur Catharina, seu ut alii scribunt Hecatarina ab Hecate, sed post baptismum dicta sit Dorothæa: verum priore nomine fuisse magis notam, hæc ex Baronio.

Virgines sacræ apud Heliopolim ad Libanum sitam, tempore Juliani Apostatæ magna crudelitate ab infidelibus earum urbium incolis in loco publico vestibus nudatæ, oculis insultantium sunt expositæ, tonsis ad contumeliam criminibus, quas postea dissecabant bifariam & ad illarum intestina devoranda porcos provocabant, viscerum extremitate confecto illis alimento operta, quo non tam facile ea porci internoscerent, sed consuetum alimentum necessario appetentes carnes etiam humanas discernerent. hæc ad verbum Sozom. lib. 5. cap. 9.

Bibiana virgo Romæ 2. Decemb. sub Juliano Imperatore sacrilego, ob Christum tamdiu est plumbatis caesa, donec redderet spiritum.

Flavia virgo Romana Messana 5. Octobris cum sanctis Placido, Eutychio, & Victorino fratribus aliisque Monachis pro Christi fide à Manucha immani pirata necati sunt anno 539.

Augusta virgo filia Marruci Principis genere, & opibus insignis, natione, ut ferunt, Alemanni Idolorum cultoris, qui inclinato jam Imperio Romano in agro Forolivienfi nō procul è Seravallo arcem sibi construxerat. hæc clam patre Christi fidem cum baptismo suscepit, Deoque virginitatem suam dicavit, quo cognito pater eam graviter objurget, sed cum in fide Christi constans persisteret, duos ei dentes evelli, & in carcerem detrudi fecit: deinde inter duas arbores mediam suspendi, ac subiecto igne torqueri iussit, sed nil læsa totam prominentibus clavis ad dilacerandum virginis corpus excogitat, qua per Angelum confecta, capite truncata ad sponsum pervenit die 27. Martii, eam post mortē Deus multis miraculis illustrē reddidit, cuius vitam describit Surius tom. 7.

His adungere possemus complures alias virgines & martyres, de quibus in hist. Ecclesiæ

sticis, & in Martyrologio præclara leguntur.

Sirmii recoluntur septem virgines, & martyres 9. Aprilis.

Antiochiæ alie quadraginta sub Decio 24. Septembris.

Heracleæ alie quadraginta sub Licinio Tyranno, quas in fide erudierat S. Ammon Diaconus, qui cum eis passus est.

In Perside quoque tempore Constantii Imperatoris sub Sapōre Rege Persarum, complures per totam Persidis Regionem pro Christi nomine gladio caesi sunt, ex quibus plurimæ sacræ virgines fuerunt, inter quas Tarbula soror S. Simeonis Episcopi Seleuciæ, & Ctesiphontis cum pedissequa sua stipitibus alligatæ, serraque scissæ, crudelissime necatæ sunt. Harum omnium memoria die 22. Aprilis in Martyrologio clara habetur.

In Africa quoque passio plurima sanctarum virginum sub Hunnerico Vandalorum Rege Ariano, quæ suspendia, pondera, laminaeque ignitas tolerantes martyrii agonem feliciter consummarunt, quarum memoria in Martyrologio extat die 16. Decembris.

Ad has revocare possumus virgines sacræ, quæ Catholicam Religionem contra Arianos profitebantur; quos enim, quantaque indigna ab eis passæ sint Alexandriæ, satis declarat S. Athanasius in Apologia sua ad Constantium, Epistola Synodalis Concilii Alexandrini apud eundem Athanasium in Apologia secunda, de quibus Cardinalis Baronius tom. 3. ad annum Domini 335. quo modo etiam sanctimoniales virgines in Palæstina ab iisdem Arianis graviter vexatæ fuerint, narrat S. Eusebius Vercellensis in Epistola è carcere data ad Vercellenses, & alios, quæ extat apud Lippomannum tom. 2. & Baronium tom. 3. ad annum 336.

VIRGINES MARTYRES IN Hispania sub persecutione Arabica,

Nec silentio prætereundæ sunt virgines illæ in Hispania omni præconio celebrandæ, quæ in Arabica persecutione pro Christi fide mortem fortiter oppetierunt, quarum triumphos a se inspectos sanctus Eulogius Presbyter, & inclitus Christi martyr, cuius memoria 11. Martii celebris habetur, dum in carcere detineretur, accurate est prosecutus. Nos brevissime eas indicabimus.

Nunilo & Alodia virgines sorores Oseæ die

11222 2 22. Q.

12. Octobris Mahumetano patre progenitæ, matre vero Christiana, non tamen admodum pia, cum nec illecebris, nec minis à fide abduci possent, gladio cæsæ anno 851. magnis miraculis etiam contra Mahumetanos claruerunt.

Flora, & Maria sorores virgines Cordubæ 24. Novembris post diurnos carceres gladio sunt interceptæ anno 851. cum autem detinebantur in carcere, reliquis fidei libus eodem carcere clausis pollicentur liberationem ipsorum se impetraturas à Domino, ubi consummato martyrio ad Deum pervenissent, idque præstiterunt, nam post sextum diem, quo illæ sunt coronatæ fideles à carcere sunt liberati, quemadmodum narrat S. Eulogius, qui cum aliis victus aderat.

Digna virgo Cordubæ 14. Junii cum Anastasio Presbytero, & Felice Monacho in persecutione Arabica martyrio coronati.

Columba virgo Cordubæ 17. Sept. martyr in eadem persecutione Arabica anno 853.

Pomposa virgo Cordubæ 19. Septembr. eodem anno 853. passæ.

Aurea virgo Cordubæ 19. Julii, quæ aliquando lapsa, sed facti poenitens, iterato certamine hostem effuso sanguine superavit anno 856.

Leocretia virgo Cordubæ 15. Martii pro Christi fide decollata; ex Alvaro in vita S. Eulogii, qui asserit 4. die post martyrium S. Eulogii S. Leocretiam occubuisse.

Ad extremum recensemus ex Martyrologio Romano mulieres alias, quæ cum virginibus coronatæ martyrii palmam conjunxerunt, a scripto suo die, & martyrio, quod in eodem Martyrologio summam adnotatur, quibusdam interdum ad maiorem declarationem adjectis notulis.

Pientia virgo, & martyr in pago Vilcastino 11. Octobris, una cum SS. Martyribus Nicasio primo Rhodomenensi à Clemente Papa missa, & Quirino Presbytero, & Scubiculo Diacono sub Præsede Fescennino passæ est.

Quiteria virgo, & martyr in Hispania 22. Maii, quæ ex Thesauris Concionatorum totius Martyrio est affecta circa annum Domini 100.

Veneranda virgo, & martyr in Gallia 14. Novembris Antonino Imperatore, & Aselepiade Præsede.

Aurea virgo, & martyr apud Ostia Tiberina 14. Augusti Alexandro Imperatore, quæ saxo ad collum ligata in mare demersa est, ejus

corpus ad litus ejectum, B. Nonnus sepelivit. Nympha virgo die 10. Novembris, Decio Imperatore Christum verum Deum esse testata, martyrii palmam cum Triphone, & Respicio Tribuno esse consecrata.

Euthalia virgo, & martyr in Sicilia apud Leontinos 27. Augusti, quæ cum esset Christiana, à fratre suo Sermiliano gladio cæsæ migravit ad Iponiunt.

Martha virgo, & martyr in Civitate Asturicensi 23. Februarii Decio Imperatore sub Paterno Proconsule.

Tertulla, & Antonia sacre virgines, & quædam mulier cum suis geminis cum Agapio, & Secundino Episcopis, & Amihano milite in persecutione Valeriani Cirthæ in Numidia illustre martyrium consummarunt.

Agrippina virgo, & martyr in Sicilia Valeriano Imperatore 24. Maii.

Lucilia virgo, & martyr Romæ 31. Octobris, una cum Patre Nemestio Diacono pro fidei constantia jubente Valeriano Imperatore decollati 25. Augusti.

Albina virgo, & martyr Formis in Campania Decio Imperatore 26. Decembris.

Secundina virgo, & martyr Anagninæ 15. Januarii Decio Imperante.

Anastasia senior virgo, & martyr Romæ 28. Octobris, quæ in persecutione Valeriani sub Probo Præsede vinculis conficta, colaphis cæsa, igne, & verberibus cruciata, cum in confessione Christi immobilis permaneret, evulsis unguibus, dentibus comminutis, manibus pedibusque præcis, truncta capite, tot passionum modis ornata migravit ad Iponiunt, cui aquam petenti Cyrillus propinans Martyrium pro mercede accepit.

Restituta virgo, & martyr Soræ 27. Maii. Hæc Aureliano Imperatore pro Christi fide daemonum impetus, parentum blanditias, & tortorum sævitiam superavit; demum cum aliis Christianis capite truncata, martyrio decorata est.

Benedicta virgo, & martyr Romana ex Senatoribus progenita in Territorio Lugdunensi passæ 8. Octobris, ejus egregium pro Christo certamen describit Petrus in Catalogo lib. 9. cap. 40.

Candida virgo, & martyr Romæ 29. Augusti in Ecclesia S. Praxedis à Patricio I. condita.

Primitiva virgo, & martyr Romæ 23. Julii, Gaius

Gaudentia virgo, & martyr Romæ 30. Augusti cum aliis tribus.

Sophia virgo & martyr Firmi in Piceno 30 Aprilis.

Agape virgo, & martyr Interamnæ 15. Februarii.

Domina virgo, & martyr Interamnæ 14. Aprilis cum sociis virginibus coronata.

Eusebia virgo, & martyr Bergomi 29. Octobris.

Felicissima virgo, & martyr Faleriæ in Tuscia 12. Augusti cum Graciliano, quibus pro fidei confessione ora primò lapidibus contusa sunt, dehinc gladio percussu optatam martyrii palinam susceperunt.

Bassa Paula, & Agathoica virgines, & martyres Carthagine 10. Augusti.

Julia virgo, & martyr Cathaginensis in Corsica 22. Maii, quæ crucis supplicio coronata est circa annum 439.

Candida virgo, & martyr Cathaginensis 20. Septembris, quæ sub Maximiano Imperatore plagis toto corpore dilacerata, martyrio coronata.

Fides virgo Agenni in Gallia 6. Octobris. Hæc ab infantia virginitate Deo dicata cum Christum confiteretur super cratem æream extensa, & substratis carbonibus, adipeque flammis injecto, dum sic coqueretur, multos suæ virtutis exemplo convertit, & ad martyrium animavit, inter quos B. Caprasius in spelunca latitans divino signo firmatus ad martyrium est roboratus, qui postea 20. Novembris martyrii palinam accepit; beata verò Fides post multos pro Christo agones, capite cæsa est, & honorifice tumulata.

Julia virgo, & martyr Trevis 21. Julii.

Regina virgo, & martyr in territorio Augustodunensi 7. Septembris, quæ sub Proconsule Olbrio carceris, & equulei, & lampadarum perpeffa supplicia, demum capitali sententia damnata, migravit ad Sponsum.

Saturnina virgo, & martyr Atrebatii 4. Junii.

Marina virgo, & martyr Galleciæ in Hispania 18. Julii prope Civitatem Orensem, ubi ejus corpus requiescit, & magna cum pietate ab incolis venerationi habetur.

Paula virgo, & martyr Malagæ in Hispania 18. Junii, una cum Cyriaco pro Christo lapidibus obruta.

Julia virgo, & martyr apud Augustam Eu-

frasiensem 7. Octobris sub Marciano Præside.

Maura virgo, & martyr Constantinopoli 30. Novembris, ejus nomine insignita est insula quædam in mari Ionio, quæ olim dicebatur Leucade.

Paula virgo, & martyr Constantinopoli 3. Junii, quæ sanguinem martyrum colligens comprehensa, & virginis cæsa, & in ignem coniecta: sed liberata eodem loco, ubi S. Lucillianus crucifixus fuerat, collata est.

Justina virgo, & martyr 30. Novembris.

Alia quoque Pelagia virgo, & martyr Antiochiæ diversa ab ea, de qua infra sect. 5. cum Beronico, & aliis 49. martyrium consumnavit.

Macra virgo in Territorio Rhemenfi 6. Januarii. Hæc in persecutione Diocletiani in igne illæsa mamillarum abscissione, & squalore carceris afflicta super testas etiam acutissimas, & prunas volutata orans migravit ad Dominum.

Asteria virgo, & martyr Bergomi in persecutione Diocletiani, & Maximiani Imperatorum 10. Augusti.

Charitina virgo, & martyr 5. Octobris, quæ sub Diocletiano Imperatore, & Domitio Consulari ignibus cruciata, & in mare dejecta, cum inde incolumis evasisset, manibus, & pedibus abscissis, dentibusque convulsis, in oratione posita spiritum emisit.

Eulampia virgo, & martyr Nicomediæ 10. Octobris, quæ cum audisset Eulampium fratrem pro Christo torqueri, exilans in mediam turbant, eumque amplexata, sociam se illi adjunxit, atque ambo in ollam ferventis olei coniecti, sed nulla ex parte læsi, una cum aliis ducentis, qui eo miraculo permoti crediderant in Christum, obtruncatione capitis martyrium compleverunt.

Eustochium virgo, & martyr Tarsi in Cilicia 2. Novembris, quæ sub Juliano Apostata post duo tormenta in oratione reddidit spiritum.

Lucretia virgo, & martyr Emeritæ in Hispania 23. Novembris, in persequitipne Diocletiani sub Daciano Præside martyrium consumnavit.

Paulina virgo, & martyr 6. Junii, quæ sub Diocletiano Imperatore cum Candida matre in cypram impulsæ lapidibus, ac ruderibus obrutæ est. Artemius verò ejus pater plumbatis cæsus, gladio percussus est.

Aaaaa

Fla-

Flaviana virgo, & martyr Antifiodori 5. Octobris, unâ cum germano suo Firmato Diacono passa est.

Raineldis virgo, & martyr Santis in Gallia 16. Julii unâ cum sociis qui à Barbaris pro fide Christi cæsi sunt, circa annum 630.

**MVLIERV M EXEMPLA QVÆ
pro virginitate tuenda atrocissimis tor-
mentis, & acerbissima neci se
exposuerunt.**

SECTIO V.

41.

VERA est illa Ambrosii sententia, quam lib. 1. de Virginibus scriptam reliquit: *Non ideo, inquit, laudabilis virginitas, quia & in martyribus reperitur, sed quia ipsa martyres faciat.* Etenim quamplurimæ mulieres tanto studio Deiparæ virginitatem sibi imitandam suscipere, ut non tantum Regum, aliorumque primariorum conjugia, opibus, atque divitiis, quæ offerebantur contemptis, regularint absq; ullo sui periculo: verum etiam pro conservanda virginitate labores multos, multas difficultates superare, sævissimos cruciatus experiri, & mortem ipsam subire non detrectarunt. Ejusmodi fuere complures virgines, quæ amore castitatis, quam Christo voverant, sponso quibus à parentibus desponsæ fuerant, vel à quibus in matrimonium petebantur, repudiaverunt: vel etiam alios, à quibus ad turpitudinem sollicitabantur, obfirmato animo rejecerunt, eaque de causa illatam mortem fortiter oppetierunt, atque adeo gloriosam martyrii palmam sunt adeptæ, ut propterea Hieronymus Epist. 8. de Agnete puellula: *Ætate, inquit, vicit, & tyrannum & titulum castitatis martyrio consecravit;* harum exempla ab Ecclesiasticis historiis, Sanctarumque vitis, quæ à probatissimis Auctoribus sunt conscriptæ, nobis abundè suppeditantur: earum nommulas in præsentia recensebimus.

Tecla virgo illustri genere Iconii orta à S. Paulo fidei præceptis instituta 23. Septembris, hæc decem & octo annos nata à nuptiis per Apostolum revocatur: Thamiridem sponsum virum, teste Epiphanio hæres. 78. Urbis primum, ac generosum, egregia forma, ac divitiis ornatum, reliquit: *Quare,* inquit Ambrosius

lib. de Virginibus) *Sponsi furore damnata ad bestias earum naturam virginitatis veneratione mutavit; ejus enim pedes lingebat, prædamque suam adorabat bestia, miro testificante sono, quod sacrum virginis corpus violare non auderet:* similiter ex ardenti rogò, ac fossa serpentibus plena, in quam conjecta fuerat, Christi gratia liberatur, cujus fidei ardore, & sanctitate complures ad Christum conversi, demum in montem sola secedens, multis virtutibus, & miraculis insignis Seleuciæ nonagenaria migravit ad Dominum, pluribus ad ejus sepulchrum religionis causa confluentibus, quem admodum testatur Theodoretus in historia religiosa cap. 29 & Pratum spirituale, cap. 180. quo etiam Sanctus Gregorius Nazianzenus accessisse scribitur. Zeno verò Imperator, quod S. Teclæ monitu, & ope Imperium denuò esset consecutus, Seleuciæ templum splendore & pulchritudine eximium illi erexit, teste Evagrio libro 3. histor. cap. 8. nec illud omitendum sanctam Teclam Protomartyris nomen inter fœminas meritis esse consecutam, ut videre est apud Damascenum in oratione de his, qui in fide dormierunt, & Isidoro Pelusiota lib. 1. Epist. 160. ad Tarasium, & in Euchologio Græcorum cap. 96. teste Billio in Scholis in eundem Damasceni. Quare & nos primam inter eas, quæ propter pudicitiam decertarunt, recensuimus; quanti verò faciendum sit ejus patrocinium, satis declarat Ecclesia, quæ precibus, quæ in commendationem animæ præscribuntur, hæc ponit: *Et sicut beatissimam Teclam Virginem, & martyrem tuam de tribus atrocissimis tormentis liberasti, sic liberare digneris animam huius servi tui.*

Felicula virgo socia sanctæ Petronillæ Apostoli Petri filia Romæ 13. Junii Cum enim Flaccus comes sanctæ Petronillæ conjugium expetisset, illaque tertio die (triduum enim ad deliberandum acceperat) migrasset ad Christum; Flaccus ad Feliculae nuptias animum adiecit, quæ cum nec illi nubere, quod Christo sacrata esset, nec idolis immolare vellet, post tenebrosam custodiam, & sanis inedia in Christi confessione perseverans, tamdiu in equileo est torta, donec emitteret spiritum, quam in eloacum proijctam S. Nicomedes Presbyter in via Ardeatina sepelivit; quod cum rescisset Flaccus Comes, sanctum Nicomedem Christum consistentem martyrio affecit, cujus festum

festum 15. Septembris celebre est in Ecclesia; hæc omnia in gestis SS. Nerei, & Achillei apud Surium 12. Maii, ex quibus ad verbum, pleraque inveniuntur variis in locis Breviarii, & in Martyrologio Romano. Eadem refert Petrus in Catalogo lib. 5. cap. 112. ubi B. Feliculam collataneam fuisse dicit S. Petronillæ.

Valeria virgo Lemovicis in Gallia 9. Decembris ejus martyrium breviter attigit S. Martialis in Epistola ad Tolosanos, hæc ab eodem Martiali uno ex Christi discipulis ad fidem conversa, cum Deo virginitatem suam vovisset, & Stephani ducis Aquitanie nuptias recusasset, ipsius jussu est decollata. ejus animam in coelum ab Angelis deferri vidit ejus Percussor, de qua Petrus in Catalogo lib. 6. cap. 29.

Potamiana virgo cum Marcella matre, & Rhæide catechumena, & aliis passa est Alexandria 28. Junii, hæc in persecutione Severi, ut verbis utar Eusebii lib. 6. cap. 4. infinitas prope pugnas pro corpore pudicitia, & virginitate, cum esset pulcherrima, contra insanos amatorum suorum impetus constanter sustinuit, tum pro fide in Christum acerba, dictaque horrenda tormenta perpessa, ferventi quoque pice per varia corporis membra ab imis pedibus ad capitis verticem sensim, ac peditem diffusa, ad ultimum una cum matre igno consumpta est. Nec illud reticendum, quod cum Potamiana à Basilide uno ex satellitibus ad supplicium duceretur, & idem Basilides impudicos homines molestiam ei facientes, & verborum petulantia ei instantes coercuisset, se à Domino suo, ubi è vita excessisset, veniam & gratiam pro eo efflagitaturam pollicita est, quod & præstitit: nam post triduum noctu illi apparens, ejusque capiti coronam imponens, se à Domino postulatam ei gratiam obtinuisse asseruit, quare cum ad Christum conversum brevi agone suis precibus martyrem gloriosum effecit; ejus memoria in Martyrologio die 30. Junii recolitur. hæc omnia ex Eusebio loco citato, qui etiam addit iisdem temporibus alios complures Alexandrie, quibus Potamiana secundum visum apparuit, eique ad Dei verbum amplexandum impense cohortata fuit, frequentes ad Christi fidem accessisse.

Agatha virgo in Sicilia 5. Februarii in persecutione Decii, quæ nobilibus parentibus orta à Quintiano Siciliae Prætoris ejus amore capto nullis suasionibus, nec tormentis de constantia Christianæ fidei, & servandæ virginitatis remo-

veri potuit. ejus illa vox legitur: *Propter fidem castitatis iussa sum suspendi in equuleo, adjuva me Domine Deus meus in tortura mammillarum mearum.* hæc post acerbissima tormenta, & mammillarum abscissionem in carcerem Deum precando migravit in coelum.

Anatolia virgo 9. Julii Hæc in persecutione Decii cum Tito Aurelio, ejus erat sponsa, virginitatis amore nubere recusaret & interiri patrimonium suum pauperibus erogaret Victoriæ jam Christianæ cuidam Eugenio pagano desponsata, quæ ad conjugium ei suadendum venerat, e contrario virginitatem persuasit, quare ex urbe pulsa, & ad prædium sponsi ducta fame & inedia afflicta nullo pacto ad nubendum, vel Idolis sacrificandum adduci potuit. Deinde Anianum Diodori Provinciae Consularis filium à dæmone liberavit, plurimosque per totam Piceni Provinciam variis affectos languoribus curavit, & in Christum credentes effecit, novissime in civitate Thora apud lacum Velinum à Faustiano Judice diversis poenarum generibus vexata, cum à serpente per Audacem immisso liberata esset eundemque Audacem convertisset, extensis manibus orans gladio transverberata est. Audax quoque pro Christo sine mora capitali sententia coronatur. hæc ex Martyrologio, & ex vita S. Anatolæ apud Surium tom. 4. & ex vita S. Victoriæ apud eundem tom. 6. & apud Petrum de Natalibus lib. 6. cap. 73.

Victoria virgo Romæ 23. Decembris in persecutione Decii, hæc Eugenio Pagano desponsata S. Anatolæ opera, ut supra diximus, ad virginitatem servandam inducta, omne pretium ornamentorum suorum in pauperes distraxit, quare ab Eugenio in prædium suum adducta fame maceratur. post triennium autem, cum neq; nubere, neque sacrificare vellet, post multa facta miracula, inter quæ draconem, qui plurimos perimebat, & flatu aërem inficiebat, in Christi nomine ab urbe Tibulana, seu Tiburtina effugavit, post multas virgines, quas Domino aggregavit, & diligenter instituit, à carnifice rogatu sui Sponsi percussa est gladio in corde. hæc ex Martyrologio Romano, & Adonis apud Surium tom. 6. & ex Petro de Natalibus lib. 2. ap. 83. ejus carnifex intra sex dies à vermibus consumptus misere obiit.

Rufina & Secunda sorores virgines Romanæ 10. Hæc Valeriano, & Galieno Imperatoribus rejecto connubio Ametarii, & Verini quibus

bus à parentibus desponsata fuerant, quod Iesu Christo virginatatem vovissent, cum nec promissis nec terrore à proposito abducerentur, post multa tormenta capite plectuntur.

Basilissa virgo Romæ 20. Maii hæc ex Regio genere opera S. Eugenii à Proto, & Hyacintho eunuchis fidem edocta, cum Pompeii sponsum illustriissimum haberet, illum dimisit, à quo accusata, quod esset Christiana à Galieno Augusto decretum est, ut aut sponsum reciperet, aut gladio interiret, ipsa verò respondente Regem Regum se habere sponsum, gladio transverberata est.

Margarita virgo Antiochiæ Pisiæ 20. Julii, quæ Olibrio Præsæcto cum vehementer deliberanti noluit matrimonio copulari, à quo ut Diis immolaret, dire est excuciata, sed frustra, in carcere à demone, qui in speciem immanissimi draconis se se ostenderat, deglutitur, verum dum signo crucis se munit draco medius crepuit, & Margarita illa exivit, demum post varia tormenta capite est plecta.

Dula, quam Petrus in Catalogo lib. 3. cap. 230. virginem fuisse dicit 25. Martii hæc ancilla cum esset cuiusdam militis, nec ejus libidini ulla ratione consentire vellet, pro castitate occisa martyrii coronam promeruit.

Wilgefortis virgo in Lusitania 20. Julii pro Christiana fide, ac pudicitia decertans in cruce meruit gloriosum obtinere triumphum.

Juliana virgo Nicomediæ, cuius translatio 16. Februarii celebratur Cumis in Campania, quo etiam die ejus memoria in Martyrologio, & in vitis Sanctorum recensetur Hæc novem annos nata Evilasio despondetur, cum verò 18. ætatis annum ageret, & sponso nisi Christiani fidem susciperet, nubere recusaret. Primum pro Christi fide à patre Africano graviter cæsa, deinde ab ipso Evilasio, qui jam Præfecturam gerebat, variè cruciata, & postmodum in carcerem detrusa, ubi palam cum diabolo, qui se in Angelum lucis transfiguraverat, eique idolis sacrificare suadebat, confligit: nam divina virtute eum agnovit, ligavit, & plagis cecidit, quibus invisibiliter torquebatur, & rogabat, ut solveretur à vinculis, & relaxaretur à plagis. Demum Juliana flammis ignium, & collam ferventem superans capitis decollatione martyrium consummavit anno Domini 290. sub Maximiniano, in cujus passione viri quingenti, & mulieres centum triginta ad Christum conversi, jussu Præsidis, omnes pro Christo cæsi

sunt: cum autem navis, qua S. Julianæ corpus opera piæ mulieris nomine Sophia: Romanæ veheretur, orta tempestate Cumas appulisset, ibi pretiosus reliquiarum ejus thesaurus expositus extructo templo magna cum veneratione tumulatur. Postea everdis jam Cumis, quæ Neapolitanus Archiepiscopus ann. salutis 1207 missis eò unà cum Leone Cumano Episcopo pluribus Abbatibus, ac militibus corpora S. Julianæ, ac S. Maximi Levitæ, & martyris suavem odorem spirantia sol. mni pompa transferenda & corpus quidem S. Maximi in templo cathedrali, S. Julianæ verò in templo S. Mariæ à Domina Romata Cænobii Monialium Bienda ejusdem Cænobii Abbatissa, & reliquis Monialibus id enixe flagitantibus collocanda curavit. Hæc ex translatione S. Julianæ, quæ in Codice vetusto, ac manus.ripto apud dictas Moniales asservatur, desumpta sunt.

Febroonia virgo Sibapoli in Syria 25. Junii, sub Diocleriano, hæc à teneris in Monasterio mulierum sub Bienna, cuius erat neptis, instituta, cum vigesimum annum ageret, ob fidem & pudici iun servandam, sub Lysimacho Præsæde jussu Seleni, qui erat Lysimachi patruus, primò virgis se vilis cæsa, & equuleo tortâ, deinde pectus lanatâ, atque igne succensa, demum excussis dentibus, mammisque abscissis, utraque etiam manu, & utroque pede præcisis, capitis dampnata, tot passionum ornata monilibus migravit ad sponsum: post cujus mortem S. leus ingenti triditâ correptus, caput uni ex col. mnis impactum confregit, & spiritum exhalavit: Lysimachus verò, qui invenit S. Febroonia tormentis interfuerat, ejus constantia permotus Christi fide suscepta, S. Febroonia corpus in Monasterio, ubi vixerat honorificè sepeliendum curavit.

Anylia virgo Thessalonice 30. Decemb. in persecutione Maximiani. Hæc nobilibus & locupletibus parentibus orta, iis defunctis, opes omnes in pretium redactas pauperibus ad obulum usque est largita: suo autem labore vitam sustentavit, assiduis & ardentibus ad Deum precibus, ac jejuniis ad martyrium se comparabat, cum igitur die quadam ad templum se conferret, à quodam ex Imperatoris satellitibus, cui fortè occurrit, ejus conspectu pulchritudine, illius amore sauciato interrogata, quænam esset, & quod tenderet, se Christianâ, & ad Dominicū procedere libere confessa est, eiq;

43.
Juliana
virgo. &
martyr.

ne velum ex vultu detraheret, Christi nomine invocato fortiter restitit: at ille Christi nomine audito ira percitus gladio eam transverberavit, & gloriosam Christi martyrem effecit.

Ripsimes
virgo &
martyr.

Ripsimes virgo cum Gajana, & aliis triginta quinque virginibus martyrii coronam est consecuta in Armenia majore sub Tiridate Rege, quarum memoria 29. Sept. recolitur; Ripsimes enim cum sub virgine Gajana Monasterii præfecta, virginis votum Deo nuncupasset, sanctissimamque vitam jejuniis, & nocturnis, atq; diurnis precibus exercitam duxisset, rejecto Diocletiani Imperatoris conjugio, à quo propter egregiam ejus pulchritudinem in uxorem per nuncios vehementer expetebatur, ut virginis custodiæ consulere sibi cū cæteris virginibus in Armeniam majorem migrandum censuisset: ibi Tiridates Armeniæ Rex de tota re Diocletiani literis certior factus in ejus amore exarsit, illamque invitam in cubiculum suum attractam ad suam libidinem modis omnibus pertrahere conatur, verum illa viriliter ei restitit, eumq; à sui contumelia strenue repulit, ab eo elapsa ad socias virginis rediit, ubi orationi cum iisdem intenta à Principe coquorum cum suis satellitibus est tenta, eiq; lingua præciditur & ad quatuor palos alligata lampadibus exurit, acutoq; lapide ejus venter discinditur effusis intestinis, ejus quoq; adhuc palpitantis oculi effodiuntur, & tota membratim dissecipitur. Ex reliquis vero virginibus triginta tres satellitum ense mortem subire die 26. Sept. Gajana vero cum duabus, quæ supererant virginibus sequenti die martyrio coronatæ sunt, cum eis lingua pone tracta per tendinem à gutture avulsa esset, viventes etiam in morem pecudum per talos eas inflando excoriantur, acuroq; lapide eis venter dissecatur: tandem capite plectuntur. hæc omnia ex vita S. Gregorii Armeniæ Episc. apud Sur. die 30. Sept.

Triginta
tres virg.
& mart.
Gajana cū
soc. duabus
virg. &
mart.

Potamia-
na virgo &
mart.

Potamiaena Alexandriæ in persecutione Maximini, virgo eximia forma, cujusdam intemperantis viri ancilla fuit, quam nullis precibus, vel promissis ad flagitium secum inclinare potuit; quare ab ipso veluti Christiana Præfecto Alexandriæ delata variis ab eo tormentis est excruciatæ: tandem in magnum lebetem pice ardenti repletum, Præses minatur illam devolvere nisi suo domino pareat: cui illa in tuenda pudicitia firma: Per caput, inquit, Imperatoris, quem tu times, si statuisti hoc me supplicio afficere, jube me paulatim in pice ferventem demitti, ut videas

quantam mihi largitus est patientiam Christus: quem tu ignoras, quæ sic paulatim demissa spatio trium horarum emisit spiritum, cum pice ad ejus collum pervenisset. hæc apud Palladium in historia Lausiaca, cap. 2. qui hæc retulit B. Isidorus Xenodoctus, qui à S. Antonio Abbate ea acceperat: merito autem Baronius in notis ad Martyrologium ad diem 28. Junii existimat diversam esse hanc Potamiaenam, cujus memoria in Martyrologio non adnotatur, ab alia, quam supra recensuimus, licet nomine, & pudicitia servata, & aliqua martyrii similitudine conveniant, illa enim Thessaloniciæ sub Severo Imperatore, & cum Matre passa est: hæc vero Alexandriæ sub Maximino, nec ulla ejus matris sit mentio.

44. Pelagia virgo Tarsin Cilicia 4. Maii. Hæc cum esset eleganti forma conjugium filii Diocletiani Imperatoris, qui eam in uxorem petebat constanter recusavit, quod Dei filio se diceret desponsam, & à Clino Episcopo sanctissimo baptismum suscepit: deinde ipse Diocletianus ejus pulchritudine captus, eam in sponsam habere tentavit, multaq; ei est pollicitus, quæ omnia ipsa Christi causa, quem libere est confessa, tanquam sterora contempsit; quare jussu Diocletiani in bovem æneum candentem inclusa martyrium complevit. ejus martyrium apud Surium ex Metaphraste 10. 3. & in Martyrologio continetur.

Pelagia
virgo &
martyr.

Pelagia virgo Antiochiæ 9. Junii, quam, ut testatur Martyrologium, Sanctus Ambrosius, & Joannes Chrysostomus magnis efferunt laudibus; ille quidem lib. 3. de Virginibus, hic vero in duabus orationibus quas in laudem S. Pelagiæ habuit, & extant apud Surium tom. 3. quare ex utriusq; verbis ejus contextam historiā. Hæc itaq; quindecim fere annorum soror virginum & ipsa virgo cum se domi inclusam à prædonibus fidei, vel pudoris ei cum fideri videret omni præsidio vacuam, sed Deo plenam patre, matre, nutrice, ancilla, vicinis & amicis absentibus ab illis comprehensa est ad judicium pertrahenda. Ipsa vero è domo egressa petiit à militibus, ut sibi liceret intro redire, vellemq; mutare; ingressa vero ad tecti fastigium currens inde se ipsam præcipitem dedit, & confestim spiritu exhalavit, carnisq; manus, ac petulantium hominum libidinem elusit, quod vero confestim obierit, divinæ voluntati ascribit Chrysostomus, complures enim è sublimi tecto dejecti, vel nihil mali passi sunt, vel læsis membris, diu super-

Pelagia
virgo &
mart.

B b b b

Ites

stites fuerunt. Inactis quoque, S. Luciani apud
Sui. to. i. die 7. Januarii, Pelagia ex discipulis
Luciani praedicti illi martyris fuisse dicitur,
qua de re deo se deiecit, ne abominandum quid per
vini fuisse et sic ibi. Ambrosius vero pulchre
rationes ponit, quibus apud se de voluntaria
morte optetenda deliberavit, additque Matris
in gremio ora se caput, & nuptialem induisse
vestem, qua defuncta pergit Ambrosius de morte
maris, & ororum. *Ubi, inquit, detestandi perse-
cutores creptam sibi viderunt praedam pudoris,
matrem & sorores carperunt quærere. Verum il-
la jam campum tenebant, cum subito hinc perse-
cutoribus imminetibus, inde fluvio exclusa a
fuga, incincto sinu, quo pudorem tegerent, nec
gressum impedirent, conseris manibus tanquam
cheros ducerent in medium progredientur, ubi
presidium abruptius cumque obissent, immo-
bilem non absque miraculo corporum stationem
tenuerunt, non eadem vera unda nudavit, non ra-
pidi cursus fluminis volutarunt; quin etiam
sancta mater, licet sensu carens, religiosum, quem
strinxerat nodum, nec morte laxabat, ut quas ad
martyrium junxerat, usque ad tumulum vindica-
ret. haec Ambrosius, qui ad Simplicianum e-
narrans quidam ex Psalmo 104. cum ostende-
re velit liberos esse Christianos, utpote vere
sapientes, exemplum profert sanctarum Te-
clae, Agnetis, & Pelagiae, quae agminibus septa
persecutorum nequaquam est inclinata. Om-
nis vero discrepantia si qua inter Ambrosium,
& Chrysostomum esse videtur, facile ita con-
ciliari potest, cum enim Pelagia persecutores
venturos timeret, & apud se id quod factura e-
rat, constituisset; idcirco antequam mater do-
mo egrediatur, ornavit caput: postea absente
matre repente à militibus comprehensa po-
tatem mutandi vestem petiit: itaque veste nu-
ptiali induta è summo domus fastigio se di-
jecit, ut hoc nuptiali ornatu se ad sponsum Chri-
stum procedere, declararet. Sane Ambrosius et-
iam si genus mortis taceat, non obscure tamen
ei domi mortem oppetisse indicat, cum eam
de nece sibi inferenda domi deliberantem po-
nit: & mox subdit, persecutores eam praedam
pudoris sibi creptam viderunt (quia nimirum
praecipitem se dederat) ad matrem & sorores
perquirenda: animum adiecit, quae in campo
deprehensa, in flumen se merierunt.*

Puella duae Mulier quaedam Antiochiae sancta, & admi-
pro tuenda rabili, ex Eusebio libro octavo historiarum
virginum, Ecclesiasticarum cap. vigesimo quarto, divinis,

generis nobilitate, & gloria praeter ceteris eximia
geminas filias virgines corporis puritatem
& aetate praestantes habuit, earumque pietatis in-
stitutis studiose indicaverat. Hae cum à tellu-
ribus Antiochiam perduceretur cum sitibus,
eas de tormentis quae Christianis infligebantur
& de stupro tormentis intolerabilioribus, quo de-
versari eos violaturos minabantur sedulo ad-
monuit, omniumque istorum malorum libe-
rationem esse ad Dominum tanquam ad salu-
tis portum confugere: quare omnes uno ani-
morum consensu conveniunt, & potestate fa-
tellicibus impetrata, paululum de via decedens,
naturalis necessitatis causa, de repente ad fluvium
ripam profectae in profundum gurgitis praeci-
pitantur haec ex Eusebio. Possit aliquis non
immemorito haesitare, num haec mulieres sint ex-
dem cum matre & sororibus Pelagiae, de quibus
ex Ambrosio jam diximus, cum est enim
diverso modo recenseri, hujus tamen rei alio-
rum esto iudicium.

Obijciat quispiam non licere necem qua-
cunque ex causa sibi inferre, quod fule probat
Augustinus libro 1. de Civitate Dei, idem ta-
men respondet cap. 26. privato quodam Dei
instinctu fieri id posse verba Augustini haec
sunt: Sed quidam inquit sancta femina tem-
pore persecutionis, ut insectatores suos pudicitia
de vitarent, se in rapturum, atque necaturum
flumen projecit, eoque modo defuncta sunt,
earumque martyria in Catholica Ecclesia vene-
ratione celeberrima frequentatur. & mox: Quid
si hoc fecerunt non humanitus decepta, sed divi-
nitus iussu, sicut de Samson alius nobis non est
fas credere? & inf. 2. Quod si iubente imperatore
potest quis legem alium interficere: quanto
magis iubente creatore tantummodo videat ve-
rum divina iussio nullo metus incerto. haec Au-
gustinus Ecclesiae tamen est iudicare, num ali-
quis ex divino instinctu, an ex propria temeritate
aliquid ejusmodi perficiat.

Atque quoque geminae virgines Antiochiae
sorores ex eodem Eusebio loco citato inclina-
gentes, & vitae integritate insignes adolescen-
tulae, venusta corpore, animo graves, moribus
pia, studio, & industria admirabiles fuerunt,
quas in vastos maris fluctus nefarii demonum
multi immergi preceperunt.

Innumerabiles mulieres Christianae (verba Innumer.
sunt Eusebio lib. 8. hist. cap. 7.) quamvis supra
minas, quibus Provinciarum Praefecti eas terre-
re conabantur, forte non poterant, omnia crucia-
qua protu-
mento-

enda pudicitia obiere mentorum, dissonum, & mortiferi supplicii genera libenter subierunt, atque hasane permagna admiratione digna sunt. ita Eusebius.

S. Ursula cum sociis virg. & m.
 Sancta Ursula vi go filia Regis Cornubiæ in Anglia, cum sociabus, (quæ ad undecim millia fuisse scribuntur) vigesimo primo Octobris pro Christiana religione, & virginitatis constantia ab Hunnis interfecta; martyrio vitam consummarunt, & plurima earum corpora Colonia condita fuerunt. ita Martyrologiū ad eum diem, de quibus erudite, ut solet, Cardinalis Baronius in suis notis fufius agit.

Cordula virg. & m.
 Cordula virgo ex sodalibus sanctæ Ursulæ 22. Octobris apud Coloniam hæc cum aliarum supplicii, & cæde perterrita se occultasset, postmodum se ultro patefecit, & novissima omnium martyrii coronam accepit.

Eutropia virg. & m. cum soc. m. Nicasius Episc. & m.
 Eutropia virgo, & martyr Rhemis 14. Decembris cum Nicasio Episcopo ejus fratre, & aliis sociis à Barbaris Ecclesiæ hostibus caesa. Hæc enim cum ab eisdem Barbaris expugnata Civitate; & decollato Episcopo propter pulchritudinem, ut ei illuderent reservata esset, ne pudicitiam perderet, eosdem de impietate in sanctum Episcopum redarguit, & tyrannum repente insiliens oculos ei evulsit, quare à reliquis persecutoribus cum nonnullis aliis civibus cruciata est circa annum Domini 453.

Super eorum corpora caelestia luminaria noctu cernuntur
 super quorum corpora nocte luminaria caelestia cum Angelico concentu refulgebant, donec divina revelatione honorifice sunt tumulata, de quibus Petrus in Catalogo lib. 1. cap. 69. & Vincentius lib. 20. Spec. hist. c. 37. & 38.

Dympna virg. & m.
 Dympna virgo, & martyr 15. Maii hæc Regis Hiberniæ pagani filia clam Christi fide cum baptismo suscepta se corde & corpore Christo devovit perpetuo servitutam: defuncta matre, parens, ut sibi matrimonio copularetur, importunis precibus efflagitat, quod illa se facturam constanter negavit: cumq; Rex vim minaretur, postulat quadraginta dierum induciis, Geneberno Sacerdoti à quo baptizata fuerat consilio, nave conscensa Antuerpiam primum, deinde ad oppidum Ghele pervenit cum eodem sacerdote. Verum cum ejus parens ubiq; illam perquirere curasset, ad eam repertam accessit, & blandis verbis, multisq; promissionibus incastas nuptias persuadere cepit: verum à Gereberno Sacerdote acriter reprehensus, illum interim mandavit, sicq; Christi martyrem effecit. Dympna vero Christi amore se omnia contemnere, & impuras nuptias dete-

stari invicto animo testata est: quare ejus pater furorē incensus, sui suorumq; idolorum injuriam ulcisci volens, eam decollari præcepit: sed cum nullus ex servis id exequi auderet, ipse met suo gladio sacra virginis caput amputavit die 15. Maii, circa annum Domini 600. ejus corpus miraculis clarum, una cum Gereberni corpore ab incolis est sepultum: post multa vero annorum curricula humum effodientes duos sarcophagos ex lapide candidissimo (qui in ea Regione non inveniuntur) integros absq; junctura sacra corpora continentes, Angelicis manibus præparatos, invenerunt: translatio autem hujus virginis in diem 15. Maii incidit, quo in Martyrologio ascribitur, cum tamen die 13. Maii martyrio fuerit coronata.

45. Wenefrida virgo, & martyr in Anglia 3. Novembris, hæc nobilibus parentibus orta à Beunoo viro sanctissimo in pietate instituta virginitatem Deo offerre decrevit: cum autem die Dominico parentibus ad templum progressis, sola domi remansisset, Cradocus Alani Regis filius in ejus domū adveniens eam ad concubitū invitavit, illa rogat, ut adventū patris expectet si se conjugem velit, interim velle se in cubiculum ingredi mox reversuram: itaq; cubiculum ingressa, per aliud ostium celeri cursu ad Ecclesiam properat, quod juvenis sentiens furorē succensus, eam insequitur minatus, nisi illico suæ pareat voluntati, se ei caput præcisurum: at illa infrastructo animo se Christo Regi desponsatam nulla ratione alium admittere velle, respondit; is vero per summā libidinis impotentiam caput ei amputavit, in loco autem, ubi caput ejus decedit, fons ingens & perspicuus in hodiernum usque diem erupit. multos morbos per hujus virginis merita depellens, lapides quoque ejus aspersi cruore sanguinis vestigia perpetuo retinent, & thus redolent. selectus juvenis acriter objurgatus à Beunoo, repente corrui, & expiravit, corpusque ejus colliquefcens disparuit, multis asserentibus illud in tartarum cum anima descendisse Beunoo vero caput virginis corpori apponens, M. illā celebrata, Deum impense orat, ut sanctam virgine restituar, quo post longa vitæ spatia bonis operibus plena ad eū redeat, & ubi ab omnibus responsum est Amen, mirum dictu puella quasi è somno exurrexit, & ab eodem viro Dei sacrum velamen accepit, nobilium filias congregavit, quas in pietate erudit, homines regionis illius tot tantisq; cōspectis miraculis à Beunoo Baptismum cum Chri-

Dympna cum Gereberni Angelorum minister ostulatur.

Wenefrida virg. & m.

E loco in quem præcipit illius caput decedit saluberrimus fons erupit. Virgin. ac cisor repete mortuus ad inferos cum corpore deferretur Beunoi præcipit Wenefrida ad vitam redit.

B b b b b 2

At

*Elerius
Abbas.
Wenefrida
à Christo
mortis tē
pus signifi-
catur.*

si fide suscipiunt. Wenefrida vero post aliquod tempus divinitus monita ad Abbatem Elerium profecta, ab eoque honorifice excepta. Monasterio virginum praeficitur, ubi multis editis miraculis Christo ei tempus mortis indicante, spiritum Deo reddidit. haec ex vita ejus apud Sur. tom. 6. Molanus in Additionibus ad Usuardum hac die, refert Elerium Cambrum circa annum 660 S. Wenefridae viram contexuisse, quae obit, ut diximus, in Monasterio, quod ipse extruxit.

*Irene virg.
& mart.*

Irene virgo, & martyr Nabanciae in Lusitania 20 Octobr. haec patre Hermigio, matre Bugenia nobili genere orta, eleganti forma, & preclaris ingenii, ac virtutum dotibus exornata cum Casta, & Julia amitis, aliisque virginibus domi quasi in Monasterio sancte educata, à cujusdam Monasterii Abbate ejus avunculo nomine Sello in pietate instituenda impense commendatur. Remygio ejusdem Monasterii monacho; à quo post aliquod tempus, cum ejus amore captus esset, ad flagitium est sollicita; verum illa, ut erat pietate, ac sanctitate insignis, eum graviter reprehensum à se stititque reiecit, miser ille amore in odium converso maximam intemperantiam illius famae libem à pergere est conatus: quare pharmacum quoddam virulentum daemones consilio confectum, ei propinandum curavit, quo venter ejus in specie praegnantis intumuit, hoc evulgato, non secus ac si nefarium illa scelus admisisset, male apud omnes audiebat. Quoniam vero Britaldus Castaldi Nabanciae domini filius, qui ante biennium infans hujus virginis amore adeo tenebatur, ut propterea in aegritudine incidere, à pudicissima virgine fufis ad Deum precibus, & sermone cum eo habito prudenter fuerat ab ea mente deductus, qui tamen mortem ei comminatus erat, si virum alium illicito amore prosecuta foret: is ergo, ea recognita, nimio zelotypiae furore percitus per quandam militem eam circa ripam fluminis Nabaris orantem gladio interficiendā curavit, ejus defunctae corpus à milite vestibus, indusio excepto, spoliatam in eundem fluvium, qui per alium fluvium nomine Ozichorum in Tagum

*Irene virg.
& mart.
in muliere
sub Tago
flumine
ab Angelis
extruxit.*

in fluvium projicitur, quod ad radices montis, qui Castellum Scalabis dicitur delatum, in sepulchro Angelorum ministerio aedificato est conditum hoc cum divinitus ejus avunculus d. d. c. flet, cum universo populo solemni pompa ad locum decessit, reperiitque Tagum divina virtute suum alveum delevit, quo monumentum lienes

omnibus esset conspicuum: ejus tamen corpus ex eo loco movere minime potuerunt, ex capillis tantum, & indusio aliquid acceperunt, quibus multa sunt edita miracula. illis porro discedentibus, sepulchrum iterum altissimis aquis coopertum est; Castellum Scalabis ab ea nomen accepit, dictumque est S. Iene; corrupto tamē vocabulo vulgo *Sanctarem* appellatur. Remygus & alii, qui necis virginis causa, vel occasio fuisse tanti sceleris patrat, & clementia deest: Romam profecti, se ipsos poenis sponte subieptis castigant. hujus virginis mors (quam ob tuendam pudicitiam Baronius in notis ad Martyrologium martyrum suscepisse affirmat) in annum Domini 653 incidit, qui fuit quartus Reccelini in Hispaniarum Regis. hanc historiam, quae non ita omnibus sit cognita, placuit latius describere; eam refert thesaurus concionatorum breviter tom. 2. hac die. Mariana lib. 6. de rebus Hispaniae c. 10. Bartholomaeus Moralis lib. 12. c. 35. Andreas Rolendus in Breviario Eboracensi. Flos Sanctorum Lusitano idiomate. Valseus in Chronicis Hispanis. In hujus oppidi templo paraciali S. Stephani visitur miraculum illud sanctissimae Eucharistiae longe celeberrimum, quod configit Aera 1266, hoc est anno Domini 1228. & etiam nunc non sine magna intuituum admiratione conspicitur, quod legi potest uberiorius descriptum apud nostrum Joannem de Lucena lib. 9. vitae B. Xaverii c. 2. cum ibi diverso schemate Christus Dominus diversis se videndum praebet.

46. Maxellendis virgo & martyr in Cameraensi Diocesi 13. Novemb. quae parentibus nobilitate, & spectata religione clavis progenita, ab infantia virginitatem suam voto emisso Deo dicavit, jejuniisq; precibus, ac elemosynis sedulo vacabat, cumque Harduini viri potius connubium, cui eam pater in conjugem promiserat, constanter recusaret, Harduinus qui ejus amore flagrabat, ad Mexellendis domum veniens ab ipsa, ut ejus nuptiis consentiret, nulla ratione obtinere potuit, quin potius ab eorum manibus, qui eam domi latitantem ad Harduinum perduxerant, omni conatu se subducere fugientem Harduinus insecutus suo eam ense jugulat, quo facto repente visum amittit, quem post triennium in hujus sacrae virginis translatione suorum scelerum veniam precatus recepit, quae compluribus aliis miraculis claruisse fertur; vixit autem tempore Vindictiani Episcopi Cameraensis, seu Atrabatenensis, hic à S. Veda-

*Eximiam
ejus san-
ctitatem
Deus mi-
raculis
comproba-
vit.*

*SS. Eucha-
r. stia mira-
culum.*

*Maxell-
dis virgo
& mart.*

*Eadem
Harduin
interfecta
ri amissum
lumen &
culorum
reddidit.*

80. qui anno Domini 370 ex hac vita migravit Octavus ejus Ecclesie Præful numeratur. hæc apud Sur. in ejus vita tom. 6.

**VIRGINVM EXEMPLA, QVÆ
pro tuenda pudicitia se ipsa de-
formarunt.**

*S. Ebba
Abbatissa
cum foro-
ribus virg.
C. mart.*

AD hoc quoque caput spectat integrum virginum Monasterium in Anglia; cum enim anno 870. in Scotiam applicuisset Danorum innumera multitudo Ducibus Hinguar & Stubbis, qui nulli sex nisi parentes magnæ Angliæ finibus calamitatē infereretur quod ubi percubisset Ebba S. Collinghamensis Cœnobii Abbatissa metuens ne ipsa cum commissis sibi virginibus ludibrio exponeretur Paganorum, ut virginitatem amitteret, universis sororibus ad capitulum convocatis exponit, quæ ab illis pertrabantur scelera & periculum, quod eis imminerebat; adjeitque si consilium suum acquiescere vellet, se sperare, quod divina ope, & Barbarorum rabiem effugere, & virginitatem custodire possent; cui omnes se matris præceptis obtemperaturas responderunt: at illa invito animo arrepta novacula nasum proprium cum labro superiori ad dentes usque præcidens horrendum spectaculum cunctis præbuit, quod & singulæ in se ipsis imitatae sunt: cum autem sequenti die hostes illi nequissimi pervenissent, ut sanctimoniales ludibrio haberent, & monasterium incenderent, cernentes Abbatissam, cunctasque sorores ita mutilatas festinato recedentes satellitibus suis præceperunt, ut in igne monasterium cum ipsis sanctimonialibus concremarent: sicque virgines illæ sanctissimæ martyri gloriam pervenerunt. hæc fere ad verbum ex Mattheo Westmonasteriensi quem refert Baron. in Annalib. tom. 10. ad annum 870. ubi has virgines cultu martyrum ab Ecclesia celebratas defendit, etiam si se ipsas mutilavint; penes Ecclesiam enim judicium est an aliquid Spiritus impetu, an vero humana audacia fiat, ut supra in S. Pelagia Annochena ex Augustino 1. de civitate Dei cap. 26. diximus.

*Moniales
cenobii
inter Ierusalem,
& Bethlehem
extructi.*

Hoc ipsum exemplum Moniales cenobii quod inter Ierusalem, & Bethlehem situm erat sunt imitatae; cum enim Terra S. Christianis, qui eam possidebant, a Saracenis fuisset erepta, Soldanus audierat ibi degere virgines forma præstantes, eas violare volebat; gemitu cum jam præ-

foribus esset tyrannus, Abbatissa divinitus edocta, omnibus, si salvam vellent virginitatem, ut suum exemplum sequantur, consuluit, quod se facturam illæ receperunt: at ipsa primitus sibi nasum præcidit, idem & reliquæ sponte effecerunt: quo audito Soldanus earum prudentiam, & fidei constantiam admirans, vehementer probavit. hæc in Itinerario Diemari, & refertur in magno speculo exemplorum distinctione 9. num. 24.

Hic adungere possumus virginis cujusdam exemplum, quod narrat Jacobus de Vitriaco Cardinal. Erat sanctimonialis quædam pulchritudine insignis, à Principe, in cujus ditione erat ejus Monasterium, ardentem concupita: cujus voluntatem cum nec precibus, nec muneribus Princeps expugnare posset, denunciat Abbatissæ, nisi illam sibi tradat, universum monasterium igne se crematurum: quod audiens pudica sanctimonialis, & intelligens Principem propter oculorum venustatem eam deperire, ambos sibi oculos evulsit, atque in disco Principi præsentandos dedit, illis verbis: *Habeto oculos, quos desiderasti, modo meos cordis oculos intactos, atque illos relinquo* hoc ex Vitriaco refertur in Speculo exemplorum distinctione 9. num. 23. Hoc idem exemplum narrat Vincentius Beluacensis in Speculo morali libro primo, part. 3. distinct. 96. illudque in Angliā contigisse testatur, Principem vero illum ait fuisse Richardum Angliæ Regem. Verum ne quis existimet hoc exemplum unicum, vel recens. Simile quid aliquot seculis antequam Richardus, de quo diximus, regnaret in Angliā de sanctimoniali quadam ex relatione viri fidelis, cum esset Alexandria, se accepisse narrat Sophronius, qui vixit circa annum Domini 610. in Prato spirituali capite sexagesimo. Hæc cum domum vitam solitariam ducens jejuniis, vigiliis, ac erogandis elemosynis vacaret, dum ad Ecclesiam orationis causâ se conferret, à quodam procaci adolescente nutibus, & amatoris verbis molestam usque adeo patiebatur, ut domo pedem non efferre cogeretur: tandem intelligens ab eo se amore ejus captum propter oculorum ejus venustatem, eodem adolescente præsentem sumpto gladio mox sibi oculos eruit: quod cum adolescens vidisset, corde compunctus profectus est in desertum Scitti, ubi seculo renuncians, evasit probatissimus monachus.

Non defuere & aliæ, quæ aliquid hujusce-
modi

*Sanctimo-
nialis quæ
pro virgi-
nitate ser-
vando o-
culos sibi
ernit.*

*Aliud si-
mile exem-
plum.*

Bbbbb

modi propter castitatem sibi intulere, quas sectione 7. recensēbimus.

**QUA RATIONE COMPLURI-
um virginum pudicitia Christi præsidio ab
improbiorum vi, vel in ipso prostibulo
sit conservata.**

SECTIO VI.

47.

EX iis, quæ attulimus exemplis, satis constat virgines Christi, quæ vel pro ejus fide, vel pro tuenda pudicitia, vel pro utraque mortem fortiter subierunt, fuisse illas quidem eximia in Christum charitate flagrantēs, servandæ virginis studio præclaras, animi cōstantia in perferendis tormentis invictas, multitudinem autem propemodum infinitas: quæ exire cum tyranni, qui eas tot, tantis quæ tormentis subiciebant, mirum in modum discruciantur; quod à muliebri sexu imbecillo vinci se conspicerent ideo Satanae instinctu, nonnullas ex iis, quas tormentis superare non poterant, eis martyrii palmam invidentes, vitam quidem servabant, sed stupri minus, & pudoris iactura eas terrefactas torquere conabantur; eaque de causa interdum ad Lupanar productas, petulantium hominum libidini prostituiebant. Ex quo Tertullianus in Apologetico adversus gentes cap. 50. agens de laevitia Tyrannorum in Christianos, pulchre demonstrat vel ipsorum testimonio, quanto studio Christiani castitatem colerent, quam omni vita cariorem ducerent; Tertulliani verba sunt: Probatio est innocentie nostra iniquitas vestra, ideo nos hac pati Deus patitur: nam & proximo ad Leonem damnando. Christianam potius, quam ad Leonem, confestim estis labem pudicitia apud nos acrociorem omni pœna, & omni morte reputari: nec quicquam tamen proficit exquisitio quæque crudelitas vestra; illecebra est magis sectæ; plures efficiuntur, quoties metimur à vobis; semen est sanguis Christianorum. Ita Tertullianus.

*S. Lucia
virg. & m.*

At vero Sanctæ virgines Christi auxilio munitæ probe intelligebant, si quid invitæ hoc in genere parerentur, sibi ad peccatum non imputari: hinc Sancta Lucia virgo præclarissima cum dixisset Tyranno: caste, & pie viventes templum esse Spiritus sancti. & Præfectus, jubebo te ad Lupanar duci, ut te Spiritus sanctus deserat, respondit dignam tanta martyre senten-

tiam: Si invitam jussu violari, castitas mihi duplicabitur ad coronam. neque hoc ignoravit sancta virgo Irene, sanctarum Agapæ, & Chionæ soror, quæ modum legimus in martyrio S. Anastasii apud Surium tom. 6. Gum enim Præfectu Lupanar ei minaretur, Irene hæc respondisse scribitur. Cum aliquid turpe sit per vim, & repugnantem voluntate, ut quidem, qui coacti sunt videtur potius esse supplicium, quam peccatum, reos autem constituit eos, qui vim attulerunt, sic illa. Quod egregie explicat sanctus Basilus lib. de vera virginitate, ubi docet tempore persecutionis virgines divina virtute a corruptione servatas, ut mox dicemus; addit, quæ nihil obfuisse virginibus, si quæ invitæ eo tempore violatæ sunt, & rationem reddit, quare id Deus permiserit; verba Basilii hæc sunt: Si quæ etiam inquit, virgines tempore persecutionis vim passæ sunt, non consentiente ad voluptatem anima, quia mortua corpora violari barbarica feritate putabant integram, atque incorruptam animam, nec aliena libidini consentientem sponso suo & fide, & virginitate inclutam majori cum gloria, & laude obdulerunt. Voluit profecto Dominus dignanter ostendere eas, cum ipsius nominis confessionem præsentis corporis honestati prætulissent, nec animas per negationem fuisse violatas, & corpore non consentiendo voluptati, integras omnino ex assisse, nisi forte, qui per summam vesaniam jugulata virginem violare pergit, cum quis mortuam quoque concubitu violasse fateatur, se quippe ipse corrumpit, ipseque corumpitur, virgo absente anima in violata perdurat: similes profecto sunt, quæ cum inter persecutiones, casusque omnes illuderentur à viris quilibet quomodo libet passæ ex ea mortificatione carnis, integra, atque incorrupte persisterunt. hæc ille. Et Augustinus in eandem sententiam Epistola centesima vigesima secunda ad Victorianum: Gravissima, inquit, & multum dolenda est illa captivitas formicarum castarum, atque sanctarum, sed non est captivitas earum Deus, nec captivas deserit suas; quod probat exemplo sanctimonialis à Barbaris ductæ in captivitate, cujus pudicitia Dei beneficio intacta est servata. ipsaque ad suos est remissa: quare hortatur, ut ejusmodi periculis orent Deum verbis illis, quibus in captivitate oravit Azarias apud Danielem, & mox: Hæc inquit, illis dicentibus, & ad Deum ingemiscuntibus omnino suis aderit, qui suis adesse consuevit, & aut nihil in earum castiss.

*Virginitas
laurea
invisus
nemo amittit.*

*Irene virg.
& mart.*

*flissimū membrū libidine hostili perpetrari permittet, cum earum animus nulla consensio-
eupitidine maculatur, etiam carnem suam de-
fenderit a crimine; & quicquid in ea non commi-
ssi nec permisi libidinis erit, solius erit culpa
sua, ceterum illa violentia non pro corruptio-
nis, sed pro passionis vulnere deputabitur. Tan-
tum enim in mentis valet integritas castitatis, ut
illa inviolata, nec in corpore possit pudicitia vio-
lari, cuius membra potuerunt superari. hęc Au-
gustin.*

Ceterum Christus Dominus, qui in sexu
fragili Victoriam martyri contulit, virgines su-
as in tanto discrimine constitutas, non desere-
bat, & crebro variis modis intactas custodie-
bat, ut idem Basilus loco citato his verbis tes-
tatur: *Cum servaret persecutionum immunitas,
electa virgines propter sponsam ad illudendum
immo hominibus tra ita corporibus inviola-
ta durarunt, eo scilicet, cuius gratia id perse-
bant, impiorum conatus in earum carne irritos
arguente, & integra earum corpora non sine pro-
digio divina virtute custodiente. hęc Basilus.*
quod subiectis exemplis peripicuum
erit.

43 Flavia Domitilla 7 Maji Hęc Titi & Do-
mitiani Imperatorum nepes facio virginis
velamine à S. Clemente suscepto Aureliano
Titi Aurelii Consulis filio, cui deiponta fuerat,
nubere recusavit, à quo delata quod Christiana
esset, iussu Domitiani est deportata in Insulam
Pontiam: *Quam, inquit Hieronymus Episcopus,
27. Flavia Domitilla clarissima quondam fa-
miliarum pro confessione nominis Christiani vo-
luntavit auxilium, ubi in cellula longum duxit
martyrium. sic ille. Deinde Terracinam deduc-
ta, doctrina & miraculis plurimos ad fidem
Christi convertit, inter quos fuere Theodora,
& Euphrosina virgines collactaneæ. Verum
cum Aurelianus Terracinam venisset una cum
Sulpicio, & Serviliano sponis Theodoræ, &
Euphrosinæ, ut omnes simul nuptias celebra-
rent cum suis sponis: isti auditis, & visis mi-
raculis Domitillæ, in Christum crediderunt,
& Aurelianus hortabatur, ut honorem Deo
daret. At ille in sententia pertinax, Domitilla in-
iussu in cubiculum includi vim ei illaturus, &
post coenam cepit saltare, ut moris est in nu-
ptiis, & repentinā insanā correptus, duos inte-
gos dies, totidemque noctes absque intermis-
sione salavit, donec corruiens expiraret. Lu-
xurius verò frater Aureliani potestate à Tra-*

jano accepta Sulpitium, & Servilianum Pre-
fecto Urbis tradidit, à quo pro Christi nomine
iussi sunt decollari. Domitilla vero cum The-
odora, & Euphrosina in censo cubiculo, in quo
morabatur inclusa, una cum eis gloriosum
martyrii cursum confecit, quarum corpora in-
tegra inventa à Cæsario Diacono sunt sepulta:
cujus festum celebratur die 12. Maji, una cum
SS. Nereo, & Achilleo. S. Flavia Domitilla in
exilium ad Pontiam Insulam pulsæ meminit
Eusebius l. 3. c. 14.

Seraphia virgo apud oppidum Viadinesse
passa 3 Sept. sub Hadriano Principe. Hęc gene-
re Antiochea, Sabinam ad Christum conver-
tit, eumque à Berillo Judice, cui dixerat si se mā-
dam Dei auxilio conservaret, templum esse
Dei, ut templum desineret esse Dei, duobus
laicis juvenibus Aegyptiis illudendum tradi-
dit, à quibus in cubiculum obscurum adducta,
cum ei oranti vim inferre vellent, factis horri-
bili terrore motu pene exanimis in terram mem-
bris omnibus dissolutis corruerunt, mane fa-
cto, insitante Præfide Seraphiæ precibus juve-
nes illi incolumitati restituti affirmarunt, juve-
nem decorum, statura procerum, & solis suba-
re resurgentem, se inter Seraphiam, & ipsos in-
terposuisse, ac propterea viribus defectos inter-
râ cecidisse. Præfides vero magicis artibus tri-
buens iussit eam ardentibus facibus inflamari,
quæ mox extinctæ sunt, ministris in terram ca-
dentibus, postmodum sufficiens cæsa, terræ mo-
tu magno facto fragmentum quoddam a fuste,
quo virgo cædebatur in dextrum Præfidis ocu-
lum iniecit, & post iterum ejus in vine orba-
tus est, dehinc gladio decollata, & à S. Sabina
in suo sepulchro est tumulata, in quod postea
illatum est corpus ejusdem Sabinæ martyris,
cujus festum 29. Aug. celebratur. hęc de S. Se-
raphia in martyrol. & apud Sur. & Petr. de Na-
tal. l. 8. c. 50.

Dionysia virgo Troade passâ, sed Lampaci
in Hellesponto condita 15. Maji. Hęc 17 æta-
tis annum agens in persecutione Decii præfens
adeo tormentis, quibus pro Christo crucia-
batur Nicomachus, Andreas & Paulus: sed
cum Nicomachus tormentorum accerbitare Nicoma-
chidem Christi abnegasset, id idque facereticus, *huc à
illico à dæmone arreptus in terram elatus pro-
Christi spi-
riam linguam dentibus mandens expiavit. de d. f. c. 50.
Dionysia vero exclamavit: O te infelicissimum illi o expi-
hominum, qui propter unius hora spatium ravit.
perpetuam, & inenarrabilem poenam tibi
acqui-*

*Dionysia
virginis
si vim in
ferre cupie-
tes ab An-
gelo tor-
rentur.*

acquisti. Interrogata itaque & se Christianam confessa, duobus juvenibus illudenda traditur, qui cum eam violare niterentur, Angelus Domini immenso lumine eis apparet, tanto ipsos timore perculit, ut ad pedes virginis prostrati, illam, ut pro eis intercederet, rogarent. Praesens vero Paulum, & Andream flagellis caesos populo occidendos tradidit, eosque pedibus attritos extra civitatem lapidibus obruerunt, ad quos accitens Dionysia, ne ab eorum certamine disjungeretur, Proconsulis jussu gladio est caesa, quorum corpora Lampaci una cum corpore Petri Adolescentis ab eodem Proconsule in ea civitate martyrio affecti sepulta sunt, quorum omnium festum 15. Maji celebrantur, haec ex Vincentio in Spec. hist. l. 11. c. 46 & Petro de Natalib. l. 5. c. 4.

*Columba
mari. vir-
ginitas per
Vrsam de-
fensa.*

49. Columba virgo 31. Dec. apud Senonas in persecutione Valeriani, cum Imperatoris jussu in meretricum lustris, omnibus prostituenda exponeretur, & juvenis quidam impudicus ejus cubiculum ingressus esset, Ursa ferocissima & caeva illuc fugiens apprehensum eum in terram stravit intendens in Columbam, ac si nutibus interrogaret, quid juberet, ejus jussu illæsus dimissus ad fidem Christi convertitur. Ursa vero ad januam manens neminem ingredi permittit, quare igne accenso, Ursa jubente Columba, per tectum aufugit, ignis ab imbre extinguitur: Columba denique gladio est caesa. haec apud Vincentium in Spec. hist. l. 11. c. 104. & Petro de Natalib. l. 5. c. 24.

*Daria vir-
go mari.
virginitas
à Leone de-
fenditur.*

Nec ob simile contigit Dariae virgini nobilissimæ Romæ sub Numeriano Imperatore, cui ad Lupanar detrusæ Leo è stadio in ejus domum fugiens præsidio fuit; nam juvenem flagitiosum ingressus pedibus conculcavit, oculis in Virginem intentis, ut quid fieri vellet, imperaret. At illa cum dimissum scelus suorum arguens ad Christum convertit: Leo vero fores oblectabat, ne quis intraret; cum autem venatores Leonem capere conarentur, divina virtute Leo singulos humi dejiciens detinebat nihil illis mali inferens; qui omnes ad fidem conversi recesserunt, postea igne in domum injecto Leo à Daria recedere jubetur: tandè Daria cum Chrysanto conjugè via Salaria in arenario viventes terra & lapidibus obruntur die 25. Oct. ut videre est apud eum apud Sur. eo die.

*Marciana
virginis*

Marciana virgo in Mauritania Caesariensi 9. Jan. Hæc ob Dianæ simulacrum in platea con-

fractum, à ministris Judicis caesa, ejus jussu in prostibulum compulsa cuidam gladiatori illudenda traditur, qui cum ad eam noctu ingredi vellet, paries angularis lapideus divinitus constructus, atque interpositus eum prohibuit, manè ad pedes virginis prostratus erroris veniam, ejusque ad Deum preces efflagitavit. Cumque Judex alterum gladiatorem mutasset, similiter & paries ortus eum à Marcianæ contumelia servavit, tertio quoque tradita, pari ratione servata est, ea tandem bestis objecta, leo immisus mansuetus efficitur: sed postea à Tauro in oculo est percussa, & tandem à Leopardo discepta cute martyrium fortiter consummavit; ejus dies in Martyrol. non tantum 9. Jan. in Mauritania, sed etiam Toleti 12. Jul. acribitur, & Baron. ait primam diem esse natalis, alteram translationis: ejus martyrium apud Vincentiū describitur in Spec. hist. l. 13. c. 36. & 37. & apud Petrum de Natalib. l. 2. c. 38.

Thecusa, Alexandria, Claudia, Faina, Euphrasia, Matrona, & Juliae virginis Ancyrae in Galatia 18. Maji. Hæ à Præsede primum prostitute, sed divina virtute servatæ, lapidibus ad colla ligatis, in paludem meræ sunt: quarum reliquias collectas cum Theodorus nepos S. Thecusa honorifice sepelisset, à Præsede servissimè dilaniatus, deinde ense percussus, martyrii coronam accepit.

Susanna filia S. Gabinii Dalmatæ, & S. Caji Papæ neptis ex fratre, ex genere Diocletiani Imperatoris virgo nobilissima 11. die Aug. Hæc Galerii Maximiniani, qui in filium adoptivum à Diocletiano Imp. adoptus erat, conjugium sæpius rogata constanter recusavit, quod virginitatem Deo vovisset, cumque Diocletianus, ut ex suo genere uxorem illi traderet, id modis omnibus procuraret, (quod ei videtur ostendit Baronius tom. 2. Annal. ad ann. 249.) Susanna vero nullis rationibus ad id consentire vellet tandem Galerius Maximianus noctu ad cubiculum ubi illa orabat, vim ei illaturus veniens vidit supra eam Angelum Domini multaluce circumfusum, quare perterritus, rapida fuga ad palatium se recepit; post hæc fustibus caesa domi suæ jussu Imperatoris capitis obruntatione martyrii palmam promeruit: ejus corpus Serena Augusta uxor Diocletiani oculis Christiana (cujus memoria in Martyrol. habetur die 16. Aug.) suis manibus aromatibus conditum sepelivit: hæc ex Breviano, & vita ejus apud Sur.

Theo.

Theophila virgo Nicomediae 28. Decemb. in persecutione Diocletiani cum Domna & Agape virginibus, & Inde Eunuchus passa est an. Domini 301. Hæc pulchritudine, genere, & virtute præstans iussu Galerii Maximiani ad Lupanar ducta, cum pro suæ integritatis tutela ad Christum preces cum lacrymis sudisset, cepit ibi sanctum Evangeliorum librum legere. Unus autem ex intemperantibus ad eam ingressus, cum jam propè esset, maximo tremore correptus humi procubuit mortuus, & sic ad Theophilæ pedes jacebat non spirans: post multas horas alius ingressus lucis fulgorē conspicatus, & obrutu orbatu querebat absq; lacione exire: plurimis quoq; eo ingressis idem contigit, complures vero non ex libidine, sed studio cognoscendi ea, quæ fiebant, ingressi viderunt Theophilam honestè sedentem, atq; legentem & juvenem prope eam stantem luce, ac decore incredibili, veluti quædam tela fulgoris ex oculis emittentem, quibus conspectis, metu dirigerunt, & celeriter auferunt: omnes quidem libidinis obliiti, nonnulli etiam ad Christum conversi. Angelus autem è domo eam educens sistit ad fores templi, ubi Christiani ad Dei laudes erāt congregati, & virgine salutata recedit: hujus egregiæ virginis memoria in Martyrol. die 28. Dec. adnotatur: cum tamen multa millia Nicomediensium martyrum, qui ad Natalem Domini convenerant, & in Ecclesia combusti sunt) inter quos fuit Agape, & ut existimo etiam Theophila) die 25. Dec. commemorantur: Græci tamen, ut celebrius hoc festum peragerent, in Menologio in diem sequentem transtulerunt, ubi etiam 20. millia fuisse scribuntur. hæc omnia ex martyrio Sanctorum Indes, & Domnae & 20. millium martyrum Nicomediensium apud Sur. tom. 6. 26. Dec. quorum acta sincerissima existimat Card. Baronius tom. 2. Annal. ad ann. 301.

Agape,
Chionia,
& Irene
virg. &
mari. a
Præfeti o-
culu divi-
nitatis sub-
ducunt.

30. Agape Chionia, & Irene sorores virginis Theſſalonicæ sub Diocletiano, & duæ quidem priores 3. Aprilis, postrema verò die quinto ejusdem mensis, Christi causa martyrium fortiter subierunt anno Domini 304. cum enim Diocletianus eas Christianas esse intellexisset, ad se perductas, primùm blandis verbis, & promissionibus à Christo abducere conatur, sed frustra; postea in Macedoniam, Dulcitio Præfeto earum judicium delegat, qui suo tribunali eas sistendas præcepit: sed cum repente oculis apertis nihil videret timens, ne quid

pejus ei eveniret, eas remisit in carcerem; quoniam autem earum amore captus erat, multis pollicitationibus eas ad suam libidinem inclinare conatus est, sed cum illæ constanter renuerent, ad eas in cubiculo quodam inclusas, ubi coquinæ vasa servabantur, libidine inflammatus accessit: sed ibi mente alienatus dum virgines tractare purat, ollas amplectebatur, & cacabos, ac sartagines osculabatur, quare ex fuligine facie quidem sordidus, & niger, vestibus autem fumum, & retrum odorem mittebat: cum ergo adeò deformis egressus esset, lictores, qui cum præforibus præstolabantur, tanquam monstrum avertati fugam arripiunt: is verò causam ignorans arbitratus se ab illis injuria affectum, ad palatium Imperatoris accurrit, eos accusaturus, Imperatoris verò satellites eum ita denigratum non agnoscetes, tanquā morionem pugnis, & calcibus ab ingressu arcebant: vix tandem ab uno ex suis familiaribus agnitus, & domū reductus, sibiq; redditus, quæ gerebantur agnovit; quod ipse magicis artibus tribuens, sibi virgines præsentandas iussit, quas præcepit astare nudas; sed vestes earum corporibus ita adhæserunt, ut à lictoribus nulla ratione detrahi potuerint; quin etiam Præfectus profundissimo somno in ipso tribunali correptus excitari non poterat: quare Imperator Sinisio Comiti earum mandat examen, qui cognita earum in fide constantia Agapem, & Chioniam in ignem misit, ubi à flamma intactæ oratione ad Dominum facta, animas reddiderunt. Irene verò ut simulacris immolaret frustra tentatæ prostibulum minatur illa verò libere respondit, per ea, quæ aliquis repugnante voluntate per vim patitur, minimè pollui: quare militibus eam in Lupanar deducendam tradidit: protinus autem Angeli militari veste induti, si à Præfeto missi essent, ut eam alio transferrent, ipsam in montis cujusdam cacumine immensas Deo gratias agentem statuunt: quare ad Præfectum perlata, ad montē accessit, Virginem tamē, quam videbat, apprehendere non valebat: itaq; à matutino tempore ad occasum usq; solis circumerrans accedere nitabatur: interim à milite quodam Præfeti sagitta percussa animam Deo reddidit. Harum trium virginum corpora unguentis delibuta, & lintreis composita sepulture mandavit S. Anastasia; ex cujus martyrio, quod ex Metaphraste extat apud Surium tom. 6. hæc accepimus, quibus ad stipulatur Vincentius in Speculo histor. lib. 12. cap. 59.

Earum constantiam
Deus magnè prodigiū ostendit.

Cccc

&c

& sequentibus, & Petrus de Natal. l. 3. c. 24. & 32. quamvis ex eodem Metaphrasie Surius 10. 2. die 1. April. harum sanctarum martyrium ex notariis exceptoribus collectum, plurimis omissis breviter comprehendat.

in eodem S. Anastasiae martyrio, quod apud Surium tom. 6. ex Metaphrasie descriptum diximus, narratur de S. Theodora, quae cum tribus filiis Christum confessa, ad Lupanar damnata. Hæc ex Civitate Nicæa Bithyniæ orta in Macedonia cum tribus liberis, unâ cum S. Anastasia degebat, & Diocletiano propter Christi fidem delata, ei; exhibita, cuidam Comiti Leucadio ejus amore capto, eamq; in uxorem petenti: à Diocletiano conceditur, ipsa tamen Leucadio constanter dixit: *Si mens opes quarum, ideoque me in uxorem ducere cupis, illas omnes tibi relinquo: secum vero conjugium nulla ratione inibo.* Quare Leucadius cum nulla ratione in suam sententiam pertrahere posset, eam vincitam Nicetio Proconsuli Bithyniæ transmisit: cumq; Nicæa coram eo, una cum filiis Christi fidem liberè esset confessa, Judex primogenitum nomine Evodium fustibus cædi jussit, Theodoram verò cuidam Hirtaco viro petulanti illudendâ, & inter meretrices constituendam tradit: qui, cum eam perducere veller, vultu protinus est mutatus; asseribatq; Proconsuli, vidisse se juvenem quendam formosum, habitum decorum simul cum Theodora, qui ei incusso colapho nares contrivit, ita ut sanguinem excusserit: quare ne intueri quidem martyrem poterat sine timore. Proconsul denique eam cum tribus filiis igni tradidit, ejus memoria in Martyrologio adnotatur die 2. Aug. de ea Vincentius lib. 12. c. 65. & Petrus l. 7. c. 14.

*Euphemia
virginitas
vim
molientes
à damone
multan-
tur.*

De S. Euphemia Chalcedonenfi virgine, & martyre filia Philophronis Senatoris, & Theodoros piæ saminæ, ejus festum 16. Sept. commemoratur: illud refert Petrus in Catal. libr. octavo. cap. 84. Judicem libidinis facibus incensum, eam alapis diu cæsam, & in carcerem remissam, intectum animo eam opprimendi, sed repente manus ejus exaruit, quod cum præstigiis tribueret, domus suæ præpositum ad eam misit, ut ejus animum ad suæ libidinis assensum inclinaret: at ille carcerem obseratum, nec clave, nec securibus aperire valuit, quin etiam à damone arreptus se ipse dilanians, vix

evasis. reliqua quæ ad hanc virginem clarissimam spectant lect. 4. diximus.

51. Agnes virgo Romana clarissima 21. Jan. Hæc 13. ætatis anno constanter rejecto conubio filii Symphronii Urbis Præfecti, qui ejus amore flagrabat, magnisq; muneribus eam expetebat: Cum Symphronio evocata omni persuadendi artificio adhibito ad filii conjugium aduci non posset, quod Christum suum sponsum, à quo annulo subarrata esset, deferere nollet, Præfecti jussu ad Lupanar ducitur sub voce præconis, Agnetem sacrilegam proclamantis. statim autem, ut exposita est (verba sunt Ambrosii l. 4. Epist. 34.) crine resoluta tantam densitatem capillis ejus divina gratia concessit, ut melius videretur fimbriis earum, quam vestibus testæ; ingressa autem turpitudinis locum, Angelum Domini ita præparatum invenit, ut circumdaret eam immenso lumine; ita ut nullus posset eam præ splendore respicere, ei autem oranti apparuit stola candidissima, quæ cum gratias Christo egisset, se induit; quo cum Præfecti filius eam violaturus esset ingressus, vidissetq; clarissima luce circumfusam, nihilominus in ipsum lumen irrueret, priusquam manu eam contingeret præfocatus, à diabolo expiravit, mox precibus Symphronii permota Agnes, oratione fusa, eum in vitam revocavit, qui Christum magna voce confitebatur. At verò Aspasius Vicarius in ardentem rogam Agnetem injici imperat, quam divisa in duas partes flamma non attigit: imò verò ea orante extinctus est ignis: tandem in ejus guttur gladium mergi præcipit, atq; ita Christus sibi sponsam, & martyrem consecravit, ad eam postea tumulum via Nomentana Constantia Constantini Imperatoris filia orans infansibili morbo curatur, ibique magnificentissimam construxit Ecclesiam.

Nec prætereunda est Emerentiana virgo, & martyr S. Agnetis collatanea, quæ adhuc catechumena cum ad ejus sepulchrum oraret, à Gentilibus lapidata est die 23. Jan.

Lucia virgo Syracusana genere & martyrio nobilissima 13. Dec. Hæc rejecto sponso, cui contra ejus voluntatem parentes desponderat, ab eo ad Pascasium Præfectum quod Christiana esset, delata; à Præfecto ad Lupanar deduci jubetur, ut ejus castitati à populo illuderetur, & hac ratione à Spiritu sancto, cujus templum Lucia castè & piè viventes esse dixerat, delere-

*S. Agnetis
virginitas
ab Angli
custoditur.*

*Eadem
tuum Pre-
fecti filium
ad vitam
revocat.*

*In ardentem
rogam in-
jecta non
uritur.*

*Constantia
Constanti-
ni Imper.
filia vul-
nerum
reddat.*

*Lucia vir-
go & mar-
tyr, à pluri-
bus penitus
lumen ex-
dit.*

retur: cui illa excelsio animo respondit: *Si invictam suffragari violari, castitas mihi duplicabitur ad coronam.* verum eam tanto pondere fixit Spiritus S. ut nulla hominum vi, nec funibus additis, nec bouum jugis plurimis de loco dimoveri posset, quare Praefectus circa ipsam pice, resina, ac ferventi oleo perfusam, ignem accendi imperat: sed cum è flamma nihil laederetur, tandem gladio in gutture percussa sumpta in eodem loco sacrosancta Eucharistia, & praenuntiata pace Ecclesiae, quae futura erat Maximiano, & Diocletiano mortuis, victrix martyrium consummavit. Illudque admiratione dignum contigit, ut priusquam spiritum exhalaret, Paschasius, qui Romae fuerat à Siculis rapinarum accusatus, ferro vinculis ante ejus oculos Romam perducendus traheretur, ubi propter sua scelera capitalem excepit sententiam. Quanti autem Deus Luciae virginitati tribuerit, illud facile declarat, quod S. Agatha eidem Luciae matris sanitatem petenti per visum dixisse legitur: *Sicut per me Civitas Catanensis sublimatur à Christo, ita per te Syracusana Civitas decorabitur, quia jucundum Christum in tua Virginitate habitaculum praeparasti.* haec S. Agatha, quin etiam nomen ipsum Luciae Deus optimus adeò magnificavit, ut propter eam, quam cum lucis voce habet affinitatem, voluerit, ut pro oculorum luce, quam mortales tantifaciunt, & sine qua senior Tobias oculis captus: *Quale, inquit, gaudium mihi erit, qui in tenebris jaceo, & lumen Caeli non video,* ut pro hac, inquam, oculorum luce tuenda, vel recuperanda homines ad virginem sanctissimam Luciam accurrant, in eaque sibi praesidium ponant, cujus apud Deum preces in hac praestitum re efficacissimas experiuntur; quem admodum ex plurimis in ejus templis, vel ad ejus imagines appensis, seu tabellis, seu oculis argenteis, quibus se voti reos homines testantur, cognoscere licet.

(*)

VIRGINES CHRISTIANÆ AD
Lupanar compulsæ, & mira arte à
Christianis inde eductæ.

Sed & his attexamus virgines alias, quæ propter Christi confessionem a tyrannis ad meretricum loca compulsæ à Christianis vi, sumabili quadam arte delusis lenonibus, ab omni turpitudine sunt vindicatæ. S. Ambrosius, l. 2. d. Virginibus, hoc recens exemplum se profetere scribit. Virgo quædam nuper Antiochiæ propter egregiam formam à multis in uxorem expectata, verum ne frustra expectarent, perpetuam se virginitatem colere declaravit, adveniente persecutione ad Tribunal produci & puella, aut sacrificare, aut Lupanari prostitui jubetur, ducitur ad Lupanar, ibi pro integritatis tutela Christum exorat, & ecce vir militis speciem terribilem, sed tamen Christianus irrupit, ei; ut vestimenta mutaret, persuadet; tradit ei pileum qui tegat ei crines, & ora; chlamydem, quæ occultet reliquum corpus: mutato habitu avolat puella de Lupanari; miles verò deprehensus damnatur pro virgine: quæ hoc audiens ad locum supplicii cucurrit, pio certamine inter se de nece contendebant, dum quilibet vitam pro Christo ponere, & alium liberare conabatur: *Verum duo, inquit Ambo contenderunt, & ambo vicerunt, quia ambo sunt martyris coronam assecuti.*

Theodora virgo Alexandriae in persecutione Diocletiani 28. Apr. Hac clarissimis parentibus orta Eustasio Pizelidis se Christianam, & propter Christum nuptias reculasse, Christoque virginitatem dicasse libere confessæ est, cui Praeses, Imperatores inquit, iusserunt vos, qui virginitatem servatis, aut diu immolari, aut pudorem contumiliam pati. At Christi virgo infraacto animo respondit: *Si violare coegeris, non eris haec impudicitia, sed vi & injuria: iussu tandem Pizelidis in prostibulum ducta, Domino pro sua virginitate preces fudit; cum autem certatim quisque ad eam ingredi studeret, repente quidam ex Christianis religiosissimis nomine Didymus militari habitu indutus primus ad eam intravit, ut hac ratione ejus pudorem servaret: cumque Virgo primo ejus alpe siu contenta esset, tandem causa adventu educta iussuque mutare vestes, ut ex loco se expediret, occreis, & reliqua militari veste se induit capiti*

CCCC 2

galcam

52.
Miles pro
tuenda
puella vir-
ginitate
cum ea
martyrio
coronatur.

galeam imposuit, ejus deniq; arma accepit, monitane quem aspiceret, neve aliquem alloqueretur, sed recta Christi duce ad portam tenderet, quod cum effecisset, evasit. At vero Didymus deprehensus, & Judici præsentatus se Christi causa eam intactam conservasse, & modum evadendi tribuisse libere coram Judice affirmavit; cumq; huius facti impunitas ei promitteretur, si Christum abnegare vellet, fidem Christi confessus simul cum eadem Theodora percussus coronatus est: ex Martyrologio die 24. Aprilis. Græci tamen ex Metaphraste apud Surium die 5. Aprilis martyrium Didymi celebrant. Sanè posset aliquis existimare historiam hanc eandem esse cum illa, quam ex Ambrosio supra retulimus, præsertim quia in quibusdam eadem ferè verba sunt, & hanc sententiam significare videtur Cardinalis Baronius in notis Martyrologii die 28. Aprilis: Verum ex eodem Baronio tom 3. Annal. ad annum 309. frequens erat, potissimum in novissima persecutione Diocletiani, ut jam vidimus, Christianas feminas in fide constantes prostibulo illudendas tradidit; quocirca mirum videri non debet, si illud quod ab Ambrosio de virgine Antiochia militis industria à Lupanari erepta scribitur, simile factitatum sit cum aliis virginibus Alexandria, & alibi. quare Baronius tom 3. annal. loc. cit. censet esse diversam, quod præter loci diversitatem in hac narratione Theodori non legatur passa cum Didymo, (quamvis in Martyrol. Rom. simul martyrio coronati memorentur,) & tamen Ambrosius virginem illam Antiochenam cum milite martyrio affectam asserit: quod autem eadem ferè verba inveniantur, dicimus hæc orationum lumina inter Græcos & Latinos facile à se invicem mutuari, quinimò certamen hoc Theodora convenit cum Antonina martyro, quod mox commemorabimus, & tamen ex Martyrologio, in quo diversis diebus recensentur, & ex Baronio in notis ad diem 3. Maji, constat esse diversum.

S. Antonina virgo Constantinopol. 3. Maji, hæc in persecutione Maximiani à castello quodam vocato Crodamnum Festo Præsidi oblata, cuius iussu post Christi confessionem, post carceris custodiam, post flagella ad Lupanar perducitur, miles verò quidam nomine Alexander vicissimum quintum ætatis annum agens, ab Angulo monitus ad eam intravit, & mutato habitu eam eduxit, ipseque loco ejus remansit: deinde post aliquot dies, cum Alexan-

der à Præside torqueretur, illa divinitus monita coram Judice astitit, & cum Alexandro iussa est torqueri, & ambo simul præcis manibus in ignem injecti egregio peractio certamine coronantur: hæc in Martyrol. & ex Metaphrasti, apud Surium.

Virgo quædam Corinthi nobilissima & formosissima tempore perfectionis ad Judicem, quod Christiana esset, & simulacra detestaretur, delata; ubi eam vidit infans ejus amore captus est, quam cum nullis verborum machinis, neq; tormentis à Christo abducere posset, ad prostibulum damnavit: quo in loco simulavit se in occulta corporis parte vulnus habere putridum, contagiosum, & male olens, quare eos, qui ad se veniebant, orabat, ut paucos dies, donec valetudinem recuperaret, abstinerent, ne se quoque eo malo contaminarent, sicq; eos à se dimittebat; interim autem assiduis precibus Deo se commendabat, quare factum est, ut adolescens quidam nomine Magistrinus pius, mente divinitus permotus hac arte eam liberavit; quinque nummos ei, qui illam alebat, ut liceret ei nocte illa apud puellam esse. Igitur ingressus suas vestes omnes, tunicam, & clamydem illi dedit: quibus induta signo crucis se muniens est egressa. Magistrinus verò à favillissimo Judice bestis obiectus duplicem reponavit coronam, tum suam in Christum fidei, tum etiam suam charitatis, qua pro ea liberanda morti se exposuit. Hanc historiam narrat Palladius in Lausiaco 140. qui asserit eam se invenisse in antiquissimo lib. ab Hippolyto, qui fuit familiaris Apostolorum, contempto, eadem narrat etiam Nicephorus l. 12. c. 13.

53. Nec silentio prætereunda est Euphrasia virgo, quæ Nicomedia in Diocletiani persecutione cum Idolorum cultum esse averfata, improbis hominibus ad turpem libidinem tradita est, cumque ita abduceretur, casu ei occurrat sanctus Anthimus Nicomediensis Episcopus, qui ab ea interrogatus, fidei an pudoris jactura esset præeligenda, respondit fidem in primis servandam, quamvis corpus per vim turpia patiatur; ipsa verò utrumque retinere conata est, ubi enim (inquit Nicephorus, qui l. 7. capite 13. hoc egregium facinus describit) in eodem conclavi cum improbo juvene est clausa, techna quadam illum circumvenit, veneficam se esse profiteretur, mercedemque ingentem conservatæ pudicitie pollicetur, quæ eum à morte conservet, pharvacum scilicet, quo

Magistrinus
nec pro
antipall
v. gen
est marty
laureant.

G
u.

C
A
m
fi
ro

B
P

Ille perunctus in bellorum certaminibus, & praeliis nullo prorsus telo, aut ferro violari, aut confici posset: Quod si de tali remedio, inquit periculum facere vis, illico id tibi manifeste indicabo ille id statim parare permittit. Tum illa vere sapiens ceram oleo liquifecit, manibusque subactam collo suo circumcirca mungens illinit, quod ubi perficit, petere eum iugulum suum ense, quibus posset viribus adactis, remediisque eius vim, & effectum experiri iube. At ille, quam potuit validissime eam in eam demisit caputque eius id rursus refecit hanc Nicophorus, quem ait Baronius tomo 1. Annalium ad annum 109. hac arte, & virginis integritati prospexit, & coronam martyrii percipere lucum fecit.

*Glaphyra
virgo.*

*Constantia
Augusta
magni Constantini
soror.*

*Basilium
Episcopus in.*

Glaphyra quoque virgo Italica Christiana, & à Christianis parentibus orta omni praconio est celebranda, cuius dies in Martyrologio 3. Januarii ascribitur. Hæc Lacini Imperatoris procacitatem ad stuprum eam per Benignum cubiculi Praefectum provocans prudenter elisit eam enim uxori Licinii, quæ erat Constantia Augusta soror Magni Constantini, cui cum aliis puellis ministrabat; hanc Licini nefariam mentem aperuisset. Augusti puellam primum hoc praetextu occultat, quod delirio correpta monstra videretur; deinde multum auri, ac suppellectilis, & pueros illi dedit, eamque in Armeniæ Regionem misit, præcepitque iis, qui eam debebant, ne alicui prodirent, quâ aut unde esset puella, donec Deus ipse providisset; illi vero virili veste eam induentes, proficiscuntur: interrogati vero Tribunum quendam esse debebant. Amaseam vero in Ponto pervenientes in domo Quinti Christiani viri clarissimi constitunt, & Basilium eius Urbis Episcopum viro sanctissimo, & prudentissimo Glaphyram omnem aperit; quin etiam plurimam pecuniâ in extructionem templi Amasæ ei suppeditabat, scripsitque Augusti, ab eam dederet; quæ Episcopo puellam impense commendavit: eam autem ex literis Glaphyræ, quæ casu in manus Benigni pervenerunt, didicisset Licinius puellam Amasæ vivere, furore accensus è vestigio Provinciae Praefidi mandat Episcopum Basilium, & Glaphyram vinculos ad se mittere. Verum Glaphyra, antequam Licinii literæ pervenissent, decedente solum Basilium vinculum Nicomediam misit, quem in fide Christi perseverantem verberibus leviter casum decollari fecit. Hujus egregiæ virginis historiam, quamvis

in pace ad Christum migravit, hic recensendam censui, quod tempore persecutionis non minus viriliter, quam prudenter divina opitulante gratia à Licinii sævissimi, & impotentissimi tyranni suæ virginitati prospexit, eamque integram servaverit, præsertim, quia Basilium Episcopum, quod virginis curam gessisset, accessit, tandem pro fide Christi illustre martyrium anno Domini 316 ex Baronio tomo 3. Annalium consummavit, de quo Martyrologium die 26. Aprilis, quando ejus corpus sepulchrum est. hæc omnia de S. Glaphyra testatur Joannes Presbyter Nicomedienensis, qui res has suo tempore gestas literis mandavit in vita S. Basilii apud Surium tomo 2.

Neque silentio prætereundus est hoc loco inclutus martyr Aedius æternæ memoriæ dignus B. Apphiani martyris præclarissimi, cuius memoria 2. Aprilis in Martyrologio recenletur, frater, qui propter sacras virgines defendendas martyrium subiit. Is enim in persecutione Maximiani, ut verbis Eusebii lib. 8. hist. cap. 15. utar, post infinitas fidei confessiones, post diurnas vinculorum afflictiones, post latam à Præsidente sententiam, qua ad metalla in Palestina erat damnatus, post vitæ rationem, quam pallio vestitus more Philosophi sanctissime traduxerat, tandem cum Judicem Alexandriæ contra Christianos debacchantem, & sacras virgines lenonibus tradentem aggressus coram coarguisset, variis tormentorum & cruciatibus divexatus, quæ quidem constanter & sedate admodum pertulit, ad extremum in mare projectus est. hæc ex Eusebio; ejus festum in Martyrologio honorifice commemoratur die 8. Aprilis.

His addamus illud, quod S. August. ep. 122. ad Victorianum scribit de sanctimoniali quadâ à Barbaris abducta, cuius pudori Deus admirabiliratione in terra barbarica prospexit: referam autem verbis ipsis Augustini. Sanctimonialis neptis Severi Episcopi Sursensis ante paucos annos à barbaris ducta est, & per mirabilem Dei misericordiam cum honore magnò suis parentibus restituta est. Domus enim illa Barbarorum, ubi captiva ingressa est, subita cepit dominorum infirmitate jactari, ita ut omnes ipsi Barbari, tres nisi fallor, vel amplius fratres periculossima infirmitate laborarent. Quorū mater animadvertit puellam Deo deditam, & credidit quod ejus orationibus sui filii possent ab imminenti jam mortis periculo liberari; perivit, ut oraret pro eis, pollicens, quod si salvi facti esset,

*Aedius
martyr.
Apphian.
martyr.*

Virgo sanctimonialis à barbarorum captivitate mirifice erepta.

Ecce 3

cam

eam suis parentibus redderent. Jejunavit illa & oravit, & exaudita continuo est. Ad hoc enim factum erat, quantum exitus docuit. Ita illi tam repentinum Dei beneficio salute percepta, unātes eam, & honorantes, quod eorum mater promiserat impleverunt, ut discamus captivos Dei servos non deleri a Domino suo. hæc Aug.

MULIERES, QUÆ EXEMPLO

*Deiparae virginitatis florem inviolatum
Christo obtulerunt, & ex hac vi-
ta in pace ad cœlestem spon-
sum commigrarunt.*

SECTIO VII.

*Virtute
prædictorum
actiones
martyrii
laude non
carent.*

Hactenus de mulieribus iis, quæ ad virginitatis decus singulari Dei beneficio martyrii gloriam sui sanguinis effusione adiecerunt, reliquum est, ut nonnullas ex virginibus recensamus, quæ diem suum in pace Ecclesiæ obierunt, quarum licet persecutor non fuderit sanguinem, propter insignem tamen earum vitæ sanctimoniam acrimus non defuit martyrio, etenim duo sunt, quemadmodum docet Gregorius hom. 31. in Evangel. & libro 4. Dialog. cap. 26. martyrii genera, unum in occulto, alterum in publico. Nam & si, inquit, persecutio desit exerior, martyrii meritum est in occulto, cum virginitas ad passionem prompta flagrat in animo, quod ex verbis illis Christi Domini ad filios Zebedæ, calicem quidem meum bibetis, confirmatur: si quidem S. Joannes Evangel. ita in pace Ecclesiæ quievit adducit eos, qui occulte antiqui hostis insidias tolerant, suosque in hoc mundo ad veritatis diligunt, cunctis carnalibus desideriis resistunt, per hoc, quod se omnipotenti Deo in corde hærent, etiam pacis tempore martyres esse possunt: hæc Gregorius, quod is qui virginitatis institutum sectantur peculiari quadam ratione, si cum reliquis fidelibus comparentur, convenire nemo inficiabitur, cum acriter quasdam demonis molestias, atque insidias patiantur, & a carnalibus desideriis, quam militant aduersus animam singulari quodam studio solerter, ac diligenter eis abstinendum, eisdemque desideriis strenue, ac viriliter sit resistendum, nam ut recte Augustinus scribit de tempore, cap. 3. agens de vitanda incauta mulierum familiaritate, ne castitas in dicitimen-

adducta commaculetur: Fratres, inquit, contra mor. ifera blandimenta Dei adiutorium imploramus iugiter, serentes in his malis etiam quotidiana martyria Christi facis necesse non esse, sicut enim Castitas & virginitas & iustitia Christi est sic & ille, qui est iustitiam persequitur, ille, qui ea in alio defendere, & in se ipso custodire voluerit, Martyr est. ita Augustinus & Bernardus in sententis parvis inter martyria sine sanguine connumerat castitatem in iuventute.

55. Quare non in merito pudicitia servata habet (inquit Hieronymus, epist. 8. & in vita Malchi cap. 1. vi) martyrium suum, propter multas nimirum difficultates, ac tentationes, quibus ab hostibus tum invisibilibus, tum visibilibus, & à propria præsertim carne impugnatur: quare quemadmodum proportionem quadam virginitas martyrio comparatur, ita martyrii coronam quodammodo. Neque idcirco tuncque vero id mirum cuiquam videri debet cum de inclyto Christi confessor Martino canat Ecclesia. O sanctissima anima, quam esset gladius persecutoris non abstulit, palmam tamen martyrii non amissit. Hoc tamen minime intelligendum est de iis virginibus quæ cæteris virtutibus vacuæ, de sola tibi virginitate blandiuntur, quas in Evangelio designant quinque illæ virgines fatuæ sponso, sponsoque obviam excurrentes quæ acceptis lampadibus non sumplerunt oleum secum quare & à celestibus nuptiis exclusæ leguntur sed de iis, quas quinque virgines prudentes adumbrant, quæ veluti oleo in vasis accepto ad virginitatem, humilitatis, patientiæ, orationis, mortificationis, charitatis, cæterarumque virtutum præsidia adiecit studuerunt. Ejuſmodi enim virgines propter carnis illecebras, quas cum egregia vitæ integritate forti, magnoque animo repugnerunt, & propter assiduas preces, ieiunia, vigiliæ, cilicia, frequenter sui corporis verberationes, humi cubationes, & interdum monasterii claustra, quibus ad totam vitæ tempus sponte se incluserunt, aliasque corporis castigationes ad carnem edomandam ultro susceptas, iure optimo martyribus proportionem quadam comparantur: præsertim quia compluribus earum comparentibus, & cognatis, qui eas vel in vitas, & interdum verberibus, aliisque indignis modis divexatas nuptiis illigare volebant, & cum sponſis, a quibus in conjugium ardentem expetebantur, strenue decertandum fuit, ut suam virginitatem custodirent.

56. Cæterum si harum numerus, quæ tot ab-

*Pudicitia
cultus
martyrii
comparatur.*

*Virginitas
ceteris
virtutibus
iungenda.*

horum sæculis, in tot, tantisque diversis Christiani orbis Regionibus, siue in cœnobis, siue etiam in suis domibus in pace Ecclesiæ virginitatem suam Christo religiose dicant, subducendus esset, res sane foret humano studio (ut ita dicam) impossibilis; & multis tamen quæ adduci possent, aliquas ex præcipuis in medium afferemus.

Virginum Collegium Ierosolymis sub Deipara institutio.

Et primo quidem loco recensendæ videtur virgines illæ, quæ post adventum Spiritus sancti in die Pentecostes sub institutione Deiparæ Ierosolymis vixisse feruntur, quarum meminit Dionysius Carthusianus in 1. sentent. distinct. 16. qu. 2. cum enim de sapientia, & scientia Deiparæ ageret, quæ complures, dum inter mortales versaretur, erudit, hæc de Deipara subiicit: *Quotidie quoque, seu tempore opportuno edocuit felicissimum illud Collegium ceterum virginum eius os sequia atq; regimini deputatarum sic ille.*

Id quod licet prima fronte videri possit magis pie, quam solide dictum; nos tamen capite 37. valde verisimile esse ostendimus: idcirco hæc de re uberius explicanda, & confirmanda in præsentia superledemus, Lectoremque ad ea put illud remittimus.

B. Martha virg.

Martha virgo Christi Domini hospita cum sorore Maria Magdalena, & fratre Lazaro, aulique Deo navim gubernante Massiliam apulsa (quod uberius in eius vita in Breuiario Romano die 29. Julii describitur) in locum à viris remotum cum aliquot honestissimis fœminis se recepit, ubi summa cum laude pietatis & prudentiæ vixit, & miraculis clara migravit ad Dominum. cuius corpus Tarasci magnam habet venerationem.

Quatuor filia S. Philippi Diaconi virg. & Prophetissa.

Quatuor virgines filia S. Philippi, qui unus fuit ex septem primis Diaconis Act. 21. omnes prophetantes erant, quarum virginitatem veluti aliquid in lege Evangelica præclarum memorat S. Lucas, de quibus Hieronymus epist. 8. quod pudicitia virginali, prophetiæ gratiam sunt consecutæ, & lib. 1. contra Iovinian. *Post crucem, inquit, Christi, statim una domus Philippi Evangelistæ quadrigam producit virginum filiarum. Cumque Dominus in Evangelio dixerit, lex & propheta usque ad Iohannem ista quia virgines erant etiam post Iohannem prophetasse referuntur. ita Hieronymus, qui in epist. 27. narrat S. Paulam in peregrinatione Palæstinæ, Cæsareæ Diaconi Philippi ædículas & cubicula quatuor virginum prophetarum vidisse, ut*

refert Eusebius lib. 3. c. 25. ex Polycrate in virginitate consenserunt. Quarum mentio in Martyrologio, extat die 6. Junii.

57. Iphigenia virgo Æthiopum Regis filia 21. Septembris Hæc à S. Matthæo Apostolo baptizata, ab eoque sacro velamine Deo consecrata, nullis precibus, vel minis permoveri potuit, ut Hirtaco Regis successori ejus nuptias experienti consentiret, quare is sanctum Matthæum, cuius opera illa virginitatem Deo venerat, & in sancto proposito perseverabat, ad altare mysterium celebrantem iussit occidi, quæ de causa S. Matthæus ab Hippolyto libro de duodecim Apostolis ad hoc alludente victima dicitur virginitatis. Deinde Iphigeniæ domum eo ipso igne incendi fecit, ut eam cum cæteris virginibus concremaret. Verum sanct. Matthæus cœlitus cum Angelo advenit, ignem ab ea domo excussit, flamma vero erumpens, Regis palatium consumpsit. Hirtaco cum filio vix evadente, & filius quidem à dæmone arreptus, mox interit, Hirtacus autem morbo Elephantico percussus, doloris impatiens mortem sibiiple conscivit. Iphigenia vero ducentarum, & eo amplius virginum mater existens, sancto fine quievit, de qua Petrus in Catalogo l. 8. c. 101.

Petronilla virgo S. Petri Apostoli filia 31. Maii. Hæc eximia corporis forma, cum virginitatem suam Christo dicasset, & ejus nuptias vehementer expeteret Flaccus Comes, triduum ad deliberandum accepit, quo tempore ejus iis ac precibus vacans, à cælesti sponso ne suo proposito vim afforiri pateretur, enixe contendit: itaque tertia die sacra Eucharistia percepta, ad cælestes nuptias evolavit. Hujus rei historia plenius describitur apud Surinam actis SS. Nerei, & Achillei tom. 3. mense Maii.

Balbina virgo filia S. Quirini Tribuni martyris Romæ 31. Martii. Hæc cum bovis seu vinculis Alexandri Pp. à strumis curata esset, ab eo baptizata virginitatem servare decrevit, iussuque est inquirere vincula Apostoli Petri, quæ ab ea sedulo inventa, magna cum pietate servavit, tandem post devictum hujus sæculi cursum sepelitur via Appia juxta patrem suum.

58. Pudenciana, & Praxedes sorores virgines Romanæ. S. Pudencis Senatoris Apostolorum discipuli filia post innumeros agones, post totius familiæ, in qua erant nonaginta sex homines ad Christum conversionem, post multorum martyrum venerabiliter exhibitas sepul-

S. Ephigenia virgo.

Iphigenia virginitatem suam. de S. Matthæo A. post. martyrio insig. nitur.

Flamma à S. Iphigenia domo divinitus excussa.

Ejusdem virginitati insidiās Hirtacus cum filio dat pœnas.

Petronilla virgo.

Balbina virgo.

Pudent. & Praxedes mart.

sepulturas, post omnes facultates pauperibus pro Christo erogatas, jeuniis, & orationibus intentæ migrarunt ad Dominum. Illa quidem 19. Maij, hæc autem 21. Julij.

Virginitatis votum dissuadens morte corripitur.

Virgo quædam memoriz nostræ (inquit Ambrosii l. 1. de Virginitate) nobilis in sæculo, nunc nobilior Deo, cum urgeretur ad nuptias a parentibus, & propinquis, ad sacrosanctum altare confugit, ubi sacrificium virginitatis offertur, virginitatis velamen cum precibus Sacerdotis petens, sponsum se habere dicens, cui nemo se compararet divitem mundo, potenter imperio, nobilem celo: silentibus cæteris unus abruptus: *Quid si, inquit, Pater tuus viveret, innuptum tibi manere pateretur?* tum illa, *Et ideo fortasse defecit, ne quod impedimentum posset asferre.* Quod ille responsum de Patre de se oraculum, maturo sui probavit exitio ita cæteri, eadem sibi quisque metuens favere cœperunt, qui impedire quærebant hæc Ambrosii.

Marcellina virgo.

Marcellina virgo S. Ambrosii Episcopi soror 17. Julij. Hæc Romæ à Liberio Papa in basilica S. Petri velum consecrationis accepit, ejus sanctitatem S. Ambrosius scriptis testatam fecit.

Virgo quædam S. etiam Martini conspectum fugiens commendatur.

Virgo quædam ex Severo Sulpitio Dialogo 2. cap. 13. ante complures annos se in agellulo suo cohibebat, & ab omnium virosum oculis removerat; quam tam illustri meriti puellam cum sancto Martino Turonensis Episcopus prope locum illum præteriens religioso visitationis officio honorare vellet, illa fortissimi vincula proposuit, ne Martini quidem contemplatione laxavit, sed per aliam foeminam se excusavit, quam S. Martinus hoc nomine multo affectu prædicabat: ejus Xenium præter solitum admisit dicens: *Benedictionem hujus Virginis à Sacerdote minime respuendam, quæ esset multis sacerdotibus præferenda,* tanti faciebat Virgines quæ virosum conspectus declinabant hæc ex Sulpitio.

Macrina virgo.

Macrina Virgo in Cappadocia 19. Julij, soror sanctorum Basilii Magni, & Gregorii Nysseni.

Soror S. Pachomii 400. monialium mater.

59. Soror S. Pachomii instar fratris sui monasterium quadringentarum circiter sanctimonialium fundavit, quod eandem habebat vivendi formam, & institutum cum illo S. Pachomii, & constructum erat trans flumen è regione illius: quemadmodum legimus in vita S. Pachomii apud Sur. 14. Maij.

Musa virg.

Musa puella Romæ à Deipara ad suum ob-

sequium invitare, ejusdem jussu à risu, jocis, & puellari levitate abstinens, die 30. evolavit in cælum, quemadmodum uberius ex Gregorio lib. 4. Dialog. cap. 17. supra c. 20. memoravimus atque ex virgineo corpore habitatura cum SS. Virginitate exivit.

Genovefa Virgo sanctitate clarissima Lutetiae Parisiorum 3. Januarii. Hæc à teneris à beato Germano Antiodorensi Episcopo Christo dicata admirandis virtutibus, & miraculis claruit, quam sanctus Simeon Stylites in Columna extra Antiochiam degens per spiritum cognoscens eam per mercatores illuc advenientes multa cum veneratione salutabat; & ut pro ipso Dominum oraret, sedulo precabatur. Culinam adolescentulam cuidam desponsatam, quæ nuptiis virginitatem præferre cupiebat, ad templum adductam portis ultro apertis, Christo despondet, tandem octogentaria feliciter obdormivit in Domino tempore Clodovei Regis.

Marina Virgo in Bithynia virili habitu à Patre Eugenio in Cœnobium adducta, & sub Marini nomine cum eodem monasticam vitam professâ: post multos annos religiose traductos ab Abbate ad monasterium negotia mittebatur, & in quoddam diversorium cum sociis divertere solebat. Cumque filia hospitii à quodam milite violata concepisset, Marinum ejus sceleris auctorem fecit, quod cum Abbati renunciatum esset, is eum graviter reprehensum, nec se excusantem, sed errati veniam precantem, è Monasterio ejecit: ille vero sub dio manebat, cum autem puella infanteria peperisset, puellæ pater illum Marino detulit, qui lacte à pastoribus emendicato, puerum alebat. exacto triennio multis fratrum precibus, tandem cum infante admissus est in monasterium ad viliora, & abjectiora monasterii deputatus, quæ omnia mira cum humilitate, & patientia exequabatur; nec modica ei molestia erat in educando Infante illo. Denique in sua cella sancte obiit: quem sepulture mandare volentes, invenerunt esse mulierem. omnibus igitur veniam petentibus, quod innocentem vexasset corpus ejus in Ecclesia honorifice conditum, miraculis clare cepit. Puella, quæ eam infamaverat, à demone arrepta, & ad sepulchrum ejus adducta, omnem rei veritatem confessâ liberatur. hæc ex Metaphrasæ apud Surium to. 2. die 8. Febr. quam vocat Mariam; eadem legimus in vitis Patrum libro 1. cap. 44. & apud Petrum in Ca-

Genovefa virg. dicitur quæ præterea S. Simeon Stylites se commendat.

Culinia virg. portis templi apertis.

Marina virgo.

Mulier, quæ Mariam vocat, à demone arrepta.

Catalogo lib. 6. cap. 108. qui affirmat eam obiisse 16. Julii. Anno vero 1113. translatus est corpus ejus Venetias: cujus meritis nauta à maris tempestate sunt liberati, hæc autem translario in Martyrologio die 17. Julii adnotatur. Baronius in notis ad diem 18. Junii exlimat S. Marinam Virginem, quæ in Martyrologio passim dicitur Alexandria, esse hæc: potius crediderim esse diversas.

*Margarita
virgo Æ-
gyptiaca.*

60. Margaritæ vero Virgini Ægyptiacæ simile quid contigisse narratur, hæc pignora quoddam facinus servandæ virginitatis, ei quod edidit S. Alexius, per quam simile aggressa est, quin etiam majus aliquid est ausa: nupti enim à parentibus tradita, prima nocte cum sponsus propter laborē in choreis eadē susceptū profundo somno tenebatur, ipsa tonsis crinibus sub viri habitu se Pelagium appellans, & clanculum in monasterium virorum aufugiens, ab eisque admissa, sanctissimam ac religiosissimam vitam duxit, adeo ut seniorum consilio: licet invitata monasterio virginum præficeretur. Verum falsis suspicionem vocata, quod cuida monialium janitrici, cuius uterus intumuerat, virum intulisset humiliter, & absq; excusatione severam penitentiam peregrina morte tamen agnitus, ut fama, omnibus suæ humilitatis, atq; patientiæ exempla reliquit. Hujus vitam narrat Petrus in Catalogo 19. c. 27.

*Theodis-
ta virgo.*

Theodis-
ta virgo in Paro Insula 10. Nov. in Martyrologio Romano, cujus vita ex Metaphras-
te extrat apud Surium tom. 6. Hæc fuit patria Lesbica, quam in virginum monasterio ab infanzia dedicavit Arabes Cretenses captivam abduxerunt cum 18. annis ageret. Cum autem eam in Insula Paro desertam cum aliis captivis exposuissent, ut singulis precium, quo se redimerent præscriberetur, ipsa clam fuga elapsa in silva se abdidit, ubi vitam perquam similem ei, quam S. Maria Ægyptiaca in deserto duxit, quinque & triginta annis exegit ab hominum consortio prorsus sejunctam, lupinis, & herbis, quæ in solitudine nascuntur, vitam sustentabat denum cuidam ex Eubæa, qui eo venationis causa cum aliis venerat locuta, petiit sibi anno sequenti sacrosanctam Eucharistiam afferri, qua suscepta migravit ad Dominum. hæc ex Metaphras-
te tomo 6.

*Euphrosi-
na Ale-
xandrina
virgo.*

Euphrosi-
na Ale-
xandrina die 1. Januarii: hæc cum à patre cuidam in sponsam esset promissa, ne cogere-
tur nubere, domo ac parentibus reli-
ctis sub viri habitu, ut securius delitesceret, iu-

pto Smaragdi nomine, inter monachos cuiusdam cenobii duo de 40. annos vitam abstinentiæ, aliisq; pietatis operibus insignem ad obitum usq; sanctissimè traduxit, & miraculis clara migravit ad Christum; ejus vita extat apud Surium 1. die Januarii.

S. Scholastica virgo S. Benedicti Abbat. 60. 10. Februarii, cujus animam idem Benedict. migrantem è corpore, in celum ascendere vidit, de qua S. Greg. 2. Dialog. c. 33 & 34.

Brigida virgo S. Scoria 1. Febr. Hæc cum multis modis ad conjugium urgeretur, Dominum rogavit, ut turpem ipsam efficeret, sicq; ab ejus conjugio appetendo omnes absterrentur. mox exaudita est, & oculus ejus crepuit, quare permissa virginitatem Christo consecrare, & cum velum accepisset, lignum altaris ab ea tactum viruit, ejusq; oculus sanitati est restitutus. Cum autem una è puellis ejusdē Brigide, impuro cuiusdam amore capta se ad eum certo tempore venturam pollicita esset, cūq; ad hoc parandum è lecto surrexisset, obnix Dominus precabatur, ut in tanto suæ salutis naufragio sibi opem ferre dignaretur, accenso igne, illi pedes admovit. & ignibus ardorem libidinis extinxit: manē autem facta S. Brigida ejus adu-
stos pedes perfecte sanavit: S. vero Brigida obiit ex Sigeberto anno 510.

Eartongatha filia Earae omberti Cantuarii. rum in Anglia Regis. Hæc magnarum vir-
tutum virgo in monasterio S. Pharae in Gallia in loco, qui dicitur *Brige*, monasticam vitam est com-
plexa, cum enim eo tempore in Anglia, nec dū multa essent constructa monasteria, complures ex Anglia filias suas erudiendas, & cælesti sō-
lo copulandas ad Gallie monasteria mittebant
cujus rei memio quoq; fit in vita S. Pharaonis
apud Sur. 28. Octob.

In eodem quoque monasterio vixit Sedrida virgo materiteræ Eartongathæ filia Regis E-
delburgi in Anglia, utraque autem quamvis pe-
regrina, virtutum merito Brigensis fuit Abba-
tissa. Et quidem in Eartongathæ obitu concin-
nentes Angeli sunt auditi, qui eam ad Cælum
adducerent: Sedridæ vero, quam etiam vocant
Edelburgam, corpus post septennium cum ef-
set ad Ecclesiam sancti Stephani transferen-
dum ita intemeratum inventum est, ut à corru-
ptione concupiscentiæ carnalis erat immune,
hæc ad verbum fere ex Beda libro text. o histo-
riarum Anglorum cap. 3. circiter annum Do-
mini 660.

*S. Scholast.
virgo.*

*S. Brigida
virgo.
Forma ve-
nustatem
sibi subtra-
hi precibus
impetrat.*

*Eartonga-
tha virgo.
S. Pharae
virgo.*

*Sedrida fi-
lia Edelb.*

*Florentia
virgo.*

Florentia virgo Hispani in Hispania 20. Junii Sancti Leandri, & Isidori Episcoporum soror.

*Romula,
Redempta,
& Herundo
virgo.*

Romula, Redempta, & Herundo virgines Romæ, quarum insignem sanctitatem S. Gregorius in 4. Dialog. capite 15, plenius describit: earum dies in Martyrologio die 23. Julii commemoratur.

*Tharfilla,
& Emilia
virgines.*

61. Tharfilla, & Emilia virgines sorores S. Gregorii Papæ amicæ, & de illa quidem, quæ vigesimo quarto Decembris decessit idem Sanctus Gregorius homilia 38, testatur, quod in hora exitus sui Jesum ad se venientem viderit: hæc vero vocante eadem Tharfilla, quæ jam ad Deum præcesserat 5. Januarii migravit ad Dominum.

*Gregoria
virgo.*

Gregoria virgo adolescentula ex Gregorio lib. 3. Dialog. c. 14, constituta jam nuptiis in Ecclesiam fugit, & ab Isaac viro sanctissimo defensa sanctimonialis habitum est consecuta.

*Sanctimo-
nalis vir-
go damone
ab obfesso
corpore e-
jicit.*

Virgo quædam Spoleti jam nubilis, cujusdam viri primarii filia, ejus patre invito sanctimonialis effecta à patre exheredatur, sex tantum uncis cujusdam possessiunculæ ei attributis, cujus exemplo multæ virgines nobiles caperunt, apud eam Deo dedicata virginitate servire cujus tanta extitit vitæ sanctitas, ut suo imperio dæmonem ab obfesso corpore expulerit.

*Phara
virgo.*

Phara virgo in Gallia clavis parentibus orta, tempore Heraclii Imperatoris, soror S. Columbanus Episcopi Meldensis. Hæc S. Columbanus benedictione sacrata, cum à Patre Agerico nuptui tradenda esset, continui fletus in cerore ea de causa affecta visum amisit, quæ B. Eustasius Abbas Luxoviensis divinitus ei restituit: sed cum iterum à patre ad nuptias urgeretur, ad Ecclesiam S. Petri confugit: unde retracta in custodiâ detruditur, precibus tandem S. Eustasii patre annuente, sanctimonialis effecta, Monialium cœnobio in solo paterno extructo in pietate perseverans virtutibus clara quievit in pace die 7. Dec. hæc ex Sigeberto anno Domini 620. Vincentio l. 23. Spec. hist. c. 15. & 16. & Petro l. 1. c. 39. & Martyrologio Romano.

*Elffeda
virgo.*

Elffeda virgo filia Osuvi Regis in Anglia, quam parens, qui cum parva manu annum circiter 650. ingentem Pendæ pagani Merciorum Regis exercitum tricies majorem suo delevit, pro obtinenda victoria Deo promiserat. Hæc vix dum unius anni perpetua virginitate Deo sacrandam in monasterio Hersheu à patre offer-

tur, quæ primùm discipula vitæ regularis sub Hileæ Abbatis, deinde etiam magistra extitit, donec completo 60. annorum spatio, ad celestis sponsi nuptias intraret. hæc Beda lib. 3. hist. Angl. cap. 24.

Fridiburga Gunzonis Arbonæ Ducis filia Sigeberto Burgundionum Regi desponsata cum S. Galli Abbatis, qui claruit circa annu 640 precibus à dæmone esset liberata ejusdem consilio virginitatem Deo dicavit: cumq; parens eam ad Sigebertum magno cum comitatu adduxisset, illa ad Ecclesiam S. Stephani progressa exuta regis vestibus, habitum, & velamē propositi sanctioris assumpsit: quo comperio, religiosus Rex, eā regis vestibus splendide indutam & sacro velamine coronatam Christo celsit, dicens, non minori solemnitate cœlorum Regi desponsandam, quam tibi, & Virginū monasterio S. Petri in Ulbe Metensi eam præfecit. Hæc in vita S. Galli l. 1. c. 21. apud Surium tom. 5. hanc eandem historiam narrat Vincent. Beluacensis in Speculo morali l. 1. part. 3. dist. 96. nisi quod loco Sigeberti Burgundionum ponit Sigismundum Lotharingæ Regem suppresso nomine puellæ.

Valburga virgo filia S. Richardi Regis Angliæ, qui relicto Regno ex Anglia egressus cum filiis Ulvibaldo, & Ulvinibaldo, quos apud S. Bonifacium Archiepiscopum Moguntinum postea martyrem gloriosum dimisit, Apostolorum limina adiit, & in solitudine Deo servavit; deniq; Lucæ in Tuscia sancto fine quievit circa annum 650. de quo Martyrologium die 7. Febr. de virgine vero Valburga mentio fit in Epistolis S. Bonifacii, & in Epitaphio ejusdem S. Richardi Lucæ in sculpto, apud Surium die 7. Februarii.

Thomas Cantipratensis, (qui annum circiter 1260. scripsit) in lib. 2. apud c. 29. §. 33 & 34. de compluribus virginibus nobilibus, quæ suis cognatis invitis virginalem castimoniam suo tempore sunt complexæ, hæc habet: Si talia, inquit, de virginibus facta meo tempore referrem, potius me tempus defereret, quam exempla. Vidimus enim plures filias Comitum & Baronum, quæ spretis nuptiis in Monasteriis, vel Congregationibus Virginum vitam cœlibem elegerunt. hæc ille, & exemplum profert de Jolenda filia Comitis Viennensis Imperatoris Græciæ consobrina, quæ in Monasterio monialium Ordinis Prædicatorum matre minime consuetudine habitum accepit, votum religionis fecit, yz.

verum per vim à matre in domum reducta post triennium, in quo sanctum virginis positum à diversis frustra est tentatum, tandem ad monasterium remissa tantis viræ exemplis eo tempore fulgebat, ut nullam ea virtus deesse videretur, sic ille.

Soror S. Ludonici Gallia Regis.
62. Soror quoque sancti Ludovici Gallia Regis Conrado Friderici Imperat. filio desponsata (quam idem Thomas Cantipr. se vidisse testatur) maluit in virginitate permanere, & spretis huiusmodi rebus ad eam contemplationi, & virtutibus addicta soli Deo vacare.

Jaqueline virgo pro virginitate tuenda sicco pede super aquas ambulabat.
Memorat etiam loco citato §. 32 factum quoddam admirabile cuiusdam virginis Jaqueline sororis nobilissimi Comitis Apulie quod suo ævo contigisse scribit. Hæc cum à fratre ad nuptias cogeretur, sub virili habitu fugam arripuit: cumque frater eam insequere non posset evadere, signo crucis se muniens ex alta rupe in mare se deiecit, quam frater ejulatu magno monasterium ei construere pollicitus frustra revocare est conatus; divina enim virtute per mare, ac si per aridam ambularet ad desertas Græciæ Gilyas pervenit, & sub eodem viri habitu cuidam sanctissimi Eremitæ, quo de spiritualibus rebus plenius institueretur, triennio ministravit; postea in Sicilia super quadam arbore arcto tuguriolo constructo, viro quodam fidei sibi vicinam ministrante, novennio latitavit. Demum Romam spiritu impellente ad Innocentium III. venit, eumque de quibusdam admonuit, cuius vivendi ratio hæc erat, ter in hebdomada solo pane, & aqua vivebat, super nudam humum sine cervicali cubabat. hæc ex Thoma Cantipratenſe.

Mathildis virgo.
Mathildis virgo Regis Scocie filia, quæ ex Thoma Cantipratenſe lib. 2. Apum cap. 10. §. 3. sua ætate decessit, quatuor habuit fratres, unum Ducem, qui uxore pro Christo relicta pauperimus exulavit, alium Comitem, qui vitam eremiticam duxit, tertium Archiepiscopum, qui Episcopatu relicto Cisterciensis est factus, quartus fuit Alexander, quem Pater regnare cogebat: sed Mathildis 20. annos nata, Alexandro persuasit, ut regno relicto Christum sequeretur quare mutato habitu in Galias se contulerunt, ibi Alexander in Fomii monasterio Cisterciensis Ordinis inter fratres conversos ad mulgendas vaccas, & caseum faciendum admissus est, omnibusque ignotus ad obitum usque permansit: quando obedientia Prioris coactus genus suum prodidit, ipsa vero in villa Lampion, quæ

novem milliariis ab eo monasterio distabat, secedens in parva domuncula solo manu labore vitam sustentabat; flexis genibus cibum capiebat, & prolixas ad Deum preces habebat. vix aliquid membrum substratum tenuit; tandem novem annis ante mortem à quibusdam militibus, qui eam in Scotia viderant, agnita, ut gloriam declinaret, inde aufugisset, nisi ab incolis vi tentata fuisset, multis miraculis in vita, & post mortem clara ad Christum migravit.

Christina virgo.
Christina virgo dicta mirabilis propter admiranda, quæ in ea, & per eam Deus efficere voluit, in Oppido S. Trudonis in Hasbania honestis parentibus est orta, cuius vitam à Thoma Cantipratenſe viro doctissimo, & religiosissimo conscriptam habet Surius die 23. Jun. 10. 3. Hæc puella cum defuncta esset, & in templo pro eam sepulture tradenda Missæ sacrificium offerretur, revixit, ex quo tempore magnis, & insolitis se pœnis pro animabus purgatorii exercebat, tandem ab eo tempore, quo primum spiritum reddidit anno 42. sanctissime obiit annum Domini circiter 1224.

Ludgardis virgo.
Ludgardis virgo ex Tungrorum Civitate duodennis in monasterio S. Catharinæ prope Oppidum S. Trudonis in Hasbania inter sacras virgines Ord. S. Bened. divino servitio mancipatur, cui Christus Dominus familiare se exhibere dignatus est; crebris jejuniis & assiduis precibus vacabat; Prioris munere in eo monasterio functa est: verum Christi voluntate, & B. Christine Mirabilis, de qua jam diximus, suasu, Aquiriâ in Brabantia ad monasterium Cisterciens. Ord. se contulit: ubi deinceps mira sanctitate vixit, plurimorum salutem suo consilio, & precibus juvit, tandem die 16. Jun. anno Domini 1246. ætate 64. ex hac luce migravit. ejus vitam Thoma Cantipratenſis, qui eam sæpe est allocutus literis mandavit, quam refert Surius. 10. 3.

Editha virgo.
Editha virgo in Anglia 16. Sept. Edati bellici, & pacis artibus inclita, atque religiosissimi Anglorum Regis filia, & S. Eduardi Regis, ac Martyris, de quo in Martyrologio 18. Martii soror in Monasterio à teneris annis Deo dicata sæculum hoc ignoravit potius, quàm reliquit. obiit annum Domini circiter 984. 23. ætatis suæ: ejus corpus in terra sepultum, post aliquot annos in cinerem resolutum quoad manus, pedes, & oculos, à S. Dufstanno Archiepiscopo inventum est; reliquum vero uti illibatum, ita & incorruptum fuit, sicut etiam pollex dexterae manus quo assidue sibi crucis signum imprimebat

D d d d a quo-

quoniam, ut ipsa eidem S. Duffanno per visum revelavit, membris illis in cinere resolutis puel-
lari levitate abusa erat: at vero libidinis & cra-
pulae semper expers fuerat, de qua Sur.to. 5. &
Petius in Catalogo l. ii. c. 70,

*Clara vir-
go.*

Clara virgo Assisii, in Umbria 12 Augusti
prima planta pauperum foeminarum Ord. Mi-
nerum, quam vita, & miraculis celebrem Ale-
xander IV. in numerum SS. Virginum recitavit
anno Dom. 1255. cum ante biennium ex hac
vita migrasset.

*Margarita
virgo.*

Margarita virgo Bela patre, & Matia matre
Hungariae Regibus orta ex voto à parentibus
ad Monasterium Vespriense Ord. Præd. cum
nondum quartum ætatis annum expleisset, ob-
lata, statim pietatis, & precibus se dedit, Deipa-
ram præcipuo venerabatur affectu; ubicunque
ejus imaginem conspexisset, genuflexa saluta-
tionem Angelicam proferebat: in vigiliis Nati-
vitatibus Christi, & quatuor solemnitatum Dei-
paræ pane tantum, & aqua vivebatur, & dum
in capitulo diei sequentis solemnitatis pronun-
ciabatur, singulari devotione se prosternebat
cum lacrymis orans, & Deo gratias agens; in
singulis Deiparæ festis, ac intra octavas mille
salutationes Angelicas sanctissimæ Virgini of-
ferebat ad singulas quasq; humi se prosternens
suum corpus juniis, cilicio, circulo ferreo, &
claviculis ferreis in caleis dispositis, aculeatis
flagellis rigidissime castigabat, humilitatis,
paupertatis, obedientiæ, orationis, mansuetu-
dinis, & patientiæ studiosissima. Conjugium
Ducis Poloniae, Regis Bohemæ, & Caroli Re-
gis Siciliae constanter recusavit: cumq; ei dice-
retur summum Pontificem in voto solemniter
virginitatis, quod nuncupaverat, dispensaturum,
Respondit, nares sibi potius, ac labia præ-
cisuram, & oculos evulsuram, quam in cuiusq;
connubium consensuram: quare ne qui mole-
stiam ei hac in se facerent, benedictionem
virginalem ab Archiepiscopo Strigoniensi ac-
cepit. Mox vitam pro Christo ponendi deside-
rio tenebatur. Denique multis virtutibus, ac
miraculis in vita, & post obitum clara evolavit
in Cælum die vigesimo nono Januarii, anno
Domini 1207 ætatis suæ vigesimo octavo, ex
quibus quatuor, & viginti in Cornubio sanctis-
sime traduxerat.

*Gertrudis
virgo sive
Thruta.*

Gertrudis, sive Thruta, virgo sanctissima,
cujus admirabiles revelationes circumferuntur,
quas in hoc opere interdum citavimus, diversa
tamen ab ea, quæ 17. Mart. in Martyrologio me-

moratur. Hæc quinquennis in Monasteriū vir-
ginum Heldefense Ordinis Benedicti in Libe-
rislebio Comitatus Mansfeld, cuius postea sa-
cta est Abbatissa, adducta, ubiq; omnium vir-
tutum splendore refulsit, sed præcipue cordis
humilitati ac munditiæ vacabat, D. oq; per ar-
dentem charitatem conjugii illedebatur: cuius
corpori Dominus præclaro vulnere suorum
stigmata testibilibiter impressit, ex miq; fami-
liaritatibus, ac benevolentia signa ostendit, vixit
in eodem monasterio cum beata Mechilde, de
qua mox dicemus, clarior autem Rudolpho
Imperatori qui imperare coepit anno 1273. In
ejus enim obitu pro electrone facienda orasse
scribitur lib. 1. suarum revelat. capite 3. Hæc ex
libro suarum revelationum, & ex Bloisio in O-
pusculo quod inscribitur *Monile spirituale* n. si-
ne ubi etiam testatur ejus revelationes, ut ipsi-
us verbis utar, à doctissimis & illuminatissimis
viris summa cum diligentia examinatas, quo-
rum unus post accuratam illarum lectionem
scripsit sententiam suam hoc modo: *Ego in ve-
ritate divini luminis sentio, neminem qui Deo
spiritu sit illustratus posse calumniari, aut im-
pugnare ea quæ in hoc libro habentur, nam catholi-
ca sunt, & sancta hæc Bloisius.*

Mechildis virgo sanctitate conspicua, cujus
coelestes revelationes aliquando citavimus, fi-
lia fuit Baronis de Hackerbon in Germania.
Hæc cum septennis à matre ad monasterium
quoddam suæ patriæ vicinum, in Libe-
rislebio Comitatus Mansfeld, in quo beatam Gertrudē
vixisse diximus, forte deducta esset, mansit ibi,
tandemq; religionem professæ est, quæ in Dei
amore, ac solidis virtutibus humilitate præfer-
tum, & obedientia, & in ægritudine calculi, ac
doloris capitis (quibus cruciabat) patientia,
adeo excrevit, ut Deo fieret familiarissima, à
quo multa cælestia secreta intellexit, aliq; su-
mæ benevolentia signa accepit: cum enim fer-
4. Paschæ ex verbis illis Missæ, *Venite benedicti
Patri mei*, insolita repleta lætitia in hanc ad
Dominum vocem erupisset: *O si una essem ex
illis benedictis, qui hanc vocem tuam audituri
sunt.* Dominus ad eam. Certo scias te unam ex
illis esse, & ut nihil dubites, cor meum in signum
amoris tibi trado. Ex quo tempore mira devo-
tione erga Christi Domini cor affici coepit, à
quo innumera se beneficia consecutam profi-
tebatur, tandem in horam mortis à Domino il-
dem verbis est invitata: *Veni benedicta Patri
mei posside paratum tibi regnum à constitutione
mundi.*

*Revelat.
Gertrudis.*

*Mechildis
virgo.*

*Eidem
Christus
cor suum
pro amoris
ac celestis
gloria pig-
nore dedit.*

mundi, monuitque illam doni, quo cor suum in pignus amoris ante aliquot annos donaverat, hæc ex vita ejusdem, & apud Blosium in suo monili spirituali in fine,

*Catharina
Senensis
virgo.*

64. S. Catharina Senensis Ord. Prædicatorum admiranda sanctitatis virgo à prima ætate tantæ vitæ sanctimonia Deo servire cepit, ut nullam unquam lethalem culpam toto vitæ tempore admiserit, teste ejus Confessario, qui generalem ejus excepit confessionem, quinque salutationem edocta Angelicam eam crebro repebar, & per singulos gradus ejusdam scalæ ascendendo, & descendendo genuflexa eam Deiparæ recitabat, virginis votum in tenera ætate Deo nuncupavit: cumque nuptias, quibus eam parentes, & germani illigare volebant, constanti animo recusaret, ea de causa multa convitia, & minas est perpessus, & ut ejus animum frangerent, amota ancilla culinaria sordidis culinae officiis addidit, permissa tandem libere Deo vacare, durissimam vivendi rationem in utroque lectus erant ligni asseres nudi, solis herbas crudis abque patre vesceretur, catena ferrea latera adeo stringebat, ut carni propemodum concreta videretur, multo tempore quotidie catena ferrea ter lectique horæ spatio in singulas vices diuissime se diverberabat, sanguine ad pedes manare, sacro deinde Prædicatorum habitu suscepto divinis meditationibus, ac contemplationibus mirifice vacabat, ita ut sæpiissime in eccliam raperetur, & jerem divinarum altissima cognitione instrueretur, triennii spatio silentium sibi indixit, ut nulli prorsus loqueretur, nisi cum peccata confiteretur, magna familiaritatis signa Christus Dominus ei exhibere dignatus est, siquidem de multis ipsemet eam iussit, sæpiissime ei apparebat, & inter dum beatissimam Matrem suam secum adducebat, itemque alios Sanctos, cum illa panter non raro Psalmos dicebat, tempore Bachanahorum cum in sua cellula inclusa peteret fidei perfectionem, Christus cum sanctissima Mare sua, & aliquot Sanctis apparet, mirabili modo eam sibi respondit, ex quo tempore Dominus sensim ad hominum conversationem, ut eorum salutem promoveret, eam misit, in quorum conversionem diligentissime incubuit, multoque ad peccatorum poenitentiam, & perfectionis studium precibus & exhortationibus pertraxit, erga pauperes & egenos benignissima, quicquid eis poterat largi manu erogabat, ingens ei erat sacra Eucharis-

*Eandem
sibi Chri-
stus de-
spondet.*

tiæ suscipiendæ desiderium, ex cujus perceptione mirifice recreabatur.

In quodam raptu Christus Dominus quinque sua vulnera non sine magno ejus dolore illi impressit, cum autem sedes Apostolica magno cum Reipublicæ Christianæ detrimento ad 70. exiret annos Avenione constitisset, ipsa multis laboribus Senis Avenionem usque, profecta Gregorio XI. persuasit, ut in Urbem cum universa curia rediret. Innumeras malignorum spirituum tentationes, turpium præsertim cogitationum, quas ejus menti importune ingerebant, fortiter superavit, multorum calumniarum, & persecutiones non minus patienter, quam viriliter toleravit. Demum multis laboribus pro Dei gloria, & animarum salute susceptis, plurimis, & ingentibus miraculis clara felicissime migravit ad Christum die 29. Apr. anno Domini 1380. ætatis suæ 33.

*Eidem
quinque
sua vulne-
ra Christus
impressit.*

Coletta virgo monialium S. Claræ reformatrix præclarissima apud Corbeiam in Picardia Roberto, & Margarita progenitoribus, cum esset quadrima singulari Dei beneficio mentem ad Deum perpetim elevatam habere cepit, cumque multis, magnisque virtutibus esset conspicua, corpus suum horrido cilicio, triplici catena ferrea, humi cubatione edomabat, precibus, ac meditationibus addita, virginis, ac puritatis in se, & in aliis studiosissima, zelo animarum fervens pro peccatoribus assidue, & ardentem magno cum eorum fructu Deum precabatur, quod cum in spiritu S. Vincentio Ferrer. revelatum fuisset, in Gallias veniens, eam invisit, & mutua cum consolatione est allocutus. Reformationem sanctimonialium Ord. S. Claræ est aggressa, ideoque earum omnium quas ipsa esset reformatura, vel quæ sub ea vitam monasticam, quam Clarissarum vocant, suscepturæ erant, constituta est Abbatissa. Ejus itaque opera multa sunt extracta, vel reformata monasteria, non modo feminarum, sed etiam virorum in Germania, Gallia, Burgundia, Sabaudia, aliisque Regionibus, multi item utriusque sexus ex omnibus monasticis ordinibus S. Benedicti, Carthusianensium, Cælestinorum, Canonicorum regularium suorum superiorum permissu ad monasteria Colettana sub perfectionis vitæ prætextu se contulerunt, ut est in ejus vita c. 12. ejus sanctitatem Deus compluribus per eam editis miraculis testatam fecit. Cum iter ageret sororibus, & aliis comitata, vel etiam cum in monasterio degeret à facinorosis hominibus dampnum ali-

*Coletta
virgo.*

*Eandem à
S. Vincent.
Ferrer. di-
vino in-
stinctu a-
gnoscebat.*

D d d d d

quod

quod sibi, suisque timens, sororibus litaniae, ut recitarent, edicebat, sicque Dei benignitate incolumis cum suis evadebat, in quod aliquoties ei contigisse in eius vita capere 26. & 27. narratur, tandem pluribus bonis operibus, & apud Deum meritis exornata migravit in caelum die 6. Martii anno Domini 1447. hæc ex eius vita apud Surium tomo 2. & Chronic. S. Franc. p. 3. libro 3.

Catharina Bononiensis.

Catharina Bononiensis, virgo sanctimonialis Ordinis sanctæ Clare sub instituto sancti Francisci vitæ sanctitate illustris, quinquagenaria obiit anno Domini 1464. die ultimo Martii cuius vita habetur in Chronicis Minorum part. 3. l. 4 c. 31.

B.M. Teresa virg.

65. B. Virgo Teresa Carmelitarum Discalceatorum Fundatrix, cognomento à Jesu, cui se totam tradiderat, tanquam sydas quoddam lucidissimum nostra ætate effulsit. Hæc natione Hispana in civitate Abulensi anno 1515. claris orata natalibus, septennis magnos ad pietatem stimulos, & ingens martyrii desiderium sensit, duodennis vero mortua matre, coram Deiparæ I. imagine eâ cum lachrymis obnixè precatur, ut in filiam admittere dignaretur: ex quo tempore in suis necessitatibus Deiparæ patrocinium est experta: vigesimo ætatis anno in cœnobium sanctimonialium beatissimæ Virginis Mariæ de monte Carmelo, repugnante patre, non sine magna suæ carnis contradictione, ac lucta est ingressa. Post aliquot annos à suo in cœnobium ingressu uni ex PP. Societatis Jesu confessionem totius vitæ generalem peregit, ab eoq; ut meditationi Dominicæ passionis, & propriæ mortificationi vacaret, est instructa, ex quo tempore animi quietem sentire cepit. Deinde post septem, & viginti annos in eo monasterio exactos, magno animo reformationem Discalceatorum, & Discalceatarum ejusdē Religionis Carmelitarū divino jussu instituit, multis extractis monasteriis, in quibus vitæ ratio ab eo tradita, sanctitate, & corporis austeritate, contemplatione item in Deum, & actione ad proximos juvandos præclara cernitur. Mulier sane humilitate, paupertate, obedientia, prudentia, rerum divinarum cognitione, in diuturnis suis morbis patientia insignis, & in proximos, quorum salutis, præsertim infidelium ardenti desiderio tenebatur, charitate, ac zelo incensa, orationis, & contemplationis dono excellens, charitate in Deum singulari, cui die quadam, ut in ejus imagine expressum cernitur, Angelus

Eadem ab

apparuit spiculo aureo ad summitatem ignito, viscera saucians, & laniata revelans, quo vulnere incredibili divini amoris incendio exarsit, ex flagrantissimi quoque in Deum amoris impetu sancta ejus anima corpore soluta exsultat, quemadmodum ipsa post obitum revelasse scribitur. libros cælestis sapientie repletos, & spiritualium rerum doctrina præstantes conscripsit: multis denique pro divina gloria laboribus, & contradictionibus superatis, Abulæ die 4. Octobris anno salutis 1582. ætatis 67. ab inchoata reformatione 26. obdormivit in Domino. ejus corpus odorem suavissimum spirans, & liquore fragrantissimo manans, integrum post multos ab ejus obitu annos est receptum, & summa pietate à fidelibus invisitur, & colitur; cuius intercessionis operem complures experti sunt; vitæ suæ initia, & progressus implamet jussu sui Confessarii conscripsit, integrum tamen vitam litteris mandavit noster Franciscus Ribera, religiosissimus æque, ac doctissimus, cuius extant præclarissimi Commentarii in Prophetas minores, in Apocalypsim, de templo Salomonis, & in epistolam ad Hebræos.

Quamprimum alie virgines præclarissimæ quæ pro Christo virginatatem integerrimam servant, in huiusmodi recensentur, & præsertim in vitis sanctorum, quas Surius tomis septem collegit, eas ne opus hoc nimium crescat, præterimus. Thomas Bozius complurium nomina memorat tom. 2. de signis Ecclesiæ lib. 22. n. 12. & seq.

Euphemia nobilis quædam virgo in annis puerilibus castitate Deo dicavit: sed cū parens propter ipsius pulchritudinem, eam quamvis remittentem cuidam Comiti desponsasset, ipsa Capellam ingressa, opem Deiparæ invocans cultro narium sibi præcidit, & labia: quare ab irato patre cuidam rustico in ancillam tradita, magnis laboribus, & plagis ab eo affligebatur; quæ omnia læto animo ferens, Deo quod aliquid pro eo pateretur, gratias agebat: septem vero in his expleto, nocte Dominicæ Nativitatis familia ad mensam confidente, ipsa ad stabulum laudes Deo redditura se contulit, ubi Deipara Angelorum, & Virginum multitudine stipata immenso fulgore circumfusa, eam ad constantiam est hortata, narium, & labia ipsi restituit, quod ubi rescivisset pater ejus, in loco stabuli Virginum claustrum construxit, in quo Euphemia Deo serviens brevi quievit in Domino hæc in Spec. Exempl. dist. 9. n. 22.

66. Nec

*Angelo di-
vino amo-
ris spiculo
vulnera-
tur.*

*Ejusdem
corpus in-
tegrum
servavit.*

*Euphemia
virgo.*

*Eidem Ma-
ria cælesti
comitata
Choro ap-
paruit, &
na sum, &
labia præ-
cisavit.*

*Leodienſes
virgines à
vita peri-
culu pro
virginita-
te ſuſceptis
evadunt.*

66. Nec ſilentio prætereunda eſt virginum, ac Matronarum Leodiensium in tuenda pudicitia animi invicta fortitudo, & divina in eis ſervandis providentia, quemadmodum teſtatur Jacobus de Vitriaco Card. in prologo vitæ B. Mariæ de Oegnies ab eo editæ, quæ extat apud Sur. tom. 3. In deſtinatione, inquit, Leodiensium mulieres, quæ ad ſacras ædes confugere non potuere, in flumen ſe præcipitarunt potius mori volentes, quam caſtitaſis jacturam facere; nonnullæ etiam in cloacas inſilierunt fortore exingui malentes, quam prodere virginitatem: Chriſti tamen benignitate in tanta multitudine nulla prorsus vel vitæ vel caſtitaſis accepit detrimentum. Una ex iis ſancta muliere in flumine periculoſè laborante, duo ex hoſtibus in navicula ad eam properarunt, & cum illam extraxiſſent, volebant turpiter ea abuti: ſed quid fecit caſta inter leones, agna inter lupos, columba inter accipitres? maluit iterum in flumen ſe demergere, quam corrumpi: itaq; deſiit ex navi in undas; ſed cum navicula illius ſaltu depreſſa mergeretur, duo illi merſi perierunt, illa verò abiq; ullo corporis, & animæ damno fluvio obſequente ad litus emerſit. hæc ille.

ALIQVOT ALIÆ VIRGINES ex Martyrologio.

His expeditis, aliæ quoq; mulieres, quæ virginitatis ſtorem cuſtodientes in pace ad caeleſtem ſponſum evolarunt, ex Martyrol. Rom. aliqua interdum adnotatiuncula adjecta breviter recenſendæ ſunt.

Illuminata virgo Tuderti 24. Nov. claruit temporibus Maximiani Imper. quemadmodum ex ejus rebus geſtiſce conſtare teſtatur Cardinalis Baron. in notis ad Martyrol.

Romana virgo Tuderti 23. Februarii, quæ à ſancto S. I. eſſio Papa baptizata, in antris & speluncis caeleſtem vitam duxit, & miraculorum gloria claruit. Temporibus Conſtantini Imperatoris, & S. Iuſtini ſummi Pontificis.

Sabina virgo in pago Tricaſſino 6. Auguſt. virtutibus & miraculis glorioſa, quæ ſenior fuiſſe dicitur S. Saviniani Mart. à Petro lib. 7. Catal. 134.

Patruſia virgo Neapoli 25. Auguſti temporibus Conſtantini Imperatoris, cujus no-

mine celebre ſanctimonialium 'cœnobium Neapoli eſt inſignitum, ubi ejus corpus requieſcit.

Aſella virgo Romæ 9. Decembris, quæ ut B. Hieronymus epiſt. 15. ad Marcellam ſcribit: *Ab utero matris benedicta, vitam in jejunio, & orationibus uſq; ad ſenectam produxit. Hæc u- nius cellula incluſa anguſtiſſa latitudine paradifi fruebatur; jejunium pro ludo habuit, in ediam pro reſtitione: pane enim, ſale, & aqua frigida contenta intra cubili ſui ſecreta manens nunquam viri alloquium noverat. operabatur manibus ſuis, ſponſo autem orans loquebatur, aut psallens, ad martyrum limina pœnè inviſa properabat.* Hæc ex Hieronymo, qui alia præclara de ejus ſanctitate ſcribit loco citato.

Macrina S. Baſilii Cæſarienſis Episcopi ſoror quamvis ab Angelo adhuc in utero matris Thecla fuerit vocata; nomine tamen Macrinæ aviæ ſanctiſſimæ ſæminæ eſt appellata, hæc viro deſponſata, mox illo vita ſuncto virgo permansit, & monaſticum inſtitutum complexa feliciter tandem obdormivit in Domino, teſte Nyſſeno ejus ſorore in epiſt. ad Olympiam, in qua S. Macrinæ Sororis eſt prolecutus. hæc Epiſtolam Surius aſſert tom. 4. ejus dies in martyrol. die 19. Julii celebris habetur.

Apollinaris virgo 5. Jan. filia Anthemii Conſularis viri religioſi, qui deſuncto Arcadio pro Theodoſio impubere adminiſtravit imperium.

Euthochium virgo 28. Sept. B. Paulæ filia, *virginitatu, & Eccleſia*; ut Hieronymus ait epiſt. 27. *Preſtoſum Moniſt*, quæ ad Præſepe Domini cum aliis virginibus cnutita à matre ei ita ſemper adhæſit, ejuſq; obedivit imperiis, ut abſq; ea nec procederet, nec cibum caperet, & ne unum quidem nummum haberet poteſtatis ſuæ, ſed & paternam, & maternam ſubſtantiolam à matre diſtribui pauperibus lætaretur: demum præclaris meritis fulgens migravit ad Chriſtum anno 419.

Euphrasia virgo Thebaide 13. Mart. claruit Theodoſio imperante filia Antigoni, & Euphrasie, de quibus ſed. ſeq. qui ea ſuſcepta continentiam ſervarunt.

Helena virgo Antiſiodori 22. Maji, quæ ex Molano in Uſuardum, ſicut in geſt. S. Amatoris legitur, multimoda meritorum virtute claruit, & miraculis effulſit tempore Theodoſii ſenioris, & Honorii ejus filii.

Con-

Confortia virgo in monasterio Cluniacensi 22. Junii filia S. Eucharis postea Episcopi Lugdunensis.

Niceris virgo Bithyna Constantinopoli decessit 29. Decemb. quæ sub Arcadio Imperatore ex Sozomeno lib. 8. c. 23. S. Joanni Chrysostomo additissima, genere illustri, perenni virginitate, præstantiæq; vitæ celebris, res divinas usq; ad mortem humanis proposuit; amplissimis enim bonis injustè spoliata non stromachabatur, & ex paucis quæ reliqua erant, aliis largiter suppeditebat, & usq; ad senium provecta sanctitate claruit.

Honorata virgo Papæ 11. Jan. soror S. Epiphani Episc. Ticinensis ab eodem Deo consecrata an. Domini 471.

Placidia virgo Veronæ 11. Octob. quam Petrus in Catal. lib. 9. cap. 70. scribit filiam fuisse Valentini Imperatoris, & Evodix Aug. filia.

Chelidonia virgo in Latio, decimo tertio Octobris, cujus corpus in monasterio Ordinis sancti Benedicti apud Sublacum religiose est conditum.

Philomena virg. apud Septempedanos in Piceno 5. Junii, cujus corpus in templum sancti Laurentii in ea Urbe translatum fuit à sancto Severino Episcopo tempore Totillæ Gothorum Regis.

Benedicta virgo Romæ sexto Maji, quæ in eodem monasterio cum S. Galla filia Symmachii, qua intumē diligebatur, vixit temporibus Gothorum, quæ die 30. ab obitu S. Gallæ eam in cælum est secuta, teste S. Gregorio 4. Dial. c. 13.

Georgia virgo Avernis 15. Februarii, de qua Gregorius Turonensis lib. de gloria confell. capit. 24. illud memorie prædixit eam religiosam, atq; Deo devotam, quo ab Urbis strepitu magis se subduceret, rui vitam d. xisse, ubi quotidie jejunis, & orationibus insistebat; eum autem diem obiisset, & in oppidi Basilicam sepelienda in pheretra deferretur, caelestibus est honorata exequiis, nunc columbarum grex super eam volare cepit, illamq; volando sequi; qua in Basilicam delata super ædes tectum confedere columbæ, eaq; sepulta ad cælos evolaverunt.

Burgundofora virgo Abbatissa in Anglia 3. Aprilis, claruit annum Domini circiter 610.

Eustolia, & Sopatra virgines Constantino-

poli 9. Novembris Mauricii Imperatoris filia.

Aurea virgo Lutetia Parisiorum quarto Octobris claruit in Gallis temporibus Dagoberti Regis Francorum annum Domini circiter 630.

Aldegundes virgo in Malbodio Hannonia Monasterio trigesimo Januarii, floruit sub Dagoberto Rege Francorum circa annos sexcentos quadraginta, hæc autem diveria est ab Aldegunde virgine filia sancti Basilii Regis, & martyris, de qua agitur 20. Jun. vide Molanum in indice sanctorum Belgii.

Austreberte virgo in pago Rhotomagensi 10. Febr. miraculis celebris, floruit temporibus Dagoberti Regis Francorum an. Dom. circiter 640.

68. Gertrudis virgo soror S. Beggæ viduæ, de qua in Marty. ologio 17. Decemb. filia S. Pipini primi Ducis Brabantia, cujus vita apud Sur. 21. Februarii extat Hæc Nyngellæ 17. Martii obiit, quæ despiciens mundum, & in omnibus sanctis officiis toto vitæ suæ cursu se exercens, ad Christum spontem in cælis migravit anno 664. b. Honorio Tertio in sanctos clara, teste Baronio in notis ad marty. ologium, hæc diveria est à Beata Gertrude, cujus revelationes præ manibus habentur, de qua nos supra egimus.

Severa virgo Treviris 20. Jul. fuit hæc genere clarissima soror S. Modaldi Episcopi Trevirensis, & ltræ conjugis Pipini Ducis, claruit ann. circiter 660. Hæc virginitate sua Christo dicata in Virginum monasterio ab eodem S. Modaldo super Ripam Mosellæ instructo præficiunt, ubi magna prudentia, & vitæ exemplo rebus sibi commissum administrare obdormivit in Domino. hæc ex vita S. Modaldi l. 2. c. 14. apud Sur. tom. 3. die 12. Maji.

Hludis virgo in Hannonia 27. Septembris, claruit temporibus Pipini Regis Francorum.

Lioba virgo 28. Sept. miraculis clara; vixit temporibus Pipini Regi. Francorum, & Caroli M. Imperatoris. Hæc in Anglia nata, ibidem in Monasterio virginum sanctissime est educata à Terta Abbatissa Regis sorore, virtutibus clarissima, in cujus monasterio quingentæ erant moniales, ut videre est in vita S. Liobæ apud Sur. c. 5. Deinde Lioba à S. Bonifacio Episcopo Moguntino, qui postea in clyo martyrio est coronatus, evocata in Germaniam com-

Eidem insa faciunt columbæ.

complurium virginum in monasterio mater exitit, quibus, (cum esset liberalibus disciplinis imbuta, & in sacris literis eruditissima,) verbo, & exemplo præluxit; demum sanctissimo sine obdormivit in Domino. quemadmodum ejus vitæ auctor apud Suriū memorie prodit.

Edelburga virgo Angliæ 6. Julii, hæc Anglorum Regis filia, claruit anno Dom. 680. de qua Beda lib. 4. hist. Anglorum c. 9. ubi etiam plurimum laudat Thorithgid sanctimoniam, ab eadem Edelburga jam defuncta cœlitus in suo obitu visitatam.

Modesta virgo Treviris 4. Novemb. claruit anno 680.

Othilia virgo in Territorio Argentoratensi 13. Decemb. hæc à nativitate cæca Baptismate visum recepit, exercuitque monasticam disciplinam in Allatia, claruit annum Domini circiter 700.

Irmīna virgo Treviris 24. Decembris filia Dagoberti Regis, & ex Tithemio libro 3. de viris illustr. S. Bened. c. 130. claruit anno Domini 710.

Amalberga virgo apud Gandavum 10. Julii moritur an. Dom. 772. diversa ab Amalberga vidua, quæ eodem die recolitur in monasterio Laubaco, quemadmodum ex Molano in Usuardum dicemus sect. seq.

Maxima virgo apud forum Jul. 16. Maji, quæ multis clara virtutibus in pace requievit.

Melburgis virgo in Anglia 23. Febr. filia Regis Merciorum.

Thecla virgo Abbatissa in Germania 15. Octobr. cujus mentio fit in vita S. Bonifacii apud Sur. die 5. Junii tom. 5.

Verena virgo in Territorio Constantiensi ad Aquas duras 1. Septemb.

Walburga virgo in Anglia 1. Maji, claruit annum circiter 750.

Anthusa virgo Constantinopoli 24. Julii, quæ sub Constantino Copronymo ob cultum sanctarum imaginum verberibus cæsa, & exilio relegata quievit in Domino.

Hildegardis virgo apud Bingiam in Diœcesi Moguntinensi 17. Septembr. claruit annum Dom. circiter 1160.

Elisabeth virgo Sconaugiæ 18. Jun. monasticæ vitæ observantia celebris, obiit an. Dom. 1165, suæ ætatis 36.

Rosa virgo Viterbii 4. Sept. claruit temporibus Fridenci Imper. pervenitq; ad tempora

Alexandri Papæ IV. qui sedit anno sal. 1254.

Agnes virgo sanctissima in monte Politiano Ordinis Prædicatorum ex hac vita decessit 2. April. an. 1317. suæ ætatis anno 31. suscepit Prioratum, quod munus ab adolescentia sapienter administravit anno 15.

Jucunda virgo in Æmilia Italia Provincia 25. Novemb.

Liberata virgo Novocomi 18. Jan.

Aurelia, & Neomisia virgines Anagninæ 25. Septemb.

Oliva virgo Anagninæ 3. Jun.

Grata virgo Bergomi 1. Maji.

Digna virgo Tuderti 11. Augusti.

Aurelia virgo Argentorat. 15. Octob.

Benedicta virgo in Territorio Senonensi 29. Jun.

Bona, & Doda virgines Rhemis 24. Apr.

Exuperantia virgo Trevis 26. Apr.

Vicina virgo Bigardis prope Bruxellam 17. Decembr. cujus egregiam sanctitatem miracula crebra restantur.

Fredesvinda virgo Oxovii in Anglia 19. Octobr.

Obdulia virgo Toleti 5. Septemb.

Perseveranda virgo 26. Jun.

ALIAE VIRGINES EXTRA MARTYROLOGIUM.

PRÆter virgines, quas in hac sectione, tum ex Martyrologio Romano, tum ex aliis auctoribus hæcenus commemoravimus, aliæ planè innumerabiles possunt in medium afferri, quas ne in immensum hæc tractatio excresecat, consulto præterimus; sanctam tamen Constantiam Constantinensem filiam, & aliorum ex illustrioribus, quarum in vitis Sanctorum apud Suriū honorifica mentio habetur, huic sectioni velut coronidem adjungemus.

Constantia Constantinensis Imperatoris filia sanabili ulcere medicinam quærens, ad B. Agnetis sepulchrum orans sanata, baptismum suscepit, virginitatem suam Christo vovit, templum magnificentissimum ad S. Agnetis sepulchrum via Nomentana erexit. cum autem Gallicanus vir Consulatus ad bellum Schyricum profecturus Constantiam sibi in uxorem deposceret, Constantinus autem filiam nulla ratione assensuram probè noisat, Constantia divino auxilio freta monet patrem ut Gallicano, ubi victor è bello redierit, eam pronuntiat, attamen

Eccc

men

men usque ad nuptiarum tempus instar cuiusdam arrhabonis se ei tradituram Joannem domus suae praepositum, & Paulum primicerium, fratres eunuchos qui eum ad bellum comitentur, & vicissim ab eo accepturam Atticam, & Arthemiam virgines Gallicani filias. factum est autem ut Gallicanus absque sanguinis effusione Christi virtute, in quem praedicatione SS. Joannis, & Pauli credidit, Schyras, à quibus Thraciam liberavit, redderet Constantino tributarios, quare ad Constantinum reversus, ut Christo se totum dederet, sponsae, & curiae nuncium remisit, consulari se abdicavit, & ad Ostia Tiberina secedens hospitalitati, & infirmorum servitio magno totius orbis exemplo impeasse vacabat, donec sub Juliano apostata inde expulsus Alexandriae pro Christo fide à Rauciano Judice gladio est percussus, cujus dies in Martyrologio 25. Junii recensetur; die verò sequenti sanctorum Joannis, & Pauli passio commemoratur. At verò Constantia cum Atticam, & Arthemiam in Christi fidem, & virginitatem colendam adduxisset, post vitam sanctae exactam migravit ad Dominum; per eam enim, quemadmodum testatur Ambrosius sermone de Passione Sanctae Agnetis, & illustres, sacra velamina suscepit corpora SS. Constantiae, Atticae, & Arthemiae in templo, quod S. Constantiae dicitur, propè basilicam S. Agnetis condita fuere, quae anno 1605. dum Romae essemus, sunt inventa, eaque oculis conspeximus, ac venerati sumus. festum S. Constantiae 18. Februarii celebratur. Haec ex Breviario Romano 28. Januarii ex Martyrologio 25. Junii, & Petro de Natalibus libro 3. cap. 34.

Vinciana virgo ab incunte aetate integerrima sancti Landoaldi S. R. E. Archiepiscopi à Martino Papa ad praedicandum Evangelium missi, soror. Haec blandimenta mundi respiciens ab Ulbe Roma fratrem secuta, condita est in monasterio Gandavensi in tumulo contiguo alteri tumulo, in quo jacet sanctus Landoaldus. Vincianae dies ex Molano in additionibus ad Ussardum die 11. Septembris commemoratur: in eodem etiam templo in alio sepulchro quiescit corpus S. Landradae virginis. haec in vita S. Landoaldi in ejus translatione, quam ponit Surius 19. Martii tomo 2.

Landrada virgo genere clarissima ex iis, qui majores domus in Gallia sunt appellati originem ducens, tempore Clotarii Regis,

qui à Clodoveo quartus fuit, parentibus unica, quam cum propagandae sobolis causa nuptui dare vellent, ipsa omnino recusavit. Verum in cellula reclusa mira abstinentia, cilicio, humi cubatione se affligebat, quin etiam postea in deserto loco reclamantibus parentibus in quodam erecto tuguriolo vitam duxit plane Angelicam, quo multae virgines & viduae confluxerunt sub ejus ducatu in monasterio; quod Belisia est vocatum, ubi Landrada multis miraculis celebris, sancto fine quievit die 8. Julii ex Molano in additionibus ad Ussardum. cujus corpus primum in Silezia tumulatum, deinde sanctorum Angelorum ministerio cum Sarcophago delatum est in locum, ubi sanctus Lambertus Episcopus Tungrensis à S. Landoaldo fuerat institutus. ejus vita extat apud Surius tomo quarto.

Eusebia, Chrofendis, & Aldasensis virgines, patre Adalbado, matre S. Rictude, quae in monasterio Martiniensi postea vixit, ut dicemus sectione sequenti, eximia vitae sanctimonia floruerunt tempore Dagoberti Regis: Aldasensis enim nata minima, prima tamen omnium sancte obiit die 25. Decembris, Eusebia autem cum in Hamatico monasterio sub Gertrude Adelbaldi parentis Avia, ejus monasterii Abbatisa educaretur, ea defuncta, quamvis duodecim in monasterii Abbatisam est electa, ubi Angelicam vitam ducens in mediis adolescentiae annis ad coelestem sponsum evolavit: cum enim in obitu suas moniales concavatas, ad praecipuas quasque virtutes esset adhortata, omneque Domino commendasset, repente domus, in qua decumbebat, immenso est lumine perfusa, quo recedente, sancta illa anima migravit è corpore die 17. Martii, aetatis suae 23. haec in vita sanctae Rictudis apud Surius 12. Miji, tomo 3. De Chrofendis verò sine, quae maxima natu erat, cum superstes fuerit sanctae Rictudi, nihil ibi de ea dicitur, nisi eam sanctam fuisse Virginem, & post matrem ejusdem Cœnobii fuisse moderatricem.

70. Ermelendes virgo in Villa Meldaricensi in finibus Brabantiae Ermenoldo, & Ermelenda, divitiis, & genere nobilibus orta, nec minis, nec blanditiis à parentibus ad nuptias inendas adduci potuit, quod virginitatem suam Christo devovisset: quare praecisus sibi capillus, relictis saeculi pompis, Christus

*Landrada
tumulus
ab Angeli
transfer-
tur.*

*Angeli
monitu
impudici
insidias
vitat.*

Num est secuta, & relicta domo, ac parentibus, in quandam villam se contulit, ubi die, noctuque pie Ecclesiam adibat nudis pedibus incedens: cum autem illi villæ duo Germani præessent, qui in ejus concupiscentiam exarserant; unus eorum per vim ipsam rapere statuerat, cujus insidias Angeli monitu declinavit, venitque ad villam Meldricem, ubi mira poenitentia suum corpus affligens folis herbis agrestibus vitam sustentabat, ibique sancto sine quievit, multis miraculis post obitum clara. vixit annum Domini circiter 620. circa tempora Dagoberti Regis, ut colligitur ex ejus vita, quam Surius ponit tom. 7. die 29. Octobris, quo item die eam recenset Molanus in addit. ad Ulsardum.

Godiberta virgo in pago Ambianensi nobilibus parentibus progenita, cum à multis nobilibus in sponsam peteretur à S. Eligio Noviomensi Episcopo coram Rege Clotario, & parentibus annulo ejus aureo Christo despondetur, & consecratur; quod illa lubenti animo amplexa, conjugalius illecebris spretis, sanctum Eligium illic est secuta; Rex autem Clotarius suum ei, quod Noviom habebat, dedit palatium cum Oratorio S. Georgii, & duabus villis, ubi cum duodecim fœminis, quas regebat, monasticam vitam cepit, virtutibus, ac miraculis clara obdormivit in Domino die 11. Apr. ex Molano in addit. in Ulsardum: ejus vitam habet Surius tom. 2.

Godila virgo, genere nobilis, parte Witgero, & matre Amelberga, qui, ut sectione sequenti dicemus, sanctitate floruerunt, soror sanctæ Raineldis virginis & martyris, item Pharaïdis, & Ermelendis diversæ ab ea, de qua supra diximus, virginum, apud Brabantos celeberrima, & à sancta Gertrude filia Pipini è sacro fonte suscepta, & ab eadem in monasterio educata, atque ad virginitatem colendam est persuasa; cumque S. Gertrudis ex hac vita discessisset, hæc ad suos rediens, assiduis precibus noctu, diuque vacabat, demum sancto sine quievit die 8. Januarii ex Molano in Additionibus ad Ulsardum, miraculis in vita, & post obitum illustis; ejus sacri corporis reliquæ apud Bruxellam venerationi habentur. Ad ejus tumulum in vico Ham Brabantæ in testimonium ejusdem Virginis, die ejus sepulture Populus arbor subito visa est virescere, & frondescere; hujus vita extat apud Surium tomo 1.

*In Gudila
tumulati-
one fron-
descit ar-
bor.*

Neque hoc silentio prætereunda est S. Raineldis soror S. Gudilæ, de qua sic Molanus in addit. ad Ulsardum die 16. Julii. S. Raineldis virginis, & martyris, sororis beatæ Gudilæ, quæ cum Grimoaldo Subdiacono, & Gondulpho familiari ab Hunnis pro fide Christi palmam martyrii accepit. Hæc ibi.

Noitburgis virgo neptis Plestrudis fœminæ nobilissimæ, conjugis Pipini, qui fuit Rajordomus Franciæ, hæc cum Coloniæ Agrippinæ in monasterio à Plestrude condito cum ea degeret, & mortalem sponfam, quamvis nobilem, cui eam cognatam despondere statuerant, prorsus fastidiret, obnoxie Dominum precatur, ut prius eam è medio tolleretur, quam si nuptiis per vim illigari; quare voti compos à Christo ad cœlestes nuptias evocatur, floruit annum Domini circiter 700. cujus dies anniversaria ex Molano in additionibus ad Ulsardum recolitur die decimo tertio Octobris ad ejus corpus exanime duo luminaria unum ad caput, alterum ad pedes divinitus ardentia visa sunt, ad quod spectaculum frequens populus cucurrit; dum autem ejus exequiæ peragerentur ejusdam defuncti cadaver in templum illatum juxta ejus feretrum deponitur, statimque ad vitam defunctus ille surrexit affirmans se sanctæ Noitburgis precibus à mortuis excitatum; corpus tandem ejus in Carthusiam Confluentinam translatum reverenter asservatur. ejus vitam habet Surius tomo 5.

*In Noit-
burgis tu-
mulatione
duo divi-
nitus lu-
mina ac-
cenduntur.
Ejusdem
post obitū
precibus
mortuus
ad vitam
revoca-*

Osmanna virgo filia quondam Regis Scotiæ per miraculum Domini in Gallias adducta sanctè vixit, ibidem defuncta, ac solemniter est sepulta in tumulo quodam ex alabaistro in Crypta Jotrensis monasterii, cujus aliquando loci incolæ per incuriam oblitii sunt, sed ipsam hæc omnia B. Ludgardi revelavit, ut videre est in B. Ludgardis vita l. 2. ap. Sur. 16. Junii, tom. 3.

Adelheides, seu Alheides nobilibus orta natalibus in tenera ætate monasticum institutum in cœnobio virginum suscepit; deinde ad monasterium Vilsense translata ejus cœnobii prima extitit Abbatiſſa, ubi plurimis virtutibus, ac miraculis clara obdormivit in Domino, cujus vitam habet Sur. die 5. Febr. tomo 1.

71. Opportuna virgo nobilibus, & Regiæ prosapiæ orta parentibus in pago Oximensi multis viris præpotentibus ejus conjugium ardentè desiderantibus, plurimæque donaria ad ejus animum illiciendum offeren-

Ecce 2

tibus

tibus constanter repudiatis, in cœnobio quodam Sagienſi Urbis vicino, ſacrum virginitatis, quam Deo voverat, velum accepit; ubi multis clara virtutibus, uno ſanctimonialium conſenſu in demortuæ Abbatiffæ locum ſufficitur, quo munere piè, ac prudenter adminiſtrato, in ſuprema ſua ægritudine à SS. Cecilia, & Lucia Deiparæ nomine ad cœleſtes nuptias eſt invitata; ſumpta deinde ſacra Euchariftia, dum ii, qui ejus è vita exitum obſervabant, cum eadem Pfalmos decantarent, ipſa ad oſtium domus intendens ait: *Ecce advenit Domina mea beata Virgo Maria, cui vos commendat*, extendens verò brachia quaſi Dei Matrem complexura, ſancta ejus anima carne eſt ſoluta, cujus vitam, & mortem multis miraculis Deus illuſtravit. Hæc apud Surium die 22. April. tomo 2.

Agnes Regis Bohemiæ filia, ab eo in uxorem Friderico I. Imperatori promiſſa: cum audiſſet rationem vivendi S. Claræ adhuc ſuperſtitis, multis precibus à parente impetravit, ut ſibi liceret ſoli ſponſo cœleſti ſervire, quare Pragæ conſtructo monaſterio ſub Regula S. Franciſci ab ejus Fratribus ex Urbe Moguntina, ubi degebant, evocatis, habitum religionis cum compluribus nobiliſſimis mulieribus ſuſcepit; quin etiam redditus ampliſſimos à patre monaſterio, in quo vivebat, oblatos paupertatis ſtudio recuſavit. cujus exemplo in univerſa Germania conſtructa ſunt monaſteria, ad quæ nobilium Principum, ac Dynaſtarum filia ſpretis mundi vanitatibus Chriſto deſpondebantur: Agnes verò non tantum genere, ſed virtutibus, & miraculis illuſtis quievit in pace. Hæc in 1. part. Chron. S. Franc. libr. 8. cap. 42.

Gertrudis de Aſtem virgo venerabilis, cujus vitam reſert Surius tom. 7. die 16. Jan. hæc an. 1340. die Paraſceve ſacra Chriſti vulnera ſibi imprimi ſenſit; obiit autem multis virtutibus clara anno 1358. die ipſo Epiphaniæ.

Lydyvina virgo in Comitatu Hollandiæ oppido Schiedamēſi parentibus probis, ſed qui labore manuum victum ſibi comparabant, orta; cum adhuc eſſet infantula Salutatione Angelica Deiparæ Imaginem officiòſè ſalutabat: duodecim verò annos nata propter corporis formam ab opulentiſſis viris in conjugium expetiſſa patri id ei proponenti ſe virginitatē omninò ſervare velle liberè reſpondit: cum autem lapſu quodam in glacie una ex coſtis ejus fracta eſſet,

ac occasione multis morbis afflicta, centum & eo amplius vermes quoridiè ex ejus apoſtimate erumpebant, multis quoque morborum generibus, utpote dolore dentium, gutturiſ angina, vomitu, calculo, febris diverſis temporibus vexabatur; ita ut 33. an. in lectulo jacens adverſa valetudine uſa ſit. Dominicę paſſionis meditationi vacabat; plurimis revelationibus, atq; Deiparæ crebris Angelorum viſitationibus, à quibus aliquando ramum è Paradifo accepit, mirificè recreabatur; ad ipſam verò accurrentes piis exhortationibus ad meliora permovebat, anno 17. dolorum ſuorum circa feſtum S. Thomæ Apoſtoli in ipſo crepuſculo Chriſtus Dominus ei apparens quinque vulnerum ſuorum ſigna in ipſius corpore impreſſa reliquit: ſed cum hæc aperta vulnera latere non poſſe timeret, orante illa cutis illico vulnera contexit, dolore ac livore perpetuo remanentibus.

Neque hic ſilentio prætereunda eſt virgo alia Petronilla Lydyvinæ chariſſima, quæ diem ſuum obiit ſanctiſſimè an. iſalut. 416. cujus gloria in quadam ecclia præoſtenſa eſt Lydyvinæ, ut videre eſt in ejus vita par. 3. c. 8. Demum Lydyvina poſt multos, & acerbos dolores in ſuis perpetuis morbis toleratos, ſancto ſine quievit die 14. April. anno 1433. ætatis 47. Philippo Burgundiæ, & Hollandiæ Principe. Hæc in ejus vita apud Surium tomo 2.

Margarita Ravennæ in Oppido Buſſio orta, tertio mēſe à ſua nativitate cœca effecſa, ab incunabulis ſanctitatis ſpecimen edidit, ad ſeptimum annum ubi perveniſſet, carne, & ovis abſtinens ſemel tantum in die veſcebatur, plurimis virtutibus, ac miraculis celebriſ; in cujus obitu cum ad ejus animam ſuſcipiendam cœlites adveniſſent, quos ejus diſcipula nomine Gentilis ſe viſiſſe teſtata eſt, ipſa venerabunda eis aſurgens animum exhalavit die 23. Jan. anno ſalutis 1505. ætatis 63. Hæc Hieronymus Rubeus libro 8. de geſſis Ravennatum apud Surium tom. 7. 23. Jan. & Serphinus à Firma Canonicus Regularis in vita hujus Margaritæ, & Gentilis à ſe conſcripta,

Ad Deipara
& Angelu
inviſitur.

Stigmati-
b⁹ à Chri-
ſto inſigni-
tur.

Petronilla
V. gloria
Lydyvinæ
in ecclia
oſtenſa.

Ejus ani-
ma à cubi-
tibus exci-
pi viſa eſt.

CON-

CONIGES, QUI LICET MATRIMONII legibus astricti, virginalem tamen florem illum conservarunt: ii etiam, qui aliquot in conjugio susceptis liberis, vitam deinde castam concordie voluntate duxerunt: vel qui coniuge vita functo, secundas nuptias detrectarunt.

SECTIO VIII.

72.
Cur S. Iosepho Deipara fuerit desponsata.

Inter alias quas c. 8. attulimus rationes quare Christus Dominus ex Matre quidem Virgine, sed desponsata nasci voluerit, illa fuit, quam S. Augustinus lib. 2. de consensu Evangelicis. i. his verbis tradit: *Et sane hoc exemplo magnifice insinuat, ut fidelibus conjugati etiam servata pari consensu continentia posse permanere, ut carique conjugum, non permixto corporis sexu, sed custodito mentis affectu, ita August. Quod verum esse certissimo didicimus experimento tot conjugum, qui in lege Evangelica imitatione purissimi conjugii Deiparæ, & Joseph, integerrimam virginitatem servarunt: horum aliquot omni laude dignos, quod in medio ignis non sunt aestuati, ad Dei gloriam recensimus. quibus attexam, & eos, qui altero coniuge, seu vivente, seu vita functo celi- brem vitam duxere: Hos autem omnes majoris perspicuitatis gratia ad quinque classes revocabimus: Primum dicemus conjuges illos, qui egregia pietate conspicui, tum etiam uxor concordie voluntate virginis florem illibatam pariter custodierunt: Deinde virgines illas, quæ matrimonio junctæ, ne virginis tacturam facerent, viris continentiam persuasere. Tum conjuges, qui post matrimonium ratum, nondum tamen consummatum, altero coniuge dimisso ad religionis portum se receperunt. Post conjuges illos, qui aliquot liberis procreatis, mutuo consensu continentiam in posterum simul coluere. Denique vi- duas aliquot, quæ nulla ratione ad secunda vota adduci potuerunt.*

Illud tamen hoc loco animadversione dignum videtur, hos ferè omnes non sua sponte, sed parentum imperio, vel aliqua rerum sic exigentium necessitate matrimonium iniisse, & singulari Dei favore alteri conjugum continen- tiam persuasisse: neque enim is, qui virgi- nitatis tuendæ est cupidus, nisi peculiari Dei

instinctu moveatur, conjugem sub spe conti- nentia ei persuadendæ ducere debet, ne pro- pter carnis fomitem, quem in hac vita penitus extinguere nequimus, in virginis propriæ amittendæ discrimen temere se coniciat; fa- miliaris enim conversatio viri cum muliere, & multo magis in eadem domo cohabitatio iis, qui castitatem tueri cupiunt summopere est cavenda propter ea, quæ in fine sectio. 2. disse- ruimus, ne sensim mollescat animus, & à car- nis illecebris ad voluptates illicitatur.

Huc enim spectat doctrina ab Angelo tra- dita Beato Paphnutio, quam Cassianus col- lation 15. cap. 10. his verbis narrat. Paphnu- tius ita multis vigens annis distractione præ- cipua, ut crederet se etiam carnalis concupi- scentia laqueis penitus absolutum, dum lenti- culæ pulmentum in adventu hospitem præ- parat, manus ejus in clibano flammis super- volante combusta est; cumque tristaretur, quod ignis non peperisset sibi, cui dæmonum cesserant prælia, subito sopore correptus, au- divit Angelum Domini sibi dicentem: *Cur Paphnuti tristus es, quod nec dum pacatus tibi sis igitur iste terrenus, cum adhuc resideat in membris carnalium motuum, nec dum ad pu- rum excelsa commotio, quos huic indicis experie- ri extinguit, si virginem nudam, atque formo- sam, tenens tranquillitatem tui cordis immobi- lem, astusque carnalis pacificos in te sensus per- durasse. Itaque hac revelatione percussus se- nex, semetipsum examinans, nec pondus castimonie suæ hujus probationis ponderi compensare coniectans, intellexit majorem esse virtutem, & sublimiorem gratiam in- ternam carnis libidinem extinguere, quam nequitias dæmonum extrinsecus irruentes Dei potentia subjugare, vel de oblectis cor- poribus propellere. hæc apud Cassianum, Ex quo facile colligimus maximum, quod in hu- jusmodi occasionibus ex parte carnis nostræ imminet periculum, quantoque studio illud viris spirituali prudentia, & integritatis amo- re præditi sit cavendum. Ad hoc enim con- firmandum rectè accommodari potest illud Proverb. 6. Nunquid potest homo abscondere ig- nem in sinu suo, ut vestimenta illius non arde- ant, aut ambulare super prunas, ut non combu- rantur planta ejus. & illud Eccl. 3. Qui amat pe- riculum in illo peribit.*

Sed veniamus ad eorum conjugium, in quo, & vir, & uxor ea sanctitate effulserunt,

Eccc 3 ut utri-

Castitatis
amittenda
pericula
ab Angelo
enarran-
tur.

Prov. 6.

Eccles. 3.

ut utriusque virginitate castissimum Deipara cum sancto Ioseph conjugium sit adumbratum.

CONIVGES IN QUORVM MATRIMONIO VIRGINITATIS CASTIMONIA IN UTROQUE ENITUR.

*Daria in
Lupanar
compulsa
à Leone
defenditur.*

*S. Iulianus
ac Basilissa
virginitas
in Laureis
à Christo
& B. Vir-
gine coro-
nantur.*

Chrysantus, & Daria olim Minervæ virgo, quæ Chrysanti opera ad Christi fidem ac virginitatem colendam est persuasa, nobili genere nati non tantum in conjugio virginitatem servarunt, suscepto à Daria sacro virginitatis velo: verum etiam spirituali prole fecundi Romæ innumerabilem hominum multitudinem, hæc mulierum, ille virorum ad Christum converterunt; qui spreis mundi voluptatibus castitatem complectebantur. Quare sub Numeriano Imperatore post multas, quas pro Christo sustinuerunt passiones, inter quas Daria in Lupanar compulsa leonis tutela à contumelia admirabili quadam ratione, ut supra sect. 6. diximus, defensa est, vivi tandem effossa terra; lapidibus obruti parem martyrii palmam sunt adepti. quorum festum Ecclesia 25. Octobris annua celebritate veneratur.

S. Iulianus martyr Antiochiæ nobilibus, & Christianis parentibus ortus, omni disciplinarum genere excultus, decimum octavum annum agens cum virginitatem custodire decrevisset, à parentibus, quod unicus esset, uxorem ducere vehementer rogatus; tandem consensit divina revelatone præmonitus, sponsam virginitatem pariter servaturam: itaque nuptiis cum Basilissa virginis celebritatis prima nocte Basilissæ rosarium, ac liliorum fragrantiam hyemali tempore admiranti, Iulianus odorem hunc virginalis pudicitie esse affirmat: quare ad castitatis votum facile illum perduxit; quos mirifice confirmarunt Christus sanctorum cætu stipatus, & Deipara sanctarum virginum multitudine comitata. ab eis visi, eorumque propositum commendantes, qui aureas eorum capitis coronas imposuere, & ut intelligamus Christi virgines spiritualium filiorum fecunditate plerumque abundare: cum Iulianus & Basilissa diu pudice simul, sancte, ac religiose vitam duxissent, utriusque parentibus ex hac luce subitactis, de aliorum salute solliciti, mona-

stera constituerunt: & Iulianus quidem innumerales ad Christum convertens, complures etiam ad religiosum institutum traducens factus est decem millium monachorum pater. Idem ex Metaphrasæ habet Lippomanus tom. 7. & Surius tom. 2. Basilissa verò multarum virginum, ac mulierum mater extitit. Imminente verò Diocletiani persecutione Basilissa à Christo impetravit, ne qua ex his, quas congregarat in discrimen veniret; eique revelatum est, omnes intra certum tempus ex hac vita migraturas, quas ipsa in pace secutura esset. Iulianus verò cum innumeris inclyto martyrio est consummatus, de quibus in Martyrologio die 9. Januarii.

*Iulianum
cum soc.
martyris
insignitur.*

S. Henricus hujus nominis II. Imperator, Deiparæ studiosissimus, (quemadmodum ex his, quæ cap. 35. diximus apparet) cum S. Chunegunde uxore sua per petuam virginitatem coluit, non eos ab hoc proposito proliis suscipiendæ desiderium, cui falces Imperii relinquerent removit, quin etiam virginitatem aliis bonis operibus addeò cumularunt, ut utriusque memoria celebri in Martyrologio habeatur. Sancti quidem Henrici 14. Julii. Sanctæ verò Chunegundis 3. Martii, de quorum virginitate, & pietate in templis construendis Gotifredus Utebienfis in suo Chronico, ita cecinit.

*Coniuge virginem virgo permansit, & ille
Catholicas dedit Ecclesias numero quasi mille.*

S. Emericus, cuius natalis dies 4. Novembris in Martyrologio recensetur. S. Stephani Hungarorum Regis filius cælitus monitus, ut virginitatem illibatam Deo consecraret, cum parentis precibus Regno consilere volentis sponsam regia stirpe ortam duxisset, carnis tamen integritatem sanctè custodivit ad mortem usque, quæ in annum 1032. incidit.

*S. Pelagius
cum sociis
virg.
Ex Theo-
doreti.*

S. Pelagius adolescens teste Theodoro to lib. 4. hist. cap. 12. uxorem duxit; prima autem nuptiarum die in ipso nuptiali thalamo, sponsæ castitatem persuasit, eamque loco tororis habuit: cumque postea plurimis virtutibus ornatus in Episcopum Laodicensem assumptus esset, à Valente Imperatore Ariano in Arabiam propter fidem Catholicam est relegatus. tandem in Domino quiescit, cuius nomen in Martyrol. 25. Martii recensetur.

74. S. Eduardus Angliæ Rex vitæ sanctimoniam clarissimus, cuius simplicitatem Deus fovit

fovisse dicitur, ut nimirum timeri posset, qui nesciret irasci, virginalem castimoniam servare decrevit. Procerum tamen rogari, qui de ejus successione erant solliciti, ut suum con-
siliu[m] geret, Agicam conjugem duxit, cui ut una perpetuam virginitatem colerent, per-
suasit, ejus anniversaria dies in Martyrol. s. Janu-
ar. annotatur; obiit verò anno Domini 1066. quem Alexander III. sanctorum catalo-
go adscripsit.

Amon in Ægypto ex Palladio in historia
Lusitana cap. 7. cum vigesimum secundum
virescit annum ageret, parentibus orbatus,
et à suo patre mulieri matrimonio junctus
est: prima verò nuptiarum nocte conjugem
in eam addoxit sententiam, ut secum pariter
virginitatis institutum complecteretur; in
eadem quidem domo, diversis tamen lectis;
quod cum annos duo de viginti constanter
servasset, tandem conjugis consensu, reli-
ctâ ei domo, ad interiora montis Nitriæ
cessit, ubi alios 22. annos commoratus ad
summam perfectionem pervenit, bis in an-
no videns beatam confortem, demum mi-
raculis clarus quievit in Domino. ejus animam
S. Antonius ab Angelis in cælum assumi vi-
dit, quod etiam testatur S. Athanasius in vi-
ta S. Antonii.

Ex Cas-
siano.

Rustici
virginita-
tem colētia
aspectu
demon ab
obseſſu fu-
gatur.

Quidam Rusticus apud Cassianum col-
lat. 14. c. 7. quotidiano manuum opere victum
querens Abbati Joanni primitias frugum de-
tulit, quo adveniente perterritus ferocissimus
dæmon, qui obsessum ad Abbatis Joannis præ-
ceptum relinquere despexerat, cum reveren-
tissima, ut ait Cassianus, nominis illius incla-
matione discessit. cuius gratiam senex admi-
ratus, diligentius vitam ejus persequutus; tan-
dem ille confessus est, uxorem se parentum
imperio compulsam, cum proficere mona-
chet, ante 11. annos accepisse, quam nemine
etiam nunc conficio foris loco a se virginem
custodiri: quo audito admiratus senex tantam
hominis virtutem proclamasse ferbitur, non
inmerito dæmonem, qui se despexerat, illius
non tolerasse præsentiam.

Vir nomi-
ne Inju-
rioseus cum
sua virg.

Quidam Injurius nomine, de Senatoribus Arvernus cum magnis opibus puellam sibi similem deponavit, erat autem uterque unicus patri; verum à puella mira eloquentia, & lachrymis ad perpetuam continentiam propter Christi amorem servandam est persuasus, quare in eodem strato multis an-

nis quiescentes, illibatam tamen pudicitiam
servarunt; deinde communi consensu vir
clericus factus est: puella verò religiosum ha-
bitum suscepit, quæ cum ad Dominum mi-
grasset, corpusque ejus sepulturæ mandaretur,
vir ejus elevatis ad cælum manibus: *Gratias,*
inquit, *tibi ago Domine, quod sicut aam mihi* *Sponsa post*
commendare dignatus es ita tibi reddidi: ab omni *obitum*
ni voluptatis contagio impolluam; at de fontem *sponsam*
subridens: *Sile, inquit, vir Dei, quia non est ne-* *alloguitur.*
cesse facere nostram, nemine interrogante, se- *Eorundem*
eratum. post aliquod verò tempus defuncto *sepulchra*
viro, ejus corpus in opposito pariete ejusdem *miris*
basilicæ sepultum est. Verùm mane factò in- *mirum.*
venerunt pariter esse sepulchra, quæ longe
inter se distare reliquerant, ut quæ tenet so-
cios cælum, corporum non leparat monu-
mentum. Hos usque hodie duos Amantes In-
colæ vocant, & summo venerantur honore.
hæc ferè ad verbum ex Gregorio Turonensi
lib. I. histor. Franc. cap. 47. & in lib. de glor. con-
fess. cap. 32.

S. Amator à teneris pietati addictus, pa-
tentum imperio coactus Virginem despon-
savit, quam ad virginitatem secum servan-
dam induxit, cujus votum uterque nuncu-
pavit, quo facto Angelus Domini unicuique
suam coronam imponens, eos in sancto pro-
posito roboravit; puella igitur monasterium
est ingressa; ipse vero primum Clericus, po-
stea Antisiodorensis Episcopus factus san-
ctitate clarus, decessit anno Domini 421. ejus
memoria in Martyrol. 1. die Maii recolitur: cu-
jus gesta recitat Vincentius Beuacensis in
specul. histor. lib. 20. cap. 6. & Petrus de Natali-
bus in catal. lib. 4. cap. 113. Surus tom. 7. 1. die
Maii.

75. S. Arnulphus genere nobilissimus S. Remigii in baptulmate filius fuit, huic Clodoveus Rex Stambergam neptiam suam in matrimonium tradidit; utique tamen virginis servandæ propositum suadente S. Remigio concepit: ipse igitur bonis suis uxori relictis ex divina revelatione diuturnam 27. annorum suscepit peregrinationem, et duos mortuos vitæ restituisse dicitur: tandem miraculis clarus quievit in Domino 15. Calen. Augusti, hæc ex Petro in Catalogo libro 6. cap. 113. Sigebertus verò in Chionico ad annum Domini 543. Sancti Arnulphi meminit his verbis: Sanctus Arnulphus Sæti Remigii baptizatus in Gallia claret, qui post multos in prædi-

prædicando Christum agones martyrizatur in Sylva Parisiorum Aquilina, & à Scaviberga conjugem quondam suam tumulatus est. hæc ille. An verò unus & idem sit Arnulfus, de quo Petrus in Catalogo, & Sigebertus aliorum esto iudicium.

Vir, qui cum sponsa virginitatem servavit & carcere ab Angelo adducitur.

In Insula Samo quidam à parentibus invitatus uxorem ducere cogitur, quam ad secum pudice vivendum induxit, factus verò Presbyter more Græcorum, quorum Sacerdotibus uxores permittuntur, ambo simul virginitatem servantes in Ecclesia psallebant: cumque aliquando Episcopus falsis quibusdam delationibus perimor, cum in carcerem coniecisset, die dominico Angelus in specie juvenis speciosius cum eduxit, præcepitque ut Missarum officium in suo vico perageret, quod cum Episcopus audisset exstimans eum aufugisse, magis in eum est commotus, sequenti verò die ab Angelo in carcerem reducit, accessit verò ab Episcopo rem candidè aperuit, intellexitque Episcopus juvenem illum fuisse Angelum Domini, quare Deum glorificans eum in pace dimisit. hæc Sophronius in Plato spirituali cap. 108, ex relatione Isidori Abbatis Cœnobii in eadem Insula, qui postea in eadem regione ad Episcopatus munus esse vestus.

Pratum spiritus Isidori Episcopi.

S. Vandregisilus Abbas cognomento Vando Pipini Francorum Principis consobrinus à Dagoberto Galliarum Rege Comes Palatii factus parentum horratu, licet invitatus, nobilissimam puellam despondit, quæ ejus suam virginitatem cum eo servare statuit: quin etiam, eo munim consentu, illa sanctimonialium monasteriū ingressa est; ipse verò primum clericus, mox monachus, & Abbas effectus sancto fine quievit ann. Dom. 665. de quo Surius cum Martyrol, die 22. Julii, & Petrus in Catal. lib. 6. cap. 127.

Petr. de Natal. S. Eleazarus sine Elzearius cum sponsa virginis.

S. Eleazarus, sive Elzearius Ariani in Apulia Comes genere clarus, cujus dies in Martyrol. 27. Septemb. habetur cum jussu Caroli II. Regis Neapol. decennis ipse Massilia Delphinam virginem nobilissimam despondisset, ab ea ad virginitatem secum pariter servandam inductus est; quare quamvis in eodem lecto decumberent, Dei tamen beneficio incorruptum cum conjugis virginitatis florem continebat, ac miraculis clarus, ex hac vita decessit anno Domini 1326.

76. Ansbertus, & Angadrisina nobilissimi in Gallia à parentibus conjugio colligati virgini-

tatem pari voto servarunt, illa tamen quo à parente permitteretur in monasteriū se recipere, oravit Dominum, ut deformis efficeretur, quare ejus facies immundissima lepra occupatur, nec ulla medicorum medicina curari potuit, donec sacro velamine in monasterio suscepto pristinae pulchritudini, & valetudini, ex templo est restituta. Ansbertus verò primum monachus, deinde Rhotomagensis Episcopus sanctitate clarus decessit anno 690. ejus dies in Martyrol. 9. Febr. recensetur. hæc apud Sur. in vita S. Ansberti tom. 2.

Angadrisina oris deformitatem ad corpus impetravit.

Alfonso II. Castellæ Rex cognomento Castus sic vocatus, quod purioris vitæ studio uxorem Bertam nunquam attigerit id quod Volaterranus lib. 2. & Mariana lib. 7 de rebus Hispaniæ cap. 9. testantur. Is victorij clarissimus ad duos, & quinquaginta annos regnavit, obiitque anno Domini 844. ætatis 85. Volaterranus ejus adhuc viventis miraculum refert in aurea Cruce, quam Ovetensi templo donatam fama est eum sine artificio & vestigio factam compertisse. Mariana verò affirmat Alfonso exornandi Ovetensis Templi à fundementis à se extructi sollicitum fuisse; ideoque duos Angelos aurificum specie Crucem auream gemmis distinctam, auroque fulgentem eleganti forma perfecisse, & Crucem perfectam nusquam comparuisse.

Cruce Alphonso Regis divinitus elaborata.

Boleslaus dictus, Pudicus, Poloniæ Rex, virginitatem cum uxore Chune gunde servavit, de quo Cromerus lib. 8. de rebus, & gestis Polonorum sic scribit: Boleslaus Belæ IV. Hungarorum Regis filiam Kingam, quæ & Chune gundis dicta est, anno Christi 1239. uxorem duxit, puellam moribus, & sanctimonialia vitæ nobilem; dos ei quadraginta millia marcarum fuit. Talem autem conjugem Beatus Boleslaus primis nuptiarum diebus non attigit. Inde confirmata postea consensu mutuo religionis ambo perpetuam vivere continentiam: Hinc Boleslaus Pudici cognomen inditum. hæc Cromerus. De eo Clemens Janitius Polonus cecinit.

Conjuge consensit cum Virgine, virgo maritima.

Defuncto autem Boleslaus Chune gundis opibus in egenorum utum, divinumque cultum collatis in monasterio à se fundato religiosum institutum complexa, annis duodecim vitam duxit asperitatem, miraculis post obitum illustis.

CON-

CONIUGES, QUI ANTE MATRI-
monium consummatum, altero coniuge
dimisso, ad religionem se con-
nulerunt.

AD secundam hujus sectionis classem spe-
ctant ii, qui post initum matrimonium
Christi privilegio usi, relicto altero coniuge
ad religionem convolarunt, etenim in favo-
rem religiosi status, in quo Christus mortali
conjugi præfertur, potestas fit alteri conjugum
post matrimonium rite celebratum, quod ta-
men appellant, ante copulam postquam con-
summatum vocant, ad religionem se conse-
candi invito quamvis, vel contradicente alio
conjugi, cui tamen licet cum alio matrimo-
nium contrahere, cum per solemnem religio-
nis professionem, hujusmodi matrimonium
non consummatum dicitur: quemadmo-
dum testatur sacrum Concilium Tridentinum
sess. 24. can. 6. & habetur 27. q. 2. *C. desponsa-
tam*, & *C. decreta*, de quo S. Thomas cum
Theologis in 4. dist. 27. q. 1. & noster Thomas
Sanchez de matrimonio tom. 1. lib. 2. disput.
18. & sequentibus: ac propterea conjugatis bi-
mestri tempore ad liberandum de religionis
ingressu tribuitur *C. expulso*. De conversione
conjugatorum.

Cæterum hujus rei non desunt plurima ex-
empla, & ut omittam S. Alexium, de quo dixi-
mus sect. 2. & Margaritam Ægyptiacam, de
qua superiori sectione.

S. Abraham probatissimus Eremita, cu-
jus res gestas S. Ephrem conscripsit tom. 3.
easque ex Metaphraste recitat Surius tom. 2.
coactus à parentibus, qui admodum divites
erant, puellam desponsare, celebratis nu-
ptiis, ipsoque jam in thalamo cum sponsa se-
dente, subito tanquam lux quædam in cor-
de ipsius divina gratia refulsit, quam secus
illuc domo exiens, à civitate egressus,
in cellulam vacuum duobus procul inde mi-
liaribus intravit, ibique cum cordis sui læti-
tia Domino in magna sanctitate famulari
cœpit, parentibus verò post decennium ex
hac luce subtrahitis, opes omnes, quæ sibi
obvenerant, per amicum quendam fidum
in pauperes, & orphanos distribuit; ipse ve-
rò exactis in vita solitaria 50. annis septuage-
narius plenus virtutum migravit ad Domi-
num, hæc S. Ephrem loc. citat. Hujus beati
viri memoria in Martyrol. die 16. Martii ad-

notatur. De ejus verò nepte quomodo ab ipso
sanctè educata, postea à quodam ad perpetrā-
dum flagitium decepta, iterum ab eodem bi-
ennio exacta ad pietatem fuerit revocata, su-
pra sect. 2. egimus.

Illustre nobis exemplum edidit in Anglia
Ostitha virgo, & martyr. Hæc patre Trithemal-
do Rege in Anglia, matre verò Witeburga
filia Regis Pendæ Merciorum, in sanctarum
virginum monasterio sub disciplina Edithæ
sororis Regis Alfridi, & Moduvennæ Abba-
tissæ est educata: verum beata Moduvenna ex
hac luce subtrahita, ad parentes reducta, Si-
gero Orientalium Saxonum Regi eam in con-
jugem petenti invitæ, & renitens à parentibus
est tradita, illa verò sui corporis integritatem
Deo precibus commendans multarum occa-
sionum prætextu Regis desiderium distulit.
Tandem cum Rex ad eam in secretis cubi-
culum adductum omnino ingredi vellet, re-
pente divino nutu monetur. Rex Cervum cor-
pore spectabilem præ foribus Regiæ domus
discutere, quare intactam relinquens Regi-
nam cum venatoribus ad insequendum cervum
pergit, Ostitha veluti à naufragio emersa Chri-
sto liberatori gratias agens, celeriter advoca-
tis Ecce, & Beduvino Orientalium Anglorum
Episcopis ab eis religionis habitum accepit,
& velo imposito Monialis consecratur. Redi-
ens verò Rex post aliquot dies à venatione,
cernensque Reginam habitu sancto indutam,
interiore afficitur: eam tamen in suscepto reli-
giosæ vitæ instituto manere permisit, con-
structoque monasterio villam Chichensem ei
attribuit; quo in loco Ostitha sacris virginibus
congregatis verbo, & exemplo eas ad mundi
contemptum, & Dei amorem accendebat. sed
cum ann. 653. mense Octob. Dani Gentiles
navibus vecti, populabundi in eam villam ir-
ruissent, & rapinis, ac incendiis in Christianos
ævirent: eorum princeps Ostithæ religione
comperta, eam precibus, ac muneribus primò
deinde verberum, ac vulnere minis frustra
ad Idolorum venerationem tentatam decolla-
ri præcepit, quæ caput suum præcisum accipi-
ens recto gradu tribus stadiis progressa ad tè-
plum SS. Petri, & Pauli detulit, ad cujus fores
obscratas cruentis manibus pulsans, & san-
guinis vestigia illic relinquens, in terram cor-
ruit: quam Deus multis miraculis illustravit;
in loco autem ejus martyrii fons perspicuus e-
rupit, qui variis morborum generibus sanita-

F f f f

tem

Eadem
præcisum
sibi caput
tribus sta-
diis detu-
lit.
Saluberr-
mus fons
in ejus
martyrii
loco eru-
pit.

tem affert. hæc ex ejus vita apud Surium 7. Octob. tom. 5.

S. Ediltrudis virgo incomparabilis (quam Beda vocat Ediltridum) filia Annæ Orientalium Anglorum Regis religiosissimi, teste Beda lib. 4. histor. Angl. cap. 19, primum Tombert Australium Girviorum Principi in conjugium tradita: deinde eo post modicum tempus vita functo, iterum data est Ecgrido Regi Northumbrorum in Anglia, cum quo 12. annis vixit, & cum utroque viro virginalem pudicitiam florem conservavit; quamvis Rex multa dona Wilfrido Episcopo, qui apud eam plurimum valebat pollicitus esset, si Regine usum connubii pertuassisset, tandem Regina, ut liceret sibi in sanctimonialium monasterio Ebbæ Abbatisæ sæculo abrenunciare, multis precibus impetravit à Rege, sacro autem velamine ab Episcopo Wilfrido suscepto, post annum verò ipsa facta est Abbatisa in Regione, quæ vocatur Elgæ in Provincia Orientalium Anglorum, ubi constructo monasterio Virginum mater exemplis cepit esse, & monitis: vitam enim ducens multis virtutibus conspicuam, nunquam lineis, sed laneis vestibus usa, semel in die cibum sumebat, exceptis majoribus solemnibus: ex tempore maturinæ synæxeos usque ad dici ortum in precibus persistebat spiritu etiam Prophetiæ claruisse dicitur. In suprema sua ætate tumorem maximum, ac dolorem habuit sub maxilla, sive collo, quo dolore delectabatur, dicebatque meritis in collo languere pondus portio, in quo juvenula monilium auri, & margaritarum pondera portavit, ut sic divina pietas absolvat me à reatu levitatis. Denique sancto sine quievit, ejus corpus in suæ virginis testimonium post 16. ab obitu suo annos omnino incorruptum est inventum, ejus memoria in Martyrolog. recensetur 23 Jun. floruit autem circa annum 680.

78. Hunegundis Virgo in Gallia in pago Veramandensi, qui oppidum S. Quintini dicitur, clavis est orta natalibus. Hæc à beato Eligio Noviomensi Episcopo, qui anno 665. obiit à sacro fonte, ut fertur, suscepta, adhuc in incunabilis euidam in sponsum destinatur: sed illo ex hac vita subtrahito, ubi adolevisset, essetque eleganti forma, à parentibus euidam Eudaldo viro nobili in vita desponderetur, sed cum florem suæ virginis Christi consecrare sta-

tuisset, mira quadam arte sponso, qui animo religioso erat, persuadet, ut ante nuptiarum solennitatem ad limina Apostolorum adeant, quo Apostolica benedictione accepta, omnia feliciter succedant, quare Romam iter arripunt, quod ubi perveniunt, sponsus sodalibus stipatus templum Sanctorum obibat, ipsa verò sola Apostolorum limina visitabat, jejuniis, assiduis precibus & erogandis elemosynis intentata. tandem opportuno die ad pedes Pontificis advoluta, ab eo sacrum capitis velamen sub Deiparæ patrocinio accepit, & reliquis indumentis sanctimonialium induta consecratur, quod ubi compersisset ejus sponsus ira percitus eam gladio confodere volebat: sed veritas Dei, & hominum judicium solam abique ulla re ad tantum iter necessaria reliquit, & in Gallias equis velocissimis properat, ut Virginis patrimonium distrahat. At Virgo sola tantum iter se dedit sanctorum suffragia implorans, jejuno corpus suum affligens, & Christi spiritu roborata, ad patriam ante sponsum pervenit; ac se, omniaque sua Deiparæ monasterio obtulit, Eudaldus autem non diu post subsecutus, Dei virtutem agnoscens veniam ab ea poposcit, necessaria ei suppeditabat, & in sanctis operibus decessit. Hunegundis verò in monasterio multis virtutibus conspicua die 25. Augusti migravit ad Dominum quam Deus multis miraculis claram reddidit. ejus vita extat apud Surium tomo quarto.

Ad hos spectare videntur duo illi ex Palatio Imperatoris, quos ex narratione Potitiani memorat Augustinus libro 8. Confess. cap. 6. qui cum Treveris Imperator pomeridiano Circensium spectaculo teneretur, in hortos muris contiguos cum eodem Potitiano, & alio eorum contubernali deambulatum exierunt, ubi duo illi vitam S. Antonii Abbatis ea tempestate celeberrimi, in quadam servorum Dei casa repertam legentes animum ad mundi contemptum, & religionis statum relicta mortalitatis sæculi arripendum adiecerunt; & illico intus mutati, remisso Potitiano cum socio in palatium, affigentes cor coelo manserunt in casa, & ambo, inquit, habebant sponlas, quæ postquam hoc audierunt, dicaverunt Deo virginis suam. hæc Augustinus, apud quem tanti valuit hoc exemplum, ut & ipse sermo, & efficaciter de sua conversione, una cum Alipio cogitare cœperit, quod ulterius ibi ipse persequitur.

Ediltrudis corpus diu incorruptum servatur.

Eudaldus.

Ex Augustino.

S. Antonii vitam duo perlegentes castitatem cum ipsi voverunt.

Gr.

C. scripsit
27 q. 3.
Ex Hieron.

Gratianus C. scripsit 27. q. 2. ad hoc quod tractamus, confirmandum affert ex Hieronymo (ut ipse ait) exemplum Macarii Romani, cui invito parens uxorem desponsavit; Is thalamo adornato, ac sponsa sedente plurimis ad diem nuptiarum invitatis cum omnes jocis, ac saltationibus vacarent, furtim egressus duce Angelo Raphael in specie viri venerabilis, iter suscepit; & post multa ad solitudinem tandem, quæ 20 miliaribus à Paradiso terrestri distare dicitur, pervenit, ubi inventus est à tribus monachis Theophilo, Sergio, & Thimo, qui ex Mesopotamia eò pervernerunt; quæ historia fusè extat in libro, qui *Vita Patrum* interitur part. 1. Nobis propter Gratianum, qui eam innuit, satis sit eam breviter perstrinxisse.

Vita Patrum.

Desiderius
qui & Vi-
tor III.

Desiderius, in sæculo dictus Dauserius ex nobilissimo Beneventanorum Principum sanguine originem duccens, parentibus unicus; Is à patre polleritatis cupido puellæ æquè nobili in ipso ætatis flore despondetur. Verum patre ex hac luce subtrahito ipsam intactam relinquens, multis consanguineorum, præsertim matris, suæ difficultatibus superatis, tandem monachus efficitur. Deinde Abbas Cassinensis, postea Cardinalis, ac demum in demortui Gregorii VII. locum Pontifex, ipso diu pertinaciter reluctante, est creatus, & Victor III. dictus, ac non absque magna sanctitatis opinione ex hac vita migravit 16. Calend. Octob. anno Domini, 1087. hæc Leo Ostiensis, ejus in eadem religione discipulis in Chiron. Cassin. lib. 3. c. 1. & sequent.

VIRGINES NVPTVI TRADITAE,
quæ ut corporis integritatem custodi-
rent, viris continentiam
persuaserunt.

Ad tertiam verò classem referti possunt complures Virgines, quæ à suis parentibus, vel aliis contra earum voluntatem nuptui traditæ, viris persuaserunt, ut in conjugio castitatem amplecterentur, sicq; ipsæ virginitate nâ omni voluptatis illecebrâ puram Christo exhibuerunt.

S. Cecilia
Virgo &
Mart.
Valerianus

Talis fuit S. Cecilia virgo, & martyris præclarissima, quæ Valerianum conjugem suum, non tantum ad continentiam; verum etiam ad Christi fidem, una cum fratre ejus Tibur-

tio perduxit, qui tandem pro Christo mortem fortiter oppetierunt.

M. Tibur-

Sylviana uxor fuerat fratris Ruffini præfecti, quæ tamen in matrimonio virginitatem servavit, teste Palladio in hist. Lausiaca cap. 143. ubi hanc Virginem sexagenariam se cognovisse scribit.

virgo.

Sylviana

Ex Pallad.

Mulier quædam nomine Magna Ancyra insignis probitatis, invita ex matre nuptui tradita corporis morbum, prætexens à viri corruptione intacta permansit; marito verò paulo post decedente hæres omnium facta, totam se Deo obtulit, suisque bonis monasteria, Xenodochia, arque egenos juvare non desinebat, ex Palladio in Laus. cap. 125.

Magna

virgo

Olympias, de qua in Martyrol. die 7. Decembr. Amisii II. Comitissæ filia, neptis Ablæ XII. Præfecti, Nebridio Præfecto desponsata cum quo ex Nicephoro lib. 13. c. 24. viginti mentes vixit, nec tamen cum eò est copulata, quare virgo simul, & vidua remansit, jejuniis, & pijs operibus addicta, opes omnes in Ecclesias, & egenos per diversa loca largiebatur, de qua Palladius in Lausiaca ca. 144. Hæc Theodosio Imperatori suadenti, ut ad secunda vota transiret, resistit, huic uni S. Joannes Chrysostomus in exilium discedurus valedixit, ejusq; precibus se commendavit, ex Nicephoro lib. 13. c. 20. quæ multa est passa ea occasione.

Olympias

virgo.

Mar. Rom.

Nicephor.

Pulcheria Augusta Arcadij Imperatoris filia, & Theodosij junioris soror virginitatem, quam ab ineunte ætate Deo voverat, perpetuò illibatam servavit; & quamvis defuncto Juniore Theodosio ad Imperij gubernacula, quæ susceperat melius administrandæ Marcianum sibi in conjugem sponte aseverit: prius tamen pactum cum eo iniit, ut illæ tam virginitatem servaret, hujus opera tempore Theodosij Concilium Ephesinum, in quo damnata est impietas Nestori, & tempore Marciani Concilium Chalcedonense contra hæresim Eutychetis sunt congregata. Quare à Sancto Leone Papa, & S. Cyrillo Alexandrino miris laudibus effertur, & in Concilio Chalcedo. nensi: *Nova Helena, Munimen Orthodoxorum, & Gloria Ecclesiarum*, à cunctis Patribus est acclamata, obiit anno salut. 453. ejus nomen celebre est in Martyrol. 10. Decemb.

Concilium

Ephesin.

Concilium

Chalced.

S. Leo.

Cyrillus

Alexandr.

80 Maxima Virgo Christiana in Africa tempore Vandalicæ persecutionis, cujusdam Vandali Arriani, qui dignitate erat mil-

Est 16 2

lenari.

Martianum mart.

lenarius, serva universæ domus curam gerebat. Hæc in uxore Martiniano ipsius conseruo, ab eorum Domino est tradita, ut hac ratione eos sibi fideles redderet, erat autem Martinianus armifactor, & Domino suo carus: in cubiculo ergo Maxima se Christum habere sponsum, nec posse humanum subire conjugium Martiniano aperuit, eiq; consilium dedit, ut Christo, cui ipsa nubere cupiebat, & ipse serviret, divina verò gratia factum est, ut adolefcent Martinianus ei obediret, & simul ad Christum converteretur: quin etiam ejus opera Saturianus suus frater cum duobus alijs fratribus Christi fidem, & baptisma susceperant, quæ ubi Barbarus Dominus comperit, Geiserici Vandalorum Regis Arriani decreto, quatuor fratres Arrianorum hæresim detestantes, & in fide Catholica constantissimos, primum nodosis fustibus sævissimè cædi, & usq; ad ossa laniari fecit, ita ut dissipatis carnibus, viscera nudarentur, & sequenti die nihilominus semper incolumes redderentur, exilio tandem apud quendam Regem Maurorum gentilem nomine Capsur relegantur, in parte Eremiti, quæ dicitur Caprapicti, ubi cum multos Barbarorum ad fidem Christi convertissent, & à Romano Pontifice Presbyterum aliosque ministros, qui eos baptizarent obtinuissent, novissimè iussu Geiserici junctis pedibus post terga currentium quadrigarum, inter spinosa loca sylvarum, ita sunt deligati, ut exitum suum invicem perviderent. Maxima vero post multos superatos agones divinitus liberata, in monasterio multarum Virginum mater sancto sine quievit, hæc ex Martyrologio die 16 Octobr. fustis apud Victorem Ugentem lib. 1. persecutionis Vandalicæ, quæ Maximam sibi notam fuisse testatur.

À tormentorū plagis divinitus sanantur.

Idē martyrio lauveantur.

Mar. Rom. Victor V. vicensis.

Catharina virgo filia S. Brigittæ cum Eghardo ejus sponso

S. Catharina S. Brigittæ ex stirpe Regum Suetiæ, cujus celestes revelationes in hoc opere sæpè citavimus, filia, nobili Eghardo nupta, sponsum ad castitatis votum Deo nuncupandum permovit; ipsa verò virginatatem Deo consecravit, multisque virtutibus illustris migravit ad Dominum die 22. Mart. anni 13. 82. de cujus egregia in Virginem pietate egimus cap. 36.

CONJUGES, QUI ALIQUA SUSCEPTA PROLE PARI INTER SE VOLUNTATE CONTINENTIAM COLUERE.

QUARTA conjugum classis in hac sectione exiis constat, qui quod conjugii inter se usum aliquandiu habuerint, ad continentiam virginatatis præmia non pervenire; attamen non contenti fructu castitatis trigesimo, qui conjugali continentia debetur, quæ præter conjugem, noverunt neminem; ad continentiam etiam cum conjugē aspirant, quod egregiè commendat S. Augustinus lib. 1. de serm. Dom. c. 25. *Beatiorem, inquit, conjugia judicanda sunt, quæ sive filijs procreant, sive etiam ista terrena prole contempta, continentiam inter se pari consensu servare poterint, quod neque contra illud præceptum sit, quo Dominus dimittit conjugem, vetat; & illud servatur, quod ait Apostolus: Reliquum est, ut qui habent uxores tanquam non habentes sint.* hæc Augustinus.

Conjugum continentiam servantes cōmendantur.

Matth. 5. 1 Cor. 7.

Quare hic recensendi sunt, & ii conjuges, qui post aliquod tempus in conjugio suscipiendæ proli impensum, reliquum vitæ pari consensu perpetuæ continentia dicantur.

Hilarius Pictavorum Episcopus Catholicæ veritatis contra Arrianos defensor acerrimus, conjugem primum habuit, ex qua filiam suscepit: in ipso tamen laici habitu ea sanctitate vixit, ut monasticam vitam ducere videretur, tandem uxore cum filia, quam ad virginatatis propositum induxit, relicta, clericus primum, mox Episcopus factus, strenuè pro fide Catholica verbo, & scriptis decertans, multa passus, sanctè ex hac luce decessit.

Paulinus, postea Episcopus Nolanus, curijs præclaras laudes Sancti Ambrosii, Hieronymi, Augustini, Gregorii scriptis suis celebravit, cum conjugē suā Thorsia continentia votum suscepit cui Augustinus epist. 22. gratulatur ei conjugem ei spiritualibus tantò firmiteribus quantocastioribus nexibus copulatam.

Melania Junior Romana nobilissima, & Pinianus ejus vir, auctore Palladio in historia Lausiaca c. 104. duobus liberis genitis, iisque extinctis ex Urbe Jerosolymam profecti illa inter fæminas Deo sacras, hic inter monachos religiosam vitam exegunt, & ambo sancto sine quieverunt, quorum memoria in Martyrologio ad 31. diem Decbris adnotatur.

Antigo-

Antigonus Senatorii Ordinis Theodosio Imperatori genere, & consuetudine conjunctus cum Euphrasia uxore post genitam filiam, quam Euphrasiam similiter appellavit, vitam castam duxit. eorum filia in Thebaide, in sanctimonialium monasterio eximia vitæ sanctitate claruit. cujus res gestæ extant apud Suerium die 13. Martii, quo etiam die in martyrologio ejus mentio habetur, de qua nos sectio- ne præcedenti.

Paphnut.
Abb. mira
de castita-
te revela-
tio.

Cum Paphnutius inter Anachoretas sancti- tate illustris cognoscere cuperet, cuinam ex viris sanctis similis esset, idque à Deo precibus contenderet, ab Angelo accepit, similem eum esse primum cuidam Tibicini, deinde cuidam Protocomiti, tertio cuidam Mercatori, quos omnes ipse Paphnutius conveniens, & vitæ eorum rationes intelligens, ad studium perfe- ctionis seculari vita relicta traduxit. Verum quod ad rem præsentem facit, Protocomitem de suis actibus sciscitatur. Ille inter, alia plura, quibus vacabat pietatis opera hoc primo loco narrasse scribitur: *Tam, inquit, trigessimus agi- tur annus, ex quo me à mea uxore separavi; cum- ter eam ea solum habuissam consuetudinem, es- tres ex ea filios suscepissim, qui etiam mihi ad meos usus inserviunt. Hæc ibi, ut mirum non sit cum Abb. Paphnutio viri sanctitate præcla- ro comparatum. Hæc Palladius in hist. Lausia- ca c. 63. 64. & 65.*

Theodorus cognomento Manlius, qui cum Sabiniano anno salutis 505. consulatus adiit, cum esset conjugatus mutuo consensu cum conjuge inito, nuncium sæculo remisit, vitam- que humilem complexus est summa cum ad- miratione Urbis, & Orbis, cui non solum ge- neris claritate, verum etiam per consulatum factis indutum muneris dignitate factus erat conspicuus. Eidem S. Fulgentius Ruspensis E- piscopus pro fide Catholica in Sardinia exu- lans, de ejusmodi ad Christum conversione, & mundi contemptu epistola 6. gratulatur, adje- citque quantum exempla Magnatum alios si- ve in bonum, si ve in malum permove- re possint: *Qui sunt, inquit, in sæculi culmine consti- tuti, aut plurimos secum perdunt, aut secum mul- tos in via salutis acquirunt. Magnatales aut poena manet, si multis præbeant mala imitatio- nis laqueum; aut gloria, si multis ostendant san- ctæ conversationis exemplum. Quis enim par- vam non despiciat Cellam, quando Senator suam despiciit Marmoratam? Quis non terrena con-*

temnens, acquirenda cœlestia sibi consulas, quando ad Cœlam Romanus Consul terrenorum contemptu festinat? Et in fine Epistolæ: Vene- rabilem conjugem tuam tibi jam in Christo so- rorem tuam obsecro salutare digneris. Hæc S. Fulgentius. de eodem vide etiam Baronium tomo 6. Annal. ad ann. 505.

Non absimile legimus de Ajace Episcopo Boroliano, quod verbis Sozomeni libro 7. hi- stor. cap. 27. referendum censui: Ajax, (inquit) & Zenon fratres circa doctrinam fidelissimi extiterunt, ac Deum viriliter confessi sunt, ad- eò, ut à Paganis sæpenumero graviter admo- dum, ac immaniter vexati sint. Fertur autem Ajax pulcherrimam duxisse uxorem, & ter- modo cum ea toto tempore congressus, tres sinitulisse proles, ac deinceps ob hujusmodi consuetudinis abstinentiam ab uxore separa- tus, solitariam duxisse vitam, ac duos ex filiis ad rem divinam & cœl. batum, tertium verò ad matrimonium educasse, moderateque & admodum præclare Botolianam Ecclesiam gubernasse. Zenon verò mundo, ac matrimo- nio contempto etiamnum juvenis Deo vaca- vit, & Majumanam Ecclesiæ Gazæ governa- vit, quem nos vidimus jam senem annos na- tum plus minus centum, nunquam vel Matuti- nos, vel Vespertinos Hymnos neglexisse, nisi forte morbus ipsum impediret: & cum in Phi- losophia vitam monasticam traduceret ex lino texebat vestes unica tela, atque hunc tum sibi necessaria acquiebat, tum aliis suppeditabat, quod opificium ille ad mortem usque exercere non cessavit. hætenus Zozomenus.

Zenon E-
pisc. Maju-
manens.

82. In horum numerum referre possumus Ulfinum Nursiæ Presbyterum, qui commis- sam sibi cum magno timore Domini regebat Ecclesiam, de quo S. Gregorius lib. 4. Dialog. cap. 11. Illud memoriæ prodidit, cum ex tem- pore ordinationis presbyteram suam, (ut ver- bis utar Gregorii) totos quadraginta annos quasi hostem cavens nulla occasione ad se propius accedere, neque sibi per illam neces- saria ministrari permisisset. Cumque in supre- ma suæ ægritudine animam ageret, mulier illa an adhuc ei vitale spiramen inesset, naribus ejus apposita curavit aure dignoscere.

At ille quanto annisu valuit in hanc vocem erupit: *Recedo à me mulier, adhuc igniculus vivit, paleam tolle, qua recedente beatos Pe- trum, & Paulum primos Apostolorum ad se venire conspexit, quibus magna cum lætitia*

Fffff 3

dicebat:

dicebat: *Bene veniant Domini mei gratias ago, ecce venio.* inter quæ verba animam reddidit. Hæc Gregorius.

Monegundis conjugio copulata duabus quas susceperat filiabus vita functis, magno mcerore affecta, tandem ad divinam voluntatem se conformans, mundo, & viri confortio spretis illius permisso in parva cellula se ipsam clausit, ubi soli Deo vacabat, precibus, ac jejuniis se exercebat, reliquum verò Domus suæ cibum pauperibus erogabat; ibi post aditum religionis causa S. Martini sepulchrum paucas colligens Monachas sanctæ vitam traduxit, & multis miraculis clara migravit ad Dominum, ac in eadem Cellula est sepulta, hæc ex Gregorio Turonensi in libro de vita Patrum cap. 19. cuius etiam meminit in libro de gloria Confessorum cap. 24. eius dies in Martyrolog. 2. Julii adnotatur.

Radegundis Regina, de qua in Martyrologio 13. Augusti Clotari. Gallie Regis uxor cum magnis virtutibus polleteret, & in palatio jejuniis, precibus, aliisque pietatis operibus adeo vacaret, ut nonnulli Regi dicerent ejus conjugem potius monacham esse, quam Reginam. Rege minime conscio à B. Medardo Episcopo Novionensi in monialem consecrata est, & Pictavis constructo sibi monasterio multis congregatis puellis, quandam in Abbatissam creavit, cujus voluntati se suæque omnia permisit.

Verum cum Clotarius Reginam suam conjugem repetere veller, ipsa per S. Germanum Parisiensem Episcopum, ut sibi in monasterio permanere liceret, tandem impetravit à Rege, qui indignum se judicabat talem Reginam apud se diutius habere, denique multis miraculis clara ex hac vita decessit Anno Domini 590. cujus laudes Gregorius Turonensis, qui eam sepulture mandavit in libro 9. hist. Francor. cap. 2. & 39. & in libro de glor. Confessor. cap. 106. egregie describit.

Pharo Episc. cum
Bridéchilde,
de,

Pharo frater sanctæ Pharz virginis ejusdem cohortatione, & exemplo permotus amplissimos in palatio Clotarii Gallie Regis honores, Regique singularem amicitiam neglexit, & vigente adhuc juventutis flore, pari cum uxore Bridéchilde consensu ex Comite clericus est factus. Uxor verò sacro velamine est consecrata, ex clerico deinde in Episcopum Meldensem assumptus ad tempora Childerici Regis pervenit, Episcopatu tribus, & sexaginta

ta annis magna cum vitæ sanctimonia, & miraculorum gloria administrato. nec illud silentio prætereundum, quod cum aliquando pulchritudinis suæ quondam uxoris, quæ sanctimonialis in sua villa degebat, memoria illectus eam semel, atque iterum ad se venire jussisset, illaque recusasset, tertio tandem vocata, ut suæ, & illius pudicitie consuleret, cultioribus vestibus depositis, tonsa capite cilicio induta, atque in hunc modum deformata se ei visendam obtulit; quam ille tali habitu, & specie contemplatus, vehementer exhortuit, doluitque se tentationi carnis celsisse, ejusque prudentiam, qua ab illicita cupiditate est revocatus, mirum in modum est admiratus. Hæc ex vita S. Pharonis apud Surium die 28. Octobris, & Petrum in Catalogo lib. 9. cap. 117. de quo Sigebertus in chronico an. Domini 620.

Saleberga nobili genere orta, quam à nativitate cæcam S. Eustasius Abbas B. Columbani successor, post triduanum jejunium illuminavit, & spiritalibus disciplinis imbuit à parentibus dudum renitens, & in vita eundem viro generoso nuptui tradita est, quo post duos menses extincto, iterum in vita Alduino Regis Dagoberti Comiti despondetur. Verum quinque susceptis liberis eum ad castitatem servandam permovit, mox facta à viro potestate, primum in Suburbano Lingonensi puellam monasterium condidit: sed propter bella Lugdunum venit, ubi monasterio extructo trecentarum, & eo amplius puellarum mater extitit, sanctitate, & miraculis illustris die 22. Septembris migravit ad Dominum, de qua Petrus in catalogo lib. 8. c. 114. & Martyrologium ipsa eadem die 22. Septemb.

83. Amelberga illustrissimis orta natalibus, mox à integritate ornata Witgero homini præpotenti nobilitate, & meritis non dispari in conjugem traditur, ex quo genuit Aldebertum, seu Emebertum Cameracensem Episcopum sanctissimum, & quatuor Deo dicatas sorores Reyneldein, quæ etiam martyrio est coronata, Pharaydem, Elmclendam, & Gudilam sanctissimam, de qua superiori sectione. Hæc omnes, licet à multis Regni proceribus propter nobilitatē, & opes in conjuges peterentur, maluerunt Christo adherere, quam nuptialium conjugis copulati. Parentes verò illarum mundo valescerunt. Witgerus enim monasticam vitam complexus est; Amelberga sacro velamine

Eustasium
Abb. post
triduanum
jejunium
illuminavit
vit. cæcā.

Iamine à sancto Ansberto Cameracensi Episcopo accepto, se totam Domino consecravit; abstinentiæ, precibus, aliisque virtutibus se dedit, ac sancto fine quievit 10. Julii & in Laubaco Cœnobio tumulatur. de qua Molanus in additionibus ad Uluardum dicit eam signis claram mira fidelium veneratione coli: ejus vitam habet Surius tomo 4. 13. Septembr.

Nec prætereundus est Sebbi Rex Orientalium Saxonum in Anglia religiosissimus. Hic in Regia dignitate crebris precibus, ac elemosynis plurimum intentus, adeo ut multum Episcopi magis quam Regis mores præferre dicerent: vitam quoque monasticam relicto regno subiisset, nisi obstinatus conjugis animus divortium denegasset.

Cumque triginta annos in Regno exegisset, maxima corporis infirmitate correptus, quæ & mortuus est, admonuit conjugem, ut vel tunc divino se servitio pariter manciparent, quod dum regi ab ea impetrasset ab Antistite Londoniæ habitum religionis accepit.

Verum cum vereretur ne mortis dolore aliquid suæ personæ indignum, vel ore proferret, vel motu gereret membrorum, præfatum Episcopum rogavit, ne eo moriente plures quam ipse Episcopus, & duo sui ministri adessent, sed cum membra sopori dedisset, hac solitudinis anxietate est liberatus; vidit enim tres claro indutos habitu ad se venire, quorum unus alijs dicebat animam ejus sine ullo dolore, & cum magno lucis splendore die tertia egressuram, quare hac visione recreatus præscripta die suaviter emisit spiritum, cujus corpori tumulando cum Sarcophagum lapideum inventum esset uno palmo brevius, subito astante Episcopo, & filio Regis, & turba hominum non modica Sarcophagum divinitus inventum est congruæ longitudinis obiit autem annum circiter 670 hæc Beda lib. 4. hist. cap. 11.

*Ejusdem
visio cum ex
hoc vita
excederet.*

Ina Occidentalium Saxonum Rex Annum Domini circiter 740, pietate in Romanam Ecclesiam singulari, cui regnum jure perpetuo vœtigal constituit, ut nimirum domus singulæ singulos denarios penderent; deinde regno se abdicavit, & Edilburgæ uxoris consensu Romam se contulit, ubi religiosam vitam est amplexus; uxor verò intra monialium cœnobium ingressa, divino se obsequio mancipavit.

Rachis Longobardorum Rex potentissimus, qui bona Italiæ parte potiebatur, & Jelia uxor pari voluntate ab invicem separati, religiosam vitam susceperunt; in Urbem enim cum filia Rattuda ad limina Principis Apostolorum Anno Domini 750. pariter venientes Rachis relicto regno fratri Aistulfo accepto (ut verbis utar Anastasij Bibliothecarij in Zacharia) à summo Pontifice oratione clericus effectus, monachico indutus est habitu cum uxore, & filia; & ille quidem, quemadmodum testatur Leo in Chronico Cassinensi c. 8. jussu Pontificis in monasterio Cassinensi sub regulari magisterio se instituendum tradens post aliquot in sancto proposito, ac Deo placita conversatione peractos annos Deo spiritum reddidit: ejus verò uxor, & filia adjuvante ejusdem Monasterij Abbate haud longè à Cassino in loco, qui *Plumbaviola* dicitur, proprijs sumptibus monasterium construxerunt, multis ditantes opibus, sub magna cautela, ac districtione regulari vitam ducentes, in sancto proposito vitam finierunt, hæc ad verbum ex Leone.

*Rachis Rex
& Jelia uxor
eum
Rattuda
filia.*

Vincentius quoque cum Valdetruda huc referendi sunt ex Molano in additionibus ad Uluardum die 14. Julij, cujus verba hæc sunt: *Apud Sonogias Deposito Beati Vincentii Confessoris Christi, qui in Monasterio, quod altius mons dicitur tonso capite vixit plurima annis sub sancta regula servata charitate, separatus à sancta Valdetrude conjuge sua. hæc Molanus.*

Wifstrudus Edgari Regis Anglorum gloriosissimi uxor, mater S. Edithæ Virginis, de qua sectione superiori. Hæc cum filiam peperisset circa annum 960, facultate à marito impetrata, (qui ex priori uxore S. Edwardum postea martyrem inclitum susceperat ad monasterium apud Vinthoniæ se recepit, ubi monialis effecta, Virginum mater extitit, Editham filiam rege assentiente monasticis vestibus induit, & sanctè educavit, hæc ex vita S. Edithæ apud Surius 16. Septembr. tom. 5.

84. Petrus Urseolus ex Volaterrano libro 4. Geographiæ Anno 973. Dux Venetorum Vigessimus tertius, vir optimus, & religiosissimus, multis piè & præclare gestis magistratu se abdicans, cum uxore, quæ post susceptum filium ex voto utriusque nunquam attigit, in Aquitaniam se contulit, ubi cœnobio perpetuo dicatus miraculis claruit. hæc Volater-

Volaterranus. Hunc Petrum Urseolum scribit Petrus Damianus in vita sancti Romualdi cum eodem sancto Romualdo in Galliam se contulisse.

Joannes Columbinus nobilis Senensis, lucris & mercaturis antea deditus, conjugii legibus astrictus, cum in vitam S. Mariæ Aegyptiacæ casu incidisset repente mutatus, eleemosynas larga manu erogare cepit, atque in sui contemptu, & abnegatione semetipsum aliquamdiu egregie exercuit; tandem uxore, ejus permisso relicta, religiosæ vitæ se addixit, & præclarissimi Ordinis Jesuatorum auctor fuit Anno salutis 1356. Isdenique sanctissime obiit anno salutis 1357. ultimo die mensis Julii, quo item die anno 1556. ex hac vita decessit beatus Ignatius Loyola Societatis Jesu institutor, ut una eademque die ad Christum migraverint, hi duo præclarissimi ejusduces, qui ordinem à Jesu nuncupatum instituto tamen inter se longe diverso fundarunt.

Everardus S. Edmundi Archiepiscopi Cantuariensis, cujus supra sect. 3. meminimus, parens, uxore nomine Mabilia consentiente in monasterio de Evesham in Anglia monachus effectus, reliquum vitæ tempus feliciter traduxit. Mabilia verò uxor rejecto sæculari habitu singulis propè noctibus intererat Abendonienfium monachorum psalmodus, cithicæ veste aspera ad talos usque pertingente urebatur, cui loriceam ferream cum duabus laminis ferreis ad furas usque porrectam adjunxit.

Maria de Oegnes mulier religiosissima Nivellæ Episcopatus Leodiensis mediocribus orta parentibus, à pueritia Domino se vivere cepit, decimum quartum ætatis annum agens, à parentibus nuptui est tradita. Ipsa verò in domo sui conjugis divino fervore incensa corpus suum mira poenitentia afflixit, ac non multo post ex divino instinctu ipsius Vir ad castitatem, cum ea in posterum servandam permotus est, ita ut non solum deinceps continentem, & planè angelicam duxerit vitam, sed sociam suam in sancto proposito, ac religione se imitatus, omnia sua in pauperes erogando. quare Dominus ancillæ suæ in visione promisit se ejus locum, qui studio castitatis à carnali commercio in terris se retraxit, eidem in cælis redditurum. Cæterum Maria Oegniacensis, multis magnisque virtutibus conspicua crebris Angelorum colloquiis, ac visitationibus, divinis quoque revelationibus illustris, mira-

culis etiam clara, migravit ad Dominum 23. Junii Anno 1213. Annum ætatis agens circiter 36. sepulta Oegnes in templo S. Nicolai: ejus vitam egregio volumine conscripsit Jacobus de Vitriaco Cardinalis doctissimus apud Sur. tom. 3. eam in Compendium redegit Petrus in catalogo lib. 5. c. 43.

Ad extremum addam, & hic de Abbate Theona, qui ut est apud Cassianum collat. 21. cap. 1. & 9. parentum Imperio in adolescentia conjugali vinculo astrictus, & uniuslustritem-pore cum conjugē commoratus, perfectionis evangelicæ studio accensus, uxori eandem perfectionem, & castitatem multis rationibus, ac lachrymis persuadere conatus est: sed cum illa omnino tenueret, hæc ad eam verba habuisse narratur: *Si ego te abstrahere à morte non possum, nec tu me separabis à Christo, tutius est mihi cum homine, quam cum Deo habere divortium*: Relictis igitur omnibus ad monasterium pervolavit; ubi brevi tanto sanctitatis & humilitatis splendore eruitur, ut sub Joanne in monasterium admissus in ejus successoris Eliæ locum universorum judicio in Diaconia dispensatione sit suffectus. Id quod Cassianus c. 10. non ad imitandum se scripsisse testatur, cum lege ordinaria matrimonium ritè consummatum desiderio vitæ religiosæ, nisi de utriusque consensu, separari nequeat; sed rei gestæ historiam simpliciter narratione se complexum. hoc tamen adjicit, Theonam divino judicio adeo fuisse miraculorum gloria illustratum, ut in eum Apostolicarum collarum sint signa virtutum, eumque tot, tantorumque Patrum sententia, summis, ac sublimissimis viris in Diaconia electione esse prælatum, Bellarminus controversia 2. gener. lib. 2. c. 38. hoc factum inter admiranda, non tamen imitanda reponendum docet: credendum est enim, ut ipse ait, peculiari spiritus sancti admonitu id gestum præter communem legem.

Atque hæc de iis conjugibus, qui vitam continentem elegerunt. neque enim desunt, & alii complures, qui idem præstiterunt, quid si quis adhuc aliorum conjugum exempla, qui pari voto in cœnobium se receperunt, nosse desiderat, legat Hieronymum Platum de bono statu vel glos. libro 2. cap. 26. & 27.

VIDUAE, QVAE AD SECVN-
da nuptias nulla ratione adduci po-
tuerunt.

Quid porro dicemus de viduis, quæ nullis sollicitationibus, vel precibus ut ad secundas nuptias transirent, adduci potuerunt: sed cœlibem vitam ducentes fructum castitatis sexagesimum viduis, *Quæ* (ut loquitur Apostolus) *verè viduæ sunt,* in cœlis tribuendum reportare maluerunt: cum verò earum innumera existant exempla, omnibusque satis explorata, in præsentia paucissimas commemorandas duximus, eas enim ad quintam hujus sectionis classem pertinere diximus.

Sancta Natalia sancti Adriani martyr. uxor, cum post viri necem, à quodam Tribuno voluntate Maximiani Imperatoris in conjugem propter venustatem, & divitias vehementer expeteretur, triduanis acceptis induciis, cœlitus monita, concessa navi Constantiopolim fugit neququam insequente Tribuno ibique ad mariti sepulchrum orans per visum ad cœlestia invitata, valedicens omnibus in pace quievit. cujus memoria 1. Martii apud Martyrologium recolitur.

Sancta Marcella Romana foemina nobilissima sanctitate, & eruditione clarissima fuit, cujus etiam sanctus Hieronymus epistola decima sexta ad Principium eleganter complexus est, hæc septimò à nuptiis mense viro orbata Cereali Consule eam in uxorem petente, suasque ei tamquam filia pollicente divitias rejecto, æternæ se pudicitiaë dedicavit. Ab Athanasio, & postea à Petro Alexandræ Episcopis vitam Beati Antonii adhuc viventis edocta, prima in Urbe monasticam disciplinam professæ est, cujus clara est memoria in Martyrologio die trigesimo primo Januarii, obiit autem circa annum Domini quadringentesimum decimum.

Euphrasia, quæ ut supra diximus, cum viro Antigono unica suscepta filia Euphrasia, castè vixit, eo defuncto, cum adhuc juvenis esset, & ab Augusta luseretur, ut alteri Senatori eam petenti nubere, verita ne ad hoc compelleretur, cum filia clam ex Urbe Constantinopoli in Ægyptum, ubi bona sua erant, se contulit, ibique filia septenni in mo-

nialium monasterio collocata, non post multum temporis ex hac luce migravit.

Sancta Theodora, ut supra sectione sexto diximus, una cum tribus liberis Chulstum coram Diocletiano confessæ ad Leucadi conjugium, cui eam petenti in uxorem Diocletianus concesserat, ut hac ratione eam à Christo avocaret, nullis precibus, vel artibus adduci potuit. Quare à Proconsule Bithyniæ ad Lupanar damnata, & divinitus servata pro Christo simul cum filiis igne crematur. cujus memoria in Martyrologio die 2. Augusti recensetur, ejus martyrium apud Surium in actis sanctæ Anastasiæ 25. Decembris plenius commemoratur.

Sancta Galla Simmachi Consulis filia adolescentula viro suo à nuptiis intra annum extincto, dum ad iterandum thalamum opes, ætasque vocarent, & quod magis est, Medici propter igneam quandam corporis conspersionem affirmarent, eam barbam emissuram nisi ad viriles amplexus rediret, (quod ira post factum est,) ipsa tamen abjecto sæculari habitu, divino obsequio in monasterio apud sancti Petri Ecclesiam sese tradidit, ubi multis annis orationi, eleemosynis, jejuniis, aliisque sanctis operibus intenta, foelicissime ad cœlestem sponsum sancto Petro vocante transivit. cujus vitam sanctus Gregorius 4. dialog. capite decimo tertio scripsit, & in Martyrologio ejus memoria recensetur, Octobr.

Sancta Elisabeth Regis Hungariæ filia Langravii Thuringiæ Principis uxor, ne casti propositi merito etiam conjugata privaretur, susceptis nonnullis liberis, superstiti adhuc viro castitatis votum emisit, si viro supervivisset, quo ex hac luce substracto, Episcopus Bambergensis sanctæ Elisabethæ avunculus eam viduam alteri Principi despondere d'sponebat. cumque nonnulli timerent eam Episcopi voluntati obniti non posse, constanter respondit, se vim minime timere, cum liberum ei esset, & voluntate dissentire, & natum sibi ad dehonestandam faciem præcidere. Et quoniam sancta hæc Elisabeth, & virgo, & uxor, & vidua mira pietatis laude insignis fuit, idcirco à Pictoribus ejus caput triplici corona insignitur. quam in uno quoque statu merito sibi vendicat. obiit autem anno 1231. ætatis 24. quadriennio ab obitu mariti, quem.

G g g g g

admo-

Ad Lupanar damnata divinitus servatur.

S. Petro evocante ad cœlestem patriam emigravit.

1. Tim. 5.

admodum testatur Lipsius in libro de Diva Virgine Halleasi cap. 2., quam Gregorius IX. Pontifex sanctarum catalogo ascripsit anno salutis 1238.

Sancta Rictrudis Martianensis nobilissima ex Adalbardo patris nobilitatis viro, cum aliquot suscepisset liberos primogenitum Maurontum, (qui dum regis negotiis obsequeretur, sancti Amandi Episcopi consilio sponsa, quam ei dare volebant, renunciata, Monachus primum, postea Abbas effectus,) & tres alias filias sanctas virgines, quarum sectione 7. mentionem fecimus, Chrosendem, Eusebiam, & Adalindem: verum ejus marito ab improbis quibusdam interempto, (qui tantæ extitit probitatis, ut ad sua sacra ossa

non raro signa fierent,) nullis Dagoberti Regis blanditiis, vel mini adduci potuit, ut uni ex suis optimatibus secundo nubere: sed imposito sibi velo à sancto Amando consecrato, facultatibus prudenter distributis, se totam Dei obsequio in sanctimonialium monasterio Martianensi tradidit, tres vero filias suas in ætate adhuc tenera Christo despondit. Denique Rictrudis in Christianis virtutibus magnos progressus faciens sanctè ex hac vita decessit die duodecimo Maji anno ætatis suæ septuagesimo quarto, cujus vita extat apud Surium tom. 3.

Atque hæc de iis, qui purissimam Virginis Deiparæ virginitatem sua virginitate, vel continentia imitari studuerunt.

Finis Tractatus de Virginibus.

INDEX

INDEX EORUM, QUORUM VITA, ET RES GESTÆ IN hoc de Virginibus Tractatu memorantur, ordine alphabetico.

A braham Eremita.	n. 20. & 77	Antonius Archiepiscopus Florentinus	17
Achemita monachi	16	Antonius Patavinus	17
Aelheides virgo	70	Anysia virgo & mart.	42
Emiliana virgo	61	Apelles Presbyter	28
Agape & m. Interamna	40	Apollinaris virgo	67
Agape virgo & mart. Nicomedia	35. & 50	Apollonia virgo & mart.	33
Agape virgo & mart. Thessalonica	50	Apostoli quinam virginæ	14
Agatha virgo & mart.	42. & 51	Aquilina virgo & mart.	28
Agathonica virgo & mart.	40	Arnulphus	75
Agnes virgo in Bohemia	71	Arsenius	19
Agnes virgo in monte Politiano	68	Arthemisia virgo	69
Agnes virgo & mart. Roma	51	Asella virgo	67
Agrippina virgo & mart.	40	Asteria virgo & mart.	40
Ajax Borolianus	81	Attica virgo	69
Albertus confess.	82	Augusta virgo	38
Albertus Crispiniensis	18	Aurea virgo & mart. Corduba	40
Albina virgo & mart.	40	Aurea virgo & mart. apud Ostia Tiberina	40
Aldasensis virgo	69	Aurea virgo Lutetia	67
Aldegundes virgo	67	Aurelia virgo Anagnina	68
Aldegundes virgo in Hannonia	67	Aurelia virgo Argentorati	68
Alexandria virgo	49	Austreberta virgo	67
Alexius	16	B albina virgo	57
Alodia virgo & mart.	40	Barbara virgo & mart.	32
Aloysius Confessa Sec. Iesæ	18	Basilissa virgo	73
Alfonso I. Rex Castella	76	Basilissa virgo & mart.	37
Amalberga virgo	68	Bassa virgo & martyr	40
Amalberga	83	Basilissa virgo & mart.	42. & 57
Amator	74	Benedicta virgo Roma	67
Ammon in Thebaide	8	Benedicta virgo Senonensis	68
Ammon in Ægypto	74	Benedicta virgo & mart.	40
Ammonaria virgo & mart.	33	Benedictus Abb.	19. 28. & 60
Ammonaria altera virgo & mart.	28	Bernardinus Senensis	22
Anastasia senior virgo & mart.	40	Bernardus Abb.	11. 15. & 25
Anastasia virgo & mart.	42	Bibiana virgo & mart.	38
Andragisina virgo	76	Boleslaus dictus Pudicus Rex Polonia	76
Andreas Episc. Fundanus	22	Bona virgo	68
Angelus mart.	12	Bridechildis	82
Ansbertus	76	Brigida virgo	69
Anthusa virgo	68	Burgondosora virgo	67
Antigonus	81	C allista mart.	34
Antonia virgo & mart.	40	Candida virg. cum sociis in Hispania	40
Anthonina virgo & mart.	82	Candida virgo & mart. Carthagin.	40
Antonius Abb.	15	Candida virgo & mart. Roma	40
		Ggggg 2	Cecilia

INDEX.

<i>Ecilia virgo & mart.</i>	31. & 79	<i>Domna virgo, & mart.</i>	35. & 49
<i>Carilephus.</i>	16	<i>Domnina virgo, & mart.</i>	40
<i>Carolus Borromaeus.</i>	18	<i>Donatilla virgo, & mart.</i>	35
<i>Casimirus Polonia Regis filius.</i>	29	<i>Dorothea virgo, & mart. Aquileja.</i>	31
<i>Catharina Bononiensis v.</i>	64	<i>Dorothea virgo, & mart. Casarea in Cappado-</i>	34
<i>Catharina virgo, & mart.</i>	37	<i>cia.</i>	42
<i>Catharina virgo Sueda.</i>	79	<i>Dula virgo, & mart.</i>	44
<i>Catharina Senensis virgo.</i>	64	<i>Dympna virgo, & mart.</i>	
<i>Charitas virgo & mart.</i>	31		
<i>Charitina virgo & mart.</i>	40	E <i>Bba Abbatisa cum monialibus virg. & m.</i>	
<i>Chelidonia virgo.</i>	67	<i>num. 46</i>	
<i>Chionia virgo, & mart.</i>	50	<i>Earthongatha virgo.</i>	60
<i>Christa mart.</i>	34	<i>Edelburga, sive Sedrida virgo.</i>	60
<i>Christiana mulieres innumerabiles, qua pro pu-</i>		<i>Edelburga virgo.</i>	68
<i>dicitia tuenda obiere.</i>	44	<i>Ediltrudis virgo.</i>	77
<i>Christina Mirabilis virgo.</i>	62	<i>Edithe virgo.</i>	62. & 83
<i>Christina virgo, & mart. in Perside.</i>	31	<i>Edmundus Cantuariensis.</i>	28
<i>Christina virgo, & mart. Tyri apud Lacum Vul-</i>		<i>Eduardus Rex.</i>	74
<i>sinum.</i>	35	<i>Eghardus.</i>	80
<i>Chrosendis virgo.</i>	69	<i>Elzearus virgo.</i>	75
<i>Chrysantus mart.</i>	73	<i>Elffeda virgo.</i>	61
<i>Christophorus mart.</i>	25	<i>Elias Abbas.</i>	20
<i>Chunegundes Imperatrix, & virgo.</i>	73	<i>Elias Prophetia.</i>	12
<i>Chunegundes sive Kinga Polonia Regina.</i>	76	<i>Elisabeth virgo.</i>	68
<i>Cilinia virgo.</i>	59	<i>Elisabeth filia Regis Hungariae.</i>	85
<i>Clara virgo.</i>	62	<i>Eliseus Prophetia.</i>	20
<i>Claudia virgo, & mart.</i>	49	<i>Emerentiana virgo, & mart.</i>	51
<i>Caecilium ingens multitudo ex Athanasio, & a-</i>	5	<i>Emericus Hungarorum Regis filius.</i>	73
<i>lius.</i>		<i>Emerita virgo, & mart.</i>	34
<i>Caenobita innumerabiles ex Palladio, & ex aliis.</i>	8	<i>Encrasia virgo cum 18. sociis mart.</i>	36
<i>num. 8.</i>		<i>Ennata virgo, & mart.</i>	37
<i>Coletta virgo.</i>	64	<i>Equitius Abb.</i>	11. & 20
<i>Columba virgo, & mart. Corduba.</i>	40	<i>Erasma virgo, & mart.</i>	31
<i>Columba virgo, & mart. apud Senones.</i>	49	<i>Ermelendes virgo.</i>	70. & 83
<i>Conon Presbyter.</i>	20	<i>Everardus.</i>	84
<i>Confortia virgo.</i>	67	<i>Eugenia virgo, & mart.</i>	34
<i>Constantia virgo Constantini Imperatoris filia.</i>		<i>Eulalia Baximonensis virgo, & mart.</i>	35
<i>num. 51. & 69</i>		<i>Eulalia Emerita in Hispania virgo, & mart.</i>	35
<i>Cordula virgo, & mart.</i>	44	<i>Eulampia virgo, & mart. cum sociis.</i>	40
<i>Cyriaca cum 56.</i>	34	<i>Euphemia virgo.</i>	65
<i>Cyrialla virgo, & mart.</i>	35	<i>Euphemia virgo, & mart. Aquileja.</i>	31
D <i>Aria virgo, & mart.</i>	49. & 73	<i>Euphemia virgo, & mart. Chalcedonens.</i>	n. 36.
<i>Desiderius, qui & Victor III. Pontif. Max.</i>		<i>& 50.</i>	
<i>num. 78</i>		<i>Euphrasia virgo in Aegypto.</i>	67. & 85
<i>Digna virgo.</i>	68	<i>Euphrasia virgo, & mart. Ancyra in Galatia.</i>	n. 49
<i>Digna virgo, & mart.</i>	40	<i>Euphrasia.</i>	81. & 85
<i>Dionysia virgo, & mart. Alexandria.</i>	31	<i>Euphrasia virgo, & mart. Nicomedia.</i>	53
<i>Dionysia virgo, & mart. Troade.</i>	48	<i>Euphrosyna Alexandrina.</i>	60
<i>Doda virgo.</i>	68	<i>Euphrosyna virgo, & mart.</i>	48
<i>Dominica virgo, & mart.</i>	37	<i>Eusebia virgo.</i>	69
<i>Dominicus Ord. Prad. institutor.</i>	17. & 19	<i>Eusebia virgo, & mart.</i>	40
<i>Dominicus ex Ordine Pradicatorum.</i>	26		Euse-

INDEX

Eustochium virgo, & mart.	40	Hilarius Episc. Pictavensis.	81
Eustochium virgo.	67	Hildegardes virgo.	68
Euthalia virgo, & mart.	40	Hiltruda virgo.	68
Eutropia virgo, & mart. Palmyra in Syria.	36	Honorata virgo.	67
Eutropia virgo, & mart. cum soc. mart.	44	Hunegunda virgo.	73
Exuperantia virgo.	68	Hyacinthus mart.	34
F aina virgo, & mart.	49	I acobus Apostolus dictus frater Domini num- mer. 14.	
Fausta virgo, & mart.	37	Iacobus Eremita.	22
Faustina mart.	38	Iacobus de Marchia.	17
Febronia virgo, & mart.	43	Iacobus Rossa Cardin.	29
Fredeswinda virgo.	68	Iacobus de Vistriaco Card.	20
Felicula virgo, & mart.	41	Iaquelina virgo.	61
Fides virgo, & mart. in Gallia.	40	Ildefonsus Archiepisc. Tolet.	16. & 36
Fides virgo, & mart. Roma.	31	Illuminata virgo.	67
Firmina virgo, & mart.	36	Ina Rex in Anglia.	83
Flavia virgo, & mart. Messana.	38	Indei Eunuchus mart.	49
Flavia Domitilla v. & m.	48	Injuriosus virgo cum sponsa.	74
Flaviana virgo, & mart.	41	Ioannes Abb. Vrbis Lyco.	19
Flora virgo, & mart. Corduba.	40	Ioannes Bosnensis Episc.	28
Flora virgo, & mart. Roma.	34	Ioannes Baptista.	14
Florentia virgo.	60	Ioannes Calybista.	36
Felicissima virgo, & mart.	40	Ioannes Evangelista.	14
Fortunata virgo, & mart.	34	Ioannes Garinus.	22
Franciscus de Assiso Ordinū minorum institutor. 17. 19. 20. 25. 26. & 28.		Iolanda virgo.	61
Franciscus de Paula Ordinū Min. morum insti- tutor.	17	Iosephus Beatissima Virginiū sponsus.	13. & 72
Franciscus Xaverius à Societate Iesu.	18	Iphigenia virgo.	17
Frideburga virgo.	61	Iraa virgo, & mart.	37
Fusca virgo, & mart.	34	Irmina virgo.	68
G Aiana cum soc. duabus virgin. & mart. nu- mer. 40.		Irene virgo, & mart. in Lusitania.	45
Galla vidua Romana.	85	Irene virgo, & mart. Thessalonica.	47. & 50
Gaudentia virgo, & mart.	40	Irene alia virgo, & mart. Thessalonica.	31
Genovesa virgo.	39	Iucunda virgo.	68
Georgia virgo Arvernus.	67	Iulia virgo, & mart.	40
Gertruda virgo.	68. & 70	Iulia virgo, & mart. Treccu.	40
Gertruda revelationibus clara.	63	Iulia virgo, & mart. Emerita in Hispania.	35
Glaphyra virgo.	53	Iuliana mart.	32
Godiberta virgo.	70	Iuliana virgo, & mart.	43
Grata virgo.	68	Iulianus mart.	74
Gregoria virgo.	61	Iulista virgo, & mart.	49
Gudila virgo.	70	Iustina v. & m. Antiochia.	36
Gundenes virgo, & mart.	33	Iustina virgo, & mart. in Hispania.	40
H elena virgo.	67	Iustina virgo, & mart. in Hispania.	37
Henricus Imperator.	73	Iustina virgo, & mart. Patauit.	31
Henricus infans Lusitania.	17	L Andrada virgo.	69
Harundo virgo.	60	Leocadia virgo, & mart.	16. & 36
Hilarion Abb.	15	Leocritia virgo, & mart.	40
		Leodienfes virgines.	65
		Leonides soror S. Eutropia mart.	36
		Lioba virgo.	68

Ggggg 3

Libe-

INDEX

Liberata virgo.	63	Mercuria virgo, & mart.	31
Lucas Evangelista.	14	Metrodora virgo, & mart.	37
Lucia Virgo Syracusa.	47. & 51	Michael Verinus.	29
Lucia alias Luceja virgo, & mart.	53	Modesta virgo.	68
Lucilla, & Flora virg. & mart. Roma.	35	Monachi quamplurimi sub S. Antonio, & sub aliis, num. c. & seqq.	82
Lucilla virgo, & mart. Roma.	40	Monegundia.	73
Lucretia virgo, & mart.	40	Montales virgines sub S. Basilissa.	57
Ludovicus Episcopus Catalaunensium.	25	Monasteria Virginum sub S. Rufine.	46
Ludovicus Episcopus Tolosanum. num. 20. & 21	70	Monialium coenobium in Anglia	46
Eutgardes.	71	Monialium coenobium inter Ierusalem & Beth- leem.	59
Eudovina virgo.	36	Musa virgo.	49
Libya soror S. Eutropia mart.	84	Mulier martyr cum suis Geminis.	85
M abilia.	22. & 73	N atalia vidua.	63
Mecarius Romanus.	40	Neomesia virgo.	67
Macra virgo, & mart.	58	Nicetas virgo.	23
Macrina virgo in Cappadocia.	67	Niceta Nicomedienfis mart.	20
Macrina soror S. Basilii.	79	Nicetus Episc. Lugdun.	15
Magna Ancyra virgo.	15	Nicolaus Episc. Mira.	70
Malchus monachus.	85	Nouburgu virgo.	40
Marcella Romana vidua.	58	Nunilo virgo, & mart.	49
Marcellina virgo.	49	Nymphodora virgo, & mart.	37
Marciana virgo, & mart.	71	O bdula virgo.	68
Margarita virg. Ravenna.	60	Oliua virgo.	79
Margarita Aegyptiaca.	42	Olympia virgo.	71
Margarita virgo, & mart. Antiochia.	63	Opportuna virgo.	77
Margarita virgo filia Regi Hungaria.	40	Ordine Religiosorum varii. a. & seq.	70
Maria virgo, & mart. Corduba.	84	Osica virgo, & mart.	68
Maria de Oegnis.	33	Osmanus virgo.	81
Maria virgo, & mart. Verona.	59	Othilia virgo.	67
Marina virgo.	40	P aphnutius Abb.	40
Martha virgo.	56	Patritia virgo.	40
Martha virgo, & mart.	40	Paula virgo, & mart. Carthagenis.	40
Martina virgo, & mart.	31	Paula virgo, & mart. Constantinop.	40
Martinianus Eremita.	22	Paula virgo, & mart. Malaca in Hispania.	40
Martius monachus.	19	Paulina virgo, & mart.	81
Martyr quidam sibi linguam praeidit ad libidi- nem coercendam.	22	Paulinus Episc. Nolanus.	19
Alia simile de quodam monacho martyre.	23	Paulus Abb. Eremita.	14
Martyres duo fratres ex ordine minorum.	61	Paulus Apostolus.	44
Marbilde virgo filia Regi Scotia, & quatuor eiusdem fratres sanctitate confecti.	49	Pelagia virgo, & mart. Antiochia, ac eiusdem mater, ac sorores virg. & mart.	44
Matrona virgo, & mart.	46	Pelagia virgo, & mart. in Cilicia.	23
Maxellenda virgo, & mart.	80	Pelagius mart. in Hispania.	73
Maxima virgo in Africa.	68	Pelagius cum sponsa virg.	68
Maxima virgo apud forum Iulij.	35	Perseveranda virgo.	71
Maxima virgo, & mart.	63	Petronilla virgo, in Hollandia.	57
Mechtilda virgo in Germania.	87	Petronilla virgo S. Petri Apostoli filia.	
Melana junior Romana.	68		
Melburgis virgo.	37		
Menodora virgo, & mart.			

INDEX.

Petrus Faber d. Soc. Iesu.	18	Secundina virgo, & mart.	40
Petrus Martyr Ord. Fradic.	17	Seraphia virgo, & mart.	48
Petrus Virgilius Venetorum Dux.	84	Severa virgo.	68
Pha-a virgo.	61	Solitarius quidam.	35
Pharo Episcopus.	82	Sopatra virgo.	67
Philomena virgo.	67	Sophia mart.	31
Pientia virgo, & mart.	40	Sophsa virgo, & mart.	40
Pinianus .	81	Soteres virgo, & mart.	17
Placidia virgo.	67	Spis virgo, & mart.	31
Pompofa virgo, & mart.	49	Stamberga .	73
Porcharius cum 500. soc.	10	Stan slaw Koska d. Societatis Iesu.	18. & 32
Potamiana virgo cum matre mart. Alexandria.		Susanna virgo, & mart.	49
num. 41		Sylvania virgo.	79
Potamiana virgo, & mart. Thessalonica.	43		
Praxedis virgo.	58	T Arbula virgo, & mart. cum Pedissiqua.	39
Primitiva virgo, & mart.	40	Thecla virgo Abbatissa in Germania.	68
Prisca virgo, & mart.	35	Thecla virgo, & mart. Aquileia.	31
Protus mart.	34	Thecla virgo, & mart. I. omii.	41
Pulcheria Augusta virgo.	79	Teralia .	81
Prudentia virgo.	38	Teresia Carmelitarum Disalceatarum Fun-	
		datrix.	65
Quiteria virgo, & mart.	40	Tertulla virgo, & mart.	40
		Tesia Regina Longobardorum.	83
R Achis Longobardorum Rex.	33	Tharilla virgo.	61
Radegunda Regina.	32	Thacusa virgo, & mart.	49
Raineldu virgo, & mart.	40	Theodistes virgo.	60
Ratruuda Longobardorum Regis filia.	33	Theodora virgo, & mart. Alexandria.	52
Redempta virgo.	60	Theodorus Mar. lius.	81
Regina virgo, & mart.	40	Theodora cum tribus filiis marty.	50
Reparata virgo, & mart.	32	Theodora virgo, & mart. Terracina.	48
Restituta virgo, & mart. in Africa.	33	Theodoricus Romanus.	16
Restituta virgo, & mart. cum soc. Sora.	40	Theodesia virgo, & mart.	37
Rhaide Cathecumena mart.	41	Theodulphus Romanus.	16
Rutrudia vidua.	35	Theona Abb.	84
Rupinus virgo, & mart. cum 56.	43	Theophila virgo, & mart.	40. & 49
Roberts Cardinalis Nobiliss.	29	Thomas Aquinas.	27
Rogatus ex ordine minorum.	19	Toribgeid sanctimonialis.	68
Romana virgo.	67		
Romula virgo.	60	V Alburga virgo.	61
Rosa virgo.	68	Valdetruda .	83
Rufina virgo, & mart.	41	Valeria virgo, & mart.	41
Rusticus vir quidam ob servatam virginita-		Valerianus S. Caelia sponsus.	51. & 79
tem praelatus.	74	Valentina cum socia virgo, & mart.	38
		Valtruda virgo.	66
S Abina mart.	48	Vandregisilus Abb.	75
Sabina virgo.	67	Venceslaus Boemia Dux.	16
Saloberga Abbatissa.	82	Veneranda virgo, & mart.	40
Saturnina virgo, & mart.	40	Vereia virgo.	62
Scholastica virgo.	60	Vicina virgo.	68
Sebastianus Ord. min. mart.	24	Victoria virgo, & mart.	42
Sebt Rex.	23	Vincencius .	89
Secunda virgo, & mart.	42	Vincencius Ferrarius.	27. & 64
		Virgo	

INDEX.

<i>Virgo soror S. Ludovici Gallorum Regis.</i>	62	<i>Virgines, & martyres plurima Heliopoli Alexan-</i>	
<i>Virgo à Barbarorum captivitate mirifice ere-</i>		<i>dria, & alii in locis.</i>	38. & seq.
<i>pta. num. 53. & 57.</i>		<i>Virgines quatuor filia S. Philippi Diaconi.</i>	56
<i>Virgo sanctimonialis, qua pro tuenda virginitate</i>		<i>Viulgesortis virgo, & mart.</i>	42
<i>sibi oculos eruit.</i>	46	<i>Vltrogada Gallia Regina.</i>	17
<i>Aliud simile exemplum.</i>	ibid.	<i>Vrsinus Nursia Presbyter.</i>	20
<i>Virgo sanctimonialis, qua demonem expulit.</i>	61	<i>Vrsula cum undecim millibus sociabus virgin.</i>	
<i>Virginis cuiusdam exemplum ex Amb.</i>	58	<i>& mart.</i>	44
<i>Virginum multitudo ingens in Ægypto, & alia in</i>		<i>Vissia virgo, & mart.</i>	37
<i>locis ex diversis auctoribus. n. 3. & seqq.</i>		<i>Venefrida virgo, & mart.</i>	45
<i>Virgines plurima ex Cantipratensi.</i>	61	<i>Vuistrada Angelorum Regina.</i>	83
<i>Virgines duæ in mare demersæ.</i>	44	<i>Vuigerus.</i>	83
<i>Virgines duæ pro pudicitia se in flumen dejesere.</i>		<i>Zenon Episcopus Majamenfis.</i>	31
<i>num. 44.</i>			

Finis Indicis Tractatus de Virginibus.

PIO LECTORI.

PERE jam absoluto, subiiciuntur reliqui Indices tres initio promissi, quanquam Index rerum memorabilium, compendiosior fortasse, quam par erat; ne typi diutius detinerentur. Quo loco illud te moneo, voces quasdam præter artem maioribus inchoatas, vel expressas characteribus non errore, lapsaque aliquo excidisse; sed consulto sic impressas, ut argumenti, rationis, vel alicujus testimonii vim, denique ad dictionis illius pondus litteræ Granditas excitaret. In Capite vero vigesimo secundo num. 3. voculas, & litteras quasdam Hebraicas Latinis tantum, characteribus expressimus, quod in promptu ejusmodi Hebraici typi non essent, & pauculas voces, iis præsertim, qui eam linguam callent, satis fuerit indicare. Consulto etiam in Exemplis, quæ ab Historiis petuntur, sive ex Græco in Latinum versis, formulas quasdam, vocesque obsoletas, vel minus latinas retinui; non modo cum verba ipsa Auctoris transcribo; verum etiam cum interdum in pauca sententiam contraho, quo sincerius, liquitiusque Auctoris sensum in ipso fonte degustes.

Præter hæc autem, quæ ad Orthographiam, verbaque attinent: hoc etiam loco ratio mihi reddenda est, cur interdum in afferendis Auctorum testimoniis, quamvis ex ipso fonte acceptis; Principes tamen Auctores interdum apud posteriores citamus: cur etiam in Historicis exemplis, præsertim, quæ ex vitis Sanctorum petuntur, Surius, & huiusmodi laudamus Auctores, priores præterimus. utriusque rei ratio eadem ut tuo, Lector, commodò prospiciam. Nam cum nonnulli ex Antesignanis Auctoribus, non ita passim reperiantur, satius visum est eosdem illos apud vulgatiore indicare, apud quos facilius, promptiusque obvii sunt. ut puta Mariæ Alberti super Missus est apud Sanctum Antoninum, & alii apud Cardinalem Baronium, virum de Ecclesiastica Historiis optime meritum. Surius item, (quod omnes norunt) Authores, qui vitas Sanctorum descripserunt in singulos menses summa cum laude digessit, ut in promptu cuique sit, reperire quod cupit; quare cum citatur Surius, perinde est, ac si assertur Auctor ille, cuius nomen brevitate studio omittitur, quique apud Surium facile invenitur. Quod ideo monui, ut intelligas vim, ac pondus auctoritatis a prioribus illis, quibus posteriores innituntur, accersendum.

SENTENTIÆ SCRIPTURÆ
SACRÆ, QVÆ IN HOC LIBRO
DE VIRGINIS BEATISSIMÆ DEIPARÆ
Mariæ laudibus præclarissimis;

ET IN TRACTATIBUS, QUI IN EJUS APPENDICE
continentur ex professo, vel obiter explicantur, seu aliqua ra-
tione Deiparæ sanctissimæ à Patribus
accommodantur.

*Prior numerus librorum sacre Scripturæ Capita; posterior primo quidem Libri
Capita, vel Tractatus; deinde numeros indicat.*

G E N E S I S.

TERRA autem erat inanis, & vacua,
cap. 18. num. 10
Fiat lux, &c. c. 14. n. 16
Et divisit lucem à tenebris, cap. 14.
num. 14
Fiat firmamentum in medio aquarum, cap. 3.
num. 1
Et luminare minus, ut præesset nocti, cap. 24.
num. 10
Congregationesque aquarum appellavit ma-
ria, cap. 27. n. 7
2. Requievit die septimo ab omni opere, cap.
29. num. 19
Formavit hominem de limo, &c. Nondum
pluerat, &c. c. 32. n. 13
Plantaverat autem Dominus Deus Paradi-
sum, cap. 5. n. 23
Et fluvius egrediebatur de loco voluptatis ad
irrigandum, cap. 5. num. 24. & 34. cap. 16.
num. 16
3. Super pectus tuum gradieris, & terram co-
medes, c. 7. n. 13
In dolore paries, cap. 5. n. 16
Inimicitias ponam inter te, & mulierem, c. 7.
num. 12. cap. 22. num. 1. cap. 24. num. 2. & 4.
cap. 29. num. 5.
Semen illius, cap. 15. n. 1. cap. 27. num. 3. cap. 32.
num. 13
Insidiaberis calcaneo ejus, cap. 27. n. 8
Ipsa conteret caput tuum, cap. 5. numer. 16.

cap. 7. num. 9. & 13. cap. 22. num. 3. cap. 29.
num. 32
Mater viventium, cap. 27. n. 3
4. Abel quoque obtulit de primogenitis
gregis sui, & de adipibus eorum, cap. 12.
num. 9
6. Fac tibi Aream, &c. cap. 13. n. 2. c. 16. nu. 6. c.
36. n. 22
7. Multiplicatæ sunt aquæ, & elevaverunt Ar-
cam, cap. 6. n. 1. cap. 12. n. 14
8. Requievitque Arca super montes Armeniæ,
c. 12. n. 14
Columba reversa. Corvus non reverte-
batur, cap. 5. numer. 19. capite 16. nu-
mer. 1
Portans ramum Olivæ, &c. cap. 16. numer. 1.
& 4
9. Arcum meum ponam in nubibus, &c. c. 2. n.
3. c. 16. n. 1
12. Dic quod soror nostra sis, c. 29. n. 1
17. Sarai uxorem tuam vocabis Sara, cap. 5. nu-
mer. 5
Agar videns se concepisse despexit Dominam
suam, cap. 27. num. 6
18. Tabernaculum Abrahæ, cap. 5. num. 37
21. Ejice ancillam hanc, & filium ejus, cap. 7.
num. 25
24. Et ecce Rebecca, c. 7. n. 8
25. Duæ gentes sunt in utero tuo, cap. 28. nu-
mer. 2
27. Quod cum audisset Rebecca, &c. c. 30. nu-
mer. 18

Ecce

Ecce odor filii mei, sicut odor agri pleni, c. 21. num. 37.
 28. Vidit in somnis scalam, cap. 16. nu. 9. ca. 26. num. 8.
 Quam terribilis est locus iste, cap. 36. n. 10.
 Non est hic aliud, nisi domus Dei, cap. 5. n. 26. cap. 7. num. 18.
 Et porta cœli, cap. 16. n. 16.
 47. Adoravit Jacob moriens, *juxta versionem septuaginta*, c. 24. n. 9.
 Terra sacerdotalis, c. 7. n. 14.
 49. Catulus leonis, Juda requiescens accubasti, urleo, & quasi leœna, quis suscitabit eum? c. 11. n. 9.

EXODUS.

2. **F**ISCCELLAM scirpeam, & liniviteam bitumine, ac piec, cap. 21. num. 21.
 3. Videbat quod Rubus arderet, & non combureretur, c. 8. n. 13. c. 20. n. 6. c. 32. n. 13. c. 35. num. 1.
 Solve calceamentum de pedibus tuis, in Præfatione n. 6.
 Terram, quæ fluit lacte, & melle, cap. 34. num. 16.
 7. Virga Aaron, cap. 21. numer. 14. cap. 24. numer. 10.
 13. Columna nubis, & c. c. 3. n. 6.
 14. Ingressi sunt filii Israel per medium siccimaris, cap. 24. num. 11. cap. 27. num. 7.
 Eleva virgam tuam, & c. c. 20. n. 14.
 Respiciens Dominus per columnam ignis, & nubis, cap. 3. num. 6. cap. 16. nu. 15. cap. 24. num. 18.
 Reversæque sunt aquæ, & operuerunt currus, & c. c. 24. n. 17.
 11. Sumpsit ergo Maria prophetissa, & c. cap. 4. num. 13. & 21. c. 22. n. 10. c. 27. nu. 7. cap. 32. nu. 30. cap. 33. num. 4. cap. 36. num. 20. Tract. de Virg. n. 57.
 Sume vas unum, & pone ibi Man, cap. 5. num. 41. cap. 8. num. 23. cap. 34. num. 6.
 16. Et scateret caput vermibus, cap. 32. numer. 21.
 17. Percutiesque petram, & exibit ex ea aqua, c. 20. n. 14.
 Habens virgam Dei in manu mea, cap. 20. numer. 14.
 25. Coccumque bis tinctum, cap. 9. numer. 4.
 Arcam delignis setim compingite, cap. 5.

num. 42. & 43. cap. 7. num. 14. cap. 14. numer. 17.
 Et deaurabis eam auro mundissimo intus, & foris, cap. 5. num. 47. cap. 9. num. 4.
 Facies supra coronam auream per circuitum, c. 5. n. 47.
 Et quatuor circulos aureos, & c. cap. 5. numer. 48.
 Facies, & propitiatorium de auro, & c. cap. 5. num. 48. cap. 16. num. 16. cap. 36. numero 22.
 Duos quoque Cherubim aureos, cap. 1. numer. 5.
 Facies, & mensam de lignis setim, cap. 5. n. 40. cap. 7. num. 14. cap. 8. num. 32.
 Et pones super mensam panes propositionis, cap. 5. num. 40. cap. 8. num. 19. cap. 39. num. 15.
 Facies, & candelabrum, cap. 9. n. 2. & 3.
 50. Facies quoque altare ad adolendum thymiana, c. 21. n. 29.
 31. Tabernaculum foederis, cap. 5. num. 37.
 Tabulas testimonii lapideas scriptas digito Dei, c. 32. n. 14.
 38. Labrum æneum de speculis mulierum, quæ excubabant in ostio tabernaculi, c. 8. num. 10.

LEVITICUS.

3. **E**T ponet thus, cap. 12. num. 9. & 16.
 12. Mulier, quæ suscepto semine, & c. c. 37. num. 4.
 Sumetis die prima fructus arboris pulcherri-
 mæ, c. 5. n. 53. & 58.
 24. Super mensam purissimam, & c. c. 5. nu. 40. c. 7. n. 14.
 26. Ponam tabernaculum meum in medio vestri, c. 34. n. 21.

NUMERI.

10. **S**I quando habebitis epulum, & dies festos, c. 12. n. 16.
 Cumque elevaretur Arca, & c. Surge Domine & dissipentur, cap. 5. num. 51. cap. 24. num. 7.
 11. Cum descenderet nocte super castra Ros, descendebat, & c. c. 16. n. 10.
 13. Absceiderunt palmitem cum uva sua, quem portaverunt, cap. 17. num. 15. cap. 34. numer. 16.

Hhhhh z

17. In-

INDEX SENTENTIARUM

17. Invenit germinasse virgam Aaron. c. 20. n. 14. c. 32. n. 14.
21. In libro bellorum Domini, cap. 22. n. 2.
24. Quam bonæ domus tuæ Jacob, tabernaculata Israel. Sect. LXX. Tractatu de Virg. num. 5.
24. Orietur stella ex Jacob. c. 4. n. 15. c. 24. n. 9. c. 32. 14.
28. In calendis autem offeretis, cap. 29. numer. 11.
- Dies prima venerabilis, & sancta erit, cap. 8. num. 13.
33. Hæ sunt mansiones filiorum Israel, cap. 4. num. 10.
35. Urbes in præsidia fugitivorum, c. 16. au. 6. c. 36. num. 22.

DEUTERONOMIUM.

2. Si acuero, ut fulgur gladium meum, cap. 21. num. 42.
33. Cornua Rhinocerotis cornua illius, cap. 16. num. 13.

JOSUE.

6. Muri illic corruerunt, cap. 5. numeri. 51.
13. Transiitque aquas, quæ vocantur fons solis, cap. 21. num. 40.

LIBER JUDICUM.

4. IAHEL clavum supra tempus capitis Sisara, &c. c. 7. n. 13. c. 24. n. 2.
5. Nova bella elegit Dominus, cap. 24. numer. 17.
- De cælo dimicatum est contra eos; stellæ manentes in ordine, & cursu suo, cap. 14. num. 17.
6. Expressit vellere concham rore implevit, c. 8. n. 5. cap. 16. n. 7. cap. 24. n. 18. cap. 29. n. 5. cap. 32. num. 15.
7. Non est hoc aliud, nisi gladius Gedeonis, c. 22. n. 13.
9. Vinum, quod lætificat Deum, & homines, cap. 8. n. 19.
- Una mulier fragmen molæ, &c. cap. 24. numer. 2.
13. Jephthe occurrit unicæ filiæ suæ, & fecit ei sicut voverat, c. 9. n. 11.
15. In Maxilla asini, & in mandibula, &c. c. 20. n.

2. c. 22. n. 15.
16. Moriatur anima mea cum Philistiim. c. 22. num. 6.
19. Filii Belial, id est, absque iugo, cap. 22. numer. 1.

RUTH.

3. PRIOREM misericordiam posteriore superasti, c. 16. n. 2.
4. Sit exemplum virtutis in Ephrata, cap. 21. num. 37.

REGUM I.

1. Dabo eum Domino omnibus diebus vitæ ejus, cap. 8. num. 11.
2. Donec sterilis peperit plurimos, cap. 28. n. 8. cap. 29. num. 8.
5. Intuleruntque eam in templum Dagon, &c. cap. 5. numeri. 51. cap. 12. numeri. 2. cap. 24. num. 5.
13. Melior est obedientia, quam victimæ, cap. 5. num. 10.
16. David tollebat cytharam, &c. & recedebat à Saul spiritus malus, cap. 18. numeri. 9.
17. Erat enim adolescens rufus, & pulcher aspectu, c. 5. n. 46.
- Prævaluitque David in funda, & lapide, c. 23. num. 16.
- Quinque limpidissimos lapides, &c. c. 13. numeri. 16.
18. Expoliavit se Jonathas tunica, qua erat indutus, c. 8. n. 18.
- Percussit Saul mille, &c. c. 23. n. 16.
25. Eratque mulier illa prudentissima, &c. c. 9. n. 4. c. 21. num. 13.

REGUM II.

2. Sicut scriptum est in lib. Justorum, c. 22. num. 2.
3. Et elevetur Thronus David super Israel, &c. cap. 2. num. 7.
6. Arca Domini in domo Obededon, &c. c. 34. num. 15.
- Abiit David, & abduxit Arcam Dei, crant cum David septem chori, cap. 12. num. 16.
14. Mulier Thecutis, c. 30. n. 5.
23. Quasi tenerimus ligni vermiculus, c. 8. nu. 25. c. 23. num. 3.

SACRÆ SCRIPTURÆ.

23 Cisterna, quæ est in Bethlehem, cap. 5. numero 35

REGUM III.

AD Bethsabeeam matrem Salomonis, cap. 5. n. 35. c. 30. n. 11

2. Et adoravit eam, cap. 6. num. 2. & cap. 36. num. 9

Postulque est thronus matri Regis, &c. c. 6. n. 2. & c. 12. n. 15.

Equidem vir mortis es, &c. portasti Arcam, c. 34. n. 21

5. Præcepitque ut tollerent lapides grandes, c. 4. n. 6. c. 18. n. 6

6. Edificare cepit domum Domino, c. 5. n. 38. c. 36. n. 11. & 22

Duo altaria in templo thymiamatis, &c. sacrificium, c. 5. n. 34

Et malleus, & securis, & omne ferramentum non sunt audita, cap. 7. num. 15. cap. 9. num. 18

7. Fundamenta de lapidibus pretiosis, cap. 4. num. 6

8. Intulerunt sacerdotes Arcam fœderis, &c. cap. 5. num. 50. cap. 12. num. 4. & 15. cap. 19. num. 7

Firmissimum folium tuum in sempiternum, c. 7. n. 1

10. Non sunt allata tam multa aromata, cap. 12. num. 6

Fecit etiam Rex Salomon Thronum, &c. c. 2. num. 8. cap. 5. num. 4. cap. 6. num. 7. cap. 9. num. 4

Eburneus thronus, c. 7. n. 12

Qui habebat sex gradus, c. 36. n. 1

Et dux manus hinc, atque inde tenentes fedile, c. 21. n. 29

Non est factum tale opus in universis regnis, c. 2. n. 8. c. 19. n. 4

13. Nubecula parva quasi vestigium hominis, c. 30. n. 5

22. Vidi Dominum sedentem super folium, c. 1. n. 3. & 5

REGUM IV.

ET ecce cursus igneus, c. 6. n. 4

Et levavit pallium Eliæ, quod sciderat, &c. cap. 3. num. 18. cap. 28. num. 5. cap. 36. n. 20

4. Cumque plena fuissent vasa, cap. 16. numero 12

Mulier cum vocata fuisset, & stetit ante ostium. Tract. de Virg. n. 20

10. Servi tui sumus, & quæcunque dixeris faciemus, c. 26. n. 7

20. Et reduxit umbram per lineas, &c. cap. 20. num. 2

PARALIPPOMENON I.

16. **T**onet mare, & plenitudo ejus, cap. 21. num. 1

29. Opus namque grande est, neque enim, &c. c. 4. n. 7. c. 18. n. 6

PARALIPPOMENON II.

7. **O**culi mei erunt aperti, &c. in loco isto, c. 30. n. 13

31. Ut interrogarent de portento, quod acciderat, c. 20. n. 2

TOBIAS.

12. **E**go sum Raphael Angelus, unus ex septem, &c. c. 26. n. 1

JUDITH.

ET incidi præcepit aquæductum illorum, cap. 2. num. 29. & 34. cap. 5. num. 35. cap. 24. num. 19

8. Hæc erat mulier famosissima, cap. 2. n. 36

Nec erat, qui loqueretur de illa verbum malum, c. 4. n. 21

13. Et abscondit caput ejus, c. 7. n. 13

Benedixit te Dominus in virtute tua, &c. c. 22. n. 10. n. 24. n. 17

Benedictus Dominus, &c. quia hodie nomen tuum ita magnificavit, cap. 4. n. 22. cap. 36. n. 15

14. Una mulier Hebræa fecit confusionem, &c. c. 24. n. 7

15. Tu gloria Jerusalem. tu lætitia Israel, c. 17. num. 9. cap. 34. num. 12. & num. 16. & c. 36. n. 12

16. Tradidit eum in manus forminæ, cap. 24. n. 17

Erat autem diebus festis procedens cum magna gloria, c. 29. n. 11

ESTHER.

2. **P**ræcepit, ut acceleraret mundum mulierem, c. 32. n. 25

Quæ noluit indicare ei populum, & patriam suam, c. 19. n. 7

Ducta est itaque ad cubiculum Regis, &c. c. 6. n. 7. c. 12. n. 17

H h h h h 3

Et

INDEX SENTENTIARUM

Et posuit diadema Regni in capite ejus, cap. 6.
n. 2. c. 12. n. 17.
4. Nisi forte Rex auream virgam ad eum ex-
tenderit, c. 24. n. 10.
5. Venerunt itaque Rex, & Aman ad convi-
vium, quod eis Regina paraverat, cap. 12.
n. 17.
7. Etiam si dimidiam partem Regni mei petie-
ris, c. 12. n. 17. c. 16. n. 2.
Intravit in hortum arboribus constitum, cap. 6.
n. 12.
8. Judæis nova lux oriri visa est, c. 14. n. 16. c. 24.
n. 16.
10. Parvus fons, qui crevit in fluvium, & in lu-
cem, &c. c. 5. n. 35. & 37. c. 21. n. 40.
15. Assumpsit duas famulas, c. 5. n. 7.
Et super unam quidem innitebatur, cap. 26.
num. 7.
Altera sequebatur defluentia in humum indu-
menta sustentans, c. 37. n. 1.
Non pro te, sed pro omnibus hæc lex, &c. &
festinus exiit de folio sustentans eam, c. 7.
n. 16.

JOB.

3. Expectet lucem, & non videat, nec ortum
surgens Auroræ, c. 7. n. 13. & 17.
24. Si subito apparuerit Aurora, &c. c. 7. n. 17.
c. 24. n. 18.
26. Qui extendit Aquilonem, super vacuum,
c. 25. n. 2.
Et obstetricante manu ejus, &c. cap. 23. nume-
ro 4.
29. Gloria mea semper innovabitur, &c. c. 6.
num. 6.
Pepigi fœdus cum oculis meis, Tract. de Virg.
n. 19.
38. Ubi eras, cum me laudarent astra matutina?
c. 17. n. 17. c. 26. n. 2.
Nunquid ostendisti Auroræ locum suum? c.
12. n. 4.
Et viam sonantis tonitru, c. 21. n. 42.
Nunquid elevabis in nebula vocem tuam? c.
28. n. 11.
Nunquid volet Rhinoceros servire tibi, aut
morabitur ad præsepituum? c. 16. n. 13.
40. Stringit caudam suam quasi cedrum, c. 31.
n. 2.
Ipse est principium viarum Domini, cap. 14. n.
3. & 4.
An extrahere poteris Leviathan hamo? cap. 23.
n. 1. & 3.

Aut armilla forabis maxillam ejus? &c. c. 23.
n. 3.
Nunquid illudes ei quasi avi? &c. c. 22. nume-
ro 17.
42. Et vocavit nomen unius Diem, &c. cap. 14.
n. 16.

LIBER PSALMORUM.

1. In cathedra pestilentiae non sedit, cap. 1. nu-
mero 2.
7. Nisi conversi fueritis, gladium suum vibra-
bit, c. 22. n. 12.
8. Elevata est magnificentia tua super caelos, c.
4. n. 2. c. 5. n. 3. c. 15. n. 4.
10. Expandit nubem, c. 16. n. 15.
Dominus in Cælo sedes ejus, c. 1. n. 3.
11. Argentum igne examinatum, cap. 5. nume-
ro 30.
16. Erue animam meam ab impio, & frameam
tuam, &c. c. 22. n. 12.
17. Exaudivit Dominus de templo sancto suo,
c. 16. n. 8. c. 30. n. 13.
Quoniam tu illuminas lucernam meam Do-
mine, c. 21. n. 1.
18. Et opera manuum ejus annunciat firma-
mentum, c. 3. n. 1.
Ipse omnem terram exivit sonus eorum, c. 22.
n. 14.
In sole posuit tabernaculum suum, c. 4. n. 14. c.
5. n. 37.
Tanquam sponsus procedens de thalamo suo,
c. 5. n. 29. c. 17. n. 6. c. 29. n. 18.
Non est, qui se abscondat a calore ejus, cap. 16.
num. 7.
21. Longè a salute mea verba delictorum meo-
rum, &c. c. 10. n. 4.
Ego autem sum vermis, & non homo, c. 23. n. 2.
c. 32. n. 21.
22. Virga tua, & baculus tuus ipsa, &c. c. 23. n. 15.
c. 24. n. 10. c. 34. n. 10.
Parasti in conspectu meo mensam adversus
eos, c. 5. n. 35. c. 8. n. 20. c. 22. n. 13.
23. Psalmus ipsi David prima sabbati, cap. 14.
n. 18.
24. Universæ viæ Domini misericordia, & ve-
ritas, c. 14. n. 3.
26. Quoniam abscondit me in tabernaculo
suo, c. 5. n. 37.
28. Sedebit Deus Rex in æternum, cap. 1. nu-
mero 3.
29. Et abundantia in turribus tuis, cap. 29. nu-
mero 2.

31. Ve-

31. Veritas de terra orta est, c. 34. n. 16
 32. De præparato habitaculo tuo respexit, &c. c. 2. n. 11. c. 7. n. 1
 35. Torrente voluptatis tuæ potabis eos. cap. n. 36
 41. Abyssus abyssum invocat, c. 13. nu. 4. c. 16. n. 15
 44. Speciosus forma præ filiis hominum, c. 9. n. 7
 Diffusa est gratia in labiis tuis, c. 21. n. 13
 Accingere gladio tuo super femur tuum potentissimè, c. 22. n. 13
 Sedes tua Deus in sæculum sæculi, c. 1. n. 1. c. 2. num. 8
 Myrrha, & gutta, & cassia à vestimentis tuis à domibus eburneis, &c. c. 5. n. 27. & 30. c. 7. n. 20. c. 8. n. 18
 Constituta regina in dextris tuis in vestitu deaurato, &c. c. 5. num. 5, cap. 6. n. 2. cap. 7. nu. 20. c. 12. n. 6
 Et concupiscet Rex decorem tuum, c. 5. n. 28. c. 36. n. 2. & 6, & cap. 35. n. 1
 Vultum tuum deprecabuntur omnes divites plebis, c. 17. n. 17. & c. 35. n. 1
 Omnis gloria ejus filia Regis ab intus, c. 3. n. 2. c. n. 46. & 62
 In fimbriis aureis, c. 9. n. 4
 Adducentur Regi Virgines post eam, c. 12. n. 11. c. 32. n. 30
 45. Fluminis impetus lætificat Civitatem Dei, c. 7. n. 16
 Sanctificavit tabernaculum suum Altissimus, c. 5. n. 37. c. 7. n. 1
 Deus in medio ejus non commovebitur, c. 7. num. 1
 Adjuvabit eam Deus mane diluculo, cap. 7. num. 22
 Posuit prodigia super terram, cap. 7. num. 16. & 24
 47. Psalmus Cantici filiiis Core secunda sabbati, c. 14. n. 18
 Magnus Dominus, & laudabilis nimis, c. 4. n. 8. c. 5. n. 25
 In Civitate Dei nostri, c. 5. n. 25. c. 18. n. 3. c. 16. n. 13
 Fundatur exultatione universæ terræ, ibid. & c. 7. n. 20.
 Mons Syon, latera Aquilonis, cap. 25. n. 2.
 Deus in domibus ejus cognoscetur, cum suscipiet eam, c. 15. n. 2
 Suscepimus Deus misericordiam tuam in medio templi tui, cap. 5. num. 38. c. 16. n. 8. c. 39. n. 15
 Circumdare Syon, & complectimini eam, c. 38. n. 3. c. 39. n. 25
 Ponite corda vestra in virtute ejus, &c. c. 36. n. 2 & 19
 49. Sacrificium laudis honorificabit me, & illic iter, c. 38. n. 4
 51. Ego autem sicut oliya fructifera in domo Dei, c. 8. n. 9
 56. Exurge gloria mea, exurge psalterium, & cithara, c. 11. n. 9. c. 30. n. 14
 59. Quis deducet me in Civitatem munitam? c. 36. n. 2
 61. Duo hæc audiui, quia potestas Dei est, & tibi Domine misericordia, cap. 16. n. 2. c. 40. num. 2
 62. Et in velamento alarum tuarum exultabo, c. 40. n. 2
 65. Oculi ejus super gentes respiciunt, cap. 25. num. 1
 Holocausta medullata offeram tibi, &c. c. 12. num. 9
 Terra dedit fructum suum, c. 15. n. 4
 67. Mons Dei, mons pinguis, mons in quo beneplacitum est Deo habitare, cap. 5. n. 31. c. 8. num. 2
 Currus Dei decem millibus multiplex, cap. 8. num. 5
 68. Qui diligunt nomen ejus habitabunt in ea. c. 4. n. 23. c. 29. n. 1
 71. Descendit sicut pluvia in vellus, c. 8. n. 18. c. 28. n. 9. c. 32. n. 15
 Et dominabitur à mari usque ad mare, & à flumine &c. c. 2. n. 7
 72. Tenuisti manum dexteram meam, cap. 12. num. 17
 73. Operatus es salutem in medio terræ, c. 5. n. 32. c. 17. n. 3
 Conturbasti capita draconum, &c. cap. 22. num. 13
 Fabricatus es Auroram, c. 24. n. 18
 74. Calix in manu Domini, &c. cap. 28. numero 12
 75. Illuminans tu mirabiliter à montibus atermis, c. 33. n. 4
 76. Redemisti in brachio tuo populum tuum, c. 22. n. 15
 77. Et deduxit eos in nube diei, c. 3. n. 5. c. 7. n. 17. c. 16. n. 15
 Panem Angelorum manducavit homo, c. 28. num. 12

INDEX SENTENTIARUM

76. Qui sedes super Cherubim, cap. 1. n. 5. cap. 8. n. 44
Deus virtutum convertere visita vineam istam c. 22. n. 18
80. Buccinare in Neomenia tuba, cap. 29. num. 11
Cibavit eos ex adipe frumenti, &c. capite 8. n. 19
82. Erubescant, &c. quia nomen tibi Dominus, c. 5. n. 6
84. Mitigasti omnem iram tuam, cap. 16. num. 13
Veritas de terra orta est, cap. 7. num. 24. cap. 17. n. 15
Et terra nostra dabit fructum suum, cap. 15. n. 1
85. Eruiisti animam meam ex inferno inferiori. c. 7. n. 11
86. Fundamenta ejus in montibus sanctis, c. 4. n. 8. c. 7. n. 21
Diligit Dominus portas Sion, cap. 4. n. 8. cap. 7. n. 21
Gloriosa dicta sunt de te Civitas Dei, c. 4. n. 8. c. 7. n. 21
Memor ero Raab, & Babylonis, &c. Ecce alienigenae, & Tyrus, &c. cap. 30. n. 14. & cap. 36. n. 23
Homo natus est in ea, & ipse fundavit eam Altissimus, cap. 4. num. 8. cap. 8. n. 2. cap. 9. n. 13
Sicut latantium omnium habitatio est in te, c. 24. n. 2. c. 30. n. 14
88. Tu humiliasti sicut vulneratum superbum, c. 22. n. 13
Et Thronus ejus sicut sol in conspectu meo, c. 2. n. 7. & 8
91. Plantati in domo Domini in atriis, &c. c. 8. n. 6
92. Dominus regnavit decorem indutus est, &c. c. 22. n. 8
Domum tuam decet sanctitudo, &c. c. 5. n. 25. c. 7. n. 7. c. 13. n. 4
93. Secundum multitudinem dolorum meorum in corde meo, consolationis tuae, &c. c. 11. n. 9. c. 12. n. 14
95. Adorate Dominum in atrio sancto ejus, c. 2. n. 13. c. 5. n. 28
Commoveatur mare, c. 32. n. 21
98. In Columna nubis loquebatur ad eos, c. 1. n. 7
Qui sedet super Cherubim, c. 1. n. 5
101. Oratio pauperis, c. 12. n. 9.
102. Dominus in coelo paravit sedem suam, c. 2. n. 7. c. 13. n. 4.
105. Qui ponis nubem assensum tuum, cap. 1. n. 7
Et viaeum lactificat cor hominis, c. 8. n. 21.
Draco iste, quem formasti ad illudendum ei, c. 22. n. 17
104. Expandit nubem in protectionem eorum, &c. c. 4. n. 6
105. Pro nihilo habuerunt terram desiderabilem, c. 36. n. 3
106. Viam Civitatis habitaculi non invenerunt c. 36. n. 2
Quia contrivit portas aeneas, cap. 22. numero 16
Et vestes ferreos confregit, c. 22. n. 14.
109. Sede a dextris meis, c. 1. n. 1.
Virgam virtutis tuae, &c. dominare in medio, &c. c. 24. n. 9. c. 20. n. 14
Ex utero ante Luciferum genui te, cap. 24. n. 18
Dominus a dextris tuis, c. 25. n. 5
113. Caelum Coeli Domino, &c. cap. 5. numero 37
117. Lapidem, quem reprobaverunt adificantes, c. 23. n. 16
23. Foritan pertransisset anima nostra aquam intolerabilem, c. 28. n. 5
126. Merces fructus ventris, c. 5. n. 36. c. 15. n. 1. & 4. c. 22. n. 10
131. Surge Domine in requiem tuam, tu, & Arcas sanctificationis tuae, cap. 2. n. 6. c. 5. n. 42. & 50
De fructu ventris tui ponam super sedem tuam c. 1. n. 1. n. 1. c. 17. n. 14. c. 32. n. 15
138. Tu cognovisti sessionem meam, cap. 2. num. 8
Imperfectum meum viderunt oculi mei, c. 32. num. 15
141. Considerabam ad dexteram, & videbam, &c. c. 25. n. 4. & 5
143. Deus canticum novum cantabo tibi, in Psalterio decem chordarum psallam tibi, c. 21. n. 1
Redemisti servum tuum de gladio maligno, c. 7. n. 11
146. Quoniam confortavit leras portarum tuarum, c. 7. n. 21.

PRO-

SACRÆ SCRIPTURÆ

PROVERBIA SALOMONIS.

2. **E**go diligentes me diligo, cap. 29. n. 1. c. 36. num. 6.
 In viis iustitiæ ambulo, ut ditem diligentes me
 c. 34. n. 15
 Dominus possedit me in initio viarum suarum, cap. 7. num. 21. cap. 14. num. 2. usque ad finem
 Ante omnes colles ego parturiebat, nondum erant abyssi, &c. c. 14. n. 15
 Nunc ergo filii audite me, c. 36. n. 1
 Beati qui custodiunt vias meas, &c. cap. 37. numero 1
 Beatus homo, qui audit me, &c. c. 30. n. 17. c. 34. n. 20
 Qui me invenerit, inveniet vitam, cap. 34. numero 20
 9. Sapientia sibi ædificavit domum, &c. cap. 5. num. 26. & 30. cap. 7. num. 18. cap. 9. num. 13
 Excitavit columnas septem, cap. 5. num. 26. cap. 7. n. 25
 Miscuit vinum in cratere, juxta 70. & posuit mentem, c. 8. n. 21
 18. Turris fortissima nomen Domini, cap. 21. num. 9
 20. Rex qui sedet in folio judicii, &c. cap. 1. num. 2.
 30. Et viam viri in adolescentia, c. 32. n. 18
 31. Mulierem fortem quis inveniet? &c. c. 4. n. 9. c. 29. n. 5
 Procul, & de ultimis finibus, cap. 4. n. 9. cap. 24. num. 20
 Confidit in ea cor viri sui, &c. cap. 24. n. 3. c. 36. num. 19
 Facta est quasi navis in scissoris, c. 8. n. 20
 Accinxit fortitudine lumbos suos, &c. cap. 24. num. 3
 Non extinguetur in nocte lucerna ejus, &c. c. 7. num. 17. c. 7. n. 4. c. 21. n. 8
 Fortitudo, & decor indumentum ejus, cap. 21. num. 10
 Lex clementiæ in lingua ejus, cap. n. 35. cap. 21. num. 19
 Surrexerunt filii ejus, & beatissimam prædicaverunt, vir ejus, &c. cap. 17. num. 12. cap. 29. num. 22
 Multæ filia congregaverunt divitias, c. 5. n. 9. c. 6. n. 5. & 7. c. 8. n. 6. c. 9. n. 2
 Omnes domestici ejus induti sunt duplicibus, c. 34. n. 14

Date ei de fructu. &c. & laudent eam in portis operæ ejus, c. 12. n. 64

ECCLESIASTES.

1. **O**mnia flumina intrant in mare, c. 3. n. 4. c. 4. n. 4. c. 11. n. 8
 7. Inveni amariorem morte mulierem, cap. 24. num. 4

CANTICUM CANTICORUM.

1. **C**ulremus in odorem unguentorum tuorum, c. 21. n. 52. c. 36. n. 6.
 Nigra sum, sed formosa, c. 5. n. 58. & seq.
 Poluerunt me custodem in vineis, cap. 6. numero 6
 O pulcherrima inter mulieres, c. 5. n. 58. & seq. c. 15. n. 6
 Equitavi meo in curribus Pharaonis, &c. c. 20. n. 14. & seq. c. 24. n. 17.
 Dum esset Rex in accubitu suo, nardus mea, &c. c. 21. n. 21
 Fasciculus myrrhæ dilectus meus, &c. c. 8. n. 19. c. 21. n. 3
 Botrus Cypri dilectus meus, &c. c. 8. n. 19. c. 11. num. 3
 2. Ego flos campi, cap. 32. num. 16. cap. 16. nu. 5. & 14
 Liliū convallium, c. c. 32. n. 16
 Sicut liliū inter spinas, sic amica, &c. cap. 5. num. 61. cap. 10. num. 14. cap. 7. num. 18. c. 32. num. 16
 Sub umbra illius quem desideraveram sedi, &c. c. 25. n. 3
 Introduxit me in cellam vinariam, ordinavit in me charitatem, c. 5. n. 10. c. 6. n. 6. c. 21. n. 10. c. 29. n. 1
 Fulcite me floribus, c. 21. n. 5
 Laeva ejus sub capite meo, & dextera illius, &c. c. 5. n. 21
 Columba mea in foraminibus petrae, &c. c. 5. n. 64. c. 10. n. 11
 Sonet vox tua in auribus meis, &c. c. 5. n. 58. & seq. c. 30. n. 12
 Dilectus meus mihi, & ego illi, &c. cap. 9. num. 10. & 15. cap. 32. num. 26. Tract. de Virginib. num. 14
 3. Paululum cum pertransissem eos, cap. 5. numero 3
 Sicut virgula fumi ex aromatibus, &c. cap. 4. num. 10. cap. 5. num. 38. cap. 6. num. 3. cap. 21 n. 35. & 36

INDEX SENTENTIARUM

En lectulum Salomonis sexaginta fortes am-
biunt, c. 5. n. 4. c. 17. n. 15
Ferculum fecit sibi Rex Salomon de lignis li-
bani, c. 5. n. 29. & 30. c. 8. n. 4
Ascensus purpureus, cap. 5. num. 29. c. 12. nu-
mero 14
Media charitate constravit propter filias Jeru-
salem, c. 5. n. 30. c. 10. n. 3
4. Oculi tui columbarum, &c. c. 5. n. 10. 63. c. 24.
num. 17
Absque eo, quod intrinsecus latet, c. 3. n. 2. c. 5
num. 2
Sicut Turris David collum tuum, c. 7. n. 20. c.
16. n. 8. c. 22. n. 8. c. 25. n. 2
Mille clypei pendent ex ea, c. 5. n. 4. c. 30. n. 5. c.
36. n. 23. c. 37. n. 2
Duo ubera tua sicut duo hinnuli, &c. cap. 30.
num. 4
Vadam ad montem myrrhæ, & collem thuris,
c. 5. n. 10. c. 7. n. 20. c. 9. n. 2
Tota pulchra es amica mea, &c. c. 5. n. 53. & seq.
c. 7. n. 2. & 20. c. 9. n. 20
De cubilibus leonum, & de montibus pardo-
rum coronaberis, c. 5. n. 7. c. 6. n. 7
Vulnerasti cor meum soror mea sponsa, c. 14.
n. 15. c. 36. n. 6
Favus distillans labia tua, cap. 16. num. 6. cap.
17. num. 6. cap. 19. num. 4. cap. 21. n. 13. ca. 34.
num. 16
Hortus conclusus fons signatus, cap. 5. num. 33.
36. cap. 7. n. 12. cap. 29. num. 20. cap. 32. n. 17.
& 28
Emissiones tuæ paradisus malorum punico-
rum, c. 32. n. 17
Fons hortorum c. 5. n. 33
Surge Aquilo, &c. c. 25. n. 2
5. Veniat dilectus meus, cap. 19. num. 4. cap. 29.
num. 21
Ego dormio, & cor meum vigilat, cap. 21. n. 30.
c. 32. n. 25
Dilectus meus candidus, & rubicundus, c. 5. n.
46. 53. & 54
Comæ ejus sicut elatæ palmarum, nigrae quasi
corvus, c. 5. n. 54
Nunciate dilecto, quia amore langueo, c. 4. n. 6.
c. 9. n. 10. & 17
Species ejus, ut libani, c. 5. n. 64
O pulcherrima mulierum, c. 1. n. 58. & seq. c. 9.
n. 7. c. 24. n. 16
6. Pulchra es amica mea, decora sicut Jerusa-
lem, c. 4. n. 6. c. 5. n. 58. & seq. c. 6. n. 11. c. 7. n.
21. c. 24. n. 17

Dilectus meus descendit in hortum suum, c. 22.
num. 4
Ad Areolam Aromatum, cap. 20. num. 16. c. 24.
num. 37
Terribilis, ut castrorum acies ordinata, c. 24. n.
17. c. 26. n. 6
Una est columba mea, perfecta mea, una, &c.
c. 14. n. 15. c. 20. n. 8
Viderunt eam filiae Sion, &c. Beatissimam præ-
dicaverunt, cap. 14. n. 15. c. 17. n. 17. c. 29. n. 22.
c. 34. n. 5
Quæ est ista, quæ progreditur quasi aurora
confurgens, c. 15. n. 6. c. 24. n. 18. c. 26. n. 7. cap.
29. n. 11
Pulchra, ut Luna, cap. 5. num. 58. & seq. cap. 14.
n. 18. c. 16. n. 2. cap. 26. n. 7. c. 29. n. 11. cap. 30.
n. 14
Electa, ut Sol, c. 6. n. 4. c. 14. n. 5. c. 16. n. 2. c. 26.
n. 7. c. 33. n. 4
7. Quid videbis in Sulamite nisi choros ca-
strorum, c. 24. n. 17
Quam pulchri sunt gressus tui, &c. c. 5. n. 85. c. 7.
num. 13
Umbilicus tuus crater tornatilis, &c. cap. 3. nu-
mero 21
Venter tuus sicut acervus tritici vallatus hliis,
cap. 8. num. 19. c. 20. n. 9. c. 28. n. 2. c. 32. n. 2. c.
34. n. 19
Collum tuum sicut turris eburnea, c. 6. n. 12. c.
7. n. 20. c. 21. n. 9
Natus tuus sicut turris libani, c. 7. n. 1
Caput tuum, ut Carmelus, c. 6. n. 12
Statura tua assimilata est palma, c. 6. n. 2. & 12.
c. 24. n. 3
8. Quæ est ista, quæ ascendit de deserto deli-
cious affluens? cap. 5. num. 24. & 30. cap. 6.
num. 14. cap. 15. num. 6. cap. 17. n. 10. c. 21. nu-
mero 30
Innixa super dilectum suum, c. 6. n. 2. & 4
Pone me, ut signaculum super cor tuum, c. 10.
num. 15
Fortis est, ut mors dilectio, &c. cap. 9. n. 4. c. 28.
num. 16
Aque multo non potuerunt extinguere cari-
tatem, c. 9. n. 3
Si murus est, ædificemus, &c. c. 29. n. 3
Ego murus, & ubera mea sicut turris, c. 29. n. 2.
& 4. c. 35. n. 35

LIBER SAPIENTIÆ

2. Felix est sterilis, & incoquinata, &c. c. 32.
n. 5. & 6

4. O quam pulchra est casta generatio cum claritate, c. 32. n. 5
 6. Ipsi cura est de omnibus, c. 27. n. 6. 3. 29. numero 2
 7. Quoniam horum omnium mater est, a. 16. n. 10. c. 27. n. 6
 Speculum sine macula, c. 7. n. 8. & 20
 In animas sanctas se transfert, c. 1. n. 6
 Est hæc speciosior sole, & supra omnem dispositionem stellarum luci comparata, c. 14. num. 14
 8. Generositatem illius glorificat contubernium habens Dei, cap. 9. num. 1. cap. 36. numero 11
 10. In fraude circumvenientium illum affuit illi, c. 24. n. 10
 14. Benedictum lignum, per quod fit iustitia. Tract. in salutationem Angelicam, vers. & benedictus fructus.
 18. Cum quietum silentium continere omnia, & c. c. 3. n. 2
 Omnipotens sermo tuus, & c. durus debellator, & c. c. 2. n. 12. c. 22. n. 14

ECCLESIASTICUS.

1. **A**ltitudinem Coeli, latitudinem terræ, & c. c. 13. n. 4
 Ipse creavit illum in Spiritu sancto, & vidit, & c. c. 5. n. 2. c. 15. n. 6
 Et in die defunctionis suæ benedicetur, c. 17. num. 16
 7. Noli querere à Domino ducatum, nec à Rege cathedram honoris, c. 1. n. 2
 15. Obviabit quasi mater honorificata, cap. 34. n. 11. c. 36. n. 9
 24. Et sicut nebula texi omnem terram, c. 25. n. 2. c. 30. n. 2
 Ego in altissimis habitavi, & thronus meus in columna nubis, cap. 1. num. 7. c. 3. n. 5. cap. 4. num. 2
 Omnem excellentium, & c. cap. 5. n. 51. cap. 24. num. 7
 Qui creavit me, requievit in tabernaculo meo, c. 8. c. 5. n. 37. c. 8. n. 2
 In Jacob inhabita, in Israel hereditare, & in electis meis mitte radices, c. 34. n. 20. ult. num. 1
 In Jerusalem potestas mea, c. 2. n. 3. c. 5. n. 7. c. 30. num. 10
 In plenitudine Sanctorum detentio mea, c. 6. n. 5. c. 12. n. 15. c. 12. n. 15
 Quasi Cedrus exaltata sum in libano, quasi

- Cypressus in monte Sion, quasi Palma, & c. Plantatio rosæ, Oliva in campis, Platanus, & c. cap. 5. n. 64. c. 6. n. 2 & 5. c. 16. n. 3. 4. & 5. c. 29. n. 11
 Sicut Cinnamomum, & balsamum aromatizans, c. 16. n. 1. c. 21. n. 30. & seq.
 Sicut myrrha electa, c. 21. n. 18
 Quasi balsamum non mixtum odor meus, cap. 21. n. 34
 Ego quasi Terebinthus extendi ramos meos, c. 21. n. 34. c. 34. n. 12
 Ego quasi vitis fructificavi suavitatem odoris, c. 8. n. 22. c. 34. n. 12
 Flores mei fructus honoris, & honestatis, c. 8. num. 9
 Ego mater pulchræ dilectionis, & c. c. 9. n. 20. c. 21. n. 7. & 8. c. 18. n. 12
 In me omnis gratia, viæ, & veritatis, cap. 5. num. 4. cap. 16. num. 6. cap. 28. num. 12. c. 34. num. 12
 In me omnis spes vitæ, & virtutis, cap. 31. n. 9. c. 36. n. 23
 Transite ad me omnes, qui concupiscitis me, & c. cap. 8. num. 23. cap. 21. num. 9. c. 29. n. 5. c. 34. n. 2
 Spiritus enim meus super mel dulcis, & c. c. 16. n. 2. c. 34. n. 12. & 16
 Qui elucidant me, vitam æternam habebunt, in Præfat. n. 3. a. 39. n. 25
 Ego quasi trames aquæ immensæ, c. 6. n. 11. c. 16. n. 16
 Dixi rigabo hortum meum, c. 16. n. 16
 Sicut aquæ ductus exivi de paradiso, & c. c. 5. n. num. 34. c. 16. n. 16. c. 34. n. 2
 Penetrabo omnes inferiores partes terræ, c. 14. num. 16
 26. Gratia mulieris sedula delectabit virum suum, c. 16. n. 15
 27. Stultus sicut luna mutatur, c. 24. n. 7
 35. Speciosa misericordia Dei in specie tribulationis, & c. c. 16. n. 7.
 36. Ubi non est sepes diripietur possessio, & ubi non est mulier, ingemiscit egens, c. 29. n. 5. c. 40. n. 5
 38. Altissimus de terra creavit medicinam, cap. 20. n. 16
 39. Obaudite me divini fructus, & c. cap. 39. num. 4
 40. Jugum grave super filios Adam à die, & c. cap. 23. n. 14
 Gratia sicut paradus in benedictionibus, c. 5. n. 23

INDEX SENTENTIARUM

HABACUC.

2. **D**esideratus cunctis gentibus, c. 9. n. 8
Domine opus tuum in medio anno-
rum vivifica illud, c. 20. n. 2
Domine audivi auditum tuum, & timui, c. 2.
num. 13
3. De monte umbroso, juxta versionem, 70. c.
5. num. 31
Elevatus est sol, & luna stetit in ordine suo,
juxta versionem, 70. cap. 14. num. 18

ZACHARIAS.

3. **E**cce ego celabo sculpturam ejus, & auge-
ram iniquitatem terræ in die una. c. 11.
num. 4
4. Candelabrum aureum, & septem lucernæ,
cap. 9. num. 3
Et ponam te quasi gladium fortium, c. 22. n. 12
Quid enim bonum ejus, & quid pulchrum?
nonne frumentum, &c. c. 8. num. 21
13. Disperdam nomina Idolorum de terra, &c.
cap. 23. n. 13

MALACHIAS.

3. **Q**uilibet poterit cogitare diem adventus
ejus? cap. 8. n. 14
5. Mitto Angelum meum. Tractat. de Virg. nu-
mer. 14

MACHABEORUM II.

3. **V**irgines, quæ conclusæ erant procurre-
bant ad Oniam, cap. 8. n. 10

Ex novo Testamento.

EVANGELIUM SECUNDUM MATTHEUM.

1. **I**nventum puerum cum Maria matre ejus,
cap. 2. n. 13
Vocabis nomen ejus Jesum, c. 23. n. 12
2. Obtulerunt ei munera, aurum, thus, & myr-
ram, c. 37. n. 13
3. Sic decet nos implere omnem justitiam, ca.
21. num. 23
5. Beati pauperes spiritu, &c. cap. 37. num. 14
Quod si oculus tuus dexter scandalizat te, erue
eum, &c. Tract. de Virg. num. 19

6. Pater noster, qui es in cœlis, c. 15. num. 9
12. Itaque licet sabbatis benefacere, cap. 28.
num. 13

- Quomodo potest quisquam intrare in do-
mum fortis, c. 32. n. 1
Quicumque fecerit voluntatem patris mei, &c.
cap. 28. num. 13
13. Et dabunt fructum, aliud centesimum, &c.
cap. 34. num. 6
Simile est regnum cœlorum fermento, &c.
in farinæ satis tribus, &c. cap. 8. num. 20
Simile est regnum cœlorum thesauro abscon-
dito in agro, c. 18. n. 10

- Nonne mater ejus dicitur Maria, capit. 21. nu-
mer. 25

19. Sunt Eunuchi, qui seipso castraverunt, &c.
cap. 32. num. 7

- Ecce nos reliquimus omnia, & secuti sumus
te, c. 37. n. 10

- Vos, qui secuti estis me sedebitis, &c. c. 1. n. 1
23. Super cathedram Moysi sederunt Scribæ,
&c. c. 1. n. 2

25. Ulsque ad sanguinem Zachariæ, quem oc-
cidistis, &c. c. 32. n. 12

- Acceptis lampadibus non sumpserunt oleum
secum, Tract. de Virg. n. 54

- Intra in gaudium Domini tui, capit. 27. nu-
mer. 1

- Cum venerit filius hominis in majestate, &c.
cap. 1. n. 2

EVANGELIUM SECUNDUM MARCI.

8. **E**xuens in oculos ejus impositis mani-
bus, &c. c. 22. num. 7

16. Prædicate Evangelium omni creaturæ, &c.
cap. 14. n. 12

26. Sedet à dextris Dei, c. 1. num. 1. & 2

EVANGELIUM SECUNDUM LUCAM.

1. **S**icut tradiderunt nobis, qui ab initio ipsi
viderunt, &c. c. 19. n. 2

- Ave gratia plena, &c. Tota Angelica saluta-
tio explicatur in Tract. de salutatione An-
gelica

- Ave c. 5. num. 12

- Gratia plena, cap. 4. numer. 5. & 9. in toto cap.
13. cap. 24. num. 10. cap. 29. num. 11. cap. 32.
num. 23

Domini

SACRÆ SCRIPTURÆ.

Dominus tecum, c. 5. n. 39. c. 8. n. 2. c. 12. nu. 17.
c. 30. num. 10
Benedicta tu in mulieribus, cap. 17. numer.
18
Turbata est in sermone ejus, cap. 26. nu-
mer 10
Invenisti gratiam, cap. 4. n. 9. cap. 16. nu. 8. c. 17.
n. 4. c. 26. n. 3
Quomodo fiet istud, &c. cap. 5. num. 9 cap. 21.
num. 8
Spiritus sanctus superveniet in te, cap. 5. nu. 8.
& 9
Et virtus Altissimi obumbrabit tibi, cap. num.
2. & 9
Quod nascetur ex te sanctum, &c. cap. 23. nu-
mer. 6
Ecce Ancilla Domini fiat mihi, &c. cap. 5. nu. 9.
c. 7. n. 21. ca. 15. nu. 1. c. 17. nu. 6. c. 21. nu. 22. ca.
37. n. 6
Benedictus fructus ventris, cap. 8. n. 13. cap. 19.
nu. 1 cap. 21. nu. 37
Exultavit in gaudio infans in utero, &c. cap. 8.
n. 4. c. 23. nu. 7. c. 32. nu. 25
Et beata, quæ credidisti quoniam, &c. ca. 6. n. 1.
c. 11. n. 6. cap. 21. nu. 8
Magnificat anima mea Dominum, &c. c. 21. nu.
10. & 23
Exultavit spiritus meus in Deo salutari meo.
cap. 9. nu. 12
Quia respexit humilitatem Ancillæ suæ, c. 12.
num. 13. cap. 21. num. 21 & seq.
Quia fecit mihi magna, qui potens est, cap. 5.
n. 7. c. 15. n. 3
Fecit potentiam in brachio suo, &c. cap. 22. n.
15. cap. 23. nu. 5
Mansit autem Maria cum illa, quasi mensibus
tribus, c. 17. nu. 12
Benedictus Dominus Deus Israel, quia visita-
vit, &c. cap. 22. nu. 18
Oriens ex alto, &c. c. 11. num. 29. & 41
2. Parturiturum, aut duos pullos columba-
rum, cap. 37. num. 8
Tuam ipsius animam pertransibit gladius, &c.
cap. 9. n. 2. & 18. & toto cap. 10. ca. 11. nu. 5. c.
29. nu. 18
Et erat subditus illis, c. 32. nu. 4
4. Singulis manus imponens, curabat omnes,
cap. 22. n. 7
5. Relictis omnibus secuti sunt eum, cap. 37.
num. 12
10. Ecce dedi vobis potestatem, &c. cap. 22.
num. 17

Intravit in quoddam castellum, & mulier quæ-
dam, &c. c. 21. n. 29. c. 34. n. 8
Optimam partem elegit, &c. c. 32. n. 23
11. Beatus venter, qui te portavit, c. 8. n. 4. c. 17.
num. 9
16. Et portaretur ab Angelis in sinum Abraham,
cap. 6. n. 4
18. Ecce nos dimisimus omnia, &c. ca. 37. n. 18
22. Et factus est sudor ejus sicut guttæ sangui-
nis decurrentis in terram, c. 10. num. 11
23. Filix Jerusalem nolite flere super me, sed.
&c. c. 10. n. 4

EVANGELIUM SECUNDUM JOANNEM.

1. **D**E plenitudine ejus nos omnes accepi-
mus, c. 14. n. 9
2. Et deficiente vino dicit Mater Jesu, &c. cap.
20. num. 12. c. 29. n. 2 & 9
3. Abraham pater vester exultavit, ut videret
diem, &c. c. 17. n. 14
9. Fecit lutum ex sputo, &c. c. 22. n. 7
10. Per me si quis introierit, ingreditur, &
egredietur, c. 5. nu. 36
12. Nisi granum frumenti cadens in terram,
&c. cap. 28. n. 1
13. Filioli adhuc modicum vobiscum sum, c.
28. num. 1
18. Ut ergo dixit eis ego sum: abierunt retror-
sum, & ceciderunt in terram, c. 21. n. 42
19. Stabant autem juxta crucem Jesu, &c. c. 10.
n. 1. c. 11. n. 5
Mulier ecce filius tuus, &c. c. 11. n. 6. c. 27. n. 7.
c. 28. n. 11. c. 34. n. 11. & 18
Ex illa hora accepit eam discipulus in suam, ca.
29. um. 1

ACTUS APOSTOLORUM.

1. **S**ic veniet quemadmodum vidistis eum,
&c. cap. 25. n. 1
Perseverantes unanimiter in oratione cum
mulieribus, & Maria matre Jesu, cap. 21. nu-
mer. 28.
Cecidit fors super Matthiam, c. 8. num. 11

EPISTOLA B. PAULI APOST. AD ROMANOS.

1. **P**rædestinatus est filius Dei in virtute,
cap. 14. n. 8. & 15

7. Quod

INDEX SENTENTIARUM

7. Quod habeat in me peccatum, c. 7. n. 24
Quos præcivit, & prædestinavit conformes fieri, &c. c. 14. n. 8. c. 34. n. 18
13. Et induamur arma lucis, c. 8. n. 18. c. 28. n. 1

EPIST. AD CORINTH. I.

7. **Q**ui habent uxores tanquam non habentes, Tract. de Virg. n. 81
15. Alia claritas solis, alia claritas lunæ & alia claritas stellarum cap. 3. n. 4. c. n. 4.
15. Secundum hominem in cælo cœlestis, c. 3. n. 2

EPIST. AD GALATAS.

2. **Q**ui dilexit me, & tradidit semetipsum pro me, cap. 9. n. 10

EPIST. AD EPHESIOS,

1. **P**rædestinavit nos in adoptionem filiorum per Christum in ipsum, c. 14. n. 8
4. Instaurare omnia in Christo, &c. c. 14. n. 8
4. Instaurare omnia in Christo, &c. c. 14. n. 12
5. Sacramentum hoc magnum est, ego autem dico in Christo, & Ecclesia, c. 14. n. 11
6. Adversus Principes, & potestates, c. 8. n. 1

EPIST. AD PHILIPPENSES.

2. **H**abitu inventus, ut homo, cap. 5. n. 27.
cap. 8. n. 18
Nostra autem conversatio in cælis est, c. 1. n. 6

EPIST. AD HEBRÆOS.

2. **Q**ui enim sanctificat, & qui sanctificantur, ex uno omnes, c. 12. n. 8
4. Adeamus ergo cum fiducia ad thronum gratiæ, c. 30. n. 5. cap. ult. n. 18
6. Quam sicut anchoram animæ habemus, c. 21. n. 9
9. Thronulum aureum, c. 30. n. 1. c. 21. n. 29
Per amplius, & perfectius tabernaculum non manufactum, cap. 22. n. 9
Et adoravit fastigium virgæ ejus, c. 24. n. 9

EPIST. B. JACOBI APOST.

1. **G**enuit nos verbo veritatis, ut simus inquitum aliquod creaturæ ejus, c. 14. n. 4

APOCALYPSIS B. JOAN. APOSTOLI.

1. **E**t à septem spiritibus, qui in conspectu throni ejus sunt, cap. 26. num. 1. & 5. & Tract. de Templis, n. 21
2. Scio, &c. ubi sedes est Satanæ, c. 1. n. 1
Et dabo illi stellam matutinam, c. 3. n. 5
3. Dabo eis sedere mecum in throno meo, c. 27. num. 1
4. Vilo c. 4. fere explicatur toto hoc libro sed breviter attingitur, cap. 2. n. 1. & seqq.
Sedes posita erat in cælo, c. 1. & seq. tunc etiam toto cap. 14
Et supra sedem sedens, cap. 15. n. 1
Et Iris erat in circuitu sedis, &c. c. 2. n. 3. & toto cap. 16
Et super thronos vigintiquatuor seniores sedentes, toto cap. 17
Et procedebant ante thronum, &c. c. 17. num. 10. & 11
Et de throno procedebant fulgura, voces, & tonitrua a c. 20. usque ad cap. 25
Et septem lampades ardentes ante thronum, qui sunt septem spiritus Dei, toto cap. 26
Et in conspectu sedis tanquam mare vitreum, cap. 17. n. 18
Et in circuitu sedis quatuor animalia, toto cap. 19
5. Vicit Leo de tribu Juda, cap. 11. n. 9
Habentem cornua septem, c. 20. n. 41
Et audivi vocem Angelorum multorum in circuitu throni, c. 26. n. 13
7. Stantes ante thronum, c. 17. n. 18
Et omnes Angeli stabant in circuitu throni, c. 26. n. 13
Agnus, qui in medio throni est, c. 8. num. 2. c. 13. num. 1
8. Et alius Angelus venit, & stetit, & totum initium capit. 8. declaratur cap. 30. n. 1.
11. Vita est Arca testamenti ejus in Templo c. 5. n. 50. cap. 20. nu. 1
12. Signum magnum apparuit in cælo, mulier amicta sole, & totum hujus capituli initium declaratur capit. 3. numer. 2. & cap. 13. numer. 1
Mulier amicta sole, cap. 5. numer. 49. cap. 8. numer. 13. cap. 9. numer. 2. & cap. 15. numer. 10. & 15. cap. 30. numer. 16. cap. 31. num. 1. & seq.
Et Luna sub pedibus ejus, cap. 2. n. 3. cap. 5. nu. 7. cap. 7. n. 13. c. 24. nu. 7. cap. 30. n. 8. cap. 31. num. 2

Et

SACRÆ SCRIPTURÆ.

- Et in capite ejus corona stellarum duodecim, cap. 5. numer. 4. cap. 6. numer. 3. cap. 39. numer. 15.
- Et ecce draco magnus rufus, c. 22. nu. 17. c. 24. nu. 4. c. 31. n. 2.
- Et cauda ejus trahebat tertiam partem stellarum cœli, c. 22. n. 16.
- Ut cum peperisset, filium ejus devoraret, c. 7. num. 17.
- Et raptus est filius ejus ad Deum, & ad thronum ejus, cap. 2. n. 5. c. 31. num. 4.
- Factum est prælum magnum in cœlo, &c. cap. 7. n. 21.
- Et Angeli ejus cum illo missi sunt, cap. 22. numer. 16.
- Et ipsi vicerunt eum propter sanguinem Agni, cap. 26. n. 4.
- Abnt facere prælum cum reliquis, &c. c. 22. n. 2. c. 27. n. 4.
15. Blasphemare nomen ejus, & tabernaculum ejus, c. 24. n. 4.
14. Vidi supra montem Sion Agnum, & cum eo centum quadraginta quatuor millia, & totum hujus capitis initium explicatur, cap. 31. n. 1. & seq. Tract. de Vrg. n. 1. & 31.
- Cantabant quasi canticum novum, c. 32. num. 1. & seq.
16. Et facta sunt fulgura, voces, &c. c. 10. n. 36. c. 33. n. 3.
17. Aquæ populi sunt, c. 17. n. 18.
18. Exulta super eam cœlum, &c. cap. 33. numer. 2.
19. Audiui quasi vocem turbarum multarum, c. 33. num. 2.
19. Et vox de throno exivit, &c. cap. 33. numer. 1.
21. Et qui loquebatur mecum habebat mensuram, c. 12. n. 14.

Finis Indici sacre scriptura.

INDEX EXEMPLORUM,

SIVE MIRACVLORVM BEATISSIMÆ MARIE VIRGINIS DEIPARAE,

Quæ in hoc Opere, & ejus Appendice continentur, eodem quoque recensentur ordine, descriptus.

MARIA nomen descriptum reperitur in reffis, è Iosephi Monachi capite, post obitum progressi, capite 4. num. 24.

B. Virginis pulchritudinem, Clericus eidem de versis conspiciat, c. 5. n. 61.

Incarnationis Christi mysterium absque debita veneratione recolens quidam Monachus, à damone corripitur, cap. 8. n. 14.

EX CAP. XVI.

Peccator quidam Deipara meritù ad penitentiam revocatur, n. 17.

Misericordia Deipara, sub typo scala alba fratri Leons significatur, num. 18.

E purgatorii flammæ animas plurimas extrahit Deipara, num. 19.

Infans Deiparam pro mundo exorantem vidit, num. 20.

Imago Deipara, ad indicandum patrocinium pro peccatoribus susceptum sudat ibid.

Religiosi duo Deiparam pro mundi reparatione deprecantem vident, num. 21.

Aliud simile exemplum, num. 22.

Miserationem divinam nostris sceleribus retardari, ibidem.

EX CAP. XX.

Imago Deipara Sozopoli saluberrimum argumentum fundens, num. 15.

Templum sibi edificari Deipara mandat Leoni I. Imperatori, eique Imperialem dignitatem pronunciat, num. 15.

Templum B. Virginis in Monte Pessulano miraculū celeberrimum, num. 6.

Kkkkk

Puri-

INDEX

Purificationis solemnitate instituta, sanctissima
lues per Deiparam cessat, n. 17
Per imaginem Deiparae, sanctissima lues ab Urbe
depellitur, num. 18
Basiliscus pestilentem exhalans spiritum, Deipa-
ra ope arcetur, ibid.
S. Vulfredus Archiepiscopus, à Deipara valitu-
dinem recipit, n. 19
S. Ioan. Damasceno amputata dextera, à Deipara
restituitur, num. 20
Infans quidam à S. Cosma, & Damiano Dei-
para iussu sanatur, n. 21
Mulier in mediis fluctibus Deipara auxilio pa-
rit, ibidem.
Reginaldus Aurelianensis Decanus, à B. Virgine
sanatur, n. 22
Duobus insanabili morbo laborantibus, à Dei-
para valetudo restituitur, num. 23
Iudaea Segovia è precipiti loco dejecta, à Deipara
servatur, n. 23
Lauretana Domus miracula plurima, nu. 26
B. Iacobus de Marchia, ab insanabili morbo à B.
Virgine Lauretana liberatur, ibid.
Paralytica duæ in Lauretana Domo sanantur,
ibidem.
Mulier quadam jugulata, à Deipara Laureta-
na valetudini restituitur, num. 27
Marchio Badensis in Lauretana aede à Deipara
sanatur, num. 27
Sacerdos Dalmata, avulsa sibi viscera manu de-
ferens, Lauretanam aedem invisit, n. 28
Miracula B. Virginis in Templo oppidi Hallensis
in Belgio, num. 33
Pueri duo mortui, B. Virginis Hallensis munere
ad vitam revocantur, n. 34
S. Dominicus cum S. Francisco, à Deipara Chri-
sto contra homines irato offertur, n. 37
Aliud simile exemplum, ibid.
B. Ignatio Loyola Deipara apparet, eumque ad
Christi vexillum perducit, num. 42
Societatem Iesu, sub suo Deipara pallio tueri, P.
Martino Gutierrez visus, ibid.
Alia similia exempla, ibid.
S. Gregorius Thaumaturgus B. Virginis iussu
sanctissima Trinitatis mysteria, à S. Ioan.
Evangelio docetur, n. 47
Theophilus, qui chirographo se damoni devove-
verat, per B. Virginem Deo reconciliatur, nu-
mer. 28
S. Maria Egyptiaca à Deipara ad scelus poen-
itentiam peragendam juvatur, num. 49
S. Cyrillus Episcopus Alexandrinus errans vo-

niam per B. Virginem consequitur, num. 50
Musa puella à Deipara monetur, ut à Ludis pu-
ellaribus abstineat, ibid.
Peccatoris cuiusdam conversio per Deiparam,
num. 51
Diaconus quidam mortuus, ut poenitentiam age-
ret à Deipara ad vitam est revocatus, ibid.
Hæretica mulier S. Sepulchri ingressus à Deipa-
ra prohibetur, n. 52
Eskillus visione quadam à Deipara corripitur,
ibidem.
Cisterciensis, qui in Templo dormiebat, à Dei-
para reprehenditur, n. 53
Cisterciensis, corporis curam nimis deditus à Deipa-
ra corripitur, ibid.
Hebraei, Phœretum, quo Deipara corpus porta-
batur temere contingere ausus, dat penas, sed
culpam agnoscentes sanatur, num. 54
Militis audacia, qui nec ipsam verebatur Dei-
param, confunditur, num. 55
Aliud simile exemplum, ibid.
Hæreticus simulacrum Deipara confringens,
vulneratur, ibid.
Petrus Aragonius, qui in Templum B. Virginis
à Carmelo, anea tormenta dispendenda cura-
verat, pila anea ictus occiditur, num. 56
Imago S. Mariae ab Arcu, pila lignea percussa,
sanguinem emisit, percussore multato, nu-
mero, 57
Mulier blasphemans nomen S. Mariae ab Arcu,
pedum abscissione punitur, num. 58
Iulianus Apostata, Deipara iussu, à S. Mercurio
martyre interficitur, num. 59.

EX CAP. XXIV.

Clericus cæcus in solemnitate Purificationis
Deipara lumen recipit, num. 4
Puer, qui Deipara laudes canebat, à Iudæis jugu-
latus non perit, ibid.
Fulbertum Carnotensem Episcopum morientem
sacratissimo lacte Deipara recreat, num. 11
Opportuna virginis de obitu admonitio, in supre-
ma hora Deipara adest, num. 12
S. Arnulphi Episcopi simile exemplum, ibid.
Aliud simile exemplum, num. 13
S. Richardus Episcopus Cisterciensis Maria no-
men sapientis in suprema hora sibi inclamari iu-
bet, ibidem.
Vidua aegrotanti Deipara adest, eidem defunctæ
iussa persequitur, num. 14
Lynceus virginis morientis B. Virgo apparet, ac
pur-

EXEMPLORUM.

purgatorii poenas committat, ibid.
 Innocent. III. in obitu, peccatorum contritionem
 per Deiparam obtinet, num. 15
 Aliud simile exemplum, num. 10
 Iustina virgo tentationis vim per Deiparam su-
 perat, num. 19
 Miles qui Christum abnegavit, per B. Virginem
 reconciliatur, num. 20

EX CAP. XXIX.

Sanctus Alexius à Deipara commendatur,
 num. 2
 S. Caelia corpus, ne à Longobardis raperetur
 Deipara efficit, nu. 3
 S. Bonnius Episcopus coelesti veste à Deipara
 donatur, ibid.
 Iudas filium, B. Virgo ab incendio liberat, nu-
 mer. 9
 Complura exempla quae sabbatum Deipara sa-
 crum ostendunt, nu. 16. & seqq.
 Lauretana B. Virginis domus ab Angelis in Dale-
 matiam, ac postea in Picenum translata, nu-
 mer. 27
 Quidam ab igne incolumis servatur, qui B. Vir-
 ginu patrocinium implorat, n. 37
 Maria nomen invocans ab insulsi demoni li-
 beratur, num. 42
 Damon imaginis Deipara cultum infensissimum
 sibi efficitur, n. 45
 Ioannis Anachoreta erga Deipara imaginem
 Pietas miraculis confirmatur, n. 46
 Exempla aliquorum, qui B. Virginis imagines,
 Sanctorumque reliquias summo opere sunt va-
 nerati, n. 47. & 48
 Reliquias B. Virginis deferens quidam, incolumis
 ab illata sibi caede servatur, n. 49
 S. Ulfonso Archiepiscopo Casinam Deipara do-
 nat, num. 58

EX CAP. XXX.

Religiosum sibi devotum Deipara ex infero-
 rum faucibus eripit, n. 11
 S. Meinulphus Deipara precibus vita restitui-
 tur, num. 15
 Inferorum poenas evadit Religiosus quidam, in-
 tercessione Deipara, ibid.
 Aliud simile exemplum, ibid.

EX CAP. XXXI.

Sanctus Edmundus B. Virginis ope virginita-
 tem servat, n. 28

Reginaldus infirmus, corporis valetudinem ac
 virginitatis munus à Deipara consequitur,
 num. 29

EX CAP. XXXIV.

Religiosorum Ordines à Deipara instituti,
 qui ab ea Religionis habitum acceperunt,
 num. 12
 Angelicam salutationem pronunciantes aliqui,
 sensibili oris dulcedine reficiebantur, n. 17
 S. Elzearius Aream Comitum B. Virginis Chri-
 stus commendat, n. 25
 Simile exemplum de B. Gertrude, ibid.
 Latio die sabbati jejuniis, post abscissum sibi ca-
 put, B. Virginis munere constituitur, n. 24
 Militum Deipara devoti, anima in confesso corpore
 multum annu servatur, donec peccatorum con-
 fessione expiatur, n. 25
 Vir in Danubio demersus, Virginis beneficio ser-
 vatur, n. 26

EX CAP. XXXV.

Exempla plurimorum, qui pietate erga Dei-
 param singulariter fuere addicti tota c. 35
 S. Nicolaus à Deipara Episcopalia insignia
 accipit, n. 3
 Carthusiani ab animi angustia per B. Virginem
 liberati, n. 4
 Sanctus Edmundus à S. Ioanne Evangel. mone-
 tur, ne consuetas preces Deipara omittat, ibid.
 S. Bernardus infirmus à Deipara valetudinem
 recipit, ibid.
 B. Confalvus ab Amarantha ad Prædicatorum
 ordinem à Deipara mittitur, n. 7
 Prædicatorum Ordo à molestiis plurimum per Dei-
 param liberatur, ibid.
 Sanctus Franciscus de Assisio Indulgentias Tem-
 plo Portiuncula, per B. Virginem impetrat, nu-
 mer. 8
 Corona sortum à Beatissima Virgine institutum,
 num. 9
 S. Antonius Patavinus implorata B. Virginis
 ope demonem effugavit, num. 10
 Sanctus Thomas Aquinas Angelicam salutatio-
 nem in pagella descriptam, infans deglutivit,
 num. 11
 B. Maria de Oegnes cum Templum B. Virginis
 inviserat, Angelorum custodia à periculo ser-
 vabatur, num. 13
 B. Andrea Episcopo Fesulano Deipara apparuit,
 num. 14

INDEX

S. Catharina Senensis dum Angelicam salutatio-
nem pronunciare, Angelorum ministerio fe-
rebatur, n. 15
S. Vincentii Ferrerii virginitatem, contra damo-
num insidias Deipara tuetur, n. 16
S. Bernardino Senensi coronam recitanti B. Virgo
apparet, ac in eum plurima Munera confert,
num. 17
B. Ignatio Loyola Deipara apparet, n. 20
Idem dum horarias B. Virginis preces pronuncia-
ret, mirificam sanctissima Trinitatis cognitio-
nem habuit, n. 20
Ob merita devotionis ejusdem erga Deiparam,
demon expellitur, n. 22
Imaginem B. Virginis ex B. Ignatii Azebedi ma-
nibus extrahere. Hæc. ici frustra conantur,
n. 27
Societatis Iesu Patres à molestiis per B. Virginem
liberati, n. 28
B. Francisci Xaverii ad Deiparam precibus, a-
nulus à navis Scapha post triduum recupera-
tur, n. 29
B. Stanislaus Kostka Deipara apparet, eumq; in-
firmum valetudini reddit, & ad Soc. Iesu vo-
cat, n. 31
B. Aloysii Gonsaga mater in partu laborans, Lau-
retana Virginis munere, eundem feliciter e-
dit, n. 32
B. Aloysius Gonsaga dum Deipara se cõmendat,
cœlesti voce ad Societ. Iesu vocatur, n. 32
B. Philippo Nerio Deipara apparet, eumq; in fir-
mum sanat, n. 34
Tres pueri ingentes columnas B. Virginis ope at-
tollunt, n. 35
S. Henrico Imperatori B. Virgo apparet, ejusque
virginitatem commendat, n. 36

EX CAP. XXXVI.

W Alcerus de Birbach S. Virginis devotus
aurea cruce, alijsq; muneribus ab ea do-
natur, n. 4
Alexander Alensis pro Virginis amore aliquid
petentibus non denegabat, n. 7
Religiosus quidam B. Virginis devotus à despera-
tionis discrimine, ac demonum molestiis per
eam liberatur, ibid.
S. Hedwisia Polonia Ducissa, digiti Deipara
imaginem ferentes diu post obitum incorrupti
inveniuntur, n. 7
Maria nomen invocantes à demonum mol-
estiis liberantur, n. 21

B. Catharina Sueda per Angelicam salutatio-
nem miracula edit, n. 24
Exempla aliquorum, qui per Angelicam saluta-
tionem à demonum molestiis sunt liberati,
n. 25
Matrona quadam ab oppressione per Angelicam
salutationem liberatur, n. 26
S. Gulielmo Eremita à demonibus casu Deipara
valetudinem reddit, ibid.
Imago Deipara pro viro sibi devoto se obiciens,
jaculum excipit, ibid.
Mulier B. Virginis devota ab insidiis sibi à damo-
ne paratis erigitur, n. 27
Cisterciensis quidam, qui in confessione peccata
omiserat, morti proximus à B. Virgine ad po-
nitentiam revocatur, n. 28
Alia similia exempla, ibid.
Matrona quadam Deipara devota post obitum
resurgens, peccati noxam confitetur, quam
vivens in confessione occultarat, n. 29
Mulier ad ignem damnata, per Deiparam inco-
lunus servatur, n. 30
Miles B. Virginis devotus per eam ab instanti ne-
cis periculo liberatur, ibid.
Vulneribus confossus quidam ab inimicorum
manibus Lauretana Virginis ope sanatur, n. 31
Quidam è naufragio Lauretana Virginis ope bis
eripitur, n. 32
Infirmi duo per Lauretanam Virginem valetu-
dini restituantur, ibid.
Monachus egestate oppressus, Deipara beneficio,
Annona subministratur, n. 33
Imago Deipara pro pecunia in fidejussorem à
Mercatore cuidam Iudeo data, illum ad debi-
ti solutionem mirifice adjuvat, n. 34
Sterilis mater S. Ildefonsi voto B. Virg. facto con-
cepit, n. 35
Alia similia exempla, & apparitiones Deipara,
ibid. & n. 36. & 37
Cisterciensium Ordinis immunitas ab Innocen-
tio III. Deipara monitu servata, n. 38
Cistercienses Monachi ab exilio, per Imperatorem
intentato, liberantur, n. 39
S. Bonifacio Episcopo Deipara duodecim aureos
nummos, quos in elemosynam erogarat, re-
stituit, ibid.
Psalterium petenti puella à Deipara donatur,
ibid.
Hermannus contractus scientiarum eruditio-
nem à B. Virgine consequitur, n. 41
Simile exemplum de Ruperto Tuitiensi, n. 42
Albertus Magnus ad religiosam vitam à B. Vir-
gine

EXEMPLORUM.

gine vocatur, per quam etiam philosophica
scientia peritum obtinet, num. 43
SS. Theodorus, & Theophanes fratres in crucia-
tibus Deiparam invocabant, n. 44
B. Andreas de Chio martyr cruciatus plurimos
B. Virginis invocatione superat, n. 45
Mulieres dua Virgini commendatae per eam ab
instanti necis periculo liberantur, n. 46

EX CAP. XXXVII.

PReces impudici adolescentis aqua in vase im-
mundo, comparantur, n. 7
Thomas Sanctus impedimento lingua a Deipara
sublato ad Societatem Iesu ad vol. II, n. 17
Similia exempla de aliis ad religiosa vita institu-
tum a Deipara vocatis, ibid.

EX CAP. XXXVIII.

PReces ex animi devotione profectas, sibi place-
re, Deipara ostendit, n. 4
Thomas a Kempis consuetas preces non offerenti B.
Virgo amplexum denegat, n. 5
Aliud simile exemplum, ibid.
Deipara Assumptionis die fratrem, ex obedi-
entia in Gangris manentem, mira devotione
donat, ibid.
Cisterciensis quidam consuetas preces ex superio-
ris praescripto impeditus non persolvens, a B.
Virgine excusatur, ibid.
Alia similia exempla, ibid.
Sacerdos quidam sacrum B. Virginis celebrare
assuetus, ab eadem in adversis defenditur, nu-
mero 6
Aliud simile exemplum, ibid.
S. Thomam Cantuariensem Episcopum, in cilicio
resarciendo Deipara iuvat, ibid.
Sacerdoti sacrum B. Virg. celebranti, abscissa ab
Hæreticis lingua per eam restituitur, ibid.
Walterus de Birbach dum sacro B. Virg. aderat,
præcipuum in cornu amentis locum obtinere ab
aliis videbatur, ibid.
Iohannis Anachoretæ pietas erga Deipara imagi-
nem miraculis confirmatur, n. 10
Revelationes S. Briggæ ac B. Gertrudis, & B.
Mechtildis de Angelica salutatione, a num. 11
ad 15
S. Bernardini Senensis assidua pietas erga Deipa-
ram, n. 16
Per Antiphonam Salve Regina, quidam a toni-
truorum, ac fulminum timore liberatur, ibid.
Per orationem, O intemerata, &c. quidam a da-
mone liberatur, ibid.

Salutationis Angelicæ notis post obitum ornatur
quidam, qui vivens sapius illam pronuncia-
verat, num. 17
Salutatio Angelica in foliis arboris progressa ex
ore Cisterciensis, illam saepe iterantis, post obi-
tum reperitur, ibid.
B. Fratræ Romæ Hispani devotio erga Salutatio-
nem Angelicam, ibid.
S. Elzearius divinarum rerum materiam præ-
missa Salutatione Angelica in meditatione
consequatur, n. 18
Cisterciensis per Angelicam salutationem ab in-
sanabili morbo liberatur, ibid.
Clericus Deipara devotus, ab eadem in summa
agritudine, Angelo Custode deprecante, sana-
tur, n. 19
Salutationis Angelicæ verba demon summopere
averatur, ibid.
Mulier salutationis Angelicæ verba pronuntiās,
infernū sibi dæmonem effugavit, n. 20
Alia similia exempla, ibid. & n. 21
Miles, qui Angelicam salutationem quotidie re-
citabat, a servo dæmone quatuordecim annis
custoditur, n. 22

EX CAP. XXXIX.

Officium B. Virg. recitantes Carthusiani a
molestiis plurimis liberantur, n. 1
Simile exemplum de Monasterio Gammagensi,
ibidem
Rosarium B. Virginis recitare solitus Alanus, ab
inimicorum obsidione, & naufragio libera-
tur, n. 9
Alia exempla de Rosarii recitatione, a n. 9. ad 12
Coronam recitans quidam Frater ex Ordine Mi-
norum rosas B. Virgini præbere videbatur,
n. 13
Alia similia exempla de corona, n. 14
Corollam B. Virginis recitans quidam, ab immi-
nente necesse servatur, n. 16
Sanctorum & aliorum exempla, qui in honorem
Deiparæ Sabbato, alijsq. diebus pane, & aqua
jejunabant, n. 18. & seqq.
Carthusianus quidam B. Virginis devotus, a da-
monum molestiis per eam liberatur, n. 22
S. Catharina Senensis a Deipara iuvatur, in co-
ficiendis panibus, elemosyna nomine distri-
buendis, n. 23
Abbatissæ Leontii Cilicis exemplum, qui in Deipa-
ræ honorem elemosynas dabat, n. 24
Simile exemplum de alio, qui aureis laterculis
sibi domum extruere visus est, ibid.

Kkkkk 3

Ali-

*Aliquorum exempla, qui nihil nomine Deipara
petentibus, denegabant, ibid.*
Concionator, qui in singulis concionibus de B.
Virgine sermonem habebat, ab eadem in morte
est adjutus, n. 25
Reliquias B. Virginis deferens quidam incolumis
ab illata nece servatur, n. 49
In reliquias indusui B. Virg. sagittas immitten-
tes hostes excitati occiduntur, n. 53
Arbor transiensem Deiparam sese inflectendo
veneratur, num. 57

Ex Tractatu de Exemplis & Mira- culis Deiparae.

Isaacius Angelus Imperator victoriam pra-
claram Beata Virginis ope consequitur, nu-
mero 1
S. Adalbertus Episcopus Pragensis infirmus à
Deipara sanatur, ibid.
S. Petrus Coelestinus puer oculi luce orbatus, à
Deipara valetudinem recipit, ibid.
Imago B. Virginis coelestibus coruscans signis re-
perta, num. 2
Imago Deiparae Damasci saluberrimum omnium
oleum fundit, ibid.
Maria opem implorans quidam in mediis flucti-
bus servatur, num. 3
Aliud simile exemplum, n. 4
Puella quadam insanabili morbo percussa à Dei-
para sanatur, ibid.
Plaga insanabili percussus à damone quidam per
B. Virginem liberatur, n. 5
Iudaei in partu laboranti B. Virgo fert opem, nu-
mero 6
Aliud simile exemplum, n. 20
Fur quidam suspensus Maria ope viri à laqueo
evadit, ibid.
Aliud simile exemplum, n. 7
Proregis India filius insignem B. Virginis ope vi-
ctoriam reportat, n. 7
Laurentius Briticus ab obsidione hostium per B.
Virginem liberatur, n. 7
Aliud simile exemplum, n. 9
Consalvus Rhoterigius à Societate Iese, maris
fluctibus prope natus à Deipara libera-
tur, n. 8
Alphonfus Albuquerque à Luitanis Syrtibus
per B. Virginem eripitur, ibid.
Aliud simile exemplum, ibid.

Civitas Imperialis in Chilensi Regno per Deipa-
ram ab obsidione liberatur, ibid.
S. Eutichius precibus lues magna ab Vrbe Con-
stantinopolitana per Deiparam depellitur, nu-
mero 10
Idem insanabili morbo correptam adolescentia
manum sanat, ibid.
S. Theodorus Siceota Episcopus à B. Virgine sana-
tur, ibid.
Idem Sozopoli miraculis claudit, ibid.
Energumena puella à Deipara, aliisq. Sanctis sa-
natur, n. 11
Tempestates, procellasq. pluvia plurimas in Ger-
mania S. Lioba Virginis precibus Deipara se-
dat, ibid.
S. Radbodus Episcopus infirmus, à B. Virgine va-
letudinem recipit, ibid.
Aliud simile exemplum, n. 12
S. Alberto Monacho Mariam invocanti, eadem
fert opem, n. 12
S. Anselmum Cantuariensem Archiepiscopum
in cisternam delapsum, B. Virgo incolumem
tuetur, ibid.
S. Franciscus Moricum ex Ordine Cruciferorum
graviter agrotantem, Deipara lampadis oleo
panis micis adhibito sanat, ibid.
Idem mulierem in partu, ut Deiparam imploret,
admonuit, ibid.
Alia similia exempla, n. 13
S. Petri martyris constantia à Deipara robor-
atur, n. 13
S. Thomas de Aquino in castitate tuenda à Dei-
para confirmatur, ibid.
S. Albertus Carmelita, Messanenſi Vrbi obſeſſe,
Annonam per Deiparam impetrat, ibid.
Idem Monachum infirmum Deipara ope implo-
rata sanat, ibid.
Recinetum à peste, B. Virginis Lauretana ope li-
beratur, n. 14
Alia similia exempla, ibid. & n. 15
Iulius II. Pontifex a bombardis globo per eandem
Virginem liberatur, n. 15
Ejusdem B. Virginis Lauretana miracula pluri-
ma, ibid.
Capucini Patres duo in mare demersi per Lau-
retanam Virginem periculum evadunt, nu-
mero 16
Ejusdem Beata Virginis invocatione multi à
suppliciiis, hostibus ac vinculis eximuntur, i-
bidem.
Iudaus quidam à vinculis per Lauretanam
Virgi-

EXEMPLORUM.

Virginem eximitur, numero 17
Vaiuoda Transilvania à capitis discrimine per eandem Virginem liberatur, ibid.
Energumena quidam mulier in Lauretano Templo sanatur, ibid.
Turcarum classes aliquæ milites à Lauretana domus depraedatione divinitus arcentur, numero 18
Corcutus Turcarum Bassa à Lauretana Virgine valetudinem recipit, ibid.
Complures igne sacro correpti à Deipara valetudine restituntur, n. 19
Puer eodem morbo percussus, Deiparam pro populo exorantem videt, ibid.
A S. Hippolyto, Deipara iussu, Aratori cuidam exco, a igne membra restituntur, n. 20
Miracula Phœtici B. Maria Virginis Laudunensis, n. 21
Miracula B. Virginis in Templo de Dittelbach in Germania, n. 22
Miracula B. Virginis in Templo de Vriceto in Germania, n. 24
Sanctimonialis quæ animum ad nuptias contrahat à Deipara revocatur, n. 25
Iudas ad Catholicam fidem à Deipara conversus, objecta illi inferorum, ac celestis patria visione, ibid.
Lauretana Virginis Maria nimis adolescens anima, corporisque valetudinem recipit, numero 26
A desperationis discrimine, ac demonum molestis quidam per eandem Virginem liberatur, ibid.
Chirographum quo se demoni quidam devoverat, ei per Lauretanam Virginem restituitur, n. 27
Infontem mulierem à necis periculo Deipara eripit, ibid.
Regis Aragonie dissensio cum Comite S. Egidii mirifice per Deiparam sedatur, n. 28
Inimicitia per Deiparam composita, ibid.
Rachel Iudæa ad Christi fidem, Deipara auxilio, conversa, n. 29
Regi Monomachæ Deipara apparet, n. 30
Rusticus quidam pietatem erga Deiparam spernens, corripitur, n. 31
À Lauretana adis ingressu, ante expiatis peccatorum sordes, quidam divinitus arcentur, ibidem.
À Lauretana ad eadem auferentes à Deipara corripuntur, ibid. & n. 32
Quidam Cisterciensis detrahens à Deipara

reprehenditur, n. 33
Frater quidam indecenter decumbens, benedictione à Deipara priuatur, ibid.
Aliud simile exemplum, ibid.
Monetur quidam, ut obitus diem cum spe, ac timore expectet, n. 34
Fratres duo ex Orania Predicatorum, sub B. Virginis pallio visi, ibid.
S. Catharina Senensis ob levissimam distractionem à Deipara reprehenditur, ibid.
Ioannes Durus à Soc. Iesu à B. Virgine graviter monetur, n. 35
Vido Magdeburgensis Episcopus ingratitude erga Deiparam, aliorumq; scelerum penas persolvit, n. 36
Theodoricus ab Episcopali munere deponitur, ibid.
Gajanus Mimis ob blasphemiam punitur, numero 37
Blasphemiam in B. Virginem sua domo permittens, divinitus punitur, ibid.
Cyprius quidam, imaginis Deipara contemptor, penas dat, ibid.
Alia similia exempla, n. 38 & 40
Imaginem B. Virginis ferro ledere Saraceni frustra conantur, ibid.
Eures thesaurorum adis Lauretana divinitus punitur, n. 39
Iurans per Deipara membra severe punitur, ibid.
Aliud simile exemplum, n. 40
Marvona quadam stultiloqui in Deipara imaginem penas dedit, ibid.
Pejorantes in Templo Deipara penas luunt, ibid.
Milites quidam, Nativitas Deipara solemnissimam perturbantes, puniuntur, n. 41
Nestorius hæreticus ab Episcopatu depositus, miseris periturus, n. 43
Hæretici, quibus penas in inferno plectantur, per visum cuidam fratri ostenditur, ibid.
Nostri in Deiparam impij scripta quantopere cavenda, n. 44
Ana:olium impium Deipara avertatur, ibid.
Italia à Gothis, B. Virginis ope per Narjetem liberata, n. 45
Constantinopolitana Urbs per Deiparam à barbarorum obsidione liberatur, n. 46
Alia similia exempla, n. 48
Victoria à Theodoro Heraclii fratre de Sain Cosrois Ducereportata, n. 47
Blasphemia in B. Virginem, Saracenorum Princeps naufragio dat penas, ibid.

Mauri

Mauri à Pelagio I. in Hispania B. Maria ope debellati n. 49

Aliud simile exemplum, n. 52

Simile exemplum de Saracenis Tharsi commorantibus, n. 50

Ierosolymitana Urbs per Deiparam recuperata, n. 51

Carnutenses B. Mariae ope barbaros cadunt, numero 53

Ioannes Zemices Imperator Victorias plurimas Deipara ope consequitur, n. 54

S. Theodorus Deipara iussu ad debellandos Scythas Constantinopolitano Imperatori fortis opem, ibid.

Ioannes Comnenus Deipara auxilio Scythas profugit, n. 55

Constantinus Copronymus in Deiparam impius periturus, n. 56

Simile exemplum de Leone Armeno, ibid.

Albigenses haeretici per Deiparam extincti, numero 57

Varia de Infidelibus à Christianis per Deiparam parva victoria, n. 58. & 59

Ethnicus Rex, qui sacrum Crucis locum profanarat agritu line corripitur, ibid.

Victoria Navalis de Turcis anno 1571. in Actiaco promontorio, Deipara praesidio parva, num. 60.

& 61

Conflagratio hospitii Montis Virginis, anno 1611. & plurima, quae in ea acciderunt admirabilia, n. 62. & seqq.

Flamma à Templo Montis Virginis, exposito sanctissima Eucharistia Sacramento, mirifice recedit, n. 64

Puer Deipara devotus ab interitu liberatur, numero 65

Adolescens Deipara sodalitis adscriptus, mirifice ab incendio servatur, ibid.

Alia similia exempla, ibid.

Prodigiis incendium Montis Virginis praesignificatur, n. 68

Imago B. Virginis Salerno sudare visa est, n. 69.

& miracula ibidem peracta.

Ex Tractatu de Festis, & Templis Deiparae.

Conceptionis Deiparae Octava rosae totae anno virentis miraculo confirmatur, n. 1

Helsimus Abbas Rhemenfis, de Conceptionis Deiparae solemnitate celebranda, à S. Nicolao Episcopo monetur, n. 2

Clericus quidam B. Virginis monitu virginitatem servat, & Conceptionis ejusdem solemnitatem celebrandam instituit, ibid.

Aliud simile exemplum, ibid.

Nativitatis Deiparae solemnitas ab Angelis celebrari in caelis visa, n. 3

Natalis B. Virginis domus Lauretana anniversaria flamma, ac nocturnis ignibus mirifice insignitur, ibid.

Purificationis Deiparae solemnitas in caelis celebrari per visionem cuidam Virgini ostensa, 7

In Assumptionis Deiparae solemnitate cerei, qui in Templo S. Mariae Majoris accendebantur non consumebantur, n. 9

Cacis duobus B. Virgo Constantinopoli apparet, illosq; illuminat, n. 3

S. Maria Majoris Templum Roma B. Virginis iussu novis miraculo extruitur, n. 18

Imago B. Virginis S. Galla ab Angelis delata, numero 22

Per eandem Imaginem pestis ab urbe depellitur, ibid.

Eandem Imaginem Iudaei duo contemnentes, illico dant poenas, ibid.

Imago Deiparae in puteum projecta super effluentibus mirifice aquis excipitur, n. 28

Imagines Deiparae ab incendio mirifice servatae, n. 29. & 34

Draco pestilentem afflatu spiritum exhalans, S. Silvestri precibus occiditur, n. 30

Puer in Tiberim delapsus, à Deipara incolumis servatur, n. 36

S. Aspremus infirmus baculo à S. Petro sibi misso valetudinem recipit, n. 40

S. Ianuarii Episcopi, & martyris sanguis iuxta caput ejusdem appositus effervescent, n. 42

Templum S. Mariae ad pedem Cryptae Neapoli, ejusdem Virginis iussu extructum, n. 44

Alia similia Tempia ejusdem ope, ac iussu extructa, n. 45. 56. 71. & 74

Miracula Beatae Virginis in Templo S. Mariae Sicula nuncupato, Neapoli, n. 45

S. Ioannis Baptistae sanguis, saepe mirifice colliquefcens, n. 46

Simu-

EXEMPLORUM.

Simulacrum Deiparae miraculū praeclarum, Forolivi, n. 54.

Imago B. virginis Mousi Serrati caelestibus edis signū reperta, n. 58.

Ioan. Garinus poenitentiam agens, ab infante puerulo de sceleris venia divinitus monetur. ib.

Simile exemplum de Iohanne Eremita. ibid.

Puella à Iohanne Garino interfecta, post septem annos B. Virginis ope vivens reperta, ibid.

Imago B. Virginis de Guadalupe, ejusdem jussu, inventa, n. 59.

Alia similia exempla, n. 60. 61. & 63.

S. Ildelfonso apparet Deipara, & suum completens simulacrum ipsum sanctificat, n. 60.

Casaraugustana Vrbs à Mauris obsessa, per B. Virginem liberatur, n. 62.

Templum B. Virginis Casti vedrensis, divinitus accensis lampadibus sapē insignitur, n. 64.

Simulacrum à Deipara Ierosolymitanis Equitibus donatum, n. 66.

Iudaei cuiusdam filius cum S. Eucharistiam suscepisset, à patre in fornacem deiectus illaesus permansit, ibid.

S. Stephani Iunioris mater sterilis, filium precibus à Deipara impetrat, n. 73.

Leonil. Imperialis dignitas à Deipara praeannunciatur, & ut Templum exstruat monetur, n. 74.

Idē Deipara jussu ceco cuiusdam visum reddit, ibid.

Iustinus Imperator mentis deliquit laborans à Deipara juvatur.

Ad Templum sibi Ierosolymis exstruendum, Deipara columnas, ac trabes mirifice praebeat, n. 75.

EXTRACTATU de Virginibus.

S *Andreas Ildelfonsus Episcopus Toletanus albe veste à Deipara donatur, n. 16.*

S. Benedictus Abbas ad carnis tentationes superandus, se in spinas deiecit, n. 19.

Simile exemplum de S. Bernardo, qui in gelidum aquarum stagnum est ingressus, ibid.

Sanctorum exempla, qui mulierum conspectum, & familiaritatem visarunt, ibidem.

Cononi Presbytero carnis tentationes, à S. Ioan. Baptista extinguuntur, ibid.

Equiti Abbati simile exemplum, ibidem.

Vrsini Presbyteri zelus castitatis, ibid. & n. 78.

Alia similia exempla, ibid.

Monachus, qui damoni sub mulieris specie hospitiū non acceperat, ab eodem est deceptus, ibid.

Aliorum exempla, qui à damone sunt decipi, ibid.

Martyr quidam ad libidinem coercendam linguam sibi dentibus abscidit, n. 23.

Simile exemplum de Niceta Nicomediensi martyre, ibid.

Solitaris quidam pro castitate servanda sibi digitos combussit, n. 25.

Idem mortuam mulierem ad vitam revocat, ibid.

S. Franciscus de Assiso pro pudicitia in igne decumbens non laeditur, n. 26.

Alia similia exempla, ibid. & n. 27.

S. Thom. Aquinas castitatis zona ab Angelo praecingitur, n. 27.

S. Vincentius Ferrerius Deipara ope virginis aeternam servat, n. 27.

S. Edmunda Cantuariensis Episcopi, simile exemplum.

Virgines quatuor ab Angelo stola candida operiuntur, n. 31.

S. Barbara virg. & martyri praecisa mamilla ab Angelo restituitur, n. 32.

Henrico Kok igne perusto à S. Barbara vitae spatium prorogatur, ibid.

S. Stanislaus Koska Angelorum ministerio delatam sibi sanctissimam Eucharistiam sumit, ibidem.

Virgo quaedam nomine Maria Verona à saxo cedente, excipitur persecutoribus divinitus occisus, n. 33.

Dorothea virgo rosas, ac mala à paradiso delata ad Theophylum transmittit, n. 34.

S. Ildelfonsus Episcopus à S. Leocadia à tumulo egressa, palam laudatur, n. 36.

Virginum exempla, quae à cruciatibus plurimū, divina ope, incolumes evasere, n. 37. & à 39. ad 43. & à 48 ad 51. & 57. 60. 61. & 80.

Catharina Alexandrina virgo, & martyr, à Deipara Christo despondetur, n. 38.

S. Potamiana Alexandrina virgo, & martyr, multis apparuit, quos ad Christi fidem convertit, n. 41.

S. Iuliana virgo & martyr, seductorem demonem plagis cedit, n. 43.

Dympna virgo, & martyr, cum Gereberno martyre &c.

Alia similia exempla, n. 45. 67. & 69.

S. Vnesfrida admirabilis vita, n. 45.

Maxellendus virgo, & martyr, Harduino interfectori divinitus excacato, amissum lumen oculorum reddit, n. 46.

INDEX EXEMPLORUM.

*Virginibus vim inferre cupientes, divinitus puni-
 titi, n. 48. & 57.*
*Virginum exempla, qua divina ope mirifica à
 persecutorum molestiis sunt liberata, n. 48. &
 à 49. ad 51. & 57. 66 73. 77. & 85.*
*Nicomachus Christi fidem deserens, illico expi-
 rat, n. 48.*
*S. Euphemia Chalcedonensis miraculo fides ca-
 tholica confirmatur, n. 50*
*S. Agnes virgo, & martyr, mortuum persecutoris
 Praefecti filium ad vitam revocat, n. 51*
*Virginitatis votum alteri dispuadens morte mul-
 tiatur, n. 58*
*Genovesa virgo à S. Simone Stylita divinitus
 agnoscitur, n. 59*
Cilinia virginipora Templi aperiuntur, ibid.
Aliud simile exemplum, n. 64
*Virginitas ejusdem bono nemini detrahens à da-
 mone corripitur, ibid.*
*Virgo quadam sanctimonialis à barbarorum do-
 minio divinitus liberatur, n. 53*

*Virgines dua pulchritudinem corporis ad tempus
 sibi subtrahi precibus impetrant, n. 60. & 76.*
*Inguelina pro virginitate tuenda sicco pede super
 aquas maris ambulat, n. 61*
*Meftildi virgini: Christus cor pro amoris ac sala-
 tis gloria pignore dedit, n. 63.*
*S. Catharina Senensis Christum cum Despara ap-
 pareret, eamq; sibi despondet, n. 64*
*S. Mater Teresa amoru divini speculo ab Angelo
 vulneratur, n. 65.*
*Euphemia Virgini Despara apparet, eiq; nasum
 ac labia, pro tuenda virginitate praefixa, ressi-
 tit, ibid.*
*Virginum defunctorum corpora miraculis pra-
 elara, n. 70. 74. & 77*
*S. Iulianus, ac Basilissa, virginitatu laurea à
 Christo, ac B. Virgine coronantur, n. 73.*
Aliud simile exemplum, n. 74

Finis Indicis Exemplorum, sive Miraculorum B. Virginis
 MARIE.

INDEX RERUM ME-
MORABILIVM, QVÆ IN HOC
LIBRO DE VIRGINIS B. DEIPARÆ
MARIE LAUDIBUS;

Et in ejusdem Operis Appendice continentur,
Ordine Alphabetico.

*Prior numerus Libri Capita, posterior Capitum
numeros indicat.*

Nomina porro eorum, quæ DEIPARÆ exemplo virginali pudicitia flou-
eunt, in fine Tractatus de Virginibus, peculiari Indice Alphabe-
tico recensentur, unde Lector
accipiat,

A Byssus gratiæ, maternitas Dei, c. 5. n. 2 Adum Deiformem habuit Dei- para, ex Alberto, capit. 6. nume- ro 7 Advocata nostra Deipara, c. 30. n. 8. ad 6. & n. 16 Ægypti deserta cur tot Monachis floruerint? c. 23. n. 6 Ægyptii ante Christi adventum Virginem ia- lecto, & infan-tem in præsepio collocare, & adorare soliti, c. 5. n. 9 Ætas Deiparæ, c. 6. n. 9 Ages plenus est Deipara, c. 21. n. 37 S. Alberti Carmelitæ erga Deiparam pietas, c. 35. n. 14 B. Aloysius Gonsaga Deiparæ studiosus, c. 35. n. 32 Altare novum à Juda Machabeo ædificatum, Deiparam adumbrat, c. 7. n. 2 Altare duplex: alterum, in quo Christi corpus immolabatur; alterum, in quo Deiparæ ani- ma transfigebatur, c. 10. n. 15 Altaria duo holocaustorum, & thymiamatis	templi Salamonis spiritualiter in Deipara, c. 5. n. 38 Altare Thymiamatis Deipara, c. 21. n. 29 Altare aureum Christus, c. 30. n. 1 Amor Virginis supernaturalis erga filium, c. 9. n. 10 Amor naturalis Deiparæ erga filium, c. 9. n. 5 Amor Virginis acquisitus erga filium, cap. 9. n. 6 Amor Virginis in filium ex septem capitibus augebatur, c. 9. n. 11. usq; ad 16 Amor Virginis erga nos, c. 29. n. 1. 2. 3. & c. 30. n. 9 Amoris naturalis erga filios varia exempla, c. 9. n. 5 Amor Virginis erga Christum imitandus, c. 37. n. 8 Amor Virginis erga filium post Ascensionem, c. 9. n. 17 Amor Christi velut sagitta pertransivit Deipa- ræ animam, c. 9. n. 10 Amoris sagitta Deiparæ animam pertransivit, ut ad nos Dei amor per Deiparam perveni- ret, c. 9. n. 20

L llll 2 Amor

INDEX RERUM

- Amor est mensura doloris, c. 10. n. 7
 Amor Jonathæ erga Davidem, Christi erga nos amorem adumbrat, c. 8. n. 18
 Amor erga Deiparam quomodo excitandus, c. 36. n. 5. ad 7
 Amici pro se invicem mori vellent, cap. 11. n. 8
 Amicus fidelis in periculis cognoscitur, c. 11. n. 6
 B. Andrea Carmelitæ erga Deiparam pietas, c. 35. n. 14
 Angelorum septem principes Deiparam venerantur, c. 26. n. 5
 Angelorum hymnodia in sepulchro Deiparæ, c. 12. n. 3
 Angeli Deiparæ obedire desiderant, cap. 12. n. 4
 Angelorum obsequium circa sepulchrum Deiparæ, c. 26. n. 12
 Angeli in terris Deiparæ ministrabant, c. 26. n. 8. usq; ad 11
 Angelorum obsequia erga Deiparam, c. 26. n. 1. usq; ad 5
 Angelus Thronus Dei dicitur, c. 3. n. 3
 Anima Deiparæ horro similis, c. 29. n. 21
 Annunciationis consensu, quantum præ omnibus Sanctis Deipara meruerit? cap. 5. n. 9
 Annunciationis tempore Deipara Christi passionis conscia, c. 11. n. 4
 Annunciationis Deiparæ festum quando, & quomodo institutum. Tractat. de Festis. n. 9
 Annunciationis festum dignitate (solemnitates omnes antecellit, c. 8. n. 14
 S. Annæ Deiparæ parentis laudes, cap. 18. n. 1
 S. Anno Archiep. Deiparæ studiosus, c. 35. n. 10
 S. Antonii de Padua erga Deiparam pietas, c. 35. n. 10
 S. Antonii Abbatis vitam legentes aliqui castitatem voverunt. de Virgin. n. 78.
 Antonius. Duca in septem Angelos pietatem promovet, Tractat. de Fest. ac Templ. n. 21
 Apostoli quinam Virgines. Tract. de Virg. n. 14
 Aqueductus ab Holoferne obstructus, quid significet, c. 5. n. 35
 Aqueductus caelestium gratiarum Deipara, c. 16. n. 8
 Aquilo quid significet? c. 35. n. 4
 Aquilonarem partem juxta crucem Deipara tenebat, c. 25. n. 1. & 2
 Arbor in Ægypto Christo adveniente inclinatur, c. 23. n. 8
 Arca fœderis Deiparæ typus, c. 12. n. 4. c. 14. n. 17. c. 5. n. 45
 Arca fœderis, & omnia, quæ de illa dicuntur, Deiparæ aptantur, cap. 5. num. 45. usque ad 52
 Arca Dei, quæ Idolum Dagon evertit, Deiparam adumbrat, c. 5. n. 37
 Arca veteris testamenti cur dicatur Arca fœderis? c. 5. n. 42
 Arce elevatio cur Deiparæ assumptionem significet? c. 5. n. 51
 Arca Noë Deiparæ typus, c. 16. n. 6
 Arca Noë ab aquis elevata Deiparam adumbrat, c. 6. n. 7
 Arma Christi, quæ sint? c. 22. n. 6. & 8
 Aromata Reginæ Sabæ, Deiparæ meritorum, ac virtutum typus, c. 12. n. 6
 Ascensus quindecim graduum templi, quid de Deipara portenderet, c. 6. n. 5
 Ascensus Deiparæ innoxæ super dilectum quidnam significet? c. 6. n. 4
 Aspalathus quid sit? c. 16. n. 2
 Aspalathus Deiparæ typus, ibid.
 Assumptio Deiparæ festivitatum maxima. Tract. de Fest. n. 8
 Assumptionis Deiparæ pompa, quàm fuerit gloriosa? c. 12. n. 11
 Assumptio B. Virginis quando, & quomodo cognita? c. 12. n. 3
 Ave cur in salutatione Deiparæ Angelus utatur? c. 5. n. 17
 Ave idem significat, quod Gaude, c. 5. n. 12
 Aves nocturnæ, id est, Dæmones, à Deipara fugatæ, c. 24. n. 18
 Augustus cur noluerit appellari Dominus, c. 23. n. 11
 Aula Dei, Deipara, c. 5. n. 28
 Attributa Dei in Deipara relucens, c. 15. n. 3
 Aureola quid sit? c. 6. n. 7
 Aureola doctorum quomodo acquiratur? c. 19. n. 5
 Aureolam doctorum Deipara consecuta est, c. 19. n. 5
 Aureolam triplicem est adepta Deipara, c. 6. n. 7
 Aurora consurgens Deipara, c. 24. n. 18. & c. 12. n. 4

Aurum,

INDEX RERUM

Aurum, quo Arca intus, & foris tegebatur Deiparae vitam contemplativam, & activam adumbrat, c. 5. n. 47
 Auxilium Deiparae experiuntur morti proximi c. 24. n. 10
 Auxilium Deiparae in publicis calamitatibus, cap. 16. n. 20, ad finem.

Balsamum quid sit? c. 21. n. 32
 Balsamum aromatizans Deipara, c. 21. n. 32 & 34
 S. Basilides martyr, S. Potamiana orationibus ad Christi fidem cum aliis conversus. Tract. de Virg. num. 41
 S. Benedictus Abbas ad carnis tentationes superandas se in spinas dejicit, Tract. de Virg. num. 19
 Bella nova elegit Deus per Deiparam, cap. 24. num. 17
 Beneficia Deiparae erga nos collata, c. 36. n. 24, ad finem
 Beneficia à Deipara humano generi per ordines Religiosorum collata, c. 20. n. 37
 S. Bernardi Abbatis erga Virginem pietas, cap. 35. n. 5
 S. Bernardini Senensis erga Virginem pietas, c. 35. n. 17
 Bethlabee Deiparam adumbrat, cap. 30. numero III
 S. Bonaventurae erga Virginem pietas, cap. 35. num. 12
 Botrus Cypri Deipara, c. 8. n. 2

Caelum dicitur Deipara, c. 3. n. 1. & 2
 Calcaneus hominis quid significet? c. 24. num. 8
 Candelabrum aureum, c. 9. n. 3
 S. Candida vidua cum S. Aspremo Episcopo, à sancto Paulo Apostolo Christianae fidei doctrinam accepit, Tract. de Templis, numer. 40
 Carolus filius S. Brigittae, Deiparae devotus ab ea in morte admirabiliter adjutus, c. 24. n. 10, & c. 36. n. 18
 S. Carolus Borromaeus Deiparae devotus, c. 35. n. 33
 S. Carolus Borromaeus à muliercula ad flagitium incitatus, strenue obstitit, Tract. de Virg. n. 8
 S. Carolus Borromaeus societates plurimas ad virginitatem, coelibatumve colendum instituit, Tract. de Virg. ibid.

Castitatis servandae studium in Sanctis. Tract. de Virg. n. 20
 Castitatis amittendae periculum Religiosus quidam mirifice evadit, tract. de virginibus num. 24
 Castitatis servandae studio, viri aliquot ad mortem usque decurrunt, tract. de Virg. n. 22, ad 29
 Castitatis servandae zelus in Ursino Presbytero eximius, tract. de virg. n. 82
 Castitatem servans, Apelles ab ignito ferro non urebatur, tract. de virg. n. 28
 Castorum acies ordinata est Deipara, cap. 24. n. 17
 Cedrus, ejusque proprietates Deiparae aptantur, c. 6. n. 2
 Charitas Virginis in Christum, c. 9. n. 3
 Charitas Virginis variis figuris adumbratur, c. 9. n. 4
 Charitas Deiparae eximia, c. 7. n. 23
 S. Catharinae Senensis erga Deiparam pietas, c. 35. n. 15
 Cherubim duo in Arca, plenitudinem scientiae in Deipara ostendunt, c. 5. n. 49
 Chorum separatim ab aliis Sanctis, & Angelis constituit Deipara, c. 6. n. 4
 Christus carnem ex Virgine acceptam semper retinuit, c. 8. n. 17
 Christus totus fuit ex sola substantia matris, c. 9. num. 5
 Christus fuit singulari quodam modo in Virgine, c. 8. n. 17
 Christus cur suscepit sanguineam complexionem? c. 5. n. 46
 Christus caput Ecclesiae, c. 14. n. 9
 Christus, etiam Adam non peccante, fuisset incarnatus, c. 14. n. 11
 Christus rerum omnium summa, c. 14. n. 12
 Christus quare dicatur filius hominis? cap. 15. num. 1
 Christus dicitur semen mulieris, Genesis 3. c. 15. num. 1
 Christus quomodo dicatur vermis? cap. 23. num. 23
 Christus per lapidem conversum in montem significatur, c. 23. n. 3
 Christus ab exordio Conceptionis, salutem nostram operabatur, c. 23. n. 5
 Christus, adhuc infans, homines ad suum regnum alliciebat, c. 23. n. 6
 Christi prima spolia, quae sint? cap. 23. numer. 7

INDEX RERUM

- Christus omni ratione amabilis fuit matri, c. 9
num. 8
- Christus est altare aureum, c. 30 n. 1
- Christi humanitas thuribulum aureum, c. 30
num. 1
- Christus eadem feria, & eodem die mensis
Martii crucifixus, quo & conceptus, cap. 11
num. 4
- Christi iusta in peccatores indignatio, in Dei-
para, veluti solis ardor in Virginis signo mi-
tigatur, c. 16 n. 13
- Christus quare interdum die sabbati miracula
operabatur? c. 20 n. 13
- Christus veluti Rhinoceros, in sinu Virginis
placatur, c. 16 n. 15
- Christus causa bonorum omnium, cap. 14.
num. 7
- Christus fulgur, & lux mundi, capite 21. nume-
ro 39
- Christus contra hostes suos tonitruum, cap. 21
num. 42
- Christi adventu, oracula silent, capite 23. nu-
mero 10
- Christus in cruce, occidentem spectabat, c. 25
num. 1
- Christus Frater, Sponsus, & Pater Iustorum, c.
28 num. 3 & 4
- Christus dicitur polus mundi, c. 12 n. 5
- Christi victoria, quomodo Deipara tribuat-
ur? c. 22 n. 10
- Crucifixi simulachrum Neapoli ad evitan-
dum pestis istum, caput acclinat, capite 20
num. 56
- Cibo coelesti Apollo, & Anuph Abbates refi-
ciuntur, c. 26 n. 10
- Cisterna Bethleemica Deipara typus, cap. 5
num. 34
- Cisternae proprietates Deiparae applicantur, c.
5 num. 35
- Civitas Dei, Deipara, c. 5 n. 25
- Civitas refugii, Deipara, c. 16 n. 6
- Civitas animata est Deipara, c. 4 n. 17
- Civitas solis dicitur Deipara, c. 21 n. 41
- Civitates duae inter se contrariae, ab amore sui,
& ab amore Dei aedificatae, c. 22 n. 2
- Clava Christi fixere diabolus, capite 22 nu-
mer. 17
- Clementia Deiparae, c. 21 n. 19
- Clementia Virginis dicitur imber serotinus, c.
16 n. 3
- Clibanus intellectualis dicitur Deipara, cap. 8
num. 19
- Collum S. Ecclesiae est Deipara, c. 14 n. 17 & c.
30 n. 17
- Columba arcae Noe, Deipara typus, c. 30 n. 6
cap. 16 n. 1
- Columna nubis, Deipara typus, c. 3 n. 5 & c. 16
num. 13
- Columna ignis, Deipara typus, c. 3 n. 6 & cap.
16 n. 13
- Compassionis virtus, quid sit? c. 10 n. 4
- Compassionis affectus erga filium cruciatum, in
Deipara maximus, c. 10 n. 6
- Compassionis affectus, quem Sancti erga
Christum patientem habuerunt, cap. 10 nu-
mero 4 & 5
- Conceptionis Virginis festum est de mysterio
antiquissimo, c. 7 n. 5
- Conceptionis Deiparae festum, quando incepit
apud Graecos, & Latinos, tractatu de Fest.
num. 1
- Conceptio immaculata Deiparae probatur, c. 7
n. 7 usque ad 13
- Conceptio Deiparae gaudium universo mun-
do cur annunciaverit? c. 7 n. 20
- Conceptio Deiparae per portas Sion signifi-
cata, c. 4 n. 8
- Conceptio Deiparae per lilii radicem explica-
tur, c. 7 n. 19
- Conceptionis Deiparae symbola, & figurae, c. 7
n. 12 & seq
- In Conceptionis exordio, Deipara confirmatur
in gratia, c. 17 n. 17 & 22
- Conformitas Deiparae cum voluntate Dei, c. 11
num. 8
- Contraternitas disciplinatum in urbe Senen-
si, & viri illustres, qui ex illa prodierunt, c. 40
num. 11
- Contraternitas Rosarii celeberrima, c. 40 nu-
mero 10
- Congregatio divini amoris Romae, ex qua pro-
dierunt ii, qui Ordinem Theatinorum fua-
darunt, c. 40 n. 11
- Congregatio quam vocant, delli Bianchi, Nea-
poli, & viri illustres, qui ex illa prodierunt:
ex qua sunt orti ii, qui ordinem Clericorum
regulatum minorum fundarunt, cap. 40
num. 12
- Congregationi nomen dare, B. Virgini grati-
simum, c. 40 n. 1
- Congregationis B. Virginis multiplex utilitas,
c. 40 n. 1
- Congregationes Deiparae sunt bonum, hone-
stum, utile, & jucundum, c. 40 n. 3

Coa-

INDEX RERUM

Congregationis origo in Societatis Jesu domiciliis, c. 40 n. 8
 Congregatio primaria Romæ erigitur, cum indulgentis, c. 40 n. 8
 Congregationes Neapolitane in Societatis Jesu domiciliis, quæ & quot sint, earumque munera, c. 40 n. 13 usque ad 19
 Congregatio venerationis sanctissimi Sacramenti, in Collegio Neapolitano, vetustissima, c. 40 n. 15
 Congregationis præcipua pietatis opera, c. 40 num. 5
 Congregationis sodales cum aliis comparantur, c. 40 n. 7
 Congregationis leges, sunt veluti sepes, quæ agrum custodiunt, c. 40 n. 5
 Congressus Davidis cum Goliath, Christi cum Sarana certamen adumbrat, capite 5, numero 46
 Congratulatio erga Virginem exercenda, c. 36 n. 14 ad 18
 Coniuges, qui matrimonii legibus astricti, virginis florem illæsum servarunt, tract. de Virg. an. 72 ad 76
 Coniuges, qui ante matrimonium consummatum, altero conjuge dimisso, ad religionem se contulerunt, Tractatu de Virginibus, numero 76 & 78
 Coniuges, qui aliqua suscepta prole continentiam servarunt, tract. de Virg. an. 81 ad 84
 Conversatio Virginis cum filio, capite 9 numero 3
 Corona duplex, qua cingebatur Mensa propositionis, coronam Deiparæ adumbrat, cap. 5 num. 40
 Corona Deiparæ quomodo recitari inceperit, c. 35 n. 9
 Coronæ Deiparæ præstantia, & utilitas, c. 39 n. 12 ad 15
 Corona parva Deiparæ, c. 39 n. 15
 B. Consalvi Sylvieæ erga Deiparam pietas, c. 35 n. 30
 Consensus Deiparæ in Incarnatione præstitus summis votis exoptatus, cap. 17 numero 6 & 7
 Constantia Virginis maxima in filii cruciatibus spectandis, c. 11 n. 7
 Constantia Deiparæ, c. 11 n. 7
 Constantia SS. Felicitatis, & Symphorose, & aliarum, quæ filios ad martyrium hortabantur, c. 11 n. 7
 Constantia matris S. Melitonis marit, ex qua

draginta martyribus, c. 11 n. 5 & alia similia exempla, ibid.
 Constantini Imperatoris & Constantinopolitane civitatis erga Deiparam pietas, cap. 35 num. 35
 Contemplatio Virginis somno non intercepta, c. 21 n. 29
 Continentiæ virginis centesimum fructum Deipara est consecuta, c. 6 n. 7
 Crucis acerbitas describitur ex Seneca, c. 10 num. 11
 Cypressus in monte Syon, Deiparæ typus, cap. 6 n. 2

DEBBONA Deiparam adumbrat, c. 24 num. 16 & 17
 Dei attributa in Deipara relucent, capite 15 num. 3
 Deipara, Apoc. cap. 4 aliquo symbolo subintelligitur, c. 2 n. 3
 Desertorum Ægypti dignitas ex Adventu Christi, c. 23 n. 9
 Desponsatio Virginis, quæ ratione cum Josepho facta, c. 8 n. 7
 Devotio erga Deiparam, quid sit, capite 36 numero 1
 Devotio solita Deiparæ, quænam sit, cap. 37 num. 1
 Devotio erga Deiparam, quomodo procuranda, c. 34 n. 1 ad 4
 Devotio erga Deiparam ex septem capitibus oritur, c. 34 n. 4 ad finem cap.
 Devotio Imperatorum, ac regum, erga Deiparam, c. 39 n. 19
 Devotio Deiparæ prænuincia gratiæ Christi, c. 34 n. 23
 Devotio erga Deiparam, prædestinationis signum, c. 34 n. 18 ad 23
 Devoti erga Deiparam multipliciter significantur, c. 34 n. 13
 Deus à Virgine denominatur, c. 13 n. 1
 Deus debitor quodammodo Deiparæ, cap. 12 num. 10
 Dignitas Deiparæ, c. 14 n. 1
 Dignitas parentum B. V. ad ipsam, & ad Christum redundat, c. 18 n. 1
 Dignitas Deiparæ supra omnes creaturas multipliciter probatur, c. 4 n. 2 ad 8
 Dionysii Carthusiani erga Deiparam pietas, c. 33 num. 18
 Dioptra per speculativa Deiparam significat, cap. 15 n. 4

Docto-

INDEX RERUM

- Doctorem aureolam Deipara est consecuta, c. 19 n. 5
Doctorem aureola, quomodo acquiritur, c. 19 num. 5
Dæmonis regnum à Christo adhuc infante evertitur, c. 23 n. 6
Dæmon veluti hamo à Christo captus, cap. 23 num. 12
Dæmonis caput, à Deipara in se ipsa, & in aliis contritum, c. 24 n. 1 ad 6
Dæmones à Deipara, per Christum conteruntur, c. 22 n. 5, 7 & 8
Dæmones fugantur à Deipara, capite 24. numero. 17
Dæmon debellatur à Deipara, c. 22. n. 1 ad 8
Dæmon dicitur Draco magnus, & rufus, c. 21 num. 22
Dæmones similes lupis, c. 24 n. 19
Dæmonum tyrannis triplici metaphora explicatur, c. 23 n. 14
Dæmonis typus, Goliath, c. 23 n. 16
Dæmonis filii dicuntur impii, cap. 22. n. 1
Dolores Deiparæ, à filii incarnatione, cap. 11. num. 3
Dolor Deiparæ, de filii Passione, cap. 6. numero 15
Doloris Deiparæ argumenta, c. 11. n. 5
Dolor Deiparæ in filii Passione, quamplurimis exemplis explicatur, c. 10. n. 13
Dolor Deiparæ in Passione filii, S. Brigittæ revelatur, c. 10 n. 12
Dolor Deiparæ conjunctus cum desiderio humane salutis, c. 11 n. 8.
Dolor mutus Christi, & Deiparæ passionis dominicæ tempore, exemplis explicatur, c. 10 n. 14, 15, & 16
S. Dominici erga Virginem pietas, cap. 35. numero. 6
Domus Dei Deipara, c. 5 n. 26
Domus eburnea, ex qua desumpta sunt vestimenta humanitatis Christi, est Deipara, c. 5 num. 16
Domus Sapientiæ cum septem columnis, Deiparam adumbrat, c. 5 n. 26
Druides, ante Christi Adventum aram dicarunt Virgini parituræ, c. 5 n. 8
ECCLESIÆ persecutores prodigiis plurimis coercerentur, c. 16 n. 20
Ecclesia Deiparam multiplici cultu veneratur, c. 29 n. 34 ad 43
Ecclesia sub lunæ vocabulo, c. 30 n. 8
Ecclesia per mulierem amictam sole significatur, c. 31 n. 1
S. Edmundus Archiepiscopus Deiparæ studiosus, c. 35. n. 6
Edmundus Jesu pueri colloquio perfruitur, c. 34. num. 5
Educatio B. Virginis in Templo, c. 8. num. 10 usque ad 17
Electa ut Sol dicitur Deipara, c. 14 n. 15
Elemosyna, quibus danda? c. 12 n. 8
Elogia Sanctorum eo, quod Deipara ad nostram salutem sit cooperata, c. 22. n. 10
Elogiorum Deiparæ tractatus, ad calcem totius Operis
Ex Elogiis Deiparæ, quomodo argumenta sermonum de eadem sumi possint, in peculiari tractatu de eisdem Elogiis
Epistola Dionysii A. Copagæ, in qua Deiparam se vidisse testatur, c. 5 n. 57
Epistola Deiparæ ad Florentinos, & Messanen- ses, c. 29 num. 59
Esther Deiparam adumbrat, c. 24 n. 16. & 17
Etymologia nominis Mariæ multiplex, tract. de salut. Angel. n. 2
Eva cum Deipara confertur, capite 5. numero 15 ad 19
SS. Evangelistæ significati per quatuor animalia Beatam Virginem celebrant, capite 19 num. 1
SS. Evangelistæ multa de mysteriis vitæ Christi, à Deipara didicerunt, c. 19 n. 1
S. Eusebius Episcopus Vercellensis, primus Monachorum instituta, cum clericorum officii copulavit, tract. de virg. n. 10.
Exaltatio Deiparæ super omnes Angelorum choros ostenditur, c. 6 n. 5
Excellentia matris Dei variis nominibus exprimitur, c. 5 n. 1
Exempla Deiparæ complura citantur, in peculiari eorundem Indice, qui ante hunc rerum memorabilium Indicem habetur
Expectatio partus Deiparæ, quando, & à quo celebrata? tract. de Fest. n. 12
FAMILIARITAS nimia cum muliere vitanda Tract. de virg. n. 22
Fenestra cœli est Deipara, c. 16 n. 9
Ferculum Salomonis, ejusque singulæ proprietates, Deiparæ aptantur, capite 5 numero 30
Festa complura in honorem Deiparæ variis in locis celebrata, c. 28 n. 11 ad 23
Festa

MEMORABILIUM.

Festa Deiparæ, qua præparatione celebranda? c. 38 n. 12
 Fides Deiparæ, c. 11 n. 8
 Fidelitas Deiparæ in Christi cruce probata, c. 11 num. 6
 Fiducia erga Deiparam, quomodo excitetur? c. 36 n. 19 ad 24
 Filii Deiparæ spirituales, cap. 22 num. 1 & 2 & toto c. 17
 Figuræ variae, quibus Deipara adumbratur in Judith, Esther, Debora, c. 24 n. 16 & 17 in muliere Thecutes, c. 30 n. 5 in Rebecca, & Bethsabée, c. 30 n. 11
 Flammeum virginale, quid sit, tract. de virgin. num. 30
 Fletus mulierum super Christum, cur prohibitus? c. 10 n. 4
 Flores Virginis cur sint pariter fructus? capite 8 num. 22
 Fluvius sabbaticus quare sic dictus? capite 20 num. 13
 Fluvius sabbaticus, gratias per Deiparam expetandas significat, c. 20 n. 13
 Fomes in Deipara non fuit, c. 7 n. 24
 Fomes est nobis hostis domesticus, tract. de Virg. n. 1
 Fons Solis Deipara, c. 5 n. 34
 Fons lucis, Deipara, capite 5 numero 37 cap. 21 num. 49
 Fons universam terram irrigans, capite 5 num. 24 & 34
 Fons hortorum, & puteus aquarum viventium designat Deiparam, capite 5 num. 33 & cap. 28 num. 11
 Fons olei Romæ per totum diem fluxit, tract. de templ. n. 9
 Fons signatus, capite 7 num. 12 & cap. 32 num. 13
 Forma, & mores Deiparæ, c. 5 n. 26
 Formula offerendi se Beatæ Virgini, cap. 36 num. 3
 Fortitudo Deiparæ, c. 21 n. 15
 Fortitudinis actus duplex, ibid.
 Fortitudo Deiparæ contra dæmonis caput, variis figuris adumbratur, c. 24 n. 20
 S. Franciscus de Afflicto corporis defatigatione, dæmonis illecebras superabat, tractatu de Virg. n. 28
 S. Franciscus erga Deiparam pietas, capite 35 num. 8
 S. Franciscus Deiparam sui ordinis advocatam constituit, c. 30 n. 5

B. Francisci Xaverii erga Deiparam pietas, c. 35 num. 19
 Fridericus III. Imperator Deiparæ devotus, c. 39 n. 19
 Fructus ex Deipara per ordines religiosorum, c. 20 num. 37
 Fructus ex Deipara in animarum conversione, per Societatem Jesu, c. 10 n. 41
 Fulgur Christus, c. 21 n. 38
 Fulgura, voces, & tonitrua à divino throno procedentia, quid significant? capite 20 num. 1

GAUDIUM, quod ex Christi Resurrectione Deipara concepit, capite 11 num. 9 ad 12
 Gaudium de bonis amici ex amore nascitur, c. 36 n. 14
 Gedeonis visio, & ejusdem nominis interpretatio ad Christum refertur, capite 23 num. 14
 S. Gerardus Episcopus Deiparæ devotus, c. 35 n. 4 & c. 36 n. 13
 Gladius domini est Christi humanitas, & ea quæ de illo dicuntur, c. 22 n. 12
 Gloria Deiparæ immensitas, c. 6 n. 10
 Gloria Deiparæ omnium sanctorum gloriam collective sumptam, superat, c. 6 n. 11
 Gloria Deiparæ plene à nobis explicari non potest, c. 12 n. 4
 Gloria SS. Augustini, ac Thomæ Aquinatis visione significatur, tract. de Virg. n. 27
 Gratia Deiparæ immensitas explicatur, cap. 13 num. 3 & 4
 Gratia Deiparæ in Conceptione, cap. 7 numer. 3 & 10

HABITACULUM Christi Deipara, cap. 3 num. 1
 Hamus, quo captus est Leviathan, c. 23 n. 1 ad 4 & c. 5 n. 24
 Hæretici, aliquæ Christiani nominis hostes ope Deiparæ delecti, c. 20 n. 60
 Hæreses debellantur à Deipara, capite 24 num. 4 & 5
 S. Helenæ Constantin. Imperatoris matris monumenta, Neapoli, tract. de Templ. num. 41
 S. Henricus Imperator Deiparæ devotus, c. 35 n. 36 & c. 36 n. 19
 Henricus H. Anglorum Rex Deiparæ devotus, c. 39 n. 19

Mmmmm

Hen-

INDEX RERUM

- Henricus Lusitanie infans Deiparæ studiosus, c. 35 n. 38
- Homo quare dicatur Microcosmos? cap. 14 numer. 12
- Homines excitantur ad Dei laudem à Deipara, toto c. 33
- Honor quid sit? c. 36 n. 8
- Honor, quibus rebus exhibendus? cap. 38 numer. 1
- Honor erga Deiparam, ib.
- Honor Christi erga matrem, capite 30 numero 13
- Honores Josepho in Ægypto habiti, multo magis Deiparæ debentur, quæ pacem cœli ex se protulit, c. 8 n. 24
- Horror conclusus Deipara, c. 7. n. 12 & cap. 32 num. 17
- Humilitatis gradus, c. 21 n. 24
- Humilitas Deiparæ in Purificatione, c. 21 n. 26 & c. 37 n. 6
- Humilitas Christi, c. 12 n. 12
- Humilitas per Nardum significatur, capite 21 num. 21
- Humilitas Deiparæ, c. 12 n. 12 & 13 & c. 37 n. 6 & c. 21 n. 21 ad 28
- Humilitate, & virginitate matris, filius Dei è cœlo deducitur, c. 7 n. 1
- Humanitas Christi indumenti nomine exprimitur, c. n. 18
- Humanitas Christi est gladius, quo debellatus est Leviathan, c. 22 n. 12
- Hymnodia Angelorum in sepulchro Virginis, c. 12 n. 3
- Hyperdulia Virgini debetur, c. 36 n. 11
- I**ANUA misericordiarum Deipara, cap. 29 numer. 8
- Idola Ægypti à Christo evertuntur, cap. 23 num. 8
- Iesu nominis interpretatio, tract. de Salut. Angel. n. 6
- Iesu nominis laudes, tract. eodem n. 6 & 7
- Iesu nomen non tantum Salvatorem, sed etiam apud Græcos medicum sonat, capite 5 num. 20
- B. Ignatii Loyolæ erga Deiparam pietas, c. 35 num. 19
- Ignis Deitatis cur in Deipara non comburatur humanæ naturæ fornax? capite 8 numer. 13
- Imaginum Deiparæ cultus, capite 29 num. 43 ad 48
- Imagines Deiparæ vim habent contra tentationes, c. 36 n. 22
- Imago Deiparæ ab Angelis S. Gallæ delata, tract. de templ. n. 22
- Imago B. Virg. Cestochoviensis in Polonia miraculis præclarissima, c. 20 n. 20
- Impiorum misera conditio, c. 23 n. 15
- Impudica mulier quæ S. Vincentium ad flagitium excitabat, à dæmone mulctatur, tract. de Virg. n. 29
- In incarnatione Christi, donum præclarissimum nobis à patre exhibitum, capite 20 num. 3
- Incarnatio Christi miraculorum maximum, cap. 20 n. 2
- Incarnatio, peculiari ratione, dicitur opus Dei, ibid.
- Incarnationis opus creationi præfertur, ibidem
- Incarnatio dicitur, quid novum super terram, c. 20 n. 4
- Incarnationis mysterium noluit Deus fieri sine Virginis consensu, c. 17 n. 6
- Initium viarum Dei, quid sit? capite 14 num. 4 ad 12
- Insigne Regiæ dignitatis, quale sit in Deipara, c. 6 n. 7
- Invocatio Virginis, quomodo faciendâ? c. 38 num. 4. 5
- S. Ioannis Baptistæ integritas corporis, capite 24 num. 6
- S. Ioannis Baptistæ sanguis, quomodo in eius decollatione servatus? tract. de festis ac templis, n. 46
- Ioannes Comnenus Imperator Constantinopolitanus Deiparæ devotus, capite 35 numer. 37
- Ioachim Deiparæ parentis laudes, toto capite 18
- Iordanis nomen Deiparæ adaptatur, capite 4 num. 10
- Ioseph cur sponsam dimittere voluerit? cap. 8 num. 6
- S. Iosephi intercessionis efficacia, tract. de Virg. num. 14
- S. Iosepho cur Deipara desponsata? tract. de Virg. n. 72
- S. Ioseph Sponsi Deiparæ virginitas, tract. de Virg. n. 14
- Iris thronum ambiens, Deiparam adumbrat, c. 2 n. 3
- Iris misericordiarum typus, c. 16 n. 1

MEMORABILIUM.

Iridis contactu plantæ odorem contrahunt, c. 16 n. 1

Iudæi ad Occidentem orabant, Christiani autē versus Orientem orant, c. 25 n. 2

Iudæa Rachel ad Christi fidem per Deiparam conversa, c. 4 n. 23

Iudith Deiparam adumbrat, cap. 24 numero 16 & 17

Iuliana Virg. dum martyrio insignitur, plurimos ad Christi fidem convertit, tract. de Virg. n. 43

Iustitia Deiparæ, c. 21 n. 14

Iusti in virginis corde esse dicuntur, capite 27 num. 2

Iusti parturiunt prope crucem à Deipara, cap. 28 num. 5

Iusti quomodo contineantur in Deipara, c. 28 num. 2

Iustorum mater Deipara, c. 27 n. 1 & 2

LACRYMÆ Virginis reliquisse dicuntur vestigia in filii monumento, capite 10 num. 3

Lapis conversus in montem, dicitur Christus, c. 23 n. 3

Laudes Virginis plene explicari nequeunt, in Præfat. ad Lect. n. 2

B. Laurentii Justiniani erga Deiparam pietas, c. 35 n. 18

Leviathan dæmonem significat, & de eo plura dicuntur, c. 22 n. 16 & 17

Liber grandis, in quo verbum æternum, Spiritus sancti calamo fuit inscriptum, est B. Virgo c. 5 n. 29

Ligna fetum impuribilia, Deiparæ corpus incorruptum significant, c. 5 n. 45

Lignum vitæ est Deipara, c. 5 n. 23

Lilium inter spinas dicitur Deipara, propter puritatem, c. 5 n. 61

Lilium inter spinas Deipara, propter immaculatam Conceptionem, c. 7 n. 19

Lilium inter spinas Deipara ob spinas capitis Christi, c. 10 n. 14

Litaniarum Deiparæ utilitas, c. 34 n. 3

Lucerna in nocte inextincta est Deipara culpæ originalis immunis, c. 7 n. 17

Ludovici Pii Imperatoris erga Deiparam pietas, c. 35 n. 36

ut Luna pulchra est Deipara, capite 14 numero 18 capite 16 num. 12 cap. 6 num. 3 cap. 30 num. 14

Luna Ecclesiam significat, c. 30 n. 8

Luna propter lucis defectum interdum dæmonem significat, c. 24 n. 7

Lux mundi Christus, c. 21 n. 39

Lux nova mundi est Deipara, c. 14 n. 16

Lux primo creata Deiparæ typus, ibid.

MA CARIUS Romanus Angelo Raphaela duce solitudinem petit, tract. de Virg. n. 78

Magistra Apostolorum, & Evangelistarum Deipara, c. 17 n. 16 & 19

Magneti Deipara assimilatur, c. 36 n. 23

Manna quod asservabatur in arca, est Deiparæ misericordia, c. 5 n. 49

Manna Deiparæ typus, c. 34 n. 16

Manuetudo Deiparæ, c. 11 n. 19

Mare vitreum ante thronum, quid significet? c. 16 n. 18

Mare in quod intrant omnia flumina gratiarum est Deipara, c. 4 n. 11 & c. 5 n. 4

Mariæ nomen quid significet? c. 5 n. 5. 6. & 7 & Tract. de salut. Angel. n. 2

Mariæ nomen præstantissimum, ejusdemque multiplex significatio, cap. 4 num. 11 ad 17 & 22

Mariæ nomen etiam apud Ethnicos celebre, c. 4 n. 18

Maria in hac vita interdum ad breve tempus ad Dei visionem elevata, c. 5 n. 10

ad Mariæ nomen sacratissimum quamplurima revocari possent, verum cum totius operis argumentum circa Deiparam verteretur, commodius ea in Indice, suis quæque litteris reponenda censuimus.

Mariæ ad Nives festum quomodo, & quando institutum, tract. de Fest. n. 10

B. Mariæ de Oegnes erga Deiparam pietas, c. 35 n. 13

Martyrum Regina est Deipara, c. 11 numer. 1. 2 & 3

S. Martinus Episcopus Deiparæ devotus, c. 35 num. 3

Mater Christi non tantum naturalis, verum etiam spiritualis dicitur Deipara, capite 28 num. 13

Mater viventium est Deipara, cap. 27 n. 1 usque ad 10

Mater iustorum dicitur Deipara, toto c. 18

Mater pulchræ dilectionis Deipara, capite 9 num. 20

Mater fidei, spei, ac charitatis Deipara, c. 28 n. 11 & 12

M m m m m 2

Mater-

INDEX RERUM

- Maternitas Dei est abyssus gratiæ, capite 5 numero. 2
- S. Matthæus Apostolus Iphigeniæ virginitatem suadens, martyrio coronatur, tract. de Virg. n. 57
- Medium terræ Deipara, c. 5 n. 32
- Mediatrix nostra Deipara, c. 30 n. 6
- Mensa panum propositionis Deiparam adumbrat, c. 5 n. 40 & c. 8 n. 19
- Mensa adversus eos, qui tribulant nos, est Deipara, c. 5 n. 40
- Microcosmos Deipara dicitur, c. 15 n. 5
- Miles quidam pro tuenda puellæ virginitate cum ea martyrio coronatus, tract. de Virg. num. 52
- Miracula quare interdum Christus die sabbati operabatur? c. 20 n. 17
- Miraculum mundi præstantissimum dicitur Deipara, c. 20 n. 6
- Miracula velut fulgura ex Deipara prædeunt, c. 20 n. 11
- Miracula plura fiunt in Deiparæ templis, & quare? c. 20 n. 24
- Miracula Deiparæ quamplurima citantur, in peculiari eorumdem Indice, qui antehunc rerum memorabilium Indicem habetur.
- Misericordia Deiparæ immensa, capite 16 numero. 2
- Misericordia in Virgine crevit ab infantia, cap. 16 num. 3
- Misericordiæ solium Christo præparatum, est Deipara, c. 16 n. 8
- Misericordia divina per Virginem in omnes effunditur, c. 16 n. 7
- Misericordia Deiparæ soli, lunæque assimilatur c. 16 num. 2
- Misericordia per Iridem significatur, cap. 16 num. 1
- Misericordia, quæ est veluti dimidium Regnum Dei, Deiparæ communicatur, capite 16 num. 2
- Missæ de Deipara eidem gratæ, cap. 38 numer. 6 & 7
- Monachi Benchorense, succedentibus vicissim choris, divinorum solemnia celebrabant, tract. de Virg. n. 9
- Monachorum multitudo, ac cœnobîa plurimis in locis, tract. de Virg. n. 6 ad 22
- Mons in vertice montium, est Deipara, cap. 4 num. 9
- Mons Dei, Deipara, c. 5 n. 31
- Mons unde abscissus est lapis sine manibus, Deipara, c. 5 n. 31
- Mens myrti, & collis thuris, quid significet? c. 7 num. 20
- Morbo cur Deipara caruit, c. 5 n. 46
- Mortem B. Virg. adumbrat discessus Moyse ex hac vita, c. 9 num. 18
- Mors Deiparæ absque dolore, sed amoris vi, c. 9 n. 18
- Mors Christi fuit triumphus omnia ei subiciens, c. 9 n. 2
- Mortuus Christi Deipara quodammodo derelicta videbatur, c. 10 n. 10
- Mortificationis virtus in Deipara, cap. 21 numer. 18
- Mortificationes quænam in Deiparæ honorem faciendæ? c. 39 n. 17 ad 23
- Mulier amicta sole dicitur Deipara, capite 8 num. 1
- Mulier fortis, c. 4 n. 9 & c. 24 n. 2
- Mulier, quæ fermentum in farinæ satis tribus abscondit, Deiparam significat, capite 8 numero. 10
- Mulieris planta serpentem interimit, cap. 22 num. 4
- Mulier quædam ad specum Martii monachi audacter accedens morte mulctatur, tract. de Virg. n. 19
- Mulierum cohabitatio fugienda, tract. de Virg. num. 22
- Mulierum familiaritas fugienda, tract. de Virg. num. 19
- Mulierum conspectus vitandus, tract. de Virg. num. 19
- Mulieribus sine socio non loquendum, tract. de Virg. n. 21. 23
- Mulieres, in quibus Deipara præfiguratur, Judith, Esther, Debora, c. 24 n. 16
- Mulier Thecuitis, c. 30 n. 5
- Rebecca, & Bethsabæ, c. n. 11
- Munera, ac proprietates Angelicorum Ordinum excellentiori modo in se Deipara habet, c. 6 n. 6
- Myrrha maris est Deipara, c. 34 n. 22
- N**ARDUS odorifera humilitatis Deiparæ typus, c. 21 n. 21
- Narses dux Imperatoris Justiniani Deiparæ devotus, c. 35 n. 35
- Nativitas Verbi cur majori solemnitate celebratur, quem ejusdem Incarnatio, capite 8 num. 16

Nati-

MEMORABIL IUM.

Nativitas beatæ Virginis fuit octavo Septembris Aurora illucescente. Tractat. de Fest. n.3

Nativitas Deiparæ in domo probatæ Joachim ex Damasceno, c. 18. n. 4

Nativitas Deiparæ festum, quando institutum? Tract. de Fest. n. 3

Naturam humanam potius quam Angelicam Deo sibi unire complacuit, cap. 14. n. 12

Natura Angelica, & humana famulatur Deiparæ, c. 26 n. 7

Naturam humanam cur Deus ex Deipara assumpserit? c. 14. n. 14

Navis insitoris de longe portans panem suum, est Deipara, c. 8. n. 20

Nebula Deiparæ typus, c. 30. n. 5

S. Nicolai Miræ Episcopi in Virginem pietas, c. 35. n. 3.

Nosocomia, & Orphanotrophia in honorem Deiparæ excitata, cap. 29. numer. 6. ad 9

Nubes Domini levis est Deipara, 3. n. 105

Obscquia præstanda erga Deiparam, c. 29. n. 10. & honores ab Ecclesia eidem adhibiti.

Obscquia Angelorum erga Deiparam, c. 12. n. 4. ibid.

Obsecrationes ad Deiparam per ejus vitæ mysteria in Elogiis Deiparæ, n. 7

Observatio divinæ legis in Deipara, cap. 37. n. 4

Oculi Deiparæ ejus coloris, cap. 5. numer. 54

Officina miraculorum Deipara, cap. 20. numer. 4

Officium parvum Deiparæ, ejusque utilitas, c. 36. n. 1

Oliva speciosa in campis Deiparæ typus, c. 16. n. 4. & c. 6. n. 2

Oliva misericordiæ signum, capit. 16. numero 4

Opera Christi quomodo Deiparæ tribui possent, c. 22. n. 10

Opera misericordiæ corporalis, quæ Deipara erga Christum exhibuit, cap. 12. numer. 8 & 9

Opera misericordiæ tam spiritualis, quam corporalis, quænam in honorem Deiparæ exercenda? c. 39. n. 23. ad finem.

Oracula dæmonum Christo nascente obmutescunt, c. 23. n. 10

Oracula Sibyllina de Christo venturo, c. 23. n. 12. & 13

Orationis typus incensum, c. 30. n. 1

Orationis virtus in Deipara, capit. 21. numer. 29

Ordo Servitarum Florentiæ ex quadam Virginis sodalitate prodit, c. 40. n. 10

Per Ordines Religiosorum quænam operetur Deipara in peccatorum conversione, c. 29. n. 37. ad 41

Osmanæ virgo post obitum miraculis præclara. Tract. de Virg. n. 70

Pallium Christi dicitur Deipara, cap. 28. n. 6

Palma in Cades Deiparam exprimit, cap. 6. n. 2

Parentum Deiparæ dignitas ad ipsam, & ad Christum retundat, c. 18. n. 1

Paradisus dicitur ex Deipara emanare, cap. 5. n. 36

Paradisus voluptatis cum Deipara comparatur, c. 5. n. 28. & 24

Passionis Christi tempore triplex in corde Deiparæ conflicus, c. 10. n. 15

Paupertas Deiparæ, c. 37. n. 12. ad 17

Pauperas Christi, c. 12. n. 9

Paupertatis novem gradus, & quinam in Deipara fuerint? c. 37. n. 16

Peccato etiam veniali caruit Deipara, cap. 7. n. 3

Peccatores per Deiparam convertuntur, c. 20. n. 48

Pericula amittendæ castitatis. Tract. de Virgin. n. 72

B. Philippi Nerei erga Deiparam pietas, c. 35. n. 34

Pietas erga Deiparam est prædestinationis signum, c. 34. n. 8

Pietas erga Deiparam fugat dæmones, c. 34. n. 3

Platanus juxta aquas Deiparam adumbrat, c. 6. n. 3

Porta Orientalis clausa, in qua sedet Dux, est Deipara, cap. 2. num. 10. & cap. 32. numer. 19

Porta celi est Deipara, c. 16. n. 8

Potestas Deiparæ, c. 30. n. 10

Potestas Deiparæ supra dæmones, cap. 24. n. 17

M m m m m 3 Præ-

INDEX RERUM

Prædestinatio Deiparæ post Christum omni-
um prima, c. 14. n. 19
Prædestinatio Deiparæ ante prævisum origi-
ginale peccatum fuit, c. 14. n. 14
Prædestinatio Christi est nostræ prædestinatio-
nis causa, c. 14. n. 8
Præsentationis Deiparæ festum, quando insti-
tutum? Tract. de Fest. n. 4
Præstantia Deiparæ per Christum magis co-
gnoskitur, c. 15. n. 3
Præstantia Deiparæ à nulla pura creatura ple-
nè cognosci potest, c. 15. n. 6
Præstantia Deiparæ variis typis adumbratur,
c. 20. n. 3
Præces Deiparæ apud Christum efficacissimæ,
c. 30. n. 8. ad 15
Præces ad Deum per Deiparam offerendæ, c. 38.
n. 4
Præces, quænam in honorem Deiparæ recitan-
dæ, c. 38. n. 8. ad 12
Præces ad Deiparam quomodo esse debeant,
c. 34. n. 4
Præces, quibus petitiones ad Deiparam termi-
nari possunt, in Elogiis, n. 8
Præcium Deiparæ fructu cur aliquando prive-
mur, c. 30. n. 14
Primogenita redemptionis dicitur Deipara, c.
14. n. 15
Privilegia Deiparæ quænam? c. 30. n. 16
Privilegia peculiariter Deiparæ concessa, c. 20.
n. 8. ad 11
Promptitudo Deiparæ ponendi animam pro
filio, c. 1. n. 7
Propinquitas Deiparæ in cælo cum Christo,
c. 12. n. 4
Propitiatorium universæ terræ est Deipara, c.
16. n. 16. c. 36. n. 22
Prosapia Virginis nobilissima, c. 17. n. 14. & c.
21. n. 28
Protectio Deiparæ erga suos filios spirituales,
c. 29. n. 3. & 4
Prudentia Deiparæ, c. 21. n. 13
Pulcheria Augusta tria Tempia Constantino-
poli Deiparæ construxit. Tract. de Templ.
n. 73
Pulchritudo Deiparæ, c. 5. n. 52
Pulchritudo Deiparæ ad castitatem excitabat,
c. 24. n. 6
Pulchritudo Deiparæ septem pulchritudinis
generibus in scriptura ex Idiota significa-
tur, c. 5. n. 7
Pulchritudines septem Deiparæ animæ, sc.

ptem corporis partibus explicantur, cap. 5.
n. 63
Pulchritudo animæ Deiparæ omnium maxi-
ma, c. 5. n. 62
Pulvis pigmentarius quid? c. 11. n. 36
Pudor virgineus in Deiparæ, c. 21. n. 24
Purgatorium cyacatum in Assumptione De-
paræ, c. 12. n. 16
Puritas Deiparæ, c. 13. n. 5
Purificationis lege Deipara non tenebatur, c.
37. n. 4
Purificationis Deiparæ Festum, quando insti-
tutum est à Latinis, & Græcis? Tract. de Fest.
n. 7
in Purificationis Festo cur cerei adhibeantur?
ibid.
Puteus aquarum viventium Deipara, cap. 5.
n. 33
Puteus, in quo Deiparæ imago projecta su-
pernatavit. Tract. de Fest. ac Templ. nu-
mer. 28
Pythagoræ monitum de amicitia, c. 9. n. 9
Quatuor animalia circa Dei Thronum quæ-
tuor Evangelistas significant, cap. 19.
n. 1
Quatuor Evangelistæ Deiparæ præstantiam
celebrant, 1019. c. 19
Quiteria virgo, & martyr in Hispania, Tract.
de Virg. n. 49
Radix sancta est Deipara, c. 16. n. 9
Radix gaudii, Deipara, c. 11. n. 10
Radix lili contra venena serpentum efficax, c.
7. n. 19
Rebecca Deiparam adumbrat, cap. 30. nu-
mer. 11
Refugium nostrum Deipara, c. 28. n. 7
Regina Saba Deiparam adumbrat, cap. 12.
n. 6
Religiosæ vitæ perfectiones in Deipara, c. 37.
n. 10. ad 17
Religiosi, qui sub Deiparæ nomine militant,
c. 34. n. 12
Religiosorum Ordines plurimi à quibusnam
instituti? Tract. de Virg. a. n. 10. ad 12
Religiosæ familiæ, quæ de Virginis patrocinio
gloriantur, c. 34. n. 13
Reliquiæ plurimæ Deiparæ, & ubinam asser-
vantur? c. 29. n. 48. ad 59. & quænam Deipa-
ra ad usum filii suis manibus confecerit?
ibid. n. 60. & 61

Repa-

MEMORABILIUM.

Reparatrix Orbis quomodo dicatur Deipara, c. 13 n. 3

Resurrectio Christi, & gaudium immensum, quod matri attulit, cap. 11. num. 9. usque ad 12

Reverentia quid sit, c. 36. n. 8

Revelationes de Festo Conceptionis Deiparæ celebrando. Tract. de Fest. n. 2

Revelatio S. Brigittæ de iis, quæ Deipara post filii Ascensionem gessit, c. 6. n. 8

Reverentia erga Deiparam quomodo excite-
tur? c. 36. n. 8 ad 13

Rosæ in Jericho Deipara comparatur, cap. 6. n. 2

Rosarium Deiparæ, ac de eius institutione, & utilitate, c. 30. n. 4. ad 11

Rora Ezechielis Deiparæ typus, c. 6. n. 7

Rubus ardens incombustus Deiparæ typus, c. 32 n. 13

Sabbatum Deiparæ peculiariter consecra-
tum, & à quò tempore? c. 29. num. 18. ad 23

Sacramentum Spiritus S. Deiparæ, c. 5. n. 22

Sancti quomodo rapi dicuntur ad Deum, & ad eius Thronum, hoc est Deiparam? cap. 31. n. 34

Sancti tum veteris, tum novi testamenti multa à Deipara acceperunt, c. 17. n. 13. ad finem cap.

Sanctorum omnium festum etiã ad Deipa-
ram pertinet. Tract. de Fest. n. 11

Sancti sub typis 24. Seniorum Deiparæ de suis victoriis gratias agunt, eamq; laudant, c. 17. n. 9. & seqq.

Sancti viri, qui Deiparæ studiosissimi fuere, c. 35. n. 1. ad finem c.

Sanctorum gaudium accidentale ex Deipara, c. 31. n. 4. & 5.

Sanctificatio Joannis Baptistæ, c. 23 n. 7

in Salutatione Angeli Deipara turbata est, c. 5. n. 14

Salutationis Angelicæ explicatio. Tract. de Salut. Angel.

Salutationis Angelicæ verba singula, singulis Deiparæ festis, de præcipuis actionibus re-
spondent. Tract. in Salut. Ang. n. 11

Salutis ingressus per Deiparam, c. 22 n. 8

Ad Salutem hominum Deipara singulariter cooperata est, c. 17. n. 4. & c. 28. num. 8. 9. & 10

Sanguinem & aquam, quæ à Christi latere ema-
navit, Deipara excepit, c. 10. n. 3

Scala cæli est Deipara, c. 16. n. 9

Scala Jacob, c. 26. n. 6

Schismatici Constantinopolitani puniuntur, c. 31 n. 35

Scriptura sacra dicitur liber bellorum Domi-
ni, à Ruperto, c. 22. n. 2

Sedis multiplex acceptio, c. 2. n. 4

Sedes Dei, quæ Deiparam adumbrat, primo loco recensetur in visione Apocal. 4. c. 14. n. 14

Sepulchrum Deiparæ in Gethsemane, c. 12. n. 3

Serpentis caput quid significet? c. 24. n. 1

Serpentis caput multipliciter continetur à Dei-
para, c. 22. n. 3

Serpens tactu plantæ mulieris moritur, c. 22. n. 3

Signaculum super cor Deiparæ Christus, c. 16. n. 11

per Societatem Jesu, quænam operetur Dei-
para in animarum conversione? c. 20. n. 41. ad 48. fusè.

Societas Jesu à molestiis per Deiparam libera-
tur, c. 35. n. 28

Societatis Jesu martyres, c. 20. n. 44

ut Sole clareat, c. 11. n. 15

Solio excelso Isa. 6. Deipara figuratur, cap. 1. n. 9

Solium divinæ misericordiæ est Beata Virgo, ibidem.

Solium gloriæ ab initio Conceptionis fuit Deipara, ibid.

Speculum sine macula Deipara, cap. 7. n. 8. & 10

Spiritus S. dona quomodo per Virginem obti-
nentur? ex Bonav. c. 5. n. 15

Spolia prima Christi, quæ sint? c. 23. n. 7

S. Stanislaus Kostka Societ. Jesu Deiparæ stu-
diosus, c. 35 n. 32

Stellamari Deiparam significat, c. 25. n. 4. c. 29. n. 5 c. 34 n. 16

Stella matutina appellatur Deipara, c. 31. n. 5

Stella fulgentissima dicitur Deipara, cap. 21. n. 40

Stella polaris vocatur Deipara, c. 12. n. 4

Stella Jacob Deiparæ typus, c. 41. n. 9

Stellæ significant Sanctos, c. 12. n. 15

S. Stephanus Rex Hungariæ Deiparæ studio-
sus, c. 35. n. 37

Sublimis

C38

INDEX RERUM

Sublimitas matris Dei variis nominibus exprimitur, c. 5. n. 1
 Superbia Evæ à Deipara emendatur, cap. 21. n. 28
 Symbola, quibus mater Dei exprimitur, c. 5. n. 22
 Symbola, quibus Deiparæ patrocinium explicatur, c. 16. n. 12
 Symbola varia Deiparæ, vide V Typus.

Tabernaculum sordis Deipara, cap. 5. n. 37.
 Tabernaculum quo ab æstu tentationis, & à turbine periculorum protegitur, est Deipara, c. 5. n. 38
 Tabulæ legis, quæ in arca erant, ostendunt studium divinæ legis in Deipara, c. 5. n. 49
 Taciturnitas Deiparæ, c. 21. n. 26
 Temperantia Deiparæ, c. 21. n. 17
 Templum Dei Deiparæ typus, c. 4. n. 7. & 8. c. 59. n. 38
 Tempia Deiparæ erecta, c. 29. n. 23. ad 34
 Tempia B. Virgini ante ejus ortum, & ipsa vivente dicata, c. 29. n. 23. & seqq. & Tract de Templis, n. 17
 Tempia aliqua Deiparæ cur supra Idolorum fanis extructa, Tract. de Fest. ac Templ. n. 17
 Tempia quadringenta olim in Urbe Deiparæ dicata, ex Andrea Fulvio, c. 29. n. 32
 Tempia varia Deiparæ, quando, & quomodo erecta, in Urbe Roma, sunt autem hæc, quæ sequuntur. Tract. de Fest. ac Templis.
 S. Maria Angelorum in Thermiss, n. 20
 S. Maria Transiberiana, n. 19
 S. Maria Ara cæli, n. 23
 S. Maria in vialata, n. 25
 S. Maria à Palmis, n. 26
 S. Maria supra Minervam, n. 28
 S. Maria Major, n. 18
 S. Maria in Porticu, n. 21
 S. Maria Rotunda, n. 24
 S. Maria Schola Græcæ, n. 24
 S. Maria de Populo, n. 27
 S. Maria in Via, n. 28
 Tempia varia in Urbe, Sanctorum reliquiis, vel aliqua ratione celeberrima, num. 29. ad 40
 Tempia Neapoli Deiparæ dicata olim numero 70. nunc multo plura, n. 40
 Tempia aliquot Neapoli à Constantino Imperatore Beatæ Virgini dicata eriguntur, n. 40

Templum Cathedrale Neapoli Deiparæ dicatum. Tract. de Fest. ac Templ. n. 42
 Tempia varia Neapoli Deiparæ, quando, & quomodo erecta, præfestim, quæ sequuntur:
 S. Maria à Principio, n. 41
 S. Maria Major, n. 34
 S. Maria à Carmelo, n. 34
 S. Maria ab Agnone, n. 45
 S. Maria ad pedem Cryptæ, n. 44
 S. Maria à Domna Romita, n. 46
 Tempia alia Deiparæ Neapoli sacra, num. 46. ad 51
 Tempia Deiparæ domiciliorum Societatis Jesu, Neapoli erecta, n. 52
 Tempia varia Deiparæ sacra in Italia, n. 53
 Tempia Deiparæ sacra in Sicilia, & Insulis circa Italiam, n. 53
 Templum Deiparæ in Insula Tremitana, ejusdem jussu erectum, n. 56
 Tempia Deiparæ in Aragonio Regno, à Jacobo I Aragonorum Rege extructa, n. 57
 Templum B. Virg. Montis Serrati, à quo, quando, & quam ratione edificatum, n. 57
 Tempia Deiparæ sacra, in Hispania, n. 59. ad 63
 Tempia Deiparæ in Lusitania, n. 64
 Tempia in Gallia, & Belgio, Deiparæ dicata, n. 65
 Tempia in Germania, & aliis Septentrionis Regionibus, Deiparæ sacra, n. 98
 Tempia Deiparæ in Anglia, & Hybernia, n. 71
 Tempia Constantinopoli, & in aliis Orientis, & Africa Regionibus, Deiparæ olim erecta, n. 72
 Tempia Deiparæ apud barbaras nationes erecta, n. 78
 Tempia tria Constantinopoli à Pulcheria Augusta in honorem Deiparæ eriguntur, n. 73
 Tentationes carnis quam ratione Sancti superavit, Tract. de Virgin. n. 19
 Tentationes, & insidie dæmonis contra Religiosos, per os energumeni patefactæ. Tract. de Virgin. n. 20
 Terebinthus quid significet in Deipara, c. 21. n. 34
 Terra germinans Salvatorem, c. 20. n. 16
 Terra Sacerdotalis immunis à Pharaonis tributio Deiparam adumbrat, c. 7. n. 14
 Thalamus sponsi, in quo sibi Christus humanitatem

MEMORABILIUM.

manitatem desponsavit, est Deipara, cap. 5.
n. 29
Thermarum Diocletiani forma, & structura.
Tract. de Fest. ac Templ. n. 20.
Throni multiplex acceptio, c. 1. n. 1. & 2
Thronus Dei quid significet? c. 1. n. 3. ad fi-
nem.
Thronus Dei dicitur Deipara, c. 4. n. 1. c. 3. n. 3.
c. 1. n. 1
Thronus Salomonis eburneus Deiparam ad-
umbrat, c. 2. n. 8
Thronus Sapphirinus, in quo conspicitur
quasi aspectus hominis, Deiparam adum-
brat, c. 2. n. 10
Thronus Dei dicuntur Angeli, c. 3. n. 3
Throni, qui sunt tertius ordo Angelorum, un-
de dicti, in Praef. ad Lect. n. 1
Thronorum nomen cur daemones nunquam
tribuantur, c. 8. n. 1
Thronus Deiparae in caelis, c. 12. n. 17
S. Thomae de Aquino erga Deiparam pietas, c.
35. n. 11
Thuribulum aureum Christi humanitas, c. 30.
n. 1
Triclinium sanctissimae Trinitatis, cap. 5.
n. 39
Tribulationes nostrae à Deipara mitigantur, c.
28. n. 6
Triclinium Trinitatis Deipara, c. 5. n. 39
Tositrium, Christus contra inimicos, cap. 21.
n. 42
Turris David cum propugnaculis Deiparae ty-
pus, cap. 7. num. 2. & cap. 2. num. 2. & c. 21.
n. 1
Turris ex qua pendet omnis armatura fortium
Deipara, c. 5. n. 4
Turris eburnea cur dicatur Deipara? cap. 7.
n. 20
Tutela B. Virginis peculiaris erga suos clien-
tes, c. 40. n. 2
Typi varii, quibus Deipara significatur, vel
quibus Deipara assimilatur, qui etsi in hoc
Indice sub suis quique litteris adiectis, ubi
pertractantur locis, sparsim reponantur.
Eos tamen in Lectoris gratiam, ordine
Alphabetico digestos, hinc simul conje-
mus,
Ager plenus.
Altare novum.
Altare Thymiamatis.
Aqua ductus caelestium gratiarum.

Arca foederis, & Arca Dei.
Arca Noë.
Aurora confurgens.

Balsamum aromatizans.
Botrus Cypri.

Candelabrum aureum.
Castrorum acies ordinata.
Cedrus in Libano.
Cisterna Bethleemica.
Civitas solis.
Civitas refugii.
Civitas animata.
Civitas Dei.
Clibanus intellectualis.
Coelum.
Columna nubis.
Columna ignis.
Columba Noë.
Collum S. Ecclesiae.
Cypressus in monte Sion.

Domus Dei.
Domus sapientiae.
Domus eburnea.

Fenestra coeli.
Ferculum Salomonis.
Fons lucis.
Fons hortorum.
Fons signatus
Fons universam terram irrigans.

Hortus conclusus.
Jordanis.

Lignum vitae.
Lilium inter spinas.
Lucerna inextincta.
n. Luna pulchra.
Lux primo creata.
Lux nova mundo.

Magnes.
Manna.
Mare.
Medium terrae.
Mensa panum propositionis.
Microcosmos.
Mons in vertice montium.
Mons Dei.

Nona

Mons

INDEX RERUM

Mons myrrhae.
Mulier fortis.
Mulus amicta sole, sub cuius pedibus luna, &
duodecim stellis coronata.

Nardus odorifera.
Navis infortioris de longè portans pa-
nem.
Nebula.
Nubes Domini levis.
Oliua speciosa.

Palma in Cades.
Paradisus voluptatis.
Platanus iuxta aquas.
Porta celi.
Porta Orientalis clausa.
Propitiatorium univèrsæ terræ.
Puteus aquarum viventium.

Rofæ plantatio.
Rota Ezechielis.
Rubus ardens incombustus.

Sacrarium Spiritus S.
Scala Jacob.
Scala celi.
ut Sol electa.
Speculum sine macula.
Stella polaris.
Stella Jacob.
Stella maris.
Stella matutina.
Stella fulgentissima.

Tabernaculum foederis.
Templum Dei.
Terebinthus.
Terra germinans Salvatorem.
Terra Sacerdotalis.
Thalamus sponsi.
Thronus Salamonis.
Thronus Sapphirinus.
Triclinium sanctissimæ Trinitatis.
Turris David cum propugnaculis.
Turris eburnea.

Vellus Gedeonis.
Virgula fumi.
Virga Jesse.
Virga Moysis.
Virga Aaron.

Virga Joseph.
Virga, qua percutitur Assur.
Virga consolationis.
Uroa aurea, in qua asservabatur manna.

Væ multiplex, quo Deipara caruit, cap. 5.
n. 21.
Vaticinium Prophetarum dicitur Deipara, c.
17. n. 15.
Vaticinium de Christo, ac Deipara, cap. 4.
n. 19.
Ubera Deiparæ assimilantur turri, cap. 29.
n. 4.
Vellus Gedeonis Deipara, c. 32. n. 35.
Venter Deiparæ acervus tritici, vallatus liliis,
c. 8. n. 19.
Vermis quare dicitur Christus? cap. 23. nu-
mer. 23.
Via introcundi in cælum, Deipara, cap. 12.
n. 14.
Via Dei, quid significant? c. 14. n. 3.
Viarum Dei initium, quid sit? cap. 14. num. 4.
ad 12.
Vidua, quæ pietatis studio secundas nuptias
detrectavit. Tract. de Virg. n. 83.
Victoria Christi de dæmone, in Gedeone figu-
ratur, c. 23. n. 14.
Victoria Christi per hamum explicatur, c. 23.
n. 1.
Victoria Christi sub typo gladii percussus ser-
pentem Leviathan, c. 22. n. 13.
Victoria Christi sub typo manus educantis as-
pidem explicatur, c. 23. n. 4.
Victoria Christi in Davide, Goliath occidente
figuratur, c. 23. n. 16.
Victoria virgo, & martyr pestilentem dæmo-
nem ab Urbe Tiburtina effugavit. Tract. de
Virgin. n. 422.
Vicinitas Deiparæ cum Christo quadruplex.
Primò, in Incarnatione, c. 8. Secundò, in vita
Christi, c. 9. Tertiò, in Passione, c. 10. & 11.
Quartò, in Gloria, c. 12.
Vincentibus confessus in throno cum Christo
promittitur, & quid hoc sit? cap. 27. n. 1.
& 2.
S. Vincentius Ferrerius Deiparæ studiosus, c.
35. n. 19.
Virga, qua percutitur Assur Deiparæ typus, c.
24. n. 9. & 10.
Virga, per quam ad Christum florem perveni-
tur, est Deipara, c. 16. n. 14.

Virga

MEMORABILIVM

- Virga Joseph deipara, capite 24. num. 9
 Virga Aaron deipara typus, c. 20 n. 14 c. 24 n. 9 & 10
 Virga Joseph deipara typus, ibid.
 Virga virtutis dei, deipara, ib.
 Virga consolationis est deipara typus, c. 24 n. 9 & 10
 Virga dividens mare deipara, capite 24 numer. 11
 Virga consolationis deipara, capite 24 numero 12
 Virga Aaron in arca servata, deipara potestatem adumbrat, c. 20 n. 10 & cap. 24 num. 9 & 10
 Virga Jesse, capite 10 numero 94 & capite 32 numer. 14
 Virga Moyfi deipara typus, c. 20 n. 14
 Virga Joseph, capite 20 numero 10 & capite 24 num. 10
 Virga, qua percutitur Assur, ib.
 Virginitas grata Deo c. 32 n. 5
 Virginitas assimilata martyrio, tract. de Virg. n. 54 & 55
 Virginitas deiparae, c. 21 n. 10
 Virginitas praestantior in viris, quam in foeminis, tract. de Virg. n. 13
 Virginitas, si virgo invita opprimatur, non amittitur, tract. de Virg. n. 47
 Virginitas S. Ildesolfi Episcopi Toletani a deipara commendatur, tract. de Virginibus numero 16
 Virginitas deiparae ceteris praestantior, cap. 32 n. 11
 Virginitas deiparae a Zacharia affirmatur, c. 32 num. 12
 Virginitatis deiparae variae prophetiae, & figurae, c. 32 n. 13 ad 20
 Virginitas deiparae gentilibus praestentia, c. 32 num. 20
 Virginitas deiparae explicatur exemplis rerum naturalium, c. 32 n. 21 & 22
 Virginitas deiparae ex voto, capite 32 numero 23 ad 27
 Virginitas ceteris virtutibus cumulanda, tract. de Virg. n. 55
 Virginitatis fructus, c. 32 n. 6. 9 & 10
 Virginitatis cultus post deiparam in mulieribus amplior, tract. de Virg. n. 30
 Virginum mulierum exempla, quae martyrii lauream sunt adeptae, tract. de Virg. a num. 30 ad 40
 Virginum mulierum exempla, quae pro virginitate se cruciatibus, ac neci exposuerunt, tract. de Virg. a n. 41 ad 64
 Virginitatis servandae studio, sanctimoniales aliquot seipsas deformatunt, tract. de Virg. n. 45
 Virginum plurimarum pudicitia, ab improborum vi, divino praesidio minime servata, tract. de Virg. n. 47 ad 53
 Virginum plurimarum exempla, tract. de Virg. a n. 54 ad 72
 Virgines sequuntur Agnum, c. 32 n. 2
 Virgines canunt ante deiparam, capite 32 numer. 4
 Virginis cujusdam occisor ad inferos raptus, tract. de Virg. n. 44
 Virginis cujusdam aspectu, daemon effugatur, tract. de Virg. n. 74
 Virgines nuptui traditae, quae viris continentiam persuadentes, corporis integritatem servarunt, tractatu de Virginibus numero 79 & 80
 Virgines nuptui traditae, quae virginitatem servarunt, tractatu de Virginibus numero 72 ad 76
 Virginum innumerabilis multitudo, sub vexillo deiparae, tractatu de Virginibus, num. 2 ad 6
 Virgines Christo sacrae, vestalibus Virginibus longe praestant, tractatu de Virginibus numero 30
 Virginum centum viginti collegium, sub institutione deiparae c. 37 n. 18
 Virginum honor apud homines, cap. 32 numero 7
 Virginum vox veluti vox tonitruum, & cythararum dorum dicitur, c. 32 n. 3
 Virginum encomia, c. 32 n. 8. 9 & 10
 Virginum praemium, c. 32 n. 5 & 6
 Virginum nomen, quid intelligatur? cap. 32 num. 1
 Virginum virorum exempla plurima, tract. de Virg. n. 13 ad 27
 Virgo virginum, deipara, capite 31 numero 27
 Virgo quaedam Sancti Martini conspectum non admittens, ab eo commendatur, tract. de Virg. n. 19
 Virgula fumi ex aromatibus myrrhae, & thuris deipara, capite 31 numero 38 & capite 21 numer. 35
 Virtutes per aromata significantur, cap. 21 numer. 6

INDEX RERUM MEMORABILIUM.

- Virtutes Deiparæ imitandæ, toto c. 37
 Visionis beatificæ diversitas unde oriatur? cap.
 13 n. 3
 Visio morientis Regis, tractatu de Virginibus,
 num. 83
 Visitationis Deiparæ festum, quando institu-
 tum? tract. de Fest. n. 6
 Vita Deiparæ post filii Ascensionem, c. 26 num.
 8. & 10
 Umbra Christi crucifixi, versus Deiparam por-
 rigebatur, c. 25 n. 3
 Umbra Christi, versus bonum latronem pro-
 tendebatur, c. 25 n. 4
 Umbilicus Virginis crater tornatilis, nun-
 quam indigens poculis, capite octavo, nu-
 mero 1
 Voluntas Deiparæ divinæ voluntati confor-
 mis, c. 11 n. 8
 Vota paupertatis, castitatis, & obedientiæ in
 Deipara, c. 39 n. 1
 Vota religiosorum, quomodo cœperunt exer-
 cere, c. 37 n. 18
 Vota oblata opportune non persolvens dat
 pœnas, c. 36 n. 32
 Vox de throno egressa, quid significet? c. 33 n. 1
 Urna aurea, in qua asservatur manna, Deipara,
 c. 5 n. 41
 Usus rationis fuit in Deipara, ab instanti Con-
 ceptionis, c. 32 n. 25
 Uterus Deiparæ cœlum, c. 13 n. 1
 Uterus Deiparæ similis sepulchro dominico, c.
 29 num. 22
 Uterus Deiparæ similis monumento novo, c.
 11 num. 4
 Vultus Deiparæ visibiliter radiabat, & corpus
 odorem spirabat, c. 5 n. 20
Zenon Episcopus Majumanensis, senio con-
 fectus, divinas laudes non omittebat.
 Tract. de Virg. n. 81.

Finis Indicis Rerum Memorabilium.

Collegio Sacti, Jussu Patris. 1703

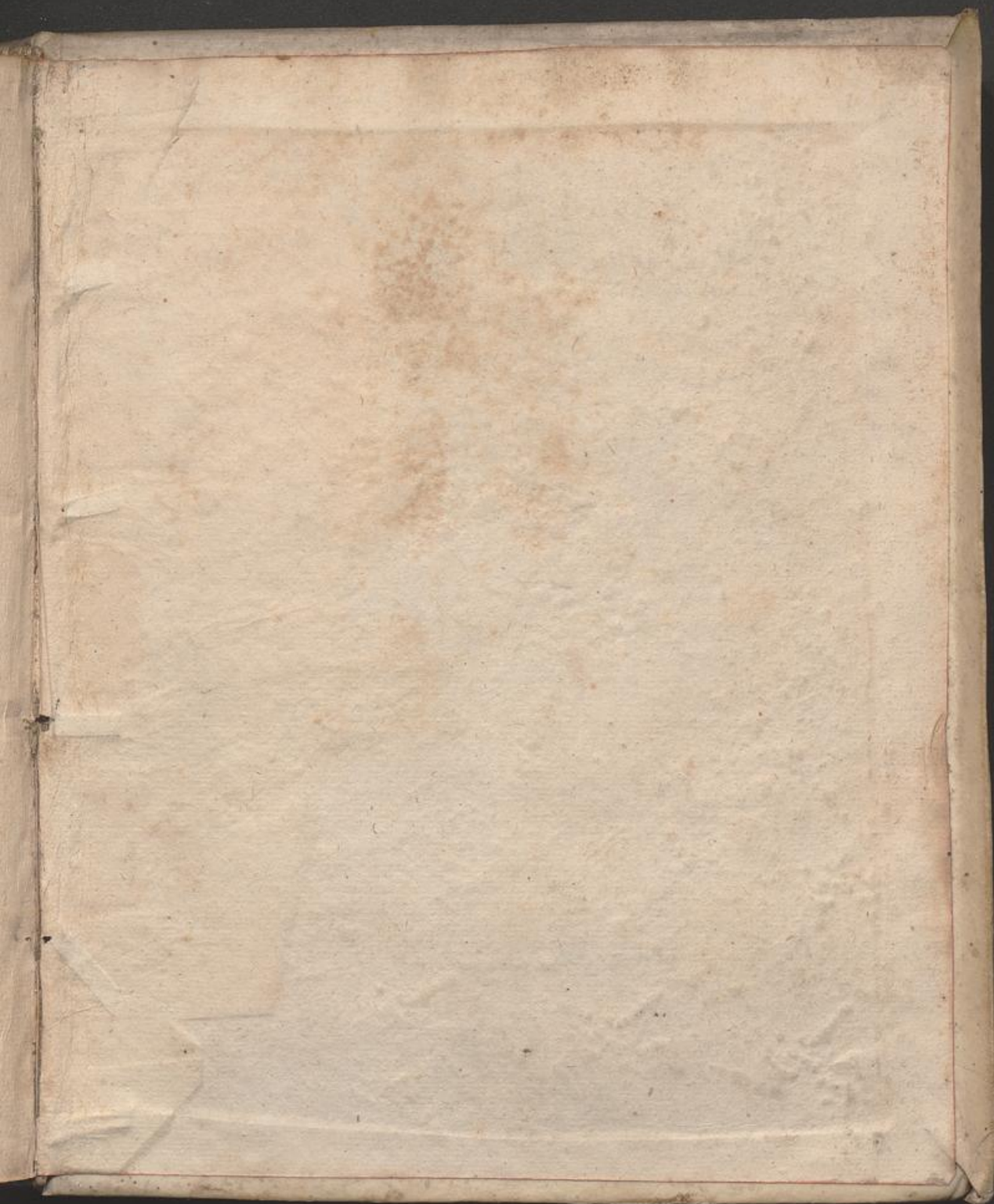

Maria
Thronus Dei
Antonii Spinelli
Paris 1627

627

Th
2777